

T. C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1000 – 1500. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Cihan DADAŞ

BURSA - 2019

T. C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1000 – 1500. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Cihan DADAŞ

**Danışman:
Doç. Dr. Gülay DURMAZ**

BURSA - 2019

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701641002 numaralı Cihan DADAŞ'ın "Muhibbî Dîvânı (1000 – 1500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 05/09/2019 günü 11⁰⁰ - 12⁰⁰ saatleri arasında yapılmış, sorular sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının başarılı (başarılı / ~~başarısız~~) olduğuna oy birliği (oy birliği / ~~oy çokluğu~~) ile karar verilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)
Doç. Dr. Gülay DURMAZ
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Özlem ERCAN
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üy. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

05/09/ 2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 23/08/2019

Tez Başlığı / Konusu: MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1000 - 1500. GAZELLER) (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 2248 sayfalık kısmına ilişkin, 23/08/2019 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 7'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

23/08/2019

Adı Soyadı: Cihan DADAŞ
Öğrenci No: 701641002
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Yüksek Lisans
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Doç. Dr. Gülay DURMAZ
23/08/2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Muhıbbî Dîvânı (1000 – 1500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntuların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza
05/09/2019

Adı Soyadı : Cihan DADAŞ
Öğrenci No : 701641002
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans
Statüsü : Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Cihan DADAŞ
Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans
Sayfa Sayısı : xx + 2228
Mezuniyet Tarihi : 05/09/2019
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Gülay DURMAZ

MUHİBBÎ DÎVÂNÎ (1000 – 1500. GAZELLER) (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

Bir metni sağlıklı bir şekilde anlamının temel şartlarından biri sözcüklerin anlam çerçevesine vakıf olmaktır. Bu sebeple sözcüklerin gerek dönemsel kullanımları gerek metin içindeki bağlamsal anlamları büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla meydana getirilen **TEBDİZ** (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) sistemi metinleri bağlamsal olarak değerlendirmede büyük fayda sağlamaktadır.

Bu çalışmada sultan şairlerden olan **Muhibbî'nin** (Kânûnî Sultan Süleyman) 501 gazeli (1000 – 1500. Gazeller) **TEBDİZ** elektronik sistemine yüklendi ve gazellerin bağlamlı dizini oluşturuldu. Şiirlerin metinleri için **Kemal YAVUZ** ve **Orhan YAVUZ** tarafından neşredilen “**Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri**” adlı çalışma esas alındı. İhtiyaç duyulduğunda diğer neşirlerle karşılaştırmalar yapıldı.

Şiirlerdeki kelimeler metnin bağlamı çerçevesinde anlamlandırıldı. Elde edilen bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük yardımıyla şairin dili ve üslubu, metnin içeriği ile ilgili bazı noktalar üzerinde duruldu. Oluşturulan dizin ve sözlük hem devri için hem de genel olarak dîvân şiiri için **Muhibbî'nin** kelime kadrosunu göstermesinin yanı sıra sanat anlayışı, hayata bakışı, psikolojisi vs. noktalarında ipucu vermekte ve pek çok malzemeyi göz önüne sermektedir.

Anahtar Sözcükler: Muhibbî, Kânûnî Sultan Süleyman, Dîvân Şiiri, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük

ABSTRACT

Name and Surname : Cihan DADAŞ
University : Uludag University
Institution : Social Science Institution
Field : Turkish Language and Literature
Branch : Old Turkish Literature
Degree Awarded : Master
Page Number : xx + 2228
Degree Date : 05/09/2019
Supervisor : Doç. Dr. Gülay DURMAZ

MUHİBBÎ'S DÎVÂN (1000 – 1500. GHAZELS) (CONCORDANCE AND FUNCTIONAL GLOSSARY).

One of the basic conditions for understanding a text in a healthy way is to be familiar with the meaning frame of words. For this reason, both the periodic usage of the words and their contextual meanings in the text are of great importance. **TEBDİZ (Contextual Index and Functional Dictionary of Historical and Literary Texts)** system created for this purpose provides a great benefit in evaluating texts in context.

In this study, 501 ghazals (1000 - 1500. Ghazals) of Muhibbî (Kânûnî Sultan Süleyman), one of the sultan poets, were uploaded to **TEBDİZ** electronic system and the contextual index of the ghazals was established. The texts of the poems were based on the work “**Muhibbî Dîvanı-Whole Poems**” published by Kemal YAVUZ and Orhan YAVUZ. When needed, comparisons were made with other publications.

The words in the poems were made meaningful within the context of the text. With the help of the contextual index and the functional dictionary, the language and style of the poet and the content of the text were discussed. The index and dictionary created for Muhabbî both for the transfer and for the poetry of Dîvân in general, as well as showing the word staff, understanding of art, view of life, psychology, etc. points and reveal many materials.

Keywords: Muhibbî, Kânûnî Sultan Süleyman, Dîvân Poetry, Concordance, Functional Glossary

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ ONAY SAYFASI	iv
İNTİHAL YAZILIM RAPORU	v
YEMİN METNİ.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xix
KISALTMALAR	xx
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

KENDİ DİLİNDEN MUHİBBİ'NİN ŞİİRİ, SULTANLIĞI VE NASİHATLERİ

1.1.KENDİ DİLİNDEN MUHİBBİ'NİN POETİKASI.....	3
1.1.1. BEYİTLERİNDEN HAREKETLE MUHİBBİ'NİN ŞİİRİNİN ÖZELLİKLERİ	4
1.1.1.1.Hakikatten Haber Veren Hakiki Şiir	4
1.1.1.2.Sırrı Açığa Çıkaran Gammaz Şiir	5
1.1.1.3.İnsanlar Arasında Kapışılan ve Kolay Ezberlenen Şiir.....	5
1.1.1.4.Kulaklara Küpe Olan İnci Gibi Eşsiz Bir Şiir	7
1.1.1.5.Şiir Meydanında Yarışılmayan Bir Şair ve Dış Vurulamayan Bir Şiir	10
1.1.1.6.Şiirde Keramet Gösteren Bir Şair, Büyülü ve Sihirli Bir Şiir	11
1.1.1.7.Aşktan Habersizleri ve Gönülleri Yakan Dokunaklı Şiir.....	12
1.1.1.8.Gönül Yalnızlığını Gideren Bir Eğlence ve Sevgiliye Yaklaşmaya Yarayan Bir Vasıta: Şiir ve Gazel.....	13
1.1.1.9.Kıymet Biçilemeyen Şiir	14
1.1.1.10. Gül Gibi İnce, Taze ve Renkli Şiir	15
1.1.1.11. Sevgilinin Anılmasıyla Artan ve Şeker Gibi Tatlanan Şiir	16

1.2.MUHİBBÎ'DE SULTANLIK VURGUSU	18
1.2.1. Görünürde Memleket Sultanı Gerçekte Sevgiliye Köle.....	18
1.2.2. Âşıklara ve Rintlere Sultan	20
1.2.3. Sultanlıktan Kaçış ve Kanaat Köşesine Sığınma	22
1.3.MUHİBBÎ'NİN NASİHAT İÇERİKLİ BEYİTLERİ.....	24
1.3.1. Amel ile Cennet Bulunmaz	25
1.3.2. Doğru Yoldan Ayrılmamalı	25
1.3.3. Dünya Sevgisini Gönülden Gidermek Gerek.....	26
1.3.4. Dünya Vefasızdır	27
1.3.5. Dünya Verdiğini Geri Alır	28
1.3.6. Dünya / Ömür Göz Açıp Yumuncaya Kadar Geçer.....	29
1.3.7. Dünyaya Meyletmemek Gerek	31
1.3.8. Eğlence İçin Geç Kalınmamalı Çünkü Bahar / Ömür Çabuk Geçer.....	33
1.3.9. Günahlardan Kurtulmak İçin Pişmanlıkla Tevbe Etmek Gerek	34
1.3.10. Güzellik ve Gençlik Geçicidir Bunlarla Gurura Kapılmamak Gerek	35
1.3.11. Hayırlı İşler Yapmalı.....	36
1.3.12. Hevaya Uymanın Sonu Heba Olmaktır.....	36
1.3.13. Kanaatle Bakanın Gözüne Çok ve Az Bir Görünür	37
1.3.14. Kibirli Olmayıp Kendini Değersiz Görenin Değeri Feleklere Ulaşır	38
1.3.15. Sabredip Şikayetten Uzak Durmalı	39
1.3.16. Sır Saklanmalı ve İnsanlarla İçli Dışlı Olunmamalı	40
1.3.17. Sözü Kısa Tutmak Gerek	41

II. BÖLÜM

MUHİBBÎ DÎVÂNÎ'NDA KALIP İFADELER

2.1.AYET, HADİS, DUA VE YEMİN İFADELERİ	43
2.1.1. AYETLER / SÜRELER.....	43
2.1.1.1.Bakara Sûresi	43
2.1.1.2.İhlas Sûresi	44

2.1.1.3.Nûr ve Duhân Sûreleri	44
2.1.1.4.Şems Sûresi	45
2.1.1.5.Leyl Sûresi	45
2.2.HADİSLER	46
2.3.DUA VE YEMİN İFADELERİ	47
2.3.1. Bi-Hamdillâh / El-Hamdülillâh / Hamdülilâh.....	47
2.3.2. Billâh / Billâhi	48
2.3.3. Çok Şükür	49
2.3.4. Vallâhu A'lem.....	49
2.3.5. (...) Hakkı İçin	50
2.4.ATASÖZÜ, DEYİM VE KALIP İFADELER	51
2.4.1. Atasözleri	51
2.4.2. Deyimler ve Kalıp İfadeler.....	54

III. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE AHENK UNSURLARI

3.1.Vezin	62
3.2.Redif.....	63

IV. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞAHİS KADROSU

4.1.PEYGAMBERLER	73
4.1.1. Hz. Âdem	73
4.1.2. Hz. Eyüp.....	74
4.1.3. Hz. İbrahim	74
4.1.4. Hz. İsa	75
4.1.5. Hz. Muhammed.....	77

4.1.6. Hz. Nuh	77
4.1.7. Hz. Süleyman	78
4.1.8. Hz. Yakup	79
4.1.9. Hz. Yusuf	80
4.2.ŞEHNAME KAHRAMANLARI	81
4.2.1. Cem	81
4.2.2. Dârâ / Dârâb	83
4.2.3. Efrasiyab	84
4.2.4. Ehremen	85
4.2.5. Feridun / Efridun	85
4.2.6. Hüsrev	86
4.2.7. İskender	87
4.2.8. Keyhüsrev	88
4.2.9. Neriman	89
4.2.10. Rüstem	89
4.3.ŞAİRLER	90
4.3.1. Câmî	90
4.3.2. Hâce	90
4.3.3. Hâfız	91
4.3.4. Hüsrev	91
4.3.5. Nevâî	92
4.3.6. Nizâmî	92
4.3.7. Sâdî	93
4.3.8. Selmân	94
4.4.MESNEVÎ KAHRAMANLARI	95
4.4.1. Ferhâd	95
4.4.2. Hüsrev	97
4.4.3. Leylâ	98
4.4.4. Mecnûn	99
4.4.5. Şîrîn	101
4.4.6. Vâmık	101

4.5.DİĞER ŞAHISLAR	102
4.5.1. Hz. Ali.....	102
4.5.2. Ayaz	102
4.5.3. Ebû Derdâ.....	103
4.5.4. Edhem	103
4.5.5. Hârut ve Mârut	104
4.5.6. Hızır.....	104
4.5.7. Kanber	105
4.5.8. Kârûn.....	105
4.5.9. Mahmûd	106
4.5.10. Mânî	106
4.5.11. Mansûr	107
4.5.12. Meryem	109
4.5.13. Rıdvân	109
4.5.14. Ye'cüc	109

V. BÖLÜM MUHİBBÎ'NİN COĞRAFYASI

5.1.Acem / İran.....	110
5.2.Aden	110
5.3.Aras Nehri	111
5.4.Bağdat	112
5.5.Bedahşan	113
5.6.Bîsütun Dağı	113
5.7.Ceyhun Nehri	113
5.8.Çaç.....	114
5.9.Çin.....	115
5.10. Fırat Nehri	115
5.11. Habeş.....	116
5.12. Hıtâ	116
5.13. Hicâz.....	117
5.14. Irak	117

5.15.	İsfahan	117
5.16.	İrem	118
5.17.	Ka'be	119
5.18.	Kaf Dağı	120
5.19.	Kenan	121
5.20.	Keşmir	121
5.21.	Mısır	121
5.22.	Nahçıvan.....	122
5.23.	Nil Nehri.....	122
5.24.	Rûm	123
5.25.	Safâ ve Merve.....	123
5.26.	Şat Nehri.....	124
5.27.	Şâm.....	124
5.28.	Tebriz	125
5.29.	Tuna Nehri.....	125
5.30.	Yemen	125

VI. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNİN DOĞAL UNSURLARI: HAYVANLAR VE BİTKİLER

6.1.HAYVANLAR	127
6.1.1. Âhû / Gazal	127
6.1.2. Akrep.....	128
6.1.3. Ankâ	128
6.1.4. Ankebût.....	129
6.1.5. At / Semend / Esb.....	129
6.1.6. Balık / Mâhi	130
6.1.7. Bat	131
6.1.8. Bülbül / Hezâr / Andelîb	132
6.1.9. Ejder / Ejdehâ / Ejderhâ	135
6.1.10. Gülgûn	137
6.1.11. Güvercin / Gögercin / Kebûter	137
6.1.12. Huffâş	138
6.1.13. Hümâ	138
6.1.14. İt / Seg / Oş	140
6.1.15. Kaknûs	142

6.1.16. Kaplan / Meşe Kaplanı	142
6.1.17. Kerkes	143
6.1.18. Kıtırmir	143
6.1.19. Kırm	144
6.1.20. Kumru	144
6.1.21. Mâkiyân.....	144
6.1.22. Mâr / Su'bân.....	145
6.1.23. Meges	147
6.1.24. Mûr	148
6.1.25. Murg	150
6.1.26. Murgâbî	151
6.1.27. Mûş	151
6.1.28. Nahcîr	152
6.1.29. Naka	152
6.1.30. Pervâne	152
6.1.31. Semender	153
6.1.32. Şâhîn / Bâz / Şâhbâz/ Laçın	154
6.1.33. Şebdîz	156
6.1.34. Şîr / Gazanfer / Daygam / Esed.....	157
6.1.35. Tâvûs	160
6.1.36. Tûtî	160
6.1.37. Zag / Gurâb	161
6.1.38. Zenbûr	163
6.2.BİTKİLER	164
6.2.1. Ar'ar	164
6.2.2. Ayva	164
6.2.3. Bakam	165
6.2.4. Benefşe	165
6.2.5. Bîd	166
6.2.6. Cev	166
6.2.7. Çemen	167
6.2.8. Çiçek	168
6.2.9. Çınâr	168
6.2.10. Çîne	169
6.2.11. Dâne	169
6.2.12. Diken / Hâr	170
6.2.13. Elma	173
6.2.14. Gendüm	173
6.2.15. Giyeh	173
6.2.16. Gonca	173
6.2.17. Gül / Verd	174

6.2.18. Gülnâr.....	177
6.2.19. Haşhaş	177
6.2.20. Kâh	177
6.2.21. Karanfil	178
6.2.22. Kiraz	178
6.2.23. Lâle.....	178
6.2.24. Nahl.....	181
6.2.25. Nergis	181
6.2.26. Nesterîn	183
6.2.27. Reyhân	184
6.2.28. Sanavber.....	184
6.2.29. Semen.....	184
6.2.30. Servi	185
6.2.31. Sünbül	186
6.2.32. Şeftali	188
6.2.33. Şimşâd.....	189
6.2.34. Tohum	189
6.2.35. Tûbâ Ağacı.....	189
6.2.36. Turfanda Yemiş.....	190

VII. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE MESLEKLER

7.1.Ases.....	191
7.2.Bağbân.....	191
7.3.Cambâz.....	192
7.4.Cellat	192
7.5.Çoban	193
7.6.Derbân.....	194
7.7.Ferrâş.....	194
7.8.Gavvâs / Şinâver	195
7.9.Hattât	196
7.10. Hayyât	197
7.11. Hekim / Tabip.....	197
7.12. Kasap.....	201
7.13. Kâtip	201
7.14. Mimâr / Bennâ.....	202

7.15. Mutrip.....	202
7.16. Müderris	203
7.17. Müezzin.....	203
7.18. Müftü.....	204
7.19. Müneccim.....	204
7.20. Nakkâş.....	204
7.21. Nigehbân	206
7.22. Rakkâs	206
7.23. Ressâm	206
7.24. Sâhir / Cadı.....	207
7.25. Sakkâ	208
7.26. Sarrâf / Cevher-Şinas	208
7.27. Sayyâd	209
7.28. Tabbâğ.....	209
7.29. Tâcir	209
7.30. Vâiz	210
SONUÇ.....	211
KAYNAKÇA.....	213

EK:

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK	220
A	221
B	361
C	555
Ç	619
D.....	659
E	814
F.....	871
G.....	893
H.....	1072

I.....	1210
İ.....	1221
J.....	1311
K.....	1313
L.....	1449
M.....	1472
N.....	1595
O.....	1676
Ö.....	1726
P.....	1736
R.....	1762
S.....	1791
Ş.....	1919
T.....	1969
U.....	2039
Ü.....	2051
V.....	2063
Y.....	2098
Z.....	2185

TABLÖLÄR LİSTESİ:

SAYFA

TABLO I	: Muhibbî Dîvânı'nda Kullanılan Deyimler ve Kalıp İfadeler	54
TABLO II	: Gazellerdeki Vezinler ve Kullanım Sıklığı	63
TABLO III	: Redif Formları	65
TABLO IV	: Alfabetik Redif Tablosu ve Rediflerin Kullanım Sıklığı	67
TABLO V	: Türkçe Harici Kelimelerle Oluşturulmuş Redifler	72

KISALTMALAR

AÇIKLAMALAR

a.g.e.	adı geçen eser
a.g.m.	adı geçen makale
b.	baskı
bkz.	bakınız
C.	cilt
G.	gazel
Hızl.	hazırlayan
s.	sayfa
S.	sayı
ss.	sayfadan sayfaya
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
vs.	vesaire
yay. ed.	yayın editörü

GİRİŞ

Bir metni sağlıklı bir şekilde anlamının temel şartlarından biri sözcüklerin anlam çerçevesine vakıf olmaktır. Bu sebeple sözcüklerin gerek dönemsel kullanımları gerek metin içindeki bağlamsal anlamları büyük önem taşımaktadır. “Klasik Türk Edebiyatı” veya “Eski Türk Edebiyatı” adlarıyla da anılan Dîvân edebiyatının anlam dünyasına girebilmek için de öncelikle bu edebiyat içinde kullanılan kelimelerin veya kalıp ifadelerin anlamını kavramak gerekmektedir. Çünkü bu edebiyat dönemi yüzyıllarca bünyesinde biriktirdiği kültürel, sosyal, psikolojik ve ferdi alt yapısıyla sürekli işlenerek inşa edilmiştir. Anlam katmanlarıyla örülü Dîvân şiirini anlamak ve açıklamak için günümüzde birçok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalardan biri de TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) projesidir. Elektronik bir sistem olan TEBDİZ araştırmacıları ortak bir sözlük ve bilgi havuzunda toplayarak metinleri bağlamsal olarak değerlendirmede büyük fayda sağlamaktadır.

Bu çalışmada sultan şairlerden olan Muhibbî'nin (Kânûnî Sultan Süleyman) 501 gazeli (1000 – 1500. Gazeller) TEBDİZ elektronik sistemine, sistemin gerektirdiği düzenlemeler yapıldıktan sonra yüklendi ve gazellerin bağlamlı dizini oluşturuldu. Şiirlerin metinleri için Kemal YAVUZ ve Orhan YAVUZ tarafından neşredilen “Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri” adlı çalışma esas alındı. İhtiyaç duyulduğunda diğer neşirlerle karşılaştırmalar yapıldı.

Muhibbî'nin ele alınan gazellerindeki söz varlığını, kullandığı özel ifadeleri ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada şiirlerdeki kelimeler metnin bağlamı çerçevesinde anlamlandırıldı. Elde edilen bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük yardımıyla şairin dili ve üslubu, metnin içeriği ile ilgili bazı noktalar üzerinde duruldu.

İnceleme kısmında bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükten faydalanılarak Muhibbî'nin gazellerinin içeriği ele alındı. Bu kısımda bilinenleri tekrarlamaktan öteye geçmeyeceği için şairin hayatına yer verilmedi. “Giriş”, “yedi bölüm” ve “sonuç” kısımlarından oluşan inceleme kısmının birinci bölümünde şairin kendi dilinden şiiri, sultanlığı ve nasihatleri ele alındı. Diğer bölümlerde sırasıyla “kalıp ifadeler”, “âhenk

unsurları”, “şahıslar”, “coğrafi mekânlar”, “hayvanlar ve bitkiler” ve “meslekler” ele alındı. Bu başlıklar altındaki incelemelerde örnek beyitler mümkün olduğunca sıralandı ancak sayıca fazla olan örnekler seçme yapılarak alındı. Örnek beyitlerin numaraları beytin yanında parantez içinde gösterildi. “Gazel” G. olarak kısaltıldı. Gazel numarası ve beyit numarası arasına eğik çizgi konuldu. Eğik çizgiden önceki sayı gazeli, sonraki sayı beyti göstermektedir.

Çalışmanın esas amacını oluşturan “bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük” ise “ek” başlığı altında çalışmanın sonunda verildi. Sözlük kısmında istifade edilen kaynaklar tek tek belirtilmeyip “kaynakça”da genel olarak gösterildi.

Oluşturulan dizin ve sözlük hem devri için hem de genel olarak dîvân şairleri arasında Muhibbî'nin kelime kadrosunu göstermesinin yanı sıra sanat anlayışı, hayata bakışı, psikolojisi vs. noktalarında ipucu vermekte ve pek çok malzemeyi göz önüne sermektedir.

I.BÖLÜM KENDİ DİLİNDEN MUHİBBÎ'NİN ŞİİRİ, SULTANLIĞI VE NASİHATLERİ

1.1.KENDİ DİLİNDEN MUHİBBÎ'NİN POETİKASI

Şiir sanatı üzerine görüş bildirmek diyebileceğimiz poetika; şiir üzerine teorik olarak açıklama yapmak, şiirin ne olduğu veya olmadığı konusunda fikir bildirmek için kullanılan bir terimdir. “Lügat anlamının dışında genel olarak poetikanın, “şiire dair her meseleyle uğraşan bir bilim alanı” olduğu söylenebilir. Kelimenin sadece şiirle ilişkilendirilmesinde terimi ilk kez kullanan Aristo’nun Poetika adlı eseri büyük bir rol oynamıştır.”¹ Türk edebiyatında modern dönemde görülmeye başlanan poetika kavramıyla ilgili eski dönemlerde bugünkü anlamıyla bir örnek görmek mümkün değildir. Çünkü poetika edebiyatta ve sanatta bireysel bir tutumun öne çıktığı devirlerde kendine alan bulmuş bir kavramdır.

Dîvân şairlerinin modern anlamda bir poetik eser veya yazı kaleme alması söz konusu değildir. Çünkü dîvân şairleri bir geleneğe bağlı olduğu ve bu gelenekten beslendiği için onların poetik duruşunu da büyük ölçüde bu gelenek belirlemektedir. Ancak dîvân şairlerinin beyitlerde şiire ve şaire dair sözleri, kendilerini ve şiirlerini tanımlamaları, dîvân dîbâcelerinde şiir için söyledikleri veya tezkirelerdeki şiir ve şair değerlendirmeleri birer poetik duruş olarak okunabilir.

Muhibbî de hemen her dîvân şairi gibi şiire ve kendi şairliğine dair beyitler nazmetmiştir. Onun bu beyitlerinden hareketle onun için şiirin ne olduğu, kendi şairlik değeri gibi konularda bazı yorumlar yapılabilir.

Muhibbî beyitlerinde şiir kavramını bir tanım yapmaktan ziyade kendi şairliğini övmek, şiirlerinin güzelliğini ön plana çıkarmak için ele almıştır. Muhibbî şiiri; “şi’r, gazel, söz, eş’âr, nazm, defter, dîvân” kelimeleriyle karşılamaktadır. Şiir için çeşitli sıfatlar kullandığı da görülür: “gevher / cevher, dür, şâhvâr, dür-i meknûn,

---

¹ Âlim Gür, Bedia Koçakoğlu, ““Yeni Türk Edebiyatında Kaynak Olarak Poetika”, *Turkish Studies*, C. 14/-I, 2009, s.81

gevher-i nâ-yâb, dürr-i ma'ânî, dürr ü gevher, gevher-i has, pür-sûz, rengîn, gammâz, lezîz, kand-i mükerrer, dil-pesend, âhen leblebi, eğence, âbdâr, sûzinâk, özge, gül, gül-deste, güher-rîz, dil-dûz, ciğer-sûz, rindâne, mümtâz, tâze.”

1.1.1. BEYİTLERİNDEN HAREKETLE MUHİBBÎ'NİN ŞİİRİNİN ÖZELLİKLERİ

1.1.1.1.Hakikatten Haber Veren Hakiki Şiir

Dîvân şairlerine göre şiir içinde hakikati barındıran bir anlam denizidir. Söylenen şiirin hakikatten haber vermesi, zahirde kalmaması gerekir. Aksi halde söylenen sözün şiir özelliği kazanması söz konusu değildir. Muhibbî de söylediği sözün bir hakikat habercisi olmasını ister. Ona göre devrinin şairlerinin söyledikleri hep zahirde kalmıştır. Bunlar arasında kendi sözleri hakikatten haber vermelidir.

İy Muhibbî söyle **söz** virsün hağıkatden haber
Şimdiki şa'irlerün her bir **sözi** zâhir geçer (G.1055/5)

Şiir için, mecaz ve gerçeği birleştirme sanatıdır, denebilir. Şiirin sözleri mecaz ancak anlamı hakiki olmalıdır. Hakiki bir aşk talebinde bulunan Muhibbî'nin sözleri yani şiirleri de hakikidir, bu sözler mecaz sanılmamalıdır. Şaire göre söylediği her söz hakikatten haber verir. Ancak cahil kimseler onun bu sözlerine kulak asmamaktadır.

İy Muhibbî dürişüp 'ışk-ı hađıķı taleb it
Sözlerüm cümle hađıķıdır anı sanma mecaz (G.1215/7)

Her ne **söz** kim söyledün virür hağıkatden haber
Lîk güş itmege anı degme nâdân istemez (G.1285/6)

Şairin sözleri hakikatten haber verir. Ona göre bu hakikat de aşkın sırrıdır. Aşkın sırrını öğrenmek isteyenler onun hakiki sözlerle dolu dîvânını okumalıdır.

Kim ki öğrenmek diler ‘ışkuñ rumūzın ser-te-ser
Okusun görsün Muhibbî **defter ü dīvānumuz** (G.1331/5)

1.1.1.2.Sırrı Açığa Çıkaran Gammaz Şiir

Aşk, dīvān şairi için bir sırdır. Âşık bu sırrı canı pahasına saklamalı ve ifşa etmemelidir. Aşkın ve aşk sırrının saklandığı yer de âşığın gönlüdür. Bu sırrın açığa çıkması âşık için ölüm demektir. Sırrını açığa çıkarmak istemeyen âşık her türlü eza ve cefaya katlanır.

Muhibbî de aşkı canı gibi saklarken onun şiirleri bu sırrı halka ayan etmektedir. Şair o yakıcı aşkı canı gibi saklayıp herkesten gizlemiştir. Kimse şairde böyle bir sır olduğunu bilmezken şiirleri cümle âleme bu sırrı ifşa etmektedir. Bu özelliğiyle şiir adeta bir gammazdır.

‘İşkî cānum gibi saklarken olur halka ‘ayān
Âh bu gammāzlık sır[1] cümle **şi’irümden** çıkar (G.1065/4)

Kimse bilmezdi Muhibbî sūz-ı ‘ışkımdan haber
Zāhir eyler ‘āleme bu sırrı **eş‘arum** komaz (G.1336/5)

1.1.1.3.İnsanlar Arasında Kapışılan ve Kolay Ezberlenen Şiir

Bir şiirin elden ele dolaşması ona değer verilmesinin ve onun beğenilmesinin bir göstergesi sayılır. Bir şiirin ezberlenmesi de yine onun beğenilmesinin bir göstergesidir. Muhibbî’nin şiirleri de ona göre böyle sevilip beğenilen ve halk arasında kapışılan şiirlerdir. Sözlerini bir inciye benzeten şair, gönül denizinden söz incilerini çıkarıp dağıtınca etrafındakiler onları kapışmakta ve hemen ezberlemektedir. Bu sözlerin hemen ezberlenmesi onun sevilmesinin yanında akıcı, yalın, anlam yüklü olması vs. gibi özellikleri hakkında da ipucu vermektedir. Hemen ve kolayca ezberlenen bir şiir yalın ve açık olmalıdır. Şairin verdiği bu ipucundan hareketle onun şiirlerine genel olarak bakıldığında bu üslup özelliği karşımıza çıkacaktır.

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ' itse **ġazel**

Kapışurlar sanasın kim gevher agzından düşer (G.1025/5)

Baħr-ı dilden çıkarup ġavvâş olup **söz** dürlerin

'Arz idince kapuşup yârân hemân ezberlemiş (G.1446/4)

Şair aşk denizine dalıp bir mana incisi çıkarmıştır. Aşk ehli de bu mana incisini dilinden düşürmeyip sürekli tekrarlamaktadır. Onun şiirleri aşk ehli için adeta bir zikir ve dua haline gelmiştir.

Maħabbet baħrına taldum **sözüm** dürr-i ma'ânîdür

Anuñçün ehl-i 'ışkuñ dāyimā vird-i zebānidur (G.1087/1)

Şair, şiirlerinin böylesine beğenilip raġbet bulmasını üslup ve anlam deġerinin yanında söz mülkünün sultanı olmasına da bağlamaktadır. Şiirleriyle sözün sultanı olan şaire göre şiirlerinin raġbet bulmasının sebebi de budur. Aksi halde bu şiirler böylesine raġbet bulup elden ele dolaşmayacaktır.

Burada şairin aynı zamanda bir padişah oluşu da söz konusu edilebilir. Muhibbî'nin şiirlerinin bir padişah olması dolayısıyla elden ele dolaştığı ve beğenildiği sanılıyor olabilir. Şair bu yanlış anlaşılmayı bertaraf etmek amacıyla dîvânının padişah olduğu için deġil şiir sahasında kendisini ispatladığı için beğenildiğini vurgulamaktadır. Bu haliyle gönüllerin beğendiği şiirlerini görüp de onlara tazim kılmayacak hiç kimse yoktur.

İy Muhibbî olmasak biz Ĥusrev-i **mülk-i suħen**

Böyle raġbet bulmaz idi **defter ü dîvānumuz** (G.1302/6)

Muhibbî uşbu **şi'r-i dil-pesendi**

'Acep var mı görüp ta'zīm kılmaz (G.1261/5)

Muhibbî şiiirinin üslubu hakkında “rindâne” tanımlamasını yapmaktadır. Bu üslup özelliği de onun şiiirlerinin halk arasında seçkin kabul edilip kapışılmasının sebeplerinden biridir.

Muhibbî **şii'rini** rindâne söyler

Olursa **şii'r** içinde tañ mı mümtaz (G.1296/5)

Şaire göre onun namının insanlar arasında yayılmasının tek sebebi şiiirleri değıildir. Halini daha şiiirlerinde işleyip bir dıvân oluşturmadan çok önce zaten onun kıssası âlemlere destan olmuştur.

Oldı ‘âlemlere destân Muhibbî kışşam

Yazmadan ben anı bu **defter ü tomara** henüz (G.1239/6)

1.1.1.4.Kulaklara Küpe Olan İnci Gibi Eşsiz Bir Şiiir

Muhibbî şiiirlerini ve sözlerini kulağa küpe olacak bir inciye veya bir mücevhere benzetmektedir. Beyitlerde kulağa küpe olmak iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Birincisi gerçek anlamıyla bir takıyı süs niyetiyle kulağa asmak veya iliştiirmek; ikincisi de bir deyim olarak bir şeyden ders almak veya söylenen bir şeyi hiç unutmamaktır.

Muhibbî şiiirlerini genellikle bir inciye veya cevhere benzetmektedir. İnci, dalgıçlar tarafından denizin dibinden çıkarılan kıymetli bir mücevherdir. Şair de gönül veya mana denizine bir dalgıç gibi dalıp inci kıymetinde sözler ortaya koymaktadır. Burada şiiirine benzetmelik olarak kullandığı inci türleri de görülmektedir. Muhibbî'nin şiiirleri bir incidir ve onu görenler onu “şâhvâr” yani şahlara yakışır, iri tane taneli büyük bir inci olarak nitelemektedir.

Dürdür Muhibbî **naşmını** gel dak kulaguña

Her kim görürse diye bu ne **şâhvâr** olur (G.1030/5)

Muhibbî şiiirlerinin orijinal olduğunu “dürr-i meknûn” ve “gevher-i nâ-yâb” nitelemeleriyle ifade etmektedir. “Dürr-i meknûn”; saklı olan, henüz ortaya çıkmayan çok değerli incilere denir. Şairin şiiirleri de şimdiye kadar ortaya çıkmamış değerli bir inci gibidir. Onun şiiirleri bir “gevher-i nâ-yâb”dır. Bu da bulunmayan, eşi benzeri olmayan, ender ve eşsiz inci demektir. Bu inci de ancak sevgilinin kulağına layıktır. Şairin şiiirleri de sevgili için bulunmaz ve eşsiz bir incidir. Bu özellikleriyle Muhibbî’nin şiiirleri kendine özgü ve benzersizdir.

Bu Muhibbî **sözlerin** gevherleyin dak güşuña
Tâ görenler diyeler kim bu **dür-i meknûn** geyer (G.1062/5)

Yâr daksun **cevher-i nazmumu** lâyıķ güşına
Çün Muhibbî her **sözün** bir gevher-i nâ-yâbdur (G.1072/5)

İncinin dalgıç tarafından denizin dibinden çıkarıldığı bilinmektedir. Şair, şiiirlerini inci olarak niteleyince o incileri denizin dibinden çıkaran dalgıç da şairin kendisi veya gönlü olmaktadır. Bu dalgıcın daldığı deniz de şair için “mana denizi” veya “gözyaşı denizi”dir. Şair veya şairin gönlü mana veya gözyaşı denizine dalıp inci gibi sözler çıkarmaktadır.

Ko daksun rişteyi câna Muhibbî **ehl-i nazm** olan
Ma‘ânî baħrına talup çıkarduñ dür gibi sözler (G.1129/5)

Nazm içinde olasın tâ ki gönül sen ğavvâş
Talağör baħr-ı ma‘ânîye çıkar gevher-i hâş (G.1475/1)

Çıkarmaga bu dil **söz** gevherini
Yaşum baħrına san ‘ummâna gelmiş (G.1438/4)

Şair için şiiirleri kulağa küpe edilmelidir. Onun inci gibi kıymetli şiiirleri ders alınması gereken, sürekli tekrar edilerek kulaklara küpe olması gereken sözlerdir. Zaten onun bu kıymetli sözlerini duyanlar da onları kulaklarına küpe etmektedir.

Gel Muhibbî **sözlerini** dür gibi tak gūşuña
Rište-i cān üzre **naẓmın** dürr ü gevher gösterür (G.1122/5)

İy Muhibbî rište-i cān üzre dizdür **naẓmuñı**
Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizāmiler bilür (G.1154/5)

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî
İdindi cümle yārān anı mengüş (G.1420/5)

Naẓm ider lü'lü' dişüñ la'l lebüñ evşāfını
Rište-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (G.1418/3)

Muhibbî **sözleri** dürr ü güherdür
Gerekdür anı yārān ide mengüş (G.1411/5)

Şaire göre gerçek şiir kendi yazdıkları, gerçek şair de kendisidir. Şiir isteyenler onun şiirlerine kulak vermelidir. Şiir sahasında başka şairler ve onların gazelleri de vardır ancak Muhibbî'nin şiirleri onlardan ayrı, kendine özgü ve gerçek şiirdir.

Kim ki **naẓm** ister Muhibbî **şi'rini** gūş eylesün
Bulınur gerçi **ġazel** ammā bu **eş'ār** özgedür (G.1117/7)

Şair, gerçek ve çeşitli sırlar içeren sözlerinin cahil kimseler eline geçmesinden endişe etmektedir. Onun şiirleri bir hakikat incisidir ve sadece sevgilinin kulağına yakışır. Gözleri hakikate, gönülleri aşkın sırrına kapalı cahil kimseler onun kıymetinden habersizdir. Şair de bir hazine olan şiirlerinin onların eline düşmesini istememektedir.

Cānā Muhibbî **sözlerini** dak kulaguña
Nādān eline düşmeye ol gevheri yitiş (G.1419/5)

1.1.1.5.Şiir Meydanında Yarışılmayan Bir Şair ve Diş Vurulamayan Bir Şiir

Bir konu hakkında söz söylemek bir iddia sahibi olmak demektir. Hele su söz şiir sahasında söyleniyorsa bu iddia daha da katlanmaktadır. Şair bu sahada iddiasını ve şairliğini kanıtlamak için diğer söz söyleyenler veya şairlerle sürekli bir rekabet içindedir. Dîvân şairleri de şairliklerini ispatlama sürecinde önce diğer şairlere benzeme gayretine girmekte ardından da onları geçtiğini kanıtlama çabası içine girmektedir.

Muhibbî de bu anlamda kendi şiirlerinin kıymetini ve şairliğinin geçilemez olduğunu ispatlamak için kendisi karşısında diğer şairlerin durumlarını gözler önüne sermektedir. Muhibbî'ye göre kendisi şiir meydanının söz aslanıdır. Bu özelliğiyle o, Nizâmî'yi bile alt etmiş bileğini bük müştür. Bundan sonra kimse onunla boy ölçüşemeyecektir.

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe
Muhibbî 'arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebânıdur (G.1088/5)

Muhibbî'nin şiirleri bütün dünyayı kaplamıştır ve bu dünyaya onun gibi söz söyleyen bir kimse artık gelmeyecektir. Bu ifadeyle şair bu sahada kendisinin tek ve geçilmez olduğu iddiasındadır.

Tutdı Muhibbî dehri eş'âr-ı dil-pesendün
Senün gibi suhen-ver bildüm cihâna gelmez (G.1207/5)

Şaire göre diğer şairlerin şiirleri onun şiirine benzememektedir. Çünkü onun şiiri altın değerinde ise diğerleri ancak birer gümüşdür. Altın ve gümüşün de aynı değerde olması söz konusu değildir. Bu durumda şair diğer şairleri kendisine akran olarak görmemektedir. Onun şiirleri ortaya çıktığından beri diğer şairler pes deyip söz söylemeyi bırakmıştır.

Beñzemezse şî'rüme şî'ri n'ola şâ'irlerün
Kim ki şarrâf ola dir kim bu degül altun gümüş (G.1416/2)

Bu Muhibbî anuñ için şi‘rini itdi bülend
Şimdiki şā‘irleri kendüye akrân istemez (G.1285/ 7)

Şi‘r-i pür-süzum Muhibbî olalı zâhir benüm
Şimdiki şā‘irlere tañ mı didürsem çarby bes (G.1373/7)

Muhibbî şiirlerini tanımlarken “âhen leblebi” deyimini kullanır ve kimsenin ona dış vurmadığını belirtir. “Demir leblebi” deyimini, çok uğraştırıcı ve baş edilemeyen zor işler veya kişiler için kullanılır. Şaire göre şiirleri birer demir leblebidir ve hiç kimse ona dış geçirememektedir. Bu özelliğiyle şair zor bir iş başarmıştır ve onunla boy ölçüşebilecek başka kimse bulunmamaktadır.

Şi‘rûmi gören bir âhen leblebi ancak dimiş
Anuñ-ıçun degme kimse aña dış uramamış (G.1416/1)

1.1.1.6.Şiirde Keramet Gösteren Bir Şair, Büyülü ve Sihirli Bir Şiir

Sihir veya büyü birbirinden farklı alanlar olsa da ikisi için genel olarak; bazı özel yöntemlerle insan veya nesnelere üzerinde etki yaratmak, tanımı yapılabilir. Dîvân şairleri kimi zaman sihir ve şiiri birbiriyle alakalı ele almıştır. “Genel anlamda etkili ve güzel söz söyleme sanatı olan edebiyat, özel anlamda ise şiir sanatı, gerek kaynağı gerekse de muhatap üzerinde oluşturduğu olağanüstü etki sebebiyle sihir ve büyü ile doğrudan ilişkisi olan sanatlardır.”² Sihir birtakım tılsımlı sözlerle etki yaratmaktır. Şiirde de tıpkı sihirde olduğu gibi söylenen sözlerle okuyan veya dinleyen üzerinde etki yaratmak amaçlanır.

Muhibbî de şiir ve sihir ilgisini beyitlerine ele almıştır. Şair, her gazelinde nice sihir ve büyü yapmıştır. Şair söylediği etkileyici sözlerle güzelleri etkilemek ister. Bu sihir gibi etkileyici gazeller ay yüzlü güzelleri etkilemek için söylene de şair güzellerin onun şiirlerine kulak asmamasında şikayetçidir.

² Gülay Karaman, “Klasik Türk Şiiri Estetiğinde Sihir”, *Turkish Studies*, C.10/8, 2015, s.1512

Gerçi kıldum her **ġazelde** niçe biñ sihr ü füsün
Hüblar ġuşına almaz lik bu efsānemüz (G.1277/5)

Her **ġazelde** anuñ içün eyledüm sihr ü füsün
Māh-rūlar hüblar ġuş ideler efsānemüz (G.1315/4)

Muhibbî şiirlerini “âbdâr” ve “sûzinâk” olarak niteler. “Bu iki kelime, şiir için sıfat olarak kullanıldığında âbdâr şiirin lafzî yönünü, sûznâk ise mana yönünü ifade etmektedir. Âbdâr kelimesinin ‘sulu; parlak’ anlamları ışığında şiirin akıcılığı, açıklığı ve söyleyiş güzelliği; sûznâk kelimesinin ‘dokunaklı; coşkun’ anlamları ışığında ise şiirin mana bakımından etkileyiciliği nitelenmektedir. Bir arada kullanıldıklarında, kelimenin ‘sulu’ ve ‘ateşli’ anlamlarına çağrışım yapılarak ateşle suyun bir araya gelemeyeceği söylenmekte ve keramet gösterildiği veya büyü yapıldığı iddia edilmektedir.³ Muhibbî de şiirlerini hem âbdâr hem sûznâk eylediğini bu haliyle de ateş ve suyu bir araya getirmekle adeta keramet gösterdiğini ifade eder. Bu durum ayrıca onun şiirlerinin hem yapı ve üslup hem de anlam olarak etkileyici ve mükemmel olduğunu ifade etmenin bir yoludur.

Âbdâr eyler Muhibbî **şi‘rini** hem sûzinâk
Ateş-ile âbı cem‘ itmiş kerāmet gösterür (G.1124/5)

1.1.1.7. Aşkta Habersizleri ve Gönülleri Yakan Dokunaklı Şiir

Muhibbî’ye göre onun şiirlerinin bir özelliği de yakıcı olmasıdır. Şiirlerin yakıcı olması onun mana yönüne işaret eden bir özelliktir. Şiirin yakıcı olması onun ‘acıklı, dokunaklı, içe işleyen, coşkun’ bir anlama sahip olması demektir. Şairin aşk ateşinden izler taşıyan şiirleri onun gönlü gibi ateşli ve yakıcıdır. Şair dert çekerek, aşk ateşiyle hararetilenerek yanıp tutuştuğu için şiirleri ateş doludur. Onun şiirleri adeta gönülleri delmekte, gönle acı ve elem vermektedir. Şiirlerini okuyanlar da bu kanaate varmaktadır. Bu şiirleri görenler onun güzelliğini dile getirmektedir. Çünkü o şiirlerde

³ Ömer Zülfe, *Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde-Osmanlı Şiirinden Kelimeler, Kavramlar, Deyimler-*, 1.b., İstanbul: Bilge Kültür Sanat, 2011, s.13,14

gizli manalar vardır ve bu gizli manalar insanın ciğerini, gönlünü yakacak kadar etkili ve acıklıdır.

İşiden **şi'r-i pür-süzum** okıyanlar diye lâ-büd
Muhibbî derdmend için tutuşup oda yanmışdur (G.1166/5)

Muhibbî 'ışk-ıla bulduñ harâret
Anuñçün oldı **şi'rüñ** böyle dil-düz (G.1270/5)

Muhibbî **şi'rüni** gören hasen dir
Ki anda gizlü var ma'nâ ciger-süz (G.1289/5)

Bu özelliğiyle onun şiirlerini herkes okumamalıdır. Çünkü herkes bu ateşe güç yetiremez. Şair özellikle aşktan habersiz kişilerin şiirlerini okumamasını ister. Çünkü böyle kişilerin şiirlerinin yakıcılığına dayanamayıp yanmasından korkmaktadır.

Olmayan 'ışka haberdâr okumasun **şi'rümi**
Şi'r-i pür-süzum okurken korkaram kim yanalar (G.1143/5)

1.1.1.8.Gönül Yalnızlığını Gideren Bir Eğlence ve Sevgiliye Yaklaşmaya Yarayan Bir Vasıta: Şiir ve Gazel

Şairler kimi zaman beyitlerinde şiirden ne bekledikleri, şiirin ne işe yarayacağı, şiir yazmadaki amaçları gibi konularda fikir bildirmişlerdir. “Dîvânlarda şiir için yapılan en önemli tanımlamalardan birisi *oyun ve eğlencedir*. Dîvân şairleri, kendilerine intikal eden edebî geleneğe ait malzemedeki zeka ve yetenekleriyle yeni nükteli ifadeler çıkarmaktan zevk almışlardır. Şiir Osmanlı ferdi için meşru bir oyun ve eğlence gibidir.”⁴ Muhibbî, gönlün yalnızlık çektiği anlarda şiirin ancak bir eğlenceden ibaret olduğunu dile getirir. Yani yalnızlığını gidermek, hoş vakit geçirmek için yazılan şiir ile kimse olgunluğa eriştiği zannına kapılmamalıdır. “Cihan sultanı için şair için şiir, bir

⁴ Menderes Coşkun, “Klasik Türk Şairinin Poetikası Üzerine”, *Bilig*, S.56, 2011, s.61

eğlence, adeta başka âlemlere kaçıtır. Baş olmanın ağır yükünden bir süre uzaklaşmak için güzel bir vesiledir.”⁵

Muhibbî halvet-i dilde hemân eglencedür ancak
Ögünüp **şi‘r-ile** kimse dimesün kim kemâlüm var (G.1169/5)

Muhibbî bir başka beytinde şiirin amacı olarak sevgiliye yaklaşmayı ve onu etkilemeyi ve kucaklamayı göstermektedir. Şaire göre şiirle nice güzeller kucaklanabilir. Şiir ve gazelin ne işe yaradığını soranlar bu duruma bakmalıdır.

Şi‘r-ile çünkü Muhibbî niçe dilber kuçılır
Bunu kim diyebilür **şi‘r ü gazelden** ne gelür (G.1155/6)

1.1.1.9.Kıymet Biçilemeyen Şiir

Muhibbî şiirlerinin karşılık verilemeyecek ve herkes tarafından anlaşılacak kadar kıymetli olduğu görüşündedir. Onun şiirlerinin kıymetini ancak dert ehli ve şiir ehli olan kimseler anlayabilir. Onun şiirleri birer incidir. Bu incinin değerini de ancak bu işten anlayan cevher-şinaslar biçebilir. Bu işin ehli olmayan kimseler onun değerini bilemezler.

Şiirlerin dert ehli tarafından anlaşılması onların dert yüklü olduğunun da bir işaretidir. Dolayısıyla derdi olmayan bir kimse bu şiirlerin kıymetini bilemeyecektir. Şair için şiirleri sadece dert sahibi kimselere söylenmeli herkese söylenmemelidir. Ayrıca Muhibbî’nin şiirlerini bir de şiir ehli olan kimseler anlayabilir. Bu durum şairin şiir konusunda iddialı olduğunun bir göstergesi sayılabilir.

Bu Muhibbî **şi‘rinün** herkes ne bilsün kıymetin
Ehl-i derd olan bilür kıdrini aña söyleñüz (G.1284/6)

⁵ Semra Tunç, “Muhibbî Dîvânı’nda Şiir ve Şair ile İlgili Değerlendirmeler”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.7, 2000, s.6

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür

Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinās (G.1393/5)

Şiirde gösterilen hüner karşılığında bir bahşiş veya ihsan vermek gelenektir. Şairin hükümdara sunduğu şiirin kalitesi ve etkileyiciliği çerçevesinde aldığı ihsan da artmaktadır. Hükümdarların şairleri koruma ve yüceltme anlamında sürdürdükleri bu gelenek Muhibbî tarafından da söz konusu edilmiştir. Muhibbî ateş dolu, yakıcı şiirlerinin Acem iklimine ulaşması durumunda bu şiirlerin bir harfinin kıymetini verebilmek için Dârâ'nın tacını bile satacağını ifade eder. Böylece şair şiirinin kıymetli oluşunu vurgulama amacındadır.

Şi'r-i pür-süzum eger varsa 'Acem iklimine

Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (G.1041/6)

1.1.1.10. Gül Gibi İnce, Taze ve Renkli Şiir

Gül, dîvân şiirinde en çok söz konusu edilen çiçektir. İnceliği, güzel kokusu, şekli vs. gibi özellikleriyle gül daha çok sevgili veya sevgilinin çeşitli unsurları için benzetmelik olarak karşımıza çıkar. Bunun dışında zaman zaman şairler şiirlerinin güzelliğini vurgulamak için gül ve şiir arasında çeşitli ilgiler kurmuşlardır.

Muhibbî de şiirlerinin, gazellerinin, sözlerinin veya beyitlerinin güzelliğini ve cezbediciliğini anlatmak için bunları güle benzeterek sunar. Muhibbî'ye göre onun sözleri gül fidanından bile tazedir. Onun şiirlerinin her beyti bir güldür, dolayısıyla gazelleri de birer gül destesidir. O yüzden aşk ehli onun şiirlerini seyretmektedir.

Naḥl-i gülden tāze terdür bu Muhibbî'nüñ **sözi**

Anuñ-ıçun ehl-i 'ışık olan ider her bār seyr (G.1054/5)

Şi'rümüñ her beyti güldür ḥattı sünbül den nişān

İy Muhibbî sünbüle baglu gāzel gül-destedür (G.1132/5)

Gül, baharın müjdecisi ve eğlence yerlerinin vazgeçilmez unsuru olması dolayısıyla dîvân şiirinde sıklıkla kullanılmıştır. Gül devri veya gül eyyamı güllerin açılmaya başladığı zaman olup baharı karşılar. Muhibbî de gül devrinde yani bahar mevsiminde güzellerin verdiği şevkle gül gibi taze ve renkli gazeller söylemektedir. Bu özelliğiyle onun şiirleri adeta baharın kokusunu ve coşkusunu taşımaktadır. Bu coşkuyla şair gazellerini aniden söylemektedir.

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yārān şevkine
Tāze tāze gül gibi rengīn **ġazeller** bağlamış (G.1418/5)

Didi ānīde Muhibbî böyle bir rengīn **ġazel**
Ṭarz-ı şî‘r içre Nevāyī gibi ol fāyık mıdur (G.1123/5)

Bu anlam özelliklerinin yanı sıra Muhibbî'nin şiirleri için yaptığı nitelermeler ayrıca şiirlerinin yapısı ve üslubu konusunda da ipucu verir niteliktedir. Şiirin gül gibi taze olması yeni ortaya çıktığının ve başka şiirlere benzemediğinin bir göstergesi sayılabilir. Renkli şiir de söyleyiş bakımından şiirin güzelliğini ifade eden bir benzetme olarak ele alınabilir.

1.1.1.11. Sevgilinin Anılmasıyla Artan ve Şeker Gibi Tatlanan Şiir

Şiirlerini tanımlarken Muhibbî'nin kullandığı sıfatlardan biri de “tatlı”lıktır. Bunun için de “şekerden leziz”, “kand-i mükerrer” ve “şirin eda” ifadelerini kullanılır. Şiirin tatlı olması sözlerinin hoşā gitmesini, beğenilmesini, iç açıcı olmasını ifade eder. Şaire göre şiirleri şekerden bile tatlıdır ve şirin bir tarzda yazılmıştır. Onun şiirlerine bu tatlılığı kazandıran sevgilidir. Sevgilinin dudaklarının vasıfları şairin ağzında tekrarlanıp durduğu için sözleri de tatlılık kazanmıştır.

‘Aceb mi **şî‘r ü eş‘ārūm** lezīz olursa şekkerden
Nigāruñ lebleri vaşfi zebānumda mükerrerdür (G.1076/3)

Muhibbî zīkr ider şekker lebüñ çün
Olur her bir **sözi** kand-i mükerrer (G.1162/8)

Naẓmuñ Muhibbī **naẓmına** beñzer Nizāmi'nüñ
İnce hayāl-i nāzük ü şīrīn edāyı gör (G.1107/5)

Muhibbī dīvān şairleri arasında en çok gazel yazanlardan biridir. Beyitlerinde şiirlerinin çokluğu ile ilgili ipuçları veren şaire göre şiirlerinin bu kadar çok olması sevgiliyi anlatması dolayısıyladır. Şair sevgilinin zülfünün kıssasını veya güzellik mecmuasından bir sayfayı yazmaya çalıştıkça şiirleri artmış, defter ve dīvānlar doldurmuştur.

Bu Muhibbī zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın
Her kılūñ şerhinde başka **defter ü dīvān** olur (G.1095/7)

Hüsnüñüñ mecmū'asından bir varak şerh eylesem
Niçe niçe defter ü evrāk u **dīvān** bağlanur (G.1157/4)

Bu kadar çok şiirin sebebi sevgilidir. Bunun yanı sıra bu şiirleri yakıcı, dokunaklı ve inci gibi olmasının sebebi de sevgilidir. Şair sevgilinin dişlerini andığı için şiirleri inci saçmakta; güzellik mumunu yani yüzünü andığı için de yakıcı ve dokunaklı olmaktadır. Şiirleri sevgiliyi anmasıyla güzellik kazanırken şair de güzeller padişahı olan sevgiliyi methettikçe şiir meydanında ünü artmaktadır.

Dişlerüñle şem'-i hüsnüñ bu Muhibbī añmasa
Şi'rini pür-süz idüp **naẓmın** güher-rīz eylemez (G.1237/5)

Sen güzeller pādişāhın dem-be-dem çün medh ider
Bu Muhibbī **şi'r** ara Selmān olursa çok mıdur (G.1032/5)

1.2.MUHİBBÎ'DE SULTANLIK VURGUSU

“Sultan, padişah, şeh, şah” gibi kelime ve kavramlar hemen her dîvân şairi tarafından kullanılmıştır. Ancak genel olarak bu kavramlar sevgili için kullanılmıştır. Sevgili âşık karşısında bir sultan, güzeller arasında bir padişaktır. Âşık ise bu sultan karşısında daima kul köle konumundadır. Kimi zaman da âşık bir padişah olarak görülür. Diğer âşıklar arasında kendi farkını vurgulamak isteyen âşık kendisini aşk yolunda bir padişah olarak sunar. Bu ve benzeri unsurlar çerçevesinde “hükümdarlık” kavramı şairlerin çeşitli hayal tablolarına malzeme olmuştur.

“Muhibbî”, bilindiği gibi Kânûnî Sultan Süleyman'ın mahlasıdır. Sultan Süleyman onuncu Osmanlı padişahıdır ve Osmanlı padişahları arasında kırk altı yıllık saltanatı ile en uzun süre hükümdarlık yapmış padişaktır. Devletin en şaşaalı dönemlerinde saltanat süren Sultan Süleyman bu hükümdarlık yönünü şiirlerinde de işlemiştir. Beyitlerinde Muhibbî'nin sultanlık alameti sayılan “taç, taht, otağ, leşker, liva, sancak, ferman, tuğra” gibi unsurları sıklıkla kullandığı görülmektedir.

Muhibbî'nin şiirlerinde her dîvânda olduğu gibi “hükümdarlık” kavramı çerçevesinde hayaller kurulmuştur. Burada dîvân şairlerinin genel hayalleri bir kenara bırakılıp sadece onun “sultan”lık yönünü vurgulayan ve daha çok şairin “ben” algısıyla oluşturduğu beyitler üzerinde duruldu.

1.2.1. Görünürde Memleket Sultanı Gerçekte Sevgiliye Köle

Muhibbî şiirlerinde gerçek bir hükümdar olduğunu sık sık vurgular ama onun için bu hükümdarlığın bir değeri yoktur. Şairin asıl amacı sevgiliye köle olmaktır.

Bu Muhibbî'nüñ murâdı bendeñ olmağdur hemân
Gerçi kim zâhirde biz de memleket sulţānyuz (G.1256/5)

Sevgilinin mahallesinde köle olmak ona yetecektir. Öyle ki bu kölelik karşısında bütün dünyaya baştanbaşa sultan olmayı bile istemez. Büyük bir devletin hükümdarı

olan şair sevgiliye köle olmak karşılığında her şeyinden vazgeçer görünmektedir. Dünyaya padişah olsa da sevgili karşısında kendisini köle gibi göstermektedir. Onun için sevgilinin kölesi olmak dünyaya padişah olmaktan daha hoştur.

Kūy-ı dilberde Muhibbī'ye gedā olmak yiter
Bu cihāna ser-te-ser olmağa sultān istemez (G.1314/5)

Kim ki 'āşıkdur Muhibbī āsitān-ı yārda
Pādişāh-ı dehr ise kendüyi çāker gösterür (G.1153/7)

İy Muhibbī 'āleme şāh olmadan
Dilberüñ olmak gedāsı hoş gelür (G.1175/6)

Bu Muhibbī şeh-i cihān iken
Şimdi bir hūba bendedür dirler (G.1098/6)

Sultanlığı sevgilinin köleliğine tercih eden şair, sevgili karşısında boynu bağlı bir padişaktır. Sevgili her ne söylese onun için fermandır.

Kuluñam boynı baglu pādişāham
Her ne itseñ bu bende fermāndur (G.1068/7)

Sultanlığını vurguladığı bir başka beytinde ona bu sultanlığı sevgiliye köle olmak bağışlamıştır. Şair sevgilinin kapısında kul köle olup onun ayak tozuna yüz sürmekte ve bunu başına taç etmektedir. Bu haliyle de yedi iklime hükmeden bir padişaha benzemektedir.

Muhibbī efser itmiş hāk-i pāyuñ
Anuñcün şāh-ı heft-iqlīme benzer (G.1179/6)

1.2.2. Âşıklara ve Rintlere Sultan

Mülk sultanlığını vurgulayan Muhibbî bunun yanında aşk sahasında âşıklara ve rintlere sultan olduğunu da söyler. Onun aşk sultanlığında sevgiliye köle oluşu ve bir âşık olarak içinde bulunduğu durum da söz konusudur. Muhibbî aşk sultanı olsa buna şaşılmamalıdır. Çünkü onun gam meclisinde ay gibi bir “çerağ” yanmaktadır.

Sultān-ı ‘ışk olsa Muhibbî ‘aceb midür
Meh gibi var çü meclis-i ğamda çerāğumuz (G.1242/5)

Taç takmak, ordu sahibi olmak, bayrak, otağ kurmak gibi unsurlar padişahlığın başlıca alametlerindendir. Muhibbî de bu unsurları sultanlığını vurguladığı beyitlerde söz konusu etmiştir. Şair, aşkın padişahı olduğundan beri sevgilinin ayağının toprağını baş tacı etmektedir. Ayrıca aşk şahının tacı olarak bir kadeh mey de söz konusudur. Kadehin taç şeklinde ve süslü oluşu onun aşğın başına taç olmasında etkilidir.

Muhibbî pādīşāh-ı ‘ışk olaldan
Ayagı toprağı ser-tācumuzdur (G.1113/5)

Şāh-ı ‘ışkam bir kadeh mey başuma efser yiter
Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker yiter (G.1147/1)

Hayl-i rindāna Muhibbî tañ mı olsam tācdār
Bir kadeh meydür başumda efser-i şāhānemüz (G.1277/4)

Tācdāriyuz Muhibbî gūşe-i meyhānenüñ
Oldı serde bir kadeh mey efser-i şāhānemüz (G.1315/5)

Sevgilinin toprağını veya bir şarap kadehini başına taç edip âşıklara sultan olan şair için gözyaşları bir ordu, ahı da bir bayrak veya otağ olmaktadır. Bütün bunlara sahip olan şairin gönlü de saltanata heves etmektedir.

Çün oldum mülk-i ‘ışkuñ pādişāhı
Yaşum leşker baña āhum ‘alemdür (G.1146/3)

Dilā mülk-i ğama şāham niçe şād olmasun göñlüm
Başumda dūd-ı āhumdan otagum kara şālum var (G.1169/3)

Leşker-i eşki çeküp āhuñ livāsın kaldurup
İy Muhibbî şāh-ı ‘ışk olduk vilāyet beklerüz (G.1253/7)

Hāk-i pāyın başuma tāk itmek itdüm mültemes
Gör dil-i dīvāneyi kim saltanat eyler heves (G.1397/1)

Aşkın esiri olması şairi âşıklar arasında sultan yapmıştır. Bu haliyle kendisini bir abdala benzeten şair başı açık bir şekilde âleme serverlik etmektedir. “Başı açık olmak çaresizlik ve zavallılık ifadesidir. Tasavvuf kültüründe, biri işin gerçekleşmesi arzu edilirse, Allah’a yalvarırken zillet, fakr ve mahv alameti olarak baştaki tacı çıkarma şeklinde bir gelenek vardır. Kendilerini, kınanmaya aldırmayan yalın ayak başı kabak abdallara benzeten şairler, dünya malına değer vermeyip herhangi bir kayıt altına girmeyerek sultanlığa layık bir hale gelirler. Bu yüzden beyitlerde abdal kelimesi ile birlikte baş açık padişahlık et- ifadesi özellikle geçmektedir.”⁶

Âleme sultan olduğunu vurgulayan Muhibbî bir abdal gibi başı açık bir şekilde serverlik ettiğini söyler. Bu duruma sevgilinin dikkatini çekmek isteyen şair, onun karşısında aciziyetini dile getirmekle beraber âleme sultan olsa da buna değer vermediğini ima etmektedir.

Şol esîr-i ‘ışk olan abdāla bak gel ħusrevā
Baş açup serverlik ider ‘āleme sultān olur (G.1044/2)

Padişahlık babadan oğula geçmekle beraber eski devirde bir talih sonucu olduğu inancı da vardır. Bu talih de hüma kuşu ile ilişki kurularak ele alınır. “Halk inanışına

---

⁶ Zülfe, a.g.e., s.35

göre daima gökyüzünde yaşayan ve yere bazen kırk arşın yaklaşan hümanın gölgesi bir insanın başına rastlarsa taç giyeceğine işaret sayılırdı. Başka bir inanışa göre, eskiden bir meydanda bu kuşu uçururlar, kimin başına konarsa onu hükümdar seçerlerdi.”⁷

Muhibbî de bu inancı bir beytinde işleyerek âşıklara padişah olmasını sevgilinin hümaya benzeyen saçlarından başına bir gölge düşmesine bağlar. Böylece adeta başına devlet kuşu konmuştur. Burada sevgilinin şaire iltifatı da söz konudur. Sevgili şaire iltifat ederek saçından bir gölgeyi onun başına düşürmüştür ve şair diğer âşıklara padişah olmuştur. Sevgilinin şaire bir diğer iltifatı ise ona attığı eziyet taşlarıdır. Şair için bunlar bir övünç kaynağıdır ve bu taşlar âşıklar arasında padişah olmasına yarayan altın bir taç gibidir.

Anuñçün pâdişâh oldum ser-â-ser cümle ‘uşşâka
Hümâ-yı zülf-i dilberden başuma sâye düşmişdür (G.1042/6)

Seng-i bî-dâduñ gelürse başuma
Fâhr olur baña geyerem tâc-ı zer (G.1010/2)

1.2.3. Sultanlıktan Kaçış ve Kanaat Köşesine Sığınma

Muhibbî bazı beyitlerinde sultanlığını vurgularken sultanlığın verdiği sıkıntıdan, debdebeden kaçmak istediğini de dile getirir. Ona göre cihan mülküne sultan olmak sıkıntılı bir iş ve baş ağrıtan bir durumdur. Sıkıntı ve eziyeti hep padişah çekerken onun yönetimindekiler safa ve zevk sürmektedir.

Hây u hûdan dil kaçar ancak virür başa şudâ‘
Olmaga cümle cihân mülkine sultân istemez (G.1285/2)

Dâyim cefâ vü cevr çeker pâdişâh olan
Her dem şafâ vü zevk sürenler gedâ imiş (G.1463/4)

⁷ Rıdvan Canım, *Dîvân Edebiyatının Kaynakları*, 1.b., İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2016, s. 494

Şair, sultanlığın hay u huyundan kaçıp istiğna veya kanaat tahtına oturmak istemektedir. Yalnız kalıp kanaat ile şöhret bulmayı dünyanın padişahı olmaya değişmez. Padişahlığın verdiği sıkıntıdan kaçmak niyetindedir.

Şol ki istiğnā serīrinde oturdı şāh-vār
Ser-te-ser olmaga heft iklīme sultān istemez (G.1339/2)

‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı iştiḥār
Pādişāh-ı dehr olup ol hūy u hāyı istemez (G.1224/4)

Ayrıca ona göre sultan giysisi olan atlas elbiseler, kaftanlar vs. kalenler meşrep kimselerin giydiği eski püskü elbiseler yanında değersizdir. O kendisine kaftanları değil kalenderlerin giydiği yamalı, yırtık hırkaları yakıştırmaktadır.

Şāh olup kim geydi-y-ise atlas u dībā ḥarīr
Yig-durur saña ḳalender gibi olmak jende-pūş (G.1417/2)

Gerçek hayatında devletin şatafatlı yıllarında hüküm süren Kânûnî'nin bu beyitleri kaleme alması onun psikolojisi hakkında ipucu verir niteliktedir. Ancak dîvân edebiyatında şiirlerin yazılış tarihinin belli olmaması sağlıklı bir yorum yapılmasına engeldir. Bununla beraber şairin artık her şeyden kaçış psikolojisinde olması bu beyitlerin yaşlılık devrinde yazılmış olduğunu akla getirmektedir. Çünkü beyitler yaşlı, dünyadan yorulmuş, hayatında sakinlik isteyen bir kimsenin durumunu yansıtmaktadır.

1.3.MUHİBBİ’NİN NASİHAT İÇERİKLİ BEYİTLERİ

Nasihat Arapça bir sözcük olup Türkçe öğüt ile eş anlamlıdır. Edinilen tecrübeler sonucunda bir kişinin görüp anladığı şeyleri bir başkasına tavsiye etmesi demektir. Bu tavsiyeyle o kişiye doğru yolu göstermek, yapması veya yapmaması gereken şeyler üzerinde dikkatini toplamak amaçlanır.

Nasihat kavramı her kültür ve toplumun yazılı eserlerinde işlenmiş bir kavramdır. Bu kavram çerçevesinde her toplum kendi algı ve anlayışı sınırlarında insanlara çeşitli konularda tavsiyelerde bulunmuştur. Bu kavram Türklerin de ilk yazılı kaynaklarından bu yana çeşitli vesilelerle edebiyatta yer almış bir kavramdır. “Bu konuda Göktürk Yazıtlarında Türk hükümdarının milletine hitap ettiği sözler başlı başına bir nasihat özelliği gösterir. İlk yazılı eserlerden günümüze kadar birçok edebiyat ürününde nasihat etme geleneği devam etmiştir.”⁸ Nasihat etmek her devirde kendisini gösteren bir olay olmuştur. Öyle ki Türk edebiyatında nasihat içerikli müstakil eserler yazılmıştır. “Nasihatname” veya “pendname” denilen bu eserler her devirde farklı konuları işleyerek görülmektedir. Bu müstakil eserlerin yanı sıra dîvânlarda da şairler ya doğrudan nasihat şiirleri ya da şiirler içinde nasihat içerikli beyitler kaleme almışlardır.

Nasihatnamelerdeki kadar konu genişliği olmasa da dîvânlara serpiştirilmiş nasihat şiirleri ve beyitleri de konu bakımından çeşitlilik gösterir. “Dîvân şiirindeki nasihat içerikli beyitlerde ilâhî aşk, dünyaya gönül bağlamamak, makam mevki ve mal sevgisinden uzak durmak, hevâ ve hevesi terk etmek, kadere rıza, sabır, şükür, istiğna, tevbe, terk, tefekkür... gibi tasavvuf düşüncesinin bilhassa ele aldığı kalbî hallere ilişkin konular ele alınmıştır. İnsanlara iyilik etmek, cömertlik, tevazu, şükür, sözü güzel ve yerinde söylemek gibi ahlâkî konular da dîvânların nasihat içeriğinde önemli bir yer tutar. Günlük hayatın ayrıntılarına, âdâb-ı muaşeret kurallarına ilişkin nasihatlere hemen hemen hiç yer verilmez.”⁹

---

⁸ Mustafa Durdu, *Türk Edebiyatında Nasihat*, (Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s. 5

⁹ Esmâ Polat, *XVII. Yüzyıl Dîvânlarında Nasihat*, (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018, s. 70

Muhibbî'nin ele alınan gazellerine bakıldığında üslubunun genel olarak âşıkâne ve rindâne olduğu görülmektedir. Ancak Muhibbî bu üslup arasında nasihat içerikli beyitler söylemeyi de ihmal etmemiştir. Çeşitli konularda nasihatler görebileceğimiz beyitlerinin ana nasihat konusu ise dünya ile ilgili olanlardır. Dünyanın faniliği, geçiciliği, vefasızlığı, dünyaya meyledilmemesi gerektiği gibi konularda daha fazla beyit karşımıza çıkmaktadır. Beyitlerde karşımıza çıkan nasihatler içeriğe göre başlıklara ayrılıp ele alındı ve nasihatlerle ilgili örnek beyitler her başlığın altında sunuldu.

1.3.1. Amel ile Cennet Bulunmaz

Amel, genel olarak bir amaca yönelik yapılan her türlü iş ve eylem demektir. Dinî anlamda ise dinî emirleri yerine getirmek için yapılan eylemlere denir. Dinin sunduğu iyi ve güzel işleri yerine getirmenin yanı sıra özelde dine dair ibadetler için de kullanılır. Bu iyi ve güzel işlerin karşılığında ise cennet arzu edilir.

Dîvân şiirinde amele önem veren ve yaptığı ameller karşılığında cennet beklentisi içine giren, bu yönüyle de eleştiren tip zahiddir. Muhibbî, zahid gibi cennet peşinde olunmaması gerektiği konusunda nasihat eder. Çünkü cennet yapılan ameller sonucunda elde edilmez, Allah'ın bir lütfudur. Bu sebeple kuru amelden bir fayda gelmez. O yüzden amaç cennet değil “dîdâr” olmalıdır.

Ṭālib olma iy gönül zāhid gibi sen cennete

Dūn-himmet olma cidd ü cehd idüp dîdārı gör (G.1110/3)

Zāhidā sanma ki a‘māl-ıla cennet bulasın

Ol Ḥaḫ’uñ fażlı-durur yoḫsa ‘āmelden ne gelür (G.1155/4)

1.3.2. Doğru Yoldan Ayrılmamalı

Doğru yol, bir dinin ve kültürün insana gösterdiği iyi ve güzel işleri karşılayan bir kavramdır. İnsana, topluma ve inanca zarar vermeyen her türlü işi ve davranışı ifade

etmek için kullanılır. Bunun dışındaki davranışlar ise insanı yanlış şeylere sevk eden eğri ve yanlış yol olarak tanımlanabilir.

Bu bağlamda Muhibbî bu fani dünyada doğru yoldan ayrılmamak gerektiği konusunda nasihat eder. Çünkü iyi veya kötü yapılan her işin hesabı sorulacaktır. Herkes eğrilik yapıp yanlış yolda olsa da kişi doğru yolda doğru durmalıdır. Çünkü gönlünü temiz tutup doğru olan kimseyi Allah da sevmektedir.

Togrı yoldan gel hürüc itme ki fânîdür cihân
Her ne itseñ hayr u şer âhîr hisâbı var-ı mış (G.1401/5)

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın
Kim kılursa egrilik kıl sun hemân sen togru dur (G.1064/2)

İy Muhibbî şâf-dil hem pâk-meşreb ol yüri
Kim tārîkı togrıdur lâ-büd anı Hâlîk sever (G.1133/5)

1.3.3. Dünya Sevgisini Gönülden Gidermek Gerek

Muhibbî'nin nasihat içeren beyitlerinde en çok karşımıza çıkan “dünya” ile ilgili olanlardır. Bunlardan ilki de dünya sevgisi beslememeye dair olandır. Gerek ayetlerde gerek hadislerde insanı dünyaya karşı sevgi beslemekten men eden telkinler vardır. Muhibbî'ye göre de insan fani bir dünyada yaşadığının farkında olmalıdır. Bu dünyada ebedi kalıp başını kurtaracağını sanmamalıdır. İnsan bunların farkına varıp kalbinden dünya sevgisini gidermelidir. Yoksa iki cihanda da dirlik bulamayacaktır. Kalbinde zerre kadar dünya sevgisi bulunan bir kişi Hakk'ın yolunda yaşayamayacaktır.

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ maḥabbetin tırâş
Budur sözü m itmeye iki cihânda ol ma‘âş (G.1441/1)

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş
Pes böyle iken buña maḥabbet niye kardaş (G.1435/1)

Ger bulına zerre deflü dilde dünyā sevgüsi
İdemezsin sen çarık-i H ak'da bil hergiz ma'āş (G.1425/2)

1.3.4. Dünya Vefasızdır

Vefa, verdiği sözü yerine getirme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat anlamlarına gelen bir kavramdır. İnsanda olması beklenen bu olumlu tavır dünyadan beklenmemektedir. Dünyanın vefasızlığı ile ilgili beyitlerde dünya kişileştirilerek vefasız bir insana benzetilir. Muhibb  vefasız feleği elinde değirmen taşıyla insanları un gibi öğütüp duran bir değirmenciye benzetmektedir.

Seher g ş it ne dir murđ-ı seher-h z
'ömür gibi bu d ny  b  vef dur (G.1180/6)

D ny  kime mihr itdi sa a ide Muhibb 
Cevr-ile cef  kılmada c n numa benzer (G.1189/5)

Nevbet-ile h alkı bir bir ögidür gendüm miş l
Uşbu çarh-ı b -vef nu   siy bı var-ı mış (G.1401/6)

Dünyadan sevgi, merhamet, vefa gibi tavırları ummak boşunadır. Dünya kimseye vefa göstermemiştir. Onda sadece cefa ve sıkıntı meydana gelir. Bu yüzden dünyada kimse sevinçli olamamaktadır.

Mihr umma dehr-i dündan andan gelen cef dur
Kimse cih nda hürrem olduğı yokdur olmaz (G.1301/4)

Muhibb 'ye göre dünyanın vefasız olması gibi insanlar da vefasızdır. Bu dünya insanın zor anlarında yardım edecek, onun feryadına yetiŐecek kimse yoktur. O yüzden kimseden merhamet beklememelidir.

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül feryād-res
Raḥm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (G.1390/1)

Dünya vefasız olduğu kadar hileci ve aldatıcıdır. Adeta bir hokkabaz gibi insanın aklını karıştıran dünya, her gün yeni bir şekilde doğmakta ve bin türlü alamet göstererek insanı aldatmaktadır.

Ġarra olma bu cihān her gün dogar bir nev'-ile
Mührelerle 'aqluñı tağıtma olma ḥoḳḳa-bāz (G.1215/6)

Bir naẓar kıl cān göziyle gör bu lu'bet-bāz-ı çarḥ
Bir nefesde saña biñ dürlü 'alāmet gösterür (G.1124/2)

1.3.5. Dünya Verdiğini Geri Alır

Muhibbî tarafından dünyanın geçiciliği ve vefasızlığı birçok beyitte vurgulanmıştır. Dünyanın vefasızlığı konusunda nasihat veren beyitlerde vurgulanan bir nokta da dünyanın verdiği her şeyi geri almasıdır. Dünya her şeyi insana ödünç vermiştir. Ve sonunda verdiklerini bir bir geri alacaktır.

Her ne kim virdi dünyā evvel Muḥibbî bir bir
Āḫir komaz alur ol virmiş-durur saña ḳarḳ (G.1485/5)

Dünyada elde edilen mal mülk, makam, şöhret kalıcı değildir. Bunlar bir gün elbet insanın elinden gidecektir. Muhibbî bu konuyu daha etkili kılmak için Şehname'de adları anılan ünlü İran hükümdarlarını öne çıkarır. Bu hükümdarlar bir zamanlar bu dünyada hüküm sürerken felek onların da tacını ve tahtını almıştır. O yüzden elde edilen şeylerle gurura kapılıp dünyaya aldanmamak gerekir.

İy Muḥibbî key naẓar kıl uşbu 'ayyār felek
Gāh tāj-ı Ḥusrev ü gāhī külāh-ı Cem kapar (G.1037/5)

Mağrūr olup cihāna aldanma māl u cāha
Terk ide seni āhir yokdur cihānda olmaz (G.1335/4)

İnsanın elde ettiği maddi şeyler gibi mutluluk, ferahlık, huzur gibi duygular da dünya tarafından insanın elinden alınan unsurlardır. Dünya kimi güldürdüyse onu ağlatmadan bırakmamakta, bir mutluluğun ardından hemen sıkıntı gelmektedir. O yüzden insan mutlu günlerinin sürekli olmayacağına farkına varıp akıllı davranmalıdır.

Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz
Dönüp ağlatmayacak komaz anı āhir-i kār (G.1205/11)

Gelür her şādīnūñ ardınca biñ ğam
Cihānda ‘ākil olan gülmek olmaz (G.1286/3)

Bir feraḥ gelse Muḥibbī ğam hemān ardıncadır
Anuñ için bu fenā dārında yokdur şādumuz (G.1317/5)

1.3.6. Dünya / Ömür Göz Açıp Yumuncaya Kadar Geçer

Dünyanın ve ömrün geçici oluşu, süresinin kısa oluşu hemen her şair tarafından işlenmiş bir konudur. Muḥibbī de bu konuyu birçok beytinde işlemiş ve okuyuculara bu konuda nasihatler vermiştir. Şaire göre bu dünyanın süsüne aldanıp ona gönül verilmemelidir. Çünkü dünya hayatı göz açıp yumuncaya kadar geçer. Bu dünya hayatının kısığını göz önünde bulundurmalı, gurura kapılarak dünyaya meyletmemelidir. Bu dünyaya gelen kişi ne olduğunu anlamadan geçip gitmektedir. Hakikat nazarıyla bakıldığında bu dünya hayatının süresi bir iki saattir.

Zīver-i dünyāya aldanma görüp dil bağlama
Sen gözün açup yuminca key sakın dünyā geçer (G.1067/4)

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına
Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (G.1088/4)

Dilā mağrūr olup virme gönül bu dār-ı dünyāya
Haķıķatle nazar kılsañ hemān bir iki sā‘atdur (G.1137/7)

Dünya hayatı sonsuz değildir ve dünyaya gelen insan gitmeyeceğini sanmamalıdır. Çünkü bu dünya kimseye kalmamıştır ve kalmayacaktır. Yeryüzünde hüküm süren kimselerden bile zerre kadar bir iz kalmamıştır. Onların tantanası, şatafatı gelip geçmiştir. Şimdi hepsi bir mezara düşüp inlemektedir.

Hāy u hū tañtanadan kalmadı bir zerre eşer
Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (G.1024/3)

Bu günü hoş görelüm irte gününñ issisi var
Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (G.1040/3)

Bu çarḥ-ı bī-vefā ḥālin görüp kim buña dil bağlar
Gelenler dār-ı dünyāya meger gitmez mi sanmışdur (G.1166/3)

Ömrün gelip geçici oluşu konusunda Muḥibbī kendi şahsında nasihat edip aklın başa devşirilmesi ve gaflet uykusundan uyanılması gerektiğini ikaz eder. Çünkü ecel kuşu durmadan insanların ömür tanesini toplamaktadır. Ve gün gelecek insana kolsuz bir gömlek yani kefen biçilecektir.

Gitti ‘ömrüm iy Muḥibbī bir daḥı girmez ele
Hafta geçer ay u yıllar alımam andan ḥaber (G.1081/5)

Muḥibbī saña bir gönlek biçerler ‘akluñı divşür
Ezelden böyledür ‘ādet aña hīç āsītīn olmaz (G.1238/7)

İy Muḥibbī ğaflet itme aç göz uyḥudan uyan
Turmadan dirmekdedür murg-ı ecel çün çīnemüz (G.1241/5)

1.3.7. Dünyaya Meyletmemek Gerek

Dünyanın geçici oluşu, dünya sevgisinin kalpten giderilmesi gerektiği, dünyanın vefasız olduğu gibi nasihatlerden başka Muhibbî beyitlerinde sık sık dünyaya meyletmemek gerektiğini de nasihat yoluyla vurdular. Şairin bu nasihatlerinde şüphesiz İslam dininin inanç çerçevesi etkili olmuştur. “İslam dini ve tasavvuf düşüncesinde insan için dünya geçici bir yurttur. Aslolan bu dünya hayatının geçici saadetine bağlanmamak, onun insana sunduğu güzellik ve makamlarının fani olduğunu idrak edip ebedî âlem için çalışmaktır. Kainat bütün varlığıyla bir tecelligâhtır, önemli olan bu tecelligâhta Hakk’ı görmek ve ona doğru yönelmektir.”¹⁰

Muhibbî’ye göre bu dünya nimetlerine aldanan insan değil ancak hayvandır. Dünyaya aldanıp ona meyleden kişiye insan yerine hayvan demek daha uygundur.

Kim ki dünyâ ni‘metine aldanup meyl eyleye
Aña hayvândur disünler dimesünler aña nās (G.1379/4)

Şair dünyayı bir kadına hatta huysuz, suratsız yaşlı bir kadına benzetmektedir. Ona göre böyle bir kadına gönül vermek er kişinin yapacağı iş değildir. Er kişi böyle acûze bir kadına benzeyen dünyaya gönül vermemeli ve altın ve gümüşle ona kanmamalıdır. Bunun aksini yapan ise artık er vasfını taşımayacaktır.

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül
Hiç dil virmez zene meyl eylemez merdaneler (G.1143/7)

Muhibbî olma dünyānuñ muhibbi
‘Acüzeye gönül virmek er itmez (G.1214/5)

Sanmañ ki gönül meyl ide dünyā-yı ‘acûza
Kāni‘ olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (G.1291/4)

¹⁰ İbrahim Gültekin, “Taşlıcalı Yahyâ Bey’in Dîvânı’nda Nasihatname Türünde Yazılmış Şiirler ve Bu Şiirlerin Konuları, Dili ve Üslubuna Dair Bazı Hususiyetler”, *Turkish Studies*, C.8/9, 2013, s. 1532

Dünyā-yı denī iy dil bir köhne ‘acūz ancak
Aldanmaz aña hergiz merdāne abūl itmez (G.1258/4)

Aldanma göñül virme bu dünyā-yı ‘acūza
Her kim ki göñül virdi bu dünyāya er olmaz (G.1234/7)

Dünya bir büyü ve efsaneden ibarettir. Bu özelliğiyle de sürekli insanları aldatır. Öyle ki gayet yaşlı olmasına rağmen kendisini genç göstermektedir. Takındığı süslerle insanların gönlünü çelen dünyaya karşı şair onun suretine değil manasına bakılmasını gerektiğini ifade eder.

Mekr-i cihāna bak ki füsūn u fesānedür
Aldanma bu fesāneye çün hep füsūn geçer (G.1102/4)

İy Muhibbī key sakın dil virme dehre sanma genç
Vesmelüdüdür gerçi kim ammā ki gāyet yaşludur (G.1084/5)

Naş-i dünyāya Muhibbī dil virüp aldanmazuz
Şürete meyl itmezüz zīrā ki ma‘nāsındayuz (G.1305/9)

İnsan dünyanın manasına bakmayıp suretine aldandığı zaman sonu pişmanlıkla bitmektedir. Burada şair Karun’u örnek vererek onun dünyaya meyledip altın ve gümüş biriktirdiğini ama sonunda yerin dibine geçip inlediğini söyler. Karun, dünya malıyla hırslanmış ve ona meyletmiştir. Ancak bunun sonunda hiçbir fayda elde edememiştir.

Meyl-i dünyā-y-ıla cem‘ itdüğüçün sīm ü zeri
Düşüben a‘r-ı zemīn içine ārūn iniler (G.1019/4)

İy göñül olma sakın dünyā metā‘ına arīş
N’eyledi nadı ne assı eyledi ārūn’a sor (G.1106/4)

1.3.8. Eğlence İçin Geç Kalınmamalı Çünkü Bahar / Ömür Çabuk Geçer

İnsanın dünya hayatını anlamlı kılan yönlerden biri de dünyanın nimetlerinden faydalanabilmektir. Mutlu olmak, eğlenmek, dünya nimetlerinden zevk almak her insanın arzusudur. İnsan belli ölçüler çerçevesinde arzularını yerine getirip mutlu olduğu zaman hayatı daha anlamlı hale gelir. Edebiyatta mutluluğun ve eğlencenin sembolü olarak genellikle bahar mevsimi bir sembol olarak karşımıza çıkar. Bu mevsimde doğanın canlanmasının yanında insanın duyguları da tazelenir. Şairler kısa süren bu mevsimde hayattan keyif alınması gerektiğine dair tavsiyelerde bulunur. Baharın çabuk geçmesi ile ömrün kısalığı arasında bağlantı kuran şairler bu zamanının boşa gerilmemesinden yanadır.

Muhibbî hemen her dîvân şairi gibi hayattan zevk alınmasının, dünyada zevk ve safa sürülmesinin, şarap içip gönüldeki dertlerin giderilmesinin, baharda gezip dolaşmanın gerekliliği gibi konularda tavsiye niteliğinde beyitler kaleme almıştır.

Şaire göre paslanan gönül aynasını temizleyip cilalayacak olan şaraptır. Ömrün geçiciliğinin farkında olan şair eline kadeh alıp safa ve zevk etmekten yanadır. Bu konuda sakiye de bade sunması için seslenen şair; dünyanın temelsiz, ömrün berbat olduğunu söyler.

Göñül mir'âtını gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldı

Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (G.1047/3)

Sâkı piyâle al elüñe çünki gün geçer

Bârî şafâ vü zevk idelüm 'ömr çün geçer (G.1102/1)

Sâkiyâ gör dehri bî-bünyâddur

Bâde sun kim 'ömr hem berbâddur (G.1118/1)

Ömrün kısalığının yanı sıra bahar mevsimi de Muhibbî'nin eğlenceye dair kullandığı sembol olarak karşımıza çıkar. Şaire göre bahar gelince bağlar gezilmelidir.

Çünkü bahar zamanı insanın gönlünden dertler yok olur. Bahar mevsimi gelince zamanı meysiz geçirmemek, gül ve şarap sohbetini elden kaçırmamak gerek. Çünkü ömür gibi baharın da kısalığı bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla bahara erişildiği zaman fırsatı boşa geçirmeyip yenilip içilmeli ve eğlenmeye bakılmalıdır.

Bahār irdi Muḥibbī geşt-i bāğ it
Bu demler guşsa gönülden gidendür (G.1112/5)

Bahār eyyāmı gül devri irişdi
Geçürme ‘ömri meysüz kim hebādur (G.1180/5)

Gül ü mül şoḥbetin fevt itme sākī
Bilürsin kim bahāruñ sür‘ati var (G.1199/8)

‘İyş ü nüş it iy gönül irdüñ gülüñ eyyāmına
Furşatı fevt itme iy ‘ömr-i ‘azīzüm bir nefes (G.1382/6)

1.3.9. Günahlardan Kurtulmak İçin Pişmanlıkla Tevbe Etmek Gerek

Dîvân şairleri bağlı oldukları İslam dinini şiirlerinde işlemişler zaman zaman dinin emir ve yasaklarını beyitlerinde konu etmişlerdir. Dindar olsun veya olmasın hemen her dîvân şairi dine dair öğeleri şiirinde kullanmaktan geri durmamıştır. Dine dair işlenen konular arasında “günah ve tevbe” kavramları da yer almaktadır. “Arapça bir kelime olan tevbe (tövbe), “*geri dönmek, rüçû etmek, dönüş yapmak*” anlamındadır. Dinî terminolojide tevbe, “*dinde yerilmiş şeyleri terk edip övgüye lâyık olanlara yönelme*” biçiminde tanımlanır. “*Rüçû*” kelimesinin de tevbe anlamında kullanılmasından, tevbenin bezm-i eleste Allah ile kul arasında yapılan ahdin tazelenmesini veya her insanın fitrat çizgisine dönmesini ve onu korumasını ifade ettiği anlaşılır.”¹¹

---

¹¹ Polat, a.g.e., s. 312

Muhibbî günah ve tevbe beyitlerinde beraber anarak günahlara tevbe edilmesi gerektiğini nasihat eder. Günahların yükünden kurtulmanın yolu tevbe etmektir. Bu yüklerden kurtulmak sırat köprüsünden geçmeyi de kolaylaştıracaktır.

İy Muhibbî tevbe kıl tâ kalmaya bār-ı günāh
Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez şırāt (G.1499/5)

Günahtan tevbe etmenin ilk şartı pişmanlıktır. Şaire göre tevbe pişmanlıkla, hatasını anıp ağlamakla yapılır. Günahları ancak gözyaşı temizler.

Nālān olup cürmin añup sīne dögmege
Gerdün gibi eline alsun dil iki taş (G.1441/3)

Gözün yaşı günāhuñı añ aksun
Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (G.1286/2)

1.3.10. Güzellik ve Gençlik Geçicidir Bunlarla Gurura Kapılmamak Gerek

Güzellik ve gençlik insanın ömründe hoşuna giden ve zaman zaman gurur duyulan zamanlardır. Muhibbî güzellik ve gençlik konusunda gurura kapılmamak gerektiği konusunda nasihat eder. Şair sevgiliye hitaben güzellik devriyle gururlanmaması gerektiği, bu dünyada güzelliğin çabuk geçeceği ikazında bulunur. Güzelliği zamane güzelliği olan sevgilinin bu çağı da dünya gibi gelip geçecektir.

Nigārā ğarra olma devr-i hüsne
Güzellik tiz geçer uşbu cihāndur (G.1198/7)

Hüsñün zamāne hüsñidür iy yār-ı dil-firīb
Aldanma gel bu hüsñüne ki devrān gelür geçer (G.1088/2)

Güzelliğin fani olduğunu belirten şair, ömrün gençlik yıllarına aldanıp mağrur olmamayı, kendini harmanda ezilen bir dane gibi görmek gerektiğini öğütler.

Salın iy serv-i āzādum saña mānend bir dil-keş
Bulınmaz ‘arz-ı hūsn eyle güzellik çünkü fānīdür (G.1087/3)

Ġarra olma sebzezār-ı ‘ömrüne
Dāne gibi kendüni hārmanda gör (G.1089/5)

1.3.11. Hayırlı İşler Yapmalı

Hayırlı ve iyi işler yapmak her inanç ve kültürde tavsiye edilen erdemli davranışlardır. İnsanın insanlara ve diğer canlılara iyi davranması, onların hayrına olacak işler yapması ondan beklenen olumlu davranışlardır. Hayır işlemek dinî anlamda bir tavsiye olabileceği gibi toplumsal anlamda da insandan beklenen bir tutumdur.

Muhibbî de hayırlı işler yapmayı tavsiye etmiş, kötü işlerden de uzak durulması gerektiğini nasihat etmiştir. Bunun tersi bir tutum sergilemek insanlar arasında kötü olarak anılmaya sebep olacaktır. Hayırlı işler yapmamak şaire göre bir pişmanlık sebebidir.

Hergiz görürem eylemedüñ hayr-ı ‘amel sen
Āh eyle dilā dīdelerüñden döküben yaş (G.1435/2)

Düriş hayra vü şerden ictināb it
Dimesünler senüñ için bed-āmüz (G.1289/4)

1.3.12. Hevaya Uymanın Sonu Heba Olmaktır

“Arzu ve istek” kelimeleriyle eş anlamlı olan “heva” kelimesi tasavvufta, “nefsin tabiatın gereğine meyl etmesi, süfli cihete yönelip ulvi cihetten yüz çevirmesi. Şer’i ölçülere bakmaksızın nefsin hoşuna giden şeylere yönelmesi”¹² olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda heva, insanın uymaması gereken olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Dîvân şairleri de insanın bu olumsuz durumdan uzak

¹² Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, 2.b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2005, s. 165

durması gerektiği, heveslerine uymanın sonunun pişmanlık olacağı noktalarında nasihatlerde bulunur.

Muhibbî'ye göre heveslerinin peşinden gidip onlara uymanın sonu heba olmaktır. Nefsinin isteklerine uyan kişi sonunda mahcubiyet yaşayacaktır. Heva ve heves konusunda ikazda bulunan şair, bu öğüdü kulağına küpe eden kişinin asla mahcup olmayacağını söyler.

Hevāya oynuñ başı hebā olmak muḳarrerdür
Daḫı rüşen ola yanuñda şem'-i encümenden sor (G.1174/6)

Hevā-yı nefse kim uysa Muḫibbî soñı ḫacletdür
Bu pendî cān-ıla kim güş iderse şermsār olmaz (G.1231/5)

1.3.13. Kanaatle Bakanın Gözüne Çok ve Az Bir Görünür

Elindekiyle yetinmek, gözü fazlasında olmamak gibi anlamlara gelen kanaat kavramı, “tutumlu, gönlü zengin ve tok gözlü olma, hırslı ve açgözlü olmama”¹³ olarak tarif edilmektedir. Dinî anlamda insan için tavsiye edilen olumlu davranışlardan olan kanaat dîvân şairleri tarafından da sıklıkla işlenmiştir.

Muhibbî de beyitlerinde kanaati tavsiye etmiştir. Şaire göre başa her ne gelirse gelsin insan bunu kanaatle karşılamalı ve gözüne az ve çok bir görünmelidir.

Her ne gelse saña yigdür ki ḫanā'at idesin
Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (G.1215/3)

Kanaati tercih etmenin sonu uzlettir. Kanaati tercih eden kişi Anka gibi gözlerden uzak olur ve kimseye görünmez.

---

¹³ a.g.e., s. 206

Ḳanā‘at iḥtiyār iden aña lā-būd gelür ‘uzlet
Görinmez kimseye ‘Ankā gibi ol ‘azm-i Ḳāf eyler (G.1047/2)

Kanaati tercih eden kişinin gözü mal mülk, giysi, servet vs. gibi maddi şeylerde gözü olmamalıdır. Fakirlikle kanaati seçen bir kişi altın ve gümüşten yapılmış kasırları bile istemez. Böylesine tok gözlü olan bir kişi için gam azığından başka azık yoktur.

İy Muḥibbī faqr-ıla iden Ḳanā‘at iḥtiyār
Sīm ü zerden yapılan Ḳaşr-ıla eyvān istemez (G.1266/5)

İḥtiyār-ı faqr iden dergāh u eyvān istemez
Zād-ı gamdan özge hergiz kendüye nān istemez (G.1339/1)

Tokgözlü bir kimse için elindeki her şey bir emanettir. Sahip olduğu beden bile emanet olduğunun farkında olan şair başka bir şey istemekten utanmakta ve dünyanın süslü kılık kıyafetlerini istemediğini söyler. Onun için eski ve yamalı elbiseler yeterlidir, diba ve atlas peşinde değildir.

‘Āriyetdür ten libāsından dahı ‘ār eylerüz
Ne pelāsın isterüz dehrüñ ne dībāsındayuz (G.1305/4)

Dilā yitmez mi bir peşmīne jende
N’idersin isteyüp dībā vü atlas (G.1388/3)

1.3.14. Kibirli Olmayıp Kendini Değersiz Görenin Değeri Feleklere Ulaşır

Kendisini büyük görüp büyüklük taslama, kendisini herkesten üstün görme, başkalarını küçük ve değersiz görme, alçakgönüllü olmama gibi anlamlara gelen kibir kavramı gerek dinî gerek toplumsal olarak insanın uzak durması gereken bir durum olarak karşımıza çıkar. Kur’an-ı Kerim ve hadisler başta olmak üzere her dinî kaynakta kibir ve kibirli olma hoş karşılanmamış ve kibirden uzak durulması gerektiği konusunda

ikazlara yer verilmiştir. Bu bağlam da dîvân şairleri de kibir kavramını şiirlerinde işlemişlerdir.

Muhibbî'ye göre kibir, insanın dinini yıkacak kadar tehlikelidir. Kişi büyüklük taslamayıp kendisini alçak görmelidir. Çünkü ezelden beri söylendiği üzere kibir olan yerde din olmaz.

Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör
Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz (G.1238/6)

Kendisini büyük görmeyip tevazu içinde kendisini toprakla bir tutan kişinin kıymeti feleklere ulaşırsa şaşılmalıdır. Kişi padişah bile olsa kibire kapılmayıp kendisini kul köle seviyesinde görmelidir.

Her kim ki tutar kendüzini hâke berâber
Kadri ne tañ irse anuñ eflâke beraber (G.1125/1)

'Âşık-ısañ kendüni efgende gör
Pâdişâh-ısañ özüni bende gör (G.1089/1)

Kim ki 'âşıkdur Muhibbî âsitân-ı yârda
Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çâker gösterür (G.1153/7)

1.3.15. Sabredip Şikayetten Uzak Durmalı

Dinî ve ahlaki anlamda sabır kavramı insanlara en çok tavsiye edilen noktalardan biridir. “Dayanma, dayanıklılık” anlamına gelen sabır kelimesi tasavvufi olarak “başa gelen musibetlerden dolayı Allah’tan başka kimseye şikayetçi olmamak, sızlanmamak, yakınmamak, kendini acındırmamak”¹⁴ şeklinde tarif edilir.

---

¹⁴ a.g.e., s. 302

Dîvân şiirinde sabır ile ilgili öğütler daha çok sevgili ve âşık etrafında yapılır. Bunun yanında doğrudan sabır kavramına dair nasihat içerikli beyitler de karşımıza çıkar. Muhibbî'nin ele alınan gazellerinde iki beyitte sabırla ilgili nasihat görülmektedir. Şaire göre er olmanın şartı sabredip sıkıntılara dayanmak ve şikayet etmemektir.

Er odur kim şabr idüp çeke cefâ vü cevri
Sanmañuz itmek şikâyet söz er agzından düşer (G.1025/4)

Şair, sevgilinin dudağından kam almayı beklerken bir zerre kam bulamadığını söyler. Burada “sabırla koruk helva olur” atasözünü hatırlatır. Bu atasözüyle sabrın insanı olgunlaştırdığı nasihatinin yanı sıra sevgilinin dudağının da bekledikçe helva gibi tatlanacağı anlamı da kastedilmektedir.

İntizâr-ıla lebünden bulmadum bir zerre kām
Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (G.1156/2)

1.3.16. Sır Saklanmalı ve İnsanlarla İçli Dışlı Olunmamalı

Bilinmesi, duyulması, açığa çıkması istenmeyen, gizli kalması istenen şey veya gizlilik anlamına gelen sır kavramı hem tasavvufî hem ferdi olarak dîvân şiirinde sıklıkla işlenmiş bir kavramdır. “Dîvân şairleri, muhataplarını ruhlarının derinliklerinde taşıdıkları gamları, aşk acılarını, başka insanlarla paylaşmaları halinde zarar görebilecekleri hayatlarına dair gerçeklikleri muhafaza edip kimse ile paylaşmamaya davet ederler.”¹⁵

Muhibbî de sırrın kimseye söylenmeyip sinede saklanması gerektiğini nasihat eder. Bu bağlamda dünya ehli ile içli dışlı olunmamalıdır. Şaire göre sırrını saklayıp insanlara karışmamak huzurlu olmanın yoldur. Burada Mansur'u anarak onun, sırrını açığa çıkardığı için başına neler geldiğini hatırlatır.

---

¹⁵ Polat, a.g.e., s. 449

Bir kese rāzuñ dime sīneñde sakla rāzuñı
Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen iħtilāť (G.1499/4)

Sakla esrāruñı her demde ĥuzūr eyleyesin
N’oldı Manşūr’ı gör oldugı-y-ıçun keşf-i rāz (G.1215/2)

İnsanlar konusunda okuyucuyu uyararı şair, dünyā halkının kardeş deyip yüze gülmesine aldanmamak gerektiğini, insanlarla söyleşip dedikodu yapmayı bir bırakıp sessizliğı seçmeyi nasihat eder.

Cihānuñ ĥalkına sakın inanma
Yüze güler dir-ise saña kardaş (G.1436/6)

Niçe bir ĥalk-ı cihān ile idersin güft ü gū
‘Uzlet eyle ĥalkdan artuk saña yigdür ĥamūş (G.1402/3)

1.3.17. Sözü Kısa Tutmak Gerek

Söz, bir düşünce veya bir isteğı yazılı veya sözlü şekilde ifade etmeye yarayan sözcükler veya cümleler topluluğudur. Söz söylenirken amaç muhatap ile sağlıklı bir iletişim kurmaktır. Dolayısıyla bu iletişimin bazı kuralları olması gerekir. Konuşurken veya yazarken sözü uzatmamak, muhatabın anlayacağı şekilde konuşmak veya yazmak, gereksiz sözcük veya ifadeler kullanmamak gibi özellikler bu kuralların başlıcalarıdır.

Dîvân şairleri söz mahiyeti ile ilgili çeşitli durumları beyitlerinde işlemişler, zaman zaman sözün nasıl söylenmesi gerektiğı ile ilgili nasihatlerde bulunmuşlardır. Muhibbî de bu bağlamda sözü uzatmamaya dair ikazlarda bulunur. Muhibbî’ye göre sevgili onun ah ve inlemelerinden halini anlayacaktır. Dolayısıyla sözü uzatmaya gerek yoktur. Çünkü arife bir nükte yeterlidir.

Āh u nāleñden Muhibbî yār añlar ĥalūñı
Sözünü uzatma çün kim ‘arife bir nükte bes (G.1382/7)

Şair sözü uzatmamakla ilgili mum örneğini vererek nasihatte bulunur. Nasıl mumun dili yani fitili uzun olunca kesilirse insan da dilini yani sözünü uzatınca sonu mum gibi olacaktır.

Kesilür şem‘ gibi itme zebānuñı dırāz
‘Ākıl-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ üstine yaz (G.1215/1)

II. BÖLÜM

MUHİBBÎ DÎVÂNÎ'NDA KALIP İFADELER

2.1.AYET, HADİS, DUA VE YEMİN İFADELERİ

Kur'an-ı Kerim, dîvân şiirinin başlıca kaynaklarından. Şairler söyledikleri beytin anlamı çerçevesinde ya mana olarak ya da doğrudan iktibas yoluyla Kur'an ayetlerini kullanmışlardır. Hadisler Kur'an ayetlerinden sonra şairlerin sıklıkla başvurdukları kaynaklardır. Şairler İslam kültürüyle yetişmeleri, söylediklerine dini temelli bir dayanak oluşturmak istemeleri, bazı çevrelerin şiire karşı olumsuz tavrını bertaraf etmek istemeleri gibi sebeplerle bu iki kaynaktan çokça istifade etmiştir.

Muhibbî de her dîvân şairi gibi ayet ve hadisleri beyitlerinde kullanmıştır. Şairin bu kaynakları ya iktibas yoluyla söylediğine destek oluşturması için ya da sevgilinin çeşitli unsurlarına benzetme yapmak için kullandığı görülmektedir. Sûre veya ayetler kendi anlamlarının yanı sıra mecaz yoluyla da kullanılmıştır.

2.1.1. AYETLER / SÜRELER

2.1.1.1.Bakara Sûresi

Muhibbî Bakara Sûresi'nden iki ayeti iktibas yoluyla iki beytinde kullanmıştır. Bunlar 115. ve 164. ayetlerdir. Bakara Sûresi'nin 115. ayeti mealen şöyledir: “Doğu da, Batı da (tüm yeryüzü) Allah'ındır. Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü işte oradadır. Şüphesiz Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir.”¹⁶ Şair bu ayetin “Allah'ın yüzü (zatı) işte oradadır.” anlamındaki “semme vechu'llah” kısmını iktibas etmiştir.

Şair, her nereye baksa Hakk'ın yüzünü gördüğünü, “semme vechu'llah” ayetini gördükten sonra masivayla ilgilenmediği ifade eder.

Her neye kılsañ naẓar biz rûy-ı Hakk'a nâzırız

Sümme vechu'llâhı gördük mâsivâya bakmazuz (G.1337/4)

¹⁶ <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-115/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>

Şairin Bakara Sûresi'nden iktibas ettiği diğer ayet 164. ayet olup mealen şöyledir: “Şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara yarar sağlayacak şeylerle denizde seyreden gemilerde, Allah'ın gökyüzünden indirip kendisiyle ölmüş toprağı dirilttiğı yağmurda, yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında, rüzgarları ve gökle yer arasındaki emre amade bulutları evirip çevirmesinde elbette düşünen bir topluluk için deliller vardır.”¹⁷ Şair bu ayetin “yer ile gök arasında” anlamına gelen “beyne’s-semâi ve’l-arz” kısmını iktibas etmiştir. Bu iktibasın kullanıldığı beyit sevgilinin yüzü ile güneşi kıyaslayan bir beyittir. Şaire göre güneş boş yere hararetlenip güzelliğini sergilememelidir. Çünkü ona nispet olarak sevgilinin yüzü bulunmaktadır. İkisinin arasındaki fark da “yer ile gök arasındaki” fark kadardır.

Germ olmasun iñen gün ħüsniñi kılmasun ‘arz
Nisbet yüzüñle günde **beyne’s-semâi ve’l-’arz** (G.1485/1)

2.1.1.2.İhlas Sûresi

İhlas Sûresi İslam’ın temeli olan tevhid akidesini özlü bir şekilde anlatan sûredir. Ölülerin ardından Fatiha Sûresi ile birlikte okunması âdet olmuştur. Muhibbî de bu âdeti söz konusu ederek gam yolunda dertle can verdiği zaman dostlarına arkasından İhlas Sûresi’ni okumalarını vasiyet etmektedir.

Râh-ı ħamda iy refîkân cân virürsem derd-ile
Benüm için **sûre-i İhlâş** okuñ ez-ħalâş (G.1480/4)

2.1.1.3.Nûr ve Duhân Sûreleri

Kur’an-ı Kerim’in 24. sûresi Nûr ve 44. sûresi Duhân sureleri Muhibbî tarafından sadece isimleri anılarak sevgilinin yüzüne ve ayva tüyelerine teşbih edilerek kullanılmıştır. Burada “nur” kelimesinin “ışık, aydınlık”, “duhan” kelimesinin “duman” anlamları söz konusu edilmektedir. Şair sevgilinin yüzündeki ayva tüyelerini ezbere okumaktadır. Bunu duyanlar da onun Nûr ve Duhân sûrelerini ezberlediğini

¹⁷ <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-164/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>

sanmaktadır. Beyitte sevgilinin yanağı parlaklığıyla Nûr Sûresi'ne, yanak üzerindeki ayva tüyleri de şekli ve rengi itibariyle Duhân Sûresi'ne teşbih edilmiştir.

Ḥaṭṭ-ı ruḥsāruñ Muḥibbī su gibi ezber okur

İşiden dir **sûre-i Nûr u Duḥān** ezberlemiş (G.1446/5)

2.1.1.4.Şems Sûresi

Kur'an-ı Kerim'in 91. sûresi olan Şems Sûresi isminin “güneş” anlamıyla kullanılmıştır. Sevgilinin yüzüne parlak ve aydınlık olması dolayısıyla “Ve’ş-Şems” demişlerdir.

Yüzüne “**Ve’ş-şems**” dinmiş zülfüne “**Ve’l-leyl**” çün

Ḥadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehârı n’eylerüz (G.1334/3)

2.1.1.5.Leyl Sûresi

Kur'an-ı Kerim'in 92. sûresi olan Leyl Sûresi, “leyl” kelimesinin “gece, siyah, karanlık” ilgileriyle anılmıştır. Sevgilinin saçı gece gibi siyah olduğu için ona “Ve’l-Leyl” demişlerdir.

Yüzüne “**Ve’ş-şems**” dinmiş zülfüne “**Ve’l-leyl**” çün

Ḥadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehârı n’eylerüz (G.1334/3)

2.2.HADİSLER

Muhibbî'nin bir hadisi iktibas ettiği görülmektedir. Üç farklı beyitte karşımıza çıkan bu hadis “hayrû'l-umuri evsatuha”dır. “İşlerin en hayırlısı orta olanıdır” anlamına gelir. “Peygamber Efendimiz'e isnad edilen bu sözle ifrat ve tefritten uzak durulması ve her işte ölçülü olunması gerektiği nasihat edilmiştir. Sahih hadis kitaplarında yer almamaktadır.”¹⁸

Bu hadis Muhibbî tarafından “hayru'l-umur olur vasat” ve “ hayru'l-vasat” şeklinde iktibas edilmiştir. Şairin sevgiliden merhamet beklentisi yoktur. Onun sevgiliden tek isteği eziyeti aşırıya gitmeden ölçülü yapmasıdır. Çünkü Hz. Peygamber böyle söylemiştir. Ayrıca âşığa sevgilinin nazik beli çok hoş gelmektedir. Çünkü Peygamberin dediği gibi her işin ortası hayırlıdır.

Dimezem mihr eyle bārī cevri kıl oran-ıla

Faḫr-ı 'ālem çün dimiş **ḫayru'l-umūr olur vaṣaṭ** (G.1500/2)

Dōstum cevri ü cefānı eylegil evzān-ıla

Hîç işitmedüñ mi her yirde dinür **ḫayrû'l-vasaṭ** (G.1496/3)

Hoş gelür ben 'āşıka gāyet miyān-ı nāzüküñ

Çünki peygāamber dimiş **ḫayrû'l-'umūr olur vaṣaṭ** (G.1497/2)

---

¹⁸ Reyhan Keleş, *Dîvân Şiirinde Âyet ve Hadis İktibasları*, 1.b., İstanbul: Kitabevi, 2016, s. 351

2.3.DUA VE YEMİN İFADELERİ

2.3.1. Bi-Hamdillâh / El-Hamdülillâh / Hamdülilâh

Muhibbî'nin beyitlerinde dua ve şükür ifadesi olarak kullandığı “bi-hamdillâh, el-hamdülillâh, hamdülillâh” ifadeleri övmek ve teşekkür etmek için kullanılan ifadeler olup “Allah’a şükür olsun, hamd Allah’a mahsustur” anlamlarına gelir. Şair beyitlerinde çeşitli unsurlara şükürü sebebiyle bu ifadeleri kullanmaktadır.

Şairin şükrettiği şeylerinde başında sevgili ile ilgili olanlar gelir. Şair, servi boylu sevgili için gözyaşı akıtıp durmaktadır. Ancak bu durum onun için şikayet değil bir şükür sebebidir. Çünkü bu gözyaşlarına sebep olan sevgilidir. Şair ay yüzlü bir sevgilisinin olduğuna şükrederken seher vakti göklere ulaşan ahının sebebi olarak yine onu göstermektedir.

Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum var

Bi-ḥamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge ḥâlüm var (G.1169/1)

Bi-ḥamdillâh kamer tal‘at yine bir mâhumuz vardur

Anuñçün göge peyveste seḥergeh âhumuz vardur (G.1145/1)

Âşık, uzun süredir ney gibi ağlayıp inlemekte, içli sesler çıkarmaktadır. Ancak bunun sonunda sevgiliye kavuşmuştur. Bu kavuşma âşık için bir şükür sebebidir. Sevgilinin saçını ve yanağını görmesi de âşık için ayrı bir şükür sebebidir. Sevgilinin saçı Kadir Gecesi’ne, yanakları da Nevruz Bayramı’na benzetilince âşık için bunları görmesi bir bayramdır.

Niçe demler iñleyüp nâ gibi kıldum ben nefes

Ḥamdülillâh kim vişâl-i yâra buldum dest-res (G.1389/1)

Bu Muhibbî zülfini ḥaddi ile görüp didi

Ḥamdülillâh kim gicem ḳadr ü günüm nev-rüz imiş (G.1462/5)

Âşığın aşk yolunda en yakın arkadaşı daima dert ve sıkıntıdır. Şair de bu aşk evinde gamından başka mahremi olmadığı için şükretmektedir.

Bi-ḥamdillāh muḥabbet ḥānesinde

Ġamuñdan ğayrı kimse maḥrem olmaz (G.1232/5)

Muhibbî'nin şükür olarak ifade ettiği bir diğer durum da rakibin ölümüdür. Rakip ölünce şair “el-ḥamdülillāh” deyip şükretmektedir. Devamında da ölünün ardından hamd edilir diyerek bunu genel bir ölüm ifadesi olarak ele almaktadır.

Raḳīb ölmüş didüm **el-ḥamdülillāh**

Ölen[de] ḥōş dil eyler ḥamde āġāz (G.1295/2)

Şair ayrıca kalbinin temiz olmasına, fesattan ve dedikodudan uzak olmasına da şükretmektedir. Şairin gönül aynası güneş gibi tertemizdir ve dedikodudan uzaktır. Bu sebeple kimseye kin beslememektedir. Bu durum da şair için bir şükür sebebidir.

Ḥamdülillāh gün gibi çün şāfdur āyīnemüz

Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kīnemüz (G.1241/1)

Ḥamdülillāh ğıll u ğışdan pākdür āyīnemüz

Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kīnemüz (G.1254/1)

Bu ifadeleri kullanarak şükrettiği diğer bir durum ise Hz. Muhammed ümmetinden olmasıdır. Şair Hz. Peygamber'i candan sevmektedir ve şaire göre onun ümmetinden olmak şükredilmesi gereken bir durumdur.

Ḥamdülillāh Muḥammed ümmetiyüz

Cān-ıla Muştafā'yı kim sevmez (G.1311/8)

2.3.2. Billāh / Billāhi

“Billāh veya billāhi” ifadeleri “Allah için, Allah hakkı için” anlamlarına gelen bir yemin ifadesidir. Şair bu ifadeleri söylediklerine veya içinde bulunduğu duruma inandırıcılık kazandırmak için veya bir istekte bulunmak kullanmaktadır. Sevgili şairin

aşk ile canını terk etmeyeceğine inandığı zaman şair yemin ederek onun aşk yolunda sadık olduğunu söylemektedir.

Nigārā sanma ‘ışk içre Muhibbī terk-i ser kılmaz
Yoluñda öldüğüm billāh reh-i ‘ışkuñda şadıkdur (G.1138/6)

Diğer iki beyitte de şair ecelden ve dostlarından istekte bulunmak için bu ifadeyi kullanmaktadır. Ecele, biraz daha sabredip gönül mülküne gelmemesini söylemektedir. Çünkü orada hâlâ peri yüzlü sevgilinin hayali misafirdir. Dostlarından ölmeden önce tedbir edip halini sevgiliye anlatmalarını isterken de “billâhi” ifadesini kullanmaktadır.

İy ecel billâhi şabr it gelme bu dil mülkine
Ol perî-rünüñ hayâli anda mihmândur henüz (G.1271/8)

Dōstlar ben ölmedin billâhi tedbîr eyleñüz
‘İşk içinde hâlümü ol yâra taqrîr eyleñüz (G.1281/1)

2.3.3. Çok Şükür

Bir şükür ifadesi olan “çok şükür” kalıbı, sevgilinin gözlerinde sevgiyle âşığa bir an bakması dolayısıyla kullanılmaktadır.

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yâr
Çok şükür kim t̄ali‘üm ‘âlemde bahtum var imiş (G.1470/4)

2.3.4. Vallâhu A’lem

"En doğrusunu, hakikati Allah bilir" anlamında Arapça bir ifade olan “vallâhu a’lem” kalıbı bir yemin olarak veya söylenen bir şeye haklılık kazandırmak için kullanılır. Şair sözü uzatmayıp kısa tuttuğunu ifade etmek için bu ifadeyi kullanmaktadır.

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin
Söz tamâm vallâhu a’lem iy Muhibbī sözi kes (G.1383/5)

2.3.5. (...) Hakkı İçin

“(…) hakkı için” ifadesi sevilen veya kutsal sayılan şeyler üzerine bir yemin ifadesi olarak kullanılmaktadır. “(…) hürmetine, (...) hakkı için, (...) üzerine yemin olsun ki” gibi anlamlarda kullanılan bu kalıp, sözün gerçekliğini ispatlamak, söze inandırıcılık katmak gibi amaçlarla kullanılır. “Bu şekildeki yemin kalıplarını, kültürel olarak, devamında “yemin ederim” sözcüğü varmış gibi anlamak gerekir.”¹⁹ Muhibbî bu ifadeyi “mısr-ı hüsn”, “safâ vü merve” ve “Ka’be” ile birlikte kullanmaktadır.

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün cānā Muhibbî hastadur
Her kaçan kim zülfüñi añsa ol ‘azm-i Şām ider (G.1100/5)

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün yaşum benüm la’l olalı
Gözlerüm yaşına nisbet kaṭredür nehr-i Aras (G.1373/5)

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın
Gözlerüm oldı biri Nîl ü biri cūy-ı Aras (G.389/3)

Şafâ vü Merve haqqıyçün şu kim kūyuñ tavâf eyler
Eger cān itmeye ḳurbān degül ‘aşık ḫilāf eyler (G.1047/1)

Şikeste-ḫâtır olmışdur Muhibbî göñlüñi sa’y it
Ele al Ka’be haqqıyçün buña beñzer şevāb olmaz (G.1328/7)

¹⁹ Ahmet Yılmaz, “Muhibbî Dîvânı’nda Yemin Kalıpları”, *İstem*, Yıl:5, S.9, 2007, s. 87

2.4. ATASÖZÜ, DEYİM VE KALIP İFADELER

2.4.1. Atasözleri

Atasözü ve deyimler bir dilin işlenmiş ve kalıplaşmış yapıları olup bir tecrübe ve birikimin ürünüdür. Atasözleri daha çok tarihin tecrübesiyle ders verme, bir konu hakkında yargı bildirme gibi işlevlerle söylenen ve genellikle bir cümle yapısıyla karşımıza çıkan ifadelerdir. Deyimler ise herhangi bir yargı bildirmeden bir durumu ifade etmek, söyleyişi daha çekici kılmak için kullanılan yapılardır.

Dîvân şairleri dilin bu kalıp ifadelerinden mecaz, istiare, teşbih, kinaye gibi sanatlarla beraber sık sık faydalanmışlardır. Muhibbî de atasözü ve deyimlerden sıklıkla istifade eden şairlerdendir. Ele alınan gazellerde Muhibbî'nin on yedi atasözü kullandığı tespit edilmiştir. Şairin kullandığı atasözleri örnekleriyle beraber şöyledir:

- **Arife tarif gerekmez:**

Âh u nâleñden Muhibbî yâr añlar halüñi

Sözüñi uzatma çün kim **'arife bir nükte bes** (G.1382/7)

Leblerin zıkr eylesem kaçdum nedür eyler hayâl

'Arife bir söz yiter hâcet degül tekrâr 'arz (G.1487/3)

- **Âşık arsız olur:**

Pây-mâl olsam ne gam iy hüsn ilinüñ Husrev'i

Bu meşel meşhürdur kim **'âşık olur 'arsuz** (G.1279/4)

- **Ateş olmayan yerden duman çıkmaz:**

Ruñuñ tâbında iy meh-rû dutışur ser-te-ser 'âlem

Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duhân âteş (G.1454/3)

O ŧem ‘uñ devr-i haıını görüp āh eyleme iy dil
Bilür her kim ki ‘ākildür ki olmaz bī-duĥān āteŧ (G.1456/3)

Yandı cānum ‘ıŧk-ıla ger āh idem ma’zür ola
Dūd olur ol yirde zāhir düŧecek āteŧ-i baĥs (G.1392/3)

- **Avcı avını kan ile gözler**

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrū
Meŧel ŧayyād olan dirler ŧikārı kan-ıla gözler (G.1129/4)

- **Baş kesilmekle bitmez:**

‘Uŧŧākı iŧigüñde öldürmegil ĥabībüm
Meŧhūr bu meŧeldür kesilse baş bitmez (G.1292/3)

- **Diken zahmını bülbül götürür:**

Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña raĥīb
Bu meŧeldür ki diken zahmını bülbül götürür (G.1083/3)

- **Hali periŧan olan kiŧi uyuyamaz:**

ŧāneler görsem eger zülfeyni uyĥum aparur
Bu meŧeldür olıcak kiŧi periŧān uyumaz (G.1356/3)

- **Her gündüzün bir gecesi vardır:**

Viŧālün çünki bākīdür firākı
Muĥarrerdür ki her rūzuñ ŧebi var (G.1160/4)

- **Her iŧin bir sonu vardır:**

Ben ŧeb-i hirci nihāyet bulmadum ‘ālemde āh
Bu söz-imiŧ māhitābum her iŧe pāyān olur (G.1095/4)

- **İnsan ettiğini bulur:**

İy güzeller şâhı zulm itme bugün ‘uşşâka gel
Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (G.1131/3)

- **Kibir olan yerde din olmaz:**

Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör
Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz (G.1238/6)

- **Kimse zindana meyletmez:**

Ne’çün eylersin dilâ fikr-i zeķan dīvānesin
Bu meşeldür hîç kimse meyl-i zindān eylemez (G.1218/3)

- **Kin ile din dağılır:**

Dōstum kīn eyleyüp ebrūlaruñ çīn eyleme
Böyledür dirler meşeldür kīn ile dīn tagılır (G.1015/6)

- **Kurunun yanında yaş da yanar:**

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i haţtuñ sakın
Bu meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (G.1444/3)

- **Sabırla koruk helva olur:**

İntizār-ıla lebüñden bulmadum bir zerre kām
Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvā olur (G.1156/2)

- **Sağlıklı kişi hastanın halinden anlamaz:**

Gözüñden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı ‘ışķ oldı
Meşeldür hasta ahvālin ki bīmār olmayan bilmez (G.1361/4)

- **Seven sevenindir:**

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdim

Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (G.1016/4)

2.4.2. Deyimler ve Kalıp İfadeler

Atasözlerinin yanı sıra deyimler de şairin sıklıkla kullandığı kalıp yapılarıdır. Deyimler çok olması sebebiyle tablo olarak sunuldu. Deyimlerin yanında mecaz anlam ifade eden kalıp yapılar da listeye dahil edildi. Tabloda deyimlerin ve kalıp yapıların geçtiği beyitler belirtilmiş olup anlam ve beyitler için dizinden ilgili maddelere bakılabilir.

TABLO I: Muhibbî Dîvânı'nda Kullanılan Deyimler ve Kalıp İfadeler			
Deyim	Kullanıldığı Beyit	Deyim	Kullanıldığı Beyit
A			
âbâd eylemek	1245/1, 1473/3	ana rahmine düşmek	1455/3
âbdar eylemek	1124/5	araya girmek	1054/3
acı söz	1073/7	ârî terk etmek	1042/4
acı yaşlar dökmek	1170/5	arkası yere gelmek	1375/6, 1381/4
ad etmek	1191/4	as / assı eylemek	1106/4, 1481/3
ad koymak	1436/4	asma basma	1184/4
âdem olmak	1232/1, 1232/6	âşık olmak	1033/4, 1054/2, 1086/4, 1257/5, 1286/4, 1377/4, 1411/2, 1470/1, 1475/3, 1485/4
âdet olmak	1253/4	aşka düşmek	1120/4, 1156/1, 1209/1, 1353/3, 1362/2, 1390/2
adı var	1007/5	at salmak	1338/2
âferin etmek	1153/6	atâ etmek	1199/6, 1432/2
âgâh eylemek	1253/4	ateş urmak	1471/2
âgâz eylemek	1295/2	ateşe düşmek	1202/4
âğırste olmak	1208/1	ateşe tutuşmak	1312/2
ağzından düşmek	1025/1, 1025/2, 1025/4	ateşe yakmak	1312/4
ağ çekmek	1161/3	âvâre düşmek	1341/1
âh çekmek	1021/2	ayağına nisâr etmek	1179/3, 1358/5
ahd etmek	1369/4	ayağına yüz sürmek	1078/7
ahdine vefa kılmak	1283/6	ayağını öpmek	1301/2
âhen leblebi	1416/1	âyân etmek	1471/1
âheng eylemek	1466/5	âyân görünmek	1225/1
âhını almak	1058/3, 1067/3	âyân olmak	1065/4
âhını yerde komamak	1145/3	âyâr olmak	1141/3
aklı dağılmak	1434/1	ayb eylemek	1027/3, 1263/4, 1370/3, 1377/5, 1402/2, 1493/2
aklı gitmek	1026/1	ayb olmak	1359/5
aklı kalmamak	1432/5	ayb-püş olmak	1402/4
aklını almak	1493/3	âyîn eylemek	1015/4, 1400/2
aklını dağıtmak	1215/6, 1136/5	aynına almak	1320/1
aklını devşirmek	1238/7	ayyuka çıkmak	1251/4

alâmet göstermek	1124/2	âzâde getirmek	1014/3
amân vermemek	1096/6, 1275/1, 1298/2, 1349/2, 1415/5, 1456/4		
B			
bâda getirmek	1035/5	başını sakınmak	1257/3
bâda vermek	1321/3	başını vermek	1236/3
bağrı hûn dolmak	1019/5	başına al(ma)mak	1458/3
bağrı taş	1459/3, 1465/1	başına kaldır(ma)mak	1314/3
bağrı yanık	1138/1	başını taşa çalmak	1012/5
bağrına basmak	1063/5	başı üzere etmek	1411/3
bağrına taş basmak	1453/5	başına taç etmek	1397/1
bağrı yanmak	1248/2	başında hûş kalmamak	1434/1
bağrını dağlamak	1472/5	başına taş yağmak	1436/5
bağrını delmek	1283/2, 1340/3	bayrak çekmek	1161/1, 1253/7
bahâ vermek	1271/9	bâz etmek/eylemek	1287/3, 1329/2
baş açmak	1036/3, 1044/2, 1143/1, 1251/5, 1393/1	bâzâr etmek/eylemek	1134/2, 1313/5, 1342/3, 1394/5, 1489/5
başı açık	1303/3	bedel olmak	1391/1
baş açıp el kaldırmak	1344/2, 1460/3	belaya uğramak	1390/2
baş aşığı eylemek	1442/6	bel bağlamak	1205/3, 1283/2
baş çatmak	1045/5, 1467/1	beraber olmak	1125/2, 1125/3, 1416/3
baş çekmek	1442/3	beraber tutmak	1125/1
baş çıkmak	1360/2, 1469/1	beri olmak	1419/1
baş eğmek / eğdirmek	1032/2, 1112/3, 1221/2, 1229/3, 1375/6, 1425/1, 1441/2	berk urmak	1250/1
baş götürmek	1451/4	berre düşmek	1081/3
baş göz çıkmak	1298/5, 1349/5	bet beniz kalmamak	1284/1
baş indirmek	1431/1, 1432/1	beyana gelmek	1207/1
baş koymak	1451/1	bildiğini işlemek	1139/3
baş kurtarmak	1435/1	bin can terk etmek	1117/2
baş olmak	1366/1, 1444/4, 1453/4, 1459/6	bir deri bir kemik kalmak	1419/4
baş oynamak	1475/3	bir habbeye satmak	1332/3
baş terkin urmak	1280/2, 1286/4	bir ramak kalmak	1284/3
baş vermek	1422/1, 1451/3	bir yumup bin dökmek	1003/4
başa çıkmak	1084/4	birbirine baş koymak	1453/1
başa devlet erişmek	1219/7	biri sad olmak	1075/3
başa / başına gelmek	1010/2, 1010/5, 1298/5, 1312/5, 1349/5, 1353/2	bismil eylemek	1256/4
başa iletmek	1234/8, 1251/5	bisyar etmek	1134/4
başa koymak	1246/5	boyun sunmak	1036/3
başa suda vermek	1285/2	boyun eğmek	1442/6
başa varmak	1360/2	boyun uzatmak	1143/1
baştan / başından aşmak	1210/3, 1221/5, 1414/4, 1445/3	buluttan nem kapmak	1043/2
baştan çıkmak	1499/1		
C			
can almak / canını almak	1016/3, 1043/3, 1165/4, 1213/1, 1302/1, 1399/3	canı gitmek	1091/2, 1227/1, 1291/2, 1321/1, 1489/2
can atmak	1202/7	canı yanmak	1331/1, 1392/3
can gözüyle bakmak	1128/5, 1131/5, 1202/2	can ile güş etmek	1231/5
can revan olmak	1228/1	canına geçmek	1345/1
can teslim kılmak	1261/1	canına kast etmek	1084/3, 1092/3
can u göntülden sevmek	1130/1	canını kurban etmek	1011/1, 1047/1, 1199/10
can / ser terk etmek	1111/4, 1123/1, 1177/8, 1178/2, 1237/3, 1309/5, 1419/1, 1444/4, 1486/4, 1490/5	can / canını nisar etmek	1071/2, 1104/4, 1205/2, 1205/13, 1205/26, 1493/5
can / ser vermek	1004/3, 1012/4, 1023/3, 1029/5, 1073/5, 1094/3, 1117/2, 1118/5, 1136/3, 1165/3, 1168/4, 1189/2, 1189/3, 1205/13, 1231/2, 1271/9, 1279/5, 1285/1, 1354/2, 1377/4, 1384/5, 1390/3, 1434/4, 1451/3, 1453/2, 1465/5, 1472/2, 1480/4, 1486/1, 1493/2	canlar başışlamak	1341/2

cana basmak	1475/5, 1477/5, 1483/4	çetvel çekmek	1424/3
cana gelmek	1207/1, 1438/1	cihana gelmek	1207/5, 1489/4
cana kıymak	1073/2, 1296/1, 1416/4, 1481/2	cihani başına dar eylemek	1316/1
canı ağzına gelmek	1088/1, 1239/5	cülus etmek	1387/1
canı çıkmak	1283/4	cür'a saçmak	1280/3, 1327/5
canı feda kılmak	1454/5		
C			
çâk çâk olmak	1079/3, 1486/5	çeng eylemek	1080/6, 1159/4, 1466/5
çâk eylemek	1125/5, 1266/2, 1270/4, 1289/2, 1336/2, 1338/6, 1449/5, 1472/5	çeng olmak	1099/4
çâk olmak	1462/3	çerağ yakmak	1457/3
çâk-î giribân eylemek	1277/3	çeşm / çeşmini süzmek	1036/1, 1377/2
çare bulmak / bulunmak	1295/3	çeşminden sürmesini almak	1064/4
çare etmek	1239/3	çeşmine hâb gelmemek	1373/3
çarh urmak	1212/2, 1444/2	çöpe say(ma)mak	1357/3
D			
dâd / dâd-hâh eylemek	1245/2, 1265/2, 1268/1, 1288/1, 1294/1,	dediklerince var	1470/2
dâd istemek / dâda varmak	1095/6, 1487/5	dil almak	1095/5, 1158/4, 1447/2
dâdını almak	1317/3	dil bağlamak	1067/4, 1084/4, 1111/2, 1111/5, 1166/3, 1220/1, 1259/1, 1329/4, 1415/1, 1469/3
dağ çekmek	1161/5	dil uzatmak	1494/3
dağ yakmak / dağ urmak	1016/2, 1339/7	dil vermek	1013/3, 1016/3, 1057/1, 1074/5, 1084/5, 1088/4, 1100/4, 1139/3, 1143/7, 1210/4, 1231/4, 1305/9, 1351/6, 1450/5, 1457/1, 1467/3
da'va eylemek	1031/2, 1077/4, 1123/1	diline gelmek	1374/5
deng etmek	1159/1	dilini düğmek	1481/4
dert ve gam yemek	1146/1	dilini kesmek	1494/3
dert ve mihnet çekmek	1449/1	diş bilemek	1472/1
derman eylemek	1100/1, 1176/1, 1218/5, 1284/3, 1489/3	diş urmak / uramamak	1416/1
derman getirmek	1115/1	dişini dürmek	1170/5
derman olmak	1195/5, 1196/2, 1331/3	divan kurmak	1184/4
dest-res bulmak	1378/5, 1389/1, 1390/3	divane olmak	1019/2, 1020/2, 1108/5, 1203/3, 1428/1
destine girmek	1157/1	doğru dürmek	1064/2
deva etmek/kılmak	1001/2, 1107/4, 1149/3, 1491/1	düş olmak	1312/5, 1402/1, 1445/2
deva olmak	1326/1, 1341/5	dünya gamı yememek	1253/2
E			
efsane olmak	1428/5	eli boş	1219/3
eksik etmemek	1284/2, 1353/5, 1459/4, 1470/3	eli titremek	1460/4
eksik olmamak	1059/5, 1219/5, 1235/1, 1235/2, 1235/3, 1235/4, 1235/5, 1254/3, 1254/4, 1375/2, 1377/3, 1465/4	eli ermek / eli erişmek	1205/21, 1210/4, 1239/1, 1385/2, 1411/4
el bir eylemek	1059/2, 1158/4, 1427/3, 1467/1	elif çekmek	1053/3, 1407/5
el çekmek	1196/2, 1224/2, 1331/3	elinde tutmak	1116/3
el koymak	1457/4	eline almak	1026/2, 1083/5, 1096/6, 1102/1, 1156/3, 1251/3, 1309/3, 1343/2, 1400/3, 1441/3, 1444/2
el salmak	1062/2	eline düşmek	1419/5
el sunmak	1059/3, 1144/6, 1205/14, 1224/3, 1263/5, 1377/6, 1405/5, 1437/5	Elini almak	1001/4
el tutmak	1205/3	ellerini karsmak	1078/4
el urmak	1092/5, 1097/4, 1098/4, 1109/3, 1143/1, 1157/5, 1162/5, 1173/3, 1234/6, 1283/5, 1314/4, 1427/1	epsem olmak	1206/7
el uzatmak	1036/3, 1057/2, 1381/2, 1472/4	erbaine girmek	1494/5
el-me'mur ma'zur	1071/2	eser etmek	1002/5, 1038/4, 1049/4, 1058/5, 1118/4, 1223/1, 1234/2, 1290/1, 1291/1, 1291/6, 1360/4, 1386/2
elden koymamak	1009/5, 1039/5, 1102/2, 1213/3, 1321/5, 1358/3, 1474/4	eşk dökmek	1221/3, 1386/4, 1443/4, 1485/3,

elden ne gelir	1083/2, 1155/3	ezber okumak	1496/2
ele almak	1064/3, 1147/3, 1161/3, 1170/2, 1182/5, 1184/3, 1197/3, 1251/1, 1321/4, 1328/7, 1425/3, 1447/2, 1469/4	ele girmek	1081/5, 1111/4, 1121/2, 1199/9, 1213/5, 1246/5, 1262/1, 1262/2, 1262/3, 1262/4, 1265/5, 1313/1, 1313/2, 1313/3, 1313/4, 1313/5, 1313/6, 1313/7, 1346/1, 1346/2, 1346/3, 1346/4, 1346/5, 1346/6, 1346/7, 1406/2, 1431/5
F			
farz olmak	1485/4, 1486/1, 1495/4	feryad etmek	1133/4, 1167/2, 1205/1, 1245/5, 1249/4, 1288/5, 1297/3, 1369/1, 1382/2, 1383/1, 1384/3, 1389/2, 1407/2, 1440/4
faş etmek / kılmak	1156/5, 1188/3, 1233/3, 1260/3, 1269/4, 1298/4, 1349/4, 1357/4, 1435/3, 1451/5, 1453/6, 1460/1, 1465/3, 1469/2	feryada gelmek	1129/2
faş olmak	1188/3, 1366/1, 1444/1, 1459/1	feryada getirmek	1014/1, 1035/2, 1087/4
fedaya olmak	1032/1	fevt etmek	1199/8, 1382/6
feragat etmek	1414/3	feyz etmek	1494/1
feramuş etmek / kılmak	1251/3, 1406/3, 1407/4, 1420/3, 1434/3, 1452/5	fikir etmek	1017/2, 1064/2, 1125/3, 1141/4, 1218/3, 1223/5, 1373/3, 1406/2, 1437/4, 1443/2, 1466/3, 1499/3
ferda gamı çekmek	1433/3	fikrine gelmek	1156/3
ferdaya / ferdalara salmak	1010/4, 1140/5, 1199/7, 1283/1, 1300/3	fırar etmek	1205/20
feri gitmek	1421/4		
G			
gafil olmak / gaflet etmek	1055/3, 1241/5, 1243/4, 1412/2, 1439/4	gözden kan akmak	1013/2, 1141/4, 1321/2
galat düşmek	1497/1	göze uyku gelmemek	1091/1
galat etmek	1496/1, 1497/5	gözü üstünde kaşı var demek	1163/3, 1423/2
gam değil	1037/2, 1067/2, 1120/5, 1131/5, 1202/2, 1216/3, 1341/2, 1384/5, 1462/3, 1489/2	gözü nem / yaş olmak	1345/4, 1453/3
gam kapmak	1037/4	gözünü açmak	1223/5
gam ye(me)mek	1100/2, 1144/4, 1180/7, 1226/5, 1235/4, 1240/5, 1242/3, 1246/5, 1273/1, 1280/3, 1348/5, 1445/2, 1448/5, 1495/3	gözünü yummamak	1013/4
gamda olmak	1306/5	gözleri yollarda kalmak	1272/2
gamgîn olmak	1351/3	gözlerinden dür olmak	1365/2
garet etmek	1069/5	gözü gönlü açılmak	1054/4, 1078/8
gark etmek	1066/2, 1085/1, 1091/3, 1105/2, 1210/3, 1221/5, 1227/5, 1308/2, 1381/1, 1414/2, 1445/3	gözü kalmak	1290/4
gark olmak	1009/4, 1135/4, 1239/2, 1440/2	gözünden gitmemek	1225/3
garka vermek	1067/3, 1079/4, 1335/2, 1338/5, 1401/4, 1500/3	gözüne gel(me)mek	1395/1
garra olmak	1089/5, 1198/7, 1215/6	gubar etmek	1205/17
geçit ver(me)mek	1230/4, 1399/4, 1414/4	gubar olmak	1085/5, 1205/10
genez olmak	1364/1	güş tutmak	1002/2, 1406/6, 1417/4, 1434/4, 1452/3
germ etmek / olmak	1169/2, 1421/5, 1485/1	güş etmek / kılmak	1102/3, 1117/7, 1133/1, 1139/3, 1148/2, 1149/5, 1180/6, 1196/4, 1250/5, 1285/6, 1288/1, 1302/4, 1306/1, 1315/4, 1374/4, 1380/6, 1398/3, 1402/1, 1420/2, 1435/4, 1468/5
gece ve gündüz bir olmak	1078/1	güşuna al(ma)mak	1242/4, 1277/5, 1487/5
gönlünü açmak	1072/2	güşuna takmak	1062/5, 1072/5, 1122/5
gönlü düşmek	1341/1, 1341/2, 1341/5	güşunu burmak	1466/5
gönlüne gelmek	1000/1, 1389/5	güfl ü gü etmek	1402/3
gönlünü almak	1091/2, 1061/6	güftara gelmek	1105/3
gönül bağlamak	1004/1	güftarsız kalmak	1369/5
gönül vermek	1019/2, 1033/2, 1137/7, 1143/7, 1214/5, 1234/7, 1243/2	güm güm etmek / ötmek	1085/1, 1277/3, 1344/4, 1420/2

gönülden bağlı olmak	1050/1	güm olmak	1394/4
göz açıp yumuncaya kadar geçmek	1067/4	gün gibi ruşen olmak	1110/5, 1239/4
göz değmek	1481/6	gün göstermemek	1185/2
göz göre (göre)	1040/4, 1448/5	güp güp düşmek	1246/3
göz yaş olmak / dolmak	1233/1, 1349/1	göz yummak	1218/6
göz yaşı dökmek	1335/2, 1347/4, 1365/1, 1389/3		
H			
haba varmak	1073/4, 1144/5, 1178/5, 1373/6, 1375/5, 1468/4	helak etmek	1012/1, 1345/5, 1371/2, 1439/5, 1473/4
habdan geçmek	1440/4	helak olmak	1079/1, 1268/2, 1288/2, 1294/2
haber almak	1081/5, 1362/3	hem-dem olmak	1206/1, 1255/3, 1343/5, 1385/3
haber etmek / haber vermek	1008/4, 1055/5, 1069/2, 1285/6, 1291/2, 1381/5	hem-nefes kılmak	1375/2
haberdar olmak	1013/1, 1143/5, 1269/3	hem-nefes kılmak	1389/2
hacet değil	1045/5, 1120/3, 1376/4, 1487/3, 1496/2	hem-nişin olmak	1194/7, 1238/1
hadden aşmak	1272/2	hem-rah olmak	1228/4, 1291/2
haddi ve payını olmamak	1455/5	hem-ser olmak	1428/3
haddinden tecavüz eylemek	1481/4	hercailik etmek	1133/3
hâk etmek	1027/6, 1183/3, 1223/2, 1300/4, 1327/5, 1434/5	hizmete bel bağlamak	1366/4
hâk ile yeksan olmak	1077/5, 1351/5	hıram kılmak	1333/2
hâk olmak	1076/2, 1079/2, 1307/2, 1390/3	hıram/hıraman olmak	1255/1, 1295/1
hakikat nazarı kılmak	1024/2, 1137/7	hıraman salınmak	1287/1, 1324/1
hakister olmak	1387/5	hırka-puş olmak	1445/5
hakk eylemek	1328/5, 1432/6	hesap olmamak	1328/4
hakk olmak	1120/5	hişm eylemek	1006/5, 1184/1, 1400/1, 1423/2, 1489/5
hakk-ı nân gözlemek	1096/7	hiz eylemek	1343/1
halas bulmak	1473/1	hod-fürüş olmak	1402/2
halel gelmek	1379/5	hodbin eylemek	1400/3
halel vermek	1400/4	hoş gelmek	1175/1, 1175/2, 1175/3, 1175/4, 1175/5, 1175/6, 1293/4, 1408/1, 1408/2, 1408/3, 1408/5, 1411/3, 1464/3, 1464/4, 1497/2
hâmüş olmak	1297/3, 1407/2, 1409/3, 1417/1	hoş görmek	1040/3, 1232/6, 1359/1, 1396/1
haraba vermek	1045/2	Huda bilir	1060/5
haram olmak	1132/2, 1216/4, 1369/2	hûn içmek	1213/2
hararet bulmak	1270/5	hûn olmak	1080/1, 1236/1
hararet vermek	1044/3	hûn-ı ciğer içmek	1007/1, 1190/5
harc eylemek	1186/5, 1254/4	hûna kast etmek	1145/4
harc olmak	1052/5, 1271/5	hurûş etmek	1417/1, 1445/3
hasta yatmak	1136/3, 1326/5, 1404/3	hûş kalmamak	1406/1, 1420/1
hat getirmek	1281/3, 1497/4	huşyarlık bulmak	1044/5
hayra girmek	1483/5	huzur etmek	1215/2, 1433/3
hayran olmak	1195/2, 1196/4, 1242/3, 1256/2, 1460/4	huzur-ı kalp ile	1042/5
hayret basmak	1298/1, 1349/1, 1443/3	hükümü geçmek	1173/1
hayret gelmek	1026/1	huşyar olmak	1250/3
hayrette kalmak	1269/3	hazır tutmak	1162/4, 1213/3
H-i			
ihtiyarını elden almak	1058/1	imana gelmek	1167/4
iki gözü iki çeşme olmak	1330/1	isme müsemma olmak	1017/4
iki gözüm	1272/2	istiğna satmak	1041/5, 1082/5
ikrara gelmek	1239/4	iştihar bulmak	1224/4
iman getirmek	1115/2		
K			
kaddini bükmek	1159/4, 1441/2	karşı gelmek	1027/5, 1096/7, 1129/3
kadem basmak	1049/5, 1076/2, 1300/4, 1483/1, 1498/4	karşı durmak	1125/4, 1254/2, 1393/1
kadrini / kıymetini bilmek	1095/3, 1106/2, 1121/1, 1154/3, 1154/5, 1252/4, 1284/6, 1361/3, 1393/5	kast etmek	1026/5, 1400/4
kadrini gözlemek	1366/3	kaş göz etmek	1436/2
kâfirî bünyad eylemek	1094/5	kaş çatmak	1163/3
kâfirî mihrab	1072/4	katline kast etmek	1308/3, 1461/3
kâl eylemek	1174/3	kavl ü karar etmek	1205/24

kâl olmak	1141/3	kemal bulmak	1498/5
kalbe cila vermek	1159/2	kendini yenmek	1338/1, 1338/2, 1338/6
kalbe safa vermek	1355/4	kendini alçak görmek	1238/6
kâm bulmak	1156/2	kendi eliyle	1218/2
kâma ermek	1439/2	kendinden habersiz olmak	1443/3
kamet getirmek	1162/3	kendini yitirmek	1136/5
kamet etmek	1183/4, 1215/5, 1253/5, 1253/6	kendinden geçmek	1243/1
kan ağlamak	1006/4, 1283/3, 1308/2, 1322/1, 1383/2	kendini vermek	1481/1
kan dökmek	1096/6, 1129/4, 1181/2, 1313/3, 1341/2	kendini yüksek görmek	1238/6
kan etmek	1181/2, 1205/17, 1393/1	kendini bilmez	1335/1
kan içmek / kanını içmek	1017/4, 1040/4, 1170/2, 1178/4, 1202/5, 1207/2, 1213/1, 1271/4, 1428/2, 1439/4, 1466/4	keramet göstermek	1124/5
kan ile gözlemek	1129/4	kıpkızıl kana boyanmak	1194/5
kan olmak	1032/5, 1095/2, 1482/4	kıya bakmak	1236/2
kan yutmak	1174/7	kıyametler kopmak	1183/4
kana girmek	1473/4	kıymet vermek	1041/6
kana kan gözlemek	1096/5	kızıl kana boyanmak	1138/4, 1166/1
kanaat etmek	1215/3	kul olmak	1041/2
kâni olmak	1096/4, 1291/4	kulağını çekmek	1161/6
kanlı yaş dökmek	1040/4, 1425/5, 1444/1, 1459/1, 1469/1	kulağına takmak	1419/5
kâr etmek	1205/15, 1316/5, 1333/4	kulaktan aşık	1164/1
kara cahil	1008/4	kurban etmek	1304/2, 1426/1, 1460/5
kara yazı	1425/4	kurban olmak	1095/5, 1196/5, 1308/4
karar etmek	1238/5, 1277/2, 1371/1, 1371/3, 1371/5, 1378/3, 1393/2, 1421/7	kuru laf etmek	1047/5
kararı kalmamak	1030/1	kuş dili	1102/3, 1111/3
karın olmak	1238/1	kühl etmek	1223/4, 1228/3, 1290/5
karşı çıkmak	1150/3, 1438/1	kül etmek	1358/4, 1457/2
		kül olmak	1264/5, 1282/5
L			
laf etmek	1288/3	lazım olmak	1081/2, 1431/4
lâl olmak	1227/3	leşker çekmek	1031/3, 1047/4, 1150/5, 1421/2
layık görmek	1441/5		
M			
mahrem olmak	1232/5, 1295/5, 1365/4, 1371/4, 1478/5	merdümlük etmek	1205/24, 1380/5
mat kalmak	1167/3	merhaba etmek	1310/4, 1405/5
matem tutmak	1274/5	merhem urmak	1057/4
mazur tutmak	1170/4	mesken tutmak	1205/7
methi okumak	1078/2, 1205/12, 1395/4	mihman olmak	1195/3, 1342/4
mekan etmek	1391/3	Minnet et(me)mek	1120/2, 1339/6
mekan tutmak	1209/3	murada ermek	1111/4, 1292/4
melamet etmek	1333/5	münkir gelmek	1121/3
mengüş etmek	1411/5, 1420/5	müstedam olmak	1273/2, 1274/4, 1375/4, 1378/4, 1380/5, 1470/3
menzile ermek	1145/2	müyesser olmak	1054/3, 1270/2, 1281/2, 1477/1
N			
na' l kesmek	1339/7	nevaya başlamak	1126/4
nâ-hak yere	1237/1, 1285/4	nevbet beklemek	1252/2, 1307/4, 1363/3
nasip olmak	1044/5, 1196/5	nihayet bulmak	1095/4
nasihat vermek	1323/4	nispet etmek	1028/4
ne hikmettir ki	1421/7	nişan dikmek	1297/2, 1448/4
nedamet göstermek	1124/4	nişan vermek	1330/4
nefes alıp verdikçe	1305/8	nokta dökmek	1122/4
nefes tutmak	1390/2	nûş-ı can olmak	1457/5
nefes kılmak	1389/1	nutka gelmek	1124/3
nem kapmak	1037/3		
O			
oda yakmak	1421/5, 1463/3	olur olmaz	1042/7, 1479/5
oda yanmak	1166/5, 1140/8, 1205/9, 1327/3	ortada kalmak	1239/1
oda düşmek	1251/2	ortaya almak	1440/2
olacak iş değil	1351/2	otağ çekmek	1161/7

Ö			
ölümlü hasta	1465/5	öpüp başına koymak	1199/9
ömr-i diraz bulmak	1215/4, 1368/4	öpüp yüzüne sürmek	1336/3
ömr-i kerkes bulmak	1388/5	özünü bil(me)mek	1135/5, 1438/2
önüne düşmek	1127/4		
P			
parmağına karnış yürümek	1472/4	perva ye(me)mek	1052/4, 1500/3
parmak ısırarak	1194/9	pervane olmak	1428/1
pâya düşmek	1042/3	pervaz etmek	1015/2, 1229/1, 1255/2, 1295/4, 1324/4, 1378/3
pâyına ser koymak	1229/4	pervaz urmak	1399/6
pençe tutmak	1087/5	pervaza gelmek	1398/2
pençesini burmak	1087/5	perveriş bulmak	1405/1
per açmak	1255/2, 1295/4, 1324/4	pes demek	1375/6, 1381/4
per tutmak	1006/2	pest etmek	1034/5
perakende olmak	1015/5	pest olmak	1193/3
perhiz eylemek	1236/4, 1237/1	piyade olmak	1050/4
perişan olmak	1039/5, 1356/3, 1474/5	pul pul etmek	1081/4
pertev salmak	1339/3		
R			
râ eylemek	1442/1	reva görmek	1205/10
rağbet bulmak	1302/6	reva olmak	1326/1
rağbet eylemek	1337/3	revnak bulmak	1496/4
rahat olmak	1090/1	revnak vermek	1231/3, 1318/2
rahata varmak	1144/3	ruşen görünmek	1500/1
raksa girmek	1078/4	ruyunu tûraba basmak	1482/2
rayegan almak	1491/5	rüzgarı muvafik esmek	1272/3
rayegan olmak	1059/4	rüzgarı yarı kılmak	1282/7
rehne almak	1417/3		
S			
sabaha çık(ma)mak	1283/1	sevda çekmek	1425/4
sabak almak	1116/5	sevdaya düşmek	1042/1, 1042/7, 1202/3, 1222/5, 1348/3, 1465/4
sabri gitmek / sabrı kalmamak	1086/3, 1278/3, 1308/1, 1373/5, 1383/4, 1409/2, 1445/1	sevdaya vermek	1426/1
saf tutmak	1047/4	sihah ile okumak	1387/3
safa ve zevk sürmek	1463/4	sihhat bulmak	1054/4
sağar çekmek	1031/1	sine dövmek	1441/3, 1469/4
Sahib-fıraş olmak / kalmak	1431/3, 1469/5	siper etmek	1426/3, 1427/2
sahralara düşmek	1042/1, 1161/5	siper olmak	1234/1, 1443/1
salâ demek	1308/4	sırrını açmak	1178/1
sayda getirmek	1101/4	siyaset eylemek	1473/2
saye salmak	1311/6, 1449/3	söz açmak	1452/4
sebil kılmak	1273/2	söz tutmak	1139/3
sebük-pâ olmak	1499/5	söze gelmek	1105/4
secde etmek	1495/4	sözü kesmek	1381/5, 1383/5
selamet olmak	1086/4, 1490/4	sözüne uymak	1245/4
sen sen ol	1416/3	sözünü dağıtmak	1412/4
ser çekmek	1031/4	sözünü uzatmak	1382/7
ser terkini eylemek/urmak	1049/5, 1107/3	su gibi ezber okumak	1446/5
ser-pâ bürehne	1411/2	suda' vermek	1397/3
sesi kesmek	1373/6	seslilik et(me)mek	1144/3
S			
şecaat göstermek	1213/6	şimden girü / sonra	1246/5, 1281/3, 1284/2, 1303/3, 1341/3, 1341/5, 1486/1, 1486/3, 1497/4
şefaaf etmek	1291/7, 1404/5	şöhret tutmak	1457/3
şeref bulmak	1442/4	şule vermek	1378/2, 1463/3
şeref vermek	1267/2	şur u şer koparmak	1372/1
T			
tahrire almak	1300/5	ten gözü	1103/3, 1202/2
tahrire getirmek	1050/6	ten libası	1044/4
takarrüb bulmak	1211/4	tenha kalmak	1004/5

takat getirmek	1061/3, 1150/5	terane bağlamak	1482/3
takati kalmamak	1369/5	teraziye gelmek	1152/3
takati tak olmak	1308/1	terk-i can etmek	1009/2, 1165/3, 1205/27, 1432/1
tan değil	1084/3, 1117/3, 1210/3, 1342/2, 1352/2, 1390/4, 1402/5	teşneye gelmek	1265/5
tana kalmak	1421/4	tevbe kılmak / tevbe vermek	1071/5, 1499/5
Tanrı selamı ver(me)mek	1306/3	tımarsız kalmak	1322/2
tapu eylemek	1091/5	toprak olmak	1205/21
tas tas içmek	1393/4	toz koparmak	1476/3
taş dikmek	1201/2, 1282/4	tuğra çekmek	1114/2
taşa çalmak	1012/1, 1359/5	tuz ekme hakkını gözlemek	1129/3
taze can / hayat bulmak	1267/5, 1293/1, 1375/4	temiz etmek	1343/3
U - Ü			
uğrun uğrun	1330/3	uykuda kalmak	1492/4
uyku getirmek	1155/5	uykudan göz açmak	1241/5
uyku yüzü görmemek	1373/3	ülfet tutmak	1080/4, 1151/5
V			
vade etmek	1282/2, 1302/1, 1321/3	vatan kılmak	1419/3
vadilere düşmek	1228/4	vefa etmek	1035/4, 1145/3, 1177/1, 1282/2, 1404/4
vakıf olmak	1145/2, 1164/4, 1387/3, 1391/4	viran etmek / viran olmak	1120/6, 1205/22, 1218/2, 1331/2, 1428/4, 1473/3
vallahu a'lem	1383/5	vuslata ermek	1136/3, 1385/3
varlık terkini urmak	1056/5	vücuda getirmek	1232/2
Y			
yüzünü yerlere sürmek	1352/1, 1352/5	yerini tutmak	1407/3
yüzüne bak(ma)mak	1136/2, 1136/5, 1287/5, 1408/5, 1440/5	yere geçmek	1274/2
yüze / yüzüne gülmek	1140/5, 1231/4, 1436/6	yer etmek	1045/3, 1214/4, 1333/4, 1427/5
yüz ver(me)mek	1205/11, 1373/4	yediği içtiği kan olmak	1196/1
yüz sürmek	1038/3, 1043/4, 1078/7, 1079/2, 1285/3, 1410/6, 1455/2	yaşı kana dönmek	1174/2
yüz suyu dökmek	1382/4	yaş sürmek	1465/5
yüz karası	1441/4	yaş geçirmek	1441/4
yüz göster(me)mek	1093/2	yaş dökmek	1182/2, 1159/5, 1194/4, 1298/1, 1298/3, 1349/3, 1425/3, 1435/2, 1460/2, 1466/3
yüz döndürmek	1310/4, 1332/2, 1348/2	yarına çık(ma)mak	1010/4
yüz çevirmek	1055/1, 1213/5, 1278/2, 1296/2, 1410/1, 1410/6, 1494/1	yaradan hakkı	1137/4
yolunu almak	1345/3	yar olmak	1127/5, 1231/2
yolunda ölmek	1191/4	yapıya gelmek	1152/4
yolu düşmek	1060/3, 1174/7	yanıp yakılmak	1143/4, 1304/5
yol göstermek	1445/4	yanıp kül olmak	1302/3, 1387/5
yok yere	1097/4	yana geçmek	1057/5
yok olmak	1325/4	yağmaya vermek	1409/2, 1424/5
yig görmek	1010/1	yâda getirmek	1014/1, 1014/2, 1035/1, 1035/4
yig bilmek	1339/6		
Z			
zahmete girmek	1196/2	ziya bulmak	1419/2
zâr çekmek	1150/1	ziyan etmek	1454/1, 1456/1
zehir olmak	1066/4, 1196/1	ziyankar olmak	1388/5
zerreye almamak	1339/3	ziynet vermek	1500/1
zeval olmak	1205/4	zulmete vermek	1439/3
zindan olmak	1195/1	zulüm görmek	1192/5

III. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN GAZELLERİNDE ÂHENK UNSURLARI

3.1.VEZİN

Muhibbî, Kanuni Sultan Süleyman tarafından XVI. yüzyılda ele alınan **Muhibbî Dîvânı** adlı eserden 501 Gazel (1000 – 1500. Gazeller) incelenmiştir.

Bu gazelerde toplamda **16** vezin kullanılmıştır. Söz konusu vezinlerden **Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün** vezni **%51.1** oran ile **256** kez kullanılmış en fazla vezindir.

Muhibbî'nin söz konusu gazellerinde kullandığı vezinler arasından en çok kullandığı yedi vezine bakıldığında bunların üç tanesinin “hezec bahri”ne, üç tanesinin de “remel bahri”ne ait olduğu görülür. Bu iki bahir Türk edebiyatında en çok kullanılan bahirlerdir. Şiirin vezni ve anlamı arasında bir ilgi kurulacak olursa Muhibbî'nin bu vezinleri tesadüfen kullanmadığı yorumu yapılabilir. “Arapçada güzel sesle şarkı söyleme anlamına gelen hezec”²⁰ ve “koşma, hızla yürüme anlamına gelen remel”²¹ bahirleri kelime anlamları ve ritimleri düşünüldüğünde Muhibbî'nin en çok kullandığı bahirler olarak onun şiirlerinin anlamı ve ritmi hakkında ipucu vermektedir. Muhibbî şiirlerinde âşıkâne ve rindâne bir üslupla aşktan, sevgiliden, âşığın çeşitli hallerinden, bahardan, eğlenceden vs. bahsederek adeta kendi şarkısını söylemektedir. Şiirlerin ritmi ise sürekli koşar gibi tempolu ve hareketlidir.

Kullanılan vezinlerin listesi, kullanım sayısı ve 501 gazeldeki oranları tablo olarak gösterildi.

²⁰ Beyhan Kesik, Özer Şenödeyici, *Aruz Teori ve Uygulama*, 1.b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2015, s. 28

²¹ a.g.e., s. 58

TABLO II: Gazellerdeki Vezinler ve Kullanım Sıklığı			
S.N.	VEZİN	KULLANIM SAYISI	ESERDE ORANI (%)
1	Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün	256	51.1
2	Mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün	65	12.97
3	Fe'ilatün fe'ilatün fe'ilatün fe'ilün	42	8.38
4	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	41	8.18
5	Mef'ülü fā'ilatü mefā'ilü fā'ilün	32	6.39
6	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fa'ülün	32	6.39
7	Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün	14	2.79
8	Mef'ülü fā'ilatün mef'ülü fā'ilatün	6	1.2
9	Fā'ilatün Mefā'ilün Fe'ilün	3	0.6
10	Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün	3	0.6
11	Fe'ilatün fe'ilatün fe'ilün	2	0.4
12	Müstef'ilün fe'ülün müstef'ilün fe'ülün	1	0.2
13	Mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün	1	0.2
14	Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün	1	0.2
15	Fā'ilatün fā'ilatün	1	0.2
16	Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün	1	0.2

3.2.REDİF

Redif, kâfiyeden sonra her dizenin sonunda tekrarlanan ek, kelime veya kelimelerin oluşturduğu ahenktir. Şiirde ahengi sağlayan önemli unsurlardan olan redif aynı zamanda beyitler arasında bir bütünlük sağlanmasında da önemli bir etkidir. Redif kafiye'nin göze hitap ettiği dîvân şiirinde mısra sonlarındaki simetriyi de sağlamaktadır. Kafiye'ye ses ve anlam olarak destek veren redif, şiirde sesin ve anlamın bir nokta üzerinde toplanmasını sağlar. “Redif, şiirde ahengi artırarak okuyucuyu/dinleyiciyi etkilemenin yanı sıra şiirin çağrışım dünyasını da zenginleştirir.

Bu bakımdan dîvânlarda redifli gazellerin sayısı redifsizlerden fazladır.”²² Anlamla redif arasında bir ilişki olmasının yanı sıra redif şiire ritim katan bir unsurdur. Dîvân şairleri rediflerde genellikle Türkçe kelimeleri ve bunlar arasından da fiilleri kullanırlar. Redifte kullanılan fiiller ve fiillerin çekimli halleri şiire hareket katan bir yöntemdir.

Muhibbî'nin ele alınan 501 gazelinde rediflere bakıldığında bunların 103 tanesi redifsizken 398 tanesi rediflidir. Redifli 398 şiirde 194 farklı redif karşımıza çıkmaktadır. Redifi bu kadar sık kullanması geleneğe uymanın bir sonucu olmakla beraber Muhibbî'nin şiirlerinin hareketliliğinin ve ritminin bir göstergesidir. Muhibbî'nin farklı redif formlarını kullandığı görülmektedir. Bunlar “ek halinde redif”, “ek + kelime halinde redif”, “kelime halinde redif”, “kelime grubu halinde redif”, “ek + kelime grubu halinde redif” şeklindedir. Redif formlarının kullanım sayıları şu şekildedir:

• Ek Halinde Redifler:	37
• Ek + Kelime Halinde Redifler:	67
• Kelime Halinde Redifler:	64
• Kelime Grubu Halinde Redifler:	16
• Ek + Kelime Grubu Halinde Redifler:	10
• Toplam:	194

Bu formlar tablo şeklinde gösterildi. Redifler formlarına göre gruplandırıldı ve kullanım sıklığı gösterildi. Rediflerin kullanıldığı gazeller ise alfabetik redif tablosunda gösterildi.

---

²² Muhsin Macit, *Dîvân Şiirinde Âhenk Unsurları*, 3.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2016, s. 92

TABLO III: Redif Formları

1. Ek Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı
-ar / -er	1	-lar	2	-müz	5
-dur/-dür	17	-lardanuz	1	mıdur / midür	2
-dur	13	-laruz / -lerüz	3	-suz	6
-dür	7	-laruz	2	-süz	2
-dedür	1	-ler	4	-umdur	4
-durur	2	-lerüz	1	-umuz	12
-ıdur	3	-ludur	1	-umuzdur	1
-ımiş	3	-maddur	1	-ümdür	1
-iyuz	1	-maz / -mez	2	-ümüz	5
-idür	1	-mez	1	-üñdür	1
İmiş	8	-miş	1	-veş	4
-lar / -ler	4	-mişdur	1	-yımış	3
				-sındayuz	1
2. Ek + Kelime Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı
-a/-e geçer	1	-dan geçmiş	1	-ını bilmez	1
-a 'arz	2	-dan hâlâş	2	-lar kopar	1
-a bakmazuz	2	-din yiñemez	1	-laruz biz	1
-a bas	1	-den açılır	1	-ler bilür	2
-a beñzemez	1	-den sor	1	-lık sever	1
-a benzer	2	-dur henüz	2	-mek olmaz	1
-a çalar	1	-dür dirler	1	-sı var	1
-a düşmez	1	-e beñzer	2	-suz/-süz olmaz	1
-a gelmez	1	-e berâber	1	-um / -üm var	3
-a gelmiş	1	-em henüz	1	-um aldılar	1
-a getir	2	-ı / -i var	3	-um kandadır	2
-a gider	1	-i var	5	-um komaz	1
-a heves	1	-ı eylemez	3	-um söylemez	1
-a henüz	1	-ı gör	2	-um var imiş	1
-a sor	2	-ı henüz	1	-uma benzer	1
-a yasanmış	1	-ı n`eylerüz	1	-umuz vardır	1
-an / -en bilür	1	-ı var-ımiş	2	-üñ var	1
-da / -de göre	1	-ı yokdur	1	-ya bakmazuz	1
-da / -de var	1	-ıdur diñüz	2	-ya düşmişdür	1
-dan / -den çıkar	1	-ın çeker	1	-ya gelür	1

-dan geçemez	1	-ın görür	1	-yı getir	1
-dan geçer	1	-in yiñemez	1	-yı gör	2
				-yı istemez	1
3. Kelime Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı
añılur	1	gelür	1	‘ivaž	1
‘arž	1	gerekmez	2	kapar	2
āteş	3	getürür	1	kılmaz	3
baglanur	1	geyer	1	kılır	1
baglamış	2	görinmez	2	kopar	1
begler	1	gösterür	4	mebāş	1
beklerüz	4	götürür	1	olmaz	10
bes	1	göz	4	olmış	5
bilür	1	gözler	1	olmuşuz	1
bilürüz	2	güneş	1	olur	11
biraz	1	henüz	1	özgedür	1
çeker	3	hergiz	2	satar	2
dimez	3	hoş	2	sebz	1
ditrer	2	içündür	1	sensüz	2
ehliyüz	2	ider	6	seyr	1
eylemez	7	iderler	1	tagılır	1
eylemiş	5	iñiler	2	tutar	1
eyleñüz	1	istemez	6	uyumaz	1
eyler	2	ister	1	uyur	1
ezberlemiş	1	isterüz	2	üstindedür	1
geçer	4	itmez	5	yiter	3
				yitiş	2
4. Kelime Grubu Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı
agzından düşer	1	hergiz görünmez	1	olduğı yokdur olmaz	1
benzer benzemez	2	ķabül itmez	1	olmayan bilmez	1
didüm ne dirsiz	1	kıldı ‘ivaž	1	olmış yatur	1
eksük olmaz	1	kılma heves	1	olursa çok mıdur	1
ele girmez	3	kim ne bilür	1		
gelür geçer	1	kimüñ var	1		
5. Ek + Kelime Grubu Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı

-a düşdi gönlümüz	1	-1 gördüm bir nazâr	1	-sı hoş gelür	1
-dur çün garaz	2	-1 gül midür bülbül midür	1	-um var imiş	1
-em gibi gelür	1	-sı gül midür bülbül midür	1	-ümi sormaz mısız	1
				-y1 kim sevmez	1

TABLO IV: Alfabetik Redif Tablosu ve Rediflerin Kullanım Sıklığı

	Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)	Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)
A	-a/-e geçer	1	G1057	-a gider	1	G1002
	-a 'arz	2	G1484, G1492	-a heves	1	G1377
	-a bakmazuz	2	G1212, G1350	-a henüz	1	G1239
	-a bas	1	G1482	-a sor	2	G1069, G1106
	-a beñzemez	1	G1360	-a yasdannış	1	G1430
	-a benzer	2	G1099, G1135	agzından düşer	1	G1025
	-a çalar	1	G1012	-an / -en bilür	1	G1111
	-a düşdi gönlümüz	1	G1341	añlur	1	G1191
	-a düşmez	1	G1222	-ar / -er	1	G1116
	-a gelmez	1	G1207	'arz	1	G1487
	-a gelmiş	1	G1438	âteş	3	G1454, G1456, G1471
-a getür	2	G1014, G1035				
B	baglanur	1	G1157	bes	1	G1376
	baglamış	2	G1418, G1424	bilür	1	G1060
	begler	1	G1091	bilürüz	2	G1210, G1240
	beklerüz	4	G1252, G1253, G1307, G1363	biraz	1	G1251
	beñizer beñzemez	2	G1304, G1347			
Ç	çeker	3	G1031, G1114, G1150			
D	-da / -de göre	1	G1089	didüm ne dirsiz	1	G1362
	-da / -de var	1	G1061	dimez	3	G1265, G1297, G1354
	-dan / -den çıkar	1	G1065	-din yiñemez	1	G1338
	-dan geçemez	1	G1345	ditrer	2	G1026, G1063

	-dan geçer	1	G1038	-dur/-dür	17	G1059, G1076, G1087, G1132, G1137, G1146, G1168, G1182, G1184, G1197, G1029, G1033, G1034, G1040, G1004, G1178, G1202
	-dan geçmiş	1	G1440	-dur	13	G1017, G1023, G1064, G1066, G1068, G1072, G1073, G1097, G1118, G1138, G1180, G1198, G1046
	-dan hālāş	2	G1474, G1478	-dür	7	G1052, G1056, G1112, G1119, G1183, G1192, G1203
	-dedür	1	G1126	-dur çün garaz	2	G1488, G1490
	-den açılır	1	G1204	-dur henüz	2	G1271, G1367
	-den ne gelür	1	G1155	-durur	2	G1008, G1148
	-den sor	1	G1174	-dür dirler	1	G1101
E	-e beñzer	2	G1179, G1187	-em henüz	1	G1300
	-e berāber	1	G1125	eylemez	7	G1218, G1237, G1245, G1316, G1333, G1342, G1353
	ehliyüz	2	G1246, G1344	eylemiş	5	G1400, G1413, G1427, G1442, G1467
	eksük olmaz	1	G1235	eyleñüz	1	G1281
	ele girmez	3	G1262, G1313, G1346	eyler	2	G1047, G1094
	-em gibi gelür	1	G1136	ezberlemiş	1	G1446
G	geçer	4	G1055, G1067, G1102, G1173	görinmez	2	G1228, G1249
	gelür	1	G1000	gösterür	4	G1039, G1122, G1124, G1153
	gelür geçer	1	G1088	götürür	1	G1083
	gerekmez	2	G1230, G1257	göz	4	G1233, G1264, G1298, G1349
	getürür	1	G1115	gözler	1	G1096
	geyer	1	G1062	güneş	1	G1421
H	henüz	1	G1326	hergiz görünmez	1	G1325

	hergiz	2	G1275, G1310	hoş	2	G1408, G1464
<u>I</u>	-i / -i var	3	G1108, G1160, G1186	-i yoktur	1	G1005
	-i var	5	G1013, G1021, G1050, G1149, G1199	-idir diñüz	2	G1330, G1340
	-i eylemez	3	G1268, G1288, G1294	-idir	3	G, 1053, G1200, G1201
	-i gör	2	G1009, G1110	-imış	3	G1399, G1403, G1450
	-i gördüm bir nazar	1	G1003	-in çeker	1	G1161
	-i gül midür bülbül midür	1	G1188	-in görür	1	G1131
	-i henüz	1	G1220	-in yinemez	1	G1319
	-i n'eylerüz	1	G1334	-ını bilmez	1	G1269
-i var-ımuş	2	G1401, G1423	-iyuz	1	G1256	
<u>i</u>	içündür	1	G1011	istemez	6	G1247, G1266, G1285, G1314, G1339, G1359
	ider	6	G1051, G1100, G1104, G1159, G1165, G1171	ister	1	G1130
	iderler	1	G1134	isterüz	2	G1303, G1357
	-idür	1	G1176	itmez	5	G1214, G1223, G1290, G1291, G1299
	imiş	8	G1412, G1426, G1433, G1448, G1455, G1462, G1463, G1470	ivaz	1	G1493
	iñiler	2	G1019, G1024			
<u>K</u>	ķabül itmez	1	G1258	kılır	1	G1018
	ķapar	2	G1037, G1043	kim ne bilür	1	G1001
	ķıldı ivaz	1	G1491	kimün var	1	G1140
	ķılma heves	1	G1396	ķopar	1	G1109
	ķılmaz	3	G1244, G1261, G1358			
<u>L</u>	-lar / -ler	4	G1139, G1143, G1167, G1170	-laruz	2	G1209, G1217
	-lar	2	G1092, G1194	-ler bilür	2	G1121, G1154
	-lar ķopar	1	G1105	-ler	4	G1045, G1098, G1129, G1172

	-lardanuz	1	G1219	-lerüz	1	G1243
	-laruz / -lerüz	3	G1211, G1332, G1348	-lık sever	1	G1133
	-laruz biz	1	G1280	-ludur	1	G1084
M	-makkadur	1	G1103	-miş	1	G1415
	-maz / -mez	2	G1292, G1335	-mişdur	1	G1166
	mebaş	1	G1439	mi gelür	1	G1074
	-mek olmaz	1	G1286	-müz	5	G1241, G1250, G1254, G1277, G1315
	-mez	1	G1364	mıdur / midür	2	G1049, G1123
O	olduğı yokdur olmaz	1	G1301	olmuşuz	1	G1366
	olmayan bilmez	1	G1361	olur	11	G1030, G1044, G1080, G1093, G1095, G1127, G1128, G1156, G1158, G1195, G1196
	olmaz	10	G1206, G1231, G1232, G1234, G1238, G1259, G1318, G1328, G1355, G1365	olursa çok mıdur	1	G1032
	olmuş	5	G1428, G1429, G1443, G1447, G1461	özgedür	1	G1117
	olmuş yatur	1	G1079			
S	satar	2	G1041, G1082	-sı var	1	G1020
	sebz	1	G1267	-sındayuz	1	G1305
	sensüz	2	G1227, G1371	-suz / -süz olmaz	1	G1226
	seyr	1	G1054	-suz	6	G1263, G1279, G1320, G1322, G1369, G1370
	-sı gül midür bülül midür	1	G1142	-süz	2	G1216, G1225
	-sı hoş gelür	1	G1175			
T	tagılır	1	G1015	tutar	1	G1006
U	-um / -üm var	3	G1151, G1164, G1169	-umdur	4	G1077, G1085, G1185, G1190

	-um aldılar	1	G1058	-umuz	12	G1221, G1242, G1272, G1278, G1282, G1283, G1293, G1302, G1317, G1321, G1331, G1351
	-um kandadır	2	G1075, G1090	-umuz vardır	1	G1145
	-um komaz	1	G1336	-umuzdur	1	G1113
	-um söylemez	1	G1306	uyumaz	1	G1356
	-um var imiş	1	G1449	uyur	1	G1144
	-uma beñzer	1	G1189			
Ü	-ümdür	1	G1048	-üñ var	1	G1022
	-ümi sormaz mısız	1	G1312	-üñdür	1	G1016
	-ümüz	5	G1208, G1213, G1273, G1274, G1276	üstindedür	1	G1181
V	-veş	4	G1410, G1437, G1457, G1466			
	-ya bakmazuz	1	G1337	-yî istemez	1	G1224
	-ya düşmişdür	1	G1042	-yî kim sevmez	1	G1311
Y	-ya getir	1	G1152	-yîmiş	3	G1414, G1458, G1468
	-yî getir	1	G1070	yîter	3	G1120, G1147, G1177
	-yî gör	2	G1028, G1107	yîtiş	2	G1404, G1419

Dîvân şairleri redif olarak daha çok Türkçe kelimeleri seçmişlerdir. “Ancak, özel isimler ve isim soylu kelimelerden çok, fiiller ve çekimli halleri kullanılır. Bilhassa bil-, et-, eyle-, gör-, göster-, ol- köklerinden türetilmiş fiillerin çekimli şekilleri ile bu kelimelerle yapılan birleşik fiillerin redif olarak kullanıldığı görülür. Fiillerden türetilmiş rediflerin kullanım sıklığı şiirde ritmik akışkanlığın bir göstergesidir.”²³ Aynı durum Muhibbî için de geçerlidir. Muhibbî'nin genellikle redif kullanımında Türkçe kelimeleri ve daha çok fiilleri tercih ettiği görülür. Bunun yanında az sayıda da olsa Arapça ve Farsça kelimelerden redif oluşturduğu da görülür. Şairin Arapça ve Farsça kelimelerle oluşturduğu redifler gruplandırılarak tablo şeklinde listelendi:

²³ a.g.e., s. 92

TABLO V: Türkçe Harici Kelimelerle Oluşturulmuş Redifler

1. Arapça Kelimelerle Kurulmuş Redifler					
Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)	Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)
-a 'arz	2	G1484, G1492	-ı gördüm bir nazar	1	G1003
-a heves	1	G1377	'ivaż	1	G1493
'arz	1	G1487	ķabŭl itmez	1	G1258
āteş	3	G1454, G1456, G1471	kıldı 'ivaż	1	G1491
-dan ħalāş	2	G1474, G1478	kılma heves	1	G1396
-dur çŭn garaz	2	G1488, G1490	seyr	1	G1054
ehliyŭz	2	G1246, G1344			
2. Farsça Kelimelerle Kurulmuş Redifler					
Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)	Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)
-a henŭz	1	G1239	ħoş	2	G1408, G1464
bes	1	G1376	-ı gŭl midŭr bŭlbŭl midŭr	1	G1188
-dur henŭz	2	G1271, G1367	-ı henŭz	1	G1220
-e berāber	1	G1125	mebāş	1	G1439
-em henŭz	1	G1300	sebz	1	G1267
henŭz	1	G1326	-sı gŭl midŭr bŭlbŭl midŭr	1	G1142
hergiz	2	G1275, G1310	-sı ħoş gelŭr	1	G1175
hergiz gŭrinmez	1	G1325	-veş	4	G1410, G1437, G1457, G1466

IV. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞAHİS KADROSU

4.1. PEYGAMBERLER

Peygamber kıssaları ve mucizeleri İslam kültürü ile yetişmiş dîvân şairlerinin Kur'an-ı Kerim'den sonraki önemli kaynaklarından. Şairler peygamber mucizelerini ve kıssalarını beyitlerinin anlamı çerçevesinde ya doğrudan ya da dolaylı olarak telmih unsuru olarak kullanmışlardır. Diğer dîvân şairleri gibi Muhibbî de peygamber kıssalarını, işlediği peygamberin adını da anarak beyitlerinin hayali çerçevesinde kullanmıştır. Muhibbî'nin ele alınan gazellerinde çeşitli yollarla işlediği dokuz peygamber karşımıza çıkmaktadır.

4.1.1. Hz. Âdem

Bütün semavi dinlerde ilk insan ve ilk peygamber olduğuna inanılan Hz. Âdem divan şiirinde sıkça işlenen peygamberlerdendir. Şiirlerde farklı özelliklerini görmemizin yanında daha çok insanlığın atası olması ve cennetten çıkarılması yönleriyle şiirlere yansımaktadır. Cennetten çıkarılmasının sebebi olarak Hz. Havva ile birlikte şeytanın vesveselerine uyup yasak meyveyi yemeleri gösterilmektedir. Bu yasak meyvenin ne olduğu konusunda hem din bilginleri hem şairler farklı şeyler söylemektedir. “Klasik edebiyatımızda yılan, şeytan, Havva, buğday kelimeleri ile tenasüp içerisinde zikredilen Âdem kelimesi, dem(kan), adem(yokluk) kelimeleri ile de cinaslı bir şekilde kullanılır. Sevgilinin yüzündeki “ben”ler Âdem’e yasaklanan buğday olarak tasavvur edilir ve sevgilinin âşığa kurduğu tuzağın bir malzemesi sayılır.”²⁴

Muhibbî de cennetten çıkarılma olayını bir beytinde işlemiş ve yediği yasak meyveyi dane olarak sunmuştur. Şair kendisine nasihatte bulunarak sevgilinin yanağındaki daneye benzeyen bene el uzatmaması gerektiğini, Hz. Âdem'in bir dane yüzünden cennetten çıkarıldığı söylemektedir.

---

²⁴ Canım, a.g.e., s. 189

‘Ărızında dāne-i hāline el sunma sakın

Ădem’i cennet içinden çıkaran çün dānedür (G.1059/3)

4.1.2. Hz. Eyyüb

Sabrın simgesi olan peygamberdir. Çok zengin olduğu ve birçok evladı olduğu rivayet edilir. Allah’ın onu imtihan etmek istemesiyle malı mülkü elinden gider, çocuklarının hepsi ölür, vücudunda yaralar oluşur, yaralarına kurt düşer. Ancak o, bütün bunlara sabrederek Allah’ın yardımıyla şifa bulur, tekrar mal mülk ve çocuk sahibi olur. Divan şairleri de bu sabrı çeşitli vesilelerle beyitlerinde işlemiştir.

Şair, bela kurtları etini yese bile ah etmemektedir. Bunu görenlerin onu Hz. Eyyüb ile özdeşleştireceklerini ümit etmektedir. Hz. Eyyüb’ün vücudundaki yaralara kurt düşmesi gibi bela kurdu da âşığın etini yemektedir. Ancak âşık da Hz. Eyyüb gibi bu duruma sabretmektedir.

Etümi kirm-i belā yirse de āh eylemeyem

Diyeler tā ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (G.1447/3)

4.1.3. Hz. İbrahim

Hz. İbrahim Kur’an-ı Kerim’de adı en çok anılan büyük peygamberlerden biridir. Birçok mucizesinin olmasının yanında daha çok içine atıldığı ateşin gül bahçesine dönüşmesi ve kurban mucizeleri ile anılmaktadır. Halil veya Halilullah Hz. İbrahim’in lakabıdır ve “dost”, “Allah’ın dostu” anlamına gelir. Hz. İbrahim’i ifade etmek için kullanılan bu lakabın yanında Halil İbrahim, İbn-i Âzer ve Halil-i Âzer de Hz. İbrahim için kullanılır.

Muhibbî Hz. İbrahim’i içine atıldığı ateş ile anmıştır. Bilindiği üzere Hz. İbrahim, Nemrut tarafından büyük bir ateş yakıtılıp içine atılmış, Allah’ın yardımıyla bu ateşten kurtulmuştur. Muhibbî bu olayı “nâr-ı Halil” ifadesiyle hatırlatmaktadır. Şairin ahı o kadar artmıştır ki Hz. İbrahim’in atıldığı ateş bile onun ah ateşi yanında bir kıvılcım gibidir.

Āteş-i āhum yanında bir şerer **nār-ı Halil**

Gözlerüm yaşına nisbet kaṭredür cūy-ı Aras (G.1380/3)

4.1.4. Hz. İsa

Hz. İsa, kendisine kitap indirilen peygamberlerdendir. Dîvân şiirinde birçok mucizesiyle anılmaktadır. Babasız dünyaya gelmesi, çocukken konuşması, hastaları iyileştirmesi, ölüleri diriltmesi, dokunduğunu canlandırması, göğe çekilmesi gibi birçok mucizesi beyitlere konu olmuştur.

Muhibbî beyitlerinde Hz. İsa'yı; “îsâ, îsî, îsî-nebî, îsî-nefes, mesîh, mesîhâ, mesîhâ-dem” ifadeleriyle anmaktadır. Sevgili ve sevgiliye dair birçok unsur Hz. İsa ve onun mucizeleriyle ilgi kurularak sunulur. Muhibbî de sevgiliyi ve sevgilinin dudaklarını Hz. İsa yerine koymuş, onun ölüleri diriltme mucizesiyle birlikte anmıştır. Sevgilinin dudakları tıpkı Hz. İsa gibi ölüleri diriltmektedir, bu yüzden âşığın ölmesi üzülecek bir durum değildir. Sevgilinin gözleri ve gamzesi âşığın canına kıyar ancak İsa dudakları âşığa tekrar can verir. Âşık, ayrılık yüzünden ölmüşken veya ölmek üzereyken dudakları İsa nefesli sevgiliyi görünce tekrar canlanmıştır. Sevgilinin mesih gibi can bağışlayıcı dudakları bir ölümsüzlük suyudur. Bunun yanında Hızır'ın suyu ancak küçük bir kaynak suyudur.

Öldürürse gam degüldür tîg-ı gamzeñ ‘âşıkı

Dirgürür iy dil ṭabîbi leblerüñ ‘İsâ geçer (G.1067/2)

Gerçi kim çeşmi Muhibbî öldürür merdümleri

Lebleri emvâti ihyâ itmede ‘İsâ-y-ımuş (G.1414/5)

Ġamzelerle öldürür kūyına varan ‘âşıkı

Bir nefesle dirgürür ‘İsî gibi güftârı gör (G.1110/2)

Ġamzeñ öldürse Muhibbî'yi ne gam gam yimezüz

Leblerüñ mürdeler ihyâsına ‘İsî bilürüz (G.1240/5)

Mürdeler ihyā ider la‘l-i lebüñ **‘İsī** gibi
Līk ğamzeñ öldürür ‘uşşāk[1] cellād istemez (G.1359/2)

Dilā ölseñ ne ğam ger ğamzesinden
Dirildür çün lebi **‘İsī nebī-vār** (G.1160/6)

Ölmiş-idi bu Muhibbī hicr elinden şükr kim
Ol lebi **‘İsī nefes** dildārı gördüm bir nazār (G.1003/7)

Kimüñ yolına cān u seri virdi Muhibbī
Mecnūn şıfat **‘İsī-nefes** hulkı hasendür (G.1029/5)

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir **‘İsī-nefes**
Görmedi la‘lūñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz (G.1264/4)

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil
Sora-gelmez mi ‘aceb ol lebleri **‘İsī-nefes** (G.1384/48)

Öldürdi fırkatūñ beni iy bī-vefā yitiş
Dirgür **Mesīh** gibi beni kıl du‘ā yitiş (G.1404/1)

İy **mesīhā-dem** zülāl-i leblerüñ ser-çeşmedür
Kim anuñ yanında Hızr’uñ suyu san bir eşmedür (G.1183/1)

Ölüleri diriltme mucizesi yanın Hz. İsa, mücerret olma, babasız olarak Allah’ın hikmetiyle Hz. Meryem’den dünyaya gelme mucizeleriyle de anılmıştır.

Çün **Mesīhā** gibi ‘ālemde mücerred geçerüz
Tañ mı kıdsīler eger olsa bizüm maḥremümüz (G.1274/3)

Hāk’uñ emriyle **‘İsī’yi** vücūda
Getürmez her nisā bil Meryem olmaz (G.1232/2)

4.1.5. Hz. Muhammed

İslam peygamberi olan Hz. Muhammed, dîvân edebiyatında önemli bir yer tutmaktadır. Hakkında yazılan özel şiirler yanında birçok mucizesi beyitlerde farklı vesilelerle işlenmiştir. Muhibbî'nin beyitlerinde “Muhammed, Mustafa, Muhammed Mustafa, Peygamber, fahr-ı âlem” kelimeleriyle ifade edilen Hz. Muhammed mucizeleriyle değil; bir şükür sebebi olarak, ümmetine şefaatçi olması ve hadisleriyle karşımıza çıkmaktadır.

Hamdülillâh **Muhammed** ümmetiyüz

Cân-ıla Muştafâ'yı kim sevmez (G.1311/8)

Muhibbî gam yime çoğ-ısa cürmüñ

Şefâ'atçi **Muhammed Muştafâ'dur** (G.1180/7)

Hamdülillâh Muhammed ümmetiyüz

Cân-ıla **Muştafâ'yı** kim sevmez (G.1311/8)

Hep ümmet-i Muhammed'e itdüñ şefâ'ati

Mücrim Muhibbî bendeñe iy **Muştafâ** yitiş (G.1404/5)

Hoş gelür ben 'âşıka gâyet miyân-ı nâzüküñ

Çünkü **peygâamber** dimiş hayrû'l-'umür olur vaşať (G.1497/2)

Dimezem mihr eyle bārī cevr kıl oran-ıla

Fahr-ı 'âlem çün dimiş hayru'l-'umür olur vaşať (G.1500/2)

4.1.6. Hz. Nuh

Kur'an-ı Kerim'de adı ve mucizesi anılan peygamberlerden olan Hz. Nuh dîvân şiirine tufan hadisesi dolayısıyla girmiştir. Bu vesileyle çeşitli hayal unsurlarına konu olan Hz. Nuh âşığa teşbih olunur veya onun yaptığı gemi âşığın gönlü olarak karşımıza çıkar. Tufan hadisesi de âşığın sel olup taşan gözyaşlarına benzetilir. Muhibbî'nin bir beytinde de âşığın gönlü Hz. Nuh'un gemisi gibi gözyaşı denizi içinde seyretmektedir.

Baħr-i eşk içre sefıne-i dil
Seyr ider keşti-yi Nuh'umdur (G.1190/2)

4.1.7. Hz. Suleyman

Hz. Suleyman, hıkumdar peygamberlerden biridir. Kendisine olağanüstü bir güç ve saltanat verilmiştir. Hayvanların dilini bilme ve onlarla konuşma, hıkumdar olması, rüzgara hükmetme, cinlere hükmetme, mühürlü yüzüğü, Belkıs'la olan mücadelesi gibi pek çok özelliğiyle şiirlere konu olmuştur. Hz. Suleyman'ın onlarca mucizesi çeşitli vesilelerle şairler tarafından işlenmiştir. Sevgili de şairlere göre zamanın Suleyman'ıdır.

Muhibbı, Hz. Suleyman'ın mucizelerinden kuşların dilini bilme ve karınca ile diyaloğunu beyitlerinde işlemiştir. "Kur'an-ı Kerim'de de anlatıldığı üzere cin, insan ve kuşlardan oluşan ordusuyla sefere çıkan Hz. Suleyman, Karınca Vadisi'ne geldiğinde karınca beyi olması muhtemel bir karıncanın "Ey karıncalar, yuvalarınıza girin; Suleyman ve ordusu farkına varmadan sizi ezmesin!" dediğini duyar. Karıncanın bu sözlerini duyan Hz. Suleyman gülümseyerek verdiği nimetlerden dolayı Allah'a şükreder. Atından inerek karınca ile görüşür. Karıncadan öğütler alır. Ve onun armağan ettiği ekirge budunun yarısıyla bütün ordusunu doyurur, kalan yarısını da yol erzakı olarak yanında götürür."²⁵

Âşık için sevgili zamanın Suleyman'ıdır. Âşığın gönlü de karıncanın Hz. Suleyman'a hediye ettiği ekirge kanadıdır. Âşık da tıpkı karınca gibi ekirge kanadına benzeyen gönlünü zamanın Suleyman'ı olan sevgiliye hediye etmektedir.

Çün Süleymān minneti murgāna hergiz itmeyem
Bařum üzre sāyebānum āh-ı dūd-efzā yiter (G.1120/2)

Sen Süleymān-ı zamāna tulhfe idüp cānumı
Eyleyüp pāy-ı cerād getürdüm anı mūr-veř (G.1437/3)

²⁵ Canım, a.g.e., s. 497

Dergehünde hediye-i dil ü cān
Tuḥfe-i mūr-ıla **Süleymān**'dur (G.1068/5)

4.1.8. Hz. Yakup

Hz. Yakup “eski edebiyatımızda özellikle oğlu Hz. Yusuf ile birlikte anılır. Oğlu Yusuf’u arayışı, oğluna ağlamaktan gözlerine perde inmesi, oğlunun gömleğinin kokusuyla gözlerinin açılıp tekrar görmeye başlaması konusu sürekli işlenir. Evlat acısından çok sıkıntı çektiği evi, hüznler evi anlamında kulbe-i ahzân, beytü’l-ahzân olarak geçer. Bazen şairin kendisi, bazen de şairin gönlü Yakup’tur. Gönlün Yakup’a benzetilmesi, sevgilinin Yusuf oluşuna dayanmakta ve böylece tenasüb yapılmaktadır.”²⁶

Şair için sevgili Yusuf-ı Ken’an’dır. Şairin gönlü Yakup gibi ağlayıp inlese de o sevgili görünmemektedir. Sevgilinin gidişiyile gönül Yakup’u hüzn içinde kalmaktadır. Ayrılık acısının yanında şair, sevgilinin ayva tüylerini görünce bu sefer de gözyaşlarına engel olamayıp mutluluktan Yakup gibi ağlamaktadır.

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mıṣrī
Bu dil **Ya‘kūb’ı** ḥüzn içre kalur sanmañ ḥazīn olmaz (G.1238/2)

Ḥüzn içinde iy şabā **Ya‘kūb-ı dil** ahvālını
Mıṣr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken‘ān’a ‘arz (G.1484/2)

Kılur **Ya‘kūb-veş** dil āh u zārı
Kaçan ol Yūsuf-ı Ken‘ān görünmez (G.1249/2)

Aglar-ısa bu Muḥibbī tañ mıdur **Ya‘kūb-veş**
Görelī dīde ḥaṭ-ı sebzūñi yaşın yiñemez (G.1319/5)

²⁶ Canım, a.g.e., 230,231

4.1.9. Hz. Yusuf

Kur'an-ı Kerim'de kıssası en ayrıntılı anlatılan peygamberlerdendir. Hz. Yusuf'un kıssası Kur'an-ı Kerim'de "ahsenü'l-kasas" yani "kıssaların en güzeli" olarak adlandırılmaktadır. Kur'an'daki kıssaya ve İsrailiyata dayalı olarak Hz. Yusuf etrafında pek çok motif oluşmuş ve bu motifler şairler tarafından farklı yollarla işlenmiştir. Beyitlerde işlenmesinin yanında Yusuf u Züleyha veya Yusuf u Zeliha adıyla birçok mesnevi de yazılmıştır.

"Hz. Yusuf divan şiirinde adı en çok zikredilen peygamberlerdendir. Eşsiz güzelliğinden dolayı sevgili, Yusuf'a benzetilir. Hatta sevgili Yusuf-ı sâni yani ikinci Yusuf'tur. Kur'an'da Yusuf kıssasıyla ilgili temel motifler şairlerin çok kullandığı temsil ve mazmunlardandır. Yusuf'un güzelliği, kardeşlerinin onu kıskanması, kuyuya atılması, yok pahasına satılması, daha sonra Mısır'da ağırlığınca altın değerinde alıcı bulması, Zeliha ile olan ilişkileri, zindana atılması ve orada yıllarca kalması, rüya tabirini bilmesi, bir köle ve mahpusken bilâhare Mısır'a sultan olması vesileleriyle birçok beytin mazmunu olmuştur. Adı bazen Mâh-ı Ken'an olarak zikredilir. Babası Yakup peygamber de, Yusuf'un hasretiyle bir kulübeye çekilerek ağladığından bu kulübenin adı da külbe-i ahzân (hüzünler kulübesi) veya beytü'l-ahzen (hüzünler evi) olarak geçer. Yakup şiirlerde daima Yusuf'la beraber zikredilir. Yusuf'un hasretinden yıllarca ağlaması, gözlerinin kör oluşu, sonunda Yusuf'un gömleğiyle gözlerinin açılması en fazla kullanılan mazmunlardır. Sevgilinin Yusuf olduğu yerde tabii ki âşık da Yakup olu ve onun gibi acı çeker, hasret çeker, onun gibi külbe-i ahzânında ağlar."²⁷

Muhibbî Hz. Yusuf'u birçok mucizesinden ziyade Hz. Yakup ile beraber anmaktadır. Sevgili Yusuf-ı Ken'an'dır. Âşık veya âşığın gönlü de sevgili karşısında Yakup'tur. Sevgilinin âşıktan uzak olması sebebiyle âşığın Yakup'a benzeyen gönlü hüzün içinde kalmaktadır.

Kılur Ya'küb-veş dil âh u zârı

Kaçan ol **Yüsuf-ı Ken'ân** görünmez (G.1249/2)

---

²⁷ Canım, a.g.e., s. 235

Hüzn içinde iy şabā Ya'kūb-ı dil aḥvālını
Mısr-ı ḥüsn içre var eyle **Yūsuf-ı Ken'ān'a** 'arz (G.1484/2)

Geldi bu 'āleme ḥüsniyle niçe **Yūsuf-ı Mıṣr**
Görmedi kimse senüñ gibi terāzūya gelür (G.1152/3)

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol **Yūsuf-ı Mıṣrī**
Bu dil Ya'kūb'ı ḥüzn içre kalur sanmañ ḥazān olmaz (G.1238/2)

4.2.ŞEHNAME KAHRAMANLARI

Şehname, “İranlıların Müslüman olmadan önceki bin yıllık tarihini anlatan manzum İran destanıdır.”²⁸ Bu eser İran'ın ünlü şairi Firdevsî (934-1020) tarafından derlenip yazıya geçirilmiştir. İran kültür ve edebiyatı için önemli olan bu eser dîvân şairleri için de bir kaynak niteliğindedir. Şehname'de geçen kahramanlar hemen her dîvân şairi tarafından farklı yollarla işlenmiştir. Özellikle buradaki hükümdar karakterler beyitlere konu olmuş, başta malın mülkün ve dünyanın gelip geçici oluşunu anlatmada baş unsurlardan biri olarak kullanılmışlardır. Sevgilinin ve övülecek kişinin nitelikleri sıralanırken bu hükümdar karakterler yine söz konusu edilmektedir. Veya âşık ile bu karakterler arasında çeşitli ilgiler kurulmaktadır.

Muhibbî de Şehname'de geçen çeşitli karakterleri anmış, onları çeşitli hayal ve benzetme unsurlarıyla beyitlerinde işlemiştir. Muhibbî'nin ele alınan gazellerinde Şehname karakteri olarak on kişi karşımıza çıkmaktadır.

4.2.1. Cem

"İran'da hüküm süren Pişdâdî sülalesinin dördüncü ve en büyük hükümdarı olan Cem, rivayetlere göre yedi yüz yıl İran'da egemenlik sürdükten sonra Sâbiî dini

²⁸ İskender Pala, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, 20.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2011, s. 424

bağlılarından Dahhâk tarafından yenilgiye uğratarak tahtı ele geçirilip öldürülmüştür.”²⁹

Pers tarihinde önemli bir yeri olan Cem, Pers kaynaklarında üstün bir kişilik olarak gösterilir ve hakkında çeşitli özellikler belirtilir. Teknik ve mesleki gelişmeleri destekleyici bir kişilik olmasının yanında anlatılardan ona bir peygamber sıfatı yüklendiği de anlaşılmaktadır.

“Şarabı ve şarap kadehini ilk yapan da Cem’dir. Bu yüzden bezm-i Cem veya meclis-i Cem bileşikleri kullanıldığında anlatılmak istenen eğlence meclisi ve şarap içip eğlenmektir. Rivayetlere göre Cem, dört mevsimde de üzümde yararlanmak için suyunun çıkartılarak saklanması emretmiş, ancak bir süre sonra bu su acılaştınca Cem zehirlenebileceğini düşünüp içmemiş ve bir küpe doldurarak ağzı kapattırmış. Günün birinde şiddetli bir hastalığa yakalanıp çaresiz kalan cariyelerinden biri kendini öldürmek için o küpten bir bardak içtiğinde harika bir lezzet alıp iyileştiğini hissetmiş. Olanları duyan Cem de bu üzüm suyundan içmiş ve onu birçok hastalığın tedavisinde ilaç olarak kullanmış. Böylece şarabın özellikleri ortaya çıkmış. Fars edebiyatında, özellikle de tasavvuf edebiyatında cam-ı Cem terkibi de bu gerekçeyle kullanılmıştır.”³⁰

Divan şiirinde, Şehname kahramanları içinden en çok işlenenlerden biri Cem’dir. Daha çok; şarap, cam, kadeh, ayna, bezm gibi unsurlarla birlikte anılır. Hükümdarlığı ve gücü, şarabın mucidi oluşu, üzerinde yedi hat bulunduğu inanılan kadehi, düzenlediği eğlence meclisleri, tahtı ve tacı vb. yönleri beyitlere mazmun olmuştur. Muhibbî de bu özellikleriyle Cem’i işlemiş, tıpkı Cem gibi âlemi gezip eğlence düzenlediğini ifade etmiştir. Ayrıca feleğin Cem’in tacını götürdüğünü, dünyada onun bile kalmadığını nasihat yoluyla dile getirmiştir.

‘Âlemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup

Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhī **Cemlerüz** (G.1211/3)

²⁹ Nimet Yıldırım, *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, 1.b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2008, s. 204

³⁰ a.g.e., s. 205

Kim cām içerse **Cem** ya İskender olur hemān
Hūm-hāne gūşesi ne ulu bārgāh-ımış (G.1450/3)

İy Muhibbī key nazar kıl uşbu ‘ayyār felek
Gāh tād-ı Hüsrev ü gāhī **külāh-ı Cem** kapar (G.1037/5)

4.2.2. Dârâ / Dârâb

Dârâ veya Dârâb, Şehname'nin ünlü kahramanlarından olup İran'ın Keyâniyân sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır. Türk şiirinde ululuk ve ihtişam timsali olarak anılmaktadır. Dârâ kelimesi mecazen hükümdar, şan ve azamet anlamlarına da gelir.

“Dârâ, Klasik Türk edebiyatında adı en çok geçen Acem hükümdarlarından birisidir. Büyük bir saltanat ve şa'şaya malik olması, İskender'le olan efsanevi savaşları, taç ve tahtıyla dillere destan olmuş bir hükümdar olması, hem Acem, hem de Türk şiirinde adından çokça bahsedilmesine sebep olmuştur.”³¹

Muhibbî Dârâ'yı beyitlerinde kendi şiirlerinin değerini belirtmek, Mecnun'un aşk vadisindeki halini dile getirmek, dünyanın geçiciliğini ve dünya malının değersizliğini ifade etmek, sevgilinin üstünlüğünü anlatmak için anmaktadır.

Şairin şiirleri öylesine kıymetlidir ki onun gönül yakan şiirleri Acem iklimine vardığı zaman onun bir harfinin değerini vermek için Dârâ tacını satacaktır.

Şi'r-i pür-sūzum eger varsa 'Acem iklîmine
Virmege bir harfe kıymet efserin **Dârâ** satar (G.1041/6)

Şaire göre Mecnun aşkın sultanıdır. Ve bu makamda tacı Dârâ'ya, hükümdarlık kaftanını Keyhüsrev'e vermez. Aşkın tacını ve kaftanını kendisi giyer.

---

³¹ Canım, a.g.e., s. 262

Efseri **Dārā**'ya virmez hil'ati Keyhüsrev'e

Tâc-ı 'ışk-ıla maḥabbet hil'atin Mecnûn geyer (G.1062/4)

Dârâ güçlü hükümdarlığıyla gücün ve ihtişamın sembolüdür. Ancak bu geçici dünyada onun bile tantesinden, ihtişamından eser kalmamıştır, bir kuyuya (mezara) düşüp inlemektedir.

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer

Şimdi bir çâha düşüp derd-ile **dārâb** iniler (G.1024/3)

Âşık için sevgilinin kapısının toprağı bir mutluluk tacıdır. Bunun yanında Dârâ'nın tacının bile bir değeri yoktur. Ayrıca âşık rint meşreptir. Rint yeri gelir bir bade karşılığında Feridun'un mülkünü, Dârâ'nın ve Hüsrev'in tacını bile satar. Rint için bunlar değersizdir.

Gerekmez **efser-i Dārâ** yiter çün ḥâk-i dergâhuñ

Yaradan ḥaḳḳı ol baña hemân tâc-ı sa'âdetdür (G.1137/4)

Dem olur rind-i ḥarâbâtî olan bir bâdeye

Mülk-i efrîdûn u **tâc-ı Hüsrev ü Dārâ** satar (G.1082/4)

4.2.3. Efrasiyab

“Efsanevi Turan hakanıdır. Şehname'ye göre Efrasyab da Feridun'un torunlarından. Feridun'un oğlu Tur'un torunu Peşeng'in oğludur. Şehname'nin büyük bir bölümü, İran hükümdarlarının Turan hükümdarı Efrasyab'la yaptığı savaflara ayrılmıştır. Efrasyab adı Divan-ı Lügat'it-Türk'de de geçer. Kaşgarlı Mahmud'a göre Efrasyab Türklerin büyük hakanıdır. Asıl adı Tonga Alper (Alper Tunga)dir. Bebür (kaplan cinsi bir hayvan) gibi kuvvetli, yiğit bir adam demektir. Tarihçi Cüveyni ise Efrasyab'ın Büyük Uygur hakanı Böğü Han olduğunu söylemektedir. Efrasyab da kahramanlık, hükümdarlık ve saltanat sembolü şahsiyetlerden biridir.”³²

³² Canım, a.g.e, s. 266

Muhibbî Efrasiyab'ı savaşçılığı dolayısıyla anmaktadır. Şair, sevgilinin yağmacı gamzesini aşığın gönlünü yıkmakla Efrasiyab'a benzetmektedir.

Gönlüm evini yıkdı yağmacı gamzeñ iy dst
Ėaretde mhir ancak **Efrsiyb'a** beñzer (G.1135/3)

4.2.4. Ehremen

“Avesta'da ve Mezdiyesna dinsel edebiyatında Ehrimen bütün devler, cadılar ve perilerin önderi olarak Ahura Mazda'nın en büyük düşmanıdır. Tüm kötülükler, pislikler, olumsuzluklar, anlaşmazlıklar, kavgalar, karanlıklar, bilgisizlikler ve zulmün kaynağı odur. Avesta'da Angra Meinyeva şeklinde geçen bu ismin birinci parçası “yok eden, eksilten” ikinci parçası da “ruh ve akıl” anlamlarına gelir. “yok eden ruh, kötü akıl” karşılığındaki bu isim Āhrmen ve Ehrimen şeklini alıp “kötü akıl, şeytan” anlamlarında kullanılmıştır.”³³

Muhibbî Ehremen'i rakibin karşılığı olarak kullanmıştır. Rakip sevgilinin eşiğindedir. Şaire göre sevgili bir peridir ve o peri elbette Ehremensiz olmayacaktır.

Görüñ ağyrı yruñ işiginde
Per olmaz imiş h **Ehremensüz** (G.1225/4)

4.2.5. Feridun / Efridun

“Pşdd hanedanının altıncı hükümdarı olan Feridun beş yüz yıl saltanat sürmüştür. Cemşid'den sonra İnan tahtına geçen Feridun, İnan'ın en büyük mitolojik kahramanıdır.”³⁴ İnan tarihinde önemli bir yeri olan Feridun hükümdarlık, g, adalet, uzun ömür vb. birçok kavramla beraber şiirlerde işlenmiştir. Muhibb'nin de iki beytine konu olmuştur. Şarabı hürmetle tutup içmesi öğüdünü veren şair, Feridun'un bile toprağa karışıp gittiğini söyleyerek dünyanın gelip geçiciliğini hatırlatmak ister. Āřık rint kişiliğiyle yeri geldiğinde bir badeye Feridun'un eşsiz mülkünü bile satar. Āřıđın gözünde o mülkün bile bir değeri yoktur.

³³ Yıldırım, a.g.e., s. 272

³⁴ a.g.e., s. 307

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle
Ferīdūn hāke [bir] hūb hīyemdür (G.1197/4)

Dem olur rind-i harābātī olan bir bādeye
Mülk-i efrīdūn u tāk-ı Hüsrev ü Dārā satar (G.1082/4)

4.2.6. Hüsrev

“İran/Sâsânî padişahı Nuşirevan’ın torunu, Hüsrev ü Şirin mesnevisinin erkek kahramanıdır. Hüsrev, İran’ın efsanevi hükümdarlarından biridir. Hüsrev adını taşıyan birkaç padişah varsa da içlerinden en meşhuru budur. Kendisine Pervîz lakabı verilmiştir.”³⁵

Hüsrev, beyitlerde hükümdarlık özelliğiyle işlenmesinin yanında daha çok Hüsrev ü Şirin hikâyesinin erkek kahramanı olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda genellikle Ferhad ve Şirin ile birlikte anılmaktadır. Ayrıca Hüsrev kelimesi “padişah” anlamına da gelip sevgili için kullanıldığı da görülür.

Muhibbî’nin beyitlerinde “Hüsrev, perviz ve şah-ı perviz” olarak anılmaktadır. Hüsrev, bir hükümdar olarak gücün, ihtişamın, dünya hayatının sembolü olarak karşımıza çıkar. Dünyanın değersizliği, gelip geçici oluşu Hüsrev’in tacının ve tahtının yok olup gidişiyile ifade edilmektedir. Dünya hayatının sonunun bir mezar olduğunun farkında olan bir kişi Hüsrev’in tacını bile istemez. Bu felek Hüsrev’in tacını, tahtını bile yok etmiştir. Ayrıca rint meşrep aşğın gözünde Hüsrev’in tacının bir kadeh bade kadar değeri vardır.

Menzilin gür olduğunu ‘ākıbet her kim bilür
Efser-i Hüsrev’le ol taht-ı Nerīmān istemez (G.1266/4)

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu ‘ayyār felek
Gāh tāk-ı Hüsrev ü gāhī külāh-ı Cem kapar (G.1037/5)

---

³⁵ Canım, a.g.e., s. 289

Dem olur rind-i ħarābātī olan bir bādeye
Mülk-i efrīdūn u **tāc-ı Hüsrev ü Dārā** satar (G.1082/4)

Âşık için sevgili güzellik ülkesinin Hüsrev’idir. Âşık sevgili karşısında yerle bir olsa da bu durum onun için utanılacak bir durum değil bir övünç kaynağıdır.

Pāymāl olsam ne ğam iy ħüsn ilinūñ **Hüsrev’i**
Bu meşel meşhürdur kim ‘âşık olur ‘ārsuz (G.1279/4)

Hüsrev, meşhur aşk hikâyesinin kahramanı olarak da işlenmektedir. Bu bağlamda Hüsrev, Şirin, Ferhad etrafında bir aşk üçgeni kurulmaktadır. Muhibbî beyitlerinde Ferhad’ı Şirin’in gerçek âşığı olarak ele almıştır. Hüsrev ise onun karşısında bir rakip konumundadır. Ferhad, Şirin için canını terk edip başını veriyorken Hüsrev onun yaptıklarını yapmamaktadır.

Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şīrīn-içün
Anı kim Ferhād ider ‘ışk içre **pervīz** eylemez (G.1237/3)

Virüpdür kühken küh içre başın
Leb-i şīrīni emdi **şāh-ı Pervīz** (G.1236/3)

4.2.7. İskender

“Eski kültürümüzün hemen hemen bütün alanlarına girmiş, tarihi-efsanevi bir şahsiyet olan İskender; İslam tarihindeki –Kur’an’da da kıssası anlatılan, peygamber olup olmadığı hususunda ihtilaflar olan- Zülkarneyn, Yunan (Makedon) tarihinde ismi zikredilen Büyük İskender ve bunların karıştırılmasıyla meydana gelmiş olan ab-ı hayatı arayan İskender olmak üzere üç farklı kimlikle karşımıza çıkmaktadır. Klasik şiirde bahsi geçen İskender, Zülkarneyn’le Makedonyalı Büyük İskender’in karışımı bir şahsiyet olup ikisinin maceraları ve hayatları birbirine karıştırılmış ve adeta bunların ayrımı imkansız hale gelmiştir.”³⁶

³⁶ Canım, a.g.e., 298

Dîvân şiirinde İskender; Hızır'la hayat suyunu araması, seddi, Kaydafa ile hikâyesi, zindanı, aynası, kahramanlığı gibi pek çok özelliğiyle birlikte anılmaktadır. Muhibbî bunlar arasından hayat suyu motifini ele almıştır. Âşığın gönlü gam vadisinde susuz bir şekilde tıpkı İskender gibi hayat suyunu aramaktadır. Ancak susuzluktan canının çıkacağından endişe edip sonsuz hayat kaynağının çeşmesi olan sevgiliden yardım istemektedir. Ayrıca İskender savaşçılığı yönüyle de ele alınmaktadır.

Vâdi-i gamda **Sikender** gibi bu dil teşnedür

Çıkmadan cânım meded iy çeşme-i hayvânumuz (G.1283/4)

‘Âlemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup

Rezm-ile **İskender**’üz bezm-ile gâhî Cemlerüz (G.1211/3)

Kim cām içerse Cem ya **İskender** olur hemân

Hum-hâne güşesi ne ulu bârgâh-ı mış (G.1450/3)

4.2.8. Keyhüsrev

“Keyaniler hanedanının ünlü hükümdarlarından ve Şehname’ye göre üçüncüsü olan Keyhüsrev, Siyaveş’in Efrasiyab’ın kızı Ferngis ile evliliğinden olma oğlu ve Kavus’un torunudur. Keyanilerin en büyük ferr sahibi sultanlarından olan ve hükümdarlığı altmış yıl süren Keyhüsrev, rivayetlere göre hayatının büyük kısmını babasının intikamını almaya çalışarak geçirmiştir.”³⁷ Keyhüsrev, beyitlerde gücün ve iktidarın sembolü olarak kullanıldığı gibi mecazi olarak derecesi pek yüksek padişah manasına da kullanılmıştır.

Muhibbî’ye göre Mecnun aşkın sultanıdır. Ve sultanlıkta tacı Dârâ’ya, sultanlık kaftanını Keyhüsrev’e bırakmadan kendisi giymektedir.

Efseri Dārâ’ya virmez hil’ati **Keyhusrev**’e

Tâc-ı ‘ışk-ıla maḥabbet hil’atin Mecnûn geyer (G.1062/4)

³⁷ Yıldırım, a.g.e., s. 464

4.2.9. Neriman

““Kahraman, erkek yaradılışı” anlamlarına gelen bu sözcük Avesta’da aslında dünya pehlivanı Gerşâsp’in çok sayıdaki sıfatlarından biri olarak geçer. Ama zamanla özel isme dönüşüp Gerşâsp’in oğlunun adı olmuştur. Neriman, Rüstem’in atası ve Sâm’in babasıdır.”³⁸ Neriman da şiirlerde gücün, yiğitliğin sembolü olarak anılan kişiliklerdendir. Muhibbî Neriman’ı dünyanın geçiciliğini ifade etmek için hatırlatmaktadır. Şaire göre sonunda yerinin mezar olduğunu bilen bir kişi Neriman’ın tahtını bile istemez. Çünkü o taht ona bile kalmamıştır.

Menzilin gür olduğunu ‘âkıbet her kim bilür
Efser-i Hüsrev’le ol **taht-ı Nerīmān** istemez (G.1266/4)

4.2.10. Rüstem

“İranlıların, Şehname’de adı en fazla zikredilen efsanevi kahramanıdır. Rüstem, yine kendisi gibi adı ve kahramanlıkları efsanelere karışmış ünlü Şehname kahramanı Zal’ın oğludur. Daha küçüklüğünde kimsenin baş edemediği devler vesair korkunç yaratıklarla savaşmış, İranlıların Turanlılarla olan savaşlarında her zaman büyük bir hami ve cengâver olarak rol almış, insan üstü güçlere sahip yarı insani yarı mitolojik bir şahsiyettir.”³⁹

Gücün, savaşçılığın, kahramanlığın sembolü olarak Rüstem çeşitli vesilelerle beyitlere konu olmuştur. Yenilmez gücün timsali olarak âşık karşısında sevgilinin çeşitli durumları Rüstem’le beraber sunulmuştur. Sevgilinin kaşı ve kirpikleri öldürücülük bakımından Rüstem’in yayına teşbih edilmiştir. Sevgilinin kaş ve kirpiklerinden oluşan silahı o kadar serttir ki onu gücün sembolü haline gelmiş pehlivan Rüstem bile çekemez ancak aşğın gönlü onu çekmeye meyletmektedir.

Kaşı yayı sahtdur çekmez anı **Rüstem** dahı
El urup n’eylersin iy dil yok yire bir zürdur (G.1097/4)

³⁸ a.g.e., s. 545

³⁹ Canım, a.g.e., s. 326

4.3.ŞAİRLER

Dîvân şairleri beyitlerde başka şairlerin adlarını çeşitli sebeplerle anmaktadır. Anılan bu şairler genellikle söz ve anlam olarak belli bir seviyeye ulaşmış ve üstat olarak kabul edilen şairlerdir. Kimi zaman andıkları şairlerle bir yarış içinde olduğu görülen şairlerin kimi zaman da onlardan üstün olduğunu ispatlama yoluna gittiği görülür. Anadolu sahasındaki şairlerin veya Türk şairlerin yanı sıra İran sahasındaki şairler de bu bakımdan sıklıkla beyitlerde görülmektedir.

Muhibbî'nin beyitlerinde de üstat saydığı ve zaman zaman onları geçtiğini ifade ettiği şairler yer almaktadır. Ele alınan gazellerde sekiz şairin ismiyle karşılaşılması olup bunlardan sadece Nevâî Türk şairdir, diğerleri ise İran'ın ünlü ve üstat kabul edilen şairleridir.

4.3.1. Câmî

Molla Câmî, XV. yy.da yaşamış İranlı şair ve din bilginidir. Kendisinden sonra gelen pek çok şairi etkilemiş ve onlara örnek olmuştur. İran'ın önemli sanatçılarından olmasının yanında Türk edebiyatında da örnek alınmış ve adı sıkça zikredilmiştir. Şiir sahasında söz söyleyenler kendilerini zaman zaman onunla kıyaslamışlar, bazen de ona üstünlüklerini iddia etmişlerdir. Muhibbî de şiirlerinde anlam kutusunu açtığını söylemekte, buna sebep olarak de Câmî'nin kadehinden içmesini göstermektedir. Câmî'nin kadehinden içerek şiirlerini onun gibi anlam dolu bir mücevher kutusu haline getirmiştir.

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ânî dürcini

Bâde-i Hâfız meger ya **câm-ı Câmî** itdi nûş (G.1409/5)

4.3.2. Hâce

“Hoca, üstat, mahir kimse” anlamlarına gelen bu kelime, aynı zamanda İran şairi Hacu-yı Kirmânî'nin de mahlasıdır. Şair bu iki anlamı tevriyeli olarak kullanmakta ve manada “Hâce” gibi olduğunu söylemektedir.

Hüsrevâ gûş it Muhibbî şî'rine eyle nazâr

Ṭarz-ı nazm içre Nizâmî ma'nîde **ẖâce-y-imiş** (G.1468/5)

4.3.3. Hâfız

“Hâfız-ı Şîrâzî. İranlı şair. Asıl adı Şemsüd'dîn Muhammed, mahlası Hâfız olup Hâce Hâfız-ı Şîrâzî namıyla anılır. Bazı İran kaynaklarına göre Fars Edebiyatı'nın üç büyük şairinden biri, gazelde ise en büyüğü olarak anılır. Yaşadığı dönemde Şîrâz'da ve Fars ülkesinde parmakla gösterilen bir şairdi. Nazım şekillerinden gazelde büyük bir yeteneği vardı. Gazellerinde coşkulu ve içli bir söyleyişi olduğundan gazelde üstat olarak kabul edilir.”⁴⁰ Muhibbî de şiirde Hâfız'ı üstat olarak kabul etmekte, şiirlerindeki anlamı Hâfız'ın şarabından içmesine bağlamaktadır.

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ânî dürcini

Bâde-i Hâfız meger ya cām-ı Cāmî itdi nüş (G.1409/5)

4.3.4. Hüsrev

“Moğol hükümdarı Cengiz'in zulmü nedeniyle memleketi Türkistan'ı terk edip Hindistan'a giden bir ailenin çocuğudur. Hindistan'ın Dihle kasabasında doğduğu için Husrev-i Dihlevî adıyla anılır.”⁴¹ Şiir sahasında üstat kabul edilen şairlerden biri olan Emir Husrev-i Dihlevî, Türk şairler üzerinde de etkili olmuştur. Şairler onun ismini şiirlerinde anmışlar, şiirlerinin onun şiirleri gibi sanat ve mana yüklü olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Hüsrev kelimesinin “padişah” anlamıyla birlikte tevriyeli olarak kullanıldığı da görülür.

Muhibbî de beyitlerinde Hüsrev-i Dihlevî'yi anarak hem kendi şiirlerinin üstünlüğünü vurgulamış hem de Hüsrev'in şiir konusundaki üstatlığını kabul etmiştir. Şaire göre kendi şiirlerinin bu kadar rağbet bulup beğenilmesinin sebebi onun şiir mülkünün Hüsrev'i (sultanı) olmasıdır. Şiirleri Hüsrev'in şiirleri gibi olduğu için meşhur olmuştur. Ayrıca Hüsrev kelimesinin “padişah” anlamıyla da kendi sultanlığına

⁴⁰ Gencay Zavotçu, *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, 1.b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2013, s. 304

⁴¹ a.g.e., s. 351

gönderme yaparak dünya saltanatı sürdüğü gibi şiir sahasında da bir hükümdar olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca şair Hüsrev'i kendi şiirlerine dikkatle bakması gerektiği konusunda uyardığıdır. Çünkü şaire göre şiirleri tarz olarak Nizâmî'den mana olarak da Hâce'den izler taşımaktadır.

İy Muhibbî olmasak biz Hüsrev-i mülk-i suhen
Böyle rağbet bulmaz idi defter ü dîvānumuz (G.1302/6)

Hüsrevā gūş it Muhibbî şi'rine eyle nazār
Tarz-ı nazm içre Nizāmî ma'nide h'âce-y-imiş (G.1468/5)

4.3.5. Nevâî

Çağatay sahası Türk edebiyatının ve Türkçesinin XV. yüz yıldaki en önemli şairidir. Anadolu sahası Türk şairlerini de büyük ölçüde etkilemiştir. Şairler sanatlarını onunla kıyaslayarak ispatlama yoluna gitmişlerdir. Ona nazireler yazıldığı, onun etkisiyle zaman zaman şiirlerde Çağatayca kelimeler kullanıldığı hatta Çağatayca şiirler yazıldığı da görülmektedir. Muhibbî de bir beytinde sanatını kıyaslayarak Nevâî'yi anmaktadır. Şairin aniden söylediği renkli gazeller şiir tarzı olarak Nevâî'nin şiirleri gibi üstündür.

Didi ānide Muhibbî böyle bir rengin gāzel
Tarz-ı şi'r içre Nevāyî gibi ol fāyık mıdur (G.1123/5)

4.3.6. Nizâmî

“Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılan Nizâmî Azerbaycan'ın Gence şehrinde doğdu. Nizâmî-i Gencevî adıyla tanındı. İran edebiyatında ilk kez beş mesneviyi bir araya getirerek hamse oluşturdu. Böylelikle, şairler arasında beş mesneviyi bir araya getirip hamse oluşturma geleneğine ön ayak oldu. Dünyaya değer vermeyen kanaatkâr ve mutasavvıf bir şairdi.”⁴²

---

⁴² a.g.e., s. 568

Nizâmî hem İran hem de Türk edebiyatı için önemli bir şairdir. Dîvân şairleri onu örnek almışlar ve onun gibi söz söyleyip şiir yazmayı ustalık saymışlardır. Muhibbî de şiir sahasında Nizâmî ile boy ölçüştüğünü ifade ederek onu anmaktadır. Muhibbî'nin şiirleri ince hayalleri ve şiirin tarzıyla Nizâmî'nin şiirlerine benzemektedir. Şair, şiir sahasında bir aslan olduğunu, kimsenin kendisiyle yarışamayacağını, Nizâmî'yi bile alt ettiğini ifade etmektedir. Tarz olarak Nizâmî'nin şiirlerine benzeyen şiirlerini Nizâmî duysa mezarından başını kaldırıp şairi alkışlayacaktır. Şairin can ipliği üzerine inci gibi dizdiği şiirlerinin değerini de ancak Nizâmî anlayacaktır.

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe
Muhibbî 'arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebânıdur (G.1087/5)

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer **Nizâmî'nün**
İnce hayâl-i nâzük ü şîrîn edâyı gör (G.1107/5)

Laħdinde eger güş ide bu nazmı **Nizâmî**
Baş kalduruban eyde hezârân buña sâbâş (G.1435/4)

Ĥusrevâ güş it Muhibbî şî'rine eyle nazâr
Tarz-ı nazm içre **Nizâmî** ma'nîde ĥâce-y-imiş (G.1468/5)

İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı
Kıymetin bu dürlerüñ ancak **Nizâmîler** bilür (G.1154/5)

4.3.7. Sâdî

“Şeyh Sa'dî-i Şîrâzî. Lakabı Muslihü'd-dîn'dir. Atabek Sa'd bin Zengî zamanında doğduğu ve babası Atabek'in mülazımlarından olduğu için Sa'dî'yi tahallüs ettiği söylenir. Yüz iki yıllık ömrünün otuz yılını ilim öğrenmekle, otuz yılını da dünyanın dörtte birini gezip dolaşmakla geçirmiştir. Geri kalan otuz yıl taat ve ibadetle, on iki yıl da tarikat erlerinin yoluna girip sakalık yapmakla geçirmiştir. Söylentiye göre ömrünün son zamanlarında Şîrâz yakınlarında bir tekkeye çekilmiş, günlerini ibadetle geçirmiştir. İran edebiyatının Firdevsî ve Hâfız'la birlikte üç büyük isminden biri olarak

bilinir. Eserleri eğitici ve öğretici niteliktedir. Gülistan ve Bostan en çok tanınan ve okunan eserleridir.”⁴³

Muhibbî Sa’dî’nin ismini söylemeden eserlerini zikrederek onu anmaktadır. Şairin gönlü aşkın kitabını ezberlemiştir. Gül bahçesi içindeki bülbül gibi Gülistan’ı ezbere okumaktadır. Ayrıca şair sevgilinin iki yanağını Sa’dî’nin eserlerine teşbih etmektedir. Sevgilinin iki yanağı bir cilt içinde yazılmış Gülistan ve Bostan gibidir.

Dil okur ‘ışkuñ kitābını revān ezberlemiş
Gūyiyā gülşende bülbül **Gülsitān** ezberlemiş (G.1446/1)

Gūyiyā iki ḥaddi bir cildde
Yazulu **Gülsitān u Būstān’dur** (G.1068/6)

4.3.8. Selmân

“Asıl adı Cemâleddîn Mehmet olan İranlı şair. M. 1309 yılında Save’de doğdu. Bu nedenle Selmân-ı Sâvecî adıyla tanındı. Selmân, her nazım şekliyle şiir yazdı, şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şiirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.”⁴⁴

Güzeller padişahı olan sevgiliyi her an metheden Muhibbî bu özelliğiyle şiir sanatında tıpkı Selmân gibi olduğunu ifade etmektedir.

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medḥ ider
Bu Muhibbî şî’r ara **Selmân** olursa çok mıdur (G.1032/1)

---

⁴³ a.g.e., s. 619, 620

⁴⁴ a.g.e., s. 639

4.4.MESNEVÎ KAHRAMANLARI

Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında klasik hale gelmiş aşk hikâyeleri mesnevi formatının yanı sıra gazellerde de sıklıkla işlenen motiflerdendir. Muhibbî'nin de beyitlerinde meşhur aşk hikâyelerini ve bu hikâyelerin kahramanlarını zikrettiği görülmektedir. Muhibbî'nin ele aldığı mesnevi kahramanları şöyledir:

4.4.1. Ferhâd

Ferhâd ü Şîrîn veya Hüsrev ü Şîrîn aşk mesnevilerinin erkek kahramanıdır. Hüsrev'in ana karakter olduğu mesnevilerde Ferhâd üçüncü karakter olarak karşımıza çıkarken bazı şairler de çeşitli sebeplerle Ferhâd'ı ana karakter olarak işlemiştir. Hakkında fazla bilgi bulunmayan Ferhâd kaynaklarda dağı delmesi, bir nakkaş oluşu ve Şîrîn'e âşık oluşu ile kısaca ele alınmıştır. Şîrîn'e duyduğu aşk dolayısıyla hakkında çeşitli hikâyeler anlatılmış ve etrafında efsaneler oluşmuştur.

Türk edebiyatında yirmi civarı örneği görülen mesnevinin altı tanesinin ana olayı Ferhâd üzerine kurulmuştur. Türk edebiyatında Ferhâd'ın ana karakter olarak görüldüğü ilk mesnevi ise Ali Şir Nevâî'nin eseridir. Sadece mesnevilerle sınırlı kalmayan bu hikâyeye hemen her dîvân şairi tarafından gazellerde çeşitli yollarla işlenmiştir. Gazellerde daha çok “Şîrîn, Hüsrev, Bîsütûn, kûh” gibi unsurlarla birlikte anılan Ferhâd, gerçek âşığın sembolü olarak işlenmektedir. Şairler aşk yolunda kimi zaman Ferhâd'ı örnek almış, kimi zaman bu yolda onunla boy ölçüşmüşlerdir. Ferhâd'ın aşk yolunda canını vermesi şairlerin ele aldığı temel özelliktir.

Muhibbî Ferhâd'ı beyitlerinde sıklıkla ele almıştır. Şaire göre Şîrîn sevgilinin dudağı için can vermek aşkın bir gerekliliği ise can vermek gerekir. Gerçek âşık olan Ferhâd bu yolda böyle davranmışsa şair de onun gibi davranmalıdır. Şairin sevgilinin dudağına “Şîrîn” demesi yerindedir. Çünkü şairin avare gönlü de Ferhâd'a benzemektedir. Sevgilinin saçı “leylâ”, dudakları “şîrîn” olunca âşık da aşk yolunda Ferhâd ve Mecnûn ile beraber sohbet ehli olmuştur. Şairin Ferhâd ile tanışıklığı çok öncelere gitmektedir. Çünkü onunla ezel mektebinde aşk dersinin beraber okumuşlardır.

La‘l-i ŧîrînüñe cân virmek-ise ‘ıŧka tarîk
İdelüm biz de anı nite ki **Ferhâd** eyler (G.1094/3)

Yiridür dir-istem ŧîrîn lebüñe
Ki **Ferhâd’a** dil-i âvâre beñzer (G.1099/3)

La‘l-i ŧîrîn ü dehânı yâdına
Bu Muhibbî cân virür **Ferhâd’dur** (G.1118/5)

Sen saçı leylî lebi ŧîrîn olaldan hüsrevâ
Biz de **Ferhâd-ıla** Mecnûn gibi ŧoĥbet ehliyüz (G.1246/4)

‘İŧk dersin okıduk **Ferhâd-ıla** Mecnûn-ıla
Mekteb-i rûz-ı ezelde biz sabakdaŧ olmuŧuz (G.1366/3)

Ferhâd gerçek âŧğın sembolü olarak ŧairlerin örnek gösterdiği bir kiŧiliktir. Hikâyelerde ŧîrîn için Hüsrev’in karŧısında aŧk yolunda canını vermesi ile ŧairler Hüsrev’i değil Ferhâd’ı öne çikarmaktadır. Muhibbî’ye göre de sevgilinin ŧirin dudağı için herkes canını veremez. Onu sadece Ferhâd yapar Hüsrev’in böyle bir ŧey yaptığı görülmemiŧtir. Ayrıca Muhibbî, Ferhâd ve Mecnûn’u da karŧılaŧtırarak aŧk için can vermesiyle Ferhâd’ı üstün tutmaktadır. ŧair Kays’a aŧkın sırrını sorduğu zaman o bilemeyip ŧaire sormaktadır. ŧair de ona aŧkın sırrının Ferhâd gibi can vermek olduğu söylemektedir.

Her kiŧi cân terk ider sanma lebi-i ŧîrîn-içün
Anı kim **Ferhâd** ider ‘ıŧk içre pervîz eylemez (G.1237/3)

Kays’a sordum dün gice ‘ıŧkuñ rumûzın bilmedi
Baña sordı ben didüm ölmek gerek **Ferhâd-vâr** (G.1141/5)

Beyitlerde ŧairin kimi zaman âŧıklık sıfatıyla Ferhâd’dan üstün olduğunu vurguladığı da görölür. ŧair aŧkın satrancını oynadığı zaman bu yolda Ferhâd’ı bile mat etmektedir. ŧair karŧısında Ferhâd sadece bir efsaneden ibarettir. Âŧık bela dağının yollarını turnaklarıyla kazıyarak açmaktadır. Ferhâd Bîsütûn dağını delmekle meŧhur olsa da âŧğın yaptığı karŧısında onun yaptığı hiçbir ŧeydir. Sevgili ŧairin efsanesini

dinleyecek olsa Ferhâd'ın kıssasına kulak asmayacaktır. Ferhâd ömrünü tamamlayıp bu dünyadan göçmüştür. Ancak onun gitmesiyle aşk dağı boş kalır sanılmamalıdır. Çünkü şair o dağda aşk ile kendinden geçmiş halde sohbet beklemektedir.

Oynadum bu vech-ile şaṭranc-ı 'ıŝkuñ bāzını
Vāmık u **Ferhād** u Mecnūn görseler māt kalalar (G.1167/3)

Sorma 'ıŝkuñ hāletın Mecnūn'a bir dīvānedür
Açma 'ıŝkuñ sırrını **Ferhād'a** kim efsānedür (G.1178/1)

Ben belā kūhınuñ açdum yolların dırnag-ıla
İtdügümü Bī-sütün kūhında **Ferhād** eylemez (G.1245/3)

Diñlemezdi Vāmık u **Ferhād** u Mecnūn kıŝsasın
İy Muḥıbbī yār eger gūŝ eylese efsānemüz (G.1250/5)

Tehī sanmañ n'ola gitdiyse **Ferhād**
Degül 'ıŝk kūhı hālī pīŝe olmaz (G.1259/3)

Geçdi **Ferhād-ıla** Mecnūn tağdup hengāmesin
Dōstlar kurduk anuñ yirine biz hengāmumuz (G.1351/4)

Bezm-i ğamda iy Muḥıbbī Vāmık u **Ferhād** [u] Ḳays
Geçdi anlar mest olup biz dağı ŝoḥbet beklerüz (G.1363/5)

Ferhâd ile ilgili öne çıkan beyitler buraya alınmış olup bu konudaki diğer beyitler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

4.4.2. Hüsrev

Hüsrev ü Şîrîn konulu aşk mesnevilerinin erkek kahramanıdır. Tarihî gerçekliği olan bu hikâyenin kahramanı Hüsrev, Sâsânî hanedanının son hükümdarlarından. Tarihî yönü hakkında “Şehname Kahramanları” başlığı altında bilgi verilmiştir. Beyitlerde hükümdarlık yönünün yanı sıra mesnevi karakteri olması dolayısıyla da söz konusudur. Muḥıbbî'nin “Pervîz” lakabıyla söz konusu ettiği Hüsrev, aşk yolunda

Ferhâd'ın rakibi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ferhâd, sevgili için canını verse de Hüsrev Perviz böyle bir davranış ortaya koymamaktadır. Ferhâd aşk için canını vermiş, sevgilinin dudaklarını ise Hüsrev Pervîz öpmüştür. Muhibbî için Ferhâd gerçek âşığın sembolü iken Hüsrev âşıklık iddiasında bulunan sahte bir âşıktır.

Her kişi cân terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün
Anı kim Ferhâd ider 'ışk içre **pervîz** eylemez (G.1237/3)

Virüpdür kühken küh içre başım
Leb-i şîrîni emdi **şâh-ı Pervîz** (G.1236/3)

4.4.3. Leylâ

Leylâ vü Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanıdır. Bu hikâyenin kahramanlarıyla ilgili çeşitli rivayetler bulunmaktadır. Arap kabileleri arasında ortaya çıkmış gerçek bir aşk hikâyesine dayandırılan bu hikâye Türk edebiyatında çokça işlenmiştir. Mesnevi sahasında olduğu gibi diğer şiiirlerde de bu hikâyenin sıklıkla söz konusu edildiği görülür. Şairler için hikâyenin erkek kahramanı Kays veya Mecnûn gerçek âşığın sembolü iken kadın kahraman Leylâ da sevgilinin sembolü olarak ele alınmaktadır. Ayrıca "Leylâ" kelimesinin "gece ve karalık" anlamı da beyitlerde çeşitli hayal unsurlarıyla ve sevgilinin siyah saçı ile birlikte kullanılmaktadır.

Muhibbî'ye göre sevgili güzelliği ve sümbül saçıyla Leylâ'ya benzemektedir. Şairin Mecnûn gönlü de Leylâ sevgili karşısında şeydadır. Sevgilini siyah (Leylâ) saçlarını düşünmek âşığın mecnûnlaşmış gönlünü daha da şeydalaştırmaktadır. Sevgilinin Leylâ'ya benzeyen siyah saçları âşığın gönlünü dertlere salan, onu hasta eden ve delirten başlıca etkidir. O saçların vasıflarını işiten gönül, o saçlar boynuna zincir olsun diye mecnûn olmaktadır.

Hüsn-ile iy saçı sünbül seni **Leylâ** bilürüz
Dil-i Mecnûn'ı dahı karşıña şeyda bilürüz (G.1210/1)

Leylî zülfüni fikr ideli senüñ
Dil-i Mecnûn ki 'aceb ki şeydâdur (G.1017/2)

Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup
Deşt-i ğam içre ki san hasta vü mecnûn iñiler (G.1019/2)

Leylî zülfüni görelden dōstum mecnûnuñam
Bağludur boynumda zencîr ayagumda künde var (G.1061/2)

Leylî zülfin vaşfin işitdi meger dîvâne dil
Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (G.1080/5)

Leylâ ile ilgili öne çıkan beyitler buraya alınmış olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

4.4.4. Mecnûn

Leylâ vü Mecnûn mesnevilerinin erkek kahramanıdır. Hikâyenin Arap kabileleri arasında ortaya çıktığı söylenmektedir. Mecnûn'un gerçek isminin Kays olduğu ve Âmîrî kabilesine mensup olduğu da aktarılan bilgilerdendir. Leylâ ve Mecnûn hikâyesi mesnevilerin yanı sıra gazellere de konu olmuştur. Şairler çeşitli hayal unsurlarıyla beraber Mecnûn'u sıklıkla anmışlardır. Gerçek âşğın sembol isimlerinden olan Mecnûn, kimi zaman şairlerin özendiği kimi zaman da üstünlük iddiasında bulunduğu bir kişiliktir. Mecnûn efsaneleşen kimliğiyle ve hikâyelerde oluşan çeşitli motiflerle beyitlerde sıklıkla işlenmiştir.

Muhibbî de beyitlerinde Mecnûn hikâyesini işlemiştir. Şair gerçek bir âşık olarak Mecnûn'dan daha üstündür. Şaire göre Mecnûn'un kıssası onun sıkıntı dolu hali yanında kuru bir efsaneden ibarettir. Mecnûn'un sadece adı vardır. Hâlbuki şair Leylâ'ya benzeyen sevgilinin derdini ve sıkıntısını ondan daha çok çekmiştir. Mecnûn, şair yanında ancak aşkın sırrından habersiz bir kara cahildir.

Benüm âhvâl-i pür guşşam yanında **kışşa-i Mecnûn**
Muhibbî beñzemez ancak kurı efsânedür dirler (G.1101/5)

Adı var **Mecnûn' uñ** ammâ bir saçı leylî-veşüñ
Görmüşem derd ü belâ vü miñnetin andan beter (G.1007/5)

Baňa sor ‘ıřkuñ rumūzın vireyim bir bir haber
Sorma **Mecnūn’a** ne bilsūn bir kara cāhil-durur (G.1008/4)

Mecnūn çöllerde yaşaması dolayısıyla da beyitlerde söz konusu edilmektedir. Muhibbī’ye göre Mecnūn’un böyle davranması insanların tavrı dolayısıyladır. Kimse Mecnūn’u divane sanmamalıdır. O, insanlarda vefa kokusu olmadığını gördüğü için kaçmaktadır. Şair için Mecnūn bir divane değil aşk ülkesinin padişahıdır. Çölde onun yanında yürüyen vahşi hayvanlar ve kuşlar da onun ordusudur.

Berre düşmiş sanmañuz **Mecnūn** bir dīvānedür
Gördi yok büy-ı vefā insanda anuñçün kaçır (G.1081/3)

Dimeñ dīvāne **Mecnūn’a** maħabbet mülki şāhıdır
Yanınca tayr-ıla vahşı yürür cümle sipāhıdır (G.1053/1)

Şairin Mecnūn karşısında üstünlük iddiasında bulunmasının yanı sıra kendisini onunla eş tuttuğu ve onu örnek aldığı da söz konusudur. Şair uzun yıllar Mecnūn’un matemini tutmaktadır. Kendisinden başka gerçek bir âşık görmemiş olacak ki ölümünden sonra onun matemini kimin tutacağını sormaktadır. Şair aşk yolunda Mecnūn ile aynıdır. Durum böyle olunca da her nereye baksa Leylā’nın (sevgilinin) suretini görmektedir. Şairin başına konan bela kuşları Mecnūn’un başında yuva yapan kuşlara benzemektedir.

Niçe yıldur ki bugün **mātem-i Mecnūn** tutaruz
Kankı ‘âşık tutısar biz ölicecek mātemümüz (G.1274/5)

‘Işk-ıla olduñsa **Mecnūn’a** mu‘ādil iy göñül
Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylā’yı gör (G.1009/3)

İy Muhibbī her taraıdan üşüben murğ-ı belā
Konmaga **Mecnūnlayın** başumda yir yir cā kılur (G.1018/5)

Mecnūn ile ilgili öne çıkan beyitler buraya alınmış olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

4.4.5. Şîrîn

Hüsrev ü Şîrîn veya Ferhâd ü Şîrîn mesnevilerinin kadın kahramanıdır. Tarihî kaynaklarda Hüsrev ile birlikte anılsa da hakkında çok az bilgi mevcuttur. Kaynaklarda Hüsrev'in cariyesi veya Ermen hükümdarı Mehin Banu'nun kardeşi olarak anılmaktadır.

Mesnevilerin yanı sıra gazellere de konu olan Şîrîn, sevgilinin benzetildiği sembol isimlerden biridir. Sevgili “Şîrîn” olunca âşık onun karşısında aşkla canını veren Ferhâd olmaktadır. Ayrıca “şîrîn” kelimesinin “tatlı, hoş, latif” anlamlarıyla tevriyeli kullanıldığı görülmektedir.

Sen saçı leyli lebi **şîrîn** olaldan hüsrevâ
Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şöhet ehliyüz (G.1246/4)

Per ü bâl açdı murğ-ı cân-ı Ferhâd
İrüp kaçırına **Şîrîn** itdi pervâz (G.1324/4)

La'l-i lebinûñ yâdına cân virsem 'aceb mi
Virdi gam **Şîrîn-ile** Ferhâd'ı görüñ baş (G.1451/3)

4.4.6. Vâmık

Vâmık u Azrâ hikâyesinin erkek kahramanıdır. Muhibbî'nin beyitlerinde Ferhâd ve Mecnûn'la birlikte anılır ve şairin örnek aldığı veya yarış içinde olduğu âşık olarak karşımıza çıkar. Şair aşk satrancında Ferhâd'ı, Mecnûn'u ve Vâmık'ı mat etmektedir. Sevgili eğer şairin efsanesini dinleyecek olsa Ferhâd'ın, Mecnûn'un ve Vâmık'ın kıssalarına kulak asmayacaktır. Bu eski âşıklar bu dünyadan geçip gitse bile şair gam meclisinde sarhoş olup aşk yolunda sohbet beklemektedir.

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı 'ışkuñ bāzını
Vâmık u Ferhâd u Mecnûn görseler mât kalalar (G.1167/3)

Diñlemezdi **Vâmık** u Ferhâd u Mecnûn kışşasın
İy Muhibbî yâr eger güş eylese efsânemüz (G.1250/5)

Vāmık u Mecnūn-ıla ‘ıŝkuñ ŝarābın nūŝ idüp
Gitdi anlar mest olup biz dağı şoğbet beklerüz (G.1252/3)

Bezm-i ğamda iy Muğıbbı **Vāmık** u Ferhād [u] Őays
Geçdi anlar mest olup biz dağı şoğbet beklerüz (G.1363/5)

4.5.DİĞER ŞAHISLAR

Bu başlık altında, yukarıda tasnif edilen ŝahısların haricinde karşımıza çıkan on dört şahıs ele alındı.

4.5.1. Hz. Ali

Dört büyük halifenin sonuncusu, Hz. Muhammed’in amcasının oğlu ve aynı zamanda damadıdır. İslam’ı ilk kabul eden kişilerdendir. Hz. Ali birçok özelliğiyle dıvân şairleri tarafından işlenmiştir. Hz. Muhammed ve dört halife ile birlikte anılmasının yanında yiğitliği, cesareti gibi özellikleriyle işlenmektedir. Kölesi Kanber de Hz. Ali ile beraber anılıp sevgili karşısında âşığın köle olduğu ifade edilir. Muğıbbı bir beytinde her ikisini birden anarak kendisini piyade olarak önde yürüyen Kanber’e, sevgiliyi de at üstünde giden Hz. Ali’ye benzetmektedir.

Olam Őanber gibi önce piyāde
Süvār olsa kaçan dilber ‘**Alı-vār** (G.1050/4)

4.5.2. Ayâz

Gazneli hükümdarı Sultan Mahmûd’un kölesidir. Güzelliği, zekiliği ve güvenilirliği ile anılmaktadır. Şiirlerde Gazneli Mahmûd’la beraber anıldığı gibi adına Mahmûd u Ayâz mesnevileri de kaleme alınmıştır. Şairler genellikle sevgiliyi Mahmûd’a kendilerini de Ayâz’a teşbih ederler. Muğıbbı ise kendisini Mahmûd’a sevgiliyi de güzelliği ile Ayâz’a benzetmiştir. Şair aşkıyla Mahmûd’dur. Sevgili de bütün güzelliğiyle Ayâz’dır.

Muhibbî olalı ‘ışk-ıla Maḥmūd
Dimişlerdür aña ḥüsniyle **Āyāz** (G.1229/5)

4.5.3. Ebû Derdâ

Sahabeden ve ensardandır. Daha çok lakabıyla bilinir ve anılır. Asıl adı Uveymir bin Zeyd olup Hz. Muhammed'in sahabelerindedir. İslamiyet'i geç seçmiş olmasına rağmen İslamî ilimlerde çok ilerlemiştir. Dünyevî hevesler peşinde koşmayan, derviş görünümlü bir kişi olarak bilinmektedir. Muhibbî de bir beytinde bu özelliğiyle Ebû Derdâ'yı anmaktadır. Ayrıca beyitte Ebû Derdâ'nın kelime anlamı olan “dertlerin babası” anlamına da atıfta bulunulmuştur.

Genc-i vaşl ister-iseñ ara gönül ḥānesini
Bulnur anı yıkuk çün **Ebû Derdâ** bilürüz (G.1210/6)

4.5.4. Edhem

Tasavvuf erbabının büyüklerinden biri kabul İbrahim bin Edhem önceleri Belh hükümdarı iken tacını ve tahtını terk ederek dervişlik yoluna girmiştir. Ömrünün geri kalanını insanlardan uzak inziva içinde geçirmiştir. Hakkında çeşitli rivayetler aktarılmıştır. Bu rivayetlerin bazılarında efsanevi bir kimlik kazandığı da görülmektedir. Onun kerametlerle süslenmiş rivayetleri dîvân şairleri tarafından işlenmiştir. Daha çok dünyaya değer vermeme, malın mülkün boş oluşu gibi kavramların sembolü bir kişilik olarak ele alınmaktadır. Muhibbî de kendisini Edhem'e benzetmekte; gece gündüz Edhem gibi aşk ateşi ile yandığını, bazen meyhanede şarap içtiğini, bazen aşk tekkesi içinde olduğunu söylemektedir. Böylelikle kendisine rint bir karakter çizmektedir.

Dil çerāğın şu‘lelendürsem ‘aceb mi sīnede
Gice gündüz nār-ı ‘ışk-ıla yanar **Edhemlerüz** (G.1332/4)

Gāh olur meyḥānelerde içerüz cām-ı şarāb
Ḥānḳāh-ı ‘ışk içinde gāh olur **Edhemlerüz** (G.1348/4)

4.5.5. Hârut ve Mârut

Hârut ve Mârut Kur'an'da (Bakara:102) isimleri zikredilen iki melektir. İnsanlara sihir öğretilmeleriyle anılır. Kur'an'da kısaca bahsedilen bu iki melek İsrailiyattan gelen rivayetlerle tefsirlerde ve tarih kitaplarında sayfalarca anlatılır hale gelmiştir. Bu rivayetlerle dîvân şiirine de giren Hârut ve Mârut birçok mazmunun kaynağı olmuştur. Sihir yapma özelliği etrafında sevgilinin bazı unsurları Hârut ve Mârut'a benzetilmiştir. Muhibbî'ye göre sevgilinin gözleri sadece âşığı değil bütün dünyayı büyüleyen bir cadıdır. Hatta öyle bir cadıdır ki bu sahada Hârut ve Mârut'u bile geride bırakmıştır.

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi

Gözleri **Hârût-ıla Mârût'dan** cādū-y-ımış (G.1458/2)

4.5.6. Hızır

Rivayetlere göre Hızır, âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zattır. Kur'an'da Hz. Musa'ya yolculuğunda rehberlik ettiği söylenen bir zattır. Aslında Hızır, birçok toplumda örneği ve yansıması olan bir inançtır. Hızır'ın kimliği ve kişiliği etrafında çeşitli görüşler olsa da kim olduğu ve ne zaman yaşadığı konusunda somut bir delil söz konusu değildir. Etrafında farklı rivayetler ve efsaneler oluşmuştur. Özellikle İslam kültürü çevresinde önemsenmiş ve edebiyatta da işlenmiştir. Halk edebiyatından dîvân edebiyatına, tasavvuf edebiyatından modern edebiyata kadar her edebiyat dairesinde bir sembol olarak yer etmiştir.

Hızır dîvân şiirinde; Hz. Musa ile olan yolculuğu, İskender'le olan maceraları, âb-ı hayatı içmiş olması, Hızır-yeşil kelime ilişkisi, kıyamete kadar yaşayacak olması, darda kalanlara yardım etmesi gibi değişik özellikleriyle işlenmektedir.

Muhibbî Hızır'ın âb-ı hayat ile olan ilgisini beyitlerinde işlemiştir. Hızır âb-ı hayatı arayarak bulmuştur. Onun bulduğu ölümsüzlük suyunu şaire pir-i meyhane her zaman sunmaktadır. Yani şaire göre içtiği şarap Hızır'ın ölümsüzlük suyu gibidir.

Hızr eger arayarak buldı ise âb-ı hayât
Pîr-i meyhâne keremden anı her an getirür (G.1115/4)

Sevgili ve sevgilinin çeşitli unsurları Hızır'la ve âb-ı hayatla ilişkilendirilir. Muhibbî'ye göre sevgili elinden bir kadeh içen bir kişi ölmek üzere olsa bile Hızır'ın ölümsüzlük suyundan istemez. Çünkü sevgilinin sunduğu şarap âşık için ölümsüzlük suyudur.

Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen
Hızr elinden ger ölürse âb-ı hayvân istemez (G.1339/8)

Sevgilinin dudakları da âşığa ölümsüzlük bağışlayan âb-ı hayattır. Âşığa göre sevgilinin dudakları âb-ı hayatın ana kaynağıdır. Hatta öyle ki Hızır'ın suyu sevgilinin dudakları yanında küçük bir kaynaktır.

İy mesîhâ-dem zülâl-i leblerüñ ser-çeşmedür
Kim anuñ yanında **Hızr'ın suyu** san bir eşmedür (G.1183/1)

4.5.7. Kanber

Hızr, Hz. Ali'nin siyahi ve sadık kölesidir. Daha sonra azat edilmiştir. Dîvân şiirinde genellikle Hz. Ali ile birlikte anılır. İkisinin ilişkisi sevgili ve âşık arasındaki ilişkiye benzetilerek ele alınır. Âşık da Kanber gibi sevgili karşısında bir köledir.

Olam **Kanber** gibi önce piyâde
Süvâr olsa kaçan dilber 'Alî-vâr (G.1050/4)

4.5.8. Kârûn

Kur'an'da adı Firavun ve Hâmân ile birlikte anılmaktadır. Hz. Musa devrinde yaşamıştır. İsrailoğullarından bir kişi olup zenginliği, cimriliği, zenginliğin verdiği gururu, Allah'a olan isyanı, sonunda malı ve mülküyle beraber helak olmasıyla anılır. Bu yönleriyle dîvân şiirinde mala değer vermeme, dünyaya meyletmeme gibi kavramların sembol ismi olarak ele alınmıştır.

Muhibbî de dünyaya meyletmeme konusu çerçevesinde; Kârûn'un dünyaya meyledip altın ve gümüş biriktirip zenginleştiğini ama sonunda yerin dibine geçerek yok olduğunu hatırlatmaktadır. Şair gönlüne nasihat ederek dünya malına hırs etmemesi gerektiğini söylemektedir. Çünkü Kârûn bile biriktirdiği servetten bir fayda elde edememiştir.

Meyl-i dünyâ-y-ıla cem' itdügiçün sîm ü zeri
Düşüben ka'r-ı zemîn içine **Ķârûn** iñiler (G.1019/4)

İy gönül olma sakın dünyâ metâ'ına harîş
N'eyledi nakdi ne assı eyledi **Ķârûn'a** sor (G.1106/4)

Yâr çün kim nazar itmez bu sözüm gevherine
Mâl-ı Ķârûn ise de ko yire geçsün demümüz (G.1274/2)

4.5.9. Mahmûd

Gazneli hükümdarı Sultan Mahmûd, dîvân şiirinde daha çok güzel ve sadık kölesi Ayâz ile birlikte anılmaktadır. Bu iki isim etrafında Mahmûd u Ayâz mesnevileri de oluşturulmuştur.

Muhibbî olalı 'ışk-ıla **Maĥmûd**
Dimişlerdür aña hüşniyle Āyâz (G.1229/5)

4.5.10. Mânî

Maniheizm'in kurucusu sayılan kişidir. Ancak dîvân şiirinde bu özelliği ile değil ressamlığı ile ele alınmaktadır. Mânî, Çin'in meşhur ressam ve nakkaşdır. Behram Şâpûr zamanında İran'a yerleşmiş ve Zerdüştlük ile Hristiyanlığı birleştirerek Maniheizm adı verilen yeni bir mezhep veya inanç sistemi geliştirmiştir. Mânî'nin kurduğu bu inanç sistemi daha çok Çin'de yaygındır. Bu inancın kutsal saydığı kitaplar güzel resimler ve nakışlarla süslüdür. Mânî, yaptığı bu resimleri müridlerine bir mucize olarak sunmuştur. Nigâristan, Erteng ve Erjeng adlarındaki resim mecmuaları ile şöhret

bulmuştur. Dîvân şiirinde de ressamlığı ve eserleri ile anılır. Sevgilinin güzelliği ile onun meşhur resimleri arasında ilgi kurulur.

Muhibbî sevgilinin hayalinin resmini gönül levhasına öyle nakşetmiştir ki onun bir benzerini meşhur Mânî bile yapamaz. Ayrıca şair yaptığı bu nakışla Mânî'den bile usta bir nakkaş olduğunu iddia eder.

Levh-i dilde yazmışam cānā hayālūñ nakşını
İtdüğüm nakşı benüm **Mânî** de taşvîr eylemez (G.1353/3)

Hüblar nakşın Muhibbî sînede nakş ideli
Mânî-i Çîn'i begenmez özge nakkâş olmuşuz (G.1366/5)

4.5.11. Mansûr

Tasavvuf erbabının en ünlü isimlerindedir. Dîvân şiirinde adı en çok zikredilen sûfîlerdendir. Kaynaklarda tasavvuf sahasında bir hayli ilerlediği, etkileyici bir hatip olduğu, aşırı bâtinî söylemleri yüzünden tekfir edildiği söylenmektedir. “Ene'l-Hak (Ben Hakkım)” sözünden sonra hakkındaki ithamlar iyice artmış ve devrin halifesi tarafından idam hükmü verilmiştir. Hakkında birçok menkıbe anlatılan Hallac-ı Mansûr dîvân şiirinde daha çok idamı ile ele alınmış ve “dâr, berdâr, ene'l-hak” kelimeleriyle birlikte işlenmiştir.

Mansûr, aşk ve sevgili için canını veren âşığın sembolü haline gelmiştir. Sevgilinin saçları da âşığın idam edildiği darağacı olarak karşımıza çıkar. Muhibbî'ye göre aşk ehlinin hepsi Mansûr değildir. Kimse canına kıymaz. Sadece Mansûr gibi gerçek âşık olanlar canını verir. Her âşıklık iddiasında bulunan kişiyi Mansûr sanmamak gerekir. Kendisini aşk eri olarak niteleyen kişi aşk meydanına ayağını mertçe basmalı ve Mansûr gibi kendisini sevgilinin saçlarına asmalıdır.

Degme nâkes cāna kıymaz 'ışk ara ber-dâr ola
Ehl-i 'ışkuñ cümlesini sanma kim **Manşûr'dur** (G.1073/2)

Sanma her ‘āşık olan cān vire cānān yolına
Degme **Manşūr** dañı eylemeye dāra heves (G.1377/4)

‘Işk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdāne bas
Kendüñi **Manşūr-vār** vir kākül-i dildāra as (G.1481/1)

Dīvān şairlerine göre aşk bir sırdır ve gönülde saklanması gerekir. Onun ifşa edilmesi demek aşığın ölümü demektir. Muhibbî’ye göre Mansûr da gönlündeki sırrı ifşa ettiği için asılmıştır. Sırrın saklanması gerçeğini bilen şair bazı beyitlerinde Mansûr’u hatırlatarak kendisine ve gönlüne nasihat etmekte; sırrın saklı kalması gerektiğini, yoksa sonunun Mansûr gibi olacağı ikazında bulunmaktadır. Bazı beyitlerinde ise sevgilinin saçına asılıp ölmek için gönlündeki sırrı isteyerek ifşa ettiği görülmektedir.

Hayâtı ebedîdür saña kim vāşıl ola
N’ola **Manşūr** gibi zülfüne kılsañ ber-dār (G.1205/6)

Sakla esrāruñı her demde huzūr eyleyesin
N’oldı **Manşūr’ı** gör oldugı-y-ıçun keşf-i rāz (G.1215/2)

Şafā bilübeni **Manşūr** özine sırrı fāş itdi
Bilürken ol ezel dārı dimeñ siz dārını bilmez (G.1269/4)

Eyledüm izhār ‘ışkuñ gerçi ben **Manşūr-vār**
Dōstum zülfünden özge bu gönül dār istemez (G.1247/4)

Muhibbî sırr-ı ‘ışkı itme izhār
Sakın **Manşūr-veş** ber-dār iderler (G.1134/5)

Sırr-ı ‘ışkı çünki fāş itdi gönül **Manşūr-veş**
Zülfi dārında anuñ olmaga ber-dār isterüz (G.1357/4)

4.5.12. Meryem

Meryem, Hz. İsa'nın annesidir. Dîvân şiirinde Hz. İsa'yı doğurması, Cebrail tarafından üfürme yoluyla gebe bırakılması hususiyetleriyle temizlik, namus, iffet, bekâret simgesi olarak ele alınır. Muhibbî'ye göre her kadın Hakk'ın emriyle İsa vücuda getiren Meryem gibi olamaz.

Hak'ın emriyle 'İsî'yi vücûda
Getürmez her nisâ bil **Meryem** olmaz (G.1232/2)

4.5.13. Rıdvân

Cennetin kapıcısı olan büyük melektir. Muhibbî'ye göre zahid, huri ve Rıdvân arzusuyla cenneti hayal etmektedir. Ancak şair bunları hiç istememektedir. Çünkü ona cennet olarak sevgilinin güzel yüzü yeterlidir.

Eylemem zâhid gibi hūrî vü **Rıdvân** ârzü
Hiç murâdum yok benüm dîdâr-ı cânân baña bes (G.1395/3)

4.5.14. Ye'cüc

Ye'cüc Me'cüc, Kur'an'da adları zikredilen, adları daha çok zulüm ve fitne ile anılan iki kavimdir. Kur'an'da adları kısaca anılmasına rağmen tefsir ve tarih kitaplarında haklarında ayrıntılı bilgiler verilir. Kur'an'da onları engellemek için Zülkarneyn tarafından bir set çekildiğinden bahsedilir. (Kehf/97, Enbiya/96) Dîvân şiirinde bu setle beraber anıldığı gibi, bir kötülük, şer ve yağma sembolü olarak da ele alınır.

Muhibbî gamı Ye'cüc olarak nitelemiş ve onun âşığı yıkıcı özelliğini ifade etmiştir. Şaire göre gam Ye'cüc'ü gönül ülkesini öyle yağma etmiştir ki onun karşısında kapı kapatmak veya set çekmek mümkün değildir.

Gelse gam **Ye'cücü** yagmaya vire dil kişverin
İy Muhibbî var mıdur karşı aña der bağlamış (G.1424/5)

V. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN COĞRAFYASI

Dîvân şiiri geniş bir coğrafyada asırlarca yaşamış bir gelenek olup yaşadığı her coğrafyadan farklı kültür özellikleri de devşirmiştir. Şiirlerde ele alınan çeşitli ülkeler, şehirler, akarsular vs. beyitlerin anlamı çerçevesinde ve sevgili ile âşık etrafında mazmun oluşturacak şekilde sıklıkla işlenmiştir. Muhibbî'nin beyitlerinde de bazı coğrafi mekânlar farklı özellikleriyle söz konusu edilmiştir.

5.1. Acem / İran

İran bölgesine verilen isimdir. Bu bölge dîvân şiirinde “Acem” ve “İran” isimleriyle en çok zikredilen bölgelerdendir. Dîvân şairleri kültür ve şiir alanında bu bölgeden ve bu bölgenin sanatçılarından oldukça etkilenmiştir. Zaman zaman onlara özenmişler, kimi zaman da onlardan üstün olduklarını savunmuşlardır. Muhibbî şiir sahasında bu bölgeye üstün olduğunu iddia etmektedir. Onun yakıcı şiirleri Acem iklimine ulaştığı zaman Dârâ bu şiirlerin bir harfinin değerini karşılamak için tacını bile satacaktır. Ayrıca İran, sevgilinin yanağına benzetmelik olarak kullanılmıştır.

Şi'r-i pür-sūzum eger varsa 'Acem iklîmine
Virmege bir harfe kıymet efserin Dārâ satar (G.1041/6)

Gören haţtuñ didi ruhsāruñ üzre
Meger ceyš-i Habeş İrān'a gelmiş (G.1438/3)

5.2. Aden

“Güney Arabistan'da daha çok körfeziyle tanınmış, Yemen'in Kızıldeniz'e yakın bir sahil şehridir. Burada eskiden beri inci çıkarılmış. Bugün hala o bölgede inci üretimi yapılmaktadır. Aden, klasik edebiyatımızda inci ile birlikte kullanılmıştır.”⁴⁵ İncileri ile ünlü bu şehri Muhibbî'nin iki beytinde “dürr-i 'aden” şeklinde görmekteyiz.

---

⁴⁵ Canım, a.g.e., s. 571

Bu bölgenin değerli incisi bir beyitte sevgilinin dişleri, diğerinde de âşığın gözyaşları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Haṭṭ-ı la'lüñ misk ü zülfüñ 'anber-i sārā satar
Dişlerüñ **dürr-i 'Aden** şîrîn lebüñ helvā satar (G.1041/1)

Muḥibbî düşeli baḥr-ı ğam içre
Şadef çeşmi yaşı **dürr-i 'Adendür** (G.1203/5)

5.3.Aras Nehri

Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesi'nde doğup Kura Nehri ile birleşerek Hazar Denizi'ne dökülen nehirdir. Beyitlerde âşığın gözyaşlarının benzetildiği nehirlerden biri olarak karşımıza çıkar. Âşık, sevgili için o kadar ağlamaktadır ki gözlerinin biri Nil Nehri diğeri Aras Nehri olmuş âlemi suya boğmuştur. Âşığa göre; Aras, Ceyhun ve Nil nehirleri birleşse bile âşığın gözyaşı seline denk olamayacaktır. Âşığın gözyaşları yanında Aras Nehri adeta bir damladır.

Döneliden Naḥçıvān'a göñlümüñ vîrānesi
İy Muḥibbî gözlerüm yaşına da dirler **Aras** (G.1375/7)

Döstim ḥasretle oldı gözlerüm yaşı **Aras**
'Ālemi ğarḳ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (G.1381/1)

Cem' olsa eger bir yire Ceyḥūn u **Aras** Nîl
Olmaya kamu dîde-i nemnāke berāber (G.1125/2)

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz 'aceb
Çeşmümüñ oldı biri Nîl ü biri **cüy-ı Aras** (G.1374/3)

Āteş-i āhum yanında bir şerer nār-ı Ḥalîl
Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür **cüy-ı Aras** (G.1380/3)

Mısr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın
Gözlerüm oldı biri Nîl ü biri **cüy-ı Aras** (G.1389/3)

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün yaşum benüm la‘l olalı
Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür **nehr-i Aras** (G.1373/5)

5.4.Bağdat

Günümüzde Irak’ın başkenti olan Bağdat, tarih boyunca önemli şehirlerden biri olmuştur. “Tarih boyunca birçok medeniyete beşik olmuş Bağdat şehri özellikle Abbasiler zamanında olağanüstü bir güzelliğe erişmişti. Dillere destan olan bu şehir edebiyatta Mısır gibi güzellik ve güzel şehir kavramlarının sembolü haline gelmiştir. Bu sebeple bir yerin güzelliğini ifade etmek için “Bağdat’tan bile güzel” ifadesinin kalıplaştığı görülmektedir.”⁴⁶ “Şehir Dicle kenarında, Dicle ile Fırat’ın birbirine en yakın olduğu verimli topraklar üzerinde kurulmuştur. Bu yüzden Bağdat, Dicle veya Dicle ve Fırat’ın birleştiği yer olan Şatt’la birlikte anılır.”⁴⁷ Bu yönleriyle Bağdat, Muhibbî’nin beyitlerinde sevgilinin mahallesi için benzetme unsuru olarak kullanılmıştır. Âşığın gözyaşları artmış ve Nil Nehri veya Şat Nehri haline gelmiştir. Nasıl ki bu iki nehir Bağdat şehrine güzellik katıyorsa âşığın gözyaşları da sevgilinin mahallesinde akarak sevgilinin Bağdat’a benzeyen mahallesini güzelleştirmektedir.

Gözlerüm yaşın görüp redd itme kuyuñdan beni
Bulmaz **Bağdād** revnaķ akmasa oñinde Şaķ (G.1496/4)

Mısr-ı hüsnüñde gözümüñ biri oldı nehr-i Nıl
Eyledüñ **Bağdād** kuyuñda birini cüy-ı Şaķ (G.1497/3)

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān
Nite kim **Bağdād** şehri içre akar nehr-i Şaķ (G.1500/4)

⁴⁶ Ahmet Atillâ Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, 1.b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2017, s. 25

⁴⁷ YENİTERZİ Emine, “Klasik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur Özellikleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.3, S.15, 2010, s. 306

5.5.Bedahşan

““Diyâr-i Bedahş” diye de bilinen bu ülke Horasan ve Sind’in kuzeyinde bulunan dağlık bir bölge olup bugün bir kısmı Afganistan bir kısmı da Tacikistan sınırları içinde kalan yukarı Sind ve Horasan bölgesinde, Kabil ve Yarkent arasındadır. Çok eski zamanlardan beri “bedahş” denen yakuta benzeyen lâl taşının buradan çıkartıldığı bilinir. Bedahş tarih boyunca yakut ocakları altın ve gümüş madenleriyle ün yapmıştı. Edebiyatta daha çok lâl taşıyla birlikte anılır.”⁴⁸ Bu bölge Muhibbî’nin bir beytinde “la’l-i Bedahşan” tamlamasıyla geçmektedir. Sevgili konuşmaya başladığı zaman ağzından değerli Bedahşan yakutu dökülmektedir. Sevgilinin dudakları âşığın hayalinde yakut veya lâl taşı gibi kırmızıdır. Sevgili konuşmaya başlayınca dudağın açılıp kapanması onun ağzından yakut saçılması olarak sunulur.

Ger gülerse hoşka-i yâkûti dürler gösterür

Söze gelse lûf-ıla **la’l-i Bedahşanlar** kopar (G.1105/4)

5.6.Bîsütûn Dağı

Ferhâd’ın Şîrîn için deldiği ve su akıttığı meşhur dağın ismidir. Beyitlerde de bu durum dolayısıyla ele alınmaktadır. Muhibbî’nin bir beytinde karşımıza çıkan bu dağ, şair ve Ferhâd arasındaki âşıklık yarışının bir malzemesi konumundadır. Şair bela dağının yollarını tırnaklarıyla açmıştır. Şaire göre onun bu yaptığını Bîsütûn’da Ferhâd bile yapamaz.

Ben belâ kühnuñ açdum yolların dırnag-ıla

İtdüğümü Bî-sütûn kühında Ferhâd eylemez (G.1245/3)

5.7.Ceyhun Nehri

“Pamir dağlarından çıkıp Aral gölüne dökülen nehrin ismidir. Kelime büyük nehir anlamına da gelmektedir. Divan edebiyatında âşığın gözyaşları nehirler gibi akar.

---

⁴⁸ Şentürk, a.g.e., s. 145

Nil, Dicle, Aras, Fırat vs. bu türden nehirlerdir. Ayrıca şairin gerçek coğrafi nedenlerden dolayı da bu tür nehirlerden bahsettiği görülür.”⁴⁹

Muhibbî'nin beyitlerinde bu nehir âşığının gözyaşlarının karşılığı olarak görülmektedir. Âşık gözyaşlarını durduramayınca Ceyhun Nehri gibi olmaktadır. Ayrıca Ceyhun'un âşığının gözyaşlarıyla yarışıp onunla beraber olması da mümkün değildir.

Hayme kursa 'ışk şâhı gelse dil şahrāsına
Gözlerüm yaşı yinilmez her yaña **Ceyhün** olur (G.1080/3)

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden **Ceyhün** gibi
Gözlerümün yaşıdur kim ırmag olup çağlar (G.1194/2)

Taşdı **Ceyhün** oldı eşküm küyına virmez geçid
Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımış (G.1399/4)

Cem' olsa eger bir yire **Ceyhün u Aras Nıl**
Olmaya kamu dide-i nemnâke berâber (G.1125/2)

5.8.Çaç

“Çaç” Türkistan'daki Taşkent yahut Kaşgar şehirleri için alem olmuş bir isim olup burada üretilen yaylar Acemler arasında çok meşhur olduğundan bunlara “Çâçî” yahut “kemân-i Çâçî” denirmiş. Aslında “Çâçî” kelimesi “Çaç şehrine mensup” anlamına gelmekle beraber buradaki yaylar o kadar şöhret bulmuş ki kelime Çaç yayı anlamında kullanılmıştır.”⁵⁰ Yay sevgilinin kaşları için bir benzetmeliktir. Çaç yayı da meşhur olmasıyla sevgilinin kaşına benzetme unsuru olarak kullanılmıştır.

Dir gören ebrularını husrevâ **Çâçî** kemân
Aña ibrişim zülüfüñ birle kılmışsın kiriş (G.1405/2)

⁴⁹ Pala, a.g.e., s. 91

⁵⁰ Şentürk, a.g.e., s. 433

5.9.Çin

“Bu isim bugünkü Çin bölgesini ifade etmenin yanı sıra dîvân şiirinde uzak hayalî memleketler için kullanıldığı da görülmektedir. Dîvân şiirinde adı en çok anılan memleket isimlerinden biridir. Bu ülke isminin Çin civarında Tavgaç yahut Hoten bölgesinin bir diğer ismi olduğu düşünülen “Mâçîn” gibi kısmen hayalî denebilecek ülke isimleriyle birlikte ikileme olarak da “Çîn ü Mâçîn”, “Çîn ü Hoten”, “Çîn ü Ferhâr” yahut “Çîn ü Tübbet” vb. şeklinde kullanıldığı da görülür. Eski edebi metinlerde ipek kumaşları, orada yetişen misk ceylanından elde edilen çok değerli kokular ve insanları hayran bırakan resimleriyle hayal edilir.”⁵¹

Sevgilinin büyücü gözleri zülfünün her bir kılında Rum bölgesini Çin olarak göstermektedir. Ayrıca sevgilinin saçları sümbül kokuludur. Sevgilinin saçlarının kokusu Çin bölgesinin meşhur misk kokularıyla boy ölçüşecek güzelliكتedir. Hatta o bölgenin kokusundan daha üstündür. Sabanın sevgilinin saçlarından Çin bölgesine koku iletmesi orası için büyük bir armağan olacaktır.

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim

Zülfünûñ her bir kılında Rûm ilin **Çîn** gösterür (G.1039/3)

Şabâ sünbül saçından [ger] bû iltseñ

Hıfâ’ya **Çîn**’e ulu armagandır (G.1198/6)

İy **büt-i Çîn** rence virme nâlemi güş eyleyüp

İşigün büt-hânedür efgânımı kıldum ceres (G.1374/4)

5.10. Fırat Nehri

Diğer büyük akarsular gibi Fırat Nehri de âşğın gözyaşlarının çokluğunu ifade etmek için kullanılan benzetme unsurlarındandır.

---

⁵¹ a.g.e., s. 552

Fırât'a döneliden uşbu yaşum

Benüm çeşmüme mā hergiz görünmez (G.1325/3)

5.11. Habeş

“Günümüzdeki adı Etiyopya olan Habeşistan, Afrika'nın doğusunda Yemen'in karşı kıyısının iç kesiminde yer alır. Halkı siyahî renkte olduğu için divan şiirinde sevgilinin siyah saçları veya beni, bazen de gecenin karanlığı için Hindû yanında en çok kullanılan benzetmelerden biridir. Ayrıca Habeş, beyazlığı temsil eden Rûm ile tezat oluşturur. Habeşliler şiirde sultan, asker, köle veya çocuk olarak ele alınır.”⁵²

Muhibbî'nin hayal dünyasında sevgilinin yanağı üzerindeki ayva tüyleri rengi dolayısıyla bir Habeş ordusuna benzetilmektedir. Yanağı üzerinde ayva tüylerini görenler, sanki İran üzerine Habeş ordusu yürümüş diyerek hayret etmektedir.

Gören haţtuñ didi ruhsaruñ üzre

Meger **ceş-i Habeş** İrân'a gelmiş (G.1438/3)

5.12. Hitâ

“Çin'in kuzeyi ile Türkistan topraklarına verilen ad. Bugünkü sınırları Moğolistan ve Mançurya ile Sibiryâ topraklarının bir bölümünde kalır. M.S. X. Yüzyıldan itibaren Moğolların “Hatâ” adlı kabilesi bu bölgede yaşadığından bu adla anılmıştır. Kıtâ, Kıtay, Hitâ, Hoten, Hutun olarak da geçer. İpek ve pamuklu tezgahları, civar dağlardaki altın, kömür ve demir madenleri, bol pirinç ve buğday mahsulü, misk ve ahularıyla şöhret kazanmıştır. Özellikle ahu ve misk ile birlikte anılır.”⁵³

Bu bölge Muhibbî'nin beyitlerinde, güzellerinin, ceylanlarının ve misk kokusunun meşhurluğu özellikleriyle ele alınmaktadır. Sevgili “Hitâ mahbubu” ve “ahu-yı Hitâ” olarak sunulmakta, sevgilinin sümbül kokulu saçları Hitâ bölgesinin meşhur misk kokusundan üstün tutulmaktadır.

⁵² Yeniterzi, a.g.m., s. 311

⁵³ Canım, a.g.e., s. 590

Ol **Hıfā** maḥbūbı gördüm tırrasın çīn gösterür
Nokta-i ḥālī ile gül içre pür çīn gösterür (G.1039/1)

Şabā sünbül saçından [ger] bū iltseñ
Hıfā'ya Çīn'e ulu armagandır (G.1198/6)

Görüben çeşm-i şehlāsını yāruñ
Ki **āhū-yı Hıfā** hergiz görünmez (G.1325/2)

5.13. **Hicāz**

Arap yarımadasında Mekke ve Medine'nin bulunduğu bölgenin genel adıdır. Hicāz aynı zamanda Türk musikisinde bir makam adı olup bu iki anlamıyla tevriyeli bir şekilde kullanılır.

Nāy-veş gāhī Hicāz'ı seyr idüp gāhī '**İraḳ**
Bezm-i ğamda iñleşek tañ mı maḳāmāt ehliyüz (G.1344/3)

5.14. **İraḳ**

Bu kelime, İraḳ bölgesinin adı olmakla beraber Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarından biridir. Bu iki özelliğiyle tevriyeli olarak kullanıldığı görülür.

Nāy-veş gāhī Hicāz'ı seyr idüp gāhī '**İraḳ**
Bezm-i ğamda iñleşek tañ mı maḳāmāt ehliyüz (G.1344/3)

5.15. **İsfahan**

İran'ın önemli şehirlerinden biri olan İsfahan, Selçuklular ve Safevilere başkentlik de yapmış bir şehirdir. Dîvân şiirinde birçok özelliğiyle anılan İsfahan'ın öne çıkan en önemli özelliği kaliteli sürmenin buradan çıkarılıyor olmasıdır. Bu özelliğiyle çokça işlenmiştir. Muhibbî'ye göre İsfahan bölgesinin sürmesi sevgilinin ayağının/kapısının toprağından değersizdir. Şair, göze sürme isteyenlere İsfahan sürmesi yerine sevgilinin ayağının/kapısının tozunu tavsiye etmektedir.

Alma gözüne **kühl-ı Şifāhān**'ı zerrece
Hāk-i der-i nigār saña tūtiyā yiter (G.1177/4)

Varma nesīm **mülk-i Şifāhān**'a kühl için
Çün hāk-i pāy-ı yār göze tūtiyā geçer (G.1173/5)

5.16. İrem

“Şam veya Yemen’de eski Âd kavminin kralı Şeddâd tarafından tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerine benzetilerek yapılan güzel bahçe ve köşkün adı, yalancı cennet.”⁵⁴ Genellikle “bağ-ı irem” biçiminde kullanılan bu mekân dīvân şairlerinin hayalinde sevgilinin mahallesi, güzelliği, gezdiği yerler vs. gibi unsurlar olarak yansıtılmaktadır. Muhibbî’ye göre de sevgilinin güzelliği İrem bahçesidir ve bu bahçeye bülbül de güzellik katmaktadır. Sevgilinin mahallesi âşık için cennettir ve İrem bağına benzemektedir ancak sevgili olmadan şair için meşhur İrem bağı adeta bir küllüktür. Bahar gelince etrafın renklenmesi ve hareketlenmesi de şaire İrem bağını hatırlatmaktadır.

İrem bāğı-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnağ
Gider ağyārı kapuñdan ki bülbülle ğurāb olmaz (G.1318/2)

Gül yüzüñsüz ‘āleme kılmaz nazar cān bülbüli

Gülşen ü **bāğ-ı irem** külhen görünür yārsuz (G.1279/1)

Gülşen-i kūyı baña **bāğ-ı irem** gibi gelür

Hāk naşīb eyler-ise aña irem gibi gelür (G.1136/1)

Getür sākī şarāb-ı erguvanı

Gül eyyāmı cihān **bāğ-ı iremdür** (G.1146/5)

Muğannī al ele sāzuñı söylet

Nazar kıl ‘āleme **bāğ-ı iremdür** (G.1197/3)

---

⁵⁴ Canım, a.g.e., 594

5.17. Ka'be

İslam dini için mukaddes sayılan yapıdır. Hac görevinin yerine getirildiği mekân olan Ka'be beyitlerde gerçek anlamının yanında sevgilinin çeşitli unsurlarına benzetmelik olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Âşık için sevgilinin mahallesi Ka'be'dir. Sevgilinin Ka'be'ye benzeyen mahallesinde olup da gün yüzünü görmeyen kimse nur görmeyen hacıya benzemektedir. Sevgilinin mahallesi âşık için Ka'be olunca âşığın gözyaşları da oranın zemzemi olmaktadır. Âşık sevgilinin mahallesini tavaf ederek aşk yolunda hacı olmak niyetindedir. Hatta orada kendisini kurban edip kurban görevini de yerine getirmek ister. Sevgilinin mahallesinde bu görevi yerine getirmekle cehennem ateşinden de kurtulmak niyetindedir.

Ka'be kûyın her seher ben dōstlar seyr itdügüm
Bu ki ol sīb-i zaķan dildārı gördüm bir nazar (G.1003/3)

Ka'be kûyında olur görmez nigāruñ gün yüzün
Aña beñzer nūr görmez adı ammā hācıdur (G.1023/4)

Ser-i kûyuñ olaldan baña **Ka'be**
Gözümüñ yaşı anda zemzem olmuş (G.1461/2)

Ka'be'dür kûyına varduk bizi bismil eylesün
Cānı tuhfe eyledük itsün kabül kurbānyuz (G.1256/4)

Tavāf itmeye vardum haremüñ **Ka'besini**
Bu ümīde ki şehā yakmaya hergiz beni nār (G.1205/16)

Şikeste-hātır olmuşdur Muhibbī gönlüñi sa'y it
Ele al **Ka'be haķkıyçün** buña beñzer şevāb olmaz (G.1328/7)

Kā'be-i kûyında kurbān oldum dimiş şalā
Hey müselmānlar meded 'uşşāķa i'lām eyleñüz (G.1308/4)

Kārbān-ı ‘ışka uydum **Ka’be-i maḫṣūd** için
Nāle eyler vādi-i ḡamda bu dil hem çü ceres (G.1375/3)

Ka’be-i vaṣluña mahmil baglasa dil ḡacı-vār
Bu Muḫibbī inler ol vādīde mānend-i ceres (G.1395/5)

Sevgilinin güzelliği ve yanakları da Ka’be’ye benzetilen diğer unsurlardır. Âşığın o güzellik Ka’be’sini tavaf etmesi için sevgilinin saçlarına ulaşması gerekmektedir. Ayrıca sevgilinin Ka’be’ye benzeyen yanağı âşık için uzun ömür bulma sebebidir.

Zülfüne irsem tavāf olurdu ḡüsnüñ **Ka’besi**
Ka’be’ye varmak tarīḡın çünki şāmīler bilür (G.1154/4)

‘Ārızı **ka’be’sine** irgür eger ister-iseñ
Şām-ı zülfine iriş tā bulasın ‘ömr-i dırāz (G.1215/4)

5.18. **Kaf Dağı**

Kaf dağı, “dünyanın etrafını çevrelediğine ve aşılmasının imkansızlığına inanılan dağlar zinciridir.”⁵⁵ Bu hayalî dağ şairler tarafından çeşitli hayal tablolarıyla işlenmektedir. Âşığın çektiği hicran ve dert yükünü Kaf dağı bile kaldıramaz. Ayrıca Kaf dağı, anka kuşunun yaşadığı bölge olarak da ele alınır. Şair dünyaya meyletmeyip istiğna Kaf’ında yaşadığını söylerken yoldaşı olarak da anka kuşunu göstermektedir.

Dil çeker hicrān yükin itmez taḡammül **Ḳāf** aña
Mest-i üştürdür anuñçün kendüzin ner gösterür (G.1122/2)

Ser-te-ser bu kā’inātı almazuz bir ḡabbeye
Ḳāf-ı istiğnāda biz ‘Ānḡā-y-ıla maḡremlerüz (G.1211/2)

Yimezüz dünyā ḡamın meyl itmezüz hem çün meges
Ḳāf-ı istiğnāda ‘Anḡā-veṣ ḡanā‘at beklerüz (G.1253/2)

⁵⁵ Pala, a.g.e., s. 248

5.19. Kenan

Bugünkü Filistin topraklarının eski adıdır. Hz. Yusuf ve Hz. Yakup'un yaşadığı bölgedir. Beyitlerde de Hz. Yusuf ile birlikte, “Yusuf-ı Ken'an” tamlamasıyla karşımıza çıkar.

Kılur Ya'küb-veş dil āh u zārı
Kaçan ol Yūsuf-ı Ken'ān görünmez (G.1249/2)

Hüzn içinde iy şabā Ya'küb-ı dil aḥvālını
Mısr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'ān'a 'arz (G.1484/2)

5.20. Keşmir

“Himalaya eteklerinde kuzey istikametinde bir bölge olup tarihin çeşitli dönemlerinde burada şehirler, devletler, idareler kurulmuştur. Divan edebiyatının coğrafyası içinde çeşitli yönlerden anılmıştır.”⁵⁶ Muhibbî de bir beytinde bu bölgeyi güzelleriyle anmıştır. Sevgili bir Keşmir dilberidir. Gözleri adeta bir büyücü olan bu güzel, zülfünün her bir kılında Rum bölgesini Çin olarak göstermektedir.

Hey ne sāḥirdür gözi ol **dilber-i Keşmīrī** kim
Zülfinüñ her bir kılında Rüm ilin Çīn gösterür (G.1039/3)

5.21. Mısır

Dīvân şiirinde adı sıkça anılan Mısır, daha çok Hz. Yusuf ve Nil Nehri dolayısıyla ele alınmaktadır. “Mısır” kelimesinin “ülke, memleket” anlamı da onun sıklıkla anılma sebeplerinden biridir. Muhibbî'nin beyitlerinde Mısır, “mısr-ı ḥüsn ve Yusuf-ı mısır” tamlamalarıyla karşımıza çıkmakta; sevgilinin güzelliği ve Hz. Yusuf ile ilgi kurulmaktadır.

Hüzn içinde iy şabā Ya'küb-ı dil aḥvālını
Mısr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'ān'a 'arz (G.1484/2)

---

⁵⁶ Pala, a.g.e., s. 267,268

Mış-ı hüsnün  akqı n c n  Muhibb  hastadur
Her kaçan kim zülfünü açsa ol ‘azm-i ş m ider (G.1100/5)

Mış-ı hüsnün  akqı n yaşum benüm la‘l olalı
Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (G.1373/5)

Mış-ı hüsnün  akqı n şol de nl  dökdüm göz yaşın
Gözlerüm oldu biri N l   biri c y-ı Aras (G.1389/3)

Mış-ı hüsnünde gözümün biri oldu nehr-i N l
Eyledün Bağdad k y nda birini c y-ı şa  (G.1497/3)

Geldi bu ‘ leme hüsniyle niçe **Y suf-ı Mış**
Görmedi kimse senün gibi ter z ya gelür (G.1152/3)

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol **Y suf-ı Mış**
Bu dil Ya‘k b’ı hüzn içre kalur sanma n haz n olmaz (G.1238/2)

5.22. **Nahçivan**

Bugün Azerbaycan’a bağlı özerk bir cumhuriyet olan Nahçivan, şairin virane olmuş gönlünün benzetmeliği olarak görülmektedir. şairin gönlü perişanlığıyla Nahçivan olunca gözyaşları da Aras Nehri gibidir.

Döneliden **Nah iv n’a** gönlümün v r nesi
 y Muhibb  gözlerüm yaşına da dirler Aras (G.1375/7)

5.23. **Nil Nehri**

Mısır’dan geçip Akdeniz’e ulaşan meşhur nehirdir.  şığın gözyaşlarına teşbih unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.  şık gözlerinin birini Nil veya şa , diğerini Aras Nehri haline getirip sel gibi ağlamaktadır. Nil, Aras ve Ceyhun nehirleri birleşse bile  şığın gözyaşı seviyesine ulaşması mümkün değildir.

Seyl-i eşkünden benüm giçilmese olmaz ‘aceb
Çeşmümüñ oldı biri **Nîl** ü biri cüy-1 Aras (G.1374/3)

Mısr-1 hüsnüñ haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın
Gözlerüm oldı biri **Nîl** ü biri cüy-1 Aras (G.1389/3)

Cem‘ olsa eger bir yire **Ceyhün u Aras Nîl**
Olmaya kamu dīde-i nemnāke berāber (G.1125/2)

Mısr-1 hüsnünde gözümüñ biri oldı **nehr-i Nîl**
Eyledün Bağdād kūyuñda birini cüy-1 Şaṭ (G.1497/3)

5.24. **Rûm**

Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde kalan bölgenin adı olup Anadolu’yu ifade etmektedir. Bu bölge dīvân şiirinde birçok özelliğiyle sıkça anılmıştır. Muhibbî ise bu bölgeyi, içinde ceylan olmaması dolayısıyla ele almıştır. Şaire göre Anadolu’da ceylan bulunmaz diyenler yanılmaktadır. Çünkü burada misk kokulu sevgili bulunmaktadır. Ona misk kokusunu veren de gözünün altındaki siyah benidir.

Hey ne sāhirdür gözi ol dilber-i Keşmīrī kim
Zülfinüñ her bir kılında **Rûm** ilin Çīn gösterür (G.1039/3)

Gözün altında ol hāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgīn
Ġalaṭdur kim bunı dirse ki **Rûm** içre gazāl olmaz (G.1355/2)

5.25. **Safâ ve Merve**

“Mekke yakınında iki tepenin adıdır. İsmail peygamberin annesi Hacer, Safâ ile Merve arasında su aramak için gelip gittiğinden dolayı hacılar bu iki tepe arasında yedi defa hızla yürürler.”⁵⁷ Bu iki tepe daha çok “hac, tavaf, sa’y” kelimeleriyle birlikte anılmaktadır. Muhibbî’de şu şekilde geçmektedir:

⁵⁷ Pala, a.g.e., s. 385

Şafâ vü Merve haqqıyçün şu kim kûyuñ tavâf eyler
Eger cân itmeye kurbân degül ‘âşık hilâf eyler (G.1047/1)

5.26. Şat Nehri

Dicle ve Fırat’ın birleşmesinden meydana gelen büyük nehir olup Şattu’l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir. Diğer büyük nehirler gibi âşığın gözyaşlarına benzetilerek kullanılmıştır.

Gözlerüm yaşın görüp redd itme kûyuñdan beni
Bulımaz Bağdâd revnağ akmasa öñinde **Şat** (G.1496/4)

Mısr-ı hüsnünde gözümün biri oldı nehr-i Nîl
Eyledün Bağdâd kûyuñda birini **cüy-ı Şat** (G.1497/3)

Kûy-ı dilberde gözüm yaşı revân olur revân
Nite kim Bağdâd şehri içre akar **nehr-i Şat** (G.1500/4)

5.27. Şam

“Bugünkü Suriye’nin başkenti olan Şam tarihi oldukça eski bir şehirdir. Şam, kelimesinin Farsçası “akşam” anlamına gelir. Bu nedenle çoğu zaman eski şiirimizde tevriyeli olarak kullanılır.”⁵⁸ Akşamla siyahlık arasında çokça ilişki kurulan beyitlerde bu durum sevgilinin siyah saçına da benzetilmektedir. Bu ilişki sebebiyle şam ve zülûf kelimeleri çoğu zaman birlikte kullanılır.

Muhibbî de Şam kelimesinin siyahlık anlamıyla sevgilinin zülûf arasında bir bağlantı kurarak ikisini birlikte işlemiştir. Sevgilinin mahallesi, kendisi veya güzelliği âşıklar için Ka’be konumundadır. Müslümanların Ka’be’yi tavaf etmek istemeleri gibi âşıklar da sevgilinin güzellik Ka’be’sini tavaf etmek istemektedir. Ancak sevgilinin güzellik Ka’be’sine ulaşmak için de onun Şam gibi siyah zülûflerinden geçmek gerekmektedir. Gerçek manada da Arap yarımadasında bulunan Ka’be’ye ulaşmak için

⁵⁸ Canım, a.g.e., s. 611

Şam'dan geçmek gerekmektedir. Şair; Şam ve zülûf arasında renk ve hac güzergâhı olmak bakımından ilgi kurmaktadır.

Zülfüne irsem tavâf olurdu hüsnuñ Ka'besi
Ka'be'ye varmak tarîkın çünkü **şâmiler** bilür (G.1154/4)

Mısr-i hüsnuñ haqqıçün cānā Muhibbî hastadur
Her kaçan kim zülfüñi añsa ol '**azm-i Şām ider** (G.1100/5)

5.28. Tebriz

İran'ın önemli şehirlerinden biri olan Tebriz, tarih boyunca önemini korumuş yerleşim yerlerindedir. Dîvân şiirinde çeşitli sebeplerle anılan bu şehir Muhibbî'nin bir beytinde üzerine seyahat veya sefer yapılması dolayısıyla ele alınmaktadır.

Muhibbî geşt kıldıñ 'ālemi çün
Olupdur vaqt idesin 'azm-i Tebrîz (G.1236/5)

5.29. Tuna Nehri

Avrupa kıtasının en büyük nehirlerinden biri olan Tuna Nehri de Fırat, Dicle, Nîl, Aras gibi büyük nehirlerle beraber özellikle âşığın gözyaşlarını anlatmak için kullanılır. Muhibbî Tuna Nehri'ni "âdemler alıcı, kanlı, bulanık" olarak nitelemektedir. Bu durum da onun engebeli bölgelerde gür akmasından dolayıdır. Tuna gibi âşığın gözyaşları da gürleşip taşmaktadır. Onun kanlı olması da çok ağlamaktan gözlerin kızarmasıdır.

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid
Âdemler alıcı bulanuk kanlu **Tuna'dur** (G.1034/4)

5.30. Yemen

"Arap yarımadasının güneybatısında bir yerleşim bölgesidir. Dîvân şiirinde daha çok "akik"ın Yemen'de bulunuşu ve Süheyl yıldızı ile birlikte anılır. Eski coğrafyada

bir iklim ve yerleşim bölgesi olarak da önemli bir yeri vardır.”⁵⁹ Muhibbî de bir beytinde bu ilişkiyi ele almıştır. Sevgilinin inci gibi dişlerine ulaşmak arzusu âşığı deryaya daldırmıştır. Ancak buna ulaşamayan âşık kanlı gözyaşları dökmektedir. Bu gözyaşları da akike dönüşmekte ve Yemen’i kaplamaktadır.

Muhibbî’yi dişün fikri yine deryāya ğarķ itdi

Sirişkinden ‘aķıķ olur olıcaķ bil **Yemen** sensüz (G.1227/5)

---

⁵⁹ Pala, a.g.e., s. 482

VI. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNİN DOĞAL UNSURLARI: HAYVANLAR VE BİTKİLER

6.1.HAYVANLAR

Dîvân şairleri birçok unsuru hayallerine malzeme yaparken günlük hayata dair öğeleri de şiirlerine malzeme yapmaktan geri durmamıştır. Günlük hayatta gördükleri, bildikleri hayvanlar da bu öğeler arasındadır. Bunun yanında mitolojik öğeler taşıyan, efsaneleşmiş hayvanlar da çeşitli hayallere konu olmaktadır. Beyitlere yansıyan hayvanlar kimi zaman gerçek özellikleriyle kimi zaman da şairlerin onlara yüklediği hayali özelliklerle karşımıza çıkmaktadır. Bu hayvanlar yansıttığı özelliklerle bazen âşığın bazen sevgilinin bazen de rakibin sembolü olmaktadır. Muhibbî'nin incelenen gazellerinde de otuz sekiz hayvan ismi karşımıza çıkmaktadır.

6.1.1. Âhû / Gazal

Ceylan, dîvân şiirinde daha çok gözlerinin güzelliği ve ondan elde edilen misk kokusu dolayısıyla söz konusu edilmektedir. Muhibbî de şiirlerinde ceylanı sevgilinin gözlerinin güzelliğini öne çıkarmada bir unsur olarak kullanmıştır. Bununla beraber beyitlerde zülf, misk, anber, nafe, Hıtâ, Çin kelimeleriyle tenasüp içinde kullandığı da görülmektedir. Ayrıca ceylan denilince akla Hıta bölgesi gelmektedir. Bu bölge, misk ceylanlarının çok olduğu Çin'in kuzey bölgesinin adıdır. Muhibbî bir beytinde halis miskin elde edildiği bu bölgeyi “âhû-yı Hıtâ” tamlamasıyla anmaktadır. Çin, Hıta, Tatar bölgeleri ceylanlarıyla ünlü bölgelerdir ve dîvân şiirinde bu yönleriyle öne çıkar. Muhibbî buna Rum yani Anadolu bölgesini de eklemektedir. Çünkü sevgili buradadır ve şaire göre kim “Rum içinde gazal olmaz” derse hata etmiştir. Bir beytinde de şair ceylanların avlanmasının zorluğunu konu etmektedir. Ceylan avlamayı isteyen çöller içinde sarhoş bir şekilde dolanıp duracağını ifade eder.

Gözleri **âhû** olaldan oldı zülfi müşk-i Çîn

Ya leâfet bahrı üzre görinen ‘anber midür (G.1049/2)

Bir gözi **āhū** bu göñlümi alup oldı revān
Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (G.1091/2)

Āhū göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez
Yazan anuñ naķışını naķķāşa beñzemez (G.1360/1)

Görüben çeşm-i şehlāsını yāruñ
Ki **āhū-yı Hıṭā** hergiz görünmez (G.1325/2)

Ol **ġazālı** arayu gitdi Muḥibbī derdmend
Kim şikār eyler ṭaleb ser-keşte-yi Hāmūn olur (G.1080/7)

Gözüñ altında ol ḥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşġin
Ġalaṭdur kim bunı dirse ki Rūm içre **ġazāl** olmaz (G.1355/2)

6.1.2. Akrep

Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcektir. Şair akrebi sevgilinin saçına teşbih etmektedir. Sevgilinin akrep zülfünün zehrine karşılık âşık onun ilacını sevgilinin dudaklarında bulmuştur. Sevgilinin zülfünün akrebi vardır dense de bunda üzülecek bir şey yoktur çünkü âşık o zehrin panzehri olan dudaklara erişmiştir.

Leb-i tiryākine irdi Muḥibbī
Ne ġam dirlerse zülfüñ '**akrebi** var (G.1160/7)

6.1.3. Ankâ

Ankâ, Kaf dağında yaşadığına inanılan, yere konmayan, avlanmayan ve ele geçirilemeyen, ismi olup cismi olmayan efsanevi bir kuştur. Dîvân şiirinde de bu ve benzeri özellikleriyle çeşitli sanatlara konu olmuştur. Muḥibbî'nin beyitlerinde anka, Kaf dağında yaşaması, kimseyeye görünmemesi, avlanıp ele geçirilmemesi özellikleriyle ve daha çok kanaat kavramıyla birlikte işlenmiştir. Kendisini ankâya benzeten şair istiğna dağında tıpkı anka gibi kanaat beklediğini ifade etmektedir. Dünyayı bir habbeye almayacağını, ona değer vermediğini, istiğna dağında ankâ ile

mahrem olduklarını dile getirir. Sevgiliyi ankâya, kendi gönlünü de bir sineğe teşbih eden şair; o sineğin ankâyı avlamasının mümkün olmadığını söyleyerek görünürde bir sineğin bir kuşu hele ankâ gibi kuşu avlamasının imkansız olduğunu söyler. Bunun yanında âşğın sevgiliye ulaşmasının güçlüğünü ve ankâ kuşunun asla ele geçirilemez oluşunu da ön plana çıkarmaktadır.

Ƙanā‘at iħtiyār iden aña lā-būd gelür ‘uzlet
Görinmez kimseye ‘**Anķā** gibi ol ‘azm-i Ƙāf eyler (*G.1047/2*)

Ser-te-ser bu kā‘inātı almazuz bir ħabbeye
Ƙāf-ı istiğnāda biz ‘**Ānķā-y-ıla** maħremlerüz (*G.1211/2*)

Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy göñül
Hİç olur mı ki şikār eyleye ‘**Anķā**’yı meges (*G.1397/4*)

Yimezüz dünyā ğamın meyl itmezüz hem çün meges
Ƙāf-ı istiğnāda ‘**Anķā-veş** kanā‘at beklerüz (*G.1253/2*)

6.1.4. Ankebut

Örümcek, Kur’an-ı Kerim’de “Ankebut” isimli bir surenin bulunması ve hicret esnasında Hz. Muhammed’in mağarasının önüne ağ örmesi özellikleriyle İslami Türk edebiyatında yer almaktadır. Bunun yanında şiirlerde; ağ örmesi, ağının şekli, sinek avlaması vs. gibi özellikleriyle de çeşitli mecaz ve hayallere konu olmaktadır. Muhibbî de bir beytinde sevgilinin “ben”inin hayalini sineğe kendi gönlünü de ankebuta teşbih etmiştir. Nasıl örümcek sineği yakalamak için tuzak kurup ağ örüyorsa kendisi de sevgiliyi daha doğrusu onun hayalini gönülünün derininde öyle yakalamaktadır.

Ğam yimem ħālī ħayālī çün derün-ı dildedür
‘Ankebütuñ göñli şād olur megesçün dām ider (*G.1100/2*)

6.1.5. At / Semend / Esb

At, Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Destanlarda, efsanelerde, halk kültüründe ve günlük hayatta öneminin büyük olmasının yanı sıra dîvân şiirinde de

birçok özelliğiyle yer etmiştir. Şairler, atların renkleriyle, cinsleriyle, atla ilgili eşyalarla vs. geniş bir hayal dünyası kurmuştur. Hatta “rahşiyye” denilen şiirlerde doğrudan atları konu etmişlerdir.

Birçok isimle anılan at, Muhibbî'nin beyitlerinde “at”, “semend” ve “esb” isimleriyle geçmektedir. Sevgili naz atına binmekte, eline aldığı zülf çevganıyla da çevgan oynayan bir kişi görünümünde karşımıza çıkmaktadır. Sevgili ne zaman naz atına binip ava çıksa âşığın gönlü onun peşinden giden av köpeklerinden olmak için heves etmektedir.

Naṭ'-ı hüsünde yine çignedür üftâdeleri

At salup her tarafa ya'nî **semendin** yiñemez (G.1338/4)

Binse **semend-i nâza** kaçan cilve eylese

Dutar elinde zülfini san tâziyânedür (G.1182/6)

Ger **semend-i nâz-ıla** iy döst cevlan eyleseñ

Zülfünüñ çevgânına top olmaga bu ser yiter (G.1147/4)

Yine bir mâh sevdüm tonı zer-keş

İder her yaña cevlan **atı** ser-keş (G.1436/1)

Oldı şîrâne bu **esb-i çarḫ-ı gerdûna** süvâr

Ol sebebden başına urındı zer miğfer güneş (G.1421/3)

Esb-i nâz-ıla kaçan ‘azm-i şikâr itseñ şehâ

İtlerüñden olmaga cân-ıla dil eyler heves (G.1380/4)

6.1.6. Balık / Mâhi

“Dîvân şiirinde deniz veya su içinde oluşu, ağ veya olta ile yakalanışı, uyku uyumamaları vs. ile âşığın canı, gönlü ve kurduğu hayallere benzetilir.”⁶⁰ Muhibbî gözyaşlarının çokluğuyla bir deniz oluşturmuş, kendisini ve gönlünü bu gözyaşı denizi

⁶⁰ Pala, a.g.e., s. 294

içinde bir balık gibi hayal etmiştir. Bir beytinde de aşk ehlini balığa teşbih ederek aşk denizinin derinliklerine kimsenin erişemeyeceğini sadece aşk ehlinin tıpkı bir balık gibi oraya dalacağını söylemektedir. Bir başka beytinde gökyüzünü bir tandır olarak hayal eden şair bu tandırı ahının hararetiyle alevlendirmekte, gökteki ay bu hararetin etkisiyle bir balık gibi kebaba dönmektedir. Ayrıca şair ah ve efgana öyle müptela olmuştur ki onun gece gündüz inlemesinden yerde balıklar gökte kuşlar uyumamaktadır.

Niçe yıldur baħr-i eşk içre şināverlik ider
Yohsa ol deryāda bu göñlüm benüm **balık** mıdur (G.1123/4)

Baħr-ı eşküm bād-ı āhumla telātumlar urur
Yürürüz içinde bī-pervā anuñ **balıklaruz** (G.1217/3)

Çarħ tennūrına āhum bir ħarāret virdi kim
Māh-ı nev anı bişüp **māhī** gibi biryān olur (G.1044/3)

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür
Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda **māhīdür** (G.1053/4)

İy Muħibbī kimse irmez baħr-ı ‘ışkuñ ‘umķına
Gerçi **māhiler** gibi ‘ışk ehli aña talalar (G.1167/5)

Uyumaz nālemler çün kim yirde **māhī** gökde murğ
Olmadum ben mübtelā bu āh u efgāndan ħalāş (G.1474/2)

6.1.7. Bat

“Kaz bir su kuşudur. Suda yaşaması ve yiyeceğini dalarak su altından çıkarması nedeniyle şiirimizde gözyaşına boğulmuş gözlerin ve aşk, kan vb. denizine dalmış gönlün sembolüdür.”⁶¹ Balıkla ilgili hayalinde olduğu gibi şair, kazla deniz arasında ilgi kurmuştur. Gözyaşlarının dünyayı baştanbaşa suya boğduğunu, gönlünün bu gözyaşı denizi içinde bir kaz gibi dalgıçlık ettiğini hayal unsuru olarak sunmaktadır.

⁶¹ Ömür Ceylan, *Kuşlar Divânı: Osmanlı Şiir Kuşları*, 4.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2015, s. 157

Eşk-i çeşmüm içre bu gönflüm şināverlik ider
Olmuşam deryā içinde iy Muhibbî hem çü **baṭ** (G.1496/5)

Eşk-i çeşmüm garḳa virmişken ser-ā-ser ‘ālemi
Bu gönfl pervā yimez olmuş o baḫr içinde **baṭ** (G.1500/3)

6.1.8. Būlbūl / Hezâr / Andelîb

Būlbūl, “bütün edebiyatlarda, özellikle Doğu edebiyatlarında ve tabii ki Klasik Türk edebiyatında başta sesinin güzelliği ve aşğın timsali oluşu yönleriyle adı en çok geçen ötücü kuştur. Būlbūl baharda, güllerin açtığı günlerde daha canlı öttüğünden, eski zamanlardan beri gül ile būlbūl arasında bir bağ olduğuna inanılmış, aralarında muhayyel bir aşk, bir ilişki bulunduğu kabul edilmiştir. Bir efsaneye dönüşen bu inanış sebebiyle, Doğu edebiyatlarında būlbūl aşğa, gül de mâşuka yani sevgiliye benzetilerek aralarındaki bu muhayyel aşk yüzyıllarca işlenen tükenmez bir kaynak olmuştur.”⁶²

“Divan edebiyatı şairleri “gül”den ve “būlbūl”den ayrı düşünülemez. O, şakıyılarıyla ağlayıp inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir âşğın timsalidir. Bazen âşğın kendisi, bazen canı, bazen de gönfl olur. Būlbūl güle âşık kabul edilir. Bu durumuyla âşğa çok benzer. Üstelik güzel sesi de âşğın sözleri, şiidir. Nasıl būlbūl gülsüz olmazsa, âşık da maşuksuz olmaz. Gülün dikenleri nasıl būlbūlün ciğerini delerse, sevgilinin eziyetleri de âşğın bağrını deler. Kısaca būlbūlün her özelliği âşıkta mevcuttur.”⁶³

Būlbūlü, hemen bütün özellikleriyle Muhibbî de onlarca beytine konu etmiştir. Âşıkla yani kendisiyle özdeşleştirerek onun sabahın erken saatlerinde ötüşünü, güle olan bitmez iştiyakını, inler gibi çıkardığı sesleri, diken ile olan rekabetini, aşk ile canından vazgeçmesini vs. çeşitli manzaralarla sunmakta; “būlbūl”, “hezâr” ve “andelîb” kelimeleriyle bu kuşu beyitlerinde işlemektedir.

---

⁶² Canım, a.g.e., s. 484

⁶³ a.g.e., s. 485

Âşığın sabah olunca işi gücü bülbül gibi ah çekip inlemektir. Çünkü bir an da olsa gül bahçesinin servisi olan sevgiliyi görmüştür. Sevgili gül, âşık bülbül olunca gülün gövdesinde biten dikenler de rakip olmaktadır. Nerede bir gül bitse onun yârî diken olmaktadır. Ve bu dikenler gül için bülbülün göğsünü yaralamaktadır.

Bülbülem tâ şubh olunca âh u efgândur işüm
Çünkü ol serv-i semen gülzârı gördüm bir nazâr (G.1003/2)

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa
Her kanda ki gül bite anuñ yârî dikendür (G.1029/2)

Yaralar urisa ne gam sen gül için baña raqîb
Bu meşeldür ki diken zahmını **bülbül** götürür (G.1083/3)

Âşığın sevgilinin mahallesinde figanlar koparmasına şaşılmamalıdır. Çünkü nerede bir gül bahçesi olsa oradan bülbüllerin feryatları duyulmaktadır.

Âsitânuñda Muhibbî tañ mı efgân eylese
Kanda kim gülşen ola **bülbülden** efgânlar kopar (G.1105/5)

Gelürse tañ mı feryâda bugün **bülbül** gibi gönüm
Görür gülzâr-ı hüsünde açılmış gül gibi yüzler (G.1129/2)

Bülbül gül için durmadan feryat edip inlese de gül bu inlemeleri duymazdan gelip sürekli dikeniyile ilgilenmektedir. Ayrıca bülbülü umursamaz görünen bu gülün bir özelliği de ra'na olmasıdır. Umursamazlık ve ra'nalık onun en temel özelliğidir. Âşık bülbülün inlemelerini dilemeyen gül sevgili mahallesinde onun gibi yüzlerce olduğunu söyleyerek âşığı umursamazlığını göstermektedir.

Diñlemez gülşende gül bir dem figânın **bülbülün**
İñledüp ol dermendün dâyimâ hârın görür (G.1131/2)

Bülbülün güş eylemez gülşende gül efgânını
Eyleyüp hercâyilik her lahza ra'nalık sever (G.1133/3)

Hār elinde gördi gülşende gülüñ dāmānını
Bülbül itse tañ midur feryād u āh u nāleler (G.1167/2)

Zārılıgum diñlemezseñ didüm iy gül yüzlü yār
Didi kūyumda senüñ tek var niçe yüz biñ **hezār** (G.1086/1)

Bülbülün gül karşısındaki konumu âşığın sevgili karşısındaki konumuna bir semboldür. Âşık da bülbül gibi “bi-çare, gûyâ, nâlân, şürîde, üftade” gibi sıfatlarla anılır. Gülün diken ile bayram etmesi karşısında bülbülün kafeste tutulması onun için bir çaresizlik ve zulümdür. Şair, sevgilinin güzellik bağını methederek adeta bir bülbül-i gûyâdır.

Bundan evlâ zulm olur mı **bülbül-i bî-çareye**
Hār-ıla gül ‘iyş ide ola anuñ yiri kafes (G.1394/2)

Hasretiyle **bülbül-i cān** niçe feryād itmesün
Āh ider bî-çāre bülbül gül kuçar her hār u hes (G.1384/3)

Bu Muhibbî bâğ-ı hüsñüñ her kaçan medh eylese
İy gül-i ra‘nā aña kim **bülbül-i gûyā** dimez (G.1354/5)

Zerre gibi gün yüzüñüñ zār u sergerdānıyuz
Şubha dek sen gül-ruhuñ biz **bülbül-i nālānıyuz** (G.1256/1)

Nev-bahār eyyāmı geldi geçdi ‘ömrüm yārsuz
Bülbül-i şürîde n’itsün çün ola gülzārsuz (G.1279/1)

Dem-be-dem feryād ider bî-çāre dil dildārsuz
Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (G.1369/1)

Burada bülbül ile ilgili birkaç örnekle yetinildi. Diğer örnek beyitler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.1.9. Ejder / Ejdehâ / Ejderhâ

“Farsça büyük yılan anlamında bir sözcüktür. Soğuk, korkunç, sinsi, zehirli, ürkütücü ve tiksinti verici, saldırgan bir sürüngendir. Ejder masallarda genellikle yedi başlı ve kanatlı büyük bir canavar olarak tanımlanır.”⁶⁴ “Klâsik edebiyatımızda ejderhâ, çoğu zaman sevgilinin saçları yerine kullanılır. Çünkü sevgilinin kıvrım kıvrım saçları bir ejderhâyı andırır. Saç, aynı zamanda uçlarının bolluğu ile de bin başlı ejderhâya benzer. Ayrıca tılsımlı hazineleri de ejderhâların beklediğine inanılır.”⁶⁵

Muhibbî de sevgilinin saçı ve ejder arasında ilgi kurarak ele almış ve ejderin hazineyi beklediği inancını beyitlerinde işlemiştir. Ayrıca beyitlerde, âşığın ağzından çıkan ahlâr da onu ejdere benzetererek sunulmuştur.

Sevgilinin yüzü onun güzellik hazinesidir. Bu hazineyi koruyan bir ejder olmalıdır. O da ejdere benzeyen rengi, şekli ve çok başlılığıyla sevgilinin saçıdır. Yüzün iki yanına sarkmış haliyle o hazineyi koruyan bir ejderhâ gibidir. Etrafında böylesine bir ejderhâ varken o hazineye ulaşmak da mümkün görünmemektedir.

Bilmezin sehâr çeşmi sihri kimden öğrenür
Zülfinüñ her bir kılın **biñ başlu ejder** gösterür (G.1153/2)

Genc-i hüsne zülfini dilber girihler bağlamış
Sanasın zencîr-ile **biñ başlu ejder** bağlamış (G.1418/1)

Didüm zülfüñ neden gitmez yüzüñden
Didi bekler o gence **ejdehâdur** (G.1046/5)

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş **ejdehâ**
Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhir geçer (G.1055/3)

El urayın dime sakın genc-i hüsne
İki tarafda zülfi anuñ **ejdehâ** geçer (G.1173/3)

⁶⁴ Zavotçu, a.g.e., s. 219

⁶⁵ Canım, a.g.e., s. 488

Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar mıdur
Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur **ejder** midür (G.1049/1)

Nigehbâni olup hüsne iki çeşmi gâzanferdür
Yâhûd zülfi tılısm olmuş o genc üstinde **ejderdür** (G.1052/1)

El urmak mümkün idi genc-i hüsne
Eger zülfeyni olmasaydı **ejder** (G.1162/5)

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış
Genc-i hüsünin hıfz için gūyā bir **ejder** bağlamış (G.1424/1)

Bâğ-ı hüsünde nigāruñ eyle zülfinden hâzer
Basma dūnbālını **ejderdür** ki yatmış uyumış (G.1458/4)

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsünin
Hâzer kıl **ejder ü mār** eksük olmaz (G.1235/5)

Genc-i hüsüne Muhibbî sunma dil eyle hâzer
Görinen zülfi anuñ biñ başlu **ejderhâ** geçer (G.1067/5)

Genellikle sevgilinin zülüfleri olarak karşımıza çıkan ejderhâ, âşığın ağzından çıkan kıvılcımlı ahlâr ve yanan gönlü de olabilmektedir. Âşığın ahlârı, gönlünde olan ateşten kıvılcımlar saçar. Bu haliyle de âşık, ağzından çıkıp göklere ulaşan, etrafa alevler saçan ahlârıyla adeta bir ejderhâdır. Bu ahlârın barınağı da âşığın gönlüdür.

Şâh-ı ‘ışkâm bir kadeh mey başuma efser yiter
Âhumuñ dūd-ı livāsı **ejdehâ** peyker yiter (G.1147/1)

Âteş-i miñnetle her şeb berķ urur kâşānemüz
Sanasın bir **ejder** olmuşdur dil-i vîrānemüz (G.1250/1)

Âhum ejderdür derūn-ı sīnem olmuş aña gār
Odlar kim saçılır **ejder** şerārıdur diñüz (G.1330/2)

Âhum **ejderdür** derûn-ı sînem olmuş aña gâr
Odlar kim saçılır ejder şerârıdur diñüz (G.1330/2)

Âhum **ejder** görünür bu sîne gârıdur diñüz
Her yaña kim saçılır **ejder** şerârıdur diñüz (G.1340/1)

6.1.10. Gülgûn

Bir renk ismi olarak gül renkli, pembe, kırmızı renklerini ifade etmek için kullanılır. Ayrıca bir cins al ata da isim olarak verildiği görülür. Hüsrev ü Şîrîn mesnevisinin kahramanı Hüsrev'in Şîrîn'e hediye ettiği atın ismi olarak da karşımıza çıkmaktadır. Hüsrev'in atının adı da Şebdîz'dir. Bu iki isim de tenasüp içinde birlikte kullanılır. Dîvân şiirinde hem renk anlamıyla hem de Şîrîn'in atı olarak sıkça tevriyeli bir şekilde kullanılmaktadır. Beyitlerde renk bağlamında bazen sevgilinin yanağı çoğu zaman da âşîğın gözyaşları karşılığında kullanılır.

Saçı şebdîzine **gülgûn** eşki
Koşalum çünkü vaşlı öndüli var (G.1108/3)

'Işk meydânında koşdum eşkümüñ **gülgûnımı**
Zülfî geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (G.1426/2)

Yarak itdüm bugün **gülgûn-ı eşküm**
Koşar mı kandadur ol zülf-i şebdîz (G.1372/2)

6.1.11. Güvercin / Gögercin / Kebûter

Güvercin, şiirlerde geniş yer tutan hayvanlardandır. Günlük hayatta üstlendiği görevler, mitolojik ve tasavvufi anlamlar da yüklenerek beyitlerde yer alan bu kuş daha çok âşîğın canı ve gönlü için benzetme unsuru olarak kullanılır. Bir av kuşu olan güvercin avcı kuşlarla birlikte anılmış, kimi zaman sevgili yerine de kullanılmıştır.

Muhibbî, beyitlerinde güvercini "gögercin" ve "kebûter" kelimeleriyle anmıştır. Güvercin kelimesinin geçtiği beyitlerin hepsinde şahbaz yani doğan kuşu da

geçmektedir. Sevgili ve gözleri avcı doğan kuşu olarak düşünölmüş ve karşısında da buna av olan, aşığın güvercine benzer gönlü bulunmaktadır.

Gördi çeşmin şâhinin cân u dil itdiler gürîz
Şâhbâz itdükçe pervâzı **gögercin** tagılır (G.1015/2)

Bu **kebüter** gönlümü alup yine minķârına
Hîç ĥalâşa yir mi var çeşmini Lâçîn gösterür (G.1039/4)

Kebüter gönlümü çeşmi apardı
Şikârını alur elbette şahbâz (G.1255/4)

Kebüter gönlümü çeşmi apardı
Şikârını alur elbette şah-bâz (G.1295/6)

Kapsa tañ mı bu **kebüter** gönlümü
Zülfine dirler anuñ çün şâhbâz (G.1309/2)

6.1.12. Huffâş

Yarasa, iki beyitte zahitle benzetme ilgisi kurularak işlenmiştir. Yarasalar görme duyuları zayıf olan hayvanlardır. Zahit de gözünü ve gönlünü hakikate kapatmış kişi olarak karşımıza çıkar. Böylelikle zahitin hakikate kapalı gözü “huffâş göz”, zahit de “huffâş-sıfat” olarak anılmaktadır.

Şun‘-ı Hakk‘ı añlamaz gün yüzine karşı nazar
Zâhidi kılmañ ‘aceb çün anda var **huffâş** göz (G.1233/4)

Münkir dirilürse n’ola gün yüzine zâhid
Huffâş-sıfatdur aña hergiz başar olmaz (G.1234/3)

6.1.13. Hümâ

Kaf dağında ve dâimî karlar bölgesinde yaşadığı kabul edilen, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesi o kimsenin başına

devlet kuşu konacağına alâmet sayılan, çok büyük, yırtıcı, efsânevî kuştur. Devlet kuşu, talih kuşu, cennet kuşu da denir.

“Şiirimizde hümâ-yı aşk, hümâ-yı himmet, hümâ-yı naz gibi pek çok şeye izafe edilerek yaygınca kullanılan hümâ öncelikle devlet ve kut kuşudur. Hümâ-tal’at, hümâ-sâye, hümâ-pervâz, hümâ-pâye, hümâ-şeref vb. sıfatlar da hümânın güzel hasletlerini taşıyan kişi ve nesnelere uygun görülür.”⁶⁶ “Hümâ aynı zamanda erişilmesi imkansız şeyleri de ifade eder. Elbette bunların en başında da vuslatı, ulaşılması, kavuşulması mümkün olmayan sevgili gelir. Şiirlerde özellikle bu yönüyle çok kullanılmıştır.”⁶⁷ Hümânın öne çıkan özelliklerinden biri de devlet kuşu olmasıdır. Ele geçmesi mümkün olmayan ve yere konmayan bu kuşun gölgesi kimin üzerine düşerse onun bir devlete, saadete erişeceğine inanılmaktadır. Bu yönüyle hümâ Muhibbî’nin beyitlerinde “saye salmak” tabiriyle beraber talih unsuru olarak yer almaktadır.

Şikâr idem umaram sen **hümâyı**

Çün idem himmetüm murğını ben bāz (G.1287/3)

Sāye salsa gedāyı şāh eyler

Pes ol zülfi **hümâyı** kim sevmez (G.1311/6)

Umaram şayd idem ben sen **hümâyı**

Bu gönlüm himmetiyle eyledüm bāz (G.1329/2)

Anuñçün pādişāh oldum ser-ā-ser cümle ‘uşşāka

Hümâ-yı zülf-i dilberden başuma sāye düşmişdür (G.1042/6)

Sevgiliyi hümâyâ teşbih eden şair, gönlünün onu avlamak sevdasına düştüğünü ancak bu çabasının boşuna olduğunu ikaz etmektedir. Çünkü o öyle bir kuştur ki avlanıp ele geçirilmesi mümkün değildir. Onun uçuş menzili feleğin de üstündedir. Sevgili de tıpkı hümâ gibi âşığa uzaktır. Âşığın ona yakın olması, onu elde etmesi düşünülemez.

⁶⁶ Ceylan, a.g.e., s. 118

⁶⁷ Canım, a.g.e., s. 494

Göñül āh eylese zülfüñ **hümāsı** nāgehān ditrer
Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān ditrer (G.1063/1)

Ol **hümā-pervāzı** şayd itmek dilersin iy göñül
Hîç olur mı ki şikār eyleye ‘Ankā’yı meges (G.1397/4)

Serven gördüm nigārā kāmētüñ bālā-y-ımış
İy **hümā-ṭal‘at** saña menzil felek-fersā-y-ımış (G.1414/1)

6.1.14. İt / Seg / Oş

Köpek, gündelik hayatımızda olan hayvanlardandır. Avlanmada, bekçilikte, hayvancılıkta çok kullanıldığı gibi sokaklarda da karşımıza çıkmaktadır. Şiirde de sık görülen köpek daha çok rakibin sıfatıdır. Sevgilin mahallesinde dolanan rakipler, o mahallenin köpekleri gibi sunulur. Bazen âşık da sevgili karşısında kendisini köpek olarak görmekte, onun mahallesindeki köpeklerle bir olup yakınında olmak istemektedir.

Sevgili âşığa köpek dediği zaman âşık bundan mutluluk duymakta, sevgili onu andığı için sevinmektedir. Sevgili naz atına binip avlanmaya çıktığı zaman âşığın gönlü de tıpkı bir av köpeği gibi onun peşinden gitmek için can atmaktadır.

İti çulını sordı Muḥıbbī didi dilber
Bilmez misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (G.1016/5)

Sehv-ile **itüm** dimiş ben ‘âşığa bir kez nigār
Adın añdum diyü ol demden peşimāndur henüz (G.1271/6)

Bulurdum dünyada göñül murādın
İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (G.1420/4)

Bir gördi yine itleri ile bizi ḥabīb
Devlet irişdi başa dilā **oşlardanuz** (G.1219/7)

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā
İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (G.1380/4)

Köpek, dīvān şiirinde daha çok rakip olarak karşımıza çıkmaktadır. Sevgilinin mahallesinin sokaklarında gezmekte, âşığın oraya girmesine engel olmaktadır. Bu durum hem benzetme unsuru olarak hem de gerçek anlamda düşünülebilir. Şair, sevgilinin etrafındaki kişileri köpeğe teşbih ederek sunduğu gibi, sevgilinin mahallesindeki köpekler de rakip olarak karşımıza çıkabilmektedir. Çünkü sevgilinin etrafında olan ve âşığın ona ulaşmasını engelleyen herkes ve her şey rakiptir.

Âşık, sevgilinin mahallesine yaklaştığı zaman oradaki köpekler karşısına çıkmaktadır. Burada iki manzara görülür. Birincisi; âşık bu köpeklerin saldırısına uğrar, köpeklerle mücadele eder, köpekler onu sevgilinin mahallesinden uzaklaştırmak için uğraşır. İkincisi; âşık artık bu köpeklerle aşına, dost olmuştur ve bu mahallenin köpekleri uzun zamandır gelmeyen dostlarını karşılamaktadırlar. Sevgilinin de zaman zaman kapısındaki köpeklerle âşığı bir tuttuğu görülür. Bu durum da âşık için bir sevinç sebebi olmaktadır.

İtleri karşı gelür küyına varsam çağrışup
Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān diler (G.1027/5)

Bir gördi yine **itleri** ile bizi ḥabīb
Devlet irişdi başa dilā oşlardanuz (G.1219/7)

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede küyında ben
Olıgelmişdür ider her kişi şadr içün savaş (G.1459/2)

Āsitānuñdan revā mı ‘āşıkı dūr eyleyüp
İt raķībi idesin lāyık mıdur yanuñda ḥāş (G.1481/5)

Dün gice küyında nālem işidüp
Dir **seg-i küyü** bu ne feryāddur (G.1118/3)

Nigārā küyuña varsam **seg-i küyuñ** gelür karşı
Ezelden aşinā diyü tuz ekmek ḥaķķını gözler (G.1129/3)

Muhibbî kûyuña varsa talar ol dem **seg-i kûyuñ**
Ya ne'çün dirler iy hūrî ki cennetde 'azāb olmaz (G.1318/5)

Ger refîk ola **seg-i kûyuñ** iy dōst baña
Eyleyem gerdānına rişte-i cānumı meres (G.1391/2)

Muhibbî kûyuña varsa gelür karşu **seg-i kûyuñ**
Ḳadīmī āşināmuzdur diyüben ḥaḳḳ-ı nān gözler (G.1096/7)

6.1.15. Kaknûs

“Rüzgâr estikçe çok delikli gagasından nağmeler çıktığına ve sesinin verdiği şevk ile kendisini yaktığına inanılan çok iri bir masal kuşudur. Bin sene kadar yaşadığı söylenen bu yaratık, bu sürenin sonunda birçok çalı çırpı toplayıp üzerine oturur, hayata veda etmenin verdiği hüzünden dolayı, hazin hazin ötmeye başlamış. Kendi nağmelerinin tesiriyle vecde gelerek kanatlarını şiddetle birbirine çarparmış. Kanatlarının çarpmasından çıkan kıvılcımlar hem çalı çırpıyı, hem de zavallı kuşu yakıp kül edermiş. Fakat bu külden derhal bir yumurta ve yumurtadan da bir kaknûs yavrusu çıkarmış.”⁶⁸ Kendi küllerinden doğan ve bir nevi ateş içinde yaşadığı varsayılan bu efsanevi kuş Muhibbî'nin bir beytine konu olmuştur. Kaknûsun ateş içinde kül oluşu gibi şair de aşk ateşi içinde tanıp kül olmuştur:

Āteş-i 'ışka Muhibbî yana ḥākister ola
Nār-ı 'ışk ile nite yanup kül oldı **Ḳaknûs** (G.1387/5)

6.1.16. Kaplan / Meşe Kaplanı

Kedigillerden yırtıcı bir hayvan olan kaplan, çevikliği, rengi ve vücudundaki beneklerle şiirlere de konu olmaktadır. Muhibbî de sararmış benzini kaplanın sarı rengine, vücudundaki yanık yaralarını da kaplanın vücudundaki beneklere benzeterек bela dağında bir kaplan olduğunu dile getirmektedir.

---

⁶⁸ Canım, a.g.e., s. 496

Geh Muhibbî dāğ-ıla küh-1 belā **kaplanıdır**

Rüy-1 zerd-ile gehî deşt-i ğama dayğamlaruz (G.1332/5)

Bakuñ bu dāğuma küh-1 ğam içre

Benüm gibi **peleng-i mîşe** olmaz (G.1259/4)

Küh-1 ğamda kim göre eydür **peleng-i mîşedür**

Sīnem üzre dāğlarla çün nişānum var imiş (G.1449/4)

6.1.17. Kerkes

Akbaba dīvân şiirinde uzun ömürlü oluşu, aç gözlülüğü, leş yemesi gibi özellikleriyle anılmaktadır. Muhibbî de bir beytinde kendi kendine nasihat ederek; şahin gibi zararlı olmaması gerektiğini, akbaba gibi zararsız olup uzun ömür elde edebileceğini söyler. Akbaba ömrü bulmak aynı zamanda bir Arap atasözüne de işaret etmektedir. “Araplar bir kimsenin uzun ömürlü olduğunu ifade ederken “akbabadan daha uzun ömürlü” derler.”⁶⁹

Muhibbî bāz olup olma ziyānkār

Kem-āzār ol bulasın ‘ömr-i kerkes (G.1388/5)

6.1.18. Kıtmir

Ashab-ı Kehf’in köpeğinin adıdır. “Allah’a iman etmiş birkaç gencin peşine takılan ve onlarla birlikte mağarada uyutulan köpek. Öyküsü, Üzeyr Peygamber’in eşeğinin öyküsü ile benzer mahiyettedir. Cennete gideceklerine inanılan bu iki hayvan arasındaki fark, köpeğin kovalanmasına rağmen gençlerin peşinden ayrılmayışi ve gençlerle birlikte mağaraya girmekteki kararlılığıdır. Bu kararlılığıyla, Allah’a inanma hususunda sadakatini ortaya koyan bir izlenim vermiş ve sadık bir hayvan olduğunu sezdirir bir tavır sergilemiştir.”⁷⁰ Muhibbî de bu özellikleriyle Kıtmir’i konu etmiş; ayağını kırsalar bile gönül ehlinin sohbetinden yüz çevirme, Kıtmir gibi onlara sadık ol diyerek nasihatte bulunmuştur.

⁶⁹ Ceylan, a.g.e., s. 28

⁷⁰ Zavotçu, a.g.e., s. 433

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pāyuñ şikest

Ehl-i diller şöbetinden olma dūr **kıtmır-ves** (G.1410/6)

6.1.19. Kirm

Böcek veya kurt cinsi haşerat meyve ve sebzeleri çürütmesi ile günlük hayatta karşımıza çıkar. Şair, çektiği bela ve sıkıntıları bir kurda benzetmekte ve bu bela kurdunun etini yediğini buna rağmen ağzından ah ve şikayet çıkmadığını söylemektedir. Bu durumu da Eyyüp peygamberin kıssası ile bağdaştırmaktadır. Nasıl ki Eyyüp peygamber uğradığı hastalıkta vücudunu kemiren böceklere sabredip şikayet etmediyse şair de uğradığı belalara öyle sabretmektedir.

Etümi **kirm-i belā** yirse de āh eylemeyem

Diyeler tā ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (G.1447/3)

6.1.20. Kumru

“Güvercingiller familyasından, tüyleri gri, kahverengi ve kızıl renkte, kuyruğu oldukça uzun, kuyruk ucu genellikle siyah ve beyaz olup eti için avlanan bir kuş türüdür. Esasen kumru, aşkın ve muhabbetin sembolü olmuş bir kuştur. Âşık kendisini sevgili için dem çeken kumruya benzetir.”⁷¹ Muhibbî de kendisini dost diye inlemesiyle kumruya benzetir.

N’ideyin dōst diyüp inledüben **kumrî** gibi

Nāle kıl gülşene var bülbülü feryāda getür (G.1035/2)

6.1.21. Mâkiyân

Şair, kendisini bülbüle, rakibi de tavuğa teşbih ederek sevgiliye tavuk rakibe yüz vermemesini söyler. Sevgilinin mahallesi bir gül bahçesidir, bülbül (âşık) bu bahçe içinde sevgilinin güzelliğini methetmelidir. Bülbül sıfatlı âşık dururken tavuk sıfatlı rakip sevgilinin mahallesinde olmamalıdır. Bülbülün yeri gül bahçesi, tavuğun yeri de ancak kümeştir.

⁷¹ Canım, a.g.e., s. 513

Ben turam kıyuñda n'eyler gel raķıbe virme yüz
Bülbüle gülşen virilmiş **mākiyāna** da kümes (G.1373/4)

Bāğ-ı hüsnüñ bülbülidür murğ-ı cān medhüñ okur
Ko **raķıb-i mākiyānuñ** yiridür ancak kümes (G.1395/4)

6.1.22. Mār / Su'bân

“Dîvân şiirinde sevgilinin saçı ve aşğın ahları şekil yönünden yılan benzetilir. Uzunluğu, kıvrımlı oluşu, siyahlığı, zehiri vs. özellikleri ile ele alınır. Hazinelerin birer yılan tarafından korunduğu efsanesi, tılsımlı veya yüz yıl yaşayan yılanların ejderha oluşları da yer yer anılır.”⁷² “Mār sözcüğü dîvân şiir ve nesrinde bazen hakiki bazen mecazi anlamlarıyla kullanılır. Hakiki anlamıyla kullanıldığında ya zarar veren ya da harabelerde yaşayan ve hazineleri bekleyen bir varlık olarak sunulur.”⁷³

Muhibbî, beyitlerinde sevgilinin zülfü ile yılan arasında benzetme ilgisi kurmuş ve yılanın hazineleri beklediği hikâyesini işlemiştir. Sevgilinin yüzü güzellik hazinesi olunca zülüfleri de o hazineyi koruyan yılan gibi düşünülmüştür. Hiçbir hazinenin yıllansız olmadığını söyleyen şair, sevgilinin yılan benzeyen zülüfleri varken onun güzellik hazinesine ulaşamayacağını farkındadır.

Mümkün midür ki görine genc-i cemāl-i yār
Zülf-i siyāhı her yaña biñ başlu **mār** olur (G.1030/3)

İrişilmez zülfi devrinde vişāli gencine
Kimse gence mālîk olmaz her kaçan **mārın** görür (G.1131/4)

Sundum elümi zülfi kemendine irem
Bilmedüm sihr-ile her tārını kılmış ol **mār** (G.1205/14)

Kıl hāzer zülfinden el sunma Muhibbî hüsnine
Bu muķarrerdür ki genc olmaz cihānda **mārsuz** (G.1263/5)

⁷² a.g.e., s. 514

⁷³ Zavotçu, a.g.e., s. 473

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsün
Hazer kıl **ejder ü mār** eksük olmaz (G.1235/5)

Bāğ-ı hüsñünde nedür zülfüñle cānā haṭ didüm
Gülşen içinde olursa tañ mı didi **mūr u mār** (G.1086/2)

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hazer
Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol **su‘bān** uyur (G.1144/6)

Şair kendisini bir yılan avcısı olarak görmekte ve sevgilinin zülfüne el uzatmasının sebebi olarak da bu durumu göstermektedir:

Zülfüñ ister bu Muhibbî aña el sunduğı bu
Mār-gır olmasa eyler miydi ol **māra** heves (G.1377/6)

Sevgilinin zülfünün hayali âşğın yanan gönlünde yatmaktadır. Şair bu hayali ateş içinde yuva yapmış bir yılanı benzetmektedir. Ateş içinde yaşayan yılan ejderhâdır. Ejderhâ yılanın büyüklerine veya yüz yıl yaşayanlarına verilen isimdir. Sevgilinin zülfünün hayalinin ejderhâya teşbih edilmesi o hayalin âşğın gönlünde uzun süredir yattığına bir işarettir.

Tār-ı zülfinüñ hayāli sīne-i sūzānda
Āteş içre iy Muhibbî **mārdur** in eylemiş (G.1400/5)

Ayrıca şair yılanların güneşte yatarak güç toplamasını beyitlerinde işlemektedir. Sevgilinin yanakları bir güneş olunca zülüfleri de o güneşte yatan yılan olarak hayal edilmektedir. Sevgilinin saçlarının uzun ve gür olması da güneşte yatıp kuvvet bulmuş bir yılanı benzetilmiştir.

Ruḥlaruña karşı zülfüñ dem-be-dem efzün olur
Günde yatsa kuvveti artmagla olur **mār** hoş (G.1408/4)

Hüsni bāğına irişdüñ eyle zülfinden hazer
Ġaflet itme **mārdur** yatmış güneşde uyımış (G.1412/2)

6.1.23. Meges

“Sinek. Dîvân şiirinde sevgilinin beni, bir kara sinek olarak ele alınır. O, sevgilinin tatlı yanağı ve bal dudağı kenarına konmuştur. Bazen rakip veya âşık da acizlikte sinek olabilmektedir.”⁷⁴ Sinek, Muhibbî'nin beyitlerine de âşık, rakip ve sevgili ilişkisiyle karşımıza çıkmaktadır. Boyutunun küçüklüğü, şeker etrafında toplanması, örümcek tarafından avlanması gibi özellikleriyle beyitlerde ele alınmıştır.

Âşık, sevgilinin tatlı dudağı uğruna can vermek istemektedir. Bu durumda kendisini o tatlı dudak etrafına üşüşen sinek yerine koymaktadır.

La‘l-i şîrînüñe cân virse Muhibbî gam degül
Kanda kim şehd olsa lâ-büd üstine konar **meges** (G.1384/5)

Sevgiliyi bir hümâ veya ankâ olarak gören âşık onu avlamak emelindedir. Ama onu avlayacak gönül bir sinek konumundadır. Dolayısıyla sineğin öylesine bir kuşu avlaması da mümkün görünmemektedir.

Ol hümâ-pervâzı şayd itmek dilersin iy gönül
Hiç olur mı ki şikâr eyleye ‘Ankâ’yı **meges** (G.1397/4)

Rakip de şairin gözünde sinek konumundadır. Bir beytinde şair kendisini tuti, sevgiliyi şeker, rakibi de sinek yerine koyarak bunlar etrafında aşk ilişkisini ele almıştır. Tuti olan âşık şekere yani sevgiliye ulaşamazken o şeker etrafında sinek vasıflı rakipler bayram etmektedir. Hâlbuki şekeri asıl hak eden tuti yani âşıktır. Ayrıca şair kendisini kanaat ehli olarak görmekte, ankâ gibi istiğna dağında kanaat beklediğini, sinek gibi dünya gamı çekmediğini belirtmektedir.

Tūtinüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere
Karşusından şekker-ile ‘iyş ider her dem **meges** (G.1385/2)

Yimezüz dünyâ gamın meyl itmezüz hem çün **meges**
Kâf-ı istiğnâda ‘Ankâ-veş kanâ‘at beklerüz (G.1253/2)

⁷⁴ Pala, a.g.e., s. 302

Sinek, boyutunun küçüklüğü ve rengi dolayısıyla sevgilinin beni olarak da karşımıza çıkmaktadır. Âşık, sevgilinin benlerinin düşündükçe gözüne uyku girmemektedir. Bunu da sinek olan yerde uyku uyunmaz diyerek açıklamaktadır. Sevgilinin beni, âşığın ulaşmak istediği şeydir. Bu durumda âşık ve onun gönlü bir örümcek, sevgilinin beni de sinek olunca; nasıl örümcek sineği avlamak için tuzak kuruyorsa âşık da ben için öyle uğraşmaktadır. Ben, yüzün ve vücudun farklı yerlerinde bulunabilir. Ancak sevgilinin yüzündeki ben genellikle dudağının çevresindedir. Bu durumu şair, sineğin şeker etrafına toplanmasıyla tablolastırmaktadır. Sevgilinin dudağı şeker olunca onun kenarındaki ben de şeker üstüne konmuş sinek olmaktadır.

Hâllaruñ fikr eyledükçe h̄'âb gelmez çeşmüme
Uyhu yüzün göz görmez olıcak **cây-ı meges** (G.1373/3)

Ğam yimem hâlî hayâli çün derûn-ı dildedür
'Ankebûtuñ göñli şād olur **megesçün** dām ider (G.1100/2)

Hâl-i 'anber-bāruñı gören lebüñ üzre senüñ
Diye kim 'unnābī şekker üstine konmuş **meges** (G.1374/2)

6.1.24. Mûr

“Karınca; küçük, çalışkanlığıyla bilinen bir böcektir. Klasik şiirimizde karınca, küçüklüğü ve acziyeti ile âşığı sembolize ederken, gücü ve kuvvetiyle Süleyman da sevgiliyi temsil eder. Yani âşık karıncaya, sevgili de Süleyman'a teşbih edilir. Karınca sevgilinin yanağındaki ince tüylere de benzetilir.”⁷⁵

Muhibbî'nin beyitlerinde karınca daha çok sevgilinin yanağındaki ve dudaklarının çevresindeki ayva tüyleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri şaire göre bir “leşker-i mûr” (karınca ordusu)dur. Sevgilinin dudaklarının çevresinde belirmiş olan ayva tüyleri de şeker etrafında toplanmış karıncalar görünümündedir. Ayrıca sevgilinin yüzü bir güzellik bahçesidir ve bu bahçede karıncaların olmasına şaşılmamalıdır.

⁷⁵ Canım, a.g.e., s. 498

Görinen haṭ midur yā leşker-i mūr

Ki tutdı kişver-i hüsni ser-ā-ser (G.1162/7)

Sāye-i zülfi midür ḥaddinde yāruñ yoḥsa haṭ

Lebleri ḳandında cem‘ olmuş ve yāḥūd **mürdur** (G.1073/3)

Ruḥları üzre görinen haṭ degül itme gümān

Bil muḥaḳḳaḳ şehd ü şekker üzre üşmiş **mürdur** (G.1097/5)

Haṭ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen

Mūrlar şekker hevāsı ile anda üşmedür (G.1183/2)

Gül yüzüñde çünki haṭtuñ zāhir oldı **mūr-veş**

Çarḥ elinden iñler-isem tañ midur ṭanbūr-veş (G.1466/1)

Bāğ-ı hüsñünde nedür zülfüñle cānā haṭ didüm

Gülşen içinde olursa tañ mı didi **mūr u mār** (G.1086/2)

Karıncanın şiire konu olmasının bir sebebi de Hz. Süleyman ile olan münasebetidir. “Bilindiği gibi Hz. Süleyman’a pek çok mucizeler verilmiştir. Bunlar arasında rüzgara, her çeşit hayvana ve cinlere hükmetmesi, onlarla iletişim kurması sayılabilir. Karınca da, Hz. Süleyman ile bir savaş sırasında iletişim kurması ve genelde aczi temsil eden bir hayvan olarak şairlerin diline girer. Kur’an-ı Kerim’de de anlatıldığı üzere cin, insan ve kuşlardan oluşan ordusuyla sefere çıkan Hz. Süleyman, Karınca Vadisi’ne geldiğinde karınca beyi olması muhtemel bir karıncanın “Ey karıncalar, yuvalarınıza girin; Süleyman ve ordusu farkına varmadan sizi ezmesin!” dediğini duyar. Karıncanın bu sözlerini duyan Hz. Süleyman gülümseyerek verdiği nimetlerden dolayı Allah’a şükreder. Atından inerek karınca ile görüşür. Karıncadan öğütler alır. Ve onun armağan ettiği çekirge budunun yarısıyla bütün ordusunu doyurur, kalan yarısını da yol erzağı olarak yanında götürür.”⁷⁶ Muhibbî de bir beytinde bu kıssaya telmihte bulunarak; sevgiliyi zamanın Süleyman’ı olarak görmekte, canını bir çekirge ayağı haline getirip karıncanın Hz. Süleyman’a çekirge budu hediye etmesi gibi sevgiliye hediye olarak getirmektedir.

⁷⁶ a.g.e., s. 497

Sen Süleymân-ı zamâna tuhfe idüp cânımı
Eyleyüp pây-ı cerâd getürdüm anı **mür-veş** (G.1437/3)

Dergehünde hediye-i dil ü cân
Tuhfe-i mür-ıla Süleymân'dur (G.1068/5)

6.1.25. Murg

“Kuş” anlamına gelen “murg” kelimesi genel olarak kuş türlerinin hepsini ifade etmektedir. Beyitlerde sıkça karşımıza çıkan bu kelime, karşıladığı hayvanın çeşitli özellikleriyle beraber çeşitli sanatlara, hayallere, tamlamalara konu olmaktadır. Daha çok âşık ve aşığın gönlü olarak görülen kuş, sevgilinin karşısında bir av konumundadır. “Murg-ı dil, murg-ı can” tamlamalarıyla âşığı ifade eden “murg”, bazen de soyut kavramlarla birleştirilerek sunulmaktadır: murg-ı ecel, murg- bela, murg-ı heva.

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı
Aña **murğı** olan vahşî başuma dânedür dirler (G.1101/4)

İy Muhibbî her taraftan üşüben **murğ-ı belâ**
Konmaga Mecnûnlayın başumda yir yir câ kılır (G.1018/5)

Bâğ-ı hüsnüñ bülbülidür **murğ-ı cân** medhüñ okur
Ko rakîb-i mâkiyânuñ yiridür ancak kümes (G.1395/4)

Gül mevsiminde **murğ-ı çemen** zâr zâr olur
Kalmaz kararî şevk-ile bî-ihtiyâr olur (G.1030/1)

Murğ-ı dil pervâz urup âhir irişdi kûyuña
Şimdi bildüm kim murâdı kûyumuñ uçmag-ımuş (G.1399/6)

İy Muhibbî gâflet itme aç göz uyhudan uyan
Turmadan dirmekdedür **murğ-ı ecel** çün çinemüz (G.1241/5)

Zülfinüñ sevdâsı-y-ıla tolalıdan bu dimâğ
Başı üstine gelüp **murğ-ı hevâlar** per tutar (G.1006/2)

Arturur nâlesini görse Muhibbî ruhuñı
Faşl-ı gülde nite kim **murğ-ı hoş-elhân** uyumaz (G.1356/5)

Seher güş it ne dir **murğ-ı seher-hîz**
‘Ömür gibi bu dünyâ bî vefâdur (G.1180/6)

İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes
Her varak gūyâ içinde **murğ-ı zerrîn bâl** olur (G.1128/5)

Murg ile ilgili birkaç örnek alınmış olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.1.26. Murgâbî

Ördekler suyu çok severler ve daha çok bu özelliğiyle anılırlar. Halk şiirinde çokça kullanılan ördek dîvân şiirinde yaygın olarak kullanılmamaktadır. Daha çok su kuşu olması, avcı kuşlara av olması gibi özellikleriyle karşımıza çıkar.

Muhibbî'nin bir beytinde “murgâbî” ismiyle anılan ördek yüzme özelliğiyle sunulmaktadır. Şairin gönlü aşk denizi içinde yıllardır dalgıçlık etmektedir. Kendisini ördekle kıyaslayarak; sadece ördeğin yüzme bilmediğini, kendisini yıllarca aşk denizinde dalgıçlık yaptığını vurgulamaktadır.

Niçe yıldur baħr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül
Sanma ancak suda yüzmek **murğâbiler** bilür (G.1121/5)

6.1.27. Mûş

Muhibbî, kendisinin aşk dağının aslanı olduğunu, hırslı bir fare sanılmaması gerektiğini söyler.

Şairi kapısından kovan sevgiliye sitem ettiği bir beytinde de kendisini bir aslan, rakiplerini de fare olarak nitelermektedir. Sevgili kapısından âşığı (aslan) kovmuş, ağyar

(fare) orada kalmıştır. Bu durum karşısında şair, hiç aslanın yerini bir fare tutabilir mi, diyerek sevgilinin kapısına fare sıfatlı ağyarın değil, aslan sıfatlı âşığın yani kendisinin yakışacağını ifade etmektedir.

Kūhsār-ı ‘ışk pīşesinüñ nerre-şīriyüz
Sanma ki bizi hırş-ıla biz **mūşlardanuz** (G.1219/4)

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağyār
Tutar mı hīç şīrūñ yirini **mūş** (G.1407/3)

6.1.28. Nahcîr

Av hayvanlarına verilen genel isimdir.

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tīz girür ele
Çünkü olmuşdur bizüm bir yaralu **nahçīrümüz** (G.1213/5)

Umaram pertāb idesin tīr-i ğamzeñ sīneme
Saçıla her yaña kanum ben olam **nahçīr-veş** (G.1410/2)

6.1.29. Naka

Deve anlamına gelen “naka” kelimesi Leylâ ile birlikte anılmaktadır. Leylâ’nın devesi çöllerde mekân tutmuştur. Onun boyun bağı gönül kanıdır. Boynuna takılmış olan çan da Mecnûn’un inleyişleridir.

Nāka-i leylī ne vādīlerde kim itdi mekân
Lālesi hūn-ı dil oldı nāle-i Mecnūn ceres (G.1391/3)

6.1.30. Pervâne

“Geceleyin ışığın çevresinde dönen kelebek. Şem’ ve pervâne dīvân şiirinin temsili sevgili ve âşık kahramanları arasındadır. Beyit ve şiir boyutunda işlenirken pervâne muma (şem’) âşık olarak kabul edilir. Mum ışığının etrafında döner, döner ve öyle bir an gelir ki kendini mumun alevine bırakır. Bundan dolayı pervâne kendini

sevdiğine feda eden sadık âşık yerine kullanılır.”⁷⁷ Muhibbî de bu klasik ve sembolik âşık ve sevgili kahramanlarını şiirinde kullanmıştır. Kendisini veya gönlünü pervane, sevgiliyi de mum yerine koyan şair; o mum etrafında dönüp durmakta, onun güzelliğinin ve ışığının cezbesiyle ışığında kolunu kanadını tutuşturup yakmaktadır.

Yandursa n’ola şem‘-i ruḥına beni dilber

Şem‘üñ dahı pes yandugı **pervâne** içündür (G.1011/3)

Dün gice tā subḥ olunca niçe biñ **pervānenüñ**

Bāl ü perrin yanduran ol şem‘-i bī-pervāyı gör (G.1028/2)

Şem‘-i ḥüsni her kaçan ḥübān yakar

‘Āşık-ı cānbāz aña **pervānedür** (G.1056/2)

Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i ḥüsne cān u dil

Yakmaga **pervâne** perrin gelmez illā nār hoş (G.1408/2)

Şem‘-i ḥüsnine nigāruñ bakmak için dün gice

Bāl ü per yakdum kül itdüm kendümi **pervâne-veş** (G.1457/2)

Pervâne ile ilgili birkaç örnek alınmış olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.1.31. Semender

“Ateşte olduğu halde yanmadığına inanılan ve bu özelliği itibariyle şairler tarafından değişik benzetmelere konu olan bir hayvandır. Bunun bir kuş, tilkiden biraz küçük bir hayvan veya fareden biraz daha büyük bir hayvan olduğunu söyleyenler de vardır.”⁷⁸ “Edebi metinlerimizde anılan semender su kertenkelesine benzer bir hayvandır. Büyücek bir fare (ya da koyun) kadardır. Vücudunun iki yanında su boşaltım kesesi bulunan bu hayvan, kıvılcımlı kül üstünde yürüyeceği tarafları sulayarak geçtiğinden yanmaz, ateşten çıksa ölür zannedilirmiş. Beyaz, zümrüt, kırmızı, yeşil ve benefşi renklerindeki tüylerini eğirip mendil üretirler; kirlenince ateşte yakarlar,

⁷⁷ Zavotçu, a.g.e., s. 589

⁷⁸ Canım, a.g.e., s. 503

beyazlanırmış. Derisinden ve tüyünden yapılan elbise ve şapkalar yaz günlerinde kullanılır, asla sığağı geçirmezmiş.”⁷⁹

Semender ile ateş arasında sürekli bir ilgi kuran dîvân şairleri âşıkla semender arasında da ilgi kurmuşlardır. Semender nasıl ateş içerisinde varlığını devam ettiriyorsa âşık da ancak aşk ateşi içinde var olabilmekte ve aşk ateşiyle yanarak olgunlaşmaktadır. Muhibbî de âşık ve semender ilgisini iki beytinde anmış ve gönlünün bir semender olduğunu ateşten perva yemediğini dile getirmiştir. Her sabah tıpkı semender gibi ateşe giren âşık, bunun karşılığında sevgiliden bir tebrik ve iltifat beklemektedir.

‘İzârı nârına düşmüş ğidâdur dâne-i hâli
Yimez pervâ ol âteşden gönül murğı **semenderdür** (G.1052/4)

Âferîn itmez misin ol ‘âşık kim her seher
Âteş-i ‘ışka girüp kendin **semender** gösterür (G.1153/6)

Genellikle âşıkla ilgi kurulan semender türlü yönlerden başka unsurlarla ilgi kurularak da ele alınır. Sevgilinin yanağı bir ateş gibi düşünüldüğünde onun üzerindeki ayva tüyleri veya onun üzerine düşmüş saç perçemleri tıpkı ateş içindeki semender gibidir.

‘Aceb sehhârdur zülfüñ ki yanmaz şevk-i rüyuñla
Semender gibi olmışdur aña her dem mekân âteş (G.1456/2)

6.1.32. Şâhîn / Bâz / Şâhbâz / Laçın

Doğan da denilen bu kuş cinsini ifade eden “şâhîn, bâz ve şâhbâz” kelimelerinin genellikle birbiri karşıladığı görülür. Laçın de bu kuş cinsine ait bir türü ifade etmekte olup Muhibbî’nin bir beytinde anılmaktadır.

“Şâhîn, şiirde sevgilinin gönül avlayan saçlarından kinayedir. Âşık, bakışlarıyla bir doğanı andıran saçın perçemleri arasına düşer. Bazen güneş de doğana benzetilir. Çünkü o da gece denen kargayı kaçıırır. Çoğu zaman şehbâz veya şâhbâz şekliyle

⁷⁹ Ceylan, a.g.e., s. 212

karşımıza çıkan doğan veya şâhîn, avının üzerine elden salınır. Şâhbâz, beyaz renkli, evcilleştirilebilen bir avcı kuştur. Şahlar da avlanmak için şâhbâz beslerler. Klasik şiirimiz söz konusu olduğunda elbette avlanacak olan âşıktır. Şâhbâz bazen sevgilinin gözü veya gamzesidir. Bu avcı kuşların boynunda bir çingırağı vardır ve ava salınmadan önce bağlı bulundurulur. Sevgilinin kendisi, zülfü, kaş, gözü, bakışı; âşığın gönlü, ahı, yarası, ona benzetilir. Benzetme yönü, genellikle şâhbâzın başka kuşları avlaması ve kuvvetidir. Sevgili de avcıdır, gönülleri avlamak için, şehbâz veya şâhîn olan saçını kullanır.”⁸⁰

Muhibbî'nin beyitlerinde de şâhîn, yukarıda sayılan özelliklerinin hemen hepsiyle karşımıza çıkmaktadır. Öncelikle şâhîn, sevgili, sevgilinin gözü ve zülfü olarak karşımıza çıkar. Ayrıca sevgili gözünün üstündeki kaşlarla beraber, tel takınmış bir şâhbâzı andırmaktadır. Bu da aslında şâhînin boynuna takılan çingıraklara veya diğer aksesuarlara işaret etmektedir. Tam olarak bir avcı kuş gibi donanmış olan şâhîn bakışlı sevgili karşısında âşık veya âşığın gönlü ise şâhîn tarafından avlanan diğer kuşlar konumundadır. Şâhîn sevgili âşığın gönlünü avlamak istediği zaman artık âşık için onun pençelerinden kurtulmanın imkanı yoktur.

Hîç halâş olmak baña mümkün degül
Kapdı dil murğın Muhib bir **şâhbâz** (G.1368/5)

Gördi çeşmin **şâhinin** cân u dil itdiler gürîz
Şâhbâz itdükçe pervâzı gögercin tagılur (G.1015/2)

Gördi çeşmin şâhinin cân u dil itdiler gürîz
Şâhbâz itdükçe pervâzı gögercin tagılur (G.1015/2)

Bu gönülüm murğı nâgâh itse pervâz
Anuñ şaydına hâzır çeşmi **şahbâz** (G.1229/1)

Kebüter gönülümü çeşmi apardı
Şikârını alur elbette **şahbâz** (G.1255/4)

---

⁸⁰ Canım, a.g.e., s. 480

Minkârına aldukda gönül didi Muhibbî
Beñzer ki gönül murğını kapdı gözi **şahbâz** (G.1260/5)

Kebüter gönülümü çeşmi apardı
Şikârını alur elbette **şahbâz** (G.1295/6)

Gözi üstinde gören kaşlarını
İki teldür sanur dakındı **şahbâz** (G.1296/3)

Bu kebüter gönülümü alup yine minkârına
Hiç halâşa yir mi var çeşmini **Lâçîn** gösterür (G.1039/4)

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönülümüñ **bâzın**
Dü zülfeyni eşriyem iki yanumda bendümdür (G.1048/4)

Kapsa tañ mı bu kebüter gönülümü
Zülfine dirler anuñ çün **şahbâz** (G.1309/2)

Bir beyitte de şair, kendisine hitaben şâhîn gibi zararlı olmaması gerektiğini akbaba gibi zararsız olursa uzun ömür süreceğini söylememektedir.

Muhibbî **bâz** olup olma ziyânkâr
Kem-âzâr ol bulasın ‘ömr-i kerkes (G.1388/5)

Bir beyitte de güneş şâhîne benzetilmiştir. Nasıl ki şâhîn kanatlarını açıp gökte süzülünce diğer hayvanlar ona av olmamak için kaçırırsa güneş de bir sarı şâhîn gibi gökte görüldüğü zaman gökyüzündeki bütün yıldızlar gözden kaybolmaktadır.

Murğ-ı vahşî gibi siñdi her taraf seyyâreler
Şubh-dem **şahbâz-veş** çün açdı bâl ü per güneş (G.1421/6)

6.1.33. Şebdîz

Şebdîz, Hüsrev ü Şîrîn hikâyesindeki Hüsrev’in atının adıdır. Beyitlerde Şîrîn’in atı Gülgûn ile birlikte kullanılmaktadır. Ayrıca şebdîz, gece gibi siyah renkli anlamına da gelmektedir. Renk anlamıyla ve Hüsrev’in atının adı anlamıyla tevriyeli bir şekilde

kullanılmaktadır. Gülgûn ile birlikte kullanıldığı beyitlerde her iki kelimenin renk anlamlarıyla beraber kırmızı ve siyah renklerle boyalı bir tablo karşımıza çıkmaktadır.

‘Işk meydânında koşdum eşkümüñ gülgünını
Zülfî geldi ortaya ol da meger **şeb-dîz** imiş (G.1426/2)

Saçı **şebdîzine** gülgün eşki
Koşalum çünkü vaşlı öñdüli var (G.1108/3)

Düşüp öñine gâşiyesin götürür şabâ
Şeb-dîz-i zülfe yâr kaçan kim süvâr olur (G.1127/4)

6.1.34. Şîr / Gazanfer / Daygam / Esed

“Arslan, dağda veya ormanda yaşayan pençesi kuvvetli, yırtıcı bir hayvandır. İslamiyet’ten önceki ve sonraki Arap ve Fars edebiyatlarında olduğu gibi, Türk edebiyatında da arslan, kuvvetin ve şecaatin başlıca timsalidir.”⁸¹ Dîvân şairleri başta kuvvet ve kahramanlık sembolü olmakla beraber birçok özelliğiyle arslanı şiirlerinde kullanmışlardır. Şairler kendilerini arslanın sıfatlarıyla donatıp çeşitli benzetmeler yapmışlar, zaman zaman da bir arslanı bile alt edecek kuvvette olduklarını belirtip kendilerini üstün tutmuşlardır. Arslanın özelliklerinin sevgiliye yansıtıldığı da görülmektedir. Sevgili de arslan gibi can almakta, bakışlarında arslan heybeti sezilmektedir. Muhibbî’nin beyitlerinde daha çok “şîr” kelimesiyle karşımıza çıkan arslan yerine bir beyitte “gazanfer”, bir beyitte “esed”, bir beyitte de “daygam” kelimesi kullanılmıştır.

Sevgili arslan olunca âşık da onun pençesine düşmüş aciz konumunda olmaktadır. Muhibbî iki beytinde sevgilinin gözüne arslan sıfatı yüklemiştir. Sevgilinin arslan gözünün pençesi şairin gönlünü parça parça etmiştir. Ayrıca bu arslan göz sevgilinin güzellik hazinesinin de bekçisidir.

---

⁸¹ Canım, a.g.e., s. 477

Şîr çeşmüñ pençesinden uşbu göñlüm merdümi
Çäre yok hergiz ħalāşa çāk çāk olmuş yatur (G.1079/3)

Nigehbāni olup ħüsne iki çeşmi **ġazanferdür**
Yāĥūd zülfi tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (G.1052/1)

Arslan ehil bir hayvan değildir. Yakalandığı zaman da ancak zincir altında zapt edilebilmektedir. Muhibbî de arslanın zincire vurulup elde tutulmasını üç beytinde işlemiş ve bu usulün bir adet olduğunu dile getirmiştir. Şair; çıkardığı ahları bir tasma, gözyaşlarını da zincir gibi hayal etmiş, kendisini de aşk tekkesi içinde zincire vurulmuş bir arslan olarak nitelemiştir.

Ṭavķ idüp āhini zencîr idinüp göz yaşını
Dil-i dīvāneyi gör kim niçe **şîrāne** geçer (G.1057/3)

Āhini ṭavķ eyleyüp gözyaşı zencîr olalı
Tekye-i ‘işk içre oldı bu Muhibbî **şîr-veş** (G.1410/5)

Bir beytinde de Mecnun’a arslan sıfatı yükleyen şair, ona aşkının zincirlerini boynuna takmasını söylemektedir. Böylece şair aşk yarışında olduğu Mecnun’a kendini üstün tutmaktadır.

Eylesün mecnūn ‘işkum zülfini zencîrler
Dāyimā ‘ādetdür olur bend içinde **şîrler** (G.1045/1)

Muhibbî, kendisinin aşk dağının aslanı olduğunu, hırslı bir fare sanılmaması gerektiğini söyler. Şairi kapısından kovan sevgiliye sitem ettiği bir beytinde de kendisini bir aslan, rakiplerini de fare olarak nitelemektedir. Sevgili kapısından âşığı (aslan) kovmuş, ağyar (fare) orada kalmıştır. Bu durum karşısında şair, hiç aslanın yerini bir fare tutabilir mi, diyerek sevgilinin kapısına fare sıfatlı ağyarın değil, aslan sıfatlı âşığın yani kendisinin yakışacağını ifade etmektedir.

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağyār
Tutar mı ħiç **şîrūñ** yirini mūş (G.1407/3)

Kühsâr-ı ‘ışk pîşesinüñ **nerre-şiriyüz**

Sanma ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz (G.1219/4)

Şair, gam çekmekten artık sararmıştır. Yüzü sarı bir hal alan şair bu haliyle kendisini gam çölünün arslanı olarak nitelemektedir.

Geh Muhibbî dâğ-ıla küh-ı belâ kaplanıdur

Rüy-ı zerd-ile gehî deşt-i gama **daygamlaruz** (G.1332/5)

Şairler zaman zaman eski devir üstatlarıyla şiirlerinde boy ölçüşmüşler, onların isimlerini anarak onları alt ettiklerini çeşitli yollarla ifade etmişlerdir. Muhibbî de şiir meydanında bir arslan olduğunu, bu haliyle Nizâmî’nin bile pençesini burduğunu, artık onunla kimsenin yarışamayacağını dile getirir.

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe

Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün **şir-i zebânidur** (G.1087/5)

“Güneş, şekli ve rengi itibariyle arslanın yelelerine benzetildiği gibi, eski astronomiye göre güneşin arslan (hamel) burcunda bulunuşu ve hamel burcu döneminde yeryüzüne hakim olması sebebiyle de güneşle ilgi kurulur.”⁸² Bir beytinde Muhibbî bu ilgiyi hatırlatarak güneşin bir arslan gibi felek atına bindiğini ve başına altın miğfer taktığını söylemektedir.

Oldı **şirâne** bu esb-i çarh-ı gerdûna süvâr

Ol sebebden başına urındı zer miğfer güneş (G.1421/3)

Esed burcından ol hırşîd-i enver

Cihâni eyledi cümle münevver (G.1193/1)

Bir başka beytin hayal tablosunda ise Mecnun gam vadisine düşüp saçları darmadıgınlık olunca bu durumu görenler aslanların pençelerini onun saçlarına tarak olarak görmektedir.

---

⁸² a.g.e., s. 478

Olaldan vādi-i ğamda perīṣān saçı Mecnūnuñ
Görenler **pençe-i şîri** anuñçün şānedür dirler (G.1101/3)

6.1.35. Tāvûs

Sülüngiller familyasından, tiz sesli, süslü, parlak ve güzel renkli, önceden cennet bekçisi olduğu rivayet edilen kuştur. Tāvûs, kibrin sembolü olarak görülür. Kibrinden dolayı tüylerinin bütün güzelliğine rağmen ayaklarının ve sesinin çirkin yaratıldığı söylenmektedir. Muhibbî'nin beyitlerinde tāvûsun kanatlarını açıp edalı bir şekilde yürüyüşü işlenmektedir. Bu edalı yürüyüşten serviler bile salınmayı öğrenmektedir.

Ħalka Ħalka sünbülü bād esse ditrer her taraf
Sanki bir **ṭāvūsdur** cevlān idüp per gösterür (G.1153/3)

Ṭāvūs-şifat cilve kılup seyr-i çemen kıl
Tā serv-i sehī ögrene senden salınışlar (G.1139/2)

6.1.36. Tûtî

Dîvân şiirinde daha çok tüylerinin renkliliği, konuşma özelliği, şekerle beslenmesi, ayna karşısında eğitilmesi gibi özellikleri ile işlenen bir kuştur. Bir benzetme unsuru olarak geniş bir yer tutar. Özellikle sevgili için bir benzetme unsuruken zaman zaman âşık için de kullanılır. Sevgili tûtî gibi tatlı dillidir. Bazı beyitlerde tatlı dilli olma özelliği ile tûtînin şekerle beslenmesi arasında bağ kurulur. Zaman zaman âşık da tûtî gibi düşünülür. Bu durumda âşığın da tûtî gibi sözler sarfettiği, sevgili karşında tatlı dil döktüğü ifade edilmiş olur. Beyitlerde “şeker, şîrîn, tatlı dil, renk, ayna” kelimeleriyle tenasüp oluşturacak şekilde karşımıza çıkar.

Sevgilinin ağzından dökülen sözler tatlıdır. Bu durum da bize tûtînin şekerle beslenmesini ve ağzında şeker oluşunu hatırlatır. Sevgili de tûtî gibi tatlı sözler söylemektedir.

Her kaçan şîrîn kelām ol dilber agzından düşer
Sanki söyler **tûtîdür** kim sükker agzından düşer (G.1025/1)

Âşık da sevgiliden bahis açtığı zaman ağzından tatlı sözler dökülür. Bu durumda tûtî benzetmesi âşık için kullanılır. Âşık sevgilinin şeker gibi tatlı dudaklarından bahsetmeğe başladığı zaman tûtî gibi tatlı sözler sarf eder. Ona o özelliği kazandıran aslında sevgilidir. Âşık sevgilinin tatlı dudaklarından bahsettiği için ağzından çıkan sözler de tatlanmıştır. Bu hayalde âşık bir tûtî, sevgilinin dudağı (dudağının bahsi) onun ağzındaki şekerdir.

Eydeli şekker lebi şîrîn zebânın vaşfını

Bu Muhibbî tab'ını **tûtî** gibi gūyâ ider (G.1171/5)

Şair bir beytinde sevgiliyi tûtîye, rakiplerini de kargaya benzetmektedir. Tûtî sevgilinin etrafında olmak isteyen karga rakiplerin bu isteklerini olumsuz karşılamakta ve karga ile tûtînin bir arada olamayacağını onlara hatırlatmaktadır. Tûtî doğada yaşadığı gibi aynı zamanda bir kafes hayvanıdır. Kafeste itina ile bakılan ve eğitilen bir kuştur. Dolayısıyla böyle değerli bir kuşun, uğursuz sayılan karga ile bir arada olması mümkün görünmemektedir.

Hem-nişîn olam dir imiş ba'zılar ol meh-ruha

Hîç ola mı **tûtî** ile cem' olalar zâğlar (G.1194/7)

Şairin bir hayal sahnesinde ise tûtînin eli şekerle ulaşamazken, sinekler şekerle bayram etmektedir. Burada şekerle beslenen tûtînin ondan mahrum kaldığı, o şekerin üstüne sineklerin üşüştüğü bir tablo çizilmektedir. Burada tûtî, âşığa; şeker, sevgiliye; sinekler de rakiplere benzetilebilir. Bu durumda dîvân şiirinin âşık-sevgili-rakip anlayışı ve ifadesi karşımıza çıkar: Âşık sevgiliye ulaşamazken rakipler onun etrafına bir sinek ordusu gibi üşüşmüştür.

Tûtînüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere

Karşusından şekker-ile 'iyş ider her dem meges (G.1385/2)

6.1.37. Zag / Gurâb

“Şiirlerde zag, bazen de Arapça haliyle “gurab” şeklinde zikredilir. Rakibin simgesidir. Kiskançtır, ara bozucudur, karıştırıcı, dışı gibi içi de kara, kötü kalpli, hileci,

hırsız, uğursuz, kısacası bütün olumsuzlukları üzerinde toplamış olumsuz bir kuş olarak bilinir. Rengin kara oluşu, kara rengin olumsuz çağrışımlarından dolayı renk benzetmelerinde önemli rol oynar.”⁸³ Bu özellikleriyle karga, Muhibbî'nin beyitlerinde de işlenmiştir. Sevgiliyi bir tuti veya bülbül olarak niteleyen şair onunla bir arada olan veya olmak isteyen herkesi kargaya benzetmiş, karga ile bülbül/tuti bir arada olamazlar, diyerek onların sevgilinin yanından ayrılmasını istemiştir.

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruha
Hîç ola mı tûfî ile cem‘ olalar **zâğlar** (G.1194/7)

İrem bâği-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnak
Gider agyarı kapuñdan ki bülbülle **ğurâb** olmaz (G.1318/2)

Rakibin siyah yüzüyle karganın siyahlığı arasında bir ilgi kuran şair, rakibin sözlerini de karganın çirkin sesine benzetmiş ve karga gibi ötüp uğursuz şeyler söylediğini ifade etmiştir.

Sakın aldanma raķīb-i rû-siyāhuñ kavline
Bir **ğurâb** ötetura niçe şer agzından düşer (G.1025/2)

Bir beytinde de kargaların bir bahçeyi talan etmesi sahne edilmektedir. Sevgilinin güzellik bahçesinin (yüz) bekçisi olan göz uykuya dalmışken kargaya benzeyen zülfü de onun üstüne kanadını asmıştır.

Bâğ-ı hüsni üzre asmış zülfini **perr-i ğurâb**
Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h̄‘âb üstindedür (G.1181/3)

Bir başka beyitte çarh (gökyüzü) kargaya teşbih edilerek dîvân şiirinde feleğe yüklenen olumsuz sıfatlarla karganın olumsuz özellikleri adeta birleştirilmiştir. Âşığın bükülmüş beli “yeni ay”a teşbih edilmiş, o da karga feleğin ağzında bir kemik gibi durmaktadır. Bu benzetmede de yine karganın karalık özelliği ile gecenin karalığı hayal unsuru olarak örtüşmektedir.

---

⁸³ Canım, a.g.e., s. 514

Bükilmiş kıddümi görüp anı sen mâh-1 nev sanduñ
Ĝurâb-1 çarhuñ agzından düşürmiş üstüñ`ānumdur (G.1085/3)

6.1.38. Zenbûr

Arı, Muhibbî'nin iki beytinde iğnesiyle sokması özelliği ile işlenmiştir. Beytin birinde şair kendisine nasihatte bulunarak ve dünya hayatını bir arıya benzeterek; dünyanın lezzetine aldanmaması gerektiği, eğer aldanırsa arı gibi iğnesiyle ona vuracağı konusunda uyarılmaktadır. Diğer beyitte de âşık sevgilinin tatlı dudağını ağzına almak istemekte ama âşık amacını gerçekleştirmeden sevgili gamze okuyla bir arı gibi onun sinesine vurmaktadır.

Lezzet-i dünyāya aldanma Muhibbî sunma el
Neşterini tā ki urmaya saña **zenbûr-veş** (G.1437/5)

La'1-i şîrîñüñi cānā almadın ben agzuma
Ĝamze okın sîneme urduñ benüm **zenbûr-veş** (G.1466/2)

6.2.BİTKİLER

Dîvân şiiri soyut bir edebiyat olmasının yanında şairler günlük hayattan ve doğadan faydalanarak çeşitli hayal manzaraları oluşturmuştur. Bitkiler de şairlerin sıklıkla başvurdukları doğa unsurlarıdır. Sevgilinin çeşitli unsurlarına ve âşığın bazı durumlarına banezmelik olarak kullanılan bitkiler Muhibbî tarafından da sıklıkla kullanılmıştır.

6.2.1. Ar'ar

Ar'ar, dikenli ardıç ağacı, dağ servisi, yabancı servi denen ağaç cinsidir. Sevgilinin boyunun benzetildiği uzun yapılı ağaçlardandır. Diğer ağaçlarda olduğu gibi sevgilinin boyu posu, endamı bu ağaçlardan üstün tutulur. Sevgilinin endamı karşısında yenik düşmektedir. Sevgilinin bo yu söz konusu olduğunda bu tür ağaçlarla bir tutulması mümkün değildir. Sevgilinin uzun boyu elbette onlardan üstün olacaktır.

Nigārā kāmētūñ serv olalıdan
Görüp pest oldı 'ar'arla şanavber (G.1193/3)

Ḳadd-i yārı sen sen ol gel serve teşbîh eyleme
Hîç serv-ile berâber ola mı 'ar'ar kâmiş (G.1416/3)

6.2.2. Ayva

Sonbaharın habercisi, iri, sarı ve sulu bir meyvedir. Dîvân şiirinde daha çok sevgilinin çenesi için benzetilen olarak kullanılmaktadır. Muhibbî'nin iki beytinde rastladığımız ayva, bu özelliğinin dışında kullanılmıştır. Âşık, sevgiliye gönlünü elma diyerek sunmaktadır. Ancak sevgili onun elma diye sunduğu gönlü ayva olarak görmektedir. Burada iki meyve arasındaki tat farkı söz konusu olabilir. Bir beyitte de sevgili başkalarına şeftali verirken hasta gönüllü âşığa ayva vermektedir. Her iki beyitte de ayva ve gönül arasında bir ilgi kurulmaktadır. Bu durum, ayvanın kalbe faydalı olması özelliğiyle örtüşmektedir. Sevgilinin hasta gönüllü âşığa ayva sunması bu ilgiyi akla getirmektedir.

Yāra sundum ‘iydgehde gönlümi elma diyü
Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi **ayvā** satar (G.1041/4)

Bāğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftālular
‘Āşık-ı dil-ḥaste ger varsa aña **ayvā** satar (G.1082/2)

6.2.3. Bakam

“Jameika, Zengibar ve Hindistan gibi ülkelerde yetişen, kırmızı ahşabı ve boya üretiminde kullanılan öz suyuyla tanınmış büyükçe bir ağaçtır. Mütercim Âsım’ın Kâmûs’ta anlattığına göre bu ağacın ahşabı kaynatılarak elde edilen boyalı su kırmızı renge boyamada kullanılmış.”⁸⁴ Başka özellikleriyle de beytlere yansıyan bu ağaç türü daha çok kırmızı ve kırmızılık ile ilişkilendirilerek ele alınmaktadır. Bir beytinde Muhibbî de gözyaşlarını bakam ağacına teşbih etmiştir. Bakam ağacından elde edilen kırmızı su gibi âşığın gözyaşları da ağlamaktan kıpkırmızı olmuştur.

Nigārā gözlerüm yaşı **baḳamdur**
Anuñçün kim yidüğüm derd ü ğamdur (G.1146/1)

6.2.4. Benefşe

“Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçektir. Dîvân şiirinde kokusu, koyu rengi, boyunun eğriliği ve şekil yapısıyla sık sık anılmıştır. Şiirlerde daha çok “benefşe” şeklinde geçer. Boynunun eğriliği ve toprağa yakın oluşu, baş eğmek, boynunu eğmek, kulağını burmak, toprağa secde etmek, kara toprakla beraber olmak gibi deyimlerle anlatılır. Baharda ilk önce açan çiçek olarak menekşe, baharın müjdecisi kabul edilir. Benefşe şarabından, benefşe şerbetinin hastalıklara iyi geldiğinden söz edilir.”⁸⁵

Muhibbî de benefşeyi baharın müjdecisi olma, boynunun eğik olması gibi özellikleriyle anmıştır. Boynunun eğriliği doğal bir olayken şair bu durumu, söz konusu çiçeğin sevgilinin zülfünü gördükten sonra kıskançlığına veya acizliğine bağlamaktadır.

⁸⁴ Şentürk, a.g.e., s. 46

⁸⁵ Canım, a.g.e., s. 519,520

Ayrıca şair benefşe içmekten de bahseder. Bu da benefşe şarabına ya da benefşe şerbetine işaret etmektedir.

Döşedi zümrüt bisâtlını **benefşe** bāgda
Nev-bahā[r] ile bu demde oldı ‘ālem lālezār (G.1078/5)

Yetīmāne **benefşe** başın egmiş
Bu kaygular aña bilsem nedendür (G.1112/35)

İçersem gülşen içinde **benefşe**
Harām olsun nigārā baña sensüz (G.1216/4)

Bāgda zülfüñ **benefşe** göreli
Boynın egmiş baş aşaga eylemiş (G.1442/6)

6.2.5. Bîd

“Söğüt. Su kenarında oluşu ve yapraklarının titreyişi bakımından divan edebiyatında teşbihlere konu olmuştur.”⁸⁶ Mubibbî’nin bir beytinde “bîd” kelimesiyle andığı söğüt ağacı, servi ile birlikte sevgilinin boyu için yarış halindedir. Servi, sevgilinin boyu ile yarışa girince bunu duyan söğüt kıskançlığından yüzüne hançer çekmektedir. Bu manzara da söğüt ağacının yapraklarının titremesini hatırlatmaktadır.

Serv kıddüñ ile da‘vā eylemiş
Bîd işidüp yüzine hançer çeker (G.1031/2)

6.2.6. Cev

“Tahıllar arasında daha az değere sahip olan arpa daha çok küçüklüğü ve az değeriyle beyitlerde karşımıza çıkmaktadır. Arpa şiir ve konuşma dilinde küçüklük ve cüziliği temsil eder. Herkesçe bilinen bir tahıl olması bakımından “bir tane arpa” hacim, ağırlık, boy ve görüntü itibarıyla yaygın bir küçüklük ölçüsü olarak gösterilir.”⁸⁷

⁸⁶ Pala, a.g.e., s. 72

⁸⁷ Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, s. 350

Muhibbî de bu ölçüyü bir beytinde kullanmış, gam harmanında o kadar sıkıntı çekmesine rağmen bir arpa kadar bile bir şey elde edemediğini ifade etmiştir.

Ėam hırmeninde cānā bir **cevce** hāşlum yok
‘Işık āteşine yanmış dil anda bir giyehdür (G.1119/2)

6.2.7. Çemen

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer veya taze yeşil ot anlamına gelen çemen, hem bitkilerin yetişme mekânı hem de bir eğlence ve gezinti yeri olarak beyitlerde yer almaktadır. Özellikle yeşil olma özelliği ön plana çıkarılır.

Terk eyle kamu fikri hemān saña gerekli
Bir yār-ı perī-çehre vü mey āb u **çemendür** (G.1029/4)

Gül gonca hāndāndur **çemen** serv-i revānum kandadır
Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadır (G.1090/1)

Dil ruħlaruñı yād idicek işi zār olur
San kim **çemende** şevk-i gül-ile hezār olur (G.1127/1)

Reyāhīn şāhınuñ tahtı **çemendür**
Gelen dīvānına serv ü semendür (G.1112/1)

Bülbül **çemende** sanma ki dāyim sür[ü]d ider
Gül şevkı-y-ile bülbülüñ işi āh u nāledür (G.1192/2)

İdenler vaqt-i gülde geşt-i gülşen
Didiler ‘iyy ü nüş olmaz **çemensüz** (G.1225/2)

Bülbül oldı çün **çemende** nağme-sāz
İy yüzi gül sen daħı kıl bezme sāz (G.1368/1)

Cihān içre baña küyuñ **çemen** bes
Ki zīrā herkese ħubb-ı vaţan bes (G.1376/1)

6.2.8. Çiçek

Farklı renklerde ve kokulardaki kır ve bahçe bitkilerinin genel adı olarak kullanılan çiçek, bir güzellik ve süsleme unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Şair de her bir çiçeğin bir güzele benzediğini ifade ederek çiçek ve güzellik arasında ilgi kurar. Bir beyitte de sevgili tülbindinin kenarına bir çiçek iliştiirmektedir. Bu manzara da çiçeğin süsleneme için kullanıldığına işaret eder.

Olup her bir **çiçek** bir hūba mānend
Aralarında nergis ğamze-zendür (G.1112/2)

Başına sançup **çiçek** zeyn eylemiş dülbindini
Dir gören tācina ya'nī dürr ü gevher bağlamış (G.1424/4)

6.2.9. Çınâr

Çınâr ağacı şiirlerde daha çok uzun ve heybetli boyu, dalları, yapraklarının şekli ve uzun ömrü dolayısıyla işlenmiştir. Çınârın bu özellikleri onun birçok benzetmeye ve hayale konu olmasını sağlamıştır. Yapraklarının ele benzemesi öne çıkan benzetme unsurlarındandır. Yapraklarının bu şekliyle çınar, kimi zaman dua eden kimi zaman alkış tutan kimi zaman el bağlayıp duran bir kimse olarak hayal edilmektedir.

Muhibbî'nin çınârı andığı iki beytinde; gül bahçesinde çiçekler ve servi ağaçları dans ederken bunlar karşısında çınâr da alkış tutmaktadır. Sevgilinin boyunu seyreden çınâr artık onunla yarışı bırakmış sevgili karşısında el bağlayıp onun hizmetine girmiştir.

Şahn-ı gülşen toptolu olmuş yine ezhār-ıla
Rağsa girmiş servler hem ellerin karsar **çınâr** (G.1078/4)

Temāşā ideliden kıdd-i dil-cūñı şehā
Hıdmete bağladı bil karşıña el tutdı **çınâr** (G.1205/3)

6.2.10. Çîne

Tane ve kuş yemi anlamlarına gelen çîne kelimesi çene ile tevriyeli olarak kullanılmıştır. Şair, eceli bir kuşa benzetmiştir. Dolayısı ile bu kuşun gıdası da insanların canıdır. Ecel kuşu, yem gibi gördüğü canları derlemekte, avlamaktadır. Beyitte çînenin çene anlamı da sezilmektedir. Ecel kuşu insanların çenesi dermektedir. Bu durum da ölülerin çenesinin bağlanması âdetine bir hatırlatmadır.

İy Muhibbî ğaflet itme aç göz uyhudan uyan

Turmadan dirmekdedür murğ-ı ecel çün **çînemüz** (G.1241/5)

6.2.11. Dâne

Dâne veya tane; arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyveye verilen genel isimdir. Tohum gibi ufak, yuvarlak şeyler için de kullanılır. Ayrıca kuş avlamada kullanılan yem olarak da karşımıza çıkar. Küçük, nokta gibi görünümüyle sevgilinin benine benzetilen dâne, Muhibbî'nin beyitlerinde de bu özelliğiyle kullanılır. Sevgilinin zülfü âşığın gönlünü avlamak için tuzak olarak dâneye benzeyen benini kullanmaktadır. Veya âşık sevgiliyi avlama niyetine girip kendi başını dâne gibi gösterip sevgiliye tuzak kurmak istemektedir.

Ğarra olma sebzear-ı 'ömrüñe

Dâne gibi kendüñi ğarmanda gör (G.1089/5)

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı

Aña murğı olan vahşî başuma **dânedür** dirler (G.1101/4)

Dil murğı görüp ğâlüñi zülfüñe tutıldı

Bu bend ü belâlar hep **dâne** içündür (G.1011/2)

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfün duzağ

Yir yirin ğâli anuñ içinde dökmiş **dâneler** (G.1170/3)

Gülşen-i hüsninde dil murğın yine şayd itmege

Zülfî ağında Muhibbî ğâli anuñ **dânedür** (G.1178/7)

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil
Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyādumuz (G.1317/2)

Zülfini çîn eyledi dil murğını şayd itmege
Hâlini kodı içinde eyledi san **dâne** ‘arz (G.1484/4)

‘Ărızında dâne-i hâline el sunma sakın
Ădem’i cennet içinden çıkaran çün **dānedür** (G.1059/3)

6.2.12. Diken / Hâr

“Diken, bazı bitkilerin, özellikle de gülün gövdesinde, yaprak veya dallarında bulunan sert, ucu sivri ve delici çıkıntılara verilen isim. Günlük yaşamda ve edebiyatta genellikle gül ile birlikte anılır. “Gül dikensiz olmaz” sözü de bu gerçekliği anlatmaya yöneliktir. Edebiyatta, gül adının geçtiği metinlerde adı anılan diken olumsuz bir kişilik olarak sunulur. Divan şiir ve nesrinde güle ulaşmaya çalışan âşık bülbülün önündeki en büyük engeldir. Gül dalına konan bülbülün göğsünü tırmalar, gönlü yaralı âşığın bağırını kanlar içinde bırakır. Bu davranışıyla sanki gülü bülbülden kıskanır, kendisinden başkasına yar etmek istemez.”⁸⁸

Muhibbî’nin beyitlerin “diken”, “hâr” ve “hâr u hes” biçimlerinde karşımıza çıkan diken, gül sevgili karşısında bülbül olan âşığın gönlüne yaralar vurmakta, sürekli âşık ve gül sevgili arasında bir engel olarak durmaktadır. Gülün gövdesinde duran ve âşığa göre gülle dost olan diken, bülbül ona her ulaşmak istediğinde bağırına yaralar açmaktadır. Sevgili âşığın bübbül gibi inlemelerini görmezden gelip daima rakiplere iltifat eder. Şaire göre gül nasıl dikensiz olmazsa sevgili de rakipsiz olmaz. Aslında âşığın sevgiliye ulaşmasını engelleyen her şey bir rakip ve diken olarak karşımıza çıkar. Burada diken ile ilgili birkaç örnek vermekle yetnildi. Diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa
Her kanda ki gül bite anuñ yarı **dikendür** (G.1029/2)

⁸⁸ Zavotçu, a.g.e., s. 319,320

Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña raķīb
Bu meşeldür ki **diken** zaķmını bñlbñl ğötürür (G.1083/3)

Benüm ħālüm digergñn müdde‘iden
Nite kim bñlbñlññ derdi **dikendür** (G.1203/4)

Olurđı yārı kuçmak pīrehensüz
Eger cān tensüz ola gül **dikensüz** (G.1216/1)

Muĥibbī yārı aġyār-ıla ğördüm
Didüm ‘ālemde ğül var mı **dikensüz** (G.1225/5)

Diken beyitlerde “hâr u hes” yapısıyla da karşımıza çıkar. “Çalı çırpı, çer çöp, süprüntü” anlamlarında kullanılan bu ifade yine diken ve rakibi karşılamaktadır.

Hem-nefes kılup raķībı eyleseñ yanuñda ħāş
Kim ‘acablar ğül yanında eksük olmaz **ĥâr u ĥes** (G.1375/2)

Ĥasretiyle bñlbñl-i cān niçe feryād itmesün
Āh ider bī-çāre bñlbñl ğül kuçar her **ĥâr u ĥes** (G.1384/3)

Şem‘ gibi ġiceler tā şubĥa dek kan aġlaram
Şoĥbet eyler gice ġündüz yār-ıla her **ĥâr u ĥes** (G.1383/2)

Ĥasretiyle bñlbñl-i cān niçe feryād itmesün
Āh ider bī-çāre bñlbñl ğül kuçar her **ĥâr u ĥes** (G.1384/3)

“Hâr u hes” ifadesi değersiz şeyler için kullanılmakta ve dünya malını karşılamaktadır. Ayrıca rakiple beraber yine âşığın karşısında olan zahid için de kullanılmaktadır.

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi
Rind olanlar diyeler saña nihāyet **ĥâr u ĥes** (G.1389/4)

Hâr u hesdür virmeyüz dünyâ metâ‘ına gönül
Fâriğuz âzâdeyüz dünyâda deryâ-dillerüz (G.1243/2)

“Hâr u hes”, âşîğın kirpikleri için de benzetme unsuru olmaktadır. Âşık gözyaşlarını dizginlemek için kirpiklerini sed olarak kullanmakta ancak gözyaşlarına yine de engel olamamaktadır. Bunu da bir okyanus akıntısını durdurmak için çalı çırpı kullanılmasına benzetmektedir.

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı
Hâr u hesle kim görüpdür râh-ı ‘ummân bağlanur (G.1157/3)

Şair, ayrıca sevgilinin ayva tüylerini de dikene benzetmektedir. Âşık, sevgilinin gül bahçesine benzeyen yanağını seyretmek isterken araya dikene benzeyen ayva tüyleri girmekte ve onun seyrine engel olmaktadır.

Komadı haddüñi görmek girdi haţtuñ araya
Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak **hâr** seyr (G.1054/3)

Gül-bülbül ilişkisinden başka diken âşîğı üzen, ona eziyet eden başka şeyler olarak da karşımıza çıkar. Bir beytinde şair, melamet kavramını dikenle birleştirerek sunmaktadır. Melamet dikenini onun eteğine dolaşmış, namus elbisesini yırtmadan da onu bırakmayacaktır.

Dâmenüme dolaşan çünkim melâmet **hârıdur**
Âhir ol çâk itmeyince câme-i ‘ârum komaz (G.1336/2)

Har ü hes tamlamasının âşîğın zayıflıktan çöpe dönmüş bedeni için kullandığı da görülür.

Götürse eşk-i çeşmüm n’ola cismüm
Ne tañ deryâ getirür **hâr-ıla hes** (G.1388/4)

6.2.13. Elma

Gönlünü elmaya benzeten şair onu sevgiliye sunmakta ancak sevgili onun bir elma değil ancak ayva olabileceğini söylemektedir.

Yāra sundum ‘iydgehde gönlümü **elma** diyü
Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayvā satar (G.1041/4)

6.2.14. Gendüm

Buğday anlamına gelen “gendüm”, beyitlerde küçüklüğü ve öğütülüp un elde edilmesiyle işlenmektedir. Şair, mihmet taşıyla dövülüp un olmaktadır. Ayrıca çarh yani felek elinde bir değirmen varmış gibi insanları buğday gibi öğütüp yok etmektedir.

Seng-i miñnetle Muhibbī dögilüp un oldugın
Anı **gendümden** tefahhuş eyleme gerdüna sor (G.1106/5)
Nevbet-ile halkı bir bir ögidür **gendüm** mişāl
Uşbu çarh-ı bī-vefānuñ āsiyābı var-ımış (G.1401/6)

6.2.15. Giyeh

Ot, taze ot anlamına gelen giyeh, meyvesiz ve faydasız olma özelliğiyle bir beyite konu olmuştur. Şair, gam harmanında bir arpa kadar bile elde ettiği bir şey olmadığını, bir otu öğütüp durduğunu söylemektedir.

Ġam hırmeninde cānā bir cevce hāşılum yok
‘Işk āteşine yanmış dil anda bir **giyehdür** (G.1119/2)

6.2.16. Gonca

Açılmamış çiçeklere veya tomurcuklara genel olarak verilen isimdir. Ancak gonca denilince ilk akla gelen gülün açılmamış halidir. Kapalı olması yönüyle sevgilinin ağzı ve dudaklarının kapalı ve küçük oluşu arasında ilgi kurulur ve sevgilinin ağzı ve dudakları goncaya benzetilir. Rengi dolayısıyla yine dudaklar ve içi şarap dolu

kadeh yerine istiare yoluyla kullanılır. Bu kapalı çiçeğin açılmasında sabanın da etkisi vardır. Açılma özelliği ifade edildiği zaman saba ile birlikte anılır.

“Gonca açılınca çiçeğin (genellikle gülün) kokusu ortaya çıkar. İçinin kırmızılığı ve tazeliği nedeniyle de ele alınan gonca, içinde mücevher saklama (la’l dudaklar ve inci dişler) özelliği gösterir. Gonca, bazen kadehi andırır, bazen de defter olur. Kadeh oluşu, içinin şarap rengine de olmasından, defter olması da içinde yapraklar bulunmasından dolayıdır. Kapalı ve bakir olması nedeniyle ise bir geline benzetilir.”⁸⁹

Ėonca hemyānından alsa zer ‘aceb midür şabā
Nergisün çęşminden alur sürmesin bir ogrudur (G.1064/4)

Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda
Senün iy lebleri **ġonca** yüzünüñ gülsitānidur (G.1087/4)

Gül **ġonca** ġandāndur çemen serv-i revānum kandadur
Olmadı rāġat cān u ten ārām-ı cānum kandadur (G.1090/1)

Ėoncanuñ pāyına ġşār itmege iy gül‘izār
Kīse-i surġı içinde zerleri mestūrdur (G.1097/3)

İy saçı sünbül lebi **ġonca** yañağı verd-i ter
Bāġ-ı ġüsnünde olupdur gözlerüm yaşı maġar (G.1116/1)

Gonca ile ilgili birkaç örnek verilmiş olup diğer beyit örnekleri için dizinini ilgili maddelerine bakılabilir.

6.2.17. Gül / Verd

Gül, birçok özelliğiyle dīvān şiiirinde en çok anılan çiçektir. Daha çok bülbül ve dikenle birlikte anılmaktadır. Bu durum da dīvān şiiirinin aşk üçgeni olan “âşık-sevgili-rakip” üçlüsünün sembolü olarak karşımıza çıkar. Gül, sevgilinin yanağına, yüzüne hatta kendisine benzetilen çiçektir. Bazen de bu unsurlar güle benzetilir. Sevgilinin yüzü

⁸⁹ Pala, a.g.e., s. 168

ve yanağı gül yaprakları gibi narindir. Renk bakımından da yanaklar kırmızı veya hafif pembe olma özelliğiyle güle benzer. Sevgili de gül ve gül fidanı gibi narin olduğu için güle benzetilir. Bu benzetmenin ötesinde kimi zaman da gül, sevgiliyi ve onun narin yüzünü kıskanır durumda karşımıza çıkar.

Gülün dallarında daima diken, etrafında da bülbül bulunur. Bülbül, güle olan aşkından şakıyıp dururken gül ona değil dikene iltifat eder. Bu durum da bülbülü kahreder. Bu manzarada gül sevgiliyi, bülbül âşığı, diken de âşığın sevgiliye ulaşmasını engelleyen veya sevgilinin yüz verdiği rakibi karşılamaktadır.

Klasik bir aşk manzarası ve mazmunu olan bu tabloyu Muhibbî de çeşitli hayallerle şiirlerinde işlemiştir. Şair bu yaygın benzetmelerin yanında şiirlerini veya şiir defterlerini de güle benzetmiştir. Ayrıca renginin kırmızı olması ve şekli dolayısıyla kadeh içindeki şarap veya kadeh olarak işlediği de görülür.

Gül açmaya başladığı zaman bahar veya yaz başladı demektir. Bu durum “gül-devri”, “gül eyyamı”, “gül mevsimi”, “gül vakti” ifadeleriyle beyitlerde karşımıza çıkar. Şairin özel olarak andığı gül türleri arasında “gül-i ra’na”, “gül-i ter / verd-i ter”, “gül-i hamra”, “gül-i nevreste” görülmektedir. Gül-i ra’na; bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı olan güle verilen isimdir. Gül-i hamra, kırmızı gülü karşılar. Gül-i ter ve gül-i nevreste ise yeni çıkmaya başlayan güllere isim olarak kullanılır.

Vir cānı būsesini anuñ ol dem aladur
İtdi cemāli **güllerini** çün nigār ‘arz (G.1004/3)

Her tarafından **güller** açılır cihān rüşen olur
Yār nāz-ıla kaçan gelse ‘izārın ter tutar (G.1006/3)

Beñzerem dimiş nigārā haddüñe
Bu sözinden sen **güli** şermende gör (G.1089/2)

Haṭā-y-ıla yüzüñe **gül** didümse
Haṭā itse n’ola kul ādemīdür (G.1176/2)

Aglasam ol gonca-leb handān olursa tañ mıdur
Her kaçan bārān ola **gül** açılır handān olur (G.1195/6)

Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm bārānını
Gül gibi gülzār-ı hüsn içre gönül handān olur (G.1196/3)

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin
Kāyinātuñ kimse dimez senden özge **verdi** var (G.1021/4)

Şi‘rümüñ her beyti güldür hāttı sünbülde nişān
İy Muhibbī sünbüle baglu gazel **gül-destedür** (G.1132/5)

Sa‘y eyleme ağıyārsuz yār ele girmez
Gülşende nite bir **gül-i bī-hār** ele girmez (G.1313/1)

İy Muhibbī giceler meclisi zeyn itmeg-içün
Sāğar u bāde vü şem‘ ü **gül-i hamrāy**ı getür (G.1070/5)

İy gül yañaguñ ol **gül-i handānuma** beñzer
İy serv boyuñ serv-i hırāmānuma beñzer (G.1189/1)

Ol **gül-i nevresteyi** hār-ıla bir yirde görüp
Şübḥ olunca iñleyüp derdiyle bülbül ağlamış (G.1415/3)

Tañ degül bülbülleyin kūyuñda efgān eylesem
Sen **gül-i pür-hārdan** cānumda āzār özgedür (G.1117/3)

Bu Muhibbī bāğ-ı hüsnüñ her kaçan medḥ eylese
İy **gül-i ra‘nā** aña kim bülbül-i gūyā dimez (G.1354/5)

Lebūñden goncalar dem-beste oldu
Ruḥuñ şermendesidür hem **gül-i ter** (G.1193/4)

Gül ile ilgili burada sınırlı örnek verilmiş olup diğer örnek beyitler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.2.18. Gülnâr

Nar çiçeğidir. Sevgilinin yüzünün veya yanağının rengine benzetme olarak kullanılmıştır. Gül ve nar kelimelerini de çağrıştıran kelime de bu renk benzetmesi daha da etkili olmaktadır. Gül zaten kırmızı ve pembe tonlarındaki renkleriyle sevgilinin yüzüne benzetilir. Bunun yanında nar yani ateş de kırmızı, kızıl tonlarındaki rengiyle şair tarafından benzetme unsuru olarak kullanılmıştır.

Yüzüñ nûrına kim dir nâra beñzer

Ya kimdür kim diye **gülnâra** beñzer (G.1099/1)

6.2.19. Haşhaş

Farklı şekillerde kullanılan haşhaş bitkisi, ezilerek elde edilen tozları dolayısıyla ele alınmıştır. Âşık sevgilinin mahallesine gittiği zaman başına çokça cefa taşı yağmaktadır. Cefa taşları tıpkı haşhaş gibi aşığın başını ezmektedir.

Şol deñlü yagar seng-i cefâ kûyına varsam

Başum biñ eger olsa olur cümlesi **haşhâş** (G.1422/4)

6.2.20. Kâh

Saman veya saman çöpü demek olan kâh, âşığın zayıf bedeni ve sararmış yüzü için teşbih unsuru olarak kullanılmıştır.

Kâha dönmiş cismüñi gam hırmeninde âh-ıla

İy Muhibbî götürüp yirden anı bāda getür (G.1035/5)

Bilmez iken hırmen-i gamda bu cism-i zerdümi

Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir **kâh** imiş (G.1455/4)

6.2.21. Karanfil

“Dîvân edebiyatında sevgilinin yüzündeki ve gerdanındaki benlerin siyahlığı ve yuvarlaklığı itibariyle benzetildiği unsurlardan biridir.”⁹⁰ Muhibbî'nin bir beytinde ağız kokusunu giderici özelliğiyle karşımıza çıkmaktadır. Sevgili sarhoş olduğu vakit belki de kendinde olmadığından saçının ucunu ağzına götürmektedir. Bu durumu şair ağız kokusunu gidermek için olduğu şeklinde yorumlar. Sevgilinin saçı siyahtır ve saçın ucunu da renk ve şekil itibariyle bir karabiberi andırmaktadır.

Zülfi ucını alur agzına mest olsa nigâr

Def'-i büy-ı mey için ya'nî **ķaranfil** götürür (G.1083/4)

6.2.22. Kiraz

Aynı isim verilen ağacın meyvesi olan kiraz, kırmızı rengi ve damlaya benzer şekli dolayısıyla âşığın kanlı gözyaşlarına benzetme unsuru olarak kullanılmıştır.

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem

Dâne dâne gözlerümden dökülür hem çü **ķirâz** (G.1323/3)

6.2.23. Lâle

“Gülден sonra Klasik Türk şiirinde en sık rastlanan çiçek lâledir. Dîvân şairleri lâleyi genellikle gövdesi, dalları, çanak yaprakları ve taç yapraklarıyla bir bütün olarak ele alırlar. Esasen lâle; zambakgillerden, yaprakları uzun ve mızraksı, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte süs bitkisidir. Aslı kırmızı olduğu ve Farsçada kırmızı renge la'l denildiği için bu isim verilmiştir.”⁹¹

Lâlenin farklı renkleri olmakla birlikte genellikle kırmızı olarak karşımıza çıkar. Kırmızı rengiyle ve yapraklarının narinliğiyle de sevgilinin yanağına benzetilmektedir. Lâlenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarını kıskanması dolayısıyla oluşmuş

---

⁹⁰ Canım, a.g.e., s. 526

⁹¹ a.g.e., s. 532

yanık yarası olarak görülmektedir. Ortasındaki siyahlık ile üzerinde ben bulunan bir yanağı andırır.

İy dil nazar kıl ‘arızı güldür ya **lâledür**
Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (G.1004/1)

Sâgar-ı çeşmümde cânâ **lâle** ruhsâruñ senüñ
Cüy-ı âb içre komışlar zeyn için gül destedür (G.1168/2)

Bir serv-ğad **lâle-ruḥ** sîm bedendür
Bülbüllerini inledici gonca dehendür (G.1029/1)

Ḥüsnüñ bahârına göre iy **lâle-ruḥ** senüñ
Neşv ü nemâ-yı bâğ-ı irem bir numünedür (G.1034/3)

Yine bir **lâle-ruḥ** sînemde yir yir dâğ-ı gam yakdı
Gönül şehrine urdı bir yanağı ergavân âteş (G.1471/2)

Lâle, şekli, rengi ve ortasında bulunan siyahlık ile âşğın yaralarına da benzetilmektedir. Âşğın göğsü çektiği aşk ıstırabıyla lâleye benzeyen yaralarla doludur. Bu yaralar önce kırmızıyken dağlandıktan sonra siyah bir hal almış laleye benzemiştir.

Gögsüme uran **lâle** gibi dâğı benüm âh
Ol ḥâl-i siyekâr-ıla ḥoḳka dehenüñdür (G.1016/2)

Bilmez Muḥibbî sînede dâğ-ı siyâhumı
Ancak sor anı **lâleye** dil bağlayan bilür (G.1111/5)

Bir boyı servüñ firâkından düşüp şahrâlara
Sînesine **lâle** gibi ḥasta dil dâğın çeker (G.1161/5)

Dâğ-ı ḥasretten bitüpdür sînem üzre **lâleler**
Yagdurur çeşmüm seḥergeh anuñ üzre jâleler (G.1167/1)

Dâğ-ı dilümle yansa vücūdum ‘aceb midür
‘Işğ âteşiyle sînede ol dâğ **lâledür** (G.1192/4)

Sīnede yir yir elifler serv ü dāğum **lāleler**

Kim temāşā eyledi didi müzeyyen bāğ-ımuş (G.1399/2)

Kim ki Mecnūn gibi leylī zūlfūñe dil bağlamış

Lāle gibi sīnesini şevkden ol dāğlamış (G.1415/1)

Benüm gibi meger cānā yüzüñe **lāle** ‘āşıkdur

Anuñçün dāğ-ı miñnetle dem-ā-dem bagrı yanukdur (G.1138/1)

Gün yüzünñ ḥasretinden **lāle** miskīn sebze

Kıpkızıl kana boyanup yüregini dāğlar (G.1194/5)

Ruḥlaruñ şevkiyle ister pīrehen çāk ide gül

Lāleler de ‘ışkuña bagrını yir yir taglamış (G.1472/5)

Lāle aynı zamanda şekil yönünden kadehe de benzemektedir. Bu özelliği ifade edilince “mey, sağar, cam, nuş etmek” gibi kelimelerle birlikte anılmaktadır.

Bencileyin la‘l-i nābuñ yādına iy gonca fem

Gülşen içre **lāleyi** gördüm mey-i ḥamrā çeker (G.1114/3)

Cām-ı la‘lin nūş ider bāğ içre her dem **lāleler**

Nergis-i şehlā elinde sāğar-ı zerrīn tutar (G.1116/3)

Çün bahār oldı açıldı her tarafından **lāleler**

İçmeyen ādem midür gülgünleyin piyāleler (G.1027/1)

Agzına şebnem seḥergeh nergisüñ su dökdüğü

Lāle ile gice mey içmiş bu ki maḥmürdur (G.1097/6)

Lāle gibi koma elden dāyimā peymāneyi

İy Muḥibbī çün bilürsin tolısar peymānemüz (G.1321/5)

6.2.24. Nahl

Yeni yetişmekte olan ağaçların taze ve küçük gövdesine verilen isimdir. Bu özelliğiyle de gençliği ve narinliği ile sevgiliyi temsil etmektedir. Sevgilinin boyu bir fidan gibi salınmaktadır.

Naḥl ḳaddūñ yādına serv-i ḥırāmānum benüm
Göz yaşı pāyuña her dem cūlar olup çağlamış (G.1415/2)

Şair, fidanın tazeliği ile kendi şiirlerini kıyasalamakta ve şiirlerini bir gül fidanından bile taze bulmaktadır. Aşk ehli de bu tazeliğinden dolayı onun şiirlerini seyretmektedir.

Naḥl-i gülden tāze terdür bu Muḥibbī'nün sözi
Anuñ-ıçun ehl-i 'ışık olan ider her bār seyr (G.1054/5)

6.2.25. Nergis

“Nergis; taç yaprakları şemsiye şeklinde, beyaz ve sarı renkli bir çiçektir. Edebiyatta nergis, ortasının göze, yapraklarının kirpiğe benzetilmesiyle anılır. Bu göz genellikle sevgilinin gözüdür; mest ve şehladır. Bu nedenle de “nergis-i mahmur”, nergis-i mestane” tamlamalarının sıkça kullanıldığını görürüz.”⁹²

Nergis şekli itibariyle gözle ilişkilendirilmiştir. Bu göz genellikle baygın, mahmur veya mesttir. Bu da sevgilinin nazlı ve süzgün bakışını ifade etmektedir. Şeklinin kadehle benzerlik göstermesinden dolayı şarapla da ilişkilendirilmektedir. Bu durumda nergisin baygın bakışı bir sarhoşun bakışını andırmaktadır.

Ḡonca hemyānından alsa zer 'aceb midür şabā
Nergisūñ çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (G.1064/4)

Gözlerini açmaga yokdur mecāli **nergisūñ**
Giceden beñzer ki mey içmiş başında var ḥumār (G.1078/3)

---

⁹² a.g.e., s. 536

Olup her bir çiçek bir hūba mānend
Aralarında **nergis** gamze-zendür (G.1112/2)

Gözün **nergis** yañağın gül olaldan
Boyuña bendedür serv ü şanavber (G.1162/2)

İçerse **nergisi** kanum ‘aceb mi
Şarāb-ı nāz-ıla mestāne olmuş (G.1428/2)

Agzına şebnem sehergeh **nergisün** su dökdügi
Lāle ile gice mey içmiş bu ki maḥmūrdur (G.1097/6)

Muhibbî'nin beyitlerinde “nergis-i fettân, nergis-i bîmâr, nergis-i mest, nergis-i mestāne, nergis-i şehlâ” tamlamalarıyla da kaşımıza çıkmaktadır.

Nergis-i bîmâr, hasta gibi baygın bakışlı bir gözü ifade etmektedir. Hasta bir kişinin kendinden geçmiş halde, uykudaymış gibi baygın bakışı bu tamlama ile dile getirilmektedir.

Gözleri uyhuda kaldı her nefes ḥacletdedür
Gözleri vaşfin idelden **nergis-i bîmāra** ‘arz (G.1492/4)

Nergis-i fettân, ortalığa fitne salan, ortalığı karıştıran bakışı karşılamaktadır. Sevgili bu bakışıyla âşıklar arasında fitneye sebep olmakta, onları birbirine düşürmektedir. Bu bakış âşığın gönlünü de talan etmektedir.

Gāret iden gönlini kimdür Muḥibbî'nün didüm
Çünkü bilmezsin didi ol **nergis-i fettāna** sor (G.1069/5)

Nergis-i mest veya nergis-i mestāne tamlamaları baygın gözü, baygın bir bakışı ifade eder. Burada daha çok bir sarhoşun baygın, mahmur bakışı akla gelmektedir. Bu durum söz konusu olunca daha çok “kadeh, mey, bade” gibi kelimelerle birlikte anılmaktadır.

Kanımı nüş eyleyen ol **nergis-i mestānedür**

Ol sebebden hūn-ı dilden gözlerüm peymānedür (G.1059/1)

H̄āba varmışken nigāruñ **nergis-i mestānesi**

İy dil-i şūrīde efgān eyleme gel sesi kes (G.1373/6)

Hiç olur mı **nergis-i mestūñ** ide baña nazār

Çün degül hālī elinden nüş ider bāde-i nāz (G.1352/3)

Nergis-i mestūñle zūlfūñden gönül olmaz hālāş

Cān u dil yagmasına anlar çün el bir eylemiş (G.1427/3)

Nergis-i şehlā tamlaması ise baygın ve şaşılı bir bakışı anlatmaktadır. Bu şaşılık da onun ya sarhoşluğundan ya da uykulu halinden kaynaklanmaktadır.

H̄āba varmış çeşm-i mesti **nergis-i şehlā** midür

Ya şarāb-ı nāzı nüş itmiş yatur maħmūrdur (G.1073/4)

Cām-ı la‘lin nüş ider bāğ içre her dem lāleler

Nergis-i şehlā elinde sāğar-ı zerrīn tutar (G.1116/3)

6.2.26. Nesterîn

“Nesrin, nesteren olarak da kullanılır. Ağustos, Mısır ve Van gülü de denilen yaban gülüdür. Dîvân şiirinde şekli taca benzetilir.”⁹³ Muhibbî nesterîni bir bahar tablosu içinde anmaktadır.

‘Arz-ı ruhsār eyledi şādılığ-ıla **nesterîn**

Yüz sürer serv ayagina her tarafından cūybār (G.1078/7)

⁹³ Zavotçu, a.g.e., s. 557

6.2.27. Reyhân

“Fesleğen bitkisidir. Klasik Türk edebiyatında güzel ve tesirli kokusu ve şekli itibariyle ele alınan fesleğen, sevgilinin saç, zülfü veya ayva tüyleri için benzetilen olarak ele alındığı gibi sevgilinin deste halinde bağlanmış veya fesinden taşan saç, yani kâkülü veya perçemi için de kullanılmıştır.”⁹⁴ Sevgilinin güzellik meclisi olan yüzüne süs katmak için şekli ve kokusu itibariyle sevgilinin reyhan zülfü dökülür.

Reyâhîn şâhınıñ tahtı çemendür
Gelen dîvânına serv ü semendür (G.1112/1)

Bezm-i hüsninde kaçan zülfi gelür ‘arızına
Meclise ziynet için **sünbül ü reyhân** getirür (G.1115/3)

6.2.28. Sanavber

Çam fıstığı ağacıdır. Servi gibi uzun yapılı bir ağaçtır ve sevgilinin boyuna teşbih unsuru olarak kullanılır.

Nigârâ kâmetüñ serv olalıdan
Görüp pest oldı ‘ar‘arla **şanavber** (G.1193/3)

6.2.29. Semen

“Yasemin çiçeğidir. Dîvân edebiyatında beyaz rengi, yaprağı ve kokusuyla ele alınır. Yüz için yapılan benzetmelerde koku saça, renk yanağa mâl edilir. Siyah ve beyaz renklerden oluşan kompozisyonda semen yaprağının şekli saça, çiçeği yüze benzetilir.”⁹⁵ Farklı renkleri bulunmasına rağmen şairler tarafından daha çok beyaz olarak ele alınmıştır. Bu rengiyle de sevgilinin teninin rengidir. Sevgilinin teni aynı zamanda yasemin kokuludur. Servi ağacına sarılmış yasemin ile sevgilinin saçları arasında da benzerlik kurulmaktadır.

---

⁹⁴ Canım, a.g.e., s. 525

⁹⁵ a.g.e., s. 548

Bilmem ki **semen** bergi vü yā sīm tenüfüdür
Gül yaprağı var-ısa senüñ pīrehenüñdür (G.1016/1)

Rebī‘ eyyāmı gül **devr-i semendür**
Akar su her taraf seyr-i çemendür (G.1203/1)

6.2.30. Servi

Servi, şiirde önemli bir yer tutan ağaçlardan biri belki de birincisidir. Uzun yapısıyla sevgilinin boyu için sembol olmuştur. Hatta bir mazmun olarak doğrudan sevgili yerine de kullanılmaktadır. “Sevgilinin servi boylu veya servi endamlı olmasında bülend, ser-efraz, hıraman, dil-cu, dil-ara, dil-dar, bala, a’la, mevzun gibi sıfatları önemli bir işlev görür. Zira bu nitelikler aynı zamanda sevgilinin boyu ve endamı için de geçerlidir.”⁹⁶

Serv kıaddüñ ile da‘vā eylemiş
Bīd işidüp yüzine hançer çeker (G.1031/2)

Niçe teşbīh idem kıaddine **servi**
Ki servüñ kimse dimez ğabğabı var (G.1160/2)

Kıadd-i yāri sen sen ol gel serve teşbīh eyleme
Hīç **serv-ile** berāber ola mı ‘ar‘ar kıamış (G.1416/3)

Kıadd-i yāri sen sen ol gel **serve** teşbīh eyleme
Hīç serv-ile berāber ola mı ‘ar‘ar kıamış (G.1416/3)

Pāyuña dökmege benüm **servüm**
Yaşımı sīm idem yüzüm zerler (G.1098/5)

Salın iy **serv-i āzādum** saña mānend bir dil-keş
Bulınmaz ‘arz-ı ħüsn eyle güzellik çünki fānīdür (G.1087/3)

---

⁹⁶ a.g.e., s. 536

Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm her sū revān olsa
Ḥayāl-i ḳaddi bāğ-ı dilde bir **serv-i bülendümdür** (G.1048/2)

İy gül yañağun ol gül-i ḥandānuma beñzer
İy serv boyun **serv-i ḥurāmānuma** beñzer (G.1189/1)

Sīnemi ben gülşen itdüm kılun ol dildār seyr
Cūy-ı eşküm eylesün ol **serv-i hoş-reftār** seyr (G.1054/1)

Görinse nāgeh ol **serv-i ḳabā-pūş**
Gider şabr-ıla dilden ṫāḳat u hūş (G.1407/1)

Bir **serv-i nāzı** sevdüm gün yüzi alnı mehdür
Meh-pāreler içinde ḥüsn-ile pādīşehdür (G.1119/1)

Gözüm yaşı revān oldu yiñilmez her yaña akar
Meger seyr eyleyen tenhā sehī **serv-i revānumdur** (G.1185/3)

Servi ile ilgili sınırlı örnek verilmiş olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.2.31. Sünbül

“Sünbül, dīvān edebiyatında rengi, şekli ve kokusuyla ele alınır. Gök rengindeki elbisesiyle sünbül; gözleri yaşlı, saçları dağınık, hali perişandır. Güzel kokusu insanları sarhoşa döndürür. Şekil olarak yaprakları kılıca; çiçeği miğfere, bulut ve kilite benzetilir. Sünbül bahçesinin uzaktan görünüşü denize, yaprakları balık ve dalgaya; her iki şekilde de sevgilinin saçlarına benzetilir. Sünbül, koyu rengiyle sevgilinin saç rengi, kokusuyla saçın kokusu için benzetilen olarak kullanılır. Sünbül ile gül çok zaman birlikte bulunur. Bunun nedeni sünbül saçların, gül yanaklar üzerine dökülmesidir. Gül ve lale kadar işlenen bir çiçektir. Renk ve koku olarak misk ve anberle mukayese edilir. Sünbülün dīvān şairlerinin ilgisini çeken en belirgin bitkisel özellikleri sırasıyla; güzel kokulu olması; kıvrımlı, dalgalı ve karmaşık görünümü; genellikle siyaha yakın rengi ve açıldığı dönem itibariyle baharın habercisi olmasıdır. Klasik Türk şiirindeki temel işlevi

ise; sevgilinin saçı, zülfü, kâkülü vs. için doğal bir benzerlik ögesi olarak değerlendirilmesine dayanır.”⁹⁷

Muhibbî sünbülü onlarca beytinde kullanmış ve ağırlıklı olarak sevgilinin saçına benzetme unsuru olarak kullanmıştır. Sevgilinin saçları sünbül kokuludur ve şekil olarak sünbül gibi kıvrımlı ve dağınıktır. Rüzgar bu dağınık saçlara dokunduğu zaman etrafa kokusunu dağıtmakta ve insanlar bu koku sebebiyle sarhoş olmaktadır. Ayrıca rüzgarın sevgilinin sünbül saçına dokunup kokusunu Çin ve Hita bölgesine ulaştırması oralar için büyük bir armağandır. Bu bölgelerin anber kokusunun kaynağı olduğu düşünülünce sevgilinin saçının kokusu anbere üstün tutulmaktadır.

Bir saçı **sünbül** yüzi gül yarı gördüm bir nazar
Yanaram tā ol yüzi envārı gördüm bir nazar (G.1003/1)

İy dil nazar kıl ‘ārızı güldür ya lāledür
Sünbül saçına bagla gönül kim gülāledür (G.1004/1)

Yüzi gül saçları **sünbül** şu dilber kim efendümdür
Külāhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (G.1048/1)

Saçı **sünbül** ‘ārızı yāruñ gül-i hamrā geçer
Bāğ ara serv-i sehīden kāmēti a‘lā geçer (G.1067/1)

Halğa halğa **sünbülü** bād esse ditrer her taraf
Sanki bir tāvüsdur cevlan idüp per gösterür (G.1153/3)

‘Aceb **sünbül** midür zülfüñ ya ‘anber
Dimāg-ı dehr olur andan mu‘aṭṭar (G.1162/1)

Şabā **sünbül** saçından [ger] bū iltseñ
Hıṭā’ya Çin’e ulu armagandur (G.1198/6)

Alan bir şemme bū **sünbül** saçından
Muhibbî niç’ ola sevdāya düşmez (G.1222/5)

⁹⁷ a.g.e., s. 543,544

Nigārā **sünbülün** ham-der-ham olmuş
Girih pergār-ı cümle ‘ālem olmuş (G.1461/1)

Düşeli cān u gönül **sünbül** saçuñ sevdāsına
Başda sevdā dilde āteş eksük olmaz gözde yaş (G.1465/4)

Gülsitān içre kızardı göreliden gün yüzün
İşidelden zülfini **sünbül** perīşāndur henüz (G.1271/7)

Ķāmet-i servünñi kim gördi didi gül götürür
Gül ruhuñ buña ‘aceb **deste-i sünbül** götürür (G.1083/1)

Sünbülî, aynı zamanda bir yazı çeşidinin de ismidir. Şair, iki beytinde hem sünbülün bitkisel özelliklerini hem de bu yazı çeşidini hatırlatacak şekilde kullanmaktadır.

Şi‘rümün her beyti güldür hātṭı **sünbül**den nişān
İy Muḥibbī sünbüle baglu gāzel gül-destedür (G.1132/5)
Şi‘rümün her beyti güldür hātṭı sünbül

den nişān
İy Muḥibbī **sünbüle** baglu gāzel gül-destedür (G.1132/5)

6.2.32. Şeftali

Dîvân şiirinde daha çok buse ile birlikte anılan şeftali sevgilinin tatlı dudaklarına benzetilir. Sevgilinin güzellik bahçesi içinde şeftali, cezbedici haliyle âşığın gönlünü çelmektedir. Sevgilinin güzellik güneşiyle beraber şeftali daha da olgunlaşıp güzellik kazanmaktadır.

Bāğ-ı hüsünde virür gayra sulu **şeftālular**
‘Āşık-ı dil-ḥaste ger varsa aña ayvā satar (G.1082/2)

H̄āba vardı çeşmi fırsatdur apar **şeftālūsın**
Girilür bāğa kaçan kim görseler bāgbān uyur (G.1144/5)

Yār şîrîndür dilâ **şeftâlû-yı la'le** iriş
Āfitâb-ı hüsni-ile bulmuş-durur ol perveriş (G.1405/1)

6.2.33. Şimşâd

Şimşir ağacı, şimşirgillerden, yaprakları her mevsimde yeşil kalan, taşlık, çorak bölgelerde kendiliğinden yetişen veya bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, odunu sarımsı renkli ve çok sert olan bir ağaçtır. Şimşad da uzun boyuyla sevgilinin boyuna benzetilen ağaçlardandır.

Salınur 'işve ile her tarafa nâz-ıla yār
Āh bu şîveyi ne serv ne **şimşâd** eyler (G.1094/6)
Gözleri yaşın Muhibbî'nüñ revân itmiş şehâ
Ol ki haddüñ gül idüp kıddüñi **şimşâd** eylemiş (G.1413/5)

6.2.34. Tohum

Kendisinden yeni bir bitki üreyen taneler için kullanılan genel bir isimdir. Bir bitkinin çekirdeği, onu meydana getiren tanesidir. Şair; tohum ile soyut bir kavram olan muhabbeti birleştirmekte ve muhabbet tohumunu göğsüne ekmeye çalışmaktadır.

Sînem içre ekmege cānâ maḥabbet **toḥmını**
Nāḥun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (G.1373/2)

6.2.35. Tûbâ Ağacı

“Ālem-i şuhûd'un bittiği nokta olan Sidretü'l-münteha'da bulunan ilahi bir ağaçtır. Kur'an-ı Kerim'in yalnız bir ayetinde (Ra'd:29) anılan tûbâ, hadislere göre, Sidre'de bulunan, kökü yukarıda, dalları aşağıda olmak üzere bütün cenneti gölgeleyen olağanüstü büyüklükte bir ağaçtır. Dîvân ve halk şiirinde tûbâ, cennetle beraber anılmakla birlikte, sevgilinin boyu da sık sık tûbâ ağacına benzetilir. Yine tûbânın Sidre'de baş aşağı bulunduğu inanılması sebebiyle dîvân şiirinde tûbâ, onların eşiğinde ve semtinde tasavvur olunur. Sevgilinin veya övülenin boyları tûbâdan daha

üstün gösterilir.”⁹⁸ Muhibbî de bu ilahi ağacı sevgilinin boyuna benzetme unsuru olarak kullanmış, sevgilinin boyunun ondan da uzun olduğunu söylemiştir.

Gül ruhlarındandır hacîl kıddi olaldan mu‘tedil
Tübî olupdur münfâ‘il serv-i revānum kandadır (G.1075/2)

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihālūñ eyleyen tāze
Anuñçün kıdd-i refāruñ ki **tübîden** bülend olmuş (G.1429/5)

Kaşdı budur ki Muhibbî ire **tübî boyuña**
Himmeti ‘ışk erinūñ gör ki felekden yücedür (G.1040/5)

6.2.36. Turfanda Yemiş

Mevsiminden önce veya mevsim başında yetiştirilmiş meyve ve sebzeler için kullanılmaktadır. Şair, sevgilinin dudaklarını turfanda bir yemişe benzetmektedir. Burada turfanda yemişin öpülüp göze sürülmesi âdetini de hatırlatmaktadır.

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme
Böyledür ‘âdet Muhibbî olsa **turfanda** yemiş (G.1416/5)

---

⁹⁸ a.g.e., s. 546

VII. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE MESLEKLER

Günlük hayatta dîvân şairlerinin meslekleri farklılık gösterdiği gibi şairler beyitlerinde de çeşitli yollarla farklı meslek isimlerini söz konusu etmektedir. Muhibbî de birtakım hayal unsurlarıyla birlikte bazı meslek isimlerini zikretmektedir.

7.1.Ases

Ases, eski devirde güvenlikten sorumlu kişilerdendir. Dîvân şiirinde geceleri elinde fenerle gezen, içki ve eğlence meclislerini dağıtan yasakçı bir kişilik olarak karşımıza çıkar. Muhibbî gül mevsiminin yani eğlence zamanının geldiğini sâkînin artık kadeh dolaştırması gerektiğini söylemektedir. Baharın gelişiyle öylesine coşkundur ki gönlünde asesin baskın yapma korkusu yoktur.

Vaqtidür kim sâkiyâ devr eylesün la'lin kadeh

Devr-i gül vaqt-i cevânî dilde yok **bîm-i 'ases** (*Gazel 1385, Mısra 8*)

7.2.Bağbân

Bağ bahçe işleriyle uğraşan, çalıştıkları bahçenin düzenlenmesinden ve güvenliğinden sorumlu olan kişilerdir. Çalıştığı bağ içindeki çeşitli durum ve özellikleriyle beyitlerde işlenmiştir. Muhibbî'ye göre güzellik bahçesi içerisinde sevgilinin düzgün boyu bahçıvanın şekil verdiği serviden, sanavberden daha güzeldir. Onun endamını bahçıvana nispet etmemek gerekir.

Bâğbâna nisbet itme serv ü 'ar'ardan n'olur

Bâğ-ı hüsn içre biten ol kâmet-i bâlâyı gör (*G.1028/4*)

Sevgilinin yüzü şair için bir güzellik bahçesidir. Bu bahçenin bahçıvanı ve bekçisi de onun gözüdür. Sevgilinin gözü de bir bahçıvan gibi bahçesinden sorumludur ve yabancıların oraya girmesine engel olmalıdır. Âşık, ancak sevgilinin bahçıvan gözü

uykuya vardığı zaman o bahçeye girebilmektedir. Ayrıca sevgilinin bahçıvan gözü uyuduğu zaman karga kanadına benzeyen zülüfleri o bahçeye dadanmaktadır.

H̄āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftālūsın
Girilür bāğa kaçan kim görseler **bāgbān** uyur (G.1144/5)

Bāğ-ı h̄üsni üzre asmış zülfini perr-i ğurāb
Bāgbān-ı çeşmi yatmış sanki h̄āb üstindedür (G.1181/3)

7.3.Cambâz

Kelime “canıyla oynayan” anlamında olup ip üzerinde ve yerde birtakım aletlerle çeşitli gösteriler yapan kimselere isim olmuştur. Mecaz olarak da bir işi en ince noktalarına kadar bilen ve bunun için aldatılıp alt edilemeyen, çok mahir, kurnaz kimse anlamında kullanılır. Muhibbî'nin beyitlerinde cambaz olarak âşık ve aşığın gönlü görülmektedir. Âşık, diğer âşıklar içinde adeta canıyla oynayan bir cambaz gibidir. Bu cambazın üzerinde çeşitli ve ustaca hareketler yaptığı ip de sevgilinin saçları olarak karşımıza çıkar.

Baş eg zülfe resendür cān u dilden
Disünler saña ‘uşşāk içre **cānbāz** (G.1229/3)

Alup zülfiyle oynar dil resen-bāz
Kıyar cānına her kim ola **canbāz** (G.1296/1)

7.4.Cellat

Cellat, özellikle idam cezasına çarptırılan kişilerin katliyle görevli kişidir. İdam infazlarının yanında farklı ceza infazlarını da yerine getirmektedir. Görevlerini yerine getirmek için kılıç, kement, balta gibi aletler kullanır.

Dîvân şiirinde daha çok celladın öldürücü özelliği ile sevgilinin gözü ve gamzesi arasında ilgi kurulur. Göz veya gamze cellat olunca yüzün iki yanından sarkan saçlar

çengel, kirpikler hançer veya ok olarak bu celladın kullandığı aletler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Muhibbî'ye göre sevgilinin gözü her zaman elinde hançer tutan bir cellattır. Onun kullandığı aletler de keskin bir hançere benzeyen kirpikleri ve uzun bir kement görünümünde olan saçlarıdır. Şairin gönlü bir hırsız olunca sevgilinin cellat gözü zülüfleri ve kirpikleriyle onun infazını gerçekleştirmektedir.

Gâh olur zülfinde bend eyler bu gönlüm şebrevin
Katlûme **cellād** çeşmi gâh hançer gösterür (G.1153/4)

‘Aceb bu gamze midür yâhu **cellād**
Tutar hâzır elinde tîg u hançer (G.1162/4)

Dutar **cellād** çeşmi tîgın ‘üryân
Öñinde ehl-i ‘ışk dū-nîme beñzer (G.1187/2)

Kıya baksa eger **cellād** çeşmüñ
İder müjgânın ol dem hançer-i tîz (G.1236/2)

Tîgını **cellād** gamzeñ dem mi var tîz eylemez
Öldürür nâ-ħak yire ‘uşşâkı perhîz eylemez (G.1237/1)

Mürdeler ihyâ ider la‘l-i lebüñ ‘İsî gibi
Lîk gamzeñ öldürür ‘uşşâk[ı] **cellād** istemez (G.1359/2)

7.5.Çoban

Çoban hayvan bakıcılığı yapan kişidir. Muhibbî de kendisini aşk çobanı olarak nitelemektedir. Çobanlık yaptığı hayvanlar da gam vadisindeki vahşi hayvanlardır. Şairin gönlü de içli içli inlemesiyle o çobanın kavalıdır.

Muhibbî vādî-i gamda tutup vahşilere ülfet
Bugün **çübân-ı ‘ışk** oldum bu dil gibi kavalum var(G.1151/5)

7.6.Derbân

Kapı bekçiliği yapan kişilere verilen isimdir. Derbanlar kapısında beklediği evin veya binanın güvenliğinden de sorumlu kişilerdir. Ayrıca gelenleri karşılama, dışarıdan içeriye haber iletme gibi çeşitli görevleri de vardır.

Muhibbî sevgilinin mahallesine gittiği zaman sevgili kapıcısına emir verip onun mahalleden çıkarılmasını emretmektedir. Burada derban ayrıca âşık için bir rakip konumundadır.

Kūyına varsa Muhibbî buyurur **derbānna**

Bu gedāyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (G.1065/5)

Şaire göre aşk padişahının dergâhı her zaman açıktır. Oraya herkes istediği zaman engellenmeden girebilmektedir. Çünkü o dergâhın kapısında bir bekçi yoktur.

Pâdişāh-ı ‘ışk dergâhı açuk gelsün gelen

Men’ olunmaz hîç kes ‘ışk ehli **derbān** istemez (G.1339/5)

7.7.Ferrâş

Yayıcı, döşeyici, hizmetçi anlamlarına gelen ferraş daha çok süpürme ve temizlikle görevlilere verilen isimdir. Muhibbî’nin beyitlerinde ferraş olarak âşık veya âşığın gözleri karşımıza çıkmaktadır. Âşığın gözleri su serperken kirpikleri de süpürge vazifesi görüp sevgilinin eşliğini temizlemektedir. Âşığa göre bütün ferraşlar bu hizmetin nasıl yapılacağını onun gözlerinden ve kirpiklerinden öğrenmelidir.

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cārüb olup

Benden öğrensün kamu bu hıdmeti **ferrāşlar** (G.1092/4)

Dīdeler yaş dökdügince kirpügüm cārüb olur

İşigüñ pāk itmege eyler özin **ferrāş** göz (G.1298/3)

Dīdeler yaş dökdügince kirpügüm cārüb olup

İşigüñ pāk itmege eyler özin **ferrāş** göz (G.1349/3)

Kirpügüm cārüb olup saḳḳā-yı çeşmüm su seper
Hıdmete bil bağlayup kūyında **ferrāş olmışuz** (G.1366/4)

7.8.Gavvâs / Şinâver

Dalgıç veya yüzücü anlamına gelen gavvas ve şinaver, denizin dibine dalıp kıymetli taşlar çıkaran kişilere verilen isimlerdir. Dîvân şairlerine göre şiir veya aşk bir denizdir. Şair veya âşık da bu denizden manalar çıkaran bir dalgıçtır. Dalgıç beyitlerde daha çok âşık veya âşığın gönlü olarak karşımıza çıkar. Çeşitli hayal unsurlarıyla başka unsurların da dalgıç olduğu görülür.

Muhibbî’de dalgıç olarak âşık, âşığın gönlü, âşığın gözbebeği görülmektedir. Bu dalgıçların daldığı deniz de aşk denizi, gam denizi, gönül denizi, mana denizi veya gözyaşı denizidir. Bu denizlerden çıkan kıymetli şeyler de âşığın inci gözyaşları, söz incileri veya mana cevheridir.

Âşık uzun süredir aşk denizi içinde dalgıçlık etmektedir. Buradan elde ettiği tek şey de inci gibi gözyaşlarıdır. Bundan başka da varlığı yoktur. Aşk denizine dalarak elde ettiği bu serveti de sevgiliye arz etmek istemektedir.

Hâşılum yok gevher-i eşkümdür ancak hâşılum
Niçe yıllar baħr-ı ‘ışık içinde kim oldum **ġavvâş** (G.1480/2)

İy Muhibbî bu gözüm merdümi **ġavvâş** gibi
Taluban baħr-ı ġama dürr-ile mercân götürür (G.1115/5)

N’ola ‘arz eyler-isem yâra sirişküm gevherin
Olmışam ḳulzüm-i ‘ışık içre dilâ ben **ġavvâş** (G.1476/2)

Şair aşk veya gözyaşı denizine dalmaya o kadar alışmıştır ki artık dalgıçlıkta bir ördek, kaz veya balık kadar ustalık kazanmıştır.

Niçe yıldur baħr-i ‘ışık içre **şinâverdür** gönül
Sanma ancak suda yüzmek murgâbîler bilür (G.1121/5)

Eşk-i çeşmüm içre bu gönlüm **şināverlik ider**

Olmışam deryā içinde iy Muhibbī hem çü baṭ (G.1496/5)

Niçe yıldur baḥr-i eşk içre **şināverlik ider**

Yoḥsa ol deryāda bu gönlüm benüm balık mıdur (G.1123/4)

Âşık için “mana” bir deniz olunca oradan elde edilen sözler veya şiirler de bir inci veya cevher hükmündedir. Bu mana denizi ise âşığın gönlüdür. Âşığın gönlünden çıkardığı inciler alelade değil halis incilerdir. Gönül denizinden çıkardığı söz incileri herkes tarafından kapışılmakta ve hemen ezberlenmektedir.

Baḥr-ı dilden çıkarup **ğavvāş** olup söz dürlerin

‘Arz idince kapuşup yārān hemān ezberlemiş (G.1446/4)

Nazm içinde olasin tā ki göñül sen **ğavvāş**

Talagör baḥr-ı ma‘ānīye çıkar gevher-i ḥāş (G.1475/1)

Baḥr-ı ṭab‘umdan çıkardum yine ma‘nā gevherin

Dil yine **ğavvāş** olup buldı o bahra iḥtişāş (G.1477/4)

Gözün yaşını dök ki bulasin cevāhiri

Ğavvāş-vār sen de o baḥr içre taladur (G.1004/2)

İy Muhibbī tal ma‘ānī baḥrına **ğāvavāş-vār**

Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola ḥāş (G.1479/5)

7.9.Hattât

Güzel yazı yazan, meşk ve saire yazmakla iştigal eden kimsedir. Muhibbī’nin beyitlerinde hattât sevgilinin güzelliğini süsleyen, onun yanak sayfasına tılsımlı sözler yazan kimse olarak görülmektedir. Sevgilinin ayva tüyleri gül yanağı üzerinde bir hattât elinden çıkmış yazılar gibidir. Sevgilinin yanağını süsleyen bu hattât ayrıca âşık sevgilinin güzellik hazinesine ulaşamasın diye bu hazine üzerine tılsımlı sözler yazmaktadır.

Metn-i hüsünüde haṭuñ **haṭṭāṭı** yazmış ḥāşiye
Şerḥ idüp evrāk-ı gülden tāze defter bağlamış (G.1418/2)

Genc-i hüsne mālîk olmasun diyü ‘aşıklarūñ
Hem tılısm itdi haṭuñ **haṭṭāt** hem yazdı ḥavāş (G.1479/4)

Ḥāl-i müşgīnūñ dehānuñ üzre düşmişdür ğalaṭ
Komadı **haṭṭātlar** ‘ādet degül mīme nuḳaṭ (G.1497/1)

Şairin beyitlerinde hattât ayrıca “hattât-ı ezel” tamlamasıyla Allah olarak karşımıza çıkar. İnsanların kaderlerini bilip yazması yönüyle Allah hattât olarak beyitlere yansımıştır. Hattât-ı ezel olan Allah sevgilinin güzellik metnini çok önceden yazmıştır. Ayva tüyleri ise sonradan ortaya çıkıp onun yazdıklarına bir şerh olmaktadır. Ayrıca Allah, aşk defterinden Mecnûn’un adını kazıyıp şairin adını oraya yazmıştır.

Metn-i hüsünin gerçi **haṭṭāt-ı ezel** evvel yazup
Soñradan haṭṭı gelür şerḥ eyleyüp i‘rāb ider (G.1104/3)

Haṭṭāt-ı ezel eyledi Mecnûn’uñ adını ḥakk
Yazdı Muḥibbî adını itdi anı tırāş (G.1432/6)

7.10. Hayyât

Terzi anlamına gelen hayyat kelimesi Muhibbî tarafından felekle ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Terzi nasıl insanlara kıyafet dikmek hizmetini görüyorsa terziye benzeyen felek de âşığa mihnet kumaşından bir elbise layık görüp dikmektedir.

Ḥayyāt-ı felek egnüme miḥnet palāsını
Biçdi Muḥibbî baña görüp lâyıḳ ol ḳumāş (G.1441/5)

7.11. Hekim /Tabip

Muhibbî’nin beyitlerinde tabip olarak sevgili veya sevgilinin çeşitli unsurları karşımıza çıkmaktadır. Sevgili haricinde tabip söz konusu edildiği zaman ise âşığın derdine derman bulunamamaktadır.

Dîvân şiirinde genellikle sevgilinin dudağı âşıkları iyileştirici ve onlara hayatlar bağışlayıcı bir tabip olarak karşımıza çıkar. Muhibbî de sevgiliyi veya onun dudağını bu özelliğiyle ele almıştır. Âşık, sevgilinin aşk derdine öylesine tutulmuştur ki bu hastalıktan kemikleri titremektedir. Onun bu hastalığına sadece sevgilinin dudakları şifa olacaktır.

Tabîbâ teşneyem gâyet lebûnden dil çü âb ister
Büt-i 'ışka giriftâram ser-â-ser üstüh'ân ditrer (G.1063/3)

Sevgilinin mahallesi âşıklar için bir darü's-şifadır. Hasta olan herkes onun kapısında yatmaktadır. Zaten onların hastalığı da sevgili dolayısıyladır. Ama sevgili orada toplananlara henüz bir çare bulmamıştır. Hepsi onun kapısında yatmaktadır. Kapısına gelen hasta âşıkla ilgilenmeyen gönül doktoru sevgili öyle katı yüreklidir ki âşığın ah ve inleyişleri ona tesir etmemektedir. Buna rağmen âşık yıllar boyunca o kapıda sıkıntı çekerek beklemekte, sevgilinin iyileştirici şerbet dudaklarını hayal etmektedir.

İy **tabîbâ** ser-i kûyuñda yatan hastalara
İtmedüñ çâre yatur cümlesi bî-çâre henüz (G.1239/3)

Özin bilmez katı dil-ğastedür âh
Tabîbâ kapuña dermâna gelmiş (G.1438/2)

Ol **tabîb-i dil** ölürsem dağı tedbîr eylemez
Nâle-i âhum dirîgâ aña te'sîr eylemez (G.1353/1)

Ğastayuz kûyuñda yıllardur ki miğnet beklerüz
İy **tabîb-i dil** lebûnden ya'nî şerbet beklerüz (G.1363/1)

Âşık, ayrılık gecesi dert ile hasta yatmakta şifa için sevgiliden ve dudaklarından medet ummaktadır. Âşık derdiyle adeta bir deri bir kemik kalmıştır. Âşığın iyileştirilemez derdine tek derman sevgilidir. Âşık bu dert yüzünden ölecek olsa bile yine de sevgiliden onun derdiyle ilgilenmesini ister. Sevgilinin âşığın adını anması bile âşık için bir sevinç ve şifa sebebidir.

İy **ṭabīb-i cān** buyur la‘l-i lebūñden bir cevāb
Ḥastayuz hicrān şebinde derde tīmār isterüz (G.1357/2)

Dil ‘ıŝkuñ-ıla ḥasta yatur iy **ṭabīb-i cān**
Dārū-yı la‘lūñ-ile bulısar şifā yitiş (G.1404/3)

İy **ṭabīb-i dil** meded eyle lebūñden bir devā
Ġāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (G.1149/3)

Leblerūñ dārū’ş-şifāsından cevāb ister gönül
İy **ṭabīb-i dil** ölürse olmasun tīmārsuz (G.1263/3)

Ol **ṭabīb-i dil** yine bu ḥastasın yād eylemiş
Bir cevāb itmiş lebinden gönlümi şād eylemiş (G.1413/1)

Oldum za‘ıf derdūñ-ile iy **ṭabīb-i dil**
Bir üstüh~ān kaldı bile bir deri yitiş (G.1419/4)

Leblerūñden bu Muḥibbī’ye buyur şāfi cevāb
İy **ṭabīb-i dil** meded oldum katı şāhib-firāş (G.1469/5)

Sevgilinin tabip olmadığı durumlarda ise âşığın derdine bir çare bulunmamaktadır. Tabipler çeşitli tedaviler uygulasa da âşığın derdi ya sevgilidir ya da derdin kendisi onun için bir dermandır. Âşık gönlündeki derdi bir hekime arz etmektense sevgilinin güzel yüzüne bakarak iyileşeceğini söyler. Çünkü onun şifası sevgilidir. Tabiplerin yaptığı ilaç ve merhemler âşığın derdine deva olmayacaktır. Onun derdinin devası yoktur hatta derdi onun devasıdır. O yüzden şair tabipleri boşuna uğraşmamaları konusunda uyarır. Âşık için derdinin devası ya kavuşma merhemidir ya da ölmektir. Bunlar haricinde tabiplerin yaptığı her şey boşunadır. Çünkü onun hastalığı ezelden devasız olarak yazılmıştır.

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime **ḥekīme**
Bak yār liķāsına ki tā kim gide emrāz (G.1494/2)

Bu gönül zahmına merhem urayım dime **ṭabīb**
Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (G.1057/4)

Var iy **ṭabīb** ḥasta-i ‘ışka ‘ilācı ko
İtmez ḳabūl derdi anuñ bī-devā-durur (G.1148/3)

Hīç bir **ṭabīb** itmese dil-ḥastesine em
Bīmār-ı ‘ışk olana derdi devā yiter (G.1177/2)

Derdi dermāna degişdük fāriğ ol bizden **ṭabīb**
Nef ü zarrı ḥālümüzce añlaruz ḥāzıḳlaruz (G.1217/4)

Var iy **ṭabīb** eyleme ‘ışk ehline ‘ilāc
Levḥ üzre yazdı anı ḳalem bī-devā imiş (G.1463/2)

Ṭabībā sorma ḥālin ehl-i ‘ıřkuñ
Bularuñ derdi var dermānı yokdur (G.1005/4)

‘İlāc itme **ṭabībā** derdüme gel
Baña dermān yine derdüm ğamıdur (G.1176/4)

‘Āřıḳ-ı řādıḳ olanlar derde dermān istemez
İy **ṭabībā** ko meni derdüm baña dermān olur (G.1195/5)

Zahmete girme **ṭabībā** çek elüñ bu ḥastadan
‘Āřıḳ-ı dil-ḥasteye derdi yine dermān olur (G.1196/2)

İy **ṭabībā** çek elüñ bu sīne-i mecrūḥdan
Merhem-i vaşlı gerek özge devāyı istemez (G.1224/2)

‘Işk ḥastasıyım ko beni ḥālümde **ṭabībā**
Ölmekden evlā derdüme tīmār ele girmez (G.1262/3)

İy **ṭabībā** çek elüñ Ḳānūn-ıla olmaz řifā
Lā‘l-i nāb-ı dilber olmışdur hemān dermānumuz (G.1331/3)

7.12. Kasap

Hayvanları kesen veya kesilmiş hayvanları parçalayarak satan kimsedir. Dîvân şiirinde mecazen kan dökücü, hunhar kimse anlamında da kullanılır.

Muhibbî sevgilinin cellat gözlerini bir kasaba benzetmektedir. Onun gamzesi hançerini çekip âşıklarını kurban eder. Bu işi o kadar ustaca yapmaktadır ki hiçbir kasap onun gözleri ve gamzesine benzeyemez.

Gamzesi hançer çeküp ‘âşıkların kurbân ider

Çeşm-i cellâdına hîç **kaşşâb** beñzer beñzemez (G.1304/2)

7.13. Kâtip

Yazı yazan ve bu işi meslek haline getiren kişilere verilen isimdir. Ayrıca sarayda birtakım görevleri olan memuriyeti de ifade etmektedir. Beyitlerde “kalem, sayfa, defter, divan, mürekkep” gibi unsurlarla beraber zikredilmektedir.

Muhibbî’nin beyitlerinde aşığın gözyaşları kâtip olarak karşımıza çıkmakta ve onun yanak sayfasına gönlünün kanıyla halini yazmaktadır. Şair bir ağlama manzarasını kitabet kavramıyla tasvir etmektedir. Gözden çıkıp yanak üzerinde süzülerek dökülen kanlı gözyaşlarını âşığın halini yazan bir kâtibe benzetmektedir. Ayrıca bu gözyaşı kâtibi âşığın çektiği bütün sıkıntıları bir araya getirip onun göğsünde adeta bir defter oluşturmuştur.

Şafha-i ruhsârüm üzre eşk-i çeşmüm **kâtibi**

Hün-ı dilden bu derûnum hâlini turmaz yazar (G.1036/4)

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta eşküm **kâtibi**

Cümle kılmış gam metâ‘ın yine defter gösterür (G.1122/4)

Beyitlerde Allah’ın da bir kâtip olarak ifade edildiği görülmektedir. İnsanların kaderini yazmasıyla bir kâtibe benzeten Allah, sevgilinin güneş yanağına altın kalemle

yazmakta ve onu süslemektedir. Bu durumda da sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri Katib-i kudret (Allah) elinden çıkmış bir yazıdır.

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsârını
Kâtib-i kudret kaçan hattın yazup inşâ kılur (G.1018/2)

7.14. Mimâr / Bennâ

Yapı işleriyle uğraşan, bina yapımıyla uğraşan kişilere verilen isimdir. Muhibbî'nin beyitlerinde mimâr olarak sevgili veya âşık görülmektedir. Âşığın gönlü bir evdir. Sevgili âşığın gönül evini yıkıp yerle bir eder. Ancak onu mamûr edip ayağa kaldıracak olan da yine sevgilidir. Âşığın gönül mimârı sevgilidir ve onun gibi bir mimâr ele geçmez.

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr
Anı da yapar böylece **mi'mâr** ele girmez (G.1262/5)

Bu gönlüm hânesin yıkduñ yine ma'mûr iden sensin
Binâ ahvâlini dirler ki **mi'mâr** olmayan bilmez (G.1361/2)

Âşık da mimâr olarak karşımıza çıkar. Âşık, bir aşk binası yapmıştır ki ona bir hâle gelmeyecektir çünkü onun temelini sağlam atmıştır.

İy Muhibbî 'ışk bünyâdına **bennâ** olmuşam
Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki muhkemdür esâs (G.1379/5)

7.15. Mutrip

Çalgı çalan ve şarkı söyleyen kimsedir. Bu özelliğiyle eğlence meclisinin vazgeçilmez kişilerindendir. Muhibbî'nin beyitlerinde çeşitli müzik aletleri ve terimleri ve eğlence meclisi ile birlikte anılmaktadır.

Mutrib Nevâda perdeñi uydur Muhibbî'ye
Deyr-i cihânda inlese dil erğanün geçer (G.1102/5)

Muṭrib nevāya başla gönül gel nüvaht kıl
Zīrā ki çokdan gönül ol pīşrevdedür (G.1126/4)

Bezm-i belāda nāleme āheng için benüm
Muṭrib terāne bagla elüñ gel rebāba bas (G.1482/3)

Muṭribā nāle ile meclise gel nāyı getir
Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyı getir (G.1070/1)

Muṭribā al sāzuñı eyle ‘amel
Kim Muḥayyer ola sözüñden Hicāz (G.1368/2)

7.16. Müderris

Medrese ve büyük camilerde yüksek seviyede ders okutan icāzetli âlim, medrese hocasıdır. Muhibbî’ye göre müderris bir kitap ehlidir. Öğreneceği her şeyi kitaplardan öğreneceğini sanır. Ancak aşk ilmi kitaptan öğrenilmeyecek Allah vergisi bir ilimdir. Ancak müderris gibi kitap ehli olanlar bunun farkında değildir. Bu özelliğiyle müderris zahit gibi aşktan ve gönülden anlamayan bir tip görünümündedir.

İy **müderris** bil Hāk’uñ bahşāyişidür fenn-i ‘ışk
Kesb ile girmez ele ne ḥod kitābiler bilür (G.1121/2)

7.17. Müezzin

Ezan okuyarak namaz vaktini bildiren ve camide kâmet getiren kimsedir. Muhibbî müezzinin kâmet getirmesi ile sevgilinin kâmeti arasında bir ilgi kurmuştur. Güzellik camisi içerisinde servi boylu sevgili boy gösterdiği zaman müezzin konuşamaz hale gelmekte ve kâmet getirme işini yapamaz olmaktadır.

Gelmeyüp nuṭka mü’ezzin bil ki kâmetden kalur
Cāmi‘-i ḥüsn içre çün ol serv kâmet gösterür (G.1124/3)

7.18. Müftü

Fıkhî meseleleri açıklayan, fetva verme işini gerçekleştiren kişidir. Beyitlerde müftü de zahit gibi aşktan habersiz bir kişilik olarak sunulur. Muhibbî aşk yolunda olgunlaşmasını henüz bir müftüyle irtibat kurmamasına bağlamaktadır. Çünkü müftü aşkı anlamaktan ve yaşamaktan yoksundur. Eğer şair bu konuda bir müftüye danışırsa muhtemelen aşk yolunda bu kadar kemal bulamayacak belki de aşktan yoksun kalacaktı.

Tañ mı Muhibbî bulsa maḥabbetle ger kemāl
İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibât (G.1498/5)

7.19. Müneccim

Astronomi ile ilgilenen, yıldızlarının hareketlerini takip edip birtakım haberler veren kişidir. Genellikle gökyüzü veya insanların bahtları ile ilgili haberler veren müneccimler beyitlerde falcı olarak da görülebilmektedir. Muhibbî'nin gözyaşlarını bir gökyüzü gibi inceleyen müneccim onun talihi hakkında şaire olumlu haberler vermektedir. Şairin gözyaşları içinde sevgilinin yüzü görülmektedir. Bu durum da müneccim tarafından iyi bir yıldızın var, talihin, bahtın açık şeklinde yorumlanmaktadır.

Gözüm yaşı içinde ‘aks-i rûyı
Müneccim didi eyü yılduzuñ var (G.1022/4)

7.20. Nakkâş

Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustasıdır. Beyitler nakkâş daha çok sevgilinin güzelliğinin resmedilmesi ve bu güzellik karşısında aciz kalmaları dolayısıyla ele alınmıştır.

Şaire göre sevgilinin güneş yüzüne çok yakışan hilal kaşlarını çizmekte bütün nakkâşlar aciz kalmaktadır. Sevgilinin ahu gözleri ve yay kaşları benzersizdir. Onların tasvirini yapacak olan nakkâş da benzersiz ve işinde son derece mahir olmalıdır. Gönül

eken sevgilinin sureti kilise içinde yazılıdır. Hiçbir nakkâş bu suretin bir benzerini yapamamaktadır ve hepsi bu güzellik karşısında hayran ve sarhoş olup elleri titremektedir. Sevgilinin suretinin kilise içinde nakşedilmiş olmasıyla şair hem sevgilinin kâfirliğine hem de kiliselerdeki nakışlara gönderme yapmaktadır.

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar

Kim anuñ nakşında ‘âcizdür kamu **naķķâřlar** (G.1092/1)

Âh göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez

Yazan anuñ nakşını **naķķâřa** beñzemez (G.1360/1)

Deyr içre egerçi yazılır şuret-i dil-keş

Teşbîh idemez şuretgeh-i nakşını **naķķâř** (G.1422/3)

Eli ditrer olur hayrân u medhş

Yazamaz şret-i nakşını **naķķâř** (G.1460/4)

Bazı beyitlerde şairin kendisinin veya gözünün bir nakkâş olduğu görülür. şairin nakkâş gözü kıl kalemlle gönül levhasına ay yüzlü sevgilileri resmetmekte oldukça mahirdir. şair güzellerin nakşını göğsüne gönlünün kanıyla tasvir eden usta bir nakkâştır. Bu sahada öyle ustalaşmıştır ki artık meşhur nakkâş Mânî’yi bile beğenmeyecek bir hale gelmiştir.

Levh-i dilde kıl alemle mâh-rlar nakşını

Resm ider nakşında mâhirdür olup **naķķâř** göz (G.1233/2)

Dil hânesini nakş iderüz hn-ı cigerle

Taşvîr-i hayâl idici **naķķâřlaruz** biz (G.1280/4)

Hblar nakşın Muħibbî sînedede nakş ideli

Mânî-i în’i beğenmez zge **naķķâř** olmuşuz (G.1366/5)

7.21. Nigebân

Gözcülük veya bekçilikle görevli kimselere verilen isimlerdendir. Beyitte sevgilinin gözü bir bekçi gibi hayal edilmektedir. Şaire göre sevgilinin gözleri onun güzellik hazinesini bekleyen birer bekçidir.

Nigebânı olup hüsne iki çeşmi gazanferdür
Yâhüd zülfi tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (G.1052/1)

7.22. Rakkâs

Dans eden ve oyun oynayan kimsedir. Beyitlerde rakkâs âşık ile birlikte anılmaktadır. Âşık için sevgilinin yoluna baş koymak farzdır ve bu görünümüyle âşık bir rakkâs gibidir. Âşık sevgilinin zülfünün çevganını görmüş ve başını top haline getirmiştir. Bu haliyle kıyamete kadar aşk meydanında bir rakkâs olacağını söylemektedir. Âşık gibi Mecnûn da rakkâs olarak görülür. Mecnûn çölde girdabın toz koparıp döndüğünü görünce bu durumu kıskanıp bir rakkâs gibi ona ayak uydurmaktadır.

Farzdur ‘âşıka baş oynamak evvel kâdeme
Pes bu ma‘nâda gerek ‘âşık olanlar **rağğâş** (G.1475/3)

Gird-bâduñ göricek toz kopardugını çün
Reşk idüp deştdede oldı aña Mecnûn **rağğâş** (G.1476/3)

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm
Tâ kıyâmet ‘ışk meydânında olsun **rağğâş** (G.1479/3)

7.23. Ressâm

Resim yapan kişiler için kullanılır. Muhibbî bir beytinde “ressâm-ı ezel” tamlamasıyla Allah’ı ifade edecek şekilde kullanmıştır. Ressâm-ı ezel olan Allah aşk şehrinin yapmış ve onun surlarını da âşıkların kelleriyle yükseltmiştir.

Şehr-i ‘ışkuñ resmini urdukda **ressām-i ezel**

Kelle-i ‘uşşākdan sūrını bünyād eylemiş (G.1413/3)

7.24. Sâhir / Cadı

Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimsedir. Beyitlerde daha çok sevgilinin gözleri bir büyücü olarak hayal edilmektedir. Âşıkların gönlünü sihir yaparak kapan bu büyücü gözler aynı zamandan sevgilinin güzellik hazinesini de korumaktadır. Bu konuda yardımcısı da bir ejderhayı andıran zülüftür. Sevgilinin sihirbaz gözler bu işte o kadar ustadır ki dünyadaki herkesi etkilemiştir. Şaire göre onun yaptığı sihri hiç kimse yapamaz. Hatta o gözler sihir ile anılan Harut ve Marut’tan bile maharetlidir. Sevgilinin büyü ve sihir işinde ustalaşmış gözleri saçları bin başlı bir ejder olarak, Rum bölgesini de Çin olarak göstermektedir. Şaire göre sevgilinin zülfü, bir ateş olan yanağı içinde yanmamasıyla adeta bir sihirbazdır. Beyitlerde saç ve ateşin, saç ve büyüün beraber anılması da eski büyü adetlerine bir hatırlatmadır. Bu yolla, büyü yapılırken saç kullanılması veya saçın ateşe atılması gibi durumlar akla getirilmektedir.

Göñlini ‘aşıklarun ol çeşm ü zülf-i ham kapar

Hey ne **sâhirdür** gözün sihr eyleyüp âdem kapar (G.1037/1)

Hey ne **sâhirdür** gözi ol dilber-i Keşmîri kim

Zülfinün her bir kılında Rûm ilin Çin gösterür (G.1039/3)

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ

Ġâfil olma iy göñül çeşmi anun **sâhir** geçer (G.1055/3)

Muṭı‘ itdi cihân halkımı cümle

Gözi itdügi sihri **sâhir** itmez (G.1299/3)

Sihr-ile **cādū** gözün zülfe girihler bağlamış

Genc-i hüsünin hıfz için gūyâ bir ejder bağlamış (G.1424/1)

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi

Gözleri Hârût-ıla Mârût’dan **cādū-y-ı**miş (G.1458/2)

Sihr-ile **cādū** gözün iy dil-firib
'Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (G.1467/2)

Bilmezsin **sehḥār** çeşmi sihri kimden öğrenür
Zülfinün her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (G.1153/2)

7.25. Sakkâ

Su temin etmek veya dağıtmakla görevli kimselere verilen isimdir. Muhibbî sakkayı göz ve gözyaşı ile irtibatlı olarak işlemektedir. Şair sevgilinin mahallesini temizlemekle görevli bir ferraş olunca onun kirpikleri süpürge gözleri de sakka olarak bu vazifeyi görmektedir. Âşık ağlamasıyla bir ferraş gibi sevgilinin kapısına su serpip süpüren hizmetçi gibi hayal edilmiştir.

Kirpügüm cārüb olup **sakḳā-yı çeşmüm** su seper
Hıdmete bil bağlayup küyında ferrāş olmuşuz (G.1366/4)

7.26. Sarrâf / Cevher-şinas

Altın, madenî ve kâğıt paraları birbiriyle değiştirmeyi, bozmayı, tahvil alış verişi yapmayı meslek edinmiş kimsedir. Mecazen bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse anlamlarında da kullanılmaktadır. Muhibbî bu meslek erbabını kendi şiirlerinin değeri dolayısıyla söz konusu etmektedir. Onun şiirleri başka şairlerin şiirlerine benzemektedir. Onun şiiri altın ise diğer şairlerin şiirleri gümüştür. Sarrâflar altın ve gümüşün bir olmadığını bilir ve ona göre değer verirler. Muhibbî şiirlerini bir cevher olarak nitelemektedir. Onu anlayacak olan da ancak şiir ehlidir. Gerçek incinin değerini sadece cevher-şinas olan bir kişi anlayabilir.

Beñzemezse şi'rüme şi'ri n'ola şâ'irlerün
Kim ki **şarrâf** ola dir kim bir degül altun gümüş (G.1416/2)

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilir
Kıymetini cevherün bilmez meger **cevher-şinās** (G.1393/5)

7.27. Sayyâd

Avcılık yapan ve bu işi meslek haline getirmiş kişilere verilen isimdir. Beyitlerde sayyad olarak sevgilinin gözü karşımıza çıkmaktadır. Sevgilinin sayyad gözleri âşığın gönül kuşunu avlamaktadır. Bunu yaparken de yem olarak daneye benzeyen benini, tuzak olarak da bir kafes veya ağa benzeyen zülfünü kullanmaktadır. Ayrıca o avcı göz keman kaşlarıyla âşığı avlayacağı zaman kanını dökmektedir. Çünkü âdet olduğu üzere avcı avını kan ile takip etmektedir.

Gözi **şayyâdı** şayd itdi yine bu gönülümün bâzın

Dü zülfeyni eşriyem iki yanumda bendümdür (G.1048/4)

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil

Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola **şayyâdumuz** (G.1317/2)

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemân ebrû

Meşel **şayyâd olan** dirler şikârı kan-ıla gözler (G.1129/4)

7.28. Tabbâğ

Hayvan derisini terbiye ederek onu kullanışlı hale getiren kişidir. Uyguladığı işlemlerle deriyi çeşitli şekillerde kullanılabilir hale getirir. Muhibbî rakibi öldürmek istediği her zaman debbâğlar onun derisine müşteri olmaktadır. Debbâğların hayvan derilerini işlediği düşünülünce şairin rakip için yakıştırdığı sıfat da anlaşılacaktır.

Her rakîbi öldüreyin didüğüm her dem bu kim

Derisine müşteriyüz didiler **tabbâğlar** (G.1194/8)

7.29. Tâcir

Ticaret ve alışverişle uğraşan kimsedir. Beyitlerde tacir olarak âşık, gül, âşığın gözü karşımıza çıkmaktadır. Âşık sevgilinin busesini almak için gönlünü ve canını vermektedir. Bu haliyle bir tâcir olan âşığın ettiği kârı hiçbir tâcir edememiştir.

Dil ü cāna meṭā‘ bir buseñ aldum
Benüm bu assumı bir **tācīr** itmez (G.1299/4)

Bir başka beyitte gül-bülbül mazmunu etrafında bir ticaret tablosu çizilmektedir. Gül, çaresiz bülbülün sabır malını almak için gonca kesesinden altın göstermektedir.

Almaga şabr-ı meṭā‘ın bülbül-i bī-çārenüñ
Gonca hemyānın açup gül **tācīri** zer gösterür (G.1122/3)

Âşığın gözü de döktüğü inci gözyaşlarıyla eli boş olmayan bir tâcirdir. Âşığın tâcir gözü sevgiliyi elde etmek için o kadar çok ağlamış, inci gözyaşlarını o kadar saçmıştır ki sevgili onu eli boş sanmamalıdır.

Şol deñlü nişār itdi gevher **tācīr** çeşmüm
Cānā bizi sen sanma eli boşlardanuz (G.1219/3)

7.30. Vâiz

Vâiz, ibadethanelerde kalpleri yumuşatacak, sevaba, ibadete, güzel ahlaka, iyiliğe, nefsi ıslaha sevk edecek, kötülüklerden tövbe ettirecek şekilde dinî konuşma yapan, nasihat veren kimse olarak tanımlanabilir. Vâiz toplum içinde âşığın karşısında olan, âşığın sevmediği ve sözlerini önemsemediği kişilerden sayılır. Vâizler insanlara şarabı ve meyhaneyi men ederken âşık onun sözlerine kulak asmamakta, meyhaneye gitmek istemektedir. Muhibbî’ye göre vâizler ikiyüzlüdür. İnsanlara şarabı yasakladıkları halde gizliden gizliye bir şarap için hırkalarını rehin verenleri de görülmektedir.

Zāhidā vā‘izleri gördüm ki hırş-ı cām için
Rehne aldı her birinüñ hırkasını mey-fürüş (G.1417/3)

Varam meyḥāneye da‘vet kılasız
Ki vā‘iz sözine ben dutmazam güş (G.1452/3)

SONUÇ

Çalışmamız XVI. Yüzyıl şairlerinden Muhibbî'nin Türkçe Dîvânı'ından 501 gazelin (1000 – 1500. Gazeller) TEBDİZ projesi kapsamında oluşturulan bağlamli dizin ve işlevsel sözlüğünden ve bu sözlükten istifade edilerek incelenmesinden oluşmaktadır. Bu çalışma ile ele alınan gazellerin söz varlığı, sözcüklerin farklı anlam katmanları, şairin sözcükleri farklı çağrışımlarla kullanması gibi durumlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bağlamli dizin, Muhibbî'nin kelime kadrosunu ortaya koymasının yanı sıra onun şiirlerinin incelenmesinde pek çok malzemeyi göz önüne sermektedir. Kelime türlerinin, kalıp ifadelerin, ayet, hadis, deyim, atasözü gibi özel ifadelerin tespitinde de kolaylık sağlamaktadır. TEBDİZ sisteminden elde edilen sonuçlara bakıldığında şairin deyimleri ve kalıp yapıları sıklıkla kullandığı dikkat çekmektedir. Bu durum da onun bir özelliği olarak yorumlanabilir.

Hazırlanan bu çalışma, genel olarak Dîvân şiiri alanında, özel olarak XVI. Yüzyıl ve Muhibbî üzerine yapılan çalışmalarda bir karşılaştırma kolaylığı sunmaktadır. Dîvân şairleri üzerine yapılan bağlamli dizin çalışmalarının artmasıyla üslup ve sözvarlığı incelemeleri karşılaştırmalı olarak ve somut verilerle daha sağlıklı bir şekilde yürütülecektir.

KAYNAKÇA

- AK Coşkun, *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) - Kanunî Sultan Süleyman*, 1. b., Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.
- , *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) – Kanunî Sultan Süleyman*, 2 cilt, 1. b., Trabzon: Trabzon Valiliği Yayınları, 2006.
- AKSOY Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, 2 cilt, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2015.
- CANIM Rıdvan, *Dîvân Edebiyatının Kaynakları*, 1. b., İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2016.
- CEYLAN Ömür, *Kuşlar Dîvânı: Osmanlı Şiir Kuşları*, 4. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2015.
- COŞKUN Menderes, “Klasik Türk Şairinin Poetikası Üzerine”, *Bilig*, S. 56, 2011, ss. 57-80.
- ÇABUK Vahit, *Dîvân-ı Muhibbî (Kânûnî Sultan Süleyman'ın Şiirleri)*, 3 cilt, 1. b., İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser, 1980.
- DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 30. b., Ankara: Aydın Kitabevi, 2013.
- DİLÇİN Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, 3. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2013.
- DURDU Mustafa, *Türk Edebiyatında Nasihat*, (Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- EDİRNELİ AHMED BÂDÎ EFENDİ, *Armağan (Dîvân Şiirinde Atasözleri ve Deyimler)*, Hzl.: Süreyya Ali Beyzadeoğlu, Müberra Gürgendereli, Fatih Günay, Cambridge: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü Yayınları, 2004.
- EYÜBOĞLU E. Kemal, *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler - I. Kitap*, 1. b., İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1973.
- , *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler - II. Kitap*, 1. b., İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1975.
- GÜLENSOY Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, 2 cilt, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

- GÜLTEKİN İbrahim, “Taşlıcalı Yahyâ Bey’in Dîvânî’nda Nasihatname Türünde Yazılmış Şiirler ve Bu Şiirlerin Konuları, Dili ve Üslubuna Dair Bazı Hususiyetler”, *Turkish Studies*, C. 8/9, 2013, ss. 1525-52.
- GÜR Âlim, KOÇAKOĞLU Bedia, “Yeni Türk Edebiyatında Kaynak Olarak Poetika”, *Turkish Studies*, C. 4/1-I, 2009, ss. 79-187.
- İSEN Mustafa, BİLKAN Ali Fuat, *Sultan Şairler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.
- KÂM Ömer Ferit, *Dîvân Şiirinin Dünyasına Giriş (Âsâr-ı Edebiye Tedkîkâtı)*, Hzl.: Halil Çeltik, Ankara: Birleşik Yayınevi, 2008.
- KANAR Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Say Yayınları, 2011.
- , *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 2 cilt, 1. b., İstanbul: Say Yayınları, 2009.
- KAPLAN Mahmut, *Aşkın Sultanı (Muhibbî, Kanunî’yi Anlatıyor)*, 1. b., İstanbul: Etkileşim Yayınları, 2012.
- KARAGÖZ İsmail, (yay. ed.), *Dinî Kavramlar Sözlüğü*, 6. b., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2015.
- KARAMAN Gülay, “Klasik Türk Şiiri Estetiğinde Sihir”, *Turkish Studies*, C. 10/8, 2015, ss. 1503-36.
- KARTAL Ahmet, *Tuhfe-i Remzî (Manzum Farsça-Türkçe Sözlük)*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2003.
- KELEŞ Reyhan, *Dîvân Şiirinde Âyet ve Hadis İktibasları*, 1. b., İstanbul: Kitabevi, 2016.
- KESİK Beyhan, ŞENÖDEYİCİ Özer, *Aruz Teori ve Uygulama*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2015.
- KOÇU Reşat Ekrem, *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Doğan Kitap, 2015.
- LEVEND Agah Sırrı, *Dîvân Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, 2. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2017.
- MACİT Muhsin, *Dîvân Şiirinde Âhenk Unsurları*, 3. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2016.
- , “Kâfirî Mihrâb”, *Kırklar Dîvânı*, 1. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2009, ss. 103-6.
- MÜTERCİM ÂSİM EFENDİ, *Burhân-ı Katı*, Hzl.: Mürsel Öztürk, Derya Örs, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.
- PAKALIN Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 3 cilt, 3. b.,

- İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1983.
- PALA İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, 20. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2011.
- PARLATIR İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Yargı Yayınevi, 2017.
- POLAT Esmâ, *XVII. Yüzyıl Dîvânlarında Nasihat*, (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.
- REDHOUSE W. James, *Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye*, Hzl.: Recep Toparlı, Betül Eyövgü Yılmaz, Yaşar Yılmaz, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016.
- SERTOĞLU Midhat, *Osmanlı Tarih Lügati*, 1. b., İstanbul: Kurtuba Kitap, 2015.
- ŞENTÜRK Ahmet Atillâ, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, 1. b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2016.
- , *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, 1. b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2017.
- TANYERİ M. Ali, “Muhibbî Dîvânı Üstüne”, *Dîvânlar Üstüne Eleştiriler 1*, 1. b., İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2005, ss. 23-38.
- , *Örnekleriyle Dîvân Şiirinde Deyimler*, 1. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.
- TULUM Mertol, *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2013.
- TUNÇ Semra, “Muhibbî Dîvânı’nda Şiir ve Şair ile İlgili Değerlendirmeler”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 7 (2000), ss. 265-83.
- ULUDAĞ Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, 2. b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2005.
- YAVUZ Kemal, YAVUZ Orhan, *Muhibbî Dîvânı – Bütün Şiirleri (İnceleme – Tenkitli Metin)*, 2 cilt, 1. b., İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2016.
- YAVUZ Orhan vd., *Muhibbî Dîvânı - Bölge Yazma Eserler Nüshası (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, 1. b., Konya: Palet Yayınları, 2014.
- , *Muhibbî Dîvânı - Kendi Hattıyla*, 1. b., İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2014.
- YENİTERZİ Emine, “Klasik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur Özellikleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 3, S. 15, 2010, ss. 301-34.
- YILDIRIM Nimet, *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2008.
- YILMAZ Ahmet, “Muhibbî Dîvânı’nda Yemin Kalıpları”, *İSTEM (İslâm, San’at*,

Tarih, Edebiyat ve Mûsikîsi) Dergisi, S. 9, 2007, ss. 83-90.

YILMAZ Mehmet, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 1. b.,

İstanbul: Enderun Yayınları, 1992.

———, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, 1. b., İstanbul: Kesit

Yayınları, 2013.

ZAVOTÇU Gencay, *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları,

2013.

ZÜLFE Ömer, *Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde-Osmanlı Şiirinden Kelimeler,*

Kavramlar, Deyimler-, 1. b., İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2011.

<http://lugatim.com/> (Kubbealtı Lügatı)

<https://kuran.diyaret.gov.tr/>

<http://www.tebdiz.com/>

<http://sozluk.gov.tr/> (TDK sözlük)

EKLER:

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

A

āb: *Su.*

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan **āb** iniler / Olcak bir kişinin gözleri bî-ḥ'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*āb,]*

Terk eyle kamu fikri hemân saña gereklü / Bir yār-ı perî-çehre vü mey **āb** u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*āb,]*

Tabîbā teşneyem gāyet lebünden dil çü **āb** ister / Büt-i 'ışka giriftāram ser-ā-ser üstülh'ān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*āb,]*

Ābdār eyler Muhibbî şî'rini hem sūzināk / Āteş-ile **ābı** cem' itmiş kerāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*ābı, -ı]*

Çeşm-i giryānumla gönüm ıztırāb üstindedür / N'eyesün dil zevrakı her demde **āb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*āb,]*

Gözümün yaşına mānend cihān içinde **āb** olmaz / Bu dil nālišler itdükçe dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*āb,]*

Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddün mi ya gördün mi ki bir kes **ābdan** geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*ābdan, -dan]*

Saçuñda çok kerāmet var eñ ednāsı anuñ budur / İzāruña ayak koyup basup ol **ābdan** geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*ābdan, -dan]*

Dilümden 'āleme düşdi dururken nāgehān āteş / Söyündür vaşluñ **ābıyla** ider yoḥsa ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*ābıyla, -ı, -y, -la]*

ābād: *Bakımlı, güzel, bayındır, mamur.*

Gönlümün vīrānesin ol şāh **ābād** istemez / Hey ne zālimdür ki zulm[ı] ḥoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [*ābād,]*

ābād eylegil: *İmar etmek, bayındır hale getirmek.*

Hāne-i dil olmadın vīrāne **ābād eylegil** / Yazılıpudur defter-i 'ışka ezelden saña ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [*ābād eylegil, -gil]*

ābād eylemez: *İmar etmek, bayındır hale getirmek.*

Āh yıllar geçdi dilber gönümü şād eylemez / Şāh kim zālīm ola mülkini **ābād eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*ābād eylemez, -mez]*

abdāl: *Kalenderi derviş II perişan âşık.*

Şol esīr-i 'ışk olan **abdāla** bak gel ḥusrevā / Baş açup serverlik ider 'āleme sultān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*abdāla, -a]*

abdāl-ı 'ışk olmışuz: *Aşk dervişi olmak.*

Baş açuk ğam tekeyesinde olmuşuz abdāl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girü nāmūs-ıla ‘ār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*abdāl-ı ‘ışk olmuşuz, -mış, -uz*]

ābdār eyler: Parlak etmek, parlatmak.

Ābdār eyler Muhibbî şî‘rini hem süzināk / Āteş-ile ābı cem’ itmiş kerāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*ābdār eyler, -r*]

āb-gīne: Şişe, sürāhi, kadeh II billûr, sırça, cam II elmas II ayna II gönül.

Gel şikest itme cefā sengiyle cānā gönülümüz / Bir dañı olmaz bütün ger sınsa bu **āb-gīnemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*āb-gīnemüz, -müz*]

āb-ı engür: Üzüm suyu II şarap.

İçen mey buldı ‘ömr-i cāvidānī / Meger āb-ı hayāt est **āb-ı engür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*āb-ı engür,]*

āb-ı hayāt: Hayat suyu, can veren su II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

İçen mey buldı ‘ömr-i cāvidānī / Meger **āb-ı hayāt** est āb-ı engür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*āb-ı hayāt,]*

āb-ı hayāt: Hayat suyu, can veren su II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim **āb-ı hayāt** / Yār elinden zehr nüş itsem baña cüllābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*āb-ı hayāt,]*

āb-ı hayāt: Hayat suyu, can veren su II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

Hzır eger arayarak buldı ise **āb-ı hayāt** / Pîr-i meyḥāne keremden anı her an getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*āb-ı hayāt,]*

āb-ı hayvān: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Yār elinden iy Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen / Hzır elinden ger ölürse **āb-ı hayvān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*āb-ı hayvān,]*

āb-ı lutf-ıla: İyilik, cömertlik suyu.

Yudı yüzüm karasımı **āb-ı lutf-ıla** / Ak saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*āb-ı lutf-ıla, -ıla*]

āb-ı revān: Akar su.

Akidür **āb-ı revān** her yaña çeşmüm kûzeki / İñiler bî-çāre dil derd-ile san tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*āb-ı revān,]*

āb-ı revān eyledüm: Akarsu eylemek. // (Gözyaşının) akarsu gibi çok akmasını sağlamak.

Eyledüm anuñ-ıçun göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı hüsnüñe bu vech-ile girem gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4). [āb-ı revān eyledüm, -dü, -m]

āb-ı revāndur: Akarsu II. Sevgilinin geçip gitmesi.

San serv-i sehî kaddi arar āb-ı revāndur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2). [āb-ı revāndur, -dur]

‘ābid: İbâdet eden, kulluk eden kimse // Allah’ın emirlerine titizlikle uyan, ibâdete düşkün, takvâ sâhibi kimse [Bu anlamda daha çok zâhit kelimesiyle birlikte kullanılır].

Eger ‘ābid eger zâhid senüñ hüsnüñ ziyâd ister / Ki korkarlar qarâr itmez zemîn ü āsümân sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3). [‘ābid,]

aç: Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.

Çün niķāb açduñ yüzüñden āfitāb / Utanup şeb çadırına ser çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4). [açduñ, -du, -ñ]

Her yaña başın açar dîvāneler boyun sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3). [açar, -ar]

Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu’anber gösterür / Geh döner gün yüzünü açup münevver gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1). [açup, -up]

Almaga şabr-ı metā’ın bülbül-i bî-çārenüñ / Gonca hemyānın açup gül tāciri zer gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3). [açup, -up]

Açup çün muşhaf-ı hüsnin tefe’’ül eyledüm yāruñ / Elifdür kāmēti geldi yine ferhünde fālum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5). [açup, -up]

Aç yüzüñ çāk-i girībān eylesün ‘āşıkıların / Güm güm ötsün hāy u hūdan gūşe-i meyhānemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 3). [aç,]

Gün yüzüñ ile alnuñ kim görse habībüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3). [açup, -up]

Bu Muhibbî mest olup açdı ma’anî dūrcini / Bāde-i Hāfız meger ya cām-ı Cāmî itdi nūş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5). [açdı, -dı]

aç: Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

Cān gözin aç bir nazar ol zülfi-i ‘anber-şāyı gör / Her kılnda baglu yüz biñ ‘āşık-ı şeydāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1). [aç,]

Gözlerini açmaga yokdur mecālî nergisüñ / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var hūmār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3). [açmaga, -maga]

Geldi dehāna mīmüñ irem gibi murāda / Muşhaf cemālūñ açup kimdür tefe’’ül itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4). [açup, -up]

‘acabla: *Şaşırmaq, tuhaf karşılamak.*

Hem-nefes kılup rakîbi eyleseñ yanunđa hâş / Kim **‘acablar** gül yanında eksük olmaz hâr u hês (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*‘acablar, -r*]

‘acâyib: *Garip, tuhaf, alışılmanın dışında, değişik.*

Niçe kim eyledüm pend ü naşîhat tutmadı gönüm / Yürür küyında dildaruñ **‘acâyib** dermend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*‘acâyib,]*

‘aceb: *Acaba; merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim ne bilür / Yâr **‘aceb** eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

Sen tururken kime virem ben **‘aceb** dil bülbülün / Kâyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Hayâsuz ‘arı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

Şol kadar bārân-ı eşk âhum şehâbından yagar / Kâlbine yârũ eşer itmez **‘aceb** mermer midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

Niçe yıldur ki hârc olur yolında ol cefâkârũ / **‘Aceb** bu kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*‘aceb,]*

Bilsem cefâ kitabımı kimden okur **‘aceb** / Şimdi cihânda sencileyin yok cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

Dîdeler segrür **‘aceb** ol gözi âfet mi gelür / Yaş revân oldu akar ol sehî-kâmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

Kâmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / Gül ruhuñ buña **‘aceb** deste-i sünbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

Dün ikrâr eylemişken büseyi yâr / **‘Aceb** n’oldı bugün inkâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*‘aceb,]*

Bir sencileyin büseye cân u dil alan kim / Bu resme **‘aceb** dünyede bazar kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*‘aceb,]*

‘Aceb sünbül midür zülfüñ ya ‘anber / Dimâg-ı dehr olur andan mu‘atţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

‘Aceb bu gamze midür yâhu cellâd / Tutar hâzır elinde tîg u hançer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

Hâk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / Kandadur **‘aceb** bād-ı şehergâh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3*). [*‘aceb,]*

Bulnur mı **‘aceb** bir gül anuñ yanında hâr olmaz / Ya bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

‘Aceb bilsem n’içün cānān görünmez / Sitāremde meh-i tābān görünmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1249, Beyit 1*).
[‘aceb,]

Gülmedi ‘ālemdede bir gün bu dil-i ğamnākūmüz / Bilmezüz ne gösterür dağı ‘**aceb** eflākūmüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1276, Beyit 1*). [‘aceb,]

Hey ne zālîmsin ‘**aceb** ferdāyı hîç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1317, Beyit 3*). [‘aceb,]

Va‘de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy dil-firîb / Bāda mı virdi ‘**aceb** kim bilmezem peymānumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1321, Beyit 3*). [‘aceb,]

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez mi ‘**aceb** ol lebleri ‘Īsī-nefes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [‘aceb,]

‘aceb: *Şaşırtañ, hayrette bırakan, tuhaf II öyle bir.*

Leylî zülfüñi fikr ideli senüñ / Dil-i Mecnün ki ‘**aceb** ki şeydādur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1017, Beyit 2*). [‘aceb,]

Cān u dil nağdini virüp göñlüm ister vaşlını / Ne ‘**aceb** dîvāne olmışdur ‘**aceb** sevdāsı var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1020, Beyit 2*). [‘aceb,]

Cān u dil nağdini virüp göñlüm ister vaşlını / Ne ‘**aceb** dîvāne olmışdur ‘**aceb** sevdāsı var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1020, Beyit 2*). [‘aceb,]

Didüm cānā ‘**aceb** rüşen yüzün var / Didi tahsīn idüp yaşşı sözüñ var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1022, Beyit 1*).
[‘aceb,]

Bu ‘**aceb** bārān-ı eşküm ğarka virdi ‘ālemi / Hîç teskīn olmadı dil süznāk olmış yatur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1079, Beyit 4*). [‘aceb,]

Kulakdan ‘āşıkam ‘āşık ‘**aceb** düşvār hālüm var / Degül mümkin yüzün görmek ne hōd şabr u mecālüm var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1164, Beyit 1*). [‘aceb,]

Gün gibi rüşen olup ‘āleme ‘ışkuñ nūrı / Bu ‘**aceb** gelmeye zāhid dağı ikrāra henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1239, Beyit 4*). [‘aceb,]

Hāk-i rāh olup büse idüm pāy-ı der idüm / Ol yār-ı cefā-cū bu ‘**aceb** andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1290, Beyit 2*). [‘aceb,]

Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm rāzī / Bunı bilmez ‘**aceb** bu ki göz-i ‘āşıkda h’āb olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1328, Beyit 3*). [‘aceb,]

Şāh-ı ğam dil hānesine dāyimā mihmān olur / Pādīşehdūr bu ‘**aceb** dervīşden ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1342, Beyit 4*). [‘aceb,]

Kūh-ı ğamda hūşı yok göñlüm ‘**aceb** şeydā imiş / Kūhken anuñ katında ‘aql-ılan dānā imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1448, Beyit 1*). [‘aceb,]

‘Aceb seḥḥārdur zülfüñ ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1456, Beyit 2*). [‘aceb,]

‘aceb degül: *Şaşılmaz, garip değıl.*

Bend-i belâda kalsa bu gönülüm **'aceb degül** / Sevdâ-yı zülf-i dilbere çün mübtelâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*'aceb degül,]*

'aceb eylemeñüz: *Tuhaf karşılamak, şaşırmaq II ayıplamak, suçlamak, kınamak.*

İñilerse bu Muhibbîyi **'aceb eylemeñüz** / Her kaçan bir kişünün bağı tola hün iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*'aceb eylemeñüz, -me, -ñüz]*

'aceb itme: *Tuhaf karşılamak, şaşırmaq II ayıplamak, suçlamak, kınamak.*

Görmesem 'arızunu itme 'aceb / Güneşe bakanun olur gözi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3*). [*'aceb itme, -me]*

'aceb kılmañ: *Tuhaf karşılamak, şaşırmaq II ayıplamak, suçlamak, kınamak.*

Şun'-ı Hakk'ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zâhidi kılmañ 'aceb çün anda var huffâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [*'aceb kılmañ, -ma, -ñ]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

'Aceb mi şî'r ü eş'arum lezîz olursa şekkerden / Nigârün lebleri vaşfi zebânında mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Cân nişâr itsem **'aceb mi** sâkinün ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Muhibbî olsa dîvâne **'aceb mi** / Görür zencire beñzer kâküli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

'Aceb mi düd-ı âhumdan felek sakfi siyâh olsa / Baña göstermeyen gün âh meh-i nâ-mihribânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Hañtuñi görelî artarsa **'aceb mi** gamumuz / Devr-i hüsnünde şehâ var-ıdı hoş 'âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Çün gamdan özge kalmadı bir gam-güsârumuz / Geçse **'aceb mi** nâle ile rûzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

Ay olur hafta geçer göstermez oldu gün yüzün / Göklere irse **'aceb mi** nâle vü efgânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

Dil çerâğın şu'lelendürsem **'aceb mi** sînede / Gice gündüz nâr-ı 'ışk-ıla yanar Edhemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

İçerse nergisi kanum **'aceb mi** / Şarâb-ı nâz-ıla mestâne olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 2). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

Eger yasdansa agyârı **'aceb mi** ol gül-i ra'nâ / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hâra yasdannmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

Rüşen eylerse **'aceb mi** bu cihânı nür-veş / Çün görindi döstüm baña cemâlün hür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

La'l-i lebinün yâdına cân virsem **'aceb mi** / Virdi gam Şîrîn-ile Ferhâd'ı görün baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

Şerâr-ı 'ışkuñı cânâ **'aceb mi** dursa sînemde / Bulınur küller altında kaçan olsa nihân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2). [*'aceb mi,*]

'aceb midür: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

Gözüm yaşı **'aceb midür** benim her sü revân olsa / Hâyâl-i kaddi bâğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2). [*'aceb midür, -dür*]

'aceb midür: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

Dâla dönse kâmetüm olsa **'aceb midür** dü-tâ / Taglar tâkat getirmez bâr-ı gam arkamda var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3). [*'aceb midür, -dür*]

'aceb midür: Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).

Gonca hemyânından alsa zer **‘aceb midür** şabâ / Nergisün çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*‘aceb midür, -dür*]

‘aceb midür: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Dâğ-ı dilümle yansa vücudum **‘aceb midür** / ‘Işk âteşiyle sinede ol dâğ lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*‘aceb midür, -dür*]

‘aceb midür: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Sultân-ı ‘ışk olsa Muhibbî **‘aceb midür** / Meh gibi var çü meclis-i ğamda çerâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*‘aceb midür, -dür*]

‘aceb olmaya: *Şaşırmak, hayret etmek, tuhaf karşılanmak.*

‘Aceb olmaya ger yârum benümle hem-nişin olmaz / Gedâlar olı-gelmişdür ki şehlerle karîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [*‘aceb olmaya, -ma, -y, -a*]

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Ğamzesi kanum içerse döstlar olmaz ‘aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ meyli dâ’im kanadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Ğayrânıñ olmışuz gamuñ esrârını yiyüp / Farğ itmez-isek olmaz ‘aceb sol u sagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 3*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Güm güm ötse na‘ramuzdan tâs-ı çarğ olmaz ‘aceb / Hâlümüzce ehl-i ‘irfân içre hâlât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümüñ oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Giceler tâ şubh olunca iñleseñ olmaz ‘aceb / Kâr-ı ‘ışk âsân mı sanduñ bilmedüñ iy bu’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Bâr-ı ğamdan hicr ara bu kaddüm olaldan kemân / İñlesem olmaz ‘aceb sîne rebâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*‘aceb olmaz,]*

'aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Nâle vü feryādumı iştimeseñ olmaz 'āceb / Bülbül ünine çü 'ādetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*'āceb olmaz,*]

'aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Eşküm ile tolsa çeşmüm sâğarı olmaz 'aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*'aceb olmaz,*]

'acebdür: *Nasıl iştir? Nasıl? Nedendir? Acaba nedendir?.*

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz 'acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*'acebdür,*]

Güzellerden vefā ummak 'acebdür / Cefā dirseñ inen bisyār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [*'acebdür,*]

Geçer āhum oñı çarh-ı felekden / 'Acedür katı gönlüne yir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*'acebdür,*]

Bu cihāndan geçübün bil ki bile cānāndan / Bu 'acebdür ki gönül zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [*'acebdür,*]

'Acedür āteş-i dil sākin olmaz / Niçe kim gözlerümden dökerem yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2*). [*'acebdür,*]

'acem: *İran ülkesi.*

Şi'r-i pür-sūzum eger varsa 'Acem iklîmine / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*'acem,*]

'acep: *Acaba; merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.*

Muhibbî uşbu şi'r-i dil-pesendi / 'Acep var mı görüp ta'zîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*'acep,*]

acı: *Tadı ağızda yakıcı bir etki bırakan, dille alınan duygulardan tatlının karşıtı olan // İztırap verici, üzücü.*

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebāt / Hicrūñ ammā şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*acıdur, -dur*]

Didiler cevri ü cefāyı zehrden acı veli / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3*). [*acı,*]

acı: *Üzüntü duymak, hâline kederlenmek.*

Ya kaşuñdan tîr-i gāmzeñ gelse buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle zāhrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [*acıram, -r, -am*]

Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrünü ger / İledürse bü şabâ küyuña âhîr hâkümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2). [acımazdum, -maz, -du, -m]

acı sözinden: Söyleneni üzecek, dokunaklı söz; sert, kırıcı, ağır söz.

Müdde'ınüñ **acı sözinden** Muhibbî bu yürek / Zehre döymez yarılır san kâse-i fağfürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7). [acı sözinden, -i, -n, -den-inden]

acı yaşlar dök: Acı gözyaşları akıtmak, acı acı ağlamak.

İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy gönül / Қа'ı-r-ı deryâda Muhibbî bulunur dür-dâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5). [acı yaşlar dök,]

açıl: Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.

Zür u zâr-ıla vişâline irem dime sakın / Dilberüñ vaşlı hemân sîm-ile zerden **açılır** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1). [açılır, -ur]

açıl: Başlamak, çıkmak, ortaya çıkmak, zuhur etmek.

Yaksa eflâki şafağ gibi n'ola âhum odı / Āteş-i 'ışkum şehâ çünki cigerden **açılır** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2). [açılır, -ur]

N'ola yasdansam eger taş işigini şubha dek / Kim sa'âdet kişiye vaqt-ı seherden **açılır** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3). [açılır, -ur]

açıl: Ortaya çıkmak, zuhur etmek // Bulunduğu yerden uzaklara gitmek, uzanmak, yayılmak.

Ele sâğar alalum şevk-ile rindâne biraz / Gel diñüz **açılalum** gülşene yârâna biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1). [açılalum, -a, -lum]

açıl: (Sır, maksat, üzüntü, dert vb. gizli tutulan şeyler) Anlatılmak, ortaya konmak, söylenmek.

Noğta dehenüñ sırrını fâş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye **açılmaya** bu râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3). [açılmaya, -ma, -y, -a]

Korkaram kim sırr-ı 'ışkuñ genci bir gün **açıla** / Key katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2). [açıla, -a]

açıl: Açık hale gelmek II (çiçek için) büyüyüp gonca hâlınden çıkmak, açmak.

Her tarafından güller **açılır** cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan gelse 'izârın ter tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3). [açılır, -ur]

Çün bahâr oldı **açıldı** her tarafından lâleler / İçmeyen âdem midür gülgünleynin piyâleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1). [açıldı, -dı]

Kanda kim gül **açılır** lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde kim mağabbet var akıdur yaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2). [açılır, -ur]

Gördüğünce gün yüzüñ ‘âşıkluñ nālân olur / Kanda kim **açıla** gül anda hezâr elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*açıla, -a*]

Gelürse tañ mı feryâda bugün bülbül gibi göñlüm / Görür gülzâr-ı hüsninde **açılmış** gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*açılmış, -miş*]

Aglasam ol gönca-leb hândân olursa tañ mıdır / Her kaçan bārân ola gül **açılır** hândân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [*açılır, -ur*]

Görmedüm ‘âlemdede ben bir mäh-rû agyârsuz / Gülşen içre nite kim bir gül **açılmaz** hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [*açılmaz, -maz*]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi **açılmaduñ** / Bâğ-ı hüsnüñ döstüm sanma ki bārân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*açılmaduñ, -ma, -du, -ñ*]

İder bülbül kılur âh u figânı / Kaçan kim güller **açılıp** ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*açılıp, -up*]

Tañ degüldür ger raqîb olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda kim gül **açıla** lâ-büd bulunur hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*açıla, -a*]

Eger yasdansa agyârı ‘aceb mi ol gül-i ra’nâ / Muqarrerdür gül **açılsa** ki dirler hâra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*açılsa, -sa*]

‘Arızını ben niçe gülzâra teşbîh eyleyem / **Açılır** gül ruhları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*açılır, -ur*]

‘âciz: Gücsüz, zayıf, beceriksiz.

Gün yüzünde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar / Kim anuñ naqşında **‘âcizdür** kamu naqqâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*‘âcizdür, -dür*]

Bilün-ile agzuñuñ vaşında **‘âciz** hâmeler / Sırr-ı gaybı bilmede kâşır-durur ‘allâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*‘âciz,]*

açuk: Kapalı, örtülü, bağı, katlı veya kilitli durumda olmayan, açılmış.

Pâdişâh-ı ‘ışk dergâhı **açuk** gelsün gelen / Men‘ olunmaz hîç kes ‘ışk ehli derbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*açuk,]*

‘acüz: Kocakarı, kötü huylu yaşlı kadın // Eski, köhne.

Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne **‘acüz** ancak / Aldanmaz aña hergiz merdâne qabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*‘acüz,]*

‘acüze: Kocakarı, huysuz, suratsız yaşlı kadın // Eski, köhne.

Muhibbî olma dünyânun muhibbi / **‘Acüze**ye gönül virmek er itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*‘acüze, -y, -e*]

ad: İsim, şan, şöhret.

Ka'be kūyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nūr görmez **adı** ammā hācīdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*adı, -ı*]

Ġamla ũlfet tutdı gönñlüm añmañuz şādī **adın** / 'Āşık-ı ġam-ñörlar çün şādīden bīrūn olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*adın, -ın*]

Zūlfini añsam nigāruñ ħālını medħ eylesem / Kimse 'anber **adın** añmaz müşğ-i Tātār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*adın, -ı, -n*]

Sehv-ile itūm dimiş ben 'āşıka bir kez nigār / **Adın** añdum diyü ol demden peşīmāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*adın, -ı, -n*]

Sevdüğüm kimdür anuñ **adını** çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*adını, -ı, -n, -ı*]

Döstlar rāh-ı 'ademde ġam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı 'ışk içre anılır **adumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*adumuz, -umuz*]

Bu Muhibbī şīşe-i nāmūsı çalsa taşlara / Döstlar 'ayb olmasun 'ışk ehli çün **ad** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*ad,]*

Ĥattāt-ı ezel eyledi Mecnūn'ūñ **adını** ħakk / Yazdı Muhibbī **adını** itdi anı tırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 6*). [*adını, -ı, -n, -ı*]

Ĥattāt-ı ezel eyledi Mecnūn'ūñ **adını** ħakk / Yazdı Muhibbī **adını** itdi anı tırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 6*). [*adını, -ı, -n, -ı*]

ad ideyim: *İsim yapmak, ad yapmak, ün salmak, şöhret olmak.*

Ko yoluñda öleyim ben daħı bir **ad ideyim** / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*ad ideyim, -e, -y, -im*]

ad ideyim: *İsim yapmak, ad yapmak, ün salmak, şöhret olmak.*

Ko yoluñda öleyim ben daħı bir **ad ideyim** / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*ad ideyim, -e, -y, -im*]

ādāb: *Bir toplulukta uyulması gereken ve insanlar arasındaki davranışları düzenleyen nezāket, saygı ve görgü kuralları.*

Meygede **ādābını** şūfī ne bilsün sor baña / Ĥürmetin ol dergehūñ 'ālī-cenābīler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*ādābını, -ı, -n, -ı*]

Meygede **ādābını** mest ü ħarāb olan bilür / Gözlerüz meyħāne ħadrin rind ü ħallāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*ādābını, -ı, -n, -ı*]

adas: *Aynı adı taşıyanlardan her biri // Dost, arkadaş.*

Beni dīvāne görüp berr-i ġamda / Kodılar adımı Mecnūn'a **adas** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*adaş,]*

'adem: *Yokluk.*

Dil ü cān gitdi ‘**adem** mülkine vaşluñ arayı / Bu ümide ki varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*‘adem,]*

Gitdüğe ‘**adem** mülkine iy rûh-ı revānum / Zād-ı gamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [*‘adem,]*

ādem: *İnsan, adam. // Birinin yanında hizmet eden kişi.*

Yār bir gün dimedi hāl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yāra bizüm **ādemümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*ādemümüz, -ümüz]*

ādem: *İnsan, beşer.*

Çün bahār oldı açıldı her tarafdan lāleler / İçmeyen **ādem** midür gülgünleyin piyāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [*ādem,]*

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / **Ādemler** alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*ādemler, -ler]*

Göñlini ‘āşıklañ ol çeşm ü zülf-i ham kapar / Hey ne sāhirdür gözün sihr eyleyüp **ādem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*ādem,]*

İy gönül bir dem temāşā eyle eşküm cüyını / **Ādemün** gönlin açan ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*ādemün, -ün]*

Peride yok-durur **ādemde** hergiz / Eger hūrī disem bir pāre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*). [*ādemde, -de]*

Cihān içinde **ādem** bī-gam olmaz / Meğer hayvān ola ol **ādem** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [*ādem,]*

Ol yār benümle bir dem olduğı yokdur olmaz / Mūnis perīye **ādem** olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [*ādem,]*

Saña ger hūr [u] perī dirsem olur bu söz haṭā / Zīra kim ehl-i başiret anlara **ādem** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*ādem,]*

Çünkü vefā vü mihr ü maḥabbet bulunmadı / **Ādemle** sakın eyleme dünyāda ihtilāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [*ādemle, -le]*

ādem: *İnsan, beşer // ilk yaratılan insan ve ilk peygamber, Hz. Ādem.*

‘Ārızında dāne-i hālīne el sunma sakın / **Ādem’i** cennet içinden çıkarın çün dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*ādem’i, -i]*

ādem olmaz: *İyi, şahsiyet sahibi, ideal bir insan olmak.*

Cihān içinde ādem bī-gam olmaz / Meğer hayvān ola ol **ādem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [*ādem olmaz, -maz]*

ādem olmaz: *İyi, şahsiyet sahibi, ideal bir insan olmak.*

Muhibbî hoş görür 'ışk' âlemini / Ki bundan özge hergiz **âdem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*).
[âdem olmaz, -maz]

âdemî: *Ademoğlu, insanlar // İnsan, insanoğlu, insan soyundan.*

Aña beñzer bir perî yok kanda kaldı **âdemî** / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir bañr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [âdemî,]

Hañâ-y-ıla yüzüne gül didümse / Hañâ itse n'ola kul **âdemîdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*).
[âdemîdür, -dür]

'âdet: *Herkes tarafından uyulan hal, olagelmiş, alışılmış şey, usûl, görenek II alışkanlık, huy, tabiat.*

Eylesün mecnûn 'ışkum zülfini zencîrler / Dâyimâ **'âdetdür** olur bend içinde şîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [âdetdür, -dür]

Beni derd-ile öldürdün lebüñden büse ihsân it / Kañmî böyledür **'âdet** ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [âdet,]

Dagıdaldan zülfini dagıldı 'aql u şabr u hüş / Şeb irince dagılır **'âdet** budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [âdet,]

Muhibbî saña bir gönlek biçerler 'aqluñı divşür / Ezelden böyledür **'âdet** aña hiç âsîtin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [âdet,]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür **'âdet** Muhibbî olsa turfanda yimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [âdet,]

Nâle vü feryâdumi işitmesen olmaz 'âceb / Bülbül ünine çü **'âdetdür** bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [âdetdür, -dür]

Hañ-i müşgîñün dehânün üzre düşmişdür ğalañ / Komadı hañâtlar **'âdet** degül mîme nuñat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [âdet,]

âdet olmuşdur: *Gelenek durumuna gelmiş olmak, herkes tarafından yapılır olmak II alışkanlık durumuna gelmek.*

Yol hañar dervend-i 'ışkuñ diyü âġâh eylerüz / Sîne-i tañlı döġüp olmuşdur âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [âdet olmuşdur, -miş, -dur]

adı var: *(sadece, yalnız) adı var: kıymeti yok, sâdece nâmı var, şöreti yersiz II mevcut değil, hayâlî.*

Adı var Mecnûn'un ammâ bir saçı leylî-veşûñ / Görmişem derd ü belâ vü miñnetin andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [adı var,]

ad-ıla san: *İsim ve şöret.*

Ko yoluñda öleyim ben dañı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammâ **ad-ıla san** añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [ad-ıla san,]

'adü: *Düşman II Rakip.*

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşürümüz / Togrulup gitti **'adūnuñ** cānın ala tūrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*'adūnuñ, -nuñ*]

Kellesin kaldurmaga yirden **'adūnuñ** her zamān / Komaz elden nīzeyi hāzır tutar her birümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*'adūnuñ, -nuñ*]

adumı kodılar: *Ad koymak: bir kimse veya nesneye isim koymak, bir adla adlandırmak, tesmiye etmek.*

Beni dīvāne görüp berr-i ğamda / Kodılar adumı Mecnūn'a adaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*adumı kodılar, -um, -ı, -dı, -lar*]

āfāk: *Ufuklar.*

Ok u ya almış ele ğamzesi dil almak için / Birbirine urup **āfākı** pūr-āşüb olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 2*). [*āfākı, -ı*]

āferin: *Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılır; yaşa, var ol, bravo!.*

Çün Muhibbī urdı varlık terkini / **Āferin** her işi dervīşānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 5*). [*āferin,]*

Bezm-i ğamda **āferin** ol 'āşık-ı ser-bāza kim / Şem'-veş başın keserseñ sırrını aşlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*āferin,]*

āferin itmez: *Beğenmek, alkışlamak, takdir etmek.*

Āferin itmez misin ol 'āşık kim her seher / Āteş-i 'ışka girüp kendin semender gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*āferin itmez, -mez*]

āfet: *İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın // İnsana āfet gibi tesir eden güzel.*

Dīdeler segrür 'aceb ol gözi **āfet** mi gelür / Yaş revān oldu akar ol sehī-kāmet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*āfet,]*

Niçe yıldur yollar üzre düşüben hāk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey **āfet** beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1307, Beyit 2*). [*āfet,]*

āfet-i cān: *İztrap çektiren, can yakıcı şey veya kimse // İnsana āfet gibi tesir eden güzel.*

..... **āfet-i cān** / Ğamzesi hastasınıñ zaħmına tīmāra gider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*āfet-i cān,]*

āfet-i cān: *İztrap çektiren, can yakıcı şey veya kimse // İnsana āfet gibi tesir eden güzel.*

Hūblar gerçi cihān içre firāvān añılır / Lık ol **āfet-i cān** serv[er]-i hūbān añılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 1*). [*āfet-i cān,]*

āfitāb: *Güneş.*

Kara zūlfūñ şeb-i tārđür velī aña hicāb olmaz / Cemālūñ 'ālem-ārādur muķābil **āfitāb** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*āfitāb,]*

Gün yüzün şavkında cānā **āfitāba** bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz māhitāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*āfitāba, -a*]

āfitāb: *Güneş II Sevgili, dost.*

Çün niķāb açduñ yüzüñden **āfitāb** / Utanup şeb çadırına ser çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 4*). [*āfitāb,]*

āfitāb u mäh-tāba: *Güneş ve ay.*

Gün yüzün birle kamer alnuñ yiter ‘āşıqlara / Gice gündüz **āfitāb u mäh-tāba** bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*āfitāb u mäh-tāba, -a*]

āfitāb-ı hüsn: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Sakın cemāl ü hüsnüñi iy **āfitāb-ı hüsn** / Gökler yüzine irişe nāgeh şerārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 4*). [*āfitāb-ı hüsn,]*

āfitāb-ı hüsn: *Güzellik güneşi II sevgili.*

İy **āfitāb-ı hüsn** gitmedi sāyem yanumdan āh / Tā itmeyince ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*āfitāb-ı hüsn,]*

āfitāb-ı hüsn: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Āfitāb-ı hüsn kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya muķavves kaşlaruñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*āfitāb-ı hüsn, -e*]

āfitāb-ı hüsn-ile: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Yār şirindür dilā şeftālū-yı la‘le iriş / **Āfitāb-ı hüsn-ile** bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 1*). [*āfitāb-ı hüsn-ile, -ile*]

āfitāb-ı hüsnini: *Güzellik güneşi II sevgili.*

İy Muhibbī kim görürse **āfitāb-ı hüsnini** / Göz yumar hiç ārzū-yı mäh-ı tībān eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 6*). [*āfitāb-ı hüsnini, -i, -n, -i*]

āfitāb-ı hüsnün: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Gökler yüzine bir gün irişür şerārumuz / Sakla cemālūñ ayını iy **āfitāb-ı hüsnün** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*āfitāb-ı hüsnün,]*

āfitāb-ı hüsnün: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Gökler yüzine bir gün irişür şerārumuz / Sakla cemālūñ ayını iy **āfitāb-ı hüsnün** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*āfitāb-ı hüsnün,]*

'afv eyle: Affetmek, bağışlamak, mazur görmek.

Yanuñda eger sevme günâh-ısa nigârâ / 'Afv eyle hatâ eylemedük çün beşer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4). [*'afv eyle,*]

'afv eyle: Affetmek, bağışlamak, mazur görmek.

Suçını Muhibbî'nün 'afv eyle disem dilber / Sürer kapudan anı dîvâna kabûl itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5). [*'afv eyle,*]

âğ: İplik, sicim veya tel gibi malzemededen kafes şeklinde örülmüş, göz göz seyrek örgü // zülf.

Gülşen-i hüsninde dil murğın yine şayd itmege / Zülfî âğında Muhibbî hâli anuñ dânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7). [*âğında, -i, -n, -da*]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm âğ-ımıñ / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ımıñ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1). [*âğ-ımıñ, -i, -ımıñ*]

agac: Kökü toprak altında kalan, gövdesi yukarıya doğru yükselen ve gittikçe incelerek dallara ayrılan, kereste veya odun olmaya elverişli uzun ömürlü bitki.

Sen güzeller şâhınuñ pâyına îşâr itmege / Bâğda eyler ağaçlar dirhem ü dînâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4). [*agaclar, -lar*]

âgâh: Haberi olan, haberli, haberdar.

Düşmemişken ana rahmine dağı Mecnûn-ı zâr / Zülf-i Leylâ'dan dil -i dîvânemüz âgâh imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3). [*âgâh,*]

âgâh eylerüz: Bilgi sahibi etmek, haberdar etmek, bildirmek.

Yol hatâr dervend-i 'ışkuñ diyü âgâh eylerüz / Sîne-i tablı dögüp olmışdur âdet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4). [*âgâh eylerüz, -r, -üz*]

âğâz eyler: Başlamak.

Raķîb ölmüş didüm el-ħamdü-lillâh / Ölen[de] hõş dil eyler ħamde âğâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2). [*âğâz eyler, -r*]

âğâz u encâm-ı cihân: Dünyanın başı ve sonu.

Döştlar âğâz u encâm-ı cihân bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol encâm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4). [*âğâz u encâm-ı cihân,*]

agın çeker: Ağ çekmek, avlanmak için ağıdan tuzak kurmak.

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / Murğ-ı diller şaydına yokdur anuñ agın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3). [*agın çeker, -er*]

āġište olursa: *Bulaşmak, sirayet etmek, bir şey diğeriine karışmış olmak II kucaklaşmak, kucak kucağa olmak.*

Ne ‘aceb hūn-ıla **āġište olursa** dilümüz / ‘Işk suyu-y-ıla muħammerdür ezelden gilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [*āġište olursa, -ur, -sa*]

agız: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber **agızından** düşer / Sanki söyler tütîdür kim sükker **agızından** düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*agızından, -i, -n, -dan*]

Bıkr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ‘ itse ġazel / Kapışurlar sanasın kim gevher **agızından** düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*agızından, -i, -n, -dan*]

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarhuñ **agızından** düşürmiş üstüh‘ânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*agızından, -ından*]

Agzına şebnem sehergeh nergisüñ su dökdüġi / Lâle ile gice mey içmiş bu ki maħmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*agzına, -ına*]

Sun **agzuma** dehānuñ şekkerini / Benüm boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*agzuma, -um, -a*]

Şîrîn lebüñüñ vaşfın iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu **agzı** şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*agzı, -ı*]

agız: *Başlangıç / Ön / Bu boşluğın dudaklarla çevrili olan dış kısmı / Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı.*

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem‘ yakar yüregini odlar **agızından** düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*agızından, -i, -n, -dan*]

agız: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv. // Sevgilinin ağzı.*

Bilüñ-ile **agzuñuñ** vaşfında ‘âciz hāmeler / Sırr-ı ġaybı bilmede kâşır-durur ‘allāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*agzuñuñ, -uñ, -uñ*]

Noġtadur **agzı** didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur idrākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*agzı, -ı*]

Öpdüġin gördüm kadeh **agzında** ol meh-pärenüñ / Ol sebeddendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [*agzında, -i, -n, -da*]

Ger dehān olsa lebüñde beñzedürdüm ġoncaya / **Agzuña** kim beñzedür ġonca güler hiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*agzuña, -uñ, -a*]

agla: *Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaş dökme II üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.*

Turma **agla** iy gözüm ola ki dilber raħm ide / Senge çün bārān ider geçse zamān te’sşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*agla,]*

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı nigār / Eşk-i çeşmüm aña dīnār u direm gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*aglamayınca, -ma, -y, -ınca*]

Çoklar yaşasun rahm kılup yaşuma her bār / **Aglar** bile yanumca benüm dīde-i hūnbār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1163, Beyit 1*). [aglar, -r]

Aglayup zārılık ile eylesem yüz biñ niyāz / Yār nāzın arturur biñ dürlü istignā ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 2*). [aglayup, -y, -up]

Bu semāda görineni berķ u bārān sanmañuz / Çarķ-ı gerdān yakılup ben sūhte için **aglar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 3*). [aglar, -r]

La'l-i nābuñ hasretinden bu Muhibbī **aglasa** / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 7*). [aglasa, -sa]

Aglasam ol gonca-leb hāndān olursa tañ mıdur / Her kaçan bārān ola gül açılır hāndān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 6*). [aglasam, -sa, -m]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmadıñ / Bāğ-ı hüsnuñ dōstum sanma ki bārān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 5*). [aglamayınca, -ma, -y, -ınca]

Aglar-ısa bu Muhibbī tañ mıdur Ya'kūb-veş / Görelī dīde hať-ı sebzūñi yaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 5*). [aglar-ısa, -r, -ısa]

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı gül bārān ile bād istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 4*). [aglayup, -y, -up]

Ol gül-i nevesteyi hār-ıla bir yirde görüp / Şūbh olunca inleyüp derdiyle bülbül **aglamış** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 3*). [aglamış, -mış]

Aglamakla kalmadı iy dīde yaşuñ kan-ıla / Yūri var şimden girü hūn-ı ciğerden eyle karz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 3*). [aglamakla, -mak, -la]

aglat: Birisinin ağlamasına sebep olmak. II üzmek, kederlendirmek.

Beni **aglatma** gel hanum hāzer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 3*). [aglatma, -ma]

(.) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp **aglatmayıcak** komaz anı āñir-i kār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 11*). [aglatmayıcak, -ma, -y, -ıcak]

Yiter **aglatma** beni dōst yaşumdan hāzer it / 'Ālemi ġarķa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 5*). [aglatma, -ma]

ağyār: Gayrılar, başkaları II dost olmayanlar, düşmanlar II (āşığa göre) sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler.

Yārı **ağyār-ıla** gördüm san gül oynar hār-ıla / Bülbül-i şūrīde-veş bu āh u zārüm aldılar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 3*). [ağyār-ıla, -ıla]

Bir nazar kılmaz o meh-rū 'āşikuñ zārın görür / Bir nefes olmaz cüdā yanından **ağyārın** görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 1*). [ağyārın, -ın]

Salınur gül hār-ıla salınma sen **ağyār-ıla** / Cünbişi ra'nā gülüñ gülşende nā-şāyestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 4*). [ağyār-ıla, -ıla]

Muhibbī yārı **ağyār-ıla** gördüm / Didüm 'ālemde gül var mı dikensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 5*). [ağyār-ıla, -ıla]

Görün **agyarı** yaruñ işiginde / Perî olmaz imiş âh Ehremenşüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*agyarı, -ı*]

Görmedüm ‘âlemde ben bir mâh-rû **agyarsuz** / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [*agyarsuz, -suz*]

Sa’y eyleme **agyarsuz** yâr ele girmez / Gülşende nite bir gül-i bî-hâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*agyarsuz, -suz*]

İrem bâğı-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnağ / Gider **agyarı** kapuñdan ki bülbülle gurâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*agyarı, -ı*]

Yâr **agyâr-ıla** bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihân bâğında bir gül bitmez-imiş hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*agyâr-ıla, -ıla*]

Dilberüñ **agyarı** bî-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihân bâğında hiç bir gül biter mi hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*agyarı, -ı*]

Ben esîr-i hicrem [ü] **agyâr** mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr olur bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*agyâr,]*

Yâr sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı gönlüme / Anı izhâr eyledi bildüm o da **agyâr-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*agyâr-ımış, -ı, -mış*]

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı **agyâr** / Tutar mı hiç şîrûñ yirini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*agyâr,]*

Yâr **agyâr-ıla** gördüm nite kim gül hâr-ıla / ‘Andelîb-i dil anuñçün âh u feryâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4*). [*agyâr-ıla, -ıla*]

Eger yasdansa **agyarı** ‘aceb mi ol gül-i ra’nâ / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hâra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*agyarı, -ı*]

Saña cevri ide Muhibbî yâr **agyâra** vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*agyâra, -a*]

Sen çemen seyriñ iderseñ döstlar **agyâr-ıla** / N’içün olmasun Muhibbî dermendüñ bagrı baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*agyâr-ıla, -ıla*]

Hicr elinden ölür-isem günde biñ kez râzıyam / Bu Muhibbî hâlini tek itmeñüz **agyâra** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*agyâra, -a*]

agzına alur: Ağzına götürmek, ağız içine sokmak.

Zülfî ucını alur agzına mest olsa nigâr / Def’-i büy-ı mey içün ya’nî kıranfil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [*agzına alur, -ına-ur*]

agzından düşer: Sözüñü etmek, söylemek, konuşmak.

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber **agzından düşer** / Sanki söyler tütüdüñ kim sükker **agzından düşer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*agzından düşer, -er*]

agzından düşer: Sözüñü etmek, söylemek, konuşmak.

Sakın aldanma rakīb-i rü-siyāhuñ kavline / Bir gurāb ötetura niçe şer **agzından düşer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*agzından düşer, -er*]

agzından düşer: *Sözünü etmek, söylemek, konuşmak.*

Er odur kim şabr idüp çeke cefâ vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikâyet söz er **agzından düşer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*agzından düşer, -er-i, -n, -dan*]

agzuma almadın: (*Sevgilinin*) *dudağını (âşık) ağzına almak, emmek, öpmek.*

La‘l-i şîrîñüñi cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın sîneme urduñ benüm zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [*agzuma almadın, -madın*]

âh: *Kullanıldığı yere ve sesin tonuna göre maddî veya mânevî bir acıyı, ağrı, ızdırıp, pişmanlık, esef, acıma, özlem, yanıp yakılma, yeis, ümitsizlik, beğenme, hayranlık vb. duyguları ifâde eder.*

Gögsüme uran lâle gibi dağı benüm **âh** / Ol hâl-i siyehkâr-ıla hoşka dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*âh,]*

Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildâruñ **âh** / Her kaçan baksam nazâr kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*âh,]*

Hicrân şebinde hasta olupdur Muhibbî **âh** / Bir derdi var ki derdini ancak Hudâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*âh,]*

‘İşkî cānum gibi saklarken olur halka ‘ayân / **Âh** bu ğammâzlık sır[1] cümle şî‘irümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*âh,]*

Dil perîşân idi **âh** oldu yine dağı beter / Süñbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*âh,]*

Salınur ‘işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / **Âh** bu şîveyi ne serv ne şimşâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*âh,]*

Ben şeb-i hicre nihâyet bulmadum ‘âlemde **âh** / Bu söz-imiş mâhitâbum her işe pâyân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*âh,]*

Ebed ma‘mür olmaz mülk-i dil **âh** / Gözi Tâtâr-veş yağmacımızdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [*âh,]*

Bir sencileyin ‘âşıkı ferdâya salar **âh** / Yüze gülici âl-ıla ‘ayyâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [*âh,]*

Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer **âh** / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [*âh,]*

Sakladum esrâr-ı ‘ışkı lîk izhâr itdi **âh** / Kanlu yaşumı gören didi ki rüy-ı zerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*âh,]*

‘Aceb mi düd-ı âhumdan felek sakfî siyâh olsa / Baña göstermeyen gün **âh** meh-i nâ-mihribānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*âh,]*

Görmedin dil bağladum **âh** ol cefākârî henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zarî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [*âh,]*

Çeşm-i bîmārın göreliden ol kemān ebrūnuñ **āh** / Olmuşam derdā anuñ hicriyle bîmārı henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1220, Beyit 2*). [*āh,]*

Görün ağyārı yāruñ işiginde / Perī olmaz imiş **āh** Ehremensüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*āh,]*

Yaşum tār u kadūm çeng olalı **āh** / Yaşum tār u kadūm çeng olalı **āh** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*āh,]*

Yaşum tār u kadūm çeng olalı **āh** / Yaşum tār u kadūm çeng olalı **āh** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*āh,]*

Āh yıllar geçdi dilber gönlümü şād eylemez / Şāh kim zālīm ola mülkini ābād eylemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*āh,]*

Şād olurдум kūyına varsam anuñ biñ cān-ıla / Men' ider şād olduğum **āh** ol sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*āh,]*

Görelī ol serv-kaddī cāmi'-i hūsn içre **āh** / Kāmet ide diyü nāgāh biz iķāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*āh,]*

Yollarda kaldı gözlerüm **āh** intizār-ıla / Gel haddēn aşdı iki gözüm intizārumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1272, Beyit 2*). [*āh,]*

Gözüm yaşıyla **āh** āhum elinden / Olupdur bu ikisi kāşif-i rāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1287, Beyit 7*). [*āh,]*

Āh gām şebinde giceler tā şubh olınca iñlerem / Bu nev' edür hālüm benüm meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*āh,]*

Olmadı benüm sözüm katuñda revā henüz / Bu derd-i 'ışka olmaz imiş **āh** devā henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*āh,]*

Sevdā-yı zūlf başuma çünki belā imiş / Artmakdadur gün-be-gün **āh** bu belā henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*āh,]*

Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna daħı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi **āh** bu dil-i zārüm komaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*āh,]*

Bir sencileyin var mı t̄abīb-i dil ü cān **āh** / Bir bencileyin derd-ile bîmār ele girmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*āh,]*

Muhibbî kışsa-i guşşam benüm **āh** / Yanında dilberüñ efsāne olmuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*āh,]*

İy āfītāb-ı hūsn gitmedi sāyem yanumdan **āh** / Tā itmeyince 'Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*āh,]*

Zūlfüne bu dil **āh** senüñ mübtelā imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belā imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*āh,]*

Gelür hayālī çeşmüme ammā görünmez **āh** / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*āh,]*

Çün şeb ola h'āb-ıla herkes huzūr ider / Ferdā gāmını ben çekerem **āh** gice imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*āh,]*

Özin bilmez katı dil-hastedür **āh** / T̄abībā kapuña dermāna gelmiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*āh,]*

Yüzüme bakmaz oldı **âh** yine yâr-ı cefâkârum / Raķībüm beñze[dü]r yâra beni her bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*âh,*]

İdiser sırrımı **âh** ‘äleme fâş / Nazarla sürmelü göz vesmelü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1*). [*âh,*]

âh: *Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi II âh ederek inleme, feryat, inilti II âh etme sonucu çıkan duman.*

Sırr-ı ‘ışkı niçe pinhân eyleyem ben sîne / **Âhum** ile göz yaşı ‘âlemlere rüsvâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*âhum, -um*]

Güzellik burcına mâhum ‘urüc itdünse zulm itme / Sakın ‘âşıklar **âhundan** zemîn ü âsümân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*âhundan, -ı, -n, -dan*]

Esrâr-ı ‘ışk gerçi ki gizlü hâzinedür / Korkum budur ki **âhum** ile âşikâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [*âhum, -um*]

Âhum sehâbı ger döke bârân-ı eşkümi / Bu sîne bağı gül bitürür lâlezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*âhum, -um*]

Kâha dönmiş cismüni gam hırmeninde **âh-ıla** / İy Muhibbî götürüp yirden anı bâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*âh-ıla, -ıla*]

ÇarĤ tennürına **âhum** bir hârâret virdi kim / Mâh-ı nev anı bişüp mâhî gibi biryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*âhum, -um*]

Mu‘âvin olmasa **âhum** kad ü bālâña irmezdüm / Felek tākına çıkmaga benüm müşğîn kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*âhum, -um*]

Şol kadar bârân-ı eşk **âhum** sehâbından yagar / Kâlbine yârûñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*âhum, -um*]

ŤavĤ idüp **âhım** zencîr idinüp göz yaşımı / Dil-i dîvâneyi gör kim niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [*âhım, -ı, -n, -ı*]

Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni ġarĤ itmede / Râh-ı ‘ışķuñda murâda irğüren ol **âhdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [*âhdur, -dur*]

Kâlbine **âhum** eşer kılmaz benüm / Seng-i hârâdur yâhüd pülâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*âhum, -um*]

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm **âh** gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*âh,*]

Tañ mı cüş itse Muhibbî **âh-ıla** deryâ-yı eşk / Rüzigâr esdükçe kim dir baħr-i bî-pâyân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*âh-ıla, -ıla*]

Bi-ħamdi’llâh kamer tal‘at yine bir mâhumuz vardur / Anuñçün göge peyveste seħergeh **âhumuz** vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*âhumuz, -umuz*]

Çün oldum mülk-i ‘ışķuñ pâdişâhı / Yaşum leşker baña **âhum** ‘alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*). [*âhum, -um*]

Şâh-ı ‘ışķam bir kadeħ mey başuma efser yiter / **Âhumuñ** düd-ı livâsı ejdehâ peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*âhumuñ, -um, -uñ*]

- Her kanda isem derd ü gâmidur baña hem-dem / **Āhum** yili olur baña her yirde hevādār (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1163, Beyit 2). [āhum, -um]
- Āhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ hışm idüp eydür ki baña esme dir (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1184, Beyit 1). [āhumuñ, -um, -uñ]
- Derün-ı sîneden dem dem gelenler āh u zārıdur / Giceler görinen encüm degül **āhum** şerārıdur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1201, Beyit 1). [āhum, -um]
- (Ė) Ėāyetde enīs oldı baña āh u fiĖān / Oldı dil āyinesi **āhum-ıla** jeng ü Ėubār (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 19). [āhum-ıla, -um, -ıla]
- Āhum dütüni ‘ālemi tār itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür bir süz imiş **āh** görünmez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1228, Beyit 5). [āh,]
- Āhum tolanur gice vü gündüz ser-i küyün / İy bād-ı şabā sanma ki sensüz eşer olmaz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1234, Beyit 2). [āhum, -um]
- Leşker-i eşki çeküp **āhuñ** livāsın kaldurup / İy Muhibbî şāh-ı ‘ışk olduk vilāyet beklerüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1253, Beyit 7). [āhuñ, -uñ]
- Gözüm yaşıyla āh **āhum** elinden / Olupdur bu ikisi kâşif-i rāz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1287, Beyit 7). [āhum, -um]
- Bahr oldı gözüm yaşı telātumlar iderse / **Āhum** yilidür dokına kemdür eser itmez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1291, Beyit 6). [āhum, -um]
- Āhum ile gözlerüm yaşı benüm / Qalbi āhendür aña kār eylemez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1316, Beyit 5). [āhum, -um]
- Mihrūñle yine zerrelerüm irdi semāya / **Āhum** yiliyle oldı cihān pür hevā henüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1326, Beyit 2). [āhum, -um]
- Oda yanar şu‘lesinden **āhumuñ** bu nüh felek / Gözlerüm yaşı katında kaçredür bu heft deñiz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1327, Beyit 3). [āhumuñ, -um, -uñ]
- Āhum ejderdür derün-ı sînem olmuş aña Ėār / Odlar kim saçılır ejder şerārıdur diñüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1330, Beyit 2). [āhum, -um]
- Āheni nerm eyledi yir itdi seng-i hāreye / **Āhum** ammā katı Ėöñline anuñ kār eylemez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1333, Beyit 4). [āhum, -um]
- Āhum ejder görünür bu sîne Ėārıdur diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerārıdur diñüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1340, Beyit 1). [āhum, -um]
- Āhum eflāke irüp oldı melā`ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taht-ı şerādan Ėeçemez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1345, Beyit 4). [āhum, -um]
- Degül hicrān şebinde şem‘e hācet / Ki **āhum** şem‘a-i beytü’l-hazān bes (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1376, Beyit 4). [āhum, -um]
- Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı hil‘at / **Āhum** da Muhibbî görünür başuma ser-püş (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1406, Beyit 7). [āhum, -um]
- Āhımı tavk eyleyüp gözyaşı zencir olalı / Tekye-i ‘ışk içre oldı bu Muhibbî şir-veş (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1410, Beyit 5). [āhını, -ı, -n, -ı]

Åhdan zencîr idüp bu gönlümün kãdîline / Yakmaga ğam meclisinde ya'nî micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [*ãhdan, -dan*]

Ferhãd belã kühina çün pâdaş imiş / **Åhi** 'alem ü sîne tabl [u] ğam sipãh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*ãhi, -ı*]

İlãhî nâr-ı **ãhumdan** gül-i terdür ki sen sakla / Ki **ãhumdan** benüm pürdür zemîn ü âsümân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*ãhumdan, -um, -dan*]

Geh akar dilde yaşum ğãh ider **ãhum** 'ayân âteş / Hãrãb eyler bu şehri bir zamãn su bir zamãn âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*ãhum, -um*]

Dil derdini iy dõst saña niçe idem 'arz / **Åhumla** yaşumdan toludur çün felek ü 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [*ãhumla, -um, -la*]

ãh çekdüm: *Yürek yanıklığı ile iç çekip uzun uzun ah demek II feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.*

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm ãh / Her kim işitse diye bu derdmendün derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*ãh çekdüm, -dũ, -m*]

ãh eyle: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Hergiz görürem eylemedün hãyr-ı 'amel sen / **Åh eyle** dilã dideleründen döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*ãh eyle,]*

ãh eyledükçe: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Dür dişleri firãkıyla sünbül saçın aňup / **Åh eyledükçe** yaş ki dökem dãne dãnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [*ãh eyledükçe, -dükçe*]

ãh eyledükçe: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Åh eyledükçe itdi telãtüm sirişkümüz / Deryã gibi Muhib hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*ãh eyledükçe, -dükçe*]

ãh eyledükçe: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Åh eyledükçe şu'le virür 'ışkuñ âteşi / Odlara yakan 'ãşıkı bildüm hevã imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*ãh eyledükçe, -dükçe*]

ãh eylegil: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

İşidüp 'ışkdan şadã itdi hemãn-dem dil hurüş / 'İşk dir **ãh eylegil** 'aql ise dir olgıl hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*ãh eylegil, -gil*]

ãh eyleme: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Şem'-i hüsne yanagör pervãne-veş **ãh eyleme** / 'Åşık-ı şãbit-kãdem 'ışk içre feryãd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [*ãh eyleme, -me*]

āh eyleme: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

O şem'ün devr-i hıttını görüp **āh eyleme** iy dil / Bilür her kim ki 'ākıldür ki olmaz bī-duhān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3). [āh eyleme, -me]

āh eyleme: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Mest çeşmi h'āba varmışken dilā **āh eyleme** / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4). [āh eyleme, -me]

āh eylemeyem: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Etümi kirm-i belā yirse de **āh eylemeyem** / Diyeler tā ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3). [āh eylemeyem, -me, -y, -e, -m]

āh eylerem: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Küh-i ğamda kalmışamdür rüz u şeb **āh eylerem** / Bilmezem kim n'olısar hālüm benüm dildārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2). [āh eylerem, -r, -em]

āh eyler-isem: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Salınur her yaña biñ nāz-ıla **āh eyler-isem** / Nite kim serv-i sehī kıdd-i bülendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3). [āh eyler-isem, -r, -i, -se, -m]

āh eylese: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Gönül **āh eylese** zülfün hümāsı nāgehān ditrer / Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1). [āh eylese, -se]

āh eyleşem: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Serverā kıddün görüp derd-ile ger **āh eyleşem** / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvāc-ı deryādan geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5). [āh eyleşem, -se, -m]

āh eyleşem: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan **āh eyleşem** / Dāne dāne gözlerümden dökilür hem çü kirāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3). [āh eyleşem, -se, -m]

āh eyleşem: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Aglayup **āh eyleşem** gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı gül bārān ile bād istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4). [āh eyleşem, -se, -m]

āh eyleşem: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.

Giceler hüsniñ bahârın fikr idüp **âh eylesem** / Çın seher bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*âh eylesem, -se, -m*]

âh eyleseñ: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

İy Muhibbî ne kadar **âh eyleseñ** güş eylemez / Seng-i hârâdan katıdur göñli gel feryâdı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*âh eyleseñ, -se, -ñ*]

âh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Yâra ‘arz-ı hâl için **âh eyleyüp** kan aglasam / Hîç te’sîr eylemez kalbin meger mermer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [*âh eyleyüp, -y, -üp*]

âh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Kâmet itse ol sehî servüm kıyâmetler kopar / Ehl-i diller her taraf **âh eyleyüp** yüğrişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*âh eyleyüp, -y, -üp*]

âh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Her kaçan **âh eyleyüp** döksem gözüm bârânını / Gül gibi gülzâr-ı hüsni içre göñül hândân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [*âh eyleyüp, -y, -üp*]

âh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme **âh eyleyüp** / Didi çün yaşum yañılmaz ider âhîr fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*âh eyleyüp, -y, -üp*]

âh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme **âh eyleyüp** / Didi kim yaşum yifilmez ider âhîr fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*âh eyleyüp, -y, -üp*]

âh idem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Yandı cânım ‘ışk-ıla ger **âh idem** ma’zûr ola / Dûd olur ol yirde zâhir düşicek âteş-i bahş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [*âh idem, -e, -m*]

âh ider: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Her kaçan kim **âh ider** dil şu‘le bayragın çeker / Derd ü gam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*âh ider, -er*]

âh ider: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Görelî dîde hat-ı sebzüñi yaşın yifilemez / **Âh ider** derd-ile bagrıdaki başın yifilemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*âh ider, -er*]

āh ider: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryād itmesün / **Āh ider** bî-çāre bülbül gül kuçar her hār u hes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1384, Beyit 3*). [*āh ider, -er*]

āh iderem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Gülşen-i hüsnünde cânā gül yüzüñ gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden benüm yagmur-veş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1437, Beyit 2*). [*āh iderem, -er, -em*]

āh iderler: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Nāle vū āh itdügince **āh iderler** taglar / Nite kim efgān iderler sayru için saglar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1194, Beyit 1*). [*āh iderler, -er, -ler*]

āh iderse: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Ruĥlaruñsuz bu Muĥibbî **āh iderse** tañ mıdur / Bülbül-i şüridenüñ hāli n'olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1322, Beyit 5*). [*āh iderse, -er, -se*]

āh idicek: *Inlemek, feryat etmek, şikâyet etmek.*

Nüh felekden geçer 'āşık idicek derd-ile āh / Sanmañ āh-ı sehere kevn ü mekân hāyil olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1093, Beyit 3*). [*āh idicek, -icek*]

āh idüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Her kaçan gün yüzine zülfini dildār çeker / **Āh idüp** nāle kılup bülbül-i dil zār çeker (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1150, Beyit 1*). [*āh idüp, -üp*]

āh it: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Āh it Muĥibbî her dem kim gördi yār[ı] maĥrem / 'Āşık olur mı bî-ğam olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1301, Beyit 5*). [*āh it,*]

āh itme: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Sīneye gelse hāyāl-i çeşmi **āh itme** dilā / Kankı evde kim ola bīmār olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1381, Beyit 3*). [*āh itme, -me*]

āh itmege: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Āteş-i 'işka yanar dil korkaruz **āh itmege** / Āşikār ola diyü 'işkuñı ğayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1253, Beyit 3*). [*āh itmege, -meg, -e*]

āh itmege: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Āteş-i hicre yanar dil korkaram **āh itmege** / Āşikār ola diyü 'ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [*āh itmege, -meg, -e*]

āh itsem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Eger derd-ile **āh itsem** ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Hızān evrākına san kim dokunur bād revān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*āh itsem, -se, -m*]

āh kulsam: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Zülfî-y-ile yüzini örtçükçe gönlüm teng ider / **Āh kulsam** zülfini keşf itse 'aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*āh kulsam, -sa, -m*]

āh kulsam: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Āh kulsam irişür nâlem melekler gūşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire āvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*āh kulsam, -sa, -m*]

āh kim: *Ne yazık ki, eyvah ki.*

Āh kim şivelerle dilberler / Kim göre hūr veyā melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Leşker-i gam **āh kim** dil kişverin yagma ider / Ancak anuñ def ini cām-ı mey-i hamrā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'âlem-tâbumuz / **Āh kim** kalmadı dilde şabr u gözde ḥ'âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Āh kim biz 'ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / İy Muhibbî 'âlem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*āh kim,]*

Āh kim ben bülbüle gül yüzlü yârum söylemez / İñledüp gūş itmeyüp feryād zârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Āh kim Tañrı selâmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazar ol gamze-kârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [*āh kim,]*

Bakmaz oldı **āh kim** küsdi bize cānānumuz / İy dirġā gidiserdür ḥasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Bir perī peyker melek ruḥsāra düşdi gönlümüz / **Āh kim** günden güne āvāre düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Cān u dil yagmaya virdi **āh kim** bir muğbeçe / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı gönlümde hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*āh kim,]*

Dirler idi ol cefākāruñ cefāsın çok velī / Şimdi bildüm **āh kim** didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*āh kim,]*

Āh kim olmadı bu cān nār-ı hicrāndan ḥalāş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cānāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*āh kim,]*

āh oklarm: *Āh okları II âşığın oka benzer âhları.*

Ƙaddūmi dū-tā eyleyūp **āh okların** atdum / Rengīn yaşumı eyledūm ol yaya kirişler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*āh okların, -lar, -i, -n-n*]

Ş'ol ƙadar **āh okların** atdum bugün ƙarĥdan yaña / Ƙıldı eflaķi müşebbaķ geĥūben peykānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*āh okların, -lar, -i, -n-n*]

āh oklarına: *Āh okları II āşıĥm oka benzer āhları.*

‘Arşā-i ‘işķ iĥre diksem tañ mı eflāke nişān / Atmaga **āh oklarına** uş bu ƙaddūm ya imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*āh oklarına, -lar, -i, -n, -a-n, -a*]

āh u efgāndan: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Uyumaz nālemler çūn kim yirde māhī gökde murĥ / Olmadum ben mübtelā bu **āh u efgāndan** ĥalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*āh u efgāndan, -dan*]

āh u efgāndur: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Bülbülem tā şubĥ olınca **āh u efgāndur** işüm / Çūnki ol serv-i semen gülzārī gördüm bir nazār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*āh u efgāndur, -dur*]

āh u efgānlar: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Depredürse zülfinūñ her bir kılın cānlar kopar / Her tarafdan niĥe yirden **āh u efgānlar** kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*āh u efgānlar, -lar*]

āh u efgānuñ: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Āh u efgānuñ feleklerde senūñ yir eyledi / İy Muhibbī sanma kim dildāra te‘şir eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 5*). [*āh u efgānuñ, -uñ*]

āh u feryād eylemiş: *Aĥlama, inleme, feryat etme.*

Yārī aĥyār-ıla gördüm nite kim gül ĥār-ıla / ‘Andelīb-i dil anuñçūn **āh u feryād eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 4*). [*āh u feryād eylemiş, -miş*]

āh u feryād eylesem: *Aĥlama, inleme, feryat etme.*

Her ne deñlü zārī kılсам **āh u feryād eylesem** / Eylemez benden yaña bir kez nazār ol baĥrı taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*āh u feryād eylesem, -se, -m*]

āh u feryāda getüren: *Aĥlatıp feryat ettirmek.*

Beni bülbüleyin her dem getüren āh u feryāda / Senūñ iy lebleri ĥonca yüzüñüñ gülsitānidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*āh u feryāda getüren, -en*]

āh u fiĥān: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

(Ė) Ėäyetde enİs oldı baña **āh u fiġān** / Oldı dil āyİnesi āhum-ıla jeng ü ġubār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 19*). [*āh u fiġān,]*

āh u fiġāndur: *Aġlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Ėiceler tā seher ol ġül ġamından / İşüm bülbülleyin **āh u fiġāndur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*āh u fiġāndur, -dur]*

āh u fiġānı kılur: *Aġlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.*

İder bülbül kılur āh u fiġānı / Kaçan kim ġüller açılıp ola yaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*āh u fiġānı kılur, -ur]*

āh u fiġānın: *Aġlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

‘Āşık-ı dil-ġasteler **āh u fiġānın** arturur / Her kaçan kim tāzece bir māh-rū cānān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*āh u fiġānın, -ı, -n-in]*

āh u fiġānum: *Aġlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Āh-ı Muhibbī her zamān dem dem çıkar tā āsümān / Bir kez sor iy nā-mihribān **āh u fiġānum** kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*āh u fiġānum, -um]*

āh u fiġānum: *Aġlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Küy-ı nigāra deyr-i muġān dir-isem revā / Çün kapusunda **āh u fiġānum** olur ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*āh u fiġānum, -um]*

āh u fiġānumdur: *Aġlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Cihānı ġarġ iden bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden ġüm ġüm benüm **āh u fiġānumdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*āh u fiġānumdur, -um, -dur]*

āh u nāledür: *Ah etme ve inleme.*

Bülbül çemende sanma ki dāyim sür[ū]d ider / Ėül řevġı-y-ile bülbülün işi **āh u nāledür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*āh u nāledür, -dür]*

āh u nāleñden: *Ah etme ve inleme. // Aġlayıp sızlama, baġırıp çağırma.*

Āh u nāleñden Muhibbī yār añlar ġalūñi / Sözüñi uzatma çün kim ‘ārif e bir nükte bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*āh u nāleñden, -ñ, -den]*

āh u vā eyler: *Aġlayıp inlemek, sızlanmak.*

Dil ġasta yatur kimsene ġālİnİ sormadı / Eyler Muhibbī řubġa degin āh u vā henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*āh u vā eyler, -r]*

āh u vāhi eylemez: Ağlayıp inlemek, sızlanmak.

‘Āşık oldur yār ger yagdursa şad seng-i cefā / Başa biñ zaḥm irse hergiz **āh u vāhi eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 4*). [*āh u vāhi eylemez, -i, -mez*]

āh u vāh-ımuş: Ah vāh, inleyip sızlanma.

Leylī saçına dil vireli bu Muhibbī’nün / Mecnūn gibi işi güci **āh u vāh-ımuş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*āh u vāh-ımuş, -i, -muş*]

āh u vāyi: Ah vah etmek. // İnleme, sızlanma, feryat etme.

Bu Muhibbī giceler bülbül-vār / İñiler **āh u vāyi** kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*āh u vāyi, -y, -i*]

āh u zār: Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Bulınur mı ‘aceb bir gül anuñ yanında ḥār olmaz / Ya bülbül var mı ‘ālemde enīsi **āh u zār** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*āh u zār,]*

āh u zār itsem: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.

Cefā vü cevruñi añsam gönülde **āh u zār itsem** / İñiler kühlar cümle zemīn ü āsümān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*āh u zār itsem, -sem*]

āh u zārı kılur: Ağlayıp inlemek.

Kılur Ya ‘küb-veş dil āh u zārı / Kaçan ol Yūsuf-ı Ken‘ān görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1249, Beyit 2*). [*āh u zārı kılur, -i, -ur*]

āh u zārıdur: Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Derūn-ı sīneden dem dem gelenler **āh u zārıdur** / Giceler görinen encüm degül āhum şerārıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 1*). [*āh u zārıdur, -i, -dur*]

Gül yüzüñsüz bu Muhibbī iñlese bülbül-şifāt / Ne dükenmez gice gündüz **āh u zārıdur** diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*āh u zārıdur, -i, -dur*]

āh u zārüm aldılar: Ağlama, inleme ve feryat etmesine sebep olmak // ahını almak, bedduasını almak.

Yarı ağyār-ıla gördüm san gül oynar ḥār-ıla / Bülbül-i şürīde-veş bu **āh u zārüm aldılar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 3*). [*āh u zārüm aldılar, -um-um, -di, -lar*]

āh u zārumuz: Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Çün terk eyledi bizi ol gül‘-izārumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola **āh u zārumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 1*). [*āh u zārumuz, -umuz*]

Göstermez oldu gül yüzün ol gül'izârumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun **âh u zârumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1*). [*âh u zârumuz, -umuz*]

'ahd itmişdi: Söz vermek, yemin etmek.

Dün lebinden büse **'ahd itmişdi** dildârum bugün / Gör yine kavline inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*'ahd itmişdi, -miş, -di*]

'ahd ü vefâsı: Vefa ve yemine sadık olma.

Cevr ü cefâya mâyil çokdur güzeller ammâ / **'Ahd ü vefâsı** muhkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [*'ahd ü vefâsı, -sı*]

'ahdüñe vefâ kıl: Sözünde durmak, sadakatli olmak, ahde vefa göstermek.

Gel beni öldür vefâ kıl 'ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık resmidür 'âlem içinde şânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*'ahdüñe vefâ kıl, -üñ, -e*]

âhen: Demir.

N'eyledüm n'itdüm rakîbe seng-ile **âhen** gibi / Kûyuña vardı diyü halka beni çakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*âhen,]*

Giren dilüñe leşker-i gamdan halâş olur / Anuñ içün ki ol aña **âhen** hisâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*âhen,]*

Bilmedüm bağı Muhibbî dilberün **âhen** midür / Rağm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*âhen,]*

Âheni nerm eyledi yir itdi seng-i hâreye / Âhum ammâ katı göñline anuñ kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*âheni, -i*]

Âhum odından umar idüm eyleye eşer / **Âhen** gibi göñül katı[dur] taş beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*âhen,]*

Her ne tîr atduña cânâ sînedem cem' itdi dil / Eyledi cân bülbüline döstüm **âhen** kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*âhen,]*

âhen leblebi: Demir leblebi: başa çıkılması güç kimse // başarılması çok güç iş.

Şi'rümi gören bir **âhen leblebi** ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña dış uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*âhen leblebi,]*

âhen-dil oldı: Gönlü demir gibi katı olmak, gönlü katlaşmak, katı yürekli olmak.

Dilde peykânuñ kalur geldükçe gamzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı âhen-dil dil-i bî-bäkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*âhen-dil oldı, -dı*]

âheng: Kulağa hoş gelen ses uygunluğu, hoş sadâ, ezgi, nağme, terâne II renkler, duygular, fikirler, bir bütünü teşkil eden parçalar arasındaki uygunluk, uyum, düzen.

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nâleme **âheng** için / Nâyı gör bâzâra varmış kendüzin güyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*âheng,]*

Saz-ı 'ışka dem-be-dem iy dōstlar **âheng-içün** / Târlardur tende her reg dest-i ğam mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*âheng-içün, -içün]*

Bezm-i belâda nâleme **âheng** için benim / Muṭrib terâne bagla elüñ gel rebâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*âheng,]*

âheng eyledi: *Sesleri birbirine uyuşturmak II çalıp söylemek, ahenk tutturmak.*

Kaddümi çeng eyleyüp kânûna **âheng eyledi** / Buralı ğuşum Muhibbî dest-i ğam şanbür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5*). [*âheng eyledi, -di]*

âh-ı âteşin: *Ateşli ah.*

Çıkarsa dūd-ı dil başdan ta'acçüb itmēñüz hergiz / Sanur mısız ki sînem içre **âh-ı âteşin** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*âh-ı âteşin,]*

âh-ı dil: *Gönül ahı.*

Belâ iklîminüñ şâhı olursam tañ mı Mecnün-veş / 'Alemdâr **âh-ı dil** elde sirişk-i ğam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*âh-ı dil,]*

âh-ı dūd-efzâ: *Duman çıkararak / artıran ah.*

Çün Süleymân minneti murġâna hergiz itmeyem / Başum üzre säyebânum **âh-ı dūd-efzâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*âh-ı dūd-efzâ,]*

âhı eylemez: *Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.*

'Âşık oldur yâr eger yagdursa yüz seng-i cefâ / Başına biñ zaşım iderse hergiz **âhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [*âhı eylemez, -ı, -mez]*

âh-ı muhibbî: *Muhibbî'nin ahı.*

Âh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ âsümân / Bir kez sor iy nâ-mihribân âh u fiġânum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*âh-ı muhibbî,]*

âh-ı sehere: *Sabah vakti ahı. / Sabahleyin yapılan yakarış.*

Nüh felekden geçer 'âşık idicek derd-ile âh / Sanmañ **âh-ı sehere** kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*âh-ı sehere, -e]*

âh-ı seheri: *Sabah vakti ahı. / Sabahleyin yapılan yakarış.*

İy dōst iñen itme Muhibbî'ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok **âh-ı seheri** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*âh-ı seheri, -i]*

āh-ı şubḡāhumdur: *Sabah vakti ahı. / Sabahleyin yapılan yakarış.*

Görinen şubḡ-dem sanmañ şafaḡ gökler kenârında / Yakan bu dâmen-i çarḡı bu **āh-ı şubḡāhumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [*āh-ı şubḡāhumdur, -umdur*]

āh-ı sūzāndan: *Yakıcı ah.*

Beni cānâ iñen yakma sakın bu **āh-ı sūzāndan** / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bî-amān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*āh-ı sūzāndan, -dan*]

āh-ıla fiḡān evlevüben: *Ah ve fiḡan eylemek, ah ederek inlemek, inilti sesler çıkarmak, ağlamak.*

Gice bülbülleyin **āh-ıla fiḡān eyleyüben** / Çın seḡer zārılıḡ-ıla yine gülzāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*āh-ıla fiḡān eyleyüben, --ıla-y, -üben*]

āh-ıla vāh: *İnleme, sızlanma, feryat etme.*

İşüm gücüm **āh-ıla vāh** günden güne ḡālüm tebāh / Olmam muḡarrer ḡāk-i rāh ol dilsitānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*āh-ıla vāh, --ıla*]

āh-ıla zār: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Cihān bāḡında çün yār eksük olmaz / Anuñçün **āh-ıla zār** eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*). [*āh-ıla zār, --ıla*]

āhını yirde komaz: *Ahını yerde koymamak, öcünü almak.*

İñen cevri itme ‘uşşāḡa vefā kıl iy seḡ-i ḡübān / Ğarībūñ **āhını yirde komaz** Allāh`umuz vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [*āhını yirde komaz, -maz*]

āḡir: *Sonunda, nihayet // sonra.*

Didüm dil-i dîvāneye **āḡir** olacak cā / Zencîr-i ser-i zülfî ile çāh-ı zeḡandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*āḡir,]*

Sîm-i eşḡ-ile ḡarîdār-ı metā`-ı vaşl olan / Virür ol cān naḡdini **āḡir** bu dünyādan geḡer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*āḡir,]*

Gel iy serv-i ḡurāmānum gözüm yaşına raḡm eyle / Ki merdüm-zādedür **āḡir** görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*āḡir,]*

Serv-ḡadler evvel elden iḡtiyārum aldılar / Akıdup **āḡir** gözümden cüybārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*āḡir,]*

Zülfî zencîrini takdum ḡöñlümün ḡerdānına / Bildüm **āḡir** bu dil-i dîvāneyi bed-nām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*āḡir,]*

Muşḡaf-ı ḡüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muḡibbî bil anı **āḡirde** bî-îmān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*āḡirde, -de*]

- Kim ki bildiye hâkîkî 'ışkı olsun ol ferah / Kim mecâzîde kalur **âhîr** nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / **Âhîr** sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*âhîr,]*
- Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key sakın hattuñ gelür **âhîr** olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*âhîr,]*
- Dehr eli **âhîr** bükür bu kâmetüni çeng ider / Bezm-i gamda iy gönül inle yaşuñı eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Sergeşte kılup nağ'-ı zemîn üstine **âhîr** / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Gönlümi şeb-rû diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde **âhîr** asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*âhîr,]*
- Dükendi kalmadı yolında varum / Kalursam gam degül **âhîr** kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*âhîr,]*
- Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarğ ider **âhîr** seni bu çeşm-i pür-hün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*âhîr,]*
- Bir nazarla hün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryâyâ **âhîr** yaşımı bu kaş u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*âhîr,]*
- Saklayam dirdüm şehâ 'ışkuñ rumûzın sînede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi **âhîr** keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*âhîr,]*
- Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrünü ger / İledürse bü şabâ küyuña **âhîr** hâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*âhîr,]*
- 'İşk âteşiyle yandı kül oldı bu cân u dil / **Âhîr** savurdu gam yili geldi gubârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*âhîr,]*
- Sırruñı ketm eyle didüm gönlüme âh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider **âhîr** fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Yüzümi gösterem dir **âhîr** itmez / Muqarrer bildüm anı zâhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*âhîr,]*
- Mağrûr olup cihâna aldanma mâl u câha / Terk ide seni **âhîr** yokdur cihânda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Dâmenüme dolaşan çünkim melâmet hâridur / **Âhîr** ol çâk itmeyince câme-i 'ârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*âhîr,]*
- Sırruñı ketm eyle didüm gönlüme âh eyleyüp / Didi kim yaşum yiñilmez ider **âhîr** fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Çünkü **âhîr** yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ'ide yok ger felekden yüksek ola bâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*âhîr,]*
- İstemezdüm 'ışka düşmek geldi **âhîr** başuma / Cidd ü cehd-ile kişi taqdîri tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [*âhîr,]*

- Ġam-ı endüh ile furkat beni **ahir** helak eyler / Meded devletlü sultānum benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*ahir,*]
- Ġuvvetine tayanup bu dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi **ahir** aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*ahir,*]
- Eger ber-dār iderseñ zülfe **ahir** / Olur cān gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [*ahir,*]
- İtdi pervāne gönül yine ruḥ-ı yāra heves / Yakmayınca komaz **ahir** kim ider nāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*ahir,*]
- Murğ-ı dil pervāz urup **ahir** irişdi küyuña / Şimdi bildüm kim murādı küyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*ahir,*]
- Togrı yoldan gel ḥurūc itme ki fānîdür cihān / Her ne itseñ ḥayr u şer **ahir** ḥisābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*ahir,*]
- ‘İşk için eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / Ġalib oldı gönüm **ahir** egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*ahir,*]
- Baḥr-ı eşküm başdan aşdı ġarḳ ider **ahir** beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem ḥurūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*ahir,*]
- Ola kim Mecnūn-veş basdı melāmet küyına / Pā-bürehne olur **ahir** olmaz ‘üryāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*ahir,*]
- Dîdār-ı yāra tālib-iseñ **ahir** iy gönül / Eyle niyāz su gibi rüyuñ türāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*). [*ahir,*]
- ‘İşkı yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı **ahir** oldı ḥūn-ı cigerden ol qarz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [*ahir,*]
- Her kim ki ‘āşık oldı tolaşdı bend-i zülfe / Miḥnet şebinde **ahir** ölmek olur aña farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [*ahir,*]
- Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbî bir bir / **Ahir** komaz alur ol virmiş-durur saña qarz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*ahir,*]

ahir: Son, nihayet, bitiş.

- Eyledüm ‘ışk āteşine dōstlar cānum sipend / Āteşe düşen kişinuñ **ahiri** pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [*ahiri, -i*]
- ‘İşkuñuñ ne evveli vardur u ne ḥōd **ahiri** / İntihāsı yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [*ahiri, -i*]
- Her vişālūñ çünki bildük **ahiri** hicrān imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nā-çār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*ahiri, -i*]
- ‘İşka düşme **ahiri** müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belāya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*ahiri, -i*]
- Her vişālūñ **ahirin** bildük hemān hicrān imiş / Pes bu ma’niden neden vaşl istemeñ iy bü’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*ahirin, -i, -n*]

āhir zamān: *Son zaman II dūnyanın son zamanları, kıyamet kopmaya yakın vakit.*

Çeşmüñe dirsem n'ola **āhir zamān** fettānidur / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*āhir zamān, -i*]

āhiri günü: *Son gün, ahiret günü, bir işin sonu.*

Dehre aldanma sakın fikr eyle **āhiri günü** / Gerçi bu 'ālem yüzü saña görinür sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [*āhiri günü, -i*]

āhir-i kār: *İşin sonu, sonunda, nihayetinde.*

(ç) Nūn olalıdan kāmētüm iy dōst benüm / Beni hicrūñ yakısardur bilürem **āhir-i kār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*āhir-i kār, -i*]

āhir-i kār: *İşin sonunda, nihayetinde.*

(ç) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aglatmayacak komaz anı **āhir-i kār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*āhir-i kār, -i*]

ahmak: *Aklı kıt, anlayışsız, kalın kafalı (kimse), beyinsiz, bön, budala.*

Vār-iken gül gibi 'ālemde şarāb-ı ergüvān / Kankı **ahmağdur** varur hayrānlık ister beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*ahmağdur, -dur*]

ahter: *Yıldız, kevkeb.*

Eyle tūlū' gün gibi bulsun ziyā cihān / İy burc-ı āsümān-şeref **ahteri** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [*ahteri, -i*]

āhū: *Ceylan, karaca, gazal, meral // (göz için) iri ve güzel // güzel, dilber.*

Gözleri **āhū** olaldan oldı zūlfi müşk-i Çin / Ya letāfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*āhū, -i*]

Bir gözi **āhū** bu gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*āhū, -i*]

Āhū göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ naķışını naķkāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*āhū, -i*]

āhum alma: *Āh (āhını) almak: birinin bedduāsını almak.*

Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Ğarķa virür 'ālemi bu göz yaşı deryā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*āhum alma, -um, -ma*]

āhum düttüni: *Ah dumanı // ah etme sonucu çıkan duman.*

Āhum düttüni ‘ālemi tār itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür bir süz imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*āhum düttüni, -i-um*]

āhum odi: Āh ateşi, āh dumanı.

Yaksa eflâki şafağ gibi n’ola **āhum odi** / Āteş-i ‘ışkum şehā çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*āhum odi, -um*]

āhum odi: Āh ateşi, āh dumanı.

Yaksa eflâki şafağ gibi n’ola **āhum odi** / Āteş-i ‘ışkum şehā çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*āhum odi, -um*]

āhum odından: Āh ateşi, āh dumanı.

Yummaz gözini şubha degin her gice kevkab / Beñzer ki anuñ **āhum odından** hazeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*āhum odından, -um, -n, -dan*]

āhum odından: Āh ateşi, āh dumanı.

(س) Yanar **āhum odından** tutuşup saķf-ı felek / Yakalı hasret-ile yār beni leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*āhum odından, -um, -n, -dan*]

āhum odından: Āh ateşi, āh dumanı.

Āhum odından sakın kim bir nihāl-i tāzesin / Sīne pür-süzam benüm hālî degüldür nārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [*āhum odından, -i, -n, -dan-um, -n, -dan*]

āhum odından: Āh ateşi, āh dumanı.

Āhum odından umar idüm eyleye eşer / Āhen gibi gönül katı[*dur*] taşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*āhum odından, -i, -n, -dan-um, -n, -dan*]

āhum ohi: Āh oku II âşîğın oka benzer āhları.

Geçer **āhum ohi** çarḥ-ı felekden / ‘Acebdür katı göñlüne yir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*āhum ohi, -i-um*]

āhum okından: Āh oku II âşîğın oka benzer āhları.

Sakın bu **āhum okından** i çarḥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl qaddüme ol da benüm kaşı kemānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*āhum okından, -i, -n, -dan-um, -n, -dan*]

āhum okların: Āh okları II âşîğın oka benzer āhları.

Meydān-ı ‘ışk içinde atup **āhum okların** / Taşlar dikildi oldı nişāne mezārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*āhum okların, -lar, -i, -n-um, -n*]

ahū-yı hūṭā: Hitay (Çin) ceylanı.

Görübən çeşm-i şehlāsını yāruñ / Ki **ahū-yı Hūṭā** hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [*ahū-yı hūṭā,]*

ahvāl: "hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime, haller II bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Ḥabībüm gün yüzüñ göster vişālūñ şubhına irsün / Şeb-i hicrūñde **ahvālî** Muhibbî'nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*ahvālî, -i]*

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı müdde'ī / Dūzaḥuñ **ahvālîni** ancak 'azābîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*ahvālîni, -i, -n, -i]*

Kime takrîr eyleyem kime bu dil esrārını / Gūş iden **ahvālūmi** benden beter ḥayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Olursa tañ mı **ahvālüm** diger-gün / Baña çün ol şeh-i ḥübān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [*ahvālüm, -üm]*

Dōstlar luṭf eyleyüp **ahvālūmi** yāra diñüz / Derd-ile dil-ḥasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Dil ṭabībîdür meded derdūme dermān eylesün / Kaldı cāndan bir ramaḳ **ahvālūmi** yāra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Bu Muhibbî ḥālîni taḥrîre almışdur kalem / Niçe defter toldı şerḥ olmadı **ahvālüm** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*ahvālüm, -üm]*

Ġam ile bu ḥālüm tebah **ahvālūmi** sormaz mısız / Yārān nedür ḥālūñ diyü bu ḥālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün **ahvālūmi** sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Gözüñden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı 'ışḳ oldı / Meşeldür ḥasta **ahvālîni** ki bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*ahvālîni, -i, -n]*

Bu göñlüm ḥānesin ykduñ yine ma'mūr iden sensin / Binā **ahvālîni** dirler ki mi'mār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*ahvālîni, -i, -n, -i]*

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna 'arz / Olgelmişdür kuluñ **ahvālî** çün sultāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*ahvālî, -i]*

Ḥüzn içinde iy şabā Ya'kūb-ı dil **ahvālîni** / Mısr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'ān'a 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*ahvālîni, -i, -n, -i]*

Var-iken derdūñ nigārā n'eyleyem dermānı ben / Ger ölürsem itmeyem **ahvālūmi** dermāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Hİç **ahvālüm** dirṭgā olmadı dildāra 'arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*ahvālüm, -üm]*

ahvāl-i 'ışḳ: Aşḳan halleri.

Döne döne yanmayan bilmez nedür **ahvāl-i 'ışk** / İy Muhibbî hālūni bagrı kebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*ahvāl-i 'ışk,]*

āhvāl-i pür ğuṣṣam: *Sıkıntı dolu haller.*

Benüm **āhvāl-i pür ğuṣṣam** yanında kıṣṣa-i Mecnūn / Muhibbî beñzemez ancak kırı efsānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [*āhvāl-i pür ğuṣṣam, -m]*

ak: *Beyaz.*

Yudı yüzüm karasını āb-ı luṭf-ıla / **Ak** saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*ak,]*

ak: (*sıvılar veya ufak tâneli maddeler için*) *bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

Rebî' eyyāmı gül devr-i semendür / **Akar** su her taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*). [*akar, -ar]*

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz Bağdād revnaḳ **akmasa** öninde Şaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*akmasa, -ma, -sa]*

Küy-ı dilberde gözüm yaş revān olur revān / Nite kim Bağdād şehri içre **akar** nehr-i Şaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*akar, -ar]*

ak: (*sıvılar veya ufak tâneli maddeler için*) *bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek II sızmak, damlamak II gözyaşı akmak, dökülmek.*

Dîdeden **akdı** gözün yaş revān oldu yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-ḳadı yāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*akdı, -dı]*

Gözlerüm yaş gibi **aksa** kaçan āb iniler / Olıcak bir kişiuñ gözleri bî-ḫ'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*aksa, -sa]*

Olaldan 'arızuñ gül ḳāmetuñ serv / **Akar** küyuñda yaşum 'ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*akar, -ar]*

Turmaz **akar** gözlerüm yaş iniler bu gönül / Sanasın bir nehr üzere kurılı ṭölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*akar, -ar]*

Dîdeler segrür 'aceb ol gözi āfet mi gelür / Yaş revān oldu **akar** ol sehî-ḳāmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*akar, -ar]*

Bāğ-ı ḫüsn içre eger seyr itse ol serv-i ḫırām / Cü yirine gözlerüm yaş benüm **akmaddadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*akmaddadur, -mak, -da, -dur]*

İy eccl ten şehriñi ismarla seyl-i eşküme / Anı vîrān itmege gözümden **akan** mā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*akan, -an]*

Bahār-ı ḫüsnüñe karşı benüm serv-i ḫırāmānum / **Akar** cular gibi her dem gözüm yaş bulanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*akar, -ar]*

Muhibbî gülşen-i dilde müdām **aksun** gözüm yaş / Kim anda cilveler eyler ḫayāl-i serv-i dālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*aksun, -sun]*

Gözüm yaşı revân oldı yinilmez her yaña **akar** / Meger seyr eyleyen tenhâ sehî serv-i revânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [akar, -ar]

Anuñçün gözlerüm yaşı **akar** şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur yaşum iki ‘aynum bînarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [akar, -ar]

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarķ ider âhîr seni bu çeşm-i pür-hün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [akarak, -arak]

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz **akar** / Müstedâm ola ki artar anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [akar, -ar]

Gözün yaşı günâhuñı añ aksun / Ne deñlü **aksa** anı silmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [aksa, -sa]

Gözün yaşı günâhuñı añ **aksun** / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [aksun, -sun]

Görinen başum degül bil ki belâ kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup **akar** bînarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [akar, -ar]

Kirpük ucında her biri bir la‘l-pâredür / **Akan** gözümde hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [akan, -an]

San serv-i sehî kıddi arar âb-ı revândur / Bu çeşme-i çeşmümden **akar** anuñ-ıçun yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2*). [akar, -ar]

Akan yaşum olup ‘ummân cihâni ortaya almış / Bu gönlüm zevrakın gör Ğarķ olup girdâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [akan, -an]

Muhibbî la‘l-i nâbi hasretinden / **Akarken** gözlerüm yaşı dem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [akarken, -ar, -ken]

Geh **akar** dilde yaşum gâh ider âhum ‘ayân âteş / Ğarâb eyler bu şehri bir zamân su bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [akar, -ar]

ak: Dışarı çıkmak, fıskırmak II sızmak, damlamak II kan akmak, dökülmek.

Şol kıdar kan ağladum hicrûñ beyâbânında kim / Kalmadı hün-ı cigerden **akmag-ıla** kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [akmag-ıla, -mag, -ıla]

Tîr-i müjgâni ile durmaz **akar** hün-ı ciger / Bu iki hünîlerüñ kimse savaşın yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [akar, -ar]

Eşküm ile tolsa çeşmüm sâĝarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan **akar** her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [akar, -ar]

Dün gice kodum yâr işigi taşına baş / Gözümden **akar** hün-ı ciger sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [akar, -ar]

akar sudur: Nehir, dere, çay, ırmak gibi devamlı akıp giden su.

Bir boyı servüñ firâkıdan görenler yaşumuz / Bir **akar sudur** didiler dâde-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [akar sudur, -dur]

akdem: Önce, evvel.

Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan **akdem** olduğu yokdur olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2). [akdem,]

‘ākıbet: Nihayet, sonunda.

Menzilin gūr olduğunu **‘ākıbet** her kim bilir / Efser-i Hüsrev’le ol taht-ı Nerimān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4). [‘ākıbet,]

‘İşk şahrāsına düşen **‘ākıbet** ol güm olur / Bu kelāmı çağurup izhār ider dāyim ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4). [‘ākıbet,]

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı ‘ivaż / **‘Ākıbet** oldı peşimān ki cezā kıldı ‘ivaż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1). [‘ākıbet,]

akıd: Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.

Serv-ı kadler evvel elden ihtiyārum aldılar / **Akıdup** āhir gözümdeñ cüybārum aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1). [akıdup, -up]

Akıdur āb-ı revān her yaña çeşmüm kūzeki / İñiler bī-çāre dil derd-ile san tolbādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3). [akıdur, -ur]

Kanda kim gül açılır lā-būd olur anda hezār / Kankı dilde kim maḥabbet var **akıdur** yaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2). [akıdur, -ur]

Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / Anuñ-ıçun görünür her yaña kühsār sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4). [akıdur, -ur]

‘akık: Üzerine mühür kazılan, yüzük taşı ve tespih yapılan, bazı eşyalarda süsleme unsuru olarak kullanılan, çok sert, oldukça şeffaf, içinde çeşitli renk halkaları bulunan kıymetli süs taşı, kalseduan kuarsının bir cinsi [çeşitli renkleri varsa da en makbulü kırmızı olanı ve Yemen’de çıkarılır].

Muhibbî’yi dişüñ fikri yine deryāya ğark itdi / Sirişkinden **‘akık** olur olıcak bil Yemen sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5). [‘akık,]

‘ākıl: Akıllı (kimse).

Kesilür şem‘ gibi itme zebānuñı dirāz / **‘Ākıl-iseñ** bu sözüñ levḥ-i dilüñ üstine yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1). [‘ākıl-iseñ, -i, -se, -ñ]

O şem‘üñ devr-i ḥattını görüp āh eyleme iy dil / Bilür her kim ki **‘ākıldür** ki olmaz bī-duḥān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3). [‘ākıldür, -dür]

‘ākıl olan: Akıllı olmak, akılı başında olmak.

Gelür her şādīnüñ ardınca biñ ğam / Cihānda **‘ākıl olan** gülmek olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3). [‘ākıl olan, -an]

akıt: Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.

Alma āhum gel **akıtma** eşk çeşmümden sakın / Ğarğa virür ‘ālemi bu göz yaşı deryā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*akıtma, -ma*]

‘akl: *Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.*

‘Akl sergerdān u dil āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ışka beñzemez bir kār bu kār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*‘akl,]*

Zülfî-y-ile yüzini örtüdüğe gönülüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse **‘aqlum** deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*‘aqlum, -um*]

Dehenüñ fikri-y-ile ince bilüñ zikri-y-ile / **‘Aqlumuz** teng olup kalmadı hergiz bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*‘aqlumuz, -umuz*]

Gitdi şabr olmasa **‘aqlum** baña hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbî görünür āl-engīz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*‘aqlum, -um*]

İşidüp ‘ışkdan şadā itdi hemān-dem dil hurüş / ‘İşk dir āh eylegil **‘aql** ise dir olgil hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*‘akl,]*

Küh-ı ğamda hūşı yok gönülüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında **‘aql-ılan** dānā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*‘aql-ılan, -ılan*]

‘akl kalmadı: *Akl kalmamak, akli başında gitmek, düşünme melekesini kaybetmek, düşünemez olmak.*

Kalmadı ‘akl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirēğ görmeye idüm nigār[ı] kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*‘akl kalmadı, -dı*]

‘akl u dil: *Akl ve gönül/yürek.*

‘Āşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse **‘aql u dil** / Zülfinüñ kaçdı eger imān olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*‘aql u dil,]*

‘akl u şabr u hūş: *Akl, sabır ve anlayış.*

Dagıdaldan zülfini dagıldı **‘aql u şabr u hūş** / Şeb irince dagılır ‘ādet budur hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*‘aql u şabr u hūş,]*

‘Akl u şabr u hūş gitdiler dilā gel eyle ses / Kārbān çünkim revān ola figān eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*‘aql u şabr u hūş,]*

‘akl u şabrı: *Akl ve sabır.*

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbî āña pend itmez eşer / **‘Aql u şabrı** anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*‘aql u şabrı, -ı*]

‘akl u şabrum: *Akl ve sabır.*

‘Akl u şabrum bir ugurdan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emān bir laħza ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [*‘aql u şabrum, -um*]

‘Aql u şabrum bir ugardan aldı yağma eyledi / Kimseye virmez emān bir lahza ol cammāş göz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 2). [‘aql u şabrum, -um]

‘aql u şabrum gitdi: Akli ve sabrı gitmek, akli başından gitmek, akli ve sabrı kalmamak.

Kuralı şahrā-yı dilde haymesin sultān-ı ‘ışk / ‘Aql u şabrum gitdi benden aña fermāndur henüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 2). [‘aql u şābrum gitdi, -di-um, -di]

‘aql-i dil: Akıl ve gönül // Beyin ve kalp ile düşünüp sezme kabiliyeti.

Yitürdüm ‘aql-i dil küllī revān oldı yaşum gibi / Yiter gülzār-ı ‘ālemdə benüm bir servi dalum var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 4). [‘aql-i dil,]

‘aql-ı küllī: Cenābihakk’ın zat āleminde ilk tecellisi olan, diğer ālemlerin kendisinden zuhur ettiği ilk yaratılan nur.

‘İşka düşdüm ‘aql-ı küllī küllī ben terk eyledüm / Pür-hevā oldı dimāğum baña bu sevdā yiter (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 4). [‘aql-ı küllī,]

‘aqlum aldı: Akli almak, aklını almak, aklını başından almak: bir şey birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşrtmak.

‘Aqlum aldı sākiyā cām-ı lebüñ / Kıl kerem vir baña bir sāğar ‘ivāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1493, Beyit 3). [‘aqlum aldı, -um, -di]

‘aqlum gidüp: Aklin gitmesi, akli başından gitmek: Çok korkudan veya çok sevinçten ne yapacağını şaşrtmak // iyi düşünememek, bilincini yitirmek.

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülf-i ‘anber-feşān ditrer / Gidüp ‘aqlum gelür hayret bu cismüm içre cān ditrer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 1). [‘aqlum gidüp, -üp]

‘aqlum tagıdup: Akli dağılmak: düşünceleri belli bir konu, problem üzerinde toplayamamak.

Tenhāca gezer gördüm ben ol servi kabā-püş / ‘Aqlum tagıdup kalmadı başumda benüm hüş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 1). [‘aqlum tagıdup, -um, -up]

‘aqlumu tagıdup: Aklını dağıtmak, aklını kullanmaz hale gelmek, kendini kaybetmek.

İy Muhibbī yüzine bakmaga yokdur řākat / Tagıdup ‘aqlumu kendüm yitirem gibi gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1136, Beyit 5). [‘aqlumu tagıdup,]

‘aqluñı divşür: Aklını başına almak, aklını toplamak: ölçüsüz davranışlarda bulunmaktan kendini kurtararak akıllıca bir yola girmek.

Muhibbī saña bir gönlek biçerler ‘aqluñı divşür / Ezelden böyledür ‘ādet aña hıç āsitin olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 7). [‘aqluñı divşür,]

‘aqluñı tagıtma: Aklını dağıtmak: düşünmesi gereken konudan başka bir şey düşünür olmak. Aklını başka şeylerle meşgul etmek.

Garra olma bu cihân her gün dogar bir nev' -ile / Mührelerle **'aqluñı tağıtma** olma hoşka-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*'aqluñı tağıtma, -ma*]

akrân: *Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.*

Bu Muhibbî anuñ için şi'rini itdi bülend / Şimdiki şâ'irleri kendüye **akrân** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*akrân,]*

'akreb: *Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek. // Sevgilinin saçı.*

Leb-i tiryâkine irdi Muhibbî / Ne gam dirlerse zülfüñ **'akrebi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [*'akrebi, -i*]

'aks-i 'izâruñla: *Yanağın aksi, yansıması.*

Halîl'e tâb-ı ruhsâruñla âteş gülşen olmışdur / Baña **'aks-i 'izâruñla** görünür gülsitân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [*'aks-i 'izâruñla, -uñ, -la*]

'aks-i rüvy: *Yüzün / yanağın yansıması.*

Gözüm yaşı içinde **'aks-i rüvy** / Münecim didi eyü yılduzuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*). [*'aks-i rüvy, -ı*]

al: *Kırmızı.*

Gülşen içre her varağ geh zerd ü gâhî **al** olur / Ehl-i hâl olan bilür anı hazâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*al,]*

Noğtalar kim **al** evrâk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruhlarıñ haddinde müşğîn hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*al,]*

al: *Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek.*

Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan gamzeler / Dil gibi sînemde bir muhkem hişârum **aldılar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*aldılar, -dı, -lar*]

'Aql u şabrum bir ugardan **aldı** yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza ol cammâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2*). [*aldı, -dı*]

al: *Almak, kapmak, çalmak.*

Serv-şadler evvel elden ihtiyârum **aldılar** / Akıdup âhîr gözümden cüybârum **aldılar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*aldılar, -dılar*]

Çonca hemyânından **alsa** zer 'aceb midür şabâ / Nergisüñ çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*alsa, -sa*]

al: *Hile, düzen, tuzak, aldatma.*

Bir sencileyin ‘āşığı ferdāya salar āh / Yüze gülici **āl-ıla** ‘ayyār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [*āl-ıla, -ıla*]

Didiler gözlerinin **ālını** terk itdi nigār / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*ālını, -i, -n, -ı*]

İy Muhibbî bu cihānuñ **ālına** aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu‘blar gösterür [gel] Hakk’a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*ālına, -i, -n, -a*]

al: (*Herhangi bir şeyi*) *Tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak // verilen bir şeyi geri almak.*

Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbî bir bir / Āhîr komaz **alur** ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*alur, -ur*]

al: *Almak, kapmak, yakalamak.*

Bu kebüter gönlümi **alup** yine minkārına / Hiç halāşa yir mi var çeşmini Lāçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*alup, -up*]

Kebüter gönlümi çeşmi apardı / Şikārını **alur** elbette şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*alur, -ur*]

Minkārına **aldukda** gönül didi Muhibbî / Beñzer ki gönül murğını kapdı gözi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*aldukda, -duk, -da*]

Kebüter gönlümi çeşmi apardı / Şikārını **alur** elbette şah-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*alur, -ur*]

al: *Gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak.*

Alımaz dāmenin gül hār elinden / Dağı şūrîde bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*alımaz, -ı, -maz*]

Mest idüm dün gece vardum şubh-dem meyhāneye / Bir kadeh mey sundılar başdan hūmārum **aldılar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*aldılar, -dı, -lar*]

Nāşihā pend eyleme itmez Muhibbî’ye eğer / Māh-rūlar çün ezel dilden kararum **aldılar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [*aldılar, -dı, -lar*]

al: *Sağlamak, elde etmek, temin etmek // hissetmek, koku almak.*

Gülşen-i hüsnuñe ugrarsa şabā sanma güzāf / Sünbülüñden şanemā **almag-ıçun** bŷyā gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*almag-ıçun, -mag, -ıçun*]

Alan bir şemme bŷ sünbül saçından / Muhibbî niç’ ola sevdāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5*). [*alan, -an*]

al: (*bir şeyi*) *kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.*

Tiğini **aldı** helāk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyicek başumı tiğın alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [*aldı, -dı*]

Tiğini aldı helāk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyicek başumı tiğın **alup** taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [*alup, -up*]

Nâzükâne el salar yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına **alsa** anı key mevzûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*alsa, -sa*]

Sen güzellik kişverinüñ pâdişâhısın diyü / Kaşlaruñ **almış** berât-ı hüsnuñe tuğrâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*almış, -miş*]

Alma gözünü kühl-ı Şifâhân'ı zerrece / Hâk-i der-i nigâr saña tütüyâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [*alma, -ma*]

Alup zülfiyle oynar dil resen-bâz / Kıyar cânına her kim ola canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [*alup, -up*]

Muṭribâ **al** sâzuñi eyle 'amel / Kim Muḥayyer ola sözüñden Hicâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 2*). [*al,]*

Hüsñ meydânına gelse zülfi çevgânın **alup** / Top olup ğaltân olırsardur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*alup, -up*]

İy Muḥibbî her kaçan gönderse dilber türini / Anı ta'zîm eyleyüben dilden **alup** cânâ bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*alup, -up*]

Ġamzesi türinsüz olmazsın nigârüñ bir nefes / Bil sa'âdetdür sen anı sîneden **al** cânâ bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*al,]*

al: (bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak II sağlamak, elde etmek.

Vir cânı büsesini anuñ ol dem **aladur** / İtdi cemâli güllerini çün nigâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [*aladur, -a, -dur*]

Büseñ **alsam** cân virüp gelmez peşimânlık baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bâzâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*alsam, -sa, -m*]

Almaga şabr-ı metâ'in bülbül-i bî-çârenüñ / Gonca hemyânın açup gül tâciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [*almaga, -mag, -a*]

Bir sencileyin büseye cân u dil **alan** kim / Bu resme 'aceb dünyede bâzâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*alan, -an*]

Cân u dil **almaz** mısın bir büseñe didüm didi / Cân virem dırsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*almaz, -maz*]

Dil-ḥaste olup 'ışka düşen bî-nevâlaruz / Koyup devâyı derdi **alan** mübtelâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*alan, -an*]

Ser-te-ser bu kâ'inâti **almazuz** bir ḥabbeye / Kâf-ı istiğnâda biz 'Ânkâ-y-ıla maḥremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*almazuz, -maz, -uz*]

Virüp dermânuñi **al** derd-i 'ışkı / Bunuñ tek degme kez sermâye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*al,]*

Bahâ-yı vaşl eger **alsa** gözümden / Bu dehri sanmañuz pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [*alsa, -sa*]

Viren bâzâr-ı 'ışk içre **alan** cân naqdini derdi / Hâkîkatde odur 'âşık dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*alan, -an*]

Cân virüp ger büse **alduñsa** dime virdüm bahâ / Dü cihânı bile virseñ aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*alduñsa, -du, -ñ, -sa*]

Naqd-i cān[1] kim virüp **aldı** nigāruñ bñsesin / Eylemedi kimsene dñnyāda bunuñ gibi as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*aldı, -dı*]

Bñseye cān naqdin **aldı** yār bāzār eyledi / Di Muhibbī ya ne hışm eyler çñn olmışdur ‘ivaż (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*aldı, -dı*]

a’lā: *Daha iyi, pek iyi, en yüksek, en yüce.*

Saçı sñnbñl ‘arızı yāruñ gül-i hāmırā geçer / Bāğ ara serv-i sehīden kāmeti **a’lā** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*a’lā,*]

Sidreden kāmētññi biz dağı bālā bilürüz / Gülşen-i hñsnññi de ravzā’dan **a’lā** bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*a’lā,*]

‘alāmet: *Belirti, işaret, iz, nişan II delil.*

Bir nazar kıl cān göziyle gör bu lu‘bet-bāz-ı çarđ / Bir nefesde saña biñ dürlü **‘alāmet** gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*‘alāmet,*]

alçak gör: *Kendini alçak görmek, büyüklenmemek, tevazu göstermek.*

Tekebbür eyleyüp kendññi yüksek görme **alçak gör** / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dñn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 6*). [*alçak gör,*]

aldan: *Bir yalana, bir hñleye, güvene lāyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek II yanılmak, yanlış hüküm vermek, hataya düşmek.*

Sakın **aldanma** rağıb-i rñ-siyāhuñ kavline / Bir gürāb ötetura niçe şer agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*aldanma, -ma*]

Zīver-i dñnyāya **aldanma** görüp dil bağlama / Sen gözññ açup yumınca key sakın dñnyā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*aldanma, -ma*]

Hñsnññ zamāne hñsnidür iy yār-ı dil-firīb / **Aldanma** gel bu hñsnññe ki devrān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 2*). [*aldanma, -ma*]

Mekr-i cihāna bak ki fñsñn u fesānedür / **Aldanma** bu fesāneye çñn hep fñsñn geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 4*). [*aldanma, -ma*]

Aldanma gönñl virme bu dñnyā-yı ‘acūza / Her kim ki gönñl virdi bu dñnyāya er olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*aldanma, -ma*]

Dñnyā-yı denī iy dil bir köhne ‘acüz ancak / **Aldanmaz** aña hergiz merdāne kabñl itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*aldanmaz, -maz*]

Naş-i dñnyāya Muhibbī dil virüp **aldanmazuz** / Şürete meyl itmezüz zīrā ki ma’nāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*aldanmazuz, -maz, -uz*]

İy Muhibbī bu cihānuñ ālına **aldanma** gel / Saña dürlü dürlü lu‘blar gösterür [gel] Hāğğ’a yaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*aldanma, -ma*]

Mağrūr olup cihāna **aldanma** māl u cāha / Terk ide seni āđir yokdur cihānda olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*aldanma, -ma*]

Kim ki dünyā ni‘metine **aldanup** meyl eyleye / Aña hayvāndur disünler dimesünler aña nās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4). [aldanup, -up]

Dehre **aldanma** sakın fikr eyle āhîri günü / Gerçi bu ‘alem yüzi saña görünür sūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4). [aldanma, -ma]

Lezzet-i dünyāya **aldanma** Muhibbî sunma el / Neşterini tā ki urmaya saña zenbūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5). [aldanma, -ma]

‘alem: Aynı şart, durum ve düşüncedeki insanların meydana getirdiği çevre, muhit // Bir şeyin kendi içinde veya aynı özelliği taşıyan şeylerin kendi aralarında meydana getirdiği bütün, kendilerine has bir dünya.

İy Muhibbî ‘ālemüñ seyr ü temāşasını ko / Gel gönül seyrini kıl göz görmedük **‘ālemlerüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5). [‘ālemlerüz, -ler, -üz]

Muhibbî hoş görür ‘ışk **‘ālemini** / Ki bundan özge hergiz ādem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6). [‘ālemini, -i, -n, -i]

Haţtuñı göreli artarsa ‘aceb mi ğamumuz / Devr-i hüsñünde şehā var-ıdı hoş **‘ālemümüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1). [‘ālemümüz, -ümüz]

‘Ālemi bir hābbeye satduk irüp bir **‘āleme** / Şükr idüp Hakk’a anuñçün dāyimā bī-ğamlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3). [‘āleme, -e]

Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler bundan özge **‘ālem** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6). [‘ālem,]

‘alem: İşâret, alâmet, nişan, sembol // sancak, bayrak.

Çün oldum mülk-i ‘ışkuñ pādîşāhı / Yaşum leşker baña āhum **‘ālemdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3). [‘ālemdür, -dür]

Ölsem yolında āteş-i āhum **‘ālem** olup / Gökler yüzine irgüre her dem şerārumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3). [‘ālem,]

Ferhād belā kühına çün pādaş imiş / Āhı **‘ālem** ü sîne taḅl [u] ğam sipāh-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1). [‘ālem,]

Mübtelā-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ **‘ālemin** / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2). [‘ālemin, -i, -n]

‘alem: Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, dünya II yeryüzü II her şey, herkes.

Bu **‘ālemde** kimüñ cānānı yokdur / Muḳarrer kurı tende cānı yokdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1). [‘ālemde, -de]

Şāne ile her kaçan kim zülf-i müşġin tagılur / Būy-ıla **‘ālem** tolar san nāfe-i Çin tagılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1). [‘ālem,]

İy cefā-hū cevri āyîn eyledüñ ‘āşıklara / Korkaram kim **‘ālem** içre ben bu āyîn tagılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4). [‘ālem,]

Sırr-ı ‘ışkı niçe pinhān eyleyem ben sinede / Āhum ile göz yaşı **‘ālemlere** rüsvā kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4). [‘ālemlere, -ler, -e]

- Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür güft ü gü / Ol derün-ı perdede **'alem** tolu ğavġāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3). [*'alem,]*
- 'Ālemi maḥkūm iden her dem berāt-ı ḥüsnidür / Kim muṭī' olmaz çekilmiş kaşları tuġrāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5). [*'ālemi, -i]*
- Şol ešîr-i 'ışk olan abdāla bak gel ḥusrevā / Baş açup serverlik ider **'aleme** sultān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2). [*'āleme, -e]*
- 'Ālem içre senden özge pâdişāhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5). [*'alem,]*
- Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Ğarġa virür **'alemi** bu göz yaşı deryā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3). [*'alemi, -i]*
- Meger ḥālūñ şehā müşġ ü ser-i zülfūñ mu'anberdür / Dimāġı **'alemüñ** cānā anuñ-içün mu'aṭṭardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1). [*'alemüñ, -iñ]*
- Döşedi zümrüt bisātını benefşe bâġda / Nev-bahā[r] ile bu demde oldu **'alem** lâlezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5). [*'alem,]*
- Bu 'aceb bārān-ı eşküm ġarġa virdi **'alemi** / Hiç teskîn olmadı dil süznāk olmuş yatur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4). [*'alemi, -i]*
- Ben şeb-i hicre nihāyet bulmadum **'alemde** āh / Bu söz-imiş māhitābum her işe pāyān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4). [*'alemde, -de]*
- 'Ālemi ġarġ idisersdür ser-be-ser eşküm benüm / Ḥasretiyle uşbu çeşmümden ki bārānlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2). [*'alemi, -i]*
- El urup depretdüġince zülf-i 'anber-bārını / Ḥaşre dek san **'alem** içre ebr-i müşġ-eşşān kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3). [*'alem,]*
- Zîkr eyle leb-i la'lin ü fikr eyle miyānın / **'Ālemde** hüner olmaya idrāke berāber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3). [*'alemde, -de]*
- İy Muḥibbî cān göziyle bak bu **'alem** bir kafes / Her varak güyā içinde murġ-ı zerrin bāl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5). [*'alem,]*
- Devr-i gül bir haftadur bülbül zamānı tüz geçer / **'Ālemüñ** 'ibret-nümāsı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4). [*'alemüñ, -iñ]*
- Geldi bu **'aleme** ḥüsniyle niçe Yūsuf-ı Mısr / Görmedi kimse senüñ gibi terāzüya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3). [*'āleme, -e]*
- Çün Muḥibbî cür'a-i cām-ı lebüñden oldu mest / Fāş idüp esrār-ı 'ışkı **'aleme** rüsvā olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5). [*'āleme, -e]*
- Göñlümüñ murġın n'içün kapduñ didüm güldi didi / Ḥüb-rûlar **'alem** içre cümle hep mümtāz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3). [*'alem,]*
- Vār-iken gül gibi **'alemde** şarāb-ı ergüvān / Kankı aḥmaġdur varur ḥayrānlık ister beng ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3). [*'alemde, -de]*
- Āteş-i 'ışkuñ rumüzün niçe taḥrîr eyleyem / Söylesem **'alem** yanar sanmañ ki ancak nāmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3). [*'alem,]*

Oldı Muhibbî çünki cihānda gedā-yı ‘ışk / Yigdür aña ki ‘**āleme** ol pādīşā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [‘āleme, -e]

İy Muhibbî ‘**āleme** şāh olmadan / Dilberüñ olmak gedāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [‘āleme, -e]

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / ‘**Ālem** yüzine gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [‘ālem,]

Mu‘aţţardur yine ‘**ālem** dimāğı / Şabānuñ yār zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [‘ālem,]

Gün yüzine olmasa āşüfte alınā kamer / Yā n’ için anlar yürür ‘**ālemde** sergerdān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [‘ālemde, -de]

Muğannī al ele sāzuñı söylet / Nazār kıl ‘**āleme** bāğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3*). [‘āleme, -e]

‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhī Cemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [‘ālemi, -i]

İy Muhibbî ‘**ālemüñ** seyr ü temāşāsını ko / Gel gönül seyrini kıl göz görmedük ‘ālemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [‘ālemüñ, -üñ]

Muhibbî yarı ağyār-ıla gördüm / Didüm ‘**ālemde** gül var mı dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [‘ālemde, -de]

Degül hālī gamuñ dil hānesinden / Bu ‘**ālemdür** kişi mahremsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*). [‘ālemdür, -dür]

Āhum düttüni ‘**ālemi** tār itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür bir süz imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [‘ālemi, -i]

Bulınur mı ‘aceb bir gül anuñ yanında hār olmaz / Ya bülbül var mı ‘**ālemde** enīsi āh u zār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [‘ālemde, -de]

Teşbīh kim ider gün yüzine mihr-ile mähı / Gün yüzine ‘**ālemde** muķābil kamer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [‘ālemde, -de]

Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başa iltüdüm / ‘**Ālemde** bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [‘ālemde, -de]

Muhibbî geşt kılduñ ‘**ālemi** çün / Olupdur vaķt idesin ‘azm-i Tebrīz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 5*). [‘ālemi, -i]

Gün gibi rüşen olup ‘**āleme** ‘ışkuñ nürü / Bu ‘aceb gelmeye zāhid daħı iķrāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [‘āleme, -e]

Oldı ‘**ālemlere** destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [‘ālemlere, -ler, -e]

Şu‘ā-i şemse muţţac-iken ‘**ālem** / Girür dervīş oyına ‘ār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5*). [‘ālem,]

Görmedüm ‘**ālemde** ben bir mäh-rü ağyārsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [‘ālemde, -de]

‘Ālemi la‘l-i zülālinden ser-ā-ser kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [‘ālemi, -i]

- Åh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / İy Muhibbî **‘âlem** içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [‘âlem,]
- Çün Mesîhâ gibi **‘âlemde** mücerred geçerüz / Tañ mı kıdsiler eger olsa bizüm mahremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [‘âlemde, -de]
- Amân virmez baña bir dem ğam u derd ü belâ hergiz / Kimesne yokdur **‘âlemde** benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [‘âlemde, -de]
- Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir mü kadar bilmez bu **‘âlemde** vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [‘âlemde, -de]
- Gülmedi **‘âlemde** bir gün bu dil-i ğamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür dañı ‘aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [‘âlemde, -de]
- Gül yüzüñsüz **‘âleme** kılmaz nazar cân bülbüli / Gülşen ü bağ-ı irem küñhen görünür yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [‘âleme, -e]
- Gel beni öldür vefâ kıl ‘ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık resmidür **‘âlem** içinde şânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [‘âlem,]
- Zerrece ğuş itmedi ol miñri yok feryādumı / Lîk **‘âlem** topdoludur nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [‘âlem,]
- Cân ile seni sevmek eger ola günâhum / **‘Âlemde** Muhibbî gibi güneñkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [‘âlemde, -de]
- ‘Âlem içre var midür gülşende gül / Şubh olunca bülbülin zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2*). [‘âlem,]
- ‘Aynuma almam cihâni döstlar ben yârsuz / Gözine **‘âlem** kafeşdür bülbülüñ gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [‘âlem,]
- Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / Yâ İlahî olmasun **‘âlemde** kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [‘âlemde, -de]
- ‘Âlemi bir ħabbeye satduk irüp bir ‘âleme / Şükr idüp Ħakk’a anuñçün dâyimâ bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [‘âlemi, -i]
- İy Muhibbî olmışuz **‘âlemde** didâr ‘âşıkı / Vuşlata meyl eyleyüp būs u kenârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [‘âlemde, -de]
- Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı ‘ışkumdan ħaber / Zâhir eyler **‘âleme** bu sırrı eş‘arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [‘âleme, -e]
- Yiter aplatma beni döst yaşumdan ħazer it / **‘Âlemi** ğarğa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [‘âlemi, -i]
- Şu‘le-i âhı kimüñ kim **‘âleme** pertev salar / Zerreye almaz günü ol mâh-ı tâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [‘âleme, -e]
- Sanma şöret gözlerüz biz yâñü dârât ehliyüz / **‘Âlemi** bir cür‘aya satduk ħarâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [‘âlemi, -i]
- ‘Âşıkuz **‘âlemde** ammâ virmedük bir ħüba dil / Okusun bilsün Muhibbî içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [‘âlemde, -de]

‘Āşıkuz ‘**âlemde** bir gül yüzlü gülzâr isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülün zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [‘âlemde, -de]

‘Ālem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekte biñ ola baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [‘âlem,]

Hayl-i ‘uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-ıçun ‘ışk-ıla ‘**âlemlere** fâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1*). [‘âlemlere, -ler, -e]

Zülfünün büyn getürdüñ hoş-dimâğ itdün bizi / Müstedâm ol iy şabâ ‘**âlem** turınca turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4*). [‘âlem,]

Niçe yıllardur Muhibbî arzû eyler seni / Bulmadı ‘**âlemde** hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [‘âlemde, -de]

Döstüm hasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘**Ālemi** ğarķ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [‘âlemi, -i]

Giceler ney gibi nālân oluram tâ şubha dek / Bulmadum feryāduma ‘**âlemde** bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [‘âlemde, -de]

Dilrübâlar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘**âlemde** hergiz kendüye feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1*). [‘âlemde, -de]

Zâhid egerçi cennet ü havrâ kılır heves / Ben isterem vişâlini ‘**âlem** içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [‘âlem,]

Tañ mı bu ‘**âlem** serîrinden Muhibbî ‘âr ide / Hâk ü hışt-ı meygede bālin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [‘âlem,]

Küy-ı yâra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubh / Eyledüñ ‘**âlem** dimâğını mu‘atтар turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [‘âlem,]

İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim yürüyem ‘**âlem** içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [‘âlem,]

Keşf-i burķa‘ eyle yüzden nûra ğarķ it ‘**âlemi** / Tâ görenler diyeler mihr-i cihân-ārâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [‘âlemi, -i]

Dehre aldanma sakın fikr eyle âhiri günü / Gerçi bu ‘**âlem** yüzi saña görünür sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [‘âlem,]

Nürün ile ‘**âlemün** yüzi münevverken bugün / Zülmete virme cihânı zülf-ile hâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [‘âlemün, -ün]

Sırr-ı ‘ışkı Muhibbî saklamaduñ / Sırışkūñ kıldı anı ‘**âleme** fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 6*). [‘âleme, -e]

Ruñuñ tâbında iy meh-rü dutışur ser-te-ser ‘**âlem** / Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duñhân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [‘âlem,]

Dilümden ‘**âleme** düşdi dururken nâgehân âteş / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoħsa ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [‘âleme, -e]

Tekye-i ğamda yakup Ferhâd u Mecnûn’dan çerâğ / Tutmuşam ‘**âlemde** şöhet ol iki ferzâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3*). [‘âlemde, -de]

İdiser sırrımı āh **‘āleme** fāş / Nazarla sürmelü göz vesmelü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1). [‘āleme, -e]

Hicr içinde bu Muhibbî key ölümlü hastadır / Ger bu yolda cān vire **‘ālemde** sürsün niçe yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5). [‘ālemde, -de]

Sihr-ile cādü gözün iy dil-firib / **‘Ālemi** kendüye teşhîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2). [‘ālemi, -i]

‘Āşık olmak dōstlar **‘ālemde** müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belâlar var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1). [‘ālemde, -de]

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür kim tāli‘üm **‘ālemde** bahtum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4). [‘ālemde, -de]

La‘l-i dilberdür bugün **‘ālemde** cevherden ğarāz / Zîra ol maqşūd-ı dildür ğayr-ı gevher bi‘l-ğarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1). [‘ālemde, -de]

İy meh-i nā-mihribān senden vefādur çün ğarāz / Mihr ü mehden **‘ālem** içinde ziyādur çün ğarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1). [‘ālem,]

Sen selāmet ol yūri **‘ālemde** zāhid zūhd-ile / ‘Āşık-ı bî-dil olanlara belādur çün ğarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4). [‘ālemde, -de]

Eşk-i çeşmüm ğarka virmişken ser-ā-ser **‘ālemi** / Bu göñül pervā yimez olmuş o baħr içinde bať (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [‘ālemi, -i]

‘ālem turaldan beri: Yeryüzü yaratıldığından beri, dünya var olduğundan bu yana.

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp **‘ālem turaldan beri** devr eyler güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7). [‘ālem turaldan beri, -aldan]

‘ālem-ārā: Dünyayı süsleyen. // Dünyayı aydınlatan.

Kara zülfün şeb-i tārdir velī aña hicāb olmaz / Cemālün **‘ālem-ārādur** muķābil āfitāb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1). [‘ālem-ārādur, -dur]

‘ālemdār: Bayrak taşıyan, sancaktar.

Belā iķlîminün şāhı olursam tañ mı Mecnūn-veş / **‘Ālemdār** āh-ı dil elde sirişk-i ğam sipāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2). [‘ālemdār,]

‘ālem-efrüz: Cihani, dünyayı aydınlatan.

Saçuñla ‘arızuñ iy **‘ālem-efrüz** / Birisi Qādrdür birisi Nevrüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1). [‘ālem-efrüz,]

Görüp cānā yüzüñi **‘ālem-efrüz** / Gicem Qādr olsa günüm tañ mı Nevrüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1). [‘ālem-efrüz,]

āl-engiz: Kıpırmızı // Öfkeli // Karıştırcı, hilebaz.

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum baña hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbî görünür **âl-engîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*âl-engîz,*]

‘âlî: *Ulu, yüce.*

Çü servüñ kadd-i yâra nisbeti var / Yüce olsun kim **‘âlî** himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*‘âlî,*]

‘âlî-cenâbî: *Yüce yaradılıştı, yüce gönüllü, onurlu haysiyetli.*

Meygede âdâbımı şüfî ne bilsün sor baña / Hürmetin ol dergehüñ **‘âlî-cenâbîler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*‘âlî-cenâbîler, -ler*]

alıcı: *Pençesine düşeni bırakmayan, avını kaçırmayan.*

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Âdemler **alıcı** bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*alıcı,*]

alın: *Yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı II sevgilinin ay gibi parlak alnı.*

Didüm **alnuñ** kamer midür yüzüñ gün / Didi görmüş eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*alnuñ, -uñ*]

Bir serv-i nâzı sevdüm gün yüzi **alnu** mehdür / Meh-pâreler içinde hüsn-ile pâdişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*alnu, -ı*]

Ay **alnuña** vü gün yüzüñe her kim nazar itse / Sanma ki cihân içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*alnuña, -uñ, -a*]

Bir sencileyin yüzi güneş **alnu** kamer âh / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [*alnu, -ı*]

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün **alnu** kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*alnu, -ı*]

Gün yüzüñe **alnuña** dirsem kamer ma‘zür tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [*alnuña, -uñ, -a*]

Gün yüzine olmasa âşüfte **alnuña** kamer / Yâ n’içün anlar yürür ‘âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*alnuña, -ı, -n, -a*]

Gün yüzüñ birle kamer **alnuñ** yiter ‘âşıklara / Gice gündüz âfitâb u mâh-tâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*alnuñ, -uñ*]

Gün yüzüñ ile **alnuñı** kim görse habîbüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [*alnuñı, -uñ, -ı*]

Zülfüñi gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ didüm / Ol şeb içre **alnuña** mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*alnuña, -uñ, -a*]

Gün yüzüñ şavkınde cânâ âfitâba bakmazuz / Çün kamer **alnuñ** yiter biz mâhitâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*alnuñ, -uñ*]

alış viriş: *Alım satım, ticâret // mec. İlgi, alâka, münâsebet.*

Nakd-i cân-ıla metâ'-ı büseñe oldum ĥarîd / Aramızda yok dime olsun bizüm **alış viriş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*alış viriş,]*

'alî-vâr: *Hz.Ali gibi, benzer.*

Olam Kanber gibi önce piyâde / Sûvâr olsa kaçan dilber **'Alî-vâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*'alî-vâr,]*

allâh': *Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.*

İnen cevri itme 'uşşâka vefâ kıl iy şeh-i ĥübân / Ğarîbûñ âhını yirde komaz **Allâh'umuz** vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [*allâh'umuz, -umuz]*

allâhu ekber: *"Allah en büyüktür" manasında zikredilen ifade // ezan ve kametin başlangıç cümlesi // şaşkınlık ve hayranlık da bildirmektedir.*

Kaşuñ miĥrâbına kâmet getürdüm / Görüp yüzüñ didüm **Allâhu ekber** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*allâhu ekber,]*

'allâme: *Çok âlim, çok bilgili, her şeyi bilen, her ilimde üstat olan kimse.*

Bilüñ-ile agzuñuñ vaşında 'âciz ĥâmeler / Sırr-ı ğaybı bilmede kâşır-durur **'allâmeler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*'allâmeler, -ler]*

Sırr-ı 'ışk[1] sor baña **'allâmeler** ĥall eylemez / Kim görüpdür bu cihânda ola düşvâr iş geñez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1*). [*'allâmeler, -ler]*

Vâkıf olmaz ehl-i 'ışkuñ ĥâline **'allâmeler** / Ger Şihâĥ-ıla okurlarsa hezârân kâmüs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*'allâmeler, -ler]*

alt: *Bir şeyin yukarı sayılan yerine göre aşağı tarafı.*

Gözüñ **altında** ol ĥâl-i siyâhuñ nâfe-i müřġm / Ğalaťdur kim bunu dirse ki Rüm içre ğazâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*altında, -i, -n, -da]*

alt: *Bir şeyin aşağısında bulunan boşluk veya yer // (Örtücü, kaplayıcı nitelikteki şeylerle kullanıldığı zaman) İç, iç taraf.*

Şerâr-ı 'ışkuñ cânâ 'aceb mi dursa sînemde / Bulınur küller **altında** kaçan olsa nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*altında, -i, -n, -da]*

Göñül şehrinin yakmaga Muĥibbî'nüñ saçuñ şeb-rev / Olur dâmânı **altına** ider her şeb nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*altına, -i, -n, -a]*

altun: *Sarı kızıl renkte, parlak ve ağır, kolayca işlenebilen, kıymetli element, zer.*

Zeyn ider **altun** kalemle ol güneş ruĥsârını / Kâtib-i ĩudret kaçan ĥaťtın yazup inřâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*altun,]*

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Yüzüm **altuna** yaşum sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*).
[altuna, -a]

Beñzemezse şî'rüme şî'ri n'ola şā'irlerüñ / Kim ki şarrâf ola dir kim bir degül **altun** gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [altun,]

āmāc: Atılacak şey ile vurmak üzere dikilen nişan, nişan tahtası.

Geçürdük tîr-i āhı nüh felekden / Ezelden çarlı bizüm **āmācumuzdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4*).
[āmācumuzdur, -umuz, -dur]

a'māl: Ameller, işler, yapıp edilen her şey.

Zāhidā sanma ki **a'māl-ıla** cennet bulasın / Ol Hāḡ'uñ fazlı-durur yoḡsa 'āmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [a'māl-ıla, -ıla]

Ehl-i günāh olanları dirler yakarlar āteşe / Ğāyet günāhum çok benüm **a'mālūmi** sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [a'mālūmi, -üm, -i]

amān virmez: Rahat bırakmamak, göz açtırmamak, acımayıp öldürmek, göz açtırmayarak ve yardım almaya fırsat bırakmayarak kıyasıya hırpalamak.

Amān virmez baña bir dem ḡam u derd ü belā herḡiz / Kimesne yokdur 'ālemde benüm tek mübtelā herḡiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [amān virmez, -mez]

amān virmez: Rahat bırakmamak, göz açtırmamak, acımayıp öldürmek, göz açtırmayarak ve yardım almaya fırsat bırakmayarak kıyasıya hırpalamak.

Kaçan ol ḡahramān gözler eline ḡançerin alsa / **Amān virmez** döker kanum benüm ol bī-amān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [amān virmez, -z]

amān virmez: Rahat bırakmamak, göz açtırmamak, acımayıp öldürmek, göz açtırmayarak ve yardım almaya fırsat bırakmayarak kıyasıya hırpalamak.

Beni cānā iñen yakma sakın bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur **amān virmez** bilürsin bī-amān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [amān virmez,]

amānsuz: Acımasız // Amansız, hesapsız, fazlaca.

Beni cānā iñen yakma sakın bu āh-ı sūzāndan / **Amānsuzdur** amān virmez bilürsin bī-amān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [amānsuzdur, -dur]

'āmel: 1. Bir maksatla yapılan iş, eylem, fiil 2. Dînî emirleri yerine getirmek için yapılan iş, fiil, hareket.

Zāhidā sanma ki a'māl-ıla cennet bulasın / Ol Hāḡ'uñ fazlı-durur yoḡsa '**āmelden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). ['āmelden, -den]

'amel evle: Bir iş yapmak, bir şeyle meşgul olmak.

Muṭribā al sāzuñi eyle ‘amel / Kim Muḥayyer ola sözüñden Ḥicāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 2*).
[‘amel eyle,]

ammā: *Zıt ve aykırı hüküm ifade eden iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat, lakin.*

Adı var Mecnūn’uñ **ammā** bir saçı leylī-veşūñ / Görmişem derd ü belā vü miḥnetin andan beter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 5*). [ammā,]

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kãnd ü nebāt / Hicrūñ **ammā** şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 2*). [ammā,]

Ka’be küyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nūr görmez adı **ammā** hãcıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 4*). [ammā,]

Kimse yüzün görmedi **ammā** cihān pür güft ü gü / Ol derūn-ı perdede ‘ālem tolu ğavgāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 3*). [ammā,]

Gerçi bir āzādedür **ammā** salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [ammā,]

Binā-yı sabr u kaşr-ı ‘aql katı muḥkem-durur **ammā** / İrişse zelzele ‘ışkuñ hevāsından hemān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 4*). [ammā,]

İy Muḥibbī key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim **ammā** ki ğāyet yaşludur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1084, Beyit 5*). [ammā,]

Kim ki nazm ister Muḥibbī şı’rini ğüş eylesün / Bulınur gerçi gazel **ammā** bu eş’ār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 7*). [ammā,]

Ko yoluñda öleyim ben daḥı bir ad ideyim / Çün gider her kişi **ammā** ad-ıla san añılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 4*). [ammā,]

Özini baña dilber hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş **ammā** dir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 1*). [ammā,]

Cevr ü cefāya māyil çokdur güzeller **ammā** / ‘Ahd ü vefāsı muḥkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 3*). [ammā,]

Āheni nerm eyledi yir itdi seng-i ḥāreye / Āhum **ammā** katı gönline anuñ kār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 4*). [ammā,]

‘Āşıkuz ‘ālemdē **ammā** virmedük bir ḥūba dil / Okusun bilsün Muḥibbī içe-dursun cāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 6*). [ammā,]

Gelür ḥayālī çeşmüme **ammā** görünmez āh / Görmiş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1433, Beyit 2*). [ammā,]

añ: *Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek II adını söylemek, zikretmek II dile getirmek, söylemek.*

Cefā vü cevruñi **añsam** gönülde āh u zār itsem / İñiler kühlar cümle zemīn ü āsümān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 2*). [añsam, -sa, -m]

Ĝamla ülfet tutdı gönülüm **añmañuz** şādī adın / ‘Āşık-ı ğam-ḥōrlar çün şādīden bürün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 4*). [añmañuz, -ma, -ñuz]

Mısr-i hüsnüñ haqqıçün cānā Muhibbī hastadur / Her kaçan kim zülfüñi **añsa** ol ‘azm-i Şām ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 5). [añsa, -sa]

Añarsa ‘ışk ehlini ne ğam zāhid melāmetle / Selāmet gözlemez ‘aşık işi anuñ melāmetdür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 5). [añarsa, -ar, -sa]

Añma efsāne-i Mecnūn’ı ko uyhu getirür / Beni **añ** yārum-ıla kuru meşelden ne gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 5). [añ,]

Añma efsāne-i Mecnūn’ı ko uyhu getirür / Beni **añ** yārum-ıla kuru meşelden ne gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 5). [añma, -ma]

Dür dişleri firākıyla sünbül saçın **añup** / Āh eyledükçe yaş ki dökem dāne dānedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 2). [añup, -up]

Kanda kim zülfün **añup** leblerinüñ zıkrin idem / Bir uzun kışsa olur hem şekeristān añlıur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 3). [añup, -up]

Şad ol dilā ki **añdı** seni cevr-ile nigār / Dirdük anı ki katı ferāmüşlardanuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 6). [añdı, -dı]

Dişlerüñle şem‘-i hüsnüñ bu Muhibbī **añmasa** / Şi‘rini pür-süz idüp nazmın güher-riz eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 5). [añmasa, -ma, -sa]

Zülfini añsam nigāruñ hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın **añmaz** müşg-i Tātār istemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 3). [añmaz, -maz]

Zülfini **añsam** nigāruñ hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın añmaz müşg-i Tātār istemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 3). [añsam, -sa, -m]

Sehv-ile itüm dimiş ben ‘aşıka bir kez nigār / Adın **añdum** diyü ol demden peşmāndur henüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 6). [añdum, -du, -m]

Gözün yaşı günāhuñi **añ** aksun / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 2). [añ,]

Hey ne zālinsin ‘aceb ferdāyı hıç **añmaz** mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 3). [añmaz, -maz]

Añmazuz hāl ü hañuñ dāyim lebüñ zıkr eylerüz / İçerüz cām-ı şarābı biz ğubārı n’eylerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2). [añmazuz, -maz, -uz]

Añup Ferhād u Mecnūn’ı Muhibbī / Du‘ā-yı hayr kıl anlara sen bes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 5). [añup, -up]

Nālān olup cürmin **añup** sīne döğmege / Gerdün gibi eline alsun dil iki taş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 3). [añup, -up]

Zülf-i siyehüñ fikrini dün gice iderken / **Añdukda** hemān yüzüñi gördüm seher olmuş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 2). [añdukda, -dukda]

İy refikān reh-i ğam içre du‘ādan **añasız** / Benüm için umaram okıyasız siz İhlās (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 4). [añasız, -a, -sız]

Gel bugün ‘aşıklarüñ öldür günāhın **añma** sen / Konmamışdur çün tarīk-ı ‘ışkda yokdur kışās (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 2). [añma, -ma]

Nāme içre nāmını **añmış** Muhibbī dilberün / Sehv-ile yazmış meger yāhud yazılmışdur ğalañ (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 5). [añmış, -mış]

aña: *Ona.*

Kim elif gibi reh-i 'ışkında yāruñ togrudur / Bakışından çeşmi **aña** gamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Anne, vâlide.*

İncinür sanma cefâdan cevre mu'tād olmuşuz / Süd yirine zehr-i gamla bislemişdür **anamuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*anamuz, -muz]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II sevgili yerine.*

Aña beñzer bir perî yok kanda kaldı âdemî / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir baħr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [*aña,]*

Gāh gözde gāh dilde kurdı cānān ħaymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān **aña** menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*aña,]*

Diledi cānum itdüm **aña** îşār / Eger güstāħam el-me'mūr ma'zūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [*aña,]*

Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer **aña** anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [*aña,]*

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı nigār / Eşk-i çeşmüm **aña** dīnār u direm gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*aña,]*

Muhibbî olalı 'ışk-ıla Maħmūd / Dimişlerdür **aña** hüsniyle Āyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*aña,]*

Gönlüme geldi nüzül itdi yine sultān-ı gam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür **aña** bu vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*aña,]*

Āhum ile gözlerüm yaşı benüm / Qalbi āhendür **aña** kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [*aña,]*

Ol tabīb-i dil ölürsem daħı tedbīr eylemez / Nāle-i āhum dirīgā **aña** te'sīr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*aña,]*

Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildāruñ / **Aña** deyr-i cihānda dīnmese zūnnāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*aña,]*

Zülf-i çevgān ile bāziçeye geldi o nigār / Ser-i 'uşşāk **aña** her bir yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*aña,]*

Niçe dil bil ki **aña** cān virelüm / Olıcek ol meh-i nev tāze tırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*aña,]*

Zann iderdüm ol perî-rüyı beşer ol māh imiş / Cümle 'ālem bende **aña** ol bir ulu şāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşık (şâir / Muhibbî) yerine.*

Mest-i 'ışk oldu Muhibbî **aña** pend itmez eşer / 'Aql u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*aña,]*

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin **aña** zar / Gel nazār kılsun Muhibbī ko cemālūñ ayına (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*aña,]*

Oldı Muhibbī çünki cihānda gedā-yı ‘ışk / Yigdür **aña** ki ‘āleme ol pādīşā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*aña,]*

Görsün Muhibbī vir **aña** hüsnuñ zekātını / Zīra ki **aña** müsteħakuz hem gedālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*aña,]*

Niçe yıldur bu Muhibbī derdūñ-ile ħastadur / İtmedūñ iy dil tabībi **aña** tımārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*aña,]*

Muhibbī ol cefākāruñ olursa rāh-ı kūyında / Dimez **aña** nedür ħālūñ ve yāhūd merħabā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*aña,]*

Bu Muhibbī bāğ-ı hüsnuñ her kaçan medħ eylese / İy gül-i ra‘nā **aña** kim bülbül-i güyā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*aña,]*

Tañ mı bu ‘ālem sefirinden Muhibbī ‘ār ide / Ĥāk ü ħışt-ı meygede bālin ü bister **aña** bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*aña,]*

Her şeb iy meh irdi eflāke Muhibbī nālesi / İy meh-i nā-mihr olmadūñ **aña** feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*aña,]*

Naqd-i cān-ıla Muhibbī taleb eylerse ne tañ / Çünki la‘l-i leb-i dilber **aña** maṭlūb olmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 5*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gönül yerine.*

Jeng-i ħamdan niçe demlerdür ki dil bī-tābdur / **Aña** şaykal iy gönül ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*aña,]*

Ĥarāb olalıdan gönülüm **aña** vīrānedür dirler / Bulnursa eger vuşlat **aña** genc-ħānedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*aña,]*

Ĥarāb olalıdan gönülüm **aña** vīrānedür dirler / Bulnursa eger vuşlat **aña** genc-ħānedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*aña,]*

Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceys-i ħama / Ger murāduñ cān ise ħamzeñ **aña** gönder yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*aña,]*

(ك) Gönülüm evi bir vech-ile vīrān oldı / Kim eṭibbā **aña** cem‘ olsa devā yok zinhār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*aña,]*

Şebüm rüşen ider gönülüm çerāğı / Dinürse tañ mıdur **aña** şeb-efrüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*aña,]*

‘İşk için eyler gözüm gönülüm benüm turmaz savaş / Ėalib oldı gönülüm āħir egdi gözüm **aña** baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*aña,]*

Dil-i dīvāne dildāruñ ser-i zülfinde bend olmış / Tolaşma dir-idüm **aña** sezādur vāy ne bend olmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*aña,]*

Çünki tutduñ bāğ-ı hüsnuñde bu gönülüm düzdini / Eyle **aña** gel siyāset dōstum zülfüñe as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*aña,]*

Bu gönül çāh-ı zenaḥda çünki yok **aña** ḥalāş / Niçe bir ḥabsüñde dursun bāri gel zülfüñe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*aña,]*

Baḥr-ı eşküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı ‘ışka **aña** ne mümkün ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gözyaşı yerine.*

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşdı / Kaşumdan özge **aña** pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*aña,]*

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḥın / Rüzigār-ı āh-ıla kimdür **aña** deryā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*aña,]*

Döstüm ḥasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi garḫ eyleye ger dimez-iseñ **aña** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II zülf yerine.*

Giderüp zülfî şehābın gün yüzün peydā kılır / Kim **aña** ide nazar āşüfte vü şeydā kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*aña,]*

Zülfî ḥande-i destedür gönüm **aña** peyvestedür / Çokdan Muḥibbî ḥastadur rüḥ-ı revānum kadamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*aña,]*

Zülfine dil vireli toldı hevā-y-ıla dimāğ / Elümüz irmez **aña** bir kurı sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*aña,]*

Ḥayāl-i mār-ı zülfeyni dem-ā-dem gönümüne gelsün / Qarār itmege sīnem gibi hergiz **aña** ĩn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*aña,]*

Kara zülfün şeb-i tårdür velī **aña** ḥicāb olmaz / Cemālün ‘ālem-ārādur muḫābil āfitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*aña,]*

Zülfün ister bu Muḥibbî **aña** el sunduḡı bu / Mār-gır olmasa eyler miydi ol mārā heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*aña,]*

‘Aceb şehḥārdur zülfün ki yanmaz şevḫ-i rüyuñla / Semender gibi olmuşdur **aña** her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gamze yerine.*

Ya kaşlarıyla alsa ele gamze okların / Sīnem içinde konmuş **aña** dil nişānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*aña,]*

Cem’ kılduñ iy Muḥibbî cümle gamze okların / Lāyığı budur ki **aña** idesin sen sīne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşk denizi yerine.*

İy Muḥibbî kimse irmez baḥr-ı ‘ışkuñ ‘umkına / Gerçi mähiler gibi ‘ışk ehli **aña** talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*aña,]*

Dil zevrakını saldum derdā ki baħr-ı ‘ışka / Gerçek imiş diyenler yok **aña** tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II ehl-i derd yerine.*

Bu Muhibbî şi‘rinüñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür kıdrini **aña** söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşk derdi yerine.*

İy Muhibbî derd-i ‘ışka yok mıdır didüm devā / Didiler ölmekden özge yok **aña** dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II buse yerine.*

Cān virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahā / Dü cihānı bile virseñ **aña** erzāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*aña,]*

Didüm ister büseñi al cānumı **aña** ‘ivāz / Hāřılı yok didi başuñda bu bir sevdā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*aña,]*

Büse istersek lebüñden **aña** bulunmaz ‘ivāz / Bārī gel eyle Muhibbî cānuñı cānāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II ciğer kanı yerine.*

Ciđer hūnını saklamaga iy dil / Gözümden ğayrı **aña** řiře olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [*aña,]*

Sāġar-ı çeřmüm tolu nüř eylerüz hūn-ı ciđer / Kāni‘üz **aña** anuñçün bu řarāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II dünya yerine.*

Bu cihānuñ nesi vardur **aña** řād ola gönül / Kıl haķıķat nazārın şeyh ü eger řāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*aña,]*

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına / Her kim ki **aña** konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*aña,]*

Dünyā-yı denī iy dil bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz **aña** hergiz merdāne qabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*aña,]*

Qıvvetine tayanup bu dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi āħir **aña** pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gömlek (kefen) yerine.*

Muhibbî saña bir gönlek biçerler ‘aķluñı divşür / Ezelden böyledür ‘ādet **aña** hiç āsitün olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II zāhid yerine.*

Münkir dirilürse n'ola gün yüzine zâhid / Hıffâş-şıfatdur **aña** hergiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II âşık yerine.*

Bâğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftâlûlar / 'Âşık-ı dil-ğaste ger varsa **aña** ayvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*aña,]*

Derdüni dermân bilür cevruñ gelür **aña** vefâ / Anuñ-ıçun ğasta dil derdine dermân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*aña,]*

aña: *Ona (onun için) II o, işaret zamiri II âh yerine.*

Âhum ejderdür derün-ı sînem olmuş **aña** ğâr / Odlar kim saçılır ejder şerârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II vuslat meta'ı yerine.*

Bir sencileyin var mı satar vaşl metâ'in / Bir bencileyin **aña** ğarîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşk evi yerine.*

Ğâne-i 'ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyâdını / **Aña** gil derd ü elemdür seng-i miñnetdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II can u dil yerine.*

Nâr-ı hicrân içre kala çıkmaya bu cân u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ **aña** feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II kaş yerine.*

Âfitâb-ı hüсне kim mihr-i cihân-ârâ dimez / Ya muğavves kaşlaruñ görüp **aña** kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*aña,]*

Dir gören ebrûlarını ğusrevâ Çâçî kemân / **Aña** ibrişim zülüfüñ birle kılmuşsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*aña,]*

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mâh-rûlar her tarafından indürürler **aña** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II şiir yerine.*

Şi'rümi gören bir âhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse **aña** diş uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gam yerine.*

Gelse ğam Ye'cūci yağmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur karşı **aña** der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II felek yerine.*

Gerçi felek bükdi kıddüm rüzigâr ile / Şükrüm budur ki ben dağı egmedüm **aña** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II Kays yerine.*

'İşk-ıla Kays'un egerçi bilselerdi hâlini / **Aña** mecnûn dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ırmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gird-bad yerine.*

Gird-bādun göricek toz kopardığını çün / Reşk idüp deşde oldı **aña** Mecnûn rakķaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşk vadisi yerine.*

Vād-i 'ışka düşüp dil-teşneyem Mecnûn-vâr / Cehd kıldum bulımadum yoğmış **aña** tül u 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II sevgilinin güzel yüzü yerine.*

Ka'be küyında olur görmez nigârün gün yüzün / **Aña** beñzer nür görmez adı ammâ hâcıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri.*

Naqd-i dil virüp metâ'-ı hüsne kim ola hârîd / **Aña** bu yolda belâ vü derd ü ğam hâşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*aña,]*

Ķanâ'at ihtiyâr iden **aña** lâ-büd gelür 'uzlet / Görinmez kimseye 'Anķā gibi ol 'azm-i Ķāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*aña,]*

Zāhidā 'āşıkı gel dime selāmet eridür / 'Ār u nāmūsı koyan **aña** hācālet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [*aña,]*

Umaram dām-ı āhumla getürem şayda dildārı / **Aña** murĝı olan vaḥşî başuma dānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [*aña,]*

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabaķ / Bülbül-i ĝüyā olur bu 'ilm **aña** ḥikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*aña,]*

Giren dilüne leşker-i ğamdan hālās olur / Anuñ için ki ol **aña** āhen ḥişār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*aña,]*

N'ola sevdümse maḥbûbî ne var ĝönlümde iy zāhid / **Aña** çün vāķıf olmadun neden dirsın vebālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*aña,]*

Kim ki nūr-ı Hakk-ıla dil hānesin rūşen kılır / Yiter **aña** hergiz ol şem'-i şebistān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [*aña,]*

Kuralı şahrâ-yı dilde haymesin sultân-ı 'ışk / 'Aql u şābrum gitdi benden **aña** fermāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*aña,]*

Kim ki dolaşa ser-i zūlfine dîvāne gibi / **Aña** pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*aña,]*

Kim ki dünyā ni'metine aldanup meyl eyleye / **Aña** hayvāndur disünler dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*aña,]*

Kim ki dünyā ni'metine aldanup meyl eyleye / Aña hayvāndur disünler dimesünler **aña** nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*aña,]*

Her kim ki virür rāh-ı maḥabbetde bugün baş / 'İşk ehli olan cān-ıla eydür **aña** şābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1*). [*aña,]*

Eşküm ile tolsa çeşmüm sāğarı olmaz 'aceb / **Aña** bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*aña,]*

Her kim ki 'āşık oldı tolaşdı bend-i zūlfe / Miḥnet şebinde āḥir ölmek olur **aña** farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [*aña,]*

Her ki derdüñi koyup **aña** devā kıldı 'ivaz / 'Ākıbet oldı peşimān ki cezā kıldı 'ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II dehan yerine.*

Ḥaber sorma dehānından ḥabībūñ / Ne **aña** yok dinür ne ḥod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II güzellik mumu yerine.*

Şem'-i ḥüsni her kaçan ḥübān yakar / 'Āşık-ı cānbāz **aña** pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II hercayı güzel yerine.*

Sevme hercāyī güzel virme Muḥibbî **aña** dil / Yār bî-'ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II bir gözü ahu yerine.*

Bir gözi āhū bu gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben **aña** yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II ra'na gül yerine.*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / **Aña** karşı hezārān bülbülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [*aña,]*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / **Aña** karşı hezārān bülbülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II benefşe yerine.*

Yefimâne benefşe başın egmiş / Bu kaygular **aña** bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*). [*aña,*
]

aña: *Ona II o, işaret zamiri II hicran yükü yerine.*

Dil çeker hicrân yükün itmez taḥammül Kāf **aña** / Mest-i üştürdür anuñcün kendüzün ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*aña,*]

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gülşen-i küy yerine.*

Gülşen-i küyi baña bāğ-ı irem gibi gelür / Haḳ naşîb eyler-ise **aña** irem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [*aña,*]

aña: *Ona II o, işaret zamiri II raz yerine.*

Dime iy zāhid-i ḥodbîn ben irdüm menzile ancak / Sen **aña** vākıf olmaduñ gönülden rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*aña,*]

aña: *Ona II o, işaret zamiri II güzellik zekatı yerine.*

Görsün Muhibbî vir **aña** ḥüsnüñ zekatını / Zîra ki **aña** müsteḥaḳuz hem gedālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*aña,*]

ana rahmine düşmemişken: *Döl yatağında cenin oluşmak.*

Düşmemişken ana rahmine daḥı Mecnün-ı zār / Zülf-i Leylâ'dan dil -i dîvānemüz āgāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [*ana rahmine düşmemişken, -me, -miş, -ken*]

'anber: *Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.*

Gözleri āhū olaldan oldı zülfî müşk-i Çîn / Ya leṭāfet baḥrı üzre görinen **'anber** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*'anber,*]

Bād-ı müşg-āmîzi **'anber** yagdurur / Zülfüne beñzer ki dāyım şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [*'anber,*]

İy şabā misk-ile **'anber** kokusından ne ḥaber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*'anber,*]

Āteş-i ruḥsāruñ üzre ol mu **'anber** ḥāller / Micmer-i yākūt içinde müşg-ile **'anber** yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*'anber,*]

'Aceb sünbül midür zülfüñ ya **'anber** / Dimāğ-ı dehr olur andan mu **'aṭṭar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [*'anber,*]

Zülfini aṅsam nigāruñ ḥālını medḥ eylesem / Kimse **'anber** adın añmaz müşg-i Tātār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*'anber,*]

'ānber-feşān: Amber saçan / Güzel koku saçan II Sevgilinin misk kokusu saçan zülfü.

İy şabā zülfine el sun kıl anı **'ānber-feşān** / Kim meşām-ı cān 'ıtr-ı müşg-sāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*'ānber-feşān,*]

'anber-i sārā: Halis, saf anber.

Ḥaṭṭ-ı la'lūn misk ü zülfün **'anber-i sārā** satar / Dişlerün dürr-i 'Aden şîrîn lebün helvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*'anber-i sārā,*]

'anberîn: Anber kokulu, güzel kokulu. // anberin kokusu ve rengi bağlamında sevgilinin saçı.

'Azm-i şikār eyledi ol zülfü **'anberîn** / İtse olur Muhibbî'ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*'anberîn,*]

Görinen **'anberîn** beñler nigāruñ şem'-i hüsninde / Sanasın bir bölük Hindü daparlar nāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*'anberîn,*]

anca: O kadar, o kadar çok.

İşidürdüm mäh-rûlar bî-vefā olur velî / İy Muhibbî her ne dirlerse biñ **anca** var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [*anca,*]

ancak: "Lâkin, ama, fakat,yalnız" sözleri gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatan bir söz.

Dime iy zāhid-i ḥodbîn ben irdüm menzile **ancak** / Sen aña vākıf olmaduñ gönülden rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*ancak,*]

ancak: Sadece, bir tek, yalnızca.

'İşk âteşine yandugumı **ancak** o bilir / 'İşkuñ odına cān u gönül kim kebāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [*ancak,*]

Komadı ḥaddüni görmek girdi ḥaṭṭuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum **ancak** ḥār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*ancak,*]

Hicrān şebinde ḥasta olupdur Muhibbî āh / Bir derdi var ki derdini **ancak** Ḥudā bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*ancak,*]

Ḥālünü bilmez Muhibbî dilberün nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm **ancak** çehārdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*ancak,*]

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bî-tābdur / Aña şaykal iy gönül **ancak** şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*ancak,*]

İy gönül bir dem temāşā eyle eşküm cüyünü / Ādemün gönlin açan **ancak** şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*ancak,*]

Cānuma hātif sehergehden bunı ilhām ider / İy ḥumār-ālūd **ancak** saña dermān cām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*ancak,*]

- Benüm âhvâl-i pür guşşam yanında kışşa-i Mecnûn / Muhibbî beñzemez **ancak** kurı efsânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [ancak,]
- Bezm-i ğamda kâse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / Hiç kes vâkıf degül **ancak** mey-i gülgüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [ancak,]
- Bilmez Muhibbî sîne de dâğ-ı siyâhumı / **Ancak** sor anı lâleye dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [ancak,]
- Âteş-i hicrâna münkir gelse tañ mı müdde‘î / Dûzañun añvâlini **ancak** ‘azâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [ancak,]
- Niçe yıldur bañr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül / Sanma **ancak** suda yüzmek murğâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [ancak,]
- Küyuña koma rakîbi düzâñidür döstüm / **Ancak** anuñ kadrini dârü’s-selâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3*). [ancak,]
- İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ **ancak** Nizâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [ancak,]
- Muhibbî ħalvet-i dilde hemân eglencedür **ancak** / Ögünüp şi‘r-ile kimse dimesün kim kemâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [ancak,]
- Leşker-i ğam âh kim dil kişverin yagma ider / **Ancak** anuñ def‘ini câm-ı mey-i ħamrâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [ancak,]
- Âteş-i ‘ışkuñ rumûzın niçe tañrîr eyleyem / Söylesem ‘âlem yanar sanmañ ki **ancak** nâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [ancak,]
- Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne ‘acüz **ancak** / Aldanmaz aña hergiz merdâne kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [ancak,]
- Hây u ħudan dil kaçır **ancak** virür başa şudâ‘ / Olmaga cümle cihân mülkine sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [ancak,]
- Olmaduk dünyâ-yı düna cân-ıla biz müşterî / Zîra birkaç gün hemân **ancak** temâşâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [ancak,]
- ‘Âşıkuz **ancak** hemân dîdârdur maqşûdumuz / Sanma cennet isterüz zâhid ya ħavrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [ancak,]
- İstemem dârât-ı dünyâyı gerekmez ‘izz ü câh / Bu-durur **ancak** murâdum ħâşıl ola pây-ı bûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [ancak,]
- Bâğ-ı ħüsnüñ bülbülidür murğ-ı cân medñün okur / Ko rakîb-i mâkiyânuñ yiridür **ancak** kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [ancak,]
- Zâhid ister cenneti görmek diler ħavrâ yüzün / Geçdi ‘âşık cümleden **ancak** gelür dîdar ħoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [ancak,]
- Ĥâşılıum yok gevher-i eşkümdür **ancak** ħâşılıum / Niçe yıllar bañr-ı ‘ışk içinde kim oldum ğavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [ancak,]

ancak: (Bu kadar, o kadar ile berâber kullanıldığı zaman) Olsa olsa, onun gibi.

Gönlüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy döst / Ğäretde mähir **ancak** Efrāsiyāb'a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*ancak,]*

Şi'rümi gören bir āhen leblebi **ancak** dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña diş uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*ancak,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II dünya yerine.*

Kārbān-ı halk bir bir göçiyor çalındı kūs / Biz dañı göçmege geldük **anda** nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II zülf kemendi yerine.*

Kemend-i zülfinüñ müşġin teli var / Göñülden baglu **anda** biñ dili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II derya yerine.*

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın **anda** mähîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II mülk-i vücud yerine.*

Taht-ı 'ālî-durur bu mülk-i vücūd / Oturur 'ışk **anda** sulţāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II aşk kitabı yerine.*

Okudum 'ışkuñ kitābın gördüm **anda** yazulu / 'Āşika evvel kademde lāzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri.*

Kanda kim gül açılır lā-büd olur **anda** hezār / Kankı dilde kim maħabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*anda,]*

Gördügince gün yüzüñ 'āşıklarūñ nālān olur / Kanda kim açıla gül **anda** hezār elhān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*anda,]*

Ĥ'āba varmış ĥastadur beñzer niġāruñ gözleri / Ĥ'ābdan bîdār olur gel itme iy dil **anda** ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*anda,]*

Gel cilve eyle gözlerümün çeşmesārına / Bir dem vaţan kıl **anda** hemān iy perī yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II adem mülki yerine.*

Dil ü cān gitdi 'adem mülkine vaşluñ arayu / Bu ümîde ki varup **anda** göñül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada, o zaman, hemen II o, işaret zamiri.*

Cām-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hâzer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd **anda** kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [anda,]

Ķaddüne nazar eyleye secde ide bu dil / Ķâmet ki olur lâ-büd olur **anda** namâz farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4*). [anda,]

İy Muhibbî tevbe kıl tâ kalmaya bār-ı günâh / Tâ sebük-pâ olmayınca **anda** geçilmez sırât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II gam harmanı yerine.

Ķam hırmeninde cānā bir cevce hâşılum yok / ‘İşk âteşine yanmış dil **anda** bir giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II sirişk yerine.

Bahr olalı sirişküm gârķ oldu **anda** cismüm / Mevc urduğınca her dem yaşum hâbāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II gülşen-i dil yerine.

Muhibbî gülşen-i dilde müdām aksun gözüm yaşı / Kim **anda** cilveler eyler hayâl-i serv-i dālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II leblerin üstü yerine.

Ķaṭ degüldür leblerün üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker hevāsı ile **anda** üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II gülşen yerine.

Gülşene vardum ki tâ tenhā seni şayd eyleyem / Olan **anda** baña nāşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [anda,]

İy Muhibbî gülşenün gördün zümürürd bisterin / Salan **anda** bu firāşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [anda,]

anda: Onda II o, işaret zamiri II zahid yerine.

Şun‘-ı Ķakk‘ı añlamaz gün yüzine karşu nazar / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün **anda** var huffāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II sevgilinin kapısı yerine.

Kapuñ dārü‘ş-şifā iy dil ṭabîbi / Dem-ā-dem **anda** bīmār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [anda,]

Küyuña dārü‘ş-şifā dirler ya n‘içün döstüm / Niçe yıllardur ki **anda** kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [anda,]

Ser-i kûyuñ olaldan baña Ka‘be / Gözümuñ yaşı **anda** zemzem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*).
[anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II çeşm kesesi yerine.

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime gam **anda** dînâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*).
[anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II âsîtân-ı ışk yerine.

Âsîtân-ı ‘ışkuñuñ zâhid ne bilsün kıadrini / Biz bilürüz kıymetin **anda** sa‘âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II dil mülkü yerine.

İy ecel billâhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perî-rünuñ hayâli **anda** mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II şiir yerine.

Muhibbî şi‘rünü gören hasen dir / Ki **anda** gizlü var ma‘nâ ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*).
[anda,]

Nükte-i şi‘r-ile ger ola Muhibbî‘ye sü‘âl / Bir cevâb eyle ki **anda** ola çok ma‘nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [anda,]

Hâlet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diğkat eyle bulasın **anda** niçe ma‘nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [anda,]

anda: Onda, Orada II O, işaret zamiri II Gül bahçesi yerine.

Gülşen-i hüsnüñ yiter biz gül‘izârı n‘eylerüz / Zâr kılsun cân u dil **anda** hezârı n‘eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II kûy-ı dildâr yerine.

Kûy-ı dildâra varup itdük temennâ-yı vişâl / Baş açup el kaldurup **anda** münâcât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [anda,]

anda: Onda, orada II O, işaret zamiri II gam çölü yerine.

Vâdi-i deşt-i gamuñ âvâre bir mecnûnıyuz / Tâ ölince **anda** biz râh-ı mağabbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II ev yerine.

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme dilâ / Kankı evde kim ola bîmâr olmaz **anda** ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [anda,]

Nâle kılma gönülüne gelse hayâl-i çeşm-i yâr / Hânede bîmâr ola itme Muhibbî **anda** ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II gam meclisi yerine.*

Bezm-i gamda çeşmümün gülgün şarâbı var-ıymış / 'İşk oduyla bişmiş **anda** dil kebâbı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II O, işaret zamiri II aşk yerine.*

Mübtelâ-yı 'ışkam u sor baña 'ışkuñ 'alemin / **Anda** şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada, o zamanda, o zamandan beri II o, işaret zamiri.*

Olalı bâr-ı gamdan kâmetüm çeng / Sirişk-i çeşmüm **anda** târa beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4*). [*anda,]*

andan: *Ondan sonra.*

Göreym bir kez seni ölürsem **andan** öleyim / Zîra gelmekden cihâna seni görmekdür garâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*andan,]*

andan: *Ondan. // O, işaret zamiri.*

Hîç olur mı ki ola **andan** halâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*andan,]*

andan: *Ondan. // O, işaret zamiri. // Miyan ve dehan yerine.*

Yok miyânından eşer gelmez dehânından cevâb / Kimse yok virür haber **andan** Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*andan,]*

andan: *Ondan. // O, işaret zamiri // Sevgili yerine.*

Kalmadı şabr u qarârum 'azm-i yâr itdüm yine / Yokdur **andan** gayrı çün bu derdinde dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*andan,]*

andan: *Ondan. // O, işaret zamiri // Kûy yerine.*

Taşdı Ceyhûn oldı eşküm kûyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger **andan** beni ırmag-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II aşk yerine.*

Kimdür ki diye 'ışkı Muhibbî başa iltüdüm / 'Älemde bugün **andan** ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II sine yerine.*

Sine pülād olsa da ğamzeñ ider **andan** güzer / Şol muqavves kaşlaruña dōstum kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [andan,]

andan: *Ondan, oradan II o, işaret zamiri.*

Ĥāk-i rāh olup büse idüm pāy-ı der idüm / Ol yār-ı cefā-cū bu ‘aceb **andan** güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [andan,]

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II yüz yerine.*

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi **andan** / Kim göre anı gayrı yire bir nazār itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [andan,]

andan: *Ondan II ondan sonra.*

Didüm yüzüñi görsem **andan** ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aqdem oldugı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [andan,]

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II dehr-i dūn yerine.*

Mihr umma dehr-i dūndan **andan** gelen cefādur / Kimse cihānda ĥurrem oldugı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [andan,]

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II harabat yerine.*

İhtiyār itdi ĥarābatı Muĥibbî ‘ışq ara / Zāhidā itme melāmet **andan** ol ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5*). [andan,]

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II Mecnun yerine.*

Adı var Mecnūn’uñ ammā bir saçı leylī-veşūñ / Görmişem derd ü belā vü miĥnetin **andan** beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [andan,]

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II âşık (şâir / Muhibbî) yerine.*

İy dōst iñen itme Muĥibbî’ye cefālar / Korkmaz mısın **andan** ki çok āh-ı seĥeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [andan,]

andan: *Ondan, oradan II o, işaret zamiri.*

Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdügüm bir bir / Maĥabbet şehrine **andan** varılır togrı rāhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [andan,]

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II ömür yerine.*

Gitdi 'ömrüm iy Muhibbî bir dahı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alınam **andan** haber (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5). [andan,]

andan: Ondan II o, işaret zamiri II sevgili yerine.

Benüm yok **andan** özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kuli var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4). [andan,]

Gelen **andan** baña cevır ü sitemdür / Mağabbet şartını dildâr kılmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3). [andan,]

andan: Ondan, o yüzden, ondan dolayı II o, işaret zamiri.

'Aceb sünbül midür zülfüñ ya 'anber / Dimâg-ı dehr olur **andan** mu'aţtar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1). [andan,]

andan: Ondan, oradan II o, işaret zamiri II yol yerine.

Ben hâk iderem yüzümi tâ basa yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp **andan** güzer itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2). [andan,]

'andelîb: Güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül.

'Işk nüktelerini okıdı gülşende **'andelîb** / Evrâk-ı gül sanki önünde risâledür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3). ['andelîb,]

'Ârızısuz baña gelmez bu gül ü gülzâr hoş / Gülşen içre **'andelîbe** gülsüz olmaz hâr hoş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1). ['andelîbe, -e]

'andelîb-i dil: Gönül bülbülü.

Yârı ağıyar-ıla gördüm nite kim gül hâr-ıla / **'Andelîb-i dil** anuñçün âh u feryâd eylemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4). ['andelîb-i dil,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II âşık (şâir / Muhıbbî) yerine.

İy güzeller şâhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp **anı** saña bîgâneler mağrem gelür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6). [anı,]

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / **Anı** hicrûñ öldürür hâcet degül tedbîrler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5). [anı,]

Küyına varsa Muhibbî buyurur derbânına / Bu gedâyı koma bir dem **anı** şehrümünden çıkar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5). [anı,]

Gitdi Mecnûn didüğüñ geldi Muhibbî yirine / Kışver-i 'ışka geçerse **anı** uhrâ bilürüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7). [anı,]

Suçını Muhibbî'nüñ 'afv eyle disem dilber / Sürer kapudan **anı** dîvâna kabûl itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5). [anı,]

Dimiş kûyında kırbân idem **anı** / Muhibbî'nün murâdı ol-durur kâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II cism yerine.

Kâha dönmüş cismüni gam hırmeninde âh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden **anı** bâda getir (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5). [anı,]

anı: Orada II o, işaret zamiri II çarh tennûru yerine.

Çarh tennûrına âhum bir harâret virdi kim / Mâh-ı nev **anı** bişüp mâhî gibi biryân olur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II yüz ve kaş yerine.

Yüzün kıble kaşuñ mihrâb olaldan / Gözüm gözler **anı** kıble-nümâdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II kadeh yerine.

Gül mevsiminde sâkî elinden kadeh sunar / Nüş ide **anı** zehr ise kim ictinâb ider (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II gönül yerine.

Gönül mir'atını gördün ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç **anı** şâf eyler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3). [anı,]

Kimden öğrendün nigârâ bu gönüller almasın / Soñra cevr-ile **anı** öldürme kankı fende var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6). [anı,]

Dil şîşesi bir dañı Muhibbî bütün olmaz / Meh-rûlar **anı** seng-i cefâ-y-ıla sımışlar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5). [anı,]

Genç-i vaşl ister-iseñ ara gönül hânesini / Bulunur **anı** yıkuk çün Ebû Derdâ bilürüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6). [anı,]

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr / **Anı** da yapar böylece mi'mâr ele girmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5). [anı,]

Dutduñsa gönül düzdini hâbs eyle zenañda / Zülfün gibi asmaga **anı** dâr ele ele girmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4). [anı,]

Sen Süleymân-ı zamâna tuñfe idüp cânımı / Eyleyüp pây-ı cerâd getürdüm **anı** mür-veş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3). [anı,]

Genç-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / Hâbs kıl çâh-ı zenañdânda **anı** zülfüne as (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4). [anı,]

Bâğ-ı hüsnünde gönül düzdin giriftâr eyledün / Çeşm-i cellâduñ ya katl itsün **anı** ya zülfe as (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II tir (kirpik) yerine.*

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına **anı** görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [anı,]

İy Muhibbî her kaçan gönderse dilber tîrini / **Anı** ta'zîm eyleyüben dilden alup cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [anı,]

Ġamzesi tîrinsüz olmazsın nigāruñ bir nefes / Bil sa'âdetdür sen **anı** sîneden al cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II zulm yerine.*

İdelüm cevre taḥammül elümüzden ne gelür / Şāh olan zulm idicek lâ-büd **anı** kul götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II kadd yerine.*

Bükilmiş kaḍdümi görüp **anı** sen mäh-ı nev sanduñ / Ġurāb-ı çarḥuñ agzından düşürmiş üstüh'ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II yay kaş yerine.*

Kaşı yayı saḥtdur çekmez **anı** Rüstem daḥı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [anı,]

Katıdur kaşlaruñ yası **anı** nā-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin ḳadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II gam yerine.*

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de **anı** sevdüm / Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II çul yerine.*

İti çulını sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin **anı** ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II tak-ı ebru yerine.*

Cāmi'-i ḥüsninde yāruñ ṭāk-ı ebrüsün gören / Secdeden kaldurmayup başın **anı** mihrāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II dağ-ı siyah yerine.*

Bilmez Muhibbî sînede dāğ-ı siyāhumı / Ancak sor **anı** lāleye dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II gubar yerine.*

Dilde haţţuñuñ hayâli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca gubâr olsa **anı** deryâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II ab-ı hayat yerine.*

Hzır eger arayarak buldı ise âb-ı hayât / Pîr-i meyhâne keremden **anı** her an götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II ten şehri yerine.*

İy ecel ten şehrinı ismarla seyl-i eşküme / **Anı** vîrân itmege gözümden akan mâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II derd-i dil yerine.*

Derd-i dil hâlini ‘arz eyleme bî-derd olana / Saglar añlayımaz **anı** ki bîmâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II leb yerine.*

Nigârûñ la‘l-i cân-perver lebi var / **Anı** her kim emer hoş-meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II şiir, söz yerine.*

İy Muhibbî dürişüp ‘ışk-ı haķîķî taleb it / Sözlerüm cümle haķîķîdür **anı** sanma mecâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [anı,]

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / Gerekdür **anı** yârân ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [anı,]

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle yârân **anı** mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II hak-i der yerine.*

İy bād-ı şabā hāk-i derin iki gözümçün / Luţf eyle getir kim **anı** kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [anı,]

İy bād-ı şabā getüresin hāk-i derinden / Sanma ki Muhibbî **anı** kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II saç yerine.*

Saçuñ zencîrine dîvâne oldum / **Anı** boynuma takmazsın nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 3*). [anı,]

İy şabā zülfine el sun kıl **anı** ‘ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân ‘ıtr-ı müşg-sâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II fitne yerine.*

Çeşmüñe dirsem n'ola āhir zamān fettānidur / Fitne mi kaldı **anı** ol fitne-engiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II kıssa yerine.*

Oldı 'ālemlere destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben **anı** bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II namus yerine.*

Nāmūs nedür 'āşık **anı** eylemez idrāk / Nite ki ḥarābāt erine nām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II sırr-ı gaybi yerine.*

Dehānuñla miyānuñ sırr-ı gaybî / Hıredmend **anı** hîç tefhīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II hakikat yerine.*

Her ne söz kim söyledüñ virür ḥaḳīkatden ḥaber / Lîk güş itmege **anı** degme nādān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II yüz yerine.*

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre **anı** gayrı yire bir naẓar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [*anı,]*

Yüzümi gösterem dir āhir itmez / Muḳarrer bildüm **anı** zāhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II can u dil yerine.*

Cān u dil bāl ü perümdür yakdı **anı** nār-ı ğam / Varabilmem küyuña çün bî-per ü bālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II sevgili yerine.*

Biñ şive ile nāz-ıla cānān gelür geçer / Gördükçe **anı** agıza bu cān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*anı,]*

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*anı,]*

Eline almış yine āyineyi beñzer nigār / Hüsniñi kılmış temāşā **anı** ḥodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*anı,]*

Tenhāca gezer seyr ider ol serv-i kabā-pūş / Gördükde **anı** kalmaz-ısa bende ne tañ hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [anı,]

Gelür hayālî çeşmüme ammā görünmez āh / Görmüş degül gözler **anı** dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [anı,]

Mest çeşmi h̄āba varmışken dilā āh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma **anı** uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [anı,]

Bāğ-ı hüsniinde niğāruñ lebleri rengin imiş / Ehl-i diller görüp **anı** her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II nasihat yerine.

İy gönül virdüm naşīhat saña **anı** dutmaduñ / Her ne deñlü 'ışk-ıla çekseñ cefālar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II sine yerine.

Sīnem içre ekmege cānā maḥabbet toḥmını / Nāḥun ile eylerem anuñ-ıçun **anı** nadas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II kandil yerine.

Tekye-i 'ışka gönül kandil cānumdur fitil / **Anı** rüşen eyleyen bagrumda olan yağ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II bela-yı can yerine.

Belā-yı cān durur gitmez dilümden / Ne çāre idem **anı** ben ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II mah yerine.

Çarḥ tennürında māhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp daḥı beter **anı** oda yakar güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II tarak yerine.

Göreyim pāre pāre **anı** her dem / Ser-i zülfiyle hem-ser şāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II Mecnûn'un adı yerine.

Ḥattāṭ-ı ezel eyledi Mecnûn'uñ adını ḥakk / Yazdı Muḥibbî adını itdi **anı** tırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II ciğer kamı yerine.

Dün gece kodum yâr işığı taşına baş / Gözümden akar hün-ı ciger sanmañ **anı** yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II gözyaşı yerine.

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur ol sîmten **anı** güher (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2). [anı,]

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrakını / Bâd-ı âh-ıla muhâlif **anı** deryâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4). [anı,]

Gözün yaşı günâhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa **anı** silmek olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2). [anı,]

Gözden bırakup yirlere sal **anı** Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senün çün sırruñı fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [anı,]

Nüş-ı cân olsun Muhibbî eşk-i çeşmüñi müdâm / Sâgar-ı çeşmüñle pür kıl iç **anı** peymâne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II aşk sırrı yerine.

Rumûz-ı 'ışk müşkildür **anı** keşf eylemez kimse / Bu müşkil hallin isterseñ dilâ gel **anı** benden sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5). [anı,]

Rumûz-ı 'ışk müşkildür **anı** keşf eylemez kimse / Bu müşkil hallin isterseñ dilâ gel **anı** benden sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5). [anı,]

Yâr sandum baña didüm sırr-ı 'ışkı gönülme / **Anı** izhâr eyledi bildüm o da ağıyâr-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2). [anı,]

Sırr-ı 'ışkı Muhibbî saklamaduñ / Sırışkûñ kıldı **anı** 'âleme fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 6). [anı,]

Sırr-ı 'ışkı saklayam sînemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi **anı** halka fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri.

Bu Muhibbî dil ü cân yakduğunu hasret-ile / Sen bilürsin **anı** iy bâr-ı Hudâ kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5). [anı,]

Olmayınca kimsede 'ışkdan eşer / Bil ki hayvândur **anı** sanmañ beşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2). [anı,]

Kanlu yaş dökdüğümü sorma gözümde ne bilür / **Anı** sor hünî gözi göz göre kanum içedur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4). [anı,]

Nâzükâne el salar yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına alsa **anı** key mevzün geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2). [anı,]

La'l-i şîrinüñe cân virmek-ise 'ışka tarîk / İdelüm biz de **anı** nite ki Ferhâd eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3). [anı,]

Seng-i miñnetle Muhibbî dögilüp un oldugın / **Anı** gendümden tefahhuş eyleme gerdüna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5). [anı,]

Muşhaf-ı hüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî bil **anı** âhirde bî-îmân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [anı,]

Gülşen içre her varak geh zerd ü gâhî al olur / Ehl-i hâl olan bilür **anı** hazâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [anı,]

Gönül şehrin ider târâc kara kaşlar elâ gözler / Dil-i dîvâneyi gör kim yine dâyim **anı** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [anı,]

İy Muhibbî şâf-dil hem pâk-meşreb ol yürü / Kim tārīki togrıdur lâ-büd **anı** Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [anı,]

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / **Anı** düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [anı,]

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña **anı** kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [anı,]

Dilerseñ iy kemân ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ tîrini gönder gel **anı** hünîn ciğerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [anı,]

Eger cevr ü eger miñnet eger ğam / **Anı** kim yâr ider ‘ayn-ı şafâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*). [anı,]

(ج) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aglatmayıcak komaz **anı** âhir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [anı,]

Vaşl olmadıysa şükr ğamı eksük olmadı / Hicrân şebinde **anı** derâğuşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [anı,]

Şad ol dilâ ki añdı seni cevr-ile niğâr / Dirdük **anı** ki katı ferâmüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [anı,]

Her kişi cân terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / **Anı** kim Ferhâd ider ‘ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [anı,]

İlâhî her zamân artur anuñ mihrini göñlümde / Bilürem eylemez gerçi **anı** terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [anı,]

Yolına cân virdüğümi gerçi cânân istemez / ‘Âşıkunı fahırıdur ol sanmañ **anı** cân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [anı,]

‘Akl u şabrum bir ugardan **anı** yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza ol cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [anı,]

İşigüñde yüzini hâk itmek ister bu Muhib / Umar **anı** kim olasın bâde içseñ cür‘a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [anı,]

Küfâr-ı haddüñi haţtuñ yazup şerh eylemek ister / Ta‘âlâ’llâh **anı** hakk it gider yañlış kitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [anı,]

Fikr eyleme iy dil yürü vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider **anı** derâğuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [anı,]

Gerek ‘âşık olan ser-pâ bürehne / **Anı** kim gördi mecnûn ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 2*). [anı,]

Eger cân ister-iseñ başum üzre / İdeyim **anı** kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [anı,]

Eyleyen dehri mu‘aṭṭar bilmedük ne bû imiş / Soñradan bildük **anı** ol müşg-bû gīsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*anı,]*

Yüz kerre eger hâlümü dirsem saña iy dōst / İdersin **anı** bir nefes içinde ferāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*anı,]*

Bilmez iken hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan **anı** bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*anı,]*

Cevrini görüp nigāruñ dime sen bed-hū-y-ımuş / **Anı** tağyır idebilmez başa çün yazu-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*anı,]*

Var iy ṭabīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilāc / Levh üzre yazdı **anı** kalem bî-devā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*anı,]*

Metn-i hüsne ḥaṭṭuñ olmış ḥāşiye / Okuyup dil **anı** tefsîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*anı,]*

Görmek müşkil **anı** görmek daḥı āsān degül / N’eylesün hāli Muhibbî’nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*anı,]*

anı: Onu II o, işaret zamiri II gamze yerine.

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sīneden **anı** geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*anı,]*

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî sen **anı** / Gāh ta‘zīm ile ko dilde gehī cānuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*anı,]*

ānide: Bir an içinde, hemen, o anda, derhal.

Didi **ānide** Muhibbî böyle bir rengīn ğazel / Tarz-ı şî‘r içre Nevāyī gibi ol fāyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*ānide,]*

añıl: Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.

Ko yoluñda öleyim ben daḥı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*añılur, -ur]*

Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zār olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezārān **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [*añılur, -ur]*

Dōstlar rāh-ı ‘ademde ğam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı ‘ışk içre **añılur** adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*añılur, -ur]*

añıl: Anılmak, zikredilmek, anımsanmak. // ... olarak anılmak, ... olarak bilinmek.

Hübalar gerçi cihān içre firāvān **añılur** / Līk ol āfet-i cān serv[er]-i hūbān **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [*añılur, -ur]*

Hübalar gerçi cihān içre firāvān **añılur** / Līk ol āfet-i cān serv[er]-i hūbān **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [*añılur, -ur]*

Leblerinden alıcak şāf cevāb cān sevinür / Anuñ içün ki bu dil derdine dermān **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*añılur, -ur]*

Kanda kim zülfin aňup leblerinüň zikrin idem / Bir uzun kıssa olur hem şekeristân **aňlur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*aňlur, -ur*]

'ankā: *Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevi kuş, zümrüdüankā, sîmurg.*

Ķanā'at ihtiyār iden aña lâ-büd gelür 'uzlet / Görinmez kimseye '**Anķā** gibi ol 'azm-i Ķāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*'ankā,]*

Ser-te-ser bu kâ'inâtı almazuz bir habbeye / Ķāf-ı istignâda biz '**Ānķā-y-ıla** mahremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*'ānķā-y-ıla, --y-, -ıla*]

Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy gönül / Hiç olur mı ki şikār eyleye '**Anķā'yı** meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*'ankā'yi, -'y, -ı*]

'ankā-ves: *Anka kuşu gibi.*

Yimezüz dünyā ğamın meyl itmezüz hem çün meges / Ķāf-ı istignâda '**Anķā-ves** kanā'at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*'ankā-ves,]*

'ankebüt: *Örümcek.*

Ķam yimem hālî hayālî çün derün-ı dildedür / '**Ankebütüñ** gönli şād olur megesçün dām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*'ankebütüñ, -uñ*]

aňla: *Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.*

'İşkuñ rumüzü neydüğini zāhid **aňlamaz** / Kuş dilidür bu yine bunu söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*aňlamaz, -maz*]

Bezm-i ğamda iñleyüp nālišler itsem tā seher / Hālüm **aňlar** nāylar derdüm rebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*aňlar, -r*]

Derd-i dil hālîni 'arz eyleme bî-derd olana / Saglar **aňlaymaz** anı ki bīmār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*aňlaymaz, -yı, -maz*]

Derdi dermāna deĝişdük fāriĝ ol bizden taḫīb / Nef' ü zarrı hālümüzce **aňlaruz** hāzıqlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*aňlaruz, -r, -uz*]

Şun'-ı Hāķķ'ı **aňlamaz** gün yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ 'aceb çün anda var huffāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [*aňlamaz, -maz*]

Zemm ider gül gibi her demde şarābı şüff / Hürmetin **aňlamayup** lîk içer kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*aňlamayup, -ma, -y, -up*]

Aňlayup 'işkuñ rumüzün didi bir hikmet-şinās / Bu 'ilim müşkildür itmeñ bunu bir 'ilme kıyās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*aňlayup, -y, -up*]

Āh u nāleñden Muhibbî yār **aňlar** hālüñi / Sözüñi uzatma çün kim 'ārifeye bir nükte bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*aňlar, -r*]

Zāhidā 'işkuñ taḫīkin **aňlamaz** kec-taḫ'sın / Diñlemezsın Hāķ sözi sende meger var saḫt güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*aňlamaz, -maz*]

anlar: Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

Şem' gibi giceler tâ şubh olunca yanmayan / Meclis-i 'irfâna **anlar** girmege lâyiğ midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [anlar,]

Gün yüzine olmasa âşifte alınca kamer / Yâ n' için **anlar** yürür 'âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [anlar,]

Vâmîk u Mecnûn-ıla 'ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitdi **anlar** mest olup biz dağı şöhet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [anlar,]

Bezm-i gamda iy Muhibbî Vâmîk u Ferhâd [u] Kays / Geçdi **anlar** mest olup biz dağı şöhet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [anlar,]

Saîa ger hür [u] perî dirsem olur bu söz haîâ / Zîra kim ehl-i başîret **anlara** âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [anlara, -a]

Añup Ferhâd u Mecnûn'ı Muhibbî / Du'â-yı hayr kıl **anlara** sen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [anlara, -a]

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şadân oldılar / İtdiler vuşlat humından çünki **anlar** bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [anlar,]

Nergis-i mestûñle zülfünden gönül olmaz halâş / Cân u dil yağmasına **anlar** çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [anlar,]

Rûy-ı zerdüm tâ şeref bulsun diyü / **Anları** pâ ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [anları, -ı]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II âşık (şair / Muhibbî) yerine.

Mest-i 'ışk oldu Muhibbî aña pend itmez eşer / 'Aql u şabrı **anuñ** ol zülf-i siyehkâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [anuñ,]

Niçe şad olsun Muhibbî gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde gönlin **anuñ** gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [anuñ,]

La'l-i nâbuñ hasretinden bu Muhibbî ağlasa / Gözleri yaşı **anuñ** ya dürr ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [anuñ,]

Oldı Muhibbî 'ışk-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ **anuñ** her işi kıllâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [anuñ,]

'İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzine / Dir ki 'âşıkdur **anuñ** beñzini gör saru-y-ıñış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [anuñ,]

Şîrîn lebûññ vaşfin iderken bu Muhibbî / Lezzetden **anuñ** toptolu agzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri.

Her kim ki yaka sînesine dâğ-ı mağabbet / Gözinden **anuñ** kan aka hünîn cigeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2*). [anuñ,]

Var mı cihānda çün görüp virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönli **anuñ** seng-i hāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [anuñ,]

‘İşk-ıla cânın virüp küyında kim medfün ola / Yazılır **anuñ** mezārında ki bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [anuñ,]

Her kim ki tutar kendüzini hāke berāber / Kādri ne tañ irse **anuñ** eflāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [anuñ,]

Küh-ı belā serümdür çeşmüm **anuñ** bınarı / Üstinde düd-ı āhum yir yir seḫāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [anuñ,]

Gönlümün hicrān şebinde hem gamı hem derdi var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün **anuñ** gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [anuñ,]

Leşker-i gam āh kim dil kişverin yagma ider / Ancak **anuñ** def ini cām-ı mey-i ḥamrā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [anuñ,]

Bir olaldan yanumuzda āsümān-ıla zemīn / Anuñ içün biz **anuñ** ne zīr ü bālāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [anuñ,]

‘Āşık derd-ile virmeye cānāneye cānın / ‘Āşık degül tutmañ **anuñ** sözine siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [anuñ,]

Kim ki el komak dilerse zülf-i ‘anber-bārına / Göreyim kim pāralansun bağı **anuñ** şāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II kevkeb yerine.

Yummaz gözini şubḫa deġin her gice kevkeb / Beñzer ki **anuñ** āhum odından ḫazeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II gözyaşı yerine.

Baḫra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün **anuñ** deryāsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [anuñ,]

Baḫr-ı eşküm bād-ı āhumla telāṭımlar urur / Yürürüz içinde bī-pervā **anuñ** balıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II aşk ateşi yerine.

Sīnede ‘ışk āteşini nār sanmañ nürdür / **Anuñ** ile ehl-i diller ḫānesi ma‘mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II yüz yerine.

Gün yüzinde ḫoş yaraşur ol hilālī kaşlar / Kim **anuñ** naḫşında ‘ācizdür kamu naḫḫāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II aşk yerine.

Añarsa ‘ışk ehlini ne gam zâhid melâmetle / Selâmet gözlemez ‘âşık işi **anuñ** melâmetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5). [anuñ,]

Tarîk-ı ‘ışka gel ta’n itme zâhid / **Anuñ** dañı senüñ tek meşrebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5). [anuñ,]

İy Muhibbî ‘âşıkñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden **anuñ** bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5). [anuñ,]

İy Muhibbî ‘âşıkñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden **anuñ** bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II hasta-i ışk yerine.

Var iy tabîb hasta-i ‘ışka ‘ilâcı ko / İtmez kabûl derdi **anuñ** bî-devâ-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II kûy yerine.

Kûyuña koma raqîbi düzâhîdür döstüm / Ancak **anuñ** qadrini dârü’s-selâmiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II lale yerine.

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem üzre lâleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh **anuñ** üzre jâleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II Mecnûn yerine.

Mecnûn ki ‘ışk kişverine pâdişâ geçer / Hükmi **anuñ** cemî’-i vuñuşa revâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1). [anuñ,]

Vâdi-i gâmda gören Mecnûn’ı ‘üryân sanmasun / Eşk-i surh-ıla **anuñ** rengin kumâşı var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II zülף yerine.

Zülfini biñ cân-ıla isterseñ olmaz râyegân / Kim **anuñ** her târı iy dil niçe yüz biñ cânadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4). [anuñ,]

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfüñ iy dilber / Anuñçün levh-i sînemde **anuñ** naqşı muşavverdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4). [anuñ,]

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / Murğ-ı diller şaydına yokdur **anuñ** agın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3). [anuñ,]

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli **anuñ** içinde dökmiş dâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3). [anuñ,]

Ser-i zülfinden iy dil gel hazer kıl / **Anuñ** her bir kılı dâm-ı belâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II leb yerine.*

İy mesîhâ-dem zülâl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim **anuñ** yanında Hızr' uñ suyu san bir çeşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II aşk şarabı yerine.*

Rüz-ı ezelde içdi bu dil 'ışk cāmını / Dağı başumda görinen **anuñ** hümâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II gül yerine.*

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki gül bite **anuñ** yarı dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [anuñ,]

Bulınur mı 'aceb bir gül **anuñ** yanında hâr olmaz / Ya bülbül var mı 'âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II gam yerine.*

Ğam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihânda var mı **anuñ** gibi hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [anuñ,]

Ğam ayrılmaz benümle mahrem oldı / Cihânda var mı **anuñ** gibi hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II Ferhad ve Mecnun yerine.*

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstlar kurduk **anuñ** yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II pîr-i mugan yerine.*

Harâbâta varup pîr-i muğândan istedüm himmet / Virür kalbe şafâ her dem **anuñ** tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II bülbül yerine.*

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çâreye / Hâr-ıla gül 'iyy ide ola **anuñ** yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II hasta-dil yerine.*

Küyuñda senüñ niçe zamân hasta-dil yatur / Gönder cevâb derdine **anuñ** devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II keramet yerine.*

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı **anuñ** budur / ‘İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*anuñ,]*

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II gönül yerine.*

Bu gönül zaıhına merhem urayım dime tabîb / Ne bilürsin kim **anuñ** derdini dermâna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*anuñ,]*

Bu gönülüm murğı nâgâh itse pervâz / **Anuñ** şaydına hâzır çeşmi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*). [*anuñ,]*

Küh-ı gâmda hûşı yok gönülüm ‘aceb şeydâ imiş / Kühken **anuñ** katında ‘aql-ılan dâñâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*anuñ,]*

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II rakip yerine.*

El uzatmış zülfine dildârumuñ gördüm raķîb / Dilegüm bu yürüye barmagına **anuñ** kamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*anuñ,]*

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II sevgili yerine.*

Vir cāni bûsesini **anuñ** ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [*anuñ,]*

Kuçam dirseñ miyânımı Muhibbî / İştüñ mi **anuñ** sen hîç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [*anuñ,]*

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma iy gönül çeşmi **anuñ** sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [*anuñ,]*

Genc-i hûsnine Muhibbî sunma dil eyle hâzer / Görinen zülfî **anuñ** biñ başlu ejderhâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*anuñ,]*

Aldı dil kâni‘ degül cānum diler ol mâh-rû / Dil **anuñ** cānum daıı tek istesün ķurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*anuñ,]*

Benüm yok andan özge pâdişāhum / **Anuñ** yüz biñ benüm gibi kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*anuñ,]*

Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrûsına / Kanda beñzer aña **anuñ** kaşları peyvstedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [*anuñ,]*

El urayın dime sakın genc-i hûsnine / İki tarafda zülfî **anuñ** ejdehâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [*anuñ,]*

Gülşen-i hûsninde dil murğın yine şayd itmege / Zülfî âğında Muhibbî hâli **anuñ** dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*anuñ,]*

Göñlümi şeb-rû diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdımı bildüm **anuñ** zülfinde āhîr asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*anuñ,]*

Anuñ gibi benüm yok pâdişāhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [*anuñ,]*

Şeker-veş leblerin vaşf iden **anuñ** / Mükerrer eylesün kim şöreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*).
[anuñ,]

Çeşm-i bîmârın göreliden ol kemân ebrûnuñ âh / Olmışam derdâ **anuñ** hicriyle bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [anuñ,]

Çevgân idüp zülfine el ursa nigârum / Top olmağa yolında **anuñ** degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [anuñ,]

Şād olurdum kûyına varsam **anuñ** biñ cân-ıla / Men‘ ider şād olduğum âh ol sitemkâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [anuñ,]

Sevdügüm kimdür **anuñ** adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [anuñ,]

İlâhî her zamân artur **anuñ** mihrini gönlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [anuñ,]

Kapsa tañ mı bu kebüter gönlümü / Zülfine dirler **anuñ** çün şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*).
[anuñ,]

Dilerem kim küfr-i zülfinden **anuñ** dūr olmayam / Olur-isam bu cihānda olmayam zünnārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 4*). [anuñ,]

Äheni nerm eyledi yir itdi seng-i hāreye / Ähum ammā katı göñline **anuñ** kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [anuñ,]

Sırr-ı ‘ışkı çünki fāş itdi göñül Manşür-veş / Zülfî dārında **anuñ** olmağa ber-dār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [anuñ,]

Ähü göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan **anuñ** naqışını naqqāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [anuñ,]

Koparur çeşm[i] dāyim şūr u şerler / Olaldan zülf[i] **anuñ** fitne-engiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*).
[anuñ,]

Cân virüp ger rāh-ı kûyında **anuñ** hāk olmışam / Bulmaz idüm ol şehün pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [anuñ,]

Yāruñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî rāyegān / Yolına **anuñ** dil ü cānı fedā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [anuñ,]

anuñ için: Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.

Giren dilüne leşker-i ğamdan hālāş olur / **Anuñ için** ki ol aña ähen hışār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [anuñ için,]

anuñ için: Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.

Giren dilüne leşker-i ğamdan hālāş olur / **Anuñ için** ki ol aña ähen hışār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [anuñ için,]

anuñ için: Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.

Meyl-i tab‘ı çünkü o serv-i revānadur / **Anuñ için** pâyına yaşum revānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / **Anuñ için** ki bu dil derdine dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Çün ezelden ‘ışk cāmın içmişemdür dōstlar / Gice gündüz **anuñ için** cân u dil hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdâlara / **Anuñ için** gönlümün fikri kamu kâşanedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Bu Muhibbî **anuñ için** şi‘rini itdi bülend / Şimdiki şâ‘irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Harâbât ehлідür ‘âşık Muhibbî / **Anuñ için** libâsın fâhır itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Bir olaldan yanumuzda âsümân-ıla zemîn / **Anuñ için** biz anuñ ne zîr ü bālâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Her gazelde **anuñ için** eyledüm sihr ü füsün / Mâh-rûlar hûblar güş ideler efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Bir ferah gelse Muhibbî gam hemân ardıncadur / **Anuñ için** bu fenâ dârında yokdur şādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Eyledüm ‘ışkuñ şarâbından ezel bir cür’a nüş / **Anuñ için** kalmamışdur cānda şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Hasret ile dem-be-dem çıkar benim bagrumda baş / **Anuñ için** turmayup akar gözümde kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*anuñ için,]*

anuñcün: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Anuñcün pâdişâh oldum ser-â-ser cümle ‘uşşâka / Hümâ-yı zülf-i dilberden başuma sâye düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*anuñcün,]*

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfün iy dilber / **Anuñcün** levh-i sînemde anuñ naqşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*anuñcün,]*

Berre düşmiş sanmañuz Mecnûn bir dîvânedür / Gördi yok bü-yı vefâ insanda **anuñcün** kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*anuñcün,]*

Bu Muhibbî cün ezel içdi maħabbet cāmını / Görinür şimdi **anuñcün** gâh mest ü geh ħumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [*anuñcün,]*

Maħabbet baħrına taldum sözüm dürr-i ma‘ânîdür / **Anuñcün** ehl-i ‘işkuñ dāyimâ vird-i zebānidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Olaldan vâdi-i ğamda perîşân saçı maħbûbuñ / Görenler pençe-i şîri **anuñcün** şânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*anuñcün,]*

Dil çeker hicrân yükün itmez taħammül Kâf aña / Mest-i üstürdür **anuñcün** kendüzin ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*anuñcün,]*

Ĥâl-i ‘âlem bir degüldür gâh şâdi gâhi ğam / Bülbül **anuñcün** gehî güyâ vü gâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*anuñcün,]*

Benüm gibi meger cānâ yüzüne lâle ‘âşıkdur / **Anuñcün** dâĝ-ı miħnetle dem-â-dem baĝrı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Atarsın ğamzeñ okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pâre **anuñcün** kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*anuñcün,]*

Bi-ħamdi’llâh kamer tal‘at yine bir mâhumuz vardur / **Anuñcün** göge peyveste sehergeh âhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Nîĝârâ gözlerüm yaşı baķamdur / **Anuñcün** kim yidügüm derd ü ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Derün-ı sînede baĝrum ser-â-ser pâralanmışdur / **Anuñcün** gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Öldürür her dem Muhibbî’yi **anuñcün** ol ĥabîb / Bildi yazılmaz ĝünâhı kim daĝı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*anuñcün,]*

Düşüp meyhâne küncinde içüp mest ü ĥarâb oldum / **Anuñcün** ğamdan âzâdam ne ĝuşsa ne melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*anuñcün,]*

Nişâr itmege dilber ayasına / Gözüm yaşı **anuñcün** sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*anuñcün,]*

Muhibbî efser itmiş hâk-i pâyüñ / **Anuñçün** şâh-ı heft-ıklîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*).
[anuñçün,]

Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sinemde / Belâ kühsâridur yaşum iki ‘aynum bîñaridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [anuñçün,]

Cihân bâğında çün yâr eksük olmaz / **Anuñçün** âh-ıla zâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*).
[anuñçün,]

Kılur dil bülbüli feryâd u efgân / **Anuñçün** ol gül-i handân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*).
[anuñçün,]

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hûbân nigâhı eylemez / Ğarradur hüsne **anuñçün** dâd-ıh’âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [anuñçün,]

Muhibbî ‘ışk-ıla bulduñ harâret / **Anuñçün** oldı şî‘rûñ böyle dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5*).
[anuñçün,]

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hûbân nigâhı eylemez / Ğarradur hüsne **anuñçün** dâd-ıh’âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [anuñçün,]

Çudret-i şun‘-ı Hudâ’dur sende olan kaş u göz / Kim göre hayret basar döker **anuñçün** yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [anuñçün,]

Her vişâlûñ çünki bildük âhiri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük **anuñçün** hicri nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [anuñçün,]

Anuñçün kesdiler şem‘üñ başını / Muhibbî olduğıyçün kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*).
[anuñçün,]

‘Âlemi bir habbeye satduk irüp bir ‘âleme / Şükr idüp Haqq’a **anuñçün** dâymâ bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [anuñçün,]

Çudret-i şun‘-ı Hudâ’dur sende olan kaş u göz / Kim görür hayret basar tolar **anuñçün** yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [anuñçün,]

Sâğar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz hûn-ı ciger / Kâni‘üz aña **anuñçün** bu şarâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [anuñçün,]

Yârı ağıyar-ıla gördüm nite kim gül hâr-ıla / ‘Andelîb-i dil **anuñçün** âh u feryâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4*). [anuñçün,]

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihâlûñ eyleyen tâze / **Anuñçün** kadd-i reftârûñ ki tubîden bülend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [anuñçün,]

anuñ-ıçun: Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.

Beñzetdi çünki ‘ârızuña kendüzini gün / Gün başına **anuñ-ıçun** işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [anuñ-ıçun,]

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdârûñı / **Anuñ-ıçun** başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [anuñ-ıçun,]

Nağl-i gülden tâze terdür bu Muhibbî’nüñ sözi / **Anuñ-ıçun** ehl-i ‘ışk olan ider her bâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [anuñ-ıçun,]

‘İşkuñ-ıla cân u dil dîvânedür / **Anuñ-ıçun** halk-ıla bîğânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 1*). [anuñ-ıçun,]

Eksük olmaz maḥzen-i dilden ma‘ānī gevheri / **Anuñ-ıçun** kim Muḥibbī genc der-vīrānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Meger ḥālūñ şehā müşg ü ser-i zülfūñ mu‘anberdür / Dimāğı ‘ālemūñ cānā **anuñ-ıçun** mu‘aṭṭardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Eyledüm **anuñ-ıçun** göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı ḥüsnüñe bu vech-ile girem gibi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1136, Beyit 4*). [*anuñ-ıçun,]*

Ruḥlarıyla lebleri zıkrin ider dil dilbertüñ / **Anuñ-ıçun** bu Muḥibbī la‘l ü gevher-sāz olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Gün geçer gün yüzüñi görmem nigārā ay olur / **Anuñ-ıçun** dūd-ı āhum göklere peyvestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*anuñ-ıçun,]*

Derdüñi dermān bilür cevruñ gelür aña vefā / **Anuñ-ıçun** ḥasta dil derdine dermān eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / **Anuñ-ıçun** görünür her yaña kühsār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*anuñ-ıçun,]*

Dilde peykānuñ kalur geldükçe ğamzeñ okları / **Anuñ-ıçun** oldı āhen-dil dil-i bī-bākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*anuñ-ıçun,]*

Göstermez oldı gül yüzün ol gül‘izārumuz / Eksük degüldür **anuñ-ıçun** āh u zārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Anuñ-ıçun ğonca gibi yār güftār eylemez / Kim dehānı oldugın ‘uşşāka izhār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Āteş-i ‘ışka ezel yakdı Muḥibbī cān u dil / **Anuñ-ıçun** rüz u şeb dāyim ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Niçe yıllardur didüm göñlümle şāhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm **anuñ-ıçun** biz de ğarğ-ı demlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Üstüḥ‘ānum nāya döndi dem-be-dem eyler fiğān / **Anuñ-ıçun** ‘ūd u kānūn u rebāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 4*). [*anuñ-ıçun,]*

Ḥayl-i ‘uşşāka ezel Mecnūn-ıla baş olmuşuz / **Anuñ-ıçun** ‘ışk-ıla ‘ālemlere fāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Çün ezel cām-ı maḥabbet cur‘asın nüş eyledi / **Anuñ-ıçun** bu Muḥibbī mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Sīnem içre ekmege cānā maḥabbet toḥmını / Nāḥun ile eylerem **anuñ-ıçun** anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*anuñ-ıçun,]*

İy Muḥibbī bī-emāndur öldürür virmez emān / **Anuñ-ıçun** sürme ile tīg-ı çeşmin zāğlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Şi‘rūmi gören bir āhen leblebi ancak dimiş / **Anuñ-ıçun** degme kimse aña diş uramamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

San serv-i sehī kaddi arar āb-ı revāndur / Bu çeşme-i çeşmümden akar **anuñ-ıçun** yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 2*). [*anuñ-ıçun,]*

Çeşm-i ħun-rîzûñ içer her laħza ‘aşık kanını / **Anuñ-içun** ġamze-i mestûñ olur maħmûr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4). [anuñ-içun,]

Her kârbân ki konsa bugûn irtesi ġoer / Dâr-ı cihâna **anuñ-içun** didiler ribât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3). [anuñ-içun,]

anuñ-ıla: Onunla II o, işaret zamiri II saye yerine.

İy âfitâb-ı ħüsn ġitmedi sâyem yanumdan âh / Tâ itmeyince ‘Arbede **anuñ-ıla** savaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4). [anuñ-ıla,]

anuñ-ıla: Onunla II o, işaret zamiri II sevgili yerine.

Su sepûp iy dîde sula ħâk-i pây-ı dilberi / Dimesûnler aramızda **anuñ-ıla** ġerdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3). [anuñ-ıla,]

anuñ-ıla: Onunla II o, işaret zamiri II ġozyařı yerine.

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü ġündüz akar / Müstedâm ola ki artar **anuñ-ıla** demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4). [anuñ-ıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II tir-i müjgan yerine.

Muħibbî’den dirig itme nigârâ tîr-i müjġânuñ / **Anuñıla** eġlenür cânım anuñıla sîne râhatdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6). [anuñıla,]

Muħibbî’den dirig itme nigârâ tîr-i müjġânuñ / Anuñıla eġlenür cânım **anuñıla** sîne râhatdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6). [anuñıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II zülf yerine.

Zülfine dil baġlayup itme iñende i’timâd / Kimse başa çıkmamış **anuñıla** birçok başludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4). [anuñıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II saye yerine.

ġün yüzûñ ġörmek dilersem sâyem arumca ġelür / Baña lâzım oldu dönüp idem **anuñıla** savaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4). [anuñıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II âşık (şâir / Muhibbî) yerine.

Dil ġitdi kaldı ħânede tenhâ Muħibbî çün / İy ġam **anuñıla** sen de kerem eyle kaladur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5). [anuñıla,]

‘İyd-i vaşla çünkü irişdi Muħibbî derdmend / Merħabâ eyle elüñi sun **anuñıla** ġel iriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5). [anuñıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II Mecnûn yerine.

Kim bilem dir hāl-i Mecnūn'ı baña sorsun baña / Vādi-i ğamda **anuñla** itmişem bī-ħad sefer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*anuñla,]*

apar: *Götürmek, alıp götürmek II çalmak, kapıp götürmek, avlamak.*

Hı̄'āba vardı çeşmi fırsatdur **apar** şeftālūsın / Girilür bāğa kaçan kim görseler bāġbān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*apar,]*

Kebüter göñlümi çeşmi **apardı** / Şikārını alur elbette şahbāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*apardı, -dı]*

Kebüter göñlümi çeşmi **apardı** / Şikārını alur elbette şah-bāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*apardı, -dı]*

Şāneler görsem eger zülfeyni uyħum **aparur** / Bu meşeldür olıcak kişi perīşān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*aparur, -ur]*

'ār: *Utanma, utanç, hayâ, hicap.*

(ħ) Hı̄yālũn dil-i maħzũnumı mesken tutalı / Beni dīvāne kılupdur baña ne ğayret ü **'ār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*'ār,]*

Baş açuk ğam tekyesinde olmışuz abdāl-ı 'ışk / Sanmañuz şimden girü nāmūs-ıla **'ār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*'ār,]*

'ār eylemez: *Utanmak, hicap duymak.*

İhtiyār itdi ħarābatı Muħibbī 'ışk ara / Zāhidā itme melāmet andan ol **'ār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*'ār eylemez, -mez]*

'ār eylemez: *Utanmak, hicap duymak.*

Şāh-ı ğam dil hānesine dāyimā miħmān olur / Pādişehdür bu 'aceb dervīşden **'ār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 4*). [*'ār eylemez, -mez]*

'ār eylerüz: *Utanmak, hicap duymak.*

'Āriyetdür ten libāsından daħı **'ār eylerüz** / Ne pelāsın isterüz deħrũn ne dībāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*'ār eylerüz, -r, -üz]*

'ār ide: *Utanmak, hicap duymak.*

Tañ mı bu 'ālem sefirinden Muħibbī **'ār ide** / Hı̄k ü ħı̄şt-ı meygede bālin ü bister aña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*'ār ide, -e]*

'ār ider: *Utanmak, hicap duymak.*

Cārũb idüp bu kirpũġümü dõkdũm eşkũmi / Gelmez yanuma **'ār ider** ol yār bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*'ār ider, -er]*

‘ār itse: Utanmak, hicap duymak.

(ـ) Firār itse n’ola görse bu dil-ħastesini / Şāh olan kimsene dervīşden **‘ār itse** ne var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 20). [‘ār itse, -se]

‘ār kalmaz: Utanmak, hicap duymak.

Şu‘ā-ı şemse muħtāc-iken ‘ālem / Girür dervīş oyına **‘ār kalmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 5). [‘ār kalmaz, -maz]

‘ār u nāmūsı: Utanma ve edep.

Zāhidā ‘āşıkı gel dime selāmet eridür / **‘Ār u nāmūsı** koyan aña ħacālet mi gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 4). [‘ār u nāmūsı, -ı]

ara: Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyhānede / Yarı bulursın Muħibbī cehd kıl **arayıgör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 7). [arayıgör, -y, -ı, -gör]

Ol ğazālī **arayu** gitdi Muħibbī derdmend / Kim şikār eyler taleb ser-keşte-yi Hāmün olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 7). [arayu, -y, -u]

Dil ü cān gitdi ‘adem mülkine vaşluñ **arayu** / Bu ümīde ki varup anda gönül şād eyler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 2). [arayu, -y, -u]

Ĥızr eger **arayarak** buldı ise āb-ı ħayāt / Pīr-i meyhāne keremden anı her an getirür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 4). [arayarak, -y, -arak]

Genç-i vaşl ister-iseñ **ara** gönül ħānesini / Bulunur anı yıkuk çün Ebū Derdā bilürüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 6). [ara,]

İy Muħibbī ister-iseñ bulasın genç-i vişāl / **Ara** dil vīrānesin dime ħarāba bakmazuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 5). [ara,]

Ara pervānesin şem‘-i cemālın / Bulursın yanmaga nār eksük olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 2). [ara,]

San serv-i sehī ħaddi **arar** āb-ı revāndur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 2). [arar, -r]

ara: (Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn // İki şey arasında bulunan, arada olan.

Vuşlat içre hıç kes bilmez vişālūñ ħādrini / Ķıymetin ol dem bilür kim **arada** hicrān olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 3). [arada, -da]

Olup her bir çiçek bir ħūba mānend / **Aralarında** nergis ğamze-zendür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 2). [aralarında, -lar, -ı, -n, -da]

Gerçi nokta lebūne kıl didi ‘uşşāk bilūne / Ben didüm nesne yok **arada** cedelden ne gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 2). [arada, -da]

Şāyed ki teraḥḥüm ide bir daḥı Muḥibbî / **Araya** düşür gözlerünñ yaşını yalvar (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*araya, -y, -a*]

Miyânna kimi kıl dir lebine kimi dir nokṭa / **Arada** nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*arada, -da*]

ara: İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe. // (Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Su seṭüp iy dîde sula ḥāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler **aramuzda** anuñ-ıla gerdi var (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [*aramuzda, -muz, -da*]

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseñe oldum ḥarîd / **Aramuzda** yok dime olsun bizüm alış viriṣ (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*aramuzda, -muz, -da*]

ara yirde: Ara yerde; arada.

Öper dildāri meclis içre sāḡar / **Ara yirde** Muḥibbî müttehemdür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*ara yirde,]*

Muşḥaf-i ḥüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Māni‘ olup **ara yirde** zülf-i zünnārum komaz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3*). [*ara yirde,]*

Lîk senden bir nazardur **ara yirde** mültemes / Gerçi kim itdüm cemālūñi cihānda ben heves (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*ara yirde,]*

ārām: Durma, dinlenme, rahat, huzur.

Ölince yürü yāri ṭaleb eyle Muḥibbî / ‘Aşık olana dünyede **ārām** gerekmez (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*ārām,]*

Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yāra dil / Ol sebebden yil gibi yokdur bizüm **ārāmumuz** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [*ārāmumuz, -umuz*]

ārām eyle: Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Bir dem **ārām eyle** göz yaşıyla pāyum gil-durur / Kıl teraḥḥum dōstum ḥālüm katı müşkil-durur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*ārām eyle,]*

ārām eylemez: Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ğamı bir laḡza dūr olmaz gözümde çünki ḥ‘āb olmaz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*ārām eylemez, -mez*]

ārām eylemez: Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Cān u dil zülfî ḡamından bir dem **ārām eylemez** / Ruḡları üstinde şeb-veş tāri gördüm bir nazār (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*ārām eylemez, -mez*]

ārām eylemez: Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Şerha şerha sinede cân bir nefes itmez qarâr / Murğ **ārām eylemez** pervâz ider sinsa kafes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1378, Beyit 3*). [*ārām eylemez, -mez*]

ārām ide: Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Gönül âh eylese zülfiñ hümâsı nâgehân ditrer / Niçe **ārām ide** kuş kim hevâdan âşiyân ditrer (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1063, Beyit 1*). [*ārām ide, -e*]

ārām-ı cân: Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.

Mu‘tekif olsam n’ola kûyuñda iy **ārām-ı cân** / Bir nefes senden cüdâ bir kimse tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1237, Beyit 4*). [*ārām-ı cân,*]

ārām-ı cân: Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.

Öpmek isterdüm ruñından haţtın izhâr eyledi / Didüm iy **ārām-ı cân** hiç gül olur mı hârsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1279, Beyit 3*). [*ārām-ı cân,*]

ārām-ı cânım: Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.

Göñlüm beni terk itmede **ārām-ı cânım** kandadır / Mihrin velî berk itmede cân u cihânım kandadır (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1075, Beyit 1*). [*ārām-ı cânım, -um*]

ārām-ı cânım: Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.

Göñlüm beni terk itmede **ārām-ı cânım** kandadır / Mihrin velî berk itmede cân u cihânım kandadır (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1075, Beyit 1*). [*ārām-ı cânım, -um*]

ārām-ı cânım: Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.

Gül gönca hândândur çemen serv-i revânım kandadır / Olmadı râhat cân u ten **ārām-ı cânım** kandadır (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1090, Beyit 1*). [*ārām-ı cânım, -um*]

ārām-ı cânım: Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.

Tabîb-i dilsin iy **ārām-ı cânım** / ‘İlâc it göñlüme merhemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1226, Beyit 2*). [*ārām-ı cânım, -um*]

‘ar‘ar: Dikenli ardiç ağacı, dağ servisi.

Nigârâ kâmetüñ serv olalıdan / Görüp pest oldı **‘ar‘arla** şanavber (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1193, Beyit 3*). [*‘ar‘arla, -la*]

Ƙadd-i yârı sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / Hiç serv-ile berâber ola mı **‘ar‘ar** Ƙamış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1416, Beyit 3*). [*‘ar‘ar,*]

aras: Aras nehri.

Döneliden Naḥçivân'a gönülümün vîrânesi / İy Muḥibbî gözlerüm yaşına da dirler **Aras** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*aras,]*

Döstüm ḥasretle oldı gözlerüm yaşı **Aras** / 'Älemi ğark eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*aras,]*

araya girdi: *İki kişiyi uzlaştırmaya çalışmak; ayırmak.*

Komadı ḥaddüni görmek girdi ḥaṭṭuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak ḥâr seyr (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*araya girdi, -di]*

a'râz: *Alâmetler, belirtiler, işâretler. // Hastalık belirtileri.*

Ḥaṭṭını ḥadi üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insânda ne zîbâ-y-ımuş **a'râz** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [*a'râz,]*

'arbede: *Kavga, dalaş.*

İy âfîṭâb-ı ḥüsn ğitmedi sāyem yanumdan āh / Tâ itmeyince **'Arbede** anuñ-ıla savaş (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*'arbede,]*

'arbede itsem: *Kavga etmek, dalaşmak.*

İtleriyle n'ola itsem 'arbede kūyında ben / Olıgelmişdür ider her kişi şadr için savaş (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*'arbede itsem, -se, -m]*

'arbede itsem: *Kavga etmek, dalaşmak.*

İtleriyle n'ola itsem 'arbede kūyında ben / Olıgelmişdür ider her kişi şadr için savaş (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*'arbede itsem, -se, -m]*

ard: *Arka taraf, arka II peş.*

Gelür her şādînuñ **ardınca** biñ ğam / Cihânda 'âkil olan ğülmek olmaz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*ardınca, -ınca]*

Bir feraḥ gelse Muḥibbî ğam hemân **ardincadur** / Anuñ için bu fenâ dârında yokdur şādumuz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [*ardincadur, -ınca, -dur]*

Ġün yüzini yaluñuz vardum temâşâ itmege / Bilmedüm sāyem ğibi **ardumca** nâşî var-ımuş (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*ardumca, -um, -ca]*

Ġün yüzün görmek dilersem sāyem **ardumca** gelür / Baña lâzım oldu dönüp idem anuñla savaş (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*ardumca, -um, -ca]*

'arı terk itmiş: *Utanmayı bırakmak, utanmamak.*

'Aceb bilsem ğül-i ra'nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Ḥayâsuz **'arı terk itmiş** gelüp ortaya düşmişdür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*'arı terk itmiş, -i-miş]*

‘arîf: *İrfan sâhibi olan (kimse), bilici.*

Hüzür-ı kalb-ile **‘arîf** yatur meyhâne küncinde / Şafâsuz şüfî mescidde kurı gavgâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*‘arîf,]*

Gül ruhların koyup dil meyl eylemez cinâna / Terk eyleyüp bahârî **‘arîf** hâzâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*‘arîf,]*

‘arîfe bir nükte bes: *Ârîfe târif gerekmez: Anlayışlı ve irfan sâhibi olanlara bir şeyi uzun uzun anlatıp târif etmeye gerek yoktur, hemen anlayıverirler.*

Âh u nâleñden Muhibbî yâr añlar halûni / Sözüñi uzatma çün kim **‘arîfe bir nükte bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*‘arîfe bir nükte bes,]*

‘arîfe bir söz yiter: *Ârîfe târif gerekmez: Anlayışlı ve irfan sâhibi olanlara bir şeyi uzun uzun anlatıp târif etmeye gerek yoktur, hemen anlayıverirler.*

Leblerin zîkr eylesem kaçdum nedür eyler hayâl / **‘Arîfe bir söz yiter** hâcet degül tekrâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3*). [*‘arîfe bir söz yiter,]*

‘arîvet: *Ödünç, emanet, gelip geçici.*

‘Arîyettür ten libâsından dañı ‘âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz dehrûñ ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*‘arîyettür, -dür]*

‘arîz: *Yanak.*

İy dil nazâr kıl **‘arîzî** güldür ya lâledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*‘arîzî, -î]*

Beñzetdi çünki **‘arîzuña** kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*‘arîzuña, -u, -ñ, -a]*

Olaldan **‘arîzuñ** gül kâmetüñ serv / Akar küyuñda yaşum ‘ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*‘arîzuñ, -uñ]*

‘Arîzında dâne-i hâlîne el sunma sakın / Ādem’i cennet içinden çıkaran çün dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*‘arîzında, -ında]*

Saçı sünbül **‘arîzî** yârûñ gül-i hamrâ geçer / Bâğ ara serv-i sehîden kâmeti a‘lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*‘arîzî, -î]*

Dilberüñ **‘arîzımı** görmege dil mâyil olur / Çâre ne zülfi gelür gün yüzine hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*‘arîzımı, -ımı]*

‘Arîzuñ içre niçedür didüm iy meh-rû hañuñ / Güldi didi kaplu kâfûra du‘â-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*‘arîzuñ, -uñ]*

Bezm-i hüsninde kaçan zülfi gelür **‘arîzına** / Meclise ziyet için sünbül ü reyñan getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*‘arîzına, -ı, -n, -a]*

‘Arîzî ka‘be’sine irgür eger ister-iseñ / Şâm-ı zülfine iriş tâ bulasın ‘ömr-i dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [*‘arîzî, -î]*

Benüm bu sīneme hār-ı belādur ‘**ārīzuñsuz** gül / Baña gülşen olur küllhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*‘ārīzuñsuz, -uñ, -suz*]

Saçuñla ‘**ārīzuñ** iy ‘ālem-efrüz / Birisi Qādrdür birisi Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [*‘ārīzuñ, -uñ*]

Sākin-i küyuñ olan bāğ u gülīstān istemez / ‘**Ārīzuñ** gören o hergiz hūr u ğilmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*‘ārīzuñ, -uñ*]

‘Ārīzuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / Gülşen içre ‘andelībe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*‘ārīzuñsuz, -uñ, -suz*]

Görmesem ‘**ārīzuñı** itme ‘aceb / Güneşe bakanuñ olur gözi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3*). [*‘ārīzuñı, -uñ, -ı*]

‘Ārīzını ben niçe gülzāra teşbīh eyleyem / Açılır gül ruhları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*‘ārīzını, -ı, -n, -ı*]

Kim göre ‘**ārīzuñı** olmaya ğamdan o hālāş / Yazılı hātı-ı ğubār-ıla ğöñülde bu havāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [*‘ārīzuñı, -uñ, -ı*]

‘ārız-ı dil-cūya: *-Sevgilinin- ğönlü cezbeden yüzü.*

Hāller meyl ider ol ‘**ārız-ı dil-cūya** gelür / Sanki Hindū-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*‘ārız-ı dil-cūya, -y, -a*]

‘ārız-ı yār: *Sevgilinin yanağı / yüzü.*

Görinür zülf içinde ‘**ārız-ı yār** / Şeb-i tār içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [*‘ārız-ı yār,]*

arka: *Sırt, arka.*

Dāla dönse kāmētüm olsa ‘aceb midür dü-tā / Taglar tākāt getirmez bār-ı ğam **arķamda** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [*arķamda, -mda*]

arkası yire geldükde: *Arkası (sırtı) yere gelmek: yenilmek, alt olmak.*

Ķuvvetine tayanup bu dehr-e başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi āhır aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*arkası yire geldükde, -dükde*]

arkası yire gelince: *Arkası (sırtı) yere gelmek: yenilmek, alt olmak.*

Küş-t-ĝir-i dehr-ile çoklar tutışdı gerçi kim / Her birinüñ **arkası yire gelince** didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [*arkası yire gelince, -ince*]

armagan: *Bir kimseye karşılıksız olarak verilen şey, hediye, bergüzar.*

Şabā sünbül saçından [ger] bñ iltseñ / Hıfā’ya Çın’e ulu **armagandur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [*armagandur, -dur*]

'arşa-i 'ışk: *Aşk arsası, aşk meydanı.*

'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı eflâke nişân / Atmaga âh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*'arşa-i 'ışk,*]

'arşa-i nazmuñ: *Şiir meydanı.*

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbî **'arşa-i nazmuñ** bugün şîr-i zebânıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*'arşa-i nazmuñ,*]

'ârsuz olur: *Utanma ve sıkılma duygusu olmamak, utanmaz, hayâsız, yüzsüz olmak.*

Şîşe-i nâmûsı sısam döstlar 'ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefâdur 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*'ârsuz olur, -ur*]

'ârsuz olur: *Utanma ve sıkılma duygusu olmamak, utanmaz, hayâsız, yüzsüz olmak.*

Pâyemâl olsam ne ğam iy hüsn ilinüñ Husrev'i / Bu meşel meşhürdur kim 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*'ârsuz olur, -ur*]

art: *Fazlalaşmak, çoğalmak.*

Kanlu yaşum hil'atine dâğımı itdüm nişân / Rağbeti **artar** kumâşuñ kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*artar, -ar*]

Çünkü peykânüñ gelür kıldı bu sînemden güzer / Didüm **artur** döstum derdüm benüm efzün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*artur, -ur*]

Seni sevduğı günâh-ısa Muhibbî sevduğüm / Gün gün **artar** 'ışkı sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*artar, -ar*]

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedâm ola ki **artar** anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [*artar, -ar*]

Hañtuñı göreli **artarsa** 'aceb mi ğamumuz / Devr-i hüsnünde şehâ var-ıdı hoş 'âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*artarsa, -ar, -sa*]

Seni sevduğı günâh-ısa Muhibbî sevduğüm / Gün gün **artar** 'ışk sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [*artar, -ar*]

Anı sevmek cân-ıla bildüm günâh imiş baña / Her gün **artar** bu günâhumdur ki yârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*artar, -ar*]

Sevdâ-yı zülf başuma çünkü belâ imiş / **Artmaktadur** gün-be-gün âh bu belâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*artmaktadur, -mak, -da, -dur*]

Ruñlaraña karşı zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti **artmagla** olur mâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*artmagla, -mag, -la*]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel cânâ kıy / Şem'üñ **artar** şu'lesi başını kesdükçe maķas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*artar, -ar*]

İster-iseñ şevkuñ **artsun** iy gönül gel cāna kıy / Şem'ün artar şu'lesi başını kesdükçe maķas (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*artsun, -sun*]

artuk: *Artık, bundan sonra.*

Niçe bir halk-ı cihān ile idersin güft ü gū / 'Uzlet eyle halkdan **artuk** saña yigdür hamüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*artuk,]*

artur: *Artmasını sağlamak, çoğaltmak, yükseltmek.*

'Āşık-ı dil-ḥasteler āh u fiğānın **arturur** / Her kaçan kim tāzece bir māh-rū cānān kopar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*arturur, -ur*]

Aglayup zārılık ile eylesem yüz biñ niyāz / Yār nāzın **arturur** biñ dürlü istignā ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*arturur, -ur*]

İlāhî her zamān **artur** anuñ mihrini gönümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefā hergiz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1275, Beyit 4*). [*artur,]*

Arturur nālesini görse Muhibbî ruḥuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elḥān uyumaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*arturur, -ur*]

Sevdüm didükçe cevriñi **arturdu** ol perî / Sevmek katında dilberüñ ulu günāh-ı mış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*arturdu, -dı*]

'arūs olmamış: *Gelin olmak.*

Olmamış idi cihān zīver ü ziynetle 'arūs / İtmemiş idi serîr-i felege şems cülüs (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1387, Beyit 1*). [*'arūs olmamış, -ma, -mış*]

'arż: *En, genişlik.*

Dil zevrakını saldum derdā ki baḥr-ı 'ışķa / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla **'arż** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*'arż,]*

'arż: *Sunma, gösterme, anlatma.*

Leblerin zıkr eylesem kaçdum nedür eyler ḥayāl / 'Ārife bir söz yiter ḥacet degül tekrār **'arż** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1487, Beyit 3*). [*'arż,]*

'arż eyle: *Göstermek, sunmak, takdim etmek.*

Tiredür zülfün ğamından bu dil-i vīrānemüz / Gün yüzüñ **'arż eyle** tā rüşen ola kaşānemüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1315, Beyit 1*). [*'arż eyle,]*

'arż eyle: *Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.*

Ḥüzn içinde iy şabā Ya'ķüb-ı dil aḥvālını / Mışr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'an'a **'arż** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*'arż eyle,]*

'arz eyle: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Büse istersek lebünden aña bulunmaz 'ivaz / Bārī gel eyle Muḥibbī cānuñi cānāna 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1486, Beyit 6). ['arz eyle,]

'arz eyledi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Ruḥları şem'in yine 'arz eyledi cānāneler / Koñ tutuşsun cān u dil şem'e yana pervāneler (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1170, Beyit 1). ['arz eyledi, -di]

'arz eyledi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Geh ruḥın 'arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şāhid gerekdür ḥaçeri kandur henüz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1367, Beyit 3). ['arz eyledi, -di]

'arz eyledi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Zülfini çin eyledi dil murgını şayd itmege / Ḥālını kodı içinde eyledi san dāne 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1484, Beyit 4). ['arz eyledi, -di]

'arz eyledi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Ruḥlarını eyledi ben 'āşıkā ol yār 'arz / İtdi san gül ruḥlarını bülbüle gülzār 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1487, Beyit 1). ['arz eyledi, -di]

'arz eyledükçe: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Yāra 'arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muḥibbī ki bu ne ğavgādur (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1017, Beyit 5). ['arz eyledükçe, -dükçe]

'arz eyledüm: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Yāra varup dün gice dil derdini 'arz eyledüm / Ḥ'āba vardı gözleri yanında san efsānedür (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1178, Beyit 5). ['arz eyledüm, -dü, -m]

'arz eyleme: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Derd-i dil ḥālını 'arz eyleme bī-derd olana / Sağlar añlayımaz anı ki bīmār çeker (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1150, Beyit 2). ['arz eyleme, -me]

'arz eyleñ: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna 'arz / Olıgelmişdür kuluñ aḥvāli çün sulṭāna 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1484, Beyit 1). ['arz eyleñ, -ñ]

'arz eyler: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Sen güzeller şahınuñ pâyına ı̄sâr itmege / Bâğda eyler ağaçlar dirhem ü dînâr ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4). [‘arz eyler, -r]

‘arz eylerem: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Güşına almaz Muhıbbî dâda varsam dâdumı / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bâr ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5). [‘arz eylerem, -r, -em]

‘arz eyler-isem: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

N’ola ‘arz eyler-isem yâra sirişküm gevherin / Olmuşam kılzüm-i ‘ışk içre dilâ ben ğavvâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2). [‘arz eyler-isem, -r, -i, -se, -m]

‘arz eylesem: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Biñ kerre eger hâlümü ‘arz eylesem ol yâr / Bir lahzada eyler bu kadar hâli ferâmüş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3). [‘arz eylesem, -se, -m]

‘arz ide: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Sun nüş ideyim la’l-i lebüñ râhat-ı cândur / Tâ mest olup hâlin ide saña Muhib ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5). [‘arz ide, -e]

‘arz idelden: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Gözleri uyhuda kaldı her nefes hacletdedür / Gözleri vaşfin idelden nergis-i bîmâra ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4). [‘arz idelden, -el, -den-elden]

‘arz idem: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Dil derdini iy döst saña niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1). [‘arz idem, -e, -m]

‘arz ideyin: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Derd-i dilümü ‘arz ideyin dime hekîme / Bak yâr likâsına ki tâ kim gide emrâz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2). [‘arz ideyin, -e, -y, -in]

‘arz idince: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Baħr-ı dilden çıkarup ğavvâş olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yârân hemân ezberlemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4). [‘arz idince, -ince]

‘arz it: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Nigârâ çârdeh sâla irişdüñ hüsnuñi ‘arz it / Yigirmiye irişince ‘ayândur mâhitâb olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2). [‘arz it,]

'arz it: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

İy Muhibbî her kaçan varsañ harîm-i küyına / Ola kim ide kabûl it cânuñı kurbâna 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5). ['arz it,]

'arz itdi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Vir cânı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3). ['arz itdi,]

'arz itdi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Ruğlarını eyledi ben 'aşîka ol yâr 'arz / İtdi san gül ruğlarını bülbüle gülzâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1). ['arz itdi, -di]

'arz itdi: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir hâlini / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2). ['arz itdi, -di]

'arz itdi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Vir cânı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3). ['arz itdi, -di]

'arz itmege: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Dil ü cân terkin urup dil yine dildâra gider / Dil ü cân derdini 'arz itmege ol yâra gider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1). ['arz itmege, -meg, -e]

'arz itmege: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Sormaduñ iy dil tabîb[i] bu Muhibbî derdini / Niçe yıl derdini 'arz itmege kapuya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5). ['arz itmege, -meg, -e]

'arz itmek: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Gice gündüz gülşen-i hüsninde efgândan murâd / İtmek ister hâlini bu bülbül-i bî-çâre 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2). ['arz itmek, -mek]

'arz itmeñüz: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Hier elinden ölür-isem günde biñ kez râzıyam / Bu Muhibbî hâlini tek itmeñüz ağıyâra 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5). ['arz itmeñüz, -me, -ñüz]

'arz itmevem: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Var-iken derdün nigārā n'eylerem dermāni ben / Ger ölürsem itmeyem aḥvālūmi dermāna 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1484, Beyit 3). ['arz itmeyem, -me, -y, -e, -m]

'arz itseñ: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Hün-ı bülbülden-durur her dem gülün surḥ olduğu / Hün-ı bagrum iy şabā itseñ n'ola dildāra 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1492, Beyit 3). ['arz itseñ, -se, -ñ]

'arz itseñ: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Hün-ı bülbülden-durur her dem gülün surḥ olduğu / Hün-ı bagrum iy şabā itseñ n'ola dildāra 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1492, Beyit 3). ['arz itseñ, -se, -ñ]

'arz kılmasun: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Germ olmasun iñen gün ḥüsnini kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle günde beyne's-semāi ve'l-'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1485, Beyit 1). ['arz kılmasun, -ma, -sun]

'arz kılmaz: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi dildāra 'arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1492, Beyit 1). ['arz kılmaz, -maz]

'arz olgelmişdür: Gösterilmek, sunulmak, takdim edilmek II söylenmek, anlatılmak, bildirilmek.

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna 'arz / Olgelmişdür kuluñ aḥvāli çün sulṭāna 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1484, Beyit 1). ['arz olgelmişdür, -i, -gel, -miş, -dür-ıgel, -miş, -dür]

'arz olmadı: Gösterilmek, sunulmak, takdim edilmek II söylenmek, anlatılmak, bildirilmek.

Hıç aḥvālüm dirīgā olmadı dildāra 'arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1486, Beyit 1). ['arz olmadı, -ma, -dı]

'arz olmaz-ısa: Gösterilmek, sunulmak, takdim edilmek II söylenmek, anlatılmak, bildirilmek.

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi dildāra 'arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1492, Beyit 1). ['arz olmaz-ısa, -maz, -i, -sa]

'arz-ı ḥāl: Hālını arz etmek. Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.

Yāra 'arz-ı ḥāl için āh eyleyüp kan aglasam / Hıç te'sir eylemez ḳalbin meger mermer tutar (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1006, Beyit 4). ['arz-ı ḥāl,]

'arz-ı ḥüsn eyle: Güzelliği göstermek.

Salın iy serv-i āzādum saña mānend bir dil-keş / Bulınmaz 'arz-ı ḥüsn eyle güzellik çünki fānīdür (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1087, Beyit 3). ['arz-ı ḥüsn eyle,]

‘arz-ı ruhsâr eyledi: *Yüzünü, yanağını sergileme.*

‘Arz-ı ruhsâr eyledi şādılığ-ıla nesterîn / Yüz sürer serv ayagina her tarafdan cüybâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*‘arz-ı ruhsâr eyledi, -di*]

ârzü: *Arzu, istek, dilek.*

Nâzenîn kıddi ile ruhsâr u haddi baña bes / Göreli ne serv kıldum **ârzü** ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*ârzü,]*

ârzü evlemem: *Istek duymak, olmasını istemek, temenni etmek, heves etmek.*

Eylemem zâhid gibi hürî vü Rızvân ârzü / Hiç murâdum yok benüm dîdâr-ı cânân baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*ârzü evlemem, -me, -m*]

ârzü eyler: *Istek duymak, olmasını istemek, temenni etmek, heves etmek.*

Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / ‘Aşık-ı dîdâra sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*ârzü eyler, -r*]

ârzü eyler: *Istek duymak, olmasını istemek, temenni etmek, heves etmek.*

Niçe yıllardur Muhibbî **ârzü eyler** seni / Bulmadı ‘âlemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [*ârzü eyler, -r*]

ârzü itdüm: *Istek duymak, olmasını istemek, temenni etmek, heves etmek.*

Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didi iy bî-çâre olmaz uşbu sevdâ mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*ârzü itdüm, -dü, -m*]

ârzü-yı mâh-ı tâbân evlemez: *Parlak ayı (dolunayı) arzu etmek.*

İy Muhibbî kim görürse âfîtâb-ı hüsni / Göz yumar hiç **ârzü-yı mâh-ı tâbân evlemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [*ârzü-yı mâh-ı tâbân evlemez, -mez*]

ârzü-yı vaşl ider: *(Sevgiliye) Kavuşmayı arzulamak.*

Şâm-ı hicründe Muhibbî **ârzü-yı vaşl ider** / Var mıdur bîmâr kim ol itmeye şîhât heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5*). [*ârzü-yı vaşl ider, -er*]

as: *Bir şeyi yüksek bir yere iliştip sarkıtmak, tâlik etmek.*

Bâğ-ı hüsni üzre **asmış** zülfini perr-i ğurâb / Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h’âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*asmış, -miş*]

Zülfî zencîrine **asmış** san zağan kândîlini / Cân u diller yakmaga ya’nî ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*asmış, -miş*]

as: Bir şeyi yüksek bir yere iliştirip sarkıtmak, tâlik etmek II bir kimseyi boğazına ip geçirip ayaklarını yerden keserek sallandırmak sûretiyle öldürmek, îdam etmek.

Gönlümi şeb-rû diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdımi bildüm anuñ zülfinde âhir **asmadur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2). [asmadur, -ma, -dur]

Niçeye degin hâbs olasın çâh-ı zenaħda / **Assun** ko seni zülfi gibi dâr ele girmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2). [assun, -sun]

Dutduñsa gönül düzdini hâbs eyle zenaħda / Zülfüñ gibi **asmaga** anı dâr ele ele girmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4). [asmaga, -mag, -a]

Çünkü tutduñ bāğ-ı hüsnünde bu gönülüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüne **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2). [as,]

Genç-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / Hâbs kıl çâh-ı zenaħdânda anı zülfüne **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4). [as,]

Bu gönül çâh-ı zenaħda çünki yok aña hâlâş / Niçe bir hâbsünde dursun bâri gel zülfüne **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1). [as,]

Bāğ-ı hüsnünde gönül düzdin giriftâr eyledüñ / Çeşm-i cellâduñ ya katl itsün anı ya zülfe **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3). [as,]

‘İşk eri olmak dilersen ayaguñ merdâne bas / Kendüñi Manşür-vâr vir kâkül-i dildâra **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1). [as,]

as eylemedi: Assı eylemek: kar etmek, kazanç sağlamak.

Nağd-i cân[i] kim virüp aldı nigârüñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyâda bunuñ gibi as (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3). [as eylemedi, -me, -di-medi]

āsân: Kolay, kolayca, zahmetsiz.

Muhıbbî evvel[i] ‘ışkuñ egerçi görünür **āsân** / Velî gâyet soñı müşkil giriftâr olmayan bilmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5). [āsân,]

Giceler tâ şubh olunca inleseñ olmaz ‘aceb / Kâr-ı ‘ışk **āsân** mı sanduñ bilmedüñ iy bu‘l-heves (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2). [āsân,]

Görmemek müşkil anı görmek daħı **āsân** degül / N’eylesün hâli Muhıbbî’ nün katı düşvâr imiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5). [āsân,]

āsân eylemez: Kolaylaştırmak.

İy kaşı ya cânı her kim saña kurbân eylemez / Müşkil olur işi günden güne **āsân eylemez** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1). [āsân eylemez, -mez]

‘āşık: Aşık, seven kişi II bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘İşk eri çokdur velî ‘**āşık** hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar şem‘e o bî-pervâyı gör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2). [‘āşık,]

- İy cefâ-hû cevri âyîn eyledüñ **‘aşıqlara** / Korkaram kim ‘âlem içre ben bu âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*‘aşıqlara, -lar, -a*]
- Güzellik burcına mâhum ‘urüc itdüñse zulm itme / Sakın **‘aşıklar** ahından zemîn ü âsümân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*‘aşıklar, -lar*]
- Mescide dönmiş iken vardum yine meyhâneye / **‘Aşığı** ‘ayb itme şüfi çünki gavgâdan kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*‘aşıktı, -ı*]
- Göñlini **‘aşıklarun** ol çeşm ü zülf-i ham kapar / Hey ne şahirdür gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*‘aşıklarun, -lar, -un*]
- Gerçi dilber gösterür ‘uşşâka yüz biñ dürlü nâz / Gâh olur bir dem düşer **‘aşıq** da istignâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*‘aşıq,]*
- Şafâ vü Merve hakkıyçün şu kim küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye kırbân degül **‘aşıq** hilâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*‘aşıq,]*
- Muhibbî şıdk-ılâ **‘aşıq** irişdi râh-ı maşşûda / Riyâ vü zerq-ıla zâhid hemân bir kırı lâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*‘aşıq,]*
- Her ki **‘aşıkdur** cefâ vü cevruñe şâbir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şâkir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*‘aşıkdur, -dur*]
- Râhı keçdür zâhidün ‘ışkuñ velîkin müstakîm / İy Muhibbî **‘aşıkam** yolum tarîkum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*‘aşıkam, -am*]
- Öldürürse gam degüldür tîg-ı gamzeñ **‘aşıkı** / Dirgürür iy dil tabîbi leblerün ‘İsâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*‘aşıktı, -ı*]
- Bâdeyi rinde virüp **‘aşıka** ma‘şuk etegin / Şüfiye zerq u riyâ zâhîde fetvâyi getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*‘aşıka, -a*]
- Şanemâ sanma ki senden usanam cevruñ-ile / ‘İşk-ıla **‘aşıq** ölürse de ferâgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*‘aşıq,]*
- Zâhidâ **‘aşıkı** gel dime selâmet eridür / ‘Âr u nâmûsı koyan aña hacâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [*‘aşıktı, -ı*]
- Okudum ‘ışkuñ kitâbın gördüm anda yazulu / **‘Aşıka** evvel kademde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*‘aşıka, -a*]
- ‘Aşıq-ısañ kendüñi efgende gör / Pâdişâh-ısañ özüñi bende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 1*). [*‘aşıktı-ısañ, -ısañ*]
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ **‘aşıqumı** / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*‘aşıqumı, -umı*]
- Nüh felekden geçer **‘aşıq** idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı sehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*‘aşıq,]*
- Haç gelüpdür diyü bu **‘aşıka** göstermese yüz / Diñüz ol şüha cihânda buña kim kâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*‘aşıka, -a*]
- Gördüñce gün yüzün **‘aşıklarun** nâlân olur / Kanda kim açıla gül anda hezâr elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*‘aşıklarun, -larun*]

- Gamzelerle öldürür kûyına varan **'âşıkı** / Bir nefesle dirgürür 'İsî gibi güftârî gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2). [*'âşıkı, -ı*]
- 'İşk ara terk itmeyince cân u ser **'âşık** midur / Da'vi-i mihr ü maḥabbet eylese lâyıq midur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1). [*'âşık,]*
- Gerçi evvel 'ışk mir'âtı selâmet gösterür / Lik soñra **'âşık**a bunca melâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1). [*'âşık, -a*]
- Bir nazar kılmaz o meh-rû **'âşıkun** zârın görür / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağıyârın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1). [*'âşıkun, -un*]
- Koyup **'âşıkların** ol mâh-rûlar / Raḳîb ile varup bâzâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2). [*'âşıkların, -lar, -ı, -n*]
- Añarsa 'ışk ehlini ne gam zâhid melâmetle / Selâmet gözlemez **'âşık** işi anuñ melâmetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5). [*'âşık,]*
- Benüm gibi meger cânâ yüzüne lâle **'âşıkdur** / Anuñçün dâğ-ı miñnetle dem-â-dem bagrı yanukdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1). [*'âşıkdur, -dur*]
- Bir sencileyin **'âşıkı** ferdâya salar âh / Yüze gülici âl-ıla 'ayyâr kimün var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5). [*'âşıkı, -ı*]
- Ekşerî **'âşıklarun** tâ şubḥa dek bî-dâr olur / Kim ki 'ışkdan bî-ḥaberdür ol yatur her ân uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2). [*'âşıklarun, -lar, -un*]
- Âferîn itmez misin ol **'âşık**a kim her seḥer / Âteş-i 'ışka girüp kendin semender gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6). [*'âşık, -a*]
- Kim ki **'âşıkdur** Muhibbî âsitân-ı yârda / Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çâker gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7). [*'âşıkdur, -dur*]
- Şem'-i ḥüsne kim ki **'âşıkdur** yanar pervâne-veş / Maḥv olur ol 'âteş-i 'ışk içre nâ-peydâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4). [*'âşıkdur, -dur*]
- Kulakdan 'âşıkam **'âşık** 'aceb düşvâr ḥâlüm var / Degül mümkün yüzün görmek ne ḥod şabr u mecâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1). [*'âşık,]*
- Her kaçan kim ruḥları üstinde zülfin târ ider / Her kılında niçe biñ **'âşıkları** ber-dâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1). [*'âşıkları, -lar, -ı*]
- Sor baña 'ışkuñ rumûzin saña taḳrîr eyleyem / Cân u baş terkin urur **'âşık** hemân pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2). [*'âşık,]*
- N'ola yaksam şem'-i ḥüsne bu gönül pervânesin / Döstüm sen şem' olıcak **'âşıkun** pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [*'âşıkun, -un*]
- Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelâ yatur / Kûyı Muhibbî **'âşık**a bîmâr-ḥânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7). [*'âşık, -a*]
- Kapuñda niçe yüz biñ **'âşıkun** var / İçinde yok Muhibbî gibi kemter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5). [*'âşıkun, -un*]
- (ع) **'Âşık** ser-i kûyımı diler şâm u seḥer / Heves itmez bu gönül ḥürî vü cennet daḥı nâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18). [*'âşık,]*

- (⚡) Zālīm gözün̄e hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘**āşıkı** ider o ğubār (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 17). [‘**āşıkı**, -ı]
- Cihānda var mı ‘**āşık** pür-ġam olmaz / Belā vü derd-ile ol hem-dem olmaz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1206, Beyit 1). [‘**āşık**,]
- Gün yüzün̄ birle kamer alnuñ yiter ‘**āşıklara** / Gice gündüz āfitāb u māh-tāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1212, Beyit 3). [‘**āşıklara**, -lar, -a]
- Her ne deñlü eyleseñ cev̄r ü cefā lāyıklaruz / Biz ezel zībā cemālūñe senūñ ‘**āşıklaruz** (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1217, Beyit 1). [‘**āşıklaruz**, -lar, -uz]
- ‘**Āşıkuz** itdük Muhibbî derd ü miñnet iħtiyār / Biz ħarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1252, Beyit 5). [‘**āşıkuz**, -uz]
- Ġamze okların kemāñ ebrūlarından dem-be-dem / Atsa dilber ‘**āşıkuz** karşu tutaruz sīnemüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1254, Beyit 2). [‘**āşıkuz**, -uz]
- ‘**Āşık** mı dinür yanmayıcak āteş-i hicre / ‘Işk ehli olan puħte gerek ħām gerekmez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1257, Beyit 2). [‘**āşık**,]
- Nāmūs nedür ‘**āşık** anı eylemez idrāk / Nite ki ħarābāt erine nām gerekmez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1257, Beyit 4). [‘**āşık**,]
- Raħm eyle disem yāra ider nāza ser-āġāz / ‘**Āşık** ki niyāz eyleye ma‘şūka kılır nāz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1260, Beyit 1). [‘**āşık**,]
- Şiše-i nāmūsı sısam dōstlar ‘ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefādūr ‘**āşık** olur ‘ārsuz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1263, Beyit 4). [‘**āşık**,]
- ‘**Āşık** oldur yār eger yagdursa yüz seng-i cefā / Başına biñ zaħm iderse hergiz āhı eylemez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1268, Beyit 4). [‘**āşık**,]
- Viren bāzār-ı ‘ışk içre alan cān nakdini derdi / Ĥaķıķatde odur ‘**āşık** dimeñ bāzārını bilmez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1269, Beyit 5). [‘**āşık**,]
- Sehv-ile itüm dimiş ben ‘**āşık** bir kez nigār / Adın āndum diyü ol demden peşimāndur henüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1271, Beyit 6). [‘**āşık**, -a]
- Niçe yıldur ki bugün mātem-i Mecnūn tutaruz / Kankı ‘**āşık** tutısar biz ölicecek mātemümüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1274, Beyit 5). [‘**āşık**,]
- Aç yüzün̄ çāk-i ġirībān eylesün ‘**āşıklarun̄** / Güm güm ötsün ħāy u ħūdan ġüşe-i meyhānemüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1277, Beyit 3). [‘**āşıklarun̄**, -lar, -un̄]
- Pāymāl olsam ne ġam iy ħūsn ilinūñ Ĥusrev`i / Bu meşel meşhūrdur kim ‘**āşık** olur ‘ārsuz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1279, Beyit 4). [‘**āşık**,]
- Didüm öldürsün koñuz kūyındaki ‘**āşıkları** / Nev-civāndur didiler nā-ħaķ yire kan istemez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1285, Beyit 4). [‘**āşıkları**, -lar, -ı]
- Yolına cān virdüġümü gerçi cānān istemez / ‘**Āşıkun̄** faħrıdır ol sanmañ anı cān istemez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1285, Beyit 1). [‘**āşıkun̄**, -un̄]
- Urur ‘**āşık** olanlar baş terkin / Diyen kimdür ki ‘**āşık** ölmek olmaz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1286, Beyit 4). [‘**āşık**,]

Ol ki ‘**āşık**dur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Câna biñ zaḥm irse de feryâd [u] âhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [‘**āşık**dur, -dur]

Cevr ider ‘**āşıklara** ol şeh nigâhi eylemez / Güş kılmaz bir nazarla dâd-hâhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [‘**āşıklara**, -lar, -a]

Ol yâr bu ben ‘**āşık**a hergiz nazar itmez / Sengîn diline nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [‘**āşık**a, -a]

Küyuña gelmiş senün şaf şaf durur ‘**āşıklarun** / Kullardur dir ki gelsün görelüm sulṭānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [‘**āşıklarun**, -lar, -un]

‘**Āşık** oldur yâr ger yağdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zaḥm irse hergiz âh u vâhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [‘**āşık**,]

İy Muhibbî ‘**āşıkun** gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [‘**āşıkun**, -un]

Ḥarâbât ehlidür ‘**āşık** Muhibbî / Anün için libâsın fâhîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [‘**āşık**,]

Âh it Muhibbî her dem kim gördi yâr[1] mahrem / ‘**Āşık** olur mı bî-ğam olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [‘**āşık**,]

‘**Āşıkuz** gerçi Muhibbî dutduk istignâ yüzün / Ne vefâ-yı yâr u ne ḥod ḳahr-ı ağıyâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [‘**āşıkuz**, -uz]

Ġamzesi ḥançer çeküp ‘**āşıkların** kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hiç ḳaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [‘**āşıkların**, -lar, -ı, -n]

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehe ‘**āşık**a / Zâhidâ Mecnûn-vâr biz ‘ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [‘**āşık**a, -a]

‘**Āşıkuz** ancak hemân dîdârdur maḳşûdumuz / Sanma cennet isterüz zâhid ya ḥavrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [‘**āşıkuz**, -uz]

Bekle şüfî dâyimâ sen var selâmet güşesin / ‘**Āşıkuz** rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [‘**āşıkuz**, -uz]

Süz-ı ‘ışkımdan ḥikâyet eyledüm yâra biraz / Didi ‘**āşık** dirilen hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [‘**āşık**,]

İy Muhibbî olmuşuz ‘âlemde dîdâr ‘**āşıkı** / Vuşlata meyl eyleyüp bûs u kenârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [‘**āşıkı**, -ı]

‘**Āşıkuz** derdüñ kabûl itdük devâya bakmazuz / Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefâyâ bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [‘**āşıkuz**, -uz]

Bir nazarla sînesin bagrın delen ‘**āşıklarun** / Şol kemân ebrü güzelün ğamzekârıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [‘**āşıklarun**, -lar, -un]

İy Muhibbî ‘**āşıkun** gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [‘**āşıkun**, -un]

Şerbet-i la‘linden özge ‘**āşık**a yokdur devâ / Gel tabîbâ ko ‘ilâcı biz cevâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [‘**āşık**a, -a]

Vaşl-ıla şadân olup hicr-ile ğamgîn olmazuz / ‘**Āşık** u rind-i ḥarâbâtuz bizüm yok kâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [‘**āşık**,]

- ‘Ăşıkuz ‘âlemde ammâ virmedük bir hûba dil / Okusun bilsün Muhibbî içe-dursun cāmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6). [‘ăşıkuz, -uz]
- Ne kilsun ‘ăşıkun baht-ı siyâhı şâm-ı mihnetde / Şeb-i hirci nihâyet yok ki hîç şubh-ı vişâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3). [‘ăşıkun, -un]
- Didüm iy dilber nedür bu şîve vü cevri ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla ‘ăşıkları zâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6). [‘ăşıkları, -lar, -ı]
- ‘Ăşıkuz ‘âlemde bir gül yüzlü gülzâr isterüz / Karşısında şevk-ile dil bülbülün zâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1). [‘ăşıkuz, -uz]
- ‘Ăşıkam dîdârûna gözüme gelmez hîç kes / İstemem ki ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1). [‘ăşıkam, -am]
- ‘Ăşık iseñ iy gönül mihr ü vefâ kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devâ kılma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1). [‘ăşık,]
- Ġamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm didi / ‘Ăşıkı öldürmenün bildüm şevâbı var-ıymış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7). [‘ăşıkı, -ı]
- Zâr olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkine / Zâr kilsun ‘ăşıkun çünki naşîbi zâr-ıymış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4). [‘ăşıkun, -un]
- Zâhid ister cenneti görmek diler havrâ yüzün / Geçdi ‘ăşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3). [‘ăşık,]
- ‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzine / Dir ki ‘ăşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ıymış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5). [‘ăşıkdur, -dur]
- ‘Ăşıkun taglarca bağı üzere başı var-ıymış / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ıymış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1). [‘ăşıkun, -un]
- Şu kim gül bisteri içre yatur gülzâra yasanmış / Ne bilsün ‘ăşıkun hâlin ki seng-i hâra yasanmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1). [‘ăşıkun, -un]
- ‘Ăşık derd-ile virmeye cânâneye cânın / ‘Ăşık degül tutmañ anuñ sözine siz güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4). [‘ăşık,]
- ‘Ăşık derd-ile virmeye cânâneye cânın / ‘Ăşık degül tutmañ anuñ sözine siz güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4). [‘ăşık,]
- Farzdur gel vir zekât-ı hüsnüñi / ‘Ăşıkun görmek temennâ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7). [‘ăşıkun, -un]
- Kim ki ‘ăşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarlı urup / Gice gündüz döğine eline alup iki daş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2). [‘ăşıkdur, -dur]
- Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihân hûb olmuş / Gösterüp yüzini ‘ăşıklara mergüb olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1). [‘ăşıklara, -lar, -a]
- Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘ăşıkları / Bâb-ı istignâda gördüm bir ulu dergâh imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2). [‘ăşıkları, -lar, -ı]
- Ölince çekeyin cevri ü cefâñı / Bulınmaz çünki ‘ăşık hürrem olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4). [‘ăşık,]

Åh eyledükçe şu'le virür 'ışkuñ âteşi / Odlara yakan **'âşıkı** bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*'âşıkı, -ı*]

Kimi **'âşık** kimi zâhid bu halkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [*'âşık,]*

Çeşm-i hun-rîzûñ içer her lahza **'âşık** kanını / Anuñ-ıçun gamze-i mestuñ olur maħmür-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4*). [*'âşık,]*

Farzür **'âşık**a baş oynamak evvel kâdeme / Pes bu ma'nâda gerek **'âşık** olanlar rakqâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [*'âşık, -a*]

Gel bugün **'âşıklar**uñ öldür günâhın añma sen / Konmamışdur çün tarîk-ı 'ışkda yokdur kışâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [*'âşıklar*uñ, -lar, -uñ]

Genç-i hüsne mâlik olmasun diyü **'âşıklar**uñ / Hem tılısm itdi hañuñ hañtât hem yazdı havâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*'âşıklar*uñ, -lar, -uñ]

'Âşıkam derdâ dirîgâ olmadum derdden halâş / Derd-i 'ışk için dimişler özge yok mergden havâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*'âşıkam, -am*]

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî zülf çevgân eylemiş / **'Âşık** iseñ başuñı top eyleyüp meydâna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*'âşık,]*

Åsitânuñdan revâ mı **'âşıkı** dür eyleyüp / İt rakîbi idesin lâyıq mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*'âşıkı, -ı*]

Ruħlarını eyledi ben **'âşık**a ol yâr 'arz / İtdi san gül ruħlarını bülbüle gülzâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*'âşık, -a*]

Gâh gâhî mihr iderseñ yiridür **'âşıklara** / Zîra senden geh vefâ gâhî cefâdur çün gâraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*'âşıklara, -lar, -a*]

Hoş gelür ben **'âşık**a gâyet miyân-ı nâzüküñ / Çünkü peygâmbere dimiş hayrû'l-'umür olur vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*'âşık, -a*]

'âşık ola: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Kim **'âşık ola** derdine dermâna çâre yok / Dermâna çâre olmaya derde ne çâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*'âşık ola, -a*]

'âşık olan: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Zâhidâ ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye **'âşık olan** nâmüs u 'âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*'âşık olan, -an*]

Sanma her **'âşık olan** cân vire cânân yolına / Degme Mansûr dahı eylemeye dâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*'âşık olan, -an*]

Gerek **'âşık olan** ser-pâ bürehne / Anı kim gördi mecnûn ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 2*). [*'âşık olan, -an*]

'âşık olan: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Küyuña kâni‘ degül görmek diler cānā seni / ‘**Āşık olan** cenneti n’eyler diler dīdār seyr (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 2). [‘āşık olan, -an]

‘āşık olana: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Ölince yūri yāri taleb eyle Muhibbī / ‘**Āşık olana** dünyede ārām gerekmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 5). [‘āşık olana, -an, -a]

‘āşık olanlar: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Urur ‘**āşık olanlar** baş terkin / Diyen kimdür ki ‘āşık ölmek olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 4). [‘āşık olanlar, -an, -lar]

Farzdur ‘āşıkā baş oynamak evvel kādeme / Pes bu ma’nāda gerek ‘**āşık olanlar** rakḳāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 3). [‘āşık olanlar, -an, -lar]

‘āşık oldu: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Her kim ki ‘**āşık oldu** tolaşdı bend-i zülfe / Miḥnet şebinde āḫir ölmek olur aña farz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1485, Beyit 4). [‘āşık oldu, -dı]

‘āşık olmak: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

‘Āşık olmak dōstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belālar var imiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 1). [‘āşık olmak, -mak]

āşikār idesin: Açığa çıkarmak, belli etmek, dışa vurmak, ifşa etmek.

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesāni āşikār / Ḳādir iseñ ol cihān içinde sen de ‘ayb-püş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 4). [āşikār idesin, -e, -sin]

āşikār ola: Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.

Āteş-i ‘ışka yanar dil korkaruz āh itmege / **Āşikār ola** diyü ‘ışkuñı ğayret beklerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 3). [āşikār ola, -a]

āşikār ola: Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.

Āteş-i hicie yanar dil korkaram āh itmege / **Āşikār ola** diyü ‘ışkuñı ğayret beklerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 4). [āşikār ola, -a]

āşikār olur: Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.

Esrār-ı ‘ışk gerçi ki gizlü ḥazīnedür / Korkum budur ki āhum ile **āşikār olur** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1030, Beyit 2). [āşikār olur, -ur]

āşikāre: Belli, meydanda, açık.

Gerçi ma'ānī cevheri bir gizlü genc olur / Līkin Muḥibbī ehline ol **āşikāredür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*āşikāredür, -dür*]

‘āşik-ı bī-bāke: *Korkusuz, cesur aşık.*

Men' eyleye mi kūyına varmaga rakībūñ / Kim karşı turur **‘āşik-ı bī-bāke** berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*‘āşik-ı bī-bāke, -e*]

‘āşik-ı bī-dil: (*Sevgiliye*) *gönlünü kaptırmış aşık.*

‘Āşik-ı bī-dil yoluñda terk iderse ‘aql u dil / Zülfinüñ kaşdı eger īmān olursa çok mıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*‘āşik-ı bī-dil,]*

Sen selāmet ol yūri ‘ālemde zāhid zūhd-ile / **‘Āşik-ı bī-dil** olanlara belādur çün ğarāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*‘āşik-ı bī-dil,]*

‘āşik-ı cānbāz: *Cambaz aşık.*

Şem'-i hüsni her kaçan hūbān yakar / **‘Āşik-ı cānbāz** aña pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*‘āşik-ı cānbāz,]*

‘āşik-ı dīdār: *Güzel yüze aşık olan.*

Sensüz n'iderem cenneti ya hūr-ı behiştī / Bir bencileyin **‘āşik-ı dīdār** ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 6*). [*‘āşik-ı dīdār,]*

‘āşik-ı dīdāra: *Güzel yüze aşık olan.*

Kūyına varmaz gönül eyler vişālin ārzū / **‘Āşik-ı dīdāra** sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*‘āşik-ı dīdāra, -a*]

‘āşik-ı dil-haste: *Hasta gönüllü aşık II dertli, üzüntülü aşık.*

Bāğ-ı hüsninde virür ğayra sulu şeftālūlar / **‘Āşik-ı dil-haste** ger varsa aña ayyā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*‘āşik-ı dil-haste,]*

‘Āşik-ı dil-haste kim işigūñi bālin ide / Başını kaldurmayup derdine dermān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*‘āşik-ı dil-haste,]*

‘āşik-ı dil-hasteler: *Hasta gönüllü aşık II dertli, üzüntülü aşık.*

‘Āşik-ı dil-hasteler āh u fiğānın arturur / Her kaçan kim tazece bir māh-rū cānān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*‘āşik-ı dil-hasteler, -ler*]

‘āşik-ı dil-hasteve: *Hasta gönüllü aşık II dertli, üzüntülü aşık.*

Zahmete girme tabībā çek elūñ bu ḥastadan / **‘Āşik-ı dil-hasteve** derdi yine dermān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*‘āşik-ı dil-hasteve, -y, -e*]

'âşık-ı dil-hasteyi: *Hasta gönüllü âşık II dertli, üzüntülü âşık.*

Görmege ben **'âşık-ı dil-hasteyi** yâr istemez / Dil tabîbidür velî itmege tîmâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [*'âşık-ı dil-hasteyi, -y, -i*]

'âşık-ı dîvâneler: *Deli âşık. aklı başında olmayan âşık.*

Her kaçan zencîr-i zülfe el ura cânâneler / Baş açup boyun uzadur **'âşık-ı dîvâneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*'âşık-ı dîvâneler, -ler*]

'âşık-ı ğam-hörlar: *Gam yiyen âşık.*

Ğamla ülfet tutdı gönülüm aňmañuz şādî adın / **'Āşık-ı ğam-hörlar** çün şādîden bîrûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*'âşık-ı ğam-hörlar, -lar*]

'âşık-ı in gerden: *Āşıkî kerdin: âşıklık etmek, âşık olmak.*

Virür nâşih şarâb u 'ışka tevbe / Muhibbî **'âşık-ı in gerden** çi maqdûr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [*'âşık-ı in gerden,*]

'âşık-ı mecnûna: *Delirmiş âşık.*

Bilmek isterseñ eger zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdâsında olan **'âşık-ı mecnûna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [*'âşık-ı mecnûna, -a*]

'âşık-ı şādık olanlar: *Sadık âşık olmak, aşkında sadık olmak, gerçek âşık olmak.*

'Āşık-ı şādık olanlar derde dermân istemez / İy tabîbâ ko meni derdüm baña dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*'âşık-ı şādık olanlar, -an, -lar*]

'âşık-ı ser-bāza: *Başıyla oynayan, başını ortaya koyan âşık // cesur, korkusuz âşık.*

Bezm-i ğamda âferîn ol **'âşık-ı ser-bāza** kim / Şem'-veş başın keserseñ sırrını aşlâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*'âşık-ı ser-bāza, -a*]

'âşık-ı şeydâ: *Çılgın, divane âşık.*

Dikse kabrüm üzre duranlar melâmet taşını / Görüben bir **'âşık-ı şeydâ** mezârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*'âşık-ı şeydâ,*]

'âşık-ı şeydâyi: *Çılgın, divane âşık.*

Cân gözin aç bir nazar ol zülfi-i 'anber-şāyi gör / Her kılında baglu yüz biñ **'âşık-ı şeydâyi** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*'âşık-ı şeydâyi, -yi*]

'âşık-ı sâbit-kadem: *Ayağı sağlam basan âşık // Sözüne sadık âşık, aşkında samimi âşık.*

Şem‘-i hüsne yanagör pervâne-veş âh eyleme / ‘**Āşık-ı sâbit-ka-dem** ‘ışk içre feryâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [*‘âşık-ı şâbit-ka-dem,*]

asil: Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak. // Boğazına ip geçirilerek ayakları yerden kesilip sallandırılmak sûretiyle öldürülmek, îdam edilmek.

İster **asılmak** Muhibbî boynuña / İtdügi zülf-i dü-tâdur çün garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*asılmak, -mak*]

âşinâ: Bildik, tanıdık (kimse) II yakın, yakın gelen, mûnis, dost II tanıyan, bilen, bilici, vâkıf.

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Kādīmī **âşinâmuzdur** diyüben haqq-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*âşinâmuzdur, -muzdur*]

Nigârâ küyuña varsam seg-i küyuñ gelür karşı / Ezelden **âşinâ** diyü tuz ekmek haqqını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*âşinâ,*]

Geldi ‘ışkuñ sîneme gîtmek gerekdür şabr u hüş / **Āşinâ** cem‘inde çün lâyıq degül bîgâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*âşinâ,*]

Bîgâne gibi bakma bugün iy perî-şıfat / Rûz-ı ezelde çünki saña **âşinâlaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*âşinâlaruz, -lar, -uz*]

Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile **âşinâ** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*âşinâ,*]

âsitân: Kapı, eşik. II Sevgilinin eşiği.

Āsitânuñda Muhibbî tañ mı efgân eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden efgânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*âsitânuñda, -uñ, -da*]

Āsitânuñdan revâ mı ‘âşıkı dūr eyleyüp / İt rakîbi idesin lâyıq mîdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*âsitânuñdan, -uñ, -dan*]

Āsitânuñda gedâ olsam dimiş / Sözlerinden pâdişâdur çün garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [*âsitânuñda, -uñ, -da*]

âsitân-ı ‘ışkuñuñ: Aşkın eşiği.

Āsitân-ı ‘ışkuñuñ zâhid ne bilsün kadrini / Biz bilürüz kıymetin anda sa‘âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [*âsitân-ı ‘ışkuñuñ, -uñ, -uñ*]

âsitân-ı vârdâ: Sevgilinin eşiği.

Kim ki ‘âşıkdur Muhibbî **âsitân-ı vârdâ** / Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çâker gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*âsitân-ı vârdâ, -da*]

âsifîn: Esvap kolu, yen.

Muhibbî saña bir gönlek biçerler ‘akluñı divşür / Ezelden böyledür ‘âdet aña hiç **âsifîn** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*âsifîn,*]

āsiyā: *Su değirmi.*

Dāne-i hālūñ hayāliyle gözüm yaşlar döküp / **Āsiyā** gibi döginür ele almış iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*āsiyā,*]

āsiyāb: *Değirmen, su değirmi.*

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönlüm çarh urur / Hiç diyebilür miyüz kim **āsiyāba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*āsiyāba, -a*]

Nebet-ile halkı bir bir öğidür gendüm mişāl / Uşbu çarh-ı bî-vefānuñ **āsiyābı** var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*āsiyābı, -ı*]

İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / Bir bir cihān halkına dir **āsiyāba** bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*āsiyāba, -a*]

āsiyān: *Yuva, ev // Kuş yuvası.*

Göñül āh eylese zülfün hümāsı nāgehān ditrer / Niçe ārām ide kuş kim hevādan **āsiyān** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*āsiyān,*]

āsiyā-ves: *Su değirmi gibi.*

Kim ki ‘āşıkdur gerekdür **āsiyā-ves** çarh urup / Gice gündüz döğine eline alup iki daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*āsiyā-ves,*]

Sen cefākāruñ elinden seyl idüp göz yaşların / Sīne dögem **āsiyā-ves** ele alup iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4*). [*āsiyā-ves,*]

aşlā: *Kesinlikle, hiç bir şekilde, katiyen.*

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sīnede cāmı gibi / Öldürelere rāzını izhār idüp **aşlā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*aşlā,*]

Bezm-i ğamda āferīn ol ‘āşık-ı ser-bāza kim / Şem‘-veş başın keserseñ sırrını **aşlā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*aşlā,*]

asma basmadur: *Asmak, idam etmek ve basmak, yemek, baskın gelmek II sevgilinin aşık karşısındaki tavrı.*

Hüsñ eyvānında gördüm kaşları dîvān kurup / Cem‘ idüp ‘uşşākını her yaña **asma basmadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*asma basmadur, -dur*]

aşnām: *Putlar, tapınılan şeyler // Sevgililer.*

Sen melek-rūyı niçe teşbīh idem **aşnāma** kim / Bir kurı şüretdür ol güftārsuz refitārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [*aşnāma, -a*]

assı: *Fayda, yarar; kâr.*

Assı ziyān gözede sermāyesin virüp / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*assı,]*

assı evledi: *Fayda sağlamak.*

İy gönül olma sakın dünyā metā‘ına harīş / N’eyledi nakdi ne **assı eyledi** Kārūn’a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*assı eyledi, -di]*

assu: *Fayda, yarar; kâr.*

Dil ü cāna metā‘ bir būseñ aldum / Benüm bu **assumı** bir tācır itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*assumı, -m, -ı]*

āşüfte: *Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdâlı kimse, meftun.*

Bir bencileyin zülfi hevāsına tolaşmış / **Āşüfte** vü ser-keşte giriftār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [*āşüfte,]*

Dermend olan haṭ u hāli ile **āşüftedür** / Derd-ile hoş geçe ol ola dermāndan hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*āşüftedür, -dür]*

āşüfte olan: *Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek II boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Ser-i ser-geşteñe sevdāñ-ıla **āşüfte olan** / Hāṭırın cem‘ eyleyüp zülfi-i perişān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*āşüfte olan, -an]*

āşüfte olan: *Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek II boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Ser-i ser-geşteñe sevdāñ-ıla **āşüfte olan** / Hāṭırın cem‘ eyleyüp zülfi-i perişān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*āşüfte olan, -an]*

āşüfte olmasa: *Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek II boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Gün yüzine olmasa āşüfte alınına kamer / Yā n’ için anlar yürür ‘ālemde sergerdān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*āşüfte olmasa, -ma, -sa]*

āşüfte olup: *Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek II boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Bülbül **āşüfte olup** gül şevkine / Cümle dökdi ne ki var qalbinde rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*āşüfte olup, -up]*

āşüfte vü medhūs oldı: *Aklı karışmak, şaşkına dönmek, perişan olmak.*

Dîdāruña tākat mı olur iy meh-i enver / Kim oldı irakdan gönül āşüfte vü medhūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 4*). [*āşüfte vü medhūs oldı, -dı]*

āşüfte vü şeydā kılır: *Düşkün ve çilgin eylemek, aklını başından almak, kendine aşık etmek.*

Giderüp zülfî şehâbın gün yüzün peydâ kılır / Kim aña ide nazâr **āşüfte vü şeydā kılır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*āşüfte vü şeydā kılır, -ur*]

āsümân: *Gökyüzü.*

Āh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ **āsümân** / Bir kez sor iy nâ-mihribân âh u figânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*āsümân,]*

İki çeşmüm revân itmiş yaşını ya yabân gözler / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak **āsümân** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*āsümân,]*

Bir olaldan yanumuzda **āsümân-ıla** zemîn / Anuñ için biz anuñ ne zîr ü bālâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*āsümân-ıla, --ıla*]

at: *Atmak, fırlatmak.*

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / **Atsa** hadeng-i gamzesi şâfî derünadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*atsa, -sa*]

İy kaşı ya **atagör** iç kabzadan gamz okların / Sînemî delseñ varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*atagör, -agör*]

Tîr-i bārân **atdılar** her bir yañadan gamzeler / Dil gibi sînemde bir muhkem hişârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*atdılar, -dılar*]

Ruğlarına karşı çeşm almış ele ebrûsını / **Atışıyla** san kemândardur kemânın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*atışıyla, -ışıyla*]

Gördi ölümlü hasta **atup** baña gamz okın / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*atup, -up*]

Atarsın gamzeñ okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pâre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*atarsın, -ar, -sın*]

Ķaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların **atdum** / Rengîn yaşımı eyledüm ol yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*atdum, -du, -m*]

Atma belâlu gönlüme iy çarlı belâ okın / Başda hevâ-yı kâkül-i dilber belâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*atma, -ma*]

Bu Muhibbî'ye niçe bir **atasın** seng-i cefâ / Kim bütün ide uşandı bu dil-i âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*atasın, -a, -sın*]

Ķamze okların kemân ebrûlarından dem-be-dem / **Atsa** dilber ‘âşıkuz karşı tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*atsa, -sa*]

Meydân-ı ‘ışk içinde **atup** âhum okların / Taşlar dikildi oldu nişâne mezârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*atup, -up*]

Sîne şahrâsına dil dikedüm nişân ol tıfl için / **Atsun** gamz okların ebrûlara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*atsun, -sun*]

Ş'ol kadar āh okların **atdum** bugün çarhdan yaña / Kıldı eflaķi müşebbaķ geçüben peykānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*atdum, -du, -m*]

Cevr oklarını durmaz her dem **atar** o meh-rû / Hâyfâ dirîĝ u derdâ giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*atar, -ar*]

Her ne tîr **atduñsa** cānâ sînece cem' itdi dil / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*atduñsa, -du, -ñ, -sa*]

'Arşa-i 'ışķ içre diksem tañ mı eflāke nişān / **Atmaga** āh oklarına uş bu kaddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*atmaga, -mag, -a*]

at: Binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya menşeli, tek turnaklı, memeli hayvan.

Yine bir māh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevlan **atı** ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*atı, -ı*]

at salup: At göndermek, sevk etmek.

Nat'-ı hüşninde yine çignedür üftādeleri / **At salup** her tarafa ya'nî semendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [*at salup, -up*]

'atā itdi: Cömertçe vermek, ihsan etmek, baĝıslamak.

Sultān-ı 'ışķ egnüme yaşum ser-ā-serin / İtdi 'atā hîl't-i rengin zer kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*'atā itdi, -di*]

'atā itmezse: Cömertçe vermek, ihsan etmek, baĝıslamak.

Zülālinden umar bu hāsta gönlüm / 'A**tā itmezse** ĝāyet hisseti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [*'atā itmezse, -mez, -se*]

āteş: Ateş, od.

Ābdār eyler Muhibbî şî'rini hem sūzināk / **Āteş-ile** ābı cem' itmiş kerāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*āteş-ile, -ile*]

Pend kılsañ gönlüme şevküm daĝı olur sitiz / Nite kim **āteş** dökseñ rüşenāsı ola tiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*āteş,]*

Zāhir olur yansa ten **āteş** dehānumdan benüm / Şu'le virür her yaña çün kim düşe **āteş** neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*āteş,]*

Tār-ı zülfinüñ hayāli sîne-i sūzānda / **Āteş** içre iy Muhibbî mārdu in eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5*). [*āteş,]*

Şerār-ı 'ışķuñ cānâ 'aceb mi dursa sînemde / Bulnur küller altında kaçan olsa nihān **āteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*āteş,]*

Ruĝuñ tābında iy meh-rû dutişur ser-te-ser 'ālem / Cihānda bunu kim gördi kim ola bî-duĝān **āteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*āteş,]*

‘Aceb sehhârdur zülfüñ ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmuşdur aña her dem mekân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*âteş,*]

O şem‘ün devr-i haţtını görüp âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki ‘âkildür ki olmaz bî-duhân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*âteş,*]

Göñül şehrini yakmaga Muhibbî’nün saçuñ şeb-rev / Olur dâmânı altına ider her şeb nihân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*âteş,*]

Halîl’e tâb-ı ruhsârıñla **âteş** gülşen olmuşdur / Baña ‘aks-i ‘izârıñla görünür gülsitân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [*âteş,*]

Halîl’e tâb-ı ruhsârıñla **âteş** gülşen olmuşdur / Baña ‘aks-i ‘izârıñla görünür gülsitân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [*âteş,*]

Vefâ umma gel iy dil mihr-i ruhsârından ol mâhuñ / Çü virmez teşneye hâsiyyet-i âb-ı revân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*âteş,*]

âteş: *Ateş, od II gönül ateşi.*

‘İzârı nârına düşmiş gıdâdur dâne-i hâli / Yimez pervâ ol **âteşden** göñül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*âteşden, -den*]

Zâhir olur yansa ten **âteş** dehânumdan benüm / Şu‘le virür her yaña çün kim düşe **âteş** neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*âteş,*]

Dilümden ‘âleme düşdi dururken nâgehân **âteş** / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoğsa ziyân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*âteş,*]

Dilümden ‘âleme düşdi dururken nâgehân **âteş** / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoğsa ziyân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*âteş,*]

Nigârâ süz-ı ‘ışkuñla yakar dil her zamân **âteş** / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*âteş,*]

Âh eyledükçe şu‘le virür ‘ışkuñ **âteşi** / Odlara yakan ‘aşığı bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*âteşi, -i*]

Düşeli cân u göñül sünbül saçuñ sevdâsına / Başda sevdâ dilde **âteş** eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [*âteş,*]

Benüm süz-ı derûnumda yanar derd ehline her dem / Muhibbî tab‘ı miñnetden uzandukça zebân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*âteş,*]

âteş: *Ateş, od II âh ateşi.*

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki âhumdan benüm pürdür zemîn ü âsümân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*âteş,*]

Muhibbî cânı cânâna fedâ kıl k’olasın râhat / Niçe bir süz-ı âhuñdan tola mülk-i cihân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*âteş,*]

Nigârâ süz-ı ‘ışkuñla yakar dil her zamân **âteş** / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*âteş,*]

Beni cānā iñen yakma sakın bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bī-amān **āteş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4). [āteş,]

Geh akar dilde yaşum gāh ider āhum ‘ayān **āteş** / Hārāb eyler bu şehri bir zamān su bir zamān **āteş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1). [āteş,]

Geh akar dilde yaşum gāh ider āhum ‘ayān **āteş** / Hārāb eyler bu şehri bir zamān su bir zamān **āteş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1). [āteş,]

āteş urdı: Ateş salmak, ateş düşürmek, yakmak, ateşler içinde bırakmak.

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāğ-ı ğam yakdı / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān **āteş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2). [āteş urdı, -dı]

āteşe düşen: Ateşe düşmek, yanmak II Aşık olup aşkın tesiriyle yanıp tutuşmak.

Eyledüm ‘ışk āteşine dōstlar cānum sipend / **Āteşe düşen** kişinūñ āḫiri pes ya nedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4). [āteşe düşen, -en]

āteşe dutışdum: Ateşe düşmek, yanmak II Aşık olup aşkın tesiriyle yanıp tutuşmak.

Gördüm dutışdum āteşe ol şem‘-i hüsni dil-keşe / Yandı perüm pervāne-veş bu bālūmi sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2). [āteşe dutışdum, -du, -m]

āteşe yakarlar: Ateşe yakmak, ateşte yakmak, ateşe atılmak, yanmasını sağlamak II ateşle azap etmek.

Ehl-i günāh olanları dirler yakarlar āteşe / Ğāyet günāhum çok benüm a‘ mālūmi sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4). [āteşe yakarlar, -ar, -lar]

āteş-i āhum: Āh ateşi.

Ölsem yolında **āteş-i āhum** ‘alem olup / Gökler yüzine irgüre her dem şerārumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3). [āteş-i āhum, -um]

Āteş-i āhum yanında bir şerer nār-ı Ḥalīl / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3). [āteş-i āhum, -um]

āteş-i baḥs: Ateşin bahsi, konusu, sözü.

Yandı cānum ‘ışk-ıla ger āh idem ma‘zūr ola / Dūd olur ol yirde zāhir düşicek **āteş-i baḥs** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3). [āteş-i baḥs,]

āteş-i dil: Göñül ateşi.

‘Acebdür **āteş-i dil** sākin olmaz / Niçe kim gözlerümden dökerem yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2). [āteş-i dil,]

āteş-i hicrāna: Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı müdde'î / Dūzañuñ añvālini ancak 'azābiler bilür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1121, Beyit 3). [āteş-i hicrāna, -a]

āteş-i hicrān-ıla: Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez mi 'aceb ol lebleri 'İsī-nefes (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1384, Beyit 4). [āteş-i hicrān-ıla, --ıla]

āteş-i hicre: Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.

Tutuşdı āteş-i hicre yanar bu cān-ı men sensüz / Muqarrer cān gider benden kalur bu kurı ten sensüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1227, Beyit 1). [āteş-i hicre, -e]

'Āşık mı dinür yanmayıcak āteş-i hicre / 'Işk ehli olan puhte gerek hām gerekmez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1257, Beyit 2). [āteş-i hicre, -e]

Döne döne āteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönüme kebāb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1304, Beyit 5). [āteş-i hicre, -e]

āteş-i hicre yanar: Ayrılık ateşine yanmak, ayrılığın verdiği acı içinde bulunmak.

Āteş-i hicre yanar dil korkaram āh itmege / Āşikār ola diyü 'ışkuñı ğayret beklerüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1363, Beyit 4). [āteş-i hicre yanar, -ar]

āteş-i hicr-ile: Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.

Yanmaz-ıdı āteş-i hicr-ile her dem cānumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılsa nazar cānānumuz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1331, Beyit 1). [āteş-i hicr-ile, --ile]

'āteş-i 'ışk: Aşk ateşi.

Şem'-i hüsne kim ki 'āşıkdur yanar pervāne-veş / Mañv olur ol 'āteş-i 'ışk içre nā-peydā olur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1156, Beyit 4). ['āteş-i 'ışk,]

āteş-i 'ışk: Aşk ateşi.

Beni kül eyledi bu āteş-i 'ışk / Bu nev'e yanmağı bir nār kılmaz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1358, Beyit 4). [āteş-i 'ışk,]

āteş-i 'ışka: Aşk ateşi.

Āferīn itmez misin ol 'āşıkā kim her seher / Āteş-i 'ışka girüp kendin semender gösterür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1153, Beyit 6). [āteş-i 'ışka, -a]

Āteş-i 'ışka ezeli yakdı Muhibbî cān u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb dāyim ħarābāt ehliyüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1344, Beyit 5). [āteş-i 'ışka, -a]

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil āteş-i 'ışka / Yıkılmış mest-i 'ışk olmuş düşüp dīvāra yasdanmış (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1430, Beyit 5). [āteş-i 'ışka, -a]

āteş-i 'ışka yana: *Aşk ateşine yanmak, aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

Āteş-i 'ışka Muhibbî yana hâkister ola / Nâr-ı 'ışk ile nite yanup kül oldı Kâknûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*āteş-i 'ışka yana, -a*]

āteş-i 'ışka yananlar: *Aşk ateşine yanmak, aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

Āteş-i 'ışka yananlar gıll ü gışdan pāk olur / Pütede kâl olmayınca sîm ü zer olmaz 'ayâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*āteş-i 'ışka yananlar, -an, -lar*]

āteş-i 'ışka yanar: *Aşk ateşine yanmak, aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

Āteş-i 'ışka yanar dil korkaruz âh itmege / Āşikâr ola diyü 'ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3*). [*āteş-i 'ışka yanar, -ar*]

āteş-i 'ışka yanup: *Aşk ateşine yanmak, aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

Benüm bu derdümi derde giriftâr olmayan bilmez / Derünü **āteş-i 'ışka yanup** nâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*āteş-i 'ışka yanup, -up*]

āteş-i 'ışkı: *Aşk ateşi.*

Dūd-ı âhından Muhibbî'nün n'ola tolsa cihân / Sînesinde **āteş-i 'ışkı** çün ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*āteş-i 'ışkı, -ı*]

āteş-i 'ışkum: *Aşk ateşi.*

Yaksa eflâki şafağ gibi n'ola âhum odı / **Āteş-i 'ışkum** şehâ çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*āteş-i 'ışkum, -um*]

āteş-i 'ışkuñ: *Aşk ateşi.*

Āteş-i 'ışkuñ rumûzın niçe tahrîr eyleyem / Söylesem 'âlem yanar sanmañ ki ancak nâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*āteş-i 'ışkuñ, -uñ*]

āteş-i miñnetle: *Gam ateşi, dert ateşi.*

Āteş-i miñnetle her şeb berķ urur kâşânemüz / Sanasın bir ejder olmışdur dil-i vîrânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*āteş-i miñnetle, -le*]

āteş-i ruhsâruñ: *(Sevgilinin) yanağının ateşi.*

Āteş-i ruhsâruñ üzre ol mu'anber hâller / Micmer-i yâkût içinde müşğ-ile 'anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*āteş-i ruhsâruñ, -uñ*]

āteşin: *Ateşten, ateşli, yakıcı.*

Hande eyler şem' yansa her gice pervâneler / Ben de yansam tañ mı yârum **âteşin** ruhsâr-ımsı (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3). [âteşin,]

atlas: İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer libâs u **aflas** u dîbâ-yı sultân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2). [aflas,]

atlas u dîbâ: Süslü, ipekli kumaş.

Şâh olup kim geydi-y-ise **aflas u dîbâ** harîr / Yig-durur saña kalender gibi olmak jende-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2). [aflas u dîbâ,]

atlas u dîbâ: İpekli kumaş ve diba denilen çiçekli kumaş; varlık ve gösterişi temsil eden kıyafet.

Bakmazuz hergiz gerekmez **aflas u dîbâ** harîr / Üstümüzden eksük olmasun hemân peşmînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3). [aflas u dîbâ,]

atlas-ı jengâr: Pas rengi kumaş / elbise.

Zeyn idüp geydi yine hil'ati eşcâr sebz / Döşedi sahn-ı çemen **aflas-ı jengâr** sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1). [aflas-ı jengâr,]

âvâre: Boş gezen, işsiz güçsüz (kimse), aylak, başıboş II kararsız, şaşkın, perişan II başıboş, belli bir düzeni olmayan, düzensiz.

Cân ez-cihân **âvâredür** şabrum yakası pâredür / Gamla gönül bî-çâredür cân u cihânım kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3). [âvâredür, -dür]

'Akl sergerdân u dil **âvâre** efkâr özgedür / Kâr-ı 'ışka beñzemez bir kâr bu kâr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1). [âvâre,]

Bir bencileyin zülfi hevâsiyla Muhibbî / Dildâde vü **âvâre** siyehkâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12). [âvâre,]

Gözüm yaşı içinde zevraç-ı dil / Yürür **âvâre** yelkensüz gemidür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3). [âvâre,]

Dilüm **âvâredür** yâ Rab ki bir ân eylemez ârâm / Gamı bir lahza dür olmaz gözümde çünkü h'âb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4). [âvâredür, -dür]

Vâdî-i deşt-i gamuñ **âvâre** bir mecnûniyuz / Tâ ölince anda biz râh-ı maḥabbet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2). [âvâre,]

âvâre düşdi: Perişan, şaşkın olmak, başıboş ve kararsız hale gelmek.

Bir perî peyker melek ruhsâra düşdi gönlümüz / Âh kim günden güne **âvâre düşdi** gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1). [âvâre düşdi, -di]

âvâz: Ses, sada, feryat, nâra.

Zıkr-i leb-i la'lûñ olalı vird-i zebānum / Her bir yañadan güşuma irer benüm **āvāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*āvāz,]*

Cüdā olsa Muhibbî nāle kılmaz / Ki zîrā küştelerden gelmez **āvāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*āvāz,]*

Åh kılsam irişür nālem melekler güşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire **āvāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*āvāz,]*

āvāz çıkmaz: *Ses çıkmak.*

Yanar pervāne şem'e nāle kılmaz / Çü çıkmaz mürdelerden hergiz āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [*āvāz çıkmaz, -maz]*

āvāz ide: *Ses vermek, bağırarak.*

Gide cānān Muhibbî nāle kılma / Bunu kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*āvāz ide, -e]*

Gide cānān Muhibbî nāle kılma / Bunu kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*āvāz ide, -e]*

ay: *1. Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri 2. (Başlangıç kabul edilen herhangi bir târihten itibaren) Yaklaşık olarak 30 günlük zaman parçası.*

Gün geçer gün yüzünü görmem niğārā **ay** olur / Anuñ-ıçun dūd-ı āhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*ay,]*

Ay olur hafta geçer göstermez oldu gün yüzün / Göklere irse 'aceb mi nāle vü efgānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*ay,]*

ay: *Ay, mah, kamer II sevgilinin ay gibi parlak yüzü.*

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel nazār kılsun Muhibbî ko cemālūñ **ayına** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*ayına, -i, -n, -a]*

Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazār itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*ay,]*

Yüzüne beñzemek hiç **aya** düşmez / Özini görmek ol bedr **aya** düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*aya, -a]*

Gökler yüzine bir gün irişür şerārumuz / Sakla cemālūñ **ayını** iy āfitāb-ı hüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*ayını, -i, -n, -i]*

Görinür zülf içinde 'arız-ı yār / Şeb-i tār içre **ayı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [*ayı, -i]*

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nāgehān / Dañı ol demden berü mihr-ile **aya** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*aya, -a]*

ay u yıllar: *Ay ve yıl.*

Gitdi 'ömrüm iy Muhibbî bir dahı girmez ele / Hafta geçer **ay u yıllar** alımam andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*ay u yıllar, -lar*]

avag: 1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Cân nişâr itsem 'aceb mi sâkînuñ **ayagina** / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*ayagina, -i, -n, -a*]

Ele girdügi dem yârnuñ **ayagi** / Öpüp başda koyanuñ devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [*ayagi, -i*]

avag: Kadeh.

Hün-ı dil-ile dîde olaldan **ayagumuz** / Vardur mey ile kâse-i zerden ferâgumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [*ayagumuz, -umuz*]

avag: Ayak, yere basıp durmayı, yürümeyi sağlayan organ, kadem.

Leylî zülfünü görelen döstüm mecnûnuñam / Bağludur boynumda zencîr **ayagumda** künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*ayagumda, -umda*]

'Arz-ı ruhsâr eyledi şādılıg-ıla nesterîn / Yüz sürer serv **ayagina** her taraftan cüybâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*ayagina, -ina*]

Muhibbî pâdişâh-ı 'ışk olaldan / **Ayagi** topragi ser-tâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 5*). [*ayagi, -i*]

İy Muhibbî **ayagi** topragina îşâr için / Eşk-i çeşmüm rûy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*ayagi, -i*]

Nişâr itmege dilber **ayagina** / Gözüm yaşı anuñcün sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*ayagina, -i, -n, -a*]

(⊃) Bir gün ola mı kim yüzüm üzre basasın / **Ayaguñ** topragina eyleyeyin cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [*ayaguñ, -uñ*]

Geçer mi bir dem ol serv **ayagina** / Yaşum çün çeşmümi bıñar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*ayagina, -i, -n, -a*]

'İşk eri olmak dilerseñ **ayaguñ** merdâne bas / Kendüñi Mansûr-vâr vir kâkül-i dildâra as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1*). [*ayaguñ, -uñ*]

avagina nişâr itmez: Ayaklarına saçmak, yoluna dökmek, uğruna harcamak.

Muhibbî yaşın ol yâr ayagina / Nişâr itmez dimeñ dînâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [*ayagina nişâr itmez, -mez*]

ayaguñ öpsem: Ayağını öpmek, ayağına kapanmak, yalvarmak.

Didüm yüzünü görsem andan **ayaguñ öpsem** / Didi ki bundan aqdem oldugi yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*ayaguñ öpsem, -se, -m*]

ayak: Ayak, yere basıp durmayı, yürümeyi sağlayan organ, kadem.

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / 'İzâruña **ayak** koyup basup ol âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [ayak,]

'ayân: Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.

Velî cân çeşmine her dem **'ayândur** / Cemâli zâhir egerçi nihândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1). [ayândur, -dur]

Kuçabilsem nigârî pîrehensüz / Dir-idüm cân **'ayân** görindi tensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1). [ayân,]

Nigârâ çârdeh sâla irişdüñ hüsnuñi 'arz it / Yigirmiye irişince **'ayândur** mâhitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2). [ayândur, -dur]

'avân ider: Ortaya koymak, meydana çıkarmak, göstermek, belli etmek, ifşa etmek.

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum 'ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri bir zamân su bir zamân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1). [ayân ider, -er]

'avân olur: Belli olmak, ortaya çıkmak, görünmek.

'İşkî cânum gibi saklarken olur halka 'ayân / Âh bu gammâzlık sır[1] cümle şî'irümden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4). [ayân olur, -ur]

'avâr olmaz: Ayarlı olmak II değerli olmak, kıymet kazanmak II ayar: madenlerin karışma derecesi II ölçü, değer.

Âteş-i 'ışka yananlar gîll ü gışdan pâk olur / Pütede kâl olmayınca sîm ü zer olmaz 'ayâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3). [ayâr olmaz, -maz]

âvât-ı kur'ân: Kur'an ayetleri.

Muşhaf-ı hüsnuñi gördüm ko yüzümi süreyim / Mü'min olmaz ol kişi **âvât-ı Kur'ân** istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3). [âvât-ı kur'ân,]

âyâz: Gazneli Mahmud'un kölesi // Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında.

Muhibbî olalı 'ışk-ıla Maḥmūd / Dimişlerdür aña hüsniyle **Âyâz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5). [âyâz,]

'ayb eyleme: Kınamak, ayıplamak.

Dilberüñ ağıyarı bî-had oldugın **'ayb eyleme** / Bu cihân bāğında hiç bir gül biter mi hârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3). [ayb eyleme, -me]

'ayb eyleme: Kınamak, ayıplamak.

La'l-i nâbuñ dileye hasta gönül eyleme 'ayb / Var mı bîmâr kim ol itmeye tîmâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5). [ayb eyleme, -me]

‘ayb eyleme: *Kınamak, ayıplamak.*

Mey-fürüşü zâhidâ sen dem-be-dem **‘ayb eyleme** / Yıgdür olmak ħod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*‘ayb eyleme, -me*]

‘ayb eyleme: *Kınamak, ayıplamak.*

Büseñe ger cân virem **‘ayb eyleme** / Az olur ihsâna çün ekşer ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*). [*‘ayb eyleme, -me*]

‘ayb eylemeñ: *Kınamak, ayıplamak.*

Şîşe-i nâmûsı sısam döstlar **‘ayb eylemeñ** / Dokunan seng-i cefâdur ‘âşık olur ‘ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*‘ayb eylemeñ, -me, -ñ*]

‘ayb itme: *Kınamak, ayıplamak.*

Mescide dönmiş iken vardum yine meyĥâneye / ‘Āşıkı **‘ayb itme** şüfî çünki ġavġâdan kaçır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*‘ayb itme, -me*]

‘ayb olmasun: *Kınanmak, ayıplanmak.*

Bu Muĥibbî şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstlar **‘ayb olmasun** ‘ışk ehli çün ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*‘ayb olmasun, -ma, -sun*]

‘ayb-kesân: *Ayıplı, kusurlu kimseler.*

Cehd kılma idesin **‘ayb-kesânı** âşikâr / Ķâdir iseñ ol cihân içinde sen de ‘ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*‘ayb-kesânı, -ı*]

‘ayb-püş ol: *Ayıpları, kusurları örtücü olmak.*

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesânı âşikâr / Ķâdir iseñ ol cihân içinde sen de ‘ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*‘ayb-püş ol,]*

âyet: *Kur ‘ân-ı Kerim’deki sûreleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri, ayet. // Kimsenin inkâr edemeyeceġi alâmet, işâret, nişan.*

Bu Muĥibbî yazsa ĥüsni **âyetin** dil levĥine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*âyetin, -i, -n*]

ayık: *Aklı başında, kendinde ve bilinçli olan. // Kendine gelmiş, sarhoşluktan, sersemlikten kurtulmuş.*

Kim ezel bezminde nüş itdi maĥabbet câmını / ‘İşk-ı mestî görine maĥşerde de **ayık** midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*ayık,]*

Cür‘a-i câm-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muĥibbî ĥaşre dek sanma bizi **ayıklaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*ayıklaruz, -lar, -uz*]

avıl: Sarhoşluk, baygınlık vb. bir durumdan kurtulmak, kendine gelmek.

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tā ḥaşre dek **ayılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*ayılmaz, -maz*]

āvîn: Adet, kanun.

İy cefâ-ḥü cevri **āvîn** eyledüñ ‘aşıklara / Korkaram kim ‘âlem içre ben bu **āvîn** tagılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*āvîn,*]

āvîn eyledüñ: Âdet edinmek, (bir) yol tutmak, kânun gibi benimsemek.

İy cefâ-ḥü cevri **āvîn eyledüñ** ‘aşıklara / Korkaram kim ‘âlem içre ben bu **āvîn** tagılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*āvîn eyledüñ, -dü, -ñ*]

āvîn evlemiş: Âdet edinmek, (bir) yol tutmak, kânun gibi benimsemek.

Okumış gerçi vefâ fennin velî öğrenmemiş / Kendüye cevri ü cefâ resmini **āvîn evlemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [*āvîn evlemiş, -miş*]

āvîne: Ayna II gönül aynası.

Görelî ḥaṭṭuñı jeng oldı gönül **āvînesi** / Ezelî yazı-y-ımuş başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [*āvînesi, -si*]

Ḥamdü-lillâh gün gibi çün şâfdur **āvînemüz** / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*āvînemüz, -müz*]

Ḥamdü-lillâh gıll u ğışdan pâkdür **āvînemüz** / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*āvînemüz, -müz*]

Eline almış yine **āvîneyi** beñzer nigâr / Ḥüsnini kılmış temâşâ anı ḥodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*āvîneyi, -y, -i*]

İster iseñ jengden şâf ola dil **āvînesi** / **Āvîne** gibi gerek olmak Muhibbî hırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*āvîne,*]

āvîne-i kalbümde: Kalp aynası.

Jeng-i ğâmdan var idi **āvîne-i kalbümde** düş / Şâf kıldı bir қадеḥ meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*āvîne-i kalbümde, -üm, -de*]

avır: Birbirinden uzaklaştırmak, ayrı düşürmek.

Çün kim **avırdı** beni sevgülü yârumdan felek / Bes ḥarâm olsun baña dünyâda dirlik yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*avırdı, -dı*]

‘avn: Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revān / Görinen ser degül belā kūhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*).
[‘aynum, -um]

Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur yaşum iki ‘aynum bînarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [‘aynum, -um]

Görinen başuma miñnet kühsâridur diñüz / İki ‘aynum iki yaña çeşmesâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [‘aynum, -um]

Görinen başum degül bil ki belâ kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup akar bînarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [‘aynum, -um]

‘Aşıkun taglarca bagrı üzre başı var-ımuş / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [‘aynından, -ı, -n, -dan]

‘ayn-ı âfetdür: *Felaketin kendisi.*

Baňa sor zülf ü çeşmünden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i ‘âlem birisi ‘ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [‘ayn-ı âfetdür, -dür]

‘ayn-ı mādur: *Pınar, kaynak, çeşme. // su gibi, suya benzer.*

Olaldan ‘arızuñ gül kâmetün serv / Akar küyuñda yaşum ‘ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*).
[‘ayn-ı mādur, -dur]

‘ayn-ı revān: *Yürüyen göz // Akıp giden kaynak.*

‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revān / Görinen ser degül belā kūhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*). [‘ayn-ı revān,]

‘ayn-ı şafādur: *Gönül huzuru, mutluluk.*

Eger cevr ü eger miñnet eger gam / Anı kim yâr ider ‘ayn-ı şafādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*).
[‘ayn-ı şafādur, -dur]

‘aynuma almam: *Gözüne almak: İtibar etmek, önem vermek, yüzüne bakmak, değerli görmek.*

‘Aynuma almam cihānı dōstlar ben yârsuz / Gözine ‘âlem kafeşdür bülbülün gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [‘aynuma almam, -ma, -m]

ayrıl: *(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.*

Ġam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [ayrılmaz, -maz]

Ġam ayrılmaz benümle maħrem oldı / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [ayrılmaz, -maz]

ayrıl: *Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak. // Ölmek, ruhun bedenden ayrılması.*

Ṭākati kalmadı kim sensüz Muḥibbî söz diye / Cāndan **ayrılsa** beden lâ-büd kalur güftârsuz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*ayrılsa, -sa*]

avru: *Ayrı, uzak.*

Deşt-i belâdadur beni senden gören cüdâ / Cānından **ayrudur** ki yatur kurı gevdedür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*ayrudur, -dur*]

avru ola: *Ayrı olmak, ayrı kalmak, ayrı bırakmak, uzak kalmak, birlikte bulunmamak.*

Senden ayru istemezdim ola idüm bir karış / Ḥasret oldu niçe yıllardur cemâlûñ görmege (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*ayru ola, -a*]

avru olam: *Ayrı olmak, ayrı kalmak, ayrı bırakmak, uzak kalmak, birlikte bulunmamak.*

‘Āşıkam dîdâruña gözüme gelmez hiç kes / İstemem ki **ayru olam** ‘ışkıdan ben bir nefes (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*ayru olam, -a, -m*]

ayruk: *Başka.*

Muḥibbî muḥkem işdür ‘ışk bâzı / Bu kârı sanma **ayruk** kâra beñzer (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*ayruk,]*

ayruksı: *Başka, başka türlü, ayrı, apayrı, farklı.*

Baña itdüğünü zülfi] hemîşe / Dinen **ayruksı** hiç bir kâfir itmez (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*ayruksı,]*

ayvâ: *Sonbaharın habercisi, iri, sarı ve sulu bir meyve. / Ayva ağacının iri ve sarı renkli, ekşimsi ve tıktız, beş bölmeli, üzeri tüycüklü meyvesi.*

Yâra sundum ‘ıydgehde gönlümi elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi **ayvâ** satar (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*ayvâ,]*

Bâğ-ı ḥüsninde vürür ğayra sulu şeftâlûlar / ‘Āşık-ı dil-ḥaste ger varsa aña **ayvâ** satar (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*ayvâ,]*

‘ayvâr: *Aldatan, hileci, hilekâr, dolandırıcı.*

İy Muḥibbî key nazar kıl uşbu **‘ayvâr** felek / Gâh tâc-ı Ḥusrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*‘ayvâr,]*

Bir sencileyin ‘âşıkı ferdâya salar âh / Yüze gülici âl-ıla **‘ayvâr** kimüñ var (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [*‘ayvâr,]*

Zülfüñ-ile beñlerüñ el bir iderler dil almaga / Vây niçe **‘ayvâr** u mekkâr u kemend-endâz olur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*‘ayvâr,]*

‘ayvâş: *(Ar. ‘ayş “yaşamak”tan ‘ayvâş “çok rahat yaşayan kimse”) İçkiye düşkün olan, çok içki içen, alkolik kimse, içkici.*

Geh mest olup cür'a saçaruz felek üzre / Miñnet ğamını yiyici **'ayyāşlaruz** biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*'ayyāşlaruz, -lar, -uz*]

'avvūka çıkdı: *Göğün pek yüksek yerine kadar ulaşmak. Ayyuk: Kuzey yarımküreden görülen parlak bir yıldız.*

Sıgmadı ğumlara mey eyledi çün cūs u ğurūş / Çıkdı 'ayyūka yine na'ra-i mestāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*'ayyūka çıkdı, -dı*]

az: *Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan, az olan şey.*

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilā bu deñlü miñnetler saña **az** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*az,*]

İy gönül virdüm naşihat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü 'ışk-ıla çekseñ cefālar saña **az** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*az,*]

Neden dil bagladuñ ol bî-vefāya / Cefā kılsañ ne deñlü sana ol **az** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*az,*]

az olur: *Azalmak, miktarı az gelmek, yeterli olmamak.*

Bilmezem cevri ü cefāyı yāñūd 'izz ü nāz olur / Gel benim çok sevdiğüm didükçe meylüñ **az olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*az olur, -ur*]

az olur: *Azalmak, miktarı az gelmek, yeterli olmamak.*

Büseñe ger cān virem 'ayb eyleme / **Az olur** iñşāna çün ekşer 'ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*). [*az olur, -ur*]

'azāb: *Eziyet, işkence, keder.*

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'çün dirler iy ğür ki cennetde **'azāb** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*'azāb,*]

Eyleseñ cevri ü cefā gelür Muhibbî'ye vefā / Kāyilüz senden gelen hergiz **'azāba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*'azāba, -a*]

'azābî: *Azap ehli / azap çeken.*

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı müdde'î / Dūzañuñ aĥvālini ancak **'azābiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*'azābiler, -ler*]

āzād: *Serbest bırakılmış, kurtulmuş, hür.*

Düşüp meyĥāne küncinde içüp mest ü ğarāb oldum / Anuñçün ğamdan **āzād**am ne ğuşsa ne melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*āzād*am, -am]

āzād eyler: *Özgür bırakmak, serbest bırakmak.*

Kullıĝa müy-ı sefid ile didüm eyle ğabül / Didi pîr olsa efendi kulin **āzād eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*āzād eyler, -r*]

āzāde: Kayıt ve bend altında olmayan, kurtulmuş, serbest.

Gerçi bir **āzādedür** ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*āzādedür, -dür*]

Hār u hesdūr virmeyüz dünyā metā'ına gönül / Fāriğuz **āzādeyüz** dünyāda deryā-dillerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*āzādeyüz, -y, -üz*]

āzāde getür: Azat etmek, serbest bırakmak.

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña bir gün dimedi gel beni **āzāde getür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*āzāde getür,]*

āzāde yürür: Serbest, kayıtsız yürümek.

Yürür āzāde iken 'ışka düşdüm / Kılayım terk-i ser didüm ne dirsiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1362, Beyit 2*). [*āzāde yürür, -r*]

āzār: Azarlama, incitme, kırma, üzme.

Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / Sen gül-i pür-hārdan cānumda **āzār** özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*āzār,]*

āzār-ı ehl-i dil: Gönül ehlini, aşıkları incitmek.

Döstüm cefālar itmege mebāş / Kīni dilden gel gider **āzār-ı ehl-i dil** mebāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*āzār-ı ehl-i dil,]*

'azīz: Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez.

Sakla 'ışkuñ sırrını sīneñde cānuñdan **'azīz** / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*'azīz,]*

'azm itdüm: Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.

Gice gündüz rakīb-i dīv saña mahrem olalıdan / Gönül mülkine **'azm itdüm** nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*'azm itdüm, -dü, -m*]

'azm-i kāf eyler: Kaf dağına yönelmek / Kaf dağına gitmeye azmetmek.

Ḳanā'at ihtiyār iden aña lā-büd gelür 'uzlet / Görinmez kimseye 'Ankā gibi ol **'azm-i Ḳāf eyler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*'azm-i kāf eyler, -r*]

'azm-i şām ider: Şam'a doğru azmetmek, yönelmek.

Mısr-i hüsnüñ haḳkıçün cānā Muhibbī ḥastadur / Her kaçan kim zülfüñi aña ol **'azm-i Şām ider** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*'azm-i şām ider, -er*]

'azm-i şikâr eyledi: *Avlanmaya karar vermek, ava çıkmaya azmetmek.*

'Azm-i şikâr eyledi ol zülfî 'anberîn / İtse olur Muhibbî'ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*'azm-i şikâr eyledi, -di*]

'azm-i şikâr itseñ: *Ava azmetmek, ava çıkmak.*

Esb-i nâz-ıla kaçan 'azm-i şikâr itseñ şehâ / İtlerüñden olmaga cân-ıla dil eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*'azm-i şikâr itseñ, -se, -ñ*]

'azm-i tebrîz idesin: *Tebriz'e azmetmek / Tebriz'e gitmek, dönmek.*

Muhibbî geşt kıldıñ 'âlemi çün / Olupdur vaqt idesin 'azm-i Tebrîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 5*). [*'azm-i tebrîz idesin, -e, -sin*]

'azm-i yâr itdüm: *Sevgiliye ulaşmaya azmetmek, sevgiliye yönelmek.*

Kalmadı şabr u kararum 'azm-i yâr itdüm yine / Yokdur andan ğayrı çün bu derdinde dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*'azm-i yâr itdüm, -dü, -m*]

âzürde: *Muzdarip, incinmiş, rencide.*

Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çäk eylegil / Ğamzelerden göresin âzürde cânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*âzürde,*]

B

bāb: *Kapı II bir kitabın bölümlerinden her biri II husus, mesele, konu.*

Yüzüme bakmaz oldu āh yine yār-ı cefākārüm / Rakībüm beñze[dü]r yāra beni her **bābdan** geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*bābdan, -dan*]

bāb-ı istiğnāda: *Istiğna kapısı, tok gözlülük kapısı II kayıtsızlık, umursamazlık kapısı.*

Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘āşıkları / **Bāb-ı istiğnāda** gördüm bir ulu dergāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*bāb-ı istiğnāda, -da*]

bāc: *Vergi, büyük ve kuvvetli bir devletin tabiiyeti altında bulunan devlet, beylik vb.nden aldığı para ve hediyeler.*

Ķāfile toğrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy gönül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ **bācıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*bācıdur, -ıdur*]

bād: *Rüzgar, esinti, yel; hava.*

Eger derd-ile āh itsem ruḡ-ı zerdüm görenler dir / Ḥazān evrākına san kim dokunur **bād** revān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*bād,]*

Kāha dönmiş cismüñi ġam hırmeninde āh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı **bāda** getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*bāda, -a*]

Dil perīşān idi āh oldu yine daḡı beter / Sünbülün çünkü müşevveş dokunup **bād** eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*bād,]*

Ḥalka ḡalka sünbülü **bād** esse ditrer her ṡaraf / Sanki bir ṡāvüsdur cevlan idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*bād,]*

Aglayup āh eylesem ġül gibi dilber şād olur / ġülşen içre var mı ġül bārān ile **bād** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*bād,]*

bāda virdi: *Rüzgara vermek, boşa harcamak II bozmak, iptal etmek.*

Va‘de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy dil-fırṡb / Bāda mı virdi ‘aceb kim bilmezem peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*bāda virdi, -di*]

bāde: *Şarap, mey.*

Bāde içse ġayrılar ben içerem ḡün-ı ciger / Ģayret öldürdi beni dildār benden bī-ḡaber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*bāde,]*

Zāhid eydür ġeç Muhibbî **bāde** vü maḡbūbdan / Hīç yakışmaz gönlüme zīrā sözünün serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*bāde,]*

Yıkmadan ġam bu gönül kişverini yāda getir / Sākiyā cānuñ için ehl-i dile **bāde** getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*bāde,]*

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u **bâde** vü şem' ü gül-i hamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*bâde,]*

Bâdeyi rinde virüp 'aşıkâ ma'sûk etegin / Şüfiye zerğ u riya zâhide fetvâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*bâdeyi, -yi]*

Dem olur rind-i harâbâtî olan bir **bâdeye** / Mülk-i effîdün u tâc-ı Hüsrev ü Dârâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*bâdeye, -ye]*

Sâkiyâ gör dehri bî-bünyâddur / **Bâde** sun kim 'ömr hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*bâde,]*

Zâhidâ sanma rumûz-ı 'ışkı hâmililer bilür / **Bâdenüñ** zevk u şafâsını müdâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*bâdenüñ, -nüñ]*

İşigünde yüzini hâk itmek ister bu Muhib / Umar anı kim olasın **bâde** içseñ cür'a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*bâde,]*

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şâdân oldılar / İtdiler vuşlat humından çünki anlar **bâde** nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*bâde,]*

bâde-i hâfız: *Hâfız'ın şarabı // Hâfız-ı Şirâzî 14. yüzyılda yaşamış İranlı şair.*

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ânî dircini / **Bâde-i Hâfız** meger ya câm-ı Câmî itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*bâde-i hâfız,]*

bâde-i hamrâ: *Kırmızı şarap.*

İy Muhibbî **bâde-i hamrâ** dururken gül gibi / Kankı hayvândur ki hayvân gibi her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*bâde-i hamrâ,]*

bâde-i nâz: *Naz şarabı.*

Hiç olur mı nergis-i mestüñ ide baña nazâr / Çün degül hâlî elinden nüş ider **bâde-i nâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*bâde-i nâz,]*

bâd-ı âh-ıla: *Ah rüzgarı.*

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrağını / **Bâd-ı âh-ıla** muhâlif anı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [*bâd-ı âh-ıla, --ıla]*

bâd-ı âhumdan: *Ah rüzgarı.*

Kaçan kim **bâd-ı âhumdan** o zülf-i 'anber-feşân ditrer / Gidüp 'aqlum gelür hayret bu cismüm içre cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*bâd-ı âhumdan, -umdan]*

Bilmez iken hürmen-i gamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm **bâd-ı âhumdan** anı bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*bâd-ı âhumdan, -um, -dan]*

Nigârâ süz-ı 'ışkuñla yakar dil her zamân âteş / Sakıngıl **bâd-ı âhumdan** ider bir gün ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*bâd-ı âhumdan, -um, -dan]*

bād-ı āhumla: *Ah rüzgarı.*

Baħr-ı eşkümde niçe ğarķ olmasun dil zevrakı / **Bād-ı āhumla** temevvüc eyleyen deryāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*bād-ı āhumla, -umla*]

Baħr-ı eşküm **bād-ı āhumla** telâtuımlar urur / Yürürüz içinde bî-pervā anuñ balıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*bād-ı āhumla, -um, -la*]

Baħr-ı eşküm başdan aşdı ğarķ ider āħir beni / **Bād-ı āhumla** ider deryālayın her dem ħurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*bād-ı āhumla, -um, -la*]

bād-ı hazân: *Sonbahar rüzgarı.*

Bāğ u rāğı ser-te-ser geşt itdi çün **bād-ı hazân** / Her yaña kılsañ nazar berk-i şecer pā-māl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*bād-ı hazân,*]

bād-ı hazânı: *Sonbahar rüzgarı.*

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāt / **Bād-ı hazânı** yād idüben eyle ihtiyāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1*). [*bād-ı hazânı, -ı*]

bād-ı hevâ: *Bedava // arzu ve heves yeli.*

Timār-ı ğamda cem' kılup naqd-i eşki dil / Ğam hâşılını kendüye **bād-ı hevâ** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*bād-ı hevâ,*]

bād-ı müşğ-āmîzi: *Miske bulaşmış ve anber saçan yel, rüzgâr.*

Bād-ı müşğ-āmîzi 'anber yağdurur / Zülfüne beñzer ki dāyim şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [*bād-ı müşğ-āmîzi, -i*]

bād-ı sabâ: *Sabah rüzgarı.*

Şāne gibi pāralansa tañ mıdur bu cān u dil / Her seher **bād-ı şabâ** zülfını yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*bād-ı şabâ,*]

Eyledi dehrüñ dimāğını mu'aţtar büy-ıla / Kim meger **bād-ı şabâ** zülfindeki bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*bād-ı şabâ,*]

İy **bād-ı şabâ** hāk-i derin iki gözümçün / Luţf eyle getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [*bād-ı şabâ,*]

Āhum tolanur gice vü gündüz ser-i küyın / İy **bād-ı şabâ** sanma ki sensüz eşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [*bād-ı şabâ,*]

İy **bād-ı şabâ** getüresin hāk-i derinden / Sanma ki Muhibbî anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [*bād-ı şabâ,*]

bād-ı sabānuñ: *Sabah rüzgarı.*

Gördüm ki yine **bād-ı şabānuñ** eşeri var / Ugradı meger küy-ı nigāra haberı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*bād-ı şabānuñ, -nuñ*]

bād-ı sehergāh: *Seher yeli.*

Hāk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / Kandadır ‘aceb **bād-ı sehergāh** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3*). [*bād-ı sehergāh,]*

bād-ı subh: *Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.*

Küy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy **bād-ı şubh** / Eyledüñ ‘ālem dimāğını mu‘athtar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*bād-ı şubh,]*

bāğ: *Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.*

Åhum sehābı ger dōke bārān-ı eşkümi / Bu sīne **bāğ**ı gül bitürür lālezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*bāğ, -ı*]

Mürde-i cānā Muhibbî olmadan cismüñ kefen / Göñlüñ ü gözün açılsun çın sehergeh **bāğ**a var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*bāğ, -a*]

Döşedi zümrüt bisātını benefşe **bāğda** / Nev-bahā[r] ile bu demde oldı ‘ālem lālezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*bāğda, -da*]

Cām-ı la‘lin nüş ider **bāğ** içre her dem lāleler / Nergis-i şehlä elinde sāğar-ı zerrīn tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*bāğ,]*

N’eylerem gülzārı sensüz baña olmışdur hārām / Bu cihān **bāğında** göñlüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*bāğında, -ı, -n, -da*]

Sīnesi **bāğında** kim dikdi maħabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü ğamdan özge berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*bāğında, -ı, -n, -da*]

H‘āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftālūsın / Girilür **bāğ**a kaçan kim görseler bāğbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*bāğ, -a*]

Sīne **bāğına** Muhibbî yaş dōker geh hūn-ı dil / Bitürür güller temāşā eyle reng-ā-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*bāğına, -ı, -n, -a*]

Nev bahār oldı göreydük diyü dildāruñ yüzün / Gözlerinden yaş dōkerler gice gündüz **bāğlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [*bāğlar, -lar*]

Eger nāz-ıla **bāğ**a seyre gelse / Koya pāyına ser serv-i ser-efrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4*). [*bāğ, -a*]

Cihān **bāğında** çün yār eksük olmaz / Anuñçün āh-ıla zār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*). [*bāğında, -ı, -n, -da*]

Yārı ağıyar-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihān **bāğında** bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*bāğında, -ı, -n, -da*]

Sīnesine her ki kesdi nā‘l ü yakdı tāze dāğ / Eylemez **bāğ**a nazar seyr-i gülistān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*bāğ, -a*]

Dilberüñ ağıyarı bî-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihân **bâğında** hîç bir gül biter mi hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*bâğında, -i, -n, -da*]

Sinede yir yir elifler serv ü dâğum lâleler / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen **bâğ-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*bâğ-ımuş, --i, -muş*]

Hüsni **bâğına** irişdüñ eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış güneşde uyumuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [*bâğına, -i, -n, -a*]

Bâğda zülfüñ benefşe görelî / Boynın egmiş baş aşaga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6*). [*bâğda, -da*]

Sen güzeller şâhınuñ pâyına îşâr itmege / **Bâğda** eyler ağaçlar dirhem ü dînâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4*). [*bâğda, -da*]

bâğ: Bağ, ip // Saç bağı, toka.

Eyledi dehrüñ dimâğını mu‘athtar bûy-ıla / Kim meger bād-ı şabâ zülfindeki **bagın** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*bagın, -i, -n*]

bâğ ara: Bahçe içinde, bahçede.

Saçı sünbül ‘ârızı yâruñ gül-i hâmrâ geçer / **Bâğ ara** serv-i sehîden kâmeti a‘lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*bâğ ara,]*

bâğ u gülistân: Bağ ve bahçe. // Gül bahçesi (cennet).

Sâkin-i küyuñ olan **bâğ u gülistân** istemez / ‘Ârızuñ gören o hergiz hür u ğilmân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*bâğ u gülistân,]*

bâğ u râğı: Bahçe ve çimenlik.

Bâğ u râğı ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı hâzân / Her yaña kılsañ nazâr berk-i şecer pâ-mâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*bâğ u râğı, -i*]

bâğbân: Bağcı, bahçıvan.

Bâğbâna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bâğ-ı hüsni içre biten ol kâmet-i bālâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*bâğbâna, -a*]

H’âba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftâlüsün / Girilür bâğa kaçan kim görseler **bâğbân** uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*bâğbân,]*

bâğbân-ı çeşmi: Göz bahçıvanı. // Sevgilinin güzellik bahçesinde (yüz), göz buranın bahçıvanı olarak düşünülmüş.

Bâğ-ı hüsni üzre asmış zülfini perr-i ğurâb / **Bâğbân-ı çeşmi** yatmış sanki h’âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*bâğbân-ı çeşmi, -i*]

bağdâd: Bağdat şehri.

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz **Bağdād** revnaķ akmasa öñinde Şať (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*bağdād,]*

Mısr-ı hüsnüñde gözümüñ biri oldı nehr-i Nıl / Eyledüñ **Bağdād** küyuñda birini cüy-ı Şať (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*bağdād,]*

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān / Nite kim **Bağdād** şehri içre akar nehr-i Şať (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*bağdād,]*

bāğ-ı dilde: *Gönül bahçesi.*

Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm her sū revān olsa / Hıyāl-i kaddi **bāğ-ı dilde** bir serv-i bülendümdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1048, Beyit 2*). [*bāğ-ı dilde, -de]*

bāğ-ı hüsn: *Güzellik bahçesi.*

Bāğbāna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / **Bāğ-ı hüsn** içre biten ol kāmēt-i bālāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*bāğ-ı hüsn,]*

Bāğ-ı hüsn içre eger seyr itse ol serv-i hırām / Cū yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*bāğ-ı hüsn,]*

bāğ-ı hüsnî: *Güzellik bahçesi.*

Bāğ-ı hüsnî üzre asmış zülfini perr-i gurāb / Bāğbān-ı çeşmi yatmış sanki h̄‘āb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*bāğ-ı hüsnî, -i]*

bāğ-ı hüsninde: *Güzellik bahçesi.*

Bāğ-ı hüsninde virür ğayra sulu şeftālular / ‘Āşık-ı dil-ħaste ger varsa aña ayvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*bāğ-ı hüsninde, -inde]*

Bāğ-ı hüsninde nigāruñ eyle zülfinden hāzer / Basma dūnbālını ejderdür ki yatmış uyumış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*bāğ-ı hüsninde, -i, -n, -de]*

Bāğ-ı hüsninde nigāruñ lebleri rengīn imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*bāğ-ı hüsninde, -i, -n, -de]*

bāğ-ı hüsnüñ: *Güzellik bahçesi.*

Ağlamayınca gelüp sen gül gibi açılmaduñ / **Bāğ-ı hüsnüñ** dōstum sanma ki bārān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*bāğ-ı hüsnüñ, -üñ]*

Bāğ-ı hüsnüñ bülbülidür murğ-ı cān medhūñ okur / Ko raķīb-i mākiyānuñ yiridür ancak kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*bāğ-ı hüsnüñ, -üñ]*

bāğ-ı hüsnüñ: *Güzellik bahçesi.*

Bu Muhibbī **bāğ-ı hüsnüñ** her kaçan medh eylese / İy gül-i ra‘nā aña kim bülbül-i güyā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*bāğ-ı hüsnüñ, -üñ]*

bāğ-ı hüsnünde: *Güzellik bahçesi.*

Bāğ-ı hüsnünde nedür zülfüñle cānā haṭ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*bāğ-ı hüsnünde, -üñ, -de*]

İy saçı sünbül lebi gonca yañağı verd-i ter / **Bāğ-ı hüsnünde** olupdur gözlerüm yaşı maṭar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*bāğ-ı hüsnünde, -üñ, -de*]

Çünkü tutduñ **bāğ-ı hüsnünde** bu gönüm düzdini / Eyle aña gel siyāset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*bāğ-ı hüsnünde, -üñ, -de*]

Bāğ-ı hüsnünde gönül düzdin giriftār eyledüñ / Çeşm-i cellāduñ ya ḳatlı itsün anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*bāğ-ı hüsnünde, -üñ, -de*]

bāğ-ı hüsnüne: *Güzellik bahçesi.*

Eyledüm anuñ-ıçun göz yaşını āb-ı revān / **Bāğ-ı hüsnüne** bu vech-ile girem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [*bāğ-ı hüsnüne, -üñ, -e*]

bāğ-ı irem: *İrem bahçesi, cennet bahçesi II Ād kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

Gül yüzüñsüz ‘āleme kılmaz nazar cān bülbülü / Gülşen ü **bāğ-ı irem** küñhen görünür yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [*bāğ-ı irem,]*

bāğ-ı irem: *İrem bahçesi, cennet bahçesi II Ād kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

Gülşen-i küyü baña **bāğ-ı irem** gibi gelür / Haḳ naşīb eyler-ise aña irem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [*bāğ-ı irem,]*

bāğ-ı iremdür: *İrem bahçesi, cennet bahçesi II Ād kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

Getür sākī şarāb-ı ergüvānı / Gül eyyāmı cihān **bāğ-ı iremdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5*). [*bāğ-ı iremdür, -dür*]

bāğ-ı iremdür: *İrem bahçesi, cennet bahçesi II Ād kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

Muğannī al ele sāzuñı söylet / Nazar kıl ‘āleme **bāğ-ı iremdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3*). [*bāğ-ı iremdür, -dür*]

bagır: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

Ğamz oklarıyla sīne vü dil şerḫa yaradur / **Bagrumı** eger sorar-ısañ pāre pāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*bagrumı, -um, -ı*]

İy kaşı ya atagör iç ḳabzadan ğamz okların / Sīnemi delşün varup **bagrumda** itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*bagrumda, -umda*]

- Hasretiyle dāğ-ı sînem hem bu **bagrum** başludur / Ger sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*bagrum, -um*]
- Şarâb itmiş gözüm yaşın kebâb eyler bu dil **bagrın** / Gele derd ü belâ diyü oturmuş mihmân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*bagrın, -ın*]
- Döne döne yanmayan bilmez nedür ahvâl-i ‘ışk / İy Muhibbî hâlünü **bagrı** kebâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*bagrı, -ı*]
- Rüşen itmege çerâğın tekye-i ‘ışkuñ müdâm / Tuhfе iletür bu gönül **bagrındaki** yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [*bagrındaki, -ı, -n, -da, -ki*]
- Derün-ı sîned **bagrum** ser-â-ser pāralanmışdur / Anuñçün gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*bagrum, -um*]
- Çeşm-i pür-hünü ele hançer aldan döstlar / Kaşdı budur **bagrum** içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*bagrum, -um*]
- Gözlerüm yaşın şarâb u **bagrumı** itdüm kebâb / Hây-i dilde çün hâyâl-i dilrübâ mihmân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*bagrumı, -um, -ı*]
- Bilmedüm **bagrı** Muhibbî dilberün âhen midür / Raħm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*bagrı, -ı*]
- Eger çäk itse **bagrum** tığ-ı gamze / Ne gam müjgânı nâvekdür ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*bagrum, -um*]
- İy Muhibbî ‘âşıkuñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ **bagrında** çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [*bagrında, -ı, -n, -da*]
- Görelî dîde haṭ-ı sebzünü yaşın yiñemez / Ah ider derd-ile **bagrındaki** başın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*bagrındaki, -ı, -n, -da, -ki*]
- Biz ezel bezminde ‘ışkuñla senün hem-demlerüz / Nây-veş **bagrı** delük bir niçe şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [*bagrı, -ı*]
- Bir nazarla sînesin **bagrın** delen ‘âşıklarun / Şol kemân ebrü güzelün gamzekârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*bagrın, -ı, -n*]
- İy Muhibbî ‘âşıkuñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ **bagrında** çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [*bagrında, -ı, -n, -da*]
- Bagrumı gerçi ki biñ päre kılır tığ-ı cefâ / Eksük olmadı bunuñla yine bir päre heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [*bagrumı, -um, -ı*]
- Tekye-i ‘ışka gönül kandîl cānumdur fitil / Anı rüşen eyleyen **bagrumda** olan yag-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*bagrumda, -um, -da*]
- Dil fitilin yakmaga kandîl-i ‘ışk içre müdâm / Yaş yirine **bagrı** yagı ile üstin yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*bagrı, -ı*]
- ‘Âşıkuñ taglarca **bagrı** üzre başı var-ıymış / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*bagrı, -ı*]
- Eşküm ile tolsa çeşmüm sāğarı olmaz ‘aceb / Aña **bagrumdan** akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*bagrumdan, -um, -dan*]

Sineme uralı ğamz oklarını / Yüregüm **bagrum** olupdur tolu baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4*).
[*bagrum, -um*]

Kim ki el komak dilerse zülf-i ‘anber-bārına / Göreyim kim pāralansun **bagrı** anuñ şāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [*bagrı, -ı*]

Sen çemen seyirin iderseñ dōstlar aġyār-ıla / N’içün olmasun Muhibbî derdmendüñ **bagrı** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*bagrı, -ı*]

Hasret ile dem-be-dem çıkar benüm **bagrumda** baş / Anuñ için turmayup akar gözümden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*bagrumda, -um, -da*]

Ruġlaruñ şevkiyle ister pīrehen çāk ide gül / Lāleler de ‘ışkuña **bagrını** yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*bagrını, -ı, -n, -ı*]

Ġam-ı ‘ışkuñ deleli nā gibi **bagrumı** benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*bagrumı, -um, -ı*]

bagla: İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diğer bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvâne dili / Ya’nî Mecnûn-şıfat başına sevdâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*bagla,]*

Ka’be-i vaşluña mahmil **baglasa** dil hâcî-vār / Bu Muhibbî inler ol vādîde mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [*baglasa, -sa*]

Metn-i hüsünüde haţuñ haţâtı yazmış hâşiye / Şerh idüp evrāk-ı gülden taze defter **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*baglamış, -miş*]

Naẓm ider lü’lü’ dişüñ la’l lebüñ evşāfını / Rişte-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*baglamış, -miş*]

Āhdan zencîr idüp bu gönlümüñ kandıline / Yakmaga ğam meclisinde ya’nî micmer **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [*baglamış, -miş*]

Zülfî zencîrine asmış san zaķan kandıline / Cān u diller yakmaga ya’nî ki micmer **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*baglamış, -miş*]

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşfında cānā taze defter **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*baglamış, -miş*]

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tācına ya’nî dürr ü gevher **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*baglamış, -miş*]

bagla: Meydana getirmek, teşkil etmek.

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yārān şevkine / Tāze taze gül gibi rengin ğazeller **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*baglamış, -miş*]

bagla: (Bir kimseyi / şeyi bir yerden) Ayrılamayacak duruma getirmek.

Genc-i hüsne zülfini dilber girihler **baglamış** / Sanasın zencîr-ile biñ başlu ejder **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*baglamış, -miş*]

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler **baglamış** / Genc-i hüsünin hıfz için gūyā bir ejder **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*baglamış, -miş*]

bagla: *Kumaş, ip, tel gibi şeyleri uçlarını birbiri arasından geçirmek sûretiyle düğümlemek.*

Genc-i hüsne zülfini dilber girihler **baglamış** / Sanasın zencîr-ile biñ başlu ejder **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*baglamış, -miş*]

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler **baglamış** / Genc-i hüsünin hıfz için gūyā bir ejder **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*baglamış, -miş*]

baglan: *Bağlamak, kapatmak.*

Hüsnuñün mecmū'asından bir varak şerh eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u dîvān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*baglanur, -ur*]

Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa ol nigār / Kelle-i 'uşşākdan ser-cümle meydān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*baglanur, -ur*]

baglan: *İp, bağ gibi bir vâsita ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak.*

Çîn-i zülfünde didüm n'îçün dil ü cān **baglanur** / Didî kâfir destine girse müselmān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*baglanur, -ur*]

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şāhını / Ehl-i dilden her seher kūyında dîvān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*baglanur, -ur*]

baglan: *İp, bağ gibi bir vâsita ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak // Esir alınmak, alıkoyulmak.*

Çîn-i zülfünde didüm n'îçün dil ü cān **baglanur** / Didî kâfir destine girse müselmān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*baglanur, -ur*]

baglan: *Önüne engel konmak, kapatılmak.*

Şu'le-i āhum görünür her seher sanmañ şafağ / Her gice dūd-ı dilümden rāh-ı keyvān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*baglanur, -ur*]

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / Hār u hēsle kim görüpdür rāh-ı 'ummān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*baglanur, -ur*]

baglan: *İp, bağ gibi bir vâsita ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak // (Bir kimseye veya şeye) Yakınlık duymak, ısınmak, sevgi beslemek.*

Baglanup dil zülfüñün bendine şeydālık sever / İy saçı leylî olan Mecnūn rüsvālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*baglanup, -up*]

Zülfi zencîrinde çün **baglandı** sevdāyî gönül / Dōstlar hüşyār olur sanmañ dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*baglandı, -dı*]

Mu'aṭtar zülfine yāruñ n'ola **baglansa** cān u dil / Mu'anber kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*baglansa, -sa*]

Kankı dil kim **baglanup** zülfüne ide ihtîşâş / Bulmayısardur ebed zencîr-i gâmdan ol hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*baglanup, -up*]

baglu: Bağlı, bağlanmış olma.

Cân gözün aç bir nazar ol zülf-i ‘anber-şâyı gör / Her kılinda **baglu** yüz biñ ‘âşık-ı şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*baglu,]*

Dilberüñ zülfinde **baglu** niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse olur nâz eyler istiğnâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*baglu,]*

Leylî zülfünü göreliden döstüm mecnûnuñam / **Bagludur** boynumda zencîr ayagumda künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*bagludur, -dur*]

Kuluñam boynı **baglu** pâdişâham / Her ne itseñ bu bende fermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*). [*baglu,]*

Şi‘rümün her beyti güldür hâttı sünbünden nişân / İy Muhibbî sünbüle **baglu** gazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*baglu,]*

bagrı hün tola: Bağrı kan olmak: çok ıstırap çekmek, yüreği parça parça olmak.

İñilerse bu Muhibbîyi ‘aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişünün bagrı tola hün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*bagrı hün tola, -a*]

bagrı taş: Taş bağırlı, taş kalpli, merhametsiz II sevgili.

Her ne deñlü zârı kılsam âh u feryâd eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazar ol **bagrı taş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*bagrı taş,]*

bagrı taş: Taş bağırlı, taş kalpli, merhametsiz II sevgili.

Yakma cevr-ile cefâ-y-ıla beni iy **bagrı taş** / Çünkü rahmuñ yok baña n’içün olursın dil-hırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*bagrı taş,]*

bagrı yanukdur: Bağrı yanık: çok ıstırap çekmiş, acı görmüş, dertli, kederli, bagrı kara.

Benüm gibi meger cânâ yüzüne lâle ‘âşıkdur / Anuñçün dâğ-ı miñnetle dem-â-dem **bagrı yanukdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*bagrı yanukdur, -dur*]

bagrına basar: Kucağına almak, kollarıyla sıkıca sarmak; birini sevgi ve şefkatle yanına alıp korumak, ilgi göstermek.

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*bagrına basar, -ar*]

bagrıni delüp: Bağrıni delmek, çok dokunmak, içine işlemek.

Bagrıni yir yir delüp feryâda çün bil bagladı / İşidelden döstlarını nâle vü efğânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [*bagrıni delüp, -üp*]

bagrum yandı: *Bağrı yanmak; üzüntü çekmek, çok acı duymak.*

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sînedede her bir kılum efgânlar eyler hem çü saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*bagrum yandı, -um, -dı*]

bagruma taş basayın: *Bağrına taş basmak: sesini çıkarmaksızın her türlü acıya katlanmak.*

Niçe bir hicr iline gönderesin / Basayın çäre nedür bagruma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5*). [*bagruma taş basayın, -a, -y, -in*]

bahâ: *Kıymet, değer, bedel.*

Cân nağdı-y-ıla tâlîb olup büse istedüm / Didüm ki lebûñ öpmege cânâ **bahâ** nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*bahâ,]*

Bahâ sordum metâ‘-ı la‘l-i yâra / Didiler nağd-i cânâ râyegândurh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2*). [*bahâ,]*

İy Muhibbî büsesine nağd-i cân-ıla hârîd / Olmuşam dürlü **bahâya** yâr bâzâr eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [*bahâya, -y, -a*]

bahâ virdüm: *Kıymet, değer vermek II bir alışverişte karşılık vermek, alınan şeyin değerine karşılık vermek.*

Cân virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahâ / Dü cihânı bile virseñ aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*bahâ virdüm, -dü, -m*]

bahâr: *Bahar mevsimi, ilkbahar.*

Ĥüsnüñ **bahârına** göre iy lâle-ruh senüñ / Neşv ü nemâ-yı bağ-ı irem bir numünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*bahârına, -ı, -n, -a*]

Bahâr irdi Muhibbî geşt-i bağ it / Bu demler guşsa gönülden gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*bahâr,]*

Görenler seyl-i eşkümi diye şahrâ-yı sînemde / **Bahâr** eyyâmıdır beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*bahâr,]*

Bahâr eyyâmı gül devri irişdi / Geçürme ‘ömri meysüz kim hebâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*bahâr,]*

Bahâr irişdi gel vaqt-i çemendür / Cihân bülbül üninden pür nağamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [*bahâr,]*

Gül ü mül şoĥbetin fevt itme sâkî / Bilürsin kim **bahârıñ** sür‘ati var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*). [*bahârıñ, -ıñ*]

Gül ruĥlarıñ koyup dil meyl eylemez cinâna / Terk eyleyüp **bahârı** ‘ârif ĥazâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*bahârı, -ı*]

Bahâr eyyâmı gül devrinde zâhid / İder mi hiç meye ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*bahâr,]*

Giceler hüsnuñ **bahārın** fikr idüp āh eylesem / Çın seher bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3). [bahārın, -ı, -n]

bahār oldı: Bahar olmak, bahar mevsiminin gelmesi.

Çün **bahār oldı** açıldı her taraftan lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyn piyāleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1). [bahār oldı, -dı]

bahār-ı hüsnuñe: Güzellik baharı.

Bahār-ı hüsnuñe karşı benüm serv-i hıramānum / Akar cūlar gibi her dem gözüm yaş bulanuktur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2). [bahār-ı hüsnuñe, -üñ, -e]

bahā-yı vasl: Kavuşmanın fiyatı, kıymet, değeri.

Bahā-yı vaşl eger alsa gözümden / Bu dehri sanmañuz pür sīm kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4). [bahā-yı vaşl,]

bahr: Deniz.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevāhiri / Ğavvāş-vār sen de o **bahr** içre taladur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2). [bahr,]

Bahra döndi göz yaş çēşmüm olalıdan şādef / Didiler dürlər bulunur çün anuñ deryāsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3). [bahra, -a]

Gözleri āhū olaldan oldı zülfi müşk-i Çın / Ya leñāfet **bahrı** üzre görinen ‘anber midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2). [bahrı, -ı]

Dür dişün yādına talsam ger ma‘ānī **bahrına** / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmeden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2). [bahrına, -ına]

Ĥasretiyle dāğ-ı sīnem hem bu bagrum başludur / Ger sorarsañ **bahra** nisbet eşk-i çēşmüm yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1). [bahra, -a]

Maħabbet **bahrına** taldum sözüüm dürr-i ma‘ānīdür / Anuñçün ehl-i ‘ışkuñ dāyımā vird-i zebānidur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1). [bahrına, -ına]

Ko daksun rişteyi cāna Muħibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ānī **bahrına** talup çıkarduñ dür gibi sözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5). [bahrına, -ı, -n, -a]

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / Yaşum **bahrına** san ‘ummāna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4). [bahrına, -ı, -n, -a]

Bahr-ı tab‘umdan çıkardum yine ma‘nā gevherin / Dil yine ğavvāş olup buldı o **bahra** iħtişāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4). [bahra, -a]

İy Muħibbî tal ma‘ānī **bahrına** ğāvvaş-vār / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola ĥāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5). [bahrına, -ı, -n, -a]

Eşk-i çēşmüm ğarka virmişken ser-ā-ser ‘ālemi / Bu gönül pervā yimez olmuş o **bahr** içinde bañ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [bahr,]

bahr olalı: *Deniz haline gelmek; deniz gibi olmak.*

Baħr olalı sirişküm ğarķ oldu anda cismüm / Mevc urduĝınca her dem yaşum ħabāba beñzer (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*baħr olalı, -alı*]

bahr oldı: *Deniz haline gelmek; deniz gibi olmak. // Çok olmak, çoĝalmak.*

Baħr oldı gözüm yaşı telātumlar iderse / Āħum yilidür dokına kemdür eser itmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*baħr oldı, -dı*]

bahr u ber: *Deniz ve kara l bütün varlık âlemi; kâinat.*

Aña beñzer bir perī yok kanda kaldı ādemī / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir **baħr u ber** (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 2*). [*baħr u ber,]*

bahr-i bī-pāyān: *Uçsuz bucaksız deniz.*

Tañ mı cüş itse Muħibbī āħ-ıla deryā-yı eşķ / Rūzigār esdükçe kim dir **baħr-i bī-pāyān** uyur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*baħr-i bī-pāyān,]*

bahr-ı dilden: *Gönül denizi.*

Baħr-ı dilden çıkarup ğavvāř olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yārān hemān ezberlemiş (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 4*). [*baħr-ı dilden, -den*]

bahr-i eşķ: *Gözyaşı denizi.*

Niçe yıldur **baħr-i eşķ** iĝre řināverlik ider / Yoħsa ol deryāda bu gönüm benüm balık mıdur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*baħr-i eşķ,]*

Baħr-i eşķ iĝre sefne-i dil / Seyr ider keřti-yi Nūħ’umdur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*baħr-i eşķ,]*

bahr-ı eşķüm: *Gözyaşı denizi.*

Baħr-ı eşķüm başdan aşdı ğarķ ider āħir beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem ħurūř (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*baħr-ı eşķüm, -üm*]

Baħr-ı eşķüm iĝre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi ħün girdāb-ı ‘iřķa aña ne mümkin ħalāř (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*baħr-ı eşķüm, -üm*]

bahr-ı eşķüm: *Gözyaşı denizi.*

Baħr-ı eşķüm bād-ı āhumla telātumlar urur / Yürürüz iĝinde bī-pervā anuñ balıklaruz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*baħr-ı eşķüm, -üm*]

bahr-ı eşķümde: *Gözyaşı denizi.*

Baħr-ı eşķümde niĝe ğarķ olmasun dil zevrakı / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen deryāyı ĝör (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*baħr-ı eşķümde, -ümde*]

bahr-ı ğam: Dert, keder denizi.

Muhibbî düşeli **bahr-ı ğam** içre / Şadef çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*).
[*bahr-ı ğam,]*

Bir bencileyin var mı bu **bahr-ı ğam** içinde / Bir sencileyin dişleri şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*bahr-ı ğam,]*

bahr-ı ğama: Dert, keder denizi.

İy Muhibbî bu gözüm merdümi ğavvâş gibi / Taluban **bahr-ı ğama** dürr-ile mercân getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*bahr-ı ğama, -a]*

bahr-ı ğamdan: Dert, keder denizi.

Bahr-ı ğamdan hîç halâş olur mı bu dil zevrakı / Her taraftan eşkümi bu gözlerüm deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*bahr-ı ğamdan, -dan]*

bahr-i ‘ışk: Aşk denizi.

Niçe yıldur **bahr-i ‘ışk** içre şinâverdür gönül / Sanma ancak suda yüzmek murğâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*bahr-i ‘ışk,]*

Hâşilum yok gevher-i eşkümdür ancak hâşilum / Niçe yıllar **bahr-i ‘ışk** içinde kim oldum ğavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [*bahr-i ‘ışk,]*

bahr-i ‘ışka: Aşk denizi.

Döstlar mevc-i belâ ekstük degül şimden girtü / **Bahr-i ‘ışka** lücce-i efkâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*bahr-i ‘ışka, -a]*

Dil zevrakımı saldum derdâ ki **bahr-i ‘ışka** / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*bahr-i ‘ışka, -a]*

bahr-i ‘ışkuñ: Aşk denizi.

İy Muhibbî kimse irmez **bahr-i ‘ışkuñ** ‘umkına / Gerçi mâhîler gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*bahr-i ‘ışkuñ, -uñ]*

bahr-i ‘ışkuñdan: Aşk denizi.

Bahr-i ‘ışkuñdan halâş olur mı bu dil zevrakı / Eşk-i çeşmüm oldı deryâ ortada girdâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*bahr-i ‘ışkuñdan, -uñ, -dan]*

bahr-i ma‘ânîye: Manalar denizi.

Nazm içinde olasın tâ ki gönül sen ğavvâş / Talagör **bahr-i ma‘ânîye** çıkar gevher-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*bahr-i ma‘ânîye, -y, -e]*

baħr-ı ıab'umdan: Yaradılış denizi.

Baħr-ı ıab'umdan ııkardum yine ma'nā gevherin / Dil yine ğavvāř olup buldı o baħra iħtiřāř (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 4*). [*baħr-ı ıab'umdan, -um, -dan*]

baħřāviř: Bağışlama, ihsan.

İy müderris bil Haķ'uñ **baħřāyiřidür** fenn-i 'ıřķ / Kesb ile ğirmez ele ne ğod kitābiler bilür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*baħřāyiřidür, -i, -dür*]

baħs itmeĝe: Sözüñü etmek, bahsetmek, anlatmak, konuşmak, üzerine söz söylemek.

Kimseler kādir deĝüldür 'ıřķdan **baħs itmeĝe** / Feylesof-ı deħr olanlar eylemişlerdür ħirās (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*baħs itmeĝe, -meg, -e*]

baħt: Allah tarafından ezelde belirlendiĝi kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tālih, ikbal, şans.

Īāl-i siyehi eyleye bu **baħtumı** tīre / Salınsa kaıan boynına ol zülf-i siyeh-pūř (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 2*). [*baħtumı, -um, -ı*]

Miħr ile bir kez naıar kıldı baña ıeşmiyle yār / ıok şükür kim tāli'üm 'ālemde **baħtum** var imiş (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*baħtum, -um*]

baħt-ı kāmrānum: Baħtiyar, kutlu talih, şans.

Sāye salsa dir-idüm ben ħāke ol serv-i sehī / Tāli'üm sa'd oldı **baħt-ı kāmrānum** var imiş (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*baħt-ı kāmrānum, -um*]

baħt-ı siyāħı: Kara baht, kötü talih.

Ne kılsun 'āřıķuñ **baħt-ı siyāħı** řām-ı miħnetde / şeb-i ħicre nihāyet yok ki ħiı řubħ-ı viřāl olmaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*baħt-ı siyāħı, -ı*]

baħt-ı siyehkārüm: Kötü talih, kara baht.

Küyına varmaga sanmañ kim beni yārüm komaz / Tāli'ümdür dōřtlar **baħt-ı siyehkārüm** komaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*baħt-ı siyehkārüm, -um*]

baķ: Bakmak, ĝörmek, dikkat etmek.

şol eşir-i 'ıřķ olan abdāla **baķ** gel ħusrevā / Baş aıup serverlik ider 'āleme sultān olur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*baķ,*]

Mekr-i cihāna **baķ** ki füsün u fesānedür / Aldanma bu fesāneye ıün hep füsün geıer (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 4*). [*baķ,*]

Bakuñ bu dāĝuma küh-ı ĝam iıre / Benüm ĝibi peleng-i mişe olmaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*bakuñ, -uñ*]

bak: Bakmak / Bir tarafa doğru olmak.

Deyr-i hüsninde kaşı peyvestesi ol kâfirün / Cānib-i şarka **bakar** san kâfiri mihrâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4). [bakar, -ar]

bak: Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek, itibar etmek, ilgi göstermek, meşgul olmak.

Sîret gözedüp şürete **bakmadı** Muhibbî / Şâhib-nazar olan kişi lâ-büd hüner ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5). [bakmadı, -ma, -dı]

Bakar mıydı baña ol yâr-ı bed-hû / Yaşum sîm olmasa idi yüzüm zer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2). [bakar, -ar]

Eşk-i çeşmümüz yiter cām-ı şarāba **bakmazuz** / Dil ğidāsı var-iken sîh-i kebāba **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1). [bakmazuz, -maz, -uz]

Eşk-i çeşmümüz yiter cām-ı şarāba **bakmazuz** / Dil ğidāsı var-iken sîh-i kebāba **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1). [bakmazuz, -maz, -uz]

Gün yüzün birle kamer alnuñ yiter ‘aşıklara / Gice gündüz âfitāb u mäh-tāba **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3). [bakmazuz, -maz, -uz]

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur pîr ü cevān / Didi biz meh-rûlaruz şeyh-ile şāba **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4). [bakmazuz, -maz, -uz]

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişāl / Ara dil vîrānesin dime hārāba **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5). [bakmazuz, -maz, -uz]

Bakmazuz herġiz gerekmez aţlas u dîbā hārîr / Üstümüzden eksük olmasun hemān peşmînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3). [bakmazuz, -maz, -uz]

Cürümüne benüm **bakmayuban** itdi şefā‘at / Bu luţf-ıla bu keremi bir beşer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7). [bakmayuban, -ma, -y, -uban]

‘Aşıkuz derdüñ kabûl itdük devāya **bakmazuz** / Her ne deñlü eyleseñ cevır ü cefāya **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1). [bakmazuz, -maz, -uz]

‘Aşıkuz derdüñ kabûl itdük devāya **bakmazuz** / Her ne deñlü eyleseñ cevır ü cefāya **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1). [bakmazuz, -maz, -uz]

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nāgehān / Dañı ol demden berü mihr-ile aya **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2). [bakmazuz, -maz, -uz]

Şāla rağbet eylesek tañ mı hārābāt ehliyüz / Māyil-i dünyā olup tāt u kabāya **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3). [bakmazuz, -maz, -uz]

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Haqq’a nāzırız / Şümme vechu’llāhı gördük mäsivāya **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4). [bakmazuz, -maz, -uz]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nāyduñ göñlüm benüm / Ol sebebden söz ü sāt u çeng ü nāya **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5). [bakmazuz, -maz, -uz]

Gün yüzün şavkınde cānā âfitāba **bakmazuz** / Çün kamer alnuñ yiter biz mähitāba **bakmazuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1). [bakmazuz, -maz, -uz]

Gün yüzün şavkında cānā āfitāba **bakmazuz** / Çün kamer alnuñ yiter biz māhitāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Sāgar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz hūn-ı ciger / Kānī'üz aña anuñçün bu şarāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Şerbet-i la'linden özge 'āşıkā yokdur devā / Gel ṭabībā ko 'ilācı biz cevāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Üstüh'ānum nāya döndi dem-be-dem eyler fiğān / Anuñ-ıçun 'ūd u kānūn u rebāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 4*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Eyleseñ cevır ü cefā gelür Muhibbī'ye vefā / Kāyilüz senden gelen hergiz 'āzāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Bu Muhibbī ḥaṭṭ u ḥāl ü zūlfine kılmaz nazar / **Bakmazuz** naqşına biz bir sāde ruḥsār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

İy Muhibbī tal ma'ānī baḥrına gāvvāş-vār / Olur olmaz gevhere **bakma** gerekdür ola ḥāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*bakma, -ma*]

bak: *Nazar etmek, gözleri bir şey üzerine çevirmek.*

'Işk-ıla olduñsa Mecnūn'a mu'ādil iy gönül / Her neye **baksañ** yazılmış şüret-i Leylā'yı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*baksañ, -sañ*]

Bakamaz oldum güneş ruḥsārına dildāruñ āh / Her kaçan **baksam** nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*baksam, -sa, -m*]

Yāra sundum 'iydgehde gönülümü elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme **bakdı** didi ayvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*bakdı, -dı*]

Keşf kıl yüzden niḳābuñ kılsun 'uşşākuñ nazar / Halk-ı 'ālem **bakmadan** gelmez çü ḥurşide zarar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*bakmadan, -madan*]

Girelden deyr-i ğam içre bu gönülüm erġanūn oldı / Gözümüñ yaşına **baksañ** şarāb-ı erġuvānīdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*baksañ, -sañ*]

Görse zāhid saçmuñ küfrini zūnnār idine / Kibr eger **baksa** yüzi nūrına īmān getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 2*). [*baksa, -sa*]

Biġāne gibi **bakma** bugün iy perī-şifat / Rüz-ı ezelde çünki saña āşınālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*bakma, -ma*]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönülüm çarḥ urur / Hiç diyebilür miyüz kim āsiyāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Her ne gelse saña yigdür ki kānā'at idesin / Bir görine gözüne **bakar-ısañ** çoġ-ıla az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*bakar-ısañ, -ar, --ısa, -ñ*]

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilā bu deñlü miḥnetler saña az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*bakarsın, -ar, -sın*]

Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / Yok olsa cān **baka** hergiz görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*baka, -a*]

‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk **bakan** yüzine / Dir ki ‘âşîkdur anuñ beñzini gör saru-y-ııış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5). [bakan, -an]

Görmesem ‘ârızuñı itme ‘aceb / Güneşe **bakanuñ** olur gözi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3). [bakanuñ, -an, -uñ]

Şem‘-i hüsnine nigāruñ **bakmak** için dün gece / Bāl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervâne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2). [bakmak, -mak]

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekim / **Bak** yār liķāsına ki tā kim gide emrāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2). [bak,]

bak: Nazar etmek, gözleri bir şey üzerine çevirmek.

Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber seni / Cān gözi dāyım cemālūne senüñ **bakmakdadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3). [bakmakdadur, -mak, -da, -dur]

bakam: Kırmızı boya ağacı, bakam ağacı // kırmızılık, kızılık.

Nigārā gözlerüm yaşı **baķamdur** / Anuñcün kim yidügüm derd ü ğamdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1). [baķamdur, -dur]

bakamaz oldum: Bakamaz olmak, bakamamak, bakmaya engel bir şeyin olması.

Bakamaz oldum güneş ruhsārına dildāruñ āh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3). [bakamaz oldum, -du, -m]

bākī: Ebedî, sonsuz.

Vişālūñ çünkü **bākīdür** firākı / Muķarrerdür ki her rūzuñ şebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4). [bākīdür, -dür]

bakıs: Bakmak fiili, bakmak tarzı, nazar.

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yāruñ togrudur / **Bakışından** çeşmi aña ğamze okın togrudur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1). [bakışından, -ından]

bakmaz oldı: Artık bakmaz olmak, önemsememek, ilgilenmemek.

Bakmaz oldı āh kim küsdi bize cānānumuz / İy dirîĝā gidiserdür ğasta tenden cānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1). [bakmaz oldı, -dı]

bāl: Kol, kanat.

Dün gece şem‘-i ruĝına karşı ol meh-pārenüñ / Şubĥ olunca yakmışam pervâne-veş **bāl-ıla** per (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3). [bāl-ıla, --ıla]

Gördüm dutışdum āteşe ol şem‘-i hüsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervâne-veş bu **bālümü** sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2). [bālümü, -üm, -i]

bāl ü per: *Kol kanat.*

Turmaz kafes-i tende şehā murğ-ı dil ü cān / Kūyuña senüñ uçmag-ıçun **bāl ü per** ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*bāl ü per,]*

Şem'-i hüsne iy Muhibbî cān u ser itme dirîğ / **Bāl ü per** yakdı diye dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*bāl ü per,]*

bāl ü per açdı: *Kol ve kanat açmak, kanatlanmak.*

Murğ-ı vahşî gibi siñdi her taraf seyyāreler / Şubh-dem şahbāz-veş çün açdı bāl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*bāl ü per açdı, -dı]*

bāl ü per yakayım: *Kol kanat yakmak, kendini ateşe atmak, tüm varlığıyla aşk ateşinde yanmaya hazır olmak.*

Muhib pervāne-veş ol şem'-i hüsne / Yakayım bāl ü per didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*). [*bāl ü per yakayım, -a, -y, -ım]*

bāl ü per yakdum: *Kol kanat yakmak, kendini ateşe atmak, tüm varlığıyla aşk ateşinde yanmaya hazır olmak.*

Şem'-i hüsne nigāruñ bakmak için dün gece / **Bāl ü per yakdum** kül itdüm kendümi pervāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*bāl ü per yakdum, -du, -m]*

bāl ü perin: *Kol kanat.*

Şem'-i ruhsāruñ görüp yansam yakılsam tañ midür / Şem' gördükçe yakar **bāl ü perin** pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*bāl ü perin, -i, -n]*

bāl ü perrin: *Kol kanat.*

Dün gece tā subh olunca niçe biñ pervānenüñ / **Bāl ü perrin** yanduran ol şem'-i bî-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*bāl ü perrin, -in]*

bāl ü perümdür: *Kol kanat.*

Cān u dil **bāl ü perümdür** yakdı anı nār-ı gam / Varabilmem kūyuña çün bî-per ü bālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*bāl ü perümdür, -üm, -dür]*

bālā: *Uzun, yüksek, yüce.*

Sidreden kāmētüñi biz dağı **bālā** bilürüz / Gülşen-i hüsnuñi de ravzā'dan a'lā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*bālā,]*

Servden gördüm nigārā kāmētüñ **bālā-y-ımuş** / İy hümā-ṭal'at saña menzil felek-fersā-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*bālā-y-ımuş, --y, --ı, -muş]*

bālā evlemis: *Yükseltmek, yukarı kaldırmak.*

Baş çekmiş serv-ı kaddün husrevâ / Sidreden kaddini **bālâ eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 3*). [*bālâ eylemiş, -miş*]

balık: *Balık / Su içinde yaşayan canlı.*

Niçe yıldur baır-i eşk içre şinâverlik ider / Yoğsa ol deryâda bu gönlüm benim **balık** mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*balık,*]

Baır-ı eşküm bād-ı âhumla telâtuımlar urur / Yürürüz içinde bî-pervâ anuñ **balıklaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*balıklaruz, -lar, -uz*]

bāl-ıla perdür: *Kol ve kanat.*

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârı / Yanan pervâne-veş evvel dutışan **bāl-ıla perdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3*). [*bāl-ıla perdür, --ıla-dür*]

bâlin: *Yastık.*

Bister-i gülden yaraşur saña cānâ tekyegâh / Seng-i hārâdan baña **bâlin** ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*bâlin,*]

‘Âşık-ı dil-ı haste kim işigüñi **bâlin** ide / Başını kaldurmayup derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*bâlin,*]

bâlin ü bister: *Yatak ve yastık.*

Taň mı bu ‘âlem serîrinden Muhibbî ‘âr ide / Hâk ü hışt-ı meygede **bâlin ü bister** aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*bâlin ü bister,*]

bām: *Çatı, dam // Kubbe, gök kubbe.*

Çünkü âhîr yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ’ide yok ger felekden yüksek ola **bāmumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*bāmumuz, -umuz*]

baña: *Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.*

Yâr elinden zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd elinden ger içem tiryâk **baña** sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*baña,*]

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger taglamışam / Umaram Hâk’dan ire vaşlı **baña** kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*baña,*]

Kim bilem dir hâl-i Mecnün’ı **baña** sorsun **baña** / Vâdi-i gamda anuñla itmişem bî-had sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*baña,*]

Kim bilem dir hâl-i Mecnün’ı **baña** sorsun **baña** / Vâdi-i gamda anuñla itmişem bî-had sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*baña,*]

Baña sor ‘ışkuñ rumuzın vireyim bir bir haber / Sorma Mecnün’a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*baña,*]

Seng-i bî-dāduñ gelürse başuma / Faḥr olur **baña** geyerem tãc-ı zer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2).
[baña,]

Her ne deñlü yâr düşmenlik ide / **Baña** ne kılsa gelür ol dōst er (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3). [baña,]

Deyr içinde zülfini zünnâr idüp ol muğbeçe / **Baña** sundukda kadeḥ üstinde ḥaçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2). [baña,]

İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu gönül / Şânesin elden komayup **baña** saçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5). [baña,]

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ **baña** kıl kim taḥammül bende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1). [baña,]

Dōstum zülfüñ şebinde ruḥlaruñ mehtâbdur / Sun lebüñ cāmın **baña** çün kim şarâb-ı nâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1). [baña,]

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim âb-ı hayât / Yâr elinden zehr nüş itsem **baña** cüllâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4). [baña,]

İy şabâ misk-ile ‘anber kokusından ne ḥaber / Getürürseñ **baña** ol zülf-i semensâyı getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2). [baña,]

Sînem benüm kıldı hedef döner **baña** dir lâ-tuḥaf / Gelür ḥadengi her taraf ebrü kemānum kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4). [baña,]

Eger yoluñda ḥāk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet **baña** ger bu müyesserdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2). [baña,]

Yaralar urisa ne ğam sen gül için **baña** rakîb / Bu meşeldür ki diken zaḥmını bülbül götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3). [baña,]

Gördi ölümlü ḥasta atup **baña** ğamz okın / Ol dil taḥbîbi öldürüp itdi devâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4). [baña,]

Büseñ alsam cân virüp gelmez peşimânlık **baña** / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bâzâr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2). [baña,]

Cem‘ kıldum miḥnet ü derd ü elem / Râh-ı ‘ışk içre **baña** ol zâddur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 2).
[baña,]

‘İşka düşdüm ‘aql-ı küllî küllî ben terk eyledüm / Pür-hevâ oldu dimāğum **baña** bu sevdâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4). [baña,]

Meygede âdâbımı şüfî ne bilsün sor **baña** / Hürmetin ol dergehüñ ‘âlî-cenâbiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6). [baña,]

N’eylerem gülzârı sensüz **baña** olmuşdur ḥarâm / Bu cihân bâğında gönülüm san gül-i nev-restedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2). [baña,]

Gülşen-i küyü **baña** bâğ-ı irem gibi gelür / Ḥāk naşḫ eyler-ise aña irem gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1). [baña,]

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i ‘âlem birisi ‘ayn-ı âfetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3). [baña,]

Gerekmez efser-i Dârâ yiter çün ḥāk-i dergâhuñ / Yaradan ḥaḫkı ol **baña** hemân tãc-ı sa‘âdetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4). [baña,]

Atarsın ğamzeñ okını **baña** iy kaşı ya her dem / Dil-i şad päre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*baña,]*

Öpsem lebüñi disem o dem la'lini dişler / Nâz-ıla **baña** gösterür incü gibi dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*baña,]*

Kaş's'a sordum dün gice 'ışkuñ rumüzın bilmedi / **Baña** sordı ben didüm ölmek gerek Ferhâd-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*baña,]*

Çün oldum mülk-i 'ışkuñ pâdişâhı / Yaşam leşker **baña** âhum 'alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*). [*baña,]*

Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan **baña** bālīn ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*baña,]*

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrīn kadeh / İçmege hūn-ı dili çeşmüm **baña** sāgar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*baña,]*

İy Muhibbî ayagı topragına ĩşār içün / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm **baña** sīm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*baña,]*

PİR-i 'ışk oldum **baña** 'ışk ehli oldılar mürīd / Her biri diyüp belī karşumda kulagın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*baña,]*

Her kanda isem derd ü ğamıdur **baña** hem-dem / Āhum yili olur **baña** her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*baña,]*

Her kanda isem derd ü ğamıdur **baña** hem-dem / Āhum yili olur **baña** her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*baña,]*

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez **baña** anı kim yār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*baña,]*

Baña dildāruñ cefâsı hoş gelür / Nite kim ğayra vefâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*baña,]*

Zahm-ı peykānı kızıl güldür **baña** / Bülbülem hār-ı belâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [*baña,]*

Baña dermān iderseñ kıl demidür / Beni rüsvāy iden 'ışkuñ ğamıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*baña,]*

'İlâc itme tabībâ derdüme gel / **Baña** dermān yine derdüm ğamıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*baña,]*

Sevdâ-yı zülfi gitmeye dilden ölem dağı / İki cihānda çünki **baña** bu hevā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*baña,]*

Sor **baña** 'ışkuñ rumüzın saña taqrīr eyleyem / Cān u baş terkin urur 'aşık hemān pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*baña,]*

Āhumuñ her dem hevâsı küyüñ içre esmedür / Līk çeşmüñ hışm idüp eydür ki **baña** esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*baña,]*

'Aceb mi dūd-ı āhumdan felek saqfi siyāh olsa / **Baña** göstermeyen gün āh meh-i nā-mihribānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*baña,]*

Gülşene vardum ki tā tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda **baña** nāşī gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*baña,]*

Cānum n'ola virsem saña iy rūḥ-ı revānum / Gūr-ı ğamda **baña** hemān cānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [baña,]

Cevri iden **baña** ol şūḥumdur / Qalbüm içre velî ki rūḥumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [baña,]

Bakar mıydı **baña** ol yār-ı bed-ḥū / Yaşum sîm olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [baña,]

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür ḥandān olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün **baña** zindān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [baña,]

‘Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy tabībā ko meni derdüm **baña** dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [baña,]

Zāhidā olsun mübārek cennet ü mescid saña / Ben ḥarābāt ehliyem mesken **baña** meyhānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [baña,]

(خ) Ḥayālūñ dil-i maḥzūnumı mesken turalı / Beni dîvāne kılupdur **baña** ne ğayret ü ‘ār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [baña,]

(ج) Revā görme kapuñda **baña** cevri ide felek / Luṭf olmaya yoluñda ben olam şöyle ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [baña,]

(ض) Ḍarb urşa yiridür **baña** bu çarḥ-ı felek / Dil-i āşūfeye pend eylediler itmedi kār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [baña,]

(غ) Ğāyetde enīs oldı **baña** āh u fiġān / Oldı dil āyinesi āhum-ıla jeng ü ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 19*). [baña,]

(آ) Hebā oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cān eylemişem **baña** ne ‘izz ü ne vaḳār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [baña,]

Özini **baña** dilber hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş ammā dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [baña,]

İçersem gülşen içinde benefşe / Ḥarām olsun nigārā **baña** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*). [baña,]

Kūyuña varsam nedendür **baña** eylersin cefā / Çün kerīm olan bilürsin zulm-ı miḥmān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [baña,]

Zer oldı ruḥum sîm yaşumdan **baña** ne sūd / Çün yār gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [baña,]

Ḥayālūñ ğitmez iy dilber gözümde / Gerekmez dü cihānı **baña** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [baña,]

Benüm bu sīneme ḥār-ı belādur ‘arīzuñsuz gül / **Baña** gülşen olur küllhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [baña,]

Mecnūn-şifāt derd-ile vādilere düşdüm / Yanumca **baña** olmaga hem-rāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [baña,]

Gelen andan **baña** cevri ü sitemdür / Maḥabbet şartını dildār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*). [baña,]

Olursa tañ mı aḥvālüm dige-gün / **Baña** çün ol şeh-i ḥübān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [baña,]

Şem‘-i hüsnüñe görüp dün gice dil yandugını / **Baňa** öykündi düşüp odlara pervâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [baňa,]

La‘lûñ var-iken gayrı **baňa** cām gerekmez / Örtme yüzüñi zülfüñ-ile şām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [baňa,]

Amān virmez **baňa** bir dem ğam u derd ü belā hergiz / Kimesne yokdur ‘ālemde benüm tek mübtelā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [baňa,]

Cefā vü cevri dildāruñ **baňa** mihr ü vefādan yig / Ğam-ı ‘ışkından olmasun bu cān u dil cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [baňa,]

Sīm olsa yaşum zerd-i ruĥum **baňa** ne assı / Çün yār bugün iltifet-i sīm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [baňa,]

Baňa sensüz bulunmaz hiç çāre / Gelüp bî-çāreyem gel çāre-i sāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*). [baňa,]

Niyāz itsem kaçan dildāra karşı / Yüzini çevürüp ider **baňa** nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [baňa,]

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lā dimez / **Baňa** geldükçe neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [baňa,]

Baňa itdügini zülf[i] hemīşe / Dinen ayruksı hiç bir kâfir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [baňa,]

Åh kim Tafrı selāmını **baňa** virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazar ol ğamze-kārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [baňa,]

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş **baňa** / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [baňa,]

Hezārān cevr ider zülfı kılmuñ her biri cānā / Velī bir mū kadar kılmaz **baňa** mihr ü vefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [baňa,]

Yüzini görmege varsam nigāruñ / Niyāz itsem ider ol **baňa** biñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [baňa,]

İrişmez **baňa** sensüz hiç çāre / Gelüp bî-çāre gānrā çāre-saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3*). [baňa,]

Sorma Mecnūn‘a varup müşkil-i ‘ışkı **baňa** sor / Degme kimse idemez mes‘ele-i ‘ışkı temiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [baňa,]

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum **baňa** hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbî görünür āl-engiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [baňa,]

Baňa beñzer key perīşān-ĥāl gördüm dil seni / Zülf sevdāsına düşmiş t̄alib-i pür-ĥamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [baňa,]

Hiç olur mı nergis-i mestüñ ide **baňa** nazar / Çün degül ĥālī elinden nüş ider bāde-i nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [baňa,]

Baňa mihr ü vefā dildār kılmaz / Dimeñ cevr ü cefāyı yār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1*). [baňa,]

Katıdur kaşlaruñ yası anı nā-ehle gel sunma / **Baňa** sun kıymetin kadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [baňa,]

- Sırr-ı 'ışk[ı] sor **baña** 'allâmeler hâll eylemez / Kim görüpdür bu cihânda ola düşvâr iş geñez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1*). [*baña,]*
- Hîç halâş olmak **baña** mümkün degül / Kapdı dil murğın Muhib bir şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*baña,]*
- Çün kim ayırdı beni sevgülü yârundan felek / Bes haram olsun **baña** dünyâda dirlik yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*baña,]*
- Cihân içre **baña** küyuñ çemen bes / Ki zîrâ herkese hubb-ı vaţan bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*baña,]*
- Sensüzün ger câm nüş itsem **baña** hep nîşdür / Sîne tablını dögüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*baña,]*
- Ger refîk ola seg-i küyuñ iy döst **baña** / Eyleyem gerdânına rişte-i cânımı meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*baña,]*
- Rûze-dâr olan ider 'iyd ayını görmek heves / **Baña** ol gün 'iyd olur görsem hilâl ebrûñi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*baña,]*
- Çünkü rüşendür eyâ hurşîd-rû şıdķum saña / Şubh gibi mihrûñi göster **baña** gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*baña,]*
- Nâzenîn qaddi ile ruhsâr u haddi **baña** bes / Görelî ne serv kıldum ârzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*baña,]*
- Eylemem zâhid gibi hürî vü Rızvân ârzü / Hîç murâdum yok benüm dîdâr-ı cânân **baña** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*baña,]*
- Şöyle beñzer hışm idüp dilber **baña** kîn eylemiş / Ğamzesin hançer kılup ebrûların çîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*baña,]*
- Yâr sandum **baña** didüm sırr-ı 'ışkı göñlüme / Anı izhâr eyledi bildüm o da aĝyâr-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*baña,]*
- Senden cefâ ki gelse **baña** ol vefâ gelür / Bârî vefâyı kılmaz-ısañ kıl cefâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [*baña,]*
- 'Arızuñsuz **baña** gelmez bu gül ü gülzâr hoş / Gülşen içre 'andelîbe gülsüz olmaz hâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*baña,]*
- Bulurdum dünyâda göñül murâdın / İtüm diyü **baña** bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*baña,]*
- Sevdüğümden ĝayrı n'itdüm **baña** hışm ider nigâr / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*baña,]*
- Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hûnî beni / Ölmeklik n'eyleyem Haķ **baña** taķdir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*baña,]*
- Dâĝlar geydürdi **baña** döstlar bir şâh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengîn kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*baña,]*
- Gün yüzüñ görmek dilersem sâyem arduınca gelür / **Baña** lâzım oldı dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*baña,]*

Mecnûn eger kalsa Muhibbî bu zamâna / Olmazdı belâ deştine gitsem **baña** pâdaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5). [baña,]

Komadı şabr u hüş dilde tâkat / **Baña** itmedi illâ göz-ile kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2). [baña,]

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihânı nûr-veş / Çün görindi döstüm **baña** cemâlûñ hür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1). [baña,]

Hayyât-ı felek egnüme miñnet palâsını / Biçdi Muhibbî **baña** görüp lâyıq ol kumâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5). [baña,]

Ser-i kûyuñ olaldan **baña** Ka’be / Gözümuñ yaşı anda zemzem olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2). [baña,]

Mübtelâ-yı ‘ışkam u sor **baña** ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2). [baña,]

Yakma cevr-ile cefâ-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünki rahmuñ yok **baña** n’içün olursın dil-hırâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1). [baña,]

Döstüm kısmet **baña** kaygu saña şādī-y-imiş / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1). [baña,]

Didiler cevr ü cefâyı zehrden acı velî / Sor **baña** şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [baña,]

Mihr ile bir kez nazâr kıldı **baña** çeşmiyle yâr / Çok şükür kim tâli’üm ‘âlemde bahtum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4). [baña,]

Halîl’e tâb-ı ruhsârûñla âteş gülşen olmuşdur / **Baña** ‘aks-i ‘izârûñla görünür gülsitân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3). [baña,]

Olmadı **baña** müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam derd ü belâ vü miñnet ü gamdan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1). [baña,]

Hîç ahvâlüm dirîgâ olmadı dildâra ‘arz / Oldı şimden soñra cân virmek **baña** bu yolda farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1). [baña,]

Ğamzesin gönderdi dilber cân giderse ğam degül / Tek **baña** cânum yirine tîrini virsün ‘ivaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2). [baña,]

‘Aqlum aldı sâkiyâ câm-ı lebûñ / Kıl kerem vir **baña** bir sâğar ‘ivaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3). [baña,]

Haṭṭ u hâlûñ olmasa ezber kitâb-ı hüsnüñi / Okuram hâcet degüldür **baña** i’râb u nuḳaṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2). [baña,]

bārân: Yağmur.

Turma agla iy gözüm ola ki dilber rahm ide / Senge çün **bārân** ider geçse zamân te’sîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [bārân,]

Cihânı ğarḳ iden **bārân** degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm benüm âh u fiğānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1). [bārân,]

Gördüñ gözüm yaşımı bu sînem otagina / Girüp taḥammül eyle ki **bārân** gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3). [bārân,]

‘Älemi ğarķ idisersdür ser-be-ser eşküm benüm / Hasetiyle uşbu çeşmümden ki **bārānlar** kopar (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1105, Beyit 2). [bārānlar, -lar]

Aglasam ol ğonca-leb ħandān olursa tañ midür / Her kaçan **bārān** ola gül açılır ħandān olur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1195, Beyit 6). [bārān,]

Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm **bārānımı** / Gül gibi güلزār-ı ħüsn içre gönül ħandān olur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1196, Beyit 3). [bārānımı, -i, -n, -ı]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmadañ / Bāĝ-ı ħüsnüñ döstüm sanma ki **bārān** istemez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1285, Beyit 5). [bārān,]

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı gül **bārān** ile bād istemez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1359, Beyit 4). [bārān,]

bārān olıcak: Yaĝmur yaĝmak.

Gözümñ yaşıdır revnak viren bu gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1231, Beyit 3). [bārān olıcak, -ıcak]

bārān-ı bahār: Bahar yaĝmuru.

Akıdır dürr ü cevāhir yine **bārān-ı bahār** / Anuñ-içün görünür her yaña kühsār sebz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1267, Beyit 4). [bārān-ı bahār,]

bārān-ı eşk: Gözyaşı yaĝmuru.

Şol kadar **bārān-ı eşk** āhum şehābindan yagar / Kālbine yāruñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1049, Beyit 4). [bārān-ı eşk,]

bārān-ı eşküm: Gözyaşı yaĝmuru.

Bu ‘aceb **bārān-ı eşküm** ğarķa virdi ‘ālemi / Hiç teskīn olmadı dil süznāk olmış yatur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1079, Beyit 4). [bārān-ı eşküm, -üm]

bārān-ı eşkümi: Gözyaşı yaĝmuru.

Āhum şehābı ger dōke **bārān-ı eşkümi** / Bu sīne bāĝı gül bitürür lālezār olur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1030, Beyit 4). [bārān-ı eşkümi, -üm, -i]

bārgāh: Girmek için izin alınması gereken yer, izinle girilebilecek makam, huzur // Sultan çadırı veya sarayı, yüksek divan.

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Ĥum-ĥāne güşesi ne ulu **bārgāh-ımış** (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1450, Beyit 3). [bārgāh-ımış, -i, -miş]

bārī: Hiç olmazsa, en azından, öyleyse, keşke.

Bārī didüm vir ħaber ħokķa dehānuñdan nişān / Nāz-ıla güldi didi var ğonca-i ħandāna sor (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1069, Beyit 2). [bārī,]

Sākī piyāle al elüñe çünki gün geçer / **Bārī** şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [bārī,]

Çünki görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / **Bārī** yārumla beni bir yirde taşvīr eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2). [bārī,]

Mey virürsin **bārī** bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarāb içmek muğ ile hoş degül zünnārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4). [bārī,]

Senden cefā ki gelse baña ol vefā gelür / **Bārī** vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4). [bārī,]

Bu gönül çāh-ı zenaħda çünki yok aña ħalāş / Niçe bir ħabsüñde dursun **bārī** gel zülfüñe as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1). [bārī,]

Büse istersek lebüñden aña bulunmaz ‘ivaż / **Bārī** gel eyle Muhibbî cānuñi cānāna ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6). [bārī,]

Dimezem mihr eyle **bārī** cevri kıl oran-ıla / Faħr-ı ‘ālem çün dimiş ħayru’l-umür olur vaşat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2). [bārī,]

bār-ı belā: Belā yükü, kederi.

Bezm-i ħamda kāmētüm çeng ideli **bār-ı belā** / İñler ol meclisde bu göñlüm benüm kāmün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6). [bār-ı belā,]

bār-ı ħam: Dert yükü.

Dāla dönse kāmētüm olsa ‘aceb midür dü-tā / Taglar tākāt getürmez **bār-ı ħam** arħamda var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3). [bār-ı ħam,]

bār-ı ħamdan: Dert yükü.

Olalı **bār-ı ħamdan** kāmētüm çeng / Sirişk-i çeşmüm anda tāra beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4). [bār-ı ħamdan, -dan]

Bār-ı ħamdan hicr ara bu kaddüm olaldan kemān / İñlesem olmaz ‘aceb sīne rebābı var-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3). [bār-ı ħamdan, -dan]

bār-ı günāh: Günahın ağırlığı, yükü.

İy Muhibbî tevbe kıl tā kalmaya **bār-ı günāh** / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez şirāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5). [bār-ı günāh,]

bār-ı ħudā: Allah.

Bu Muhibbî dil ü cān yadduğını ħasret-ile / Sen bilürsin anı iy **bār-ı ħudā** kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5). [bār-ı ħudā,]

barmagına kamış yürive: Parmaklarına kamışın ucunu batırarak işkence yapmak.

El uzatmış zülfine dildârumuñ gördüm rakīb / Dilegüm bu yüriye barmagina anuñ kamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*barmagina kamış yüriye, -y, -e*]

barmaglar ısırur: *Parmak ısırarak: Büyük şaşkınlık duymak, hayran kalınan bir durum karşısında hayretinden parmağını ısırarak.*

Yâr Muhibbî hûblar içre eyle maḥbûb ola kim / Halk-ı ‘âlem ḥayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*barmaglar ısırur, -lar, -ur*]

bas: *Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.*

Zülfünüñ sevdâsı-y-ıla tolalidan bu dimâğ / **Başı** üstine gelüp murğ-ı hevâlar per tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [*başı, -ı*]

Tıgını aldı helâk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyecek **başumı** tıgın alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [*başumı, -um, -ı*]

Başumı kesdi gözüm yaşına raḥm itmedi hîç / Kılıcın hünî olan kurıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*başumı, -umu*]

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir **baş-ıla** biñ dillü-durur fitneleri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [*baş-ıla, --ıla*]

İy Muhibbî her tarafdan üşüben murğ-ı belâ / Konmaga Mecnûnlayın **başumda** yir yir cā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [*başumda, -um, -da*]

Bu Muhibbî girse ‘ışk meydânına / Dûd-ı âhın **başına** miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [*başına, -ı, -n, -a*]

Her yaña **başın** açar dîvâneler boyn sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [*başın, -ı, -n*]

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın **başına** şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*başına, -ına*]

Mest idüm dün gece vardum şubḥ-dem meyḥâneye / Bir kadeḥ mey sundılar **başdan** ḥümârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*başdan, -dan*]

Nâzükâne el salar yârâna yelken takyesi / Nâz-ıla **başına** alsa anı key mevzûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*başına, -ına*]

Gice vü gün bir olup irişdi eyyâm-ı bahâr / **Başına** zer tâc geydi güller oldu tâcdâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*başına, -ına*]

Gözlerini açmaga yokdur mecâli nergisüñ / Giceden beñzer ki mey içmiş **başında** var ḥumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*başında, -ında*]

İy Muhibbî zülfî çevgânına el ura nigâr / Top olur meydân-ı ‘ışk içinde niçe **başlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*başlar, -lar*]

Câmi‘-i ḥüsniinde yârüñ tāk-ı ebrûsın gören / Secdeden kaldurmayup **başın** anı mihrâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*başın, -ı, -n*]

Zülfün düninde varsa küyuña bu Muhibbî / Geydügi dūd-ı dilden **başına** şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*başına, -ı, -n, -a*]

- Çün Süleymân minneti murğâna hergiz itmeyem / **Başum** üzre sâyeبانum âh-ı dūd-efzâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*başum, -um*]
- Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev'e olur rāh-ı maḥabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*başlar, -lar*]
- Şāh-ı 'ışkām bir kadeḥ mey **başuma** efser yiter / Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*başuma, -um, -a*]
- Dilā mülk-i ğama şāham niçe şād olmasun gönlüm / **Başumda** dūd-ı āhumdan otagum kara şalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*başumda, -um, -da*]
- Çıkarsa dūd-ı dil **başdan** ta'accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sīnem içre āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*başdan, -dan*]
- 'Āşık oldur yār eger yagdursa yüz seng-i cefā / **Başına** biñ zaḥm iderse hergiz āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [*başına, -i, -n, -a*]
- 'Uşşākı işigünde öldürmegil ḥabībüm / Meşhūr bu meşeldür kesilse **baş** bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*baş,*]
- Ehl-i 'ışkuñ **başları** cem'ī nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-ḥānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*başları, -lar, -ı*]
- Zülf[i] çevgānıyla çelmez **başımı** top eylesem / 'İşk meydānında ol çābük-süvārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [*başımı, -um, -ı*]
- Anuñçün kesdiler şem'ün **başımı** / Muhibbî olduğıyçün kāşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*). [*başımı, -ı, -n, -ı*]
- Görinen **başum** degül bil ki belā kühsāridür / İki 'aynum kaynayup akar bñaridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*başum, -um*]
- Niçe **başlar** kesilüp her yaña ḥün ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün ḥaçer-i tiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [*başlar, -lar*]
- Bezm-i ğamda āferin ol 'āşık-ı ser-bāza kim / Şem'-veş **başım** keserseñ sırrımı aşlā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*başım, -ı, -n*]
- Kākül-i dilber kemendi elde çevgāndur henüz / **Başuñı** top eyle iy dil çünki meydāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*başuñı, -uñ, -ı*]
- Ḳaddüni çevgān idüp top it Muhibbî **başuñı** / Çünki meh-rūlar iderler top u çevgāna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*başuñı, -uñ, -ı*]
- Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı ḥil'at / Āhum da Muhibbî görünür **başuma** ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*başuma, -um, -a*]
- Oldı şirāne bu esb-i çarḥ-ı gerdüna süvār / Ol sebebden **başına** urındı zer miğfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*başına, -ı, -n, -a*]
- Şol deñlü yagar seng-i cefā kūyına varsam / **Başum** biñ eger olsa olur cümlesi ḥaşḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*başum, -um*]
- Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tācına ya'nī dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*başına, -ı, -n, -a*]

Çekmek için zülfünüñ sevdalarını cân u dil / **Başum** üzre bir kara yazu-y-ımuş ol iki kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4). [başum, -um]

Laħinde eger güş ide bu nazmı Nizāmî / **Baş** kalduruban eyde hezārān buña sâbâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4). [baş,]

Muħibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tîğ [u] bir elde gerek **baş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7). [baş,]

Zülfî düninde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyeh **başuma** bir şeb-külāh-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4). [başuma, -um, -a]

Baş açup kalduram elüm du'āya / Eger küyından irse **başuma** taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3). [başuma, -um, -a]

Hüsñ meydānına gelse zülf-i çevgānın alup / Top olup ğaltān olırsardur yolında niçe **baş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2). [baş,]

Zülfünüñ çevgānını gördüm **başum** top eyledüm / Tā kıyāmet 'ışk meydānında olsun rakķāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3). [başum, -um]

İster-iseñ şevķuñ artsun iy gönül gel cāna kıy / Şem' üñ artar şu'lesi **başımı** kesdükçe maķas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2). [başımı, -ı, -n, -ı]

Çünkü gördüñ yār Muħibbî zülf çevgān eylemiş / 'Āşık iseñ **başuñı** top eyleyüp meydāna bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7). [başuñı, -uñ, -ı]

baş: Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.

Yüzüm üzre umaram iy mäh-rü kim **basasın** / Hāk idüp cismüm reh-i küyuñda kaşdum düşmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3). [basasın, -a, -sın]

(٢) Bir gün ola mı kim yüzüm üzre **basasın** / Ayaguñ topragina eyleyeyin cânı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2). [basasın, -a, -sın]

Ben hāk iderem yüzümü tā **basa** yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2). [basa, -a]

Pāy-būsın isteyü yolında ben oldum helāk / Hergiz ol bed-ħū **basup** üstüme rāhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2). [basup, -up]

Behr-i pābüsü için yolında ben oldum helāk / Bir kez ol bed-ħū **basup** üstüme rāhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2). [basup, -up]

Niçe yıldur yollar üzre düşüben hāk olmışuz / Bir gün ola **basasın** diyü hey āfet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2). [basasın, -a, -sın]

Saçuñda çok kerāmet var eñ ednāsı anuñ budur / 'İzāruña ayak koyup **basup** ol ābdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [basup, -up]

Bāğ-ı hüsñinde nigāruñ eyle zülfünden hāzer / **Basma** dūnbālını ejderdür ki yatmış uyumuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4). [basma, -ma]

bas: Baş, başlangıç, evvel.

Beñzetdi çünki ‘ārızuña kendüzini gün / Gün **başına** anuñ-ıçun işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*başına, -ı, -n, -a*]

bas: *Yere basmak, adım atmak.*

‘İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdâne **bas** / Kendüñi Manşür-vâr vir kâkül-i dildâra as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1*). [*bas,]*

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil hânesini eyle Muhibbî harâbe **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [*bas,]*

İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*bas,]*

Çün kâdem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdâne **bas** / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*bas,]*

bas: *Kapatmak, kapanmak, bürünmek, örtmek.*

Cânâ şehâb-ı zülfi ruḥ-ı âfîtaba **bas** / Yakduñ bizi bu mihr-ile mâhum niḳâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*bas,]*

bas: *Ortaya sürmek, ortaya koymak.*

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî zülf çevgân eylemiş / ‘Âşık iseñ başuñı top eyleyüp meydâna **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*bas,]*

bas: *Adım atmak, girmek.*

Ola kim Mecnûn-veş **basdı** melâmet küyına / Pâ-bürehne olur âhîr olmaz ‘üryândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*basdı, -dı*]

bas: *Etkisini kuvvetle hissettirmek, kaplamak, bürümek // asmak, iliştmek.*

Cânâ şehâb-ı zülfi ruḥ-ı âfîtaba **bas** / Yakduñ bizi bu mihr-ile mâhum niḳâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*bas,]*

bas: *Vurmak // çalgı aletini çalmak için dokunmak, çalmaya başlamak.*

Bezmi-belâda nâleme âheng için benüm / Muṭrib terâne bagla elüñ gel rebâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*bas,]*

bas: *Basmak, başlamak, girişmek // şarap içmeye başlamak.*

Devrân eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pîr-i muḡân dergehine var şarâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*bas,]*

bas: *Vücutun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser II kişinin kendi şahsı, zâtı.*

Ol siyeh saçuñ ki müşg-i sārādur / Bir düknenmez **başumda** sevdādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*).
[başumda, -um, -da]

Nakd-i cān-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma **başındaki** sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [başındaki, -i, -n, -da, -ki]

Ger fedâ cānân yolında cān olursa çok mıdur / **Başa** devletdür katı imkân olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [başa, -a]

Anuñcün pâdişâh oldum ser-â-ser cümle ‘uşşâka / Hümâ-yı zülf-i dilberden **başuma** sâye düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [başuma, -uma]

Ser-i zülfüñle **başum** pür hevādur / Göñül derdüñle çokdan mübtelādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*).
[başum, -um]

Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvâne dili / Ya’nî Mecnûn-şîfat **başına** sevdâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [başına, -ına]

Umaram dām-ı âhumla getirem şayda dildârı / Aña murğı olan vaşşî **başuma** dānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [başuma, -um, -a]

Küh-ı ğamda olmağa iy dil saña tenhâ yiter / **Başına** mecnûna bu şeş dāmen-i şahrâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [başına, -i, -n, -a]

Cān-ıla göñlüm ‘ışkuñ elinde girevdedür / Zülfüñ hevâsı çünki ezel **başa** sevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [başa, -a]

Sevdâ-yı zülfî top **başumda** hevâ-durur / Deşt-i ğam içre düşdi göñül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [başumda, -um, -da]

Görelî haţtuñı jeng oldı göñül âyinesi / Ezelî yazu-y-ımuş **başa** pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [başa, -a]

Hevâya uyanuñ **başı** hebâ olmak muqarrerdür / Dağı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [başı, -ı]

Atma belâlu göñlüme iy çarh belâ okın / **Başda** hevâ-yı kākül-i dilber belâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [başda, -da]

Zülfî şebinde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyâh **başuma** bir şeb-külâh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [başuma, -um, -a]

Rüz-ı ezelde içdi bu dil ‘ışk cāmını / Dağı **başumda** görinen anuñ hümâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [başumda, -um, -da]

Mecnûn-vâr **başuma** murğ-ı belâ gelüp / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [başuma, -um, -a]

Niçe yıldur ki yiler zülfî hevâsında göñül / **Başdan** geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [başdan, -dan]

Başumdan gitmesün zülfî hevâsı / Ser-i zülfî gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*).
[başumdan, -um, -dan]

Hayl-i rindāna Muhibbî tañ mı olsam tâcdâr / Bir kadeh meydür **başumda** efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [başumda, -um, -da]

‘Âşık oldur yâr ger yagdursa şad seng-i cefâ / **Başa** biñ zaħm irse hergiz âh u vâhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [başa, -a]

Görinen **başuma** miħnet kühsâridur diñüz / İki ‘aynum iki yaña çeşmesâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [başuma, -um, -a]

Her kaçan olsa heves **başda** dil ü cân uyumaz / Gice seyyâre sayar dîde-i giryân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [başda, -da]

Zülfüne bu dil âh senüñ mübtelâ imiş / Bildüm ki benüm **başuma** derd ü belâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [başuma, -um, -a]

Ġamz oklarına çünki bu sînem siper olmuş / Devlet irişür **başuña** iy dil nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [başuña, -uñ, -a]

İy Muhibbî derd ü miħnet **başuma** yazu imiş / Görmeydüm bir nazar ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [başuma, -um, -a]

Didüm ister büseñi al cânımı aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi **başuñda** bu bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [başuñda, -uñ, -da]

Cevrini görüp nigârüñ dime sen bed-hû-y-ıymış / Anı tağyîr idebilmez **baş** çün yazu-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [başa, -a]

Düşeli cân u gönül sünbül saçuñ sevdâsına / **Başda** sevdâ dilde âteş eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [başda, -da]

Döstüm kısmet baña kaygu saña şādî-y-ıymış / Çäre ne rüz-ı ezelden **baş** bu yazu-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [başa, -a]

Zülf[i] sevdâsı sevdâ-ı dil [ü] ‘aqlımı alup / **Başuma** derd ü belâ ile hevâ kıldı ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [başuma, -um, -a]

Gözlerüm yaşı ser-â-ser hil‘atüm / Dūd-ı âhum **başuma** efser ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*). [başuma, -um, -a]

baş: Yara.

Görelî dîde ħat-ı sebzüñi yaşın yiñemez / Âh ider derd-ile bağrındaki **başın** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [başın, -ı, -n]

‘Âlem içinde **baş** dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekde biñ ola baş **baş** beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [başa, -a]

‘Âşikuñ taglarca bağı üzere **başı** var-ıymış / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [başı, -ı]

baş açalum: Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.

İltmedi ‘ışkı başa çünkim Muhibbî Mecnün / Girelüm **baş açalum** biz daħı meydâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [baş açalum, -a, -lum]

baş acuk: Başı açık olmak, başı açık bir şekilde II korkusuz, pervasız.

Baş açuk gam tekeyesinde olmuşuz abdāl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girü nāmūs-ıla ‘ār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*baş açuk,]*

baş açup: *Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.*

Şol esîr-i ‘ışk olan abdāla bak gel husrevā / **Baş açup** serverlik ider ‘āleme sultān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*baş açup, -up]*

baş açup: *Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.*

Her kaçan zencîr-i zülfe el ura cānāneler / **Baş açup** boyun uzadur ‘āşık-ı dîvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*baş açup, -up]*

baş açup: *Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.*

Kan ider ol yār beñzer geydi gülgünî libās / Kaşr-ı hüsne **baş açup** karşı tururlar cümle nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*baş açup, -up]*

baş açup el kaldurup: *Dua etmek için başını ellerini göğe kaldırmak II başını açmak (insanların dua ederken samimiyetlerini ifade etmek için başlarındaki serpuşu çıkarmaları bağlamında); el kaldırmak da yalvarmak, istemek amacıyla kullanılmıştır.*

Küy-ı dildāra varup itdük temennā-yı vişāl / **Baş açup el kaldurup** anda münācāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*baş açup el kaldurup, -up]*

baş açup elüm kalduram: *Dua etmek için başını ellerini göğe kaldırmak II başını açmak (insanların dua ederken samimiyetlerini ifade etmek için başlarındaki serpuşu çıkarmaları bağlamında); el kaldırmak da yalvarmak, istemek amacıyla kullanılmıştır.*

Baş açup kalduram elüm du’āya / Eger küyından irse başuma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*baş açup elüm kalduram, -a, -m-üm, -a, -m]*

baş aşaga eylemiş: *Baş aşağı eylemek // başını aşağı eğmek.*

Bāğda zülfün benefşe görelî / Boynın egmiş **baş aşaga eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6*). [*baş aşaga eylemiş, -miş]*

baş çatar: *Baş başa verip birleşmek, işbirliği yapmak.*

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrūñ öldürür hācet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [*baş çatar, -ar]*

baş çatup: *Baş başa verip birleşmek, işbirliği yapmak.*

Baş çatup ebrûlar el bir eylemiş / Katlūme beñzer ki tedbîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*baş çatup, -up]*

baş cekmiş: *Başını kaldırmak, yükseltmek II herhangi bir konuda önde gitmek, önyak olmak.*

Baş çekmiş serv-ı kaddün husrevâ / Sidreden kaddini bälâ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 3). [baş çekmiş, -miş]

baş çıkar: Yara çıkmak, vücutta (yürekte) yaralar belirmek, baş vermek.

‘Älem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekte biñ ola baş başa beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2). [baş çıkar, -ar]

baş çıkar: Yara çıkmak, vücutta (yürekte) yaralar belirmek, baş vermek.

‘Älem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekte biñ ola baş başa beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2). [baş çıkar, -ar]

baş çıkar: Yara çıkmak, vücutta (yürekte) yaralar belirmek, baş vermek.

Hasret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar gözümde kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1). [baş çıkar, -ar]

baş eg: Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Baş eg zülfe resendür cān u dilden / Disünler saña ‘uşşāk içre cānbāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3). [baş eg,]

baş egdi: Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

‘İşk için eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / Ğālib oldu gönüm āhir egdi gözüm aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1). [baş egdi, -di]

baş egdürem: Baş eğmek, yüz sürmek, itaat etmek.

Ben şürāhî gibi yanuñda senüñ **baş egdürem** / Sākiyā senden kadeh ihsān olursa çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2). [baş egdürem, -e, -m-em]

baş egmedüm: Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Gerçi felek bükdi kaddüm rüzigār ile / Şükrüm budur ki ben dañı egmedüm aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2). [baş egmedüm, -me, -dü, -m]

baş egmezüz: Baş eğmek, yüz sürmek, itaat etmek II secde etmek.

Secdegāh-ı dil olaldan tāk-ı ebrü-yı nigār / Her yire **baş egmezüz** birdür bizüm mihrābumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2). [baş egmezüz, -mez, -üz]

baş götüricek: Başını yukarı kaldırmak.

Maşherde şehā götüricek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hālüme Mecnün gibi hāldaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4). [baş götüricek, -icek]

baş göz çıkdı: Yaralar çıkmak, yaralanmak, vücudunda yaralar belirmek.

İy Muhibbî ‘aşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5). [baş göz çıkdı, -dı]

baş göz çıkdı: Yaralar çıkmak, yaralanmak, vücudunda yaralar belirmek.

İy Muhibbî ‘aşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5). [baş göz çıkdı, -dı]

baş indürürler: Baş eğmek, saygı göstermek için önünde eğilmek II itaat etmek, söz dinlemek II kabul, tasdik belirtmek için başını eğerek işaret etmek.

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mäh-rûlar her tarafdan indürürler aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1). [baş indürürler, -ür, -ler]

baş indürürler: Baş eğmek, saygı göstermek için önünde eğilmek II itaat etmek, söz dinlemek II kabul, tasdik belirtmek için başını eğerek işaret etmek.

‘İşkuñ yolında ger urasın terk-i cân u baş / ‘İşk ehli kamu indürürler saña cümle baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1). [baş indürürler, -ür, -ler]

baş kodum: Başını bir yere koymak, yaslamak II yoluna canını feda edecek kadar fedakarlık yapmaya hazır olmak, ölümü göze almak.

Dün gice kodum yâr işığı taşına baş / Gözümden akar hün-ı ciger sanmañ anı yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1). [baş kodum, -du, -m]

baş kurtarasın: Kendini kurtarmak.

Sanma ki cihân-ı fânidesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maħabbet niye kardaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1). [baş kurtarasın, -a, -sın]

baş olasın: Önde gelmek, lider olmak.

Râh-ı ‘ışk içre dilâ ger urasın cân terkini / Olasın kûy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uşşâka baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4). [baş olasın, -a, -sın]

baş olmasun: Yara olmak, yaralanmak.

Sen çemen seyirin iderseñ döstlar ağyâr-ıla / N’içün olmasun Muhibbî derdmendüñ bagrı baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6). [baş olmasun, -ma, -sun]

baş olmuşuz: Önde gelmek, lider olmak.

Hayl-i ‘uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-içün ‘ışk-ıla ‘âlemlere fâş olmuşuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1). [baş olmuşuz, -mış, -uz]

baş olupdur: Yara olmak, yaralanmak.

SİNEME URALI ĞAMZ OKLARINI / YÜREGÜM BAGRUM OLUPTUR TOLU BAŞ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4). [baş olupdur, -up, -dur]

baş oynamak: Hayatına hiçe saymak, başından (canından) vazgeçmek.

FARZDUR ‘ĀŞİKA **BAŞ OYNAMAK** EVVEL KADEME / PES BU MA‘NADA GEREK ‘ĀŞİK OLANLAR RAĞKĀŞ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3). [baş oynamak, -mak]

baş terkin urur: Canını ve başını terk etmek II kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.

BİR ZERRE DEĞÜL KİYMET-İ DÜNYĀ YANUMUZDA / **BAŞ TERKİN URUR** DÜNYEDE EVBĀŞLARUZ BİZ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2). [baş terkin urur, -ur]

baş terkin urur: Canını ve başını terk etmek II kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.

URUR ‘ĀŞİK OLANLAR BAŞ TERKİN / DİYEN KİMDÜR Kİ ‘ĀŞİK ÖLMEK OLMAZ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4). [baş terkin urur, -ur]

baş u cān: Baş ve can.

BAŞ U CĀN TUHFİ GETÜRDÜM N’OLA MAĞBŪL İTSEŅ / NĀZ-ILA ĞÜLDİ NİĞĀRUM DİDİ ÜFTĀDE GETÜR (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4). [baş u cān,]

baş virdi: Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.

LA‘L-İ LEBİNŪŅ YĀDINA CĀN VİRSEM ‘ACEB Mİ / VİRDİ ĞAM ŞİRİN-İLE FERHĀD’I ĞÖRŪŅ BAŞ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3). [baş virdi, -di]

baş virür: Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.

HER KİM Kİ VİRÜR RĀH-ı MAĞABBETDE BUGÜN BAŞ / ‘IŞĞ EHLİ OLAN CĀN-ILA EYDÜR AŅA ŞĀBĀŞ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1). [baş virür, -ür]

başa çıkmamış: Bir işe gücü yetebilmek, baş edebilmek.

ZÜLFİNE DİL BAĞLAYUP İTME İNENDE İ‘TİMĀD / KİMSE **BAŞA ÇIKMAMIŞ** ANUŅLA BİRÇOK BAŞLUDUR (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4). [başa çıkmamış, -ma, -mış-mamış]

başa devlet irişdi: Talihi yaver gitmek, muradına ermek.

BİR ĞÖRDİ YİNE İTLERİ İLE BİZİ ĞĀBĪB* / DEVLET İRİŞDİ BAŞA DİLĀ OŞLARDANUZ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7). [başa devlet irişdi, -di]

başa gelür: Kötü bir duruma uğramak, beklemediği bir durumu yaşamak.

İy Muhibbî şükr kıl lâ-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı hayr u şer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5).
[başu gelür, -ür]

başu iltüm: Başu iletmek, götürmek II bir işi nihayete erdirmek, tamamlamak.

Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başu iltüm / ‘Älemdede bugün andan ulu derd-i ser olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8). [başu iltüm, -dü, -m]

başu iltmedi: Başu iletmek, götürmek II bir işi nihayete erdirmek, tamamlamak.

İltmedi ‘ışkı başu çünkim Muhibbî Mecnün / Girelüm baş açalum biz dahı meydāna biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5). [başu iltmedi, -me, -di]

başu ko: Öpüp başu koymak, seve seve kabul etmek anlamındaki deyim.

Ĥāk-i pāyı çün ele girdi Muhibbî başu ko / Ĥam yime şimden girü tāk-ı sa‘ādet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5). [başu ko,]

başu şudā‘ virür: Başu ağrı vermek, başını ağrıtmak: tedirgin etmek, bıkkınlık vermek, can sıkıkmak.

Hāy u hūdan dil kaçır ancak virür başu şudā‘ / Olmaga cümle cihān mülkine sulṫān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2). [başu şudā‘ virür, -ür]

başu vardum: Başu çıkmak, galip gelmek, hedefe ulaşmak, üstesinden gelmek.

‘Älem içinde başu dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekde biñ ola başu başu beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2). [başu vardum, -du, -m-dum]

başar: Görme, görme hassası // Anlayış, idrak, iz’an, basîret.

Münkir dirilürse n’ola gün yüzine zāhid / Ĥuffāş-şıfatdur aña hergiz başar olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3). [başar,]

başdan aşdı: Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşu / Ĥarḳ ider āḫir seni bu çeşm-i pür-ḫün-ābumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5). [başdan aşdı, -dı]

başdan aşdı: Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Baḫr-ı eşküm başdan aşdı ḡarḳ ider āḫir beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem ḫurūş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3). [başdan aşdı, -dı]

başdan aşup: Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Eylese başdan aşup göz yaşu dil şehriñi ḡarḳ / Tañ degül cüş idicek bir ucı deryā bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3). [başdan aşup, -up]

başdan ayaga: *Bütünüyle, tamamıyla, boydan boya.*

(Y) Lā diyemezem hükmüñe fermān kulıyam / Beni **başdan ayaga** eylesesin pāre i yār (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 28*). [*başdan ayaga,]*

başdan ayaga: *Bütünüyle, tamamıyla, boydan boya.*

Başdan ayaga degin göz yaşına ğarķ oldum / Līk su virdi bu dil āteşi bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1239, Beyit 2*). [*başdan ayaga,]*

başdan çıkarsın: *Ahlakı bozulmak, doğru yoldan ayrılıp uygunsuz işlere yönelmek.*

Nefs kuttā‘-ı tarīk u menzil olmışdur ribāt / Key sakın **başdan çıkarsın** itmez iseñ ihtiyāt (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1499, Beyit 1*). [*başdan çıkarsın, -ar, -sın]*

başı kodum: *Başını bir şey üzerine yerleştirmek II yoluna canını feda edecek kadar fedakarlık yapmaya hazır olmak, ölümü göze almak.*

Nigāruñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Teraħhüm eyleyüp bir gün dimez bī-çāre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1430, Beyit 4*). [*başı kodum, -ı, -du, -m-i, -du, -m]*

başın egmeyen: *Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.*

Ķuvvetine tayanup bu dehre **başın egmeyen** / Arkası geldükde yire didi āħir āña pes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1375, Beyit 6*). [*başın egmeyen, -ı, -n, -me, -y, -en]*

başın egmiş: *Başını eğmek, boynunu bükmek.*

Yetīmāne benefşe **başın egmiş** / Bu kaygular āña bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1112, Beyit 3*). [*başın egmiş, -ı, -n, -miş]*

başın sakınan: *Başını sakınmak, kendini sakınmak, kendini geri çekmek.*

Başın sakınan rāh-ı maħabbetde ne ister / ‘İşķuñ yolına kılmasun iķdām gerekmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1257, Beyit 3*). [*başın sakınan, -an]*

başın virüpdür: *Kendini feda etmek.*

Virüpdür kūhken kūh içre başın / Leb-i şīrini emdi şāh-ı Pervīz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1236, Beyit 3*). [*başın virüpdür, -üp, -dür]*

başına almamış: *Sonradan sıkıntı verecek bir şeyi yüklenmemek.*

Almamış başına terk itmiş cihān ğavgāların / Vādīde mecnūn yürür mecnūn dimeñ uslu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1458, Beyit 3*). [*başına almamış, -miş]*

başına gelmesün: *İstenmeyen, üzücü bir olay veya durumla karşılaşmak; kötü bir duruma uğramak.*

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldı yine / Kullar **başına gelmesün** ahvâlümü sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5). [başına gelmesün, -me, -sün]

başına gelüpdür: İstenmeyen, üzücü bir olay veya durumla karşılaşmak; kötü bir duruma uğramak.

İy Muhibbî ‘âşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5). [başına gelüpdür, -üp, -dür]

başına gelüpdür: İstenmeyen, üzücü bir olay veya durumla karşılaşmak; kötü bir duruma uğramak.

İy Muhibbî ‘âşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5). [başına gelüpdür, -üp, -dür]

başını kaldurmayup: Başını kaldırmamak (kaldıramamak): bir işi aralıksız sürdürmek // iyileşememek, yataktan çıkamamak.

‘Âşık-ı dil-ħaste kim işigüñi bālin ide / **Başını kaldurmayup** derdine dermān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3). [başını kaldurmayup, -y, -up]

başını taşa çalar: Başını taşa vurmak: fırsatı kaçırdığı için çok pişman olmak, çaresiz kalarak kahırlanmak.

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdāruñı / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taşa çalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5). [başını taşa çalar, -a-ar]

başını top idüp: Başını top yapmak, başı top olarak kullanmak // Çevgan oyununda sevgilinin çevgan zülfü önünde aşığın başının top gibi yuvarlanması.

Nāz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevgānına / Kangı bî-dil top idüp başını gāltān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4). [başını top idüp, -üp]

başka: Başka, diğer.

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılun şerħinde **başka** defter ü dîvān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7). [başka,]

başla: Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

Çünkim Muhibbî **başladı** evvel cefāyā yār / Āħir sanur mısın ki gelüp saña yār olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5). [başladı, -dı]

Şūrīde olup söze kaçan **başlaruz** biz / Bülbül ile güyā ki sabağdaşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1). [başlaruz, -r, -uz]

‘İşkuñuñ ne evveli vardur u ne hōd āħiri / İntihāsı yok yine siz evvelinden **başlañuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5). [başlañuz, -ñuz]

başlu: Başlı.

Genç-i ħüsnine Muhibbî sunma dil eyle ħazer / Görinen zülfi anuñ biñ **başlu** ejderhā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5). [başlu,]

Zülfine dil bağlayup itme iñende i'timād / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok **başludur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*başludur, -dur*]

başlu: Yaralı, parçalanmış.

Hasretiyle dâğ-ı sînem hem bu bağrum **başludur** / Ger sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*başludur, -dur*]

başum üzere ideyim: Baş üzere etmek, çok sevilen ve sayılan bir şeye veya kimseye baş üzerinde taşıyacak kadar kıymet vermek.

Eger cân ister-iseñ başum üzere / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*başum üzere ideyim,]*

başuma belâ: Başına bela olmak II sıkıntı oluşturmak, sıkıntı vermek, tedirgin etmek, musallat olmak.

Sevdâ-yı zülf başuma çünkü belâ imiş / Artmaktadur gün-be-gün âh bu belâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*başuma belâ,]*

başuma geldi: Kötü bir duruma uğramak, beklemediği bir durumu yaşamak.

İstemedüm 'ışka düşmek geldi âhir başuma / Cidd ü cehd-ile kişi takdîri tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [*başuma geldi, -di-um, -di*]

başuma gelürse: Başına gelmek: başına isabet etmek II uğramak, maruz kalmak.

Seng-i bî-dâduñ gelürse başuma / Fañr olur baña geyerem tâc-ı zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2*). [*başuma gelürse, -um, -ür, -se-ür, -se*]

başuma tâc itmek: Baş tacı etmek, başa tac etmek: çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak.

Hâk-i pâyın **başuma tâc itmek** itdüm mültemes / Gör dil-i dîvâneyi kim saltanat eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*başuma tâc itmek, -mek-um, -mek*]

başumda hûş kalmadı: Başında akıl kalmamak, akli başından gitmek: akıl kalmamak, akli başında gitmek, düşünme melekesini kaybetmek, düşünemez olmak.

Tenhâca gezer gördüm ben ol servi kabâ-püş / 'Aqlum tağlup kalmadı başumda benim hûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*başumda hûş kalmadı, -dı-um, -da*]

başumdan aşdı: Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm **başumdan aşdı** ol hoş bir deryâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [*başumdan aşdı, -dı-um, -dı*]

başuña daş yagarsa: Başına taş yağmak: bir felâkete, belaya uğramak.

Dağı muhkem ola bünyâd[ı] 'ışkuñ / Yagarsa başuña cevr-ile ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [*başuña daş yagarsa, -ar, -sa*]

bat: Kaz // Uzun boyunlu kap, testi, sürâhi.

Eşk-i çeşmüm içre bu gönüm şinâverlik ider / Olmuşam deryâ içinde iy Muhibbî hem çü **bağ** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5). [bağ,]

Eşk-i çeşmüm garka virmişken ser-â-ser 'âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş o bahr içinde **bağ** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [bağ,]

bay u gedâ: Zengin ve fakir.

Mağabbet gencine çün mâlik olduk / Kamu **bay u gedâ** muhtâcumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3). [bay u gedâ,]

bayrag: Bayrak; bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçiminde kumaş, sancak.

Her kaçan kim âh ider dil şu'le **bayragın** çeker / Derd ü gam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1). [bayragın, -i, -n]

bâz: Bir başka yol, çıkış // Başka bir tarz.

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı 'ışkuñ **bâzını** / Vâmık u Ferhâd u Mecnûn görseler mât kalalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3). [bâzını, -i, -n, -ı]

bâz: Oynamak, oyun // İş // Bir başka yol, çıkış.

Muhibbî muhkem işdür 'ışk **bâzi** / Bu kârı sanma ayruk kâra beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5). [bâzi, -ı]

bâz: Doğan denen yırtıcı kuş, şahbaz.

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönümün **bâzın** / Dü zülfeyni esriyem iki yanumda bendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4). [bâzın, -ın]

Muhibbî **bâz** olup olma ziyânkâr / Kem-âzâr ol bulasın 'ömr-i kerkes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5). [bâz,]

bâz eyledüm: Açmak, kanat açmak II avlanmak üzere kanat açmak.

Umaram şayd idem ben sen hümâyı / Bu gönüm himmetiyle eyledüm bâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2). [bâz eyledüm, -dü, -m]

bâz eyledüm: Açmak, kanat açmak II avlanmak üzere kanat açmak.

Umaram şayd idem ben sen hümâyı / Bu gönüm himmetiyle eyledüm bâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2). [bâz eyledüm, -dü, -m]

bâz idem: Açmak, kanat açmak II avlanmak üzere kanat açmak.

Şikâr idem umaram sen hümâyı / Çün idem himmetüm murğını ben bāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3).
[bāz idem, -e, -m]

bāzār: Pazar, alışveriş, pazarlık.

Bir sencileyin büseye cān u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede **bāzār** kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9). [bāzār,]

Nağd-i cāna çün metā‘-ı büse ikrār eyledüñ / Döstüm inkār idüp gel bozma **bāzārı** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4). [bāzārı, -ı]

Viren bāzār-ı ‘ışk içre alan cān nağdini derdi / Hâkîkatde odur ‘aşık dimeñ **bāzārını** bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5). [bāzārını, -ı, -n, -ı]

Çarsü-yı ‘ışkda gördük metā‘-ı büseñi / Nağd-i cān u dil ile geldük ki **bāzār** isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5). [bāzār,]

bāzār: Çarşı, pazar.

Bezm-i gamda iy Muhibbî nāleme āheng için / Nâyı gör **bāzāra** varmış kendüzin güyā satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7). [bāzāra, -a]

Çarh-ı gerdün mäh u hurşid ile olur müşterî / Hüsn **bāzārında** la‘lün her kaçan helvā satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3). [bāzārında, -ında]

Büseñ alsam cān virüp gelmez peşimānlık baña / Terk idem biñ cān bulunmaz çün bu **bāzār** özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2). [bāzār,]

bāzār eyledi: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

Büseye cān nağdın aldı yār **bāzār eyledi** / Di Muhibbî ya ne hışm eyler çün olmuşdur ‘ivaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5). [bāzār eyledi, -di]

bāzār eylemes: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

İy Muhibbî büsesine nağd-i cān-ıla harîd / Olmuşam dürlü bahāya yār **bāzār eylemes** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5). [bāzār eylemes, -mes]

bāzār eylemes: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

İy Muhibbî büsesine nağd-i cān-ıla harîd / Olmuşam dürlü bahāya yār **bāzār eylemes** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5). [bāzār eylemes, -mes]

bāzār eylemez: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

Nağd-i cān-ıla metā‘-ı büseye oldum harîd / Korkum oldur kim benümle döst **bāzār eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3). [bāzār eylemez, -mez]

bāzār idelüm: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

Cân nağdine bir bûseye **bâzâr idelüm** gel / Bir dağı benüm gibi ħarîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*bâzâr idelüm, -e, -lüm*]

bâzâr iderler: *Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak, satışa çıkarmak.*

Koyup ‘âşıkların ol mâh-rûlar / Raķîb ile varup **bâzâr iderler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2*). [*bâzâr iderler, -er, -ler*]

bâzâr-ı ‘ışk: *Aşkın pazarı.*

Viren **bâzâr-ı ‘ışk** içre alan cân nağdini derdi / Ĥaķîkatde odur ‘âşık dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*bâzâr-ı ‘ışk,]*

ba’zı: *Kimi, bir kısım, bazı kişiler.*

Hem-nişîn olam dir imiş **ba’zılar** ol meh-ruĥa / Ĥiç ola mı tûfî ile cem’ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*ba’zılar, -lar*]

bâziçe: *Oyun, oyuncak.*

Zülf-i çevgân ile **bâziçeye** geldi o nigâr / Ser-i ‘uşşâk aña her bir yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*bâziçeye, -y, -e*]

bed enîn olur: *İnlemesi kötü olmak // çok inlemek.*

Dem-be-dem inler gönül sînemde mânend-i ceres / Teng ü tar olursa çala **bed enîn olur** nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*bed enîn olur, - olur-ur*]

bed olmada: *Kötü olmak, kötüleşmek, durumu kötüye gitmek.*

Zaĥmum benüm **bed olmada** ĥunâb-ı bî-ĥad olmada / Derdüm biri şad olmada zaĥm-ı sinânım kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*bed olmada, -mada*]

bed-âmüz: *Kötü şeyleri öğrenen ve öğreten.*

Düriş ĥayra vü şerden ictinâb it / Dimesünler senüñ için **bed-âmüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*bed-âmüz,]*

bedel oldı: *Yerini tutmak, karşılık olmak, değerinde olmak II yetmek, kağı gelmek.*

Murg-ı tûrûñ sîne-i rîşümi çün kıldı kafes / Oldı bu câna bedel kalmadı bir ĥayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*bedel oldı, -dı*]

beden: *Vücut, gövde, ten.*

Şehâ oldı Muĥib derdüñle münis / Ola mı kim ola bir cân **bedensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*bedensüz, -süz*]

Ṭākati kalmadı kim sensüz Muḥibbî söz diye / Cāndan ayrılrsa **beden** lâ-büd kalur güftârsuz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*beden,]*

bed-hû: *Kötü huylu, huysuz. // Sevgili.*

Pây-büsün isteyü yolında ben oldum helâk / Hergiz ol **bed-hû** basup üstüme râhı eylemez (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*bed-hû,]*

Niçe yıllar ḥasretem pâ-büsüne oldum helâk / Görün ol **bed-hû** güzer ol ḥâk-i râhı eylemez (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*bed-hû,]*

Behr-i pâbüsü için yolında ben oldum helâk / Bir kez ol **bed-hû** basup üstüme râhı eylemez (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*bed-hû,]*

Cevrini görüp nigârûn dime sen **bed-hû-y-ımsı** / Anı tağyîr idebilmez başa çün yazu-y-ımsı (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*bed-hû-y-ımsı, -y, -ı, -msı]*

bed-mest: *Sarhoş. / kendini bilmeyecek derecede sarhoş / Kötü huylu sarhoş.*

Cām-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden ḥazer / Kim ki **bed-meste** uyarsa lâ-büd anda kan olur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*bed-meste, -e]*

bed-nām: *Kötü şöretli.*

Zülfî zencîrini takdum gönülümün gerdânına / Bildüm âḥir bu dil-i dîvâneyi **bed-nām** ider (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*bed-nām,]*

bedr aya: *Dolunay şeklinde olan ay.*

Yüzüne beñzemek hiç aya düşmez / Özini görmek ol **bedr aya** düşmez (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*bedr aya, -a]*

be-ğâyet: *Son derece, pek çok, fazlastıyle.*

İy Muḥibbî yâr cevri ‘ilmin **be-ğâyet** hoş bilür / Lîk fenn-i mihri bilmez okısa eyler ğalaṭ (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*be-ğâyet,]*

begen: *Beğenmek, hoşuna gitmek, güzel bulmak // kabul etmek.*

Ḥüblar naqşın Muḥibbî sînede naqş ideli / Mânî-i Çîn’i **begenmez** özge naqkâş olmuşuz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*begenmez, -mez]*

begler: *(ey) dostlar, arkadaşlar.*

Tâb-ı ruḥsârı beni eyledi sayru **begler** / Giceler gelmez olupdur göze uyḥu **begler** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*begler,]*

Tâb-ı ruḥsârı beni eyledi sayru **begler** / Giceler gelmez olupdur göze uyḥu **begler** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*begler,]*

Bir gözi āhū bu gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*begler,]*

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ğarķ eyledi ol su **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [*begler,]*

Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘āşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*begler,]*

Olmasa yār Muhibbî şeh-i hūbān eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*begler,]*

behist: *Cennet.*

Senüñ fikründe iy zāhid **behišt** ü hūr u kevserse / Şarāb-ı hūbdan ğayrı benüm sanma hayālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*behišt,]*

behr-i pābüsü: (*sevgilinin*) *ayağını öpme nasibi, şansı (ihtimali).*

Behr-i pābüsü için yolında ben oldum helāk / Bir kez ol bed-hū basup üstüme rāhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*behr-i pābüsü, -ı]*

bekle: *Bir yerde sabit durmak, kalmak, ayrılmamak; bir işten başka işle uğraşmamak.*

Taş işigüñ **bekleyüp** her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mīnādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*bekleyüp, -y, -üp]*

Ħastayuz küyuñda yıllardur ki miñnet **beklerüz** / İy tabīb-i dil lebūnden ya‘nī şerbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Āteş-i hicre yanar dil korkaram āh itmege / Āşikār ola diyü ‘işkuñı ğayret **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Bezm-i ğamda iy Muhibbî Vāmık u Ferhād [u] Ķays / Geçdi anlar mest olup biz daĦı şoĦbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*beklerüz, -r, -üz]*

bekle: *Beklemek, durmak, korumak, muhafaza etmek.*

Didüm zūlfüñ neden gitmez yüzüñden / Didi **bekler** o gence ejdehādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [*bekler, -r]*

bekle: (*Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını*) *gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek II istemek, ummak, ümit etmek.*

Kūy-ı dilberde egerçi biz maĦabbet **beklerüz** / Zāhirā gerçi maĦabbet līk miñnet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Kūy-ı dilberde egerçi biz maĦabbet **beklerüz** / Zāhirā gerçi maĦabbet līk miñnet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Vāmık u Mecnūn-ıla ‘işkuñ şarābın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup biz daĦı şoĦbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Āsitān-ı ‘ışkuñuñ zāhid ne bilsün qadrini / Biz bilürüz kıymetin anda sa‘adet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [beklerüz, -r, -üz]

‘Āşıkuz itdük Muhibbî derd ü miñnet ihtiyār / Biz harābāt ehliyüz dāyim melāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5*). [beklerüz, -r, -üz]

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet **beklerüz** / Biz harābāt ehliyüz dāyim melāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet **beklerüz** / Biz harābāt ehliyüz dāyim melāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

Yimezüz dünyā ğamın meyl itmezüz hem çün meges / Kāf-ı istiğnāda ‘Ankā-veş kanā‘at **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [beklerüz, -r, -üz]

Āteş-i ‘ışka yanar dil korkaruz āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı ğayret **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3*). [beklerüz, -r, -üz]

Yol hațar dervend-i ‘ışkuñ diyü āġāh eylerüz / Sīne-i ıtablı dögüp olmuşdur ādet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [beklerüz, -r, -üz]

Görelı ol serv-ķaddı cāmı‘-i hüsın içre āh / Kāmet ide diyü nāġāh biz iķāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [beklerüz, -r, -üz]

Leşker-i eşki çeküp āhuñ livāsın kaldurup / İy Muhibbî řāh-ı ‘ışķ olduk vilāyet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [beklerüz, -r, -üz]

Bekle şüfı dāyimā sen var selāmet ġüşesin / ‘Āşıkuz rindüz hemşe biz melāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [bekle,]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmet **beklerüz** / İřüġünden ġitmeyüp biz tā kıyāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmet **beklerüz** / İřüġünden ġitmeyüp biz tā kıyāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

Niçe yıldur yollar üzre düşüben hāk olmuşuz / Bir ġün ola basasın diyü hey āfet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [beklerüz, -r, -üz]

Bekle şüfı dāyimā sen var selāmet ġüşesin / ‘Āşıkuz rindüz hemşe biz melāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [beklerüz, -r, -üz]

Tüġra-yı ġamla Muhibbî sīne-i ıtablı dögüp / Bu tarīķ-ı ‘ışķ dervendinde miñnet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [beklerüz, -r, -üz]

Ĥastayuz küyuñda yıllardur ki miñnet **beklerüz** / İy ıtabı-i dil lebüñden ya‘nı şerbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

Vādı-i deşt-i ġamuñ āvāre bir mecnünıyuz / Tā ölince anda biz rāh-ı maħabbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [beklerüz, -r, -üz]

belā: İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması ġüç durum, bādire, dert, ġam, keder.

Nakd-i dil virüp metā‘-ı hüsne kim ola harīd / Aña bu yolda **belā** vü derd ü ġam hāřıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [belā,]

- Belā kuhsārı olmışdur Muhibbî kelle-i ‘uşşāk / Görinür yir yir üstinde ğamāmı dūd-ı āhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [belā,]
- Belā iklîminün şâhı olursam tañ mı Mecnûn-veş / ‘Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i ğam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [belā,]
- Belā bezminde derd-ile ciger hünını nüş itsem / Gözümün kâsesin elde tolu peymânedür dırler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [belā,]
- Ben mübtelâya n’eyledi ol bî-vefâyı gör / Gönlüm tolaşdı zülfine nâgeh **belâyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [belâyı, -y, -ı]
- Bir bencileyin sîne siper seng-i cefâyâ / Bu küh-ı maħabbetde **belâ** yâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [belâ,]
- Gönderür seng-i cefâ yâr **belâ** topragını / Dil-i vîrânı sanur kim daħı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [belâ,]
- Görüp ol la’l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî’nün / **Belâ** kühında ger yolun düşerse kühkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [belâ,]
- Atma belâlu gönlüme iy çarħ **belâ** okın / Başda hevâ-yı kâkül-i dilber **belâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [belâ,]
- Atma belâlu gönlüme iy çarħ **belâ** okın / Başda hevâ-yı kâkül-i dilber **belâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [belâ,]
- ‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revân / Görinen ser degül **belâ** kühumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*). [belâ,]
- Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / **Belâ** kühsâridur yaşum iki ‘aynum bînarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [belâ,]
- Ben **belâ** kühınıñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdügümi Bî-sütün kühında Ferhâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [belâ,]
- Var mıdur bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cânân istemez / Ya **belâya** mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [belâyâ, -y, -a]
- Egerçi ki belâdur ‘ışk-ı hûbân / Muhibbî’ye **belâ** hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [belâ,]
- Egerçi ki **belâdur** ‘ışk-ı hûbân / Muhibbî’ye belâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [belâdur, -dur]
- Sevdâ-yı zülf başuma çünki **belâ** imiş / Artmaktadur gün-be-gün âh bu **belâ** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [belâ,]
- Görinen başum degül bil ki **belâ** kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup akar bînarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [belâ,]
- Cânuma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı daħı **belâdan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [belâdan, -dan]
- Mecnûn eger kalsa Muhibbî bu zamâna / Olmazdı **belâ** deştine gitsem baña pâdaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [belâ,]

Ferhād **belā** kūhına çün pādaş imiş / Āhı ‘alem ü sīne taḅl [u] ğam sipāh-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*belā,*]

‘Āşık olmak dōstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışık içre **belālar** var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*belālar, -lar*]

Sen selāmet ol yūri ‘ālemde zāhid zūhd-ile / ‘Āşık-ı bī-dil olanlara **belādur** çün ğaraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*belādur, -dur*]

belā vü derd ü miḥnetden: *Bela, dert ve sıkıntı.*

Muhibbī devletinde şāh-ı ‘ışkuñ / **Belā vü derd ü miḥnetden** ne kemdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 5*). [*belā vü derd ü miḥnetden, -den*]

belā vü derd-ile: *Bela ve dert.*

Cihānda var mı ‘āşık pūr-ğam olmaz / **Belā vü derd-ile** ol hem-dem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 1*). [*belā vü derd-ile, --ile*]

belā-engīz: *Bela karışmış, bela saçan, belalı.*

Saldı dil fülkin Muhibbī rūzigār-ı āh-ıla / Bilmedi emvāc-ı ‘ışkı kim **belā-engīz** imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*belā-engīz,*]

belālu: *Melul, zavallı, sevdalı, dertli.*

Atma **belālu** gönlüme iy çarḅ belā okın / Başda hevā-yı kākül-i dilber belā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*belālu,*]

belā-perverd: *Bela besleyici.*

Kim saña bu ḥüsni virdiyse eyā şīrīn-dehen / Kūḅ-ı ğamda ben **belā-perverdi** Ferhād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*belā-perverdi, -i*]

belāya ugramazduñ: *Sıkıcı, üzücü bir durumla karşılaşmak.*

‘İşka düşme āhiri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belāya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*belāya ugramazduñ, -maz, -du, -ñ*]

belā-vı cān: *Can belası, can sıkıntısı.*

Belā-yı cān durur gitmez dilümden / Ne çāre idem anı ben ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 4*). [*belā-yı cān,*]

belā-vı ‘ışka: *Aşk belası, derdi.*

Bezm-i belāda nālemi ğüş eyleyen benüm / Eydür **belā-yı ‘ışka** bu bir mübtelā-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*belā-yı ‘ışka, -a*]

belā-yı zülf-ile: Zülfün (saç) belası.

Yine dil bir dilberün 'ışkı gamından hastadır / Cān u dil bend ü **belā-yı zülf-ile** peyvestedir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1). [belā-yı zülf-ile, --ile]

beli: Evet.

Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürîd / Her biri diyüp **beli** karşımda kulagın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6). [beli,]

belki: Ola ki, bir ihtimal.

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamānumdur / Görinen müy-ı jülîdem degül **belki** duḡānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [belki,]

ben: Birinci teklik şahıs zamiri. // Sevgili yerine.

Niyāz itdüm varup didi ḡabîbüm / Senüñ var bir niyāzuñ **bende** biñ nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6). [bende, -de]

ben: Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekeler, kabartılara verilen isim, benek.

Zülfün-ile **beñlerüñ** el bir iderler dil almaga / Vāy niçe 'ayyār u mekkār u kemend-endāz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4). [beñlerüñ, -ler, -üñ]

Görinen 'anberñ **beñler** nigāruñ şem'-i ḡüsninde / Sanasın bir bölük Hindü daparlar nāra yasdanmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2). [beñler, -ler]

ben: Birinci teklik şahıs zamiri II âşık (şâir) yerine.

Sîne-i mecrûḡa ursañ iy şanem ḡamz okların / Tîr-i peykānuñ bu **ben** dil-ḡasteye merhem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2). [ben,]

Beni cevr-ile cefā öldüre mi kim ne bilür / Yār 'aceb eyleye mi mihr ü vefā kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1). [beni, -i]

Ka'be küym her seḡer **ben** döştar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zaḡan dildārı gördüm bir nazār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3). [ben,]

Ḥaḡ bilür kim gözyaşın **ben** bir yumup biñ dökmişem / Tā kim ol meh-rū melek-ruḡsārı gördüm bir nazār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4). [ben,]

Bāde içse ḡayrılar **ben** içerem ḡün-ı ciger / Ḡayret öldürdi beni dildār benden bî-ḡaber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1). [ben,]

Bāde içse ḡayrılar ben içerem ḡün-ı ciger / Ḡayret öldürdi beni dildār **benden** bî-ḡaber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1). [benden, -den]

Bāde içse ḡayrılar ben içerem ḡün-ı ciger / Ḡayret öldürdi **beni** dildār benden bî-ḡaber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1). [beni, -i]

Salma **beni** dāyimā ferdālara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4). [beni, -i]

Yandursa n'ola şem'-i ruḥına **beni** dilber / Şem'ün daḡı pes yandığı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*beni, -i*]

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miḥen / Saña bir gün dimesdi gel **beni** âzâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*beni, -i*]

İy cefâ-ḡı cevri âyîn eyledün 'aşıklara / Korkaram kim 'âlem içre **ben** bu âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*ben,]*

Ġam sevdi beni cân-ıla **ben** de anı sevdüm / Meşhür meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*ben,]*

Ġam sevdi **beni** cân-ıla ben de anı sevdüm / Meşhür meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Gögsüme uran lâle gibi dâğı **benüm** âh / Ol ḡâl-i siyehkâr-ıla ḡokka dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Eylerem **ben** ġamzesine sînem içre dil nişân / Tîr-i müjġâna kaçan kim kaşlarını ya kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [*ben,]*

Sırr-ı 'ışkı niçe pinhân eyleyem **ben** sînede / Āhum ile göz yaşı 'âlemlere rüsvâ kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*ben,]*

Didiler derdi olan derdi disün **ben** çekdüm âh / Her kim işitse diye bu derdmendün derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*ben,]*

Sen tururken kime virem **ben** 'aceb dil bülbülin / Kâyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*ben,]*

Ġam **beni** ḡâk itdi savurdu ġubârüm rüzigâr / Sen ferâġat ġülşeninde 'işde leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*beni, -i*]

Ben sürâḡı gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sâġiyâ senden ḡadeḡ iḡsân olursa çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*ben,]*

Görmege gelmedi **ben** ḡastayı birkaç gicedür / Dimesdi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*ben,]*

Ortada 'ışka esîr sanmañ olam **ben** yaluñuz / Miḡnet ü derd ü maḡabbet kamu uçdan ucadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*ben,]*

Cânımı çün aldı ġamzeñ ya n' için komaz **beni** / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki daḡı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*beni, -i*]

Göflümi her dem **benüm** ol mâḡ-ı ġonca-fem kapar / Sanasın ḡurşide ġülşende seḡer şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

Gözüm yaşı 'aceb midür **benüm** her sū revân olsa / ḡayâl-i ḡaddi bâġ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Mu'âvin olmasa âhum ḡad ü bālâña irmezdüm / Felek tākına çıkmaga **benüm** müşġin kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Beni aġlatma gel ḡanum ḡazer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*). [*beni, -i*]

- Sinemi **ben** gülşen itdüm kılsun ol dildār seyr / Cūy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-refitār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*ben,]*
- Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılsañ baña kıl kim taħammül **bende** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*bende, -de]*
- Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zār zār / Bu **benüm** efgānuma gül gibi sende ħande var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- ‘Ālem içre senden özge pâdişāhum yok **benüm** / Lîk kapuñda **benüm** tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*benüm, -üm]*
- ‘Ālem içre senden özge pâdişāhum yok **benüm** / Lîk kapuñda **benüm** tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*benüm, -üm]*
- Ĥālūñi bilmez Muhibbî dilberūñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm **benüm** ancak çehārdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*benüm, -üm]*
- Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi **beni** garķ itmede / Rāh-ı ‘ışķuñda murāda irgüren ol āhdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [*beni, -i]*
- Göñlüm **beni** terk itmede ārām-ı cānum kandadır / Mihrin velî berk itmede cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*beni, -i]*
- Zaħmum **benüm** bed olmada ħunāb-ı bî-ħad olmada / Derdüm biri şad olmada zaħm-ı sinānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*benüm, -üm]*
- Sinem **benüm** kıldı hedef döner baña dir lâ-tuħaf / Gelür ħadengi her taraf ebrū kemānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışķuma şāhid / Ne yirde eylesem da‘vî **benüm** ħāzır güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- Muhibbî derd-ile oldı yolında ħāk-ile yeksān / Dimedi yañılıp bir dem **benüm** ħāzır-güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*benüm, -üm]*
- Çünki peykānuñ gelür kıldı bu sinemden güzer / Didüm artur dōstum derdüm **benüm** ezfün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Bezm-i ğamda kāmētüm çeng ideli bār-ı belā / İñler ol meclisde bu göñlüm **benüm** kånün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*benüm, -üm]*
- Cihāñi garķ iden bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm **benüm** āh u figānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*
- Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda / Senūñ iy lebleri ğonca yüzüñüñ gülsitānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*beni, -i]*
- Nizāmî pençesin burdum **benümle** kim tutar pençe / Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*benümle, -ümle]*
- Sen perî ‘ışķ-ıla **ben** dîvāneyi / Ger murāduñ var-ısa külħanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*ben,]*
- Bir gözi āhū bu göñlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm **ben** aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*ben,]*

- Tâb-ı ruhsârı **beni** eyledi sayru begler / Giceler gelmez olupdur göze uyhu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘aşkıkmı / **Beni** de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Gözlerüm yaşı **benüm** key sakınıñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ğarķ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Gözlerüm yaşlar döker kirküklerüm cārüb olup / **Benden** öğrensün kamu bu hıdmeti ferrâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*benden, -den*]
- Günde biñ kerre **beni** cevri-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Ben şeb-i hicre nihāyet bulmadum ‘ālemdē āh / Bu söz-imiş māhitābum her işe pāyān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*ben,]*
- Beni derd-ile öldürdüñ lebüñden büse ihsān it / Qadīmī böyledür ‘ādet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Kaçan ol kâhramān gözler eline hānçerin alsa / Amān virmez döker kanum **benüm** ol bī-amān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [*benüm, -üm*]
- Pāyūña dökmege **benüm** servüm / Yaşımı sīm idem yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
- Benüm āhvāl-i pūr ğuşşam yanında kışsa-i Mecnūn / Muhibbî beñzemez ancak kurı efsānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
- N’eyledüm n’itdüm rakıbe seng-ile āhen gibi / Kūyūña vardı diyü hālķa **beni** çakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Bāĝ-ı hūsn içre eger seyr itse ol serv-i hırām / Cū yirine gözlerüm yaşı **benüm** akmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
- ‘Ālemi ğarķ idiserdür ser-be-ser eşküñ **benüm** / Hāsetiyle uşbu çeşmümden ki bārānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
- Bezm-i ğamda kāse-i çeşmüm **benüm** devr itdüĝin / Hīç kes vāķıf degül ancak mey-i gülgüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Ben mübtelāya n’eyledi ol bī-vefāyı gör / Gönlüñ tolaşdı zülfine nāgeh belāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [*ben,]*
- Benüm yok andan özge pādīşāhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kulu var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- Benüm yok andan özge pādīşāhum / Anuñ yüz biñ **benüm** gibi kulu var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- Rūy-ı gülzārı görem dirseñ ‘izār-ı yārı gör / Sorma bülbül nālesin dil-hāste bu **ben** zārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*ben,]*
- Her kaçan ğamze okın sīneme cānān getürür / Hāķ budur kim bu **benüm** derdüme dermān getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

- Leblerün dārū'ş-şifā **ben** olmuşamdur mübtelā / Kıl ḥabībüm ḥastalar ḥaqqında tīmār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*ben,]*
- Ḳalbine āhum eşer kılmaz **benüm** / Seng-i ḥārādur yāhūd pülāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- 'İşka düşdüm 'aql-ı küllî küllî **ben** terk eyledüm / Pür-hevā oldı dimāğum baña bu sevdā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*ben,]*
- Niçe yıldur baḥr-i eşk içre şināverlik ider / Yoḥsa ol deryāda bu gönlüm **benüm** balık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- Deşt-i belādatur **beni** senden gören cüdā / Cānından ayırudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*beni, -i]*
- Şabr u 'aql u dil kamu **benden** gidüp dūr oldılar / 'İşk bir ḥālet-durur elbette tenhālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*benden, -den]*
- Aglamayınca **benüm** yüzüme bakmadı nigār / Eşk-i çeşmüm aña dīnār u direm gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Benüm gibi meger cānā yüzüne lāle 'āşıḳdur / Anuñçün dāğ-ı miḥnetle dem-ā-dem baḡrı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*
- Bahār-ı ḥüsnuñe karḡu **benüm** serv-i ḥırāmānum / Akar cūlar gibi her dem gözüm yaşı bulanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Gider boynuñdan iy meh-rū n'idersin zūlfı zencīrin / Çü men dīvāne-i 'ışkam **benüm** boynuma lāyıḳdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*benüm, -üm]*
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim dirse disün **ben** dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [*ben,]*
- Vādi-i hicre düşelden oldı bu dil bī-ḳarār / İñleyüp tā şubḥ olunca aḡlaram **ben** zār u zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [*ben,]*
- Ḳays'a sordum dün gice 'ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı **ben** didüm ölmek gerek Ferḥād-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*ben,]*
- İy ḡubār-ı ḥaḡ şu deñlü yidüm esrār-ı ḡamuñ / Kim **beni** geçgin gören sanur ki bir ḥayrān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*beni, -i]*
- Dime iy zāhid-i ḥodbīn **ben** irdüm menzile ancak / Sen aña vāḳıf olmaduñ göñülden rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*ben,]*
- Bezmi-belāda nālemi ḡuş eyleyen **benüm** / Eydür belā-yı 'ışka bu bir mübtelā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Cihānda ḥasta-i 'ışkam **benüm** bir dürlü ḥālüm var / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden infī'ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*
- Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şoḥbete rāḡıb / Ne zāhid bildi ne rāhib **benüm** özge me'ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Yitürdüm 'aql-i dil küllī revān oldı yaşum gibi / Yiter ḡülzār-ı 'ālemdə **benüm** bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*

Gerçi nokta lebûne kıl didi ‘uşşâk bilûne / **Ben** didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [ben,]

Añma efsâne-i Mecnûn’ı ko uyhu getürür / **Beni** añ yârum-ıla kuru meşelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [beni, -i]

Bilmezem cevri ü cefâyı yâhûd ‘izz ü nâz olur / Gel **benüm** çok sevdüğüm didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [benüm, -üm]

Sergeşte kılup nağ’-ı zemîn üstine âhîr / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı **beni** zâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4*). [beni, -i]

Çoklar yaşasun rahm kılup yaşuma her bâr / Aglar bile yanumca **benüm** dîde-i hûnbâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1*). [benüm, -üm]

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokta / Arada nesne yok gördüm **benüm** ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [benüm, -üm]

Senün fikründe iy zâhid behişt ü hür u kevserse / Şarâb-ı hûbdan gayrı **benüm** sanma hayâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [benüm, -üm]

Nâz-ıla **ben** mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [ben,]

Gözüm yaşm revân itdüm **benüm** bir serv-i dâlüm var / Bi-ğamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge hâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [benüm, -üm]

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / **Benüm** de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [benüm, -üm]

Rumûz-ı ‘ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil hâllin isterseñ dilâ gel anı **benden** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [benden, -den]

Beni bu püte-i hicrûñ niçe kâl eyledi sensüz / Eger iy sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [beni, -i]

Baña dermân iderseñ kıl demidür / **Beni** rüsvây iden ‘ışkuñ ğamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [beni, -i]

Saçı zencîri boynumda **benüm** Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-ı jülîdem degül belki duğânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1*). [benüm, -üm]

Sakın bu âhum okından i çarğ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl kıddüme ol da **benüm** kaşı kemânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [benüm, -üm]

Anuñ gibi **benüm** yok pâdişâhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [benüm, -üm]

Anuñ gibi benüm yok pâdişâhum / **Benüm** tek niçe biñ biñ kim kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [benüm, -üm]

Ko yoluñda öleyim **ben** dağı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammâ ad-ıla san añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [ben,]

Bu semâda görineni berğ u bārân sanmañuz / Çarğ-ı gerdân yakılıp **ben** sühte içün aglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [ben,]

- Kime takrîr eyleyem kime bu dil esrârını / Güş iden aḥvâlümü **benden** beter ḥayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*benden, -den*]
- Zâhidâ olsun mübârek cennet ü mescid saña / **Ben** ḥarâbât ehliyem mesken baña meyhânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [*ben,*]
- Düşüren sevdâ-yı zülfidür **beni** sevdâlara / Anuñ için gönlümün fikri kamu kâşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Benüm ḥâlüm digergün müdde‘îden / Nite kim bülbülün derdi dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- (ج) Revâ görme kapuñda baña cevr ide felek / Luṭf olmaya yoluñda **ben** olam şöyle ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*ben,*]
- (ح) Zâlim gözüñe hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu **ben** ‘aşıkı ider o ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*ben,*]
- (د) Kanda bulam kim ire elüm dâmânuña / **Ben** meger toprak olam ilte bu gerdüm rûzigâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [*ben,*]
- (ه) Hebâ oldı yoluña [her] ne ki **ben** çekdüm-ise / Terk-i cân eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaḳâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*ben,*]
- (و) Ḥayâlün dil-i maḥzûnumı mesken tutalı / **Beni** dîvâne kılupdur baña ne ğayret ü ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*beni, -i*]
- (ز) Ṭavâf itmeye vardum ḥaremün Ka‘besini / Bu ümîde ki şehâ yakmaya hergiz **beni** nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*beni, -i*]
- (ح) Nün olalıdan kâmetüm iy döst benüm / **Beni** hicrün yakıyardur bilürem âḫir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*beni, -i*]
- (ج) Vardukça ser-i küyuña iy döst **beni** / Ger ḳabûl eylesesin eyleyeyim cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [*beni, -i*]
- (د) Lâ diyemezem ḥükmüne fermân kulıyam / **Beni** başdan ayaga eylesesin pâre i yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*beni, -i*]
- (ه) Yanar âhum odından tutuşup saḳf-ı felek / Yakalı ḥasret-ile yâr **beni** leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*beni, -i*]
- (و) Didüm var mı **benüm** gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi var senün gibi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*benüm, -üm*]
- (ز) Nün olalıdan kâmetüm iy döst **benüm** / Beni hicrün yakıyardur bilürem âḫir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*benüm, -üm*]
- Meded ḥâlüm **benüm** düşvâr olupdur / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- Şem‘-i cemâl-i yâra pervâne-veş tutışdum / Kimdür diyen **benümçün** ol şem‘e yanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [*benümçün, -üm, -çün*]
- Müşkilüm çok **benüm** iy zühre-cebînüm sâḳî / Câm-ı la‘lûñle meger ḥall ola bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Beni redd eyleme varsam kapuña / Kerîm olan kişi bend-i der itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*).
[beni, -i]

Mu'anber zülfüñüñ cānā kemendi / Neden bilsem bu **ben** şeydāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [ben,]

Ben hāk iderem yüzümi tā basa yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [ben,]

Tutuşdı āteř-i hicre yanar bu cān-ı men sensüz / Muķarrer cān gider **benden** kalur bu kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [benden, -den]

Ĥabībüm sorma gel řerĥ-i ġam-ı hicrānı sen **benden** / Zebānum lāl olur kudret mi var diyem suĥan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [benden, -den]

Benüm bu sīneme ĥār-ı belādur 'arızuñsuz ġül / Baña ġülřen olur küñhen idem seyr-i ġemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [benüm, -üm]

Cihān cümle olur süz-ı derūnumdan **benüm** rüřen / İderem řem'-veř girye olam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [benüm, -üm]

Eger sensüz cihānı ġeřt idersem / **Benüm** bu ĥātırım ĥiĥ ĥurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*).
[benüm, -üm]

Leb-i řīrīnine karşu yanaram tā seher ġün şem' / **Ben** ol maĥrem-i şem' oldum viřālī engübīn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [ben,]

'Aceb olmaya ger yārım **benümle** hem-niřīn olmaz / Gedālar olı-gelmişdür ki şehlerle ĥarīn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [benümle, -üm, -le]

Oldı 'ālemlere destān Muĥibbī kışşam / Yazmadan **ben** anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [ben,]

Ben belā kūñnuñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdüġümü Bī-sütün kūñında Ferĥād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [ben,]

Görmege **ben** 'aşık-ı dil-ĥasteyi yār istemez / Dil řabībīdür velī itmege fīmār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [ben,]

Eyledüm izĥār 'ıřkuñ gerĥi **ben** Mañşūr-vār / Dōstum zülfüñden özge bu ġönül dār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [ben,]

Ĥam ayrılmaz **benümle** hem-dem oldı / Cihānda var mı anuñ ġibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [benümle, -üm, -le]

Gerĥi ĥayrān oldı dil ġördi bu **ben** dīvāneyi / Līk biz de ol ķamer ruĥsāruñuñ ĥayrānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [ben,]

Bakuñ bu dāġuma kūñ-ı ġam içre / **Benüm** ġibi peleng-i miře olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*).
[benüm, -üm]

Zıkr-i leb-i la'lüñ olalı vird-i zebānum / Her bir yañadan ġüşuma irer **benüm** āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [benüm, -üm]

Ger öldürseñ **beni** cān bīm kılmaz / Olur mı dil ki cān teslīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1*).
[beni, -i]

‘İşk hastasıyım ko **beni** hālümde taḫībā / Ölmekden evlā derdüme tīmār ele girmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1262, Beyit 3*). [*beni, -i*]

Görmedüm ‘âlemde **ben** bir mäh-rū ağıyarsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz hârsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1263, Beyit 1*). [*ben,]*

Bulmadum **ben** leblerün mænendi bir ‘İsî-nesef / Görmedi la’lün gibi bir gevher-i nâ-yâb göz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1264, Beyit 4*). [*ben,]*

Pây-büsün isteyü yolında **ben** oldum helāk / Hergiz ol bed-ḫū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1268, Beyit 2*). [*ben,]*

Sehv-ile itüm dimiş **ben** ‘āşıka bir kez nigār / Adın aḫdum diyü ol demden peşimāndur henüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1271, Beyit 6*). [*ben,]*

Kuralı şahrā-yı dilde ḫaymesin sultān-ı ‘ışk / ‘Akl u şābrum gitti **benden** aña fermāndur henüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1271, Beyit 2*). [*benden, -den*]

Amān vırmez baña bir dem ḡam u derd ü belā hergiz / Kimesne yokdur ‘âlemde **benüm** tek mübtelā hergiz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1275, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

Döstlar **ben** ölmedin billāhi tedbîr eyleñüz / ‘İşk içinde hālümü ol yāra taḫrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1281, Beyit 1*). [*ben,]*

Çünkü görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bāri yārumla **beni** bir yirde taşvîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1281, Beyit 2*). [*beni, -i*]

Ḳatlüm için ḫaḫ getürmiş ol şeh-i ḫübān yine / Ḡam **beni** şimden girü öldürdi taḫdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1281, Beyit 3*). [*beni, -i*]

Leylî zülfdür iden her dem **beni** mecnün-şifāt / Bu Muhibbî’ye hemān tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1281, Beyit 5*). [*beni, -i*]

‘İşkî şarābıdur **beni** mest ü ḫarāb iden / Tā ḫaşr olınca gitmeye dilden ḫumārumuz* (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1282, Beyit 6*). [*beni, -i*]

Gel **beni** öldür vefā kıl ‘ahdüne didüm didi / Bî-vefālık resmidür ‘âlem içinde şānumuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1283, Beyit 6*). [*beni, -i*]

Döstlar luḫ eyleyüp aḫvālümü yāra diñüz / Derd-ile dil-ḫasteyem kalmadı **bende** bet beñiz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1284, Beyit 1*). [*bende, -de*]

Şikār idem umaram sen ḫümāyı / Çün idem himmetüm murḡını **ben** bāz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1287, Beyit 3*). [*ben,]*

Ol yār bu **ben** ‘āşıka hergiz nazār itmez / Sengîn diline nāle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1290, Beyit 1*). [*ben,]*

Cürümüne **benüm** bakmayuban itdi şefā‘at / Bu luḫ-ıla bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1291, Beyit 7*). [*benüm, -üm*]

Derdā dirġ dilber nālem **benüm** işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşīḫat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1292, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

Behr-i pābüstü için yolında **ben** oldum helāk / Bir kez ol bed-ḫū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1294, Beyit 2*). [*ben,]*

Ĝam ayrılmaz **benümle** mahrem oldu / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [benümle, -üm, -le]

Dil ü cāna meṭā' bir büseñ aldum / **Benüm** bu assumı bir tācir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [benüm, -üm]

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdālara / 'Ömr ta'cıl itdi **ben** fikr-i meh ü sālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [ben,]

İstedükçe vaşluñı salduñ **beni** ferdālara / 'Ömr ta'cıl itdi ben fikr-i meh ü sālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [beni, -i]

Ol yār **benümle** bir dem olduğu yokdur olmaz / Mūnis perīye ādem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [benümle, -üm, -, -]

Ḥaymedür bu perde-i çeşmüm ḥayāl-i şāhına / Tār-ı eşküme **benüm** ıtnāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4*). [benüm, -üm]

Āh kim **ben** bülbüle gül yüzlü yārum söylemez / İñledüp güş itmeyüp feryād zārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [ben,]

Cevr-ile öldürse **beni** yār niyāz / Devleti pāyende vü 'ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [beni, -i]

Ser-i kūyına vardukça yüzini dönderür **benden** / Dirīg ol seng-dil itmez benümle merḥabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [benden, -den]

Yanumdan bir dem eksilmez ğam u derd ü belā hergiz / Bulınmaz derd-i 'ışk-ıla **benüm** tek mübtelā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [benüm, -üm]

Ser-i kūyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirīg ol seng-dil itmez **benümle** merḥabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [benümle, -üm, -le]

Āh ğam şebinde giceler tā şubḥ olunca iñlerem / Bu nev'edür ḥālüm **benüm** meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [benüm, -üm]

Ehl-i günāh olanları dirler yakarlar āteşe / Ğāyet günāhum çok **benüm** a'mālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [benüm, -üm]

Cān naḳdine bir büseye bāzār idelüm gel / Bir daḥı **benüm** gibi ḥarīdār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [benüm, -üm]

Āhum ile gözlerüm yaşı **benüm** / Ḳalbi āhendür aña kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [benüm, -üm]

'Aynuma almam cihānı dōstlar **ben** yārsuz / Gözine 'ālem kafeşdür bülbülñ gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [ben,]

Kūy-ı yārı n'eylerem görmek dilerem yārı **ben** / Bu Muḥibbî cennete ḳāyil degül dīdārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [ben,]

Kūh-ı ğamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim n'olısar ḥālüm **benüm** dildārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [benüm, -üm]

Āhum odından sakın kim bir nihāl-i tāzesin / Sīne pūr-sūzam **benüm** ḥālī degüldür nārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [benüm, -üm]

Nāle vü feryād u zārīdür **benüm** dün gün işüm / Yâ İlāhī olmasun ‘ālemde kimse yārsuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Dutalum **ben** sırr-ı ‘ışkı dilde pinhān eylesem / Rūy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*ben,]*

Firāt’a dönéliden uşbu yaşum / **Benüm** çeşmüme mā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Olmadı **benüm** sözüüm katuñda revā henüz / Bu derd-i ‘ışka olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

Umaram şayd idem **ben** sen hümāyı / Bu göñlüm himmetiyle eyledüm bāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1329, Beyit 2*). [*ben,]*

Küyuna varmaga sanmañ kim **beni** yārum komaz / Tālī‘ümdür dōstlar baht-ı siyekhārum komaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*beni, -i*]

Bezmi-ğamda iy Muhibbî nāydur göñlüm **benüm** / Ol sebebden söz ü sāz u çeng ü nāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1337, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]

Yiter aglatma **beni** dōst yaşumdan hāzer it / ‘Ālemi garķa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*beni, -i*]

Dem mi var cevri ü cefā zūlf-i sitemkār eylemez / Lahza mı vardur **beni** ol çeşm bīmār eylemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*beni, -i*]

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseye oldum hārīd / Korkum oldur kim **benümle** dōst bāzār eylemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1342, Beyit 3*). [*benümle, -üm, -le*]

Zūlfüñi gördükçe cānā **ben** şeb-i yeldā didüm / Ol şeb içre alnuña mehtāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*ben,]*

Levh-i dilde yazmışam cānā hayālūñ naqşını / İtdüğüm naqşı **benüm** Mānī de taşvīr eylemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Beni kül eyledi bu āteş-i ‘ışk / Bu nev‘e yanmağı bir nār kılmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Benüm bu derdümi derde giriftār olmayan bilmez / Derüñi āteş-i ‘ışka yanup nār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

Yüzine **ben** kamer didüm ne dırsız / Lebine gül-şeker didüm ne dırsız (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*ben,]*

Gerekdür sırr-ı ‘ışk gāyetde pinhān / Aluñ **benden** haber didüm ne dırsız (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1362, Beyit 3*). [*benden, -den*]

Sun agzuma dehānuñ şekkerini / **Benüm** boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]

Öldürür her dem **beni** dönüp yine inkār ider / Buña ne şāhid gerekdür hānçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Çün kim ayırdı **beni** sevgülü yārumdan felek / Bes hārām olsun baña dünyāda dırlık yārsuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*beni, -i*]

- Gâh serv üzre gehî gül üzre bülbül nağmesüz / Olmuşam **ben** mübtelâ ol serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [ben,]
- Gice gündüz rakîb-i dîv saña mahrem olalıdan / Gönül mülkine ‘azm itdüm nigârâ **ben** hemân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [ben,]
- Ġam-ı endüh ile furkat **beni** âhir helâk eyler / Meded devletlü sultânüm benüm hâlüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [beni, -i]
- Ġam-ı endüh ile furkat beni âhir helâk eyler / Meded devletlü sultânüm **benüm** hâlüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [benüm, -üm]
- Lîk senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemâlünü cihânda **ben** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [ben,]
- Ben turam kuyuñda n’eyler gel rakîbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mâkiyâna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [ben,]
- Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün yaşum **benüm** la’l olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5*). [benüm, -üm]
- Şi’r-i pür-süzüm Muhibbî olalı zâhir **benüm** / Şimdiki şâ’irlere tañ mı didürsem çarbi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [benüm, -üm]
- Niçe yıllar eyledüm dîdârünü görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigârâ kaldı **bende** bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [bende, -de]
- Seyl-i eşkümden **benüm** giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümün oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [benüm, -üm]
- Zâhir olur yansa ten âteş dehânümdan **benüm** / Şu’le virür her yaña çün kim düşe âteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [benüm, -üm]
- Dür olalı gül yüzünden gülmedüm **ben** bir nefes / Eylem feryâd u zârı hem çü bülbül der-kâfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [ben,]
- Zâhid egerçi cennet ü havrâ kılur heves / **Ben** isterem vişâlini ‘âlem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [ben,]
- Ben senüñ ‘ışkuñ-ıla eyler-idüm ‘iys ü neşât / Olmadan çarç dağı hil’at-i zerle melbûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [ben,]
- Niçe demler inleyüp nâ gibi kildüm **ben** nefes / Hamdü-lillâh kim vişâl-i yâra buldüm dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [ben,]
- Cân virüp ger râh-ı küyında anuñ hâk olmuşam / Bulmaz idüm ol şehüñ pâ-büsına **ben** dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [ben,]
- Ben esîr-i hicrem [ü] agyâr mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr olur bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [ben,]
- La’l-i nâbuñ hasretinden dâyim iy nâ-mihribân / Bezm-i ğamda hün-ı dildür içdügüm **ben** tās tās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 4*). [ben,]
- ‘Âşıkam dîdârüña gözüme gelmez hiç kes / İstemem ki ayru olam ‘ışkdan **ben** bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [ben,]

Eylemem zâhid gibi hürî vü Rızvân ârzü / Hiç murâdum yok **benüm** dîdâr-ı cânân baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Taşdı Ceyhûn oldu eşküm küyma virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan **beni** ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Hande eyler şem‘ yansa her gice pervâneler / **Ben** de yansam tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*ben,]*

Öldürdi firkatûñ **beni** iy bî-vefâ yitiş / Dirgür Mesîh gibi **beni** kıl du‘â yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [*beni, -i*]

Öldürdi firkatûñ **beni** iy bî-vefâ yitiş / Dirgür Mesîh gibi **beni** kıl du‘â yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [*beni, -i*]

Tenhâca gezer seyr ider ol serv-i kabâ-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa **bende** ne tañ hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*bende, -de*]

Yüzûñ güldür ideyin **ben** de feryâd / Ki bülbül olımaz gül vakti hâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*ben,]*

Belâ-yı cân durur gitmez dilümden / Ne çäre idem anı **ben** ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [*ben,]*

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyâr / Tutar mı hîç şîrûñ yirini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*beni, -i*]

Umaram pertâb idesin tîr-i gamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum **ben** olam nahcîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*ben,]*

Ben esîr-i ‘ışk oldum koy zenañdan çâhına / Halka halka eyle zülfüñ boynuma zencîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*ben,]*

İsterem kim **ben** olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim yürüyem ‘âlem içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*ben,]*

Kim saña bu hüsni virdiyse eyâ şîrîn-dehen / Kûh-ı gamda **ben** belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*ben,]*

Nañl kaddûñ yâdına serv-i hîrâmânum **benüm** / Göz yaşı pâyûña her dem cûlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Her ki câna kıymaya irmez vişâl-i dilbere / Bu sözi **ben** dimezem bilüñüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*ben,]*

Ezelden ‘ışk câmın eyledüm nüş / Katı mest itdi **bende** kalmadı hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [*bende, -de*]

Hayâlûñ gitmedi iy döst dilden / Günâhum ne **beni** kılduñ ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [*beni, -i*]

‘İşk için eyler gözüm göñlüm **benüm** turmaz savaş / Gâlib oldu göñlüm âhîr egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hünî **beni** / Ölmeklik n’eyleyem Hağ baña tağdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Eyledi tîr-i cefāya bu **benüm** sînem siper / Ol ki ebrûnî şehā ya ğamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Muhibbî kışsa-i ğuşşam **benüm** āh / Yanında dilberûn efsāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]

Beni Mecnûn-şîfat kıldı nigāruñ zülf-i leylāsı / Dil-i dîvāne deprenmez sanasın pāy-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Çün şeb ola ħāb-ıla herkes ħuzûr ider / Ferdā ğamını **ben** çekerem āh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*ben,]*

Zülfüne bu dil āh senün mübtelā imiş / Bildüm ki **benüm** başuma derd ü belā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

Tenhāca gezer gördüm **ben** ol servi kabā-püş / ‘Aqlum tagıluپ kalmadı başumda benüm hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*ben,]*

Tenhāca gezer gördüm ben ol servi kabā-püş / ‘Aqlum tagıluپ kalmadı başumda **benüm** hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

‘İşkum **benüm** gene idi olmaz idi izhār / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Beni dîvāne görüp berr-i ğamda / Kodılar adımı Mecnûn’a adaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Dilüm inler **benüm** dölāba döndi / Gözüm gözgelerinden dökilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Ġülşen-i hüsnünde cānā gül yüzün gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden **benüm** yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddün mi ya gördün mi ki bir kes ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*beni, -i*]

Yüzüme bakmaz oldı āh yine yār-ı cefākārum / Raķībüm beñze[dü]r yāra **beni** her bābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*beni, -i*]

Gerçi felek bükdi kıddüm rüzigār ile / Şükrüm budur ki **ben** daħı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*ben,]*

Delmek için sînemi yir yir **benüm** / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazı imiş / Görmeyeydüm bir nazār **ben** ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*ben,]*

Baħr-ı eşküm başdan aşdı ğarķ ider āħir **beni** / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem ħurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*beni, -i*]

Kışsa-i Ferhād olaldan kışsa-i ğuşşam **benüm** / Ol lebi şîrîn idüp bir dāsītān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Etümi kırm-i belā yirse de āh eylemeyem / Diyeler tā ki **benümçün** bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*benümçün, -üm, -çün*]

Sāye salsa dir-idüm **ben** hāke ol serv-i sehī / Tālī'üm sa'd oldı baht-ı kāmranum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*ben,]*

Maşherde şehā götürecek 'ışkuñ-ıla baş / Olmaya **benüm** hālūme Mecnūn gibi hāldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*

İñen ra'nādūr ol gül yüzlü dilber / Nazīrūñ görmedüm **ben** iy kabā-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2*). [*ben,]*

Varam meyhāneye da'vet kılasız / Ki vā'iz sözine **ben** dutmazam güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [*ben,]*

Dirġā gitdi **benden** tākāt ü hüş / Görelden karşuda sīmīn binā güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*benden, -den]*

İlāhī nār-ı āhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki āhumdan **benüm** pürdür zemīn ü āsūmān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*

Beni cānā iñen yakma sakın bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bī-amān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*beni, -i]*

İtleriyle n'ola itsem 'arbede kūyında **ben** / Olgelmişdür ider her kişi şadr içün savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*ben,]*

Her ne deñlü zār kılsam āh u feryād eylesem / Eylemez **benden** yaña bir kez nazar ol bagrı taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*benden, -den]*

Yakma cevr-ile cefā-y-ıla **beni** iy bagrı taş / Çünkü raħmuñ yok baña n'ichün olursın dil-hırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*beni, -i]*

İy **benüm** serv-i revānum sorma hālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü rāzum cümle fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [*benüm, -üm]*

La'l-i şīrīnūñi cānā almadın **ben** agzuma / Ğamze okın sīneme urduñ benüm zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [*ben,]*

La'l-i şīrīnūñi cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın sīneme urduñ **benüm** zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*

Sırr-ı 'ışkı saklayam sīnemde dirdüm gerçi **ben** / Rūy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2*). [*ben,]*

Ĥasret ile dem-be-dem çıkar **benüm** bagrumda baş / Anuñ içün turmayup akar gözümden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*

Eksük itmez her gice **benüm** içün kan yaşını / Müstedām olsun ki ol bu dīde-i hūn-bār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [*benüm, -üm]*

Benüm sūz-ı derūnumda yanar derd ehline her dem / Muhibbî tab'ı miñnetden uzandukça zebān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*benüm, -üm]*

'Ārızını **ben** niçe gülzāra teşbīh eyleyem / Açılır gül ruħları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*ben,]*

Yār vaşlum isteyen yolumda cān virsün dimiş / Ol **benüm** şīrīn zebānum vāy ne ra'nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*

‘Arızımı ben niçe gülzāra teşbīh eyleyem / Açılır gül ruhları karşımda **benüm** yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde murğ / Olmadum **ben** mübtelâ bu âh u efgândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*ben,]*

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan hâlâş / Cânı hicrândan hâlâş it ya **beni** cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*beni, -i*]

Ğamze-i cellâdına dirsem hâlâş itgil **beni** / Dir kim ölmeyince olmaz hükmi-i sultândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*beni, -i*]

Zülf-i dildāra tolaşdı yine dîvāne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla **benden** o hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [*benden, -den*]

N’ola ‘arz eyler-istem yāra sirişküm gevherin / Olmuşam kılzüm-i ‘ışk içre dilâ **ben** ğavvās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*ben,]*

İy refikân reh-i gam içre du‘adan añasız / **Benüm** için umaram okıyasız siz İhlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]

Cân u dilden kapuña geldüm **beni** reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*beni, -i*]

Râh-ı ğamda iy refikân cân virürsem derd-ile / **Benüm** için süre-i İhlâş okuñ ez-hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]

Düg dilüñi kendi haddüñden tecävüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu **benüm** sözüme nâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]

Bezm-i belâda nâleme âheng için **benüm** / Muṭrib terâne bagla elüñ gel rebāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Var-iken derdüñ nigārâ n’eylerem dermânı **ben** / Ger ölürsem itmeyem aḥvâlümü dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*ben,]*

Derd-i ‘ışkuñ sīneye şol deñlü te‘şir eyledi / Cân terkinde kılām gitmeye **benden** bu maraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 4*). [*benden, -den*]

Ruḥlarını eyledi **ben** ‘aşıka ol yār ‘arz / İtdi san gül ruḥlarını bülbüle gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*ben,]*

Güşına almaz Muḥibbî dāda varsam dādımı / Gerçi kim **ben** eylerem derd-i dilüm her bār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5*). [*ben,]*

Ğam-ı ‘ışkuñ deleli nâ gibi bagrumı **benüm** / Nâleler eyledi dil şiyt u şadâ kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan **beni** / Bulmaz Bağdād revnaḥ akmasa öninde Şaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Hoş gelür **ben** ‘aşıka ğāyet miyān-ı nāzüküñ / Çünkü peygāmbere dimiş ḥayrū’l-‘umūr olur vasaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*ben,]*

bencilevin: Benim gibi, bana benzer.

‘Işkuñ yolında cān-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihānda **bencileyin** bir fedāyī gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 3). [bencileyin,]

Bencileyin la‘l-i nābuñ yādına iy gonca fem / Gülşen içre lāleyi gördüm mey-i hamrā çeker (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 3). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** bezm-i belā vü gam içinde / Zārılık ider derd-ile bīmār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 2). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** zülfi hevāsına tolaşmış / Āşüfte vü ser-keşte giriftār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 4). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** hicrūñ-ile hasta dil olmuş / Bī-çāre yatur derd-ile bīmār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 6). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruhuñuñ şevkine iy yār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 8). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** sīne siper seng-i cefāya / Bu küh-ı maḥabbetde belā yār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 10). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** zülfi hevāsıyla Muḥibbī / Dildāde vü āvāre siyehkār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 12). [bencileyin,]

Sensüz n’iderem cenneti ya hūr-ı behiştī / Bir **bencileyin** ‘āşık-ı dīdār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 6). [bencileyin,]

Bir sencileyin ruḥları gül yār ele girmez / Bir **bencileyin** bülbül-i gülzār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 1). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** yolına terk eyleye cānı / Bir sencileyin dilber-i ‘ayyār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 2). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** var mı bu baḥr-ı gam içinde / Bir sencileyin dişleri şehvār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 3). [bencileyin,]

Bir sencileyin var mı taḥīb-i dil ü cān āh / Bir **bencileyin** derd-ile bīmār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** var mı içre cām-ı maḥabbet / Bir sencileyin gözleri ḥummār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5). [bencileyin,]

Bir sencileyin var mı satar vaşl metā‘ın / Bir **bencileyin** aña ḥarīdār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 6). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** derd-ile bī-çāre Muḥibbī / Bir sencileyin yār-ı cefākār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 7). [bencileyin,]

bend: Kıvrım, bağ, düğüm; sevgilinin kıvrımlı zülfleri; zincir, kemend.

İy gözüm gel bir nazar ol tal‘at-i zībāyı gör / Zülfinüñ **bendinde** bend olmuş dil-i şeydāyı gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 1). [bendinde, -i, -n, -de]

‘Işk vādisinde gönülüm zār u sergerdān olur / Geh görüp zencir-i zülfüñ **bendine** fermān olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 1). [bendine, -ine]

Eylesün mecnûn ‘ışkum zülfini zencirler / Dāyimā ‘âdetdür olur **bend** içinde şîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*bend,]*

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönlümün bâzın / Dü zülfeyni esîriyem iki yanumda **bendümdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*bendümdür, -ümdür]*

Baglanup dil zülfünüñ **bendine** şeydâlık sever / İy saçı leylî olan Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*bendine, -i, -n, -e]*

Yine dil bir dilberün ‘ışkı gamından hastadır / Cân u dil **bend** ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*bend,]*

Zülfinde göñül **bend-ile** gör mübtelâ yatur / Kûyî Muhibbî ‘âşıkâ bîmâr-ḥânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*bend-ile, --ile]*

bend: *Suyun önüne tutmak ve biriktirmek için yapılan set.*

Yiter aglatma beni döst yaşumdan hazer it / ‘Âlemi ğarḳa virür kimsene **bendin** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*bendin, -i, -n]*

bend eyler: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Gâh olur zülfinde **bend eyler** bu gönlüm şebrevin / Katlûme cellâd çeşmi gâh ḥançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [*bend eyler, -r]*

bend ider: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Göñlümi şeb-rû diyü zülf[i] şebinde **bend ider** / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde aḥir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*bend ider, -er]*

bend idüp: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Bir kılyla **bend idüp** zülfî dutar bu göñlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*bend idüp, -üp]*

bend idüp: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Leylî zülfün bu dil-i dîvânenün / **Bend idüp** boynına zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5*). [*bend idüp, -üp]*

bend it: *Bağlamak.*

Mey virürsin bârî **bend it** zülfünü iy muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*bend it,]*

bend it: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Didüm dîvâneyem zülfüne **bend it** / Gülüp gül gibi didi mübtelâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*). [*bend it,]*

bend ola: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

Âh kim olmadı bu cân nâr-ı hicrândan hâlâş / Kankı dil **bend ola** olmaz zülf-i cânândan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1). [bend ola, -a]

bend olalı: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

Cânuma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / Zülfine **bend olalı** dahı belâdan geçemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1). [bend olalı, -alı]

bend olmuş: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

İy gözüm gel bir nazar ol tal'at-i zîbâyı gör / Zülfinüñ bendinde **bend olmuş** dil-i şeydâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1). [bend olmuş, -miş]

bend olmuş: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

Dil-i dîvâne dildârûñ ser-i zülfinde **bend olmuş** / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur vâý ne **bend olmuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1). [bend olmuş, -miş]

bend olmuş: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

Dil-i dîvâne dildârûñ ser-i zülfinde **bend olmuş** / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur vâý ne **bend olmuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1). [bend olmuş, -miş]

bend ü belâlar: Dert ve bela bağı.

Dil murğı görüp hâlûñi zülfüne tutıldı / Bu **bend ü belâlar** hep dâne içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2). [bend ü belâlar, -lar]

bend ü zencîr: Pranga ve zincir.

Bir kılyla bend idüp zülfî dutar bu göñlümi / **Bend ü zencîr** dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2). [bend ü zencîr,]

bende: Kul, köle, hizmetkar II esir, tutsak, bağlı kimse.

İy güzeller şâhı kapuñdan Muhibbî **bendeñi** / Redd idüp anı saña bîgâneler mahrem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6). [bendeñi, -ñ, -i]

Niçe yıl geçdi bu dil **bendeñ** olup derd ü mihen / Saña bir gün dimedi gel beni âzâde getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3). [bendeñ, -ñ]

‘Âlem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ **bende** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5). [bende,]

Kuluñam boynı baglu pâdişâham / Her ne itseñ bu **bende** fermândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7). [bende,]

‘Âşık-isañ kendüñi efgende gör / Pâdişâh-isañ özüñi **bende** gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 1). [bende,]

Gelmesün dahı Muhibbî ser-i kûyuma dimiş / Görün ol lutf issi kim **bendesini** yād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*bendesini, -sini*]

Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu **bendeñ** dūrdur / Sīnede līkin hayālūñle gōñül mesrūrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*bendeñ, -ñ*]

Bu Muhibbî şeh-i cihān iken / Şimdi bir hūba **bendedür** dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*bendedür, -dür*]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādişāh-ı ‘ışk / Bir derdmend **bende** vü bir hāk-i pā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*bende,]*

Gözün nergis yañaguñ gül olaldan / Boyuña **bendedür** serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [*bendedür, -dür*]

(ρ) Merdümlik idüp gel bu Muhibbî’ye şehā / Kanı bu **bendeñ** ile eyledüğüñ kavlı ü karār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [*bendeñ, -ñ*]

Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / Ğāyet ile hasta-dıldür bu Muhibbî **bendeñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*bendeñüz, -ñüz*]

Hep ümmet-i Muhammed’e itdün şefā’ati / Mücrim Muhibbî **bendeñe** iy Muştafā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [*bendeñe, -ñ, -e*]

Ẓann iderdüm ol perī-rüyı beşer ol māh imiş / Cümle ‘ālem **bende** aña ol bir ulu şāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*bende,]*

Cān u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez **bende** bulunmaz kim ola bu resme hās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*bende,]*

bende olsun: *Kul, köle olmak, bağlanmak II gönül vermek, ilgi duymak.*

Bende olsun zülfünüñ her bir kılnda cān u dil / Zülfi sevdāsından özge gel hevā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*bende olsun, -sun*]

bende-i fermānyuz: *Emir kulu, fermanlı köle.*

İtse biñ cevr ü cefā kılsa hezārān zūlm u nāz / Rāzıyuz ol şāh-ı hüsünüñ **bende-i fermānyuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [*bende-i fermānyuz, -ı, -y, -uz*]

bende-i ‘ışk olalı: *Aşkın esiri, kölesi olmak, aşka düşmek, aşık olmak.*

Zāhidā sanma senün tek biz selāmet ehliyüz / **Bende-i ‘ışk olalı** şehri-i melāmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*bende-i ‘ışk olalı, -alı*]

bendeñ olmakdur: *Kul, köle olmak, bağlanmak II gönül vermek, ilgi duymak.*

Bu Muhibbî’nün murādi **bendeñ olmakdur** hemān / Gerçi kim zāhirde biz de memleket sulţānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*bendeñ olmakdur, -ñ, -mak, -dur*]

bendesı olup: *Kul, köle olmak, bağlanmak II gönül vermek, ilgi duymak.*

Muhibbî **bendesı olup** cihân içinde dildâra / Kamu yârânı terk eyler karar itmez bir ân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*bendesı olup, -si, -up*]

bend-i belâda: *Bela/keder bağı.*

Bend-i belâda kalsa bu gönlüm ‘aceb degül / Sevdâ-yı zülf-i dilbere çün mübtelâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*bend-i belâda, -da*]

bend-i der itmez: *Kapıyı bağlamak, kapıyı kapatmak II cömertliğe aykırı olarak cimrilik edip yardım isteyene veya kapısına gelene kapıyı kapatmak.*

Beni redd eyleme varsam kapuña / Kerîm olan kişi **bend-i der itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*). [*bend-i der itmez, -mez*]

bend-i zülfe: *Saç kıvrımı, bağı.*

Her kim ki ‘âşık oldu tolaşdı **bend-i zülfe** / Miñnet şebinde âhîr ölmek olur aña farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [*bend-i zülfe, -e*]

bend-i zülfinden: *Saç kıvrımı, bağı.*

Bend-i zülfinden halâş olur mı hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes gamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*bend-i zülfinden, -i, -n, -den*]

bend-i zülfine: *Saç kıvrımı, bağı.*

Kanda bir meh-rû görürse cân virür dîvâne dil / **Bend-i zülfine** tolaşur hiç uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*bend-i zülfine, -i, -n, -e*]

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.*

Döşedi zümrüt bisâtını **benefşe** bâğda / Nev-bahâ[r] ile bu demde oldu ‘âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*benefşe,]*

Yefîmâne **benefşe** başın egmiş / Bu kaygular aña bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*). [*benefşe,]*

İçersem gülşen içinde **benefşe** / Harâm olsun nigârâ baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*). [*benefşe,]*

Bâğda zülfün **benefşe** görelî / Boynın egmiş baş aşaga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6*). [*benefşe,]*

benek: *Sırma işlemeli atlas kumaş.*

Dağlar geydürdi baña döstlar bir şâh **benek** / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*benek,]*

beng ider: *Esar, afyon içmek.*

Vār-iken gül gibi ‘ālemdə şarāb-ı ergüvān / Kankı aḥmaḳdur varur ḥayrānlık ister **beng ider** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*beng ider, -er*]

benī ādem: *Ademoğulları, insanlar.*

Fiḡān u nāle zīr ü bamsuz olmaz / Muḥibbī yime ḡam ḡam gelse her ḡāh (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*benī ādem,]*

beñiz: *Yüz, yüzün rengi.*

İki nesne ‘ışkuma şāhid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri **beñiz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*beñiz,]*

‘İşkı ketm ister Muḥibbī līk bakan yüzine / Dir ki ‘āşıḳdur anuñ **beñizini** gör saru-y-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*beñizini, -i, -n, -i*]

beñiz soldı: *Rengi uçmak, rengi atmak, parlaklığını kaybetmek // Zayıflayıp cildi sarı-beyaz arası bir renk almak.*

Tāḳatım tāk oldı şabrum ḳalmadı soldı beñiz / Dil tātıbıne meded bu ḥasta dil ḥālin diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*beñiz soldı, -dı*]

bennā: *Binā yapan kimse, mīmar, kalfa.*

İy Muḥibbī ‘ışḳ bünyādına **bennā** olmuşam / Gelmeyiserdür ḥalel zīrā ki muḥkemdür eśās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*bennā,]*

beñize: *İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak II bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.*

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālī / O şehre **beñizeye** sultānı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*beñizeye, -y, -e*]

Aña **beñzer** bir perī yok kanda kaldı ādemī / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir baḥr u ber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]

Yummaz gözini şubḥa deḡin her gice kevkēb / **Beñzer** ki anuñ āhum odından ḥazeri var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]

Gerçi vaşluñ lezzetine **beñzemez** ḳand ü nebāt / Hicrūñ ammā şerbetin iḡen bilür kim acıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*beñzemez, -mez*]

Ka‘be kūyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña **beñzer** nūr görmez adı ammā ḥācıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]

Māyil olur gözlerüm yaşma ol serv-i revān / Şöyle **beñzer** kim sanur ol sīmten anı ḡüher (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nā ne yüzden **beñzemiş** yāra / Ḥayāsuz ‘ārı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*beñzemiş, -miş*]

Göñülden bir nefes gitmez leb-i ḥamrāsı dildāruñ / Hemān ol rinde **beñzer** kim mey-i ḥamrāya düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]

Bād-ı müşğ-āmīzi ‘anber yagdurur / Zülfüne **beñzer** ki dāyım şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*).
[beñzer, -r]

Zülf-y-ile **beñzer** el bir eyledi kâfir haṭı / Her taraḫdan yüridi kaşdı meger İmānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [beñzer, -r]

Gözlerini açmağa yokdur mecālî nergisüñ / Giceden **beñzer** ki mey içmiş başında var ḫumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [beñzer, -r]

Beñzerem dimiş nigārā ḫaddüñe / Bu sözinden sen güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*).
[beñzerem, -rem]

Yüzüñ nūrına kim dir nāra **beñzer** / Ya kimdür kim diye gülnāra **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[beñzer, -r]

Yüzüñ nūrına kim dir nāra **beñzer** / Ya kimdür kim diye gülnāra **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[beñzer, -r]

Perīde yok-durur ādemde hergiz / Eger ḫūrî disem bir pāre **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*).
[beñzer, -r]

Yiridür dir-isem şīrīn lebüne / Ki Ferḫād’a dil-i āvāre **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [beñzer, -r]

Olalı bār-ı ğamdan kāmētüm çeng / Sirişk-i çeşmüm anda tāra **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4*).
[beñzer, -r]

Muhibbî muḫkem işdür ‘ışk bāzı / Bu kārı sanma ayruk kāra **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*).
[beñzer, -r]

Benüm āḫvāl-i pūr ğuşşam yanında kışsa-i Mecnūn / Muhibbî **beñzemez** ancak kurı efsānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [beñzemez, -mez]

Naẓmuñ Muhibbî nazmına **beñzer** Nizāmi’nüñ / İnce ḫayāl-i nāzük ü şīrīn edāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [beñzer, -r]

Muhibbî olsa dīvāne ‘aceb mi / Görür zencire **beñzer** kākülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [beñzer, -r]

‘Aql sergerdān u dil āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ışka **beñzemez** bir kār bu kār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [beñzemez, -mez]

Var mı cihānda bir saña **beñzer** Muhibbî rind / Cānı şarābhānede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [beñzer, -r]

Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda **beñzer** aña anuñ kaşları peyvstedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [beñzer, -r]

Bezm-i ğam içre cānā sīnem rebāba **beñzer** / Çeşmüm o bezme sāġar yaşum şarāba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [beñzer, -r]

Bezm-i ğam içre cānā sīnem rebāba **beñzer** / Çeşmüm o bezme sāġar yaşum şarāba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [beñzer, -r]

Kūh-ı belā serümdür çeşmüm anuñ bīnarı / Üstinde dūd-ı āhum yir yir seḫāba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [beñzer, -r]

- Gönlüm evini yıkdı yağmacı gâmzeñ iy dōst / Ğâretde mâhir ancak Efrâsiyâb'a **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Bahr olalı sirişküm garq oldı anda cismüm / Mevc urduğınca her dem yaşum habâba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- İçüp şarâb-ı 'ışkı bilmez özin Muhibbî / Küy-ı melâmet içre mest ü ħarâba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- Görenler seyl-i eşkümi diye şahrâ-yı sînemde / Bahâr eyyâmıdır **beñzer** ki ırmaklar bulanmışdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- Ser-i zülfini gördüm cîme **beñzer** / Leb-i la'lini sordum mîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Ser-i zülfini gördüm cîme **beñzer** / Leb-i la'lini sordum mîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Didüm ki yârumuñ yokdur nazîri / Eger var-ısa eydüñ kime **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- Nişâr itmege dilber ayagina / Gözüm yaşı anuñçün sîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Kurılmışdır zenaĥdânı ki san top / Ĥaṭı yâruñ ħişâr-ı rîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Elifler uşbu sînem levĥasında / Yazılmış tıfl içün ta'lîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- Muhibbî efser itmiş ĥâk-i pâyuñ / Anuñçün şâh-ı heft-iĥlîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*). [*beñzer, -r*]
- Sîne-i süzânımı her kim göre sanur rebâb / Eşk-i sürĥum târa **beñzer** ol rebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Dehân[1] mîme zülf[i] cîme **beñzer** / Teni büllûra yâĥûd sîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Dehân[1] mîme zülf[i] cîme **beñzer** / Teni büllûra yâĥûd sîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Dutar cellâd çeşmi tîĝın 'üryân / Öñinde ehl-i 'ışk dū-nîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Yüzüm altuna yaşum sîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Perîde görmedüm ĥürîde hergiz / Beşerde var mı eydüñ kime **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Muhibbî dâd-ı Ĥâk'dur 'ışk kitâbı / Okınmaz sanma sen ta'lîme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- İy gül yañaĝuñ ol gül-i ĥandânuma **beñzer** / İy serv boyuñ serv-i ĥurâmânuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

- İy gül yañağun ol gül-i ḥandānuma **beñzer** / İy serv boyun serv-i ḥurāmānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Cân virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / El-ḥaḥ bu daḥı çeşme-i ḥayvānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- Cānum n'ola virsem saña iy rûḥ-ı revānum / Gür-ı ḡamda baña hemān cānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Murg-ı seḥerün nāleleri nālemi oḥşār / Çarḥ-ı felegün nālişi eḡānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Dünyā kime mihr itdi saña ide Muḥibbî / Cevr-ile cefā kılmada cānānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- Yüzüne **beñzemek** hiç aya düşmez / Özini görmek ol bedr aya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*beñzemek, -mek*]
- Yıllar geçer üftādeye dilber nazar itmez / **Beñzer** ki dil-i saḥtına yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Minḡārına aldukda gönül didi Muḥibbî / **Beñzer** ki gönül murgını kapdı gözi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- Güneş yüzine dildāruñ muḡābil olmak istermiş / Zevāli görünür **beñzer** neden miḡdārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- Gönlüme geldi nüzül itdi yine sultān-ı ḡam / Şöyle **beñzer** hoş gelüpdür aña bu vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Ḳatlüme ḡaşd eyledi **beñzer** yine sehlā gözün / İy ḡaşı ya sīneme dek tīrün olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Baña **beñzer** key perişān-ḡāl gördüm dil seni / Zülf sevdāsına düşmiş ḡālib-i pür-ḡamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Āḡū göziyle ya ḡaşı bir ḡaşa **beñzemez** / Yazan anuñ naḡışını naḡḡāşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*beñzemez, -mez*]
- Āḡū göziyle ya ḡaşı bir ḡaşa **beñzemez** / Yazan anuñ naḡışını naḡḡāşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*beñzemez, -mez*]
- ‘Ālem içinde başa dime vardum ‘ışḡ-ıla / Çıkar yürekde biñ ola baş başa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [*beñzemez, -mez*]
- Kirpük ucında her biri bir la'l-pāredür / Akan gözümde ḡün-ı ciger yaşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*beñzemez, -mez*]
- Āḡum odından umar idüm eyleye eşer / Āḡen gibi gönül katı[dur] taşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*beñzemez, -mez*]
- Oldı Muḥibbî ‘ışḡ-ıla rind ü melāmetî / Sanmañ anuñ her işi ḡallāşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*beñzemez, -mez*]
- Ḥ’āba varmış ḡastadur **beñzer** nigāruñ gözleri / Ḥ’ābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]

Ne kadar feryād iderse **beñzemez** feryāduma / Olamaz bu nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*beñzemez, -mez*]

Kan ider ol yār **beñzer** geydi gülgünî libās / Kaşr-ı hüsne baş açup karşı tururlar cümle nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

Sahn-ı dilde ekmek için dāyimā gam hāşılın / Şāh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler **beñzer** nadās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]

Küy-ı yāra ugraduñ **beñzer** yine iy bād-ı şubh / Eyledüñ ‘ālem dimāğımı mu‘athtar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]

Cānum aldı dün gice bir buse ikrār eyleyüp / Döndi inkār eyledi itdügi **beñzer** lāğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]

Şöyle **beñzer** hışm idüp dilber baña kīn eylemiş / Ğamzesin hañçer kılup ebrūların çin eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

Eline almış yine āyineyi **beñzer** nigār / Hüsni kılmış temāşā anı hōdbīn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / **Beñzer** ol yāra gelür bu dirhem ü dnār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]

Leblerüñden hastayam bir buse didüm didi yār / Sözüni tagıtdı **beñzer** ölecek sayru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]

Beñzemezse şı‘rūme şı‘ri n’ola şā‘irlerüñ / Kim ki şarrāf ola dir kim bir degül altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*beñzemezse, -mez, -se*]

Okuyup görmüş degül **beñzer** maħabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri līk ol nā-mihribān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]

Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum var imiş / Derd ü miñnet çekmege **beñzer** zamānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

Baş çatup ebrūlar el bir eylemiş / Katlūme **beñzer** ki tedbīr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

beñzed: (Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ger dehān olsa lebünde beñzedürdüm gönçaya / Agzuña kim **beñzedür** gönca güler hīç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*beñzedür, -ür*]

Ger dehān olsa lebünde **beñzedürdüm** gönçaya / Agzuña kim beñzedür gönca güler hīç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*beñzedürdüm, -ür, -dü, -m*]

Yüzüme bakmaz oldu āh yine yār-ı cefākārum / Raķībüm **beñze[dü]r** yāra beni her bābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*beñze[dü]r, -ür*]

beñzer: Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, müşâbih // Eş, emsal, mânend.

Şikeste-hātır olmuşdur Muhibbî göñlüñi sa’y it / Ele al Ka‘be haķkıyçün buña **beñzer** şevāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*beñzer,]*

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Gözlerüm yaşına cüy-ı âb **beñzer beñzemez** / Nâlesine gönlümün dölâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Gözlerüm yaşına cüy-ı âb **beñzer beñzemez** / Nâlesine gönlümün dölâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Gamzesi hañçer çeküp ‘âşıkların kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hiç kaşşâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Mescid-i hüsnin[i] seyr iden şafâlar kesb ider / Kaşlarınuñ tākına mihrâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Haymedür bu perde-i çeşmüm hayâl-i şâhına / Târ-ı eşküme benüm ıtnâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönlüme kebâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Rüy-ı yâra mihr-i ‘âlem-tâb **beñzer beñzemez** / La ‘l-i nâbâ şekker ü cüllâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Rüy-ı yâra mihr-i ‘âlem-tâb **beñzer beñzemez** / La ‘l-i nâbâ şekker ü cüllâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Cāmi‘-i hüsn içre yanar ruĥları kãndıldür / Kaşlarınıñ tãkına miĥrãb **beñzer beñzemez** (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1347, Beyit 2). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Döstlar çıkarmaga çãh-ı zenaĥdan dilleri / Zülfinüñ kullãbına kullãb **beñzer beñzemez** (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1347, Beyit 3). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / İñlemekde göñlüme tölãb **beñzer beñzemez** (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1347, Beyit 4). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler kãnd ü nebãt / Lık hicre zehr-ile tız-ãb **beñzer beñzemez** (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1347, Beyit 5). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Zülfüñi gördükçe cãnã ben şeb-i yeldã didüm / Ol şeb içre alnuña mehtãb **beñzer beñzemez** (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1347, Beyit 6). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

İy Muĥıbbı muşaf-ı hüsninde yãruñ dir gören / Ĥaĥt u ĥãle noĥta vü i‘rãb **beñzer beñzemez** (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1347, Beyit 7). [beñzer beñzemez,]

beñzet: Benzetmek, aynı şeikle sokmak, aynıını yapmak, taklit etmek.

Beñzetdi çünkü ‘ãrızuña kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun işi zevãledür (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1004, Beyit 4). [beñzetdi, -di]

Serv **beñzetdi** yine cãmesini cãmesine / İtdi gülşende libãsın meger ol yãr sezb (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1267, Beyit 3). [beñzetdi, -di]

berãber: Birlikte II bir seviyede, bir hizãda, bir ve eşit.

Her kim ki tutar kendüzini ĥãke **berãber** / Ĥãdri ne tañ irse anuñ eflãke **berãber** (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1125, Beyit 1). [berãber,]

Men‘ eyleye mi kũyına varmaga raķıbüñ / Kim karşu turur ‘ãşık-ı bĩ-bãke **berãber** (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1125, Beyit 4). [berãber,]

Bir ģamze ile sĩneñi çãk itdi Muĥıbbı / Kim tĩĝ urur ol merdüm-i çãlãke **berãber** (Muhıbbı Dıvãnı, Gazel 1125, Beyit 5). [berãber,]

berāber ola: *Bir olmak, denk olmak, eşdeğer olmak II bir arada bulunmak.*

ƶıkkı-i yāri sen sen ol gel serve teşbīh eyleme / Hıç serv-ile **berāber ola** mı ‘ar‘ar kāmıř (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1416, Beyit 3). [berāber ola, -a]

berāber olmaya: *Bir olmak, denk olmak, eşdeğer olmak.*

ƶıkr eyle leb-i la‘lin ü fikr eyle miyānın / ‘Ālemde hüner olmaya idrāke berāber (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1125, Beyit 3). [berāber olmaya, -ma, -y, -a]

berāber olmaya: *Bir olmak, denk olmak, eşdeğer olmak.*

Cem‘ olsa eger bir yire Ceyhūn u Aras Nıl / Olmaya kamu dıde-i nemnāke berāber (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1125, Beyit 2). [berāber olmaya, -ma, -y, -a]

berāber tutar: *Denk görmek, bir tutmak.*

Her kim ki tutar kendūzini hūake berāber / ƶadri ne tañ irse anuñ eflāke berāber (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1125, Beyit 1). [berāber tutar, -ar]

berāt-ı hūsnidür: *Güzellik fermanı.*

‘Ālemi maħkūm iden her dem **berāt-ı hūsnidür** / Kim muñ‘ olmaz çekilmiş kařları tuğrāyı gör (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1028, Beyit 5). [berāt-ı hūsnidür, -idür]

berāt-ı hūsnūñe: *Güzellik fermanı.*

Sen güzellik kiřverinūñ pādıřāhısın diyü / Kařlarıñ almıř **berāt-ı hūsnūñe** tuğrā çeker (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1114, Beyit 2). [berāt-ı hūsnūñe, -üñ, -e]

berāt-ı hūsnūñi: *Güzellik fermanı.*

Hattūña yazmıř **berāt-ı hūsnūñi** / Kařlarıñ üstine tuğrā eylemiř (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1442, Beyit 2). [berāt-ı hūsnūñi, -üñ, -i]

berbād: *Far. Bozuk, perişan, harap, mahv edilmiş, yele verilmiş.*

Sākiyā gör dehri bī-bünyāddur / Bāde sun kim ‘ömr hem **berbāddur** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1118, Beyit 1). [berbāddur, -dur]

ber-dār ider: *Asmak, idam etmek.*

Her kaçan kim ruşları üstinde zülfin tār ider / Her kılında niçe biñ ‘āřıkları **ber-dār ider** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1165, Beyit 1). [ber-dār ider, -er]

ber-dār iderler: *Asmak, idam etmek.*

Muhibbî sırr-ı 'ışkı itme izhâr / Sakın Manşür-veş **ber-dâr iderler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5*). [*ber-dâr iderler, -er, -ler*]

ber-dâr iderseñ: *Asmak, idam etmek.*

Eger **ber-dâr iderseñ** zülfe âhir / Olur cân gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [*ber-dâr iderseñ, -er, -se, -ñ*]

ber-dâr kılsañ: *Asmak, idam etmek.*

(ح) Hayâtı ebedîdür saña kim vâsıl ola / N'ola Manşür gibi zülfüne kılsañ ber-dâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*ber-dâr kılsañ, -sa, -ñ*]

ber-dâr kılsañ: *Asmak, idam etmek.*

(ح) Hayâtı ebedîdür saña kim vâsıl ola / N'ola Manşür gibi zülfüne kılsañ ber-dâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*ber-dâr kılsañ, -sa, -ñ*]

ber-dâr ola: *Asılmak, idam edilmek.*

Degme nâkes cânâ kıymaz 'ışk ara **ber-dâr ola** / Ehl-i 'ışkuñ cümlesini sanma kim Manşür'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*ber-dâr ola, -a*]

ber-dâr olmaga: *Asılmak, idam edilmek.*

Sırr-ı 'ışkı çünki fâş itdi gönül Manşür-veş / Zülfi dârında anuñ olmaga ber-dâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [*ber-dâr olmaga, -mag, -a*]

berg: *Yaprak.*

Bilmem ki semen **bergi** vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîreñdenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*bergi, -i*]

berg ü bâr: *Yaprak ve meyve.*

Sînesi bāğında kim dikdi maḥabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü ğamdan özge **berg ü bār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*berg ü bār,]*

berg ü bārıdur: *Yaprak ve meyve.*

Her kim ki dikdi sîneye 'ışkuñ nihālını / Derd ü belā vü miḥnet ü ğam **berg ü bārıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*berg ü bārıdur, -ı, -dur*]

berg-i gül: *Gül yaprağı.*

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşında cânā taze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*berg-i gül,]*

berg-i gül-i ahmerisin: Kırmızı gül yaprağı.

(ج) Cān gülşeninüñ **berg-i gül-i ahmerisin** / Ne revādur ki şehā dāmenüñe tokına hār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [*berg-i gül-i ahmerisin, -i, -sin*]

berî oldum: Uzak olmak, kurtulmak.

Oldum cefâ vü cevri-ile dilden berî yitiş / Terk itmedin yoluña bu cān u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [*berî oldum, -du, -m*]

berk itmede: Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek.

Göñlüm beni terk itmede ārām-ı cānum kandadır / Mîhrin velî **berk itmede** cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*berk itmede, -me, -de*]

berk u bārān: Yıldırım ve yağmur. II fırtına.

Bu semāda görineni **berk u bārān** sanmañuz / Çarḥ-ı gerdān yakılup ben sūhte için aglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*berk u bārān,]*

berk urur: Şimşek gibi çakmak, aniden ve çok etkileyici şekilde görünmek // Şimşek çakmak, parlamak.

Āteş-i miñnetle her şeb **berk urur** kāsānemüz / Sanasın bir ejder olmuşdur dil-i vîrānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*berk urur, -ur*]

berk-i āhum: Ah şimşegi; aşığın inilti ve feryadının şiddeti.

Sīnem içre **berk-i āhum** şu'le-i cān-süz imiş / Tekye-i ğamda hemān bir şem'-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*berk-i āhum, -um*]

berk-i şecer: Ağacın yaprağı.

Bāğ u rāğı ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı ḥazān / Her yaña kılsañ nażar **berk-i şecer** pā-māl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*berk-i şecer,]*

berre düşmiş: Toprağa düşmek // ölmek.

Berre düşmiş sanmañuz Mecnūn bir dīvānedür / Gördi yok büy-ı vefā insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*berre düşmiş, -e-miş*]

berr-i ğamda: Gam, sıkıntı toprağı.

Beni dīvāne görüp **berr-i ğamda** / Kodılar adımı Mecnūn'a adaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*berr-i ğamda, -da*]

berü: Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.

Muṭribā nāle ile meclise gel nāyi getür / Sākiyā sun **berü** ol cām-ı muşaffāyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [berü,]

berü: *Belli bir zamandan bu günü kadar, -den bu yana.*

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nāgehān / Daḡı ol demden **berü** mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [berü,]

bes: *Artık, bundan sonra.*

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārumdan felek / **Bes** ḡarām olsun baña dünyāda dirlik yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [bes,]

bes: *Yeter, yetişir, elverir, kâfi.*

Şi'r-i pür-sūzum Muḡibbî olalı zāhir benüm / Şimdiki şā'irlere tañ mı didürsem ḡarbi **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [bes,]

Cihān içre baña küyuñ çemen **bes** / Ki zīrā herkese ḡubb-ı vaṭan **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [bes,]

Cihān içre baña küyuñ çemen **bes** / Ki zīrā herkese ḡubb-ı vaṭan **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [bes,]

Şehīd olsam eger 'ışkıyla yārān / İdesiz penbe-i dāḡum kefen **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [bes,]

Degül hicrān şebinde şem'e ḡacet / Ki āhum şem'a-i beytü'l-ḡazān **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4*). [bes,]

Añup Ferḡād u Mecnūn'ı Muḡibbî / Du'ā-yı ḡayr kıl anlara sen **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [bes,]

Dōstum ḡasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / 'Ālemi ḡarḡ eyleye ger dimez-iseñ aña **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [bes,]

Zāhid egerçi cennet ü ḡavrā kılur heves / Ben isterem vişālini 'ālem içinde **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [bes,]

Tañ mı bu 'ālem serīrinden Muḡibbî 'ār ide / Ḥāk ü ḡışt-ı meygede bālin ü bister aña **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [bes,]

Rūze-dār olan ider 'iyd ayını görmek heves / Baña ol gün 'iyd olur görsem hilāl ebrūñı **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [bes,]

Nāzenīn ḡaddi ile ruḡsār u ḡaddi baña **bes** / Görelı ne serv kıldum ārzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [bes,]

Eylemem zāhid gibi ḡūrī vü Rızvān ārzü / Hıç murādum yok benüm dīdār-ı cānān baña **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [bes,]

bes olur: *Kafi gelmek, yeterli olmak.*

Eger ber-dār iderseñ zülfe āḡir / Olur cān gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [bes olur, -ur]

besbeter eyle: (Kuvvetlendirme benzer hecesi bes ile bes+beter) Çok daha beter, çok daha kötü etmek II
fazlalaştırmak, çoğaltmak.

Vefâmı ‘ışkı yolında İlähî **besbeter eyle** / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefâ hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3). [besbeter eyle,]

beser: İnsan, insan oğlu, insan türü.

Olmayınca kimsede ‘ışkıdan eşer / Bil ki hayvândur anı sanmañ **beşer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2).
[beşer,]

Perîde görmedüm hürîde hergiz / **Beşerde** var mı eydüñ kime beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4).
[beşerde, -de]

Yanuñda eger sevmeye günâh-ısa nigârâ / ‘Afv eyle hañâ eylemedük çün **beşer** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4). [beşer,]

Cürümüne benüm bakmayuban itdi şefâ‘at / Bu luğf-ıla bu keremi bir **beşer** itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7). [beşer,]

Zann iderdüm ol perî-rüyü **beşer** ol mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña ol bir ulu şâh-ıymış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1). [beşer,]

beste: Bağlanmış, bağlı; kapalı.

Bugün iklim-i ‘ışık içre Muhibbî’yi diseñ kimdür / Şikeste **beste** bî-çäre fakîründür hañründür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4). [beste,]

bet beñiz kalmadı: Yüzü sararıp solmak.

Döstlar luğf eyleyüp aḥvâlümü yâra diñüz / Derd-ile dil-ḥasteyem kalmadı bende bet beñiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1). [bet beñiz kalmadı, -dı-ma, -dı-madı]

beter: Çok fenâ, daha fenâ, çok kötü.

Adı var Mecnün’uñ ammâ bir saçı leylî-veşüñ / Görmüşem derd ü belâ vü miñnetin andan **beter** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5). [beter,]

Kime taḥrîr eyleyem kime bu dil esrârını / Güş iden aḥvâlümü benden **beter** ḥayrân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4). [beter,]

Nâr-ı fırkatdür bugün bildüm çü düzaḥdan **beter** / Kül olurdu ten Muhibbî dökmeşe seyl-âb göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5). [beter,]

‘İşık-ıla dîvâneyem küyında Mecnündan **beter** / Ol saçı leylî neden zülfini zencîr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4). [beter,]

Çarḥ tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp daḥı **beter** anı oda yakar güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5). [beter,]

beter oldı: Çok daha beter, çok daha kötü olmak.

Dil perîşân idi âh oldu yine dağı beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [beter oldu, -dı]

bevâbân: Çöl, sahrâ, bâdiye.

Ėam **beyâbânında** sergerdân olaldan cân u dil / Kimse gelmez yanuma illâ meger sâyem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [beyâbânında, -ı, -n, -da]

Şol kadar kan ağladum hicrûn **beyâbânında** kim / Kalmadı hûn-ı cigerden akmag-ıla kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [beyâbânında, -ı, -n, -da]

Şol kadar kan ağladum hicrûn **beyâbânında** kim / Ser-te-ser mülk-i cihâni ĖarĖ idüp oldu denîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [beyâbânında, -ı, -n, -da]

bevân eyleyeyim: Açıklamak, bildirmek, anlatmak.

(÷) Zâtuñı senüñ niçe **bevân eyleyeyim** / Her kaçan söylesem ol demde zebân oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [bevân eyleyeyim, -y, -e, -y, -im]

bevâna gelmez: Açıklanmak, anlatılmak.

Derd-i derünü sormañ herĖiz **bevâna gelmez** / Var mı cihânda bir derd bu Ėasta cânâ gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [bevâna gelmez, -mez]

beyne's-semâi ve'l-'arż: Yer ile gök arasında (*Bakara 2/164*).

Germ olmasun iñen gün Ėüsnini kılmasun 'arż / Nisbet yüzüñle günde **beyne's-semâi ve'l-'arż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1*). [beyne's-semâi ve'l-'arż,]

bevt: İki dizeden oluşan nazım birimi.

Şi'rümün her **bevti** güldür Ėâttı sünbüldeñ nişân / İy Muhibbî sünbüle bağlu Ėazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [bevti, -i]

bezm: Sohbet, yaran sohbeti, ziyafet, işret sohbeti; yeyip içilerek sohbet edilen, belli başlı ritüelleri olan toplantı.

Belâ **bezmünde** derd-ile ciger hûnını nüş itsem / Gözümün kâsesin elde tolu peymânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [bezmünde, -inde]

Bezm-i Ėam içre cânâ sînem rebâba beñzer / Çeşmüm o **bezme** sâğar yaşum şarâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [bezme, -e]

'Âlemi Ėeşt eyleyüp Ėeh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender'üz **bezm-ile** Ėahî Cemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [bezm-ile, --ile]

Bülbül oldu çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen dağı kıl **bezme** sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [bezme, -e]

bezm ara: Eğlence meclisinde, meclis içinde.

Bezm ara tā şubḥ olunca iy Muḥibbī nāle kıl / Çalınur mızrāb-ı ğamla çün gönül ũanbūrdur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*bezm ara,]*

bezm-i belā: *Gam, keder meclisi.*

Yine **bezm-i belā** içre bu gönlüm / İñiler sanki nāy-ı hoş-nevādur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*bezm-i belā,]*

bezm-i belā vü ğam: *Sıkıntı ve bela meclisi.*

Bir bencileyin **bezm-i belā vü ğam** içinde / Zārılık ider derd-ile bīmār kimūñ var (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 2*). [*bezm-i belā vü ğam,]*

bezm-i belāda: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i belāda nālemi gūş eyleyen benüm / Eydür belā-yı ‘iřka bu bir mübtelā-durur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*bezm-i belāda, -da]*

Bezm-i belāda nāleme āheng iün benüm / Muḥrib terāne bagla elūñ gel rebāba bas (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*bezm-i belāda, -da]*

bezm-i ğam: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i ğam ire nālelerüm nāyı pest idüp / Kaşd-ı Muḥibbī ũimdi hemān erğanūnadur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*bezm-i ğam,]*

Bezm-i ğam ire cānā sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāĝar yaşum řarāba beñzer (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*bezm-i ğam,]*

bezm-i ğamda: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i ğamda iy Muḥibbī nāleme āheng iün / Nāyı gör bāzāra varmış kendüzin gūyā satar (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda kāmētüm çeng ideli bār-ı belā / İñler ol meclisde bu gönlüm benüm kñnūn olur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda kāse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / Hi kes vākıf degül ancak mey-i gülgūna sor (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda ehl-i hāle cām-ı zer hācet degül / İçmege hūn-ı dili bu dīde-i bīnā yiter (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda iñleyüp nāliřler itsem tā seher / Hālüm añlar nāylar derdüm rebābiler bilür (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda nāle kılsam nāylar dem-bestedür / ‘Ūd iñiler zārılıgum işidelden ḥastadur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Dehr eli āhir bükür bu kāmētūñi çeng ider / **Bezm-i ğamda** iy gönül iñle yaşuñi eyle tār (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda,]*

Bezm-i ğamda Muhibbî hûn-ı ciger / İçerem giceler ğabûkumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda cân atar şem'-i ruĥ-ı cânâneye / Sanasın miĥnet şebinde bu gönül pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda bir niçe derd ehline hem-demlerüz / Ol sebebden şoĥbet-i ĥaş eyledük bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Kaçan nâlişler itsem **bezm-i ğamda** / Fiĝân u nâle kılmak nâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Nâle eyler bu Muhibbî **bezm-i ğamda** ney gibi / Kankı bî-dil bu hevâlarda nevâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Cem' olup bir araya derd ü belâ ile elem / **Bezm-i ğamda** 'iyy ider bir niçe şoĥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Sen tenür-ı 'ışk-ıla yanup kül olalı gönül / **Bezm-i ğamda** kalmadı ekl itmege biryânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda hûn-ı dil nüş itmege yârân ile / Miĥnet ü derd ü elem oldu bizüm peymânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nâydur gönülüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Nây-veş gâhî Ĥicâz'ı seyr idüp gâhî 'Irâĥ / **Bezm-i ğamda** inleseki tañ mı makâmât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Ĥûn-ı dilden **bezm-i ğamda** elde pürdür câmumuz / Gün yüzüñ göster nigârâ rüşen olsun şâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda âferin ol 'âşık-ı ser-bâza kim / Şem'-veş başın keserseñ sırrını aşlâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Ķays / Geçdi anlar mest olup biz daĥı şoĥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

La'l-i nâbuñ ĥasretinden dâyim iy nâ-mihribân / **Bezm-i ğamda** hûn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda, -da*]

La'l-i nâbuñ ĥasretinden dâyim iy nâ-mihribân / **Bezm-i ğamda** hûn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda çeşmümün gülgün şarâbı var-ımuş / 'İşk odıyla bişmiş anda dil kebâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*bezm-i ğamda, -da*]

bezm-i ğamda: *Gam, keder meclisi.*

Dehr eli âhir bükür bu kâmetüñi çeng ider / **Bezm-i ğamda** iy gönül inle yaşuñı eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda, -da*]

bezm-i hüsninde: *Güzellik meclisi.*

Bezm-i hüsninde görüp şem‘-i cemāl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol nâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [*bezm-i hüsninde, -i, -n, -de*]

bezm-i hüsninde: *Güzellik meclisi; -sevgilinin yüzü-*.

Bezm-i hüsninde kaçan zülfü gelür ‘arızına / Meclise ziynet için sümbül ü reyhân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*bezm-i hüsninde, -i, -n, -de*]

bezm-i ‘ışkda: *Aşk meclisi.*

Cür‘a-i cāmı sen içdüñ diyü **bezm-i ‘ışkda** / Mest olupdur çeşm-i maḥmūrı gelüp ğavġā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*bezm-i ‘ışkda, -da*]

bî vefâdur: *Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan // döneke, sadakatsiz (dünya/felek için).*

Seher güş it ne dir murġ-ı seher-hîz / ‘Ömür gibi bu dünyā **bî vefâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*bî vefâdur, -dur*]

bî-‘ahd olcâk: *Sözünde durmamak, vefasız olmak.*

Sevme hercâyî güzel virme Muḥibbî aña dil / Yār **bî-‘ahd olcâk** mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*bî-‘ahd olcâk, -ıcak*]

bî-amân: *Amansız, amanvermez, acımaz, merhametsiz.*

Kaçan ol kâhramân gözler eline ḥaçnerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm ol **bî-amân** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [*bî-amân,]*

Beni cānā iñen yakma sakın bu āh-ı süzāndan / Amānsuzdur amân virmez bilürsin **bî-amân** āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*bî-amân,]*

bî-bünyâd: *Harap, temeli çürük, temelsiz.*

Sâkiyâ gör dehri **bî-bünyâddur** / Bâde sun kim ‘ömr hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*bî-bünyâddur, -dur*]

biç: *Dikilecek kumaşı, belli bir biçim vererek kesmek, dikmek.*

Muḥibbî saña bir gönlek **biçerler** ‘akluñı divşür / Ezelden böyledür ‘âdet aña hîç âsifin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*biçerler, -er, -ler*]

Ḥayyât-ı felek egnüme miḥnet palāsını / **Biçdi** Muḥibbî baña görüp lâyıķ ol ḳumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*biçdi, -di*]

bî-çâre: *Çaresiz, zavallı, düşkün.*

Bugün iklîm-i ‘ışķ içre Muḥibbî’yi diseñ kimdür / Şikeste beste **bî-çâre** faķirüñdür ḥaķirüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*bî-çâre,]*

Akıdur āb-ı revān her yaña çeşmüm kūzeki / İñiler **bī-çāre** dil derd-ile san tōlābdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*bī-çāre,]*

Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası pāredür / Gamla göñül **bī-çāredür** cān u cihānum kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*bī-çāredür, -dür]*

Bir bencileyin hicrūñ-ile hāsta dil olmuş / **Bī-çāre** yatur derd-ile bīmār kimūñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*bī-çāre,]*

İy tabībā ser-i kūyuñda yatan hāstalara / İtmedūñ çāre yatur cümlesi **bī-çāre** henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*bī-çāre,]*

Baña sensüz bulunmaz hiç çāre / Gelüp **bī-çāreyem** gel çāre-i sāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 3*). [*bī-çāreyem, -y, -em]*

Bir bencileyin derd-ile **bī-çāre** Muhibbī / Bir sencileyin yār-ı cefākār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*bī-çāre,]*

Dem-be-dem feryād ider **bī-çāre** dil dildārsuz / Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 1*). [*bī-çāre,]*

Ārzū itdüm lebin kıldum ser-i zūlfın heves / Didi iy **bī-çāre** olmaz uşbu sevdā mültemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*bī-çāre,]*

Hāsretiyle bülbül-i cān niçe feryād itmesün / Āh ider **bī-çāre** bülbül gül kuçar her hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*bī-çāre,]*

Nigāruñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez **bī-çāre** yasanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*bī-çāre,]*

bī-çāre gānrā: Çaresizlere.

İrişmez baña sensüz hiç çāre / Gelüp **bī-çāre gānrā** çāre-saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 3*). [*bī-çāre gānrā,]*

bīd: Söğüt ağacı.

Serv kıddūñ ile da‘vā eylemiş / **Bīd** işidüp yüzine hānçer çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 2*). [*bīd,]*

bī-dār eylemez: Kendine getirmek, uyandırmak.

Nāle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / Tañlaram nāz uyhusından yārı **bī-dār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*bī-dār eylemez, -mez]*

bīdār olur: Uyanmak, uyanık durumda bulunmak, uyanık olmak.

H̄āba varmış hāstadur beñzer nigāruñ gözleri / H̄ābdan **bīdār olur** gel itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*bīdār olur, -ur]*

bī-dār olur: Uyanmak, uyanık durumda bulunmak, uyanık olmak.

Ekşerī ‘āşıklaruñ tā şubha dek **bī-dār olur** / Kim ki ‘ışkdan bī-hāberdür ol yatur her ān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*bī-dār olur, -ur]*

bī-derd olana: *Dertsiz olmak, derdi olmamak II ham olmak.*

Derd-i dil hālını ‘arz eyleme **bī-derd olana** / Saglar añlayımaz anı ki bīmār çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*bī-derd olana, -an, -a*]

bī-devā: *Dermansız, çaresiz, şifasız.*

Var iy t̄abīb h̄asta-i ‘ıřka ‘ilācı ko / İtmez kabūl derdi anuñ **bī-devā-durur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 3*). [*bī-devā-durur, --durur*]

‘İlāc itme yūri var derd-i ‘ıřka / T̄abībā çünki derdüm **bī-devādur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*bī-devādur, -dur*]

Var iy t̄abīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilāc / Levh üzre yazdı anı kalem **bī-devā** imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*bī-devā,*]

bī-dil: *Gönlünü vermiş, gönlünü kapturmuş, aşık.*

Nāle eyler bu Muhibbī bezm-i ğamda ney gibi / Kankı **bī-dil** bu hevālarda nevāyı istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*bī-dil,*]

Nāz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevgānına / Kangı **bī-dil** top idüp başını ğaltān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*bī-dil,*]

Nāvek-i ğamzeñ niçe **bī-dilleri** itdi helāk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*bī-dilleri, -ler, -i*]

bī-duhān ola: *Dumansız olmak.*

Ruñuñ t̄abında iy meh-rū dutıřur ser-te-ser ‘ālem / Cihānda bunu kim gördi kim ola bī-duhān āteř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*bī-duhān ola, -a*]

bī-duhān olmaz: *Dumansız olmak.*

O şem‘üñ devr-i h̄attını görüp āh eyleme iy dil / Bilür her kim ki ‘ākildür ki olmaz bī-duhān āteř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*bī-duhān olmaz, -maz*]

bī-emān: *Aman vermeyen, amansız, zalim.*

İy Muhibbī **bī-emāndur** öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme ile t̄iğ-i çeşmin zāğlamıř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*bī-emāndur, -dur*]

bī-ğam: *Dertsiz, kedersiz, kaygısız.*

Bezm-i ğamda bir niçe derd ehline hem-demlerüz / Ol sebebden řoñbet-i h̄aş eyledük **bī-ğamlaruz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*bī-ğamlaruz, -lar, -uz*]

‘Ālemi bir h̄abbeye satduk irüp bir ‘āleme / Şükr idüp H̄akk’a anuñçün dāyimā **bī-ğamlaruz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*bī-ğamlaruz, -lar, -uz*]

bī-ġam olduġı: *Dertsiz, sıkıntısız olmak, mesut olmak.*

Âh it Muhibbî her dem kim gördi yâr[1] maħrem / ‘Âşık olur mı **bī-ġam olduġı** yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*bī-ġam olduġı, -duġ, -ı*]

bī-ġam olmaz: *Dertsiz, sıkıntısız olmak, mesut olmak.*

Cihân içinde âdem **bī-ġam olmaz** / Meger hayvân ola ol âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [*bī-ġam olmaz, -maz*]

bī-ġam olmaz: *Dertsiz, sıkıntısız olmak, mesut olmak.*

Göñül cânân yüzinsüz hürrem olmaz / Döker gözyaşını ol **bī-ġam olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [*bī-ġam olmaz, -maz*]

bīġâne: *Yabancı, âşinâ olmayan.*

İy güzeller şâhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña **bīġâneler** maħrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*bīġâneler, -ler*]

‘İşkuñ-ıla cân u dil dîvânedür / Anuñ-ıçun halk-ıla **bīġânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*bīġânedür, -dür*]

Geldi ‘işkuñ sîneme ġitmek gerekdür şabr u hüş / Âşinâ cem‘inde çün lâyıġ degül **bīġâneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*bīġâneler, -ler*]

Bīġâne gibi bakma bugün iy perî-şıfat / Rüz-ı ezelde çünki saña âşinâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*bīġâne,]*

Bīġâne sanup eyleme red bu Muhibbî‘yi / Bilmez misin ki ‘işkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*bīġâne,]*

bī-h‘âb ola: *Uykusuz olmak, uykusuz kalmak.*

Fırkatıyla her ġice tañ mı ola bī-h‘âb göz / La‘l-i nâbuñ yādına her dem olur hün-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*bī-h‘âb ola, -a*]

bī-h‘âb olıcak: *Uykusuz olmak, uykusuz kalmak.*

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan âb iniler / Olıcak bir kişinüñ gözleri bī-h‘âb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*bī-h‘âb olıcak, -ıcak*]

bī-haber: *Habersiz.*

Bâde içse ġayrılar ben içerem hün-ı ciger / Ğayret öldürdi beni dildâr benden **bī-haber** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*bī-haber,]*

Ekserî ‘âşıklarauñ tâ şubħa dek bī-dâr olur / Kim ki ‘işkdan **bī-haberdür** ol yatur her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*bī-haberdür, -dür*]

bî-had: Sayısız, sınırsız, hesapsız, pek çok.

Kim bilem dir hâl-i Mecnûn'ı baña sorsun baña / Vâdi-i ğamda anuñla itmişem **bî-had** sefer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4). [bî-had,]

Güzeller gerçi **bî-haddür** cefâ vü cevre mâyiller / Eger yolında cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2). [bî-haddür, -dür]

bî-had olduğum: Hadsiz hudutsuz olmak // pek çok, sayısız olmak.

Dilberüñ ağyarı **bî-had olduğum** 'ayb eyleme / Bu cihân bāğında hîç bir gül biter mi hârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3). [bî-had olduğum, -dug, -i, -n]

bi-hamdillâh: Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.

Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum var / **Bi-hamdillâh** ki 'ışkıyla yine bir özge hâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1). [bi-hamdillâh,]

bi-hamdi'llâh: Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.

Bi-hamdi'llâh kamer tal'at yine bir mâhumuz vardır / Anuñçün göge peyveste sehergeh âhumuz vardır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1). [bi-hamdi'llâh,]

Bi-hamdi'llâh muhabbet hânesinde / Gamuñdan ğayrı kimse mahrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5). [bi-hamdi'llâh,]

bihter: En iyi, daha iyi, pek iyi.

İtdi pâyuña Muhibbî cân nişâr / İtmege kâdir degül **bihter** 'ivaż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5). [bihter,]

bî-ihtiyâr olur: Aklı, iradesi kontrolünden çıkmak II kendinden geçmek.

Gül mevsiminde murğ-ı çemen zâr zâr olur / Kalmaz kararı şevk-ile **bî-ihtiyâr olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 1). [bî-ihtiyâr olur, -ur]

bî-îmân: İmansız, imanı olmayan.

Muşhaf-ı hüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî bil anı âhirde **bî-îmân** kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5). [bî-îmân,]

bî-karâr: Kararsız, huzursuz, tedirgin.

Hicrân şebinde gerçi gönül bî-karâr olur / Cânâ senüñ-ile kul dili **bî-karâradur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3). [bî-karâradur, -adur]

bî-karâr oldı: Kararsız ve huzursuz olmak.

Vādi-i hicre düşelden oldı bu dil bī-ķarār / İñleyüp tā şubh olunca aqlaram ben zār u zār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 1*). [*bī-ķarār oldı, -dı*]

bī-ķarār olur: *Kararsız ve huzursuz olmak.*

Hicrān şebinde gerçi gōñül **bī-ķarār olur** / Cānā senūñ-ile kul dili bī-ķarāradur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*bī-ķarār olur, -ur*]

bī-ķes: *Kimsesiz, zavallı, yalnız.*

Bī-ķes Muhibbī derd-ile bir derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün aḥvālümü sormaz mısız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*bī-ķes,]*

bikr-i fikrinden: *Düşünce yeniliği (özgünlüğü).*

Bikr-i fikrinden Muhibbī iḥtirā' itse ğazel / Kapişurlar sanasın kim gevher agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*bikr-i fikrinden, -i, -n, -den*]

bil: *Vücutun orta yeri, bel.*

Ḥaber sorma dehānından ḥabībūñ / Ne aña yok dinür ne ḥod **bilī** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*bilī, -i*]

Kuçam dirseñ miyānını Muhibbī / İşitdūñ mi anuñ sen hiç **bilī** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 5*). [*bilī, -i*]

Gerçi nokta lebūñe kıl didi 'uşşāk **bilūñe** / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*bilūñe, -üñ, -e*]

Bilūñ-ile agzuñuñ vaşfında 'āciz ḥāmeler / Sırr-ı ğaybı bilmede kâşır-durur 'allāmeler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*bilūñ-ile, -üñ, --ile*]

Dehenūñ fikri-y-ile ince **bilūñ** zikri-y-ile / 'Aqlumuz teng olup kalmadı hergiz bilümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*bilūñ, -üñ*]

Noķtadur agzı didük kıldur **bilī** fehm eyledük / Dürbīn olsa Muhibbī tañ mıdur idrākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*bilī, -i*]

bil: *Bilmek / Cevap vermek.*

Ķays'a sordum dün gice 'işkuñ rumūzın **bilmedi** / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferḥād-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*bilmedi, -me, -dı*]

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. // İdrak etmek, kavramak, anlamak, farkına varmak. // (Olumsuz haliyle) Bilmezlikten gelmek.*

Şeḥerden ğülşene bülbül varur ğül kārını **bilmez** / Ne deñlü eylese nāle ğüler ğül zārını **bilmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*bilmez, -mez*]

Şeḥerden ğülşene bülbül varur ğül kārını **bilmez** / Ne deñlü eylese nāle ğüler ğül zārını **bilmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*bilmez, -mez*]

Güneş yüzine dildârûn muqâbil olmak istermiş / Zevâli görünür beñzer neden miqdârını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*bilmez, -mez*]

Gözi bîmâridur her dem Muhibbî'yi iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın neden tîmârını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*bilmez, -mez*]

bil: Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak II idrak etmek, anlamak, kavramak.

Bu Muhibbî dil ü cân yakdugını hasret-ile / Sen **bilürsin** anı iy bâr-ı Hüdâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Hâk **bilür** kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Kim **bilem** dir hâl-i Mecnûn'ı baña sorsun baña / Vâdi-i gamda anuñla itmişem bî-had sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*bilem, -em*]

Kim nazardan döstüm gelmez **bilürsin** aña zar / Gel nazâr kılusun Muhibbî ko cemâlûñ ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Zülfini ider gâh kemend ü gehî zencîr / **Bildüm** ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*bildüm, -dü, -m*]

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*bilmem, -mem*]

İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / **Bilmez** misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebât / Hicrûñ ammâ şerbetin içen **bilür** kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*bilür, -ür*]

Olmayınca kimsede 'ışkdan eşer / **Bil** ki hayvândur anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*bil,]*

Bilsem eşküm n' için itmez gönline yârûñ eşer / Dirler elmâs iy Muhibbî seng-i hûrâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*bilsem, -se, -m*]

'Aceb **bilsem** gül-i ra'nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Hâyâsuz 'ârı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*bilsem, -se, -m*]

Cânımı çün aldı gamzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı **bilsem** ki dağı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*bilsem, -sem*]

'İşk âteşine yandugumu ancak o **bilür** / 'İşkuñ odına cân u gönül kim kebâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Bu gönül zaħmına merhem urayım dime tabîb / Ne **bilürsin** kim anuñ derdini dermâna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*bilürsin, -ürsin*]

Bilsem cefâ kitâbını kimden okur 'aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*bilsem, -sem*]

Hâlûni **bilmez** Muhibbî dilberûñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh sindе var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*bilmez, -mez*]

Gâret iden gönîlini kimdür Muhibbî'nün didüm / Çünkü **bilmezsın** didi ol nergis-i fettâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5). [bilmezsın, -mezsın]

Bilmedüm zülfün midür boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma kaşd eyleyen gamzeñ midür ya kaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3). [bilmedüm, -medüm]

Ruĥları üzre görinen ĥaĥ degül itme gümân / **Bil** muĥakkaĥ şehd ü şekker üzre üşmiş mürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5). [bil,]

Zülfî zencîrini takdum gönîlümün gerdânına / **Bildüm** âĥir bu dil-i dîvâneyi bed-nâm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3). [bildüm, -düm]

Bülbül şadâsı güş idüben gülşene varur / Her kim ki **bile** kuş dilini zû-fünün geĥer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3). [bile, -e]

Ėam şebinde cân u dil sanmañ ki bir dem ĥ'âb ider / Gözlerüm yaşı cihânı **bil** ki ĥarĥ-ı âb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1). [bil,]

Muşĥaf-ı ĥüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muĥibbî **bil** anı âĥirde bî-îmân kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5). [bil,]

Bilmez Muĥibbî sînede dâĥ-ı siyâhumı / Ancak sor anı lâleye dil bağlayan bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5). [bilmez, -mez]

Ėam meclisinde zârîlgum inleyen **bilür** / Ney gibi niĥe inledüĥüm diñleyen **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1). [bilür, -ür]

Ėam meclisinde zârîlgum inleyen **bilür** / Ney gibi niĥe inledüĥüm diñleyen **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1). [bilür, -ür]

Cân u dil ile şem'-i ruĥ-ı yâra yandugum / Pervâne gibi yanmaga dil bağlayan **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2). [bilür, -ür]

'İşkuñ rumûzı neydüĥini zâhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunu söyleyen **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3). [bilür, -ür]

Vaşlı metâ'ı girmez ele ĥün ĥayât-ıla / İrür murâda cânını terk eyleyen **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4). [bilür, -ür]

Bilmez Muĥibbî sînede dâĥ-ı siyâhumı / Ancak sor anı lâleye dil bağlayan **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5). [bilür, -ür]

Yeîmâne benefşe başın egmiş / Bu kaygular aña **bilsem** nedendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3). [bilsem, -se, -m]

Mevsim-i güldür mey ile tâze kıl dil mürdesin / Ėün **bilürsin** gülşen içinde biten lâ-büd yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4). [bilürsin, -ür, -sin]

İstemez zâhid gibi cennet temâşâsın gönül / Tâlib-i dîdâr olan **bilür** ki dîdâr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5). [bilür, -ür]

İy müderris **bil** ĥaĥ'un baĥşâyışidür fenn-i 'ışĥ / Kesb ile girmez ele ne ĥod kitâbiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2). [bil,]

Döne döne yanmayan **bilmez** nedür aĥvâl-i 'ışĥ / İy Muĥibbî ĥâlünü baĥrı kebâbiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7). [bilmez, -mez]

Meygede ādābımı şüfî ne bilsün sor baña / Hürmetin ol dergühñ ‘ālî-cenābîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*bilür, -ür*]

Döne döne yanmayan bilmez nedür aḥvāl-i ‘ışk / İy Muhibbî ḥālūñi baḡrı kebābîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*bilür, -ür*]

İy müderris bil Ḥak’uñ baḡşāyişdür fenn-i ‘ışk / Kesb ile girmez ele ne ḥod kitābîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*bilür, -ür*]

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı müdde‘î / Dūzaḡuñ aḥvālını ancak ‘azābîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*bilür, -ür*]

Bezm-i ḡamda iñleyüp nālîşler itsem tā seḡer / Ḥālüm añlar nāylar derdüm rebābîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Niçe yıldur baḡr-i ‘ışk içre şināverdür göñül / Sanma ancak suda yüzmek murḡābîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*bilür, -ür*]

Gelmeyüp nuḡka mü‘ezzin **bil** ki kāmetsden kalur / Cāmi‘-i ḡüsn içre çün ol serv kāmets gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*bil,]*

Kim ki **bildiyse** ḡaḡkî ‘ışkı olsun ol feraḡ / Kim mecāzîde kalur āḡir nedāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*bildiyse, -di, -y, -se*]

Sāḡî şarāb-ı köhneyi ko tāzesin getir / **Bilmez** misin ki lezzet-i dünyāyı nevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*bilmez, -mez*]

Gülşen içre her varaḡ geh zerd ü ḡāḡî al olur / Ehl-i ḡāl olan **bilür** anı ḡazāna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*bilür, -ür*]

Gözün çün kanımı dökdi **bilürsin** iy kemān ebrü / Meşel şayyād olan dirler şikārî kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Tolaşur ehl-i ‘irfāna şarāb-ı ḡüb için zāhid / Şarāb içmek ḡüzel sevmek velî **bilmez** zaraḡetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*bilmez, -mez*]

İy Muhibbî jeng-i ḡam tutdı göñül mir’ātını / Mül midür **bilsem** cilāsı ḡül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*bilsem, -se, -m*]

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şoḡbete rāḡib / Ne zāhid **bildi** ne rāhib benüm özge me’ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [*bildi, -di*]

Bilmezsin seḡḡār çeşmi siḡri kimden öğrenür / Zülfinüñ her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*bilmezsin, -mez, -in*]

Zāhidā sanma rumüz-ı ‘ışkı ḡāmîler **bilür** / Bādenüñ zevḡ u şafāsını müdāmîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*bilür, -ür*]

Zāhidā sanma rumüz-ı ‘ışkı ḡāmîler **bilür** / Bādenüñ zevḡ u şafāsını müdāmîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*bilür, -ür*]

Gözleri Tātār-veş tārāc ider dil mülkini / ḡāret ü yaḡma tārîkıñı ḡarāmîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2*). [*bilür, -ür*]

Zülfüne irsem tavāf olurdu ḡüsnüñ Ka‘besi / Ka‘be’ye varmak tārîkıñ çünki şāmîler **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Bilmezem cevri ü cefâyı yâhûd 'izz ü nâz olur / Gel benim çok sevdiğüm didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*bilmezem, -mez, -em*]

Öldürür her dem Muhibbî'yi anuñçün ol habîb / **Bildi** yazılmaz günâhı kim dañı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*bildi, -di*]

Bilün-ile agzuñuñ vaşında 'âciz hâmeler / Sırr-ı ğaybı **bilmede** kâşır-durur 'allâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*bilmede, -me, -de*]

Beni bu püte-i hicrûñ niçe kâl eyledi sensüz / Eger iy sîm-ten **bilmek** dilersen sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*bilmek, -mek*]

Mağabbet ehli devrândan neler çekdiğini bir bir / Murâduñ var-ısa **bilmek** bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*bilmek, -mek*]

Dil diler dâyim Muhibbî'den gözi mestâneler / Serhoşuñ meyl[i] **bilürsüz** kim kebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*bilürsüz, -ür, -süz*]

Göñlümi şeb-rü diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdıñı **bildüm** anuñ zülfinde âñir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*bildüm, -dü, -m*]

Gül ü mül şöhetin fevt itme sâķı / **Bilürsin** kim bahârûñ sür'ati var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

(ص) Sundum elümi zülfî kemendine irem / **Bilmedüm** sihr-ile her târını kılmış ol mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]

(ن) Nün olalidan kâmetüm iy döst benim / Beni hicrûñ yakısdur **bilürem** âñir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*bilürem, -ür, -em*]

Tutdı Muhibbî dehrî eş'âr-ı dil-pesendün / Senün gibi suñen-ver **bildüm** cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*bildüm, -dü, -m*]

Zülfine dil vireli toldı hevâ-y-ıla dimâğ / Elümüz irmez aña bir kurı sevdâ **bilürüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*bilürüz, -ür, -üz*]

Genç-i vaşl ister-iseñ ara gönül hânesini / Bulnur anı yıkuk çün Ebü Derdâ **bilürüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*bilürüz, -ür, -üz*]

Kâmet itdün gözlerün 'uşşâka çün oldı imâm / Gerçi uydum **bilmedüm** geçdi namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]

Öldürürseñ dañı gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstüm 'işkuñ yolında **bil** senün şadıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*bil,]*

Küyuña varsam nedendür baña eylersin cefâ / Çün kerîm olan **bilürsin** zulm-ı mihmân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Mu'anber zülfüñün cânâ kemendi / Neden **bilsem** bu ben şeydâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*bilsem, -se, -m*]

Muhibbî'yi dişün fikri yine deryâya ğarķ itdi / Sirişkinden 'aķıķ olur olıcak **bil** Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*bil,]*

Ħaķ'uñ emriyle 'İsî'yi vücûda / Getürmez her nisâ **bil** Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*bil,]*

Her ne dirse haqquma uyma raķībūñ sözine / **Bilürem** kim ol seni hayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*bilürem, -ür, -em*]

Bilmedüm bađrı Muhibbî dilberūñ āhen midür / Raħm idüp kılmaz nazār itsem eđer yüz biñ niyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]

‘Aceb **bilsem** n’içün cānān görünmez / Sitāremde meh-i tābān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*bilsem, -se, -m*]

Nāşih sözüñi **bildüm** cümlesi kamu nesīh / Naķd isteyüben göñlüm efsāne kağul itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*bildüm, -dü, -m*]

Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy yüzi gül çün **bilürsin** bülbül olmaz zārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Nār-ı firķatdür bugün **bildüm** çü düzaħdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökmeşe seyl-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*bildüm, -dü, -m*]

Māhi gördüm gün yüzüñden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola **bilsem** saña mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [*bilsem, -se, -m*]

Menzilin gür olduğını ‘ākıbet her kim **bilür** / Efser-i Ėusrev’le ol taħt-ı Nerīmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Dehānyla miyānından Ėaber dār olmadı kimse / Göñül Ėayretde kalmışdur yog-ıla varını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [*bilmez, -mez*]

Şafā bilübeni Mañşür özine sırrı fāř itdi / Bilürken ol ezel dārı dimeñ siz dārını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*bilmez, -mez*]

Viren bāzār-ı ‘ışık içre alan cān naķdini derdi / Ėaķıķatde odur ‘aşık dimeñ bāzārını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olışar Ėālî kişi Ėöd yarını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*bilmez, -mez*]

Şafā **bilübeni** Mañşür özine sırrı fāř itdi / Bilürken ol ezel dārı dimeñ siz dārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*bilübeni, -übeni*]

Şafā bilübeni Mañşür özine sırrı fāř itdi / **Bilürken** ol ezel dārı dimeñ siz dārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*bilürken, -ür, -ken*]

Sevdügüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kaçar **bilmek** yiter kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*bilmek, -mek*]

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefā vü nāz / Velī bir mü kaçar **bilmez** bu ‘ālemde vefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*bilmez, -mez*]

Ser-i zülfinde her bir mü **bilür** yüz biñ cefā vü nāz / Velī bir mü kaçar bilmez bu ‘ālemde vefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*bilür, -ür*]

İlāhī her zamān artur anuñ mihrini göñlümde / **Bilürem** eylemez gerçi anı terk-i cefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [*bilürem, -ür, -em*]

Gülmedi ‘ālemde bir gün bu dil-i Ėamnākümüz / **Bilmezüz** ne gösterür dağı ‘aceb eflākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*bilmezüz, -mez, -üz*]

- Seni küh-ile kimse **bilmek** olmaz / Ne deñlü diğkat olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[bilmek, -mek]
- ‘İnâyet kıl Muhibbî seni bulsun / Seni küh-ile kimse **bilmek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[bilmek, -mek]
- Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña **bilmemek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*).
[bilmemek, -me, -mek]
- Yüzümü gösterem dir âhir itmez / Muqarrer **bildüm** anı zâhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*).
[bildüm, -dü, -m]
- Her vişâlûñ çünkü **bildük** âhiri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [bildük, -dü, -k]
- Anı sevmek cân-ıla **bildüm** günâh imiş baña / Her gün artar bu günâhumdur ki yârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [bildüm, -dü, -m]
- Vefâmı ‘ışkı yolında İlâhî besbeter eyle / **Bilürem** itmedi itmez o meh terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [bilürem, -ür, -em]
- Virmiş iken büsesin cân nağdine / N’oldı **bilmem** döndi ikrâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*).
[bilmem, -me, -m]
- Niçe yıllar hâbs ider dil düzdini / Zülfine **bilsem** neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*).
[bilsem, -se, -m]
- Küh-ı gâmda kalmışamdur rûz u şeb âh eylerem / **Bilmezem** kim n’olsar hâlüm benüm dildârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [bilmezem, -mez, -em]
- Va’de-i vaşl ider-idüñ bir zamân iy dil-fırîb / Bâda mı virdi ‘aceb kim **bilmezem** peymânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [bilmezem, -mez, -em]
- Lâle gibi koma elden dâyimâ peymâneyi / İy Muhibbî çün **bilürsin** tolisar peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [bilürsin, -ür, -sin]
- Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm rāzî / Bunı **bilmez** ‘aceb bu ki göz-i ‘aşıkda h’âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [bilmez, -mez]
- Kimse **bilmezdi** Muhibbî süz-ı ‘ışkımdan haber / Zâhir eyler ‘âleme bu sırrı eş‘arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [bilmezdi, -mez, -di]
- Görinen başum degül **bil** ki belâ kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup akar bñaridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [bil,]
- Bu cihândan geçübün **bil** ki bile cânândan / Bu ‘acebdür ki gönül zülf-i dü-tâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [bil,]
- ‘Āşıkuz ‘âlemde ammâ virmedük bir hûba dil / Okusun **bilsün** Muhibbî içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [bilsün, -sün]
- Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünkü **bilürsin** bunı her yirde namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [bilürsin, -ür, -sin]
- Benüm bu derdümi derde giriftâr olmayan **bilmez** / Derünü âteş-i ‘ışka yanup nâr olmayan **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [bilmez, -mez]

Benüm bu derdümi derde giriftār olmayan **bilmez** / Derünü āteş-i ‘ışka yanup nār olmayan **bilmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1). [bilmez, -mez]

Bu gönlüm hānesin ykduñ yine ma‘mūr iden sensin / Binā ahvālını dirler ki mi‘mār olmayan **bilmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2). [bilmez, -mez]

Gözünden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı ‘ışk oldı / Meşeldür hasta ahvālin ki bīmār olmayan **bilmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4). [bilmez, -mez]

Muhibbî evvell[i] ‘ışkuñ egerçi görünür āsān / Velī gāyet soñı müşkil giriftār olmayan **bilmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5). [bilmez, -mez]

Meygede ādābımı mest ü hārāb olan **bilür** / Gözlerüz meyhāne kadrin rind ü kallāş olmuşuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3). [bilür, -ür]

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan **bilür** / Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5). [bilür, -ür]

Her vişālūñ āhirin **bildük** hemān hicrān imiş / Pes bu ma’niden neden vaşl istemeñ iy bü’l-heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3). [bildük, -dü, -k]

Giceler tā şubh olunca inleseñ olmaz ‘aceb / Kār-ı ‘ışk āsān mı sanduñ **bilmedüñ** iy bu’l-heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2). [bilmedüñ, -me, -dü, -ñ]

Murg-ı dil pervāz urup āhır irişdi kūyuña / Şimdi **bildüm** kim murādı kūyumuñ uçmag-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6). [bildüm, -dü, -m]

Ġamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm didi / ‘Āşıkı öldürmenüñ **bildüm** şevābı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7). [bildüm, -dü, -m]

Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı gönlüme / Anı izhār eyledi **bildüm** o da agyār-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2). [bildüm, -dü, -m]

Eyleyen dehiri mu‘attar bilmedük ne bü imiş / Soñradan **bildük** anı ol müşg-bü gīsü imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1). [bildük, -dü, -k]

Eyleyen dehiri mu‘attar **bilmedük** ne bü imiş / Soñradan bildük anı ol müşg-bü gīsü imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1). [bilmedük, -me, -dü, -k]

Gözlerüm yaşı umardum kūyuña vire geçit / **Bilmedüm** başumdan aşdı ol ho bir deryā-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4). [bilmedüm, -me, -dü, -m]

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem **bilüñüz** ulular dimiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4). [bilüñüz, -üñüz]

Gün yüzini yaluñuz vardum temāşā itmege / **Bilmedüm** sāyem gibi ardumca nāşī var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4). [bilmedüm, -me, -dü, -m]

Ger bulna zerre deñlü dilde dünyā sevgüsü / İdemezsin sen tārīk-i Hāk’da **bil** hergiz ma‘ās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2). [bil,]

Saldı dil fülkin Muhibbî rüzigār-ı āh-ıla / **Bilmedi** emvāc-ı ‘ışkı kim belā-engiz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5). [bilmedi, -me, -di]

Zülfüñe bu dil āh senüñ mübtelā imiş / **Bildüm** ki benüm başuma derd ü belā imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1). [bildüm, -dü, -m]

Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî'yi / **Bilmez** misin ki 'ışkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]

İstedüm dîvâne gönlüm hâlini **bilmek** yine / Bulmadum ol cünün deşinde nâ-peydâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*bilmek, -mek*]

Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çäk eylegil / Ğamzelerden göresin âzürde cānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*bilmek, -mek*]

Niçe dil **bil** ki aña cān virelüm / Olıcek ol meh-i nev taze tırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*bil,]*

Bilmez iken hırmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra **bildüm** bād-ı āhumdan anı bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*bildüm, -dü, -m*]

Bilmez iken hırmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*bilmez, -mez*]

O şem'ün devr-i hañtını görüp āh eyleme iy dil / **Bilür** her kim ki 'ākildür ki olmaz bî-duñān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*bilür, -ür*]

Beni cānā iñen yakma sakın bu āh-ı süzāndan / Amānsuzdur amān virmez **bilürsin** bî-amān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Āh eyledükçe şu'le virür 'ışkuñ āteşi / Odlara yakan 'āşığı **bildüm** hevā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*bildüm, -dü, -m*]

'İşk-ıla Kays' uñ egerçi **bilselerdi** hâlini / Aña mecnün dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*bilselerdi, -se, -ler, -di*]

Sihr fennin fitne 'ılmin **bilmese** ol dil-firîb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*bilmese, -me, -se*]

Dirler idi ol cefākāruñ cefāsın çok velî / Şimdi **bildüm** āh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*bildüm, -dü, -m*]

'Āşık olmak dōstlar 'ālemde müşkil kār imiş / **Bilmeyen** bilsün ki 'ışk içre belālar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*bilmeyen, -me, -y, -en*]

'Āşık olmak dōstlar 'ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen **bilsün** ki 'ışk içre belālar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*bilsün, -sün*]

Ğamzesi tūrinsüz olmazsın nigāruñ bir nefes / **Bil** sa'ādetdür sen anı sîneden al cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*bil,]*

Bahr-ı eşküm içre saldı **bilmedin** dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı 'ışka aña ne mümkin hālās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*bilmedin, -medin*]

Gāh nāz u gāh 'işve gāh hışm u geh 'itāb / Cümleden **bildüm** ki cānā kıtlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*bildüm, -dü, -m*]

İy Muhibbî yār cevri 'ılmin be-ğāyet hoş bilür / Lik fenn-i mihrî **bilmez** okısa eyler ğalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]

bil: Anlamak, gerçeğine erişmek, idrak etmek II öyle olduğuna inanmak, sanmak, zannetmek II kabul etmek, addetmek, saymak.

Bu hasta dil ki derdünü cānā devā **bilür** / Her ne kadar ki cevri kılsañ vefā **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1). [bilür, -ür]

Bu hasta dil ki derdünü cānā devā **bilür** / Her ne kadar ki cevri kılsañ vefā **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1). [bilür, -ür]

Tîmār-ı ğamda cem' kılup naqd-i eški dil / Ğam hâşılıñı kendüye bād-ı hevā **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2). [bilür, -ür]

Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hâk-i derin getür ki gözüm tütüyā **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3). [bilür, -ür]

Hüsñ-ile iy saçı süñbül seni Leylā **bilürüz** / Dil-i Mecnün'ı dañı karşıña şeyda **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [bilürüz, -ür, -üz]

Hüsñ-ile iy saçı süñbül seni Leylā **bilürüz** / Dil-i Mecnün'ı dañı karşıña şeyda **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [bilürüz, -ür, -üz]

İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzi cümleden ednā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2). [bilürüz, -ür, -üz]

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrini ğarğ / Tañ degül cüş idicek bir ucu deryā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3). [bilürüz, -ür, -üz]

Tutaruz sāğarı elde gül-i ğamrā yirine / Şişeler kulkulını bülbül-i güyā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5). [bilürüz, -ür, -üz]

Gitdi Mecnün didüğün geldi Muhibbî yirine / Kışver-i 'ışka geçerse anı uğrā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7). [bilürüz, -ür, -üz]

Derdünü dermān **bilür** cevriñ gelür aña vefā / Anuñ-ıçun hasta dil derdine dermān eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5). [bilür, -ür]

Sidreden kâmetüñi biz dañı bālā **bilürüz** / Gülşen-i hüsñünü de ravzā'dan a'lā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1). [bilürüz, -ür, -üz]

Sidreden kâmetüñi biz dañı bālā **bilürüz** / Gülşen-i hüsñünü de ravzā'dan a'lā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1). [bilürüz, -ür, -üz]

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2). [bilürüz, -ür, -üz]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yār didi / Seni dîvâne-şifāt vālih ü şeydā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3). [bilürüz, -ür, -üz]

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrakını / Bād-ı āh-ıla muğālîf anı deryā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4). [bilürüz, -ür, -üz]

Ğamzeñ öldürse Muhibbî'yi ne ğam ğam yimezüz / Leblerün mürdeler ihyāsına 'İsī **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5). [bilürüz, -ür, -üz]

Eyleseñ cevri ü cefāyı sanma kim yüz döndürem / Derdün-ile ğuşşāñı şādī **bilüp** ğurremlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2). [bilüp, -üp]

bil bağladu: Hazırlanmak, azmetmek.

(ت) Temāṣā ideliden ḳadd-i dil-cūnı ūḣā / Hıdmete bağladı bil karṣuḣa el tutdı çınār (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1205, Beyit 3). [bil bağladı, -dı]

Bağrını yir yir delüp feryāda çün **bil bağladı** / İūidelden dōstlarını nāle vü efgānumuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1283, Beyit 2). [bil bağladı, -dı]

bildügin işler: Kim ne derse desin bildiği, istediği gibi davranmak.

Dil virme didüm zülfine gel pendümi güū it / Dıvāne göñül söz mi tutar **bildügin işler** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1139, Beyit 3). [bildügin işler, -r]

bile: 1. Dahi, de. 2. birlikte, beraber 3. Üstelik, de bağlacı.

Vādi-i ‘ıūka Muhıbbı bu göñül düūdi yine / Dimezem ğamdan ulu **bile** saḣa zāde getür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1014, Beyit 5). [bile,]

Ŵeb-i hicr içre kaçan bu dil-i maḣzün iniler / **Bile** yanup tutuūup derd-ile gerdün iniler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1019, Beyit 1). [bile,]

Bir gözi āhū bu göñlümi alup oldı revān / Cān **bile** gitdi didüm ben āḣa yāhū begler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1091, Beyit 2). [bile,]

Çoklar yaūasun raḣm kılup yaūuma her bār / Aglar **bile** yanumca benüm dıde-i hūnbār (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1163, Beyit 1). [bile,]

Gözüm yaūı **bile** gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mıūrī / Bu dil Ya‘ḳūb’ı hūzn içre kalur sanmaḣ ḣazın olmaz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1238, Beyit 2). [bile,]

Cān virüp ger büse alduḣsa dime virdüm bahā / Dü cihānı **bile** virseḣ āḣa erzāndur henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1271, Beyit 9). [bile,]

Bu cihāndan geçüben bil ki **bile** cānāndan / Bu ‘acebdür ki göñül zülf-i dü-tādan geçemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1345, Beyit 2). [bile,]

Oldum za‘ıf derdün-ile iy taḣıḣ-i dil / Bir üstüh‘ān kaldı **bile** bir deri yitiū (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1419, Beyit 4). [bile,]

bi‘l-ġaraż: Gerekmez, istemez, lazım deđil.

La‘l-i dilberdür bugün ‘ālemde cevherden ġaraż / Zıra ol maḣūd-ı dıldür ġayr-ı gevher **bi‘l-ġaraż** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1489, Beyit 1). [bi‘l-ġaraż,]

billāh: “Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

Nıġārā sanma ‘ıūk içre Muhıbbı terk-i ser kılmaz / Yoluḣda öldüğüm **billāh** reh-i ‘ıūkuḣda ūadıḳdur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1138, Beyit 6). [billāh,]

billāhi: “Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

İy ecel **billāhi** ūabr it gelme bu dil mülkine / Ol perı-rünüḣ ḣayāli anda miḣmāndur henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1271, Beyit 8). [billāhi,]

Döştlar ben ölmedin **billāhi** tedbīr eyleñüz / ‘İşğ içinde hālūmi ol yāra taqrīr eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*billāhi,]*

bilü: İdrak, şuur, bilgi.

Dehenūñ fikri-y-ile ince bilūñ zikri-y-ile / ‘Aklumuz teng olup kalmadı hergiz **bilümüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*bilümüz, -müz]*

bilür: İşine gelmek, uygun bulmak.

Gözi bīmārıdır her dem Muhibbī’yi iden tīmār / **Bilür** bīmār kılmasın neden tīmārını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*bilür,]*

bilür: Bilen.

Bilsem ceḫā kitābını kimden okur ‘aceb / Şimdi cihānda sencileyin yok ceḫā **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*bilür,]*

bīm kılmaz: Korkmak, ürkmek, çekinmek.

Ger öldürseñ beni cān **bīm kılmaz** / Olur mı dil ki cān teslīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*). [*bīm kılmaz, -maz]*

bīmār: Hasta, dertli.

Buluram şıḫat kaçan hüsnūñ temāşā eylesem / Açılır göñli gözi kılca kaçan **bīmār** seyr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 4*). [*bīmār,]*

Bir bencileyin bezm-i belā vü ğam içinde / Zārılık ider derd-ile **bīmār** kimūñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 2*). [*bīmār,]*

Bir bencileyin hicrūñ-ile ḫasta dil olmuş / Bī-çäre yatur derd-ile **bīmār** kimūñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*bīmār,]*

Derd-i dil hālını ‘arz eyleme bī-derd olana / Saglar añlayımaz anı ki **bīmār** çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*bīmār,]*

Kapuñ dārū’ş-şifā iy dil ṭabībi / Dem-ā-dem anda **bīmār** eksük olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 3*). [*bīmār,]*

Gözi **bīmārıdır** her dem Muhibbī’yi iden tīmār / Bilür bīmār kılmasın neden tīmārını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*bīmārıdır, -ı, -dur]*

Bir sencileyin var mı ṭabīb-i dil ü cān āh / Bir bencileyin derd-ile **bīmār** ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*bīmār,]*

La’l-i nābuñ dileye ḫasta göñül eyleme ‘ayb / Var mı **bīmār** kim ol itmeye tīmāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*bīmār,]*

Sīneye gelse ḫayāl-i çeşmi āh itme dilā / Kankı evde kim ola **bīmār** olmaz anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*bīmār,]*

Nâle kılma gönlüne gelse hayâl-i çeşm-i yâr / Hânedâ **bîmâr** ola itme Muhibbî anda ses (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1389, Beyit 5*). [*bîmâr,]*

Şâm-ı hicründe Muhibbî ârzü-yı vaşl ider / Var mıdır **bîmâr** kim ol itmeye şîhhat heves (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1398, Beyit 5*). [*bîmâr,]*

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir hâlini / Dil tabîbî gördi itdi derdini **bîmâr** ‘arz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1487, Beyit 2*). [*bîmâr,]*

bîmâr eylemez: *Hasta etmek II dertlendirmek.*

Dem mi var cevâ ü cefâ zülf-i sitemkâr eylemez / Lahza mı vardur beni ol çeşm **bîmâr eylemez** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1342, Beyit 1*). [*bîmâr eylemez, -mez]*

bîmâr iderse: *Hasta etmek II dertlendirmek.*

Ėam degüldür gözleri **bîmâr iderse** gönlümü / Leblerinden bir cevâb alsam bu cânım em kapar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1037, Beyit 2*). [*bîmâr iderse, -er, -se]*

bîmâr kulmasın: *Hasta etmek II dertlendirmek.*

Gözi bîmârdur her dem Muhibbî’yi iden tîmâr / Bilür **bîmâr kulmasın** neden tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1269, Beyit 6*). [*bîmâr kulmasın, -ma, -sı, -n]*

bîmâr olmayan: *Hasta olmak, hastalanmak.*

Gözünden sor dil ü cânım niçe bîmâr-ı ‘ışk oldı / Meşeldür hasta ahvâlin ki **bîmâr olmayan** bilmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1361, Beyit 4*). [*bîmâr olmayan, -ma, -y, -an]*

bîmâr-hâne: *1. Hastahâne, dârüşşifâ. 2. Akıl hastahânesi, tumarhâne.*

Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelâ yatur / Kûyî Muhibbî ‘âşîka **bîmâr-hânedür** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1182, Beyit 7*). [*bîmâr-hânedür, -dür]*

bîmâr-ı ‘ışk olana: *Aşk hastası olmak, aşk derdiyle dertlenmek, aşka düşmek.*

Hîç bir tabîb itmese dil-hâstesine em / **Bîmâr-ı ‘ışk olana** derdi devâ yiter (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1177, Beyit 2*). [*bîmâr-ı ‘ışk olana, -an, -a]*

bîmâr-ı ‘ışk oldı: *Aşk hastası olmak, aşk derdiyle dertlenmek, aşka düşmek.*

Gözünden sor dil ü cânım niçe **bîmâr-ı ‘ışk oldı** / Meşeldür hasta ahvâlin ki bîmâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1361, Beyit 4*). [*bîmâr-ı ‘ışk oldı, -dı]*

bîmârı olmuşam: *Hasta ve perişan olmak.*

Çeşm-i bîmârın göreliden ol kemân ebrûnuñ âh / Olmuşam derdâ anuñ hicriyle bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1220, Beyit 2*). [*bîmârı olmuşam, -ı, -miş, -am]*

bīmār-ı zehr-i firkatüm: *Ayrılık zehrinin / derdinin hastası.*

Bīmār-ı zehr-i firkatüm yokdur ümīd-i sıhhatüm / Telh oldu ‘iyş ü ‘işretüm şīrīn dehānum kaddur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 2*). [*bīmār-ı zehr-i firkatüm, -üm*]

bīm-i ‘ases: *Gece bekçisi korkusu.*

Vaktidür kim sākiyā devr eylesün la‘līn kadeh / Devr-i gül vaqt-i cevānī dilde yok **bīm-i ‘ases** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*bīm-i ‘ases,*]

bī-misl: *Emsalsiz, benzersiz.*

Ol ki **bī-misl** ü cismi çün cāndur / Rāstī ‘ışk ehline ol cāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*bī-misl,*]

biñ: *Binlerce, pek çok.*

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla **biñ** dillü-durur fitneleri var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 3*). [*biñ,*]

Dilberün zülfinde baglu niçe **biñ** şeydāsı var / Ger niyāz itse olur nāz eyler istignāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*biñ,*]

Dün gice tā subh olunca niçe **biñ** pervānenün / Bāl ü perrin yanduran ol şem‘-i bī-pervāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*biñ,*]

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevr-ile / Günde kapuñda senün **biñ** kan olursa çok mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*biñ,*]

Kemend-i zülfünün müşgīn teli var / Göñülden baglu anda **biñ** dili var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*biñ,*]

Zülfini **biñ** cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tārı iy dil niçe yüz **biñ** cānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*biñ,*]

Genç-i hüsnine Muhibbī sunma dil eyle hāzer / Görinen zülfi anuñ **biñ** başlu ejderhā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*biñ,*]

Biñ şīve ile nāz-ıla cānān gelür geçer / Gördükçe anı ağıza bu cān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*biñ,*]

Bir nazarla kırarım dir niçe **biñ** ‘āşıkımı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*biñ,*]

Günde **biñ** kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu göñülden güzelüm zāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*biñ,*]

Her kaçan kim ruhları üstinde zülfün tār ider / Her kılnda niçe **biñ** ‘āşıkları ber-dār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 1*). [*biñ,*]

Nāz-ıla ben mübtelāsım günde **biñ** kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*biñ,*]

Aglayup zārılık ile eylesem yüz **biñ** niyāz / Yār nāzın arturur **biñ** dürlü istignā ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*biñ,*]

‘Uşşāk kanın içmiş ğamzeñ işitdüm iy dōst / **Biñ** kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 2*). [biñ,]

Şād olurdum kūyına varsam anuñ **biñ** cān-ıla / Men‘ ider şād olduğum āh ol sitemkār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 2*). [biñ,]

İtse **biñ** cevri ü cefā kılsa hezārān zulm u nāz / Rāziyuz ol şāh-ı ħüsnüñ bende-i fermāniyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 3*). [biñ,]

Bir büseye cān naqdin cānāne qabūl itmez / Bir cān nedür virseñ **biñ** cāna qabūl itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 1*). [biñ,]

‘Āşık oldur yār eger yagdursa yüz seng-i cefā / Başına **biñ** zaħm iderse hergiz āhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1268, Beyit 4*). [biñ,]

Gerçi kıldum her ğazelde niçe **biñ** sihr ü füsün / Ĥūblar ğüşına almaz lık bu efsānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 5*). [biñ,]

Gelür her şādınuñ ardınca **biñ** ğam / Cihānda ‘ākıl olan ğülmek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 3*). [biñ,]

Niyāz itdüm varup didi ħabībüm / Senüñ var bir niyāzuñ bende **biñ** nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1287, Beyit 6*). [biñ,]

Ol ki ‘āşıkdur Muhibbī yaksa ger tır-i cefā / Cāna **biñ** zaħm irse de feryād [u] āhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 5*). [biñ,]

‘Āşık oldur yār ger yagdursa şād seng-i cefā / Başa **biñ** zaħm irse hergiz āh u vāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 4*). [biñ,]

İy Muhibbī ‘āşıkūñ gör ne gelüpdür başına / Niçe **biñ** yirden anuñ bagrında çıkdı baş ğöz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 5*). [biñ,]

Yüzini görmege varsam nigāruñ / Niyāz itsem ider ol baña **biñ** nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 2*). [biñ,]

Cennete ħavrā eger **biñ** nāz-ıla kılsa ħıram / Bir qadem ol serv-i nāzum ğibi reftār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 2*). [biñ,]

Salınur her yaña **biñ** nāz-ıla āh eyler-isem / Nite kim serv-i sehī qadd-i bülendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 3*). [biñ,]

İy Muhibbī ‘āşıkūñ gör ne gelüpdür başına / Niçe **biñ** yirden anuñ bagrında çıkdı baş ğöz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 5*). [biñ,]

İşidürdüm mäh-rūlar bī-vefā olur veli / İy Muhibbī her ne dirlerse **biñ** anca var-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 5*). [biñ,]

Şol deñlü yagar seng-i cefā kūyına varsam / Başum **biñ** eger olsa olur cümlesi ħaşħaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 4*). [biñ,]

Çün qadem basduñ bu ‘ışka iy ğöñül merdāne bas / Günde **biñ** kerre ölüreseñ isteme olmak ħalās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 1*). [biñ,]

biñ: (Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Binse semend-i nāza kaçan cilve eylese / Dutar elinde zülfini san tāziyānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6). [binse, -se]

biñ başlu: Binlerce başı olan.

Mümkin midür ki görine genc-i cemāl-i yār / Zülf-i siyâhi her yaña **biñ başlu** mār olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3). [biñ başlu,]

biñ başlu ejder: Bin tane başı olan efsanevi, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.

Bilmezsin seh̄hâr çeşmi sihri kimden öğrenür / Zülfinüñ her bir kılın **biñ başlu ejder** gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2). [biñ başlu ejder,]

Genc-i hüsne zülfini dilber girihler bağlamış / Sanasın zencîr-ile **biñ başlu ejder** bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1). [biñ başlu ejder,]

biñ biñ: Binlerce, pek çok.

Ne sebebendür didüm sînemde **biñ biñ** yaralar / Didi gânzem oklarından irişen peykâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4). [biñ biñ,]

Anuñ gibi benüm yok pâdişâhum / Benüm tek niçe **biñ biñ** kim kulu var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4). [biñ biñ,]

Derdâ dirîg dilber nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşîhat olsa birini dutmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1). [biñ biñ,]

biñ cân terk idem: Canını terk etmek: (Bir şey uğruna) bin canı olsa da hepsinden vazgeçmek.

Büseñ alsam cân virüp gelmez peşimânlık baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bāzār özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2). [biñ cân terk idem, -e, -m-em]

biñ dürlü: Bin türlü, bin çeşit.

Bir nazar kıl cân göziyle gör bu lu‘bet-bāz-ı çarḡ / Bir nefesde saña **biñ dürlü** ‘alâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2). [biñ dürlü,]

biñ kerre: Bin defa, pek çok kez.

Biñ kerre eger hâlümü ‘arz eylesem ol yār / Bir laḡzada eyler bu kadar hâli ferāmüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3). [biñ kerre,]

biñ kez: Bin kez, pek çok kere.

Öldürürdi günde **biñ kez** bulsa ol hūnî beni / Ölmeklik n’eyleyem Hâk baña taḡdîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4). [biñ kez,]

Hicr elinden ölü-istem günde **biñ kez** rāzıyam / Bu Muhibbî hâlini tek itmeñüz aḡyâra ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5). [biñ kez,]

biñ ola: Binlerce, pek çok olmak.

‘Älem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekde **biñ ola** baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [*biñ ola, -a*]

biñ päre kılur: Bin parça eylemek, paramparça, lime lime etmek, parçalara ayırmak.

Bagrumı gerçi ki **biñ päre kılur** tîğ-ı cefâ / Eksük olmadı bunuñla yine bir päre heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [*biñ päre kılur, -ur*]

binâ: Yapı, ev.

Bu gönñüm hânesin yıkduñ yine ma‘mür iden sensin / **Binâ** ahvâlini dirler ki mi‘mâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*binâ,]*

binâ gûş: Mehtap, mah // yasemin // yanak, yüz //.

Dirîgâ gitdi benden tākāt ü hüş / Görelden karşıda simîn **binâ gûş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*binâ gûş,]*

biñar: Pınar. // 1. Yerden kaynayarak çıkan su, kaynarca 2. Bu suyun çıktığı yer, göze, memba.

Küh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ **biñarı** / Üstinde dūd-ı āhum yir yir şehāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [*biñarı, -ı*]

Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur yaşum iki ‘aynum **biñaridur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [*biñaridur, -ı, -dur*]

Görinen başum degül bil ki belâ kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup akar **biñaridur** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*biñaridur, -ı, -dur*]

Geçer mi bir dem ol serv ayagina / Yaşum çün çeşmümi **biñar** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*biñar,]*

binâ-yı ‘ışkı: Aşk binası.

Cefâ sengiyle miñnet toprağına / **Binâ-yı ‘ışkı** yapsañ muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*binâ-yı ‘ışkı, -ı*]

binâ-yı sabr: Sabır binası.

Binâ-yı sabr u kaşr-ı ‘aql katı muhkem-durur ammâ / İrişse zelzele ‘ışkuñ hevâsından hemân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*binâ-yı sabr,]*

bî-nevâ: Sessiz sedasız (kimse)II zavallı, nasipsiz, mahrum kalmış.

Sevdâ-yı zülfi top başumda hevâ-durur / Deşt-i gam içre düşdi gönñül **bî-nevâ-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*bî-nevâ-durur, --durur*]

Dil-ḥaste olup ‘ışka düşen **bī-nevālaruz** / Koyup devāyı derdi alan mübtelālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*bī-nevālaruz, -lar, -uz*]

bī-pāvān: *Sonsuz, tükenmez.*

Tañ mdur sevdā-yı zülfinden gönül olsa ḥarāb / Çünkü bu ḡam leşkeri sīnemde **bī-pāvān** kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*bī-pāvān,]*

bī-per ü bālem: *Kolsuz kanatsız.*

Cān u dil bāl ü perümdür yakdı anı nār-ı ḡam / Varabilmem kūyuña çün **bī-per ü bālem** henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*bī-per ü bālem, -em*]

bī-pervā: *Çekinmeden, korkusuz bir biçimde.*

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumla telātumlar urur / Yürürüz içinde **bī-pervā** anuñ balıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*bī-pervā,]*

bī-pervā: *Korkusuz, çekincesi olmayan.*

‘İşk eri çokdur velī ‘āşık hemān bir dānedür / Terk-i cān idüp yanar şem‘e o **bī-pervāyı** gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 2*). [*bī-pervāyı, -y, -ı*]

bī-pervā olur: *Korkusuz olmak.*

Çeşm-i cellāduñ eline tīg alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm ‘ışk ehli **bī-pervā olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 3*). [*bī-pervā olur, -ur*]

bir: *Öyle bir.*

Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebī‘ / Her diken tāze görindi olup izḥār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*bir,]*

‘Ālemi **bir** ḥabbeye satduk irüp **bir** ‘āleme / Şükr idüp Ḥaḡḡ’a anuñçün dāyimā bī-ḡamlaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*bir,]*

bir: *Bir, tek.*

Secdegāh-ı dil olaldan tāḡ-ı ebrū-yı nigār / Her yire baş egmezüz **birdür** bizüm miḥrābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*birdür, -dür*]

bir: *Bir kere, bir defa.*

Niçe gündür bu Muḥibbī hicrūñ-ile ḥastadur / **Bir** sora-gel dōstum cān virmesün tīmārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*bir,]*

Bu Muḥibbī la‘l-i nābuñ ḥastasıdır iy şanem / **Bir** soragel ölür ise olmasun tīmārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*bir,]*

bir: Başka, diğer, herhangi bir.

Åhü göziyle ya kaşı **bir** kaşa beñzemez / Yazan anuñ naqışını naqqāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [bir,]

Kirpük ucında her biri **bir** la‘l-pâredür / Akan gözümde hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [bir,]

Maṭbah-ı gamda Muhibbî giceler tā şubha dek / Miñnet ü derd ü belâdan ğayrı **bir** nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [bir,]

Añlayup ‘ışkuñ rumüzın didi **bir** hikmet-şinās / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı **bir** ‘ilme kıyās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [bir,]

Murg-ı tırũñ sine-i rîşũmi çün kıldı kafes / Oldı bu cāna bedel kalmadı **bir** ğayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [bir,]

bir: Aynı, benzer.

Ḥāl-i ‘ālem **bir** degüldür ğāh şādī ğāhi ğam / Bülbül anuñçün gehī güyā vü ğāhī lāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [bir,]

Rağbeti yokdur yanuñda **bir-durur** pîr ü cevān / Didi biz meh-rûlaruz şeyḥ-ile şāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [bir-durur, --durur]

Ne kadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz bu nāleme **bir** perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [bir,]

Beñzemezse şî‘rũme şî‘ri n’ola şā‘irlerũñ / Kim ki şarrāf ola dir kim **bir** degül altun gümüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [bir,]

bir: Bir, sayı sıfatı II herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı, belgisiz sıfat.

Bir saçı sünbül yüzi gül yarı gördüm bir nazar / Yanaram tā ol yüzi envārı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [bir,]

Maḥabbetden ola **bir** dil ki ḥālī / O şehre beñzeye sultānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [bir,]

Aña beñzer **bir** perī yok kanda kaldı ādemī / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı **bir** yir baḥr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [bir,]

Aña beñzer **bir** perī yok kanda kaldı ādemī / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı **bir** yir baḥr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [bir,]

Adı var Mecnũn’uñ ammā **bir** saçı leylī-veşũñ / Görmüşem derd ü belā vü miñnetin andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [bir,]

Baña sor ‘ışkuñ rumüzın vireyim **bir** bir ḥaber / Sorma Mecnũn’a ne bilsün **bir** kara cāhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [bir,]

‘İşk eri çokdur velī ‘āşık hemān **bir** dānedür / Terk-i cān idüp yanar şem’e o bī-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [bir,]

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / **Bir** baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [bir,]

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl gāmzeñ ucıyla **bir** işāret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [bir,]

Ol siyeh saçuñ ki müşg-i sārādur / **Bir** dükenmez başumda sevdādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [bir,]

İñilerse bu Muhibbîyi ‘aceb eylemeñüz / Her kaçan **bir** kişinüñ bagrı tola hün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [bir,]

Gözlerüm yaşı gibi akça kaçan āb iniler / Olıcak **bir** kişinüñ gözleri bî-h̄āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [bir,]

Hāy u hū tañtanadan kalmadı **bir** zerre eşer / Şimdi **bir** çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [bir,]

Hāy u hū tañtanadan kalmadı **bir** zerre eşer / Şimdi **bir** çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [bir,]

Sakın aldanma rakīb-i rü-siyāhuñ kavline / **Bir** ğurāb ötetura niçe şer agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [bir,]

Bir serv-kaç lāle-ruḥ sım bedendür / Bülbüllerini inledici ğonca dehendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [bir,]

Terk eyle kamu fikri hemān saña gereklü / **Bir** yār-ı perī-çehre vü mey āb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [bir,]

Gerçi ma‘ānī cevheri **bir** gizlü genc olur / Likin Muhibbî ehline ol āşikāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [bir,]

Hüsñüñ bahārına göre iy lāle-ruḥ senüñ / Neşv ü nemā-yı bāğ-ı irem **bir** numünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [bir,]

Ğam degüldür gözleri bīmār iderse göñlümi / Leblerinden **bir** cevāb alsam bu cānum em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [bir,]

Gerçi **bir** āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [bir,]

Şi‘r-i pür-süzum eger varsa ‘Acem iġlîmine / Virmege **bir** harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [bir,]

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî göñlini eydür / Dükenmez **bir** olur olmaz uzun sevdāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [bir,]

Çarḥ tennūrına āhum **bir** harāret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp mähī gibi biryān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3*). [bir,]

Muhibbî şığk-ılā ‘āşık irişdi rāh-ı maşşūda / Riyā vü zerḳ-ıla zāhid hemān **bir** kuru lāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [bir,]

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külāhın başına şeb-rev geyer **bir** şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [bir,]

Gözüm yaşı ‘aceb midür benim her sū revān olsa / Ḥayāl-i kaddi bāğ-ı dilde **bir** serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [bir,]

- Sen ʃarīk-ı ‘ıŃı **bir** gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kāfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*bir,]*
- Tîr-i bārān atdılar her **bir** yañadan ğamzeler / Dil gibi sinemde **bir** muhkem hişārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*bir,]*
- Mest idüm dün gece vardum şubh-dem meyhāneye / **Bir** kadeh mey sundılar başdan hūmārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*bir,]*
- Hicrān Ńebinde ğasta olupdur Muhibbî āh / **Bir** derdi var ki derdini ancak Hūdā bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*bir,]*
- Ğonca hemyānından alsa zer ‘aceb midür Ńabā / Nergisüñ çeşminden alur sürmesin **bir** oğrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*bir,]*
- Güiyā iki ğaddi **bir** cildde / Yazulu Gülsitān u Būstān’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3*). [*bir,]*
- Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu göñül / Sanasın **bir** nehr üzre kurılı tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*bir,]*
- Yār daksun cevher-i nazmumı lāyık gūŃına / Çün Muhibbî her sözüñ **bir** gevher-i nā-yābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*bir,]*
- İrdi **bir** ğālete dil içdi lebi cür’asını / Ya’nî cām-ı mey-ile sākî bu ğālet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*bir,]*
- Āh-ı Muhibbî her zamān dem dem çıkar tā āsümān / **Bir** kez sor iy nā-mihribān āh u fiġānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*bir,]*
- Eger yoluñda ğāk olsam yüzüme **bir** kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*bir,]*
- ReŃk-i firdevs-i berin oldı yine Ńāhn-ı çemen / ‘İyş ü ‘iŃret vaġtidür it **bir** kenārı iġtiyār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*bir,]*
- Berre düşmiş sanmañuz Mecnūn **bir** dîvānedür / Gördi yok bŃy-ı vefā insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*bir,]*
- Sen Ńeh-i ‘ālî-cenābı kuçmaga **bir** el ile / Pul pul itdüm dāġlarla kolumı **bir** zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*bir,]*
- Sen Ńeh-i ‘ālî-cenābı kuçmaga **bir** el ile / Pul pul itdüm dāġlarla kolumı **bir** zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*bir,]*
- Dem olur rind-i ğarābātî olan **bir** bādeye / MŃlk-i efrīdŃn u tēc-ı HŃsrev ü Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*bir,]*
- Felekden yücedür diler egerçi kaŃruñ iy meh-rŃ / ElŃmde **bir** kemend-i āh çıkılır nerdübānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*bir,]*
- Salın iy serv-i āzādum saña mānend **bir** dil-keŃ / Bulınmaz ‘arz-ı ğŃsn eyle güzellik çŃnki fānīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*bir,]*
- Bir gözi āhŃ bu göñlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhŃ begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*bir,]*
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘āŃıķumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*bir,]*

Kaşı yayı sahtdur çekmez anı Rüstem dağı / El urup n'eylersin iy dil yok yire **bir** zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [bir,]

Bu Muhibbî şeh-i cihân iken / Şimdi **bir** hûba bendedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [bir,]

Döstlar âgâz u encâm-ı cihân **bir** nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol encâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [bir,]

Cân nişâr itsem 'aceb mi sâkînüñ ayagina / **Bir** kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [bir,]

'İşkuñ yolında cân-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihânda bencileyin **bir** fedâyî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3*). [bir,]

Cihânüñ kanda **bir** ra'nâ güli var / Aña karşu hezârân bülbülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [bir,]

Kanda kim şîrîn-zebân **bir** dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller zâr u sergerdân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [bir,]

'Âşık-ı dil-hasteler âh u figânın arturur / Her kaçan kim tazece **bir** mâh-rû cânân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4*). [bir,]

Ġamzelerle öldürür küyına varan 'âşıkı / **Bir** nefesle dirgürür 'İsî gibi güftârî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [bir,]

Olup her **bir** çiçek **bir** hûba mânend / Aralarında nergis ğamze-zendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*). [bir,]

Eger olmasa câm-ı ergüvânı / Bu meclis cânsuz **bir** kuru tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [bir,]

İy Muhibbî kim alur gül defterinden **bir** sabağ / Bülbül-i güyâ olur bu 'ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [bir,]

'Aql sergerdân u dil âvâre efkâr özgedür / Kâr-ı 'ışka beñzemez **bir** kâr bu kâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [bir,]

Bir serv-i nâzi sevdüm gün yüzi alnı mehdür / Meh-pâreler içinde hüsn-ile pâdişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [bir,]

Ġam hırmeninde cânâ **bir** cevce hâşılum yok / 'İşk âteşine yanmış dil anda **bir** giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [bir,]

Ġam hırmeninde cânâ **bir** cevce hâşılum yok / 'İşk âteşine yanmış dil anda **bir** giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [bir,]

Didi ânîde Muhibbî böyle **bir** rengin ğazel / Tarz-ı şî'r içre Nevâyî gibi ol fâyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [bir,]

Bir nazar kıl cân göziyle gör bu lu'bet-bâz-ı çarğ / **Bir** nefesde saña biñ dürlü 'alâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [bir,]

Bir ğamze ile sîneñi çâk itdi Muhibbî / Kim tîğ urur ol merdüm-i çâlâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [bir,]

Var mı cihânda **bir** saña beñzer Muhibbî rind / Cânı şarâbhânedede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [bir,]

- İy Muhibbî cân göziyle bak bu 'âlem **bir** kafes / Her varak gūyā içinde murğ-ı zerrîn bāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [bir,]
- Bir nazar kılmaz o meh-rū 'âşıkūñ zārın görür / **Bir** nefes olmaz cüdā yanından agyārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [bir,]
- Şabr u 'akl u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / 'Işk **bir** hālet-durur elbette tenhālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [bir,]
- Bir sencileyin yār-ı cefākār kimūñ var / Bî-rahm u dil-figār u sitemkār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [bir,]
- Bir sencileyin bezm-i belā vü ğam içinde / Zārılık ider derd-ile bīmār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [bir,]
- Bir sencileyin hūsn gülistānına karşı / Bülbüllerini eyleyici zār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [bir,]
- Bir sencileyin zülfî hevāsına tolaşmış / Āşüfte vü ser-keşte giriftār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [bir,]
- Bir sencileyin 'âşıkı ferdāya salar āh / Yüze gülici āl-ıla 'ayyār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [bir,]
- Bir sencileyin hicrūñ-ile hāsta dil olmuş / Bî-çāre yatur derd-ile bīmār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [bir,]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim dirse dîstün ben dimezem var kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [bir,]
- Bir sencileyin şem' gibi odlara yanmış / Şem'-i ruḥūñ şevkine iy yār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [bir,]
- Bir sencileyin büseye cân u dil alan kim / Bu resme 'aceb dünyede bāzār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [bir,]
- Bir sencileyin sīne siper seng-i cefāya / Bu kūh-ı maḥabbetde belā yār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [bir,]
- Bir sencileyin gāh çelīpā ide zülfīn / Geh göstere 'uşşākına zūnnār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [bir,]
- Bir sencileyin zülfî hevāsıyla Muhibbî / Dildāde vü āvāre siyehkār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [bir,]
- Devr-i gül **bir** haftadur bülbül zamānı tîz geçer / 'Ālemūñ 'ibret-nümāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [bir,]
- Bister-i hākīde gördüm **bir** gedā 'üryān uyur / Mesned-i şāhīde yatur sanasın sultān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [bir,]
- İy ğubār-ı ḥaṭ şu deñlü yidüm esrār-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki **bir** ḥayrān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [bir,]
- Bi-ḥamdî'llāh kamer ṭal'at yine **bir** māhumuz vardur / Anuñçün göge peyveste seḥgerh āhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [bir,]

Şāh-ı ‘ışkam **bir** kadeh mey başuma efer yiter / Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [bir,]

Bezm-i belâda nâlemi güş eyleyen benüm / Eydür belâ-yı ‘ışka bu **bir** mübtelâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [bir,]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pâdişāh-ı ‘ışk / **Bir** derdmend bende vü bir hāk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [bir,]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pâdişāh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü **bir** hāk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [bir,]

İy tabīb-i dil meded eyle lebünden **bir** devā / Ğāyet-ile teşnedür dil **bir** oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [bir,]

İy tabīb-i dil meded eyle lebünden **bir** devā / Ğāyet-ile teşnedür dil **bir** oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [bir,]

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî revân oldı yaşum gibi / Yiter gülzâr-ı ‘âlemde benüm **bir** servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [bir,]

Ĥalka ĥalka sünbüli bād esse ditrer her taraf / Sanki **bir** řāvüsdur cevlan idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [bir,]

Deyr-i ‘âlemde kaçan kim **bir** şanem peydâ olur / ‘İşka düşüp niçeler Mecnünlayın şeydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [bir,]

İntizâr-ıla lebünden bulmadum bir zerre kām / **Bir** söz-miş şabr-ıla dirler koruk ĥelvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [bir,]

Ĥüsnuñüñ mecmû‘asından **bir** varak şerĥ eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [bir,]

Bir boyı servüñ firâkıñdan düşüp şahrâlara / Sinesine lâle gibi ĥasta dil dāğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [bir,]

Yine dil **bir** dilberüñ ‘ışkı ġamından ĥastadur / Cān u dil bend ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [bir,]

Cān u dil almaz mısın **bir** büseñe didüm didi / Cān virem dirsın ki zāhir sanasın **bir** nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [bir,]

Cān u dil almaz mısın **bir** büseñe didüm didi / Cān virem dirsın ki zāhir sanasın **bir** nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [bir,]

Gözüm yaşın revân itdüm benüm **bir** serv-i dālum var / Bi-ĥamdillāh ki ‘ışkıyla yine **bir** özge ĥālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [bir,]

Gözüm yaşın revân itdüm benüm **bir** serv-i dālum var / Bi-ĥamdillāh ki ‘ışkıyla yine **bir** özge ĥālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [bir,]

Zülfî şebinde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyāh başuma **bir** şeb-külāh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [bir,]

Sorma ‘ışkuñ ĥāletin Mecnün’a **bir** dîvānedür / Açma ‘ışkuñ sırrını Ferĥād’a kim efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [bir,]

İy mesîhâ-dem zülâl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hızır'ıñ suyu san **bir** eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*bir,]*

Her kaçan olsa ele ya kaşlaruñ gamz okların / Sineden anı geçür her biri san **bir** kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*bir,]*

Cihānuñ kanda **bir** ra'nā güli var / Aña karşu hezārān bülbüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*bir,]*

Kanda kim zülfin añup leblerinüñ zikrin idem / **Bir** uzun kışsa olur hem şekeristān añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*bir,]*

Ko yoluñda öleyim ben dağı **bir** ad ideyim / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*bir,]*

Bu Muhibbî gibi **bir** bülbül-i gül zār olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezārān añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [*bir,]*

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferīdün hāke [**bir**] hūb hıyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*bir,]*

Didiler yaralar n'eyler Muhibbî sīne vü dilde / Didüm ki **bir** kemān-ebrü nigāruñ yādigārdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*bir,]*

Lebi gonca yüzi gül nāzeninler / Nazar kıl her biri **bir** sīm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [*bir,]*

(ع) Göñlüm evi **bir** vech-ile vīrān oldı / Kim eñibbā aña cem' olsa devā yok zinhār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*bir,]*

Derd-i derüni sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı cihānda **bir** derd bu hasta cāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [*bir,]*

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrini gark / Tañ degül cūş idicek **bir** ucu deryā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*bir,]*

Zülfine dil vireli toldı hevā-y-ıla dimāğ / Elümüz irmez aña **bir** kuru sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*bir,]*

Ser-te-ser bu kā'inātı almazuz **bir** hābbeye / Kāf-ı istignāda biz 'Ānkā-y-ıla maħremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*bir,]*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tiz girür ele / Çünki olmışdur bizüm **bir** yaralı naḥçırümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*bir,]*

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı **bir** iş kim zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*bir,]*

Şehā oldı Muhib derdüñle mūnis / Ola mı kim ola **bir** cān bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*bir,]*

Leblerüñ meyhānesinden **bir** kadeḥ mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfüñ giriftarı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*bir,]*

Alan **bir** şemme bū sünbül saçından / Muhibbî niç' ola sevdāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5*). [*bir,]*

Āhum düttüni 'ālemi tār itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür **bir** sūz imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*bir,]*

Muhibbî oldı çün **bir** zer-harîdüñ / Revâ mîdur diyessin kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*).
[bir,]

Bulnır mı ‘aceb **bir** gül anuñ yanında hâr olmaz / Ya bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [bir,]

Mu‘tekîf olsam n’ola kûyuñda iy ârâm-ı cân / Bir nefes senden cüdâ **bir** kimse tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [bir,]

Muhibbî saña **bir** gönlek biçerler ‘afluñı divşür / Ezelden böyledür ‘âdet aña hîç âsitîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [bir,]

Okımaduk gerçi kim üstâddan **bir** harf-i râst / Fenn-i ‘ışk içre velî her vech-ile kâmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [bir,]

Cihânda var mı **bir** şem‘-i şeb-efrüz / Yakup pervânesini nâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2*). [bir,]

Gülşen-i hüsnünde zâr itme Muhibbî’yi didüm / Didi **bir** gül var mıdur kim bülbülin zâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [bir,]

Âteş-i miñnetle her şeb berķ urur kâşânemüz / Sanasın **bir** ejder olmışdur dil-i vîrânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [bir,]

Bir bûseye cân naķdın cânâne kabûl itmez / **Bir** cân nedür virseñ biñ câna kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [bir,]

Bir bûseye cân naķdın cânâne kabûl itmez / **Bir** cân nedür virseñ biñ câna kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [bir,]

Dünyâ-yı denî iy dil **bir** köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [bir,]

Görmedüm ‘âlemde ben **bir** mâh-rû aġyârsuz / Gülşen içre nite kim **bir** gül açılmaz hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [bir,]

Görmedüm ‘âlemde ben **bir** mâh-rû aġyârsuz / Gülşen içre nite kim **bir** gül açılmaz hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [bir,]

Bulmadum ben leblerüñ mânendi **bir** ‘İsî-nefes / Görmedi la‘lûñ gibi **bir** gevher-i nâ-yâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [bir,]

Bulmadum ben leblerüñ mânendi **bir** ‘İsî-nefes / Görmedi la‘lûñ gibi **bir** gevher-i nâ-yâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [bir,]

Var mıdur **bir** ‘ışk eri kim vaşl-ı cânân istemez / Ya belâya mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [bir,]

Ser-i zülfinde her **bir** mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî **bir** mü kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [bir,]

Bir boyı servüñ firâķından görenler yaşumuz / **Bir** akar sudur didiler dîde-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [bir,]

Bir boyı servüñ firâķından görenler yaşumuz / **Bir** akar sudur didiler dîde-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [bir,]

- Tiredür ğamdan ħarāb oldı dil-i vīrānemüz / Meh gibi **bir** gice tog gel rūşen olsun ħānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 1*). [bir,]
- Ħayl-i rindāna Muĥibbī tañ mı olsam tācdār / **Bir** ħadeĥ meydür başumda efser-i şāhānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 4*). [bir,]
- Çün ğamdan özge kalmadı **bir** ğam-ġüsārumuz / Geçse ‘aceb mi nāle ile rūzigārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 1*). [bir,]
- Eyler egerçi her kişi **bir** nesne ile faĥr / Her dem Muĥibbī ‘ışk-ıladur iftiĥārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 5*). [bir,]
- Efġān ile zārī kıluruz gice vü gündüz / **Bir** oñmayası ğam-zede ħallāşlaruz biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 5*). [bir,]
- Eksük itmez çıkarur her dem ma‘ānī cevherin / Dōstlar şimden girü göñlüme **bir** deryā diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1284, Beyit 2*). [bir,]
- Niyāz itdüm varup didi ħabībüm / Senüñ var **bir** niyāzuñ bende biñ nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1287, Beyit 6*). [bir,]
- Gördüm yüzüni kaldı gözüüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire **bir** nazār itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 4*). [bir,]
- Cürümme benüm bakmayuban itdi şefā‘at / Bu luĥf-ıla bu keremi **bir** beşer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 7*). [bir,]
- ‘İşkuñ na‘īmi ĥoşdur ĥaşmı da līk müşkil / **Bir** loĥma ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 2*). [bir,]
- Bakarsın kanda **bir** güzel görürseñ / Dilā bu deñlü miñnetler saña az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1296, Beyit 4*). [bir,]
- Dil ü cāna meĥā‘ **bir** büseñ aldum / Benüm bu assumı **bir** tācir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1299, Beyit 4*). [bir,]
- Dil ü cāna meĥā‘ **bir** büseñ aldum / Benüm bu assumı **bir** tācir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1299, Beyit 4*). [bir,]
- Tīr-i āhum irdi eflāke daĥı nālem henüz / İy ħamer **bir** şeb degülsin vāĥıf-ı ĥālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 1*). [bir,]
- Ol perī-rü yüzüm üzre **bir** ħadem bassun diyü / Yüzümi ĥāk eyledüm yollarda pā-mālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 4*). [bir,]
- Hezārān cevri ider zülfi kılınuñ her biri cānā / Velī **bir** mü ħadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 2*). [bir,]
- Bī-kes Muĥibbī derd-ile **bir** derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün aĥvālümü sormaz mısız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 5*). [bir,]
- Sa‘y eyleme aġyārsuz yār ele girmez / Gülşende nite **bir** gül-i bī-ĥār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 1*). [bir,]
- Cān naĥdine **bir** büseye bāzār idelüm gel / Bir daĥı benüm gibi ħarīdār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 5*). [bir,]

- Sensüz n'iderem cenneti ya hür-ı behişt / **Bir** bencileyin 'âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [bir,]
- Bir kılyla bend idüp zülfi dutar bu gönlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [bir,]
- Tâcdâriyuz Muhibbî güşe-i meyhânenüñ / Oldı serde **bir** kadeh mey efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [bir,]
- Şem'-i rüşen var mı yâhûd **bir** gice / Yakuban pervânesin nâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3*). [bir,]
- Geldi dilde şâh-ı 'ışk **bir** hâne bünyâd eyledi / Didi günden güne muhkem dura bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [bir,]
- Bir ferah gelse Muhibbî gam hemân ardıncadur / Anuñ için bu fenâ dârında yokdur şâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [bir,]
- Yârı ağyâr-ıla **bir** yirde görüp ol dem didüm / Bu cihân bağında **bir** gül bitmez-imiş hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [bir,]
- Âhum odından sakın kim **bir** nihâl-i tâzesin / Sîne pür-süzam benüm hâlî degüldür nârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [bir,]
- Câm-ı maḥabbet içmiş **bir** kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tâ ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [bir,]
- Yâr elinden iy Muhibbî **bir** kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse âb-ı ḥayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [bir,]
- Dikse kabrüm üzre duranlar melâmet taşını / Görüben **bir** 'âşık-ı şeydâ mezârındur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [bir,]
- Bir perî peyker melek ruḥsâra düşdi gönlümüz / Âh kim günden güne âvâre düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1*). [bir,]
- Tañ degüldür nâle kılsa küyuña vardukça dil / Var mıdur gülşende **bir** gül bülbülün zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [bir,]
- Sanma şöret gözlerüz biz yâhû dârât ehliyüz / 'Âlemi **bir** cür'aya satduk ḥarâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [bir,]
- Bir sencileyin ruḥları gül yâr ele girmez / **Bir** bencileyin bülbül-i gülzâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [bir,]
- Bir sencileyin ruḥları gül yâr ele girmez / **Bir** bencileyin bülbül-i gülzâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [bir,]
- Bir bencileyin yolına terk eyleye cânı / **Bir** sencileyin dilber-i 'ayyâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2*). [bir,]
- Bir bencileyin yolına terk eyleye cânı / **Bir** sencileyin dilber-i 'ayyâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2*). [bir,]
- Bir bencileyin var mı bu baḥr-ı gam içinde / **Bir** sencileyin dişleri şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [bir,]

Bir bencileyin var mı bu baħr-ı ğam içinde / **Bir** bencileyin dışleri řhvār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı řabīb-i dil ü cān āh / **Bir** bencileyin derd-ile bīmār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı řabīb-i dil ü cān āh / **Bir** bencileyin derd-ile bīmār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı içer cām-ı maħabbet / **Bir** bencileyin gözleri ħummār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı içer cām-ı maħabbet / **Bir** bencileyin gözleri ħummār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı satar vaşl metā‘ın / **Bir** bencileyin aña ħarīdār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı satar vaşl metā‘ın / **Bir** bencileyin aña ħarīdār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*bir,]*

Bir bencileyin derd-ile bī-äre Muħibbī / **Bir** bencileyin yār-ı cefākār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*bir,]*

Bir bencileyin derd-ile bī-äre Muħibbī / **Bir** bencileyin yār-ı cefākār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*bir,]*

‘Ařıkuz ‘ālemdede ammā virmedük **bir** ħūba dil / Okusun bilsün Muħibbī ie-dursun cāmumuz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*bir,]*

Kanda **bir** meh-rū görürse cān virür dīvāne dil / Bend-i zūlfine tolařur ħi uzun sevdā dimez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*bir,]*

Boyuñ mānendi **bir** dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne ħüsñ ü ne şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*bir,]*

Muħibbī leblerüñ zıkrin miyānuñ vaşfını itse / Diyeler böyle **bir** şırın kelām ince ħayāl olmaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*bir,]*

‘Aşıkuz ‘ālemdede **bir** gül yüzlü gülzār isterüz / Karşusunda şev-ile dil bülbülin zār isterüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 1*). [*bir,]*

İy řabīb-i cān buyur la‘l-i lebūñden **bir** cevāb / Ĥastayuz ħicrān řebinde derde tīmār isterüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*bir,]*

Bu Muħibbī ħařt u ħāl ü zūlfine kılmaz nařar / Bakmazuz nařřına biz **bir** sāde ruřsār isterüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*bir,]*

Beni küleyledi bu āteř-i ‘ıřķ / Bu nev‘e yanmağı **bir** nār kılmaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*bir,]*

Vād-i deřt-i ğamuñ āvāre **bir** mecnūmiyuz / Tā ölince anda biz rāħ-ı maħabbet beklerüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 2*). [*bir,]*

Ko uzansun řāne eyle zūlfüne ‘ömrümdür ol / ‘Ömrinüñ uzunluđın **bir** kimse var mı istemez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*bir,]*

Ĥi ħalāř olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murđın Muħib **bir** řāhbāz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*bir,]*

- Sen melek-rūyî niçe teşbîh idem aşnâma kim / **Bir** kurî şüretdür ol güftârsuz refârsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1369, Beyit 3*). [bir,]
- Dilberûn âgyârî bî-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihân bâğında hîç **bir** gül biter mi hârsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1370, Beyit 3*). [bir,]
- Lîk senden **bir** nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemâlûnî cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1373, Beyit 1*). [bir,]
- Niçe yıllar eyledüm dîdârûnî görmek heves / Görmedüm yüzûn nigârâ kaldı bende **bir** nefes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1374, Beyit 1*). [bir,]
- İy güzeller hûsrevî cevri itmege kılma heves / **Bir** nazardur itdüğü ‘ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1375, Beyit 1*). [bir,]
- Añlayup ‘ışkuñ rumûzın didi **bir** hikmet-şinâs / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı **bir** ‘ilme kıyâs (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1379, Beyit 1*). [bir,]
- Bir nefes senden cüdâ yokdur dem urmaga mecâl / Çünkü cânımsın gelür mi cânsuzdan **bir** nefes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1380, Beyit 2*). [bir,]
- Âteş-i âhum yanında **bir** şerer nâr-ı Halîl / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1380, Beyit 3*). [bir,]
- Niçe **bir** feryâd idersin iy gönül bülbül gibi / Bu gülistân içre yokdur saña **bir** feryâd-res (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1382, Beyit 2*). [bir,]
- Giceler ney gibi nâlân oluram tâ şubha dek / Bulmadum feryâduma ‘âlemde **bir** feryâd-res (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1384, Beyit 2*). [bir,]
- Dilâ yitmez mi **bir** peşmîne jende / N’idersin isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1388, Beyit 3*). [bir,]
- Cânım aldı dün gice **bir** büse ikrâr eyleyüp / Döndi inkâr eyledi itdüğü beñzer lâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1399, Beyit 3*). [bir,]
- Rûze-i hicrân içinde eyledüm **bir** sözi güş / Müjde kim togdı hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1402, Beyit 1*). [bir,]
- Senden ayru istemezdim ola idüm **bir** karış / Hâsret oldu niçe yıllardur cemâlûn görmege (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1405, Beyit 3*). [bir,]
- Jeng-i gâmdan var idi âyîne-i kalbümde dūş / Şâf kıldı **bir** kadeh meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1409, Beyit 1*). [bir,]
- Cân u dil yagmaya virdi âh kim **bir** muğbeçe / Ol sebebden cânda şabr u kalmadı gönlümde hūş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1409, Beyit 2*). [bir,]
- İsterem kim ben olam kapuñda **bir** kemter gedâ / İstemem kim yürüyem ‘âlem içinde mîr-ves (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1410, Beyit 4*). [bir,]
- Haste-i ‘ışkam tabîb-i dilden istedüm devâ / **Bir** cevâb-ıla sagaltdı lebleri dârû-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1412, Beyit 3*). [bir,]
- Lebleründen hastayam **bir** büse didüm didi yâr / Sözüni tagıtdı beñzer ölecek sayru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1412, Beyit 4*). [bir,]
- Ol tabîb-i dil yine bu hastasın yâd eylemiş / **Bir** cevâb itmiş lebinden gönlümü şâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1413, Beyit 1*). [bir,]

- Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda **bir** dîvânedür / Kayd-ı ‘âlemden ferâğat itmiş ol dâna-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [bir,]
- Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ho **bir** deryâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [bir,]
- Şi‘rûmi gören **bir** âhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña diş uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [bir,]
- Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler baglamış / Genc-i hüsünin hıfz için güyâ **bir** ejder baglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [bir,]
- Çekmek için zülfüñüñ sevdâlarını cân u dil / Başum üzre **bir** kara yazu-y-ımış ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [bir,]
- Dâğlar geydürdi baña döstlar **bir** şâh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [bir,]
- Yine **bir** mâh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevân atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [bir,]
- Muhibbî merd olana rezm içinde / **Bir** elde tîğ [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [bir,]
- Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tîğ [u] **bir** elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [bir,]
- Beni sen sanma iy zâhid şarâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki **bir** kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [bir,]
- Eyledüm ‘ışkuñ şarâbından ezel **bir** cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur cânda sabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [bir,]
- Kışsa-i Ferhâd olaldan kışsa-i guşsam benüm / Ol lebi şîrin idüp **bir** dâsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [bir,]
- Didüm ister büseñi al cânımı aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi başuñda bu **bir** sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [bir,]
- Zülfî dününde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyeh başuma **bir** şeb-külâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [bir,]
- Zann iderdüm ol perî-rüyı beşer ol mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña ol **bir** ulu şâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [bir,]
- Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘âşıkları / Bâb-ı istiğnâda gördüm **bir** ulu dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [bir,]
- Bilmez iken hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı âhumdan anı **bir** kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [bir,]
- Ĝâyet-i ‘ışka Muhibbî ireyim demek muhâl / Haddi vü pâyânı yok **bir** ince müşkil râh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [bir,]
- Sinem içre berķ-i âhum şu‘le-i cân-süz imiş / Tekye-i ğamda hemân **bir** şem‘-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [bir,]

Kimi 'aşığ kimi zâhid bu hâlkûñ / Gelür çün her kişiye **bir** hevâ hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3). [bir,]

Yine **bir** lâle-ruh sînemde yir yir dâğ-ı ğam yakdı / Gönül şehrine urdı **bir** yañağı ergavân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2). [bir,]

Yine **bir** lâle-ruh sînemde yir yir dâğ-ı ğam yakdı / Gönül şehrine urdı **bir** yañağı ergavân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2). [bir,]

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'al / **Bir** cevâb eyle ki anda ola çok ma'nî-i hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5). [bir,]

Her kim olsa esîr-i 'ışk **bir** meh-pâreye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta'n-ı bed gûdan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2). [bir,]

La'lüne olmaya **bir** gevher 'ivâz / Mülk-i dünyâ cümle ser-tâ-ser 'ivâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1). [bir,]

'Aklum aldı sâkiyâ câm-ı lebûñ / Kıl kerem vir baña **bir** sâğar 'ivâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3). [bir,]

Keşf oldı Muhibbî'ye cihân **bir** kadeh ile / Bulmadı girüp erba'ine zâhid-i murtâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5). [bir,]

Zülfün **bir** uzun kışsa-durur zikri ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2). [bir,]

Ol yâr-ı nâzenîn ola kim **bir** kadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümi bisât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4). [bir,]

Bir kese râzuñ dime sîneñde sakla râzuñ / Ehl-i dünyâ ile hergiz eyleme sen ihtilât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4). [bir,]

bir an: Bir an, çok kısa bir süre, bir an olsun.

(ç) Zamānuñ işi budur kime **bir an** vire yüz / Dönüp aglatmayıcak komaz anı âhîr-i kâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11). [bir an,]

bir an: Bir an, çok kısa bir süre, bir an olsun.

Dilüm âvâredür yâ Rab ki **bir an** eylemez ârām / Ğamı bir lahza dūr olmaz gözümde çünki h'âb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4). [bir an,]

bir an: Bir an, çok kısa bir süre, bir an olsun.

Muhibbî bendesi olup cihân içinde dildâra / Kamu yârânı terk eyler qarâr itmez **bir an** sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5). [bir an,]

bir araya cem' olup: Bir araya toplanmak, yığılmak, birlikte olmak.

Cem' olup bir araya derd ü belâ ile elem / Bezm-i ğamda 'iyy ider bir niçe şohbet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2). [bir araya cem' olup, -up]

bir bir: Tek tek, birer birer.

Kārbān-ı halk **bir bir** göçüyor çalındı kūs / Biz dağı göçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [bir bir,]

Nevbet-ile halkı **bir bir** öğidür gendüm mişâl / Uşbu çarh-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [bir bir,]

İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / **Bir bir** cihān halkına dir āsiyāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [bir bir,]

Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbî **bir bir** / Āhîr komaz alur ol virmiş-durur saña qarz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [bir bir,]

Niçe yıllar hasta iken yine **bir bir** hālını / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [bir bir,]

bir bir: Tek tek, birer birer.

Baňa sor ‘ışkuñ rumüzın vireyim **bir bir** haber / Sorma Mecnūn’a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [bir bir,]

bir bir: Tek tek, birer birer.

Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdüğüm **bir bir** / Maħabbet şehrine andan varılır togrı rāhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [bir bir,]

bir bir: Tek tek, birer birer.

Maħabbet ehli devrāndan neler çekdiğini **bir bir** / Murāduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pīre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [bir bir,]

bir bir: Tek tek, birer birer.

Bu kışsa-i pūr guşşamı bu zulm u sitemden / **Bir bir** dir-idüm n’eyleyem ol şāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [bir bir,]

bir bir: Tek tek, birer birer.

Bu kışsa-i pūr guşşamı bu zulm u sitemden / **Bir bir** dir-idüm n’eyleyem ol şāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [bir bir,]

bir bölük: Bir kısım, bir grup, birkaç.

Görinen ‘anberīn beñler nigāruñ şem’-i hüsüninde / Sanasın **bir bölük** Hindū daparlar nāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [bir bölük,]

bir dahı: Bir daha, artık, bundan sonra.

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî **bir dağı** girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alımam andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

Dil şîşesi **bir dağı** Muhibbî bütün olmaz / Meh-rûlar anı seng-i cefâ-y-ıla sınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

Gel şikest itme cefâ sengiyle cânâ gönlümüz / **Bir dağı** olmaz bütün ger sinsa bu âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*bir dağı,]*

Sanmañuz **bir dağı** ma‘mür ola bu dil kişveri / Leşker-i gam yikalıdan dağı vîrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*bir dağı,]*

Cân naqdine bir bûseye bāzār idelüm gel / **Bir dağı** benüm gibi hārîdār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

Gitdi şabr u ‘aql u fikrüm **bir dağı** girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

bir dağı: *Bir daha, yeniden, tekrar.*

Şāyed ki teraḥḥüm ide **bir dağı** Muhibbî / Araya düşür gözlerünüñ yaşını yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Cân u dil zülfi gamından **bir dem** ārām eylemez / Ruḥları üstinde şeb-veş târi gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pāyum gîl-durur / Kıl teraḥḥüm dōstum ḥālüm katı müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Jeng-i gamdan ister-iseñ şāf ola mir’ât-ı dil / İy Muhibbî **bir dem** elden koma sen şahbāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāka yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur **bir dem** düşer ‘āşık da istiğnā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Kūyına varsa Muhibbî buyurur derbānına / Bu gedāyı koma **bir dem** anı şehrümnden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

İy gönül **bir dem** temâşâ eyle eşküm cüyımı / Âdemüñ gönlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Muhibbî derd-ile oldı yolında hâk-ile yeksân / Dimedi yañılup **bir dem** benüm hâzır-güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Ğam şebinde cân u dil sanmañ ki **bir dem** h'âb ider / Gözlerüm yaşı cihâni bil ki ğarğ-ı âb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Diñlemez gülşende gül **bir dem** fiğânın bülbülün / İñledüp ol derdmendün dâyimâ hârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Sîneden hâlî degül **bir dem** hayâl-i zülf-i döst / Çün perînüñ meskenidür ekşerî vîrâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Göreliden ol boyı serv-i revâni / Gözümeñ yaşı tursa **bir dem** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Bir dem şeb-i hicr içre hayâl-i ser-i zülfün / Hâlî mi olur gözden eyâ serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Amân virmez baña **bir dem** ğam u derd ü belâ hergiz / Kimesne yokdur 'âlemde benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Ol yâr geçer nâz-ıla **bir dem** nazar itmez / Sâhtdur dili nâle vü âhum eger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Ehl-i 'ışkuñ başları cem'î nedür didüm didi / Durmaz işler ezel **bir dem** bizüm ser-hânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Ol yâr benümle **bir dem** olduğu yokdur olmaz / Münis perîye âdem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Va‘de-i vaşl eyledi çünkü bize cânânımız / İy ecel **bir dem** tevaqquf eyle alma cânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Yanumdan **bir dem** eksilmez ğam u derd ü belâ hergiz / Bulınmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Geçer mi **bir dem** ol serv ayagına / Yaşam çün çeşmümi bînar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Göñül **bir dem** karar itmez eyâ rûh-ı revân sensüz / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Gel cilve eyle gözlerümüñ çeşmesârına / **Bir dem** vağan kıl anda hemân iy perî yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Sâgar-ı gülgünü **bir dem** komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*bir dem,]*

bir deri bir üstüh‘ân kaldı: *Bir deri bir kemik kalmak: zayıflamak, güçsüzleşmek, çok zayıf olmak.*

Oldum za‘îf derdün-ile iy tabîb-i dil / Bir üstüh‘ân kaldı bile bir deri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*). [*bir deri bir üstüh‘ân kaldı, -dı]*

bir dürlü: *Bir çeşit, bir başka. II tarifî zor bir cinste.*

Cihânda hasta-i ‘ışkam benüm **bir dürlü** hâlüm var / Ne dermândan olur dil şâd ne derdden infî‘âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*bir dürlü,]*

bir gördi: *Eşit saymak, bir tutmak, fark gözetmemek.*

Bir gördi yine itleri ile bizi habîb* / Devlet irişdi başa dilâ oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*bir gördi, -di]*

bir görine: *Bir görünmek, aynı gelmek.*

Her ne gelse saña yigdür ki kanā'at idesin / **Bir görine** gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*bir görine, -e*]

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña **bir gün** dimedi gel beni āzāde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*bir gün,]*

Muhibbî rāh-ı küyuñda yatur pā-māl-i 'ışk oldı / Yañılıp dimedüñ **bir gün** bu miskīn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*bir gün,]*

(↵) **Bir gün** ola mı kim yüzüm üzre basasın / Ayaguñ topragina eyleyeyin cânı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [*bir gün,]*

İlte meger küyuña ol dem ki ğubārumuz / **Bir gün** eger muvāfiķ esse rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [*bir gün,]*

Gökler yüzine **bir gün** irişür şerārumuz / Sakla cemālün ayını iy āfitāb-ı ħüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*bir gün,]*

Yār **bir gün** dimedi ħāl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yāra bizüm ādemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*bir gün,]*

Ġülmedi 'ālemdede **bir gün** bu dil-i ğamnākümüz / Bilmezüz ne gösterür dañı 'aceb eflākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*bir gün,]*

İlte Muhibbî küy-ı niğāra ğubārumı / Yanı kılursa **bir gün** eger rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*bir gün,]*

Niçe yıldur yollar üzre düşüben ħāk olmışuz / **Bir gün** ola basasın diyü hey āfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [*bir gün,]*

Korkaram kim sırr-ı 'ışkuñ genci **bir gün** açıla / Key katı vīrān olupdur bu dil-i vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [*bir gün,]*

Niğāruñ taş ışiginde niçe yıldur kodum başı / Terāħhüm eyleyüp **bir gün** dimez bī-çāre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*bir gün,]*

Niğārā sūz-ı 'ışkuñla yakar dil her zamān āteş / Sakıñıl bād-ı āhumdan ider **bir gün** ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*bir gün,]*

'İşk eyler-ise cevri ü cefā eyleme i'rāz / **Bir gün** ola kim feyz ide saña da o Feyyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*bir gün,]*

bir ħabbeye satduk: *Bir taneye, pula satmak: insanlar arasında değerli görülen bir şeyi elinin tersiyle itmek, değersiz bir şeye onu satmak, o şeye ilgi göstermemek.*

'Ālemi **bir ħabbeye satduk** irüp bir 'āleme / Şükr idüp Ĥakk'a anuñçün dāyimā bī-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*bir ħabbeye satduk, -du, -k*]

bir iki: *Bir iki tane, birkaç.*

Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa **bir iki** dinmez / Cefā vü cevruñe cānā velī hergiz hısāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*bir iki,]*

bir iki sâ'atdur: *Bir iki saat, az bir süre II dünya hayatının kısalığını ve gelip geçiciliği anlatmak için.*

Dilā mağrūr olup virme gönül bu dār-ı dünyāya / Hākīkatle nazar kılsañ hemān **bir iki sâ'atdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 7*). [*bir iki sâ'atdur, -dur]*

bir kadem: *Bir adım. II bir an.*

Cennete havrā eger biñ nāz-ıla kılsa hırām / **Bir kadem** ol serv-i nāzum gibi refār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 2*). [*bir kadem,]*

bir kerre: *Bir defa, bir defacık, sadece bir kez.*

Bir kerre nazar eyledi gün yüzüne bu dil / Hāyret basuban kendüden ol bī-haber olmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 3*). [*bir kerre,]*

bir kez: *Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.*

Muhibbī rāh-ı küyüñde senüñ çokdan gubār oldı / Yañılıp dimedüñ **bir kez** ki hāk-i üstülh'ānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*bir kez,]*

Virmedi ol māh-rū **bir kez** zekāt-ı hüsniñi / İy Muhibbī niçe yıl küyüñde biz sâ'illerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*bir kez,]*

'Ālemi la'l-i zülālinden ser-ā-ser kandurur / Bu Muhibbī teşneye geldükçe **bir kez** mā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 5*). [*bir kez,]*

Sehv-ile itüm dimiş ben 'āşıkā **bir kez** nigār / Adın añdum diyü ol demden peşimāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*bir kez,]*

Behr-i pābüsü için yolında ben oldum helāk / **Bir kez** ol bed-hū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*bir kez,]*

Nāleler eyler Muhibbī rāh-ı 'ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüñe **bir kez** diyesin kim bu çi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*bir kez,]*

Bulurdum dünyada gönül murādın / İtüm diyü baña **bir kez** diseñ oş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*bir kez,]*

Sevdügümden ğayrı n'itdüm baña hışm ider nigār / Dimedüm **bir kez** gözi üstinde kaşı var-ımsı (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*bir kez,]*

Her ne deñlü zār kılsam āh u feryād eylesem / Eylemez benden yaña **bir kez** nazar ol bagrı taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*bir kez,]*

Mihr ile **bir kez** nazar kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür kim tāli'üm 'ālemde bahtum var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*bir kez,]*

Göreym **bir kez** seni ölüsem andan öleyim / Zīra gelmekden cihāna seni görmekdür ğarāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*bir kez,]*

bir lahza: *Bir an; bir an olsun.*

‘Aql u şabrum bir ugardan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emān **bir lahza** ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [*bir lahza,]*

Dilüm āvāredür yâ Rab ki bir ān eylemez ārām / Ğamı **bir lahza** dūr olmaz gözümde çünki h̄‘āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*bir lahza,]*

bir lahza: *Bir an; bir an olsun.*

‘Aql u şabrum bir ugardan aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emān **bir lahza** ol cammāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2*). [*bir lahza,]*

bir lahzada: *Bir anda, çabucak.*

Biñ kerre eger h̄ālūmi ‘arz eylesem ol yār / **Bir lahzada** eyler bu kadar h̄ālī ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [*bir lahzada,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Cān gözün aç **bir nazar** ol zülf-i ‘anber-şāyī gör / Her kılında baglu yüz biñ ‘āşık-ı şeydāyī gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*bir nazar,]*

İy gözüm gel **bir nazar** ol tal‘at-i zībāyī gör / Zülfinūñ bendinde bend olmuş dil-i şeydāyī gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*bir nazar,]*

Zer oldı ruḥum sīm yaşumdan baña ne sūd / Çün yār gelüp **bir nazar** sīm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*bir nazar,]*

İy Muhibbî derd ü miḥnet başuma yazı imiş / Görmeyeydüm **bir nazar** ben ol meh-i bī-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*bir nazar,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsī nefes dildārı gördüm **bir nazar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*bir nazar,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Cān u dil zülfī ğamından bir dem ārām eylemez / Ruḥları üstinde şeb-veş tārı gördüm **bir nazar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*bir nazar,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Rāzıyam devr-i felekden sa‘d olupdur yılduzum / Ol melek-manzar şeker-güftārı gördüm **bir nazar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [*bir nazar,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Hak bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmüşem / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4). [bir nazar,]

bir nazar: Bir an (olsun), bir kerecik.

Ka'be küyın her seher ben döstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zâkan dildârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3). [bir nazar,]

bir nazar: Bir an (olsun), bir kerecik.

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı gördüm **bir nazar** / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1). [bir nazar,]

bir nazar: Bir an (olsun), bir kerecik.

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı gördüm **bir nazar** / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1). [bir nazar,]

bir nazar: Bir an (olsun), bir kerecik.

Bülbülem tâ şubh olınca âh u efgândur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2). [bir nazar,]

bir nazarla: Bir kez bakarak, bir bakışta.

Bir nazarla hün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryâya âhîr yaşımı bu kaş u göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1). [bir nazarla,]

Cevr ider 'âşıqlara ol şeh nigâhı eylemez / Güş kılmaz **bir nazarla** dâd-hâhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1). [bir nazarla, -la]

Bir nazarla sînesin bagrın delen 'âşıqlaruñ / Şol kemân ebrü güzelüñ gamzekârıdır diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3). [bir nazarla,]

Seni degül **bir nazarla** dehri teşhîr eyledi / Gözleri Hârût-ıla Mârût'dan cādū-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2). [bir nazarla,]

Sihr fennin fitne 'ılmin bilmese ol dil-fırîb / **Bir nazarla** dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3). [bir nazarla,]

bir nefes: Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.

'Âşıqam dîdârûña gözüme gelmez hiç kes / İstemem ki ayru olam 'ışkıdan ben **bir nefes** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1). [bir nefes,]

bir nefes: Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.

Göñülden **bir nefes** gitmez leb-i hamrâsı dildârûñ / Hemân ol rinde beñzer kim mey-i hamrâya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2). [bir nefes,]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Niçe şād olsun Muhibbī gül ruhuñsuz **bir nefes** / Kim şeb-i hicrūñ içinde gönlin anuñ gam kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Bir nazar kılmaz o meh-rū ‘āşikuñ zārın görür / **Bir nefes** olmaz cüdā yanından ağıyarın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 1*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Mu‘tekif olsam n’ola kūyuñda iy ārām-ı cān / **Bir nefes** senden cüdā bir kimse tecvīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Åh kim biz ‘ömr içinde **bir nefes** hiç gülmedük / İy Muhibbī ‘ālem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Şerha şerha sīnede cān **bir nefes** itmez karar / Murğ ārām eylemez pervāz ider sinsa kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / Çünki cānımsın gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

‘İyş ü nüş it iy gönül irdüñ gülüñ eyyāmına / Fursatı fevt itme iy ‘ömr-i ‘azizüm **bir nefes** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 6*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Dür olalı gül yüzüñden gülmedüm ben **bir nefes** / Eylerem feryād u zārı hem çü bülbül der-kāfes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

İremezsın bī-vefālār vuşlatına iy gönül / Ger firākıyla yanarsañ hem-dem olmaz **bir nefes** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Cārüb idüp bu kırpügümi dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma ‘ār ider ol yār **bir nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*bir nefes,]*

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Çünkü rüşendür eyâ hurşîd-rû şıdkum saña / Şubh gibi mihrüni göster baña gel gül **bir nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*bir nefes,]*

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Bend-i zülfinden hâlâş olur mı hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez **bir nefes** gamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*bir nefes,]*

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Ğamzesi fırinsüz olmazsın nigârüñ **bir nefes** / Bil sa‘âdetdür sen anı sîmeden al cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*bir nefes,]*

bir nefes içinde: *Bir anda, birden, hemen, çabucak.*

Yüz kerre eger hâlümü dirsem saña iy dōst / İdersin anı **bir nefes içinde** ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*bir nefes içinde,]*

bir nefesde: *Bir anda, birden, hemen, çabucak.*

Bir nazar kıl cān göziyle gör bu lu‘bet-bāz-ı çarh / **Bir nefesde** saña biñ dürlü ‘alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*bir nefesde, -de]*

bir nev‘-ile: *Bir çeşit, bir tür.*

Ğarra olma bu cihān her gün dogar **bir nev‘-ile** / Mührelerle ‘aqluñı tagıtma olma hoşça-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*bir nev‘-ile, --ile]*

bir niçe: *Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.*

Bezm-i ğamda **bir niçe** derd ehline hem-demlerüz / Ol sebebden şöhet-i hāş eyledük bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*bir niçe,]*

bir niçe: *Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.*

Teşneyüz hūn içmege biz **bir niçe** hūñilerüz / Ma‘reke güninde dāyim böyledür tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*bir niçe,]*

bir niçe: *Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.*

Cem‘ olup bir araya derd ü belā ile elem / Bezm-i ğamda ‘iş ider **bir niçe** şöhet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*bir niçe,]*

bir niçe: Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.

İy Muhibbî niçe gâmda olmasun bu hâsta-dil / **Bir niçe** gündür ki ol zîbâ nigârum söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5). [bir niçe,]

bir niçe: Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.

Biz ezel bezminde ‘ışkuñla sentüñ hem-demlerüz / Nây-veş bagrı delük **bir niçe** şâhib-demlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1). [bir niçe,]

bir olaldan: Aynı olmak, benzer olmak // Birlikte olmak, birleşmek.

Bir olaldan yanumuzda âsümân-ıla zemîn / Anuñ için biz anuñ ne zîr ü bâlâsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6). [bir olaldan, -aldan]

bir pâre: Bir parça, biraz, birazcık.

Perîde yok-durur âdemde hergiz / Eger hürî disem **bir pâre** beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2). [bir pâre,]

Başdan ayaga degin göz yaşına garğ oldum / Lîk su virdi bu dil âteşi **bir pâre** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2). [bir pâre,]

Bagrumı gerçi ki biñ pâre kılur tîğ-ı cefâ / Eksük olmadı bunuñla yine **bir pâre** heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3). [bir pâre,]

bir ramak kaldı: Ramak: “Vücutta ancak nefes alacak kadar kalmış hayat belirtisi” anlamındaki kelime dilimizde daha çok ramak kalmak şeklinde kullanılır II ramak kalmak: olmasına çok az bir şey kalmış olmak, az kalsın olacak durumda olmak II azıcık kalmak, biraz kalmak.

Dil tabîbidür meded derdüme dermân eylesün / Kaldı cândan bir ramak aḥvâlümü yâra diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3). [bir ramak kaldı, -dı]

bir söz: Tek bir söz, bir kelime // sıradan, basit laf.

Görmedüm mihr ü vefâ çekdüm velî cevri ü cefâ / Var diyen mihr ü vefâsı dilberüñ **bir söz** imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4). [bir söz,]

bir ugurdan: Birden, hep birden, birden bire, derhal. // Öyle bir, nasıl.

‘Aql u şabrum **bir ugurdan** anı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza ol cemmâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2). [bir ugurdan,]

bir ugurdan: Birden, hep birden, birden bire, derhal. // Öyle bir, nasıl.

‘Aql u şabrum **bir ugurdan** aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza ol cammâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2). [bir ugurdan,]

bir virde: Bir zaman, bir gün, bir an.

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki **bir yirde** karar / İtmeyüp 'âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*bir yirde,]*

bir yirde: *Bir yerde, bir arada, beraber.*

Çünkü görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bâri yârumla beni **bir yirde** taşvîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [*bir yirde,]*

Yârî ağyâr-ıla **bir yirde** görüp ol dem didüm / Bu cihân bâğında bir gül bitmez-imiş hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*bir yirde,]*

bir yirde: *Bir yerde, bir arada, beraber.*

Ol gül-i nevresteyi hâr-ıla **bir yirde** görüp / Şübh olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*bir yirde,]*

bir yirden: *Bir yerden, birden, hepsi birden.*

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle **bir yirden** gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [*bir yirden,]*

bir yire cem' olsa: *Bir araya gelmek II toplanmak.*

Cem' olsa eger bir yire Ceyhün u Aras Nîl / Olmaya kamu dîde-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [*bir yire cem' olsa, -sa]*

bir yire gelse: *Bir araya toplanmak.*

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mâh-rûlar her tarafından indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*bir yire gelse, -se]*

bir yumup biñ dökmişem: *Çok ağlamak.*

Hağ bilür kim gözyaşın ben **bir yumup biñ dökmişem** / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârî gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*bir yumup biñ dökmişem, -miş, -em-up]*

bir yüzden: *-bir sebepten, herhangi bir sebeple, bir şekilde.*

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi **bir yüzden** füsün u sihr ol cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [*bir yüzden,]*

bir zamân: *Bir zamanlar, eskiden, geçmişte, önceden.*

Va' de-i vaşl ider-idüñ **bir zamân** iy dil-firîb / Bâda mı virdi 'aceb kim bilmezem peymânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*bir zamân,]*

bir zamân: *Bir zaman, bir süre, bazen.*

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum ‘ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri **bir zamân** su **bir zamân** âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1). [bir zamân,]

bir zamân: Bir zaman, bir süre, bazen.

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum ‘ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri **bir zamân** su **bir zamân** âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1). [bir zamân,]

bir zamân-ıla: Bir zaman. bir vakit. // Zamanla, gün gelir...

Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dağı / **Bir zamân-ıla** Muhibbî sanma kim pîr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5). [bir zamân-ıla, --ıla]

bir zerre: "Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.

İntizâr-ıla lebünden bulmadum **bir zerre** kâm / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2). [bir zerre,]

Hamdü-lillâh gün gibi çün şâfdur âyinemüz / Ol sebebden kimseye **bir zerre** yokdur kînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1). [bir zerre,]

Bir zerre degül kıymet-i dünyâ yanumuzda / Baş terkin urur dünyede evbâşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2). [bir zerre,]

bir zerrece: Zerre kadar, azıcık bile.

İtmezüz kimseye **bir zerrece** biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzi cümleden ednâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2). [bir zerrece,]

bî-rahm: Acımasız, merhametsiz.

Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr kimüñ var / **Bî-rahm** u dil-figâr u sitemkâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1). [bî-rahm,]

birak: Bırakmak, elden çıkarmak, koymak, düşürmek.

Hîrâmân salın iy serv-i ser-efrâz / **Biraksa** yok bu hâke çok eger az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1). [biraksa, -sa]

Gözden **birakup** yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözüñ yaşı senüñ çün sırruñı fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [birakup, -up]

biraz: Biraz, bir parça, azıcık.

Süz-ı ‘ışkımdan hikâyet eyledüm yâra **biraz** / Didi ‘âşık dirilen hergiz şikâyet eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1). [biraz,]

biraz: Bir parça, azıcık; kısa bir süre için.

Ele sâgar alalum şevk-ile rindâne **biraz** / Gel diñüz açılalum gülşene yârâna **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*biraz,]*

Ele sâgar alalum şevk-ile rindâne **biraz** / Gel diñüz açılalum gülşene yârâna **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*biraz,]*

Şem'-i hüsnüñe görüp dün gice dil yandugını / Baña öykündi düşüp odlara pervâne **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*biraz,]*

Vaqt-ı güldür gam-ı devrânı ferâmüş idelüm / Sâkiyâ al elüñe devr ide peymâne **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*biraz,]*

Sıgmadı hımlara mey eyledi çün cüş u hürüş / Çıkdı 'ayyûka yine na'ra-i mestâne **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*biraz,]*

İltmedi 'ışkı başa çünkim Muhibbî Mecnûn / Girelüm baş açalum biz dañı meydâna **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*biraz,]*

birbirine baş komıs: *Kafa kafaya vermek, birlik olmak.*

Komış ebrûları birbirine baş / Danişuk mı ider ola iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [*birbirine baş komış, -mış]*

birbirine urup: *İki şeyi tokuşturmak, çarpışturmak.*

Ok u ya almış ele gâmzesi dil almak için / **Birbirine urup** âfâkı pür-âşüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 2*). [*birbirine urup, -up]*

birçok: *Fazla, bir sürü, birden çok.*

Zülfine dil bağlayup itme iñende i'timâd / Kimse başa çıkmamış anuñla **birçok** başludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*birçok,]*

biri: *Biri, bir tanesi II bir, herhangi bir II belgisiz zamir.*

Ya kaşuñdan tîr-i gâmzeñ gelse buña acıram / **Birisi** sînemde turmaz cümle zâhrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [*birisi, -si]*

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler gördüm neler gördüm / **Biri** ser-fitne-i 'âlem birisi 'ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [*biri,]*

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i 'âlem **birisi** 'ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [*birisi, -si]*

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger yolında cân virseñ senüñle **biri** yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*biri,]*

Saçuñla 'arızuñ iy 'âlem-efrüz / **Birisi** Kırdür birisi Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [*birisi, -si]*

Saçuñla 'arızuñ iy 'âlem-efrüz / Birisi Kırdür **birisi** Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [*birisi, -si]*

Derdâ dirîğ dilber nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşîhat olsa **birini** dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*birini, -n, -i]*

İki nesne 'ışkuma şahid degül mi kıl nazâr / Birisidür gözümün kanlu yaşî **biri** beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*biri,]*

İki nesne 'ışkuma şahid degül mi kıl nazâr / **Birisidür** gözümün kanlu yaşî biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*birisidür, -si, -dür]*

Seyl-i eşkünden benüm giçilmese olmaz 'aceb / Çeşmümün oldı **biri** Nîl ü **biri** cüy-1 Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*biri,]*

Seyl-i eşkünden benüm giçilmese olmaz 'aceb / Çeşmümün oldı **biri** Nîl ü **biri** cüy-1 Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*biri,]*

Mısr-1 hüsnün haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı **biri** Nîl ü **biri** cüy-1 Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*biri,]*

Mısr-1 hüsnün haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı **biri** Nîl ü **biri** cüy-1 Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*biri,]*

Mısr-1 hüsnünde gözümün **biri** oldı nehr-i Nîl / Eyledün Bağdâd küyuñda birini cüy-1 Şat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*biri,]*

Mısr-1 hüsnünde gözümün biri oldı nehr-i Nîl / Eyledün Bağdâd küyuñda **birini** cüy-1 Şat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*birini, -n, -i]*

biri sad olmada: *Biri yüz olmak, birken artmak, çoğalmak.*

Zahmum benüm bed olmada hunâb-1 bî-had olmada / Derdüm **biri şad olmada** zahm-1 sinânım kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*biri şad olmada, -ma, -da]*

birkaç: *Ne kadar olduğu kesin olarak bilinmeyen az sayıdaki şeyleri belirtmek için kullanılır, üç beş tâne kadar, az sayıda.*

Görmege gelmedi ben hastayı **birkaç** gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*birkaç,]*

Ne hoş idi eger dünyâ yüze gülmese **birkaç** gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*birkaç,]*

Olmaduk dünyâ-yı duna cân-ıla biz müsterî / Zîra **birkaç** gün hemân ancak temâşâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*birkaç,]*

birle: *İle, bağlama edatı.*

'Uzlet idüp kim kanâ'at **birle** buldı iştiâr / Pâdişâh-1 dehr olup ol hüy u hâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*birle,]*

Dir gören ebrûlarını husrevâ Çaçî kemân / Aña ibrişim zülüfüñ **birle** kılmışsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*birle,]*

birle: *İle bağlacı.*

Gün yüzün **birle** kamer alnuñ yiter 'âşıklara / Gice gündüz âfitâb u mâh-tâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*birle,]*

birün olur: Hariç olmak, uzak olmak, uzak kalmak.

Çamla ülfet tutdı gönülüm añañuz şādī adın / ‘Āşık-ı ğam-hōrlar çün şādīden **birün olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*birün olur, -ur*]

biryān: Kebap, püryan.

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla yanup kül olalı gönül / Bezm-i ğamda kalmadı ekl itmege **biryānumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*biryānumuz, -umuz*]

biryān olur: Kebap olmak, kebab gibi yanmak.

Çarḥ tennürına āhum bir ḥarāret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp mähī gibi **biryān olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*biryān olur, -ur*]

biş: Pişmek: (Yiyecekler) Isı etkisiyle çiğliği ve hamliği giderek yenilebilir duruma gelmek.

Çarḥ tennürına āhum bir ḥarāret virdi kim / Māh-ı nev anı **bişüp** mähī gibi biryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*bişüp, -üp*]

Bezm-i ğamda çeşmümün gülgün şarābı var-ıymış / ‘ışk odıyla **bişmiş** anda dil kebābı var-ıymış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*bişmiş, -miş*]

bisāt: Halı, kilim, keçe, minder gibi yere yayılan şey, yaygı.

Döşedi zümrüt **bisāṭını** benefşe bāğda / Nev-bahā[r] ile bu demde oldı ‘ālem lālezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*bisāṭını, -ını*]

Ol yār-ı nāzenin ola kim bir ḳadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümü **bisāt** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*bisāt,]*

Niçe bir ḳaşruñ yaparsın ḥışt-ı sım ü zer ile / Yā niçe bir ‘iyş ü ‘işret çün döşersin sen **bisāt** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*bisāt,]*

bisle: Yedirip içirmek, karnını doyurmak // Yetiştirmek.

Ḳurbān ideyim cānumı cānāne içündür / Ya **bisledüğüm** cānumı cānā ne içündür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*bisledüğüm, -düg, -üm*]

İncinür sanma cefādan cevre mu‘tād olmışuz / Süd yirine zehr-i ğamla **bislemişdür** anamız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*bislemişdür, -miş, -dür*]

bismil eylesün: Besmele sözünün kısaltılmış şekli II kesilmiş, boğazlanmış (hayvan) II bismil etmek: kesmek, boğazlamak, kurban etmek.

Ka‘be’dür küyına varduk bizi **bismil eylesün** / Cānı tuhfe eyledük itsün ḳabül ḳurbānyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*bismil eylesün, -sün*]

bister: Yatak, döşek.

Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālīn ile **bister** yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*bister,]*

İy Muhibbī gülşenüñ gördüñ zümürürd **bisterin** / Salan anda bu firāşı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*bisterin, -i, -n]*

Şu kim gül **bisteri** içre yatur gülzāra yasadnıñ / Ne bilsün ‘āşıkuñ hālīn ki seng-i hāra yasadnıñ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*bisteri, -i]*

bister-i gülden: *Gül yatak.*

Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālīn ile bister yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*bister-i gülden, -den]*

bister-i hākīde: *Toprak yatak.*

Bister-i hākīde gördüm bir gedā ‘üryān uyur / Mesned-i şāhīde yatur sanasın sultān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*bister-i hākīde, -de]*

bī-sütün: *Direksiz. // Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.*

Ben belā kūhınuñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdügümi **Bī-sütün** kūhında Ferhād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*bī-sütün,]*

bisyār iderler: *Çok etmek, daha fazlasını yapmak.*

Güzellerden vefā ummak ‘acebdür / Cefā dirseñ iñen **bisyār iderler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1134, Beyit 4*). [*bisyār iderler, -er, -ler]*

bit: *Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.*

Bāğbāna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bāğ-ı hüsın içre **biten** ol kāmēt-i bālāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*biten, -en]*

Bülbül yiridür nālesi eflāke çıkarsa / Her kanda ki gül **bite** anuñ yarı dikendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*bite, -e]*

Mevsım-i güldür mey ile tāze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde **biten** lā-büd yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*biten, -en]*

Dāğ-ı hasretten **bitüpdür** sīnem üzre lāleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ üzre jāleler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 1*). [*bitüpdür, -üp, -dür]*

Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān **bitüp** gül lālezār olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 3*). [*bitüp, -üp]*

Yarı ağıyar-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihān bāğında bir gül **bitmez-imiş** hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*bitmez-imiş, -mez, --i, -miş]*

Dilberüñ ağıyarı bī-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihān bāğında hıç bir gül **bitir** mi hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*bitir, -er]*

bit: Sona ermek, tükenmek.

‘Uşşâkı işigünde öldürmegil habîbüm / Meşhür bu meşeldür kesilse baş **bitmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3). [bitmez, -mez]

bî-tâb: Takatsız, dermansız, mecalsiz.

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil **bî-tâbdur** / Aña şaykal iy gönül ancak şarâb-ı nâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1). [bî-tâbdur, -dur]

bitür: Peyda etmek, ortaya çıkarmak; büyütme (bitki bağlamında).

Âhum şehâbî ger döke bârân-ı eşkümi / Bu sîne bâğı gül **bitürür** lâlezâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4). [bitürür, -ür]

Sîne bâğına Muhibbî yaş döker geh hün-ı dil / **Bitürür** güller temâşâ eyle reng-â-reng ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5). [bitürür, -ür]

bî-vefâ: Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.

Ben mübtelâya n’eyledi ol **bî-vefâyı** gör / Gönüm tolaşdı zülfine nâgeh belâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1). [bî-vefâyı, -y, -ı]

Gel beni öldür vefâ kıl ‘ahdüne didüm didi / **Bî-vefâlık** resmidür ‘âlem içinde şânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6). [bî-vefâlık, -lık]

Cevri çok pür cefâyı kim sevmez / Mihri yok **bî-vefâyı** kim sevmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1). [bî-vefâyı, -y, -ı]

Neden dil bagladuñ ol **bî-vefâya** / Cefâ kılsañ ne deñlü sana ol az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4). [bî-vefâya, -y, -a]

İremezsın **bî-vefâlar** vuşlatına iy gönül / Ger firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3). [bî-vefâlar, -lar]

Bî-vefâ dildâr sevmek hey ne müşkil kâr-ı mış / Kim giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola nâ-çâr-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1). [bî-vefâ,]

Öldürdi firkatüñ beni iy **bî-vefâ** yitiş / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du‘â yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1). [bî-vefâ,]

bî-vefâ olur: Vefasız, sözünde durmayan, sevgi bağlılığı göstermeyen biri haline gelmek.

İşidürdüm mâh-rûlar **bî-vefâ olur** velî / İy Muhibbî her ne dirlerse biñ anca var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5). [bî-vefâ olur, -ur]

biz: Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme yâ eyle vefâ / Râziyuz her ne kılarsañ **bizi** tek yâda getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4). [bizi, -i]

Zāhidā ol sen selāmet **biz** melāmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘aşık olan nāmūs u ‘ār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*biz,]*

La‘l-i şīrīnūne cān virmek-ise ‘ışka tarīk / İdelüm **biz** de anı nite ki Ferhād eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*biz,]*

Nigārā hāk-i pāyuñ tācumuzdur / Ser-i zūlfuñ **bizüm** mi‘rācumuzdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1113, Beyit 1*). [*bizüm, -üm]*

Geçürdük tīr-i āhı nūh felekden / Ezelden çarḥ **bizüm** āmācumuzdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1113, Beyit 4*). [*bizüm, -üm]*

İtmez-idük reh-i ‘ışk içre tarīkat hāşıl / Olmasa kūy-ı ḥarābāt **bizüm** menzilümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*bizüm, -üm]*

Biz dimezüz ki mihr ü yāḥūd maḥabbet it / Cevr ü cefālaruñla senüñ pür-şāfālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*biz,]*

İtmezüz kimseye bir zerrece **biz** kem nazarı / Çünkü **biz** kendümüzi cümleden ednā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*biz,]*

İtmezüz kimseye bir zerrece **biz** kem nazarı / Çünkü **biz** kendümüzi cümleden ednā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*biz,]*

Ser-te-ser bu kā‘ināti almazuz bir ḥabbeye / Kāf-ı istiğnāda **biz** ‘Ānkā-y-ıla maḥremlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*biz,]*

Şāh-ı ‘ışka dil taḥarrüb bulduğun gördi gözüm / Didi terk itme bizi **biz** daḥı şāḥib-demlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*biz,]*

Şāh-ı ‘ışka dil taḥarrüb bulduğun gördi gözüm / Didi terk itme **bizi** biz daḥı şāḥib-demlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*bizi, -i]*

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur pīr ü cevān / Didi **biz** meh-rūlaruz şeyḥ-ile şāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 4*). [*biz,]*

Teşneyüz ḥün içmege **biz** bir niçe ḥünilerüz / Ma‘reke güninde dāyim böyledür tedbīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*biz,]*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tīz girür ele / Çünkü olmuşdur **bizüm** bir yaralu naḥçīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*bizüm, -üm]*

Her ne deñlü eyleseñ cevır ü cefā lāyıklaruz / **Biz** ezel zībā cemālūne senüñ ‘aşıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*biz,]*

Derdı dermāna değışdük fāriğ ol **bizden** tabīb / Nef ü zarrı ḥālümüzce añlaruz ḥāzıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*bizden, -den]*

Cür‘a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbī ḥaşre dek sanma **bizi** ayıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*bizi, -i]*

Kūhsār-ı ‘ışk pīşesinüñ nerre-şīriyüz / Sanma ki bizi hırş-ıla **biz** mūşlardanuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*biz,]*

Şol deñlü nişār itdi gevher tācīr çeşmüm / Cānā **bizi** sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*bizi, -i]*

Kühsâr-ı 'ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / Sanma ki **bizi** hırş-ıla biz müşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*bizi, -i*]

Bir gördi yine itleri ile **bizi** habîb* / Devlet irişdi başa dilâ oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*bizi, -i*]

Secdegâh-ı dil olaldan tâk-ı ebrü-yı nigâr / Her yire baş egmezüz birdür **bizüm** mihrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*bizüm, -üm*]

Gözlerüm gözgelerinden eşk-i hünin dökmege / Nâle vü feryâd-ıla dildür **bizüm** tölâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3*). [*bizüm, -üm*]

Sidreden kâmetüñi **biz** dağı balâ bilürüz / Gülşen-i hüsünüñ de ravzâ'dan a'lâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*biz,]*

Şâh-ı 'ışkuñ devletinde sanmañ eşke mâliküz / La'l ü gevherle tolu dildür **bizüm** gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*bizüm, -üm*]

Zâhidâ mescidde rindânı inen zemm eyleme / Gâfil olma **biz** seni meyhâne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*biz,]*

Virmedi ol mâh-rû bir kez zekât-ı hüsini / İy Muhibbî niçe yıl küyünda **biz** sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*biz,]*

Zâhidâ sanma senüñ tek **biz** selâmet ehliyüz / Bende-i 'ışk olalı şehr-i melâmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*biz,]*

La'l-i nâbı yâdına güp güp düşüp mey-hâneye / **Biz** harâbâtı olup câm-ı maḥabbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*biz,]*

Sen saçı leylî lebi şîrîn olaldan ḥusrevâ / **Biz** de Ferhâd-ıla Mecnün gibi şoḥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*biz,]*

İltmedi 'ışkı başa çünkim Muhibbî Mecnün / Girelüm baş açalum **biz** dağı meydâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*biz,]*

Küy-ı dilberde egerçi **biz** maḥabbet beklerüz / Zâhirâ gerçi maḥabbet lîk miḥnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*biz,]*

Vâmık u Mecnün-ıla 'ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup **biz** dağı şoḥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*biz,]*

Âsitân-ı 'ışkuñ zâhid ne bilsün kâdrini / **Biz** bilürüz kıymetin anda sa'âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [*biz,]*

'Âşıkuz itdük Muhibbî derd ü miḥnet ihtiyâr / **Biz** harâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*biz,]*

Zâhidâ sanma senüñ tek **biz** selâmet beklerüz / Biz harâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*biz,]*

Zâhidâ sanma senüñ tek biz selâmet beklerüz / **Biz** harâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*biz,]*

Görelî ol serv-kaddî câmi'-i hüsün içre âh / Kâmet ide diyü nâgâh **biz** ikâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*biz,]*

- Zerre gibi gün yüzünün zâr u sergerdâniyuz / Şubha dek sen gül-ruhuñ **biz** bülbül-i nâlâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*biz,]*
- Gerçi hayrân oldı dil gördi bu ben dîvâneyi / Lîk **biz** de ol kamer ruhsârufuñ hayrâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*biz,]*
- Bu Muhibbî'nün murâdı bendeñ olmakdur hemân / Gerçi kim zâhirde **biz** de memleket sultâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*biz,]*
- Ka'be'dür küyma varduk **bizi** bismil eylesün / Cânı tuhfe eyledük itsün kabûl qurbâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*bizi, -i]*
- Çün terk eyledi **bizi** ol gül'-izârumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [*bizi, -i]*
- Âh kim **biz** 'ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / İy Muhibbî 'âlem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*biz,]*
- İtdi ol zülfi mu'anber kâkülün zencîrümüz / Ğam yimek dîvâneler oldı **bizüm** tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*bizüm, -üm]*
- Zâhidâ men' eyleme mañbûb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nâb-ıla olmışdur **bizüm** tañmîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*bizüm, -üm]*
- Niçe yıldur ki bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı 'âşık tutisar **biz** öliceke mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [*biz,]*
- Çün Mesîhâ gibi 'âlemde mücerred geçerüz / Tañ mı kıdsîler eger olsa **bizüm** mañremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [*bizüm, -üm]*
- Yâr bir gün dimedî hâl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yâra **bizüm** âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*bizüm, -üm]*
- 'Uşşâka çäre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk idertüz **biz** diyârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*biz,]*
- Şürîde olup söze kaçan başlaruz **biz** / Bülbül ile güyâ ki sabağdaşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*biz,]*
- Şürîde olup söze kaçan başlaruz **biz** / Bülbül ile güyâ ki sabağdaşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*biz,]*
- Bir zerre degül kıymet-i dünyâ yanumuzda / Baş terkin urur dünyede evbaşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2*). [*biz,]*
- Geh mest olup cür'a saçaruz felek üzre / Miñnet gamını yiyici 'ayyâşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*biz,]*
- Dil hânesini nağş idertüz hûn-ı cigerle / Taşvîr-i hayâl idici nağğâşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4*). [*biz,]*
- Efgân ile zârî kıluruz gice vü gündüz / Bir oñmayası gam-zede qallâşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*biz,]*
- ..... / .....aşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 6*). [*biz,]*

Her kaçan el ursa çevgân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden tolısdur **bizüm** meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*bizüm, -üm*]

Ehl-i 'ışkuñ başları cem'î nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem **bizüm** ser-ħānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*bizüm, -üm*]

Şem'-i ħüsne iy Muhibbî cān u ser itme dirîg / Bāl ü per yakdı diye dilber **bizüm** pervānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*bizüm, -üm*]

İy Muhibbî olmasak **biz** Ĥusrev-i mülk-i suĥen / Böyle raġbet bulmaz idi defter ü dîvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [*biz,*]

Va' de-i vaşl eyledi çünkü **bize** cānānumuz / İy ecel bir dem tevaġkuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*bize, -e*]

Bezm-i ġamda ħūn-ı dil nūş itmege yārān ile / Miĥnet ü derd ü elem oldı **bizüm** peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [*bizüm, -üm*]

Zāhidā sanma **bizi** cennet ya ġülzār isterüz / Şāf ħalbüz görmege su gibi dîdār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*bizi, -i*]

Zāhidā sanma **biz** nefis iġvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*biz,*]

Yanaruz nār-ı maĥabbetle dem-ā-dem şem'-veş / Dūdumuz serden çıkar **biz** 'ışk sevdāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*biz,*]

Olmaduk dünyā-yı dūna cān-ıla **biz** müşterî / Zîra birkaç ġün hemān ancak temāşāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*biz,*]

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehne 'āşıħa / Zāhidā Mecnūn-vār **biz** 'ışk şahrāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [*biz,*]

Bir olaldan yanumuzda āsūmān-ıla zemīn / Anuñ için **biz** anuñ ne zīr ü bālāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*biz,*]

Çün miyān-ı yārda varlık ħicāb oldı **bize** / Dāyimā alup nefes virdükçe ifnāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*bize, -e*]

Zāhidā sanma **bizi** biz nefis iġvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*bizi, -i*]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşüġüñden gitmeyüp **biz** tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*biz,*]

Bekle şüff dāyimā sen var selāmet ġüşesin / 'Āşıħuz rindüz hemişe **biz** melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*biz,*]

Kārbān-ı ħāġk bir bir ġöçiyor çalındı kūs / **Biz** daĥı ġöçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*biz,*]

Bakmaz oldı āĥ kim küsdi **bize** cānānumuz / İy dirîgā gidisersdür ĥasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*bize, -e*]

Zülfini çevgān idüp alsa ele ol şehsüvār / Cān-ıla serden tolısdur **bizüm** meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*bizüm, -üm*]

- Biz ezel bezminde 'ıŝkuñla senüñ hem-demlerüz / Nây-veş bagrı delük bir niçe ŝāhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [biz,]
- Gülşen-i hüsnüñ yiter **biz** gül'izârı n'eylerüz / Zâr kılsun cân u dil anda hezârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [biz,]
- Añmazuz hâl ü hañuñ dāyim lebüñ zıkr eylerüz / İçerüz cām-ı ŝarābı **biz** ğubārı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 2*). [biz,]
- Biz ħarābāt ehliyüz mesken bize meyhānedür / Lā'übālî meŝrebüz nāmūs u 'ārı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [biz,]
- Biz ħarābāt ehliyüz mesken **bize** meyhānedür / Lā'übālî meŝrebüz nāmūs u 'ārı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [bize, -e]
- Her neye kılsañ nazār **biz** rüy-ı Hāḡḡ'a nāzırız / Şümme vechu'llāhı gördük māsivāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4*). [biz,]
- Sanma ŝöhret gözlerüz **biz** yāhū dārāt ehliyüz / 'Ālemi bir cür'aya satduk ħarābāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [biz,]
- Niçe yıllardur didüm göñlüme ŝāhib-ġamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-içün **biz** de ġarḡ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [biz,]
- Gün yüzüñ ŝavḡında cânā āfītāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter **biz** māhitāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [biz,]
- Şerbet-i la'linden özge 'āŝıḡa yokdur devā / Gel ṭabībā ko 'ilācı **biz** cevāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [biz,]
- Geçdi Ferhād-ıla Mecnūn taġıdup hengāmesin / Döŝtlar kurdük anuñ yirine **biz** hengāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [biz,]
- Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yāra dil / Ol sebebden yil gibi yokdur **bizüm** ārāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [bizüm, -üm]
- Vaşl-ıla ŝādān olup hicr-ile ġamġin olmazuz / 'Āŝıḡ u rind-i ħarābātuz **bizüm** yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [bizüm, -üm]
- Zāhidā sanma senüñ uçmaġuña **biz** tālibüz / Çöpe saymaz ravza-i 'ıŝḡ-ıla dīdār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3*). [biz,]
- Bu Muhibbî ħaṭṭ u hāl ü zülfine kılmaz nazār / Bakmazuz naḡŝına **biz** bir sāde ruḡsār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [biz,]
- Vādî-i deŝt-i ġamuñ āvāre bir mecnūniyuz / Tā ölince anda **biz** rāh-ı maḡabbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [biz,]
- Bezmi-ġamda iy Muhibbî Vāmıḡ u Ferhād [u] Ḳays / Geçdi anlar mest olup **biz** daḡı ŝoḡbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [biz,]
- 'ıŝḡ dersin okıduk Ferhād-ıla Mecnūn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde **biz** sabāḡdaŝ olmuŝuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [biz,]
- Zülfünüñ büyn getürdüñ hoş-dimāġ itdün **bizi** / Müstedām ol iy ŝabā 'ālem turınca turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4*). [bizi, -i]

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseñe oldum ħarīd / Aramızda yok dime olsun **bizüm** alış viriş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 4). [bizüm, -üm]

Cānā seĥāb-ı zülfi ruĥ-ı āfītāba bas / Yakduñ **bizi** bu mihr-ile māhum niķāba bas (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 1). [bizi, -i]

boy: Boy-pos, endām.

Bir **boyı** servüñ firākından düşüp şahrālara / Sinesine lāle gibi ĥasta dil dāġın çeker (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 5). [boyı, -ı]

Gözün nergis yañaguñ gül olaldan / **Boyuña** bendedür serv ü şanavber (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 2). [boyuña, -uñ, -a]

İy gül yañaguñ ol gül-i ĥandānuma beñzer / İy serv **boyuñ** serv-i ĥurāmānuma beñzer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1189, Beyit 1). [boyuñ, -uñ]

Göreden ol **boyı** serv-i revānı / Gözümün yaşı tursa bir dem olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 5). [boyı, -ı]

Bir **boyı** servüñ firākından görenler yaşumuz / Bir akar sudur didiler dīde-i nemnākümüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 4). [boyı, -ı]

Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne ĥüsn ü ne şuredür bunuñ gibi cemāl olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 1). [boyuñ, -uñ]

El uzadam ol **boyı** serve dimişsin iy şabā / Bu saña kalursa ‘ömrün olduğınca yürü es (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 2). [boyı, -ı]

boyn sunar: Boyun sunmak, boynunu uzatmak.

Her yaña başın açar dīvāneler **boyn sunar** / El uzadup her kaçan zencir zülfini çözer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 3). [boyn sunar, -ar]

böyle: Böyle, bu şekilde, bu tarzda.

Döstüm kīn eyleyüp ebrülaruñ çin eyleme / **Böyledür** dirler meşeldür kīn ile dīn tagılır (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 3). [böyledür, -dür]

Beni derd-ile öldürdün lebüñden büse iĥsān it / Kādīmī **böyledür** ‘ādet ki her kes kana kan gözler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 5). [böyledür, -dür]

Didi ānīde Muĥibbī **böyle** bir rengin ġazel / Tarz-ı şı‘r içre Nevāyī gibi ol fāyık mıdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 5). [böyle,]

Geh seçā‘at gösterüp gāhī Muĥib merdānelık / Kim ezelden **böyle** telķin eylemişdür pürümüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 6). [böyle,]

Teşneyüz ĥün içmege biz bir niçe ĥünilerüz / Ma‘reke güninde dāyim **böyledür** tedbürümüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 2). [böyledür, -dür]

Muĥibbī saña bir gönlek biçerler ‘aķluñı divşür / Ezelden **böyledür** ‘ādet aña ĥiç āsitin olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 7). [böyledür, -dür]

Muhibbî 'ışk-ıla bulduñ harâret / Anuñçün oldı şî'rüñ **böyle** dil-düz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5).
[böyle,]

İy Muhibbî olmasak biz Husrev-i mülk-i suhen / **Böyle** ragbet bulmaz idi defter ü dîvânımız (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1302, Beyit 6). [böyle,]

Gözümüñ yaşına mänenend cihân içinde âb olmaz / Bu dil nâlişler itdükçe dinür **böyle** dolâb olmaz (Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1). [böyle,]

Muhibbî leblerüñ zikrin miyânuñ vaşfını itse / Diyeler **böyle** bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1355, Beyit 5). [böyle,]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / **Böyledür** 'âdet Muhibbî olsa turfanda yemiş (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1416, Beyit 5). [böyledür, -dür]

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş / Pes **böyle** iken buña mahabbet niye kardaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1435, Beyit 1). [böyle,]

böylece: Bu şekilde, bu tarzda.

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr / Anı da yapar **böylece** mi'mâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262,
Beyit 5). [böylece,]

boynun egmiş: Boyun eğmek, acizlik göstermek II kabullenmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.

Bâğda zülfüñ benefşe görelî / **Boynun egmiş** baş aşaga eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6). [boynun
egmiş, -i, -n, -miş-miş]

boyun: Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Naqd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister **boynuma** başındaki sevdâyı gör (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1028, Beyit 6). [boynuma, -um, -a]

Leylî zülfüñi göreliden döstüm mecnûnuñam / Bağludur **boynumda** zencîr ayagumda künde var (Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2). [boynumda, -umda]

Kuluñam **boynı** baglu pâdişâham / Her ne itseñ bu bende fermândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7).
[boynı, -ı]

Leylî zülfin vaşfın işitdi meger dîvâne dil / **Boynuma** zencîr ola diyü varup mecnûn olur (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1080, Beyit 5). [boynuma, -uma]

Bilmedüm zülfüñ midür **boynumdaki** dâm-ı belâ / Cânuma kaçd eyleyen gamzeñ midür ya kaşlar (Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3). [boynumdaki, -umdaki]

Boynuma zencîr-i zülfin dâyimâ dakmaktadur / Şem'-i hüsnine gönül pervânesin yakmaktadur (Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1). [boynuma, -uma]

Zülfini elde gehî zencîr ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun **boynuña** yalvarıgör (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1110, Beyit 4). [boynuña, -uñ, -a]

Şol deñlü itdi cevri 'uşşâka ol cefâ-cû / **Boynında** görinenler kâkül degül günehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1119, Beyit 3). [boynında, -ı, -n, -da]

Gider boynuñdan iy meh-rû n'idersin zülfî zencîrin / Çü men dîvâne-i 'ışkam benüm **boynuma** lâyıkdur
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*boynuma, -um, -a*]

Gider **boynuñdan** iy meh-rû n'idersin zülfî zencîrin / Çü men dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma lâyıkdur
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*boynuñdan, -uñ, -dan*]

Saçı zencîri **boynumda** benüm Mecnûn zamānumdur / Görinen müy-i jülîdem degül belki duḡānumdur
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*boynumda, -um, -da*]

Saçuñ zencîrine dîvâne oldum / Anı **boynuma** takmazsın nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 3*).
[*boynuma, -um, -a*]

Zülfüñi **boynuma** dakduñ didüm ol yâr didi / Seni dîvâne-şıfat vâlih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*boynuma, -um, -a*]

Sun agzuma dehānuñ şekkerini / Benüm **boynuma** ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*).
[*boynuma, -um, -a*]

Ben esîr-i 'ışk oldum koy zenaḡdan çāhına / Halka halka eyle zülfüñ **boynuma** zencîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*boynuma, -um, -a*]

Ḥāl-i siyehi eyleye bu baḡtumu fîre / Salınsa kaçan **boynına** ol zülf-i siyeh-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 2*). [*boynına, -i, -n, -a*]

Leylî zülfüñ bu dil-i dîvānenüñ / Bend idüp **boynına** zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5*).
[*boynına, -i, -n, -a*]

İster asılmak Muhibbî **boynuña** / İtdügi zülf-i dü-tādur çün garaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*).
[*boynuña, -uñ, -a*]

boyun uzadur: *Boynunu uzatmak.*

Her kaçan zencîr-i zülfel el ura cānāneler / Baş açup **boyun uzadur** 'āşık-ı dîvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*boyun uzadur, -ur*]

boz: *İyi ve düzenli bir duruma son vermek, deġiştirip kötüleştirmek, ifsat etmek, ihlâl etmek.*

Naḡd-i cāna çün metā'-ı büse ikrār eyledüñ / Döstüm inkār idüp gel **bozma** bāzārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*bozma, -ma*]

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Sîne-i mecrūḡa ursañ iy şanem ġamz okların / Tîr-i peykānuñ **bu** ben dil-ḡasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*bu,]*

Bu Muhibbî dil ü cān yakduġını ḡasret-ile / Sen bilürsün anı iy bār-ı Ḥudā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*bu,]*

Ölmiş-idi **bu** Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol lebi 'İsî nefes dildārı gördüm bir naḡar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*bu,]*

Bu 'ālemde kimüñ cānānı yokdur / Muḡarrer kurı tende cānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*bu,]*

- Zülfünün sevdâsı-y-ıla tolalıdan **bu** dimâğ / Başı üstine gelüp murğ-ı hevâlar per tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [bu,]
- Nakd-i dil virüp metâ'-ı hüsne kim ola harîd / Aña **bu** yolda belâ vü derd ü gam hâşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [bu,]
- İçeli 'ışkuñ şarâbın **bu** Muhibbî hasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kânzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [bu,]
- Dil murğı görüp hâlünü zülfüne tutıldı / **Bu** bend ü belâlar hep dâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [bu,]
- Zülfini ider gâh kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki kamu **bu** dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [bu,]
- Pāyuña n'ola dökse Muhibbî gözi yaşın / **Bu** sakladuğı sîm ü zeri yâ ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [bu,]
- Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / **Bu** zamân yoldaşı gör tîgını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [bu,]
- Görmek ister **bu** Muhibbî çü senüñ dîdâruñı / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [bu,]
- Niçe yıl geçdi **bu** dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña bir gün dimesdi gel beni âzâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [bu,]
- Vâdi-i 'ışka Muhibbî **bu** gönül düşdi yine / Dimezem gamdan ulu bile saña zâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [bu,]
- İy cefâ-hü cevri âyîn eyledüñ 'aşıklara / Korkaram kim 'âlem içre ben **bu** âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [bu,]
- Şeb-i hier içre kaçan **bu** dil-i mañzûn iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [bu,]
- İnilerse **bu** Muhibbîyi 'aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişünün bağı tola hün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [bu,]
- Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm âh / Her kim işitse diye **bu** derdmendüñ derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [bu,]
- Bu cihānuñ nesi vardur aña şâd ola gönül / Kıl haqîkat nazarın şeyh ü eger şâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [bu,]
- Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler **bu** gönül / Nite kim kurıla su üstine dölâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [bu,]
- Kaçan kim bād-ı âhumdan o zülf-i 'anber-feşân ditrer / Gidüp 'aqlum gelür hayret **bu** cismüm içre cān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [bu,]
- Eline ol kemān ebrü hadeng-i gamzesin alsa / Nişān itdükçe **bu** sînem damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [bu,]
- Âhum şehâbı ger dōke bārān-ı eşkümi / **Bu** sîne bağı gül bitürür lālezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî girse 'ışk meydānına / Dūd-ı âhın başına miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [bu,]

- Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / **Bu** Muhibbî şî'r ara Selmân olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [bu,]
- Var mı cihânda çün görüp virmeye gönül / Ger var-ısa **bu** gönli anuñ seng-i hâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [bu,]
- Yıkmadan gam **bu** gönül kişverini yâda getir / Sâkiyâ cânuñ için ehl-i dile bâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [bu,]
- Şafha-i ruhsârüm üzre eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden **bu** derünüm hâlini turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî dişleri vaşfin kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [bu,]
- Ğam degüldür gözleri bîmâr iderse gönlümi / Leblerinden bir cevâb alsam **bu** cânüm em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [bu,]
- Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildârüñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam **bu** çeşmüm nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [bu,]
- Sîm-i eşk-ile harîdâr-ı metâ'-ı vaşl olan / Virür ol cân naqdini âhir **bu** dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [bu,]
- Bu kebüter gönlümi alup yine minkârına / Hiç hâlâşa yir mi var çeşmini Lâçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [bu,]
- İy Muhibbî niçe olmasun perîşân **bu** gönül / Şânesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [bu,]
- Bu günü hoş görelüm ırte günüñ issisi var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [bu,]
- Baş çatar çeşmüñle kaşuñ **bu** Muhibbî katline / Anı hicrûñ öldürür hâcet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [bu,]
- Yine bezm-i belâ içre **bu** gönlüm / İñiler sanki nây-ı hoş-nevâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [bu,]
- Gözi şayyâdı şayd itdi yine **bu** gönlümün bâzın / Dü zülfeyni eşriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [bu,]
- Muhibbî râh-ı küyuñda yatur pâ-mâl-i 'ışk oldı / Yañılıp dimedüñ bir gün **bu** miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [bu,]
- Niçe yıldur ki harc olur yolında ol cefâkârüñ / 'Aceb **bu** kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [bu,]
- Dilâ **bu** rüy-ı zerdümle niçe inkâr idem 'ışka / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [bu,]
- Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [bu,]
- Nağl-i gülden tâze terdür **bu** Muhibbî'nüñ sözi / Anuñ-içün ehl-i 'ışk olan ider her bâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [bu,]
- Mâh-rûlar okumamışlar vefâ destânını / Lîki **bu** fenn-i cefâda her biri mâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [bu,]

- Şayd-ı merdüm itmege **bu** şeyh-i şehîr / Dām-ı rızkı sübhâsı şad dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4*).
[bu,]
- Bu gönül zaħmına merhem urayım dime tabîb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [bu,]
- Yarı ağyār-ıla gördüm san gül oynar hār-ıla / Bülbül-i şürîde-veş **bu** āh u zārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [bu,]
- Bu hasta dil ki derdüni cānā devā bilür / Her ne kadar ki cevr kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [bu,]
- Bu cefā cevr ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [bu,]
- Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zār zār / **Bu** benüm efgānuma gül gibi sende hānde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [bu,]
- Kimden öğrendüñ nigārā **bu** gönüller almasın / Soñra cevr-ile anı öldürme kankı fende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [bu,]
- Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā görenler diyeler kim bu dür-i meknün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [bu,]
- Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā görenler diyeler kim **bu** dür-i meknün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [bu,]
- ‘İşkî cānum gibi saklarken olur halkā ‘ayān / Āh **bu** gāmmāzlık sır[1] cümle şî‘irümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4*). [bu,]
- Küyına varsa Muhibbî buyurur derbānına / **Bu** gedāyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [bu,]
- Göflini zülfi çekerse **bu** Muhibbî’nüñ ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi çün senüñ tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [bu,]
- Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Ğarķa virür ‘ālemi **bu** göz yaşı deryā gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [bu,]
- Taht-ı ‘ālî-durur **bu** mülk-i vücūd / Oturur ‘ışk anda sultāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [bu,]
- Kuluñam boynı baglu pādîşāham / Her ne itseñ **bu** bende fermāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*). [bu,]
- Sun Muhibbî’ye leblerüñ cāmın / Çünkü **bu** derdine o dermāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [bu,]
- Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi var **bu** hādîşî cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [bu,]
- Kevkeb-i küyuñda didüm **bu** ser-i gālāñ nedür / Eyledi zülfe işāret didi **bu** çevgāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [bu,]
- Kevkeb-i küyuñda didüm **bu** ser-i gālāñ nedür / Eyledi zülfe işāret didi **bu** çevgāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [bu,]
- Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler **bu** gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [bu,]

Müdde‘nüñ acı sözinden Muhibbî **bu** yürek / Zehre döymez yarılır san kâse-i fağfürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [bu,]

İrdi bir hâlete dil içdi lebi cür‘asını / Ya‘nî cām-ı mey-ile sâkî **bu** hâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [bu,]

Eger yoluñda hâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger **bu** müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [bu,]

Ebed gitmeye **bu** serden hevâ-yı zülfüñ iy dilber / Anuñçün levh-i sînemde anuñ nakşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [bu,]

Görinen şubh-dem sanmañ şafağ gökler kenârında / Yakan **bu** dâmen-i çarhı **bu** âh-ı şubhgâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [bu,]

Görinen şubh-dem sanmañ şafağ gökler kenârında / Yakan **bu** dâmen-i çarhı **bu** âh-ı şubhgâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [bu,]

Döşedi zümrüt bisâtını benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] ile **bu** demde oldı ‘âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [bu,]

Tîr-i gâmzeñle **bu** sînem zañmnâk olmuş yatur / Dir gören meydân-ı ‘ışık içre helâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [bu,]

Bu ‘aceb bārân-ı eşküm gârka virdi ‘âlemi / Hiç teskîn olmadı dil süznâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [bu,]

Çünkü peykânüñ gelür kıldı **bu** sînemden güzër / Didüm artur döstüm derdüm benüm ezûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [bu,]

Bezm-i gâmda kâmetüm çeng ideli bār-ı belâ / İñler ol meclisde **bu** gönüm benüm kânün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [bu,]

Ĥasretiyle dâğ-ı sînem hem **bu** bagrum başludur / Ger sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [bu,]

Kenârında görinenler **bu** çarhuñ siz şafağ sanmañ / Derün-ı sînede yir yir çıkan her dem duñânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [bu,]

Bu Muhibbî çün ezel içdi maħabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçün gâh mest ü geh ĥumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [bu,]

Girelden deyr-i gâm içre **bu** gönüm erğanün oldı / Gözümün yaşına baksañ şarâb-ı erguvânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [bu,]

Biñ şive ile nâz-ıla cānân gelür geçer / Gördükçe anı ağıza **bu** cān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [bu,]

Ĥüsnün zamâne ĥüsnîdür iy yār-ı dil-firîb / Aldanma gel **bu** ĥüsnüne ki devrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [bu,]

Gördün gözüm yaşını **bu** sînem otagına / Girüp taħammül eyle ki bārân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [bu,]

Dil virme key sakın **bu** cihānuñ sarâyına / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [bu,]

Beñzerem dimiş nigārā ḥaddūne / **Bu** sözinden sen güli şermende gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2).
[bu,]

Bir gözi āhū **bu** gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2). [bu,]

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cārüb olup / Benden öğrensün kamu **bu** ḥıdmeti ferrāşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4). [bu,]

Ḥat gelüpdür diyü **bu** ‘aşıka göstermese yüz / Diñüz ol şūha cihānda buña kim kāyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2). [bu,]

Günde biñ kerre beni cev-ile ger öldüresin / Sanma mihrūñ **bu** gönülden güzelüm zāyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4). [bu,]

Dimedūñ ḥüs-n-i zekātın **bu** Muhibbî’ye eḥaḳ / Niçe gündür tolaşur kūyumı ol sāyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5). [bu,]

Dil ü cān gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / **Bu** ümide ki varup anda gönül şād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2). [bu,]

Salınur ‘işve ile her ṭarafa nāz-ıla yār / Āh **bu** şiveyi ne serv ne şimşād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6). [bu,]

Ben şeb-i hicre nihāyet bulmadum ‘ālemde āh / **Bu** söz-imiş māhitābum her işe pāyān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4). [bu,]

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılūñ şerḥinde başka defter ü dîvān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7). [bu,]

Bu vādide muğāyirdür nazar kıl herkesūñ fikri / Diler dil kūy-ı dildarı velī zāhid cinān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2). [bu,]

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler **bu** dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3). [bu,]

Agzına şebnem seḥergeh nergistūñ su dökdüğü / Lāle ile gice mey içmiş **bu** ki maḥmürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6). [bu,]

Bu Muhibbî şeh-i cihān iken / Şimdi bir ḥūba bendedür dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6). [bu,]

Muhibbî muḥkem işdür ‘ışk bāzı / **Bu** kārı sanma ayruk kāra beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5). [bu,]

Zülfî zencîrini takdum gönümün gerdānına / Bildüm āḥir **bu** dil-i dîvāneyi bed-nām ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3). [bu,]

Sen koma ṭarf-ı meygedeyi elden iy gönül / **Bu** sāğar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2). [bu,]

Mekr-i cihāna bak ki füsün u fesānedür / Aldanma **bu** fesāneye çün hep füsün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4). [bu,]

Gül‘izār-ı ḥüsni yāruñ tāze sebz olsun diyü / **Bu** Muhibbî göz yaşın cū sīnesin tölāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5). [bu,]

Giryessin ebr-i bahāruñ dīde-i pür-ḥūna sor / Nālesin ra‘duñ sorarsañ **bu** dil-i maḥzūna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1). [bu,]

- Taň mıdur sevdâ-yı zülfinden gönül olsa hârâb / Çünkü **bu** gam leşkri sinemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [bu,]
- Rûy-ı gülzârı görem dirseñ 'izâr-ı yârı gör / Sorma bülbül nâlesin dil-ğaste **bu** ben zârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [bu,]
- Yefmâne benefşe başın egmiş / **Bu** kaygular aña bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*). [bu,]
- Eger olmasa câm-ı ergüvânı / **Bu** meclis cânsuz bir kurı tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [bu,]
- Bahâr irdi Muhibbî geşt-i bağ it / **Bu** demler guşsa gönülden gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [bu,]
- İy Muhibbî **bu** gözüm merdümi gavvâş gibi / Taluban bañr-ı gama dürr-ile mercân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [bu,]
- İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i güyâ olur **bu** 'ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [bu,]
- 'Aql sergerdân u dil âvâre efkâr özgedür / Kâr-ı 'ışka beñzemez bir kâr **bu** kâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [bu,]
- Büseñ alsam cân virüp gelmez peşimânlık baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün **bu** bâzâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [bu,]
- Kim ki nazm ister Muhibbî şî'rini güş eylesün / Bulnur gerçi gazel ammâ **bu** eş'âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [bu,]
- Dün gice küyında nâlem işidüp / Dir seg-i küyü **bu** ne feryâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [bu,]
- La'l-i şîrin ü dehâni yâdına / **Bu** Muhibbî cân virür Ferhâd'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [bu,]
- Zülfün düninde varsa küyüña **bu** Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [bu,]
- Küh-ı gamda olmağa iy dil saña tenhâ yiter / Başına mecnûna **bu** şeş dâmen-i şahrâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [bu,]
- Bezm-i gamda ehl-i hâle câm-ı zer hâcet degül / İçmege hûn-ı dili **bu** dîde-i bînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3*). [bu,]
- 'İşka düşdüm 'aql-ı küllî küllî ben terk eyledüm / Pür-hevâ oldı dimâğum baña **bu** sevdâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [bu,]
- Niçe yıldur bañr-i eşk içre şinâverlik ider / Yoğsa ol deryâda **bu** gönlüm benüm balık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [bu,]
- Bir nazar kıl cân göziyle gör **bu** lu'bet-bâz-ı çarğ / Bir nefesde saña biñ dürlü 'alâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [bu,]
- İy Muhibbî cân göziyle bak **bu** 'âlem bir kafes / Her varak güyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [bu,]
- Emdür lebûni şimdi **bu** dil-ğasteye didüm / Güldi didi gör hâtırı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [bu,]

N'eylerem gülzârî sensüz baña olmışdur Һarâm / **Bu** cihân bâğında gönülüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [bu,]

Eyledüm anuñ-ıçun göz yaşını âb-ı revân / Bâğ-ı hüsnüñe **bu** vech-ile girem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [bu,]

Dilâ mağrûr olup virme gönül **bu** dâr-ı dünyâya / Hâkîkatle nazar kılsañ hemân bir iki sâ'atdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7*). [bu,]

Ne gam cânâ eger zâhir göz-ile görmesem vechüñ / **Bu** cân gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [bu,]

Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / **Bu** nev'e olur râh-ı maħabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [bu,]

Bir bencileyin sîne siper seng-i cefâya / **Bu** küh-ı maħabbetde belâ yâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [bu,]

Vâdi-i hicre düşelden oldı **bu** dil bî-karâr / İñleyüp tâ şubh olunca aqlaram ben zâr u zâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [bu,]

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cân bülbülün / 'İşve vü nâz-ıla güldi gonca-veş didi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [bu,]

Şâne gibi pāralansa tañ mıdur **bu** cân u dil / Her seher bād-ı şabâ zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [bu,]

Yürür mecnûn gibi tenhâ düşüp **bu** vâdi-i 'ışka / Muhibbî sâyeden gayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [bu,]

Yoluñda ölmek iy dilber sa'âdet / **Bu** dehr-i bî-vefâ-y-ıçun ne gamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [bu,]

Ger semend-i nâz-ıla iy dōst cevlan eyleseñ / Zülfüñüñ çevgānına top olmaga **bu** ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [bu,]

Muhibbî vâdi-i gamda tutup vaħşîlere ülfet / Bugün çübān-ı 'ışk oldum **bu** dil gibi kıvalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [bu,]

Geldi **bu** 'āleme hüsnüyle niçe Yūsuf-ı Mısr / Görmedi kimse senüñ gibi terāzūya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [bu,]

Sormaduñ iy dil taħib[i] **bu** Muhibbî derdini / Niçe yıl derdini 'arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [bu,]

Gāh olur zülfinde bend eyler **bu** gönülüm şebrevin / Kātümce cellād çeşmi gāh hançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [bu,]

İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin **bu** dürlerüñ ancak Nizāmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [bu,]

Ruħlarıyla lebleri zıkrin ider dil dilberüñ / Anuñ-ıçun **bu** Muhibbî la'l ü gevher-sāz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [bu,]

Dehr eli āhir bükür **bu** kāmētüñi çeng ider / Bezm-i gamda iy gönül inle yaşuñı eyle tār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [bu,]

- Rüşen itmege çerâğın tekye-i ‘ışkuñ müdâm / Tuñfe iletür **bu** gönül bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [bu,]
- Şâh-ı ğam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Öñce **bu** eşküm kaţarı yürür otanın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [bu,]
- Hasretiyle **bu** Muhibbî giceler tâ şubha dek / Gözlerin seyyâre-veş yummaz figân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [bu,]
- Bu çarĥ-ı bî-vefâ hâlin görüp kim buña dil baglar / Gelenler dâr-ı dünyâya meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [bu,]
- Oynadum **bu** vech-ile şaţranc-ı ‘ışkuñ bâzını / Vâmık u Ferhâd u Mecnûn görseler mât kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [bu,]
- Bahr-ı ğamdan hîç ĥalâş olur mı **bu** dil zevraķı / Her taraşdan eşkümi **bu** gözlerüm deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [bu,]
- Bahr-ı ğamdan hîç ĥalâş olur mı **bu** dil zevraķı / Her taraşdan eşkümi **bu** gözlerüm deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [bu,]
- Eydeli şekker lebi şîrîn zebânın vaşfını / **Bu** Muhibbî tab‘ını tûfî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [bu,]
- Bend-i belâda kalsa **bu** gönlüm ‘aceb degül / Sevdâ-yı zülf-i dilbere çün mübtelâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [bu,]
- Beni **bu** pûte-i hicrûñ niçe kâl eyledi sensüz / Eger iy sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [bu,]
- Maĥabbet ehli devrândan neler çekdüğini bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek **bu** dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [bu,]
- Rumûz-ı ‘ışķ müşkildür anı keşf eylemez kimse / **Bu** müşkil ĥallin isterseñ dilâ gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [bu,]
- Sevdâ-yı zülfî gitmeye dilden ölem daĥı / İki cihânda çünki baña **bu** hevâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [bu,]
- Gel temâşâ eyle **bu** sırça sarâyın gönlümüñ / Eşk-i surĥ-ıla mûnaķķaş zeyn olunmuş ĥânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [bu,]
- N’ola yaksam şem‘-i ĥüsne **bu** gönül pervânesin / Döstüm sen şem‘ olıcak ‘âşkuñ pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [bu,]
- Seĥer güş it ne dir murġ-ı seĥer-hîz / ‘Ömür gibi **bu** dünyâ bî vefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [bu,]
- Sakın **bu** âhum okından i çarĥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl ĥaddüme ol da benüm kaşı kemânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [bu,]
- Gizlü râzum varmayınca güleşene fâş olmadı / Eyleyen **bu** sırrı fâşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [bu,]
- İy Muhibbî güleşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda **bu** firâşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [bu,]

- Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ için ki **bu** dil derdine dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [bu,]
- Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [bu,]
- Pîr-i muğâna virmem ezelden havâledür / Kısmet **bu** yolda destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [bu,]
- La'l-i nâbuñ hasretinden **bu** Muhibbî aqlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [bu,]
- Zahmete girme tabîbâ çek elüñ **bu** hastadan / 'Âşık-ı dil-hasteye derdi yine dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [bu,]
- Kime takrîr eyleyem kime **bu** dil esrârını / Güş iden ahvâlümü benden beter hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [bu,]
- Tîri çün sehm-i sa'âdetdür naşîb ola diyü / **Bu** Muhibbî kaşları yasın görüp kurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [bu,]
- Zülâlınden umar **bu** hasta gönlüm / 'Atâ itmezse gâyet hisseti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [bu,]
- Rûz-ı ezelde içdi **bu** dil 'ışık câmını / Dağı başumda görinen anuñ hümâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [bu,]
- Bezm-i gamda cân atar şem'-i ruḥ-ı cânâneye / Sanasın miñnet şebinde **bu** gönül pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [bu,]
- (ث) Şenâlar idelüm olmaya ol hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola **bu** leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [bu,]
- (ض) Darb ursa yiridür baña **bu** çarḥ-ı felek / Dil-i âşüfteye pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [bu,]
- (ط) Tavâf itmeye vardum haremüñ Ka'besini / **Bu** ümîde ki şehâ yakmaya hergiz beni nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [bu,]
- (ظ) Zâlim gözüñe hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla **bu** ben 'âşıkı ider o gubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [bu,]
- (ع) 'Âşık ser-i küyını diler şâm u seher / Heves itmez **bu** gönül hürî vü cennet dağı nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [bu,]
- (ف) Firâr itse n'ola görse **bu** dil-hastesini / Şâh olan kimsene dervîşden 'âr itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [bu,]
- (ق) Kanda bulam kim ire elüm dâmânuña / Ben meger toprak olam ilte **bu** gerdüm rüzigâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [bu,]
- (م) Merdümlük idüp gel **bu** Muhibbî'ye şehâ / Kanı **bu** bendeñ ile eyledüğüñ kavlı ü qarâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [bu,]
- (م) Merdümlük idüp gel **bu** Muhibbî'ye şehâ / Kanı **bu** bendeñ ile eyledüğüñ kavlı ü qarâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [bu,]
- Derd-i derünü sormañ hergiz beyâna gelmez / Var mı cihânda bir derd **bu** hasta cânâ gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [bu,]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebînüm sâkî / Câm-ı la'lûnle meger hall ola **bu** müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [bu,]

Ser-te-ser **bu** kâ'inâtı almazuz bir hâbbeye / Kâf-ı istiğnâda biz 'Ânkâ-y-ıla mahremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [bu,]

Gözlerüm yaşı dökildükçe **bu** gönülüm çarh urur / Hiç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [bu,]

Kesilir şem' gibi itme zebânunu dırâz / 'Âkıl-iseñ **bu** sözüm levh-i dilün üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [bu,]

Ğarra olma **bu** cihân her gün dogar bir nev'-ile / Mührelerle 'akluñı tağıtma olma hoşka-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [bu,]

Ne'çün eylersin dilâ fikr-i zeķan dîvânesin / **Bu** meşeldür hiç kimse meyl-i zindân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [bu,]

Niçe yıldur **bu** Muhibbî derdün-ile hastadur / İtmedün iy dil tabîbi aña tîmârî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [bu,]

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarķ ider âhir seni **bu** çeşm-i pür-hün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [bu,]

Mu'anber zülfüñün cânâ kemendi / Neden bilsem **bu** ben şeydâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [bu,]

İy tabîbâ çek elün **bu** sîne-i mecrûhdan / Merhem-i vaşlı gerek özge devâyî istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [bu,]

Nâle eyler **bu** Muhibbî bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bî-dil **bu** hevâlarda nevâyî istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [bu,]

Nâle eyler **bu** Muhibbî bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bî-dil **bu** hevâlarda nevâyî istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [bu,]

Degül hâlî ğamuñ dil hânesinden / **Bu** 'âlemdür kişi mahremsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*). [bu,]

Tutışdı âteş-i hicre yanar **bu** cân-ı men sensüz / Muķarrer cân gider benden kalur **bu** kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [bu,]

Tutışdı âteş-i hicre yanar **bu** cân-ı men sensüz / Muķarrer cân gider benden kalur **bu** kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [bu,]

Benüm **bu** sîneme hâr-ı belâdur 'ârîzuñsuz gül / Baña gülşen olur külhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [bu,]

Derdâ ki **bu** şeb dogmadı ol mâh görünmez / Cân oldı revân ol büt-i dil-h'âh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [bu,]

Bu kışsa-i pür ğuşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şâh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [bu,]

Bu kışsa-i pür ğuşşamı **bu** zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şâh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [bu,]

- Bu gönlüm murğı nāgāh itse pervāz / Anuñ şaydına hāzır çeşmi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*).
[bu,]
- Gözümün yaşıdır revnak viren **bu** gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [bu,]
- Hevā-yı nefse kim uysa Muhibbî soñı hacletdür / **Bu** pendî cān-ıla kim gūş iderse şermsār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [bu,]
- Eger sensüz cihānı geşt idersem / Benüm **bu** hātırum hiç hurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*).
[bu,]
- Bir nazarla hūn-ı dil cūş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryāya āhîr yaşumı **bu** kaş u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [bu,]
- Ne kadar esrār-ı ‘ışkı sinede ketm eyledüm / Girye ile **bu** cihān halkına kıldı fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [bu,]
- Ġam tîrine her gāh **bu** sînem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [bu,]
- Aldanma gönül virme **bu** dünyā-yı ‘acūza / Her kim ki gönül virdi **bu** dünyāya er olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [bu,]
- Aldanma gönül virme **bu** dünyā-yı ‘acūza / Her kim ki gönül virdi **bu** dünyāya er olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [bu,]
- Dişlerünle şem‘-i hüsnüñ **bu** Muhibbî añmasa / Şi‘rini pür-süz idüp nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [bu,]
- Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mışrî / **Bu** dil Ya‘kūb’ı hüzn içre kalur sanmañ hāzîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [bu,]
- Başdan ayaga deġin göz yaşına ġarġ oldum / Lîk su virdi **bu** dil āteşi bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [bu,]
- Gün gibi rüşen olup ‘āleme ‘ışkuñ nūrı / **Bu** ‘aceb gelmeye zāhid daġı ikrāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [bu,]
- Hicr ara hāset-ile cān lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye **bu** hālümü dildāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [bu,]
- Oldı ‘ālemlere destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı **bu** defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [bu,]
- Niçe yıldır ki yiler zülfi hevāsında gönül / Başdan geçmeye ölince **bu** sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [bu,]
- Gel şikest itme cefā sengiyle cānā gönlümüz / Bir daġı olmaz bütün ger sinsa **bu** āb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [bu,]
- Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül gibi / Şubġ olunca **bu** Muhibbî sanma feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [bu,]
- Eyledüm izhār ‘ışkuñ gerçi ben Mansūr-vār / Döstüm zülfünden özge **bu** gönül dār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [bu,]

Bu Muhibbî'ye niçe bir atasın seng-i cefâ / Kim bütün ide uşandı bu dil-i âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [bu,]

Bu Muhibbî'ye niçe bir atasın seng-i cefâ / Kim bütün ide uşandı **bu** dil-i âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [bu,]

Gerçi hayrân oldı dil gördi **bu** ben dîvâneyi / Lîk biz de ol kamer ruhsârınuñ hayrânyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [bu,]

Bu Muhibbî'nün murâdı bendeñ olmakdur hemân / Gerçi kim zâhirde biz de memleket sulţânyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [bu,]

Bakuñ **bu** dâğuma küh-ı gam içre / Benüm gibi peleng-i mîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [bu,]

Muhibbî kesmege **bu** sîne kühın / Elüñde gamdan özge tîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [bu,]

Noқта dehenüñ sırrını fâş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya **bu** râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [bu,]

Bahâ-yı vaşl eger alsa gözümden / **Bu** dehri sanmañuz pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [bu,]

Bahr-i 'ışkuñdan halâş olur mı **bu** dil zevrağı / Eşk-i çeşmüm oldı deryâ ortada girdâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [bu,]

'Âlemi la'l-i zülâlınden ser-â-ser kandurur / **Bu** Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [bu,]

Ölmiş-iken **bu** zemîn buldı yine tâze hayât / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [bu,]

Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar hâli kişi hõd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [bu,]

Sanmañuz bir dağı ma'mûr ola **bu** dil kişveri / Leşker-i gam ykaldan dağı vîrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [bu,]

İy ecel billâhi şabr it gelme **bu** dil mülkine / Ol perî-rünüñ hayâli anda mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [bu,]

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / **Bu** kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [bu,]

Giceler tâ şubha dek ney gibi efgân eylerüz / **Bu** umîda ne getürür görelüm taqdürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [bu,]

Yâr çün kim nazâr itmez **bu** sözüm gevherine / Mâl-ı Kârün ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [bu,]

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir mü kadar bilmez **bu** 'âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [bu,]

Cefâ vü cevri dildârıñ baña mihr ü vefâdan yig / Gam-ı 'ışkıñdan olmasun **bu** cân u dil cüdâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [bu,]

Gülmedi 'âlemde bir gün **bu** dil-i gamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür dağı 'aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [bu,]

- Gerçi kıldum her gazelde niçe biñ sihr ü füsün / Hübolar güşına almaz lîk **bu** efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [bu,]
- Pây-mâl olsam ne gam iy hüsn ilinüñ Hüsrev'i / **Bu** meşel meşhürdür kim 'aşık olur 'arsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [bu,]
- Niçe gündür **bu** Muhibbî hicrûñ-ile hastadır / Bir sora-gel döstüm cân virmesün tımârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [bu,]
- Leylî zülfidür iden her dem beni mecnûn-şifat / **Bu** Muhibbî'ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [bu,]
- 'İşk âteşiyle yandı kül oldu **bu** cân u dil / Āhîr savurdı gam yili geldi ğubârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [bu,]
- Vâdi-i gamda Sikender gibi **bu** dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded iy çeşme-i hayvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî şî'riniñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür qadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [bu,]
- Bu Muhibbî anuñ için şî'rini itdi bülend / Şimdiki şâ'irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [bu,]
- Gözüm yaşıyla âh âhum elinden / Olupdur **bu** ikisi kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [bu,]
- Ol yâr **bu** ben 'aşîka hergiz nazâr itmez / Sengîn diline nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [bu,]
- Hâk-i râh olup büse idüm pây-ı der idüm / Ol yâr-ı cefâ-cü **bu** 'aceb andan güzêr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [bu,]
- Cürmüme benüm bakmayuban itdi şefâ'at / **Bu** luğf-ıla bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [bu,]
- Cürmüme benüm bakmayuban itdi şefâ'at / Bu luğf-ıla **bu** keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [bu,]
- 'Uşşâkı işigünde öldürmegil habîbüm / Meşhür **bu** meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [bu,]
- Gönlüme geldi nüzül itdi yine sultân-ı gam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña **bu** vîrânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî yazsa hüsnî âyetin dil levhine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [bu,]
- Dil ü cânâ meñâ' bir büseñ aldum / Benüm **bu** assumı bir tâcir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî hâlini tahîre almışdur kalem / Niçe defter toldı şerh olmadı ahvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [bu,]
- Haymedür **bu** perde-i çeşmüm hayâl-i şâhına / Târ-ı eşküme benüm itnâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4*). [bu,]
- Anı sevmek cân-ıla bildüm günâh imiş baña / Her gün artar **bu** günâhumdur ki yârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [bu,]

İy Muhibbî niçe ğamda olmasun **bu** ğasta-dil / Bir niçe gündür ki ol zîbâ nigârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [bu,]

Tûġra-yı ğamla Muhibbî sîne-i tablı dögüp / **Bu** tarîķ-ı ‘ıřķ dervendinde miġnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [bu,]

Ŧâkatum Ŧâķ oldu şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil Ŧabîbine meded **bu** ğasta dil ħâlin diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [bu,]

Kim-durur cānâ dir-iseñ derd-i hicre mübtelâ / Ğâyet ile ğasta-dıldür **bu** Muhibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [bu,]

Kapsa tañ mı **bu** kebüter göñlümi / Zülfine dirler anuñ çün şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [bu,]

Meyl ider göz yaşma serv gibi / **Bu** cihân içre māyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [bu,]

Bu Muhibbî ġiceler bülbül-vâr / İñiler âh u vâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [bu,]

Ğam ile **bu** ħâlüm tebah aġvâlümi sormaz mısız / Yārân nedür ħâlüñ diyü **bu** ħâlümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [bu,]

Ğam ile **bu** ħâlüm tebah aġvâlümi sormaz mısız / Yārân nedür ħâlüñ diyü **bu** ħâlümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [bu,]

Gördüm dutışdum âteşe ol şem’-i ħüsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervâne-veş **bu** bälümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [bu,]

Küy-yı dilberde Muhibbî’ye gedâ olmak yiter / **Bu** cihâna ser-te-ser olmaga sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [bu,]

Tiredür zülfüñ ġamından **bu** dil-i vîrânemüz / Gün yüzüñ ‘arz eyle tâ rüşen ola kaşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [bu,]

Bir kılyla bend idüp zülfî dutar **bu** göñlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken **bu** dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [bu,]

Bir kılyla bend idüp zülfî dutar **bu** göñlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken **bu** dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [bu,]

Şem’-i ħüsnüñe yanaldan **bu** göñül pervâne-veş / Şem’e yanmak öğredür gör **bu** dil-i pervânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [bu,]

Şem’-i ħüsnüñe yanaldan **bu** göñül pervâne-veş / Şem’e yanmak öğredür gör **bu** dil-i pervânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [bu,]

Bu Muhibbî gözleri cevherlerin / Yoluña sanma ki şşâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [bu,]

Hîç olur mı ki ola andan ħalâř **bu** murġ-ı dil / Dâne ħâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [bu,]

Geldi dilde řâġ-ı ‘ıřķ bir ħâne bünyâd eyledi / Didî ġünden ġüne muġkem dura **bu** bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [bu,]

Bir ferah gelse Muhibbî ġam hemân ardıncadır / Anuñ için **bu** fenâ dârında yokdur şâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [bu,]

Tır-i müjgāni ile durmaz akar hūn-ı ciger / **Bu** iki hūnīlerūñ kimse savaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1319, Beyit 3*). [bu,]

Aglar-ısa **bu** Muhibbī tañ mıdur Ya'kūb-veş / Görelī dīde haç-ı sebzūñi yaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1319, Beyit 5*). [bu,]

Yārı ağyār-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / **Bu** cihān bāğında bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1320, Beyit 3*). [bu,]

Kūy-ı yārı n'eylerem görmek dilerem yārı ben / **Bu** Muhibbī cennete kāyil degül dīdārsuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1320, Beyit 5*). [bu,]

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pārenūñ / Ol sebebdendür akar her dem **bu** gözden kanumuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1321, Beyit 2*). [bu,]

Dilerem kim küfr-i zülfinden anuñ dūr olmayam / Olur-ısam **bu** cihānda olmayam zünnārsuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1322, Beyit 4*). [bu,]

Ruħlaruñsuz **bu** Muhibbī āh iderse tañ mıdur / Bülbül-i şūrīdenūñ hāli n'olur gülzārsuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1322, Beyit 5*). [bu,]

İy Muhibbī **bu** cihānuñ ālma aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] Haçç'a yaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1323, Beyit 5*). [bu,]

Hırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / Bıraksa yok **bu** hāke çok eger az (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1324, Beyit 1*). [bu,]

Olmadı benüm sözüm katuñda revā henüz / **Bu** derd-i 'ışka olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1326, Beyit 1*). [bu,]

Sevdā-yı zülf başuma çünki belā imiş / Artmaktadur gün-be-gün āh **bu** belā henüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1326, Beyit 4*). [bu,]

Oda yanar şu'lesinden āhumuñ **bu** nüh felek / Gözlerüm yaşı katında kaçredür **bu** heft deñiz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1327, Beyit 3*). [bu,]

Oda yanar şu'lesinden āhumuñ **bu** nüh felek / Gözlerüm yaşı katında kaçredür **bu** heft deñiz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1327, Beyit 3*). [bu,]

İşigüñde yüzini hāk itmek ister **bu** Muhib / Umar anı kim olasın bāde içseñ cür'a-rız (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1327, Beyit 5*). [bu,]

Gözümüñ yaşına mānend cihān içinde āb olmaz / **Bu** dil nālišler itdükçe dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1328, Beyit 1*). [bu,]

Umaram sayd idem ben sen hümāy / **Bu** göñlüm himmetiyle eyledüm bāz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1329, Beyit 2*). [bu,]

İşidenler **bu** göñlüm nālesini / Çalınur didi ğam bezminde **bu** saz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1329, Beyit 3*). [bu,]

İşidenler **bu** göñlüm nālesini / Çalınur didi ğam bezminde **bu** saz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1329, Beyit 3*). [bu,]

Çalkamañ **bu** eşk-i gāfil virdi 'ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp deryā kenārdur diñüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1330, Beyit 4*). [bu,]

Gül yüzüñsüz **bu** Muhibbī iñlese bülbül-şifāt / Ne dükenmez gice gündüz āh u zārdur diñüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1330, Beyit 5*). [bu,]

Korkaram kim sırr-ı 'ışkuñ genci bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur **bu** dil-i vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [bu,]

Gül yüzün şevkin dimezdüm câna dağı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi âh **bu** dil-i zârüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [bu,]

Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı 'ışkumdan haber / Zâhir eyler 'âleme **bu** sırrı eş'arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [bu,]

Serv-ı kaddûñ görelî göz yaşî kendin yiñemez / Dûd-ı âh-ıla **bu** dil nâle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [bu,]

Câm-ı 'ışkı **bu** Muhibbî içeli rûz-ı ezel / Çâk ider sîne giribânımı kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 6*). [bu,]

Âhum ejder görünür **bu** sîne gârdur diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [bu,]

Şâh-ı gam dil hânesine dâyimâ mihmân olur / Pâdişehdûr **bu** 'aceb dervîşden 'âr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4*). [bu,]

Bu cihândan geçûben bil ki bile cânândan / **Bu** 'acebdür ki gönül zülf-i dü-tâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [bu,]

Cevr okı câna irüp itdi Muhibbî'yi helâk / Dağı **bu** hasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [bu,]

Bir bencileyin var mı **bu** bañr-ı gam içinde / Bir bencileyin dişleri şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [bu,]

Döstim cevri ü cefâdan sanma kim yüz döndürem / **Bu** tarîk-ı 'ışkda sâbit-kadem muhkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [bu,]

Sâgar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz hûn-ı ciger / Kâni'üz âña anuñçün **bu** şarâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [bu,]

Gözlerüm yaşına saldum yine **bu** dil zevrağın / Rûzigâr-ı âh-ıla kimdür âña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [bu,]

Bu Muhibbî bâğ-ı hüsnüñ her kaçan medh eylese / İy gül-i ra'nâ âña kim bülbül-i güyâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [bu,]

Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / **Bu** ne hüsn ü ne şuretdür bunuñ gibi cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [bu,]

Şâneler görsem eger zülfeyni uyğum aparur / **Bu** meşeldür olıcak kişi perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [bu,]

Didüm iy dilber nedür **bu** şive vü cevri ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [bu,]

Bu Muhibbî hañt u hâl ü zülfine kılmaz nağar / Bakmazuz nağsına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [bu,]

Beni kül eyledi **bu** âteş-i 'ışk / Bu nev'e yanmağı bir nâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [bu,]

Bu Muhibbî şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstim 'ayb olmasun 'ışk ehli çün ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [bu,]

Benüm **bu** derdümi derde giriftār olmayan bilmez / Derünü āteş-i ‘ışka yanup nār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [bu,]

Bu gönlüm hānesin ykduñ yine ma‘mūr iden sensin / Binā aḥvālını dirler ki mi‘mār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [bu,]

Sırr-ı ‘ışk[1] sor baña ‘allāmeler hall eylemez / Kim görüpdür **bu** cihānda ola düşvār iş geñez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1*). [bu,]

Saña ger hūr [u] perī dirsem olur **bu** söz ḥaṭā / Zīra kim ehl-i başiret anlara ādem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [bu,]

Çün ezal cām-ı maḥabbet cur‘asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun **bu** Muḥibbî mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5*). [bu,]

Dilberüñ aḡyārı bî-ḥad oldugın ‘ayb eyleme / **Bu** cihān bāḡında hīç bir gül biter mi hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [bu,]

Bu Muḥibbî la‘l-i nābuñ ḥastasıdır iy şanem / Bir soragel ölür ise olmasun tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [bu,]

Kārbān-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maḥşūd için / Nāle eyler vādi-i ḡamda **bu** dil hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [bu,]

Ḳuvvetine tayanup **bu** dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi āḡir aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [bu,]

Zülfüñ ister **bu** Muḥibbî aña el sunduḡı **bu** / Mār-gīr olmasa eyler miydı ol māra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [bu,]

Añlayup ‘ışkuñ rumüzün didi bir ḥikmet-şinās / **Bu** ‘ilim müşkildür itmeñ bunı bir ‘ilme kıyās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [bu,]

Bū getürdüñ yine zülfinden seḡer **bu** ḥastaya / İy şabā merdümlük itdüñ müstedām ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [bu,]

Niçe bir feryād idersin iy gönül bülbül gibi / **Bu** gülistān içre yokdur saña bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [bu,]

İrmedüñ ol serv-ḳaddüñ vaşlına iy cūy-ı eşk / Yüz suyn dökdüñ **bu** yolda nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [bu,]

Kalmadı şabr u ḳarārüm ‘azm-i yār itdüm yine / Yokdur andan ḡayrı çün **bu** derdmende dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [bu,]

Bu Muḥibbî dem-be-dem mey içmege budur sebab / Ḥüblar la‘l-i lebi fikrini kılmuşdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [bu,]

Cārüb idüp **bu** kirpügümi döküdüm eşkümi / Gelmez yanuma ‘ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [bu,]

Ne ḳadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz **bu** nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [bu,]

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül feryād-res / Raḡm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [bu,]

‘İşkâ düşme âhiri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ **bu** belâya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [bu,]

Murğ-ı tîrûñ sîne-i rîşûmî çün kıldı kafes / Oldı **bu** cāna bedel kalmadı bir gayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [bu,]

Şöyle müşkil oldı **bu** mîm dehānuñ sırrı kim / Fehm-i esrārına vākıf olmamışdı hiç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [bu,]

Tañ mı **bu** ‘ālem serfirinden Muhibbî ‘ār ide / Hāk ü hışt-ı meygede bālin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [bu,]

Her vişālûñ âhîrin bildük hemān hicrān imiş / Pes **bu** ma’niden neden vaşl istemeñ iy bü’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [bu,]

‘İşk şahrāsına düşen ‘ākıbet ol güm olur / **Bu** kelāmı çağurup izhār ider dāyim ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [bu,]

Nār-ı hicrān içre kala çıkmaya **bu** cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşlûñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [bu,]

Ka‘be-i vaşlûña mahmil bağlasa dil hācı-vār / **Bu** Muhibbî inler ol vādide mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [bu,]

Māh-rūlar mihrî dilden zāyil olmaz pend-ile / Nāşihā virür şudā’ lutf eylegil **bu** sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [bu,]

‘İşk-ı şāhî haymesin kuralı dil şahrāsına / Kim görürse dir ki **bu** mülküñ hārābı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [bu,]

Bār-ı gamdan hicr ara **bu** kıddüm olaldan kemān / İñleşem olmaz ‘aceb sîne rebābı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [bu,]

Gāhî gözüm **bu** yaş-ıla geh kanla tolar / Hāk-i derüni gönderüp it tütüyā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [bu,]

Biñ kerre eger hālümü ‘arz eylesem ol yār / Bir lahızada eyler **bu** kadar hāli ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [bu,]

‘Arızuñsuz baña gelmez **bu** gül ü gülzār hoş / Gülşen içre ‘andelibe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [bu,]

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yāra gelür **bu** dirhem ü dīnār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [bu,]

Bu Muhibbî mest olup açdı ma‘ānī dūrcini / Bāde-i Hāfız meger ya cām-ı Cāmī itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [bu,]

Āhımı tavk eyleyüp gözyaşı zencir olalı / Tekye-i ‘işk içre oldı **bu** Muhibbî şîr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [bu,]

Ol tabîb-i dil yine **bu** hastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden gönlümü şād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [bu,]

Kim saña **bu** hüsni virdiyse eyā şîrîn-dehen / Kūh-ı gamda ben belā-perverdi Ferhād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [bu,]

- Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / **Bu** sözi ben dimezem bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [bu,]
- Âhdan zencîr idüp **bu** gönlümün kândiline / Yakmaga gam meclisinde ya'nî micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [bu,]
- Devr-i gülde **bu** Muhibbî yine yārân şevkine / Tāze tāze gül gibi rengîn gazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [bu,]
- Oldum cefâ vü cevr-ile dilden berî yitiş / Terk itmedin yoluña **bu** cān u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [bu,]
- Oldı şîrâne **bu** esb-i çarḫ-ı gerdūna sūvār / Ol sebebden başına urındı zer miğfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [bu,]
- Taña kaldı ferri gitdi meh görüp **bu** heybeti / Yürüyüp tutdı cihān mülkini ser-tā-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [bu,]
- San serv-i sehî kaddi arar āb-ı revāndur / **Bu** çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2*). [bu,]
- El urup dilber yine zülfin girih-gîr eylemiş / **Bu** dil-i dîvāneye tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [bu,]
- Eyledi tîr-i cefāya **bu** benüm sînem siper / Ol ki ebrûñî şehā ya gamzeñî tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [bu,]
- Zülfüne **bu** dil āh senüñ mübtelâ imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [bu,]
- Bîgâne sanup eyleme red **bu** Muhibbî'yi / Bilmez misin ki 'ışkuñ ile āşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [bu,]
- Ḥāl-i siyehi eyleye **bu** bahtımı tîre / Salımsa kaçan boynına ol zülf-i siyeh-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 2*). [bu,]
- Lahdinde eger güş ide **bu** nazmı Nizāmî / Baş kalduruban eyde hezārān buña sâbâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [bu,]
- Mecnün eger kalsa Muhibbî **bu** zamāna / Olmazdı belâ deştine gitsem baña pâdaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [bu,]
- Rüşen eylerse 'aceb mi **bu** cihānı nūr-veş / Çün görindi döstum baña cemālün hür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1*). [bu,]
- Dehre aldanma sakın fikr eyle āhiri günü / Gerçi **bu** 'ālem yüzi saña görünür sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [bu,]
- Çıkarmaga **bu** dil söz gevherini / Yaşum baħrına san 'ummāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [bu,]
- Saña cevr ide Muhibbî yār aġyāra vefā / Ko seni itsün helāk **bu** kısmete kāyil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [bu,]
- Akan yaşum olup 'ummān cihānı ortaya almış / **Bu** gönlüm zevrakın gör ġarḫ olup girdābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [bu,]
- Bu Muhibbî zülf zencîrün görüp / Kendüzin dîvāne şeydâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 8*). [bu,]

Ėamz oklarına çünkü **bu** sînem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [bu,]

Bir kerre nazar eyledi gün yüzüne **bu** dil / Hayret basuban kendüden ol bî-ħaber olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3*). [bu,]

ĖĖāk-i rehine dökeli **bu** dideler eşki / Gören didiler yolların hep sîm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [bu,]

Şîrîn lebüñüñ vaşfın iderken **bu** Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [bu,]

ĖĖün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı ‘ışkum olmaz idi **bu** cihân Ėalkına fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1*). [bu,]

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i Ėaţtuñ sakın / **Bu** meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [bu,]

Leylî saçına dil vireli **bu** Muhibbî’ñüñ / Mecnün gibi işi güci āh u vāh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [bu,]

Bilmez iken Ėırmen-i Ėamda **bu** cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [bu,]

Beni cānā iñen yakma sakın **bu** āh-ı süzāndan / Amānsuzdur amān vırmez bilürsin bî-amān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [bu,]

Serv-Ėaddüñ yādına gülşende iy serv-i Ėurām / **Bu** Muhibbî’ñüñ iki çeşmini gördüm cū-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [bu,]

Olmaz-ıdı döstlar ‘ışk-ı nihānum eyle fâş / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem **bu** kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1*). [bu,]

Bend-i zülfünden Ėalāş olur mı Ėiç **bu** murĖ-ı dil / Eksük itmez bir nefes Ėamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [bu,]

Ėam degül tîğ-ı sitemden çāk olursa **bu** gönül / Ėamzesin yāruñ işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [bu,]

Bu Muhibbî zülfini Ėaddi ile görüp didi / Ėamdülillāh kim gicem Ėadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [bu,]

Kimi ‘āşık kimi zāhid **bu** Ėalkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevā Ėoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [bu,]

İy benüm serv-i revānum sorma Ėālüm sensüzün / Eşki-i çeşmüm eyledi **bu** gizlü rāzum cümle fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [bu,]

Hier içinde **bu** Muhibbî key ölümlü Ėastadur / Ger **bu** yolda cān vire ‘ālemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [bu,]

Hier içinde **bu** Muhibbî key ölümlü Ėastadur / Ger **bu** yolda cān vire ‘ālemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [bu,]

Giceler Ėüsñüñ bahārın fikr idüp āh eylesem / Çın seħer **bu** gözlerüm yaşlar doker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [bu,]

Leylî zülfüñ **bu** dil-i dīvānenüñ / Bend idüp boynına zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5*). [bu,]

İy Muhibbî olalı **bu** dil nişân / Kaşların ya gâzmesin tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [bu,]

Lebleründen **bu** Muhibbî'ye buyur şâfî cevâb / İy tábîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [bu,]

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedâm olsun ki ol **bu** dîde-i hün-bâr imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [bu,]

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum 'ayân âteş / Hârâb eyler **bu** şehri bir zamân su bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [bu,]

Çünkü tutduñ bāğ-ı hüsnuñde **bu** gönülüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [bu,]

Olmadı yâ Rab gönül **bu** derd-i hicrândan hâlâş / Cânı hicrândan hâlâş it ya beni cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [bu,]

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ **bu** âh u efgândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [bu,]

Key perîşân hâl olupdur **bu** Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur gönül zülf-i perîşândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [bu,]

Farzdur 'âşîka baş oynamak evvel kâdeme / Pes **bu** ma'nâda gerek 'âşîk olanlar rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [bu,]

Kim göre 'ârîzuñı olmaya gâmdan o hâlâş / Yazılı haţţ-ı gubâr-ıla gönülde **bu** havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [bu,]

Âh kim olmadı **bu** cân nâr-ı hicrândan hâlâş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cânândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [bu,]

Bu gönül çâh-ı zenaħda çünki yok aña hâlâş / Niçe bir hâbsünde dursun bâri gel zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [bu,]

Düg dilüñi kendi haddünden tecävüz eyleme / Ulularuñ sözleridür **bu** benüm sözüme nâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [bu,]

Cânâ sehâb-ı zülfî ruĥ-ı âfitâba bas / Yakduñ bizi **bu** mihr-ile mâhum niķâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [bu,]

Devrân eliyle toptolu kan olmadan **bu** dil / Pîr-i muġân dergehine var şarâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [bu,]

Çün kâdem basduñ **bu** 'işka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölüñseñ isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [bu,]

Yakma iy dil nâr-ı hîcre **bu** Muhibbî hâstayı / Hâyra gir cevri ü cefâdan kıl **bu** miskîni hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [bu,]

Yakma iy dil nâr-ı hîcre **bu** Muhibbî hâstayı / Hâyra gir cevri ü cefâdan kıl **bu** miskîni hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [bu,]

Hîç ahvâlüm dirîġâ olmadı dildâra 'arz / Oldı şimden soñra cân virmek baña **bu** yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [bu,]

Derd-i 'ıŝkuñ sîneye ŝol deñlü te'sîr eyledi / Cân terkinde kılam gitmeye benden **bu** maraž (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 4). [bu,]

Dil řabîbisin didüm derdüme dermân eylegil / Didî öldürmek gerek tâ gide senden **bu** maraž (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3). [bu,]

Kimse kılmaz döstlar **bu** derdümi dildâra 'arz / Ölürem **bu** derd-ile ger olmaz-ısa yâra 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1). [bu,]

Kimse kılmaz döstlar **bu** derdümi dildâra 'arz / Ölürem **bu** derd-ile ger olmaz-ısa yâra 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1). [bu,]

Gice gündüz gülşen-i ĥüsünde efğāndan murād / İtmek ister ĥālını **bu** bülbül-i bî-çäre 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2). [bu,]

Hicr elinden ölü-ısem günde biñ kez râzıyam / **Bu** Muhibbî ĥālını tek itmeñüz ağıyâra 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5). [bu,]

Ķaddüñe nazâr eyleye secde ide **bu** dil / Ķâmet ki olur lâ-büd olur anda namâz farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4). [bu,]

Eşk-i çeşmüm içre **bu** gönüm şinâverlik ider / Olmışam deryâ içinde iy Muhibbî hem çü baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5). [bu,]

Bu ribâş-ı köhnede kıлма ikâmet fikrini / Gün-be-gün her kârbâna mesken olur bu ribâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 3). [bu,]

Bu ribâş-ı köhnede kıлма ikâmet fikrini / Gün-be-gün her kârbâna mesken olur **bu** ribâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 3). [bu,]

Eşk-i çeşmüm ĝarka virmişken ser-â-ser 'âlemi / **Bu** gönül pervâ yimez olmış o başır içinde baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [bu,]

bu: Koku.

Şabâ sünbül saçından [ger] **bü** iltseñ / Ĥıřâ'ya Ķın'e ulu armagandır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6). [bü,]

Alan bir şemme **bü** sünbül saçından / Muhibbî niç' ola sevdâya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5). [bü,]

Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrünü ger / İledürse **bü** şabâ küyuña âĥir ĥâkümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2). [bü,]

Bü getürdüñ yine zülfinden seĥer bu ĥastaya / İy şabâ merdümlik itdün müstedâm ol durma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5). [bü,]

Eyleyen dehrî mu'aştar bilmedük ne **bü** imiş / Soñradan bildük anı ol müŝĝ-bü ĝisü imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1). [bü,]

Muhibbî **bü** ile toldı dimâĝüm / Meger zülfine yâruñ şâne gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5). [bü,]

bu: Bu, işaret zamiri.

Ka'be küyin her seĥer ben döstlar seyr itdügüm / **Bu** ki ol sîb-i zaķan dildârı gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3). [bu,]

Ṭabībā sorma hālin ehl-i ‘ışkuñ / **Bularuñ** derdi var dermāni yokdur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1005, Beyit 4*).
[bularuñ, -lar, -uñ]

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdüm / Meşhūr meşeldür **bu** ki seven sevenüñdür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1016, Beyit 4*). [bu,]

İti çulını sordı Muhibbī didi dilber / Bilmez misin anı ki **bu** senüñ kefenüñdür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1016, Beyit 5*). [bu,]

Yāra ‘arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbī ki **bu** ne ğavgādur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1017, Beyit 5*). [bu,]

Dürdür Muhibbī nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye **bu** ne şāhvār olur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1030, Beyit 5*). [bu,]

Esrār-ı ‘ışk gerçi ki gizlü ħazīnedür / Korkum **budur** ki āhum ile āşikār olur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1030, Beyit 2*). [budur, -dur]

Kaşdı **budur** ki Muhibbī ire tūbī boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör ki felekden yücedür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1040, Beyit 5*). [budur, -dur]

Ya kaşuñdan tır-i ğamzeñ gelse **buña** acıram / Birisi sīnemde turmaz cümle zāhumdan çıkar (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1065, Beyit 3*). [buña, -ña]

‘İşk-ıla cānın virüp kūyında kim medfūn ola / Yazılır anuñ mezārında ki **bu** maġfurdur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1073, Beyit 5*). [bu,]

Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña raķīb / **Bu** meşeldür ki diken zaħmını bülbül götürür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1083, Beyit 3*). [bu,]

Kāmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / Gül ruħuñ **buña** ‘aceb deste-i sünbül götürür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1083, Beyit 1*). [buña, -ña]

Ĥaṭ gelüpdür diyü bu ‘āşıka göstermese yüz / Diñüz ol şūħa cihānda **buña** kim kāyil olur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1093, Beyit 2*). [buña, -ña]

Cānuma hātif seħergehden **buni** ilhām ider / İy ħumār-ālūd ancak saña dermān cām ider (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1100, Beyit 1*). [buni, -ni]

‘İşkuñ rumūzı neydüĝini zāhid añlamaz / Kuş dilidür **bu** yine buni söyleyen bilür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1111, Beyit 3*). [bu,]

‘İşkuñ rumūzı neydüĝini zāhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine **buni** söyleyen bilür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1111, Beyit 3*). [buni, -n, -ı]

Her kaçan ğamze okın sīneme cānān getirür / Ĥaḫ budur kim **bu** benüm derdüme dermān getirür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1115, Beyit 1*). [bu,]

Her kaçan ğamze okın sīneme cānān getirür / Ĥaḫ **budur** kim bu benüm derdüme dermān getirür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1115, Beyit 1*). [budur, -dur]

İy güzeller şāhı zulm itme bugün ‘uşşāka gel / **Bu** meşeldür her ne kim kılssa kişi yarın görür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1131, Beyit 3*). [bu,]

Bezm-i belāda nālemi ğuş eyleyen benüm / Eydür belā-yı ‘ışka **bu** bir mübtelā-durur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1148, Beyit 2*). [bu,]

Şi‘r-ile çünki Muhibbī niçe dilber kuçılır / **Buni** kim diyebilür şi‘r ü ğazelden ne gelür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1155, Beyit 6*). [buni, -n, -ı]

- ‘Aceb **bu** ğamze midür yāḥu cellād / Tutar hāzır elinde tīg u ḥaçner (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*bu,]*
- Bu çarḥ-ı bî-vefâ hâlin görüp kim **buña** dil baglar / Gelenler dâr-ı dünyâya meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*buña, -ñ, -a]*
- Çeşm-i pür-ḥûnı ele ḥaçner alaldan döstlar / Kaşdı **budur** bagrum içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*budur, -dur]*
- Dagıdaldan zülfini dagıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince dagılır ‘âdet **budur** hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*budur, -dur]*
- Cân virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / El-ḥaḥ **bu** daḥı çeşme-i ḥayvânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*bu,]*
- Bu semâda görineni berḥ u bârân sanmañuz / Çarḥ-ı gerdân yakılup ben sũhte için aglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*bu,]*
- Her rakıbi öldüreyin didüĝüm her dem **bu** kim / Derisine müşteriyüz didiler taḥbâĝlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*bu,]*
- Riyâ vü zerḥ ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdün / Sanursın zâhidâ ‘ışkı **bu** daḥı ihtiyârdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*bu,]*
- (ج) Zamānuñ işi **budur** kime bir an vire yüz / Dönüp aglatmayıcak komaz anı âḥir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*budur, -dur]*
- Virüp dermānuñı al derd-i ‘ışkı / **Bunuñ** tek degme kez sermāye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*bunuñ, -nuñ]*
- Ne hoş idi eger dünyâ yüze ğülmese birkaç gün / **Buña** dil virmesün kimse ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*buña, -ñ, -a]*
- Muhibbî hoş görür ‘ışkı ‘âlemini / Ki **bundan** özge hergiz âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*). [*bundan, -n, -dan]*
- Zâhidâ ‘ışkı ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senüñle kıldı **bunlar** di namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [*bunlar, -n, -lar]*
- Gide cânân Muhibbî nâle kılma / **Buni** kim gördi mürde ide âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*buni, -n, -t]*
- Kıl ḥazer zülfinden el sunma Muhibbî ḥüsine / **Bu** muḥarrerdür ki genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*bu,]*
- Kanum içdi lebleri inkâr idüp şâhid diler / **Buña** ne şâhid gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*buña, -ñ, -a]*
- Gide cânân Muhibbî nâle kılma / **Buni** kim gördi mürde ide âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*buni, -n, -t]*
- Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki **bundan** aḥdem oldugı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*bundan, -n, -dan]*
- İñen medḥ itme iy zâhid şarâb-ı kevseri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki **bundan** yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*bundan, -n, -dan]*

- Yolına durup yār güzer eyleyüp didi / **Bunda** dağı durur imiş mübtelā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*bunda, -n, -da*]
- Seni uyğuda görmege olupdur çeşmüm rāzî / Bunı bilmez ‘aceb **bu** ki göz-i ‘āşıkda ħ’āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*bu,]*
- Günāhum **bu-durur** ‘ışkuñ Ĥudā’dan istedüm irdüm / Günāhkāruñ du‘āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*bu-durur, --durur*]
- Şikeste-ĥātır olmışdur Muhibbî gönüñü sa’y it / Ele al Ka‘be ĥaqqıyçün **buña** beñzer şevāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*buña, -ñ, -a*]
- Seni uyğuda görmege olupdur çeşmüm rāzî / **Bunı** bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘āşıkda ĥ’āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*bunı, -n, -ı*]
- Bu cihāndan geçübün bil ki bile cānāndan / **Bu** ‘acebdür ki gönül zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [*bu,]*
- Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyāz / Kılınur çünki bilürsin **bunı** her yirde namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*bunı, -n, -ı*]
- Gözün altında ol ĥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgîn / Ėalağdur kim **bunı** dirse ki Rüm içre ġazāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*bunı, -n, -ı*]
- Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne ĥüsün ü ne şuretür **bunuñ** gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*bunuñ, -n, -uñ*]
- Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler **bundan** özge ‘ālem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*bundan, -n, -dan*]
- Geh ruñın ‘arz eyledi dün güleşende geh zülfini / **Buña** ne şāhid gerekdür ĥaçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*buña, -ñ, -a*]
- Öldürür her dem beni dönüp yine inkār ider / **Buña** ne şāhid gerekdür ĥaçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*buña, -ñ, -a*]
- Nāleler eyler Muhibbî rāh-ı ‘ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüne bir kez diyesin kim **bu** çı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*bu,]*
- Zülfün ister **bu** Muhibbî aña el sunduğı **bu** / Mār-gır olmasa eyler miydi ol mārā heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*bu,]*
- Bagramı gerçi ki biñ pāre kılur tığ-ı cefā / Eksük olmadı **bunuñla** yine bir pāre heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [*bunuñla, -nuñ, -la*]
- Añlayup ‘ışkuñ rumüzün didi bir ĥikmet-şinās / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ **bunı** bir ‘ilme kıyās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*bunı, -n, -ı*]
- El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabā / **Bu** saña kalursa ‘ömrün olduğınca yürü es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*bu,]*
- Bu Muhibbî dem-be-dem mey içmege **budur** sebab / Ĥüblar la‘l-i lebi fikrini kılmuşdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*budur, -dur*]
- İstemem dārāt-ı dünyāyı gerekmez ‘izz ü cāh / **Bu-durur** ancak murādum ĥāsıl ola pāy-ı būs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*bu-durur, --durur*]

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çâreye / Hâr-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*bundan, -n, -dan*]

Nâle vü feryâdumı işitmeseñ olmaz ‘âceb / Bülbül ünine çü ‘âdetdür **bu** tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*bu,]*

Çün felek tahtına geçdi husrev -i hâver güneş / Kaşdı **bu** ide sipâh-ı encümi çâker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*bu,]*

İy Muhibbî **bu** ne hikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp ‘âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*bu,]*

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş / Pes böyle iken **buña** maḥabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*buña, -ñ, -a*]

Laḥinde eger güş ide bu nazmı Nizâmî / Baş kalduruban eyde hezârân **buña** sâbâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*buña, -ñ, -a*]

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ **budur** / ‘İzârûña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*budur, -dur*]

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ maḥabbetin tırâş / **Budur** sözüm itmeye iki cihânda ol ma‘âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [*budur, -dur*]

Gerçi felek bükdi kaddüm rûzigâr ile / Şükrüm **budur** ki ben daḥı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*budur, -dur*]

Etümi kirm-i belâ yirse de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün **bu** da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*bu,]*

Didüm ister büseñi al cânımı aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi başuñda **bu** bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*bu,]*

Ruḥuñ tâbında iy meh-rû dutuşur ser-te-ser ‘âlem / Cihânda **bunu** kim gördi kim ola bî-duḥân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*bunu, -n, -ı*]

Döstim kısmet baña kaygu saña şādî-y-imiş / Çâre ne rûz-ı ezelden başa **bu** yazu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*bu,]*

El uzatmış zülfine dildârumuñ gördüm raḳîb / Dilegüm **bu** yüriye barmagna anuñ kamaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*bu,]*

Cem‘ kıldıñ iy Muhibbî cümle gamze okların / Lâyıķı **budur** ki aña idesin sen sîne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*budur, -dur*]

Ḳatl-i ‘uşşâķ eylegil hîç itme kanından ḥazer / **Bu** tarîķ-i ‘işķdur konılmadı bunda kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*bu,]*

Ḳatl-i ‘uşşâķ eylegil hîç itme kanından ḥazer / Bu tarîķ-i ‘işķdur konılmadı **bunda** kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*bunda, -n, -da*]

Naķd-i cân[ı] kim virüp aldı nigârûñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyâda **bunuñ** gibi as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*bunuñ, -n, -uñ*]

bu deñlü: *Bu denli, bu kadar, bu kadar çok.*

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilā **bu deñlü** miñnetler saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*bu deñlü,*]

bu nev'e: *Bu çeşit, bu şekilde, böyle.*

Beni kül eyledi bu âteş-i 'ışk / **Bu nev'e** yanmağı bir nâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*bu nev'e,*]

bu nev'edür: *Bu çeşit, bu şekilde, böyle.*

Âh gam şebinde giceler tâ şubh olunca iñlerem / **Bu nev'edür** hâlüm benüm meh sâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*bu nev'edür, -dür*]

bu nev'-ile: *Böyle, bu şekilde.*

Gâh şive gâh 'işve gâh cevri ü gâh nâz / Öldürür 'uşşâkı **bu nev'-ile** itmez ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [*bu nev'-ile, --ile*]

bu resme: *Bu şekilde, böyle.*

Bir sencileyin büseye cân u dil alan kim / **Bu resme** 'aceb dünyede bâzâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*bu resme,*]

Cân u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola **bu resme** hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*bu resme,*]

bu resmedür: *Bu şekilde, böyle.*

Gâh cevri ü geh cefâ gâh kirişme gâh nâz / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] **bu resmedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [*bu resmedür, -dür*]

bu sebeddendür: *Bu nedenle, bundan dolayı.*

Kıldı sevdâ-yı ser-i zülfini yâruñ dil heves / **Bu sebeddendür** şabâ gibi gönül müşğîn-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [*bu sebeddendür, -dür*]

bugün: *İçinde bulunulan zaman, gün.*

Bugün iklim-i 'ışk içre Muhibbî'yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çäre fakîründür haķîründür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*bugün,*]

Leblerüñden kim **bugün** sāğar çeker / Sanma ferdâ minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [*bugün,*]

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbî 'arşa-i nazmuñ **bugün** şîr-i zebânıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*bugün,*]

Gelürse tañ mı feryâda **bugün** bülbül gibi gönüm / Görür gülzâr-ı hüsninde açılmış gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*bugün,*]

- İy güzeller şâhı zulm itme **bugün** ‘uşşâka gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [*bugün,]*
- Dün ikrâr eylemişken büseyi yâr / ‘Aceb n’oldı **bugün** inkâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*bugün,]*
- Muhibbî vâdî-i gamda tutup vaḥşilere ülfet / **Bugün** çübân-ı ‘ışk oldum bu dil gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*bugün,]*
- Gel **bugün** ‘iyy idelüm şahn-ı çemen eyyâmidur / Çarḥ-ı zâlim kimler ile irte işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Ger olursa **bugün** olsa vefâsı / Ki ferdâya salanuñ ‘illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [*bugün,]*
- Bîgâne gibi bakma **bugün** iy perî-şîfat / Rûz-ı ezelde çünki saña âşinâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*bugün,]*
- Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başa iltüm / ‘Âlemde **bugün** andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*bugün,]*
- İy gönül gülzâra varma gel temâşâ it **bugün** / Servler yir yir elif dâğıyla gülşen sinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Nâr-ı firḫatdûr **bugün** bildüm çü düzaḥdan beter / Kül olurdı ten Muhibbî dökmeşe seyl-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*bugün,]*
- Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp tûl-ı emeller ne / **Bugün** ne olırsar ḥâli kişi ḥöd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*bugün,]*
- Niçe yıldur ki **bugün** mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı ‘âşık tutırsar biz öliceḳ mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [*bugün,]*
- Sîm olsa yaşum zerd-i ruḫum baña ne assı / Çün yâr **bugün** iltifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [*bugün,]*
- Ş’ol kadar âh okların atdum **bugün** çarḥdan yaña / Kıldı eflaḳı müşebbak geçûben peykânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Gül yüzüñden dür olalı ḥastadur cân bülbülü / Gülşen-i gamda **bugün** kalmıḫ-durur tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildârum **bugün** / Gör yine kavline inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*bugün,]*
- Yarak itdüm **bugün** gülgün-ı eşküm / Koşar mı kandadur ol zülf-i şebdîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Zâhidâ su üzre salsañ ger **bugün** seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saña nihâyet ḫâr u ḫes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*bugün,]*
- Her kim ki virür râh-ı maḥabbetde **bugün** baş / ‘İşk ehli olan cân-ıla eydür aña şabâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1*). [*bugün,]*
- Nûruñ ile ‘âlemüñ yüzi münevverken **bugün** / Zûlmete virme cihânı zülf-ile ḫâyil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [*bugün,]*
- Her kim ki **bugün** kılmaya dünyâ maḥabbetin trâş / Budur sözüñ itmeye iki cihânda ol ma‘âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [*bugün,]*

Gel **bugün** 'aşıklarun öldür günahın aınma sen / Konmamışdur çün tarık-ı 'ışkda yokdur kışâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2). [bugün,]

La'l-i dilberdür **bugün** 'âlemdede cevherden garaz / Zîra ol maşşud-ı dıldür gayr-ı gevher bi'l-garaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1). [bugün,]

Her kârbân ki konya **bugün** irtesi göçer / Dâr-ı cihâna anuñ-ıçun didiler ribât (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3). [bugün,]

bükil: Bükülmek, eğilmek. // Üzüntüden dolayı ruhsal çöküntüye uğramak; değerini yitirmek.

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarlıuñ agzından düşürmiş üstüñ'ânımdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3). [bükilmiş, -miş]

bul: (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Gözün yaşını dök ki **bulasın** cevâhiri / Ğavvâş-vâr sen de o baır içre taladur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2). [bulasın, -a, -sın]

Cân virem yâra dir-iseñ yüri kallâş olgör / Kanda **bulursa** cefâ tıgını kallâşa çalar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4). [bulursa, -ur, -sa]

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî meyhânedede / Yârı **bulursın** Muhibbî cehd kıl arayıgör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7). [bulursın, -ursın]

İrişüp cânân vişâline **bulur** maıtlübını / Ten libâsından şu cân kim soyınuş 'üryan olur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4). [bulur, -ur]

İçen mey **buldı** 'ömr-i cavidânî / Meger âb-ı hayât est âb-ı engür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3). [buldı, -dı]

La'l-i nâbı lezzetin **bulmak** eger / İy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4). [bulmak, -mak]

Tahammül yig tecemmülden diyenler sâye-i hârı / **Bulcak** oldılar kâni' dimeñ siz sâyebân gözler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4). [bulcak, -ıcak]

Hızr eger arayarak **buldı** ise âb-ı hayât / Pîr-i meyhâne keremden anı her an getürür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4). [buldı, -dı]

Zülfî çevgânın kaçan 'uşşâka dilber gösterür / Top idüp meydân-ı 'ışk içre **bulur** ser gösterür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1). [bulur, -ur]

Zâhidâ sanma ki a'mâl-ıla cennet **bulasın** / Ol Hâk'uñ fazlı-durur yoısa 'âmelden ne gelür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4). [bulasın, -a, -sın]

(Ğ) Kanda **bulam** kim ire elüm dâmânuña / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm rüzigâr (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21). [bulam, -a, -m]

İy Muhibbî ister-iseñ **bulasın** genc-i vişâl / Ara dil vîrânesin dime harâba bakmazuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5). [bulasın, -a, -sın]

Yüzüm zer eyleyüp **buldum** vişâlin / Cihânda var mı bir iş kim zer itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3). [buldum, -du, -m]

Ara pervānesin şem‘-i cemālin / **Bulursın** yanmaga nār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2*).
[bulursın, -ur, -sın]

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir ‘İsī- nefes / Görmedi la‘lūñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [bulmadum, -ma, -du, -m]

‘İnāyet kıl Muhibbî seni **bulsun** / Seni künh-ile kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[bulsun, -sun]

Niçe yıllardur Muhibbî arzū eyler seni / **Bulmadı** ‘ālemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [bulmadı, -ma, -dı]

Giceler ney gibi nālān oluram tā şubha dek / **Bulmadum** feryāduma ‘ālemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [bulmadum, -ma, -du, -m]

Dilrübālār yolına dil nite kim kıldı heves / **Bulmadı** ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1*). [bulmadı, -ma, -dı]

Dil ‘ışkuñ-ıla hasta yatur iy taḫb-i cān / Dārū-yı la‘lūñ-ile **bulisar** şifā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [bulisar, -isar]

Bulurdum dünyada gönül murādın / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*).
[bulurdum, -ur, -du, -m]

Öldürürdi günde biñ kez **bulsa** ol hūñi beni / Ölmemeklik n’eyleyem Haḫ baña taḫdīr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [bulsa, -sa]

İstedüm dîvāne gönülüm hālını bilmek yine / **Bulmadum** ol cünün deştinde nā-peydā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [bulmadum, -ı, -ma, -du, -m]

Hālet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diḫḫat eyle **bulasın** anda niçe ma‘nī-i ḫāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [bulasın, -a, -sın]

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil ḫānesini eyle Muhibbî ḫarābe bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [bulmak, -mak]

Vādī-i ‘ışka düşüp dil-teşneyem Mecnūn-vār / Cehd kıldum **bulmadum** yogmış aña tül u ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 2*). [bulmadum, -ı, -ma, -du, -m]

Keşf oldı Muhibbî’ye cihān bir ḫadeḫ ile / **Bulmadı** girüp erba‘ine zāhid-i murtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5*). [bulmadı, -ma, -dı]

bulan: 1. Lekelenmek, kirletilmek 2. Karışıp duruluğunu, berraklığını, saflığını kaybetmek.

Görenler seyl-i eşkümi diye şahrā-yı sīnemde / Bahār eyyāmidur beñzer ki ırmaklar **bulanmışdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [bulanmışdur, -mış, -dur]

bulanuk: Bulanık / Saf, duru ve berrak olmayan.

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Ādemler alıcı **bulanuk** kanlı Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [bulanuk,]

Beni aplatma gel ḫanum ḫazer kıl / **Bulanuk** kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*).
[bulanuk,]

Bahār-ı hüsnuñe karşı benüm serv-i hırāmānum / Akar cular gibi her dem gözüm yaşı **bulanukdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2). [*bulanukdur, -dur*]

bülbül: Güzel sesli maruf kuş.

Bülbülem tâ şubh olunca âh u efgāndur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzârı gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2). [*bülbülem, -em*]

Almaz dâmenin gül hâr elinden / Dağı şürîde **bülbül** ne sözüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3). [*bülbül,]*

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yârı dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2). [*bülbül,]*

Bir serv-kaç lâle-ruş sîm bedendür / **Bülbüllerini** inledici gonca dehendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1). [*bülbüllerini, -ler, -i, -n, -i*]

N'ideyin döst diyüp inledüben kumrî gibi / Nâle kıl gülsene var **bülbüli** feryâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2). [*bülbüli, -i*]

Aglasam **bülbül** gibi küyuñda tañ mı zâr zâr / Bu benüm efgānuma gül gibi sende hānde var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4). [*bülbül,]*

Yaralar urisa ne gam sen gül için baña raķīb / Bu meşeldür ki diken zaķımını **bülbül** götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3). [*bülbül,]*

Beni **bülbülleyin** her dem getüren âh u feryâda / Senüñ iy lebleri gonca yüzüñüñ gülsitānidür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4). [*bülbülleyin, -leyin*]

Dil sensüz inler her nefes nite ki **bülbül** der-kafeş / Sormaz 'acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4). [*bülbül,]*

Bülbül şadâsı güş idüben gülsene varur / Her kim ki bile kuş dilini zū-fünün geğer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3). [*bülbül,]*

Āsitānuñda Muhibbî tañ mı efgān eylese / Kanda kim gülsen ola **bülbülden** efgānlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5). [*bülbülden, -den*]

Gül oldu meclis içre yine sāğar / Şürāhî **bülbül** olmuş kulķulu var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2). [*bülbül,]*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña karşı hezārān **bülbüli** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1). [*bülbüli, -i*]

Rüy-ı gülzârı görem dirseñ 'izâr-ı yârı gör / Sorma **bülbül** nâlesin dil-ħaste bu ben zârı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1). [*bülbül,]*

Ĥâl-i 'ālem bir degüldür gāh şadî gāhi gam / **Bülbül** anuñçün gehî güyā vü gāhî lâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2). [*bülbül,]*

Gelürse tañ mı feryâda bugün **bülbül** gibi göñlüm / Görür gülzâr-ı hüsniñde açılmış gül gibi yüzler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2). [*bülbül,]*

Diñlemez gülsende gül bir dem figānın **bülbülün** / İnledüp ol dermendüñ dāyimā ĥarın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2). [*bülbülün, -ün*]

Gül yüzün medhinde dil feryād ider tā şubha dek / **Bülbül** olan nite kim gülşende güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*bülbül,]*

Bülbülün güş eylemez gülşende gül efgānını / Eyleyüp hercāyilik her lahza ra'nālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*bülbülün, -ün]*

Bir sencileyin hüsn gülistānına karşı / **Bülbüllerini** eyleyici zār kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [*bülbüllerini, -ler, -i, -n, -i]*

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān **bülbülün** / 'İşve vü nāz-ıla güldi gonca-veş didi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*bülbülün, -ün]*

Gülşenün zevk u şafāsı gül midür **bülbül** midür / H̄asta gönümün devāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Gülşenün zevk u şafāsı gül midür **bülbül** midür / H̄asta gönümün devāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Ruĥların çok mübtelāsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Kimine nāz u ezel kimine virilmiş niyāz / Yoksa 'işkuñ ibtidāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Devr-i gül bir haftadur **bülbül** zamānı tiz geçer / 'Ālemün 'ibret-nümāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*bülbül,]*

Devr-i gül bir haftadur **bülbül** zamānı tiz geçer / 'Ālemün 'ibret-nümāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*bülbül,]*

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir'ātını / Mül midür bilsem cilāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*bülbül,]*

H̄ar elinde gördi gülşende gülün dāmānını / **Bülbül** itse tañ midür feryād u āh u nāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Zahm-ı peykānı kızıl güldür baña / **Bülbülem** h̄ar-ı belāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [*bülbülem, -em]*

Muhibbî n'ola karşında iderse nāle vü efgān / Velî şüride **bülbüldür** yüzün gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*bülbüldür, -dür]*

Ķadehler meclis içre sanki güldür / Şürāhī **bülbül** olmuş kulculı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña karşı hezārān **bülbüli** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*bülbüli, -i]*

Gülşenün rengin kabāsı gül midür **bülbül** midür / Şişelerle tolu yaşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Gülşenün rengin kabāsı gül midür **bülbül** midür / Şişelerle tolu yaşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Sinesı gül çāk ü gülşen içre **bülbül** derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Sînesi gül çāk ü gülşen içre **bülbül** derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [bülbül,]

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [bülbül,]

Gülşene vardum ki tâ tenhâ seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşî gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [bülbül,]

İy Muhibbî gülşentüñ gördüñ zümürütü bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [bülbül,]

Bülbül çemende sanma ki dāyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülüñ işi āh u nāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [bülbül,]

Bülbül çemende sanma ki dāyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile **bülbülüñ** işi āh u nāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [bülbülüñ, -üñ]

Bahār irişdi gel vaqt-i çemendür / Cihān **bülbül** üninden pür nağamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [bülbül,]

Benüm hālüm digergün müdde'iden / Nite kim **bülbülüñ** derdi dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [bülbülüñ, -üñ]

(∵) Didüm var mı benüm gibi yanuñda **bülbül** / Güldi gül gibi didi var sentüñ gibi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [bülbül,]

Muhibbî gül yüzüñüñ **bülbüldür** / Figān u zārdan ol epsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7*). [bülbüldür, -i, -dür]

Bulmur mı 'aceb bir gül anuñ yanında hār olmaz / Ya **bülbül** var mı 'ālemde enîsi āh u zār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [bülbül,]

Bulınmaz gül enîs-i hār kılmaz / Ya **bülbül** var mıdur kim zār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*). [bülbül,]

Gülşen-i küyuñda cānā giceler **bülbül** gibi / Şubh olunca bu Muhibbî sanma feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [bülbül,]

Gülşen-i hüsnüñde zār itme Muhibbî'yi didüm / Didi bir gül var mıdur kim **bülbülin** zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [bülbülin, -i, -n]

Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin **bülbül** olmaz zārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [bülbül,]

Seherden gülşene **bülbül** varur gül kārını bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler gül zārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [bülbül,]

Çün terk eyledi bizi ol gül'-izārumuz / **Bülbül** gibi ne tañ ki ola āh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [bülbül,]

Bülbül gibi n'ola dil iderse figān u āh / Çünki çevürdi yüzini ol gül'-izārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [bülbül,]

Gül yüzüñsüz 'āleme kılmaz nazar cān **bülbüli** / Gülşen ü bāğ-ı irem küñhen görünür yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [bülbüli, -i]

- Şürde olup söze kaçan başlaruz biz / **Bülbül** ile güyâ ki sabağdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*bülbül,]*
- İder **bülbül** kılır âh u fîğânı / Kaçan kim güller açılıp ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*bülbül,]*
- Âh kim ben **bülbüle** gül yüzlü yârum söylemez / İñledüp güş itmeyüp feryâd zârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*bülbüle, -e]*
- ‘Âlem içre var mıdur gülşende gül / Şubh olunca **bülbülin** zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2*). [*bülbülin, -i, -n]*
- İrem bâğı-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnağ / Gider ağıyârı kapuñdan ki **bülbüle** gurâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*bülbüle, -le]*
- İrem bâğı-durur hüsnuñ virür **bülbüllerüñ** revnağ / Gider ağıyârı kapuñdan ki bülbüle gurâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*bülbüllerüñ, -ler, -üñ]*
- ‘Aynuma almam cihânı döstlar ben yârsuz / Gözine ‘âlem kafeşdür **bülbülüñ** gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [*bülbülüñ, -üñ]*
- Gül yüzüñden dür olalı hastadur cân **bülbülü** / Gülşen-i gamda bugün kalmış-durur tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*bülbülü, -i]*
- Gül yüzün şevkin dimezdüm cânâ dağı kaçd-ıla / İñledür **bülbül** gibi âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*bülbül,]*
- İñlesün **bülbül** gibi kılsun Muhibbî nâleler / Hüsni-yârüñ gülşen-i tâze bahârındur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*bülbül,]*
- Tañ degüldür nâle kılsa küyuña vardukça dil / Var mıdur gülşende bir gül **bülbülin** zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*bülbülin, -i, -n]*
- Komaz gül dâmenini hergiz elden / Ne kaldı **bülbüle** kim hâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [*bülbüle, -e]*
- Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen dağı kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*bülbül,]*
- Bülbül âşüfte olup gül şevkine / Cümle dökdi ne ki var kalbinde râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*bülbül,]*
- Gâh serv üzre gehî gül üzre **bülbül** nağmesüz / Olmuşam ben mübtelâ ol serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [*bülbül,]*
- Ben turam kuyuñda n’eyler gel rakîbe virme yüz / **Bülbüle** gülşen virilmiş mâkiyâna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*bülbüle, -e]*
- Niçe bir feryâd idersin iy gönül **bülbül** gibi / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [*bülbül,]*
- Büy-ı vaşluñdan neden men’ eyledüñ cân **bülbülin** / Muğtenimken h’ân-ı vaşluñdan senüñ her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*bülbülin, -i, -n]*
- Her ne tîr atduña cânâ sînede cem’ itdi dil / Eyledi cân **bülbüline** döstum âhen kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*bülbüline, -i, -n, -e]*
- Dür olalı gül yüzüñden gülmedüm ben bir nefes / Eylem feryâd u zârı hem çü **bülbül** der-kâfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryād itmesün / Āh ider bî-çāre **bülbül** gül kuçar her hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Ben esîr-i hicrem [ü] agyār mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hār olur **bülbül** giriftār-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Bāğ-ı hüsnuñ **bülbüldür** murğ-ı cân medhüñ okur / Ko rakîb-i mâkiyānuñ yiridür ancak kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*bülbüldür, -i, -dür]*

Bülbülün feryādını güş eylemez gülşende gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [*bülbülüñ, -üñ]*

Zār olur gülşende **bülbül** dem-be-dem gül şevkine / Zārî kılsun ‘āşıkun çünki naşîbi zār-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*bülbül,]*

Yüzün güldür ideyin ben de feryād / Ki **bülbül** olımsız gül vakti hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Gül yüzün medh it maķāma gel nevāda rastı / Vakt-ı gülde iy göñül **bülbül** olur mı hiç hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Ol gül-i nevesteyi hār-ıla bir yirde görüp / Şubh olunca inleyüp derdiyle **bülbül** ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Nāle vü feryādımı işitmeseñ olmaz ‘āceb / **Bülbül** ünine çü ‘ādetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*bülbül,]*

Dil okur ‘ışıkun kitābını revān ezberlemiş / Güyiyā gülşende **bülbül** Gülsitān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Muhibbî giceler tā şubh olunca / Kılır **bülbül** gibi dāyim nevā hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5*). [*bülbül,]*

Güllere göz degmesün diyü sehergeh **bülbülü** / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden havāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*bülbülü, -i]*

Ruğlarını eyledi ben ‘āşık ol yār ‘arz / İtdi san gül ruğlarını **bülbüle** gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*bülbüle, -e]*

bülbüle: *Bülbül: güzel sesli maruf kuş II bülbüle: sürâhi, emzikli su kabı II (Teşmil yoluyla, içine şarap konduğu için) Şarap.*

Figān u āh u nālem gülşen içre / Yiterdi **bülbüle** gulğul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [*bülbüle,]*

bülbül-i bî-çāre: *Çaresiz bülbül II çaresiz aşık.*

Gice gündüz gülşen-i hüsünde efgāndan murād / İtmek ister hālını bu **bülbül-i bî-çāre** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*bülbül-i bî-çāre,]*

bülbül-i bî-çāredür: *Çaresiz bülbül II çaresiz aşık.*

Nev-bahār eyyāmı geldi kim olursa yārsuz / **Bülbül-i bî-çāredür** kim kalımsız gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [*bülbül-i bî-çāredür, -dür]*

bülbül-i bî-çârenüñ: Çaresiz bülbül II çaresiz aşık.

Almaga şabr-ı metâ‘ın **bülbül-i bî-çârenüñ** / Gonca hemyânın açup gül tâciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [*bülbül-i bî-çârenüñ, -nüñ*]

bülbül-i bî-çâreye: Çaresiz bülbül II çaresiz aşık.

Bundan evlâ zulm olur mı **bülbül-i bî-çâreye** / Hâr-ıla gül ‘iyyâ ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*bülbül-i bî-çâreye, -y, -e*]

bülbül-i cân: Can bülbülü, gönül kuşu.

Hasretiyle **bülbül-i cân** niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çâre bülbül gül kuçar her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*bülbül-i cân,]*

bülbül-i dil: Gönül bülbülü, gönül kuşu.

Her kaçan gün yüzine zülfini dildâr çeker / Âh idüp nâle kılıp **bülbül-i dil** zâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [*bülbül-i dil,]*

(س) Söyler ruhuñuñ medhîn okur **bülbül-i dil** / Yüzüñe karşı olur şâm u seher hoş-güftâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [*bülbül-i dil,]*

İy **bülbül-i dil** eyleme gül gibi gel neşât / Bâd-ı hazânı yâd idüben eyle ihtiyât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1*). [*bülbül-i dil,]*

bülbül-i gül: Gülbahçesinin bülbülü II âşık.

Bu Muhibbî gibi bir **bülbül-i gül** zâr olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [*bülbül-i gül, -e*]

bülbül-i gülzâr: Gül bahçesinin bülbülü.

Bir sencileyin ruhları gül yâr ele girmez / Bir bencileyin **bülbül-i gülzâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [*bülbül-i gülzâr,]*

bülbül-i güyâ: Söyleyen, konuşan, şakiyan bülbül.

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabağ / **Bülbül-i güyâ** olur bu ‘ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*bülbül-i güyâ,]*

Tutaruz sāğarı elde gül-i hamrâ yirine / Şîşeler kulkulını **bülbül-i güyâ** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*bülbül-i güyâ,]*

Bu Muhibbî bâğ-ı hüsnüñ her kaçan medh eylese / İy gül-i ra‘nâ aña kim **bülbül-i güyâ** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*bülbül-i güyâ,]*

bülbül-i nâlânıvuz: İnleyen bülbül. || Aşık.

Zerre gibi gün yüzünüñ zâr u sergerdâniyuz / Şubha dek sen gül-ruhuñ biz **bülbül-i nâlâniyuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*bülbül-i nâlâniyuz, -i, -y, -uz*]

bülbül-i şürîde: *Aşık / çılgın / perişan bülbül.*

Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi ‘ömrüm yârsuz / **Bülbül-i şürîde** n’itsün çün ola gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [*bülbül-i şürîde,*]

bülbül-i şürîdenüñ: *Aşık, çılgın, perişan bülbül; aşık, seven.*

Ruğlaruñsuz bu Muhibbî âh iderse tañ mıdur / **Bülbül-i şürîdenüñ** hâli n’olur gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*bülbül-i şürîdenüñ, -nüñ*]

bülbül-i şürîde-ves: *Zavallı, perişan, aşık bülbül gibi.*

Yârı ağyâr-ıla gördüm san gül oynar hâr-ıla / **Bülbül-i şürîde-ves** bu âh u zârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [*bülbül-i şürîde-ves,*]

bülbül-i şürîdeyem: *Aşık, çılgın, perişan bülbül; aşık, seven.*

Şem’-veş kan aqlaram tâ şubha dek dildârsuz / **Bülbül-i şürîdeyem** kim düşmişem gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [*bülbül-i şürîdeyem, -y, -em*]

bülbül-i üftâdedür: *Düşkün, biçâre, zavallı bülbül // Aşık.*

Dem-be-dem feryâd ider bî-çâre dil dildârsuz / **Bülbül-i üftâdedür** kim zâr olur gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [*bülbül-i üftâdedür, -dür*]

bülbülleyin: *Bülbül gibi.*

Gice **bülbülleyin** âh-ıla figân eyleyüben / Çın seher zârlıg-ıla yine gülzâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*bülbülleyin,*]

Tañ degül **bülbülleyin** küyuñda efgân eylesem / Sen gül-i pür-hârdan cânımda âzâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*bülbülleyin,*]

Giceler tâ seher ol gül gamından / İşüm **bülbülleyin** âh u figândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*bülbülleyin,*]

Şem’-i hüsne dil yana pervâne-ves hâmûş olur / İñleyüp **bülbülleyin** feryâd u âh u vâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [*bülbülleyin,*]

bülbül-şîfat: *Bülbül gibi, bülbül misali.*

İy Muhibbî inleseñ **bülbül-şîfat** küyında ger / Gül gibi gûş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*bülbül-şîfat,*]

Gül yüzüñsüz bu Muhibbî inlese **bülbül-şîfat** / Ne dükenmez gice gündüz âh u zârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*bülbül-şîfat,*]

bülbül-vār: *Bülbül gibi, bülbül misali.*

Bu Muhibbî giceler **bülbül-vār** / İñiler âh u vâyi kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*bülbül-vār,]*

bülend itdi: *Yüceltmek, yükseltmek.*

Bu Muhibbî anuñ için şi'rini itdi bülend / Şimdiki şâ'irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*bülend itdi, -di]*

bülend olmış: *Yüksek olmak, yüce olmak, yükselmek.*

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihâlün eyleyen taze / Anuñçün kıdd-i ref'taruñ ki tıbiden **bülend olmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*bülend olmış, -mış]*

bü'l-heves: *Arzu ve heveslerine tâbi, maymun iştahlı, kararsız, aklına her geleni yapmak isteyen.*

Her vişâlün âhirin bildük hemân hicrân imiş / Pes bu ma'niden neden vaşl istemeñ iy **bü'l-heves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*bü'l-heves,]*

bu'l-heves: *Arzu ve heveslerine tâbi, maymun iştahlı, kararsız, aklına her geleni yapmak isteyen.*

Giceler tâ şubh olunca iñleseñ olmaz 'aceb / Kâr-ı 'ışk âsân mı sanduñ bilmedüñ iy **bu'l-heves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*bu'l-heves,]*

bulın: *Yer almak, mevcut olmak, var olmak.*

Baħra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler **bulınur** çün anuñ deryâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*bulınur, -ur]*

Salın iy serv-i âzâdum saña mânend bir dil-keş / **Bulınmaz** 'arz-ı ħüsn eyle güzellik çünki fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*bulınmaz, -maz]*

Ĥarâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür dirler / **Bulınursa** eger vuşlat aña genc-ĥânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*bulınursa, -ursa]*

Büseñ alsam cân virüp gelmez peşmânlık baña / Terk idem biñ cân **bulınmaz** çün bu bâzâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*bulınmaz, -maz]*

Kim ki nazm ister Muhibbî şi'rini güş eylesün / **Bulınur** gerçi ġazel ammâ bu eş'âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*bulınur, -ur]*

İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy göñül / Ka'r-ı deryâda Muhibbî **bulınur** dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*bulınur, -ur]*

Genc-i vaşl ister-iseñ ara göñül ĥânesini / **Bulınur** anı yıkuk çün Ebû Derdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*bulınur, -ur]*

Bulınur mı 'aceb bir gül anuñ yanında ĥâr olmaz / Ya bülbül var mı 'âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*bulınur, -ur]*

Bulunmaz gül enİs-i h̄ār kılmaz / Ya bülbül var mıdur kim zār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*).
[bulunmaz, -maz]

Yanumdan bir dem eksilmez ğam u derd ü belâ hergiz / **Bulunmaz** derd-i ‘ışk-ıla benüm tek mübtelâ hergiz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [bulunmaz, -maz]

Bu cihānda çün **bulunmaz** iy gönül feryād-res / Raḥm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [bulunmaz, -maz]

Tañ degüldür ger raḳīb olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda kim gül açıla lâ-büd **bulunur** h̄ār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [bulunur, -ur]

Ger **bulina** zerre deñlü dilde dünyâ sevgüsü / İdemezsin sen tarîḳ-i H̄aḳ’da bil hergiz ma’âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [bulina, -a]

Şerār-ı ‘ışkuñı cānâ ‘aceb mi dursa sīnemde / **Bulunur** küller altında kaçan olsa nihān âtes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [bulunur, -ur]

Ölince çekeyin cevri ü cefāñı / **Bulunmaz** çünki ‘âşık ḥurrem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4*).
[bulunmaz, -maz]

Cān u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende **bulunmaz** kim ola bu resme ḥâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [bulunmaz, -maz]

Büse istersek lebüñden aña **bulunmaz** ‘ivaz / Bārī gel eyle Muhibbî cānuñı cānāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [bulunmaz, -maz]

Çünkü vefā vü mihr ü maḥabbet **bulunmadı** / Ādemle sakın eyleme dünyāda ihtilâṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [bulunmadı, -ma, -dı]

büllür: 1. sıf. Çok parlak, şeffaf, duru ve temiz (cam) ve bu camdan yapılmış (nesne), kristal, elmastraş 2. 3. sıf. mec. Çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıklı.

Dehān[ı] mīme zülfi[i] cīme beñzer / Teni **büllüra** yāḥūd sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*).
[büllüra, -a]

bulutdan nem kapar: Buluttan nem kapmak: çok alingan olmak, en küçük şeylerden bile alınmak.

Dūd-ı āhumdan sakınur gül ruḥın her dem niġār / Hey niçe nāzük mizāc olur **bulutdan nem kapar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [bulutdan nem kapar, -ar]

bunca: Bu kadar çok, böylesi.

Bunca istiġnâ ile görmez misin şems-i felek / Pāyuña yüzler sürüp yoluñda ḥāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [bunca,]

Gerçi evvel ‘ışk mir’atı selāmet gösterür / Līk soñra ‘âşika **bunca** melāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [bunca,]

buncılayın: Bunun gibi, böyle.

Bu Muhibbî yazsa ḥüsni āyetin dil levḥine / Okıyan dir **buncılayın** kimseler inşā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [buncılayın,]

bünyād: Esas, temel II yapı, binâ.

Geldi dilde şâh-ı ‘ışk bir hâne bünyād eyledi / Didi günden güne muhkem dura bu **bünyādumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4). [bünyādumuz, -umuz]

İy Muhibbî ‘ışk **bünyādına** bennâ olmuşam / Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki muhkemdür esâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5). [bünyādına, -i, -n, -a]

Hâne-i ‘ışkuñ sorarsañ ger ezel **bünyādını** / Aña gil derd ü elemdür seng-i miñnetdür esâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3). [bünyādını, -i, -n, -ı]

Dağı muhkem ola **bünyād[ı]** ‘ışkuñ / Yagarsa başuña cevr-ile ger daş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5). [bünyād[ı], -[ı]]

bünyād eyledi: Binâ etmek, inşâ etmek, kurmak.

Geldi dilde şâh-ı ‘ışk bir hâne **bünyād eyledi** / Didi günden güne muhkem dura bu bünyādumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4). [bünyād eyledi, -di]

bünyād eylemiş: Binâ etmek, inşâ etmek, kurmak.

Şehr-i ‘ışkuñ resmini urdukda ressam-ı ezel / Kelle-i ‘uşşâkdan sürmü **bünyād eylemiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3). [bünyād eylemiş, -miş]

burc: Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad.

Esed **burcından** ol hürşid-i enver / Cihânı eyledi cümle münevver (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1). [burcından, -i, -n, -dan]

burc: 1. Kale, hisar çıkıntısı kule. 2. Yuvarlak bina. 3. Güneşin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri. 4. Herhangi bir şekil gösterilen ve kendisine özel bir ad verilen hareketsiz yıldızlar kümesi.

Güzellik **burcına** mâhum ‘urüc itdünse zulm itme / Sakın ‘âşıklar âhından zemîn ü âsümân dîtrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4). [burcına, -i, -n, -a]

burc-ı âsümân-şeref: Gökyüzünü şereflendiren burç.

Eyle tülû‘ gün gibi bulsun ziyâ cihân / İy **burc-ı âsümân-şeref** aḫteri yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2). [burc-ı âsümân-şeref,]

burc-ı şerefde: Şeref burcu // Gezegenlerle burçlar arasında vebal (düşüş), şeref (yükselme) ve hubût (güçten düşme) ilişkileri vardır. Her burcun vebali, şerefi ve hubutu vardır. ‘Burc-i şeref’ mutluluk zamanının, baht açıklığının sembolüdür.

Sen mehi **burc-ı şerefde** göreliden nâgehân / Dağı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2). [burc-ı şerefde, -de]

büs u kenârı: Öpme ve kucaklama.

İy Muhibbî olmuşuz ‘âlemde dîdâr ‘âşıkı / Vuşlata meyl eyleyüp **būs u kenârı** n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*būs u kenârı, -ı*]

büse: *Öpme, öpücük.*

Vir cânı **büsesini** anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [*büsesini, -si, -ni*]

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o demde destine hançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*büse,]*

Beni derd-ile öldürdüñ lebüñden **büse** ihsân it / Kadîmî böyledür ‘âdet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*büse,]*

Büseñ alsam cân virüp gelmez peşmânlık baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bazar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*büseñ, -ñ*]

Dün ikrâr eylemişken **büseyi** yâr / ‘Aceb n’oldı bugün inkâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*büseyi, -y, -i*]

Bir sencileyin **büseye** cân u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede bazar kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*büseye, -y, -e*]

Büsem cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânum şimdi turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*büseme, -m, -e*]

Büsem cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânum şimdi turmuş **büseye** inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*büseye, -y, -e*]

Cân u dil almaz mısın bir **büseñe** didüm didi / Cân virem dirsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*büseñe, -ñ, -e*]

Cân naqdı-y-ıla tâlib olup **büse** istedüm / Didüm ki lebüñ öpmege cânâ bahâ nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*büse,]*

Bir **büseye** cân naqdın cânâne kabül itmez / Bir cân nedür virseñ biñ cânâ kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*büseye, -y, -e*]

Cân virüp ger **büse** alduñsa dime virdüm bahâ / Dü cihâni bile virseñ aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*büse,]*

Büseyi ferdâya saldı dün gece cânânumuz / İntizâr-ıla geçüp çıkmadı şubha cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*büseyi, -y, -i*]

Cân naqdine bir **büseye** bazar idelüm gel / Bir dağı benüm gibi harîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*büseye, -y, -e*]

Virmiş iken **büsesin** cân naqdine / N’oldı bilmem döndi ikrâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*büsesin, -si, -n*]

Dün lebinden **büse** ‘ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine kavline inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*büse,]*

İy Muhibbî **büsesine** naqd-i cân-ıla harîd / Olmuşam dürlü bahâya yâr bazar eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [*büsesine, -si, -n, -e*]

Cānum aldı dün gice bir **būse** ikrār eyleyüp / Döndi inkār eyledi itdügi beñzer lāğ-ııış (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1399, Beyit 3). [būse,]

Leblerüñden hastayam bir **būse** didüm didi yār / Söziñi tagıtdı beñzer ölecek sayru-y-ııış (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1412, Beyit 4). [būse,]

Didüm ister **būseñi** al cānumı aña ‘ivāz / Hāşılı yok didi başuñda bu bir sevdā imiş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1448, Beyit 3). [būseñi, -ñ, -i]

Çünki öldürdüñ Muhibbı’yi ser-i küyuñda gel / **Būse** ihsān it tārık-ı ‘ışkda yokdur kışaş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1473, Beyit 5). [būse,]

Naqd-i cān[ı] kim virüp aldı nigāruñ **būsesin** / Eylemedi kimsene dünyāda bunuñ gibi as (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1481, Beyit 3). [būsesin, -si, -n]

Būse istersek lebüñden aña bulunmaz ‘ivāz / Bārī gel eyle Muhibbı cānuñı cānāna ‘arz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1486, Beyit 6). [būse,]

Būseye cān naqdın aldı yār bāzār eyledi / Di Muhibbı ya ne hışm eyler çün olmışdur ‘ivāz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1489, Beyit 5). [būseye, -y, -e]

Yāruñ aldı **būsesin** sanmañ Muhibbı rāyegān / Yolına anuñ dil ü cānı fedā kıldı ‘ivāz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1491, Beyit 5). [būsesin, -si, -n]

Būseñe ger cān virem ‘ayb eyleme / Az olur ihsāna çün ekşer ‘ivāz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1493, Beyit 2). [būseñe, -ñ, -e]

būse idüm: Öpmek.

Hāk-i rāh olup **būse idüm** pāy-ı der idüm / Ol yār-ı cefā-cü bu ‘aceb andan güzer itmez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1290, Beyit 2). [būse idüm, -üm]

būseñ aldum: Öpücük almak, öpmek.

Dil ü cāna meñā‘ bir **būseñ aldum** / Benüm bu assumı bir təcir itmez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1299, Beyit 4). [būseñ aldum, -ñ, -du, -m]

büt-hāne: Put evi, kilise. // Sevgilinin evi.

İy büt-i Çın rence virme nālemi gūş eyleyüp / İşiğüñ **büt-hānedür** efgānumı kıldum ceres (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1374, Beyit 4). [büt-hānedür, -dür]

büt-i çin: Çin putu, Çin güzeli.

İy **büt-i Çin** rence virme nālemi gūş eyleyüp / İşiğüñ büt-hānedür efgānumı kıldum ceres (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1374, Beyit 4). [büt-i çin,]

büt-i dil-h‘āh: Gönlün arzu ettiği put, güzel II Sevgili.

Derdā ki bu şeb dogmadı ol māh görünmez / Cān oldu revān ol **büt-i dil-h‘āh** görünmez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1228, Beyit 1). [büt-i dil-h‘āh,]

büt-i 'ışka: Aşk putu.

Tabībā teřneyem gāyet lebūnden dil çū āb ister / **Büt-i 'ıřka** giriftāram ser-ā-ser üstūh'ān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 3*). [büt-i 'ıřka, -a]

bütün: Hep, tamamen.

Cāme-i 'ıřkī **bütün** dünyāya virse iy gönül / Yoşsa dünyā ĥil'atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 3*). [bütün,]

bütün ide: Bütün yapmak, bütün hale getirmek, kırık halini giderip toplamak.

Bu Muhibbī'ye niçe bir atasın seng-i cefā / Kim **bütün ide** uşandı bu dil-i āb-gīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 5*). [bütün ide, -e]

bütün olmaz: Bütün olmak, kırık olmadan tek parça haline gelmek.

Dil şışesi bir daşı Muhibbī **bütün olmaz** / Meh-rūlar anı seng-i cefā-y-ıla sımışlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 5*). [bütün olmaz, -maz]

Gel şikest itme cefā sengiyle cānā gönümüz / Bir daşı olmaz bütün ger sınsa bu āb-gīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 4*). [bütün olmaz, -maz]

büy: Koku.

řāne ile her kaçan kim zūlf-i müřgīn tagılır / **Büy-ıla** 'ālem tolar san nāfe-i Çīn tagılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 1*). [büy-ıla, --ıla]

Oldı hem dehrūn dimāğı çün mu'ařtar **büy-ıla** / Gülřen içre güllerūn medħin okur turmaz hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 2*). [büy-ıla, --ıla]

Gülřen-i ĥüsnūne ugrarsa řabā sanma güzāf / Sünbülūnden řanemā almag-ıçun **büyā** gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 2*). [büyā, -ā]

Eyledi dehrūn dimāğını mu'ařtar **büy-ıla** / Kim meger bād-ı řabā zūlfindeki bađın çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 4*). [büy-ıla, --ıla]

Zūlfīnūn **büyın** getürdüñ ĥoř-dimāğ itdüñ bizi / Müstedām ol iy řabā 'ālem turınca turma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 4*). [büyın, -ı, -n]

Zūlfini depretdüğünce dökülür müřg-i 'abır / Ol sebebdendür řabānuñ **büyı** müřg-āmız imiř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1426, Beyit 4*). [büyü, -ı]

büy-ı vařluñdan: Vuslat, kavuşma kokusu.

Büy-ı vařluñdan neden men' eyledüñ cān bülbulin / Muğtenimken ĥ'ān-ı vařluñdan senüñ her ĥār u ĥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 3*). [büy-ı vařluñdan, -uñ, -dan]

büy-ı vefā: Vefa kokusu.

Berre düşmiş sanmañuz Mecnûn bir dîvânedür / Gördi yok **büy-ı vefâ** insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*büy-ı vefâ,]*

büy-ı zülfüñi: Saç kokusu.

Büy-ı zülfüñi getürdüñ taze cân buldum yine / Müstedâm ol iy şabâ dünyâ içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [*büy-ı zülfüñi, -üñ, -i]*

buyur: Emretmek, söylemek.

Küyına varsa Muhibbî **buyurur** derbânına / Bu gedâyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*buyurur, -ur]*

buyur: (Saygılı ifâdede) “Etmek, eylemek, yapmak” anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.

İy tabîb-i cân **buyur** la’-i lebûñden bir cevâb / Hâstayuz hicrân şebinde derde tîmâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*buyur,]*

Leblerüñden bu Muhibbî’ye **buyur** şâfi cevâb / İy tabîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*buyur,]*

C

cā kılup: Mekan tutmak, yer edinmek.

‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre **cā kılup** / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhī Cemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [*cā kılup, -up*]

cā kılur: Mekan tutmak, yer edinmek.

İy Muhibbî her tarafdan üşüben murğ-ı belâ / Konmaga Mecnûnlayın başumda yir yir **cā kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [*cā kılur, -ur*]

cā olacak: Yer olmak.

Didüm dil-i dîvâneye âhîr olacak cā / Zencîr-i ser-i zülfi ile çāh-ı zeķandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*cā olacak, -acak*]

cādū: Büyücü, cadı II sevgilinin gözü.

Sihr-ile **cādū** gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsünin hıfz için gūyā bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*cādū,]*

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi / Gözleri Hārût-ıla Mārût’dan **cādū-y-ımsı** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*cādū-y-ımsı, -y, -ı, -msı*]

Sihr-ile **cādū** gözün iy dil-firib / ‘Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [*cādū,]*

cām: Cam veya topraktan yapılmış bardak, içki kadehi II şarap.

‘İşk **cāmından** Muhibbî kime olmuşdur naşîb / Bulmaz ol huşyârlık tâ haşre dek sekrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*cāmından, -ı, -n, -dan*]

Döstüm zülfün şebinde ruhlaruñ mehtâbdur / Sun lebün **cāmın** baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*cāmın, -ı, -n*]

Sun Muhibbî’ye leblerün **cāmın** / Çünki bu derdine o dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*cāmın, -ı, -n*]

Getür iy muğbeçe **cāmı** muğâna / Ki ender deyr ne-tevân bûd mestür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [*cāmı, -ı*]

Bu Muhibbî çün ezel içdi maḥabbet **cāmını** / Görinür şimdi anuñçun gāh mest ü geh ḥumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [*cāmını, -ı, -nı*]

Cānuma hâtif seḥergehden buni ilhâm ider / İy ḥumâr-âlûd ancak saña dermân **cām** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*cām,]*

Kim ezel bezminde nüş itdi maḥabbet **cāmını** / ‘İşk-ı mestî görine maḥşerde de ayık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*cāmını, -ı, -nı*]

Çün ezelden ‘işk **cāmın** içmişemdür döstler / Gice gündüz anuñ için cān u dil ḥayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*cāmın, -ı, -n*]

Meyi tut hürmet ile **cāmı** gözle / Ferīdūn hāke [bir] hūb hıyemdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*cāmu, -ı*]

Rūz-ı ezelde içdi bu dil ‘ışk **cāmını** / Dağı başumda görinen anuñ hūmārındur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*cāmını, -ı, -nı*]

La’lūñ var-iken gayrı baña **cām** gerekmez / Örtme yüzüñi zūlfūñ-ile şām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 1*). [*cām,]*

‘İşk **cāmını** Muhibbī çün ezal nūş eyledi / Dağı ol demden berü sermest ü sekrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*cāmını, -ı, -nı*]

Hūn-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür **cāmumuz** / Gün yüzüñ göster nigārā rüşen olsun şāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*cāmumuz, -umuz*]

‘Aşıkuz ‘ālemde ammā virmedük bir hūba dil / Okusun bilsün Muhibbī içe-dursun **cāmumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*cāmumuz, -umuz*]

Sensüzün ger **cām** nūş itsem baña hep nīşdür / Sīne taıblmı döğüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*cām,]*

Maħabbet **cāmını** itdüm ezal nūş / Yürürem tā ebed sermest ü medhūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 1*). [*cāmını, -ı, -nı*]

Ezelden ‘ışk **cāmın** eyledüm nūş / Katı mest itdi bende kalmadı hūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 1*). [*cāmın, -ı, -n*]

Kim **cām** içerse Cem ya İskender olur hemān / Hūm-hāne güşesi ne ulu bārgāh-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*cām,]*

cāme: *Libas, elbise, giyecek şey.*

Ġarq-ı hūn olsa Muhibbī tañ mı çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar dildarı gülgün **cāmeler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*cāmeler, -ler*]

Serv beñzetdi yine cāmesini **cāmesine** / İtdi güşende libāsın meger ol yār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*cāmesine, -si, -ne*]

Serv beñzetdi yine **cāmesini** cāmesine / İtdi güşende libāsın meger ol yār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*cāmesini, -si, -ni*]

cāme-i ‘ārum: *Utanma, hicab elbisesi.*

Dāmenüme dolaşan çünkim melāmet hārıdur / Āhır ol çāk itmeyince **cāme-i ‘ārum** komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*cāme-i ‘ārum, -um*]

cāme-i cān: *Can elbisesi.*

Ol ki dest-i himmet-ile **cāme-i cān** çāk ide / Zer libās u atlas u dībā-yı sultān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*cāme-i cān,]*

cāme-i ‘ıskı: *Aşk elbisesi.*

Cāme-i 'ışkı bütün dünyāya virse iy gönül / Yoħsa dünyā ħil'atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*cāme-i 'ışkı, -ı*]

cām-ı cāmī: *Cāmī'nin kadehi. II İnan'ın 15. asırda yetişmiş büyük mutasavvıf, mütefekkir, ve ālim şairi.*

Bu Muhibbī mest olup açdı ma'ānī dürcini / Bāde-i Ĥāfiř meger ya **cām-ı Cāmī** itdi nüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*cām-ı cāmī,]*

cām-ı erġuvānı: *Erguvan renkli şarap II kırmızı şarap.*

Eger olmasa **cām-ı erġuvānı** / Bu meclis cānsuz bir kurı tendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 4*). [*cām-ı erġuvānı,]*

cām-ı 'ışkı: *Aşk kadehi, aşk şarabı.*

Cām-ı 'ışkı nüş kılduk mest-i lā-ya'kıllez / Kendümüzden geçmişüz tā ĥaře dek kanzillerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 1*). [*cām-ı 'ışkı, -ı*]

cām-ı 'ışkı: *Aşk kadehi, aşk şarabı.*

Cām-ı 'ışkı bu Muhibbī içeli rüz-ı ezel / Çāk ider sīne giribānını kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*cām-ı 'ışkı, -ı*]

cām-ı la'lin: *Lal taşı gibi kırmızı kadeh II kırmızı dudak.*

Cām-ı la'lin isteme gel eyle çeşminden ĥazer / Kim ki bed-meste uyarı lā-büd anda kan olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*cām-ı la'lin, -i, -n*]

cām-ı la'lin: *Lal taşı gibi kırmızı kadeh II kırmızı dudak.*

Cām-ı la'lin nüş ider bāġ içre her dem lāleler / Nergis-i řehlā elinde sāġar-ı zerrīn tutar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*cām-ı la'lin, -i, -n*]

cām-ı la'line: *Lal taşı gibi kırmızı kadeh II kırmızı dudak.*

Cām-ı la'line irem diyü ider cüş u ĥurüş / Dāyimā meyĥānede kendin mey-i řahbā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*cām-ı la'line, -i, -ne*]

cām-ı la'lüñle: *Lal taşı gibi kırmızı kadeh II kırmızı dudak.*

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebīnüm sākī / **Cām-ı la'lüñle** meger ĥall ola bu müşkilümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*cām-ı la'lüñle, -üñ, -le*]

cām-ı lebüñ: *Dudak kadehi II şarap renkli dudak.*

'Aklum aldı sākīyā **cām-ı lebüñ** / Kıl kerem vir baña bir sāġar 'ivaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1493, Beyit 3*). [*cām-ı lebüñ, -üñ*]

cām-ı lebüünden: *Dudak kadehi II şarap renkli dudak.*

Ḥaste-dilven dōstum **cām-ı lebüünden** cür'a sun / Sākī-i devrān elinden dolmadan peymānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*cām-ı lebüünden, -üñ, -den*]

cām-ı maḥabbet: *Muhabbet kadehi, aşk şarabı.*

La'l-i nābı yādına güp güp düşüp mey-ḥāneye / Biz ḥarābātī olup **cām-ı maḥabbet** ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*cām-ı maḥabbet,*]

cām-ı maḥabbet: *Muhabbet kadehi, aşk şarabı.*

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tā ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*cām-ı maḥabbet,*]

cām-ı maḥabbet: *Muhabbet kadehi, aşk şarabı.*

Bir bencileyin var mı içer **cām-ı maḥabbet** / Bir sencileyin gözleri ḥummār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*cām-ı maḥabbet,*]

cām-ı maḥabbet: *Muhabbet kadehi, aşk şarabı.*

Çün ezel **cām-ı maḥabbet** cur'asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muḥibbī mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*cām-ı maḥabbet,*]

cām-ı mey-i hamrā: *Kırmızı renkli şarabın kadehi.*

Leşker-i ḡam āh kim dil kişverin yagma ider / Ancak anuñ def'ini **cām-ı mey-i ḥamrā** ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*cām-ı mey-i ḥamrā,*]

cām-ı mey-ile: *Şarap kadehi.*

İrdi bir ḥālete dil içdi lebi cür'asını / Ya'nī **cām-ı mey-ile** sākī bu ḥālet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*cām-ı mey-ile, --ile*]

cām-ı muşaffādan: *Arıtılmış berrak şarap II saf, arıtılmış şarap kadehi, süzölmüş kadeh II içinde ölümsüzlük suyu olan kadeh.*

Gülşen-i ḥüsnuñ gören firdevs-i a'lādan geçer / Cür'a-i la'lüñ içen **cām-ı muşaffādan** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 1*). [*cām-ı muşaffādan, -dan*]

cām-ı muşaffāyı: *Arıtılmış berrak şarap II saf, arıtılmış şarap kadehi, süzölmüş kadeh II içinde ölümsüzlük suyu olan kadeh.*

Muḥribā nāle ile meclise gel nāyı getir / Sākīyā sun berü ol **cām-ı muşaffāyı** getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*cām-ı muşaffāyı, -yı*]

cām-ı safā: *Neşe ve zevk şarabı.*

Sākiyā **cām-ı şafā** sun tā vire ƙalbe cilā / Ğam buĥārı yoksa dil āyīnesini jeng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 2*). [*cām-ı şafā,*]

Ruĥları devrinde varma iy Muhibbī gülşene / La‘l-i nābı var-iken **cām-ı şafā** ƙılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*cām-ı şafā,*]

cām-ı şarāb: Şarap kadehi.

Gāh olur meyĥānelerde içerüz **cām-ı şarāb** / Ĥānkāh-ı ‘ışk içinde gāh olur Edhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 4*). [*cām-ı şarāb,*]

cām-ı şarāba: Şarap kadehi.

Eşk-i çeşmümüz yiter **cām-ı şarāba** bakmazuz / Dil ġidāsı var-iken sīĥ-i kebāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 1*). [*cām-ı şarāba, -a*]

cām-ı şarābı: Şarap kadehi II sevgilinin dudağı.

Añmazuz ĥāl ü ĥaṭuñ dāyim lebūñ zıkr eylerüz / İçerüz **cām-ı şarābı** biz ġubārı n’eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*cām-ı şarābı, -ı*]

cām-ı zer: Altın kadeh.

Bezm-i ġamda ehl-i ĥāle **cām-ı zer** ĥācet degül / İçmege ĥūn-ı dili bu dīde-i bīnā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 3*). [*cām-ı zer,*]

cāmi‘-i ĥüsn: Güzellik camisi.

Cāmi‘-i ĥüsn içre yanar ruĥları ƙandıldür / Kaşlarınıñ tākına miĥrāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*cāmi‘-i ĥüsn,*]

cāmi‘-i ĥüsn: Güzellik camisi.

Gelmeyüp nuṭƙa mü‘ezzin bil ki ƙāmetden kalur / **Cāmi‘-i ĥüsn** içre çün ol serv ƙāmet gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*cāmi‘-i ĥüsn,*]

cāmi‘-i ĥüsn: Güzellik camisi.

Görelı ol serv-ƙaddı **cāmi‘-i ĥüsn** içre āĥ / Ƙāmet ide diyü nāġāĥ biz iƙāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*cāmi‘-i ĥüsn,*]

cāmi‘-i ĥüsninde: Güzellik camisi.

Cāmi‘-i ĥüsninde yāruñ tāk-ı ebrūsın ġören / Secdeden kaldurmayup başın anı miĥrāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*cāmi‘-i ĥüsninde, -i, -n, -de*]

cammās: Cemmās: çapkın zampara.

‘Akl u şabrum bir ugurdan aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emān bir lahza ol **cammāş** göz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 2). [cammāş,]

cān: Can, ruh, gönül II hayat kaynağı II sevgili.

Bu Muhibbī gibi var mı didüm iy **cān** bülbülün / ‘İşve vü nāz-ıla güldi gönca-veş didi hezār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 6). [cān,]

Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / Çünkü **cānumsin** gelür mi cānsuzdan bir nefes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2). [cānumsin, -um, -sın]

cān: Can, ruh, gönül.

Bu ‘ālemde kimüñ cānānı yokdur / Muqarrer kurı tende **cānı** yokdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 1). [cānı, -ı]

Gāh gözde gāh dilde kurdı cānān hāyimesin / Yürüsün menzil-be-menzil **cān** aña menzil-durur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 2). [cān,]

Çurbān ideyim **cānumı** cānāne içündür / Ya bisledüğüm **cānumı** cānā ne içündür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 1). [cānumı, -um, -ı]

Cānı gibi eylesün pinhān Muhibbī ‘ışkını / Sīne şandükında saklar her kimüñ kālāsı var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 5). [cānı, -ı]

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülf-i ‘anber-feşān ditrer / Gidüp ‘aqlum gelür hayret bu cismüm içre **cān** ditrer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 1). [cān,]

Ger fedā cānān yolında **cān** olursa çok midur / Başa devletdür katı imkān olursa çok midur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 1). [cān,]

Ğam degüldür gözleri bīmār iderse gönülümü / Leblerinden bir cevāb alsam bu **cānum** em kapar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 2). [cānum, -um]

İrişüp cānān vişāline bulur maṭlūbını / Ten libāsından şu **cān** kim soyınup ‘üryān olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 4). [cān,]

Virdi dil mülkin hārāba şimdi kaçdı **cānadur** / Çeşm-i kâfir eylemiş müjgānların şemşirler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 2). [cānadur, -adur]

Diriğ eyler dimişler **cānı** senden / Muhibbī’ye hābībüm iftirādur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 6). [cānı, -ı]

Cānāne kaçan gānzelerin mest-i ḥāb ider / Her bir nazarda **cānuma** yüz biñ ‘itāb ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 1). [cānuma, -uma]

Zülfini biñ **cān-ıla** isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tārı iy dil niçe yüz biñ cānadur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4). [cān-ıla, --ıla]

Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tārı iy dil niçe yüz biñ **cānadur** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4). [cānadur, -adur]

Muhibbī kaşı yayından irişse sīneme tīri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile **cān** ditrer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 5). [cān,]

- ‘İşkî **cānum** gibi saklarken olur halka ‘ayān / Āh bu gammāzlık sır[1] cümle şi‘irümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*cānum, -un*]
- Ol ki bî-mişl ü cismi çün **cāndur** / Rāstī ‘ışk ehline ol **cāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*cāndur, -dur*]
- Ol ki bî-mişl ü cismi çün **cāndur** / Rāstī ‘ışk ehline ol **cāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*cāndur, -dur*]
- Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi var bu hadīsi **cāna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*cāna, -a*]
- Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası pāredür / Gamla gönül bî-çāredür cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*cān,]*
- Aldı dil kāni‘ degül **cānum** diler ol māh-rū / Dil anuñ **cānum** dañı tek istesün kurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*cānum, -un*]
- Aldı dil kāni‘ degül **cānum** diler ol māh-rū / Dil anuñ **cānum** dañı tek istesün kurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*cānum, -un*]
- Cānuma hātif sehergehden buni ilhām ider / İy humār-ālūd ancak saña dermān cām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*cānuma, -uma*]
- Depredürse zülfinüñ her bir kılın **cānlar** kopar / Her taraftan niçe yirden āh u efgānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*cānlar, -lar*]
- Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / Sen gül-i pür-hārdan **cānumda** āzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*cānumda, -um, -da*]
- Cān-ıla gönülüm ‘ışkuñ elinde girevedür / Zülfüñ hevāsı çünki ezel başa sevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*cān-ıla, --ıla*]
- Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbî rind / **Cānı** şarābhānede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*cānı, -ı*]
- Deşt-i belādadur beni senden gören cüdā / **Cānından** ayırudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*cānından, -ı, -n, -dan*]
- Ko daksun rişteyi **cāna** Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ānī bahırına talup çıkarduñ dür gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*cāna, -a*]
- Muhibbî’den diriğ itme nigārā tır-i müjgānuñ / Anuñla eglenür **cānum** anuñla sīne rāhatdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*cānum, -um*]
- Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceys-i gama / Ger murāduñ **cān** ise gamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*cān,]*
- Şāh-ı gam gelse gönül şehrine **cān** karşı çıkar / Gözlerüm pişkeş için dirhem ü dīnār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*cān,]*
- Cān hastasına itmeye hergiz hākīm ‘ilāc / La‘linden özge derdine sanmañ devā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*cān,]*
- Yarama merhem-durur çün zañm-ı dōst / **Cānuma** tır-i kazāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*). [*cānuma, -um, -a*]

- Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā yiter / Her ne gelürse **cānuma** senden şafā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*cānuma, -um, -a*]
- Cānum n'ola virsem saña iy rūḥ-ı revānum / Gür-ı gāmda baña hemān **cānuma** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*cānuma, -um, -a*]
- Leblerinden alıcak şāf cevāb **cān** sevinür / Anuñ içün ki bu dil derdine dermān añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*cān,]*
- Sakla Muhibbî sinede tîrini **cān** gibi / Çünki saña ol kaşı ya yādigārındur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*cān,]*
- Eyledüm 'ışk āteşine dōstlar **cānum** sipend / Āteşe düşen kişünñ āḥiri pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [*cānum, -um*]
- (ج) **Cān** gülşeninüñ berg-i gül-i aḥmerisin / Ne revādür ki şehā dāmenüñe tokına hār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [*cān,]*
- Olurdı yāri kuçmak pîrehensüz / Eger **cān** tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*cān,]*
- Şehā oldı Muhib derdüñle münis / Ola mı kim ola bir **cān** bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*cān,]*
- Kuçabilsem nigāri pîrehensüz / Dir-idüm **cān** 'ayān görindi tensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*cān,]*
- Gerekdür 'ışk cānum gibi gizlü / Çü **cān** kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*cān,]*
- Gerekdür 'ışk **cānum** gibi gizlü / Çü cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*cānum, -um*]
- Şād olurдум küyına varsam anuñ biñ **cān-ıla** / Men' ider şād olduğum āh ol sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*cān-ıla, --ıla*]
- Ka'be'dür küyına varduk bizi bismil eylesün / **Cānı** tuḥfe eyledük itsün kabül kurbānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*cānı, -ı*]
- Bir büseye **cān** naqdin cānāne kabül itmez / Bir **cān** nedür virseñ biñ cāna kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*cān,]*
- Bir büseye cān naqdin cānāne kabül itmez / Bir cān nedür virseñ biñ **cāna** kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*cāna, -a*]
- Ger öldürseñ beni **cān** bīm kılmaz / Olur mı dil ki **cān** teslīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1*). [*cān,]*
- Gül yüzüñsüz 'āleme kılmaz nazar **cān** bülbüli / Gülşen ü bāg-ı irem külḥen görünür yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [*cān,]*
- Her kaçan el ursa çevgān-ı ser-i zülfine yār / **Cān-ıla** serden tolısardur bizüm meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*cān-ıla, --ıla*]
- Büseyi ferdāya saldı dün gice cānānumuz / İntizār-ıla geçüp çıkmadı şubḥa **cānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*cānumuz, -umuz*]
- Dil ṭabībidür meded derdüme dermān eylesün / Kaldı **cāndan** bir ramaḥ aḥvālümü yāra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*cāndan, -dan*]

Yolına **cān** virdüğümü gerçi cānān istemez / ‘Āşıkun fahırudur ol sanmañ anı **cān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*cān,]*

Ol ki ‘āşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefā / **Cāna** biñ zaħm irse de feryād [u] āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [*cāna, -a]*

Meclisi kıldı müşerref dün gice cānānumuz / Mürde idük buldılar taze hayātı **cānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*cānumuz, -umuz]*

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sīnede **cānı** gibi / Öldürelér rāzını izhār idüp aslā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*cānı, -ı]*

Gül yüzüñden dūr olalı ĥastadur **cān** bülbülü / Gülşen-i ġamda bugün kalmış-durur tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*cān,]*

Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / Yok olsa **cān** baka hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*cān,]*

Gül yüzün şevkin dimezdüm **cāna** daħı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi āh bu dil-i zārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*cāna, -a]*

Cevr okı **cāna** irüp itdi Muhibbî’yi helāk / Daħı bu ĥasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*cāna, -a]*

Sakla ‘ışkuñ sırrını sīneñde **cānuñdan** ‘azîz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*cānuñdan, -uñ, -dan]*

Ṭākatı kalmadı kim sensüz Muhibbî söz diye / **Cāndan** ayrılса beden lā-büd kalur güftārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*cāndan, -dan]*

Gönül bir dem karar itmez eyā rūh-ı revān sensüz / Fiġān u nāle vü zār ile tenüm içre **cān** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*cān,]*

Eger ber-dār iderseñ zülfe āħir / Olur **cān** gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [*cān,]*

Şerħa şerħa sīnede **cān** bir nefes itmez karar / Murġ ārām eylemez pervāz ider sına kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*cān,]*

Büy-ı vaşluñdan neden men’ eyledüñ **cān** bülbülün / Muġtenimken ĥ’ān-ı vaşluñdan senüñ her ĥār u ĥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*cān,]*

Her ne tîr atduñsa cānā sīnede cem’ itdi dil / Eyledi **cān** bülbüline dōstum āhen kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*cān,]*

Murġ-ı tîrūñ sīne-i rîşūmi çün kıldı kafes / Oldı bu **cāna** bedel kalmadı bir ġayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*cāna, -a]*

Yandı **cānum** ‘ışk-ıla ger āh idem ma’zūr ola / Dūd olur ol yirde zāhir düşicek āteş-i baħs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [*cānum, -um]*

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm āġ-ıñmış / Yakdı **cān** pervānesin çeşmi meger çerāġ-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [*cān,]*

Tekye-i ‘ışka gönül kändil **cānumdur** fitil / Anı rüšen eyleyen bagrumda olan yağ-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*cānumdur, -um, -dur]*

Fikr eyleme iy dil yüri vuşlat ele girmez / **Cān** gibi nihāndur kim ider anı derāġuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*cān,]*

Cân u dil yagmaya virdi âh kim bir muğbeçe / Ol sebebden **cânda** şabr u kalmadı gönümde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*cânda, -da*]

Eger **cân** ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*cân,]*

Gönlümi sevdâya viren zülf-i ‘anber-bîz imiş / **Cânumı** kırbân iden ol gamze-i hün-rîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [*cânumı, -um, -ı*]

Gönlül zülfün görüp dîvâne olmuş / Yüzün şem‘ine **cân** pervâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1*). [*cân,]*

Sen Süleymân-ı zamâna tuhfe idüp **cânumı** / Eyleyüp pây-ı cerâd getürdüm anı mür-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3*). [*cânumı, -um, -ı*]

Eyledüm ‘ışkuñ şarâbindan ezel bir cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur **cânda** şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*cânda, -da*]

Didüm ister büseñi al **cânumı** aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi başuñda bu bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*cânumı, -um, -ı*]

Hicr içinde ölmedüm ne katı **cânum** var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*cânum, -um*]

Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çâk eylegil / Ğamzelerden göresin âzürde **cânum** var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*cânum, -um*]

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan halâş / Cânı hicrândan halâş it ya beni **cândan** halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*cândan, -dan*]

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan halâş / **Cânı** hicrândan halâş it ya beni cândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*cânı, -ı*]

Âh kim olmadı bu **cân** nâr-ı hicrândan halâş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cânândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*cân,]*

İy Muhibbî her kaçan varsañ harîm-i küyına / Ola kim ide kabûl it **cânuñı** kırbâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*cânuñı, -uñ, -ı*]

Büse istersek lebûnden aña bulunmaz ‘ivâz / Bârî gel eyle Muhibbî **cânuñı** cânâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*cânuñı, -uñ, -ı*]

Ğamzesin gönderdi dilber cân giderse gam degül / Tek baña **cânum** yirine tîrini virsün ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*cânum, -um*]

cân ağıza gelür geçer: *Can ağıza gelip geçer II Canı ağzına gelmek: 1. Çok heyecanlanmak 2. Ölecekmiş gibi korkuya kapılmak.*

Biñ şive ile nâz-ıla cânân gelür geçer / Gördükçe anı ağıza bu cân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*cân ağıza gelür geçer,]*

cân aluram: *Öldürmek II gönlü esir etmek.*

Büsem **cân aluram** dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*cân aluram, -ur, -am*]

cān atar: Şiddetle arzu etmek, çok istemek.

Bezm-i gamda **cān atar** şem'-i ruḥ-ı cānāneye / Sanasın miḥnet şebinde bu gönül pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [*cān atar, -ar*]

cān çeşmine: Can gözü: İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklık, basîret.

Velî **cān çeşmine** her dem 'ayāndur / Cemālî zāhir egerçi nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*cān çeşmine, -n, -e*]

cān çeşmine: Can gözü: İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklık, basîret.

Velî **cān çeşmine** her dem 'ayāndur / Cemālî zāhir egerçi nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*cān çeşmine, -n, -e*]

cān gider: Ruhu bedenden çıkmak, ölmek.

Tutuşdı âteş-i hicare yanar bu cān-ı men sensüz / Muḳarrer **cān gider** benden kalur bu kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*cān gider, -er*]

Hem-rāh olam ten didi cānum gider olsa / Cān şöyle gider ḫafice ki hergiz ḫaber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*cān gider, -er*]

cān giderse: Ruhu bedenden çıkmak, ölmek.

Ġamzesin gönderdi dilber **cān giderse** ğam degül / Tek baña cānum yirine tîrini virsün 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*cān giderse, -er, -se*]

cān gitdi: Ruhu bedenden çıkmak, ölmek.

Bir gözi āhū bu gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*cān gitdi, -di*]

cān gözi: İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklık, basîret.

Ten göziyle görmez-isem n'ola iy dilber seni / **Cān gözi** dāyim cemālūne senüñ bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*cān gözi,]*

cān gözi: İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklık, basîret.

Ne ğam cānā eger zāhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu **cān gözi** uyur sanma seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*cān gözi,]*

cān gözi: İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklık, basîret.

Ten göziyle görmez-isem n'ola iy dilber seni / **Cān gözi** dāyim cemālūne senüñ bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*cān gözi,]*

cân gözin: İnsanda gözle görünmeyi gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.

Cân gözin aç bir nazar ol zülf-i ‘anber-şâyı gör / Her kılında baglu yüz biñ ‘âşık-ı şeydâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1). [cân gözin, -n]

cân göziyle: İnsanda gözle görünmeyi gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.

Bir nazar kıl cân göziyle gör bu lu‘bet-bâz-ı çarh / Bir nefesde saña biñ dürlü ‘âlâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2). [cân göziyle, -y, -le]

cân göziyle: İnsanda gözle görünmeyi gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.

İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl nazar / İnleyüp Ferhâd içün döker gözinden kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5). [cân göziyle, -y, -le]

cân göziyle bak: Can (gönül) gözüyle bakmak II İrfan ve hikmet nazarıyla bakıp hakikati görmek.

İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes / Her varak güyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5). [cân göziyle bak,]

cân göziyle baksam: Can (gönül) gözüyle bakmak II İrfan ve hikmet nazarıyla bakıp hakikati görmek.

Ten göziyle görmez isem gam degül cânân yüzün / Cân göziyle kanda baksam görinen cânânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2). [cân göziyle baksam, -sa, -m-y, -le]

cân göziyle görür: Can (gönül) gözüyle görmek II İrfan ve hikmet nazarıyla bakıp hakikati görmek.

Gam degüldür görmez-ise zâhiren cânân yüzün / Cân göziyle çün Muhibbî döst didârın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5). [cân göziyle görür, -ür]

cân ile: Yürekten isteyerek, büyük istekle.

Cân ile seni sevmek eger ola günâhum / ‘Âlemde Muhibbî gibi güneşkâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7). [cân ile,]

cân kurbân iderse: Bir amaç uğruna canından feragat etmek.

Kaşı yasına cân iderse kurbân / Muhibbî’nüñ muqarrer devleti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10). [cân kurbân iderse, -er, -se]

cân kurbân itmeye: Canını feda etmek. Bir şey veya kimse uğruna canından vazgeçmek.

Şafâ vü Merve hakkıyçün şu kim küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye kurbân degül ‘âşık hilâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1). [cân kurbân itmeye, -me, -y, -e-meye]

cân lebüme gelmiş-iken: Canı dudağına (ağızına) gelmek: çok tehlikeli bir durum karşısında, ölecekmiş gibi bir korku geçirmek II ölecekmiş gibi olmak, ölmek üzere olmak.

Hicr ara hasret-ile **cān lebüme gelmiş-iken** / Kimsene yok diye bu hālümü dildāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*cān lebüme gelmiş-iken, -miş, -iken-üm, -e*]

cān nakdi: *Can sermayesi.*

Cān nakdi ile geldi kapuña yine gönül / Viridi metā vuşlatuñi iştirā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*cān nakdi,]*

cān nakdin: *Can sermayesi.*

Bir büseye **cān nakdin** cānāne kabül itmez / Bir cān nedür virseñ biñ cāna kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*cān nakdin, -n*]

Büseye **cān nakdin** aldı yār bāzār eyledi / Di Muhibbî ya ne hışm eyler cün olmışdur ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*cān nakdin, -n*]

cān nakdine: *Can sermayesi.*

Cān nakdine bir büseye bāzār idelüm gel / Bir dañı benüm gibi harīdār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*cān nakdine, -n, -e*]

Virmiş iken büsesin **cān nakdine** / N’oldı bilmem döndi ikrār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*cān nakdine, -n, -e*]

cān nakdini: *Can sermayesi.*

Sım-i eşk-ile harīdār-ı metā’-ı vaşl olan / Virür ol **cān nakdini** añır bu dünyādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*cān nakdini, -ni*]

Viren bāzār-ı ‘ışk içre alan **cān nakdini** derdi / Haķīkatde odur ‘aşıq dimeñ bāzārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*cān nakdini, -n, -i*]

cān nakdı-y-ıla: *Can sermayesi.*

Cān nakdı-y-ıla tālīb olup büse istedüm / Didüm ki lebüñ öpmege cānā bahā nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*cān nakdı-y-ıla, --y-, -ıla*]

cān nisār itdi: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

İtdi pāyuña Muhibbî cān nişār / İtmege kādır degül bihter ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*cān nişār itdi, -di*]

cān nisār itsem: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

Cān nişār itsem ‘aceb mi sākīnūñ ayagına / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*cān nişār itsem, -se, -m*]

cān revān oldı: *Can akmak II Canın (en değerli unsurların) kıymetli bir şey ya da kişi uğruna feda edilmesi.*

Derdā ki bu ŧeb dogmadı ol māh görünmez / Cān oldu revān ol büt-i dil-ḥāh görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 1*). [*cān revān oldu, -dı*]

cān riŧtesi: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağlı olduğu ip II can damarı, ŧah damar.*

Bu Muhibbī diŧleri vaŧfin kaçıan medḥ eylese / İŧiden **cān riŧtesi** üzere sanur dürler dizer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 5*). [*cān riŧtesi, -si*]

cān tabibi: *Can, gönül doktoru; Sevgili.*

Didüm dil derdine iy **cān ḫabibi** / Leb-i la‘lünden özge emsem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 3*). [*cān ḫabibi,]*

cān terk ider: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

Her kiŧi **cān terk ider** sanma leb-i ŧirīn-içün / Anı kim Ferhād ider ‘ıŧık içre pervīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 3*). [*cān terk ider, -er*]

cān terk itmedi: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

İy Muhibbī kim ki ‘ıŧık yolında **cān terk itmedi** / Hāŧıl-ı ‘ömrine virilen hevādūr çün ğarāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*cān terk itmedi, -me, -di*]

cān terkin ur: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

Muhibbī ‘ıŧık-ıla **cān terkin ur** kim / Olasın cümle ‘uŧŧāk içre mümtāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 5*). [*cān terkin ur,]*

cān terkinde kılām: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

Derd-i ‘ıŧkuñ sīneye ŧol deñlü te‘ŧir eyledi / **Cān terkinde kılām** gitmeye benden bu marāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 4*). [*cān terkinde kılām, -a, -m*]

cān terkinin urasın: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

Rāh-ı ‘ıŧık içre dilā ger urasın cān terkinin / Olasın küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uŧŧāka baŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1444, Beyit 4*). [*cān terkinin urasın, -a, -sın*]

cān teslīm kılma: *Canını teslim etmek, canını bađıŧlamak, feda etmek.*

Ger öldürseñ beni cān bīm kılma / Olur mı dil ki **cān teslīm kılma** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*). [*cān teslīm kılma, -ma*]

cān u baŧ terkin urur: *Canını ve baŧını terk etmek II Kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.*

Sor baña 'ışkuñ rumūzın saña takrİR eyleyem / **Cān u baş terkin urur** 'āşık hemān pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*cān u baş terkin urur, -ur*]

cān u ciger: *Can ve ciğer.*

Niçe gün hicri-y-ile **cān u ciger** taglamışam / Umaram Hāk'dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*cān u ciger,]*

cān u cihānum: *Canım ve dünyam, benim maddi ve manevi her şeyim. II sevgili.*

Gönlüm beni terk itmede ārām-ı cānum kandadır / Mihrin velī berk itmede **cān u cihānum** kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*cān u cihānum, -um*]

cān u cihānum: *Canım ve dünyam, benim maddi ve manevi her şeyim. II sevgili.*

Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası pāredür / Gamla göñül bī-çāredür **cān u cihānum** kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*cān u cihānum,]*

cān u dil: *Can ve gönül.*

Cān u dil zülfi ğamından bir dem ārām eylemez / Ruĥları üstinde şeb-veş tārı gördüm bir nazar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*cān u dil,]*

Gördi çeşmin şāhinin **cān u dil** itdiler gürİZ / Şāhbāz itdükçe pervāzi gögercin taĥlur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Cevr elinden **cān u dil** oldı perākende Muĥib / Zulme tāqat itmese dervīş ü miskīn taĥlur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*cān u dil,]*

Cān u dil naĥdini virüp gönlüm ister vaşlını / Ne 'aceb dīvāne olmışdur 'aceb sevdāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

'İşkuñ-ıla **cān u dil** dīvānedür / Anuñ-ıçun ĥalk-ıla bīġānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

Ġam şebinde **cān u dil** sanmañ ki bir dem ĥ'āb ider / Gözlerüm yaşı cihānı bil ki ġarĥ-ı āb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

Cān u dil ile şem'-i ruĥ-ı yāra yandugum / Pervāne gibi yanmaga dil bağlayan bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Bir sencileyin büseye **cān u dil** alan kim / Bu resme 'aceb dünyede bāzār kimüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*cān u dil,]*

Şāne gibi pāralansa tañ mıdur bu **cān u dil** / Her seĥer bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*cān u dil,]*

Yine dil bir dilberüñ 'ışkı ğamından ĥastadır / **Cān u dil** bend ü belā-yı zülfi-ile peyvestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

Cān u dil almaz mısın bir büseye didüm didi / Cān virem dirsın ki zāhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*cān u dil,]*

Ruĥları Şem'in yine 'arz eyledi cānāneler / Koñ tutuşsun **cān u dil** Şem'e yana pervāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

Çün ezelden 'ışk cāmin içmişemdir dōstlar / Gice gündüz anuñ için **cān u dil** ĥayrān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Gerçi yolında nigāruñ **cān u dil** kılduk sebīl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez taŐsīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Cefā vü cevri dildāruñ baña mihr ü vefādan yig / Ğam-ı 'ışkından olmasun bu **cān u dil** cüdā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*cān u dil,]*

'ışk āteŐiyle yandı kül oldu bu **cān u dil** / Āĥir savurdu ĝam yili geldi ĝubārumuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*cān u dil,]*

Cān u dil bāl ü perümdür yakdı anı nār-ı ĝam / Varabilmem kūyuña çün bī-per ü bālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Gülşen-i ĥüsnüñ yiter biz gül'izārı n'eylerüz / Zār kılsun **cān u dil** anda hezārı n'eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

ĀteŐ-i 'ışka ezel yakdı Muhibbī **cān u dil** / Anuñ-içun rüz u Şeb dāyim ĥarābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*cān u dil,]*

ĀteŐ-i hicrān-ıla yanmazdan evvel **cān u dil** / Sora-gelmez mi 'aceb ol lebleri 'İsī-nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*cān u dil,]*

Nār-ı hicrān içre kala çıkmaya bu **cān u dil** / Olmaya ger devlet-i vaŐluñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Bende olsun zülfüñüñ her bir kılında **cān u dil** / Zülfī sevdāsından özge gel hevā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*cān u dil,]*

NāŐihā men' itme yaksam Şem'-i ĥüсне **cān u dil** / Yakmaga pervāne perrin gelmez illā nār ĥoŐ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Cān u dil yagmaya virdi āĥ kim bir muĝbeçe / Ol sebebden cānda Şabr u kalmadı ĝöñlümde ĥüŐ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Çekmek için zülfüñüñ sevdālarını **cān u dil** / Başum üzre bir kara yazu-y-ımmış ol iki kaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1425, Beyit 4*). [*cān u dil,]*

Nergis-i mestüñle zülfüñden ĝöñül olmaz ĥalāŐ / **Cān u dil** yagmasına anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 3*). [*cān u dil,]*

Mu'afttar zülfine yāruñ n'ola baglansa **cān u dil** / Mu'anber kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna 'arz / OlĝelmiŐdür kuluñ aĥvāli çün sultāna 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

cān u dil: *Can ve ĝöñül.*

Ğam beyābānında sergerdān olaldan **cān u dil** / Kimse gelmez yanuma illā meger sāyem ĝelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*cān u dil,]*

cân u dilden: *Candan gönülden, içten bir şekilde, samimiyetle, bütün benlikle.*

Cân u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2). [cân u dilden,]

cân u dilden: *Candan gönülden, içten bir şekilde, samimiyetle, bütün benlikle.*

Goreli zülfünde hüsnüñ şem‘ine pervâne-veş / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklerüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3). [cân u dilden,]

cân u dilden: *Candan gönülden, içten bir şekilde, samimiyetle, bütün benlikle.*

Baş eg zülfe resendür cân u dilden / Disünler saña ‘uşşâk içre cânbâz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3). [cân u dilden,]

cân u diller: *Can ve gönül.*

Nâz-ıla güftâra gelse gönca-veş ol şâh-ı gül / Cân u diller inleşürler niçe giryânlar kopar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3). [cân u diller, -ler]

Zülfî zencîrine asmış san zağan kandîlini / Cân u diller yakmaga ya‘nî ki micmer bağlamış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2). [cân u diller, -ler]

cân u gönül: *Can ve gönül.*

‘İşk âteşine yandugımı ancak o bilir / ‘İşkuñ odına cân u gönül kim kebâb ider (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4). [cân u gönül,]

Şem‘-i hüsnüñe şehâ cân u gönül pervânedür / Tolaşur zencîr-i zülfüne dilüm dîvânedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1). [cân u gönül,]

Her nefes nâle kılur cân u gönül / Meclis içinde nâyı kim sevmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2). [can u gönül,]

Düşeli cân u gönül sünbül saçuñ sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş eksük olmaz gözde yaş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4). [cân u gönül,]

cân u gönülden sever: *Candan ve gönülden sevmek, içtenlikle sevmek.*

Her kişiye kim ugraya gönlüm haber ister / Cânâ çü seni cân u gönülden sever ister (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1). [cân u gönülden sever, -er]

cân u ser: *Can ve baş.*

Şem‘-i hüsnê iy Muhibbî cân u ser itme dirîg / Bâl ü per yakdı diye dilber bizüm pervânumuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5). [cân u ser,]

cân u ser terk itmevince: *Canını ve başını terk etmek II (bir şey uğruna) kendisinden vazgeçmek.*

‘İşk ara terk itmeyince cān u ser ‘āşık mıdır / Da‘vi-i mihr ü maḥabbet eylese lāyık mıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1). [cān u ser terk itmeyince, -me, -y, -ince]

cān u ser virmek: Can ve baş vermek II "Can vermek" deyiminin karşılığı olarak "ölmek; çok değerli bir şey uğruna canını feda etmek".

Ḳāfile togrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy göñül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3). [cān u ser virmek, -mek]

cān u seri terk itmedin: Canını ve başını terk etmek II (bir şey uğruna) kendisinden vazgeçmek.

Oldum cefā vü cevri-ile dilden berī yitiş / Terk itmedin yoluña bu cān u seri yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1). [cān u seri terk itmedin, -i-medin]

cān u seri virdi: Can ve baş vermek. II "Can vermek" deyiminin karşılığı olarak "ölmek; çok değerli bir şey uğruna canını feda etmek".

Kimüñ yolına cān u seri virdi Muhibbî / Mecnūn sıfat ‘İsī- nefes ḥulķı ḥasendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5). [cān u seri virdi, -di-i-i, -di]

cān u ten: Ruh ve beden.

Gül gönca ḥandāndur çemen serv-i revānum kandadır / Olmadı rāḥat cān u ten ārām-ı cānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1). [cān u ten,]

cān virdügümi: Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Yolına cān virdügümi gerçi cānān istemez / ‘Āşıkun faḥrıdur ol sanmañ anı cān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1). [cān virdügümi, -düg, -üm, -i]

cān vire: Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Sanma her ‘āşık olan cān vire cānān yolına / Degme Mañşür daḥı eylemeye dāra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4). [cān vire, -e]

cān vire: Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Hier içinde bu Muhibbî key ölümlü ḥastadır / Ger bu yolda cān vire ‘ālemdə sürsün niçe yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5). [cān vire, -e]

cān virelüm: Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olıcek ol meh-i nev taze tırāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2). [cān virelüm, -e, -lüm]

cân virem: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cân virem yâra dir-iseñ yûri kıllâş olğör / Kanda bulursa cefâ tîğını kıllâşa çalar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4). [cân virem, -e, -m-em]

cân virem: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cân u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cân virem dirsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [cân virem, -e, -m-em]

cân virem: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Büseñe ger cân virem ‘ayb eyleme / Az olur ihşâna çün ekşer ‘ivâz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2). [cân virem, -e, -m]

cân virmegi: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek degül / Yolına cân virmegi çokdan göñül ikrâr ider (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3). [cân virmegi, -meg, -i]

cân virmek: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Hîç ahvâlüm dirîğâ olmadı dildâra ‘arz / Oldı şimden soñra cân virmek baña bu yolda farz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1). [cân virmek, -mek]

cân virmek-ise: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

La‘l-i şîrîñüñe cân virmek-ise ‘ışka tarîk / İdelüm biz de anı nite ki Ferhâd eyler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3). [cân virmek-ise, -mek-ise-mek, -i, -se]

cân virmesün: Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Niçe gündür bu Muhibbî hicrûñ-ile hastadır / Bir sora-gel döstüm cân virmesün tîmârsuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5). [cân virmesün, -me, -sün]

cân virmeyicek: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cân virmeyicek yüs-r-ile girmez leb-i dilber / El-hak bu dañı çeşme-i hayvânuma beñzer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2). [cân virmeyicek, -me, -y, -icek]

cân virse: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

La'l-i şîrîniñe **cân virse** Muhibbî gam degül / Kanda kim şehd olsa lâ-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*cân virse, -se*]

cân virsem: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

La'l-i lebinüñ yādına **cân virsem** ‘aceb mi / Virdi gam Şîrîn-ile Ferhād’ı görüñ baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [*cân virsem, -se, -m*]

cân virseñ: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger yolında **cân virseñ** senüñle biri yār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*cân virseñ, -se, -ñ*]

cân virsün: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Yār vaşlum isteyen yolunda **cân virsün** dimiş / Ol benüm şîrîn zebānum vāy ne ra’nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*cân virsün, -sün*]

cân virüp: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Büseñ alsam **cân virüp** gelmez peşimānlık baña / Terk idem biñ cān bulunmaz çün bu bāzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*cân virüp, -üp*]

cân virüp: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Cān virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahā / Dü cihānı bile virseñ aña erzāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*cân virüp, -üp*]

cân virüp: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Cān virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahā / Dü cihānı bile virseñ aña erzāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*cân virüp, -üp*]

cân virüp: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Cān virüp ger rāh-ı küyında anuñ hāk olmışam / Bulmaz idüm ol şehüñ pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*cân virüp, -üp*]

cân virür: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

La'l-i şîrîn ü dehānı yādına / Bu Muhibbî **cân virür** Ferhād’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [*cân virür, -ür*]

cān virür: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Kanda bir meh-rū görürse **cān virür** dīvāne dil / Bend-i zülfine tolaşur hîç uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*cān virür, -ür*]

cān virürsem: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Rāh-ı ğamda iy refikān **cān virürsem** derd-ile / Benüm için süre-i İhlāş okuñ ez-ĥalāş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 4*). [*cān virürsem, -ür, -se, -m*]

cānā: *Sevgilim, canım, ey dost.*

Ķurbān ideyim cānumı cānāne içündür / Ya bisledüğüm cānumı **cānā** ne içündür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*cānā,]*

Didüm **cānā** ‘aceb rüşen yüzün var / Didi taĥsîn idüp yaĥşî sözüñ var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*cānā,]*

Hicrān ŗebinde gerçi gönül bî-ķarār olur / **Cānā** senün-ile kul dili bî-ķarāradur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*cānā,]*

Kūyuña kāni‘ degül görmek diler **cānā** seni / ‘Āşık olan cenneti n’eyler diler dīdār seyr (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*cānā,]*

Bu ĥasta dil ki derdüñi **cānā** devā bilür / Her ne ķadar ki cevri kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*cānā,]*

Meger ĥālün ŗehā müşğ ü ser-i zülfün mu‘anberdür / Dimāğı ‘ālemün **cānā** anuñ-ıçun mu‘aĥtardur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*cānā,]*

Bāğ-ı ĥüsnünde nedür zülfünle **cānā** ĥaĥ didüm / Gülŗen içinde olursa tañ mı didi mür u mār (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*cānā,]*

Gerçi kim **cānā** kapuñdan uŗbu bendeñ dūrdur / Sīnede līkin ĥayālünle gönül mesrūrdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*cānā,]*

Mısr-ı ĥüsnün ĥaķķıçün **cānā** Muĥibbî ĥastadur / Her kaçan kim zülfünü aña ol ‘azm-i ŗām ider (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*cānā,]*

Ķam ĥırmeninde **cānā** bir cevce ĥāşılum yok / ‘Iŗķ āteŗine yanmış dil anda bir giyehdür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*cānā,]*

Her kiŗiye kim ugraya gönüm ĥaber ister / **Cānā** çü seni cān u gönülden sever ister (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*cānā,]*

Bezm-i ğam içre **cānā** sīnem rebāba beñzer / Çeŗmüm o bezme sāğar yaŗum ŗarāba beñzer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*cānā,]*

Benüm gibi meger **cānā** yüzüne lāle ‘āşıkdur / Anuñçün dāğ-ı miĥnetle dem-ā-dem bağı yanukdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*cānā,]*

Ne ğam **cānā** eger zāhir göz-ile görmesem vechün / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*cānā,]*

- Bister-i gülden yaraşur saña **cānā** tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālīn ile bister yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Sen mey iç gülşende **cānā** al ele zerrīn kadeh / İçmege hūn-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*cānā,]*
- Sāgar-ı çeşmümde **cānā** lāle ruhsāruñ senūñ / Cūy-ı āb içre komışlar zeyn için gül destedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā yiter / Her ne gelürse cānuma senden şafā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*cānā,]*
- Cān naqđı-y-ıla tālib olup buse istedüm / Didüm ki lebūñ öpmege **cānā** bahā nedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*cānā,]*
- Şol deñlü nişār itdi gevher təcīr çeşmüm / **Cānā** bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*cānā,]*
- Mu'anber zūlfūñūñ **cānā** kemendi / Neden bilsem bu ben şeydāya düşmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Gel şikest itme cefā sengiyle **cānā** göñlümüz / Bir dağı olmaz bütün ger sına bu āb-gīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*cānā,]*
- Gülşen-i küyuñda **cānā** giceler bülbül gibi / Şubh olunca bu Muhibbī sanma feryād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 5*). [*cānā,]*
- Görüp **cānā** yüzüñi 'ālem-efrüz / Gicem Qadr olsa günüm tañ mı Nevrüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 1*). [*cānā,]*
- Senden umar Muhibbī derdlü diline dermān / Koyup kapuñı **cānā** ğayrı kapuya gitmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*cānā,]*
- Kim-durur **cānā** dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / Ğāyet ile ğasta-dıldür bu Muhibbī bendeñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*cānā,]*
- Hezārān cevr ider zūlfı kılmuñ her biri **cānā** / Velī bir mū kadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefā vü cevrüñe **cānā** velī hergiz ħisāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*cānā,]*
- Zūlfūñi gördükçe **cānā** ben şeb-i yeldā didüm / Ol şeb içre alnuña mehtāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*cānā,]*
- Gün yüzüñ şavķinde **cānā** āfitāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz māhitāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*cānā,]*
- Levh-i dilde yazmışam **cānā** ğayālūñ naķsını / İtdüğüm naķşı benüm Māñ de taşvīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*cānā,]*
- Sīnem içre ekmege **cānā** mağabbet toğmını / Nāĥun ile eylerem anuñ-içun anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Her ne tīr atduñsa **cānā** sīnede cem' itdi dil / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*cānā,]*

Cānā Muhibbī sözlerini dak kulaguña / Nādān eline düşmeye ol gevheri yitiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 5). [cānā,]

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşında **cānā** taze defter baglamış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1424, Beyit 3). [cānā,]

Gülşen-i hüsnünde **cānā** gül yüzüñ gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 2). [cānā,]

Şerār-ı ‘ışkuñı **cānā** ‘aceb mi dursa sīnemde / Bulınur küller altında kaçan olsa nihān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 2). [cānā,]

Beni **cānā** iñen yakma sakın bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bī-amān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1456, Beyit 4). [cānā,]

La‘l-i şīrīnūñi **cānā** almadın ben agzuma / Ğamze okın sīneme urduñ benüm zembūr-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 2). [cānā,]

Cānā seḫāb-ı zülfi ruḫ-ı āfītāba bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile māhum niḫāba bas (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 1). [cānā,]

Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki **cānā** ḫatlümedür çün ğarāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 3). [cānā,]

cāna bas: Bağrına basmak: Sevgiyle kucaklamak, sarılmak II himāye etmek, korumak, benimsemek.

İy Muhibbī her kaçan gönderse dilber tūrini / Anı ta‘zīm eyleyüben dilden alup **cāna bas** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 5). [cāna bas,]

cāna bas: Bağrına basmak: Sevgiyle kucaklamak, sarılmak II himāye etmek, korumak, benimsemek.

Ğamzesi tūrinsüz olmazsın nigāruñ bir nefes / Bil sa‘ādetdür sen anı sīneden al **cāna bas** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 4). [cāna bas,]

cāna gelmez: Gücünü toplamak, canlanmak, dirilmek, hastalıktan kurtulmak.

Derd-i derūnı sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı cihānda bir derd bu ḫasta **cāna gelmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 1). [cāna gelmez, -mez]

cāna gelmiş: İsteklenmek, heveslenmek, bir şeyi yapmaya arzu duymak II gücünü kazanmak, dirilmek, canlanmak.

İşitdüm meclise cānāne gelmiş / Çıkup ‘uşşākı karşı **cāna gelmiş** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1438, Beyit 1). [cāna gelmiş, -miş]

cāna kıy: Can almak, öldürmek II canını feda etmek.

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel **cāna kıy** / Şem‘üñ artar şu‘lesi başını kesdükçe maḫas (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 2). [cāna kıy,]

cāna kıymaya: Can almak, öldürmek II canını feda etmek.

Her ki **cāna kıymaya** irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilüñüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*cāna kıymaya, -ma, -y, -a-ma, -y, -a, -*]

cāna kıymaz: *Can almak, öldürmek II canını feda etmek.*

Degme nākes **cāna kıymaz** ‘ışk ara ber-dār ola / Ehl-i ‘ışkuñ cümlesini sanma kim Mañşür’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*cāna kıymaz, -maz*]

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Bu ‘ālemde kimüñ **cānānı** yokdur / Muqarrer kurı tende cānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*cānānı, -ı*]

Gāh gözde gāh dilde kurdı **cānān** haymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*cānān,*]

Ger fedā **cānān** yolında cān olursa çok mıdur / Başa devletdür katı imkān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*cānān,*]

İrişüp **cānān** vişāline bulur mañlūbını / Ten libāsından şu cān kim soyınup ‘üryān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*cānān,*]

Biñ şīve ile nāz-ıla **cānān** gelür geçer / Gördükçe anı agıza bu cān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*cānān,*]

‘Aşık-ı dil-hasteler āh u fiğānım arturur / Her kaçan kim tazece bir māh-rū **cānān** kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*cānān,*]

Her kaçan gamze okın sīneme **cānān** getirür / Haq budur kim bu benüm derdüme dermān getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*cānān,*]

Cānān lebi katında lā’l seng pāredür / Gül ruğlarını gördügi dem şermesār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*cānān,*]

Ġam degüldür görmez-ise zāhiren **cānān** yüzün / Cān göziyle çün Muhibbî dōst dīdārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*cānān,*]

Dünyā kime mihr itdi saña ide Muhibbî / Cevr-ile cefā kılmada **cānānuma** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*cānānuma, -um, -a*]

Ten göziyle görmez isem gam degül **cānān** yüzün / Cān göziyle kanda baksam görinen cānānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*cānān,*]

Dōstlar hicrān şebinde kim rehāyī istemez / Görüben **cānān** yüzünü rüşenāyī istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*cānān,*]

‘Aceb bilsem n’içün **cānān** görünmez / Sitāremde meh-i tībān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*cānān,*]

Gide **cānān** Muhibbî nāle kıлма / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*cānān,*]

Büseyi ferdāya saldı dün giçe **cānānumuz** / İntizār-ıla geçüp çıkmadı şubha cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz*]

Yolına cān virdüğümi gerçi **cānān** istemez / ‘Āşıkūñ fahrıdır ol sanmañ anı cān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*cānān,]*

Meclisi kıldı müşerref dün gece **cānānumuz** / Mürde idük buldılar tāze hayātı cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz]*

Gide **cānān** Muhibbî nāle kılma / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*cānān,]*

Va‘de-i vaşl eyledi çünkü bize **cānānumuz** / İy ecel bir dem tevaḳḳuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz]*

Bakmaz oldu āh kim küsdi bize **cānānumuz** / İy dirîgā gidiserdür ḥasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz]*

Yanmaz-ıdı āteş-i hicr-ile her dem cānumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılsa nazār **cānānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz]*

Bu cihāndan geçübün bil ki bile **cānāndan** / Bu ‘acebdür ki gönül zülfi dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [*cānāndan, -dan]*

Gönül **cānān** yüzinsüz ḥurrem olmaz / Döker gözyaşını ol bî-ḡam olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [*cānān,]*

Sanma her ‘āşık olan cān vire **cānān** yolına / Degme Manşūr daḥı eylemeye dāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*cānān,]*

Muhibbî cāni **cānāna** fedā kıl k’olasın rāḥat / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*cānāna, -a]*

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar **cānāna** ‘arz / Olıgelmişdür kuluñ aḥvāli çün sultāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*cānāna, -a]*

Büse istersek lebūñden aña bulunmaz ‘ivāz / Bārī gel eyle Muhibbî cānuñi **cānāna** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*cānāna, -a]*

cānāne: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Ḳurbān ideyim cānumı **cānāne** içündür / Ya bisledüğüm cānumı cānā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*cānāne,]*

Cānāne kaçan ḡamzelerin mest-i ḥ‘āb ider / Her bir nazarda cānuma yüz biñ ‘itāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1*). [*cānāne, -e]*

Her kaçan zencīr-i zülfe el ura **cānāneler** / Baş açup boyun uzadur ‘āşık-ı dīvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*cānāneler, -ler]*

Ruḥları şem‘in yine ‘arz eyledi **cānāneler** / Koñ tutuşsun cān u dil şem‘e yana pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*cānāneler, -ler]*

Ten göziyle görmez isem ḡam degül cānān yüzün / Cān göziyle kanda baksam görinen **cānānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*cānānedür, -dür]*

Bir büseye cān naḳdın **cānāne** kabūl itmez / Bir cān nedür virseñ biñ cāna kabūl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*cānāne,]*

‘Āşık derd-ile virmeye **cānāneye** cānın / ‘Āşık degül tutmañ anuñ sözine siz gūş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4). [cānāneye, -y, -e]

İştüdüm meclise **cānāne** gelmiş / Çıkup ‘uşşākı karşı cāna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [cānāne,]

cānbāz: *Ip, at vb. üzerinde tehlikeli gösteriler yapan kimse, akrobat II bir işi en ince noktalarına kadar bilen ve bunun için aldatılıp alt edilemeyen, çok mâhir, kurnaz kimse.*

Baş eg zülfe resendür cān u dilden / Disünler saña ‘uşşāk içre **cānbāz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3). [cānbāz,]

Alup zülfiyle oynar dil resen-bāz / Kıyar cānına her kim ola **canbāz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1). [canbāz,]

cānı almak: *Can almak, canını almak: öldürmek II gönlünü almak, gönlünü esir etmek.*

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl gamzeñ ucıyla bir işâret ki senüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3). [cānı almak, -ı, -mak-mak]

cānı fedā kıl: *Bir kimse için yaşamundan vazgeçmek; uğrunda tüm varlığını ortaya koymak.*

Muhibbî cānı cānāna fedā kıl k’olasın rāhat / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5). [cānı fedā kıl,]

cānı kurbān eylemez: *Canını feda etmek. Bir şey veya kimse uğruna canından vazgeçmek.*

İy kaşı ya cānı her kim saña kurbān eylemez / Müşkil olur işi günden güne āsān eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1). [cānı kurbān eylemez, -mez]

cān-ı men: *Benim canım.*

Tutışdı āteş-i hicre yanar bu **cān-ı men** sensüz / Muqarrer cān gider benden kalur bu kurı ten sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1). [cān-ı men,]

cānı nisār eyleyeyim: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

(ج) Vardukça ser-i küyuña iy dōst beni / Ger kabūl eylesin eyleyeyim cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26). [cānı nişār eyleyeyim, -y, -e, -y, -im]

cānı nisār eyleyeyin: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

(ب) Bir gün ola mı kim yüzüm üzre basasın / Ayaguñ topragına eyleyeyin cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2). [cānı nişār eyleyeyin, -ı-y, -e, -y, -in-y, -e, -yin]

cānı nisār ider: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

(ش) Şem‘-i ruḥūna cānumı virsem ne ‘aceb / Şem‘i pervâne kaçan görse ider cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13). [cānı nişār ider, -er]

cānı terk eyleye: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Bir bencileyin yolına terk eyleye cānı / Bir sencileyin dilber-i ‘ayyār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2). [cānı terk eyleye, -y, -e]

cānı vir: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Vir cānı bûsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemālî güllerini çün nigār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3). [cānı vir, -ı]

cānı virem: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Niçe yıldur şeb-i hicriyle yatur ḥasta gönül / Vuşlata iremeyüp cānı virem gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3). [cānı virem, -ı, -e, -m]

cānib-i şarka: Doğu tarafı.

Deyr-i ḥüsninde kaşı peyvestesi ol kāfirüñ / Cānib-i şarka bakar san kāfiri mihrābdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4). [cānib-i şarka, -a]

cān-ıla: Can ile, canıyla, candan, büyük gayret ve istekle, gönülden.

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdim / Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4). [cān-ıla,]

‘İşkuñ yolında cān-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihānda bencileyin bir fedāyî gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3). [cān-ıla,]

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pādîşāh / Her murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4). [cān-ıla,]

Olmaduk dünyā-yı dūna cān-ıla biz müşterî / Zira birkaç gün hemān ancak temāşāsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3). [cān-ıla,]

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4). [cān-ıla,]

Ḥamdü-lillāh Muḥammed ümmetiyüz / Cān-ıla Muştafā’yı kim sevmeyiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8). [cān-ıla,]

Zülfini çevgān idüp alsa ele ol şehsüvār / Cān-ıla serden tolısardur bizüm meydānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4). [cān-ıla,]

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmağa cān-ıla dil eyler heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4). [cān-ıla,]

Her kim ki virür rāh-ı maḥabbetde bugün baş / ‘İşk ehli olan **cān-ıla** eydür aña şābās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1). [cān-ıla,]

Cān-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedā’ / Hâḡ getürdi ḡatlüme ruḡsār-ı yāra geldi ḡaḡ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4). [cān-ıla,]

cān-ıla güş iderse: Candan dinlemek, can kulağıyla dinlemek II kulağına küpe etmek.

Hevā-yı nefse kim uysa Muḡibbî soñı ḡacletdür / Bu pendi cān-ıla kim güş iderse şermsār olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5). [cān-ıla güş iderse, -er, -se]

cānın ala: Öldürmek.

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşîrümüz / Togrulup gîtdi ‘adūnuñ **cānın ala** tîrümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1). [cānın ala, -ı, -n, -a]

cānın virmeve: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

‘Āşık derd-ile virmeye cānāneye cānın / ‘Āşık degül tutmañ anuñ sözine siz güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4). [cānın virmeye, -ı, -n, -me, -y, -e]

cānın virüp: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

‘İşk-ıla **cānın virüp** kūyında kim medfün ola / Yazılır anuñ mezārında ki bu mağfurdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5). [cānın virüp, -ı, -n, -üp-üp]

cānına kıyar: Canını feda etmek, kendini feda etmek.

Alup zülfiyle oynar dil resen-bāz / Kıyar cānına her kim ola canbāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1). [cānına kıyar, -ar]

cānını terk eyleyen: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Vaşlı metā’ı girmez ele çün ḡayāt-ıla / İrür murāda **cānını terk eyleyen** bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4). [cānını terk eyleyen, -y, -en]

cānlar bağışlar: Can vermek, can bağışlamak, canlandırmak.

Gözleri ḡançer çeküp kanlar dökirse ḡam degül / Lebleri **cānlar bağışlar** yāra düşdi gönümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2). [cānlar bağışlar, -lar, -lar-r]

cānsuz: Cansız, hareketsiz, durgun II canı olmayan, ölü.

Eger olmasa cām-ı ergüvānı / Bu meclis **cānsuz** bir kurı tendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4). [cānsuz,]

Cüdâ olalı **cânsuz** cisme döndüm / Yok olsa cân baka hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4*).
[cânsuz,]

Bir nefes senden cüdâ yokdur dem urmaga mecâl / Çünkü cânımsın gelür mi **cânsuzdan** bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [cânsuzdan, -dan]

cânum aldı: Öldürmek II gönlü esir etmek, gönlü çelmek, aşık etmek.

Büsemi cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [cânum aldı, -um, -dı]

cânum aldı: Öldürmek II gönlü esir etmek, gönlü çelmek, aşık etmek.

Cânım aldı dün gece bir büse ikrâr eyleyüp / Döndü inkâr eyledi itdüğü beñzer lâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [cânum aldı, -um, -dı]

cânum çıkmadan: Canı çıkmak: Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Vâdi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded iy çeşme-i hayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [cânum çıkmadan, -um, -madan, -]

cânum gider olsa: Ruhunu bedenden çıkmak, ömrün sona ermesi, ölmek.

Hem-râh olam ten didi **cânum gider olsa** / Cân şöyle gider hafıce ki hergiz haber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [cânum gider olsa, -sa-um, -sa]

cânum isâr itdüm: Can ikram etmek, canını esirgemededen fedakarlıkla bağışlamak, canından vazgeçmek.

Diledi cânım itdüm aña isâr / Eger güstâham el-me'mür ma'zür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [cânum isâr itdüm, -düm-um, -dü, -m]

cânum virsem: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cânım n'ola virsem saña iy rûh-ı revânım / Gür-ı ğamda baña hemân cânıma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [cânum virsem, -um, -se, -m]

cânuma geçdi: Canına geçmek (işlemek veya kâr etmek): çok etkilemek, bedenine girmek, canı çok yanmak, bir durumun acısını derinden duymak, içine işlemek.

Cânıma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı dağı belâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [cânıma geçdi, -di]

cânıma kasd evleyen: Cana (canına) kastetmek: birini öldürmeye hazırlanmak (niyetlenmek).

Bilmedüm zülfün midür boynumdaki dâm-ı belâ / Cânıma **kaşd evleyen** ğamzeñ midür ya kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [cânıma kaşd evleyen, -um, -y, -en-yen]

cânıma kasd ider-ise: Cana (canına) kastetmek: birini öldürmeye hazırlanmak (niyetlenmek).

Taň degül cānuma ger kaşd ider-ise ğamzeler / Zülfi kâfir çeşmi hūnī dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*cānuma kaşd ider-ise, -er-ise-um, -er, -i, -se*]

cānumı aldı: *Can almak, canını almak: öldürmek II gönlünü almak, gönlünü esir etmek.*

Cānumı çün aldı ğamzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı bilsem ki dañı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*cānumı aldı, -dı-um, -ı, -dı*]

cānumı kurbān ideyim: *Bir amaç uğruna canından feragat etmek, canını vermek.*

Kurbān ideyim cānumı cānāne içündür / Ya bisledüğüm cānumı cānā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*cānumı kurbān ideyim, -um, -ı, -e, -y, -im-umı + eyim*]

cānumı virsem: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

(ش) Şem'-i ruħuña cānumı virsem ne 'aceb / Şem' i pervāne kaçan görse ider cānı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13*). [*cānumı virsem, -um, -ı, -se, -m*]

cānumuz alma: *Öldürmek.*

Va' de-i vaşl eyledi çünkü bize cānānumuz / İy ecel bir dem tevakkuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*cānumuz alma, -umuz, -ma*]

cānumuz gidiserdür: *Canı gitmek, canı çekilmek, ölmeye başlamak, ölmek II sevgilinin gidişiyile ölüme benzer bir hale girmek.*

Bakmaz oldı āh kim küsdi bize cānānumuz / İy dirġā gidiserdür ĥasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*cānumuz gidiserdür, -umuz, -iser, -dür*]

cānumuz yanmaz-ıdı: *Canı yanmak, acı çekmek; üzülmek.*

Yanmaz-ıdı āteş-i hicr-ile her dem cānumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılsa nazar cānānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [*cānumuz yanmaz-ıdı, -umuz, -maz, --ı, -dı-umuz, -maz, -ı, -dı*]

cānuñ için: *Kendin için, ömrün için II muhatabından bir şey istendiğinde kullanılan bir söz.*

Yıkmadan ğam bu gönül kişverini yāda getir / Sākiyā cānuñ için ehl-i dile bāde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*cānuñ için,]*

cānuña bas: *Bağrına basmak: sevgiyle kucaklamak, sarılmak II himāye etmek, korumak, benimsemek.*

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gāh ta'zīm ile ko dilde gehī cānuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*cānuña bas,]*

cānuñı terk eyle: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Tecrüd-i 'ışık ol yürü terk eyle cânunu / Saña Muhibbî penbe-i dâğuñ kabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*cânunu terk eyle, -uñ, -ı*]

cārüb: *Süpürge.*

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm **cārüb** olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*cārüb,*]

cārüb idüp: *Süpürge etmek, süpürge haline getirmek.*

Cārüb idüp bu kirpügümü dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma 'âr ider ol yâr bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*cārüb idüp, -üp*]

cārüb olup: *Süpürge olmak, süpürge haline gelmek II özveriyle hizmet etmek.*

Kirpügüm **cārüb olup** çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ görenler küy-ı yârüñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*cārüb olup, -up*]

cārüb olup: *Süpürge olmak, süpürge haline gelmek II özveriyle hizmet etmek.*

Dîdeler yaş dökdüğünce kirpügüm **cārüb olup** / İşığüñ pāk itmege eyler özin ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [*cārüb olup, -up*]

cārüb olup: *Süpürge olmak, süpürge haline gelmek II özveriyle hizmet etmek.*

Kirpügüm **cārüb olup** sakķā-yı çeşmüm su seper / Hıdmete bil bağlayup küyında ferrâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*cārüb olup, -up*]

cārüb olur: *Süpürge olmak, süpürge haline gelmek II özveriyle hizmet etmek.*

Dîdeler yaş dökdüğünce kirpügüm **cārüb olur** / İşığüñ pāk itmege eyler özin ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [*cārüb olur, -ur*]

cāy-ı meges: *Sivrisinek yeri, sineğin konduğu yer.*

Hâllaruñ fikr eyledükçe h'âb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak **cāy-ı meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3*). [*cāy-ı meges,*]

cedel: *Tartışma, münâkaşa, ağız dalaşı.*

Gerçi nokta lebüñe kıl didi 'uşşāk bilüñe / Ben didüm nesne yok arada **cedelden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*cedelden, -den*]

cedvel çeküp: *Cetvel çekmek, çizgi çizmek II yazma kitaplarda levhaların sayfa kenarlarına çizgi çekmek.*

Berg-i gül üzre yine kāküllerin **cedvel çeküp** / Gül yüzüñ vaşında cānā taze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*cedvel çeküp, -üp*]

cefâ: Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr, zulüm, incitme.

Ol cefâkaruñ **cefâsı** gönülüne her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*cefâsı, -sı*]

Beni cevr-ile **cefâ** öldüre mi kim ne bilür / Yâr ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*cefâ,*]

Cân virem yâra dir-iseñ yüri kallâş oligör / Kanda bulursa **cefâ** tîgını kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*cefâ,*]

Bilsem **cefâ** kitâbını kimden okur ‘aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok **cefâ** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*cefâ,*]

Bilsem **cefâ** kitâbını kimden okur ‘aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok **cefâ** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*cefâ,*]

Bu **cefâ** cevr ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*cefâ,*]

Çünküñ Muhibbî başladı evvel **cefâyâ** yâr / Āhîr sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*cefâyâ, -y, -â*]

Güzellerden vefâ ummak ‘acebdür / **Cefâ** dirseñ iñen bisyâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [*cefâ,*]

Baña dildârüñ **cefâsı** hoş gelür / Nite kim ğayra vefâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*cefâsı, -sı*]

Nîgârâ umdugum gerçi vefâdur / Velî senden gelen her dem **cefâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [*cefâdur, -dur*]

Gâh cevr ü geh **cefâ** gâh kirişme gâh nâz / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [*cefâ,*]

İncinür sanma **cefâdan** cevre mu‘tâd olmışuz / Süd yirine zehr-i ğamla bislemiştür anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*cefâdan, -dan*]

Mu‘allimden **cefâlar** öğrenürsin / Neden dirsın vefâ ta‘lîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*). [*cefâlar, -lar*]

Ser-i zülfinde her bir mû bilür yüz biñ **cefâ** vü nâz / Velî bir mû kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*cefâ,*]

Mihr umma dehr-i dündan andan gelen **cefâdur** / Kimse cihânda ğurrem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*cefâdur, -dur*]

Güzeller[den] vefâ hergiz görünmez / Velî ğayrı **cefâ** hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [*cefâ,*]

Ol ki dildârüñ **cefâsını** vefâdan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*cefâsını, -sı, -nı*]

Senden **cefâ** ki gelse baña ol vefâ gelür / Bârî vefâyı kılmaz-ısañ kıl **cefâ** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [*cefâ,*]

Yakma cevr-ile **cefā-y-ıla** beni iy bagrı taş / Çünkü rahmuñ yok baña n' için olursın dil-ıñırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*cefā-y-ıla, -y, -ıla*]

Dirler idi ol cefākāruñ **cefāsın** çok velî / Şimdi bildüm āh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*cefāsın, -sı, -n*]

Geh vefā ister dilüm gāhî **cefā** / Her ne gelürse şafādur çün gāraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*cefā,]*

Gāh gāhî mihr iderseñ yiridür 'āşıklara / Zira senden geh vefā gāhî **cefādur** çün gāraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*cefādur, -dur*]

cefā evlersin: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Küyuña varsam nedendür baña evlersin cefā / Çün kerîm olan bilürsin zulm-ı mihmān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*cefā evlersin, -r, -sin*]

cefā kıl: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Senden cefā ki gelse baña ol vefā gelür / Bārî vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [*cefā kıl,]*

cefā kılsañ: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Neden dil bagladuñ ol bî-vefāya / **Cefā kılsañ** ne deñlü sana ol az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*cefā kılsañ, -sa, -ñ*]

cefā sengini: Eziyet, sıkıntı taşı.

Zülfî tarh itdi **cefā sengini** dil buķ'asına / Muħkem olsun diyü san kāfiri bünyād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*cefā sengini, -ini-n, -i*]

cefā sengivle: Eziyet, sıkıntı taşı.

Cefā sengivle miħnet toprağına / Binā-yı 'ışkı yapsañ muħkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*cefā sengivle, -i, -y, -le-y, -le*]

cefā sengivle: Eziyet, sıkıntı taşı.

Gel Şikest itme **cefā sengivle** cānā göñlümüz / Bir dağı olmaz bütün ger sına bu āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*cefā sengivle, -i, -y, -le-y, -le*]

cefā sengivle: Eziyet, sıkıntı taşı.

Cefā sengivle miħnet toprağınsuz / Maħabbet yapısı hiç muħkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*cefā sengivle, -i, -y, -le-y, -le*]

cefā vü cevr: Eziyet ve zulüm.

Cefā vü cevr ü zecr ü ķahr u ķudret / Ne kim senden gelür luş u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*cefā vü cevr,]*

cefā vü cevri çeker: Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Dāyim **cefā vü cevri çeker** pādīşāh olan / Her dem şafā vü zevk sürenler gedā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*cefā vü cevri çeker, -er*]

cefā vü cevri: Eziyet ve zulüm.

Güzeller gerçi bî-haddür **cefā vü cevri** māyiller / Eger yolında cān virseñ senüñle biri yār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*cefā vü cevri, -e*]

cefā vü cevri: Eziyet ve zulüm.

Cefā vü cevri dildāruñ baña mihr ü vefādan yig / Ğam-ı ‘ışkından olmasun bu cān u dil cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*cefā vü cevri, -i*]

cefā vü cevri-ile: Eziyet ve zulüm.

Oldum **cefā vü cevri-ile** dilden berī yitiş / Terk itmedin yoluña bu cān u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [*cefā vü cevri-ile, -ile*]

cefā vü cevri çeker: Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Er odur kim şabr idüp çeker cefā vü cevri / Sanmañuz itmek şikāyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*cefā vü cevri çeker, -e-i, -n, -i, -e*]

cefā vü cevri: Eziyet ve zulüm.

Her ki ‘aşıkdur **cefā vü cevri** şābir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şākir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*cefā vü cevri, -üñ, -e-üñe*]

cefā vü cevri: Eziyet ve zulüm.

Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / **Cefā vü cevri** cānā velī hergiz hisāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*cefā vü cevri, -üñ, -e*]

cefā vü cevri: Eziyet ve zulüm.

Cefā vü cevri añsam gönülde āh u zār itsem / İñiler küñlar cümle zemīn ü āsümān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*cefā vü cevri, -üñ, -i-üñi*]

cefā-cü: Cefa edici, cefakar, zalim, gaddar, acımasız.

Şol deñlü itdi cevri ‘uşşāka ol **cefā-cü** / Boynında görinenler kākül degül güneñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [*cefā-cü,*]

cefā-hü: Cefayı ve eziyeti huy edinen (sevgili) II Eziyet eden, zalim, gaddar (sevgili).

İy **cefâ-hû** cevri âyîn eyledüñ ‘aşıklara / Korkaram kim ‘âlem içre ben bu âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*cefâ-hû,*]

İy **cefâ-hû** ‘ışkuñ-ıla gönülümün hem derdi var / İstemez gayrı muşâhib gam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*cefâ-hû,*]

İy **cefâ-hû** niçeye dek idesin cevri ü sitem / Yiter itdün tîğ-i hicrân-ıla cismüm rîze rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2*). [*cefâ-hû,*]

cefākār: *Cefâ eden, eziyet veren II sevgili.*

Ol **cefākāruñ** cefâsı gönülüm her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*cefākāruñ, -uñ*]

Niçe yıldur ki harc olur yolında ol **cefākāruñ** / ‘Aceb bu kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*cefākāruñ, -uñ*]

Görmedin dil bağladum âh ol **cefākārı** henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [*cefākārı, -ı*]

Muhibbî ol **cefākāruñ** olursa rāh-ı küyında / Dimez aña nedür hālün ve yâhüd merhabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*cefākāruñ, -uñ*]

Sen **cefākāruñ** elinden seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4*). [*cefākāruñ, -uñ*]

Dirler idi ol **cefākāruñ** cefâsın çok velî / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*cefākāruñ, -uñ*]

cefâlar çekseñ: *Eziyet ve cefa görmek; zulme katlanmak, sabretmek.*

İy gönül virdüm naşîhat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*cefâlar çekseñ, -lar, -se, -ñ*]

cefâlar itme: *Üzme, eziyet etmek, azap vermek.*

İy döst iñen itme Muhibbî’ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok âh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*cefâlar itme, -lar + me-lar, -me*]

cefâlar itmege: *Üzme, eziyet etmek, azap vermek.*

Döstüm **cefâlar itmege** mebâş / Kîni dilden gel gider âzâr-ı ehl-i dil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*cefâlar itmege, -lar, -meg, -e-meg, -e*]

cehd itme: *Gayret etmek, çaba göstermek, çalışıp çabalamak.*

Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr ele girmez / Sanma ki velî cevri ü cefākār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [*cehd itme, -me*]

cehd kıl: *Gayret etmek, çaba göstermek, çalışıp çabalamak.*

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyhānede / Yāri bulursın Muhibbī **cehd kıl** arayıgör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 7). [cehd kıl,]

cehd kıldum: Gayret etmek, çaba göstermek, çalışıp çabalamak.

Vādī-i ‘ışka düşüp dil-teşneyem Mecnūn-vār / **Cehd kıldum** bulımadum yoğmuş aña tül u ‘arz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 2). [cehd kıldum, -du, -m]

cehd kılma: Gayret etmek, çaba göstermek, çalışıp çabalamak.

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesānī āşikār / Kādir iseñ ol cihān içinde sen de ‘ayb-pūş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 4). [cehd kılma, -ma]

cellād: Idam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse II cana kıyıcı, can alıcı kimse veya şey II sevgilinin merhametsiz gözleri ve öldürücü bakışları.

Gāh olur zülfinde bend eyler bu gönüm şebrevin / Kātümē **cellād** çeşmi gāh hañçer gösterür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 4). [cellād,]

‘Aceb bu gāmze midür yāhu **cellād** / Tutar hāzır elinde tīg u hañçer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 4). [cellād,]

Dutar **cellād** çeşmi tīgün ‘üryān / Öñinde ehl-i ‘ışk dü-nīme beñzer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1187, Beyit 2). [cellād,]

Kıya baksa eger **cellād** çeşmün / İder müjgānın ol dem hañçer-i tiz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 2). [cellād,]

Tıgını **cellād** gāmzeñ dem mi var tiz eylemez / Öldürür nā-hağ yire ‘uşşākı perhiz eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 1). [cellād,]

Mürdeler ihyā ider la‘l-i lebün ‘İsī gibi / Lık gāmzeñ öldürür ‘uşşāk[ı] **cellād** istemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 2). [cellād,]

cem’: Toplanma, topluluk, meclis.

Geldi ‘ışkuñ sīneme gitmek gerekdür şabr u hüş / Āşinā **cem’inde** çün lāyık degül bigāneler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 2). [cem’inde, -i, -n, -de]

cem: İran’un Pişdadiyan sūlasından gelen ve şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdardır.

‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhī **Cemlerüz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 3). [cemlerüz, -ler, -üz]

Kim cām içerse **Cem** ya İskender olur hemān / Hūm-hāne gūşesi ne ulu bārgāh-ı mış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 3). [cem,]

cem’ idüp: Toplamak, bir araya getirmek.

Hüsñ evvānında gördüm kaşları dīvān kurup / **Cem’ idüp** ‘uşşākını her yaña asma basmadur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 4). [cem’ idüp, -üp]

cem' itdi: Toplamak, bir araya getirmek.

Her ne tîr atduña cānā sîne **cem' itdi** dil / Eyledi cān bûlbûline dōstum āhen kafes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1382, Beyit 5*). [*cem' itdi, -di*]

cem' itdügiçün: Toplamak, bir araya getirmek.

Meyl-i dünyā-y-ıla **cem' itdügiçün** sîm ü zeri / Düşüben ka'r-ı zemîn içine Qārûn inîler (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1019, Beyit 4*). [*cem' itdügiçün, -düg, -içün*]

cem' itmiş: Toplamak, bir araya getirmek.

Ābdār eyler Muhibbî şî'rini hem sūzināk / Āteş-ile ābî **cem' itmiş** kerāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1124, Beyit 5*). [*cem' itmiş, -miş*]

cem' kıldum: Toplamak, bir araya getirmek.

Cem' kıldum miñnet ü derd ü elem / Rāh-ı 'ışk içre baña ol zāddur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1118, Beyit 2*). [*cem' kıldum, -du, -m*]

cem' kılduñ: Toplamak, bir araya getirmek.

Cem' kılduñ iy Muhibbî cümle gamze okların / Lāyıkı budur ki aña idesin sen sîne kiş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1472, Beyit 6*). [*cem' kılduñ, -du, -ñ*]

cem' kılup: Toplamak, bir araya getirmek.

Tîmār-ı ğamda **cem' kılup** naqd-i eşki dil / Ğam hāşılını kendüye bād-ı hevā bilür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1060, Beyit 2*). [*cem' kılup, -up*]

cem' olalar: Toplanmak, bir araya gelmek.

Hem-nişîn olam dir imiş ba'zılar ol meh-ruħa / Hiç ola mı tütü ile **cem' olalar** zāğlar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1194, Beyit 7*). [*cem' olalar, -a, -lar*]

cem' olmuş: Toplanmak, bir araya gelmek.

Sāye-i zülfi midür ĥaddinde yāruñ yoħsa ĥať / Lebleri kândında **cem' olmuş** ve yāñud mürdur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1073, Beyit 3*). [*cem' olmuş, -miş*]

cem' olsa: Toplanmak, bir araya gelmek.

(ك) Göñlüm evi bir vech-ile vîrān oldı / Kim eñibbā aña **cem' olsa** devā yok zinhār (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 22*). [*cem' olsa, -sa*]

cem' olup: Toplanmak, bir araya gelmek.

Şem‘-i hüsnine **cem‘ olup** ‘uşşāk / Tañ mı pervâne-veş yaka perler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*).
[cem‘ olup, -up]

cemâl: *Güzellik II yüz güzelliği, güzel yüz II Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.*

Vir cānı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi **cemâli** güllerini çün nigār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [cemâli, -i]

Kim nazardan döstüm gelmez bilürsin aña zar / Gel nazār kılsun Muhibbî ko **cemâlüñ** ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [cemâlüñ, -üñ]

Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber seni / Cān gözi dāyim **cemâlüne** senüñ bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [cemâlüne, -üñ, -e]

Velî cān çeşmine her dem ‘ayāndur / **Cemâli** zāhir egerçi nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*).
[cemâli, -i]

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā lāyıqlaruz / Biz ezel zībā **cemâlüne** senüñ ‘āşıkharuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [cemâlüne, -üñ, -e]

Ĥudā’ dan istedüm irişdüm emrüz / **Cemâlün** görmek oldı çün müyesser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2*).
[cemâlün, -üñ]

Gökler yüzine bir gün irişür şerārumuz / Sakla **cemâlün** ayını iy āfitāb-ı hüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [cemâlün, -üñ]

Geldi dehāna mīmün irem gibi murāda / Muşhaf **cemâlün** açup kimdür tefe’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [cemâlün, -üñ]

Kara zülfün şeb-i tårdür velî aña hicāb olmaz / **Cemâlün** ‘ālem-ārādur muqābil āfitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [cemâlün, -üñ]

Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne hüsn ü ne şuretdür bunuñ gibi **cemāl** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [cemāl,]

Cihānda yir mi kaldı kim nem olmaz / **Cemâli** dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*).
[cemâli, -i]

LİK senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm **cemâlünü** cihānda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [cemâlünü, -üñ, -i]

Senden ayru istemez düm ola idüm bir karış / Ĥasret oldu niçe yıllardur **cemâlün** görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [cemâlün, -üñ]

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihānı nūr-veş / Çün görindi döstüm baña **cemâlün** hūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1*). [cemâlün, -üñ]

cemāl ü hüsnüñi: *Yüz güzelliği || Güzellik.*

Sakın **cemāl ü hüsnüñi** iy āfitāb-ı hüsn / Gökler yüzine irişe nāgeh şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [cemāl ü hüsnüñi, -üñ, -i]

cemāl-i şem‘-i ruhsarı: *(Sevgilinin) yanağının mumunun güzelliği.*

Şeb-i zülfinde çün gördüm **cemâl-i şem‘-i ruhsârî** / Yanan pervâne-veş evvel dutuşan bâl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [cemâl-i şem‘-i ruhsârî, -i]

cem‘î: Bütün, toplam olarak, tamamen II toplanıp bir araya gelmiş şeylerin hepsi.

Ehl-i ‘ışkuñ başları **cem‘î** nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-hânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3). [cem‘î,]

cemî‘-i vuhûşa: Vahşiler topluluğu, vahşi hayvanların tümü.

Mecnûn ki ‘ışk kişverine pâdişâ geçer / Hükmi anuñ **cemî‘-i vuhûşa** revâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1). [cemî‘-i vuhûşa, -a]

cemmâs: Çapkın, zampara. II şuh, büyüleyici, çarpıcı, etkileyici.

İy Muhibbî şabr u tâkat cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol **cemmâş** göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5). [cemmâş,]

‘Aql u şabrum bir ugurdan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza ol **cemmâş** göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2). [cemmâş,]

cennet: Gölgecik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir II mec. çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Küyuña kâni‘ degül görmek diler cânâ seni / ‘Âşık olan **cenneti** n’eyler diler didâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2). [cenneti, -i]

‘Ârızında dâne-i hâlîne el sunma sakın / Âdem‘i **cennet** içinden çıkaran çün dânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3). [cennet,]

Tâlib olma iy gönül zâhid gibi sen **cennete** / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp didârı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3). [cennete, -e]

İstemez zâhid gibi **cennet** temâşâsın gönül / Tâlib-i didâr olan bilür ki didâr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5). [cennet,]

Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / ‘Âşık-ı didâra sanmañ **cennet** ü kevşer yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6). [cennet,]

Zâhidâ sanma ki a‘mâl-ıla **cennet** bulasın / Ol Hâk‘uñ fazlı-durur yoħsa ‘âmelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4). [cennet,]

Zâhidâ olsun mübârek **cennet** ü mescid saña / Ben hârâbât ehliyem mesken baña meyhânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6). [cennet,]

(ع) ‘Âşık ser-i küyını diler şâm u seher / Heves itmez bu gönül hürî vü **cennet** dahı nâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18). [cennet,]

Zâhidâ sanma bizi **cennet** ya gülzâr isterüz / Şâf kalbüz görmege su gibi didâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1). [cennet,]

‘Âşıkuz ancak hemân didârdur maşşudumuz / Sanma **cennet** isterüz zâhid ya havrâsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7). [cennet,]

Sensüz n'iderem **cenneti** ya hür-ı behiştı / Bir bencileyin 'âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [*cenneti, -i*]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yuñ dirler iy hürî ki **cennetde** 'azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*cennetde, -de*]

Küy-ı yârı n'eylerem görmek dilerem yârı ben / Bu Muhibbî **cennete** kıyıl degül dîdârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*cennete, -e*]

Cennete havrâ eger biñ nâz-ıla kılsa hürâm / Bir kadem ol serv-i nâzum gibi refâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [*cennete, -e*]

Zâhid egerçi **cennet** ü havrâ kılar heves / Ben isterem vişâlini 'âlem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [*cennet,]*

Zâhid ister **cenneti** görmek diler havrâ yüzün / Geçdi 'âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*cenneti, -i*]

ceres: Çan, çingirak.

Kârbân-ı 'ışka uydum Ka'be-i maşşûd için / Nâle eyler vâdi-i gâmda bu dil hem çü **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*ceres,]*

'Aql u şabr u hüş gitdiler dilâ gel eyle ses / Kârbân çünkim revân ola figân eyler **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*ceres,]*

Sensüzün ger câm nüş itsem baña hep nişdür / Sîne taıblını döğüben inlerem hem çü **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*ceres,]*

Küy-ı nigâra deyr-i muğân dir-isem revâ / Çün kapusunda âh u figânum olur **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*ceres,]*

Nâka-i leylî ne vâdilerde kim itdi mekân / Lâlesi hün-ı dil oldı nâle-i Mecnûn **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [*ceres,]*

'İşk şahrâsına düşen 'âkıbet ol güm olur / Bu kelâmı çağurup izhâr ider dâyim **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*ceres,]*

ceres kıldum: Çan yapmak, çan olarak (yerine) kullanmak.

İy büt-i Çîn rence virme nâlemi güş eyleyüp / İşiğün büt-hânedür efgânumı kıldum **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*ceres kıldum, -du, -m*]

cerr itse: Dilenme.

Büse **cerr itse** Muhibbî leblerinden dilberün / Hışm idüp çeşmi o demde destine hançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*cerr itse, -se*]

cev: Arpa, arpa tanesi II cevce: arpa tanesi kadar az ve küçük.

Ğam hürmeninde cânâ bir **cevce** hâşılum yok / 'İşk âteşine yanmış dil anda bir giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*cevce, -ce*]

cevāb: Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt II ilaç, çare, tedavi.

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ **cevāb** / Ol dil tabîbi sanma ki saña **cevāb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [cevāb,]

Leblerüñ dârü'ş-şifâsından **cevāb** ister gönül / İy tabîb-i dil ölürsen olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [cevāb,]

Şerbet-i la'linden özge 'âşıkâ yokdur devâ / Gel tabîbâ ko 'ilâcî biz **cevāba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [cevāba, -a]

İy tabîb-i cân buyur la'l-i lebününden bir **cevāb** / Hastayuz hicrân şebinde derde tîmâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [cevāb,]

Yok miyânından eşer gelmez dehânından **cevāb** / Kimse yok virür haber andan Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [cevāb,]

Ḥaste-i 'ışkâm tabîb-i dilden istedüm devâ / Bir **cevāb-ıla** sagaltdı lebleri dârü-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [cevāb-ıla, -ıla]

Küyuñda senüñ niçe zamân ḥasta-dil yatur / Gönder **cevāb** derdine anuñ devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [cevāb,]

Lebleründen bu Muhibbî'ye buyur şâfî **cevāb** / İy tabîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [cevāb,]

cevāb alsam: Sorusuna karşılık almak II ilaç almak, tedavi olmak.

Ḡam degüldür gözleri bîmâr iderse gönülümü / Leblerinden bir **cevāb alsam** bu cânüm em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [cevāb alsam, -sa, -m]

cevāb eyle: Cevaplamak, cevap vermek.

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir **cevāb eyle** ki anda ola çok ma'nî-i ḥâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [cevāb eyle,]

cevāb ider: Çare etmek, tedavi etmek, iyileştirmek.

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevāb / Ol dil tabîbi sanma ki saña **cevāb ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [cevāb ider, -er]

cevāb itmiş: Çare etmek, tedavi etmek, iyileştirmek.

Ol tabîb-i dil yine bu ḥastasın yâd eylemiş / Bir **cevāb itmiş** lebinden gönülümü şâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [cevāb itmiş, -miş]

cevābı virme: Cevap vermek, yanıtlamak.

Suval olmaya ger virme cevābı / Gönülde olanı söylemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [cevābı virme, -i, -me]

cevâhir: *Cevherler II elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli taşlar II aşığın gözyaşları.*

Gözün yaşını dök ki bulasın **cevâhiri** / Gâvâş-vâr sen de o baır içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*cevâhiri, -i*]

Kâse-i çeşmi Muhibbî'nün **cevâhirler** tolu / Dem mi vardur ki şehâ pâyuña îşâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*cevâhirler, -ler*]

cevher: *Elmas ve benzeri kıymetli taş II var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.*

Gerçi ma'ânî **cevheri** bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî ehline ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*cevheri, -i*]

Dür dişün yâdına talsam ger ma'ânî baırına / Her ne **cevher** kim çıkarsam fikr-i bîkrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*cevher,]*

Eksük itmez çıkarur her dem ma'ânî **cevherin** / Döstar şimden girü gönlüme bir deryâ diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*cevherin, -i, -n*]

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini **cevherüñ** bilmez meger cevher-şinâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [*cevherüñ, -üñ*]

La'l-i dilberdür bugün 'âlemde **cevherden** garaž / Zîra ol maqşüd-ı dildür ğayr-ı gevher bi'l-ğaraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*cevherden, -den*]

cevher: *Elmas ve benzeri kıymetli taş II var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher II aşığın gözyaşları.*

Bu Muhibbî gözleri **cevherlerin** / Yoluña sanma ki îşâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [*cevherlerin, -ler, -i, -n*]

cevher-i eşküm: *Gözyaşı cevheri, gözyaşı incisi.*

Niçe yıldur **cevher-i eşküm** yolında ħarc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâküt u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [*cevher-i eşküm, -üm*]

cevher-i insânda: *İnsanın aslı, özü II insan evladı, insanoğlu.*

Ĥattını ħadi üzre gören diye gerekdür / Kim **cevher-i insânda** ne zîbâ-y-ımuş a'râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [*cevher-i insânda, -da*]

cevher-i nazmumu: *Nazım cevheri, şiir güzellikleri.*

Yâr daksun **cevher-i nazmumu** lâyıq ğuşına / Çün Muhibbî her sözüñ bir gevher-i nâ-yâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*cevher-i nazmumu, -umu*]

cevher-şinâs: *Cevherden anlayan kişi.*

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherüñ bilmez meger **cevher-şinâs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [*cevher-şinâs,]*

cevlān eyleseñ: *Dolaşmak, gezinmek.*

Ger semend-i nāz-ıla iy dōst **cevlān eyleseñ** / Zūlfūñūñ çevgānına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 4*). [*cevlān eyleseñ, -se, -ñ*]

cevlān ider: *Dolaşmak, gezinmek.*

Yine bir māh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevlān atı ser-keş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*cevlān ider, -er*]

cevlān idüp: *Dolaşmak, gezinmek.*

Ĥalkā ĥalkā sūnbūli bād esse ditrer her taraf / Sanki bir tāvūsdur **cevlān idüp** per gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*cevlān idüp, -üp*]

cevr: *Haksızlık edip incitme, eziyet, cefā, gadr, zulüm.*

Beni **cevr-ile** cefā öldüre mi kim ne bilür / Yār ‘aceb eyleye mi mihr ü vefā kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*cevr-ile, --ile*]

Vefā vü mihr yok meh-pārelerde / Ve likin **cevrinüñ** oranı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 3*). [*cevrinüñ, -i, -nüñ*]

Cevr elinden cān u dil oldı perākende Muĥib / Zülme tākāt itmese derviş ü miskīn tagılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*cevr,]*

İy cefā-ĥü **cevrī** āyīn eyledüñ ‘āşıklara / Korkaram kim ‘ālem içre ben bu āyīn tagılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*cevrī, -i*]

Degül taķrīr-içün mümkün Muĥibbī **cevrī** dildāruñ / Kaçan taķrīre kaçd itsem dehān içre zebān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*cevrī, -i*]

Kim severse zulm idersin öldürürsin **cevr-ile** / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*cevr-ile, -ile*]

Kimden öğrendüñ nigārā bu gönüller almasın / Soñra **cevr-ile** anı öldürme kankı fende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 6*). [*cevr-ile, -ile*]

Şanemā sanma ki senden usanam **cevrüñ-ile** / ‘İşk-ıla ‘āşık ölürse de ferāgat mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*cevrüñ-ile, -üñ, -ile*]

İdelüm **cevre** taĥammül elümüzden ne gelür / Şāĥ olan zulm idicek lā-būd anı kul götürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*cevre, -e*]

Günde biñ kerre beni **cevr-ile** ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*cevr-ile, -ile*]

Geh ‘işve gāĥ şīve gehī **cevr** ü gāĥ nāz / Didüklerince yok mıdır ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*cevr,]*

Eger **cevrüñ** eger mihrüñ ne gelse rāzıyam senden / Ne vaşla oluram ĥandān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*cevrüñ, -üñ*]

Eger **cevr** ü eger miñnet eger ğam / Anı kim yār ider ‘ayn-ı şafādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*).
[cevr,]

Ĝāh **cevr** ü geh cefā ğāh kirişme ğāh nāz / İy Muhibbî dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [cevr,]

Derdüni dermān bilür **cevrüñ** gelür aña vefā / Anuñ-ıçun ğasta dil derdine dermān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [cevrüñ, -üñ]

Şad ol dilā ki añdı seni **cevr-ile** nigār / Dirdük anı ki katı ferāmüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [cevr-ile, -ile]

Ĝāh şıve ğāh ‘işve ğāh **cevr** ü ğāh nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [cevr,]

İncinür sanma cefādan **cevre** mu‘tād olmışuz / Süd yirine zehr-i ğamla bislemişdür anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [cevre, -e]

Gerçi yolında nigāruñ cān u dil kılduk sebîl / Müstedām olsun ki **cevrüñ** eylemez taqşîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2*). [cevrüñ, -üñ]

Cevr-ile öldürse beni yār niyāz / Devleti pāyende vü ‘ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [cevr-ile, --ile]

Dağı muhkem ola bünyād[i] ‘ışkuñ / Yagarsa başuña **cevr-ile** ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [cevr-ile, -ile]

Sevdüm didükçe **cevrini** arturdı ol perī / Sevmek katında dilberüñ ulu ğünāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [cevrini, -i, -n, -i]

Cevrini görüp nigāruñ dime sen bed-ĥū-y-ımış / Anı tağyir idebilmez başa çün yazu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [cevrini, -i, -n, -i]

Yakma **cevr-ile** cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünki raĥmuñ yok baña n’içün olursın dil-ĥurāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [cevr-ile, -ile]

İy Muhibbî yār **cevr** ‘ilmin be-ğāyet ĥoş bilür / Lîk fenn-i mihri bilmez okısa eyler ğalaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [cevr,]

cevr ide: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

(.) Revā görme kapuñda baña **cevr ide** felek / Luţf olmaya yoluñda ben olam şöyle ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [cevr ide, -e]

cevr ide: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Saña **cevr ide** Muhibbî yār ağyāra vefā / Ko seni itsün helāk bu kısmete kâyil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [cevr ide, -e]

cevr ider: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Cevr ider ‘āşıklara ol şeh nigāhı eylemez / Ĝuş kılmaz bir nazarla dād-hāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [cevr ider, -er]

cevr ider: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Hezārān **cevr ider** zülfi kılnuñ her biri cānā / Velī bir mū kadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*cevr ider, -er*]

cevr itme: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

İñen **cevr itme** ‘uşşāka vefā kıl iy şeh-i hūbān / Ğarībūñ āhını yirde komaz Allāh’umuz vardır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 3*). [*cevr itme, -me*]

cevr itmege: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

İy güzeller h̄usrevi **cevr itmege** kılma heves / Bir nazardur itdüğü ‘ışk ehli senden mültemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 1*). [*cevr itmege, -meg, -e*]

cevr kıl: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Dimezem mihr eyle bārī **cevr kıl** oran-ıla / Faḥr-ı ‘ālem çün dimiş ḥayru’l-umūr olur vaşat (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*cevr kıl,]*

cevr kılsañ: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Bu ḥasta dīl ki derdüñi cānā devā bilür / Her ne kadar ki **cevr kılsañ** vefā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*cevr kılsañ, -sa, -ñ-sañ*]

cevr okı: Cevr ve ceḫa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.

Cevr okı cāna irüp itdi Muhibbī’yi helāk / Daḥī bu ḥasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*cevr okı, -ı*]

cevr oklarını: Cevr ve ceḫa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.

Cevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rū / Ḥayfā dirīg u derdā giçer yürekde turmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*cevr oklarını, -lar, -ı, -n, -ı-n, -ı*]

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Gerdüñ gibi meyli o māḥuñ çü dönedur / **Cevr ü cefā** vü şiveleri güne günedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*cevr ü cefā,]*

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Niçeye dek eylesün **cevr ü cefā** ḥışm u sitem / Key sakın ḥaṭṭuñ gelür āḫir olursın şermsār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*cevr ü cefā,]*

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Cānā vefālar eyleme **cevr ü cefā** yiter / Her ne gelürse cānuma senden şafā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*cevr ü cefā,*]

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (*sevgiliden gelen*).

Didüm iy dilber nedür bu şîve vü **cevr ü cefā** / Güldi didi nāz-ıla ‘aşıkları zār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*cevr ü cefā,*]

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (*sevgiliden gelen*).

Okumuş gerçi vefā fennin velî öğrenmemiş / Kendüye **cevr ü cefā** resmini āyîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [*cevr ü cefā,*]

cevr ü cefā çekdüm: Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Görmedüm mihr ü vefā çekdüm velî **cevr ü cefā** / Var diyen mihr ü vefā’sı dilbertün bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*cevr ü cefā çekdüm, -düm, -m*]

cevr ü cefā eyleme: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Dimezüz **cevr ü cefā eyleme** yā eyle vefā / Rāzıyuz her ne kılursañ bizi tek yāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*cevr ü cefā eyleme, -me*]

cevr ü cefā eylemez: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Sanmañuz **cevr ü cefā** yār eylemez / Giñ cihānı başuma dār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 1*). [*cevr ü cefā eylemez, -mez*]

cevr ü cefā eylemez: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Dem mi var **cevr ü cefā** zülf-i sitemkār eylemez / Lahza mı vardur beni ol çeşm bīmār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*cevr ü cefā eylemez, -mez*]

cevr ü cefā eyler-ise: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

‘İşk eyler-ise **cevr ü cefā** eyleme i‘rāz / Bir gün ola kim feyz ide saña da o Feyyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*cevr ü cefā eyler-ise, -er, -i, -se-r, -i, -se*]

cevr ü cefā evleseñ: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Her ne deñlü evleseñ **cevr ü cefā** lāyıqlaruz / Biz elzel zībā cemālüne senün ‘aşıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*cevr ü cefā evleseñ, -se, -ñ*]

cevr ü cefā evleseñ: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Evleseñ **cevr ü cefā** gelür Muhibbî’ye vefā / Kāyilüz senden gelen hergiz ‘āzāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*cevr ü cefā evleseñ, -se, -ñ*]

cevr ü cefâ itmeyen: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Zülfinûñ fikrini ko tül-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevr ü cefâ şıve güzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*cevr ü cefâ itmeyen, -me, -y, -en*]

cevr ü cefâ itmeyesin: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

İderseñ döstüm mihr ü vefâ hoş / Eger itmeyesin cevr ü cefâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*cevr ü cefâ itmeyesin, -me, -y, -e, -sin*]

cevr ü cefâ itse: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

İtse biñ cevr ü cefâ kılsa hezârân zulm u nâz / Râziyuz ol şâh-ı hüsnuñ bende-i fermâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [*cevr ü cefâ itse, -se*]

cevr ü cefâdan: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Ebed kurtılmasun derd ü belâdan / O kim **cevr ü cefâdan** hurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*). [*cevr ü cefâdan, -dan*]

cevr ü cefâdan: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Döstüm **cevr ü cefâdan** sanma kim yüz döndürem / Bu tarîk-ı ‘ışkda sâbit-ı kadem muhkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*cevr ü cefâdan, -dan*]

cevr ü cefâdan: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Yakma iy dil nâr-ı hıcre bu Muhibbî hastayı / Hıyra gir **cevr ü cefâdan** kıl bu miskini halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*cevr ü cefâdan, -dan*]

cevr ü cefâkâr: Eziyet ve cefa eden (sevgili).

Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr ele girmez / Sanma ki velî **cevr ü cefâkâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [*cevr ü cefâkâr,*]

cevr ü cefâlaruñla: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Biz dimezüz ki mihr ü yâhüd maħabbet it / **Cevr ü cefâlaruñla** senüñ pür-şâfâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*cevr ü cefâlaruñla, -lar, -uñ, -la*]

cevr ü cefâñı çekeyin: Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Ölince çekeyin cevr ü cefâñı / Bulınmaz çünkü ‘âşık hurrem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4*). [*cevr ü cefâñı çekeyin, -ñ, -ı, -e, -y, -in*]

cevr ü cefâñı evlegil: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Döstüm **cevr ü cefâni eylegil** evzân-ıla / Hîç işitmedüñ mi her yirde dinür hayrû'l-vasat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3). [cevr ü cefâni eylegil, -n, -i, -gil]

cevr ü cefâya: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Cevr ü cefâya mâyil çokdur güzeller ammâ / 'Ahd ü vefâsı muhkem olduğu yokdur olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3). [cevr ü cefâya, -y, -a]

cevr ü cefâya: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

'Âşıkuz derdüñ kabûl itdük devâya bakmazuz / Her ne deñlü eyleseñ **cevr ü cefâya** bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1). [cevr ü cefâya, -y, -a]

cevr ü cefâyi: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Bilmezem **cevr ü cefâyi** yâhüd 'izz ü nâz olur / Gel benim çok sevdüğüm didükçe meylüñ az olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1). [cevr ü cefâyi, -y, -i]

cevr ü cefâyi: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Didiler **cevr ü cefâyi** zehrden acı velî / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ıymış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [cevr ü cefâyi, -y, -i]

cevr ü cefâyi eyleseñ: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Eyleseñ cevr ü cefâyi sanma kim yüz döndürem / Derdüñ-ile guşşâñı şâdî bilüp hurremlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2). [cevr ü cefâyi eyleseñ, -y, -i, -se, -ñ]

cevr ü cefâyi itmese: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Güzeller itmese cevr ü cefâyi / Tarîk-i 'ışk iñende muhkem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6). [cevr ü cefâyi itmese, -y, -i, -me, -se]

cevr ü cefâyi kılmaz: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Baña mihr ü vefâ dildâr kılmaz / Dimeñ cevr ü cefâyi yâr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1). [cevr ü cefâyi kılmaz, -y, -i, -maz]

cevr ü sitem: Incitici söz veya davranışlar.

Bu cefâ **cevr ü sitem** iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1). [cevr ü sitem,]

cevr ü sitem idesin: Eziyet ve zulüm etmek, sıkıntı vermek, kötü davranmak.

İy cefâ-hü niçeye dek idesin cevr ü sitem / Yiter itdüñ tîğ-ı hicrân-ıla cismüm rîze rîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2). [cevr ü sitem idesin, -e, -sin]

cevr ü sitemdür: İncitici söz veya davranışlar.

Gelen andan baña **cevr ü sitemdür** / Maḥabbet şartını dildār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*).
[cevr ü sitemdür, -dür]

cevri çok: Cefası çok olan, çok eziyet eden II sevgili.

Cevri çok pür cefâyı kim sevmez / Mihri yok bî-vefâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*).
[cevri çok,]

cevri çok: Cefası çok olan, çok eziyet eden II sevgili.

İy dîde göz yaşın dök virsün ciḥâni ğarḳa / Ol **cevri çok** vefâsuz çünki yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [cevri çok,]

cevri iden: Eziyet etmek.

Cevri iden baña ol şühumdur / Ḳalbüm içre velî ki rûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [cevri iden, -i, -en]

cevri itdi: Eziyet etmek.

Şol deñlü itdi cevri ‘uşşâka ol cefâ-cû / Boynında görinenler kâkül degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [cevri itdi, -i, -di]

cevr-ile cefâ kılmada: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Dünyâ kime mihr itdi saña ide Muhibbî / **Cevr-ile cefâ kılmada** cānânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [cevr-ile cefâ kılmada, -ma, -da]

ceyhün: İrmak, büyük nehir II Ceyhun nehri.

Ḥayme kursa ‘ışk şâhı gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yiñilmez her yaña **Ceyhün** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [ceyhün,]

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden **Ceyhün** gibi / Gözlerümüñ yaşıdur kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [ceyhün,]

Taşdı **Ceyhün** oldı eşküm kūyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [ceyhün,]

ceyhün u aras nîl: Ceyhun, Aras ve Nil (nehirleri).

Cem’ olsa eger bir yire **Ceyhün u Aras Nîl** / Olmaya kamu dîde-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [ceyhün u aras nîl,]

cevs-i ğama: Gam askeri.

Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili **ceyş-i ğama** / Ger murāduñ cān ise ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*ceyş-i ğama, -a*]

ceyş-i habes: *Habeş ordusu. // Sevgilinin ayva tüyleri.*

Gören haṭṭuñ didi ruḥsāruñ üzre / Meger **ceyş-i Habeş** İrān'a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*ceyş-i habes,]*

cezā kıldı: *Ceza vermek, cezalandırmak.*

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı 'ivaż / 'Ākıbet oldı peşimān ki **cezā kıldı** 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*cezā kıldı, -dı*]

cidd ü cehd idüp: *Çalışmak ve çabalamak. Gayret göstermek.*

Ṭalib olma iy gönül zāhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma **cidd ü cehd idüp** dîdārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*cidd ü cehd idüp, -üp*]

cidd ü cehd-ile: *Çalışmak ve çabalamak. Gayret göstermek.*

İstemezdüm 'ışka düşmek geldi āḥir başuma / **Cidd ü cehd-ile** kişi taqdîri tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [*cidd ü cehd-ile, --ile*]

ciger: *Ciğer, bağır, yürek.*

Belā bezminde derd-ile **ciger** hūnını nūş itsem / Gözümün kâsesin elde tolu peymānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [*ciger,]*

Şerḫa şerḫa **cigerle** derd-i dili / Şerḫ iden sîne-i mecrūḫumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 4*). [*cigerle, -le*]

Yaksa eflāki şafaḫ gibi n'ola āhum odı / Āteş-i 'ışkum şehā çünki **cigerden** açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*cigerden, -den*]

Ḥaṭṭuñ ser-fıtne zülfün fıtne-engîz / **Ciger** hūn oldı ğamdan dîde hūn-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 1*). [*ciger,]*

Ciger hūnını saklamaga iy dil / Gözümünden ğayrı aña şîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [*ciger,]*

ciger-düz: *Ciğeri delen.*

Eger çāk itse bagrum tîğ-i ğamze / Ne ğam müjġanı nāvekdür **ciger-düz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*ciger-düz,]*

ciger-süz: *Gönül yakan.*

Muhibbî şî'rüñi gören ḥasen dir / Ki anda gizlü var ma'nā **ciger-süz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*). [*ciger-süz,]*

cihān: *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem II dünya, yeryüzü.*

Her tarafından güller açılır **cihān** rüşen olur / Yār nāz-ıla kaçan gelse 'izārın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*cihān,]*

Bu **cihānuñ** nesi vardur aña şād ola gönül / Kıl haqıqat nazārın şeyh ü eger şāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*cihānuñ, -uñ]*

Bu çeşmüm kanlu yaşından **cihān** deryāya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mähîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*cihān,]*

Cihānı ğarķ iden bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm benüm āh u figānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*cihānı, -ı]*

Dil virme key sakın bu **cihānuñ** sarāyına / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*cihānuñ, -uñ]*

Döstlar āġāz u encām-ı cihān bir nüktedür / Şol ki virmez dil **cihāna** fikri ol encām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [*cihāna, -a]*

Dūd-ı āhından Muhibbî'nün n'ola tolsa **cihān** / Sinesinde āteş-i 'ışķı çün ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*cihān,]*

Ġam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem h'āb ider / Gözlerüm yaşı **cihānı** bil ki ğarķ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*cihānı, -ı]*

Ay alnuña vü gün yüzüñe her kim nazār itse / Sanma ki **cihān** içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*cihān,]*

N'eylerem gülzārı sensüz baña olmışdur ħarām / Bu **cihān** bāġında gönülüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*cihān,]*

Getür sākī şarāb-ı erġuvānı / Gül eyyāmı **cihān** bāġ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5*). [*cihān,]*

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne ħod güller temāşāsı / **Cihānuñ** küllî zevķinden dil ü cānum usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*cihānuñ, -uñ]*

Esed burcından ol ħurşîd-i enver / **Cihānı** eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*). [*cihānı, -ı]*

Bahār irişdi gel vaķt-i çemendür / **Cihān** bülbül üninden pür naġamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [*cihān,]*

Derd-i derūnı sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı **cihānda** bir derd bu ħasta cāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [*cihānda, -da]*

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / **Cihānda** var mı bir iş kim zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*cihānda, -da]*

Ġarra olma bu **cihān** her gün dogar bir nev'-ile / Mührelerle 'aķluñı taġıtma olma ħoķķa-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*cihān,]*

Cihān cümle olur süz-ı derūnumdan benüm rüşen / İderem şem'-veş ġiryelam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*cihān,]*

Eger sensüz **cihānı** geşt idersem / Benüm bu ħātırım hıç ħurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*). [*cihānı, -ı]*

Cihān bāġında çün yār eksük olmaz / Anuñçün āh-ıla zār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*). [*cihān,]*

Cihānda var mı bir şem‘-i şeb-efrüz / Yakup pervānesini nār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 2*).
[cihānda, -da]

Kıl hāzer zūlfinden el sunma Muhibbī hūsnine / Bu muḳarrerdür ki genc olmaz **cihānda** mārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 5*). [cihānda, -da]

Bir şeref virdi **cihāna** irişüp faşl-ı rebī‘ / Her diken tāze görindi olup izhār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 2*). [cihāna, -a]

Zāhidā sanma bizi biz nefis igvāsındayuz / Ya **cihāna** meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 1*). [cihāna, -a]

Yārı ağyār-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu **cihān** bāğında bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 3*). [cihān,]

Dilerem kim küfr-i zūlfinden anuñ dūr olmayam / Olur-ısam bu **cihānda** olmayam zünnārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 4*). [cihānda, -da]

İy Muhibbī bu **cihānuñ** ālina aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu‘blar gösterür [gel] Hāḳḳ’a yaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1323, Beyit 5*). [cihānuñ, -uñ]

Mihrūñle yine zerrelerüm irdi semāya / Āhum yiliyle oldı **cihān** pür hevā henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1326, Beyit 2*). [cihān,]

Gözümüñ yaşına mānend **cihān** içinde āb olmaz / Bu dil nālišler itdükçe dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 1*). [cihān,]

Bu **cihāndan** geçübün bil ki bile cānāndan / Bu ‘acebdür ki gönül zūlf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 2*). [cihāndan, -dan]

Sırr-ı ‘ışk[ı] sor baña ‘allāmeler hāll eylemez / Kim görüpdür bu **cihānda** ola düşvār iş geñez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 1*). [cihānda, -da]

Cihānda yir mi kaldı kim nem olmaz / Cemāli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 2*).
[cihānda, -da]

Dilberüñ ağyārı bī-ḥad oldugın ‘ayb eyleme / Bu **cihān** bāğında hīç bir gül biter mi hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 3*). [cihān,]

Cihān içre baña kūyuñ çemen bes / Ki zīrā herkese ḥubb-ı vaṭan bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 1*).
[cihān,]

Olmamış idi **cihān** zīver ü ziyetle ‘arūs / İtmemiş idi serīr-i felege şems cülūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 1*). [cihān,]

Togrı yoldan gel ḥurūc itme ki fānīdür **cihān** / Her ne itseñ ḥayr u şer āḥir ḥisābı var-ımsı (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 5*). [cihān,]

Eyle tūlū‘ gün gibi bulsun ziyā **cihān** / İy burc-ı āsümān-şeref aḥteri yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 2*).
[cihān,]

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı **cihān** mülkini ser-tā-ser güneş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 4*). [cihān,]

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu **cihānı** nūr-veş / Çün görindi dōstum baña cemālūñ hūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 1*). [cihānı, -ı]

Nuruñ ile ‘âlemün yüzi münevverken bugün / Zülmete virme **cihâni** zülf-ile hâyil mebâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3). [cihâni, -ı]

Akan yaşum olup ‘ummân **cihâni** ortaya almış / Bu gönüm zevrağın gör garğ olup girdâbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2). [cihâni, -ı]

Ruñun tâbında iy meh-rû dutışur ser-te-ser ‘âlem / **Cihânda** bunı kim gördi kim ola bî-duñan âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3). [cihânda, -da]

Keşf oldı Muhibbî’ye **cihân** bir kadeh ile / Bulmadı girüp erba‘îne zâhid-i murtâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5). [cihân,]

cihân: Yaradılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem II dünya, yeryüzü II bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Kimse yüzün görmedi ammâ **cihân** pür güft ü gü / Ol derün-ı perdede ‘âlem tolu gavğâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3). [cihân,]

Var mı **cihânda** çün görüp virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönli anuñ seng-i hâredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2). [cihânda, -da]

Bilsem cefâ kitâbını kimden okur ‘aceb / Şimdi **cihânda** sencileyin yok cefâ bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4). [cihânda, -da]

Hağ gelüpdür diyü bu ‘âşıka göstermese yüz / Diñüz ol şüha **cihânda** buña kim kâyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2). [cihânda, -da]

‘İşkuñ yolında cân-ıla ser terkin eyledüm / Var mı **cihânda** bencileyin bir fedâyî gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3). [cihânda, -da]

Cihânuñ kanda bir ra’nâ güli var / Aña karşı hezârân bülbüli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1). [cihânuñ, -uñ]

Var mı **cihânda** bir saña beñzer Muhibbî rind / Cânı şarâbhânedede vü cismi evdedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5). [cihânda, -da]

Cihânda hasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü hâlüm var / Ne dermândan olur dil şād ne derdden infî‘âlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1). [cihânda, -da]

Oldı Muhibbî çünki **cihânda** gedâ-yı ‘ışk / Yıgdür aña ki ‘âleme ol pâdişâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6). [cihânda, -da]

Cihânuñ kanda bir ra’nâ güli var / Aña karşı hezârân bülbüli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1). [cihânuñ, -uñ]

Hüblar gerçi **cihân** içre firāvân añılır / Lîk ol âfet-i cân serv[er]-i hübân añılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1). [cihân,]

Riyâ vü zerğ ü tezvîri **cihânda** ihtiyâr itdüñ / Sanursın zâhidâ ‘ışkı bu dağı ihtiyârîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4). [cihânda, -da]

Cihânda var mı ‘âşik pür-ğam olmaz / Belâ vü derd-ile ol hem-dem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 1). [cihânda, -da]

Cihân içinde âdem bî-ğam olmaz / Meger hayvân ola ol âdem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1). [cihân,]

Ĝam ayrılmaz benümle hem-dem oldu / **Cihānda** var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*cihānda, -da*]

Hāy u hūdan dil kaçar ancak virür başa şudā' / Olmaga cümle **cihān** mülkine sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [*cihān,]*

Gelür her şādīnūñ ardınca biñ ğam / **Cihānda** 'ākil olan gülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*cihānda, -da*]

Ĝam ayrılmaz benümle mahrem oldu / **Cihānda** var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*cihānda, -da*]

Mihr umma dehr-i dūndan andan gelen cefādür / Kimse **cihānda** hürrem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*cihānda, -da*]

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu **cihān** içre māyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*cihān,]*

Kūy-ı dilberde Muhibbî'ye gedā olmak yiter / Bu **cihāna** ser-te-ser olmaga sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*cihāna, -a*]

'Aynuma alman **cihānı** dōstlar ben yārsuz / Gözine 'ālem kafeşdür bülbülūñ gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [*cihānı, -ı*]

Mağrūr olup **cihāna** aldanma māl u cāha / Terk ide seni āḫir yokdur cihānda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*cihāna, -a*]

Mağrūr olup cihāna aldanma māl u cāha / Terk ide seni āḫir yokdur **cihānda** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*cihānda, -da*]

İy dīde göz yaşın dök virsün **cihānı** ğarḳa / Ol cevri çok vefāsus çünki yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [*cihānı, -ı*]

Muhibbî bendesi olup **cihān** içinde dildāra / Kamu yārānı terk eyler qarār itmez bir ān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*cihān,]*

Līk senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemālūñı **cihānda** ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*cihānda, -da*]

Bu **cihānda** çün bulunmaz iy gönül feryād-res / Raḫm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [*cihānda, -da*]

Ĝarḳa virdi gözlerüm yaşı **cihānı** ğāh olur / Yakar eflāki ser-ā-ser sīne-tābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [*cihānı, -ı*]

Cehd kılma idesin 'ayb-kesānı āşikār / Kādir iseñ ol **cihān** içinde sen de 'ayb-pūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*cihān,]*

Almamış başına terk itmiş **cihān** ğavğaların / Vādīde mecnūn yürür mecnūn dimeñ uslu-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*cihān,]*

cihān: Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem II dünya, yeryüzü II geçici hayat.

Nigārā ğarra olma devr-i hūsne / Güzellik tiz geçer uşbu **cihāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [*cihāndur, -dur*]

cihân halkı: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Cihân halkı muṭî'üñdür senüñ iy ḥusrev-i ḥübân / Kemâle şaf tutup gâmzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*cihân halkı, -ı*]

cihân halkına: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

İki taş-ıla döne döne ögüdür felek / Bir bir **cihân halkına** dir âsiyâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*cihân halkına, -n, -a*]

cihân halkına: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Hün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'ışkum olmaz idi bu **cihân halkına** fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1*). [*cihân halkına, -ı, -n, -a-n, -a*]

cihân halkına: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Ne kadar esrâr-ı 'ışkı sînede ketm eyledüm / Giriye ile bu **cihân halkına** kıldı fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*cihân halkına, -ı, -n, -a-n, -a*]

cihân halkını: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Muṭî' itdi **cihân halkını** cümle / Gözi itdügi sihri sâhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [*cihân halkını, -mı-n, -ı*]

cihâna gelmekden: *Doğmak II meydana gelmek, ortaya çıkmak.*

Göreyim bir kez seni ölürsem andan öleyim / Zîra gelmekden cihâna seni görmekdür garâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*cihâna gelmekden, -a-mek, -den*]

cihâna gelmez: *Doğmak II meydana gelmek, ortaya çıkmak.*

Tutdı Muḥibbî dehri eş'âr-ı dil-pesendüñ / Senüñ gibi suḥen-ver bildüm **cihâna gelmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*cihâna gelmez, -mez*]

cihâni başuma dâr eylemez: *Dünyayı başına dar etmek: bir kimseyi çok sıkıntılı bir duruma sokmak.*

Sanmañuz cevri ü cefâ yâr eylemez / Giñ **cihâni başuma dâr eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 1*). [*cihâni başuma dâr eylemez, -mez*]

cihân-ı fânidesin: *Ölümlü, geçici dünya.*

Sanma ki **cihân-ı fânidesin** kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maḥabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*cihân-ı fânidesin, -de, -sin*]

cihânuñ halkına: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Cihānuñ halkına sakın inanma / Yüze güler dir-ise saña kardaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6). [cihānuñ halkına, -i, -n, -a-uñ, -n, -a]

cilā: Parlaklık; ışıltı.

İy Muhibbî jeng-i ğam tutdı gönül mir'atını / Mül midür bilsem **cilāsı** gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5). [cilāsi, -sı]

cild: Mukavvadan yapılp üstüne deri, bez, plastik veya kâğıt kaplanan ve yıpranmaması için dikilmek veya yapışturulmak sûretiyle kitabın üzerine geçirilen kap II bir eserin, birbirinin devâmı olarak birkaç kitap hâlinde basılan kısımlarından her biri.

Güyyiâ iki haddi bir **cildde** / Yazulu Gülsitân u Büstân'dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3). [cildde, -de]

cilve eyle: Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edâlî davranmak, kırılmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Gel **cilve eyle** gözlerümüñ çeşmesârına / Bir dem vağan kıl anda hemân iy perî yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3). [cilve eyle,]

cilve eylese: Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edâlî davranmak, kırılmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Binse semend-i nâza kaçan **cilve eylese** / Dutar elinde zülfini san tâziyânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6). [cilve eylese, -se]

cilve kılup: Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edâlî davranmak, kırılmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Ṭāvūs-şifât **cilve kılup** seyr-i çemen kıl / Tâ serv-i sehî ögrene senden salmışlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2). [cilve kılup, -up]

cilveler eyler: Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edâlî davranmak, kırılmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun gözüm yaşı / Kim anda **cilveler eyler** hayâl-i serv-i dâlum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6). [cilveler eyler, -ler, -r-r]

cim: Cim (◻) Arap alfabesinin beşinci harfi. II sevgilinin cim harfi gibi kıvrımlı saçı.

Ser-i zülfini gördüm **cime** beñzer / Leb-i la'lini sordum mîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1). [cime, -e]

Dehân[1] mîme zülf[i] **cime** beñzer / Teni büllûra yâñüd sîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1). [cime, -e]

cinân: Cennetler.

Bu vâdide muğâyirdür nazar kıl herkesüñ fikri / Diler dil küy-i dildarı velî zâhid **cinân** gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2). [cinân,]

Gül ruĥlarıñ koyup dil meyl eylemez **cināna** / Terk eyleyüp bahārı ‘arīf ĥazāna gelmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*cināna, -a*]

cism: Boşlukta bir yer kaplayan varlık, madde, nesne II beden, gövde, vücut.

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülf-i ‘anber-feşān dıtrer / Gidüp ‘aklum gelür ĥayret bu **cismüm** içre cān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*cismüm, -üm*]

Kāha dönmiş **cismüñi** ĥam ĥırmeninde āh-ıla / İy Muhibbī götürüp yirden anı bāda getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*cismüñi, -üñ, -i*]

Ol ki bī-miṣl ü **cismi** çün cāndur / Rāstī ‘ışk ehline ol cāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*cismi, -i*]

Mürde-i cānā Muhibbī olmadan **cismüñ** kefen / Göñlüñ ü gözüñ açılısun çin seĥergeĥ bāĥa var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*cismüñ, -üñ*]

Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbī rind / Cānı şarābhānede vü **cismi** evdedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*cismi, -i*]

Baĥr olalı sirişküm ĥarĥ oldı anda **cismüm** / Mevc urduĥınca her dem yaşum ĥabāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*cismüm, -üm*]

Yüzüm üzre umaram iy māh-rū kim basasın / Ĥāk idüp **cismüm** reh-i kūyuñda ĥaşdum düşmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 3*). [*cismüm, -üm*]

Cüdā olalı cānsuz **cisme** döndüm / Yok olsa cān baka herĥiz görinmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*cisme, -e*]

İy cefā-ĥū niçeye dek idesin cevri ü sitem / Yiter itdün tıĥ-ı ĥicrān-ıla **cismüm** rīze rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 2*). [*cismüm, -üm*]

Götürse eşk-i çeşmüm n’ola **cismüm** / Ne tañ deryā getürür ĥār-ıla ĥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*cismüm, -üm*]

Gögermiş yir yirin **cismi** yanup dil āteş-i ‘ışka / Yıkılmış mest-i ‘ışk olmuş düşüp dīvāra yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*cismi, -i*]

cism-i zerdümi: Sarı, sararmış, solgun vücut.

Bilmez iken ĥırmen-i ĥamda bu **cism-i zerdümi** / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kāh imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*cism-i zerdümi, -üm, -i*]

cübbe vü destārı: Cübbe ve sarık, giyim kuşam, dış görünüş.

Terk-i māl iden ider elbette faĥrı iĥtiyār / **Cübbe vü destārı** n’eyler geysün ol dā‘im palās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*cübbe vü destārı, -ı*]

cüdā: Ayrı, ayrılmış, firkate düşmüş, ayrı kalmış, uzak düşmüş.

Deşt-i belādudur beni senden gören **cüdā** / Cānından ayrudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*cüdā,]*

Mu‘tekif olsam n’ola kūyuñda iy ārām-ı cān / Bir nefes senden **cüdā** bir kimse tecvīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*cüdā,]*

Bir nefes senden **cüdā** yokdur dem urmaga mecāl / Çünkü cānumsin gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*cüdā,]*

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîguñdan **cüdā** / Teşnelikte çāk çāk olur nite kim rüy-ı ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [*cüdā,]*

cüdā itdi: *Ayrırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.*

Ne günāh itdüm ola elüm alup çarḥ-ı felek / Ol perîden ne için itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*cüdā itdi, -di]*

cüdā olalı: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / Yok olsa cān baka hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*cüdā olalı, -alı]*

cüdā olmasun: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Cefā vü cevri dildāruñ baña mihr ü vefādan yig / Ğam-ı ‘ışkından olmasun bu cān u dil cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*cüdā olmasun, -ma, -sun]*

cüdā olmasun: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Muhibbî rāh-ı ‘ışk içre egerçi pāy-māl oldı / Ğam-ı ‘ışkından olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*cüdā olmasun, -ma, -sun]*

cüdā olmaz: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Bir nazar kılmaz o meh-rū ‘āşikuñ zārın görür / Bir nefes olmaz cüdā yanından ağıyārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [*cüdā olmaz, -maz]*

cüdā olmazsa: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Tañ degüldür ger raḳīb olmazsa yanuñdan cüdā / Kanda kim gül açıla lā-büd bulunur ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*cüdā olmazsa, -maz, -sa]*

cüdā olsa: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Cüdā olsa Muhibbî nāle kılmaz / Ki zîrā küştelerden gelmez āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*cüdā olsa, -sa]*

cüllāb: *Gül suyu, gül şerbeti.*

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim āb-ı ḥayāt / Yār elinden zehr nūş itsem baña **cüllābdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*cüllābdur, -dur]*

cülūs itmemiş: *Oturmak, tahta geçmek.*

Olmamış idi cihān zīver ü ziynetle ‘arūs / İtmemiş idi serīr-i felege şems cülūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 1*). [cülūs itmemiş, -me, -miş]

cümle: *Bütün, hep, tüm.*

Anuñçün pādīşāh oldum ser-ā-ser **cümle** ‘uşşāka / Hümā-yı zülf-i dilberden başuma sāye düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 6*). [cümle,]

Göñül mir’ātını gördüñ ser-ā-ser **cümle** jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarāb iç anı şāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 3*). [cümle,]

Dimeñ dīvāne Mecnūn’a maħabbet mülki şāhıdır / Yanınca tayr-ıla vaħşı yürür **cümle** sipāhıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1*). [cümle,]

Cefā vü cevruñi añsam göñülde āh u zār itsem / İñiler kühlar **cümle** zemīn ü āsümān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 2*). [cümle,]

Ya kaşuñdan tīr-i ğamzeñ gelse buña acıram / Birisi sīnemde turmaz **cümle** zāhrumdan çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 3*). [cümle,]

‘Işkı cānum gibi saklarken olur ħalkā ‘ayān / Āh bu ğammāzlık sır[ı] **cümle** şı‘irümden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [cümle,]

Degme nākes cāna kıymaz ‘ışk ara ber-dār ola / Ehl-i ‘ışkuñ **cümlesini** sanma kim Mañşūr’dur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 2*). [cümlesini, -si, -n, -i]

Levh-i sīnem üzre dökmiş nokta eşküm kātibi / **Cümle** kılmış ğam metā’ın yine defter gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1122, Beyit 4*). [cümle,]

Göñlümüñ murġın n’içün kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rūlar ‘ālem içre **cümle** hep mümtāz olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 3*). [cümle,]

Esed burcından ol ħurşid-i enver / Cihāni eyledi **cümle** münevver (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1193, Beyit 1*). [cümle,]

İy Muhibbī dürüşüp ‘ışk-ı ħaķīķī taleb it / Sözlertüm **cümle** ħaķīķıdır anı sanma mecāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 7*). [cümle,]

Cihān **cümle** olur sūz-ı derūnumdan benüm rūşen / İderem şem‘-veş girye olam her encümen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 4*). [cümle,]

İy Muhibbī şabr u tākāt **cümle** bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsūn u siħr ol cemmāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 5*). [cümle,]

İy tábībā ser-i küyuñda yatan ħastalara / İtmedüñ çäre yatur **cümlesi** bī-çäre henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 3*). [cümlesi, -si]

Nāşih sözüñi bildüm **cümlesi** kamu nesīh / Naķd isteyüben göñlüm efsāne ķabül itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 3*). [cümlesi, -si]

Hāy u hūdan dil kaçar ancak virür başa şudā‘ / Olmaga **cümle** cihān mülkine sulţān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 2*). [cümle,]

Muñı itdi cihān ħalkını **cümle** / Gözi itdügi siħri sāħir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1299, Beyit 3*). [cümle,]

Muhibbī ‘ışk-ıla cān terkin ur kim / Olasın **cümle** ‘uşşāk içre mümtāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 5*). [cümle,]

Bülbül aşüfte olup gül şevkine / **Cümle** dökdi ne ki var albinde raz (Muhibb Dvn, Gazel 1368, Beyit 3).
[cümle,]

Kan ider ol yr bezer geydi glgn libs / ar- hüsne ba açup karşu tururlar **cümle** ns (Muhibb Dvn, Gazel 1393, Beyit 1). [cümle,]

Sözün gevhr olaldan iy Muibb / dindi **cümle** yrn an mengu (Muhibb Dvn, Gazel 1420, Beyit 5).
[cümle,]

ol denl yagar seng-i cef kyna varsam / Baum bi eger olsa olur **cümlesi** haha (Muhibb Dvn, Gazel 1422, Beyit 4). [cümlesi, -si]

iku yolında ger urasin terk-i cn u ba / ik ehli kamu indrrl saa **cümle** ba (Muhibb Dvn, Gazel 1432, Beyit 1). [cümle,]

y benüm serv-i revnum sorma hlm senszin / Ek-i çeşmüm eyledi bu gizlü rzum **cümle** f (Muhibb Dvn, Gazel 1465, Beyit 3). [cümle,]

Cem kldn iy Muibb **cümle** gmze okların / Lyk budur ki aa idesin sen sne ki (Muhibb Dvn, Gazel 1472, Beyit 6). [cümle,]

Gh ive gh hm u gh nz / **Cümlesinden** atlımedr n gra (Muhibb Dvn, Gazel 1488, Beyit 3).
[cümlesinden, -si, -n, -den]

Gh nz u gh ive gh hm u geh itb / **Cümleden** bildüm ki cn atlımedr n gra (Muhibb Dvn, Gazel 1490, Beyit 3). [cümleden, -den]

Lalne olmaya bir gevhr iva / Mülk-i dny **cümle** ser-t-ser iva (Muhibb Dvn, Gazel 1493, Beyit 1).
[cümle,]

cümle: Herkes, her Şey.

tmezz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / çünki biz kendümüzi **cümleden** edn bilürüz (Muhibb Dvn, Gazel 1210, Beyit 2). [cümleden, -den]

Zhid ister cenneti görmek diler havr yüzin / Geçdi aik **cümleden** ancak gelür ddr hoş (Muhibb Dvn, Gazel 1408, Beyit 3). [cümleden, -den]

cümle alem: Herkes, bütün insanlar.

Zann iderdüm ol per-ry beşer ol mh imiş / **Cümle alem** bende aa ol bir ulu Őh-m (Muhibb Dvn, Gazel 1455, Beyit 1). [cümle alem,]

cnbi: Şevk, nee ve cokunluk dolu hareket, kaynama II eğlence, alem, zevk ve eğlence toplantısı, elenti, henk.

Salınur gl hr-la salınma sen ayr-la / **Cnbi** ran gln gülşende n-ayestedr (Muhibb Dvn, Gazel 1132, Beyit 4). [cnbi, -i]

Gh cevr  geh cef gh kirime gh nz / y Muibb dil-rblar **cnbi[i]** bu resmedür (Muhibb Dvn, Gazel 1184, Beyit 5). [cnbi[i], -[i]]

cnn: Cınnet, delilik, delirme, çıldırma II insanın dış alemle ilgisini kesecek Şekilde aşk ve cezbeyle kapılması hli.

İstedüm dīvāne göñlüm hālını bilmek yine / Bulmadum ol **cünün** deşinde nā-peydā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*cünün,]*

cür'a: *Yudum, bir yudum II içki kabının dibinde kalan son yudum.*

İrdi bir hālete dil içdi lebi **cür'asını** / Ya'nī cām-ı mey-ile sākī bu hālet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*cür'asını, -sı, -nı]*

Ḥaste-dilven dōstum cām-ı lebüñden **cür'a** sun / Sākī-i devrān elinden dolmadan peymānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*cür'a,]*

Sanma şöret gözlerüz biz yāḥū dārāt ehliyüz / 'Ālemi bir **cür'aya** satduk ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*cür'aya, -y, -a]*

Çün ezel cām-ı maḥabbet **cur'asın** nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muhibbī mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*cur'asın, -sı, -n]*

cür'a: *Yudum, bir yudum II içki kabının dibinde kalan son yudum.*

Eyledüm 'ışkuñ şarābından ezel bir **cür'a** nüş / Anuñ için kalmamışdur cānda şabr u dilde hūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*cür'a,]*

cür'a saçaruz: *Kadehin dibinde kalan son yudumu saçmak, dökmek II (harabat müdavimleri arasında son cür'ayı yere dökmek bir âdetmiş. Böylelikle şarabın bulucusu olan Cem'in ruhunu tazim ettiklerini düşünürlermiş.).*

Geh mest olup **cür'a saçaruz** felek üzre / Miḥnet ğamını yiyici 'ayyaşlaruz biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*cür'a saçaruz, -ar, -uz]*

cür'a-i cāmı: *Kadehin yudumu, bir damlası II kadehin dibinde kalan toru, son yudum.*

Cür'a-i cāmı sen içdüñ diyü bezm-i 'ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmūrı gelüp ğavġā ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*cür'a-i cāmı, -ı]*

cür'a-i cām-ı elesti: *Ezel kadehinin (şarabının) bir yudumu.*

Cür'a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbī ḥaşre dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*cür'a-i cām-ı elesti, -ı]*

cür'a-i cām-ı lebüñden: *Dudak kadehinin yudumu, bir damlası.*

Çün Muhibbī **cür'a-i cām-ı lebüñden** oldu mest / Fāş idüp esrār-ı 'ışkı 'āleme rüsvā olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*cür'a-i cām-ı lebüñden, -üñ, -den]*

cür'a-i la'lüñ: *Sevgilinin şarap gibi kırmızı dudağının bir yudumu, bir damlası.*

Ġülşen-i ḥüsnüñ gören firdevs-i a'lādan geçer / **Cür'a-i la'lüñ** için cām-ı muşaffādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 1*). [*cür'a-i la'lüñ, -üñ]*

cür'a-i yāri: *Sevgilinin bir yudum şarabı II sevgilinin dudağı.*

Hāk eyle özün var der-i dildāra Muhibbī / Ger ister iseñ **cür'a-i yāri** idesin nüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*cür'a-i yāri, -i*]

cür'a-riz olasin: *Kadehin dibinde kalan son yudumunu döken olmak II (Harabat müdavimleri arasında son cür'ayı yere dökmek bir âdetmiş. Böylelikle şarabın bulucusu olan Cem'in ruhunu tazim ettiklerini düşünürlermiş).*

İşigünde yüzini hāk itmek ister bu Muhib / Umar anı kim olasin bāde içseñ cür'a-riz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*cür'a-riz olasin, -a, -sın*]

cürm: *Suç, günah, kabahat, kusur, hata.*

Muhibbī gam yime çoğ-isa **cürmün** / Şefā'atçı Muḥammed Muştāfā'dur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*cürmün, -ün*]

Kapuñdan **cürmüm** ile itme maḥrüm / Kerīmün işi çün dāyim keremdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*cürmüm, -üm*]

Günāh-isa seni sevmek Muhibbī / Gel öldür **cürmine** inkār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 6*). [*cürmine, -i, -n, -e*]

Cürmüme benüm bakmayuban itdi şefā'at / Bu luḥf-ıla bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*cürmüme, -üm, -e*]

Nālān olup **cürmin** añup sīne döğmege / Gerdün gibi eline alsun dil iki taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*cürmin, -i, -n*]

cüs eyleve: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Eger 'ışkuñ şerārından söz açsam / Dutışup dag u deryā eyleye cüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 4*). [*cüş eyleye, -y, -e*]

cüs iden: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Küy-ı dilber çevresinde **cüş iden** Ceyhün gibi / Gözlerümün yaşıdur kim ırmağ olup çağlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*cüş iden, -en*]

cüş idicek: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrini ğarğ / Tañ degül **cüş idicek** bir ucı deryā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*cüş idicek, -icek*]

cüş idüp: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Serverā kaddün görüp derd-ile ger āh eylesem / Eşk-i çeşmüm **cüş idüp** emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*cüş idüp, -üp*]

cüş itdi: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Bir nazarla hün-ı dil **cüş itdi** oldu yaş göz / Döndürür deryāya āḥir yaşımı bu kaş u göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*cüş itdi, -di*]

cüş itse: Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.

Taň mı **cüş itse** Muhibbî âh-ıla deryâ-yı eşk / Rûzigâr esdükçe kim dir baħr-i bî-pâyân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*cüş itse, -se*]

cüş u hurüş eyledi: Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak, dolup taşmak, dalgalanmak.

Sıgmadı ħumlara mey eyledi çün cüş u hurüş / Çıkdı ‘ayyüka yine na‘ra-i mestâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*cüş u hurüş eyledi, -di*]

cüş u hurüş ider: Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak, dolup taşmak, dalgalanmak.

Câm-ı la‘line irem diyü ider cüş u hurüş / Dâyimâ meyĥânede kendin mey-i şahbâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*cüş u hurüş ider, -er*]

cüş u hurüş idesin: Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak, dolup taşmak, dalgalanmak.

İy Muhibbî çün şarâb-ı ‘ışkı nüş itdün ezel / Tâ kıyâmet taň degüldür idesin cüş u hurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5*). [*cüş u hurüş idesin, -e, -sin*]

cüy: Akarsu, ırmak II aşğın gözyaşları.

İy gönül bir dem temâşâ eyle eşküm **cüyümü** / Âdemüñ gönlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*cüyümü, -i, -ni*]

cüvbâr: Irmak, nehir, akarsu.

‘Arz-ı ruhsâr eyledi şādılıg-ıla nesterîn / Yüz sürer serv ayagina her tarafından **cüvbâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*cüvbâr,]*

cüvbâr: Irmak, nehir, akarsu II aşğın gözyaşları.

Serv-ı kadler evvel elden ihtiyârum aldılar / Akıdup âħir gözümden **cüvbârum** aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*cüvbârum, -um*]

Göz yaşı degül küy-ı belâ **cüvbâridur** / Dūd-ı dilüm[ün] üstine ebr-i bahâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*cüvbâridur, -i, -dur*]

cüy-ı âb: Irmak, nehir.

Sâgar-ı çeşmümde cânâ lâle ruhsârüñ senüñ / **Cüy-ı âb** içre komışlar zeyn için gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*cüy-ı âb,]*

Gözlerüm yaşına **cüy-ı âb** beñzer beñzemez / Nâlesine gönümün dölâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [*cüy-ı âb,]*

cūy-ı aras: *Aras ırmağı, nehri.*

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümüñ oldı biri Nîl ü biri **cūy-ı Aras** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*cūy-ı aras,]*

Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Halîl / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür **cūy-ı Aras** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*cūy-ı aras,]*

Mısr-ı hüsünüñ haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nîl ü biri **cūy-ı Aras** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*cūy-ı aras,]*

cūy-ı eşk: *Gözyaşı ırmağı.*

İrmedüñ ol serv-ı kaddüñ vaşına iy **cūy-ı eşk** / Yüz suyn dökdüñ bu yolda nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [*cūy-ı eşk,]*

cūy-ı eşküüm: *Gözyaşı ırmağı.*

Sînemi ben gülşen itdüm kıl sun ol dildâr seyr / **Cūy-ı eşküüm** eylesün ol serv-i hoş-reftâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*cūy-ı eşküüm, -üm]*

cūy-ı revāndur: *Akarsu, ırmak, nehir.*

Didüm iy serv-ı kad pāyuña her dem / İki çeşmüm iki **cūy-ı revāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*cūy-ı revāndur, -dur]*

cūy-ı sat: *Şat ırmağı // Dicle ve Fırat'ın birleşmesinden meydana gelen büyük nehir. // Şattu'l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir.*

Mısr-ı hüsünüñde gözümüñ biri oldı nehr-i Nîl / Eyledüñ Bağdād küyüñde birini **cūy-ı Şat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*cūy-ı şat,]*

Ç

cābük-süvār: Usta binici, ata iyi binen, iyi at süren II sevgili.

Zülf[i] çevgānıyla çelmez başımı top eylesem / 'İşk meydānında ol **çābük-süvārum** söylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 2). [çābük-süvārum, -um]

çāçī: Çaç, Taşkent'in eski adıdır. Çaç şehri, iyi yay yapan ustalarıyla tanınır.

Dir gören ebrūlarını husrevā **Çāçī** kemān / Aña ibrişim zülfüñ birle kılmışsın kiriş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 2). [çāçī,]

çādır: Çadır, hayme, çetr.

Çün niķāb açduñ yüzüñden āfitāb / Utanup şeb **çadırına** ser çeker (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 4). [çadırına, -ı, -n, -a]

çagla: (su için) akarken coşkun sesler çıkararak taşıp dökülmek, köpürmek, çağıldamak II coşkun bir şekilde ortalığı kaplamak, coşmak.

Küy-i dilber çevresinde cüş iden Ceyhūn gibi / Gözlerümüñ yaşıdır kim ırmag olup **çaglar** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 2). [çaglar, -r]

Naħl kaddūñ yādına serv-i hīrāmānum benüm / Göz yaşı pāyuña her dem cūlar olup **çaglamış** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 2). [çaglamış, -miş]

çagır: Hep birden bağırarak yaygara etmek II birbirini çağırmaq II çağırmaq, seslenmek.

İtleri karşı gelür küyına varsam **çagırışup** / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān diler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 5). [çagırışup, -up]

çagur: Hitap etmek II yüksek sesle bağırmaq, haykırmak.

'İşk şahrāsına düşen 'ākıbet ol güm olur / Bu kelāmı **çagurup** izhār ider dāyim ceres (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 4). [çagurup, -up]

çāh: Kuyu, çukur.

Hāy u hū tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir **çāha** düşüp derd-ile dārāb iniler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 3). [çāha, -a]

Ben esīr-i 'ışk oldum koy zenaħdan **çāhına** / Halka halka eyle zülfüñ boynuma zencīr-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1410, Beyit 3). [çāhına, -ı, -n, -a]

çāh-ı zekandur: (Sevgilinin) Çene çukuru.

Didüm dil-i dīvāneye āħir olacak cā / Zencīr-i ser-i zülfi ile **çāh-ı zekandur** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1029, Beyit 3). [çāh-ı zekandur, -dur]

çāh-ı zenaħda: *Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.*

Niçeye degin ħabs olasin **çāh-ı zenaħda** / Assun ko seni zūlfı gibi dār ele girmez (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*çāh-ı zenaħda, -da*]

çāh-ı zenaħda: *Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.*

Bu gönül **çāh-ı zenaħda** çünkü yok aña ħalāş / Niçe bir ħabsünde dursun bāri gel zūlfüne as (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*çāh-ı zenaħda, -da*]

çāh-ı zenaħdan: *Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.*

Dōstlar çıkarmaga **çāh-ı zenaħdan** dilleri / Zūlfünün kullābına kullāb beñzer beñzemez (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*çāh-ı zenaħdan, -dan*]

çāh-ı zenaħdānda: *Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.*

Genc-i ħüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / Ĥabs kıl **çāh-ı zenaħdānda** anı zūlfüne as (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1475, Beyit 4*). [*çāh-ı zenaħdānda, -da*]

çāk: *Yarık, çatlak, parça parça.*

Sınesi gül **çāk** ü gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*çāk,]*

çāk çāk olmış: *Parça parça olmak.*

Şır çeşmün pençesinden uşbu gönülüm merdümü / Çāre yok hergiz ħalāşa **çāk çāk olmış** yatur (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*çāk çāk olmış, -mış*]

çāk çāk olur: *Parça parça olmak.*

Şerħa şerħa olsa sīnem tañ mı tıġuñdan cüdā / Teşnelikte **çāk çāk olur** nite kim rüy-ı ‘arz (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1486, Beyit 5*). [*çāk çāk olur, -ur*]

çāk eylegil: *Parçalamak, yırtmak.*

Bilmek isterseñ Muhibbı sīnesin **çāk eylegil** / Ėamzelerden göresin āzürde cānum var imiş (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*çāk eylegil, -gil*]

çāk ide: *Parçalamak, yırtmak.*

Ol ki dest-i himmet-ile cāme-i cān **çāk ide** / Zer libās u atlas u dībā-yı sultān istemez (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*çāk ide, -e*]

çāk ide: *Parçalamak, yırtmak.*

Ruĥlarıñ ŧevĥiyle ister pīrehen **ĉāk ide** gül / Lāleler de ‘iŧĥıñıa bagrını yir yir taglamıŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*ĉāk ide, -e*]

ĉāk ider: *Parĉalamak, yırtmak.*

Cām-ı ‘iŧĥı bu Muhibbī iĉeli rüz-ı ezal / **ĉāk ider** sīne girībānını kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*ĉāk ider, -er*]

ĉāk itdi: *Parĉalamak, yırtmak.*

Bir ğamze ile sīneñi **ĉāk itdi** Muhibbī / Kim tīĝ urur ol merdüm-i ĉālāke berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*ĉāk itdi, -di*]

ĉāk itmeyince: *Parĉalamak, yırtmak.*

Dāmenüme dolaŧan ĉünkim melāmet ĥāridur / Āĥir ol **ĉāk itmeyince** cāme-i ‘ārum komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*ĉāk itmeyince, -me, -y, -ince*]

ĉāk itse: *Parĉalamak, yırtmak.*

Eger **ĉāk itse** bagrum tīĝ-ı ğamze / Ne ğam müjĝānı nāvekdür ciger-düz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*ĉāk itse, -se*]

ĉāk itse: *Parĉalamak, yırtmak.*

Eger **ĉāk itse** ğöñlüm tīĝ-ı ĉeŧmüñ / Ne ğam tır-i müjeñdür ĉünki dil-düz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*ĉāk itse, -se*]

ĉāk olursa: *Yırılmak, parĉalanmak.*

Ĝam degül tīĝ-ı sitemden **ĉāk olursa** bu ğöñül / Ĝamzesin yāruñ iŧtdüm didiler dil-düz imiŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1462, Beyit 3*). [*ĉāk olursa, -ur, -sa*]

ĉāker: *Kul, köle, bende.*

Kim ki ‘āŧıkdur Muhibbī āsitān-ı yārda / Pādiŧāĥ-ı dehr ise kendüyi **ĉāker** gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*ĉāker,]*

ĉāker ide: *Kul köle etmek.*

ĉün felek taĥtna geĉdi ĥusrev -i ĥāver güneŧ / Kaŧdı bu ide sipāĥ-ı encümi ĉāker güneŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*ĉāker ide, -e*]

ĉāk-i girībān eylesün: *Yakasını yırtmak, elbisesini yırtmak II aŧıklar iĉin aŧk derdiyle delirip üstünü baŧını yırtmak.*

Aĉ yüzün **ĉāk-i girībān eylesün** ‘āŧıĥlarıñ / Ĝüm ğüm ötsün ĥāy u ĥüdan ğüŧe-i meyĥānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 3*). [*ĉāk-i girībān eylesün, -sün*]

çakmak: Rezil etmek II (argo) kurnazlık göstererek bir şeyi birine yamamak, yutturmak.

N'eyledüm n'itdüm rakıbe seng-ile âhen gibi / Küyüña vardı diyü halka beni **çakmakdadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4). [çakmakdadur, -da, -dur]

çal: Vurmak, darbe indirmek.

Başımı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi hîç / Kılıcın hünî olan kuriya vü yaşa **çalar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3). [çalar, -ar]

Cân virem yâra dir-iseñ yüri kıllâş olgör / Kanda bulursa cefâ tıgını kıllâşa **çalar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4). [çalar, -ar]

çal: (Müsikî âletlerinin veya ses çıkarmaya yarayan boru, çan, çingirak, kampana vb.nin) Vurmak, üflemek veya gerekeni yapmak süretiyle ses çıkarmasını sağlamak.

Bezm ara tâ şubh olunca iy Muhibbî nâle kıl / **Çalınur** mızrâb-ı gamla çün gönül şanbürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7). [çalınur, -in, -ur]

İşidenler bu gönülüm nâlesini / **Çalınur** didi gam bezminde bu saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3). [çalınur, -in, -ur]

Dem-be-dem iñler gönül sînemde mânend-i ceres / Teng ü tar olursa **çala** bed enîn olur nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1). [çala, -a]

çalka: İçinde sıvı bulunan bir şeyi sarsa sarsa sallamak.

Çalkamañ bu eşk-i gâfil virdi 'ummândan nişân / Sâhil-i çeşmüm görüp deryâ kenârındur diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4). [çalkamañ, -ma, -ñ]

çârdeh sâla: On dört yaş II sevgilinin yaşı ve ayın on dördü gibi güzel sevgili bağlamlarında.

Nigârâ **çârdeh sâla** irişdüñ hüsnuñi 'arz it / Yigirmiye irişince 'ayândur mâhitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2). [çârdeh sâla, -a]

çâre: Istenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol II ilaç, deva, tedbir.

Kim 'âşık ola derdine dermâna **çâre** yok / Dermâna **çâre** olmaya derde ne çâredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4). [çâre,]

Kim 'âşık ola derdine dermâna çâre yok / Dermâna çâre olmaya derde ne **çâredür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4). [çâredür, -dür]

'Uşşâka **çâre** dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3). [çâre,]

İrişmez baña sensüz hîç **çâre** / Gelüp bî-çâre gânrâ çâre-saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3). [çâre,]

çâre bulunmaz: Deva bulmak, tedavi etmek; sıkıntıyı çözümlmek.

Baňa sensüz bulunmaz hiç çäre / Gelüp bî-çäreym gel çäre-i sâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3). [çäre bulunmaz, -maz]

çäre itmedüñ: Deva bulmak, çözümlü yolu bulmak, içinde bulunulan durumdan kurtuluş yolunu göstermek.

İy tabîbâ ser-i küyüñda yatan hastalara / İtmedüñ çäre yatur cümlesi bî-çäre henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3). [çäre itmedüñ, -me, -dü, -ñ]

çäre ne: Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Döstüm kısmet baňa kaygu saňa şādî-y-imiş / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1). [çäre ne,]

çäre nedür: Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Niçe bir hicr iline gönderesin / Basayın çäre nedür bagruma taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5). [çäre nedür, -dür]

çäre yok: Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması II tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.

Kim 'âşık ola derdine dermāna çäre yok / Dermāna çäre olmaya derde ne çäredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4). [çäre yok,]

çäre yok: Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması II tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.

Şîr çeşmüñ pençesinden uşbu göñlüm merdümi / Çäre yok hergiz hālāşa çäk çäk olmuş yatur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3). [çäre yok,]

çäre yok: Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması II tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.

Çäre yok şimden girü dil derdine olmaz devā / İy Muhibbî ol gözi mekkāra düşdi göñlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5). [çäre yok,]

çäre-i sâz: Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözümlü bulan, çözümlü yolu bulan.

Baňa sensüz bulunmaz hiç çäre / Gelüp bî-çäreym gel çäre-i sâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3). [çäre-i sâz,]

çäre-saz: Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözümlü bulan, çözümlü yolu bulan.

İrişmez baňa sensüz hiç çäre / Gelüp bî-çäre gānrā çäre-saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3). [çäre-saz,]

çarh: Çark, dönen tekerlek, tekerlek gibi dönen şey II gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya II tâlih, baht, zaman, devran.

Çarh tennürına âhum bir harâret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp mähî gibi biryân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3). [çarh,]

Kenârında görinenler bu **çarhuñ** siz şafak sanmañ / Derün-ı sîne de yir yir çıkan her dem duhânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2). [çarhuñ, -uñ]

Geçürdük tîr-i âhî nüh felekden / Ezelden **çarh** bizüm âmâcumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4). [çarh,]

Atma belâlu gönülümey **çarh** belâ okın / Başda hevâ-yı kâkül-i dilber belâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6). [çarh,]

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün **çarhdan** yaña / Kıldı eflâki müşebbak geçübey peykânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2). [çarhdan, -dan]

Çarh aldı eline çini siper / Tîr-i âhumdan idelden ihtirâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 3). [çarh,]

Ben sentüñ 'ışkuñ-ıla eyler-idüm 'iys ü neşât / Olmadan **çarh** dahı hil'at-i zerle melbûs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2). [çarh,]

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi tahammül / Sen eyle dilâ ger kadeh **çarh** ise de nüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5). [çarh,]

Çarh tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp dahı betey anı oda yakar güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5). [çarh,]

Gül yüzünde çünki hañtuñ zâhir oldı mür-ves / **Çarh** elinden inler-isem tañ midur tanbûr-ves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1). [çarh,]

çarh urup: Dönmek, devretmek.

Kim ki 'âşıkdur gerekdür âsiyâ-ves **çarh urup** / Gice gündüz döginde eline alup iki daş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2). [çarh urup, -up]

çarh urur: Dönmek, devretmek.

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönülüm **çarh urur** / Hiç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2). [çarh urur, -ur]

çarh-ı bî-vefâ: Vefasız, sözünde durmayan felek, kader.

Bu **çarh-ı bî-vefâ** hâlin görüp kim buña dil baglar / Gelenler dâr-ı dünyâyâ meger gitmez mi sanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3). [çarh-ı bî-vefâ,]

çarh-ı bî-vefânuñ: Vefasız, sözünde durmayan felek, kader.

Nevbet-ile halkı bir bir ögidür gendüm mişâl / Uşbu **çarh-ı bî-vefânuñ** âsiyâbı var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6). [çarh-ı bî-vefânuñ, -nuñ]

çarh-ı felegüñ: Feleğin çarkı, dönen felek, gök kubbe.

Murğ-ı şehereñ nâleleri nâlemi oñşâr / **Çarh-ı felegüñ** nâlişi efgânuma beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4). [çarh-ı felegüñ, -üñ]

çarh-ı felek: Feleğin çarkı, dönen felek, gök kubbe II tâlih, baht, kader.

Ne günāh itdüm ola elüm alup **çarḥ-ı felek** / Ol periden ne içün itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*çarḥ-ı felek,]*

çarḥ-ı felek: *Feleğin çarkı, dönen felek, gök kubbe II tâlih, baht, kader.*

(ض) Darb ursa yiridür baña bu **çarḥ-ı felek** / Dil-i âşüfeye pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*çarḥ-ı felek,]*

çarḥ-ı felekden: *Feleğin çarkı, dönen felek, gök kubbe.*

Geçer âhum oḥı **çarḥ-ı felekden** / ‘Acebdür katı göñlüñe yir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*çarḥ-ı felekden, -den]*

çarḥ-ı gerdân: *Döner çark, döner felek, döner dünya, gök kubbe.*

Bu semāda görineni berḥ u bārān sanmañuz / **Çarḥ-ı gerdân** yakılup ben sūhte içün aḡlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*çarḥ-ı gerdân,]*

çarḥ-ı gerdün: *Döner çark, döner felek, döner dünya, gök kubbe.*

Çarḥ-ı gerdün mäh u ḥurşid ile olur müşterî / Ḥüsn bâzârında la‘lün her kaçan ḥelwâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*çarḥ-ı gerdün,]*

çarḥ-ı keç-i dün-perver: *Alçakları koruyan çarpık felek.*

Sakın bu âhum okından i **çarḥ-ı keç-i dün-perver** / Nazar kıl ḡaddüme ol da benüm kaşı kemānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*çarḥ-ı keç-i dün-perver,]*

çarḥ-ı mînādan: *Mavi gök kubbe, mavi gökyüzü.*

Taş işigün bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi **çarḥ-ı mînādan** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*çarḥ-ı mînādan, -dan]*

çarḥ-ı zâlim: *Zalim felek.*

Gel bugün ‘iys idelüm şahn-ı çemen eyyāmıdır / **Çarḥ-ı zâlim** kimler ile irte işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [*çarḥ-ı zâlim,]*

çarsū-yı ‘ışkda: *Aşk çarşısı.*

Çarsū-yı ‘ışkda gördük metā‘-ı büseñi / Naḡd-i cān u dil ile geldük ki bâzār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [*çarsū-yı ‘ışkda, -da]*

çehārdeh: *On dört II ayın on dördü II sevgilinin yaşı.*

Ḥālünı bilmez Muhibbî dilberün nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak **çehārdeh** sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*çehārdeh,]*

çehre-i zerd: *Solgun, sararmış yüz.*

‘Işkum benüm genc idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger **çehre-i zerd** eylemese fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [*çehre-i zerd,]*

çehre-i zerdüm: *Solgun, sararmış yüz.*

Sirişk ü **çehre-i zerdüm** yiter çün ‘ışkuma şahid / Ne yirde eylesem da‘vî benüm hâzır güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*çehre-i zerdüm, -üm]*

çek: *İstemek, arzu etmek.*

Leblerüñden kim bugün sâgar **çeker** / Sanma ferdâ minnet-i kevşer **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [*çeker, -er]*

çek: *Çekmek, bağlamak, örtmek.*

Bu Muhibbî girse ‘ışk meydânına / Dûd-i âhin başına miğfer **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [*çeker, -er]*

çek: *(İçki) İçmek.*

Bencileyin la‘l-i nâbuñ yâdına iy gonca fem / Gülşen içre lâleyi gördüm mey-i hâmrâ **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*çeker, -er]*

çek: *(Bayrak, sancak vb.) Asmak.*

Her kaçan kim âh ider dil şu‘le bayragın **çeker** / Derd ü gam leşker olup kim sol u kim sağın **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*çeker, -er]*

çek: *Katlanmak, tahammül etmek. II (bir kimse veya bir şey yüzünden) devamlı üzüntü ve sıkıntı içinde bulunmak, sıkıntısını çekmek.*

Derd-i dil hâlini ‘arz eyleme bî-derd olana / Saglar aňlayımaz anı ki bîmâr **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*çeker, -er]*

Maħabbet ehli devrândan neler **çekdüğini** bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*çekdüğini, -düg, -i, -n, -i]*

(♣) Hebâ oldu yoluña [her] ne ki ben **çekdüm-ise** / Terk-i cân eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaķâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*çekdüm-ise, -dü, -m, -i, -se]*

çek: *(üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak II öldürücü bir silahla cana kast etmek II hançer çekmek.*

Ėamzesi hançer **çeküp** ‘âşıkların kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hîç kaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*çeküp, -üp]*

Gözleri hançer **çeküp** kanlar dökerse gam degül / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [*çeküp, -üp]*

çek: (bir şeyi bulunduğu yerden) kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak II mec. mânen etkisi altına alıp sürüklemek, alıp götürmek, alıp getirmek.

Göflini zülfi **çekerse** bu Muhibbî'nün ne tañ / İy şanem zülfün kemendi çün senüñ tölâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5). [çekerse, -er, -se]

Gâh olur zencîr idüp zülfün dil-i şeydâ **çeker** / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlaruñ geh ya **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1). [çeker, -er]

Dilde haţtuñuñ hayâli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca ğubâr olsa anı deryâ **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4). [çeker, -er]

çek: (üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak II öldürücü bir silahla cana kast etmek II yay çekmek, ok atmak.

Kaşı yayı sahtdur **çekmez** anı Rüstem dañı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4). [çekmez, -mez]

Gâh olur zencîr idüp zülfün dil-i şeydâ **çeker** / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlaruñ geh ya **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1). [çeker, -er]

Nâvek-i ğamzesine döymeye sînem siperi / Kaşı yasını kaçan 'işve ile yâr **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4). [çeker, -er]

çek: Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek II derin bir yer veya bir şeyden içindekini yukarı doğru çekmek II imbikten geçirmek.

Rüşen itmege çerâğın tekye-i 'ışkuñ müdâm / Tuñfe iletür bu gönül bağrındaki yağın **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2). [çeker, -er]

çek: Yönlendirmek, iletmek II asker çekmek, asker göndermek.

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayrağın **çeker** / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim sağın **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1). [çeker, -er]

Leşker-i eşki **çeküp** âhuñ livâsın kaldurup / İy Muhibbî şâh-ı 'ışk olduk vilâyet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7). [çeküp, -üp]

çek: Çekmek, kapatmak, örtmek.

Her kaçan gün yüzine zülfini dildâr **çeker** / Âh idüp nâle kılup bülbül-i dil zâr **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1). [çeker, -er]

çek: Çekmek, dizmek, sıralamak.

Şâh-ı ğam gelse gönül şehrine cân karşı çıkar / Gözlerüm pîşkeş için dirhem ü dînâr **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3). [çeker, -er]

çek: (bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek II bağlı bulunan bir şeyi çözmek.

Eyledi dehrüñ dimāgını mu‘aṭtar bŷy-ıla / Kim meger bād-ı şabā zülfindeki bağıñ **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*çeker, -er*]

çekil: Yazılmak, çizilmek (tuğra çek - / çekil-) II (ferman, berat ve resmî belgelere) tuğra koymak.

‘Âlemi maḥkûm iden her dem berât-ı ḥüsnidür / Kim muṭî‘ olmaz **çekilmiş** kaşları tuğrâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*çekilmiş, -miş*]

çekil: Bulunduğu yerden çıkarılmak II örtülmek, kapatılmak I düzenlenmek, kurulmak.

Togrılıp vādî-i ‘ışk içre Muḥibbî gidicek / **Çekilür** mülk-i ‘adem ḥaddine dek maḥmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*çekilür, -ür*]

çel: Yolundan çevirmek, yönünü değiştirmek.

Zülf[i] çevgāniyla **çelmez** başumı top eylesem / ‘İşk meydānında ol çābük-süvārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [*çelmez, -mez*]

çelipā: Haç, salıp, put, çarmıh.

Bir sencileyin gāh **çelipā** ide zülfın / Geh göstere ‘uşşāqına zünnār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [*çelipā,]*

çemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.

Terk eyle kamu fikri hemān saña gereklü / Bir yār-ı perî-çehre vü mey āb u **çemendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*çemendür, -dür*]

Gül gönca ḥandāndur **çemen** serv-i revānum kandadır / Olmadı rāḥat cān u ten ārām-ı cānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*çemen,]*

Dil ruḥlarıñı yād idicek işi zār olur / San kim **çemende** şevk-i gül-ile hezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*çemende, -de*]

çemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

Reyāḥin şāhınıñ taḥtı **çemendür** / Gelen dîvānına serv ü semendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 1*). [*çemendür, -dür*]

Bülbül **çemende** sanma ki dāyim sür[ū]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülüñ işi āh u nāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*çemende, -de*]

İdenler vaqt-i güldə geşt-i gülşen / Didiler ‘iys ü nüş olmaz **çemensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 2*). [*çemensüz, -süz*]

Bülbül oldı çün **çemende** nağme-sāz / İy yüzi gül sen daḥı kıl bezme sāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*çemende, -de*]

Cihān içre baña küyuñ **çemen** bes / Ki zīrā herkese ḥubb-ı vaṭan bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*çemen,]*

Sen **çemen** seyrin iderseñ döstlar ağıyar-ıla / N'îçün olmasun Muhibbî derdmendüñ bagrı baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6). [çemen,]

çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet II Aşığın çeng gibi iki büklüm olmuş bedeni.

Yaşum târ u kadüm **çeng** olalı âh / Yaşum târ u kadüm **çeng** olalı âh (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4). [çeng,]

Yaşum târ u kadüm **çeng** olalı âh / Yaşum târ u kadüm **çeng** olalı âh (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4). [çeng,]

Nâr-ı gâmdan yandı bagrum döndi **çenge** kâmetüm / Sînede her bir kılum efgânlar eyler hem çü saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2). [çenge, -e]

çeng eylevüp: Çeng haline getirmek, çeng gibi iki büklüm etmek II eğmek, iki büklüm etmek II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Qaddümi **çeng eylevüp** kânûna âheng eyledi / Buralı güşum Muhibbî dest-i gam şanbür-ves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5). [çeng eylevüp, -y, -üp]

çeng ideli: Çeng haline getirmek, çeng gibi iki büklüm etmek II eğmek, iki büklüm etmek II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Bezm-i gâmda kâmetüm **çeng ideli** bâr-ı belâ / İñler ol meclisde bu gönüm benüm kânün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6). [çeng ideli, -eli]

çeng ider: Çeng haline getirmek, çeng gibi iki büklüm etmek II eğmek, iki büklüm etmek II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Dehr eli âhir büker bu kâmetüñi **çeng ider** / Bezm-i gâmda iy gönül iñle yaşuñı eyle târ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4). [çeng ider, -er]

çeng olalı: Çeng haline gelmek, çeng gibi iki büklüm olmak II eğilmek, iki büklüm olmak II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Olalı bâr-ı gâmdan kâmetüm çeng / Sirişk-i çeşmüm anda târa beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4). [çeng olalı, -alı]

çeng ü nâya: Çeng ve ney.

Bezm-i gâmda iy Muhibbî nâydur gönüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u **çeng ü nâya** bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5). [çeng ü nâya, -a]

çerâğ: Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey II yağa bulanıp yakılan fitil.

Rüşen itmege **çerâğın** tekye-i 'ışkuñ müdâm / Tuhfе iletür bu gönül bagrıdaki yağın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2). [çerâğın, -ı, -n]

Dil tekyesinde yakalı 'ışkuñ **çerâğını** / Yandı eridi kalmadı yürekde yagumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2). [çerâğını, -ı, -n, -ı]

Sultân-ı 'ışk olsa Muhibbî 'aceb midür / Meh gibi var çü meclis-i gamda **çerâğumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5). [çerâğumuz, -umuz]

çerâğ: Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey II yağa bulanıp yakılan fitil II aşğın gönlü.

Şebüm rüşen ider gönlüm **çerâğı** / Dinürse tañ midür aña şeb-efrüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3). [çerâğı, -ı]

çerâğ: Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey II yağa bulanıp yakılan fitil II sevgilinin gözü.

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm âğ-ı mış / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger **çerâğ-ı mış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1). [çerâğ-ı mış, -ı, -mış]

çerâğ yakup: Kandil yakmak, çıra yakmak II aydınlatmak, ısıtmak.

Tekye-i gamda yakup Ferhâd u Mecnûn'dan çerâğ / Tutmuşam 'âlemde şöhret ol iki ferzâne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3). [çerâğ yakup, -up]

çerâğ-ı mihri: Sevgi mumu, sevgi çırası.

Rüşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbî 'ışkuñı / Tekye-i dilde **çerâğ-ı mihri** uyarıgör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5). [çerâğ-ı mihri, -i, -n, -i]

çeşm: Görme organı, dide, ayn.

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp **çeşmi** o demde destine hançer tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5). [çeşmi, -i]

Gördi **çeşmin** şahinin cân u dil itdiler gürüz / Şâhbâz itdükçe pervâzi gögercin tagılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2). [çeşmin, -in]

Kan içer **çeşmi** n'ola hünî disem / Didügüm isme ol müsemâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4). [çeşmi, -i]

Bahra döndi göz yaşı **çeşmüm** olalıdan şadef / Didiler dürler bulnur çün anuñ deryâsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa hadeng-i gamzesi şâfi derünadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2). [çeşmi, -i]

Göflini 'âşıklañ ol **çeşm** ü zülfi ham kapar / Hey ne sâhirdür gözüñ sihr eyleyüp âdem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1). [çeşm,]

Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildârüñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu **çeşmüm** nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]

Bu kebüter gönlümü alup yine minkârına / Hiç halâşa yir mi var **çeşmini** Lâçîn gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4). [çeşmini, -i, -n, -i]

Baş çatar **çeşmüñle** kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrûñ öldürür hâcet degül tedbirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5). [çeşmüñle, -üñle]

Beni aglatma gel hanum hazer kıl / Bulanuk kan-ıla **çeşmüm** sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*).
[çeşmüm, -üm]

Nıgehbanı olup hüsne iki **çeşmi** gazanferdür / Yâhüd zülfi tılısm olmuş o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [çeşmi, -i]

Bu **çeşmüm** kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [çeşmüm, -üm]

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma iy gönül **çeşmi** anuñ sâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [çeşmi, -i]

Ruğlarına karşı **çeşm** almış ele ebrûsını / Atışıyla san kemândârdur kemânın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [çeşm,]

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yâruñ togrudur / Bakışından **çeşmi** aña gamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [çeşmi, -i]

Akıdır âb-ı revân her yaña **çeşmüm** kûzeki / İñiler bî-çâre dil derd-ile san tolabdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [çeşmüm, -üm]

Alma âhum gel akıtma eşk **çeşmümden** sakın / Ğarğa virür ‘âlemi bu göz yaşı deryâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [çeşmümden, -ümden]

Şîr **çeşmüñ** pençesinden uşbu gönlüm merdümü / Çâre yok hergiz halâşa çâk çâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [çeşmüñ, -üñ]

Gâh olur **çeşmi** Muhibbî eline tıgın alır / Geh döner katlüm için hançer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [çeşmi, -i]

Taî degül cânuma ger kaşd ider-ise gamzeler / Zülfi kâfir **çeşmi** hünî dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [çeşmi, -i]

Câm-ı la‘lin isteme gel eyle **çeşminden** hazer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd anda kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [çeşminden, -inden]

İki **çeşmüm** revân itmiş yaşını ya yabân gözler / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak âsumân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [çeşmüm, -üm]

‘Âlemi ğarğ idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / Hasretiyle uşbu **çeşmümden** ki bārânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [çeşmümden, -üm, -den]

Bezm-i gam içre cânâ sînem rebâba beñzer / **Çeşmüm** o bezme sâgar yaşum şarâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [çeşmüm, -üm]

Küh-ı belâ serümdür **çeşmüm** anuñ bınarı / Üstinde düd-ı âhum yir yir şehâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [çeşmüm, -üm]

H̱âba vardı **çeşmi** fırsatdur apar şeftâlûsın / Girilür bâğa kaçan kim görseler bâğbân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [çeşmi, -i]

Sen mey iç gülşende cânâ al ele zerrîn kadeh / İçmege hün-ı dili **çeşmüm** baña sâgar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [çeşmüm, -üm]

Kirpügüm cârüb olup **çeşmüm** dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ görenler küy-ı yâruñ gerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [çeşmüm, -üm]

Bilmezin seh h r ** eşmi** sıhri kimden  ğren r / Z lfin n her bir kılın bi  başlu ejder gösterür (*Muhibb  D v n , Gazel 1153, Beyit 2*). [* eşmi, -i*]

G h olur zülfinde bend eyler bu gönlüm Şebrevin / Katl me cell d ** eşmi** g h ha er gösterür (*Muhibb  D v n , Gazel 1153, Beyit 4*). [* eşmi, -i*]

D ğ-1 haşretten bitüpdür s nem üzre l leler / Yagdurur ** eşm m** sehergeh anu  üzre j leler (*Muhibb  D v n , Gazel 1167, Beyit 1*). [* eşm m, - m*]

ĖarĖ-1 h n olsa Muhibb  ta  m  ** eşm m** merdümi / Görürem her dem kuçar dild r  g lg n c meler (*Muhibb  D v n , Gazel 1172, Beyit 5*). [* eşm m, - m*]

Lebler n emsem disem g mze n diler kanum döke / Kan iderse ta  m  ** eşm n** c n Şar b  stinded r (*Muhibb  D v n , Gazel 1181, Beyit 2*). [* eşm n, - n*]

 humu n her dem hev s  k yu n içre esmedür / L k ** eşm n** hışm idüp eydür ki başa esme dir (*Muhibb  D v n , Gazel 1184, Beyit 1*). [* eşm n, - n*]

Dutar cell d ** eşmi** t ğın ‘ ry n / öninde ehl-i ‘işk d -n me be zer (*Muhibb  D v n , Gazel 1187, Beyit 2*). [* eşmi, -i*]

Didüm iy serv- ad p yu a her dem / İki ** eşm m** iki c y-1 rev ndur (*Muhibb  D v n , Gazel 1198, Beyit 5*). [* eşm m, - m*]

Muhibb  d şeli ba r-1 g m içre / Şadef ** eşmi** yaş  dürr-i ‘Adendür (*Muhibb  D v n , Gazel 1203, Beyit 5*). [* eşmi, -i*]

(!) İy zülfi siyeh ebr s  c n ** eşmi** Tatar / Niçe fery d ideyin karşu a iy d st-1 hez r (*Muhibb  D v n , Gazel 1205, Beyit 1*). [* eşmi, -i*]

şol de l  niş r itdi gevher t c r ** eşm m** / C n  bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibb  D v n , Gazel 1219, Beyit 3*). [* eşm m, - m*]

Bu gönlüm murg  n g h itse perv z / Anu  Şaydına h z r ** eşmi** şahb z (*Muhibb  D v n , Gazel 1229, Beyit 1*). [* eşmi, -i*]

Dükenür sanma ** eşm m** k sesinden / Yime g m anda d n r eksük olmaz (*Muhibb  D v n , Gazel 1235, Beyit 4*). [* eşm m, - m*]

Kıya baksa eger cell d ** eşm n** / İder m jg n n ol dem ha er-i t z (*Muhibb  D v n , Gazel 1236, Beyit 2*). [* eşm n, - n*]

 eşm ne dirsem n’ola  h r zam n fett nidur / Fitne mi kaldı anı ol fitne-eng z eylemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1237, Beyit 2*). [* eşm ne, - n, -e*]

Keb ter gönlümi ** eşmi** apardı / şik rını alur elbette şahb z (*Muhibb  D v n , Gazel 1255, Beyit 4*). [* eşmi, -i*]

Gün yüzün ile alnu nı kim görse ha b m / Dil ** eşmin** açup görmege şems [ ] kamer itmez (*Muhibb  D v n , Gazel 1291, Beyit 3*). [* eşmin, -i, -n*]

Keb ter gönlümi ** eşmi** apardı / şik rını alur elbette şah-b z (*Muhibb  D v n , Gazel 1295, Beyit 6*). [* eşmi, -i*]

 h kim Ta rı sel mını başa virmez geçer / ** eşm-ile** kılmaz na ar ol g mze-k rum söylemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1306, Beyit 3*). [* eşm-ile, --ile*]

Gönder ilerü g mze ni iy y r-1 cef -c  / ** eşm n** gibi kan d k ci h n-h’ r ele girmez (*Muhibb  D v n , Gazel 1313, Beyit 3*). [* eşm n, - n*]

Hİç olur mı ki ola andan hālâş bu murğ-ı dil / Dâne hāl ü dām zülf ü **çeşm** ola şayyādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*çeşm,]*

Firât'a döneliden uşbu yaşum / Benüm **çeşmüme** mâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*çeşmüme, -üm, -e]*

Seni uyhuda görmege olupdur **çeşmüm** rāzî / Bunı bilmez 'aceb bu ki göz-i 'āşıkda h'āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*çeşmüm, -üm]*

Dem mi var cevri ü cefā zülf-i sitemkār eylemez / Lahza mı vardur beni ol **çeşm** bīmār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*çeşm,]*

Gitdi şabr olmasa 'aqlum baña hemdem ne 'aceb / Dilberüñ **çeşmi** Muhibbî görünür āl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*çeşmi, -i]*

Niçe yıllardur didüm gönülümle şāhib-ğamlaruz / Didi **çeşmüm** anuñ-ıçun biz de ğarğ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*çeşmüm, -üm]*

Geçer mi bir dem ol serv ayagina / Yaşum çün **çeşmümi** bînar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*çeşmümi, -üm, -i]*

Koparur **çeşm[i]** dāyim şür u şerler / Olaldan zülf[i] anuñ fitne-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*). [*çeşm[i], -[i]]*

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz 'aceb / **Çeşmümüñ** oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*çeşmümüñ, -üm, -üñ]*

Süzdi çeşmini görüp zülfini ol sīm-beden / **Çeşmi** kâfirdür iderse n'ola zünnāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*çeşmi, -i]*

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm āğ-ımuş / Yakdı cān pervānesin **çeşmi** meger çerāğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [*çeşmi, -i]*

Bezm-i ğamda **çeşmümüñ** gülgün şarābı var-ımuş / 'Işğ oduyla bışmış anda dil kebābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*çeşmümüñ, -üm, -üñ]*

Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı hil'at / Āhum da Muhibbî görünür başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*çeşmüm, -üm]*

Gerçi kim **çeşmi** Muhibbî öldürür merdümleri / Lebleri emvātı ihyā itmede 'İsā-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*çeşmi, -i]*

Gelür hayāli **çeşmüme** ammā görünmez āh / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*çeşmüme, -üm, -e]*

Eşküm ile tolsa **çeşmüm** sāğarı olmaz 'aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*çeşmüm, -üm]*

Serv-kaddüñ yādına gülşende iy serv-i hırām / Bu Muhibbî'nüñ iki **çeşmini** gördüm cü-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [*çeşmini, -i, -n, -i]*

Mest **çeşmi** h'āba varmışken dilā āh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*çeşmi, -i]*

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña **çeşmiyle** yār / Çok şükür kim tāli'üm 'ālemde bahtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*çeşmiyle, -i, -y, -le]*

‘İşkî yolında **çeşmüm** şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı âhîr oldı hün-ı cigerden ol qarız (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]

Yaşum ki dilâ ger dükene ğam yime **çeşmüm** / Hün-ı cigerüñden idinür kendüzine qarız (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]

çeşme-i çeşmümden: Göz pınarı.

San serv-i sehî kaddi arar âb-ı revândur / Bu **çeşme-i çeşmümden** akar anuñ-ıçun yaş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2). [çeşme-i çeşmümden, -üm, -den]

cesme-i havvânuma: Hayat çeşmesi II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı II sevgilinin dudağı.

Cân virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / El-ħaķ bu daħı **çeşme-i havvânuma** beñzer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2). [çeşme-i havvânuma, -um, -a]

cesme-i havvânumuz: Hayat çeşmesi II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı II sevgilinin dudağı.

Vâdi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânum meded iy **çeşme-i havvânumuz** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4). [çeşme-i havvânumuz, -umuz]

cesmesâr: Çeşmesi, pınarı çok olan yer II çeşme, çeşme başı II aşım gözyaşları bağlamında.

Görinen başuma miñnet kühsârıdur diñüz / İki ‘aynum iki yaña **çeşmesârıdur** diñüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1). [çeşmesârıdur, -ı, -dur]

Gel cilve eyle gözlerümün **çeşmesârına** / Bir dem vañan kıl anda hemân iy perî yitiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3). [çeşmesârına, -ı, -n, -a]

ceşm-i bîmârin: Hasta göz II hasta gibi baygın bakan göz.

Çeşm-i bîmârin görelden ol kemân ebrünüñ âh / Olmışam derdâ anuñ hicriyle bîmârı henüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2). [çeşm-i bîmârin, -ı, -n]

ceşm-i cellâdına: Sevgilinin merhametsiz, öldürme işlevini gerçekleştiren cellat gözü.

Ĝamzesi ħançer çeküp ‘aşıkların kurbân ider / **Çeşm-i cellâdına** hîç qaşşâb beñzer beñzemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2). [çeşm-i cellâdına, -ı, -n, -a]

ceşm-i cellâduñ: Sevgilinin merhametsiz, öldürme işlevini gerçekleştiren cellat gözü.

Çeşm-i cellâduñ eline tîĝ alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm ‘ışķ ehli bî-pervâ olur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3). [çeşm-i cellâduñ, -uñ]

Bâĝ-ı hüsñünde gönül düzdin giriftâr eyledüñ / **Çeşm-i cellâduñ** ya katl itsün anı ya zülfe as (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3). [çeşm-i cellâduñ, -uñ]

ceşm-i girvânumla: Ağlayan göz.

Çeşm-i giryānumla gön̄lüm ıztırāb üstindedür / N'eyesün dil zevrakı her demde āb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [çeşm-i giryānumla, -um, -la]

çeşm-i hun-rîzûn: *Kan dökücü, zalim göz.*

Çeşm-i hun-rîzûn içer her lahza 'āşık kanını / Anuñ-içun amze-i mestuñ olur maħmür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4*). [çeşm-i hun-rîzûn, -uñ]

çeşm-i kâfir: *Kâfir dinli göz II zalim, gaddar göz.*

Virdi dil mülkin harāba şimdi aşdı cānadur / Çeşm-i kâfir eylemiş müjgānların şemşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [çeşm-i kâfir,]

çeşm-i mahmürü: *Sarhoş, baygın göz.*

Cür'a-i cāmı sen içdüñ diyü bezm-i 'ışkda / Mest olupdur çeşm-i mahmürü gelüp avgā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [çeşm-i mahmürü, -ı]

çeşm-i mesti: *Baygın, sarhoş göz.*

H'āba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä mıdur / Ya şarāb-ı nāzı nüş itmiş yatur maħmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [çeşm-i mesti, -i]

çeşm-i pür-hün-ābumuz: *Kanlı göz yaşı ile dolu olan göz. II Aşığın gözleri.*

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarğ ider āhir seni bu çeşm-i pür-hün-ābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [çeşm-i pür-hün-ābumuz, -umuz]

çeşm-i pür-hünü: *Kanla dolu göz.*

Çeşm-i pür-hünü ele hançer alaldan döstlar / aşdı budur bagrum içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [çeşm-i pür-hünü, -ı]

çeşm-i şayyādını: *Avcı gözler.*

Çeşm-i şayyādını gördüm zülfini almış ele / Murğ-ı diller şaydına yokdur anuñ aġın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [çeşm-i şayyādını, -ı, -n, -ı]

çeşm-i şehläsını: *Sevgilinin hafif yaşı olan gözü.*

Görüben çeşm-i şehläsını yāruñ / Ki āhü-yı Hıta hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [çeşm-i şehläsını, -sı, -n, -ı]

çeşmin süzer: *Göz süzmek: göz kapaklarını birbirine yaklaştırarak nazlı nazlı, anlamlı anlamlı bakmak.*

Ol kemān ebrü kaçan kim nāz-ıla çeşmin süzer / Sinede turmaz hadeng-i ğamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [çeşmin süzer, -er]

çeşminden sürmesin alur: Gözden (veya gözünden) sürmeyi çalmak (veya çekmek): hırsızlıkta çok becerikli, çok usta olmak.

Ğonca hemyânından alsa zer ‘aceb midür şabâ / Nergistüñ çeşminden alur sürmesin bir oğrudur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4). [çeşminden sürmesin alur, -ur]

çeşmini süzdi: Göz süzmek: göz kapaklarını birbirine yaklaştırarak nazlı nazlı, anlamlı anlamlı bakmak.

Süzdi çeşmini görüp zülfini ol sîm-beden / Çeşmi kâfirdür iderse n’ola zünnâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2). [çeşmini süzdi, -di-i, -n, -i, -di]

çeşmüme h’âb gelmez: Gözüne uyku girmemek: uyuyamamak, uykusuz kalmak.

Hâllaruñ fikr eyledükçe h’âb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak cây-ı meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3). [çeşmüme h’âb gelmez,]

Hâllaruñ fikr eyledükçe h’âb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak cây-ı meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3). [çeşmüme h’âb gelmez,]

çevgân: Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II sevgilinin kıvrımlı saçı.

Kaçan çevgân ide zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî ‘ışk meydânın ser-â-ser top olan serdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6). [çevgân,]

Kevkeb-i küyuñda didüm bu ser-i ğaltân nedür / Eyledi zülfe işâret didi bu çevgâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3). [çevgâna, -a]

İy Muhibbî zülfi çevgânına el ursa nigâr / Top olur meydân-ı ‘ışk içinde niçe başlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5). [çevgânına, -i, -n, -a]

Zülfi çevgânına el ursa nigâr / Top olup dökile niçe serler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4). [çevgânına, -i, -n, -a]

Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevlân eyleseñ / Zülfüñüñ çevgânına top olmaga bu ser yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4). [çevgânına, -i, -n, -a]

Zülfi çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber gösterür / Top idüp meydân-ı ‘ışk içre bulur ser gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1). [çevgânın, -i, -n]

Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5). [çevgânına, -i, -n, -a]

Çevgân idüp zülfine el ursa nigârum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6). [çevgân,]

Zülf[i] çevgânıyla çelmez başumı top eylesem / ‘İşk meydânında ol çâbük-süvârum söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2). [çevgânıyla, -i, -y, -la]

Nâz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başumı ğaltân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4). [çevgânına, -i, -n, -a]

Zülfini çevgân idüp alsa ele ol şehsüvâr / Cân-ıla serden tolısardur bizüm meydânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4). [çevgân,]

Kâkûl-i dilber kemendi elde **çevgândur** henüz / Başuñı top eyle iy dil çünki meydândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*çevgândur, -dur*]

Kaddüni **çevgân** idüp top it Muhibbî başuñı / Çünki meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*çevgân,]*

Zülfüñüñ **çevgânımı** gördüm başum top eyledüm / Tâ kıyâmet ‘ışk meydânında olsun rakķâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [*çevgânımı, -i, -n, -t*]

Çünki gördüñ yâr Muhibbî zülf **çevgân** eylemiş / ‘Âşık iseñ başuñı top eyleyüp meydâna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*çevgân,]*

çevgân-ı ser-i zülfine: *Zülfün ucundaki eğrilik II cirit sopası gibi ucu eğri saç lülesi.*

Her kaçan el ursa **çevgân-ı ser-i zülfine** yâr / Cân-ıla serden tolisardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*çevgân-ı ser-i zülfine, -i, -n, -e*]

çevre: *Bir şeyin yakını, dolayı, etraf.*

Kûy-ı dilber **çevresinde** cüş iden Ceyhün gibi / Gözlerümüñ yaşıdur kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*çevresinde, -si, -n, -de*]

çevür: *Çevirmek, döndürmek.*

Muşhaf-ı hüsnin görüp her kim **çevürse** yüzini / İy Muhibbî bil anı âhirde bî-îmân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*çevürse, -se*]

çi kes: *Kim.*

Nâleler eyler Muhibbî râh-ı ‘ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez diyessin kim bu **çi kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*çi kes,]*

çi maktûr: *Ne mümkün, nasıl olabilir, olması mümkün mü?.*

Virür nâşih şarâb u ‘ışka tevbe / Muhibbî ‘âşık-ı in gerden **çi maktûr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [*çi maktûr,]*

çiçek: *Farklı renklerde ve kokularda olabilen kır ve bahçe bitkisi.*

Olup her bir **çiçek** bir hüba mânend / Aralarında nergis ğamze-zendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*). [*çiçek,]*

Başına sançup **çiçek** zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tâcına ya’nî dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*çiçek,]*

çigned: *Çiğnetmek; ayakla veya bir taşıt altında ezilmesine sebep olmak, ezdirmek.*

Naţ-ı hüsninde yine **çignedür** üftâdeleri / At salup her tarafa ya’nî semendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [*çignedür, -ür*]

çık: (İçinde bulunduğu güç durumu) Yaşayıp geçirmiş olmak, geride bırakıp kurtulmak.

Nār-ı hicrân içre kala **çıkma**ya bu cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2). [çıkma, -ma, -y, -a]

çık: Yükselmek, yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.

Bülbül yiridür nâlesi eflâke **çıkarsa** / Her kanda ki gül bite anuñ yarı dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2). [çıkarsa, -ar, -sa]

Mu‘āvin olmasa āhum kad ü bālāña irmezdüm / Felek tākına **çıkma**ga benüm müşğın kemendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3). [çıkma, -mag, -a]

Şem‘-veş düd-ı dilüm **çık**sa depemden ne ‘aceb / Kim Muhibbî giceler şubha degin yana geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5). [çık, -sa]

Āh-ı Muhibbî her zamān dem dem **çık**ar tā āsümān / Bir kez sor iy nā-mihribān āh u figānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5). [çık, -ar]

Şeb-i miñnetde ĥasretle yakan gün yüzlü māhumdur / Depemden şem‘-veş her dem **çık**an düd-ı siyāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1). [çık, -an]

Kenārında görinenler bu çarĥuñ siz şafağ sanmañ / Derün-ı sinede yir yir **çık**an her dem duĥānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2). [çık, -an]

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rū / Elümde bir kemend-i āh **çık**ılır nerdübānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4). [çık, -ıl, -ur]

İki çeşmüm revān itmiş yaşımı ya yabān gözler / Nitekim düd-ı dil dilden **çık**ıcak āsümān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1). [çık, -ıcak]

Çıkarsa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sīnem içre āh-ı āteşin olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4). [çıkarsa, -ar, -sa]

Yanaruz nār-ı maĥabbetle dem-ā-dem şem‘-veş / Dūdumuz serden **çık**ar biz ‘ışk sevdāsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2). [çık, -ar]

çık: Bir yerden uzaklaşmak, ayrılmak, bir yeri terk etmek II bulunduğu yerden dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür / Yürür dil **çık**maz içinden sanasın anda mähīdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4). [çık, -maz]

çık: Bir yerden uzaklaşmak, ayrılmak, bir yeri terk etmek II bulunduğu yerden dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek II gözden yaş dökülmek.

Ol serv-ğaddi gördi **çık**dı Muhibbî gözden / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5). [çık, -dı]

çık: Bir yerden uzaklaşmak, ayrılmak, bir yeri terk etmek II bulunduğu yerden dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek II vücuda saplanan okun çıkması.

Ya kaşuñdan tır-i ğamzeñ gelse buña acıram / Birisi sīnemde turmaz cümle zāhrumdan **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 3*). [*çıkār, -ar*]

çık: Görünmek, ortaya çıkmak, belli olmak II elde edilmek, sağlanmak.

Çıkar dūrler ma‘ānī maḥzeninden / Getür taḥrīre disünler eli var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*çıkār, -ar*]

çık: Görünmek, ortaya çıkmak, belli olmak II doğmak, kaynaklanmak, neşet etmek.

‘İşkı cānum gibi saklarken olur ḥalkā ‘ayān / Āh bu ğammāzlık sır[ı] cümle şī‘irümden **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*çıkār, -ar*]

çık: Çıkmak, silinmek, yok olmak II akıldan çıkmak, unutmak.

Leblerüñ fikri nigārā sanma fikrümdeñ **çıkār** / Gün yüzüñ fikri yaḥūd kalb-i sipihrümdeñ **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*çıkār, -ar*]

Leblerüñ fikri nigārā sanma fikrümdeñ **çıkār** / Gün yüzüñ fikri yaḥūd kalb-i sipihrümdeñ **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*çıkār, -ar*]

çık: Çıkarmak, atmak, dışarı çıkmasını sağlamak II çıkmak zorunda bırakmak, çıkmaya mecbur etmek, ihraç etmek.

Kūyına varsa Muhibbī buyurur derbānına / Bu gedāyı koma bir dem anı şehrümdeñ **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*çıkār, -ar*]

çıkār: Görünmek, ortaya çıkmak, belli olmak II elde edilmek, sağlanmak II doğmak, kaynaklanmak, neşet etmek.

Dür dişüñ yādına talsam ger ma‘ānī baḥrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bīkrümdeñ **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*çıkār,]*

çıkār: Çıkarmak, atmak, dışarı çıkmasını sağlamak II çıkmak zorunda bırakmak, çıkmaya mecbur etmek, ihraç etmek.

‘Ārızında dāne-i ḥālīne el sunma sakın / Ādem’i cennet içinden **çıkāran** çün dānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*çıkāran, -an*]

Dōstlar **çıkarmāga** çāh-ı zenaḥdan dilleri / Zülfinüñ ḳullābına ḳullāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*çıkarmāga, -mag, -a*]

çıkār: Elde etmek, sağlamak II bir şeyi gizli, kapalı veya örtülü olarak durduğu yerden göstermek veya kullanmak üzere almak.

Dür dişüñ yādına talsam ger ma‘ānī baḥrına / Her ne cevher kim **çıkārsam** fikr-i bīkrümdeñ çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*çıkārsam, -sa, -m*]

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbī ehl-i nazm olan / Ma‘ānī baḥrına talup **çıkārduñ** dūr gibi sözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*çıkārduñ, -du, -ñ*]

Eksük itmez **çıkārur** her dem ma‘ānī cevherin / Dōstlar şimden girü gönlüme bir deryā diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*çıkārur, -ur*]

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / Yaşum bahırına san ‘ummāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*).
[çıkarmaga, -mag, -a]

Bahr-ı dilden **çıkarpup** gavvâş olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yârân hemân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4*). [çıkarpup, -up]

Naẓm içinde olasin tâ ki gönül sen gavvâş / Talagör bahır-ı ma‘ânîye **çıkarp** gevher-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [çıkarp,]

Bahr-ı tab‘umdan **çıkardum** yine ma‘nâ gevherin / Dil yine gavvâş olup buldı o bahra ihtîşâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [çıkardum, -du, -m]

çîn: Çin ülkesi.

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinûn her bir kılında Rûm ilin **Çîn** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [çîn,]

çîn: Çin ülkesi: İpek kumaşları, orada yetişen misk ceylanından elde edilen çok değerli kokular ve resimleri ile ünlü bölge.

Şabâ sünbül saçından [ger] bû iltseñ / Hıttâ’ya **Çîn’e** ulu armagandır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*).
[çîn’e, -’e]

çîn: Kıvrım, büklüm II buruşukluk, çatıklık, kırışıklık.

Ol Hıttâ maḥbûbı gördüm tırrasın **çîn** gösterür / Nokta-i hâlî ile gül içre pür **çîn** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [çîn,]

Ol Hıttâ maḥbûbı gördüm tırrasın **çîn** gösterür / Nokta-i hâlî ile gül içre pür **çîn** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [çîn,]

çîn: Kıvrım, büklüm II buruşukluk, çatıklık, kırışıklık II çatık, kıvrımlı, kavisli.

(!) İy zülfî siyeh ebrûsı **çîn** çeşmi Tatar / Niçe feryâd ideyin karşuña iy döst-ı hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [çîn,]

çîn eyledi: Bükmek, kıvrırmak, kıvrımlı hale getirmek.

Zülfini **çîn eyledi** dil murgını şayd itmege / Hâlîni kodı içinde eyledi san dâne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [çîn eyledi, -di]

çîn eyleme: Buruşturmak, çatmak.

Döstüm kîn eyleyüp ebrûlaruñ **çîn eyleme** / Böyledür dirler meşeldür kîn ile dîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [çîn eyleme, -me]

çîn eyleme: Buruşturmak, çatmak.

Kaşlaruñ **çîn eyleme** küyuñda nâlem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [çîn eyleme, -me]

çin eylemiş: *Buruşturmak, çatmak.*

Şöyle beñzer hışm idüp dilber baña kın eylemiş / Ğamzesin hıncer kılup ebruların **çin eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*çin eylemiş, -miş*]

çin seher: *Sabahın en erken saati.*

Gice bülbülleyin âh-ıla figân eyleyüben / **Çin seher** zârılığ-ıla yine gülzâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*çin seher,*]

çin seher: *Sabahın en erken saati.*

Giceler hüşnüñ bahârın fikr idüp âh eylesem / **Çin seher** bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*çin seher,*]

çin sehergeh: *Sabahın en erken vakti.*

Mürde-i cânâ Muhibbî olmadan cismün kefen / Göñlüñ ü gözün açılısun **çin sehergeh** bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*çin sehergeh,*]

çinâr: *Çınar ağacı.*

Şahn-ı gülşen toptolu olmış yine ezhâr-ıla / Rakşa girmiş servler hem ellerin karsar **çinâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*çinâr,*]

çinâr: *Çınar ağacı II çınar yaprağı (şekil olarak ele benzemesi bağlamında).*

(ت) Temâşâ ideliden kıdd-i dil-cünñ şehâ / Hıdımete bağladı bil karşuña el tutdı **çinâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*çinâr,*]

çine: *Tane, kuş yemi.*

İy Muhibbî ğaflet itme aç göz uyhudan uyan / Turmadan dirmekdedür murğ-ı ecel çün **çinemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [*çinemüz, -müz*]

çini: *Pişmiş kilden yapılma, sırlı yüzü çoğu zaman motifler ve çiçeklerle süslenmiş, levha veya mozaik hâlinde kaplama unsuru.*

Çarh aldı eline **çini** siper / Tîr-i âhumdan idelden ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 3*). [*çini,*]

çin-i zülfünde: *Saç kıvrımı.*

Çin-i zülfünde didüm n'îçün dil ü cân bağlanur / Didi kâfir destine girse müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*çin-i zülfünde, -üñ, -de*]

çog: *Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde.*

Muhibbî gam yime **çog-isa** cürmün / Şefâ'atçı Muḥammed Muştafâ'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*).
[çog-isa, -isa]

çog-ıla az: Çok ve az II her ne olursa, her şey.

Her ne gelse saña yigdür ki kanâ'at idesin / Bir görine gözüne bakar-ısañ **çog-ıla az** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [çog-ıla az,]

çok: Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde II birçok, pek çok.

Başlar kesilir kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev'e olur râh-ı maḥabbette **çok** işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [çok,]

çok: Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde II Belli bir ölçünün üstünde.

Bilmezem cevri ü cefâyı yâhûd 'izz ü nâz olur / Gel benim **çok** sevdiğüm didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [çok,]

Niçe bir hicrân elinden **çok** şikâyet ideyin / Söz tamâm vallâhu a'lem iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [çok,]

çok: Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde.

'İşk eri **çokdur** velî 'âşık hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar şem'e o bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [çokdur, -dur]

İy döst iñen itme Muhibbî'ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki **çok** âh-ı şeheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [çok,]

Ruḥlarıñ **çok** mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [çok,]

Müşkilüm **çok** benim iy zühre-cebînüm sâkî / Câm-ı la'lüñle meger ḥall ola bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [çok,]

Cevri ü cefâyâ mâyil **çokdur** güzeller ammâ / 'Ahd ü vefâsı muḥkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [çokdur, -dur]

Ehl-i günâh olanları dirler yakarlar âteşe / Gâyet günâhum **çok** benim a'mâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [çok,]

Saçuñda **çok** kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / 'İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [çok,]

Dirler idi ol cefâkârıñ cefâsın **çok** velî / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [çok,]

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir cevâb eyle ki anda ola **çok** ma'nî-i ḥâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [çok,]

çok eger az: Çok veya az; ister çok, ister az.

Hıramân salın iy serv-i ser-efrâz / Biraksa yok bu hâke **çok eger az** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1*). [*çok eger az,]*

çok midur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Ger fedâ cânân yolında cân olursa **çok midur** / Başa devletdür katı imkân olursa **çok midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*çok midur,]*

çok midur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Ger fedâ cânân yolında cân olursa **çok midur** / Başa devletdür katı imkân olursa **çok midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*çok midur,]*

çok midur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Ben şürâhî gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sâkiyâ senden kadeh ihsân olursa **çok midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*çok midur,]*

çok midur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

‘Âşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse ‘aql u dil / Zülfinüñ kaşdı eger imân olursa **çok midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*çok midur,]*

çok midur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevr-ile / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa **çok midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*çok midur,]*

çok midur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şi‘r ara Selmân olursa **çok midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*çok midur,]*

çok şükür: *Şükürler olsun.*

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yâr / **Çok şükür** kim tâli‘üm ‘âlemde bahtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*çok şükür,]*

çok zamândur: *Uzun zamandır, uzun süreden beri, epeydir.*

Terahhüm eyle kuluñdur Muhibbî / Yanar ‘ışkuñla şâhum **çok zamândur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*). [*çok zamândur, -dur]*

çok zamândur: *Uzun zamandır, uzun süreden beri, epeydir.*

Fitne ta‘limin ider gözlerine gamzeleri / **Çok zamândur** görürem ol gözi fettân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [*çok zamândur,]*

çokdan: Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri.

Ser-i zülfüñle başum pür hevâdur / Göñül derdüñle **çokdan** mübtelâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1). [çokdan,]

Muhibbî râh-ı küyüñda senüñ **çokdan** ğubâr oldı / Yañılıp dimedüñ bir kez ki hâk-i üstüh`ânımdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5). [çokdan,]

Zülfî hânde-i destedür gönülüm aña peyvestedür / **Çokdan** Muhibbî hastadur rûh-ı revânım kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6). [çokdan,]

Muṭrib nevâya başla gönül gel nüvaḥt kıl / Zîrâ ki **çokdan** gönül ol pîşrevdedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4). [çokdan,]

Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek degül / Yolına cân virmegi **çokdan** gönül ikrâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3). [çokdan,]

coklar: Pek çok, çokça, fazlaca.

Çoklar yaşasun rahm kılup yaşuma her bâr / Aglar bile yanumca benüm dîde-i hünbâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1). [çoklar,]

coklar: Çok kişiler, birçokları.

Küşṭ-ğîr-i dehr-ile **çoklar** tutuşdı gerçi kim / Her birinüñ arkası yire gelince didi pes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4). [çoklar,]

cöpe saymaz: Önem vermemek, çöp yerine bile koymamak.

Zâhidâ sanma senüñ uçmaguña biz tâlibüz / **Çöpe saymaz** ravza-i `ışk-ıla dîdâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3). [cöpe saymaz, -maz]

çöz: (Bir şeyi) Bağlı, düğümlü, sarılı veya ilikli... durumdan çıkarmak, açmak II (Birbirine örülmüş veya dolaşmış saç, ipek, ibrişim iplik, yün gibi şeyleri) Açıp tel tel ayırmak, dolaşık halden çıkarmak.

Her yaña başın açar dîvâneler boyun sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini **çözer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3). [çözer, -er]

cü: Nehir, ırmak, akarsu.

Bâğ-ı hüsn içre eger seyr itse ol serv-i hîrâm / **Cü** yerine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2). [cü,]

Gül`izâr-ı hüsnî yâruñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşım **cü** sînesin tölâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5). [cü,]

Bahâr-ı hüsnüñe karşı benüm serv-i hîrâmânım / Akar **cülar** gibi her dem gözüm yaşı bulanıkdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2). [cülar, -lar]

Naḥl kaddüñ yâdına serv-i hîrâmânım benüm / Göz yaşı pâyüña her dem **cülar** olup çağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2). [cülar, -lar]

Serv-ı kaddūn yādına gülşende iy serv-i hırām / Bu Muhibbî'nün iki çeşmini gördüm **cü-y-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [*cü-y-ımuş, -y, -ı, -muş*]

cü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II için.

Görmek ister bu Muhibbî **cü** senüñ dîdârüñi / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*çü,]*

cü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Gerdün gibi meyli o mâhuñ **cü** dönedur / Cevr ü cefâ vü şîveleri güne gûnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*çü,]*

Tabîbâ teşneyem gâyet lebûnden dil **cü** âb ister / Büt-i 'ışka giriftâram ser-â-ser üstüñ'ân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*çü,]*

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun 'uşşākuñ nazar / Halk-ı 'ālem bakmadan gelmez **cü** hürşide zarar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*çü,]*

Her kişiye kim ugraya gönüm haber ister / Cānā **cü** seni cān u gönülden sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*çü,]*

Çü servüñ kadd-i yāra nisbeti var / Yüce olsun kim 'ālî himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*çü,]*

Sultān-ı 'ışk olsa Muhibbî 'aceb midür / Meh gibi var **cü** meclis-i ğamda çerāğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*çü,]*

Gerekdür 'ışk cānum gibi gizli / **Çü** cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*çü,]*

Nār-ı fırkatdür bugün bildüm **cü** düzağdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökmeşe seyl-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*çü,]*

Yanar pervāne şem'e nāle kılmaz / **Çü** çıkmaz mürdelerden hergiz āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [*çü,]*

Nāle vü feryādımı işitmeseñ olmaz 'āceb / Bülbül ünine **cü** 'ādetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*çü,]*

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruhsārından ol mâhuñ / **Çü** virmez teşneye hāsiyyet-i āb-ı revān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*çü,]*

cü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Genc-i 'ışkuñ **cü** Muhibbî yiri vîrāne-durur / Ya harāb olmaga n'ıçün dil-i pür-tāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*çü,]*

Gider boynuñdan iy meh-rū n'idersin zülfi zencirin / **Çü** men dîvāne-i 'ışkam benüm boynuma lāyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*çü,]*

cübān-ı 'ışk: Aşk çobanı.

Muhibbî vādî-i ğamda tutup vaşşilere ülfet / Bugün **cübān-ı 'ışk** oldum bu dil gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*çübān-ı 'ışk,]*

cul: Kıldan veya yünden hayvan örtüsü.

İti **çulını** sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senün kefenüdüdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5). [çulını, -i, -n, -i]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Dil gitdi kaldı hânede tenhâ Muhibbî **çün** / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5). [çün,]

Bahra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur **çün** anuñ deryâsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3). [çün,]

Çün niķâb açduñ yüzüñden âfitâb / Utanup şeb çadırına ser çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4). [çün,]

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem **çün** medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara Selmân olursa çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5). [çün,]

Yüz uruban kekbüñ naķsını kapsam tañ mıdur / **Çün** gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4). [çün,]

Nâşihâ pend eyleme itmez Muhibbî'ye eger / Mâh-rûlar **çün** ezel dilden kararım aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5). [çün,]

Göñlini zülfî çekerse bu Muhibbî'nüñ ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi **çün** senün tölâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5). [çün,]

Ol ki bî-mişl ü cismi **çün** cândur / Râstî 'ışķ ehline ol cândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1). [çün,]

Yâr daksun cevher-i nazmumu lâyıķ güşına / **Çün** Muhibbî her sözüñ bir gevher-i nâ-yâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5). [çün,]

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter **çün** 'ışķuma şahid / Ne yirde eylesem da'vî benüm hâzır güvâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4). [çün,]

Oldı hem dehrüñ dimâğı **çün** mu'aţtar büy-ıla / Gülşen içre güllerüñ medhın okur turmaz hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2). [çün,]

Ėamla ülfet tutdı göñlüm añañuz şâdi adın / 'Aşık-ı gam-hõrlar **çün** şâdiden bîrün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4). [çün,]

Bu Muhibbî **çün** ezel içdi maħabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçun gâh mest ü geh ĥumâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5). [çün,]

Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş hicr-ile melül / Rüz u şâl **çün** şeb-i hicrân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5). [çün,]

Bezm ara tâ şubh olunca iy Muhibbî nâle kıl / Çalınur mızrâb-ı Ėamla **çün** göñül ŧanbürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7). [çün,]

Ėam yimem hâlî hayâli **çün** derün-ı dildedür / 'Ankebütüñ göñli şâd olur megesçün dâm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2). [çün,]

Sâķî piyâle al elüñe çünki gün geçer / Bârî şafâ vü zevķ idelüm 'ömr **çün** geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [çün,]

- Sen koma ıarf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sāgar-ıla saña **çün** ol rehnümün gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [çün,]
- Mekr-i cihāna bak ki füsün u fesānedür / Aldanma bu fesāneye **çün** hep füsün gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [çün,]
- Dūd-ı āhından Muhibbî'nün n'ola tolsa cihān / Sinesinde āteş-i 'ışkı **çün** ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [çün,]
- Vaşlı metā'ı girmez ele **çün** hayāt-ıla / İrür murāda cānını terk eyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4*). [çün,]
- Büseñ alsam cān virüp gelmez peşimānlık baña / Terk idem biñ cān bulunmaz **çün** bu bāzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [çün,]
- Gelmeyüp nuıka mü'ezzin bil ki kāmetden kalur / Cāmi'-i hüsn içre **çün** ol serv kāmēt gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [çün,]
- Bāğ u rāğı ser-te-ser geşt itdi **çün** bād-ı hazān / Her yaña kılsañ nazār berk-i şecer pā-māl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [çün,]
- Ĝam degüldür görmez-ise zāhiren cānān yüzün / Cān göziyle **çün** Muhibbî dōst dīdārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [çün,]
- Gerekmez efser-i Dārā yiter **çün** hāk-i dergāhuñ / Yaradan haıkkı ol baña hemān tēc-ı sa'ādetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [çün,]
- Geldi 'ışkuñ sīneme ğitmek gerekdür şabr u hüş / Āşinā cem'inde **çün** lāyıı degül bīgāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [çün,]
- Dilā ölseñ ne ğam ger ğamzesinden / Dirildür **çün** lebi 'İsī nebī-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [çün,]
- Bend-i belāda kalsa bu gönülüm 'aceb degül / Sevdā-yı zülf-i dilbere **çün** mübtelā gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [çün,]
- Varma nesīm mülk-i Şifāhān'a kühl için / **Çün** hāk-i pāy-ı yār göze tütüyā gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [çün,]
- Leblerüñ emsem disem ğamzeñ diler kanum dōke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ **çün** şarāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [çün,]
- Muhibbî göz yaşın harc itse tañ mı / Metā'-ı ğam gibi **çün** hāşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [çün,]
- Ko yoluñda öleyim ben daıı bir ad ideyim / **Çün** gider her kişı ammā ad-ıla san añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [çün,]
- Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Ğayl-i dilde **çün** hayāl-i dilrübā mihmān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [çün,]
- Tiri **çün** sehmi sa'ādetdür naşīb ola diyü / Bu Muhibbî kaşları yasın görüp kırbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [çün,]
- Genc-i vaşl ister-iseñ ara gönül hānesini / Bulunur anı yıkuk **çün** Ebū Derdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [çün,]

- Akarak **çün** başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğark ider âhir seni bu çeşm-i pür-hün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [çün,]
- Zer oldı ruhum sîm yaşumdan baña ne sūd / **Çün** yâr gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [çün,]
- Şun‘-ı Hakk‘ı aňlamaz gün yüzine karşı nazar / Zâhidi kılmañ ‘aceb **çün** anda var huffâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [çün,]
- Yanuñda eger sevme günâh-ısa nigârâ / ‘Afv eyle hatâ eylemedük **çün** beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [çün,]
- Hamdü-lillâh gün gibi **çün** şâfdur âyînemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [çün,]
- İy Muhibbî ğaflet itme aç göz uyğudan uyan / Turmadan dirmekdedür murğ-ı ecel **çün** çinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [çün,]
- Olursa tañ mı ahvâlüm diger-gün / Baña **çün** ol şeh-i hübân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [çün,]
- Zülfi zencirinde **çün** bağlandı sevdâyî göñül / Döstar hüşyâr olur sanmañ dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [çün,]
- Sıgmadı humlara mey eyledi **çün** cüş u hurüş / Çıkdı ‘ayyûka yine na‘ra-i mestâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [çün,]
- Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nâlem işidüp / İy yüzi gül **çün** bilürsin bülbül olmaz zârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [çün,]
- Sevdüğüm kimdür anuñ adını **çün** olmaz demek / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [çün,]
- ‘İşk câmını Muhibbî **çün** ezel nüş eyledi / Dağı ol demden berü sermest ü sekrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [çün,]
- Zâhidâ men‘ eyleme maħbûb u meyden dönmezüz / **Çün** mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm taħmîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [çün,]
- Bagrını yir yir delüp feryâda **çün** bil bağladı / İşidelden döstarını nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [çün,]
- Şikâr idem umaram sen hümâyı / **Çün** idem himmetüm murğını ben bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*). [çün,]
- Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tãkat mı ider **çün** hefte mâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [çün,]
- Sîm olsa yaşum zerd-i ruhum baña ne assı / **Çün** yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [çün,]
- Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi **çün** yaşum yañılmaz ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [çün,]
- Cân u dil bâl ü perümdür yakdı anı nâr-ı ğam / Varabilmem küyuña **çün** bî-per ü bâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [çün,]

- Kapsa tañ mı bu kebüter gönlümi / Zülfine dirler anuñ **çün** şahbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2). [çün,]
- Niçe başlar kesilüp her yaña hün ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala **çün** hañçer-i tîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2). [çün,]
- Gün yüzüñ şavkınde cânâ âfîtaba bakmazuz / **Çün** kamer alnuñ yiter biz mâhitâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1). [çün,]
- Olacak iş **çün** degül tolaşdı zülf-i yâra dil / Ol sebebden yil gibi yokdur bizüm ârâmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2). [çün,]
- Hiç olur mı nergis-i mestüñ ide baña nazâr / **Çün** degül hâlî elinden nüş ider bâde-i nâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3). [çün,]
- Geçer mi bir dem ol serv ayagına / Yaşum **çün** çeşümü biñar kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2). [çün,]
- Bu Muhibbî şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstar ‘ayb olmasun ‘ışk ehli **çün** ad istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5). [çün,]
- Çün ezel câm-ı mañabbet cur‘asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muhibbî mest ü sekrândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5). [çün,]
- Kalması şabr u karârum ‘azm-i yâr itdüm yine / Yokdur andan ğayrı **çün** bu derdmede dest-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4). [çün,]
- Küy-ı nigâra deyr-i muġân dir-isem revâ / **Çün** kapusunda âh u figânum olur ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3). [çün,]
- Bu cihânda **çün** bulunmaz iy gönül feryâd-res / Raħm umma kimseden feryâdı ko feryâdı kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1). [çün,]
- İy Muhibbî **çün** şarâb-ı ‘ışkı nüş itdün ezel / Tâ kıyâmet tañ degüldür idesin cüş u hurüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5). [çün,]
- İrişmez el **çün** ol serv-i hırâma / Ğayâlin kılayım her şeb derâġüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4). [çün,]
- Çün felek tahtına geçdi ħusrev -i ħâver güneş / Kaşdı bu ide sipâh-ı encümi çâker güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1). [çün,]
- Murġ-ı vañşî gibi siñdi her taraf seyyâreler / Şubĥ-dem şahbâz-veş **çün** açdı bâl ü per güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6). [çün,]
- Nergis-i mestüñle zülfüñden gönül olmaz ħalâş / Cân u dil yagmasına anlar **çün** el bir eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3). [çün,]
- Çün şeb ola ħ‘âb-ıla herkes ħuzür ider / Ferdâ ġamını ben çekerem âh gice imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3). [çün,]
- Ğâne-i ħalvetde yidüm **çün** ġamuñ esrârını / Vâdî-i ħayretde oldu dîdeler mañşüda duş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2). [çün,]
- Küh-ı ġamda kim göre eydür peleng-i mîşedür / Sînem üzre dâġlarla **çün** nişânum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4). [çün,]
- Ferĥâd belâ kühına **çün** pâdaş imiş / Âhı ‘alem ü sîne tañ [u] ġam sipâh-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1). [çün,]

- Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözüñ yaşı senüñ **çün** sırruñı fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [çün,]
- Cevrini görüp nigârüñ dime sen bed-hû-y-ı mış / Anı tağyîr idebilmez başa **çün** yazu-y-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1). [çün,]
- Kimi ‘âşık kimi zâhid bu halkuñ / Gelür **çün** her kişiye bir hevâ hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3). [çün,]
- Gird-bâduñ göricek toz kopardugını **çün** / Reşk idüp deşte oldı aña Mecnün raqqâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3). [çün,]
- Gel bugün ‘âşıklarüñ öldür günâhın aña sen / Konmamışdur **çün** tarîk-ı ‘ışkda yokdur kışâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2). [çün,]
- Bahr-ı eşküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi **çün** girdâb-ı ‘ışka aña ne mümkün hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3). [çün,]
- Cân u dil derdini eyleñ döstlar cânâna ‘arz / Olıgelmişdür kuluñ ahvâli **çün** sulţâna ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1). [çün,]
- Döstum senden vefâdur **çün** gâraş / Mihr-ile mehden ziyâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1). [çün,]
- Döstum senden vefâdur **çün** gâraş / Mihr-ile mehden ziyâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1). [çün,]
- Geh vefâ ister dilüm gâhî cefâ / Her ne gelürse şafâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2). [çün,]
- Gâh ‘işve gâh hışm u gâh nâz / Cümlesinden katlümедür **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3). [çün,]
- Âsitânuñda gedâ olsam dimiş / Sözlерinden pâdişâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4). [çün,]
- İster asılmak Muhibbî boynuña / İtdügi zülf-i dü-tâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5). [çün,]
- Büseye cân naqdin aldı yâr bâzâr eyledi / Di Muhibbî ya ne hışm eyler **çün** olmuşdur ‘ivaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5). [çün,]
- İy meh-i nâ-mihribân senden vefâdur **çün** gâraş / Mihr ü mehden ‘âlem içinde ziyâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1). [çün,]
- İy meh-i nâ-mihribân senden vefâdur **çün** gâraş / Mihr ü mehden ‘âlem içinde ziyâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1). [çün,]
- Gâh gâhî mihr iderseñ yiridür ‘âşıklara / Zîra senden geh vefâ gâhî cefâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2). [çün,]
- Gâh nâz u gâh ‘işve gâh hışm u geh ‘itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlümедür **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [çün,]
- Sen selâmet ol yüri ‘âlemde zâhid zühd-ile / ‘Âşık-ı bî-dil olanlara belâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4). [çün,]
- İy Muhibbî kim ki ‘ışk yolında cân terk itmedi / Hâşıl-ı ‘ömrine virilen hevâdur **çün** gâraş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5). [çün,]

Büseyne ger cân virem ‘ayb eyleme / Az olur ihsāna **çün** ekşer ‘ivāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2). [çün,]

Dil derdini iy dōst saña niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur **çün** felek ü ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1). [çün,]

Tañ mı Muhibbî bulsa maḥabbetle ger kemāl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka **çün** irtibāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5). [çün,]

Dimezem mihr eyle bārī cevr kıl oran-ıla / Faḥr-ı ‘ālem **çün** dimiş ḥayru’l-umūr olur vaşat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II Ne zaman ki, vaktâ ki.

Şeb-i zülfinde **çün** gördüm cemāl-i şem‘-i ruḥsārı / Yanan pervâne-veş evvel dutışan bāl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl ki.

Ḥāk-i pāy-ı dōst **çün** derd ehlinüñ ser-tācıdur / Ehl-i ‘ışkuñ zülf-i kullābı daḥı mi‘rācıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1). [çün,]

Turma aḡla iy gözüm ola ki dilber raḥm ide / Senge **çün** bārān ider geçse zamān te’sīrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [çün,]

‘Ārızında dāne-i ḥāline el sunma sakın / Ādem’i cennet içinden çıkaran **çün** dānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3). [çün,]

Sineden ḥālī degül bir dem ḥayāl-i zülf-i dōst / **Çün** perinüñ meskenidür ekşerī vīrāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3). [çün,]

Kapuñdan cürmüm ile itme maḥrūm / Kerimüñ işi **çün** dāyım keremdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6). [çün,]

Muhibbî geşt kılduñ ‘ālemi **çün** / Olupdur vaqt idesin ‘azm-i Tebrīz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 5). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Çün bahār oldı açıldı her tarañdan lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyin piyāleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1). [çün,]

Cānumı **çün** aldı ḡamzeñ ya n’içün komaz beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki daḥı nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3). [çün,]

‘İşka **çün** basduñ kañdem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışk içre girenler er midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5). [çün,]

N’ola sevdümse maḥbūbı ne var ḡöñlümde iy zāhid / Aña **çün** vākıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4). [çün,]

Naqd-i cāna **çün** metā‘-ı büse ikrār eyledüñ / Dōstum inkār idüp gel bozma bāzārı henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4). [çün,]

Hâk-i pâyi **çün** ele girdi Muhibbî başa ko / Gam yime şimden girü tâc-ı sa'âdet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5). [çün,]

Yüzüne "Ve's-şems" dinmiş zülfüne "Ve'l-leyl" **çün** / Hadd ü zülfün var iken leyl ü nehâr n'eylerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3). [çün,]

Kârubân-ı dil revândur **çün** melâmet râhına / İy Muhibbî nâleler kıl sen de mânend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5). [çün,]

Çün kadem basduñ bu 'ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II ki bağlacı.

Var mı cihânda **çün** görüp virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönli anuñ seng-i hâredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2). [çün,]

Çün Muhibbî urdı varlık terkinî / Āferîn her işi dervîşânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5). [çün,]

Mevsim-i güldür mey ile tâze kıl dil mürdesin / **Çün** bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4). [çün,]

Çün Süleymân minneti murğâna hergiz itmeyem / Başum üzre sâyebanum âh-ı düd-efzâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2). [çün,]

Gözün **çün** kanımı dökdi bilürsin iy kemân ebrü / Meşel şayyâd olan dirler şikârı kan-ıla gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4). [çün,]

Çün oldum mülk-i 'ışkuñ pâdişâhı / Yaşum leşker baña âhum 'alemdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3). [çün,]

Çün Muhibbî cür'a-i câm-ı lebünden oldı mest / Fâş idüp esrâr-ı 'ışkı 'âleme rüsvâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5). [çün,]

Açup **çün** muşhaf-ı hüsnin tefe''ül eyledüm yâruñ / Elifdür kâmeti geldi yine ferhünde fâlum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5). [çün,]

Çün ezelden 'ışk câmın içmişemdür döstlar / Gice gündüz anuñ için cân u dil hayrân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2). [çün,]

Kâmet itdüñ gözlerüñ 'uşşâka **çün** oldı imâm / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5). [çün,]

Küyuña varsam nedendür baña eylersin cefâ / **Çün** kerîm olan bilürsin zulm-ı mihmân eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4). [çün,]

Çün gördi seni sevdi güzellerde Muhibbî / Gözini açup fikret -i rüy-ı diğer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5). [çün,]

Muhibbî oldı **çün** bir zer-hârîdüñ / Revâ midur diyessin kul gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5). [çün,]

Çün Mesîhâ gibi 'âlemde mücerred geçerüz / Tañ mı kıdsiler eger olsa bizüm mahremümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3). [çün,]

Çün gamdan özge kalmadı bir gam-güsârumuz / Geçse 'aceb mi nâle ile ruzigârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1). [çün,]

Çün miyân-ı yârda varlık hicâb oldu bize / Dâyimâ alup nefes virdükçe ifnâsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8). [çün,]

Lâle gibi koma elden dâyimâ peymâneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolisar peymânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II için.

Maḥabbet gencine çün mâlik olduk / Kamu bay u gedâ muhtâcumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3). [çün,]

Muhibbî zîkr ider şeker lebüñ çün / Olur her bir sözi kand-i mükerrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8). [çün,]

Yarama merhem-durur çün zaḥm-ı döst / Cânuma tîr-i kazâsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5). [çün,]

Miyânından haber kim var dir ise / Sözi taşdıķ olunmaz çün gümândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4). [çün,]

Mest olup dil ḥaşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdügi ol gözleri mestânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8). [çün,]

Cihân bâğında çün yâr eksük olmaz / Anuñçün âh-ıla zâr eksük olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1). [çün,]

Çün terk eyledi bizi ol gül' -izârumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1). [çün,]

Murg-ı tîrûñ sine-i rîşümi çün kıldı kafes / Oldı bu câna bedel kalmadı bir ğayrı heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1). [çün,]

Niçe bir kaşruñ yaparsın ḥışt-ı sîm ü zer ile / Yâ niçe bir 'iyş ü 'işret çün döşersin sen bisâṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II gibi, tıpkı.

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem' / Ben ol maḥrem-i şem' oldum vişâli engübîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl, ne şekilde.

Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi 'ömrüm yârsuz / Bülbül-i şürîde n'itsün çün ola gülzârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki II nasıl ki.

Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen dahı kıl bezme sâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II Ne zaman ki, vaktâ ki.

Vir cāni būsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemālî güllerini **çün** nigār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Hüdâ’ dan istedüm irişdüm emrüz / Cemālün görmek oldı **çün** müyesser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II ki bağlacı.

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihāni nūr-veş / **Çün** görindi dōstum baña cemālün hūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1). [çün,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Dōstum zülfüñ şebinde ruħlaruñ mehtābdur / Sun lebün cāmın baña **çün kim** şarāb-ı nābdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Zāhidā efsürde dil inkār-ı ‘ışk itse ne tañ / Gün yüzün mihriyle **çün kim** germdür hengāmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Göñülden saklaram rāz-ı dehānın / Degül dîvāne **çün kim** maħrem-i rāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Yār **çün kim** nazar itmez bu sözüme gevherine / Māl-ı Qārūn ise de ko yire geçsün demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārumdan felek / Bes harām olsun baña dünyāda dirlik yārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl ki.

Zāhir olur yansa ten āteş dehānumdan benüm / Şu ‘le virür her yaña **çün kim** düşe āteş neces (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Åh u nāleñden Muhibbî yār añlar halūni / Sözüni uzatma **çün kim** ‘ārife bir nükte bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Uyumaz nâlemler **çün kim** yirde mâhî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*çün kim,]*

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Genç-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ **çün kim** / Habs kıl çâh-ı zenañdânda anı zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [*çün kim,]*

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Bülbülem tâ şubh olunca âh u efgândur işüm / **Çünkü** ol serv-i semen gülzârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*çünkü,]*

Beñzetdi **çünkü** ‘arızuña kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*çünkü,]*

Mescide dönmiş iken vardum yine meyhâneye / ‘Aşıkı ‘ayb itme süfi **çünkü** gavgâdan kaçâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*çünkü,]*

Cânımı çün aldı ğamzeñ ya n’içün komaz beni / **Çünkü** nesnem kalmadı bilsem ki dañı nem kapâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*çünkü,]*

Sun Muhibbî’ye leblerüñ câmın / **Çünkü** bu derdine o dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*çünkü,]*

Ĝâret iden gönülini kimdür Muhibbî’nün didüm / **Çünkü** bilmezsin didi ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*çünkü,]*

Çünkü peykânüñ gelür kıldı bu sînemden güzer / Didüm artur döstüm derdüm benüm eözün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*çünkü,]*

Salın iy serv-i âzâdum saña mânend bir dil-keş / Bulınmaz ‘arz-ı hüsn eyle güzellik **çünkü** fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*çünkü,]*

Dil perîşân idi âh oldu yine dañı beter / Sünbülüñ **çünkü** müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*çünkü,]*

Sâkî piyâle al elüne **çünkü** gün geçer / Bârî şafâ vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [*çünkü,]*

Saçı şebdîzine gülgün eşki / Koşalum **çünkü** vaşlı öñdüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [*çünkü,]*

Tañ mdur sevdâ-yı zülfinden gönül olsa ğarâb / **Çünkü** bu ğam leşkeri sînemde bî-pâyân kopâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*çünkü,]*

Gel mükerrer eyle iy dil kând-i la’li vaşfını / **Çünkü** ol şekker lebüñ vaşfında güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*çünkü,]*

Cân-ıla gönülüm ‘işkuñ elinde girevdedür / Zülfüñ hevâsı **çünkü** ezel başa sevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*çünkü,]*

Şi’r-ile **çünkü** Muhibbî niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür şi’r ü ğazelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*çünkü,]*

- Vişālūñ **çünkü** bākīdür firākı / Muqarrerdür ki her rūzuñ şebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4*). [*çünkü,*
]
- Oldı Muhibbî **çünkü** cihānda gedā-yı ‘ışk / Yıgdür aña ki ‘āleme ol pādîşā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*çünkü,*]
- Sevdā-yı zülfi gitmeye dilden ölem dağı / İki cihānda **çünkü** baña bu hevā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*çünkü,*]
- ‘İlāc itme yürü var derd-i ‘ışka / Tābībā **çünkü** derdüm bî-devādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*çünkü,*
]
- Meyl-i tab‘ı **çünkü** o serv-i revānadur / Anuñ için pāyına yaşum revānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- Sakla Muhibbî sīnede tīrini cān gibi / **Çünkü** saña ol kaşı ya yādigāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Yaksa eflāki şafağ gibi n’ola āhum odı / Āteş-i ‘ışkum şehā **çünkü** cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Bīgāne gibi bakma bugün iy perī-şifat / Rüz-ı ezelde **çünkü** saña āşinālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / **Çünkü** biz kendümüzi cümleden ednā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tiz girür ele / **Çünkü** olmışdur bizüm bir yaralu naççürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Şabr eylemege **çünkü** Muhibbî’de yok mecāl / Gıtdi dükendi kalmadı dilde kararımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Bülbül gibi n’ola dil iderse figān u āh / **Çünkü** çevürdi yüzini ol gül’-izārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Çünkü görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bāri yārumla beni bir yirde taşvīr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Eger çāk itse gönülüm tīg-ı çeşmüñ / Ne gam tūr-i müjeñdür **çünkü** dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Va’de-i vaşl eyledi **çünkü** bize cānānumuz / İy ecel bir dem tevakkuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ğamı bir lahza dūr olmaz gözümde **çünkü** h‘āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- Sevdā-yı zülf başuma **çünkü** belā imiş / Artmaktadur gün-be-gün āh bu belā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- Güzeller içre olduñ **çünkü** mümtāz / Ne deñlü eyleseñ lāyıq saña nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- İy dīde göz yaşın dök virsün cihānı ğarka / Ol cevri çok vefāsuz **çünkü** yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [*çünkü,*]

- Kim ki dolaşa ser-i zülfine dīvāne gibi / Aña pend eylemeñüz **çünkü** o kendin yiñemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 2*). [çünkü,]
- Çünkü āhır yıkılır hāk-ile ol yeksān olur / Fā'ide yok ger felekden yüksek ola bāmumuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 5*). [çünkü,]
- Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyāz / Kılınur **çünkü** bilürsin bunu her yirde namāz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 1*). [çünkü,]
- Sırr-ı 'ışkı **çünkü** fāş itdi gönül Manşür-veş / Zülfî dārında anuñ olmaga ber-dār istertüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 4*). [çünkü,]
- Kākül-i dilber kemendi elde çevgāndur henüz / Başuñı top eyle iy dil **çünkü** meydāndur henüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 1*). [çünkü,]
- Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / **Çünkü** cānumsın gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2*). [çünkü,]
- Ƙaddüñi çevgān idüp top it Muhibbî başuñı / **Çünkü** meh-rūlar iderler top u çevgāna heves (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 5*). [çünkü,]
- Çünkü rüşendür eyā hurşid-rū sıdķum saña / Şubh gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 4*). [çünkü,]
- Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevķine / Zārî kıl sun 'āşıķuñ **çünkü** naşibi zār-ımuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 4*). [çünkü,]
- 'İyd-i vaşla **çünkü** irişdi Muhibbî derdmend / Merhabā eyle elüñi sun anuñla gel iriş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 5*). [çünkü,]
- Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şādān oldılar / İtdiler vuşlat hūmindan **çünkü** anlar bāde nüş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 5*). [çünkü,]
- Mu'aţtar zülfine yāruñ n'ola baglansa cān u dil / Mu'anber kāküli mihr ü mehe **çünkü** kemend olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 2*). [çünkü,]
- Ĝamz oklarına **çünkü** bu sīnem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 1*). [çünkü,]
- Naķd-i cān-ıla Muhibbî taleb eylerse ne tañ / **Çünkü** la'l-i leb-i dilber aña maţlüb olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 5*). [çünkü,]
- Gün yüzine zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muhibbî ğam yime ol **çünkü** nā-bīnā imiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 5*). [çünkü,]
- Ölince çekeyin cevr ü cefāñı / Bulınmaz **çünkü** 'āşık hürrem olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1461, Beyit 4*). [çünkü,]
- Yakma cevr-ile cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / **Çünkü** rahmuñ yok baña n' için olursın dil-hırāş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 1*). [çünkü,]
- Gül yüzüñde **çünkü** haţtuñ zāhir oldı mūr-veş / Çarh elinden iñler-isem tañ midur tanbūr-veş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 1*). [çünkü,]
- Yüzüñi kimdür görüp dil vermeye / Dest-i kudret **çünkü** taşvīr eylemiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1467, Beyit 3*). [çünkü,]

Çünkü vefâ vü mihr ü maḥabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyâda ihtilâṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl ki.

Zülfüne irsem tavâf olurdu ḥüsnuñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tarîkın **çünkü** şâmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [çünkü,]

Hoş gelür ben 'âşıka gâyet miyân-ı nâzüküñ / **Çünkü** peygâmbere dimiş ḥayrû'l-'umür olur vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II ki bağlacı.

Her vişâlüñ **çünkü** bildük âhiri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [çünkü,]

Çünkü öldürdüñ Muhibbî'yi ser-i küyuñda gel / Büse ihsân it tarîk-ı 'ışkda yokdur kışas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Çünkü tutduñ bāğ-ı ḥüsnuñde bu gönüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [çünkü,]

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî zülf cevğân eylemiş / 'Âşık iseñ başuñı top eyleyüp meydâna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II için.

Bu gönül çâh-ı zenaḥda **çünkü** yok aña ḥalâş / Niçe bir ḥabsünde dursun bâri gel zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Āḥir sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [çünkü,]

Dâmenüme dolaşan **çünkü** melâmet ḥârîdur / Āḥir ol çâk itmeyince câme-i 'arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl ki.

'Aql u şabr u hüş gitdiler dilâ gel eyle ses / Kârbân **çünkü** revân ola figân eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

İltmedi 'ışkı başa **çünkü** Muhibbî Mecnûn / Girelüm baş açalum biz daḥı meydâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [çünkü,]

D

da: “fazla olarak, üstelik, daha, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü II da, de bağlacı.

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı **da** almak / Kıl ğamzeñ uciyla bir işāret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [da,]

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāka yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık **da** istignā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [da,]

Sakın bu āhum okından i çarḥ-ı keç-i dün-perver / Nażar kıl ḳaddüme ol **da** benüm kaşı kemānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [da,]

Ğam tûrine her gāh bu sīnem siper olmaz / Kim dirse olur olsa **da** ulu hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [da,]

Dil ḥānesini yıksa Muhibbî yine dildār / Anı **da** yapar böylece mi‘mār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [da,]

Sīne pülād olsa **da** ğamzeñ ider andan güzer / Şol muḳavves kaşlaruña dōstum kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [da,]

‘İşkuñ na‘îmi hoşdur ḥaşmı **da** lîk müşkil / Bir loḳma ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [da,]

Ben turam kuyuñda n‘eyler gel raḳıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākıyāna **da** kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [da,]

Döneliden Naḥçivān’a gönümün vīrānesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına **da** dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [da,]

Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı gönlüme / Anı izḥār eyledi bildüm o **da** aġyār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [da,]

Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı ḥil‘at / Āhum **da** Muhibbî görünür başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [da,]

‘İşk meydānında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfi geldi ortaya ol **da** meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [da,]

Etümi kirm-i belā yirse de āh eylemeyem / Diyeler tā ki benümçün bu **da** Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [da,]

‘İşk eyler-ise cevri ü cefā eyleme i‘rāz / Bir gün ola kim feyz ide saña **da** o Feyyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [da,]

dād: Adalet.

Gönlümün vīrānesin ol şāh ābād istemez / Hey ne zālimdür ki zulm[ı] hoş görür **dād** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [dād,]

dād: Sızlanma, şikāyet II feryat, fıgan.

Güşına almaz Muhibbî dâda varsam **dādumı** / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5). [dādumı, -um, -ı]

dād: Feryat, figan; şikayet, sızlanma II şikayet, memnuniyetsizlik bildiren bir ünlem, feryat!, âh II istenen, umulan şey.

Taşdı Ceyhün oldı eşküm küyına virmez geçid / Gözlerümünden **dad** meger andan beni ırmag-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4). [dad,]

dād eylemez: Adalette, iyilikle muamele etmek.

İctinâb eyler zulümden döstüm kâfir dağı / Ya nedendür zülf ü gamzeñ zulm ider **dād eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2). [dād eylemez, -mez]

dād idem: Sızlanmak, şikayet etmek II imdad dilemek, adalet istemek.

Gönlümün feryād elinden kime varup **dād idem** / İrmek ister gördüğü zülfe uzun sevdâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2). [dād idem, -e, -m]

dād istesem: Yardım istemek, adalet istemek, niyaz etmek.

Hey ne zâlimsin varup ger kapuña **dād istesem** / Ya sürün yâ öldürün diyü o dem fermân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6). [dād istesem, -se, -m]

dāda varsam: Yardım istemek, adalet istemek, niyaz etmek, şikayet etmek.

Güşına almaz Muhibbî **dāda varsam** dādumı / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5). [dāda varsam, -sa, -m]

dād-hāhı eylemez: Adalet eylemek, adaletli davranmak, merhamet etmek.

Cevr ider ‘aşıklara ol şeh nigāhı eylemez / Güş kılmaz bir nazarla **dād-hāhı eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1). [dād-hāhı eylemez, -mez-mez, -ı]

dād-h’āhı eylemez: Adalet eylemek, adaletli davranmak, merhamet etmek.

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hüsne anuñçün **dād-h’āhı eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1). [dād-h’āhı eylemez, -mez]

dād-h’āhı eylemez: Adalet eylemek, adaletli davranmak, merhamet etmek.

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hüsne anuñçün **dād-h’āhı eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1). [dād-h’āhı eylemez, -ı, -mez-mez]

dād-ı hak’dur: Allah vergisi, ilahi takdir II Allah’ın yaradılıştan insana verdiği ihsan, başış.

Muhibbî **dād-ı Hak’dur** ‘ışk kitābı / Okınmaz sanma sen ta‘İme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5). [dād-ı hak’dur, -’dur-dur]

dādumuz alınmaz: *Adalet sağlanmak, ölç almak.*

Hey ne zālîmsin ‘aceb ferdâyı hîç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maḥşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*dādumuz alınmaz, -umuz, -ın, -maz-umuz, -maz*]

dāğ: *Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan II tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık II mec. aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.*

Kanlu yaşum ḥil‘atine **dāğımı** itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşuñ kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*dāğımı, -um, -ı*]

Sen şeh-i ‘âli-cenâbı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm **dāğlarla** kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*dāğlarla, -lar, -la*]

Dāğ-ı dilümle yansa vücûdum ‘aceb midür / ‘İşk âteşiyle sîne ol **dāğ** lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*dāğ,*]

İy gönül gülzâra varma gel temâşâ it bugün / Servler yir yir elif **dāğıyla** gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*dāğıyla, -ı, -y, -la*]

Bakuñ bu **dāğuma** küh-ı ğam içre / Benüm gibi peleng-i mişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*dāğuma, -um, -a*]

Sîne yir yir elifler serv ü **dāğum** lâleler / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen bâğ-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*dāğum, -um*]

Dāğlar geydürdi baña dōstlar bir şâh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymiş rengin kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*dāğlar, -lar*]

dāğ: *Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan II tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık II mec. aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara II benek, iz, nişan (kaplanın vücudundaki siyah çizgi ve benekler).*

Geh Muhibbî **dāğ-ıla** küh-ı belâ kaplanıdır / Rüy-ı zerd-ile gehî deşt-i ğama dayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*dāğ-ıla, -ıla*]

Küh-ı ğamda kim göre eydür peleng-i mişedür / Sînem üzre **dāğlarla** çün nişanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*dāğlarla, -lar, -la*]

dāğ eylesem: *Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak.*

Dāğ eylesem n’ola kolum zer kemer kılur / Diler ki kuça kaşdı o nâzük miyânadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*dāğ eylesem, -se, -m*]

dag u deryâ: *Dağ ve deniz.*

Eger ‘ışkuñ şerârından söz açsam / Dutışup **dag u deryâ** eyleye cüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4*). [*dag u deryâ,*]

dāğ yakdı: *Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak.*

Sinesine her ki kesdi nâ'1 ü yakdı tâze dâğ / Eylemez bâğa nazar seyr-i gülîstân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*dâğ yakdı, -dı*]

dâğ-ı dilümlle: *Gönül yarası.*

Dâğ-ı dilümlle yansa vücūdum 'aceb midür / 'İşk âteşiyle sîne ol dâğ lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*dâğ-ı dilümlle, -üm, -le*]

dâğ-ı ğam: *Gam yarası.*

Yine bir lâle-ruḥ sînemde yir yir **dâğ-ı ğam** yakdı / Gönül şehrine urdı bir yañağı ergavân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*dâğ-ı ğam,]*

dâğ-ı hasretten: *Hasret yarası.*

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem üzre lâleler / Yagdurur çeşmüm seḫergeh anuñ üzre jâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [*dâğ-ı hasretten, -den*]

dâğ-ı maḥabbet: *Aşk yarası.*

Her kim ki yaka sînesine **dâğ-ı maḥabbet** / Gözinden anuñ kan aka ḥün'nin cigeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2*). [*dâğ-ı maḥabbet,]*

dâğ-ı miḥnetle: *Eziyet, dert yarası.*

Benüm gibi meger cânâ yüzüne lâle 'âşıkdur / Anuñcün **dâğ-ı miḥnetle** dem-â-dem bağı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*dâğ-ı miḥnetle, -le*]

dâğ-ı sînem: *Sinedeki yara II gönül yarası, gönül derdi.*

Ḥasretiyle **dâğ-ı sînem** hem bu bagrum başludur / Ger sorarsañ baḫra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*dâğ-ı sînem, -m*]

dâğ-ı siyāhumı: *Siyah, kararmış yara.*

Bilmez Muḫibbî sîne **dâğ-ı siyāhumı** / Ancak sor anı lâleye dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*dâğ-ı siyāhumı, -um, -ı*]

dâğı uran: *Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak.*

Gögsüme uran lâle gibi dâğı benüm âh / Ol ḥâl-i siyehkâr-ıla ḫokḫa dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*dâğı uran, -ı + an-ı, -an*]

dağıd: *Dağıtmak, dalgalandırmak.*

Dağıdaldan zülfini dağıldı 'aḫl u şabr u hüş / Şeb irince dağılır 'âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*dağıdaldan, -al, -dan*]

dağıl: *Karışık duruma gelmek, dağılmak, perişan olmak.*

Dagıdaldan zülfini **dağıldı** ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince dagılır ‘âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*dagıldı, -dı*]

dağıl: *Dağılmak, ortalığın sakinleşmesi.*

Dagıdaldan zülfini dagıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince **dağılur** ‘âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*dagılır, -ur*]

dâğın çeker: *Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak II mec. (özellikle yürek, iç, ciğer gibi kelimelerle) Büyük üzüntü vermek, acı ve ıztrap çektirmek, yakmak.*

Bir boıy servûñ fırâkıñdan düşüp şahrâlara / Sînesine lâle gibi hasta dil **dâğın çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*dâğın çeker, -er*]

dâğla: *Vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak II mec. (özellikle yürek, iç, ciğer gibi kelimelerle) büyük üzüntü vermek, acı ve ıztrap çektirmek, yakmak.*

Gün yüzünñ hasretinden lâle miskîn sebzde / Kıp kızıl kana boyanup yüregini **dâğlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*dâğlar, -r*]

Kim ki Mecnûn gibi leylî zülfüne dil bağlamış / Lâle gibi sînesini şevkden ol **dâğlamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*dâğlamış, -miş*]

dağı: *“fazla olarak, üstelik, daha, hâlâ, henüz, bundan sonra, artık, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.*

Yandursa n’ola şem’-i ruhına beni dilber / Şem’üñ **dağı** pes yandığı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*dağı,]*

İy gönül kühkenüñ nâlišini yâda getir / Sen **dağı** nâle kılup sengi de feryâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*dağı,]*

Alımağ dâmenin gül hâr elinden / **Dağı** şürîde bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*dağı,]*

Hâk-i pây-ı döst çün derd ehlinüñ ser-tâcıdur / Ehl-i ‘ışkuñ zülfî kullâbı **dağı** mi’râcıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*dağı,]*

Cânımı çün aldı ğamzeñ ya n’içün komaz beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki **dağı** nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*dağı,]*

Dil perîşân idi âh oldu yine **dağı** beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*dağı,]*

Gelmesün **dağı** Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görün ol luğf issi kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*dağı,]*

Aldı dil kâni’ degül cânım diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânım **dağı** tek istesün qurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*dağı,]*

- Kaşı yayı sahtdur çekmez anı Rüstem **daḥı** / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Gönderür seng-i cefâ yâr belâ topragını / Dil-i vîrânı sanur kim **daḥı** yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Ṭarîḳ-ı 'ışka gel ta'n itme zâhid / Anuñ **daḥı** senüñ tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*daḥı,]*
- Öldürür her dem Muhibbî'yi anuñcün ol ḥabîb / Bildi yazılmaz günâhı kim **daḥı** nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*daḥı,]*
- Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muḳarrerdür / **Daḥı** rüşen ola yanuñda şem'-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*daḥı,]*
- Sevdâ-yı zülfi gitmeye dilden ölem **daḥı** / İki cihânda çünki baña bu hevâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*daḥı,]*
- Cân virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / El-ḥaḳ bu **daḥı** çeşme-i ḥayvânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*daḥı,]*
- Ko yoluñda öleyim ben **daḥı** bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammâ ad-ıla san añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Rüz-ı ezelde içdi bu dil 'ışk cāmını / **Daḥı** başumda görinen anuñ ḥümâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*daḥı,]*
- Riyâ vü zerḳ ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdün / Sanursın zâhidâ 'ışkı bu **daḥı** ihtiyârîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- (ع) 'Aşık ser-i küyını diler şâm u seher / Heves itmez bu gönül ḥürî vü cennet **daḥı** nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [*daḥı,]*
- Ḥüsn-ile iy saçı sünbül seni Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnün'ı **daḥı** karşıña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [*daḥı,]*
- Şâh-ı 'ışka dil takarrüb bulduḡın gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz **daḥı** şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Öldürürseñ **daḥı** gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstum 'ışkuñ yolında bil senüñ şadıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*daḥı,]*
- Gün gibi rüşen olup 'âleme 'ışkuñ nûrı / Bu 'aceb gelmeye zâhid **daḥı** ikrâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Sidreden kâmetüñi biz **daḥı** bâlâ bilürüz / Gülşen-i ḥüsnüñi de ravzâ'dan a'lâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*daḥı,]*
- İctinâb eyler zulümden döstum kâfir **daḥı** / Ya nedendür zulf ü ğamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*daḥı,]*
- İltmedi 'ışkı başa çünkim Muhibbî Mecnün / Girelüm baş açalum biz **daḥı** meydâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*daḥı,]*
- Vâmıḳ u Mecnün-ıla 'ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup biz **daḥı** şöḥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*daḥı,]*

Sanmañuz bir **dañı** ma'mür ola bu dil kişveri / Leşker-i gam yıkalıdan **dañı** vîrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*dañı,]*

'İşk câmını Muhibbî çün ezel nüş eyledi / **Dañı** ol demden berü sermest ü sekrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*dañı,]*

Gülmedi 'âlemde bir gün bu dil-i gamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür **dañı** 'aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*dañı,]*

Tîr-i âhum irdi eflâke **dañı** nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*dañı,]*

'Âriyetdür ten libâsından **dañı** 'âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz dehrüñ ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*dañı,]*

Kârbân-ı halk bir bir göçiyor çalındı kûs / Biz **dañı** göçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*dañı,]*

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda **dañı** durur imiş mübtelâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*dañı,]*

Pend kılsañ göñlüme şevküm **dañı** olur sıfz / Nite kim âteş dökseñ rüşenâsı ola tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*dañı,]*

Gül yüzün şevkin dimezdüm câna **dañı** kaçd-ıla / İñledür bülbül gibi âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*dañı,]*

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nâgehân / **Dañı** ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*dañı,]*

Cânuma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı **dañı** belâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [*dañı,]*

Cevr okı câna irüp itdi Muhibbî'yi helâk / **Dañı** bu hasta göñül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*dañı,]*

Ol tabîb-i dil ölürsem **dañı** tedbîr eylemez / Nâle-i âhum dirîgâ aña te'sîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*dañı,]*

Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse **dañı** / Bir zamân-ıla Muhibbî sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*dañı,]*

Bezm-i gamda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz **dañı** şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*dañı,]*

Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen **dañı** kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*dañı,]*

Sanma her 'âşık olan cân vire cânân yolına / Degme Manşür **dañı** eylemeye dâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*dañı,]*

Ben senüñ 'işkuñ-ıla eyler-idüm 'iys ü neşât / Olmadan çarç **dañı** hil'at-i zerle melbûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [*dañı,]*

Figânundan felekler güm güm ötdi / **Dañı** ol yüzi mâhum eylemez güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*). [*dañı,]*

Çarh tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp **daḥı** beter anı oda yakar güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*daḥı,]*

Daḥı muhkem ola bünyād[ı] 'ışkuñ / Yağarsa başuña cevr-ile ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [*daḥı,]*

La'l-i nâbindan nigāruñ **daḥı** kâma irmedi / Ez-berāy-ı katlüm iy gamze müsta'cil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*daḥı,]*

Gerçi felek bükdi kaddüm rüzigār ile / Şükrüm budur ki ben **daḥı** egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*daḥı,]*

Düşmemişken ana rahmine **daḥı** Mecnün-ı zār / Zülf-i Leylā'dan dil -i dîvānemüz āgāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [*daḥı,]*

Görmemek müşkil anı görmek **daḥı** āsān degül / N'eylesün hāli Muhibbî'nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*daḥı,]*

Muşhaf-i ḥüsnine yāruñ virdi ziyet ḥāl ü ḥaṭ / Ḥaṭ **daḥı** rüşen görünür olsa i'rāb u nuḳaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*daḥı,]*

dā'im: Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Terk-i māl iden ider elbette faqrı iḥtiyār / Cübbe vü destārı n'eyler geysün ol **dā'im** palās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*dā'im,]*

dā'im: Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Ġamzesi kanum içerse dōstlar olmaz 'aceb / Kāfir-i bed-mest olanuñ meyli **dā'im** kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*dā'im,]*

dak: Takmak, iliştiirmek, asmak.

Dürdür Muhibbî nazmını gel **dak** kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*dak,]*

Boynuma zencir-i zülfin dāyimā **dakmakdadur** / Şem'-i ḥüsnine gönül pervānesin yakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [*dakmakdadur, -makdadur]*

Ko **daksun** rişteyi cāna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma'ānī baḥrına talup çıkarduñ dūr gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*daksun, -sun]*

Zülfüñi boynuma **dakduñ** didüm ol yār didi / Seni dîvāne-şifāt vālih ü şeydā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*dakduñ, -du, -ñ]*

dakın: Takmak: bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek II takınmak: kendine takınmak.

Gözi üstinde gören kaşlarını / İki teldür sanur **dakındı** şehbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [*dakındı, -dı]*

dāl: Bir ağaç gövdesinde çıkan kollardan her biri.

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî revân oldı yaşum gibi / Yiter güldâr-ı ‘âlemde benüm bir servi **dalum** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [*dalum, -um*]

dâl: *Arap alfabesindeki "d" harfinin ismi II bir ağaç gövdesinde çıkan kollardan her biri.*

Dâla dönse kâmetüm olsa ‘aceb midür dü-tâ / Taglar tākāt getirmez bār-ı ğam arķamda var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [*dâla, -a*]

dâl: *Delâlet eden, delil olan, işâret eden, yol gösteren.*

Gülşen içre her varaķ geh zerd ü gâhî al olur / Ehl-i hâl olan bilür anı hâzâna **dal** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*dal,]*

dām: *Tuzak, ağ.*

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murĝ-ı dil / Dâne hâl ü **dām** zülû ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*dām,]*

dām ider: *Tuzak kurmak.*

Ĝam yimem hâlî hayâli çün derûn-ı dildedür / ‘Ankebütüñ gönli şād olur megesçün **dām ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*dām ider, -er*]

dāmān: *Elbise, etek II etek, uç, kenar.*

Hār elinde gördi gülşende gülüñ **dāmānını** / Bülbül itse tañ midur feryād u āh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*dāmānını, -i, -n, -ı*]

(ĝ) Kanda bulam kim ire elüm **dāmānuña** / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm rüzigār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [*dāmānuña, -uñ, -a*]

Göñül şehrini yakmaga Muhibbî’ nün saçuñ şeb-rev / Olur **dāmānı** altına ider her şeb nihān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*dāmānı, -ı*]

damar: *Damar, canlı varlıkların vücudunda kan veya lenf dolaşımını sağlayan kanal.*

Eline ol kemān ebrü hadeng-i ğamzesin alsa / Nişān itdükçe bu sīnem **damarlar** içre kan dītrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*damarlar, -lar*]

dāmen: *Elbise, etek II etek, uç, kenar.*

Almaz **dāmenin** gül hār elinden / Daħı şūrîde bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*dāmenin, -i, -n*]

Dīdede her şeb hayāl evvel leb-i mey-gün olur / **Dāmenüm** müjgān u müjgānum dilümde hūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*dāmenüm, -üm*]

Seyre gele diyü tşār itmek içün pāyına / **Dāmenini** tolu güller eylemiş yaylaĝlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*dāmenini, -i, -n, -ı*]

(ج) Cān gülşeninüñ berg-i gül-i aḥmerisin / Ne revādür ki şehā **dāmenüñe** tokına hār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5). [dāmenüñe, -üñ, -e]

Dāmenüme dolaşan çünkim melāmet hārıdır / Āḥir ol çāk itmeyince cāme-i ‘arum komaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2). [dāmenüme, -üm, -e]

Komaz gül **dāmenini** hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim hār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3). [dāmenini, -i, -n, -i]

dāmen-i çarhı: Feleğın eteği, gökyüzünün eteği.

Görinen şubḥ-dem sanmañ şafaḳ gökler kenārında / Yakan bu **dāmen-i çarhı** bu āh-ı şubḥgāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3). [dāmen-i çarhı, -ı]

dāmen-i sahrā: Çöl eteği.

Küh-ı ğamda olmaga iy dil saña tenhā yiter / Başına mecnūna bu şeş **dāmen-i şahrā** yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1). [dāmen-i şahrā,]

dām-ı āhumla: Ah tuzağı.

Umaram **dām-ı āhumla** getürem şayda dildārı / Aña murğı olan vaḥşî başuma dānedür dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4). [dām-ı āhumla, -umla]

dām-ı belā: Bela, sıkıntı tuzağı.

Bilmedüm zülfüñ midür boynumdaki **dām-ı belā** / Cānuma kaçd eyleyen ğamzeñ midür ya kaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3). [dām-ı belā,]

dām-ı belādür: Bela, sıkıntı tuzağı.

Ser-i zülfinden iy dil gel ḥazer kıl / Anuñ her bir kılı **dām-ı belādür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2). [dām-ı belādür, -dür]

dām-ı rızkı: Rızık tuzağı.

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyḥ-i şeh̄r / **Dām-ı rızkı** sübḥası şad dānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4). [dām-ı rızkı, -ı]

dānā: Ālim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

Sanduñuz Mecnūn gezer şahrāda bir dīvānedür / Kayd-ı ‘ālemden ferāgat itmiş ol **dānā-y-ımiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3). [dānā-y-ımiş, --y, --ı, -mış]

Küh-ı ğamda hūşı yok göñlüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında ‘aql-ılan **dānā** imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1). [dānā,]

dāne: Tane, adet, miktar.

‘İşk eri çokdur velî ‘aşık hemân bir **dânedür** / Terk-i cân idüp yanar şem‘e o bî-pervâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2). [dânedür, -dür]

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyh-i şehri / Dâm-ı rızkı sübhâsı şad **dânedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4). [dânedür, -dür]

dâne: Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.

Ğarra olma sebzezâr-ı ‘ömrüne / **Dâne** gibi kendüni hârmanda gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5). [dâne,]

dâne: Tohum, habbe II tohum gibi ufak, yuvarlak şeyler için kullanılır, tâne II avda tuzak için kullanılan yem II sevgilinin beni.

Dil murğü görüp hâlünü zülfüne tutıldı / Bu bend ü belâlar hep **dâne** içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2). [dâne,]

Umaram dâm-ı âhümle getirem şayda dildârı / Aña murğü olan vahşî başuma **dânedür** dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4). [dânedür, -dür]

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfün duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmüş **dâneler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3). [dâneler, -ler]

Gülşen-i hüsünde dil murğün yine şayd itmege / Zülfî âğında Muhibbî hâli anuñ **dânedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7). [dânedür, -dür]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / **Dâne** hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2). [dâne,]

Zülfini çîn eyledi dil murğını şayd itmege / Hâlini kodı içinde eyledi san **dâne** ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4). [dâne,]

dâne: Tohum, habbe II tohum gibi ufak, yuvarlak şeyler için kullanılır, tâne II avda tuzak için kullanılan yem II arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.

‘Ărızında dâne-i hâline el sunma sakın / Ādem’i cennet içinden çıkarın çün **dânedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3). [dânedür, -dür]

dâne dâne: Tane tane, tek tek, damla damla, birer birer, sıra ile.

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem / **Dâne dâne** gözlerümden dökülür hem çü kirâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3). [dâne dâne,]

dâne dânedür: Tane tane, tek tek, damla damla, birer birer, sıra ile.

Dür dişleri firâkıyla sünbül saçın aňup / Āh eyledükçe yaş ki dökem **dâne dânedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2). [dâne dânedür, -dür]

dâne-i hâli: Ben tanesi II daneye benzeyen siyah ben.

‘İzârî nârına düşmüş gıdâdur **dâne-i hâli** / Yimez pervâ ol âteşden gönül murğü semenderdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4). [dâne-i hâli, -i]

dâne-i hâline: *Ben tanesi II daneye benzeyen siyah ben.*

‘Ârızında **dâne-i hâline** el sunma sakın / Âdem’i cennet içinden çıkararak çün dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*dâne-i hâline, -i, -n, -e-ine*]

dâne-i hâlûn: *Ben tanesi II daneye benzeyen siyah ben.*

Dâne-i hâlûn hayâliyle gözüm yaşlar döküp / Âsiyâ gibi döginür ele almış iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*dâne-i hâlûn, -ûn*]

danışuk ider: *Bir husus üzerinde karşılıklı konuşup fikir alış verişinde bulunma, istişâre, meşveret, müzâkere.*

Komış ebrûları birbirine baş / Danışuk mı ider ola iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [*danışuk ider, -er*]

dap: *Tapmak: tanrı olarak tanımak, kulluk etmek II mec. büyük bir aşkla bağlanmak, tutku ile sevmek.*

Görinen ‘anberîn beñler nigârûn şem’-i hüsninde / Sanasın bir bölük Hindü **daparlar** nâra yasadnmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*daparlar, -ar, -lar*]

dâr: *İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk, darağacı II sevgilinin zülfü.*

Eyledüm izhâr ‘ışkuñ gerçi ben Manşür-vâr / Döstim zülfünden özge bu gönül **dâr** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*dâr,]*

Niçeye degin hâbs olasın çâh-ı zenağda / Assun ko seni zülfî gibi **dâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*dâr,]*

Dutduñsa gönül düzdini hâbs eyle zenağda / Zülfün gibi asмага anı **dâr** ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*dâr,]*

Sırr-ı ‘ışkı çünki fâş itdi gönül Manşür-veş / Zülfî **dârında** anuñ olmaga ber-dâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [*dârında, -ı, -n, -da*]

dâr: *İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk, darağacı.*

Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezel **dârı** dimeñ siz dârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*dârı, -ı*]

Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezel dârı dimeñ siz **dârını** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*dârını, -ı, -n, -ı*]

Sanma her ‘âşık olan cân vire cânân yolına / Degme Manşür dağı eylemeye **dâra** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*dâra, -a*]

dâr evlemez: *Asmak, idam etmek, darağacında sallandırmak.*

Niçe yıllar hâbs ider dil düzdini / Zülfine bilsem neden **dâr evlemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [*dâr evlemez, -mez*]

dārā: İran'ın Keyâniyân sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır, mecazen hükümdar manasına da gelir.

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet efserin **Dārā** satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6). [dārā,]

Efseri **Dārā**'ya virmez hil'ati Keyhusrev'e / Tâc-ı 'ışık-ıla maḥabbet hil'atin Mecnûn geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4). [dārā'ya, -y, -a]

dāra gider: Darağacına gitmek, asılmak.

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup **dāra gider** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2). [dāra gider, -er]

dārāb: Dokuzuncu ve sonuncu Keyânî hükümdarı, Dārā.

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile **dārāb** iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3). [dārāb,]

dārāt: Debdebe, tantana, heybet, azamet. II gösteri, şan, büyük gösteriş.

Sanma şöret gözlerüz biz yāhū **dārāt** ehliyüz / 'Ālemi bir cür'aya satduk ḥarābāt ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1). [dārāt,]

dārāt-ı dünyāyı: Dünyanın debdebesi, şatafatı.

İstemem **dārāt-ı dünyāyı** gerekmez 'izz ü cāh / Bu-durur ancak murādum ḥāşıl ola pāy-ı būs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4). [dārāt-ı dünyāyı, -y, -ı]

darb: Bir beyitin ikinci mısraının son parçası, son cüzü II duruma uygun olarak söylenen söz, darbimesel, atasözü.

Şi'r-i pür-süzüm Muhibbî olalı zāhir benüm / Şimdiki şā'irlere tañ mı didürsem **darbı** bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7). [darbı, -ı]

darb ursa: Darbe vurmak, sarsmak.

(ض) **Ḍarb ursa** yiridür baña bu çarḥ-ı felek / Dil-i aşüfteye pend eylediler itmedi kār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15). [darb ursa, -sa]

dār-ı 'adāledür: Adalet evi, adalet yeri.

Devrân içinde kim göre zulmı Muhibbiyā / Varsun muğān deyre ki **dār-ı 'adāledür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5). [dār-ı 'adāledür, -dür]

dār-ı cihāna: Dünya evi, dünya yurdu, yeryüzü II fani dünya.

Her kārban ki konsa bugün irtesi göçer / **Dār-ı cihāna** anuñ-ıçun didiler ribāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3). [dār-ı cihāna, -a]

dār-ı dünyāya: *Dünya evi, dünya yurdu, yeryüzü II fani dünya.*

Dilâ mağrūr olup virme gönül bu **dār-ı dünyāya** / Haqıkatle nazār kılsañ hemān bir iki sâ'atdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7*). [*dār-ı dünyāya, -y, -a-ya*]

dār-ı dünyāya: *Dünya evi, dünya yurdu, yeryüzü II fani dünya.*

Bu çarh-ı bî-vefâ hâlin görüp kim buña dil bağlar / Gelenler **dār-ı dünyāya** meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*dār-ı dünyāya, -y, -a*]

dārü: *İlaç, deva.*

Haste-i 'ışkām tabîb-i dilden istedüm devâ / Bir cevâb-ıla sagaltdı lebleri **dārü-y-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*dārü-y-ımiş, --y, --ı, -miş*]

dārü's-selâmî: *Selamet yurduna ait olan, cennete ait olan II âşık.*

Küyuña koma raqîbi düzâhîdür döstüm / Ancak anuñ qadrini **dārü's-selâmler** bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3*). [*dārü's-selâmler, -ler*]

dārü's-sifâ: *Şifahane, hastahane II (aşk derdinin) derman merkezi II sevgilinin şifa dağıtan dudağı.*

Leblerüñ **dārü's-sifâ** ben olmışamdur mübtelâ / Kıl habîbüm hastalar haqqında tîmâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*dārü's-sifâ,]*

Leblerüñ **dārü's-sifâsından** cevâb ister gönül / İy tabîb-i dil ölürse olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [*dārü's-sifâsından, -sı, -n, -dan*]

dārü's-sifâ: *Şifahane, hastahane II (aşk derdinin) derman merkezi II sevgilinin kapısı, mahallesi.*

Kapuñ **dārü's-sifâ** iy dil tabîbi / Dem-â-dem anda bîmâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [*dārü's-sifâ,]*

Küyuña **dārü's-sifâ** dirler ya n' içün döstüm / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şâhib-fîrâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [*dārü's-sifâ,]*

dārü-yı la'lüñ-ile: *(Sevgilinin) kıpkırmızı dudağının ilacı.*

Dil 'ışkuñ-ıla hasta yatur iy tabîb-i cân / **Dārü-yı la'lüñ-ile** bulırsar şifâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*dārü-yı la'lüñ-ile, -üñ, --ile*]

daş: *Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim.*

Kim ki 'âşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarh urup / Gice gündüz döğine eline alup iki **daş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*daş,]*

dâsitân: *Hikâye, masal, destan.*

Kıssa-i Ferhād olaldan kıssa-i guşşam benüm / Ol lebi şîrîn idüp bir **dāsītān** ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*dāsītān,]*

da'vā eylemiş: *Bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürüp üstünlük taslamak, iddia etmek.*

Serv kaddūn ile **da'vā eylemiş** / Bîd işidüp yüzine hānçer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [*da'vā eylemiş, -miş]*

da'vet kılāsız: *Davet etmek, çağırmaq.*

Varam meyhāneye **da'vet kılāsız** / Ki vā'iz sözine ben dutmazam gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [*da'vet kılāsız, -a, -sız]*

da'vî eylesem: *Dāvā etmek: mahkemeye vermek II bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürüp üstünlük taslamak, iddia etmek.*

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün 'ışkuma şāhid / Ne yirde eylesem da'vî benüm hāzır güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*da'vî eylesem, -se, -m-sem]*

da'vi-i mihr ü mahabbet eylese: *Sevgi ve vefa iddiasında bulunmak.*

'İşk ara terk itmeyince cān u ser 'āşık mıdur / **Da'vi-i mihr ü mahabbet eylese** lāyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*da'vi-i mihr ü mahabbet eylese, -se]*

dayğam: *Arslan, esed.*

Geh Muhibbî dāğ-ıla küh-1 belā kaplanıdır / Rüy-1 zerd-ile gehî deşt-i ğama **dayğamlaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*dayğamlaruz, -lar, -uz]*

dāyim: *Devamlı, her zaman, sürekli olarak, dāima.*

Bād-1 müşğ-āmîzi 'anber yagdurur / Zülfüne beñzer ki **dāyim** şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [*dāyim,]*

Ten göziyle görmez-isem n'ola iy dilber seni / Cān gözi **dāyim** cemālüne senüñ bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*dāyim,]*

Göñül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā gözler / Dil-i dīvāneyi gör kim yine **dāyim** anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*dāyim,]*

Dil diler **dāyim** Muhibbî'den gözi mestāneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*dāyim,]*

İy Muhibbî ihtiyār-1 dil eger gitse ne tañ / Dil-rübālar işi **dāyim** nāz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*dāyim,]*

Bülbül cemende sanma ki **dāyim** sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülün işi āh u nāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*dāyim,]*

Kapuñdan cürmüm ile itme maħrüm / Kerīmün işi çün **dāyim** keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*dāyim,]*

Mey yirine kanımı hūnī gözi her dem içer / Kāfir-i bed-mest olanuñ işi **dāyim** kanadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*dāyim,]*

Teşneyüz hūn içmege biz bir niçe hūnilerüz / Ma'reke güninde **dāyim** böyledür tedbīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*dāyim,]*

Eyler hayāl leblerüñi mest olup gönül / **Dāyim** şarāb-ı la'l-ile serhoşlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 2*). [*dāyim,]*

'Aşıkuz itdük Muhibbī derd ü miñnet ihtiyār / Biz hārābāt ehliyüz **dāyim** melāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*dāyim,]*

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet beklerüz / Biz hārābāt ehliyüz **dāyim** melāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*dāyim,]*

Añmazuz hāl ü haṭuñ **dāyim** lebüñ zikr eylerüz / İçerüz cām-ı şarābı biz gubārı n'eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*dāyim,]*

Āteş-i 'ışka ezel yakdı Muhibbī cān u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb **dāyim** hārābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*dāyim,]*

Koparur çeşm[i] **dāyim** şūr u şerler / Olaldan zülf[i] anuñ fitne-engīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1372, Beyit 1*). [*dāyim,]*

La'l-i nābuñ hasretinden **dāyim** iy nā-mihribān / Bezm-i gāmda hūn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*dāyim,]*

'İşk şahrāsına düşen 'ākıbet ol güm olur / Bu kelāmı çağurup izhār ider **dāyim** ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*dāyim,]*

Dāyim cefā vü cevri çeker pādīşāh olan / Her dem şafā vü zevk sürenler gedā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*dāyim,]*

Muhibbī giceler tā şubḥ olunca / Kılur bülbül gibi **dāyim** nevā hoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 5*). [*dāyim,]*

dāyimā: Devamlı, her zaman, sürekli olarak, dāima.

Salma beni **dāyimā** ferdālara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 4*). [*dāyimā,]*

Cām-ı la'line irem diyü ider cüş u hürüş / **Dāyimā** meyḥānede kendin mey-i şahbā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*dāyimā,]*

Eylesün mecnūn 'ışkum zülfini zencīrler / **Dāyimā** 'ādetdür olur bend içinde şīrler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*dāyimā,]*

Maḥabbet bahırına taldum sözüüm dürr-i ma'ānīdür / Anuñçün ehl-i 'ışkuñ **dāyimā** vird-i zebānidür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*dāyimā,]*

Boynuma zencīr-i zülfin **dāyimā** dakmaktadur / Şem'-i hüsnine gönül pervānesin yakmaktadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 1*). [*dāyimā,]*

Diñlemez gülşende gül bir dem fiğānın bülbülün / İnledüp ol derdmendüñ **dāyimā** ḥārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*dāyimā,]*

Çün miyân-ı yârda varlık hicâb oldı bize / **Dāyimā** alup nefes virdükçe ifnâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*dāyimā,]*

Bekle şüfî **dāyimā** sen var selâmet güşesin / ‘Âşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*dāyimā,]*

Lâle gibi koma elden **dāyimā** peymāneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolisar peymānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [*dāyimā,]*

‘Âlemi bir hâbbeye satduk irüp bir ‘âleme / Şükr idüp Hakk’a anuñçün **dāyimā** bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*dāyimā,]*

Şâh-ı ğam dil hânesine **dāyimā** mihmân olur / Pâdişehdür bu ‘aceb dervîşden ‘âr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4*). [*dāyimā,]*

Sahn-ı dilde ekmek için **dāyimā** ğam hâşılın / Şâh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*dāyimā,]*

Vaşlını idüp temennâ hicrini kılma taleb / Dil-rübâlar **dāyimā** ğayrı rızâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*dāyimā,]*

Bülbülün feryādını güş eylemez gülşende gül / Meclisinde **dāyimā** eksük degüldür hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [*dāyimā,]*

de: “fazla olarak, üstelik, daha, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü II da, de bağlacı.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevâhiri / Gavvâş-vâr sen **de** o bañr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*de,]*

Dil ğitdi kaldı hânedede tenhâ Muhibbî çün / İy ğam anuñla sen **de** kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*de,]*

İy gönül kühkenün nâlišini yâda getür / Sen dañı nâle kılup sengi **de** feryâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*de,]*

Ğam sevdi beni cân-ıla ben **de** anı sevdüm / Meşhür meğeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*de,]*

Öldürürseñ keremler eylersin / Dirgürürseñ **de** luğf u ihsândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6*). [*de,]*

Şanemâ sanma ki senden usanam cevruñ-ile / ‘İşk-ıla ‘âşık ölürse **de** ferâğat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*de,]*

Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘âşıkumı / Beni **de** öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*de,]*

La‘l-i şîrînüñe cân virmek-ise ‘ışka tarîk / İdelüm biz **de** anı nite ki Ferhâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*de,]*

Kim ezel bezminde nüş itdi maħabbet cāmını / ‘İşk-ı mestî görine maħşerde **de** ayık midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*de,]*

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm **de** yüzi gün alnı kâmer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*de,]*

Senün ‘ışkuñ nigârâ ğamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm **de** nemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*de,]*

Sidreden kâmetüni biz daḥı bālâ bilürüz / Gülşen-i hüsnüni **de** ravzâ'dan a'lâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [de,]

Sen saçı leylî lebi şîrîn olaldan ḥusrevâ / Biz **de** Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şoḥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [de,]

Gerçi ḥayrân oldı dil gördi bu ben dîvâneyi / Lîk biz **de** ol kamer ruḥsârüniḥ ḥayrânyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [de,]

Bu Muhibbî'nün murâdı bendeñ olmakdur hemân / Gerçi kim zâhirde biz **de** memleket sultânyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [de,]

Rüsvâ-yı cihân oldum mescidde yirüm yokdur / Meyḥâneye **de** varsam meyḥâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [de,]

Yâr çün kim nazar itmez bu sözüm gevherine / Mâl-ı Kârûn ise **de** ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [de,]

Ol ki 'âşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Cāna biñ zaḥm irse **de** feryâd [u] âhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [de,]

Niçe yıllardur didüm gönlümle şâhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-içün biz **de** ğarḳ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [de,]

Levh-i dilde yazmışam cānâ ḥayâlün naḳşını / İtdüğüm naḳşı benüm Mânî **de** taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [de,]

Kârübân-ı dil revândur çün melâmet rāhına / İy Muhibbî nâleler kil sen **de** mânend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [de,]

Cehd kılma idesin 'ayb-kesâmî âşikâr / Kâdir iseñ ol cihân içinde sen **de** 'ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [de,]

Ḥande eyler şem' yansa her gice pervâneler / Ben **de** yansam tañ mı yârum âteşîn ruḥsâr-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [de,]

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taḥammül / Sen eyle dilâ ger ḳadeḥ çarḥ ise **de** nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [de,]

Yüzün güldür ideyin ben **de** feryâd / Ki bülbül olmaz gül vaḳtı ḥāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [de,]

Nâle vü feryâdımı iştimeseñ olmaz 'âceb / Bülbül ünine çü 'âdetdür bu tutmaz gül **de** güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [de,]

Etümi kirm-i belâ yirse **de** âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün bu da Eyyüb olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [de,]

Ruḥlarıñ şevḳiyle ister pîreñen çâk ide gül / Lâleler **de** 'işkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [de,]

def'-i büy-ı mey: Şarap kokusunu def etmek, gidermek.

Zülfî ucını alur agzına mest olsa nigâr / **Def'-i büy-ı mey** için ya'nî ḳaranfil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [def'-i büy-ı mey,]

def'ini ider: Gidermek, ortadan kaldırmak.

Leşker-i gam âh kim dil kişverin yagma ider / Ancak anuñ def'ini cām-ı mey-i hamrâ ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1). [def'ini ider, -er]

defter: Yapıştırılarak veya dikilerek kitap biçimine sokulmuş kâğıt destesi.

İy Muhibbî kim alur gül **defterinden** bir sabak / Bülbül-i güyâ olur bu 'ilm aña hikmet yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5). [defterinden, -i, -n, -den]

Levh-i sînem üzre dökmüş nokta eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam metâ'ın yine **defter** gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4). [defter,]

Hüsnüñ mecmû'asından bir varak şerh eylesem / Niçe niçe **defter** ü evrāk u dîvân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4). [defter,]

Bu Muhibbî hâlini tahîre almışdur kalem / Niçe **defter** toldı şerh olmadı ahvâlüm henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5). [defter,]

Metn-i hüsnünde hañuñ hattâtı yazmış hâşiye / Şerh idüp evrāk-ı gülden tâze **defter** bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2). [defter,]

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşında cānâ tâze **defter** bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3). [defter,]

defter ü dîvân: Defter ve dîvân.

Bu Muhibbî zülfüñ yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılıñ şerhinde başka **defter ü dîvân** olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7). [defter ü dîvân,]

defter ü dîvānumuz: Defter ve dîvân II şîirlerin toplandığı defter.

İy Muhibbî olmasak biz Hüsrev-i mülk-i suhen / Böyle rağbet bulmaz idi **defter ü dîvānumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6). [defter ü dîvānumuz, -umuz]

defter ü dîvānumuz: Defter ve dîvân II şîirlerin toplandığı defter.

Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbî **defter ü dîvānumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5). [defter ü dîvānumuz, -umuz]

defter ü tomara: Dürülüp yuvarlak yapılmış defter veya kağıtlar II şîir mecmuası, dîvân.

Oldı 'ālemlere destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı bu **defter ü tomara** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6). [defter ü tomara, -a]

defter-i 'ışka: Aşk defteri.

Hâne-i dil olmadın vîrâne âbād eylegil / Yazılıpdur **defter-i 'ışka** ezelden saña hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3). [defter-i 'ışka, -a]

deg: Değmek, dokunmak II engel olmak.

Kahtlûme kaşd eyledi beñzer yine şehlâ gözûñ / İy kaşı ya sîneme dek tîrûñ olsun **degmeñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*degmeñüz, -me, -ñüz*]

degin: Bir işin sona erdiği zamânı ve yeri gösterir, -e kadar, -e dek II değın, dek, kadar.

Başdan ayaga **degin** göz yaşına garğ oldum / Lîk su viridi bu dil âteşi bir pâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [*degin,*]

Zülfûñ bir uzun kışşa-durur zıkrı ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre **degin** tûl u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*degin,*]

degis: Birini diğerine tercih etmek.

Derdı dermâna **degişdik** fâriğ ol bizden tabîb / Neñ ü zarrı hâlümüzce añlaruz hâzıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*degişdik, -dü, -k*]

degme: Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir II seçme, üstün, değerli.

Degme nâkes câna kıymaz ‘ışk ara ber-dâr ola / Ehl-i ‘ışkuñ cümlesini sanma kim Manşür’ dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*degme,*]

Çevgân idüp zülfine el ursa nigârum / Top olmaga yolında anuñ **degme** ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*degme,*]

Gâh kühsâr u gehî vâdî gönül eglencesi / **Degme** yirlerde karar itmez dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*degme,*]

Her ne söz kim söyledün virür haķıkatden haber / Lîk güş itmege anı **degme** nâdân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*degme,*]

Sorma Mecnûn’a varup müşkil-i ‘ışkı baña sor / **Degme** kimse idemez mes’ele-i ‘ışkı temîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*degme,*]

Sanma her ‘âşık olan cân vire cânân yolına / **Degme** Manşür dağı eylemeye dâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*degme,*]

Şi’rûmi gören bir âhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun **degme** kimse aña dış uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*degme,*]

degme kez: Herhangi bir defa, kaç defa II her zaman.

Virüp dermânuñı al derd-i ‘ışkı / Bunuñ tek **degme kez** sermâye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*degme kez,*]

degme kez: Herhangi bir defa, kaç defa II her zaman.

Cân u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / **Degme kez** bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*degme kez,*]

degül: Değil: -im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime il bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Degül taqrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildârûñ / Kaçan taqrîre kaşd itsem dehân içre zebân ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5). [degül,]

Şafâ vü Merve haqqıyçün şu kim küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye qurbân **degül** 'aşık hilâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1). [degül,]

Küyuña kâni' **degül** görmek diler cânâ seni / 'Aşık olan cenneti n'eyler diler dîdâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2). [degül,]

Cihânı garq iden bârân **degül** eşk-i revânumdur / Feleklerde iden güm güm benüm âh u figânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1). [degül,]

Aldı dil kâni' **degül** cânum diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânum dañı tek istesün qurbân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5). [degül,]

Ruñları üzre görinen hañ **degül** itme gümân / Bil muhaqqak şehd ü şekker üzre üşmiş mürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5). [degül,]

Bezm-i gamda kâse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / Hiç kes vâkıf **degül** ancak mey-i gülgüne sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3). [degül,]

Şol deñlü itdi cevri 'uşşâka ol cefâ-cû / Boynında görinenler kâkül **degül** günehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3). [degül,]

Ĥâl-i 'âlem bir **degüldür** gâh şādî gâhi gam / Bülbül anuñçün gehî güyâ vü gâhî lâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2). [degüldür, -dür]

Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek **degül** / Yolna cân virmegi çokdan gönül ikrâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3). [degül,]

Ĥañ **degüldür** leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2). [degüldür, -dür]

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-i jülîdem **degül** belki duñânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [degül,]

'Aynum olalı iki 'ayn-ı revân / Görinen ser **degül** belâ kühumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3). [degül,]

Göz yaşı **degül** küy-ı belâ cüybârıdur / Dûd-ı dilüm[üñ] üstine ebr-i bahârıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1). [degül,]

Derûn-ı sîneden dem dem gelenler âh u zârıdur / Giceler görinen encüm **degül** âhum şerârıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1). [degül,]

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / **Degüldür** kîse-i çeşmüm şemensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2). [degüldür, -dür]

Gönülden saklaram râz-ı dehânın / **Degül** dîvâne çün kim mañrem-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2). [degül,]

Bir zerre **degül** kıymet-i dünyâ yanumuzda / Baş terkin urur dünyede evbâşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2). [degül,]

Tır-i āhum irdi eflāke daḥı nālem henüz / İy kamer bir şeb **degülsin** vākıf-ı hālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*degülsin, -sin*]

Gerek dilden dehānı rāz-ı pinhān / Ki dīvāne **degüldür** mahrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*). [*degüldür, -dür*]

Küy-ı yarı n'eylerem görmek dilerem yarı ben / Bu Muhibbî cennete kāyil **degül** dīdārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*degül,]*

İki nesne 'ışkuma şāhid **degül** mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*degül,]*

Görinen başum **degül** bil ki belā kühsāridur / İki 'aynum kaynayup akar bñaridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*degül,]*

Kimseler kādir **degüldür** 'ışkdan baḥş itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür hīrās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*degüldür, -dür*]

Beñzemezse şı' rüme şı' ri n'ola şā'irlerüñ / Kim ki şarrāf ola dir kim bir **degül** altun gümüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*degül,]*

Gelür hayāli çeşmüme ammā görünmez āh / Görmüş **degül** gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*degül,]*

'Āşık derd-ile virmeye cānāneye cānın / 'Āşık **degül** tutmañ anuñ sözine siz gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*degül,]*

Okuyup görmüş **degül** beñzer maḥabbet 'ilmini / Fenn-i cevri lık ol nā-mihribān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*degül,]*

Seni **degül** bir nazarla dehiri teşḫir eyledi / Gözleri Hārūt-ıla Mārūt'dan cādū-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*degül,]*

Görmemek müşkil anı görmek daḥı āsān **degül** / N'eylesün ḥāli Muhibbî'nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*degül,]*

İtdi pāyuña Muhibbî cān nişār / İtmege kādir **degül** bihter 'ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*degül,]*

Ḥāl-i müşgīnün dehānuñ üzre düşmişdür gālaḥ / Komadı ḥattātlar 'ādet **degül** mīme nuḫaḥ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [*degül,]*

dehān: Ağız.

Degül takrīr-içün mümkün Muhibbî cevri dildāruñ / Kaçan takrīre kaşd itsem **dehān** içre zebān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*dehān,]*

'İşkuñ na'imi hoşdur ḥaşmı da lık müşkil / Bir loḫma ki **dehāna** sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*dehāna, -a*]

Geldi **dehāna** mīmün irem gibi murāda / Muşḥaf cemālün açup kimdür tefe''ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*dehāna, -a*]

Zāhir olur yansa ten āteş **dehānumdan** benüm / Şu'le virür her yaña çün kim düşe āteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*dehānumdan, -um, -dan*]

dehān: Ağız II sevgilinin küçük ağzı, sevgilinin tatlı ağzı (dudağı).

Ḥaber sorma **dehānından** ḥabībūñ / Ne aña yok dinür ne ḥod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*).
[dehānından, -i, -n, -dan]

Bārī didüm vir ḥaber ḥoḳḳa **dehānuñdan** nişān / Nāz-ıla güldi didi var ḡonca-i ḥandāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [dehānuñdan, -uñ, -dan]

Dehān[ı] mīme zülfi[i] cīme beñzer / Teni büllūra yāḥūd sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*).
[dehān[ı], -[i]]

Dehānuñla miyānuñ sırr-ı ḡaybī / Ḥiredmend anı ḥiç tefhīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*).
[dehānuñla, -uñ, -la]

Dehānyıla miyānından ḥaberdār olmadı kimse / Göñül ḥayretde kalmışdur yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [dehānyıla, -i, -y, -la]

Gerek dilden **dehāni** rāz-ı pinhān / Ki dīvāne degüldür maḥrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*).
[dehāni, -ı]

Anuñ-ıçun ḡonca gibi yār ḡüftār eylemez / Kim **dehāni** olduğın ‘uşşāka izḥār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [dehāni, -ı]

Ger **dehān** olsa lebūñde beñzedürdüm ḡoncaya / Agzuña kim beñzedür ḡonca güler ḥiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [dehān,]

Sun agzuma **dehānuñ** şekkerini / Benüm boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*).
[dehānuñ, -uñ]

Yok miyānından eşer gelmez **dehānından** cevāb / Kimse yok virür ḥaber andan Muḥibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [dehānından, -i, -n, -dan]

Ḥāl-i müşḡnūñ **dehānuñ** üzre düşmişdür ḡalaḥ / Komadı ḥaḥḥātlar ‘ādet degül mīme nuḳaḥ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [dehānuñ, -uñ]

dehen: Ağız II sevgilinin küçük ağzı, sevgilinin tatlı ağzı (dudağı).

Gögsüme uran lāle gibi dāḡı benüm āḥ / Ol ḥāl-i siyekār-ıla ḥoḳḳa **dehenüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [dehenüñdür, -üñ, -dür]

Dehenüñ fikri-y-ile ince bilüñ zikri-y-ile / ‘Aḳlumuz teng olup kalmadı herḡiz bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [dehenüñ, -üñ]

dehr: Dünya, cihan, âlem, kâinat II dünyadaki herkes ve her şey.

Oldı hem **dehrüñ** dimāḡı çün mu‘aḥḥar bü-y-ıla / Gülşen içre güllerüñ medḥin okur turmaz hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [dehrüñ, -üñ]

Eyledi **dehrüñ** dimāḡını mu‘aḥḥar bü-y-ıla / Kim meḡer bād-ı şabā zülfindeki baḡın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [dehrüñ, -üñ]

Eyleyen **dehri** mu‘aḥḥar bilmedük ne bū imiş / Soñradan bildük anı ol müşḡ-bū ḡisū imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [dehri, -i]

Seni degül bir nazarla **dehri** teşḥir eyledi / Gözleri Hārūt-ıla Mārūt’dan cādū-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [dehri, -i]

dehr: *Dünya, cihan, âlem, kâinat.*

İy Muhibbî key sakın dil virme **dehre** sanma genç / Vesmelüdü gerçi kim ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*dehre, -e*]

Sâkiyâ gör **dehri** bî-bünyâddur / Bâde sun kim ‘ömr hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*dehri, -i*]

Tutdı Muhibbî **dehri** eş‘âr-ı dil-pesendün / Senün gibi suhen-ver bildüm cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*dehri, -i*]

dehr: *Dünya, cihan, âlem, kâinat II zaman, kesintisiz zaman, devir.*

Dehr eli âhir büker bu kâmetüni çeng ider / Bezm-i gamda iy göñül inle yaşuñı eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*dehr,]*

Sînesi gül çâk ü gülşen içre bülbül derdnâk / **Dehr** ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*dehr,]*

Bahâ-yı vaşl eger alsa gözümden / Bu **dehri** sanmañuz pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [*dehri, -i*]

‘Âriyettür ten libâsından dañı ‘âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz **dehrün** ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*dehrün, -ün*]

Çuvvetine tayanup bu **dehre** başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi âhir aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*dehre, -e*]

Dehre aldanma sakın fikr eyle âhiri günü / Gerçi bu ‘âlem yüzi saña görünür sür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [*dehre, -e*]

dehr-i bî-vefâ-y-ıçun: *Vefasız dünya.*

Yoluñda ölmek iy dilber sa‘âdet / Bu **dehr-i bî-vefâ-y-ıçun** ne gamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [*dehr-i bî-vefâ-y-ıçun, --y-, -ıçun*]

dehr-i dündan: *Aşağılık dünya, alçak dünya.*

Mihr umma **dehr-i dündan** andan gelen cefâdur / Kimse cihânda hürrem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*dehr-i dündan, -dan*]

dehr-i pîre-zenden: *Acuze, yaşlı kadın gibi olan dünya.*

Mağabbet ehli devrândan neler çekdüğini bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek bu **dehr-i pîre-zenden** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*dehr-i pîre-zenden, -den*]

dek: *Bir işin sona erdiği zamânı ve yeri gösterir, -e kadar, -e dek II değin, dek, kadar.*

‘İşk câmından Muhibbî kime olmışdur naşib / Bulmaz ol huşyârlık tâ haşre **dek** sekrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*dek,]*

El urup depretdügince zülf-i ‘anber-bārını / Hāşre **dek** san ‘ālem içre ebr-i müşg-efşān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [dek,]

Mest olup dil hāşre **dek** huşyār olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [dek,]

Togrılıp vādî-i ‘ışk içre Muhibbî gidicek / Çekilür mülk-i ‘adem haddine **dek** maḥmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [dek,]

Cür‘a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbî hāşre **dek** sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [dek,]

Cām-ı ‘ışkı nüş kılduk mest-i lâ-ya‘kıllerüz / Kendümüzden geçmişüz tā hāşre **dek** kanzillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1*). [dek,]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigārı kaşırına **dek** itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*). [dek,]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigārı kaşırına **dek** itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*). [dek,]

Kaṭlūme kaşd eyledi beñzer yine şehlā gözün / İy kaşı ya sīneme **dek** tırūn olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [dek,]

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tā hāşre **dek** ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [dek,]

del: Üzerinde delik açmak, yırtmak, parçalamak II nüfuz etmek, işlemek.

İy kaşı ya atagör iç kabzadan ğamz okların / Sīnemi **delsün** varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [delsün, -sün]

Bir nazarla sīnesin bagrın **delen** ‘aşıklarun / Şol kemān ebrū güzelün ğamzekāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [delen, -en]

Delmek için sīnemi yir yir benüm / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [delmek, -mek]

Ğam-ı ‘ışkuñ **deleli** nā gibi bagrumı benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [deleli, -eli]

deldi geçdi: Delip geçmek, çok tesir etmek.

Kaşları yasına karşı sīnemi kıldum siper / **Deldi geçdi** tutmadı müjgānı ğāyet tiz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [deldi geçdi,]

delük: Delinmiş, delikli II yaralı.

Biz ezel bezminde ‘ışkuñla senün hem-demlerüz / Nāy-veş bagrı **delük** bir niçe şāhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [delük,]

dem: Zaman, an.

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o **demde** destine hancer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*demde, -de*]

Jeng-i ğamdan niçe **demlerdür** ki dil bî-tâbdur / Aña şaykal iy gönül ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*demlerdür, -lerdür*]

Döşedi zümrüt bisâtnı benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] ile bu **demde** oldı ‘âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*demde, -de*]

Hey ne zâlimsin varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürüñ yâ öldürüñ diyü o **dem** fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*dem,]*

Bahâr irdi Muhibbî geşt-i bâğ it / Bu **demler** guşsa gönülden gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*demler, -ler*]

Cânân lebi katında lâ‘l seng pâredür / Gül ruğlarını gördüğü **dem** şermesâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*dem,]*

Baňa dermân iderseñ kıl **demidür** / Beni rüsvây iden ‘ışkuñ ğamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*demidür, -i, -dür*]

Ele girdüğü **dem** yârüñ ayacı / Öpüp başda koyanuñ devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [*dem,]*

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nâgehân / Dağı ol **demden** bertü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*demden, -den*]

Niçe **demler** inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / Hamdü-lillâh kim vişâl-i yâra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*demler, -ler*]

dem: *Kan.*

Ol cefâkaruñ cefâsı gönlüme her **dem** gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine **dem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*dem,]*

Yâr çün kim nazâr itmez bu sözüñ gevherine / Mâl-ı Kârün ise de ko yire geçsün **demümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*demümüz, -ümüz*]

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedâm ola ki artar anuñ-ıla **demümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [*demümüz, -ümüz*]

dem bu demdür: *Zaman bu zaman, an bu an II beklenen zaman şimdîdir.*

Getür sâkî şarâb-ı erğuvânı / Geçürme fırsatı kim **dem bu demdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2*). [*dem bu demdür, -dür*]

dem dem: *Ardı ardına.*

Âh-ı Muhibbî her zamân **dem dem** çıkar tâ âsümân / Bir kez sor iy nâ-mihribân âh u figânüm kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*dem dem,]*

dem dem: *Zaman zaman II ardı ardına.*

Derün-ı sîneden **dem dem** gelenler âh u zârıdur / Giceler görinen encüm degül âhum şerâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1*). [*dem dem,]*

dem mi var: *Bir an, zaman mı var? II bir an bile yok II bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Tıgını cellād gamzeñ **dem mi var** tız eylemez / Öldürür nā-ḥaḳ yire ‘uşşākı perhiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [*dem mi var,]*

dem mi var: *Bir an, zaman mı var? II bir an bile yok II bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Dem mi var cevri ü cefâ zülf-i sitemkâr eylemez / Lahza mı vardur beni ol çeşm bîmâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*dem mi var,]*

dem mi vardur: *Bir an, zaman mı var? II bir an bile yok II bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Kâse-i çeşmi Muhibbî'nün cevâhirlere dolu / **Dem mi vardur** ki şehâ pâyuña işâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*dem mi vardur, -dur]*

dem olmuş: *Kan olmak, kanlanmak.*

Muhibbî la'l-i nâbî ḥasretinden / Akarken gözlerüm yaş **dem olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [*dem olmuş, -muş]*

dem olur: *Zaman, an gelir ki.*

Dem olur rind-i ḥarâbâtî olan bir bâdeye / Mülk-i efrîdün u tâc-ı Ḥusrev ü Dârâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*dem olur, -ur]*

dem urmaga: *Dem vurmak: (genellikle seviye ve imkânının üstünde olan şeyden) bahsetmek, söz etmek, konu açmak.*

Bir nefes senden cüdâ yokdur **dem urmaga** mecâl / Çünkü cânımsın gelür mi cânımsızdan bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*dem urmaga, -mag, -a]*

dem-â-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Benüm gibi meger cânâ yüzüne lâle ‘aşıkdur / Anuñçün dâğ-ı miñnetle **dem-â-dem** bagrı yanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*dem-â-dem,]*

Kirpügüm cârüb olup çeşmüm **dem-â-dem** su seper / Dimesünler tâ görenler küy-ı yâruñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*dem-â-dem,]*

Kapuñ dâru’ş-şifâ iy dil tabîbi / **Dem-â-dem** anda bîmâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [*dem-â-dem,]*

Ḥayâl-i mâr-ı zülfeyni **dem-â-dem** gönlüme gelsün / Karâr itmege sînem gibi hergiz aña in olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*dem-â-dem,]*

Yanaruz nâr-ı maḥabbetle **dem-â-dem** şem‘-veş / Düdümüz serden çıkar biz ‘ışık sevdâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*dem-â-dem,]*

dem-be-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Sen güzeller pâdişâhın **dem-be-dem** çün medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara Selmân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*dem-be-dem,*]

Yalmanur kan içmege her **dem-be-dem** şemşürümüz / Togrulup gitdi 'adūnuñ cānın ala tîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*dem-be-dem,*]

Saz-ı 'ışka **dem-be-dem** iy dōstlar āheng-içün / Tārlardur tende her reg dest-i ğam mızrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*dem-be-dem,*]

Ğamze okların kemān ebrūlarından **dem-be-dem** / Atsa dilber 'āşıkuz karşı tutaruz sīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*dem-be-dem,*]

Māhı gördüm gün yüzüñden **dem-be-dem** alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [*dem-be-dem,*]

Üstüñ'ānum nāya döndi **dem-be-dem** eyler fiġān / Anuñ-içün 'ūd u kânūn u rebāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [*dem-be-dem,*]

Dem-be-dem feryād ider bî-çāre dil dildārsuz / Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [*dem-be-dem,*]

Dem-be-dem iñler gönül sīnemde mānend-i ceres / Niçe nālān olmasun ğāyet de teng oldı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*dem-be-dem,*]

Bu Muhibbî **dem-be-dem** mey içmege budur sebeb / Hüblar la'1-i lebi fikrini kılmışdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*dem-be-dem,*]

Dem-be-dem iñler gönül sīnemde mānend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enīn olur nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*dem-be-dem,*]

Mey-fürüşü zāhidā sen **dem-be-dem** 'ayb eyleme / Yigdür olmak ħod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*dem-be-dem,*]

Zār olur gülsende bülbül **dem-be-dem** gül şevkine / Zār kıl sun 'āşıkun çünki naşibi zār-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*dem-be-dem,*]

Ruġlarına karşı zülfün **dem-be-dem** ezfün olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*dem-be-dem,*]

Olmaz-ıdı dōstlar 'ışk-ı nihānum eyle fāş / Gözlerümden akmayaydı **dem-be-dem** bu kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1*). [*dem-be-dem,*]

Ĥasret ile **dem-be-dem** çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar gözümde kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*dem-be-dem,*]

dem-beste: Nefesi kesilmiş, susmuş, sessiz, sâkit II şaşkın ve suskun hale gelmiş, bir olay karşısında donakalmış, çok şaşırılmış.

Bezm-i ğamda nāle kıl sam nāylar **dem-bestedür** / 'Üd iñiler zārılıgum işidelden ĥastadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*dem-bestedür, -dür*]

dem-beste oldı: Nefesi kesilmek, susmak, sessizleşmek II şaşkın ve suskun hale gelmek, bir olay karşısında donakalmak, çok şaşırılmak.

Lebüñden ğoncalar **dem-beste oldı** / Ruġun şermendesidür hem gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [*dem-beste oldı, -dı*]

dem-i vaşla: *Kavuşma anı.*

Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler bundan özge ‘âlem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*dem-i vaşla, -a*]

deng ider: *Hayrette bırakmak, şaşkın yapmak, şaşkına çevirmek.*

Zülfî-y-ile yüzini örttüğçe gönlüm teng ider / Âh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum **deng ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*deng ider,]*

deng ider: *Hayrette bırakmak, şaşkın yapmak, şaşkına çevirmek.*

Zülfî-y-ile yüzini örttüğçe gönlüm teng ider / Âh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum **deng ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*deng ider,]*

deng ider: *Hayrette bırakmak, şaşkın yapmak, şaşkına çevirmek.*

Zülfî-y-ile yüzini örttüğçe gönlüm teng ider / Âh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum **deng ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*deng ider, -er*]

deniz oldı: *Deniz olmak, deniz haline gelmek, çoğalmak, artmak II kanlı gözyaşlarının bütün dünyayı kaplaması.*

Şol kadar kan ağladum hicrûñ beyâbânında kim / Ser-te-ser mülk-i cihânı garç idüp oldı deniz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*deniz oldı, -dı*]

depe: *Tepe, baş, kafa üzeri.*

Şem‘-veş düd-ı dilüm çıksa **depmeden** ne ‘aceb / Kim Muhibbî giceler şubha degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*depmeden, -mden*]

Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün yüzlü mâhumdur / **Depmeden** şem‘-veş her dem çıkan düd-ı siyâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*depmeden, -mden*]

depred: *Kimıldatmak, oynatmak, harekete getirmek, tahrik etmek, titretmek, sarsmak.*

Depredürse zülfinüñ her bir kılın cânlar kopar / Her tarafdan niçe yirden âh u efgânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*depredürse, -ür, -se*]

depren: *Kimıldamak, hareket etmek.*

Beni Mecnûn-şifat kıldı nigârûñ zülf-i leylâsı / Dil-i dîvâne **deprenmez** sanasın pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*deprenmez, -mez*]

depret: *Kimıldatmak, oynatmak, harekete getirmek, tahrik etmek, titretmek, sarsmak.*

El urup **depretdügince** zülf-i ‘anber-bârını / Hâşre dek san ‘âlem içre ebr-i müşg-efşân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*depretdügince, -düg, -ince*]

Zülfini **depretdügince** dökilür müşg-i ‘abîr / Ol sebebdendür şabānuñ büyü müşg-āmîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*depretdügince, -düg, -ince*]

der: *Ter, ter damlası.*

Ol gül-i hamrâda şebnem mi sehergeh görinen / Yoħsa ruhsârında yāruñ kaħre kaħre **der** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*der,]*

der bağlamış: *Kapı bağlamak, kapı kapatmak, set çekmek.*

Gelse ğam Ye‘cûci yağmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur karşu aña **der bağlamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*der bağlamış, -miş*]

derâğûs: *Kuçaklamak.*

Vaşl olmadıysa şükr ğamı eksük olmadı / Hicrân şebinde anı **derâğûslardanuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [*derâğûslardanuz, -lar, -dan, -uz*]

derâğûs eyle: *Kucaklamak, sarmak.*

Muhibbî serv-kadler ğasretinden / Elif çek sîneñe eyle derâğûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*derâğûş eyle,]*

derâğûs ider: *Kucaklamak, sarmak.*

Fıkr eyleme iy dil yûri vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâğûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*derâğûş ider, -er*]

derâğûs kılavım: *Kucaklamak, sarmak.*

İrişmez el çün ol serv-i ğırâma / Ğayâlin kılavım her şeb derâğûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*derâğûş kılavım, -a, -y, -ım*]

derbân: *Kapıcı, kapıda duran görevli, bevâb.*

Küyına varsa Muhibbî buyurur **derbânına** / Bu gedâyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*derbânına, -ına*]

Pâdişâh-ı ‘ışk dergâhı açuk gelsün gelen / Men‘ olunmaz hîç kes ‘ışk ehli **derbân** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*derbân,]*

derbend-i ‘ışk: *Aşk geçidi, aşk boğazı.*

Sîne taıblını döğüp **derbend-i ‘ışk** içre müdâm / Râh-ı müşkildür diyü ‘uşşâka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*derbend-i ‘ışk,]*

derd: *İnsana ızdırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, acı, üzüntü, keder II devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

- Dil ü cān terkin urup dil yine dildāra gider / Dil ü cān **derdini** ‘arz itmege ol yāra gider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*derdini, -i, -n, -i*]
- Ṭabībā sorma hālin ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ **derdi** var dermānı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 4*). [*derdi, -i*]
- Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i maḥzūn iñiler / Bile yanup tutuşup **derd-ile** gerdūn iñiler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*derd-ile, -ile*]
- İy cefā-ḥū ‘ışkuñ-ıla gönlümüñ hem **derdi** var / İstemez ğayrı muşāḥib ğam gibi hem-derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*derdi, -i*]
- Didiler **derdi** olan **derdi** disūn ben çekdüm āh / Her kim işitse diye bu dermendūn **derdi** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*derdi, -i*]
- Hāy u hū tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çāha düşüp **derd-ile** dārāb iñiler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Eger **derd-ile** āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Ḥazān evrākına san kim dokinur bād revān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Kim ‘āşık ola derdine dermāna çāre yok / Dermāna çāre olmaya **derde** ne çāredür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*derde, -e*]
- Kim ‘āşık ola **derdine** dermāna çāre yok / Dermāna çāre olmaya derde ne çāredür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*derdine, -i, -n, -e*]
- Serverā ḳaddūñ görüp **derd-ile** ger āh eylesem / Eşk-i çeşmüm cūş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]
- Ser-i zūlfūñle başum pūr hevādur / Göñül **derdüñle** çokdan mübtelādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 1*). [*derdüñle, -üñ, -le*]
- Olsañ Muḥibbī **derd-ile** ger isteseñ cevāb / Ol dil ṭabībi sanma ki saña cevāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]
- Bu göñül zaḥmına merhem urayım dime ṭabīb / Ne bilürsin kim anuñ **derdini** dermāna geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*derdini, -i, -n, -i*]
- Hicrān şebinde ḥasta olupdur Muḥibbī āh / Bir **derdi** var ki derdini ancak Ḥudā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*derdi, -i*]
- Hicrān şebinde ḥasta olupdur Muḥibbī āh / Bir derdi var ki **derdini** ancak Ḥudā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*derdini, -i, -n, -i*]
- Bu ḥasta dil ki **derdüñi** cānā devā bilür / Her ne ḳadar ki cevr kılsañ vefā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*derdüñi, -üñ, -i*]
- Akidur āb-ı revān her yaña çeşmüm ḳūzeki / İñiler bī-çāre dil **derd-ile** san ṭolābdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Sun Muḥibbī’ye leblerüñ cāmın / Çünki bu **derdine** o dermāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*derdine, -i, -n, -e*]
- Zaḥmum benüm bed olmada ḥunāb-ı bī-ḥad olmada / **Derdüm** biri şad olmada zaḥm-ı sinānum kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*derdüm, -üm*]

Muhibbî **derd-ile** oldı yolında hâk-ile yeksân / Dimedi yañılıp bir dem benüm hâzır-güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]

Çünkü peykânıñ gelür kıldı bu sînemden güzer / Didüm artur döstüm **derdüm** benüm ezfün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*derdüm, -üm*]

Nüh felekden geçer ‘âşık idicek **derd-ile** âh / Sanmañ âh-ı sehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]

Beni **derd-ile** öldürdüñ lebünden büse ihsân it / Kadîmî böyledür ‘âdet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]

Belâ bezminde **derd-ile** ciger hûnını nüş itsem / Gözümün kâsesin elde tolu peymânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [*derd-ile, -ile*]

Her kaçan ğamze okın sîneme cânân getürür / Hağ budur kim bu benüm **derdüme** dermân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*derdüme, -üm, -e*]

Bezm-i ğamda iñleyüp nâlişler itsem tâ seher / Hâlüm añlar nâyalar **derdüm** rebâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*derdüm, -üm*]

Bir bencileyin bezm-i belâ vü ğam içinde / Zârılık ider **derd-ile** bîmâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [*derd-ile, -ile*]

Bir bencileyin hicrûñ-ile ğasta dil olmuş / Bî-çäre yatur **derd-ile** bîmâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*derd-ile, -ile*]

Var iy tabîb ğasta-i ‘işka ‘ilâci ko / İtmez kabûl **derdi** anuñ bî-devâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [*derdi, -i*]

Göñlümün hicrân şebinde hem ğamı hem **derdi** var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*derdi, -i*]

İy tabîb-i dil meded eyle lebünden bir devâ / Ğayet-ile teşnedür dil bir oñulmaz **derdi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*derdi, -i*]

İy Muhibbî iñleseñ bülbül-şîfat kûyında ger / Gül gibi ğuş eylemez sanma ki senden **derdi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*derdi, -i*]

Cihânda ğasta-i ‘işkâm benüm bir dürlü hâlüm var / Ne dermândan olur dil şâd ne **derdden** infî‘âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*derdden, -den*]

Sormaduñ iy dil tabîb[i] bu Muhibbî **derdini** / Niçe yıl **derdini** ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*derdini, -i, -n, -i*]

Sormaduñ iy dil tabîb[i] bu Muhibbî **derdini** / Niçe yıl **derdini** ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*derdini, -i, -n, -i*]

Cân ğastasına itmeye hergiz ğakîm ‘ilâc / La‘linden özge **derdine** sanmañ devâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*derdine, -i, -n, -e*]

Derdi ile hoş geçer dil dilberüñ / Dördüme sanma devâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*derdi, -i*]

Derdi ile hoş geçer dil dilberüñ / **Dördüme** sanma devâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*derdüme, -üm, -e*]

‘İlâc itme tabîbâ derdüme gel / Baña dermân yine **derdüm** gamıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4).
[derdüm, -üm]

‘İlâc itme tabîbâ **derdüme** gel / Baña dermân yine derdüm gamıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4).
[derdüme, -üm, -e]

Hîç bir tabîb itmese dil-ğastesine em / Bîmâr-ı ‘ışk olana **derdi** devâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2). [derdi, -i]

‘İlâc itme yûri var derd-i ‘ışka / Tabîbâ çünki **derdüm** bî-devâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3).
[derdüm, -üm]

‘Âşık-ı şâdıķ olanlar **derde** dermân istemez / İy tabîbâ ko meni derdüm baña dermân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5). [derde, -e]

‘Âşık-ı şâdıķ olanlar derde dermân istemez / İy tabîbâ ko meni **derdüm** baña dermân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5). [derdüm, -üm]

Zahmete girme tabîbâ çek elûn bu ģastadan / ‘Âşık-ı dil-ğasteye **derdi** yine dermân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2). [derdi, -i]

Benüm ģâlüm digergün müdde’iden / Nite kim bülbülün **derdi** dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4).
[derdi, -i]

Derd-i derûni sormañ herģiz beyâna gelmez / Var mı cihânda bir **derd** bu ģasta cânâ gelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1). [derd,]

Dil-ğaste olup ‘ışka düşen bî-nevâlaruz / Koyup devâyı **derdi** alan mübtelâlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1). [derdi, -i]

Şehâ oldı Muģib **derdüñle** münis / Ola mı kim ola bir cân bedensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5).
[derdüñle, -üñ, -le]

Derdi dermâna deģişdük fâriğ ol bizden tabîb / Nef ü zarrı ģâlümüzce añlaruz ģazıķlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4). [derdi, -i]

Derdüñi dermân bilür cevruñ gelür aña vefâ / Anuñ-ıçun ģasta dil **derdine** dermân eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5). [derdine, -i, -n, -e]

Derdüñi dermân bilür cevruñ gelür aña vefâ / Anuñ-ıçun ģasta dil derdine dermân eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5). [derdüñi, -üñ, -i]

Niçe yıldur bu Muģibî **derdüñ-ile** ģastadur / İtmedüñ iy dil tabîbi aña tîmârî henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5). [derdüñ-ile, -üñ, -ile]

Mecnün-şıfat **derd-ile** vâdîlere düşdüm / Yanumca baña olmaga hem-râh görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4). [derd-ile, -ile]

Leb-i la’linden özge dil-rübânuñ / Muģibî **derdüñe** dermân görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5).
[derdüñe, -üñ, -e]

‘İşk ģastasıym ko beni ģâlümde tabîbâ / Ölmekden evlâ **derdüme** tîmâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3). [derdüme, -üm, -e]

Var mıdır bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cânân istemez / Ya belâyâ mübtelâ **derdine** dermân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1). [derdine, -i, -n, -e]

- Ol ki yaşın sîm ü **derd-ile** yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Viren bâzâr-ı ‘ışk içre alan cân nakdini **derdi** / Haqîkatde odur ‘âşık dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*derdi, -i*]
- Döstlar lutf eyleyüp ahvâlümü yâra diñüz / **Derd-ile** dil-ğasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*derd-ile, -ile*]
- Dil tabîbidür meded **derdüme** dermân eylesün / Kaldı cândan bir ramağ ahvâlümü yâra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*derdüme, -üm, -e*]
- Ol ki yaşı sîm ü **derd-ile** yüzi zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Bî-kes Muhibbî **derd-ile** bir derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün ahvâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]
- Bî-kes Muhibbî derd-ile bir **derde** duş oldı yine / Kullar başına gelmesün ahvâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*derde, -e*]
- ‘Âşık-ı dil-ğaste kim işigüni bâlin ide / Başını kaldurmayup **derdine** dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*derdine, -i, -n, -e*]
- Görelî dîde hağ-ı sebzüni yaşın yiñemez / Âh ider **derd-ile** bagrıdaki başın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*derd-ile, -ile*]
- Eyleseñ cevır ü cefâyı sanma kim yüz döndürem / **Derdün-ile** guşşâni şâdî bilüp hurremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2*). [*derdün-ile, -ün, -ile*]
- ‘Âşıkuz **derdün** kabül itdük devâya bakmazuz / Her ne deñlü eyleseñ cevır ü cefâyı bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [*derdün, -ün*]
- Ol ki dildârüñ cefâsını vefâdan yig bilür / Minnet itmez kimseye **derdine** dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*derdine, -i, -n, -e*]
- Bir sencileyin var mı tabîb-i dil ü cân âh / Bir sencileyin **derd-ile** bîmâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*derd-ile, -ile*]
- Bir sencileyin **derd-ile** bî-çâre Muhibbî / Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*derd-ile, -ile*]
- İy tabîb-i cân buyur la‘l-i lebünnden bir cevâb / Hastayuz hicrân şebinde **derde** tîmâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*derde, -e*]
- Benüm bu derdümi **derde** giriftâr olmayan bilmez / Derünü âteş-i ‘ışka yanup nâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*derde, -e*]
- Benüm bu **derdümi** derde giriftâr olmayan bilmez / Derünü âteş-i ‘ışka yanup nâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*derdümi, -üm, -i*]
- ‘Âşık iseñ iy gönül mihr ü vefâ kılma heves / **Derdi** hoş gör ‘ışk ara hergiz devâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*derdi, -i*]
- Ol gül-i nevresteyi hâr-ıla bir yirde görüp / Şübh olunca inleyüp **derdiyle** bülbül aqlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*derdiyle, -i, -y, -le*]

Oldum za‘îf **derdün-ile** iy t̄abīb-i dil / Bir üstüḥ‘ān kaldı bile bir deri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*). [*derdün-ile, -ün, -ile*]

Küyuñda senüñ niçe zamān ḥasta-dil yatur / Gönder cevāb **derdine** anuñ devā [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*derdine, -i, -n, -e*]

‘Āşık **derd-ile** virmeye cānāneye cānın / ‘Āşık degül tutmañ anuñ sözine siz gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*derd-ile, -ile*]

Eyle Muhibbî ḥastaya iy dil t̄abībī em / Yıllarla **derdün-ile** yatur mübtelā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*derdün-ile, -ün, -ile*]

T̄abībā istemez **derdine** dermān / Gelür ‘ışk ehline derd ü belā ḥoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*derdine, -i, -n, -e*]

Dermend olan ḥaṭ u ḥālī ile āşüftedür / **Derd-ile** ḥoş geçe ol ola dermāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*derd-ile, -ile*]

Rāḥ-ı ḡamda iy refīkān cān virürsem **derd-ile** / Benüm için süre-i İḥlāşı okuñ ez-ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4*). [*derd-ile, -ile*]

‘Āşıkam derdā dirḡā olmadum **derdden** ḥalāş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden ḥavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*derdden, -den*]

Cān u dil **derdini** eyleñ dōstlar cānāna ‘arz / Olıgelmişdür kuluñ aḥvālī çün sultāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*derdini, -i, -n, -i*]

Var-iken **derdün** nigārā n’eylerem dermānı ben / Ger ölürsem itmeyem aḥvālūmi dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*derdün, -ün*]

Niçe yıllar ḥasta iken yine bir bir ḥālīni / Dil t̄abībī gördi itdi **derdini** bīmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*derdini, -i, -n, -i*]

Dil t̄abībisin didüm **derdüme** dermān eylegil / Didi öldürmek gerek tā gide senden bu marāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*derdüme, -üm, -e*]

Her ki **derdüñi** koyup aña devā kıldı ‘ivāz / ‘Ākıbet oldı peşimān ki cezā kıldı ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*derdüñi, -ün, -i*]

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi dildāra ‘arz / Ölürem bu **derd-ile** ger olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*derd-ile, -ile*]

Kimse kılmaz dōstlar bu **derdümi** dildāra ‘arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*derdümi, -üm, -i*]

derd ehline: Dertliler, dert sahipleri, sıkıntı çeken insanlar II âşıklar.

Bezmi-ḡamda bir niçe **derd ehline** hem-demlerüz / Ol sebebden şoḥbet-i ḥāş eyledük bī-ḡamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*derd ehline, -n, -e*]

derd ehline: Dertliler, dert sahipleri, sıkıntı çeken insanlar II âşıklar.

Benüm sūz-ı derūnumda yanar **derd ehline** her dem / Muhibbî t̄ab‘ı miḥnetden uzandukça zebān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*derd ehline, -n, -e*]

derd ehlinüñ: Dertliler, dert sahipleri, sıkıntı çeken insanlar II aşıklar.

Hâk-i pây-ı döst çün **derd ehlinüñ** ser-tâcîdur / Ehl-i 'ışkuñ zülfi kullâbı dağı mi'râcîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*derd ehlinüñ, -nüñ*]

derd ü belâ: Dert ve bela.

Adı var Mecnûn'un ammâ bir saçı leylî-veşûñ / Görmişem **derd ü belâ** vü miñnetin andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [*derd ü belâ, -in*]

Şarâb itmiş gözüm yaşın kebâb eyler bu dil bagrın / Gele **derd ü belâ** diyü oturmuş mihmân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*derd ü belâ,]*

Her kim ki dikdi sîneye 'ışkuñ nihâlini / **Derd ü belâ** vü miñnet ü gam berg ü bârîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*derd ü belâ,]*

Cem' olup bir araya **derd ü belâ** ile elem / Bezm-i gamda 'iyy ider bir niçe şöbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*derd ü belâ,]*

Zülfüne bu dil âh senüñ mübtelâ imiş / Bildüm ki benüm başuma **derd ü belâ** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*derd ü belâ,]*

Tabîbâ istemez derdine dermân / Gelür 'ışk ehline **derd ü belâ** hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*derd ü belâ,]*

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam **derd ü belâ** vü miñnet ü gamdan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [*derd ü belâ,]*

Zülf[i] sevdâsı sevâd-ı dil [ü] 'aqlımı alup / Başuma **derd ü belâ** ile hevâ kıldı 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*derd ü belâ,]*

derd ü belâ vü gamdan: Dert, keder ve üzüntü.

Sînesi bāğında kim dikdi maħabbetden nihâl / Görmedi **derd ü belâ vü gamdan** özge berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*derd ü belâ vü gamdan, -dan*]

derd ü belâdan: Dert ve bela.

Ebed kurtılmasın **derd ü belâdan** / O kim cevri ü cefâdan hurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*). [*derd ü belâdan, -dan*]

derd ü belâm-ıla: Dert ve bela.

Görmege gelmedi ben hastayı birkaç gicedür / Dimedi **derd ü belâm-ıla** o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*derd ü belâm-ıla, -m, --ıla*]

derd ü elem: Dert ve üzüntü.

Mübtelâ-yı 'ışkam u sor baña 'ışkuñ 'alemin / Anda şeb **derd ü elem** endüh-ı miñnet-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [*derd ü elem,]*

derd ü elemdür: Dert ve üzüntü.

Hâne-i 'ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyadını / Aña gil **derd ü elemdür** seng-i miñnetdür esās (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1393, Beyit 3). [derd ü elemdür, -dür]

derd ü ğam: Dert ve üzüntü.

Naqd-i dil virtüp metā'-ı hüsne kim ola ħarīd / Aña bu yolda belā vü **derd ü ğam** ħāşıl-durur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1008, Beyit 3). [derd ü ğam,]

Her kaçan kim āh ider dil şu'le bayragın çeker / **Derd ü ğam** leşker olup kim sol u kim sağın çeker (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1161, Beyit 1). [derd ü ğam,]

derd ü ğamdur yidüğüüm: Dert ve gam yemek (dert ve gam çekmek): sıkıntı ve üzüntü içinde olmak, çok acı çekmek.

Nigārā gözlerüm yaşı baķamdur / Anuñçün kim yidüğüüm derd ü ğamdur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1146, Beyit 1). [derd ü ğamdur yidüğüüm, -dur-dur, -düg, -üm]

derd ü ğamıdur: Dert ve üzüntü.

Her kanda isem **derd ü ğamıdur** baña hem-dem / Āhum yili olur baña her yirde hevādār (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1163, Beyit 2). [derd ü ğamıdur, -ı, -dur]

derd ü miñen: Sıkıntı ve keder.

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup **derd ü miñen** / Saña bir gün dimedı gel beni āzāde getür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1014, Beyit 3). [derd ü miñen,]

derd ü miñnet: Dert ve sıkıntı.

Derd ü miñnet ħāne-i dilden varupdur rāĥata / Seslilik itme dilā kim hücrede yārān uyur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1144, Beyit 3). [derd ü miñnet,]

'Āşıkuz itdük Muĥıbbı **derd ü miñnet** iĥtiyār / Biz ħarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1252, Beyit 5). [derd ü miñnet,]

İy Muĥıbbı **derd ü miñnet** başuma yazu imiş / Görmeyeydüm bir nazar ben ol meh-i bī-mihri kāş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1444, Beyit 5). [derd ü miñnet,]

derd ü miñnet çekmege: Dert ve tasa içinde olmak.

Hier içinde ölmedüm ne katı cānum var imiş / **Derd ü miñnet çekmege** beñzer zamānum var imiş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1449, Beyit 1). [derd ü miñnet çekmege, -meg, -e]

derdā: Yazık, eyvah.

Çeşm-i bīmārın göreliden ol kemān ebrünuñ āh / Olmışam **derdā** anuñ hicriyle bīmārı henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1220, Beyit 2). [derdā,]

Derdā dirîğ dilber nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşîhat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*derdā,]*

‘Âşıkam **derdā** dirîgā olmadum derdden hâlâş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*derdā,]*

derdā ki: *Eyyah ki, yazık ki.*

Derdā ki bu şeb dogmadı ol mâh görünmez / Cân oldı revân ol büt-i dil-h`âh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [*derdā ki,]*

Dil zevrakını saldum **derdā ki** bahır-ı ‘ışka / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*derdā ki,]*

derd-i derûni: *Gönül derdi.*

Derd-i derûni sormañ hergiz beyâna gelmez / Var mı cihânda bir derd bu hasta câna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [*derd-i derûni, -i]*

derd-i dil: *Gönül derdi.*

Derd-i dil hâlini ‘arz eyleme bî-derd olana / Saglar añlayımaz anı ki bîmâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*derd-i dil,]*

derd-i dili: *Gönül derdi.*

Şerha şerha çigerle **derd-i dili** / Şerh iden sîne-i mecrûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 4*). [*derd-i dili, -i]*

derd-i dilüm: *Gönül derdi.*

Güşına almaz Muhibbî dâda varsam dādumı / Gerçi kim ben eylerem **derd-i dilüm** her bār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5*). [*derd-i dilüm, -üm]*

derd-i dilüm: *Gönül derdi.*

Yâra ‘arz eyledükçe **derd-i dilüm** / Dir Muhibbî ki bu ne gavgâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [*derd-i dilüm, -üm]*

derd-i dilümi: *Gönül derdi.*

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekîme / Bak yâr liqâsına ki tâ kim gide emrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*derd-i dilümi, -üm, -i]*

derd-i firâkuñ: *Ayrılık derdi, ayrılıktan dolayı duyulan üzüntü.*

Her kaçan **derd-i firâkuñ** kışsasıñ şerh eyleyem / Şem‘ yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*derd-i firâkuñ, -uñ]*

derd-i hicrāndan: *Ayrılık derdi.*

Olmadı yā Rab gönül bu **derd-i hicrāndan** hālāş / Cānı hicrāndan hālāş it ya beni cāndan hālāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*derd-i hicrāndan, -dan*]

derd-i hicare: *Ayrılık derdi.*

Kim-durur cānā dir-iseñ **derd-i hicare** mübtelā / Ğāyet ile hāsta-dildür bu Muhibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*derd-i hicare, -e*]

derd-i 'ışk: *Aşk derdi.*

'Āşıkam derdā dirġā olmadum derdden hālāş / **Derd-i 'ışk** için dimişler özge yok mergden hāvāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*derd-i 'ışk,*]

derd-i 'ıška: *Aşk derdi.*

'İlāc itme yūri var **derd-i 'ıška** / Tābībā çünki derdüm bī-devādūr (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*derd-i 'ıška, -a*]

Olmadı benüm sözüm katuñda revā henüz / Bu **derd-i 'ıška** olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*derd-i 'ıška, -a*]

derd-i 'ıška: *Aşk derdi.*

İy Muhibbî **derd-i 'ıška** yok midür didüm devā / Didiler ölmekden özge yok aña dermānumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*derd-i 'ıška, -a*]

derd-i 'ışkı: *Aşk derdi.*

Virüp dermānuñı al **derd-i 'ışkı** / Bunuñ tek degme kez sermāye düşmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*derd-i 'ışkı, -ı*]

derd-i 'ışk-ıla: *Aşk derdi.*

Yanumdan bir dem eksilmez ġam u derd ü belā hergiz / Bulınmaz **derd-i 'ışk-ıla** benüm tek mübtelā hergiz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*derd-i 'ışk-ıla, --ıla*]

derd-i 'ıškuñ: *Aşk derdi.*

Derd-i 'ıškuñ sīneye şol deñlü te'sīr eyledi / Cān terkinde kılām gitmeye benden bu marāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1486, Beyit 4*). [*derd-i 'ıškuñ, -uñ*]

derdi olan derdi disün: *Derdi olan derdini söylesin II derdın saklanmaması gerektiğini ifade eden kalıp.*

Didiler **derdi olan derdi disün** ben çekdüm āh / Her kim işitse diye bu derdendüñ derdi var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*derdi olan derdi disün, -an-i-sün*]

derd-i ser: *Kafa derdi, bağ ağrısı II sıkıntı, keder II bir şeyi dert edinmek.*

Kimdür ki diye 'ışkı Muhibbî başa iltüm / 'Älemde bugün andan ulu **derd-i ser** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*derd-i ser,]*

derdlü: *Sıkıntılı, kederli olan.*

Senden umar Muhibbî **derdlü** diline dermân / Koyup kapuñı cānā ğayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*derdlü,]*

derdmend: *Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.*

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm āh / Her kim işitse diye bu **derdmendüñ** derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*derdmendüñ, -üñ]*

Muhibbî rāh-ı küyüñda yatur pā-māl-i 'ışk oldı / Yañılup dimedüñ bir gün bu miskîn **derdmendümdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*derdmendümdür, -üm, -dür]*

Ol ğazālî arayı gitti Muhibbî **derdmend** / Kim şikār eyler taleb ser-keşte-yi Hāmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*derdmend,]*

Diñlemez gülşende gül bir dem fiġānın bülbülüñ / İnledüp ol **derdmendüñ** dāyimā ħārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*derdmendüñ, -üñ]*

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādîşāh-ı 'ışk / Bir **derdmend** bende vü bir ħāk-i pā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*derdmend,]*

İşiden şî'r-i pür-süzum okıyanlar diye lā-büd / Muhibbî **derdmend** içün tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*derdmend,]*

Kalmadı şabr u karārum 'azm-i yār itdüm yine / Yokdur andan ğayrı çün bu **derdmende** dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*derdmende, -e]*

'İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbî **derdmend** / Merĥabā eyle elüñi sun anuñla gel iriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5*). [*derdmend,]*

Dün gice ħayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didi tur iy **derdmend** kim üstüñe dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*derdmend,]*

Sen çemen seyirin iderseñ döstlar aġyār-ıla / N' için olmasun Muhibbî **derdmendüñ** bagrı baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*derdmendüñ, -üñ]*

derdmend olan: *Dertli olmak, dert sahibi olmak, üzüntülü olmak II âşık olmak.*

Dermend olan ħať u ħāli ile aşüftedür / Derd-ile hoş geće ol ola dermāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*derdmend olan, -an]*

derdmend olmuş: *Dertli olmak, dert sahibi olmak, üzüntülü olmak II âşık olmak.*

Niçe kim eyledüm pend ü naşîĥat tutmadı göñlüm / Yürür küyüñda dildāruñ 'acāyib **derdmend olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*derdmend olmuş, -miş]*

derdnāk: Derili, kederli.

Sinesi gül çāk ü gülşen içre bülbül **derdnāk** / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*derdnāk,]*

dergâh: *Tarikatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke II bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği II sevgilinin eşiği.*

Pâdişâh-ı ‘ışk **dergâhı** açuk gelsün gelen / Men‘ olunmaz hiç kes ‘ışk ehli derbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*dergâhı, -ı]*

Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘aşıkları / Bâb-ı istiğnâda gördüm bir ulu **dergâh** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*dergâh,]*

dergâh u evvân: *Dergah ve köşk.*

İhtiyâr-ı fakr iden **dergâh u evvân** istemez / Zâd-ı gâmdan özge hergiz kendüye nân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*dergâh u evvân,]*

dergeh: *Tarikatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke II bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği II sevgilinin eşiği.*

Dergehünde hediyye-i dil ü cân / Tuñfe-i mür-ıla Süleymân’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 5*). [*dergehünde, -üñ, -de]*

dergeh: *Tarikatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke II bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği II sevgilinin eşiği II meyhane.*

Meygede âdâbını şüfî ne bilsün sor baña / Hürmetin ol **dergehüñ** ‘âlî-cenâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*dergehüñ, -üñ]*

Devrân eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pîr-i muğân **dergehine** var şarâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*dergehine, -i, -n, -e]*

deri: *Insan ve hayvan vücûdunu bir örtü gibi saran koruyucu tabaka, ten, cilt II yüzüldükten sonra işlenerek kullanılmaya elverişli duruma getirilmiş hayvan derisi.*

Her rakîbi öldüreyin didüğüm her dem bu kim / **Derisine** müşterîyüz didiler tabbâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*derisine, -si, -n, -e]*

der-i dildâra: *Sevgilinin kapısı, eşiği.*

Hâk eyle özün var **der-i dildâra** Muhibbî / Ger ister iseñ cür’a-i yâri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*der-i dildâra, -a]*

der-kafes: *Kafeste, kafesin içinde.*

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül **der-kafes** / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nâtüvânım kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*der-kafes,]*

Dür olalı gül yüzünden gülmedüm ben bir nefes / Eylerem feryād u zārı hem çü bülbül **der-kāfes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*der-kāfes,]*

dermān: *İlâç, şifâ, devâ, çâre II çâre, hal yolu, çıkış yolu II kuvvet, güç, mecal, tâkat.*

Tabîbâ sorma hâlin ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ derdi var **dermāni** yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4*). [*dermāni, -ı]*

Kim ‘âşık ola derdine **dermāna** çâre yok / Dermāna çâre olmaya derde ne çâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*dermāna, -a]*

Kim ‘âşık ola derdine dermāna çâre yok / **Dermāna** çâre olmaya derde ne çâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*dermāna, -a]*

Bu gönül zaḥmına merhem urayım dime tabîb / Ne bilürsin kim anuñ derdini **dermāna** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*dermāna, -a]*

Sun Muḥibbî’ye lebleruñ cāmın / Çünki bu derdine o **dermāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*dermāndur, -dur]*

Cihānda ḥasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü hālüm var / Ne **dermāndan** olur dil şād ne derdden infî‘ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*dermāndan, -dan]*

‘İlâc itme tabîbâ derdüme gel / Baña **dermān** yine derdüm gamıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*dermān,]*

Leblerinden alıcak şâf cevâb cān sevinür / Anuñ içün ki bu dil derdine **dermān** añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*dermān,]*

‘Āşık-ı şādık olanlar derde **dermān** istemez / İy tabîbâ ko meni derdüm baña **dermān** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*dermān,]*

Derdi **dermāna** deġışdük fāriġ ol bizden tabîb / Nef’ ü zarrı hālümüzce añlaruz ḥāziqlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*dermāna, -a]*

Derdüni **dermān** bilür cevruñ gelür aña vefâ / Anuñ-içün ḥasta dil derdine **dermān** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*dermān,]*

Virüp **dermānuñi** al derd-i ‘ışkı / Bunuñ tek degme kez sermāye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*dermānuñi, -uñ, -ı]*

Leb-i la’linden özge dil-rübānuñ / Muḥibbî derdüñe **dermān** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [*dermān,]*

Var mıdır bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cānān istemez / Ya belāya mübtelâ derdine **dermān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [*dermān,]*

İy Muḥibbî derd-i ‘ışka yok mıdır didüm devâ / Didiler ölmekden özge yok aña **dermānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*dermānumuz, -umuz]*

Senden umar Muḥibbî derdlü diline **dermān** / Koyup kapuñı cānâ ġayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*dermān,]*

‘Āşık-ı dil-ḥaste kim işigüñi bālin ide / Başını kaldurmayup derdine **dermān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*dermān,]*

Ol ki dildāruñ cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine **dermān** istemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*dermān,]*

Özin bilmez katı dil-ħastedür āh / Tabībā kapuña **dermāna** gelmiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*dermāna, -a]*

Tabībā istemez derdine **dermān** / Gelür ‘ışk ehline derd ü belā hoş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*dermān,]*

Dermend olan ħaṭ u ħāli ile āşüftedür / Derd-ile hoş geçe ol ola **dermāndan** ħalāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*dermāndan, -dan]*

Var-iken derdüñ nigārā n’eylerem dermāni ben / Ger ölürsem itmeyem aĥvālūmi **dermāna** ‘arz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*dermāna, -a]*

Var-iken derdüñ nigārā n’eylerem **dermāni** ben / Ger ölürsem itmeyem aĥvālūmi dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*dermāni, -ı]*

dermān eylegil: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Dil tabībisin didüm derdüme **dermān eylegil** / Didi öldürmek gerek tā gide senden bu maraz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*dermān eylegil, -gil]*

dermān eylemez: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Derdüni dermān bilür cevruñ gelür aña vefā / Anuñ-ıçun ħasta dil derdine **dermān eylemez** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*dermān eylemez, -mez]*

dermān eylesün: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Dil tabībîdür meded derdüme **dermān eylesün** / Kaldı cāndan bir ramaĥ aĥvālūmi yāra diñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*dermān eylesün, -sün]*

dermān getirür: Derman getirmek, çare olmak II şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Her kaçan ğamze okın sīneme cānān getirür / Ĥaĥ budur kim bu benüm derdüme **dermān getirür** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*dermān getirür, -ür]*

dermān ider: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Cānuma ħātif seĥergehden buni ilĥām ider / İy ĥumār-ālūd ancak saña dermān cām ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*dermān ider, -er]*

dermān iderseñ: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Baña **dermān iderseñ** kıl demidür / Beni rüsvāy iden ‘ışkuñ ğamıdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*dermān iderseñ, -er, -se, -ñ]*

dermān olur: Çare olmak, şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

‘Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy tabībā ko meni derdüm baña **dermān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*dermān olur, -ur*]

dermān olur: Çare olmak, şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Zahmete girme tabībā çek elüñ bu hastadan / ‘Āşık-ı dil-hasteye derdi yine **dermān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*dermān olur, -ur*]

dermānde: Aciz, çaresiz, güçsüz.

Ger ister-iseñ iki cihān devletin iy dil / **Dermānde** vü dil-hastelerüñ hāline tut gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*dermānde,]*

dermānumuz olmuşdur: Çare olmak, şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

İy tabībā çek elüñ Kānūn-ıla olmaz şifā / Lā‘l-i nāb-ı dilber olmuşdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*dermānumuz olmuşdur, -umuz, -mı, -dur*]

ders: Bir öğreticinin belli bir konuda öğrencilere verdiği bilgi.

‘İşk **dersin** okıduk Ferhād-ıla Mecnūn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz sabakdaş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [*dersin, -i, -n*]

derün: İç, iç taraf, dahil II kalp, yürek, gönül.

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa hadeng-i gamzesi şāfi **derünadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*derünadur, -a, -dur*]

Şafha-i ruhsārüm üzre eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden bu **derünüm** hālini turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [*derünüm, -um*]

Benüm bu derdümi derde giriftār olmayan bilmez / **Derün** āteş-i ‘ışka yanup nār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*derün, -ı*]

derün-ı dildedür: Gönlün içi.

Gam yimem hālî hayālî çün **derün-ı dildedür** / ‘Ankebütüñ gönli şād olur megesçün dām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*derün-ı dildedür, -dedür*]

derün-ı perdede: Perdenin içi, perdenin arkası, perdenin altı.

Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür güft ü gū / Ol **derün-ı perdede** ‘ālem tolu gavgāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*derün-ı perdede, -de*]

derün-ı sinede: Göğsün içi II gönül, gönlün derinleri.

Kenārında görinenler bu çarhuñ siz şafak sanmañ / **Derün-ı sinede** yir yir çıkan her dem duhānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*derün-ı sinede, -de*]

Derûn-ı sînedê bagrum ser-â-ser pâralanmışdur / Anuñçün gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1). [derûn-ı sînedê, -de]

derûn-ı sînedê: Göğsün içi II gönül, gönlün derinleri.

Derûn-ı sînedê dem dem gelenler âh u zârîdur / Giceler görinen encüm degül âhum şerârîdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1). [derûn-ı sînedê, -den]

derûn-ı sîne-i şad-çâkde: Yüz parçaya ayrılmış, parçalanmış sine.

Dil derûn-ı sîne-i şad-çâkde kılmaz karar / Murğ pervâza gelür turmaz uşarıcak kafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2). [derûn-ı sîne-i şad-çâkde, -de]

derûn-ı sînem: Göğsün içi II gönül, gönlün derinleri.

Âhum ejderdür derûn-ı sînem olmuş aña gâr / Odlar kim saçılır ejder şerârîdur diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2). [derûn-ı sînem, -m]

dervend: Derbent, dar geçit, boğaz II mec. aşılması, alt edilmesi güç durum.

Tügra-yı gamla Muhibbî sîne-i tablı dögüp / Bu tarîk-ı 'ışk dervendinde miñnet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5). [dervendinde, -i, -n, -de]

dervend-i 'ışkuñ: Aşkın aşılması güç olan dar geçidi.

Yol hatar dervend-i 'ışkuñ diyü âgâh eylerüz / Sîne-i tablı dögüp olmuşdur âdet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4). [dervend-i 'ışkuñ, -uñ]

der-vîrâne: Viranede, viranenin içinde.

Eksük olmaz mañzen-i dilden ma'ânî gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbî genc der-vîrânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5). [der-vîrânedür, -dür]

dervîs: Fakir ve muhtaç adam, yoksul, dilenci II aşık.

Cevr elinden cân u dil oldu perâkende Muhib / Zülme tãkat itmese dervîş ü miskîn tağılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5). [dervîş,]

(ف) Firâr itse n'ola görse bu dil-hastesini / Şâh olan kimsene dervîşden 'âr itse ne var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20). [dervîşden, -den]

Şu'â-ı şemse muhtâc-iken 'âlem / Girür dervîş oyına 'âr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5). [dervîş,]

Şâh-ı gam dil hânesine dâyimâ mihmân olur / Pâdişehdür bu 'aceb dervîşden 'âr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4). [dervîşden, -den]

dervîşâne: Dervîşlere yakışır surette.

Çün Muhibbî urdı varlık terkini / Āferîn her işi **dervîşānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5*).
[*dervîşānedür, -dür*]

dervā: *Deniz, büyük ırmak II âşğın gözyaşları II gözyaşlarının çokluğu.*

Bahr-ı eşkümde niçe gark olmasun dil zevrakı / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen **deryāy** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*deryāy, -y, -ı*]

Bahra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ **deryāsı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*deryāsı, -sı*]

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān **deryāya** dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mähîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*deryāya, -y, -a*]

Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Garğa virür ‘ālemi bu göz yaşı **deryā** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*deryā,]*

Dilde hattuññ hayāli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca ğubār olsa anı **deryā** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*deryā,]*

Niçe yıldur bahr-i eşk içre şināverlik ider / Yoħsa ol **deryāda** bu gönüm benüm balık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*deryāda, -da*]

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehriñi gark / Tañ degül cüş idicek bir ucı **deryā** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*deryā,]*

Āh eyledükçe itdi telātum sirişkümüz / **Deryā** gibi Muhib hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*deryā,]*

Muhibbî’yi dişüñ fikri yine **deryāya** gark itdi / Sirişkenden ‘aķık olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*deryāya, -y, -a*]

Bir nazarla hün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / Döndürür **deryāya** āhir yaşımı bu kaş u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*deryāya, -y, -a*]

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrakını / Bād-ı āh-ıla muhālif anı **deryā** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [*deryā,]*

Çalkamañ bu eşk-i ğāfil virdi ‘ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp **deryā** kenārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*deryā,]*

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevrakın / Rüzigār-ı āh-ıla kimdür aña **deryā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*deryā,]*

Götürse eşk-i çeşmüm n’ola cismüm / Ne tañ **deryā** getirür hār-ıla ħes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*deryā,]*

Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ħo bir **deryā-y-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [*deryā-y-ımış, -y, -ı, -ımış*]

Bahr-ı eşküm başdan aşdı gark ider āhir beni / Bād-ı āhumla ider **deryālayım** her dem ħurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*deryālayım, -layım*]

Eşk-i çeşmüm içre bu gönüm şināverlik ider / Olmışam **deryā** içinde iy Muhibbî hem çü bať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*deryā,]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak II âşığın gönlü.*

Eksük itmez çıkarur her dem ma'ânî cevherin / Döştar şimden girü göflüme bir **deryā** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*deryā,]*

deryā ider: *Deniz haline getirmek, deniz gibi çok olmak II âşığın gözyaşları.*

Bahr-ı ğamdan hiç hālâş olur mı bu dil zevrakı / Her taraftan eşkümi bu gözlerüm **deryā ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*deryā ider, -er]*

deryā oldı: *Deniz olmak, deniz gibi taşmak II âşığın gözyaşları, çok fazla ağlamak.*

Bahr-i 'ışkuñdan hālâş olur mı bu dil zevrakı / Eşk-i çeşmüm oldı deryā ortada girdâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*deryā oldı, -dı]*

deryā-dil: *Gönlü geniş, her şeyi hoş görüp hoş karşılayan, anlayışlı.*

Ĥâr u ĥesdür virmeyüz dünyā metā'ına gönül / Fāriğuz āzādeyüz dünyāda **deryā-dillerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*deryā-dillerüz, -ler, -üz]*

deryā-vı eşk: *Gözyaşı denizi, gözyaşının çokluğu veya yoğunluğu.*

Tañ mı cüş itse Muhibbî āh-ıla **deryā-vı eşk** / Rūzigār esdükke kim dir bahr-i bî-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*deryā-vı eşk,]*

dest: *Bozkır, ova, sahrâ, çöl.*

Mecnün eger kalsa Muhibbî bu zamāna / Olmazdı belā **deştine** gitsem baña pādaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*deştine, -i, -n, -e]*

İstedüm dîvāne gönülüm hālını bilmek yine / Bulmadum ol cünün **deştinde** nā-peydā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*deştinde, -i, -n, -de]*

Gird-bāduñ göricek toz kopardugını çün / Reşk idüp **deştde** oldı aña Mecnün rakqāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*deştde, -de]*

dest: *El, yed.*

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o demde **destine** ĥançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*destine, -i, -n, -e]*

Pîr-i muğāna virmem ezelden ĥavāledür / Kısmet bu yolda **destüme** gülgün piyāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [*destüme, -üm, -e]*

destān: *Hikaye, söylence.*

Māh-rûlar okumamışlar vefā **destānını** / Liki bu fenn-i cefāda her biri māhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*destānını, -ını]*

destân oldı: *Destan olmak, ağızdan ağıza, nesilden nesile anlatılmak. II hikâyesi halka mâl olmak veya rivayet edilmek.*

Oldı ‘âlemlere destân Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [*destân oldı, -dı*]

deste-i sünbül: *Sünbül demeti.*

Kâmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / Gül ruhuñ buña ‘aceb **deste-i sünbül** götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [*deste-i sünbül,]*

dest-i belâdadur: *Keder çölü.*

Deşt-i belâdadur beni senden gören cüdâ / Cânından ayırur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*deşt-i belâdadur, -da, -dur*]

deşt-i ğam: *Gam Çölü.*

Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup / **Deşt-i ğam** içre ki san hasta vü mecnûn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*deşt-i ğam,]*

Sevdâ-yı zülfî top başumda hevâ-durur / **Deşt-i ğam** içre düşdi gönül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*deşt-i ğam,]*

dest-i ğam: *Gam eli.*

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy döstlar âheng-içün / Târlardur tende her reg **dest-i ğam** mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*dest-i ğam,]*

Ķaddümi çeng eyleyüp kânûna âheng eyledi / Buralı güşum Muhibbî **dest-i ğam** tanbür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5*). [*dest-i ğam,]*

dest-i ğam: *Gam eli.*

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy döstlar âheng-içün / Târlardur tende her reg **dest-i ğam** mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*dest-i ğam,]*

dest-i ğama: *Gam Çölü.*

Geh Muhibbî dâğ-ıla küh-ı belâ kaplanıdur / Rüy-ı zerd-ile geh **dest-i ğama** daygamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*deşt-i ğama, -a*]

dest-i himmet-ile: *Yardım eli.*

Ol ki **dest-i himmet-ile** câme-i cân çäk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*dest-i himmet-ile, --ile*]

dest-i kudret: *Kudret eli II kudret sahibi Yarattıcı'nın tasarrufu.*

Yüzüni kimdür görüp dil virmeye / **Dest-i kudret** çünki taşvîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3*).
[*dest-i kudret,]*

destine girse: *Eline geçmek, sahip olmak, yakalamak.*

Çîn-i zülfünde didüm n'îçün dil ü cân bağlanur / Didi kâfir **destine girse** müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*destine girse, -se]*

dest-res: *Eli eren, yetişmiş olan, ermiş, ulaştı (kimse).*

Niçe yıllardur Muhibbî ârzü eyler seni / Bulmadı 'âlemde hergiz vaşluña ol **dest-res** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [*dest-res,]*

Kalması şabr u kararum 'azm-i yâr itdüm yine / Yokdur andan gayrı çün bu derdmende **dest-res** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*dest-res,]*

dest-res buldum: *El sürmek, eli yetişmek, ulaşmak, nail olmak, isteğine kavuşmak; kuvvet ve zenginlik bulmak.*

Niçe demler inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / Hamdü-lillâh kim vişâl-i yâra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*dest-res buldum, -du, -m]*

dest-res bulmaz: *El sürmek, eli yetişmek, ulaşmak, nail olmak, isteğine kavuşmak; kuvvet ve zenginlik bulmak.*

Cân virüp ger râh-ı kûyında anuñ hâk olmuşam / Bulmaz idüm ol şehûñ pâ-bûsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*dest-res bulmaz, -maz]*

devâ: *İlaç, derman, şifa II çare, tedbir.*

Bu hasta dil ki derdüni cânâ **devâ** bilür / Her ne kadar ki cevri kılmañ vefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*devâ,]*

Gülşenüñ zevk u şafası gül midür bülbül midür / Hasta gönümün **devâsı** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*devâsı, -sı]*

Cân hastasına itmeye hergiz hakîm 'ilâc / La'linden özge derdine sanmañ **devâ** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*devâ,]*

Derdi ile hoş geçer dil dilberün / Dördüme sanma **devâsı** hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*devâsı, -sı]*

Hîç bir tabîb itmese dil-ğastesine em / Bîmâr-ı 'ışk olana derdi **devâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [*devâ,]*

(٤) Gönüm evi bir vech-ile vîrân oldı / Kim eţibbâ aña cem' olsa **devâ** yok zinhâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*devâ,]*

Dil-ğaste olup 'ışka düşen bî-nevâlaruz / Koyup **devâyı** derdi alan mübtelâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*devâyı, -y, -ı]*

İy tabîbâ çek elün bu sîne-i mecrûhdan / Merhem-i vaşlı gerek özge **devâyı** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*devâyı, -y, -ı]*

İy Muhibbî derd-i 'ışka yok mıdur didüm **devā** / Didiler ölmekden özge yok aña dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*devā,]*

'Āşıkuz derdüñ kabül itdük **devāya** bakmazuz / Her ne deñlü eyleseñ cev̄ ü cefāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [*devāya, -y, -a]*

Şerbet-i la'linden özge 'āşika yokdur **devā** / Gel tabībā ko 'ilācı biz cevāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*devā,]*

'Āşık iseñ iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör 'ışk ara hergiz **devā** kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*devā,]*

Haste-i 'ışkam tabīb-i dilden istedüm **devā** / Bir cevāb-ıla sagaltdı lebleri dārū-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*devā,]*

Küyuñda senüñ niçe zamān hasta-dil yatur / Gönder cevāb derdine anuñ **devā** [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*devā,]*

devā eyle: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, tedbir almak II rahatsızlığı gidermek, iyilik, ihsanda bulunmak.

İy tabīb-i dil meded eyle lebüñden bir devā / Ğāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*devā eyle,]*

devā ider: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, tedbir almak II rahatsızlığı gidermek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Vādī-i miñnet ü ğamdaki olan hastalara / Leb-i la'linden ider mi ki devā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*devā ider, -er]*

devā kıldı: Deva bulmak, şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, tedbir almak II rahatsızlığı gidermek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Her ki derdüñi koyup aña **devā kıldı** 'ivaż / 'Āķıbet oldı peşimān ki cezā kıldı 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*devā kıldı, -dı]*

devā olmaz: Şifa olmak, iyileştirilmek II çare bulunmak, tedbir alınmak II rahatsızlığı giderilmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Olmadı benüm sözüm katuñda revā henüz / Bu derd-i 'ışka olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*devā olmaz, -maz]*

devā olmaz: Şifa olmak, iyileştirilmek II çare bulunmak, tedbir alınmak II rahatsızlığı giderilmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Çāre yok şimden girü dil derdine olmaz devā / İy Muhibbî ol gözi mekkāra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [*devā olmaz, -maz]*

devāyı itdi: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, tedbir almak II rahatsızlığı gidermek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Gördi ölümlü hasta atup baña ğamz okın / Ol dil tabīb-i öldürüp itdi devāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*devāyı itdi, -y, -ı, -di-yı, -di]*

devlet: *Belli bir toprakta bir hükümet idâresi altında teşkilâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukukî şahsiyet kazanmış şekli II ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam II mutluluk, saâdet, tâlih, baht.*

Muhibbî **devletinde** şâh-ı ‘ışkuñ / Belâ vü derd ü miñnetden ne kemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5*).
[devletinde, -i, -n, -de]

Şâh-ı ‘ışkuñ **devletinde** sanmañ eşke mâliküz / La‘l ü gevoerle tolu dildür bizüm gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [devletinde, -i, -n, -de]

Cevr-ile öldürse beni yâr niyâz / **Devleti** pâyende vü ‘ömri dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [devleti, -i]

devlet: *Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam II mutluluk, saâdet, tâlih, baht.*

Ger fedâ cânân yolında cân olursa çok midür / Başa **devletdür** katı imkân olursa çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [devletdür, -dür]

Eger yoluñda hâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî **devlet** zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [devlet,]

Ele girdüğü dem yâruñ ayagı / Öpüp başda koyanuñ **devleti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [devleti, -i]

Kaşı yasına cân iderse kurbân / Muhibbî’nüñ muqarrer **devleti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10*).
[devleti, -i]

Ger ister-iseñ iki cihân **devletin** iy dil / Dermânde vü dil-ğastelerün hâline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [devletin, -i, -n]

Dâğlar geydürdi baña döstlar bir şâh benek / Eşk-i çeşmüm **devletinde** geymişem rengin kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [devletinde, -i, -n, -de]

Ğamz oklarına çünkü bu sînem siper olmuş / **Devlet** irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [devlet,]

devlet-i vasluñ: *Kavuşma lütfü, kavuşma mutluluğu.*

Nâr-ı hicrân içre kala çıkmaya bu cân u dil / Olmaya ger **devlet-i vasluñ** aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [devlet-i vasluñ, -uñ]

devletlü: *Nîmet ve mutluluğa ermiş ulu (kimse) [Mevki ve rütbe sâhiplerine, büyük kimselere hitap sözü olarak da kullanılır].*

Ğam-ı endüh ile furqat beni âhîr helâk eyler / Meded **devletlü** sulţânüm benüm hâlüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [devletlü,]

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

İrişilmez zülfi **devrinde** vişâli gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [devrinde, -i, -n, -de]

Ruğları **devrinde** varma iy Muhibbî gülşene / La‘l-i nâbî var-iken câm-ı şafâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [devrinde, -i, -n, -de]

devr eyler: Dönmek, devran etmek, dolaşmak.

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp 'âlem turaldan beri **devr eyler** güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*devr eyler, -r*]

devr eylesün: Dönmek, devran etmek, dolaşmak, elden ele geçmek II kadeh dolaştırma.

Vaktidür kim sâkiyâ **devr eylesün** la'lîn kadeh / Devr-i gül vakt-i cevânî dilde yok bîm-i 'ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*devr eylesün, -sün*]

devr ide: Dönmek, devran etmek, dolaşmak, elden ele geçmek II kadeh dolaştırma.

Vakt-i güldür gam-ı devrânı ferâmûş idelüm / Sâkiyâ al elüñe **devr ide** peymâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*devr ide, -e*]

devr itdügin: Dönmek, devran etmek, dolaşmak, elden ele geçmek II kadeh dolaştırma.

Bezm-i gamda kâse-i çeşmüm benüm **devr itdügin** / Hîç kes vâkıf degül ancak mey-i gülgüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*devr itdügin, -düg, -i, -n-düg, -in*]

devrân: Dünya, felek II kader, tâlih, baht II zaman, çağ.

Hüsnüñ zamâne hüsnidür iy yâr-ı dil-firîb / Aldanma gel bu hüsnüñe ki **devrân** gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [*devrân,]*

Mağabbet ehli **devrândan** neler çekdüğini bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*devrândan, -dan*]

Devrân içinde kim göre zulmı Muhibbiyâ / Varsun muğân deyre ki dâr-ı 'adâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*devrân,]*

Devrân eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pîr-i muğân dergehine var şarâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*devrân,]*

devr-i felekden: Dünya, alem II zaman, kader, talih II dünyanın dönmesi.

Râziyam **devr-i felekden** sa'd olupdur yılduzum / Ol melek-manzar şeker-güftârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [*devr-i felekden, -den*]

devr-i gül: Gül vakti, gül mevsimi, ilkbahar II gençlik, güzellik dönemi.

Devr-i gül bir haftadır bülbül zamânî fîz geçer / 'Âlemüñ 'ibret-nümâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*devr-i gül,]*

devr-i gül: Gül vakti, gül mevsimi, ilkbahar II gençlik, güzellik dönemi.

Vaktidür kim sâkiyâ devr eylesün la'lîn kadeh / **Devr-i gül** vakt-i cevânî dilde yok bîm-i 'ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*devr-i gül,]*

devr-i gülde: *Gül vakti, gül mevsimi, ilkbahar II gençlik, güzellik dönemi.*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yârân şevkine / Tâze tâze gül gibi rengin gazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*devr-i gülde, -de*]

devr-i haţtmı: *Ayva tüyün zamanı, devri (Sevgilinin dudağının üzerindeki tüylerin çıkmaya başlaması).*

O şem'ün **devr-i haţtmı** görüp âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki 'ākildür ki olmaz bî-duhān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*devr-i haţtmı, -ı, -n, -ı*]

devr-i hüsne: *Güzellik zamanı.*

Nigārā garra olma **devr-i hüsne** / Güzellik tüz geçer uşbu cihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [*devr-i hüsne, -e*]

devr-i hüsniinde: *Güzellik zamanı.*

Haţtmı görelî artarsa 'aceb mi gamumuz / **Devr-i hüsniinde** şehā var-ıdı hoş 'ālemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*devr-i hüsniinde, -üñ, -de*]

devr-i semendür: *Yasemin devri, yaseminlerin açtığı vakit.*

Reb'ı eyyāmı gül **devr-i semendür** / Akar su her taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*). [*devr-i semendür, -dür*]

deyr: *Kilise, manastır.*

Gāh mescidde gehī **deyr** ü gehī meyhānede / Yārı bulursın Muhibbî cehd kıl arayıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*deyr,]*

Deyr içinde zülfini zünnār idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hācın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*deyr,]*

Getür iy muğbeçe cāmı muğāna / Ki ender **deyr** ne-tevān büd mestür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [*deyr,]*

Ne oldum mescide tālîb ne **deyr** ü şöhbete rāğıb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge me'ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [*deyr,]*

Devrān içinde kim göre zulmı Muhibbiyā / Varsun muğān **deyre** ki dār-ı 'adāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*deyre, -e*]

Deyr içre egerçi yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez şuretgeh-i naķşını naķķāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*deyr,]*

devr-i 'ālemde: *Dünya manastırı, kilisesi.*

Deyr-i 'ālemde kaçan kim bir şanem peydā olur / 'İşka düşüp niçeler Mecnūnlayın şeydā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*deyr-i 'ālemde, -de*]

deyr-i cihānda: *Dünya kilisesi II dünya.*

Muḥibbî Nevāda perdeñi uydur Muḥibbî'ye / **Deyr-i cihānda** iñlese dil erġanūn geġer (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*deyr-i cihānda, -da*]

deyr-i cihānda: *Dünya kilisesi II dünya.*

Muḥibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildāruñ / Aña **deyr-i cihānda** dinmese zünnāra yasdanmış (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*deyr-i cihānda, -da*]

deyr-i ġam: *Keder kilisesi.*

Girelden **deyr-i ġam** iġre bu ġöñlüm erġanūn oldı / Gözümüñ yaşına baksañ şarāb-ı erġuvānıdır (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*deyr-i ġam,]*

deyr-i hüsninde: *Güzelliġin kilisesi.*

Deyr-i hüsninde kaşı peyvestesi ol kāfirūñ / Cānib-i şarka bakar san kāfiri mihrābdur (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1072, Beyit 4*). [*deyr-i hüsninde, -inde*]

deyr-i muġān: *Mecusî (ateşperest) tapınaġı.*

Kūy-ı nigāra **deyr-i muġān** dir-isem revā / Çün kapusunda āh u fiġānum olur ceres (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*deyr-i muġān,]*

di: *Demek, söylemek.*

Muḥibbî'yi **didi** öldürmelüdü / Didüm öldür nigārā kanı yokdur (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1005, Beyit 5*). [*didi, -di*]

Muḥibbî'yi didi öldürmelüdü / **Didüm** öldür nigārā kanı yokdur (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1005, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]

Baş u cān tuġfe getürdü m'ola maġbül itseñ / Nāz-ıla güldi nigārum **didi** üftāde getür (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*didi, -di*]

Niġe yıl geġdi bu dil bendeñ olup derd ü miġen / Saña bir ġün **dimedî** gel beni āzāde getür (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*dimedî, -me, -di*]

Vādi-i 'ışka Muḥibbî bu ġöñül düşdi yine / **Dimezem** ġamdan ulu bile saña zāde getür (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*dimezem, -mez, -em*]

Yāra 'arz eyledükçe derd-i dilüm / **Dir** Muḥibbî ki bu ne ġavgādur (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1017, Beyit 5*). [*dir, -r*]

Bahra döndi ġöz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / **Didiler** dürler bulunur çün anuñ deryāsı var (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*didiler, -di, -ler*]

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdü m'āh / Her kim işitse diye bu derdmendüñ derdi var (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*didiler, -di, -ler*]

- Gözüm yaşı içinde ‘aks-i rüyâ / Münecim **didi** eyü yılduzuñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4). [didi, -di]
- Muhibbî togrulupdur rāh-ı ‘ışka / Görenler **didiler** olsun özün var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5). [didiler, -di, -ler]
- Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler **dir** / Hāzān evrākına san kim dokunur bād revān ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3). [dir, -r]
- Bugün iklim-i ‘ışk içre Muhibbî’yi **diseñ** kimdür / Şikeste beste bî-çāre faḳrūñdür ḥaḳrūñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4). [diseñ, -se, -ñ]
- Didüm dil-i dîvāneye āḫir olacak cā / Zencir-i ser-i zulfı ile çāh-ı zeḳandur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3). [didüm, -dü, -m]
- Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse **diye** bu ne şāhvār olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5). [diye, -y, -e]
- Görmege gelmedi ben ḥastayı birkaç gicedür / **Dimedi** derd ü belām-ıla o miskīn niçedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1). [dimedi, -me, -di]
- Yāra sundum ‘iydgehde gönümi elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı **didi** ayvā satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4). [didi, -di]
- Muhibbî rāh-ı küyuñda yatur pā-māl-i ‘ışk oldı / Yañılıp **dimedün** bir gün bu miskīn derdmendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5). [dimedün, -medün]
- Çıkar dürler ma‘ānī maḥzeninden / Getür taḫrīre **disünler** eli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6). [disünler, -sün, -ler]
- Dimeñ dîvāne Mecnūn’a maḥabbet mülki şāhidur / Yanınca ḫayr-ıla vaḫşī yürür cümle sipāhidur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1). [dimeñ, -meñ]
- Sen ḫarīk-ı ‘ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki **dir-ise** ol kāfir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4). [dir-ise, -r-ise]
- Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā görenler **diyeler** kim bu dür-i meknūn geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5). [diyeler, -yeler]
- Sīnem benüm kıldı hedef döner baña **dir** lā-tuḫaf / Gelür ḫadengi her ḫaraf ebrū kemānum kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4). [dir, -r]
- Muhibbî derd-ile oldı yolında ḫāk-ile yeksān / **Dimedi** yañılıp bir dem benüm ḫāzır-güvāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5). [dimedi, -medi]
- Tir-i ḡamzeñle bu sīnem zaḫmnāk olmış yatur / **Dir** gören meydān-ı ‘ışk içre helāk olmış yatur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1). [dir, -r]
- Çünki peykānuñ gelür kıldı bu sīnemden güzer / **Didüm** artur döstüm derdüm benüm efzūn olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2). [didüm, -düm]
- Kāmet-i servūñi kim görđi **didi** gül götürür / Gül ruḫuñ buña ‘aceb deste-i sūnbül götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1). [didi, -di]
- Muhibbî rāh-ı küyuñda senün çokdan ḡubār oldı / Yañılıp **dimedün** bir kez ki ḫāk-i üstüḫ’ānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5). [dimedün, -medün]

Beñzerem **dimiş** nigārā ḥaddūne / Bu sözinden sen güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*).
[dimiş, -miş]

Bir gözi āhū bu gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi **didüm** ben aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [didüm, -düm]

Bir nazarla kırarım **dir** niçe biñ ‘āşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [dir, -r]

Dimedüñ ḥüs-ni zekātın bu Muhibbî’ye eḥaḳ / Niçe gündür tolaşur küyümü ol sāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [dimedüñ, -medüñ]

Ḥaṭ gelüpdür diyü bu ‘āşıka göstermese yüz / **Diñüz** ol şūha cihānda buña kim kāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [diñüz, -ñüz]

Gelmesün daḥı Muhibbî ser-i küyuma **dimiş** / Görüñ ol luṭf issi kim bendesini yād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [dimiş, -miş]

Taḥammül yig tecemmülden **diyenler** sāye-i ḥārı / Bulıcak oldılar ḳāni’ dimeñ siz sāyebān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [diyenler, -yenler]

Bu Muhibbî şeh-i cihān iken / Şimdi bir ḥūba bendedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [dirler, -rler]

Geh ‘işve gāh şīve gehī cevır ü gāh nāz / **Didüklerince** yok mıdur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [didüklerince, -dük, -ler, -i, -n, -ce]

Dün gice küyında nālem işidüp / **Dir** seg-i küyü bu ne feryāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [dir, -r]

Didi ānīde Muhibbî böyle bir rengīn ḡazel / Ṭarz-ı şī’r içre Nevāyī gibi ol fāyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [didi, -di]

Māha **diñ** öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [diñ, -ñ]

Bir sencileyin yüzi güneş alnı ḳamer āh / Kim dirse disün ben **dimezem** var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [dimezem, -mez, -em]

Bir sencileyin yüzi güneş alnı ḳamer āh / Kim **dirse** disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [dirse, -r, -se]

Bir sencileyin yüzi güneş alnı ḳamer āh / Kim dirse **disün** ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [disün, -sün]

Tañ mı cüş itse Muhibbî āh-ıla deryā-yı eşḳ / Rüzigār esdükçe kim **dir** baḥr-i bī-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [dir, -r]

Yürür mecnün gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ışḳa / Muhibbî sāyeden ḡayrı **dimez** hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [dimez, -mez]

Sakladum esrār-ı ‘ışḳı līḳ izḥār itdi āh / Kanlu yaşumı gören **didi** ki rüy-ı zerdı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [didi, -di]

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-ā-dem su seper / **Dimesünler** tā görenler küy-ı yāruñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [dimesünler, -me, -sün, -ler]

Gerçi nokṭa lebūne kıl didi ‘uşşāḳ bilūne / Ben **didüm** nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [didüm, -dü, -m]

- Şi'r-ile çünki Muhibbî niçe dilber kuçılır / Bunı kim **diyebilür** şi'r ü gâzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*diyebilür, -y, -e, -bil, -ür*]
- Bilmezem cevır ü cefâyı yâhûd 'izz ü nâz olur / Gel benüm çok sevdiğüm **didükçe** meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*didükçe, -dükçe*]
- Niçe teşbîh idem kaddine servi / Ki servün kimse **dimez** gâbgâbı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]
- Leb-i tiryâkine irdi Muhibbî / Ne gâm **dirlerse** zülfüñ 'âkrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [*dirlerse, -r, -ler, -se*]
- Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürîd / Her biri **diyüp** belî karşımda kulagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*diyüp, -y, -üp*]
- Kaşuñ mihrâbına kâmet getürdüm / Görüp yüzün **didüm** Allâhu ekber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- N'ola sevdiğümse mañbûbî ne var gönümde iy zâhid / Aña çün vâkıf olmaduñ neden **dirsın** vebâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*dirsın, -r, -sın*]
- Büseme cân aluram dün **dimiş-idi** ol nigâr / Aldı cânüm şimdi turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*dimiş-idi, -miş, --idi*]
- Görenler seyl-i eşkümi **diye** şahrâ-yı sînemde / Bahâr eyyâmdur beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*diye, -y, -e*]
- İşiden şi'r-i pür-süzüm okıyanlar **diye** lâ-büd / Muhibbî dermend için tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*diye, -y, -e*]
- Hañâ-y-ıla yüzüne gül **didümse** / Hañâ itse n'ola kul âdemîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*didümse, -dü, -m, -se*]
- Didüm ki yârumuñ yokdur nazîri / Eger var-ısa eydün kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Seher güş it ne **dir** murğ-ı seher-hîz / 'Ömür gibi bu dünyâ bî vefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*dir, -r*]
- Âhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmün hışm idüp eydür ki baña esme **dir** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*dir, -r*]
- Her rakîbî öldüreyin didüğüm her dem bu kim / Derisine müşteriyüz **didiler** tabbâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*didiler, -di, -ler*]
- Hem-nişin olam **dir** imiş ba'zılar ol meh-ruña / Hiç ola mı tûfî ile cem' olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*dir, -r*]
- Bahâ sordum metâ'-ı la'1-i yâra / **Didiler** nağd-i câna râyegândurh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2*). [*didiler, -di, -ler*]
- Didüm iy serv-kaç pâyüña her dem / İki çeşmüm iki cüy-ı revândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]
- Miyânından haber kim var **dir** ise / Sözi taşdıķ olunmaz çün gümândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*dir, -r*]

Ölürsem rāh-ı kūyında dikesiz taş işigini / Görenler **diyeler** rahmet şehīd-i ‘ışk mezārıdır (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 2). [diyeler, -y, -e, -ler]

(↵) Zālīm gözüne hey **di** ki kan eylesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘āşıkı ider o ğubār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 17). [di,]

(∇) Lā **diyemez**em hükümüne fermān kulıyam / Beni başdan ayaga eylesin pāre i yār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 28). [diyemez, -y, -e, -mez, -em]

Didüm dil derdine iy cān tabībi / Leb-i la‘lünden özge emsem olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 3). [didüm, -dü, -m]

Meded hālüm benüm düşvār olupdur / Eger dirsem eger **dimezsem** olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 4). [dimezsem, -mez, -se, -m]

Meded hālüm benüm düşvār olupdur / Eger **dirsem** eger dimezsem olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 4). [dirsem, -r, -se, -m]

Şem‘-i cemāl-i yāra pervāne-veş tutışdum / Kimdür **diyen** benümçün ol şem‘e yanagelmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 3). [diyen, -y, -en]

Mecnūn-vār başuma murğ-ı belā gelüp / Tutup mekānı her biri **didi** yuvalaruz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 3). [didi, -di]

Biz **dimezüz** ki mihr ü yāhūd maḥabbet it / Cevr ü cefālaruñla senüñ pür-şāfālaruz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 2). [dimezüz, -mez, -üz]

Şāh-ı ‘ışka dil taḥarrüb bulduğun gördi gözüm / **Didi** terk itme bizi biz daḥı şāhib-demlerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 4). [didi, -di]

Raġbeti yokdur yanuñda bir-durur pīr ü cevān / **Didi** biz meh-rūlaruz şeyḥ-ile şāba bakmazuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 4). [didi, -di]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu göñlüm çarḥ urur / Hiç **diyebilir** miyüz kim āsiyāba bakmazuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 2). [diyebilir, -y, -e, -bil, -ür]

Özini baña dilber hem-ser itmez / Niçe kerre **dimiş** ammā dir itmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 1). [dimiş, -miş]

Özini baña dilber hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş ammā **dir** itmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 1). [dir, -r]

Öldürürseñ daḥı gelmez dilümüzden lā **dimek** / Döstüm ‘ışkuñ yolında bil senüñ şadıklaruz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 2). [dimek, -mek]

Şad ol dilā ki añdı seni cev-r-ile nigār / **Dirdük** anı ki katı ferāmūşlardanuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 6). [dirdük, -r, -dü, -k]

İdenler vaqt-i güldü geşt-i gülşen / **Didiler** ‘iys ü nüş olmaz çemensüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 2). [didiler, -di, -ler]

Kuçabilsem nigāri pīrehensüz / **Dir-idüm** cān ‘ayān görindi tensüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 1). [dir-idüm, -r, --i, -dü, -m]

Bu kışsa-i pür ğuşsamı bu zulm u sitemden / Bir bir **dir-idüm** n‘eyleyem ol şāh görünmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 2). [dir-idüm, -r, --i, -dü, -m]

Giderme zülfünü gel gül yüzünden / Kim ola **diye** kim kākül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*).
[diye, -y, -e]

Muhibbî oldı çün bir zer-ħarîdüñ / Revâ midur **diyesin** kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*).
[diyesin, -y, -e, -sin]

Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu gülsitānuña / **Dime** kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [dime, -me]

Ėam tīrine her gāh bu sīnem siper olmaz / Kim **dirse** olur olsa da ulu hūner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [dirse, -r, -se]

Kimdür ki **diye** ‘ışkî Muhibbî başa iltüdüm / ‘Ālemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [diye, -y, -e]

Hicr ara ĥasret-ile cān lebūme gelmiş-iken / Kimsene yok **diye** bu ĥālūmi dildāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [diye, -y, -e]

Her ne **dirse** ĥaĥkuma uyma raĥībūñ sözine / Bilürem kim ol seni ĥayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [dirse, -r, -se]

Gülşen-i ĥüsnünde zār itme Muhibbî’yi **didüm** / Didi bir gül var midur kim bülbülin zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [didüm, -dü, -m]

Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar **di** namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [di,]

Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur **dime** / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar di namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [dime, -me]

Ele sāġar alalum şevĥ-ile rindāne biraz / Gel **diñüz** açılalum gülşene yārāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [diñüz, -ñüz]

Minĥārına aldukda gönül **didî** Muhibbî / Beñzer ki gönül murġını kapdı gözi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [didî, -di]

Mu‘allimden cefālar öğrenürsin / Neden **dirsin** vefā ta‘līm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*).
[dirsin, -r, -sin]

Gül ruĥlarınıñ şevĥi ile gülşene vardum / **Didüm** ki dilā nāleler it yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [didüm, -dü, -m]

Zülfî zencīrinde gönülüm kim görüp şeydā **dimez** / Yā şarāb-ı ‘ışk-ıla sermeste kim rüsvā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [dimez, -mez]

Māhi gördüm gün yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [dimez, -mez]

‘Ālemi la‘l-i zülālinden ser-ā-ser kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [dimez, -mez]

Şafā bilübene Manşūr özine sırrı fāş itdi / Bilürken ol ezel dārı **dimeñ** siz dārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [dimeñ, -me, -ñ]

Viren bāzār-ı ‘ışk içre alan cān naĥdini derdi / Ĥaĥīĥatde odur ‘āşık **dimeñ** bāzārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [dimeñ, -me, -ñ]

- Sevdügüm kimdür anuñ adını çün olmaz **dimek** / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*dimek, -mek*]
- Sehv-ile itüm **dimiş** ben ‘âşıkā bir kez nigār / Adın añdum diyü ol demden peşimândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*dimiş, -miş*]
- Muhibbî ol cefākāruñ olursa rāh-ı küyünda / **Dimez** aña nedür hālün ve yāhūd merhabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*dimez, -mez*]
- ‘Uşşāka çäre **dirler-idi** şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*dirler-idi, -r, -ler, -i, -di*]
- Öpmek isterdüm ruñından hañın izhār eyledi / **Didüm** iy ārām-ı cān hīç gül olur mı hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Gel beni öldür vefā kıl ‘ahdüñe **didüm** didi / Bî-vefālık resmidür ‘ālem içinde şānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*didüm, -dü, -m*]
- Kullarumdur kapuma gelsün **didi** ol pādīşāh / Her murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*didi, -di*]
- Döstar luñf eyleyüp añvālümü yāra **diñüz** / Derd-ile dil-ñasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*diñüz, -ñüz*]
- Dil tañbībidür meded derdüme dermān eylesün / Kaldı cāndan bir ramañ añvālümü yāra **diñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*diñüz, -ñüz*]
- Didüm öldürsün koñuz küyündaki ‘āşıkāları / Nev-civāndur **didiler** nā-ñak yire kan istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4*). [*didiler, -di, -ler*]
- Didüm öldürsün koñuz küyündaki ‘āşıkāları / Nev-civāndur didiler nā-ñak yire kan istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Urur ‘āşık olanlar baş terkin / **Diyen** kimdür ki ‘āşık ölmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4*). [*diyen, -y, -en*]
- Niyāz itdüm varup **didi** hañbüm / Senüñ var bir niyāzuñ bende biñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*didi, -di*]
- Lāf idüp dil şabr idem **dirdi** firāka sālñā / Sāle tākat mı ider çün ñefte māñı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*dirdi, -r, -di*]
- Muhibbî şî‘rūñi gören ñasen **dir** / Ki anda gizlü var ma‘nā ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*). [*dir, -r*]
- Hem-rāh olam ten **didi** cānum gider olsa / Cān şöyle gider ñafice ki hergiz ñaber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*didi, -di*]
- Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘āşıkālarıñ / Kullardur **dir** ki gelsün görelüm sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*dir, -r*]
- Rakīb ölmüş **didüm** el-ñamdü-lillāh / Ölen[de] hōş dil eyler ñamde āğāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Her kişiye gösterür yüzini ol meh lā **dimez** / Baña geldükçe neden pinñān ider mā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*dimez, -mez*]

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lâ **dimez** / Baña geldükçe neden pinhân ider mâ **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*dimez, -mez*]

Dil saklar sırr-ı 'ışkı sînede cânı gibi / Öldüreler râzını izhâr idüp aslâ **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*dimez, -mez*]

Bu Muhibbî yazsa hüsni âyetin dil levhine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*dimez, -mez*]

Bu Muhibbî yazsa hüsni âyetin dil levhine / Okıyan **dir** buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*dir, -r*]

Sırruñı ketm eyle **didüm** gönlüme âh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider âhîr fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]

Yüzümi gösterem **dir** âhîr itmez / Muqarrer bildüm anı zâhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*dir, -r*]

Ṭakatum ṭāk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil ṭabîbine meded bu ḥasta dil ḥâlin **diñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*diñüz, -ñüz*]

Kim-durur cânâ **dir-iseñ** derd-i hicre mübtelâ / Ğâyet ile ḥasta-dildür bu Muhibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*dir-iseñ, -r, --i, -se, -ñ*]

Ehl-i günâh olanları **dirler** yakarlar âteşe / Ğâyet günâhum çok benüm a'mâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [*dirler, -r, -ler*]

Geldi dilde şâh-ı 'ışk bir ḥâne bünyâd eyledi / **Didi** günden güne muhkem dura bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*didî, -dî*]

Didiler gözlerinüñ âlmı terk itdi nigâr / Dil **didî** gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*didî, -dî*]

Didiler gözlerinüñ âlmı terk itdi nigâr / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*didiler, -dî, -ler*]

Didiler gözlerinüñ âlmı terk itdi nigâr / Dil didi gözlerine hey **dise** kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*dise, -se*]

Yarı ağıyar-ıla bir yirde görüp ol dem **didüm** / Bu cihân bağında bir gül bitmez-imiş ḥârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]

Süz-ı 'ışkımdan hikâyet eyledüm yâra biraz / **Didi** 'âşık dirilen hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [*didî, -dî*]

Yolına durup yâr güzer eyleyüp **didî** / Bunda daḥı durur imiş mübtelâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*didî, -dî*]

Günâhum bu-durur 'ışkuñ Ḥudâ'dan istedüm irdüm / Günâhkârüñ du'âsı[nı] **dimeñ** ki müstecâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*dimeñ, -me, -ñ*]

İşidenler bu göñlüm nâlesini / Çalınur **didî** gam bezminde bu saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3*). [*didî, -dî*]

Gül yüzün şevkin **dimezdüm** cânâ daḥı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*dimezdüm, -mez, -dü, -m*]

- Lezzet-i vaşlı tatanlar **didiler** kand ü nebât / Lîk hicre zehr-ile tûz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*didiler, -di, -ler*]
- Zülfüñi gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ **didüm** / Ol şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*didüm, -dü, -m*]
- İy Muhibbî muşhaf-ı hüsninde yâruñ **dir** gören / Haç u hâle nokta vü i'râb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [*dir, -r*]
- Niçe yıllardur **didüm** gönlümle şâhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de garç-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]
- Tîğ-ı gamzeñ **didüm** itdi sînem içre dil şikâf / Leblerüñ didi Muhibbî gam yime merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]
- Sırruñı ketm eyle **didüm** gönlüme âh eyleyüp / Didi kim yaşum yîñilmez ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Kanda bir meh-rû görürse cân virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hîç uzun sevdâ **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]
- Bezmi-ı gamda âferîñ ol 'âşık-ı ser-bâza kim / Şem'-veş başın keserseñ sırrını aşıla **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*dimez, -mez*]
- Gözüñ altında ol hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşgîn / Ğalaçdur kim bunı **dirse** ki Rûm içre ğazâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*dirse, -r, -se*]
- Muhibbî leblerüñ zikrin miyânuñ vaşfını itse / **Diyeler** böyle bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*diyeler, -y, -e, -ler*]
- Baña mihr ü vefâ dildâr kılmaz / **Dimeñ** cevri ü cefâyı yâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1*). [*dimeñ, -me, -ñ*]
- Muhibbî yaşın ol yâr ayagına / Nişâr itmez **dimeñ** dînar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [*dimeñ, -me, -ñ*]
- Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / **Didiler** bundan özge 'âlem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*didiler, -di, -ler*]
- Hâl-i 'anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / **Diye** kim 'unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*diye, -y, -e*]
- Nâleler eyler Muhibbî râh-ı 'ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez **diyesin** kim bu çî kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*diyesin, -y, -e, -sin*]
- Añlayup 'ışkuñ rumüzün **didî** bir hikmet-şinâs / Bu 'ilim müşkildür itmeñ bunı bir 'ilme kıyâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*didî, -di*]
- Döstüm hasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / 'Âlemi garç eyleye ger **dimez-iseñ** aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*dimez-iseñ, -mez, -i, -se, -ñ*]
- Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfîn heves / **Didî** iy bî-çäre olmaz uşbu sevdâ mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*didî, -di*]
- Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvânedür n'idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]

- Sinede yir yir elifler serv ü dāgum lāleler / Kim temāşā eyledi **didi** müzeyyen bāg-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*didi, -di*]
- İy Muhibbî sinede gören habâb-ı eşkümi / Konmaga gam şâhına yir yir **didi** otâg-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*didi, -di*]
- ‘İşk-ı şâhî haymesin kuralı dil şahrâsına / Kim görürse **dir** ki bu mülküñ harâbı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*dir, -r*]
- Yâr sandum baña **didüm** sırr-ı ‘ışkı gönülüne / Anı izhâr eyledi bildüm o da agyâr-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Naqd-i cân-ıla metâ‘-ı büseñe oldum harîd / Aramızda yok **dime** olsun bizüm alış viriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*dime, -me*]
- ‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzine / **Dir** ki ‘âşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*dir, -r*]
- Her ki cāna kıymaya irmez vişâl-i dilbere / Bu sözi ben **dimezem** bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*dimezem, -mez, -em*]
- Her ki cāna kıymaya irmez vişâl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilünüz ulular **dimiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*dimiş, -miş*]
- İşidüp ‘ışkdan şadâ itdi hemân-dem dil hurûş / ‘İşk **dir** âh eylegil ‘aql ise **dir** olgıl hamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*dir, -r*]
- İşidüp ‘ışkdan şadâ itdi hemân-dem dil hurûş / ‘İşk **dir** âh eylegil ‘aql ise **dir** olgıl hamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*dir, -r*]
- Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / **Dir** gören tâcına ya‘nî dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*dir, -r*]
- Nigârûñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün **dimez** bî-çäre yasadnmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*dimez, -mez*]
- Eger yasdansa agyârı ‘aceb mi ol gül-i ra‘nâ / Muqarrerdür gül açılsa ki **dirler** hâra yasadnmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*dirler, -r, -ler*]
- Yüz kerre eger hâlümi **dirsem** saña iy döst / İdersin anı bir nefes içinde ferâmûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*dirsem, -r, -se, -m*]
- Cihānuñ halkına sakın inanma / Yüze güler **dir-ise** saña kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6*). [*dir-ise, -r, -i, -se*]
- Gören hañtuñ **didi** ruhsârûñ üzre / Meger ceyš-i Habeş İrân’a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*didi, -di*]
- Yudı yüzüm karasımı âb-ı luñf-ıla / Ak saçı görüp **didi** kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*didi, -di*]
- Hâk-i rehine dökeli bu dideler eşki / Gören **didiler** yolların hep sîm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*didiler, -di, -ler*]
- Hañt-ı ruhsârûñ Muhibbî su gibi ezber okur / İşiden **dir** süre-i Nür u Duñân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5*). [*dir, -r*]

- Etümi kirm-i belâ yirse de âh eylemeyem / **Diyeler** tâ ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*diyeler, -y, -e, -ler*]
- Didüm ister büseñi al cânımı aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi başuñda bu bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Sâye salsa **dir-idüm** ben hâke ol serv-i sehî / Tâli‘üm sa‘d oldu baht-ı kâmrânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*dir-idüm, -r, -i, -dü, -m*]
- Sevdüm **didükçe** cevriñi arturdı ol perî / Sevmek katında dilberüñ ulu günâh-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*didükçe, -dükçe*]
- Cevriñi görüp nigârüñ **dime** sen bed-hû-y-ımıñ / Anı tağyîr idebilmez başa çün yazu-y-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*dime, -me*]
- Dün gece hayret şebinde geldi dilber sehv ile / **Didi** tur iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*didi, -di*]
- Dimiş küyında kırbân idem anı / Muhibbî’nüñ murâdı ol-durur kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*dimiş, -miş*]
- Bu Muhibbî zülfini haddi ile görüp **didi** / Hamdülillâh kim gicem kâdr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*didi, -di*]
- Görmedüm mihr ü vefâ çekdüm velî cevri ü cefâ / Var **diyen** mihr ü vefâsı dilberüñ bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*diyen, -y, -en*]
- Didüm dîvâneym zülfüne bend it / Gülüp gül gibi didi mübtelâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Yâr vaşlum isteyen yolunda cân virsün **dimiş** / Ol benüm şîrîn zebânım vâye ne ra‘nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*dimiş, -miş*]
- Ğamze-i cellâdına dirsem hâlâş itgil beni / **Dir** kim ölmeyince olmaz hükm-i sultândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*dir, -r*]
- Ğamze-i cellâdına **dirsem** hâlâş itgil beni / Dir kim ölmeyince olmaz hükm-i sultândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*dirsem, -r, -se, -m*]
- İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / Bir bir cihân halkına **dir** âsiyâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*dir, -r*]
- Dil zevrakımı soldum derdâ ki bañr-ı ‘ışka / Gerçek imiş **diyenler** yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*diyenler, -y, -en, -ler*]
- Büseye cân naqdin aldı yâr bâzâr eyledi / **Di** Muhibbî ya ne hışm eyler çün olmışdur ‘ivañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*di,]*
- Dil tabîbisin **didüm** derdüme dermân eylegil / Didi öldürmek gerek tâ gide senden bu maraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Hañtını hadi üzre gören **diye** gerekdür / Kim cevher-i insânda ne zîbâ-y-ımıñ a‘râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [*diye, -y, -e*]
- Dimezem mihr eyle bārî cevri kıl oran-ıla / Fahr-ı ‘âlem çün dimiş hayru’l-umür olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*dimezem, -mez, -em*]

di: Demek, söylemek II istemek.

Kim bilem **dir** hâl-i Mecnûn'ı baña sorsun baña / Vâdi-i gamda anuñla itmişem bî-ħad sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*dir, -r*]

Cân virem yâra **dir-iseñ** yûri kallâş olğör / Kanda bulursa cefâ tîğını kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*dir-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme yâ eyle vefâ / Râzıyuz her ne kılursañ bizi tek yâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*dimezüz, -mez, -üz*]

Rûy-ı gülzârı görem **dirseñ** 'izâr-ı yârı gör / Sorma bülbül nâlesin dil-ħaste bu ben zârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*dirseñ, -r, -se, -ñ*]

Rüşen olsun gün gibi **dirseñ** Muhibbî 'ışkuñı / Tekye-i dilde çerâğ-ı mihrini uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [*dirseñ, -r, -se, -ñ*]

Güzellerden vefâ ummak 'acebdür / Cefâ **dirseñ** inen bisyâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [*dirseñ, -r, -se, -ñ*]

Saklayam **dirdüm** şehâ 'ışkuñ rumüzün sînede / Eşk-i çeşmüm rûy-ı zerdüm itdi âhîr keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*dirdüm, -r, -dü, -m*]

Suçını Muhibbî'nün 'afv eyle **disem** dilber / Sürer kapudan anı dîvâna kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [*disem, -se, -m*]

Rahm eyle **disem** yâra ider nâza ser-âğâz / 'Âşık ki niyâz eyleye ma'sûka kılur nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*disem, -se, -m*]

Lebleründen ħastayam bir büse **didüm** didi yâr / Sözüni tağıtdı beñzer ölecek sayru-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]

di: Demek, söylemek II uyarmak, ikaz etmek.

Ser-i zülfine dolaşma **dir-idüm** saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*dir-idüm, -r, -i, -dü, -m*]

Dil verme **didüm** zülfine gel pendümi güş it / Dîvâne gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]

'İşka düşme âhîri müşkil olur **dirdüm** saña / Ugramazduñ bu belâya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*dirdüm, -r, -dü, -m*]

Dil-i dîvâne dildârıñ ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma **dir-idüm** aña sezâdur vây ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*dir-idüm, -r, -i, -dü, -m*]

di: Demek, söylemek II rivâyet etmek, nakletmek.

Döstüm kîn eyleyüp ebrüaruñ çîn eyleme / Böyledür **dirler** meşeldür kîn ile dîn tağılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*dirler, -r, -ler*]

Bilsem eşküm n' için itmez gönline yârıñ eşer / **Dirler** elmâs iy Muhibbî seng-i ħarâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*dirler, -r, -ler*]

Diriğ eyler **dimişler** cânı senden / Muhibbî'ye habîbüm iftirâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*).
[dimişler, -miş, -ler]

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te'sîr / Egerçi kalbini **dirler** nigârûn katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]

Felekden yücedür **dirler** egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i âh çıkılır nerdübânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [dirler, -r, -ler]

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemân ebrû / Meğel şayyâd olan **dirler** şikârı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [dirler, -r, -ler]

Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör / Ezelden kibr olan yirde **dimişlerdür** ki dîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [dimişlerdür, -miş, -ler, -dür]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yçün **dirler** iy hürî ki cennetde 'azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [dirler, -r, -ler]

Âh kılsam irişür nâlem melekler güşına / Tañ degül **dirler** gider şebde irak yire âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]

Bu gönlüm hânesin yıkduñ yine ma'mür iden sensin / Binâ ahvâlini **dirler** ki mi'mâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]

İşidürdüm mâh-rûlar bî-vefâ olur velî / İy Muhibbî her ne **dirlerse** biñ anca var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [dirlerse, -r, -ler, -se]

Ğam degül tîğ-ı sitemden çâk olursa bu gönül / Ğamzesin yârûñ işitdüm **didiler** dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [didiler, -di, -ler]

Dirler idi ol cefâkârûñ cefâsın çok velî / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]

'Âşıkam derdâ dirîğâ olmadum derdden halâş / Derd-i 'ışk için **dimişler** özge yok mergden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [dimişler, -miş, -ler]

Hoş gelür ben 'âşıkâ gâyet miyân-ı nâzükûñ / Çünki peygâmbere **dimiş** hayrû'l-'umür olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [dimiş, -miş]

Dimezem mihr eyle bārî cevri kıl oran-ıla / Fağr-ı 'âlem çün **dimiş** hayrû'l-'umür olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [dimiş, -miş]

di: Demek, söylemek II ... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Kan içir çeşmi n'ola hünî disem / **Didügüm** isme ol müsemmâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*).
[didügüm, -düg, -üm]

Kan içir çeşmi n'ola hünî **disem** / Didügüm isme ol müsemmâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*).
[disem, -se, -m]

Zâhidâ 'âşıkı gel **dime** selâmet eridür / 'Âr u nâmûsı koyan aña hacâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [dime, -me]

Âh kim şivelerle dilberler / Kim göre hür veyâ melek **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [dirler, -r, -ler]

- Yüzüñ nûrına kim **dir** nâra beñzer / Ya kimdür kim diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[dir, -r]
- Yiridür **dir-istem** şîrîn lebûñe / Ki Ferhâd'a dil-i âvâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [dir-istem, -r, -i, -se, -m]
- Perîde yok-durur âdemde hergiz / Eger hürî **distem** bir pâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*).
[distem, -se, -m]
- Yüzüñ nûrına kim dir nâra beñzer / Ya kimdür kim **diye** gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[diye, -y, -e]
- Harâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür **dirler** / Bulnursa eger vuşlat aña genc-hânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [dirler, -r, -ler]
- Harâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür **dirler** / Bulnursa eger vuşlat aña genc-hânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [dirler, -r, -ler]
- Belâ bezminde derd-ile ciger hünımı nüş itsem / Gözümün kâsesin elde tolu peymânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]
- Olaldan vâdi-i gâmda perîşân saçı mañbûbuñ / Görenler pençe-i şîri anuñçün şânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [dirler, -r, -ler]
- Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı / Aña murğı olan vahşî başuma dânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [dirler, -r, -ler]
- Benüm âhvâl-i pür guşşam yanında kışsa-i Mecnûn / Muhibbî beñzemez ancak kurı efsânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [dirler, -r, -ler]
- Salınsa nâz-ıla yârum gören **dir** serv-kâmetdür / Ne serv-kâmet olsun ol ki turdukça kıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [dir, -r]
- Gerçi nokta lebûñe kıl **didî** 'uşşâk bilûñe / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [didî, -di]
- İntizâr-ıla lebûñden bulmadum bir zerre kâm / Bir söz-miş sabr-ıla **dirler** koruk helvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]
- Miyânına kimi kıl **dir** lebine kimi **dir** nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [dir, -r]
- Miyânına kimi kıl **dir** lebine kimi **dir** nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [dir, -r]
- Gün yüzüñe alnuña **dirsem** kamer ma'zür tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [dirsem, -r, -se, -m]
- Gitdi Mecnûn **didügün** geldi Muhibbî yirine / Kişver-i 'ışka geçerse anı uhrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [didügün, -düg, -ün]
- Muhibbî olalı 'ışk-ıla Mañmûd / **Dimişlerdür** aña hüsniyle Âyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5*).
[dimişlerdür, -miş, -ler, -dür]
- Baş eg zülfe resendür cân u dilden / **Disünler** saña 'uşşâk içre cânbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*).
[disünler, -sün, -ler]

Çeşmüñe **dirsem** n'ola āhir zamān fettānidur / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*dirsem, -r, -se, -m*]

Zülfî zencirinde gönlüm kim görüp şeydā **dimez** / Yâ şarāb-ı 'ışk-ıla sermeste kim rüsvā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [*dimez, -mez*]

Gönlümün feryād elinden kime varup dād idem / İrmek ister gördüğü zülfe uzun sevdā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]

Sine pülād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlaruña döstüm kim ya **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*dimez, -mez*]

Noğtadur agzı **didük** kıldur bili fehmi eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur idrākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*didük, -dü, -k*]

Eksük itmez çıkarur her dem ma'ānî cevherin / Döstlar şimden girü gönlüme bir deryā **diñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*diñüz, -ñüz*]

Düriş hayra vü şerden ictināb it / **Dimesünler** senüñ içün bed-āmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*dimesünler, -me, -sün, -ler*]

Sine şahrāsına dil dikdüm nişān ol tıfl için / Atsun ğamz okların ebrülara kim ya **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]

Kapsa tañ mı bu kebüter gönlümü / Zülfine **dirler** anuñ çün şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [*dirler, -r, -ler*]

Yüzine ben kamer **didüm** ne dirsiz / Lebine gül-şeker **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]

Yüzine ben kamer **didüm** ne dirsiz / Lebine gül-şeker **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]

Nişār eylemek için pāy-ı yāra / Yaşuma sım ü zer **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]

Saña ger hür [u] perî dirsem olur bu söz haţā / Zîra kim ehl-i başiret anlara ādem **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]

Saña ger hür [u] perî **dirsem** olur bu söz haţā / Zîra kim ehl-i başiret anlara ādem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*dirsem, -r, -se, -m*]

Döneliden Nahçıvān'a gönlümün vîrānesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına da **dirler** Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*dirler, -r, -ler*]

Kim ki dünyā ni'metine aldanup meyl eyleye / Aña hayvāndur disünler **dimesünler** aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*dimesünler, -me, -sün, -ler*]

Kim ki dünyā ni'metine aldanup meyl eyleye / Aña hayvāndur **disünler** dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*disünler, -sün, -ler*]

Küy-ı nigāra deyr-i muġān **dir-isem** revā / Çün kapusunda āh u fiġānum olur ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*dir-isem, -r, -i, -se, -m*]

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar **diyeler** saña nihāyet hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*diyeler, -y, -e, -ler*]

Dir gören ebrûlarını husrevâ Çaçî kemân / Aña ibrişim zülûfûñ birle kılmışsın kiriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2). [dir, -r]

Keşf-i burka' eyle yüzden nûra ğark it 'âlemi / Tâ görenler **diyeler** mihr-i cihân-ârâ-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2). [diyeler, -y, -e, -ler]

Şi'rümi gören bir âhen leblebi ancak **dimiş** / Anuñ-ıçun degme kimse aña diş uramamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1). [dimiş, -miş]

Beñzemezse şi'rüme şi'ri n'ola şâ'irlerüñ / Kim ki şarrâf ola **dir** kim bir degül altun gümüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2). [dir, -r]

Küyuña dârü'ş-şifâ **dirlir** ya n'ıçün döstüm / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şâhib-firâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3). [dirlir, -r, -ler]

Yüzüñe kim gün **dimiş** râ eylemiş / Hoş nazar kılmış ne hoş râ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1). [dimiş, -miş]

Almamış başına terk itmiş cihân ğavgâların / Vādide mecnûn yürür mecnûn **dimeñ** uslu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3). [dimeñ, -me, -ñ]

Didiler cevır ü cefâyı zehrden acı velî / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [didiler, -di, -ler]

'İşk-ıla Kays' uñ egerçi bilselerdi hâlini / Aña mecnûn **dimeyüp** dirlirdi ol uslu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2). [dimeyüp, -me, -y, -üp]

'İşk-ıla Kays' uñ egerçi bilselerdi hâlini / Aña mecnûn dimeyüp **dirlirdi** ol uslu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2). [dirlirdi, -r, -ler, -di]

Her kârbân ki konsa bugün irtesi göçer / Dâr-ı cihâna anuñ-ıçun **didiler** ribât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3). [didiler, -di, -ler]

di: Demek, söylemek II saymak, kabul etmek.

Su sepüp iy dide sula hâk-i pây-ı dilberi / **Dimesünler** aramızda anuñ-ıla gerdî var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3). [dimesünler, -me, -sün, -ler]

Sen tururken kime virem ben 'aceb dil bülbülin / Kâyinātuñ kimse **dimez** senden özge verdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4). [dimez, -mez]

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm âh / Her kim işitse **diye** bu derdmendüñ derdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2). [diye, -y, -e]

N'ideyin döst **diyüp** inledüben kumrî gibi / Nâle kıl gülşene var bülbüli feryâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2). [diyüp, -y, -üp]

Görinen başuma miñnet kühsâridur **diñüz** / İki 'aynum iki yaña çeşmesâridur **diñüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1). [diñüz, -ñüz]

Görinen başuma miñnet kühsâridur **diñüz** / İki 'aynum iki yaña çeşmesâridur **diñüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1). [diñüz, -ñüz]

Âhum ejderdür derün-ı sînem olmuş aña ğâr / Odlar kim saçılır ejder şerâridur **diñüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2). [diñüz, -ñüz]

Ugrın ugrın ğamzelerle sīnem ūzre yaralar / Ol kaşı ya ğamzesi ok yādigārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*diñüz, -ñüz*]

Çalkamañ bu eşk-i ğāfil virdi ‘ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp deryā kenārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*diñüz, -ñüz*]

Gül yüzüñsüz bu Muhibbī iñlese bülbül-şifāt / Ne dükenmez gice gündüz āh u zārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*diñüz, -ñüz*]

Āhum ejder görünür bu sīne ğārdur **diñüz** / Her yaña kim saçılır ejder şerārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*diñüz, -ñüz*]

Āhum ejder görünür bu sīne ğārdur **diñüz** / Her yaña kim saçılır ejder şerārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*diñüz, -ñüz*]

Görinen başum degül bil ki belā kühsārdur / İki ‘aynum kaynayup akar bñārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*diñüz, -ñüz*]

Bir nazarla sīnesin bagrın delen ‘āşıklarūñ / Şol kemān ebrü güzelūñ ğamzekārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*diñüz, -ñüz*]

Dikse kabrüm ūzre duranlar melāmet taşını / Görüben bir ‘āşık-ı şeydā mezārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*diñüz, -ñüz*]

İñlesün bülbül gibi kılsun Muhibbī nāleler / Hüs-n-i yāruñ gülşen-i tāze bahārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*diñüz, -ñüz*]

di: Demek, söylemek II sormak.

Didüm cānā ‘aceb rüşen yüzüñ var / Didi taħsīn idüp yahşı sözüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]

Didüm alnuñ kamer midür yüzüñ gün / Didi görmiş eyü ola gözüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]

Didüm zülfüñ neden gitmez yüzüñden / Didi bekler o gence ejdehādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]

Yāra nāmuñ ne **didüm** didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi var bu hadīşi cāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]

Bārī **didüm** vir haber hoqka dehānuñdan nişān / Nāz-ıla güldi didi var gonca-i hāndāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]

Kevkeb-i küyuñda **didüm** bu ser-i ğaltān nedür / Eyledi zülfe işāret didi bu çevgāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]

Ne sebedendür **didüm** sīnemde biñ biñ yaralar / Didi ğamzem oklarından irişen peykāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]

Ġāret iden göñlini kimdür Muhibbī’ñüñ **didüm** / Çünkü bilmezsin didi ol nergis-i fettāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]

Zārlıgum diñlemezseñ **didüm** iy gül yüzlü yār / Didi küyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]

- Bâğ-ı hüsnünde nedür zülfüñle cānā ḥaṭ **didüm** / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Kullıga müy-ı sefid ile **didüm** eyle kabül / Didi pîr olsa efendi kuln âzād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*didüm, -dü, -m*]
- ‘Arızuñ içre niçedür **didüm** iy meh-rû ḥaṭuñ / Güldi didi kaplu kâfûra du‘â-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Emdür lebüñi şimdi bu dil-ḥasteye **didüm** / Güldi didi gör ḥâṭrı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Bu Muhibbî gibi var mı **didüm** iy cān bülbülün / ‘İşve vü nâz-ıla güldi gonca-veş didi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*didüm, -dü, -m*]
- Kimdür Muhibbî **dir-iseñ** iy pâdişâh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir ḥâk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*dir-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]
- Çîn-i zülfünde **didüm** n’içün dil ü cān bağlanur / Didi kâfir destine girse müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]
- Göñlümüñ murgın n’içün kapduñ **didüm** güldi didi / Hüb-rûlar ‘âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Cān u dil almaz mısın bir büseñe **didüm** didi / Cān virem dirsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Cān naḳdı-y-ıla tālib olup büse istedüm / **Didüm** ki lebün öpmege cānā bahā nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Didiler yaralar n’eyler Muhibbî sîne vü dilde / Didüm ki bir kemân-ebür nigârūñ yâdigâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*didiler, -di, -ler*]
- (∵) **Didüm** var mı benüm gibi yanūnda bülbül / Güldi gül gibi didi var senün gibi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*didüm, -dü, -m*]
- Muhibbî yârı ağyâr-ıla gördüm / **Didüm** ‘âlemde gül var mı dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]
- Zülfüñi boynuma dakduñ **didüm** ol yâr didi / Seni dîvâne-şîfat vâlih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Yâr bir gün **dîmedi** ḥâl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yâra bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*dîmedi, -me, -di*]
- İy Muhibbî derd-i ‘ışka yok mıdır **didüm** devâ / Didiler ölmekden özge yok aña dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*didüm, -dü, -m*]
- Ehl-i ‘ışkuñ başları cem‘î nedür **didüm** didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-ḥānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aḳdem olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Didüm iy dilber nedür bu şîve vü cevr ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla ‘âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*didüm, -dü, -m*]

Ĝamzeñ öldürdi Muhibbî'yi neden **didüm** didi / 'Āşıkı öldürmenüñ bildüm şevâbı var-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7). [didüm, -dü, -m]

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr üzre haţ / Didi zülfüm säyesidür itdün iy miskîn galaţ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1). [didüm, -dü, -m]

di: Demek, söylemek II bir işi yapmaya kalkışmak, yapmaya yeltenmek, teşebbüs etmek.

Zülfine sakın dil vireyin **dime** tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3). [dime, -me]

Kuçam **dirseñ** miyânımı Muhibbî / İştüdün mi anuñ sen hîç bili var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5). [dirseñ, -r, -se, -ñ]

Bu gönül zaħmına merhem urayım **dime** taţib / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermâna geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4). [dime, -me]

Taħammül yig tecemmülden diyenler säye-i hârı / Bulıcak oldılar kâni' **dimeñ** siz säyebân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4). [dimeñ, -me, -ñ]

Öpsem lebüni **disem** o dem la'lini dişler / Nâz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1). [disem, -se, -m]

Dime iy zâhid-i ĥodbîn ben irdüm menzile ancak / Sen aña vâkıf olmaduñ gönülden râhumuz vardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2). [dime, -me]

Cân u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cân virem **dirsin** ki zâhir sanasın bir nesnedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [dirsin, -r, -sin]

Muhibbî ĥalvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şî'r-ile kimse **dimesün** kim kemâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5). [dimesün, -me, -sün]

El urayın **dime** sakın genc-i ĥüsüne / İki tarafda zülfü anuñ ejdehâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3). [dime, -me]

Leblerün emsem **disem** ĝamzeñ diler kanum döke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün şarâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2). [disem, -se, -m]

Her raķıbi öldüreyin **didügüm** her dem bu kim / Derisine müşterîyüz didiler taţbâĝlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8). [didügüm, -düg, -üm]

Zür u zâr-ıla vişâline irem **dime** sakın / Dilberün vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1). [dime, -me]

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişâl / Ara dil vîrânesin **dime** ĥarâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5). [dime, -me]

Cân virüp ger büse alduñsa **dime** virdüm bahâ / Dü cihâni bile virseñ aña erzândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9). [dime, -me]

'Ālem içinde başa **dime** vardum 'ışk-ıla / Çıkar yürekde biñ ola baş başa beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2). [dime, -me]

Yürür âzâde iken 'ışka düşdüm / Kılayım terk-i ser **didüm** ne dirsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 2). [didüm, -dü, -m]

Gerekdür sırr-ı 'ışk gâyetde pinhân / Aluñ benden haber **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3*).
[didüm, -dü, -m]

Muhib pervâne-veş ol şem'-i hüsne / Yakayım bâl ü per **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*).
[didüm, -dü, -m]

El uzadam ol boyı serve **dimişsin** iy şabâ / Bu saña kalursa 'ömrüñ oldugınca yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [dimişsin, -miş, -sin]

Gâyet-i 'ışka Muhibbî ireyim **dimek** muhâl / Haddi vü pâyânı yok bir ince müşkil râh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [dimek, -mek]

Sırr-ı 'ışkı saklayam sînemde **dirdüm** gerçi ben / Rûy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2*). [dirdüm, -r, -dü, -m]

Âsitânuñda gedâ olsam **dimiş** / Sözlerinden pâdişâdur çün garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [dimiş, -miş]

Derd-i dilümi 'arz ideyin **dime** hekıme / Bak yâr likâsına ki tâ kim gide emrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [dime, -me]

Bir kese râzuñ **dime** sîneñde sakla râzuñı / Ehl-i dünyâ ile hergiz eyleme sen ihtilât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [dime, -me]

di: Demek, söylemek II cevap vermek.

İti çulmı sordı Muhibbî **didî** dilber / Bilmez misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [didî, -di]

Didüm cânâ 'aceb rüşen yüzüñ var / **Didî** taḥsîn idüp yaḥşî sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*).
[didî, -di]

Didüm alnuñ kamer midür yüzüñ gün / **Didî** görmiş eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*).
[didî, -di]

Didüm zülfüñ neden gitmez yüzüñden / **Didî** bekler o gence ejdehâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*).
[didî, -di]

Yâra nâmuñ ne didüm **didî** meh-i tâbâna sor / Leblerin sordum **didî** var bu hadîşi cânâ sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [didî, -di]

Yâra nâmuñ ne didüm **didî** meh-i tâbâna sor / Leblerin sordum **didî** var bu hadîşi cânâ sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [didî, -di]

Bârî didüm vir haber ḥokka dehânuñdan nişân / Nâz-ıla güldi **didî** var gonca-i ḥandâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [didî, -di]

Kevkeb-i küyuñda didüm bu ser-i gâlḥan nedür / Eyledi zülfe işâret **didî** bu çevgâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [didî, -di]

Ne sebebendür didüm sînemde biñ biñ yaralar / **Didî** gâzmem oklarından irişen peykâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [didî, -di]

Gâret iden gönlini kimdür Muhibbî'nüñ didüm / Çünki bilmezsin **didî** ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [didî, -di]

Zârlıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / **Didi** kūyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezâr (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1). [didi, -di]

Bâğ-ı hüsñünde nedür zülfüñle cânâ hañ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı **didî** mür u mâr (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2). [didi, -di]

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabûl / **Didi** pîr olsa efendi kulin âzâd eyler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7). [didi, -di]

‘Arzûñ içre niçedür didüm iy meh-rû hañ / Güldi **didî** kaplı kâfûra du‘â-yı nürdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2). [didi, -di]

Emdür lebüñi şimdi bu dil-ğasteye didüm / Güldi **didî** gör hâñrı gülbe şeker ister (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4). [didi, -di]

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cân bülbülün / ‘İşve vü nâz-ıla güldi gonca-veş **didî** hezâr (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6). [didi, -di]

Ḳays’a sordum dün gice ‘ışkuñ rumûzın bilmedi / Baña sordı ben **didüm** ölmek gerek Ferhâd-vâr (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5). [didüm, -dü, -m]

Ruğların çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / **Dimedi** ki kuçulası gül midür bülbül midür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2). [dimedi, -me, -di]

Çîn-i zülfüñde didüm n’içün dil ü cân bağlanur / **Didi** kâfir destine girse müselmân bağlanur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1). [didi, -di]

Göñlümün murgın n’içün kapduñ didüm güldi **didî** / Hüb-rûlar ‘âlem içre cümle hep mümtâz olur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3). [didi, -di]

Cân u dil almaz mısın bir büseñe didüm **didî** / Cân virem dirsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [didi, -di]

Didiler yaralar n’eyler Muhibbî sîne vü dilde / **Didüm** ki bir kemân-ebürü nigârün yâdigârdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5). [didüm, -dü, -m]

(∵) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi **didî** var senüñ gibi hezâr (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8). [didi, -di]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yâr **didî** / Seni dîvâne-şifât vâlih ü şeydâ bilürüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3). [didi, -di]

Gülşen-i hüsñünde zâr itme Muhibbî’yi didüm / **Didi** bir gül var mıdur kim bülbülün zâr istemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5). [didi, -di]

Gel beni öldür vefâ kil ‘ahdüñe didüm **didî** / Bî-vefâlık resmidür ‘âlem içinde şânumuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6). [didi, -di]

İy Muhibbî derd-i ‘ışka yok mıdur didüm devâ / **Didiler** ölmekden özge yok aña dermânımız (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7). [didiler, -di, -ler]

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem’î nedür didüm **didî** / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-hânımız (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3). [didi, -di]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / **Didi** çün yaşum yañılmaz ider âñir fâş göz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4). [didi, -di]

Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / **Didi** ki bundan aqdem olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*didi, -di*]

Niçe yıllardur didüm gönlümle şâhib-ğamlaruz / **Didi** çeşmüm anuñ-ıçun biz de ğarq-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*didi, -di*]

Tiğ-i ğamzeñ didüm itdi sînem içre dil şikâf / Leblerüñ **didi** Muhibbî ğam yime merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*didi, -di*]

Sırruñı ketm eyle didüm gönlüme âh eyleyüp / **Didi** kim yaşum yinilmez ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*didi, -di*]

Didüm iy dilber nedür bu şîve vü cevri ü cefâ / Güldi **didi** nâz-ıla ‘âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*didi, -di*]

Ğamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm **didi** / ‘Āşıkı öldürmenüñ bildüm şevâbı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [*didi, -di*]

Lebleründen hastayam bir büse didüm **didi** yâr / Sözüni tagıtdı beñzer ölecek sayru-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*didi, -di*]

Ser-i küyumda feryâd u figân her şeb iden kimdür / **Didi** didem Muhibbî hasta-dildür h̄âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*didi, -di*]

Didüm ister büseñi al cânımı aña ‘ivâz / Hâşılı yok **didi** başuñda bu bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*didi, -di*]

Didüm dîvâneym zülfüne bend it / Gülp gül gibi **didi** mübtelâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*). [*didi, -di*]

Dil tabîbisin didüm derdüme dermân eylegil / **Didi** öldürmek gerek tâ gide senden bu marâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*didi, -di*]

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr üzre haq / **Didi** zülfüm sâyesidür itdün iy miskîn ğalaq (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*didi, -di*]

di: Demek, söylemek II sanmak, zannetmek, ... diye düşünmek.

Kanlu yaşumı sînemüñ üstinde **dir** gören / Şahrâ-yı belâ vâdisinüñ lâlezâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*dir, -r*]

Bir boyı servüñ firâkıñdan görenler yaşumuz / Bir akar sudur **didiler** dîde-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*didiler, -di, -ler*]

dîbâ: Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş, bir nevi canfes.

‘Āriyetdür ten libâsından dağı ‘âr eylerüz / Ne pelâsin isterüz dehrüñ ne **dîbâsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*dîbâsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

dîbâ vü atlas: İpekten ve kıymetli kumaş II pahalı, süslü elbiseler.

Dilâ yitmez mi bir peşmîne jende / N’idersin isteyüp **dîbâ vü atlas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*dîbâ vü atlas,]*

dībā-yı sulṭān: *Sultan elbisesi.*

Ol ki dest-i himmet-ile cāme-i cān çāk ide / Zer libās u atlas u **dībā-yı sulṭān** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*dībā-yı sulṭān,]*

dīdār: *Yüz, güzel yüz, çehre II görünüş, tecellî II tasavvuf. Cenâbıhakk'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellisi.*

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ **dīdāruñı** / Anuñ-içün başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*dīdāruñı, -uñ, -ı]*

Küyuña kâni‘ degül görmek diler cānā seni / ‘Āşık olan cenneti n’eyler diler **dīdār** seyr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*dīdār,]*

Ṭālib olma iy gönül zāhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp **dīdārı** gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*dīdārı, -ı]*

İstemez zāhid gibi cennet temāşāsın gönül / Ṭālib-i dīdār olan bilir ki **dīdār** özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 5*). [*dīdār,]*

Ĝam degüldür görmez-ise zāhiren cānān yüzün / Cān göziyle çün Muhibbî dōst **dīdārın** götür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*dīdārın, -ı, -n]*

Zāhidā sanma bizi cennet ya gülzār isterüz / Şāf kalbüz görmege su gibi **dīdār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*dīdār,]*

‘Āşıkuz ancak hemān **dīdārdur** maqşūdumuz / Sanma cennet isterüz zāhid ya havrāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 7*). [*dīdārdur, -dur]*

Küy-ı yārı n’eylerem görmek dilerem yārı ben / Bu Muhibbî cennete kāyil degül **dīdārsuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*dīdārsuz, -suz]*

İy Muhibbî olmuşuz ‘ālemde **dīdār** ‘āşıkı / Vuşlata meyl eyleyüp būs u kenārı n’eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*dīdār,]*

Zāhidā sanma senüñ uçmaguña biz ṭālibüz / Çöpe saymaz ravza-i ‘ışk-ıla **dīdār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 3*). [*dīdār,]*

Niçe yıllar eyledüm **dīdāruñı** görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigārā kaldı bende bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*dīdāruñı, -uñ, -ı]*

‘Āşıkam **dīdāruña** gözüme gelmez hiç kes / İstemem ki ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*dīdāruña, -uñ, -a]*

Dīdāruña ṭākat mı olur iy meh-i enver / Kim oldı irakdan gönül āşüfte vü medhüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 4*). [*dīdāruña, -uñ, -a]*

Zāhid ister cenneti görmek diler havrā yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür **dīdār** hoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*dīdār,]*

dīdār-ı cānān: *Sevgilinin güzel yüzü, tecellisi II tasavvuf. Cenâbıhakk'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellisi.*

Eylemem zāhid gibi hūrī vü Rızvān ārzü / Hiç murādum yok benüm **dīdār-ı cānān** baña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*dīdār-ı cānān,]*

didār-ı yāra: *Sevgilinin yüzü.*

Dīdār-ı yāra tālib-iseñ āhīr iy gōñūl / Eyle niyāz su gibi rüyuñ türāba bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 2*).
[dīdār-ı yāra, -a]

dīde: *Görme organı: göz, çeşm, ayn.*

Dīdeden akdı gözüñ yaşı revān oldı yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-kağı yāda getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 2*). [dīdeden, -den]

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revān / **Dīde** dōlāba dōnüp eyleyūben ün inīler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1019, Beyit 3*). [dīde,]

Su sepüp iy **dīde** sula hāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 3*). [dīde,]

Dīdeler segrür ‘aceb ol gözi āfet mi gelür / Yaş revān oldı akar ol sehī-kāmet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 1*). [dīdeler, -ler]

Dīdede her şeb hayāl evvel leb-i mey-gün olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde hūn olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 1*). [dīdede, -de]

Ħaṭuñ ser-fitne zūlfūñ fitne-engīz / Ciger hūn oldı ğamdan **dīde** hūn-rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 1*). [dīde,]

Hūn-ı dil-ile **dīde** olaldan ayagumuz / Vardur mey ile kāse-i zerden ferāğumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 1*). [dīde,]

Dīdeler yaş dōkdügince kīrpügüm cārūb olur / İşigūñ pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 3*). [dīdeler, -ler]

Ħarż eyle yine **dīdelerüm** hūn-ı cigerden / Sanma dükene dirhem ü dīnār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 2*). [dīdelerüm, -ler, -üm]

Görelī **dīde** ḥaṭ-ı sebzūñi yaşın yiñemez / Āh ider derd-ile baĝrındaki başın yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 1*). [dīde,]

Aĝlar-ısa bu Muhibbī tañ mıdır Ya‘kūb-veş / Görelī **dīde** ḥaṭ-ı sebzūñi yaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 5*). [dīde,]

İy **dīde** göz yaşın dök virsün ciḥāñı ĝarḳa / Ol cevri çok vefāsus çünki yaşıñı silmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 2*). [dīde,]

Seyr kılmaga yaşum māñi‘ olur ruḥlarına / N’eylesün yolın alur **dīde** o mādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 3*). [dīde,]

Dīdeler yaş dōkdügince kīrpügüm cārūb olup / İşigūñ pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 3*). [dīdeler, -ler]

Hergiz görürem eylemedūñ ḥayr-ı ‘amel sen / Āh eyle dilā **dīdelerüñden** döküben yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 2*). [dīdelerüñden, -ler, -üñ, -den]

Ser-i küyumda feryād u fiĝān her şeb iden kimdür / Didi **dīdem** Muhibbī ḥasta-dildür ḥ‘ābdan geçmiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1440, Beyit 4*). [dīdem, -m]

Hāk-i rehine dökeli bu **dideler** eşki / Gören didiler yolların hep sīm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*dideler, -ler*]

Hâne-i hâlvetde yidüm çün gamuñ esrârını / Vādî-i hayretde oldı **dideler** maqşûda duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*dideler, -ler*]

Aglamakla kalmadı iy **did**e yaşuñ kan-ıla / Yürî var şimden girü hün-ı cigerden eyle qarz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [*did*e,]

dide-i bînâ: Gören göz (Göz kadehi).

Bezm-i gamda ehl-i hâle cām-ı zer hâcet degül / İçmege hün-ı dili bu **did**e-i bînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3*). [*did*e-i bînâ,]

dide-i eşk: Gözyaşı.

Ėam meclisinde **did**e-i eşk nüşlardanuz / Nâyüñ yirine nâle-i dil güşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [*did*e-i eşk,]

dide-i girvân: Ağlayan göz, yaşlı göz.

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân uyumaz / Gice seyyâre sayar **did**e-i girvân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*did*e-i girvân,]

dide-i hünbâr: Kan dolu göz, kan saçan göz II aşğın kanlı gözyaşlarıyla dolu gözleri.

Çoklar yaşasun raħm kılup yaşuma her bâr / Aglar bile yanumca benüm **did**e-i hünbâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1*). [*did*e-i hünbâr,]

dide-i hün-bâr: Kan dolu göz, kan saçan göz II aşğın kanlı gözyaşlarıyla dolu gözleri.

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedâm olsun ki ol bu **did**e-i hün-bâr imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [*did*e-i hün-bâr,]

dide-i nemnâke: Nemli, ıslak göz II ağlayan göz.

Cem' olsa eger bir yire Ceyhün u Aras Nîl / Olmaya kamu **did**e-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [*did*e-i nemnâke, -e]

dide-i nemnâkümüz: Nemli, ıslak göz II ağlayan göz.

Bir boyı servüñ firâkıdan görenler yaşumuz / Bir akar sudur didiler **did**e-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*did*e-i nemnâkümüz, -ümüz]

dide-i pür-hûna: Kanla dolu göz.

Giryesin ebr-i bahârüñ **did**e-i pür-hûna sor / Nâlesin ra'duñ sorarsañ bu dil-i maħzûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*did*e-i pür-hûna, -a]

didüklerince var: *Dediklerince, dedikleri kadar olmak, bahsedilen özellikleri taşımak.*

Dirler idi ol cefākāruñ cefāsın çok velî / Şimdi bildüm āh kim **didüklerince var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*didüklerince var,]*

didür: *Demeye zorlamak, demesine yol açmak veya demesini sağlamak.*

Şi'r-i pür-süzüm Muhibbî olalı zāhir benüm / Şimdiki şā'irlere tañ mı **didürsem** darbı bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*didürsem, -se, -m]*

diger: *Başka, başkası.*

İy yār-ı cefā-hū Muhibbî göz[i] yaşın / Teskîn iden hāk-i derüñdür **diger** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*diger,]*

digergün: *(Fars. diger ve gün "renk" ile diger-gün) Başka türlü, başka şekil üzere, değişmiş durumda. Diğergün olmak: Değişmek, başka bir şekil almak.*

Benüm hālüm **digergün** müdde'iden / Nite kim bülbülün derdi dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [*digergün,]*

diger-gün olursa: *Değişmek, başka bir şekil almak.*

Olursa tañ mı ahvālüm diger-gün / Baña çün ol şeh-i hūbān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [*diger-gün olursa, -ur, -sa]*

dik: *(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek II (Bir bitkiyi) Kök salıp yetişmesi için toprağa yerleştirmek.*

Sînesi bāğında kim **dikdi** mahabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü gāmdan özge berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*dikdi, -di]*

Her kim ki **dikdi** sîneye 'ışkuñ nihālını / Derd ü belā vü miñnet ü gām berg ü bārdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*dikdi, -di]*

dik: *(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek II mezar taşı dikmek.*

Dikse kabrüm üzere duranlar melāmet taşını / Görüben bir 'āşık-ı şeydā mezārıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*dikse, -se]*

diken: *Bâzı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı.*

Bülbül yiridür nālesi eflāke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yāri **dikendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*dikendür, -dür]*

Yaralar ursa ne gām sen gül için baña raķīb / Bu meşeldür ki **diken** zaħmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*diken,]*

Benüm hālüm digergün müdde'iden / Nite kim bülbülün derdi **dikendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [*dikendür, -dür]*

Olurdu yârı kuçmak pîrehensüz / Eger cân tensüz ola gül **dikensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*).
[dikensüz, -süz]

Muhibbî yârı agyâr-ıla gördüm / Didüm ‘âlemde gül var mı **dikensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*).
[dikensüz, -süz]

Bir şeref virdi cihâna irişüp faşl-ı rebî‘ / Her **diken** tâze görindi olup izhâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [diken,]

dikkat: *Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.*

Seni künh-ile kimse bilmek olmaz / Ne deñlü **dik̄kat** olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[dik̄kat,]

dikkat eyle: *Dikkat etmek, bir şeyin üzerinde itina ile durmak.*

Hâlet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / **Dik̄kat eyle** bulasın anda niçe ma‘nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [dik̄kat eyle,]

dil: *Gönül.*

Dil ü cân terkin urup **dil** yine dildâra gider / Dil ü cân derdini ‘arz itmege ol yâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [dil,]

İy **dil** nazar kıl ‘arızı güldür ya lâledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [dil,]

Dil gitdi kaldı hâmede tenhâ Muhibbî çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [dil,]

Maḥabbetden ola bir **dil** ki hâlî / O şehre beñzeye sultānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [dil,]

Gâh gözde gâh **dilde** kurdı cânân ḥaymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [dilde, -de]

Niçe yıl geçdi bu **dil** bendeñ olup derd ü miḥen / Saña bir gün dimesdi gel beni âzâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [dil,]

Sorma sırr-ı dehânını iy **dil** / Kimse fehmi eylemez mu‘ammâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*). [dil,]

Eylerem ben gâmzesine sînem içre **dil** nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını ya kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [dil,]

Naqd-i cân-ıla diler **dil** zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [dil,]

Hicrân şebinde gerçi gönül bî-ķarâr olur / Cânâ senüñ-ile kul **dili** bî-ķarâradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [dili, -i]

Ugrama sakın eşküme iy **dil** sanup geçid / Ādemler alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [dil,]

Kemend-i zülfinüñ müşgîn teli var / Gönülden baglu anda biñ **dili** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*).
[dili, -i]

- Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür **dil** çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [dil,]
- Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan ğamzeler / **Dil** gibi sînemde bir muhkem hişârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [dil,]
- Nâşihâ pend eyleme itmez Muhibbî'ye eğer / Mâh-rûlar çün ezel **dilden** kararum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [dilden, -den]
- Zülfini biñ cân-ıla isterseñ olmaz râyegân / Kim anuñ her târi iy **dil** niçe yüz biñ cânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [dil,]
- Bu hasta **dil** ki derdüni cânâ devâ bilür / Her ne kadar ki cevri kılsañ vefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [dil,]
- Tîmâr-ı ğamda cem' kılup naqd-i eşki **dil** / Ğam hâşılını kendüye bād-ı hevâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2*). [dil,]
- Tabîbâ teşneyem gâyet lebünden **dil** çü âb ister / Büt-i 'ışka giriftâram ser-â-ser üstüñ'ân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [dil,]
- Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar **dil** bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [dil,]
- Gözle iy **dil** kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılson hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [dil,]
- Akıdur âb-ı revân her yaña çeşmüm kûzeki / İñiler bî-çâre **dil** derd-ile san tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [dil,]
- Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvâne **dili** / Ya'nî Mecnûn-şîfat başına sevdâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [dili, -i]
- Göñül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / **Dil** ez-men dür u men ez-dilsitân dür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [dil,]
- Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki **dil** bî-tâbdur / Aña şaykal iy göñül ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [dil,]
- Geh diler zencîr-i zülfün **dil** umar gâhî lebün / Döstüm dîvânenün mestün işi mâ'zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [dil,]
- İrdi bir hâlete **dil** içdi lebi cür'asını / Ya'nî câm-ı mey-ile sâkî bu hâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [dil,]
- Bu 'aceb bârân-ı eşküm ğarğa virdi 'âlemi / Hiç teskîn olmadı **dil** süznâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [dil,]
- Leylî zülfün vaşın işitdi meger dîvâne **dil** / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [dil,]
- Dîdede her şeb hayâl evvel leb-i mey-gün olur / Dâmenüm müjgân u müjgânüm **dilümde** hün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [dilümde, -ümde]
- Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafes / Sormaz 'acebdür hiç kes ol nâtüvânüm kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [dil,]

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı **dilde** kim maḥabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*dilde, -de*]

Dilberüñ ‘arızını görmege **dil** mâylil olur / Çäre ne zülfi gelür gün yüzine ḥâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*dil,*]

Dil perîşân idi âh oldu yine daḥı beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*dil,*]

Aldı dil kâni‘ degül cānum diler ol mäh-rû / **Dil** anuñ cānum daḥı tek istesün ḳurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*dil,*]

Bu vādide muḡâyirdür nazâr kıl herkesün fikri / Diler **dil** küy-ı dildârı velî zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*dil,*]

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu **dil** bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*dil,*]

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya yabān gözler / Nitekim dūd-ı dil **dilden** çıkıcak āsümān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*dilden, -den*]

Kaşı yayı saḥtdur çekmez anı Rüstem daḥı / El urup n’eylersin iy **dil** yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*dil,*]

Muḥrib Nevāda perdeñi uydur Muḥibbî’ye / Deyr-i cihānda inlese **dil** erḡanün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*dil,*]

Dilde ḥaṭṭuñuñ ḥâyāli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca ḡubār olsa anı deryā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*dilde, -de*]

Mevsim-i güldür mey ile taze kıl **dil** mürdesin / Çün bilürsin ḡülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*dil,*]

‘Aḡl sergerdān u **dil** āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ıṣṣa beñzemez bir kār bu kār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*dil,*]

Gel mükerrer eyle iy **dil** kand-i la‘li vaşfını / Çünki ol şekker lebün vaşfında ḡüftār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*dil,*]

Ġam ḥırmeninde cānā bir cevce ḥāşılum yok / ‘İşḡ āteşine yanmış **dil** anda bir giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*dil,*]

Küh-ı ḡamda olmaga iy **dil** saña tenhā yiter / Başına mecnūna bu şeş dāmen-i şahrā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*dil,*]

Dil çeker hicrān yükin itmez taḥammül Ḳāf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzin ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*dil,*]

Dil ruḥlaruñı yād idicek işi zār olur / San kim çemende şeḡḡ-i ḡül-ile hezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*dil,*]

Giren **dilüñe** leşker-i ḡamdan ḥalāş olur / Anuñ için ki ol aña āhen ḥişār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*dilüñe, -üñ, -e*]

Baglanup **dil** zülfüñüñ bendine şeydālık sever / İy saçı leylî olan Mecnün rüsvālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*dil,*]

- Gül yüzün medhinde **dil** feryād ider tā şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [dil,]
- Vâdi-i hicre düşelden oldu bu **dil** bî-karâr / İñleyüp tâ şubh olunca aqlaram ben zâr u zâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [dil,]
- İy tabîb-i **dil** meded eyle lebünden bir devâ / Ğâyet-ile teşnedür **dil** bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [dil,]
- Cihânda hasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü hâlüm var / Ne dermândan olur **dil** şâd ne derdden infi‘âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [dil,]
- Muhibbî vâdî-i ğamda tutup vaḥşîlere ülfet / Bugün çübân-ı ‘ışk oldum bu **dil** gibi kıvalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [dil,]
- Ruḥlarıyla lebleri zıkrin ider **dil** dilberün / Anuñ-ıçun bu Muhibbî la‘l ü gevher-sâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [dil,]
- Her kaçan kim âh ider **dil** şu‘le bayrağın çeker / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [dil,]
- Bir boyı servün firâkından düşüp şahrâlara / Sînesine lâle gibi hasta **dil** dâğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [dil,]
- Yine **dil** bir dilberün ‘ışkı ğamından hastadır / Cân u **dil** bend ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [dil,]
- Derdi ile hoş geçer **dil** dilberün / Derdüme sanma devâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [dil,]
- Sevdâ-yı zülfî gitmeye **dilden** ölem daḥı / İki cihânda çünki baña bu hevâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [dilden, -den]
- Ser-i zülfinden iy **dil** gel hâzer kıl / Anuñ her bir kılı dâm-ı belâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [dil,]
- Dil diler dâyim Muhibbî‘den gözi mestâneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [dil,]
- Ya kaşlarıyla alsa ele ğamze okların / Sînem içinde konmuş aña **dil** nişânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [dil,]
- Rüz-ı ezelde içdi bu **dil** ‘ışk câmını / Daḥı başumda görinen anuñ hümâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [dil,]
- Mest olup **dil** haşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [dil,]
- Şem‘-i hüsnüñe şehâ cân u gönül pervânedür / Tolaşur zencîr-i zülfüne **dilüm** dîvânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [dilüm, -üm]
- Gül ruḥlarıñ koyup **dil** meyl eylemez cinâna / Terk eyleyüp bahârı ‘ârif hazâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [dil,]
- Ne ‘aceb hün-ıla âġışte olursa **dilümüz** / ‘ışk suyu-y-ıla muḥammerdür ezelden gilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [dilümüz, -ümüz]
- Şâh-ı ‘ışka **dil** taḥarrüb bulduğın gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz daḥı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [dil,]

Eşk-i çeşmümüz yiter cām-ı şarāba bakmazuz / **Dil** gıdāsı var-iken sīh-i kebāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 1*). [dil,]

Derdüñi dermān bilür cevrüñ gelür aña vefā / Anuñ-ıçun hasta **dil** derdine dermān eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 5*). [dil,]

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i ‘ālem-tābumuz / Āh kim kalmadı **dilde** şabr u gözde h̄‘ābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 1*). [dilde, -de]

Gözlerüm gözgelerinden eşk-i hūnīn dökmege / Nāle vü feryād-ıla **dıldür** bizüm tölābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 3*). [dıldür, -dür]

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mısrī / Bu **dil** Ya‘kūb’ı hūzn içre kalur sanmañ hazīn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 2*). [dil,]

Şāh-ı ‘ışkuñ devletinde sanmañ eşke mālīküz / La‘l ü gevherle tolu **dıldür** bizüm gencīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 3*). [dıldür, -dür]

Dil hāy u hūy-ı zāhidi almadı gūşına / Zīrā şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür kulagumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 4*). [dil,]

Kılur Ya‘kūb-veş **dil** āh u zārı / Kaçan ol Yūsuf-ı Ken‘ān görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1249, Beyit 2*). [dil,]

Şem‘-i hūsnüñe görüp dün gice **dil** yandugını / Baña öykündi düşüp odlara pervāne biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 2*). [dil,]

Āteş-i ‘ışka yanar **dil** korkaruz āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 3*). [dil,]

Gerçi hayrān oldı **dil** gördi bu ben dīvāneyi / Līk biz de ol kamer ruhsāruñuñ hayrānıyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 2*). [dil,]

Dünyā-yı denī iy **dil** bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdāne qabūl itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 4*). [dil,]

Ciger hūnını saklamaga iy **dil** / Gözümden gayrı aña şşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 5*). [dil,]

Ger öldürseñ beni cān bīm kılmaz / Olur mı **dil** ki cān teslīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*). [dil,]

Dil ser-i zülfi hevāsıyla perīşāndur henüz / Göñlümi kılan şikeste ol perī-şāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 1*). [dil,]

Şabr eylemege çünki Muhibbī’de yok mecāl / Gitdi dükendi kalmadı **dilde** kararımız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 5*). [dilde, -de]

Dilde peykānuñ kalur geldükçe gamzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı āhen-dil dil-i bī-bākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 3*). [dilde, -de]

Bülbül gibi n’ola **dil** iderse figān u āh / Çünki çevürdi yüzünü ol gül’-izārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 2*). [dil,]

‘İşkī şarābıdır beni mest ü harāb iden / Tā haşr olunca gitmeye **dilden** hūmārumuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 6*). [dilden, -den]

Vādi-i gamda Sikender gibi bu **dil** teşnedür / Çıkmadan cānum meded iy çeşme-i hayvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1283, Beyit 4*). [dil,]

Hây u hûdan **dil** kaçar ancak virür başa şudâ' / Olmaga cümle cihân mülkine sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [dil,]

Lâf idüp **dil** şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tākāt mı ider çün hefte mâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [dil,]

Ol yâr bu ben 'âşıka hergiz nazâr itmez / Sengîn **diline** nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [diline, -i, -n, -e]

Gün yüzüñ ile alnuñı kim görse habîbüm / **Dil** çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [dil,]

Ol yâr geçer nâz-ıla bir dem nazâr itmez / Sâhtdur **dili** nâle vü âhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [dili, -i]

Senden umar Muhibbî derdlü **diline** dermân / Koyup kapuñı cânâ gayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [diline, -i, -n, -e]

Rakîb ölmüş didüm el-hamdü-lillâh / Ölen[de] hōş **dil** eyler hamde âgâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [dil,]

Alup zülfiyle oynar **dil** resen-bâz / Kıyar cânına her kim ola canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [dil,]

Sîne şahrâsına **dil** dikküm nişân ol tıfl için / Atsun gamz okların ebrülara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [dil,]

Şem'-i hüsne **dil** yana pervâne-veş hāmūş olur / İñleyüp bülbülleyin feryâd u âh u vâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [dil,]

Dil saklar sırr-ı 'ışkı sîmede cânı gibi / Öldüreler râzını izhâr idüp aslâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [dil,]

Gerek **dilden** dehâni râz-ı pinhân / Ki dîvâne degüldür maḥrem-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*). [dilden, -den]

Niçe yıllar ḥabs ider **dil** düzdini / Zülfine bilsem neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [dil,]

Geldi **dilde** şâh-ı 'ışk bir ḥâne bünyâd eyledi / Didi günden güne muḥkem dura bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [dilde, -de]

Dilüm âvâredür yâ Rab ki bir ân eylemez ârâm / Gamı bir lahza dūr olmaz gözümde çünki ḥ'âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [dilüm, -üm]

Didiler gözlerinüñ âlmı terk itdi nigâr / **Dil** didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [dil,]

Datalum ben sırr-ı 'ışkı **dilde** pinhân eylesem / Rûy-ı zerdüm surḥ-ı eşküm eylemez mi keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [dilde, -de]

Dil ḥasta yatur kimsene ḥâlini sormadı / Eyler Muhibbî şubḥa degin âh u vâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 5*). [dil,]

Gözümüñ yaşına mânend cihân içinde âb olmaz / Bu **dil** nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [dil,]

Serv-ḳaddūn göreli göz yaşı kendin yiñemez / Dūd-ı āh-ıla bu **dil** nāle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [dil,]

Tañ degüldür nāle kılsa küyuña vardukça **dil** / Var midur gülşende bir gül bülbülin zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [dil,]

Cānuma geçdi okı **dil** kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı daḫı belādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [dil,]

Döstlar çıkarmaga çāh-ı zenaḫdan **dilleri** / Zülfinün küllābına küllāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [dilleri, -ler, -i]

Baña beñzer key perîşān-ḫāl gördüm **dil** seni / Zülf sevdāsına düşmiş ṭālib-i pür-ḫamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [dil,]

Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yāra **dil** / Ol sebebden yıl gibi yokdur bizüm ārāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [dil,]

Durma iy **dil** yüzüni sür yirlere eyle niyāz / Kılınur çünki bilürsin bunu her yirde namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [dil,]

Kanda bir meh-rū görürse cān virür dîvāne **dil** / Bend-i zülfine tolaşur hiç uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [dil,]

Āteş-i hicre yanar **dil** korkaram āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [dil,]

Kākül-i dilber kemendi elde çevgāndur henüz / Başuñı top eyle iy **dil** çünki meydāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [dil,]

Dem-be-dem feryād ider bî-çāre **dil** dildārsuz / Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [dil,]

Kārbān-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maḳşūd içün / Nāle eyler vādi-i ğamda bu **dil** hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [dil,]

Ḥāba varmış ḫastadur beñzer nigāruñ gözleri / Ḥābdan bîdār olur gel itme iy **dil** anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [dil,]

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmaga cān-ıla **dil** eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [dil,]

Her ne tîr atduñsa cānā sînece cem‘ itdi **dil** / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [dil,]

Kıldı sevdā-yı ser-i zülfini yāruñ **dil** heves / Bu sebebdendür şabā gibi gönül müşğîn-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [dil,]

Dilrübālar yolına **dil** nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1*). [dil,]

Vaḫtidür kim sāküyā devr eylesün la‘lîn ḳadeḫ / Devr-i gül vaḫt-i cevānī **dilde** yok bîm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [dilde, -de]

Didüm **dile** ki zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvānedür n’idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [dile, -e]

Ka'be-i vaşluña mahmil baglasa **dil** hâcı-vâr / Bu Muhibbî inler ol vâdide mânend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5). [dil,]

Mâh-rûlar mihri **dilden** zâyil olmaz pend-ile / Nâşihâ virür şudâ' luţf eylegil bu sözi kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3). [dilden, -den]

Dil derün-ı sîne-i şad-çâkde kılmaz karar / Murğ pervâza gelür turmaz uşanicak kafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2). [dil,]

Bezm-i gamda çeşmümün gülgün şarâbı var-ımuş / 'Işk odıyla bişmiş anda **dil** kebâbı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1). [dil,]

Dil 'ışkuñ-ıla hasta yatur iy tabîb-i cân / Dârü-yı la'lûñ-ile bulısar şifâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3). [dil,]

Fikr eyleme iy **dil** yûri vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâgûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2). [dil,]

Ger ister-iseñ iki cihân devletin iy **dil** / Dermânde vü dil-ğastelerün ħâline tut gûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6). [dil,]

Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-puş / Gider şabr-ıla **dilden** tâkat u hûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1). [dilden, -den]

Belâ-yı cân durur gitmez **dilümden** / Ne çäre idem anı ben ferâmûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4). [dilümden, -üm, -den]

Dil fitilin yakmaga kândil-i 'ışk içre müdâm / Yaş yirine bagrı yağı ile üstin yağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4). [dil,]

İşidüp 'ışkdan şadâ itdi hemân-dem **dil** ħurûş / 'Işk dir âh eylegil 'aql ise dir olgil ħamûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1). [dil,]

Oldum cefâ vü cevr-ile **dilden** berî yitiş / Terk itmedin yoluña bu cân u seri yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1). [dilden, -den]

Ĥayâlün gitmedi iy döst **dilden** / Günâhum ne beni kıldıñ ferâmûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3). [dilden, -den]

Mümkin mi saña raĥm gele yâr **dilinden** / Dünyâda Muhibbî kişiyे raĥm ide mi taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5). [dilinden, -i, -n, -den]

Ger bulına zerre deñlü **dilde** dünyâ sevgüsü / İdemezsin sen tarîĥ-i Ĥaĥ'da bil hergiz ma'âş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2). [dilde, -de]

Gögermiş yir yirin cismi yanup **dil** âteş-i 'ışka / Yıkılmış mest-i 'ışk olmuş düşüp dîvâra yasdanmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5). [dil,]

Zülfüne bu **dil** âh senün mübtelâ imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1). [dil,]

Komadı şabr u hûş **dilde** tâkat / Baña itmedi illâ göz-ile kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2). [dilde, -de]

Dilüm inler benüm dölâba döndi / Gözüm gözgelerinden dökilür yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3). [dilüm, -üm]

Çıkarmaga bu **dil** söz gevherini / Yaşum bahrına san 'ummâna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4). [dil,]

- Döstüm cefâlar itmege mebâş / Kîni **dilden** gel gider âzâr-ı ehl-i dil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*dilden, -den*]
- Nâlân olup cürmin añup sine dömege / Gerdün gibi eline alsun **dil** iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*dil,]*
- Ġamz oklarına çünki bu sinem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy **dil** nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*dil,]*
- Bir kerre nazar eyledi gün yüzüne bu **dil** / Ġayret basuban kendüden ol bî-ğaber olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3*). [*dil,]*
- Eyledüm ‘ışkuñ şarâbından ezel bir cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur cânda şabr u **dilde** hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*dilde, -de*]
- Dil okur ‘ışkuñ kitâbını revân ezberlemiş / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*dil,]*
- Niçe **dil** bil ki aña cân virelüm / Olıcek ol meh-i nev tâze tırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*dil,]*
- Dilümden ‘âleme düşdi dururken nâgehân âteş / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoğsa ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*dilümden, -üm, -den*]
- Nigârâ süz-ı ‘ışkuñla yakar **dil** her zamân âteş / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*dil,]*
- O şem’uñ devr-i ħaṭṭını görüp âh eyleme iy **dil** / Bilür her kim ki ‘âkildür ki olmaz bî-duğhân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*dil,]*
- Küyuñ gedâsı olalı **dil** pâdişâ imiş / Eşki sipâh u şu’le-i âhı livâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*dil,]*
- Düşeli cân u gönül sünbül saçuñ sevdâsına / Başda sevdâ **dilde** âteş eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [*dilde, -de*]
- Metn-i ħüsne ħaṭṭuñ olmuş ħâşiye / Okuyup **dil** anı tefsîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*dil,]*
- İy Muhibbî olalı bu **dil** nişân / Kaşların ya ħamzesin tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [*dil,]*
- Vefâ umma gel iy **dil** mihr-i ruḥsârından ol mâhuñ / Çü virmez teşneye ħâsiyyet-i âb-ı revân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*dil,]*
- Geh akar **dilde** yaşum gâh ider âhum ‘ayân âteş / Ġarâb eyler bu şehri bir zamân su bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*dilde, -de*]
- Kankı **dil** kim bağlanup zülfüne ide iḥtişâş / Bulmayırsardur ebed zencîr-i ħamdan ol ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*dil,]*
- Nâvek-i ħamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gâh ta’zîm ile ko **dilde** gehî cânuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*dilde, -de*]
- Bahr-ı ṭab’umdan çıkardum yine ma’nâ gevherin / **Dil** yine ħavvâş olup buldı o bahra iḥtişâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [*dil,]*
- İy Muhibbî her kaçan gönderse dilber tîrini / Anı ta’zîm eyleyüben **dilden** alup cânâ bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*dilden, -den*]

Åh kim olmadı bu cān nār-ı hicrāndan ħalās / Kankı **dil** bend ola olmaz zülf-i cānāndan ħalās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1478, Beyit 1*). [dil,]

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbülü / Gördüm okur gitmeyüp hergiz **dilinden** ħavāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1481, Beyit 6*). [dilinden, -i, -n, -den]

Devrān eliyle toptolu kan olmadan bu **dil** / Pîr-i muġān dergehine var şarāba bas (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1482, Beyit 4*). [dil,]

Yakma iy **dil** nār-ı hircu bu Muġibbî ħastayı / Ĥayra gir cevru ü cefādan kıl bu miskîni ħalās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1483, Beyit 5*). [dil,]

Geh vefā ister **dilüm** gāhî cefā / Her ne gelürse şafādur çün ġarāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1488, Beyit 2*). [dilüm, -üm]

Ġam-ı ‘ışkuñ deleli nā gibi bagrumı benüm / Nāleler eyledi **dil** şiyt u şadā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1491, Beyit 3*). [dil,]

Ķaddüne nazār eyleye secde ide bu **dil** / Ķāmet ki olur lā-büd olur anda namāz farż (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [dil,]

dil: Konuşma ve tat alma organı: dil.

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ **dillü-durur** fitneleri var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1013, Beyit 3*). [dillü-durur, -lü-durur]

dil: Söylemeye ve konuşmaya yarayan organ: dil. II gönün dili, iç sesi.

Öldürürseñ daġı gelmez **dilümüzden** lā demek / Döstim ‘ışkuñ yolında bil senün şādıklaruz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1217, Beyit 2*). [dilümüzden, -ümüz, -den]

dil aldı: Gönünü çelmek, kapmak //gönlü fethetmek, aşık etmek, kendine bağlamak.

Aldı dil kâni‘ degül cānum diler ol māh-rū / Dil anuñ cānum daġı tek istesün ħurbān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1095, Beyit 5*). [dil aldı, -dı]

dil almaga: Gönül almak; kendine bağlamak, aşık etmek.

Zülfün-ile beñlerün el bir iderler **dil almaga** / Vāy niçe ‘ayyār u mekkār u kemend-endāz olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1158, Beyit 4*). [dil almaga, -mag, -a]

dil almak: Gönül almak, gönül avlamak II düşmanın durumunu haber verecek (konuşturulacak) esir yakalamak.

Ok u ya almış ele ġamzesi **dil almak** içün / Birbirine urup āfāķı pür-āşüb olmuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1447, Beyit 2*). [dil almak, -mak]

dil ateşi: Gönül ateşi II aşk sebebiyle gönülde yanan ateş.

Başdan ayaga deġin göz yaşına ġarķ oldum / Līk su virdi bu **dil ateşi** bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1239, Beyit 2*). [dil ateşi,]

dil āyinesi: *Gönül aynası.*

(Ė) Ėāyetde enİs oldı baña āh u figān / Oldı **dil āyinesi** āhum-ıla jeng ü ġubār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 19*). [*dil āyinesi, -si*]

dil āyinesi: *Gönül aynası.*

İster iseñ jengden şāf ola **dil āyinesi** / Āyine gibi gerek olmak Muhibbī ġırķa-puş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*dil āyinesi, -si*]

dil āyinesini: *Gönül aynası.*

Sākiyā cām-ı şāfā sun tā vire ġalbe cilā / Ėam buġārı yoksa **dil āyinesini** jeng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 2*). [*dil āyinesini, -n, -i-si, -n, -i*]

dil bagladum: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Görmedin **dil bagladum** āh ol cefākārı henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 1*). [*dil bagladum, -du, -m*]

dil bagladuñ: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Neden **dil bagladuñ** ol bī-vefāya / Cefā kılsañ ne deñlü sana ol az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*dil bagladuñ, -du, -ñ*]

dil baglama: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Zīver-i dünyāya aldanma görüp **dil baglama** / Sen gözüñ açup yumınca key sakın dünyā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*dil baglama, -ma*]

dil baglamak: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Dilā **dil baglamak** her işe olmaz / Maġabbet gibi hergiz pīşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*dil baglamak, -mak*]

dil baglamış: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Kim ki Mecnūn gibi leylī zūlfūne **dil baglamış** / Lāle gibi sīnesini şevġden ol dāġlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*dil baglamış, -mı*]

dil baglar: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Bu çarġ-ı bī-vefā ġālın görüp kim buña **dil baglar** / Gelenler dār-ı dünyāya meġer gitmez mi sanmışdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*dil baglar, -r*]

dil baglayan: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Cân u dil ile şem‘-i ruḥ-ı yâra yandugum / Pervâne gibi yanmaga **dil bağlayan** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2*). [*dil bağlayan, -y, -an*]

dil bağlayan: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Bilmez Muhibbî sînedē dâğ-ı siyâhumı / Ancak sor anı lâleye **dil bağlayan** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*dil bağlayan, -y, -an*]

dil bağlayup: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Zülfine **dil bağlayup** itme iñende i‘timâd / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok başludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*dil bağlayup, -y, -up-yup*]

dil buḳ‘asına: *Gönül ülkesi, gönül memleketi.*

Zülfî tarḥ itdi cefâ sengini **dil buḳ‘asına** / Muḥkem olsun diyü san kâfiri bünyâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*dil buḳ‘asına, -n, -a-sına*]

dil bülbülü: *Gönül bülbülü, gönül kuşu II âşğın gönlü.*

Kılur **dil bülbülü** feryâd u efğân / Anuñçün ol gül-i ḥandân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*). [*dil bülbülü, -i*]

dil bülbülin: *Gönül bülbülü, gönül kuşu II âşğın gönlü.*

Sen tururken kime virem ben ‘aceb **dil bülbülin** / Kâyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*dil bülbülin, -in-n*]

dil bülbülin: *Gönül bülbülü, gönül kuşu II âşğın gönlü.*

‘Âşıkuz ‘âlemde bir gül yüzlü gülzâr isterüz / Karşusunda şevḳ-ile **dil bülbülin** zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [*dil bülbülin, -i, -n-n*]

dil çerâğın: *Gönül kandili, gönül mumu.*

Dil çerâğın şu‘lelendürsem ‘aceb mi sînedē / Gice gündüz nâr-ı ‘ışḳ-ıla yanar Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*dil çerâğın, -i, -n-n*]

dil derdine: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ içün ki bu **dil derdine** dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*dil derdine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil derdine: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Didüm **dil derdine** iy cân tabîbi / Leb-i la‘lünden özge emsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*). [*dil derdine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil derdine: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Çäre yok şimden girü **dil derdine** olmaz devā / İy Muhibbî ol gözi mekkāra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [*dil derdine, -n, -e*]

dil derdini: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Yāra varup dün gice **dil derdini** ‘arz eyledüm / H̄‘āba vardı gözleri yanında san efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*dil derdini, -n, -i*]

dil derdini: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Dil derdini iy dōst saña niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [*dil derdini, -n, -i*]

dil esrārını: *Gönlün sırları, gönülde saklanan sırlar.*

Kime takrîr eyleyem kime bu **dil esrārını** / Gūş iden aḥvālümü benden beter ḥayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*dil esrārını, -i, -n, -i-n, -i*]

dil fülkin: *Gönül sandalı, gönül kayığı II âşığın gönlü.*

Saldı **dil fülkin** Muhibbî rûzigār-ı āh-ıla / Bilmedi emvāc-ı ‘ışkı kim belā-engîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*dil fülkin, -i, -n-n*]

dil fülkini: *Gönül sandalı, gönül kayığı II âşığın gönlü.*

Bahr-ı eşküm içre saldı bilmedin **dil fülkini** / Düşdi çün girdāb-ı ‘ışka aña ne mümkün ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*dil fülkini, -i, -n, -i-n, -i*]

dil hānesin: *Gönül evi.*

Egerçi kim yapar **dil hānesin** yār / Döner ol dem yıkar yine şabī-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*dil hānesin, -n-si, -n*]

dil hānesin: *Gönül evi.*

Kim ki nūr-ı Hakk-ıla **dil hānesin** rüşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem‘-i şebistān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [*dil hānesin, -n-si, -n*]

dil hānesinden: *Gönül evi.*

Degül ḥālī ğamuñ **dil hānesinden** / Bu ‘ālemdür kişi mahremsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*). [*dil hānesinden, -n, -den-si, -n, -den*]

dil hānesine: *Gönül evi.*

Şāh-ı ğam **dil hānesine** dāyimā mihmān olur / Pādişehdūr bu ‘aceb dervīşden ‘ār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 4*). [*dil hānesine, -n, -e-si, -n, -e*]

Konup **dil hānesine** leşker-i ğam / Niçe yıllar yatur vīrāne olmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 4*). [*dil hānesine, -n, -e-si, -n, -e*]

dil hānesini: *Gönül evi.*

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / **Dil hānesini** eyle Muhibbī hārābe bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 5*). [*dil hānesini, -n, -i-si, -n, -i*]

dil hānesini: *Gönül evi.*

Dil hānesini yıksa Muhibbī yine dildār / Anı da yapar böylece mi‘mār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*dil hānesini, -n, -i-si, -n, -i*]

dil hānesini: *Gönül evi.*

Dil hānesini naķş idertüz hūn-ı ciğerle / Taşvīr-i hayāl idici naķķāşlaruz biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 4*). [*dil hānesini, -n, -i-si, -n, -i*]

dil -i dīvānemüz: *Deli, divane gönül.*

Düşmemişken ana rahmine daħı Mecnūn-ı zār / Zūlf-i Leylā’dan **dil -i dīvānemüz** āgāh imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 3*). [*dil -i dīvānemüz, -müz*]

dil kişveri: *Gönül ülkesi, gönül memleketi.*

Sanmañuz bir daħı ma‘mūr ola bu **dil kişveri** / Leşker-i ğam yikalıdan daħı vīrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*dil kişveri, -i*]

dil kişverin: *Gönül ülkesi, gönül memleketi.*

Leşker-i ğam āh kim **dil kişverin** yagma ider / Ancak anuñ def’ini cām-ı mey-i hāmra ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*dil kişverin, -i, -n-n*]

dil kişverin: *Gönül ülkesi, gönül memleketi.*

Gelse ğam Ye’cūci yagmaya vire **dil kişverin** / İy Muhibbī var mıdur karşu aña der bağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*dil kişverin, -i, -n-n*]

dil levhine: *Gönül levhası, gönül sayfası II aşğın gönlü.*

Bu Muhibbī yazsa hūsni āyetin **dil levhine** / Okıyan dir buncılayın kimseler inşā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*dil levhine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil mülkin: *Gönül ülkesi.*

Virdi **dil mülkin** harāba şimdi kaçdı cānadur / Çeşm-i kāfir eylemiş müjgānların şemşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*dil mülkin, -in-n*]

dil mülkine: *Gönül mülkü, gönül ülkesi.*

Leşker-i ‘ışk kaçan eyleye **dil mülkine** hîz / Sipeh-i ‘aql hemân-demde tutar rāh-ı girîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 1*). [*dil mülkine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil mülkine: *Gönül mülkü, gönül ülkesi.*

İy ecel billāhi şabr it gelme bu **dil mülkine** / Ol perî-rūnuñ hayāli anda mihmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*dil mülkine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil mülkine: *Gönül mülkü, gönül ülkesi.*

Şāh-ı gam gelse Muhibbî konmaga **dil mülkine** / Önce bu eşküm kaţarı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*dil mülkine, -n, -e*]

dil mülkini: *Gönül mülkü, gönül ülkesi.*

Gözleri Tātār-veş tārāc ider **dil mülkini** / Ğāret ü yağma tarîkıñı harāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2*). [*dil mülkini, -i, -n, -i-n, -i*]

dil murğı: *Gönül kuşu II aşığıñ gönlü.*

Yine **dil murğı** şehā gün yüzüñi yād eyler / Giceler şubha degin nāle vü feryād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*dil murğı, -i*]

dil murğı: *Gönül kuşu II aşığıñ gönlü.*

Dil murğı görüp hālūñi zülfüñe tutıldı / Bu bend ü belālar hep dāne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*dil murğı,]*

dil murğın: *Gönül kuşu II aşığıñ gönlü.*

Gülşen-i hüsninde **dil murğın** yine şayd itmege / Zülfi āğında Muhibbî hāli anuñ dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*dil murğın, -i, -n-n*]

dil murğın: *Gönül kuşu II aşığıñ gönlü.*

Hîç halāş olmak baña mümkün degül / Kapdı **dil murğın** Muhib bir şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*dil murğın, -i, -n-n*]

dil murğını: *Gönül kuşu II aşığıñ gönlü.*

Zülfini çin eyledi **dil murğını** şayd itmege / Hālını kodı içinde eyledi san dāne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [*dil murğını, -i, -n, -i-n, -i*]

dil şahrāsına: *Gönül sahrası II âşığm çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.*

Hayme kursa ‘ışk şāhı gelse **dil şahrāsına** / Gözlerüm yaşı yinilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*dil şahrāsına, -n, -a-sı, -n, -a*]

‘İşk-ı şāhî haymesin kuralı **dil şahrāsına** / Kim görürse dir ki bu mülkūñ ħarābı var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*dil şahrāsına, -n, -a-sı, -n, -a*]

dil sehrini: *Gönül şehri.*

Eylese başdan aşup göz yaşı **dil sehrini** ħarķ / Tañ degül cūş idicek bir ucu deryā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*dil sehrini, -i, -n, -i-n, -i*]

dil şikāf itdi: *Yüreği yarmak, parçalamak, paramparça etmek.*

Tiğ-ı ħamzeñ didüm itdi sînem içre dil şikāf / Leblerūñ didi Muhibbî ħam yime merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*dil şikāf itdi, -di*]

dil şîşesi: *Gönül şîşesi II cam gibi ince, hassas ve kırılğan gönül.*

Dil şîşesi bir daĥı Muhibbî bütün olmaz / Meh-rūlar anı seng-i cefā-y-ıla sımışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*dil şîşesi, -si*]

dil sunma: *Gönül vermek, gönül bağlamak, meyletmek.*

Genç-i ħüsnine Muhibbî sunma dil eyle ħazer / Görinen zülfi anuñ biñ başlu ejderhā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*dil sunma, -ma*]

dil tabīb[i]: *Gönül hekimi II sevgili.*

Sormaduñ iy **dil tabīb[i]** bu Muhibbî derdini / Niçe yıl derdini ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*dil tabīb[i],*]

dil tabībi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevāb / Ol **dil tabībi** sanma ki saña cevāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*dil tabībi,*]

dil tabībi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Öldürürse ħam degüldür tiğ-ı ħamzeñ ‘āşığı / Dirgürür iy **dil tabībi** leblerūñ ‘İsā geğer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*dil tabībi,*]

dil tabībi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Gördi ölümlü ħasta atup baña ħamz okın / Ol **dil tabībi** öldürüp itdi devāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*dil tabībi,*]

dil tabîbi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Niçe yıldur bu Muhibbî derdün-ile hastadur / İtmedün iy **dil tabîbi** aña tımârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*dil tabîbi,]*

dil tabîbi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Kapuñ dârü'ş-şifâ iy **dil tabîbi** / Dem-â-dem anda bîmâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [*dil tabîbi,]*

dil tabîbi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Eyle Muhibbî hastaya iy **dil tabîbi** em / Yıllarla derdün-ile yatur mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*dil tabîbi,]*

dil tabîbi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir hâlini / **Dil tabîbi** gördi itdi derdini bîmâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*dil tabîbi,]*

dil tabîbidür: *Gönül hekimi II sevgili.*

Görmege ben 'âşık-ı dil-hasteyi yâr istemez / **Dil tabîbidür** velî itmege tımâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [*dil tabîbidür, -dür-i, -dür]*

dil tabîbidür: *Gönül hekimi II sevgili.*

Dil tabîbidür meded derdüme dermân eylesün / Kaldı cândan bir ramaç aḥvâlümü yâra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*dil tabîbidür, -dür-i, -dür]*

dil tabîbine: *Gönül hekimi II sevgili.*

Tâkatum tâk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / **Dil tabîbine** meded bu hasta dil hâlin diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*dil tabîbine, -n, -e]*

dil tabîbisin: *Gönül hekimi II sevgili.*

Dil tabîbisin didüm derdüme dermân eylegil / Didi öldürmek gerek tâ gide senden bu maraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*dil tabîbisin, -sin]*

dil tekyesinde: *Gönül tekkesi, gönül dergahı.*

Dil tekyesinde yakalı 'ışkuñ çerâğını / Yandı eridi kalmadı yürekde yagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2*). [*dil tekyesinde, -n, -de-si, -n, -de]*

dil ü cân: *Gönül ve can.*

Bu Muhibbî **dil ü cân** yakduğımı hasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Hudā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*dil ü cân,]*

Dil ü cân terkin urup dil yine dildāra gider / **Dil ü cân** derdini ‘arz itmege ol yāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*dil ü cân,]*

Dil ü cân gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümide ki varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*dil ü cân,]*

Çin-i zülfünde didüm n’içün **dil ü cân** bağlanur / Didi kâfir destine girse müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*dil ü cân,]*

Muhibbî sînepe peykân[ı] yāruñ / Müdām olsun **dil ü cân** merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*dil ü cân,]*

Her kaçan olsa heves başda **dil ü cân** uyumaz / Gice seyyāre sayar dīde-i giryān uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*dil ü cân,]*

dil ü cân terkin urup: *Gönül ve canı terk etmek II kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.*

Dil ü cân terkin urup dil yine dildāra gider / Dil ü cân derdini ‘arz itmege ol yāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*dil ü cân terkin urup, -up]*

dil ü cânā: *Gönül ve can.*

Dil ü cânā meṭā‘ bir büseñ aldum / Benüm bu assumı bir tācir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*dil ü cânā, -a]*

dil ü cânı: *Gönül ve can.*

Yāruñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî rāyegān / Yolına anuñ **dil ü cânı** fedā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*dil ü cânı, -ı]*

dil ü cânum: *Gönül ve can.*

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne ḥod güller temāşası / Cihānuñ küllü zevkından **dil ü cânum** usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*dil ü cânum, -um]*

Muhibbî rāh-ı ‘ışk içre egerçi pāy-māl oldı / Ğam-ı ‘ışkından olmasun **dil ü cânum** cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*dil ü cânum, -um]*

Gözünden sor **dil ü cânum** niçe bīmār-ı ‘ışk oldı / Meşeldür ḥasta aḥvālin ki bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*dil ü cânum, -um]*

dil uzatmış: *Bir kimse veya bir şey için kötü söz söylemek, kötölemek, yermek.*

Meclisde meger ḥüsnine yāruñ **dil uzatmış** / Şem‘ün dilini n’ola eger kim kese mıkrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*dil uzatmış, -mış]*

dil vīrānesin: *Gönül viranesi, virane gönül, harap olmuş gönül.*

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişāl / Ara **dil vîrānesin** dime Һarāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1212, Beyit 5*). [*dil vîrānesin, -n*]

dil virdüm: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl Һamzeñ ucıyła bir işāret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*dil virdüm, -dü, -m*]

dil vire: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Zülfî zencîrine kim **dil vire** dîvāne geçer / Şem'-i ruhsārına kim per yaka pervāne geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*dil vire, -e*]

dil virelden: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Dil virelden zülfîñ zencîrine dîvāne-veş / Meclis içre söylenür miñnetlerüm efsāne-veş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*dil virelden, -elden*]

dil vireli: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Zülfine **dil vireli** toldı hevā-y-ıla dimāğ / Elümüz irmez aña bir kurı sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*dil vireli, -eli*]

dil vireli: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Leylî saçına **dil vireli** bu Muhibbî'ñ nün / Mecnün gibi işi güci āh u vāh-ıñış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*dil vireli, -eli*]

dil vireyin: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Zülfine sakın **dil vireyin** dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1013, Beyit 3*). [*dil vireyin, -e, -y, -in-eyin*]

dil virme: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Sevme hercāyî güzel virme Muhibbî aña dil / Yār bî-'ahd olıcak mihr ü maħabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*dil virme, -me*]

dil virme: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

İy Muhibbî key sakın **dil virme** dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammā ki Һāyet yaşludur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*dil virme, -me*]

dil virme: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*dil virme, -me*]

dil virme: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Dil virme didüm zülfine gel pendümi güş it / Dîvāne gönül söz mi tutar bildüğün işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*dil virme, -me*]

dil virmedük: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

‘Âşıkuz ‘âlemde ammā virmedük bir hūba dil / Okusun bilsün Muhibbî içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*dil virmedük, -me, -dü, -k*]

dil virmesün: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Ne hoş idi eger dünyā yüze gülmese birkaç gün / Buña **dil virmesün** kimse ki dünyā pâyidār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*dil virmesün, -me, -sün*]

dil virmeve: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Yüzüni kimdür görüp **dil virmeve** / Dest-i kudret çünki taşvîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3*). [*dil virmeve, -me, -y, -e*]

dil virmez: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Döstlar ağāz u encām-ı cihān bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihāna fikri ol encām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [*dil virmez, -mez*]

dil virmez: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Merd-i meydān ol Muhibbî virme dünyāya gönül / Hiç **dil virmez** zene meyl eylemez merdāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*dil virmez, -mez*]

dil virüp: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Nağş-i dünyāya Muhibbî **dil virüp** aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz zîrā ki ma‘nāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*dil virüp, -üp*]

dil zevrakı: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Bahr-ı eşkümde niçe garķ olmasun **dil zevraķı** / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen deryāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*dil zevraķı, -ı*]

dil zevraķı: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Bahr-ı ğamdan hiç ħalāş olur mı bu **dil zevraķı** / Her tarafından eşkümi bu gözlerüm deryā ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*dil zevraķı, -ı*]

dil zevraķı: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Çeşm-i giryānumla gönülüm ıztırāb üstindedür / N'eyesün **dil zevraķı** her demde āb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*dil zevraķı, -ı*]

dil zevraķı: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Bahr-i 'ışķuñdan ħalāş olur mı bu **dil zevraķı** / Eşķ-i çeşmüm oldu deryā ortada girdāb göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*dil zevraķı, -ı*]

dil zevraķın: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Gözlerüm yaşına saldum yine bu **dil zevraķın** / Rūzigār-ı āh-ıla kimdür aña deryā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*dil zevraķın, -ı, -n, -ı*]

dil zevraķını: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Dil zevraķını saldum derdā ki bahr-ı 'ışķa / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*dil zevraķını, -ı, -n, -ı, -ı*]

dilā: *Ey gönül.*

Dilā bu rüy-ı zerdümle niçe inkār idem 'ışķa / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki ħāzır güvāhidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*dilā,]*

Dilā mağrūr olup virme gönül bu dār-ı dünyāya / Ĥaķıķatle nazar kılsañ hemān bir iki sā'atdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 7*). [*dilā,]*

Derd ü miñnet ħāne-i dilden varupdur rāhata / Seslilik itme **dilā** kim hücrede yārān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*dilā,]*

Dilā ölseñ ne ğam ger ğamzesinden / Dirildür çün lebi 'İsī nebī-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*dilā,]*

Dilā mülk-i ğama şāham niçe şād olmasun gönülüm / Başumda dūd-ı āhumdan otatum kara şālum var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*dilā,]*

Nigāruñ gün yüzün şevķin **dilā** şems ü ķamerden sor / Sorarsañ lebleri zevķin varup şehd ü şekerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*dilā,]*

Rumüz-ı 'ışķ müşķildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşķil ħallin isterseñ **dilā** gel anı benden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*dilā,]*

Ne'ye'ün eylersin **dilâ** fikr-i ze'kan dîvânesin / Bu meşeldür hîç kimse meyl-i zindân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*dilâ,]*

Şad ol **dilâ** ki a'ndı seni cevr-ile nigâr / Dirdük anı ki katı ferâmüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [*dilâ,]*

Bir gördi yine itleri ile bizi habîb* / Devlet irişdi başa **dilâ** oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*dilâ,]*

Dilâ dil bağlamak her işe olmaz / Ma'habbet gibi hergiz pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*dilâ,]*

Cehd itme **dilâ** yâr-ı vefâdâr ele girmez / Sanma ki velî cevr ü cefâkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [*dilâ,]*

Gül ru'hlarnuñ şevki ile gülşene vardum / Didüm ki **dilâ** nâleler it yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*dilâ,]*

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / **Dilâ** bu deñlü miñnetler saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*dilâ,]*

'Aql u şabr u hüş gitdiler **dilâ** gel eyle ses / Kârbân çünküm revân ola figân eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*dilâ,]*

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme **dilâ** / Kankı evde kim ola bîmâr olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*dilâ,]*

Dilâ yitmez mi bir peşmîne jende / N'idersin isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*dilâ,]*

Yâr şîrîndür **dilâ** şeftâlû-yı la'le iriş / Âfitâb-ı hüşn-ile bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [*dilâ,]*

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi ta'hammül / Sen eyle **dilâ** ger kadeh çarh ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*dilâ,]*

Hergiz görürem eylemedüñ hayr-ı 'amel sen / Âh eyle **dilâ** dîdelertünden döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*dilâ,]*

Râh-ı 'ışk içre **dilâ** ger urasın cân terkini / Olasın küy-ı 'ademde ser-te-ser 'uşşâka baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4*). [*dilâ,]*

Mest çeşmi h'âba varmışken **dilâ** âh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*dilâ,]*

N'ola 'arz eyler-isem yâra sirişküm gevherin / Olmışam kûlüm-i 'ışk içre **dilâ** ben gâvvâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*dilâ,]*

Yaşum ki **dilâ** ger dükene gam yime çeşmüm / Hün-ı cigeründen idinür kendüzine çarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [*dilâ,]*

dilber: *Gönül alan, gönlü kendine çeken, güzel II sevgili.*

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden **dilberüñ** / Hışm idüp çeşmi o demde destine hâncer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ]*

Yandursa n'ola şem'-i ruḥına beni **dilber** / Şem'ün daḥı pes yandığı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*dilber,]*

İti çulını sordı Muhibbî didi **dilber** / Bilmez misin anı ki bu senün kefenüdüdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*dilber,]*

Dilberün zülfinde baglu niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse olur nâz eyler istignâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*dilberün, -ün]*

Her kaçan şîrîn kelâm ol **dilber** agzından düşer / Sanki söyler tütüdüdür kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*dilber,]*

Gerçi **dilber** gösterür 'uşşâka yüz biñ dürlü nâz / Gâh olur bir dem düşer 'aşık da istignâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*dilber,]*

Turma agla iy gözüm ola ki **dilber** rahm ide / Senge çün bārân ider geçse zamân te'sîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*dilber,]*

Yüzi gül saçları sünbül şu **dilber** kim efendüdüdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendüdüdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*dilber,]*

Olam Kaḅber gibi önce piyâde / Süvâr olsa kaçan **dilber** 'Alî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*dilber,]*

Hâlünü bilmez Muhibbî **dilberün** nev-restedür / Ol kamer yüzüm benüm ancak çehârdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*dilberün, -ün]*

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfüñ iy **dilber** / Anuñçün levh-i sînemde anuñ nakşu muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*dilber,]*

Tañ degül cânuma ger kaşd ider-ise ğamzeler / Zülfi kâfir çeşmi hünî **dilberüm** ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*dilberüm, -üm]*

Dilberün 'arızını görmege dil mâyil olur / Çäre ne zülfi gelür gün yüzine ḥâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*dilberün, -ün]*

Âh kim şîvelerle **dilberler** / Kim göre hür veyâ melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*dilberler, -ler]*

Ten göziyle görmez-isem n'ola iy **dilber** seni / Cân gözi dâyim cemâlüne senün bakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*dilber,]*

Gâh olur **dilber** şeb-i zülfin mu'anber gösterür / Geh döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [*dilber,]*

Yoluñda ölmek iy **dilber** sa'âdet / Bu dehr-i bî-vefâ-y-ıçun ne ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [*dilber,]*

Zülfi çevġanın kaçan 'uşşâka **dilber** gösterür / Top idüp meydân-ı 'ışık içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*dilber,]*

Şi'r-ile çünki Muhibbî niçe **dilber** kuçılır / Bunı kim diyebilür şi'r ü ğazelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*dilber,]*

Ruḥlarıyla lebleri zikrin ider dil **dilberün** / Anuñ-ıçun bu Muhibbî la'l ü gevher-sâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*dilberün, -ün]*

Yine dil bir **dilberüñ** 'ışkı ğamından hastadır / Cân u dil bend ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*dilberüñ, -üñ*]

Derdi ile hoş geçer dil **dilberüñ** / Derdüme sanma devâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*dilberüñ, -üñ*]

İy Muhibbî 'äleme şâh olmadan / **Dilberüñ** olmak gedâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [*dilberüñ, -üñ*]

Nişâr itmege **dilber** ayagına / Gözüm yaşı anuñcün sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*dilber,*]

Zür u zâr-ıla vişâline irem dime sakın / **Dilberüñ** vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*dilberüñ, -üñ*]

Özini baña **dilber** hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş ammâ dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [*dilber,*]

Yıllar geçer üftâdeye **dilber** nazar itmez / Beñzer ki dil-i sahtına yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*dilber,*]

Hayâlün gitmez iy **dilber** gözümden / Gereemez dü cihânı baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [*dilber,*]

Âh yıllar geçdi **dilber** gönlümi şâd eylemez / Şâh kim zâlim ola mülkini âbâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*dilber,*]

Bilmedüm bagrı Muhibbî **dilberüñ** âhen midür / Raħm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ*]

Ğamze okların kemân ebrûlarından dem-be-dem / Atsa **dilber** 'aşıkuz karşı tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*dilber,*]

Suçımı Muhibbî'nün 'afv eyle disem **dilber** / Sürer kapudan anı dîvâna şâbül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [*dilber,*]

Derdâ dirġ **dilber** nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşîhat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*dilber,*]

Şem'-i hüsne iy Muhibbî cân u ser itme dirġ / Bâl ü per yakdı diye **dilber** bizüm pervânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*dilber,*]

Nâz-ıla el ursa **dilber** zülfinüñ çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başını ğaltân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*dilber,*]

Gitdi şabr olmasa 'aqlum baña hemdem ne 'aceb / **Dilberüñ** çeşmi Muhibbî görünür âl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ*]

Didüm iy **dilber** nedür bu şîve vü cevr ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'aşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*dilber,*]

Ağlayup âh eylesem gül gibi **dilber** şâd olur / Gülşen içre var mı gül bārân ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*dilber,*]

Dilberüñ aġyârı bî-had olduġın 'ayb eyleme / Bu cihân bāġında hîç bir gül biter mi hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*dilberüñ, -üñ*]

Didüm dile ki zülfine meyl itme **dilberüñ** / Dīvānedür n'idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*dilberüñ, -üñ*]

İşiginde **dilberüñ** saña gedā olmak yiter / Olmaga mülk-i cihāna pādişā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 4*). [*dilberüñ, -üñ*]

Şöyle beñzer hışm idüp **dilber** baña kîn eylemiş / Ğamzesin hañçer kılup ebrüların çin eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*dilber,]*

Genc-i hüsne zülfini **dilber** girihler bağlamış / Sanasın zencîr-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*dilber,]*

El urup **dilber** yine zülfün girih-gîr eylemiş / Bu dil-i dīvāneye tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [*dilber,]*

Muhibbî kışsa-i ğuşşam benüm āh / Yanında **dilberüñ** efsāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ*]

Sevdüm didükçe cevriñi arturdu ol perî / Sevmek katında **dilberüñ** ulu günāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*dilberüñ, -üñ*]

İñen ra'nādur ol gül yüzlü **dilber** / Naẓrüñ görmedüm ben iy kabā-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2*). [*dilber,]*

Dün gice hayret şebinde geldi **dilber** sehv ile / Didi tur iy derdmend kim üstüñe dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*dilber,]*

Görmedüm mihr ü vefā çekdüm velî cevri ü cefā / Var diyen mihr ü vefāsı **dilberüñ** bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*dilberüñ, -üñ*]

İy Muhibbî her kaçan gönderse **dilber** tîrini / Anı ta'zîm eyleyüben dilden alup cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*dilber,]*

Ğamzesin gönderdi **dilber** cān giderse ğam degül / Tek baña cānum yirine tîrini virsün 'ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*dilber,]*

Didüm iy **dilber** nedür görindi ruhsār üzre hañ / Didi zülfüm sāyesidür itdüñ iy miskîn ğalañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*dilber,]*

Nāme içre nāmını añmış Muhibbî **dilberüñ** / Sehv-ile yazmış meger yāhud yazılmışdur ğalañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ*]

dilber-i 'ayyār: Hilekar, düzenbaz sevgili.

Bir bencileyin yolına terk eyleye cān / Bir sencileyin **dilber-i 'ayyār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2*). [*dilber-i 'ayyār,]*

dilber-i fettān: Ayartıcı gönül alan sevgili II fitne çıkaran güzel, sevgili.

Kanda kim şîrîn-zebān bir **dilber-i fettān** kopar / Karşusunda ehl-i diller zār u sergerdān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [*dilber-i fettān,]*

dilber-i keşmirî: Keşmir güzeli.

Hey ne sâhirdür gözi ol **dilber-i Keşmîrî** kim / Zülfinûn her bir kılında Rûm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*dilber-i keşmîrî,]*

dildâde: *Gönül vermiş: âşık.*

Bir bencileyin zülfi hevâsıyla Muhibbî / **Dildâde** vü âvâre siyehkâr kimûn var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [*dildâde,]*

dildâr: *Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel | Sevgili.*

Dil ü cân terkin urup dil yine **dildâra** gider / Dil ü cân derdini ‘arz itmege ol yâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*dildâra, -a]*

Ka‘be kûyın her seher ben dōstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zâkan **dildârî** gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*dildârî, -î]*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsî nefes **dildârî** gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*dildârî, -î]*

Bâde içse gayrılar ben içerem hûn-ı ciger / Ğayret öldürdi beni **dildâr** benden bî-haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*dildâr,]*

Degül taqrîr-içün mümkün Muhibbî cevri **dildârûn** / Kaçan taqrîre kaşd itsem dehân içre zebân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*dildârûn, -ûn]*

Bakamaz oldum güneş ruhsârına **dildârûn** âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*dildârûn, -ûn]*

Göñülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı **dildârûn** / Hemân ol rinde beñzer kim mey-i hamrâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*dildârûn, -ûn]*

Sînemi ben gülşen itdüm kılsun ol **dildâr** seyr / Cûy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-reftâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*dildâr,]*

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda **dildârî** / Aña murğî olan vaşşî başuma dânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [*dildârî, -î]*

Öper **dildârî** meclis içre sâgar / Ara yirde Muhibbî müttehemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*dildârî, -î]*

Her kaçan gün yüzine zülfini **dildâr** çeker / Âh idüp nâle kılup bülbül-i dil zâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [*dildâr,]*

Ola kim raħm idüp meyl ide **dildâr** / Gözüñ yaşını sîm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*dildâr,]*

Ğarğ-ı hûn olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar **dildârî** gülgün câmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*dildârî, -î]*

Baña **dildârûn** cefâsı hoş gelür / Nite kim gayra vefâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*dildârûn, -ûn]*

Nev bahâr oldı göreydük diyü **dildârûn** yüzün / Gözlerinden yaş dokerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [*dildârûn, -ûn]*

Hicr ara hasret-ile cân lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu hâlümü **dildāra** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*dildāra, -a*]

Gelen andan baña cevr ü sitemdür / Maḥabbet şartını **dildār** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*). [*dildār,]*

Dil ḥānesini yıksa Muhibbî yine **dildār** / Anı da yapar böylece mi‘mār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*dildār,]*

Güneş yüzine **dildāruñ** mukābil olmak istermiş / Zevālî görünür beñzer neden miqdārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*dildāruñ, -uñ*]

Cefā vü cevri **dildāruñ** baña mihr ü vefādan yig / Ğam-ı ‘ışkından olmasun bu cân u dil cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*dildāruñ, -uñ*]

Göz karasın ḥall idüp **dildāra** yazdum nāmeyi / Döstlar luṭf eyleyüp eşkümlə taḥrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*dildāra, -a*]

Niyāz itsem kaçan **dildāra** karşı / Yüzini çevürüp ider baña nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [*dildāra, -a*]

Kūh-ı ğamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim n’olisar ḥālüm benüm **dildārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*dildārsuz, -suz*]

Şem‘-veş kan aqlaram tā şubḥa dek **dildārsuz** / Bülbül-i şūrdeyem kim düşmişem gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [*dildārsuz, -suz*]

Ol ki **dildāruñ** cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*dildāruñ, -uñ*]

Baña mihr ü vefā **dildār** kılmaz / Dimeñ cevr ü cefāyı yār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1*). [*dildār,]*

Dem-be-dem feryād ider bî-çāre dil **dildārsuz** / Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [*dildārsuz, -suz*]

Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi **dildārum** bugün / Gör yine ḳavline inkār eyler ol iḳrārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*dildārum, -um*]

Muhibbî bendesi olup cihān içinde **dildāra** / Kamu yārānı terk eyler ḳarār itmez bir ān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*dildāra, -a*]

Bî-vefā **dildār** sevmek hey ne müşkil kār-ı mış / Kim giriftār-ı belā-yı ‘ışk ola nā-çār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*dildār,]*

Āh u efgānuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy Muhibbî sanma kim **dildāra** te‘şîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [*dildāra, -a*]

Dil-i dîvāne **dildāruñ** ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezādur vāy ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*dildāruñ, -uñ*]

Niçe kim eyledüm pend ü naşîḥat tutmadı göñlüm / Yürür küyında **dildāruñ** ‘acāyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*dildāruñ, -uñ*]

Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine **dildāruñ** / Aña deyr-i cihānda dinmese zünnāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*dildāruñ, -uñ*]

El uzatmış zülfine **dildārumuñ** gördüm raķīb / Dilegüm bu yürkiye barmagina anuñ kamaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*dildārumuñ, -um, -uñ*]

Hîç aĥvālüm dirîgâ olmadı **dildāra** ‘arz / Oldı şimden soñra cân virmek baña bu yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*dildāra, -a*]

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi **dildāra** ‘arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*dildāra, -a*]

Ĥün-ı bülbülden-durur her dem gülüñ surĥı oldugı / Ĥün-ı bagrum iy şabā itseñ n’ola **dildāra** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*dildāra, -a*]

dil-düz: *Gönül delen, kalbe batan II kalp diken, (yaralı) gönlü dikici.*

Eger çāk itse gönlüm tîg-ı çeşmüñ / Ne ġam tîr-i müjeñdür çünki **dil-düz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*dil-düz,]*

Ĥam degül tîg-ı sitemden çāk olursa bu gönül / Ĥamzesin yāruñ işitdüm didiler **dil-düz** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [*dil-düz,]*

dil-düz oldı: *Gönül delmek, kalbe batmak, kalbe tesir etmek.*

Muhibbî ‘ışķ-ıla bulduñ ĥarāret / Anuñçün oldı şı‘rūñ böyle dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5*). [*dil-düz oldı, -dı*]

dile: *Istemek, arzulamak.*

İtleri karşı gelür küyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān **diler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*diler, -r*]

Naķd-i cân-ıla **diler** dil zülfünñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*diler, -r*]

Gönül mir’ātını gördüñ ser-ā-ser cümle jeng oldı / **Dilerseñ** idesin şayķal şarāb iç anı şāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]

Küyuña kâni’ degül görmek **diler** cânā seni / ‘Āşık olan cenneti n’eyler **diler** didār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*diler, -r*]

Küyuña kâni’ degül görmek **diler** cânā seni / ‘Āşık olan cenneti n’eyler **diler** didār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*diler, -r*]

Diledi cânım itdüm aña işār / Eger ġüstāĥam el-me’mūr ma’zūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [*diledi, -di*]

Geh **diler** zencîr-i zülfün dil umar ġāhî lebün / Dōstum dîvānenünñ mestün işi mā’zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*diler, -r*]

Aldı dil kâni’ degül cânım **diler** ol mäh-rū / Dil anuñ cânım daĥı tek istesün ķurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*diler, -r*]

Bu vādide muġāyirdür nażar kıl herkesün fikri / **Diler** dil küy-ı dildārı velî zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*diler, -r*]

Dilerseñ iy kemān ebrū neden döndi yaşum kana / Müjeñ tırini gönder gel anı hūnīn cigerden sor (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Beni bu pūte-i hicrūñ niçe kāl eyledi sensüz / Eger iy sīm-ten bilmek **dilerseñ** sīm ü zerden sor (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 3). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Leblerūñ emsem dišem ğamzeñ **diler** kanum döke / Kan iderse tañ mı çeşmūñ çün şarāb üstindedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 2). [diler, -r]

Dil **diler** dāyim Muhibbī'den gözi mestāneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebāb üstindedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 5). [diler, -r]

Dāğ eylesem n'ola kolum zer kemer kılır / **Diler** ki kuça kaçdı o nāzük miyānadur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 3). [diler, -r]

(ع) 'Āşık ser-i kūyıñ **diler** şām u şeher / Heves itmez bu gönül hūrī vü cennet dağı nār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 18). [diler, -r]

Kanum içdi lebleri inkār idüp şahid **diler** / Buña ne şahid gerek kim lebleri kandur henüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 4). [diler, -r]

Kūy-ı yarı n'eylerem görmek **dilerem** yarı ben / Bu Muhibbī cennete kıyıl degül dīdārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 5). [dilerem, -r, -em]

Dilerem kim küfr-i zülfinden anuñ dūr olmayam / Olur-ısam bu cihānda olmayam zūnnārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 4). [dilerem, -r, -em]

Kim ki öğrenmek **diler** 'ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbī defter ü dīvānumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5). [diler, -r]

Muşhaf-i hüsnin öpüp sürmek **dilerdüm** yüzüme / Mānī' olup ara yirde zūlf-i zūnnārum komaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 3). [dilerdüm, -r, -dü, -m]

La'l-i nābuñ **dileye** hasta gönül eyleme 'ayb / Var mı bīmār kim ol itmeye tīmāra heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 5). [dileye, -y, -e]

Ol hümā-pervāzı şayd itmek **dilersin** iy gönül / Hiç olur mı ki şikār eyleye 'Ankā'yı meges (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 4). [dilersin, -r, -sin]

Haṭṭını gördüm hālel virmek **diler** ruhsārına / Hey ne kāfirdür görüñ kaçd-ı dil ü dīn eylemiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 4). [diler, -r]

Zāhid ister cenneti görmek **diler** havrā yüzün / Geçdi 'āşık cümleden ancak gelür dīdār hoş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 3). [diler, -r]

Gün yüzüñ görmek **dilersem** sāyem arduca gelür / Baña lāzım oldu dönüp idem anuñla savaş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 4). [dilersem, -r, -se, -m]

Mürşid-i kāmil **dilerseñ** sen yūri humhāneye / Müşkilūñ hall ide saña göstere yol mey-fürüş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 4). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Kim ki el komak **dilerse** zūlf-i 'anber-bārına / Göreyim kim pāralansun bagrı anuñ şāne-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 4). [dilerse, -r, -se]

'İşk eri olmak **dilerseñ** ayaguñ merdāne bas / Kendüñi Mansūr-vār vir kākül-i dīldāra as (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 1). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

dileg: *Dilek, istek, arzu, temenni.*

El uzatmış zülfine dildarumuñ gördüm rakīb / **Dilegüm** bu yürüye barmagina anuñ kamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*dilegüm, -üm*]

dil-figār: *Gönül yaralayan.*

Bir sencileyin yār-ı cefākār kimüñ var / Bî-raħm u **dil-figār** u sitemkār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [*dil-figār,]*

dil-firīb: *Gönül aldatan, gönül avutan II sevgili.*

Va‘de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy **dil-firīb** / Bāda mı virdi ‘aceb kim bilmezem peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*dil-firīb,]*

Siħr-ile cādū gözün iy **dil-firīb** / ‘Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [*dil-firīb,]*

Siħr fennin fitne ‘İlmin bilmese ol **dil-firīb** / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*dil-firīb,]*

dil-haste: *Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.*

Sîne-i mecrūħa ursañ iy şanem ğamz okların / Tîr-i peykānuñ bu ben **dil-ħasteye** merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*dil-ħasteye, -y, -e*]

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ ‘izār-ı yārı gör / Sorma bülbül nâlesin **dil-ħaste** bu ben zārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*dil-ħaste,]*

Emdür lebüñi şimdi bu **dil-ħasteye** didüm / Güldi didi gör ħātırı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*dil-ħasteye, -ye*]

Hîç bir tabīb itmese **dil-ħastesine** em / Bîmār-ı ‘ışk olana derdi devā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [*dil-ħastesine, -si, -n, -e*]

(↵) Firār itse n’ola görse bu **dil-ħastesini** / Şāh olan kimsene dervîşden ‘ār itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*dil-ħastesini, -si, -n, -i*]

Döstlar luḫ eyleyüp aħvālümü yāra diñüz / Derd-ile **dil-ħasteyem** kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*dil-ħasteyem, -y, -em*]

Ger ister-iseñ iki cihān devletin iy dil / Dermānde vü **dil-ħastelerüñ** ħāline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*dil-ħastelerüñ, -ler, -üñ*]

Özin bilmez katı **dil-ħastedür** āh / Tabībā kapuña dermāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*dil-ħastedür, -dür*]

dil-haste olup: *Hasta gönüllü olmak; âşk derdine düşmüş olmak.*

Dil-ħaste olup ‘ışka düşen bî-nevālaruz / Koyup devāyı derdi alan mübtelālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*dil-ħaste olup, -up*]

dil-hırâş olursın: *Yüreği yaralamak, parçalamak, incitmek.*

Yakma cevri-ile cefâ-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünkü rahmuñ yok baña n' için olursın dil-hırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*dil-hırâş olursın, -ur, -sın*]

dil-i âb-gînemüz: *Gönül şişesi, gönül aynası.*

Bu Muhibbî'ye niçe bir atasın seng-i cefâ / Kim bütün ide uşandı bu **dil-i âb-gînemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*dil-i âb-gînemüz, -müz*]

dil-i âşüfteye: *Düşkün, perişan gönül.*

(ض) Darb ursa yiridür baña bu çarh-ı felek / **Dil-i âşüfteye** pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*dil-i âşüfteye, -y, -e*]

dil-i âvâre: *Avare gönül II dağınık, perişan, derbeder gönül.*

Yiridür dir-isem şîrîn lebüne / Ki Ferhâd'a **dil-i âvâre** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [*dil-i âvâre,]*

dil-i âvâre: *Avare gönül II dağınık, perişan, derbeder gönül.*

'İyde niçelerün irdi eli yâra henüz / Kaldı ortada dirîgâ **dil-i âvâre** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*dil-i âvâre,]*

dil-i bî-bākümüz: *Korkusuz gönül.*

Dilde peykânun kalur geldükçe gamzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı âhen-dil **dil-i bî-bākümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*dil-i bî-bākümüz, -ümüz*]

dil-i dervîş-i cefâ-keş: *Cefa çeken dervîş gönül.*

Dil-i dervîş-i cefâ-keş ki giriftâruñ ola / Miñnet ü derd ü gama şabr u rızâ kıldı 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*dil-i dervîş-i cefâ-keş,]*

dil-i dîvâne: *Çılgın gönül, deli gönül.*

Zülfini ider gâh kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki kamu bu **dil-i dîvâne** içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvâne: *Çılgın gönül, deli gönül.*

Geh şehâb-ı zülfî mâni' yüzine gâhî sirişk / Uşbu ma'nîden **dil-i dîvâne** her dem gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvâne: *Çılgın gönül, deli gönül.*

Zülfini elde gehî zencîr ider gâhî kemend / İy **dil-i dîvâne** taksun boynuña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvâne: Çılgın gönül, deli gönül.

Dil-i dîvâne dildâruñ ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur vây ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvâne: Çılgın gönül, deli gönül.

Beni Mecnûn-şıfat kıldı nigâruñ zülf-i leylâsı / **Dil-i dîvâne** deprenmez sanasın pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvânemüz: Çılgın gönül, deli gönül.

Zülfî zencîrinde çün bağlandı sevdâyî gönül / Döstlar hüşyar olur sanmañ **dil-i dîvânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*dil-i dîvânemüz, -müz]*

dil-i dîvânemüz: Çılgın gönül, deli gönül.

Gâh kühsâr u gehî vâdî gönül eglencesi / Degme yirlerde karar itmez **dil-i dîvânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*dil-i dîvânemüz, -müz]*

dil-i dîvânemüz: Çılgın gönül, deli gönül.

Bir kılyla bend idüp zülfî dutar bu gönülümü / Bend ü zencîr dutmaz iken bu **dil-i dîvânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*dil-i dîvânemüz, -müz]*

dil-i dîvânenüñ: Çılgın gönül, deli gönül.

Leylî zülfüñ bu **dil-i dîvânenüñ** / Bend idüp boynına zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5*). [*dil-i dîvânenüñ, -nüñ]*

dil-i dîvâneve: Çılgın gönül, deli gönül.

Didüm **dil-i dîvâneve** âhir olacak câ / Zencîr-i ser-i zülfî ile çâh-ı zekandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*dil-i dîvâneve, -y, -e]*

dil-i dîvâneve: Çılgın gönül, deli gönül.

El urup dilber yine zülfîn girih-gîr eylemiş / Bu **dil-i dîvâneve** tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [*dil-i dîvâneve, -y, -e]*

dil-i dîvânevi: Çılgın gönül, deli gönül.

Ŧavk idüp âhını zencîr idinüp göz yaşını / **Dil-i dîvânevi** gör kim niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [*dil-i dîvânevi, -y, -i-yi]*

dil-i dīvāneyi: Çılgın gönül, deli gönül.

Zülfü zencirini takdum gönümün gerdânına / Bildüm âhir bu **dil-i dīvāneyi** bed-nâm ider (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*dil-i dīvāneyi, -y, -i-yi*]

dil-i dīvāneyi: Çılgın gönül, deli gönül.

Gönül şehrin ider tārâc kara kaşlar elâ gözler / **Dil-i dīvāneyi** gör kim yine dāyım anı gözler (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*dil-i dīvāneyi, -y, -i*]

dil-i dīvāneyi: Çılgın gönül, deli gönül.

Hâk-i pāyın başuma tâc itmek itdüm mültemes / Gör **dil-i dīvāneyi** kim saltanat eyler heves (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*dil-i dīvāneyi, -y, -i*]

dil-i ğamnākümüz: Gamlı, dertli gönül.

Gülmedi ‘âlemde bir gün bu **dil-i ğamnākümüz** / Bilmezüz ne gösterür dağı ‘aceb eflākümüz (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*dil-i ğamnākümüz, -ümüz*]

dil-i ğam-zede: Gama uğramış, gamlı gönül.

Dīdeden akdı gözüñ yaşı revân oldı yine / İy **dil-i ğam-zede** ol serv-ğadi yâda getür (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*dil-i ğam-zede,]*

dil-i mahzûn: Kederli, hüzünlü gönül.

Şeb-i hicr içre kaçan bu **dil-i mahzûn** iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iniler (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*dil-i mahzûn,]*

dil-i mahzûna: Kederli, hüzünlü gönül.

Giryessin ebr-i bahârûñ dīde-i pür-hûna sor / Nâlesin ra‘duñ sorarsañ bu **dil-i mahzûna** sor (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*dil-i mahzûna, -a*]

dil-i mahzûnumı: Kederli, hüzünlü gönül.

(Ğ) Hayâlûñ **dil-i mahzûnumı** mesken tutalı / Beni dīvâne kılupdur baña ne ğayret ü ‘âr (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*dil-i mahzûnumı, -um, -ı*]

dil-i mecnûn: Mecnun'un gönlü. II Deli, çılgın gönül.

Leylî zülfünü fikr ideli senün / **Dil-i Mecnûn** ki ‘aceb ki şeydâdur (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [*dil-i mecnûn,]*

dil-i mecnûn'ı: Mecnun'un gönlü. II Deli, çılgın gönül.

Hüsn-ile iy saçı sümbül seni Leylâ bilürüz / **Dil-i Mecnûn'ı** dahı karşıña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [*dil-i mecnûn'ı, -'ı*]

dil-i pervānemüz: *Pervane gibi olan gönül. (geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek) II yol gösteren gönül, kılavuz, rehber gönül.*

Şem'-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervâne-veş / Şem'e yanmak öğredür gör bu **dil-i pervānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [*dil-i pervānemüz, -müz*]

dil-i pür-tâb: *(aşk) ateşi dolu gönül.*

Genç-i 'ıřkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / Ya hârâb olmaga n' için **dil-i pür-tâb** iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*dil-i pür-tâb,]*

dil-i şad pâre: *Yüz parça olmuş gönül.*

Atarsın gâmzeñ okını baña iy kaşı ya her dem / **Dil-i şad pâre** anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*dil-i şad pâre,]*

dil-i sahtına: *(sevgilini) katı, sert gönlü II (sevgilinin) acımasız, merhametsiz gönlü.*

Yıllar geçer üftâdeye dilber nazar itmez / Beñzer ki **dil-i sahtına** yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*dil-i sahtına, -i, -n, -a*]

dil-i sevdâ: *Çılgın, deli, divane gönül.*

Gâh olur zencîr idüp zülfüñ **dil-i şeydâ** çeker / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlaruñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*dil-i şeydâ,]*

dil-i sevdâvî: *Çılgın, deli, divane gönül.*

İy gözüüm gel bir nazar ol tal'at-i zîbâyı gör / Zülfinüñ bendinde bend olmuş **dil-i şeydâvî** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*dil-i şeydâvî, -y, -ı*]

dil-i şürîde: *Perişan gönül, tutkun gönül; uslanmaz deli gönül.*

Dutışup şem'-i ruñı şevkine pervâne gibi / **Dil-i şürîde** olup içi vü taşın yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*dil-i şürîde,]*

H'âba varmışken nigâruñ nergis-i mestânesi / İy **dil-i şürîde** efgân eyleme gel sesi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*dil-i şürîde,]*

Kaşı yayından gelür gâmez okları kan içmege / İy **dil-i şürîde** kaşdı sañadur gâfil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*dil-i şürîde,]*

dil-i vîrānemi: *Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.*

Sen hârâb itmek neden iy gâm **dil-i vîrānemi** / H'ānesin kendü eliyle kimse vîrān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*dil-i vîrānemi, -m, -i*]

dil-i vîrânemüz: Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Âteş-i mihnetle her şeb berķ urur kâşânemüz / Sanasın bir ejder olmuşdur **dil-i vîrânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*dil-i vîrânemüz, -müz*]

Tîredür ğamdan ħarâb oldu **dil-i vîrânemüz** / Meh gibi bir gece tog gel rûşen olsun ħânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*dil-i vîrânemüz, -müz*]

dil-i vîrânemüz: Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Tîredür zülfüñ ğamından bu **dil-i vîrânemüz** / Gün yüzüñ ‘arz eyle tâ rûşen ola kâşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [*dil-i vîrânemüz, -müz*]

dil-i vîrâni: Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ toprakını / **Dil-i vîrâni** sanur kim daĥı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*dil-i vîrâni, -i*]

dil-i vîrânumuz: Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Korkaram kim sırr-ı ‘ışķuñ genci bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur bu **dil-i vîrânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [*dil-i vîrânumuz, -umuz*]

dil-i zârum: Ağlayan, inleyen gönül.

Ġül yüzün şevķin dimezdüm câna daĥı kaçd-ıla / İñledür bülbül gibi âĥ bu **dil-i zârum** komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*dil-i zârum, -um*]

dilini kese: Susturmak, konuşmasına izin vermemek II mumun dilinin (fitilinin) makasla kesilmesi.

Meclisde meĝer ĥüsnine yâruñ dil uzatmış / Şem‘üñ dilini n’ola eger kim kese mıķrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*dilini kese, -e*]

dil-keş: Gönül çekici, gönül cezbedici.

Salın iy serv-i âzâdum saña mânend bir **dil-keş** / Bulunmaz ‘arz-ı ĥüsn eyle güzellik çünki fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*dil-keş,]*

Boyuñ mânendi bir **dil-keş** gülistânda nihâl olmaz / Bu ne ĥüsn ü ne şuretdür bunuñ gibi cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*dil-keş,]*

dille: Bir kimseyi çekiştirmek, aleyhinde bulunmak, zemmetmek II anlatmak, dile düşürmek.

Zâhidâ mescidde rindânı inen zemm eyleme / Ğâfîl olma biz seni meyĥâne içre **dillerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*dillerüz, -r, -üz*]

dilleri bağlamaz: Gönül bağlamak, âşık etmek II bir kimseyi herhangi bir sebeple söz söyleyemez duruma getirmek, susmak zorunda bırakmak.

Sihr fennin fitne 'ılmin bilmese ol dil-fır̄b / Bir nazarla **dilleri bağlamaz** idi göz ü kaş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1469, Beyit 3). [dilleri bağlamaz, -ler, -i, -maz]

dilrübā: Gönül çalan, gönül hırsız | güzel, sevgili.

Dilrübālar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı 'ālemdede hergiz kendüye feryād-res (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1385, Beyit 1). [dilrübālar, -lar]

dil-rübā: Gönül çalan, gönül hırsız | güzel, sevgili.

İy Muhıbbı ihtiyār-ı dil eger gitse ne tañ / **Dil-rübālar** işi dāyım nāz-ıla kirişmedür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1183, Beyit 5). [dil-rübālar, -lar]

Gāh cevır ü geh cefā gāh kirişme gāh nāz / İy Muhıbbı **dil-rübālar** cünbiş[i] bu resmedür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1184, Beyit 5). [dil-rübālar, -lar]

Leb-i la'linden özge **dil-rübānuñ** / Muhıbbı derdüñe dermān görünmez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1249, Beyit 5). [dil-rübānuñ, -nuñ]

Vaşlını idüp temennā hicrini kılma taleb / **Dil-rübālar** dāyımā ğayrı rızā kılma heves (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1396, Beyit 2). [dil-rübālar, -lar]

Gelür hayāli çeşmüme ammā görünmez āh / Görmiş degül gözler anı **dil-rübā** imiş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1433, Beyit 2). [dil-rübā,]

dilsitān: Gönül alan. II Sevgili.

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne hālüm tebāh / Olmam muqarrer hāk-i rāh ol **dilsitānum** kandadır (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1090, Beyit 5). [dilsitānum, -um]

dil-teşne: Bağıranık, gönlü susamış.

Vādī-i 'ışka düşüp **dil-teşneyem** Mecnūn-vār / Ceht kıldum bulmadum yoğmış aña tül u 'arz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1486, Beyit 2). [dil-teşneyem, -y, -em]

dilüñe gelmedi: Diline gelmek, dilinin ucuna gelmek: söyleyecek duruma gelmek.

Nāleler eyler Muhıbbı rāh-ı 'ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez diyesin kim bu çi kes (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1374, Beyit 5). [dilüñe gelmedi, -me, -di]

dilüñi düğ: Dilini düğümlemek, dilini bağlamak: bir kimseyi herhangi bir sebeple söz söyleyemez duruma getirmek, susmak zorunda bırakmak II susmak, az konuşmak, söyleyeceklerini söylememek.

Düğ dilüñi kendi haddüñden tecāvüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu benüm sözüme nāş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1481, Beyit 4). [dilüñi düğ,]

dimāğ: Beyin, akıl, bilinç II (koku ile beraber kullanılırsa) damak, geniz.

Zülfinüñ sevdāsı-y-ıla tolalıdan bu **dimāğ** / Başı üstine gelüp murğ-ı hevālar per tutar (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1006, Beyit 2). [dimāğ,]

Meger hālūñ şehā müşğ ü ser-i zülfūñ mu‘anberdür / **Dimāğı** ‘ālemūñ cānā anuñ-içun mu‘aṭṭardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*dimāğı, -ı*]

Oldı hem dehrūñ **dimāğı** çün mu‘aṭṭar bü-y-ıla / Gülşen içre güllerūñ medhın okur turmaz hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*dimāğı, -ı*]

‘Işka düşdüm ‘aql-ı küllî külli ben terk eyledüm / Pür-hevā oldı **dimāğum** baña bu sevdā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*dimāğum, -um*]

Eyledi dehrūñ **dimāğımı** mu‘aṭṭar bü-y-ıla / Kim meger bād-ı şabā zülfindeki bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*dimāğımı, -ı, -n, -ı*]

Mu‘aṭṭardur yine ‘ālem **dimāğı** / Şabānuñ yār zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [*dimāğı, -ı*]

Zülfine dil vireli toldı hevā-y-ıla **dimāğ** / Elümüz irmez aña bir kurı sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*dimāğ,]*

Küy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubh / Eyleduñ ‘ālem **dimāğımı** mu‘aṭṭar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*dimāğımı, -ı, -n, -ı*]

Muhibbî bü ile toldı **dimāğüm** / Meger zülfine yāruñ şāne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [*dimāğüm, -um*]

dimāğ-ı dehr: *Dünyanın -bütün insanlar- dimağı.*

‘Aceb sünbül midür zülfūñ ya ‘anber / **Dimāğ-ı dehr** olur andan mu‘aṭṭar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [*dimāğ-ı dehr,]*

din: *Denilmek, söylenmek, II adı verilmek, ... diye isimlendirilmek, ... sayılmak.*

Ḥaber sorma dehānından ḥabībūñ / Ne aña yok **dinür** ne ḥod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*dinür, -ür*]

‘Aşık mı **dinür** yanmayıcak āteş-i hicre / ‘Işğ ehli olan puḥte gerek ḥām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*dinür, -ür*]

Şebüm rüşen ider gönülüm çerāğı / **Dinürse** tañ midur aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*dinürse, -ür, -se*]

Yüzüñe “Ve’ş-şems” **dinmiş** zülfüñe “Ve’l-leyl” çün / Ḥadd ü zülfūñ var iken leyl ü nehārı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*dinmiş, -miş*]

Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildāruñ / Aña deyr-i cihānda **dinmese** zünnāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*dinmese, -me, -se*]

din: *Denmek, denilmek, söylenmek II rivayet edilmek, nakledilmek.*

Åhum düttüni ‘ālemi tār itdi Muhibbî / Gerçi ki **dinür** bir süz imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*dinür, -ür*]

Döstüm cevr ü ceḫāni eylegil evzān-ıla / Hiç işitmeduñ mi her yirde **dinür** ḥayrū’l-vasaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*dinür, -ür*]

din: Denmek, denilmek, söylenmek.

Şehā mihr ü vefān yokdur sayılsa bir iki **dinmez** / Cefā vü cevruñe cānā velī hergiz hisāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*dinmez, -mez*]

Gözümüñ yaşına mānend cihān içinde āb olmaz / Bu dil nālišler itdükçe **dinür** böyle dolāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*dinür, -ür*]

dīnār: Eski bir nevi altın sikke. II Aşğın sararmış yüzü.

Dükenür sanma çeşmüm kīsesinden / Yime ğam anda **dīnār** eksük olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 4*). [*dīnār,]*

Püte-i ‘ışk içre yanup hālīş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya tālīb sanma **dīnār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*dīnār,]*

dīnār kılmaz: Altın para eylemek II altın para gibi saçıp dağıtmak (gözyaşı).

Muhibbī yaşın ol yār ayagina / Nişār itmez dimeñ **dīnār kılmaz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 5*). [*dīnār kılmaz, -maz*]

dīnār u direm: Dinar ve dirhem II altın ve gümüş para II aşğın gözyaşları.

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı nigār / Eşk-i çeşmüm aña **dīnār u direm** gibi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*dīnār u direm,]*

dinen: Din bakımından, dīne göre.

Baña itdüğini zülfi[i] hemīşe / **Dinen** ayruksı hiç bir kâfir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*dinen,]*

dīñle: Söylenen sözü dikkate alıp ona göre davranmak, kabul etmek, uymak, itâat etmek.

Zāhidā ‘ışkūñ tārıkın añlamaz kec-ṭab‘sın / **Dīñlemezsın** Hāḳ sözi sende meger var saht gūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*dīñlemezsın, -mez, -sın*]

dīñle: Kulak vermek, dinlemek, kabul etmek.

Zārılıgum **dīñlemezseñ** didüm iy gül yüzlü yār / Didi kūyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*dīñlemezseñ, -mez, -se, -ñ*]

Ĝam meclisinde zārılıgum iñleyen bilür / Ney gibi niçe iñledüğüm **dīñleyen** bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*dīñleyen, -y, -en*]

Diñlemez gülşende gül bir dem fiğānın bülbülüñ / İñledüp ol dermendüñ dāyimā hārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*dīñlemez, -mez*]

Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u Mecnūn kışşasın / İy Muhibbī yār eger gūş eylese efsānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*dīñlemezdi, -mez, -di*]

Hālet-i sözi virür **dīñle** Muhibbī sözini / Diḳḳat eyle bulasın anda niçe ma‘nī-i hāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 5*). [*dīñle,]*

dir: Derlemek, toplamak.

İy Muhibbî gaflet itme aç göz uyğudan uyan / Turmadan **dirmekdedür** murğ-ı ecel çün çinemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5). [dirmekdedür, -mekde, -dür]

dırâz: Uzun.

Cevr-ile öldürse beni yâr niyâz / Devleti pâyende vü ‘ömri **dırâz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1). [dırâz,]

dırâz itme: Uzatmak, uzun tutmak.

Kesilür şem‘ gibi itme zebânuñı dırâz / ‘Âkil-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ üstine yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1). [dırâz itme, -me]

dirgür: Diriltmek, canlandırmak, can katmak, yaşatmak, yaşamasını sağlamak.

Öldürürse gam degüldür tîğ-ı gamzeñ ‘âşıkı / **Dirgürür** iy dil tabîbi leblerüñ ‘İsâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2). [dirgürür, -ür]

Öldürürseñ keremler eylersin / **Dirgürürseñ** de luğ u ihsândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6). [dirgürürseñ, -ür, -se, -ñ]

Ğamzelerle öldürür küyına varan ‘âşıkı / Bir nefesle **dirgürür** ‘İsî gibi güftarı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2). [dirgürür, -ür]

Öldürdi firkatüñ beni iy bî-vefâ yitiş / **Dirgür** Mesîh gibi beni kıl du‘â yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1). [dirgür,]

dirhem: Akçe, para.

Yüz uruban kekbüñ nağşını kapsam tañ midur / Çün gedâ yir üzre görse **dirhemi** her dem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4). [dirhemi, -i]

dirhem ü dînâr: Gümüş ve altın (para).

Sen güzeller şâhınuñ pâyına işâr itmege / Bâğda eyler ağaçlar **dirhem ü dînâr** ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4). [dirhem ü dînâr,]

dirhem ü dînâr: Gümüş ve altın (para) II âşığın gümüşe benzer gözyaşları ve altın gibi sararmış yüzü.

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yâra gelür bu **dirhem ü dînâr** hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5). [dirhem ü dînâr,]

dirhem ü dînâr: Gümüş ve altın (para) II âşığın gümüşe benzer gözyaşları ve altın gibi sararmış yüzü.

Şâh-ı gam gelse gönül şehrine cân karşı çıkar / Gözlerüm pîşkeş için **dirhem ü dînâr** çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3). [dirhem ü dînâr,]

dirhem ü dīnār: *Gümüş ve altın (para) II âşığın gümüşe benzer gözyaşları ve altın gibi sararmış yüzü.*

Karz eyle yine dīdelerüm hūn-ı cigerden / Sanma dükene **dirhem ü dīnār** ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 2*). [*dirhem ü dīnār,*]

dirġ: *Eyvah, ne yazık ki!*

Derdā **dirġ** dilber nālem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşīhat olsa birini dutmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*dirġ,*]

Ser-i kūyına vardukça yüzini dönderür benden / **Dirġ** ol seng-dil itmez benümle merhabā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*dirġ,*]

Kalmanı ‘akl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum **dirġ** görmeye idüm nigār[ı] kâş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*dirġ,*]

dirġ eyler: *Esirgemek, sakınmak.*

Dirġ eyler dimişler cānı senden / Muhibbī’ye habībüm iftirādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 6*). [*dirġ eyler, -r*]

dirġ itme: *Esirgemek, sakınmak.*

Muhibbī’den **dirġ itme** nigārā tīr-i müjgānuñ / Anuñla eglenür cānum anuñla sīne rāhatdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*dirġ itme, -me*]

dirġ itme: *Esirgemek, sakınmak.*

Şem’-i hūsne iy Muhibbī cān u ser itme dirġ / Bāl ü per yakdı diye dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*dirġ itme, -me*]

dirġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

‘İyde niçelerüñ irdi eli yāra henüz / Kaldı ortada **dirġā** dil-i āvāre henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*dirġā,*]

Bakmaz oldı āh kim küsdi bize cānānumuz / İy **dirġā** gidiserdür hasta tenden cānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*dirġā,*]

Ol tabīb-i dil ölürsem dañı tedbīr eylemez / Nāle-i āhum **dirġā** aña te’sīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*dirġā,*]

Dirġā gitdi benden tākāt ü hūş / Görelden karşuda sīmīn binā gūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*dirġā,*]

‘Āşıkam derdā **dirġā** olmadum derdden halāş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden havāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*dirġā,*]

Hīç aḥvālüm **dirġā** olmadı dildāra ‘arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*dirġā,*]

diril: *Gibi yapmak, taslamak, davasında bulunmak.*

Münkir **dirilürse** n'ola gün yüzine zâhid / Hıffâş-şıfatdur aña hergiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*dirilürse, -ür, -se*]

Süz-ı 'ışkımdan hikâyet eyledüm yâra biraz / Didi 'âşik **dirilen** hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [*dirilen, -en*]

dirild: Diriltmek, dirilmesini sağlamak.Canlandırmak. mec.ölye yeniden can vermek.

Dilâ olseñ ne ğam ger ğamzesinden / **Dirildür** çün lebi 'İsî nebî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*dirildür, -ür*]

dirlik: Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat, iyi geçim.

Çün kim ayırdı beni sevgülü yârumdan felek / Bes harâm olsun baña dünyâda **dirlik** yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*dirlik,]*

dırnag: Tirnak.

Ben belâ kühinuñ açdum yolların **dırnag-ıla** / İtdüğümi Bî-sütün kühında Ferhâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*dırnag-ıla, --ıla*]

dis: Üst ve alt çene kemikleri üzerinde karşılıklı sıralanmış olan ve ağza alınan şeyleri koparıp çiğnemeye yarayan sert, beyazımtırak parçalardan her biri. II Sevgilinin güzellik unsurlarından biri.

Bu Muhibbî **dişleri** vaşfın kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [*dişleri, -ler, -i*]

Hañ-ı la'lüñ misk ü zülfüñ 'anber-i sarâ satar / **Dişlerüñ** dürr-i 'Aden şîrin lebüñ helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*dişlerüñ, -ler, -üñ*]

Dür **dişüñ** yâdına talsam ger ma'ânî bañrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bîkrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*dişüñ, -üñ*]

Öpsem lebüñi disem o dem la'lini **dişler** / Nâz-ıla baña gösterür incü gibi **dişler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*dişler, -ler*]

İster-iseñ dür **dişin** dök acı yaşlar iy gönül / Ka'r-ı deryâda Muhibbî bulunur dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*dişin, -i, -n*]

Dür **dişleri** firâkıyla sünbül saçın añup / Āh eyledükçe yaş ki dökem dâne dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [*dişleri, -ler, -i*]

Muhibbî'yi **dişüñ** fikri yine deryâya ğarğ itdi / Sirişkinden 'ağtğ olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*dişüñ, -üñ*]

Dişlerüñle şem'-i hüsnüñ bu Muhibbî añmasa / Şi'rini pür-süz idüp nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [*dişlerüñle, -ler, -üñ, -le*]

Bir bencileyin var mı bu bañr-ı ğam içinde / Bir sencileyin **dişleri** şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*dişleri, -ler, -i*]

Nazm ider lü'lü' **dişüñ** la'l lebüñ evşâfını / Rişte-i cân üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*dişüñ, -üñ*]

diş bilemiş: Heveslenmek, istek duymak, fırsat kollamak.

Bâğ-ı hüsninde nigârûñ lebleri rengin imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri **diş bilemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*diş bilemiş, -miş*]

diş uramamış: Diş vurmak, diş geçirmek, dişlemek II güç yetirmek.

Şi'rümi gören bir âhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña **diş uramamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*diş uramamış, -a, -ma, -miş*]

disle: Dişlerini geçirmek, ısırarak.

Öpsem lebüñi disem o dem la'lini **dişler** / Nâz-ıla baña gösterür incü gibi **dişler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*dişler, -r*]

ditre: Titremek, hızlı hızlı hareketlerle sürekli kimildamak, sallanmak II birinden, bir şey veya bir halden korkmak, korkuya kapılmak.

Kaçan kim bād-ı âhumdan o zülf-i 'anber-feşân **ditrer** / Gidüp 'aqlum gelür hayret bu cismüm içre cān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*ditrer, -r*]

ditre: Titremek, hızlı hızlı hareketlerle sürekli kimildamak, sallanmak.

Kaçan kim bād-ı âhumdan o zülf-i 'anber-feşân **ditrer** / Gidüp 'aqlum gelür hayret bu cismüm içre cān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*ditrer, -r*]

Eline ol kemān ebrü hadeng-i ğamzesin alsa / Nişān itdükçe bu sīnem damarlar içre kan **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*ditrer, -r*]

Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Hızān evrākına san kim dokunur bād revān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*ditrer, -r*]

Güzellik burcına māhum 'urüc itdünse zulm itme / Sakın 'aşıklar āhından zemīn ü āsümān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*ditrer, -r*]

Degül takrīr-içün mümkün Muhibbî cevri dildaruñ / Kaçan takrīre kaşd itsem dehān içre zebān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*ditrer, -r*]

Göñül āh eylese zülfüñ hümāsı nāgehān **ditrer** / Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*ditrer, -r*]

Göñül āh eylese zülfüñ hümāsı nāgehān **ditrer** / Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*ditrer, -r*]

Cefā vü cevruñi ańsam göñülde āh u zār itsem / İñiler kühlar cümle zemīn ü āsümān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*ditrer, -r*]

Ṭabībā teşneyem ğāyet lebünden dil çü āb ister / Büt-i 'işka giriftāram ser-ā-ser üstüñ'ān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*ditrer, -r*]

Binā-yı şabr u kaşr-ı 'aql katı muhkem-durur ammā / İrişse zelzele 'işkuñ hevāsından hemān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*ditrer, -r*]

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*ditrer, -r*]

Halka halka sünbülü bād esse **ditrer** her taraf / Sanki bir tāvüsdur cevân idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*ditrer, -r*]

dîv: *Dev, şeytan, ifrit, cin II rakip.*

Kapuña varmaga koma rakîbi / Melek **dîv-ile** hergiz mahrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4*). [*dîv-ile, -ile*]

dîvân: *Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği padişah huzuru II Sevgilinin makamı.*

Reyâhîn şâhnuñ tahtı çemendür / Gelen **dîvânına** serv ü semendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 1*). [*dîvânına, -i, -n, -a*]

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şâhını / Ehl-i dilden her seher küyında **dîvân** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*dîvân,]*

Suçını Muhibbî'nün 'afv eyle disem dilber / Sürer kapudan anı **dîvâna** kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [*dîvâna, -a*]

dîvân: *Bir şairin şiirlerini kaftiyelerine göre ve harf sırasına uygun bir şekilde topladığı mecmua.*

Hüsnüñ mecmû'asından bir varak şerh eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u **dîvân** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*dîvân,]*

dîvân kurup: *Yüksek rütbeli devlet adamlarının devlet işlerini görüşmek için toplanması II bir konuda karara varılmak üzere bir araya gelinmesi.*

Hüsn eyvânında gördüm kaşları **dîvân kurup** / Cem' idüp 'uşşâkıını her yaña asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*dîvân kurup, -up*]

dîvâne: *Çılgın, deli, mecnun II kendini duygularının coşkuluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.*

Her yaña başın açar **dîvâneler** boyın sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [*dîvâneler, -ler*]

Dimeñ **dîvâne** Mecnün'a mahabbet mülki şâhidur / Yanınca tayr-ıla vahşî yürür cümle sipâhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*dîvâne,]*

'İşkuñ-ıla cân u dil **dîvânedür** / Anuñ-ıçun halk-ıla bîgânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*dîvânedür, -dür*]

Zülfî zencîrine kim dil vire **dîvâne** geçer / Şem'-i ruhsârına kim per yaka pervâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*dîvâne,]*

Bagla zencîr-i ser-i zülfine **dîvâne** dili / Ya'nî Mecnün-şifat başına sevdâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*dîvâne,]*

- Geh diler zencir-i zülfün dil umar gâhî lebün / Döstim **dīvānenüñ** mestün işi mā'zürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*dīvānenüñ, -nüñ*]
- Leylî zülfün vaşfın iştîdi meger **dīvāne** dil / Boynuma zencir ola diyü varup mecnün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*dīvāne,]*
- Berre düşmiş sanmañuz Mecnün bir **dīvānedür** / Gördi yok büy-ı vefâ insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*dīvānedür, -dür*]
- Sen perî 'ışk-ıla ben **dīvāneyi** / Ger murāduñ var-ısa külhanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*dīvāneyi, -y, -i*]
- Dil virme didüm zülfine gel pendümi güş it / **Dīvāne** gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*dīvāne,]*
- Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma'zür tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü **dīvāneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [*dīvāneler, -ler*]
- Sorma 'ışkuñ hâletin Mecnün'a bir **dīvānedür** / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhād'a kim efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*dīvānedür, -dür*]
- Şem'-i hüsnüne şehā cān u gönül pervānedür / Tolaşur zencir-i zülfüne dilüm **dīvānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [*dīvānedür, -dür*]
- Ne'yeçün eylersin dilā fikr-i zeķan **dīvānesin** / Bu meşeldür hîç kimse meyl-i zindān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*dīvānesin, -sin*]
- Gönülden saklaram rāz-ı dehānın / Degül **dīvāne** cün kim maħrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2*). [*dīvāne,]*
- Gerçi hayrān oldı dil gördi bu ben **dīvāneyi** / Lîk biz de ol kamer ruħsāruñuñ hayrānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*dīvāneyi, -y, -i*]
- İtdi ol zülfî mu'anber kākūlin zencirümüz / Ğam yimek **dīvāneler** oldı bizüm tebdirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*dīvāneler, -ler*]
- Gerek dilden dehānı rāz-ı pinhān / Ki **dīvāne** degüldür maħrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*). [*dīvāne,]*
- Kim ki dolaşa ser-i zülfine **dīvāne** gibi / Aña pend eylemeñüz cünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*dīvāne,]*
- 'İşk-ıla **dīvāneyem** küyında Mecnündan beter / Ol saçı leylî neden zülfini zencir eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4*). [*dīvāneyem, -y, -em*]
- Kanda bir meh-rū görürse cān virür **dīvāne** dil / Bend-i zülfine tolaşur hîç uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*dīvāne,]*
- Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberün / **Dīvānedür** n'idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*dīvānedür, -dür*]
- Sanduñuz Mecnün gezer şahrāda bir **dīvānedür** / Kayd-ı 'ālemden ferāğat itmiş ol dānā-y-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*dīvānedür, -dür*]
- Beni **dīvāne** görüp berr-i ğamda / Kodılar adımı Mecnün'a adaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*dīvāne,]*

Bu Muhibbî zülfî zencîrûñ görüp / Kendüzin **dīvāne** şeydā eylemiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 8*).
[dīvāne,]

İstedüm **dīvāne** gönülüm hālını bilmek yine / Bulmadum ol cünün deştinde nâ-peydā imiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 2*). [dīvāne,]

Didüm **dīvāneyem** zülfüne bend it / Gülüp gül gibi didi mübtelā hoş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 2*).
[dīvāneyem, -y, -em]

Zülf-i dildāra tolaşdı yine **dīvāne** gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o hālās (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 2*). [dīvāne,]

dīvāne kılupdur: Delirtmek, çılgına çevirmek.

(خ) Hayālūñ dil-i maḥzūnumı mesken totalı / Beni **dīvāne kılupdur** baña ne ğayret ü ‘ār (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 7*). [dīvāne kılupdur, -up, -dur]

dīvāne oldum: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Saçuñ zencîrine **dīvāne oldum** / Anı boynuma takmazsın nedendür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1203, Beyit 3*).
[dīvāne oldum, -du, -m]

dīvāne olmuş: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Gönül zülfüñ görüp **dīvāne olmuş** / Yüzüñ şem‘ine cān pervāne olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 1*).
[dīvāne olmuş, -miş]

dīvāne olmuşdur: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Cān u dil naḫdini virüp gönülüm ister vaşlını / Ne ‘aceb **dīvāne olmuşdur** ‘aceb sevdāsı var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 2*). [dīvāne olmuşdur, -miş, -dur]

dīvāne olsa: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Muhibbî olsa dīvāne ‘aceb mi / Görür zencîre beñzer kāküli var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1108, Beyit 5*). [dīvāne olsa, -sa]

dīvāne olup: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Leylî zülfüne gönül vireli **dīvāne olup** / Deşt-i ğam içre ki san ḥasta vü mecnūn iniler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1019, Beyit 2*). [dīvāne olup, -up]

dīvāne-i ‘ışkam: Aşk delisi.

Gider boynuñdan iy meh-rū n’idersin zülfî zencîrin / Çü men **dīvāne-i ‘ışkam** benüm boynuma lāyıkdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 3*). [dīvāne-i ‘ışkam, -am]

dīvānelik evlevüp: Delilik yapmak, çılgınlık göstermek.

Ol ki 'ışk ehli'dür olur küy-ı dilberde muķım / Eyleyüp dıvānelik tag u beyābān istemez (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1339, Beyit 4*). [*dıvānelik eyleyüp, -y, -üp*]

dıvāne-sıfat: *Delı, mecnun görünüşlü.*

Zülfünı boynuma dakduñ didüm ol yār didi / Seni **dıvāne-şıfat** vālih ü ŝeydā bilürüz (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*dıvāne-şıfat,]*

dıvāne-ves: *Divane gibi.*

Dil virelden zülfünün zencırine **dıvāne-ves** / Meclis içre söylenür miñnetlerüm efsāne-ves (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*dıvāne-ves,]*

dıvār: *Bir yapının dışı ile içini ayıran dikey düzlem; aŝıĝın gönül duvarı.*

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil āteŝ-i 'ışka / Yıkılmış mest-i 'ışk olmiŝ düşüp **dıvāra** yasdanmış (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*dıvāra, -a*]

divār: *Memleket, ülke, yer.*

'Uŝŝāka çāre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz **diyārumuz** (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*diyārumuz, -umuz*]

diye: *Diye (diyü, deyi, diyi): biri sebebi, biri sonucu bildiren iki cümleyi birbirine bağlar II diyerek, deyip.*

şem'-i hüsne iy Muhibbī cān u ser itme dirĝ / Bāl ü per yakdı **diye** dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*diye,]*

diyü: *Diye (diyü, deyi, diyi): biri sebebi, biri sonucu bildiren iki cümleyi birbirine bağlar II diyerek, deyip.*

Cām-ı la'line irem **diyü** ider cüş u ħurüş / Dāyimā meyĥānede kendin mey-i ŝahbā satar (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*diyü,]*

Yāra sundum 'ıydehde gönölümü elma **diyü** / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyā satar (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*diyü,]*

Leylī zülfın vaşfın iŝtdi meger dıvāne dil / Boynuma zencır ola **diyü** varup mecnün olur (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*diyü,]*

Ĥat gelüpdür **diyü** bu 'āŝıka göstermese yüz / Diñüz ol ŝüĥa cihānda buña kim kāyil olur (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*diyü,]*

Zülfı tarĥ itdi cefā sengini dil buķ'asına / Muĥkem olsun **diyü** san kāfiri bünyād eyler (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*diyü,]*

Hey ne zālimsin varup ger kapuña dād istesem / Ya sürün yā öldürün **diyü** o dem fermān olur (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*diyü,]*

ŝarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā **diyü** oturmiŝ miĥmān gözler (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*diyü,]*

- N'eyledüm n'itdüm rakıbe seng-ile âhen gibi / Kūyuña vardı **diyü** halka beni çakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [diyü,]
- Gül'izâr-ı hüsni yâruñ taze sebz olsun **diyü** / Bu Muhibbî göz yaşın cū sinesin tölâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [diyü,]
- Sen güzellik kişverinüñ pādîşâhısın **diyü** / Kaşlaruñ almış berât-ı hüsnuñe tuğrâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2*). [diyü,]
- Nigârâ kūyuña varsam seg-i kūyuñ gelür karşı / Ezelden âşinâ **diyü** tuz ekmek haqqını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [diyü,]
- Cür'a-i cāmî sen içdüñ **diyü** bezm-i 'ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmûrı gelüp gavgâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [diyü,]
- Göñlümi şeb-rü **diyü** zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde âḥîr asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [diyü,]
- Nev bahâr oldı göreydük **diyü** dildâruñ yüzün / Gözlerinden yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [diyü,]
- Seyre gele **diyü** îşâr itmek için pâyına / Dâmenini tolu güller eylemiş yaylağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [diyü,]
- Tîri çün sehm-i sa'âdetdür naşîb ola **diyü** / Bu Muhibbî kaşları yasın görüp kurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [diyü,]
- Sîne taḥlını döğüp derbend-i 'ışk içre müdâm / Râh-ı müşkildür **diyü** 'uşşâka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [diyü,]
- Âteş-i 'ışka yanar dil korkaruz âh itmege / Âşikâr ola **diyü** 'ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3*). [diyü,]
- Yol haṭâr dervend-i 'ışkuñ **diyü** âgâh eylerüz / Sîne-i taḥlı döğüp olmışdur âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [diyü,]
- Görelî ol serv-ḳaddî cāmî'-i hüsni içre âh / Ḳâmet ide **diyü** nâgâh biz iḳâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [diyü,]
- Serv ḳaddüñ taze ter olsun **diyü** iy gonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tölâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [diyü,]
- Sehv-ile itüm dimiş ben 'âşîka bir kez nigâr / Adın añdum **diyü** ol demden peşimândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [diyü,]
- Ol perî-rü yüzüm üzre bir ḳadem bassun **diyü** / Yüzümi ḥâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [diyü,]
- İdesin **diyü** kıyâm iy serv ḳâmet beklerüz / İşüğüñden gitmeyüp biz tâ kıyâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [diyü,]
- Niçe yıldur yollar üzre düşüben ḥâk olmuşuz / Bir gün ola basasın **diyü** hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [diyü,]
- Ġam ile bu ḥâlüm tebah aḥvâlümü sormaz mısız / Yârân nedür ḥâlüñ **diyü** bu ḥâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [diyü,]

Āteş-i hicre yanar dil korkaram āh itmege / Āşikār ola **diyü** ‘ışkuñı gayret beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4). [diyü,]

Bulurdum dünyada gönül murādın / İtüm **diyü** baña bir kez diseñ oş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4). [diyü,]

Rüy-ı zerdüm tā şeref bulsun **diyü** / Anları pā ile tamga eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4). [diyü,]

Genc-i hüsne mâlik olmasun **diyü** ‘âşıkıların / Hem tılısm itdi hañun hañtāt hem yazdı havāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4). [diyü,]

Güllere göz degmesün **diyü** sehergeh bülbüli / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden havāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6). [diyü,]

diyüben: Diye (diyü, deyi, diyi): biri sebebi, biri sonucu bildiren iki cümleyi birbirine bağlar II diyerek, deyip.

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Kadīmî aşināmuzdur **diyüben** hañq-ı nān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7). [diyüben,]

diz: Dizmek II nesnelere yan yana veya tek tek sıralamak.

Bu Muhibbî dişleri vaşfın kaçan medh eylese / İşiden cān riştesi üzre sanur dürler **dizer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5). [dizer, -er]

İy Muhibbî rişte-i cān üzre **dizdür** nazmuñı / Kıymetin bu dürlerün ancak Nizāmiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5). [dizdür, -dür]

Nazm ider lü‘lü‘ dişün la‘l lebün evşafını / Rişte-i cān üzre **dizmiş** dürr ü gevher bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3). [dizmiş, -miş]

dog: (güneş, ay, yıldızlar) ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek II var olup ortaya çıkmak, zuhur etmek.

Ğarra olma bu cihān her gün **dogar** bir nev‘-ile / Mührelerle ‘aqluñı tağıtma olma hoñqa-bāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6). [dogar, -ar]

Derdā ki bu şeb **dogmadı** ol mäh görünmez / Cān oldı revān ol büt-i dil-ñāh görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1). [dogmadı, -ma, -dı]

Dün gece hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didi tur iy derdmend kim üstüne **dogdı** güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5). [dogdı, -dı]

dog: Dövmek, bir şeyin üzerine arka arkaya vurmak II davul çalmak.

Sine taıblını **dögüp** derbend-i ‘ışk içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2). [dögüp, -üp]

Yol hañtar dervend-i ‘ışkuñ diyü āgāh eylerüz / Sine-i taıblı **dögüp** olmışdur ādet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4). [dögüp, -üp]

Sensüzün ger cām nüş itsem baña hep nişdür / Sine taıblını **dögüben** inlerem hem çü ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3). [dögüben, -üben]

dögil: Döğülmek, ezilip parçalanmak.

Seng-i miñnetle Muhibbî **dögilüp** un olduğın / Anı gendümden tefahhuş eyleme gerdüna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5). [dögilüp, -üp]

dögin: Kendi kendini dövmek, kendini oradan oraya vurmak II çok fazla üzölmek, esef etmek.

Dâne-i hâlün hayâliyle gözüm yaşlar döküp / Āsiyâ gibi **döginür** ele almış iki taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3). [döginür, -ür]

Kim ki 'âşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarlı urup / Gice gündüz **dögin**e eline alup iki daş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2). [dögin, -e]

dök: Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Gözün yaşını **dök** ki bulasın cevâhiri / Ğavvâş-vâr sen de o bañr içre taladur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2). [dök,]

Pâyüña n'ola **dökse** Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladuğı sım ü zeri yâ ne içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5). [dökse, -se]

Āhum şehâbı ger **döke** bārân-ı eşkümi / Bu sîne bāğı gül bitürür lülezâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4). [döke, -e]

Gözlerüm yaşlar **döker** kırpüklerüm cārüb olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrâşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4). [döker, -er]

Pâyüña **dökmege** benüm servüm / Yaşımı sım idem yüzüm zerler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5). [dökmege, -meg, -e]

Her kaçan âh eyleyüp **döksem** gözüm bārânını / Gül gibi gülzâr-ı hüsn içre gönöl handân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3). [döksem, -se, -m]

Serv kıddün taze ter olsun diyü iy gonca leb / Seyl-i eşkümi **döker** her dem olup tolâb göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2). [döker, -er]

dök: Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek.

Ağzına şebnem şehergeh nergisün su **dökdüğü** / Läle ile gice mey içmiş bu ki mañmürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6). [dökdüğü, -düğ, -i]

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde **dökmiş** dâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3). [dökmiş, -miş]

Pend kılsañ gönölüme şevküm dağı olur sitiz / Nite kim âteş **dökseñ** rüşenâsı ola tiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1). [dökseñ, -se, -ñ]

dök: Saçmak, serpmek, koymak II göz önüne sermek, ortaya koymak II içini dökmek, kalbinde sakladığı bir şeyi ortaya çıkarmak, söylemek.

Bülbül âşüfte olup gül şevkine / Cümle **dökdi** ne ki var kalbinde râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3). [dökdi, -di]

dökil: Dökülmek, düşmek, saçılmak II gözyaşının düşmesi, ağlamak.

Gözlerüm yaşı **dökildükçe** iniler bu gönül / Nite kim kurıla su üstüne dölâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*dökildükçe, -dükçe*]

Gözlerüm yaşı **dökildükçe** bu gönüm çarlı urur / Hiç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*dökildükçe, -dükçe*]

Ĥün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem / Dâne dâne gözlerümden **dökilür** hem çü kirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*dökilür, -ür*]

Dilüm inler benüm dölâba döndi / Gözüm gözgelerinden **dökilür** yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*dökilür, -ür*]

dökil: Düşüp veya taşıp bütünden ayrılmak II saçılmak, serpilmek, etrâfa yayılmak.

Zülfî çevgânına el ursa nigâr / Top olup **dökile** niçe serler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [*dökile, -e*]

Zülfîni depretdügince **dökilür** müşg-i ‘abîr / Ol sebebdendür şabânun büyü müşg-âmîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*dökilür, -ür*]

dokun: Dokunmak, temas etmek.

Eger derd-ile âh itsem ruĥ-ı zerdüm görenler dir / Ĥazân evrâkına san kim **dokunur** bād revân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*dokunur, -ur*]

Bahr oldı gözüm yaşı telâtuımlar iderse / Āhum yilidür **dokına** kemdür eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*dokına, -a*]

dokun: Ellemek, el sürmek, el sürüp karıştırmak.

Dil perîşân idi âh oldı yine daĥı beter / Sünbülün çünki müşevveş **dokunup** bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*dokunup, -up*]

dokun: Dokunmak, temas etmek.

Şîşe-i nâmûsı sısam döstlar ‘ayb eylemeñ / **Dokunan** seng-i cefâdur ‘âşık olur ‘ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*dokunan, -an*]

dol: (Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak.

Ĥaste-dilven döstum cām-ı lebünden cür’a sun / Sâķî-i devrân elinden **dolmadan** peymānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*dolmadan, -madan*]

dölâb: Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap). su dolabı, yemek dolabı, dolaplı saat II âşığın gözleri.

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revân / Dîde **dölâba** dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*dölâba, -a*]

dölâb: Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap). su dolabı, yemek dolabı, dolaplı saat II âşığın gönlü.

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim kurla su üstine **dölâb** iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*dölâb,]*

Gözlerüm yaşına cüy-ı âb beñzer beñzemez / Nâlesine gönlümün **dölâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [*dölâb,]*

Gözümün yaşına mânend cihân içinde âb olmaz / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle **dolâb** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*dolâb,]*

Dilüm iniler benüm **dölâba** döndi / Gözüm gözgelerinden dökilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*dölâba, -a]*

dolas: *Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.*

Ser-i zülfine **dolaşma** dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*dolaşma, -ma]*

Dâmenüme **dolaşan** çünkim melâmet hârıdır / Âhîr ol çâk itmeyince câme-i ‘ârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*dolaşan, -an]*

Kim ki **dolaşa** ser-i zülfine dîvâne gibi / Aña pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*dolaşa, -a]*

dön: *Vazgeçmek, caymak.*

Egerçi kim yapar dil hânesin yâr / **Döner** ol dem yıkar yine şabî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*döner, -er]*

Zâhidâ men‘ eyleme mañbûb u meyden **dönmezüz** / Çün mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm tañmürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*dönmezüz, -mez, -üz]*

Virmiş iken büsesin cân nağdine / N’oldı bilmem **döndi** ikrâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*döndi, -di]*

Öldürür her dem beni **dönüp** yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*dönüp, -üp]*

Cânüm aldı dün gece bir büse ikrâr eyleyüp / **Döndi** inkâr eyledi itdügi beñzer lâğ-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*döndi, -di]*

dön: *Bir şeyi andırarak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.*

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revân / Dîde dölâba **dönüp** eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*dönüp, -üp]*

Baħra **döndi** göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*döndi, -di]*

Kâha **dönmiş** cismüñi gam hırmeninde âh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı bâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*dönmiş, -miş]*

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya **dönmişdür** / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*dönmişdür, -mişdür]*

Dāla **dönse** kâmetüm olsa ‘aceb midür dü-tā / Taglar tākāt getürmez bār-ı ğam arķamda var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [*dönse, -se*]

Nār-ı ğamdan yandı bagrum **döndi** çenge kâmetüm / Sînedede her bir kılum eĝānlar eyler hem çü saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*döndi, -di*]

Cüdā olalı cānsuz cisme **döndüm** / Yok olsa cān baka hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*döndüm, -dü, -m*]

Fırāt’a **döneliden** uşbu yaşum / Benüm çeşmüme mā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*döneliden, -eli, -den*]

Üstülh’ānum nāya **döndi** dem-be-dem eyler fîĝān / Anuñ-ıçun ‘ūd u kânün u rebāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [*döndi, -di*]

Döneliden Naḥçıvān’a gönümün vîrānesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*döneliden, -eli, -den*]

Dilüm iñler benüm dölāba **döndi** / Gözüm gözgelerinden dökilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*döndi, -di*]

dön: Dönmek, kendi etrafında hareket etmek. devretmek. // Vazgeçmek, caymak.

Gerdün gibi meyli o māḥuñ çü **dönedür** / Cevr ü cefā vü şîveleri ğüne ğünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*dönedür, -edur*]

dön: (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Mescide **dönmiş** iken vardum yine meyḥāneye / ‘Aşıkı ‘ayb itme şüfi çünki ğavĝādan kaçır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*dönmiş, -miş*]

dön: (bir iş veya konuyu) yeniden ele almak II (bir yere) geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Gāh olur çeşmi Muhibbî eline tîĝın alır / Geh **döner** katlüm için ḥaçer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [*döner, -er*]

Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu’anber gösterür / Geh **döner** ğün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [*döner, -er*]

(ج) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / **Dönüp** aĝlatmayıcak komaz anı āḥir-i kār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*dönüp, -üp*]

Ġün yüzün görmek dilersem sāyem ardumca gelür / Baña lâzım oldu **dönüp** idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*dönüp, -üp*]

dön: (bir iş veya konuyu) yeniden ele almak II dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

Sînem benüm kıldı hedef **döner** baña dir lâ-tuḥāf / Gelür ḥadengi her taraf ebrü kemānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*döner, -er*]

Ġüzeller nāz-ıla refṭār iderler / **Dönerler** ğonca-veş ğüftār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [*dönerler, -er, -ler*]

döndür: Benzetmek, çevirmek.

Bir nazarla hün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / **Döndürür** deryāya āhır yaşımı bu kaş u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*döndürür, -ür*]

döne döne: Döne döne, tekrar tekrar.

Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönlüme kebâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*döne döne,]*

İki taş-ıla **döne döne** ögüdür felek / Bir bir cihân halkına dir āsiyāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*döne döne,]*

döne döne: Döne döne, tekrar tekrar.

Döne döne yanmayan bilmez nedür ahvâl-i ‘ışk / İy Muhibbî hālünü bağı kebâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*döne döne,]*

döse: Bir şeyi bir yere sermek, yayma II bir yeri bir şeyle kaplamak.

Döşedi zümrüt bisâtnı benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] ile bu demde oldı ‘âlem lālezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*döşedi, -di*]

Zeyn idüp geydi yine hil’ati eşcâr sebz / **Döşedi** sahn-ı çemen atlaş-ı jengâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*döşedi, -di*]

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer ile / Yâ niçe bir ‘iyş ü ‘işret çün **döşersin** sen bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*döşersin, -r, -sin*]

döst: Dost II Sevgili.

Kim nazardan **döstum** gelmez bilürsin aña zar / Gel nazar kılsun Muhibbî ko cemâlün ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*döstum, -um*]

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pâyum gil-durur / Kıl terahhüm **döstum** hâlüm katı müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*döstum, -um*]

İy **döst** iñen itme Muhibbî’ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok āh-ı şehri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*döst,]*

Döstum kîn eyleyüp ebrüaruñ çin eyleme / Böyledür dirler meşeldür kîn ile dîn tagılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*döstum, -um*]

Leylî zülfünü göreliden **döstum** mecnünüñam / Bağludur boynumda zencîr ayagumda künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*döstum, -um*]

Döstum zülfün şebinde ruhlaruñ mehtâbdur / Sun lebün cāmın baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*döstum, -um*]

Geh diler zencîr-i zülfün dil umar gâhî lebün / **Döstum** dîvānenün mestün işi mā’zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*döstum, -um*]

Çünkü peykânun gelür kıldı bu sînemden güzer / Didüm artur **döstum** derdüm benüm efvün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*döstum, -um*]

Çam degüldür görmez-ise zâhiren cânân yüzün / Cân göziyle çün Muhibbî **döst** dîdarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*döst,]*

Göflüm evini yıkdı yağmacı çamzeñ iy **döst** / Çâretde mâhir ancak Efrâsiyâb'a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*döst,]*

Ger semend-i nâz-ıla iy **döst** cevân eyleseñ / Zülfünüñ çevgânına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [*döst,]*

Küyuña koma raķibi düzâhîdür **döstum** / Ancak anuñ qadrini dârü's-selâmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3*). [*döstum, -um*]

N'ola yaksam şem'-i hüsne bu gönül pervânesin / **Döstum** sen şem' olıcak 'aşıkun pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*döstum, -um*]

(D) La'l oldugıçün leblerün iy **döst** senün / Meyi lâ'lün yirine nüş iderem vaqt-i humâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*döst,]*

(D) Nün olalidan kâmetüm iy **döst** benüm / Beni hicrün yakısardur bilürem âhir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*döst,]*

(D) Vardukça ser-i küyuña iy **döst** beni / Ger kabül eylesin eyleyeyim cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [*döst,]*

'Uşşâk kanın içmiş çamzeñ işitdüm iy **döst** / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*döst,]*

Öldürürseñ dañı gelmez dilümüzden lâ dimek / **Döstum** 'ışıkun yolında bil senün şadıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*döstum, -um*]

Naqd-i cânâ çün metâ'-ı büse ikrâr eyledün / **Döstum** inkâr idüp gel bozma bâzârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*döstum, -um*]

İctinâb eyler zulümden **döstum** kâfir dañı / Ya nedendür zülf ü çamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*döstum, -um*]

Eyledüm izhâr 'ışıkun gerçi ben Mansûr-vâr / **Döstum** zülfünden özge bu gönül dâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*döstum, -um*]

Çaste-dilven **döstum** câm-ı lebüñden cür'a sun / Sâķi-i devrân elinden dolmadan peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*döstum, -um*]

Sîne pülâd olsa da çamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlaruña **döstum** kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*döstum, -um*]

Niçe gündür bu Muhibbî hicrün-ile çastadır / Bir sora-gel **döstum** cân virmesün fimârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*döstum, -um*]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmadıñ / Bâģ-ı hüsünüñ **döstum** sanma ki bârân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*döstum, -um*]

Yiter aglatma beni **döst** yaşumdan çazer it / 'Âlemi garķa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*döst,]*

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseye oldum ħarīd / Korkum oldur kim benümle **dōst** bāzār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 3*). [*dōst,]*

Dōstum cevır ü cefādan sanma kim yüz döndürem / Bu ħarīk-ı ‘ışkda s̄abıt-kağem muħkemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*dōstum, -um]*

Pādişāh-ı ħüsn olaldan **dōstum** / Her ki göre dir saña ‘ömri dirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 4*). [*dōstum, -um]*

Dōstum ħasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi ġarķ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Her ne tīr atduña cānā s̄inede cem‘ itdi dil / Eyledi cān bülbüline **dōstum** āhen kağes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*dōstum, -um]*

Ger refīk ola seg-i küyuñ iy **dōst** baña / Eyleyem ġerdānına rişte-i cānumı meres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*dōst,]*

Ĥayālūñ ġitmedi iy **dōst** dilden / Ģünāhum ne beni kılduñ ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 3*). [*dōst,]*

Küyuña dārū‘ş-şifā dirler ya n‘içün **dōstum** / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 3*). [*dōstum, -um]*

Yüz kerre eger ħālūmi dirsem saña iy **dōst** / İdersin anı bir nefes içinde ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*dōst,]*

Rūşen eylerse ‘aceb mi bu cihānı nūr-veş / Çün ġörindi **dōstum** baña cemālūñ ħūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Dōstum cefālar itmege mebāş / Kīni dilden ġel ġider āzār-ı ehl-i dil mebāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Muhibbī‘yi ferāmūş itdüñ iy **dōst** / Ölrse ol seni itmez ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 5*). [*dōst,]*

İderseñ **dōstum** mihr ü vefā ħoş / Eger itmeyesin cevır ü cefā ħoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Dōstum kısmet baña kayġu saña şādī-y-imiş / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Çünki tutduñ bāġ-ı ħüsnūñde bu ġöñlüm düzdini / Eyle aña ġel siyāset **dōstum** zülfüñe as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*dōstum, -um]*

Dōstum senden vefādur çün ġarāz / Mihr-ile mehden ziyādur çün ġārāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1488, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Dil derdini iy **dōst** saña niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 1*). [*dōst,]*

Dōstum cevır ü cefānı eylegil evzān-ıla / Ĥiç işitmedüñ mi her yirde dinür ħayrū‘l-vasať (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*dōstum, -um]*

dōst: *Seven, arkadaş.*

Ka‘be küyün her seħer ben **dōstlar** seyr itdügüm / Bu ki ol s̄īb-i zaķan dıldarı ġördüm bir nazar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*dōstlar, -lar]*

Her ne deñlü yâr düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür ol **döst** er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*döst,]*

N'ideyin **döst** diyüp inledüben kumrî gibi / Nâle kıl gülşene var bülbülü feryâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*döst,]*

Döstlar âgâz u encâm-ı cihân bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol encâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [*döstlar, -lar]*

Çeşm-i pür-hûni ele hañcer alaldan **döstlar** / Kaşdı budur bagrum içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*döstlar, -lar]*

Ğamzesi kanum içerse **döstlar** olmaz 'aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ meyli dâ'im kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*döstlar, -lar]*

Çün ezelden 'ışk cāmın içmişemdür **döstlar** / Gice gündüz anuñ için cān u dil hayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*döstlar, -lar]*

Eyledüm 'ışk âteşine **döstlar** cānum sipend / Āteşe düşen kişiuñ āhiri pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [*döstlar, -lar]*

Saz-ı 'ışka dem-be-dem iy **döstlar** āheng-içün / Tārıldur tende her reg dest-i ğam mızrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*döstlar, -lar]*

Döstlar hicrān şebinde kim rehāyî istemez / Görüben cānān yüzini rüşenāyî istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*döstlar, -lar]*

Zülfî zencirinde çün bağlandı sevdāyî gönül / **Döstlar** hüşyār olur sanmañ dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*döstlar, -lar]*

Şişe-i nāmūsı sısam **döstlar** 'ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefādur 'āşık olur 'ārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*döstlar, -lar]*

Döstlar ben ölmedin billāhi tedbîr eyleñüz / 'İşk içinde hālümü ol yāra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*döstlar, -lar]*

Göz karasın hāl idüp dildāra yazdum nāmeyi / **Döstlar** luţf eyleyüp eşkümlə taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*döstlar, -lar]*

Bagrımı yir yir delüp feryâda çün bil bağladı / İşidelden **döstlarımı** nāle vü efgānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [*döstlarımı, -lar, -i, -n, -ı]*

Döstlar luţf eyleyüp aḥvālümü yāra diñüz / Derd-ile dil-ḥasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*döstlar, -lar]*

Eksük itmez çıkarur her dem ma'ānî cevherin / **Döstlar** şimden girü gönlüme bir deryā diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*döstlar, -lar]*

Döstlar rāh-ı 'ademde ğam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı 'ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*döstlar, -lar]*

'Aynuma almam cihāni **döstlar** ben yārsuz / Gözine 'ālem kafeşdür bülbülüñ gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [*döstlar, -lar]*

Küyına varmaga sanmañ kim beni yārum komaz / Tālî'ümdür **döstlar** baḥt-ı siyekārüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*döstlar, -lar]*

Döstlar mevc-i belā eksük degül şimden girü / Baḥr-i 'ışka lücce-i efkāra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*döstlar, -lar]*

Döstlar çıkarmaga çāh-ı zenaḥdan dilleri / Zülfinün küllābına küllāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*döstlar, -lar*]

Geçdi Ferhād-ıla Mecnūn tağıdup hengāmesin / **Döstlar** kurduk anuñ yirine biz hengāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*döstlar, -lar*]

Bu Muhibbî şîşe-i nāmūsı çalsa taşlara / **Döstlar** ‘ayb olmasun ‘ışk ehli çün ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*döstlar, -lar*]

Dāğlar geydürdi baña **döstlar** bir şāh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*döstlar, -lar*]

Olmaz-ıdı **döstlar** ‘ışk-ı nihānum eyle fāş / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1*). [*döstlar, -lar*]

Sen çemen seyirin iderseñ **döstlar** ağyār-ıla / N’içün olmasun Muhibbî derdmendün bağı baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*döstlar, -lar*]

‘Āşık olmak **döstlar** ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belālar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*döstlar, -lar*]

Cān u dil derdini eyleñ **döstlar** cānāna ‘arz / Oligelmişdür kuluñ aḥvāli çün sultāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*döstlar, -lar*]

Kimse kılmaz **döstlar** bu derdümi dildāra ‘arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*döstlar, -lar*]

döst-ı hezār: *Bülbülün dostu, sevgilisi, gül II sevgili.*

(!) İy zülfî siyeh ebrūsı çin çeşmi Tatar / Niçe feryād ideyin karşıña iy **döst-ı hezār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [*döst-ı hezār,]*

döy: *Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.*

Müdde‘inün acı sözinden Muhibbî bu yürek / Zehre **döymez** yarılır san kāse-i fağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*döymez, -mez*]

Nāvek-i gamzesine **döymeye** sīnem siperi / Kaşı yasını kaçan ‘işve ile yār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*döymeye, -me, -y, -e*]

dü: *İki.*

Gözi şayyādı şayd itdi yine bu gönülümün bāzın / **Dü** zülfeyni eşriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*dü,]*

dü cihānı: *İki cihan, iki dünya II dünya ve ahiret.*

Ḥayālün gitmez iy dilber gözümden / Gerekmez **dü cihām** baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [*dü cihānı, -ı*]

dü cihānı: *İki cihan, iki dünya II dünya ve ahiret.*

Cân virüp ger büse alduña dime virdüm bahâ / **Dü cihâni** bile virseñ aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*dü cihâni, -ı*]

du'â: *Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Günâhum bu-durur 'ışkuñ Hudâ'dan istedüm irdüm / Günâhkârũñ **du'âsı[nı]** dimeñ ki müstecâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*du'âsı[nı], -sı, -[nı]*]

İy refîkân reh-i gam içre **du'âdan** añasız / Benüm içün umaram okıyasız siz İhlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*du'âdan, -dan*]

du'â: *Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Baş açup kalduram elüm **du'âya** / Eger küyından irse başuma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*du'âya, -y, -a*]

du'â kıl: *Dua etmek.*

Öldürdi firkatũñ beni iy bî-vefâ yitiş / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du'â yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [*du'â kıl,]*

du'â-yı hayr kıl: *Hayır dua etmek; iyi dileklerde bulunmak.*

Añup Ferhâd u Mecnûn'ı Muhibbî / **Du'â-yı hayr kıl** anlara sen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [*du'â-yı hayr kıl,]*

du'â-yı nürdur: *Nur duası.*

'Arızuñ içre niçedür didüm iy meh-rû hañañ / Güldi didi kaplu kâfûra **du'â-yı nürdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*du'â-yı nürdur, -dur*]

dūd: *Duman.*

Yanaruz nâr-ı maḥabbetle dem-â-dem şem'-veş / **Dūdumuz** serden çıkar biz 'ışk sevdâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*dūdumuz, -umuz*]

Yandı cânum 'ışk-ıla ger âh idem ma'zûr ola / **Dūd** olur ol yirde zâhir düşicek âteş-i baḥş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [*dūd,]*

dūd-ı âhidur: *Âh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Belâ kuhsârı olmışdur Muhibbî kelle-i 'uşşâk / Görinür yir yir üstinde gamâmı **dūd-ı âhidur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*dūd-ı âhidur, -ı, -dur-ıdur*]

dūd-ı âh-ıla: *Âh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Serv-kaddũñ görelî göz yaşî kendin yiñemez / **Dūd-ı âh-ıla** bu dil nâle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*dūd-ı âh-ıla, --ıla-ıla*]

dūd-ı āhım: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Bu Muhibbî girse 'ışk meydanına / **Dūd-ı āhım** başına miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*).
[*dūd-ı āhım, -ı, -n-in*]

dūd-ı āhından: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Dūd-ı āhından Muhibbî'nün n'ola tolsa cihân / Sînesinde âteş-i 'ışkı çün ol yakmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*dūd-ı āhından, -ı, -n, -dan*]

dūd-ı āhum: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Kūh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ bînarı / Üstinde **dūd-ı āhum** yir yir şehâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [*dūd-ı āhum, -um*]

dūd-ı āhum: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Gün geçer gün yüzüni görmem nigârâ ay olur / Anuñ-ıçun **dūd-ı āhum** göklere peyvestedir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*dūd-ı āhum, -um*]

dūd-ı āhum: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Gözlerüm yaşu ser-â-ser hil'atüm / **Dūd-ı āhum** başuma efser 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*). [*dūd-ı āhum, -um*]

dūd-ı āhumdan: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Dūd-ı āhumdan sakınur gül ruñın her dem nigâr / Hey niçe nâzük mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*dūd-ı āhumdan, -um, -dan*]

dūd-ı āhumdan: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Dilâ mülk-i gama şâham niçe şâd olmasun gönüm / Başumda **dūd-ı āhumdan** otagum kara şalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*dūd-ı āhumdan, -um, -dan*]

dūd-ı āhumdan: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

'Aceb mi **dūd-ı āhumdan** felek sakfı siyâh olsa / Baña göstermeyen gün âh meh-i nâ-mihribânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*dūd-ı āhumdan, -um, -dan*]

dūd-ı dil: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

İki çeşmüm revân itmiş yaşını ya yabân gözler / Nitekim **dūd-ı dil** dilden çıkıcak âsümân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*dūd-ı dil,*]

dūd-ı dil: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Çıkarsa **dūd-ı dil** başdan ta'accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sînem içre âh-ı âteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*dūd-ı dil,]*

dūd-ı dilden: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Zülfün düninde varsa kûyuña bu Muhibbî / Geydügi **dūd-ı dilden** başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*dūd-ı dilden, -den]*

dūd-ı dilüm: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Şem'-veş **dūd-ı dilüm** çıksa depemden ne 'aceb / Kim Muhibbî giceler şubha degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*dūd-ı dilüm, -üm]*

dūd-ı dilümden: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Şu'le-i âhum görünür her seher sanmañ şafağ / Her gice **dūd-ı dilümden** rāh-ı keyvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*dūd-ı dilümden, -üm, -den]*

dūd-ı dilüm[üñ]: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Göz yaşı degül kûy-ı belâ cüybâridür / **Dūd-ı dilüm[üñ]** üstine ebr-i bahâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*dūd-ı dilüm[üñ], -üm, -[üñ]*

dūd-ı livâsı: *Duman sancağı.*

Şāh-ı 'ışkām bir kadeh mey başuma efser yiter / Āhumuñ **dūd-ı livâsı** ejdehā peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*dūd-ı livâsı, -sı]*

dūd-ı siyāh: *Kara duman; aşğın içindeki acı, kederin ah ederek çıkması.*

Zülfî şebinde her gice şebrevlik itmege / **Dūd-ı siyāh** başuma bir şeb-külāh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [*dūd-ı siyāh,]*

dūd-ı siyāhumdur: *Kara duman; aşğın içindeki acı, kederin ah ederek çıkması.*

Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün yüzlü māhumdur / Depemden şem'-veş her dem çıkan **dūd-ı siyāhumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*dūd-ı siyāhumdur, -umdur]*

dūd-ı siyeh: *Kara duman; aşğın içindeki acı, kederin ah ederek çıkması.*

Zülfî düninde her gice şebrevlik itmege / **Dūd-ı siyeh** başuma bir şeb-külāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [*dūd-ı siyeh,]*

duhān: *Duman II āh dumanı.*

Kenārında görinenler bu çarhuñ siz şafağ sanmañ / Derün-ı sînede yir yir çıkan her dem **duhānumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*duhānumdur, -um, -dur]*

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-1 jülîdem degül belki **duhânumdur**
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*duhânumdur, -um, -dur*]

düken: *Tükenmek, bitmek, sona ermek.*

Ol siyeh saçuñ ki müşg-i sârâdur / Bir **dükenmez** başumda sevdâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*).
[*dükenmez, -mez*]

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî gönîlini eydür / **Dükenmez** bir olur olmaz uzun sevdâya düşmişdür (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*dükenmez, -mez*]

Niçe yıldır ki hârc olur yolında ol cefâkârûñ / ‘Aceb bu kîse-i çeşmüm **dükenmez** sîm-ile zerdür (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*dükenmez, -mez*]

Dükendi kalmadı yolında varum / Kalursam gam degül âhir kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*).
[*dükendi, -di*]

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime gam anda dînâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*).
[*dükenür, -ür*]

Şabr eylemege çünkü Muhibbî’de yok mecâl / Gitdi **dükendi** kalmadı dilde kararumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel
1272, Beyit 5*). [*dükendi, -di*]

Karz eyle yine dîdelerüm hün-ı cigerden / Sanma **dükene** dirhem ü dînâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel
1313, Beyit 2*). [*dükene, -e*]

Gül yüzüñsüz bu Muhibbî inlese bülbül-şîfât / Ne **dükenmez** gice gündüz âh u zârîdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1330, Beyit 5*). [*dükenmez, -mez*]

Yaşum ki dilâ ger **dükene** gam yime çeşmüm / Hün-ı cigerüñden idinür kendüzine karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel
1495, Beyit 3*). [*dükene, -e*]

dülbend: *Pamuk ipliğinden dokunmuş, çok yumuşak, çok seyrek ve ince bez II bu bezden yapılmış baş örtüsü.*

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş **dülbendini** / Dir gören tâcına ya’nî dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1424, Beyit 4*). [*dülbendini, -i, -n, -i*]

dün: *Dün, önceki gün.*

Dün gice şem’-i ruñına karşı ol meh-pârenüñ / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bâl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1007, Beyit 3*). [*dün,*]

Dün gice tâ subh olunca niçe biñ pervânenüñ / Bâl ü perrin yanduran ol şem’-i bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1028, Beyit 2*). [*dün,*]

Mest idüm **dün** gice vardum şubh-dem meyhâneye / Bir kadeh mey sundılar başdan hümârum aldılar (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*dün,*]

Dün gice küyında nâlem işidüp / Dir seg-i küyi bu ne feryâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*dün,*]

Kaş’a sordum **dün** gice ‘ışkuñ rumüzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferhâd-vâr (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*dün,*]

Yâra varup **dün** gice dil derdini ‘arz eyledüm / H’âba vardı gözleri yanında san efsânedür (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1178, Beyit 5*). [*dün,*]

Şem‘-i hüsnüñe görüp **dün** gice dil yandugını / Baña öykündi düşüp odlara pervâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*dün,]*

Büseyi ferdâya saldı **dün** gice cānānumuz / İntizār-ıla geçüp çıkmadı şubha cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*dün,]*

Meclisi kıldı müşerref **dün** gice cānānumuz / Mürde idük buldılar taze hayâtı cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*dün,]*

Geh ruḥın ‘arz eyledi **dün** gülşende geh zülfini / Buña ne şâhid gerekdür ḥançeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*dün,]*

Cānum aldı **dün** gice bir büse ikrār eyleyüp / Döndi inkār eyledi itdügi beñzer lâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*dün,]*

Dün gice gördüm Muhibbî şu‘le-i pervāneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum savaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*dün,]*

Zülf-i siyehüñ fikrini **dün** gice iderken / Añdukda hemān yüzüñi gördüm seher olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*dün,]*

Dün gice kodum yār işigi taşına baş / Gözümden akar ḥün-ı ciğer sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*dün,]*

Şem‘-i hüsnine nigāruñ bakmak için **dün** gice / Bāl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*dün,]*

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didı tur iy derdmen kim üstüñe dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*dün,]*

dün: Gece.

Cāme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy gönül / Yoḥsa dünyā ḥil‘atin görmez misin her **dün** geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*dün,]*

Zülfüñ **düninde** varsa küyuña bu Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*düninde, -i, -n, -de]*

Zülf **düninde** her gice şebrevlik itmege / Düd-ı siyeh başuma bir şeb-külāh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [*düninde, -i, -n, -de]*

dün: Dün, önceki gün II geçmiş.

Dün ikrār eylemişken büseyi yār / ‘Aceb n’oldı bugün inkār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*dün,]*

Büsem cān aluram **dün** dimiş-idi ol nigār / Aldı cānum şimdi turmuş büseye inkār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*dün,]*

Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildārum bugün / Gör yine kavline inkār eyler ol ikrārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*dün,]*

dün gün: Gece gündüz, durmadan, her gün, sürekli, daima.

Näle vü feryād u zārīdür benüm **dün gün** işüm / Yâ İllâhî olmasun ‘âlemde kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*dün gün,]*

dünbâl: *Kuyruk.*

Bâğ-ı hüsninde nigârūñ eyle zülfinden hâzer / Basma **dünbâlini** ejderdür ki yatmış uyumuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*dünbâlini, -i, -n, -i]*

dün-himmet olma: *Gayretsiz olmak, gayreti düşük olmak.*

Ṭâlib olma iy gönül zâhid gibi sen cennete / **Dün-himmet olma** cidd ü cehd idüp dîdârî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*dün-himmet olma, -ma]*

dü-nîm: *İki parça, iki yarım.*

Dutar cellâd çeşmi tîğın ‘üryân / Öñinde ehl-i ‘ışk **dü-nîme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2*). [*dü-nîme, -e]*

dünyâ: *İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan II hayat II geçici âlem, fânî âlem.*

Sîm-i eşk-ile hâridâr-ı metâ‘-ı vaşl olan / Virür ol cân naqdini âhîr bu **dünyâdan** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*dünyâdan, -dan]*

Câme-i ‘ışkı bütün dünyâyâ virse iy gönül / Yoğsa **dünyâ** hil‘atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*dünyâ,]*

Zîver-i dünyâyâ aldanma görüp dil baglama / Sen gözün açup yumınca key sakın **dünyâ** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*dünyâ,]*

İy gönül olma sakın **dünyâ** metâ‘ına hârîş / N’eyledi naqdî ne assı eyledi Kârûn’a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*dünyâ,]*

Merd-i meydân ol Muhibbî virme **dünyâyâ** gönül / Hiç dil virmez zene meyl eylemez merdâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*dünyâyâ, -y, -a]*

Seher güş it ne dir murğ-ı seher-hîz / ‘Ömür gibi bu **dünyâ** bî vefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*dünyâ,]*

Dünyâ kime mihr itdi saña ide Muhibbî / Cevr-ile cefâ kılmada cânânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*dünyâ,]*

Muhibbî olma **dünyânuñ** muhibbi / ‘Acüzeye gönül virmek er itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*dünyânuñ, -nuñ]*

Ne hoş idi eger **dünyâ** yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki **dünyâ** pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*dünyâ,]*

Ne hoş idi eger **dünyâ** yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki **dünyâ** pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*dünyâ,]*

Aldanma gönül virme bu dünyâ-yı ‘acûza / Her kim ki gönül virdi bu **dünyâyâ** er olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*dünyâyâ, -y, -a]*

Hār u h̄esdūr virmeyüz **dünyā** metā'ına gönül / Fāriğuz āzādeyüz dünyāda deryā-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*dünyā,]*

Püte-i 'ışk içre yanup h̄aliş olduk zer gibi / Olmazuz **dünyāya** t̄alib sanma dīnār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*dünyāya, -y, -a]*

Zāhidā sanma bizi biz nefis iğvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp **dünyā** temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*dünyā,]*

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārumdan felek / Bes h̄arām olsun baña **dünyāda** dirlik yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*dünyāda, -da]*

Kim ki **dünyā** ni'metine aldanup meyl eyleye / Aña hayvāndur disünler dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*dünyā,]*

Bulurdum **dünyāda** gönül murādın / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*dünyāda, -da]*

Mümkin mi saña rahm gele yār dilinden / **Dünyāda** Muhibbî kişiye rahm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*dünyāda, -da]*

Ger bulna zerre deñlü dilde **dünyā** sevgüsü / İdemezsin sen t̄arīk-i H̄aḡ'da bil hergiz ma'āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*dünyā,]*

Her kim ki bugün kılmaya **dünyā** maḡabbetin t̄rāş / Budur sözüm itmeye iki cihānda ol ma'āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [*dünyā,]*

Her ne kim virdi **dünyā** evvel Muhibbî bir bir / Āḡir komaz alur ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*dünyā,]*

Çünkü vefā vü mihr ü maḡabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme **dünyāda** iḡtīlāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [*dünyāda, -da]*

dünyā: *İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan II hayat II geçici âlem, fânî âlem II bütün herkes, insanlar.*

Cāme-i 'ışkı bütün **dünyāya** virse iy gönül / Yoḡsa dünyā ḡil'atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*dünyāya, -y, -a]*

Hār u h̄esdūr virmeyüz dünyā metā'ına gönül / Fāriğuz āzādeyüz **dünyāda** deryā-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*dünyāda, -da]*

Naḡd-i cān[ı] kim virüp aldı nigāruñ būsēsın / Eylemedi kimsene **dünyāda** bunuñ gibi as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*dünyāda, -da]*

dünyā: *İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.*

Būy-ı zülfüñi getürdün t̄āze cān buldum yine / Müstedām ol iy şabā **dünyā** içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [*dünyā,]*

dünyā ḡamın yimezüz: *Dünya ḡamını yemek: dünya endişesi içinde olmak, dünya peşinde koşmak, dünya işleri için sıkıntıya girmek.*

Yimezüz dünyā ḡamın meyl itmezüz hem çün meges / Kāf-ı istiḡnāda 'Ankā-veş kanā'at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*dünyā ḡamın yimezüz, -ın, -mez, -üz-mez, -üz]*

dünyâ-yı ‘acûza: *Kötü huylu, çirkin, ihtiyar dünya II köhne dünya.*

Aldanma gönül virme bu **dünyâ-yı ‘acûza** / Her kim ki gönül virdi bu dünyâyâ er olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*dünyâ-yı ‘acûza, -a*]

dünyâ-yı ‘acûza: *Kötü huylu, çirkin, ihtiyar dünya II köhne dünya.*

Sanmañ ki gönül meyl ide **dünyâ-yı ‘acûza** / Kâni‘ olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*dünyâ-yı ‘acûza, -a*]

dünyâ-yı denî: *Alçak, değersiz, kıymetsiz dünya.*

Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*dünyâ-yı denî,]*

dünyâ-yı düna: *Alçak, değersiz dünya.*

Olmaduk **dünyâ-yı düna** cân-ıla biz müştērî / Zîra birkaç gün hemân ancak temâşâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*dünyâ-yı düna, -a*]

dünyâ-yı sitemkârî: *Sitem eden, eziyet eden dünya.*

Bu **dünyâ-yı sitemkârî** sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar hâli kişi hõd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*dünyâ-yı sitemkârî, -ı*]

dünve: *Dünya, içinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan II hayat II geçici âlem, fânî âlem.*

Bir sencileyin büseye cân u dil alan kim / Bu resme ‘aceb **dünyede** bâzâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*dünyede, -de*]

Ölince yûri yârı taleb eyle Muhibbî / ‘Aşık olana **dünyede** ârâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*dünyede, -de*]

Bir zerre degül kıymet-i dünyâ yanumuzda / Baş terkin urur **dünyede** evbâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2*). [*dünyede, -de*]

dür: *Uzak.*

Gönül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / Dil ez-men **dür** u men ez-dilsitân **dür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [*dür,]*

Gönül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / Dil ez-men **dür** u men ez-dilsitân **dür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [*dür,]*

Gerçi kim cânâ kapuñdan uşbu bendeñ **dürdür** / Sînede lîkin hayâlünüle gönül mesrûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*dürdür, -dur*]

dür: *Var olmakta devam etmek, varlığını sürdürmek, berdevam olmak.*

İy Muhibbî bâde-i hamrâ **dururken** gül gibi / Kankı hayvândur ki hayvân gibi her dem mâ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5). [dururken, -ur, -ken]

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda dağı **durur** imiş mübtelâ henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3). [durur, -ur]

Belâ-yı cân **durur** gitmez dilümden / Ne çäre idem anı ben ferâmüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4). [durur, -ur]

Bu gönül çâh-ı zenahta çünkü yok aña halâş / Niçe bir habsünde **dursun** bâri gel zülfüne as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1). [dursun, -sun]

dür: Inci II aşığın gözyaşları.

Bahra döndü göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler **dürler** bulunur çün anuñ deryâsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3). [dürler, -ler]

dür: Inci II söz, şiir.

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şâhvâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5). [dürdür, -dür]

Çıkar **dürler** ma'ânî mahzeninden / Getür tahtıre disünler eli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6). [dürler, -ler]

Gel Muhibbî sözlerini **dür** gibi tak güşuña / Rişte-i cân üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5). [dür,]

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma'ânî bahırına talup çıkarduñ **dür** gibi sözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5). [dür,]

İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu **dürlerün** ancak Nizāmiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5). [dürlerün, -ler, -ün]

Bahr-ı dilden çıkarup ğavvâş olup söz **dürlerin** / 'Arz idince kapuşup yārân hemân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4). [dürlerin, -ler, -i, -n]

dür: Inci II sevgilinin dişleri.

Bu Muhibbî dişleri vaşfın kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur **dürler** dizer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5). [dürler, -ler]

Dür dişün yādına talsam ger ma'ânî bahırına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmeden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2). [dür,]

Ger gülerse hoşka-i yâkütü **dürler** gösterür / Söze gelse lutf-ıla la'l-i Bedaḥşānlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4). [dürler, -ler]

İster-iseñ **dür** dişin dök acı yaşlar iy gönül / Ka'r-ı deryâda Muhibbî bulunur dür-dāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5). [dür,]

Dür dişleri firâkıyla sünbül saçın añup / Āh eyledükçe yaş ki dökem dāne dānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2). [dür,]

dür: *Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak.*

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem‘î nedür didüm didi / **Durmaz** işler ezel bir dem bizüm ser-hānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*durmaz, -maz*]

Tîr-i müjgāni ile **durmaz** akar hūn-ı ciger / Bu iki hūnilerūñ kimse savaşın yîñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*durmaz, -maz*]

Cevr oklarını **durmaz** her dem atar o meh-rū / Hayfâ dirîğ u derdâ giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*durmaz, -maz*]

Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünki bilürsin bunı her yirde namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*durma, -ma*]

Büy-ı zülfüñi getürdüñ taze cân buldum yine / Müstedām ol iy şabā dünyâ içinde **durma** es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [*durma, -ma*]

Bū getürdüñ yine zülfinden seher bu hastaya / İy şabā merdümlik itdūñ müstedām ol **durma** es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*durma, -ma*]

dür: *Dikilmek, ayakta beklemek II Bir yerde olmak, bir yerde bulunmak.*

Yolına **durup** yār güzer eyleyüp didi / Bunda dağı durur imiş mübtelâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*durup, -up*]

Dikse kabrüm üzre **duranlar** melâmet taşını / Görüben bir ‘âşık-ı şeydâ mezârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*duranlar, -an, -lar*]

dür: *Bir yerde olmak, bir yerde bulunmak.*

Şerâr-ı ‘ışkuñı cânâ ‘aceb mi **dursa** sînemde / Bulınur küller altında kaçan olsa nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*dursa, -sa*]

Dilümden ‘âleme düşdi **dururken** nâgehân âteş / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoğsa ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*dururken, -ur, -ken*]

dür eyleme: *Uzaklaştırmak, mahrum etmek, engel olmak.*

Ger-d-i rāhın iy şabā **dür eyleme** / Gözlerüme tütüyâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [*dür eyleme, -me*]

dür evleyüp: *Uzaklaştırmak, mahrum etmek, engel olmak.*

Āsitānuñdan revā mı ‘âşıkı **dür evleyüp** / İt raq̄ibi idesin lâyıq mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*dür evleyüp, -y, -üp*]

dür olalı: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Gül yüzüñden **dür olalı** hastadur cân bülbüli / Gülşen-i gamda bugün kalmış-durur tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*dür olalı, -alı*]

dür olalı: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Dür olalı gül yüzünden gülmedüm ben bir nefes / Eylemem feryâd u zârı hem çü bülbül der-kâfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*dür olalı, -alı*]

dür oldılar: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Şabr u ‘aql u dil kamu benden gidüp **dür oldılar** / ‘İşk bir hâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*dür oldılar,]*

dür olma: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pâyüñ şikest / Ehl-i diller şöhetinden olma dür kıtmîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*dür olma, -ma*]

dür olmayam: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Dilerem kim küfr-i zülfinden anuñ **dür olmayam** / Olur-ısam bu cihânda olmayam zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 4*). [*dür olmayam, -ma, -y, -a, -m*]

dür olmaz: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Dilüm âvâredür yâ Rab ki bir ân eylemez ârâm / Gamı bir lahza **dür olmaz** gözümde çünkü h̄‘âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*dür olmaz, -maz*]

dürbîn: *Uzak görücü, basiretli, keskin görüşlü.*

Noğtadır agzı didük kıldur bili fehm eyledük / **Dürbîn** olsa Muhibbî tañ mıdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*dürbîn,]*

dürc: *Hokka, kutu, mücevher kutusu.*

Bu Muhibbî mest olup açdı ma‘ânî **dürcini** / Bâde-i Hâfîz meger ya cām-ı Cāmî itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*dürcini, -i, -n, -i*]

dür-dâne: *İnci tanesi; sevgilinin ağzındaki dişler.*

İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy gönül / Ka‘r-ı deryâda Muhibbî bulunur **dür-dâneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*dür-dâneler, -ler*]

dür-i meknûn: *Dizilmiş, iyi korunmuş, saklanmış parlak inci (Şiirdeki güzel ve saklı sözler bağlamında kullanılmıştır.).*

Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak güşuña / Tâ görenler diyeler kim bu **dür-i meknûn** geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*dür-i meknûn,]*

dürîş: *Çalışmak, çaba göstermek, gayret etmek.*

İy Muhibbî **dürüşüp** 'ışk-ı haqîkî taleb it / Sözlerüm cümle haqîkîdür anı sanma mecâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*dürüşüp, -üp*]

Dürüş hayra vü şerden ictinâb it / Dimesünler senüñ için bed-âmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*dürüş,]*

dürlü: *Türlü, çeşitli.*

Gerçi dilber gösterür 'uşşâka yüz biñ **dürlü** nâz / Gâh olur bir dem düşer 'aşık da istignâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*dürlü,]*

Aglayup zârîlk ile eylesem yüz biñ niyâz / Yâr nâzın arturur biñ **dürlü** istignâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*dürlü,]*

İy Muhibbî büsesine naqd-i cân-ıla harîd / Olmışam **dürlü** bahâya yâr bâzâr eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [*dürlü,]*

dürlü dürlü: *Türlü türlü, çeşit çeşit, farklı farklı .*

İy Muhibbî bu cihānuñ âlına aldanma gel / Saña **dürlü dürlü** lu'blar gösterür [gel] Haqq'a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*dürlü dürlü,]*

dürr: *İnci, lülü II aşığın gözyaşı.*

İy Muhibbî bu gözüm merdümi gavvâş gibi / Taluban bahr-ı gama **dürr-ile** mercân getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*dürr-ile, -ile*]

La'l-i nâbuñ hasretinden bu Muhibbî aglasa / Gözleri yaşı anuñ ya **dürr** ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*dürr,]*

dürr ü cevâhir: *İnci ve cevher.*

Akıdur **dürr ü cevâhir** yine bārān-ı bahār / Anuñ-ıçun görünür her yaña kühsâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*dürr ü cevâhir,]*

dürr ü gevher: *İnci ve elmas.*

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tâcına ya'nî **dürr ü gevher** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*dürr ü gevher,]*

dürr ü gevher: *İnci ve mücevher II söz, şiir.*

Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak gūşuña / Rîşte-i cân üzre nazmın **dürr ü gevher** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [*dürr ü gevher,]*

dürr ü gevher: *İnci ve mücevher II sevgilinin dişleri.*

Nazm ider lü'lü' dişüñ la'l lebüñ evşâfını / Rîşte-i cân üzre dizmiş **dürr ü gevher** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*dürr ü gevher,]*

dürr ü güherdür: İnci ve mücevher II söz, şiir.

Muhibbî sözleri **dürr ü güherdür** / Gerekdür anı yārān ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*).
[dürr ü güherdür, -dür]

dürr-i ‘aden: Aden'den çıkartulan incisi. (Sevgilinin dışı bağlamında).

Haṭṭ-ı la‘lūñ misk ü zülfūñ ‘anber-i sarā satar / Dişleritūñ **dürr-i ‘Aden** şirīñ lebūñ helvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [dürr-i ‘aden,]

dürr-i ‘adendür: Aden'den çıkartulan incisi II Aşığın gözyaşları.

Muhibbî düşeli baḥr-ı gam içre / Şadef çeşmi yaşı **dürr-i ‘Adendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*).
[dürr-i ‘adendür, -dür]

dürr-i ma‘ānidür: Anlam incisi.

Maḥabbet baḥrına taldum sözüñ **dürr-i ma‘ānidür** / Anuñçün ehl-i ‘ışkuñ dāyimā vird-i zebānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [dürr-i ma‘ānidür, -dür]

dürr-i ma‘āniyle: Anlam incisi.

Sīne māl-ā-māldur **dürr-i ma‘āniyle** müdām / Eksük olmaz tolıdur ḥarc eylesek gencīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4*). [dürr-i ma‘āniyle, -y, -le]

düs: Düşmek, sendelemek.

Göğermiş yir yirin cismi yanup dil āteş-i ‘ışka / Yıkılmış mest-i ‘ışk olmuş **düşüp** dîvāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [düşüp, -üp]

düs: Düşmek, gelmek, ulaşmak, varmak.

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nā ne yüzden beñzemiş yāra / Ḥayāsuz ‘arı terk itmiş gelüp ortaya **düşmişdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [düşmişdür, -miş, -dür]

düs: İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak // ... İçinde bulunmak. Yola düşmek.

Niçe yıldur yollar üzre **düşüben** ḥāk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey āfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [düşüben, -üben]

düs: Düşmek, bir belaya uğramak, müptela olmak.

Şem‘-veş kan aqlaram tā şubḥa dek dildārsuz / Bülbül-i şürīdeyem kim **düşmişem** gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [düşmişem, -miş, -em]

düs: Dün gece.

Jeng-i gâmdan var idi âyîne-i kalbümde **düş** / Şâf kıldı bir kadeh meyle keremden mey-fürüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1). [düş,]

düs: Uğramak, rast gelmek. // Yansımak, aksetmek, vurmak.

Dilümden ‘äleme **düşdi** dururken nâgehân âteş / Söyindür vaşluñ âbiyla ider yoħsa ziyân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1). [düşdi, -di]

düs: Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.

Meyl-i dünyâ-y-ıla cem‘ itdüğüçün sîm ü zeri / **Düşüben** ka‘r-ı zemîn içine Kârün iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4). [düşüben, -üben]

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çâha **düşüp** derd-ile dârâb iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3). [düşüp, -üp]

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından **düşer** / Sanki söyler tûfîdür kim sükker agzından **düşer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1). [düşer, -er]

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem‘ yakar yüregini odlar agzından **düşer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3). [düşer, -er]

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ‘ itse gâzel / Kapışurlar sanasın kim gevher agzından **düşer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5). [düşer, -er]

Ol serv-ğaddi gördi çıkdi Muhibbî gözden / Gülgün-ı eşk **düşdi** tutup tutup yiñilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5). [düşdi, -di]

düs: Rastlamak, tesâdüf etmek, denk gelmek.

Gerçi dilber gösterür ‘uşşâka yüz biñ dürlü nâz / Gâh olur bir dem **düşer** ‘âşık da istignâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5). [düşer, -er]

düs: (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak.

Göñülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı dildârûñ / Hemân ol rinde beñzer kim mey-i hamrâya **düşmişdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2). [düşmişdür, -miş, -dür]

düs: Kendini kaptırmak, kapılmak, ... içinde bulunmak.

Hüzür-ı kalb-ile ‘ârif yatur meyhâne küncinde / Şafâsuz şüfî mescidde kurı gavğâya **düşmişdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5). [düşmişdür, -miş, -dür]

düs: Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek. II Rastlamak, tesâdüf etmek.

Anuñçün pâdişâh oldum ser-â-ser cümle ‘uşşâka / Hümâ-yı zülf-i dilberden başuma sâye **düşmişdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6). [düşmişdür, -miş, -dür]

düs: Uğramak, düşer olmak.

‘İzârı nârına **düşmiş** ğıdâdur dâne-i hâli / Yimez pervâ ol âteşden gönül murğı semenderdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4). [düşmiş, -miş]

düs: Kendini kaptırmak, kapılmak, ... içinde bulunmak II Uğramak, dūçar olmak.

Düşüp meyhâne küncinde içüp mest ü harâb oldum / Anuñçün ğamdan âzâdam ne ğuşşa ne melâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4). [düşüp, -üp]

Döstlar mevc-i belâ eksük degül şimden girü / Baħr-i ‘ışka lücce-i efkâra **düşdi** gönülümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3). [düşdi, -di]

Bezm-i hüsünde görüp şem‘-i cemâl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol nâra **düşdi** gönülümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4). [düşdi, -di]

düs: Ayağına kapanmak, af dilemek.

Yüzüm üzre umaram iy mâh-rü kim basasın / Hâk idüp cismüm reh-i küyuñda kaçdum **düşmedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3). [düşmedür, -me, -dür]

düs: (Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak II Uğramak, dūçar olmak.

Sevdâ-yı zülfî top başumda hevâ-durur / Deşt-i ğam içre **düşdi** gönül bî-nevâ-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1). [düşdi, -di]

Muhibbî **düşeli** baħr-ı ğam içre / Şadef çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5). [düşeli, -eli]

düs: Payına isâbet etmek II yakışmak, uygun olmak, uygun gelmek.

Yüzüne beñzemek hiç aya **düşmez** / Özini görmek ol bedr aya **düşmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1). [düşmez, -mez]

Yüzüne beñzemek hiç aya **düşmez** / Özini görmek ol bedr aya **düşmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1). [düşmez, -mez]

Mu‘anber zülfüññ cânâ kemendi / Neden bilsem bu ben şeydâya **düşmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2). [düşmez, -mez]

Kaçan nâlişler itsem bezm-i ğamda / Fiğân u nâle kılmak nâya **düşmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3). [düşmez, -mez]

Virüp dermânuñı al derd-i ‘ışkı / Bunuñ tek degme kez sermâye **düşmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4). [düşmez, -mez]

düs: Rastlamak, tesâdüf etmek II Temas etmek.

Zâhir olur yansa ten âteş dehânımdan benüm / Şu‘le virür her yaña çün kim **düşe** âteş neces (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2). [düşe, -e]

Yandı cânım ‘ışk-ıla ger âh idem ma’zür ola / Düd olur ol yirde zâhir **düşecek** âteş-i baħş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3). [düşecek, -icek]

duş oldı: Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek, uğramak, müptela olmak.

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde **duş oldı** yine / Kullar başına gelmesün ahvâlümü sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5). [duş oldı, -dı]

duş oldı: Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek, uğramak, müptela olmak.

Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi güş / Müjde kim togdı hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1). [duş oldı, -dı]

duş oldı: Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek, uğramak, müptela olmak.

Hâne-i halvetde yidüm çün gamuñ esrârını / Vâdî-i hayretde oldı dîdeler maqşûda duş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2). [duş oldı, -dı]

düşmen: Dost olmayan, hasım, düşman.

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı **düşmen** eylemez baña anı kim yâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2). [düşmen,]

düşmen: Dost olmayan, hasım, düşman. // Kendisiyle savaşılan devletin askerleri ve halkı.

Yüz çevürse kaçsa **düşmen** yine tîz girür ele / Çünkü olmuşdur bizüm bir yaralu naççürümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5). [düşmen,]

düşmenlik ide: Düşmanlık etmek, düşman gibi davranmak, kötü davranmak.

Her ne deñlü yâr **düşmenlik ide** / Baña ne kılsa gelür ol döst er (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3). [düşmenlik ide, -e]

düşür: Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarhuñ agzından **düşürmiş** üstüh’ânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3). [düşürmiş, -miş]

düşür: Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak II vücuttan atmak (gözyaşı dökmek).

Şâyed ki terahhüm ide bir dañı Muhibbî / Araya **düşür** gözlerüñüñ yaşını yalvar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5). [düşür,]

düşvâr: Güç, müşkül, zor.

Kulakdan ‘âşıkam ‘âşık ‘aceb **düşvâr** hâlüm var / Degül mümkün yüzün görmek ne hüd şabr u mecâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1). [düşvâr,]

Sırr-ı ‘ışk[ı] sor baña ‘allâmeler hâll eylemez / Kim görüpdür bu cihânda ola **düşvâr** iş geñez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1). [düşvâr,]

Görmemek müşkil anı görmek daħı āsān degül / N'eylesün hāli Muħibbī'nün katı **düşvār** imiş (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*düşvār,]*

düşvār olupdur: *Zor, çetin olmak II perişan olmak.*

Meded hālüm benüm **düşvār olupdur** / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 4*). [*düşvār olupdur, -up, -dur]*

dut: *Tutmak, zapdetmek, yakalamak, bağlamak, alıkoymak.*

Dutduñsa gönül düzdini ħabs eyle zenaħda / Zülfün gibi asмага anı dār ele ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*dutduñsa, -du, -ñ, -sa]*

Bir kılyla bend idüp zülfı **dutar** bu gönlümi / Bend ü zencir dutmaz iken bu dil-i dīvānemüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*dutar, -ar]*

Bir kılyla bend idüp zülfı **dutar** bu gönlümi / Bend ü zencir **dutmaz** iken bu dil-i dīvānemüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*dutmaz, -maz]*

dut: *Kabul etmek, benimsemek II yönelmek, yapmak.*

‘Āşıkuz gerçi Muħibbī **dutduk** istiğnā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne ħod kahr-ı ağyār isterüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 5*). [*dutduk, -du, -k]*

dut: *Tutmak, yerine getirmek, dinlemek, benimsemek, dikkate almak.*

Derdā dirēg dilber nālem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşīħat olsa birini **dutmaz** (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*dutmaz, -maz]*

İy gönül virdüm naşīħat saña anı **dutmaduñ** / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefālar saña az (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*dutmaduñ, -ma, -du, -ñ]*

dut: *Tutmak, eline almak, elinde bulundurmak.*

Binse semend-i nāza kaçan cilve eylese / **Dutar** elinde zülfini san tāziyānedür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 6*). [*dutar, -ar]*

Dutar cellād çeşmi tīgün ‘üryān / Öñinde ehl-i ‘ışk dü-nīme beñzer (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1187, Beyit 2*). [*dutar, -ar]*

dü-tā evlevüp: *İki büklüm etmek.*

Çaddümi **dü-tā evlevüp** āh okların atdum / Rengün yaşımı eyledüm ol yaya kirişler (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*dü-tā evlevüp, -y, -üp]*

dü-tā olsa: *Eğilmek, iki büklüm olmak.*

Dāla dönse kāmētüm olsa ‘aceb midür dü-tā / Taglar tākāt getürmez bār-ı ğam arķamda var (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 3*). [*dü-tā olsa, -sa]*

dutalum: Varsayalım ki, farzedelim.

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı dilde pinhân eylesem / Rüy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2). [dutalum,]

dutuş: Tutuşmak, alev almak.

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârı / Yanan pervâne-veş evvel **dutuşan** bâl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [dutuşan, -an]

Dutuşup şem'-i ruhı şevkine pervâne gibi / Dil-i şürîde olup içi vü taşın yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4). [dutuşup, -up]

Eger 'ışkuñ şerârından söz açsam / **Dutuşup** dag u deryâ eyleye cüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4). [dutuşup, -up]

Ruhuñ tâbında iy meh-rû **dutuşur** ser-te-ser 'âlem / Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duhân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3). [dutuşur, -ur]

duzağ itmişdür: Tuzak etmek, tuzak kurmak.

Murg-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmiş dâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3). [duzağ itmişdür, -miş, -dür]

düzah: Cehennem.

Âteş-i hicrâna münkir gelse tañ mı müdde'î / **Düzağuñ** ahvâlini ancak 'azâbîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3). [düzağuñ, -uñ]

Nâr-ı firqatdûr bugün bildüm çü **düzağdan** beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökme seyl-âb göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5). [düzağdan, -dan]

düzâhi: Cehennemlik, cehenneme mensup, zebani II rakip.

Küyuña koma rakîbi **düzâhidür** döstüm / Ancak anuñ qadrini dârü's-selâmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3). [düzâhidür, -dür]

düzd: Hırsız, çalan kimse II âşığın gönlü.

Dutduñsa göñül **düzdini** habs eyle zenağda / Zülfüñ gibi asmaga anı dâr ele ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4). [düzdini, -i, -n, -i]

Niçe yıllar habs ider dil **düzdini** / Zülfine bilsem neden dâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6). [düzdini, -i, -n, -i]

Çünkü tutduñ bāğ-ı hüsnuñde bu göñlüm **düzdini** / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüñe as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2). [düzdini, -i, -n, -i]

Genc-i hüsnuñde göñül **düzdini** tutduñ çün kim / Habs kıl çâh-ı zenağdânda anı zülfüñe as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4). [düzdini, -i, -n, -i]

Bâġ-ı hüsnuñde gönül **düzdin** giriftâr eyledüñ / Çeşm-i cellâduñ ya katl itsün anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*düzdin, -i, -n*]

E

ebed: *Sonu olmayan gelecek zaman II Sonsuza kadar.*

Ebed gitmeye bu serden hevā-yı zülfün iy dilber / Anuñçün levh-i sīnemde anuñ naqşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*ebed,]*

Ebed ma'mür olmaz mülk-i dil āh / Gözi Tātār-veş yagmacımızdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [*ebed,]*

Ebed kurtılmasun derd ü belādan / O kim cevr ü cefādan hürrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*). [*ebed,]*

Maḥabbet cāmını itdüm ezel nüş / Yürürem tā **ebed** sermest ü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1*). [*ebed,]*

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtişāş / Bulmayısardur **ebed** zencir-i ğamdan ol ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*ebed,]*

ebedi: *Sonsuz, ölümsüz, bâkî.*

(ح) Ḥayātü **ebedidür** saña kim vāşıl ola / N'ola Mañşür gibi zülfüne kılşañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*ebedidür, -dür]*

ebleh: *Ahmak, akılsız, şuursuz.*

Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma'zür tut / Gāh olur eyler tekellüm **ebleh** ü dîvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [*ebleh,]*

ebr-i bahāridur: *Bahar bulutu.*

Göz yaşı degül küy-ı belā cüybāridur / Dūd-ı dilüm[ün] üstine **ebr-i bahāridur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*ebr-i bahāridur, -ı, -dur]*

ebr-i bahāruñ: *Bahar bulutu.*

Giryesin **ebr-i bahāruñ** dīde-i pür-ḥūna sor / Nālesin ra'duñ sorarsañ bu dil-i maḥzūna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*ebr-i bahāruñ, -uñ]*

ebr-i müşg-efşān: *Güzel kokular saçan bulut.*

El urup depretdügince zülf-i 'anber-bārını / Haşre dek san 'ālem içre **ebr-i müşg-efşān** kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*ebr-i müşg-efşān,]*

ebrü: *Kaş.*

Döstüm kīn eyleyüp **ebrülaruñ** çin eyleme / Böyledür dirler meşeldür kīn ile dīn tağlur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*ebrülaruñ, -lar, -uñ]*

Ruğlarına karşı çeşm almış ele **ebrüsını** / Atışıyla san kemândardur kemânın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*ebrüsını, -sını*]

Sinem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuħaf / Gelür ħadengi her taraf **ebrü** kemānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*ebrü,]*

Gâh olur zencîr idüp zülfün dil-i şeydâ çeker / Gâh tîr olup müjeñ **ebrülaruñ** geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*ebrülaruñ, -lar, -uñ*]

(!) İy zülfî siyeh **ebrüsü** çîn çeşmi Tatar / Niçe feryâd ideyin karşuña iy döst-ı hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [*ebrüsü, -sı*]

Ėamze okların kemân **ebrülarından** dem-be-dem / Atsa dilber ‘âşıkuz karşı tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*ebrülarından, -lar, -ı, -n, -dan*]

Sîne şahrâsına dil dikküm nişân ol tıfl için / Atsun Ėamz okların **ebrülara** kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*ebrülara, -lar, -a*]

Şöyle beñzer ħışm idüp dilber baña kîn eylemiş / Ėamzesin ħançer kılup **ebrüların** çîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*ebrüların, -lar, -ı, -n*]

Dir gören **ebrülarını** ħusrevâ Çâçî kemân / Aña ibrişim zülûfün birle kalmışsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*ebrülarını, -lar, -ı, -n, -ı*]

Eyledi tîr-i cefâya bu benüm sînem siper / Ol ki **ebrüñi** şehâ ya Ėamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*ebrüñi, -ñ, -ı*]

Komış **ebrüları** birbirine baş / Danışuk mı ider ola iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [*ebrüları, -lar, -ı*]

Baş çatup **ebrülar** el bir eylemiş / Ėatlıme beñzer ki tedbîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*ebrülar, -lar*]

ebü derdâ: Dertlerin babası // Ebu Derda: Adı Uveymir olup Hz. Muhammed'in sahabelerindendir. İslamiyeti geç seçmiş olmasına rağmen İslâmî ilimlerde çok ilerlemiştir. (Beyitte Ebu Derda'nun kelime anlamı olan dertlerin babası anlamına atıfta bulunulmuştur.).

Genc-i vaşl ister-iseñ ara gönül ħânesini / Bulnur anı yıkuk çün **Ebü Derdâ** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*ebü derdâ,]*

ecel: Her canlı için takdir edilmiş olan ölüm zamânı, ömrün son demi.

İy **ecel** ten şehrinin ısmarla seyl-i eşküme / Anı vîrân itmege gözümden akan mâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*ecel,]*

İy **ecel** billâhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perî-rünüñ ħayâli anda mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*ecel,]*

Va'de-i vaşl eyledi çünki bize cānānumuz / İy **ecel** bir dem tevağkuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*ecel,]*

edâ: Tarz, üslûp, davranış veya anlatış biçimi.

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizâmî'nün / İnce ħayâl-i nâzük ü şîrîn **edâyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*edâyı, -y, -ı*]

edhem: İbrahim Edhem, Belh hükümdarı iken tacını ve tahtını terk ederek derviş olan evliyâdan bir zat.

Dil çerâğın şu'lelendürsem 'aceb mi sîne / Gice gündüz nâr-ı 'ışk-ıla yanar **Edhemlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*edhemlerüz, -ler, -üz*]

Gâh olur meyhânelerde içerüz câm-ı şarâb / Hânkâh-ı 'ışk içinde gâh olur **Edhemlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 4*). [*edhemlerüz, -ler, -üz*]

ednâ: En küçük, en az, cüz'î.

Saçuñda çok kerâmet var eñ **ednâsı** anuñ budur / 'İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*ednâsı, -sı*]

ednâ: Çok aşağı, daha aşağı, en âdî, pek âdî.

İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzi cümleden **ednâ** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*ednâ,]*

efendi: Efendi, sahip.

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabûl / Didi pîr olsa **efendi** kulin âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*efendi,]*

efendüm: Efendi, sultan l sevgili.

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim **efendümdür** / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*efendümdür, -dür*]

efgân: İztırapla bağırma, haykırma, feryat, inleyiş.

Aglasam bülbül gibi küyüñde tañ mı zâr zâr / Bu benüm **efgânuma** gül gibi sende hânde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*efgânuma, -um, -a*]

Âsitânuñda Muhibbî tañ mı efgân eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden **efgânlar** kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*efgânlar, -lar*]

Bülbülün güş eylemez gülşende gül **efgânımı** / Eyleyüp hercâyilik her lahza ra'nâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*efgânımı, -i, -n, -ı*]

Murg-ı seherün nâleleri nâlemi oşşâr / Çarh-ı felegün nâlişi **efgânuma** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*efgânuma, -um, -a*]

Efgân ile zârî kıluruz gice vü gündüz / Bir oñmayası gam-zede qallâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*efgân,]*

İy büt-i Çîn rence virme nâlemi güş eyleyüp / İşigün büt-hânedür **efgânımı** kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*efgânımı, -um, -ı*]

Gice gündüz gülşen-i hüsünde **efgândan** murâd / İtmek ister hâlini bu bülbül-i bî-çâre 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*efgândan, -dan*]

efgān eyleme: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

H'āba varmışken nigāruñ nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrīde **efgān eyleme** gel sesi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*efgān eyleme, -me*]

efgān eylerüz: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Giceler tā şubħa dek ney gibi **efgān eylerüz** / Bu umīda ne getirür görelüm taqdīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*efgān eylerüz, -r, -üz*]

efgān eylese: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Āsitānuñda Muhibbī tañ mı **efgān eylese** / Kanda kim gülşen ola bülbüldeñ efgānlar kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*efgān eylese, -se*]

efgān eylesem: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Tañ degül bülbülleyin küyuñda **efgān eylesem** / Sen gül-i pür-ħārdan cānumda āzār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*efgān eylesem, -se, -m*]

efgān iderler: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Nāle vü āh itdüğince āh iderler taglar / Nite kim **efgān iderler** sayru içün saglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*efgān iderler, -er, -ler*]

efgānlar eyler: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kāmētüm / Sīnede her bir kılum **efgānlar eyler** hem çü saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*efgānlar eyler, -r*]

efgende: Yıkık duruma gelmiş, yıkılmış II düşkün, çâresiz, bîçâre II tutkun, âşık.

‘Āşık-ısañ kendüñi **efgende** gör / Pādişāh-ısañ özüñi bende gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 1*). [*efgende,*]

efkār: Fikirler, düşünceler; düşünme, endişe, fikr'in çoğulu.

‘Akl sergerdān u dil āvāre **efkār** özgedür / Kār-ı ‘ışka beñzemez bir kār bu kār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*efkār,*]

eflāk: Felekler, gökler, gökyüzü.

Bülbül yiridür nālesi **eflāke** çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yārı dikendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*eflāke, -e*]

Her kim ki tutar kendüzini ħāke berāber / Kādri ne tañ irse anuñ **eflāke** berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*eflāke, -e*]

Yaksa **eflâki** şafak gibi n'ola âhum odı / Āteş-i 'ışkum şehâ çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [eflâki, -i]

Tîr-i âhum irdi **eflâke** dahı nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [eflâke, -e]

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün çarhdan yaña / Kıldı **eflâki** müşebbak geçübem peykânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [eflâki, -i]

Âhum **eflâke** irüp oldı melâ'ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taht-ı şerâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [eflâke, -e]

Her şeb iy meh irdi **eflâke** Muhibbî nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [eflâke, -e]

Çarğa virdi gözlerüm yaşı cihâni gâh olur / Yakar **eflâki** ser-â-ser sîne-tâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [eflâki, -i]

Gice işitmiş meger **eflâke** meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tîğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [eflâke, -e]

'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı **eflâke** nişân / Atmaga âh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [eflâke, -e]

eflâk: *Felekler, gökler, gökyüzü II felek, kader, baht.*

Gülmedi 'âlemdede bir gün bu dil-i ğamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür dahı 'aceb **eflâkümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [eflâkümüz, -ümüz]

efrâsiyâb: *Kahramanlığı ile tanınan ünlü Türk büyüğü Alp Er Tunga'ya İranlılarca verilen ad.*

Gönlüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy döst / Ğâretde mâhir ancak **Efrâsiyâb'a** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [efrâsiyâb'a, -'a]

efsâne: *Asılsız, hayal mahsülü hikâye, söylence, masal, fesâne II halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye.*

Benüm âhvâl-i pür ğuşşam yanında kışsa-i Mecnün / Muhibbî beñzemez ancak kırı **efsânedür** dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [efsânedür, -dür]

Sorma 'ışkuñ hâletin Mecnün'a bir dîvânedür / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhâd'a kim **efsânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [efsânedür, -dür]

Yâra varup dün gice dil derdini 'arz eyledüm / H'âba vardı gözleri yanında san **efsânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [efsânedür, -dür]

Nâşih sözüni bildüm cümlesi kamu nesih / Nağd isteyüben gönlüm **efsâne** kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [efsâne,]

efsâne: *Asılsız, hayal mahsülü hikâye, söylence, masal, fesâne II halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye II şan, şöhret, meşhur olma hali.*

Diñlemezdi Vâmîk u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / İy Muhibbî yâr eger güş eylese **efsânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*efsânemüz, -müz*]

Gerçi kıldum her gâzelde niçe biñ sihr ü füsün / Hûblar güşına almaz lîk bu **efsânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*efsânemüz, -müz*]

Her gâzelde anuñ için eyledüm sihr ü füsün / Mâh-rûlar hûblar güş ideler **efsânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*efsânemüz, -müz*]

efsâne olmış: *Duyulmak, yayılmak, dillerde dolaşmak.*

Muhibbî kışşa-i güşşam benüm âh / Yanında dilberüñ **efsâne olmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*efsâne olmış, -miş*]

efsâne-i mecnûn'ı: *Leyla ile Mecnun Efsanesi.*

Añma **efsâne-i Mecnûn'ı** ko uyğu getürür / Beni añ yârum-ıla kuru meşelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*efsâne-i mecnûn'ı, -'ı*]

efsâne-veş: *Efsane gibi.*

Dil virelden zülfinüñ zencirine dîvâne-veş / Meclis içre söylenür miñnetlerüm **efsâne-veş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*efsâne-veş,]*

efser: *Taç, padişah tacı.*

Şî'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet **efserin** Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*efserin, -i, -n*]

Efseri Dārā'ya virmez hil'ati Keyhusrev'e / Tâc-ı 'ışk-ıla maḥabbet hil'atin Mecnûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*efseri, -i*]

Şâh-ı 'ışkâm bir kadeḥ mey başuma **efser** yiter / Âhumuñ dūd-ı livâsı ejdehâ peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*efser,]*

Gözlerüm yaşı ser-â-ser hil'atüm / Dūd-ı âhum başuma **efser** 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*). [*efser,]*

efser itmiş: *Taç etmek // Başına taç edinmek. II baş üzere tutmak.*

Muhibbî **efser itmiş** ḥâk-i pâyüñ / Anuñçün şâh-ı heft-iklîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*). [*efser itmiş, -miş*]

efser-i dārā: *Dara'nın tacı.*

Gerekmez **efser-i Dārā** yiter çün ḥâk-i dergāhuñ / Yaradan ḥaqqı ol baña hemân tâc-ı sa'âdetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*efser-i dārā,]*

efser-i husrev'le: *Hüsrev'in tacı. // (Hüsrev-i Perviz, İran'ın Sâsâniyan sülalesinden bir padişah olup, Nuşirevân'ın torunu, Hüzmüz'ün oğludur).*

Menzilin gür olduğunu 'ākıbet her kim bilür / **Efser-i Hüsrev**'le ol taht-ı Nerīmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [*efser-i hüsrev*'le, -'le]

efser-i şāhānemüz: *Hükümdara yakışır taç, padişahlık tacı.*

Hayl-i rindāna Muhibbî tañ mı olsam tâcdār / Bir kadeh meydür başumda **efser-i şāhānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*efser-i şāhānemüz, -müz*]

Tâcdarıyuz Muhibbî güşe-i meyhānenüñ / Oldı serde bir kadeh mey **efser-i şāhānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*efser-i şāhānemüz, -müz*]

efsürde dil: *Duygusuz gönül.*

Zāhidā **efsürde dil** inkār-ı 'ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ mihiyle çün kim germdür hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [*efsürde dil,]*

efzün olur: *Fazla olmak, artmak, çoğalmak.*

Çünkü peykānuñ gelür kıldı bu sīnemden güzer / Didüm artur dōstum derdüm benüm **efzün olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*efzün olur, -ur*]

efzün olur: *Fazla olmak, artmak, çoğalmak.*

Ruĥlarıña karşı zülfüñ dem-be-dem **efzün olur** / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*efzün olur, -ur*]

eger: *Şart edati, şayet.*

Yār elinden zehr **eger** nüş eylesem tiryāk olur / Yād elinden ger içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*eger,]*

Dil virdüm **eger** ister-iseñ cāmı da almak / Kıl ğamzeñ ucıyla bir işāret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*eger,]*

Bu cihānuñ nesi vardur aña şād ola gönül / Kıl ĥaķıķat nazarın şeyĥ ü **eger** şāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*eger,]*

Eger derd-ile āh itsem ruĥ-ı zerdüm görenler dir / Ĥazān evrākına san kim dokınur bād revān dītrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*eger,]*

'Āşık-ı bī-dil yoluñda terk iderse 'aķl u dil / Zülfinüñ kaşdı **eger** imān olursa çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*eger,]*

Ĝamz oklarıyla sīne vü dil şerĥa yaradur / Bagrumı **eger** sorar-isañ pāre pāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*eger,]*

Şi'r-i pür-süzüm **eger** varsa 'Acem iklimine / Virmege bir ĥarf'e kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*eger,]*

Şafā vü Merve ĥaķkıyçün şu kim küyuñ tavāf eyler / **Eger** cān itmeye ĥurbān degül 'āşık ĥilāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*eger,]*

Diledi cānum itdüm aña işār / **Eger** güstāĥam el-me'mür ma'zür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [*eger,]*

Eger yoluñda hâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [eger,]

La‘l-i nâbı lezzetin bulmak **eger** / İy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [eger,]

Olmasa yâr Muhibbî şeh-i hûbân **eger** / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [eger,]

Perîde yok-durur âdemde hergiz / **Eger** hûrî disem bir pâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*). [eger,]

Harâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür dirler / Bulnursa **eger** vuşlat aña genc-hânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [eger,]

Bâğ-ı hüsn içre **eger** seyr itse ol serv-i hırâm / Cü yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [eger,]

Bilmek isterseñ **eger** zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdâsında olan ‘âşık-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [eger,]

Eger olmasa cām-ı ergüvânı / Bu meclis cânsuz bir kurı tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [eger,]

Görse zâhid saçınuñ küfrini zünnâr idine / Kibr **eger** baksa yüzi nûrna îmân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [eger,]

Hzr **eger** arayarak buldı ise âb-ı hayât / Pîr-i meyhâne keremden anı her an getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [eger,]

Sensüz **eger** sorarsañ niçe geçer şeb ü rûz / Gice işüm gücüm âh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [eger,]

Cem‘ olsa **eger** bir yire Ceyhûn u Aras Nîl / Olmaya kamu dîde-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [eger,]

Ne ğam cānâ **eger** zâhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [eger,]

El urmak mümkün idi genc-i hüsn / **Eger** zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [eger,]

Beni bu püte-i hicrîñ niçe kâl eyledi sensüz / **Eger** iy sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [eger,]

Didüm ki yârınuñ yokdur nazîri / **Eger** var-ısa eydün kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [eger,]

İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil **eger** gitse ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [eger,]

N’ola yasdansam **eger** taş işigini şubha dek / Kim sa‘âdet kişiye vaqt-ı seherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [eger,]

‘Ârızı ka‘be’sine ırgür **eger** ister-iseñ / Şâm-ı zülfine iriş tâ bulasın ‘ömr-i dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [eger,]

Olurdı yârı kuçmak pîrehensüz / **Eger** cān tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [eger,]

Eger nâz-ıla bâğa seyre gelse / Koya pâyına ser serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4*). [eger,]

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / **Eger** yolında cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [eger,]

Ne hoş idi **eger** dünyâ yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [eger,]

Eger sensüz cihânı geşt idersem / Benüm bu hâtırum hîç hurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*). [eger,]

Yanuñda **eger** sevmek günâh-ısa nigârâ / ‘Afv eyle hatâ eylemedük çün beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [eger,]

Kıya baksa **eger** cellâd çeşmüñ / İder müjgânın ol dem hançer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [eger,]

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberüñ âhen midür / Raħm idüp kılmaz nazar itsem **eger** yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [eger,]

Diñlemezdi Vâmık u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / İy Muhibbî yâr **eger** güş eylese efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [eger,]

Bahâ-yı vaşl **eger** alsa gözümden / Bu dehri sanmañuz pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [eger,]

‘Aşık oldur yâr **eger** yagdursa yüz seng-i cefâ / Başına biñ zaħm iderse hergiz âhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [eger,]

Eger çâk itse bagrum tîğ-ı gamze / Ne gam müjgânı nâvekdür ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [eger,]

İlte meger küyuña ol dem ki ğubârumuz / Bir gün **eger** muvâfık esse rüzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [eger,]

Çün Mesîhâ gibi ‘âlemde mücerred geçerüz / Tañ mı ğudsîler **eger** olsa bizüm maħremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [eger,]

İlte Muhibbî küy-ı nigâra ğubârumı / Yanı kılsa bir gün **eger** rüzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [eger,]

Ne yazulu ise ğayr [u] **eger** şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*). [eger,]

Eger çâk itse ğöñlüm tîğ-ı çeşmüñ / Ne gam tîr-i müjeñdür çünki dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [eger,]

Cân ile seni sevmek **eger** ola günâhum / ‘Âlemde Muhibbî gibi ğünehkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [eger,]

Cennete ğavrâ **eger** biñ nâz-ıla kılsa ğırah / Bir ğadem ol serv-i nâzum gibi reftâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [eger,]

Şâneler görsem **eger** zülfeyni uyħum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [eger,]

Şehîd olsam **eger** ‘ışkıyla yârân / İdesiz penbe-i dağum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [eger,]

Eger ber-dār iderseñ zülfe āhîr / Olur cān gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1376, Beyit 3*). [eger,]

Biñ kerre **eger** hālûmi ‘arz eylesem ol yār / Bir lahzada eyler bu kadar hāli ferāmûş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1406, Beyit 3*). [eger,]

Eger cān ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1411, Beyit 3*). [eger,]

Şol deñlü yagar seng-i cefā kūyına varsam / Başum biñ **eger** olsa olur cümlesi haşhâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1422, Beyit 4*). [eger,]

Eger yasdansa agyārî ‘aceb mi ol gül-i ra’nā / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hāra yasanmış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1430, Beyit 3*). [eger,]

Yüz kerre **eger** hālûmi dirsem saña iy dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferāmûş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1434, Beyit 3*). [eger,]

‘İşkum benüm genc idi olmaz idi izhār / Yaşumla **eger** çehre-i zerd eylemese fāş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1435, Beyit 3*). [eger,]

Laħdinde **eger** gūş ide bu nazmı Nizāmî / Baş kalduruban eyde hezārān buña sâbâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1435, Beyit 4*). [eger,]

Mecnûn **eger** kalsa Muhibbî bu zamāna / Olmazdı belā deştine gitsem baña pâdaş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1435, Beyit 5*). [eger,]

Eger ‘ışkuñ şerārından söz açsam / Dutuşup dag u deryā eyleye cūş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1452, Beyit 4*). [eger,]

Baş açup kalduram elüm du’āya / **Eger** kūyından irse başuma taş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1460, Beyit 3*). [eger,]

İderseñ dōstum mihr ü vefā hoş / **Eger** itmeyesin cevri ü cefā hoş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1464, Beyit 1*). [eger,]

Bulmak **eger** ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil hānesini eyle Muhibbî hārābe bas (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1482, Beyit 5*). [eger,]

Zülfün bir uzun kışsa-durur zikri ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u **eger** ‘arz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1495, Beyit 2*). [eger,]

eger eger: Şart edati, şayet. II Tekrar edilerek kullanıldığında “ister ... ister, gerek ... gerek” anlamına gelir.

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse rāzıyam senden / Ne vaşla oluram hāndān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1151, Beyit 3*). [eger eger,]

Meded hālüm benüm düşvār olupdur / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1206, Beyit 4*). [eger eger,]

Eger ‘ābid eger zāhid senüñ hüsnuñ ziyād ister / Ki korkarlar qarār itmez zemîn ü āsümān sensüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1371, Beyit 3*). [eger eger,]

eger eger eger: Şart edati, şayet. II Tekrar edilerek kullanıldığında “ister ... ister, gerek ... gerek” anlamına gelir.

Eger cevri ü eger miñnet eger gam / Anı kim yār ider ‘ayn-ı şafādur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1180, Beyit 4*). [eger eger eger,]

eger ki: Eğer ki, şayet.

Gökden **eger ki** togmaya mihr-ile meh ne ğam / ‘Älem yüzine ğün yüzü yāruñ žiyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [*eger ki,]*

eger kim: Eğer ki, şayet.

Meclisde meğer hüsine yāruñ dil uzatmış / Şem‘uñ dilini n’ola **eger kim** kese mıkrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*eger kim,]*

egerçi: Her ne kadar, ise de, gerçi.

Taş işğüñ bekleyüp her ğün yüzün sürer ğüneş / Ferr ü şevketle **egerçi** çarĥ-ı mînādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*egerçi,]*

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te’sîr / **Egerçi** ğalbini dirler nigāruñ ğatı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*egerçi,]*

Felekden yücedür dirler **egerçi** ğaşruñ iy meh-rū / Elümde bir kemend-i āh ğıkılır nerdübānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*egerçi,]*

Egerçi kim yapar dil hānesin yār / Döner ol dem yıkar yine şabî-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*egerçi,]*

Velî cān çeşmine her dem ‘ayāndur / Cemāli zāhir **egerçi** nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*egerçi,]*

Kūy-ı dilberde **egerçi** biz maĥabbet beklerüz / Zāhirā gerçi maĥabbet lik miĥnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*egerçi,]*

Eyler **egerçi** her ğişi bir nesne ile faĥr / Her dem Muĥibbî ‘ışğ-ıladur iftiĥārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*egerçi,]*

Her dem vişāle va‘de ider eylemez vefā / Vardur **egerçi** yār-ıla ğavl ü ğarārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [*egerçi,]*

Muĥibbî rāh-ı ‘ışğ içre **egerçi** pāy-māl oldu / Ğam-ı ‘ışğından olmasun dil ü cānum cüdā herğiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*egerçi,]*

Egerçi ki belādur ‘ışğ-ı hūbān / Muĥibbî’ye belā herğiz ğörinmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [*egerçi,]*

Muĥibbî evvel[i] ‘ışğuñ **egerçi** ğörinür āsān / Velî ğāyet soñı müşkil giriftār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*egerçi,]*

Zāhid **egerçi** cennet ü ĥavrā kılır heves / Ben isterem vişālini ‘ālem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [*egerçi,]*

Deyr içre **egerçi** yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez şuretĝeh-i nağsını nağğāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*egerçi,]*

Egerçi ğatlüme ğaşd itdi ğamzeñ / Ve lîkin la‘l-i nābuñ emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [*egerçi,]*

‘Işk-ıla Kays’uñ **egerçi** bilselerdi hālını / Aña mecnūn dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ırmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*egerçi,]*

egin: *Sirt, arka, üst.*

Sultān-ı ‘ışk **egnüme** yaşum ser-ā-serin / İtdi ‘atā hıl’t-i rengin zer kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*egnüme, -üm, -e]*

Hayyāt-ı felek **egnüme** miñnet palāsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lāyık ol kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*egnüme, -üm, -e]*

eglen: *Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.*

Muhibbî’den diriğ itme nigārā tır-i müjgānuñ / Anuñla **eglenür** cānum anuñla sīne rāhatdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*eglenür, -ür]*

eglence: *Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş, avuntu.*

Muhibbî hālvet-i dilde hemān **eglencedür** ancak / Ögünüp şî’r-ile kimse dimesün kim kemālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*eglencedür, -dür]*

Gāh kühsār u gehī vādī gönül **eglencesi** / Degme yirlerde qarār itmez dil-i dīvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*eglencesi, -si]*

egrilik: *Doğru veya düz olmayan, bir noktada yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.*

Gözle iy dil kaddini fikr itme zülfi keç kaşın / Kim kılursa **egrilik** kılsun hemān sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*egrilik,]*

ehak: *Hakkı olmak, layık olmak.*

Dimedüñ hüsni-zekātın bu Muhibbî’ye **ehak** / Niçe gündür tolaşur küyümü ol sāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*ehak,]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat II bir işin ustası, o işte becerikli, mahâretli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.*

Gerçi ma’ānî cevheri bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî **ehline** ol āşikāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*ehline, -i, -n, -e]*

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet **ehliyüz** / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melāmet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz]*

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet **ehliyüz** / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melāmet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz]*

Cem’ olup bir araya derd ü belā ile elem / Bezm-i ğamda ‘iyy ider bir niçe şöhet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz]*

La’l-i nābı yādına güp güp düşüp mey-hāneye / Biz harābātī olup cām-ı mahabbet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz]*

Sen saçı leylî lebi şîrîn olaldan hüsrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şöhet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

Hâk-i pâyi çün ele girdi Muhibbî başa ko / Gam yime şimden girü tâc-ı sa'âdet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

Sanma şöhet gözlerüz biz yâhû dârât **ehliyüz** / 'Âlemi bir cür'aya satduk hârâbât **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

Küy-ı dildâra varup itdük temennâ-yı vişâl / Baş açup el kaldurup anda münâcât **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

Nây-veş gâhî Hicâz'ı seyr idüp gâhî 'Irâk / Bezm-i gamda inleseki tañ mı maqâmât **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

ehl-i basîret: *Basiret sahipleri, ârifler.*

Saîa ger hür [u] perî dirsem olur bu söz haqâ / Zîra kim **ehl-i basîret** anlara âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*ehl-i basîret,]*

ehl-i derd olan: *Dert sahibi olmak, dertli olmak.*

Bu Muhibbî şî'rinün herkes ne bilsün kıymetin / **Ehl-i derd olan** bilür qadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*ehl-i derd olan, -an*]

ehl-i dilden: *Âşıklar | gönül adamları, ârifler.*

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şahını / **Ehl-i dilden** her seher küyünde dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*ehl-i dilden, -den*]

ehl-i dile: *Âşıklar | gönül adamları, ârifler.*

Yıkmadan gam bu gönül kişverini yâda getir / Sâkiyâ cânuñ için **ehl-i dile** bâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*ehl-i dile, -e*]

ehl-i diller: *Âşıklar | gönül adamları, ârifler.*

Sîne de 'ışk âtesini nâr sanmañ nürdür / Anuñ ile **ehl-i diller** hânesi ma'mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*ehl-i diller, -ler*]

Qâmet itse ol sehî servüm kıyâmetler kopar / **Ehl-i diller** her taraf âh eyleyüp yüğrişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*ehl-i diller, -ler*]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm âğ-ımuş / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [*ehl-i diller, -ler*]

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pâyuñ şikest / **Ehl-i diller** şöhetinden olma dür kıtmîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*ehl-i diller, -ler*]

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şadân oldılar / İtdiler vuşlat humından çünki anlar bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*ehl-i diller, -ler*]

Bâğ-ı hüsninde nigârûñ lebleri rengîn imiş / **Ehl-i diller** görüp anı her biri dış bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*ehl-i diller, -ler*]

ehl-i diller: Âşıklar | gönül adamları, ârifler.

Kanda kim şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda **ehl-i diller** zâr u sergerdân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [*ehl-i diller, -ler*]

ehl-i dünyâ: Dünya adamı, ahireti düşünmeyip bu dünyaya gönül bağlamış olan kimse.

Bir kese râzuñ dime sîneñde sakla râzuñı / **Ehl-i dünyâ** ile hergiz eyleme sen ihtilâf (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*ehl-i dünyâ,*]

ehl-i günâh olanları: Günah ehli olmak, günah işlemek, günahkar olmak.

Ehl-i günâh olanları dirler yakarlar âteşe / Gâyet günâhum çok benüm a‘mâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [*ehl-i günâh olanları, -an, -lar, -ı*]

ehl-i hâl: Hâl ehli: Gönlü Allah aşkı ile dolu olan, bildiklerini sözde bırakmayıp fiile geçiren Allah'ın sevgili kulları için kullanılır.

Harâbâta varup pîr-i muğândan istedüm himmet / Virür kalbe safâ her dem anuñ tek **ehl-i hâl** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*ehl-i hâl,*]

ehl-i hâl olan: Gönül ehli olmak.

Gülşen içre her varağ geh zerd ü gâhî al olur / **Ehl-i hâl olan** bilür anı hazâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*ehl-i hâl olan, -an*]

ehl-i hâle: Hâl ehli: Gönlü Allah aşkı ile dolu olan, bildiklerini sözde bırakmayıp fiile geçiren Allah'ın sevgili kulları için kullanılır.

Bezm-i gamda **ehl-i hâle** câm-ı zer hâcet degül / İçmege hün-ı dili bu dîde-i bînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3*). [*ehl-i hâle, -e*]

ehl-i ‘irfân: İrfan sahibi, bilgililer, âlimler, hüner sahipleri.

Güm güm ölse na‘ramuzdan tâs-ı çarh olmaz ‘aceb / Hâlümüzce **ehl-i ‘irfân** içre hâlât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*ehl-i ‘irfân,*]

ehl-i ‘irfâna: İrfan sahibi, bilgililer, âlimler, hüner sahipleri.

Tolaşur **ehl-i ‘irfâna** şarâb-ı hûb için zâhid / Şarâb içmek güzel sevmek velî bilmez zarâfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*ehl-i ‘irfâna, -a*]

ehl-i ‘ışk: Aşk ehli, âşıklar.

Urmaga **ehl-i ‘ışk** sinesine / Eylemiş gamzeleri hânçerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 2*). [*ehl-i ‘ışk,*]

Dutar cellād çeşmi tığın ‘üryān / Öñinde **ehl-i ‘ışk** dü-nīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2*). [*ehl-i ‘ışk,]*

Döştlar rāh-ı ‘ademde ğam olaldan zādumuz / Ol sebebden **ehl-i ‘ışk** içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışk,]*

ehl-i ‘ışk olan: *Aşk ehli olmak, aşktan anlamak, gerçek aşık olmak.*

Naḥl-i gülden taze terdür bu Muhibbî’ nün sözi / Anuñ-ıçun **ehl-i ‘ışk olan** ider her bār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*ehl-i ‘ışk olan, -an]*

ehl-i ‘ışka: *Aşk ehli, âşıklar.*

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hūsne anuñçün dād-ḥ’āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışka, -a]*

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hūsne anuñçün dād-ḥ’āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışka, -a]*

ehl-i ‘ışkuñ: *Aşk ehli, âşıklar.*

Ṭabībā sorma ḥālin **ehl-i ‘ışkuñ** / Bularuñ derdi var dermāni yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Ḥāk-i pāy-ı döş çün derd ehlinüñ ser-tācıdur / **Ehl-i ‘ışkuñ** zülfi kullābı daḥı mi’rācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Degme nākes cāna kıymaz ‘ışk ara ber-dār ola / **Ehl-i ‘ışkuñ** cümlesini sanma kim Mañşūr’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Maḥabbet baḥrına taldum sözüüm dürr-i ma’ānıdür / Anuñçün **ehl-i ‘ışkuñ** dāyimā vird-i zebānıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem’ī nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-ḥānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Vākıf olmaz **ehl-i ‘ışkuñ** ḥāline ‘allāmeler / Ger Şihāḥ-ıla okurlarsa hezārān kāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

ehl-i nazār: *Bir şey hakkında geniş ve derin bilgisi bulunan kişiler, görüş sahipleri II ârif.*

Ḥāk-i pāyuñdur şehā kühl-i başar / Tütüyādan yig görür **ehl-i nazār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1*). [*ehl-i nazār,]*

ehl-i nazm olan: *Şiirden anlamak, şair olmak, şiirin değerini bilmek.*

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbî **ehl-i nazm olan** / Ma’ānī baḥrına talup çıkarduñ dür gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*ehl-i nazm olan, -an]*

Gevher-i nazmuñ Muhibbî **ehl-i nazm olan** bilür / Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [*ehl-i nazm olan, -an]*

ehremen: Zerdüştler'in iki tanrısından kötülüğü temsil eden, şeytan, dev II Rakip.

Görün ağyârı yârün işiginde / Perî olmaz imiş âh **Ehremensüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4).
[ehremensüz, -süz]

ejdehâ: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II sevgilinin saçı.

Didüm zülfün neden gitmez yüzünden / Didi bekler o gence **ejdehâdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5).
[ejdehâdur, -dur]

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş **ejdehâ** / Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3). [ejdehâ,]

El urayın dime sakın genc-i hüsnine / İki tarafda zülfî anuñ **ejdehâ** geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3).
[ejdehâ,]

ejdehâ: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II âşîğın çıkardığı âhlar.

Şâh-ı 'ışkam bir kadeh mey başuma efser yiter / Âhumuñ düd-ı livâsı **ejdehâ** peyker yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1). [ejdehâ,]

ejder: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II âşîğın gönlü.

Âteş-i mihnetle her şeb berç urur kâşânemüz / Sanasın bir **ejder** olmuşdur dil-i vîrânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1). [ejder,]

ejder: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II âşîğın çıkardığı âhlar.

Âhum ejderdür derün-ı sînem olmuş aña gâr / Odlar kim saçılır **ejder** şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2). [ejder,]

Âhum **ejderdür** derün-ı sînem olmuş aña gâr / Odlar kim saçılır ejder şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2). [ejderdür, -dür]

Âhum **ejder** görünür bu sîne gâridür diñüz / Her yaña kim saçılır **ejder** şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1). [ejder,]

Âhum **ejder** görünür bu sîne gâridür diñüz / Her yaña kim saçılır **ejder** şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1). [ejder,]

ejder: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II sevgilinin saçı.

Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur **ejder** midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1). [ejder,]

Nıgehbanı olup hüsnü iki çeşmi gâzanferdür / Yâhüd zülfî tılısm olmuş o genc üstinde **ejderdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1). [ejderdür, -dür]

El urmak mümkün idi genc-i hüsne / Eger zülfeyni olmasaydı **ejder** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5).
[ejder,]

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsünin hıfz için güyâ bir **ejder** bağlamış (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1424, Beyit 1). [ejder,]

Bâğ-ı hüsünde nigârūñ eyle zülfinden hâzer / Basma dūnbâlini **ejderdür** ki yatmış uyumuş (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1458, Beyit 4). [ejderdür, -dür]

ejder ü mār: Ejderha ve yılan.

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsünin / Hâzer kıl **ejder ü mār** eksük olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5).
[ejder ü mār,]

ejderhâ: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılana benzeyen, ağızından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II sevgilinin saçı.

Genc-i hüsüne Muhibbî sunma dil eyle hâzer / Görinen zülfi anuñ biñ başlu **ejderhâ** geçer (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1067, Beyit 5). [ejderhâ,]

ek: Toprağa tohum atmak veya gömmek.

Sinem içre **ekmege** cānâ maḥabbet toḥmını / Nāḥun ile eylerem anuñ-içün anı nadas (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1373, Beyit 2). [ekmege, -meg, -e]

Sahn-ı dilde **ekmek** için dāyimâ gam ḥâşılın / Şāh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadās (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1393, Beyit 2). [ekmek, -mek]

ekl itmege: Yemek, katık etmek.

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla yanup kül olalı göñül / Bezm-i gamda kalmadı **ekl itmege** biryānumuz (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1302, Beyit 3). [ekl itmege, -meg, -e]

eksil: Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, tenâkus etmek.

Yanumdan bir dem **eksilmez** gam u derd ü belâ hergiz / Bulınmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm tek mübtelâ hergiz
(Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1). [eksilmez, -mez]

eksük degül: Eksik değil, her zaman var.

Dōstlar mevc-i belâ **eksük degül** şimden girü / Baḥr-i ‘ışka lücce-i efkâra düşdi göñlümüz (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1341, Beyit 3). [eksük degül,]

eksük degüldür: Eksik değil, her zaman var.

Göstermez oldı gül yüzün ol gül‘izārumuz / **Eksük degüldür** anuñ-içün āh u zārumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1282, Beyit 1). [eksük degüldür, -dür]

eksük degüldür: Eksik değil, her zaman var.

Bülbülün feryadını güş eylemez gülşende gül / Meclisinde dāyimā **eksük degüldür** hār u hes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 3). [eksük degüldür, -dür]

eksük itme: Her zaman bulundurmak; uzun ara vermemek.

Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dağı / Bir zamān-ıla Muhibbī sanma kim pīr eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 5). [eksük itme,]

eksük itmez: Her zaman bulundurmak; uzun ara vermemek.

Eksük itmez çıkarur her dem ma‘ānī cevherin / Dōstlar şimden girü gönlüme bir deryā diñüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1284, Beyit 2). [eksük itmez,]

eksük itmez: Her zaman bulundurmak; uzun ara vermemek.

Bend-i zülfinden hālāş olur mı hīç bu murğ-ı dil / **Eksük itmez** bir nefes ğamz okların ol göz ü kaş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 4). [eksük itmez,]

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedām olsun ki ol bu dīde-i hūn-bār imiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 3). [eksük itmez,]

eksük olmadı: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Vaşl olmadıysa şükr ğamı **eksük olmadı** / Hicrān şebinde anı derāğüşlardanuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 5). [eksük olmadı, -dı]

eksük olmadı: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Bagrumı gerçi ki biñ pāre kılur tīĝ-ı cefā / **Eksük olmadı** bunuñla yine bir pāre heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 3). [eksük olmadı, -dı]

eksük olmasun: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Bakmazuz hergiz gerekmez aţlas u dībā harīr / Üstümüzden **eksük olmasun** hemān peşmīnemüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 3). [eksük olmasun, -sun]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Eksük olmaz maĥzen-i dilden ma‘ānī gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbī genc der-vīrānedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 5). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Cihān bāĝında çün yār **eksük olmaz** / Anuñçün āh-ıla zār **eksük olmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 1). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Cihân bâğında çün yâr **eksük olmaz** / Anuñçün âh-ıla zâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Ara pervânesin şem'-i cemâlin / Bulursın yanmaga nâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Kapuñ dârü'ş-şifâ iy dil tabîbi / Dem-â-dem anda bîmâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime ğam anda dînâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime ğam anda dînâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsnin / Hazer kıl ejder ü mâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Sîne mâl-â-mâldur dürr-i ma'âniyle müdâm / **Eksük olmaz** tolıdur hârc eylesek gencînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4*). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Hem-nefes kılup rakîbi eyleseñ yanuñda hâş / Kim 'acablar gül yanında **eksük olmaz** hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Düşeli cân u gönül sünbül saçuñ sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş **eksük olmaz** gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [eksük olmaz,]

ekser: (Ar. ekseriyyâ'nın kısaltılmış şekli ekseri / ekser) Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, genellikle, ekseriya.

Büseñe ger cân virem 'ayb eyleme / Az olur ihsâna çün **ekser** 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*).
[ekser,]

ekserî: (Ar. ekseriyyā'nın kısaltılmış şekli ekseri) Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, genellikle, ekseriya.

Sîneden hâlî degül bir dem hayâl-i zülf-i döst / Çün perîniñ meskenidür **ekserî** vîrâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3). [ekserî,]

Ekserî 'âşıklaruñ tâ şubha dek bî-dâr olur / Kim ki 'ışkıdan bî-ğaberdür ol yatur her ân uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2). [ekserî,]

el: Kolun, bilek mafsalından itibâren avuç ve parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı.

Sen şeh-i 'âlî-cenâbı kuçmaga bir **el** ile / Pul pul itdüm dâğlarla kolumı bir zer kemer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4). [el,]

Belâ bezminde derd-ile ciger hûnımı nüş itsem / Gözümüñ kâsesin **elde** tolu peymânedür dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2). [elde, -de]

Zülfini **elde** gehî zencîr ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynuña yalvarıgör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4). [elde, -de]

'Aceb bu ğamze midür yâhu cellâd / Tutar hâzır **elinde** tîğ u hânçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4). [elinde, -i, -n, -de]

Binse semend-i nâza kaçan cilve eylese / Dutar **elinde** zülfini san tâziyânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6). [elinde, -i, -n, -de]

Mu'ağtardur yine 'âlem dimâğı / Şabânuñ yâr zülfinde **eli** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2). [eli, -i]

Hûn-ı dilden bezm-i ğamda **elde** pürdür câmumuz / Gün yüzüñ göster nigârâ rüşen olsun şâmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1). [elde, -de]

Kâkül-i dilber kemendi **elde** çevgândur henüz / Başuñı top eyle iy dil çünki meydândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1). [elde, -de]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir **elde** tîğ [u] bir **elde** gerek baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7). [elde, -de]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir **elde** tîğ [u] bir **elde** gerek baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7). [elde, -de]

Bezm-i belâda nâleme âheng için benüm / Muṭrib terâne bagla **elüñ** gel rebâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3). [elüñ, -üñ]

el: Kolun, bilek mafsalından itibâren avuç ve parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı II güç, kudret, tasarruf, tesir II bazı söyleyişlerde teşmil yoluyla işi yapanın veya o işin yapılmasına tesir eden kimsenin yerini tutar.

Yâr **elinden** zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd **elinden** ger içem tiryâk baña sem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3). [elinden, -i, -n, -den]

Yâr **elinden** zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd **elinden** ger içem tiryâk baña sem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3). [elinden, -i, -n, -den]

Almaz dâmenin gül hâr **elinden** / Dağı şürîde bülbül ne sözüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3). [elinden, -i, -n, -den]

Çeşmi **eline** kuralı ya kaşların tutup / Atsa hadeng-i gâmezisi şâfi derûnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*eline, -i, -n, -e*]

Çıkar dürlere ma'ânî maḥzeninden / Getür tahrîre disünler **eli** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*eli, -i*]

Gül mevsiminde sâķî **elinden** kadeḥ sunar / Nüş ide anı zehr ise kim ictinâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Zehr olur ger ğayr **elinden** içeyim âb-ı hayât / Yâr **elinden** zehr nüş itsem baña cüllâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Zehr olur ger ğayr **elinden** içeyim âb-ı hayât / Yâr **elinden** zehr nüş itsem baña cüllâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Ḥaste-dilven döstüm câm-ı lebüñden cür'a sun / Sâķî-i devrân **elinden** dolmadan peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Yâr **elinden** iy Muhibbî bir kadeḥ nüş eyleyen / Hızr **elinden** ger ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Yâr **elinden** iy Muhibbî bir kadeḥ nüş eyleyen / Hızr **elinden** ger ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Hiç olur mı nergis-i mestûñ ide baña nazar / Çün degül ḥâlî **elinden** nüş ider bâde-i nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*elinden, -i, -n, -den*]

el: Kolun, bilek maḥsalından itübâren avuç ve parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı II güç, kudret, tasarruf, tesir.

Belâ iklîminüñ şâhı olursam tañ mı Mecnûn-veş / 'Alemdâr âh-ı dil **elde** sirişk-i gam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*elde, -de*]

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / **Elümde** bir kemend-i âh çıkılır nerdübânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*elümde, -üm, -de*]

Cân-ıla gönüm 'ışkuñ **elinde** gireveddür / Zülfüñ hevâsı çünki ezel başa seveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*elinde, -i, -n, -de*]

Dehr **eli** âhir büker bu kâmetüñi çeng ider / Bezm-i gamda iy gönül inle yaşuñı eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*eli, -i*]

Ḥâr **elinde** gördi gülşende gülüñ dâmânını / Bülbül itse tañ mıdur feryâd u âh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*elinde, -i, -n, -de*]

Tutaruz sâĝarı **elde** gül-i ḥamrâ yirine / Şîşeler kulçulını bülbül-i güyâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*elde, -de*]

Muhibbî kesmege bu sîne kühın / **Elüñde** gamdan özge fişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*elüñde, -üñ, -de*]

el bir eyledi: El birliĝi yapmak, birleşmek, anlaşmak.

Zülf-y-ile beñzer **el bir eyledi** kâfir ḥaṭı / Her taraḫıdan yürüdi kaşdı meger İmânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*el bir eyledi, -di*]

el bir eylemiş: *El birliği yapmak, birleşmek, anlaşmak.*

Nergis-i mestüñle zülfünden gönül olmaz ħalâş / Cân u dil yağmasına anlar çün **el bir eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [*el bir eylemiş, -miş*]

el bir eylemiş: *El birliği yapmak, birleşmek, anlaşmak.*

Baş çatup ebrûlar **el bir eylemiş** / Ėatlüme beñzer ki tedbîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*el bir eylemiş, -miş*]

el bir iderler: *El birliği yapmak, birleşmek, anlaşmak.*

Zülfün-ile beñlerün **el bir iderler** dil almaga / Vây niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*el bir iderler, -er, -ler*]

el irişmez: *Bir şeye erişmek, bir şeyin ele geçmesi, bir şeye sahip olmak.*

İrişmez el çün ol serv-i ħırâma / Ėayâlin kılayım her şeb derâğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*el irişmez, -mez*]

el komak: *(Bir şeyin üzerine) elini koymak, değmek.*

Kim ki **el komak** dilerse zülf-i ‘anber-bârına / Göreyim kim pâralsun bagrı anuñ şâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [*el komak, -mak*]

el salar: *El sallamak, el ile işaret yapmak.*

Nâzükâne **el salar** yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına alsa anı key mevzün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*el salar, -ar*]

el sun: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

İy şabâ zülfine **el sun** kıl anı ‘ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân ‘ıtr-ı müşğ-sâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*el sun,]*

el sunduğı: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

Zülfün ister bu Muhibbî aña **el sunduğı** bu / Mâr-gîr olmasa eyler miydi ol mârâ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*el sunduğı, -duđ, -ı*]

el sunma: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

‘Ârızında dâne-i ħâline **el sunma** sakın / Ėdem’i cennet içinden çıkarın çün dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*el sunma, -ma*]

el sunma: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu‘bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*el sunma, -ma*]

el sunma: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

Kıl hâzer zülfinden **el sunma** Muhibbî hüsine / Bu muqarrerdür ki genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*el sunma, -ma*]

el sunma: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

Lezzet-i dünyâya aldanma Muhibbî sunma el / Neşterini tâ ki urmaya saña zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*el sunma, -ma*]

el tutdı: *El bağlamak: saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturup durmak.*

(ت) Temâşâ ideliden kadd-i dil-cûnî şehâ / Hıdmete bağladı bil karşuña **el tutdı** çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*el tutdı, -dı*]

el ura: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

Her kaçan zencîr-i zülfe **el ura** cânâneler / Baş açup boyun uzadur ‘âşık-ı dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*el ura, -a*]

el urayın: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

El urayın dime sakın genc-i hüsine / İki tarafda zülfi anuñ ejdehâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [*el urayın, -a, -y, -in-ayın*]

el urmak: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

El urmak mümkün idi genc-i hüsne / Eger zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [*el urmak, -mak*]

el ursa: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

İy Muhibbî zülfi çevgânına **el ursa** nigâr / Top olur meydân-ı ‘ışk içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*el ursa, -sa*]

el ursa: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

Zülfi çevgânına **el ursa** nigâr / Top olup dökile niçe serler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [*el ursa, -sa*]

el ursa: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

Her kaçan kim zülfi çevgânına **el ursa** ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*el ursa, -sa*]

el ursa: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

Çevgân idüp zülfine **el ursa** nigârum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [el ursa, -sa]

el ursa: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

Çevgân idüp zülfine **el ursa** nigârum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [el ursa, -sa]

el ursa: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

Her kaçan **el ursa** çevgân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden tolısardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [el ursa, -sa]

el ursa: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

Nâz-ıla **el ursa** dilber zülfinüñ çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başını ğaltân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [el ursa, -sa]

el urup: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

Kaşı yayı sahtdur çekmez anı Rüstem dağı / **El urup** n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [el urup, -up]

el urup: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

El urup depretdügince zülf-i 'anber-bârını / Haşre dek san 'âlem içre ebr-i müşğ-efşân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [el urup, -up]

el urup: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

El urup dilber yine zülfin girih-gîr eylemiş / Bu dil-i dîvâneye tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [el urup, -up]

el uzada: Dokunmak için el uzatmak.

Pâre pâre n'ola togransa gönül şâne mişâl / Ser-i zülfine kaçan **el uzada** şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [el uzada, -a]

el uzadam: Dokunmak için el uzatmak.

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabâ / Bu saña kalursa 'ömrüñ olduğınca yürü es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [el uzadam, -a, -m]

el uzadup: Dokunmak için el uzatmak.

Her yaña başın açar dîvâneler boyun sunar / **El uzadup** her kaçan zencîr zülfini çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [el uzadup, -up]

el uzatmış: Dokunmak için el uzatmak.

El uzatmış zülfine dildârumuñ gördüm rakīb / Dilegüm bu yüriye barmagina anuñ kamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*el uzatmış, -mış*]

elâ: Sarı ile mavi arasındaki renk, sarıya çalan kestane rengi (yalnız göz hakkında müstameldir).

Göñül şehrin ider tārâc kara kaşlar **elâ** gözler / Dil-i dîvâneyi gör kim yine dâyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*elâ,*]

elbette: Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

Şabr u ‘aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / ‘İşk bir hâlet-durur **elbette** tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*elbette,*]

Kebüter göñlümi çeşmi apardı / Şikârını alur **elbette** şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*elbette,*]

Kebüter göñlümi çeşmi apardı / Şikârını alur **elbette** şah-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*elbette,*]

Terk-i māl iden ider **elbette** fakrı ihtiyâr / Cübbe vü destârı n’eyler geysün ol dâ’im palâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*elbette,*]

elden koma: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Lâle gibi koma elden dâyimâ peymâneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolisar peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [*elden koma,*]

elden koma: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şâf ola mir’ât-ı dil / İy Muhibbî bir dem **elden koma** sen şahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*elden koma,*]

elden koma: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şâf ola mir’ât-ı dil / İy Muhibbî bir dem **elden koma** sen şahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*elden koma,*]

elden koma: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Sen koma tarf-ı meygedeyi elden iy göñül / Bu sāğar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*elden koma,*]

elden komak: Elden bırakmak, terk etmek, ihmal etmek.

Sāğar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*elden komak, -mak*]

elden komayup: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

İy Muhibbî niçe olmasun perişân bu gönül / Şânesin **elden komayup** baña saçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5). [elden komayup, -y, -up]

elden komaz: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adunuñ her zamân / Komaz elden nîzeyi hâzır tutar her birümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3). [elden komaz, -z]

elden komaz: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Komaz gül dâmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim hâr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3). [elden komaz,]

elden ne gelür: Çaresiz bir durumda yapılacak bir şey olmadığını anlatan bir söz.

Görelî haţtuñı jeng oldı gönül âyinesi / Ezelî yazı-y-ımuş başa pes **elden ne gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3). [elden ne gelür,]

ele al: Elinde tutmak, eline almak.

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrîn kadeh / İçmege hūn-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3). [ele al,]

ele al: Elinde tutmak, eline almak.

Muğannî al ele sāzuñı söylet / Nazar kıl ‘āleme bāğ-ı iremdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3). [ele al,]

ele al: Ele almak; (Bir meseleye) Halletmek üzere sâhip çıkmak.

Şikeste-hâţır olmışdur Muhibbî gönlüñi sa’y it / **Ele al** Ka‘be haqqıyçün buña beñzer şevāb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7). [ele al,]

ele alaldan: Elinde tutmak, eline almak.

Çeşm-i pür-hūñı ele hançer alaldan döstlar / Kaşdı budur bagrum içre kanum içüp kanalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2). [ele alaldan, -al, -dan-alaldan]

ele alalum: Elinde tutmak, eline almak.

Ele sāgar alalum şevk-ile rindâne biraz / Gel diñüz açılalum gülşene yārāna biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1). [ele alalum, -a, -lum]

ele almıs: Elinde tutmak, eline almak.

Ruĥlarına karşu çeşm almış ele ebrũsını / Atışıyla san kemãndãrdur kemãnını togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*ele almış, -mış*]

ele almıs: *Elinde tutmak, eline almak.*

Çeşm-i řayyãdını górdũm zũlfini almış ele / Murġ-ı diller şaydına yokdur anuñ aġın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [*ele almış, -mış*]

ele almıs: *Elinde tutmak, eline almak.*

Dãne-i ĥãlũñ ĥayãliyle gœzũm yaşlar dœkũp / Āsiyã gibi dœġinũr **ele almış** iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*ele almış, -mış*]

ele almıs: *Elinde tutmak, eline almak.*

Ok u ya almış ele ġãmzesi dil almak için / Birbirine urup âfãkı pũr-ãřũb olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 2*). [*ele almış, -mış*]

ele alsa: *Elinde tutmak, eline almak.*

Ya kaşlarıyla alsa ele ġãmze okların / Sînem içinde konmış aña dil niřãnedũr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*ele alsa, -sa*]

ele alsa: *Elinde tutmak, eline almak.*

Her kaçan alsa ele ya kařlaruñ ġãmz okların / Sîneden anı getũr her biri san bir kesmedũr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*ele alsa, -sa*]

ele alsa: *Elinde tutmak, eline almak.*

Zũlfini evġãn idũp alsa ele ol řeĥsũvãr / Cãn-ıla serden tolısardur bizũm meydãnumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*ele alsa, -sa*]

ele alup: *Elinde tutmak, eline almak.*

Sen cefãkãruñ elinden seyl idũp gœz yaşların / Sîne dœġem âsiyã-veş **ele alup** iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4*). [*ele alup, -up*]

ele girdi: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Ĥãk-i pãyı ũn **ele girdi** Muĥibbî başa ko / Ģam yime şimden ġirũ tãc-ı sa'ãdet ehliyũz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*ele girdi, -di*]

ele girdũġi: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Ele girdũġi dem yãruñ ayadı / Őpũp başda koyanuñ devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [*ele girdũġi, -dũġ, -i*]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Gitdi 'ömrüm iy Muhibbî bir dağı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alınam andan haber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Vaşlı metâ'ı girmez ele çün hayât-ıla / İrür murâda cânını terk eyleyen bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

İy müderris bil Hâk' uñ bahşâyışidür fenn-i 'ışk / Kesb ile girmez ele ne hüd kitâbiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr **ele girmez** / Sanma ki velî cevri ü cefâkâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr **ele girmez** / Sanma ki velî cevri ü cefâkâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Niçeye degin hâbs olasın çâh-ı zenaḥda / Assun ko seni zülfi gibi dâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

'İşk hastasıyım ko beni hâlümde tabîbâ / Ölmekden evlâ derdüme tîmâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Gül ruhlarının şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilâ nâleler it yâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Dil hānesini yıksa Muhibbī yine dildār / Anı da yapar böylece mi‘mār **ele girmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Sa‘y eyleme ağıyarsuz yār **ele girmez** / Gülşende nite bir gül-i bî-hār **ele girmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Sa‘y eyleme ağıyarsuz yār **ele girmez** / Gülşende nite bir gül-i bî-hār **ele girmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Karz eyle yine dīdelerüm hūn-ı cigerden / Sanma dükene dirhem ü dīnār **ele girmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 2*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Gönder ilerü gamzeñi iy yār-ı cefā-cū / Çeşmüñ gibi kan dökücü hūn-ı‘ār **ele girmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Dutduñsa gönül düzdini habs eyle zenaħda / Zülfüñ gibi asmağa anı dār ele **ele girmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Cān nakdine bir būsēye bāzār idelüm gel / Bir dahı benüm gibi hārīdār **ele girmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Sensüz n’iderem cenneti ya hūr-ı behiştī / Bir bencileyin ‘āşık-ı dīdār **ele girmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 6*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Cān ile seni sevmek eger ola günāhum / ‘Ālemde Muhibbī gibi güneħkār **ele girmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 7*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir bencileyin derd-ile bî-çâre Muhibbî / Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir sencileyin var mı satar vaşl metâ'ın / Bir bencileyin aña hârîdâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir bencileyin var mı içer câm-ı maḥabbet / Bir sencileyin gözleri ḥummâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 5). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir sencileyin var mı ṭabîb-i dil ü cân âh / Bir bencileyin derd-ile bîmâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 4). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir bencileyin var mı bu baḥr-ı ḡam içinde / Bir sencileyin dişleri şehvâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir bencileyin yolına terk eyleye cânı / Bir sencileyin dilber-i 'ayyâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir sencileyin ruḥları gül yâr **ele girmez** / Bir bencileyin bülbül-i gülzâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir sencileyin ruḥları gül yâr **ele girmez** / Bir bencileyin bülbül-i gülzâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Fıkr eyleme iy dil yüri vuşlat **ele girmez** / Cān gibi nihāndur kim ider anı derāğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Gitdi şabr u ‘aql u fikrüm bir dağı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*ele girmez, -mez*]

ele girür: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine fîz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir yaralı naḥçürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*ele girür, -ür*]

elem: *Üzüntü, tasa, keder.*

Cem’ olup bir araya derd ü belâ ile **elem** / Bezm-i ğamda ‘iys ider bir niçe şohbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*elem,]*

el-hak: *Doğrusu, gerçekten.*

Cān virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / **El-hak** bu dağı çeşme-i ḥayvānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*el-hak,]*

el-ḥamdü-lillāh: *Hamd Allah'a mahsustur, Allah'a hamd olsun.*

Rakîb ölmüş didüm **el-ḥamdü-lillāh** / Ölen[de] ḥōş dil eyler ḥamde āğāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [*el-ḥamdü-lillāh,]*

elḥān olur: *Güzel ve hoş sesli olmak.*

Gördüğince gün yüzün ‘āşıklaruñ nālān olur / Kanda kim açıla gül anda hezār **elḥān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*elḥān olur, -ur*]

eli boşlardanuz*: *İşi olmayan, boş gezen (kimse) II bir yere hediyesiz gitmek.*

Şol deñlü nişār itdi gevher təcîr çeşmüm / Cānā bizi sen sanma **eli boşlardanuz*** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*eli boşlardanuz*, -lar, -dan, -uz-lar, -dan, -uz**]

eli ditrer: *Eli titremek II Heyecanlanmak.*

Eli ditrer olur ḥayrān u medhüş / Yazamaz şüret-i nakşını nakkâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4*). [*eli ditrer, -r*]

eli irdi: *Yetişmek, eli yetmek, ulaşmak.*

‘İyde niçelerün irdi eli yāra henüz / Kaldı ortada dirġā dil-i āvāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*eli irdi, -di*]

eli irmez: Yetişmek, eli yetmek, ulaşmak.

Ṭūṭinūn irmez eli kând ü nebât u şekkere / Karşısından şekker-ile ‘iyş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*eli irmez, -mez*]

elif: Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.

Açup çün muşhaf-ı hüsnin tefe’’ül eyledüm yāruñ / **Elifdür** kâmeti geldi yine ferhünde fâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*elifdür, -dür*]

İy gönül gülzāra varma gel temāşā it bugün / Servler yir yir **elif** dāğıyla gülşen sīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*elif,*]

elif: Arap alfabesinin ilk harfi II doğruluk, sadakat bağlamında aşğın durumu. (harfin şeklinin düz çizgi olması dolayısıyla).

Kim **elif** gibi reh-i ‘ışkında yāruñ togrudur / Bakışından çeşmi aña ğamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*elif,*]

elif: Arap alfabesinin ilk harfi II aşğın sinesindeki elife benzer çizik şeklindeki yaralar.

Elifler uşbu sīnem levhasında / Yazılmış tıfl için ta‘līme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*elifler, -ler*]

Sīnede yir yir **elifler** serv ü dāğum lāleler / Kim temāşā eyledi didi müzeyyen bāğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*elifler, -ler*]

elif çek: Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.

Muhibbî serv-kadler hāşretinden / **Elif çek** sīneñe eyle derāğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*elif çek,*]

elifler çekdüğüm: Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.

Sorarsañ sīnem üstinde **elifler çekdüğüm** bir bir / Maḥabbet şehrine andan varılır togrı rāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*elifler çekdüğüm, -düğüm-ler, -düg, -üm*]

elinde tutar: Eliyle kavramak, elde taşımak.

Cām-ı la‘lin nūş ider bāğ içre her dem lāleler / Nergis-i şehlä elinde sāğar-ı zerrin tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*elinde tutar, -ar-i, -n, -de*]

elinden: Sebebiyle, nedeniyle, yüzünden.

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr **elinden** şükr kim / Ol lebi ‘İsī nefes dildārı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*elinden,*]

Cevr **elinden** cān u dil oldı perākende Muhib / Zülme tākāt itmese derviş ü miskin tağıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*elinden,*]

Gözüm yaşıyla āh āhum **elinden** / Olupdur bu ikisi kâşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [elinden,]

Niçe bir hicrân **elinden** çok şikâyet ideyin / Söz tamām vallâhu a‘lem iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [elinden,]

Gül yüzüñde çünki haţtuñ zâhir oldı mür-veş / Çarĥ **elinden** inler-isem tañ midur tanbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [elinden,]

Sen cefākârūñ **elinden** seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem āsiyâ-veş ele alup iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4*). [elinden,]

Hicr **elinden** ölür-isem günde biñ kez rāzıyam / Bu Muhibbî hâlini tek itmeñüz aġyâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [elinden,]

eline ala: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Niçe başlar kesilüp her yaña hûn ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala çün hañçer-i tüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [eline ala, -a]

eline aldı: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Çarĥ aldı eline çini siper / Tîr-i āhumdan idelden ihtîrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 3*). [eline aldı, -dı]

eline almıs: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Eline almıs yine āyineyi beñzer nigâr / Hüsniñi kılms temâşâ anı ĥodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [eline almıs, -mıs]

eline alsa: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Eline ol kemân ebrü ĥadeng-i ġamzesin alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [eline alsa, -sa]

eline alsun: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Kaçan ol kâhramân gözler eline hañçerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm ol bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [eline alsun, -sa]

eline alsun: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Nâlân olup cürmin añup sîne döğmege / Gerdün gibi **eline alsun** dil iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [eline alsun, -sun]

eline alup: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Çeşm-i cellâduñ eline tîġ alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm ‘ışĥ ehli bî-pervâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3*). [eline alup, -up]

eline alup: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Kim ki 'āşıkdur gerekdür āsiyā-veş çarḥ urup / Gice gündüz döğine **eline alup** iki daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*eline alup, -up*]

eline alur: *Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.*

Gâh olur çeşmi Muhibbî eline tîğın alur / Geh döner kıtlüm için ḥaçer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [*eline alur, -ur*]

eline düşmeve: *Yakalanmak, tesadüf etmek, rastlamak.*

Cânâ Muhibbî sözlerini dak kulaguña / Nādân **eline düşmeye** ol gevheri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [*eline düşmeye, -me, -y, -e*]

elivle: *Vesile, araç, vasıta.*

Devrân **eliyle** toptolu kan olmadan bu dil / Pîr-i muğân dergehine var şarāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*eliyle,]*

ellerin karsar: *El çırpıp alkış tutmak, alkışlamak.*

Şahn-ı gülşen toptolu olmuş yine ezhâr-ıla / Raqşa girmiş servler hem **ellerin karsar** çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*ellerin karsar, -ar-lerin*]

elma: *Elma.*

Yâra sundum 'iydgehde gönümi **elma** diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*elma,]*

elmās: *Gayet berrak, ekseriya renksiz, gayet sert ve pek kıymetli bir taş.*

Bilsem eşküm n' için itmez gönline yârūñ eşer / Dirler **elmās** iy Muhibbî seng-i ḥārādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*elmās,]*

el-me'mür ma'zür: *Elçiye zeval olmaz sözüne yakın bir anlamda kullanılan kalıp ifade // bu işe memur olan o işten sorumlu tutulamaz, o kişi mazurdur.*

Diledi cânum itdüm aña işār / Eger güstāḥam **el-me'mür ma'zür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [*el-me'mür ma'zür,]*

elüm alup: *Elini almak: elini tutmak, eline yapışmak, elinden tutarak (bir yere götürmek).*

Ne günāḥ itdüm ola **elüm alup** çarḥ-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*elüm alup, -üm-up*]

elüm ire: *Eli ermek: yetişmek, eli yetmek, ulaşmak II vakit bulmak II gücü yetmek.*

(ö) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm rüzigār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [*elüm ire, -üm*]

elümi sundum: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

(ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile her tārını kılmiş ol mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*elümi sundum, -üm, -i, -du, -m, -*]

elümüz irmez: *Eli ermek: Gücü yetmek, yapabilmek, yetişebilmek.*

Zülfine dil vireli toldı hevā-y-ıla dimāğ / **Elümüz irmez** aña bir kuru sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*elümüz irmez, -ümüz, -mez*]

elümüzden ne gelür: *Çaresiz bir durumda yapılacak bir şey olmadığını anlatan bir söz.*

İdelüm cevre taḥammül **elümüzden ne gelür** / Şāh olan zulm idicek lā-büd anı kul götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*elümüzden ne gelür,*]

elüñ çek: *Elini çekmek II vazgeçmek, uzaklaşmak, bırakmak, ilgilenmemek.*

Zahmete girme tabībā çek elüñ bu ḥastadan / ‘Āşık-ı dil-ḥasteye derdi yine dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*elüñ çek,*]

elüñ çek: *Elini çekmek II vazgeçmek, uzaklaşmak, bırakmak, ilgilenmemek.*

İy tabībā çek elüñ bu sîne-i mecrūḥdan / Merhem-i vaşlı gerek özge devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*elüñ çek, -üñ*]

elüñ çek: *Elini çekmek II vazgeçmek, uzaklaşmak, bırakmak, ilgilenmemek.*

İy tabībā çek elüñ Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Lā'l-i nāb-ı dilber olmuşdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*elüñ çek,*]

elüñe al: *Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.*

Sākī piyāle al elüñe çünki gün geçer / Bārī şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [*elüñe al,*]

elüñe al: *Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.*

Vaqt-ı güldür gam-ı devrānı ferāmūş idelüm / Sākīyā al elüñe devr ide peymāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*elüñe al,*]

elüñi sun: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

‘İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbî derdmend / Merḥabā eyle **elüñi sun** anuñla gel iriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5*). [*elüñi sun, -üñ, -i*]

el-vedā’ kıl: *Veda etmek, vedalaşmak.*

Cân-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedâ‘ / Hâḡ getürdi ḡatlüme ruḡsâr-ı yâra geldi ḡaḡ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4). [el-vedâ‘ kıl,]

em: İlaç, devâ, çâre, derman.

Ġam degüldür gözleri bîmâr iderse gönülümü / Leblerinden bir cevâb alsam bu cânım **em** kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2). [em,]

em: Emmek, dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek II öpmek.

Nigâruñ la‘l-i cân-perver lebi var / Anı her kim **emer** hoş-meşrebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1). [emer, -er]

Leblerüñ **emsem** disem ġamzeñ diler kanım dökü / Kan iderse tañ mı çeşmüñ cün şarâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2). [emsem, -se, -m]

Virüpdür kühken küh içre başım / Leb-i şîrîni **emdi** şâh-ı Pervîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3). [emdi, -di]

em eyle: İlaç olmak, çare olacak ilacı yapmak, şifa vermek.

Eyle Muḡibbî ḡastaya iy dil ḡabîbi em / Yıllarla derdüñ-ile yatur mübtelâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5). [em eyle,]

em itmese: İlaç olmak, çare olacak ilacı yapmak, şifa vermek.

Hîç bir ḡabîb itmese dil-ḡastesine em / Bîmâr-ı ‘ışḡ olana derdi devâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2). [em itmese, -me, -se]

emân virmez: Aman vermemek: hiç göz açtırmamak, kıyasıya hırpalamak, rahat vermemek II canını bağışlamamak, acımayıp öldürmek.

‘Aḡl u şabrum bir ugardan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir laḡza ol cemmâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2). [emân virmez,]

emân virmez: Aman vermemek: hiç göz açtırmamak, kıyasıya hırpalamak, rahat vermemek II canını bağışlamamak, acımayıp öldürmek.

‘Aḡl u şabrum bir ugardan aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir laḡza ol cammâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2). [emân virmez,]

emân virmez: Aman vermemek: hiç göz açtırmamak, kıyasıya hırpalamak, rahat vermemek II canını bağışlamamak, acımayıp öldürmek.

İy Muḡibbî bî-emândur öldürür virmez emân / Anuñ-ıçun sürme ile tîġ-ı çeşmin zâġlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5). [emân virmez,]

emdür: Emdirmek, öptürmek II Sunmak, bahşetmek.

Emdür lebüni şimdi bu dil-ḥasteye didüm / Güldi didi gör ḥâtırnı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*emdür,]*

emr: *Bir şeyin yapılması veya yapılmaması husûsunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.*

Ḥaḳ'ıñ **emriyle** 'İsî'yi vücuda / Getürmez her nisâ bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*emriyle, -i, -y, -le]*

Sahn-ı dilde ekmek için dâyimâ gam ḥâşılın / Şâh-ı 'ışkuñ **emri** ile itdiler beñzer nadâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*emri, -i]*

emr itse: *(Yapılması istenen şeyi) kesin olarak bildirmek, buyurmak; istemek, arzu etmek.*

Müstakîm ol her ne **emr itse** nigâruñ fîr-veş / Ḥıdmetinden yüz çevürme tîz olup şemşîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*emr itse, -se]*

emrâz: *Hastalıklar, illetler, marazlar.*

Derd-i dilümi 'arz ideyin dime ḥekîme / Bak yâr liḳâsına ki tâ kim gide **emrâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*emrâz,]*

emrüz: *Aynı gün, bugün, hemen.*

Ḥudâ'dan istedüm irişdüm **emrüz** / Cemâlüñ görmek oldı çün müyesser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*emrüz,]*

emsem: *(em+sem) ilaç ve zehir (panzehir) II emmek, dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekme (öpmek).*

Didüm dil derdine iy cân ṭabîbi / Leb-i la'lüñden özge **emsem** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*). [*emsem,]*

emsem olmuş: *İlaç, merhem olmak.*

Egerçi ḳatlüme ḳaşd itdi ḡamzeñ / Ve lîkin la'l-i nâbuñ **emsem olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [*emsem olmuş, -miş]*

emvâc-ı deryâdan: *Deniz dalgaları.*

Serverâ ḳaddüñ görüp derd-ile ger âh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp **emvâc-ı deryâdan** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*emvâc-ı deryâdan, -dan]*

emvâc-ı 'ıskı: *Aşkın dalgaları.*

Saldı dil fülkin Muhibbî rûzigâr-ı âh-ıla / Bilmedi **emvâc-ı 'ıskı** kim belâ-engîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*emvâc-ı 'ıskı, -ı]*

emvât: *Ölümler.*

Gerçi kim çeşmi Muhibbî öldürür merdümeleri / Lebleri **emvâti** ihyâ itmede ‘İsâ-y-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5). [emvâti, -i]

eñ: Başına geldiği sıfatın o sıfatın ifâde ettiği anlamın en üstün derecesinde olduğunu belirtir.

Saçuñda çok kerâmet var **eñ** ednâsı anuñ budur / ‘İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [eñ,]

encâm ider: Sona erdirmek, son vermek, bitirmek.

Döştlar âğâz u encâm-ı cihân bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol **encâm ider** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4). [encâm ider, -er]

encüm: Ar. is. "Necm" in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.

Derün-ı sîneden dem dem gelenler âh u zârıdur / Giceler görinen **encüm** degül âhum şerâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1). [encüm,]

encümen: Meclis, cemiyet, topluluk.

Cihân cümle olur süz-ı derünümünden benüm rüşen / İderem şem‘-veş girye olam her **encümen** sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4). [encümen,]

ender: İç, içinde, arasında.

Getür iy muğbeçe câmı muğâna / Ki **ender** deyr ne-tevân bûd mestür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4). [ender,]

endîse: Merak, kuruntu II kaygı, tasa, gam, keder II düşünce.

Başumdan gitmesün zülfi hevâsı / Ser-i zülfi gibi **endîse** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2). [endîşe,]

endüh-ı devrândan: Dünyanın sıkıntısı, kederi, gamı.

Sâğar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye **endüh-ı devrândan** hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4). [endüh-ı devrândan, -dan]

endüh-ı miñnet-rüz: Sıkıntı gününün kederi.

Mübtelâ-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem **endüh-ı miñnet-rüz** imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2). [endüh-ı miñnet-rüz,]

engübîn: Bal.

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem‘ / Ben ol mañrem-i şem‘ oldum vişâli **engübîn** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3). [engübîn,]

enîs: Görüşülen kimse, arkadaş, dost.

Bulnır mı ‘aceb bir gül anuñ yanında hār olmaz / Ya bülbül var mı ‘ālemde **enīsi** āh u zār olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*enīsi, -i*]

enīs oldı: *Dost, arkadaş olmak II yakın olmak.*

(Ė) Ėāyetde **enīs oldı** baña āh u figān / Oldı dil āyīnesi āhum-ıla jeng ü Ėubār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 19*). [*enīs oldı, -dı*]

enīs-i hār kılmaz: *Dikenin dostu, yakını olmak // 1. Gülnün dikenli olması 2. Sevgilinin etrafında ona yakın olan rakiplerin bulunması bağlamlarında.*

Bulınmaz gül **enīs-i hār kılmaz** / Ya bülbül var mıdır kim zār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 1*). [*enīs-i hār kılmaz, -maz*]

envār: *Nurlar, aydınlıklar.*

Bir saçı sünbül yüzi gül yarı gördüm bir nażar / Yanaram tā ol yüzi **envārı** gördüm bir nażar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*envārı, -ı*]

epsem olmaz: *Hareketsiz olmak, kılmıdamadan durmak II ses çıkarmamak, susmak.*

Muhibbī gül yüzüñün bülbüldür / Figān u zārdan ol **epsem olmaz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 7*). [*epsem olmaz, -maz*]

er: *Yiğit, erkek.*

Her ne deñlü yār düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür ol dōst **er** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*er,]*

Er odur kim sabr idüp çeke cefā vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikāyet söz er agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*er,]*

Er odur kim sabr idüp çeke cefā vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikāyet söz **er** agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*er,]*

‘Işka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışk içre girenler **er** midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*er,]*

Zāhidā ‘āşıkı gel dime selāmet **eridür** / ‘Ār u nāmūsı koyan aña hacālet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 4*). [*eridür, -idür*]

Muhibbī olma dünyānuñ muhibbī / ‘Acūzeye gönül virmek **er** itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*er,]*

Aldanma gönül virme bu dünyā-yı ‘acūza / Her kim ki gönül virdi bu dünyāya **er** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*er,]*

erba‘īne girüp: *Herkesten uzaklaşp belli bir süre kalacağı hüccesine kapanmak II erbaine girmek; bu kapanmak işinin kırk gün olması.*

Keşf oldı Muhibbī’ye cihān bir kadeh ile / Bulmadı girüp erba‘īne zāhid-i murtāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 5*). [*erba‘īne girüp, -üp*]

erġanūn: (Fa.) Org, kiliselerde çalınan büyük çalgı.

Bezm-i ġam içre nâlelerüm nâyı pest idüp / Kaşđ-ı Muhibbî Őimdi hemân **erġanūnadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5). [erġanūnadur, -a, -dur]

Girelden deyr-i ġam içre bu gönlüm **erġanūn** oldı / Gözümün yaşına baksañ Őarâb-ı erġuvânîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2). [erġanūn,]

Muṭrib Nevâda perdeñi uydur Muhibbî'ye / Deyr-i cihânda iñlese dil **erġanūn** geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5). [erġanūn,]

erġuvânî: Erguvan renginde olan.

Seyr ider gördüm o servi **erġuvânî** ton geyer / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1). [erġuvânî,]

eri: (katı bir cisim) ısı etkisiyle sıvı durumuna gelmek, zeveban etmek II silinip yok olmak, gitgide azalıp bitmek, tükenmek.

Dil tekyesinde yakalı 'ıŐkuñ erâġını / Yandı **eridi** kalmadı yürekde yagumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2). [eridi, -di]

erzân: Uygun, lâyıık, deġer.

Cân virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahâ / Dü cihâni bile virseñ aña **erzândur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9). [erzândur, -dur]

es: (hava için) bir yönden bir yöne doġru hissedilir Şekilde hareket etmek.

Tañ mı cüş itse Muhibbî âh-ıla deryâ-yı eşk / Rûzigâr **esdükke** kim dir baħr-i bî-pâyân uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7). [esdükke, -dükke]

Ĥalka ĥalka sünbüli bād **esse** ditrer her taraf / Sanki bir tāvüsdur cevlan idüp per gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3). [esse, -se]

Ĥhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre esmedür / Lık eŐmüñ ĥıŐm idüp eydür ki baña **esme** dir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1). [esme, -me]

Ĥhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre **esmedür** / Lık eŐmüñ ĥıŐm idüp eydür ki baña esme dir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1). [esmedür, -me, -dür]

Büy-ı zülfüni getürdüñ tâze cân buldum yine / Müstedâm ol iy Şabâ dünyâ içinde durma **es** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4). [es,]

Zülfünüñ büym getürdüñ ĥoŐ-dimâġ itdüñ bizi / Müstedâm ol iy Şabâ 'âlem turınca turma **es** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4). [es,]

Bü getürdüñ yine zülfinden Őeħer bu ĥastaya / İy Şabâ merdümlük itdüñ müstedâm ol durma **es** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5). [es,]

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy Şabâ / Bu saña kalursa 'ömrüñ olduğınca yüri **es** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2). [es,]

Küy-ı yâra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubḥ / Eyledüñ ‘âlem dimâgını mu‘atḥar turma **es** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*es,]*

es‘âr: *Şiirler.*

Kim ki nazm ister Muhibbî şî‘rini güş eylesün / Bulnur gerçi gazel ammâ bu **es‘âr** özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*es‘âr,]*

Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı ‘ışkımdan ḥaber / Zâhir eyler ‘âleme bu sırrı **es‘ârüm** komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*es‘ârüm, -um]*

es‘âr-ı dil-pesendüñ: *Gönle hoş gelen şiirler.*

Tutdı Muhibbî dehiri **es‘âr-ı dil-pesendüñ** / Senüñ gibi suḥen-ver bildüm cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*es‘âr-ı dil-pesendüñ, -üñ]*

esäs: *Bir şeyi meydana getiren ana unsur, asıl yapı, temel.*

İy Muhibbî ‘ışk bünyâdına bennâ olmuşam / Gelmeyiserdür ḥalel zîrâ ki muḥkemdür **esäs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*esäs,]*

Ḥâne-i ‘ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyâdını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miḥnetdür **esäs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*esäs,]*

esb-i çarḥ-ı gerdüna: *Dünya feleğinin atı.*

Oldı şîrâne bu **esb-i çarḥ-ı gerdüna** süvâr / Ol sebebden başına urındı zer miğfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*esb-i çarḥ-ı gerdüna, -a]*

esb-i nâz-ıla: *Naz atı.*

Esb-i nâz-ıla kaçan ‘azm-i şikâr itseñ şehâ / İtlerüñden olmaga cân-ıla dil eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*esb-i nâz-ıla, --ıla]*

escâr: *Ağaçlar.*

Zeyn idüp geydi yine ḥil‘atı **escâr** sebz / Döşedi saḥn-ı çemen atlas-ı jengâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*escâr,]*

esed: *Arslan, burûc-ı isnâ-aşerden beşinci burç.*

Esed burcından ol ḥurşid-i enver / Cihâni eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*). [*esed,]*

eser itmez: *Etkilemek, tesir etmek.*

Bahr oldı gözüm yaşı telâṭumlar iderse / Āhum yilidür dokına kemdür **eser itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*eser itmez, -mez]*

esir: Tutsak | müptela, düşkün.

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönlümün bâzın / Dü zülfeyni **esiriyem** iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*esiriyem, -iyem*]

esir olam: Esir düşmek, tutsak olmak, yakalanmak.

Ortada 'ışka esir sanmañ olam ben yaluñuz / Miñnet ü derd ü mañabbet kamu uçdan ucadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*esir olam, -a, -m*]

esir-i hicrem: Ayrıılığın esiri.

Ben **esir-i hicrem** [ü] ağıyâr mañrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr olur bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*esir-i hicrem, -em*]

esir-i 'ışk olan: Aşkın esiri olmak, aşka tutulmak.

Şol **esir-i 'ışk olan** abdâla bak gel husrevâ / Baş açup serverlik ider 'âleme sultân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*esir-i 'ışk olan, -an*]

esir-i 'ışk oldum: Aşkın esiri olmak, aşka tutulmak.

Ben **esir-i 'ışk oldum** koy zenañdan çâhına / Halka halka eyle zülfün boynuma zencir-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*esir-i 'ışk oldum, -du, -m*]

esir-i 'ışk olsa: Aşkın esiri olmak, aşka tutulmak.

Her kim olsa esir-i 'ışk bir meh-pâreye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta'n-ı bed güdan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2*). [*esir-i 'ışk olsa, -sa*]

eski: Gözyaşı.

Gözlerüm gözek olup eyleyeli **eşki** revân / Dîde dölâba dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*eşki, -i*]

Ugrama sakın **eşküme** iy dil sanup geçid / Âdemler alıcı bulanuk kanlu Tuna'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*eşküme, -üm, -e*]

Bilsen **eşküüm** n' için itmez göñline yârũñ eşer / Dirler elmâs iy Muhibbî seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*eşküüm, -üm*]

Alma âhum gel akıtma **eşk** çeşmümden sakın / Ğarğa virtür 'âlemi bu göz yaşı deryâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*eşk,*]

İy göñül bir dem temâşâ eyle **eşküüm** cüyını / Âdemün göñlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*eşküüm, -üm*]

'Âlemi ğarğ idiserdür ser-be-ser **eşküüm** benüm / Hasretiyle uşbu çeşmümden ki bārânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*eşküüm, -üm*]

Saçı şebdizine gülgün **eşki** / Koşalum çünkü vaşlı öñdüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [*eşki, -i*]

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta **eşküm** kâtibi / Cümle kılmış ğam metâ'ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*eşküm, -üm*]

Şâh-ı ğam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Önce bu **eşküm** kaţarı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*eşküm, -üm*]

Bahr-ı ğamdan hiç halâş olur mı bu dil zevrağı / Her taraftan **eşkümü** bu gözlerüm deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*eşkümü, -üm, -i*]

Şâh-ı 'ışkuñ devletinde sanmañ **eşke** mâliküz / La'1 ü gevherle tolu dildür bizüm gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*eşke, -e*]

Göz karasın hall idüp dildâra yazdum nâmeyi / Döstar lutf eyleyüp **eşkümle** tahtır eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*eşkümle, -üm, -le*]

Taşdı Ceyhün oldı **eşküm** kûyma virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*eşküm, -üm*]

'Işk meydânında koşdum **eşkümüñ** gülgünını / Zülfi geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*eşkümüñ, -üm, -üñ*]

Eşküm ile tolsa çeşmüm sâğarı olmaz 'aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*eşküm, -üm*]

Kûyuñ gedası olalı dil pâdişâ imiş / **Eşki** sipâh u şu'le-i âhı livâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*eşki, -i*]

eşk ü rüyı: Gözyaşı ve yanak // âşğın gümüşe benzer gözyaşları ve altın gibi sararmış yüzü.

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yâra gelür bu dirhem ü dînâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*eşk ü rüyı, -ı*]

eşk-i çeşmidür: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Muhibbî **eşk-i çeşmidür** nihâlün eyleyen tâze / Anuñcün kadd-i refâruñ ki tûbiden bülend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*eşk-i çeşmidür, -i, -dür*]

eşk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Götürse **eşk-i çeşmüm** n'ola cismüm / Ne tañ deryâ getürür hâr-ıla hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*eşk-i çeşmüm, -üm*]

Dâğlar geydürdi baña döstar bir şâh benek / **Eşk-i çeşmüm** devletinde geymişem rengin kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*eşk-i çeşmüm, -üm*]

eşk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Şafha-i ruhsârum üzre **eşk-i çeşmüm** kâtibi / Hün-ı dilden bu derünüm hâlini turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [*eşk-i çeşmüm, -üm*]

eşk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Serverā ƙaddūñ görüp derd-ile ger āh eylesem / **Eşk-i çeşmüm** cüş idüp emvâc-ı deryâdan geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Eşk-i çeşmüm her nefes sa'yi beni ğark itmede / Râh-ı 'ışkuñda murâda irgüren ol âhdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Hasretiyle dâğ-ı sînem hem bu bagrum başludur / Ger sorarsañ bahra nisbet **eşk-i çeşmüm** yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı nigâr / **Eşk-i çeşmüm** aña dînâr u direm gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

İy Muhibbî ayagı topragına îşâr için / **Eşk-i çeşmüm** rüy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Saklayam dirdüm şehâ 'ışkuñ rumüzın sînede / **Eşk-i çeşmüm** rüy-ı zerdüm itdi âhîr keşf-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Bahr-ı 'ışkuñdan hâlâş olur mı bu dil zevrakı / **Eşk-i çeşmüm** oldı deryâ ortada girdâb göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

İy benüm serv-i revânum sorma hâlüm sensüzün / **Eşk-i çeşmüm** eyledi bu gizlü râzum cümle fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Sırr-ı 'ışkı saklayam sînemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm **eşk-i çeşmüm** itdi anı halka fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Eşk-i çeşmüm içre bu gönüm şinâverlik ider / Olmışam deryâ içinde iy Muhibbî hem çü bat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5). [eşk-i çeşmüm, -üm]

eşk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Eşk-i çeşmüm garğa virmişken ser-â-ser 'âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş o baır içinde baı (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [eşk-i çeşmüm, -üm]

eşk-i çeşmümüz: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Eşk-i çeşmümüz yiter cām-ı şarāba bakmazuz / Dil ğidāsı var-iken sīh-i kebāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1). [eşk-i çeşmümüz, -ümüz]

eşk-i çeşmüñi: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Nüş-ı cān olsun Muhibbî **eşk-i çeşmüñi** müdām / Sāğar-ı çeşmüñle pür kıl iç anı peymāne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5). [eşk-i çeşmüñi, -üñ, -i]

eşki dökdi: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

'İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı āhir oldı hün-ı cigerden ol qarız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3). [eşki dökdi, -i, -di]

eşki dökeli: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Hāk-i rehine dökeli bu dîdeler eşki / Gören didiler yolların hep sīm ü zer olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4). [eşki dökeli, -i, -eli]

Hāk-i rehine dökeli bu dîdeler eşki / Gören didiler yolların hep sīm ü zer olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4). [eşki dökeli, -i, -eli]

eşk-i ğāfil: Gafile gözyaşı.

Çalkamañ bu **eşk-i ğāfil** virdi 'ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp deryā kenārıdır diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4). [eşk-i ğāfil,]

eşk-i hünin dökmege: Kan ağlamak, kanlı gözyaşı dökmek.

Gözlerüm gözgelerinden **eşk-i hünin dökmege** / Nāle vü feryād-ıla dildür bizüm tölābumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3). [eşk-i hünin dökmege, -meg, -e]

eşk-i revānumdur: Akan gözyaşları.

Cihānı garğ iden bārān degül **eşk-i revānumdur** / Feleklerde iden güm güm benüm āh u figānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1). [eşk-i revānumdur, -umdur]

eşk-i surh-ıla: Kırmızı gözyaşı II Kanlı gözyaşı.

Gel temāşā eyle bu sırça sarāyın gönülümün / **Eşk-i surh-ıla** münakkaş zeyn olunmuş hānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3). [eşk-i surh-ıla, --ıla]

Vādi-i gāmda gören Mecnūn'ı 'üryān sanmasun / **Eşk-i surh-ıla** anuñ rengīn kumāşı var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*eşk-i surh-ıla, -ıla*]

esk-i sürhum: Kırmızı gözyaşı II Kanlı gözyaşı.

Sīne-i sūzānumı her kim göre sanur rebāb / **Eşk-i sürhum** tāra beñzer ol rebāb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*eşk-i sürhum,]*

esk-i sürhum: Kırmızı gözyaşı II Kanlı gözyaşı.

Sīne-i sūzānumı her kim göre sanur rebāb / **Eşk-i sürhum** tāra beñzer ol rebāb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*eşk-i sürhum, -um*]

eskümi dökdüm: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Cārüb idüp bu kirpügümi dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma 'ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*eşkümi dökdüm, -üm, -i, -dü, -m*]

eşme: Kumluk yerdeki pınar, kaynak.

İy mesīhā-dem zülāl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hızır'uñ suyu san bir **eşmedür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*eşmedür, -dür*]

esrār: (*Ar. sirr'in çoğul şekli esrār*) Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

Sakla **esrāruñı** her demde huzūr eylesesin / N'oldı Manşūr'ı gör olduğu-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 2*). [*esrāruñı, -uñ, -ı*]

esrār-ı ğamuñ yidüm: Gam esrarı yemek: 1. gam yemek(çekmek): sıkıntı ve dert içinde olmak, acı çekmek 2. gam afyonunu yemek, esrar çekmek.

İy ğubār-ı haş şu deñlü yidüm esrār-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir hayrān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*esrār-ı ğamuñ yidüm, -uñ*]

esrār-ı 'ışk: Aşkın sırları.

Esrār-ı 'ışk gerçi ki gizlü hāzinedür / Korkum budur ki āhum ile āşikār olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1030, Beyit 2*). [*esrār-ı 'ışk,]*

esrār-ı 'ışkı: Aşkın sırları.

Sakladum **esrār-ı 'ışkı** līk izhār itdi āh / Kanlu yaşımı gören didi ki rüy-ı zerdı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*esrār-ı 'ışkı, -ı*]

Çün Muhibbī cür'a-i cām-ı lebüñden oldı mest / Fāş idüp **esrār-ı 'ışkı** 'āleme rüsvā olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*esrār-ı 'ışkı, -ı*]

Ne kadar **esrār-ı 'ışkı** sīnede ketm eyledüm / Girye ile bu cihān hālkına kıldı fāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*esrār-ı 'ışkı, -ı*]

est: *Ek fiilin geniş zaman üçüncü tekil şahıs çekimi: -dir.*

İçen mey buldı ‘ömr-i cavidānī / Meger āb-ı hayāt **est** āb-ı engür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*est,]*

eser: *Nişan, iz, alamet.*

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ **eseri** var / Ugradı meger küy-ı nigāra haberi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*eşeri, -i]*

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre **eser** / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iñiler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*eşer,]*

Olmayınca kimsede ‘ışkdan **eser** / Bil ki hayvāndur anı sanmañ beşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*eşer,]*

Yok miyānından **eser** gelmez dehānından cevāb / Kimse yok virür haber andan Muhibbī sözi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*eşer,]*

eser eylemez: *Eser etmek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberūñ / Dīvānedür n’idem ki **eser eylemez** nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*eşer eylemez, -mez]*

eser eyleye: *Eser etmek: etki etmek, tesirde bulunmak, işlemek.*

Āhum odından umar idüm eyleye **eşer** / Āhen gibi gönül katı[dur] taşā beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*eşer eyleye, -y, -e]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbī aña pend itmez **eşer** / ‘Aql u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*eşer itmez, -mez]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Bilsen eşküm n’içün itmez gönline yāruñ **eşer** / Dirler elmās iy Muhibbī seng-i hārādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*eşer itmez, -mez]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Şol kadar bārān-ı eşk āhum şehābından yagar / Kālbine yāruñ **eser itmez** ‘aceb mermer midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*eşer itmez,]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Nāşihā pend eyleme itmez Muhibbī’ye **eşer** / Māh-rūlar çün ez el dilden kararum aldılar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 5*). [*eşer itmez, -mez]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Yıllar geçer üftādeye dilber nazār itmez / Beñzer ki dil-i saħtına yaşum **eşer itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*eşer itmez, -mez*]

eşer itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Ol yār bu ben ‘āřıka hergiz nazār itmez / Sengīn diline nāle vü yaşum **eşer itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 1*). [*eşer itmez, -mez*]

eşer itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Ol yār geçer nāz-ıla bir dem nazār itmez / Sāħtdur dili nāle vü āhum **eşer itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 1*). [*eşer itmez,]*

eşer kılmaz: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Ķalbine āhum **eřer kılmaz** benüm / Seng-i ħārādūr yāħūd pūlāddur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*eřer kılmaz, -maz*]

eşer olmaz: *Etki etmek, etkisi olmak II esmek, rüzgarın yer değiştirmesi.*

Āhum tolanur gice vü gündüz ser-i kūyın / İy bād-ı řabā sanma ki sensüz **eřer olmaz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 2*). [*eřer olmaz, -maz*]

et: *İnsanlarda ve hayvanlarda, deriyle kemik arasında bulunan ve kas ile yağdan oluşan tabaka.*

Etümi kirm-i belā yirse de āh eylemeyem / Diyeler tā ki benümçün bu da Eyyüb olmiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*etümi, -üm, -i*]

eteg: *Etek.*

Bādeyi rinde virüp ‘āřıka ma‘şük **etegin** / şüfiye zerķ u riyā zāhıde fetvāyı getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*etegin, -in*]

etibbā: *Tabipler, hekimler.*

(Ķ) Gönlüm evi bir vech-ile vīrān oldı / Kim **eřibbā** aña cem‘ olsa devā yok zinhār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*eřibbā,]*

etrāf: *Yanı, evresi, kenarı.*

La‘lün **eřrāfına** gubār-ı ħařtuñ / Genc-i yāķüt u ħař-ı reyħāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 4*). [*eřrāfına, -ına*]

ev: *Ev, hane.*

Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbī rind / Cānı řarābhānede vü cismi **evdedür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*evdedür, -de, -dür*]

Sineye gelse hayāl-i çeşmi āh itme dilā / Kankı **evde** kim ola bīmār olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*evde, -de*]

ev: *Ev, hane. II gönül evi.*

Gönlüm **evini** yıkdı yağmacı gâmzeñ iy dōst / Ğâretde mâhir ancak Efrâsiyâb'a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*evini, -i, -n, -i*]

(ع) Gönlüm **evi** bir vech-ile vîrân oldı / Kim etîbbâ aña cem‘ olsa devâ yok zinhâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*evi, -i*]

evbâs: *Ayak takımı, serseri topluluğu.*

Bir zerre degül kıymet-i dünyâ yanumuzda / Baş terkin urur dünyede **evbâşlaruz** biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2*). [*evbâşlaruz, -lar, -uz*]

evlâ: *Daha uygun, daha iyi, daha lâyük.*

‘İşk hastasıyım ko beni hâlümde tabîbâ / Ölmekden **evlâ** derdüme tîmâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*evlâ,]*

Bundan **evlâ** zulm olur mı bülbül-i bî-çâreye / Hâr-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*evlâ,]*

evrâk: *Yapraklar, sayfalar, kağıtlar.*

Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Hâzân **evrâkına** san kim dokınur bād revân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*evrâkına, -i, -n, -a*]

Noqtalar kim al **evrâk** üzere yir yir görünür / Sanasın gül ruḥlarıñ haddinde müşğîn hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*evrâk,]*

Hüsnuññ mecmû‘asından bir varâk şerḥ eylesem / Niçe niçe defter ü **evrâk** u dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*evrâk,]*

evrâk-ı gül: *Gül yaprakları.*

‘İşk nüktesini okıdı gülşende ‘andelîb / **Evrâk-ı gül** sanki öñinde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*evrâk-ı gül,]*

evrâk-ı gülden: *Gül yaprakları II divan kitabının sayfaları.*

Metn-i hüsnuñde ḥaṭuñ ḥattâtı yazmış hâşiye / Şerḥ idüp **evrâk-ı gülden** tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*evrâk-ı gülden, -den*]

evsâf: *Nitelikler, vasıflar, özellikler.*

Nazm ider lü‘lü‘ dişüñ la‘l lebüñ **evşâfımı** / Rişte-i cân üzere dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*evşâfımı, -i, -n, -i*]

evvel: Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak, önce.

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârî / Yanan pervâne-veş **evvel** dutışan bâl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [evvel,]

Serv-kağler **evvel** elden ihtiyârum aldılar / Akıdup âhîr gözümden cüybârum aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1). [evvel,]

Dîdede her şeb hayâl **evvel** leb-i mey-gün olur / Dâmenüm müjgân u müjgânüm dilümde hün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1). [evvel,]

Metn-i hüsnin gerçi hattât-ı ezel **evvel** yazup / Soñradan hattı gelür şerh eyleyüp i'râb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3). [evvel,]

Gerçi **evvel** 'ışk mir'âtı selâmet gösterür / Lîk soñra 'âşîka bunca melâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1). [evvel,]

Çünkü Muhibbî başladı **evvel** cefâyâ yâr / Âhîr sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5). [evvel,]

'İşkuñuñ ne **evveli** vardır u ne höd âhîri / İntihâsı yok yine siz evvelinden başlañuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5). [evveli, -i]

'İşkuñuñ ne evveli vardır u ne höd âhîri / İntihâsı yok yine siz **evvelinden** başlañuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5). [evvelinden, -i, -n, -den]

Muhibbî **evvel[i]** 'ışkuñ egerçi görünür âsân / Velî gâyet soñı müşkil giriftâr olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5). [evvel[i], -[i]]

Öpdüm **evvel** leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür 'âdet Muhibbî olsa turfanda yimiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5). [evvel,]

Her ne kim virdi dünyâ **evvel** Muhibbî bir bir / Âhîr komaz alur ol virmiş-durur saña karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5). [evvel,]

evvel: Karşılaştırma yoluyla bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğu veya olduğunu anlatır, önce.

Âteş-i hicrân-ıla yanmazdan **evvel** cân u dil / Sora-gelmez mi 'aceb ol lebleri 'İsî- nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 4). [evvel,]

evvel kademde: İlk başta, ilk olarak, ilk adımda.

Okudum 'ışkuñ kitâbın gördüm anda yazulu / 'Âşîka **evvel kademde** lâzım olur terk-i ser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2). [evvel kademde, -de]

evvel kademe: İlk kademe, ilk adım, ilk basamak, öncelikle.

Farzdur 'âşîka baş oynamak **evvel kademe** / Pes bu ma'nâda gerek 'âşîk olanlar rakqâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3). [evvel kademe,]

evzân-ıla: Tartılar, ölçüler, vezinler II tartılı, ölçülü bir şekilde.

Döstüm cevri ü cefânı eylegil **evzân-ıla** / Hiç işitmedüñ mi her yirde dinür hayrî'l-vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*evzân-ıla,*]

evâ: Seslenme edati, ey.

Bir dem şeb-i hicr içre hayâl-i ser-i zülfüñ / Hâlî mi olur gözden **eyâ** serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [*eyâ,*]

Gönül bir dem qarâr itmez **eyâ** rûh-ı revân sensüz / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*eyâ,*]

Çünkü rüşendür **eyâ** hurşîd-rû şıdkum saña / Şubh gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*eyâ,*]

Kim saña bu hüsnî virdiye **eyâ** şîrîn-dehen / Kûh-ı gamda ben belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*eyâ,*]

eyd: Söylemek.

Zâhid **eydür** geç Muhibbî bâde vü mañbûbdan / Hiç yakışmaz gönlüme zîrâ sözünñ serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*eydür, -ür*]

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî gönlini **eydür** / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*eydür, -ür*]

Bezm-i belâda nâlemi güş eyleyen benüm / **Eydür** belâ-yı ‘ışka bu bir mübtelâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*eydür, -ür*]

Didüm ki yârumuñ yokdur nazîri / Eger var-ısa **eydüñ** kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [*eydüñ, -üñ*]

Âhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ hışm idüp **eydür** ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*eydür, -ür*]

Perîde görmedüm hürîde hergiz / Beşerde var mı **eydüñ** kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4*). [*eydüñ, -üñ*]

Her kim ki virür râh-ı mañabbetde bugün baş / ‘ışk ehli olan cân-ıla **eydür** aña şâbâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1*). [*eydür, -ür*]

Laħinde eger güş ide bu nazmı Nizâmî / Baş kalduruban **eyde** hezârân buña sâbâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*eyde, -e*]

Kûh-ı gamda kim göre **eydür** peleng-i mişedür / Sinem üzre dâğlarla çün nişânum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*eydür, -ür*]

eyle: Etmek, yapmak.

La‘l-i şîrînüñe cân virmek-ise ‘ışka tarîk / İdelüm biz de anı nite ki Ferhâd **eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*eyler, -r*]

Dil perîşân idi âh oldu yine daħı beter / Sünbülñ çünki müşevveş dokunup bād **eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*eyler, -r*]

Salınur 'işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / Âh bu şiveyi ne serv ne şimşâd **eyler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6). [eyler, -r]

Niçeye dek **eylesün** cevr ü cefâ hışm u sitem / Key sakın haţtuñ gelür âhir olursın şermsâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7). [eylesün, -sün]

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen **eylemez** baña anı kim yâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2). [eylemez, -mez]

Çeşmüñe dirsem n'ola âhir zamân fettânıdır / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engiz **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2). [eylemez, -mez]

Her kişi cân terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhâd ider 'ışk içre pervîz **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3). [eylemez, -mez]

Ben belâ küñinuñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdüğümi Bî-sütün küñında Ferhâd **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3). [eylemez, -mez]

Seni sevduğı günâh-ısa Muhibbî sevdiğüm / Gün gün artar 'ışkı sanma ol günâhı **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5). [eylemez, -mez]

Gerçi yolında nigârüñ cân u dil kılduk sebîl / Müstedâm olsun ki cevrüñ **eylemez** taşşürümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2). [eylemez, -mez]

'Âşıkuz derdüñ kabûl itdük devâya bakmazuz / Her ne deñlü **eyleseñ** cevr ü cefâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1). [eyleseñ, -se, -ñ]

Her ne tîr atduña cânâ sînede cem' itdi dil / **Eyledi** cân bülbüline döstüm âhen kafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5). [eyledi, -di]

evle: Etmek, yapmak. // geçirmek, vakti yaşamak.

Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tâkat mı ider çün hefte mâhı **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3). [eylemez, -mez]

evle: Etmek, yapmak. II ... haline getirmek.

Virdi dil mülkin harâba şimdi kaçdı cânadur / Çeşm-i kâfir **eylemiş** müjgânların şemşîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2). [eylemiş, -miş]

Eylesün mecnûn 'ışkum zülfini zencîrler / Dâyimâ 'âdetdür olur bend içinde şîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1). [eylesün, -sün]

Şarâb itmiş gözüm yaşın kebâb **eyler** bu dil bagrın / Gele derd ü belâ diyü oturmuş mihmân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3). [eyler, -r]

Urmaga ehl-i 'ışk sînesine / **Eylemiş** gamzeleri hançerler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 2). [eylemiş, -miş]

Kaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların atdum / Rengîn yaşımı **eyledüm** ol yaya kirişler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4). [eyledüm, -dü, -m]

Dehr eli âhir büker bu kâmetüñi çeng ider / Bezm-i gamda iy gönül inle yaşuñı **eyle** târ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4). [eyle,]

Seyre gele diyü t̄sar itmek için p̄yına / Dāmenini tolu güller **eylemiş** yaylaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*eylemiş, -miş*]

Dīdeler yaş dōkdüğince kīrpüğüm cārüb olur / İşıgüñ pāk itmege **eyler** özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 3*). [*eyler, -r*]

Sāye salsa gedāyı şāh **eyler** / Pes ol zülfi hümāyı kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 6*). [*eyler, -r*]

Dīdeler yaş dōkdüğince kīrpüğüm cārüb olup / İşıgüñ pāk itmege **eyler** özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 3*). [*eyler, -r*]

Ger refīk ola seg-i kūyuñ iy dōst baña / **Eyleyem** gerdānına rişte-i cānumı meres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*eyleyem, -y, -e, -m*]

Tār-ı zülfinüñ hayālī sīne-i sūzānda / Āteş içre iy Muhibbī mārdu in **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 5*). [*eylemiş, -miş*]

Kim saña bu hūsni virdiye eyā şīrīn-dehen / Kūh-ı ğamda ben belā-perverdi Ferhād **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*eylemiş, -miş*]

Gözleri yaşın Muhibbī'nüñ revān itmiş şehā / Ol ki haddüñ gül idüp kaddüñi şimşād **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*eylemiş, -miş*]

Eyledi tīr-i cefāya bu benüm sīnem siper / Ol ki ebrüñi şehā ya ğamzeñi tīr **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*eylemiş, -miş*]

Bu Muhibbī zülfi zencīrūñ görüp / Kendüzin dīvāne şeydā **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 8*). [*eylemiş, -miş*]

İy Muhibbī olalı bu dil nişān / Kaşların ya ğamzesin tīr **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1467, Beyit 6*). [*eylemiş, -miş*]

Çünkü gördüñ yār Muhibbī zülf çevgān **eylemiş** / Āşık iseñ başuñı top eyleyüp meydāna bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*eylemiş, -miş*]

Mısr-ı hūsñünde gözümün biri oldı nehr-i Nīl / **Eyledüñ** Bağdād kūyuñda birini cüy-ı Şat (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*eyledüñ, -dü, -ñ*]

Ol yār-ı nāzenin ola kim bir kadem basa / Yolları üzre **eyleyeyim** yüzümü bisāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*eyleyeyim, -y, -e, -y, -im*]

eyle: Öyle, o kadar, o derece II o şekilde, o biçimde, o tarzda.

Yār Muhibbī hūblar içre **eyle** maḥbūb ola kim / Halk-ı ālem hayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*eyle,]*

Olmaz-ıdı dōstlar 'ışk-ı nihānum **eyle** fāş / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 1*). [*eyle,]*

evü: İyi.

Didüm alnuñ kamer midür yüzüñ gün / Didi görmüş **evü** ola gözüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*evü,]*

Gözüm yaşı içinde 'aks-i rüyü / Müneccim didi **evü** yılduzuñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 4*). [*evü,]*

eyvân: Köşk, kasır, kemerli yüksek binâ, çardak II dîvanhâne, büyük salon, sofa II tahıl kurutmaya mahsus teras, hayat II bir binânın iç veya dışındaki yalnız ön tarafı açık, genellikle kemerli kısım.

Hüsn **eyvânında** gördüm kaşları dîvân kurup / Cem‘ idüp ‘uşşâkımlı her yaña asma basmadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4). [eyvânında, -i, -n, -da]

İy Muhibbî fakr-ıla iden kanâ‘at ihtiyâr / Sîm ü zerden yapılan kaşr-ıla **eyvân** istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5). [eyvân,]

eyvâm: Günler. II Zaman, devir.

Görenler seyl-i eşkümi diye şahrâ-yı sînemde / Bahâr **eyvâmidur** beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2). [eyvâmidur, -i, -dur]

Bahâr **eyvâmi** gül devri irişdi / Geçürme ‘ömri meysüz kim hebâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5). [eyvâmi, -i]

Bahâr **eyvâmi** gül devrinde zâhid / İder mi hiç meye ‘ışk ehli perhîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4). [eyvâmi, -i]

eyvâm-ı bahâr: Bahar günleri.

Gice vü gün bir olup irişdi **eyvâm-ı bahâr** / Başına zer tâc geydi güller oldı tâcdâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1). [eyvâm-ı bahâr,]

eyyüb: Hz. Eyyub Peygamber, sabrın simgesi.

Etümi kirm-i belâ yirse de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün bu da **Eyyüb** olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3). [eyyüb,]

ezber okuram: Hiçbir yere bakmadan hafızadan söylemek II âşığın sevgilinin yüzünün her çizgisini aklında tutması.

Haṭṭ u ḥâlûñ olmasa ezber kitâb-ı ḥüsnüñi / Okuram ḥâcet degüldür baña i‘râb u nuḳaṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2). [ezber okuram, -r, -am]

ez-berây-ı katlüm: Öldürmek için, öldürmek amacıyla.

La‘l-i nâbindan nigâruñ daḥı kâma irmedi / **Ez-berây-ı katlüm** iy ğamze müsta‘cil mebâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2). [ez-berây-ı katlüm, -üm]

ezberle: Bir şeyi bir yazıya bakmadan, bir kimsenin yardımı olmadan aynen tekrarlayacak şekilde zihne yerleştirmek, ezber etmek, hifz etmek II çok tekrar edilen bir şeyi iyice öğrenmiş olmak, bellemek.

Dil okur ‘ışkuñ kitâbını revân **ezberlemiş** / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân **ezberlemiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1). [ezberlemiş, -miş]

Dil okur ‘ışkuñ kitâbını revân **ezberlemiş** / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân **ezberlemiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1). [ezberlemiş, -miş]

Kışsa-i Ferhâd olaldan kışsa-i ğuşşam benüm / Ol lebi şîrîn idüp bir dâsitân **ezberlemiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2). [ezberlemiş, -miş]

Okuyup görmüş degül beñzer maḥabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri lik ol nā-mihribān **ezberlemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 3*). [ezberlemiş, -miş]

Baḥr-ı dilden çıkarup ğavvāş olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yārān hemān **ezberlemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 4*). [ezberlemiş, -miş]

Ḥaṭṭ-ı ruḥsārūñ Muhibbī su gibi ezber okur / İşiden dir süre-i Nūr u Duḥān **ezberlemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 5*). [ezberlemiş, -miş]

ez-cihān: (*Far.*) Dünyadan.

Cān **ez-cihān** āvāredür şabrum yakası pāredür / Ğamla gönül bī-çāredür cān u cihānum kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [ez-cihān,]

ez-dilsitān: (*Far.*) sevgiliden, gönül alan güzelden.

Gönül hicr-ile olmuş zār u meḥcūr / Dil ez-men dūr u men **ez-dilsitān** dūr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1071, Beyit 1*). [ez-dilsitān,]

ezel: Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II ruhlar âleminin başlangıcı II çok eskiden beri, başından beri.

Nāşihā pend eyleme itmez Muhibbī’ye eşer / Māh-rūlar çün **ezel** dilden kararum aldılar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 5*). [ezel,]

Bu Muhibbī çün **ezel** içdi maḥabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçun ğāh mest ü geh ḥumār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 5*). [ezel,]

Cān-ıla gönülüm ‘ışkuñ elinde gireveddür / Zülfüñ hevāsı çünki **ezel** başa seveddür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 1*). [ezel,]

Kimine nāz u **ezel** kimine virilmiş niyāz / Yoksa ‘ışkuñ ibtidāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 3*). [ezel,]

Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefā lāyıqlaruz / Biz **ezel** zībā cemālüne senün ‘āşıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 1*). [ezel,]

Şafā bilübeni Mañşūr özine sırrı fāş itdi / Bilürken ol **ezel** dārı dimeñ siz dārını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 4*). [ezel,]

‘İşk cāmını Muhibbī çün **ezel** nüş eyledi / Daḥı ol demden berü sermest ü sekrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 11*). [ezel,]

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem’ī nedür didüm didi / Durmaz işler **ezel** bir dem bizüm ser-ḥānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 3*). [ezel,]

Āteş-i ‘ışka **ezel** yakdı Muhibbī cān u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb dāyim ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [ezel,]

Ḥayl-i ‘uşşāka **ezel** Mecnūn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-ıçun ‘ışk-ıla ‘ālemlere fāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 1*). [ezel,]

Çün **ezel** cām-ı maḥabbet cur’asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muhibbī mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 5*). [ezel,]

Hâne-i 'ışkuñ sorarsañ ger **ezel** bünyädını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miñnetdür esäs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3). [ezel,]

İy Muhibbî çün şarâb-ı 'ışkı nüş itdün **ezel** / Tâ kıyâmet tañ degüldür idesin cüş u hurüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5). [ezel,]

Mağabbet cämını itdüm **ezel** nüş / Yürürem tâ ebed sermest ü medhüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1). [ezel,]

Eyledüm 'ışkuñ şarâbindan **ezel** bir cür'a nüş / Anuñ için kalmamışdur cânda şabr u dilde hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1). [ezel,]

ezel bezminde: Başlangıcı belli olmayan zamanın meclisi II bezm-i elest: Allah'ın bütün ruhları topladığı meclis.

Biz **ezel bezminde** 'ışkuñla senüñ hem-demlerüz / Nây-veş bagrı delük bir niçe şâhib-demlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1). [ezel bezminde, -n, -de]

ezel bezminde: Başlangıcı belli olmayan zamanın meclisi II bezm-i elest: Allah'ın bütün ruhları topladığı meclis.

Kim **ezel bezminde** nüş itdi mağabbet cämını / 'İşk-ı mestî görine maşşerde de ayık midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3). [ezel bezminde, -n, -de]

ezelden: Ezel: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II ruhlar âleminin başlangıcı II ezelden (ayırılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla) yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri II çok eskiden beri, başından beri.

Geçürdük tîr-i âhı nüh felekden / **Ezelden** çarh bizüm âmâcumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4). [ezelden,]

Nigârâ küyuña varsam seg-i küyuñ gelir karşı / **Ezelden** âşinâ diyü tuz ekmek haqqını gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3). [ezelden,]

Pîr-i muğâna virmem **ezelden** havâledür / Kısmet bu yolda destüme gülgün piyâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1). [ezelden,]

Çün **ezelden** 'ışk cämın içmişemdür döstlar / Gice gündüz anuñ için cân u dil hayrân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2). [ezelden,]

Ne 'aceb hün-ıla âğişte olursa dilümüz / 'İşk suyu-y-ıla muhammerdür **ezelden** gilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1). [ezelden,]

Geh şecâ'at gösterüp gâhî Muhib merdânelık / Kim **ezelden** böyle telkîn eylemişdür pîrümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6). [ezelden,]

Tekebbür eyleyüp kendüñi yüksek görme alçak gör / **Ezelden** kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6). [ezelden,]

Muhibbî saña bir gönlek biçerler 'aqluñı divşür / **Ezelden** böyledür 'âdet aña hiç âsîfîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7). [ezelden,]

Ezelden 'ışk cämın eyledüm nüş / Katı mest itdi bende kalmadı hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1). [ezelden,]

Hâne-i dil olmadın virâne âbâd eylegil / Yazılıpudur defter-i 'ışka **ezelden** saña hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3). [ezelden,]

ezelî: Öncesiz, başlangıçsız II çok eskiden beri, öteden beri.

Görelî hâttuñı jeng oldı gönül âyinesi / **Ezelî** yazu-y-ıñı başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [*ezelî,]*

ez-halâs: Kurtuluştan II kurtuluş için.

Râh-ı gâmda iy refîkân cân virürsem derd-ile / Benüm için süre-i İhlâşı okuñ **ez-halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4*). [*ez-halâş,]*

ezhâr: Çiçekler, zehre'nin çoğulu.

Şâh-ı gülşen toptolu olmış yine **ezhâr-ıla** / Raqşa girmiş servler hem ellerin karsar çinâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*ezhâr-ıla, --ıla]*

ez-men: (*Far*) Benden.

Gönül hicr-ile olmış zâr u mehcür / Dil **ez-men** dūr u men ez-dilsitân dūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [*ez-men,]*

F

fâhir itmez: Övünmek, iftihar etmek.

Harâbât ehlidür ‘âşık Muhibbî / Anün için libâsın **fâhir itmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5). [fâhir itmez, -mez]

fahr: Övünme, iftihar, gururlanma II iftihar kaynağı, iftihar sebebi, övünç, medâr-ı iftihar.

Yolına cân virdüğümi gerçi cânân istemez / ‘Âşıkun **fahridur** ol sanmañ anı cân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1). [fahridur, -ı, -dur]

fahr eyler: Övünmek, iftihar etmek.

Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fahr / Her dem Muhibbî ‘ışk-ıladur iftiḥârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5). [fah eyler, -r]

fahr olur: İftihar kaynağı, övünme sebebi olmak.

Seng-i bî-dâduñ gelürse başuma / **Fahr olur** baña geyerem tâc-ı zer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2). [fah olur, -ur]

fahr-ı ‘âlem: Âlemin, kâinâtın iftihar kaynağı, övünme sebebi olan Hz. Muhammed.

Dimezem mihr eyle bârî cevri kıl oran-ıla / **Fahr-ı ‘âlem** çün dimiş ḥayru’l-umür olur vaşat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2). [fah-ı ‘âlem,]

fâ’ide yok: Faydası yok, faydasız.

Çünkü âhir yıkılır ḥâk-ile ol yeksân olur / **Fâ’ide yok** ger felekden yüksek ola bâmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5). [fâ’ide yok,]

fakir: Yoksul, muhtaç, düşkün, âciz II zavallı, dilenci, geda II âşık.

Bugün iklim-i ‘ışk içre Muhibbî’yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çâre **fakirüñdür** ḥakirüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4). [fakirüñdür, -üñ, -dür]

fakr: Fakirlik, yoksulluk II eksiklik II kendinde varlık görmeyip her bakımdan Allah’a muhtaç olduğunu bilme, mevhum varlığından kurtulup ef’al, sıfat ve zâtını Allah’ın sıfat ve zâtında fânî kılma, fenâfillâha erişme hâli, mânevî yokluk.

Güşe-i ğamda Muhibbî **fakrı** iden ihtiyâr / Gâh olur şâh-ı cihân olana istiğnâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5). [fakrı, -ı]

İy Muhibbî **fakr-ıla** iden kanâ’at ihtiyâr / Sîm ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5). [fakr-ıla, -ıla]

Terk-i mâl iden ider elbette **fakrı** ihtiyâr / Cübbe vü destârı n’eyler geysün ol dâ’im palâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3). [fakrı, -ı]

fāl: Uğur; birtakım usullerle insanların talihi ya da geleceği hakkında bir şeyler belirlemek, söylemek II iyi talih, baht.

Açup çün muşhaf-ı hüsnin tefe'ül eyledüm yāruñ / Elifdūr kām̄eti geldi yine ferhūnde **fālum** var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 5). [fālum, -um]

fānī: Gelip geçici, bekâsı olmayan, fenâ bulan, devamsız.

Salın iy serv-i āzādum saña mānend bir dil-keş / Bulınmaz 'arz-ı hüsn eyle güzelliik çünki **fānīdür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 3). [fānīdür, -dür]

Togrı yoldan gel hüruc itme ki **fānīdür** cihān / Her ne itseñ hayr u şer āhır hısābı var-ımsı (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 5). [fānīdür, -dür]

fāriğ: Vazgeçmiş, çekilmiş; rahat, asude.

Hār u hesdūr virmeyüz dünyā metā'ına gönül / **Fāriğuz** āzādeyüz dünyāda deryā-dillerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 2). [fāriğuz, -uz]

fāriğ ol: Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

Derdi dermāna değışdük **fāriğ ol** bizden tabīb / Nef' ü zarrı hālümüzce añlaruz hāzıqlaruz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 4). [fāriğ ol,]

fark itmez: Fark etmek, ayırt etmek, ayırmak.

İçeli 'ışkuñ şarābın bu Muhibbī hasta-dil / Giceden gündüzi **farķ itmez** yatur kanzil-durur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 5). [farķ itmez, -mez]

fark itmez-isek: Fark etmek, ayırt etmek, ayırmak.

Hayrānuñ olmuşuz gamuñ esrārını yiyüp / **Farķ itmez-isek** olmaz 'aceb sol u sagumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 3). [farķ itmez-isek, -mez-, -ise, -k-mez, -i, -se, -k]

farz: Şart ve gerekli olan şey.

Farzdur gel vir zekāt-ı hüsnüñi / 'Āşıkūñ görmek temennā eylemiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 7). [farzdur, -dur]

Farzdur 'āşika baş oynamak evvel kādeme / Pes bu ma'nāda gerek 'āşık olanlar rakķāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 3). [farzdur, -dur]

farz oldı: Şart ve gerekli olmak.

Hıç ahvālüm dirīgā olmadı dildāra 'arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 1). [farz oldı, -dı]

farz olur: Şart ve gerekli olmak.

Her kim ki ‘âşık oldu tolaşdı bend-i zülfe / Miñnet şebinde âhîr ölmek olur aña farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4). [farz olur, -ur]

farz olur: Şart ve gerekli olmak.

Kaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / Kâmet ki olur lâ-büd olur anda namâz farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4). [farz olur, -ur]

fâş eyledi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senün çün sırruñı fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [fâş eyledi, -di]

fâş eyledi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

İy benüm serv-i revânüm sorma hâlüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü râzum cümle fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3). [fâş eyledi, -di]

fâş eylemese: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

‘İşkum benüm genc idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3). [fâş eylemese, -me, -se]

fâş ider: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider âhîr fâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4). [fâş ider, -er]

fâş ider: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi kim yaşum yiñilmez ider âhîr fâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4). [fâş ider, -er]

fâş idiser: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

İdiser sırrımı âh ‘âleme fâş / Nazarla sürmelü göz vesmelü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1). [fâş idiser, -i, -ser-iser]

fâş idüp: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Çün Muhibbî cür‘a-i cām-ı lebüñden oldu mest / Fâş idüp esrâr-ı ‘ışkı ‘âleme rüsvâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5). [fâş idüp, -üp]

fâş itdi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezel dârı dimeñ siz dârını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4). [fâş itdi, -di]

fâş itdi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırr-ı 'ışkı çünkü **fâş itdi** gönül Mansûr-veş / Zülfi dârında anuñ olmaga ber-dâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4). [fâş itdi, -di]

fâş itdi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırr-ı 'ışkı saklayam sînemde dirdüm gerçi ben / Rûy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2). [fâş itdi, -di]

fâş itmeye: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Noқта dehenüñ sırrını **fâş itmeye** hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya bu râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3). [fâş itmeye, -me, -y, -e]

fâş kıldı: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Ne kadar esrâr-ı 'ışkı sînede ketm eyledüm / Giriye ile bu cihân halkına kıldı fâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3). [fâş kıldı, -dı]

fâş kıldı: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırr-ı 'ışkı Muhibbî saklamaduñ / Sırışkûñ kıldı anı 'âleme fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 6). [fâş kıldı, -dı]

fâş olmadı: Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.

Gizlü râzum varmayınca gülşene **fâş olmadı** / Eyleyen bu sırrı fâşı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3). [fâş olmadı, -ma, -dı]

fâş olmaz: Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.

Hün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'ışkum olmaz idi bu cihân halkına fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1). [fâş olmaz, -maz]

fâş olmaz-ıdı: Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.

Olmaz-ıdı döstlar 'ışk-ı nihânüm eyle fâş / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1). [fâş olmaz-ıdı, -maz, -ı, -dı]

fâş olmuşuz: Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.

Hây-i 'uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-ıçun 'ışk-ıla 'âlemlere **fâş olmuşuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1). [fâş olmuşuz, -mı, -uz]

fâş evleyen: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Gizl rzum varmayınca gülşene f olmadı / Eyleyen bu sırrı fı gl midür bülbül midür (*Muhibb Dvnı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*fı eyleyen, -ı, -y, -en*]

fal-ı glde: *Gl mevsimi II bahar mevsimi.*

Arturur nlesini görse Muhibb ruhunı / **Fal-ı glde** nite kim mur-ı hoş-elhn uyumaz (*Muhibb Dvnı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*fal-ı glde, -de*]

fal-ı rebi': *Bahar mevsimi.*

Bir eref virdi cihna irip **fal-ı rebi'** / Her diken tze görindi olup izhr sebz (*Muhibb Dvnı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*fal-ı rebi',*]

fyık: *Daha stn, seçkin, tercih edilecek stnlkte.*

Didi nide Muhibb böyle bir rengn güzel / Tarz-ı ŗi'r içre Nevy gibi ol **fyık** midür (*Muhibb Dvnı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*fyık,*]

fal: *lcenaplık ve cömertlik, iyilik, ltuf, kerem II bir kimsede bulunan ŗah kıymet ve meziyet, değer.*

Zhid sanma ki a' ml-ıla cennet bulasın / Ol Hk'n **fal-durur** yosa 'melden ne gelür (*Muhibb Dvnı, Gazel 1155, Beyit 4*). [*fal-durur, -ı, -durur*]

fed kıldı: *Feda etmek, esirgememek, uğruna sarf, telef, heder etmek, gözden çıkarmak, kıymak II bir amaç urununda bir değer veya varlıktan vazgeçmek.*

Yrun aldı bsesin sanma Muhibb ryegn / Yolına anun dil  cnı **fed kıldı** 'iva (*Muhibb Dvnı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*fed kıldı, -dı*]

fed olursa: *Urununda yok olmak II değerli bir ŗeyden, bir varlıktan vazgeçmek.*

Ger fed cnn yolında cn olursa çok midür / Başa devletdür katı imkn olursa çok midür (*Muhibb Dvnı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*fed olursa, -ur, -sa*]

fedy: *Canını vermeye hazır, ölümü göze alan.*

'Ikun yolında cn-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihnda bencileyin bir **fedy** gr (*Muhibb Dvnı, Gazel 1107, Beyit 3*). [*fedy,*]

fehm eyledük: *Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.*

Notadur agzı didük kldur bili **fehm eyledük** / Drbn olsa Muhibb tan midür idrkmz (*Muhibb Dvnı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*fehm eyledük, -d, -k*]

fehm eylemez: *Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.*

Sorma sırr-ı dehnnı iy dil / Kimse **fehm eylemez** mu'ammdur (*Muhibb Dvnı, Gazel 1017, Beyit 3*). [*fehm eylemez, -mez*]

fehm-i esrârına: Sırların anlayışı, anlaşılması.

Şöyle müşkil oldu bu mîm dehânuñ sırrı kim / **Fehm-i esrârına** vâkıf olmamışdı hiç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [fehm-i esrârına, -i, -n, -a]

felek: Gökyüzü, semâ II dünya, âlem, devran II gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu ‘ayyâr **felek** / Gâh tac-ı Hüsrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [felek,]

Kaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör ki **felekden** yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [felekden, -den]

Mu‘âvin olmasa âhum kad ü bälâña irmezdim / **Felek** tâkına çıkmaga benüm müşğın kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [felek,]

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i âh çıkılır nerdübânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [felekden, -den]

Cihânı ğarķ iden bārân degül eşk-i revânımdur / **Feleklerde** iden güm güm benüm âh u fiğânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1*). [feleklerde, -ler, -de]

Nüh **felekden** geçer ‘aşık idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı şehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [felekden, -den]

Hakk olursa mihr ü meh nakşı **felekden** ğam degül / Nakş-ı eş‘aruñ Muhibbî künbed-i mînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [felekden, -den]

Felek germ olmasun görüp inende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [felek,]

‘Aceb mi düd-ı âhumdan **felek** sakfı siyâh olsa / Baña göstermeyen gün âh meh-i nâ-mihribânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [felek,]

(ج) Revâ görme kapuñda baña cevri ide **felek** / Luţf olmaya yoluñda ben olam şöyle ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [felek,]

Geh mest olup cür‘a saçaruz **felek** üzre / Miñnet ğamını yiyici ‘ayyâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [felek,]

Çünki âhır yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ‘ide yok ger **felekden** yüksek ola bâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [felekden, -den]

Çün kim ayırdı beni sevgülü yârımdan **felek** / Bes haram olsun baña dünyâda dirlik yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [felek,]

Fiğânımdan **felekler** güm güm ötdi / Dağı ol yüzi mâhum eylemez ğuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*). [felekler, -ler]

Çün **felek** tahtına geçdi hüsrev -i hâver güneş / Kaşdı bu ide sipâh-ı encümi çâker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [felek,]

Âh u efgânıñ **feleklerde** senüñ yir eyledi / İy Muhibbî sanma kim dildâra te‘şir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [feleklerde, -ler, -de]

Gerçi **felek** bükdi kıddüm rüzigâr ile / Şükürüm budur ki ben dağı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*felek,]*

İki taş-ıla döne döne öğüdür **felek** / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*felek,]*

felek ü ‘arz: *Gökler ve yer II her taraf.*

Dil dardını iy döst saña niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün **felek ü ‘arz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [*felek ü ‘arz,]*

felek-fersâ: *Göğü eskiten, göğü aşan II ihtiyar felek.*

Servden gördüm nigârâ kâmetün bālâ-y-ıymış / İy hümâ-tal‘at saña menzil **felek-fersâ-y-ıymış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*felek-fersâ-y-ıymış, -y, -ı, -mış]*

fen: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

Kimden öğrendün nigârâ bu gönüller almasın / Soñra cevri-ile anı öldürme kankı **fende** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [*fende, -de]*

fenâ dârında: *Yokluk evi, fanilik yurdu II dünya, dünya hayatı.*

Bir ferah gelse Muhibbî gam hemân ardıncadur / Anuñ için bu **fenâ dârında** yokdur şadumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [*fenâ dârında, -n, -da]*

fenn: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

Okumuş gerçi vefâ **fennin** velî öğrenmemiş / Kendüye cevri ü cefâ resmini âyîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [*fennin, -i, -n]*

Sihr **fennin** fitne ‘ılmin bilmese ol dil-fırîb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*fennin, -i, -n]*

fenn-i cefâda: *Eziyet etme ilmi.*

Mâh-rûlar okumamışlar vefâ destânını / Lîki bu **fenn-i cefâda** her biri mâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*fenn-i cefâda, -da]*

fenn-i cevri: *Eziyet, zulüm ilmi.*

Okuyup görmüş degül beñzer maħabbet ‘ilmini / **Fenn-i cevri** lîk ol nâ-mihribân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*fenn-i cevri, -i]*

fenn-i ‘ısk: *Aşk fenni, aşk ilmi.*

İy müderris bil Hâk’uñ bahşâyışidür **fenn-i ‘ısk** / Kesb ile girmez ele ne ĩod kitâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*fenn-i ‘ısk,]*

Okımaduk gerçi kim üstâddan bir harf-i râst / **Fenn-i 'ışk** içre velî her vech-ile kâmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [fenn-i 'ışk,]

fenn-i mihri: *İyilik, şefkat, merhamet ilmi.*

İy Muhibbî yâr cevri 'ilmin be-gâyet hoş bilür / Lîk **fenn-i mihri** bilmez okısa eyler ğalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [fenn-i mihri, -i]

ferâğ: *Vazgeçme, çekilme, el çekme, ferâğat etme II dinlenme, rahat etme, gürültüden uzak huzur içinde olma, huzur, rahatlık.*

Hûn-ı dil-ile dîde olaldan ayagumuz / Vardur mey ile kâse-i zerden **ferâğumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [ferâğumuz, -umuz]

ferâğat: *Hakkından isteyerek vazgeçme, el çekme, sarf-ı nazar etme II vazgeçmenin, gönül tokluğunun verdiği rahatlık, huzur.*

Ğam beni hâk itdi savurdu ğubârum rûzigâr / Sen **ferâğat** gülşeninde 'iyyde leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [ferâğat,]

Şanemâ sanma ki senden usanam cevriñ-ile / 'İşk-ıla 'âşik ölürse de **ferâğat** mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [ferâğat,]

ferâğat itmiş: *Hakkından vazgeçmek, el çekmek, bırakmak, terk etmek.*

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda bir dîvânedür / Kayd-ı 'âlemden **ferâğat itmiş** ol dâñâ-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [ferâğat itmiş, -miş]

ferâğat itmiş: *Hakkından vazgeçmek, el çekmek, bırakmak, terk etmek.*

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda bir dîvânedür / Kayd-ı 'âlemden **ferâğat itmiş** ol dâñâ-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [ferâğat itmiş, -miş]

ferah: *Sevinç, mutluluk II rahatlık, huzur.*

Bir **ferah** gelse Muhibbî ğam hemân ardıncadır / Anuñ için bu fenâ dârında yokdur şâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [ferah,]

ferah olsun: *Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.*

Kim ki bildiyse hâkîkî 'ışkı olsun ol ferah / Kim mecâzîde kalur âhîr nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [ferah olsun, -sun]

ferâmüs: *Unutma, hatırdan çıkarma II unutulmuş kimse.*

Şad ol dilâ ki añdı seni cevri-ile niğâr / Dirdük anı ki katı **ferâmüslardanuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [ferâmüslardanuz, -lar, -dan, -uz]

ferâmüs evler: *Unutmak, hatırdan çıkarmak.*

Biñ kerre eger hālūmi ‘arz eylesem ol yār / Bir lahzada eyler bu kadar hāli ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [ferāmūş eyler, -r]

ferāmūş idelüm: *Unutmak, hatırdan çıkarmak.*

Vaqt-ı güldür gam-ı devrāni **ferāmūş idelüm** / Sākiyā al elüfe devr ide peymāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [ferāmūş idelüm, -e, -lüm]

ferāmūş idem: *Unutmak, hatırdan çıkarmak.*

Belā-yı cān durur gitmez dilümden / Ne çāre idem anı ben ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [ferāmūş idem, -e, -m]

ferāmūş idersin: *Unutmak, hatırdan çıkarmak.*

Yüz kerre eger hālūmi dirsem saña iy dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [ferāmūş idersin, -er, -sin]

ferāmūş itdüñ: *Unutmak, hatırdan çıkarmak.*

Muhibbî’yi **ferāmūş itdüñ** iy dōst / Öbürse ol seni itmez ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [ferāmūş itdüñ, -dü, -ñ]

ferāmūş itmez: *Unutmak, hatırdan çıkarmak.*

Muhibbî’yi ferāmūş itdüñ iy dōst / Öbürse ol seni itmez ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [ferāmūş itmez, -mez]

ferāmūş kılduñ: *Unutmak, hatırdan çıkarmak.*

Hayālūñ gitmedi iy dōst dilden / Günāhum ne beni kılduñ ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [ferāmūş kılduñ, -du, -ñ]

ferdā: *Yarın, gelecek zaman.*

Leblerüñden kim bugün sāğar çeker / Sanma **ferdā** minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [ferdā,]

Hey ne zālîmsin ‘aceb **ferdāyı** hiç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [ferdāyı, -y, -ı]

ferdā ğamını çekerem: *Gelecek kaygısı çekmek, yarına dair umutsuzluk içinde olmak.*

Çün şeb ola h̄āb-ıla herkes huzūr ider / Ferdā ğamını ben çekerem āh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [ferdā ğamını çekerem, -er, -em-i, -n, -ı]

ferdālara salduñ: *Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.*

İstedükçe vasluñı salduñ beni ferdälara / ‘Ömr ta‘cıl itdi ben fikr-i meh ü sälem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [ferdälara salduñ, -du, -ñ]

ferdälara salma: Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

Salma beni dāyimā ferdälara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [ferdälara salma, -ma]

ferdāva salanuñ: Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

Ger olursa bugün olsa vefāsı / Ki **ferdāya salanuñ** ‘illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [ferdāya salanuñ, -an, -uñ]

ferdāya salar: Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

Bir sencileyin ‘āşıkı **ferdāya salar** āh / Yüze gülici āl-ıla ‘ayyār kimuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [ferdāya salar, -ar]

ferdāya saldı: Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

Büseyi **ferdāya saldı** dün gice cānānumuz / İntizār-ıla geçüp çıkmadı şubha cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [ferdāya saldı, -dı]

ferhād: Ferhad ile Şirin, Hüsvrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

La‘l-i şîrînüñe cān virmek-ise ‘ışka tarîk / İdelüm biz de anı nite ki **Ferhād** eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [ferhād,]

Yiridür dir-isem şîrîn lebüñe / Ki **Ferhād’a** dil-i āvāre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [ferhād’a, -a]

La‘l-i şîrîn ü dehānı yādına / Bu Muhibbî cān virür **Ferhād’dur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [ferhād’dur, -dur]

Oynadum bu vech-ile şaṭranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık u **Ferhād** u Mecnün görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [ferhād,]

Sorma ‘ışkuñ hāletin Mecnün’a bir dīvānedür / Açma ‘ışkuñ sırrını **Ferhād’a** kim efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [ferhād’a, -a]

Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim **Ferhād** ider ‘ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [ferhād,]

Ben belā kūhınuñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdügümi Bî-sütün kūhında **Ferhād** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [ferhād,]

Sen saçı leylî lebi şîrîn olaldan ḥusrevā / Biz de **Ferhād-ıla** Mecnün gibi şoḥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [ferhād-ıla, --ıla]

Diñlemezdi Vāmık u **Ferhād** u Mecnün kışşasın / İy Muhibbî yār eger güş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [ferhād,]

Tehî sanmañ n'ola gitdiyse **Ferhād** / Degül 'ışk kûhî hālî pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*).
[ferhād,]

Geçdi **Ferhād-ıla** Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstar kurduk anuñ yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [ferhād-ıla, --ıla]

Bezmi-î gamda iy Muhibbî Vâmık u **Ferhād** [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz dañı şoñbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [ferhād,]

'İşk dersin okıduk **Ferhād-ıla** Mecnûn-ıla / Mekteb-i rûz-ı ezelde biz sabağdaş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [ferhād-ıla, --ıla]

Añup **Ferhād** u Mecnûn'ı Muhibbî / Du'â-yı hayr kıl anlara sen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*).
[ferhād,]

Kim saña bu hüsni virdiyse eyâ şîrîn-dehen / Kûh-ı gamda ben belâ-perverdi **Ferhād** eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [ferhād,]

İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl nazar / İñleyüp **Ferhād** içün döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [ferhād,]

Ferhād belâ kûhına çün pādaş imiş / Āhı 'alem ü sîne tabl [u] gam sipāh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [ferhād,]

La'l-i lebinüñ yādına cân virsem 'aceb mi / Virdi gam Şîrîn-ile **Ferhād'ı** görüñ baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [ferhād', -ı]

ferhād u mecnûn'dan: *Ferhat ve Mecnun.*

Tekeye-î gamda yakup **Ferhād u Mecnûn'dan** çerâğ / Tutmuşam 'âlemde şöret ol iki ferzâne-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3*). [ferhād u mecnûn'dan, -dan]

ferhād-vār: *Ferhad gibi.*

Kays'a sordum dün gice 'ışkuñ rumûzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek **Ferhād-vār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [ferhād-vār,]

ferhûn: *Kutlu, mübarek olan; beğenilen.*

Açup çün muşhaf-ı hüsniñ tefe'ül eyledüm yāruñ / Elifdür kāmēti geldi yine **ferhûnde** fālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [ferhûnde, -de]

ferîdûn: *Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.*

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / **Ferîdûn** hāke [bir] hûb hıyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*).
[ferîdûn,]

fermān: *Emir, irade, buyruk II yazılı pâdişah emri, berat, yarlık, buyrultu.*

'İşk vādisinde gönülüm zār u sergerdān olur / Geh görüp zencîr-i zülfüñ bendine **fermān** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [fermān,]

Kuluñam boynu baglu pâdişâham / Her ne itseñ bu bende **fermândur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*).
[fermândur, -dur]

(Y) Lâ diyemezem hükmüñe **fermân** kulıyam / Beni başdan ayaga eylesin pâre i yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [fermân,]

Kuralı şahrâ-yı dilde haymesin sultân-ı 'ışk / 'Akl u şâbrum gıtdi benden aña **fermândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [fermândur, -dur]

fermân olur: *Buyrulmak, emredilmek.*

Hey ne zâlımsin varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürüñ yâ öldürüñ diyü o dem **fermân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [fermân olur, -ur]

ferr ü şevketle: *Güç ve kuvvet.*

Taş işigüñ bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / **Ferr ü şevketle** egerçi çarh-ı mîñâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [ferr ü şevketle, -le]

ferrâş: *Süpüren, çöpçü, hizmetçi.*

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cârüb olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti **ferrâşlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [ferrâşlar, -lar]

Dîdeler yaş dökdüğince kirpügüm cârüb olur / İşigüñ pāk itmege eyler özin **ferrâş** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [ferrâş,]

Dîdeler yaş dökdüğince kirpügüm cârüb olup / İşigüñ pāk itmege eyler özin **ferrâş** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [ferrâş,]

ferrâş olmuşuz: *Çöpçü olmak, süpürücü olmak, hizmetçi olmak II hizmet etmek.*

Kirpügüm cârüb olup sakkā-yı çeşmüm su seper / Hıdmete bil bağlayup küyında **ferrâş olmuşuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [ferrâş olmuşuz, -miş, -uz]

ferri gıtdi: *Feri gitmek, parlaklığı sona ermek, sönmek II süsü, gösterişi kaybetmek II şanı ve iktidarı elden gitmek.*

Taña kaldı **ferri gıtdi** meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [ferri gıtdi, -di]

fervâd: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, fığan II imdat isteme, yardım dileme II şikâyet etme, sızlanma, inleme.*

Dün gice küyında nâlem işidüp / Dir seg-i küyü bu ne **feryâddur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*).
[feryâddur, -dur]

Bagrını yir yir delüp **feryâda** çün bil bağladı / İşidelden döstlarını nâle vü efğânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [feryâda, -a]

Zerrece güş itmedi ol mihri yok **feryâdumi** / Lîk 'âlem topdoludur nâle vü efğânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [feryâdumi, -um, -ı]

Åh kim ben bülbüle gül yüzlü yārum söylemez / İñledüp güş itmeyüp **feryād** zārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [feryād,]

Şem'-i hüsne yanagör pervâne-veş āh eyleme / 'Åşık-ı şābit-ķadem 'ışķ içre **feryād** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [feryād,]

İy Muhibbî ne kadar āh eyleseñ güş eylemez / Seng-i hārādan katıdur gōñli gel **feryādı** kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [feryādı, -ı]

Giceler ney gibi nālān oluram tā şubħa dek / Bulmadum **feryāduma** 'ālemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [feryāduma, -um, -a]

Ne kadar feryād iderse beñzemez **feryāduma** / Olamaz bu nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [feryāduma, -um, -a]

Bu cihānda çün bulunmaz iy gōñül feryād-res / Raħm umma kimseden **feryādı** ko **feryādı** kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [feryādı, -ı]

Bu cihānda çün bulunmaz iy gōñül feryād-res / Raħm umma kimseden **feryādı** ko **feryādı** kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [feryādı, -ı]

Bülbülñ **feryādını** güş eylemez gülşende gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür hār u ħes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [feryādını, -ı, -n, -ı]

feryād elinden: *Ah, aman, heyhat zulmedenin elinden (ettiklerinden, zulmünden).*

Gōñlümñ **feryād elinden** kime varup dād idem / İrmek ister gördügi zülfe uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [feryād elinden, -nden]

feryād eylemez: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.*

Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül gibi / Şubħ olınca bu Muhibbî sanma **feryād eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [feryād eylemez, -mez]

feryād ider: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.*

Gül yüzüñ medħinde dil **feryād ider** tā şubħa dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [feryād ider, -er]

feryād ider: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.*

Dem-be-dem **feryād ider** bî-çāre dil dildārsuz / Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [feryād ider, -er]

feryād iderse: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.*

Ne kadar **feryād iderse** beñzemez feryāduma / Olamaz bu nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [feryād iderse, -er, -se]

feryād idersin: Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.

Niçe bir **feryād idersin** iy gönül bülbül gibi / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [*feryād idersin, -er, -sin*]

feryād idevin: Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.

( ) İy zülfi siyeh ebrûsî çîn çeşmi Tatar / Niçe **feryād idevin** karşıña iy döst-ı hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [*feryād idevin, -e, -y, -in*]

feryād idevin: Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.

Yüzüñ güldür idevin ben de feryād / Ki bülbül olmaz gül vakti hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*feryād idevin, -e, -y, -in*]

feryād itmesün: Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.

Hasretiyle bülbül-i cân niçe **feryād itmesün** / Āh ider bî-çâre bülbül gül kuçar her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*feryād itmesün, -me, -sün*]

feryād u āh u nâleler itse: Feryat figan edip inlemek.

Hâr elinde gördi gülşende gülüñ dāmânını / Bülbül itse tañ mıdur feryād u āh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*feryād u āh u nâleler itse, -se*]

feryād u āh u vâ dimez: Ah, vah diyerek feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Şem'-i hüsne dil yana pervâne-veş hāmüş olur / İñleyüp bülbülleyin **feryād u āh u vâ dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [*feryād u āh u vâ dimez, -mez*]

feryād [u] āhı eylemez: İnlemek, feryat edip haykarmak, ah ederek bağırmak.

Ol ki 'aşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Cāna biñ zaḥm irse de **feryād [u] āhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [*feryād [u] āhı eylemez, -mez*]

feryād u efğân kılur: Feryat figan etmek, ağlamak, inlemek.

Kılur dil bülbülü feryād u efğân / Anuñçün ol gül-i ḥandân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*). [*feryād u efğân kılur, -ur*]

feryād u fiğân iden: Feryat figan etmek, ağlamak, inlemek.

Ser-i küyumda feryād u fiğân her şeb iden kimdür / Didi didem Muhibbî ḥasta-dıldür ḥ'âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*feryād u fiğân iden, -en*]

feryād u zārî eylerem: *Feryat figan etmek, ağlamak, inlemek.*

Dür olalı gül yüzünden gülmedüm ben bir nefes / Eyelerem feryād u zārî hem çü bülbül der-kāfes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1383, Beyit 1*). [*feryād u zārî eylerem, -re, -m*]

feryāda gelürse: *Bağırıp çağırarak, haykarmak, ağlamak ve inlemek.*

Gelürse tañ mı feryāda bugün bülbül gibi gönlüm / Görür gülzār-ı hüsünde açılmış gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1129, Beyit 2*). [*feryāda gelürse, -ür, -se*]

feryāda getür: *Feryat ettirmek, inletmek, ağlatmak.*

İy gönül kühkenüñ nālišini yāda getür / Sen dañı nāle kılıp sengi de **feryāda getür** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1014, Beyit 1*). [*feryāda getür,]*

feryāda getür: *Feryat ettirmek, inletmek, ağlatmak.*

N'ideyin dōst diyüp inledüben kumrî gibi / Nāle kıl gülsene var bülbülü **feryāda getür** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1035, Beyit 2*). [*feryāda getür,]*

feryād-res: *Feryat edenin imdadına yetişen, yardım eden (kimse).*

Niçe bir feryād idersin iy gönül bülbül gibi / Bu gülistān içre yokdur saña bir **feryād-res** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1382, Beyit 2*). [*feryād-res,]*

Giceler ney gibi nālān oluram tā şubha dek / Bulmadum feryāduma 'ālemde bir **feryād-res** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1384, Beyit 2*). [*feryād-res,]*

Dilrübālar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı 'ālemde hergiz kendüye **feryād-res** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1385, Beyit 1*). [*feryād-res,]*

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül **feryād-res** / Raħm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1390, Beyit 1*). [*feryād-res,]*

feryād-res olmaduñ: *Feryat edenin imdadına yetişmek, yardım etmek.*

Her şeb iy meh irdi eflāke Muhibbî nālesi / İy meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1392, Beyit 5*). [*feryād-res olmaduñ, -ma, -du, -ñ*]

feryād-res olmaya: *Feryat edenin imdadına yetişmek, yardım etmek.*

Nār-ı hicrān içre kala çıkmaya bu cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1395, Beyit 2*). [*feryād-res olmaya, -ma, -y, -a*]

ferzāne-ves: *Bilgin, alim gibi II Ferhat ve Mecnun.*

Tekye-i ğamda yakup Ferhād u Mecnūn'dan çerāğ / Tutmuşam 'ālemde şöhret ol iki **ferzāne-ves** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1457, Beyit 3*). [*ferzāne-ves,]*

fesâne: Asılsız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal."efsane"den muhaffef.

Mekr-i cihâna bak ki füsün u **fesânedür** / Aldanma bu fesâneye çün hep füsün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4). [fesânedür, -dür]

Mekr-i cihâna bak ki füsün u fesânedür / Aldanma bu **fesâne**ye çün hep füsün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4). [fesâne, -ye]

fettân: Fitne ve fesat salan, ortalığı karıştıran.

Çeşmüne dirsem n'ola âhîr zamân **fettânidur** / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engîz eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2). [fettânidur, -i, -dur]

fetvâ: Bir mesele hakkında şeriatın hükmünü anlamak için sorulan soruya müftü tarafından muhâtap zikredilmeden verilen cevap, sorunun şer'i cevâbı.

Bâdeyi rinde virüp 'âşık ma'sûk etegin / Şüfiye zerç u riyâ zâhide **fetvâyı** getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4). [fetvâyı, -yı]

fevt itme: Öldürmek II kaçırmak, kaybetmek II boşa geçirmek, heba etmek.

Gül ü mül şohbetin **fevt itme** sâkî / Bilürsin kim bahârûñ sür'atı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8). [fevt itme, -me]

fevt itme: Öldürmek II kaçırmak, kaybetmek II boşa geçirmek, heba etmek.

'İş ü nüş it iy gönül irdün gülün eyyâmına / Fursatı **fevt itme** iy 'ömr-i 'azizüm bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6). [fevt itme, -me]

fevlesof-ı dehr: Dünya filozofu, bilgini.

Kimseler kâdir degüldür 'ışkdan bahş itmege / **Fevlesof-ı dehr** olanlar eylemişlerdür hîrâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 2). [fevlesof-ı dehr,]

feyvâz: Ziyade feyz ve bereket veren II sevgili II Allah.

'İşk eyler-ise cevri ü cefâ eyleme i'râz / Bir gün ola kim feyz ide saña da o **Feyvâz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1). [feyvâz,]

fevz ide: İhsan etmek, bereketlendirmek, bolluk vermek.

'İşk eyler-ise cevri ü cefâ eyleme i'râz / Bir gün ola kim **fevz ide** saña da o Feyvâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1). [fevz ide, -e]

figân: İztırapla bağıрма, haykıрма, feryat.

Diñlemez gülşende gül bir dem **figânın** bülbülün / İñledüp ol dermendün dâyimâ hârın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2). [figânın, -i, -n]

Fiğānumdan felekler güm güm ötdi / Dağı ol yüzi māhum eylemez gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*).
[fiğānumdan, -um, -dan]

fiğān eyler: Üzüntü ile bağırip çağırmaq, feryat etmek, inlemek, içli içli sesler çıkarmak.

Üstüh`ānum nāya döndi dem-be-dem eyler fiğān / Anuñ-ıçun `ūd u kânün u rebāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [fiğān eyler, -r]

fiğān eyler: Üzüntü ile bağırip çağırmaq, feryat etmek, inlemek, içli içli sesler çıkarmak.

`Aql u şabr u hūş gitdiler dilā gel eyle ses / Kārbān çünkim revān ola **fiğān eyler** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [fiğān eyler, -r]

fiğān u āh iderse: Feryat ve ah etmek, ah ederek inlemek, ağlayıp sızlanmak.

Bülbül gibi n`ola dil iderse fiğān u āh / Çünkü çevürdi yüzini ol gül`-izārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [fiğān u āh iderse, -er, -se]

fiğān u āh u nālem: Bağırip çağırmaq, ağlayıp inlemek.

Fiğān u āh u nālem gülşen içre / Yiterdi bülbüle gülğul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [fiğān u āh u nālem, -m]

fiğān u nāle: Feryat ve İnilti.

Yaşum tār u kadüm çeng olalı āh / Yaşum tār u kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*).
[fiğān u nāle,]

fiğān u nāle kılmak: Ağlayıp inlemek.

Kaçan nālişler itsem bezm-i ğamda / **Fiğān u nāle kılmak** nāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3*).
[fiğān u nāle kılmak, -mak]

fiğān u nāle vü zār: Ağlama, inleme ve haykırma.

Göñül bir dem karar itmez eyā rūh-ı revān sensüz / **Fiğān u nāle vü zār** ile tenüm içre cān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [fiğān u nāle vü zār,]

fiğān u zār ider: Feryat fiğan edip inlemek.

Hasretiyle bu Muhibbî giceler tā şubha dek / Gözlerin seyyāre-veş yummaz **fiğān u zār ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [fiğān u zār ider, -er]

fiğān u zārdan: Ağlayıp inlemek, bağırip çağırmaq.

Muhibbî gül yüzünüñ bülbülidir / **Fiğān u zārdan** ol epsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7*).
[fiğān u zārdan, -dan]

fikir: *Düşünce, zihinde tasarlanan şey II düşünme, tefekkür II akıl, zihin II hayal.*

Kalmadı ‘akl gitdi **fikir** zâr u mübtezel / Kaldum dirîğ görmeye idüm nigâr[1] kâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5). [fikir,]

fikr: *Düşünce, zihinde tasarlanan şey II düşünme, tefekkür II akıl, zihin II hayal.*

Terk eyle kamu **fikri** hemân saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4). [fikri, -i]

Leblerüñ **fikri** nigârâ sanma fikründen çıkar / Gün yüzüñ **fikri** yaḥûd kalb-i sipihründen çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1). [fikri, -i]

Leblerüñ **fikri** nigârâ sanma fikründen çıkar / Gün yüzüñ **fikri** yaḥûd kalb-i sipihründen çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1). [fikri, -i]

Leblerüñ fikri nigârâ sanma **fikründen** çıkar / Gün yüzüñ fikri yaḥûd kalb-i sipihründen çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1). [fikründen, -üm, -den]

Bu vâdide muḡâyirdür naẓar kıl herkesüñ **fikri** / Diler dil küy-ı dildârı velî zâhid cinân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2). [fikri, -i]

Döstlar âḡâz u encâm-ı cihân bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna **fikri** ol encâm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4). [fikri, -i]

Zülfinüñ **fikrini** ko tûl-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevr ü cefâ şîve güzelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1). [fikrini, -i, -n, -i]

Senüñ **fikründe** iy zâhid behişt ü hür u kevserse / Şarâb-ı ḥûbdan ḡayrı benüm sanma ḡayâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3). [fikründe, -üñ, -de]

Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdâlara / Anuñ için gönülümüñ **fikri** kamu kâşânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3). [fikri, -i]

Dehenüñ **fikri-y-ile** ince bilüñ zikri-y-ile / ‘Aqlumuz teng olup kalmadı hergiz bilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4). [fikri-y-ile, -i, -y, -ile]

Muhibbî’yi dişüñ **fikri** yine deryâya ḡarḡ itdi / Sirişkinden ‘aḡıḡ olur olıcak bil Yemen sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5). [fikri, -i]

Bu Muhibbî dem-be-dem mey içmege budur sebab / Ḥûblar la’l-i lebi **fikrini** kılmışdur heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5). [fikrini, -i, -n, -i]

fikr eyle: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Zikr eyle leb-i la’lin ü **fikr eyle** miyânın / ‘Älemde hûner olmaya idrâke berâber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3). [fikr eyle, -le]

fikr eyle: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Dehre aldanma sakın **fikr eyle** âḡiri günü / Gerçi bu ‘âlem yüzü saña görünür sūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4). [fikr eyle,]

fıkr eyledükçe: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Hâllarun **fıkr eyledükçe** h`âb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak cāy-ı meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3*). [*fıkr eyledükçe, -dükçe*]

fıkr eyleme: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Fıkr eyleme iy dil yürü vıslat ele girmez / Cān gibi nihāndur kim ider anı derāgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*fıkr eyleme, -me*]

fıkr eylesem: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Her kaçan **fıkr eylesem** la'l-i leb-i meygünını / Şādılıktan gözlerümden kaṭre kaṭre kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [*fıkr eylesem, -se, -m*]

fıkr ideli: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Leylî zülfünü **fıkr ideli** senün / Dil-i Mecnün ki ‘aceb ki şeydādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [*fıkr ideli, -eli*]

fıkr idüp: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Giceler hüsünü bahārın **fıkr idüp** āh eylesem / Çın şeh̄er bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*fıkr idüp, -üp*]

fıkr itme: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Gözle iy dil kaddini **fıkr itme** zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemān sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*fıkr itme, -me*]

fıkret -i rüy-ı dığer itmez: *Başka bir yüzü düşünmez // aşğın sadece sevgilinin yüzünü düşünmesi.*

Çün gördi seni sevdi güzellerde Muhibbî / Gözini açup **fıkret -i rüy-ı dığer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [*fıkret -i rüy-ı dığer itmez, -mez*]

fıkr-i bıkürümden: *El değmemiş, benzeri görülmemiş fikir.*

Dür dişün yādına talsam ger ma`ānī bahırına / Her ne cevher kim çıkarsam **fıkr-i bıkürümden** çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*fıkr-i bıkürümden, -ümden*]

fıkr-i meh ü sālem: *Ay ve yıl düşüncesi // Gelecek için bir şey ummak, ay ve yıl hesaplamak.*

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdālara / ‘Ömr ta`cıl itdi ben **fıkr-i meh ü sālem** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [*fıkr-i meh ü sālem, -em*]

fıkr-i zekan evlersin: *(Sevgilinin) Çenesini düşünmek. Çenesinin hayalini kurmak.*

Ne'çün eylersin dilâ fikr-i zeķan dīvānesin / Bu meşeldür hiç kimse meyl-i zindān eylemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*fikr-i zeķan eylersin, -r, -sin*]

fikrine gelmez: *Fikrine gelmek, düşünmek, aklına gelmek.*

Çeşm-i cellāduñ eline tığ alup korkutmasun / **Fikrine gelmez** ölüm 'ışk ehli bî-pervā olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 3*). [*fikrine gelmez, -mez*]

fikrini iderken: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Zülf-i siyehüñ fikrini dün gice iderken / Añdukda hemān yüzüñi gördüm seher olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*fikrini iderken, -er, -ken*]

fikrini kılma: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Bu ribā-ı köhnede kılma ikāmet fikrini / Gün-be-gün her kârbāna mesken olur bu ribā (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 3*). [*fikrini kılma, -i, -n, -i, -ma-ma*]

firāk: *Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran, firkat.*

Vişālün çünki bākîdür **firākı** / Muķarrerdür ki her rüzuñ şebi var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 4*). [*firākı, -i*]

Bir boyı servüñ **firākından** düşüp şahrālara / Sinesine lāle gibi hasta dil dāğın çeker (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*firākından, -i, -n, -dan*]

Dür dişleri **firākıyla** sünbül saçın añup / Āh eyledükçe yaş ki dökem dāne dānedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 2*). [*firākıyla, -i, -y, -la*]

Bir boyı servüñ **firākından** görenler yaşumuz / Bir akar sudur didiler dīde-i nemnākümüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*firākından, -i, -n, -dan*]

Lāf idüp dil şabr idem dirdi **firāka** sālĥā / Sāle tākāt mı ider çün ĥefte māhı eylemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*firāka, -a*]

İremezsın bî-vefālar vuşlatına iy gönül / Ger **firākıyla** yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*firākıyla, -i, -y, -la*]

firāk-ı zülfüñ-ile: *Saçtan ayrılık.*

Ĥasret-i rüy u **firāk-ı zülfüñ-ile** iy perī / Kalmadı şabr u karārum inlerem leyl ü nehār (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*firāk-ı zülfüñ-ile, -üñ-ile*]

firār itse: *Firar etmek, kaçmak, uzaklaşmak.*

(ﻑ) **Firār itse** n'ola görse bu dil-ĥastesini / Şāh olan kimsene dervīşden 'ār itse ne var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*firār itse, -se*]

firās: *Yatak, döşek, yatılmak veya üstüne oturulmak üzere yere serilen yaygı.*

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda bu **firâşı** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [firâşı, -ı]

firât: Fırat nehri.

Firât'a dönelden uşbu yaşum / Benüm çeşmüme mâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [firât'a, -'a]

firāvân: Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.

Hübâlar gerçi cihân içre **firāvân** añılır / Lîk ol âfet-i cân serv[er]-i hübân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [firāvân,]

firdevs-i a'lâdan: Yüce cennet II cennetin tamamı veya bir bölümü için kullanılan isimlerden biri II cennetteki altıncı bahçe.

Gülşen-i hüsnüñ gören **firdevs-i a'lâdan** geçer / Cür'a-i la'lüñ içen câm-ı muşaffâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1*). [firdevs-i a'lâdan, -dan]

firkat: Ayrılık, ayrılış, firak, hicran.

Firkatiyle her gıce tañ mı ola bî-h'âb göz / La'l-i nâbuñ yâdına her dem olur hün-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [firkatiyle, -i, -y, -le]

Öldürdi **firkatüñ** beni iy bî-vefâ yitiş / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du'â yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [firkatüñ, -üñ]

fitil: Mum, kandil ve lambalarda içtiği yağ veya gazın yanmasıyla aydınlanmayı, çakmalarda benzinin yanması sûretiyle bir şeyi yakmayı sağlayan bükülmüş, dokunmuş pamuk ip veya şerit.

Tekye-i 'ışka gönül kândil cânumdur **fitil** / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan yağ-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [fitil,]

Dil **fitilin** yakmaga kândil-i 'ışk içre müdâm / Yaş yirine bagrı yağı ile üstün yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [fitilin, -i, -n]

fitne: Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur **fitneleri** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [fitneleri, -ler, -i]

Çeşmüñe dirsem n'ola âhîr zamân fettânıdır / **Fitne** mi kaldı anı ol fitne-engîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [fitne,]

Fitne ta'lîmin ider gözlerine gamzeleri / Çok zamândur görürem ol gözi fettân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [fitne,]

Sîhr fennin **fitne** 'ilmin bilmese ol dil-firîb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [fitne,]

fitne-engîz: Fitne çıkaran, kargaşa meydana getiren, ortalığı karıştıran.

Haṭuñ ser-fitne zülfüñ **fitne-engîz** / Ciger hûn oldı ğamdan dîde hûn-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 1*).
[fitne-engîz,]

Çeşmüñe dirsem n'ola âhîr zamân fettânıdır / Fitne mi kaldı anı ol **fitne-engîz** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [fitne-engîz,]

Koparur çeşm[i] dâyim şûr u şerler / Olaldan zülf[i] anuñ **fitne-engîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*).
[fitne-engîz,]

furkat: *Firkat, ayrılık, hicran.*

Ğam-ı endüh ile **furkat** beni âhîr helâk eyler / Meded devletlü sulṭānum benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [furkat,]

fursat: *Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman, vesile.*

H̄āba vardı çeşmi **furşatdur** apar şeftālūsın / Girilür bâğa kaçan kim görseler bâĝbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [furşatdur, -dur]

Getür sākî şarāb-ı erĝuvānı / Geçürme **furşatı** kim dem bu demdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2*).
[furşatı, -ı]

‘İyş ü nüş it iy göñül irdüñ gülüñ eyyāmına / **Furşatı** fevt itme iy ‘ömr-i ‘azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [furşatı, -ı]

füsün: *Büyü, sihir, ulsım.*

Mekr-i cihāna bak ki **füsün** u fesānedür / Aldanma bu fesāneye çün hep **füsün** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [füsün,]

Mekr-i cihāna bak ki **füsün** u fesānedür / Aldanma bu fesāneye çün hep **füsün** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [füsün,]

füsün u sihr itdi: *Sihir ve büyü yapmak, büyülemek.*

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [füsün u sihr itdi, -di]

G

ġabġab: Çenenin alt kısmı, çene altındaki ikinci gerdan.

Niçe teşbîh idem kaddine servi / Ki servüñ kimse dimez **ġabġabı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*).
[ġabġabı, -ı]

ġabûk: Süt veya şarap benzeri sıvı maddelerin konulduğu fiçı.

Bezm-i ġamda Muhibbî hûn-ı ciger / İçerem giceler **ġabûkımdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 5*).
[ġabûkımdur, -um, -dur]

ġâfil mebaş: Gafil olma, gâflet gösterme, uyanık ol.

Kaşı yayından gelür ġamz okları kan içmege / İy dil-i şürîde kaşdı sañadur **ġâfil mebaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [ġâfil mebaş,]

ġâfil olma: Gaflette olmak, hakikati görememek, boş bulunmak, tedbirsiz olmak.

Zâhidâ mescidde rindânı iñen zemmm eyleme / **ġâfil olma** biz seni meyhâne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [ġâfil olma, -ma]

ġâfil olma: Gaflette olmak, hakikati görememek, boş bulunmak, tedbirsiz olmak.

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / **ġâfil olma** iy gönül çeşmi anuñ sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [ġâfil olma, -ma]

ġaflet itme: Gaflette olmak, hakikati görememek, boş bulunmak, tedbirsiz olmak.

İy Muhibbî **ġaflet itme** aç göz uyıudan uyan / Turmadan dirmekdedür murġ-ı ecel çün çñemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [ġaflet itme, -me]

ġaflet itme: Gaflette olmak, hakikati görememek, boş bulunmak, tedbirsiz olmak.

Hüsni bâġına irişdüñ eyle zülfinden hazer / **ġaflet itme** mârduur yatmış güneşde uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [ġaflet itme, -me]

ġâh: Bazen, zaman zaman.

Gâh gözde ġâh dilde kurdı cānān ġaymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [ġâh,]

Gâh gözde **ġâh** dilde kurdı cānān ġaymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [ġâh,]

Zülfini ider **ġâh** kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [ġâh,]

- Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyhānede / Yārı bulursın Muhibbī cehd kıl arayıgör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 7*). [gāh,]
- İy Muhibbī key nazar kıl uşbu ‘ayyār felek / **Gāh** tāt-ı Hüsrev ü gāhī külāh-ı Cem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 5*). [gāh,]
- Geh ‘işve **gāh** şive gehī cevr ü **gāh** nāz / Didüklerince yok mıdur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 2*). [gāh,]
- Geh ‘işve **gāh** şive gehī cevr ü **gāh** nāz / Didüklerince yok mıdur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 2*). [gāh,]
- Gāh olur zencīr idüp zülfüñ dil-i şeydā çeker / **Gāh** tīr olup müjeñ ebrūlaruñ geh ya çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 1*). [gāh,]
- Hāl-i ‘ālem bir degüldür **gāh** şādī gāhī ğam / Bülbül anuñçün gehī güyā vü gāhī lāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 2*). [gāh,]
- Bir sencileyin **gāh** çelīpā ide zülfin / Geh göstere ‘uşşākına zünnār kimüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 11*). [gāh,]
- Gāh olur zülfinde bend eyler bu gönüm şebrevin / Kātümce cellād çeşmi **gāh** hañçer gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 4*). [gāh,]
- Gāh cevr ü geh cefā gāh kirişme gāh nāz / İy Muhibbī dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 5*). [gāh,]
- Gāh cevr ü geh cefā **gāh** kirişme **gāh** nāz / İy Muhibbī dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 5*). [gāh,]
- Gāh cevr ü geh cefā **gāh** kirişme **gāh** nāz / İy Muhibbī dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 5*). [gāh,]
- Gāh şive gāh ‘işve gāh cevr ü gāh nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 1*). [gāh,]
- Gāh şive **gāh** ‘işve **gāh** cevr ü **gāh** nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 1*). [gāh,]
- Gāh şive **gāh** ‘işve **gāh** cevr ü **gāh** nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 1*). [gāh,]
- Gāh şive **gāh** ‘işve **gāh** cevr ü **gāh** nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 1*). [gāh,]
- Gāh kühsār u gehī vādī gönül eglencesi / Degme yirlerde qarār itmez dil-i dīvānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 2*). [gāh,]
- Gāh serv üzre gehī gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelā ol serv gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 2*). [gāh,]
- Geh akar dilde yaşum **gāh** ider āhum ‘ayān āteş / Hārāb eyler bu şehri bir zamān su bir zamān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 1*). [gāh,]
- Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbī sen anı / **Gāh** ta‘zīm ile ko dilde gehī cānuña bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 5*). [gāh,]

Gāh ‘işve gāh hışm u gāh nāz / Cümlesinden katlümedür çün ğaraż (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3). [gāh,]

Gāh ‘işve **gāh** hışm u **gāh** nāz / Cümlesinden katlümedür çün ğaraż (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3). [gāh,]

Gāh ‘işve **gāh** hışm u **gāh** nāz / Cümlesinden katlümedür çün ğaraż (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3). [gāh,]

Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün ğaraż (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [gāh,]

Gāh nāz u **gāh** ‘işve **gāh** hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün ğaraż (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [gāh,]

Gāh nāz u **gāh** ‘işve **gāh** hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün ğaraż (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [gāh,]

gāh gāhî: Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.

Gāh gāhî mihr iderseñ yiridür ‘âşıklara / Zira senden geh vefā gāhî cefādür çün ğaraż (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2). [gāh gāhî,]

gāh geh: Bazen, zaman zaman.

Bu Muhibbî çün ezel içdi maħabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçun gāh mest ü geh ħumār (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5). [gāh geh,]

gāh olur: Bazen, zaman olur ki...

Gāh olur çeşmi Muhibbî eline tıgın alır / Geh döner katlüm için ħançer-i kâbil götürür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5). [gāh olur, -ur]

Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma‘zūr tut / **Gāh olur** eyler tekellüm ebleh ü dîvāneler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4). [gāh olur,]

Gāh olur meyhānelerde içerüz cām-ı şarāb / Ĥānqāh-ı ‘ışk içinde gāh olur Edhemlerüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 4). [gāh olur,]

Gāh olur meyhānelerde içerüz cām-ı şarāb / Ĥānqāh-ı ‘ışk içinde **gāh olur** Edhemlerüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 4). [gāh olur,]

gāh olur: Bazen, zaman olur ki.

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāka yüz biñ dürlü nāz / **Gāh olur** bir dem düşer ‘âşık da istiğnā satar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5). [gāh olur,]

Güşe-i ğamda Muhibbî faqrı iden ihtiyār / **Gāh olur** şāh-ı cihān olana istiğnā satar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5). [gāh olur, -ur]

Gāh olur zencir idüp zülfün dil-i şeydā çeker / Gāh tır olup müjeñ ebrularuñ geh ya çeker (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1). [gāh olur, -ur]

Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu'anber gösterür / Geh döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [gāh olur, -ur]

Gāh olur zülfinde bend eyler bu gönüm şebrevin / Katlûme cellād çeşmi gāh hançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [gāh olur, -ur]

Ġarķa virdi gözlerüm yaşı cihānı **gāh olur** / Yakar eflāki ser-ā-ser sīne-tābı var-ımmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [gāh olur,]

gāhî: *Bazen, bazı defa, bazı vakit, kimi vakit.*

Geh şehāb-ı zülfi māni' yüzine **gāhî** sirişk / Uşbu ma'nīden dil-i dīvāne her dem gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [gāhî,]

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu 'ayyār felek / Gāh tād-ı Ġusrev ü **gāhî** külāh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [gāhî,]

Geh diler zencîr-i zülfiñ dil umar **gāhî** lebüñ / Döstüm dīvānenüñ mestüñ işi mā'zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [gāhî,]

Zülfini elde gehî zencîr ider **gāhî** kemend / İy dil-i dīvāne taksun boynuña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [gāhî,]

Gülşen içre her varaķ geh zerd ü **gāhî** al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı ħazāna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [gāhî,]

Hāl-i 'ālem bir degüldür gāh şādî **gāhî** gam / Bülbül anuñçün gehî güyā vü gāhî lāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [gāhî,]

Hāl-i 'ālem bir degüldür gāh şādî gāhî gam / Bülbül anuñçün gehî güyā vü **gāhî** lāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [gāhî,]

'Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender'üz bezm-ile **gāhî** Cemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [gāhî,]

Geh şecā'at gösterüp **gāhî** Muhib merdānelık / Kim ezelden böyle telķin eylemişdür pīrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [gāhî,]

Nāy-veş **gāhî** Ġicāz'ı seyr idüp **gāhî** 'Irak / Bezm-i gamda inleseķ tañ mı maķāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [gāhî,]

Nāy-veş **gāhî** Ġicāz'ı seyr idüp **gāhî** 'Irak / Bezm-i gamda inleseķ tañ mı maķāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [gāhî,]

Gāhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Ġāk-i derüñi gönderüp it tütüyā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [gāhî,]

Geh vefā ister dilüm **gāhî** cefā / Her ne gelürse şafādur çün ġarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [gāhî,]

Gāh **gāhî** mihr iderseñ yiridür 'aşıklara / Zīra senden geh vefā **gāhî** cefādur çün ġarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [gāhî,]

ġalat: *Yanlı, hatā, sehiv // Hatālı, kusurlu, yanlış.*

Gözüñ altında ol hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşgîn / **Ġalaţdur** kim bunu dirse ki Rûm içre ġazâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*ġalaţdur, -dur*]

Nâme içre nâmını añmış Muhibbî dilberüñ / Sehv-ile yazmış meger yâhud yazılmışdur **ġalaţ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*ġalaţ,]*

ġalat düşmişdür: Yanlış düşmek, hatalı olmak, yerinde uygun durmamak.

Hâl-i müşgînüñ dehânuñ üzre düşmişdür ġalaţ / Komadı hâtâtlar ‘âdet degül mîme nuġat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [*ġalaţ düşmişdür, -miş, -dür*]

ġalat evler: Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.

İy Muhibbî yâr cevri ‘ilmin be-ġâyet hoş bilür / Lîk fenn-i mihrî bilmez okısa eyler ġalaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*ġalaţ eyler, -r*]

ġalat itdüñ: Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr üzre haţ / Didi zülfüm sâyesidür itdüñ iy miskîn ġalaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*ġalaţ itdüñ, -dü, -ñ*]

ġalib oldı: Üstün gelmek, baskın çıkmak.

‘İşk içün eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / **Ġalib oldı** gönüm âhîr egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*ġalib oldı, -dı*]

ġaltân: Yuvarlak, yuvarlanan.

Nâz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başını **ġaltân** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*ġaltân,]*

ġaltân olırdur: Yuvarlak olmak, yuvarlanmak.

Hüsn meydânına gelse zülf-i çevgânın alup / Top olup **ġaltân olırdur** yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*ġaltân olırdur, -ısar, -dur*]

ġam: Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / Gönlüme gelmez sürür illâ meger kim **ġam** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*ġam,]*

Ġam beyâbânında sergerdân olaldan cân u dil / Kimse gelmez yanuma illâ meger sâyem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*ġam,]*

Cân u dil zülfî **ġamından** bir dem ârâm eylemez / Ruġları üstinde şeb-veş târı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*ġamından, -ı, -n, -dan*]

Dil gitdi kaldı hânede tenhâ Muhibbî çün / İy **ġam** anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*ġam,]*

- Vādi-i 'ışka Muhibbī bu gōñül düşdi yine / Dimezem **ġamdan** ulu bile saña zāde getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*ġamdan, -dan*]
- ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdüm / Meřhūr meřeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*ġam,]*
- İy cefā-hū 'ıřkuñ-ıla gōñlümün hem derdi var / İstemez ġayrı muřāhib **ġam** gibi hem-derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*ġam,]*
- ġam beni hāk itdi savurdi ġubārum rüzigār / Sen ferāġat ġülřeninde 'iyşde leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*ġam,]*
- Yıkmadan **ġam** bu gōñül kişverini yāda getür / Sākiyā cānuñ için ehl-i dile bāde getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*ġam,]*
- Kāha dönmiş cismüñi **ġam** hırmeninde āh-ıla / İy Muhibbī götürüp yirden anı bāda getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*ġam,]*
- Niçe řād olsun Muhibbī ġül ruġuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrün içinde gōñlin anuñ **ġam** kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*ġam,]*
- Timār-ı ġamda cem' kılup naqd-i eşki dil / **ġam** hāřılını kendüye bād-ı hevā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*ġam,]*
- ġamla ülfet tutdı gōñlüm añmañuz řādī adın / 'Āřık-ı ġam-hōrlar çün řādiden bīrün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*ġamla, -la*]
- Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası pāredür / **ġamla** gōñül bī-çāredür cān u cihānum kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*ġamla, -la*]
- Tañ mdur sevdā-yı zülfinden gōñül olsa hārāb / Çünki bu **ġam** leşkeri sīnemde bī-pāyān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*ġam,]*
- ġam hırmeninde cānā bir cevce hāřılıum yok / 'İşk āteřine yanmış dil anda bir giyehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*ġam,]*
- Levh-i sīnem üzre dōkmiř nokta eşküm kātibi / Cümle kılmiş **ġam** metā'ın yine defter gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*ġam,]*
- Hāl-i 'ālem bir degüldür gāh řādī gāhi **ġam** / Bülbül anuñçün gehī ġüyā vü gāhī lāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*ġam,]*
- Gōñlümün hicrān şebinde hem **ġamı** hem derdi var / ġayr-ı hem-dem n'eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*ġamı, -ı*]
- Yine dil bir dilberün 'ışkı **ġamından** hastadır / Cān u dil bend ü belā-yı zülf-ile peyvstedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*ġamından, -ı, -n, -dan*]
- Düşüp meyġāne küncinde içüp mest ü hārāb oldum / Anuñçün **ġamdan** āzādam ne ġuřřa ne melālüm řar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*ġamdan, -dan*]
- Baña dermān iderseñ kıl demidür / Beni rüsvāy iden 'ıřkuñ **ġamıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*ġamıdur, -ı, -dur*]
- 'İlāc itme řabībā derdüme gel / Baña dermān yine derdüm **ġamıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*ġamıdur, -ı, -dur*]

Eger cevri ü eger miñnet eger **ğam** / Anı kim yâr ider ‘ayn-ı şafâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4).
[ğam,]

La‘l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / Zehr olur **ğamdan** yidüğüm içdüğüm hep kan olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1). [ğamdan, -dan]

Giceler tâ seher ol gül **ğamundan** / İşüm bülbülleyin âh u figândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3).
[ğamundan, -i, -n, -dan]

Sen harâb itmek neden iy **ğam** dil-i virânemi / Hânesin kendü eliyle kimse virân eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2). [ğam,]

Vaşl olmadıysa şükr **ğamı** eksük olmadı / Hicrân şebinde anı derâğüşlardanuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5). [ğamı, -i]

Figân u nâle zîr ü bamsuz olmaz / Muhibbî yime **ğam** gam gelse her gâh (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5).
[gam,]

Senüñ ‘ışkuñ nigârâ **ğamsuz** olmaz / Nite kim gözlerüm de nemsüz olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1). [ğamsuz, -suz]

Benî âdem muqarrer **ğamsuz** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 6). [ğamsuz, -suz]

Degül hâlî **ğamuñ** dil hânesinden / Bu ‘âlemdür kişi mahremsüz olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3).
[ğamuñ, -uñ]

Bi-ğamdi’llâh muhabbet hânesinde / **Ğamuñdan** gayrı kimse mahrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5). [ğamuñdan, -uñ, -dan]

Ğam tîrine her gâh bu sînem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu hüner olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1). [gam,]

Haţuñ ser-fitne zülfüñ fitne-engîz / Ciger hûn oldı **ğamdan** dîde hûn-rîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 1).
[ğamdan, -dan]

Ğam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihânda var mı anuñ gibi hem-râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3). [gam,]

Muhibbî kesmege bu sîne kühın / Elüñde **ğamdan** özge tîşe olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6).
[ğamdan, -dan]

Haţtuñı görelî artarsa ‘aceb mi **ğamumuz** / Devr-i hüsnüñde şehâ var-ıdı hoş ‘âlemümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1). [ğamumuz, -umuz]

Tîredür **ğamdan** harâb oldı dil-i virânemüz / Meh gibi bir gice tog gel rüşen olsun hânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1). [ğamdan, -dan]

Çün **ğamdan** özge kalmadı bir gam-güsârumuz / Geçse ‘aceb mi nâle ile rûzigârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1). [ğamdan, -dan]

Kaţlüm için haţ getürmiş ol şeh-i hübân yine / **Ğam** beni şimden girü öldürdi taqdîr eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3). [gam,]

‘İşk âteşiyle yandı kül oldı bu cân u dil / Āhîr savurdu **ğam** yilî geldi gubârumuz* (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5). [gam,]

Gelür her şādîñüñ ardınca biñ **ğam** / Cihânda ‘âkil olan gülmek olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3).
[gam,]

Ġam ayrılmaz benümle mahrem oldı / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1295, Beyit 5*).
[ġam,]

Baş açuk ġam tekyesinde olmışuz abdāl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girü nāmüs-ıla ‘ār isterüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1303, Beyit 3*). [ġam,]

Ġam ile bu ħālüm tebah aĥvālümü sormaz mısız / Yārān nedür ħālūñ diyü bu ħālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1312, Beyit 1*). [ġam,]

Tiredür zülfüñ ġamından bu dil-i vîrānemüz / Gün yüzüñ ‘arz eyle tā rüşen ola kâşānemüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1315, Beyit 1*). [ġamundan, -ı, -n, -dan]

Döstlar rāh-ı ‘ademde ġam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı ‘ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1317, Beyit 1*). [ġam,]

Bir feraĥ gelse Muhibbî ġam hemān ardıncadır / Anuñ içün bu fenā dārında yokdur şādumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1317, Beyit 5*). [ġam,]

Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ġamı bir laĥza dūr olmaz gözümde çünki ħ‘āb olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1318, Beyit 4*). [ġamı, -ı]

Sahn-ı dilde ekmek içün dāyimā ġam ħāşılın / Şāh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1393, Beyit 2*). [ġam,]

Gelse ġam Ye‘cūci yagmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur karşu aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1424, Beyit 5*). [ġam,]

Ferĥād belā kūhına çün pādaş imiş / Āhı ‘alem ü sīne taḅl [u] ġam sipāh-ımiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1450, Beyit 1*). [ġam,]

La‘l-i lebinüñ yādına cān virsem ‘aceb mi / Virdi ġam Şîrīn-ile Ferĥād’ı görüñ baş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1451, Beyit 3*). [ġam,]

Kim göre ‘arızuñı olmaya ġamdan o ħalāş / Yazılı ħaṭṭ-ı ġubār-ıla gönülde bu ħavāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1476, Beyit 1*). [ġamdan, -dan]

ġam bezminde: Sıkıntı, dert, keder meclisi.

İşidenler bu gönülüm nālesini / Çalınur didi ġam bezminde bu saz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1329, Beyit 3*). [ġam bezminde, -n, -de]

ġam buĥārı: Sıkıntı, üzüntü buĥarı // Sıkıntı ile gönülden çıkan ahın dumanı.

Sākiyā cām-ı şafā sun tā vire ħalbe cilā / Ġam buĥārı yoksa dil āyinesini jeng ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1159, Beyit 2*). [ġam buĥārı,]

ġam degül: Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.

Ĥakk olursa mihr ü meh naĥşı felekden ġam degül / Naĥş-ı eş‘āruñ Muhibbî künbed-i mīnā yiter (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1120, Beyit 5*). [ġam degül,]

ġam degül: Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.

Ten göziyle görmez isem **ğam degül** cânân yüzün / Cân göziyle kanda baksam görinen cânânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Dükendi kalmadı yolında varum / Kalursam **ğam degül** âhîr kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Gözleri hançer çeküp kanlar dökerse **ğam degül** / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

La‘l-i şîrînüñe cân virse Muhibbî **ğam degül** / Kanda kim şehd olsa lâ-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Ğam degül tîğ-ı sitemden çäk olursa bu gönül / Ğamzesin yâruñ işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Ğamzesin gönderdi dilber cân giderse **ğam degül** / Tek baña cânım yirine tîrini virsün ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*ğam degül,]*

ğam degüldür: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Ğam degüldür gözleri bîmâr iderse gönlümi / Leblerinden bir cevâb alsam bu cânım em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [*ğam degüldür, -dür]*

ğam degüldür: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Öldürürse **ğam degüldür** tîğ-ı ğamzeñ ‘aşıkı / Dirgürür iy dil tabîbi leblerüñ ‘İsâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*ğam degüldür, -dür]*

ğam degüldür: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Ğam degüldür görmez-ise zâhiren cânân yüzün / Cân göziyle çün Muhibbî döst didârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*ğam degüldür, -dür]*

ğam kapar: *Gamlanmak, üzüntü duymak.*

Geh şehâb-ı zülfî mâni‘ yüzine gâhî sirişk / Uşbu ma‘niden dil-i dîvâne her dem **ğam kapar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*ğam kapar, -ar]*

ġam meclisinde: *Gam, keder meclisi.*

ġam meclisinde zārılıgum iñleyen bilür / Ney gibi niçe iñledüġüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*ġam meclisinde, -i, -n, -de-n, -de*]

ġam meclisinde dîde-i eşk nüşlardanuz / Nâyüñ yirine nâle-i dil ġüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [*ġam meclisinde, -n, -de*]

Âhdan zencîr idüp bu göñlümün kandiline / Yakmaga **ġam meclisinde** ya‘nî micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [*ġam meclisinde, -n, -de*]

ġam şâhına: *Gam padişahi.*

İy Muhibbî sînede gören habâb-ı eşkümi / Konmaga **ġam şâhına** yir yir didi otâġ-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*ġam şâhına, -n, -a*]

ġam sebinde: *Gam, dert gecesi.*

ġam şebinde cân u dil sanmañ ki bir dem ġ‘âb ider / Gözlerüm yaşı cihâni bil ki ġark-ı âb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*ġam sebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

Âh **ġam sebinde** giceler tâ şubġ olunca inlerem / Bu nev‘edür ġâlüm benüm meh sâlumi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*ġam sebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

ġam u derd ü belâ: *Dert, keder, sıkıntı.*

Amân virmez baña bir dem **ġam u derd ü belâ** hergiz / Kimesne yokdur ‘âlemde benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [*ġam u derd ü belâ,*]

Yanumdan bir dem eksilmez **ġam u derd ü belâ** hergiz / Bulunmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*ġam u derd ü belâ,*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Muhibbî **ġam yime** çoġ-ısa cürmün / Şefâ‘atçı Muġammed Muştafâ‘dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*ġam yime, -me*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Fiġân u nâle zîr ü bamsuz olmaz / Muhibbî yime ġam ġam gelse her ġâh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*ġam yime, -me*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime ġam anda dînâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*). [*ġam yime, -me*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Ĥāk-i pāyi çün ele girdi Muĥibbī başa ko / **Ĝam yime** Şimden girü tāk-ı sa'adet ehliyüz (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*ĝam yime, -me*]

ĝam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz Şekli kullanılır].*

Tġg-ı ĝamzeñ didüm itdi sġnem ićre dil Őikāf / Leblerüñ didi Muĥibbī **ĝam yime** merhemlerüz (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*ĝam yime, -me*]

ĝam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz Şekli kullanılır].*

Gün yüzine zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muĥibbī **ĝam yime** ol çünki nā-bġnā imiş (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*ĝam yime, -me*]

ĝam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz Şekli kullanılır].*

YaŐum ki dilā ger dükene **ĝam yime** çeŐmüm / Ĥūn-ı ciĝerüñden idinür kendüzine çarż (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 3*). [*ĝam yime, -me*]

ĝam yimek: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz Şekli kullanılır].*

İtdi ol zülfi mu'anber kākülin zencġrümüz / **Ĝam yimek** dġvāneler oldı bizüm tedbġrümüz (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*ĝam yimek, -mek*]

ĝam yimem: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz Şekli kullanılır].*

Ĝam yimem ĥālġ hayālġ çün derün-ı dildedür / 'Ankebütüñ göñli Őād olur meĝeŐçün dām ider (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*ĝam yimem, -me, -m-mem*]

ĝam yimezüz: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz Şekli kullanılır].*

Ĝamzeñ öldürse Muĥibbī'yi ne ĝam **ĝam yimezüz** / Leblerüñ mürdeler iĥyāsına 'İsġ bilürüz (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ĝam yimezüz, -mez, -üz*]

ĝamām: *Bulut.*

Belā kuhsārġ olmiŐdur Muĥibbī kelle-i 'uŐŐāk / Görinür yir yir üstinde **ĝamāmġ** düd-ı āĥıdur (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*ĝamāmġ, -ı*]

ĝamda olmasun: *Sıkıntı içinde olmak, kederli olmak.*

İy Muĥibbī niće **ĝamda olmasun** bu ĥasta-dil / Bir niće gündür ki ol zġbā nigārum söylemez (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*ĝamda olmasun, -ma, -sun*]

ĝamĝin olmazuz: *Gamlanmak, dertlenmek, tasalanmak, üzölmek.*

Vaşl-ıla Őādān olup hicr-ile **ĝamĝin olmazuz** / 'ĀŐıĥ u rind-i ĥarābātuz bizüm yok kāmumuz (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*ĝamĝin olmazuz, -maz, -uz*]

ġam-güsār: *Gam ve kederi defeden, gam ortağı; arkadaşı.*

Çün ġamdan özge kalmadı bir **ġam-güsārumuz** / Geçse ‘aceb mi nāle ile rūzigārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*ġam-güsārumuz, -umuz*]

ġam-ı devrānı: *Feleġin kederi, tasası.*

Vaqt-ı güldür **ġam-ı devrānı** ferāmūş idelüm / Sākiyā al elüñe devr ide peymāne biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*ġam-ı devrānı, -ı*]

ġam-ı endüh: *Gam, keder, sıkıntı // İç sıkıntısı.*

ġam-ı endüh ile furkat beni āhır helāk eyler / Meded devletlü sultānum benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*ġam-ı endüh,]*

ġam-ı ‘ıskından: *Aşk derdi, aşk sıkıntısı.*

Cefā vü cevri dildāruñ baña mihr ü vefādan yig / **ġam-ı ‘ıskından** olmasun bu cān u dil cüdā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*ġam-ı ‘ıskından, -ı, -n, -dan*]

ġam-ı ‘ıskından: *Aşk derdi, aşk sıkıntısı.*

Muhibbī rāh-ı ‘ışk içre egerçi pāy-māl oldı / **ġam-ı ‘ıskından** olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*ġam-ı ‘ıskından, -ı, -n, -dan*]

ġam-ı ‘ıškuñ: *Aşk derdi, aşk sıkıntısı.*

ġam-ı ‘ıškuñ deleli nā gibi bagrumı benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*ġam-ı ‘ıškuñ, -uñ*]

ġamını yivici: *Gam yemek: 1. gam yemek(çekmek): sıkıntı ve dert içinde olmak, acı çekmek 2. afyonun yemek, esrar çekmek.*

Geh mest olup cür‘a saçaruz felek üzre / Miñnet **ġamını yivici** ‘ayyāşlaruz biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*ġamını yivici, -ı, -n, -ı-ı, -n, -ı, -y, -ici*]

ġammāz: *Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitleyen (kimse), kovucu.*

‘İşkī cānum gibi saklarken olur halka ‘ayān / Āh bu **ġammāzlık** sır[ı] cümle şı‘irümden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*ġammāzlık, -lık*]

ġamuñ esrārını yidüm: *Gam esrarı yemek: 1. gam yemek(çekmek): sıkıntı ve dert içinde olmak, acı çekmek 2. gam afyonunu yemek, esrar çekmek.*

Hāne-i halvetde yidüm çün ġamuñ esrārını / Vādī-i hayretde oldı dīdeler maqşūda duş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*ġamuñ esrārını yidüm, -dü, -m-ı, -n, -ı, -dü, -m-uñ*]

ġamuñ esrârını yiyüp: *Gam esrarı yemek: 1. gam yemek(çekmek): sıkıntı ve dert içinde olmak, acı çekmek 2. gam afyonunu yemek, esrar çekmek.*

Ĥayrânun olmışuz **ġamuñ esrârını yiyüp** / Farġ itmez-isek olmaz ‘aceb sol u sagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 3*). [*ġamuñ esrârını yiyüp, -ı, -n, -ı-y, -üp*]

ġamz: *Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpması.*

Sîne-i mecrûha ursañ iy şanem **ġamz** okların / Tîr-i peykânun bu ben dil-ĥasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*ġamz,]*

Ĥamz oklarıyla sîne vü dil şerha yaradur / Bagrumı eger sorar-ısañ päre pâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*ġamz,]*

İy kaşı ya atagör iç kabzadan **ġamz** okların / Sînemi delsün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*ġamz,]*

Gördi ölümlü ĥasta atup baña **ġamz** okın / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*ġamz,]*

Her kaçan alsa ele ya kaşların **ġamz** okların / Sîneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*ġamz,]*

Sîne şahrâsına dil dikedüm nişân ol tıfl için / Atsun **ġamz** okların ebrûlara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*ġamz,]*

Kaşı yayından gelür **ġamz** okları kan içmege / İy dil-i şürde kaşdı sañadur ġafil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*ġamz,]*

Ĥamz oklarına çünki bu sînem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazâr olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*ġamz,]*

Sîneme uralı **ġamz** oklarını / Yüregüm bagrum olupdur tolu baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4*). [*ġamz,]*

Bend-i zülfinden ĥalâş olur mı ĥiç bu murġ-ı dil / Eksük itmez bir nefes **ġamz** okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*ġamz,]*

ġamze: *Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpması.*

..... âfet-i cân / **Ĥamzesi** ĥastasınıñ zaĥmına tîmâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*ġamzesi, -si*]

Dil virdüm eger ister-iseñ cânı da almak / Kıl **ġamzeñ** ucuyla bir işâret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*ġamzeñ, -ñ*]

Eylerem ben **ġamzesine** sînem içre dil nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını ya kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [*ġamzesine, -si, -n, -e*]

İy Muhibbî mülk-i dil küllî ĥarâb olsa ne tañ / Zülfi kâfir **ġamzeler** Tâtâr-veş yagmacıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*ġamzeler, -ler*]

Cânımı çün aldı **ġamzeñ** ya n’ için komaz beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki daĥı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*ġamzeñ, -ñ*]

- Cihān hālkı mutî'üñdür senüñ iy hüsrev-i hübān / Kemāle şaf tutup **ğamzeñ** çeküp leşker tavāf eyler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Cānāne kaçan **ğamzelerin** mest-i h'āb ider / Her bir nazarda cānuma yüz biñ 'itāb ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1051, Beyit 1*). [*ğamzelerin, -lerin*]
- Tir-i bārān atdılar her bir yañadan **ğamzeler** / Dil gibi sīnemde bir muħkem hişārum aldılar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*ğamzeler, -ler*]
- Kim elif gibi reh-i 'ışkında yāruñ togrudur / Bakışından çeşmi aña **ğamze** okın togrudur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*ğamze,]*
- Ne sebedendür didüm sīnemde biñ biñ yaralar / Didi **ğamzem** oklarından irişen peykāna sor (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*ğamzem, -m*]
- Tañ degül cānuma ger kaşd ider-ise **ğamzeler** / Zülfî kâfir çeşmi hūnî dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*ğamzeler, -ler*]
- Bilmedüm zülfüñ midür boynumdaki dām-ı belā / Cānuma kaşd eyleyen **ğamzeñ** midür ya kaşlar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1092, Beyit 3*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Urmāga ehl-i 'ışk sīnesine / Eylemiş **ğamzeleri** hānçerler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1098, Beyit 2*). [*ğamzeleri, -leri*]
- Ğamzelerle öldürür kūyına varan 'āşıkı / Bir nefesle dirgürür 'İsî gibi güftārî gör (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*ğamzelerle, -ler, -le*]
- Her kaçan **ğamze** okın sīneme cānān getürür / Hāğ budur kim bu benüm derdüme dermān getürür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*ğamze,]*
- Bir **ğamze** ile sīneñi çāk itdi Muhibbî / Kim tīg urur ol merdüm-i çālāke berāber (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*ğamze,]*
- Göflüm evini yıkdı yağmacı **ğamzeñ** iy dōst / Ğāretde māhir ancak Efrāsiyāb'a beñzer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Atarsın **ğamzeñ** okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pāre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Kosun kâfirliğin **ğamzeñ** yiter kaşd eyledi hūna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1145, Beyit 4*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceys-i ğama / Ger murāduñ cān ise **ğamzeñ** aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Dilā ölseñ ne ğam ger **ğamzesinden** / Dirildür çün lebi 'İsî nebî-vār (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*ğamzesinden, -si, -n, -den*]
- 'Aceb bu **ğamze** midür yāhu cellād / Tutar hāzır elinde tīg u hānçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*ğamze,]*
- Ğamzesi kanum içerse dōstlar olmaz 'aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ meyli dā'im kanadur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*ğamzesi, -si*]
- Leblerüñ emsem disem **ğamzeñ** diler kanum dōke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün şarāb üstindedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1181, Beyit 2*). [*ğamzeñ, -ñ*]

Ya kaşlarıyla alsa ele **ğamze** okların / Sînem içinde konmuş aña dil nişânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*ğamze,]*

‘Uşşâk kanın içmiş **ğamzeñ** işitdüm iy döst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Tıgını cellâd **ğamzeñ** dem mi var tîz eylemez / Öldürür nâ-hâk yire ‘uşşâkı perhîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Ğamzeñ öldürse Muhibbî’yi ne ğam ğam yimezüz / Leblerüñ mürdeler ihyâsına ‘İsî bilirüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ğamzeñ, -ñ]*

İctinâb eyler zulümden döstüm kâfir dağı / Ya nedendür zülf ü **ğamzeñ** zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Ğamze okların kemân ebrûlarından dem-be-dem / Atsa dilber ‘âşıkuz karşı tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*ğamze,]*

Sîne pülâd olsa da **ğamzeñ** ider andan güzer / Şol muqavves kaşlarına döstüm kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Dilde peykânüñ kalur geldükçe **ğamzeñ** okları / Anuñ-ıçun oldı âhen-dil dil-i bî-bâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Ğamzesi hançer çeküp ‘âşıkların kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hiç kaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*ğamzesi, -si]*

Gönder ilerü **ğamzeñi** iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ gibi kan dökücü hün-h’âr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*ğamzeñi, -ñ, -i]*

Ugrın ugrın **ğamzelerle** sînem üzre yaralar / Ol kaşı ya ğamzesi ok yâdigâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*ğamzelerle, -ler, -le]*

Ugrın ugrın ğamzelerle sînem üzre yaralar / Ol kaşı ya **ğamzesi** ok yâdigâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*ğamzesi, -si]*

Niçe başlar kesilüp her yaña hün ola revân / **Ğamzelerden** eline yâr ala çün hançer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [*ğamzelerden, -ler, -den]*

Fitne ta’lîmin ider gözlerine **ğamzeleri** / Çok zamândur görürem ol gözi fettân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [*ğamzeleri, -ler, -i]*

Mürdeler ihyâ ider la’l-i lebüñ ‘İsî gibi / Lîk **ğamzeñ** öldürür ‘uşşâk[1] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Şöyle beñzer hışm idüp dilber baña kîn eylemiş / **Ğamzesin** hançer kılup ebrûların çîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*ğamzesin, -si, -n]*

Ğamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm didi / ‘Âşıkı öldürmenüñ bildüm sevâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Eyledi tîr-i cefâya bu benüm sînem siper / Ol ki ebrûñı şehâ ya **ğamzeñi** tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*ğamzeñi, -ñ, -i]*

La’l-i nâbindan nigârüñ dağı kâma irmedi / Ez-berây-ı katlüm iy **ğamze** müsta‘cil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*ğamze,]*

Delmek için sînemî yir yir benüm / **Ġamzesin** ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*).
[ġamzesin, -sî, -n]

Ok u ya almış ele **ġamzesi** dil almak için / Birbirine urup âfâkı pür-âşüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 2*). [ġamzesi, -si]

Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çäk eylegil / **Ġamzelerden** göresin âzürde cânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [ġamzelerden, -ler, -den]

Egerçi katlûme kaş itdi **ġamzeñ** / Ve lîkin la'l-i nâbuñ emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*).
[ġamzeñ, -ñ]

Ġam degül tîġ-ı sitemden çäk olursa bu gönül / **Ġamzesin** yâruñ işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [ġamzesin, -sî, -n]

La'l-i şîrînüñi cânâ almadın ben agzuma / **Ġamze** okın sîneme urduñ benüm zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [ġamze,]

İy Muhibbî olalı bu dil nişân / Kaşların ya **ġamzesin** tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*).
[ġamzesin, -sî, -n]

Cem' kılduñ iy Muhibbî cümle **ġamze** okların / Lâyıķı budur ki aña idesin sen sîne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [ġamze,]

Ġamzesi tîrinsüz olmazsın niġâruñ bir nefes / Bil sa'âdetdür sen anı sîneden al cânâ bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [ġamzesi, -si]

Ġamzesin gönderdi dilber cân giderse ġam degül / Tek baña cânım yirine tîrini virsün 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [ġamzesin, -sî, -n]

ġam-zede: Kederli, gama uğramış; aşık.

Efgân ile zârî kıluruz gice vü gündüz / Bir oñmayası **ġam-zede** kıllâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [ġam-zede,]

ġamze-i cellâdına: (Sevgilinin) Acımasız, cellada benzer yan bakışı.

Ġamze-i cellâdına dirsem ħalâş itgil beni / Dir kim ölmeyince olmaz ħükm-i sultândan ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [ġamze-i cellâdına, -i, -n, -a]

ġamze-i ħün-rîz: Kan dökücü ve zalim ġamze // sevgilinin kan dökücü ve zalim süzgün bakışları.

Göñlümi sevdâya viren zülf-i 'anber-bîz imiş / Cânımı kırbân iden ol **ġamze-i ħün-rîz** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [ġamze-i ħün-rîz,]

ġamze-i mestüñ: Sarhoş, kendinden geçmiş yan bakış.

Çeşm-i ħün-rîzüñ içêr her laħza 'aşık kanını / Anuñ-ıçun **ġamze-i mestüñ** olur maħmûr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4*). [ġamze-i mestüñ, -üñ]

ġamze-kâr: Ġamzeli, süzgün bakışlı. II sevgili.

Åh kim Tañrı selāmını baña virmez geçer / çeşm-ile kılmaz nazar ol **ğamze-kārum** söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [*ğamze-kārum, -um*]

ğamzekār: *Gamzeli, süzgün bakışlı (göz).*

Bir nazarla sînesin bagrın delen ‘âşıklarūñ / Şol kemān ebrū güzelūñ **ğamzekārıdur** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*ğamzekārıdur, -ı, -dur*]

ğamze-zen: *Göz işareti ile vuran. / Yan bakış oku atan.*

Olup her bir iek bir hūba mānend / Aralarında nergis **ğamze-zendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*). [*ğamze-zendür, -dür*]

ğār: *Mağara, in.*

Åhum ejderdür derūn-ı sînem olmuş aña **ğār** / Odlar kim saçılır ejder şerārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*ğār,]*

Åhum ejder görünür bu sîne **ğārıdur** diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*ğārıdur, -ı, -dur*]

ğaraz: *Gāye, maksat, istek, arzu.*

Dōstum senden vefādur çün **ğaraz** / Mihr-ile mehden ziyādur çün **ğaraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1*). [*ğaraz,]*

Dōstum senden vefādur çün **ğaraz** / Mihr-ile mehden ziyādur çün **ğaraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1*). [*ğaraz,]*

Geh vefā ister dilüm gāhî cefā / Her ne gelirse şafādur çün **ğaraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*ğaraz,]*

Gāh ‘işve gāh hışm u gāh nāz / Cümlesinden atlımedür çün **ğaraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [*ğaraz,]*

Åsitānuñda gedā olsam dimiş / Sözllerinden pādişādur çün **ğaraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [*ğaraz,]*

İster asılmak Muhibbî boynuña / İtdügi zülf-i dü-tādur çün **ğaraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*ğaraz,]*

La‘l-i dilberdür bugün ‘ālemdede cevherden **ğaraz** / Zîra ol maķşūd-ı dildür ğayr-ı gevher bi‘l-ğaraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*ğaraz,]*

Göreyim bir kez seni ölüsem andan öleyim / Zîra gelmekden cihāna seni görmekdür **ğaraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*ğaraz,]*

İy meh-i nā-mihribān senden vefādur çün **ğaraz** / Mihr ü mehden ‘ālem içinde ziyādur çün **ğaraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [*ğaraz,]*

İy meh-i nā-mihribān senden vefādur çün **ğaraz** / Mihr ü mehden ‘ālem içinde ziyādur çün **ğaraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [*ğaraz,]*

Gāh gāhī mihr iderseñ yiridür ‘aşıklara / Zira senden geh vefā gāhī cefādür çün **ğāraż** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 2). [ğāraż,]

Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümедür çün **ğāraż** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 3). [ğāraż,]

Sen selāmet ol yüri ‘ālemde zāhid zühd-ile / ‘Āşık-ı bī-dil olanlara belādür çün **ğāraż** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 4). [ğāraż,]

İy Muhibbī kim ki ‘ışk yolında cān terk itmedi / Hāşıl-ı ‘ömrine virilen hevādür çün **ğāraż** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 5). [ğāraż,]

ğāret: Çapul, yağma, yağmalama.

Gönlüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy dōst / **Ğāretde** māhir ancak Efrāsiyāb’a beñzer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 3). [ğāretde, -de]

ğāret iden: Akın etmek, yağmalamak, talan etmek.

Ğāret iden göñlini kimdür Muhibbī’nün didüm / Çünki bilmezsin didi ol nergis-i fettāna sor (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 5). [ğāret iden, -en]

ğāret ü yağma: Yağmalama, talan etme.

Gözleri Tātār-veş tārāc ider dil mülkini / **Ğāret ü yağma** tārıkını hārāmiler bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 2). [ğāret ü yağma,]

ğārib: Kimsesiz, zavallı, biçare.

İñen cevr itme ‘uşşāka vefā kıl iy şeh-i hūbān / **Ğāribün** āhını yirde komaz Allāh’umuz vardur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 3). [ğāribün, -ün]

ğark eyledi: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boşmak.

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdümleri **ğark eyledi** ol su begler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 3). [ğark eyledi, -di]

ğark eylese: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boşmak.

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrinı ğark / Tañ degül cüş idicek bir ucı deryā bilürüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 3). [ğark eylese, -se]

ğark eyleye: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boşmak.

Dōstum hāsetle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi **ğark eyleye** ger dimez-iseñ aña bes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 1). [ğark eyleye, -y, -e]

ğark iden: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boşmak.

Cihānı **ğark iden** bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm benüm āh u fiğānumdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*ğark iden, -en*]

ğark ider: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / **Ğark ider** āhîr seni bu çeşm-i pür-hün-ābumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*ğark ider, -er*]

ğark ider: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Bahr-ı eşküm başdan aşdı **ğark ider** āhîr beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem hūrūş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*ğark ider, -er*]

ğark idiserdür: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

‘Ālemi **ğark idiserdür** ser-be-ser eşküm benüm / Hāsretiyle uşbu çeşmümden ki bārānlar kopar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*ğark idiserdür, -iser, -dür*]

ğark idüp: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Şol kadar kan ağladum hicrūñ beyābānında kim / Ser-te-ser mülk-i cihānı **ğark idüp** oldu denîz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*ğark idüp, -üp*]

ğark it: (*Birine bir şeyi*) *Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Keşf-i burka‘ eyle yüzden nūra **ğark it** ‘ālemi / Tā görenler diyeler mihr-i cihān-ārā-y-ımiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1414, Beyit 2*). [*ğark it,]*

ğark itdi: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Muhibbî’yi dişüñ fikri yine deryāya **ğark itdi** / Sirişkinden ‘aķık olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*ğark itdi, -di*]

ğark itmede: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni **ğark itmede** / Rāh-ı ‘ışkuñda murāda irgüren ol āhdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1066, Beyit 2*). [*ğark itmede, -mede*]

ğark oldu: (*Suya*) *Batmak, (suda) boğulmak II ... ile dolmak, -e boğulmak, istiğrak etmek.*

Bahr olalı sirişküñ **ğark oldu** anda cismüm / Mevc urduğınca her dem yaşum hābāba beñzer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*ğark oldu, -dı*]

ğark oldum: (*Suya*) *Batmak, (suda) boğulmak II ... ile dolmak, -e boğulmak, istiğrak etmek.*

Başdan ayaga degin göz yaşına **ğark oldum** / Līk su virdi bu dil āteşi bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1239, Beyit 2*). [*ğark oldum, -du, -m*]

ġark olmasun: (Suya) Batmak, (suda) boġulmak II ... ile dolmak, -e boġulmak, istiġrak etmek.

Baħr-ı eşkümde niçe **ġark olmasun** dil zevrakı / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen deryāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4). [ġark olmasun, -ma, -sun-masun]

ġark olup: (Suya) Batmak, (suda) boġulmak II ... ile dolmak, -e boġulmak, istiġrak etmek.

Akan yaşum olup ‘ummān cihānı ortaya almış / Bu gönlüm zevrakın gör **ġark olup** girdâbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2). [ġark olup, -up]

ġarka virdi: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Bu ‘aceb bārān-ı eŝküm **ġarka virdi** ‘ālemi / Hıç teskîn olmadı dil sūznāk olmuŝ yatur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4). [ġarka virdi, -di]

ġarka virdi: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Ġarka virdi gözlerüm yaşı cihānı gāh olur / Yakar eflāki ser-ā-ser sine-tābı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4). [ġarka virdi, -di]

ġarka virmişken: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Eşk-i çeşmüm **ġarka virmişken** ser-ā-ser ‘ālemi / Bu gönül pervā yimez olmuş o baħr içinde baġ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [ġarka virmişken, -miş, -ken]

ġarka virsün: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

İy dîde göz yaşın dök virsün cihānı ġarka / Ol cevri çok vefāsuz çünki yaŝuñı silmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2). [ġarka virsün, -sün]

ġarka virür: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / **Ġarka virür** ‘ālemi bu göz yaşı deryā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3). [ġarka virür, -ür]

ġarka virür: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Yiter aglatma beni dōst yaşumdan hāzer it / ‘Ālemi **ġarka virür** kimsene bendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5). [ġarka virür, -ür]

ġark-ı āb ider: Suya ġark etmek, suya boġmak.

Ġam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem h̄āb ider / Gözlerüm yaşı cihānı bil ki **ġark-ı āb ider** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1). [ġark-ı āb ider, -er]

ġark-ı demlerüz: Kana boġulmuŝ, kan ile dolu, kanlı.

Niçe yıllardur didüm gönlümle şāhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-içün biz de **ğark-ı demlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*ğark-ı demlerüz, -ler, -üz*]

ğark-ı hün olsa: *Kana batmak, kan içinde kalmak, kanda boğulmak.*

Ğark-ı hün olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar dildānı gülğün cāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*ğark-ı hün olsa, -sa*]

ğarra: *Parlak, gösterişli, şâşaalı // Gururlu, kibirli.*

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / **Ğarradur** hūsne anuñçün dād-ḥ`āhī eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*ğarradur, -dur*]

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / **Ğarradur** hūsne anuñçün dād-ḥ`āhī eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*ğarradur, -dur*]

ğarra olma: *Gururlanmak, kibirlenmek.*

Ğarra olma sebzezār-ı ‘ömrüñe / Dāne gibi kendüñi ḥarmanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5*). [*ğarra olma, -ma*]

ğarra olma: *Gururlanmak, kibirlenmek.*

Nigārā **ğarra olma** devr-i hūsne / Güzellik tiz geçer uşbu cihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [*ğarra olma, -ma*]

ğarra olma: *Gururlanmak, kibirlenmek.*

Ğarra olma bu cihān her gün dogar bir nev`-ile / Mührelerle ‘aqluñı tağıtma olma ḥoḳḳa-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*ğarra olma, -ma*]

ğāşive: *1. Örtü, perde, zar. 2. At eyerinin altına örtülen sırmalı veya şerit süslemeli, sâhibinin servetine göre kıymetli taşlarla bezenmiş örtü, haşa:.*

Düşüp öñine **ğāşiyesin** götürür şabā / Şeb-diz-i zülfe yār kaçan kim süvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [*ğāşiyesin, -si, -n*]

ğavās: *Gavvas, dalgıç.*

Hāşılum yok gevher-i eşkümdür ancak hāşılum / Niçe yıllar baḥr-ı ‘ışk içinde kim oldum **ğavāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [*ğavāş,]*

ğavgā: *Dövüş, gürültü, kavga, çekişme, mücadele.*

Yāra ‘arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbî ki bu ne **ğavgādur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [*ğavgādur, -dur*]

Mescide dönmiş iken vardum yine meyḥāneye / ‘Aşkı ‘ayb itme süfi çünki **ğavgādan** kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*ğavgādan, -dan*]

Kimse yüzün görmedi ammâ cihân pür güft ü gü / Ol derûn-ı perdede ‘âlem tolu **ğavğāyī** gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3). [ğavğāyī, -y, -ı]

Hüzür-ı kalb-ile ‘ârif yatur meyhâne küncinde / Şafâsuz şüfî mescidde kurı **ğavğāya** düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5). [ğavğāya, -ya]

Almamış başına terk itmiş cihân **ğavğāların** / Vādide mecnûn yürür mecnûn dimeñ uslu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3). [ğavğāların, -lar, -ı, -n]

ğavğā ider: Kavga etmek, tartışmak.

Cür‘a-i cāmî sen içdüñ diyü bezm-i ‘ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmûrî gelüp **ğavğā ider** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4). [ğavğā ider, -er]

ğavvās: Dalgıç.

İy Muhibbî bu gözüm merdümü **ğavvāş** gibi / Taluban baḥr-ı ğama dürr-ile mercân getürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5). [ğavvāş,]

Baḥr-ı dilden çıkarup **ğavvāş** olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yārân hemân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4). [ğavvāş,]

Nazm içinde olasın tâ ki gönül sen **ğavvāş** / Talagör baḥr-ı ma‘ânîye çıkar gevher-i ḥāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1). [ğavvāş,]

N’ola ‘arz eyler-istem yāra sirişküm gevherin / Olmışam kulzüm-i ‘ışk içre dilâ ben **ğavvāş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2). [ğavvāş,]

Baḥr-ı ṭab‘umdan çıkardum yine ma‘nâ gevherin / Dil yine **ğavvāş** olup buldı o baḥra ihtişaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4). [ğavvāş,]

ğavvās-vār: Dalgıç gibi.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevâhiri / **Ğavvās-vār** sen de o baḥr içre taladur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2). [ğavvās-vār,]

İy Muhibbî tal ma‘ânî baḥrına **ğavvās-vār** / Olur olmaz gevhre bakma gerekdür ola ḥāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5). [ğavvās-vār,]

ğāyet: Çok, pek, pek çok, son derece.

Ṭabîbâ teşneyem **ğāyet** lebûnden dil çü âb ister / Büt-i ‘ışka giriftāram ser-â-ser üstülḥân ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3). [ğāyet,]

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammâ ki **ğāyet** yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5). [ğāyet,]

İy ṭabîb-i dil meded eyle lebûnden bir devâ / **Ğāyet-ile** teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3). [ğāyet-ile, --ile]

Zülâlinden umar bu ḥasta gönüm / ‘Atâ itmezse **ğāyet** hisseti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6). [ğāyet,]

(Ė) **Ėayetde** enİs oldu baña āh u fiĖān / Oldı dil āyİnesi āhum-ıla jeng ü Ėubār (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1205, Beyit 19). [Ėāyetde, -de]

Ehl-i Ėunāh olanları dirler yakarlar āteşe / **Ėayet** Ėunāhum Ėok benüm a' mālūmi sormaz mısız (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1312, Beyit 4). [Ėāyet,]

Muhıbbİ evvel[i] 'ıŖkuñ egerĖi Ėorinür āsān / Velİ **Ėayet** soñı müŖkil giriftār olmayan bilmez (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1361, Beyit 5). [Ėāyet,]

Gerekdür sırr-ı 'ıŖk **Ėayetde** pinhān / Aluñ benden Ėaber didüm ne dirsiz (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1362, Beyit 3). [Ėāyetde, -de]

Kaşları yasına karŖu sİnemi kıldum siper / Deldi geÇdi tutmadı müjĖānı **Ėayet** tİz imiŖ (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1426, Beyit 3). [Ėāyet,]

ĖoŖ gelür ben 'āŖıka **Ėayet** miyān-ı nāzükūñ / Ėünki peyĖāmbere dimiŖ Ėayrū'l-'umür olur vasať (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1497, Beyit 2). [Ėāyet,]

Ėāvet de: OldukĖa.

Dem-be-dem inler Ėönül sİnemde mānend-i ceres / NiÇe nālān olmasun **Ėayet de** teng oldu kaŖes (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1378, Beyit 1). [Ėāvet de,]

Ėāvet ile: AŖırı derecede, Ėok fazla, son derece.

Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / **Ėayet ile** Ėasta-dildür bu Muhıbbİ bendeñüz (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1308, Beyit 5). [Ėāvet ile,]

Ėāvet-i 'ıŖka: AŖkın son derecesi, sonu, nihayeti.

Ėāyet-i 'ıŖka Muhıbbİ ireyim demek muĖāl / Ėaddi vü pāyānı yok bir ince müŖkil rāh imiŖ (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1455, Beyit 5). [Ėāyet-i 'ıŖka, -a]

Ėayr: BaŖkası, baŖkaları; rakip.

Zehr olur ger **Ėayr** elinden iğeyim āb-ı Ėayāt / Yār elinden zehr nūŖ itsem baña cüllābdur (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1066, Beyit 4). [Ėayr,]

BāĖ-ı Ėüsünde virür **Ėayra** sulu Ŗeftālūlar / 'ĖŖıĖ-ı dil-Ėaste ger varsa aña ayvā satar (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1082, Beyit 2). [Ėayra, -a]

Baña dildāruñ cefāŖı ĖoŖ gelür / Nite kim **Ėayra** vefāŖı ĖoŖ gelür (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1175, Beyit 1). [Ėayra, -a]

Ėayret: İÇten gelerek ĖalıŖma, belli bir Ŗey iÇin Ėabalama, didinme, Ėaba.

Bāde iĖŖe Ėayrılar ben iğerem Ėūn-ı ciger / **Ėayret** öldürdi beni dildār benden bİ-Ėaber (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1007, Beyit 1). [Ėayret,]

(Ė) Ėayālūñ dil-i maĖzūnumı mesken tutalı / Beni dİvāne kılupdur baña ne **Ėayret** ü 'ār (Muhıbbİ Dİvānı, Gazel 1205, Beyit 7). [Ėayret,]

Āteş-i 'ışka yanar dil korkaruz āh itmege / Āşikār ola diyü 'ışkuñı **ğayret** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3*). [*ğayret,]*

Āteş-i hicre yanar dil korkaram āh itmege / Āşikār ola diyü 'ışkuñı **ğayret** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [*ğayret,]*

ğavri: *Başka.*

İy cefâ-ñü 'ışkuñ-ıla gönlümün hem derdi var / İstemez **ğavri** muşâhib ğam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*ğavri,]*

Gördüm yüzünü kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı **ğavri** yire bir nazār itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [*ğavri,]*

Senden umar Muhibbî derdlü diline dermān / Koyup kapuñı cānā **ğavri** kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*ğavri,]*

Murğ-ı fîrûñ sîne-i rîşûmî çün kıldı kafes / Oldı bu cāna bedel kalmadı bir **ğavri** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*ğavri,]*

Vaşlını idüp temennā hicrini kılma taleb / Dil-rübālar dāyimā **ğavri** rızā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*ğavri,]*

ğavri: *Başkası, başka kimse.*

Bāde içse **ğavri**lar ben içerem hūn-ı ciger / Ğayret öldürdi beni dildār benden bî-ñaber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*ğavri*lar, -lar]

ğavri: *Artık.*

La'lūñ var-iken **ğavri** baña cām gerekmez / Örtme yüzünü zūlfūñ-ile şām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [*ğavri,]*

Güzeller[den] vefā hergiz görünmez / Velî **ğavri** cefā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [*ğavri,]*

ğavri: *Ayrı, başka , özge II -den başka.*

Yürür mecnūn gibi tenhā düşüp bu vādi-i 'ışka / Muhibbî sāyeden **ğavri** dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*ğavri,]*

Senūñ fikrūñde iy zāhid behişt ü hūr u kevserse / Şarāb-ı hūbdan **ğavri** benüm sanma hayālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*ğavri,]*

Bi-ñamdi'llāh muñabbet hānesinde / Ğamuñdan **ğavri** kimse mañrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5*). [*ğavri,]*

Ciger hūnını saklamaga iy dil / Gözümden **ğavri** aña şîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [*ğavri,]*

Mañbah-ı ğamda Muhibbî giceler tā şubħa dek / Miñnet ü derd ü belādan **ğavri** bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*ğavri,]*

Kalmadı sabr u karārüm 'azm-i yār itdüm yine / Yokdur andan **ğavri** çün bu derdmende dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*ğavri,]*

Sevdüğümden **ğayrı** n'itdüm baña hışm ider nigâr / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ıymış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2). [ğayrı,]

ğavr-ı gevher: O cevherin başkası, ondan (sevgilinin la'l dudağından) başka cevher.

La'l-i dilberdür bugün 'âlemde cevherden garaž / Zîra ol maşşud-ı dildür **ğavr-ı gevher** bi'l-garaž (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1). [ğavr-ı gevher,]

ğavr-ı hem-dem: Dert ortağından başkası.

Gönlümüñ hicrân şebinde hem gamı hem derdi var / **Ğavr-ı hem-dem** n'eylesün anuñ gibi hem-derdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1). [ğavr-ı hem-dem,]

ğazâl: Ahu, ceylan.

Ol **ğazâl** arayı gitdi Muhibbî derdmen / Kim şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hâmün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7). [ğazâl, -ı]

Gözün altında ol hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşğîn / Ğalağdur kim bunu dirse ki Rüm içre **ğazâl** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2). [ğazâl,]

ğazanfer: İri arslan.

Nigebânı olup hüsne iki çeşmi **ğazanferdür** / Yâhüd zülfî tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1). [ğazanferdür, -dür]

ğazel: Gazel, şiir.

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ' itse **ğazel** / Kapışurlar sanasın kim gevher agzından düşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5). [ğazel,]

Kim ki nazm ister Muhibbî şi'rini güş eylesün / Bulunur gerçi **ğazel** ammâ bu eş'âr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7). [ğazel,]

Didi ânîde Muhibbî böyle bir rengîn **ğazel** / Tarz-ı şi'r içre Nevâyî gibi ol fâyık mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5). [ğazel,]

Şi'rümüñ her beyti güldür hâttî sünbülde nişân / İy Muhibbî sünbüle baglu **ğazel** gül-destedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5). [ğazel,]

Gerçi kıldum her **ğazelde** niçe biñ sihr ü füsün / Hübolar güşına almaz lîk bu efsânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5). [ğazelde, -de]

Her **ğazelde** anuñ için eyledüm sihr ü füsün / Mâh-rûlar hübolar güş ideler efsânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4). [ğazelde, -de]

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yârân şevkine / Tâze tâze gül gibi rengîn **ğazeller** bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5). [ğazeller, -ler]

geç: Geçmek, ilerlemek, ulaşmak.

Geçer mi bir dem ol serv ayagina / Yaşum çün çeşümüni bînar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*).
[geçer, -er]

geç: Vazgeçmek, bırakmak, uzaklaşmak, terk etmek.

Zâhid eydür **geç** Muhibbî bâde vü maḥbûbdan / Hiç yakışmaz gönüme zîrâ sözünün serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [geç,]

Gülşen-i hüsnün gören firdevs-i a'lâdan **geçer** / Cür'a-i la'lün içen cām-ı muşaffâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1*). [geçer, -er]

Gülşen-i hüsnün gören firdevs-i a'lâdan **geçer** / Cür'a-i la'lün içen cām-ı muşaffâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1*). [geçer, -er]

Cānuma geçdi okı dil kaşı yadan **geçemez** / Zülfine bend olalı daḥı belâdan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [geçemez, -e, -mez]

Cānuma geçdi okı dil kaşı yadan **geçemez** / Zülfine bend olalı daḥı belâdan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [geçemez, -e, -mez]

Bu cihândan geçübün bil ki bile cānāndan / Bu 'acebdür ki gönül zülf-i dü-tâdan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [geçemez, -e, -mez]

Cevr okı cāna irüp itdi Muhibbî'yi helâk / Daḥı bu ḥasta gönül ol kaşı yadan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [geçemez, -e, -mez]

Bu cihândan **geçüben** bil ki bile cānāndan / Bu 'acebdür ki gönül zülf-i dü-tâdan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [geçüben, -üben]

Zâhid ister cenneti görmek diler ḥavrâ yüzün / **Geçdi** 'âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [geçdi, -di]

Beni sen sanma iy zâhid şārâb-ı nâbdan **geçmiş** / İşiddün mi ya gördün mi ki bir kes âbdan **geçmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [geçmiş, -miş]

Beni sen sanma iy zâhid şārâb-ı nâbdan **geçmiş** / İşiddün mi ya gördün mi ki bir kes âbdan **geçmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [geçmiş, -miş]

geç: (Bir yeri) İçinden veya üstünden yol almak sûretiyle aşırp geride bırakmak, boydan boya katetmek.

Serverâ kıddün görüp derd-ile ger âh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvâc-ı deryâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [geçer, -er]

geç: Bir yerden başka bir yere gitmek, yürümek.

Ṭavḳ idüp âhım zencîr idinüp göz yaşımı / Dil-i dîvâneysi gör kim niçe şîrâne **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [geçer, -er]

Ol yâr **geçer** nâz-ıla bir dem nazâr itmez / Sâḥtdur dili nâle vü âhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [geçer, -er]

Âh kim Tañrı selâmını baña virmez **geçer** / Çeşm-ile kılmaz nazâr ol gamze-kârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [geçer, -er]

Yüzüme bakmaz oldu âh yine yâr-ı cefākârum / Raķībüm beñze[dü]r yâra beni her bâbdan **geçmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*geçmiş, -miş*]

gec: *Etkisini kuvvetle hissettirmek, işlemek, nüfuz etmek.*

Bu gönül zaķmına merhem urayım dime tabīb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermâna **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

gec: *Belli bir zaman içinde var olmak, görünüp kaybolmak, gelip geçmek.*

Mekr-i cihâna bak ki füsün u fesânedür / Aldanma bu fesâneye çün hep füsün **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

gec: *Geçerli olmak, etkisi olmak.*

Cân hastasına itmeye hergiz hakīm ‘ilâc / La‘linden özge derdine sanmañ devâ **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

gec: *(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

Bilsem eşküm n’içün itmez gönline yâruñ eşer / Dirler elmâs iy Muhibbî seng-i hārâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

Nüh felekden **geçer** ‘âşık idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı sehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*geçer, -er*]

Geçer âhum oñı çarķ-ı felekden / ‘Acebdür katı gönlüñe yir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

Ş’ol kadar âh okların atdum bugün çarķdan yaña / Kıldı eflâķi müşebbaķ **geçüben** peykânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*geçüben, -üben*]

Âhum eflâķe irüp oldu melâ’ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taķt-ı şerâdan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*geçemez, -e, -mez*]

gec: *Son bulmak, ortadan kalkmak, bitmek.*

Ķâmet itdüh gözlerüh ‘uşşâķa çün oldu imâm / Gerçi uydum bilmedüm **geçdi** namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [*geçdi, -di*]

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevâsında gönül / Başdan **geçmeye** ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [*geçmeye, -me, -y, -e*]

gec: *... olarak bilinmek, ... olarak anılmak, ... sayılmak.*

Her ki ‘âşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir **geçer** / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şâkir **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*geçer, -er*]

Her ki ‘âşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir **geçer** / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şâkir **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*geçer, -er*]

- Māh-rūlar okumamışlar vefā destānını / Līki bu fenn-i cefāda her biri māhir **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [geçer, -er]
- Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehā / Ğāfil olma iy gönül çeşmi anuñ sāhir **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [geçer, -er]
- Sen tarīk-ı ‘ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kāfir **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [geçer, -er]
- İy Muhibbî söyle söz virsün haķikatden haber / Şimdiki şā‘irleruñ her bir sözi zāhir **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [geçer, -er]
- Zülfi zencīrine kim dil vire dīvāne **geçer** / Şem‘-i ruḥsārına kim per yaka pervāne **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [geçer, -er]
- Zülfi zencīrine kim dil vire dīvāne **geçer** / Şem‘-i ruḥsārına kim per yaka pervāne **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [geçer, -er]
- Pāre pāre n’ola togransa gönül şāne mişāl / Ser-i zūlfine kaçan el uzada şāne **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [geçer, -er]
- Saçı sünbül ‘ārızı yāruñ gül-i ḥamrā **geçer** / Bāğ ara serv-i sehīden kāmēti a’lā **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [geçer, -er]
- Saçı sünbül ‘ārızı yāruñ gül-i ḥamrā **geçer** / Bāğ ara serv-i sehīden kāmēti a’lā **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [geçer, -er]
- Öldürürse ğam degüldür tūğ-ı ğamzeñ ‘āşıkı / Dirgürür iy dil tabībi lebleruñ ‘İsā **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [geçer, -er]
- Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Ğarķa virür ‘ālemi bu göz yaşı deryā **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [geçer, -er]
- Genc-i ḥüsnine Muhibbî sunma dil eyle ḥazer / Görinen zülfi anuñ biñ başlu ejderhā **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [geçer, -er]
- Sen koma tarf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sāğar-ıla saña çün ol rehnümün **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [geçer, -er]
- Bülbül şadāsı gūş idüben gülşene varur / Her kim ki bile kuş dilini zū-fünün **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [geçer, -er]
- Muṭrib Nevāda perdeñi uydur Muhibbî’ye / Deyr-i cihānda inlese dil erģanün **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [geçer, -er]
- Mecnün ki ‘ışk kişverine pādişā **geçer** / Hükmi anuñ cemī‘-i vuḥūşa revā **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [geçer, -er]
- Bend-i belāda kalsa bu gönülüm ‘aceb degül / Sevdā-yı zūlf-i dilbere çün mübtelā **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [geçer, -er]
- El urayın dime sakın genc-i ḥüsnine / İki tarafda zülfi anuñ ejdehā **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [geçer, -er]
- Varma nesīm mülk-i Şifāhān’a kühl içün / Çün ḥāk-i pāy-ı yār göze tütüyā **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [geçer, -er]

Oldı Muhibbî çünki cihānda gedā-yı ‘ışk / Yigdür aña ki ‘āleme ol pādişā **geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6). [geçer, -er]

Çün Mesihā gibi ‘ālemde mücerred **geçerüz** / Tañ mı kıdsiler eger olsa bizüm mahremümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3). [geçerüz, -er, -üz]

geç: Vaktin geçmesi, zamanın ilerlemesi II yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşamak.

Niçe yıl **geçdi** bu dil bendeñ olup derd ü mihen / Saña bir gün dimesdi gel beni āzāde getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3). [geçdi, -di]

Turma agla iy gözüm ola ki dilber raħm ide / Senge çün bārān ider **geçse** zamān te’sīrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [geçse, -se]

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî bir dahı girmez ele / Hafta **geçer** ay u yıllar alımam andan haber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5). [geçer, -er]

Sākī piyāle al elüñe çünki gün **geçer** / Bārī şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün **geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [geçer, -er]

Sākī piyāle al elüñe çünki gün **geçer** / Bārī şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün **geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [geçer, -er]

Sensüz eger sorarsañ niçe **geçer** şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4). [geçer, -er]

Gün **geçer** gün yüzüñi görmem nigārā ay olur / Anuñ-ıçun dūd-ı āhum göklere peyvestedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3). [geçer, -er]

Yıllar **geçer** üftādeye dilber nazar itmez / Beñzer ki dil-i saħtına yaşum eşer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1). [geçer, -er]

Āh yıllar **geçdi** dilber göñlümi şād eylemez / Şāh kim zālīm ola mülkini ābād eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1). [geçdi, -di]

Çün ğamdan özge kalmadı bir ğam-güsārumuz / **Geçse** ‘aceb mi nāle ile rüzigārumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1). [geçse, -se]

Nev-bahār eyyāmı geldi **geçdi** ‘ömrüm yārsuz / Bülbül-i şūrīde n’itsün çün ola gülzārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1). [geçdi, -di]

Büseyi ferdāya saldı dün gice cānānumuz / İntizār-ıla **geçüp** çıkmadı şubħa cānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1). [geçüp, -üp]

Ay olur hafta **geçer** göstermez oldı gün yüzün / Göklere irse ‘aceb mi nāle vü efġānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4). [geçer, -er]

geç: Belli bir yönde belli bir yol tâkip etmek II bir engeli aşıp ötesine varmak.

Seyr kılmaga yaşum māñi‘ olur ruħlarına / N’eylesün yolın alur dīde o mādan **geçemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3). [geçemez, -e, -mez]

Saçuñda çok kerāmet var eñ ednāsı anuñ budur / ‘İzāruña ayak koyup basup ol ābdan **geçmiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [geçmiş, -miş]

geç: Belli bir zaman içinde var olmak, görünüp kaybolmak, gelip geçmek, ölmek.

Sîm-i eşk-ile hâridâr-ı metâ'-ı vaşl olan / Virür ol cân nakdini âhîr bu dünyâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*geçer, -er*]

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döşlar kurduk anuñ yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*geçdi, -di*]

Bezm-i gamda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Kays / **Geçdi** anlar mest olup biz dañı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*geçdi, -di*]

geç: Bir yer veya makâmın gerektirdiği işi üstüne almak, tahta geçmek.

Gitdi Mecnûn didüğüñ geldi Muhibbî yirine / Kişver-i 'ışka **geçerse** anı uhrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*geçerse, -er, -se*]

Çün felek tahtına **geçdi** husrev -i hâver güneş / Kaşdı bu ide sipâh-ı encümi çâker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*geçdi, -di*]

geç: (Bir yeri) İçinden veya üstünden yol almak sûretiyle aşır geride bırakmak, boydan boya katetmek II (Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Taş işiğün bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mînâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*geçer, -er*]

Akan yaşum olup 'ummân cihâni ortaya almış / Bu gönlüm zevrakın gör garğ olup girdâbdan **geçmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*geçmiş, -miş*]

geçgin: Kendinden geçmiş, sarhoş, mest.

İy gubâr-ı haş şü deñlü yidüm esrâr-ı gamuñ / Kim beni **geçgin** gören sanur ki bir hayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*geçgin,]*

geçid: Geçit.

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup **geçid** / Âdemler alıcı bulanuk kanlu Tuna'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*geçid,]*

geçid virmez: Çay, ırmak, dağ vb.nin geçilecek bir yeri olmak II yol vermek.

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşdı / Kaşumdan özge aña pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*geçid virmez, -mez*]

geçid virmez: Çay, ırmak, dağ vb.nin geçilecek bir yeri olmak II yol vermek.

Taşdı Ceyhûn oldı eşküm küyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*geçid virmez, -mez*]

geçil: (Bir yerden başka bir yere) Gidilmek // Aşılmak, geride bırakılmak.

İy Muhibbî tevbe kıl tâ kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda **geçilmez** sırāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5). [geçilmez, -mez]

geçit vire: Çay, ırmak, dağ vb.nin geçilecek bir yeri olmak II yol vermek.

Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ho bir deryā-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4). [geçit vire, -e]

geçür: Geçirmek; bir engeli aşıp ötesine varmasını sağlamak, atlatmak.

Geçürdük tîr-i āhı nüh felekden / Ezelden çarh bizüm âmācumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4). [geçürdük, -dük]

geçür: Geçirmek; bir engeli aşıp ötesine varmasını sağlamak, atlatmak.

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sîneden anı **geçür** her biri san bir kesmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3). [geçür,]

geçür: Yaşamak, yaşayıp tüketmek.

Bahār eyyāmı gül devri irişdi / **Geçürme** ‘ömri meysüz kim hebādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5). [geçürme, -me]

geçür: (İhmal edip) Zamanında gerekeni yapmamak, kaçırmak.

Getür sākī şarāb-ı erğuvānı / **Geçürme** fırsatı kim dem bu demdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2). [geçürme, -me]

gedā: Düşkün, dilenci, fakir, kimsesiz II kul, köle, hizmetkar II âşık.

Yüz uruban kebkebüñ naqşını kapsam tañ mıdur / Çün **gedā** yir üzre görse dirhemi her dem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4). [gedā,]

Küyına varsa Muhibbî buyurur derbānına / Bu **gedāyı** koma bir dem anı şehrümden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5). [gedāyı, -yı]

Bister-i hākîde gördüm bir **gedā** ‘üryān uyur / Mesned-i şāhîde yatur sanasın sultān uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1). [gedā,]

Görsün Muhibbî vir aña hüsnuñ zekātını / Zira ki aña müsteħakuz hem **gedālaruz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5). [gedālaruz, -lar, -uz]

‘Aceb olmaya ger yārum benümle hem-nişin olmaz / **Gedālar** oli-gelmişdür ki şehirle çarın olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1). [gedālar, -lar]

Sāye salsa **gedāyı** şāh eyler / Pes ol zülfi hümāyı kim sevmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6). [gedāyı, -y, -ı]

Dāyim cefā vü cevri çeker pādīşāh olan / Her dem şafā vü zevk sürenler **gedā** imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4). [gedā,]

Küyuñ **gedası** olah dil pādīšā imiş / Eşki sipāh u şu‘le-i āhı livā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*).
[gedası, -sı]

gedā ola: Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedā / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [gedā ola, -a]

gedā olam: Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.

İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedā / İstemem kim yürüyem ‘ālem içinde mīr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [gedā olam, -a, -m]

gedā olmak: Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.

Küy-ı dilberde Muhibbî’ye **gedā olmak** yiter / Bu cihāna ser-te-ser olmaga sulţān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [gedā olmak, -mak]

gedā olmak: Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.

İşiginde dilberüñ saña **gedā olmak** yiter / Olmaga mülk-i cihāna pādīšā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 4*). [gedā olmak, -mak]

gedā olsam: Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.

Āsitānuñda **gedā olsam** dimiş / Sözlerinden pādīşādur çün garaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [gedā olsam, -sa, -m]

gedası olmak: Kul, köle olmak, dilenci olmak.

İy Muhibbî ‘āleme şāh olmadan / Dilberüñ olmak gedası hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*).
[gedası olmak, -sı-sı , -mak]

gedā-vı ‘ışk oldı: Aşkın esiri, kulu, kölesi olmak.

Oldı Muhibbî çünkü cihānda gedā-yı ‘ışk / Yigdür aña ki ‘āleme ol pādīšā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [gedā-yı ‘ışk oldı, -dı]

geh: Kimi zaman, bazen, ara sıra.

Geh şehāb-ı zülfı māni‘ yüzine gāhı sirişk / Uşbu ma‘niden dil-i dīvāne her dem ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [geh,]

‘İşk vādīsinde gönülüm zār u sergerdān olur / **Geh** görüp zencīr-i zülfüñ bendine fermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [geh,]

Geh diler zencīr-i zülfüñ dil umar gāhı lebüñ / Döstüm dīvānenüñ mestüñ işi mā‘zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [geh,]

- Gāh olur çeşmi Muhibbī eline tīgın alur / **Geh** döner katlüm için hañçer-i kâbil götürür (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [geh,]
- Geh ‘işve gāh şive gehī cevı ü gāh nāz / Didüklerince yok midur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [geh,]
- Gāh olur zencir idüp zülfüñ dil-i şeydā çeker / Gāh tır olup müjeñ ebrūlaruñ **geh** ya çeker (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [geh,]
- Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu‘anber gösterür / **Geh** döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [geh,]
- Gülşen içre her varağ **geh** zerd ü gāhī al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı hāzāna dal olur (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [geh,]
- Bir sencileyin gāh çelipā ide zülfin / **Geh** göstere ‘uşşākına zünnār kimüñ var (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [geh,]
- Sīne bāğına Muhibbī yaş döker **geh** hūn-ı dil / Bitürür güller temāşā eyle reng-ā-reng ider (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [geh,]
- Gāh cevı ü **geh** cefā gāh kirişme gāh nāz / İy Muhibbī dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [geh,]
- ‘Ālemi geşt eyleyüp **geh** gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhī Cemlerüz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [geh,]
- Geh şecā‘at gösterüp gāhī Muhib merdānelık / Kim ezelden böyle telkīn eylemişdür pürümüz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [geh,]
- Geh mest olup cür‘a saçaruz felek üzre / Miñnet ğamını yiyici ‘ayyāşlaruz biz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [geh,]
- Geh Muhibbī dāğ-ıla küh-ı belā kaplanıdur / Rüy-ı zerd-ile gehī deşt-i ğama dayğamlaruz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [geh,]
- Geh ruñın ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [geh,]
- Geh ruñın ‘arz eyledi dün gülşende **geh** zülfini / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [geh,]
- Gāhī gözüm bu yaş-ıla **geh** kanla tolar / Hāk-i derüñi gönderüp it tütüyā yitiş (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [geh,]
- Geh akar dilde yaşum gāh ider āhum ‘ayān āteş / Hārāb eyler bu şehri bir zamān su bir zamān āteş (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [geh,]
- Geh vefā ister dilüm gāhī cefā / Her ne gelürse şafādur çün ğarāz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [geh,]
- Gāh gāhī mihr iderseñ yiridür ‘āşıklara / Zira senden **geh** vefā gāhī cefādur çün ğarāz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [geh,]
- Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u **geh** ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün ğarāz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [geh,]

gehī: Kimi zaman, bazen, ara sıra.

Zülfini ider gâh kemend ü **gehî** zencîr / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [gehî,]

Gâh mescidde **gehî** deyr ü **gehî** meyhânedede / Yârı bulursın Muhibbî cehd kıl arayıgôr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [gehî,]

Gâh mescidde **gehî** deyr ü **gehî** meyhânedede / Yârı bulursın Muhibbî cehd kıl arayıgôr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [gehî,]

Geh ‘işve gâh şîve **gehî** cevr ü gâh nâz / Didüklerince yok midur ol pür-cefâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [gehî,]

Zülfini elde **gehî** zencîr ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynuña yalvarıgôr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [gehî,]

Hâl-i ‘âlem bir degüldür gâh şādî gâhî gam / Bülbül anuñçün **gehî** güyâ vü gâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [gehî,]

Gâh kühsâr u **gehî** vādî gönül eglencesi / Degme yirlerde qarâr itmez dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [gehî,]

Geh Muhibbî dâğ-ıla küh-1 belâ kaplanıdır / Rüy-1 zerd-ile **gehî** deşt-i gama dayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [gehî,]

Gâh serv üzre **gehî** gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelâ ol serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [gehî,]

Nâvek-i gamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gâh ta‘zîm ile ko dilde **gehî** cânuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [gehî,]

gel: Ortaya çıkmak, baş göstermek, zuhur etmek.

Çanâ‘at ihtiyâr iden aña lâ-büd **gelür** ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Ankâ gibi ol ‘azm-i Çâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [gelür, -ür]

Olmasa yâr Muhibbî şeh-i hûbân eger / Hep güzeller **gelüp** eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [gelüp, -üp]

Haç **gelüpdür** diyü bu ‘aşîka göstermese yüz / Diñüz ol şüha cihânda buña kim kâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [gelüpdür, -üp, -dür]

Dilberüñ ‘arızını görmege dil mâyil olur / Çäre ne zülfî **gelür** gün yüzine hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [gelür, -ür]

Metn-i hüsnin gerçi haçta‘-1 ezel evvel yazup / Soñradan haçtı **gelür** şerh eyleyüp i‘râb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [gelür, -ür]

Dilde haçtuññuñ hayâli **gelse** yaşum mevc urur / Nite kim kılca gubâr olsa anı deryâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [gelse, -se]

Niçeye dek eylesün cevr ü cefâ hışm u sitem / Key sakın haçtuñ **gelür** âhîr olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [gelür, -ür]

Geldi bu ‘âleme hüsnîyle niçe Yüsuf-1 Mısr / Görmedi kimse senüñ gibi terâzûya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [geldi, -di]

Hâller meyl ider ol 'ârız-ı dil-cûya **gelür** / Sanki Hindü-beçeler teşne olup suya **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*gelür, -ür*]

Cür'a-i cāmı sen içdüñ diyü bezm-i 'ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmürî **gelüp** ğavġa ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*gelüp, -üp*]

Mecnün-vâr başuma murġ-ı belâ **gelüp** / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [*gelüp, -üp*]

Öldürürseñ daḥı **gelmez** dilümüzden lâ dimek / Döstum 'ışkuñ yolında bil sentüñ şadıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*gelmez, -mez*]

'İşk âteşiyle yandı kül oldu bu cān u dil / Āḥir savurdı ğam yili **geldi** ğubārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*geldi, -di*]

Aglamayınca **gelüp** sen gül gibi açılmaduñ / Bāġ-ı ḥüsnüñ döstum sanma ki bārān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*gelüp, -üp*]

Gelür her şādınüñ ardınca biñ ğam / Cihānda 'ākıl olan gülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*gelür, -ür*]

Göñlüme **geldi** nüzül itdi yine sultān-ı ğam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu vîrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*geldi, -di*]

Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / Çünkü cānımsın **gelür** mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*gelür, -ür*]

Yok miyānından eşer **gelmez** dehānından cevāb / Kimse yok virür ḥaber andan Muḥibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*gelmez, -mez*]

Sineye **gelse** ḥayāl-i çeşmi āḥ itme dilā / Kankı evde kim ola bīmār olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*gelse, -se*]

Gelse ğam Ye'cūci yağmaya vire dil kişverin / İy Muḥibbî var mıdur karşu aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*gelse, -se*]

Gelür ḥayālî çeşmüme ammā görünmez āḥ / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*gelür, -ür*]

Geh vefā ister dilüm gāḥi cefā / Her ne **gelürse** şafādur çün ğaraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*gelürse, -ür, -se*]

Cān-ıla gel iy göñül şimden girü kıl el-vedā' / Ḥaṭ getürdi katlüme ruḥşār-ı yāra **geldi** ḥaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*geldi, -di*]

gel: (Sıvılar için) Çıkıp akmak.

Ol cefākāruñ cefāsı göñlüme her dem **gelür** / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine dem **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*gelür, -ür*]

gel: (Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Ĝam beyābānında sergerdān olaldan cān u dil / Kimse **gelmez** yanuma illā meġer sāyem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*gelmez, -mez*]

Ėam beyābānında sergerdān olaldan cān u dil / Kimse gelmez yanuma illā meger sāyem **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*gelür, -ür*]

Gelmesün dađı Muhibbī ser-i kūyuma dimiş / Görün ol luřf issi kim bendesini yād eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*gelmesün, -me, -sün*]

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / **Gele** derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*gele, -e*]

Reyāhīn şāhınuñ tağtı çemendür / **Gelen** dīvānına serv ü semendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 1*). [*gelen, -en*]

Sormaduñ iy dil řabīb[i] bu Muhibbī derdini / Niçe yıl derdini ‘arż itmege kapuya **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*gelür, -ür*]

Eger nāz-ıla bāga seyre **gelse** / Koya pāyına ser serv-i ser-efrāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 4*). [*gelse, -se*]

Tiredür Ėamdan řarāb oldu dil-i vīrānemüz / Meh gibi bir gice tog **gel** rüşen olsun řānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*gel,*]

Kārbān-ı Ėalk bir bir göçiyor çaldı kūs / Biz dađı göçmege **geldük** anda nevbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*geldük, -dü, -k*]

Pādişāh-ı ‘ışķ dergāhı açuk gelsün **gelen** / Men‘ olunmaz hīç kes ‘ışķ ehli derbān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*gelen, -en*]

Pādişāh-ı ‘ışķ dergāhı açuk **gelsün** gelen / Men‘ olunmaz hīç kes ‘ışķ ehli derbān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*gelsün, -sün*]

Cārüb idüp bu kirpügümi döküm eşkümi / **Gelmez** yanuma ‘ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*gelmez, -mez*]

Özin bilmez katı dil-şastedür āh / řabībā kapuña dermāna **gelmiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*gelmiş, -miş*]

Yüz sürerler her yañadan **gelüben** ‘āşķları / Bāb-ı istiĖnāda gördüm bir ulu dergāh imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*gelüben, -üben*]

gel: (Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesāfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Dīdeler segrür ‘aceb ol gözi āfet mi **gelür** / Yaş revān oldu akar ol sehī-ķāmet mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*gelür, -ür*]

Dīdeler segrür ‘aceb ol gözi āfet mi **gelür** / Yaş revān oldu akar ol sehī-ķāmet mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*gelür, -ür*]

Ėayme kursa ‘ışķ şāhı **gelse** dil şāhrāsına / Gözlerüm yaşı yiñilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*gelse, -se*]

Şāh-ı Ėam **gelse** gönül şehrine cān karşı çıkar / Gözlerüm pīşķeş için dirhem ü dīnār çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*gelse, -se*]

Şāh-ı Ėam **geldükçe** gönüm pāyına řār için / Gözleri yaşını sīm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*geldükçe, -dükçe*]

Şāh-ı ğam **gelse** Muhibbî konmaga dil mülkine / Önce bu eşküm kaţarı yürür otagin çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7). [gelse, -se]

Geldi dilde şāh-ı ‘ışk bir hâne bünyād eyledi / Didi günden güne muhkem dura bu bünyādumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4). [geldi, -di]

İşitdüm meclise cānāne **gelmiş** / Çıkup ‘uşşākı karşı cāna **gelmiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [gelmiş, -miş]

Gören hattūñ didi ruhsāruñ üzre / Meger ceys-i Habeş İrān’a **gelmiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3). [gelmiş, -miş]

Dün gice hayret şebinde **geldi** dilber sehv ile / Didi tur iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5). [geldi, -di]

gel: Rast gelmek, rastlamak, isâbet etmek.

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun ‘uşşākuñ nazār / Halk-ı ‘ālem bakmadan **gelmez** çü hırşide zarar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1). [gelmez, -mez]

Açup çün muşhaf-ı hüsünin tefe’’ül eyledüm yāruñ / Elifdür kāmēti **geldi** yine ferhünde fālum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5). [geldi, -di]

Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā yiter / Her ne **gelürse** cānuma senden şafā yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1). [gelürse, -ür, -se]

Her ne **gelse** saña yigdür ki kanā’at idesin / Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3). [gelse, -se]

Gelen andan baña cevr ü sitemdür / Maħabbet şartını dildār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3). [gelen, -en]

Dilde peykānuñ kalur **geldükçe** ğamzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı āhen-dil dil-i bî-bākümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3). [geldükçe, -dükçe]

Mihr umma dehr-i dūndan andan **gelen** cefādūr / Kimse cihānda hurrem olduğu yokdur olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4). [gelen, -en]

Eyleseñ cevr ü cefā gelür Muhibbî’ye vefā / Kāyilüz senden **gelen** hergiz ‘āzāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5). [gelen, -en]

Senden cefā ki **gelse** baña ol vefā gelür / Bārī vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4). [gelse, -se]

Mümkin mi saña raħm **gele** yār dilinden / Dünyāda Muhibbî kişiyē raħm ide mi taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5). [gele, -e]

Muhibbî bû ile toldı dimāğüm / Meger zülfine yāruñ şāne **gelmiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5). [gelmiş, -miş]

Nāvek-i ğamzesi **geldükde** Muhibbî sen anı / Gāh ta’zīm ile ko dilde gehī cānuña bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5). [geldükde, -dükde]

gel: Bulunduğu yerden ayrılıp geri dönmek, avdet etmek.

İtleri karşı gelür kûyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür **gel** seni yārān diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [gel,]

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyā yār / Āhir sanur mısın ki **gelüp** saña yār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [gelüp, -üp]

Bilmezem cevri ü cefâyı yāhūd 'izz ü nāz olur / **Gel** benim çok sevdiğüm didükçe meylüñ az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [gel,]

gel: Doğmak, neşet etmek, hâsıl olmak.

Sevme hercâyî güzel vırme Muhibbî aña dil / Yār bî-'ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [gelür, -ür]

Cefā vü cevri ü zecri ü ḳahr u ḳudret / Ne kim senden **gelür** luḳf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [gelür, -ür]

Derün-ı sînedem dem dem **gelenler** āh u zārıdur / Giceler görinen encüm degül āhum şerārıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1*). [gelenler, -en, -ler]

gel: Doğmak, yaşamak, dünyâyâ gelmek.

Bu çarḫ-ı bî-vefā ḥālın görüp kim buña dil bağlar / **Gelenler** dār-ı dünyâyâ meger gitmez mi sanmışıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [gelenler, -en, -ler]

Gitdi Mecnün didüğüñ **geldi** Muhibbî yerine / Kışver-i 'ışka geçerse anı uḫrā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [geldi, -di]

gel: (Zaman bildiren kelimeler veya zamāna bağı şeylerle) Çatmak, girmek, erişmek, başlamak.

Nev-bahār eyyāmı **geldi** geçdi 'ömrüm yārsuz / Bülbül-i şürıde n'itsün çün ola gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [geldi, -di]

Nev-bahār eyyāmı **geldi** kim olursa yārsuz / Bülbül-i bî-çāredür kim kalısar gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [geldi, -di]

gel: ... söz konusu olunca, sıra -e gelince.

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lā dimez / Baña **geldükçe** neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [geldükçe, -dükçe]

gel: (Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) âriz olmak anlamını taşır.

Sensüzün ger geç-i gülzār eylesem iy şāḫ-ı gül / Göñlüme **gelmez** sürür illā meger kim ḡam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [gelmez, -mez]

Sensüzün ger geç-i gülzār eylesem iy şāḫ-ı gül / Göñlüme gelmez sürür illā meger kim ḡam **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [gelür, -ür]

Kim nazardan dōstum **gelmez** bilürsin aña zar / Gel nazār kılsun Muhibbî ko cemālün ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [gelmez, -mez]

İrdi bir hālete dil içdi lebi cür‘asını / Ya‘nī cām-ı mey-ile sākī bu hālet mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 2*). [gelür, -ür]

Şanemā sanma ki senden usanam cevruñ-ile / ‘Işk-ıla ‘āşık ölürse de ferāgat mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 3*). [gelür, -ür]

Zāhidā ‘āşıkı gel dime selāmet eridür / ‘Ār u nāmūsı koyan aña hacālet mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 4*). [gelür, -ür]

Büseñ alsam cān virtüp **gelmez** peşimānlık baña / Terk idem biñ cān bulunmaz çün bu bāzār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 2*). [gelmez, -mez]

Geldi ‘işkuñ sīneme gitmek gerekdür şabr u hüş / Āşinā cem‘inde çün lāyık degül bīgāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 2*). [geldi, -di]

Fiğān u nāle zīr ü bamsuz olmaz / Muhibbī yime ğam ğam **gelse** her gāh (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 5*). [gelse, -se]

Hayāl-i mār-ı zülfeyni dem-ā-dem göñlüme **gelsün** / Qarār itmege sīnem gibi hergiz aña ĩn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 5*). [gelsün, -sün]

Bir ferah **gelse** Muhibbī ğam hemān ardıncadır / Anuñ için bu fenā dārında yokdur şādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 5*). [gelse, -se]

gel: (Koku, ses ve sesle ilgili şeyler için) Duyulmak.

Cüdā olsa Muhibbī nāle kılmaz / Ki zīrā küştelerden **gelmez** āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 5*). [gelmez, -mez]

gel: Bir şeyin yerini tutmak, ... gibi olmak, ... yerine geçmek.

Sīne-i mecrūha ursañ iy şanem ğamz okların / Tīr-i peykānuñ bu ben dil-ħasteye merhem **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 2*). [gelür, -ür]

Yār elinden zehr eger nüş eylesem tiryāk olur / Yād elinden ger içem tiryāk baña sem **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 3*). [gelür, -ür]

İy güzeller şāhı kapuñdan Muhibbī bendeñi / Redd idüp anı saña bīgāneler maħrem **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 6*). [gelür, -ür]

Her ne deñlü yār düşmenlik ide / Baña ne kılsa **gelür** ol dōst er (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 3*). [gelür, -ür]

Derdüñi dermān bilür cevruñ **gelür** aña vefā / Anuñ-ıçun ħasta dil derdine dermān eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 5*). [gelür, -ür]

Eyleseñ cevır ü cefā **gelür** Muhibbī‘ye vefā / Qāyılız senden gelen hergiz ‘āzāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 5*). [gelür, -ür]

Senden cefā ki gelse baña ol vefā **gelür** / Bārī vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 4*). [gelür, -ür]

gel: Tâkip etmek, izlemek.

Gün yüzün görmek dilersem sâyem arzumca **gelür** / Baña lâzım oldu dönüp idem anuñla savaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4). [gelür, -ür]

gel: Varmak, ulaşmak, erişmek, vâsil olmak.

Her taraftan güller açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan **gelse** ‘izârın ter tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3). [gelse, -se]

Zülfünün sevdâsı-y-ıla tolalıdan bu dimâğ / Başı üstine **gelüp** murğ-ı hevâlar per tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2). [gelüp, -üp]

Görmege **gelmedi** ben hastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1). [gelmedi, -me, -di]

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Hayâsuz ‘arı terk itmiş **gelüp** ortaya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4). [gelüp, -üp]

Her ki ‘âşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden **gele** şâkir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1). [gele, -e]

Ya kaşuñdan tîr-i gâmzeñ **gelse** buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle zâhırdan çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3). [gelse, -se]

Muñribâ nâle ile meclise **gel** nâyı getür / Sâkiyâ sun berü ol câm-ı muşaffâyı getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1). [gel,]

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuñaf / **Gelür** hadengi her taraf ebrü kemânım kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4). [gelür, -ür]

Çünkü peykânun **gelür** kıldı bu sînemden güzer / Didüm artur döstüm derdüm benüm efüñ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2). [gelür, -ür]

Bezm-i hüsninde kaçan zülfü **gelür** ‘arızına / Meclise ziyet için süñbül ü reyñân getürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3). [gelür, -ür]

Cân nağdı ile **geldi** kapuña yine gönül / Virdi metâ vuşlatuñı iştirâ-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4). [geldi, -di]

Hâller meyl ider ol ‘arız-ı dil-cüya **gelür** / Sanki Hindü-beçeler teşne olup suya **gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1). [gelür, -ür]

Gülşen-i hüsnüñe ugrarsa şabâ sanma güzâf / Süñbülünden şanemâ almag-ıçun büya **gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2). [gelür, -ür]

Nigârâ umdugum gerçi vefâdur / Velî senden **gelen** her dem cefâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1). [gelen, -en]

Gül ruñlarıñ koyup dil meyl eylemez cinâna / Terk eyleyüp bahârî ‘arif hâzâna **gelmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4). [gelmez, -mez]

Ben hâk iderem yüzümü tâ basa yol üzre / Serkeşlik idüben **gelüp** andan güzer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2). [gelüp, -üp]

Zer oldu ruñım sîm yaşumdan baña ne süd / Çün yâr **gelüp** bir nazar sîm ü zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3). [gelüp, -üp]

İy ecel billāhi şabr it **gelme** bu dil mülkine / Ol perī-rūnuñ hayāli anda mihmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*gelme, -me*]

Kullarumdur kapuma **gelsün** didi ol pâdişâh / Her murâdı virürem cân-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*gelsün, -sün*]

Geldi dehāna mîmün irem gibi murāda / Muşhaf cemālün açup kimdür tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*geldi, -di*]

Küyuña **gelmiş** senün şaf şaf durur ‘âşıkларуñ / Kullardur dir ki gelsün görelüm sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*gelmiş, -miş*]

Küyuña gelmiş senün şaf şaf durur ‘âşıkларуñ / Kullardur dir ki **gelsün** görelüm sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*gelsün, -sün*]

Baña sensüz bulunmaz hiç çäre / **Gelüp** bî-çäreym gel çäre-i sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*). [*gelüp, -üp*]

İrişmez baña sensüz hiç çäre / **Gelüp** bî-çäre gānrā çäre-saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3*). [*gelüp, -üp*]

Çarsü-yı ‘ışkda gördük metâ‘-ı büseñi / Naqd-i cân u dil ile **geldük** ki bāzār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [*geldük, -dü, -k*]

‘İşk meydânında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfi **geldi** ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*geldi, -di*]

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / Yaşum baırına san ‘ummāna **gelmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [*gelmiş, -miş*]

Kaşı yayından **gelür** gamz okları kan içmege / İy dil-i şürîde kaşdı sañadur gâfil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*gelür, -ür*]

Zülfi-i çevgân ile bāziçeye **geldi** o nigār / Ser-i ‘uşşāk aña her bir yañadan top olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*geldi, -di*]

Hüsn meydânına **gelse** zülfi-i çevgânın alup / Top olup gâltān olısdur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*gelse, -se*]

Cân u dilden kapuña **geldüm** beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*geldüm, -dü, -m*]

gel: *Gel hele, hadi.*

Kim nazardan döstüm gelmez bilürsin aña zar / **Gel** nazar kılsun Muhibbî ko cemālün ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*gel,]*

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña bir gün divedi **gel** beni āzāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*gel,]*

İy gözüm **gel** bir nazar ol tal‘at-i zîbâyı gör / Zülfinün bendinde bend olmuş dil-i şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*gel,]*

Dürdür Muhibbî nazmını **gel** dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*gel,]*

Gel iy serv-i hırāmānum gözüm yaşına rahm eyle / Ki merdüm-zādedür āhîr görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*gel,]*

- Şol esîr-i 'ışk olan abdâla bak **gel** husrevâ / Baş açup serverlik ider 'âleme sultân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [gel,]
- Beni aplatma **gel** hanum hâzer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*). [gel,]
- Alma âhum **gel** akıtma eşk çeşmünden sakın / Ğarka virür 'âlemi bu göz yaşı deryâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [gel,]
- Zâhidâ 'âşıkı **gel** dime selâmet eridür / 'Âr u nâmûsı koyan âña hacâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [gel,]
- Hüsniñ zamâne hüsniñdür iy yâr-ı dil-firîb / Aldanma **gel** bu hüsniñe ki devrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [gel,]
- Câm-ı la'lin isteme **gel** eyle çeşminden hâzer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd anda kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [gel,]
- Gel mükerrer eyle iy dil kând-i la'li vaşfını / Çünkü ol şeker lebûñ vaşfında güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [gel,]
- Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak güşuña / Rişte-i cân üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [gel,]
- Muṭrib nevâya başla gönül **gel** nüvaht kıl / Zîrâ ki çokdan gönül ol pîşrevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4*). [gel,]
- İy güzeller şâhı zulm itme bugün 'uşşâka **gel** / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [gel,]
- Dil virme didüm zülfine **gel** pendümi güş it / Dîvâne gönül söz mi tutar bildüğün işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [gel,]
- Genc-i hüsne sunma el **gel** eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu'bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [gel,]
- Pây-mâl itdürme **gel** mülk-i dili ceys-i gama / Ger murâduñ cân ise gamzeñ âña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [gel,]
- Gel bugün 'işt idelüm şahn-ı çemen eyyâmıdır / Çarḫ-ı zâlim kimler ile irtet işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [gel,]
- Ṭarîḫ-ı 'ışka **gel** ta'n itme zâhid / Anuñ daḫı senüñ tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [gel,]
- Dilerseñ iy kemân ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ türini gönder **gel** anı hünin cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [gel,]
- Rumüz-ı 'ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil ḫallin isterseñ dilâ **gel** anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [gel,]
- 'İlâc itme ṭabîbâ derdüme **gel** / Baña dermân yine derdüm gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [gel,]
- Gel temâşâ eyle bu sırça sarâyın gönülümün / Eşk-i surḫ-ıla münakkaş zeyn olunmuş ḫanedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [gel,]

- Ser-i zülfinden iy dil **gel** hâzer kıl / Anuñ her bir kılı dâm-ı belâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [gel,]
- Bahâr irişdi **gel** vaqt-i çemendür / Cihân bülbül üninden pür nağamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [gel,]
- (♫) Merdümlük idüp **gel** bu Muhibbî'ye şehâ / Kanı bu bendeñ ile eyledügün qavl ü qarâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [gel,]
- İy Muhibbî 'âlemün seyr ü temâşasını ko / **Gel** gönül seyrini kıl göz görmedük 'âlemlertiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [gel,]
- Naqd-i cânâ çün metâ'-ı büse ikrâr eyledün / Döstüm inkâr idüp **gel** bozma bâzâr henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [gel,]
- Ĥabîbüm sorma **gel** şerh-i gam-ı hicrânı sen benden / Zebânum lâl olur kudret mi var diyem suĥan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [gel,]
- Giderme zülfüñi **gel** gül yüzünden / Kim ola diye kim kâkül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [gel,]
- Gözlerüm yaşına **gel** salma gönül zevrağını / Bâd-ı âh-ıla muĥâlif anı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [gel,]
- İy gönül gülzâra varma **gel** temâşâ it bugün / Servler yir yir elif dâğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [gel,]
- Gel şikest itme cefâ sengiyle cânâ gönlümüz / Bir daĥı olmaz bütün ger sınsa bu âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [gel,]
- Günâh-ısa seni sevmek Muhibbî / **Gel** öldür cürmine inkâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*). [gel,]
- Zâhidâ 'ışk ehlinün **gel** mezhebî yokdur dime / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar di namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [gel,]
- Ele sâĥar alalum şevk-ile rindâne biraz / **Gel** diñüz açılalum gülşene yârâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [gel,]
- Yollarda kaldı gözlerüm âh intizâr-ıla / **Gel** ĥadden aşdı iki gözüm intizârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [gel,]
- Gel beni öldür vefâ kıl 'ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık resmidür 'âlem içinde şânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [gel,]
- Baña sensüz bulunmaz ĥiç çäre / Gelüp bî-çäreym **gel** çäre-i sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*). [gel,]
- Cân naĥdine bir büseye bâzâr idelüm **gel** / Bir daĥı benüm gibi ĥarîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [gel,]
- İy Muhibbî bu cihânun âlma aldanma **gel** / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] Ĥaĥĥ'a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [gel,]
- İy Muhibbî bu cihânun âlma aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [**gel**] Ĥaĥĥ'a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [[gel],]
- Şerbet-i la'linden özge 'âşıkâ yokdur devâ / **Gel** ĥabîbâ ko 'ilâcı biz cevâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [gel,]

- Katıdur kaşlarıñ yası anı nā-ehle **gel** sunma / Baña sun kıymetin kıadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 3*). [gel,]
- Ben turam kuyuñda n'eyler **gel** rakıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākıyāna da kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 4*). [gel,]
- H'āba varmışken nigāruñ nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrde efgān eyleme **gel** sesi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [gel,]
- H'āba varmış hastadur beñzer nigāruñ gözleri / H'ābdan bīdār olur **gel** itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [gel,]
- 'Aql u şabr u hūş gitdiler dilā **gel** eyle ses / Kārbān çünküm revān ola figān eyler ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 1*). [gel,]
- İy Muhibbī ne kadar āh eyleseñ gūş eylemez / Seng-i hārādan katıdur gönli **gel** feryādı kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 6*). [gel,]
- Çünkü rüşendür eyā hūrşid-rū şıdkum saña / Şubh gibi mihrüñi göster baña **gel** gül bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 4*). [gel,]
- Bende olsun zülfüñüñ her bir kılnda cān u dil / Zülfi sevdāsından özge **gel** hevā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 3*). [gel,]
- Togrı yoldan **gel** hüruc itme ki fānīdür cihān / Her ne itseñ hayr u şer āhır hīsābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 5*). [gel,]
- 'İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbī derdmend / Merhabā eyle elüñi sun anuñla **gel** iriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 5*). [gel,]
- Gül yüzün medh it maķāma **gel** nevāda rastı / Vaķt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hiç hamūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 3*). [gel,]
- Ķadd-i yāri sen sen ol **gel** serve teşbīh eyleme / Hiç serv-ile berāber ola mı 'ar'ar kāmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 3*). [gel,]
- Gel cilve eyle gözlerümüñ çeşmesārına / Bir dem vaţan kıl anda hemān iy perī yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 3*). [gel,]
- Dōstum ceřālar itmege mebāş / Kīni dilden **gel** gider āzār-ı ehl-i dil mebāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 1*). [gel,]
- Farzdur **gel** vir zekāt-ı hūsnüñi / 'Āşıkuñ görmek temennā eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 7*). [gel,]
- Vefā umma **gel** iy dil mihr-i ruhsārından ol māhuñ / Çü virmez teşneye hāsıyyet-i āb-ı revān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 4*). [gel,]
- Çünkü tutduñ bāğ-ı hūsnünde bu gönüm düzdini / Eyle aña **gel** siyāset dōstum zülfüne as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 2*). [gel,]
- Çünkü öldürdüñ Muhibbī'yi ser-i kūyuñda **gel** / Büse ihsān it tarīķ-ı 'ışķda yokdur kışaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 5*). [gel,]
- Bu gönül çāh-ı zenaħda çünki yok aña hālāş / Niçe bir hābsünde dursun bāri **gel** zülfüne as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 1*). [gel,]

Gel bugün 'âşık-lar-ıñ öldür günâh-ın aña sen / Konmamış-dur çün tarîk-ı 'ışk-da yokdur kışâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2). [gel,]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül **gel** cāna kıy / Şem'ün artar şu'les-i baş-ını kes-dükçe maķas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2). [gel,]

Bezm-i belāda nāleme āheng içün benüm / Muṭrib terāne bağla elüñ **gel** rebāba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3). [gel,]

Büse istersek lebünden aña bulunmaz 'ivaz / Bārī **gel** eyle Muḥibbî cānuñi cānāna 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6). [gel,]

Cān-ıla **gel** iy gönül şimden girü kıl el-vedā' / Ḥaṭ getürdi ḳatlüme ruḥsār-ı yāra geldi ḥaṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4). [gel,]

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi **gel** neşāṭ / Bād-ı ḥazānı yād idüben eyle ihtiyāṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1). [gel,]

gelür geçer: Gelip geçmek.

Biñ şive ile nāz-ıla cānān **gelür geçer** / Gördükçe anı ağıza bu cān **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1). [gelür geçer,]

Ḥüsnüñ zamāne ḥüsnidür iy yār-ı dil-firīb / Aldanma gel bu ḥüsnüñe ki devrān **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [gelür geçer,]

Gördüñ gözüm yaş-ını bu sīnem otağ-ına / Girüp taḥammül eyle ki bārān **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3). [gelür geçer,]

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāy-ına / Her kim ki aña konsa hem ol an **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4). [gelür geçer,]

Olma Muḥibbî vaşl-ıla hoş hicr-ile melül / Rüz u şāl çün şeb-i hicrān **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5). [gelür geçer,]

gemi: Su üstünde giden büyük taşıt, sefîne.

Gözüm yaş-ı içinde zevraḳ-ı dil / Yürür āvāre yelkensüz **gemi-dür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3). [gemi-dür, -dür]

genc: Genç, yaşlı olmayan // Hazine.

İy Muḥibbî key sakın dil virme dehre sanma **genc** / Vesmelüdür gerçi kim ammā ki gāyet yaş-ludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5). [genc,]

genc: Hazine, defîne, kenz.

Gerçi ma'ānī cevheri bir gizlü **genc** olur / Līkin Muḥibbî ehline ol āşikāredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5). [genc,]

Didüm zülfüñ neden gitmez yüzünden / Didi bekler o **genc**e ejdehādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5). [genc, -e]

Görinen ruhsârî üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya **genc** üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1049, Beyit 1*). [*genc,]*

Nigehbâni olup hüsne iki çeşmi gazanferdür / Yâhûd zülfi tılsım olmuş o **genc** üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1052, Beyit 1*). [*genc,]*

Vaşl **gencin** hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1055, Beyit 3*). [*gencin, -in]*

Eksük olmaz mağzen-i dilden ma‘ânî gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbî **genc** der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1059, Beyit 5*). [*genc,]*

Mağabbet **gencine** çün mâlik olduk / Kamu bay u gedâ muhtâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1113, Beyit 3*). [*gencine, -i, -n, -e]*

İrişilmez zülfi devrinde vişâli gencine / Kimse **genc** mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1131, Beyit 4*). [*genc, -e]*

İrişilmez zülfi devrinde vişâli **gencine** / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1131, Beyit 4*). [*gencine, -i, -n, -e]*

Kıl hâzer zülfinden el sunma Muhibbî hüsine / Bu muğarrerdür ki **genc** olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1263, Beyit 5*). [*genc,]*

Korkaram kim sırr-ı ‘ışkuñ **genci** bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânımız (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1331, Beyit 2*). [*genci, -i]*

‘İşkum benüm **genc** idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1435, Beyit 3*). [*genc,]*

genc-hâne: *Hazine evi.*

Harâb olalıdan gönlüm aña vîrânedür dirler / Bulmursa eger vuşlat aña **genc-hânedür** dirler (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1101, Beyit 1*). [*genc-hânedür, -dür]*

genc-i cemâl-i vār: *Sevgilinin güzel yüzünün gençliği / Sevgilinin cemal hazinesi, güzellik serveti.*

Mümkin midür ki görine **genc-i cemâl-i yār** / Zülf-i siyâhî her yaña biñ başlu mâr olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1030, Beyit 3*). [*genc-i cemâl-i yār,]*

genc-i hüsne: *Güzellik hazinesi.*

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu‘bân uyur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1144, Beyit 6*). [*genc-i hüsne, -e]*

El urmak mümkün idi **genc-i hüsne** / Eger zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1162, Beyit 5*). [*genc-i hüsne, -e]*

Genc-i hüsne zülfini dilber girihler bağlamış / Sanasın zencîr-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1418, Beyit 1*). [*genc-i hüsne, -e]*

Genc-i hüsne mâlik olmasun diyü ‘âşıkıların / Hem tılsım itdi haţuñ haţât hem yazdı havâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1479, Beyit 4*). [*genc-i hüsne, -e]*

genc-i hüsnin: *Güzellik hazinesi.*

Muhibbî ister-iseñ **genc-i hüsnin** / Hazer kıl ejder ü mār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*).
[genc-i hüsnin, -i, -n]

Sıhr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / **Genc-i hüsnin** hıfz için gūyā bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [genc-i hüsnin, -i, -n]

genc-i hüsnine: *Güzellik hazinesi.*

Genc-i hüsnine Muhibbî sunma dil eyle hazer / Görinen zülfi anuñ biñ başlu ejderhā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [genc-i hüsnine, -ine]

El urayın dime sakın **genc-i hüsnine** / İki tarafda zülfi anuñ ejdehā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*).
[genc-i hüsnine, -i, -n, -e]

genc-i hüsnünde: *Güzellik hazinesi.*

Genc-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / Habs kıl çāh-ı zenañdānda anı zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [genc-i hüsnünde, -üñ, -de]

genc-i 'ıškuñ: *Aşk hazinesi.*

Genc-i 'ıškuñ çü Muhibbî yiri vîrāne-durur / Ya harāb olмага n'ıçün dil-i pür-tāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [genc-i 'ıškuñ, -uñ]

genc-i vasl: *Kavuşma hazinesi.*

Genc-i vasl ister-iseñ ara gönül hānesini / Bulnur anı yıkuk çün Ebū Derdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [genc-i vasl,]

genc-i vaşlımı: *Kavuşma hazinesi.*

Bulmak eger ki ister-iseñ **genc-i vaşlımı** / Dil hānesini eyle Muhibbî harābe bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [genc-i vaşlımı, -ı, -n, -ı]

genc-i vişāl: *Kavuşma hazinesi.*

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın **genc-i vişāl** / Ara dil vîrānesin dime harāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [genc-i vişāl,]

genc-i yākūt: *Yakut hazinesi.*

La'lün eṭrāfına ğubār-ı haṭṭuñ / **Genc-i yākūt** u haṭ-ı reyhāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 4*). [genc-i yākūt,]

gencine: *Hazine.*

Şāh-ı 'ışk[1] devletinde sanmañ eşke mālİKüz / La'1 ü gevherle tolu dıldür bizüm **gencinemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*gencinemüz, -müz*]

Sîne māl-ā-māldur dürr-i ma'āniyle müdām / Eksük olmaz tolıdur ĥarc eylesek **gencinemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4*). [*gencinemüz, -müz*]

gendüm: *Buğday, un.*

Seng-i miñnetle Muhibbî dögilüp un oldugın / Anı **gendümden** tefahhuş eyleme gerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*gendümden, -den*]

Nevbet-ile ĥalkı bir bir ögidür **gendüm** mişāl / Uşbu çarĥ-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*gendüm,]*

geñez ola: *Kolay olmak, kolaylıkla halledilmek.*

Sırr-ı 'ışk[1] sor baña 'allāmeler ĥall eylemez / Kim görüpdür bu cihānda ola düşvār iş geñez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1*). [*geñez ola, -a*]

ger: *Eğer, şayet.*

Yār elinden zehr eger nüş eylesem tiryāk olur / Yād elinden **ger** içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*ger,]*

Sensüzün **ger** geşt-i gülzār eylesem iy şāĥ-ı gül / Göñlüme gelmez sürür illā meger kim ġam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*ger,]*

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydāsi var / **Ger** niyāz itse olur nāz eyler istiğnāsi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*ger,]*

Āhum şehābı **ger** döke bārān-ı eşkümi / Bu sîne bāġı gül bitürür lālezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*ger,]*

Ger fedā cānān yolında cān olursa çok mıdır / Başa devletdür katı imkān olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*ger,]*

Var mı cihānda çün görüp virmeye göñül / **Ger** var-ısa bu göñli anuñ seng-i ĥāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*ger,]*

Serverā kaddüñ görüp derd-ile **ger** āh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*ger,]*

Olsañ Muhibbî derd-ile **ger** isteseñ cevāb / Ol dil taḃıbi sanma ki saña cevāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*ger,]*

Dür dişüñ yādına talsam **ger** ma'ānī baĥrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*ger,]*

Zehr olur **ger** ġayr elinden içeyim āb-ı ĥayāt / Yār elinden zehr nüş itsem baña cüllābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*ger,]*

Eger yoluñda ĥāk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihī devlet zihī 'izzet baña **ger** bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*ger,]*

- Bāğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftälülär / ‘Āşık-ı dil-ḥaste **ger** varsa aña ayvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [ger,]
- Ḥasretiyle dāğ-ı sînem hem bu bagrum başludur / **Ger** sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [ger,]
- Tañ degül cânuma **ger** kaşd ider-ise ğamzeler / Zülfi kâfir çeşmi ḥünî dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [ger,]
- Sen perî ‘ışk-ıla ben dîvâneyi / **Ger** murâduñ var-ısa külḥanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [ger,]
- Günde biñ kerre beni cev-ile **ger** öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [ger,]
- Hey ne zâlimsin varup **ger** kapuña dâd istesem / Ya sürüñ yâ öldürüñ diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [ger,]
- Ger gülerse ḥokka-i yâkıtu dürler gösterür / Söze gelse luḫ-ıla la’-i Bedaḫşânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [ger,]
- Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevân eylesen / Zülfüñüñ çevgânına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [ger,]
- Pây-mâl itdürme gel mülk-i dili ceyš-i ğama / **Ger** murâduñ cân ise ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [ger,]
- İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat küyında **ger** / Gül gibi ğuş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [ger,]
- Dilâ ölseñ ne ğam **ger** ğamzesinden / Dirildür çün lebi ‘İsî nebî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [ger,]
- Görüp ol la’-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî’nüñ / Belâ kühında **ger** yoluñ düşerse kühkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [ger,]
- Şabâ sünbül saçından [ger] bü iltseñ / Ḥıṭâ’ya Çîn’e ulu armagandır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [[ger],]
- Ger olursa bugün olsa vefâsı / Ki ferdâya salanuñ ‘illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [ger,]
- (ç) Vardukça ser-i küyuña iy döst beni / **Ger** kabül eylesesin eyleyeyim cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [ger,]
- ‘Aceb olmaya **ger** yârum benümle hem-nişîn olmaz / Gedâlar olı-gelmişdür ki şehlerle karîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [ger,]
- Gel şikest itme ceḫâ sengiyle cânâ gönülümüz / Bir daḫı olmaz bütün **ger** sınsa bu âb-ğînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [ger,]
- Ger öldürseñ beni cân bîm kılmaz / Olur mı dil ki cân teslîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1*). [ger,]
- Ölmiş-iken bu zemîn buldı yine tâze ḥayât / Tañ mı **ger** olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [ger,]
- Cân virüp **ger** büse alduñsa dime virdüm bahâ / Dü cihânı bile virseñ aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [ger,]

- Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrünüle **ger** / İledürse bû şabâ küyuña âhîr hâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [ger,]
- Suval olmaya **ger** virme cevâbı / Göñülde olanı söylemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [ger,]
- Ol ki ‘âşıkdur Muhibbî yaksa **ger** tîr-i cefâ / Câna biñ zaħm irse de feryâd [u] âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [ger,]
- ‘Âşık oldur yâr **ger** yagdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zaħm irse hergiz âh u vâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [ger,]
- Yanmaz-ıdı âteş-i hicr-ile her dem cânumuz / Güşe-i çeşmiyle **ger** kılsa nazâr cânânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [ger,]
- Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nûş eyleyen / Hızr elinden **ger** ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [ger,]
- Çünkü âhîr yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ’ide yok **ger** felekden yüksek ola bâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [ger,]
- Saňa **ger** hür [u] perî dirsem olur bu söz haţâ / Zîra kim ehl-i başîret anlara âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [ger,]
- Ger dehân olsa lebünde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca güler hiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [ger,]
- Döstüm hasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Âlemi ğarķ eyleye **ger** dimez-iseñ aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [ger,]
- Sensüzün **ger** câm nûş itsem baña hep nişdür / Sîne taıblını döğüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [ger,]
- İremezsün bî-vefâlar vuşlatına iy göñül / **Ger** firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [ger,]
- Vâkıf olmaz ehl-i ‘ışkuñ hâline ‘allâmeler / **Ger** Şihâh-ıla okurlarsa hezârân kâmus (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [ger,]
- Zâhidâ su üzre salsañ **ger** bugün seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saňa nihâyet hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [ger,]
- ‘İşka düşme âhîri müşkil olur dirdüm saňa / Ugramazduñ bu belâya dutmuş olsañ **ger** nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [ger,]
- Cân virüp **ger** râh-ı küyında anuñ hâk olmuşam / Bulmaz idüm ol şehûñ pâ-büsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [ger,]
- Tañ degüldür **ger** rakîb olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda kim gül açıla lâ-büd bulunur hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [ger,]
- Ger refîķ ola seg-i küyuñ iy döst baña / Eyleyem gerdânına rişte-i cânımı meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2*). [ger,]
- Yandı cânım ‘ışķ-ıla **ger** âh idem ma’zûr ola / Dûd olur ol yirde zâhîr düşicek âteş-i baħş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [ger,]
- Hâne-i ‘ışkuñ sorarsañ **ger** ezel bünyâdını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miñnetdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [ger,]

Nār-ı hicrân içre kala çıkmaya bu cān u dil / Olmaya **ger** devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [ger,]

‘İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taḥammül / Sen eyle dilā **ger** kadeḥ çarḥ ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [ger,]

Ger ister-iseñ iki cihān devletin iy dil / Dermānde vü dil-ḥastelerüñ ḥāline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [ger,]

Ger bulına zerre deñlü dilde dünyā sevgüsü / İdemezsin sen tarîḳ-i Ḥaḳ’da bil hergiz ma‘āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [ger,]

‘İşkuñ yolında **ger** urasın terk-i cān u baş / ‘İşk ehli kamu indürürler saña cümle baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1*). [ger,]

Ḥāk eyle özün var der-i dildāra Muḥibbî / **Ger** ister iseñ cür’a-i yāri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [ger,]

Daḥı muḥkem ola bünyād[ı] ‘işkuñ / Yağarsa başuña cev-r-ile **ger** daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [ger,]

Rāh-ı ‘ışḳ içre dilā **ger** urasın cān terkini / Olasın küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uşşāka baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4*). [ger,]

Hicr içinde bu Muḥibbî key ölümlü ḥastadur / **Ger** bu yolda cān vire ‘ālemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [ger,]

Nükte-i şî’r-ile **ger** ola Muḥibbî’ye sü’āl / Bir cevāb eyle ki anda ola çok ma’nî-i ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [ger,]

Var-iken derdüñ niğārā n’eylerem dermāni ben / **Ger** ölürsem itmeyem aḥvālümü dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [ger,]

Kimse kalmaz dōstlar bu derdümi dildāra ‘arz / Ölürem bu derd-ile **ger** olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [ger,]

Büseñe **ger** cān virem ‘ayb eyleme / Az olur iḥsāna çün ekşer ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*). [ger,]

Yaşum ki dilā **ger** dükene ğam yime çeşmüm / Ḥün-ı cigerüñden idinür kendüzine qarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [ger,]

Tañ mı Muḥibbî bulsa maḥabbetle **ger** kemāl / İtdi henüz müftî-i ‘ışḳa çün irtibāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [ger,]

gerçek: İnkār edilmeyecek şekilde var olan, var olmuş bulunan, hakîkî.

Dil zevrakını soldum derdā ki baḥr-ı ‘ışḳa / **Gerçek** imiş diyenler yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [gerçek,]

gerci: Aslına bakılırsa, aslında, filvâki II (Şart anlamı taşıyan cümlelerde) Her ne kadar, ... ise de, vâkıa.

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kâd ü nebāt / Hicrūñ ammā şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [gerçi,]

- Esrār-ı ‘ışk **gerçi** ki gizlü hâzinedür / Korkum budur ki âhum ile âşikâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [gerçi,]
- Hicrân şebinde **gerçi** gönül bî-karâr olur / Cânâ senüñ-ile kul dili bî-karâradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [gerçi,]
- Gerçi ma’ânî cevheri bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî ehline ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [gerçi,]
- Gerçi bir âzâdedür ammâ salınsañ nâz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i hoş-bâlâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [gerçi,]
- Gerçi dilber gösterür ‘uşşâka yüz biñ dürlü nâz / Gâh olur bir dem düşer ‘âşik da istignâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [gerçi,]
- İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür **gerçi** kim ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [gerçi,]
- Metn-i hüsnin **gerçi** hattât-ı ezel evvel yazup / Soñradan hattı gelür şerh eyleyüp i’râb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [gerçi,]
- Kim ki nazm ister Muhibbî şî’rini güş eylesün / Bulnur **gerçi** gazel ammâ bu eş’âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [gerçi,]
- Gerçi evvel ‘ışk mir’âtı selâmet gösterür / Lîk soñra ‘âşıka bunca melâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [gerçi,]
- Gerçi nokta lebûñe kıl didi ‘uşşâk bilûñe / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [gerçi,]
- İy Muhibbî kimse irmez bahr-ı ‘ışkuñ ‘umkına / **Gerçi** mâhîler gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [gerçi,]
- Nigârâ umdugum **gerçi** vefâdur / Velî senden gelen her dem cefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [gerçi,]
- Hûblar **gerçi** cihân içre firāvân añılır / Lîk ol âfet-i cân serv[er]-i hûbân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [gerçi,]
- Kâmet itdüñ gözlerüñ ‘uşşâka çün oldı imâm / **Gerçi** uydum bilmedüm geçdi namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [gerçi,]
- Güzeller **gerçi** bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger yolında cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [gerçi,]
- Okımaduk **gerçi** kim üstâddan bir harf-i râst / Fenn-i ‘ışk içre velî her vech-ile kâmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [gerçi,]
- Eyledüm izhâr ‘ışkuñ **gerçi** ben Mansûr-vâr / Döstüm zülfünden özge bu gönül dâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [gerçi,]
- Kûy-ı dilberde egerçi biz mañabbet beklerüz / Zâhirâ **gerçi** mañabbet lîk miñnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [gerçi,]
- Gerçi hayrân oldı dil gördi bu ben dîvâneyi / Lîk biz de ol kâmer ruñsârıñuñ hayrânıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [gerçi,]

Gerçi yolında nigāruñ cān u dil kılduk sebīl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez taqşırümüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2). [gerçi,]

İlāhī her zamān artur anuñ mihrini göñlümde / Bilürem eylemez **gerçi** anı terk-i cefā hergiz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 4). [gerçi,]

Gerçi kıldum her ğazelde niçe biñ sihr ü füsün / Hübılar güşına almaz lık bu efsānemüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 5). [gerçi,]

Yolına cān virdüğümi **gerçi** cānān istemez / ‘Aşıkūñ fahırıdur ol sanmañ anı cān istemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 1). [gerçi,]

‘Aşıkuz **gerçi** Muhibbī dutduk istiğnā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne hōd qahr-ı ağıyār isterüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 5). [gerçi,]

Okumuş **gerçi** vefā fennin velī öğrenmemiş / Kendüye cevr ü cefā resmini āyīn eylemiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 2). [gerçi,]

‘Işkuñ meyine kimsede yok **gerçi** taħammül / Sen eyle dilā ger qadeh çarh ise de nüş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 5). [gerçi,]

Dehre aldanma sakın fikr eyle āhiri günü / **Gerçi** bu ‘ālem yüzü saña görünür sür-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 4). [gerçi,]

Gerçi felek bükdi qaddüm rüzigār ile / Şükrüm budur ki ben daħı egmedüm aña baş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 2). [gerçi,]

Sırr-ı ‘ışkı saklayam sīnemde dirdüm **gerçi** ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 2). [gerçi,]

gerçi ki: Her ne kadar, ...ise de.

Bagramı **gerçi ki** biñ pāre kılur tığ-ı cefā / Eksük olmadı bunuñla yine bir pāre heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 3). [gerçi ki,]

gerçi ki: Her ne kadar, ...ise de.

Åhum düttüni ‘ālemi tār itdi Muhibbī / **Gerçi ki** dinür bir süz imiş āh görünmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 5). [gerçi ki,]

gerçi kim: Her ne kadar, ...ise de.

Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu bendeñ dürdür / Sīnede lıkin hayālūñle göñül mesrürdür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 1). [gerçi kim,]

Bu Muhibbī’nüñ murādı bendeñ olmakdur hemān / **Gerçi kim** zāhirde biz de memleket sulţānıyuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 5). [gerçi kim,]

Lık senden bir nazardur ara yirde mültemes / **Gerçi kim** itdüm cemālūñi cihānda ben heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 1). [gerçi kim,]

Küş-t-gir-i dehr-ile çoklar tutuşdı **gerçi kim** / Her birinüñ arkası yire gelince didi pes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 4). [gerçi kim,]

Gerçi kim çeşmi Muhibbî öldürür merdümeleri / Lebleri emvâtı ihyâ itmede 'İsâ-y-ımsı (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5). [gerçi kim,]

Güşına almaz Muhibbî dâda varsam dādumu / **Gerçi kim** ben eylerem derd-i dilüm her bār 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5). [gerçi kim,]

gerçi kim: Her ne kadar, ...ise de.

Lîk senden bir nazardur ara yirde mültemes / **Gerçi kim** itdüm cemâlünü cihânda ben heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1). [gerçi kim,]

gerd: Toz, toprak, gubar.

Su sepüp iy dîde sula hâk-i pây-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla **gerdi** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3). [gerdi, -i]

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ görenler küy-ı yāruñ **gerdi** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4). [gerdi, -i]

(5) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meger toprak olam ilte bu **gerdüm** rūzigār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21). [gerdüm, -üm]

gerdān: Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan kısmı, boyun.

Zülfî zencîrini takdum gönülümün **gerdānına** / Bildüm āhîr bu dil-i dîvāneyi bed-nām ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3). [gerdānına, -ına]

Ger refîk ola seg-i küyuñ iy dōst baña / Eyleyem **gerdānına** rişte-i cānumı meres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2). [gerdānına, -ı, -n, -a]

gerden: Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan kısmı, boyun.

Eger ber-dār iderseñ zülfe āhîr / Olur cān **gerdeninde** ol resen bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3). [gerdeninde, -i, -n, -de]

gerd-i rāhın: (Sevgilinin) yolunun tozu.

Gerd-i rāhın iy şabā dūr eyleme / Gözlerüme tütüyāsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3). [gerd-i rāhın, -ı, -n]

gerdün: Dönen, devreden II Dünya, semâ, felek, gökyüzü.

Şeb-i hier içre kaçan bu dil-i maḥzūn iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile **gerdün** iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1). [gerdün,]

Gerdün gibi meyli o māḥuñ çü dōnedur / Cevr ü cefâ vü şîveleri güne gūnedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1). [gerdün,]

Seng-i miḥnetle Muhibbî dōgilüp un oldugın / Anı gendümden tefahḥuş eyleme **gerdüna** sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5). [gerdüna, -a]

Nālān olup cürmin aňup sīne dögmege / **Gerdün** gibi eline alsun dil iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*gerdün,]*

gerek: *Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım il varlığına ihtiyaç duyulan, yapılması, edinilmesi icap eden (şey).*

Kafile togrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy gönül / Cān u ser virmek **gereksin** uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*gereksin, -sin]*

‘İşka çün basduñ kadem urmak **gerek** ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışk içre girenler er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*gerek, -mak]*

Gerekmez efser-i Dārā yiter çün hāk-i dergāhuñ / Yaradan hākķı ol baña hemān tāc-ı sa‘ādetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*gerekmez, -mez]*

Kaş’a sordum dün gice ‘ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek **gerek** Ferhād-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*gerek,]*

Geldi ‘ışkuñ sīneme girmek **gerekdür** şabr u hüş / Āşinā cem‘inde çün lāyık degül bīgāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*gerekdür, -dür]*

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne hōd güller temāşası / Cihānuñ küllī zevķinden dil ü cānum usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*gerekmez, -mez]*

İy tañbā çek elüñ bu sīne-i mecrūhdan / Merhem-i vaşlı **gerek** özge devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*gerek,]*

Hayālün gitmez iy dilber gözümde / **Gerekmez** dü cihānı baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [*gerekmez, -mez]*

Nigārā gül yüzüñsüz gül **gerekmez** / Lebün olmasa hergiz mül **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*gerekmez, -mez]*

Nigārā gül yüzüñsüz gül **gerekmez** / Lebün olmasa hergiz mül **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*gerekmez, -mez]*

Giderme zūlfüñi gel gül yüzüñden / Kim ola diye kim kākül **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [*gerekmez, -mez]*

Fiğān u āh u nālem gülşen içre / Yiterdi bülbüle gülğul **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [*gerekmez, -mez]*

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşı / Kaşumdan özge aña pül **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*gerekmez, -mez]*

Muhibbî oldı çün bir zer-ħarīdūñ / Revā mıdır diyesin kul **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*). [*gerekmez, -mez]*

Gerekdür ‘ışk cānum gibi gizlü / Çü cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*gerekdür, -dür]*

Bakmazuz hergiz **gerekmez** atlas u dībā ħarīr / Üstümüzden eksük olmasun hemān peşmīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3*). [*gerekmez, -mez]*

‘Āşık mı dinür yanmayıcak āteş-i hicre / ‘İşk ehli olan puñte **gerek** hām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*gerek,]*

La'lüñ var-iken gayrı baña cām **gerekmez** / Örtme yüzüñi zülfüñ-ile şām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [gerekmez, -mez]

La'lüñ var-iken gayrı baña cām **gerekmez** / Örtme yüzüñi zülfüñ-ile şām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [gerekmez, -mez]

'Âşık mı dinür yanmayıcak âteş-i hicre / 'Işık ehli olan puhte gerek hām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [gerekmez, -mez]

Başın sakınan rāh-ı maḥabbetde ne ister / 'Işkuñ yolına kılmasun iḳdām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 3*). [gerekmez, -mez]

Nāmūs nedür 'âşık anı eylemez idrāk / Nite ki ḥarābāt erine nām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 4*). [gerekmez, -mez]

Ölince yürî yārî taleb eyle Muhibbî / 'Âşık olana dünyede ārām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [gerekmez, -mez]

Kanum içdi lebleri inkār idüp şāhid diler / Buña ne şāhid **gerek** kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [gerek,]

Gerek dilden dehānî rāz-ı pinhān / Ki dîvāne degüldür maḥrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*). [gerek,]

Sakla 'ışkuñ sırrını sīneñde cānuñdan 'azîz / Terk-i ser itmek **gerekdür** ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [gerekdür, -dür]

Gerekdür sırr-ı 'ışık gāyetde pinhān / Aluñ benden ḥaber didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3*). [gerekdür, -dür]

İstemem dārāt-ı dünyâyı **gerekmez** 'izz ü cāh / Bu-durur ancak murādum ḥāşıl ola pāy-ı būs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [gerekmez, -mez]

Gerek 'âşık olan ser-pā bürehne / Anı kim gördi mecnün ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 2*). [gerek,]

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / **Gerekdür** anı yārān ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [gerekdür, -dür]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tüg [u] bir elde **gerek** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [gerek,]

Kim ki 'âşıkdur **gerekdür** âsiyā-veş çarḥ urup / Gice gündüz döğine eline alup iki daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [gerekdür, -dür]

İster iseñ jengden şāf ola dil āyinesi / Āyine gibi **gerek** olmak Muhibbî ḥırқа-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [gerek,]

Farzdür 'âşık baş oynamak evvel ḳademe / Pes bu ma'nāda **gerek** 'âşık olanlar raḳḳāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [gerek,]

İy Muhibbî tal ma'anī baḥrına ḡāvvāş-vār / Olur olmaz gevhere bakma **gerekdür** ola ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [gerekdür, -dür]

Dil ṭabībisin didüm derdüme dermān eylegil / Didi öldürmek **gerek** tā gide senden bu marāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [gerek,]

Hattını hadi üzre gören diye **gerekdür** / Kim cevher-i insânda ne zîbâ-y-ımış a'râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4). [gerekdür, -dür]

gerekli: Gerekli, lazım, elzem.

Terk eyle kamu fikri hemân saña **gerekli** / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4). [gerekli,]

germ: Sıcak, hararetili, yanmış.

Zâhidâ efsürde dil inkâr-ı 'ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ mihiyle çün kim **germdür** hengâmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4). [germdür, -dür]

germ idüp: Isıtmak, hararetlendirmek.

Çarḫ tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / **Germ idüp** daḫı beter anı oda yakar güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5). [germ idüp, -üp]

germ idüp: Isıtmak, hararetlendirmek.

Çarḫ tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / **Germ idüp** daḫı beter anı oda yakar güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5). [germ idüp, -üp]

germ olmasun: Hararetlenmek, kızışmak, ısınmak.

Felek **germ olmasun** görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2). [germ olmasun, -ma, -sun]

germ olmasun: Hararetlenmek, kızışmak, ısınmak.

Germ olmasun iñen gün ḫüsniñi kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle günde beyne's-semâi ve'l-'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1). [germ olmasun, -ma, -sun]

geşt evledüm: Dolaşmak, gezmek.

Aña beñzer bir perî yok kanda kaldı âdemî / Görmedüm **geşt eyledüm** kalmadı bir yir baḫr u ber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2). [geşt eyledüm, -dü, -m]

geşt evlevüp: Dolaşmak, gezmek.

'Âlemi **geşt eyleyüp** geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender'üz bezm-ile gâhî Cemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3). [geşt eyleyüp, -y, -üp]

geşt idersem: Dolaşmak, gezmek.

Eger sensüz cihânı **geşt idersem** / Benüm bu ḫâtırum hîç ḫurrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4). [geşt idersem, -er, -se, -m]

geşt itdi: Dolaşmak, gezmek.

Bağ u rāęi ser-te-ser **geşt itdi** çün bād-ı ĥazān / Her yaņa kılsañ nazār berk-i şecer pā-māl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*geşt itdi, -di*]

geşt kılduñ: Dolaşmak, gezmek.

Muhibbī **geşt kılduñ** ‘ālemi çün / Olupdur vaķt idesin ‘azm-i Tebrīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 5*). [*geşt kılduñ, -du, -ñ*]

geşt-i bāę it: Bağ gezintisine çıkmak. / Baği dolaşmak.

Bahār irdi Muhibbī **geşt-i bāę it** / Bu demler guşşa gōñülden gidendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*geşt-i bāę it,]*

geşt-i gülşen idenler: Gül bahçesini gezmek.

İdenler vaķt-i gülde geşt-i gülşen / Didiler ‘iyş ü nüş olmaz çemensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 2*). [*geşt-i gülşen idenler, -en, -ler*]

geşt-i gülzār eylesem: Gül bahçesinin seyri, bahçe gezintisi yapmak.

Sensüzün ger **geşt-i gülzār eylesem** iy řāĥ-ı gül / Gōñlüme gelmez sürür illā meger kim ģam gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*geşt-i gülzār eylesem, -se, -m*]

getür: (Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy řabā / Ĥāk-i derin **getür** ki gözüm tütüyā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*getür,]*

Muřribā nāle ile meclise gel nāyi **getür** / Sāķiyā sun berü ol cām-ı muřaffāyı **getür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*getür,]*

İy řabā misk-ile ‘anber kokusından ne ĥaber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensāyı **getür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*getür,]*

İy řabā misk-ile ‘anber kokusından ne ĥaber / **Getürürseñ** baña ol zülf-i semensāyı getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*getürürseñ, -ür, -se, -ñ*]

Bezm-i ĥüsünde kaçan zülf-i gelür ‘arızına / Meclise ziynet için sünbül ü reyĥān **getürür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*getürür, -ür*]

İy bād-ı řabā ĥāk-i derin iki gözümçün / Luşf eyle **getür** kim anı küĥl-i başar itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1223, Beyit 4*). [*getür,]*

İy bād-ı řabā **getüresin** ĥāk-i derinden / Sanma ki Muhibbī anı küĥl-i başar itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 5*). [*getüresin, -e, -sin*]

Büy-ı zülfüñi **getürdüñ** taze cān buldum yine / Müstedām ol iy řabā dünyā içinde durma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 4*). [*getürdüñ, -dü, -ñ*]

Zülfünün büym **getürdün** hoş-dimâg itdün bizi / Müstedâm ol iy şabâ ‘âlem turınca turma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4). [getürdün, -dü, -ñ]

Bü **getürdün** yine zülfinden seher bu hastaya / İy şabâ merdümlük itdün müstedâm ol durma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5). [getürdün, -dü, -ñ]

Götürse eşk-i çeşmüm n’ola cismüm / Ne tañ deryâ **getürür** hâr-ıla hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4). [getürür, -ür]

Sen Süleymân-ı zamâna tuhfê idüp cânımı / Eyleyüp pây-ı cerâd **getürdüm** anı mür-ves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3). [getürdüm, -dü, -m]

getür: Eriştirmek, ulaştırmak.

Zâhidâ ister-iseñ pîr-i muğândan kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh ile seccâde **getür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3). [getür,]

Kâha dönmiş cismüni gam hırmeninde âh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı bâda **getür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5). [getür,]

Bâdeyi rinde virüp ‘aşîka ma‘şûk etegin / Şüfiye zerç u riyâ zâhide fetvâyı **getür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4). [getür,]

Her kaçan gamze okın sîneme cânân **getürür** / Hâk budur kim bu benüm derdüme dermân **getürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1). [getürür, -ür]

getür: Vermek, sunmak.

Baş u cân tuhfê getürdüm n’ola maqbül itseñ / Nâz-ıla güldi nigârum didi üftâde **getür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4). [getür,]

Vâdi-i ‘ışka Muhibbî bu gönül düşdi yine / Dimezem gamdan ulu bile saña zâde **getür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5). [getür,]

Yıkmadan gam bu gönül kişverini yâda **getür** / Sâkiyâ cânıñ için ehl-i dile bâde **getür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1). [getür,]

Muṭribâ nâle ile meclise gel nâyı **getür** / Sâkiyâ sun berü ol câm-ı muşaffâyı **getür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1). [getür,]

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü şem‘ ü gül-i hamrâyı **getür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5). [getür,]

Getür iy muğbeçe câmı muğâna / Ki ender deyr ne-tevân bûd mestür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4). [getür,]

Hızr eger arayarak buldı ise âb-ı hayât / Pîr-i meyhâne keremden anı her an **getürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4). [getürür, -ür]

Sâkî şarâb-ı köhneyi ko tâzesin **getür** / Bilmez misin ki lezzet-i dünyâyı nevedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3). [getür,]

Getür sâkî şarâb-ı ergüvânı / Gül eyyâmı cihân bâg-ı iremdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5). [getür,]

Getür sâkî şarâb-ı ergüvânı / Geçürme fırsatı kim dem bu demdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2). [getür,]

getür: Ortaya çıkmasına sebep olmak, doğurmak.

Bagla zencir-i ser-i zülfine dīvâne dili / Ya'nî Mecnûn-şıfat başına sevdâyı **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*getür,]*

Giceler tâ şubha dek ney gibi efgân eylerüz / Bu umîda ne **getürür** görelüm taqdîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*getürür, -ür]*

getür: Sağlamak, temin etmek.

İy Muhibbî bu gözüm merdümü gavvâş gibi / Taluban baħr-ı gama dürr-ile mercân **getürür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*getürür, -ür]*

gevde: Gövde || beden.

Deşt-i belâdadur beni senden gören cüdâ / Cânından ayırudur ki yatur kurı **geveddür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*geveddür, -dür]*

gevher: Cevher, elmas, mücevher, inci II şiir, söz, mana.

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ' itse gâzel / Kapışurlar sanasın kim **gevher** agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*gevher,]*

Eksük olmaz maħzen-i dilden ma'ânî **gevheri** / Anuñ-ıçun kim Muhibbî genc der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*gevheri, -i]*

Bu Muhibbî sözlerin **gevherleyin** dak güşuña / Tâ görenler diyeler kim bu dür-i meknûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*gevherleyin, -leyin]*

Yâr çün kim nazâr itmez bu sözüm **gevherine** / Mâl-ı Qârûn ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*gevherine, -i, -n, -e]*

Cânâ Muhibbî sözlerini dak kulaguña / Nâdân eline düşmeye ol **gevheri** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [*gevheri, -i]*

Sözün **gevher** olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle yârân anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [*gevher,]*

Çıkarmaga bu dil söz **gevherini** / Yaşum baħrına san 'ummâna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [*gevherini, -i, -n, -i]*

Baħr-ı tab'umdan çıkardum yine ma'nâ **gevherin** / Dil yine gavvâş olup buldı o baħra ihtişâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [*gevherin, -i, -n]*

İy Muhibbî tal ma'ânî baħrına gavvâş-vâr / Olur olmaz **gevhere** bakma gerekdür ola hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*gevhere, -e]*

gevher: Cevher, elmas, mücevher, inci II âşığın gözyaşları.

Gözlerüm işâr için pâyına sîm ü zer tutar / Hün-ı dilden hâşıl olmuş la'lüne **gevher** tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [*gevher,]*

Şol deñlü nişâr itdi **gevher** tâcîr çeşmüm / Cânâ bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*gevher,]*

Hâk-i pâynâ gözüm **gevherlerin** itdüm nişâr / Ol sebebden küy-ı dilber la'î ü mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2*). [*gevherlerin, -ler, -i, -n]*

N'ola 'ârz eyler-isem yâra sirişküm **gevherin** / Olmışam kulzüm-i 'ışk içre dilâ ben ğavvâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*gevherin, -i, -n]*

gevher: *Cevher, elmas, mücevher, inci.*

La'lüñe olmaya bir **gevher** 'ivaż / Mülk-i dünyâ cümle ser-tâ-ser 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1*). [*gevher,]*

gevher-i eşkümdür: *Gözyaşı incisi.*

Hâşılıum yok **gevher-i eşkümdür** ancak hâşılıum / Niçe yıllar baħr-ı 'ışk içinde kim oldum ğavvâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [*gevher-i eşkümdür, -üm, -dür]*

gevher-i hâş: *Saf, halis, katıksız inci.*

Nazm içinde olasın tâ ki göñül sen ğavvâş / Talagör baħr-ı ma'ânîye çıkar **gevher-i hâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*gevher-i hâş,]*

gevher-i nâ-yâb: *Emsalsiz mücevher / inci // sevgilinin dudağı.*

Bulmadum ben leblerüñ mânendi bir 'İsî-nefes / Görmedi la'lüñ gibi bir **gevher-i nâ-yâb** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [*gevher-i nâ-yâb,]*

gevher-i nâ-yâbdur: *Emsalsiz, benzersiz cevher, inci.*

Yâr daksun cevher-i nazmumı lâyıķ gūşına / Çün Muhibbî her sözün bir **gevher-i nâ-yâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*gevher-i nâ-yâbdur, -dur]*

gevher-i nazmuñ: *Şiirin özü, cevheri.*

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [*gevher-i nazmuñ, -uñ]*

gev: *(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceğı bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Seng-i bî-dāduñ gelürse başuma / Faħr olur baña **geyerem** tâc-ı zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2*). [*geyerem, -er, -em]*

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev **geyer** bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*geyer, -er]*

Seyr ider gördüm o servi erğuvāñ ton **geyer** / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün **geyer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*geyer, -er]*

Seyr ider gördüm o servi erğuvānī ton **geyer** / Sebz olur servūñ libāsı pes neden gülgün **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*geyer, -er*]

Nāzükāne el salar yārāna yelken taqyesi / Nāz-ıla başına alsa anı key mevzūn **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*geyer, -er*]

Cāme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy gönül / Yoḥsa dünyā ḥil’atin görmez misin her dün **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*geyer, -er*]

Efseri Dārā’ya virmez ḥil’ati Keyḥusrev’e / Tāc-ı ‘ışk-ıla maḥabbet ḥil’atin Mecnūn **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*geyer, -er*]

Gice vü gün bir olup irişdi eyyām-ı bahār / Başına zer tāc **geydi** güller oldu tādār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*geydi, -di*]

Zülfūñ düninde varsa kūyuña bu Muḥibbī / **Geydügi** düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*geydügi, -düg, -i*]

Zeyn idüp **geydi** yine ḥil’ati eşcār sebz / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*geydi, -di*]

Terk-i māl iden ider elbette faqrı ihtiyār / Cübbe vü destārı n’eyler **geysün** ol dā’im palās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*geysün, -sün*]

Kan ider ol yār beñzer **geydi** gülgünī libās / Kaşr-ı ḥüsne baş açup karşı tururlar cümle nās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*geydi, -di*]

Şāh olup kim **geydi-y-ise** atlas u dībā ḥarīr / Yig-durur saña kalender gibi olmak jende-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*geydi-y-ise, -di, -y, -i, -se*]

Dāğlar geydürdi baña dōstlar bir şāh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde **geymişem** rengin kumāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*geymişem, -miş, -em*]

gev: Giymek II takı takmak.

Bu Muḥibbī sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā görenler diyeler kim bu dür-i meknūn **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*geyer, -er*]

gevdür: Giydirmek: (Bir giyeceği) Başka birinin vücūduna veya organına kendi eliyle geçirmek.

Çeşmüm tenüme **gevdürelı** kırmızı ḥil’at / Āhum da Muḥibbī görünür başuma ser-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*gevdürelı, -elı*]

Dāğlar **geydürdi** baña dōstlar bir şāh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin kumāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*geydürdi, -di*]

gez: (Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değıştirmek, hareket etmek, yürüme, dolaşmak.

Tenhāca **gezer** seyr ider ol serv-i kabā-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*gezer, -er*]

Sanduñuz Mecnūn **gezer** şahrāda bir dīvānedür / Kayd-ı ‘ālemden ferāğat itmiş ol dānā-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*gezer, -er*]

Tenhāca **gezer** gördüm ben ol servi kabā-pūş / ‘Aqlum tagıluş kalmadı başumda benüm hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*gezer, -er*]

gibi: Benzetme edatı.

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdârûñı / Anuñ-ıçun başını su **gibi** ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*gibi,]*

Gögsüme uran lāle **gibi** dağı benüm āh / Ol hāl-i siyehkār-ıla hoşka dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*gibi,]*

Cānı **gibi** eylesün pinhān Muhibbî ‘ışkıñı / Sîne şandūkında saklar her kimüñ kālāsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*gibi,]*

İy cefā-hū ‘ışkuñ-ıla gönümün hem derdi var / İstemez gayrı muşāhib gam **gibi** hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*gibi,]*

Gözlerüm yaşı **gibi** aksa kaçan āb iniler / Olıcak bir kişünün gözleri bî-h`āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*gibi,]*

Ben şürāhî **gibi** yanuñda senüñ baş egdürem / Sākıyā senden şadeh ihsān olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*gibi,]*

Gerdün **gibi** meyli o māhuñ çü dönedür / Cevr ü cefā vü şıveleri güne gūnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*gibi,]*

N’ideyin dōst diyüp inledüben kumrî **gibi** / Nāle kıl gülşene var bülbülü feryāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*gibi,]*

Görelen zülf-i leylāsın gönül sevdāya düşmişdür / Olup Mecnün **gibi** şeydā yürür şahrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*gibi,]*

Çarh tennürına āhum bir harāret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp māhî **gibi** biryān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*gibi,]*

Qanā‘at ihtiyār iden aña lā-büd gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Ankā **gibi** ol ‘azm-i Kāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*gibi,]*

Olam Qanber **gibi** önce piyāde / Süvār olsa kaçan dilber ‘Alī-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*gibi,]*

Tir-i bārān atdılar her bir yañadan gamzeler / Dil **gibi** sīnemde bir muhkem hişārüm aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*gibi,]*

Aglasam bülbül **gibi** küyuñda tañ mı zār zār / Bu benüm efgānuma gül **gibi** sende hānde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*gibi,]*

Aglasam bülbül **gibi** küyuñda tañ mı zār zār / Bu benüm efgānuma gül **gibi** sende hānde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*gibi,]*

Kim elif **gibi** reh-i ‘ışkıñda yāruñ togrudur / Bakışından çeşmi aña gamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*gibi,]*

‘İşkî cānum **gibi** saklarken olur halkā ‘ayān / Āh bu gammāzlık sır[1] cümle şı‘irümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*gibi,]*

Püte-i hicrāna yakaldan Muhibbî’yi nigār / Ğıll ü gışdan kurtılup zer **gibi** pāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*gibi,]*

Ğarra olma sebzezâr-ı ‘ömrüñe / Dâne **gibi** kendüñi ħarmanda gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5). [gibi,]

N’eyledüm n’itdüm rakıbe seng-ile âhen **gibi** / Kūyuña vardı diyü ħalka beni çakmakdadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4). [gibi,]

Benüm yok andan özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ benüm **gibi** kulı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4). [gibi,]

Ğamzelerle öldürür kūyına varan ‘âşıkı / Bir nefesle dirgürür ‘İsî **gibi** güftârı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2). [gibi,]

Ĥalib olma iy gönül zâhid **gibi** sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp dîdârı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3). [gibi,]

Ğam meclisinde zârılıgum inleyen bilür / Ney **gibi** niçe inledüğüm diñleyen bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1). [gibi,]

Cân u dil ile şem‘-i ruĥ-ı yâra yandugum / Pervâne **gibi** yanmaga dil baglayan bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2). [gibi,]

İy Muhibbî bâde-i ħamrâ dururken gül **gibi** / Kankı ħayvândur ki ħayvân **gibi** her dem mâ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5). [gibi,]

İy Muhibbî bâde-i ħamrâ dururken gül **gibi** / Kankı ħayvândur ki ħayvân **gibi** her dem mâ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5). [gibi,]

İy Muhibbî bu gözüm merdümi ğavvâş **gibi** / Taluban baĥr-ı ğama dürr-ile mercân getürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5). [gibi,]

İstemez zâhid **gibi** cennet temâşâsın gönül / Ĥalib-i dîdar olan bilür ki dîdar özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5). [gibi,]

Gel Muhibbî sözlerini dür **gibi** tak ğuşuña / Rişte-i cân üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5). [gibi,]

Şem‘ **gibi** ğiceler tâ şubĥ olunca yanmayan / Meclis-i ‘irfâna anlar girmege lâyıĥ mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2). [gibi,]

Didi ânîde Muhibbî böyle bir rengin ğazel / Ĥarz-ı şî‘r içre Nevâyî **gibi** ol fâyıĥ mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5). [gibi,]

Gelürse tañ mı feryâda bugün bülbül **gibi** gönülüm / Görür gülzâr-ı ħüsniñde açılmış gül **gibi** yüzler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2). [gibi,]

Gelürse tañ mı feryâda bugün bülbül **gibi** gönülüm / Görür gülzâr-ı ħüsniñde açılmış gül **gibi** yüzler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2). [gibi,]

Ko daksun rişteyi cânâ Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ânî baĥrına talup çıkarduñ dür **gibi** sözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5). [gibi,]

Benüm **gibi** meger cânâ yüzüne lâle ‘âşıkdur / Anuñçün dâĝ-ı miĥnetle dem-â-dem baĝrı yanukdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1). [gibi,]

Baĥâr-ı ħüsniñe karşu benüm serv-i ħırâmânum / Akar cular **gibi** her dem gözüm yaşı bulanukdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2). [gibi,]

- Öpsem lebûni disem o dem la'lini dişler / Nâz-ıla baña gösterür incü **gibi** dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [gibi,]
- Bir bencileyin şem' **gibi** odlara yanmış / Şem'-i ruhuñuñ şevkine iy yâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [gibi,]
- Bu Muhibbî **gibi** var mı didüm iy cân bülbülün / 'İşve vü nâz-ıla güldi gönca-veş didi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [gibi,]
- Şâne **gibi** pāralansa tañ midur bu cân u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [gibi,]
- Yürür mecnūn **gibi** tenhā düşüp bu vādi-i 'ışka / Muhibbî sāyeden ğayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [gibi,]
- Göñlümün hicrān şebinde hem ğamı hem derdi var / Ğayr-ı hem-dem n'eylesün anuñ **gibi** hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [gibi,]
- İy Muhibbî iñleseñ bülbül-şıfat küyında ger / Gül **gibi** güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [gibi,]
- Yitürdüm 'aql-i dil küllî revān oldu yaşum **gibi** / Yiter gülzār-ı 'ālemdə benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [gibi,]
- Muhibbî vādi-i ğamda tutup vaḥşilere ülfet / Bugün çübān-ı 'ışk oldum bu dil **gibi** qavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [gibi,]
- Geldi bu 'āleme hüsniyle niçe Yūsuf-ı Mısr / Görmedi kimse senüñ **gibi** terāzūya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [gibi,]
- Vār-iken gül **gibi** 'ālemdə şarāb-ı ergüvān / Kankı aḥmaḳdur varur ḥayrānlık ister beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [gibi,]
- Bir boyı servüñ firākıñdan düşüp şahrālara / Sīnesine lāle **gibi** ḥasta dil dāğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [gibi,]
- İy Muhibbî kimse irmez baḥr-ı 'ışkuñ 'umḳına / Gerçi māḥtiler **gibi** 'ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [gibi,]
- Eydeli şekker lebi şīrīn zebānın vaşfını / Bu Muhibbî ṭab'mı tūṭı **gibi** gūyā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [gibi,]
- Seher güş it ne dir murğ-ı seher-hīz / 'Ömür **gibi** bu dünyā bī vefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [gibi,]
- Anuñ **gibi** benüm yok pādişāhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulu var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [gibi,]
- Muhibbî göz yaşın ḥarc itse tañ mı / Metā'-ı ğam **gibi** çün ḥāşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [gibi,]
- Bu Muhibbî **gibi** bir bülbül-i gül zār olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezārān añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [gibi,]
- Kapuñda niçe yüz biñ 'āşıkuñ var / İçinde yok Muhibbî **gibi** kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [gibi,]

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden Ceyhün **gibi** / Gözlerümüñ yaşıdur kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*gibi,]*

Her kaçan âh eyleyüp döksem gözüm bārānını / Gül **gibi** gülzār-ı hüsñ içre gönül hāndān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [*gibi,]*

Sakla Muhibbî sinede tîrini cān **gibi** / Çünkü saña ol kaşı ya yādigāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*gibi,]*

Yaksa eflāki şafağ **gibi** n'ola āhum odı / Āteş-i 'ışkum şehā çünkü cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*gibi,]*

(ح) Hāyātı ebedīdür saña kim vāşıl ola / N'ola Maşşūr **gibi** zūlfūñe kılşañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*gibi,]*

(د) Didüm var mı benüm **gibi** yanuñda bülbül / Güldi gül **gibi** didi var senüñ **gibi** hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*gibi,]*

(د) Didüm var mı benüm **gibi** yanuñda bülbül / Güldi gül **gibi** didi var senüñ **gibi** hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*gibi,]*

(د) Didüm var mı benüm **gibi** yanuñda bülbül / Güldi gül **gibi** didi var senüñ **gibi** hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*gibi,]*

Tutdı Muhibbî dehri eş'ār-ı dil-pesendüñ / Senüñ **gibi** suhen-ver bildüm cihāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*gibi,]*

Bīgāne **gibi** bakma bugün iy perī-şıfat / Rüz-ı ezelde çünkü saña āşınālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*gibi,]*

Kesilür şem' **gibi** itme zebānuñı dirāz / 'Ākil-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*gibi,]*

Āh eyledükçe itdi telātum sirişkümüz / Deryā **gibi** Muhib hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*gibi,]*

Nāle eyler bu Muhibbî bezm-i ğamda ney **gibi** / Kankı bī-dil bu hevālarda nevāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*gibi,]*

Hāyāl-i mār-ı zūlfeyni dem-ā-dem gönlüme gelstün / Qarār itmege sīnem **gibi** hergiz aña ĩn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*gibi,]*

Ĥamdü-lillāh gün **gibi** çün şāfdur āyīnemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*gibi,]*

Sultān-ı 'ışk olsa Muhibbî 'aceb midür / Meh **gibi** var çü meclis-i ğamda çerāğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*gibi,]*

Gerekdür 'ışk cānum **gibi** gizlü / Çü cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*gibi,]*

Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül **gibi** / Şubh olunca bu Muhibbî sanma feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [*gibi,]*

Sen saçı leylī lebi şīrīn olaldan ĥusrevā / Biz de Ferhād-ıla Mecnūn **gibi** şoĥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*gibi,]*

Ĝam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihānda var mı anuñ **gibi** hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*gibi,]*

- Zerre **gibi** gün yüzünüñ zâr u sergerdâniyuz / Şubha dek sen gül-ruhuñ biz bülbül-i nâlâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Dilâ dil bağlamak her işe olmaz / Maḥabbet **gibi** hergiz pişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Başumdan gitmesün zülfi hevâsı / Ser-i zülfi **gibi** endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Bakuñ bu dâğuma küh-ı ğam içre / Benüm **gibi** peleng-i mîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Niçeye degin ḥabs olasin çâh-ı zenaḥda / Assun ko seni zülfi **gibi** dâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Bulmadum ben leblerüñ mânendi bir ‘İsî- nefes / Görmedi la‘lün **gibi** bir gevher-i nâ-yâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Çün terk eyledi bizi ol gül‘-izârumuz / Bülbül **gibi** ne tañ ki ola âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Giceler tâ şubha dek ney **gibi** efgân eylerüz / Bu umîda ne getürür görelüm taqdîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Çün Mesîḥâ **gibi** ‘âlemde mücerred geçertüz / Tañ mı qudsiler eger olsa bizüm maḥremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [*gibi,]*
- Tiredür ğamdan ḥarâb oldı dil-i vîrânemüz / Meh **gibi** bir gice tog gel rûşen olsun ḥânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Bülbül **gibi** n’ola dil iderse fiğân u âh / Çünkü çevürdi yüzini ol gül‘-izârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Vâdi-i ğamda Sikender **gibi** bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded iy çeşme-i ḥayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Aglamayınca gelüp sen gül **gibi** açılmađuñ / Bâğ-ı ḥüsnüñ döstüm sanma ki bârân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Geldi dehâna mîmüñ irem **gibi** murâda / Muşḥaf cemâlün açup kimdür tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Ĝam ayrılmaz benümle maḥrem oldı / Cihânda var mı anuñ **gibi** hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sînede cânı **gibi** / Öldürelere râzını izḥâr idüp aslâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr isterüz / Şâf ḳalbüz görmege su **gibi** dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Püte-i ‘ışk içre yanıp ḥâliş olduk zer **gibi** / Olmazuz dünyâya tâlib sanma dînâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Meyl ider göz yaşına serv **gibi** / Bu cihân içre mâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Gönder ilerü ğamzeñi iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ **gibi** kan dökücü ḥün-ḥ’âr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*gibi,]*

- Dutduña gönül düzdini habs eyle zenahta / Zülfüñ **gibi** asмага anı dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [gibi,]
- Cân naqdine bir büseye bazar idelüm gel / Bir dağı benüm **gibi** harîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [gibi,]
- Cân ile seni sevmek eger ola günâhum / ‘Âlemde Muhibbî **gibi** günehkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [gibi,]
- Dutuşup şem‘-i ruḥı şevkine pervâne **gibi** / Dil-i şürîde olup içi vü taşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [gibi,]
- Lâle **gibi** koma elden dâyimâ peymâneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolsar peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [gibi,]
- Anuñ-ıçun gonca **gibi** yâr güftâr eylemez / Kim dehâni olduğın ‘uşşâka izhâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [gibi,]
- Cennete havrâ eger biñ nâz-ıla kılsa hıram / Bir kadem ol serv-i nâzum **gibi** reftâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [gibi,]
- Gül yüzün şevkin dimezdüm câna dağı kaşd-ıla / İnledür bülbül **gibi** âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [gibi,]
- Kim ki dolaşa ser-i zülfine dîvâne **gibi** / Aña pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [gibi,]
- İñlesün bülbül **gibi** kılsun Muhibbî nâleler / Hüsni-yârüñ gülşen-i tâze bahâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [gibi,]
- Zemm ider gül **gibi** her demde şarâbı şüfi / Hürmetin añlamayup lîk içre kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [gibi,]
- Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yâra dil / Ol sebebden yıl **gibi** yokdur bizüm ârâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [gibi,]
- Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / Bu ne hüsni ü ne şuredür bunuñ **gibi** cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [gibi,]
- Mürdeler ihyâ ider la‘l-i lebün ‘İsî **gibi** / Lîk gamzeñ öldürür ‘uşşâk[1] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [gibi,]
- Aglayup âh eylesem gül **gibi** dilber şâd olur / Gülşen içre var mı gül bârân ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [gibi,]
- Âhum odından umar idüm eyleye eşer / Âhen **gibi** gönül katı[dur] taşâ beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [gibi,]
- Niçe bir feryâd idersin iy gönül bülbül **gibi** / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [gibi,]
- Şem‘ **gibi** giceler tâ şubḥa dek kan aglaram / Şoḥbet eyler gice gündüz yâr-ıla her hâr u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [gibi,]
- Kıldı sevdâ-yı ser-i zülfini yârüñ dil heves / Bu sebebdendür şabâ **gibi** gönül müşgîn-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [gibi,]

Giceler ney **gibi** nālān oluram tā şubḥa dek / Bulmadum feryāduma ‘ālemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [*gibi,]*

Niçe demler inleyüp nā **gibi** kıldum ben nefes / Ḥamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*gibi,]*

Çünkü rüşendür eyā ḥurşid-rū şıdkum saña / Şubḥ **gibi** mihrünü göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*gibi,]*

Eylemem zāhid **gibi** hūrî vü Rızvān arzū / Hiç murādum yok benüm dîdār-ı cānān baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*gibi,]*

Öldürdi firkatün beni iy bî-vefā yitiş / Dirgür Mesîh **gibi** beni kıl du‘ā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [*gibi,]*

Fikr eyleme iy dil yüri vuşlat ele girmez / Cān **gibi** nihāndur kim ider anı derāgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*gibi,]*

Kim ki Mecnūn **gibi** leylî zülfüne dil bağlamış / Lāle **gibi** sînesini şevkden ol dāğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*gibi,]*

Kim ki Mecnūn **gibi** leylî zülfüne dil bağlamış / Lāle **gibi** sînesini şevkden ol dāğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*gibi,]*

Şāh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbā ḥarîr / Yig-durur saña ḳalender **gibi** olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*gibi,]*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yārān şevkine / Tāze tāze gül **gibi** rengin ḡazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*gibi,]*

Eyle tülū‘ gün **gibi** bulsun ziyā cihān / İy burc-ı āsümān-şeref aḥteri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [*gibi,]*

Murg-ı vaḥşî **gibi** siñdi her taraf seyyāreler / Şubḥ-dem şahbāz-veş çün açdı bāl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*gibi,]*

Gün yüzini yalunuz vardum temāşā itmege / Bilmedüm sāyem **gibi** ardumca nāşî var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*gibi,]*

Dāne-i ḥālūñ ḥayāliyle gözüm yaşlar döküp / Āsiyā **gibi** döginür ele almış iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*gibi,]*

Nālān olup cürmin añup sîne dömege / Gerdün **gibi** eline alsun dil iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*gibi,]*

İster iseñ jengden şāf ola dil āyinesi / Āyine **gibi** gerek olmak Muhibbî ḥırḳa-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*gibi,]*

Leylî saçına dil vireli bu Muhibbî’nün / Mecnūn **gibi** işi güci āh u vāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*gibi,]*

Mahşerde şehā götürecek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm ḥālūme Mecnūn **gibi** ḥāldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*gibi,]*

‘Aceb sehḥārdur zülfün ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender **gibi** olmuştur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*gibi,]*

Didüm dīvāneyem zūlfūne bend it / Gülüp gül **gibi** didi mübtelā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2).
[gibi,]

Muhibbî giceler tâ şubh olunca / Kılur bülbül **gibi** dāyim nevā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5). [gibi,
]

Naqd-i cân[ı] kim virüp aldı nigāruñ bûsesin / Eylemedi kimsene dünyāda bunuñ **gibi** as (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1481, Beyit 3). [gibi,]

Dîdār-ı yāra t̄alib-iseñ āhîr iy gönül / Eyle niyāz su **gibi** rüyuñ türāba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2).
[gibi,]

Ġam-ı ‘ıŝkuñ deleli nā **gibi** bagrumı benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1491, Beyit 3). [gibi,]

İy bülbül-i dil eyleme gül **gibi** gel neşāt / Bād-ı hāzānı yād idüben eyle ihtiyāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498,
Beyit 1). [gibi,]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

İy Muhibbî yüzine bakmaga yokdur t̄akat / Tagıdup ‘aqlımı kendüm yitirem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1136, Beyit 5). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Eyledüm anuñ-içun göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı hüsñüñe bu vech-ile girem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1136, Beyit 4). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Niçe yıldur şeb-i hicriyle yatur hāsta gönül / Vuşlata iremeyüp cânı virem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1136, Beyit 3). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı nigār / Eşk-i çeşmüm aña dīnār u direm **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1136, Beyit 2). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Gülşen-i küyü baña bāğ-ı irem **gibi gelür** / Hāk naŝīb eyler-ise aña irem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136,
Beyit 1). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Gülşen-i küyü baña bāğ-ı irem **gibi gelür** / Hāk naŝīb eyler-ise aña irem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136,
Beyit 1). [gibi gelür, -ür]

gic: Geçmek. Tükenmek, sona ermek.

Bu günü hoş görelüm ırte günün ıssısı var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün **gicedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [*gicedür, -edür*]

gice: (*Bir yeri*) İçinden veya üstünden yol almak sûretiyle aşırıp geride bırakmak.

Cevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rû / Hâyfâ dirîğ u derdâ **giçer** yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*giçer, -er*]

gice: Gece; güneş batıp ortalığa karanlık bastıktan gün ağarmaya başlayıncaya kadar geçen süre, tün.

Gice bülbülleyn âh-ıla fiğân eyleyüben / Çın seher zârılığ-ıla yine gülzâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*gice,]*

Dün **gice** şem‘-i ruhına karşı ol meh-pârenün / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bâl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*gice,]*

İçeli ‘ışkuñ şarâbın bu Muhibbî hasta-dil / **Giceden** gündüzi fark itmez yatur kânzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*giceden, -den*]

Yummaz gözini şubha degin her **gice** kevkeb / Beñzer ki anuñ âhum odından hâzeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*gice,]*

Dün **gice** tâ subh olunca niçe biñ pervânenün / Bâl ü perrin yanduran ol şem‘-i bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*gice,]*

Görmege gelmedi ben hastayı birkaç **gicedür** / Dimedi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*gicedür, -dür*]

Şem‘-veş düd-ı dilüm çıksa depemden ne ‘aceb / Kim Muhibbî **giceler** şubha degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*giceler, -ler*]

Mest idüm dün **gice** vardum şubh-dem meyhâneye / Bir çadeh mey sundılar başdan hümârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*gice,]*

İy Muhibbî **giceler** meclisi zeyn itmeg-içün / Sâğar u bâde vü şem‘ ü gül-i hamrâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*giceler, -ler*]

Gözlerini açmaga yokdur mecâli nergisün / **Giceden** beñzer ki mey içmiş başında var hümâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*giceden, -den*]

Tâb-ı ruhsârı beni eyledi sayru begler / **Giceler** gelmez olupdur göze uyhu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*giceler, -ler*]

Yine dil murğı şehâ gün yüzünü yâd eyler / **Giceler** şubha degin nâle vü feryâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*giceler, -ler*]

Agzına şebnem sehergeh nergisün su dökdüğü / Lâle ile **gice** mey içmiş bu ki maħmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*gice,]*

Dün **gice** küyında nâlem işidüp / Dir seg-i küyi bu ne feryâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*gice,]*

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / **Gice** işüm gücüm âh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*gice,]*

Şem‘ gibi **giceler** tâ şubh olunca yanmayan / Meclis-i ‘irfâna anlar girmege lâyıķ mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*giceler, -ler*]

Ƙays'a sordum dŭn **gice** 'iřkuŋ rumŭzın bilmedi / Baŋa sordı ben didŭm ōlmek gerek Ferhād-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*gice,]*

şu'le-i āhum gōrinŭr her ŧeher sanmaŋ řafaķ / Her **gice** dŭd-ı dilŭmden rāh-ı keyvān baglanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*gice,]*

Ĥasretiyle bu Muhibbī **giceler** tā řubĥa dek / Gōzlerin seyyāre-veş yummaz fiġān u zār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*giceler, -ler]*

Zŭlfı şebinde her **gice** şebrevlik itmeġe / Dŭd-ı siyāh başuma bir şeb-kŭlāh yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1177, Beyit 7*). [*gice,]*

Yāra varup dŭn **gice** dil derdini 'arż eyledŭm / Ĥ'āba vardı gōzleri yanında san efsānedŭr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*gice,]*

Bezm-i ġamda Muhibbī ĥŭn-ı ciger / İçerem **giceler** ġabŭkumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 5*). [*giceler, -ler]*

Giceler tā ŧeher ol gŭl ġamından / İřŭm bŭlbŭlleyin āh u fiġāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*giceler, -ler]*

Derŭn-ı sineden dem dem gelenler āh u zārıdur / **Giceler** gōrinen encŭm degŭl āhum řerārıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 1*). [*giceler, -ler]*

Gŭlřen-i kŭyuŋda cānā **giceler** bŭlbŭl gibi / řubĥ olunca bu Muhibbī sanma feryād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 5*). [*giceler, -ler]*

şem'-i ĥŭsnŭŋe gōrŭp dŭn **gice** dil yandugını / Baŋa ōykŭndi dŭřŭp odlara pervāne biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*gice,]*

Firķatiyle her **gice** taŋ mı ola bī-ĥ'āb gōz / La'l-i nābuŋ yādına her dem olur ĥŭn-āb gōz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*gice,]*

Giceler tā řubĥa dek ney gibi eġġān eylerŭz / Bu umıda ne gettŭrŭr gōrelŭm taķdŭrŭmŭz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*giceler, -ler]*

Tiredŭr ġamdan ĥarāb oldu dil-i vŭrānemŭz / Meh gibi bir **gice** tog gel rŭřen olsun ĥānemŭz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*gice,]*

Bŭseyi ferdāya saldı dŭn **gice** cānānumuz / İntizār-ıla geçŭp çıkmadı řubĥa cānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*gice,]*

Gōrŭp cānā yŭzŭŋi 'ālem-efrŭz / **Gicem** Ķadr olsa gŭnŭm taŋ mı Nevrŭz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 1*). [*gicem, -m]*

Meclisi kıldı mŭřerref dŭn **gice** cānānumuz / Mŭrde idŭk buldılar tāze ĥayātı cānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*gice,]*

şem'-i rŭřen var mı yāĥŭd bir **gice** / Yakuban pervānesin nār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 3*). [*gice,]*

Her kaçan olsa heves başda dil ũ cān uyumaz / **Gice** seyyāre sayar dāde-i giyŕān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*gice,]*

Cānum aldı dŭn **gice** bir bŭse ikrār eyleyŭp / Dōndi inkār eyledi itdŭġi beŋzer lāġ-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*gice,]*

Hande eyler şem' yansa her **gice** pervâneler / Ben de yansam tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [gice,]

Gice işitmiş meger eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tîğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [gice,]

Dün **gice** gördüm Muhibbî şu'le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum savaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [gice,]

Çün şeb ola h'âb-ıla herkes huzûr ider / Ferdâ gamını ben çekerem âh **gice** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [gice,]

Zülf-i siyehûn fikrini dün **gice** iderken / Añdukda hemân yüzünü gördüm seher olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [gice,]

Zülfî düninde her **gice** şebrevlik itmege / Dûd-ı siyeh başuma bir şeb-külâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [gice,]

Dün **gice** kodum yâr işigi taşına baş / Gözümde akar hûn-ı ciğer sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [gice,]

Şem'-i hüsnine nigârûn bakmak için dün **gice** / Bâl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2*). [gice,]

Dün **gice** hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didî tur iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [gice,]

Bu Muhibbî zülfini haddi ile görüp didi / Hamdülillâh kim **gicem** kadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [gicem, -m]

Eksük itmez her **gice** benüm için kan yaşını / Müstedâm olsun ki ol bu dîde-i hûn-bâr imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [gice,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Nev bahâr oldı göreydük diyü dildârûn yüzün / Gözlerinden yaş dökerler **gice gündüz** bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Çün ezelden 'ışk câmın içmişemdür döstlar / **Gice gündüz** anuñ için cân u dil hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gün yüzün birle kamer alnuñ yiter 'aşıklara / **Gice gündüz** âfitâb u mâh-tâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Görmedin dil bağladum âh ol cefâkârî henüz / Ol sebebden **gice gündüz** eylerem zârî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gül yüzüñsüz bu Muhibbî inlese bülbül-şifât / Ne dükenmez **gice gündüz** âh u zârdur diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Dil çerâğın şu‘lelendürsem ‘aceb mi sînede / **Gice gündüz** nâr-ı ‘ışk-ıla yanar Edhemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gice gündüz rakîb-i dîv saña mahrem olalıdan / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigârâ ben hemân sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Şem‘ gibi giceler tâ şubha dek kan aqlaram / Şohbet eyler **gice gündüz** yâr-ıla her hâr u hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Kim ki ‘âşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarh urup / **Gice gündüz** döğine eline alup iki daş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gice gündüz gülşen-i hüsninde efgândan murâd / İtmek ister hâlîni bu bülbül-i bî-çâre ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2). [gice gündüz,]

gice vü gün bir olup: Gece ve gündüz bir olmak, gece ve gündüz saatlerinin aynı olması, bahar ekinoksu.

Gice vü gün bir olup irişdi eyyâm-ı bahâr / Başına zer tâc geydi güller oldu tâcdâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1). [gice vü gün bir olup, -up]

gice vü gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Âhum tolanur **gice vü gündüz** ser-i küyın / İy bād-ı şabâ sanma ki sensüz eşer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2). [gice vü gündüz,]

gice vü gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gözlerüm yaşı yañılmaz **gice vü gündüz** akar / Müstedâm ola ki artar anuñ-ıla demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4). [gice vü gündüz,]

gice vü gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Efgân ile zârî kıluruz **gice vü gündüz** / Bir oñmayası gam-zede qallâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*gice vü gündüz,]*

giceler: Gece, geceler boyunca.

Bu Muhibbî **giceler** bülbül-vâr / İñiler âh u vâyi kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*giceler,]*

Âh gam şebinde **giceler** tâ şubh olunca inlerem / Bu nev'edür hâlüm benüm meh sâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*giceler,]*

Maṭbah-ı gamda Muhibbî **giceler** tâ şubha dek / Miḥnet ü derd ü belâdan gayrı bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*giceler,]*

Şem' gibi **giceler** tâ şubha dek kan aqlaram / Şoḥbet eyler gice gündüz yâr-ıla her hâr u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [*giceler,]*

Giceler ney gibi nâlân oluram tâ şubha dek / Bulmadum feryâduma 'âlemde bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [*giceler,]*

Giceler tâ şubh olunca inleseñ olmaz 'aceb / Kâr-ı 'ışk âsân mı sanduñ bilmeduñ iy bu'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*giceler,]*

Muhibbî **giceler** tâ şubh olunca / Kılur bülbül gibi dâyim nevâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5*). [*giceler,]*

Giceler ḥüsnuñ bahârın fikr idüp âh eylesem / Çın seḥer bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*giceler,]*

giçil: Aşılmak, geride bırakılmak.

Seyl-i eşkümden benüm **giçilmese** olmaz 'aceb / Çeşmümüñ oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*giçilmese, -me, -se]*

gıdâ: Manevi anlamda besin.

Eşk-i çeşmümüz yiter câm-ı şarâba bakmazuz / Dil **gıdâsı** var-iken sîḥ-i kebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1*). [*gıdâsı, -sı]*

gıdâ: Gıda, besin // Yem.

'İzârı nârına düşmiş **gıdâdur** dâne-i ḥâli / Yimez pervâ ol âteşden gönül murḡı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*gıdâdur, -dur]*

gider: Uzaklaştırmak, çıkarmak, yok etmek, kaldırmak, def etmek.

Giderüp zülfî şehâbın gün yüzün peydâ kılur / Kim aña ide nazar âşüfte vü şeydâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*giderüp, -üp]*

Gider boynuñdan iy meh-rû n'idersin zülfî zencîrin / Çü men dîvâne-i 'ışkım benüm boynuma lâyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*gider,]*

Giderme zülfüñi gel gül yüzüñden / Kim ola diye kim kâkül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [*giderme, -me]*

İrem bâği-durur hüsnüñ virür bülbüllerüñ revnağ / **Gider** ağıyarı kapuñdan ki bülbülle gurāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*gider,]*

Küfâr-ı haddüñi hañtuñ yazup şerh eylemek ister / Ta‘ālā’llāh anı hakk it **gider** yañlış kitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*gider,]*

Döstüm cefālar itmege mebāş / Kîni dilden gel **gider** āzār-ı ehl-i dil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*gider,]*

gil: Balçık, çamur, toprak.

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pâyum **gil-durur** / Kıl terahhüm döstüm hālüm katı müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*gil-durur, -durur]*

Ne ‘aceb hün-ıla āğişte olursa dilümüz / ‘Işğ suyu-y-ıla muhammedür ezelden **gilümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [*gilümüz, -ümüz]*

Hâne-i ‘ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyadını / Aña **gil** derd ü elemdür seng-i miñnetdür esās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*gil,]*

ğill ü gışdan: Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.

Püte-i hicrāna yakaldan Muhibbî’yi nigār / **Ğill ü gışdan** kurtılup zer gibi pāk olmış yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*ğill ü gışdan, -dan]*

ğill ü gışdan: Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.

Āteş-i ‘ışka yanarlar **ğill ü gışdan** pāk olur / Pütede kāl olmayınca sīm ü zer olmaz ‘ayār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*ğill ü gışdan, -dan]*

ğill ü gışdan: Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.

Ĥamdü-lillāh **ğill u gışdan** pākdür āyīnemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*ğill u gışdan, -dan]*

giñ: Geniş.

Sanmañuz cevri ü cefā yār eylemez / **Giñ** cihānı başuma dār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 1*). [*giñ,]*

gir: Girmek, dahil olmak.

Bu Muhibbî **girse** ‘ışğ meydānına / Dūd-ı āhın başına miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [*girse, -se]*

‘Işka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışğ içre **girenler** er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*girenler, -enler]*

Girelden deyr-i ġam içre bu göñlüm erġanün oldı / Gözümün yaşına baksañ şarāb-ı erġuvānīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*girelden, -elden]*

Gördün gözüm yaşını bu sînem otagına / **Girüp** taḥammül eyle ki bārān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [*girüp, -üp*]

Şem' gibi giceler tā şubḥ olunca yanmayan / Meclis-i 'irfāna anlar **girmege** lâyıḳ mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*girmege, -meg, -e*]

Giren dilüne leşker-i ğamdan ḥalāş olur / Anuñ için ki ol aña āhen ḥişār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*giren, -en*]

Eyledüm anuñ-içün göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı ḥüsnüñe bu vech-ile **girem** gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [*girem, -e, -m*]

Ḥ'āba vardı çeşmi fırsatdur apar seftālūsın / **Girilür** bāğa kaçan kim görseler bāğbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*girilür, -il, -ür*]

Āferīn itmez misin ol 'āşıka kim her seḥer / Āteş-i 'ışka **girüp** kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*girüp, -üp*]

Şu'ā-ı şemse muḥtāc-iken 'ālem / **Girür** derviş oyına 'ār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5*). [*girür, -ür*]

İltmedi 'ışkı başa çünkim Muḥibbî Mecnūn / **Girelüm** baş açalum biz daḥı meydāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*girelüm, -e, -lüm*]

gir: Girmek, ele geçmek, elde edilmek.

Cān virmeyicek yür-ile **girmez** leb-i dilber / El-ḥaḳ bu daḥı çeşme-i ḥayvānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*girmez, -mez*]

girdāb: Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.

Bahr-i 'ışkuñdan ḥalāş olur mı bu dil zevrakı / Eş-k-i çeşmüm oldı deryā ortada **girdāb** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*girdāb,]*

Akan yaşum olup 'ummān cihāni ortaya almış / Bu göñlüm zevrakın gör ğarḳ olup **girdābdan** geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*girdābdan, -dan*]

girdāb-ı 'ışka düşdi: Aşk girdabına düşmek.

Bahr-i eşküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı 'ışka aña ne mümkin ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*girdāb-ı 'ışka düşdi, -di*]

gird-bād: Döne döne esen şiddetli rüzgar, kasırga, hortum.

Gird-bāduñ göricek toz kopardugını çün / Reşk idüp deşte oldı aña Mecnūn raḳḳāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*gird-bāduñ, -uñ*]

girev: Rehîn, tutulmuş.

Cān-ıla göñlüm 'ışkuñ elinde **girevdedür** / Zülfüñ hevāsı çünki ezel başa seveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*girevdedür, -de, -dür*]

giribân: *Yaka, elbise yakası.*

Câm-ı ‘ışkı bu Muhibbî içeli rûz-ı ezel / Çäk ider sine **giribânını** kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*giribânını, -ı, -n, -ı*]

giriftâr: *Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.*

Tabîbâ teşneyem gâyet lebünden dil çü âb ister / Büt-i ‘ışka **giriftâram** ser-â-ser üstülhân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*giriftâram, -am*]

Bir bencileyin zülfi hevâsına tolaşmış / Âşüfte vü ser-keşte **giriftâr** kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [*giriftâr,]*

giriftâr eyledüñ: *Tutmak, yakalamak, düşürmek.*

Bâğ-ı hüsñünde gönül düzdin **giriftâr eyledüñ** / Çeşm-i cellâduñ ya katl itsün anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*giriftâr eyledüñ, -dü, -ñ*]

giriftâr olmayan: *Tutulmak, yakalanmak, düşmek.*

Benüm bu derdümi derde **giriftâr olmayan** bilmez / Derünü âteş-i ‘ışka yanup nâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*giriftâr olmayan, -ma, -y, -an*]

giriftâr olmayan: *Tutulmak, yakalanmak, düşmek.*

Muhibbî evvel[i] ‘ışkuñ egerçi görünür âsân / Velî gâyet soñı müşkil **giriftâr olmayan** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*giriftâr olmayan, -ma, -y, -an*]

giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola: *Aşk belasına tutulmak.*

Bî-vefâ dildâr sevmek hey ne müşkil kâr-ı mış / Kim **giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola** nâ-çâr-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola, -a*]

giriftâr-ı kafes: *Kafesin mahkumu, tutsağı.*

Ben esîr-i hicrem [ü] agyâr mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr olur bülbül **giriftâr-ı kafes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*giriftâr-ı kafes,]*

giriftârı olmamışdur: *Tutulmak, yakalanmak, düşmek.*

Leblerün meyhânesinden bir kadeh mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfüñ giriftârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*giriftârı olmamışdur, -ı, -ma, -mış, -dur-ı, -ma, -mış, -dur*]

giriftârüñ ola: *Tutulmak, yakalanmak, düşmek.*

Dil-i dervîş-i cefâ-keş ki **giriftârüñ ola** / Mihnet ü derd ü gama şabr u rızâ kıldı ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*giriftârüñ ola, -uñ, -a*]

giriş: *Düğüm.*

Genc-i hüsnü zülfini dilber **girişler** bağlamış / Sanasın zencir-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*girişler, -ler*]

Sihr-ile cādū gözün zülfe **girişler** bağlamış / Genc-i hüsnin hıfz için gūyā bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*girişler, -ler*]

Nigārā sünbülün ham-der-ham olmuş / **Giriş** pergār-ı cümle ‘ālem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*giriş,]*

giriş-gir eylemiş: *Düğüm düğüm etmek, düğümlemek.*

El urup dilber yine zülfin **giriş-gir eylemiş** / Bu dil-i dîvāneye tedbîr zencir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [*giriş-gir eylemiş, -miş*]

giryān: *Ağlayan, ağlayıcı // Ağlama, inleme.*

Nāz-ıla güftāra gelse gonca-veş ol şāh-ı gül / Cān u diller inleşürler niçe **giryānlar** kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*giryānlar, -lar*]

girve: *Ağlama, gözyaşı.*

Giryasin ebr-i bahāruñ dide-i pür-hūna sor / Nālesin ra‘duñ sorarsañ bu dil-i maḥzūna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*giryasin, -si, -n*]

Ne kadar esrār-ı ‘ışkı sinede ketm eyledüm / **Girve** ile bu cihān ḥalkına kıldı fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*girve,]*

girve iderem: *Gözyaşı akıtmak, ağlamak.*

Cihān cümle olur sūz-ı derūnumdan benüm rūşen / İderem şem‘-veş girve olam her encūmen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*girve iderem, -er, -em*]

gīsū: *Omuz üstüne dökülen saç.*

Eyleyen dehri mu‘aṭṭar bilmedük ne bū imiş / Soñradan bildük anı ol müşg-bū **gīsū** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*gīsū,]*

git: *Bulunduğu yerden ayrılmak, uzaklaşmak.*

Dil **gitti** kaldı ḥānede tenhā Muhibbî çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*gitti, -di*]

Didüm zülfüñ neden **gitmez** yüzüñden / Didi bekler o gence ejdehādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [*gitmez, -mez*]

Şabr u ‘aql u dil kamu benden **gidüp** dūr oldılar / ‘Işk bir ḥālet-durur elbette tenhālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*gidüp, -üp*]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşügüñden **gitmeyüp** biz tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*gitmeyüp, -me, -y, -üp*]

Belâ-yı cān durur **gítmez** dilümden / Ne çāre idem anı ben ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [*gítmez, -mez*]

İy āfitāb-ı hüsñ **gítmedi** sāyem yanumdan āh / Tā itmeyince ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*gítmedi, -me, -di*]

gít: (*Belli bir yönde*) *Belli bir yol tâkip etmek, belli bir yerden geçmek.*

Togrulup vādî-i ‘ışk içre Muhibbî **gidicek** / Çekilür mülk-i ‘adem haddine dek maḥmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*gidicek, -icek*]

gít: (*Sıvılar için*) *Akmak, geçmek.*

Gözüm yaşı bile **gítđi** gidüp ol Yūsuf-ı Mışrî / Bu dil Ya‘kūb’ı hüzñ içre kalur sanmañ ḥazñ olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*gítđi, -di*]

gít: (*Bir şey veya bir kimse*) *Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Ḳāfile togrıldı **gítđi** rāh-ı ‘ışka iy gönül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*gítđi, -di*]

Gözüm yaşı bile gítđi **gidüp** ol Yūsuf-ı Mışrî / Bu dil Ya‘kūb’ı hüzñ içre kalur sanmañ ḥazñ olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*gidüp, -üp*]

Gide cānān Muhibbî nāle kılma / Bunu kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*gide, -e*]

Gide cānān Muhibbî nāle kılma / Bunu kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*gide, -e*]

Mecnūn eger kalsa Muhibbî bu zamāna / Olmazdı belā deştine **gítsem** baña pādaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*gítsem, -se, -m*]

Gítđükçe ‘adem mülkine iy rüh-ı revānum / Zād-ı ğamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [*gítđükçe, -dükçe*]

gít: *Varmak, ulaşmak, dayanmak.*

Dil ü cān terkin urup dil yine dildāra **gider** / Dil ü cān derdini ‘arz itmege ol yāra **gider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*gider, -er*]

..... āfet-i cān / Ğamzesi ḥastasınun zaḥmına tūmāra **gider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*gider, -er*]

Gice bülbülleyin āh-ıla figān eyleyüben / Çın seḥer zārlıg-ıla yine gülzāra **gider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*gider, -er*]

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşürümüz / Toğrulup **gítđi** ‘adūnuñ cānın ala tūrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*gítđi, -di*]

Senden umar Muhibbî derdlü diline dermân / Koyup kapuñı cānā ğayrı kapuya **gítmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*gítmez, -mez*]

Âh kılsam irişür nâlem melekler güşına / Tañ degül dirler **gider** şebde irak yire âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*gider, -er*]

gít: (*Zaman için*) Geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek.

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî bir dañı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alıman andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*gítđi, -đi*]

gít: Yok olmak, eser kalmamak.

Gönülden bir nefes **gítmez** leb-i hamrâsı dildaruñ / Hemân ol rinde beñzer kim mey-i hamrâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*gítmez, -mez*]

Ebed **gítmeye** bu serden hevâ-yı zülfüñ iy dilber / Anuñçün levh-i sînemde anuñ naqşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*gítmeye, -me, -y, -e*]

Bahâr irdi Muhibbî geşt-i bāğ it / Bu demler guşşa gönülden **gidendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*gidendür, -en, -dür*]

Geldi ‘işkuñ sîneme **gítmek** gerekdür şabr u hüş / Âşinâ cem‘inde çün lâyıq degül bîġâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*gítmek, -mek*]

Sevdâ-yı zülfî **gítmeye** dilden ölem dañı / İki cihânda çünki baña bu hevâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*gítmeye, -me, -y, -e*]

İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger **gítse** ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*gítse, -se*]

Başumdan **gítmesün** zülfî hevâsı / Ser-i zülfî gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [*gítmesün, -me, -sün*]

Şabr eylemege çünki Muhibbî’de yok mecâl / **Gítđi** dükendi kalmadı dilde qarârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*gítđi, -đi*]

‘İşkî şarâbıdur beni mest ü harâb iden / Tâ haşr olunca **gítmeye** dilden humârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*gítmeye, -me, -y, -e*]

‘Akl u şabr u hüş **gítđiler** dilâ gel eyle ses / Kârbân çünküm revân ola figân eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*gítđiler, -đi, -ler*]

Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / **Gider** şabr-ıla dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*gider, -er*]

Ĥayâlün **gítmedi** iy dōst dilden / Günâhum ne beni kıldıñ ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [*gítmedi, -me, -đi*]

Gitđi şabr u ‘aql u fikrüm bir dañı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*gítđi, -đi*]

Kalmadı ‘aql **gítđi** fikir zâr u mübtezel / Kaldum dirġ görmeye idüm nigâr[1] kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*gítđi, -đi*]

Dirġgā **gıtdi** benden tākāt ü hüř / Görelden karşuda sımın binā gūř (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*gıtdi, -di*]

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbüli / Gördüm okur **gıtmeyüp** hergiz dilinden havāř (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*gıtmeyüp, -me, -y, -üp*]

Derd-i ‘ıřkuñ sīneye şol deñlü te‘şır eyledi / Cān terkinde kılām **gıtmeye** benden bu marāř (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1486, Beyit 4*). [*gıtmeye, -me, -y, -e*]

Dil tabıbisin didüm derdüme dermān eylegil / Didi öldürmek gerek tā **gıde** senden bu marāř (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*gıde, -e*]

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekıme / Bak yār liķāsına ki tā kim **gıde** emrāř (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*gıde, -e*]

gıt: Ölmek.

Bu çarġ-ı bī-vefā hālin görüp kim buña dil bağlar / Gelenler dār-ı dünyāya meger **gıtmez** mi sanmışdur (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*gıtmez, -mez*]

Ko yoluñda öleyim ben daġı bir ad ideyim / Çün **gıder** her kişi ammā ad-ıla san añılır (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*gıder, -er*]

Gıtdi Mecnūn didüġün geldi Muhibbī yirine / Kiřver-i ‘ışka geçerse anı uġrā bilürüz (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*gıtdi, -di*]

Vāmık u Mecnūn-ıla ‘ıřkuñ řarābın nūř idüp / **Gıtdi** anlar mest olup biz daġı řoġbet beklerüz (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*gıtdi, -di*]

Tehī sanmañ n’ola **gıtdiyse** Ferhād / Degül ‘ışk küli hālī pişe olmaz (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*gıtdiyse, -di, -y, -se*]

gıt: Yönelmek, meyletmek, raġbet etmek.

Dil ü cān terkin urup dil yine dildāra **gıder** / Dil ü cān derdini ‘arz itmege ol yāra **gıder** (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*gıder, -er*]

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbī aña pend itmez eşer / ‘Aql u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkāra **gıder** (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*gıder, -er*]

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm **gıtmedi** andan / Kim göre anı gayrı yire bir naşar itmez (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1290, Beyit 4*). [*gıtmedi, -me, -di*]

gıt-: Bulunduġu yerden ayrılmak, uzaklaşmak.

Ol gāzālı arayu **gıtdi** Muhibbī derdmend / Kim řikār eyler taleb ser-keşte-yi Hāmūn olur (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*gıtdi, -di*]

Dil ü cān **gıtdi** ‘adem mülkine vařluñ arayu / Bu ümide ki varup anda gönül řād eyler (*Muhibbī Dıvānı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*gıtdi, -di*]

gıveh: Ot, taze ot, bitki.

Ğam hırmeninde cānā bir cevce hāşılum yok / ‘İşk āteşine yanmış dil anda bir **giyehdür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 2). [giyehdür, -dür]

gizlü: Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve āşikār olmayan, meçhul.

Esrār-ı ‘ışk gerçi ki **gizlü** hāzinedür / Korkum budur ki āhum ile āşikār olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1030, Beyit 2). [gizlü,]

Gerçi ma‘ānī cevheri bir **gizlü** genc olur / Likin Muhibbī ehline ol āşikāredür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 5). [gizlü,]

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāşı olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül midür bülbül midür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1188, Beyit 3). [gizlü,]

Gerekdür ‘ışk cānum gibi **gizlü** / Çü cān kendüzini izhār kılmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 4). [gizlü,]

Muhibbī şī‘rūñi gören hasen dir / Ki anda **gizlü** var ma‘nā ciger-süz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 5). [gizlü,]

İy benüm serv-i revānum sorma hālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu **gizlü** rāzum cümle fāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 3). [gizlü,]

göç: Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek, hicret etmek // Ölmek, dünyadan göçmek.

Kārbān-ı halk bir bir **göçiyor** çalındı kūs / Biz dahı göçmege geldük anda nevbet beklerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1307, Beyit 4). [göçiyor, -iyor]

Kārbān-ı halk bir bir göçiyor çalındı kūs / Biz dahı **göçmege** geldük anda nevbet beklerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1307, Beyit 4). [göçmege, -meg, -e]

göç: Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek, hicret etmek.

Her kārbān ki konsa bugün irtesi **göçer** / Dār-ı cihāna anuñ-ıçun didiler ribāt (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 3). [göçer, -er]

göge: Gök, gökyüzü.

Bi-ħamdi’llāh kamer tal‘at yine bir māhumuz vardır / Anuñçün **göge** peyveste seħergeh āhumuz vardır (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 1). [göge, -e]

göger: Yeşermek, yeşillenmek // Morarmak.

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil āteş-i ‘ışka / Yıkılmış mest-i ‘ışk olmuş düşüp dīvāra yasdanmış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 5). [gögermiş, -miş]

gögercin: Güvercingillerden, hızlı ve uzun zaman uçabilen, kısa vücutlu, sık tüylü, birçok evcilleşmiş türü bulunan, yemle beslenen kuş.

Gördi çeşmin şāhinin cān u dil itdiler gürüz / Şāhbāz itdüğe pervāzı **gögercin** tagılır (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 2). [gögercin,]

gögüs: Göğüs, sine, bağır.

Gögsüme uran lüle gibi dāğı benim āh / Ol hāl-i siyehkār-ıla hoşka dehenüdüdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [gögsüme, -üm, -e]

gök: Gök, gökyüzü.

Görinen şubh-dem sanmañ şafağ **göklar** kenārında / Yakan bu dāmen-i çarhı bu āh-ı şubhğāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [göklar, -ler]

Gün geçer gün yüzünü görmem nigārā ay olur / Anuñ-ıçun düd-ı āhum **göklere** peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [göklere, -ler, -e]

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / ‘Ālem yüzine gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [gökden, -den]

Göklar yüzine bir gün irişür şerārumuz / Sakla cemālün ayını iy āfitāb-ı hüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [göklar, -ler]

Sakın cemāl ü hüsünü iy āfitāb-ı hüsün / **Göklar** yüzine irişe nāgeh şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [göklar, -ler]

Ölsem yolında āteş-i āhum ‘alem olup / **Göklar** yüzine irgüre her dem şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [göklar, -ler]

Ay olur hafta geçer göstermez oldı gün yüzün / **Göklere** irse ‘aceb mi nāle vü efgānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [göklere, -ler, -e]

Uyumaz nālemler çün kim yirde mähî **gökde** murğ / Olmadum ben mübtelā bu āh u efgāndan hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [gökde, -de]

ğonca: Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

Ğonca hemyānından alsa zer ‘aceb midür şabā / Nergisüñ çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [ğonca,]

Beni bülbülleyn her dem getüren āh u feryāda / Senüñ iy lebleri **ğonca** yüzünüñ gülsitānidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [ğonca,]

Gül **ğonca** hāndāndur çemen serv-i revānum kandadır / Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [ğonca,]

Ğoncanuñ pāyına işār itmege iy gül‘izār / Kise-i surhı içinde zerleri mestürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [ğoncanuñ, -nuñ]

İy saçı sünbül lebi **ğonca** yañağı verd-i ter / Bāğ-ı hüsünüde olupdur gözlerüm yaşı mañar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [ğonca,]

Almaga şabr-ı metā‘ın bülbül-i bī-çārenüñ / **Ğonca** hemyānın açup gül tēciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [ğonca,]

Lebünden **ğoncalar** dem-beste oldı / Ruhuñ şermendesidür hem gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [ğoncalar, -lar]

Lebi **gonca** yüzi gül nâzenînler / Nazar kıl her biri bir sîm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*).
[*gonca,]*

Anuñ-ıçun **gonca** gibi yâr güftâr eylemez / Kim dehânı olduğın ‘uşşâka izhâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [*gonca,]*

Ger dehân olsa lebünde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür **gonca** güler hiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*gonca,]*

Ger dehân olsa lebünde beñzedürdüm **goncaya** / Agzuña kim beñzedür gonca güler hiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*goncaya, -y, -a]*

gonca dehendür: *Kapalı ve küçük ağız // Ağzı gonca gibi (olan sevgili).*

Bir serv-quad lâle-ruş sîm bedendür / Bülbüllerini inledici **gonca dehendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*gonca dehendür, -dür]*

gonca fem: *Gonca ağızlı. Gonca gibi küçük ve güzel ağızlı.*

Bencileyin la‘l-i nâbuñ yâdına iy **gonca fem** / Gülşen içre lâleyi gördüm mey-i hamrâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*gonca fem,]*

gonca leb: *Gonca dudak // Gonca dudaklı sevgili.*

Serv kıddüñ tâze ter olsun diyü iy **gonca leb** / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tolab göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*gonca leb,]*

gonca-i handâna: *Gülen gonca / Açılmış gül.*

Bârî didüm vir haber hoşka dehânuñdan nişân / Nâz-ıla güldi didi var **gonca-i handâna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*gonca-i handâna, -a]*

gonca-leb: *Dudakları gonca gibi olan. || Ağzı küçük (sevgili).*

Aglasam ol **gonca-leb** handân olursa tañ midur / Her kaçan bārân ola gül açılır handân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [*gonca-leb,]*

gonca-veş: *Gonca gibi.*

Nâz-ıla güftâra gelse **gonca-veş** ol şâh-ı gül / Cân u diller inleşürler niçe giryânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*gonca-veş,]*

Güzeller nâz-ıla refâr iderler / Dönerler **gonca-veş** güftâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [*gonca-veş,]*

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cân bülbülün / ‘İşve vü nâz-ıla güldi **gonca-veş** didi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*gonca-veş,]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ topragını / Dil-i vîrânı sanur kim dağı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [gönderür, -ür]

Gâhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Hâk-i derüñi **gönderüp** it tütüyâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [gönderüp, -üp]

Küyuñda senüñ niçe zamân hasta-dil yatur / **Gönder** cevâb derdine anuñ devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [gönder,]

gönder: Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak. // sürgün etmek, uzaklaştırmak.

Niçe bir hicr iline **gönderesin** / Basayın çâre nedür bagruma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5*). [gönderesin, -e, -sin]

gönder: Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak. // atmak, fırlatmak.

Pây-mâl itdürme gel mülk-i dili ceyš-i gama / Ger murâduñ cân ise gamzeñ aña **gönder** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [gönder,]

Dilersen iy kemân ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ tîrini **gönder** gel anı hünin cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [gönder,]

Gönder ilerü gamzeñi iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ gibi kan dökücü hün-h'âr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [gönder,]

İy Muhibbî her kaçan **gönderse** dilber tîrini / Anı ta'zîm eyleyüben dilden alup câna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [gönderse, -se]

Ğamzesin **gönderdi** dilber cân giderse gam degül / Tek baña cânum yirine tîrini virsün 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [gönderdi, -di]

göñlek: Gömlek. // Kefen.

Muhibbî saña bir **göñlek** biçerler 'akluñı divşür / Ezelden böyledür 'âdet aña hiç âsitin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [göñlek,]

göñlin açan: Gönül açmak; insanın iç sıkıntısını gidermek, iç açmak.

İy gönül bir dem temâşâ eyle eşküm cüyını / Âdemüñ **göñlin açan** ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [göñlin açan, -i, -n, -an-in]

göñlüme gelür: Hatırlamak, anımsamak, duymak, hissetmek.

Ol cefākârüñ cefâsı göñlüme her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [göñlüme gelür, -ür]

göñlümi alup: Gönlinü çelmek, kapmak // ilgilenmek, kandırmak // gönlü fethetmek, aşık etmek, kendine bağlamak.

Bir gözi âhü bu **göñlümi alup** oldu revân / Cân bile gitdi didüm ben aña yâhü begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [göñlümi alup, -üm, -i, -up-up]

gönlümüz düşdi: Gönlü düşmek: Birini sevmeye başlamak, gönlün birine meyletmesi, aşık olmak, sevdalanmak.

Bir perî peyker melek ruhsâra düşdi gönlümüz / Âh kim günden güne âvâre düşdi gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1). [gönlümüz düşdi, -müz, -di]

gönlümüz düşdi: Gönlü düşmek: Birini sevmeye başlamak, gönlün birine meyletmesi, aşık olmak, sevdalanmak.

Gözleri hânçer çeküp kanlar dökerse gam degül / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2). [gönlümüz düşdi, -ümüz, -di]

gönlümüz düşdi: Gönlü düşmek: Birini sevmeye başlamak, gönlün birine meyletmesi, aşık olmak, sevdalanmak.

Çâre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / İy Muhibbî ol gözi mekkâra düşdi gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5). [gönlümüz düşdi, -ümüz, -di]

gönlün ü gözün açilsun: Gözü gönlü açılmak: ferahlamak, neşelenmek.

Mürde-i cânâ Muhibbî olmadan cismün kefen / **Gönlün ü gözün açilsun** çın sehergeh bâğa var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8). [gönlün ü gözün açilsun, -sun]

gönlüne gelse: Hatırlamak, anımsamak, duymak, hissetmek.

Nâle kılma **gönlüne gelse** hayâl-i çeşm-i yâr / Hânede bîmâr ola itme Muhibbî anda ses (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5). [gönlüne gelse, -se]

göñül: Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı II Kalp, yürek.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / **Göñlüme** gelmez sürür illâ meger kim gam gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4). [göñlüme, -üm, -e]

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña **göñül** / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dâra gider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2). [göñül,]

‘İşk-ıla olduñsa Mecnûn’a mu‘âdil iy **göñül** / Her neye bakña yazılmış şüret-i Leylâ’yı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3). [göñül,]

İy **göñül** kühkenün nâlišini yâda getür / Sen dağı nâle kılup sengi de feryâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1). [göñül,]

Vâdi-i ‘ışka Muhibbî bu **göñül** düşdi yine / Dimezem gamdan ulu bile saña zâde getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5). [göñül,]

Cân u dil naqdini virüp **göñlüm** ister vaşlım / Ne ‘aceb dîvâne olmışdur ‘aceb sevdâsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2). [göñlüm, -üm]

Zâhid eydür geç Muhibbî bâde vü mañbûbdan / Hîç yakışmaz **göñlüme** zîrâ sözünün serdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5). [göñlüme, -üm, -e]

İy cefâ-hû ‘ışkuñ-ıla **göñlümün** hem derdi var / İstemez gayrı muşâhib gam gibi hem-derdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1). [göñlümün, -üm, -ün]

- Ķāfile togrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy **göñül** / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*göñül,]*
- Bu cihānuñ nesi vardur aña řād ola **göñül** / Kıl hāķıķat nazārın şeyh ü eger řāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*göñül,]*
- Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu **göñül** / Nite kim kurıla su üstine dölāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*göñül,]*
- Var mı cihānda cün görüp virmeye göñül / Ger var-ısa bu **göñli** anuñ seng-i hāredür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*göñli, -i]*
- Hicrān şebinde gerçi **göñül** bī-ķarār olur / Cānā senüñ-ile kul dili bī-ķarāradur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*göñül,]*
- Yıkmadan ğam bu **göñül** kişverini yāda getür / Sāķiyā cānuñ iķün ehl-i dile bāde getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*göñül,]*
- Göñlini ‘āřıklarūñ ol çeřm ü zülf-i ħam kapar / Hey ne sāhirdür gözün sihr eyleyüp ādem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*göñlini, -i, -n, -i]*
- Ĝam degüldür gözleri bīmār iderse **göñlümi** / Leblerinden bir cevāb alsam bu cānum em kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 2*). [*göñlümi, -üm, -i]*
- Bilsem eşküm n’iķün itmez **göñline** yāruñ eğer / Dirler elmās iy Muĥibbī seng-i hārādan geķer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*göñline, -i, -n, -e]*
- Bu kebüter **göñlümi** alup yine minķārına / Hıķ ħalāřa yir mi var çeşmini Lāķin gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*göñlümi, -üm, -i]*
- İy Muĥibbī niķe olmasun perīřān bu **göñül** / řānesin elden komayup baña saķın gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*göñül,]*
- Yāra sundum ‘iydgehde **göñlümi** elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*göñlümi, -üm, -i]*
- Ser-i zülfinde kim görse Muĥibbī **göñlini** eydür / Dükemmez bir olur olmaz uzun sevdāya dūřmiřdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*göñlini, -ini]*
- Görelde zülf-i leylāsın **göñül** sevdāya dūřmiřdür / Olup Mecnün gibi şeydā yürür řahrāya dūřmiřdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*göñül,]*
- Göñülden bir nefes gitmez leb-i ħamrāsı dildāruñ / Hemān ol rinde beñzer kim mey-i ħamrāya dūřmiřdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*göñülden, -den]*
- Niķe řād olsun Muĥibbī gül ruĥuñsuz bir nefes / Kim řeb-i hicrūñ iķinde **göñlin** anuñ ğam kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*göñlin, -in]*
- Göñlümi her dem benüm ol māh-ı ğonca-fem kapar / Sanasın ħurřide gülşende seķer şebnem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*göñlümi, -ümi]*
- ‘ıřķ vādīsinde **göñlüm** zār u sergerdān olur / Geh görüp zencīr-i zülfüñ bendine fermān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 1*). [*göñlüm, -üm]*
- Yine bezm-i belā iķre bu **göñlüm** / İniler sanki nāy-ı ĥoř-nevādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*göñlüm, -üm]*

- Ser-i zülfüñle başum pür hevâdur / **Göñül** derdüñle çokdan mübtelâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*).
[göñül,]
- Göñül mir'âtını gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [göñül,]
- Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu **göñlümün** bâzın / Dü zülfeyni esîriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [göñlümün, -ümün]
- Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma iy **göñül** çeşmi anuñ sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [göñül,]
- Pâre pâre n'ola togransa **göñül** şâne mişâl / Ser-i zülfine kaçan el uzada şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [göñül,]
- Bu **göñül** zaħmına merhem urayım dime tabîb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermâna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [göñül,]
- Câme-i 'ışkı bütün dünyâya virse iy **göñül** / Yoħsa dünyâ ħil'atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [göñül,]
- Göñül âh eylese zülfün hümâsı nâgehân dıtrer / Niçe ârâm ide kuş kim hevâdan âşiyân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [göñül,]
- Cefâ vü cevruñi añsam **göñülde** âh u zâr itsem / İñiler küħlar cümle zemîn ü âsümân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [göñülde, -de]
- Göñlini zülfî çekerse bu Muhibbî'nüñ ne tañ / İy şanem zülfün kemendi çün senüñ tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [göñlini, -ini]
- Ğâret iden **göñlini** kimdür Muhibbî'nüñ didüm / Çünki bilmezsin didi ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [göñlini, -ini]
- Göñül hicr-ile olmuş zâr u meħçür / Dil ez-men dür u men ez-dilsitân dür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*).
[göñül,]
- Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bî-tâbdur / Aña şaykal iy **göñül** ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [göñül,]
- İy **göñül** bir dem temâşâ eyle eşküm cüyını / Âdemün göñlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [göñül,]
- Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu **göñül** / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [göñül,]
- Göñlüm beni terk itmede ârâm-ı cânım kandadır / Mihrin velî berk itmede cân u cihânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [göñlüm, -üm]
- Şîr çeşmün pençesinden uşbu **göñlüm** merdümi / Çäre yok hergiz ħalâşa çäk çäk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [göñlüm, -üm]
- Ğamla ülfet tutdı **göñlüm** añmañuz şadî adın / 'Aşık-ı ğam-ħörlar çün şadîden bîrün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4*). [göñlüm, -üm]
- Bezm-i ğamda kâmetüm çeng ideli bâr-ı belâ / İñler ol meclisde bu **göñlüm** benüm kânün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [göñlüm, -üm]

Girelden deyr-i ğam içre bu **gönlüm** erğanün oldı / Gözümün yaşına baksañ şarâb-ı ergüvânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [gönlüm, -üm]

Zülfi ħande-i destedür **gönlüm** aña peyvestedür / Çokdan Muħibbî ħastadur rûħ-ı revânum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [gönlüm, -üm]

Cân ez-cihân âvâredür şabrum yakası pâredür / Ğamla **göñül** bî-çâredür cân u cihânum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3*). [göñül,]

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma mihrün bu **göñülden** güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [göñülden, -den]

Dil ü cân gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümîde ki varup anda **göñül** şâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [göñül,]

Gerçi kim cânâ kapuñdan uşbu bendeñ dürdür / Sînedeki ħayâlünle **göñül** mesrûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [göñül,]

Bezm ara tâ şubħ olınca iy Muħibbî nâle kıl / Çalınur mızrâb-ı ğamla çün **göñül** şanbürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [göñül,]

Ğam yimem ħâlî ħayâlî çün derün-ı dildedür / ‘Ankebütün **göñli** şâd olur megesçün dâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [göñli, -i]

Zülfi zencîrini takdum **göñlümün** gerdânına / Bildüm âħir bu dil-i dîvâneyi bed-nâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [göñlümün, -ümün]

Ĥarâb olalıdan **göñlüm** aña vîrânedür dirler / Bulnursa eger vuşlat aña genc-ħânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [göñlüm, -üm]

Sen koma ħarf-ı meygedeyi elden iy **göñül** / Bu sâĝar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [göñül,]

Boynuma zencîr-i zülfin dâyimâ dakmakdadur / Şem‘-i ħüsnine **göñül** pervânesin yakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [göñül,]

İy **göñül** olma sakın dünyâ metâ‘ına ħarîş / N‘eyledi naħdi ne assı eyledi Kârün‘a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [göñül,]

Ben mübtelâya n‘eyledi ol bî-vefâyi gör / **Göñlüm** tolaşdı zülfine nâgeh belâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [göñlüm, -üm]

Tañ midur sevdâ-yı zülfinden **göñül** olsa ħarâb / Çünki bu ğam leşkeri sînemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [göñül,]

Ĥalîb olma iy **göñül** zâhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü ceħd idüp dîdârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [göñül,]

Bahâr irdi Muħibbî geşt-i bâĝ it / Bu demler guşşa **göñülden** gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [göñülden, -den]

İstemez zâhid gibi cennet temâşâsın **göñül** / Ĥalîb-i dîdâr olan bilür ki dîdar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [göñül,]

Niçe yıldur bahr-i ‘ışħ içre şinâverdür **göñül** / Sanma ancak suda yüzmek murĝâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [göñül,]

Niçe yıldur baħr-i ešk içre Őināverlik ider / Yoħsa ol deryāda bu **gōnlūm** benūm balık mıdur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*gōnlūm, -ūm*]

Cān-ıla **gōnlūm** ‘iŐkuñ elinde girevedür / Zūlfūñ hevāsı çūnki ezel başa sevedür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*gōnlūm, -ūm*]

Muħrib nevāya başla **gōñül** gel nūvaħt kıl / Zīrā ki çokdan **gōñül** ol pīŐrevedür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*gōñül,]*

Muħrib nevāya başla **gōñül** gel nūvaħt kıl / Zīrā ki çokdan **gōñül** ol pīŐrevedür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*gōñül,]*

Gelürse tañ mı feryāda bugūn būlbūl gibi **gōnlūm** / Görür güلزār-ı ħūsninde açılmış gül gibi yüzler (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*gōnlūm, -ūm*]

Gōñül Şehrin ider tārāc kara kaşlar elā gözler / Dil-i dīvāneyi gör kim yine dāyim anı gözler (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*gōñül,]*

Her kiŐiye kim ugraya **gōnlūm** ħaber ister / Cānā çū seni cān u gōñülden sever ister (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*gōnlūm, -ūm*]

N’eylerem güلزārı sensüz baña olmışdur ħarām / Bu cihān bāğında **gōnlūm** san gül-i nev-restedür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*gōnlūm, -ūm*]

Gōnlūm evini yıkdı yağmacı ħamzeñ iy dōst / Ġāretde māhir ancak Efrāsīyāb’a beñzer (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*gōnlūm, -ūm*]

Niçe yıldur Şeb-i hicriyle yatur ħasta **gōñül** / Vuşlata iremeyüp cānı virem gibi gelür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1136, Beyit 3*). [*gōñül,]*

Dil virme didūm zūlfine gel pendūmi gūŐ it / Dīvāne **gōñül** söz mi tutar bildūgin iŐler (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*gōñül,]*

GūlŐenūñ zevķ u Őafāsı gül midür būlbūl midür / Ġasta **gōñlūmūñ** devāsı gül midür būlbūl midür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*gōñlūmūñ, -ūm, -ūñ*]

İy Muħibbī jeng-i ħam tutdı **gōñül** mir’ātını / Mül midür bilsem cilāsı gül midür būlbūl midür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*gōñül,]*

Dime iy zāhid-i ħodbīn ben irdūm menzile ancak / Sen aña vāķıf olmaduñ **gōñülden** rāhumuz vardur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*gōñülden, -den*]

Kūyına varmaz **gōñül** eyler viŐālin ārzū / ‘ĀŐıķ-ı dīdāra sanmañ cennet ü kevŐer yiter (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*gōñül,]*

Sevdā-yı zūlfı top baŐumda hevā-durur / DeŐt-i ħam içre dūŐdi **gōñül** bī-nevā-durur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*gōñül,]*

Cān naķdı ile geldi kapuña yine **gōñül** / Virdi metā vuŐlātuñı iŐtirā-durur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*gōñül,]*

Gōnlūmūñ hicrān Őebinde hem ħamı hem derdi var / Ġayr-ı hem-dem n’eylesūn anuñ gibi hem-derdi var (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*gōnlūmūñ, -ūm, -ūñ*]

Őāħ-ı ħam gelse **gōñül** Şehrine cān karşu çıkar / Gözlerüm pīŐkeŐ içün dirhem ü dīnār çeker (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*gōñül,]*

- Gāh olur zülfinde bend eyler bu **gönlüm** şebrevin / Kātümce cellād çeşmi gāh hañcer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [gönlüm, -üm]
- Şāh-ı ğam geldükçe **gönlüm** pâyına İşār için / Gözleri yaşını sîm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [gönlüm, -üm]
- Görelî haţtuñı jeng oldı **göñül** äyñesi / Ezelî yazı-y-ımış başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [göñül,]
- Göñlümün murğın n' için kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar 'âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [göñlümün, -üm, -ün]
- Zülfî-y-ile yüzini örtçükçe **gönlüm** teng ider / Âh kılsam zülfini keşf itse 'aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [gönlüm, -üm]
- Dehr eli âhir büker bu kâmetüñi çeng ider / Bezm-i ğamda iy **göñül** inle yaşuñı eyle tār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [göñül,]
- Rüşen itmege çerāğin tekye-i 'ışkuñ müdām / Tuhfе iletür bu **göñül** bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [göñül,]
- N'ola sevdümse maĥbûbı ne var **gönlümde** iy zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [gönlümde, -üm, -de]
- Terk-i cān itmek revādur terk-i yār itmek degül / Yolına cān virmegi çokdan **göñül** ikrār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [göñül,]
- Dilā mülk-i ğama şāham niçe şād olmasun **gönlüm** / Başumda dūd-ı āhumdan otagum kara şālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [gönlüm, -üm]
- İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy **göñül** / Ka'r-ı deryāda Muĥibbî bulunur dür-dāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [göñül,]
- Bend-i belāda kalsa bu **gönlüm** 'aceb degül / Sevdā-yı zülf-i dilbere çün mübtelā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [gönlüm, -üm]
- Atma belālu **gönlüme** iy çarĥ belā okın / Başda hevā-yı kākül-i dilber belā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [gönlüme, -üm, -e]
- Gel temāşā eyle bu sırça sarāyın **gönlümün** / Eşk-i surĥ-ıla münakkaş zeyn olınmış ĥānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [gönlümün, -üm, -ün]
- N'ola yaksam şem'-i ĥüsne bu **göñül** pervānesin / Döstüm sen şem' olıcak 'aşıkuñ pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [göñül,]
- Çeşm-i giryānumla **gönlüm** ıztırāb üstindedür / N'eyesün dil zevrakı her demde āb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [gönlüm, -üm]
- Zülfinde **göñül** bend-ile gör mübtelā yatur / Kūyı Muĥibbî 'aşıka bīmār-ĥānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [göñül,]
- Göñlümü şeb-rū diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdıñı bildüm anuñ zülfinde āĥir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [göñlümü, -üm, -i]
- Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm bārānını / Gül gibi gülzār-ı ĥüsne içre **göñül** ĥandān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [göñül,]

Zülälinden umar bu hasta **gönlüm** / ‘Aṭā itmezse gāyet hisseti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6).
[gönlüm, -üm]

Düşüren sevdâ-yı zülfüdür beni sevdâlara / Anuñ için **gönlümüñ** fikri kamu kâşanedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3). [gönlümüñ, -üm, -üñ]

Bezmi-î gamda cân atar şem’-i ruḥ-ı cânāneye / Sanasın miḥnet şebinde bu **göñül** pervanedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7). [göñül,]

(ع) **Gönlüm** evi bir vech-ile vîrân oldı / Kim eṭibbâ aña cem’ olsa devâ yok zinhâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22). [gönlüm, -üm]

(ع) ‘Āşık ser-i küyını diler şām u seher / Heves itmez bu **göñül** hürî vü cennet daḥı nâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18). [göñül,]

İy Muhibbî ‘âlemüñ seyr ü temâşasını ko / Gel **göñül** seyrini kıl göz görmedük ‘âlemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5). [göñül,]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu **gönlüm** çarḥ urur / Hiç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2). [gönlüm, -üm]

Geçer âhum oḥı çarḥ-ı felekden / ‘Acebdür katı **göñlüne** yir itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4).
[göñlüne, -üñ, -e]

Eyler ḥayâl leblerüñi mest olup **göñül** / Dâyim şarâb-ı la’l-ile serḥoşlardanuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 2). [göñül,]

Ṭabîb-i dilsin iy ârâm-ı cânüm / ‘İlâc it **göñlüme** merhemsüz olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2).
[göñlüme, -üm, -e]

Bu **gönlüm** murḡı nâgâh itse pervâz / Anuñ şaydına ḥâzır çeşmi şahbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1).
[gönlüm, -üm]

Göñülden saklaram râz-ı dehânın / Degül dîvâne çün kim maḥrem-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2).
[göñülden, -den]

Ḥayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem **göñlüme** gelsün / Qarâr itmege sînem gibi hergiz aña in olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5). [göñlüme, -üm, -e]

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevâsında **göñül** / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2). [göñül,]

Gözlerüm yaşına gel salma **göñül** zevrakını / Bâd-ı âh-ıla muḥâlif anı deryâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4). [göñül,]

Gel şikest itme ceḫâ sengiyle cânâ **gönlümüz** / Bir daḥı olmaz bütün ger sînsa bu âb-gînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4). [gönlümüz, -ümüz]

İy **göñül** gülzâra varma gel temâşâ it bugün / Servler yir yir elif daḡıyla güleşin sînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2). [göñül,]

Âh yıllar geçdi dilber **gönlümi** şâd eylemez / Şâh kim zâlim ola mülkini âbâd eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1). [gönlümi, -üm, -i]

Eyledüm izhâr ‘ışkuñ gerçi ben Mansûr-vâr / Döstim zülfüñden özge bu **göñül** dâr istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4). [göñül,]

Zülfî zencîrinde çün bağlandı sevdâyî **göñül** / Döştlar hüşyâr olur sanmañ dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*göñül,]*

Kebüter **göñlümi** çeşmi apardı / Şikârını alur elbette şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*göñlümi, -üm, -i]*

Nâşih sözüñi bildüm cümlesi kamu nesîh / Naqd isteyüben **göñlüm** efsâne kabul itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*göñlüm, -üm]*

Minkârına aldıkda **göñül** didi Muhibbî / Beñzer ki **göñül** murğını kapdı gözi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*göñül,]*

Leblerüñ dârü'ş-şifâsından cevâb ister **göñül** / İy tabîb-i dil ölürse olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [*göñül,]*

Zülfî zencîrinde **göñlüm** kim görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı 'ışk-ıla sermeste kim rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [*göñlüm, -üm]*

Göñlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / İrmek ister gördüğü zülfe uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*göñlümün, -üm, -ün]*

Dehânyla miyânından haberdâr olmadı kimse / **Göñül** hayretde kalmışdur yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [*göñül,]*

Dil ser-i zülfî hevâsıyla perîşândur henüz / **Göñlümi** kılan şikeste ol perî-şândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*göñlümi, -üm, -i]*

İlâhî her zamân artur anuñ mihriñi **göñlümde** / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [*göñlümde, -üm, -de]*

Gâh kühsâr u gehî vâdî **göñül** eglencesi / Degme yirlerde qarâr itmez dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*göñül,]*

Eksük itmez çıkarur her dem ma'ânî cevherin / Döştlar şimden girü **göñlüme** bir deryâ diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*göñlüme, -üm, -e]*

Suval olmaya ger virme cevâbı / **Göñülde** olanı söylemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [*göñülde, -de]*

Eger çâk itse **göñlüm** tîğ-ı çeşmün / Ne gam tîr-i müjeñdür çünki dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*göñlüm, -üm]*

Şebüm rüşen ider **göñlüm** çerâğı / Dinürse tañ mıdur aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*göñlüm, -üm]*

Sanmañ ki **göñül** meyl ide dünyâ-yı 'acûza / Kânî' olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*göñül,]*

Göñlüme geldi nüzül itdi yine sultân-ı gam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*göñlüme, -üm, -e]*

Kebüter **göñlümi** çeşmi apardı / Şikârını alur elbette şah-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*göñlümi, -üm, -i]*

Sırruñı ketm eyle didüm **göñlüme** âh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*göñlüme, -üm, -e]*

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla yanup kül olalı **göñül** / Bezm-i gamda kalmadı ekl itmege biryānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [göñül,]

Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî **göñlüme** kebâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [göñlüme, -üm, -e]

Gözlerüm yaşına cüy-ı âb beñzer beñzemez / Nâlesine **göñlümün** dölâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [göñlümün, -üm, -ün]

Kapsa tañ mı bu kebüter **göñlümi** / Zülfine dirler anuñ çün şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [göñlümi, -üm, -i]

Dutduñsa **göñül** düzdini habs eyle zenahta / Zülfün gibi asмага anı dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [göñül,]

Bir kılyla bend idüp zülfî dutar bu **göñlümi** / Bend ü zencir dutmaz iken bu dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [göñlümi, -üm, -i]

Şem‘-i hüsnüne yanaldan bu **göñül** pervâne-veş / Şem‘e yanmak öğredür gör bu dil-i pervānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [göñül,]

İy **göñül** virdüm naşihat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [göñül,]

Pend kılsañ **göñlüme** şevküm dağı olur sitiz / Nite kim âteş dökseñ rüşenâsı ola tiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [göñlüme, -üm, -e]

Şikeste-hâtır olmuşdur Muhibbî **göñlüni** sa‘y it / Ele al Ka‘be haqqıyçün buña beñzer şevâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [göñlüni, -ün, -i]

Umaram şayd idem ben sen hümâyı / Bu **göñlüm** himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [göñlüm, -üm]

İşidenler bu **göñlüm** nâlesini / Çalınur didi gam bezminde bu saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3*). [göñlüm, -üm]

Âheni nerm eyledi yir itdi seng-i hâreye / Âhum ammâ katı **göñline** anuñ kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [göñline, -i, -n, -e]

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâydur **göñlüm** benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [göñlüm, -üm]

Bir perî peyker melek ruşsâra düşdi **göñlümüz** / Âh kim günden güne âvâre düşdi **göñlümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1*). [göñlümüz, -ümüz]

Döstlar mevc-i belâ eksük degül şimden girü / Bañr-i ‘ışka lüce-i efkâra düşdi **göñlümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [göñlümüz, -ümüz]

Bezm-i hüsninde görüp şem‘-i cemâl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol nâra düşdi **göñlümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [göñlümüz, -ümüz]

Bu cihândan geçüben bil ki bile cānāndan / Bu ‘acebdür ki **göñül** zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [göñül,]

Cevr okı cāna irüp itdi Muhibbî’yi helâk / Dağı bu hasta **göñül** ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [göñül,]

Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / İnlemekte **gönlüme** tölâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4). [gönlüme, -üm, -e]

Niçe yıllardur didüm **gönlümle** şâhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de ğark-ı demlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1). [gönlümle, -üm, -le]

Sırruñı ketm eyle didüm **gönlüme** âh eyleyüp / Didi kim yaşum yîñilmez ider âhir fâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4). [gönlüme, -üm, -e]

Sırr-ı ‘ışkı çünki fâş itdi **göñül** Mansür-veş / Zülfi dârında anuñ olmaga ber-dâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4). [göñül,]

Göñlümüñ vîrânesin ol şâh âbâd istemez / Hey ne zâlimdür ki zulm[ı] hoş görür dâd istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1). [göñlümüñ, -üm, -üñ]

Âhum odından umar idüm eyleye eşer / Âhen gibi **göñül** katı[dur] taşa beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4). [göñül,]

Bu **göñlüm** hânesin yıkduñ yine ma’mür iden sensin / Binâ aĥvâlini dirler ki mi’mâr olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2). [göñlüm, -üm]

Göñül cânân yüzinsüz ĥurrem olmaz / Döker gözyaşını ol bî-ğam olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1). [göñül,]

Göñül bir dem qarâr itmez eyâ rûĥ-ı revân sensüz / Fiğân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1). [göñül,]

Gice gündüz raĥîb-i dîv saña mahrem olalıdan / **Göñül** mülkine ‘azm itdüm nigârâ ben hemân sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4). [göñül,]

Döneliden Naĥçıvân’a **göñlümüñ** vîrânesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7). [göñlümüñ, -üm, -üñ]

İtdi pervâne **göñül** yine ruĥ-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âhir kim ider nâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1). [göñül,]

La’l-i nâbuñ dileye ĥasta **göñül** eyleme ‘ayb / Var mı bîmâr kim ol itmeye tîmâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5). [göñül,]

Dem-be-dem iñler **göñül** sînemde mânend-i ceres / Niçe nâlân olmasun ğâyet de teng oldı ĥafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1). [göñül,]

İy Muhibbî ne ĥadar âh eyleseñ güş eylemez / Seng-i ĥârâdan katıdur **göñli** gel feryâdı kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6). [göñli, -i]

Niçe bir feryâd idersin iy **göñül** bülbül gibi / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryâd-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2). [göñül,]

‘İş ü nüş it iy **göñül** irdüñ gülüñ eyyâmına / Furşatı fevt itme iy ‘ömr-i ‘azîzüm bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6). [göñül,]

Kıldı sevdâ-yı ser-i zülfini yâruñ dil heves / Bu sebebdendür şabâ gibi **göñül** müşğîn-nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1). [göñül,]

İremezsın bî-vefâlar vuşlatına iy **göñül** / Ger firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3). [göñül,]

- Bu cihānda çün bulunmaz iy **göñül** feryād-res / Raḥm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1390, Beyit 1*). [göñül,]
- ‘Āşık iseñ iy **göñül** mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1396, Beyit 1*). [göñül,]
- Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy **göñül** / Hiç olur mı ki şikār eyleye ‘Ankā’yı meges (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1397, Beyit 4*). [göñül,]
- Dem-be-dem iñler **göñül** sīnemde mānend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enīn olur nefes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1398, Beyit 1*). [göñül,]
- Tekye-i ‘ışka **göñül** kandīl cānumdur fitil / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan yag-ı mış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1399, Beyit 5*). [göñül,]
- Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı **göñlüme** / Anı izhār eyledi bildüm o da ağıyār-ı mış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1403, Beyit 2*). [göñlüme, -üm, -e]
- Dīdāruña tākāt mı olur iy meh-i enver / Kim oldı irakdan **göñül** āşüfte vü medhüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1406, Beyit 4*). [göñül,]
- Cān u dil yagmaya virdi āh kim bir muğbeçe / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı **göñlümde** hüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1409, Beyit 2*). [göñlümde, -üm, -de]
- Gül yüzün medḥ it maḳāma gel nevāda rāstı / Vaḳt-ı gülde iy **göñül** bülbül olur mı hiç ḥamüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1409, Beyit 3*). [göñül,]
- Ol tabīb-i dil yine bu ḥastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden **göñlümi** şād eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1413, Beyit 1*). [göñlümi, -üm, -i]
- Āhdan zencīr idüp bu **göñlümün** kandīline / Yakmaga ḡam meclisinde ya’nī micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1418, Beyit 4*). [göñlümün, -üm, -ün]
- Bulurdum dünyada **göñül** murādın / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1420, Beyit 4*). [göñül,]
- ‘İşk için eyler gözüm **göñlüm** benüm turmaz savaş / Ğalib oldı **göñlüm** āḥir egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1425, Beyit 1*). [göñlüm, -üm]
- ‘İşk için eyler gözüm **göñlüm** benüm turmaz savaş / Ğalib oldı **göñlüm** āḥir egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1425, Beyit 1*). [göñlüm, -üm]
- Göñlümi sevdāya viren zülf-i ‘anber-bīz imiş / Cānumı kurbān iden ol ḡamze-i ḥün-rīz imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1426, Beyit 1*). [göñlümi, -üm, -i]
- Nergis-i mestünle zülfünden **göñül** olmaz ḥalāş / Cān u dil yagmasına anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1427, Beyit 3*). [göñül,]
- Göñül zülfün görüp dīvāne olmuş / Yüzün şem ‘ine cān pervāne olmuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1428, Beyit 1*). [göñül,]
- Niçe kim eyledüm pend ü naşīhat tutmadı **göñlüm** / Yürür küyında dildāruñ ‘acāyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1429, Beyit 3*). [göñlüm, -üm]
- Akan yaşum olup ‘ummān cihānı ortaya almış / Bu **göñlüm** zevraḳın gör ḡarḳ olup girdābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1440, Beyit 2*). [göñlüm, -üm]

Küh-ı ğamda hūşı yok **gönlüm** ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında ‘aql-ılan dānā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*gönlüm, -üm*]

İstedüm dîvāne **gönlüm** hālını bilmek yine / Bulmadum ol cünün deşinde nā-peydā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*gönlüm, -üm*]

Göñül şehriñi yakmaga Muhibbî’ñüñ saçuñ şeb-rev / Olur dāmānı altına ider her şeb nihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*göñül,]*

Ğam degül tîĝ-ı sitemden çāk olursa bu **göñül** / Ğamzesin yāruñ işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [*göñül,]*

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāĝ-ı ğam yakdı / **Göñül** şehrine urdı bir yañaĝı ergavān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*göñül,]*

Çünki tutduñ bāĝ-ı hüsñünde bu **gönlüm** düzdini / Eyle aña gel siyāset dōstum zülfüñe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*gönlüm, -üm*]

Olmadı yā Rab **göñül** bu derd-i hicrāndan ḥalāş / Cānı hicrāndan ḥalāş it ya beni cāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*göñül,]*

Key perīşān hāl olupdur bu Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur **göñül** zülf-i perīşāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [*göñül,]*

Nazm içinde olasın tā ki **göñül** sen ğavvāş / Talagör baḥr-ı ma‘āniye çıkar gevher-i ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*göñül,]*

Zülf-i dildāra tolaşdı yine dîvāne **göñül** / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [*göñül,]*

Genç-i hüsñünde **göñül** düzdini tutduñ çün kim / Habs kıl çāh-ı zenaḥdānda anı zülfüñe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [*göñül,]*

Kim göre ‘arīzuñı olmaya ğamdan o ḥalāş / Yazılı ḥaṭṭ-ı ğubār-ıla **göñüilde** bu ḥavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [*göñüilde, -de*]

Bu **göñül** çāh-ı zenaḥda çünki yok aña ḥalāş / Niçe bir ḥabsüñde dursun bāri gel zülfüñe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*göñül,]*

Bāĝ-ı hüsñünde **göñül** düzdin giriftār eyledüñ / Çeşm-i cellāduñ ya katl itsün anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*göñül,]*

İster-iseñ şevkuñ artsun iy **göñül** gel cāna kıy / Şem‘üñ artar şu‘lesi başını kesdükçe maḥas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*göñül,]*

Dîdār-ı yāra ṭālib-iseñ āḫir iy **göñül** / Eyle niyāz su gibi rüyuñ türāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*). [*göñül,]*

Çün kadem basduñ bu ‘ışka iy **göñül** merdāne bas / Günde biñ kerre ölüñseñ isteme olmak ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*göñül,]*

Eşk-i çeşmüm içre bu **gönlüm** şināverlik ider / Olmışam deryā içinde iy Muhibbî hem çü baṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*gönlüm, -üm*]

Cān-ıla gel iy **göñül** şimden girü kıl el-vedā‘ / Ḥaṭ getürdi katlūme ruḥsār-ı yāra geldi ḥaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*göñül,]*

Eşk-i çeşmüm garka virmişken ser-â-ser 'âlemi / Bu **göñül** pervâ yimez olmuş o baħr içinde bağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3*). [*göñül,]*

göñül bagla: *Candan bağlanmak, sevmek, aşık olmak, gönül vermek.*

İy dil nazar kıl 'arızı güldür ya laledür / Sünbül saçına bagla göñül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*göñül bagla,]*

göñül hânesini: *Gönül evi.*

Genc-i vaşl ister-iseñ ara **göñül hânesini** / Bulınur anı yıkuk çün Ebû Derdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*göñül hânesini, -n, -i-si, -n, -i]*

göñül murğı: *Gönül kuşu II âşığın gönlü.*

'İzârı nârına düşmiş gıdâdur dâne-i hâli / Yimez pervâ ol âteşden **göñül murğı** semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*göñül murğı, -ı]*

göñül murğını: *Gönül kuşu II âşığın gönlü.*

Minķârına aldukda göñül didi Muhibbî / Beñzer ki **göñül murğını** kapdı gözi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*göñül murğını, -ı, -n, -ı-n, -ı]*

göñül virdi: *Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.*

Aldanma göñül virme bu dünyâ-yı 'acûza / Her kim ki **göñül virdi** bu dünyâya er olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*göñül virdi, -di]*

göñül vireli: *Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.*

Leylî zülfüne **göñül vireli** dîvâne olup / Deşt-i gam içre ki san ĥasta vü mecnûn iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*göñül vireli, -eli]*

göñül virme: *Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.*

Dilâ mağrûr olup virme göñül bu dâr-ı dünyâya / Ĥaķıķatle nazar kılsañ hemân bir iki sâ'atdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7*). [*göñül virme, -me]*

göñül virme: *Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.*

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya göñül / Hiç dil virmez zene meyl eylemez merdâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*göñül virme, -me]*

göñül virme: *Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.*

Aldanma **göñül virme** bu dünyâ-yı 'acûza / Her kim ki göñül virdi bu dünyâya er olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*göñül virme, -me]*

göñül virmek: Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.

Muhibbî olma dünyânın muhibbî / ‘Acüzeye **göñül virmek** er itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5).
[göñül virmek, -mek]

göñül virmeye: Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.

Var mı cihânda çün görüp virmeye göñül / Ger var-ısa bu göñli anuñ seng-i hâredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2). [göñül virmeye, -me, -y, -e-meye]

göñül virmeyüz: Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.

Hâr u hêsdür virmeyüz dünyâ metâ‘ına göñül / Fâriğuz âzâdeyüz dünyâda deryâ-dillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2). [göñül virmeyüz, -me, -y, -üz]

göñülden baglu: Gönülden isteyerek bağlanmış.

Kemend-i zülfünün müşgîn teli var / **Göñülden baglu** anda biñ dili var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1).
[göñülden baglu, -den]

göñüller almasın: Gönlünü çelmek, kapmak // ilgilenmek, kandırmak.

Kimden öğrendün niğârâ bu **göñüller almasın** / Soñra cevri-ile anı öldürme kankı fende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6). [göñüller almasın, -ler, -ma, -sı, -n-masın]

gör: Görmek II ziyaret etmek.

Görmege gelmedi ben hastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1). [görmege, -meg, -e]

gör: Gözle bir nesne veya kimsenin varlığını algulamak, hissetmek.

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı **gördüm** bir nazar / Yanaram tâ ol yüzi envârı **gördüm** bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı **gördüm** bir nazar / Yanaram tâ ol yüzi envârı **gördüm** bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]

Bülbülem tâ şubh olınca âh u efgândur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzârı **gördüm** bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2). [gördüm, -dü, -m]

Ka‘be küyün her şehir ben döstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zağan dildârı **gördüm** bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]

Hâk bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârı **gördüm** bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]

Râziyam devr-i felekden sa‘d olupdur yılduzum / Ol melek-manzar şeker-güftârı **gördüm** bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5). [gördüm, -dü, -m]

Cân u dil zülfi ğamından bir dem ārām eylemez / Ruĥları üstinde ŧeb-veŧ târi **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*gördüm, -dü, -m*]

Ölmiş-idi bu Muĥibbî hicr elinden ŧükr kim / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*gördüm, -dü, -m*]

Cân gözün aç bir nazar ol zülfi ‘anber-ŧâyı **gör** / Her kılnda baĝlu yüz biñ ‘âŧık-ı ŧeydâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*gör,*]

Cân gözün aç bir nazar ol zülfi ‘anber-ŧâyı **gör** / Her kılnda baĝlu yüz biñ ‘âŧık-ı ŧeydâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*gör,*]

‘İŧk eri çokdur velî ‘âŧık hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar ŧem‘e o bî-pervâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [*gör,*]

‘İŧk-ıla olduŧsa Mecnûn’a mu‘âdil iy göñül / Her neye baksañ yazılmış ŧüret-i Leylâ’yı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*gör, -‘yî*]

Bahr-ı eŧkümde niçe ğarĥ olmasun dil zevrakı / Bâd-ı âhumla temevvüc eyleyen deryâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*gör,*]

Jeng-i ğamdan ister-iseñ ŧâf ola mir‘ât-ı dil / İy Muĥibbî bir dem elden koma sen ŧahbâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*gör,*]

Dil murĝı **görüþ** ĥâlûñi zülfüñe tutıldı / Bu bend ü belâlar hep dâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*görüþ, -üp*]

Görmek ister bu Muĥibbî çü senüñ dîdârûñı / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taŧa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*görmek, -mek*]

Gördi çeŧmin ŧâhinin cân u dil itdiler ğürz / ŧâhbâz itdükçe pervâzı göĝercin taĝlur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2*). [*gördi, -di*]

Muĥibbî toĝrulupdur râh-ı ‘ıŧka / **Görenler** didiler olsun özüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*görenler, -en, -ler*]

Didüm alnuñ kamer midür yüzüñ ğün / Didi **görmüş** eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*görmüş, -miş*]

İy gözüm gel bir nazar ol tal‘at-ı zîbâyı **gör** / Zülfinüñ bendinde bend olmuş dil-i ŧeydâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*gör,*]

İy gözüm gel bir nazar ol tal‘at-ı zîbâyı **gör** / Zülfinüñ bendinde bend olmuş dil-i ŧeydâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*gör,*]

Dün gice tâ subĥ olunca niçe biñ pervânenüñ / Bâl ü perrin yanduran ol ŧem‘-i bî-pervâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*gör,*]

Bâĝbâna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bâĝ-ı ĥüsn içre biten ol kâmet-i bâlâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*gör,*]

‘Âlemi maĥkûm iden her dem berât-ı ĥüsnidür / Kim muĥı‘ olmaz çekilmiş kaŧları tuĝrâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*gör,*]

Kimse yüzün **görmedi** ammâ cihân pür ğüft ü ğü / Ol derün-ı perdede ‘âlem tolu ğavĝâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*görmedi, -me, -di*]

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim **görüirse** diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*görüirse, -ür, -se*]

Var mı cihānda çün **görüüp** virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönli anuñ seng-i hāredür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*görüüp, -üp*]

Gülşen-i hüsnüñ **gören** firdevs-i a'lādan geçer / Cür'a-i la'lüñ içen cām-ı muşaffādan geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1038, Beyit 1*). [*gören, -en*]

Serverā kaddüñ **görüüp** derd-ile ger āh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*görüüp, -üp*]

Göreldeñ zülf-i leylāsın gönül sevdāya düşmişdür / Olup Mecnün gibi şeydā yürür şahrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*göreldeñ, -elden*]

Ser-i zülfinde kim **görse** Muhibbî gönlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*görse, -se*]

Yüz uruban kekbüñ naqşını kapsam tañ mıdur / Çün gedā yir üzre **görse** dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*görse, -se*]

'İşk vādisinde gönülüm zār u sergerdān olur / Geh **görüüp** zencir-i zülfün bendine fermān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1044, Beyit 1*). [*görüüp, -üp*]

Şeb-i zülfinde çün **gördüm** cemāl-i şem'-i ruhsārı / Yanan pervāne-veş evvel dutuşan bāl-ıla perdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1052, Beyit 3*). [*gördüm, -düm*]

Küyuña kāni' degül **görmek** diler cānā seni / 'Āşık olan cenneti n'eyler diler didār seyr (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*görmek, -mek*]

Komadı haddüñi **görmek** girdi haţtuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak hār seyr (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*görmek, -mek*]

Leylî zülfüñi **göreldeñ** döstüm mecnünüñam / Bağludur boynumda zencir ayagumda künde var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*göreldeñ, -elden*]

Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā **görenler** diyeler kim bu dür-i meknün geyer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*görenler, -enler*]

Muhibbî kaşı yayından irişse sīneme tiri / Basar dil bagrına anı **görüüp** reşk-ile cān dıtrer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*görüüp, -üp*]

Ziver-i dünyāya aldanma **görüüp** dil bağlama / Sen gözüñ açup yumınca key sakın dünyā geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*görüüp, -üp*]

Tir-i ğamzeñle bu sīnem zaĥmnāk olmuş yatur / Dir **gören** meydān-ı 'ışk içre helāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*gören, -en*]

Bunca istignā ile **görmez** misin şems-i felek / Pāyuña yüzler sürüp yoluñda hāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*görmez, -mez*]

Kāmet-i servüñi kim **gördi** didi gül götürür / Gül ruĥuñ buña 'aceb deste-i sünbül götürür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1083, Beyit 1*). [*gördi, -di*]

Bükilmiş kaddümi **görüüp** anı sen māh-ı nev sanduñ / Ğurāb-ı çarĥuñ agzından düşürmiş üstüñ'ānumdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*görüüp, -üp*]

Biñ şive ile nâz-ıla cânân gelür geçer / **Gördükçe** anı ağıza bu cân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1). [gördükçe, -dükçe]

Gördüñ gözüm yaşını bu sînem otagına / Girüp taħammül eyle ki bārān gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3). [gördüñ, -düñ]

La'l-i nābı lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî ister-iseñ kanda **gör** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4). [gör,]

Dilberüñ 'arızını **görmege** dil māyil olur / Çäre ne zülfi gelür gün yüzine hāyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1). [görmege, -mege]

Gördügince gün yüzüñ 'aşıklaruñ nālān olur / Kanda kim açıla gül anda hezār elhān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1). [gördügince, -dügince]

Åh kim şivelerle dilberler / Kim **göre** hūr veyā melek dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1). [göre, -e]

Olaldan vādi-i ğamda perīşān saçı maħbūbuñ / **Görenler** pençe-i şīri anuñçün şānedür dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3). [görenler, -enler]

Ten göziyle **görmez-istem** n'ola iy dilber seni / Cān gözi dāyim cemālūne senüñ bakmaktadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3). [görmez-istem, -mez-istem]

Cāmi'-i hūsninde yāruñ tāk-ı ebrūsın **gören** / Secdeden kaldurmayup başın anı mihrāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2). [gören, -en]

Gördi ölümlü hasta atup baña ğamz okın / Ol dil tabībi öldürüp itdi devāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4). [gördi, -di]

Muhibbî olsa dîvāne 'aceb mi / **Görür** zencire beñzer kāküli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5). [görür, -ür]

Muşhaf-ı hūsnin **görüp** her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî bil anı āħirde bī-īmān kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5). [görüp, -üp]

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ 'izār-ı yārı **gör** / Sorma bülbül nālesin dil-ħaste bu ben zārı **gör** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1). [gör,]

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ 'izār-ı yārı **gör** / Sorma bülbül nālesin dil-ħaste bu ben zārı **gör** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1). [gör,]

Rüy-ı gülzārı **görem** dirseñ 'izār-ı yārı gör / Sorma bülbül nālesin dil-ħaste bu ben zārı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1). [görem, -e, -m]

Bencileyin la'l-i nābuñ yādına iy ğonca fem / Gülşen içre lāleyi **gördüm** mey-i ħamrā çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]

Görse zāhid saçmuñ küfrini zünnār idine / Kibr eger baksa yüzi nūrına imān getürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2). [görse, -se]

Cānān lebi katında lā'l seng pāredür / Gül ruħlarını **gördügi** dem şermesār olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3). [gördügi, -dügi, -i]

Gelürse tañ mı feryāda bugün bülbül gibi göñlüm / **Görür** gülzār-ı hūsninde açılmış gül gibi yüzler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2). [görür, -ür]

Emdür lebüñi şimdi bu dil-ħasteye didüm / Güldi didi **gör** ħātırı gülbe şeker ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4). [gör,]

- Gam degüldür **görmez-ise** zâhîren cânân yüzün / Cân göziyle çün Muhibbî döst dîdârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*görmez-ise, -mez, --ise*]
- İrişilmez zülfi devrinde vişâli gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârın **görür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*görür, -ür*]
- Salınsa nâz-ıla yârum **gören** dir serv-kâmetdür / Ne serv-kâmet olsun ol ki turdukça kıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*gören, -en*]
- Ne gam cânâ eger zâhîr göz-ile **görmesem** vechüñ / Bu cân gözi uyur sanma seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*görmesem, -me, -se, -m*]
- Şem‘-i ruhsârûñ görüp yansam yakılsam tañ mıdur / Şem‘ **gördükçe** yakar bâl ü perin pervânele (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*gördükçe, -dükçe*]
- Şem‘-i ruhsârûñ **görüp** yansam yakılsam tañ mıdur / Şem‘ **gördükçe** yakar bâl ü perin pervânele (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*görüp, -üp*]
- Bister-i hâkîde **gördüm** bir gedâ ‘üryân uyur / Mesned-i şâhîde yatur sanasın sulţân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]
- İy gubâr-ı hat şü deñlü yidüm esrâr-ı gamuñ / Kim beni geçgin **gören** sanur ki bir hayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*gören, -en*]
- H‘âba vardı çeşmi fırsatdur apar seftâlüsün / Girilür bâga kaçan kim **görseler** bâgbân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*görseler, -se, -ler*]
- Sakladum esrâr-ı ‘ışkı lîk izhâr itdi âh / Kanlu yaşumı **gören** didi ki rüy-ı zerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*gören, -en*]
- Kirpügüm cârüb olup çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ **görenler** küy-ı yârûñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*görenler, -en, -ler*]
- Görelî hattuñı jeng oldı gönül âyinesi / Ezelî yazu-y-ımuş başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [*görelî, -elî*]
- Kaşuñ mihrâbına kâmet getürdüm / **Görüp** yüzüñ didüm Allâhu ekber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*görüp, -üp*]
- Kulakdan ‘âşıkam ‘âşık ‘aceb düşvâr hâlüm var / Degül mümkün yüzün **görmek** ne hüd şabr u mecâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*görmek, -mek*]
- Görenler seyl-i eşkümi diye şahrâ-yı sînemde / Bahâr eyyâmıdır beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*görenler, -en, -ler*]
- Hâr elinde **gördi** gülşende gülün dâmânını / Bülbül itse tañ mıdur feryâd u âh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*gördi, -di*]
- Yüzini **görse** gele îmâna küfr ehli kamu / Kuşana zünnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4*). [*görse, -se*]
- Gün geçer gün yüzüñi **görmem** nigârâ ay olur / Anuñ-ıçun düd-ı âhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*görmem, -me, -m*]
- Felek germ olmasun **görüp** inende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzü gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*görüp, -üp*]

- Garç-ı hün olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümü / **Görürem** her dem kuçar dildârı gülgün cāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [görürem, -ür, -em]
- Görüp ol la‘l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî’nün / Belâ kühında ger yoluñ düşerse kühkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [görüp, -üp]
- Ser-i zülfini **gördüm** cîme beñzer / Leb-i la‘lini sordum mîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [gördüm, -dü, -m]
- Sîne-i süzânımı her kim **göre** sanur rebâb / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol rebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [göre, -e]
- Hüsni eyvânında **gördüm** kaşları dîvân kurup / Cem‘ idüp ‘uşşâkıını her yaña asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [gördüm, -dü, -m]
- İy Muhibbî gülşenün **gördün** zümürüd bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [gördün, -dü, -ñ]
- Nigârâ kâmetün serv olalıdan / **Görüp** pest oldı ‘ar‘arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*). [görüp, -üp]
- Nev bahâr oldı **göreydük** diyü dildaruñ yüzün / Gözlerinden yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [göreydük, -e, -y, -dü, -k]
- Tîri çün sehm-i sa‘âdetdür naşîb ola diyü / Bu Muhibbî kaşları yasın **görüp** kurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [görüp, -üp]
- Kanlu yaşımı sînemün üstinde dir **gören** / Şahrâ-yı belâ vâdisinün lâlezâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2*). [gören, -en]
- Ölürsem râh-ı küyında dikesiz taş işiginî / **Görenler** diyeler rahmet şehîd-i ‘ışk mezâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2*). [görenler, -en, -ler]
- Ten göziyle **görmez** isem ğam degül cânân yüzün / Cân göziyle kanda baksam görinen cânânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [görmez, -mez]
- (ش) Şem‘-i ruhuña cânımı virsem ne ‘aceb / Şem‘i pervâne kaçan **görse** ider cânı niğâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13*). [görse, -se]
- (ف) Firâr itse n’ola **görse** bu dil-ğastesini / Şâh olan kimsene dervîşden ‘âr itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [görse, -se]
- Görelen ol boyı serv-i revânı / Gözümün yaşı tursa bir dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [görelen, -el, -den]
- Şâh-ı ‘ışka dil tağarrüb bulduğun **gördi** gözüm / Didi terk itme bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [gördi, -di]
- İy Muhibbî ‘âlemün seyr ü temâşasını ko / Gel gönül seyrini kıl göz **görmedük** ‘âlemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [görmedük, -me, -dük]
- İy Muhibbî kim **görürse** âfitâb-ı hüsnini / Göz yumar hiç ârzü-yı mâh-ı tâbân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [görürse, -ür, -se]
- Çeşm-i bîmârın **görelen** ol kemân ebrünuñ âh / Olmuşam derdâ anuñ hicriyle bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [görelen, -elden]

Görmedin dil bağladum âh ol cefākārı henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zārı henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1). [görmedin, -medin]

Yüzüne beñzemek hiç aya düşmez / Özini **görmek** ol bedr aya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1). [görmek, -mek]

Çün **gördi** seni sevdi güzellerde Muhibbî / Gözini açup fikret -i rüy-ı dîger itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5). [gördi, -di]

Döştlar hicrân şebinde kim rehāyı istemez / **Görüben** cānān yüzini rüşenāyı istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1). [görüben, -üben]

Görmege ben ‘āşık-ı dil-ḥasteyi yār istemez / Dil tabībidür velî itmege tīmār istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1). [görmege, -meg, -e]

Gerçi hayrân oldı dil **gördi** bu ben dîvāneyi / Lîk biz de ol kamer ruḥsāruññ hayrānıyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2). [gördi, -di]

Gönlümün feryād elinden kime varup dād idem / İrmek ister **gördügi** zülfе uzun sevdā dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2). [gördügi, -düg, -i]

Māhi **gördüm** gün yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]

Zülfî zencîrinde gönlüm kim **görüp** şeydā dimez / Yā şarāb-ı ‘ışk-ıla sermeste kim rüsvā dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1). [görüp, -üp]

Ḥudā’ dan istedüm irişdüm emrüz / Cemālün **görmek** oldı çün müyesser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2). [görmek, -mek]

Gülsitān içre kızardı **göreliden** gün yüzün / İşidelden zülfini sünbül perişāndur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7). [göreliden, -eli, -den]

Ḥaṭṭuñı **görelî** artarsa ‘aceb mi ğamumuz / Devr-i ḥüsnünde şehā var-ıdı hoş ‘ālemümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1). [görelî, -eli]

Bir boyı servün firākından **görenler** yaşumuz / Bir akar sudur didiler dîde-i nemnākümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4). [görenler, -en, -ler]

Çünkü **görmeklik** müyesser olmadı görsün gözüm / Bāri yārumla beni bir yirde taşvîr eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2). [görmeklik, -mek, -lik]

Çünkü görmeklik müyesser olmadı **görsün** gözüm / Bāri yārumla beni bir yirde taşvîr eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2). [görsün, -sün]

Muşhaf-ı ḥüsnüñi **gördüm** ko yüzümi süreyim / Mü’min olmaz ol kişi āyāt-ı Qur’ān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]

Seni küñh-ile kimse bilmek olmaz / Ne deñlü diĸkat olsa **görmek** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1). [görmek, -mek]

Görüp cānā yüzüñi ‘ālem-efrüz / Gicem Kādr olsa günüm tañ mı Nevruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1). [görüp, -üp]

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire bir nazar itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim **göre** anı gayrı yire bir nazar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [göre, -e]

Gün yüzüñ ile alnuñi kim görse habîbüm / Dil çeşmin açup **görmege** şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [görmege, -meg, -e]

Gün yüzüñ ile alnuñi kim **görse** habîbüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [görse, -se]

Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘âşıklarüñ / Kullardur dir ki gelsün **görelüm** sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [görelüm, -e, -lüm]

Gözi üstinde **gören** kaşlarını / İki teldür sanur dakındı şebbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [gören, -en]

Bakarsın kanda bir güzel **görüreseñ** / Dilā bu deñlü miñnetler saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [görüreseñ, -ür, -se, -ñ]

Ḳudret-i şun‘-ı Ḥudā‘dur sende olan kaş u göz / Kim **göre** hayret basar döker anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [göre, -e]

Didüm yüzüñi **görsem** andan ayaguñ öpsem / Didı ki bundan aḳdem olduḡı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [görsem, -se, -m]

Zāhidā sanma bizi cennet ya gülzār isterüz / Şāf ḳalbüz **görmege** su ḡibi dīdār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [görmege, -meg, -e]

Gördüm dutıḡdum āteşe ol şem‘-i ḡüsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervāne-veş bu bālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]

Sākin-i küyuñ olan bāḡ u ḡülistān istemez / ‘Arızuñ **gören** o hergiz ḡür u ḡılmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [gören, -en]

Görelı dīde ḡaḡ-ı sebzüñi yaşın yiñemez / Āḡ ider derd-ile baḡrındaki başın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [görelı, -elı]

Aḡlar-ısa bu Muḡıbbı tañ mıdur Ya‘ḳüb-veş / **Görelı** dīde ḡaḡ-ı sebzüñi yaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [görelı, -elı]

Küy-ı yārı n‘eylerem **görmek** dilerem yārı ben / Bu Muḡıbbı cennete ḳāyıl degül dīdārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [görmek, -mek]

Yüzini **görmege** varsam niḡāruñ / Niyāz itsem ider ol baña biñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [görmege, -meg, -e]

Görüben çeşm-i şeḡlāsını yāruñ / Ki āḡū-yı ḡıḡā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [görüben, -üben]

Seni uyḡuda **görmege** olupdur çeşmüm rāzı / Bunı bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘āşıḳda ḡāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [görmege, -meg, -e]

Ol serv-ḳaddı **gördı** çıkdı Muḡıbbı gözden / Gülgün-ı eşḳ düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [gördı, -dı]

Sen mehi burc-ı şerefde **göreliden** nāḡehān / Daḡı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [göreliden, -elı, -den]

Serv-ı kaddūn **görelî** göz yaşı kendin yiñemez / Dūd-ı āh-ıla bu dil nāle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [görelî, -eli]

Dikse kabrüm üzre duranlar melâmet taşını / **Görübên** bir ‘aşık-ı şeydâ mezâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [görübên, -übên]

Bezmi-hüsniinde **görüp** şem‘-i cemâl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol nâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [görüp, -üp]

Zülfüñi **gördükçe** cānâ ben şeb-i yeldâ didüm / Ol şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [gördükçe, -dükçe]

İy Muhibbî muşhaf-ı hüsniinde yāruñ dir **gören** / Hatt u hâle nokta vü i‘râb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [gören, -en]

Ëudret-i şun‘-ı Hudâ‘dur sende olan kaş u göz / Kim **görür** hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [görür, -ür]

Her kaçan **görseñ** Muhibbî nâz ider ol nâzenîn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [görseñ, -se, -ñ]

Āfitâb-ı hüsne kim mihr-i cihân-ārâ dimez / Ya muşavves kaşlaruñ **görüp** aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [görüp, -üp]

Kanda bir meh-rü **görürse** cān virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hiç uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [görürse, -ür, -se]

Arturur nâlesini **görse** Muhibbî ruhuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elhân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [görse, -se]

Şaneler **görsem** eger zülfeyni uyhum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perişân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [görsem, -se, -m]

Çarsü-yı ‘ışkda **gördük** metâ‘-ı büseñi / Nağd-i cān u dil ile geldük ki bāzâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [gördük, -dü, -k]

Görelî zülfünde hüsñüñ şem‘ine pervâne-veş / Cān u dilden yanmaga iy mäh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [görelî, -eli]

Pâdişâh-ı hüsñ olaldan döstüm / Her ki **göre** dir saña ‘ömri dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*). [göre, -e]

Hâl-i ‘anber-bāruñı **gören** lebüñ üzre senüñ / Diye kim ‘unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [gören, -en]

Niçe yıllar eyledüm dîdāruñı görmek heves / **Görmedüm** yüzüñ nigārâ kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Niçe yıllar eyledüm dîdāruñı **görmek** heves / Görmedüm yüzüñ nigārâ kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [görmek, -mek]

Süzdi çeşmini **görüp** zülfini ol sîm-beden / Çeşmi kâfirdür iderse n’ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [görüp, -üp]

Rüze-dâr olan ider ‘iyd ayını **görmek** heves / Baña ol gün ‘iyd olur görsem hilâl ebrüñi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [görmek, -mek]

- Rüze-dâr olan ider 'iyd ayını görmek heves / Baña ol gün 'iyd olur **görsem** hilâl ebrûnı bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*görsem, -se, -m*]
- Nâzenîn kıddi ile ruhsâr u haddi baña bes / **Görelî** ne serv kıldum ârzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*görelî, -eli*]
- Ehl-i diller şaydına zülfini **gördüm** âğ-ımuş / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]
- İy Muhibbî sinede **gören** habâb-ı eşkümi / Konmaga ğam şâhına yir yir didi otâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*gören, -en*]
- Haftını **gördüm** hâlel virmek diler ruhsârına / Hey ne kâfirdür görüñ kaçd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*gördüm, -dü, -m*]
- 'İşk-ı şâhî haymesin kuralı dil şahrâsına / Kim **görürece** dir ki bu mülküñ harâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*görürece, -ür, -se*]
- Dir **gören** ebrûlarını husrevâ Çaçî kemân / Aña ibrişim zülûfün birle kılmışsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*gören, -en*]
- Senden ayru istemezdim ola idüm bir karış / Hasret oldu niçe yıllardur cemâlün **görmege** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*görmege, -meg, -e*]
- Tenhâca gezer seyr ider ol serv-i kabâ-püş / **Gördükde** anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*gördükde, -dükde*]
- Zâhid ister cenneti **görmek** diler havrâ yüzün / Geçdi 'âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*görmek, -mek*]
- 'İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzüne / Dir ki 'âşıkdur anuñ beñzini **gör** saru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*gör,]*
- Servden **gördüm** nigârâ kâmetün bâlâ-y-ımuş / İy hümâ-ğal'at saña menzil felek-fersâ-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]
- Keşf-i burka' eyle yüzden nûra ğarğ it 'âlemi / Tâ **görenler** diyeler mihr-i cihân-ârâ-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [*görenler, -en, -ler*]
- Taña kaldı ferri ğitdi meh **görüp** bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [*görüp, -üp*]
- Dün gece **gördüm** Muhibbî şu'le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum savaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*gördüm, -dü, -m*]
- Vâdi-i ğâmda **gören** Mecnûn'ı 'üryân sanmasun / Eşk-i surh-ıla anuñ rengin kumâşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*gören, -en*]
- Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir **gören** tâcına ya'nî dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*gören, -en*]
- Göreyim pâre pâre anı her dem / Ser-i zülfiyle hem-ser şâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [*göreyim, -e, -y, -im*]
- Göñül zülfüñ **görüp** dîvâne olmuş / Yüzün şem'ine cân pervâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1*). [*görüp, -üp*]

- Gün yüzün **görmek** dilersem säyem arduca gelür / Baña lâzım oldı dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*görmek, -mek*]
- Gitdi sabr u ‘akl u fikrüm bir dahı girmez ele / İy Muhibbî **görmeydüm** ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*görmeydüm, -me, -y, -e, -y, -dü, -m*]
- Kalmadı ‘akl gitdi fikir zâr u mübtezel / Kaldum dirîğ **görmeye** idüm nigâr[1] kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*görmeye, -me, -y, -e*]
- Gelür hayâli çeşmüme ammâ görünmez âh / **Görmüş** degül gözler anı dil-rübâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*görmüş, -miş*]
- Gülşen-i hüsnünde cânâ gül yüzün **gördükçe** âh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [*gördükçe, -dükçe*]
- Gören haţtuñ didi ruhsârûñ üzre / Meger ceş-i Habeş İrân’a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*gören, -en*]
- Yudı yüzüm karasını âb-ı luţf-ıla / Ak saçı **görüp** didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*görüp, -üp*]
- Bâğda zülfün benefşe **görelî** / Boynın egmiş baş aşaga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6*). [*görelî, -eli*]
- Farzdur gel vir zekât-ı hüsnüñi / ‘Âşıkun **görmek** temennâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7*). [*görmek, -mek*]
- Bu Muhibbî zülfî zencîrün **görüp** / Kendüzin dîvâne şeydâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 8*). [*görüp, -üp*]
- Zülf-i siyehün fikrini dün gice iderken / Añdukda hemân yüzün **gördüm** seher olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*gördüm, -dü, -m*]
- Ĥâk-i rehine dökeli bu dîdeler eşki / **Gören** didiler yolların hep sîm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*gören, -en*]
- İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazı imiş / **Görmeydüm** bir nazar ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*görmeydüm, -me, -y, -e, -y, -dü, -m*]
- Küh-ı gamda kim **göre** eydür peleng-i mişedür / Sînem üzre dâğlarla çün nişânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*göre, -e*]
- Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çâk eylegil / Ėamzelerden **göresin** âzürde cânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*göresin, -e, -sîn*]
- Dirîğâ gitdi benden tākāt ü hüş / **Göreliden** karşuda sîmîn binâ güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*göreliden, -el, -den*]
- Görmesem ‘arızuñı itme ‘aceb / Güneşe bakanun olur gözi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3*). [*görmesem, -me, -se, -m*]
- Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘aşıklar / Bâb-ı istiğnâda **gördüm** bir ulu dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*gördüm, -dü, -m*]
- O şem`ün devr-i haţtım **görüp** âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki ‘âkildür ki olmaz bî-duĤân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*görüp, -üp*]

Kim ki el komak dilerse zülf-i ‘anber-bārına / **Göreyim** kim pāralansun bağı anuñ şāne-veş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1457, Beyit 4*). [göreyim, -e, -y, -im]

Serv-ı kaddūñ yādına gülşende iy serv-i hırām / Bu Muhibbî’ nūñ iki çeşmini **gördüm** cū-y-ı mış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1458, Beyit 5*). [gördüm, -dü, -m]

Bu Muhibbî zülfini haddi ile **görüp** didi / Hāmdülillāh kim gicem kağr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1462, Beyit 5*). [görüp, -üp]

Yüzüñi kimdür **görüp** dil virmeye / Dest-i kudret çünki taşvîr eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1467, Beyit 3*). [görüp, -üp]

Görmek müşkil anı **görmek** dağı āsān degül / N’eylesün hāli Muhibbî’ nūñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1470, Beyit 5*). [görmek, -mek]

Görmek müşkil anı görmek dağı āsān degül / N’eylesün hāli Muhibbî’ nūñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1470, Beyit 5*). [görmek, -me, -mek]

Bāğ-ı hüsniñde nigāruñ lebleri rengin imiş / Ehl-i diller **görüp** anı her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1472, Beyit 1*). [görüp, -üp]

Kim **göre** ‘ārızuñı olmaya ğamdan o ğalāş / Yazılı ğağt-ı ğubār-ıla ğönülde bu ğavās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1476, Beyit 1*). [göre, -e]

Zülfüñüñ çevğanıñı **gördüm** başum top eyledüm / Tā kıyāmet ‘ışk meydānında olsun rağĳāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1479, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Göreyim bir kez seni ölürsem andan öleyim / Zira gelmekden cihāna seni görmekdür ğaraż (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 4*). [göreyim, -e, -y, -im]

Göreyim bir kez seni ölürsem andan öleyim / Zira gelmekden cihāna seni **görmekdür** ğaraż (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 4*). [görmekdür, -mek, -dür]

Ğağtını ğadı üzre **gören** diye gerekdür / Kim cevher-i insānda ne zībā-y-ı mış a’rāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1494, Beyit 4*). [gören, -en]

gör: Karşılaşmak, rast gelmek, tesādüf etmek, tanık olmak.

Aña beñzer bir perī yok kanda kaldı ādemī / **Görmedüm** ğeş eyledüm kalmadı bir yir bađr u ber (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1007, Beyit 2*). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Yarı ağyār-ıla **gördüm** san gül oynar ğār-ıla / Bülbül-i şūrīde-veş bu āh u zārum aldılar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1058, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Okudum ‘ışkuñ kitābın **gördüm** anda yazulu / ‘Āşıĳa evvel ĳademde lāzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1081, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]

Geldi bu ‘āleme hüsniyle niçe Yūsuf-ı Mışr / **Görmedi** kimse senüñ ğibi terāzüya gelür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1152, Beyit 3*). [görmedi, -me, -di]

Kirpügüm ğöz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / Ğār u ğesle kim **görüpdür** rāh-ı ‘ummān bağlanur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1157, Beyit 3*). [görüpdür, -üp, -dür]

Perīde **görmedüm** hürīde herğiz / Beşerde var mı eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1187, Beyit 4*). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Gide cānān Muhibbī nāle kılma / Bunu kim **gördi** mürde ide āvāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 5). [gördi, -di]

Görmedüm ‘ālemde ben bir mäh-rū ağıyarsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz hārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 1). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir ‘İsī-neses / **Görmedi** la’lüñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 4). [görmedi, -me, -di]

Gide cānān Muhibbī nāle kılma / Bunu kim **gördi** mürde ide āvāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 7). [gördi, -di]

Sırr-ı ‘ışk[ı] sor baña ‘allāmeler hāll eylemez / Kim **görüpdür** bu cihānda ola düşvār iş geñez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 1). [görüpdür, -üp, -dür]

Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddüñ mi ya **gördüñ** mi ki bir kes ābdan geçmiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1440, Beyit 1). [gördüñ, -dü, -ñ]

İñen ra’nādūr ol gül yüzlü dilber / Nazīrüñ **görmedüm** ben iy kabā-püş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 2). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Ruñuñ tābında iy meh-rū dutışur ser-te-ser ‘ālem / Cihānda bunu kim **gördi** kim ola bī-duñān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 3). [gördi, -di]

Ruñların üstinde n’eyler uşbu zülf-i ‘anberīn / Kim **görüpdür** kim günün yüzini zāhir duta pas (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 2). [görüpdür, -üp, -dür]

gör: ... ile karşılaşmak, (iyi durumlar için) erişmek, nāil olmak, (kötü durumlar için) kendisine yapılmak, mārız kalmak, düçar olmak.

Adı var Mecnūn’uñ ammā bir saçı leylī-veşüñ / **Görmişem** derd ü belā vü miñnetin andan beter (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 5). [görüşem, -miş, -em]

Sīnesi bāğında kim dikdi maħabbetden nihāl / **Görmedi** derd ü belā vü ğamdan özge berg ü bār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 2). [görmedi, -me, -di]

Cevrini **görüp** nigāruñ dime sen bed-hū-y-ıñış / Anı tağyīr idebilmez başa çün yazu-y-ıñış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 1). [görüp, -üp]

gör: ... olarak görmek, ... olarak bilmek, ... olarak kabul etmek.

‘Āşık-ısañ kendüñi efgende **gör** / Pādişāh-ısañ özüñi bende **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 1). [gör,]

‘Āşık-ısañ kendüñi efgende **gör** / Pādişāh-ısañ özüñi bende **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 1). [gör,]

Beñzerem dimiş nigārā ĥaddüñe / Bu sözinden sen güli şermende **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 2). [gör,]

Sen perī ‘ışk-ıla ben dīvāneyi / Ger murāduñ var-ısa külñanda **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 3). [gör,]

Ğarra olma sebzezār-ı ‘ömrüñe / Dāne gibi kendüñi ĥarmanda **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 5). [gör,]

gör: Birine açıktan bir şey vermek, ihsanda bulunmak, kayırmak, arka çıkmak.

Bir nazar kılmaz o meh-rû 'âşıkuñ zârın **görüür** / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağıyârın **görüür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [görüür, -ür]

Diñlemez gülşende gül bir dem figânın bülbülün / İñledüp ol derdmendün dâyimâ hârın **görüür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [görüür, -ür]

gör: Anlamak, idrak etmek, düşünmek, fark etmek.

Kaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / Himmeti 'ışk erinün **gör** ki felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [gör,]

Sen tārīk-ı 'ışkı bir **gör** iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kâfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [gör,]

Sen tārīk-ı 'ışkı bir gör iki **görme** zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kâfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [görme, -me]

Berre düşmiş sanmañuz Mecnün bir dîvānedür / **Gördi** yok bü-yı vefā insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [gördi, -di]

Gelmesün dañı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / **Görüñ** ol luñf issi kim bendesini yād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [görüñ, -üñ]

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizāmi'nün / İnce hayāl-i nāzük ü şīrīn edāyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [gör,]

Tālib olma iy gönül zāhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp dīdārı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [gör,]

Sākiyā **gör** dehri bī-bünyāddür / Bāde sun kim 'ömr hem berbāddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [gör,]

Bir nazar kıl cān göziyle **gör** bu lu'bet-bāz-ı çarñ / Bir nefesde saña biñ dürlü 'alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [gör,]

Bir nazar kılmaz o meh-rû 'âşıkuñ zârın **görüür** / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağıyârın **görüür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [görüür, -ür]

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler **gördüm** neler **gördüm** / Biri ser-fitne-i 'ālem birisi 'ayn-ı āfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler **gördüm** neler **gördüm** / Biri ser-fitne-i 'ālem birisi 'ayn-ı āfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Sakla esrāruñı her demde huñzür eyleyesin / N'oldı Mañşūr'ı **gör** olduğı-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 2*). [gör,]

İy Muhibbî 'âşıkuñ **gör** ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [gör,]

Her neye kıl sañ nazar biz rüy-ı Hākk'a nāzırız / Şümme vechu'llāhı **gördük** māsivāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4*). [gördük, -dü, -k]

İy Muhibbî 'âşıkuñ **gör** ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [gör,]

Okuyup **görmüş** degül beñzer maħabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri lîk ol nâ-mihribân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*görmüş, -miş*]

La‘l-i lebinüñ yâdına cân vîrsem ‘aceb mi / Virdi ğam Şîrîn-ile Ferhâd’ı **görüñ** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [*görüñ, -üñ*]

gör: Muâyene etmek, bakmak.

Niçe yıllar ĥasta iken yine bir bir ĥâlini / Dil tabîbi **gördi** itdi derdini bîmâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*gördi, -di*]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamân yoldaşı **gör** tîĝını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*gör,]*

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı meger küy-ı nigāra ĥaberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]

Ka‘be küyında olur **görmez** nigāruñ ğün yüzün / Aña beñzer nūr **görmez** adı ammā ĥâcîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*görmez, -mez*]

Eger derd-ile âh itsem ruĥ-ı zerdüm **görenler** dir / Ĥazān evrākına san kim dokınur bād revān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*görenler, -en, -ler*]

Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür ğüft ü ğü / Ol derün-ı perdede ‘âlem tolu ğavĝâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*gör,]*

Naĥd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*gör,]*

Ol Ĥıta maħbûbı **gördüm** tırrasın çîn gösterür / Noĥta-i ĥâlî ile ğül içre pür çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]

Bezm-i ğamda iy Muĥibbî nâleme âheng içün / Nâyı **gör** bâzāra varmış kendüzün ğüyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*gör,]*

Gel iy serv-i ĥıramānum gözüm yaşına raĥm eyle / Ki merdüm-zâdedür âĥir **görürsin** pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*görürsin, -ür, -sin*]

Göñül mir‘âtinı **gördüñ** ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*gördüñ, -dü, -ñ*]

Ṭavĥ idüp âhını zencîr idinüp göz yaşını / Dil-i divâneyi **gör** kim niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [*gör,]*

Seyr ider **gördüm** o servi ergüvânî ton geyer / Sebz olur servüñ libâsı pes neden ğülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]

Câme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy göñül / Yoĥsa dünyā ĥil‘atin **görmez** misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*görmez, -mez*]

Zâhidâ ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / Kim **görüpdür** gözleye ‘âşik olan nāmüs u ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*görüpdür, -üp, -dür*]

Ben mübtelāya n'eyledi ol bī-vefāyı **gör** / Gönlüm tolaşdı zülfine nāgeh belāyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [gör,]

Ben mübtelāya n'eyledi ol bī-vefāyı **gör** / Gönlüm tolaşdı zülfine nāgeh belāyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [gör,]

Geh 'işve gāh şīve gehī cevri ü gāh nāz / Didüklerince yok midür ol pür-cefāyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [gör,]

'İşkuñ yolında cān-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihānda bencileyin bir fedāyī **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3*). [gör,]

Gördi ölümlü ḥasta atup baña ḡamz okın / Ol dil taḡbī öldürüp itdi devāyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [gör,]

Ḡamzelerle öldürür kūyına varan 'āşıkı / Bir nefesle dirgürür 'İsī ḡibi ḡüftārı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [gör,]

Deşt-i belādudur beni senden **gören** cüdā / Cānından ayırudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [gören, -en]

Göñül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā gözler / Dil-i dîvāneyi **gör** kim yine dāyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [gör,]

Çeşm-i şayyādımı **gördüm** zülfini almış ele / Murḡ-ı diller şaydına yokdur anuñ aḡın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Miyānına kimi kıl dir lebine kimi dir noḡta / Arada nesne yok **gördüm** benüm ne kıl ü kālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]

Bu çarḡ-ı bī-vefā ḡālın **görüp** kim buña dil bağlar / Gelenler dār-ı dünyāya meḡer gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [görüp, -üp]

Oynadum bu vech-ile şaḡranc-ı 'işkuñ bāzını / Vāmık u Ferḡād u Mecnün **görseler** māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [görseler, -se, -ler]

Zülfinde göñül bend-ile **gör** mübtelā yatur / Kūyı Muḡibbî 'āşıkā bīmār-ḡānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [gör,]

Görsün Muḡibbî vir aña ḡüsnüñ zekātını / Zīra ki aña müsteḡaḡuz hem gedālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [görsün, -sün]

Muḡibbî yarı aḡyār-ıla **gördüm** / Didüm 'ālemde ḡül var mı dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [gördüm, -dü, -m]

Görüñ aḡyārı yāruñ işiginde / Perī olmaz imiş āḡ Ehremensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [görüñ, -üñ]

Şem'-i ḡüsnüñe **görüp** dün gice dil yandugını / Baña öyküñdi düşüp odlara pervāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [görüp, -üp]

Görelî ol serv-ḡaddi cāmi'-i ḡüsn içre āḡ / Ḳāmet ide diyü nāḡāḡ biz iḡāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [görelî, -elî]

Muḡibbî uşbu şī'r-i dil-pesendi / 'Acep var mı **görüp** ta'zīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [görüp, -üp]

- Giceler tā şubha dek ney gibi efgān eylerüz / Bu umīda ne getirür **görelüm** taqdīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 4*). [görelüm, -elüm]
- Niçe yıllar hasretem pā-būsına oldum helāk / **Görüñ** ol bed-hū güzer ol hāk-i rāhī eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 2*). [görüñ, -üñ]
- Muhibbī şî'rüñi **gören** hasen dir / Ki anda gizlü var ma'nā ciger-süz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 5*). [gören, -en]
- Āh it Muhibbī her dem kim **gördi** yār[ı] mahrem / 'Āşık olur mı bī-gām olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 5*). [gördi, -di]
- Şem'-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervāne-veş / Şem'e yanmak ögredür **gör** bu dil-i pervānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 3*). [gör,]
- Yarı ağyār-ıla bir yirde **görüp** ol dem didüm / Bu cihān bāğında bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 3*). [görüp, -üp]
- Öpdüğün **gördüm** kadeh agzında ol meh-pārenüñ / Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]
- Çalkamañ bu eşk-i gāfil virdi 'ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm **görüp** deryā kenārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 4*). [görüp, -üp]
- Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun **görsün** Muhibbī defter ü dīvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5*). [görsün, -sün]
- Baña beñzer key perīşān-hāl **gördüm** dil seni / Zülf sevdāsına düşmiş tālib-i pür-hamlaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]
- Fitne ta'līmın ider gözlerine gānzeleri / Çok zamāndur **görürem** ol gözi fettān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 4*). [görürem, -ür, -em]
- Dün lebinden büse 'ahd itmişdi dildārum bugün / **Gör** yine kavline inkār eyler ol ikrārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 4*). [gör,]
- Hāk-i pāyın başuma tāc itmek itdüm mültemes / **Gör** dil-i dīvāneyi kim saltanat eyler heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 1*). [gör,]
- Hattını gördüm hālel virmek diler ruhsārına / Hey ne kāfirdür **görüñ** kaşd-ı dil ü dīn eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 4*). [görüñ, -üñ]
- Gerek 'āşık olan ser-pā bürehne / Anı kim **gördi** mecnūn ola ser-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 2*). [gördi, -di]
- Yarı ağyār-ıla **gördüm** nite kim gül hār-ıla / 'Andelīb-i dil anuñçün āh u feryād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 4*). [gördüm, -dü, -m]
- Ol gül-i nevesteyi hār-ıla bir yirde **görüp** / Şübh olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 3*). [görüp, -üp]
- Şî'rümi **gören** bir āhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-içün degme kimse aña diş uramamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 1*). [gören, -en]
- Zāhidā vā'izleri **gördüm** ki hırş-ı cām içün / Rehne aldı her birinüñ hırkasını mey-fürüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Tenhāca gezer **gördüm** ben ol servi kabā-pūş / ‘Aqlum tagılıp kalmadı başumda benüm hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]

Hergiz **görürem** eylemedün hayr-ı ‘amel sen / Āh eyle dilā dīdeleründen döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*görürem, -ür, -em*]

Beni dîvāne **görüüp** berr-i ğamda / Kodılar adımı Mecnün’a adaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*görüüp, -üp*]

Akan yaşum olup ‘ummān cihāni ortaya almış / Bu gönlüm zevrağın **gör** ğarğ olup girdābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*gör,]*

Gün yüzine zāhidi **gör** göz göre inkār ider / İy Muhibbî ğam yime ol çünki nā-bīnā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*gör,]*

El uzatmış zülfine dildārumuñ **gördüm** rakīb / Dilegüm bu yūriye barmagina anuñ kamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*gördüm, -dü, -m*]

Gird-bāduñ **göricek** toz kopardugını çün / Reşk idüp deştdede oldı aña Mecnün rakķāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*göricek, -icek*]

Güllere göz degmesün diyü şehergeh bülbüli / **Gördüm** okur gitmeyüp hergiz dilinden havās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*gördüm, -dü, -m*]

Çünki **gördün** yār Muhibbî zülf çevgān eylemiş / ‘Āşık iseñ başuñı top eyleyüp meydāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*gördün, -dü, -ñ*]

Gözlerüm yaşın **görüüp** redd itme küyuñdan beni / Bulmaz Bağdād revnağ akmasa öñinde Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*görüüp, -üp*]

göre: Nispetle, yanında, nazaran.

Ħüsnuñ bahārına **göre** iy lāle-ruğ senüñ / Neşv ü nemā-yı bağ-ı irem bir numünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*göre,]*

görin: Kendini göstermek, ortaya çıkmak, gözükmek, zuhur etmek II görölür halde olmak, görülebilecek durum veya nitelikte olmak.

Mümkin midür ki **görine** genc-i cemāl-i yār / Zülf-i siyāhı her yaña biñ başlu mār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [*görine, -e*]

Ķanā‘at iħtiyār iden aña lā-büd gelür ‘uzlet / **Görinmez** kimseye ‘Anķā gibi ol ‘azm-i Ķāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*görinmez, -mez*]

Görinen ruħsārı üstinde kara saçlar midür / Pīç pīç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [*görinen, -en*]

Gözleri āhū olaldan oldı zülfü müşk-i Çīn / Ya le‘āfet baħrı üzre **görinen** ‘anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*görinen, -en*]

Ol gül-i ħamrāda şebnem mi şehergeh **görinen** / Yoħsa ruħsārında yāruñ katre katre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*görinen, -en*]

Belā kuħsārı olmuşdur Muhibbî kelle-i ‘uşşāk / **Görinür** yir yir üstinde ğamāmı dūd-ı āhidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*görinür, -ür*]

Genç-i hüsnine Muhibbî sunma dil eyle hazer / **Görinen** zülfü anuñ biñ başlu ejderhâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5). [görinen, -en]

Görinen şubh-dem sanmañ şafak gökler kenârında / Yakan bu dâmen-i çarhı bu âh-ı şubhgâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3). [görinen, -en]

Kenârında **görinenler** bu çarhuñ siz şafak sanmañ / Derün-ı sînede yir yir çıkan her dem duhânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2). [görinenler, -enler]

Ruhları üzre **görinen** hañ degül itme gümân / Bil muhaqqak şehd ü şekker üzre üşmiş mürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5). [görinen, -en]

Şol deñlü itdi cevri ‘uşşâka ol cefâ-cû / Boynında **görinenler** kâkül degül günehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3). [görinenler, -en, -ler]

Kim ezel bezminde nüş itdi maħabbet câmını / ‘Işk-ı mestî **görine** maħşerde de ayık mıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3). [görine, -e]

Noğtalar kim al evrâk üzre yir yir **görinür** / Sanasın gül ruhlaruñ haddinde müşgîn hâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3). [görinür, -ür]

Şu‘le-i âhum **görinür** her seher sanmañ şafak / Her gice düd-ı dilümden râh-ı keyvân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2). [görinür, -ür]

Görinen hañ mıdır yâ leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsnî ser-â-ser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7). [görinen, -en]

Hañ degüldür leblerüñ üstinde yir yir **görinen** / Mûrlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2). [görinen, -en]

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânımdır / **Görinen** müy-ı jülîdem degül belki duhânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [görinen, -en]

‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revân / **Görinen** ser degül belâ kühumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3). [görinen, -en]

Bu semâda **görineni** berç u bârân sanmañuz / Çarh-ı gerdân yakılup ben sühte içün ağlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3). [görineni, -en, -i]

Rüz-ı ezelde içdi bu dil ‘ışk câmını / Dağı başumda **görinen** anuñ hümâridür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3). [görinen, -en]

Derün-ı sîneden dem dem gelenler âh u zârıdır / Giceler **görinen** encüm degül âhum şerâridür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1). [görinen, -en]

Ten göziyle görmez isem ğam degül cânân yüzün / Cân göziyle kanda baksam **görinen** cânânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2). [görinen, -en]

Kuçabilsem nigârı pîrehensüz / Dir-idüm cân ‘ayân **görindi** tensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1). [görindi, -di]

Derdâ ki bu şeb dogmadı ol mâh **görinmez** / Cân oldı revân ol büt-i dil-h‘âh **görinmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1). [görinmez, -mez]

Derdâ ki bu şeb dogmadı ol mâh **görinmez** / Cân oldı revân ol büt-i dil-h‘âh **görinmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1). [görinmez, -mez]

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şâh **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [*göriñmez, -mez*]

Hâk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / Kandadur 'aceb bād-ı şehergâh **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3*). [*göriñmez, -mez*]

Âhum dütüni 'âlemi târ itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür bir süz imiş âh **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*göriñmez, -mez*]

'Aceb bilsem n'îçün cânân **göriñmez** / Sitâremde meh-i tâbân **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*göriñmez, -mez*]

'Aceb bilsem n'îçün cânân **göriñmez** / Sitâremde meh-i tâbân **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*göriñmez, -mez*]

Kılur Ya'kûb-veş dil âh u zârı / Kaçan ol Yûsuf-ı Ken'ân **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 2*). [*göriñmez, -mez*]

Olursa tañ mı ahvâlüm diger-gün / Baña çün ol şeh-i hûbân **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [*göriñmez, -mez*]

Kılur dil bülbülü feryâd u efgân / Anuñçün ol gül-i handân **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*). [*göriñmez, -mez*]

Leb-i la'linden özge dil-rübânuñ / Muhibbî derdüñe dermân **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [*göriñmez, -mez*]

Güneş yüzine dildârûñ muqâbil olmak istermiş / Zevâli **göriñür** beñzer neden miqdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*göriñür, -ür*]

Göriñür zülf içinde 'arız-ı yâr / Şeb-i târ içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [*göriñür, -ür*]

Güzeller[den] vefâ hergiz **göriñmez** / Velî gayrı cefâ hergiz **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [*göriñmez, -mez*]

Güzeller[den] vefâ hergiz **göriñmez** / Velî gayrı cefâ hergiz **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [*göriñmez, -mez*]

Görüben çeşm-i şehlâsını yârûñ / Ki âhü-yı Hıtâ hergiz **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [*göriñmez, -mez*]

Fırât'a dönelden uşbu yaşum / Benüm çeşmüme mâ hergiz **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*göriñmez, -mez*]

Cüdâ olalı cânsuz cisme döndüm / Yok olsa cân baka hergiz **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*göriñmez, -mez*]

Egerçi ki belâdur 'ışk-ı hûbân / Muhibbî'ye belâ hergiz **göriñmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [*göriñmez, -mez*]

Göriñen başuma miñnet kühsârıdır diñüz / İki 'aynum iki yaña çeşmesârıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [*göriñen, -en*]

Göriñen başum degül bil ki belâ kühsârıdır / İki 'aynum kaynayup akar bîñarıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*göriñen, -en*]

Kaçan **görine** ol tāk-ı Mısr pes / Ola kıblem ham-ı ebrü-yı muqavves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*).
[görine, -e]

Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / Gider şabr-ıla dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*).
[görinse, -se]

Görinen ‘anberîn beñler nigāruñ şem‘-i hüsninde / Sanasın bir bölük Hindü daparlar nāra yasadnmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [görinen, -en]

Geltür hayālî çeşmüme ammā **görinmez** āh / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [görinmez, -mez]

Didüm iy dilber nedür **görindi** ruhsār üzre haṭ / Didi zülfüm sāyesidür itdün iy miskîn ğalaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [görindi, -di]

görin: ... olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak, -miş gibi gelmek, benzetmek, görünüşünde olmak.

Bu Muhibbî çün ezel içdi maḥabbet cāmını / **Görinür** şimdi anuñçun ğāh mest ü geh ħumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [görinür, -ür]

Mecnün-şıfat derd-ile vādilere düşdüm / Yanumca baña olmaga hem-rāh **görinmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [görinmez, -mez]

Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebî‘ / Her diken tāze **görindi** olup izhār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [görindi, -di]

Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / Anuñ-ıçun **görinür** her yaña kühsār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [görinür, -ür]

Gül yüzüñsüz ‘āleme kılmaz nazar cān bülbüli / Gülşen ü bağ-ı irem külhen **görinür** yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [görinür, -ür]

Āhum ejder **görinür** bu sīne ğaridur diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [görinür, -ür]

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum baña hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbî **görinür** āl-engiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [görinür, -ür]

Muhibbî evvel[i] ‘ışkuñ egerçi **görinür** āsān / Velī ğāyet soñı müşkil giriftār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [görinür, -ür]

Şeb-i tür içre yüzüñ meş‘al-i nūr / **Görindi** şu‘leden vādî muqaddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*).
[görindi, -di]

Çeşmüm tenüme geydürelî kırmızı ħil‘at / Āhum da Muhibbî **görinür** başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [görinür, -ür]

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihānı nūr-veş / Çün **görindi** döstüm baña cemālün ħür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1*). [görindi, -di]

Dehre aldanma sakın fikr eyle āĥiri günü / Gerçi bu ‘ālem yüzü saña **görinür** sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [görinür, -ür]

Ĥalil‘e táb-ı ruhsāruñla āteş gülşen olmışdur / Baña ‘aqs-i ‘izāruñla **görinür** gülsitān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [görinür, -ür]

görmez olur: Görmez olmak, görememek, fark edememek.

Ka'be küyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nūr görmez adı ammā hācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [görmez olur, -ur]

göster: Görülmesini sağlamak, görülmesine yol açmak; bir şeyden numune olmak üzere örnek vermek, sergilemek.

Ol Hıttā maħbûbı gördüm tırrasın çin **gösterür** / Nokta-i hālî ile gül içre pür çin **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

Ol Hıttā maħbûbı gördüm tırrasın çin **gösterür** / Nokta-i hālî ile gül içre pür çin **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

Deyr içinde zülfını zünnār idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hāçın **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [gösterür, -ür]

Hey ne sāhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinüñ her bir kılında Rüm ilin Çın **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [gösterür, -ür]

Bu kebüter göñlümi alup yine minķārına / Hiç halāşa yir mi var çeşmini Lāçin **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [gösterür, -ür]

İy Muhibbî niçe olmasun perîşān bu göñül / Şānesin elden komayup baña saçın **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [gösterür, -ür]

Gerçi dilber **gösterür** ‘uşşāka yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık da istignā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [gösterür, -ür]

Hābtüm gün yüzün **göster** vişālün şubhına irsün / Şeb-i hicründe aħvālî Muhibbî'nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [göster,]

Ger gülerse hoşka-i yāķütü dürler **gösterür** / Söze gelse luţf-ıla la'l-i Bedaħşānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [gösterür, -ür]

Gāh olur dilber şeb-i zülfın mu'anber **gösterür** / Geh döner gün yüzini açup münevver **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

Gāh olur dilber şeb-i zülfın mu'anber **gösterür** / Geh döner gün yüzini açup münevver **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

Dil çeker hicrān yükin itmez taħammül Kāf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzün ner **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [gösterür, -ür]

Almaga şabr-ı metā'in bülbül-i bî-çārenüñ / Gonca hemyānın açup gül tāciri zer **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [gösterür, -ür]

Levh-i sīnem üzre dökmiş nokta eşküm kātibi / Cümle kılmış gam metā'in yine defter **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [gösterür, -ür]

Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak gūşuña / Rişte-i cān üzre nazmın dürr ü gevher **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [gösterür, -ür]

Gerçi evvel ‘ışk mir'ātu selāmet **gösterür** / Lık soñra ‘āşıkā bunca melāmet **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

Gerçi evvel ‘ışk mir’atı selâmet **gösterür** / Lîk soñra ‘aşîka bunca melâmet **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]

Bir nazar kıl cân göziyle gör bu lu‘bet-bâz-ı çarh / Bir nefesde saña biñ dürlü ‘alâmet **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*gösterür, -ür*]

Gelmeyüp nuțka mü‘ezzin bil ki kâmetden kalur / Câmi‘-i hüsn içre çün ol serv kâmet **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*gösterür, -ür*]

Öpsem lebüni disem o dem la‘lini dişler / Nâz-ıla baña **gösterür** incü gibi dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]

Bir sencileyin gâh çelîpâ ide zülfîn / Geh **göstere** ‘uşşâkına zünnâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [*göstere, -e*]

Zülfî çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber **gösterür** / Top idüp meydân-ı ‘ışk içre bulur ser **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]

Zülfî çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber **gösterür** / Top idüp meydân-ı ‘ışk içre bulur ser **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]

Bilmezsin sehğâr çeşmi sihri kimden öğrenür / Zülfinüñ her bir kılın biñ başlu ejder **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*gösterür, -ür*]

Ĥalka Ĥalka sünbüli bād esse ditrer her taraf / Sanki bir tãvüsdur cevlan idüp per **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*gösterür, -ür*]

Gâh olur zülfinde bend eyler bu gönüm şebrevin / Ĥatlüme cellâd çeşmi gâh Ĥaçer **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [*gösterür, -ür*]

Şâh-ı gam geldükçe gönüm pâyına işâr için / Gözleri yaşını sîm idüp yüzün zer **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*gösterür, -ür*]

Âferîn itmez misin ol ‘aşîka kim her seher / Âteş-i ‘ışka girüp kendin semender **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*gösterür, -ür*]

Kim ki ‘aşîkdur Muhibbî âsitân-ı yârda / Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çâker **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*gösterür, -ür*]

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i ‘âlem-tâbumuz / Ĥh kim kalmadı dilde şabr u gözde Ĥ‘âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*gösterelden, -elden*]

Gülmedi ‘âlemde bir gün bu dil-i gamnâkümüz / Bilmezüz ne **gösterür** daĤı ‘aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]

Her kişîye **gösterür** yüzünü ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]

Yüzümi **gösterem** dir âĤir itmez / MuĤarrer bildüm anı zâĤir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*gösterem, -e, -m*]

İy Muhibbî bu cihânüñ âlına aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu‘blar **gösterür** [gel] ĤaĤĤ’a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*gösterür, -ür*]

Ĥün-ı dilden bezm-i gamda elde pürdür cãmumuz / Gün yüzüñ **göster** nigârâ rüşen olsun şãmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*göster,]*

Çünkü rüşendür eyâ hürşîd-rû şıdkum saña / Şubh gibi mihrüni **göster** baña gel gül bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4). [göster,]

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihân hûb olmuş / **Gösterüp** yüzini 'âşıklara mergüb olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1). [gösterüp, -üp]

göstermez oldı: Göstermez olmak, göstermemek, göstermemeye başlamak.

Göstermez oldı gül yüzün ol gül'izârumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1). [göstermez oldı, -dı]

Ay olur hafta geçer **göstermez oldı** gün yüzün / Göklere irse 'aceb mi nâle vü efğânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4). [göstermez oldı, -dı]

götür: Üzerinde taşımak, yanında bulundurmak.

Kâmet-i servüni kim gördi didi gül **götürür** / Gül ruhuñ buña 'aceb deste-i sünbül **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1). [götürür, -ür]

Kâmet-i servüni kim gördi didi gül **götürür** / Gül ruhuñ buña 'aceb deste-i sünbül **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1). [götürür, -ür]

götür: Kaldırmak, dayanmak, tahammül etmek.

İdelüm cevre tahammül elümüzden ne gelür / Şâh olan zulm idicek lâ-büd anı kul **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2). [götürür, -ür]

Yaralar ursa ne gam sen gül için baña rakîb / Bu meşeldür ki diken zaħmını bülbül **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3). [götürür, -ür]

götür: (Bir şeyi) Hareket ettirip belli bir yere koymak, ağzına götürmek.

Zülfî ucını alur ağzına mest olsa nigâr / Def'-i büy-ı mey için ya'nî karanfil **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4). [götürür, -ür]

götür: (Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.

Kâha dönmiş cismüni gam hürmeninde âh-ıla / İy Muhibbî **götürüp** yirden anı bâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5). [götürüp, -üp]

Gâh olur çeşmi Muhibbî eline tîğın alur / Geh döner katlüm için hançer-i kâbil **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5). [götürür, -ür]

Düşüp öñine gâşiyesin **götürür** şabâ / Şeb-dîz-i zülfe yâr kaçan kim süvâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4). [götürür, -ür]

Götürse eşk-i çeşmüm n'ola cismüm / Ne tañ deryâ getürür hâr-ıla hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4). [götürse, -se]

göz: Görme uzvu, ayn, çeşm.

- Ol cefākārūn cefāsi gönlüme her dem gelür / Ol sebebden **gözlerümden** yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]
- Gözün yaşını dök ki bulasın cevāhiri / Ğavvāş-vār sen de o baħr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [gözün, -ün]
- Gözlerüm iğār için pāyına sīm ü zer tutar / Hün-ı dilden hāşıl olmış la'lüne gevher tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Gāh **gözde** gāh dilde kurdi cānān hāymesin / Yürüstün menzil-be-menzil cān āña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [gözde, -de]
- Pāyuña n'ola dökse Muhibbî **gözi** yaşın / Bu sakladuğı sīm ü zeri yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [gözi, -i]
- Başımı kesdi **gözüm** yaşına rahm itmedi hıç / Kılıcın hünī olan kurıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [gözüm, -üm]
- Dīdeden akdı **gözün** yaşı revān oldu yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-ğadi yāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [gözün, -ün]
- Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revān / Dīde dölāba dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Didüm alnuñ kamer midür yüzün gün / Didi görmüş eyü ola **gözün** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [gözün, -ün]
- Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan āb iniler / Olıcak bir kişünün **gözleri** bī-h'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [gözleri, -ler, -i]
- Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan āb iniler / Olıcak bir kişünün gözleri bī-h'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönlü / Nite kim kurla su üstine dölāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- İy **gözüm** gel bir nazar ol tal'at-i zībāyı gör / Zülfinün bendinde bend olmuş dil-i şeydāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [gözüm, -üm]
- Māyil olur **gözlerüm** yaşına ol serv-i revān / Şöyle beñzer kim sanur ol sīmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Ğam degüldür **gözleri** bīmār iderse gönlümi / Leblerinden bir cevāb alsam bu cānum em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [gözleri, -ler, -i]
- Göflini 'āşıklarūn ol çeşm ü zülf-i hām kapar / Hey ne sāhirdür **gözün** sihr eyleyüp ādem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [gözün, -ün]
- Hey ne sāhirdür **gözi** ol dilber-i Keşmīrī kim / Zülfinün her bir kılnda Rüm ilin Çm gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [gözi, -i]
- Kanlu yaş döküdümi sorma gözümden ne bilür / Anı sor hünī **gözi** göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [gözi, -i]
- Kanlu yaş döküdümi sorma **gözüm**den ne bilür / Anı sor hünī gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [gözüm, -üm, -den]

- Gel iy serv-i hırāmānum **gözüm** yaşına rahm eyle / Ki merdüm-zādedür āhır görürsin pāya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3). [gözüm, -üm]
- Turma agla iy **gözüm** ola ki dilber rahm ide / Senge çün bārān ider geçse zamān te'sîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [gözüm, -üm]
- Yüzün kıble kaşuñ mihrāb olaldan / **Gözüm** gözler anı kıble-nümādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3). [gözüm, -üm]
- Gözi şayyādı şayd itdi yine bu gönümün bāzın / Dü zülfeyni esîriyem iki yanumda bendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4). [gözi, -i]
- Gözüm yaşı 'aceb midür benüm her sū revān olsa / Hāyāl-i qaddi bāğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2). [gözüm, -üm]
- Gözleri āhū olaldan oldı zülfü müşk-i Çîn / Ya le'tāfet bahrı üzre görinen 'anber midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2). [gözleri, -leri]
- Umaram **gözlerüm** yaşı mürür-ıla ide te'sîr / Egerçi kalbini dirler nigāruñ katı mermerdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2). [gözlerüm, -lerüm]
- Dilā bu rüy-ı zerdümle niçe inkār idem 'ışka / **Gözümün** kanlu yaşıyla iki hāzır güvāhıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2). [gözümün, -ümün]
- Serv-quadler evvel elden ihtiyārum aldılar / Akıdup āhır **gözüm**den cüybārum aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1). [gözümden, -ümünden]
- Kanumı nüş eyleyen ol nergis-i mestānedür / Ol sebebden hūn-ı dilden **gözlerüm** peymānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1). [gözlerüm, -lerüm]
- Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getir ki **gözüm** tütüyā bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3). [gözüm, -üm]
- Turamaz akar **gözlerüm** yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölābdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3). [gözlerüm, -lerüm]
- Dîdeler segrür 'aceb ol **gözi** āfet mi gelür / Yaş revān oldı akar ol sehī-kāmet mi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1). [gözi, -i]
- Gözlerini açmaga yokdur mecālî nergisün / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var hūmār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3). [gözlerini, -lerini]
- Hayme kursa 'ışk şāhı gelse dil şahrāsına / **Gözlerüm** yaşı yinilmez her yaña Ceyhūn olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3). [gözlerüm, -lerüm]
- Girelden deyr-i ğam içre bu gönüm erģanūn oldı / **Gözümün** yaşına baksañ şarāb-ı ergüvānıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2). [gözümün, -ümün]
- Gördün **gözüm** yaşını bu sīnem otagina / Girüp taħammül eyle ki bārān gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3). [gözüm, -üm]
- Bir **gözi** āhū bu gönümü alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2). [gözi, -i]
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ 'aşıkumı / Beni de öldüriser ol **gözi** kanlu begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4). [gözi, -i]

- Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ğarķ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [gözlerüm, -lerüm]
- Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cārüb olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [gözlerüm, -lerüm]
- Kaçan ol kâhramân **gözler** eline hañçerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm ol bî-amân **gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [gözler, -ler]
- Şarāb itmiş **gözüm** yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [gözüm, -üm]
- Belā bezminde derd-ile ciġer hūnını nūş itsem / **Gözümüñ** kâsesin elde tolu peymānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [gözümüñ, -ümüñ]
- Bāġ-ı hūsn içre eger seyr itse ol serv-i hırām / Cü yirine **gözlerüm** yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [gözlerüm, -lerüm]
- Ġam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem h'āb ider / **Gözlerüm** yaşı cihānı bil ki ğarķ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Ebed ma'mūr olmaz mülk-i dil āh / **Gözi** Tātār-veş yağmacımızdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [gözi, -i]
- İy Muhibbî bu **gözüm** merdümi ġavvāş gibi / Taluban baħr-ı ġama dürr-ile mercān getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [gözüm, -üm]
- İy saçı sünbül lebi ġonca yañaġı verd-i ter / Bāġ-ı hūsnünde olupdur **gözlerüm** yaşı maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- İy ecel ten şehrini ısmarla seyl-i eşküme / Anı vîrān itmeġe **gözüm**den akan mā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [gözüm
- Göñül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā **gözler** / Dil-i dîvāneyi ġör kim yine dāyim anı **gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [gözler, -ler]
- Gözüñ çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrü / Megel şayyād olan dirler şikārı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [gözüñ, -üñ]
- Ne ġam cānā eger zāhir **göz-ile** görmesem vechüñ / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [göz-ile, --ile]
- Bahār-ı hūsnüñe karşı benüm serv-i hırāmānum / Akar cūlar gibi her dem **gözüm** yaşı bulanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [gözüm, -üm]
- Niġārā **gözlerüm** yaşı baķamdur / Anuñçün kim yidüġüm derd ü ġamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Şāh-ı ġam gelse göñül şehrine cān karşı çıkar / **Gözlerüm** pişkeş için dirhem ü dînār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Şāh-ı ġam geldükçe göñlüm pāyına işār için / **Gözleri** yaşını sîm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [gözleri, -ler, -i]
- Gözleri Tātār-veş tārāc ider dil mülkini / Ġāret ü yağma tarıķını hārāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2*). [gözleri, -ler, -i]

Gözüñ nergis yañağñ gül olaldan / Boyuña bendedür serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*).
[gözüñ, -üñ]

Ola kim rahm idüp meyl ide dildâr / **Gözüñ** yaşını sîm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*).
[gözüñ, -üñ]

Şâyed ki terahhüm ide bir dağı Muhibbî / Araya düşür **gözlerüñüñ** yaşını yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [gözlerüñüñ, -ler, -üñ, -üñ]

Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun **gözüm** yaşı / Kim anda cilveler eyler hayâl-i serv-i dâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [gözüm, -üm]

Hasretiyle bu Muhibbî giceler tâ şubha dek / **Gözlerin** seyyâre-veş yummaz fiğân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [gözlerin, -ler, -i, -n]

Derün-ı sînde bagrum ser-â-ser pâralanmışdur / Anuñçün **gözlerüm** yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]

Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum var / Bi-hamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge hâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [gözüm, -üm]

Bahr-ı ğamdan hiç halâş olur mı bu dil zevrağı / Her taraftan eşkümi bu **gözlerüm** deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]

Varma nesîm mülk-i Şifâhân’a kühl için / Çün hâk-i pây-ı yâr **göze** tütüyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [göze, -e]

Gerd-i râhım iy şabâ dūr eyleme / **Gözlerüme** tütüyâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*).
[gözlerüme, -ler, -üm, -e]

Gözüm yaşı içinde zevrağ-ı dil / Yürür âvâre yelkensüz gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [gözüm, -üm]

Alma **gözüne** kühl-ı Şifâhân’ı zerrece / Hâk-i der-i nigâr saña tütüyâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*).
[gözüne, -üñ, -e]

Yâra varup dün gice dil derdini ‘arz eyledüm / H’âba vardı **gözleri** yanında san efsânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [gözleri, -ler, -i]

Nişâr itmege dilber ayacağına / **Gözüm** yaşı anuñçün sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [gözüm, -üm]

Dil diler dâyim Muhibbî’den **gözi** mestâneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsiz kim kebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [gözi, -i]

Gözüm yaşı revân oldı yînilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhâ sehî serv-i revânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [gözüm, -üm]

Nev bahâr oldı göreydük diyü dildârüñ yüzün / **Gözlerinden** yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [gözlerinden, -ler, -i, -n, -den]

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden Ceyhün gibi / **Gözlerümüñ** yaşıdır kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [gözlerümüñ, -ler, -üm, -üñ]

La’l-i nâbuñ hasretinden bu Muhibbî aglasa / **Gözleri** yaşı anuñ ya dürr ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [gözleri, -ler, -i]

Gözlerüm yaşın şarâb u bagrumı itdüm kebâb / Hây-i dilde çün hâyâl-i dilrübâ mihmân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -üm]

La'l-i dilber **gözlerümden** her kaçan pinhân olur / Zehr olur gamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]

Her kaçan âh eyleyüp döksem **gözüm** bārânını / Gül gibi gülzâr-ı hüsn içre gönül handân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3). [gözüm, -üm]

Gözi hün-rîzlik inkâr itmesün kim / Yanında hançerinüñ humreti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4). [gözi, -i]

Anuñçün **gözlerüm** yaşı akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsârıdur yaşum iki 'aynum bınarıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -üm]

Mey yirine kanımı hünî **gözi** her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dâyim kanadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5). [gözi, -i]

Mest olup dil haşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol **gözleri** mestânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8). [gözleri, -ler, -i]

(♣) Zâlim **gözüne** hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu ben 'âşığı ider o ğubâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17). [gözüne, -üñ, -e]

Görelen ol boyı serv-i revânı / **Gözümüñ** yaşı tursa bir dem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5). [gözümüñ, -üm, -üñ]

İy Muhibbî 'âlemüñ seyr ü temâşasını ko / Gel gönül seyrini kıl **göz** görmedük 'âlemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5). [göz,]

Şâh-ı 'ışka dil taqarrüb bulduğun gördi **gözüm** / Didî terk itme bizi biz dağı şâhib-demlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4). [gözüm, -üm]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönlüm çarlı urur / Hiç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2). [gözlerüm, -ler, -üm]

Kâmet itdün **gözlerüñ** 'uşşâka çün oldı imâm / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5). [gözlerüñ, -ler, -üñ]

Her ne gelse saña yigdür ki kanâ'at idesin / Bir görine **gözüne** bakar-ısañ çoğ-ıla az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3). [gözüne, -üñ, -e]

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'âlem-tâbumuz / Âh kim kalmadı dilde şabr u **gözde** l'âbumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1). [gözde, -de]

Gözlerüm gözgelerinden eşk-i hünin dökmege / Nâle vü feryâd-ıla dildür bizüm tölâbumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -üm]

İy bād-ı şabâ hâk-i derin iki **gözümçün** / Luft eyle getür kim anı kühl-i başar itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4). [gözümçün, -üm, -çün]

Senüñ 'ışkuñ nigârâ ğamsuz olmaz / Nite kim **gözlerüm** de nemsüz olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1). [gözlerüm, -ler, -üm]

Hâk-i derini **gözlerüme** kühl ideyordum / Kandadur 'aceb bād-ı sehgâh görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3). [gözlerüme, -ler, -üm, -e]

Geçid virmez **gözümüñ** yaşı taşıdı / Kaşumdan özge aña pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*).
[gözümüñ, -üm, -üñ]

Gözümüñ yaşıdır revnak viren bu gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [gözümüñ, -üm, -üñ]

Levh-i dilde kıl kalemle māh-rūlar naqşını / Resm ider naqşında māhirdür olup naqqāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [göz,]

Ne kadar esrār-ı ‘ışkı sinede ketm eyledüm / Giryeye ile bu cihān hālkına kıldı fāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [göz,]

Şun‘-ı Hākk‘ı añlamaz gün yüzine karşı nazār / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var huflāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [göz,]

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [göz,]

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mışrî / Bu dil Ya‘küb‘ı hūzn içre kalur sanmañ hazīn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [gözüm, -üm]

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrakını / Bād-ı āh-ıla muhālif anı deryā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]

Ciger hūnını saklamaga iy dil / **Gözüm**den ğayrı aña şīşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*).
[gözüm, -üm, -den]

Bir dem şeb-i hicr içre hayāl-i ser-i zūlfūñ / Hālī mi olur **gözden** eyā serv-i ser-efrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [gözden, -den]

Minkārına aldıkda gönül didi Muhibbî / Beñzer ki gönül murğını kapdı **gözi** şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [gözi, -i]

Bahā-yı vaşl eger alsa **gözüm**den / Bu dehri sanmañuz pür sīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*).
[gözüm, -üm, -den]

Fırkatıyla her gice tañ mı ola bī-h‘āb **göz** / La‘l-i nābuñ yādına her dem olur hūn-āb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [göz,]

Fırkatıyla her gice tañ mı ola bī-h‘āb **göz** / La‘l-i nābuñ yādına her dem olur hūn-āb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [göz,]

Serv kıddūñ tāze ter olsun diyü iy gonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tolab **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [göz,]

Bahr-i ‘ışkuñdan halāş olur mı bu dil zevrakı / Eşk-i çeşmüm oldı deryā ortada girdāb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [göz,]

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir ‘İsī-nefes / Görmedi la‘lūñ gibi bir gevher-i nā-yāb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [göz,]

Nār-ı fırkatdūr bugün bildüm çü dūzañdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökmeşe seyl-āb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [göz,]

Gözi bīmārıdır her dem Muhibbî‘yi iden tīmār / Bilür bīmār kılmasın neden tīmārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [gözi, -i]

- Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedām ola ki artar anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Göz karasın hall idüp dildāra yazdum nāmeyi / Dōstlar luř eyleyüp eşkümle tahrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [göz,]
- Çunki görmeklik müyesser olmadı görsün **gözüm** / Bāri yārumla beni bir yirde taşvîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [gözüm, -üm]
- Gözün yaşı günāhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [gözün, -ün]
- Gözüm yaşıyla āh āhum elinden / Olupdur bu ikisi kāşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [gözüm, -üm]
- Bahr oldı **gözüm** yaşı telātumlar iderse / Āhum yilidür dokına kemdür eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [gözüm, -üm]
- İy yār-ı cefā-hū Muhibbî **göz[i]** yaşın / Teskîn iden hāk-i derüñdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [göz[i], -[i]]
- Gözi üstinde gören kaşlarını / İki teldür sanur dakındı şebbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [gözi, -i]
- Çudret-i şun'-ı Hudā' dur sende olan kaş u **göz** / Kim göre hayret basar döker anuñçün yaş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [göz,]
- 'Aql u şabrum bir ugurdan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emān bir lahza ol cemmāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [göz,]
- Dîdeler yaş dökdügince kirpügüm cārüb olur / İşigün pāk itmege eyler özin ferrāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [göz,]
- Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider āhîr fāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [göz,]
- Muş' itdi cihān hālkını cümle / **Gözi** itdügi sihri sāhîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [gözi, -i]
- Gözlerüm yaşına cüy-ı āb beñzer beñzemez / Nālesine göñlümün dölāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Çatlūme kaşd eyledi beñzer yine şehlā **gözün** / İy kaşı ya sineme dek firün olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [gözün, -ün]
- Tütüyādur **gözüm** hāk-i deri / Kühl için tütüyāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [gözüm, -üm, -e]
- Bu Muhibbî **gözleri** cevherlerin / Yoluña sanma ki işār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [gözleri, -ler, -i]
- Āhum ile **gözlerüm** yaşı benüm / Çalbi āhendür aña kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ğamı bir lahza dūr olmaz **gözümde** çunki h'āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [gözümde, -üm, -de]
- Didiler gözlerinün ālnı terk itdi nigār / Dil didi **gözlerine** hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [gözlerine, -ler, -i, -n, -e]

- Didiler **gözlerinüñ** ālmı terk itdi nigār / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [gözlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]
- ‘Aynuma almam cihānı dōstlar ben yārsuz / **Gözine** ‘ālem kafeşdür bülbülüñ gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [gözine, -i, -n, -e]
- Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan āh eylesem / Dāne dāne **gözlerümden** dōkilür hem çü kirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]
- Oda yanar şu‘lesinden āhumuñ bu nüñ felek / **Gözlerüm** yaşı katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- İki nesne ‘ışkuma şāhid degül mi kıl nazar / Birisidür **gözümüñ** kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [gözümüñ, -üm, -üñ]
- Gözümüñ yaşına mānend cihān içinde āb olmaz / Bu dil nālîşler itdükçe dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [gözümüñ, -üm, -üñ]
- Ol serv-қaddi gördi çıkdi Muhibbî **gözden** / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [gözden, -den]
- Çāre yok şimden girü dil derdine olmaz devā / İy Muhibbî ol **gözi** mekkāra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [gözi, -i]
- Gözleri hāncer çeküp kanlar dōkerse ğam degül / Lebleri cānlar bağışlar yāra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [gözleri, -ler, -i]
- Bir bencileyin var mı içer cām-ı maħabbet / Bir sencileyin **gözleri** hūmmār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 5*). [gözleri, -ler, -i]
- Gözlerüm gözgelerinden dōkerem göz yaşların / İñlemekde göñlüme tōlāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- ‘Aql u şabrum bir ugrundan aldı yağma eyledi / Kimseye virmez emān bir laħza ol cammāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2*). [göz,]
- Dīdeler yaş dōkdügince kirpügüm cārüb olup / İşigüñ pāk itmege eyler özin ferrāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [göz,]
- Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi kim yaşum yiñilmez ider āħir fāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [göz,]
- Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevrakın / Rüzigār-ı āh-ıla kimdür aña deryā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Gözün altında ol hāl-i siyāhuñ nāfe-i müşğīn / Ğalaşdur kim bunu dirse ki Rüm içre ğazāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [gözün, -üñ]
- Fitne ta‘limin ider **gözlerine** ğamzeleri / Çok zamāndur görürem ol gözi fettān uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [gözlerine, -ler, -i, -n, -e]
- Āhū **göziyle** ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ naķışını naķķāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [göziyle, -i, -y, -le]
- Kirpük ucında her biri bir la‘l-pāredür / Akan **gözümde** hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [gözümde, -üm, -de]

Gözüñden sor dil ü cânım niçe bîmâr-ı ‘ışk oldu / Meşeldür hasta ahvâlin ki bîmâr olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4). [gözüñden, -üñ, -den]

Ĥâk-i pâynâ **gözüm** gevherlerin itdüm nişâr / Ol sebebden küy-ı dilber la’l ü mercândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2). [gözüm, -üm]

Ĥâllaruñ fikr eyledükçe ĥâb gelmez çeşmüme / Uyĥu yüzün **göz** görmez olıcak cây-ı meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3). [göz,]

Mısr-ı ĥüsnüñ ĥakkıçün yaşum benüm la’l olalı / **Gözlerüm** yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5). [gözlerüm, -ler, -üm]

Ĥâba varmış ĥastadur beñzer nigâruñ **gözleri** / Ĥâbdan bîdâr olur gel itme iy dil anda ses (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5). [gözleri, -ler, -i]

Döneliden Naĥçivân’a gönümün vîrânesi / İy Muhibbî **gözlerüm** yaşına da dirler Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7). [gözlerüm, -ler, -üm]

Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Ĥalîl / **Gözlerüm** yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -üm]

Döstüm ĥasretle oldu **gözlerüm** yaşı Aras / ‘Âlemi ĥarĥ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1). [gözlerüm, -ler, -üm]

Mısr-ı ĥüsnüñ ĥakkıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / **Gözlerüm** oldu biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -üm]

Taşdı Ceyĥün oldu eşküm küyüne virmez geçid / **Gözlerümden** dad meger andan beni ırmag-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]

Ĥarĥa virdi **gözlerüm** yaşı cihâni ĥâh olur / Yakar eflâki ser-â-ser sîne-tâbi var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -üm]

Gâĥi **gözüm** bu yaş-ıla geh kanla tolar / Ĥâk-i derüni gönderüp it tütüya yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2). [gözüm, -üm]

Gözleri yaşın Muhibbî’nün revân itmiş şehâ / Ol ki ĥaddüñ gül idüp ĥaddüni şimşâd eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5). [gözleri, -ler, -i]

Gözlerüm yaşı umardum küyüne vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ĥo bir deryâ-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -üm]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm **gözüme** / Böyledür ‘âdet Muhibbî olsa turfanda yemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5). [gözüme, -üm, -e]

Gel cilve eyle **gözlerümüñ** çeşmesârına / Bir dem vaşan kıl anda hemân iy perî yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3). [gözlerümüñ, -ler, -üm, -üñ]

Siĥr-ile cādü **gözün** zülfe girihler bağlamış / Genc-i ĥüsnin ĥıř için güyâ bir ejder bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1). [gözün, -üñ]

İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl naşar / İñleyüp Ferĥâd için döker **gözinden** kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5). [gözinden, -i, -n, -den]

‘İşk için eyler **gözüm** gönüm benüm turmaz savaş / Ĥalîb oldu gönüm âĥir egdi **gözüm** aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1). [gözüm, -üm]

‘İşk için eyler **gözüm** gönüm benüm turmaz savaş / Ğalib oldu gönüm āhir egdi **gözüm** aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1). [gözüm, -üm]

Dâne-i hâlûn hayâliyle **gözüm** yaşlar döküp / Ğsiyâ gibi döginür ele almış iki taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3). [gözüm, -üm]

Ser fitnedür **gözler-ile** kaşlar senüñ / Müjgân tîrüne katı yadur ol iki kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3). [gözler-ile, -ler, -ile]

Geltür hayâli çeşmüme ammâ görünmez āh / Görmiş degül **gözler** anı dil-rübâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2). [gözler, -ler]

Dilüm inler benüm dölâba döndi / **Gözüm** gözgelerinden dökilür yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3). [gözüm, -üm]

Hün-ı dilden gelmeseydi **gözlerümden** kanlu yaş / Sırr-ı ‘ışkum olmaz idi bu cihân halkına fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senüñ çün sırruñı fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [gözden, -den]

Dün gice kodum yâr işigi taşına baş / **Gözümden** akar hün-ı ciger sanmañ anı yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1). [gözümden, -üm, -den]

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi / **Gözleri** Hârût-ıla Mârût’dan cādū-y-ımmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2). [gözleri, -ler, -i]

Olmaz-ıdı döstlar ‘ışk-ı nihānum eyle fâş / **Gözlerümden** akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]

‘Acebdür âteş-i dil sâkin olmaz / Niçe kim **gözlerümden** dökerem yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]

Düşeli cân u gönül sünbül saçuñ sevdāsına / Başda sevdâ dilde âteş eksük olmaz **gözde** yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4). [gözde, -de]

Giceler hüsnuñ bahārın fikr idüp āh eylesem / Çın seher bu **gözlerüm** yaşlar döker yağmur-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -üm]

Sihr-ile cādū **gözün** iy dil-firib / ‘Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2). [gözün, -ün]

Hâsret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar **gözümden** kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1). [gözümden, -üm, -den]

Gözleri uyğuda kaldı her nefes hacletdedür / **Gözleri** vaşfın idelden nergis-i bîmâra ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4). [gözleri, -ler, -i]

Gözleri uyğuda kaldı her nefes hacletdedür / **Gözleri** vaşfın idelden nergis-i bîmâra ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4). [gözleri, -ler, -i]

Gözlerüm yaşı ser-â-ser hil‘atüm / Dūd-ı āhum başuma efser ‘ivaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -üm]

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz Bağdād revnağ akmasa öñinde Şağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -üm]

MıŖr-ı hüsniinde **gözümüñ** biri oldu nehr-i Nîl / Eyledüñ Bağdād küyuñda birini cüy-ı ŖaŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*gözümüñ, -üm, -üñ*]

göz degmesün: Göze gelmek, nazar değmek, nazara uğramak.

Güllere **göz degmesün** diyü sehergeh bülbüli / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden havâŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*göz degmesün, -me, -sün*]

göz göre: Belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.

Kanlu yaş dökdüğümü sorma gözümden ne bilür / Anı sor hünî gözi **göz göre** kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [*göz göre,]*

göz göre: Belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.

Gün yüzine zâhidi gör **göz göre** inkâr ider / İy Muhibbî ğam yime ol çünki nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*göz göre,]*

göz ü kaŖ: Göz ve kaŖ.

Bend-i zülfinden halâŖ olur mı hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ğamz okların ol **göz ü kaŖ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*göz ü kaŖ,]*

Sihr fennin fitne ‘ılmin bilmese ol dil-firîb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi **göz ü kaŖ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*göz ü kaŖ,]*

göz yaş oldu: Gözü yaş olmak, gözü yaşarmak, gözünü yaş kaplamak II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Bir nazarla hün-ı dil cüş itdi oldu yaş göz / Döndürür deryâya âhir yaşımı bu kaŖ u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*göz yaş oldu, -dı*]

göz yaş tolar: Gözleri yaşla dolmak, ağlamaklı olmak, gözleri yaşarmak.

Ėudret-i Ŗun‘-ı Ėudâ‘dur sende olan kaŖ u göz / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [*göz yaş tolar, -ar*]

göz yaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eŖk, siriŖk.

Sırr-ı ‘ıŖkı niçe pinhân eyleyem ben sinede / Ėhum ile **göz yaşı** ‘âlemlere rüsvâ kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*göz yaşı,]*

Baħra döndi **göz yaşı** çeŖmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*göz yaşı,]*

Alma âhum gel akıtma eŖk çeŖmümden sakın / Ėarķa virür ‘âlemi bu **göz yaşı** deryâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*göz yaşı,]*

Göz yaşı degül küy-ı belâ cüybâridur / Düd-ı dilüm[üñ] üstine ebr-i bahâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*göz yaşı,]*

Eylese başdan aşup **göz yaşı** dil şehrinin ğarķ / Tañ degül cüş idicek bir ucı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [göz yaşı,]

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî **göz yaşı** / Ğarķ ider âhir seni bu çeşm-i pür-hün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [göz yaşı,]

Serv-ķaddûñ göreli **göz yaşı** kendin yiñemez / Dûd-ı âh-ıla bu dil nâle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [göz yaşı,]

Naħl ķaddûñ yâdına serv-i hırâmānum benüm / **Göz yaşı** pâyufa her dem cûlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [göz yaşı,]

göz yaşın: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gül'izâr-ı hüsni yâruñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî **göz yaşın** cü sinesin tölâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [göz yaşın, -n-n, -]

Muhibbî **göz yaşın** harc itse tañ mı / Metâ'-ı ğam gibi çün hâşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [göz yaşın, -n]

göz yaşın dök: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

İy dîde **göz yaşın dök** virsün ciñhâni ğarķa / Ol cevri çok vefâsuz çünki yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [göz yaşın dök, -n]

göz yaşın döküm: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Mısr-ı hüsnuñ haķķıçün şol deñlü döküm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nil ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [göz yaşın döküm, -n, -dü, -m]

göz yaşına: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Kirpügüm **göz yaşına** sedd eyledüm sedd olmadı / Hâr u ğesle kim görüpdür râh-ı 'ummân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [göz yaşına, -n, -a]

Başdan ayağa degin **göz yaşına** ğarķ oldum / Lîk su virdi bu dil âteşi bir pâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [göz yaşına, -n, -a]

Meyl ider **göz yaşına** serv gibi / Bu ciñhân içre mâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [göz yaşına, -n, -a]

göz yaşını: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Ṭavķ idüp âhımı zencîr idinüp **göz yaşını** / Dil-i dîvāneyi gör kim niçe şîrāne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [göz yaşını, -ını-n, -ı]

Eyledüm anuñ-içün **göz yaşını** âb-ı revān / Bâğ-ı hüsnuñe bu vech-ile girem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [göz yaşını, -n, -ı]

Eksük itme **göz yaşını** kalbi mermerse daħı / Bir zamān-ıla Muhibbî sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [göz yaşını, -n, -ı]

göz yaşıyla: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Bir dem ârâm eyle **göz yaşıyla** pâyum gil-durur / Kıl terahhüm döstüm hâlüm katı müşkil-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1). [göz yaşıyla, -y, -la-yla]

göz yaşların: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Sen cefakârûñ elinden seyl idüp **göz yaşların** / Sine dögem âsiyâ-veş ele alup iki taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4). [göz yaşların, -n]

göz yaşların dökerem: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / İnlemekde gönlüme tölâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4). [göz yaşların dökerem, -er, -em-lar, -i, -n]

göz yumar: Gözü kapatmak II Görmezden gelmek, başka bir şeyle ilgilenmemek.

İy Muhibbî kim görürse âfitâb-ı hüsnini / **Göz yumar** hiç ârzü-yı mâh-ı tâbân eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6). [göz yumar, -ar]

gözden kanumuz akar: Gözden kan akmak: gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, kan ağlamak.

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pârenüñ / Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2). [gözden kanumuz akar, -den-umuz]

gözden yaşum akar: Gözden yaş akmak, gözden yaş dökülmek, ağlamak.

Gülşen-i hüsnünde cânâ gül yüzüñ gördükçe âh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2). [gözden yaşum akar, -um-um, -ar]

göze uyhu gelmez olupdur: Göze uyku gelmez olmak, göze (gözüne) uyku girmemek: hiç uyuyamamış olmak ya da uykusuz kalmak.

Tâb-ı ruhsârı beni eyledi sayru begler / Giceler gelmez olupdur göze uyhu begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1). [göze uyhu gelmez olupdur, -e-updur]

gözede: 1.Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek. 2.Önem vermek, göz önünde bulundurmak, ayrı tutmak. 3.Kollamak, beklemek 4.Bir sonuca giderken bütün ayrıntı ve etkenleri dikkate almak 5.Kayırmak.

Assı ziyân **gözede** sermâyesin virüp / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2). [gözede, -e]

Sîret **gözedüp** şürete bakmadı Muhibbî / Şâhib-nazar olan kişi lâ-büd hüner ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5). [gözedüp, -üp]

gözek: Bir tür elek.

Gözlerüm **gözek** olup eyleyeli eşki revân / Dîde dölâba dönüp eyleyüben ün iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3). [gözek,]

gözge: Çeşme // göz çeşmesi.

Gözlerüm **gözgelerinden** eşk-i hünin dökmege / Nâle vü feryâd-ıla dildür bizüm tölâbumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3). [gözgelerinden, -ler, -i, -n, -den]

Gözlerüm **gözgelerinden** dökerem göz yaşların / İñlemekde gönlüme tölâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4). [gözgelerinden, -ler, -i, -n, -den]

Dilüm inler benüm dölâba döndi / Gözüm **gözgelerinden** dökilür yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3). [gözgelerinden, -ler, -i, -n, -den]

göz-i 'âşıkda: Aşığın gözü.

Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm râzî / Bunı bilmez 'aceb bu ki **göz-i 'âşıkda** h'âb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3). [göz-i 'âşıkda, -da]

gözi fettân: Fitneci göze sahip (sevgili).

Fitne ta'lîmin ider gözlerine ğamzeleri / Çok zamândur görürem ol **gözi fettân** uyumaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4). [gözi fettân,]

gözi gönli açılır: Ferahlamak, neşelenmek.

Buluram sıhhat kaçan hüsniñ temâşâ eylesem / Açılır gönli gözi kılşa kaçan bîmâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4). [gözi gönli açılır, -ur]

gözi gözi üstinde kaşı var-ımsı dîmedüm: (birine) gözünün üstünde kaşın var dememek: birinin her davranışını hoş görmek.

Sevdüğümden ğayrı n'itdüm baña hışm ider nigâr / Dîmedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ımsı (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2). [gözi gözi üstinde kaşı var-ımsı dîmedüm, -dü, -m]

gözi nem oldu: Gözü yaşarmak, ağlamaklı olmak, gözünden yaş akmak.

Âhum eflâke irüp oldu melâ'ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taht-ı şerâdan geçemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4). [gözi nem oldu, -dı]

gözi yaş olur: Gözü yaş olmak, gözü yaşarmak, gözünü yaş kaplamak II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Görmesem 'ârîzuñı itme 'aceb / Güneşe bakanuñ olur gözi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3). [gözi yaş olur, -i-ur]

gözi yaş olur: Gözü yaş olmak, gözü yaşarmak, gözünü yaş kaplamak II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Görmesem 'ârîzuñı itme 'aceb / Güneşe bakanuñ olur gözi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3). [gözi yaş olur, -i-ur]

göz-ile kaş itmedi: Kaş göz etmek: Kaşını gözünü oynatarak maksadını anlatmaya çalışmak.

Komadı şabr u hüş dilde tākāt / Baña itmedi illā göz-ile kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2). [göz-ile kaş itmedi, -me, -di]

gözinden kan aka: Gözlerinden kan akmak; gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, kan ağlamak.

Her kim ki yaka sînesine dāğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka ḥünñ cigeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2). [gözinden kan aka, -a]

gözini açup: Gözünü açmak, uyumamak; kendine gelmek, hakikati görmek.

Çün gördi seni sevdi güzellerde Muhibbî / **Gözini açup** fikret -i rüy-ı dīger itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5). [gözini açup, -up]

gözini yummaz: Gözünü kapatmak, uyumak.

Yummaz gözini şubḥa degin her gice kevkēb / Beñzer ki anuñ āhum odından ḥazeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4). [gözini yummaz, -maz]

gözle: Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevk etmek.

Yüzüñ kıble kaşuñ miḥrāb olaldan / Gözüm **gözler** anı kıble-nümādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3). [gözler, -r]

Gözle iy dil ḳaddini fikr itme zülḫ ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kıl sun hemān sen togru dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2). [gözle,]

Zāhidā ol sen selāmet biz melāmet ehliyüz / Kim görüpdür **gözleye** ‘āşık olan nāmūs u ‘ār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4). [gözleye, -ye]

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya yabān **gözler** / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak āsümān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1). [gözler, -r]

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya yabān **gözler** / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak āsümān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1). [gözler, -r]

Bu vādide muḡāyirdür nazar kıl herkesüñ fikri / Diler dil küy-ı dildarı velī zāhid cinān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2). [gözler, -r]

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş miḥmān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3). [gözler, -r]

Taḥammül yig tecemmülden diyenler sāye-i ḥārı / Bulıcak oldılar ḳāni‘ dimeñ siz sāyebān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4). [gözler, -r]

Kaçan ol ḳāhramān **gözler** eline ḥançerin alsa / Amān virmez döker kanum benüm ol bī-amān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6). [gözler, -r]

Meyi tut ḥürmet ile cāmı **gözle** / Ferīdün ḥāke [bir] ḥüb ḥiyemdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4). [gözle,]

gözle: Gözetmek, göz önünde bulundurmak.

Sanma şöhret **gözlerüz** biz yāhū dārāt ehliyüz / ‘Ālemi bir cür‘aya satduk hārābāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [gözlerüz, -r, -üz]

gözle: Bir şeyin olmasını veya birinin gelmesini beklemek, intizar etmek.

Gönül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā **gözler** / Dil-i dîvāneyi gör kim yine dāyim anı **gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [gözler, -r]

Añarsa ‘ışk ehlini ne gam zāhid melāmetle / Selāmet **gözlemez** ‘āşık işi anuñ melāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [gözlemez, -mez]

Ne gam cānā eger zāhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cān gözi uyur sanma seni **gözler** uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [gözler, -r]

gözlerüm yaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Muhibbî la‘l-i nābî hāsetinden / Akarken **gözlerüm yaşı** dem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [gözlerüm yaşı, -ler, -üm]

gözlerüm yollarda kaldı: Gözleri yollarda (gözü yolda) kalmak: Özlenen kişinin ya da geciken mektubun, haberin gelmesini bekleyip durmak.

Yollarda kaldı gözlerüm āh intizār-ıla / Gel hādden aşdı iki gözüm intizārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [gözlerüm yollarda kaldı, -m, -dı]

gözlerümden dūr olalı: Gözden uzak olmak, uzaklaşmak, kaybolmak: görülmekte olan kişi, şey, görülmez olmak II görülmez olmak, ayrılıp başka yere gitmek.

Cihānda yir mi kaldı kim nem olmaz / Cemāli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*). [gözlerümden dūr olalı,]

gözlerümden dūr olalı: Gözden uzak olmak, uzaklaşmak, kaybolmak: görülmekte olan kişi, şey, görülmez olmak II görülmez olmak, ayrılıp başka yere gitmek.

Cihānda yir mi kaldı kim nem olmaz / Cemāli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*). [gözlerümden dūr olalı,]

gözlerümden kan tamar: Gözlerinden kan damlamak: gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak, kan ağlamak.

Her kaçan fikr eylesem la‘l-i leb-i meygünını / Şādılıktan gözlerümden kaçre kaçre kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [gözlerümden kan tamar, -ar]

gözüm kaldı: Gözü kalmak: bir şeyden gözlerini ayıramamak II elde edemediği bir şeye karşı isteği sürmek.

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire bir nazar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [gözüm kaldı, -m, -dı]

gözüm yaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gözüm yaşı içinde ‘aks-i rüyî / Müneccim didi eyü yılduzuñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4). [gözüm yaşı, -üm]

Küy-ı dilberde **gözüm yaşı** revân olur revân / Nite kim Bağdâd şehri içre akar nehr-i Şağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4). [gözüm yaşı, -üm, -]

gözümünden gitmez: Gözünün önünden gitmemek, sürekli hayalini kurmak, aklından çıkaramamak.

Hâyâlün gitmez iy dilber gözümünden / Gerekmaz dü cihânı baña sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3). [gözümünden gitmez,]

gözüme gelmez: Göze, gözüne gelmemek: ortaya çıkmamak, görünmemek II gözü görmemek, görmezden gelmek, önemsememek.

‘Âşıkam dîdârûña **gözüme gelmez** hîç kes / İstemem ki ayru olam ‘ışkıdan ben bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1). [gözüme gelmez,]

gözümün yaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Ser-i küyüñ olaldan baña Ka‘be / **Gözümün yaşı** anda zezem olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2). [gözümün yaşı, -üm, -ün]

gözün açup yumınca geçer: Göz açıp yumuncaya kadar geçmek, çok çabuk ve hızlı geçmek.

Zîver-i dünyâya aldanma görüp dil bağlama / Sen gözün açup yumınca key sakın dünyâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4). [gözün açup yumınca geçer, -er-ınca-ün-up]

gözün üstinde kaşuñ var didi: Gözünün üstünde kaşın var de(me)mek (birine): Her davranışımı hoş karşılamak ve alınmasına yol açacak hiçbir şey söylememek.

Hışm-ıla nazar kılma idüp kaşlarıñ çîn / Kim didi saña kim gözün üstinde kaşuñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3). [gözün üstinde kaşuñ var didi, -di]

gözün yaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi **gözün yaşı** senün çün sırruñı fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [gözün yaşı, -ün]

gözyaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Hâk bilür kim **gözyaşın** ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârı gördüm bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4). [gözyaşın, -n]

Âhını tavk eyleyüp **gözyaşı** zencîr olalı / Tekye-i ‘ışk içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5). [gözyaşı,]

gözyaşını döker: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Göñül cânân yüzinsüz hürrem olmaz / Döker gözyaşını ol bî-gam olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1). [gözyaşını döker, -n, -i, -er]

ğubâr: *Toz, ince toprak.*

Ğam beni ħāk itdi savurđı **ğubârum** rûzigâr / Sen ferâgat gülşeninde ‘iysde leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*ğubârum, -um*]

Dilde ħaţtuñuñ ħayâli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca **ğubâr** olsa anı deryâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*ğubâr,]*

İlte meger kûyuña ol dem ki **ğubârumuz** / Bir gün eger muvâfık esse rûzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [*ğubârumuz, -umuz*]

İlte Muhibbî kûy-ı nigâra **ğubârumı** / Yarı kılursa bir gün eger rûzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*ğubârumı, -um, -ı*]

‘İşk âteşiyle yandı kül oldu bu cân u dil / Āĥir savurđı ħam yili geldi **ğubârumuz*** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*ğubârumuz*, -umuz**]

Añmazuz ħâl ü ħaţuñ dâyim lebûñ zıkr eylerüz / İçerüz câm-ı şarâbı biz **ğubârı** n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*ğubârı, -ı*]

ğubâr ider: *Toz, toprak haline getirmek II öldürmek, toprağa gömmek.*

(⚡) Zâlim gözüñe hey di ki kan eylesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘âşıkı ider o ħubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*ğubâr ider, -er*]

ğubâr olam: *Toprak olmak, toprağa karışmak II ölümünün üzerinden çok zaman geçtiği için artık çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak II ölmek.*

(.) Revâ görme kapuñda baña cevr ide felek / Luţf olmaya yoluñda ben olam şöyle ħubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*ğubâr olam, -a, -m*]

ğubâr oldu: *Toprak olmak, toprağa karışmak II ölümünün üzerinden çok zaman geçtiği için artık çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak II ölmek.*

Muhibbî râh-ı kûyuñda senüñ çokdan **ğubâr oldu** / Yañılıp dimedüñ bir kez ki ħāk-i üstüĥ’anumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*ğubâr oldu, -dı*]

ğubâr oldu: *Toprak olmak, toprağa karışmak II ölümünün üzerinden çok zaman geçtiği için artık çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak II ölmek.*

Muhibbî râh-ı kûyuñda senüñ çokdan **ğubâr oldu** / Yañılıp dimedüñ bir kez ki ħāk-i üstüĥ’anumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*ğubâr oldu, -dı*]

ğubâr-ı ħaţ: *Ayva tüylerin tozu (Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri çok ince olduğu için toz gibi ince bir yazı çeşidi olan "ğubârî" ye benzetilir).*

İy **ğubâr-ı ħaţ** şu deñlü yidüm esrâr-ı ħamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir ħayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*ğubâr-ı ħaţ,]*

ğubâr-ı ħattuñ: *Ayva tüylerinin tozu; ħubârî yazısı (İnce bir yazıdır. Daha çok mektup yazarken tercih edilir.).*

La'lüñ eṭrāfına **gubār-ı haṭṭuñ** / Genc-i yāḳūt u ḥaṭ-ı reyḥāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 4*). [*gubār-ı haṭṭuñ, -uñ*]

güft ü gü: *Dedikodu. II Karşılıklı söyleşme, konuşma.*

Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür **güft ü gü** / Ol derün-ı perdede 'ālem tolu ğavġāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*güft ü gü,]*

güft ü gü idersin: *Dedi kodu yapmak, çok ve boş konuşmak.*

Niçe bir ḥalk-ı cihān ile idersin güft ü gü / 'Uzlet eyle ḥalkdan artuk saña yıgdür ḥamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*güft ü gü idersin, -er, -sin*]

güftār: *Söz, kelam, konuşma.*

Ġamzelerle öldürür kūyına varan 'āşıkı / Bir nefesle dirgürür 'İsî gibi **güftārı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*güftārı, -ı*]

Gel mükerrer eyle iy dil ḳand-i la'li vaşfını / Çünkü ol şekker lebüñ vaşfında **güftār** özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*güftār,]*

Sen melek-rüyü niçe teşbîh idem aşnāma kim / Bir kurı şüretdür ol **güftārsuz** refārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [*güftārsuz, -suz*]

güftār eylemez: *Konuşmak, söylemek, dile gelmek, söz söylemek.*

Anuñ-çun ğonca gibi yār **güftār eylemez** / Kim dehānı oldugin 'uşşāka izhār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [*güftār eylemez, -mez*]

güftār iderler: *Konuşmak, söylemek, dile gelmek, söz söylemek.*

Güzeller nāz-ıla refār iderler / Dönerler ğonca-veş **güftār iderler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [*güftār iderler, -er, -ler*]

güftāra gelse: *Konuşmak, dile gelmek, konuşmaya başlamak, söz söylemeye başlamak.*

Nāz-ıla **güftāra gelse** ğonca-veş ol şāḥ-ı gül / Cān u diller iñleşürler niçe giryānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*güftāra gelse, -se*]

güftārsuz kalur: *Söz söyleyemez, konuşamaz olmak.*

Tāḳati kalmadı kim sensüz Muhibbî söz diye / Cāndan ayrılrsa beden lâ-büd kalur güftārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*güftārsuz kalur, -ur*]

güher: *İnci, cevher.*

Māyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revān / Şöyle beñzer kim sanur ol sîmten anı **güher** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*güher,]*

güher-rîz eylemez: İnci, cevher dökmek // İnciler saçan sözler söylemek.

Dişlerüñle şem‘-i hüsnüñ bu Muhibbî aınasa / Şi‘rini pür-süz idüp nazmın **güher-rîz eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5). [güher-rîz eylemez, -mez]

gül: Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.

Baş u cān tuhfе getürdüm n’ola maqbül itseñ / Nāz-ıla **güldi** nigārum didi üftāde getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4). [güldi, -di]

Bārī didüm vir haber hoşka dehānuñdan nişān / Nāz-ıla **güldi** didi var gonca-i handāna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2). [güldi, -di]

‘Ārızuñ içre niçedür didüm iy meh-rü haṭuñ / **Güldi** didi kaplu kāfūra du‘ā-yı nürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2). [güldi, -di]

Ger **gülerse** hoşka-i yākıtı dürlер gösterür / Söze gelse luṭf-ıla la‘l-i Bedaḥşānlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4). [gülerse, -er, -se]

Emdür lebüñi şimdi bu dil-ḥasteye didüm / **Güldi** didi gör ḥāṭrı gülbe şeker ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4). [güldi, -di]

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülün / ‘İşve vü nāz-ıla **güldi** gonca-veş didi hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6). [güldi, -di]

Göñlümün murğın n’içün kapduñ didüm **güldi** didi / Hüb-rular ‘ālem içre cümle hep mümtāz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3). [güldi, -di]

Rebī‘ eyyāmı **gül** devr-i semendür / Akar su her ṭaraf seyr-i çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1). [gül,]

(∟) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / **Güldi** gül gibi didi var senün gibi hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8). [güldi, -di]

Seherden gülşene bülbül varur gül kārımı bilmez / Ne deñlü eylese nāle **güler** gül zārımı bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1). [güler, -er]

Didüm iy dilber nedür bu şīve vü cevri ü cefā / **Güldi** didi nāz-ıla ‘āşıkları zār isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6). [güldi, -di]

Ger dehān olsa lebünde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca **güler** hiç söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3). [güler, -er]

Çünkü rüşendür eyā ḥurşid-rü şıdkum saña / Şubḥ gibi mihrüñi göster baña gel **gül** bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4). [gül,]

Didüm dîvāneyem zülfüne bend it / **Gülüp** gül gibi didi mübtelā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2). [gülüp, -üp]

gül: Gülmek, neşelenmek, mutlu olmak.

Āh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hiç **gülmedük** / İy Muhibbî ‘ālem içre miñnet oldu yirümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5). [gülmedük, -me, -dü, -k]

Gülmedi 'âlemde bir gün bu dil-i gamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür dağı 'aceb eflâkümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1). [gülmedi, -me, -di]

Gelür her şādînün ardınca biñ gam / Cihânda 'âkil olan **gülmek** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3). [gülmek, -mek]

Dür olalı gül yüzünden **gülmedüm** ben bir nefes / Eylerem feryâd u zârı hem çü bülbül der-kâfes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1). [gülmedüm, -me, -dü, -m]

gül: Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.

Bir saçı sünbül yüzi **gül** yârı gördüm bir nazâr / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1). [gül,]

İy dil nazâr kıl 'ârızı **güldür** ya lâledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1). [güldür, -dür]

Vir cânı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli **güllerini** çün nigâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3). [güllerini, -ler, -i, -n, -i]

Her tarafından **güller** açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan gelse 'izârın ter tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3). [güller, -ler]

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / **Gül** yaprağı var-ısa senüñ pîreñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1). [gül,]

Alımsız dâmenin **gül** hâr elinden / Dağı şürîde bülbül ne sözüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3). [gül,]

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki **gül** bite anuñ yârı dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2). [gül,]

Âhum şehâbı ger döke bārân-ı eşkümi / Bu sîne bağı **gül** bitürür lâlezâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4). [gül,]

Ol Hıfâ mahbûbı gördüm turrasın çîn gösterür / Nokta-i hâlî ile **gül** içre pür çîn gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1). [gül,]

Düd-ı âhumdan sakınur **gül** ruñın her dem nigâr / Hey niçe nâzûk mizâc olur bulutdan nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2). [gül,]

Niçe şād olsun Muhibbî **gül** ruñuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde gönlin anuñ gam kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5). [gül,]

Olaldan 'ârızuñ **gül** kâmetüñ serv / Akar küyuñda yaşum 'ayn-ı mādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2). [gül,]

Yüzi **gül** saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1). [gül,]

Yârı ağyâr-ıla gördüm san **gül** oynar hâr-ıla / Bülbül-i şürîde-veş bu âh u zârım aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3). [gül,]

Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zâr zâr / Bu benüm efgânuma **gül** gibi sende hânde var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4). [gül,]

Gül ruñlarındanur hacîl kaddi olaldan mu'tedil / Tûbî olupdur münfâ'il serv-i revânım kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2). [gül,]

Gice vü gün bir olup irişdi eyyâm-ı bahâr / Başına zer tâc geydi **güller** oldu tâcdâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1). [güller, -ler]

Oldı hem dehrûn dimâğî çün mu'atâr bûy-ıla / Gülşen içre **güllerüñ** medhîn okur turmaz hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2). [güllerüñ, -lerüñ]

Ûâmet-i servüñi kim gördi didi **gül** götürür / Gül ruhuñ buña 'aceb deste-i sünbül götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1). [gül,]

Ûâmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / **Gül** ruhuñ buña 'aceb deste-i sünbül götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1). [gül,]

Yaralar ursa ne ğam sen **gül** için baña raķīb / Bu meşeldür ki diken zaķmını bülbül götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3). [gül,]

Zârlıgum diñlemezeñ didüm iy **gül** yüzlü yâr / Didi küyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1). [gül,]

Beñzerem dimiş nigârâ haddüñe / Bu sözinden sen **güli** şermende gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2). [güli, -i]

Gül ğonca hândândur çemen serv-i revânüm kandadır / Olmadı râhat cân u ten ârâm-ı cânüm kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1). [gül,]

Kanda kim **gül** açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde kim maķabbet var akıdur yaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2). [gül,]

Gördügince gün yüzüñ 'âşıkıların nâlân olur / Kanda kim açıla **gül** anda hezâr elhân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1). [gül,]

Gül oldu meclis içre yine sağar / Şürâhî bülbül olmuş kulkülü var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2). [gül,]

İy Muhibbî bâde-i hamrâ dururken **gül** gibi / Kankı hayvândur ki hayvân gibi her dem mâ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5). [gül,]

İy Muhibbî kim alur **gül** defterinden bir sabaķ / Bülbül-i güyâ olur bu 'ilm aña hikmet yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5). [gül,]

Almaga şabr-ı metâ'ın bülbül-i bî-çârenüñ / Ğonca hemyânın açup **gül** tâciri zer gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3). [gül,]

Cânân lebi katında lâ'l seng pâredür / **Gül** ruķlarını gördügi dem şermesâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3). [gül,]

Noķtalar kim al evrâķ üzre yir yir görünür / Sanasın **gül** ruķlarıñ haddinde müşĝin hâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3). [gül,]

Gelürse tañ mı feryâda bugün bülbül gibi göñlüm / Görür gülzâr-ı hüsünde açılmış **gül** gibi yüzler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2). [gül,]

Diñlemez gülşende **gül** bir dem fiĝânın bülbülüñ / İñledüp ol derdmendüñ dâyimâ hârın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2). [gül,]

Salınur **gül** hâr-ıla salınma sen aĝyâr-ıla / Cünbişi ra'nâ gülüñ gülşende nâ-şâyestedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4). [gül,]

Şi'rümüñ her beyti **güldür** hâttı sünbüldeñ nişân / İy Muhibbî sünbüle baĝlu ĝazel gül-destedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5). [güldür, -dür]

Bülbülün güş eylemez gülşende **gül** efğânını / Eyleyüp hercâyilik her lahza ra'nâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [gül,]

Gül yüzün medhinde dil feryâd ider tâ şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [gül,]

Gülşenün zevk u şafası **gül** midür bülbül midür / Hâsta gönümün devâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [gül,]

Gülşenün zevk u şafası **gül** midür bülbül midür / Hâsta gönümün devâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [gül,]

Ruğların çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [gül,]

Kimine nâz u zel kimine virilmiş niyâz / Yoksa 'ışkuñ ibtidâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [gül,]

Devr-i **gül** bir haftadır bülbül zamâni tîz geçer / 'Âlemün 'ibret-nümâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [gül,]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir'âtını / Mül midür bilsem cilâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [gül,]

İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat küyünde ger / **Gül** gibi güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [gül,]

Vâr-iken **gül** gibi 'âlemde şarâb-ı ergüvân / Kankı ahmağdur varur hayrânlık ister beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [gül,]

Sine bağma Muhibbî yaş döker geh hün-ı dil / Bitürür **güller** temâşâ eyle reng-â-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [güller, -ler]

Gözün nergis yañağun **gül** olaldan / Boyuña bendedür serv ü şavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [gül,]

Gerekmez seyr-i şahrâsı ne hüd **güller** temâşâsı / Cihânun küllî zevkınden dil ü cânım usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [güller, -ler]

Hâr elinde gördi gülşende **gülün** dâmânını / Bülbül itse tañ midür feryâd u âh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [gülün, -ün]

Zahm-ı peykânı kızıl **güldür** baña / Bülbülem hâr-ı belâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [güldür, -dür]

Hağâ-y-ıla yüzüne **gül** didümse / Hağâ itse n'ola kul âdemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [gül,]

Muhibbî n'ola karşında iderse nâle vü efğân / Velî şürîde bülbüldür yüzün **gül** gülsitânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [gül,]

Çadehler meclis içre sanki **güldür** / Şürâhî bülbül olmuş kulkulu var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [güldür, -dür]

Gülşenün rengin kabâsı **gül** midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [gül,]

Gülşenün rengin kabâsı **gül** midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [gül,]

Sinesi **gül** çäk ü gülşen içre bülbül derdnäk / Dehr ile iden savaşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [gül,]

Sinesi **gül** çäk ü gülşen içre bülbül derdnäk / Dehr ile iden savaşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [gül,]

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [gül,]

Gülşene vardum ki tā tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşî **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [gül,]

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda bu firāşî **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [gül,]

İy **gül** yañağuß ol gül-i ḥandānuma beñzer / İy serv boyuß serv-i ḥirāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [gül,]

Bülbül çemende sanma ki dāyim sür[ü]d ider / **Gül** şevkı-y-ile bülbülün işi āh u nāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [gül,]

Seyre gele diyü İşār itmek için pāyına / Dāmenini tolu **güller** eylemiş yaylaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [güller, -ler]

Aglasam ol gönca-leb ḥandān olursa tañ mıdır / Her kaçan bārān ola **gül** açılır ḥandān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [gül,]

Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm bārānını / **Gül** gibi gülzār-ı ḥüsn içre gönül ḥandān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [gül,]

Giceler tā seher ol **gül** gāmından / İşüm bülbülleyin āh u fiğāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [gül,]

Lebi gönca yüzi **gül** nāzenīnler / Nazar kıl her biri bir sīm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [gül,]

(∂) Didüm var mı benüm gibi yanußda bülbül / Güldi **gül** gibi didi var senüñ gibi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [gül,]

Muhibbî **gül** yüzüñün bülbüldür / Fiğān u zārdan ol epsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7*). [gül,]

Gül ruḥlarıñ koyup dil meyl eylemez cināna / Terk eyleyüp bahānı ‘ārif ḥazāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [gül,]

Olurdu yāri kuçmak pīrehensüz / Eger cān tensüz ola **gül** dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [gül,]

Muhibbî yāri ağıyār-ıla gördüm / Didüm ‘ālemde **gül** var mı dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [gül,]

Benüm bu sīneme ḥār-ı belādur ‘ārızuñsuz **gül** / Baña gülşen olur küñhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [gül,]

Nigārā **gül** yüzüñsüz **gül** gerekmez / Lebüñ olmasa hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [gül,]

Nigārā **gül** yüzüñsüz **gül** gerekmez / Lebüñ olmasa hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [gül,]

Giderme zülfünü gel **gül** yüzünden / Kim ola diye kim kâkül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*).
[gül,]

Bulınur mı ‘aceb bir **gül** anuñ yanında hâr olmaz / Ya bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [gül,]

Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu gülsitânuña / Dime kim olıcak bārān bitüp **gül** lālezār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [gül,]

Bulınmaz **gül** enîs-i hâr kılmaz / Ya bülbül var mıdur kim zâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*).
[gül,]

Gülşen-i hüsnünde zâr itme Muhibbî’yi didüm / Didi bir **gül** var mıdur kim bülbülün zâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [gül,]

Gül ruħlarınıñ şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilā nāleler it yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [gül,]

Görmedüm ‘âlemde ben bir mäh-rü agyārsuz / Gülşen içre nite kim bir **gül** açılmaz hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [gül,]

Kaşların çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy yüzi **gül** çün bilürsin bülbül olmaz zārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [gül,]

Seherden gülşene bülbül varur **gül** kārını bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler **gül** zārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [gül,]

Seherden gülşene bülbül varur **gül** kārını bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler **gül** zārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [gül,]

Gül yüzünsüz ‘âleme kılmaz nazar cān bülbüli / Gülşen ü bāg-ı irem külşen görünür yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [gül,]

Öpmek isterdüm ruħından hañtın izhār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hîç **gül** olur mı hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [gül,]

Göstermez oldı **gül** yüzün ol gül‘izārumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun âh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1*). [gül,]

Aglamayınca gelüp sen **gül** gibi açılmaduñ / Bāg-ı hüsnüñ dōstum sanma ki bārān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [gül,]

İder bülbül kılar âh u figānı / Kaçan kim **güller** açılıp ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [güller, -ler]

‘Ālem içre var mıdur gülşende **gül** / Şubh olunca bülbülün zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2*).
[gül,]

Yārı agyār-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihān bāgında bir **gül** bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [gül,]

Gül yüzünden dūr olalı hastadur cān bülbüli / Gülşen-i ğamda bugün kalmış-durur tımārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [gül,]

Gül yüzünsüz bu Muhibbî inlese bülbül-şifāt / Ne dükenmez gice gündüz âh u zārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [gül,]

Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna daḥı kaşd-ıla / İnledür bülbül gibi āh bu dil-i zārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [gül,]

Tañ degüldür nāle kılsa küyuña vardukça dil / Var midur gülşende bir **gül** bülbülün zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [gül,]

Zemm ider **gül** gibi her demde şarābî şüfî / Hürmetin añlamayup lîk içer kând ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [gül,]

Bir sencileyin ruḥları **gül** yār ele girmez / Bir bencileyin bülbül-i gülzār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [gül,]

‘Aşıkuz ‘ālemde bir **gül** yüzlü gülzār isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülün zār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [gül,]

Komaz **gül** dāmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim ḥār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [gül,]

Aglayup āh eylesem **gül** gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı **gül** bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [gül,]

Aglayup āh eylesem **gül** gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı **gül** bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [gül,]

Bülbül oldı çün çemende nağme-sāz / İy yüzi **gül** sen daḥı kıl bezme sāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [gül,]

Bülbül aşüfte olup **gül** şevkine / Cümle dökdi ne ki var kalbinde rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [gül,]

Gāh serv üzre gehî **gül** üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelā ol serv gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [gül,]

Dilberüñ ağıyarı bî-ḥad oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihān bağında hiç bir **gül** biter mi ḥārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [gül,]

Hem-nefes kılup raḳîbi eyleseñ yanuñda ḥāş / Kim ‘acablar **gül** yanında eksük olmaz ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [gül,]

Dür olalı **gül** yüzüñden gülmedüm ben bir nefes / Eylem feryād u zārı hem çü bülbül der-kāfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [gül,]

Ḥasretiyle bülbül-i cān niçe feryād itmesün / Āh ider bî-çāre bülbül **gül** kuçar her ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [gül,]

Tañ degüldür ger raḳîb olmazsa yanuñdan cüdā / Kanda kim **gül** açıla lâ-büd bulunur ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [gül,]

Nāzenīn ḳaddi ile ruḥsār u ḥaddi baña bes / Görelî ne serv kıldum ārzü ne **gül** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [gül,]

Bundan evlā zulm olur mı bülbül-i bî-çāreye / Ḥār-ıla **gül** ‘iys ide ola anuñ yiri ḳafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [gül,]

Bülbülün feryādını güş eylemez gülşende **gül** / Meclisinde dāyimā eksük degüldür ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [gül,]

- Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem **gül** şevkine / Zārı kılsun ‘aşıkun çünki naşibi zār-ımuş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4). [gül,]
- ‘Ārızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / Gülşen içre ‘andelibe **gülsüz** olmaz hār hoş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1). [gülsüz, -süz]
- Gül yüzün medh it maķāma gel nevāda rāstı / Vaķt-ı gülde iy goñül bülbül olur mı hiç hamüş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3). [gül,]
- Yārı aġyār-ıla gördüm nite kim **gül** hār-ıla / ‘Andelîb-i dil anuñçün āh u feryād eylemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4). [gül,]
- Gözleri yaşın Muhibbî’nün revān itmiş şehā / Ol ki haddün **gül** idüp kaddüni şimşād eylemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5). [gül,]
- Nāle vü feryādumı işitmeseñ olmaz ‘āceb / Bülbül ünine çü ‘ādetdür bu tutmaz **gül** de güş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4). [gül,]
- Devr-i gülde bu Muhibbî yine yārān şevkine / Tāze tāze **gül** gibi rengin gazeller bağlamış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5). [gül,]
- Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / **Gül** yüzün vaşfinda cānā tāze defter bağlamış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3). [gül,]
- Şu kim **gül** bisteri içre yatur gülzāra yasdanmış / Ne bilsün ‘āşıkun hālin ki seng-i hāra yasdanmış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1). [gül,]
- Eger yasdansa aġyārı ‘āceb mi ol gül-i ra’nā / Muķarrerdür **gül** açılsa ki dirler hāra yasdanmış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3). [gül,]
- Gülşen-i hüsnünde cānā **gül** yüzün gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-veş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2). [gül,]
- Didüm dîvāneyem zülfüne bend it / Gülp **gül** gibi didi mübtelā hoş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2). [gül,]
- Gül yüzünde çünki haţtuñ zāhir oldı mür-veş / Çarġ elinden inler-ısem tañ midur şanbūr-veş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1). [gül,]
- ‘Ārızmı ben niçe gülzāra teşbîh eyleyem / Açılır **gül** ruġları karşumda benüm yaz u kış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3). [gül,]
- Ruġlarıñ şevkiyle ister pîrehan çāk ide **gül** / Lāleler de ‘ışıkna bagrını yir yir taglamış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5). [gül,]
- Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbüli / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden havāş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6). [güllere, -ler, -e]
- Ruġlarını eyledi ben ‘āşık ol yār ‘arz / İtdi san **gül** ruġlarını bülbüle gülzār ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1). [gül,]
- Hün-ı bülbülden-durur her dem **gölün** surġ oldugı / Hün-ı bagrum iy şabā itseñ n’ola dildāra ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3). [gölün, -ün]
- İy bülbül-i dil eyleme **gül** gibi gel neşāt / Bād-ı hāzāni yād idüben eyle ihtiyāt (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1). [gül,]

göl destedür: *Göl demeti.*

Sāgar-ı çeşmümde cānā lāle ruhsāruñ senüñ / Cüy-ı āb içre komışlar zeyn için **göl destedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*göl destedür, -dür*]

göl devri: *Göl mevsimi II İlkbahar.*

Bahār eyyāmı **göl devri** irişdi / Geçürme ‘ömri meysüz kim hebādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*göl devri,]*

göl devrinde: *Göl mevsimi II İlkbahar.*

Bahār eyyāmı **göl devrinde** zāhid / İder mi hîç meye ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*göl devrinde, -n, -de]*

göl evyāmı: *Göl günleri / Göl zamanı, gül mevsimi (İlkbahar).*

Getür sākī şarāb-ı ergüvānı / **Göl evyāmı** cihān bāğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5*). [*göl evyāmı,]*

göl mevsiminde: *Göl mevsimi, güllerin açıldığı vakit \ ilkbahar.*

Göl mevsiminde sākī elinden kadeh sunar / Nüş ide anı zehr ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*göl mevsiminde, -nde]*

göl mevsiminde: *Göl mevsimi, güllerin açıldığı vakit \ ilkbahar.*

Göl mevsiminde murğ-ı çemen zār zār olur / Kalmaz qararı şevk-ile bî-ihtiyār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 1*). [*göl mevsiminde, -n, -de]*

göl ü gülzār: *Göl ve gül bahçesi.*

‘Arızuñsuz baña gelmez bu **göl ü gülzār** hoş / Gülşen içre ‘andelibe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*göl ü gülzār,]*

göl ü mül: *Göl ve şarap.*

Göl ü mül şöhetin fevt itme sākī / Bilürsin kim bahāruñ sür‘ati var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*). [*göl ü mül,]*

göl vakti: *Göl vakti, ilkbahar mevsimi.*

Yüzüñ güldür ideyin ben de feryād / Ki bülbül olmaz **göl vakti** hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*göl vakti,]*

göl yüzlü: *Göl yüzlü güzel, sevgili.*

Åh kim ben bülbüle **göl yüzlü** yårum söylemez / İñledüp güş itmeyüp feryåd zårum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*göl yüzlü,]*

göl yüzlü: *Göl yüzlü, yüzü gül gibi olan.*

İñen ra'nådur ol **göl yüzlü** dilber / Nažrûñ görmedüm ben iy kabā-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2*). [*göl yüzlü,]*

gülâle: *Yaş iken örülüp kuruyunca taranıp zincir şekline alan saçlara denir. Arapçası muca 'addır, Ca'd da denmiştir.*

İy dil nazar kıl 'arızı güldür ya lâledür / Sünbül saçına bagla gönül kim **gülâledür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*gülâledür, -dür]*

gülbe şeker: *Far. Gül yaprağından yapılan tatlı, gül reçeli.*

Emdür lebüñi şimdi bu dil-ğasteye didüm / Güldi didi gör hâtır **gülbe şeker** ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*gülbe şeker,]*

gül-deste: *Far. Gül demeti, çiçek destesi.*

Şi'rümün her beyti güldür hâtı sünbül den nişân / İy Muhibbî sünbüle baglu gazel **gül-destedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*gül-destedür, -dür]*

güldür: *Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak // Gül: Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bü çiçek, verd.*

Yüzün **güldür** ideyin ben de feryåd / Ki bülbül olıma gül vağtı hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*güldür,]*

gülğul: *Dalga dalga ortalığa yayılan gürlütlü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürlütlü, velvele, kuru gürlütlü.*

Fiğân u åh u nâlem gülşen içre / Yiterdi bülbüle **gülğul** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [*gülğul,]*

gülğün: *Gül renkli.*

Çün bahår oldı açıldı her tarafından lâleler / İçmeyen âdem midür **gülğünleyn** piyâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [*gülğünleyn, -leyn]*

Seyr ider gördüm o servi erğuvânî ton geyer / Sebz olur servün libâsı pes neden **gülğün** geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*gülğün,]*

Saçı şebdîzine **gülğün** eşki / Koşalum çünkü vaşlı öñdülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [*gülğün,]*

Ėarğ-ı hün olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar dildârı **gülğün** câmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*gülğün,]*

Pîr-i muğâna virmem ezelden havâledür / Kısmet bu yolda destüme **gülğün** piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [*gülğün,]*

Bezm-i gamda çeşmümün **gülgün** şarabı var-ıymış / 'Işk oduyla bişmiş anda dil kebâbı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*gülgün,]*

gülgün: *Gül renkli; kırmızı, kızıl // Hüsrev ü Şirin hikâyesinde Şirin'in al attı.*

'Işk meydânında koşdum eşkümün **gülgünümü** / Zülfi geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*gülgünümü, -i, -n, -ı]*

gülgünî: *Gül renkli // Kırmızı, kızıl.*

Kan ider ol yâr beñzer geydi **gülgünî** libâs / Kaşr-ı hüsne baş açup karşı tururlar cümle nâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*gülgünî,]*

gülgün-ı eşk: *Gül renkli gözyaşı. / Kırmızı, kanlı gözyaşı.*

Ol serv-kaçdı gördi çıkdı Muhibbî gözden / **Gülgün-ı eşk** düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [*gülgün-ı eşk,]*

gülgün-ı eşküm: *Gül renkli gözyaşı. / Kırmızı, kanlı gözyaşı.*

Yarak itdüm bugün **gülgün-ı eşküm** / Koşar mı kandadır ol zülf-i şebdîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2*). [*gülgün-ı eşküm, -üm]*

gül-i bî-hâr: *Dikensiz gül.*

Sa'y eyleme ağıyarsuz yâr ele girmez / Gülşende nite bir **gül-i bî-hâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*gül-i bî-hâr,]*

gül-i hamrâ: *Kırmızı gül.*

Saçı sünbül 'ârızı yâruñ **gül-i hamrâ** geçer / Bağ ara serv-i sehîden kâmeti a'lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*gül-i hamrâ,]*

Tutaruz sâğarı elde **gül-i hamrâ** yirine / Şişeler kulkulını bülbül-i güyâ bilirüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*gül-i hamrâ,]*

gül-i hamrâda: *Kırmızı gül.*

Ol **gül-i hamrâda** şebnem mi sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında yâruñ kañre kañre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*gül-i hamrâda, -da]*

gül-i hamrâyı: *Kırmızı gül.*

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâğar u bâde vü şem' ü **gül-i hamrâyı** getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*gül-i hamrâyı, -yı]*

gül-i handân: *Şen, neşeli gül / Açılmış gül // Sevgili.*

Kılur dil bülbülü feryād u efgān / Anuñçün ol **gül-i handān** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*).
[gül-i handān,]

gül-i handānuma: *Gülen gül // açılmış gül / sevgili.*

İy gül yañağūn ol **gül-i handānuma** beñzer / İy serv boyuñ serv-i hırāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [gül-i handānuma, -um, -a]

gül-i nev-restedür: *Taze gül (sevgili için gençlik ve güzelliği ifade etmek bağlamında).*

N'eylerem gülzārı sensüz baña olmışdur hārām / Bu cihān bāğında gönülüm san **gül-i nev-restedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [gül-i nev-restedür, -dür]

gül-i nevresteyi: *Taze gül // körpe, genç sevgili.*

Ol **gül-i nevresteyi** hār-ıla bir yirde görüp / Şübh olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [gül-i nevresteyi, -y, -i]

gül-i pür-hārdan: *Diken dolu gül.*

Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / Sen **gül-i pür-hārdan** cânımda āzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [gül-i pür-hārdan, -dan]

gül-i ra'nā: *Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül II sevgili.*

Eger yasdansa agyārı 'aceb mi ol **gül-i ra'nā** / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hāra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [gül-i ra'nā,]

gül-i ra'nā: *Güzel görünen gül // Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül.*

'Aceb bilsem **gül-i ra'nā** ne yüzden beñzemiş yāra / Hāyāsuz 'ārı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [gül-i ra'nā,]

gül-i ra'nā: *Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül // güzel, parlak gül. // sevgili.*

Bu Muhibbî bāğ-ı hüsnuñ her kaçan medh eylese / İy **gül-i ra'nā** aña kim bülbül-i güyā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [gül-i ra'nā,]

gül-i ter: *Taze gül.*

Lebüñden goncalar dem-beste oldı / Ruñuñ şermendesidür hem **gül-i ter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [gül-i ter,]

gül-i ter: *Taze gül II Genç güzel.*

Yāra sundum 'iydgehde gönülümü elma diyü / Ol **gül-i ter** yüzüme bakdı didi ayvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [gül-i ter,]

gül-i terdür: Taze gül.

İlâhî nâr-ı âhumdan **gül-i terdür** ki sen sakla / Ki âhumdan benüm pürdür zemîn ü âsümân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4). [gül-i terdür, -dür]

gülistân: Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

Bir sencileyin hüsn **gülistânına** karşu / Bülbüllerini eyleyici zâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3). [gülistânına, -ı, -n, -a]

Boyuñ mænendi bir dil-keş **gülistânda** nihâl olmaz / Bu ne hüsn ü ne şuretdür bunuñ gibi cemâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1). [gülistânda, -da]

Niçe bir feryâd idersin iy gönül bülbül gibi / Bu **gülistân** içre yokdur saña bir feryâd-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2). [gülistân,]

gül'izâr: Gül yanaklı II sevgili.

Göncanuñ pâyına îşâr itmege iy **gül'izâr** / Kîse-i surhı içinde zerleri mestürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3). [gül'izâr,]

Göstermez oldı gül yüzün ol **gül'izârumuz** / Eksük degüldür anuñ-içün âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1). [gül'izârumuz, -umuz]

Gülşen-i hüsnüñ yiter biz **gül'izârı** n'eylerüz / Zâr kılsun cân u dil anda hezârı n'eylerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1). [gül'izârı, -ı]

gül'-izâr: Gül yanaklı II sevgili.

Çün terk eyledi bizi ol **gül'-izârumuz** / Bülbül gibi ne tañ ki ola âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1). [gül'-izârumuz, -umuz]

Bülbül gibi n'ola dil iderse fiğân u âh / Çünkü çevürdi yüzini ol **gül'-izârumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2). [gül'-izârumuz, -umuz]

gül'izâr-ı hüsnî: Güzel yanak / Güzel gül yanak.

Gül'izâr-ı hüsnî yârûñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cü sînesin tölâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5). [gül'izâr-ı hüsnî, -ı]

gülnâr: Nar çiçeği II Sevgilinin yanağı.

Yüzüñ nûrna kim dir nâra beñzer / Ya kimdür kim diye **gülnâra** beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1). [gülnâra, -a]

gül-ruh: Gül yanaklı güzel.

Zerre gibi gün yüzüñüñ zâr u sergerdâniyuz / Şubha dek sen **gül-ruhuñ** biz bülbül-i nâlâniyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1). [gül-ruhuñ, -uñ]

gül-şeker: *Gül şekerî, gül tatlısı II sevgilinin dudakları.*

Yüzine ben kamer didüm ne dirsiz / Lebine **gül-şeker** didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1362, Beyit 1*).
[gül-şeker,]

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

Ġam beni hâk itdi savurdi ğubârum rûzigâr / Sen ferâgat **gülşeninde** ‘iyyde leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1027, Beyit 6*). [gülşeninde, -i, -n, -de]

N’ideyin döst diyüp inledüben kumrî gibi / Nâle kıl **gülşene** var bülbüli feryâda getir (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1035, Beyit 2*). [gülşene, -e]

Gönlümi her dem benüm ol mâh-ı ğonca-fem kapar / Sanasın hırşîde **gülşende** seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1043, Beyit 1*). [gülşende, -de]

Sînemi ben **gülşen** itdüm kılsun ol dildâr seyr / Cüy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-reftâr seyr (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1054, Beyit 1*). [gülşen,]

Komadı haddüni görmek girdi hattuñ araya / Olmadı **gülşen** müyesser kıldum ancak hâr seyr (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1054, Beyit 3*). [gülşen,]

Oldı hem dehrüñ dimâğı çün mu’atâr büy-ıla / **Gülşen** içre güllerüñ medħin okur turmaz hezâr (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1078, Beyit 2*). [gülşen,]

Bâğ-ı hüsnünde nedür zülfüñle cânâ hat didüm / **Gülşen** içinde olursa tañ mı didi mür u mâr (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1086, Beyit 2*). [gülşen,]

Bülbül şadâsı ğüş idüben **gülşene** varur / Her kim ki bile kuş dilini zü-fünün geçer (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1102, Beyit 3*). [gülşene, -e]

Âsitânünda Muhibbî tañ mı eğân eylese / Kanda kim **gülşen** ola bülbülden eğânlar kopar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1105, Beyit 5*). [gülşen,]

Bencileyin la‘l-i nâbuñ yâdına iy ğonca fem / **Gülşen** içre lâleyi gördüm mey-i hamrâ çeker (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1114, Beyit 3*). [gülşen,]

Mevsim-i güldür mey ile tâze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin **gülşen** içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1116, Beyit 4*). [gülşen,]

Gülşen içre her varak geh zerd ü gâhî al olur / Ehl-i hâl olan bilür anı hâzâna dal olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1128, Beyit 1*). [gülşen,]

Diñlemez **gülşende** gül bir dem figânın bülbülün / İnledüp ol dermendün dâyimâ hârın görür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1131, Beyit 2*). [gülşende, -de]

Salınur gül hâr-ıla salınma sen ağyâr-ıla / Cünbişi ra‘nâ gülün **gülşende** nâ-şâyestedür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1132, Beyit 4*). [gülşende, -de]

Bülbülün ğüş eylemez **gülşende** gül eğânını / Eyleyüp hercâyilik her lahza ra‘nâlık sever (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1133, Beyit 3*). [gülşende, -de]

Gül yüzün medħinde dil feryâd ider tâ şubħa dek / Bülbül olan nite kim **gülşende** güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1133, Beyit 4*). [gülşende, -de]

Gülşenün zevk u şafası gül midür bülbül midür / Hasta gönlümün devâsı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1). [gülşenün, -ün]

Sen mey iç **gülşende** cânâ al ele zerrîn kadeh / İçmege hün-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3). [gülşende, -de]

Hâr elinde gördi **gülşende** gülün dāmânını / Bülbül itse tañ midür feryâd u âh u nâleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2). [gülşende, -de]

Sînesi gül çāk ü **gülşen** içre bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2). [gülşen,]

Gizlû rāzum varmayınca **gülşene** fâş olmadı / Eyleyen bu sırrı fâşı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3). [gülşene, -e]

Gülşene vardum ki tâ tenhâ seni şayd eyleyem / Olan anda baña nâşî gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4). [gülşene, -e]

Gülşenün rengîn kabâsı gül midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [gülşenün, -ün]

İy Muhibbî **gülşenün** gördün zümürürd bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5). [gülşenün, -ün]

Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / **Gülşen** içinde niçe niçe hezârân añılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5). [gülşen,]

‘İşk nüktisini okıdı **gülşende** ‘andelîb / Evrāk-ı gül sanki öninde risâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3). [gülşende, -de]

(ج) Cân **gülşeninün** berg-i gül-i aħmerisin / Ne revâdur ki şehâ dāmenüne tokına hâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5). [gülşeninün, -i, -nün]

‘Ālemi geşt eyleyüp geh **gülşen** içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhî Cemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3). [gülşen,]

İçersem **gülşen** içinde benefşe / Harâm olsun nigārâ baña sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4). [gülşen,]

Benüm bu sîneme hâr-ı belâdur ‘arızuñsuz gül / Baña **gülşen** olur külhen idem seyr-i çemen sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2). [gülşen,]

Figân u âh u nâlem **gülşen** içre / Yiterdi bülbüle gulgul gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3). [gülşen,]

İy gönül gülzāra varma gel temāşâ it bugün / Servler yir yir elif dāğıyla **gülşen** sînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2). [gülşen,]

Ele sāgar alalum şevk-ile rindāne biraz / Gel diñüz açılalum **gülşene** yārāna biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1). [gülşene, -e]

Gül ruhlarınıñ şevki ile **gülşene** vardum / Didüm ki dilâ nâleler it yâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4). [gülşene, -e]

Görmedüm ‘âlemde ben bir mäh-rū agyârsuz / **Gülşen** içre nite kim bir gül açılmaz hârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1). [gülşen,]

Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi **gülşende** libāsın meger ol yār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [gülşende, -de]

Şeherden **gülşene** bülbül varur gül kārını bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler gül zārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [gülşene, -e]

Gül yüzüñsüz ‘āleme kılmaz nazar cān bülbülü / **Gülşen** ü bāğ-ı irem küllhen görünür yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [gülşen,]

Sa‘y eyleme ağıyārsuz yār ele girmez / **Gülşende** nite bir gül-i bî-hār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1*). [gülşende, -de]

‘Ālem içre var mıdır **gülşende** gül / Şubh olunca bülbülin zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2*). [gülşende, -de]

Tañ degüldür nāle kılsa kūyuña vardukça dil / Var mıdır **gülşende** bir gül bülbülin zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [gülşende, -de]

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / **Gülşen** içre var mı gül bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [gülşen,]

Geh ruñın ‘arz eyledi dün **gülşende** geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [gülşende, -de]

Ben turam kuyuñda n’eyler gel raķıbe virme yüz / Bülbüle **gülşen** virilmiş mākiyāna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [gülşen,]

Ruñları devrinde varma iy Muhibbî **gülşene** / La‘l-i nābı var-iken cām-ı şafā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [gülşene, -e]

Bülbülüñ feryādını güş eylemez **gülşende** gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [gülşende, -de]

Zār olur **gülşende** bülbül dem-be-dem gül şevķine / Zārı kılsun ‘aşıķuñ çünki naşıbi zār-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [gülşende, -de]

‘Arızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / **Gülşen** içre ‘andelıbe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [gülşen,]

Dil okur ‘ışķuñ kitābını revān ezberlemiş / Güyiyā **gülşende** bülbül Gülsitān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [gülşende, -de]

Serv-ķaddüñ yādına **gülşende** iy serv-i hūrām / Bu Muhibbî’nüñ iki çeşmini gördüm cū-y-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [gülşende, -de]

Ĥalīl’e tāb-ı ruñsāruñla āteş **gülşen** olmışdur / Baña ‘aķs-i ‘izāruñla görünür gülsitān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [gülşen,]

gülşen ü gülzār: *Gül bahçesi ve gül tarlası.*

Ölmiş-iken bu zemīn buldı yine tāze hayāt / Tañ mı ger olsa Muhibbî **gülşen ü gülzār** sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [gülşen ü gülzār,]

gülşen-i dilde: *Gönlün gül bahçesi.*

Muhibbî **gülşen-i dilde** müdām aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler hayāl-i serv-i dālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*gülşen-i dilde, -de*]

gülşen-i ğamda: *Kederin gül bahçesi.*

Gül yüzünden dūr olalı ĥastadur cān bülbüli / **Gülşen-i ğamda** bugün kalmış-durur tımārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*gülşen-i ğamda, -da*]

gülşen-i hüsninde: *Güzelliĝin gül bahçesi.*

Gice gündüz **gülşen-i hüsninde** efgāndan murād / İtmek ister hālını bu bülbül-i bî-çāre ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*gülşen-i hüsninde, -i, -n, -de*]

gülşen-i hüsninde: *Güzelliĝin gül bahçesi.*

Gülşen-i hüsninde dil murĝın yine şayd itmege / Zülfî āĝında Muhibbî hālî anuñ dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*gülşen-i hüsninde, -i, -n, -de*]

gülşen-i hüsnüñ: *Güzelliĝin gül bahçesi; gezinti, seyir yeri; sevgilinin yüzü.*

Gülşen-i hüsnüñ gören firdevs-i a‘lādan geçer / Cür‘a-i la‘lūñ içen cām-ı muřaffādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1*). [*gülşen-i hüsnüñ, -üñ*]

gülşen-i hüsnüñ: *Güzelliĝin gül bahçesi.*

Gülşen-i hüsnüñ yiter biz gül‘izārı n‘eylerüz / Zār kılsun cān u dil anda hezārı n‘eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [*gülşen-i hüsnüñ, -üñ*]

gülşen-i hüsnüñde: *Güzelliĝin gül bahçesi.*

Gülşen-i hüsnüñde zār itme Muhibbî‘yi didüm / Didî bir gül var mıdır kim bülbülin zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [*gülşen-i hüsnüñde, -üñ, -de*]

gülşen-i hüsnüñde: *Güzellik bahçesi.*

Gülşen-i hüsnüñde cānā gül yüzüñ gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [*gülşen-i hüsnüñde, -üñ, -de*]

gülşen-i hüsnüñe: *Güzelliĝin gül bahçesi.*

Gülşen-i hüsnüñe ugrarsa řabā sanma güzāf / Sünbülüñden řanemā almag-ıçun büyā gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*gülşen-i hüsnüñe, -üñ, -e*]

gülşen-i hüsnüñi: *Güzelliĝin gül bahçesi.*

Sidreden kāmētüñi biz daĝı bālā bilürüz / **Gülşen-i hüsnüñi** de ravzā‘dan a‘lā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*gülşen-i hüsnüñi, -üñ, -i*]

gülşen-i küyü: Mahallenin gül bahçesi; sevgilinin bulunduğu yerdeki gül bahçesi.

Gülşen-i küyü baña bağ-ı irem gibi gelür / Hağ naşib eyler-ise aña irem gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1). [gülşen-i küyü, -ı]

gülşen-i küyünda: Sevgilinin semtinin gül bahçesi.

Gülşen-i küyünda cānā giceler bülbül gibi / Şubh olunca bu Muhibbî sanma feryād eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5). [gülşen-i küyünda, -uñ, -da]

gülşen-i taze bahāridur: Taze baharın gül bahçesi.

İñleşün bülbül gibi kılsun Muhibbî nâleler / Hüsn-i yāruñ **gülşen-i taze bahāridur** diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5). [gülşen-i taze bahāridur, -ı, -dur]

gülsitān: Gül bahçesi, çiçeklik I bahçe.

Beni bülbülëyin her dem getüren āh u feryāda / Senüñ iy lebleri gonca yüzüñüñ **gülsitāndur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4). [gülsitāndur, -ıdur]

Muhibbî n'ola karşıñda iderse nâle vü efgān / Velî şüride bülbüldür yüzüñ gül **gülsitānumdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5). [gülsitānumdur, -um, -dur]

Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu **gülsitānuña** / Dime kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3). [gülsitānuña, -uñ, -a]

Gülsitān içre kızardı göreliden gün yüzüñ / İşidelden zülfini sünbül perişāndur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7). [gülsitān,]

Halîl'e táb-ı ruhsāruñla āteş gülşen olmışdur / Baña 'aqs-i 'izāruñla görünür **gülsitān** āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3). [gülsitān,]

gülsitān: Gül bahçesi, çiçeklik, bahçe // İran edebiyatının önemli şair ve yazarlarından biri olan Sadî'nin Gülistan adlı eseri.

Dil okur 'ışkuñ kitabımı revān ezberlemiş / Güyiyā gülşende bülbül **Gülsitān** ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1). [gülsitān,]

gülsitān u büstān'dur: Şeyh Sa'di-i Şirazi'nin Gülistan ve Bostan adlı kitapları.

Güyiyā iki haddi bir cildde / Yazulu **Gülsitān u Büstān'dur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3). [gülsitān u büstān'dur, -'dur]

gülüñ evyāmına: Gül günleri / Gül zamanı, gül mevsimi (İlkbahar).

'İyş ü nüş it iy gönül irdüñ **gülüñ evyāmına** / Fursatı fevt itme iy 'ömr-i 'azizüm bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6). [gülüñ evyāmına, -üñ, -n, -a]

gülzār: Gül bahçesi II sevgili.

Gice bülbülleyn âh-ıla figân eyleyüben / Çın seher zârlıg-ıla yine **gülfära** gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [gülfära, -a]

N'eylerem **gülfârı** sensüz baña olmışdur harâm / Bu cihân bâğında gönlüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [gülfârı, -ı]

İy gönül **gülfära** varma gel temâşâ it bugün / Servler yir yir elif dâğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [gülfära, -a]

Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi 'ömrüm yârsuz / Bülbül-i şürîde n'itsün çün ola **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Zâhidâ sanma bizi cennet ya **gülfâr** isterüz / Şâf kalbüz görmege su gibi dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [gülfâr,]

'Aynuma almam cihânı döstlar ben yârsuz / Gözine 'âlem kafeşdür bülbülün **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Şem'-veş kan ağlaram tâ şubha dek dildârsuz / Bülbül-i şürîdeyem kim düşmişem **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Ruğlaruñsuz bu Muhibbî âh iderse tañ midur / Bülbül-i şürîdenün hâli n'olur **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [gülfârsuz, -suz]

'Âşıkuz 'âlemde bir gül yüzlü **gülfâr** isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülün zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [gülfâr,]

Dem-be-dem feryâd ider bî-çâre dil dildârsuz / Bülbül-i üftâdedür kim zâr olur **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Nev-bahâr eyyâmı geldi kim olursa yârsuz / Bülbül-i bî-çâredür kim kalısar **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Şu kim gül bisteri içre yatur **gülfära** yasadnımış / Ne bilsün 'âşıkun hâlin ki seng-i hâra yasadnımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [gülfära, -a]

'Ârızını ben niçe **gülfära** teşbîh eyleyem / Açılır gül ruğları karşumda benim yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [gülfära, -a]

Ruğlarını eyledi ben 'âşık ol yâr 'arz / İtdi san gül ruğlarını bülbüle **gülfâr** 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [gülfâr,]

gülfâr-ı 'âlemde: Dünyanın gül bahçesi.

Yitürdüm 'aql-i dil küllî revân oldu yaşum gibi / Yiter **gülfâr-ı 'âlemde** benim bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [gülfâr-ı 'âlemde, -de]

gülfâr-ı hüsn: Güzellik gül bahçesi.

Her kaçan âh eyleyüp döksem gözüm bārânını / Gül gibi **gülfâr-ı hüsn** içre gönül hândân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [gülfâr-ı hüsn,]

gülfâr-ı hüsninde: Güzellik gül bahçesi; sevgilinin güzel yüzü.

Gelürse tañ mı feryâda bugün bülbül gibi gönlüm / Görür **gülfâr-ı hüsninde** açılmış gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [gülfâr-ı hüsninde, -i, -n, -de]

güm güm iden: *Güm güm diye ses çıkarmak, yankı yapmak, çok gürültü çıkarmak.*

Cihānı garç iden bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm benüm āh u figānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*güm güm iden, -en*]

güm güm ötdi: *Güm güm diye ses çıkarmak, yankı yapmak, çok gürültü çıkarmak.*

Figānumdan felekler **güm güm ötdi** / Daḥı ol yüzi māhum eylemez güş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 2*). [*güm güm ötdi, -di*]

güm güm ötse: *Güm güm diye ses çıkarmak, yankı yapmak, çok gürültü çıkarmak.*

Güm güm ötse na'ramuzdan tās-ı çarḥ olmaz 'aceb / Hālümüzce ehl-i 'irfān içre hālāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*güm güm ötse, -se*]

güm güm ötsün: *Güm güm diye ses çıkarmak, yankı yapmak, çok gürültü çıkarmak.*

Aç yüzün çāk-i girībān eylesün 'āşıkıların / **Güm güm ötsün** hāy u hūdan güş-e-i meyhānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 3*). [*güm güm ötsün, -sün*]

güm olur: *Kaybolmak, harcanmak, heder olmak, bitip tükenmek.*

'İşk şahrāsına düşen 'ākıbet ol **güm olur** / Bu kelāmı çağurup izhār ider dāyim ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*güm olur, -ur*]

gümān: *Şüphe, kuşku, zan.*

Miyānından haber kim var dir ise / Sözi taşdıḡ olunmaz çün **gümāndur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*gümāndur, -dur*]

gümān itme: *Şüpheye düşmek, şüphe etmek.*

Ruḥları üzre görinen ḥaṭ degül itme gümān / Bil muḥaḡḡaḡ şehd ü şekker üzre üşmiş mürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 5*). [*gümān itme, -me*]

gümüş: *Tabiatta altın, bakır, bazen platinle birlikte bulunan, altından sonra en kolay dövülüp haddelenebilen, ısı ve elektriği en iyi ileten, metal element, sim.*

Beñzemezse şı'rüme şı'ri n'ola şā'irlertün / Kim ki şarrāf ola dir kim bir degül altun **gümüş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*gümüş,]*

gün: *Güneş.*

Beñzetdi çünki 'arızuña kendüzini **gün** / Gün başına anuñ-içun işi zevāledür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*gün,]*

Giderüp zülfi şehābın **gün** yüzün peydā kılur / Kim aña ide nazar āşüfte vü şeydā kılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*gün,]*

Didüm alnuñ kamer midür yüzün **gün** / Didi görmiş eyü ola gözün var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2).
[gün,]

Ka'be küyında olur görmez nigāruñ **gün** yüzün / Aña beñzer nür görmez adı ammā hācīdur (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1023, Beyit 4). [gün,]

Leblerün fikri nigārā sanma fikründen çıkar / **Gün** yüzün fikri yahūd kalb-i sipihüründen çıkar (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1065, Beyit 1). [gün,]

Ĥabībüm **gün** yüzün göster vişālün şubhına irsün / Şeb-i hicründe aĥvālî Muĥibbî'nün mükedderdür (Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5). [gün,]

Şeb-i miĥnetde ĥasretle yakan **gün** yüzlü mâhumdur / Depemden şem'-veş her dem çıkan dūd-ı siyāhumdur
(Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1). [gün,]

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilālî kaşlar / Kim anuñ naķşında 'ācizdür kamu naķķāşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1092, Beyit 1). [gün,]

Dilberün 'ārızını görmege dil mâyil olur / Çāre ne zülfi gelür **gün** yüzine ĥayil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1093, Beyit 1). [gün,]

Yine dil murġî şehā **gün** yüzünü yād eyler / Giceler şubĥa deġin nāle vü feryād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1094, Beyit 1). [gün,]

Gördüġince **gün** yüzün 'āşıkларуñ nālān olur / Kanda kim açıla gül anda hezār elĥān olur (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1095, Beyit 1). [gün,]

Bir serv-i nāzı sevdüm **gün** yüzi alnı mehdür / Meh-pāreler içinde ĥüsn-ile pādīşehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1119, Beyit 1). [gün,]

Gāĥ olur dilber şeb-i zülfin mu'anber gösterür / Geh döner **gün** yüzünü açup münevver gösterür (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1122, Beyit 1). [gün,]

Ay alnuña vü **gün** yüzüne her kim nazar itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1130, Beyit 2). [gün,]

Her kaçan **gün** yüzine zülfini dildār çeker / Āĥ idüp nāle kılup bülbül-i dil zār çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1150, Beyit 1). [gün,]

Gün geçer **gün** yüzünü görmem nigārā ay olur / Anuñ-ıçun dūd-ı āhum göklere peyvestedür (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1168, Beyit 3). [gün,]

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi **gün** alnı kamer kaşı hilālüm var (Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2). [gün,]

Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma'zür tut / Gāĥ olur eyler tekellüm ebleĥ ü divāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1170, Beyit 4). [gün,]

Zāhidā efsürde dil inkār-ı 'ışk itse ne tañ / **Gün** yüzün miĥriyle çün kim germdür hengāmeler (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1172, Beyit 4). [gün,]

Nigāruñ **gün** yüzün şevķin dilā şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevķin varup şehd ü şekerden sor
(Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1). [gün,]

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne ġam / 'Ālem yüzine **gün** yüzi yāruñ ziyā yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1177, Beyit 5). [gün,]

- Gün yüzünün hasretinden lāle miskīn sebze / Kıp kızıl kana boyanup yüregini dāğlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 5*). [gün,]
- Gün yüzine olmasa āşüfte alınā kamer / Yā n' için anlar yürür 'ālemde sergerdān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 4*). [gün,]
- Gün yüzüñ birle kamer alnuñ yiter 'āşıklara / Gice gündüz āfitāb u mäh-tāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 3*). [gün,]
- Gösterelden **gün** yüzün ol mihr-i 'ālem-tābumuz / Āh kim kalmadı dilde şabr u gözde h'ābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 1*). [gün,]
- Şun'-ı Hakk'ı añlamaz **gün** yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ 'aceb çün anda var huffāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 4*). [gün,]
- Münkir dirilürse n'ola **gün** yüzine zāhid / Huffāş-şıfatdur aña hergiz başar olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 3*). [gün,]
- Teşbīh kim ider **gün** yüzine mihr-ile mähı / Gün yüzine 'ālemde muķābil kamer olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 5*). [gün,]
- Teşbīh kim ider gün yüzine mihr-ile mähı / **Gün** yüzine 'ālemde muķābil kamer olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 5*). [gün,]
- Hamdü-lillāh **gün** gibi çün şāfdür āyīnemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 1*). [gün,]
- Zerre gibi **gün** yüzünün zār u sergerdānıyuz / Şubħa dek sen gül-ruħuñ biz bülbül-i nālānıyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 1*). [gün,]
- Mähı gördüm **gün** yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 4*). [gün,]
- Gülsitān içre kızardı göreliden **gün** yüzüñ / İşidelden zülfini sünbül perişāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 7*). [gün,]
- Gün yüzüñ ile alnuñ kim görse habībüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 3*). [gün,]
- Tiredür zülfüñ ğamından bu dil-i vīrānemüz / **Gün** yüzüñ 'arz eyle tā rüşen ola kāşānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 1*). [gün,]
- Ay olur hafta geçer göstermez oldu **gün** yüzün / Göklere irse 'aceb mi nāle vü efgānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 4*). [gün,]
- Şu'-le-i āhı kimüñ kim 'āleme pertev salar / Zerreye almaz **güni** ol mäh-ı tībān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 3*). [güni, -i]
- Gün yüzüñ şavķinde cānā āfitāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz mähitāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [gün,]
- Hün-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür cāmumuz / **Gün** yüzüñ göster nigārā rüşen olsun şāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 1*). [gün,]
- Ruħlarıña karşı zülfüñ dem-be-dem efvün olur / **Günde** yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 4*). [günde, -de]

Eyle tülû' **gün** gibi bulsun ziyâ cihân / İy burc-ı âsümân-şeref aḥteri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*).
[gün,]

Gün yüzini yalûñuz vardum temâşâ itmege / Bilmedüm säyem gibi arzumca nâşî var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [gün,]

Gün yüzüñ görmek dilersem säyem arzumca gelür / Baña lâzım oldu dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [gün,]

Yüzüñe kim **gün** dimiş râ eylemiş / Hoş nazar kılmış ne hoş râ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*).
[gün,]

Bir kerre nazar eyledi **gün** yüzüñe bu dil / Ḥayret basuban kendüden ol bî-ḥaber olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3*). [gün,]

Gün yüzine zâhidi gör göz göre inkâr ider / İy Muḥibbî ğam yime ol çünki nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [gün,]

Ruḥlarıñ üstinde n'eyler uşbu zülf-i 'anberîn / Kim görüpdür kim **günüñ** yüzini zâhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [günüñ, -üñ]

Germ olmasun iñen **gün** ḥüsniñi kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle günde beyne's-semâi ve'l-'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1*). [gün,]

Germ olmasun iñen gün ḥüsniñi kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle **günde** beyne's-semâi ve'l-'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1*). [günde, -de]

gün: Gün, zaman.

Niçe **gün** hicri-y-ile cân u çiger taglamışam / Umaram Ḥaḥ'dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [gün,]

Beñzetdi çünki 'arızuña kendüzini gün / **Gün** başına anuñ-ıçun işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [gün,]

İtleri karşı gelür küyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe **gündür** gel seni yārân diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [gündür, -dür]

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevr-ile / **Günde** kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [günde, -de]

Bu **günü** hoş görelüm ırte günüñ ıssısı var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [günü, -i]

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [günde, -de]

Dimedüm ḥüsni zekâtın bu Muḥibbî'ye eḥaḥ / Niçe **gündür** tolaşur küyumu ol säyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [gündür, -dür]

Sâkî piyâle al elüñe çünki **gün** geçer / Bārî şafâ vü zevk idelüm 'ömr çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [gün,]

Gün geçer gün yüzüñi görmem niğārâ ay olur / Anuñ-ıçun düd-ı āhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [gün,]

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür ḥandān olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol **gün** baña zindān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [gün,]

Ne hoş idi eger dünyā yüze gülmese birkaç **gün** / Buña dil virmesün kimse ki dünyā pāyidār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [gün,]

Niçe **gündür** bu Muhibbî hicrūn-ile ḥastadır / Bir sora-gel dōstum cān virmesün tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [gündür, -dür]

Olmaduk dünyā-yı dūna cān-ıla biz müşterī / Zīra birkaç **gün** hemān ancak temāşāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [gün,]

İy Muhibbî niçe ḡamda olmasun bu ḥasta-dil / Bir niçe **gündür** ki ol zībā nigārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [gündür, -dür]

Rūze-dār olan ider ‘iyd ayını görmek heves / Baña ol **gün** ‘iyd olur görsem hilāl ebrūnı bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [gün,]

gün: Gündüz, güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün. Karşıtı: Gece.

Bu günü hoş görelüm ırte günün issisi var / Kalmadı kalmayısar kimseneye **gün** gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [gün,]

Görüp cānā yüzünü ‘ālem-efrüz / Gicem Kādr olsa **günüm** tañ mı Nevruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [günüm, -üm]

Bu Muhibbî zūlfini ḥaddi ile görüp didi / Ḥamdülillāh kim gicem kādr ü **günüm** nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [günüm, -üm]

gün gibi rüşen olsun: Güneş gibi parlamak II güneş gibi açık ve belli olmak.

Rüşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbî ‘ışkuñı / Tekye-i dilde çerāğ-ı mihriñi uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [gün gibi rüşen olsun, -sun]

gün gibi rüşen olup: Güneş gibi parlamak II güneş gibi açık ve belli olmak.

Gün gibi rüşen olup ‘āleme ‘ışkuñ nūrı / Bu ‘aceb gelmeye zāhid daḡı ikrāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [gün gibi rüşen olup, -up]

gün göstermeyen: Rahat yüzü göstermemek, dert ve sıkıntı içinde yaşatmak.

‘Aceb mi dūd-ı āhumdan felek sakfı siyāh olsa / Baña göstermeyen gün āh meh-i nā-mihribānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [gün göstermeyen, -y, -en]

gün gün: Günden güne // Her gün, daima, sürekli.

Seni sevduḡi günāh-ısa Muhibbî sevduḡüm / **Gün gün** artar ‘ışkı sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [gün gün,]

Seni sevduḡi günāh-ısa Muhibbî sevduḡüm / **Gün gün** artar ‘ışk sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [gün gün,]

günāh: Suç, kusur, hata, kabahat.

Ne **günāh** itdüm ola elüm alup çarḡ-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [günāh,]

Öldürür her dem Muhibbî'yi anuñçün ol ḡabīb / Bildi yazılmaz **günāhı** kim daḡı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [günāhı, -ı]

Yanuñda eger sevme **günāh-ısa** nigārā / 'Afv eyle ḡatā eylemedük çün beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [günāh-ısa, --ısa]

Günāh-ısa seni sevmek Muhibbî / Gel öldür cürmine inkār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*). [günāh-ısa, --ısa]

Seni sevduḡı **günāh-ısa** Muhibbî sevduḡüm / Gün gün artar 'ışkı sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [günāh-ısa, --ısa]

Seni sevduḡı günāh-ısa Muhibbî sevduḡüm / Gün gün artar 'ışkı sanma ol **günāhı** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [günāhı, -ı]

Gözün yaşı **günāhuñı** añ aksun / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [günāhuñı, -uñ, -ı]

Seni sevduḡı **günāh-ısa** Muhibbî sevduḡüm / Gün gün artar 'ışk sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [günāh-ısa, --ısa]

Anı sevmek cān-ıla bildüm **günāh** imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [günāh,]

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu **günāhumdur** ki yārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [günāhumdur, -um, -dur]

Ehl-i günāh olanları dirler yakarlar āteşe / Ğāyet **günāhum** çok benüm a'mālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [günāhum, -um]

Cān ile seni sevmek eger ola **günāhum** / 'Ālemdə Muhibbî gibi günehkār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [günāhum, -um]

Günāhum bu-durur 'ışkuñ Ḥudā'dan istedüm irdüm / Günāhkāruñ du'āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [günāhum, -um]

Ḥayālün gitmedi iy dōst dilden / **Günāhum** ne beni kıldıñ ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [günāhum, -um]

Sevdüm didükçe cevriñi arturdu ol perī / Sevmek katında dilberün ulu **günāh-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [günāh-ımış, -ı, -mış]

Gel bugün 'āşıklarun öldür **günāhın** añma sen / Konmamışdur çün tarīḡ-ı 'ışkda yokdur kışāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [günāhın, -ı, -n]

günāhı eylemez: Günah sayılan bir davranışta bulunmak // Suç, kabahat işlemek.

Seni sevduḡı günāh-ısa Muhibbî sevduḡüm / Gün gün artar 'ışk sanma ol **günāhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [günāhı eylemez, -ı-ı, -mez]

günahkâr: *Günaha giren veya günah işleyen, kabahatli.*

Günâhum bu-durur 'ışkuñ Hudâ'dan istedüm irdüm / **Günâhkârũñ** du'âsı[nı] dimeñ ki müstecâb olmaz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*günâhkârũñ, -uñ*]

gün-be-gün: *Günden güne, gün geçtikçe.*

Sevdâ-yı zülf başuma çünkü belâ imiş / Artmaktadur **gün-be-gün** âh bu belâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*gün-be-gün,]*

Bu ribât-ı köhnede kılma ikâmet fikrini / **Gün-be-gün** her kârbâna mesken olur bu ribât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 3*). [*gün-be-gün,]*

günde: *Bir gün içinde; her gün.*

Nâz-ıla ben mübtelâsın **günde** biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*günde,]*

'Uşşâk kanın içmiş gâmzeñ işitdüm iy döst / Biñ kan içerse **günde** hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*günde,]*

Öldürürdi **günde** biñ kez balsa ol hünî beni / Ölmemeklik n'eyleyem Hağ baña taqdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*günde,]*

Çün kâdem basduñ bu 'ışka iy gönül merdâne bas / **Günde** biñ kerre ölürseñ isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*günde,]*

Hicr elinden ölür-isem **günde** biñ kez râzıyam / Bu Muhibbî hâlini tek itmeñüz ağyâra 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*günde,]*

günden güne: *Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.*

İşüm gücüm âh-ıla vâh **günden güne** hâlüm tebâh / Olmam muqarrer hâk-i râh ol dilsitânım kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*günden güne,]*

günden güne: *Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.*

İy kaşı ya cânı her kim saña kurbân eylemez / Müşkil olur işi **günden güne** âsân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*günden güne,]*

günden güne: *Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.*

Geldi dilde şâh-ı 'ışk bir hâne bünyâd eyledi / Didi **günden güne** muhkem dura bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*günden güne,]*

günden güne: *Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.*

Bir perî peyker melek ruhsâra düşdi gönümüz / Âh kim **günden güne** âvâre düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1*). [*günden güne,]*

gündüz: Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.

İçeli 'ışkuñ şarâbın bu Muhibbî hasta-dil / Giceden **gündüzi** fark itmez yatur kânzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*gündüzi, -i*]

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm âh **gündüz** irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*gündüz,]*

güne günedür: Rengârenk, türlü türlü, çeşit çeşit.

Gerdün gibi meyli o mâhuñ çü dönedür / Cevr ü cefâ vü şîveleri **güne günedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*güne günedür, -dür*]

güneh: Günah, suç, hata.

Şol deñlü itdi cevri 'uşşâka ol cefâ-cü / Boynında görinenler kâkül degül **günehdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [*günehdür, -dür*]

günehkâr: Günahkar, günah işleyen, günahı olan, suçlu, kabahatli.

Cân ile seni sevmek eger ola günâhum / 'Älemde Muhibbî gibi **günehkâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [*günehkâr,]*

güneş: Güneş.

Taş işigüñ bekleyüp her gün yüzün sürer **güneş** / Ferr ü şevketle egerçi çarḥ-ı mînâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*güneş,]*

Güneş yüzine dildârûñ muqâbil olmak istermiş / Zevâli görünür beñzer neden miqdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*güneş,]*

Çün felek tahtına geçdi husrev -i hâver **güneş** / Kaşdı bu ide sipâh-ı encümi çâker **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*güneş,]*

Çün felek tahtına geçdi husrev -i hâver **güneş** / Kaşdı bu ide sipâh-ı encümi çâker **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*güneş,]*

Gice işitmiş meger eflâke meh şâh oldugin / Nürdan leşker çeküp kuşandı tîg-ı zer **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*güneş,]*

Oldı şîrâne bu esb-i çarḥ-ı gerdüna süvâr / Ol sebebden başına urındı zer miğfer **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*güneş,]*

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [*güneş,]*

Çarḥ tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp dahı beter anı oda yakar **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*güneş,]*

Murg-ı vahşî gibi siñdi her taraf seyyâreler / Şubḥ-dem şahbâz-veş çün açdı bâl ü per **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*güneş,]*

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp 'âlem turaldan beri devr eyler **güneş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7). [güneş,]

Görmesem 'ârızuñı itme 'aceb / **Güneşe** bakanuñ olur gözi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3). [güneşe, -e]

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didî tur iy derdmend kim üstüñe dogdı **güneş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5). [güneş,]

günes: Güneş II Sevgilinin yüzü.

Zeyn ider altun kalemle ol **güneş** ruhsârını / Kâtib-i kudret kaçan haţtın yazup inşâ kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2). [güneş,]

Bakamaz oldum **güneş** ruhsârına dildâruñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3). [güneş,]

Bir sencileyin yüzi **güneş** alnı kamer âh / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7). [güneş,]

Ĥüsni bâğına irişdüñ eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış **güneşde** uyımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2). [güneşde, -de]

güp güp düşüp: Küp küp düşmek: çok sarhoş olmak, çok içmek sonucunda küp gibi yığılıp kalmak.

La'l-i nâbî yâdına **güp güp düşüp** mey-hâneye / Biz ĥarâbâti olup câm-ı maĥabbet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3). [güp güp düşüp, -üp]

gür: Kabir, mezar.

Menzilin **gür** olduğunu 'âkıbet her kim bilir / Efser-i Ĥusrev'le ol taĥt-ı Nerîmân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4). [gür,]

ğurâb: Karga. // Rakip, ağyar.

Sakın aldanma rakîb-i rû-siyâhuñ kavline / Bir **ğurâb** ötetura niçe şer agzından düşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2). [ğurâb,]

İrem bâğı-durur ĥüsnuñ virür bülbüllerüñ revnak / Gider ağyarı kapuñdan ki bülbülle **ğurâb** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2). [ğurâb,]

ğurâb-ı çarhuñ: Feleğın / göğün kargası.

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / **Ğurâb-ı çarhuñ** agzından düşürmiş üstüñ'ânımdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3). [ğurâb-ı çarhuñ, -uñ]

gür-ı ğamda: Gam mezarı.

Cânım n'ola virsem saña iy rûĥ-ı revânım / **Gür-ı ğamda** baña hemân cânıma beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3). [gür-ı ğamda, -da]

gürüz itdiler: Kaçmak, kaçışmak, firar etmek.

Gördi çeşmin şahinin cân u dil itdiler gürüz / Şāhbāz itdükçe pervāzı gögercin tağlur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2*). [*gürüz itdiler, -di, -ler-diler*]

güş: Dinlemek, kulak vermek.

Ġam meclisinde dīde-i eşk nūşlardanuz / Nāyuñ yirine nāle-i dil **güşlardanuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [*güşlardanuz, -lar, -da, -nuz*]

güş: Kulak.

Zıkr-i leb-i la'lūñ olalı vird-i zebānum / Her bir yañadan **güşuma** irer benüm āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*güşuma, -um, -a*]

Āh kılsam irişür nālem melekler **güşına** / Tañ degül dirler gider şebde irak yire āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*güşına, -i, -n, -a*]

Zāhidā 'ışkūñ tarīkın añlamaz kec-ṭab'sın / Diñlemezsın Haḡ sözi sende meger var saḡt **güş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*güş,]*

güş dutmadı: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Ser-i zūlfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*güş dutmadı, -ma, -dı*]

güş dutmazam: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Varam meyḡāneye da'vet kılasız / Ki vā'iz sözine ben dutmazam güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [*güş dutmazam, -maz, -am*]

güş eyledüm: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Rūze-i hicrān içinde eyledüm bir sözi güş / Müjde kim togdı hilāl ebrūsı oldı 'iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [*güş eyledüm, -dü, -m*]

güş eylemez: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Bülbülñ **güş eylemez** gülşende gül eḡānını / Eyleyüp hercāyilik her laḡza ra'nālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*güş eylemez, -mez*]

güş eylemez: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat kūyında ger / Gül gibi **güş eylemez** sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*güş eylemez, -mez*]

güş eylemez: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

İy Muhibbî ne kadar âh eyleseñ **güş eylemez** / Seng-i hārādan katıdur göñli gel feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*güş eylemez, -mez*]

güş eylemez: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Bülbülün feryādını **güş eylemez** gülşende gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [*güş eylemez, -mez*]

güş eylemez: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Fiğānumdan felekler güm güm ötdi / Dağı ol yüzi māhum eylemez güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*). [*güş eylemez, -mez*]

güş eylese: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u Mecnün kışşasın / İy Muhibbî yār eger **güş eylese** efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*güş eylese, -se*]

güş eylesün: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Kim ki nazm ister Muhibbî şî'rini **güş eylesün** / Bulınur gerçi ğazel ammā bu eş'ār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*güş eylesün, -sün*]

güş eyleyen: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.

Bezm-i belāda nālemi **güş eyleyen** benüm / Eydür belā-yı 'ışka bu bir mübtelā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*güş eyleyen, -y, -en*]

güş eyleyüp: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.

İy büt-i Çîn rence virme nālemi **güş eyleyüp** / İşiğün büt-hānedür efgānumı kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*güş eyleyüp, -y, -üp*]

güş ide: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.

Laħdinde eger **güş ide** bu nazmı Nizāmî / Baş kalduruban eyde hezārān buña sābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*güş ide, -e*]

güş ideler: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Her ğazelde anuñ için eyledüm sihr ü füsün / Māh-rūlar hūblar **güş ideler** efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*güş ideler, -e, -ler*]

güş iden: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.

Kime taķrîr eyleyem kime bu dil esrārını / **Güş iden** aħvālümü benden beter hayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*güş iden, -en*]

güş idüben: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.

Bülbül şadâsı **güş idüben** gülşene varur / Her kim ki bile kuş dilini zû-fünün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*güş idüben, -üben*]

güş it: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Dil virme didüm zülfine gel pendümi **güş it** / Dîvâne gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*güş it,]*

güş it: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Şeher **güş it** ne dir murğ-ı şeher-hîz / 'Ömür gibi bu dünyâ bî vefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*güş it,]*

güş it: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Ûsrevâ **güş it** Muhibbî şî'rine eyle nazar / Tarz-ı nazm içre Nizâmî ma'nîde h'âce-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*güş it,]*

güş itmedi: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Zerrece **güş itmedi** ol mihri yok feryādumı / Lîk 'âlem topdoludur nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [*güş itmedi, -me, -di*]

güş itmege: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.

Her ne söz kim söyledün virür haqîkatden haber / Lîk **güş itmege** anı degme nâdân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*güş itmege, -meg, -e*]

güş itmeyüp: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Âh kim ben bülbüle gül yüzlü yârum söylemez / İnledüp **güş itmeyüp** feryâd zârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*güş itmeyüp, -me, -y, -üp*]

güş kılmaz: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Cevr ider 'âşıklara ol şeh nigâhı eylemez / **Güş kılmaz** bir nazarla dâd-hâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [*güş kılmaz, -maz*]

güş tut: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Ger ister-iseñ iki cihân devletin iy dil / Dermânde vü dil-ğastelerün hâline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*güş tut,]*

güş tutmañ: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

‘Âşık derd-ile virmeye cânāneye cânın / ‘Âşık degül tutmañ anuñ sözine siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*güş tutmañ, -ma, -ñ*]

güş tutmaz: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Näle vü feryādumı işitmeseñ olmaz ‘aceb / Bülbül ünine çü ‘âdetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*güş tutmaz, -maz*]

güse: Köşe, taraf, yer.

Bekle şüfî dāyimā sen var selāmet **güşesin** / ‘Âşıkuz rindüz hemîşe biz melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*güşesin, -si, -n*]

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Hüm-hāne **güşesi** ne ulu bārgāh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*güşesi, -si*]

güse-i cesmiyle: Göz ucu (*Göz ucuyla bakma*).

Yanmaz-ıdı âteş-i hicr-ile her dem cânumuz / **Güşe-i çeşmiyle** ger kılsa nazar cânānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [*güşe-i çeşmiyle, -i, -y, -le*]

güse-i ğamda: Keder köşesi.

Güşe-i ğamda Muhibbî fakrı iden ihtiyār / Gāh olur şāh-ı cihān olana istignā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [*güşe-i ğamda, -da*]

güse-i meyhānemüz: Meyhane köşesi.

Aç yüzüñ çāk-i girībān eylesün ‘âşıklarūñ / Güm güm ötsün hāy u hūdan **güşe-i meyhānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 3*). [*güşe-i meyhānemüz, -müz*]

güse-i meyhānenüñ: Meyhane köşesi; tekke // Dünya, cihan.

Täcdārıyuz Muhibbî **güşe-i meyhānenüñ** / Oldı serde bir kadeh mey efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*güşe-i meyhānenüñ, -e, -nüñ*]

güşına almadı: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Dil hāy u hūy-ı zāhidi almadı güşına / Zîrā şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür kulagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 4*). [*güşına almadı, -ma, -dı*]

güşına almaz: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Gerçi kıldum her ğazelde niçe biñ sihr ü füsün / Hūblar **güşına almaz** lîk bu efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*güşına almaz, -maz*]

güşına almaz: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Güşına almaz Muhibbî dâda varsam dādumı / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5). [güşına almaz, -maz]

gūsına daksun: Kulağına takmak: bir takıyı kulağa asmak II kulağına küpe etmek: dinlemek, ders almak.

Yār daksun cevher-i nazmumı lâyıq güşına / Çün Muhibbî her sözün bir gevher-i nâ-yâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5). [güşına daksun, -ına-sun]

gussa: Gam, keder, tasa.

Bahār irdi Muhibbî geşt-i bāğ it / Bu demler **guşsa** gönülden gidendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5). [guşsa,]

Düşüp meyhâne küncinde içüp mest ü harāb oldum / Anuñçün gamdan āzādam ne **guşsa** ne melālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4). [guşsa,]

Eyleseñ cevr ü cefāyı sanma kim yüz döndürem / Derdün-ile **guşşāñı** şādī bilüp hurremlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2). [guşşāñı, -ñ, -ı]

güstāh: Haddini bilmez, saygısız, utanmaz (kimse).

Diledi cānum itdüm aña işār / Eger **güstāham** el-me’ mūr ma’zūr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2). [güstāham, -am]

güşum buralı: Kulağıni bükmek, tembih ve ikaz etmek II sazın burgusunu bükerek düzen vermek.

Ķaddümi çeng eyleyüp kânūna āheng eyledi / Buralı güşum Muhibbî dest-i gam tanbūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5). [güşum buralı, -um-um, -alı]

güşuñā dak: Kulağına takmak: bir takıyı kulağa asmak II kulağına küpe etmek: dinlemek, ders almak.

Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak güşuñā / Tā görenler diyeler kim bu dūr-i meknün geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5). [güşuñā dak, -uñ, -a]

güşuñā tak: Kulağına takmak: bir takıyı kulağa asmak II kulağına küpe etmek: dinlemek, ders almak.

Gel Muhibbî sözlerini dūr gibi tak güşuñā / Rişte-i cān üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5). [güşuñā tak,]

güvāh: Şahit, tanık; delil.

Dilā bu rüy-ı zerdümle niçe inkār idem ‘ışka / Gözümün kanlu yaşıyla iki hāzır **güvāhidur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2). [güvāhidur, -idur]

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışkuma şāhid / Ne yirde eylesem da’vī benüm hāzır **güvāhumdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4). [güvāhumdur, -umdur]

güvā: Sanki, ādeta.

İy Muhibbî cān göziyle bak bu ‘ālem bir kafes / Her varak **gūyā** içinde murğ-ı zerrîn bāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*gūyā,]*

Şürde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül ile **gūyā** ki sabakdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*gūyā,]*

Sıhr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsünin hıfz için **gūyā** bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*gūyā,]*

gūyā: *Konuşan, söyleyen.*

Bezm-i gâmda iy Muhibbî nâleme āheng için / Nâyî gör bāzāra varmış kendüzün **gūyā** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*gūyā,]*

Hâl-i ‘ālem bir degüldür gāh şādî gāhi gam / Bülbül anuñçün gehî **gūyā** vü gāhî lāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*gūyā,]*

gūyā ider: *Konuşturmak.*

Eydeli şekker lebi şîrîn zebānın vaşfını / Bu Muhibbî tab‘ını tūfî gibi **gūyā ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*gūyā ider, -er]*

gūyālık: *Konuşan, söyleyen.*

Gül yüzün medhinde dil feryād ider tā şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende **gūyālık** sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*gūyālık,]*

gūyivā: *Güya, sanki.*

Gūyiyā iki haddi bir cıldde / Yazulu Gülsitān u Būstān’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3*). [*gūyiyā,]*

Dil okur ‘ışkuñ kitābını revān ezberlemiş / **Gūyiyā** gülşende bülbül Gülsitān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*gūyiyā,]*

güzāf: *Boş söz, mânâsız lâf. // Beyhude yere, nafîle.*

Gülşen-i hüsnuñe ugrarsa şabā sanma **güzāf** / Sünbülünden şanemā almag-ıçun būyā gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*güzāf,]*

güzel: *Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran kişi, dilber, sevgili.*

İy **güzeller** şāhî kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîgāneler mahrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*güzeller, -ler]*

Sen **güzeller** pâdişāhın dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şî’r ara Selmān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*güzeller, -ler]*

Sevme hercāyî **güzel** virme Muhibbî aña dil / Yār bî-‘ahd olıcak mihr ü mahabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*güzel,]*

Olmasa yâr Muhibbî şeh-i hûbân eger / Hep **güzeller** gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [güzeller, -ler]

Günde biñ kerre beni cevri-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden **güzelüm** zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [güzelüm, -üm]

İy **güzeller** şahı zulm itme bugün ‘uşşâka gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [güzeller, -ler]

Güzeller nâz-ıla refât iderler / Dönerler gonca-veş güftâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [güzeller, -ler]

Güzellerden vefâ ummak ‘acebdür / Cefâ dirseñ inen bisyâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [güzellerden, -ler, -den]

Tolaşur ehl-i ‘irfâna şarâb-ı hûb için zâhid / Şarâb içmek **güzel** sevmek velî bilmez zarâfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [güzel,]

Ruğlaruñ çok mübtelâsı iy **güzel** sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [güzel,]

Zülfünüñ fikrini ko tül-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevri ü cefâ şive **güzelden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [güzelden, -den]

Niçe medh itsün Muhibbî ol **güzeller** şahımı / Ehl-i dilden her seher küyında dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [güzeller, -ler]

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Yüzüm altuna yaşum sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [güzeller, -ler]

Güzeller itmese cevri ü cefâyı / Tarîk-i ‘ışk inende muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6*). [güzeller, -ler]

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Degüldür kîse-i çeşmüm şemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [güzeller, -ler]

Çün gördi seni sevdi **güzellerde** Muhibbî / Gözini açup fikret -i rüy-ı dîger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [güzellerde, -ler, -de]

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü çevre mâyiller / Eger yolında cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [güzeller, -ler]

Bakarsın kanda bir **güzel** görürseñ / Dilâ bu deñlü miñnetler saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [güzel,]

Cevri ü cefâyâ mâyil çokdur **güzeller** ammâ / ‘Ahd ü vefâsı muhkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [güzeller, -ler]

Güzeller[den] vefâ hergiz görünmez / Velî gayrı cefâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [güzeller[den], -ler, -[den]]

Güzeller içre olduñ çünki mümtâz / Ne deñlü eyleseñ lâyıq saña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [güzeller, -ler]

Bir nazarla sînesin bagrın delen ‘aşıklarüñ / Şol kemân ebrü **güzelüñ** gamzekâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [güzelüñ, -üñ]

İy **güzeller** husrevi cevri itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi 'ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1*). [*güzeller, -ler*]

güzeller şahınıñ: *Güzellerin şahı, en güzel // sevgili.*

Sen **güzeller şahınıñ** pâyına ısrâr itmege / Bağda eyler agaçlar dirhem ü dînâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4*). [*güzeller şahınıñ, -nuñ*]

güzellik: *Estetik bir zevk, coşku, hoşlanma duygusu uyandıran nitelik, hüsn.*

Güzellik burcına mâhum 'urüc itdünise zulm itme / Sakın 'âşıklar âhından zemîn ü âsümân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*güzellik,]*

Salın iy serv-i âzâdum saña mânen bir dil-keş / Bulınmaz 'arz-ı hüsn eyle **güzellik** çünkü fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*güzellik,]*

Sen **güzellik** kişverinüñ pâdişâhısın diyü / Kaşlarıñ almış berât-ı hüsnüñe tuğrâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*güzellik,]*

Nigârâ garra olma devr-i hüsn / **Güzellik** tiz geçer uşbu cihândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [*güzellik,]*

güzer eylemez: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Niçe yıllar hasretem pâ-büsına oldum helâk / Görün ol bed-hû güzer ol hâk-i râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*güzer eylemez, -mez*]

güzer evler: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Ol kemân ebrü kaçan kim nâz-ıla çeşmin süzer / Sînede turmaz hadeng-i gamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*güzer eyler, -r*]

güzer evleyüp: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Yolına durup yâr **güzer eyleyüp** didi / Bunda dañı durur imiş mübtelâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*güzer eyleyüp, -y, -üp*]

güzer ider: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Sîne pülâd olsa da gamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlarıña döstüm kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*güzer ider, -er*]

güzer itmez: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Ben hâk iderem yüzümü tâ basa yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan **güzer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [*güzer itmez, -mez*]

güzer itmez: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Hāk-i rāh olup bŭse idŭm pāy-ı der idŭm / Ol yār-ı cefā-cŭ bu ‘aceb andan **gŭzer itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*gŭzer itmez, -mez*]

gŭzer kıldı: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Çŭnki peykānuñ gelŭr kıldı bu sīnemden gŭzer / Didŭm artur dŭstum derdŭm benŭm efvn olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*gŭzer kıldı, -dı*]

H

h'āb: *Uyku.*

Bāg-ı hüsnî üzre asmış zülfini perr-i gürāb / Bāgbān-ı çeşmi yatmış sanki **h'āb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*h'āb,*]

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'ālem-tābumuz / Āh kim kalmadı dilde sabr u gözde **h'ābumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*h'ābumuz, -umuz*]

Ĥ'āba varmış ḥastadur beñzer nigāruñ gözleri / **Ĥ'ābdan** bîdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*h'ābdan, -dan*]

Çün şeb ola **h'āb-ıla** herkes ḥuzūr ider / Ferdā gamını ben çekerem āh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*h'āb-ıla, -ıla*]

h'āb ider: *Uyumak.*

Ġam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem **h'āb ider** / Gözlerüm yaşı cihānı bil ki garḫ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*h'āb ider, -er*]

h'āb olmaz: *Uykusu olmak, uyur durumda olmak, uyumak, gözüne uyku girmek.*

Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ġamı bir laḥza dūr olmaz gözümde çünkü **h'āb olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*h'āb olmaz, -maz*]

h'āb olmaz: *Uykusu olmak, uyur durumda olmak, uyumak, gözüne uyku girmek.*

Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm rāzī / Bunı bilmez 'aceb bu ki göz-i 'āşıkda **h'āb olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*h'āb olmaz, -maz*]

h'āba vardı: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Ĥ'āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftālūsın / Girilür bāğa kaçan kim görseler bāgbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*h'āba vardı, -dı*]

h'āba vardı: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Yāra varup dün gice dil derdini 'arz eyledüm / **Ĥ'āba vardı** gözleri yanında san efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*h'āba vardı, -dı*]

h'āba varmış: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Ĥ'āba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä mîdur / Ya şarāb-ı nāzı nūş itmiş yatur maḥmûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*h'āba varmış, -mış*]

h'āba varmış: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Ḥ'āba varmış ḥastadur beñzer nigāruñ gözleri / Ḥ'ābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*ḥ'āba varmış, -miş*]

ḥ'āba varmışken: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Ḥ'āba varmışken nigāruñ nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrīde efgān eyleme gel sesi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*ḥ'āba varmışken, -miş, -ken*]

ḥ'āba varmışken: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Mest çeşmi ḥ'āba varmışken dilā āh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyumış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*ḥ'āba varmışken, -miş, -ken*]

ḥabāb: *Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.*

Baḥr olalı sirişküm gark oldu anda cismüm / Mevc urduğınca her dem yaşum ḥabāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*ḥabāba, -a*]

ḥabāb-ı eşkümi: *Gözyaşı kabarcığı.*

İy Muhibbī sinede gören ḥabāb-ı eşkümi / Konmaga gam şāhına yir yir didi otāğ-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*ḥabāb-ı eşkümi, -üm, -i*]

ḥabbe: *Küçük tane, buğday, arpa vb. tahıl tanesi. // En ufak şey, zerre.*

Ser-te-ser bu kā'ināti almazuz bir ḥabbeye / Kāf-ı istignāda biz 'Ānkā-y-ıla maḥremlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*ḥabbeye, -y, -e*]

ḥ'ābdan geçmiş: *Uykudan geçmek, uyuyamamak, uyku tutmamak.*

Ser-i kūyumda feryād u fiğān her şeb iden kimdür / Didi didem Muhibbī ḥasta-dildür ḥ'ābdan geçmiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*ḥ'ābdan geçmiş, -miş*]

haber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malūmat.*

Ḥaber sorma dehānından ḥabībūñ / Ne aña yok dinür ne ḥod bili var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*ḥaber,]*

Her kişiye kim ugraya gönülüm ḥaber ister / Cānā çü seni cān u gönülden sever ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*ḥaber,]*

Miyānından ḥaber kim var dir ise / Sözi taşdıķ olunmaz çün gümāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*ḥaber,]*

Kimse bilmezdi Muhibbī sūz-ı 'ışkumdan ḥaber / Zāhir eyler 'āleme bu sırrı eş'arum komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*ḥaber,]*

haber alınam: *Haber almak, duymak, işitmek II öğrenmek, bilgi edinmek.*

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî bir dahı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alıman andan haber (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5). [haber alıman, -ı, -ma, -m-imam]

haber aluñ: Haber almak, duymak, işitmek II öğrenmek, bilgi edinmek.

Gerekdür sırr-ı ‘ışk gâyetde pinhân / Aluñ benden haber didüm ne dırsız (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3). [haber aluñ, -uñ]

haber itmez: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Hem-râh olam ten didi cânım gider olsa / Cân şöyle gider hafıce ki hergiz haber itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2). [haber itmez, -mez]

haber vir: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Bârî didüm vir haber hokka dehânuñdan nişân / Nâz-ıla güldi didi var gonca-i handâna sor (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2). [haber vir,]

haber vireyim: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Baña sor ‘ışkuñ rumüzın vireyim bir bir haber / Sorma Mecnûn’a ne bilsün bir kara câhil-durur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4). [haber vireyim, -e, -y, -im-eyim]

haber virsün: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

İy Muhibbî söyle söz virsün haqıkatden haber / Şimdiki şâ’irleruñ her bir sözi zâhir geçer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5). [haber virsün, -sün]

haber virür: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Her ne söz kim söyledüñ virür haqıkatden haber / Lîk güş itmege anı degme nâdân istemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6). [haber virür, -ür]

haber virür: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Yok miyânından eser gelmez dehânından cevâb / Kimse yok virür haber andan Muhibbî sözi kes (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5). [haber virür, -ür]

haberdâr olmadı: Haberi olmak, bilmek, öğrenmek, vâkıf olmak.

Dehânyıla miyânından haberdâr olmadı kimse / Göñül hayretde kalmışdur yog-ıla varını bilmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3). [haberdâr olmadı, -ma, -dı]

haberdâr olmayan: Haberi olmak, bilmek, öğrenmek, vâkıf olmak.

Olmayan ‘ışka haberdâr okumasun şi’rümi / Şi’r-i pür-süzum okurken korkaram kim yanalar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5). [haberdâr olmayan, -ma, -y, -an]

haberi var: *Haberi olmak: (Bir şeyden) Haberli olmak, (o şeyi) duymuş, işitmiş olmak.*

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı meger küy-ı nigāra **haberi var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*haberi var,]*

habîb: *Sevgili, mahbup.*

Dirîğ eyler dimişler cānı senden / Muhibbî'ye **habîbüm** iftirādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*). [*habîbüm, -üm]*

Ḥaber sorma dehānından **habîbüñ** / Ne aña yok dinür ne ḥod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*habîbüñ, -üñ]*

Ḥabîbüm gün yüzüñ göster vişālüñ şubḥına irsün / Şeb-i hicründe aḥvālî Muhibbî'nüñ mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*habîbüm, -üm]*

Leblerüñ dārü'ş-şifā ben olmışamdur mübtelā / Kıl **habîbüm** hastalar ḥaqqında tîmār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*habîbüm, -üm]*

Öldürür her dem Muhibbî'yi anuñçün ol **habîb** / Bildi yazılmaz günāhı kim daḥı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*habîb,]*

Bir gördi yine itleri ile bizi **habîb*** / Devlet irişdi başa dilā oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*habîb*,]*

Ḥabîbüm sorma gel şerḥ-i ğam-ı hicrānı sen benden / Zebānum lāl olur ḳudret mi var diyem suḥan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*habîbüm, -üm]*

Niyāz itdüm varup didi **habîbüm** / Senüñ var bir niyāzuñ bende biñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*habîbüm, -üm]*

Gün yüzüñ ile alnuñ kim görse **habîbüm** / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] ḳamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [*habîbüm, -üm]*

'Uşşākı işigünde öldürmegil **habîbüm** / Meşḥür bu meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*habîbüm, -üm]*

habs: *Suçluların kapatıldığı yer, hapisḥâne // çene çukuru.*

Bu gönül çāh-ı zenaḥda çünki yok aña ḥalāş / Niçe bir **habsünde** dursun bāri gel zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*habsünde, -üñ, -de]*

habs eyle: *Bir yere kapatıp çıkmasına izin vermemek, kapatmak, alıkoymak.*

Dutduñsa gönül düzdini **habs eyle** zenaḥda / Zülfüñ gibi asmaga anı dār ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*habs eyle,]*

habs ider: *Bir yere kapatıp çıkmasına izin vermemek, kapatmak, alıkoymak.*

Niçe yıllar **habs ider** dil düzdini / Zülfine bilsem neden dār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [*habs ider, -er]*

habs kıl: Bir yere kapatıp çıkmasına izin vermemek, kapatmak, alıkoymak.

Genc-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / **Habs kıl** çâh-ı zenañdânda anı zülfüñe as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4). [habs kıl,]

habs olasin: Bir yerde dışarı çıkamayacak şekilde kapalı kalmak, hapsedilmek, kapatılmak.

Niçeye degin **habs olasin** çâh-ı zenañda / Assun ko seni zülfî gibi dâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2). [habs olasin, -a, -sın]

hâc: Hristiyanlığın sembolü sayılan ve birbirini dikey olarak kesen iki çizgiden oluşan biçim, istavroz, put (I), salip.

Deyr içinde zülfini zünnâr idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde **hâcım** gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2). [hâcım, -ı, -n]

hacâlet: Mahcubiyet, utanma.

Zâhidâ ‘âşıkı gel dime selâmet eridür / ‘Âr u nâmûsı koyan aña **hacâlet** mi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4). [hacâlet,]

h’âce: Hoca, üstat, mahir kimse // İran şairi Hacu-yı Kirmani.

Ûsrevâ gûş it Muhibbî şî’rine eyle nazâr / Tarz-ı nazm içre Nizâmî ma’nîde **h’âce-y-imîş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5). [h’âce-y-imîş, -y, -i, -mîş]

hâcet degül: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrûñ öldürür **hâcet degül** tedbîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5). [hâcet degül,]

hâcet degül: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Bezm-i gamda ehl-i hâle câm-ı zer **hâcet degül** / İçmege hün-ı dili bu dîde-i bînâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3). [hâcet degül,]

hâcet degül: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Degül hicrân şebinde şem’e hâcet / Ki âhum şem’a-i beytû’l-hazân bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4). [hâcet degül,]

hâcet degül: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Leblerin zîkr eylesem kaşdum nedür eyler hayâl / ‘Ârife bir söz yiter **hâcet degül** tekrâr ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3). [hâcet degül,]

hâcet degüldür: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Ḥaṭṭ u ḥālūñ olmasa ezber kitāb-ı ḥüsnūñi / Okuram ḥācēt degüldür baña i'rāb u nuḡaṭ (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 2). [ḥācēt degüldür, -dür]

ḥācī: Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman, hacı II zāhit.

Ka'be kūyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nūr görmez adı ammā ḥācīdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 4). [ḥācīdur, -dur]

ḥacīl: Utanmış, mahçup olmuş.

Gül ruḡlarındanur ḥacīl ḡaddi olaldan mu'tedil / Ṭübī olupdur münfā'il serv-i revānum kandadır (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1075, Beyit 2). [ḥacīl,]

ḥācī-vār: Hacı gibi.

Ka'be-i vaşluña mahmil bağlasa dil ḥācī-vār / Bu Muḡibbī inler ol vādīde mānend-i ceres (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 5). [ḥācī-vār,]

ḥaclet: Utanma, mahçup olma, hacâlet, hacel.

Hevā-yı nefse kim uysa Muḡibbī soñı ḥacletdür / Bu pendī cān-ıla kim gūş iderse şermsār olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 5). [ḥacletdür, -dür]

Gözleri uyḡuda kaldı her nefes ḥacletdedür / Gözleri vaşfın idelden nergis-i bīmāra 'arz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 4). [ḥacletdedür, -de, -dür]

ḥad: Yanak.

Ḥaṭṭını ḥadi üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insānda ne zībā-y-ıñı a'rāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 4). [ḥadi, -i]

ḥadd: Yanak.

Komadı ḥaddüñi görmek girdi ḡaṭṭuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak ḡār seyr (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 3). [ḡaddüñi, -üñi]

Güiyā iki ḡaddi bir cildde / Yazulu Gülsitān u Būstān'dur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 3). [ḡaddi, -i]

Sāye-i zülfi midür ḡaddinde yāruñ yoḡsa ḡaṭ / Lebleri ḡandında cem' olmuş ve yāḡūd mürdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 3). [ḡaddinde, -inde]

Beñzerem dimiş nigārā ḡaddüñe / Bu sözinden sen güli şermende gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 2). [ḡaddüñe, -üñe]

Noḡtalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruḡlarıñ ḡaddinde müşḡin ḡāl olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 3). [ḡaddinde, -i, -n, -de]

Yüzüñe "Ve'ş-şems" dinmiş zülfüñe "Ve'l-leyl" çün / ḡadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehārı n'eylerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 3). [ḡadd,]

Gözleri yaşın Muḡibbī'nüñ revān itmiş şehā / Ol ki ḡaddüñ gül idüp ḡaddüñi şimşād eylemiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 5). [ḡaddüñ, -üñ]

Bu Muhibbî zülfini **haddi** ile görüp didi / Hamdülillâh kim gicem qadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*haddi, -i*]

hadd: 1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

Togrulup vâdî-i 'ışk içre Muhibbî gidicek / Çekilür mülk-i 'adem **haddine** dek maḥmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*haddine, -i, -n, -e*]

hadden aşdı: Sınırı aşmak, fazlalaşmak, çoğalmak.

Yollarda kaldı gözlerüm âh intizâr-ıla / Gel **hadden aşdı** iki gözüm intizârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [*hadden aşdı, -dı*]

haddi vü pâyânı yok: Sınırı ve sonu olmamak, sınırsız, sonsuz.

Gâyet-i 'ışka Muhibbî ireyim demek muḥâl / **Haddi vü pâyânı yok** bir ince müşkil rāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*haddi vü pâyânı yok,]*

haddüñden tecävüz eyleme: Sınırını aşmamak, ölçüyü kaçırmamak, aşırı gitmemek.

Düg dilüñi kendi **haddüñden tecävüz eyleme** / Ulularuñ sözleridür bu benüm sözüme nāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*haddüñden tecävüz eyleme, -me*]

hadeng: Kayın ağacından yapılmış ok; sevgilinin kirpiği.

Sinem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuḥaf / Gelür **hadengi** her taraf ebrü kemānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*hadengi, -i*]

hadeng-i ğamzesi: Sevgilinin yan bakış oku.

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa **hadeng-i ğamzesi** şâfi derünadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*hadeng-i ğamzesi, -si*]

Ol kemān ebrü kaçan kim nāz-ıla çeşmin süzer / Sîñede turmaz **hadeng-i ğamzesi** eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*hadeng-i ğamzesi, -si*]

hadeng-i ğamzesin: Sevgilinin yan bakış oku.

Eline ol kemān ebrü **hadeng-i ğamzesin** alsa / Nişân itdükçe bu sîñem damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*hadeng-i ğamzesin, -si, -n-sin*]

hadîs: Söz.

Yâra nāmuñ ne didüm didi meh-i tâbâna sor / Leblerin sordum didi var bu **hadîsi** cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*hadîsi, -i*]

hafîce: Gizlice.

Hem-râh olam ten didi cânım gider olsa / Cân şöyle gider **hâfice** ki hergiz haber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*hâfice,]*

hafta: *Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü.*

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî bir dahı girmez ele / **Hafta** geçer ay u yıllar alımm andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*hafta,]*

Devr-i gül bir **haftadur** bülbül zamâni tîz geçer / ‘Âlemün ‘ibret-nümâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*haftadur, -dur]*

Ay olur **hafta** geçer göstermez oldı gün yüzün / Göklere irse ‘aceb mi nâle vü efğânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*hafta,]*

hak: *Doğru.*

Her kaçan gamze okın sîneme cânân götürür / **Hak** budur kim bu benüm derdüme dermân götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*hak,]*

hak: *Toprak.*

Her kim ki tutar kendüzini **hâke** berâber / Kâdri ne tañ irse anuñ eflâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*hâke, -e]*

Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrûnle ger / İledürse bü şabâ küyuña âhîr **hâkümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*hâkümüz, -ümüz]*

Hîrâmân salın iy serv-i ser-efrâz / Biraksa yok bu **hâke** çok eger az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1*). [*hâke, -e]*

Sâye salsa dir-idüm ben **hâke** ol serv-i sehî / Tâli’üm sa’d oldı baht-ı kâmrânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*hâke, -e]*

hak: *Allah.*

Niçe gün hicri-y-ile cân u ciger taglamışam / Umaram **Hak’dan** ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*hak’dan, -’dan]*

Hak bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*hak,]*

İy müderris bil **Hak’uñ** bahşâyışidür fenn-i ‘ışk / Kesb ile girmez ele ne hod kitâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*hak’uñ, -’uñ]*

Gülşen-i küyü baña bâğ-ı irem gibi gelür / **Hak** naştb eyler-ise aña irem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [*hak,]*

Zâhidâ sanma ki a’ mâl-ıla cennet bulasın / Ol **Hak’uñ** fazlı-durur yoğsa ‘âmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [*hak’uñ, -uñ]*

Hak’uñ emriyle ‘İsî’yi vücûda / Getürmez her nisâ bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*hak’uñ, -’uñ]*

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hūnī beni / Ölmemeklik n'eyleyem **Hāk** baña taqdīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 4*). [hāk,]

hāk: 1. Toprak 2. teşmil. Dünya.

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferīdūn **hāke** [bir] hūb hīyemdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 4*). [hāke, -e]

hāk eyle: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

Hāk eyle özün var der-i dildāra Muhibbī / Ger ister iseñ cūr'a-i yāri idesin nūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 5*). [hāk eyle,]

hāk eyledüm: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

Ol perī-rū yüzüm üzre bir kadem bassun diyü / Yüzümü **hāk eyledüm** yollarda pā-mālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 4*). [hāk eyledüm, -dü, -m]

hāk iderem: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

Ben **hāk iderem** yüzümü tā basa yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1223, Beyit 2*). [hāk iderem, -er, -em]

hāk idüp: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

Yüzüm üzre umaram iy mäh-rū kim basasın / **Hāk idüp** cismüm reh-i küyuñda kaçdum düşmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 3*). [hāk idüp, -üp]

hāk itdi: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II öldürmek, yok etmek.

Gam beni **hāk itdi** savurdu ğubārum rüzigār / Sen ferāğat gülşeninde 'iysde leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 6*). [hāk itdi, -di]

hāk itmek: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

İşigünde yüzini **hāk itmek** ister bu Muhib / Umar anı kim olasın bāde içseñ cūr'a-rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 5*). [hāk itmek, -mek]

hāk olmuş: Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.

Bunca istignā ile görmez misin şems-i felek / Pāyuña yüzler sürüp yoluñda **hāk olmuş** yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 2*). [hāk olmuş, -miş]

hāk olmuşam: Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.

Cân virüp ger rāh-ı kûyında anuñ **hāk olmuşam** / Bulmaz idüm ol şehüñ pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*hāk olmuşam, -mış, -am*]

hāk olmuşuz: *Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.*

Niçe yıldur yollar üzre düşüben **hāk olmuşuz** / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [*hāk olmuşuz, -mış, -uz*]

hāk olsam: *Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.*

Eger yoluñda **hāk olsam** yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*hāk olsam, -sa, -m-sam*]

hāk olsam: *Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.*

Eger yoluñda **hāk olsam** yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*hāk olsam, -sa, -m-sam*]

hāk sözi: *Doğru söz, ilahi kelim.*

Zāhidā ‘ışkūñ tarīkın añlamaz kec-ṭab’sın / Diñlemezsın **Hāk sözi** sende meger var saḥt gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*hāk sözi, -i*]

hāk ü hıst-ı meygede: *Meyhanenin toprağı ve taşı (tuğlası).*

Tañ mı bu ‘âlem serîrinden Muhibbî ‘âr ide / **Hāk ü hıst-ı meygede** bālin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*hāk ü hıst-ı meygede,]*

hāk-i dergāhuñ: *Dergahın toprağı.*

Gerekmez efser-i Dārā yiter çün **hāk-i dergāhuñ** / Yaradan hākķı ol baña hemān tāk-ı sa‘âdetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*hāk-i dergāhuñ, -uñ*]

hāk-i deri: *(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.*

Tütüyädür gözüme **hāk-i deri** / Kühl için tütüyäyi kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [*hāk-i deri, -i*]

hāk-i der-i nigār: *Sevgilinin kapısının toprağı.*

Alma gözüne kühl-ı Şifāhān’ı zerrece / **Hāk-i der-i nigār** saña tütüyä yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [*hāk-i der-i nigār,]*

hāk-i derin: *(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.*

Düşüp yoluñ ki kûyına ugrar-ısañ iy şabā / **Hāk-i derin** getir ki gözüm tütüyä bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*hāk-i derin, -in*]

İy bād-ı şabā **hāk-i derin** iki gözümçün / Luṭf eyle getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [*hāk-i derin, -in*]

hāk-i derinden: (*sevgilinin*) kapısının, eşiğinin toprağı.

İy bād-ı şabā getüresin **hāk-i derinden** / Sanma ki Muhibbî anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [*hāk-i derinden, -i, -n, -den*]

hāk-i derini: (*sevgilinin*) kapısının, eşiğinin toprağı.

Hāk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / Kandadur ‘aceb bād-ı sehergāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3*). [*hāk-i derini, -i, -n, -i*]

hāk-i derüdü: (*sevgilinin*) kapısının, eşiğinin toprağı.

İy yār-ı cefā-hū Muhibbî göz[i] yaşın / Teskīn iden **hāk-i derüdü** diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*hāk-i derüdü, -üñ, -dür*]

hāk-i derüñi: (*sevgilinin*) kapısının, eşiğinin toprağı.

Gāhī gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / **Hāk-i derüñi** gönderüp it tütüyā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [*hāk-i derüñi, -üñ, -i*]

hāk-i pā-durur: *Ayak toprağı. // ayaklar altında kalmış ve toprağa karışmış aşık.*

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādīşāh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir **hāk-i pā-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*hāk-i pā-durur, -durur*]

hāk-i pāyı: (*Sevgilinin*) Ayağının toprağı, tozu.

Hāk-i pāyı çün ele girdi Muhibbî başa ko / Ğam yime şimden girü tāt-ı sa‘ādet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*hāk-i pāyı, -ı*]

hāk-i pāy-ı dilberi: *Gönül alan sevgilinin ayağının toprağı.*

Su sepüp iy dīde sula **hāk-i pāy-ı dilberi** / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [*hāk-i pāy-ı dilberi, -i*]

hāk-i pāy-ı dōst: *Sevgilinin ayağının toprağı / Sevgilinin ayak bastığı toprak.*

Hāk-i pāy-ı dōst çün derd ehlinüñ ser-tācıdur / Ehl-i ‘ışkuñ zülfi kullābı daḥı mi‘rācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*hāk-i pāy-ı dōst,*]

hāk-i pāy-ı yār: *Sevgilinin ayağının toprağı.*

Varma nesīm mülk-i Şifāhān’a kühl içün / Çün **hāk-i pāy-ı yār** göze tütüyā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*hāk-i pāy-ı yār,*]

hāk-i pāyın: *Ayak toprağı.*

Hāk-i pāyın başuma tāk itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dīvāneyi kim saltanat eyler heves (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1397, Beyit 1*). [*hāk-i pāyın, -y, -i, -n*]

hāk-i pāyına: (*Sevgilinin*) *ayağının toprağı.*

Hāk-i pāyına gözüm gevherlerin itdüm nişār / Ol sebebden küy-ı dilber la'1 ü mercāndur henüz (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1367, Beyit 2*). [*hāk-i pāyına, -y, -i, -n, -a*]

hāk-i pāyuñ: *Ayak toprağı.*

Nigārā **hāk-i pāyuñ** tācumuzdur / Ser-i zülfüñ bizüm mi'rācumuzdur (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1113, Beyit 1*). [*hāk-i pāyuñ, -y, -uñ*]

Muhibbî efser itmiş **hāk-i pāyuñ** / Anuñçün şāh-ı heft-ıklıme beñzer (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1179, Beyit 6*). [*hāk-i pāyuñ, -uñ*]

hāk-i pāyuñdur: *Ayak toprağı.*

Hāk-i pāyuñdur şehā kühl-i başar / Tütüyādan yig görür ehl-i nazār (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1010, Beyit 1*). [*hāk-i pāyuñdur, -y, -uñ, -dur*]

hāk-i pāyüñle: (*Sevgilinin*) *Ayağının toprağı, tozu.*

Hāk-i pāyüñle pür itdük şışe-i çeşmi henüz / Hey kıyāmet kāmēt it vaqt oldı sâ'at beklerüz (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1253, Beyit 6*). [*hāk-i pāyüñle, -uñ, -le*]

hāk-i rāh: *Yolun toprağı.*

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne hālüm tebāh / Olmam muqarrer **hāk-i rāh** ol dilsitānum kandadır (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1090, Beyit 5*). [*hāk-i rāh,]*

hāk-i rāh olup: *Yol toprağı olmak, toprak olmak, yoluna toprak olmak. || Perişan hale gelmek.*

Hāk-i rāh olup büse idüm pāy-ı der idüm / Ol yār-ı cefā-cü bu 'aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1290, Beyit 2*). [*hāk-i rāh olup, -up*]

hāk-i rāhi: *Sevgilinin yürüdüğü yer // sevgilinin yolunun toprağı.*

Niçe yıllar hasretem pā-būsına oldum helāk / Görüñ ol bed-hū güzer ol **hāk-i rāhi** eylemez (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1288, Beyit 2*). [*hāk-i rāhi, -ı*]

hāk-i rehine: (*sevgilinin*) *yolunun toprağı.*

Hāk-i rehine dökeli bu dīdeler eşki / Gören didiler yolların hep sīm ü zer olmuş (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1443, Beyit 4*). [*hāk-i rehine, -i, -n, -e*]

hāk-i üstüh'ānumdur: Kemik tozu.

Muhibbî rāh-ı küyünda senüñ çokdan gubār oldı / Yañılıp dimedüñ bir kez ki **hāk-i üstüh'ānumdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5). [hāk-i üstüh'ānumdur, -um, -dur]

hakikat: Gerçek, var olduğu kesin ve açık olarak bilinen şey, asıl.

İy Muhibbî söyle söz virsün **hakikatden** haber / Şimdiki şā'irlerüñ her bir sözi zāhir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5). [hakikatden, -den]

Viren bāzār-ı 'ışk içre alan cān naqdini derdi / **Hakikatde** odur 'āşık dimeñ bāzārını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5). [hakikatde, -de]

Her ne söz kim söyledüñ virür **hakikatden** haber / Lîk güş itmege anı degme nādān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6). [hakikatden, -den]

hakikat nazarın kul: Hakikat nazarı kulmak, gerçeği görmek için bakmak, hikmet gözüyle bakmak.

Bu cihānuñ nesi vardur aña şād ola gönül / Kıl hakikat nazarın şeyh ü eger şāb iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2). [hakikat nazarın kul,]

hakikatle nazar kılsañ: Hakikat nazarı kulmak, gerçeği görmek için bakmak, hikmet gözüyle bakmak.

Dilā mağrūr olup virme gönül bu dār-ı dünyāya / **Hakikatle nazar kılsañ** hemān bir iki sā'atdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7). [hakikatle nazar kılsañ, -sa, -ñ]

hakikî: 1. İnkār edilemeyecek şekilde var olan, var olmuş bulunan, gerçek 2. Asıl olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.

Kim ki bildiyse **hakikî** 'ışkı olsun ol feraḥ / Kim mecāzide kalur āḥir nedāmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4). [hakikî,]

İy Muhibbî dürişüp 'ışk-ı hakikî taleb it / Sözlerüm cümle **hakikîdür** anı sanma mecāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7). [hakikîdür, -dür]

hāk-ile yeksān oldı: Temelinden yıkılıp harap olmak, yer ile bir olmak, tümüyle ortadan kalkmak.

Muhibbî derd-ile oldı yolında hāk-ile yeksān / Dimedi yañılıp bir dem benüm ḥāzır-güvāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5). [hāk-ile yeksān oldı, -dı]

hāk-ile yeksān olur: Temelinden yıkılıp harap olmak, yer ile bir olmak, tümüyle ortadan kalkmak.

Çünkü āḥir yıkılır hāk-ile ol yeksān olur / Fā'ide yok ger felekden yüksek ola bāmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5). [hāk-ile yeksān olur, -ur]

hakim: Âlim, bilgin, her şeyi bilen; tabiatı inceleyen; tabip, doktor.

Cān ḥastasına itmeye hergiz **hakim** 'ilāc / La'linden özge derdine sanmañ devā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4). [hakim,]

hakir: Değersiz, aşığı II âşık.

Bugün iklim-i 'ışık içre Muhibbî'yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çäre fakirüñdür **hakirüñdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4). [hakirüñdür, -üñ, -dür]

hakister ola: Kül olmak: tamamen yanmak, yanıp kül haline gelmek II mahvolmak, helak olmak.

Âteş-i 'ışka Muhibbî yana **hakister ola** / Nâr-ı 'ışık ile nite yanıp kül oldu Çaknûs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5). [hakister ola, -a]

hakk: Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.

Leblerüñ dârü's-şifâ ben olmışamdur mübtelâ / Kıl habîbüm hastalar **hakkında** tîmâr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6). [hakkında, -ı, -n, -da]

hakk: Allah.

İy Muhibbî bu cihānuñ âlına aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] **Hakk'a** yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5). [hakk'a, -'a]

'Âlemi bir habbeye satduk irüp bir 'âleme / Şükr idüp **Hakk'a** anuñçün dâyimâ bî-gamlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3). [hakk'a, -'a]

hakk eyledi: (Mâden, taş veya tahta üzerine) Bir şekil veya yazı kazımak, oymak II bir şey üzerindeki yazıyı kazıyarak silmek.

Haftâ-ı ezel eyledi Mecnûn'uñ adını hakk / Yazdı Muhibbî adını itdi anı tırâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6). [hakk eyledi, -di]

hakk it: (Mâden, taş veya tahta üzerine) Bir şekil veya yazı kazımak, oymak II bir şey üzerindeki yazıyı kazıyarak silmek.

Küfâr-ı haddüñi haftuñ yazup şerh eylemek ister / Ta'âlâ'llâh anı **hakk it** gider yañlış kitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5). [hakk it,]

hakk olursa: (Mâden, taş veya tahta üzerine) Bir şekil veya yazı kazınmak, oyulmak II bir şey üzerindeki yazı kazınarak silinmek.

Hakk olursa mihr ü meh nakşı felekden gam degül / Nakş-ı eş'aruñ Muhibbî künbed-i mînâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5). [hakk olursa, -ur, -sa]

hakk-ı nân gözler: Ekmek hakkını gözlemek II vefa borcunu gözlemek.

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Kadîmî aşinâmuzdur diyüben **hakk-ı nân gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7). [hakk-ı nân gözler, -r]

hakküçün: Hakkı için: .....nın hürmeti için. // Sebebiyle, nedeniyle.

Mısr-ı hüsnüñ **haqqıçün** cānā Muhibbī hastadur / Her kaçan kim zülfüñi ańsa ol ‘azm-i Şām ider (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*haqqıçün,]*

Mısr-ı hüsnüñ **haqqıçün** yaşum benüm la‘ı olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1373, Beyit 5*). [*haqqıçün,]*

Mısr-ı hüsnüñ **haqqıçün** şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nıl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*haqqıçün,]*

hakkıyçün: *Hakkı için: .....nın hürmeti için. // Sebebiyle, nedeniyle.*

Şafā vü Merve **hakkıyçün** şu kim küyuñ tavāf eyler / Eger cān itmeye qurbān degül ‘aşık hilāf eyler (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*hakkıyçün,]*

hakkuma: *Hakkımda, benim için, benimle ilgili olarak.*

Her ne dirse **haqqkuma** uyma rakıbuñ sözine / Bilürem kim ol seni hayr işe irşād eylemez (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*haqqkuma,]*

hāl: *Far. Bedende olan nokta, ben.*

Dil murğı görüp **hālüñi** zülfüñe tutıldı / Bu bend ü belālar hep dāne içündür (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*hālüñi, -üñ, -i]*

Meger **hālüñ** şehā müşğ ü ser-i zülfüñ mu‘anberdür / Dimāği ‘ālemüñ cānā anuñ-ıçun mu‘aıttardur (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*hālüñ, -üñ]*

Āteş-i ruhsāruñ üzre ol mu‘anber **hāller** / Micmer-i yākūt içinde müşğ-ile ‘anber yakar (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*hāller, -ler]*

Noıttalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruırlaruñ haddinde müşğın **hāl** olur (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*hāl,]*

Hāller meyl ider ol ‘arız-ı dil-cüya gelür / Sanki Hindü-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*hāller, -ler]*

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfün duzağ / Yir yirin **hāli** anuñ içinde dökmüş dāneler (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1170, Beyit 3*). [*hāli, -i]*

Gülşen-i hüsninde dil murğın yine şayd itmege / Zülfı ağında Muhibbī **hāli** anuñ dānedür (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*hāli, -i]*

Zülfini ańsam nigāruñ **hālını** medh eylesem / Kimse ‘anber adın ańmaz müşğ-i Tātār istemez (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*hālını, -i, -n, -i]*

Hıç olur mı ki ola andan hālāş bu murğ-ı dil / Dāne **hāl** ü dām zülf ü çeşm ola şayyādumuz (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*hāl,]*

Bu Muhibbī haıtt u **hāl** ü zülfine kılmaı nazar / Bakmazuz naışına biz bir sāde ruıhsār isterüz (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*hāl,]*

Hāllaruñ fıkr eyledükçe hı‘āb gelmez çeşmüme / Uyıhu yüzün göz görmez olıcak cāy-ı meges (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1373, Beyit 3*). [*hāllaruñ, -lar, -uñ]*

Zülfini çin eyledi dil murğını şayd itmege / **Hālîni** kodı içinde eyledi san dāne ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4). [hālîni, -i, -n, -i]

hāl: Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Ṭabîbâ sorma **hālîni** ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ derdi var dermānı yokdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4). [hālîni, -in]

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pâyum gil-durur / Kıl teraḥḥum dōstum **hālüm** katı müşkil-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1). [hālüm, -üm]

Şafḥa-i ruḥsārüm üzre eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden bu derünüm **hālîni** turmaz yazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4). [hālîni, -i, -n, -i]

Hālūni bilmez Muhibbî dilberuñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh sinde var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7). [hālūni, -üni]

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne **hālüm** tebāh / Olmam muḥarrer ḥāk-i rāh ol dilsitānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5). [hālüm, -üm]

Bezmi-i ğamda iñleyüp nālişler itsem tā seḥer / **Hālüm** añlar nāylar derdüm rebābiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4). [hālüm, -üm]

Döne döne yanmayan bilmez nedür aḥvāl-i ‘ışk / İy Muhibbî **hālūni** bagrı kebābiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7). [hālūni, -üni, -i]

Derd-i dil **hālîni** ‘arz eyleme bî-derd olana / Saglar añlayımaz anı ki bîmār çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2). [hālîni, -i, -n, -i]

Cihānda ḥasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü **hālüm** var / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden infî‘ālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1). [hālüm, -üm]

Kulakdan ‘āşıkam ‘āşık ‘aceb düşvār **hālüm** var / Degül mümkün yüzün görmek ne ḥod şabr u mecālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1). [hālüm, -üm]

Bu çarḥ-ı bî-vefā **hālîni** görüp kim buña dil baglar / Gelenler dār-ı dünyāya meger gitmez mi sanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3). [hālîni, -i, -n]

Gözüm yaşın revān itdüm benüm bir serv-i dālüm var / Bi-ḥamdillāh ki ‘ışkıyla yine bir özge **hālüm** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1). [hālüm, -üm]

Benüm **hālüm** digergün müdde‘iden / Nite kim bülbülüñ derdi dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4). [hālüm, -üm]

Meded **hālüm** benüm düşvār olupdur / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 4). [hālüm, -üm]

Derd-i dermāna deġişdük fāriġ ol bizden ṭabîb / Nef ü zarrı **hālümüzce** añlaruz ḥāzıklaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4). [hālümüzce, -ümüz, -ce]

Hier ara ḥasret-ile cān lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu **hālümi** dildāra henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5). [hālümi, -üm, -i]

‘İşk ḥastasıym ko beni **hālümde** ṭabîbâ / Ölmekden evlā derdüme tîmār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3). [hālümde, -üm, -de]

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olırsar **hālî** kişi hōd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*hālî, -i*]

Muhibbî ol cefākārūñ olursa rāh-ı küyında / Dimez aña nedür **hālūñ** ve yāhūd merhabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*hālūñ, -üñ*]

Dōstlar ben ölmedin billāhi tedbîr eyleñüz / ‘İşk içinde **hālūmi** ol yāra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*hālūmi, -üm, -i*]

Bu Muhibbî **hālîni** tahrîre almışdur kalem / Niçe defter toldı şerh olmadı ahvālüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Ṭākatum ṭāk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil ṭabîbine meded bu ḥasta dil **hālîni** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*hālîni, -i, -n*]

Āh gam şebinde giceler tā şubḥ olunca iñlerem / Bu nev’edür **hālüm** benüm meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*hālüm, -üm*]

Ām ile bu **hālüm** tebah ahvālūmi sormaz mısız / Yārān nedür hālūñ diyü bu hālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*hālüm, -üm*]

Ām ile bu hālüm tebah ahvālūmi sormaz mısız / Yārān nedür hālūñ diyü bu **hālūmi** sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*hālūmi, -üm, -i*]

Ām ile bu hālüm tebah ahvālūmi sormaz mısız / Yārān nedür **hālūñ** diyü bu hālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*hālūñ, -üñ*]

Kūh-ı gamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim n’olırsar **hālüm** benüm dildārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*hālüm, -üm*]

Ruḥlarıñsuz bu Muhibbî āh iderse tañ mıdur / Bülbül-i şüridenüñ **hālî** n’olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*hālî, -i*]

Güm güm ötse na’ramuzdan tās-ı çarḥ olmaz ‘aceb / **Hālümüzce** ehl-i ‘irfān içre hālāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*hālümüzce, -ümüz, -ce*]

Ām-ı endüh ile furkat beni āḥîr helāk eyler / Meded devletlü sultānum benüm **hālüm** yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*hālüm, -üm*]

Āh u nāleñden Muhibbî yār añlar **hālūñi** / Sözüñi uzatma çün kim ‘ārifē bir nükte bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*hālūñi, -üñ, -i*]

Vākıf olmaz ehl-i ‘ışkuñ **hālîne** ‘allāmeler / Ger Şihāḥ-ıla okurlarsa hezārān kāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*hālîne, -i, -n, -e*]

Biñ kerre eger hālūmi ‘arz eylesem ol yār / Bir laḥzada eyler bu kadar **hālî** ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [*hālî, -i*]

Ger ister-iseñ iki cihān devletin iy dil / Dermānde vü dil-ḥastelerütñ **hālîne** tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*hālîne, -i, -n, -e*]

Biñ kerre eger **hālūmi** ‘arz eylesem ol yār / Bir laḥzada eyler bu kadar hālî ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [*hālūmi, -üm, -i*]

Şu kim gül bisteri içre yatur gülzāra yasdanmış / Ne bilsün ‘āşkuñ **hālîni** ki seng-i ḥāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*hālîni, -i, -n*]

Yüz kerre eger **hālūmi** dirsem saña iy dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*hālūmi, -üm, -i*]

İstedüm dîvâne gönlüm **hālîni** bilmek yine / Bulmadum ol cünün deşinde nâ-peydâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Maşherde şehâ götüricek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benim **hālūme** Mecnün gibi hâldeş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*hālūme, -üm, -e*]

İy benim serv-i revānum sorma **hālūm** sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü rāzum cümle fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [*hālūm, -üm*]

‘İşk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi **hālîni** / Aña mecnün dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Görmek müşkil anı görmek dağı āsān degül / N’eylesün **hālî** Muhibbî’nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*hālî, -i*]

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir **hālîni** / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Gice gündüz gülşen-i hüsninde efgāndan murād / İtmek ister **hālîni** bu bülbül-i bî-çāre ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Hicr elinden ölü-istem günde biñ kez rāzıyam / Bu Muhibbî **hālîni** tek itmeñüz ağıyāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Sun nüş ideyim la’l-i lebūñ rāhat-ı cāndur / Tā mest olup **hālîni** ide saña Muhib ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [*hālîni, -i, -n*]

hāl ü hat: Ben ve ayva tüyü.

Muşhaf-i hüsnine yāruñ virdi ziynet **hāl ü hat** / Hat dağı rüşen görünür olsa i’rāb u nuqaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*hāl ü hat,*]

hāl ü hatuñ: Ben ve ayva tüyü.

Añmazuz **hāl ü hatuñ** dāyim lebūñ zikr eylerüz / İçerüz cām-ı şarābı biz gubārı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*hāl ü hatuñ, -uñ*]

halās: Kurtulma, kurtuluş.

Bu kebüter gönlümü alup yine minķārına / Hiç **halāşa** yir mi var çeşmini Lāçin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*halāşa, -a*]

Şir çeşmün pençesinden uşbu gönlüm merdümü / Çāre yok hergiz **halāşa** çāk çāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*halāşa, -a*]

Olmadı yā Rab gönül bu derd-i hicrāndan **halās** / Cānı hicrāndan **halās** it ya beni cāndan **halās** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*halās,*]

Bu gönül çāh-ı zenaħda çünki yok aña **halās** / Niçe bir habsünde dursun bāri gel zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*halās,*]

Bahr-ı ešküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdâb-ı 'ışka aña ne mümkün **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*halâş,]*

halâş bulmavisardur: Kurtulmak, azat olmak.

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtîşâş / Bulmavisardur ebed zencîr-i gamdan ol **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*halâş bulmavisardur, -ma, -y, -ısar, -dur]*

halâş it: Kurtarmak.

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan **halâş** / Cânı hicrândan **halâş it** ya beni cândan **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*halâş it,]*

halâş itgil: Kurtarmak, azat etmek.

Ğamze-i cellâdına dirsem **halâş itgil** beni / Dir kim ölmeyince olmaz hüküm-i sultândan **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*halâş itgil, -gil]*

halâş kıl: Kurtarmak, azat etmek.

Yakma iy dil nâr-ı hıcre bu Muhibbî **hastay** / **Hayra** gir cevri ü cefâdan kıl bu miskîni **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*halâş kıl,]*

halâş ola: Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.

Hîç olur mı ki ola andan **halâş** bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*halâş ola, -a]*

halâş ola: Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.

Zülf-i dildâra tolaşdı yine dîvâne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [*halâş ola, -a]*

halâş ola: Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.

Dermend olan **haç** u **hâli** ile âşüftedür / Derd-ile hoş geçe ol ola dermândan **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*halâş ola, -a]*

halâş olam: Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde **hâş** / Ya olam derd ü belâ vü mihnet ü gamdan **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [*halâş olam, -a, -m]*

halâş olamaz: Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.

Kim **harîm**-i hürmet-i gamla Muhib mahrem ola / Olamaz tâ rüz-ı maşher miñnet ü hürmândan **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*halâş olamaz, -a, -maz]*

halāş olmadı: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan halāş / Cānı hicrândan halāş it ya benî cāndan halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*halāş olmadı, -ma, -dı*]

halāş olmadı: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Âh kim olmadı bu cān nâr-ı hicrândan halāş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cānândan halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*halāş olmadı, -ma, -dı*]

halāş olmadum: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mähî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgândan halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*halāş olmadum, -ma, -du, -m-ma, -du, -m, -*]

halāş olmadum: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

‘Âşıkam derdâ dirîgâ olmadum derdden halāş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*halāş olmadum, -ma, -du, -m*]

halāş olmak: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Hîç halāş olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murğın Muhib bir şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*halāş olmak, -mak*]

halāş olmak: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Sâgar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrândan halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*halāş olmak, -mak*]

halāş olmak: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Çün kâdem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölürsen isteme olmak halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*halāş olmak, -mak*]

halāş olmaya: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Kim göre ‘arızuñı olmaya gâmdan o halāş / Yazılı hatt-ı gubâr-ıla gönülde bu havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [*halāş olmaya, -ma, -y, -a*]

halāş olmaz: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Nergis-i mestüñle zülfüñden gönül olmaz halāş / Cān u dil yağmasına anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [*halāş olmaz, -maz*]

halāş olmaz: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Ğamze-i cellādına dirsem ħalāş itgil beni / Dir kim ölmeyince olmaz ħükm-i sultāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*ħalāş olmaz, -maz*]

ħalās olmaz: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Āh kim olmadı bu cān nār-ı hicrāndan ħalāş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cānāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*ħalāş olmaz, -maz*]

ħalās olmaz: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Her kim olsa esīr-i ‘ışk bir meh-pāreye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta‘n-ı bed gūdan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2*). [*ħalāş olmaz, -maz*]

ħalās olmaz: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Ola kim Mecnūn-veş basdı melāmet kūyına / Pā-bürehne olur āħir olmaz ‘üryāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*ħalāş olmaz, -maz*]

ħalās olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Giren dilüñe leşker-i ğamdan **ħalāş olur** / Anuñ için ki ol aña āhen ħişār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħalās olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Bahr-ı ğamdan hiç **ħalāş olur** mı bu dil zevrakı / Her tarafdan eşkümi bu gözlerüm deryā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħalās olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Bahr-i ‘ışkuñdan **ħalāş olur** mı bu dil zevrakı / Eşk-i çeşmüm oldı deryā ortada girdāb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħalās olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Bend-i zülfinden **ħalāş olur** mı hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ğamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħalās olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Key perīşān ħāl olupdur bu Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur göñül zülf-i perīşāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħālāt ehliyüz: *Halden anlayan kişiler.*

Ğüm ğüm ötse na‘ramuzdan tās-ı çarĥ olmaz ‘aceb / Ĥālümüzce ehl-i ‘irfān içre **ħālāt ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*ħālāt ehliyüz, -y, -üz*]

hāldaş olmaya: Aynı halde olmak, karşısındakinin halinden anlamak.

Maşherde şehā götürecek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hālūme Mecnūn gibi hāldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*hāldaş olmaya, -ma, -y, -a*]

halel gelmeyiserdür: Bozulmak, zarara uğramak.

İy Muhibbî ‘ışk bünyādına bennā olmuşam / Gelmeyiserdür halel zîrā ki muhkemdür esās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*halel gelmeyiserdür, -me, -y, -iser, -dür*]

halel virmek: Bozmak, zarar vermek.

Haţtını gördüm **halel virmek** diler ruhsārına / Hey ne kāfirdür görüñ kaşd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*halel virmek, -mek*]

hālet: Nitelik, durum, hal.

İrdi bir hālete dil içdi lebi cür‘asını / Ya‘nī cām-ı mey-ile sākī bu **hālet** mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*hālet,]*

İrdi bir **hālete** dil içdi lebi cür‘asını / Ya‘nī cām-ı mey-ile sākī bu hālet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*hālete, -e*]

Şabr u ‘aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / ‘İşk bir **hālet-durur** elbette tenhālik sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*hālet-durur, --durur*]

Sorma ‘ışkuñ **hāletin** Mecnūn’a bir dîvānedür / Açma ‘ışkuñ sırrını Ferhād’a kim efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*hāletin, -i, -n*]

hālet-i sözi virür: Sözün halini vermek, sözün manasını açıklamak.

Hālet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diĸkat eyle bulasın anda niçe ma‘nī-i hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [*hālet-i sözi virür, -ür*]

hālî: Hālî: Hālâ,şimdi.

ĸam yimem **hālî** hayālî çün derün-ı dildedür / ‘Ankebūtuñ göñli şād olur megesçün dām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*hālî,]*

hāl-i ‘ālem: Dünyanın hali.

Hāl-i ‘ālem bir degüldür gāh şādī gāhi ĸam / Bülbül anuñçün gehī güyā vü gāhī lāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*hāl-i ‘ālem,]*

hāl-i ‘anber-bāruñ: Amber kokulu ben.

Hāl-i ‘anber-bāruñı gören lebūñ üzre senūñ / Diye kim ‘unnābī şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*hāl-i ‘anber-bāruñı, -uñ, -i*]

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Hiç olur mı nergis-i mestûñ ide baña nazar / Çün degül hālī elinden nüş ider bāde-i nāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 3). [hālī degül,]

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Degül hālī ğamuñ dil hānesinden / Bu ‘ālemdür kişi mahremsız olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 3). [hālī degül,]

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Sīneden hālī degül bir dem hayāl-i zülf-i dōst / Çün perñnñ meskenidür ekserī vīrāneler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 3). [hālī degül,]

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Tehī sanmañ n’ola gitdiyse Ferhād / Degül ‘ışk kūhı hālī pīşe olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 3). [hālī degül,]

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Tehī sanmañ n’ola gitdiyse Ferhād / Degül ‘ışk kūhı hālī pīşe olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 3). [hālī degül,]

hālī degüldür: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Åhum odından sakın kim bir nihāl-i tāzesin / Sīne pür-sūzam benüm hālī degüldür nārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 4). [hālī degüldür, -dür]

hāl-i mecnūn’ı: Mecnunun hali, Mecnunun durumu.

Kim bilem dir hāl-i Mecnūn’ı baña sorsun baña / Vādi-i ğamda anuñla itmişem bī-ħad sefer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 4). [hāl-i mecnūn’ı, -’ı-ı]

hāl-i muhibbī: Muhibbī'nin hali, durumu // (Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.).

Yār bir gün dimedi hāl-i Muhibbī niçedür / Niçe yıldur ki varur yāra bizüm ādemümüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1274, Beyit 6). [hāl-i muhibbī,]

hāl-i müşgīnūñ: Misk kokulu ben.

Hāl-i müşgīnūñ dehānuñ üzre düşmişdür ğalaṭ / Komadı ḥattātlar ‘ādet degül mīme nuḳaṭ (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 1). [hāl-i müşgīnūñ, -ūñ]

hālī ola: Uzak, eksik olmak, ayrı olmak, boş olmak.

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālī / O şehre beñzeze sultānı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*ḥālī*
ola, -a]

ḥālī olur: *Uzak, eksik olmak, ayrı olmak, boş olmak.*

Bir dem şeb-i hicr içre ḥayāl-i ser-i zülfüñ / Ḥālī mi olur gözden eyā serv-i ser-efrāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel*
1260, Beyit 4). [*ḥālī olur, -ur*]

ḥāl-i siyāhuñ: *Siyah ben.*

Gözüñ altında ol ḥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgīn / Ğalaṭdur kim bunı dirse ki Rūm içre ğazāl olmaz (*Muhibbī*
Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 2). [*ḥāl-i siyāhuñ, -uñ*]

ḥāl-i siyehi: *Sevgilinin yüzündeki siyah beni.*

Ḥāl-i siyehi eyleye bu baḥtumu tīre / Salınsa kaçan boynına ol zülf-i siyeh-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434,*
Beyit 2). [*ḥāl-i siyehi, -i*]

ḥāl-i siyehkār-ıla: *(sevgilinin yanağında bulunan) kötü işler yapan ben, günah işlemiş ben, suçlu ben..*

Gögsüme uran lāle gibi dāğı benüm āh / Ol ḥāl-i siyehkār-ıla ḥoḳka dehenüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016,*
Beyit 2). [*ḥāl-i siyehkār-ıla, --ıla*]

ḥālük: *Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).*

İy Muhibbī şāf-dil hem pāk-meşreb ol yürü / Kim tārīki toğrıdur lā-büd anı **Ḥālük** sever (*Muhibbī Dīvānı, Gazel*
1133, Beyit 5). [*ḥālük,]*

ḥālil: *Sâdik ve gerçek dost // Hz. İbrahim // Ateşe atulması yönüyle.*

Ḥālil'e táb-ı ruḥsāruñla āteş gülşen olmuşdur / Baña 'aqs-i 'izāruñla görünür gülsitān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel*
1471, Beyit 3). [*ḥālil'e, -e*]

ḥālini sormadı: *Halini, hatırını sormak.*

Dil ḥasta yatur kimsene ḥālini sormadı / Eyler Muhibbī şubḥa degin āh u vā henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel*
1326, Beyit 5). [*ḥālini sormadı, -ma, -dı*]

ḥālīs olduk: *Saflaşmak, arınmak, saflaşmış olmak, en saf hale gelme.*

Püte-i 'ışk içre yanup ḥālīs olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya ṭālib sanma dīnār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel*
1303, Beyit 2). [*ḥālīs olduk, -du, -k*]

halk: *Ahali, insanlar.*

'İşkuñ-ıla cān u dil dīvānedür / Anuñ-ıçun **ḥalk-ıla** bīġānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*ḥalk-ıla, -*
-ıla]

‘İşkî cānum gibi saklarken olur **halka** ‘ayān / Āh bu gammāzlık sır[1] cümle şî‘irümden çıkar (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1065, Beyit 4). [halka, -a]

N’eyledüm n’itdüm rak̄ıbe seng-ile āhen gibi / Kūyuña vardı diyü **halka** beni çakmakdadur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1103, Beyit 4). [halka, -a]

Nevbet-ile **halkı** bir bir öğidür gendüm mişāl / Uşbu çarḥ-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ımuş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1401, Beyit 6). [halkı, -ı]

Niçe bir halk-ı cihān ile idersin güft ü gü / ‘Uzlet eyle **halkdan** artuk saña yigdür hamüş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1402, Beyit 3). [halkdan, -dan]

Kimi ‘āşık kimi zāhid bu **halkuñ** / Gelür çün her kişiye bir hevā hoş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1464, Beyit 3). [halkuñ, -uñ]

Sırr-ı ‘ışkı saklayam sīnemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı **halka** fāş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1469, Beyit 2). [halka, -a]

halka halka: Kıvrım kıvrım (zūlf bağlamında).

Halka halka sünbūli bād esse ditrer her taraf / Sanki bir fāvüsdur cevlan idüp per gösterür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1153, Beyit 3). [halka halka,]

halka halka eyle: Halka halka eylemek, halka haline getirmek.

Ben esīr-i ‘ışk oldum koy zenaḥdan çāhına / **Halka halka eyle** zūlfuñ boynuma zencīr-veş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1410, Beyit 3). [halka halka eyle,]

halk-ı ‘ālem: Dūnya halkı, herkes.

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun ‘uşşākuñ nazar / **Halk-ı ‘ālem** bakmadan gelmez çü hurşide zarar (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1081, Beyit 1). [halk-ı ‘ālem,]

Yār Muhibbî hūblar içre eyle maḥbūb ola kim / **Halk-ı ‘ālem** hayretinden ısırur barmaglar (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1194, Beyit 9). [halk-ı ‘ālem,]

halk-ı cihān: Dūnya halkı, bütün insanlar, herkes.

Niçe bir **halk-ı cihān** ile idersin güft ü gü / ‘Uzlet eyle halkdan artuk saña yigdür hamüş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1402, Beyit 3). [halk-ı cihān,]

hall: Çözmek, üstesinden gelmek.

Rumūz-ı ‘ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil **hallin** isterseñ dilā gel anı benden sor (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1174, Beyit 5). [hallin, -i, -n]

hall eylemez: Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek, halletmek.

Sırr-ı ‘ışk[1] sor baña ‘allāmeler **hall eylemez** / Kim görüpdür bu cihānda ola düşvār iş geñez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1364, Beyit 1). [hall eylemez, -mez]

hall ide: *Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek, halletmek.*

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürü hümhâneye / Müşkilün **hall ide** saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*hall ide, -e*]

hall idüp: *Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek, halletmek.*

Göz karasın **hall idüp** dildära yazdum nâmeyi / Döstar lutf eyleyüp eşkümlü tañrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*hall idüp, -üp*]

hall ola: *Yoluna konmak, sonuca bağlanmak, çözülmek, çözümlenmek.*

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebñüm sâkî / Câm-ı la'lüñle meger **hall ola** bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*hall ola, -a*]

halvet-i dilde: *Gönül yalnızlığı.*

Muhibbî **halvet-i dilde** hemân eglencedür ancak / Ögünüp şî'r-ile kimse dimesün kim kemâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*halvet-i dilde, -de*]

hâm: *Yeterince olgunlaşmamış.*

'Âşık mı dinür yanmayıcak âteş-i hicre / 'İşk ehli olan puhte gerek **hâm** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*hâm,]*

hamd: *Kulun Allah'ın yüceliğini, sonsuz lutuf ve ihsânı karşısında yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi.*

Rakîb ölmüş didüm el-ğamdü-lillâh / Ölen[de] hõş dil eyler **hamde** âğâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [*hamde, -e*]

ham-der-ham olmuş: *Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm olmak.*

Nigârâ sünbülün **ham-der-ham olmuş** / Girih pergâr-ı cümle 'âlem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*ham-der-ham olmuş, -miş*]

hamdü-lillâh: *Hamd Allah'a mahsustur. Allah'a hamd olsun. Allah'a şükür.*

Hamdü-lillâh gün gibi çün şâfdur âyînemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*hamdü-lillâh,]*

Hamdü-lillâh gıll u gışdan pâkdür âyînemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*hamdü-lillâh,]*

Hamdü-lillâh Muhammed ümmetiyüz / Cân-ıla Muştafa'yı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8*). [*hamdü-lillâh,]*

Niçe demler inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / **Hamdü-lillâh** kim vişâl-i yâra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*hamdü-lillâh,]*

hamdülillāh: *Hamd Allah'a mahsustur. Allah'a hamd olsun. Allah'a şükür.*

Bu Muhibbî zülfini haddi ile görüp didi / **Ḥamdülillāh** kim gicem kadar ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*ḥamdülillāh,*]

hāme: *Kalem.*

Bilüñ-ile agzuñuñ vaşında 'âciz **ḥāmeler** / Sırr-ı gaybı bilmede kaçır-durur 'allāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*ḥāmeler, -ler*]

hāmī: *Pişmemiş, olgunlaşmamış, ham.*

Zāhidā sanma rumūz-ı 'ışkı **ḥāmiler** bilür / Bādenüñ zevk u şafāsını müdāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*ḥāmiler, -ler*]

ham-ı ebrū-yı muḳavves: *Kavisli kıvrık kaş.*

Kaçan görine ol tāk-ı Mısr pes / Ola kıblem **ham-ı ebrū-yı muḳavves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*). [*ham-ı ebrū-yı muḳavves,*]

hamūs: *Söz söylememek, susmak, sessizleşmek.*

Niçe bir ḥalk-ı cihān ile idersin güft ü gü / 'Uzlet eyle ḥalkdan artuk saña yigdür **ḥamūs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*ḥamūs,*]

hamūs olgıl: *Susmak, sessizleşmek, durgunlaşmak.*

İşidüp 'ışkdan şadā itdi hemān-dem dil ḥurūş / 'Işk dir āh eylegil 'aql ise dir olgıl ḥamūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*ḥamūs olgıl, -gıl*]

hāmūs olmaz: *Susmak, sessizleşmek, durgunlaşmak.*

Yüzüñ güldür ideyin ben de feryād / Ki bülbül olmaz gül vakti ḥāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*ḥāmūs olmaz, -i, -maz*]

hāmūs olur: *Susmak, sessizleşmek, durgunlaşmak II ölmek, can vermek.*

Şem'-i ḥüsne dil yana pervāne-veş **hāmūs olur** / İñleyüp bülbülleyin feryād u āh u vā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [*ḥāmūs olur, -ur*]

hāmūs olur: *Susmak, sessizleşmek, durgunlaşmak.*

Gül yüzün medḥ it maḳāma gel nevāda rāstı / Vakt-ı gülda iy gönül bülbül olur mı hiç ḥamūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*ḥamūs olur, -ur*]

han: *Padişah, hükümdar // sevgili.*

Beni aplatma gel **hanum** hazer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*).
[hanum, -um]

hançer: *Ucu sivri, iki yanı keskin bıçak, hançer.*

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o demde destine **hançer** tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [hançer,]

Kaçan ol kâhramân gözler eline **hançerin** alsa / Amân virmez döker kanum benüm ol bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [hançerin, -in]

Urmaga ehl-i ‘ışk sînesine / Eylemiş gamzeleri **hançerler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 2*). [hançerler, -ler]

Gâh olur zülfinde bend eyler bu gönüm şebrevin / Kâtlüme cellâd çeşmi gâh **hançer** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [hançer,]

Çeşm-i pür-hûni ele **hançer** alaldan döstlar / Kaşdı budur bagrum içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [hançer,]

Gözi hûn-rîzlik inkâr itmesün kim / Yanında **hançeriniñ** humreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4*).
[hançeriniñ, -i, -niñ]

Gamzesi **hançer** çeküp ‘âşıkların kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hiç kaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [hançer,]

Gözleri **hançer** çeküp kanlar dökerse gam degül / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [hançer,]

Geh ruñın ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür **hançeri** kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [hançeri, -i]

Öldürür her dem beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür **hançeri** kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [hançeri, -i]

hançer çeker: *Hançeri birisine karşı doğrultmak, saldırmak.*

Serv kaddüñ ile da‘vâ eylemiş / Bîd işidüp yüzine **hançer çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [hançer çeker, -er]

hançer kılup: *Hançer etmek, hançer gibi kullanmak, hançer haline getirmek.*

Şöyle beñzer hışm idüp dilber baña kîn eylemiş / Gamzesin **hançer kılup** ebruların çîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [hançer kılup, -up]

hançer-i kâbil: *Kabil'in hançeri.*

Gâh olur çeşmi Muhibbî eline tîğın alır / Geh döner kâtlüm için **hançer-i kâbil** götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [hançer-i kâbil,]

hançer-i tîz: *Keskin hançer.*

Kıya baksa eger cellād çeşmüñ / İder müjgānın ol dem **ħançer-i tiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*).
[ħançer-i tiz,]

Niçe başlar kesilüp her yaña ħün ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün **ħançer-i tiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [ħançer-i tiz,]

ħandān: *Gülen, gülücü, Şen, aık, mesrur.*

Gül ğonca **ħandāndur** çemen serv-i revānum kandadır / Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadır
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [ħandāndur, -dur]

ħandān olur: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak II açılmak.*

Aglasam ol ğonca-leb ħandān olursa tañ mıdur / Her kaçan bārān ola gül açılır **ħandān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [ħandān olur, -ur]

ħandān olur: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak.*

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür **ħandān olur** / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol ğün baña zindān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [ħandān olur, -ur]

ħandān olur: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak II açılmak.*

Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm bārānını / Gül gibi gülzār-ı ħüsn içre ğönül **ħandān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [ħandān olur, -ur]

ħandān oluram: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak.*

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse rāziyam senden / Ne vaşla oluram ħandān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [ħandān oluram, -ur, -am]

ħandān olursa: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak II açılmak.*

Aglasam ol ğonca-leb **ħandān olursa** tañ mıdur / Her kaçan bārān ola gül açılır ħandān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [ħandān olursa, -ur, -sa]

ħande: *Gölme, gülüş.*

Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zār zār / Bu benim efgānuma gül gibi sende **ħande** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [ħande,]

ħande eyler: *Gölmek.*

Īande eyler Şem‘ yansa her gice pervāneler / Ben de yansam tañ mı yārum āteŐin ruŐsār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [ħande eyler, -r]

ħande-i destedür: *Açılan deste.*

Zülfî **hande-i destedür** gönüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî hastadur rûh-ı revānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*hande-i destedür, -dür*]

hâne: *Ev II gönül evi.*

Dil gitdi kaldı **hānede** tenhā Muhibbî çün / İy ğam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*hānede, -de*]

Sīnede ‘ışk āteşini nār sanmañ nürdur / Anuñ ile ehl-i diller **hānesi** ma‘mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*hānesi, -si*]

Gel temāşā eyle bu sırça sarāyın gönülümüñ / Eşk-i surh-ıla münakkaş zeyn olunmış **hānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [*hānedür, -dür*]

Sen hārāb itmek neden iy ğam dil-i vīrānemi / **Hānesin** kendü eliyle kimse vīrān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*hānesin, -si, -n*]

Bi-ħamdi’llāh muħabbet **hānesinde** / Ğamuñdan ğayrı kimse maħrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5*). [*hānesinde, -si, -n, -de*]

Tiredür ğamdan hārāb oldı dil-i vīrānemüz / Meh gibi bir gice tog gel rüşen olsun **hānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*hānemüz, -müz*]

Geldi dilde şāh-ı ‘ışk bir **hāne** bünyād eyledi / Didı günden güne muħkem dura bu bünyādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*hāne,]*

Bu gönüm **hānesin** yıkdıñ yine ma‘mür iden sensin / Binā aħvālını dırler ki mi‘mār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*hānesin, -si, -n*]

Nāle kılma gönlüñe gelse hayāl-i çeşm-i yār / **Hānede** bīmār ola itme Muhibbî anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*hānede, -de*]

hāne-i dil: *Gönül evi.*

Hāne-i dil olmadın vīrāne ābād eylegil / Yazılıp dur defter-i ‘ışka ezelden saña hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [*hāne-i dil,]*

hāne-i dilden: *Gönül evi.*

Derd ü miħnet **hāne-i dilden** varupdur rāhata / Seslilik itme dilā kim hücrede yārān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*hāne-i dilden, -den*]

hāne-i halvetde: *Yalnızlık evi.*

Hāne-i halvetde yidüm çün ğamuñ esrārını / Vādī-i hayretde oldı dīdeler maħşūda duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*hāne-i halvetde, -de*]

hāne-i ‘ışkuñ: *Aşk evi II. Gönül.*

Hāne-i ‘ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyādını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miħnetdür esās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*hāne-i ‘ışkuñ, -uñ*]

h'ân-ı vaşluñdan: *Kavuşma sofrası.*

Büy-ı vaşluñdan neden men' eyledüñ cân bülbülün / Muğtenimken **h'ân-ı vaşluñdan** senüñ her hâr u hes
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*h'ân-ı vaşluñdan, -uñ, -dan*]

hânkâh-ı 'ışk: *Aşk tekkesi.*

Gâh olur meyhânelerde içerüz câm-ı şarâb / **Hânkâh-ı 'ışk** içinde gâh olur Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 4*). [*hânkâh-ı 'ışk,]*

hâr: *Diken II Rakip.*

Alımaz dâmenin gül **hâr** elinden / Dağı şürde bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*hâr,*
]

Komadı haddüñi görmek girdi haţtuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak **hâr** seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*hâr,]*

Yârı ağıyar-ıla gördüm san gül oynar **hâr-ıla** / Bülbül-i şürde-veş bu âh u zârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [*hâr-ıla, --ıla*]

Diñlemez gülşende gül bir dem fiğânın bülbülün / İñledüp ol dermendüñ dâyimâ **hârın** görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*hârın, -i, -n*]

Salınur gül **hâr-ıla** salınma sen ağıyar-ıla / Cünbişi ra'nâ gülün gülşende nâ-şâyestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*hâr-ıla, --ıla*]

Hâr elinde gördi gülşende gülün dâmânını / Bülbül itse tañ midur feryâd u âh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*hâr,]*

(ج) Cân gülşeninün berg-i gül-i aħmerisin / Ne revâdur ki şehâ dâmenüñe tokına **hâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [*hâr,]*

Bulınur mı 'aceb bir gül anuñ yanında **hâr** olmaz / Ya bülbül var mı 'âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*hâr,]*

Görmedüm 'âlemde ben bir mâh-rû ağıyarsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz **hârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [*hârsuz, -suz*]

Öpmek isterdüm ruħından haţtın izhâr eyledi / Didüm iy ârâm-ı cân hiç gül olur mı **hârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*hârsuz, -suz*]

Yârı ağıyar-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihân bâğında bir gül bitmez-imiş **hârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*hârsuz, -suz*]

Dâmenüme dolaşan çünkim melâmet **hâridur** / Äħir ol çâk itmeyince câme-i 'ârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*hâridur, -i, -dur*]

Komaz gül dâmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim **hâr** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [*hâr,]*

Dilberün ağıyarı bî-had oldugın 'ayb eyleme / Bu cihân bâğında hiç bir gül biter mi **hârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*hârsuz, -suz*]

Ben esîr-i hicrem [ü] ağıyâr mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül **hâr** olur bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*hâr,]*

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çäreye / **Hâr-ıla** gül ‘iyy ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*hâr-ıla, --ıla]*

‘Arızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzâr hoş / Gülşen içre ‘andelîbe gülsüz olmaz **hâr** hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*hâr,]*

Yârî ağıyâr-ıla gördüm nite kim gül **hâr-ıla** / ‘Andelîb-i dil anuñçün âh u feryâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4*). [*hâr-ıla, --ıla]*

Ol gül-i nevresteyi **hâr-ıla** bir yirde görüp / Şübh olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*hâr-ıla, --ıla]*

Eger yasdansa ağıyârî ‘aceb mi ol gül-i ra‘nâ / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler **hâra** yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*hâra, -a]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Hem-nefes kılup raqîbi eylesen yanuñda hâş / Kim ‘acablar gül yanında eksük olmaz **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*hâr u hes,]*

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çäre bülbül gül kuçar her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Büy-ı vaşluñdan neden men‘ eyledüñ cân bülbülün / Muğtenimken h‘ân-ı vaşluñdan senüñ her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Şem‘ gibi giceler tâ şubha dek kan ağlaram / Şohbet eyler gice gündüz yâr-ıla her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çäre bülbül gül kuçar her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çäre bülbül gül kuçar her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Tañ degüldür ger raqîb olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda kim gül açıla lâ-büd bulunur **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*hâr u hes,]*

hār u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Bühülün feryadını güş eylemez gülşende gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür **hār u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [*hār u hes,]*

hār u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar diyeler saña nihāyet **hār u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*hār u hes,]*

hār u hesdür: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II dünya malı.

Ĥār u hesdür virmeyüz dünyā metā‘ına gönül / Fāriğuz āzādeyüz dünyāda deryā-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*hār u hesdür, -dür]*

hār u hesle: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II āşığın kirpiği.

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / **Ĥār u hesle** kim görüpdür rāh-ı ‘ummān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*hār u hesle, -le]*

harāb: Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişāl / Ara dil vīrānesin dime **harāba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [*harāba, -a]*

‘İşk-ı šāhī ĥaymesin kuralı dil šahrāsına / Kim görürse dir ki bu mülküñ **harābı** var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*harābı, -ı]*

harāb eyler: Viraneye çevirmek, yıkmak, tahrip etmek II hüznün, gam, keder vermek.

Geh akar dilde yaşum gāh ider āhum ‘ayān āteş / **Harāb eyler** bu şehri bir zamān su bir zamān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*harāb eyler, -r]*

harāb itmek: Viraneye çevirmek, yıkmak, tahrip etmek II hüznün, gam, keder vermek.

Sen **harāb itmek** neden iy gam dil-i vīrānemi / Ĥānesin kendü eliyle kimse vīrān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*harāb itmek, -mek]*

harāb olalıdan: Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüznün ve keder içinde kalmak.

Ĥarāb olalıdan göñlüm aña vīrānedür dirler / Bulnursa eger vuşlat aña genc-ĥānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*harāb olalıdan, -alı, -dan]*

harāb oldı: Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüznün ve keder içinde kalmak.

Tiredür gamdan **harāb oldı** dil-i vīrānemüz / Meh gibi bir giçe tog gel rüşen olsun ĥānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*harāb oldı, -dı]*

harāb olmaga: *Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüzn ve keder içinde kalmak.*

Genc-i ‘ışkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / Ya **harāb olmaga** n’içün dil-i pür-tâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*harāb olmaga, -mag, -a-maga*]

harāb olsa: *Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüzn ve keder içinde kalmak.*

İy Muhibbî mülk-i dil küllî **harāb olsa** ne tañ / Zülfi kâfir ğamzeler Tâtâr-veş yagmacıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*harāb olsa, -sa*]

harāb olsa: *Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüzn ve keder içinde kalmak.*

Tañ midur sevdâ-yı zülfinden gönül olsa **harāb** / Çünkü bu ğam leşkeri sînemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*harāb olsa, -sa*]

harāba virdi: *Viraneye çevirmek, yıkmak, tahrip etmek II hüzn, gam, keder vermek.*

Virdi dil mülkin **harāba** şimdi kaçdı cānadur / Çeşm-i kâfir eylemiş müjgānların şemşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*harāba virdi, -di*]

harābāt: *Meyhaneler, içki içilen yerler II hayâtın katı gerçekleri karşısında rintlerin tesellî aradığı, neşe, zerâfet, zevk ve sanat mahalli olarak kabul edilen içkili eğlence yeri II mânevî aşkın tadıldığı, ilâhî aşk ile sarhoş olunan yer, tekke.*

İhtiyâr itdi **harābâti** Muhibbî ‘ışk ara / Zâhidâ itme melâmet andan ol ‘âr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*harābâti, -i*]

Harābâta varup pîr-i muġāndan istedüm himmet / Virür kalbe şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*harābâta, -a*]

harābāt ehlidür: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Harābāt ehlidür ‘aşık Muhibbî / Anün için libâsın fâhîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [*harābāt ehlidür, -dür*]

harābāt ehliyem: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Zâhidâ olsun mübârek cennet ü mescid saña / Ben **harābāt ehliyem** mesken baña meyhānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [*harābāt ehliyem, -y, -em*]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

‘Ăşıkuz itdük Muhibbî derd ü miñnet ihtiyâr / Biz **harābāt ehliyüz** dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*harābāt ehliyüz, -y, -üz*]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Zâhidâ sanma senüñ tek biz selâmet beklerüz / Biz **harābāt ehliyüz** dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*harābāt ehliyüz, -y, -üz*]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Biz **harābāt ehliyüz** mesken bize meyhānedür / Lā'übālī meşrebüz nāmūs u 'ārī n'eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*harābāt ehliyüz, -y, -üz*]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Şāla rağbet eylesek tañ mı **harābāt ehliyüz** / Māyil-i dünyā olup tāt u kabāya bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1337, Beyit 3*). [*harābāt ehliyüz, -y, -üz*]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Sanma şöhret gözlerüz biz yāhū dārāt ehliyüz / 'Ālemi bir cūr'aya satduk **harābāt ehliyüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*harābāt ehliyüz, -i, -y, -üz-y, -üz*]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Āteş-i 'işka ezel yakdı Muhibbī cān u dil / Anuñ-içun rüz u şeb dāyim **harābāt ehliyüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*harābāt ehliyüz, -i, -y, -üz-y, -üz*]

harābāt erine: *Meyhane sakini II rind zümresinden olan kimse.*

Nāmūs nedür 'aşık anı eylemez idrāk / Nite ki **harābāt erine** nām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*harābāt erine, -n, -e*]

harābātī: *1. Vaktini meyhānede geçiren, meyhāne müdāvimī, içkiye düşkün (kimse) 2. Üstüne başına önem vermeyen, süflī, pejmürde (kimse) 3. harabat ehli, nefsinī maddi dünyadan arındıran ve kendini Allah'a adayan kimse.*

La'l-i nābı yādına güp güp düşüp mey-hāneye / Biz **harābātī** olup cām-ı maḥabbet ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*harābātī,]*

harābe evle: *Viraneyeye çevirmek, yıkmak, tahrip etmek II hüziin, gam, keder vermek.*

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil hānesini eyle Muhibbī **harābe** bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 5*). [*harābe eyle,]*

harām olmuşdur: *Haram olmak (bir şey, birine): Bir şeye erişemez olmak, bir şey eline geçmez olmak, bir şeyden hiç yararlanamaz olmak.*

N'eylerem gülzārī sensüz baña olmuşdur **harām** / Bu cihān bāğında gönlüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*harām olmuşdur, -muş, -dur*]

harām olsun: *Haram olmak (bir şey, birine): Bir şeye erişemez olmak, bir şey eline geçmez olmak, bir şeyden hiç yararlanamaz olmak II yasak olsun, nasip olmasın anlamlarında olumsuz bir temenni.*

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārumdan felek / Bes **harām olsun** baña dünyāda dirlik yārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*harām olsun, -sun*]

harām olsun: *Haram olmak (bir şey, birine): Bir şeye erişemez olmak, bir şey eline geçmez olmak, bir şeyden hiç yararlanamaz olmak II yasak olsun, nasip olmasın anlamlarında olumsuz bir temenni.*

İçersem gülşen içinde benefşe / **Harām olsun** nigārā baña sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4).
[harām olsun, -sun]

harāmî: *Haydut , hırsız. II gönül ülkesini talan eden.*

Gözleri Tātār-veş tārāc ider dil mülkini / Gāret ü yağma tārīkını **harāmîler** bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2). [harāmîler, -ler]

harāret bulduñ: *Hararetlenmek, ateşlenmek, yakıcı olmak.*

Muhibbî ‘ışk-ıla bulduñ harāret / Anuñçün oldı şî‘rūñ böyle dil-düz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5).
[harāret bulduñ, -du, -ñ]

harāret virdi: *Isıtmak, sıcaklık vermek, yakıcı halde ısıyı artırmak.*

Çarḥ tennūrına āhum bir **harāret virdi** kim / Māh-ı nev anı bişüp mähî gibi biryān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3). [harāret virdi, -di]

harc eylesek: *Harcamak, sarf etmek.*

Sîne māl-ā-māldur dürr-i ma‘āniyle müdām / Eksük olmaz tolıdur **harc eylesek** gencinemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4). [harc eylesek, -se, -k]

harc itse: *Harcamak, sarf etmek.*

Muhibbî göz yaşın **harc itse** tañ mı / Metā‘-ı ğam gibi çün hāşılı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5).
[harc itse, -se]

harc olur: *Harcanmak, tüketilmek, harcama yapılmak, masraf edilmek.*

Niçe yıldur ki **harc olur** yolında ol cefākāruñ / ‘Aceb bu kīse-i çeşmüm dükenmez sīm-ile zerdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5). [harc olur, -ur]

harc olur: *Harcanmak, tüketilmek, harcama yapılmak, masraf edilmek.*

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında **harc olur** / Kāse-i çeşmüm tolu yāķūt u mercāndur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5). [harc olur, -ur]

harem: *(Ar. ḥirmān “yasaklamak”tan ḥarem) Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer // sevgilinin mekânı.*

(↳) Tavāf itmeye vardum **haremüñ** Ka‘besini / Bu ümīde ki şehā yakmaya hergiz beni nār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16). [haremüñ, -üñ]

harf: *Bir alfabeyi oluşturan ve okuyup yazmayı sağlayan işaretlerden her biri.*

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir **harfe** kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*harfe, -e*]

harf-i rāst: Doğru harf.

Okımaduk gerçi kim üstāddan bir **harf-i rāst** / Fenn-i 'ışk içre velī her vech-ile kāmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [*harf-i rāst,]*

hār-ı belādur: Belâ dikenî.

Benüm bu sīneme **hār-ı belādur** 'ārızuñsuz gül / Baña gülşen olur küllhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*hār-ı belādur, -dur*]

hār-ı belāsı: Belâ dikenî.

Zahm-ı peykānı kızıl güldür baña / Bülbülem **hār-ı belāsı** hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [*hār-ı belāsı, -sı*]

harīd ola: Müşteri olmak, alıcı olmak, talip olmak.

Naqd-i dil virüp metā'-ı hüsne kim ola **harīd** / Aña bu yolda belā vü derd ü gam hāşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*harīd ola, -a*]

harīd oldum: Müşteri olmak, alıcı olmak, talip olmak.

Naqd-i cān-ıla metā'-ı büseye oldum **harīd** / Korkum oldur kim benümle dōst bāzār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3*). [*harīd oldum, -du, -m*]

harīd oldum: Müşteri olmak, alıcı olmak, talip olmak.

Naqd-i cān-ıla metā'-ı büseye oldum **harīd** / Aramızda yok dime olsun bizüm alış viriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*harīd oldum, -du, -m*]

harīd olmuşam: Müşteri olmak, alıcı olmak, talip olmak.

İy Muhibbî büsesine naqd-i cān-ıla **harīd** / Olmuşam dürlü bahāya yār bāzār eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [*harīd olmuşam, -muş, -am*]

harīdār: Satın alıcı, müşteri, talip.

Cān naqdine bir büseye bāzār idelüm gel / Bir dahı benüm gibi **harīdār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*harīdār,]*

Bir sencileyin var mı satar vaşl metā'-ın / Bir bencileyin aña **harīdār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*harīdār,]*

harīdār-ı metā'-ı vasl: Kavuşmak için satın alınan eşya.

Sîm-i eşk-ile **harîdâr-ı metâ'-ı vaşl** olan / Virür ol cân naqdini âhîr bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*harîdâr-ı metâ'-ı vaşl,]*

hâr-ıla hes: Çer çöp, çalı çırpı, süprüntü II âşûğın bedeni.

Götürse eşk-i çeşmüm n'ola cismüm / Ne tañ deryâ getirür **hâr-ıla hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*hâr-ıla hes,]*

harîm-i hürmet-i ğamla: Gamın saygınlık haremî.

Kim **harîm-i hürmet-i ğamla** Muħîb maħrem ola / Olamaz tâ rûz-ı maħşer miħnet ü ħırmândan ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*harîm-i hürmet-i ğamla, -la]*

harîm-i küyına: Sevgîlinin mahallesinin civarı.

İy Muħibbî her kaçan varsañ **harîm-i küyına** / Ola kim ide qabûl it cânuñı kurbâna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*harîm-i küyına, -i, -n, -a]*

harîr: İpek, ipekli kumaş.

Bakmazuz hergiz gerekmez atlas u dîbâ **harîr** / Üstümüzden eksük olmasun hemân peşmînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3*). [*harîr,]*

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbâ **harîr** / Yig-durur saña kalender gibi olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*harîr,]*

harîş olma: Hırslı olmak, çok istemek, çok arzu etmek.

İy gönül olma sakın dünyâ metâ'ına harîş / N'eyledi naqdi ne assı eyledi Qârûn'a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*harîş olma, -ma]*

harman: Tahılın başaklarından ayrılma ve temizlenmesi işi, bu işin yapıldığı yer ve zaman.

Ğarra olma sebzezâr-ı 'ömrüñe / Dâne gibi kendüñi **harmanda** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5*). [*harmanda, -da]*

hârût-ıla mârût'dan: Kur'an'da da isimleri geçen (Bakara suresi, 102. ayet), insanlara sihir ve büyüyü öğrettiği söylenen iki meleğ.

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi / Gözleri **Hârût-ıla Mârût'dan** cādū-y-ıñış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*hârût-ıla mârût'dan, -dan]*

hâs: Bir şeye veya bir kimseye âit olup başkasında bulunmayan, ona mahsus olan, özgü // Bir şeye veya bir kimseye ayrılmış olan, herkese âit olmayan, husûsî, özel.

Ĥâne-i dil olmadın vîrâne âbâd eylegil / Yazılıp dur defter-i 'ışka ezelden saña **hâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [*hâş,]*

hâs: Saf, hâlis, kattışksız (şey).

İy Muhibbî tal ma‘ânî bahırına ğāvvāş-vār / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola **hâş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5). [hâş,]

hâş eyleseñ: Özel meclisine almak, kabul etmek, beraber olmak, yakınlaşmak.

Hem-nefes kılup rakîbi eyleseñ yanuñda hâş / Kim ‘acablar gül yanında eksük olmaz hâr u hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2). [hâş eyleseñ, -se, -ñ]

hâş idesin: Özel meclisine almak, kabul etmek, beraber olmak, yakınlaşmak.

Āsitānuñdan revā mı ‘āşıkı dūr eyleyüp / İt rakîbi idesin lâynık mıdur yanuñda hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5). [hâş idesin, -e, -sin]

hâş ola: Seçkin, saygın ve itibarlı olmak II özel meclise dahil olmak II hizmetçi, bende olmak.

Cân u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2). [hâş ola, -a]

hâş olam: Seçkin, saygın ve itibarlı olmak II özel meclise dahil olmak.

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam derd ü belâ vü mihnet ü ğamdan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1). [hâş olam, -a, -m]

hasen: Güzel, iyi.

Kimüñ yolına cân u seri virdi Muhibbî / Mecnûn şıfat ‘İsî-nefes hülkî **hasendür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5). [hasendür, -dür]

Muhibbî şî‘rünü gören **hasen** dir / Ki anda gizlü var ma‘nâ ciger-süz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5). [hasen,]

hashâş olur: Haşhaş haline gelmek, haşhaş gibi ezilmek.

Şol deñlü yagar seng-i cefâ küyına varsam / Başum biñ eger olsa olur cümlesi haşhâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4). [haşhâş olur,]

hâşıl: Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.

Naqd-i dil virüp metâ‘-ı hüsne kim ola hârîd / Aña bu yolda belâ vü derd ü ğam **hâşıl-durur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3). [hâşıl-durur, --durur]

Timâr-ı ğamda cem‘ kılup naqd-i eşki dil / Ğam **hâşılı** kendüye bād-ı hevâ bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2). [hâşılı, -ım]

Ğam hırmeninde cânâ bir cevce **hâşılım** yok / ‘Işk âteşine yanmış dil anda bir giyehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2). [hâşılım, -um]

Muhibbî göz yaşın harc itse tañ mı / Metâ‘-ı ğam gibi çün **hâşılı** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5). [hâşılı, -ı]

Sahn-ı dilde ekmek için dāyimā gam **hāşılın** / Şāh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2). [hāşılın, -i, -n]

Hāşılum yok gevher-i eşkümdür ancak hāşılum / Niçe yıllar bañr-ı ‘ışk içinde kim oldum gavāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2). [hāşılum, -um]

Hāşılum yok gevher-i eşkümdür ancak **hāşılum** / Niçe yıllar bañr-ı ‘ışk içinde kim oldum gavāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2). [hāşılum, -um]

hāşıl itmez-idük: Peydâ etmek, meydana çıkarmak, elde etmek, edinmek.

İtmez-idük reh-i ‘ışk içre tarikat hāşıl / Olmasa küy-ı harābāt bizüm menzilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2). [hāşıl itmez-idük, -mez, --i, -dü, -k-mez, -i, -dü, -k]

hāşıl ola: Meydana gelmek, gerçekleşmek, elde etmek.

İstemem dārāt-ı dünyāyı gerekmez ‘izz ü cāh / Bu-durur ancak murādum **hāşıl ola** pāy-ı būs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4). [hāşıl ola, -a]

hāşıl olmuş: Meydana gelmek, gerçekleşmek, elde etmek.

Gözlerüm işār için pāyına sīm ü zer tutar / Hün-ı dilden **hāşıl olmuş** la‘lüne gevher tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1). [hāşıl olmuş, -miş]

hāşıl-ı ‘ömrine: Ömrün semeresi, neticesi, hayatın sonu.

İy Muhibbî kim ki ‘ışk yolında cān terk itmedi / **Hāşıl-ı ‘ömrine** virilen hevādur çün garaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5). [hāşıl-ı ‘ömrine, -i, -n, -e]

hāşılı yok: Gerek yok.

Didüm ister büseñi al cānumı aña ‘ivāz / **Hāşılı yok** didi başuñda bu bir sevdā imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3). [hāşılı yok,]

hāşive: Bir sayfanın kenarlarına veya altına, metnin herhangi bir noktasiyle ilgili olarak yazılan açıklama ve ekleme, çıkma // Bir eserin içindekileri açıklamak üzere yazılan kitap.

Metn-i hüsne hattūñ olmuş **hāşive** / Okuyup dil anı tefsîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4). [hāşive,]

hāşive yazmış: Bir sayfanın kenarlarına veya altına, metnin herhangi bir noktasiyle ilgili olarak açıklama yazmak, ekleme yapmak. // Bir eserin içindekileri açıklamak üzere başka bir kitap yazmak.

Metn-i hüsnuñde hattūñ hattātı yazmış hāşive / Şerh idüp evrāk-ı gülden taze defter bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2). [hāşive yazmış, -miş]

hāşiyet-i āb-ı revān virmez: Akarsu özelliği, etkisi vermek // yaşam özelliği vermek, yaşatmak.

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruhsārından ol māhuñ / Çü virmez teşneye hāşiyet-i āb-ı revān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4). [hāşiyet-i āb-ı revān virmez, -mez]

haşm: 1. Düşman 2. Bir dâvâ veya karşılaşmada taraflardan her birinin birbirine göre durumu, karşı taraf.

Hünını **haşmuñ** şarâb u kellesin sâgar kılup / Şohbet-i hâş itmege meydân olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*haşmuñ, -uñ*]

‘İşkuñ na‘îmi hoşdur **haşmı** da lîk müşkil / Bir loğma ki dehâna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*haşmı, -ı*]

hasr: Ölülerin diriltip bir araya toplandığı zaman, kıyamet.

‘İşk cāmından Muhibbî kime olmışdur naşîb / Bulmaz ol huşyârlık tâ **haşre** dek sekrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*haşre, -e*]

El urup depretdügince zülf-i ‘anber-bâırını / **Haşre** dek san ‘âlem içre ebr-i müşg-eşân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*haşre, -e*]

Mest olup dil **haşre** dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [*haşre, -e*]

Cür‘a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbî **haşre** dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*haşre, -e*]

Cām-ı ‘ışkı nüş kılduk mest-i lâ-ya‘kîllerüz / Kendümüzden geçmişüz tâ **haşre** dek kanzillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1*). [*haşre, -e*]

Cām-ı maħabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tâ **haşre** dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*haşre, -e*]

Zülfün bir uzun kışsa-durur zikri ne mümkün / Şerh eylemeyem **haşre** degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*haşre, -e*]

haşr olunca: Kıyamet gününde, ölülerin yeniden dirilip toplanması; toplanmak, bir araya gelmek.

‘İşkî şarâbıdur beni mest ü harâb iden / Tâ **haşr olunca** gitmeye dilden ħumârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*haşr olunca, -ınca*]

hasret: Ayırı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştîyak.

Bu Muhibbî dil ü cân yakdugını **hasret-ile** / Sen bilürsin anı iy bār-ı Ĥudâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*hasret-ile, --ile*]

Şeb-i miħnetde **hasretle** yakan gün yüzlü mâhumdur / Depemden şem‘-veş her dem çıkan düd-ı siyâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*hasretle, -le*]

Hasretiyle dâğ-ı sînem hem bu bagrum başludur / Ger sorarsañ baħra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*hasretiyle, -iyle*]

‘Âlemi ġarķ idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / **Hasretiyle** uşbu çeşmümden ki bārânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*hasretiyle, -i, -y, -le*]

Hasretiyle bu Muhibbî giceler tâ şubħa dek / Gözlerin seyyâre-veş yummaz fiğân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*hasretiyle, -i, -y, -le*]

Gün yüzünñ **hasretinden** lāle miskīn sebze / Kıp kızıl kana boyanup yüregini dāğlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

La'l-i nābuñ **hasretinden** bu Muhibbī ağlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

(س) Yanar āhum odından tutuşup sakf-ı felek / Yakalı **hasret-ile** yār beni leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*hasret-ile, --ile*]

Hicr ara **hasret-ile** cān lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu hālümü dildāra henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*hasret-ile, --ile*]

Niçe yıllar **hasretem** pā-būsına oldum helāk / Görüñ ol bed-hū güzer ol hāk-i rāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*hasretem, -em*]

Döstüm **hasretle** oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi ğarķ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*hasretle, -le*]

Hasretiyle bülbül-i cān niçe feryād itmesün / Āh ider bī-çāre bülbül gül kuçar her hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*hasretiyle, -i, -y, -le*]

La'l-i nābuñ **hasretinden** dāyim iy nā-mihribān / Bezm-i ğamda hūn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

Muhibbī serv-ķadler **hasretinden** / Elif çek sīneñe eyle derāğüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

Muhibbī la'l-i nābı **hasretinden** / Akarken gözlerüm yaşı dem olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1461, Beyit 5*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

Hasret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar gözümden kanlu yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*hasret,]*

hasret oldu: *Hasret düşmek, özlediğine kavuşamamak, çok özlemek.*

Senden ayrı istemezdim ola idüm bir karış / **Hasret oldu** niçe yıllardur cemālün görmege (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*hasret oldu,]*

hasret oldu: *Hasret düşmek, özlediğine kavuşamamak, çok özlemek.*

Senden ayrı istemezdim ola idüm bir karış / **Hasret oldu** niçe yıllardur cemālün görmege (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*hasret oldu, -du*]

hasret-i rüy: *Yüzün hasreti.*

Hasret-i rüy u firāk-ı zülfün-ile iy perī / Kalmadı şabr u kararüm iñlerem leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*hasret-i rüy,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta, dertli, aşk derdiyle dertlenmiş.*

Vād-i miñnet ü ğamdaki olan **hastalara** / Leb-i la'linden ider mi ki devā kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*hastalara, -lar, -a*]

- ..... āfet-i cān / Ğamzesi **hastasınıñ** zaħmına tımāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*hastasınıñ, -sı, -nuñ*]
- Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup / Deşt-i ğam içre ki san **hasta** vü mecnûn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*hasta,]*
- Görmege gelmedi ben **hastayı** birkaç gicedür / Dimedi derd ü belām-ıla o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*hastayı, -y, -ı*]
- Bu **hasta** dil ki derdüni cānā devā bilür / Her ne kadar ki cevr kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*hasta,]*
- Zülfî hānde-i destedür gönüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî **hastadur** rûh-ı revānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*hastadur, -dur*]
- Mısr-i hüsnüñ haqqıçün cānā Muhibbî **hastadur** / Her kaçan kim zülfüni aña ol ‘azm-i Şām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*hastadur, -dur*]
- Gördi ölümlü **hasta** atup baña ğamz okın / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*hasta,]*
- Leblerüñ dārü’ş-şifā ben olmışamdur mübtelā / Kıl habībüm **hastalar** haqqında tımār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*hastalar, -lar*]
- Bezm-i ğamda nāle kılsam nāylar dem-bestedür / ‘Üd iniler zārılıgum işidelden **hastadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*hastadur, -dur*]
- Gülşenüñ zevk u şafāsı gül midür bülbül midür / **Hasta** gönümün devāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*hasta,]*
- Bir boyı servüñ fırākından düşüp şahrālara / Sinesine lāle gibi **hasta** dil dāğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*hasta,]*
- Yine dil bir dilberüñ ‘ışkı ğamından **hastadur** / Cān u dil bend ü belā-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*hastadur, -dur*]
- Cān **hastasına** itmeye hergiz haķīm ‘ilāc / La‘linden özge derdine sanmañ devā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*hastasına, -sı, -n, -a*]
- Zahmete girme tabībā çek elüñ bu **hastadan** / ‘Āşık-ı dil-ħasteye derdi yine dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*hastadan, -dan*]
- Zülālinden umar bu **hasta** gönüm / ‘Atā itmezse ğāyet hisseti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [*hasta,]*
- Derd-i derüni sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı cihānda bir derd bu **hasta** cāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [*hasta,]*
- Derdüni dermān bilür cevrüñ gelür aña vefā / Anuñ-ıçun **hasta** dil derdine dermān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*hasta,]*
- Niçe yıldur bu Muhibbî derdüñ-ile **hastadur** / İtmedüñ iy dil tabîbi aña tımāri henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*hastadur, -dur*]
- İy tabībā ser-i küyuñda yatan **hastalara** / İtmedüñ çāre yatur cümlesi bî-çāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*hastalara, -lar, -a*]

‘Işk **hastasıym** ko beni hālümde tabībā / Ölmekden evlā derdüme tīmār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*hastasıym, -sı, -y, -ım*]

Niçe gündür bu Muhibbî hicrūn-ile **hastadur** / Bir sora-gel dōstum cān virmesün tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*hastadur, -dur*]

Bakmaz oldı āh kim küsdi bize cānānumuz / İy dirīgā gidiserdür **hasta** tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*hasta,]*

Gül yüzünden dūr olalı **hastadur** cān bülbüli / Gülşen-i ğamda bugün kalmış-durur tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*hastadur, -dur*]

Cevr okı cāna irüp itdi Muhibbî’yi helāk / Dağı bu **hasta** gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*hasta,]*

İy tabīb-i cān buyur la‘l-i lebünden bir cevāb / **Hastayuz** hicrān şebinde derde tīmār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*hastayuz, -y, -uz*]

Gözünden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı ‘ışk oldı / Meşeldür **hasta** aĥvālin ki bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*hasta,]*

Hastayuz küyünda yıllardur ki miĥnet beklerüz / İy tabīb-i dil lebünden ya‘nī şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*hastayuz, -y, -uz*]

H‘āba varmış **hastadur** beñzer nigāruñ gözleri / H‘ābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*hastadur, -dur*]

La‘l-i nābuñ dileye **hasta** gönül eyleme ‘ayb / Var mı bīmār kim ol itmeye tīmāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*hasta,]*

Bū getürdüñ yine zülfinden seĥer bu **hastaya** / İy şabā merdümlük itdüñ müstedām ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*hastaya, -y, -a*]

Lebleründen **hastayam** bir büse didüm didi yār / Sözüni taĥıtdı beñzer ölecek sayru-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*hastayam, -y, -am*]

Ol tabīb-i dil yine bu **hastasın** yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden gönülümü şād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [*hastasın, -sı, -n*]

Eyle Muhibbî **hastaya** iy dil tabīb-i em / Yıllarla derdüñ-ile yatur mübtelā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*hastaya, -y, -a*]

Yakma iy dil nār-ı hicre bu Muhibbî **hastayı** / Ĥayra gir cevri ü cefādan kıl bu miskīni ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*hastayı, -y, -ı*]

Niçe yıllar **hasta** iken yine bir bir hālını / Dil tabīb-i gördi itdi derdini bīmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*hasta,]*

hasta: Sağlıklı olmayan, hasta // 'aşk derdiyle hasta düşmüş kimse // Bir şeye aşırı derecede düşkün olan kimse.

Bu Muhibbî la‘l-i nābuñ **hastasıdur** iy şanem / Bir soragel ölü ise olmasun tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*hastasıdur, -sı, -dur*]

hasta dil: Hasta gönül. // Gönülü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Ṭākātum ṭāk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil ṭabībine meded bu **ḥasta dil** ḥālın diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*ḥasta dil,]*

ḥasta dil olmuş: *Gönlü hasta olmak II gönülde dert ve ıstırap çekmek.*

Bir bencileyin hicrûñ-ile **ḥasta dil olmuş** / Bî-çäre yatur derd-ile bîmār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*ḥasta dil olmuş, -muş]*

ḥasta olupdur: *Hasta olmak. // Aşk derdiyle dertlenmek.*

Hicrân şebinde **ḥasta olupdur** Muḥibbî āḥ / Bir derdi var ki derdini ancak Ḥudā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*ḥasta olupdur, -up, -dur]*

ḥasta yatur: *Hasta şekilde, hasta olarak yatmak II aşktan dolayı hasta yatmak, aşka düşmek.*

Dil ‘ışkuñ-ıla **ḥasta yatur** iy ṭabīb-i cān / Dārū-yı la’lûñ-ile bulısar şifā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*ḥasta yatur, -ur]*

ḥasta yatur: *Hasta şekilde, hasta olarak yatmak II aşktan dolayı hasta yatmak, aşka düşmek.*

Dil **ḥasta yatur** kimsene ḥālını sormadı / Eyler Muḥibbî şubḥa degin āḥ u vā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*ḥasta yatur, -ur]*

ḥasta yatur: *Hasta şekilde, hasta olarak yatmak II aşktan dolayı hasta yatmak, aşka düşmek.*

Niçe yıldır şeb-i hicriyle yatur ḥasta gönül / Vuşlata iremeyüp cānı virem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3*). [*ḥasta yatur, -ur]*

ḥasta-dil: *Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.*

İçeli ‘ışkuñ şarābın bu Muḥibbî **ḥasta-dil** / Giceden gündüzi fark itmez yatur kanzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*ḥasta-dil,]*

İy Muḥibbî niçe ğamda olmasun bu **ḥasta-dil** / Bir niçe gündür ki ol zībā nigārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*ḥasta-dil,]*

Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / Ğāyet ile **ḥasta-dildür** bu Muḥibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*ḥasta-dildür, -dür]*

Küyuñda senüñ niçe zamān **ḥasta-dil** yatur / Gönder cevāb derdine anuñ devā [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*ḥasta-dil,]*

Ser-i küyumda feryād u fiğān her şeb iden kimdür / Didi didem Muḥibbî **ḥasta-dildür** ḥābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*ḥasta-dildür, -dür]*

ḥasta-i ‘ışka: *Aşk hastası.*

Var iy ṭabīb **ḥasta-i ‘ışka** ‘ilācı ko / İtmez kabül derdi anuñ bî-devā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [*ḥasta-i ‘ışka, -a]*

hasta-i 'ışkam: *Aşk hastası.*

Cihānda **hasta-i 'ışkam** benüm bir dürlü hālüm var / Ne dermāndan olur dil şad ne derdden infi'ālüm var
(*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*hasta-i 'ışkam, -am*]

haste-dil: *Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.*

Haste-dilven dōstum cām-ı lebünden cür'a sun / Sākī-i devrān elinden dolmadan peymānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*haste-dilven, -ven*]

haste-i 'ışkam: *Aşk hastası.*

Haste-i 'ışkam řabīb-i dilden istedüm devā / Bir cevāb-ıla sagaltdı lebleri dārū-y-ımmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*haste-i 'ışkam, -am*]

hat: *Yazı.*

Muşhaf-i hüsüne yāruñ virdi ziynet hāl ü hat / **Hat** dañı rüşen görünür olsa i'rāb u nuķat (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*hat,]*

hat: *Ayva tüyü.*

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kāfir **hatı** / Her taraıdan yüridi kaşdı meger imānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*hatı, -ı*]

Sāye-i zülf-i midür haddinde yāruñ yoħsa **hat** / Lebleri şandında cem' olmiş ve yāñüd mürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*hat,]*

Bāğ-ı hüsnuñde nedür zülfüñle cānā **hat** didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*hat,]*

Hat gelüpdür diyü bu 'ařıķa göstermese yüz / Diñüz ol řuħa cihānda buña kim kāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*hat,]*

Ruħları üzre görinen **hat** degül itme gümān / Bil muħaķķaķ şehd ü şekker üzre üşmiş mürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 5*). [*hat,]*

'Arızuñ içre niçedür didüm iy meh-rü **hatuñ** / Güldi didi kaplu kāfüra du'a-yı nürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*hatuñ, -uñ*]

Görinen **hat** midür yā leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsni ser-ā-ser (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 7*). [*hat,]*

Kurılmışdur zenaħdānı ki san top / **Hatı** yāruñ hiřār-ı rīme beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*hatı, -ı*]

Hat degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker hevāsı ile anda üşmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 2*). [*hat,]*

Hatuñ ser-fıtne zülfüñ fıtne-engiz / Ciger hün oldu ğamdan dīde hün-riz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 1*). [*hatuñ, -uñ*]

Metn-i hüsnünde **haṭuñ** ḥaṭṭâtı yazmış ḥâşiye / Şerḥ idüp evrāk-ı gülden tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*ḥaṭuñ, -uñ*]

Genc-i hüsnê mâlik olmasun diyü ‘âşıklaṛuñ / Hem tılısm itdi **haṭuñ** ḥaṭṭât hem yazdı ḥavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*ḥaṭuñ, -uñ*]

Didüm iy dilber nedür görindi ruḥsâr üzre **ḥaṭ** / Didi zülfüm sāyesidür itdün iy miskîn ğalaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*ḥaṭ,]*

Cân-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedâ‘ / Ḥaṭ getürdi ḳaṭlûme ruḥsâr-ı yâra geldi **ḥaṭ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*ḥaṭ,]*

ḥaṭ getürdi: Ayva tüyleri getirmek: yüzde hattın gelmesi klasik edebiyatta "güzelliği" ifade eder II yazı yazmak, ferman çıkarmak, buyrultu vermek.

Cân-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedâ‘ / **Ḥaṭ getürdi** ḳaṭlûme ruḥsâr-ı yâra geldi ḥaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*ḥaṭ getürdi, -di*]

ḥaṭ getürmiş: Ayva tüyleri getirmek: yüzde hattın gelmesi klasik edebiyatta "güzelliği" ifade eder II yazı yazmak, ferman çıkarmak, buyrultu vermek.

ḳaṭlûm için **ḥaṭ getürmiş** ol şeh-i ḥübân yine / Ğam beni şimden girü öldürdi taḳdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*ḥaṭ getürmiş, -miş*]

ḥaṭ u ḥâli: Ben ve ayva tüyü.

Dermend olan **ḥaṭ u ḥâli** ile âşüftedür / Derd-ile hoş geçe ol ola dermândan ḥalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*ḥaṭ u ḥâli, -i*]

ḥaṭâ: 1. Yanlış, yanlışlık. kusur 2. Yanılma.

Ḥaṭâ-y-ıla yüzüne gül didümse / Ḥaṭâ itse n’ola kul âdemîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*ḥaṭâ-y-ıla, --y-, -ıla*]

ḥaṭâ eylemedük: Hata etmek, yanlışlık yapmak, yanılıya düşmek.

Yanuñda eger sevmê günâh-ısa niġarâ / ‘Afv eyle **ḥaṭâ eylemedük** çün beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [*ḥaṭâ eylemedük, -me, -dük*]

ḥaṭâ itse: Hata etmek, yanlışlık yapmak, yanılıya düşmek.

Ḥaṭâ-y-ıla yüzüne gül didümse / **Ḥaṭâ itse** n’ola kul âdemîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*ḥaṭâ itse, -se*]

ḥaṭâ olur: Yanlış olmak, yerinde olmamak, uygun düşmemek.

Saña ger hür [u] peṛî dirsem olur bu söz ḥaṭâ / Zîra kim ehl-i başîret anlara âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*ḥaṭâ olur, -ur*]

ḥatar: Tehlike, emniyetsizlik.

Yol **h a tar** dervend-i 'iŐkuŐ diyi  g ah eylerüz / Sine-i tablı dögüp olmuşdur  det beklerüz (*Muhibb  D v n , Gazel 1253, Beyit 4*). [*h a tar,]*

hat-ı reyh ndur: *Sevgilinin reyhan kokulu ayva tüyleri. // Reyhan hattı. 15. yy. da Kur'an'ın yazımında tercih edilen reyhan yazısı.*

La'l n eŐrafına  ub r-ı h a tuŐ / Genc-i y k t u **h a -ı reyh ndur** (*Muhibb  D v n , Gazel 1068, Beyit 4*). [*h a -ı reyh ndur, -dur]*

hat-ı sebzüni: *Yeşil renkli ayva tüyleri. // Yeni çıkmaya başlayan tüyler.*

Goreli d de **h a -ı sebzüni** yaşın yiŐemez /  h ider derd-ile bağrındaki başın yiŐemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1319, Beyit 1*). [*h a -ı sebzüni, - n , -i]*

hat-ı sebzüni: *Yeşil renkli ayva tüyleri. // Yeni çıkmaya başlayan tüyler.*

Aglar-ısa bu Muhibb  taş mıdur Ya'k b-veş / Goreli d de **h a -ı sebzüni** yaşın yiŐemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1319, Beyit 5*). [*h a -ı sebzüni, - n , -i]*

h atif: *Gaybdan haber veren melek; seslenici.*

C numa **h atif** seŐergehden bunı ilh m ider /  y h m r- l d ancak saÇa derm n c m ider (*Muhibb  D v n , Gazel 1100, Beyit 1*). [*h atif,]*

h atr: *Gönül, duygu, his.*

Emd r leb ni Şimdi bu dil-h asteye didüm / Güldi didi g r **h  tr ** g lbe Şeker ister (*Muhibb  D v n , Gazel 1130, Beyit 4*). [*h  tr , -ı]*

Eger sensüz cih n  geşt idersem / Benüm bu **h  tr m** hiÇ hürrem olmaz (*Muhibb  D v n , Gazel 1232, Beyit 4*). [*h  tr m, -um]*

h atrın cem' eyleyüp: *Gönlünü toplamak (ParÇa parÇa olmuş gönlünü bir araya getirmek).*

Ser-i ser-geŐteŐe sevd n-ıla  Ő fte olan / **H atrın cem' eyleyüp** zülf-i periš n istemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1314, Beyit 2*). [*h atrın cem' eyleyüp, -y, - p]*

hatt: *Ayva tüyü.*

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruŐs rını / K tib-i kudret kaşan **h a tın** yazup inŐ  kılır (*Muhibb  D v n , Gazel 1018, Beyit 2*). [*h a tın, -ın]*

Komadı h add ni görmek girdi **h a tuŐ** araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak h r seyr (*Muhibb  D v n , Gazel 1054, Beyit 3*). [*h a tuŐ, -uş]*

Metn-i hüsnin gerÇi h a t -ı ezel evvel yazup / SoŐradan **h a t ** gelür Şerh eyleyüp i'r b ider (*Muhibb  D v n , Gazel 1104, Beyit 3*). [*h a t , -ı]*

Dilde **h a tuŐuŐ** hay li gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca  ub r olsa anı dery  çeker (*Muhibb  D v n , Gazel 1114, Beyit 4*). [*h a tuŐuŐ, -uş, -uş]*

Şi'rümün her beyti güldür **hâttı** sünbül den nişân / İy Muhibbî sünbüle baglu gazel gül-destedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5). [hâttı, -ı]

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key sakın **hâttuñ** gelür âhir olursın şermsâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7). [hâttuñ, -uñ]

Goreli **hâttuñi** jeng oldı gönül âyinesi / Ezeli yazu-y-ımiş başa pes elden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3). [hâttuñi, -uñ, -ı]

Hâttuñi goreli artarsa 'aceb mi gamumuz / Devri-hüsnünde şehâ var-ıdı hoş 'âlemümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1). [hâttuñi, -uñ, -ı]

Öpmek isterdüm ruhindan **hâttın** izhâr eyledi / Didüm iy ârâm-ı cân hiç gül olur mı hârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3). [hâttın, -ı, -n]

Küfar-ı haddüñi **hâttuñ** yazup şerh eylemek ister / Ta'âlâ'llâh anı hakk it gider yañlış kitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5). [hâttuñ, -uñ]

Bu Muhibbî **hâtt** u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7). [hâtt,]

Hâttını gördüm hâlel virmek diler ruhsârına / Hey ne kâfirdür görüñ kaçd-ı dil ü dîn eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4). [hâttını, -ı, -n, -ı]

Gören **hâttuñ** didi ruhsârıñ üzre / Meger ceş-i Habeş İrân'a gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3). [hâttuñ, -uñ]

Hâttuña yazmış berât-ı hüsnüñi / Kaşlarıñ üstine tigrâ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2). [hâttuña, -uñ, -a]

Gül yüzünde çünki **hâttuñ** zâhir oldı mür-veş / Çarh elinden inler-ısem tañ midur tañbür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1). [hâttuñ, -uñ]

Metn-i hüsnü **hâttuñ** olmuş hâşiye / Okuyup dil anı tefsîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4). [hâttuñ, -uñ]

Hâttını hadi üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insânda ne zîbâ-y-ımiş a'râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4). [hâttını, -ı, -n, -ı]

hâtt u hâle: (Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri ve ben.

İy Muhibbî muşhaf-ı hüsnünde yârıñ dir gören / **Hâtt u hâle** nokta vü i'râb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7). [hâtt u hâle, -e]

hâtt u hâlün: (yüzdeki) ayva tüyleri ve ben.

Hâtt u hâlün olmasa ezber kitâb-ı hüsnüñi / Okuram hâcet degüldür baña i'râb u nuqaţ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2). [hâtt u hâlün, -ün]

hâttât: Güzel yazı yazan, meşk ve saire yazmakla iştigal eden kimse.

Metn-i hüsnünde hâtuñ **hâttâtı** yazmış hâşiye / Şerh idüp evrâk-ı gülden tâze defter bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2). [hâttâtı, -ı]

Genç-i hüsn-e mâlik olmasun diyü ‘âşıkla ruñ / Hem tılısm itdi ha tuñ **ha ttât** hem yazdı ha vâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4). [ha ttât,]

Hâl-i müşğînüñ dehânüñ üze düşmişdür gâla t / Komadı **ha ttâtlar** ‘âdet degül mîme nu ka t (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1). [ha ttâtlar, -lar]

ha ttât-ı ezel: Ezel katibi. / Ruhları yarattığı zaman yazan Allah.

Metn-i hüsnin gerçi **ha ttât-ı ezel** evvel yazup / Soñradan ha ttı gelür şerh eyleyüp i‘râb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3). [ha ttât-ı ezel,]

Ha ttât-ı ezel eyledi Mecnûn’uñ adını ha kk / Yazdı Muhibbî adını itdi anı tırâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6). [ha ttât-ı ezel,]

ha tt-ı gubâr-ıla: Gubari yazısı II Sevgilinin yüzündeki toz kadar ince ayva tüyleri.

Kim göre ‘arızuñı olmaya gâmdan o ha lâş / Yazılı **ha tt-ı gubâr-ıla** gönülde bu ha vâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1). [ha tt-ı gubâr-ıla, -ıla]

ha tt-ı la‘lûñ: (Sevgilinin)lal gibi kırmızı dudağının üzerindeki / kenarındaki ayva tüyleri.

Ha tt-ı la‘lûñ misk ü zülfüñ ‘anber-i sârâ satar / Dişlerüñ dürr-i ‘Aden şîrîn lebüñ he lvâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1). [ha tt-ı la‘lûñ, -üñ]

ha tt-ı ruhsâruñ: (Sevgilinin) yanağındaki ayva tüyleri.

Ha tt-ı ruhsâruñ Muhibbî su gibi ezber okur / İşiden dir süre-i Nür u Du hân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5). [ha tt-ı ruhsâruñ, -uñ]

ha vâle: 1. Bir işi, bir şeyi başkasına devretme, başkasının sorumluluğuna bırakma 2. Bir şeyi birine veya bir yere doğru savurma, yöneltme.

Pîr-i muğâna virmem ezelden **ha vâledür** / Kısmet bu yolda destüme gülgün piyâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1). [ha vâledür, -dür]

ha vâs: Bâzi şeyler üzerinde mânevî etki yapmak ve bâzi hastalıkları iyileştirmek için belli şartlarda, belli miktarda okunan veya yazılan duâlar.

Kim göre ‘arızuñı olmaya gâmdan o ha lâş / Yazılı ha tt-ı gubâr-ıla gönülde bu **ha vâş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1). [ha vâş,]

Genç-i hüsn-e mâlik olmasun diyü ‘âşıkla ruñ / Hem tılısm itdi ha tuñ **ha ttât** hem yazdı **ha vâş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4). [ha vâş,]

‘Âşıkam derdâ dirîgâ olmadum derdden ha lâş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden **ha vâş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1). [ha vâş,]

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbüli / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden **ha vâş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6). [ha vâş,]

havrā: (Ar. ahver “gözlerinin karası çok kara, beyazı çok beyaz olan”ın müennes şekli veya hūr “siyah gözlü”nün çoğul şekli havrā) Hürî, hürîler.

‘Āşıkuz ancak hemān dīdārdur maqşūdumuz / Sanma cennet isterüz zāhid ya **havrāsındayuz** (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 7). [havrāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz]

Cennete **havrā** eger biñ nāz-ıla kılsa hırām / Bir kadem ol serv-i nāzum gibi refāt eylemez (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 2). [havrā,]

Zāhid egerçi cennet ü **havrā** kılur heves / Ben isterem vişālini ‘ālem içinde bes (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 1). [havrā,]

Zāhid ister cenneti görmek diler **havrā** yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür dīdār hoş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 3). [havrā,]

hāy u hū: Gürültü, patırtı.

Hāy u hū tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 3). [hāy u hū,]

hāy u hūdan: Gürültü, patırtı.

Aç yüzün çāk-i girībān eylesün ‘āşıklarun / Güm güm ötsün **hāy u hūdan** gūşe-i meyhānemüz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 3). [hāy u hūdan, -dan]

hāy u hūdan: Gürültü, patırtı.

Hāy u hūdan dil kaçır ancak virür başa şudā‘ / Olmaga cümle cihān mülkine sultān istemez (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 2). [hāy u hūdan, -dan]

hāy u hūy-ı zāhidi: Zahidin hay u huyu // Zahidin söyleyip durduğu boş sözler.

Dil **hāy u hūy-ı zāhidi** almadı gūşına / Zīrā şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür kulagumuz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 4). [hāy u hūy-ı zāhidi, -i]

hayāl: Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûretü II geçmişte yaşanmış bir şeyi zihinde canlandırma, hatırlama.

Dīdede her şeb **hayāl** evvel leb-i mey-gün olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde hūn olur (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 1). [hayāl,]

Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu bendeñ dūrdur / Sīnede līkin **hayālünle** gönül mesrūrdur (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 1). [hayālünle, -ünle]

Āgam yimem hālī **hayāli** çün derün-ı dildedür / ‘Ankebūtuñ gönli şād olur megesçün dām ider (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 2). [hayāli, -i]

Dilde hañtuñ **hayāli** gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca gūbār olsa anı deryā çeker (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 4). [hayāli, -i]

Senün fikründe iy zāhid behişt ü hūr u kevserse / Şarāb-ı hūbdan gayrı benüm sanma **hayālüm** var (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 3). [hayālüm, -üm]

(ح) **Ḥayālūn** dil-i maḥzūnumı mesken tutalı / Beni dīvāne kılupdur baña ne ğayret ü ‘ār (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 7). [ḥayālūn, -üñ]

Ḥayālūn ğitmez iy dilber gözümden / Gerekmez dü cihānı baña sensüz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 3). [ḥayālūn, -üñ]

İy ecel billāhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perī-rūnūñ **ḥayālī** anda mihmāndur henüz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 8). [ḥayālī, -i]

Levḥ-i dilde yazmışam cānā **ḥayālūn** nakşını / İtdüğüm nakşı benüm Mānī de taşvīr eylemez (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 3). [ḥayālūn, -üñ]

Tār-ı zülfinūñ **ḥayālī** sīne-i sūzānda / Āteş içre iy Muḥibbî mārdu in eylemiş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 5). [ḥayālī, -i]

İrişmez el çün ol serv-i hırāma / **Ḥayālīn** kıluyım her şeb derāğüş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 4). [ḥayālīn, -i, -n]

Ḥayālūn ğitmedi iy dōst dilden / Günāhum ne beni kılduñ ferāmüş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 3). [ḥayālūn, -üñ]

Dāne-i ḥālūñ **ḥayālīyle** gözüm yaşlar döküp / Āsiyā gibi döginür ele almış iki taş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1425, Beyit 3). [ḥayālīyle, -i, -y, -le]

Gelür **ḥayālī** çeşmüme ammā görünmez āh / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1433, Beyit 2). [ḥayālī, -i]

ḥayāl eyler: Hayal etmek, tasavvur etmek, düşünmek.

Eyler ḥayāl leblerüñi mest olup göñül / Dāyim şarāb-ı la‘l-ile serḥoşlardanuz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 2). [ḥayāl eyler, -r]

ḥayāl eyler: Hayal etmek, tasavvur etmek, düşünmek.

Leblerin zıkr eylesem kaşdum nedür eyler ḥayāl / ‘Ārife bir söz yiter ḥacet degül tekrār ‘arz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1487, Beyit 3). [ḥayāl eyler, -r]

ḥayāl-i çeşmi: Sevgilinin gözünün hayali.

Sīneye gelse **ḥayāl-i çeşmi** āh itme dilā / Kankı evde kim ola bīmār olmaz anda ses (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 3). [ḥayāl-i çeşmi, -i]

ḥayāl-i çeşm-i yār: Sevgilinin gözünün hayali.

Nāle kılma göñlüñe gelse **ḥayāl-i çeşm-i yār** / Ḥānede bīmār ola itme Muḥibbî anda ses (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 5). [ḥayāl-i çeşm-i yār,]

ḥayāl-i dilrübā: Gönül kapan güzelin hayali.

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Ḥayl-i dilde çün **ḥayāl-i dilrübā** mihmān olur (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 3). [ḥayāl-i dilrübā,]

hayāl-i kaddi: (sevgilinin) boyunun hayali.

Gözüm yaşı ‘aceb midür benim her sū revān olsa / **Hayāl-i kaddi** bāg-ı dilde bir serv-i bülendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2). [hayāl-i kaddi, -i]

hayāl-i mār-ı zülfeyni: (Sevgilinin) saçının yılanının (kıvrımının) hayali.

Hayāl-i mār-ı zülfeyni dem-â-dem gönlüme gelsün / Karār itmege sînem gibi hergiz aña ñn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5). [hayāl-i mār-ı zülfeyni, -i]

hayāl-i nâzûk: İnce hayal.

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizâmi’nüñ / İnce **hayāl-i nâzûk** ü şîrîn edâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5). [hayāl-i nâzûk,]

hayāl-i şâhına: Padişahın / sevgilinin hayali.

Haymedür bu perde-i çeşmüm **hayāl-i şâhına** / Târ-ı eşküme benim itnâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4). [hayāl-i şâhına, -ı, -n, -a]

hayāl-i ser-i zülfüñ: (Sevgilinin) saçının ucunun hayali.

Bir dem şeb-i hicr içre **hayāl-i ser-i zülfüñ** / Hâlî mi olur gözden eyâ serv-i ser-efrâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4). [hayāl-i ser-i zülfüñ, -üñ]

hayāl-i serv-i dâlum: Servi boylu sevgilinin hayali.

Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler **hayāl-i serv-i dâlum** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6). [hayāl-i serv-i dâlum, -um]

hayāl-i zülf-i döst: Sevgilinin zülüflerinin hayali.

Sîneden hâlî degül bir dem **hayāl-i zülf-i döst** / Çün perînüñ meskenidür ekşerî vîrâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3). [hayāl-i zülf-i döst,]

hayâsuz: Utanmaz.

‘Aceb bilsem gül-i ra’nâ ne yüzden beñzemiş yâra / **Hayâsuz** ‘ârî terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4). [hayâsuz,]

hayât: Yaşam, dirilik, canlılık, sağlık, yaşayış, ömür.

Vaşlı metâ‘ı girmez ele çün **hayât-ıla** / İrür murâda cânını terk eyleyen bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4). [hayât-ıla, --ıla]

(ح) **Hayâti** ebedidür saña kim vâsıl ola / N’ola Mansûr gibi zülfüne kılsañ ber-dâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6). [hayâti, -ı]

hayfâ dirîğ u derdâ: Eyvah, ne yazık ki.

Cevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rû / **Hayfâ dirîğ u derdâ** giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*hayfâ dirîğ u derdâ,*]

hâyil mebaş: Engel olma, örtme, mani olma.

Nûruñ ile ‘âlemün yüzi münevverken bugün / Zûlmete virme cihânı zülf-ile **hâyil mebaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [*hâyil mebaş,*]

hâyil olur: Perde olmak, engel olmak, engellemek.

Dilberün ‘ârızını görmege dil mâyil olur / Çäre ne zülfî gelür gün yüzine **hâyil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*hâyil olur, -ur*]

hâyil olur: Perde olmak, engel olmak, engellemek.

Nüh felekden geçer ‘âşık idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı sehere kevn ü mekân **hâyil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*hâyil olur, -ur*]

hayl-i dilde: Gönül alayı, ordusu // Gönül cemaati (dünyası).

Gözlerüm yaşın şarâb u bagrumı itdüm kebâb / **Hayl-i dilde** çün hayâl-i dilrübâ mihmân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*hayl-i dilde, -de*]

hayl-i rindâna: Rindler zümresi, rind meşrepli kişiler topluluğu.

Hayl-i rindâna Muhibbî tañ mı olsam tâcdâr / Bir çadeh meydür başumda efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*hayl-i rindâna, -a*]

hayl-i ‘uşşâka: Âşıklar sürüsü, âşik topluluğu, âşıklar zümresi.

Hayl-i ‘uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-ıçun ‘ışk-ıla ‘âlemlere fâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1*). [*hayl-i ‘uşşâka, -a*]

hayme: Çadır; otağ.

Gâh gözde gâh dilde kurdı cânân **haymesin** / Yürüsün menzil-be-menzil cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*haymesin, -si, -n*]

Hayme kursa ‘ışk şâhi gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yinilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*hayme,*]

Kuralı şahrâ-yı dilde **haymesin** sultân-ı ‘ışk / ‘Aql u şâbrum gitdi benden aña fermândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*haymesin, -si, -n*]

Haymedür bu perde-i çeşmüm hayâl-i şâhına / Târ-ı eşküme benüm itnâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4*). [*haymedür, -dür*]

‘Işk-ı şāhī **haymesin** kuralı dil şahrāsına / Kim görürse dir ki bu mülkūñ harābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*haymesin, -si, -n*]

hayr: Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.

Her ne dirse hakkūma uyma rakībūñ sözine / Bilürem kim ol seni **hayr** işe irşād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*hayr,]*

Dürüş **hayra** vü şerden ictināb it / Dimesünler senūñ için bed-āmüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*hayra, -a*]

hayr [u] ser: İyilik ve kötülük.

Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 5*). [*hayr [u] şer,]*

hayr u ser: İyilik ve kötülük.

İy Muhibbī şükr kıl lā-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı **hayr u şer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 5*). [*hayr u şer,]*

Togrı yoldan gel hurūc itme ki fānīdür cihān / Her ne itseñ **hayr u şer** āhır hısābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*hayr u şer,]*

hayra gir: Hayır işlemek, iyilik etmek, fayda sağlamak.

Yakma iy dil nār-ı hıcre bu Muhibbī hastayı / **Hayra gir** cevri ü cefādan kıl bu miskīni hālāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*hayra gir,]*

hayrān: Şaşkın, şaşırıp kalmış kimse II esrar esrikliği.

İy gubār-ı haş şu deñlü yidüm esrār-ı gamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir **hayrān** uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*hayrān,]*

hayrān: Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Gerçi hayrān oldu dil gördi bu ben dīvāneyi / Lık biz de ol kamer ruhsāruñuñ **hayrānıyuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*hayrānıyuz, -ı, -y, -uz*]

hayrān oldu: Hayrete düşmek, şaşırarak II kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.

Gerçi **hayrān oldu** dil gördi bu ben dīvāneyi / Lık biz de ol kamer ruhsāruñuñ hayrānıyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*hayrān oldu, -dı*]

hayrān olur: Hayrete düşmek, şaşırarak II kendinden geçmek, sarhoşluk yaşamak.

Çün ezelden ‘ışk cāmın içmişemdir dōstlar / Gice gündüz anuñ için cān u dil **hayrān olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*hayrān olur, -ur*]

hayrān olur: Hayrete düşmek, şaşırarak II kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.

Kime takrîr eyleyem kime bu dil esrârını / Güş iden ahvâlümü benden beter **hayrān olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4). [hayrān olur, -ur]

hayrān u medhūs olur: Şaşkın olmak, şaşırıp kalmak, dehşete düşmek.

Eli ditrer olur hayrān u medhūs / Yazamaz şüret-i nakşını nakkâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4). [hayrān u medhūs olur, -ur]

hayrānlık: Esrar sarhoşluğu II hayran olma, etkilenme.

Vār-iken gül gibi ‘ālemde şarāb-ı ergüvān / Kankı ahmağdur varur **hayrānlık** ister beng ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3). [hayrānlık,]

hayrānuñ olmuşuz: Çok beğenmek, hayran olmak II kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.

Hayrānuñ olmuşuz gamuñ esrârını yiyüp / Farq itmez-isek olmaz ‘aceb sol u sagumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 3). [hayrānuñ olmuşuz, -uñ, -muş, -uz]

hayret: Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.

Yār Muhibbî hūblar içre eyle maḥbūb ola kim / Halk-ı ‘ālem **hayretinden** ısıtır barmaglar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9). [hayretinden, -i, -n, -den]

hayret basar: Hayrete düşmek, şaşırarak, şaşırıp kalmak.

Ḳudret-i şun‘-ı Hudā’dur sende olan kaş u göz / Kim göre **hayret basar** döker anuñçün yaş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1). [hayret basar, -ar]

hayret basar: Hayrete düşmek, şaşırarak, şaşırıp kalmak.

Ḳudret-i şun‘-ı Hudā’dur sende olan kaş u göz / Kim görür **hayret basar** tolar anuñçün yaş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1). [hayret basar, -ar]

hayret basuban: Hayrete düşmek, şaşırarak, şaşırıp kalmak.

Bir kerre naẓar eyledi gün yüzüne bu dil / **Hayret basuban** kendüden ol bî-ḥaber olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3). [hayret basuban, -uban]

hayret gelür: Şaşkınlık gelmek, şaşırarak, şaşkınlık içinde olmak, ne yapacağını bilememek.

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülf-i ‘anber-feşān ditrer / Gidüp ‘aklum gelür hayret bu cismüm içre cān ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1). [hayret gelür, -ür]

hayret sebinde: Hayret gecesi, şaşkınlık gecesi.

Dün gece **hayret şebinde** geldi dilber sehv ile / Didi tur iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*hayret şebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

hayretde kalmışdur: Şaşırarak, şaşırıp kalmak, ne yapacağını bilmemek.

Dehâniyla miyânından haberdâr olmadı kimse / Göñül **hayretde kalmışdur** yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [*hayretde kalmışdur, -miş, -dur*]

hayr-ı ‘amel eylemedüñ: Hayırlı, iyi iş yapmak.

Hergiz görürem eylemedüñ hayr-ı ‘amel sen / Āh eyle dilâ dîdeleründen döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*hayr-ı ‘amel eylemedüñ, -me, -dü, -ñ*]

hayru’l-umür olur vasat: Hayru’l umuru evsatuha: her işin ortası (ölçülüsü) hayırlı olur.

Dimezem mihr eyle bārī cevri kıl oran-ıla / Faḥr-ı ‘ālem çün dimiş **hayru’l-umür olur vaşat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*hayru’l-umür olur vaşat,]*

hayrü’l-‘umür olur vasat: Hayru’l umuru evsatuha: her işin ortası (ölçülüsü) hayırlı olur.

Hoş gelür ben ‘aşıkā gāyet miyân-ı nāzüküñ / Çünkü peygâmbere dimiş **hayrü’l-‘umür olur vasat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*hayrü’l-‘umür olur vasat,]*

hayrü’l-vasat: Hayru’l umuru evsatuha: her işin ortası (ölçülüsü) hayırlı olur.

Döstüm cevri ü cefâni eylegil evzân-ıla / Hiç işitmedüñ mi her yirde dinür **hayrü’l-vasat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*hayrü’l-vasat,]*

hayvân: 1. Canlı mahlûk. 2. İnsandan maada canlı mahluk. 3. mec. akılsız, idraksiz, ahmak kimse.

Olmayınca kimsede ‘ışkıdan eşer / Bil ki **hayvândur** anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*hayvândur, -dur*]

İy Muhibbî bâde-i hamrâ dururken gül gibi / Kankı hayvândur ki **hayvân** gibi her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*hayvân,]*

İy Muhibbî bâde-i hamrâ dururken gül gibi / Kankı **hayvândur** ki hayvân gibi her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*hayvândur, -dur*]

Cihân içinde âdem bî-gam olmaz / Meger **hayvân** ola ol âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [*hayvân,]*

Kim ki dünyâ ni‘metine aldanup meyl eyleye / Aña **hayvândur** disünler dimesünler aña nâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*hayvândur, -dur*]

hayvât-ı felek: Felek (talih, baht) tarzisi.

Hayvât-ı felek egnüme miñnet palâsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lâyıq ol kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*hayvât-ı felek,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / **Ḥazān** evrākına san kim dokunur bād revān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*ḥazān,]*

Gülşen içre her varak geh zerd ü gāhī al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı **ḥazāna** dal olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*ḥazāna, -a]*

Gül ruḥlarıñ koyup dil meyl eylemez cināna / Terk eyleyüp bahārı ‘arīf **ḥazāna** gelmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*ḥazāna, -a]*

hazer: *Sakınma, çekinme.*

Yummaz gözini şubḥa degin her gice kevkēb / Beñzer ki anuñ āhum odından **hazeri** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*hazeri, -i]*

hazer eyle: *Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.*

Genc-i ḥüsnine Muhibbī sunma dil eyle hazer / Görinen zülfi anuñ biñ başlu ejderhā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*hazer eyle,]*

hazer eyle: *Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.*

Cām-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hazer / Kim ki bed-meste uyarsa lā-büd anda kan olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*hazer eyle,]*

hazer eyle: *Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.*

Genc-i ḥüsne sunma el gel eyle zülfinden hazer / Pıç pıç olmuş yatur sanma ki ol şu‘bān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*hazer eyle,]*

hazer eyle: *Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.*

Ḥüsni bāğma irişdüñ eyle zülfinden hazer / Ğaflet itme mārduz yatmış güneşde uyumış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 2*). [*hazer eyle,]*

hazer eyle: *Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.*

Bāğ-ı ḥüsniinde nigāruñ eyle zülfinden hazer / Basma dūnbālını ejderdür ki yatmış uyumış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*hazer eyle,]*

hazer it: *Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.*

Yiter aplatma beni dōst yaşumdan **hazer it** / ‘Ālemi ğarḳa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*hazer it,]*

hazer itme: *Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.*

Ꞑatlı-ı ‘uŝŝāk eylegil hıç itme kanından hazer / Bu tarık-ı ‘ışkdur konılmadı bunda kıŝāŝ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*hazer itme, -me*]

hazer kıl: Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

Beni aplatma gel hanum **hazer kıl** / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*). [*hazer kıl,]*

hazer kıl: Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

Ser-i zülfinden iy dil gel **hazer kıl** / Anuñ her bir kılı dām-ı belâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [*hazer kıl,]*

hazer kıl: Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsnin / **Hazer kıl** ejder ü mār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*). [*hazer kıl,]*

hazer kıl: Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

Kıl hazer zülfinden el sunma Muhibbî hüsnine / Bu muqarrerdür ki genc olmaz cihānda mārşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*hazer kıl,]*

hazık: (*Ar. hazākāt “māhir olmak”tan hazık*) Usta, mahāretli, işinin ehli. [*Bilhassa hekimler için kullanılır*].

Derdı dermāna değışdük fāriğ ol bizden tabīb / Nef ü zarrı hālümüzce añlaruz **hazıklaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*hazıklaruz, -lar, -uz*]

hazın olmaz: Üzüntülü, kederli olmak II hüznlenmek, kederlenmek.

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mıŝrî / Bu dil Ya‘küb’ı hüzn içre kalur sanmañ **hazın olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*hazın olmaz, -maz*]

hazine: Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.

Esrār-ı ‘ışk gerçi ki gizlü **hazinedür** / Korkum budur ki āhum ile aşikār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [*hazinedür, -dür*]

hazır: Belli bir işi yapacak veya belli bir işe yarayacak duruma getirilmiş olan (şey).

Dilā bu rüy-ı zerdümle niçe inkār idem ‘ışka / Gözümün kanlu yaşıyla iki **hazır** güvāhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*hazır,]*

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışkuma ŝāhid / Ne yirde eylesem da‘vî benüm **hazır** güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*hazır,]*

Bu gönlüm murğı nāgāh itse pervāz / Anuñ şaydına **hazır** çeŝmî ŝahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*). [*hazır,]*

İnen medh itme iy zâhid şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb **hâzır dur** ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*hâzır dur, -dur*]

hâzır tutar: *Hazır tutmak: bir şeyi kullanmak için hazırda bekletmek, yanında bulundurmak.*

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adunuñ her zamân / Komaz elden nîzeyi **hâzır tutar** her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*hâzır tutar, -ar*]

hâzır tutar: *Hazır tutmak: bir şeyi kullanmak için hazırda bekletmek, yanında bulundurmak.*

‘Aceb bu gâmze midür yâhu cellâd / Tutar hâzır elinde tîg u hânçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*hâzır tutar, -ar*]

hâzır-güvâh: *Hazır şahit / hazır delil.*

Muhibbî derd-ile oldı yolında hâk-ile yeksân / Dimedı yañılıp bir dem benüm **hâzır-güvâhumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*hâzır-güvâhumdur, -umdur*]

hebâ: *Yok olmak, ziyan etmek, boşa harcanmak.*

Bahâr eyyâmı gül devri irişdi / Geçürme ‘ömri meysüz kim **hebâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*hebâdur, -dur*]

hebâ oldı: *Boşuna gitmek, zayi olmak, mahv olmak, yok olmak.*

(♣) **Hebâ oldı** yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cân eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaqâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*hebâ oldı, -dı*]

hebâ olmak: *Boşuna gitmek, zayi olmak, mahv olmak, yok olmak.*

Hevâya uyanuñ başı **hebâ olmak** muqarrerdür / Dañı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*hebâ olmak, -mak*]

hedef kıldı: *Hedef yapmak.*

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuñaf / Gelür hadengi her taraf ebrü kemānum kdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*hedef kıldı, -dı*]

hedıve-i dil ü cân: *Gönül ve can hedıyesi.*

Dergehüñde **hedıve-i dil ü cân** / Tuñfe-i mür-ıla Süleymân’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 5*). [*hedıve-i dil ü cân,]*

heft deñiz: *Yedi deniz // yeryüzündeki bütün sular.*

Oda yanar şu‘lesinden āhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşı katında kaçredür bu **heft deñiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*heft deñiz,]*

heft iklîme: *Yedi iklim, yeryüzü, bütün alem.*

Şol ki istîgnâ serîrinde oturdı şâh-vâr / Ser-te-ser olmaga **heft iklîme** sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*heft iklîme, -e*]

hefte: *Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü.*

Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tâkat mı ider çün **hefte** mâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*hefte,]*

hekîm: *Hekim, doktor.*

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime **hekîme** / Bak yâr likâsına ki tâ kim gide emrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*hekîme, -e*]

helâk eyler: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Ğam-ı endüh ile furkat beni âhîr **helâk eyler** / Meded devletlü sultânüm benüm hâlüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*helâk eyler, -r*]

helâk itdi: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Nâvek-i ğamzeñ niçe bî-dilleri itdi helâk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*helâk itdi, -di*]

helâk itdi: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Cevr okı câna irüp itdi Muhibbî’yi helâk / Dañı bu hasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*helâk itdi, -di*]

helâk itmek-içün: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Tġını aldı **helâk itmek-içün** taşa çalar / Kesmeyicek başumu tġın alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [*helâk itmek-içün, -mek, -içün*]

helâk itsün: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Saña cevri ide Muhibbî yâr aġyâra vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*helâk itsün, -sün*]

helâk oldum: *Helâk olmak: mahvolmak, yok olmak, ölmek II perişan olmak, bitkin duruma gelmek, çok fazla yorulmak.*

Pây-büsün isteyü yolında ben oldum helâk / Hergiz ol bed-hû basup üstüme râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*helâk oldum, -du, -m*]

helâk oldum: *Helâk olmak: mahvolmak, yok olmak, ölmek II perişan olmak, bitkin duruma gelmek, çok fazla yorulmak.*

Niçe yıllar h̄asretem p̄a-b̄ūsina oldum helāk / Gör̄üñ ol bed-h̄ü güzer ol h̄āk-i r̄āhi eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*helāk oldum, -du, -m*]

helāk oldum: *Helāk olmak: mahvolmak, yok olmak, ölmek II perişan olmak, bitkin duruma gelmek, çok fazla yorulmak.*

Behr-i p̄ab̄ūsı için yolında ben oldum helāk / Bir kez ol bed-h̄ü basup üstüme r̄āhi eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*helāk oldum, -du, -m*]

helāk olmuş: *Helāk olmak: mahvolmak, yok olmak, ölmek II perişan olmak, bitkin duruma gelmek, çok fazla yorulmak.*

T̄ir-i ğamzeñile bu s̄inem zaħmnāk olmuş yatur / Dir gören meydān-ı ‘ışk içre **helāk olmuş** yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*helāk olmuş, -muş*]

hele: *Hele, ayrıca, özellikle.*

Āh eyledükçe itdi telāṭum siriřkümüz / Deryā gibi Muhib **hele** pür cūřlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*hele,]*

helvā: *Helva, tatlı.*

Ḥaṭṭ-ı la‘lūñ misk ü zülfüñ ‘anber-i sārā satar / Diřlerüñ dürr-i ‘Aden řir̄in lebüñ **helvā** satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*helvā,]*

Leblerüñ ‘uřřāka turmuşdur mey-i ħamrā satar / Zülfi müşġinüñ muħabbet ehline **helvā** satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*helvā,]*

Çarḥ-ı gerdün m̄āh u ħurřid ile olur müřter̄i / Ĥüsn bāzārında la‘lūñ her kaçan **helvā** satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*helvā,]*

hem: *Kullanıldığı cümleye “üstelik, ayrıca, bir de, şu da var ki, zāten” mânāları katarak anlamı kuvvetlendirir II birden fazla şeyin birlikte bulunduġunu veya birden fazla işin birlikte yapıldıġını gösterir [bu anlamda genellikle tekrar edilerek kullanılır].*

İy cefā-h̄ü ‘ıřkuñ-ıla ġöñlümüñ **hem** derdi var / İstemez ġayrı muřāhib ġam gibi hem-derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*hem,]*

Oldı **hem** dehrüñ dimāġı çün mu‘aṭṭar b̄üy-ıla / Gülşen içre güllerüñ medħin okur turmaz hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*hem,]*

řaħn-ı gülşen toptolu olmuş yine ezhār-ıla / Raķsa ġirmiş servler **hem** ellerin karsar çınār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*hem,]*

Ĥasretiyle dāġ-ı s̄inem **hem** bu baġrum başlıdur / Ger sorarsañ baħra nisbet eşk-i çeşmüm yaşlıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*hem,]*

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına / Her kim ki aña konsa **hem** ol an gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*hem,]*

Sākiyā ġör dehr̄i b̄i-b̄ünyāddur / Bāde sun kim ‘ömr **hem** berbāddur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*hem,]*

Âbdâr eyler Muhibbî şî‘rini **hem** süzinâk / Âteş-ile âbî cem‘ itmiş kerâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*hem,]*

İy Muhibbî şâf-dil **hem** pâk-meşreb ol yürî / Kim tarîkı togrıdur lâ-büd anı Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*hem,]*

Gönlümün hicrân şebinde **hem** gamı **hem** derdi var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*hem,]*

Gönlümün hicrân şebinde **hem** gamı **hem** derdi var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*hem,]*

Kanda kim zülfin añup leblerinüñ zikrin idem / Bir uzun kışsa olur **hem** şekeristân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*hem,]*

Lebünden goncalar dem-beste oldı / Ruñuñ şermendesidür **hem** gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [*hem,]*

Görsün Muhibbî vir aña hüsnuñ zekâtını / Zıra ki aña müsteħakuz **hem** gedâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*hem,]*

Genç-i hüsne mâlik olmasun diyü ‘âşıkıların / **Hem** tılısm itdi hañuñ hañtât hem yazdı havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*hem,]*

Genç-i hüsne mâlik olmasun diyü ‘âşıkıların / Hem tılısm itdi hañuñ hañtât **hem** yazdı havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*hem,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Nâr-ı gamdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sinede her bir kılum efgânlar eyler **hem çü** saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem / Dâne dâne gözlerümden dökülür **hem çü** kirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Kârbân-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i mağşüd için / Nâle eyler vâdi-i gamda bu dil **hem çü** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Dür olalı gül yüzünden gülmedüm ben bir nefes / Eylerem feryâd u zârî **hem çü** bülbül der-kâfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Sensüzün ger câm nüş itsem baña hep nişdür / Sine taıblını döğüben inlerem **hem çü** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Eşk-i çeşmüm içre bu gönülüm şinâverlik ider / Olmuşam deryâ içinde iy Muhibbî **hem çü** bat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5). [hem çü,]

hem çün: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Yimezüz dünyâ gâmin meyl itmezüz **hem çün** meges / Kâf-ı istîgnâda ‘Ankâ-veş kanâ‘at beklertüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2). [hem çün,]

hemân: *Ancak, yalnız, sadece, fakat.*

‘İşk eri çokdur velî ‘âşık **hemân** bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar şem‘e o bî-pervâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2). [hemân,]

Gözle iy dil kâddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun **hemân** sen togru dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2). [hemân,]

Zür u zâr-ıla vişâline irem dime sakın / Dilberüñ vaşlı **hemân** sîm-ile zerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1). [hemân,]

Bakmazuz hergiz gerekmez atlas u dîbâ harîr / Üstümüzden eksük olmasun **hemân** peşmînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3). [hemân,]

Bu Muhibbî’nün murâdı bendeñ olmağdur **hemân** / Gerçi kim zâhirde biz de memleket sultânıyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5). [hemân,]

‘Âşıkuz ancak **hemân** dîdârdur maşşüdumuz / Sanma cennet isterüz zâhid ya havrâsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7). [hemân,]

İy tabîbâ çek elüñ Kânün-ıla olmaz şifâ / Lâ‘l-i nâb-ı dilber olmuşdur **hemân** dermânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3). [hemân,]

hemân: *Derhal, hiç vakit geçirmeden, çabucak II ancak, yalnız, sadece, fakat.*

Terk eyle kamu fikri **hemân** saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4). [hemân,]

Bezm-i gam içre nâlelerüm nâyı pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî şimdi **hemân** erğanünadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5). [hemân,]

hemân: *Tıpkı, sanki.*

Göñülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı dildârüñ / **Hemân** ol rinde beñzer kim mey-i hamrâya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2). [hemân,]

Gerekmez efser-i Dârâ yiter çün hâk-i dergâhuñ / Yaradan haqqı ol baña **hemân** tâc-ı sa‘âdetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4). [hemân,]

Dilâ mağrûr olup virme gönül bu dâr-ı dünyâya / Haqqîkatle nazar kılsañ **hemân** bir iki sâ‘atdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7). [hemân,]

Sor baña 'ışkuñ rumūzın saña takrİR eyleyem / Cān u baş terkin urur 'āşık **hemān** pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*hemān,]*

Cānum n'ola virsem saña iy rūh-ı revānum / Gür-ı ğamda baña **hemān** cānuma beżer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*hemān,]*

Kim cām iġerse Cem ya İskender olur **hemān** / Ğum-ġāne ğüşesi ne ulu bārgāh-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*hemān,]*

hemān: *Tıpkı, sanki II ancak, yalnız, sadece, fakat.*

Muhibbī şıdk-ılā 'āşık irişdi rāh-ı maġşūda / Riyā vü zerġ-ıla zāhid **hemān** bir kurı lāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*hemān,]*

Muhibbī ħalvet-i dilde **hemān** eġlencedür ancak / Öġünüp Şi'r-ile kimse dimesün kim kemālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*hemān,]*

Olmaduk dūnyā-yı dūna cān-ıla biz müşterī / Zİra birkaç ġün **hemān** ancak temāşāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*hemān,]*

SİNem iġre berġ-i āhum Şu'le-i cān-süz imiş / Tekye-i ġamda **hemān** bir Şem'-i Şeb-efrüz imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*hemān,]*

hemān: *Derhal, hiç vakit geġirmeden, çabucak.*

Binā-yı Şabr u kaşr-ı 'aġl katı muġkem-durur ammā / İrişse zelzele 'ışkuñ hevāsından **hemān** ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*hemān,]*

Leylī zūlfidür iden her dem benī mecnūn-şıfat / Bu Muhibbī'ye **hemān** tedbİR-i zencİR eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*hemān,]*

Bir ferāġ gelse Muhibbī ġam **hemān** ardıncadur / Anuñ iġin bu fenā dārında yokdur Őādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 5*). [*hemān,]*

Gice ġündüz raġİb-i dīv saña maġrem olalıdan / Ğöñül mülkine 'azm itdüm nigārā ben **hemān** sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*hemān,]*

Her vişālūñ āġirin bildük **hemān** hicrān imiş / Pes bu ma'niden neden vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*hemān,]*

ġel cilve eyle ġözlerümñ çeşmesārına / Bir dem vaġan kıl anda **hemān** iy perī yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 3*). [*hemān,]*

Zūlf-i siyehūñ fikrini dūn gice iderken / Añdukda **hemān** yüzüñi ġördüm Őeġer olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*hemān,]*

Baġr-ı dilden ġıkarup ġavvāş olup Çöz dürlerin / 'Arz idince kapuşup yārān **hemān** ezberlemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 4*). [*hemān,]*

hemān-dem: *Hemen, o anda, vakit kaybetmeden.*

Leşker-i 'ışk kaġan eyleye dil mülkine ġİz / Sipeh-i 'aġl **hemān-demde** tutar rāh-ı ġirİZ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 1*). [*hemān-demde, -de]*

İşidüp ‘ışkdan şadā itdi **hemān-dem** dil hürüş / ‘İşk dir āh eylegil ‘aql ise dir olgil hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*hemān-dem,]*

hem-dem: *Birlikte bulunan, samîmî, canciğer arkadaşı, dost.*

Her kanda isem derd ü ğamıdur baña **hem-dem** / Āhum yili olur baña her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*hem-dem,]*

Bezm-i ğamda bir niçe derd ehline **hem-demlerüz** / Ol sebebden şöhet-i hâş eyledük bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*hem-demlerüz, -ler, -üz]*

Biz ezel bezminde ‘ışkuñla senüñ **hem-demlerüz** / Nây-veş bagrı delük bir niçe şāhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [*hem-demlerüz, -ler, -üz]*

hem-dem oldu: *Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek, yakın olmak.*

Ğam ayrılmaz benümle **hem-dem oldu** / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*hem-dem oldu, -dı]*

hemdem olmasa: *Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek, yakın olmak.*

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum baña hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbî görünür āl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*hemdem olmasa, -ma, -sa]*

hem-dem olmaz: *Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek, yakın olmak.*

Cihānda var mı ‘aşık pür-ğam olmaz / Belā vü derd-ile ol **hem-dem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 1*). [*hem-dem olmaz, -maz]*

hem-dem olmaz: *Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek, yakın olmak.*

İremezsın bî-vefālar vuşlatına iy gönül / Ger firākıyla yanarsañ **hem-dem olmaz** bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*hem-dem olmaz, -maz]*

hem-dem-i gül: *Gülün dostu yakını, çevresi // Sevgiliye yakın olan rakipler.*

Ben esîr-i hicrem [ü] ağyār mahrem vaşluña / **Hem-dem-i gül** hār olur bülbül giriftār-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*hem-dem-i gül,]*

hem-derd: *Dert ortağı, aynı derde duçar olanlar.*

İy cefā-ñü ‘ışkuñ-ıla gönülümün hem derdi var / İstemez gayrı muşāhib ğam gibi **hem-derdi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*hem-derdi, -i]*

Gönülümün hicrān şebinde hem ğamı hem derdi var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi **hem-derdi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*hem-derdi, -i]*

hemîse: *Sürekli, daima, her zaman, her vakit.*

Baňa itdügini zülff[i] **hemîşe** / Dinen ayruksı hîç bir kâfir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*hemîşe,*
]

Bekle şüfî dâyimâ sen var selâmet güşesin / ‘Aşıkuz rindüz **hemîşe** biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*hemîşe,*]

hem-nefes kılup: *Yakın arkadaş edinmek, dost edinmek, yanında bulundurmak.*

Hem-nefes kılup rakîbi eyleseñ yanunđa hâş / Kim ‘acablar gül yanında eksük olmaz hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*hem-nefes kılup, -up*]

hem-nefes olamaz: *Aynı sesi çıkarmak II yakın arkadaş olmak.*

Ne kadar feryâd iderse beñzemez feryâduma / Olamaz bu nâleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*hem-nefes olamaz, -a, -maz*]

hem-nişîn olam: *Beraber oturup kalkmak, yakın arkadaş olmak.*

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruħa / Hîç ola mı tûfî ile cem‘ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*hem-nişîn olam, -a, -m*]

hem-nişîn olmaz: *Beraber oturup kalkmak, yakın arkadaş olmak.*

‘Aceb olmaya ger yârum benümle **hem-nişîn olmaz** / Gedâlar olı-gelmişdür ki şehlerle qarîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [*hem-nişîn olmaz, -maz*]

hem-râh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

Yürür mecnûn gibi tenhâ düşüp bu vâdi-i ‘ışka / Muhibbî sâyeden gayrı dimez **hem-râhumuz** vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*hem-râhumuz, -umuz*]

hem-râh olam: *Yol arkadaşı olmak, arkadaşlık etmek.*

Hem-râh olam ten didi cânım gider olsa / Cân şöyle gider hâfice ki hergiz haber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*hem-râh olam, -a, -m*]

hem-râh olmaga: *Yol arkadaşı olmak, arkadaşlık etmek.*

Mecnûn-şifat derd-ile vâdilere düşdüm / Yanumca baňa olmaga hem-râh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [*hem-râh olmaga, -mag, -a*]

hem-râz: *Sırdaş, dost.*

Ėam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihânda var mı anuñ gibi **hem-râz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*hem-râz,*]

Ėam ayrılmaz benümle mahrem oldı / Cihânda var mı anuñ gibi **hem-râz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*hem-râz,*]

hem-ser: Benzer, eş, denk. // Arkadaş, dost.

Özini baña dilber **hem-ser** itmez / Niçe kerre dimiş ammâ dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*).
[hem-ser,]

hem-ser olmuş: Dost, arkadaş olmak.

Göreyim pâre pâre anı her dem / Ser-i zülfiyle hem-ser şâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [hem-ser olmuş, -miş]

hemyân: Heybe, kese, küçük torba.

Çonca **hemyânından** alsa zer ‘aceb midür şabâ / Nergisün çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [hemyânından, -ından]

Almaga şabr-ı metâ‘in bülbül-i bî-çârenün / Çonca **hemyânın** açup gül tâciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [hemyânın, -i, -n]

hengâm: Vakit, zaman II toplantı, cemiyet.

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstlar kurduk anuñ yirine biz **hengâmumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [hengâmumuz, -umuz]

hengâme: Gürültü, patırtı, şamata.

Dagıdaldan zülfini dagıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince dagılır ‘âdet budur **hengâmeler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [hengâmeler, -ler]

hengâme: Vakit, zaman II toplantı, cemiyet.

Zâhidâ efsürde dil inkâr-ı ‘ışk itse ne tañ / Gün yüzün mihriyle çün kim germdür **hengâmeler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [hengâmeler, -ler]

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup **hengâmesin** / Döstlar kurduk anuñ yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [hengâmesin, -si, -n]

henüz: Daha şimdi, yeni II ancak II (olumsuz cümlelerde) daha, hâlâ, şimdiye kadar, elan.

Görmedin dil bağladum âh ol cefâkârı **henüz** / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [henüz,]

Görmedin dil bağladum âh ol cefâkârı **henüz** / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [henüz,]

Çeşm-i bîmârın görelde ol kemân ebrünüñ âh / Olmuşam derdâ anuñ hicriyle bîmârı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [henüz,]

Leblerün meyhânesinden bir kadeh mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfün giriftârı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [henüz,]

Naqd-i cāna çün metā‘-ı büse ikrār eyledüñ / Döstüm inkār idüp gel bozma bāzārı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [henüz,]

Niçe yıldur bu Muhibbî derdün-ile hastadur / İtmedüñ iy dil tabîbi aña tîmārı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [henüz,]

‘İyde niçelerün irdi eli yāra **henüz** / Kaldı ortada dirîgā dil-i āvāre **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [henüz,]

‘İyde niçelerün irdi eli yāra **henüz** / Kaldı ortada dirîgā dil-i āvāre **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [henüz,]

Başdan ayaga degin göz yaşına ğarğ oldum / Lîk su virdi bu dil āteşi bir pāre **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [henüz,]

İy tabîbā ser-i küyuñda yatan hastalara / İtmedüñ çāre yatur cümlesi bî-çāre **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [henüz,]

Gün gibi rüşen olup ‘āleme ‘ışkuñ nūrı / Bu ‘aceb gelmeye zāhid dağı ikrāra **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [henüz,]

Hicr ara hasret-ile cān lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu hālūmi dildāra **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [henüz,]

Oldı ‘ālemlere destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [henüz,]

Hāk-i pāyüñle pür itdük şîşe-i çeşmi **henüz** / Hey kıyāmet kāmēt it vaqt oldı sā‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [henüz,]

Dil ser-i zülfi hevāsıyla perîşāndur **henüz** / Göñlümi kılan şikeste ol perî-şāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [henüz,]

Dil ser-i zülfi hevāsıyla perîşāndur **henüz** / Göñlümi kılan şikeste ol perî-şāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [henüz,]

Kuralı şahrā-yı dilde haymesin sultān-ı ‘ışk / ‘Aql u şābrum gitdi benden aña fermāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [henüz,]

Sanmañuz bir dağı ma‘mūr ola bu dil kişveri / Leşker-i ğam yıkalıdan dağı vīrāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [henüz,]

Kanum içdi lebleri inkār idüp şāhid diler / Buña ne şāhid gerek kim lebleri kandur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [henüz,]

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında ğarc olur / Kāse-i çeşmüm tolu yākūt u mercāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [henüz,]

Sehv-ile itüm dimiş ben ‘āşīka bir kez nigār / Adın āndum diyü ol demden peşimāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [henüz,]

Gülsitān içre kızardı göreliden gün yüzün / İşidelden zülfini sünbül perîşāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [henüz,]

İy ecel billāhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perî-rünuñ hayāli anda mihmāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [henüz,]

Cân virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahā / Dü cihānı bile virseñ añā erzāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [henüz,]

Sevdügüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nā-müselmāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [henüz,]

‘İşk cāmını Muhibbî çün ezel nüş eyledi / Dağı ol demden berü sermest ü sekrāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [henüz,]

Tîr-i āhum irdi eflāke dağı nālem **henüz** / İy kamer bir şeb degülsin vākıf-ı hālem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [henüz,]

Tîr-i āhum irdi eflāke dağı nālem **henüz** / İy kamer bir şeb degülsin vākıf-ı hālem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [henüz,]

Cân u dil bāl ü perümdür yakdı anı nār-ı ğam / Varabilmem kūyuña çün bî-per ü bālem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [henüz,]

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdālara / ‘Ömr ta‘cîl itdi ben fikr-i meh ü sālem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [henüz,]

Ol perî-rü yüzüm üzre bir qadem bassun diyü / Yüzümi hāk eyledüm yollarda pā-mālem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [henüz,]

Bu Muhibbî hālını taḥrîre almışdur qalem / Niçe defter toldı şerḥ olmadı aḥvālüm **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [henüz,]

Olmadı benüm sözüm katuñda revā **henüz** / Bu derd-i ‘iṣka olmaz imiş āh devā **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [henüz,]

Olmadı benüm sözüm katuñda revā **henüz** / Bu derd-i ‘iṣka olmaz imiş āh devā **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [henüz,]

Mihrūñle yine zerrelerüm irdi semāya / Āhum yiliyle oldı cihān pür hevā **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [henüz,]

Yolına durup yār güzer eyleyüp didi / Bunda dağı durur imiş mübtelā **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [henüz,]

Sevdā-yı zülf başuma çünki belā imiş / Artmakdadur gün-be-gün āh bu belā **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [henüz,]

Dil hasta yatur kimsene hālını sormadı / Eyler Muhibbî şubḥa degin āh u vā **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 5*). [henüz,]

Kākül-i dilber kemendi elde çevgāndur **henüz** / Başuñı top eyle iy dil çünki meydāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [henüz,]

Kākül-i dilber kemendi elde çevgāndur **henüz** / Başuñı top eyle iy dil çünki meydāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [henüz,]

Hāk-i pāyına gözüm gevherlerin itdüm nişār / Ol sebebden kūy-ı dilber la‘l ü mercāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2*). [henüz,]

Geh ruḥın ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şāhid gerekdür ḥaççeri kandur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [henüz,]

Öldürür her dem beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*henüz,]*

Çün ezel cām-ı maḥabbet cur'asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muḥibbî mest ü sekrândur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*henüz,]*

Tañ mı Muḥibbî bulsa maḥabbetle ger kemâl / İtdi **henüz** müftî-i 'ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*henüz,]*

hep: Sürekli olarak, her zaman, daima.

Dil murğı görüp ḥālūñi zülfüne tutıldı / Bu bend ü belâlar **hep** dâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*hep,]*

Göñlümün murğın n'ıçün kapduñ didüm güldi didi / Ḥüb-rûlar 'âlem içre cümle **hep** mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*hep,]*

hep: Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda kalmamak üzere, bütün, tamamen.

Olmasa yâr Muḥibbî şeh-i ḥübân eger / **Hep** güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*hep,]*

Mekr-i cihâna bak ki füsün u fesânedür / Aldanma bu fesâneye çün **hep** füsün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [*hep,]*

La'l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / Zehr olur gamdan yidüğüm içdüğüm **hep** kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*hep,]*

Sensüzün ger cām nüş itsem baña **hep** nışdür / Sîne taḥlını döğüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*hep,]*

Hep ümmet-i Muhammed'e itdüñ şefâ'ati / Mücrim Muḥibbî bendeñe iy Muştafâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [*hep,]*

Ḥâk-i rehine dökeli bu dîdeler eşki / Gören didiler yolların **hep** sîm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*hep,]*

her: Her, her bir (tâmim edatı) II tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle II önüne geldiği tekil kelime için cümlede verilen hüküm olumsuzsa, bu hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için değil ancak bazısı için geçerli olduğunu belirtir.

Ka'be küyün **her** seher ben döstlar seyr itdüğüm / Bu ki ol sîb-i zağan dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*her,]*

Her taraftan güller açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan gelse 'izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*her,]*

Cân gözün aç bir nazar ol zülf-i 'anber-şâyı gör / **Her** kılında baglu yüz biñ 'aşık-ı şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*her,]*

'İşk-ıla olduñsa Mecnûn'a mu'âdil iy göñül / **Her** neye baksañ yazılmış şüret-i Leylâ'yı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*her,]*

- Yummaz gözini şubha degin **her** gice kevkib / Beñzer ki anuñ āhum odından hāzeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [her,]
- İy Muhibbî **her** tarafdan üşüben murğ-ı belâ / Konmaga Mecnūnlayın başumda yir yir cā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [her,]
- Çün bahār oldı açıldı **her** tarafdan lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyn piyāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [her,]
- Mümkin midür ki görine genc-i cemāl-i yār / Zülf-i siyāhı **her** yaña biñ başlu mār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [her,]
- Her yaña başın açar dîvāneler boyun sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [her,]
- Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm **her** sū revān olsa / Hāyāl-i kıddi bāğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [her,]
- Çün Muhibbî urdı varlık terkinî / Āferîn **her** işi dervîşānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5*). [her,]
- Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir hatı / **Her** tarafdan yürüdi kaçdı meger îmānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [her,]
- Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ **her** tārı iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [her,]
- Cāme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy gönül / Yoħsa dünyā ħil‘atin görmez misin **her** dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [her,]
- Akıdur āb-ı revān **her** yaña çeşmüm kūzeki / İñiler bî-çāre dil derd-ile san tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [her,]
- Yār daksun cevher-i nazmumı lāyık gūşına / Çün Muhibbî **her** sözün bir gevher-i nā-yābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [her,]
- Sīnem benüm kıldı hedef döner baña dir lā-tuħaf / Gelür ħadengi **her** taraf ebrü kemānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [her,]
- ‘Arz-ı ruħsār eyledi şādılığ-ıla nesterîn / Yüz sürer serv ayagina **her** tarafdan cüybār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [her,]
- Dīdede **her** şeb hāyāl evvel leb-i mey-gün olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde ħūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [her,]
- Ĥayme kursa ‘ışk şāhı gelse dil şahrāsına / Gözlerüm yaşı yinilmez **her** yaña Ceyħūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [her,]
- Salınur ‘işve ile **her** tarafa nāz-ıla yār / Āh bu şiveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [her,]
- Ben şeb-i hicre nihāyet bulmadum ‘ālemde āh / Bu söz-imiş māhitābum **her** işe pāyān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [her,]
- Bu Muhibbî zülfünün yazsa muṭavvel kışşasın / **Her** kılun şerħinde başka defter ü dîvān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [her,]
- Depredürse zülfünün her bir kılın cānlar kopar / **Her** tarafdan niçe yirden āh u eġgānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1*). [her,]

Gülşen içre **her** varak geh zerd ü gâhî al olur / Ehl-i hâl olan bilür anı hâzâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [her,]

Bâğ u râgî ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı hâzân / **Her** yaña kılsañ nazar berk-i şecer pâ-mâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [her,]

İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes / **Her** varak güyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [her,]

Her kişiye kim ugraya gönülüm haber ister / Cânâ çü seni cân u gönülde sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [her,]

Şi‘rümün **her** beyti güldür hâttı sünbülde nişân / İy Muhibbî sünbüle baglu gazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [her,]

Şâne gibi pāralansa tañ midur bu cân u dil / **Her** seher bād-ı şabâ zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [her,]

Halka halka sünbülü bād esse ditrer **her** taraf / Sanki bir tāvūsdur cevlan idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [her,]

Āferin itmez misin ol ‘āşika kim **her** seher / Āteş-i ‘ışka girüp kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [her,]

Şu‘le-i āhum görünür **her** seher sanmañ şafağ / Her gice dūd-ı dilümden rāh-ı keyvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [her,]

Şu‘le-i āhum görünür her seher sanmañ şafağ / **Her** gice dūd-ı dilümden rāh-ı keyvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [her,]

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şāhını / Ehl-i dilden **her** seher küyında dîvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [her,]

Her kaçan kim ruhları üstinde zülfin tār ider / **Her** kılında niçe biñ ‘āşıkları ber-dār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [her,]

Bahr-ı ğamdan hiç hālāş olur mı bu dil zevrakı / **Her** taraftan eşkümi bu gözlerüm deryā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [her,]

Zülfî şebinde **her** gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyāh başuma bir şeb-külāh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [her,]

Kāmet itse ol sehî servüm kıyāmetler kopar / Ehl-i diller **her** taraf āh eyleyüp yüğrişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [her,]

Hüsñ evvānında gördüm kaşları dîvān kurup / Cem‘ idüp ‘uşşākıñı **her** yaña asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [her,]

Gözüm yaşı revān oldı yinilmez **her** yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhā sehî serv-i revānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [her,]

Her raķībi öldüreyin didüğüm her dem bu kim / Derisine müşteriyüz didiler tabbāğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [her,]

Rebī‘ eyyāmı gül devr-i semendür / Akar su **her** taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*). [her,]

- (ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile **her** tārını kılmış ol mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*her,]*
- Yalmanur kan içmege **her** dem-be-dem şemşîrümüz / Togrulup gitdi ‘adūnuñ cānını ala tîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*her,]*
- Secdegāh-ı dil olaldan tāk-ı ebrū-yı nigār / **Her** yire baş egmezüz birdür bizüm mihrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*her,]*
- Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar āheng-içün / Tārlardur tende **her** reg dest-i ğam mızrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*her,]*
- Cihān cümle olur sūz-ı derūnumdan benüm rūşen / İderem şem‘-veş ğirye olam **her** encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*her,]*
- Ḥaḳ’uñ emriyle ‘İsī’yi vücūda / Getürmez **her** nisā bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*her,]*
- Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şīrīn-içün / Anı kim Ferhād ider ‘ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [*her,]*
- Āteş-i miñnetle **her** şeb berḳ urur kāşānemüz / Sanasın bir ejder olmışdur dil-i vīrānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*her,]*
- Dilā dil bağlamak **her** işe olmaz / Maḥabbet gibi hergiz pīşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*her,]*
- Fırkatiyle **her** gice tañ mı ola bī-ḥ‘āb göz / La‘l-i nābuñ yādına **her** dem olur ḥūn-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*her,]*
- Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebī‘ / **Her** diken tāze görindi olup izhār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*her,]*
- Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / Anuñ-içün görünür **her** yaña kühsār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*her,]*
- Gerçi kıldum **her** ğazelde niçe biñ sihr ü füsūn / Ḥūblar ğuşına almaz līk bu efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*her,]*
- Eyler egerçi **her** kişi bir nesne ile faḥr / Her dem Muhibbî ‘ışk-ıladur iftiḥārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*her,]*
- Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pādīşāh / **Her** murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*her,]*
- Gelür **her** şādīnūñ ardınca biñ ğam / Cihānda ‘āḳil olan ğülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*her,]*
- Her kişiye gösterür yüzini ol meh lā dimez / Baña geldükçe neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*her,]*
- Her vişālūñ çünki bildük āḫiri hicrān imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nā-çār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*her,]*
- Her ğazelde anuñ için eyledüm sihr ü füsūn / Māh-rūlar ḥūblar ğuş ideler efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*her,]*

Salınur **her** yaña biñ nâz-ıla âh eyler-isem / Nite kim serv-i sehî kıdd-i bülendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [her,]

Nağ'-ı hüsninde yine çignedür üftâdeleri / At salup **her** tarafa ya'nî semendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [her,]

Âhum ejder görinür bu sîne ğarıdur diñüz / **Her** yaña kim saçılır ejder şerârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [her,]

Niçe başlar kesilüp **her** yaña hün ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala çün hañçer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [her,]

Oldı Muhibbî 'ışk-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ anuñ **her** işi kıllâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [her,]

Sanma **her** 'âşık olan cân vire cânân yolına / Degme Manşür dağı eylemeye dâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [her,]

Zâhir olur yansa ten âteş dehânumdan benüm / Şu'le virür **her** yaña çün kim düşe âteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [her,]

Büy-yı vaşluñdan neden men' eyledüñ cân bülbülün / Muğtenimken h'ân-ı vaşluñdan senüñ **her** hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [her,]

Şem' gibi giceler tâ şubha dek kan aglaram / Şoñbet eyler gice gündüz yâr-ıla **her** hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [her,]

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çäre bülbül gül kuçar **her** hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [her,]

Her şeb iy meh irdi eflâke Muhibbî nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [her,]

Her vişâlün âhirin bildük hemân hicrân imiş / Pes bu ma'niden neden vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [her,]

Hande eyler şem' yansa **her** gice pervâneleler / Ben de yansam tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [her,]

Umaram pertâb idesin tîr-i ğamzeñ sîneme / Saçıla **her** yaña kanum ben olam nañcîr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [her,]

İrişmez el çün ol serv-i hırâma / Hâyâlin kılayım **her** şeb derâğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [her,]

Murğ-ı vahşî gibi siñdi **her** taraf seyyâreleler / Şubh-dem şahbâz-ves çün açdı bâl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [her,]

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mâh-rûlar **her** tarañdan indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [her,]

Yine bir mâh sevdüm tonı zer-keş / İder **her** yaña cevân atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [her,]

Ser-i kûyumda feryâd u fiğân **her** şeb iden kimdür / Didi didem Muhibbî hasta-dildür h'âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [her,]

Yüzüme bakmaz oldı âh yine yâr-ı cefâkârum / Raķībüm beñze[dü]r yâra beni **her** bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [her,]

Zülfî d ninde **her** gice Őbrevlik itmege / D d-ı siyeh başuma bir Şeb-k l h-ımiş (Muhibb  D v n , Gazel 1450, Beyit 4). [her,]

Yüz sürerler **her** ya adan gelüben ‘aşıkları / B b-ı istiŐn da gördüm bir ulu derg h imiş (Muhibb  D v n , Gazel 1455, Beyit 2). [her,]

Gönül Şehrini yakmaga Muhibb ’n n sa u  Şeb-rev / Olur d m n  altına ider **her** Şeb nih n  teŐ (Muhibb  D v n , Gazel 1456, Beyit 5). [her,]

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede k yında ben / Olıgelmişdür ider **her** kişi Şadr içun savaş (Muhibb  D v n , Gazel 1459, Beyit 2). [her,]

Eksük itmez **her** gice benüm içun kan yaşını / M sted m olsun ki ol bu d de-i h n-b r imiş (Muhibb  D v n , Gazel 1470, Beyit 3). [her,]

Her k rb n ki konsa bugün irtesi g cer / D r-ı cih na anu -ı un didiler rib t (Muhibb  D v n , Gazel 1498, Beyit 3). [her,]

Bu rib t-ı köhnede kılma ik met fikrini / Gün-be-gün **her** k rb na mesken olur bu rib t (Muhibb  D v n , Gazel 1499, Beyit 3). [her,]

her an: Her zaman, daima, sürekli, hep.

H zr eger arayarak buldı ise  b-ı hay t / P r-i meyh ne keremden anı **her an** getürür (Muhibb  D v n , Gazel 1115, Beyit 4). [her an,]

her an: Her zaman, daima, sürekli, hep.

EkŐer  ‘aŐıklaru  t  Őub a dek b -d r olur / Kim ki ‘ışkdan b -h berd r ol yatur **her  n** uyur (Muhibb  D v n , Gazel 1144, Beyit 2). [her  n,]

her b r: Her zaman, her defa, her vakit, daima, sürekli, hep.

Na l-i gülden t ze terdür bu Muhibb ’n n sözi / Anu -ı un ehl-i ‘ışk olan ider **her b r** seyr (Muhibb  D v n , Gazel 1054, Beyit 5). [her b r,]

her b r: Her zaman, her defa, her vakit, daima, sürekli, hep.

İy Muhibb  niçe t kat getüre kişver-i dil / Ő h-ı  am leşkerini üstine **her b r**  eker (Muhibb  D v n , Gazel 1150, Beyit 5). [her b r,]

her b r: Her zaman, her defa, her vakit, daima, sürekli, hep.

Çoklar yaşasun ra m kılup yaşuma **her b r** / A lar bile yanumca benüm d de-i h nb r (Muhibb  D v n , Gazel 1163, Beyit 1). [her b r,]

her b r: Her zaman, her defa, her vakit, daima, sürekli, hep.

G Őına almaz Muhibb  d da varsam d dumu / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm **her b r** ‘arz (Muhibb  D v n , Gazel 1487, Beyit 5). [her b r,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinûñ **her bir** kılında Rûm ilin Çîn gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Cânâne kaçan ğamzelerin mest-i h'âb ider / **Her bir** nazarda cânuma yüz biñ 'itâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

İy Muhibbî söyle söz virsün haķıkatden haber / Şimdiki şâ'irlerûñ **her bir** sözi zâhir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Tîr-i bārân atdılar **her bir** yañadan ğamzeler / Dil gibi sînemde bir muĥkem ĥiřarum aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Depredürse zülfinûñ **her bir** kılın cânlar kopar / Her tarafından niçe yirden âh u eĝânlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Olup **her bir** çiçek bir hûba mânend / Aralarında nergis ğamze-zendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Bilmezsin sehĥâr çeşmi siĥri kimden öğrenür / Zülfinûñ **her bir** kılın biñ başlu ejder gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Muhibbî zîkr ider şekker lebûñ çün / Olur **her bir** sözi ħand-i mükerrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Ser-i zülfinden iy dil gel ĥazer kıl / Anuñ **her bir** kılı dâm-ı belâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sinede **her bir** kılum efġānlar eyler hem çü saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*her bir,]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Zîkr-i leb-i la'lûñ olalı vird-i zebānum / **Her bir** yañadan güşuma irer benüm āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*her bir,]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Ser-i zülfinde **her bir** mû bilür yüz biñ cefâ vü nāz / Velî bir mû kadar bilmez bu 'ālemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*her bir,]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Bende olsun zülfüñüñ **her bir** kılında cān u dil / Zülfi sevdāsından özge gel hevā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*her bir,]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Zülf-i çevgān ile bāziçeye geldi o nigār / Ser-i 'uşşāk aña **her bir** yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*her bir,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Māh-rûlar okumamışlar vefâ destānını / Lîki bu fenn-i cefāda **her biri** māhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürîd / **Her biri** diyüp belî karşumda kulagın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sineden anı geçür **her biri** san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Lebi ğonca yüzi gül nāzeninler / Nazar kıl **her biri** bir sîm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Mecnûn-vār başuma murġ-ı belâ gelüp / Tutup mekāmı **her biri** didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Hezārān cevri ider zülfî kılınuñ **her biri** cānā / Velī bir mū kadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Kirpük ucında **her biri** bir la'l-pāredür / Akan gözümde hūn-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Bāğ-ı hüsninde nigāruñ lebleri rengīn imiş / Ehl-i diller görüp anı **her biri** dış bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*her biri,]*

her birinüñ: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Küşt-gīr-i dehr-ile çoklar tutuşdı gerçi kim / **Her birinüñ** arkası yire gelince didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [*her birinüñ, -nüñ]*

her birinüñ: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Zāhidā vā'izleri gördüm ki hırş-ı cām için / Rehne aldı **her birinüñ** hırkasını mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3*). [*her birinüñ, -nüñ]*

her birümüz: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Kellesin kaldurmaga yirden 'adūnuñ her zamān / Komaz elden nīzeyi hāzır tutar **her birümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*her birümüz, -müz-ümüz]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ol cefākāruñ cefāsı göñlüme **her dem** gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

'Ālemi maḥkūm iden **her dem** berāt-ı hūsnidür / Kim muṭī' olmaz çekilmiş kaşları tuğrāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Geh şehāb-ı zülfî māni' yüzine gāhī sirişk / Uşbu ma'niden dil-i dīvāne **her dem** ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Göñlümi **her dem** benüm ol mäh-ı ğonca-fem kapar / Sanasın hırşide gülşende seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Düd-ı âhumdan sakınur gül ruḥın **her dem** nigâr / Hey niçe nâzûk mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Yüz uruban kebkübün naḫşını kapsam tañ mıdır / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi **her dem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Şeb-i miḫnetde ḫasretle yakan gün yüzlü mâhumdur / Depemden şem‘-veş **her dem** çıkan düd-ı siyâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Kenârında görinenler bu çarḫuñ siz şafaḫ sanmañ / Derün-ı sînede yir yir çıkan **her dem** duḫânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Beni bülbülleyin **her dem** getüren âh u feryâda / Senüñ iy lebleri ḡonca yüzüñüñ ḡülsitânıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

İy Muhibbî bâde-i ḫamrâ dururken gül gibi / Kankı ḫayvândur ki ḫayvân gibi **her dem** mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Câm-ı la‘lin nûş ider bâḡ içre **her dem** lâleler / Nergis-i şehlâ elinde sâḡar-ı zerrîn tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Baḫr olalı sirişküm ḡarḫ oldu anda cismüm / Mevc urduḡınca **her dem** yaşum ḫabâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Bahâr-ı ḫüsnüñe karḫu benüm serv-i ḫırâmânım / Akar cûlar gibi **her dem** gözüm yaşı bulanıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Atarsın ğamzeñ okını baña iy kaşı ya **her dem** / Dil-i şad päre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Öldürür **her dem** Muhibbî'yi anuñçün ol ħabîb / Bildi yazılmaz günâhı kim dağı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ğarķ-ı ħûn olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümi / Görürem **her dem** kuçar dildârı gülgün cämeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Nigârâ umduğum gerçi vefâdur / Velî senden gelen **her dem** cefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ähumuñ **her dem** hevâsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ ħışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Her raķîbi öldüreyin didüğüm **her dem** bu kim / Derisine müşterîyüz didiler tabbâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Velî cân çeşmine **her dem** ‘ayândur / Cemâlî zâhir egerçi nihândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Didüm iy serv-ķad pâyüña **her dem** / İki çeşmüm iki cüy-ı revândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Mey yirine kanumu ħûnî gözi **her dem** içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Firķatıyle her ğice tañ mı ola bî-ħ̣āb göz / La‘l-i nābuñ yādına **her dem** olur ħûn-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Serv kıddüñ taze ter olsun diyü iy gonca leb / Seyl-i eşkümi döker **her dem** olup tolab göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Gözi bîmâridur **her dem** Muhibbî'yi iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın neden tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fahr / **Her dem** Muhibbî 'ışk-ıladur iftîhârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Leylî zülfidür iden **her dem** beni mecnûn-şîfat / Bu Muhibbî'ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Her dem vişâle va'de ider eylemez vefâ / Vardur egerçi yâr-ıla kavlı ü kararımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ölsem yolında âteş-i âhum 'alem olup / Gökler yüzine irgüre **her dem** şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Eksük itmez çıkarur **her dem** ma'ânî cevherin / Döstlar şimden girü gönlüme bir deryâ diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Âh it Muhibbî **her dem** kim gördi yâr[1] mahrem / 'Âşık olur mı bî-ğam olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

İñen medh itme iy zâhid şarâb-1 kevşeri **her dem** / Şarâb-1 nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pärenüñ / Ol sebebdendür akar **her dem** bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Yanmaz-ıdı âteş-i hicr-ile **her dem** cânumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılsa nazar cânānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Cevr oklarını durmaz **her dem** atar o meh-rü / Hayfâ dirîğ u derdâ giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Harâbâta varup pîr-i muğāndan istedüm himmet / Virür kalbe şafâ **her dem** anuñ tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Öldürür **her dem** beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne şâhid gerekdür hançeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Tütîñüñ irmez eli kând ü nebât u şekkere / Karşusından şekker-ile ‘iyy ider **her dem** meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Nañl kaddüñ yādına serv-i hîrāmānum benüm / Göz yaşl pāyuña **her dem** cûlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Göreyim pāre pāre anı **her dem** / Ser-i zülfîyle hem-ser şāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Baħr-ı eşküm başdan aşdı ğarķ ider āħir beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın **her dem** ħurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

‘Aceb sehħārdur zülfüñ ki yanmaz şevķ-i rüyuñla / Semender ğibi olmuşdur aña **her dem** mekân āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Dāyim cefā vü cevri çeker pâdişâh olan / **Her dem** şafâ vü zevk sürenler gedâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Benüm süz-ı derûnumda yanar derd ehline **her dem** / Muhibbî tab‘ı miñnetden uzandukça zebân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ĥûn-ı bülbülden-durur **her dem** gülün surh olduğu / Ĥûn-ı bagrum iy şabâ itseñ n’ola dildâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*her dem,]*

her demde: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Çeşm-i giryânımla gönüm ıztırâb üstindedür / N’eylesün dil zevrakı **her demde** âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*her demde, -de]*

her demde: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Sakla esrârünü **her demde** huzûr eyleyesin / N’oldı Mansûr’ı gör olduğu-y-ıçun keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 2*). [*her demde, -de]*

her demde: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Zemm ider gül gibi **her demde** şarâbı şûfî / Ĥürmetin añlamayup lîk içeri kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*her demde, -de]*

her demde: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Eşküm ile tolsa çeşmüm sâğarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar **her demde** kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*her demde, -de]*

her gâh: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Figân u nâle zîr ü bamsuz olmaz / Muhibbî yime ğam ğam gelse **her gâh** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*her gâh,]*

her gâh: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ĝam tîrine **her gâh** bu sînem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*her gâh,]*

her gün: *Her gün, her zaman, daima.*

Taş işigün bekleyüp **her gün** yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mīnādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*her gün,]*

her gün: *Her gün, her zaman, daima.*

Ġarra olma bu cihān **her gün** dogar bir nev'-ile / Mührelerle 'aqluñı tağıtma olma hoşka-bāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*her gün,]*

her gün: *Her gün, her zaman, daima.*

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / **Her gün** artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*her gün,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

İñilirse bu Muhibbīyi 'aceb eylemeñüz / **Her kaçan** bir kişinüñ bağı tola hün iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

Her yaña başın açar dīvāneler boyn sunar / El uzadup **her kaçan** zencir zülfini çözer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

Bakamaz oldum güneş ruhsārına dildāruñ āh / **Her kaçan** baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

Şem'-i hüsni **her kaçan** hūbān yakar / 'Āşık-ı cānbāz aña pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*her kaçan,]*

Çarh-ı gerdün māh u hürşid ile olur müsterī / Hüs bāzārında la'lün **her kaçan** helvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

Her kaçan gamze okın sīneme cānān getirür / Ĥağ budur kim bu benüm derdüme dermān getirür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan şīrīn kelām ol dilber agzından düşer / Sanki söyler tūfīdür kim sükker agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan derd-i firākuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem' yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

İrişilmez zülfi devrinde vişāli gencine / Kimse gence mālīk olmaz **her kaçan** mārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan fikr eylesem la‘l-i leb-i meygünını / Şādılıkdan gözlerümden kaçre kaçre kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan zencîr-i zülfe el ura cânâneler / Baş açup boyun uzadur ‘âşık-ı dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan gün yüzine zülfini dildâr çeker / Âh idüp nâle kılıp bülbül-i dil zâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan olsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sîneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Aglasam ol ğonca-leb ħandân olursa tañ mıdır / **Her kaçan** bārân ola gül açılır ħandân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

La‘l-i dilber gözlerümden **her kaçan** pinhân olur / Zehr olur ğamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan âh eyleyüp döksem gözüüm bārânını / Gül gibi gülzâr-ı ħüsni içre göñül ħandân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

(÷) Zātuñı senüñ niçe beyân eyleyeyim / **Her kaçan** söylesem ol demde zebân oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan el ursa çevġân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden tolisardur bizüm meydânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Ĥün-ı dil eyler temevvüc **her kaçan** âh eylesem / Dâne dâne gözlerümden dökülür hem çü kirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan görseñ Muhibbî nâz ider ol nâzenîn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Bu Muhibbî bâğ-ı hüsnüñ **her kaçan** medh eylese / İy gül-i ra'nâ aña kim bülbül-i güyâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân uyumaz / Gice seyyâre sayar dîde-i giryân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

İy Muhibbî **her kaçan** gönderse dilber fırını / Anı ta'zîm eyleyüben dilden alup câna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

İy Muhibbî **her kaçan** varsañ harîm-i kûyına / Ola kim ide kabûl it cānuñı kurbāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan kim: *Her ne zaman ki.*

Şâne ile **her kaçan kim** zülf-i müşğîn tagılır / Büy-ıla 'âlem tolar san nâfe-i Çîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*her kaçan kim,]*

Mısr-i hüsnüñ haqqıçün cānâ Muhibbî hastadur / **Her kaçan kim** zülfüñi aña ol 'azm-i Şâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*her kaçan kim,]*

'Âşık-ı dil-hasteler âh u fiğânın arturur / **Her kaçan kim** tâzece bir mâh-rû cānân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*her kaçan kim,]*

her kaçan kim: *Her ne zaman ki.*

Her kaçan kim zülfî çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i 'uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*her kaçan kim,]*

her kaçan kim: *Her ne zaman ki.*

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayrağın çeker / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*her kaçan kim,]*

her kaçan kim: *Her ne zaman ki.*

Her kaçan kim ruhları üstinde zülfin tār ider / Her kılında niçe biñ ‘āşıkları ber-dār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [*her kaçan kim,]*

her kanda: *Her nerede.*

Bülbül yiridür nālesi eflāke çıkarsa / **Her kanda** ki gül bite anuñ yarı dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*her kanda,]*

her kanda: *Her nerede.*

Her kanda isem derd ü ğamıdır baña hem-dem / Āhum yili olur baña her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*her kanda,]*

her kes: *Herkes, bütün insanlar.*

Beni derd-ile öldürdün lebünden büse ihsān it / Qādīmī böyledür ‘ādet ki **her kes** kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*her kes,]*

‘İyd olıcak seyr ider **her kes** yürür ħandān olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña zindān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [*her kes,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Her ki ‘āşıkdur cefā vü cevruñe şābir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şākir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Sīnesine **her ki** kesdi nā’l ü yakdı tāze dāğ / Eylemez bāğa nazar seyr-i gülīstān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Pādīşāh-ı ħüsn olaldan dōstum / **Her ki** göre dir saña ‘ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı ‘ivaż / ‘Āķıbet oldı peşīmān ki cezā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Her ki derdüni koyup aña devā kıldı ‘ivaż / ‘Ākıbet oldı peşimān ki cezā kıldı ‘ivaż (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1491, Beyit 1). [her ki,]

her kim: Hangi kimse ki.

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm āh / **Her kim** işitse diye bu derdmendüñ derdi var (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1021, Beyit 2). [her kim,]

Muşhaf-ı hüsnin görüp **her kim** çevürse yüzini / İy Muhibbî bil anı āhırde bî-imān kopar (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1109, Beyit 5). [her kim,]

her kim: Hangi kimse ki.

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / **Her kim** görürse diye bu ne şāhvār olur (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1030, Beyit 5). [her kim,]

her kim: Hangi kimse ki.

Ay alnuña vü gün yüzüne **her kim** nazar itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1130, Beyit 2). [her kim,]

her kim: Hangi kimse ki.

Nigāruñ la‘l-i cān-perver lebi var / Anı **her kim** emer hoş-meşrebi var (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1160, Beyit 1). [her kim,]

her kim: Hangi kimse ki.

Sīne-i sūzānumı **her kim** göre sanur rebāb / Eşk-i sürhūm tāra beñzer ol rebāb üstindedür (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1181, Beyit 4). [her kim,]

her kim: Hangi kimse ki.

İy kaşı ya cānı **her kim** saña kurbān eylemez / Müşkil olur işi günden güne āsān eylemez (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1218, Beyit 1). [her kim,]

her kim: Hangi kimse ki.

Menzilin gür oldugını ‘ākıbet **her kim** bilür / Efser-i Hüsrev’le ol taht-ı Nerīmān istemez (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1266, Beyit 4). [her kim,]

her kim: Hangi kimse ki.

Alup zülfiyle oynar dil resen-bāz / Kıyar cānına **her kim** ola canbāz (Muhıbbî Dıvānı, Gazel 1296, Beyit 1). [her kim,]

her kim: Hangi kimse ki.

Her kim olsa esîr-i 'ışk bir meh-pāreye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta'n-ı bed gūdan hālāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2). [her kim,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki yaka sînesine dāğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka hūnîn cigeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2). [her kim ki,]

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına / **Her kim ki** aña konsa hem ol an gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4). [her kim ki,]

Bülbül şadāsı gūş idüben gülşene varur / **Her kim ki** bile kuş dilini zū-fünün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3). [her kim ki,]

Her kim ki tutar kendüzini hāke berāber / Kādri ne tañ irse anuñ eflāke berāber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki dikdi sîneye 'ışkuñ nihālını / Derd ü belā vü miñnet ü gam berg ü bāridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Aldanma gönül virme bu dünyā-yı 'acūza / **Her kim ki** gönül virdi bu dünyāya er olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki virür rāh-ı maḥabbetde bugün baş / 'ışk ehli olan cān-ıla eydür aña şābāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki bugün kılmaya dünyā maḥabbetin tırāş / Budur sözüüm itmeye iki cihānda ol ma'āş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

O şem'ün devr-i ḥattını görüp āh eyleme iy dil / Bilür **her kim ki** 'ākildür ki olmaz bî-duḥān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki 'āşık oldı tolaşdı bend-i zülfe / Miñnet şebinde āḥir ölmek olur aña farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4). [her kim ki,]

her kimüñ: Hangi kimse ki.

Cānı gibi eylesün pinhān Muhibbī ‘ışkını / Sīne şandūkında saklar **her kimūn** kālāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*her kimūn, -ūn*]

her kişi: *Her kişi, her insan, herkes.*

Ko yoluñda öleyim ben daħı bir ad ideyim / Çün gider **her kişi** ammā ad-ıla san añılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*her kişi,]*

her kişiye: *Her kişi, her insan, herkes.*

Kimi ‘āşık kimi zāhid bu ħalkūñ / Gelür çün **her kişiye** bir hevā hoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 3*). [*her kişiye, -y, -e*]

her lahza: *Her zaman, her an, daima.*

Bülbülün güş eylemez gülşende gül efgānını / Eyleyüp hercāyilik **her lahza** ra’nālık sever (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*her lahza,]*

her lahza: *Her zaman, her an, daima.*

Çeşm-i ħun-rīzūñ iĸer **her lahza** ‘āşık kanını / Anuñ-iĸun ĸamze-i mestūñ olur maħmūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 4*). [*her lahza,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Dimezüz cev̄r ü cefā eyleme yā eyle vefā / Rāziyuz **her ne** kılursañ bizi tek yāda getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Bu cefā cev̄r ü sitem iy seng-dil kim sende var / **Her ne** kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Dür dişūñ yādına talsam ger ma‘ānī baħrına / **Her ne** cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Kuluñam boynı baglu pādişāham / **Her ne** itseñ bu bende fermāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 7*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Cānā vefālar eyleme cev̄r ü cefā yiter / **Her ne** gelürse cānuma senden şafā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne gelse saña yigdür ki kanā'at idesin / Bir görine gözüne bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne dirse haqquma uyma rakıbuñ sözine / Bilürem kim ol seni hayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne söz kim söyledüñ virür haqıkatden haber / Lîk güş itmege anı degme nādān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne tîr atduñsa cānā sînede cem' itdi dil / Eyledi cān bülbüline döstüm āhen kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Togrı yoldan gel hurüc itme ki fānîdür cihān / **Her ne** itseñ hayr u şer āhîr hîsābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

İşidürdüm mäh-rûlar bî-vefā olur velî / İy Muhibbî **her ne** dirlerse biñ anca var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Müstakîm ol **her ne** emr itse nigāruñ tîr-veş / Hîdmetinden yüz çevürme tîz olup şemşîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Geh vefā ister dilüm gāhî cefā / **Her ne** gelürse şafādur çün ğaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*her ne,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Her ne deñlü yār düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür ol döst er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefâ lâyıqlaruz / Biz ezel zîbâ cemâlûñe senûñ ‘âşıqlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Ĥırâmân ol yûri serv-i ser-efrâz / Yaraşur **her ne deñlü** eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Ĥırâmân salın iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur **her ne deñlü** eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Ĥırâmân salın iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur **her ne deñlü** eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Ĥırâm ol yûri iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur **her ne deñlü** eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

İy gönül virdüm naşîhat saña anı dutmaduñ / **Her ne deñlü** ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

‘Âşıkuz derdûñ kabûl itdük devâya bakmazuz / **Her ne deñlü** eyleseñ cevri ü cefâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Her ne deñlü zârî kılсам âh u feryâd eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazar ol bağı taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*her ne deñlü,]*

her ne kadar: *Her ne kadar, ne türlü.*

Bu ĥasta dil ki derdûñi cânâ devâ bilür / **Her ne kadar** ki cevri kılсаñ vefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*her ne kadar,]*

her ne ki: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

(♣) Hebâ oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cân eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaķâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*her ne ki,]*

her ne kim: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

İy Muhibbî şükr kıl lâ-büd gelür / **Her ne kim** başa yazıldı hayr u şer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5*).
[her ne kim,]

her ne kim: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ki ‘aşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir geçer / Yüz çevürmez **her ne kim** senden gele şâkir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [her ne kim,]

her ne kim: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne kim virdi dünyâ evvel Muhibbî bir bir / Âhîr komaz alur ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [her ne kim,]

her nefes: *Her nefeste, her an, daima, sürekli.*

Eşk-i çeşmüm **her nefes** sa‘yi beni garķ itmede / Râh-ı ‘ışkuñda murâda irgüren ol âhdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [her nefes,]

her nefes: *Her nefeste, her an, daima, sürekli.*

Dil sensüz iñler **her nefes** nite ki bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nâtüvânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [her nefes,]

her nefes: *Her nefeste, her an, daima, sürekli.*

Her nefes nâle kılur can u göñül / Meclis içinde nâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [her nefes,]

her nefes: *Her nefeste, her an, daima, sürekli.*

Gözleri uyğuda kaldı **her nefes** hacletdedür / Gözleri vaşfin idelden nergis-i bîmâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4*). [her nefes,]

her neye: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Haķķ’a nâzırız / Şümme vechu’llâhı gördük mâsivâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4*). [her neye, -y, -e]

her rüzuñ şebi var: *Her gündüzün bir gecesi var: güzel ve kolaylıkla başlayan bir iş, hep aynı şekilde sürüp gitmez, güçlükler ve sıkıntılarla birlikte yürür.*

Vişâlün çünki bākîdür firâķı / Muķarrerdür ki **her rüzuñ şebi var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4*). [her rüzuñ şebi var, -i-uñ]

her vech-ile: *Her cihetten, bütün yönleriyle, tamamen, bütünü.*

Okımaduk gerçi kim üstâddan bir harf-i rāst / Fenn-i ‘ışk içre velī **her vech-ile** kāmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [*her vech-ile,]*

her yirde: *Her yerde, her zaman, her hal ve şartta.*

Dōstum cevri ü cefânı eylegil evzân-ıla / Hiç işitmedüñ mi **her yirde** dinür hayrû’l-vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*her yirde,]*

her yirde: *Her yerde, her zaman, her hal ve şartta.*

Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünkü bilürsin bunı **her yirde** namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*her yirde,]*

her yirde: *Her yerde, her zaman, her hal ve şartta.*

Her kanda isem derd ü ğamıdur baña hem-dem / Āhum yili olur baña **her yirde** hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*her yirde, -de]*

her zamân: *Her zaman, her an, daima, sürekli.*

Āh-ı Muhibbî **her zamân** dem dem çıkar tâ āsümân / Bir kez sor iy nâ-mihribân āh u fiğānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*her zamân,]*

her zamân: *Her zaman, her an, daima, sürekli.*

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adūnuñ **her zamân** / Komaz elden nîzeyi hâzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*her zamân,]*

her zamân: *Her zaman, her an, daima, sürekli.*

İlâhî **her zamân** artur anuñ mihrini gönümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [*her zamân,]*

her zamân: *Her zaman, her an, daima, sürekli.*

Nigārâ sūz-ı ‘ışkuñla yakar dil **her zamân** âteş / Sakingil bād-ı āhumdan ider bir gün ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*her zamân,]*

hercâyî: *Şıpsevdi, vefatsız, sebatsız.*

Sevme **hercâyî** güzel virme Muhibbî aña dil / Yār bî-‘ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*hercâyî,]*

hercâyilik evleyüp: *Uçarılık eylemek II her aşığı yüz verme hali, sabırsızlık ve kararsızlık durumu.*

Bülbülün güş eylemez gülşende gül efgānını / Eyleyüp hercâyilik her lahza ra‘nâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*hercâyilik eyleyüp, -y, -üp]*

hergiz: *Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.*

- Şir çeşmün pençesinden uşbu gönlüm merdümü / Çäre yok **hergiz** hâlâşa çäk çäk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*hergiz,]*
- Perîde yok-durur âdemde **hergiz** / Eger hürî disem bir pâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*). [*hergiz,]*
- Çün Süleymân minneti murğâna **hergiz** itmeyem / Başum üzre sâiebânım âh-ı düd-efzâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*hergiz,]*
- Cân hastasına itmeye **hergiz** hakîm 'ilâc / La'linden özge derdine sanmañ devâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- Perîde görmedüm hürîde **hergiz** / Beşerde var mı eydün kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- (♣) Tavâf itmeye vardum haremün Ka'besini / Bu ümîde ki şehâ yakmaya **hergiz** beni nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*hergiz,]*
- Derd-i derünü sormañ **hergiz** beyâna gelmez / Var mı cihânda bir derd bu hasta câna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [*hergiz,]*
- 'Uşşâk kanın içmiş gamzeñ işitdüm iy döst / Biñ kan içerse günde **hergiz** o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*hergiz,]*
- Dehenün fikri-y-ile ince bilün zikri-y-ile / 'Aqlumuz teng olup kalmadı **hergiz** bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- Nigârâ gül yüzünsüz gül gerekmez / Lebün olmasa **hergiz** mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*hergiz,]*
- Muhibbî hoş görür 'ışk 'âlemini / Ki bundan özge **hergiz** âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*). [*hergiz,]*
- Münkir dirilürse n'ola gün yüzine zâhid / Huffâş-şîfatdur aña **hergiz** başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*hergiz,]*
- Çıkarısa düd-ı dil başdan ta'accüb itmeñüz **hergiz** / Sanur mısız ki sînem içre âh-ı âteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- Hayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem gönlüme gelsün / Qarâr itmege sînem gibi **hergiz** aña in olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*hergiz,]*
- Hamdü-lillâh ğıll u ğışdan pâkdür âyînemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye **hergiz** kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*hergiz,]*
- Bakmazuz **hergiz** gerekmez atlas u dîbâ harîr / Üstümüzden eksük olmasun hemân peşmînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3*). [*hergiz,]*
- Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne 'acüz ancak / Aldanmaz aña **hergiz** merdâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- Dilâ dil bağlamak her işe olmaz / Maħabbet gibi **hergiz** pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*hergiz,]*

- Noқта dehenüñ sırrını fâş itmeye **hergiz** / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya bu râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [hergiz,]
- Kim ki nür-ı Hakk-ıla dil hânesin rüşen kılur / Yiter aña **hergiz** ol şem'-i şebistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [hergiz,]
- Pây-büsün isteyü yolında ben oldum helâk / **Hergiz** ol bed-hû basup üstüme râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [hergiz,]
- 'Âşık oldur yâr eger yagdursa yüz seng-i cefâ / Başına biñ zağm iderse **hergiz** âhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [hergiz,]
- Amân virmez baña bir dem gam u derd ü belâ **hergiz** / Kimesne yokdur 'âlemde benüm tek mübtelâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [hergiz,]
- Amân virmez baña bir dem gam u derd ü belâ **hergiz** / Kimesne yokdur 'âlemde benüm tek mübtelâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [hergiz,]
- Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir mü kadar bilmez bu 'âlemde vefâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [hergiz,]
- Cefâ vü cevri dildârüñ baña mihr ü vefâdan yig / Ğam-ı 'ışkından olmasun bu cân u dil cüdâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [hergiz,]
- İlâhî her zamân artur anuñ mihrini göñlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [hergiz,]
- Muhibbî ol cefâkârüñ olursa râh-ı kuyında / Dimez aña nedür hâlûñ ve yâhûd merhabâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [hergiz,]
- Yanar pervâne şem'e nâle kılmaz / Çü çıkmaz mürdelerden **hergiz** âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [hergiz,]
- Ol yâr bu ben 'âşıka **hergiz** nazâr itmez / Sengîn diline nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [hergiz,]
- Hem-râh olam ten didi cânüm gider olsa / Cân şöyle gider hañfice ki **hergiz** haber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [hergiz,]
- 'Âşık oldur yâr ger yagdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zağm irse **hergiz** âh u vâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [hergiz,]
- Yanumdan bir dem eksilmez gam u derd ü belâ **hergiz** / Bulınmaz derd-i 'ışk-ıla benüm tek mübtelâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [hergiz,]
- Yanumdan bir dem eksilmez gam u derd ü belâ **hergiz** / Bulınmaz derd-i 'ışk-ıla benüm tek mübtelâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [hergiz,]
- Hezârân cevr ider zülfi kılmuñ her biri cânâ / Velî bir mü kadar kılmaz baña mihr ü vefâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [hergiz,]
- Vefâmı 'ışkı yolında İlâhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [hergiz,]
- Ser-i küyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirîğ ol seng-dil itmez benümle merhabâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [hergiz,]

Muhibbî rāh-ı ‘ışk içre egerçi pāy-māl oldı / Ğam-ı ‘ışkından olmasun dil ü cānum cüdā **hergiz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5). [hergiz,]

Sākin-i küyuñ olan bāğ u gülistān istemez / ‘Ārızuñ gören o **hergiz** hūr u ğılmān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1). [hergiz,]

Sūz-ı ‘ışkımdan hikāyet eyledüm yāra biraz / Didi ‘āşık dirilen **hergiz** şikāyet eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1). [hergiz,]

Güzeller[den] vefā **hergiz** görünmez / Velî ğayrı cefā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1). [hergiz,]

Güzeller[den] vefā **hergiz** görünmez / Velî ğayrı cefā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1). [hergiz,]

Görübēn çeşm-i şehläsını yāruñ / Ki āhū-yı Hıtā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2). [hergiz,]

Fırāt’a dönēliden uşbu yaşum / Benüm çeşmüme mā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3). [hergiz,]

Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / Yok olsa cān baka **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4). [hergiz,]

Egerçi ki belādūr ‘ışk-ı hūbān / Muhibbî’ye belā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5). [hergiz,]

Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefā vü cevruñe cānā velî **hergiz** hisāb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4). [hergiz,]

İhtiyār-ı fakr iden dergāh u evvān istemez / Zād-ı ğamdan özge **hergiz** kendüye nān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1). [hergiz,]

Eyleseñ cevr ü cefā gelür Muhibbî’ye vefā / Ğāyilüz senden gelen **hergiz** ‘āzāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5). [hergiz,]

Komaz gül dāmenini **hergiz** elden / Ne kaldı bülbüle kim hār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3). [hergiz,]

Kapuña varmaga koma raķıbi / Melek dīv-ile **hergiz** maħrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4). [hergiz,]

Niçe yıllardur Muhibbî ārzü eyler seni / Bulmadı ‘ālemde **hergiz** vaşluña ol dest-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5). [hergiz,]

Dilrübālar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde **hergiz** kendüye feryād-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1). [hergiz,]

‘Āşık iseñ iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara **hergiz** devā kılma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1). [hergiz,]

Ger bulna zerre deñlü dilde dünyā sevgüsü / İdemezsin sen tarīķ-i Hāķ’da bil **hergiz** ma‘āş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2). [hergiz,]

Hergiz görürem eylemedüñ ğayr-ı ‘amel sen / Āh eyle dilā dīdelerüñden döküben yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2). [hergiz,]

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbülü / Gördüm okur gitmeyüp **hergiz** dilinden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*hergiz,]*

Bir kese râzuñ dime sîneñde sakla râzuñı / Ehl-i dünyâ ile **hergiz** eyleme sen ihtilâf (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*hergiz,]*

herkes: *Kim varsa hepsi, mevcut olan bütün insanlar.*

Bu vâdide muğâyirdür nazar kıl **herkesüñ** fikri / Diler dil küy-ı dildârı velî zâhid cinân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*herkesüñ, -üñ]*

Bu Muhibbî şî'rinüñ **herkes** ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür kadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*herkes,]*

Cihân içre baña küyuñ çemen bes / Ki zîrâ **herkese** hubb-ı vağan bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*herkese, -e]*

Çün şeb ola h'âb-ıla **herkes** huzür ider / Ferdâ gamını ben çekerem âh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*herkes,]*

hevâ: *Hava II istek, arzu, heves, meyil II aşk, sevgi, tutkunluk.*

Ser-i zülfüñle başum pür **hevâdur** / Göñül derdüñle çokdan mübtelâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*). [*hevâdur, -dur]*

Göñül âh eylese zülfüñ hümâsı nâgehân dîtrer / Niçe ârâm ide kuş kim **hevâdan** âşiyân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*hevâdan, -dan]*

Binâ-yı şabr u kaş-ı 'aql katı muhkem-durur ammâ / İrişse zelzele 'ışkuñ **hevâsından** hemân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*hevâsından, -sından]*

Cân-ıla göñlüm 'ışkuñ elinde gireveddür / Zülfüñ **hevâsı** çünki ezel başa seveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*hevâsı, -sı]*

Bir bencileyin zülfü **hevâsına** tolaşmış / Âşüfte vü ser-keşte giriftâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [*hevâsına, -sı, -n, -a]*

Bir bencileyin zülfü **hevâsıyla** Muhibbî / Dildâde vü âvâre siyehkâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [*hevâsıyla, -sı, -y, -la]*

Sevdâ-yı zülfü top başumda **hevâ-durur** / Deşt-i gam içre düşdi göñül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*hevâ-durur, --durur]*

Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muqarrerdür / Dağı rüşen ola yanuñda şem'-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*hevâya, -y, -a]*

Sevdâ-yı zülfü gitmeye dilden ölem dağı / İki cihânda çünki baña bu **hevâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*hevâ,]*

Hağ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker **hevâsı** ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [*hevâsı, -sı]*

Âhumuñ her dem **hevâsı** küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ hışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*hevâsı, -sı]*

Zülfine dil vireli toldı **hevā-y-ıla** dimāğ / Elümüz irmez aña bir kırı sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*hevā-y-ıla, --y-, -ıla*]

Nāle eyler bu Muhibbî bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bî-dil bu **hevālarda** nevāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*hevālarda, -lar, -da*]

Niçe yıldur ki yiler zülfi **hevāsında** gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [*hevāsında, -st, -n, -da*]

Başumdan gitmesün zülfi **hevāsi** / Ser-i zülfi gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [*hevāsi, -st*]

Dil ser-i zülfi **hevāsıyla** perîşāndur henüz / Gönlümi kılan şikeste ol perî-şāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*hevāsıyla, -st, -y, -la*]

Bende olsun zülfünüñ her bir kılında cān u dil / Zülfi sevdāsından özge gel **hevā** kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*hevā,*]

Āh eyledükçe şu'le virür 'ıŝkuñ āteŝi / Odlara yakan 'āŝıķı bildüm **hevā** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*hevā,*]

Kimi 'āŝıķ kimi zāhid bu ħalkuñ / Gelür çün her kişiye bir **hevā** hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [*hevā,*]

İy Muhibbî kim ki 'ıŝķ yolında cān terk itmedi / Ĥāŝıl-ı 'ömrine virilen **hevādur** çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*hevādur, -dur*]

hevā kıldı: Heves etmek, istemek, arzulamak // aşık etmek, aşık olmak.

Zülf[i] sevdāsı sevād-ı dil [ü] 'aķlumı alup / Başuma derd ü belā ile **hevā kıldı** 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*hevā kıldı, -dı*]

hevādār olur: Aşık, dost, arkadaş olmak.

Her kanda isem derd ü ğamıdur baña hem-dem / Āhum yili olur baña her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*hevādār olur, -ur*]

hevā-yı kākül-i dilber: Gönül alan sevgilinin saç perçemine olan düşkünlük.

Atma belālu gönlüme iy çarķ belā okın / Başda **hevā-yı kākül-i dilber** belā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*hevā-yı kākül-i dilber,*]

hevā-yı nefse: Nefsin arzu ve istekleri.

Hevā-yı nefse kim uysa Muhibbî soñı ħacletdür / Bu pendi cān-ıla kim ğüş iderse ŝermsār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [*hevā-yı nefse, -e*]

hevā-yı zülfüñ: Saç hevesi II sevgilinin saçına karşı duyulan heves.

Ebed gitmeye bu serden **hevā-yı zülfüñ** iy dilber / Anuñçün levh-i sīnemde anuñ naķŝı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*hevā-yı zülfüñ, -üñ*]

heves: *İstek, arzu, meyil.*

Her kaçan olsa **heves** başda dil ü cān uyumaz / Gice seyyāre sayar dīde-i giryān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*heves,]*

Bagrumı gerçi ki biñ pāre kılır tığ-ı cefā / Eksük olmadı bunuñla yine bir pāre **heves** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 3*). [*heves,]*

Murg-ı tırūñ sine-i rīşūmi çün kıldı kafes / Oldı bu cāna bedel kalmadı bir gayrı **heves** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*heves,]*

Nāzenīn ıkkaddi ile ruhsār u ħaddi baña bes / Görelı ne serv kıldum ārzū ne gül **heves** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*heves,]*

heves eyledüm: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Niçe yıllar eyledüm dīdāruñı görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigārā kaldı bende bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*heves eyledüm, -dü, -m]*

heves eylemeye: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Sanma her ‘aşık olan cān vire cānān yolına / Degme Manşūr dağı eylemeye dāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*heves eylemeye, -me, -y, -e]*

heves eyler: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Zülfūñ ister bu Muhibbī aña el sunduğı bu / Mār-gır olmasa eyler miydi ol māra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*heves eyler, -r]*

heves evler: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*heves eyler, -r]*

heves evler: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*heves eyler, -r]*

heves evler: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Ĥāk-i pāyın başuma tāc itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dīvāneyi kim saltanat eyler heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*heves eyler, -r]*

heves ider: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

İtdi pervāne gönül yine ruĥ-ı yāra heves / Yakmayınca komaz āĥir kim ider nāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*heves ider, -er]*

heves ider: *Bir Şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Rūze-dār olan ider ‘iyd ayını gōrmek heves / Baňa ol gūn ‘iyd olur gōrsem hilāl ebrūnı bes (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*heves ider, -er*]

heves iderler: *Bir Şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Ƙaddūni evgān idūp top it Muhibbı baŐunı / ūnki meh-rūlar iderler top u çevgāna heves (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*heves iderler, -er, -ler*]

heves iderse: *Bir Şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Sūzdi eŐmini gōrūp zūlfını ol sīm-beden / çeŐmi kāfirdūr iderse n’ola zūnnāra heves (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*heves iderse, -er, -se*]

heves itdi: *Bir Şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

İtdi pervāne gōnūl yine ruŐ-ı yāra heves / Yakmayınca komaz āħir kim ider nāra heves (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*heves itdi, -di*]

heves itdi: *Bir Şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

İtdi pervāne gōnūl yine ruŐ-ı yāra heves / Yakmayınca komaz āħir kim ider nāra heves (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*heves itdi, -di*]

heves itdūm: *Bir Őeye karŐı istek duymak, eęilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Līk senden bir nazardur ara yirde mūltemes / Gerçi kim itdūm cemālūnı cihānda ben heves (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*heves itdūm,]*

heves itdūm: *Bir Őeye karŐı istek duymak, eęilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Līk senden bir nazardur ara yirde mūltemes / Gerçi kim itdūm cemālūnı cihānda ben heves (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*heves itdūm, -dū, -m*]

heves itmeye: *Bir Şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

La’l-i nābuň dileye ĥasta gōnūl eyleme ‘ayb / Var mı bīmār kim ol itmeye fīmāra heves (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*heves itmeye, -me, -y, -e*]

heves itmeye: *Bir Şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Őām-ı hicrūnde Muhibbı ārzū-yı vaŐl ider / Var mıdur bīmār kim ol itmeye Őıĥhat heves (*Muhibbı Dıvānı, Gazel 1398, Beyit 5*). [*heves itmeye, -me, -y, -e*]

heves itmez: *Bir Şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

(ع) ‘Āşık ser-i kūyını diler şām u seher / **Heves itmez** bu gönül hūrī vü cennet daḥı nār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 18). [heves itmez, -mez]

heves kıldı: Heves etmek, heveslenmek, arzulamak.

Dilrübālar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 1). [heves kıldı,]

heves kıldı: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

Kıldı sevdā-yı ser-i zülfini yāruñ dil heves / Bu sebebdendür şabā gibi gönül müşgîn-nefes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 1). [heves kıldı, -dı]

heves kıldı: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

Dilrübālar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 1). [heves kıldı, -dı]

heves kıldum: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

Ārzū itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didı iy bī-çäre olmaz uşbu sevdā mültemes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 1). [heves kıldum, -du, -m]

heves kıldıñ: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

İrmedüñ ol serv-қaddüñ vaşlma iy cūy-ı eşk / Yüz suyun dökdüñ bu yolda nite kim kıldıñ heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 4). [heves kıldıñ, -du, -ñ]

heves kılma: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

İy güzeller ḥusrevi cevr itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 1). [heves kılma, -ma]

heves kılma: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

İy güzeller ḥusrevi cevr itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 1). [heves kılma, -ma]

heves kılma: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

‘Āşık iseñ iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 1). [heves kılma, -ma]

heves kılma: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

‘Āşık iseñ iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 1). [heves kılma, -ma]

heves kılma: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Vaşlını idüp temennâ hicrini kılma taleb / Dil-rübâlar dâyimâ gayrı rızâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*heves kılma, -ma*]

heves kılma: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Bende olsun zülfünün her bir kılında cân u dil / Zülfi sevdâsından özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*heves kılma, -ma*]

heves kılma: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

İşiginde dilberün saña gedâ olmak yiter / Olmaga mülk-i cihâna pâdişâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 4*). [*heves kılma, -ma*]

heves kılma: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Ruğları devrinde varma iy Muhibbî gülşene / La‘1-i nâbı var-iken cām-ı şafâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*heves kılma, -ma*]

heves kılmsdur: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Bu Muhibbî dem-be-dem mey içmege budur sebep / Hûblar la‘1-i lebi fikrini kılmsdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*heves kılmsdur, -miş, -dur*]

heves kılur: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Zâhid egerçi cennet ü havrâ kılur heves / Ben isterem vişâlini ‘âlem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [*heves kılur, -ur*]

hey: *Seslenme ünlemi.*

Gönlünü ‘âşıkıların ol çeşm ü zülf-i ham kapar / **Hey** ne sâhirdür gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*hey,]*

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinün her bir kılında Rûm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*hey,]*

Dûd-ı âhumdan sakınur gül ruğın her dem nigâr / **Hey** niçe nâzûk mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*hey,]*

Hey ne zâlimsin varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürün yâ öldürün diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*hey,]*

(↳) Zâlim gözüne **hey** di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘âşıkı ider o ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*hey,]*

Hâk-i pâyünle pür itdük şîşe-i çeşmi henüz / **Hey** kıyâmet kâmet it vâkt oldı sâ‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [*hey,]*

Niçe yıldur yollar üzre düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü **hey** âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [hey,]

Kâ'be-i küyında qurbân oldum dimiş şalâ / **Hey** müselmânlar meded 'uşşâka i'lâm eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [hey,]

Hey ne zâlimsin 'aceb ferdâyı hiç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [hey,]

Didiler gözlerinüñ âlını terk itdi nigâr / Dil didi gözlerine **hey** dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [hey,]

Göñlümün vîrânesin ol şâh âbâd istemez / **Hey** ne zâlimdür ki zulm[1] hoş görür dâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [hey,]

Hañtını gördüm hâlel virmek diler ruhsârına / **Hey** ne kâfirdür görüñ kaşd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [hey,]

Bî-vefâ dildâr sevmek **hey** ne müşkil kâr-ımıñ / Kim giriftâr-ı belâ-yı 'ışk ola nâ-çâr-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [hey,]

heybet: İnsanda korku ve saygı duygusu uyandıran etkili görünüş, ululuk, azamet.

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu **heybeti** / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [heybeti, -i]

hezâr: Bülbül.

Oldı hem dehrün dimâğı çün mu'añtar büy-ıla / Gülşen içre güllerün medhîn okur turmaz **hezâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [hezâr,]

Zârılgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didı küyümde senün tek var niçe yüz biñ **hezâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [hezâr,]

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur anda **hezâr** / Kankı dilde kim maşabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [hezâr,]

Gördüñce gün yüzün 'aşıklarun nâlân olur / Kanda kim açıla gül anda **hezâr** elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [hezâr,]

Dil ruñlarını yâd idicek işi zâr olur / San kim çemende şevk-i gül-ile **hezâr** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [hezâr,]

Gülşen-i hüsnün yiter biz gül'izârı n'eylerüz / Zâr kılsun cân u dil anda **hezârı** n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [hezârı, -ı]

hezâr: Pek çok, binlerce.

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cân bülbülün / 'İşve vü nâz-ıla güldi gonca-veş didi **hezâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [hezâr,]

(♪) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi var senün gibi **hezâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [hezâr,]

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña karşu **hezārān** bülbülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*).
[hezārān,]

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña karşu **hezārān** bülbülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*).
[hezārān,]

İtse biñ cevır ü cefā kılsa **hezārān** zulm u nāz / Rāzıyuz ol şāh-ı hüsnuñ bende-i fermānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [hezārān,]

Hezārān cevır ider zülfı kılmuñ her biri cānā / Velī bir mū kadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [hezārān,]

Vākıf olmaz ehl-i 'ışkuñ hālîne 'allāmeler / Ger Şihāh-ıla okurlarsa **hezārān** kāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [hezārān,]

Laħdinde eger güş ide bu nazmı Nizāmī / Baş kalduruban eyde **hezārān** buña sābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [hezārān,]

hezārān: *1. Binlerce, pek çok 2. Bülbüller.*

Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zār olmadı / Gülşen içinde niçe niçe **hezārān** añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [hezārān,]

hiç: *Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.*

Hey ne zālimsin 'aceb ferdāyı **hiç** añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [hiç,]

Dōstum cevır ü cefānı eylegil evzān-ıla / **Hiç** işitmedüñ mi her yirde dinür ħayrū'l-vasaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [hiç,]

hiç: *Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.*

Bu kebüter gönlümü alup yine minķārına / **Hiç** ħalāşa yir mi var çeşmini Lāçm gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [hiç,]

Kuçam dirseñ miyānını Muhibbî / İşitdüñ mi anuñ sen **hiç** bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [hiç,]

Bahr-ı ħamdan **hiç** ħalāş olur mı bu dil zevraķı / Her taraşdan eşkümi bu gözlerüm deryā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [hiç,]

Hem-nişin olam dir imiş ba'zılar ol meh-ruħa / **Hiç** ola mı tūř ile cem' olalar zāħlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [hiç,]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönlüm çarħ urur / **Hiç** diyebilür miyüz kim āsiyāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [hiç,]

Bahār eyyāmı gül devrinde zāhid / İder mi **hiç** meye 'ışk ehli perhiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [hiç,]

Öpmek isterdüm ruħından ħařtın izhār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān **hiç** gül olur mı ħārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [hiç,]

Dilberüñ ağıyarı bî-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihân bâğında **hiç** bir gül biter mi hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*hiç,]*

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyar / Tutar mı **hiç** şîrûñ yirini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*hiç,]*

Gül yüzün medh it maķāma gel nevāda rāstı / Vaķt-ı gülde iy goñül bülbül olur mı **hiç** ħamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*hiç,]*

Ķadd-i yarı sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / **Hiç** serv-ile berāber ola mı ‘ar‘ar ħamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [*hiç,]*

Bend-i zülfünden ħalāş olur mı **hiç** bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ħamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*hiç,]*

hiç: Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.

Yāra ‘arz-ı ħāl için āh eyleyüp kan aglasam / **Hiç** te’sîr eylemez ħalbin meger mermer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [*hiç,]*

Başumı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi **hiç** / Kılıcın ħünî olan kurıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*hiç,]*

Zāhid eydür geç Muhibbî bâde vü maĥbûbdan / **Hiç** yakışmaz goñlüme zîrā sözünñ serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*hiç,]*

Bu ‘aceb bārān-ı eşküm ħarķa virdi ‘ālemi / **Hiç** teskîn olmadı dil süznāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [*hiç,]*

Merd-i meydān ol Muhibbî virme dünyāya goñül / **Hiç** dil virmez zene meyl eylemez merdāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*hiç,]*

İy Muhibbî kim görürse āfitāb-ı ħüsnini / Göz yumar **hiç** ārzü-yı māh-ı tābān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [*hiç,]*

Yüzüñe beñzemek **hiç** aya düşmez / Özini görmek ol bedr aya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*hiç,]*

Eger sensüz cihāni geşt idersem / Benüm bu ħatırum **hiç** ħurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*). [*hiç,]*

Muhibbî saña bir goñlek biçerler ‘aķluñı divşür / Ezelden böyledür ‘ādet āña **hiç** āsitün olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*hiç,]*

Deĥānuñla miyānuñ sırr-ı ħaybî / Ĥiredmend anı **hiç** tefĥim kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*). [*hiç,]*

Āh kim biz ‘ömr içinde bir nefes **hiç** gülmedük / İy Muhibbî ‘ālem içre miĥnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*hiç,]*

Baña sensüz bulunmaz **hiç** çäre / Gelüp bî-çāreyem gel çäre-i sāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*). [*hiç,]*

Ķamzesi ħançer çeküp ‘āşıkların ħurbān ider / Çeşm-i cellādına **hiç** ħaşşāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*hiç,]*

İrişmez baña sensüz **hiç** çäre / Gelüp bî-çāre ħānrā çäre-saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3*). [*hiç,]*

Kanda bir meh-rū görürse cān virür dīvāne dil / Bend-i zūlfine tolaşur **hiç** uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*hiç,]*

Ne kilsun ‘aşıkuñ baht-ı siyāhı şām-ı miñnetde / Şeb-i hicre nihāyet yok ki **hiç** şubh-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*hiç,]*

Ger dehān olsa lebünde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca güler **hiç** söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*hiç,]*

Cefā sengiyle miñnet toprağinsuz / Mahabbet yapısı **hiç** muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*hiç,]*

Hîç halāş olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murğın Muhib bir şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*hiç,]*

Eylemem zāhid gibi hūrî vü Rızvān ārzü / **Hîç** murādum yok benüm dīdār-ı cānān baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*hiç,]*

Katl-i ‘uşşāk eylegil **hiç** itme kanından hāzer / Bu tarīk-i ‘ışkdur konılmadı bunda kışās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*hiç,]*

Hîç aḥvālüm dirṡgā olmadı dildāra ‘arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*hiç,]*

hiç bir: Hiç kimse, hiçbir kimse II olumsuz cümlelerde ismin başına getirildiği zaman o cinsten olan şeylerden birinin bile cümlede verilen hükmün dışında kalmadığını, bu hükmün o şeyin bütününe ait olduğunu anlatır.

Hîç bir tabīb itmese dil-ḥastesine em / Bīmār-ı ‘ışk olana derdi devā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [*hiç bir,]*

hiç bir: Hiç kimse, hiçbir kimse II olumsuz cümlelerde ismin başına getirildiği zaman o cinsten olan şeylerden birinin bile cümlede verilen hükmün dışında kalmadığını, bu hükmün o şeyin bütününe ait olduğunu anlatır.

Baña itdüğünü zūlf[i] hemişe / Dinen ayrıksı **hiç bir** kâfir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*hiç bir,]*

hiç kes: Hiç kimse.

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür **hiç kes** ol nātüvānum kanda (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*hiç kes,]*

Vuşlat içre **hiç kes** bilmez vişālūñ kadrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*hiç kes,]*

Bezm-i gamda kāse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / **Hîç kes** vākıf degül ancak mey-i gülgüne sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*hiç kes,]*

Pādişāh-ı ‘ışk dergāhı açuk gelsün gelen / Men‘ olunmaz **hiç kes** ‘ışk ehli derbān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*hiç kes,]*

Şöyle müşkil oldı bu mīm dehānuñ sırrı kim / Fehm-i esrārına vākıf olmamışdı **hiç kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [*hiç kes,]*

‘Aşıkam dīdārūña gözüme gelmez **hiç kes** / İstemem ki ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*hiç kes,]*

hiç kimse: Hiç kimse, bir kişi bile.

Ne'çün eylersin dilâ fikr-i zeķan dīvānesin / Bu meşeldür **hiç kimse** meyl-i zindān eylemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*hiç kimse,]*

hiç olur mı: Hiç olur mu, olası şey mi // olmaz.

Hiç olur mı nergis-i mestüñ ide baña nazar / Çün degül hālî elinden nüş ider bāde-i nāz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*hiç olur mı,]*

hiç olur mı ki: Hiç olur mu, olası şey mi // olmaz.

Hiç olur mı ki ola andan hālāş bu murğ-ı dil / Dāne hāl ü dām zülf ü çeşm ola şayyādumuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*hiç olur mı ki,]*

Ol hümā-pervāzi şayd itmek dilersin iy göñül / **Hiç olur mı ki** şikār eyleye 'Ankā'yı meges (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*hiç olur mı ki,]*

hicāb oldu: Perdelemek, örtmek, kapatmak, engel olmak II utanmak, gizlenmek.

Çün miyān-ı yārda varlık **hicāb oldu** bize / Dāyimā alup nefes virdükçe ifnāsındayuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*hicāb oldu, -dı]*

hicāb olmaz: Perdelemek, örtmek, kapatmak, engel olmak.

Kara zülfün şeb-i tārdir velī āña **hicāb olmaz** / Cemālün 'ālem-ārādur muķābil āfitāb olmaz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*hicāb olmaz, -maz]*

hicāz: Mûsikîmizde hicaz dörtlüsü ve rast beşlisinin birleşmesinden meydana gelen ve düğâh perdesinde karar kılan, çok yaygın basit makamlardan biri.

Muṭribā al sāzuñi eyle 'amel / Kim Muḥayyer ola sözüñden **Hiçāz** (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 2*). [*hiçāz,]*

hicāz: Mekke ve Medine şehirlerinin bulunduğu coğrafya II Mûsikîmizde hicaz dörtlüsü ve rast beşlisinin birleşmesinden meydana gelen ve düğâh perdesinde karar kılan, çok yaygın basit makamlardan biri.

Nāy-veş gāhî **Hiçāz'ı** seyr idüp gāhî 'Irak / Bezm-i ğamda ifleseķ tañ mı maķāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*hiçāz'ı, -ı]*

hicr: Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.

Niçe gün **hicri-y-ile** cān u ciğer taglamışam / Umaram Ḥaķ'dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*hicri-y-ile, -i-, -y-, -ile]*

Ölmiş-idi bu Muhibbî **hicr** elinden şükr kim / Ol lebi 'İsî nefes dildānı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*hicr,]*

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez ķand ü nebāt / **Hicrūñ** ammā şerbetin ićen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*hicrūñ, -üñ]*

- Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı **hicrûñ** öldürür hâcet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [*hicrûñ, -üñ*]
- Göñül **hicr-ile** olmuş zâr u mehcûr / Dil ez-men dūr u men ez-dilsitân dūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [*hicr-ile, --ile*]
- Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş **hicr-ile** melûl / Rûz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*hicr-ile, --ile*]
- Bir bencileyin **hicrûñ-ile** hasta dil olmuş / Bî-çâre yatur derd-ile bîmâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*hicrûñ-ile, -üñ, --ile*]
- (ç) Nûn olalidan kâmetüm iy dōst benüm / Beni **hicrûñ** yakıyardur bilürem âhîr-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*hicrûñ, -üñ*]
- Çeşm-i bîmârın göreliden ol kemân ebrüñüñ âh / Olmuşam derdâ anuñ **hicriyle** bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [*hicriyle, -i, -y, -le*]
- Acımazdum öldüğüme iy şanem **hicrûñle** ger / İledürse bû şabâ küyuña âhîr hâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*hicrûñle, -üñ, -le*]
- Niçe gündür bu Muhibbî **hicrûñ-ile** hastadur / Bir sora-gel dōstum cân virmesün tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*hicrûñ-ile, -üñ, --ile*]
- Şol kadar kan ağladum **hicrûñ** beyâbânında kim / Kalmadı hûn-ı ciğerden akmag-ıla kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [*hicrûñ, -üñ*]
- Her vişâlüñ çünki bildük âhîri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün **hicri** nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*hicri, -i*]
- Şol kadar kan ağladum **hicrûñ** beyâbânında kim / Ser-te-ser mülk-i cihâni ğarķ idüp oldı denîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*hicrûñ, -ü, -ñ*]
- Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler qand ü nebât / Lîk **hicre** zehr-ile tîz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*hicre, -e*]
- Vaşl-ıla şadân olup **hicr-ile** ğangîm olmazuz / ‘Âşîķ u rind-i hârâbâtuz bizüm yok kâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*hicr-ile, --ile*]
- Vaşlını idüp temennâ **hicrini** kılma taleb / Dil-rübâlar dâyimâ ğayrı rîzâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*hicrini, -i, -n, -i*]
- Hicr içinde ölmedüm ne katı cânım var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamânum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*hicr,]*
- Niçe bir **hicr** iline gönderesin / Basayın çâre nedür bagruma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5*). [*hicr,]*
- Hicr içinde bu Muhibbî key ölümlü hastadur / Ger bu yolda cân vire ‘âlemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [*hicr,]*
- Key perîşân hâl olupdur bu Muhibbî **hicr-ile** / Pes kaçan olur göñül zulf-i perîşândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [*hicr-ile, -ile*]
- Hicr elinden ölür-isem günde biñ kez râzıyam / Bu Muhibbî hâlîni tek itmeñüz ağyâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*hicr,]*

hicr ara: *Ayrılık içinde II ayrılık ile.*

Hicr ara hasret-ile cân lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu hâlümü dildâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*hicr ara,]*

hicr ara: *Ayrılık içinde II ayrılık ile.*

Bâr-ı gâmdan **hicr ara** bu kıddüm olaldan kemân / İñleşem olmaz ‘aceb sîne rebâbı var-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*hicr ara,]*

hicrân: *Ayrılık, ayrılık acısı II sevgiliden ayrılık, sevgiliden ayrılmanın neden olduğu acı.*

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse râzıyam senden / Ne vaşla oluram hândân ne **hicrâna** melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*hicrâna, -a]*

Her vişâlüñ çünkü bildük âhiri **hicrân** imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*hicrân,]*

Niçe bir **hicrân** elinden çok şikâyet ideyin / Söz tamâm vallâhu a‘lem iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [*hicrân,]*

Her vişâlüñ âhirin bildük hemân **hicrân** imiş / Pes bu ma’niden neden vaşl istemeñ iy bü‘l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*hicrân,]*

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i **hicrândan** hâlâş / Cânı **hicrândan** hâlâş it ya beni cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*hicrândan, -dan]*

hicrân olur: *Ayrılık olmak II ayrı olmak.*

Vuşlat içre hiç kes bilmez vişâlüñ kâdrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada **hicrân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*hicrân olur, -ur]*

hicrân sebinde: *Ayrılık gecesi.*

Hicrân şebinde gerçi gönül bî-çarâr olur / Cânâ sentüñ-ile kul dili bî-çarâradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

Hicrân şebinde hasta olupdur Muhibbî âh / Bir derdi var ki derdini ancak Hüdâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*hicrân şebinde, -inde-n, -de]*

Göñlümüñ **hicrân şebinde** hem gâmi hem derdi var / Gayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

Vaşl olmadıysa şükr gâmi eksük olmadı / **Hicrân şebinde** anı derâgüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

Döştlar **hicrân şebinde** kim rehâyı istemez / Görüben cânân yüzini rüşenâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

İy tabîb-i cân buyur la‘l-i lebüñden bir cevâb / Hıstayuz **hicrân şebinde** derde tîmâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

Degül **hicrân şebinde** şem‘e hâcet / Ki âhum şem‘a-i beytül‘hazân bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

hicrân yükün çeker: *Ayrılık yükü çekmek, ayrılığın sıkıntısına katlanmak.*

Dil çeker hicrân yükün itmez taḥammül Kāf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzin ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*hicrân yükün çeker, -er-n, -er*]

hıdmet: *Hizmet: 1. Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev 2. Birinin işini görme, başkalarına âit yapılması gereken günlük işleri yapma.*

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cārüb olup / Benden öğrensün kamu bu **hıdmeti** ferrâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*hıdmeti, -i*]

(ت) Temâşâ ideliden kıdd-i dil-cûñî şehâ / **Hıdmete** bağladı bil karşıña el tutdı çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*hıdmete, -e*]

Müstakîm ol her ne emr itse nigârûñ fîr-veş / **Hıdmetinden** yüz çevürme tîz olup şemşîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*hıdmetinden, -i, -n, -den*]

hıdmete bil bağlayup: *Hizmete bel bağlamak, candan gönülden hizmet etmek.*

Kirpügüm cārüb olup saqqâ-yı çeşmüm su seper / **Hıdmete bil bağlayup** küyında ferrâş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*hıdmete bil bağlayup, -y, -up*]

hıfz: *Koruma, muhafaza etme.*

Sîhr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsün **hıfz** için güyâ bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*hıfz,]*

hıfz ider: *Korumak, muhafaza etmek.*

Vaşl gencin **hıfz ider** zülfeyni olmuş ejdehâ / Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [*hıfz ider, -er*]

hikâyet evledüm: *Hikâye etmek, bahsetmek, ayrıntılarıyla anlatmak.*

Süz-ı ‘ışkımdan **hikâyet evledüm** yâra biraz / Didi ‘aşîk dirilen hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [*hikâyet evledüm, -dü, -m*]

hikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i güyâ olur bu ‘ilm aña **hikmet** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*hikmet,]*

hikmet-şinâs: *Hikmet bilen, filozof, arif kimse.*

Anlayup ‘ışkıñ rumuzın didi bir **hikmet-şinâs** / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı bir ‘ilme kıyâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*hikmet-şinâs,]*

hilâf eyler: *Yalan söylemek.*

Şafâ vü Merve haqqıyçün şu kim küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye qurbân degül ‘âşık **hilâf eyler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1). [hilâf eyler, -r]

hilâl ebrûnı: Hilal kaş, hilale benzeyen kaş.

Rûze-dâr olan ider ‘iyd ayını görmek heves / Baña ol gün ‘iyd olur görsem **hilâl ebrûnı** bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1). [hilâl ebrûnı, -ñ, -ı]

hilâl ebrüsü: Hilal kaş, hilale benzeyen kaş.

Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi güş / Müjde kim togdı **hilâl ebrüsü** oldı ‘iyde duş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1). [hilâl ebrüsü, -sı]

hilâl ebrüsina: Hilal kaş, hilale benzeyen kaş.

Mâha diñ öykünmesün yârûñ **hilâl ebrüsina** / Kanda beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3). [hilâl ebrüsina, -sı, -n, -a]

hilâlî: Hilâl, yeni Ay şeklinde olan.

Gün yüzinde hoş yaraşur ol **hilâlî** kaşlar / Kim anuñ naqşında ‘âcizdür kamu naqqâşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1). [hilâlî,]

hil’at: Süslü kaftan, gösterişli elbise.

Kanlu yaşum **hil’atine** dâgumu itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşuñ kim kaçan tamgası var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4). [hil’atine, -ine]

Efseri Dârâ’ya virmez **hil’ati** Keyhusrev’e / Tâc-ı ‘ışk-ıla mağabbet hil’atin Mecnün geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4). [hil’ati, -i]

Câme-i ‘ışkı bütün dünyâya virse iy gönül / Yoğsa dünyâ **hil’atin** görmez misin her dün geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3). [hil’atin, -in]

Efseri Dârâ’ya virmez hil’ati Keyhusrev’e / Tâc-ı ‘ışk-ıla mağabbet **hil’atin** Mecnün geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4). [hil’atin, -in]

Zeyn idüp geydi yine **hil’ati** eşcâr sebz / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengâr sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1). [hil’ati, -i]

Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı **hil’at** / Āhum da Muhibbî görünür başuma ser-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7). [hil’at,]

Gözlerüm yaşı ser-â-ser **hil’atüm** / Dūd-ı āhum başuma efser ‘ivaż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4). [hil’atüm, -üm]

hil’at-i zerle: Altın elbise, altın nakışlarla süslenmiş kaftan.

Ben senüñ ‘ışkuñ-ıla eyler-idüm ‘iys ü neşât / Olmadan çarh dañı **hil’at-i zerle** melbüs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2). [hil’at-i zerle, -le]

hil't-i rengin: Renkli Kaftan.

Sultân-ı 'ışk egnüme yaşum ser-â-serin / İtdi 'atâ **hil't-i rengin** zer kumâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2). [hil't-i rengin,]

himmet: 1. Yardım, ihsan 2. Çalışma, gayret, emek.

Kaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / **Himmeti** 'ışk erinüñ gör ki felekden yücedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5). [himmeti, -i]

Çü servüñ kadd-i yâra nisbeti var / Yüce olsun kim 'âlî **himmeti** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1). [himmeti, -i]

Şikâr idem umaram sen hümâyı / Çün idem **himmetüm** murğını ben bāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3). [himmetüm, -üm]

Umaram şayd idem ben sen hümâyı / Bu gönülüm **himmetiyle** eyledüm bāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2). [himmetiyle, -i, -y, -le]

Harâbâta varup pîr-i muğandan istedüm **himmet** / Virür çalbe şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4). [himmet,]

hindü: Hintli II Sevgilinin benî.

Görinen 'anberin beñler nigâruñ şem'-i hüsninde / Sanasın bir bölük **Hindü** daparlar nâra yasdanmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2). [hindü,]

hindü-bece: Hindu yavrusu, Hintli çocuk.

Hâller meyl ider ol 'arız-ı dil-cüya gelür / Sanki **Hindü-beçeler** teşne olup suya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1). [hindü-beçeler, -ler]

hırâm kılsa: Salına salına, naz ve edâ ile yürümek.

Cennete havrâ eger biñ nâz-ıla kılsa hırâm / Bir kadem ol serv-i nâzum gibi refât eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2). [hırâm kılsa, -sa]

hırâm ol: Salına salına, naz ve edâ ile yürümek.

Hırâm ol yüri iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1). [hırâm ol,]

hırâmân ol: Salına salına, naz ve edâ ile yürümek.

Hırâmân ol yüri serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1). [hırâmân ol,]

hırâmân salın: Salına salına, naz ve edâ ile yürümek.

Hırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1).
[hırāmān salın,]

hırāmān salın: Salına salına, naz ve edā ile yürüme.

Hırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / Biraksa yok bu hāke çok eger az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1).
[hırāmān salın,]

hırās evlemişlerdür: Korkmak, ürküp çekinmek.

Kimseler kādir degüldür ‘ışkdan baħs itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür hırās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 2). [hırās eylemişlerdür, -miş, -ler, -dür]

hiredmend: Akıllı, anlayışlı, zeki kimse.

Dehānuñla miyānuñ sırr-ı ğaybî / **Hiredmend** anı hıç tefhīm kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3).
[hiredmend,]

hırka: Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarikata göre deĝişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

Zāhidā vā‘izleri gördüm ki hırş-ı cām için / Rehne aldı her birinüñ **hırkasını** mey-fürüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3). [hırkasını, -sı, -n, -ı]

hırka vü tesbîh: Hırka ve tesbih.

Zāhidā ister-iseñ pîr-i muĝāndan kadehi / Rehn için **hırka vü tesbîh** ile seccāde getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3). [hırka vü tesbîh,]

hırka-püş olmak: Hırka örtünen olmak, hırka örtünmek II tevazu sahibi olmak.

İster iseñ jengden şāf ola dil āyinesi / Āyine gibi gerek olmak Muhibbî hırka-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5). [hırka-püş olmak, -mak]

hırmen: Harman, deĝirmen.

Kāha dönmiş cismüñi ğam **hırmeninde** āh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı bāda getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5). [hırmeninde, -i, -n, -de]

Ĝam **hırmeninde** cānā bir cevce hāşılum yok / ‘İşk āteşine yanmış dil anda bir giyehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2). [hırmeninde, -i, -n, -de]

hırmen-i ğamda: Sıkıntı, keder harmanı, deĝirmeni.

Bilmez iken **hırmen-i ğamda** bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kāh imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4). [hırmen-i ğamda, -da]

hırş: Bir şeyi elde etmek için duyulan, önüne geçilmez derecede kuvvetli istek // Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.

Kühsâr-ı 'ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / Sanma ki bizi **hırş-ıla** biz müşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*hırş-ıla, --ıla*]

hırs-ı cām: *Kadeh (şarap) isteği.*

Zâhidâ vâ'izleri gördüm ki **hırş-ı cām** için / Rehne aldı her birinüñ hırkasını mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3*). [*hırş-ı cām,]*

hisâb: *Alacaklı veya verecekli olma durumu // sorgulama.*

Togrı yoldan gel hürüc itme ki fânîdür cihân / Her ne itseñ hayr u şer âhîr **hisâbı** var-ımsız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*hisâbı, -ı*]

hisâb ider: *Harman, değirmen II düşünmek, zihnen ölçüp biçmek.*

Assı ziyân gözede sermâyesin virüp / 'Ömrini kimdür ol 'ömrden **hisâb ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*hisâb ider, -er*]

hisâb olmaz: *Hesabı olmamak, hesaplanamamak, sayılamayacak kadar çok, sayısız.*

Şehâ mihr ü vefâñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefâ vü cevruñe cânâ velî hergiz **hisâb olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*hisâb olmaz, -maz*]

hişâr: *Kale l sığınacak (emin) bir yer.*

Tır-i bârân atdılar her bir yañadan gânzeler / Dil gibi sînemde bir muhkem **hişârum** aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*hişârum, -um*]

Giren dilüñe leşker-i gâmdan hâlâş olur / Anuñ için ki ol aña âhen **hişâr** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*hişâr,]*

hisâr-ı rîme: *Rum hisarı.*

Kurılmışdur zenañdâni ki san top / Hañı yârüñ **hişâr-ı rîme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*hişâr-ı rîme, -e*]

hışm: *Öfke, kızgınlık, gazap.*

Hışm-ıla nazâr kulma idüp kaşlaruñı çîn / Kim didi saña kim gözüñ üstinde kaşuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [*hışm-ıla, --ıla*]

Gâh 'işve gâh **hışm** u gâh nâz / Cümlesinden katlümedür çün garaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [*hışm,]*

Gâh nâz u gâh 'işve gâh **hışm** u geh 'itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlümedür çün garaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*hışm,]*

hışm eyler: *Kızmak, öfkelenmek.*

Büseye cân nakdın aldı yâr bâzâr eyledi / Di Muhibbî ya ne **hışm eyler** çün olmuşdur 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*hışm eyler, -r*]

hışm ider: Kızmak, öfkelenmek.

Sevdüğümden ğayrı n'itdüm baña **hışm ider** nigâr / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*hışm ider, -er*]

hışm idüp: Kızmak, öfkelenmek.

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / **Hışm idüp** çeşmi o demde destine hânçer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*hışm idüp, -üp*]

hışm idüp: Kızmak, öfkelenmek.

Âhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ **hışm idüp** eydür ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*hışm idüp, -üp*]

hışm idüp: Kızmak, öfkelenmek.

Şöyle beñzer **hışm idüp** dilber baña kîn eylemiş / Ğamzesin hânçer kılup ebrüların çîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*hışm idüp, -üp*]

hışm u sitem: Öfke ve eziyet.

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ **hışm u sitem** / Key sakın hâttuñ gelür âhîr olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*hışm u sitem,]*

hisset: Hasislik, cimrilik, pintilik.

Zülâlınden umar bu hasta gönlüm / 'Ağâ itmezse ğâyet **hisseti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [*hisseti, -i*]

hıst-ı sîm ü zer: Gümüş ve altın tuğla.

Niçe bir kaşruñ yaparsın **hıst-ı sîm ü zer** ile / Yâ niçe bir 'iys ü 'işret çün döşersin sen bisâ't (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*hıst-ı sîm ü zer,]*

hıtâ: Kuzey Çin II misk kokusu ve güzelleriyle meşhur yer.

Ol **Hıtâ** mañbûbî gördüm tırrasın çîn gösterür / Noğta-i hâlî ile gül içre pür çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*hıtâ,]*

Şabâ sünbül saçından [ger] bû iltseñ / **Hıtâ'ya** Çîn'e ulu armagandır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [*hıtâ'ya, -'y, -a*]

hiyem: (Ar. hayme'nin çoğul şekilleri hiyâm – hiyem) Haymeler, çadırlar.

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferīdūn hāke [bir] hūb **h̄iyemdür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 4).
[h̄iyemdür, -dür]

h̄iz evleve: Coşkunluk içinde âdeta kanatlanarak ulaşmak II hücum etmek, saldırmak.

Leşker-i ‘ışk kaçan eyleye dil mülkine h̄iz / Sipeh-i ‘aql hemān-demde tutar rāh-ı girīz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 1). [h̄iz eyleye, -y, -e]

h̄izr: Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdādına yettiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.

H̄izr eger arayarak buldı ise āb-ı hayāt / Pīr-i meyhāne keremden anı her an getirür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 4). [h̄izr,]

Yār elinden iy Muhibbī bir kadeh nūş eyleyen / **H̄izr** elinden ger ölürse āb-ı hayvān istemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 8). [h̄izr,]

h̄izr’uñ suyu: Hızır’ın suyu. Ab-ı hayat, ölümsüzlük suyu. // Hızır: Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdādına yettiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.

İy mesīhā-dem zülāl-i leblerūñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında **H̄izr’uñ suyu** san bir eşmedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 1). [h̄izr’uñ suyu, -’uñ]

ho: Kuvvetlendirme, pekiştirme amacıyla şahıs zamirlerinin yanında kullanılır, kendi.

Gözlerüm yaşı umardum kūyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol **ho** bir deryā-y-ıñış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 4). [ho,]

hod: Dahi, da bağlacı.

Haber sorma dehānından habībūñ / Ne aña yok dinür ne **hod** bili var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 2).
[hod,]

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar hāli kişi **hod** yarını bilmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 7). [hōd,]

‘İşkuñuñ ne evveli vardır u ne **hod** āhiri / İntihāsı yok yine siz evvelinden başlañuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1284, Beyit 5). [hōd,]

‘Āşıkuz gerçi Muhibbī dutduk istiğnā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne **hod** kahr-ı ağıyār isterüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 5). [hod,]

hodbīn evlemis: Mağrur eylemek, kendini görmek, bencil davranmak.

Eline almış yine āyineyi beñzer nigār / Hüsni kılmuş temāşā anı **hodbīn evlemiş** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 3). [hodbīn evlemiş, -miş]

hodbīn evlemis: Mağrur eylemek, kendini görmek, bencil davranmak.

Eline almış yine âyineyi beñzer nigâr / Hüsni kılmış temâşâ anı **hodbîn eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*hodbîn eylemiş, -miş*]

hod-fürüş olmakdan: Kendini satmak, kendini övmek, gururlanmak.

Mey-fürüşî zâhidâ sen dem-be-dem ‘ayb eyleme / Yıgdür olmak **hod-fürüş olmakdan** ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*hod-fürüş olmakdan, -mak, -dan*]

hokka: Kutu, kutucuk, küçük kutu. İlâç, mürekkep vesair mayiat koymaya mahsus içi oyuk kap. // Sevgilinin küçük ağzı.

Gögsüme uran lâle gibi dâğı benim âh / Ol hâl-i siyehkâr-ıla **hokkâ** dehenüdüdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*hokkâ,*]

Bârî didüm vir haber **hokkâ** dehânündan nişân / Nâz-ıla güldi didi var gonca-i handâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*hokkâ,*]

hokka-bâz: 1. El çabukluğu ile hünerler gösteren kimse 2. mec. Hilekâr, yalan dolanla iş gören kimse. 3. teşmil. Karşısındakini güldüren, acâyip tavırlı komik kimse.

Garra olma bu cihân her gün dogar bir nev‘-ile / Mührelerle ‘akluñı tağıtma olma **hokkâ-bâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*hokkâ-bâz,*]

hokka-i yâkûti: Yakut kutusu. || Sevgilinin ağzı.

Ger gülerse **hokkâ-i yâkûti** dürler gösterür / Söze gelse lutf-ıla la‘l-i Bedağşânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [*hokkâ-i yâkûti, -ı*]

hoş: Hoş, güzel, iyi, mutlu.

Olma Muhibbî vaşl-ıla **hoş** hicr-ile melûl / Rûz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*hoş,*]

Haţtuñı göreli artarsa ‘aceb mi gamumuz / Devr-i hüsnuñde şehâ var-ıdı **hoş** ‘âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*hoş,*]

‘Işkuñ na‘îmi **hoşdur** haşmı da lîk müşkil / Bir loğma ki dehâna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*hoşdur, -dur*]

Rakîb ölmüş didüm el-hamdü-lillâh / Ölen[de] **hoş** dil eyler hamde âğâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [*hoş,*]

hoş: Hoş, güzel, iyi.

Gün yüzünde **hoş** yaraşur ol hilâlî kaşlar / Kim anuñ nağşında ‘âcizdür kamu nağğâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*hoş,*]

Ne **hoş** idi eger dünyâ yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*hoş,*]

İderseñ döstüm mihr ü vefâ **hoş** / Eger itmeyesin cevri ü cefâ **hoş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*hoş,*]

İderseñ dōstum mihr ü vefā **hoş** / Eger itmeyesin cevır ü cefā **hoş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*hoş,]*

Didüm dîvāneyem zülfüne bend it / Gülüp gül gibi didi mübtelā **hoş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*). [*hoş,]*

hoş bilür: *Iyi bilmek, iyice öğrenmek.*

İy Muhibbî yār cevır ‘ilmin be-gāyet **hoş bilür** / Lîk fenn-i mihrı bilmez okısa eyler gālağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*hoş bilür, -ür]*

hoş degül: *Hoş değil, yakışmaz, uygun olmaz.*

Mey virürsin bārī bend it zülfünü iy muğbeçe / Kim şarāb içmek muğ ile **hoş degül** zünnārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*hoş degül,]*

hoş geçe: *Güzel vakit geçirmek, eğlenmek II iyi geçinmek, anlaşabilmek.*

Dermend olan hağ u hāli ile āşüftedür / Derd-ile **hoş geçe** ol ola dermāndan hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*hoş geçe, -e]*

hoş geçer: *Güzel vakit geçirmek, eğlenmek II iyi geçinmek, anlaşabilmek.*

Derdı ile **hoş geçer** dil dilberün / Derdüme sanma devāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*hoş geçer, -er]*

hoş gele: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

Eger cān ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*hoş gele, -e]*

hoş gelmez: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

‘Arızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / Gülşen içre ‘andelibe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*hoş gelmez, -mez]*

hoş gelmez: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i hüsne cān u dil / Yakmaga pervāne perrin gelmez illā nār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2*). [*hoş gelmez, -mez]*

hoş gelüpdür: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

Gönlüme geldi nüzül itdi yine sultān-ı gam / Şöyle beñzer **hoş gelüpdür** aña bu vîrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*hoş gelüpdür, -üp, -dür]*

hoş gelür: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

Baña dildāruñ cefāsı **hoş gelür** / Nite kim gayra vefāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*hoş gelür, -ür]*

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Baňa dildaruñ cefası hoş gelür / Nite kim gayra vefası **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: İyi gelmek, iyileştirmek.

Derdi ile hoş geçer dil dilberuñ / Derdüme sanma devâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: İyi gelmek, iyileştirmek.

Gerd-i rāhın iy şabā dūr eyleme / Gözlerüme tütüyâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Zahm-ı peykānı kızıl güldür baňa / Bülbülem hār-ı belâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Yarama merhem-durur çün zahm-ı dōst / Cānuma tîr-i kazâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

İy Muhibbî ‘āleme şāh olmadan / Dilberuñ olmak gedâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Zāhid ister cenneti görmek diler havrā yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür dîdār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Zāhid ister cenneti görmek diler havrā yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür dîdār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yāra gelür bu dirhem ü dînār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: İyi gelmek, iyileştirmek.

Ṭabībā istemez derdine dermān / Gelür 'ışk ehline derd ü belā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 4). [hoş gelür, -ür]

hos gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Kimi 'âşık kimi zâhid bu halkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevâ hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3). [hoş gelür, -ür]

hos gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Hoş gelür ben 'âşıkā gâyet miyân-ı nâzüküñ / Çünkü peygâmbere dimiş hayrî'l-'umür olur vasaṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2). [hoş gelür, -ür]

hos gör: İyiyeye yormak, hoşgörü ile karşılamak II göz ardı etmek, hatıra getirmemek, düşünmemek.

'Âşık iseñ iy gönül mihr ü vefâ kılma heves / Derdi hoş gör 'ışk ara hergiz devâ kılma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1). [hoş gör,]

hos görelüm: Hoş vakit geçirmek, iyi yaşamak.

Bu günü hoş görelüm ırte günün issisi var / Kalmadı kalmayırsar kimseneye gün gicedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3). [hoş görelüm, -e, -lüm-elüm]

hos görür: İyiyeye yormak, hoşgörü ile karşılamak.

Muhibbî hoş görür 'ışk 'âlemini / Ki bundan özge hergiz âdem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6). [hoş görür, -ür]

hos görür: İyiyeye yormak, hoşgörü ile karşılamak.

Gönlümüñ virânesin ol şâh âbâd istemez / Hey ne zâlimdür ki zulm[ı] hoş görür dâd istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1). [hoş görür, -ür]

hos nazar kılmış: Güzel bakmak, iyi nazar etmek.

Yüzüne kim gün dimiş rā eylemiş / Hoş nazar kılmış ne hoş rā eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1). [hoş nazar kılmış, -miş]

hos nevâ kılur: Ahenkli güzel sesler çıkarmak.

Muhibbî giceler tā şubh olunca / Kılur bülbül gibi dâyim nevâ hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5). [hoş nevâ kılur, -ur]

hos olmaz: Hoşa gidecek durumda olmak, iyi olmak.

'Ârızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzâr hoş / Gülşen içre 'andefibe gülsüz olmaz hâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1). [hoş olmaz, -maz]

hoş olur: Hoşa gidecek durumda olmak, iyi olmak.

Ruĥlarıña karşu zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4). [hoş olur, -ur]

hoş-dimāğ itdün: Mesrur etmek, memnun etmek, sevindirmek II genzini hoş kokularla doldurmak.

Zülfünün büyn getürdün hoş-dimāğ itdün bizi / Müstedām ol iy şabā ‘ālem turınca turma es (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4). [hoş-dimāğ itdün, -dü, -ñ]

hoş-güftār olur: Güzel sözlü, güzel söyleyişli olmak II tatlı dilli olmak.

(س) Söyler ruĥunuñ medĥin okur bülbül-i dil / Yüzüne karşu olur şām u seĥer hoş-güftār (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12). [hoş-güftār olur, -ur]

hoş-mesreb: Yaradılışı hoş.

Nigāruñ la‘1-i cān-perver lebi var / Anı her kim emer hoş-meşrebi var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1). [hoş-meşrebi, -i]

hüb: Güzel, hoş, latif II sevgili, güzel, dilber.

Bu Muĥıbbî şeh-i cihān iken / Şimdi bir hübba bendedür dirler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6). [hüba, -a]

Olup her bir çiçek bir hübba mānend / Aralarında nergis ğamze-zendür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2). [hüba, -a]

Hüblar gerçi cihān içre firāvān añılur / Lık ol āfet-i cān serv[er]-i hübān añılur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1). [hüblar, -lar]

Yār Muĥıbbî hüblar içre eyle maĥbüb ola kim / Halk-ı ‘ālem ĥayretinden ısırur barmaglar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9). [hüblar, -lar]

Gerçi kıldum her ğazelde niçe biñ siĥr ü füsün / Hüblar ğüşına almaz lık bu efsānemüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5). [hüblar, -lar]

Her ğazelde anuñ için eyledüm siĥr ü füsün / Māh-rular hüblar ğüş ideler efsānemüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4). [hüblar, -lar]

‘Aşıkuz ‘ālemde ammā virmedük bir hübba dil / Okusun bilsün Muĥıbbî içe-dursun cāmumuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6). [hüba, -a]

Hüblar naĥşın Muĥıbbî sinede naĥş ideli / Mān-i Çin’i begenmez özge naĥķaş olmuşuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5). [hüblar, -lar]

Bu Muĥıbbî dem-be-dem mey içmege budur sebab / Hüblar la‘1-i lebi fikrini kılmışdur heves (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5). [hüblar, -lar]

hüb: Güzel, hoş, latif.

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferīdūn hāke [bir] **hüb** hıyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*hüb,*
]

hüb olmuş: *Güzel olmak, güzelleşmek.*

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihān **hüb olmuş** / Gösterüp yüzini ‘aşıklara mergüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [*hüb olmuş, -miş*]

hübān: *Güzeller, dilberler.*

Şem‘-i hüsnî her kaçan **hübān** yakar / ‘Āşık-ı cānbāz aña pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*hübān,*]

hubb-ı vatan: *Vatan sevgisi.*

Cihān içre baña küyuñ çemen bes / Ki zīrā herkese **hubb-ı vañan** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*hubb-ı vañan,*]

hüb-rü: *Güzel yüzlüler II güzeller.*

Göñlümün murgın n’içün kapduñ didüm güldi didi / **Hüb-rülar** ‘ālem içre cümle hep mümtāz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*hüb-rülar, -lar*]

hücre: *Küçük oda. (Ev / gönül evi).*

Derd ü miñnet hāne-i dilden varupdur rāhata / Sesslilik itme dilā kim **hücrede** yārān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*hücrede, -de*]

hudā: *Allah, Tanrı, Rab.*

Hudā’dan istedüm iriñdüm emrüz / Cemālūñ görmek oldı çün müyesser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*hudā’dan, -’dan*]

Günāhum bu-durur ‘iñkuñ **Hudā’dan** istedüm irdüm / Günāhkāruñ du‘āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*hudā’dan, -’dan*]

hudā bilür: *Allah bilir II Allah’ı tanık göstererek ifadeyi güçlendirmek için kullanılan pekiştirme sözü.*

Hicrān şebinde hāsta olupdur Muhibbî āh / Bir derdi var ki derdini ancak **Hudā bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*hudā bilür,*]

huffās: *Yarasa.*

Şun‘-ı Hakk’ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var **huffās** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [*huffās,*]

huffās-sıfat: *Yarasa sıfatlı, yarasa yaratılışlı II yarasa gibi II yarasa gözlü II zahid.*

Münkir dirilirse n'ola gün yüzine zâhid / **Huffâş-şıfatdur** aña hergiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*huffâş-şıfatdur, -dur*]

hüküm: *Bir şeyin şöyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı.*

(Y) Lâ diyemezem **hükümüne** fermân kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin päre i yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*hükümüne, -üñ, -e*]

hükmi geçer: *Gücü yetmek, sözü geçmek.*

Mecnûn ki 'ışk kişverine pâdişâ geçer / Hükmi anuñ cemî' -i vuñuşa revâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*hükmi geçer, -er*]

hükmi-i sultândan: *Padişah (sevgili) emri // Allah'ın emri.*

Ğamze-i cellâdına dirsem halâş itgil beni / Dir kim ölmeyince olmaz **hükmi-i sultândan** halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*hükmi-i sultândan, -dan*]

hulk: *Huy, tabiat, yaratılış.*

Kimüñ yolına cân u seri virdi Muhibbî / Mecnûn şıfat 'İsî-nefes **hulku** hasendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*hulku, -ı*]

hum: *Küp, şarap küpü.*

Sımadı **humlara** mey eyledi çün cüş u hurüş / Çıkdı 'ayyüka yine na'ra-i mestâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*humlara, -lar, -a*]

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şādān oldılar / İtdiler vuşlat **humından** çünki anlar bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*humundan, -ı, -n, -dan*]

hümâ: *Kafdağı'nda ve dâimî karlar bölgesinde yaşadığı kabul edilen, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesi o kimsenin başına devlet kuşu konacağına alâmet sayılan, çok büyük, yırtıcı, efsânevî kuş // Sevgili.*

Gönül âh eylese zülfün **hümâsı** nâgehân ditrer / Niçe ârām ide kuş kim hevâdan âşiyân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*hümâsı, -sı*]

Şikâr idem umaram sen **hümâyı** / Çün idem himmetüm murğını ben bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*). [*hümâyı, -y, -ı*]

Sâye salsa gedâyı şâh eyler / Pes ol zülfî **hümâyı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [*hümâyı, -y, -ı*]

Umaram şayd idem ben sen **hümâyı** / Bu gönlüm himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [*hümâyı, -y, -ı*]

hümâ-pervâz: *Hüma uçuşlu // Sevgili.*

Ol **hümâ-pervâzi** şayd itmek dilersin iy gönül / Hiç olur mı ki şikâr eyleye 'Ankâ'yı meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*hümâ-pervâzi, -ı*]

hümār: İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Mest idüm dün gece vardum şubh-dem meyhāneye / Bir kadeh mey sundılar başdan **hümārum** aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*hümārum, -um*]

Gözlerini açmağa yokdur mecālî nergisüñ / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var **hümār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*hümār,]*

Rüz-ı ezelde içdi bu dil 'ışk cāmını / Dağı başumda görinen anuñ **hümāridur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*hümāridur, -ı, -dur*]

'İşkî şarābıdur beni mest ü harāb iden / Tā haşır olunca gitmeye dilden **hümārumuz*** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*hümārumuz*, -umuz**]

humār-ālūd: Süzgün ve baygın göz. * Kendinden geçmiş, şaşkın.

Cānuma hātif sehergehden bunu ilhām ider / İy **humār-ālūd** ancak saña dermān cām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*humār-ālūd,]*

hümā-ṭal'at: Hümâ görünüşlü, hümâ kuşu gibi güzel görünen.

Servden gördüm nigārā kâmetüñ bālā-y-ımış / İy **hümā-ṭal'at** saña menzil felek-fersā-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*hümā-ṭal'at,]*

hümā-yı zülf-i dilberden: Gönül alan sevgilinin saçının hümâsı.

Anuñçün pâdişāh oldum ser-ā-ser cümle 'uşşāka / **Hümā-yı zülf-i dilberden** başuma sāye düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*hümā-yı zülf-i dilberden, -den*]

humhāne: Meyhane, şarap mahzeni.

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürü **humhāneye** / Müşkilüñ hāl ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*humhāneye, -y, -e*]

hum-hāne: Meyhane, şarap mahzeni.

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / **Hum-hāne** güşesi ne ulu bārgāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*hum-hāne,]*

hummār: Çokça içen, sarhoş, mahmur.

Bir bencileyin var mı içer cām-ı maḥabbet / Bir sencileyin gözleri **hummār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*hummār,]*

humret: Kırmızılık.

Gözi hün-rizlik inkār itmesün kim / Yanında ḥançerinüñ **humreti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4*). [*humreti, -i*]

h n: Kan.

Bel  bezminde derd-ile ciger **h nımı** n ş itsem / Gözümün k sesin elde tolu peym ned r dirler (*Muhibb  D v n , Gazel 1101, Beyit 2*). [*h nımı, -i, -n, -i*]

Ne ‘aceb **h n-ıla**  gişte olursa dilümüz / ‘Işk suyu-y-ıla mu ammerd r ezelden gilümüz (*Muhibb  D v n , Gazel 1208, Beyit 1*). [*h n-ıla, --ıla*]

H nını haşmu n şar b u kellesin s gar kılup / Şo bet-i h ş itmege meyd n olupdur yirümüz (*Muhibb  D v n , Gazel 1213, Beyit 4*). [*h nını, -i, -n, -i*]

Ciger **h nımı** saklamaga iy dil / Gözümden ğayrı a a ş şe olmaz (*Muhibb  D v n , Gazel 1259, Beyit 5*). [*h nımı, -i, -n, -i*]

Niçe başlar kesilüp her ya a **h n** ola rev n /  amzelerden eline y r ala  n h n er-i t z (*Muhibb  D v n , Gazel 1343, Beyit 2*). [*h n,]*

h n içmege: Kan içmek II öldürmek, kanlar içinde bırakmak; acı ve sıkıntı vermek.

Teşneyüz **h n içmege** biz bir niçe h n ler z / Ma‘reke güninde d yim böyledür tedb r m z (*Muhibb  D v n , Gazel 1213, Beyit 2*). [*h n içmege, -meg, -e*]

h n oldu: Kan dolmak, kan içinde kalmak, kanlanmak.

H tu n ser-f tne z l f n fitne-eng z / Ciger **h n oldu**  amdan d de h n-r z (*Muhibb  D v n , Gazel 1236, Beyit 1*). [*h n oldu, -di*]

h n olur: Kan dolmak, kan içinde kalmak, kanlanmak.

D dede her Şeb hay l evvel leb-i mey-gün olur / D men m m jg n u m jg num dilümde **h n olur** (*Muhibb  D v n , Gazel 1080, Beyit 1*). [*h n olur, -ur*]

h na kaşd eyledi: Kana kast eylemek, kan dökmeyi amaçlamak.

Kosun k f rlıg n  mze n yiter kaşd eyledi h na / Tamar kanlar kılıcından sakınsun Şahumuz vardur (*Muhibb  D v n , Gazel 1145, Beyit 4*). [*h na kaşd eyledi, -di*]

h n- b olur: Kanlı su olmak II Kanlı gözyaşı olmak.

Firkatıyla her gice ta  m  ola b -h  b göz / La‘l-i n bu n y dına her dem olur h n- b göz (*Muhibb  D v n , Gazel 1264, Beyit 1*). [*h n- b olur, -ur*]

h n b-ı b -had: Sınırsız, çok sayıda kanlı su (kanlı gözyaşı).

Zahmum benüm bed olmada **h n b-ı b -had** olmada / D rd m biri Şad olmada zahm-ı sin num kandadur (*Muhibb  D v n , Gazel 1075, Beyit 3*). [*h n b-ı b -had,]*

hüner: Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, mah ret II bir Şeyi iyi bilmekten, iyi yapabilmekten gelen üstün hal, m rifet.

Ẓıkr eyle leb-i la‘lin ü fikr eyle miyânın / ‘Älemde **hüner** olmaya idrâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*hüner,]*

Sîret gözedüp sûrete bakmadı Muhibbî / Şâhib-nazar olan kişi lâ-büd **hüner** ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*hüner,]*

Ġam tîrine her gâh bu sînem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu **hüner** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*hüner,]*

hün-h‘âr: *Kan içici, kan dökücü // sevgilinin gözleri.*

Gönder ilerü ġamzeñi iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ gibi kan dökücü **hün-h‘âr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*hün-h‘âr,]*

hünî: *Kanlı, kan dökmeye meyilli, kan içici II katil, zalim, gaddar.*

Başumı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi hîç / Kılıcım **hünî** olan kırıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*hünî,]*

Kan içer çeşmi n’ola **hünî** disem / Didügüm isme ol müsemâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*). [*hünî,]*

Kanlı yaş dökdüğümü sorma gözümden ne bilür / Anı sor **hünî** gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [*hünî,]*

Tañ degül cânuma ger kaçd ider-ise ġamzeler / Zülfî kâfir çeşmi **hünî** dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*hünî,]*

Mey yirine kanumı **hünî** gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*hünî,]*

Teşneyüz hün içmege biz bir niçe **hünilerüz** / Ma‘reke güninde dâyim böyledür tedbürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*hünilerüz, -ler, -üz]*

Tîr-i müjgâni ile durmaz akar hün-ı ciger / Bu iki **hünilerüñ** kimse savaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*hünilerüñ, -ler, -üñ]*

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol **hünî** beni / Ölmeklik n’eyleyem Hağ baña tağdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*hünî,]*

hün-ı bagrum: *Yürek, ciğer kanı.*

Hün-ı bülbülden-durur her dem gülüñ surhı oldugı / **Hün-ı bagrum** iy şabâ itseñ n’ola dildâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*hün-ı bagrum, -um]*

hün-ı bülbülden-durur: *Bülbülün kanı // Aşığın kanı.*

Hün-ı bülbülden-durur her dem gülüñ surhı oldugı / Hün-ı bagrum iy şabâ itseñ n’ola dildâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*hün-ı bülbülden-durur, -den, -durur]*

hün-ı ciger: *Yürek kanı, ciğer kanı.*

Tır-i müjgâni ile durmaz akar **hün-ı ciger** / Bu iki hünilerün kimse savaşın yitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*hün-ı ciger,]*

Sâgar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz **hün-ı ciger** / Kâni'üz aña anuñcün bu şarâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*hün-ı ciger,]*

Kirpük ucında her biri bir la'l-pâredür / Akan gözümde **hün-ı ciger** yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*hün-ı ciger,]*

Dün gice kodum yâr işigi taşına baş / Gözümden akar **hün-ı ciger** sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*hün-ı ciger,]*

hün-ı ciger içerem: *Ciğer, yürek kanı içmek II çok ıstırap ve acı çekmek.*

Bezm-i gâmda Muhibbî hün-ı ciger / İçerem giceler gâbükmüdü (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 5*). [*hün-ı ciger içerem, -er, -em]*

hün-ı ciger içerem: *Ciğer, yürek kanı içmek II çok ıstırap ve acı çekmek.*

Bâde içse gayrılar ben içerem hün-ı ciger / Ğayret öldürdi beni dildâr benden bî-haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*hün-ı ciger içerem, -er, -em]*

hün-ı cigerden: *Yürek kanı, ciğer kanı.*

Şol kadar kan ağladum hicrün beyâbânında kim / Kalmadı **hün-ı cigerden** akmag-ıla kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [*hün-ı cigerden, -den]*

Çarż eyle yine dîdelerüm **hün-ı cigerden** / Sanma dükene dirhem ü dînâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 2*). [*hün-ı cigerden, -den]*

'İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdî eşki / Kalmadı âhir oldu **hün-ı cigerden** ol çarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [*hün-ı cigerden, -den]*

Ağlamakla kalmadı iy dîde yaşuñ kan-ıla / Yürü var şimden girü **hün-ı cigerden** eyle çarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [*hün-ı cigerden, -den]*

hün-ı cigerle: *Yürek kanı, ciğer kanı.*

Dil hânesini nakş iderüz **hün-ı cigerle** / Taşvîr-i hayâl idici nakķaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4*). [*hün-ı cigerle, -le]*

hün-ı cigeründen: *Yürek kanı, ciğer kanı.*

Yaşum ki dilâ ger dükene gâm yime çeşmüm / **Hün-ı cigeründen** idinür kendüzine çarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [*hün-ı cigeründen, -ün, -den]*

hün-ı dil: *Gönül kanı.*

Sîne bâğına Muhibbî yaş döker geh **hün-ı dil** / Bitürür güller temâşâ eyle reng-â-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*hün-ı dil,]*

Bir nazarla **h n-ı dil** c ş itdi oldu yaş göz / Döndürür deryaya a hir yaşımı bu kaş u göz (Muhibb  D v n , Gazel 1233, Beyit 1). [h n-ı dil,]

h n-ı dil: Gönül kanı.

Bezm-i  amda **h n-ı dil** n ş itmege y r n ile / Mi net   derd   elem oldu bizüm peym numuz (Muhibb  D v n , Gazel 1302, Beyit 5). [h n-ı dil,]

H n-ı dil eyler temevvüc her kaşan a  eylesem / D ne d ne gözlerümden d kildir hem  ti kir z (Muhibb  D v n , Gazel 1323, Beyit 3). [h n-ı dil,]

N ka-i leyl  ne v dilerde kim itdi mek n / L lesi **h n-ı dil** oldu n le-i Mecn n ceres (Muhibb  D v n , Gazel 1391, Beyit 3). [h n-ı dil, -d ]

h n-ı dilden: Gönül kanı.

Şaf a-i ruşar m üzre e k-i çeşmüm k tibi / **H n-ı dilden** bu der num h lini turmaz yazar (Muhibb  D v n , Gazel 1036, Beyit 4). [h n-ı dilden, -den]

h n-ı dilden: Gönül kanı.

Gözlerüm i ar için p yına s m   zer tutar / **H n-ı dilden** h şil olmuş la'lu e gevher tutar (Muhibb  D v n , Gazel 1006, Beyit 1). [h n-ı dilden, -den]

Kanımı n ş eyleyen ol nergis-i mest ned r / Ol sebebden **h n-ı dilden** gözlerüm peym ned r (Muhibb  D v n , Gazel 1059, Beyit 1). [h n-ı dilden, -den]

H n-ı dilden bezm-i  amda elde pürdür c mumuz / Gün yüzün göster nig r  r şen olsun ş mumuz (Muhibb  D v n , Gazel 1351, Beyit 1). [h n-ı dilden, -den]

H n-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'i kum olmaz idi bu cih n h lkına f ş (Muhibb  D v n , Gazel 1444, Beyit 1). [h n-ı dilden, -den]

h n-ı dild r: Gönül kanı.

La'l-i n bu  h sretinden d yim iy n -mihrib n / Bezm-i  amda **h n-ı dild r** içdügüm ben t s t s (Muhibb  D v n , Gazel 1393, Beyit 4). [h n-ı dild r, -d r]

h n-ı dili: Gönül kanı.

Bezm-i  amda ehl-i h le c m-ı zer h cet degül / içmege **h n-ı dili** bu d de-i b n  yiter (Muhibb  D v n , Gazel 1120, Beyit 3). [h n-ı dili, -i]

Sen mey i  gülşende c n  al ele zerr n k deh / içmege **h n-ı dili**  eşm m başa s gar yiter (Muhibb  D v n , Gazel 1147, Beyit 3). [h n-ı dili, -i]

h n-ı dil-ile: Gönül kanı.

H n-ı dil-ile d de olaldan ayagumuz / Vardur mey ile k se-i zerden fer gumuz (Muhibb  D v n , Gazel 1242, Beyit 1). [h n-ı dil-ile, --ile]

hūnīn cigerden: Kanlı ciğer.

Dilerseñ iy kemān ebrū neden döndi yaşum kana / Müjeñ tırini gönder gel anı **hūnīn cigerden** sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*hūnīn cigerden, -den*]

hūnīn cigeri: Kanlı ciğer.

Her kim ki yaka sīnesine dāğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka **hūnīn cigeri** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 2*). [*hūnīn cigeri, -i*]

hūn-rīz: Kan dōken, kan dōkücü.

Gözi **hūn-rīzlik** inkār itmesün kim / Yanında ḥaṇçerinüñ ḥumreti var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 4*). [*hūn-rīzlik, -lik*]

Ḥaṭuñ ser-fitne zūlfūñ fitne-engīz / Ciger ḥūn oldı ḡamdan dīde **hūn-rīz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 1*). [*hūn-rīz,*]

hūr: Cennet güzeli II cennet kızı.

Āh kim şīvelerle dilberler / Kim göre **hūr** veyā melek dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*hūr,*]

Senüñ fikrūñde iy zāhid behişt ü **hūr** u kevserse / Şarāb-ı ḥūbdan ḡayrı benüm sanma ḥayālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*hūr,*]

hūr u ḡilmān: Cennet kızları, huriler ve cennet uşakları.

Sākin-i küyuñ olan bāḡ u ḡülistān istemez / ‘Ārīzuñ gören o hergiz **hūr u ḡilmān** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*hūr u ḡilmān,*]

hūr [u] perī: Huri ve peri.

Saña ger **hūr [u] perī** dirsem olur bu söz ḥaṭā / Zīra kim ehl-i başīret anlara ādem dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*hūr [u] perī,*]

hūrī: (Ar. *hūr* “cennet kızları” ve Fars. *teklık bildiren -i ekiyle hūrī*) Cennet kızı.

Perīde yok-durur ādemde hergiz / Eger **hūrī** disem bir pāre beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1099, Beyit 2*). [*hūrī,*]

Perīde görmedüm **hūrīde** hergiz / Beşerde var mı eydüñ kime beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1187, Beyit 4*). [*hūrīde, -de*]

(ع) ‘Āşīk ser-i küyını diler şām u seḥer / Heves itmez bu gönül **hūrī** vü cennet daḥı nār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 18*). [*hūrī,*]

Muhibbī küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne’yuñ dirler iy **hūrī** ki cennetde ‘azāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*hūrī,*]

Eylemem zāhid gibi **hūrī** vü Rızvān ārzū / Hīç murādum yok benüm dīdār-ı cānān baña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*hūrī,*]

hür-ı behiştî: *Cennet hurisi.*

Sensüz n'iderem cenneti ya **hür-ı behiştî** / Bir bencileyin 'âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [*hür-ı behiştî, -i*]

hürmet: *Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.*

Meygede âdâbımı şüfî ne bilsün sor baña / **Hürmetin** ol dergehüñ 'âlî-cenâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*hürmetin, -i, -n*]

Meyi tut **hürmet** ile câmî gözle / Ferîdün hâke [bir] hûb hîyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*hürmet,]*

Zemm ider gül gibi her demde şarâbî şüfî / **Hürmetin** aňlamayup lîk içer kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*hürmetin, -i, -n*]

hurrem: *Sevinçli, şen, gönül açıcı.*

Eyleseñ cevri ü cefâyı sanma kim yüz döndürem / Derdün-ile guşşâñı şâdî bilüp **hurremlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2*). [*hurremlerüz, -ler, -üz*]

hurrem olduğu: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Mihr umma dehr-i dündan andan gelen cefâdur / Kimse cihânda **hurrem olduğu** yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*hurrem olduğu, -dug, -ı*]

hurrem olmaz: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Ebed kurtılmasun derd ü belâdan / O kim cevri ü cefâdan **hurrem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*). [*hurrem olmaz, -maz*]

hurrem olmaz: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Eger sensüz cihâñı geşt idersem / Benüm bu hâtırım hîç **hurrem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*). [*hurrem olmaz, -maz*]

hurrem olmaz: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Göñül cânân yüzinsüz **hurrem olmaz** / Döker gözyaşını ol bî-gam olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [*hurrem olmaz, -maz*]

hurrem olmuş: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Ölince çekeyin cevri ü cefâñı / Bulınmaz çünkü 'âşık **hurrem olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4*). [*hurrem olmuş, -mış*]

hurşîd: *Güneş.*

Gönlümü her dem benüm ol mäh-ı gönca-fem kapar / Sanasın **hurşide** gülşende seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*hurşide, -e*]

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun ‘uşşākuñ nazar / Halk-ı ‘ālem bakmadan gelmez çü **hurşide** zarar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*hurşide, -e*]

hurşid-i enver: Parlak güneş.

Esed burcından ol **hurşid-i enver** / Cihānı eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*). [*hurşid-i enver,]*

hurşid-rû: Güneş yüzlü, güneş yanaklı II sevgili.

Çünkü rüşendür eyā **hurşid-rû** şıdķum saña / Şubķ gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*hurşid-rû,]*

hurüc itme: Çıkmak, ayrılmak.

Togrı yoldan gel **hurüc itme** ki fāñidür cihān / Her ne itseñ hayr u şer āķir hisābı var-ıñıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*hurüc itme, -me*]

hurüc itme: Çıkmak, ayrılmak.

Togrı yoldan gel **hurüc itme** ki fāñidür cihān / Her ne itseñ hayr u şer āķir hisābı var-ıñıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*hurüc itme, -me*]

hurüş ider: Coşmak, gürlmek, çağlamak.

Bahr-ı eşķim başdan aşdı ğarķ ider āķir beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem hurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*hurüş ider, -er*]

hurüş itdi: Coşmak, gürlmek, çağlamak.

İşidüp ‘ışķdan şadā itdi hemān-dem dil hurüş / ‘ışķ dir āh eylegil ‘aķl ise dir olgıl hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*hurüş itdi, -di*]

hür-veş: Ahu gözlüler gibi II Huriler gibi.

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihānı nür-veş / Çün görindi döstüm baña cemālün **hür-veş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1*). [*hür-veş,]*

hüş: Akıl, fikir, iyi ile kötüyü ayırma hissi.

Görinse nāĝeh ol serv-i ķabā-püş / Gider şabr-ıla dilden tākāt u **hüş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*hüş,]*

Küh-ı ğamda **hüşı** yok göñlüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında ‘aķl-ıñ dāñā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*hüşı, -ı*]

Dirĝā gitdi benden tākāt ü **hüş** / Görelden karşuda sımın binā ğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*hüş,]*

hüş kalmadı: Akıl kalmamak, akli başından gitmek, düşünemez olmak.

Ezelden ‘ışk cāmın eyledüm nüş / Katı mest itdi bende kalmadı hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1). [hüş kalmadı, -dı]

hüş kalmaz-ısa: Akıl kalmamak, akli başından gitmek, düşünemez olmak.

Tenhâca gezer seyr ider ol serv-i kabâ-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1). [hüş kalmaz-ısa, -z, -ı, -sa]

hüsn: Güzellik.

Hüşnüñ bahârına göre iy lâle-ruh senüñ / Neşv ü nemâ-yı bāğ-ı irem bir numünedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3). [hüşnüñ, -üñ]

Nıgehbanı olup **hüşne** iki çeşmi ğazanferdür / Yâhüd zülfi tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1). [hüşne, -e]

Buluram sıhhat kaçan **hüşnüñ** temâşâ eylesem / Açılır göñli gözi kılsa kaçan bîmâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4). [hüşnüñ, -üñ]

Çarh-ı gerdün mâh u hurşîd ile olur müşterî / **Hüşn** bâzârında la‘lün her kaçan helvâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3). [hüşn,]

Hüşnüñ zamâne **hüşnidür** iy yâr-ı dil-fırîb / Aldanma gel bu hüşnüñe ki devrân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [hüşnidür, -idür]

Hüşnüñ zamâne hüşnidür iy yâr-ı dil-fırîb / Aldanma gel bu hüşnüñe ki devrân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [hüşnüñ, -üñ]

Hüşnüñ zamâne hüşnidür iy yâr-ı dil-fırîb / Aldanma gel bu **hüşnüñe** ki devrân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [hüşnüñe, -üñe]

Bir serv-i nâzı sevdüm gün yüzi alnı mehdür / Meh-pâreler içinde **hüşn-ile** pâdişehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1). [hüşn-ile, --ile]

Bir sencileyin **hüşn** gülistânına karşı / Bülbüllerini eyleyici zâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3). [hüşn,]

Geldi bu ‘âleme **hüşniyle** niçe Yüsuf-ı Mısr / Görmedi kimse senüñ gibi terâzüya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3). [hüşniyle, -i, -y, -le]

Zülfüñe irsem tavâf olurdu **hüşnüñ** Ka‘besi / Ka‘be’ye varmak tarîkin çünki şâmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4). [hüşnüñ, -üñ]

Hüşnüñüñ mecmû‘asından bir varak şerh eylesem / Niçe niçe defter ü evrâk u dîvân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4). [hüşnüñüñ, -üñ, -üñ]

Hüşn evvânında gördüm kaşları dîvân kurup / Cem‘ idüp ‘uşşâkını her yaña asma basmadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4). [hüşn,]

(ﺉ) Şenâlar idelüm olmaya ol **hüşne** zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4). [hüşne, -e]

- Görsün Muhibbî vir aña **hüsni** zekâtını / Zîra ki aña müsteħakuz hem gedâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*hüsni, -üñ*]
- Hüsni-ile iy saçî sünbül seni Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnûn'ı daħı karšuña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [*hüsni-ile, --ile*]
- Muhibbî olalı 'ışık-ıla Maħmûd / Dimişlerdür aña **hüsniyle** Āyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*hüsniyle, -i, -y, -le*]
- Kıl hâzer zülfinden el sunma Muhibbî **hüsni** / Bu muħarrerdür ki genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*hüsni, -i, -n, -e*]
- Ehl-i 'ışık ol şeh-i hübân nigâhı eylemez / Ğarradur **hüsne** anuñçün dâd-ħ'âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*hüsne, -e*]
- Pâyemâl olsam ne ğam iy **hüsni** ilinüñ Husrev'i / Bu meşel meşhürdür kim 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*hüsni,*]
- Ehl-i 'ışık ol şeh-i hübân nigâhı eylemez / Ğarradur **hüsne** anuñçün dâd-ħ'âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*hüsne, -e*]
- Bu Muhibbî yazsa **hüsni** âyetin dil levhine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*hüsni, -i*]
- İrem bâğı-durur **hüsni** virür bülbüllerüñ revnağ / Gider ağyârı kapuñdan ki bülbülle ğurâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*hüsni, -üñ*]
- Nigârâ çârdeh sâla irişdüñ **hüsni** 'arz it / Yigirmiye irişince 'âyândur mâhitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*hüsni, -üñ, -i*]
- Görelî zülfüñde **hüsni** şem'ine pervâne-veş / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [*hüsni, -üñ*]
- Eger 'âbid eger zâhid senüñ **hüsni** ziyâd ister / Ki korkarlar karar itmez zemîn ü âsümân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [*hüsni, -üñ*]
- Eline almış yine âyineyi beñzer nigâr / **Hüsni** kılmış temâşâ anı ğodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*hüsni, -i, -n, -i*]
- Hüsni bâğına irişdüñ eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış güneşde uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [*hüsni, -i*]
- Kim saña bu **hüsni** virdiye eyâ şîrîn-dehen / Kûh-ı ğamda ben belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*hüsni, -i*]
- Hüsni meydânına gelse zülfi çevğânın alup / Top olup ğaltân olıyardur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*hüsni,*]
- Ğiceler **hüsni** bahârın fikr idüp âh eylesem / Çın şehîr bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*hüsni, -üñ*]
- Germ olmasun inen gün **hüsni** kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle ğünde beyne's-semâi ve'l-'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1*). [*hüsni, -i, -n, -i*]
- Meclisde meğer **hüsni** yârüñ dil uzatmış / Şem'üñ dilini n'ola eger kim kese mıkırâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*hüsni, -i, -n, -e*]

hüsn: *Güzellik.*

Boyuñ mänenđi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne **hüsn** ü ne şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*hüsn,]*

hüsn-i yāruñ: *Sevgilinin güzelliği.*

İñlesün bülbül gibi kılsun Muhibbî nāleler / **Hüsn-i yāruñ** gülşen-i tāze bahāridur diñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*hüsn-i yāruñ, -uñ]*

hüsn-i zekātın: *Güzellik zekatı.*

Dimedüñ **hüsn-i zekātın** bu Muhibbî'ye ehağ / Niçe gündür tolaşur küyümü ol sāyil olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*hüsn-i zekātın, -ın]*

husrev: *Padişah, hükümdar // Sevgili // Hüsvrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İnan şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.*

Pāymāl olsam ne ğam iy hüsn ilinüñ **Hüsvrev'i** / Bu meşel meşhürdur kim 'āşık olur 'ārsuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*husrev'i, -i]*

husrev: *Padişah, hükümdar. // Sevgili (güzeller padişahı).*

İy güzeller **husrevi** cevri itmege kılma heves / Bir nazardur itdüği 'ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1375, Beyit 1*). [*husrevi, -i]*

husrev -i hāver: *Doğunun sultanı // Güneş.*

Çün felek tahtına geçdi **husrev -i hāver** güneş / Kaşdı bu ide sipāh-ı encümi çāker güneş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*husrev -i hāver,]*

husrevā: *Ey hüsvrev, ey padişah II Ey sevgili.*

Şol esir-i 'ışk olan abdāla bak gel **husrevā** / Baş açup serverlik ider 'āleme sultān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*husrevā,]*

Sen saçı leyli lebi şirīn olaldan **husrevā** / Biz de Ferhād-ıla Mecnūn gibi şöbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*husrevā,]*

Dir gören ebrūlarını **husrevā** Çaçi kemān / Aña ibrişim zülüfüñ birle kılmuşsın kiriş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*husrevā,]*

Baş çekmiş serv-ğaddüñ **husrevā** / Sidreden ğaddini bālā eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1442, Beyit 3*). [*husrevā,]*

husrevā: *Ey hüsvrev, ey padişah II Ey sevgili // Fars şairi Emir Hüsvrev Dihlevi.*

Hüsvrevā ğuş it Muhibbî şirine eyle nazar / Tarz-ı naẓm içre Nizāmī ma'nide h'āce-y-imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*husrevā,]*

husrev-i hübân: *Güzellerin sultanı.*

Cihân halkı muṭî'üñdür senüñ iy **husrev-i hübân** / Kemäle şaf tutup gamzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*husrev-i hübân,]*

husrev-i mülk-i suhen olmasak: *Söz (şiiir) ülkesinin padişahı olmak.*

İy Muhibbî olmasak biz Husrev-i mülk-i suhen / Böyle rağbet bulmaz idi defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [*husrev-i mülk-i suhen olmasak, -ma, -sa, -k]*

huşvâr olmazsa: *Aklı başına gelmek, kendine gelmek, uyanmak, sarhoşluktan kurtulmak, ayılmak.*

Mest olup dil haşre dek **huşvâr olmazsa** ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [*huşvâr olmazsa, -maz, -sa]*

hüşvâr olur: *Aklı başına gelmek, kendine gelmek, uyanmak, sarhoşluktan kurtulmak, ayılmak.*

Zülfî zencîrinde çün bağlandı sevdâyî gönül / Döstlar **hüşvâr olur** sanmañ dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*hüşvâr olur, -ur]*

huşvârlık bulmaz: *Aklı başına gelmek, kendine gelmek, uyanmak, sarhoşluktan kurtulmak, ayılmak.*

‘Işk câmından Muhibbî kime olmışdur naşîb / Bulmaz ol huşvârlık tâ haşre dek sekrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*huşvârlık bulmaz, -maz]*

hüy u hâyı: *Şamata, gürültü II Gösteriş.*

‘Uzlet idüp kim kanâ‘at birle buldı iştihâr / Pâdişâh-ı dehr olup ol **hüy u hâyı** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*hüy u hâyı, -ı]*

hüzün: *Gönülde hissedilen gariplik ve burukluk, arzulanan bir şeyin elden kaçması veya istenmeyen bir şeyin başa gelmesi yüzünden duyulan tasa, üzüntü, gam, keder.*

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mısrî / Bu dil Ya‘küb’ı **hüzün** içre kalur sanmañ hâzîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*hüzün,]*

Hüzün içinde iy şabâ Ya‘küb-ı dil aḥvâlini / Mısr-ı hüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken‘ân’a ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*hüzün,]*

hüzür eylevesin: *Huzura kavuşmak, huzur bulmak, huzurlu olmak, rahat etmek.*

Sakla esrârünü her demde **hüzür eylevesin** / N’oldı Mansûr’ı gör olduğu-y-içün keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 2*). [*hüzür eylevesin, -y, -e, -sin]*

hüzür ider: *Huzura kavuşmak, huzur bulmak, huzurlu olmak, rahat etmek.*

Çün şeb ola ḥ‘âb-ıla herkes **hüzür ider** / Ferdâ gamını ben çekerem âh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*hüzür ider, -er]*

huzür-ı kalb-ile: *Gönül rahatlığıyla.*

Ḥuzür-ı kalb-ile 'ārif yatur meyḥāne küncinde / Şafāsuz şūfî mescidde kurı ğavgāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*ḥuzür-ı kalb-ile,*]

I

irak: *Uzak.*

Åh kılsam iriřur nālem melekler gūřına / Tañ degül dirler gider řebde **irak** yire āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*irak,]*

Dīdāruña tākāt mı olur iy meh-i enver / Kim oldu **irakdan** gönül āřıfte vü medhūř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 4*). [*irakdan, -dan]*

irmag: *Büyük akarsu.*

Küy-ı dilber çevresinde cūř iden Ceyhūn gibi / Gözlerümün yaşıdır kim **irmag** olup çağlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*irmag,]*

irmak: *Büyük akarsu.*

Görenler seyl-i eşkümü diye řahrā-yı sīnemde / Bahār eyyāmıdır beñzer ki **irmaklar** bulanmışdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*irmaklar, -lar]*

ışk: *Aşk, yoğun sevgi II aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.*

Baņa sor **ıřkuñ** rumūzın vireyim bir bir haber / Sorma Mecnūn'a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*ıřkuñ, -uñ]*

İçeli **ıřkuñ** řarābın bu Muhibbī ĥasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kānzil-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*ıřkuñ, -uñ]*

'ışk-ıla olduņa Mecnūn'a mu'ādil iy gönül / Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylā'yı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*ışk-ıla, --ıla]*

Cānı gibi eylesün pinhān Muhibbī **ışkı** / Sīne řandūkında saklar her kimün kālāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*ışkı, -ı, -nı]*

İy cefā-ĥū **ıřkuñ-ıla** gönülümün hem derdi var / İstemez ĥayrı muřāĥib ĥam gibi hem-derdı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*ıřkuñ-ıla, -uñ, --ıla]*

Olmayınca kimsede **ışkıdan** eşer / Bil ki ĥayvāndur anı sanmañ beşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*ışkıdan, -dan]*

Ortada **ışka** eřir sanmañ olam ben yaluñuz / Miĥnet ü derd ü maĥabbet kamu uçdan ucadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*ışka, -a]*

'ışk cāmından Muhibbī kime olmuşdur naşıb / Bulmaz ol ĥuřyārlık tā ĥařre dek sekrān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*ışk,]*

Eylesün mecnūn **ışkı** zülfini zencīrler / Dāyimā 'ādetdür olur bend içinde řīrler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*ışkı, -um]*

'ışka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı 'ışk içre girenler er midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*ışka, -a]*

Dilâ bu rûy-ı zerdümle niçe inkâr idem **'ışka** / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*'ışka, -a*]

'İşkuñ-ıla cân u dil dîvânedür / Anuñ-ıçun halk-ıla bigânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*'ışkuñ-ıla, -uñ-ıla*]

Binâ-yı şabr u kaşr-ı 'akl katı muhkem-durur ammâ / İrişe zelzele **'ışkuñ** hevâsından hemân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*'ışkuñ, -uñ*]

Râhı keçdür zâhidüñ **'ışkuñ** velikin müstakîm / İy Muhibbî 'aşıkam yolum tarîkum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*'ışkuñ, -uñ*]

'İşkî cânım gibi saklarken olur halka 'ayân / Âh bu gammâzlık sır[ı] cümle şî'irümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*'ışkı, -ı*]

Taht-ı 'âlî-durur bu mülk-i vücüd / Oturur **'ışk** anda sulţândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*'ışk,*]

Virür nâşih şarâb u **'ışka** tevbe / Muhibbî 'aşık-ı in gerden çi maqdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [*'ışka, -a*]

'İşk-ıla cânın virüp küyında kim medfûn ola / Yazılır anuñ mezârında ki bu mağfûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [*'ışk-ıla, --ıla*]

Şanemâ sanma ki senden usanam cevruñ-ile / **'İşk-ıla** 'aşık ölürse de ferâgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*'ışk-ıla, --ıla*]

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün **'ışkuma** şahid / Ne yirde eylesem da'vî benüm hâzır güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*'ışkuma, -uma*]

Hayme kursa **'ışk** şâhî gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yîñilmez her yaña Ceyhûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*'ışk,*]

Okudum **'ışkuñ** kitâbın gördüm anda yazulu / 'Âşıka evvel qademde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*'ışkuñ, -uñ*]

Sen perî **'ışk-ıla** ben dîvâneyi / Ger murâduñ var-ısa külhanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*'ışk-ıla, --ıla*]

La'l-i şîrînüñe cân virmek-ise **'ışka** tarîk / İdelüm biz de anı nite ki Ferhâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*'ışka, -a*]

Muhibbî muhkem işdür **'ışk** bâzı / Bu kârı sanma ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*'ışk,*]

'İşkuñ yolında cân-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihânda bencileyin bir fedâyî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3*). [*'ışkuñ, -uñ*]

Rüşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbî **'ışkuñı** / Tekye-i dilde çerâg-ı mihriñi uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [*'ışkuñı, -uñ, -ı*]

'İşkuñ rumzı neydüğini zâhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunı söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*'ışkuñ, -uñ*]

Gerçi evvel **'ışk** mir'âtu selâmet gösterür / Lik soñra 'aşıka bunca melâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [*'ışk,*]

Kim ki bildiyse haqîkî **'ışkı** olsun ol ferağ / Kim mecâzîde kalur âhîr nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*'ışkı, -ı*]

- Cân-ıla gönlüm **'ışkuñ** elinde girevedür / Zülfün hevâsı çünki ezel başa sevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Şabr u 'aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / **'ışk** bir hâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*'ışk,]*
- Nigârâ sanma **'ışk** içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billâh reh-i 'ışkuñda şâdıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*'ışk,]*
- Kaş'a sordum dün gece **'ışkuñ** rumuzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferhâd-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Kimine nâz u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa **'ışkuñ** ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Olmayan **'ışka** haberdâr okumasun şî'rümi / Şî'r-i pür-süzüm okurken korkaram kim yanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5*). [*'ışka, -a*]
- Geldi **'ışkuñ** sîneme gitmek gerekdür şabr u hüş / Āşinâ cem'inde çün lâyıķ degül bîgâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Ekşerî 'âşıklaruñ tâ şubha dek bî-dâr olur / Kim ki **'ışkdan** bî-haberdür ol yatur her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*'ışkdan, -dan*]
- Yine dil bir dilberüñ **'ışkı** gamından hastadır / Cân u dil bend ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*'ışkı, -ı*]
- Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum var / Bi-hamdillâh ki **'ışkıyla** yine bir özge hâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [*'ışkıyla, -ı, -y, -la*]
- Mecnün ki **'ışk** kişverine pâdişâ geçer / Hükmi anuñ cemî'-i vuhûşa revâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*'ışk,]*
- Baña dermân iderseñ kıl demidür / Beni rüsvây iden **'ışkuñ** gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Sorma **'ışkuñ** hâletın Mecnün'a bir dîvânedür / Açma **'ışkuñ** sırrını Ferhâd'a kim efsânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Sorma **'ışkuñ** hâletın Mecnün'a bir dîvânedür / Açma **'ışkuñ** sırrını Ferhâd'a kim efsânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Sor baña **'ışkuñ** rumuzın saña takrîr eyleyem / Cân u baş terkin urur 'âşık hemân pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- 'İşk nüktesini okıdı gülşende 'andelîb / Evrâķ-ı gül sanki öñinde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*'ışk,]*
- Çün ezelden **'ışk** câmın içmişemdür döstlar / Gice gündüz anuñ içün cân u dil hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*'ışk,]*
- Terahhüm eyle kuluñdur Muhibbî / Yanar **'ışkuñla** şâhum çok zamândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*). [*'ışkuñla, -uñ, -la*]
- Rüz-ı ezelde içdi bu dil **'ışk** câmını / Dağı başumda görinen anuñ hümâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*'ışk,]*

- Her kim ki dikdi sīneye **'ıŝkuñ** nihālını / Derd ü belā vü miñnet ü ğam berg ü bāridur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Riyā vü zerķ ü tezvīri cihānda ihtiyār itdūñ / Sanursın zāhidā **'ıŝkı** bu dađı ihtiyārīdūr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*'ıŝkı, -ı*]
- Öldürürseñ dağı gelmez dilümüzden lā dimek / Dōstum **'ıŝkuñ** yolında bil senūñ ŝādıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Senūñ **'ıŝkuñ** nigārā ğamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm de nemsüz olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Muhibbī olalı **'ıŝk-ıla** Maħmūd / Dimiŝlerdür aña hüsniyle Āyāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*'ıŝk-ıla, --ıla*]
- Muhibbī hoş görür **'ışk** 'ālemini / Ki bundan özge hergiz ādem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1232, Beyit 6*). [*'ışk,]*
- Kimdür ki diye **'ışkı** Muhibbī başa iltüm / 'Ālemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*'ışkı, -ı*]
- Her kişi cān terk ider sanma leb-i Ŝīrīn-içün / Anı kim Ferhād ider **'ışk** içre pervīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 3*). [*'ışk,]*
- Gün gibi rüşen olup 'āleme **'ıŝkuñ** nūrı / Bu 'aceb gelmeye zāhid dağı ikrāra henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 4*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Dil tekyesinde yakalı **'ıŝkuñ** çerāğını / Yandı eridi kalmadı yürekde yagumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 2*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Gerekdür **'ışk** cānum gibi gizlü / Çü cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*'ışk,]*
- Eyledüm izhār **'ıŝkuñ** gerçi ben Mansūr-vār / Dōstum zülfünden özge bu gönül dār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Saklayam dirdüm ŝehā **'ıŝkuñ** rumūzın sīnede / Eŝk-i çeŝmüm rüy-ı zerdüm itdi āhir keŝf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- İltmedi **'ıŝkı** başa çünkim Muhibbī Mecnūn / Girelüm baş açalum biz dağı meydāna biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*'ıŝkı, -ı*]
- Vāmık u Mecnūn-ıla **'ıŝkuñ** ŝarābın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup biz dağı ŝoĝbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Āteŝ-i 'ışka yanar dil korkaruz āh itmege / Āŝikār ola diyü **'ıŝkuñı** gayret beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 3*). [*'ıŝkuñı, -uñ, -ı*]
- Tehī sanmañ n'ola gitdiyse Ferhād / Degül **'ıŝk** kūhı hālī pīŝe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*'ıŝk,]*
- 'ıŝk hastasıyım ko beni hālümde tabībā / Ölmekden evlā derdūme fīmār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*'ıŝk,]*
- Seni sevduĝi günāh-ısa Muhibbī sevduĝüm / Gün gün artar **'ışkı** sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*'ışkı, -ı*]
- Muhibbī **'ıŝk-ıla** bulduñ harāret / Anuñçün oldı ŝi'rūñ böyle dīl-düz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 5*). [*'ıŝk-ıla, --ıla*]

- ‘Işk cāmını Muhibbî cün ezel nüş eyledi / Dağı ol demden berü sermest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [‘ışk,]
- Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fahr / Her dem Muhibbî **‘ışk-ıladur** iftiḥārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [‘ışk-ıladur, --ıla, -dur]
- Döstlar ben ölmedin billāhi tedbîr eyleñüz / **‘Işk** içinde ḥālūmi ol yāra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [‘ışk,]
- ‘Işkı şarābıdur beni mest ü ḥarāb iden / Tā ḥaşr olunca gitmeye dilden ḥumārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [‘ışkı, -ı]
- ‘Işkuñ ne evveli vardır u ne ḥōd āḥiri / İntihāsı yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [‘ışkuñuñ, -uñ, -uñ]
- ‘Işkuñ na‘îmi ḥoşdur ḥaşmı da lîk müşkil / Bir loğma ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Seni sevduğı günāh-ısa Muhibbî sevduğüm / Gün gün artar **‘ışk** sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [‘ışk,]
- Yanaruz nār-ı maḥabbetle dem-ā-dem şem‘-veş / Dūdumuz serden çıkar biz **‘ışk** sevdāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [‘ışk,]
- Zülf[i] çevgānıyla çelmez başumı top eylesem / **‘Işk** meydānında ol çābük-süvārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [‘ışk,]
- Muhibbî **‘ışk-ıla** cān terkin ur kim / Olasın cümle ‘uşşāk içre mümtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*). [‘ışk-ıla, --ıla]
- Vefāmı **‘ışkı** yolında İllāhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [‘ışkı, -ı]
- İy gönül virdüm naşīḥat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü **‘ışk-ıla** çekseñ cefālar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [‘ışk-ıla, --ıla]
- İki nesne **‘ışkuma** şāhid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [‘ışkuma, -um, -a]
- Günāhum bu-durur **‘ışkuñ** Ḥudā’dan istedüm irdüm / Günāhkāruñ du‘āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Kim ki öğrenmek diler **‘ışkuñ** rumūzın ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbî defter ü dīvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Biz ezel bezminde **‘ışkuñla** senüñ hem-demlerüz / Nāy-veş bagrı delük bir niçe şāḥib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [‘ışkuñla, -uñ, -la]
- Sakla **‘ışkuñ** sırrını sīneñde cānuñdan ‘aziz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [‘ışkuñ, -uñ]
- ‘Işk-ıla dīvāneyem küyında Mecnūndan beter / Ol saçı leylî neden zülfini zencîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4*). [‘ışk-ıla, --ıla]
- Şem‘-i ḥüsne yanagör pervāne-veş āḥ eyleme / ‘Āşık-ı sâbit-kadem **‘ışk** içre feryād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [‘ışk,]

‘Älem içinde başa dime vardum **‘ışk-ıla** / Çıkar yürekte biñ ola baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [*‘ışk-ıla, --ıla*]

Muhibbî evvel[i] **‘ışkuñ** egerçi görünür âsân / Velî gâyet soñı müşkil giriftâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*‘ışkuñ, -uñ*]

Äteş-i hıcre yanar dil korkaram âh itmege / Äşikâr ola diyü **‘ışkuñı** gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [*‘ışkuñı, -uñ, -ı*]

‘İşk dersin okıduk Ferhâd-ıla Mecnûn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz sabakdaş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [*‘ışk,]*

Hayl-i ‘uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-ıçun **‘ışk-ıla** ‘âlemlere fâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1*). [*‘ışk-ıla, --ıla*]

Şehîd olsam eger **‘ışkıyla** yârân / İdesiz penbe-i dağum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*‘ışkıyla, -ı, -y, -la*]

İy Muhibbî **‘ışk** bünyâdına bennâ olmuşam / Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki muhkemdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*‘ışk,]*

Kimseler kâdir degüldür **‘ışkdan** bahş itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür hîrâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*‘ışkdan, -dan*]

Añlayup **‘ışkuñ** rumûzın didi bir hikmet-şinâs / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı bir ‘ilme kıyâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*‘ışkuñ, -uñ*]

Ben senüñ **‘ışkuñ-ıla** eyler-idüm ‘iys ü neşât / Olmadan çarhı dahı hil‘at-i zerle melbûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [*‘ışkuñ-ıla, -uñ-, -ıla*]

‘Äşikam dîdârûña gözüme gelmez hiç kes / İstemem ki ayru olam **‘ışkdan** ben bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*‘ışkdan, -dan*]

Dil **‘ışkuñ-ıla** hasta yatur iy tabîb-i cân / Dârü-yı la‘lûñ-ile bulisar şifâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*‘ışkuñ-ıla, -uñ, --ıla*]

‘İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / Sen eyle dilâ ger çadeh çarhı ise de nûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*‘ışkuñ, -uñ*]

Zâhidâ **‘ışkuñ** tarîkîn añlamaz kec-ıtab‘sın / Diñlemezsın Hâk sözi sende meger var saht gûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*‘ışkuñ, -uñ*]

‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzine / Dir ki ‘âşikdur anuñ beñzini gör saru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*‘ışkı, -ı*]

İşidüp ‘ışkdan şadâ itdi hemân-dem dil hürüş / **‘İşk** dir âh eylegil ‘aql ise dir olgil hamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*‘ışk,]*

İşidüp **‘ışkdan** şadâ itdi hemân-dem dil hürüş / ‘İşk dir âh eylegil ‘aql ise dir olgil hamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*‘ışkdan, -dan*]

Ezelden **‘ışk** câmın eyledüm nûş / Katı mest itdi bende kalmadı hûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [*‘ışk,]*

‘İşk içün eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / Gâlib oldı gönüm âhir egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*‘ışk,]*

- ‘Işk meydânında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfî geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [‘ışk,]
- ‘Işkuñ yolında ger urasın terk-i cân u baş / ‘Işk ehli kamu indürürler saña cümle baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [‘ışkuñ, -uñ]
- ‘Işkum benüm genc idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [‘ışkum, -um]
- Dağı muhkem ola bünyâd[ı] ‘ışkuñ / Yağarsa başuña cevri-ile ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Eyledüm ‘ışkuñ şarâbından ezel bir cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur cânda şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Dil okur ‘ışkuñ kitâbını revân ezberlemiş / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Maşherde şehâ götürecek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hâlûme Mecnûn gibi hâldeş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [‘ışkuñ-ıla, -uñ, -ıla]
- Eger ‘ışkuñ şerârından söz açsam / Dutışup dag u deryâ eyleye cüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Mübtelâ-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Âh eyledükçe şu’le virür ‘ışkuñ âteşi / Odlara yakan ‘âşıkı bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [‘ışkuñ, -uñ]
- ‘Işk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi hâlini / Aña mecnûn dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [‘ışk-ıla, -ıla]
- ‘Âşık olmak döstlar ‘âlemde müşkil kâr imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belâlar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [‘ışk,]
- Ruğların şevkiyle ister pîrehan çâk ide gül / Lâleler de ‘ışkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [‘ışkuña, -uñ, -a]
- Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm / Tâ kıyâmet ‘ışk meydânında olsun rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [‘ışk,]
- Çün kâdem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölürsen isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [‘ışka, -a]
- ‘Işkı yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı âhir oldı hün-ı cigerden ol qarız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [‘ışkı, -ı]
- İy Muhibbî kim ki ‘ışk yolında cân terk itmedi / Hâşıl-ı ‘ömrine virilen hevâdur çün garâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [‘ışk,]
- ‘Işk eyler-ise cevri ü cefâ eyleme i’râz / Bir gün ola kim feyz ide saña da o Feyyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [‘ışk,]

'ışk ara: *Aşkta, aşk içinde, aşıkken.*

'ışk ara terk itmeyince cān u ser 'aşık mıdır / Da'vi-i mihr ü maşabbet eylese lāyık mıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*'ışk ara,*]

'Aşık iseñ iy göñül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör **'ışk ara** hergiz devā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*'ışk ara,*]

'ışk ara: *Aşk ile, aşk içinde.*

İhtiyār itdi ĥarābātı Muhibbī **'ışk ara** / Zāhidā itme melāmet andan ol 'ār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*'ışk ara,*]

'ışk ara: *Aşkta, aşk içinde, aşıkken.*

Degme nākes cāna kıymaz **'ışk ara** ber-dār ola / Ehl-i 'ıřkuñ cümlesini sanma kim Mañşūr'dur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*'ışk ara,*]

'ışk āteřini: *Aşk ateşi.*

Sīnede **'ışk āteřini** nār sanmañ nürdür / Anuñ ile ehl-i diller ĥānesi ma'mürdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*'ışk āteřini, -ni*]

'ışk ehli: *Aşk erbabı. II Aşıklar.*

Çeşm-i cellāduñ eline tīg alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm **'ışk ehli** bī-pervā olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 3*). [*'ışk ehli,*]

Pīr-i 'ışk oldum baña **'ışk ehli** oldılar mürüd / Her biri diyüp belī karşumda kulagın çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*'ışk ehli,*]

İy Muhibbī kimse irmez baħr-ı 'ıřkuñ 'umķına / Gerçi māħiler gibi **'ışk ehli** aña talalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*'ışk ehli,*]

Baħār eyyāmı gül devrinde zāhid / İder mi hīç meye **'ışk ehli** perhīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*'ışk ehli,*]

Pādiřāh-ı 'ışk dergāhı açuk gelsün gelen / Men' olunmaz hīç kes **'ışk ehli** derbān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*'ışk ehli,*]

Bu Muhibbī řiře-i nāmūsı çalsa tařlara / Dōstlar 'ayb olmasun **'ıřk ehli** çün ad istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*'ıřk ehli,*]

İy güzeller ĥusrevi cevr itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi **'ışk ehli** senden mültemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 1*). [*'ışk ehli,*]

'ıřkuñ yolında ger urasın terk-i cān u baş / **'ışk ehli** kamu indürürler saña cümle baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 1*). [*'ışk ehli,*]

'ışk ehliğür: *Aşk ehli, erbabı.*

Ol ki **'ışk ehliğür** olur kũy-ı dilberde muķım / Eyleyũp đivanelik tag u beyebãn istemez (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1339, Beyit 4*). [*'ışk ehliğür, -đür*]

'ışk ehline: *Aşk erbabi. II Âşıklar.*

Ol ki bĩ-mişl ü cismi çũn cãndur / Rãstĩ **'ışk ehline** ol cãndur (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1068, Beyit 1*). [*'ışk ehline, -n, -e-ne*]

Var iy tađĩb eyleme **'ışk ehline** 'ilãc / Levh üzre yazdı anı kalem bĩ-devã imiş (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1463, Beyit 2*). [*'ışk ehline, -n, -e*]

Đabĩbã istemez derdine dermãn / Gelũr **'ışk ehline** derd ü belã hoş (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1464, Beyit 4*). [*'ışk ehline, -n, -e*]

'ışk ehlini: *Aşk erbabi. II Âşıklar.*

Añarsa **'ışk ehlini** ne ğam zãhid melãmetle / Selãmet gözlemez 'ãřık işi anuñ melãmetđür (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1137, Beyit 5*). [*'ışk ehlini, -n, -i*]

'ışk ehlinũn: *Aşk erbabi. II Âşıklar.*

Zãhidã **'ışk ehlinũn** gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senũñle kıldı bunlar di namãz (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1248, Beyit 4*). [*'ışk ehlinũn, -nũn*]

'ışk erinũn: *Gõnũl sahibi, âşık.*

Kaşdı budur ki Muhibbĩ ire tũbĩ boyuña / Himmeti **'ışk erinũn** gör ki felekden yũcedũr (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1040, Beyit 5*). [*'ışk erinũn, -nũn*]

'ışk kitãbı: *Aşk kitabı.*

Muhibbĩ đãd-ı Haķ' dur **'ışk kitãbı** / Okınmaz sanma sen ta'lĩme beñzer (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1187, Beyit 5*). [*'ışk kitãbı,*]

'ışk meydãnın: *Aşk meydanı.*

Kaçan çevġãn ide zũlfin sũvãr-ı esb-i nãz-ıla / Muhibbĩ **'ışk meydãnın** ser-ã-ser top olan serđür (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1052, Beyit 6*). [*'ışk meydãnın, -n*]

'ışk meydãnına: *Aşk meydanı.*

Bu Muhibbĩ girse **'ışk meydãnına** / Dũd-ı ağın başına miġfer çeker (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1031, Beyit 5*). [*'ışk meydãnına, -n, -a-na*]

'ışk sahrãsındayuz: *Aşk çõlũ, aşk ovası.*

Kũnc-i mescid mesken olmaz ser-bũrehne 'ãřıķa / Zãhidã Mecnũn-vãr biz **'ışk sahrãsındayuz** (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1305, Beyit 5*). [*'ışk sahrãsındayuz, -n, -da, -y, -uz-sı, -n, -da, -y, -uz*]

'ıřka dūřen: *Sevdalanmak, ařık olmak, tutulmak.*

Dil-ħaste olup **'ıřka dūřen** bī-nevālaruz / Koyup devāyı derdi alan mübtelālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*'ıřka dūřen, -en*]

'ıřka dūřmek: *Sevdalanmak, ařık olmak, tutulmak.*

İstemezdüm **'ıřka dūřmek** geldi āħir başuma / Cidd ü cehd-ile kiři takdīri tağyīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 2*). [*'ıřka dūřmek, -mek*]

'ışk-ı ħakīkī: *Gerçek aşk.*

İy Muhibbī dūriřüp **'ışk-ı ħakīkī** taleb it / Sözlerüm cümle ħakīkīdür anı sanma mecāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*'ışk-ı ħakīkī,*]

'ışk-ı ħübān: *Güzellerin aşkı.*

Egerçi ki belādür **'ışk-ı ħübān** / Muhibbī'ye belā hergiz görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 5*). [*'ışk-ı ħübān,*]

'ışk-ı nihānum: *Gizli aşk.*

Olmaz-ıdı dōstlar **'ışk-ı nihānum** eyle fāř / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 1*). [*'ışk-ı nihānum, -um*]

'ışk-ıla: *Aşkla, yürekten.*

Oldı Muhibbī **'ışk-ıla** rind ü melāmetī / Sanmañ anuñ her işi ħallāřa beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*'ışk-ıla,*]

'ışk-ıla vandı: *Aşk ateşiyle yanmak.*

Yandı cānum **'ıřk-ıla** ger āħ idem ma'zūr ola / Dūd olur ol yirde zāhir dūřecek āteř-i baħř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 3*). [*'ıřk-ıla vandı, -dı*]

ısmarla: *Emanet etmek, bırakmak.*

İy ecel ten şehrini **ısmarla** seyl-i eřkūme / Anı vīrān itmege gözümnden akan mā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*ısmarla,*]

ıtnāb: *Sözü gereksiz yere uzatmak // Itnabe: Keman teli.*

Ĥaymedür bu perde-i çeşmüm ĥayāl-i řāħına / Tār-ı eřkūme benüm **ıtnāb** beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1304, Beyit 4*). [*ıtnāb,*]

'ıtr-ı müşg-sāvı: *Misk gibi güzel koku.*

İy şabâ zülfine el sun kıl anı ‘ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân ‘**ıtr-ı müşg-sâyi** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*‘ıtr-ı müşg-sâyi, -y, -ı*]

ıztırâb: *Acı, elem, azap, sıkıntı.*

Çeşm-i giryânumla gönlüm **ıztırâb** üstindedür / N’eyesün dil zevrağı her demde âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*ıztırâb,]*

i

i: İ- yardımcı fiili.

İtleri karşı gelür kûyına varsam çağrışup / Kanda **idüñ** niçe gündür gel seni yārān diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*idüñ, -dü, -ñ*]

Mest **idüm** dün gice vardum şubh-dem meyhāneye / Bir kadeh mey sundılar başdan hūmārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*idüm, -düm*]

Dil perīşān **idi** āh oldu yine daħı beter / Sünbülūñ çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*idi, -di*]

El urmak mümkün **idi** genc-i hūsne / Eger zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [*idi, -di*]

Bakar mıydı baña ol yār-ı bed-hū / Yaşum sīm olmasa **idi** yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*idi, -di*]

Hem-nişīn olam dir **imiş** ba‘zılar ol meh-ruħa / Hīç ola mı tūtī ile cem‘ olalar zāğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*imiş, -miş*]

Görün ağyārı yāruñ işiginde / Perī olmaz **imiş** āh Ehremensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Åhum dütüni ‘ālemi tār itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür bir sūz **imiş** āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

Ne hoş **idi** eger dünyā yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyā pāyidār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*idi, -di*]

Ĥāk-i rāh olup büse **idüm** pāy-ı der **idüm** / Ol yār-ı cefā-cū bu ‘aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*idüm, -dü, -m*]

Meclisi kıldı müşerref dün gice cānānumuz / Mürde **idük** buldılar tāze ĥayātı cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*idük, -dü, -k*]

İy Muhibbî olmasak biz Ĥusrev-i mülk-i suħen / Böyle rağbet bulmaz **idi** defter ü dîvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [*idi, -di*]

Her vişālūñ çünki bildük āhiri hicrān **imiş** / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nā-çār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh **imiş** baña / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Olmadı benim sözüm katuñda revā henüz / Bu derd-i ‘işka olmaz **imiş** āh devā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Yolna durup yār güzer eyleyüp didi / Bunda daħı durur **imiş** mübtelā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]

Sevdā-yı zülf başuma çünki belā **imiş** / Artmaktadur gün-be-gün āh bu belā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

- Āhum odından umar **idüm** eyleye eşer / Āhen gibi gönül katı[dur] taşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*idüm, -dü, -m*]
- Olmamış **idi** cihân zîver ü ziynetle ‘arūs / İtmemiş **idi** serîr-i felege şems cülūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Olmamış **idi** cihân zîver ü ziynetle ‘arūs / İtmemiş **idi** serîr-i felege şems cülūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Cân virüp ger rāh-ı kûyında anuñ hāk olmuşam / Bulmaz **idüm** ol şehüñ pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*idüm, -dü, -m*]
- Her vişālūñ āhîrin bildük hemān hicrān **imiş** / Pes bu ma’nîden neden vaşl istemeñ iy bü’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]
- ‘Āşık **iseñ** iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*iseñ, -se, -ñ*]
- Mey-fürüşî zāhidā sen dem-be-dem ‘ayb eyleme / Yıgdür olmak hod-fürüş olmakdan **ise** mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*ise, -se*]
- Senden ayru istemezdim ola **idüm** bir karış / Hâset oldu niçe yıllardur cemālūñ görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*idüm, -dü, -m*]
- Jeng-i gâmdan var **idi** āyîne-i kalbümde düş / Şâf kıldı bir kadeh meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Eyleyen dehri mu‘aţtar bilmedük ne bü **imiş** / Soñradan bildük anı ol müşg-bü gîsü **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Eyleyen dehri mu‘aţtar bilmedük ne bü **imiş** / Soñradan bildük anı ol müşg-bü gîsü **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Göñlümi sevdāya viren zülf-i ‘anber-bîz **imiş** / Cānumı kırbān iden ol gamze-i hūn-rîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Göñlümi sevdāya viren zülf-i ‘anber-bîz **imiş** / Cānumı kırbān iden ol gamze-i hūn-rîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- ‘İşk meydānında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfî geldi ortaya ol da meger şeb-dîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]
- Kaşları yasına karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgānı gāyet tîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]
- Zülfini depretdüginde dökülür müşg-i ‘abîr / Ol sebebdendür şabānuñ bûyı müşg-āmîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]
- Saldı dil fülkin Muhibbî rûzigār-ı āh-ıla / Bilmedi emvāc-ı ‘ışkı kim belā-engîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]
- Kalması ‘akl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirîg görmeye **idüm** nigār[1] kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*idüm, -dü, -m*]
- Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile āşinā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

Zülfüne bu dil āh senüñ mübtelā **imiş** / Bildüm ki benüm başuma derd ü belā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Zülfüne bu dil āh senüñ mübtelā **imiş** / Bildüm ki benüm başuma derd ü belā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Gelür hayālî çeşmüme ammā görünmez āh / Görmüş degül gözler anı dil-rübā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]

Çün şeb ola h̄'āb-ıla herkes huzür ider / Ferdā gamını ben çekerem āh gice **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]

Küyuñda senüñ niçe zamān hasta-dil yatur / Gönder cevāb derdine anuñ devā **[i]miş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*[i]miş, -miş*]

Hāk eyle özün var der-i dildāra Muhibbî / Ger ister **iseñ** cür'a-i yāri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*iseñ, -se, -ñ*]

'Işkum benüm genc **idi** olmaz **idi** izhār / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [*idi, -di*]

'Işkum benüm genc **idi** olmaz **idi** izhār / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [*idi, -di*]

Hün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'ışkum olmaz **idi** bu cihān hālkına fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1*). [*idi, -di*]

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazı **imiş** / Görmeyeydüm bir nazār ben ol meh-i bî-mihri kāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

İster **iseñ** jengden şāf ola dil āyinesi / Āyine gibi gerek olmak Muhibbî hırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*iseñ, -se, -ñ*]

Küh-ı gamda hūşı yok gönlüm 'aceb şeydā **imiş** / Kühken anuñ katında 'aql-ılan dānā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Küh-ı gamda hūşı yok gönlüm 'aceb şeydā **imiş** / Kühken anuñ katında 'aql-ılan dānā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

İstedüm dîvāne gönlüm hālını bilmek yine / Bulmadum ol cünün deştinde nā-peydā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]

Didüm ister büseñi al cānumı aña 'ivāz / Hāşılı yok didi başuñda bu bir sevdā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]

'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı eflāke nişān / Atmaga āh oklarına uş bu kıddüm ya **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Gün yüzine zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muhibbî gam yime ol çünkü nā-bīnā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum var **imiş** / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum var **imiş** / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

- Eşküm ile tolsa çeşmüm sâgarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [imiş, -miş]
- Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol serv-i sehī / Tālî‘üm sa‘d oldı baht-ı kāmranum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [imiş, -miş]
- Küh-ı gāmda kim göre eydür peleng-i mişedür / Sīnem üzre dāğlarla çün nişānum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [imiş, -miş]
- Bilmek isterseñ Muhibbî sīnesin çāk eylegil / Ğamzelerden göresin āzürde cānum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [imiş, -miş]
- Ferhād belā kūhına çün pādaş **imiş** / Āhı ‘alem ü sīne tabl [u] ğam sipāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Bilmez **iken** hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [iken, -ken]
- Zann iderdüm ol perī-rüyı beşer ol māh **imiş** / Cümle ‘ālem bende aña ol bir ulu şāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘āşıkları / Bāb-ı istiğnāda gördüm bir ulu dergāh **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [imiş, -miş]
- Düşmemişken ana rahmine dağı Mecnūn-ı zār / Zūlf-i Leylā’dan dil -i dīvānemüz āgāh **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [imiş, -miş]
- Bilmez iken hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kāh **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [imiş, -miş]
- Ğāyet-i ‘ışka Muhibbî ireyim demek muhāl / Haddi vü pāyānı yok bir ince müşkil rāh **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [imiş, -miş]
- Sīnem içre berķ-i āhum şu‘le-i cān-süz **imiş** / Tekye-i ğamda hemān bir şem‘-i şeb-efrüz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Sīnem içre berķ-i āhum şu‘le-i cān-süz **imiş** / Tekye-i ğamda hemān bir şem‘-i şeb-efrüz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Mübtelā-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [imiş, -miş]
- Ğam degül tīg-ı sitemden çāk olursa bu gönül / Ğamzesin yāruñ işitdüm didiler dil-düz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [imiş, -miş]
- Görmedüm mihr ü vefā çekdüm velī cevri ü cefā / Var diyen mihr ü vefāsı dilberün bir söz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [imiş, -miş]
- Bu Muhibbî zūlfini haddi ile görüp didi / Hāmdülillāh kim gicem kadr ü günüm nev-rüz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [imiş, -miş]
- Kūyuñ gedāsı olalı dil pādişā **imiş** / Eşki sipāh u şu‘le-i āhı livā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Kūyuñ gedāsı olalı dil pādişā **imiş** / Eşki sipāh u şu‘le-i āhı livā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [imiş, -miş]

Var iy tabīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilâc / Levh üzre yazdı anı kalem bî-devâ **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]

Âh eyledükçe şu‘le virür ‘ışkuñ âteşi / Odlara yakan ‘aşıkı bildüm hevâ **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]

Dâyim cefâ vü cevri çeker pâdişâh olan / Her dem şafâ vü zevk sürenler gedâ **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Eyle Muhibbî hastaya iy dil tabîbi em / Yıllarla derdün-ile yatur mübtelâ **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

Sihr fennin fitne ‘ılmin bilmese ol dil-firîb / Bir nazarla dilleri bağlamaz **idi** göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*idi, -di*]

Dirler **idi** ol cefâkârûñ cefâsın çok velî / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*idi, -di*]

‘Âşık olmak döstlar ‘âlemde müşkil kâr **imiş** / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belâlar var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

‘Âşık olmak döstlar ‘âlemde müşkil kâr **imiş** / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belâlar var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Dirler idi ol cefâkârûñ cefâsın çok velî / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşımı / Müstedâm olsun ki ol bu dîde-i hûn-bâr **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yâr / Çok şükür kim tâli‘üm ‘âlemde bahtum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Görmemek müşkil anı görmek dañı âsân degül / N’eylesün hâli Muhibbî’ nûñ katı düşvâr **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

Bâğ-ı hüsünde nigârûñ lebleri rengin **imiş** / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Dil zevrakını saldum derdâ ki bañr-ı ‘ışka / Gerçek **imiş** diyenler yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]

Niçe yıllar hasta **iken** yine bir bir hâlini / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*iken, -ken*]

Nefs kuttâ‘-ı tarîk u menzil olmuşdur ribât / Key sakın başdan çıkarsın itmez **iseñ** ihtiyât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [*iseñ, -se, -ñ*]

i: Seslenme edatı, ey.

Sakın bu âhum okından **i** çarh-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl kıddüme ol da benüm kaşı kemânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*i,]*

(Y) Lâ diyemezsem hükümüne fermân kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin pâre **i** yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*i,]*

'ibret-nümā: *İbret gösteren, ibret veren.*

Devr-i gül bir haftadır bülbül zamānı tüz geçer / 'Älemün **'ibret-nümāsi** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*'ibret-nümāsi, -sı*]

ibrişim: *Kalınca bükülmüş ipek iplik.*

Dir gören ebrülarını husrevā Çaçî kemān / Aña **ibrişim** zülufün birle kılmuşsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*ibrişim,]*

ibtidā: *Bir işin, bir şeyin ilk defa ortaya çıkan kısmı veya başlama zamānı, başlangıç.*

Kimine nāz u ezel kimine virilmiş niyāz / Yoksa 'ışkuñ **ibtidāsi** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*ibtidāsi, -sı*]

ic-: *İçmek; bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Düşüp meyhāne küncinde **içüp** mest ü harāb oldum / Anuñçün ğamdan āzādam ne ğuşşa ne melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*içüp, -üp*]

Rüz-ı ezelde **içdi** bu dil 'ışk cāmını / Dağı başumda görinen anuñ hümāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*içdi, -di*]

ic: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

Meyl-i dünyā-y-ıla cem' itdüğičün sım ü zeri / Düşüben ka'r-ı zemīn **içine** Kārūn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*içine, -ine*]

Gözüm yaşı **içinde** 'aks-i rüyü / Münecim didi eyü yılduzuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*). [*içinde, -i, -n, -de*]

Deyr **içinde** zülfini zünnār idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hāçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*içinde, -i, -n, -de*]

Niçe şād olsun Muhibbî gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrūñ **içinde** gönlin anuñ ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*içinde, -inde*]

Eylesün mecnūn 'ışkum zülfini zencirler / Dāyimā 'ādetdür olur bend **içinde** şirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*içinde, -inde*]

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz **içinden** sanasın anda mähīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*içinden, -inden*]

'Arzında dāne-i hālīne el sunma sakın / Ādem'i cennet **içinden** çıkararı çün dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*içinden, -inden*]

Bāğ-ı hüsnünde nedür zülfüñle cānā haç didüm / Gülşen **içinde** olursa tañ mı didi mür u mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*içinde, -inde*]

İy Muhibbî zülfi çevgānına el ursa nigār / Top olur meydān-ı 'ışk **içinde** niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*içinde, -inde*]

- Goncanuñ pâyına İşâr itmege iy gül'izâr / Kîse-i surhı **içinde** zerleri mestürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [içinde, -inde]
- Âteş-i ruhsârûñ üzre ol mu'anber hâller / Micmer-i yâkût **içinde** müşg-ile 'anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [içinde, -i, -n, -de]
- Mevsim-i güldür mey ile tâze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen **içinde** biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]
- İy Muhibbî cân göziyle bak bu 'âlem bir kafes / Her varak güyâ **içinde** murğ-ı zerrîn bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]
- Bir bencileyin bezm-i belâ vü gam **içinde** / Zârîlık ider derd-ile bîmâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [içinde, -i, -n, -de]
- Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ **içinde** dökmüş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [içinde, -i, -n, -de]
- Gözüm yaşı **içinde** zevrak-ı dil / Yürür âvâre yelkensüz gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [içinde, -i, -n, -de]
- Ya kaşlarıyla alsa ele gamze okların / Sînem **içinde** konmuş aña dil nişânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]
- Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / Gülşen **içinde** niçe niçe hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]
- Devrân **içinde** kim göre zulmı Muhibbiyâ / Varsun muğân deyr ki dâr-ı 'adâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]
- İçersem gülşen **içinde** benefşe / Harâm olsun nigârâ baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]
- Bahr-ı eşküm bād-ı âhumla telâtumlar urur / Yürürüz **içinde** bî-pervâ anuñ balıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [içinde, -i, -n, -de]
- Cihân **içinde** âdem bî-gam olmaz / Meger hayvân ola ol âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]
- Döstar ben ölmedin billâhi tedbîr eyleñüz / 'İşk **içinde** hâlümü ol yâra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]
- Meydân-ı 'ışk **içinde** atup âhum okların / Taşlar dikildi oldı nişâne mezârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]
- Gel beni öldür vefâ kıl 'ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık resmidür 'âlem **içinde** şânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [içinde, -i, -n, -de]
- Muhibbî şi'rini rindâne söyler / Olursa şi'r **içinde** tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]
- Her nefes nâle kılur can u gönül / Meclis **içinde** nâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [içinde, -i, -n, -de]
- Görinür zülf **içinde** 'arız-ı yâr / Şeb-i târ içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

Gözümüñ yaşına mænend cihân **içinde** âb olmaz / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Bir bencileyin var mı bu baħr-ı ğam **içinde** / Bir bencileyin dişleri şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [içinde, -i, -n, -de]

Gâh olur meyhânelerde içerüz cām-ı şarâb / Hânķâh-ı ‘ışk **içinde** gâh olur Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

‘Âlem **içinde** başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekde biñ ola baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [içinde, -i, -n, -de]

Muhibbî bendesi olup cihân **içinde** dildâra / Kamu yārânı terk eyler qarâr itmez bir ân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]

Büy-ı zülfüni getürdüñ taze cân buldum yine / Müstedâm ol iy şabâ dünyâ **içinde** durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

Zâhid egerçi cennet ü havrâ kılur heves / Ben isterem vişâlini ‘âlem **içinde** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Rûze-i hicrân **içinde** eyledüm bir sözi ğuş / Müjde kim togdı hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesâmî âşikâr / Kâdir iseñ ol cihân **içinde** sen de ‘ayb-puş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim yürüyem ‘âlem **içinde** mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

Muhibbî merd olana rezm **içinde** / Bir elde tîĝ [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [içinde, -i, -n, -de]

Hicr **içinde** ölmedüm ne katı cânım var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Hicr **içinde** bu Muhibbî key ölümlü ğastadır / Ger bu yolda cân vire ‘âlemdede sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]

Nazm **içinde** olasin tâ ki göñül sen ğavvâş / Talagör baħr-ı ma‘ânîye çıkar gevher-i ğaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Hâşilım yok gevher-i eşkümdür ancak ğâşilım / Niçe yıllar baħr-ı ‘ışk **içinde** kim oldum ğavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [içinde, -i, -n, -de]

Hüzñ **içinde** iy şabâ Ya‘küb-ı dil aĥvâlini / Mışr-ı ğüsn içre var eyle Yûsuf-ı Ken‘ân’a ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [içinde, -i, -n, -de]

Zülfini çin eyledi dil murĝımı şayd itmege / Hâlini kodı **içinde** eyledi san dâne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

İy meh-i nâ-mihribân senden vefâdur çün ğarâz / Mihr ü mehden ‘âlem **içinde** ziyâdur çün ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Eşk-i çeşmüm içre bu göñlüm şinâverlik ider / Olmışam deryâ **içinde** iy Muhibbî hem çü bat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]

Eşk-i çeşmüm ğarka virmişken ser-â-ser 'âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş o baħr **içinde** baħ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [içinde, -i, -n, -de]

ic: İçmek; bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Yâr elinden zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd elinden ger **içem** tiryâk baħa sem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3). [içem, -e, -m]

Bâde **içse** ğayrılar ben içerem hûn-ı ciger / Ğayret öldürdi beni dildâr benden bî-ħaber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1). [içse, -se]

İçeli 'ışkuñ şarâbın bu Muhibbî ħasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kânzil-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5). [içeli, -eli]

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebât / Hicrûñ ammâ şerbetin **içen** bilür kim acıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2). [içen, -en]

Çün bahâr oldı açıldı her tarafdan lâleler / **İçmeyen** âdem midür gülgünleyin piyâleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1). [içmeyen, -me, -y, -en]

Gülşen-i hüsnuñ gören firdevs-i a'lâdan geçer / Cür'a-i la'lüñ **içen** câm-ı muşaffâdan geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1). [içen, -en]

Gönül mir'âtını gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb **iç** anı şâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3). [iç,]

Zehr olur ger ğayr elinden **içeyim** âb-ı hayât / Yâr elinden zehr nüş itsem baħa cüllâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4). [içeyim, -eyim]

İçen mey buldı 'ömr-i câvidânî / Meger âb-ı hayât est âb-ı engür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3). [içen, -en]

İrdi bir ħâlete dil **içdi** lebi cür'asını / Ya'nî câm-ı mey-ile sâķî bu ħâlet mi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2). [içdi, -di]

Gözlerini açmağa yokdur mecâli nergisüñ / Giceden beñzer ki mey **içmiş** başında var ħumâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3). [içmiş, -miş]

Bu Muhibbî çün ezel **içdi** maħabbet câmını / Görinür şimdi anuñçun ğâħ mest ü geh ħumâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5). [içdi, -di]

Agzına şebnem seħergeh nergisüñ su dökdüği / Lâle ile gice mey **içmiş** bu ki maħmürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6). [içmiş, -miş]

Bezmi-ğamda ehl-i ħâle câm-ı zer ħacet degül / **İçmege** hûn-ı dili bu dîde-i bînâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3). [içmege, -meg, -e]

İçüp şarâb-ı 'ışķı bilmez özin Muhibbî / Kûy-ı melâmet içre mest ü ħarâba beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5). [içüp, -üp]

Tolaşur ehl-i 'irfâna şarâb-ı ħüb içün zâhid / Şarâb **içmek** güzel sevmek velî bilmez zarâfetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2). [içmek, -mek]

Sen mey **iç** gülşende cânâ al ele zerrîn kadeħ / İçmege hûn-ı dili çeşmüm baħa sâğar yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3). [iç,]

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrīn kadeh / **İçmege** hūn-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 3). [içmege, -meg, -e]

Cür'a-i cāmı sen **içdüñ** diyü bezm-i 'ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmūrı gelüp gavgā ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 4). [içdüñ, -dü, -ñ]

Çün ezelden 'ışk cāmın **içmişendür** dōstlar / Gice gündüz anuñ için cān u dil ḥayrān olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 2). [içmişendür, -miş, -em, -dür]

İçersem gülşen içinde benefşe / Ḥarām olsun nigārā baña sensüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1216, Beyit 4). [içersem, -er, -se, -m]

Cür'a-i cām-ı elesti **içeli** mest olmuşuz / İy Muhibbī ḥaşre dek sanma bizi ayıklaruz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 5). [içeli, -eli]

Leblerüñ meyḥānesinden bir kadeh mey **içmeden** / Olmamışdur şaḥne-i zülfüñ giriftārı henüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 3). [içmeden, -meden]

İşigünde yüzini ḥāk itmek ister bu Muḥib / Umar anı kim olasın bāde **içseñ** cür'a-rız (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 5). [içseñ, -se, -ñ]

Añmazuz ḥāl ü ḥaṭuñ dāyim lebüñ zikr eylerüz / **İçerüz** cām-ı şarābı biz ḡubārı n'eylerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2). [içerüz, -er, -üz]

Cām-ı maḥabbet **içmiş** bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tā ḥaşre dek ayılmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 1). [içmiş, -miş]

Cām-ı 'ışkı bu Muhibbī **içeli** rüz-ı ezel / Çāk ider sīne girībānını kendin yiñemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6). [içeli, -eli]

Zemm ider gül gibi her demde şarābı şüft / Ḥürmetin añlamayup lık **içer** kand ü nebız (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 4). [içer, -er]

Bir bencileyin var mı **içer** cām-ı maḥabbet / Bir sencileyin gözleri ḥummār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5). [içer, -er]

Gāh olur meyḥānelerde **içerüz** cām-ı şarāb / Ḥānḳāh-ı 'ışk içinde gāh olur Edhemlerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 4). [içerüz, -er, -üz]

'Aşıkuz 'ālemde ammā virmedük bir ḥūba dil / Okusun bilsün Muhibbī **içe-dursun** cāmumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 6). [içe-dursun, -e-dur, -sun]

Mey virürsin bārī bend it zülfüñi iy muḡbeçe / Kim şarāb **içmek** muḡ ile ḥoş degül zünnārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 4). [içmek, -mek]

Bu Muhibbī dem-be-dem mey **içmege** budur sebeb / Ḥüblar la'l-i lebi fikrini kılmışdur heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 5). [içmege, -meg, -e]

Kim cām **içerse** Cem ya İskender olur hemān / Ḥum-ḥāne ḡüşesi ne ulu bārgāh-ımış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 3). [içerse, -er, -se]

Nüş-ı cān olsun Muhibbī eşk-i çeşmüñi müdām / Sāgar-ı çeşmüñle pür kıl **iç** anı peymāne-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 5). [iç,]

iç: (İnsan veya nesnelere meydana getirdiği topluluklarda) Ara.

Bir serv-i nâzı sevdüm gün yüzi alnı mehdür / Meh-pâreler **îçinde** hüsn-ile pâdişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*îçinde, -i, -n, -de*]

Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkun var / **Îçinde** yok Muhibbî gibi kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [*îçinde, -i, -n, -de*]

îç kabzadan: *Îç kabza.*

Îy kaşı ya atagör **îç kabzadan** gamz oklarıñ / Sînemi delseñ varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*îç kabzadan, -dan*]

îçi vü taşın: *Îçi ve dışı.*

Dutuşup şem‘-i ruhi şevkine pervâne gibi / Dil-i şürîde olup **îçi vü taşın** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*îçi vü taşın, -n*]

îçinde: (*Zaman bildiren kelimelerle*) *Belli bir sürede, süresince, zarfında.*

Âh kim biz ‘ömr **îçinde** bir nefes hîç gülmedük / Îy Muhibbî ‘âlem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*îçinde,]*

îçre: *Îçinde, arasında.*

Gözün yaşını dök ki bulasın cevâhiri / Gavvâş-vâr sen de o bañr **îçre** taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*îçre,]*

Îy cefâ-hü cevri âyîn eyledün ‘aşıklara / Korkaram kim ‘âlem **îçre** ben bu âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*îçre,]*

Eylerem ben gamzesine sînem **îçre** dil nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını ya kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [*îçre,]*

Şeb-i hicr **îçre** kaçan bu dil-i mañzûn iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*îçre,]*

Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup / Deşt-i gam **îçre** ki san hâsta vü mecnûn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*îçre,]*

Kaçan kim bād-ı âhumdan o zülf-i ‘anber-feşân ditrer / Gidüp ‘aklum gelür hayret bu cismüm **îçre** cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*îçre,]*

Eline ol kemân ebrû hadeng-i gamzesin alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar **îçre** kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*îçre,]*

Degül tañrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildaruñ / Kaçan tañrîre kaşd itsem dehân **îçre** zebân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*îçre,]*

Bugün iklîm-i ‘ışk **îçre** Muhibbî’yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çâre fañrûñdür hañrûñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*îçre,]*

Bâğbâna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bâğ-ı hüsn **îçre** biten ol kâmet-i bâlâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*îçre,]*

Bezm-i ğam **ıcre** nālelerüm nāyı pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî şimdi hemān erġanūnadur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*ıcre,]*

Ol Hıta maġbūbı gördüm tırrasın çın gösterür / Nokta-i ħālī ile gül **ıcre** pür çın gösterür (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*ıcre,]*

Yine bezm-i belā **ıcre** bu gönlüm / İñiler sanki nāy-ı ħoş-nevādur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*ıcre,]*

‘İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışk **ıcre** girenler er midür (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*ıcre,]*

‘Ālem **ıcre** senden özge pādīşāhum yok benüm / Lık kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*ıcre,]*

Oldı hem dehrüñ dimāġı çün mu‘aţtar bŷy-ıla / Gülşen **ıcre** güllerüñ medġin okur turmaz hezār (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*ıcre,]*

Tır-i ġamzeñle bu sīnem zaġmnāk olmış yatur / Dir gören meydān-ı ‘ışk **ıcre** helāk olmış yatur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*ıcre,]*

Girelden deyr-i ğam **ıcre** bu gönlüm erġanūn oldı / Gözümün yaşına baksañ şarāb-ı erġuvānıdır (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*ıcre,]*

Vuşlat **ıcre** ħiç kes bilmez vişālūñ ġadrini / Ķıymetin ol dem bilür kim arada hicrān olur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*ıcre,]*

‘Ārızuñ **ıcre** niçedür didüm iy meh-rū ħaţuñ / Güldi didi kaplı kāfūra du‘ā-yı nŷrdur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*ıcre,]*

Bāġ-ı ħŷsn **ıcre** eger seyr itse ol serv-i ħıram / Cŷ yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*ıcre,]*

Gül oldı meclis **ıcre** yine sāġar / Şŷrāġı bŷlbŷl olmış ħŷlkŷlı var (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*ıcre,]*

El urup depretdŷgince zŷlf-i ‘anber-bārını / Ĥaşre dek san ‘ālem **ıcre** ebr-i müşġ-efşān kopar (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*ıcre,]*

Bencileyin la‘l-i nābuñ yādına iy ġonca fem / Gülşen **ıcre** lāleyi gördüm mey-i ħamrā çeker (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*ıcre, -re]*

Cām-ı la‘lin nŷş ider bāġ **ıcre** her dem lāleler / Nergis-i şehlā elinde sāġar-ı zerrīn tutar (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*ıcre,]*

Cem‘ kıldum miġnet ŷ derd ŷ elem / Rāh-ı ‘ışk **ıcre** baña ol zāddur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1118, Beyit 2*). [*ıcre,]*

Niçe yıldur baġr-i ‘ışk **ıcre** şināverdür göñŷl / Sanma ancak suda yŷzmek murġābīler bilür (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*ıcre,]*

Niçe yıldur baġr-i eşk **ıcre** şināverlik ider / Yoġsa ol deryāda bu gönlüm benüm balık mıdur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*ıcre,]*

Didi āñde Muhibbî böyle bir rengīn ġazel / Tarz-ı şı‘r **ıcre** Nevāyī gibi ol fāyık mıdur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*ıcre,]*

Gelmeyŷp nuţka mü‘ezzin bil ki kāmetsen kalur / Cāmī‘-i ħŷsn **ıcre** çün ol serv kāmetsen gösterür (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*ıcre,]*

- Gülşen **ıçre** her varağ geh zerd ü gāhī al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı hāzāna dal olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazar itse / Sanma ki cihān **ıçre** o şems ü kamer ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- Bezmi-ı gam **ıçre** cānā sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāğar yaşum şarāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- İçüp şarāb-ı ‘ışkı bilmez özin Muhibbī / Kūy-ı melāmet **ıçre** mest ü harāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*ıçre,]*
- Nigārā sanma ‘ışk **ıçre** Muhibbī terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billāh reh-i ‘ışkuñda şādıkdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*ıçre,]*
- Öper dildārı meclis **ıçre** sāğar / Ara yirde Muhibbī müttehemdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*ıçre,]*
- Sevdā-yı zülfi top başumda hevā-durur / Deşt-i gam **ıçre** düşdi gönül bī-nevā-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Zülfi çevgānın kaçan ‘uşşāka dilber gösterür / Top idüp meydān-ı ‘ışk **ıçre** bulur ser gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Şem’-i hüsne kim ki ‘āşıkdur yanar pervāne-veş / Maḥv olur ol ‘āteş-i ‘ışk **ıçre** nā-peydā olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 4*). [*ıçre,]*
- Gönlümün murğın n’içün kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rular ‘ālem **ıçre** cümle hep mümtāz olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*ıçre,]*
- Sāğar-ı çeşmümde cānā lāle ruhsāruñ senüñ / Cūy-ı āb **ıçre** komışlar zeyn için gül destedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- Çeşm-i pür-hūnı ele hañcer alaldan döstlar / Kaşdı budur bagrum **ıçre** kanum içüp kanalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- Āhumuñ her dem hevāsı kūyuñ **ıçre** esmedür / Līk çeşmüñ hışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Kağehler meclis **ıçre** sanki güldür / Şürāhī bülbül olmuş kulculı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*ıçre,]*
- Sīnesi gül çāk ü gülşen **ıçre** bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- Cevri iden baña ol şūhumdur / Kalbüm **ıçre** velī ki rūhumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Bahr-i eşk **ıçre** sefīne-i dil / Seyr ider keştī-yi Nüh’umdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- Hüblar gerçi cihān **ıçre** firāvān añılur / Līk ol āfet-i cān serv[er]-i hūbān añılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Yār Muhibbī hüblar **ıçre** eyle maḥbūb ola kim / Halk-ı ‘ālem ḥayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*ıçre,]*
- Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm bārānımı / Gül gibi gülzār-ı hüsn **ıçre** gönül ḥandān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 3*). [*ıçre,]*

Muhibbî düşeli baħr-ı ğam **ıcre** / Şadef çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5). [ıcre,]

İtmez-idük reh-i ‘ışk **ıcre** tarikat hâsıl / Olmasa küy-ı ħarâbât bizüm menzilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2). [ıcre,]

Togrıluḡ vâdî-i ‘ışk **ıcre** Muhibbî gidicek / Çekilür mülk-i ‘adem ħaddine dek maħmilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5). [ıcre,]

‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen **ıcre** cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile ğāhî Cemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3). [ıcre,]

Baş eg zülfe resendür cān u dilden / Disünler saña ‘uşşāk **ıcre** cānbāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3). [ıcre,]

Fiġān u āh u nālem gülşen **ıcre** / Yiterdi bülbüle ğulġul gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3). [ıcre,]

Virüpdür kühken küh **ıcre** başın / Leb-i şîrîni emdi şāh-ı Pervîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3). [ıcre,]

Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhād ider ‘ışk **ıcre** pervîz eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3). [ıcre,]

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mısrî / Bu dil Ya‘küb’ı ħüzn **ıcre** kalur sanmañ ħazîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2). [ıcre,]

Çıkarısa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz herġiz / Sanur mısız ki sînem **ıcre** āh-ı āteşin olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4). [ıcre,]

Okımaduk gerçi kim üstāddan bir ħarf-i rāst / Fenn-i ‘ışk **ıcre** velî her vech-ile kāmillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3). [ıcre,]

Zāhidā mescidde rindānı inen zemm eyleme / Ğāfil olma biz seni meyhāne **ıcre** dillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4). [ıcre,]

Sîne taḡlını döġüp derbend-i ‘ışk **ıcre** müdām / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2). [ıcre,]

Görelî ol serv-ı kaddî cāmî-i ħüsn **ıcre** āh / Kāmet ide diyü nāġāh biz ikāmet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5). [ıcre,]

Bakuñ bu dāġuma küh-ı ğam **ıcre** / Benüm gibi peleng-i mişe olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4). [ıcre,]

Bir dem şeb-i hicr **ıcre** ħayāl-i ser-i zülfün / Ĥālî mi olur gözden eyā serv-i ser-efrāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4). [ıcre,]

Görmedüm ‘ālemde ben bir māh-rū aġyārsuz / Gülşen **ıcre** nite kim bir ğül açılmaz ħārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1). [ıcre,]

Viren bāzār-ı ‘ışk **ıcre** alan cān naġdini derdi / Ĥaġıġatde odur ‘āşık dimeñ bāzārını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5). [ıcre,]

Ĝülsitān **ıcre** kızardı göreliden ġün yüzün / İşidelden zülfini sünbül perîşāndur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7). [ıcre,]

Āh kim biz ‘ömr içinde bir nefes ħiç ğülmedük / İy Muhibbî ‘ālem **ıcre** miñnet oldu yirümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5). [ıcre,]

Püte-i 'ışk **ıçre** yanup hâliş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya t̄alib sanma dīnār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Muhibbī 'ışk-ıla cān terkin ur kim / Olasın cümle 'uşşāk **ıçre** mümtāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 5*). [*ıçre,]*

Muhibbī rāh-ı 'ışk **ıçre** egerçi pāy-māl oldu / Ğam-ı 'ışkından olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*ıçre,]*

Görinür zülf ıçinde 'arız-ı yār / Şeb-i tār **ıçre** ayı kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 4*). [*ıçre,]*

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu cihān **ıçre** māyı kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*ıçre,]*

'Ālem **ıçre** var midur gülşende gül / Şubh olunca bülbülün zār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Dōstlar rāh-ı 'ademde ğam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı 'ışk **ıçre** anılır adumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*ıçre,]*

Güzeller **ıçre** olduñ çünki mümtāz / Ne deñlü eyleseñ lāyıķ saña nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*ıçre,]*

Güm güm ötse na'ramuzdan tās-ı çarh olmaz 'aceb / Hālümüzce ehl-ı 'irfān **ıçre** hālāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*ıçre,]*

Cāmi'-i hüsn **ıçre** yanar ruhları kandıldür / Kaşlarınıñ tākına mihrāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Zülfüñi gördükçe cānā ben şeb-i yeldā didüm / Ol şeb **ıçre** alnuña mehtāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*ıçre,]*

Tġ-ı ğamzeñ didüm itdi sīnem **ıçre** dil şikāf / Leblerüñ didi Muhibbī ğam yime merhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*ıçre,]*

Gözün altında ol hāl-i siyāhuñ nāfe-i müşġn / Ğalaţdur kim bunı dirse ki Rüm **ıçre** ğazāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Şem'-i hüsn yanagör pervāne-veş āh eyleme / 'Āşık-ı şābit-kadem 'ışk **ıçre** feryād istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 3*). [*ıçre,]*

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen **ıçre** var mı gül bārān ile bād istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*ıçre,]*

Göñül bir dem qarār itmez eyā rūh-ı revān sensüz / Fiġān u nāle vü zār ile tenüm **ıçre** cān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*ıçre,]*

Sīnem **ıçre** ekmege cānā maħabbet toħmını / Nāħun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Cihān **ıçre** baña küyuñ çemen bes / Ki zīrā herkese ħubb-ı vaţān bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*ıçre,]*

Niçe bir feryād idersin iy göñül bülbül gibi / Bu gülistān **ıçre** yokdur saña bir feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Şeb-i tūr **ıçre** yüzün meş'al-i nūr / Görindi şu'leden vādī muħaddes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*ıçre,]*

- Nār-ı hicrân **ıçre** kala çıkmaya bu cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- Tār-ı zülfinüñ hayālî sîne-i süzānda / Āteş **ıçre** iy Muhibbî mārdu in eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5*). [*ıçre,]*
- ‘Ārızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / Gülşen **ıçre** ‘andelîbe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Āhım tavrı eyleyüp gözyaşı zencîr olalı / Tekye-i ‘ışk **ıçre** oldı bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*ıçre,]*
- Dil fitîlin yakmaga kändîl-i ‘ışk **ıçre** müdām / Yaş yirine bagrı yağı ile üstün yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*ıçre,]*
- Deyr **ıçre** egerçi yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez şuretgeh-i nakşını nakkkâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*ıçre,]*
- Şu kim gül bisteri **ıçre** yatur gülzāra yasadnmış / Ne bilsün ‘aşıkñ hālî ki seng-i hāra yasadnmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Rāh-ı ‘ışk **ıçre** dilā ger urasın cān terkini / Olasın küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uşşāka baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4*). [*ıçre,]*
- ‘Arşa-i ‘ışk **ıçre** diksem tañ mı eflāke nişān / Atmaga āh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*ıçre,]*
- Dil virelden zülfinüñ zencîrine dîvāne-veş / Meclis **ıçre** söylenür miñnetlerüm efsāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Sinem **ıçre** berķ-i āhum şu‘le-i cān-süz imiş / Tekye-i ğamda hemān bir şem‘-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Ĥusrevā ğuş it Muhibbî şî‘rine eyle nazar / Tarz-ı nazm **ıçre** Nizāmî ma‘nide ħ‘āce-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*ıçre,]*
- ‘Āşık olmak döstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk **ıçre** belālar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- N’ola ‘arz eyler-isem yāra sirişküm gevherin / Olmışam kulzüm-i ‘ışk **ıçre** dilā ben ğavvās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- İy refîkân reh-i ğam **ıçre** du‘ādan añasız / Benüm için umaram okıyasız siz İhlās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*ıçre,]*
- Bahr-ı eşküm **ıçre** saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı ‘ışka aña ne mümkün ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*ıçre,]*
- Ĥüzn içinde iy şabā Ya‘küb-ı dil aĥvālîni / Mısr-ı ħüsn **ıçre** var eyle Yūsuf-ı Ken‘ān’a ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- Eşk-i çeşmüm **ıçre** bu gönülüm şināverlik ider / Olmışam deryā içinde iy Muhibbî hem çü bat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*ıçre,]*
- Küy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān / Nite kim Bağdād şehri **ıçre** akar nehr-i Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*ıçre,]*

Nāme **ıcre** nāmını añmış Muhibbī dilberūñ / Sehv-ile yazmış meger yāhud yazılmışdur ğalať (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 5). [ıcre,]

ıctināb eyler: Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

ıctināb eyler zulümden dōstum kāfir dağı / Ya nedendür zülf ü ğamzeñ zulm ider dād eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 2). [ıctināb eyler, -r]

ıctināb ider: Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

Ġül mevsiminde sākī elinden ğadeh sunar / Nüş ide anı zehr ise kim **ıctināb ider** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 3). [ıctināb ider, -er]

ıctināb it: Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

Düriş ğayra vü Őerden **ıctināb it** / Dimesünler senūñ için bed-āmüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 4). [ıctināb it,]

ıçün: Amaç, neden, özgülük, görelük, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.

Gözlerüm ĩŝār **ıçün** pāyına sım ü zer tutar / Ğün-ı dilden ğaŝıl olmış la'lüñe gevher tutar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1006, Beyit 1). [ıçün,]

Yāra 'arz-ı ğāl **ıçün** āh eyleyüp kan aglasam / Ğıç te'şır eylemez ğalbin meger mermer tutar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1006, Beyit 4). [ıçün,]

Ğurbān ideyim cānumı cānāne **ıçündür** / Ya bisledüğüm cānumı cānā ne **ıçündür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 1). [ıçündür, -dür]

Dil murğı görüp ğālūñi zülfüñe tutıldı / Bu bend ü belālar hep dāne **ıçündür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 2). [ıçündür, -dür]

Yandursa n'ola Őem'-i ruğına beni dilber / Őem'ūñ dağı pes yandugı pervāne **ıçündür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 3). [ıçündür, -dür]

Zülfini ider ğāh kemend ü gehī zencır / Bildüm ki kamu bu dil-i dīvāne **ıçündür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 4). [ıçündür, -dür]

Zāhidā ister-iseñ pır-i muğāndan ğadehi / Rehn **ıçün** ğırķa vü tesbīğ ile seccāde getir (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 3). [ıçün,]

Bezm-i ğamda iy Muhibbī nāleme āheng **ıçün** / Nāyı gör bāzāra varmış kendüzin ğüyā satar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 7). [ıçün,]

Yaralar ursa ne ğam sen ğül **ıçün** baña raķıb / Bu meşeldür ki diken zağmını bülbül götürür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 3). [ıçün,]

Zülfı ucını alur agzına mest olsa nigār / Def'-i büy-ı mey **ıçün** ya'nı ğaranfıl götürür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 4). [ıçün,]

Ġāh olur çeşmi Muhibbī eline tığın alur / Geh döner ğatlüm **ıçün** ğançer-i kābil götürür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 5). [ıçün,]

- Bezm-i hüsninde kaçan zülfü gelür 'arızına / Meclise ziynet **içün** sünbül ü reyhân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*içün,]*
- Tolaşur ehl-i 'irfâna şarâb-ı hûb **içün** zâhid / Şarâb içmek güzel sevmek velî bilmez zarâfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*içün,]*
- İy Muhibbî ayagı topragina işâr **içün** / Eşk-i çeşmüm rûy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*içün,]*
- Şâh-ı gam gelse gönül şehrine cân karşı çıkar / Gözlerüm pîşkeş **içün** dirhem ü dînâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*içün,]*
- Şâh-ı gam geldükçe gönlüm pâyına işâr **içün** / Gözleri yaşını sîm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*içün,]*
- İşiden şî'r-i pür-süzum okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî derdmend **içün** tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*içün,]*
- Sâgar-ı çeşmümde cânâ lâle ruhsârûñ senûñ / Cüy-ı âb içre komışlar zeyn **içün** gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*içün,]*
- Varma nesîm mülk-i Şifâhân'a kühl **içün** / Çün hâk-i pây-ı yâr göze tütüyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*içün,]*
- Elifler uşbu sînem levhasında / Yazılmış tıfl **içün** ta'lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*içün,]*
- Nâle vü âh itdügince âh iderler taglar / Nite kim efgân iderler sayru **içün** saglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*içün,]*
- Bu semâda görineni berķ u bârân sanmañuz / Çarķ-ı gerdân yakılıp ben sühte **içün** aglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*içün,]*
- Seyre gele diyü işâr itmek **içün** pâyına / Dâmenini tolu güller eylemiş yaylaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*içün,]*
- Ķatlüm **içün** haķ getürmiş ol şeh-i hûbân yine / Ķam beni şimden girü öldürdi taķdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*içün,]*
- Dürîş hayra vü şerden ictinâb it / Dimesünler senûñ **içün** bed-âmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*içün,]*
- Behr-i pübüsü **içün** yolında ben oldum helâk / Bir kez ol bed-hû basup üstüme râhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*içün,]*
- Sîne şahrâsına dil dikedüm nişân ol tıfl **içün** / Atsun gamz okların ebrûlara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*içün,]*
- Tütüyâdur gözüme hâk-i deri / Kûhl **içün** tütüyâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [*içün,]*
- Nişâr eylemek **içün** pây-ı yâra / Yaşuma sîm ü zer didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*içün,]*
- Kârbân-ı 'işka uydum Ka'be-i maķşüd **içün** / Nâle eyler vâdi-i gamda bu dil hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*içün,]*
- Sâhn-ı dilde ekmek **içün** dâyimâ gam hâşılın / Şâh-ı 'işkuñ emri ile itdiler beñzer nadâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*içün,]*

Zāhidā vā‘izleri gördüm ki hırş-ı cām **içün** / Rehne aldı her birinüñ hırkasını mey-fürüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3). [içün,]

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsnin hıfz **içün** güyâ bir ejder bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1). [içün,]

‘İşk **içün** eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / Ğalib oldı gönüm âhir egdi gözüm aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1). [içün,]

Çekmek **içün** zülfüñüñ sevdalarını cān u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ımış ol iki kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4). [içün,]

İy Muhibbî cān göziyle kühsāra kıl nazār / İñleyüp Ferhād **içün** döker gözinden kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5). [içün,]

Delmek **içün** sīnemi yir yir benüm / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5). [içün,]

Ok u ya almış ele Ğamzesi dil almak **içün** / Birbirine urup āfākı pür-āşüb olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 2). [içün,]

Şem‘-i hüsnine nigāruñ bakmak **içün** dün gece / Bāl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervāne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2). [içün,]

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede küyında ben / Ohgelmişdür ider her kişi şadr **içün** savaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2). [içün,]

Eksük itmez her gece benüm **içün** kan yaşını / Müstedām olsun ki ol bu dīde-i hūn-bār imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3). [içün,]

İy refīkān reh-i Ğam içre du‘ādan añasız / Benüm **içün** umaram okıyasız siz İhlāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4). [içün,]

‘Āşıkam derdā dirġā olmadum derdden hālāş / Derd-i ‘ışk **içün** dimişler özge yok mergden havāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1). [içün,]

Rāh-ı Ğamda iy refīkān cān virürsem derd-ile / Benüm **içün** sūre-i İhlāşı okuñ ez-hālāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4). [içün,]

Bezm-i belāda nāleme āheng **içün** benüm / Muṭrib terāne bağla elüñ gel rebāba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3). [içün,]

id: Etmek, eylemek.

Zülfini **ider** gāh kemend ü gehī zencīr / Bildüm ki kamu bu dil-i dīvāne içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4). [ider, -er]

Deyr içinde zülfini zünnār **idüp** ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hācın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2). [idüp, -üp]

Cānāne kaçan Ğamzelerin mest-i h‘āb **ider** / Her bir nazarda cānuma yüz biñ ‘itāb **ider** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1). [ider, -er]

‘İşk āteşine yandugumu ancak o bilür / ‘İşkuñ odına cān u gönül kim kebāb **ider** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4). [ider, -er]

Kaçan çevgân **ide** zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî 'ışk meydânın ser-â-ser top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*ide, -e*]

La'l-i şîrînüñe cân virmek-ise 'ışka tarîk / **İdelüm** biz de anı nite ki Ferhâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*idelüm, -elüm*]

Pâyüña dökmege benüm servüm / Yaşamı sîm **idem** yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*idem, -em*]

Zülfi zencîrini takdum gönlümün gerdânına / Bildüm âhir bu dil-i dîvâneyi bed-nâm **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*ider, -er*]

Câmi'-i hüsünde yâruñ tāk-ı ebrûsın gören / Secdeden kaldurmayup başın anı mihrâb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*ider, -er*]

Metn-i hüsün gerçi hattât-ı ezel evvel yazup / Soñradan hattı gelür şerh eyleyüp i'râb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*ider, -er*]

Cân nişâr itsem 'aceb mi sâkîñün ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şâb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*ider, -er*]

Gül'izâr-ı hüsni yâruñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cü sînesin tölâb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*ider, -er*]

Zülfini elde gehî zencîr **ider** gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynüña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*ider, -er*]

Bir sencileyin gâh çelîpâ **ide** zülfin / Geh göstere 'uşşâkına zünnâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [*ide, -e*]

Şâh-ı gam geldükçe gönlüm pâyına işâr için / Gözleri yaşını sîm **idüp** yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*idüp, -üp*]

Sîne bâğına Muhibbî yaş doker geh hün-ı dil / Bitürür güller temâşâ eyle reng-â-reng **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*ider, -er*]

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*ider, -er*]

Dünyâ kime mihr itdi saña **ide** Muhibbî / Cevr-ile cefâ kılmada cânânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*ide, -e*]

Çevgân **idüp** zülfine el ursa nigârum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*idüp, -üp*]

Kıya baksa eger cellâd çeşmün / **İder** müjgânın ol dem hançer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [*ider, -er*]

Her kişi cân terk **ider** sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhâd **ider** 'ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [*ider, -er*]

Leylî zülfidür **iden** her dem beni mecnûn-şîfat / Bu Muhibbî'ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*iden, -en*]

İder bülbül kılur âh u figânı / Kaçan kim güller açılıp ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*ider, -er*]

'Âşık-ı dil-haste kim işigüñi bâlin **ide** / Başını kaldurmayup derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*ide, -e*]

Zülfini çevgân **idüp** alsa ele ol şehsüvâr / Cân-ıla serden tohsardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*idüp, -üp*]

Şehîd olsam eger ‘ışkıyla yârân / **İdesiz** penbe-i dâğum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*idesiz, -e, -siz*]

Ûaddüni çevgân **idüp** top it Muhibbî başuñı / Çünkü meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*idüp, -üp*]

Gözleri yaşın Muhibbî’nüñ revân itmiş şehâ / Ol ki haddüñ gül **idüp** kaddüni şimşâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*idüp, -üp*]

Kıssa-i Ferhâd olaldan kıssa-i ğuşşam benüm / Ol lebi şîrîn **idüp** bir dâsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*idüp, -üp*]

idin: Edinmek, almak, sahip olmak.

Görse zâhid saçınuñ küfrini zünnâr **idine** / Kibr eger baksa yüzi nûrna îmân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [*idine, -e*]

idrâk: Anlayış, anlama.

Zîkr eyle leb-i la‘lin ü fikr eyle miyânın / ‘Âlemde hüner olmaya **idrâke** berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*idrâke, -e*]

Noğtadur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur **idrâkümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*idrâkümüz, -ümüz*]

idrâk evlemez: Anlamak, kavramak.

Nâmüs nedür ‘âşık anı evlemez idrâk / Nite ki hârâbât erine nâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*idrâk evlemez, -mez*]

ifnâ: Ar. Yok etmek, edilmek, fenaya vardırma, vardiırılmak, tüketmek, tüketilmek.

Çün miyân-ı yârda varlık hicâb oldı bize / Dâyimâ alup nefes virdükçe **ifnâsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*ifnâsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

iftihâr: Bir şeyden dolayı haklı olarak övünme, övünç.

Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fâhr / Her dem Muhibbî ‘ışk-ıladur **iftihârumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*iftihârumuz, -umuz*]

iftirâ: Ar. Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.

Dirîğ eyler dimişler cânı senden / Muhibbî’ye habîbüm **iftirâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*). [*iftirâdur, -dur*]

igvâ: Baştan çıkarma, yolunu şaşirtma, ayartma.

Zāhidā sanma bizi biz nefis **igvāsındayuz** / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*igvāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

ihlās okıyasız: *İhlas Suresi'ni okumak.*

İy refikān reh-i gam içre du'ādan añasız / Benüm için umaram okıyasız siz İhlās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*ihlās okıyasız, -y, -a, -sız*]

ihşān: *Bağışlanan şey, bahşış, atıye // Lutf, kerem, iyilik.*

Büşeñe ger cān virem 'ayb eyleme / Az olur **ihşāna** çün ekşer 'ivāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1493, Beyit 2*). [*ihşāna, -a*]

ihşān it: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak, vermek, lutfetmek.*

Beni derd-ile öldürdüñ lebünden büse **ihşān it** / Kađimī böyledür 'ādet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*ihşān it,]*

ihşān it: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak, vermek, lutfetmek.*

Çünki öldürdüñ Muhibbī'yi ser-i küyuñda gel / Büse **ihşān it** tarık-ı 'ışkda yokdur kışaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 5*). [*ihşān it,]*

ihşān olursa: *Bağışlamak, bahşetmek, lutfetmek.*

Ben şürāhī gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sākıyā senden kađeñ **ihşān olursa** çok midur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*ihşān olursa, -ur, -sa*]

ihtilāt eyleme: *Karşılaşıp görüşmek, görüşüp temas etmek, içli dışlı, sıkı fıkı olmak.*

Çünki vefā vü mihr ü maħabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyāda ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 2*). [*ihtilāt eyleme, -me*]

ihtilāt eyleme: *Karşılaşıp görüşmek, görüşüp temas etmek, içli dışlı, sıkı fıkı olmak.*

Bir kese rāzuñ dime sīneñde sakla rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*ihtilāt eyleme, -me*]

ihtirā' itse: *Benzeri görülmemiş bir şey icat etmek, vücuda getirmek.*

Bikr-i fikrinden Muhibbī **ihtirā' itse** gazel / Kapışurlar sanasın kim gevher agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*ihtirā' itse, -se*]

ihtirāz idelden: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

Çarḥ aldı eline çini siper / Tır-i āhumdan idelden ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 3*). [*ihtirāz idelden, -el, -den-elden*]

ihtirâz itmez: Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.

Gâh şîve gâh ‘işve gâh cevır ü gâh nâz / Öldürür ‘uşşâkı bu nev’-ile itmez ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [*ihtirâz itmez, -mez*]

ihtişâs buldı: Uzmanlaşmak, uzmanlık kazanmak.

Bahr-ı tab‘umdan çıkardım yine ma‘nâ gevherin / Dil yine gâvvas olup buldı o bahra ihtişâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [*ihtişâs buldı, -dı*]

ihtişâs ide: Bir kimseye veya şeye kuvvetli bir duyguyla bağlanmak.

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtişâs / Bulmayısardur ebed zencîr-i gamdan ol hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*ihtişâs ide, -e*]

ihtiyâc: Gerekli olan, elde bulunmayan bir şeyin eksikliğini duyma.

Ziyâ-yı şem‘e yokdur ihtiyâcum / Olaldan şu‘le-i âhum şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 3*). [*ihtiyâcum, -um*]

ihtiyâr iden: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Çanâ‘at ihtiyâr iden aña lâ-büd gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Ankâ gibi ol ‘azm-i Kâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*ihtiyâr iden, -en*]

ihtiyâr iden: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Güşe-i gâmda Muhibbî fakrı iden ihtiyâr / Gâh olur şâh-ı cihân olana istîgnâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [*ihtiyâr iden, -en*]

ihtiyâr iden: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

İy Muhibbî fakr-ıla iden çanâ‘at ihtiyâr / Sîm ü zerden yapılan çâşr-ıla eyvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*ihtiyâr iden, -en*]

ihtiyâr ider: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Terk-i mâl iden ider elbette fakrı ihtiyâr / Cübbe vü destârı n’eyler geystün ol dâ‘im palâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*ihtiyâr ider, -er*]

ihtiyâr it: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şâhn-ı çemen / ‘İyş ü ‘işret vahtidür it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*ihtiyâr it,*]

ihtiyâr itdi: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

İhtiyār itdi ħarābātī Muĥibbī ‘ışk ara / Zāhidā itme melāmet andan ol ‘ār eylemez (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*ih̄tiyār itdi, -di*]

ih̄tiyār itdük: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

‘Aşıkuz itdük Muĥibbī derd ü miĥnet ih̄tiyār / Biz ħarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*ih̄tiyār itdük, -dü, -k*]

ih̄tiyār itdün: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Riyā vü zerķ ü tezvīri cihānda **ih̄tiyār itdün** / Sanursın zāhidā ‘ışkı bu daĥı ih̄tiyārīdür (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*ih̄tiyār itdün, -dü, -ñ*]

ih̄tiyārī: Seçilmiş, tercih edilmiş.

Riyā vü zerķ ü tezvīri cihānda ih̄tiyār itdün / Sanursın zāhidā ‘ışkı bu daĥı **ih̄tiyārīdür** (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*ih̄tiyārīdür, -dür*]

ih̄tiyār-ı dil: Gönlün seçebilme kabiliyeti.

İy Muĥibbī **ih̄tiyār-ı dil** eger gitse ne tañ / Dil-rübālar işi dāyim nāz-ıla kirişmedür (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*ih̄tiyār-ı dil,]*

ih̄tiyār-ı fakr iden: Yokluğu, fakirliği seçmek, tercih etmek.

İhtiyār-ı fakr iden dergāh u evvān istemez / Zād-ı ğamdan özge hergiz kendüye nān istemez (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*ih̄tiyār-ı fakr iden, -en*]

ih̄tiyārüm elden aldılar: İhtiyar (ihtiyarı) elden gitmek / alınmak: iradesi üzerindeki kontrolünü kaybetmek, kendine hâkim olamayacak duruma gelmek / getirilmek.

Serv-ġadler evvel elden ih̄tiyārüm aldılar / Akıdup āĥir gözümden cüybārüm aldılar (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*ih̄tiyārüm elden aldılar, -den-di, -lar-um*]

ih̄tiyāt eyle: Tedbirlî ve ölçülü davranmak, sakınmak.

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāt / Bād-ı ħazānı yād idüben eyle ih̄tiyāt (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 1*). [*ih̄tiyāt eyle,]*

ih̄tiyāt itmez: Tedbirlî ve ölçülü davranmak, sakınmak.

Nefs ħuttā‘-ı tarīķ u menzil olmışdur ribāt / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ ih̄tiyāt (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 1*). [*ih̄tiyāt itmez, -mez*]

ih̄yā: Diriltme, diriltirme, canlandırma.

Ĝamzeñ öldürse Muĥibbī‘yi ne ğam ğam yimezüz / Leblerün mürdeler **ih̄yāsına** ‘İsī bilürüz (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ih̄yāsına, -sı, -n, -a*]

ihyā ider: Yeniden canlılık kazandırmak, canlandırmak, diriltmek.

Mürdeler **ihyā ider** la'1-i lebūn 'Īsī gibi / Līk ğamzeñ öldürür 'uşşāk[1] cellād istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*ihyā ider, -er*]

ihyā itmede: Yeniden canlılık kazandırmak, canlandırmak, diriltmek.

Gerçi kim çeşmi Muhibbī öldürür merdümleri / Lebleri emvātī **ihyā itmede** 'Īsā-y-ııış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*ihyā itmede, -me, -de-medede*]

ikāmet: Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma // *Kamet:* (Ar. *kāmet* "namaza durulmak, namaz başlamak"tan) *Bilhassa cemāatle kılınan farz namazlardan önce, "namaz başladı" anlamına gelen Kad kāmēti's-salā cümlesi ilāve edilerek okunan ezan.*

Goreli ol serv-kađđi cāmi'-i ħüsn içre āh / Kāmet ide diyü nāġāh biz **ikāmet** beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*ikāmet,]*

ikāmet: Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma.

Bu ribāṭ-ı köhnede kılma **ikāmet** fikrini / Gün-be-gün her kārbaña mesken olur bu ribāṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 3*). [*ikāmet,]*

ikdām kılmasun: Cesaret etmek, kalkışmak, dikilmek.

Başın sakınan rāh-ı maḥabbetde ne ister / 'İşkuñ yolına kılmasun ikdām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 3*). [*ikdām kılmasun, -ma, -sun*]

iken: Ek-fülil zarf-fül eki almış biçimi.

Mescide dönmiş **iken** vardum yine meyhāneye / 'Āşıkı 'ayb itme şüfi çünki ğavġādan kaçır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*iken,]*

Bu Muhibbī şeh-i cihān **iken** / Şimdi bir ħūba bendedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*iken,]*

Bir kılıyla bend idüp zülfi dutar bu göñlümi / Bend ü zencir dutmaz **iken** bu dil-i dīvānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*iken,]*

Virmiş **iken** büsesin cān nađđine / N'oldı bilmem döndi ikrār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*iken,]*

Yüzüne "Ve'ş-şems" dinmiş zülfiñe "Ve'l-leyl" çün / Hadd ü zülfiñ var **iken** leyl ü nehārı n'eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*iken,]*

Yürür āzāde **iken** 'ışka düşdü / Kılalım terk-i ser didüm ne dirsiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1362, Beyit 2*). [*iken,]*

Çarḫ tennürında māhuñ yüregi yanmış **iken** / Germ idüp daḫı beteri anı oda yakar güneş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*iken,]*

Sanma ki cihān-ı fānidesin kurtarasın baş / Pes böyle **iken** buña maḥabbet niye kardaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*iken,]*

iki: İki, sayı sıfatı.

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönümün bâzın / Dü zülfeyni esriyem **iki** yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [iki,]

Nıgehbanı olup hüsne **iki** çeşmi gazanferdür / Yâhüd zülfi tılısm olmuş o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [iki,]

Dilâ bu rüy-ı zerdümle niçe inkâr idem ‘ışka / Gözümün kanlu yaşıyla **iki** hâzır güvâhidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [iki,]

Güyyiâ **iki** haddi bir cildde / Yazulu Gülsitân u Bûstân’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3*). [iki,]

İki çeşmüm revân itmiş yaşını ya yabân gözler / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak âsümân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [iki,]

El urayın dime sakın genç-i hüsne / **İki** tarafda zülfi anuñ ejdehâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [iki,]

‘Aynum olalı **iki** ‘ayn-ı revân / Görinen ser degül belâ kühumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*). [iki,]

Didüm iy serv-quad pâyüña her dem / **İki** çeşmüm iki cüy-ı revândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [iki,]

Didüm iy serv-quad pâyüña her dem / İki çeşmüm **iki** cüy-ı revândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [iki,]

Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridür yaşum **iki** ‘aynum bıñarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [iki,]

İy bād-ı şabâ hâk-i derin **iki** gözümçün / Luţf eyle getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [iki,]

Gözi üstinde gören kaşlarını / **İki** teldür sanur dakındı şehbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [iki,]

Tîr-i müjgâni ile durmaz akar hûn-ı ciger / Bu **iki** hûnîlerün kimse savaşın yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [iki,]

İki nesne ‘ışkuma şâhid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümün kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [iki,]

Görinen başuma miñnet kühsâridür diñüz / **İki** ‘aynum iki yaña çeşmesâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [iki,]

Görinen başuma miñnet kühsâridür diñüz / İki ‘aynum **iki** yaña çeşmesâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [iki,]

Görinen başum degül bil ki belâ kühsâridür / **İki** ‘aynum kaynayup akar bıñarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [iki,]

‘Âşıkun taglarca bagrı üzre başı var-ımuş / **İki** ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [iki,]

Dâne-i hâlün hayâliyle gözüm yaşlar döküp / Âsiyâ gibi döginür ele almış **iki** taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [iki,]

Çekmek için zülfüñün sevdâlarını cân u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ıymış ol **iki** kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4). [iki,]

Meşveret itmege gelse bir yire ol **iki** kaş / Mâh-rûlar her tarafından indürürler aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1). [iki,]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgân tırüñe katı yadur ol **iki** kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3). [iki,]

Nâlân olup cürmin añup sîne döğmege / Gerdün gibi eline alsun dil **iki** taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3). [iki,]

Kim ki 'âşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarlı urup / Gice gündüz döğine eline alup **iki** daş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2). [iki,]

Komış ebrûları birbirine baş / Danişuk mı ider ola **iki** kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1). [iki,]

Tekye-i ğamda yakup Ferhâd u Mecnûn'dan çerâğ / Tutmuşam 'âlemde şöret ol **iki** ferzâne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3). [iki,]

Serv-ı-kaddüñ yādına gülşende iy serv-i hırâm / Bu Muhibbî'nün **iki** çeşmini gördüm cū-y-ıymış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5). [iki,]

Sen cefākârüñ elinden seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup **iki** taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4). [iki,]

İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6). [iki,]

iki: İki.

Sen tarîk-ı 'ışkı bir gör **iki** görme zâhidâ / Sevdüğine kim **iki** dir-ise ol kâfir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4). [iki,]

iki: İki II miktar zarfi.

Sen tarîk-ı 'ışkı bir gör **iki** görme zâhidâ / Sevdüğine kim **iki** dir-ise ol kâfir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4). [iki,]

iki cihân: Dünya ve ahiret.

Ger ister-iseñ **iki cihân** devletin iy dil / Dermânde vü dil-hastelerüñ hâline tut güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6). [iki cihân,]

iki cihânda: Dünya ve ahiret.

Sevdâ-yı zülfî gitmeye dilden ölem dahı / **İki cihânda** çünkü baña bu hevâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3). [iki cihânda, -da]

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ maḥabbetin tırâş / Budur sözüñ itmeye **iki cihânda** ol ma'âş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1). [iki cihânda, -da]

iki gözüm: İki gözüm II iki göz kadar kıymetli ve sakınılan kişi II sevgili.

Yollarda kaldı gözlerüm âh intizâr-ıla / Gel hâdden aşdı **iki gözüm** intizârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2). [iki gözüm,]

ikisi: Her ikisi de.

Gözüm yaşıyla âh âhum elinden / Olupdur bu **ikisi** kâşif-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7). [ikisi,]

iklîm: Memleket, diyar.

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem **iklîmine** / Virmege bir harfe kıymet efserin Dârâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6). [iklîmine, -i, -n, -e]

Belâ **iklîminüñ** şahı olursam tañ mı Mecnûn-veş / 'Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i gam sipâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2). [iklîminüñ, -inüñ]

iklîm-i 'ışk: Aşk iklimi, mevsimi, ülkesi.

Bugün **iklîm-i 'ışk** içre Muhibbî'yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çâre fakîrünüñdür haķîrünüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4). [iklîm-i 'ışk,]

ikrâr eyledüñ: Söz vermek.

Naķd-i câna çün metâ'-ı büse **ikrâr eyledüñ** / Döstim inkâr idüp gel bozma bâzârı henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4). [ikrâr eyledüñ, -dü, -ñ]

ikrâr eylemez: Söz vermek.

Virmiş iken büsesin cân naķdine / N'oldı bilmem döndi **ikrâr eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4). [ikrâr eylemez, -mez]

ikrâr eylemişken: Söz vermek.

Dün **ikrâr eylemişken** büseyi yâr / 'Aceb n'oldı bugün inkâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3). [ikrâr eylemişken, -miş, -ken]

ikrâr eyleyüp: Söz vermek.

Cânım aldı dün gice bir büse **ikrâr eyleyüp** / Döndi inķâr eyledi itdügi beñzer lâğ-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3). [ikrâr eyleyüp, -y, -üp]

ikrâr ider: Söz vermek.

Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek degül / Yolına cân virmegi çokdan gönül **ikrâr ider** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3). [ikrâr ider, -er]

ikrâra gelmeve: Dil ile söylemek, bildirmek, öyle olduğunu kabul ve tasdik etmek II doğruyu bulmak, doğruyu söylemek, doğru yola gelmek.

Gün gibi rüşen olup 'äleme 'ışkuñ nürü / Bu 'aceb gelmeye zâhid dağı ikrâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [*ikrâra gelmeye, -me, -y, -e*]

ikrâra gelmeye: Dil ile söylemek, bildirmek, öyle olduğunu kabul ve tasdik etmek II doğruyu bulmak, doğruyu söylemek, doğru yola gelmek.

Gün gibi rüşen olup 'äleme 'ışkuñ nürü / Bu 'aceb gelmeye zâhid dağı ikrâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [*ikrâra gelmeye, -me, -y, -e*]

ikrârsuz: Sözünde ikrar etmeyen, sözünde durmayan // Sevgili.

Dün lebinden büse 'ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine kavline inkâr eyler ol **ikrârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*ikrârsuz,*]

il: Memleket, ülke, yurt, diyar, iklim, vilayet.

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinûñ her bir kılinda Rûm **ilin** Çın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*ilin, -i, -n*]

Pâyemâl olsam ne ğam iy hüsn **ilinüñ** Husrev'i / Bu meşel meşhürdur kim 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*ilinüñ, -i, -nüñ*]

Niçe bir hicr **iline** gönderesin / Basayın çâre nedür bagruma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5*). [*iline, -i, -n, -e*]

'ilâc: Derman, ilaç, çare, şifa.

Var iy tabîb hasta-i 'ışka **'ilâcı** ko / İtmez kabûl derdi anuñ bî-devâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [*'ilâcı, -ı*]

Şerbet-i la'linden özge 'âşıkâ yokdur devâ / Gel tabîbâ ko **'ilâcı** biz cevâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*'ilâcı, -ı*]

'ilâc evleme: İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.

Var iy tabîb eyleme 'ışk ehline 'ilâc / Levh üzre yazdı anı kalem bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*'ilâc eyleme, -me*]

'ilâc it: İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.

Tabîb-i dilsin iy ârâm-ı cânum / **'ilâc it** göñlüme merhemşüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [*'ilâc it,*]

'ilâc itme: İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.

'İlâc itme tabîbâ derdüme gel / Baña dermân yine derdüm ğamıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*'ilâc itme, -me*]

'ilâc itme: İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.

‘İlâc itme yûri var derd-i ‘ışka / Tâbîbâ çünki derdüm bî-devâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3). [‘ilâc itme, -me]

‘ilâc itmeve: İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.

Cân hastasına itmeye hergiz hakîm ‘ilâc / La‘linden özge derdine sanmañ devâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4). [‘ilâc itmeye, -me, -y, -e]

ilâhî: Ey benim Allah'ım.

İlâhî her zamân artur anuñ mihrini gönlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4). [ilâhî,]

Vefâmı ‘ışkı yolında **ilâhî** besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefâ hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3). [ilâhî,]

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki âhumdan benüm pürdür zemîn ü âsümân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4). [ilâhî,]

i‘lâm eyleñüz: Bildirmek, anlatmak, haber etmek.

Kâ‘be-i küyında qurbân oldum dimiş şalâ / Hey müselmânlar meded ‘uşşâka **i‘lâm eyleñüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4). [i‘lâm eyleñüz, -ñüz]

ile: İle bağlacı.

Sırr-ı ‘ışkı niçe pinhân eyleyem ben sînde / Âhum **ile** göz yaşı ‘âlemlere rüsvâ kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4). [ile,]

Didüm dil-i dîvâneye âhîr olacak cā / Zencîr-i ser-i zülfi **ile** çâh-ı zeķandur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3). [ile,]

Hün-ı dil-ile dîde olaldan ayagumuz / Vardur mey **ile** kâse-i zerden ferâgumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1). [ile,]

Gün yüzüñ **ile** alnuñı kim görse habîbüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3). [ile,]

Âhum **ile** gözlerüm yaşı benüm / Qalbi âhendür aña kâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5). [ile,]

Aglayup âh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı gül bārān **ile** bād istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4). [ile,]

Ġam-ı endüh **ile** furķat beni âhîr helāk eyler / Meded devletlü sulţānum benüm hālüm yaman sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2). [ile,]

Nāzenîn kaddi **ile** ruhsār u ħaddi baña bes / Görelî ne serv kıldum ârzü ne gül heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1). [ile,]

ile: İle bağlama edatı II isimlerin sonuna gelerek beraberlik, refâkat, vasıta, araç, hal, tarz, ilişki vb. anlamlarda zarflar yapar.

- Şâne **ile** her kaçan kim zülf-i müşğîn tagılır / Bûy-ıla ‘âlem tolar san nâfe-i Çîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [ile,]
- Esrâr-ı ‘ışk gerçi ki gizlü hâzinedür / Korkum budur ki âhum **ile** âşikâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [ile,]
- Serv kaddûn **ile** da‘vâ eylemiş / Bîd işidüp yüzine hânçer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [ile,]
- Türk çeşmûn mülk-i dil târâcına / Zülf-i kâfir kış **ile** leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [ile,]
- Zâhidâ ister-iseñ pîr-i muğândan kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh **ile** seccâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3*). [ile,]
- Ol Hıfâ mañbûbı gördüm tırrasın çîn gösterür / Nokta-i hâlî **ile** gül içre pür çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [ile,]
- Muñribâ nâle **ile** meclise gel nâyı getir / Sâkiyâ sun berü ol cām-ı muşaffâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [ile,]
- Sîne de ‘ışk âteşini nâr sanmañ nürdur / Anuñ **ile** ehl-i diller hânesi ma‘mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [ile,]
- Döşedi zümrüt bisâtımı benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] **ile** bu demde oldı ‘âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [ile,]
- Bunca istiğnâ **ile** görmez misin şems-i felek / Pâyüña yüzler sürüp yoluñda hâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [ile,]
- Sen şeh-i ‘âlî-cenâbı kuçmaga bir el **ile** / Pul pul itdüm dâğlarla kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [ile,]
- Çarh-ı gerdün mâh u hırşîd **ile** olur müşterî / Hüsn bâzârında la‘lûñ her kaçan helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3*). [ile,]
- Biñ şîve **ile** nâz-ıla cânân gelür geçer / Gördükçe anı ağıza bu cân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [ile,]
- Salınur ‘işve **ile** her tarafa nâz-ıla yâr / Âh bu şîveyi ne serv ne şimşâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [ile,]
- Kullıga müy-ı sefid **ile** didüm eyle kabûl / Didi pîr olsa efendi kulin âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [ile,]
- Agzına şebnem sehergeh nergisûñ su dökdügi / Lâle **ile** gice mey içmiş bu ki mañmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [ile,]
- Cân u dil **ile** şem‘-i ruñ-ı yâra yandugum / Pervâne gibi yanmaga dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2*). [ile,]
- Mevsim-i güldür mey **ile** tâze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [ile,]
- İy müderris bil Haq’uñ bahşâyışidür fenn-i ‘ışk / Kesb **ile** girmez ele ne hüd kitâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [ile,]
- Bir gamze **ile** sîneñi çäk itdi Muhibbî / Kim tîğ urur ol merdüm-i çâlâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [ile,]

- Koyup ‘aşıkların ol mäh-rûlar / Raķīb **ile** varup bāzār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2*). [ile,]
- Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālīn **ile** bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [ile,]
- Cān naķdi **ile** geldi kapuña yine gönül / Virdi metā vuşlatuñi iştirā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [ile,]
- Nāvek-i ğamzesine döymeye sīnem siperi / Kaşı yasını kaçan ‘işve **ile** yār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [ile,]
- Gel bugün ‘işi idelüm şahn-ı çemen eyyāmıdır / Çarķ-ı zālīm kimler **ile** irtē iştret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [ile,]
- Aglayup zārīhk **ile** eylesem yüz biñ niyāz / Yār nāzın arturur biñ dürlü istignā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [ile,]
- Derdi **ile** hoş geçer dil dilberuñ / Derdüme sanma devāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [ile,]
- Ĥat degüldür lebleruñ üstinde yir yir görinen / Mūrlar şekker hevāsı **ile** anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [ile,]
- Sīnesi gül çāk ü gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr **ile** iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [ile,]
- Hem-nişīn olam dir imiş ba’zılar ol meh-ruħa / Hiç ola mı tūfī **ile** cem’ olalar zāĝlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [ile,]
- Meyi tut hürmet **ile** cāmı gözle / Ferīdün hāke [bir] hūb hīyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [ile,]
- Kapuñdan cürmüm **ile** itme maħrüm / Kerīmüñ işi çün dāyim keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [ile,]
- (♫) Merdümlük idüp gel bu Muhibbî’ye şehā / Kamı bu bendeñ **ile** eyledüĝüñ kavlı ü qarār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [ile,]
- Bir gördi yine itleri **ile** bizi habīb* / Devlet irişdi başa dilā oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [ile,]
- Ne қadar esrār-ı ‘işkı sīnede ketm eyledüm / Girye **ile** bu cihān ĥalkına kıldı fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [ile,]
- Cem’ olup bir araya derd ü belā **ile** elem / Bezm-i ğamda ‘işi ider bir niçe şöĥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [ile,]
- Gül ruħlarınıñ şevķi **ile** gülşene vardum / Didüm ki dilā nāleler it yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [ile,]
- Çün ğamdan özge kalmadı bir ğam-ĝüsārumuz / Geçse ‘aceb mi nāle **ile** rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [ile,]
- Eyler egerçi her kişi bir nesne **ile** faħr / Her dem Muhibbî ‘iştīlādur iftiħārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [ile,]
- Şürīde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül **ile** ĝüyā ki sabakdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [ile,]

Efgān **ile** zārī kıluruz gice vü gündüz / Bir oñmayası ğam-zede qallāşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [ile,]

Bezm-i ğamda hūn-ı dil nūş itmege yārān **ile** / Miñnet ü derd ü elem oldı bizüm peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [ile,]

Ğam **ile** bu hālüm tebah ahvālümü sormaz mısız / Yārān nedür hālūñ diyü bu hālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [ile,]

Tir-i müjgānı **ile** durmaz akar hūn-ı ciger / Bu iki hūñilerün kimse savaşın yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [ile,]

Çarsū-yı ‘ışkda gördük metā’-ı büseñi / Naqd-i cān u dil **ile** geldük ki bāzār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [ile,]

Mey virürsin bārī bend it zūlfūñi iy muğbeçe / Kim şarāb içmek muğ **ile** hoş degül zünnārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [ile,]

Göñül bir dem karar itmez eyā rūh-ı revān sensüz / Fiĝān u nāle vü zār **ile** tenüm içre cān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [ile,]

Sinem içre ekmege cānā maħabbet toħmını / Nāhūn **ile** eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2*). [ile,]

Āteş-i ‘ışka Muhibbî yana hākister ola / Nār-ı ‘ışk **ile** nite yanup kül oldı Kaqnūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [ile,]

Sahn-ı dilde ekmek içün dāyimā ğam hāşılın / Şāh-ı ‘ışkuñ emri **ile** itdiler beñzer nadās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [ile,]

Niçe bir halk-ı cihān **ile** idersin güft ü gū / ‘Uzlet eyle halkdan artuk saña yıgdür hamūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [ile,]

Dil fitilin yakmaga kandıñ-i ‘ışk içre müdām / Yaş yirine bagrı yağı **ile** üstün yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [ile,]

İy Muhibbî bî-emāndur öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme **ile** tiĝ-ı çeşmin zāĝlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [ile,]

Bıĝāne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ **ile** aşinā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [ile,]

Muhibbî bū **ile** toldı dimāĝüm / Meger zūlfine yāruñ şāne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [ile,]

Nūruñ **ile** ‘ālemün yüzi münevverken bugün / Zūlmete virme cihānı zūlf-ile hāyil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [ile,]

Gerçi felek bükdi kaddüm rüzigār **ile** / Şükürüm budur ki ben daħı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [ile,]

Rūy-ı zerdüm tā şeref bulsun diyü / Anları pā **ile** tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [ile,]

Zūlf-i çevgān **ile** bāziçeye geldi o nigār / Ser-i ‘uşşāk aña her bir yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [ile,]

Eşküm **ile** tolsa çeşmüm sāĝarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [ile,]

Bu Muhibbî zülfini haddi **ile** görüp didi / Hamdülillâh kim gicem qadr ü günüm nev-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5). [ile,]

Hasret **ile** dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar gözümde kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1). [ile,]

Nâvek-i gâmezsi geldükde Muhibbî sen anı / Gâh ta'zîm **ile** ko dilde gehî cânuña bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5). [ile,]

Dermend olan haç u hâli **ile** âşüftedür / Derd-ile hoş geçe ol ola dermândan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4). [ile,]

Zülf[i] sevdâsı sevâd-ı dil [ü] 'aqlumı alup / Başuma derd ü belâ **ile** hevâ kıldı 'ivaż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4). [ile,]

Keşf oldı Muhibbî'ye cihân bir kadeh **ile** / Bulmadı girüp erba'îne zâhid-i murtâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5). [ile,]

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer **ile** / Yâ niçe bir 'iyş ü 'işret çün döşersin sen bisâţ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2). [ile,]

Bir kese râzuñ dime sîneñde sakla râzuñı / Ehl-i dünyâ **ile** hergiz eyleme sen ihtilâţ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4). [ile,]

iled: Götürmek, ulaştırmak.

Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrûñle ger / **İledürse** bû şabâ küyuña âhîr hâkümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2). [iledürse, -ür, -se]

ilerü: Bir yerin veya şeyin arka kabul edilen kısmına göre önde bulunan taraf, ön taraf // Öne doğru.

Gönder **ilerü** gâmezni iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ gibi kan dökücü hün-h'âr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3). [ilerü,]

ilhâm ider: İlham etmek, kalbe, zihne mananın gelmesini sağlamak.

Cânuma hâtif sehergehden bunı **ilhâm ider** / İy humâr-âlüd ancak saña dermân câm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1). [ilhâm ider, -er]

'ilim: Bilme, biliş // Belli bir konuya âit bilgilerin bütünü.

Añlayup 'ışkuñ rumüzin didi bir hikmet-şinâs / Bu **'ilim** müşkildür itmeñ bunı bir 'ilme kıyâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1). ['ilim,]

illâ: “-den başka” anlamında istisnâ bildirir, ancak, sâdece.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / Göñlüme gelmez sürür **illâ** meger kim gâm gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4). [illâ,]

Ğam beyâbânında sergerdân olaldan cân u dil / Kimse gelmez yanuma **illâ** meger säyem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5). [illâ,]

Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i hüsne cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez **illā** nār hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [illā,]

Komadı şabr u hüş dilde tākāt / Baña itmedi **illā** göz-ile kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2). [illā,]

‘illet: Bir şeyin var olmasını sağlayan sebep. // Bahane.

Ger olursa bugün olsa vefâsı / Ki ferdāya salanuñ **‘ileti** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7). [‘ileti, -i]

‘ilm: Bilme, biliş // Belli bir konuya âit bilgilerin bütünü // Hüner, mârifet, sanat.

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i gūyā olur bu **‘ilm** aña hikmet yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5). [‘ilm,]

Añlayup ‘ışkuñ rumūzın didi bir hikmet-şinās / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı bir **‘ilme** kıyās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1). [‘ilme, -e]

Okuyup görmüş degül beñzer maħabbet **‘ilmini** / Fenn-i cevri lîk ol nā-mihribān ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3). [‘ilmini, -i, -n, -i]

Sihr fennin fitne **‘ilmin** bilnese ol dil-firīb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3). [‘ilmin, -i, -n]

İy Muhibbî yār cevri **‘ilmin** be-gāyet hoş bilür / Lîk fenn-i mihrî bilmez okısa eyler ğalağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5). [‘ilmin, -i, -n]

ilt: İletmek: Götürmek veya getirmek, ulaştırmak, eriştirmek.

Şabā sünbül saçından [ger] bû **iltseñ** / Hıṭā’ya Çin’e ulu armagandur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6). [iltseñ, -se, -ñ]

(ç) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meger toprak olam **ilte** bu gerdüm rüzigār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21). [ilte, -e]

İlte meger kūyuña ol dem ki ğubārumuz / Bir gün eger muvāfiğ esse rüzigārumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3). [ilte, -e]

İlte Muhibbî kūy-ı nigāra ğubārumı / Yarı kılursa bir gün eger rüzigārumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7). [ilte, -e]

iltifet-i sîm ü zer itmez: Altın ve gümüşe iltifat etmek, değer vermek, meyletmek.

Sîm olsa yaşum zerd-i ruħum baña ne assı / Çün yār bugün **iltifet-i sîm ü zer itmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3). [iltifet-i sîm ü zer itmez, -mez]

imām oldı: İmam olmak. II Öncü, önder olmak.

Ķāmet itdüh gözlerüh ‘uşşāka çün oldı imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5). [imām oldı, -dı]

imān: İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek // Allah’a inanma, dînî inanç.

‘Aşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse ‘aql u dil / Zülfinüñ kaşdı eger **īmān** olursa çok mıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3). [īmān,]

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir hatı / Her tarafdan yürüdi kaşdı meger **īmānadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2). [īmānadur, -a, -dur]

īmān getirür: İman etmek, imana gelmek. Şehadet getirmek.

Görse zâhid saçınñ küfrini zünnâr idine / Kibr eger baksa yüzi nûrına **īmān getirür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2). [īmān getirür, -ür]

īmāna gele: Müslümanlığı kabul etmek; en sonunda doğruyu söylemek; sonradan bir şeyi kabul edip uymak.

Yüzini görse gele īmāna küfr ehli kamu / Kuşana zünnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4). [īmāna gele, -e]

imkān olursa: Mümkün olmak, yapılabilir olmak.

Ger fedâ cānān yolında cān olursa çok mıdır / Başa devletdür katı **imkān olursa** çok mıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1). [imkān olursa, -ur, -sa]

in: Yabanî hayvanların kendilerine barınak edindikleri kovuk // Aşğın, sevgilinin yılan saçının sığınacağı gönlü.

Hayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem gönlüme gelün / Qarâr itmege sînem gibi hergiz aña **in** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5). [in,]

Târ-ı zülfinüñ hayâli sîne-i süzânda / Ateş içre iy Muhibbî mârdu **in** eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5). [in,]

inan: (Bir şeyi) Doğru olarak kabul etmek // güvenmek, îtimat etmek.

Cihānuñ halkına sakın **inanma** / Yüze güler dir-ise saña kardaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6). [inanma, -ma]

‘ināyet kıl: İyilik etmek, yardımda bulunmak.

‘Ināyet kıl Muhibbî seni bulsun / Seni küh-ile kimse bilmek olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7). [‘ināyet kıl,]

ince: İnce, zarif.

Naẓmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizāmi’nüñ / **İnce** hayâl-i nâzük ü şîrîn edāyi gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5). [ince,]

ince: Kendi cinsinden olanlara göre , dar ve kalınlığı az olan. // İnce, zarif.

Dehenüñ fikri-y-ile **ince** bilüñ zikri-y-ile / ‘Aqlumuz teng olup kalmadı hergiz bilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4). [ince,]

ince: Özenle ve küçük ayrıntılarına kadar emek verilerek, üzerinde durularak titizlikle yapılan.

Gâyet-i 'ışka Muhibbî ireyim demek muhâl / Haddi vü pâyânı yok bir **ince** müşkil râh imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5). [ince,]

ince hayâl: İnce, zarif hayal (sevgilinin belinin inceliğini övme bağlamında).

Muhibbî leblerüñ zikrin miyânuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir şîrin kelâm **ince hayâl** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5). [ince hayâl,]

incin: Gönlü kırılmak, gücüne gidip üzülmek, gücenmek, gönül koymak.

İncinür sanma cefâdan çevre mu'tâd olmuşuz / Sûd yirine zehr-i gamla bislemişdür anamız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2). [incinür, -ür]

incü: 1. İstiridyeye cinsinden deniz hayvanlarının içinden çıkarılan ve süs eşyası olarak kullanılan küçük, yuvarlak, sert, sedefli tâne 2. teşmil. Kıymetli, güzel, zarif, az bulunur şeyler için kullanılır.

Öpsem lebüñi disem o dem la'lini dişler / Nâz-ıla baña gösterür **incü** gibi dişler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1). [incü,]

iñen: Çok, pek çok, daha çok.

İy döst **iñen** itme Muhibbî'ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok âh-ı şehri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5). [iñen,]

Zülfine dil bağlayup itme **iñende** i'timâd / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok başludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4). [iñende, -de]

Güzellerden vefâ ummak 'acebdür / Cefâ dirseñ **iñen** bisyâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4). [iñen,]

İñen cevr itme 'uşşâka vefâ kıl iy şeh-i hûbân / Ğarîbüñ âhını yirde komaz Allâh'umuz vardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3). [iñen,]

Zâhidâ mescidde rindânı **iñen** zemm eyleme / Ğâfil olma biz seni meyhâne içre dillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4). [iñen,]

İñen medh itme iy zâhid şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3). [iñen,]

İñen ra'nâdur ol gül yüzlü dilber / Nazîrûñ görmedüm ben iy çabâ-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2). [iñen,]

Beni cânâ **iñen** yakma sakın bu âh-ı süzândan / Amânsuzdur amân virmez bilürsin bî-amân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4). [iñen,]

Germ olmasun **iñen** gün hüsünü kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle günde beyne's-semâi ve'l-'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1). [iñen,]

iñende: 1. çok, pek, fazla 2. daha çok.

Felek germ olmasun görüp **iñende** mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*iñende,*]

Güzeller itmese cevri ü cefâyı / Tarîk-i 'ışk **iñende** muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6*). [*iñende,*]

infi'âl: 1. Gücenme, dargınlık duyma, kırılma 2. Bir tesir ediciden, bir fiilden etkilenme durumu, etki altında kalma, etkilenme.

Cihânda hasta-i 'ışkam benüm bir dürlü hâlüm var / Ne dermândan olur dil şâd ne derdden **infi'âlüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*infi'âlüm, -üm*]

iñile: Acı, üzüntü, keder sebebiyle ağlamak, iniltili sesler çıkarmak.

Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i mahzûn **iñiler** / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i mahzûn **iñiler** / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup / Deşt-i gam içre ki san hasta vü mecnûn **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*iñiler, -r*]

Gözlerüm gözek olup eyleveli eşki revân / Dîde dölâba dönüp eyleyüben ün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*iñiler, -r*]

Meyl-i dünyâ-y-ıla cem' itdüğičün sîm ü zeri / Düşüben ka'r-rı zemîn içine Kârün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*iñiler, -r*]

İñilerse bu Muhibbîyi 'aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişünün bagrı tola hün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*iñiler, -r*]

İñilerse bu Muhibbîyi 'aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişünün bagrı tola hün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*iñilerse, -r, -se*]

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan âb **iñiler** / Olıcak bir kişünün gözleri bî-ğ'âb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan âb **iñiler** / Olıcak bir kişünün gözleri bî-ğ'âb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Bu cihânun nesi vardur aña şâd ola gönül / Kıl haqîkat nazarın şeyh ü eger şâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*iñiler, -r*]

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çâha düşüp derd-ile dârâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*iñiler, -r*]

Gözlerüm yaşı dökildükçe **iñiler** bu gönül / Nite kim kurıla su üstine dölâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*iñiler, -r*]

Gözlerüm yaşı dökildükçe **iñiler** bu gönül / Nite kim kurıla su üstine dölâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*iñiler, -r*]

Genc-i 'ışkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / Ya hârâb olmaga n'ičün dil-i pür-tâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*iñiler, -r*]

Yine bezm-i belâ içre bu gönülüm / **İñiler** sanki nây-ı hoş-nevâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*iñiler, -r*]

Cefâ vü cevruñi ańsam gönülde âh u zâr itsem / **İñiler** kühlar cümle zemîn ü âsümân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*iñiler, -r*]

Akıdur âb-ı revân her yaña çeşmüm kûzeki / **İñiler** bî-çâre dil derd-ile san tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*iñiler, -r*]

Turmaz akar gözlerüm yaşı **İñiler** bu gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*iñiler, -r*]

Bezm-i gamda nâle kılsam nâylar dem-bestedür / ‘Üd **İñiler** zârılıgum işidelden hastadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Bu Muhibbî giceler bülbül-vâr / **İñiler** âh u vâyi kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*iñiler, -r*]

İnkâr eyledi: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Cânım aldı dün gice bir büse ikrâr eyleyüp / Döndi **İnkâr eyledi** itdügi beñzer lâğ-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*İnkâr eyledi, -di*]

İnkâr eyler: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine kavline **İnkâr eyler** ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*İnkâr eyler, -r*]

İnkâr idem: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Dilâ bu rüy-ı zerdümle niçe **İnkâr idem** ‘ışka / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*İnkâr idem, -e, -m-em*]

İnkâr ider: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Büsemi cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş büseye **İnkâr ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*İnkâr ider, -er*]

İnkâr ider: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Öldürür her dem beni dönüp yine **İnkâr ider** / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*İnkâr ider, -er*]

İnkâr ider: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Gün yüzine zâhidi gör göz göre **İnkâr ider** / İy Muhibbî gam yime ol çünki nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*İnkâr ider, -er*]

İnkâr iderler: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Dün ikrâr eylemişken büseyi yâr / ‘Aceb n’oldi bugün **İnkâr iderler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*İnkâr iderler, -er, -ler*]

inkār idüp: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Nakd-i cāna çün metā‘-ı büse ikrār eyledüñ / Döstim **inkār idüp** gel bozma bāzārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*inkār idüp, -üp*]

inkār idüp: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Kanum içdi lebleri **inkār idüp** şāhid diler / Buña ne şāhid gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*inkār idüp, -üp*]

inkār itmesün: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Gözi hün-rîzlik **inkār itmesün** kim / Yanında hañçerinüñ hümreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4*). [*inkār itmesün, -me, -sün*]

inkār kılmaz: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Günāh-ısa seni sevmek Muhibbî / Gel öldür cürmine **inkār kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*). [*inkār kılmaz, -maz*]

inkār-ı ‘ışk itse: *Aşkı inkar etmek.*

Zāhidā efsürde dil **inkār-ı ‘ışk itse** ne tañ / Gün yüzüñ mihiyile çün kim germdür hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [*inkār-ı ‘ışk itse, -se*]

iñle: *Acı, üzüntü, keder sebebiyle ağlamak, inilti sesler çıkarmak.*

Bezm-i ğamda kāmētüm çeng ideli bār-ı belā / **iñler** ol meclisde bu göñlüm benüm kânün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*iñler, -r*]

Hasret-i rüy u firāk-ı zülfün-ile iy perī / Kalmadı şabr u qarārüm **iñlerem** leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*iñlerem, -rem*]

Dil sensüz **iñler** her nefes nite ki bülbül der-kafeş / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*iñler, -r*]

Muṭrib Nevāda perdeñi uydur Muhibbî’ye / Deyr-i cihānda **iñlese** dil erġanün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*iñlese, -se*]

Ġam meclisinde zārīlgum iñleyen bilür / Ney gibi niçe **iñledüġüm** diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*iñledüġüm, -düġ, -üm*]

Ġam meclisinde zārīlgum **iñleyen** bilür / Ney gibi niçe iñledüġüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*iñleyen, -y, -en*]

Bezm-i ğamda **iñleyüp** nālīşler itsem tā seher / Hālüm añlar nāylar derdüm rebābīler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*iñleyüp, -y, -üp*]

Vādi-i hicre düşelden oldı bu dil bī-qarār / **iñleyüp** tā şubh olunca aġlaram ben zār u zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [*iñleyüp, -y, -üp*]

- İy Muhibbî **iñleseñ** bülbül-şıfat küyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*iñleseñ, -se, -ñ*]
- Dehr eli âhir büker bu kâmetüni çeng ider / Bezm-i gamda iy gönül **iñle** yaşuñı eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*iñle,]*
- Şem'-i hüsne dil yana pervâne-veş hāmūş olur / **İñleyüp** bülbülleyin feryād u āh u vā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [*iñleyüp, -y, -üp*]
- Āh gam şebinde giceler tā şubḥ olunca **iñlerem** / Bu nev'edür hālüm benüm meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*iñlerem, -r, -em*]
- Gül yüzüñsüz bu Muhibbî **iñlese** bülbül-şıfat / Ne dükenmez gice gündüz āh u zārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*iñlese, -se*]
- İñlesün bülbül gibi kılsun Muhibbî nâleler / Hüsni yāruñ gülşen-i taze bahārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*iñlesün, -sün*]
- Nāy-veş gāhî Hicāz'ı seyr idüp gāhî 'Irak / Bezm-i gamda **iñlesek** tañ mı maķāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*iñlesek, -se, -k*]
- Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / **İñlemekde** gönlüme tōlāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4*). [*iñlemekde, -mek, -de*]
- Dem-be-dem **iñler** gönül sīnemde mānend-i ceres / Niçe nālān olmasun gāyet de teng oldı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*iñler, -r*]
- Sensüzün ger cām nūş itsem baña hep nişdür / Sīne taḅlını dōgüben **iñlerem** hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*iñlerem, -r, -em*]
- Niçe demler **iñleyüp** nā gibi kıldum ben nefes / Ḥamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*iñleyüp, -y, -üp*]
- Ka'be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hācı-vār / Bu Muhibbî **iñler** ol vādide mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [*iñler, -r*]
- Giceler tā şubḥ olunca **iñleseñ** olmaz 'aceb / Kār-ı 'ışķ āsān mı sanduñ bilmedüñ iy bu'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*iñleseñ, -se, -ñ*]
- Dem-be-dem **iñler** gönül sīnemde mānend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enñ olur nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*iñler, -r*]
- Bār-ı gamdan hicr ara bu kaddüm olaldan kemān / **İñlesem** olmaz 'aceb sīne rebābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*iñlesem, -se, -m*]
- Ol gül-i nevresteyi hār-ıla bir yirde görüp / Şubḥ olunca **iñleyüp** derdiyle bülbül aqlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*iñleyüp, -y, -üp*]
- İy Muhibbî cān göziyle kühsāra kıl nazar / **İñleyüp** Ferhād için döker gözünden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [*iñleyüp, -y, -üp*]
- Dilüm **iñler** benüm dōlāba döndi / Gözüm gözgelerinden dōkilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*iñler, -r*]
- Gül yüzüñde çünki ḥaṭṭuñ zāhir oldı mūr-veş / Çarḥ elinden **iñler-isem** tañ midur tañbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*iñler-isem, -r, -i, -se, -m*]

inled: *İnletmek, inlemesine sebep olmak; acı çektirmek, üzme.*

Bir serv-kaç lāle-ruĥ sīm bedendür / Bülbüllerini **inledici** gonca dehendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*inledici, -ici*]

N'ideyin döst diyüp **inledüben** kumrî gibi / Nāle kıl gülşene var bülbüli feryāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*inledüben, -üben*]

Diñlemez gülşende gül bir dem fiğānın bülbülün / **inledüp** ol dermdendün dāyimā ĥārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*inledüp, -üp*]

Āh kim ben bülbüle gül yüzlü yārum söylemez / **inledüp** gūş itmeyüp feryād zārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*inledüp, -üp*]

Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna daĥı kaşd-ıla / **inledür** bülbül gibi āh bu dil-i zārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*inledür, -ür*]

inles: *1. acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek 2. yakınmak.*

Nāz-ıla güftāra gelse gonca-veş ol şāĥ-ı gül / Cān u diller **inleşürler** niçe giryānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*inleşürler, -ür, -ler*]

inşā: *Yazma, kaleme alma. // Dîvan edebiyâtı sanatlarına çok fazla yer veren, Arapça, Farsça kelimelerle yüklü, süslü, secili nesir.*

Bu Muhibbî yazsa ĥüsnî āyetin dil levĥine / Okıyan dir buncılayın kimseler **inşā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*inşā,]*

inşā kılur: *Yazmak, kaleme almak II meydana getirmek, yapmak.*

Zeyn ider altun kalemlle ol güneş ruĥsārını / Kātib-i kudret kaçan ĥaĥtın yazup **inşā kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*inşā kılur,]*

inşā kılur: *Yazmak, kaleme almak II meydana getirmek, yapmak.*

Zeyn ider altun kalemlle ol güneş ruĥsārını / Kātib-i kudret kaçan ĥaĥtın yazup **inşā kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*inşā kılur, --ur-ur*]

insan: *Adam, beniâdem, beniâdemden her fert.*

Berre düşmiş sanmañuz Mecnün bir dîvānedür / Gördi yok büy-ı vefā **insanda** anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*insanda, -da*]

intihā: *Son bulma, sona erme // Tükenme, bitme // Son, nihâyet. Karşıtı: İptida.*

'İşkuñuñ ne evveli vardur u ne ĥöd āĥiri / **intihāsı** yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [*intihāsı, -sı*]

intizār: *Beklemek, bekleyiş, birinin yolunu gözlemek.*

İntizâr-ıla lebûnden bulmadum bir zerre kâm / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [intizâr-ıla, --ıla]

Yollarda kaldı gözlerüm âh **intizâr-ıla** / Gel hâdden aşdı iki gözüm intizârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [intizâr-ıla, --ıla]

Yollarda kaldı gözlerüm âh intizâr-ıla / Gel hâdden aşdı iki gözüm **intizârumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [intizârumuz, -umuz]

Büseyi ferdâya saldı dün gece cânânumuz / **İntizâr-ıla** geçüp çıkmadı şubha cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [intizâr-ıla, --ıla]

ir: Ayırmak, uzaklaştırmak.

Taşdı Ceyhûn oldı eşküm küyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni **irmag-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [irmag-ımış, -mag, --ı, -miş]

ir: Varmak, yetişmek, ulaşmak, vâsıl olmak.

Niçe gün hicri-y-ile cân u ciger taglamışam / Umaram Hâk'dan **ire** vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [ire, -e]

Kaşdı budur ki Muhibbî **ire** tûbî boyuña / Himmeti 'ışk erinüñ gör ki felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [ire, -e]

Câm-ı la'line **irem** diyü ider cüş u hürüş / Dâyimâ meyhânedede kendin mey-i şahbâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 3*). [irem, -em]

Mu'âvin olmasa âhum kad ü bālâña **irmezdüm** / Felek tākına çıkmaga benüm müşgîn kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [irmezdüm, -mezdüm]

İrdi bir hâlete dil içdi lebi cür'asını / Ya'nî câm-ı mey-ile sâķt bu hâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [irdi, -di]

Ĥabîbüm gün yüzüñ göster vişâlün şubhına **irsün** / Şeb-i hicründe aĥvâli Muhibbî'nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [irsün, -sün]

Bahâr **irdi** Muhibbî geşt-i bāğ it / Bu demler guşsa gönülden gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [irdi, -di]

Her kim ki tutar kendüzini hâke berâber / Ĥadri ne tañ **irse** anuñ eflâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [irse, -se]

Gülşen-i küyü baña bāğ-ı **irem** gibi gelür / Hâk naşib eyler-ise aña **irem** gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [irem, -e, -m]

Zülfüne **irsem** tavâf olurdu ĥüsnuñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tārīķın çünki şāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [irsem, -se, -m]

Leb-i tiryâkine **irdi** Muhibbî / Ne ġam dirlerse zülfüñ 'aķrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [irdi, -di]

İy Muhibbî kimse **irmez** bahr-ı 'ışkuñ 'umķına / Gerçi mähiler gibi 'ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [irmez, -mez]

Dağıdaldan zülfini dağıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb **irince** dağılur ‘âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*irince, -ince*]

Zür u zâr-ıla vişâline **irem** dime sakın / Dilberüñ vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*irem, -e, -m*]

(ص) Sundum elümi zülfi kemendine **irem** / Bilmedüm sihr-ile her târını kılmış ol mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*irem, -e, -m*]

Zîkr-i leb-i la‘lûñ olalı vird-i zebânüm / Her bir yañadan güşuma **irer** benüm âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*irer, -er*]

Göñlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / **İrmek** ister gördügi zülfe uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*irmek, -mek*]

Ol ki ‘âşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Câna biñ zaħm **irse** de feryâd [u] âhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [*irse, -se*]

‘Âşık oldur yâr ger yagdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zaħm **irse** hergiz âh u vâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [*irse, -se*]

Tîr-i âhum **irdi** eflâke daħı nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*irdi, -di*]

Per ü bâl açdı murğ-ı cân-ı Ferhâd / **İrüp** kaşrına Şîrîn itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [*irüp, -üp*]

Mîhrünle yine zerrelürüm **irdi** semâya / Âhum yiliyle oldı cihân pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [*irdi, -di*]

Günâhum bu-durur ‘işkuñ Hudâ’dan istedüm **irdüm** / Günâhkâruñ du‘âsı[nı] dimeñ ki müstecâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*irdüm, -dü, -m*]

Ay olur hafta geçer göstermez oldı gün yüzün / Göklere **irse** ‘aceb mi nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*irse, -se*]

‘Âlemi bir habbeye satduk **irüp** bir ‘âleme / Şükr idüp Haħk’a anuñcün dâyimâ bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*irüp, -üp*]

Âhum eflâke **irüp** oldı melâ’ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taħt-ı şerâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*irüp, -üp*]

Cevr okı câna **irüp** itdi Muhibbî’yi helâk / Daħı bu ħasta göñül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*irüp, -üp*]

Dem-i vaşla **irenler** iy Muhibbî / Didiler bundan özge ‘âlem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*irenler, -en, -ler*]

‘İyş ü nüş it iy göñül **irdüñ** gülün eyyâmına / Fursatı fevt itme iy ‘ömr-i ‘azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [*irdüñ, -dü, -ñ*]

İrmedüñ ol serv-ıkdüñ vaşlına iy cüy-ı eşk / Yüz suyn dökdüñ bu yolda nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [*irmedüñ, -me, -dü, -ñ*]

Her şeb iy meh **irdi** eflâke Muhibbî nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*irdi, -di*]

Her ki cāna kıymaya **irmez** vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*irmez, -mez*]

Muhibbî **irmek** isterdi ser-i zülfine dildârûñ / Aña deyr-i cihānda dinmese zünnāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*irmek, -mek*]

Ġāyet-i ‘ışka Muhibbî **ireyim** demek muhāl / Haddi vü pâyânı yok bir ince müşkil rāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*ireyim, -e, -y, -im*]

Baş açup kalduram elüm du’āya / Eger küyından **irse** başuma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*irse, -se*]

i’rāb: 1. Düzgün konuşmak ve hakikati açıklamak 2. Süs. 3. Arapça kelime ve fiillerin sonunda bulunan harf veya hareketlerin değişmesi ve bu değişikliği ve sebeblerini öğreten ilim.

Metn-i hüsnin gerçi hāttāt-ı ezel evvel yazup / Soñradan hāttı gelür şerh eyleyüp **i’rāb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*i’rāb,]*

i’rāb u nuqat: Nokta ve hareke (ben ve ayva tüyleri için kullanılmış).

Muşhaf-i hüsnine yāruñ virdi ziynet hāl ü hāṭ / Hāṭ daḥı rüşen görünür olsa **i’rāb u nuqat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*i’rāb u nuqat,]*

i’rāb u nuqat: Nokta ve hareke (ben ve ayva tüyleri için kullanılmış).

Hāṭ u hālūñ olmasa ezber kitāb-ı hüsnüñi / Okuram hācet degüldür baña **i’rāb u nuqat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2*). [*i’rāb u nuqat,]*

‘irak: Irak ülkesi // Uzak, uzaklık // Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarından biri.

Nāy-veş gāhī Hicāz’ı seyr idüp gāhī **‘Irak** / Bezm-i ğamda inleseḱ tañ mı maḱāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*‘irak,]*

īrān: İran ülkesi // Sevgilinin yanağı, yüzü.

Gören hāṭtuñ didi ruhsāruñ üzre / Meger ceş-i Hābeş **īrān’a** gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*īrān’a, -a*]

i’rāz eyleme: Yüz çevirmek, kaçınmak, başka tarafa dönmek.

‘İşk eyler-ise cevri ü cefā eyleme i’rāz / Bir gün ola kim feyz ide saña da o Feyyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*i’rāz eyleme, -me*]

īrem bāġi-durur: Cennet bahçesi // Ād’ın oġlu Şeddad’ın yaptırdığı yalancı cennet.

īrem bāġi-durur hüsnüñ virür bülbüllerüñ revnaḱ / Gider aġyārı kapuñdan ki bülbülle ġurāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*īrem bāġi-durur, --durur*]

irġür: Ulaştırmak, eriştirmek.

Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni ğarķ itmede / Rāh-ı ‘iŝķuñda murāda **irgüren** ol āhdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1066, Beyit 2*). [*irgüren, -en*]

‘Ārızi ka‘be’sine **irgür** eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine iriş tā bulasın ‘ömr-i dirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 4*). [*irgür,]*

Ölsem yolında āteŝ-i āhum ‘alem olup / Gökler yüzine **irgüre** her dem ŝerārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 3*). [*irgüre, -e*]

iris: *Erişmek, yetişmek, ulaşmak.*

İriŝüp cānān viŝāline bulur maṭlūbını / Ten libāsından ŝu cān kim soyınup ‘üryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*iriŝüp, -üp*]

Muhibbī ŝıdķ-ılā ‘āŝıķ **iriŝdi** rāh-ı maķŝūda / Riyā vü zerķ-ıla zāhid hemān bir kuru lāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*iriŝdi, -di*]

Binā-yı şabr u kaşr-ı ‘aķl katı muĥkem-durur ammā / **İrişse** zelzele ‘iŝķuñ hevāsından hemān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*irişse, -se*]

Muhibbī kaşı yayından **irişse** sīneme fıri / Basar dil bagrına anı görüp reŝķ-ile cān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*irişse, -se*]

Ne sebebendür didüm sīnemde biñ biñ yaralar / Didi ğanzem oklarından **irişen** peykāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*irişen, -en*]

Gice vü ğün bir olup **irişdi** eyyām-ı bahār / Başına zer tāc geydi ğüller oldu tācdār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*irişdi, -di*]

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm ğücüm āh ğündüz **irişe** vehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*irişe, -e*]

İrişilmez zülfı devrinde viŝāli ğencine / Kimse ğence mālik olmaz her kaķan mārın ğörtür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*irişilmez, -il, -mez*]

Bahār eyyāmı ğül devri **irişdi** / Geğerme ‘ömrı meysüz kim hebādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*irişdi, -di*]

Bahār **irişdi** ğel vaķt-i ķemendür / Cihān bülbul üninden pür nağamdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 1*). [*irişdi, -di*]

‘Ārızi ka‘be’sine irgür eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine **iriş** tā bulasın ‘ömr-i dirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 4*). [*iriş,]*

Bir şeref virdi cihāna **irişüp** faşl-ı rebı‘ / Her diken tāze ğörindi olup izĥār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*irişüp, -üp*]

Ĥudā’dan istedüm **iriŝdüm** emrüz / Cemālūñ ğörmek oldu ķün müyesser (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*iriŝdüm, -dü, -m*]

Gökler yüzine bir ğün **iriŝür** ŝerārumuz / Sakla cemālūñ ayını iy āfitāb-ı ĥüsün (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*iriŝür, -ür*]

Sakın cemāl ü ĥüsünüñ iy āfitāb-ı ĥüsñ / Gökler yüzine **irişe** nāğeh ŝerārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 4*). [*irişe, -e*]

İrişmez baña sensüz hîç çäre / Gelüp bî-çäre gänrä çäre-saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3). [irişmez, -mez]

Nigârâ çârdeh sâla **irişdüñ** hüsnüñi ‘arz it / Yigirmiye irişince ‘ayândur mâhitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2). [irişdüñ, -dü, -ñ]

Nigârâ çârdeh sâla irişdüñ hüsnüñi ‘arz it / Yigirmiye **irişince** ‘ayândur mâhitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2). [irişince, -ince]

Âh kılsam **irişür** nâlem melekler güşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire âvâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2). [irişür, -ür]

Murğ-ı dil pervâz urup âhîr **irişdi** küyüña / Şimdi bildüm kim murâdı küyümüñ uçmag-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6). [irişdi, -di]

Yâr şîrîndür dilâ şeftâlû-yı la‘le **iriş** / Âfitâb-ı hüsn-ile bulmuş-durur ol perveriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1). [iriş,]

‘İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbî derdmend / Merhabâ eyle elüñi sun anuñla gel **iriş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5). [iriş,]

‘İyd-i vaşla çünki **irişdi** Muhibbî derdmend / Merhabâ eyle elüñi sun anuñla gel iriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5). [irişdi, -di]

Hüsni bâğına **irişdüñ** eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârduz yatmış güneşde uyımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2). [irişdüñ, -dü, -ñ]

Ğamz oklarına çünki bu sînem siper olmuş / Devlet **irişür** başuña iy dil nazar olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1). [irişür, -ür]

irşâd eylemez: Doğru yolu göstermek, aydınlatmak, uyarmak.

Her ne dirse hâkķuma uyma rakîbün sözine / Bilürem kim ol seni hayr işe **irşâd eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4). [irşâd eylemez, -mez]

irte: Ertesi gün, yarın.

Gel bugün ‘iysz idelüm şahñ-ı çemen eyyâmıdır / Çarğ-ı zâlim kimler ile **irte** işret saz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2). [irte,]

irte günüñ: Ertesi gün, yarın, gelecek zaman.

Bu günü hoş görelüm **irte günüñ** issisi var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3). [irte günüñ, -üñ]

irtesi: Ertesi gün, sonra, ardından gelen zaman.

Her kârbân ki konya bugün **irtesi** göçer / Dâr-ı cihâna anuñ-ıçun didiler ribât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3). [irtesi,]

irtibat itdi: İrtibat kurmak, bağlanmak.

Taň mı Muhibbî bulsa maħabbetle ger kemāl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*irtibât itdi, -di*]

is: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

- Bülbülem tâ şubh olunca âh u efgândur **işüm** / Çünki ol serv-i semen gülzârî gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*işüm, -üm*]
- Beñzetdi çünki ‘arızuña kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun **işi** zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*işi, -i*]
- Çün Muhibbî urdı varlık terkini / Āferîn her **işi** dervîşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5*). [*işi, -i*]
- Geh diler zencîr-i zülfüñ dil umar gâhî lebüñ / Döstim dîvânenüñ mestüñ **işi** mâ‘zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*işi, -i*]
- Ben şeb-i hirci nihâyet bulmadum ‘âlemd e âh / Bu söz-imîş mâhitâbum her **işe** pâyân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*işe, -e*]
- Muhibbî muhkem **işdür** ‘ışk bâzı / Bu kârı sanma ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*işdür, -dür*]
- Añarsa ‘ışk ehlini ne ğam zâhid melâmetle / Selâmet gözlemez ‘âşik **işi** anuñ melâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [*işi, -i*]
- Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev‘e olur râh-ı maħabbetde çok **işler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*işler, -ler*]
- İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger gitse ne taň / Dil-rübâlar **işi** dâyim nâz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*işi, -i*]
- Bülbül çemende sanma ki dâyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülñ **işi** âh u nâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*işi, -i*]
- Kapuñdan cürmüm ile itme maħrûm / Kerîmüñ **işi** çün dâyim keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*işi, -i*]
- Giceler tâ seher ol gül ğamından / **işüm** bülbülleyin âh u figândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*işüm, -üm*]
- Mey yirine kanımı hünî gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ **işi** dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*işi, -i*]
- (ç) Zamânuñ **işi** budur kime bir an vire yüz / Dönüp aglatmayıcak komaz anı âñir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*işi, -i*]
- Yüzüm zer eyleyüp buldum vişâlin / Cihânda var mı bir **iş** kim zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*iş,]*
- İy kaşı ya cânı her kim saña kurbân eylemez / Müşkil olur **işi** günden güne âsân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*işi, -i*]
- Her ne dirse haqquma uyma rakîbüñ sözine / Bilürem kim ol seni hayr **işe** irşâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*işe, -e*]
- Dilâ dil bağlamak her **işe** olmaz / Maħabbet gibi hergiz pişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*işe, -e*]

Näle vü feryād u zārīdür benüm dün gün **işüm** / Yā İlahī olmasun ‘ālemde kimse yārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*işüm, -üm*]

Oldı Muhibbī ‘ışk-ıla rind ü melāmetī / Sanmañ anuñ her **işi** kallaşa beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*işi, -i*]

Sırr-ı ‘ışk[1] sor baña ‘allāmeler hall eylemez / Kim görüpdür bu cihānda ola düşvār **iş** geñez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 1*). [*iş,]*

‘İsā: İsa peygamber // İsa peygamber gibi ölüleri nefesiyle diriltme özelliğine sahip sevgili.

Öldürürse ğam degüldür tığ-ı ğamzeñ ‘āşıkı / Dirgürür iy dil tabībi leblerüñ **‘İsā** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*‘İsā,]*

Gerçi kim çeşmi Muhibbī öldürür merdümleri / Lebleri emvātı ihyā itmede **‘İsā-y-ımuş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*‘İsā-y-ımuş, -y, -ı, -muş*]

işāret eyledi: İşaret etmek, göstermek.

Kevkeb-i küyünda didüm bu ser-i ğalğan nedür / Eyledi zülfe işāret didi bu çevgāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 3*). [*işāret eyledi, -di*]

işāret kıl: İşaret etmek, göstermek.

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl ğamzeñ ucıyła bir işāret ki senüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*işāret kıl,]*

işāret kıl: İşaret etmek (emir vermek bağlamında).

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl ğamzeñ ucıyła bir işāret ki senüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*işāret kıl,]*

ise: Koşul edatı.

Gül mevsiminde sākī elinden kadeh sunar / Nüş ide anı zehr **ise** kim ictināb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*ise,]*

Hızr eger arayarak buldı **ise** āb-ı hayāt / Pīr-i meyhāne keremden anı her an getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*ise,]*

Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceyš-i gama / Ger murāduñ cān **ise** ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*ise,]*

Kim ki ‘āşıkdur Muhibbī āsitān-ı yārda / Pādişāh-ı dehr **ise** kendüyi çāker gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*ise,]*

Her kanda **isem** derd ü ğamıdur baña hem-dem / Āhum yili olur baña her yirde hevādār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*isem, -m*]

Miyānından haber kim var dir **ise** / Sözi taşdıķ olunmaz çün ğümāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*ise,]*

Ten göziyle görmez **isem** gam degül cānān yüzün / Cān göziyle kanda baksam görinen cānānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*isem, -m*]

Yār çün kim nazar itmez bu sözümler gevherrine / Māl-ı Kārün **ise** de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*ise,]*

Ne yazulu **ise** hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*). [*ise,]*

Bu Muhibbî la'l-i nābuñ hastasıdır iy şanem / Bir soragel ölür **ise** olmasun tımārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*ise,]*

Cehd kılma idesin 'ayb-kesānī āşikār / Kādīr **iseñ** ol cihān içinde sen de 'ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*iseñ, -ñ*]

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / Sen eyle dilā ger kadeh çarh **ise** de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*ise,]*

Çünkü gördüñ yār Muhibbî zülf çevgān eylemiş / 'Āşik **iseñ** başuñı top eyleyüp meydāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*iseñ, -ñ*]

ise: Dahi (da, de) anlamı veren edat.

İşidüp 'ışkdan şadā itdi hemān-dem dil hürüş / 'İşk dir āh eylegil 'aql **ise** dir olgıl hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*ise,]*

'İsī: İsa peygamber // İsa peygamber gibi ölüleri nefesiyle diriltme özelliğine sahip sevgili.

Ġamzelerle öldürür kũyına varan 'āşikı / Bir nefesle dirgürür **'İsī** gibi güftārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*'İsī,]*

Hāk'uñ emriyle **'İsī'yi** vücūda / Getürmez her nisā bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*'İsī'yi, -y, -i*]

Ġamzeñ öldürse Muhibbî'yi ne gam gam yimezüz / Leblerüñ mürdeler ihyāsına **'İsī** bilirüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*'İsī,]*

Mürdeler ihyā ider la'l-i lebüñ **'İsī** gibi / Līk gamzeñ öldürür 'uşşāk[1] cellād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*'İsī,]*

İsī güci: Yapılan edilen, meşguliyet.

Leylī saçına dil vireli bu Muhibbî'nüñ / Mecnün gibi **İsī güci** āh u vāh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*İsī güci,]*

'İsī nebī-vār: İsa peygamber gibi // (Hz. İsa'nın ölüleri diriltme mucizesi bağlamında sevgilinin dudağının aşıklara hayat bağışlaması.).

Dilā ölseñ ne gam ger gamzesinden / Dirildür çün lebi **'İsī nebī-vār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*'İsī nebī-vār,]*

'İsī nefes: İsa nefesli.

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7). [‘İsî nefes,]

İsî zâr olur: İşi gücü ağlayıp inlemek olmak / sürekli ağlayıp inler olmak.

Dil ruhlarını yâd idicek işi zâr olur / San kim çemende şevk-i gül-ile hezâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1). [İşi zâr olur, -ur]

İsid: İşitmek, duymak, haber almak.

Serv kıddüñ ile da‘vâ eylemiş / Bîd işidüp yüzine hançer çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2). [İşidüp, -üp]

Bu Muhibbî dişleri vaşfin kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5). [İşiden, -en]

Dün gice küyında nâlem işidüp / Dir seg-i küy bu ne feryâddur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3). [İşidüp, -üp]

İşiden şî‘r-i pür-süzüm okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî derdmend için tutuşup oda yanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5). [İşiden, -en]

Kaşların çîn eyleme küyünde nâlem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2). [İşidüp, -üp]

Gülsitân içre kızardı göreliden gün yüzün / İşidelden zülfini sünbül perîşândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7). [İşidelden, -el, -den]

İşidenler bu gönüm nâlesini / Çalınur didi gam bezminde bu saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3). [İşidenler, -en, -ler]

İşidürdüm mâh-rûlar bî-vefâ olur velî / İy Muhibbî her ne dilerse biñ anca var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5). [İşidürdüm, -ür, -dü, -m]

İşidüp ‘ışkdan şadâ itdi hemân-dem dil hürüş / ‘İşk dir âh eylegil ‘aql ise dir olgıl hamüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1). [İşidüp, -üp]

Beni sen sanma iy zâhid şârâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1). [İşiddüñ, -dü, -ñ]

Hañ-ı ruhsârûñ Muhibbî su gibi ezber okur / İşiden dir süre-i Nür u Duñân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5). [İşiden, -en]

İsidelden: İşitmek, duymak. / İştittiğinden beri.

Bezmi-gamda nâle kılsam nâyler dem-bestedür / ‘Üd iniler zârılıgum işidelden hastadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1). [İşidelden,]

Bagrını yir yir delüp feryâda çün bil bağladı / İşidelden döstlarını nâle vü efğânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2). [İşidelden,]

İsig: Eşik: 1. Döşemede kapı boşluğunun alt tarafına gelen kısım ve buraya soğuktan, dış etkilere korunmak için kapı eni uzunluğunda yerleştirilen taş veya tahtadan, yüksekliği çok az çıkıntı, söve 2. teşmil. Kapı // Huzur, makam.

Taş **işigün** bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mīnādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*işigün, -ün*]

Ölürsem rāh-ı küyında dikesiz taş **işigini** / Görenler diyeler rahmet şehīd-i ‘ışk mezārıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 2*). [*işigini, -i, -n, -i*]

N’ola yasdansam eger taş **işigini** şubha dek / Kim sa’adet kişiyē vaqt-ı şeherden açılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*işigini, -i, -n, -i*]

Görün ağyārı yārūn **işiginde** / Perī olmaz imiş āh Ehremensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*işiginde, -i, -n, -de*]

‘Uşşākı **işigünde** öldürmegil habībüm / Meşhūr bu meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*işigünde, -ün, -de*]

Dīdeler yaş dökdügince kirpügüm cārüb olur / **İşigün** pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 3*). [*işigün, -ün*]

‘Āşık-ı dil-haste kim **işigüni** bālin ide / Başını kaldurmayup derdine dermān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*işigüni, -ün, -i*]

İşigünde yüzini hāk itmek ister bu Muhib / Umar anı kim olasın bāde içseñ cūr’a-rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*işigünde, -ün, -de*]

Dīdeler yaş dökdügince kirpügüm cārüb olup / **İşigün** pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 3*). [*işigün, -ün*]

İy büt-i Çin rence virme nālemi gūş eyleyüp / **İşigün** büt-hānedür efgānumı kıldum ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*işigün, -ün*]

İşiginde dilberūn saña gedā olmak yiter / Olmaga mülk-i cihāna pādīşā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 4*). [*işiginde, -i, -n, -de*]

Nigārūn taş **işiginde** niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bī-çāre yasdannmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*işiginde, -i, -n, -de*]

Dün gice kodum yār **işigi** taşına baş / Gözümden akar hūn-ı ciğer sanmañ anı yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*işigi, -i*]

‘İsī-nefes: İsa nefesli (Hz. İsa'nın ölümlere hayat bağışlayan nefesine telmihle sevgili can veren bir niteliğe büründürülmüştür.).

Kimūn yolına cān u seri virdi Muhibbī / Mecnūn şıfat **‘İsī-nefes** hulkı hasendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*‘İsī-nefes,]*

Bulmadum ben leblerūn mānendi bir **‘İsī-nefes** / Görmedi la‘lūn gibi bir gevher-i nā-yāb göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 4*). [*‘İsī-nefes,]*

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez mi ‘aceb ol lebleri **‘İsī-nefes** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*‘İsī-nefes,]*

İsit: İşitmek, duymak, haber almak.

Dīdiler derdi olan derdi disün ben çekdüm āh / Her kim **İsitse** diye bu derdmendūn derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*İsitse, -se*]

Kuçam dirseñ miyânını Muhibbî / **İşitdün** mi anuñ sen hîç bili var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5).
[işitdün, -dün]

Leylî zülfin vaşfin **işitdi** meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5). [işitdi, -di]

‘Uşşâk kanın içmiş ğamzeñ **işitdüm** iy döst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2). [işitdüm, -dü, -m]

Derdâ dirîĝ dilber nâlem benüm **işitmez** / Biñ pend [ü] biñ naşîhat olsa birini dutmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1). [işitmez, -mez]

Nâle vü feryâdumu **işitmeseñ** olmaz ‘âceb / Bülbül ünine çü ‘âdetdür bu tutmaz gül de ğuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4). [işitmeseñ, -me, -se, -ñ]

Gice **işitmiş** meger eflâke meh şâh oldugın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tîĝ-ı zer güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2). [işitmiş, -miş]

İşitdüm meclise cânâne gelmiş / Çıkup ‘uşşâkı karşı câna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1).
[işitdüm, -dü, -m]

Ğam degül tîĝ-ı sitemden çâk olursa bu gönül / Ğamzesin yâruñ **işitdüm** didiler dil-düz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3). [işitdüm, -dü, -m]

Döstum cevri ü ceñâni eylegil evzân-ıla / Hîç **işitmedün** mi her yirde dinür hayrî’l-vasat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3). [işitmedün, -me, -dü, -ñ]

‘ışk âtesine: Aşk ateşi.

‘İşk âtesine yandugumu ancak o bilür / ‘İşkuñ odına cân u gönül kim kebâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4). [‘ışk âtesine, -ne]

Eyledüm **‘ışk âtesine** döstlar cânım sipend / Āteşe düşen kişinüñ âhiri pes ya nedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4). [‘ışk âtesine, -i, -n, -e]

‘ışk âtesine yanmış: Aşk âtesine yanmak II aşk âtesiyile tutuşmak, aşık olmak.

Ğam hırmeninde cânâ bir cevce hâşılum yok / **‘İşk âtesine yanmış** dil anda bir giyehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2). [‘ışk âtesine yanmış, -miş]

‘ışk âtesiyile: Aşk ateşi II aşkın gönlü yakıcılığı.

Dâĝ-ı dilümle yansa vücüdüm ‘âceb midür / **‘İşk âtesiyile** sînede ol dâĝ lâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4). [‘ışk âtesiyile, -i, -y, -le-y, -le]

‘ışk âtesiyile: Aşk ateşi II aşkın gönlü yakıcılığı.

‘İşk âtesiyile yandı kül oldı bu cân u dil / Āhir savurdı ğam yili geldi ğubârumuz* (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5). [‘ışk âtesiyile, -i, -y, -le-y, -le]

‘ışk ehli olan: Aşk ehli olmak, aşktan anlamak, aşk yeteneği olmak, aşıklar arasında yer almak.

‘Aşık mı dinür yanmayıcak âteş-i hicre / ‘**İşk ehli olan** puhte gerek hām gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2). [‘ışk ehli olan, -an]

‘ışk ehli olan: Aşk ehli olmak, aşktan anlamak, aşk yeteneği olmak, aşklar arasında yer almak.

Her kim ki virür rāh-ı mahabbetde bugün baş / ‘**İşk ehli olan** cān-ıla eydür aña şābāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1). [‘ışk ehli olan, -an]

‘ışk eri: Gönül sahibi, âşık.

‘İşk eri çokdur velî ‘aşık hemān bir dānedür / Terk-i cān idüp yanar şem‘e o bî-pervāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2). [‘ışk eri,]

Var midür bir ‘**ışk eri** kim vaşl-ı cānān istemez / Ya belāya mübtelā derdine dermān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1). [‘ışk eri,]

‘İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdāne bas / Kendüñi Manşür-vār vir kākül-i dildāra as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1). [‘ışk eri,]

‘ışk odıyla: Aşk ateşi.

Bezm-i gamda çeşmümün gülgün şarābı var-ı mış / ‘**İşk odıyla** bişmiş anda dil kebābı var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1). [‘ışk odıyla, -y, -la]

‘ışk şahrāsına düşen: Aşk çölüne düşmek, çöle düşmek: aşık olmak, aşkından kendini çöllere atmak; yok olmak, perişan olmak.

‘İşk şahrāsına düşen ‘ākıbet ol güm olur / Bu kelāmı çağurup izhār ider dāyim ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4). [‘ışk şahrāsına düşen, -en-sı, -n, -a]

‘ışk suvi-y-ıla: Aşk suyu, aşk mayası.

Ne ‘aceb hūn-ıla āğişte olursa dilümüz / ‘**İşk suvi-y-ıla** muhammerdür ezelden gilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1). [‘ışk suvi-y-ıla, --y-, -ıla]

‘ışk vādisinde: Bu aşk vadisi, aşk yolu.

‘İşk vādisinde gönülüm zār u sergerdān olur / Geh görüp zencir-i zülfün bendine fermān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1). [‘ışk vādisinde, -n, -de]

‘ışka düşdüm: Sevdalanmak, aşık olmak, tutulmak.

‘İşka düşdüm ‘aql-ı küllî külli ben terk eyledüm / Pür-hevā oldı dimāğum baña bu sevdā yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4). [‘ışka düşdüm, -dü, -m]

Yürür āzāde iken ‘**ışka düşdüm** / Kılâyım terk-i ser didüm ne dirsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 2). [‘ışka düşdüm, -dü, -m]

‘ışka düşme: Sevdalanmak, aşık olmak, tutulmak.

‘İşka düşme āhiri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belāya dutmış olsañ ger nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2). [‘işka düşme, -me]

‘işka düşüp: Sevdalanmak, aşık olmak, tutulmak.

Deyr-i ‘âlemde kaçan kim bir şanem peydâ olur / ‘İşka düşüp niçeler Mecnûnlayın şeydâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1). [‘işka düşüp, -üp]

iskender: Hızır ile birlikte âb-ı hayatı arayan hükümdar // kaynaklarda Makedonyalı İskender ile birleştirilerek yer alır.

‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhî Cemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3). [iskender’üz, -üz]

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemân / Hum-hâne güşesi ne ulu bārgāh-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3). [iskender,]

‘işk-ı mestî: Aşk sarhoşu // Aşk ile kendinden geçmiş.

Kim ezel bezminde nüş itdi maḥabbet cāmını / ‘İşk-ı mestî görine maḥşerde de ayık mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3). [‘işk-ı mestî,]

‘işk-ı şāhî: Aşk padişahı // Sevgili.

‘İşk-ı şāhî ḥaymesin kuralı dil şahrāsına / Kim görürse dir ki bu mülküñ ḥarābî var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2). [‘işk-ı şāhî,]

‘işkuñ odına: Aşk ateşi II aşk sebebiyle gönülde yanan ateş.

‘İşk âteşine yandugumı ancak o bilir / ‘İşkuñ odına cān u gönül kim kebāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4). [‘işkuñ odına, -ına-uñ, -n, -a]

‘işkuñ yolına: Aşkın yolu.

Başın sakınan rāh-ı maḥabbette ne ister / ‘İşkuñ yolına kılmasun ikdām gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 3). [‘işkuñ yolına, -n, -a, -, -, -]

isle: Durağan halden hareketli duruma geçmek, hareket hâlinde olup kendinden beklenen işi yapmak, çalışmak.

Ehl-i ‘işkuñ başları cem’î nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-hānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3). [işler, -r]

isme müsemmâdur: İsmiyle müsemma (olmak): fiziksel yapıyla veya karakteriyle adı örtüşmek.

Kan içer çeşmi n’ola ḥünî disem / Didügüm isme ol müsemmâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4). [isme müsemmâdur, -dur]

işret saz olur: İçki içenlerden olmak II beraber yeyip içip eğlenmek.

Gel bugün 'iŷ idelüm ŷahn-ı çemen eyyâmıdır / Çarh-ı zâlim kimler ile ırte **iŷret saz olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [*iŷret saz olur, -ur*]

issi: *Sahip, malik.*

Bu günü hoş görelüm ırte günün **issisi** var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [*issisi, -si*]

Gelmesün dağı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görün ol luţf **issi** kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*issi,]*

iste: *Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

Jeng-i gâmdan **ister-iseñ** ŷâf ola mir'ât-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma sen ŷahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*ister-iseñ, -r, --ise, -ñ*]

Görmek **ister** bu Muhibbî çü senün dîdârünü / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taŷa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*ister, -r*]

Dil virdüm eger **ister-iseñ** cânı da almak / Kıl gâmzeñ ucıyla bir iŷaret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*ister-iseñ, -r, --ise, -ñ*]

Cân u dil nağdini virüp göñlüm **ister** vaŷlımı / Ne 'aceb dîvâne olmuŷdur 'aceb sevdâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*ister, -r*]

İy cefâ-hü 'iŷkuñ-ıla göñlümün hem derdi var / **İstemez** gayrı muŷâhib gâm gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]

Nağd-i cân-ıla diler dil zülfinün zencîrini / Takmak **ister** boynuma başındaki sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*ister, -r*]

Zâhidâ **ister-iseñ** pîr-i muğândan kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh ile seccâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3*). [*ister-iseñ, -r, --ise, -ñ*]

Olsañ Muhibbî derd-ile ger **isteseñ** cevâb / Ol dil tağbî sanma ki saña cevâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*isteseñ, -señ*]

Zülfini biñ cân-ıla **isterseñ** olmaz râyegân / Kim anuñ her târı iy dil niçe yüz biñ cânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*isterseñ, -rseñ*]

Tađbâ teşneyem gâyet lebünden dil çü âb **ister** / Büt-i 'iŷka giriftâram ser-â-ser üstüñ'ân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*ister, -r*]

La'l-i nâbî lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî **ister-iseñ** kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*ister-iseñ, -r-iseñ*]

Câm-ı la'lin **isteme** gel eyle çeŷminden hâzer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd anda kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*isteme, -me*]

Aldı dil kâni' degül cânum diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânum dağı tek **istesün** kurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*istesün, -sün*]

Bilmek **isterseñ** eger zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdâsında olan 'âŷık-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [*isterseñ, -r, -se, -ñ*]

İstemez zâhid gibi cennet temâşâsın gönül / Tâlib-i didâr olan bilür ki dâdar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [istemez, -mez]

Kim ki nazm **ister** Muhibbî şî'rini güş eylesün / Bulunur gerçi gâzel ammâ bu eş'âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [ister, -r]

Her kişiye kim ugraya gönülüm haber **ister** / Cânâ çü seni cân u gönülden sever **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [ister, -r]

Her kişiye kim ugraya gönülüm haber **ister** / Cânâ çü seni cân u gönülden sever **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [ister, -r]

Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazâr itse / Sanma ki cihân içre o şems ü kamer **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [ister, -r]

Turmaz kafes-i tende şehâ murğ-ı dil ü cân / Kûyuña senüñ uçmag-ıçun bâl ü per **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [ister, -r]

Emdür lebünü şimdi bu dil-ğasteye didüm / Güldi didi gör hâtırını gülbe şeker **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [ister, -r]

Sîret gözedüp şürete bakmadı Muhibbî / Şâhib-nazar olan kişi lâ-büd hüner **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [ister, -r]

Vâr-iken gül gibi 'âlemde şarâb-ı ergüvân / Kankı ahmağdur varur hayrânlık **ister** beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [ister, -r]

İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy gönül / Ka'r-ı deryâda Muhibbî bulunur dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [ister-iseñ, -r, -ise, -ñ]

Rumûz-ı 'ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil hâllin **isterseñ** dilâ gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [isterseñ, -r, -se, -ñ]

Cân nağdı-y-ıla tâlib olup büse **istedüm** / Didüm ki lebün öpmege cânâ bahâ nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [istedüm, -dü, -m]

'Âşık-ı şâdik olanlar derde dermân **istemez** / İy tabîbâ ko meni derdüm baña dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [istemez, -mez]

Genç-i vaşl **ister-iseñ** ara gönül hânesini / Bulunur anı yıkuk çün Ebü Derdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]

İy Muhibbî **ister-iseñ** bulasın genç-i vişâl / Ara dil vîrânesin dime harâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]

'Ârızî ka'be'sine irgür eger **ister-iseñ** / Şâm-ı zülfine iriş tâ bulasın 'ömr-i dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]

Döstlar hicrân şebinde kim rehâyî **istemez** / Görüben cânân yüzini rüşenâyî **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [istemez, -mez]

Döstlar hicrân şebinde kim rehâyî **istemez** / Görüben cânân yüzini rüşenâyî **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [istemez, -mez]

İy tabîbâ çek elün bu sîne-i mecrûhdan / Merhem-i vaşl gerek özge devâyî **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [istemez, -mez]

- İy şabā zülfine el sun kıl anı ‘ānber-feşān / Kim meşām-ı cān ‘ıtr-ı müşg-sāyı **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [istemez, -mez]
- ‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı iştiḥār / Pādişāh-ı dehr olup ol hūy u hāyı **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [istemez, -mez]
- Nāle eyler bu Muhibbî bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bî-dil bu hevālarda nevāyı **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [istemez, -mez]
- Muhibbî **ister-iseñ** genc-i ḥüsnin / Ḥazer kıl ejder ü mār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]
- Görmege ben ‘āşık-ı dil-ḥasteyi yār **istemez** / Dil ṭabībidür velī itmege tīmār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- Görmege ben ‘āşık-ı dil-ḥasteyi yār **istemez** / Dil ṭabībidür velī itmege tīmār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- Şād olurdum kūyına varsam anuñ biñ cān-ıla / Men‘ ider şād oldugum āh ol sitemkār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [istemez, -mez]
- Zülfini ańsam nigāruñ ḥālını medḥ eylesem / Kimse ‘anber adın ańmaz müşg-i Tātār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [istemez, -mez]
- Eyledüm izḥār ‘ışkuñ gerçi ben Manşūr-vār / Dōstum zülfünden özge bu göñül dār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [istemez, -mez]
- Gülşen-i ḥüsnünde zār itme Muhibbî‘yi didüm / Didi bir gül var mıdur kim bülbülin zār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [istemez, -mez]
- Nāşih sözüñi bildüm cümlesi kamu nesih / Naqd **isteyüben** göñlüm efsāne kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [isteyüben, -y, -üben]
- Leblerüñ dārü‘ş-şifāsından cevāb **ister** göñül / İy ṭabīb-i dil ölürse olmasun tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [ister, -r]
- Göñlümün feryād elinden kime varup dād idem / İrmek **ister** gördügi zülfe uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [ister, -r]
- Var mıdur bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cānān **istemez** / Ya belāya mübtelā derdine dermān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- Var mıdur bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cānān **istemez** / Ya belāya mübtelā derdine dermān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- Ol ki dest-i himmet-ile cāme-i cān çāk ide / Zer libās u atlas u dībā-yı sultān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [istemez, -mez]
- Kim ki nūr-ı Ḥaḫk-ıla dil ḥānesin rüşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem‘-i şebistān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [istemez, -mez]
- Menzilin gūr oldugını ‘ākıbet her kim bilür / Efser-i Ḥusrev‘le ol taḫt-ı Nerīmān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [istemez, -mez]
- İy Muhibbî faqr-ıla iden kanā‘at ihtiyār / Sım ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [istemez, -mez]

Pây-bûsın **isteyü** yolında ben oldum helâk / Hergiz ol bed-hû basup üstüme râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*isteyü, -y, -ü*]

Güneş yüzine dildârûn muqâbil olmak **istermiş** / Zevâli görünür beñzer neden miqdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*istermiş, -r, -miş*]

Hüdâ`dan **istedüm** irişdüm emrüz / Cemâlûn görmek oldı çün müyesser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*istedüm, -dü, -m*]

Öpmek **isterdüm** ruñından hañın izhâr eyledi / Didüm iy ârâm-ı cân hiç gül olur mı hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*isterdüm, -r, -dü, -m*]

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh / Her murâdı virürem cân-ıla tek siz **isteñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*isteñüz, -ñüz*]

Yolna cân virdüğümi gerçi cânân **istemez** / `Âşıkun fahırdu ol sanmañ anı cân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]

Yolna cân virdüğümi gerçi cânân **istemez** / `Âşıkun fahırdu ol sanmañ anı cân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]

Hây u hüdân dil kaçır ancak virür başa şudâ` / Olmaga cümle cihân mülkine sultân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [*istemez, -mez*]

Muşhaf-ı hüsnüñi gördüm ko yüzümi süreyim / Mü`min olmaz ol kişi âyât-ı Kur`ân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [*istemez, -mez*]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmañ / Bağ-ı hüsnün döstim sanma ki bârân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*istemez, -mez*]

Her ne söz kim söyledün virür hañkatden haber / Lîk güş itmege anı degme nâdân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*istemez, -mez*]

Bu Muhibbî anuñ için şî`rini itdi bülend / Şimdiki şâ`irleri kendüye akrân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*istemez, -mez*]

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdâlara / `Ömr ta`cîl itdi ben fikr-i meh ü sâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [*istedükçe, -dükçe*]

Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr **isterüz** / Şâf kalbüz görmege su gibi dîdâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*isterüz, -r, -üz*]

Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr **isterüz** / Şâf kalbüz görmege su gibi dîdâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*isterüz, -r, -üz*]

Püte-i `ışk içre yanup hâliş olduk zer gibi / Olmazuz dünyâya tâlib sanma dînâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*isterüz, -r, -üz*]

Baş açık gam tekyesinde olmışuz abdâl-ı `ışk / Sanmañuz şimden girü nâmüs-ıla `âr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*isterüz, -r, -üz*]

Her vişâlûñ çünki bildük âhiri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nâ-çâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*isterüz, -r, -üz*]

`Âşıkuz gerçi Muhibbî dutduk istiğnâ yüzün / Ne vefâ-yı yâr u ne hüd kahr-ı agyâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [*isterüz, -r, -üz*]

- ‘Āriyetdür ten libāsından daħı ‘ār eylerüz / Ne pelāsın **isterüz** dehrün ne dībāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*isterüz, -r, -üz*]
- ‘Āşıkuz ancak hemān dīdārdur maqşūdumuz / Sanma cennet **isterüz** zāhid ya havrāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [*isterüz, -r, -üz*]
- Sākin-i küyuñ olan bağ u gülistān **istemez** / ‘Ārızuñ gören o hergiz hūr u ğılmān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]
- Sākin-i küyuñ olan bağ u gülistān **istemez** / ‘Ārızuñ gören o hergiz hūr u ğılmān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]
- Ser-i ser-geşteñe sevdāñ-ıla āşüfte olan / Hātırın cem‘ eyleyüp zülf-i perīşān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*istemez, -mez*]
- ‘Āşık-ı dil-ħaste kim işigüñi bālın ide / Başını kaldurmayup derdine dermān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*istemez, -mez*]
- Nāz-ıla el ursa dilber zülfünñü çevgānına / Kangı bī-dil top idüp başını ğaltān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*istemez, -mez*]
- Kūy-ı dilberde Muhibbî’ye gedā olmak yiter / Bu cihāna ser-te-ser olmaga sultān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*istemez, -mez*]
- İşigüñde yüzini ħāk itmek **ister** bu Muhib / Umar anı kim olasın bāde içseñ cür‘a-rīz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- Günāhum bu-durur ‘ışkuñ Hudā’dan **istedüm** irdüm / Günāhkāruñ du‘āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*istedüm, -dü, -m*]
- Kūfār-ı ħaddüñi ħaṭtuñ yazup şerħ eylemek **ister** / Ta‘ālā’llāh anı ħakk it gider yañlış kitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- İhtiyār-ı fakr iden dergāh u eyvān **istemez** / Zād-ı ğamdan özge hergiz kendüye nān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]
- İhtiyār-ı fakr iden dergāh u eyvān **istemez** / Zād-ı ğamdan özge hergiz kendüye nān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]
- Şol ki istignā serīrinde oturdı şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iklīme sultān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*istemez, -mez*]
- Şu‘le-i āhı kimüñ kim ‘āleme pertev salar / Zerreye almaz günü ol māh-ı tībān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [*istemez, -mez*]
- Ol ki ‘ışk ehliğür olur küy-ı dilberde muķīm / Eyleyüp dīvānelik tag u beyābān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [*istemez, -mez*]
- Pādişāh-ı ‘ışk dergāhı açuk gelsün gelen / Men‘ olunmaz hīç kes ‘ışk ehli derbān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*istemez, -mez*]
- Ol ki dildāruñ cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*istemez, -mez*]
- Sīnesine her ki kesdi nā’l ü yakdı tāze dāğ / Eylemez bāga nazar seyr-i gülistān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*istemez, -mez*]

Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse âb-ı hayvân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [istemez, -mez]

İstemezdüm 'ışka düşmek geldi âhir başuma / Cidd ü cehd-ile kişi takdîri tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [istemezdüm, -mez, -dü, -m]

Harâbâta varup pîr-i muğândan **istedüm** himmet / Virür kalbe şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [istedüm, -dü, -m]

'Âşıkuz 'âlemde bir gül yüzlü gülzâr **isterüz** / Karşusunda şevk-ile dil bülbülün zâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [isterüz, -r, -üz]

'Âşıkuz 'âlemde bir gül yüzlü gülzâr **isterüz** / Karşusunda şevk-ile dil bülbülün zâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [isterüz, -r, -üz]

İy tabîb-i cân buyur la'l-i lebûnden bir cevâb / Hastayuz hicrân şebinde derde tîmâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [isterüz, -r, -üz]

Zâhidâ sanma senüñ uçmaguña biz tâlibüz / Çöpe saymaz ravza-i 'ışk-ıla dîdâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3*). [isterüz, -r, -üz]

Sırr-ı 'ışkı çünki fâş itdi gönül Manşûr-veş / Zülfî dârında anuñ olmaga ber-dâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [isterüz, -r, -üz]

Çârsû-yı 'ışkda gördük metâ'-ı büseñi / Naqd-i cân u dil ile geldük ki bâzâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [isterüz, -r, -üz]

Didüm iy dilber nedür bu şîve vü cevî ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'âşıkları zâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [isterüz, -r, -üz]

Bu Muhibbî hañ u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [isterüz, -r, -üz]

Gönlümün vîrânesin ol şâh âbâd **istemez** / Hey ne zâlimdür ki zulm[1] hoş görür dâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [istemez, -mez]

Gönlümün vîrânesin ol şâh âbâd **istemez** / Hey ne zâlimdür ki zulm[1] hoş görür dâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [istemez, -mez]

Mürdeler ihyâ ider la'l-i lebûñ 'İsî gibi / Lîk gamzeñ öldürür 'uşşâk[1] cellâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [istemez, -mez]

Şem'-i hüsne yanagör pervâne-veş âh eyleme / 'Âşık-ı sâbit-kadem 'ışk içre feryâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [istemez, -mez]

Aglayup âh eylesem gül gibi dilber şâd olur / Gülşen içre var mı gül bârân ile bâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [istemez, -mez]

Bu Muhibbî şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstlar 'ayb olmasun 'ışk ehli çün ad **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [istemez, -mez]

Ko uzansun şâne eyle zülfüne 'ömrümdür ol / 'Ömrinüñ uzunluğun bir kimse var mı **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [istemez, -mez]

Eger 'âbid eger zâhid senüñ hüsñüñ ziyâd **ister** / Ki korkarlar qarâr itmez zemîn ü âsümân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [ister, -r]

- Zülfün **ister** bu Muhibbî aña el sunduğu bu / Mār-gır olmasa eyler miydi ol māra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*ister, -r*]
- Zāhid egerçi cennet ü havrā kilur heves / Ben **isterem** vişālını ‘ālem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [*isterem, -r, -em*]
- İstemem dārāt-ı dünyāyı gerekmez ‘izz ü cāh / Bu-durur ancak murādum hāşıl ola pāy-ı būs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*istemem, -me, -m*]
- Dilā yitmez mi bir peşmīne jende / N’idersin **isteyüp** dībā vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*isteyüp, -y, -üp*]
- Her vişālūñ āhirin bildük hemān hicrān imiş / Pes bu ma’nīden neden vaşl **istemeñ** iy bü’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*istemeñ, -me, -ñ*]
- ‘Āşıkam dīdāruña gözūme gelmez hīç kes / **İstemem** ki ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*istemem, -me, -m*]
- Senden ayru **istemezdüm** ola idüm bir karış / Hāsret oldu niçe yıllardur cemālūñ görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*istemezdüm, -mez, -dū, -m*]
- Ger **ister-iseñ** iki cihān devletin iy dil / Dermānde vü dil-ħastelerūñ hāline tut gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*ister-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]
- Zāhid **ister** cenneti görmek diler havrā yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür dīdār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*ister, -r*]
- İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedā / **İstemem** kim yürüyem ‘ālem içinde mīr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*istemem, -me, -m*]
- İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedā / İstemem kim yürüyem ‘ālem içinde mīr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*isterem, -r, -em*]
- Eger cān **ister-iseñ** başum üzre / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*ister-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]
- Ĥaste-i ‘ışkam ṭabīb-i dilden **istedüm** devā / Bir cevāb-ıla sagaltdı lebleri dārū-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*istedüm, -dū, -m*]
- ‘İşkī ketm **ister** Muhibbî līk bakan yüzine / Dir ki ‘āşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- Muhibbî irmek **isterdi** ser-i zūlfine dīldāruñ / Aña deyr-i cihānda dinmese zūnnāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*isterdi, -r, -di*]
- Ĥāk eyle özūñ var der-i dīdāra Muhibbî / Ger **ister** iseñ cūr’a-i yāri idesin nūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- İster iseñ jengden şāf ola dil āyinesi / Āyine gibi gerek olmak Muhibbî ĥırka-pūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- İstedüm dīvāne gōñlüm hālını bilmek yine / Bulmadum ol cūnūn deştinde nā-peydā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*istedüm, -dū, -m*]
- Didüm **ister** büseñi al cānumı aña ‘ivāz / Ĥāşılı yok didi başuñda bu bir sevdā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*ister, -r*]

Bilmek **isterseñ** Muhibbî sînesin çäk eylegil / Ğamzelerden göresin âzürde cânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*isterseñ, -r, -se, -ñ*]

Tabîbâ **istemez** derdine dermân / Gelür 'ışk ehline derd ü belâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*istemez, -mez*]

Ruĥların şevkiyle **ister** pîreheñ çäk ide gül / Lâleler de 'ışkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*ister, -r*]

Yâr vaşlum **isteyen** yolunda cân virsün dimiş / Ol bentüm şîrîn zebânım vây ne ra'nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*isteyen, -y, -en*]

Sâġar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak **isteye** endüh-ı devrândan ĥalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*isteye, -y, -e*]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel cânâ kıy / Şem'ün artar şu'lesi başını kesdükçe maķas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*ister-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]

Bulmak eger ki **ister-iseñ** genc-i vaşlını / Dil ĥânesini eyle Muhibbî ĥarâbe bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [*ister-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]

Çün ĥadem basduñ bu 'ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölüseñ **isteme** olmak ĥalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*isteme, -me*]

Büse **istersek** lebünden aña bulunmaz 'ivâz / Bârî gel eyle Muhibbî cânunuñ cânâna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*istersek, -r, -se, -k*]

Geh vefâ **ister** dilüm gâhî cefâ / Her ne gelürse şafâdur çün ġarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*ister, -r*]

İster asılmak Muhibbî boynuña / İtdüġi zülf-i dü-tâdur çün ġarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*ister, -r*]

Gice gündüz gülşen-i ĥüsünde eġândan murâd / İtmek **ister** ĥâlini bu bülbül-i bî-çâre 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*ister, -r*]

istiġnâ: Kayıtsızlık, nazlanma, isteksizlik, umursamazlık.

Dilberün zülfinde baglu niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse olur nâz eyler **istiġnâsı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*istiġnâsı, -sı*]

Bunca **istiġnâ** ile görmez misin şems-i felek / Pâyüña yüzler sürüp yoluñda ĥâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*istiġnâ,]*

'Âşıkuz gerçi Muhibbî dutduk **istiġnâ** yüzün / Ne vefâ-yı yâr u ne ĥod ġahr-ı aġyâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [*istiġnâ,]*

Şol ki **istiġnâ** serfirinde oturdu şâh-vâr / Ser-te-ser olmaga heft iķlime sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*istiġnâ,]*

istiġnâ ider: Bir şeye karşı nazlı davranma, tenezzül etmeme.

Ağlayup zârîlık ile eylesem yüz biñ niyâz / Yâr nâzın arturur biñ dürlü **istiġnâ ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*istiġnâ ider, -er*]

istiğnā satar: Naz ve umursamazlık göstermek.

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāka yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık da **istiğnā satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*istiğnā satar, -ar*]

Güşe-i ğamda Muhibbî fakrı iden ihtiyār / Gāh olur şāh-ı cihān olana **istiğnā satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [*istiğnā satar, -ar*]

istihār buldı: Meşhur olmak, tanınmak, ün salmak.

‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı istihār / Pādişāh-ı dehr olup ol hūy u hāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*istihār buldı, -dı*]

istirā: Satın alma, alınma.

Cān naqdi ile geldi kapuña yine gönül / Viridi metā vuşlatuñı **istirā-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*istirā-durur, -durur*]

işüg: Eşik II sevgilin kapısının eşiği.

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / **İşüğünden** gitmeyüp biz tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*işüğünden, -üñ, -den*]

işüm gücüm: İş güç: yapıp edilen şeyler, uğraşı, meşgale.

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne hālüm tebāh / Olmam muqarrer hāk-i rāh ol dilsitānum kaddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*işüm gücüm, -üm + üm*]

işüm gücüm: İş güç: yapıp edilen şeyler, uğraşı, meşgale.

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice **işüm gücüm** āh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*işüm gücüm, -üm , -üm*]

‘işve: Güzelin gönül çekici ve şuh hāli, cilvesi, naz ve edāsi.

Salınur **‘işve** ile her tarafa nāz-ıla yār / Āh bu şiveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*‘işve,]*

Geh **‘işve** gāh şive gehī cevri ü gāh nāz / Didüklerince yok midur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*‘işve,]*

Nāvek-i ğamzesine döymeye sinem siperi / Kaşı yasını kaçan **‘işve** ile yār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*‘işve,]*

Gāh şive gāh **‘işve** gāh cevri ü gāh nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [*‘işve,]*

Gāh **‘işve** gāh hışm u gāh nāz / Cümlesinden katlümedür çün garāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [*‘işve,]*

Gāh nāz u gāh **'iŝve** gāh hıŝm u geh 'itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlumedür çün ğaraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*'iŝve,]*

'işve vü nāz-ıla: *İşve ve naz.*

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülüñ / **'İşve vü nāz-ıla** güldi ğonca-veş didi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*'işve vü nāz-ıla, --ıla]*

isār: *Dökme, saçma.*

Gözlerüm **isār** için pâyına sîm ü zer tutar / Hün-ı dilden hâşıl olmuş la'lüñe gevher tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [*isār,]*

İy Muhibbî ayagı topragina **isār** için / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*isār,]*

Şāh-ı ğam geldükçe göñlüm pâyına **isār** için / Gözleri yaşını sîm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*isār,]*

isār eylemez: *Dökmek, saçmak.*

Kāse-i çeşmi Muhibbî'nüñ cevāhirlere tolu / Dem mi vardur ki ŝehā pāyuña **isār eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*isār eylemez, -mez]*

isār eylemez: *Saçmak, dağıtmak.*

Bu Muhibbî gözleri cevherlerin / Yoluña sanma ki **isār eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [*isār eylemez, -mez]*

isār itmege: *Saçmak, dağıtmak.*

Ğoncanuñ pâyına **isār itmege** iy gül'izār / Kîse-i surhı içinde zerleri mestürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [*isār itmege, -meg, -e-mege]*

isār itmege: *Saçmak, dağıtmak.*

Sen güzeller ŝāhınuñ pâyına **isār itmege** / Bāğda eyler aĝaçlar dirhem ü dînār 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4*). [*isār itmege, -meg, -e]*

isār itmek: *Saçmak, dağıtmak.*

Seyre gele diyü **isār itmek** için pâyına / Dāmenini tolu güller eylemiş yaylaĝlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*isār itmek, -mek]*

it: *Etmek, eylemek.*

Ne ğünāh **itdüm** ola elüm alup çarh-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*itdüm, -dü, -m]*

- SİNEMİ BEN GÜLŞEN **İTDÜM** KILSUN OL DİLDÂR SEYR / CÜY-İ EŞKÜM EYLESÜN OL SERV-İ HOŞ-REFTÂR SEYR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*itdüm, -düm*]
- KULUŃAM BOYNI BAĞLU PÂDİŞÂHAM / HER NE **İTSEŃ** BU BENDE FERMÂNDUR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*). [*itseñ, -señ*]
- ŞARÂB **İTMİŞ** GÖZÜM YAŞIN KEBÂB EYLER BU DİL BAĞRIN / GELE DİRD Ü BELÂ DİYÜ OTURMIŞ MIHMÂN GÖZLER (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*itmiş, -miş*]
- OLA KİM RAHM İDÜP MEYL İDE DİLDÂR / GÖZÜŃ YAŞINI SİM **İT** YÜZÜŃİ ZER (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*it,]*
- GÖZLERÜM YAŞIN ŞARÂB U BAĞRUMI **İTDÜM** KEBÂB / HAYL-İ DİLDE ÇÜN HAYÂL-İ DİLRÜBÂ MIHMÂN OLUR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*itdüm, -dü, -m*]
- ÖZİNİ BAŃA DİLBER HEM-SER **İTMEZ** / NİÇE KERRE DİMİŞ AMMÂ DIR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [*itmez, -mez*]
- ÖZİNİ BAŃA DİLBER HEM-SER **İTMEZ** / NİÇE KERRE DİMİŞ AMMÂ DIR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [*itmez, -mez*]
- MUĤİBBİ OLMA DÜNYÂNUŃ MUĤİBBİ / ‘ACÜZEYE GÖNÜL VİRMEK ER **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*itmez, -mez*]
- BEN BELÂ KÜHNÜŃ AÇDUM YOLLARIN DİRNAĞ-ILA / **İTDÜGÜMİ** Bİ-SÜTÜN KÜHNİDA FERHÂD EYLEMEZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*itdügümi, -düg, -üm, -i*]
- GÜN YÜZÜŃ İLE ALNUŃ KİM GÖRSE ĤABTÜM / DİL ÇEŞMİN AÇUP GÖRMEGE ŞEMS [Ü] KAMER **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [*itmez, -mez*]
- İY YÂR-İ CEFÂ-HÜ MUĤİBBİ GÖZ[i] YAŞIN / TESKİN İDEN ĤÂK-İ DERÜNDÜR DİGER **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*itmez, -mez*]
- CÜRMÜME BENÜM BAKMAYUBAN İTDİ ŞEFÂ‘AT / BU LUĤF-ILA BU KEREMİ BİR BEŞER **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*itmez, -mez*]
- MUĤİ‘ İTDİ CİHÂN ĤÂLKINI CÜMLE / GÖZİ **İTDÜĞİ** SİĤRİ SÂĤİR İTMEZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [*itdügi, -düg, -i*]
- BAŃA **İTDÜĞİNİ** ZÜLF[i] HEMİŞE / DİNEN AYRUKSİ HİÇ BİR KÂFİR İTMEZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*itdüğini, -düg, -i, -n, -i*]
- YÜZÜMİ GÖSTEREM DIR ÂĤİR **İTMEZ** / MUĤARRER BİLDÜM ANI ZÂHIR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*itmez, -mez*]
- BAŃA İTDÜĞİNİ ZÜLF[i] HEMİŞE / DİNEN AYRUKSİ HİÇ BİR KÂFİR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*itmez, -mez*]
- MUĤİ‘ İTDİ CİHÂN ĤÂLKINI CÜMLE / GÖZİ İTDÜĞİ SİĤRİ SÂĤİR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [*itmez, -mez*]
- DİL Ü CÂNA MEĤÂ‘ BİR BÜSEŃ ALDUM / BENÜM BU ASSUMI BİR TÂCİR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*itmez, -mez*]
- VEFÂMİ ‘İŞKİ YOLINDA İLÂĤİ BESBETER EYLE / BİLÜREM İTMEĞİ **İTMEZ** O MEH TERK-İ CEFÂ HERGİZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [*itmez, -mez*]
- LEVĤ-İ DİLDE YAZMIŞAM CÂNÂ ĤAYÂLÜŃ NAĤŞINI / **İTDÜĞÜM** NAĤŞI BENÜM MÂNİ DE TAŞVİR EYLEMEZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*itdügüm, -düg, -üm*]

Muhibbî leblerüñ zikrin miyānuñ vaşfını **itse** / Diyeler böyle bir şîrîn kelām ince hayāl olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*itse, -se*]

‘Azm-i şikār eyledi ol zülfi ‘anberîn / **İtse** olur Muhibbî’ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*itse, -se*]

Cānum aldı dün gece bir büse ikrār eyleyüp / Döndi inkār eyledi **itdügi** beñzer lāğ-ımuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*itdügi, -düg, -i*]

Togrı yoldan gel hürüc itme ki fānîdür cihān / Her ne **itseñ** hayr u şer āhîr hîsābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*itseñ, -se, -ñ*]

Gāhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Hāk-i derüñi gönderüp **it** tütÿyā yitiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1404, Beyit 2*). [*it,]*

İy āfîtab-ı hüsñ gîtmedi sâyem yanumdan āh / Tā **itmeyince** ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*itmeyince, -me, -y, -ince*]

Sāgar-ı gülgünü bir dem komak elden **itmesün** / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrāndan hālās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*itmesün, -me, -sün*]

İster asılmak Muhibbî boynuñā / **İtdügi** zülfi dü-tādur çün ğarāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*itdügi, -düg, -i*]

it: Etmek, eylemek // halletmek, çözmek.

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı bir iş kim zer **itmez** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*itmez, -mez*]

it: Etmek, eylemek // ... haline getirmek, ... olarak kullanmak.

Cem’ kılduñ iy Muhibbî cümle ğamze okların / Lāyıkı budur ki aña **idesin** sen sîne kiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*idesin, -e, -sin*]

it: Köpek II sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

İtleri karşı gelür küyına varsam çağrısup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān diler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*itleri, -ler, -i*]

Bir gördi yine **itleri** ile bizi hābîb* / Devlet irişdi başa dilā oşlardanuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*itleri, -ler, -i*]

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede küyında ben / Olıgelmişdür ider her kişi şadr içün savaş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*itleriyle, -ler, -i, -y, -le*]

Āsitānuñdan revā mı ‘āşıkı dūr eyleyüp / **İt** raqîbi idesin lāyık mıdur yanuñda hās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*it,]*

it: Köpek II aşık.

İti çulını sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*iti, -i*]

Sehv-ile **itüm** dimiş ben 'aşıkça bir kez nigâr / Adın aındum diyü ol demden peşimândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*itüm, -üm*]

Bulurdum dünyada gönül murâdın / **İtüm** diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*itüm, -üm*]

it: Köpek II avlanma sırasında köpek kullanmak bağlamında II âşığın gönlü.

Esb-i nâz-ıla kaçan 'azm-i şikâr itseñ şehâ / **İtleründen** olмага cân-ıla dil eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*itleründen, -ler, -üñ, -den*]

'itâb: Azarlama, tersleme, paylama.

Gâh nâz u gâh 'işve gâh hışm u geh **'itâb** / Cümleden bildüm ki cânâ katlümedür çün garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*'itâb,*]

'itâb ider: Ayıplamak, azarlamak II eziyet etmek.

Cânâne kaçan ğamzelerin mest-i h'âb ider / Her bir nazarda cânuma yüz biñ **'itâb ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1*). [*'itâb ider, -er*]

i'timâd itme: İnanmak, güvenmek.

Zülfine dil bağlayup itme iñende i'timâd / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok başludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*i'timâd itme, -me*]

'ivaż: Bir şeye karşılık olarak verilen veya alınan şey, bedel, karşılık.

Büse istersek lebünden aña bulunmaz **'ivaż** / Bārî gel eyle Muhibbî cânuñı cânâna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*'ivaż,*]

Her ki derdüñi koyup aña devâ kıldı **'ivaż** / 'Āķibet oldı peşimân ki cezâ kıldı **'ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*'ivaż,*]

Her ki derdüñi koyup aña devâ kıldı **'ivaż** / 'Āķibet oldı peşimân ki cezâ kıldı **'ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*'ivaż,*]

Dil-i dervîş-i cefâ-keş ki giriftaruñ ola / Miñnet ü derd ü ğama şabr u rızâ kıldı **'ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*'ivaż,*]

Ĝam-ı 'ışkuñ deleli nâ gibi bagrumı benüm / Nâleler eyledi dil şiyt u şadâ kıldı **'ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*'ivaż,*]

Zülf[i] sevdâsı sevdâ-ı dil [ü] 'aqlumı alup / Başuma derd ü belâ ile hevâ kıldı **'ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*'ivaż,*]

Yâruñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî râyegân / Yolına anuñ dil ü cânı fedâ kıldı **'ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*'ivaż,*]

La'lüne olmaya bir gevher **'ivaż** / Mülk-i dünyâ cümle ser-tâ-ser **'ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1*). [*'ivaż,*]

Büseyne ger cân virem ‘ayb eyleme / Az olur ihsāna çün ekşer **‘ivāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*).
[‘ivāz,]

Gözlerüm yaşı ser-ā-ser hîl‘atüm / Dūd-ı āhum başuma efser **‘ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*).
[‘ivaż,]

‘ivāz al: *Bir şeye karşılık olarak almak, bedel olarak almak, tahsis etmek.*

Didüm ister büseyne al cânımı aña ‘ivāz / Hâşılı yok didi başuñda bu bir sevdā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [‘ivāz al,]

‘ivaż itmege: *Karşılık, bedel vermek.*

İtdi pāyuña Muhibbî cân nişār / İtmege kâdir degül bihter ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [‘ivaż itmege, -meg, -e]

‘ivaż olmaya: *Karşılık, bedel olmak.*

La‘lüne olmaya bir gevher ‘ivaż / Mülk-i dünyā cümle ser-tā-ser ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1*).
[‘ivaż olmaya, -ma, -y, -a]

‘ivaż olmuşdur: *Karşılık, bedel olmak.*

Büseye cân naqdın aldı yār bāzār eyledi / Di Muhibbî ya ne hışm eyler çün olmuşdur ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [‘ivaż olmuşdur, -miş, -dur]

‘ivaż vir: *Karşılık, bedel olarak vermek.*

‘Aqlum aldı sâkiyā cām-ı lebün / Kıl kerem vir baña bir sâgar ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3*).
[‘ivaż vir,]

‘ivaż virsün: *Karşılık, bedel olarak vermek.*

Ġamzesin gönderdi dilber cân giderse ğam degül / Tek baña cânım yirine tîrini virsün ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [‘ivaż virsün, -sün]

iy: *Seslenme edati, ey.*

Sîne-i mecrûha ursañ iy şanem ğamz okların / Tîr-i peykānuñ bu ben dil-ġasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [iy,]

Sensüzün ger geşt-i gülzār eylesem iy şāġ-ı gül / Gönlüme gelmez sürür illā meger kim ğam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [iy,]

İy güzeller şāhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîġāneler maġrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [iy,]

Bu Muhibbî dil ü cân yakduġını ħasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Ĥudā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [iy,]

İy dil nazar kıl ‘ārızı güldür ya lāledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [iy,]

Dil gitdi kaldı hānede tenhā Muhibbî çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [iy,]

‘İşk-ıla olduñsa Mecnün’a mu‘ādil iy gönül / Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylā’yı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [iy,]

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şāf ola mir’āt-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma sen şahbāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [iy,]

Salma beni dāyimā ferdālara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [iy,]

İy Muhibbî şükr kıl lā-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı hayr u şer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5*). [iy,]

İy döst iñen itme Muhibbî’ye cefālar / Korkmaz mısın andan ki çok āh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [iy,]

İy gönül kühkenün nālišini yāda getir / Sen dağı nāle kılup sengi de feryāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [iy,]

Dīdeden akdı gözün yaşı revān oldu yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-ğadi yāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [iy,]

İy cefā-hū cevri āyın eyledün ‘āşıklara / Korkaram kim ‘ālem içre ben bu āyın tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [iy,]

Sorma sırr-ı dehānını iy dil / Kimse fehm eylemez mu‘ammādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*). [iy,]

İy Muhibbî her tarafdan üşüben murğ-ı belā / Konmaga Mecnünlayın başumda yir yir cā kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [iy,]

İy cefā-hū ‘ışkuñ-ıla gönülümün hem derdi var / İstemez ğayrı muşāhib ğam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [iy,]

Su sepüp iy dīde sula hāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [iy,]

Çāfile togrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy gönül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [iy,]

İy Muhibbî mülk-i dil küllī harāb olsa ne tañ / Zülfi kāfir ğamzeler Tātār-veş yağmacıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [iy,]

İy gözüm gel bir nazar ol tal‘at-i zībāyı gör / Zülfinün bendinde bend olmuş dil-i şeydāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [iy,]

Hüsün bahārına göre iy lāle-ruḥ senün / Neşv ü nemā-yı bāğ-ı irem bir numūnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [iy,]

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Ādemler alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [iy,]

Kāha dönmiş cismüñi ğam hırmeninde āh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı bāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [iy,]

- İy Muhibbî key nazar kıl uşbu ‘ayyâr felek / Gâh tâc-ı Hüsrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [iy,]
- Bilsem eşküm n’içün itmez gönline yârûñ eşer / Dirler elmâs İy Muhibbî seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu gönül / Şânesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [iy,]
- Bezm-i gamda İy Muhibbî nâleme âheng içün / Nâyı gör bâzâra varmış kendüzin güyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [iy,]
- Gel İy serv-i hırâmânüm gözüm yaşına rahm eyle / Ki merdüm-zâdedür âhîr görürsin pâyâ düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [iy,]
- İy kaşî ya atagör iç kabzadan gamz okların / Sînemi delşün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [iy,]
- Turma agla İy gözüm ola ki dilber rahm ide / Senge çün bârân ider geçse zamân te’sîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [iy,]
- Cihân halkı muñ’üñdür senüñ İy hüsrev-i hübân / Kemâle şaf tutup gamzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [iy,]
- Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma İy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî söyle söz virsün haķikatden haber / Şimdiki şâ’irlerüñ her bir sözi zâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [iy,]
- Zülfini biñ cân-ıla isterseñ olmaz râyegân / Kim anuñ her târı İy dil niçe yüz biñ cânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [iy,]
- Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ İy şabâ / Hâk-i derin getir ki gözüm tütüyâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [iy,]
- Bu cefâ cevr ü sitem İy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [iy,]
- Câme-i ‘ışkı bütün dünyâya virse İy gönül / Yoħsa dünyâ hîl’atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [iy,]
- Gözle İy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [iy,]
- Râhı keçdür zâhidüñ ‘ışkuñ velîkin müstaķîm / İy Muhibbî ‘aşıkam yolum tarîķum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [iy,]
- Göñlini zülfî çekerse bu Muhibbî’ nün ne tañ / İy şanem zülfün kemendi çün senüñ tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [iy,]
- Öldürürse gam degüldür tîğ-ı gamzeñ ‘aşığı / Dirgürür İy dil tabîbi leblerüñ ‘İsâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [iy,]
- İy şabâ misk-ile ‘anber kokusından ne haber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [iy,]

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü şem' ü gül-i hamrâyı getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5). [iy,]

Getür iy muğbeçe cāmı muğāna / Ki ender deyr ne-tevān bûd mestür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4). [iy,]

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bî-tâbdur / Aña şaykal iy gönül ancak şarâb-ı nâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1). [iy,]

İy gönül bir dem temâşâ eyle eşküm cüyını / Âdemüñ gönlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2). [iy,]

Âh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ âsümân / Bir kez sor iy nâ-mihribân âh u fiğānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5). [iy,]

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfün iy dilber / Anuñcün levh-i sînemde anuñ naqşı muşavverdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4). [iy,]

Gitdi 'ömrüm iy Muhibbî bir dağı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alınam andan haber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5). [iy,]

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammâ ki ğāyet yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5). [iy,]

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i âh çıkılır nerdübānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4). [iy,]

Zârlıgum diñlemezseñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didî küyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1). [iy,]

Ħasret-i rüy u firâk-ı zülfün-ile iy perî / Kalmadı şabr u kararum iñlerem leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3). [iy,]

Salın iy serv-i âzādum saña mânend bir dil-keş / Bulınmaz 'arz-ı Ħüs'n eyle güzellik çünki fânîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3). [iy,]

Beni bülbülleyin her dem getüren âh u feryāda / Senüñ iy lebleri ğonca yüzünüñ gülsitānidur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4). [iy,]

Ħüs'nüñ zamāne Ħüs'nîdür iy yâr-ı dil-firîb / Aldanma gel bu Ħüs'nüñe ki devrân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [iy,]

La'l-i nâbî lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4). [iy,]

İy Muhibbî zülfî çevġānına el ursa nigâr / Top olur meydān-ı 'ışık içinde niçe başlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5). [iy,]

'Arızuñ içre niçedür didüm iy meh-rû Ħaţuñ / Güldi didi kaplu kâfıra du'â-yı nürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2). [iy,]

Ħoncanuñ pâyına işâr itmege iy gül'izâr / Kîse-i surĦı içinde zerleri mestürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3). [iy,]

Kaşı yayı saĦtdur çekmez anı Rüstem dağı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4). [iy,]

Bezm ara tâ şubĦ olunca iy Muhibbî nâle kıl / Çalınur mızrâb-ı ğamla çün gönül şanbürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7). [iy,]

- Cānuma hātif seḡergehden bunı ilhām ider / **İy** ḡumār-ālūd ancak saña dermān cām ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 1*). [iy,]
- Sen koma ʔarf-ı meygedeyi elden **iy** gōñül / Bu sāğar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 2*). [iy,]
- Ten göziyle görmez-isem n'ola **iy** dilber seni / Cān gözi dāyim cemālūne senūñ bakmaktadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 3*). [iy,]
- İy gōñül olma sakın dūnyā metā'ına ḡarış / N'eyledi naqdi ne assı eyledi Kārūn'a sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 4*). [iy,]
- Muşhaf-ı ḡusnin görüp her kim çevürse yüzini / **İy** Muḡibbī bil anı āḡirde bī-īmān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 5*). [iy,]
- Ṭālib olma **iy** gōñül zāhid gibi sen cennete / Dūn-himmet olma cidd ü cehd idüp dīdārı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 3*). [iy,]
- Zūlfini elde gehī zencīr ider gāhī kemend / **İy** dil-i dīvāne taksun boynūña yalvarıgör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 4*). [iy,]
- Bencileyin la'l-i nābuñ yādına **iy** gonca fem / Gülşen içre lāleyi gördüm mey-i ḡamrā çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muḡibbī bāde-i ḡamrā dururken gül gibi / Kankı ḡayvāndur ki ḡayvān gibi her dem mā çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muḡibbī bu gözüm merdūmi ḡavvāş gibi / Taluban baḡr-ı gama dürr-ile mercān getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 5*). [iy,]
- İy saçı sūnbül lebi gonca yañağı verd-i ter / Bāğ-ı ḡusnūñde olupdur gözlerüm yaşı maḡar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muḡibbī kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i gūyā olur bu 'ilm aña ḡikmet yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 5*). [iy,]
- Gel mükerrer eyle **iy** dil kand-i la'li vaşfını / Çünki ol şeker lebūñ vaşfında güftār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 4*). [iy,]
- Kūh-ı ḡamda olmaga **iy** dil saña tenhā yiter / Başına mecnūna bu şeş dāmen-i şaḡrā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 1*). [iy,]
- İy ecel ten şehrinı ismarla seyl-i eşkūme / Anı vīrān itmege gözümden akan mā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 6*). [iy,]
- İy müderris bil ḡaḡ'ūñ baḡşāyişidür fenn-i 'ışḡ / Kesb ile girmez ele ne ḡod kitābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 2*). [iy,]
- Döne döne yanmayan bilmez nedür aḡvāl-i 'ışḡ / **İy** Muḡibbī ḡālūñi baḡrı kebābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 7*). [iy,]
- İy Muḡibbī cān göziyle bak bu 'ālem bir kafes / Her varağ gūyā içinde murğ-ı zerrīn bāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 5*). [iy,]
- Gözūñ çün kanımı dökdi bilürsin **iy** kemān ebrū / Meşel şayyād olan dirler şikārı kan-ıla gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 4*). [iy,]

- İy güzeller şâhı zulm itme bugün ‘uşşâka gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [iy,]
- Şi‘rümün her beyti güldür hâttı sünbülde nişân / İy Muhibbî sünbüle baglu gazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [iy,]
- Baglanup dil zülfünün bendine şeydâlık sever / İy saçı leyli olan Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muhibbî şâf-dil hem pāk-meşreb ol yürü / Kim tārķi togrıdır lâ-büd anı Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [iy,]
- Gönlüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy dōst / Ğāretde māhir ancak Efrāsiyāb’a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî yüzine bakmaga yokdur tākāt / Tagıdup ‘aqlumı kendüm yitirem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 5*). [iy,]
- Gider boynuñdan iy meh-rū n’idersin zülfı zencirin / Çü men dîvāne-i ‘ışķam benüm boynuma lâyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [iy,]
- Atarsın ğamzeñ okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pāre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [iy,]
- Bir bencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruñuñuñ şevķine iy yār kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [iy,]
- Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülün / ‘İşve vü nāz-ıla güldi ğonca-veş didi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [iy,]
- Ruñlaruñ çok mübtelāsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [iy,]
- İy Muhibbî jeng-i ğam tutdı göñül mir’ātını / Mül midür bilsem cilāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [iy,]
- İy ğubār-ı hāt şu deñlü yidüm esrār-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir hayrān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [iy,]
- Dime iy zāhid-i hōdbin ben irdüm menzile ancak / Sen aña vākıf olmaduñ göñülden rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [iy,]
- İnen cevr itme ‘uşşâka vefā kıl iy şeh-i hūbān / Ğarībün āhını yirde komaz Allāh’umuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [iy,]
- Yoluñda ölmek iy dilber sa’ādet / Bu dehr-i bī-vefā-y-ıçun ne ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [iy,]
- Ger semend-i nāz-ıla iy dōst cevlān eyleseñ / Zülfünün çevgānına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muhibbî ayagı topragina İşār için / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña sīm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [iy,]
- Var iy tábīb hāsta-i ‘ışķa ‘ilāci ko / İtmez kabül derdi anuñ bī-devā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [iy,]

- Kimdür Muhibbî dir-iseñ **iy** pâdişâh-ı ‘ışk / Bir derdmen d bende vü bir hâk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [iy,]
- İy tabîb-i dil meded eyle lebûnden bir devâ / Ğâyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat küyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî niçe tākāt getüre kişver-i dil / Şâh-ı gam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [iy,]
- Sormaduñ **iy** dil tabîb[i] bu Muhibbî derdini / Niçe yıl derdini ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [iy,]
- Dehr eli âhir bükür bu kâmetüni çeng ider / Bezm-i gamda **iy** gönül inle yaşuñı eyle tār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [iy,]
- Senüñ fikründe **iy** zâhid behişt ü hür u kevserse / Şarâb-ı hübdan gayrı benüm sanma hayâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [iy,]
- N’ola sevdümse mañbübü ne var gönümde **iy** zâhid / Aña çün vâkıf olmaduñ neden dirsın vebâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muhibbî kimse irmez bañr-ı ‘ışkuñ ‘umkına / Gerçi mâhiler gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [iy,]
- İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar **iy** gönül / Ka’r-ı deryâda Muhibbî bulunur dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [iy,]
- Dilerseñ **iy** kemân ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ ürini gönder gel anı hünin cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [iy,]
- Beni bu püte-i hicrütñ niçe kâl eyledi sensüz / Eger **iy** sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [iy,]
- Gerd-i rāhın **iy** şabâ dūr eyleme / Gözlerüme tütüyāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî ‘āleme şāh olmadan / Dilberüñ olmak gedāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [iy,]
- Atma belālu gönlüme **iy** çarh belā okın / Başda hevâ-yı kākül-i dilber belā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [iy,]
- Ser-i zülfinden **iy** dil gel hāzer kıl / Anuñ her bir kılı dām-ı belādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [iy,]
- İy mesîhâ-dem zülâl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hızr’uñ suyu san bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [iy,]
- Yüzüm üzre umaram **iy** mäh-rü kim basasın / Hâk idüp cismüm reh-i küyuñda kaçdum düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî ihtiyār-ı dil eger gitse ne tañ / Dil-rübālar işi dāyim nāz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [iy,]

Gāh cevr ü geh cefā gāh kirişme gāh nāz / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5). [iy,]

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürrüd bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5). [iy,]

İy gül yañağüñ ol gül-i ħandānuma beñzer / İy serv boyuñ serv-i ħirāmānuma beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1). [iy,]

İy gül yañağüñ ol gül-i ħandānuma beñzer / İy serv boyuñ serv-i ħirāmānuma beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1). [iy,]

Cānum n'ola virsem saña iy rüh-ı revānum / Gūr-ı ğamda baña hemān cānuma beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3). [iy,]

'Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy tabībā ko meni derdüm baña dermān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5). [iy,]

Didüm iy serv-ġad pāyuña her dem / İki çeşmüm iki cüy-ı revāndur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5). [iy,]

(1) İy zülfî siyeh ebrüsü çin çeşmi Tatar / Niçe feryād ideyin karşuña iy dōst-ı hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1). [iy,]

(1) İy zülfî siyeh ebrüsü çin çeşmi Tatar / Niçe feryād ideyin karşuña iy dōst-ı hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1). [iy,]

(ġ) La'1 oldugıyçün leblerüñ iy dōst senüñ / Meyi lâ'lüñ yirine nüş iderem vaqt-i ħumār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23). [iy,]

(ġ) Nün olalıdan ħāmetüm iy dōst benüm / Beni hicrūñ yakısdur bilürem āġir-i kār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25). [iy,]

(s) Vardukça ser-i küyuña iy dōst beni / Ger ħabül eylesesin eyleyeyim cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26). [iy,]

Didüm dil derdine iy cān tabībî / Leb-i la'lüñden özge emsem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3). [iy,]

'Uşşāk kanın içmiş ğamzeñ işitdüm iy dōst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2). [iy,]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebīnüm sākī / Cām-ı la'lüñle meger ħall ola bu müşkilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3). [iy,]

Biğāne gibi bakma bugün iy perī-şıfat / Rüz-ı ezelde çünki saña āşınālaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4). [iy,]

Ĥüsn-ile iy saçı sünbül seni Leylā bilürüz / Dil-i Mecnūn'ı daġı karşuña şeyda bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [iy,]

İy Muhibbî 'ālemüñ seyr ü temāşāsını ko / Gel gönül seyrini kıl göz görmedük 'ālemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5). [iy,]

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişāl / Ara dil vīrānesin dime ħarāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5). [iy,]

İy Muhibbî dürüşüp 'ışk-ı ħaġikī taleb it / Sözlerüm cümle ħaġikīdür anı sanma mecāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7). [iy,]

Cür'a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbî haşre dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [iy,]

İy kaşı ya cānı her kim saña kırbān eylemez / Müşkil olur işi günden güne āsān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [iy,]

Sen harāb itmek neden iy ğam dil-i vîrānemi / Hānesin kendü eliyle kimse vîrān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [iy,]

İy Muhibbî kim görürse āfitāb-ı hüsni / Göz yumar hiç ārzü-yı māh-ı tābān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [iy,]

Niçe yıldur bu Muhibbî derdün-ile hastadur / İtmedün iy dil tabîbi āna tīmārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [iy,]

Saz-ı 'ışka dem-be-dem iy dōstlar āheng-içün / Tārıldur tende her reg dest-i ğam mızrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [iy,]

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarķ ider āhîr seni bu çeşm-i pür-hün-ābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [iy,]

İy bād-ı şabā hāk-i derin iki gözümçün / Luţf eyle getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [iy,]

İy tabîbā çek elün bu sîne-i mecrūhdan / Merhem-i vaşlı gerek özge devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [iy,]

İy şabā zūlfine el sun kıl anı 'ānber-feşān / Kim meşām-ı cān 'ıtr-ı müşğ-sāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [iy,]

Hayālün gitmez iy dilber gözümden / Gerekmez dü cihānı baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [iy,]

Tabîb-i dilsin iy ārām-ı cānum / 'İlāc it gönlüme merhemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [iy,]

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [iy,]

Āhum tolanur gice vü gündüz ser-i küyün / İy bād-ı şabā sanma ki sensüz eşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [iy,]

Kapuñ dārü'ş-şifā iy dil tabîbi / Dem-ā-dem anda bīmār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [iy,]

Mu'tekif olsam n'ola küyuñda iy ārām-ı cān / Bir nefes senden cüdā bir kimse tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [iy,]

İy tabîbā ser-i küyuñda yatan hastalara / İtmedün çāre yatur cümlesi bî-çāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [iy,]

İy göñül gülzāra varma gel temāşā it bugün / Servler yir yir elif dāğıyla gülşen sīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [iy,]

İy Muhibbî ğaflet itme aç göz uyıhdan uyan / Turmadan dirmekdedür murğ-ı ecel çün çīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [iy,]

Virmedi ol māh-rū bir kez zekāt-ı hüsni / İy Muhibbî niçe yıl küyünda biz sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [iy,]

- Diñlemezdî Vâmîk u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / **İy** Muhibbî yâr eger gûş eylese efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [iy,]
- Leşker-i eşki çeküp âhuñ livâsın kaldurup / **İy** Muhibbî şâh-ı ‘ışk olduk vilâyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [iy,]
- Dünyâ-yı denî **iy** dil bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [iy,]
- Ciger hünımı saklamaga **iy** dil / Gözümden gayrı aña şîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [iy,]
- Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nâlem işidüp / **İy** yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [iy,]
- Leblerüñ dârü’ş-şifâsından cevâb ister gönül / **İy** tabîb-i dil ölürse olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [iy,]
- Serv kaddüñ tâze ter olsun diyü **iy** gonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tolab göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [iy,]
- İy** Muhibbî fakr-ıla iden kanâ‘at ihtiyâr / Sîm ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [iy,]
- Saçuñla ‘ârîzuñ **iy** ‘âlem-efrûz / Birisi Kadrdür birisi Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [iy,]
- İy** ecel billâhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perî-rûnuñ hayâli anda mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [iy,]
- Gökler yüzine bir gün irişür şerârumuz / Sakla cemâlüñ ayını **iy** âfitâb-ı hüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [iy,]
- Âh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / **İy** Muhibbî ‘âlem içre miñnet oldu yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [iy,]
- Acımazdum öldüğüme **iy** şanem hicrûñle ger / İledürse bû şabâ küyuña âhîr hâkûmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [iy,]
- Sakın cemâl ü hüsünüñ **iy** âfitâb-ı hüsün / Gökler yüzine irişe nâgeh şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [iy,]
- Öpmek isterdüm ruñından hañtın izhâr eyledi / Didüm **iy** ârâm-ı cân hîç gül olur mı hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [iy,]
- Pâyemâl olsam ne ğam **iy** hüsün ilinüñ Husrev’i / Bu meşel meşhürdür kim ‘âşık olur ‘ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [iy,]
- Vâdi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded **iy** çeşme-i hayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [iy,]
- İy** Muhibbî derd-i ‘ışka yok mıdır didüm devâ / Didiler ölmekden özge yok aña dermânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [iy,]
- Hîrâmân salın **iy** serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [iy,]
- İy** bād-ı şabâ getüresin hâk-i derinden / Sanma ki Muhibbî anı kühl-i başur itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [iy,]

İy yâr-ı cefâ-hû Muhibbî göz[i] yaşın / Teskîn iden hâk-i derûndür diger itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5). [iy,]

Şem'-i hüsne iy Muhibbî cân u ser itme dirîg / Bâl ü per yakdı diye dilber bizüm pervânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5). [iy,]

Hırâm ol yûri iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1). [iy,]

İy Muhibbî 'âşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5). [iy,]

Tîr-i âhum irdi eflâke dağı nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1). [iy,]

Va'de-i vaşl eyledi çünkü bize cânânumuz / İy ecel bir dem tevaqquf eyle alma cânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1). [iy,]

İy Muhibbî olmasak biz Husrev-i mülk-i suhen / Böyle rağbet bulmaz idi defter ü dîvânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6). [iy,]

Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönlüme kebâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5). [iy,]

İy Muhibbî niçe gâmda olmasun bu hasta-dil / Bir niçe gündür ki ol zîbâ nigârum söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5). [iy,]

İdesin diyü kıyâm iy serv kâmet beklerüz / İşügüñden gitmeyüp biz tâ kıyâmet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1). [iy,]

Katlûme kaşd eyledi beñzer yine şehlâ gözüñ / İy kaşı ya sîneme dek tûrûñ olsun degmeñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3). [iy,]

Gönder ilerü gamzeñi iy yâr-ı cefâ-cû / Çeşmüñ gibi kan dökücü hûn-h'âr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3). [iy,]

İñen medh itme iy zâhid şarâb-ı kevseri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3). [iy,]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yçün dirler iy hürî ki cennetde 'azâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5). [iy,]

Bakmaz oldı âh kim küsdi bize cânânumuz / İy dirîgâ gidiserdür hasta tenden cânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1). [iy,]

Va'de-i vaşl ider-idüñ bir zamân iy dil-fürb / Bâda mı virdi 'aceb kim bilmezem peymânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3). [iy,]

Lâle gibi koma elden dâyimâ peymâneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolısar peymânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5). [iy,]

İy gönül virdüm naşîhat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü 'ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4). [iy,]

İy Muhibbî bu cihânun âlına aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] Hâk'â yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5). [iy,]

Hırâmân salın iy serv-i ser-efrâz / Biraksa yok bu hâke çok eger az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1). [iy,]

İy cefâ-hû niçeye dek idesin cevri ü sitem / Yiter itdüñ tîğ-i hicrân-ıla cismüm rîze rîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2). [iy,]

İy tabîbâ çek elüñ Kânün-ıla olmaz şifâ / Lâ'l-i nâb-ı dilber olmuşdur hemân dermânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3). [iy,]

İy Muhibbî olmuşuz 'âlemde dîdâr 'âşıkı / Vuşlata meyl eyleyüp bûs u kenârı n'eylerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5). [iy,]

İy dîde göz yaşın dök virsün cihâni gârka / Ol cevri çok vefâsuz çünki yaşuñı silmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2). [iy,]

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâydur gönüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5). [iy,]

Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse âb-ı hayvân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8). [iy,]

Çâre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / İy Muhibbî ol gözi mekkâra düşdi gönümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5). [iy,]

İy Muhibbî muşhaf-ı hüsninde yâruñ dir gören / Hatı u hâle nokta vü i'râb beizer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7). [iy,]

İy Muhibbî 'âşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5). [iy,]

Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünki bilürsin bunı her yirde namâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1). [iy,]

Bu Muhibbî bâğ-ı hüsnüñ her kaçan medh eylese / İy gül-i ra'nâ aña kim bülbül-i güyâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5). [iy,]

İy tabîb-i cân buyur la'l-i lebünden bir cevâb / Hastayuz hicrân şebinde derde tîmâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2). [iy,]

Didüm iy dilber nedür bu şîve vü cevri ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'âşıkları zâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6). [iy,]

Hastayuz küyuñda yıllardur ki miñnet beklerüz / İy tabîb-i dil lebünden ya'nî şerbet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1). [iy,]

Görelî zülfünde hüsnüñ şem'ine pervâne-veş / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3). [iy,]

Bezm-i gamda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz dañı şöbet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5). [iy,]

Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler bundan özge 'âlem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6). [iy,]

Kâkül-i dilber kemendi elde çevgândur henüz / Başuñı top eyle iy dil çünki meydândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1). [iy,]

Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen dañı kıl bezme sâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1). [iy,]

Mey virürsin bârî bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4). [iy,]

Bu Muhibbî la'1-i nâbuñ hastasıdır **iy** şanem / Bir soragel ölür ise olmasun tûmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [iy,]

H'âba varmışken nigârûñ nergis-i mestânesi / **İy** dil-i şûrîde efgân eyleme gel sesi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 6*). [iy,]

İy büt-i Çîn rence virme nâlemi güş eyleyüp / İşıgûñ büt-hânedür efgânımı kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [iy,]

İy güzeller husrevi cevr itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi 'ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1*). [iy,]

Büy-ı zülfûñi getürdün tâze cân buldum yine / Müstedâm ol **iy** şabâ dünyâ içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [iy,]

H'âba varmış hastadur beñzer nigârûñ gözleri / H'âbdan bîdâr olur gel itme **iy** dil anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [iy,]

Döneliden Nahçıvân'a göñlümün vîrânesi / **İy** Muhibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [iy,]

Zülfünün büyn getürdün hoş-dimâğ itdün bizi / Müstedâm ol **iy** şabâ 'âlem turınca turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4*). [iy,]

İy Muhibbî 'ışk bünyâdına bennâ olmuşam / Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki muhkemdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [iy,]

Bü getürdün yine zülfinden seher bu hastaya / **İy** şabâ merdümlük itdün müstedâm ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [iy,]

İy Muhibbî ne kadar âh eyleseñ güş eylemez / Seng-i hârâdan katıdur göñli gel feryâdi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [iy,]

El uzadam ol boyı serve dimişsin **iy** şabâ / Bu saña kalursa 'ömrün oldugınca yürü es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [iy,]

Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfün heves / Didi **iy** bî-çâre olmaz uşbu sevdâ mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [iy,]

Niçe bir feryâd idersin **iy** göñül bülbül gibi / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [iy,]

İrmedün ol serv-kaddün vaşlma **iy** cüy-ı eşk / Yüz suyn dökdün bu yolda nite kim kıldun heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [iy,]

'İyş ü nüş it **iy** göñül irdün gülün eyyâmına / Fursatı fevt itme **iy** 'ömr-i 'azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [iy,]

'İyş ü nüş it **iy** göñül irdün gülün eyyâmına / Fursatı fevt itme **iy** 'ömr-i 'azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [iy,]

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin / Söz tamâm vallâhu a'lem **iy** Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [iy,]

İremezsın bî-vefâlar vuşlatına **iy** göñül / Ger firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [iy,]

- Bu cihānda çün bulunmaz **iy** gönül feryād-res / Raḥm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 1*). [iy,]
- Ger refik ola seg-i küyuñ **iy** dōst baña / Eyleyem gerdānına rişte-i cānumı meres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 2*). [iy,]
- Her şeb **iy** meh irdi eflāke Muḥibbī nālesi / İy meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [iy,]
- Her şeb iy meh irdi eflāke Muḥibbī nālesi / **İy** meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [iy,]
- La'l-i nābuñ ḥasretinden dāyim **iy** nā-mihribān / Bezm-i ğamda ḥün-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 4*). [iy,]
- Her vişālūñ āḥirin bildük hemān hicrān imiş / Pes bu ma'niden neden vaşl istemeñ **iy** bü'l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muḥibbī büsesine nakd-i cān-ıla ḥarīd / Olmuşam dürlü bahāya yār bāzār eylemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 5*). [iy,]
- 'Āşık iseñ **iy** gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör 'ışk ara hergiz devā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 1*). [iy,]
- Ruḥları devrinde varma **iy** Muḥibbī gülşene / La'l-i nābı var-iken cām-ı şafā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 5*). [iy,]
- Giceler tā şubḥ olunca inleseñ olmaz 'aceb / Kār-ı 'ışk āsān mı sanduñ bilmeduñ **iy** bu'l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 2*). [iy,]
- Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin **iy** gönül / Hiç olur mı ki şikār eyleye 'Ankā'yı meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 4*). [iy,]
- Kārübān-ı dil revāndur çün melāmet rāhına / **İy** Muḥibbī nāleler kıl sen de mānend-i ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 5*). [iy,]
- Kūy-ı yāra ugraduñ beñzer yine **iy** bād-ı şubḥ / Eyleduñ 'ālem dimāğını mu'atṭar turma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muḥibbī sinede gören ḥabāb-ı eşkümi / Konmaga ğam şāhına yir yir didi otāğ-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 7*). [iy,]
- Tār-ı zülfinuñ ḥayāli sīne-i sūzānda / Āteş içre **iy** Muḥibbī mārdu in eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muḥibbī çün şarāb-ı 'ışkı nūş itduñ ezel / Tā kıyāmet tañ degüldür idesin cūş u ḥurūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 5*). [iy,]
- İşidürdüm māh-rūlar bī-vefā olur velī / **İy** Muḥibbī her ne dilerse biñ anca var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 5*). [iy,]
- Öldürdi firkatūñ beni **iy** bī-vefā yitiş / Dirgür Mesīh gibi beni kıl du'ā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 1*). [iy,]
- Dil 'ışkuñ-ıla ḥasta yatur **iy** tabīb-i cān / Dārū-yı la'lūñ-ile bulısar şifā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 3*). [iy,]

- Hep ümmet-i Muhammed'e itdüñ şefâ'atı / Mücrim Muhibbî bendeñe **iy** Muştafâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [iy,]
- Fikr eyleme **iy** dil yürü vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [iy,]
- Dîdârũna tākāt mı olur **iy** meh-i enver / Kim oldu irakdan gōñül aşıfte vü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 4*). [iy,]
- Ger ister-iseñ iki cihân devletin **iy** dil / Dermânde vü dil-ħasteleritñ ħâline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [iy,]
- Gül yüzün medħ it maķāma gel nevâda râstı / Vaķt-ı gülde **iy** gōñül bülbül olur mı hiç ħamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [iy,]
- Servden gördüm nigārâ kâmetitñ bālâ-y-ımsı / **İy** hümâ-tal'at saña menzil felek-fersâ-y-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muhibbî bî-emândur öldürür virmez emân / Anuñ-ıçun sürme ile tîg-ı çeşmin zâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [iy,]
- Ehl-i diller **iy** Muhibbî mest ü şādân oldılar / İtdiler vuşlat ħumından çünki anlar bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [iy,]
- Eyle tülû' gün gibi bulsun ziyâ cihân / **İy** burc-ı âsümân-şeref aħteri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [iy,]
- Gel cilve eyle gözleritñ çeşmesârına / Bir dem vaţan kıl anda hemân **iy** perî yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [iy,]
- Oldum za'ıf derdütñ-ile **iy** tabîb-i dil / Bir üstüħ'ân kaldı bile bir deri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*). [iy,]
- Ĥayâlũn gitmedi **iy** dōst dilden / Günâhum ne beni kılduñ ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [iy,]
- Sözitñ gevher olaldan **iy** Muhibbî / İdindi cümle yârân anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî bu ne ħikmetdür ki bir yirde karâr / İtmeyüp 'âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [iy,]
- Gelse ħam Ye'cücü yağmaya vire dil kişverin / **İy** Muhibbî var mıdur karşu aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl nazâr / İñleyüp Ferĥâd içün döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [iy,]
- Āh u eġgānuñ feleklerde senitñ yir eyledi / **İy** Muhibbî sanma kim dildâra te'sîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [iy,]
- Gitdi şabr u 'aql u fikrüm bir daħı girmez ele / **İy** Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [iy,]
- İy âfitâb-ı ħüsn gitmedi sâyem yanumdan âh / Tâ itmeyince 'Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [iy,]
- Yüz kerre eger ħâlîmi dirsem saña **iy** dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [iy,]

- La'l-i nâbindan nigâruñ daħı kâma irmedi / Ez-berây-ı katlüm **iy** gamze müsta'cil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [iy,]
- Kaşı yayından gelür gamz okları kan içmege / **İy** dil-i şürde kaşdı sañadur gâfil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [iy,]
- Beni sen sanma **iy** zâhid şârâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [iy,]
- Ġamz oklarına çünki bu sînem siper olmuş / Devlet irişür başuña **iy** dil nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazı imiş / Görmeydüm bir nazar ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [iy,]
- Gün yüzine zâhidi gör göz göre inkâr ider / **İy** Muhibbî gam yime ol çünki nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [iy,]
- Ġitdükçe 'adem mülkine **iy** rûh-ı revânum / Zâd-ı gamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [iy,]
- İñen ra'nâdur ol gül yüzlü dilber / Nazîrûñ görmedüm ben **iy** şabâ-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2*). [iy,]
- Muhibbî'yi ferâmüş itdüñ **iy** döst / Öürse ol seni itmez ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [iy,]
- Ruñuñ tâbında **iy** meh-rû dutişür ser-te-ser 'âlem / Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duñân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [iy,]
- O şem'ün devr-i hañtım görüp âh eyleme **iy** dil / Bilür her kim ki 'âkildür ki olmaz bî-duñân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [iy,]
- Serv-ğaddüñ yâdına gülşende **iy** serv-i hürâm / Bu Muhibbî'nüñ iki çeşmini gördüm cü-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [iy,]
- Dün gece hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didî tur **iy** derdmen kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [iy,]
- Var **iy** şabîb eyleme 'ışk ehline 'ilâc / Levh üzre yazdı anı kalem bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [iy,]
- Eyle Muhibbî hastaya **iy** dil şabîbi em / Yıllarla derdüñ-ile yatur mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [iy,]
- Yakma cevr-ile cefâ-y-ıla beni **iy** bağı taş / Çünki raħmuñ yok baña n'içün olursın dil-hürâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [iy,]
- İy benüm serv-i revânum sorma hâlüm sensüzin / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü râzum cümle fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [iy,]
- Sihr-ile cādü gözün **iy** dil-firib / 'Âlemi kendüye teşhîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [iy,]
- İy Muhibbî olalı bu dil nişân / Kaşların ya gamzesin fir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [iy,]
- Lebleründen bu Muhibbî'ye buyur şâfi cevâb / **İy** şabîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [iy,]

Vefâ umma gel **iy** dil mihr-i ruhsârından ol mâhuñ / Çü virmez teşneye hâsiyyet-i âb-ı revân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4). [iy,]

Cem' kıldıñ **iy** Muhibbî cümle gamze okların / Lâyıkı budur ki aña idesin sen sîne kiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6). [iy,]

İy refikân reh-i gam içre du'âdan añasız / Benüm için umaram okıyasız siz İhlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4). [iy,]

İy Muhibbî her kaçan gönderse dilber firini / Anı ta'zîm eyleyüben dilden alup câna bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5). [iy,]

İy Muhibbî tal ma'ânî baħrına ğâvvâş-vâr / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5). [iy,]

Râh-ı ğamda **iy** refikân cân virürsem derd-ile / Benüm için süre-i İhlâşı okuñ ez-ĥalâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4). [iy,]

İster-iseñ şevkuñ artsun **iy** gönül gel câna kıy / Şem'üñ artar şu'lesi başını kesdükçe maķas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2). [iy,]

Dîdâr-ı yâra ħâlib-iseñ âħir **iy** gönül / Eyle niyâz su gibi rüyuñ türâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2). [iy,]

Çün kadem basduñ bu 'ışķa **iy** gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak ĥalâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1). [iy,]

Yakma **iy** dil nâr-ı hicre bu Muhibbî ĥastayı / Ĥayra gir cevri ü cefâdan kıl bu miskîni ĥalâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5). [iy,]

Ĥüzn içinde **iy** şabâ Ya'ķüb-ı dil aĥvâlini / Mışr-ı ĥüsn içre var eyle Yûsuf-ı Ken'ân'a 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2). [iy,]

İy Muhibbî her kaçan varsañ ĥarîm-i küyma / Ola kim ide ķabûl it cânuñı ķurbâna 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5). [iy,]

Aġlamakla kalmadı **iy** dîde yaşıñ kan-ıla / Yürü var şimden ġirü ĥün-ı cigerden eyle ķarż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3). [iy,]

İy meh-i nâ-mihribân senden vefâdur çün ġaraz / Mihr ü mehden 'âlem içinde ziyâdur çün ġaraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1). [iy,]

İy Muhibbî kim ki 'ışķ yolında cân terk itmedi / Ĥâşıl-ı 'ömrine virilen hevâdur çün ġaraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5). [iy,]

Ĥün-ı bülbülden-durur her dem ġülün surĥı oldugı / Ĥün-ı bagrum **iy** şabâ itseñ n'ola dildâra 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3). [iy,]

Dil derdini **iy** döst saña niçe idem 'arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1). [iy,]

Didüm **iy** dilber nedür ġorindi ruĥsâr üzre ĥaţ / Didi zülfüm sâyesidür itdün **iy** miskîn ġalaţ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1). [iy,]

Didüm **iy** dilber nedür ġorindi ruĥsâr üzre ĥaţ / Didi zülfüm sâyesidür itdün **iy** miskîn ġalaţ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1). [iy,]

Eşk-i çeşmüm içre bu gönlüm şināverlik ider / Olmışam deryā içinde **iy** Muhibbī hem çü baṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 5*). [iy,]

Cān-ıla gel **iy** gönül şimden girü kıl el-vedā' / Hāṭ getürdi katlūme ruḥsār-ı yāra geldi ḥaṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 4*). [iy,]

İy Muhibbī yār cevri 'ilmin be-gāyet hoş bilür / Lık fenn-i mihri bilmez okısa eyler ḡalaṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 5*). [iy,]

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāt / Bād-ı ḥazānı yād idüben eyle ihtiyāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 1*). [iy,]

İy Muhibbī tevbe kıl tā kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez şırāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 5*). [iy,]

'iyd: Bayram.

'İyde niçelerün irdi eli yāra henüz / Kaldı ortada dirġā dil-i āvāre henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 1*). ['iydde, -de]

Rūze-i hicrān içinde eyledüm bir sözi gūş / Müjde kim togdı hilāl ebrūsı oldu **'iyde** duş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 1*). ['iyde, -e]

'iyd ayını: Bayram zamanı II bayramı müjdeleyen ay, yeni ay.

Rūze-dār olan ider **'iyd ayını** görmek heves / Baña ol gün 'iyd olur görsem hilāl ebrūnı bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 1*). ['iyd ayını, -n, -i-ni]

'iyd olcak: Bayram olmak II bayram gibi sevinçli bir zaman olmak.

'İyd olcak seyr ider her kes yürür ḥandān olur / 'İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña zindān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 1*). ['iyd olcak, -ıcak]

'iyd olur: Bayram olmak II bayram gibi sevinçli bir zaman olmak.

Rūze-dār olan ider 'iyd ayını görmek heves / Baña ol gün **'iyd olur** görsem hilāl ebrūnı bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 1*). ['iyd olur, -ur]

'iydgeh: Bayram yeri.

Yāra sundum **'iydgehde** gönlümü elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 4*). ['iydgehde, -de]

'iyd-i vaşla: Kavuşma bayramı.

'İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbī derdmend / Merḥabā eyle elüni sun anuñla gel iriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 5*). ['iyd-i vaşla, -a]

'iyd-i vaşlı: Kavuşma bayramı.

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür hândân olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña zindân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1). [‘İyd-i vaşlı, -ı]

‘iys: Yaşam, eğlence.

Ġam beni hâk itdi savurdı ğubârüm rüzigâr / Sen ferâgat gülşeninde ‘iysde leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6). [‘iysde, -de]

‘iys ide: Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çäreye / Hâr-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2). [‘iys ide, -e]

‘iys idelüm: Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Gel bugün ‘iys idelüm şahn-ı çemen eyyâmidur / Çarh-ı zâlim kimler ile irte işret saz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2). [‘iys idelüm, -e, -lüm]

‘iys ider: Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Cem’ olup bir araya derd ü belâ ile elem / Bezm-i ğamda ‘iys ider bir niçe şöhet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2). [‘iys ider, -er]

‘iys ider: Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Ŧüñünñ irmez eli kând ü nebât u şekkere / Karşusından şekker-ile ‘iys ider her dem meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2). [‘iys ider, -er]

‘iys ü ‘işret: Eğlence, zevk ve safa.

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şahn-ı çemen / ‘İys ü ‘işret vaktidür it bir kenârı ihtiyâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6). [‘iys ü ‘işret,]

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer ile / Yâ niçe bir ‘iys ü ‘işret çün döşersin sen bisât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2). [‘iys ü ‘işret,]

‘iys ü ‘işretüm: Eğlence, zevk ve safa.

Bîmâr-ı zehr-i firkatüm yokdur ümîd-i sıhhatüm / Telh oldı ‘iys ü ‘işretüm şîrîn dehânüm kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2). [‘iys ü ‘işretüm, -üm]

‘iys ü neşât eyler-idüm: Yeyip içip eğlenmek, neşelenmek.

Ben senüñ ‘işkuñ-ıla eyler-idüm ‘iys ü neşât / Olmadan çarh dağı hil’at-i zerle melbûs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2). [‘iys ü neşât eyler-idüm, -r-, -i, -dü, -m-r, -i, -dü, -m]

‘iys ü nûs: Yeyip içmek // Zevk, safa, eğlence.

İdenler vaqt-i güldə geşt-i gülşen / Didiler **'iys ü nüş** olmaz çemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 2*).
[*'iys ü nüş,]*

'iys ü nüş it: *Yeyip içmek, eğlenmek, safa sürmek.*

'İyş ü nüş it iy gönül irdüñ gülün eyyâmına / Fursatı fevt itme iy 'ömr-i 'azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [*'iys ü nüş it,]*

'izâr: *Yüz, yanak.*

Her tarafından güller açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan gelse **'izârın** ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*'izârın, -m]*

'İzârı nârına düşmiş gıdâdur dâne-i hâli / Yimez pervâ ol âteşden gönül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*'izârı, -i]*

'İzârına müşâbih olduğuyçun / Kamu meh-rüda la'lüñ ragbeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*).
[*'izârına, -i, -n, -a]*

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / **'izârûña** ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*'izârûña, -uñ, -a]*

'izâr-ı yârı: *Sevgilinin yanağı.*

Rüy-ı gülzârı görem dirseñ **'izâr-ı yârı** gör / Sorma bülbül nâlesin dil-ğaste bu ben zârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*'izâr-ı yârı, -i]*

izhâr evledi: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Öpmek isterdüm ruğından hañtın **izhâr eyledi** / Didüm iy ârâm-ı cân hiç gül olur mı hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*izhâr eyledi, -di]*

izhâr evledi: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Yâr sandum baña didüm sırr-ı 'ışkı göñlüme / Anı **izhâr eyledi** bildüm o da ağıyâr-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*izhâr eyledi, -di]*

izhâr eyledüm: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Eyledüm izhâr 'ışkuñ gerçi ben Mansûr-vâr / Döstüm zülfünden özge bu gönül dâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*izhâr eyledüm, -dü, -m]*

izhâr eyledüm: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Eyledüm izhâr 'ışkuñ gerçi ben Mansûr-vâr / Döstüm zülfünden özge bu gönül dâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*izhâr eyledüm, -dü, -m]*

izhâr evlemez: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Anuñ-ıçun gonca gibi yâr güftâr eylemez / Kim dehâni oldugın ‘uşşâka **izhâr eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1). [izhâr eylemez, -mez]

izhâr ider: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

‘Işk sahrâsına düşen ‘âkıbet ol güm olur / Bu kelâmı çağurup **izhâr ider** dâyim ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4). [izhâr ider, -er]

izhâr idüp: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sînede cânı gibi / Öldürelér râzını **izhâr idüp** aslâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4). [izhâr idüp, -üp]

izhâr itdi: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Sakladum esrâr-ı ‘ışkı lîk **izhâr itdi** âh / Kanlu yaşımı gören didi ki rûy-ı zerdî var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2). [izhâr itdi, -di]

izhâr itme: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Muhibbî sırr-ı ‘ışkı itme izhâr / Sakın Manşür-veş ber-dâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5). [izhâr itme, -me]

izhâr kılmaz: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Gerekdür ‘ışk cânım gibi gizlü / Çü cân kendüzini **izhâr kılmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4). [izhâr kılmaz, -maz]

izhâr olmaz: Ortaya çıkmak, görünmek, âşikar olmak.

‘Işkum benüm genc idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3). [izhâr olmaz, -maz]

izhâr olup: Ortaya çıkmak, görünmek, âşikar olmak.

Bir şeref virdi cihâna irişüp faşl-ı rebî / Her diken tâze görindi olup izhâr sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2). [izhâr olup, -up]

‘izz ü câh: Makam ve mevki.

İstemem dârât-ı dünyâyı gerekmez **‘izz ü câh** / Bu-durur ancak murâdum hâşıl ola pây-ı bûs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4). [‘izz ü câh,]

‘izz ü nâz olur: Yücelik ve naz etmek, nazlanmak.

Bilmezem cevri ü cefâyı yâhûd **‘izz ü nâz olur** / Gel benüm çok sevdüğüm didükçe meylüñ az olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1). [‘izz ü nâz olur, -ur]

'izz ü vakār: Kıymet ve haysiyet // İtibar ve şeref..

(*) Hebā oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cān eylemişem baña ne 'izz ü ne vakār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*'izz ü vakār,*]

'izzet: Değer, ululuk, yücelik.

Eger yoluñda hāk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî **'izzet** baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*'izzet,*]

J

jäle: Sabahları yaprak ve çiçeklerde görülen su damlaları, çiy, şebnem.

Däg-ı hasretten bitüpdür sînem üzre läleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ üzre **jäleler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [jäleler, -ler]

jende: Eski, eski püskü, yamalı, hurka.

Dilâ yitmez mi bir peşmîne **jende** / N'idersin isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [jende,]

jende-püş olmak: Yamalı, eski, yırtık hurka örtünmek, giymek.

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbâ harîr / Yig-durur saña kalender gibi olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [jende-püş olmak, -mak]

jeng: Pas, küf, kir.

İster iseñ **jengden** şâf ola dil âyînesi / Âyîne gibi gerek olmak Muhibbî hırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [jengden, -den]

jeng ider: Pas tutmak / Kirlenip paslanmasına yol açmak.

Sâkiyâ câm-ı şafâ sun tâ vire kalbe cilâ / Gam buhârı yoksa dil âyînesini **jeng ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 2*). [jeng ider, -er]

jeng oldı: Paslanmak, pas tutmak.

Göñül mir'âtını gördüñ ser-â-ser cümle **jeng oldı** / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [jeng oldı, -dı]

Görelî haţtuñı **jeng oldı** göñül âyînesi / Ezelî yazu-y-ımsı başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [jeng oldı, -dı]

jeng ü ğubâr oldı: Pas ve toz olmak. // pas ve toz tutmak.

(Ė) Ğâyetde enîs oldı baña âh u fiĝân / Oldı dil âyînesi âhum-ıla jeng ü ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 19*). [jeng ü ğubâr oldı, -dı]

jeng-i ğam: Gam pası, gam kiri.

İy Muhibbî **jeng-i ğam** tutdı göñül mir'âtını / Mül midür bilsem cilâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [jeng-i ğam,]

jeng-i ğamdan: Gam pası, gam kiri.

Jeng-i ğamdan ister-iseñ řāf ola mir'āt-ı dil / İy Muĥibbī bir dem elden koma sen řahbāyı ğor (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*jeng-i ğamdan, -dan*]

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bī-tābdur / Aña şaykal iy ğönül ancak řarāb-ı nābdur (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*jeng-i ğamdan, -dan*]

Jeng-i ğāmdan var idi āyīne-i ğalbümde dūř / řāf kıldı bir ğadeĥ meyle keremden mey-fürüş (*Muĥibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*jeng-i ğāmdan, -dan*]

K

kabā: Üste giyilen elbise, önü daima açık duran kaftan, cüppe.

Tecrîd-i 'ışk ol yûri terk eyile cânûnı / Saña Muhibbî penbe-i dâğuñ **ķabā** yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8). [ķabā,]

Gülşenûñ rengin **ķabāsı** gül midür bülbül midür / Şişelerle tolu yaşı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [ķabāsı, -sı]

kabā-püş: Kaftan giyinmiş, cübbe örtünen II sevgili.

Tenhāca gezer gördüm ben ol servi **ķabā-püş** / 'Aqlum tagıluğ kalmadı başumda benüm hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1). [ķabā-püş,]

İñen ra'nādur ol gül yüzlü dilber / Nazîrûñ görmedüm ben iy **ķabā-püş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2). [ķabā-püş,]

ka'be: Bütün Müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin mahallesi.

Ka'be kūyin her seher ben dōstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zakan dildârı gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3). [ka'be,]

Ka'be kūyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nūr görmez adı ammâ hācıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4). [ka'be,]

(↳) Tavâf itmeye vardum haremün **Ka'besini** / Bu ümîde ki şehâ yakmaya hergiz beni nâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16). [ka'besini, -si, -n, -i]

Ka'be'dür kūyma varduk bizi bismil eylesün / Cānı tuhfe eyledük itsün ķabül ķurbānıyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4). [ka'be'dür, -dür]

Ser-i kūyuñ olaldan baña **Ka'be** / Gözümün yaşı anda zezem olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2). [ka'be,]

ka'be: Bütün Müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin güzelliği.

Zülfüne irsem tavâf olurdu hüsnuñ **Ka'besi** / Ka'be'ye varmak tarîķin çünki şāmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4). [ka'besi, -si]

ka'be: Bütün Müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer.

Zülfüne irsem tavâf olurdu hüsnuñ Ka'besi / **Ka'be'ye** varmak tarîķin çünki şāmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4). [ka'be'ye, -y, -e]

ka'be: Bütün Müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin yanağı.

‘Ārızi **ka’be’sine** irgür eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine iriş tā bulasın ‘ömr-i dirāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4). [ka’be’sine, -si, -n, -e]

ka’be hakkıyçün: Ka’be hakkı için anlamında bir yemin sözü II Ka’be hürmetine.

Şikeste-hâtır olmuşdur Muhibbî gönlünü sa’y it / Ele al **Ka’be haqqıyçün** buña beñzer şevâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7). [ka’be haqqıyçün,]

kā’be-i kūyında: (Sevgilinin) Kabe’ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.

Kā’be-i kūyında qurbān oldum dimiş şalā / Hey müselmānlar meded ‘uşşāka i’lām eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4). [kā’be-i kūyında, -i, -n, -da]

ka’be-i maksūd: İstek, emel Ka’besi // Sevgilinin makamı.

Kārbān-ı ‘ışka uydum **Ka’be-i maqşūd** için / Nāle eyler vādi-i ğamda bu dil hem çü ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3). [ka’be-i maqşūd,]

ka’be-i vaşluña: Kavuşma Ka’be’si; sevgilinin mekanı, yanı.

Ka’be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hācı-vār / Bu Muhibbî iñler ol vādide mānend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5). [ka’be-i vaşluña, -uñ, -a]

kabr: Kabir, mezar.

Dikse **qabrüm** üzre duranlar melāmet taşını / Görüben bir ‘āşık-ı şeydā mezārıdır diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4). [qabrüm, -üm]

kabül eyle: Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabül / Didi pîr olsa efendi kulin āzād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7). [kabül eyle,]

kabül eyleyesin: Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

(s) Vardukça ser-i kūyuña iy döst beni / Ger **qabül eyleyesin** eyleyeyim cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26). [qabül eyleyesin, -y, -e, -sin]

kabül ide: Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

İy Muhibbî her kaçan varsañ hārim-i kūyına / Ola kim ide kabül it cānuñı qurbāna ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5). [kabül ide, -e]

kabül itdük: Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

‘Āşıkuz derdüñ **qabül itdük** devāya bakmazuz / Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefāya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1). [qabül itdük, -dü, -k]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Var iy taḫīb ḫasta-i ‘iṣka ‘ilāci ko / İtmez ḫabül derdi anuñ bî-devâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*).
[ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Bir büseye cān naḫdın cānâne **ḫabül itmez** / Bir cān nedür virseñ biñ cāna **ḫabül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Bir büseye cān naḫdın cānâne **ḫabül itmez** / Bir cān nedür virseñ biñ cāna **ḫabül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Rüsvâ-yı cihān oldum mescidde yirüm yokdur / Meyḫāneye de varsam meyḫāne **ḫabül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Nāṣiḫ sözüñi bildüm cümlesi kamu neṣiḫ / Naḫd isteyüben gönüm efsâne **ḫabül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Dünyâ-yı denī iy dil bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdâne **ḫabül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Makamına, huzuruna varmayı onaylamak, huzuruna kabul etmek.*

Suçını Muhibbî’nüñ ‘afv eyle disem dilber / Sürer kapudan anı dîvāna **ḫabül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itsün: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Ka‘be’dür küyına varduk bizi bismil eylesün / Cānı tuḫfe eyledük itsün ḫabül ḫurbānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4*). [ḫabül itsün, -sün]

kaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

Yüz çevürse **kaçsa** düşmen yine tîz girür ele / Çünkü olmuṣdur bizüm bir yaralu naḫçirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [kaçsa, -sa]

kaç: *Çekinmek, uzak durmak, sakınmak.*

Mescide dönmüş iken vardum yine meyhâneye / 'Āşıkı 'ayb itme şüfi çünki gavgâdan **kaçar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3). [kaçar, -ar]

Berre düşmüş sanmañuz Mecnûn bir dîvânedür / Gördi yok bü-yı vefâ insanda anuñçün **kaçar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3). [kaçar, -ar]

Hây u hûdan dil **kaçar** ancak virür başa şudâ' / Olmaga cümle cihân mülkine sultân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2). [kaçar, -ar]

kaçan: Ne zaman.

Her tarafından güller açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla **kaçan** gelse 'izârın ter tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3). [kaçan,]

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsârını / Kâtib-i kudret **kaçan** hâttın yazup inşâ kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2). [kaçan,]

Şeb-i hicr içre **kaçan** bu dil-i mahzûn iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1). [kaçan,]

Kanlı yaşum hil'atine dâgımı itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşuñ kim **kaçan** tamgası var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4). [kaçan,]

Gözlerüm yaşı gibi aksa **kaçan** âb iniler / Olcak bir kişintüñ gözleri bî-h'âb iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1). [kaçan,]

Degül takrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildârûñ / **Kaçan** takrîre kaçd itsem dehân içre zebân ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5). [kaçan,]

Bu Muhibbî dişleri vaşfın **kaçan** medh eylese / İşiden cân rişesi üzre sanur dürler dizer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5). [kaçan,]

Olam Kañber gibi önce piyâde / Suvâr olsa **kaçan** dilber 'Alî-vâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4). [kaçan,]

Cânâne **kaçan** gamzelerin mest-i h'âb ider / Her bir nazarda cânuma yüz biñ 'itâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1). [kaçan,]

Kaçan çevgân ide zülfün süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî 'ışk meydânın ser-â-ser top olan serdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6). [kaçan,]

Buluram sıhhat **kaçan** hüsnuñ temâşâ eylesem / Açılır gönli gözi kılsa **kaçan** bîmâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4). [kaçan,]

Buluram sıhhat **kaçan** hüsnuñ temâşâ eylesem / Açılır gönli gözi kılsa **kaçan** bîmâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4). [kaçan,]

Pâre pâre n'ola togransa gönül şâne mişâl / Ser-i zülfine **kaçan** el uzada şâne geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2). [kaçan,]

Kaçan ol kâhramân gözler eline hañçerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm ol bî-amân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6). [kaçan,]

Bezm-i hüsünde **kaçan** zülfî gelür 'ârızına / Meclise ziyet için sünbül ü reyhân getirür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3). [kaçan,]

Nāvek-i gāmezine döymeye sīnem siperi / Kaşı yasını **kaçan** 'işve ile yār çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4). [kaçan,]

Zülfi çevgânın **kaçan** 'uşşâka dilber gösterür / Top idüp meydân-ı 'ışk içre bulur ser gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1). [kaçan,]

Binse semend-i nāza **kaçan** cilve eylese / Dutar elinde zülfini san tâziyânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6). [kaçan,]

(ش) Şem'-i ruḥuḥa cānumı virsem ne 'aceb / Şem'i pervâne **kaçan** görse ider cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13). [kaçan,]

Kaçan nālîşler itsem bezm-i gāmda / Fiğān u nāle kılmak nāya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3). [kaçan,]

Kılur Ya'kūb-veş dil āh u zārı / **Kaçan** ol Yūsuf-ı Ken'an görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 2). [kaçan,]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigārı kaşırına dek itdi pervāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2). [kaçan,]

Şūrîde olup söze **kaçan** başlaruz biz / Bülbül ile güyā ki sabaḳdaşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1). [kaçan,]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigārı kaşırına dek itdi pervāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4). [kaçan,]

Niyāz itsem **kaçan** dildāra karşı / Yüzini çevürüp ider baña nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2). [kaçan,]

Leşker-i 'ışk **kaçan** eyleye dil mülkine ḥîz / Sipeh-i 'aḳl hemān-demde tutar rāh-ı girîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 1). [kaçan,]

Esb-i nāz-ıla **kaçan** 'azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4). [kaçan,]

Kaçan görine ol tāk-ı Mışr pes / Ola kıblem ḥam-ı ebrü-yı muḳavves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1). [kaçan,]

Ḥāl-i siyehi eyleye bu baḥtımı türe / Salınsa **kaçan** boynına ol zülfi siyeh-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 2). [kaçan,]

Şerār-ı 'ışkuñı cānā 'aceb mi dursa sīnemde / Bulınur küller altında **kaçan** olsa nihān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2). [kaçan,]

Key perîşān ḥāl olupdur bu Muḥibbî hicr-ile / Pes **kaçan** olur gönül zülfi perîşāndan ḥalās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5). [kaçan,]

kaçan kim: Ne zaman ki.

Eylerem ben gāmezine sīnem içre dil nişān / Tîr-i müjgāna **kaçan kim** kaşlarını ya kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3). [kaçan kim,]

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülfi 'anber-feşān ditrer / Gidüp 'aḳlum gelür ḥayret bu cismüm içre cān ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1). [kaçan kim,]

Ol kemān ebrū **kaçan kim** nāz-ıla çeşmin süzer / Sīnede turmaz hadeng-i ğamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*kaçan kim,]*

Düşüp öñine ğaşıyesin götürür şabā / Şeb-dîz-i zülfe yār **kaçan kim** süvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [*kaçan kim,]*

H̄āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftālūsın / Girilür bāğa **kaçan kim** görseler bāğbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*kaçan kim,]*

Deyr-i ‘ālemde **kaçan kim** bir şanem peydā olur / ‘İşka düşüp niçeler Mecnūnlayın şeydā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*kaçan kim,]*

İder bülbül kılur āh u figānı / **Kaçan kim** güller açılıp ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*kaçan kim,]*

kaçan ola kim: *Ne zaman olur ki, ne zaman ki, ne zaman olsa.*

Zülf-i dildāra tolaşdı yine dîvāne gönül / **Kaçan ola kim** ola kayd-ıla benden o hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [*kaçan ola kim,]*

kad: *Boy, kâmet.*

Yaşum tār u **kadüm** çeng olalı āh / Yaşum tār u **kadüm** çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*kadüm, -üm]*

Yaşum tār u **kadüm** çeng olalı āh / Yaşum tār u **kadüm** çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*kadüm, -üm]*

kad ü bālāña: *Sevgilinin boyu ve yüceliği.*

Mu‘āvin olmasa āhum **kad ü bālāña** irmezdüm / Felek tākına çıkmaga benüm müşġn kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*kad ü bālāña, -ña]*

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu **kadar** bilmek yiter kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*kadar,]*

Biñ kerre eger hālūmi ‘arz eylesem ol yār / Bir lahzada eyler bu **kadar** hālî ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [*kadar,]*

kadd: *Boy II sevgilinin boyu.*

Serv **kaddün** ile da‘vā eylemiş / Bîd işidüp yüzine hānçer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [*kaddün, -ün]*

kadd: *Boy, kâmet.*

Serverā **kaddün** görüp derd-ile ger āh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*kaddün, -ün]*

Gözle iy dil **ḳaddini** fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*ḳaddini, -ini*]

Gül ruḳlarındandır ḫacîl **ḳaddi** olaldan mu‘tedil / Tübî olupdur münfâ‘il serv-i revânüm kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [*ḳaddi, -i*]

Bükilmiş **ḳaddümi** görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarḫuñ agzından düşürmiş üstüñ‘ânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*ḳaddümi, -ümi*]

Ḳaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların atdum / Rengîn yaşımı eyledüm ol yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*ḳaddümi, -üm, -i*]

Niçe teşbîh idem **ḳaddine** servi / Ki servüñ kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [*ḳaddine, -i, -n, -e*]

Sakın bu âhum okından i çarḫ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl **ḳaddüme** ol da benüm kaşı kemânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*ḳaddüme, -üm, -e*]

Ḳaddüni çevgân idüp top it Muhibbî başuñı / Çünkü meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*ḳaddüni, -üñ, -i*]

Nâzenîn **ḳaddi** ile ruḫsâr u ḫaddi baña bes / Görelî ne serv kıldum ârzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*ḳaddi, -i*]

Bâr-ı ğamdan hicr ara bu **ḳaddüm** olaldan kemân / İñleşem olmaz ‘aceb sîne rebâbı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*ḳaddüm, -üm*]

Gözleri yaşın Muhibbî’nüñ revân itmiş şehâ / Ol ki ḫaddüñ gül idüp **ḳaddüni** şimşâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*ḳaddüni, -üñ, -i*]

Naḫl **ḳaddüñ** yâdına serv-i ḫırâmânüm benüm / Göz yaşı pâyüña her dem cûlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*ḳaddüñ, -üñ*]

San serv-i sehî **ḳaddi** arar âb-ı revândur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2*). [*ḳaddi, -i*]

Baş çekmiş serv-ḳaddüñ ḫusrevâ / Sidreden **ḳaddini** bâlâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 3*). [*ḳaddini, -i, -n, -i*]

‘Arşa-i ‘ışk içre diksem tañ mı eflâke nişân / Atmaga âh oklarına uş bu **ḳaddüm** ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*ḳaddüm, -üm*]

Ḳaddümi çeng eyleyüp kânûna âheng eyledi / Buralı ğuşum Muhibbî dest-i ğam tanbür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5*). [*ḳaddümi, -üm, -i*]

Ḳaddüñe nazâr eyleye secde ide bu dil / Kâmet ki olur lâ-büd olur anda namâz farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*ḳaddüñe, -üñ, -e*]

ḳadd-i bülendin: Sevgilinin yüce boyu.

Salınur her yaña biñ nâz-ıla âh eyler-isem / Nite kim serv-i sehî **ḳadd-i bülendin** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*ḳadd-i bülendin, -i, -n*]

ḳadd-i dil-cüñ: Gönül çeken boy. Gönül alan endam.

(ت) Temāšā ideliden **ḳadd-i dil-cūñi** şehā / Hıdmete bağladı bil karşıña el tutdı çınār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*ḳadd-i dil-cūñi, -ñ, -ı*]

ḳadd-i reftāruñ: *Yürüyen endam // boy pos.*

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihālūñ eyleyen tāze / Anuñçün **ḳadd-i reftāruñ** ki ṭubiden bülend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*ḳadd-i reftāruñ, -uñ*]

ḳadd-i yāra: *Sevgilinin boyu.*

Çü servūñ **ḳadd-i yāra** nisbeti var / Yüce olsun kim ‘ālî himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*ḳadd-i yāra, -a*]

ḳadd-i yāri: *Sevgilinin boyu.*

Ḳadd-i yāri sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / Hiç serv-ile berāber ola mı ‘ar‘ar ḳamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [*ḳadd-i yāri, -ı*]

ḳaddüm bükdi: *Belini bükme, belini eğme, büyük üzüntü içinde bırakmak ve bir şey yapamaz duruma getirmek.*

Gerçi felek bükdi ḳaddüm rüzigār ile / Şükrüm budur ki ben daḥı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*ḳaddüm bükdi, -üm*]

ḳadeh: *İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyāle II şarap.*

Ben şürāḥî gibi yanuñda senūñ baş egdürem / Sāḳiyā senden **ḳadeh** ihsān olursa çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*ḳadeh,]*

Zāhidā ister-iseñ pîr-i muğāndan **ḳadehi** / Rehn için hırḳa vü tesbîh ile seccāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3*). [*ḳadehi, -i*]

Deyr içinde zülfini zünnār idüp ol muğbeçe / Baña sundukda **ḳadeh** üstinde ḥāçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*ḳadeh,]*

Gül mevsiminde sākî elinden **ḳadeh** sunar / Nüş ide anı zehr ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*ḳadeh,]*

Mest idüm dün gice vardum şubḥ-dem meyhāneye / Bir **ḳadeh** mey sundılar başdan ḥümārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*ḳadeh,]*

Cān nişār itsem ‘aceb mi sākîñün ayagina / Bir **ḳadeh** meyle niçe şeyḥ olanı ol şāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*ḳadeh,]*

Şāh-ı ‘ışḳam bir **ḳadeh** mey başuma efser yiter / Āhumuñ düd-ı livāsı ejdehā peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*ḳadeh,]*

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrîn **ḳadeh** / İçmege ḥün-ı dili çeşmüm baña sāğar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*ḳadeh,]*

Ḳadehler meclis içre sanki güldür / Şürāḥî bülbül olmuş ḳulkulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*ḳadehler, -ler*]

Leblerün meyhânesinden bir **kağeğ** mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfün giriftârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*kağeğ,]*

Ėayl-i rindâna Muhibbî tañ mı olsam tâcdâr / Bir **kağeğ** meydür başumda efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*kağeğ,]*

Tâcdârıyuz Muhibbî güşe-i meyhânenüñ / Oldı serde bir **kağeğ** mey efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*kağeğ,]*

Öpdüğün gördüm **kağeğ** agzında ol meh-pârentüñ / Ol sebebdendir akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [*kağeğ,]*

Yâr elinden iy Muhibbî bir **kağeğ** nüş eyleyen / Ėızır elinden ger ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*kağeğ,]*

Vaktidür kim sâkiyâ devr eylesün la‘lîn **kağeğ** / Devr-i gül vakt-i cevânî dilde yok bîm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*kağeğ,]*

‘İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / Sen eyle dilâ ger **kağeğ** çarĖ ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*kağeğ,]*

Jeng-i gâmdan var idi âyîne-i Ėalbümde düş / Şâf kıldı bir **kağeğ** meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*kağeğ,]*

Keşf oldı Muhibbî’ye cihân bir **kağeğ** ile / Bulmadı girüp erba‘îne zâhid-i murtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5*). [*kağeğ,]*

kadem basa: *Ayak basmak, adım atmak II gelmek, buyurmak, teşrif etmek.*

Ol yâr-ı nâzenin ola kim bir **kadem basa** / Yolları üzre eyleyeyim yüzümi bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*kadem basa, -a]*

kadem basduñ: *Ayak basmak, adım atmak II bir işe girişmek, bir şeye başlamak.*

‘İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydân-ı ‘ışk içre girenler er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*kadem basduñ, -du, -ñ-duñ]*

Çün **kadem basduñ** bu ‘ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak Ėalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*kadem basduñ, -du, -ñ]*

kadem bassañ: *Ayak basmak, adım atmak II gelmek, buyurmak, teşrif etmek.*

Eger yoluñda Ėâk olsam yüzüme bir **kadem bassañ** / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*kadem bassañ, -sa, -ñ-sañ]*

kadem bassun: *Ayak basmak, adım atmak II gelmek, buyurmak, teşrif etmek.*

Ol perî-rü yüzüm üzre bir **kadem bassun** diyü / Yüzümi Ėâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [*kadem bassun, -sun]*

kadîmî: *Eskiden beri, öteden beri, daimî.*

Beni derd-ile öldürdün lebünden büse ihsân it / **Ƙadîmî** böyledür ‘âdet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*Ƙadîmî,]*

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / **Ƙadîmî** âşinâmuzdur diyüben haqq-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*Ƙadîmî,]*

Ƙadır: Kudret ve kuvvet sâhibi, yapabilme gücüne mâlik olan (kimse), muktedir.

Kimseler **Ƙadır** degüldür ‘ışkdan baĥ itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür ĥirâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*Ƙadır,]*

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesâmî âşikâr / **Ƙadır** iseñ ol cihân içinde sen de ‘ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*Ƙadır,]*

İtdi pâyüña Muhibbî cân nişâr / İtmege **Ƙadır** degül bihter ‘ivaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*Ƙadır,]*

Ƙadr: Kadir gecesi.

Saçuñla ‘arızuñ iy ‘âlem-efrüz / Birisi **Ƙadrdür** birisi Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [*Ƙadrdür, -dür]*

Görüp cânâ yüzüñi ‘âlem-efrüz / Gicem **Ƙadr** olsa günüm tañ mı Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [*Ƙadr,]*

Bu Muhibbî zülfini ĥaddi ile görüp didi / Ĥamdülillâh kim gicem **Ƙadr** ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*Ƙadr,]*

Ƙadr: Değer, itibar, haysiyet.

Her kim ki tutar kendüzini ĥâke berâber / **Ƙadri** ne tañ irse anuñ eflâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*Ƙadri, -i]*

Ƙadrin bilür: Kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Sâĥar-ı mey kıymetin mest ü ĥarâbîler bilür / Lâcerem meyĥänenüñ ĥadrin şarâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*Ƙadrin bilür, -ür]*

Ƙadrin gözlerüz: Kadrini gözlemek (bilmek): gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Meygede âdâbını mest ü ĥarâb olan bilür / Gözlerüz meyĥâne ĥadrin rind ü ĥallâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*Ƙadrin gözlerüz, -i, -n-r, -üz]*

Ƙadrin kıymetin bilmez: Kadrini kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Katıdur kaşlaruñ yası anı nâ-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin ĥadrin kemândâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*Ƙadrin kıymetin bilmez, -i, -n-mez]*

kadrini bilmez: *Kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Vuşlat içre hiç kes bilmez vişālūñ kadrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*ğadrini bilmez, -mez*]

kadrini bilür: *Kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Küyuña koma rakîbi düzâhîdür döstum / Ancak anuñ kadrini dârü's-selâmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3*). [*ğadrini bilür, -ür*]

kadrini bilür: *Kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Bu Muhibbî şî'rinuñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür kadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*ğadrini bilür, -i, -n, -i-ür*]

kadrini ne bilsün: *Değeri nereden bilsin? II kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Āsitân-ı 'ıŝkuñuñ zâhid ne bilsün kadrini / Biz bilürüz kıymetin anda sa'âdet beklertüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [*ğadrini ne bilsün, -i, -n, -i*]

kâf: *Kaf dağı.*

Dil çeker hicrân yükin itmez tağammül **Ğâf** aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzin ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*ğâf,]*

kafes: *Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.*

'Aynuma almam cihâni döstlar ben yârsuz / Gözine 'âlem **ğafeşdür** bülbülüñ gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [*ğafeşdür, -dür*]

Şerha şerha sinede cân bir nefes itmez karar / Murğ ārâm eylemez pervâz ider sinsa **ğafes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*ğafes,]*

Her ne tîr atduñsa cânâ sinede cem' itdi dil / Eyledi cân bülbüline döstum âhen **ğafes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*ğafes,]*

Murğ-ı tîrûñ sine-i rîşümi çün kıldı **ğafes** / Oldı bu cânâ bedel kalmadı bir gayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*ğafes,]*

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çäreye / Ĥâr-ıla gül 'iys ide ola anuñ yiri **ğafes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*ğafes,]*

Dil derün-ı sine-i şad-çâkde kılmaz karar / Murğ pervâza gelür turmaz uşanicak **ğafes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2*). [*ğafes,]*

kafes: *Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme. II zindan.*

İy Muhibbî cân göziyle bak bu 'âlem bir **kafe**s / Her varak güyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*kafe*s,]

kafes: *Beden, vücut. // Göğüs kafesi.*

Dem-be-dem inler gönül sînemde mânend-i ceres / Niçe nâlân olmasun gâyet de teng oldı **kafe**s (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*kafe*s,]

kafes-i **tende**: *Ten kafesi.*

Turmaz **kafe**s-i **tende** şehâ murğ-ı dil ü cân / Kûyuña senüñ uçmag-ıçun bâl ü per ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*kafe*s-i **tende**, -de]

kâf-ı istiğnâda: *Umursamazlık, tok gözlülük dağı.*

Ser-te-ser bu kâ'inâtı almazuz bir habbeğe / **Kâf-ı istiğnâda** biz 'Ankâ-y-ıla mahremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*kâf-ı istiğnâda*, -da]

kâf-ı istiğnâda: *Umursamazlık, tok gözlülük dağı.*

Yimezüz dünyâ gâmin meyl itmezüz hem çün meges / **Kâf-ı istiğnâda** 'Ankâ-veş kanâ'at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*kâf-ı istiğnâda*, -da]

kâfile: *Katar, kervan // birlikte hareket eden topluluk.*

Kâfile togrıldı gitdi râh-ı 'ışka iy gönül / Cân u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bâcıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*kâfile*,]

kâfir: *Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad.*

Sen tarîk-ı 'ışkı bir gör iki görme zâhidâ / Sevdüğine kim iki dir-ise ol **kâfir** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*kâfir*,]

İctinâb eyler zulümden döstüm **kâfir** dağı / Ya nedendür zülf ü gamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*kâfir*,]

Baňa itdüğini zülf[i] hemîşe / Dinen ayruksı hiç bir **kâfir** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*kâfir*,]

kâfir: *Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad II sevgili.*

Deyr-i hüsninde kaşı peyvestesi ol **kâfirüñ** / Cânib-i şarka bakar san kâfiri mihrâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4*). [*kâfirüñ*, -üñ]

Çin-i zülfünde didüm n'îçün dil ü cân bağlanur / Didi **kâfir** destine girse müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*kâfir*,]

kâfir: *Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad II sevgili (siyahlık yönüyle sevgilinin saçı).*

İy Muhibbî mülk-i dil küllî harâb olsa ne tañ / Zülfi **kâfir** gamzeler Tâtâr-veş yagmacıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*kâfir*,]

Taň degül cânuma ger kaçd ider-ise gâmezler / Zülfî **kâfir** çeşmi hûnî dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*kâfir,]*

kâfir: Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad II sevgilinin ayva tüyleri.

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi **kâfir** hañı / Her tarañdan yüridi kaçdı meger îmânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*kâfir,]*

Hañtını gördüm hâlel virmek diler ruhsârına / Hey ne **kâfirdür** görüñ kaçd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*kâfirdür, -dür]*

kâfir: Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad II sevgilinin gözü.

Süzdî çeşmini görüp zülfîni ol sîm-beden / Çeşmi **kâfirdür** iderse n'ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*kâfirdür, -dür]*

kâfir-i bed-mest: Kendini bilmeyecek derecede sarhoş olan kafir II Sevgili.

Mey yirine kanımı hûnî gözi her dem içer / **Kâfir-i bed-mest** olanuñ işi dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*kâfir-i bed-mest,]*

kâfir-i bed-mest: Kendini bilmeyecek derecede sarhoş olan kafir II Sevgili.

Ğamzesi kanım içerse döstlar olmaz 'aceb / **Kâfir-i bed-mest** olanuñ meyli dâ'im kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*kâfir-i bed-mest,]*

kâfiri bünyâd eyler: Kafirlerin yaptığı gibi sağlam, dayanıklı bina yapmak.

Zülfî tarh itdi cefâ sengini dil buñ'asına / Muñkem olsun diyü san **kâfiri bünyâd eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*kâfiri bünyâd eyler, -i-r]*

kâfiri mihrâbdur: Kafirlerin yaptığı mihrap (bina) II sağlam, dayanıklı yapı.

Deyr-i hüsniinde kaşı peyvestesi ol kâfirüñ / Cânib-i şarka bakar san **kâfiri mihrâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4*). [*kâfiri mihrâbdur, -dur]*

kâfırlıg: Kafirlik // Zalimlik, kan dökücülük.

Kosun **kâfırlıgın** ğamzeñ yiter kaçd eyledi hûna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şâhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [*kâfırlıgın, -i, -n]*

kâfür: Hindistan dolaylarında defneye benzer bir ağacın zamkından ibaret olan pek beyaz ve güzel, sert kokulu bir tabii madde. İlaç olarak kullanılır; pek beyaz şey II sevgilinin yanağı.

'Arızuñ içre niçedür didüm iy meh-rü hañuñ / Güldi didi kaplu **kâfüra** du'a-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*kâfüra, -a]*

kâh: Saman, saman çöpü.

Kāha dönmiş cismüni ğam hürmeninde āh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı bāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*kāha, -a*]

Bilmez iken hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir **kāh** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*kāh,]*

kahr: *Dert, sıkıntı, keder.*

Cefā vü cevri ü zecr ü **kahr** u kudret / Ne kim senden gelür luḡ u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*kahr,]*

kahramān: *Yiğit, cesur kimse.*

Kaçan ol **kahramān** gözler eline ḡaçerin alsa / Amān virmez döker kanum benüm ol bî-amān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [*kahramān,]*

kahr-ı aġyār: *Rakibin kahrı, rakibin aşıġa acı veren, onu kahreden varlığı, sevgiliye yakınlığı.*

‘Aşıġuz gerçi Muhibbî dutduk istignā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne ḡod **kahr-ı aġyār** isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [*kahr-ı aġyār,]*

kā’ināt: *Álem, evren, bütün mahlukat.*

Ser-te-ser bu **kā’inātı** almazuz bir ḡabbeye / Ḳāf-ı istignāda biz ‘Ānḳā-y-ıla maḡremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*kā’inātı, -ı*]

kaknūs: *Rüzġār estikçe çok delikli ġagasından naġmeler çıktığına ve sesinin verdiği şevk ile kendisini yakıtığına inanılan çok iri bir masal kuşu.*

Āteş-i ‘ışġa Muhibbî yana ḡākister ola / Nār-ı ‘ışġ ile nite yanup kül oldı **Ĳaknūs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*Ĳaknūs,]*

kākül: *Alna düşen kısa saç demeti, perçem.*

Muhibbî olsa dîvāne ‘aceb mi / Görür zencire beñzer **kāküli** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [*kāküli, -i*]

Şol deñlü itdi cevri ‘uşşāġa ol cefā-cü / Boynında görinenler **kākül** degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [*kākül,]*

Giderme zülfüni gel gül yüzüñden / Kim ola diye kim **kākül** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [*kākül,]*

İtdi ol zülfü mu’anber **kākülin** zencürümüz / Ğam yimek dîvāneler oldı bizüm tedbürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*kākülin, -i, -n*]

Berg-i gül üzre yine **kāküllerin** cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşfinda cānā taze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*kāküllerin, -ler, -i, -n*]

Mu’aḡtar zülfine yāruñ n’ola bağlansa cān u dil / Mu’anber **kāküli** mihr ü mehe çünki kemend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*kāküli, -i*]

kākül-i dilber: *Sevgilinin perçemi, saçı.*

Kākül-i dilber kemendi elde çevgändür henüz / Başuñı top eyle iy dil çünki meydändür henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*kākül-i dilber,]*

kākül-i dildāra: *Sevgilinin alına düşen kısa saç demeti, perçemi.*

‘İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdāne bas / Kendüñi Mañşür-vār vir **kākül-i dildāra** as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1*). [*kākül-i dildāra, -a]*

kal: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.*

Kim ki bildiyse haqıķı ‘ışkı olsun ol feraħ / Kim mecāzide **kalur** āhır nedāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*kalur, -ur]*

Bend-i belāda **kalsa** bu gönülüm ‘aceb degül / Sevdā-yı zülf-i dilbere çün mübtelā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*kalsa, -sa]*

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mıṣrî / Bu dil Ya‘ķüb’ı hüzn içre **kalur** sanmañ ħazîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*kalur, -ur]*

Dilde peykānuñ **kalur** geldükçe ğamzeñ okları / Anuñ-içün oldı āhen-dil dil-i bî-bākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*kalur, -ur]*

Nār-ı hicrān içre **kala** çıkmaya bu cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*kala, -a]*

kal: *Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.*

Kūh-ı ğamda **kalmışamdur** rüz u řeb āh eylerem / Bilmezem kim n’olisar ħālüm benüm dildārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*kalmışamdur, -mış, -am, -dur]*

kal: *(Bir iş bir kimseye) Görev olarak düşmek, terettüp etmek.*

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy řabā / Bu saña **kalursa** ‘ömrüñ olduğınca yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*kalursa, -ur, -sa]*

kal: *Var durumda olmak, mevcut bulunmak.*

Hāy u hū tañtanadan **kalmadı** bir zerre eřer / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı]*

Cānumı çün aldı ğamzeñ ya n’içün komaz beni / Çünki nesnem **kalmadı** bilsem ki daħı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı]*

Dehenüñ fikri-y-ile ince bilüñ zıķri-y-ile / ‘Aklumuz teng olup **kalmadı** hergiz bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*kalmadı, -ma, -dı]*

Dükendi **kalmadı** yolında varum / Kalursam ğam degül āhır kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı]*

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'âlem-tâbumuz / Âh kim **kalmadı** dilde şabr u gözde h'âbumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1). [kalmadı, -ma, -dı]

Dil tekyesinde yakalı 'ışkuñ çerâgını / Yandı eridi **kalmadı** yürekde yağumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2). [kalmadı, -ma, -dı]

Şabr eylemege çünki Muhibbî'de yok mecâl / Gitdi dükendi **kalmadı** dilde kararımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5). [kalmadı, -ma, -dı]

Çün gamdan özge **kalmadı** bir gam-güsârumuz / Geçse 'aceb mi nâle ile rûzigârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1). [kalmadı, -ma, -dı]

Şol kadar kan ağladım hicrûñ beyâbânında kim / **Kalmadı** hûn-ı cigerden akmag-ıla kanımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3). [kalmadı, -ma, -dı]

Sen tenür-ı 'ışk-ıla yanup kül olalı gönül / Bezm-i gamda **kalmadı** ekl itmege biryânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3). [kalmadı, -ma, -dı]

Niçe yıllar eyledüm dîdârûñ görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigârâ **kaldı** bende bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1). [kaldı, -dı]

Murg-ı tîrûñ sine-i rîşümi çün kıldı kafes / Oldı bu câna bedel **kalmadı** bir gayrı heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1). [kalmadı, -ma, -dı]

'İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdî eşki / **Kalmadı** âhîr oldı hûn-ı cigerden ol karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3). [kalmadı, -ma, -dı]

Aglamakla **kalmadı** iy dîde yaşuñ kan-ıla / Yürî var şimden girü hûn-ı cigerden eyle karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3). [kalmadı, -ma, -dı]

İy Muhibbî tevbe kıl tâ **kalmaya** bâr-ı günâh / Tâ sebük-pâ olmayınca anda geçilmez şîrâ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5). [kalmaya, -ma, -y, -a]

kal: Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.

Bu günü hoş görelüm ırte günüñ issisi var / **Kalmadı** kalmayısar kimseneye gün gicedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3). [kalmadı, -ma, -dı]

Bu günü hoş görelüm ırte günüñ issisi var / Kalmadı **kalmayısar** kimseneye gün gicedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3). [kalmayısar, -ma, -y, -ısar]

Mecnûn eger **kalsa** Muhibbî bu zamâna / Olmazdı belâ deştine gitsen baña pâdaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5). [kalsa, -sa]

kal: Yanında bulunmak, refâkat etmek.

Dil gitdi kaldı hânede tenhâ Muhibbî çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle **kaladur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5). [kaladur, -adur]

kal: (Tasarlanan bir iş) Olmamak, gerçekleşmemek.

Gelmeyüp nuţka mü'ezzin bil ki kâmetden **kalur** / Câmi'-i hüsn içre çün ol serv kâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3). [kalur, -ur]

kal: ... durumuna gelmek, ... durumda olmak.

Dükendi kalmadı yolında varum / **Kalursam** ğam degül âhîr kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*).
[kalursam, -ur, -sa, -m]

Tutuşdı âteş-i hicre yanar bu cân-ı men sensüz / Muqarrer cân gider benden **kalur** bu kuru ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [kalur, -ur]

Nev-bahâr eyyâmı geldi kim olursa yârsuz / Bülbul-i bî-çâredür kim **kalısar** gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [kalısar, -ısar]

kal: Olumsuz bir isim-fülden sonra ve olumsuz olarak kullanıldığında bahsedilen şeyin tamâmiyle yapıldığını, görüldüğünü, söylendiğini, hiçbir şeyin eksik bırakılmadığını anlatır.

Aña beñzer bir perî yok kanda kaldı âdemî / Görmedüm geşt eyledüm **kalmadı** bir yir baħr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [kalmadı, -ma, -dı]

Çeşmüñe dirsem n'ola âhîr zamân fettânıdır / Fitne mi **kaldı** anı ol fitne-engîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [kaldı, -dı]

Cihânda yir mi **kaldı** kim nem olmaz / Cemâli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*). [kaldı, -dı]

kal: (Bir yerde) Olmak veya bulunmak.

Beni sürdüñ kapuñdan **kaldı** aġyâr / Tutar mı hiç şîrûñ yirini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [kaldı, -dı]

kâl eyledi: Eritmek, eritmek II maden külçesinin eritilip tasfiye olunması II kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştîyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.

Beni bu püte-i hicrûñ niçe **kâl eyledi** sensüz / Eger iy sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [kâl eyledi, -dı]

kâl olmayınca: Erimek, eritmek II maden külçesinin eritilip tasfiye olunması II kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştîyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.

Âteş-i 'ışka yananlar ġill ü ġışdan pāk olur / Pütede **kâl olmayınca** sîm ü zer olmaz 'ayâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [kâl olmayınca, -ma, -y, -ınca]

kālā: Kumaş, bez, dokuma; mal varlığı, sermāye.

Cânı gibi eylesün pinhân Muhibbî 'ışkını / Sîne şandūķında saklar her kimüñ **kālāsı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [kālāsı, -sı]

kalb: Yürek, gönül.

Yâra 'arz-ı hâl için âh eyleyüp kan aglasam / Hiç te'sîr eylemez **kalbin** meger mermer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [kalbin, -in]

Şol kadar bārān-ı eşk āhum şehābından yagar / **Ķalbine** yāruñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*Ķalbine, -ine*]

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te’sîr / Egerçi **Ķalbini** dirler nigāruñ katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*Ķalbini, -ini*]

Ķalbine āhum eşer kılmaz benüm / Seng-i hārādur yāhūd pülāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*Ķalbine, -i, -n, -e*]

Cevri iden baña ol şūhumdur / **Ķalbüm** içre velî ki rūhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [*Ķalbüm, -üm*]

Eksük itme göz yaşını **Ķalbi** mermerse daħı / Bir zamān-ıla Muhibbî sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*Ķalbi, -i*]

Bülbül āşüfte olup gül şevĶine / Cümle dökdi ne ki var **Ķalbinde** rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*Ķalbinde, -i, -n, -de*]

kalbe cilā vire: *Gönle ferahlık ve mutluluk vermek.*

Sākiyā cām-ı şafā sun tā vire Ķalbe cilā / Ķam buĶarı yoksa dil āyinesini jeng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 2*). [*Ķalbe cilā vire, -e*]

kalbe safā virür: *Kalbe neş'e vermek, gönül rahatlığına ulaşmak.*

Ķarābāta varup pîr-i muĶāndan istedüm himmet / Virür Ķalbe şafā her dem anuñ tek ehl-i hāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*Ķalbe şafā virür, -e-ür*]

kalbi āhendür: *Demir kalpli, kalbi demir kadar sert olan, katı yürekli // merhametsiz sevgili.*

Ķahum ile gözlerüm yaşı benüm / **Ķalbi āhendür** aña kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [*Ķalbi āhendür, -dür*]

kalb-i sipihründen: *Kalbin gökyüzü / Engin gönül.*

Leblerüñ fikri nigārā sanma fikründen çıkar / Gün yüzüñ fikri yāhūd **Ķalb-i sipihründen** çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*Ķalb-i sipihründen, -ünden*]

kaldur: *Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek.*

Cāmi‘-i hūsıninde yāruñ tāk-ı ebrūsın gören / Secdeden **kaldurmayup** başın anı mihrāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*kaldurmayup, -ma, -y, -up*]

Kellesin **kaldurmaga** yirden ‘adūnuñ her zamān / Komaz elden nîzeyi hāzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*kaldurmaga, -mag, -a*]

Laħdinde eger gūş ide bu nazmı Nizāmī / Baş **kalduruban** eyde hezārān buña sābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*kalduruban, -uban*]

kalem: *Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.*

Zeyn ider altun **qalemle** ol güneş ruhsârını / Kâtib-i kudret kaçan haţţın yazup inşâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*qalemle, -le*]

Bu Muhibbî hâlini tahrîre almışdur **qalem** / Niçe defter toldı şerh olmadı ahvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*qalem,]*

Var iy tabîb eyleme ‘ışk ehline ‘ilâc / Levh üzre yazdı anı **qalem** bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*qalem,]*

kalender: *Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse, derviş.*

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbâ harîr / Yig-durur saña **kalender** gibi olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*kalender,]*

kalk: *Oturur veya yatar durumdan çıkarak ayakları üzerinde doğrulmak, ayak üstü durmak // Ölümin mezarından doğrulması, mahşer günü ölülerin dirilip mezarından kalkması.*

Nâle kılsam mürdeler **kalkar** kıyâmetdür sanur / Tañlaram nâz uyhusından yârı bî-dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*kalkar, -ar*]

kallâs: *Kalleş, hileci, dönek, Çapkın, baldırı çıplak, müflis. // Aşık.*

Cân virem yâra dir-iseñ yüri **qallâş** oligör / Kanda bulursa cefâ tîgını qallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*qallâş,]*

Cân virem yâra dir-iseñ yüri qallâş oligör / Kanda bulursa cefâ tîgını **qallâşa** çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*qallâşa, -a*]

Efgân ile zârî kıluruz gice vü gündüz / Bir oñmayası gam-zede **qallâşlaruz** biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*qallâşlaruz, -lar, -uz*]

Oldı Muhibbî ‘ışk-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ anuñ her işi **qallâşa** beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*qallâşa, -a*]

kâm: *Arzu, meram, maksat, istek. // Mutluluk, eğlence.*

Vaşl-ıla şādân olup hicr-ile gamgîn olmazuz / ‘Āşık u rind-i ħarâbâtuz bizüm yok **kāmumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*kāmumuz, -umuz*]

kām bulmadum: *Umduğuna ve istediğine erişmek II mutluluk bulmak, mutluluğa erişmek.*

İntizâr-ıla lebünden bulmadum bir zerre kām / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk ħelvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [*kām bulmadum, -ma, -du, -m*]

kāma irmedi: *Umduğuna ve istediğine erişmek II mutluluk bulmak, mutluluğa erişmek.*

La‘l-i nâbindan nigârūñ dañı **kāma irmedi** / Ez-berây-ı katlüm iy gamze müsta‘cil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*kāma irmedi, -me, -di*]

kamer: *Ay, mâh.*

Teşbîh kim ider gün yüzine mihr-ile mâhı / Gün yüzine ‘âlemde muķâbil **ķamer** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*ķamer,*]

ķamer: *Ay, mâh // Sevgili.*

Tîr-i âhum irdi eflâke dağı nâlem henüz / İy **ķamer** bir şeb degülsin vâķıf-ı hâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*ķamer,*]

ķamer: *Ay, mah // sevgilinin parlak alnı.*

Didüm alnuñ **ķamer** midür yüzün gün / Didi görmiş eyü ola gözün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*ķamer,*]

Bir sencileyin yüzi güneş alnı **ķamer** âh / Kim dirse disün ben dimezem var kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [*ķamer,*]

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı **ķamer** kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*ķamer,*]

Gün yüzüne alnuña dirsem **ķamer** ma‘zür tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [*ķamer,*]

Gün yüzine olmasa âşüfte alnına **ķamer** / Yâ n’içün anlar yürür ‘âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*ķamer,*]

Gün yüzün birle **ķamer** alnuñ yiter ‘âşıklara / Gice gündüz âfitâb u mâh-tâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*ķamer,*]

Gün yüzün şavķinde cânâ âfitâba bakmazuz / Çün **ķamer** alnuñ yiter biz mâhitâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*ķamer,*]

ķamer: *Ay, mâh II sevgilinin yüzü.*

Hâlünü bilmez Muhibbî dilberün nev-restedür / Ol **ķamer** yüzüm benüm ancak çehârdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*ķamer,*]

Gerçi hayrân oldı dil gördi bu ben dîvâneyi / Lîk biz de ol **ķamer** ruhsârınuñ hayrânıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*ķamer,*]

Yüzine ben **ķamer** didüm ne dirsiz / Lebine gül-şeker didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*ķamer,*]

ķamer tal‘at: *Ay yüzü (sevgili).*

Bi-ħamdi’llâh **ķamer tal‘at** yine bir mâhumuz vardur / Anuñçün göge peyveste sehergeh âhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*ķamer tal‘at,*]

ķâmet: *Boy, endam.*

Olaldan ‘ârızuñ gül **ķâmetün** serv / Akar küyuñda yaşum ‘ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*ķâmetün, -ün*]

Dāla dönse **ķāmetüm** olsa ‘aceb midür dü-tā / Taglar tākāt getürmez bār-ı ğam arķamda var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 3*). [*ķāmetüm, -üm*]

Saçı sünbül ‘ārızı yāruñ gül-i ħamrā geçer / Bāğ ara serv-i sehīden **ķāmeti** a’lā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*ķāmeti, -i*]

Bezmi-ı ğamda **ķāmetüm** çeng ideli bār-ı belā / İñler ol meclisde bu göñlüm benüm ķānün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*ķāmetüm, -üm*]

Olalı bār-ı ğamdan **ķāmetüm** çeng / Sirişk-i çeşmüm anda tāra beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1099, Beyit 4*). [*ķāmetüm, -üm*]

Gelmeyüp nuķka mü’ezzin bil ki ķāmetden kalur / Cāmi’-i ħüsn içre çün ol serv **ķāmet** gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*ķāmet,]*

Açup çün muşhaf-ı ħüsnin tefe’ül eyledüm yāruñ / Elifdür **ķāmeti** geldi yine ferĥünde fālum var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*ķāmeti, -i*]

Niġārā **ķāmetüñ** serv olalıdan / Görüp pest oldı ‘ar’arla şanavber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1193, Beyit 3*). [*ķāmetüñ, -üñ*]

(ġ) Nün olalıdan **ķāmetüm** iy dōst benüm / Beni hicrütñ yakısardur bilürem āĥir-i ķār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*ķāmetüm, -üm*]

Sidreden **ķāmetüñi** biz daĥı bālā bilürüz / Gülşen-i ħüsnüñi de ravzā’dan a’lā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*ķāmetüñi, -üñ, -i*]

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döñdi çenge **ķāmetüm** / Sīnede her bir kılum efġānlar eyler hem çü saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*ķāmetüm, -üm*]

Servden gördüm niġārā **ķāmetüñ** bālā-y-ıñ / İy ħümā-ṭal’at saña menzil felek-fersā-y-ıñ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*ķāmetüñ, -üñ*]

ķāmet: (Ar. *ķāmet* “namaza durulmak, namaz başlamak”tan) Bilhassa cemāatle kılınan farz namazlardan önce, “namaz başladı” anlamına gelen Kad *ķāmeti*’s-salā cümlesi ilāve edilerek okunan ezan.

Gelmeyüp nuķka mü’ezzin bil ki **ķāmetden** kalur / Cāmi’-i ħüsn içre çün ol serv ķāmet gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*ķāmetden, -den*]

Ķaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / **Ķāmet** ki olur lā-büd olur anda namāz farz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*ķāmet,]*

ķāmet getürdüm: Ayakta durmak, ayaġa kalkmak, boylanmak, yürümeġ II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, “namaza kalkınız” anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.

Kaşuñ miĥrābına **ķāmet getürdüm** / Görüp yüzüñ didüm Allāhu ekber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*ķāmet getürdüm, -dü, -m*]

ķāmet ide: Ayakta durmak, ayaġa kalkmak, boylanmak, yürümeġ II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, “namaza kalkınız” anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.

Görelı ol serv-ķaddi cāmi’-i ħüsn içre āĥ / **Ķāmet ide** diyü nāġāĥ biz iķāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*ķāmet ide, -e*]

kāmet it: Ayakta durmak, ayağa kalkmak, boylanmak, yürümek II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, "namaza kalkınız" anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.

Hāk-i pāyūñle pūr itdük şīşe-i çeşmi henüz / Hey kıyāmet **ķāmet it** vaqt oldu sā‘at beklerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 6). [ķāmet it,]

kāmet itdūñ: Ayakta durmak, ayağa kalkmak, boylanmak, yürümek II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, "namaza kalkınız" anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.

ķāmet itdūñ gözlerūñ ‘uşşāka çün oldu imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 5). [ķāmet itdūñ, -dü, -ñ]

ķāmet itse: Ayağı kalkmak, boylanmak, yürümek.

ķāmet itse ol sehī servüm kıyāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf āh eyleyüp yūgrışmedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 4). [ķāmet itse, -se]

ķāmet-i bālāyı: Uzun boy.

Bāgbāna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bāg-i hūsn içre biten ol **ķāmet-i bālāyı** gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 4). [ķāmet-i bālāyı, -y, -ı]

ķāmet-i servūñi: Servi boy. || Servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

ķāmet-i servūñi kim gördi didi gül götürür / Gül ruhuñ buña ‘aceb deste-i sūnbül götürür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 1). [ķāmet-i servūñi, -üñi]

ķāmetūñi bükür: Belini bükme, belini eğme, büyük üzüntü içinde bırakmak ve bir şey yapamaz duruma getirmek.

Dehr eli āhir bükür bu ķāmetūñi çeng ider / Bezm-i ğamda iy göñül inle yaşıñı eyle tār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 4). [ķāmetūñi bükür, -er-üñ, -i]

kāmīl: 1. Noksansız, tam, bütün 2. Olgunluk yaşında olan (kimse). 3. İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).

Okımaduk gerçi kim üstâddan bir ħarf-i rāst / Fenn-i ‘ışk içre velî her vech-ile **kāmīllerüz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 3). [kāmīllerüz, -ler, -üz]

kamış: Sert gövdesi olan bitkilere verilen ad.

ķadd-i yāri sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / Hîç serv-ile berāber ola mı ‘ar‘ar **ķamış** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 3). [ķamış,]

kamu: Hep, hepsi, tamamı, bütün, bütünü, her şey.

Zūlfini ider gāh kemend ü gehī zencîr / Bildüm ki **kamu** bu dil-i dīvāne içündür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 4). [kamu,]

Terk eyle **kamu** fikri hemân saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*kamu,]*

Ortada ‘ışka esîr sanmañ olam ben yaluñuz / Miñnet ü derd ü mañabbet **kamu** uçdan ucadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*kamu,]*

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar / Kim anuñ naqşında ‘âcizdür **kamu** naqkâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*kamu,]*

Gözlerüm yaşlar döker kîrpüklerüm cârüb olup / Benden öğrensün **kamu** bu hıdmeti ferrâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*kamu,]*

Mañabbet gencine çün mâlik olduk / **Kamu** bay u gedâ muhtâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3*). [*kamu,]*

Cem‘ olsa eger bir yire Ceyhün u Aras Nîl / Olmaya **kamu** dîde-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [*kamu,]*

Şabr u ‘aql u dil **kamu** benden gidüp dür oldılar / ‘İşk bir hâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*kamu,]*

Yüzini görse gele îmâna küfr ehli **kamu** / Kuşana zünnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4*). [*kamu,]*

‘Îzârına müşâbih olduğuyçun / **Kamu** meh-rûda la‘lûñ rağbeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*). [*kamu,]*

Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdâlara / Anuñ için gönlümün fikri **kamu** kâşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [*kamu,]*

Nâşîh sözüñi bildüm cümlesi **kamu** nesîh / Naqd isteyüben gönlüm efsâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*kamu,]*

Muhibbî bendesi olup cihân içinde dildâra / **Kamu** yârânı terk eyler qarâr itmez bir ân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*kamu,]*

‘İşkuñ yolında ger urasin terk-i cân u baş / ‘İşk ehli **kamu** indürürler saña cümle baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1*). [*kamu,]*

kâmûs: *Bir dilin bütün kelimelerini içine alan büyük sözlük, büyük lugat kitabı; bir konuyle ilgili maddeleri alfabe sırasına göre toplayan geniş eser [Meşhur âlim Fîrûzâbâdî’nin (XV. yüzyıl) büyük Arapça lügatının ismi olup aslında “deniz, denizin en derin yeri, deryâ, okyanus” anlamında olan kelime bu esere isim olduktan sonra “sözlük” mânâsında kullanılmaya başlanmıştır].*

Vâkıf olmaz ehl-i ‘ışkuñ hâline ‘allâmeler / Ger Şihâh-ıla okurlarsa hezârân **kâmûs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*kâmûs,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

Muhibbî’yi didi öldürmelüdür / Didüm öldür nigârâ **kanı** yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5*). [*kan, -*
ı]

Eline ol kemân ebrü hadeng-i gamzesin alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar içre **kan** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*kan,]*

Beni aglatma gel hanum hazer kıl / Bulanuk **kan-ıla** çeşmüm sili var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3).
[kan-ıla, --ıla]

Kanımı nüş eyleyen ol nergis-i mestânedür / Ol sebebden hün-ı dilden gözlerüm peymânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1). [kanımı, -ımı]

Ėamzesi kanım içerse dōstlar olmaz ‘aceb / Kāfir-i bed-mest olanuñ meyli dā’im **kanadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4). [kanadur, -a, -dur]

Mey yirine kanımı hūnī gözi her dem içer / Kāfir-i bed-mest olanuñ işi dāyım **kanadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5). [kanadur, -a, -dur]

Kanım içdi lebleri inkār idüp şāhid diler / Buña ne şāhid gerek kim lebleri **kandur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4). [kandur, -dur]

Şol kadar kan agladum hicrūñ beyābānında kim / Kalmadı hün-ı cigerden akmag-ıla **kanumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3). [kanumuz, -umuz]

Ola ki baka raħm ide yüzüne / Muħibbî **kan-ıla** ruħsāruña yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5). [kan-ıla, -ıla]

Geh ruħın ‘arz eyledi dün gülşende geh zūlfını / Buña ne şāhid gerekdür ħaneri **kandur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3). [kandur, -dur]

Öldürür her dem beni dönüp yine inkār ider / Buña ne şāhid gerekdür ħaneri **kandur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4). [kandur, -dur]

Gāhī gözüm bu yaş-ıla geh **kanla** tolar / Ėāk-i derüñi gönderüp it tütüyā yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2). [kanla, -la]

Umaram pertāb idesin tır-i Ėamzeñ sīneme / Saçıla her yaña **kanum** ben olam naħcīr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2). [kanum, -um]

Eşküñ ile tolsa çeşmüm sāĖarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde **kanum** var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2). [kanum, -um]

Katlı ‘uşşāk eylegil hīç itme **kanından** hazer / Bu tarīķ-i ‘işķdur konılmadı bunda kışāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3). [kanından, -ı, -n, -dan]

Aglamakla kalmadı iy dīde yaşıñ **kan-ıla** / Yüri var şimden girü hün-ı cigerden eyle karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3). [kan-ıla, -ıla]

kan: (Bir yiyecek veya içecekten) Daha fazlasına ihtiyaç hissettirmeyecek kadar yemek veya içmek sūretiyle doymak, yeme veya içme isteğini doyasıya karşılamağ.

Çeşm-i pür-hūnı ele ħançer alaldan dōstlar / Kaşdı budur bagrum içre kanım içüp **kanalar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2). [kanalar, -a, -lar]

kan agladum: Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüñtü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzülmek.

Şol kadar **kan agladum** hicrūñ beyābānında kim / Kalmadı hün-ı cigerden akmag-ıla kanumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3). [kan agladum, -du, -m]

kan agladum: Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüñtü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzülmek.

Şol kadar **kan agladum** hicrūñ beyābānında kim / Ser-te-ser mülk-i cihāmı garķ idüp oldı denīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*kan agladum, -du, -m*]

kan aglaram: *Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüntü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzölmek.*

Şem'-veş **kan aglaram** tā şubħa dek dildārsuz / Bülbül-i şürıdeyem kim düşmişem gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 1*). [*kan aglaram, -r, -am*]

kan aglaram: *Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüntü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzölmek.*

Şem' gibi giceler tā şubħa dek **kan aglaram** / Şoħbet eyler gice gündüz yār-ıla her ħār u ħes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 2*). [*kan aglaram, -r, -am*]

kan aglasam: *Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüntü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzölmek.*

Yāra 'arz-ı ħāl için āh eyleyüp **kan aglasam** / Hıç te'şır eylemez kılbin meger mermer tutar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1006, Beyit 4*). [*kan aglasam, -sa, -m*]

kan dökücü: *Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.*

Gönder ilerü ğamzeñi iy yār-ı cefā-cū / Çeşmün gibi **kan dökücü** ħün-ĥār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*kan dökücü, -üci*]

kan eylesün: *Yaralamak, kanatmak II cinayet işlemek, adam öldürmek II keder, ızdırıp vermek.*

(♣) Zālīm gözüne hey di ki **kan eylesün** / Yoksa zulm-ıla bu ben 'āşıkı ıder o ğubār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*kan eylesün, -me, -sün*]

kan içer: *Öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Kan içer çeşmi n'ola ħünı disem / Didüğüm isme ol müsemmādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1017, Beyit 4*). [*kan içer, -er*]

kan içerse: *Öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

'Uşşāk kanın içmiş ğamzeñ işıtdüm iy dōst / Biñ **kan içerse** günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*kan içerse, -er, -se*]

kan içmege: *Öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Yalmanur **kan içmege** her dem-be-dem şemşürümüz / Togrulup gitdi 'adūnuñ cānın ala fırümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*kan içmege, -meg, -e*]

kan içmege: *Öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Kaşı yayından gelür ğamz okları **kan içmege** / İy dil-i şürıde kaşdı sañadur ğāfil mebāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*kan içmege, -meg, -e*]

kan ider: Yaralamak, kanatmak II cinayet işlemek, adam öldürmek II keder, ızdırap vermek.

Kan ider ol yâr beñzer geydi gülgünî libās / Kaşr-ı hüsne baş açup karşı tururlar cümle nās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1). [kan ider, -er]

kan iderse: Yaralamak, kanatmak II cinayet işlemek, adam öldürmek II keder, ızdırap vermek.

Leblerüñ emsem disem gamzeñ diler kanum döke / **Kan iderse** tañ mı çeşmüñ çün şarâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2). [kan iderse, -er, -se]

kan istemez: Kan istemek II öldürmek istemek.

Didüm öldürsün koñuz kuyındaki ‘aşıkları / Nev-civāndur didiler nâ-ħağ yire **kan istemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4). [kan istemez, -mez]

kan olmadan: Kan olmak, kanlanmak, kan dolmak II çok acı çekmek.

Devrân eliyle toptolu **kan olmadan** bu dil / Pîr-i muğân dergehine var şarâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4). [kan olmadan, -madan]

kan olur: Kan çıkmak, kan dökülmek, cinayet işlenmek II kavga ve kargaşa meydana gelmesi.

Cām-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hāzer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd anda **kan olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2). [kan olur, -ur]

kan olursa: Kan çıkmak, kan dökülmek, cinayet işlenmek II kavga ve kargaşa meydana gelmesi.

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Günde kapuñda senüñ biñ **kan olursa** çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4). [kan olursa, -ur, -sa-ursa]

kan saçılır: Kanın saçılması, sıçraması II kan dökülmek, cinayet işlenmek.

Başlar kesilür **kan saçılır** lîk sorılmaz / Bu nev‘e olur rāh-ı maħabbetde çok işler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6). [kan saçılır, -ur]

kan yaşını: Kanlı gözyaşı II kan ağlamak.

Eksük itmez her gice benüm için **kan yaşını** / Müstedām olsun ki ol bu dîde-i hün-bār imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3). [kan yaşını, -i, -n, -ı]

kan yudar: Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek; bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek.

Görüp ol la‘l-i şîrîni ne **kan yudar** Muhibbî’nüñ / Belâ kühında ger yoluñ düşerse kühkenden sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7). [kan yudar, -ar]

kana girme: Öldürmek, birinin kanını dökmek, elini kana bulamak.

Nâvek-i gamzeñ niçe bî-dilleri itdi helâk / **Kana girme** şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*kana girme, -me*]

kana kan gözler: *Kana kan istemek: öldürülen bir kimsenin öcünün alınmasını istemek, kısas yapılmasını istemek II birinin öldürülmesine karşı, öldürenin ya da bir yakınının öldürülmesini istemek.*

Beni derd-ile öldürdüñ lebüñden büse ihsân it / Qadîmî böyledür ‘âdet ki her kes **kana kan gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*kana kan gözler, -r*]

kanâ‘at: *Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene râzı olma, tok gözlülük.*

Kanâ‘at ihtiyâr iden aña lâ-büd gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Ankâ gibi ol ‘azm-i Kâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*kanâ‘at,]*

‘Uzlet idüp kim **kanâ‘at** birle buldı iştihâr / Pâdişâh-ı dehr olup ol hüy u hâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*kanâ‘at,]*

Yimezüz dünyâ gamın meyl itmezüz hem çün meges / Kâf-ı istignâda ‘Ankâ-veş **kanâ‘at** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*kanâ‘at,]*

İy Muhibbî faqr-ıla iden **kanâ‘at** ihtiyâr / Sîm ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*kanâ‘at,]*

kanâ‘at idesin: *Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememek, kısmetine, kendisine verilene râzı olmak.*

Her ne gelse saña yigdür ki **kanâ‘at idesin** / Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*kanâ‘at idesin, -e, -sin*]

kanagel: *Kanmak. doymak // (Bir yiyecek veya içecekten) Daha fazlasına ihtiyaç hissettirmeyecek kadar yemek veya içmek suretiyle doymak, yeme veya içme isteğini doyasıya karşılamak.*

‘Uşşâk kanın içmiş gamzeñ iştüdüm iy döst / Biñ kan içerse günde hergiz o **kanagelmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*kanagelmez, -mez*]

kanber: *Hazret-i Ali'nin kölesi. II âşık.*

Olam **Kanber** gibi önce piyâde / Süvâr olsa kaçan dilber ‘Alî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*kanber,]*

kand: *Şeker, şeker kamışı usâresi.*

Sâye-i zülfi midür haddinde yârüñ yoħsa hañ / Lebleri **kandında** cem‘ olmuş ve yâhüd mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*kandında, -ında*]

La‘l-i nâbı lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî ister-iseñ **kanda** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*kanda, -a*]

Zemm ider gül gibi her demde şarâbı şüff / Hürmetin añlamayup lîk içer **kand** ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*kand,]*

Tütinüñ irmez eli **kand** ü nebât u şekkere / Karşısından şekker-ile ‘iş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*kand,]*

kand ü nebât: Şeker ve (şekerin elde edildiği) bitki.

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler **kand ü nebât** / Lîk hicre zehr-ile tîz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*kand ü nebât,]*

kand ü nebât: Şeker ve (şekerin elde edildiği) bitki.

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez **kand ü nebât** / Hicrûñ ammâ şerbetin içen bilür kim acidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*kand ü nebât,]*

kanda: Nerede.

Cân virem yâra dir-iseñ yûri kallâş olıgôr / **Kanda** bulursa cefâ tîgımı kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*kanda,]*

İtleri karşı gelür küyına varsam çağrışup / **Kanda** idüñ niçe gündür gel seni yârân diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*kanda,]*

Göñlüm beni terk itmede ârâm-ı cānum **kandadır** / Mihrin velî berk itmede cān u cihānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*kandadır, -dur]*

Göñlüm beni terk itmede ârâm-ı cānum **kandadır** / Mihrin velî berk itmede cān u cihānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*kandadır, -dur]*

Gül ruħlarındandır hacîl kaddi olaldan mu'tedil / Tûbî olupdur münfâ'ıl serv-i revānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [*kandadır, -dur]*

Zahmum benüm bed olmada hunâb-ı bî-had olmada / Derdüm biri şad olmada zahm-ı sinānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*kandadır, -dur]*

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuħaf / Gelür hadengi her taraf ebrû kemānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*kandadır, -dur]*

Âh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ âsümân / Bir kez sor iy nâ-mihribân âh u fiğānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*kandadır, -dur]*

Gül gonca ħandāndur çemen serv-i revānum **kandadır** / Olmadı rāħat cān u ten ârâm-ı cānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*kandadır, -dur]*

Gül gonca ħandāndur çemen serv-i revānum **kandadır** / Olmadı rāħat cān u ten ârâm-ı cānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*kandadır, -dur]*

Bîmâr-ı zehr-i firkatüm yokdur ümîd-i sıhhatüm / Telğ oldı 'iyy ü 'işretüm şîrîn dehānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2*). [*kandadır, -dur]*

Cân ez-cihān âvâredür şabrum yakası pâredür / Ğamla göñül bî-çâredür cān u cihānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*kandadır, -dur]*

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz 'acebdür hîç kes ol nātüvānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*kandadır, -dur]*

İşüm gücüm âh-ıla vâh günden güne hālüm tebâh / Olmam muqarrer ħâk-i rāh ol dilsitānum **kandadır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*kandadır, -dur]*

Zülfî hânde-i destedür gönüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî hastadur rûh-ı revânum **kandadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6). [kandadur, -dur]

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde kim maḥabbet var akıdur yaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2). [kanda,]

Gördüğince gün yüzün ‘âşıklarun nālân olur / **Kanda** kim açıla gül anda hezâr elhân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1). [kanda,]

Âsitânunda Muhibbî tañ mı efgân eylese / **Kanda** kim gülşen ola bülbülden efgânlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5). [kanda,]

Cihânun **kanda** bir ra’nâ güli var / Aña karşı hezârân bülbülü var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1). [kanda,]

Kanda kim şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller zâr u sergerdân kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1). [kanda,]

Cihânun **kanda** bir ra’nâ güli var / Aña karşı hezârân bülbülü var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1). [kanda,]

Kanda kim zülfin añup leblerinün zıkrin idem / Bir uzun kışsa olur hem şekeristân añılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3). [kanda,]

Ten göziyle görmez isem gam degül cânân yüzün / Cân göziyle **kanda** baksam görinen cânânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2). [kanda,]

(3) **Kanda** bulam kim ire elüm dâmânuña / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm rûzigâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21). [kanda,]

Hâk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / **Kandadur** ‘aceb bād-ı şehergâh görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3). [kandadur, -dur]

Bakarsın **kanda** bir güzel görürseñ / Dilâ bu deñlü miñnetler saña az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4). [kanda,]

Kanda bir meh-rû görürse cân virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hiç uzun sevdâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2). [kanda,]

Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / Koşar mı **kandadur** ol zülf-i şebdîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2). [kandadur, -dur]

La’l-i şîrînuñe cân virse Muhibbî gam degül / **Kanda** kim şehd olsa lâ-büd üstine konar meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5). [kanda,]

Tañ degüldür ger raķīb olmazsa yanuñdan cüdâ / **Kanda** kim gül açıla lâ-büd bulunur hâr u ḥes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4). [kanda,]

kanda: Nerede? nasıl?.

Mâha diñ öykünmesün yâruñ hilâl ebrûsına / **Kanda** beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3). [kanda,]

kanda kaldı: Nerede kaldı, nerede kaldı ki...

Aña beñzer bir perî yok **kanda kaldı** âdemî / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir baħr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [*kanda kaldı,]*

kand-i la'li: *Sevgilinin şeker dudağı.*

Gel mükerrer eyle iy dil **kand-i la'li** vaşfını / Çünkü ol şekker lebûn vaşfında güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*kand-i la'li, -i]*

kand-i mükerrer: *Tekrar tekrar kaynatılarak özenle yapılmış şeker, tatlı // Süzölmüş şeker. // Sevgilinin iki dudağı.*

Muhibbî zîkr ider şekker lebûn çün / Olur her bir sözi **kand-i mükerrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [*kand-i mükerrer,]*

kandil: *Sıvı hâlindeki yağa batırılmış bir fitilin yanması sûretiyle ışık veren aydınlatma âleti, çerağ, meşale.*

Câmi'-i hüsn içre yanar ruħları **kandıldür** / Kaşlarınınuñ tākına mihrâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*kandıldür, -dür]*

Tekye-i 'ışka gönül **kandil** cânumdur fitil / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan yağ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*kandil,]*

Âhdan zencîr idüp bu gönümün **kandiline** / Yakmaga ğam meclisinde ya'nî micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [*kandiline, -i, -n, -e]*

Zülfî zencîrine asmış san zaķan **kandilini** / Cân u diller yakmaga ya'nî ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*kandilini, -i, -n, -i]*

kandil-i 'ışk: *Aşk kandili.*

Dil fitilin yakmaga **kandil-i 'ışk** içre müdâm / Yaş yirine bağı yağı ile üstün yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*kandil-i 'ışk,]*

kandur: *İçme isteğini tamamen karşılayacak kadar içirmek, doya doya içirip susuzluğunu gidermek.*

'Âlemi la'l-i zülâlınden ser-â-ser **kandurur** / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [*kandurur, -ur]*

kangı: *Soru sıfatı, hangi.*

Nâz-ıla el ursa dilber zülfinün çevġânına / **Kangı** bî-dil top idüp başını ğaltân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*kangı,]*

kâni: *Kanaat eden, elindekini yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene râzı olan.*

Küyuña **kâni** degül görmek diler cânâ seni / 'Âşık olan cenneti n'eyler diler dîdâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*kâni,]*

Aldı dil **kâni** degül cânum diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânum daħı tek istesün qurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*kâni,]*

Sāğar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz hūn-ı ciger / **Ķāni'üz** aña anuñçün bu şarāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*kāni'üz, -üz*]

kani: *Hani, nerede.*

(ə) Merdümlük idüp gel bu Muhibbī'ye şehā / **Kani** bu bendeñ ile eyledüğüñ kavlı ü qarār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 24*). [*kani,*]

kāni' oldılar: *Kanaat etmek, yeterli bulmak.*

Taħammül yig tecemmülden diyenler sāye-i hārı / Bulıcak oldılar kāni' dimeñ siz sāyebān gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*kāni' oldılar, -dı, -lar-dılar*]

kāni' olcak: *Kanaat etmek, yeterli bulmak.*

Sanmañ ki gönül meyl ide dünyā-yı 'acūza / **Kāni' olcak** ültifet-i sīm ü zer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*kāni' olcak, -ıcak*]

kan-ıla gözler: *Kan ile gözlemek, kan ile takip etmek, kanı takip etmek II avcının yaralı avı kan ile takip etmesi.*

Gözüñ çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrū / Meşel şayyād olan dirler şikārı **kan-ıla gözler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*kan-ıla gözler, -r*]

kanın içmiş: *Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

'Uşşāk **kanın içmiş** ğamzeñ iştüdüm iy dōst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*kanın içmiş, -miş*]

kanını içer: *Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Çeşm-i hūn-rīzūñ içer her laħza 'āşık kanını / Anuñ-ıçun ğamze-i mestūñ olur maħmūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 4*). [*kanını içer, -er-i, -n, -ı, -er*]

kankı: *Hangi.*

Kimden öğrendüñ niğārā bu gönüller almasın / Soñra cevr-ile anı öldürme **kankı** fende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 6*). [*kankı,*]

Kanda kim gül açılır lā-būd olur anda hezār / **Kankı** dilde kim maħabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*kankı,*]

İy Muhibbī bāde-i hāmra dururken gül gibi / **Kankı** hayvāndur ki hayvān gibi her dem mā çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*kankı,*]

Vār-iken gül gibi 'ālemde şarāb-ı erğuvān / **Kankı** aħmağdur varur hayrānlık ister beng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*kankı,*]

Nāle eyler bu Muhibbī bezm-i ğamda ney gibi / **Kankı** bī-dil bu hevālarda nevāyı istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*kankı,*]

Zâhidâ 'ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / **Kankı** mescidde senüñle kıldı bunlar di namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [kankı,]

Niçe yıldur ki bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / **Kankı** 'âşık tutisar biz öliceğ mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [kankı,]

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme dilâ / **Kankı** evde kim ola bîmâr olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [kankı,]

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtîşâş / Bulmayısardur ebed zencîr-i ğamdan ol ğalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [kankı,]

Âh kim olmadı bu cân nâr-ı hicrândan ğalâş / **Kankı** dil bend ola olmaz zülf-i cânândan ğalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [kankı,]

kanlar dökerse: Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.

Gözleri hañçer çeküp **kanlar dökerse** ğam degül / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [kanlar dökerse, -lar, -er, -se]

kanlar tamar: Kan damlamak.

Kosun kâfirliğin ğamzeñ yiter kaşd eyledi hûna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şâhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [kanlar tamar, -ar]

kanlu: Kanlı, kana bulanmış II katil.

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Âdemler alıcı bulanuk **kanlu** Tuna'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [kanlu,]

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ **kanlu** sudur / Niçe merdümleri ğarğ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [kanlu,]

Bir nazarla kırırım dir niçe biñ 'âşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi **kanlu** begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [kanlu,]

kanlu yaş akar: Gözden kanlı yaş akmak II çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Ħasret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ içün turmayup akar gözümde kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [kanlu yaş akar, -ar]

kanlu yaş akmayaydı: Gözden kanlı yaş akmak II çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Olmaz-ıdı döstlar 'ışk-ı nihânum eyle fâş / Gözlerümde akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1*). [kanlu yaş akmayaydı, -ma, -y, -a, -y, -dı]

kanlu yaş dökdüğümü: Kanlı gözyaşı dökmek II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Kanlu yaş dökdüğümü sorma gözümde ne bilür / Anı sor hûnî gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [kanlu yaş dökdüğümü, -düg, -üm, -i]

kanlu yaş döker: Kanlı gözyaşı dökmek II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl nazar / İnleyüp Ferhâd için döker gözinden kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5). [kanlu yaş döker, -er]

kanlu yaş gelmeseydi: Kanlı gözyaşı akmak II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Hün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'ışkum olmaz idi bu cihân halkına fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1). [kanlu yaş gelmeseydi, -me, -se, -y, -di]

kanlu yaş: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

'Âşıkun taglarca bagrı üzre başı var-ımış / İki 'aynından kesilmez kanlu yaş var-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1). [kanlu yaş, -ı]

kanlu yaş: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

İki nesne 'ışkuma şahid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaş biri beñiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4). [kanlu yaş, -ı]

kanlu yaşından: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4). [kanlu yaşından, -ı, -n, -dan]

kanlu yaşıyla: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Dilâ bu rüy-ı zerdümle niçe inkâr idem 'ışka / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2). [kanlu yaşıyla, -ı, -y, -la]

kanlu yaşum: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Âhum eflâke irüp oldı melâ'ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taht-ı şerâdan geçemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4). [kanlu yaşum, -um]

kanlu yaşum: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Kanlu yaşum hil'atine dâgümü itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşun kim kaçan tamgası var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4). [kanlu yaşum, -um]

kanlu yaşımı: Kanlı göz yaş, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Kanlu yaşımı sînemün üstinde dir gören / Şahrâ-yı belâ vâdisinün lâlezârıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2). [kanlu yaşımı, -um, -ı]

kanlu yaşımı: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Sakladum esrâr-ı 'ışkı lîk izhâr itdi âh / **Kanlu yaşımı** gören didi ki rûy-ı zerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*kanlu yaşımı, -um, -ı*]

kanum dōke: Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.

Leblerüñ emsem disem gamzeñ diler **kanum dōke** / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün şarâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [*kanum dōke, -um, -e*]

kanum dōker: Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.

Kaçan ol kâhramân gözler eline hañçerin alsa / Amân virmez doker kanum benüm ol bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [*kanum doker, -um, -er*]

kanum içdi: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Kanum içdi lebleri inkâr idüp şâhid diler / Buña ne şâhid gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*kanum içdi,]*

kanum içedur: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Kanlu yaş döküdügümi sorma gözümden ne bilür / Anı sor hünî gözi göz göre **kanum içedur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [*kanum içedur,]*

kanum içerse: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Ġamzesi **kanum içerse** dōstlar olmaz 'aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ meylî dâ'im kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*kanum içerse, -um, -er, -se*]

kanum içerse: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

İçerse nergisi kanum 'aceb mi / Şarâb-ı nâz-ıla mestâne olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 2*). [*kanum içerse, -um, -er, -se*]

kanum içüp: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Çeşm-i pür-hünü ele hañçer alaldan dōstlar / Kaşdı budur bagrum içre **kanum içüp** kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*kanum içüp, -um, -üp*]

kanumî dōkdi: Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.

Gözün çün **kanumî dōkdi** bilürsin iy kemân ebrü / Meşel şayyâd olan dirler şikârî kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*kanumî dōkdi, -um, -ı, -di-um, -ı, -di*]

kanumî içer: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Mey yirine kanumî hünî gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*kanumî içer, -um, -ı, -er*]

kānūn: Sol kösesi kesik dikdörtgen biçimindeki tahta bir tabla üzerine geçirilmiş tellerden meydana gelen ve yatık durumda dizler üzerine konarak iki elin işaret parmağındaki yüksüklere tutturulmuş birer mızrapla çalınan çalgi.

Bezmi-i ğamda kāmētüm çeng ideli bār-ı belā / İñler ol meclisde bu göñlüm benüm **ķānūn** olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*ķānūn,]*

Üstüh ānum nāya döndi dem-be-dem eyler fiġān / Anuñ-ıçun ‘ūd u **ķānūn** u rebāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 4*). [*ķānūn,]*

Ķaddümi çeng eyleyüp **ķānūna** āheng eyledi / Buralı ġuşum Muhibbī dest-i ġam ŧanbūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 5*). [*ķānūna, -a]*

kānūn: İbn Sina'nın tıpla ilgili ünlü yapıtı: *El-Kanun fi't-tıb*.

İy ŧabībā çek elüh **Ķānūn-ıla** olmaz şifā / Lā‘-i nāb-ı dilber olmışdur hemān dermānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*ķānūn-ıla, -ıla]*

kānzil: Kendinden geçmiş, körkütük sarhoş olmuş.

İçeli ‘ışkuñ şarābın bu Muhibbī ħasta-dil / Giceden gündüzi farġ itmez yatur **ķānzil-durur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*ķānzil-durur, --durur]*

Cām-ı ‘ışkı nūş kılduk mest-i lā-ya‘ķillerüz / Kendümüzden geçmişüz tā ħaşre dek **kānzillerüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 1*). [*kānzillerüz, -ler, -üz]*

kap: Kapmak, çalmak, yakalamak.

Göñlini ‘āşıkларуñ ol çeşm ü zülf-i ħam **ķapar** / Hey ne sāhirdür gözüñ sihr eyleyüp ādem **ķapar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*ķapar, -ar]*

Göñlini ‘āşıkларуñ ol çeşm ü zülf-i ħam **ķapar** / Hey ne sāhirdür gözüñ sihr eyleyüp ādem **ķapar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*ķapar, -ar]*

Ķam degüldür gözleri bīmār iderse göñlümi / Leblerinden bir cevāb alsam bu cānum em **ķapar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 2*). [*ķapar, -ar]*

İy Muhibbī key nazar kıl uşbu ‘ayyār felek / Ķāh ŧāc-ı Ķusrev ü ġāhī külāh-ı Cem **ķapar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*ķapar, -ar]*

Göñlümi her dem benüm ol māh-ı ġonca-fem **ķapar** / Sanasın ħurşīde ġülşende seħer şebnem **ķapar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*ķapar, -ar]*

Göñlümi her dem benüm ol māh-ı ġonca-fem **ķapar** / Sanasın ħurşīde ġülşende seħer şebnem **ķapar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*ķapar, -ar]*

Cānumı çün aldı ġamzeñ ya n’içün komaz beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki daħı nem **ķapar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*ķapar, -ar]*

Yüz uruban kekbüñ naķşını kapsam tañ mīdur / Çün ġedā yir üzre ġörse dirhemi her dem **ķapar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*ķapar, -ar]*

Yüz uruban kekbüñ naķşını **kapsam** tañ mīdur / Çün ġedā yir üzre ġörse dirhemi her dem **ķapar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*kapsam, -sam]*

Gönlümün murğın n' için **kapduñ** didüm güldi didi / Hüb-rûlar 'âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*kapduñ, -du, -ñ*]

Miñkârına aldıkda gönül didi Muhibbî / Beñzer ki gönül murğını **kapdı** gözi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*kapdı, -dı*]

Kapsa tañ mı bu kebüter gönülümü / Zülfine dirler anuñ çün şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [*kapsa, -sa*]

Hîç halâş olmak baña mümkün degül / **Kapdı** dil murğın Muhib bir şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*kapdı, -dı*]

kap: Yakalamak, etkisi altına almak.

Niçe şâd olsun Muhibbî gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde gönlin anuñ gam **kapar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*kapar, -ar*]

kapıs: Kapişmak, paylaşamamak.

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ' itse gâzel / **Kapışurlar** sanasın kim gevher agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*kapışurlar, -ur, -lar*]

kaplan: Kedigillerden çevik ve yırtıcı bir hayvan. // Aşık (şair).

Geh Muhibbî dâğ-ıla küh-1 belâ **kaplandı** / Rüy-1 zerd-ile gehî deşt-i gama dayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*kaplandı, -ı, -dur*]

kaplu: Kabı olan, kap geçirilmiş, kaplanmış. // Bir şeyin dış yüzünü oluşturan tabaka.

'Ânzûñ içre niçedür didüm iy meh-rû hañuñ / Güldi didi **kaplu** kâfûra du'â-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*kaplu,]*

kapu: Kapı, eşik // Makam, huzur.

İy güzeller şâhı **kapuñdan** Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîgâneler mañrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*kapuñdan, -ñ, -dan*]

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Günde **kapuñda** senüñ biñ kan olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*kapuñda, -ñ, -da*]

'Âlem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / Lîk **kapuñda** benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*kapuñda, -ñda*]

Hey ne zâlimsin varup ger **kapuña** dâd istesem / Ya sürüñ yâ öldürüñ diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*kapuña, -ña*]

Gerçi kim cânâ **kapuñdan** uşbu bendeñ dürdur / Sînede lîkin hayâlünüle gönül mesrürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*kapuñdan, -ñdan*]

Cân nağdı ile geldi **kapuña** yine gönül / Virdi metâ vuşlatuñı iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*kapuña, -ñ, -a*]

- Sormaduñ iy dil tabīb[i] bu Muhibbī derdini / Niçe yıl derdini ‘arz itmege **kapuya** gelür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1152, Beyit 5*). [*kapuya, -y, -a*]
- Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkuñ var / İçinde yok Muhibbī gibi kemter (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1193, Beyit 5*). [*kapuñda, -ñ, -da*]
- Kapuñdan cürmüm ile itme maħrüm / Kerimüñ işi çün dāyim keremdür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1197, Beyit 6*). [*kapuñdan, -ñ, -dan*]
- (ج) Revā görme **kapuñda** baña cevri ide felek / Luṭf olmaya yoluñda ben olam şöyle ğubār (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1205, Beyit 10*). [*kapuñda, -ñ, -da*]
- Beni redd eyleme varsam **kapuña** / Kerim olan kişi bend-i der itmez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1214, Beyit 2*). [*kapuña, -ñ, -a*]
- Kapuñ dārü’ş-şifā iy dil tabībi / Dem-ā-dem anda bīmār eksük olmaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1235, Beyit 3*). [*kapuñ, -ñ*]
- Suçımı Muhibbī’nüñ ‘afv eyle disem dilber / Sürer **kapudan** anı dīvāna ħabül itmez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1258, Beyit 5*). [*kapudan, -dan*]
- Kullarumdur **kapuma** gelsün didi ol pādişāh / Her murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1284, Beyit 4*). [*kapuma, -m, -a*]
- Rüyını zer eyleyüp kim ola **kapuñda** gedā / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1288, Beyit 4*). [*kapuñda, -ñ, -da*]
- Senden umar Muhibbī derdlü diline dermān / Koyup **kapuñı** cānā ğayrı kapuya ğitmez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1292, Beyit 5*). [*kapuñı, -ñ, -ı*]
- Senden umar Muhibbī derdlü diline dermān / Koyup kapuñı cānā ğayrı **kapuya** ğitmez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1292, Beyit 5*). [*kapuya, -y, -a*]
- İrem bāġı-durur ħüsnüñ virür bülbüllerüñ revnaġ / Gider aġyārı **kapuñdan** ki bülbülle ğurāb olmaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1318, Beyit 2*). [*kapuñdan, -ñ, -dan*]
- Kapuña varmaga koma raġibi / Melek dīv-ile hergiz maħrem olmaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1365, Beyit 4*). [*kapuña, -ñ, -a*]
- Küy-ı nigāra deyr-i muġān dir-isem revā / Çün **kapusunda** āh u fiġānum olur ceres (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1386, Beyit 3*). [*kapusunda, -sı, -n, -da*]
- Beni sürdüñ **kapuñdan** kaldı aġyār / Tutar mı hiç şirüñ yirini müş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1407, Beyit 3*). [*kapuñdan, -ñ, -dan*]
- İsterem kim ben olam **kapuñda** bir kemter gedā / İstemem kim yürüyem ‘ālem içinde mīr-veş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1410, Beyit 4*). [*kapuñda, -ñ, -da*]
- Özin bilmez katı dil-ħastedür āh / Tabībā **kapuña** dermāna gelmiş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1438, Beyit 2*). [*kapuña, -ñ, -a*]
- Yudı yüzüm karasını āb-ı luṭf-ıla / Ak saçı görüp didi **kapumda** geçürdi yaş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1441, Beyit 4*). [*kapumda, -m, -da*]
- Cān u dilden **kapuña** geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme ħāş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1477, Beyit 2*). [*kapuña, -ñ, -a*]

kapuş: Üzerine üşüşüp kapmak, kapı tüketmek.

Baħr-ı dilden çıkarup ğavvâş olup söz dürlerin / ‘Arz idince **kapuşup** yârân hemân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4*). [*kapuşup, -up*]

kâr: İş, fîil, amel.

Muhibbî muhkem işdür ‘ışk bâzı / Bu kârı sanma ayruk **kâra** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*kâra, -a*]

Muhibbî muhkem işdür ‘ışk bâzı / Bu **kârı** sanma ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*kârı, -ı*]

‘Akl sergerdân u dil âvâre efkâr özgedür / Kâr-ı ‘ışka beñzemez bir **kâr** bu **kâr** özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*kâr,]*

‘Akl sergerdân u dil âvâre efkâr özgedür / Kâr-ı ‘ışka beñzemez bir **kâr** bu **kâr** özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*kâr,]*

Seħerden gülşene bülbül varur gül **kârını** bilmez / Ne deñlü eylese nâle güler gül zârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*kârını, -ı, -n, -ı*]

Bî-vefâ dildâr sevmek hey ne müşkil **kâr-ımış** / Kim giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola nâ-çâr-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*kâr-ımış, -ı, -mış*]

‘Ăşık olmak döstlar ‘âlemde müşkil **kâr** imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belâlar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*kâr,]*

kâr eylemez: İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

Ăhum ile gözlerüm yaşı benüm / Ğalbi âhendür aña **kâr eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [*kâr eylemez, -mez*]

kâr eylemez: İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

Ăheni nerm eyledi yir itdi seng-i ħâreye / Ăhum ammâ katı göñline anuñ **kâr eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*kâr eylemez, -mez*]

kâr itmedi: İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

(ض) Ğarb ursa yiridür baña bu çarħ-ı felek / Dil-i âşüfteye pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*kâr itmedi, -me, -di*]

kâr itmedi: İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

(ض) Ğarb ursa yiridür baña bu çarħ-ı felek / Dil-i âşüfteye pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*kâr itmedi, -me, -di*]

kara: Kara, siyah.

Görinen ruhsârî üstinde **kara** saçlar mıdır / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1049, Beyit 1*). [*kara,]*

Göñül şehrin ider târâc **kara** kaşlar elâ gözler / Dil-i dîvâneyi gör kim yine dâyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1129, Beyit 1*). [*kara,]*

Dilâ mülk-i ğama şâham niçe şād olmasun göñlüm / Başumda düd-ı âhumdan otagum **kara** şâlum var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1169, Beyit 3*). [*kara,]*

Göz **karasın** hâll idüp dildâra yazdum nâmeyi / Döştlar luţ eyleyüp eşkümlle tahîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1281, Beyit 4*). [*karasın, -sı, -n]*

Kara zülfün şeb-i târdür velî aña hiçâb olmaz / Cemâlün ‘âlem-ârâdur muķâbil âfîtab olmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1318, Beyit 1*). [*kara,]*

kara câhil-durur: Çok cahil, hiç okumamış.

Baňa sor ‘işkuñ rumüzün vireyim bir bir haber / Sorma Mecnûn’a ne bilsün bir **kara câhil-durur** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1008, Beyit 4*). [*kara câhil-durur, -durur]*

kara yazu-y-ımuş: Kara yazı; kötü yazıldığına inanılan alın yazısı, kara talih, kara baht.

Çekmek için zülfünün sevdâlarını cân u dil / Başum üzre bir **kara yazu-y-ımuş** ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1425, Beyit 4*). [*kara yazu-y-ımuş, -y, -ı, -muş]*

karanfil: Bu ağacın karanfil yağı elde edilen ve baharat olarak kullanılan, ağız kokusunu gideren, acımsı, koyu renkli, küçük çivi biçimindeki tomurcuğu .

Zülfî ucını alur agzına mest olsa nigâr / Def’-i büy-ı mey için ya’nî **karanfil** götürür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1083, Beyit 4*). [*karanfil,]*

karâr: Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar II rahat, huzur.

Nâşihâ pend eyleme itmez Muhibbî’ye eşer / Mâh-rûlar çün ez el dilden **karârum** aldılar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1058, Beyit 5*). [*karârum, -um]*

Şabr eylemege çünki Muhibbî’de yok mecâl / Gıtdi dükendi kalmadı dilde **karârumuz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1272, Beyit 5*). [*karârumuz, -umuz]*

karâr itmege: Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

Hayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem göñlüme gelsün / **Karâr itmege** sînem gibi hergiz aña ñn olmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1238, Beyit 5*). [*karâr itmege, -meg, -e]*

karâr itmeyüp: Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki bir yirde karâr / İtmeyüp ‘âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1421, Beyit 7*). [*karâr itmeyüp, -me, -y, -üp]*

karâr itmez: Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

Gāh kühsār u gehī vādī göñül egencesi / Degme yirlerde **ķarār itmez** dil-i dīvānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*ķarār itmez, -mez*]

ķarār itmez: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Göñül bir dem **ķarār itmez** eyā rūh-ı revān sensüz / Figān u nāle vü zār ile tenüm içre cān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*ķarār itmez, -mez*]

ķarār itmez: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Eger ‘ābid eger zāhid senüñ hüsñüñ ziyād ister / Ki korkarlar **ķarār itmez** zemīn ü āsümān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 3*). [*ķarār itmez, -mez*]

ķarār itmez: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Muhibbī bendesi olup cihān içinde dildāra / Kamu yārānı terk eyler **ķarār itmez** bir ān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*ķarār itmez, -mez*]

ķarār itmez: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Şerha şerha sīnede cān bir nefes itmez ķarār / Murğ ārām eylemez pervāz ider sīnsa ķafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*ķarār itmez, -mez*]

ķarār kılmaz: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Dil derūn-ı sīne-i şad-çākde kılmaz ķarār / Murğ pervāza gelür turmaz uşanicak ķafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 2*). [*ķarār kılmaz, -maz*]

ķarārı kılmaz: *Karar verecek gücü kılmamak, kararını bitirmek, düşünemez olmak.*

Gül mevsiminde murğ-ı çemen zār zār olur / Kılmaz ķarārı şevķ-ile bī-ihtiyār olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1030, Beyit 1*). [*ķarārı kılmaz, -maz*]

ķārbān: *Kārvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.*

‘Aql u şabr u hūş gitdiler dilā gel eyle ses / **ķārbān** çünkim revān ola figān eyler ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*ķārbān,]*

Her **ķārbān** ki kōnsa bugün irtesi göçer / Dār-ı cihāna anuñ-içun didiler ribāṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 3*). [*ķārbān,]*

Bu ribāṭ-ı köhnede kıлма ikāmet fikrini / Gün-be-gün her **ķārbāna** mesken olur bu ribāṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 3*). [*ķārbāna, -a*]

ķārbān-ı halk: *İnsan kervanı, kafilesi.*

ķārbān-ı halk bir bir göçüyor çalındı kūs / Biz daḡı göçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*ķārbān-ı halk,]*

kārbān-ı 'ışka: Aşk kervanı.

Kārbān-ı 'ışka uydum Ka'be-i mařsūd içün / Nāle eyler vādi-i ğamda bu dil hem ü ceres (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1375, Beyit 3). [kārbān-ı 'ışka, -a]

kardaş: Aynı fikir ve inancı taşıyan, değer verilen ortak bir bağın birbirine bağladığı kimselerden her biri // Yaşları yakın kimseler için kullanılan hitap sözü.

Sanma ki cihān-ı fānıdesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maĥabbet niye **kardaş** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1435, Beyit 1). [kardaş,]

Cihānuñ ĥalkına sakın inanma / Yüze güler dir-ise saña **kardaş** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1436, Beyit 6). [kardaş,]

ka'r-ı deryāda: Denizin dibi / Denizin derinliği.

İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy gönül / **Ka'r-ı deryāda** Muĥıbbı bulunur dür-dāneler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1170, Beyit 5). [ka'r-ı deryāda, -da]

kār-ı 'ışk: Aşk işi.

Ğiceler tā řubĥ olunca iñleseñ olmaz 'aceb / **Kār-ı 'ışk** āsān mı sanduñ bilmedüñ iy bu'l-heves (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1397, Beyit 2). [kār-ı 'ışk,]

kār-ı 'ışka: Aşk işi.

'Aĥl sergerdān u dil āvāre efkār özgedür / **Kār-ı 'ışka** beñzemez bir kār bu kār özgedür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1117, Beyit 1). [kār-ı 'ışka, -a]

ka'r-ı zemīn: Yeryüzünün dibi , derinliği.

Meyl-i dünyā-y-ıla cem' itdüğiün sīm ü zeri / Düşüben **ka'r-ı zemīn** içine Kārūn iñiler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1019, Beyit 4). [ka'r-ı zemīn,]

karīn olmaz: Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.

'Aceb olmaya ger yārum benümle hem-nişin olmaz / Gedālar olı-gelmişdür ki şehlerle **karīn olmaz** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1238, Beyit 1). [karīn olmaz, -maz]

karış: Parmakları açık ve gergin durumdaki bir elin baş parmağı ile serçe parmağının uçları arasındaki mesāfe.

Senden ayru istemezdim ola idüm bir **karış** / Ĥasret oldu niçe yıllardur cemālūñ görmeğe (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1405, Beyit 3). [karış,]

karşu: Karşılık olarak, mukābil.

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña **karşu** hezārān bülbüli var (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1108, Beyit 1). [karşu,]

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña **karşu** hezārān bülbülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*karşu,*
]

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan. // İçin, hakkında.*

Leb-i şîrînine **karşu** yanaram tâ seher çün şem' / Ben ol maḥrem-i şem' oldum vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [*karşu,*]

Niyâz itsem kaçan dildāra **karşu** / Yüzini çevürüp ider baña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [*karşu,*
]

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II -e doğru.*

Dün gice şem'-i ruḥına **karşu** ol meh-pārenüñ / Şubḥ olunca yakmışam pervâne-veş bāl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*karşu,*]

Ruḥlarına **karşu** çeşm almış ele ebrüsünü / Atışıyla san kemāndārdur kemānın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*karşu,*]

Bahār-ı ḥüsnüñe **karşu** benüm serv-i ḥıramānum / Akar cūlar gibi her dem gözüm yaşı bulanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*karşu,*]

Bir sencileyin ḥüsn gülistānına **karşu** / Bülbüllerini eyleyici zār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [*karşu,*]

Şun'-ı Ḥaḳḳ'ı añlamaz gün yüzine **karşu** nazar / Zāhidi kılmañ 'aceb çün anda var ḥuffāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [*karşu,*]

Ruḥlarıña **karşu** zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*karşu,*]

Kaşları yasına **karşu** sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgānı gāyet tîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*karşu,*]

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II tedbir olarak.*

Gelse ğam Ye'cūci yagmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur **karşu** aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*karşu,*]

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.*

Kanda kim şîrîn-zebān bir dilber-i fettān kopar / **Karşusunda** ehl-i diller zār u sergerdān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [*karşusunda, -sı, -n, -da*]

Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürîd / Her biri diyüp belî **karşumda** kulagın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*karşumda, -m, -da*]

Muhibbî n'ola **karşuñda** iderse nāle vü efġān / Velî şürîde bülbüldür yüzüñ gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*karşuñda, -ñ, -da*]

(س) Söyler ruḥuñuñ medḥin okur bülbül-i dil / Yüzüñe **karşu** olur şām u seher hoş-ġüftār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [*karşu,*]

(١) İy zülfi siyeh ebrûsı çîn çeşmi Tatar / Niçe feryâd ideyin **karşuña** iy döst-ı hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1). [karşuña, -ñ, -a]

(٢) Temâşâ ideliden kıdd-i dil-cûnı şehâ / Hıdmete bağladı bil **karşuña** el tutdı çınâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3). [karşuña, -ñ, -a]

Hüsn-ile iy saçı sünbül seni Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnûn'ı dañı **karşuña** şeyda bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [karşuña, -ñ, -a]

Her kaçan görseñ Muhibbî nâz ider ol nâzenîn / **Karşusunda** yüzüni sür yirlere eyle niyâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5). [karşusunda, -sı, -n, -da]

‘Âşıkuz ‘âlemde bir gül yüzlü gülzâr isterüz / **Karşusunda** şevk-ile dil bülbülün zâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1). [karşusunda, -sı, -n, -da]

Tüñünñ irmez eli kând ü nebât u şekkere / **Karşusundan** şekker-ile ‘iys ider her dem meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2). [karşusundan, -sı, -n, -dan]

Dirîgâ gitdi benden tākāt ü hüş / Görelden **karşuda** sîmîn binâ güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1). [karşuda, -da]

‘Ârızını ben niçe gülzâra teşbîh eyleyem / Açılır gül ruhları **karşumda** benüm yaz u kış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3). [karşumda, -m, -da]

karşu çıkar: Karşı çıkmak: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

Şâh-ı ğam gelse gönül şehrine cân **karşu çıkar** / Gözlerüm pîşkeş için dirhem ü dînâr çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3). [karşu çıkar, -ar]

karşu çıkup: Karşı çıkmak: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

İşitdüm meclise cânâne gelmiş / Çıkup ‘uşşâkı karşı cânâ gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [karşu çıkup, -up]

karşu çıkup: Karşı çıkmak: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

İşitdüm meclise cânâne gelmiş / Çıkup ‘uşşâkı karşı cânâ gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [karşu çıkup, -up]

karşu gelür: Karşı çıkmak, karşısına gelmek: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

İtleri **karşu gelür** küyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yârân diler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5). [karşu gelür, -ür]

karşu gelür: Karşı çıkmak, karşısına gelmek: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Kadîmî âşinâmuzdur diyüben haqq-ı nân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7). [karşu gelür, -ür]

karşu gelür: Karşı çıkmak, karşısına gelmek: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

Nigārā kūyuña varsam seg-i kūyuñ gelür karşı / Ezelden āşinā diyü tuz ekmek haqqını gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3). [karşı gelür, -ür]

karşu turur: Karşı durmak, karşısında durmak, direnmek, engel olmaya çalışmak.

Men' eyleye mi kūyına varmaga rakībūñ / Kim **karşu turur** 'aşık-ı bî-bāke berāber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4). [karşu turur, -ur]

karşu tururlar: Karşısında durmak.

Kan ider ol yār beñzer geydi gülgünî libās / Kaşr-ı hüsne baş açup **karşu tururlar** cümle nās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1). [karşu tururlar, -ur, -lar]

karşu tutaruz: Karşısına (yoluna) tutmak, hedefte olmak, siper etmek.

Ġamze okların kemān ebrūlarından dem-be-dem / Atsa dilber 'aşıkuz **karşu tutaruz** sīnemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2). [karşu tutaruz, -ar, -uz-aruz]

kārubān-ı dil: Gönül kervanı.

Kārubān-ı dil revāndur çün melāmet rāhına / İy Muhibbî nāleler kıl sen de mānend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5). [kārubān-ı dil,]

kārūn: Kur'an'da adı Firavun ve Hāmān'la birlikte anılan, Mūsā Peygamber zamanında yaşamış, zenginliği, cimriliği, Allah'a olan isyanıyla ünlenip sonunda malı ve mülküyle birlikte yere geçmiş İsrailoğullarından biridir.

Meyl-i dünyā-y-ıla cem' itdüğičün sīm ü zeri / Düşüben ka'r-ı zemīn içine **Qārūn** iñiler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4). [kārūn,]

İy gönül olma sakın dünyā metā'ına harīş / N'eyledi naqdi ne assı eyledi **Qārūn'a** sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4). [kārūn'a, -'a]

karz eyle: Ödünç almak, temin etmek.

Karz eyle yine dīdelerüm hūn-ı cigerden / Sanma dükene dirhem ü dīnār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 2). [karz eyle,]

karz eyle: Ödünç almak, temin etmek.

Aglamakla kalmadı iy dīde yaşuñ kan-ıla / Yürü var şimden girü hūn-ı cigerden eyle karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3). [karz eyle,]

karz idinür: Ödünç almak, temin etmek.

Yaşum ki dilā ger dükene ğam yime çeşmüm / Hūn-ı cigeründen idinür kendüzine karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3). [karz idinür, -ür]

karz oldı: Ödünç olmak, ödünç alınmak.

‘Işkı yolında çeşmüm şol deñlü dökdı eşki / Kalmadı āhır oldı hün-ı cigerden ol qarz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1485, Beyit 3). [karz oldı, -dı]

karz virmiş-durur: Ödünç, borç vermek.

Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbı bir bir / Āhır komaz alur ol virmiş-durur saña qarz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1485, Beyit 5). [karz virmiş-durur, -miş, -durur]

kaş: Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kullar.

Eylerem ben ğamzesine sīnem içre dil nişān / Tır-i müjgāna kaçan kim kaşlarını ya kılur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1018, Beyit 3). [kaşlarını, -lar, -ı, -nı]

‘Ālemi mahkūm iden her dem berāt-ı hūsnidür / Kim muṭī‘ olmaz çekilmiş kaşları tuğrāyı gör (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1028, Beyit 5). [kaşları, -lar, -ı]

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa ğadeng-i ğamzesi şāfı derūnadur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1034, Beyit 2). [kaşların, -lar, -ı, -n]

İy kaşı ya atagör iç kabzadan ğamz okların / Sīnemi delsün varup bagrumda itsün yirler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1045, Beyit 3). [kaşı, -ı]

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbı katline / Anı hicrūñ öldürür ğacet degül tedbīrler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1045, Beyit 5). [kaşuñ, -uñ]

Yüzüñ kıble kaşuñ mihrāb olaldan / Gözüm gözler anı kıble-nümādur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1046, Beyit 3). [kaşuñ, -uñ]

Muhibbı kaşı yayından irişse sīneme tiri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cān ditrer (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1063, Beyit 5). [kaşı, -ı]

Gözle iy dil kaddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemān sen togru dur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1064, Beyit 2). [kaşın, -ın]

Ya kaşuñdan tır-i ğamzeñ gelse buña acıram / Birisi sīnemde turmaz cümle zāhrumdan çıkar (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1065, Beyit 3). [kaşuñdan, -uñdan]

Deyr-i hūsninde kaşı peyvestesi ol kāfirūñ / Cānib-i şarka bakar san kāfiri mihrābdur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1072, Beyit 4). [kaşı, -ı]

Tañ degül cānuma ger kaşd ider-ise ğamzeler / Zülfü kāfir çeşmi hūñı dilberüm ya kaşludur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1084, Beyit 3). [kaşludur, -ludur]

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilālī kaşlar / Kim anuñ naķşında ‘ācizdür kamu naķķāşlar (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1092, Beyit 1). [kaşlar, -lar]

Bilmedüm zülfüñ midür boynumdaki dām-ı belā / Cānuma kaşd eyleyen ğamzeñ midür ya kaşlar (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1092, Beyit 3). [kaşlar, -lar]

Kaşı yayı sahtdur çekmez anı Rüstem daħı / El urup n’eylersin iy dil yok yire bir zürdur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1097, Beyit 4). [kaşı, -ı]

Sen güzellik kişverinüñ pādīşāhısın diyü / Kaşlaruñ almış berāt-ı hūsnüñe tuğrā çeker (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1114, Beyit 2). [kaşlaruñ, -lar, -uñ]

- Göñül şehrin ider tārāc kara **kaşlar** elā gözler / Dil-i dīvāneyi gör kim yine dāyim anı gözler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*kaşlar, -lar*]
- Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ **kaşları** peyvestedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 3*). [*kaşları, -lar, -ı*]
- Nāvek-i ğamzesine döymeye sīnem siperi / **Kaşı** yasını kaçan ‘işve ile yār çeker (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*kaşı, -ı*]
- Kaşuñ mihrābına kāmēt getürdüm / Görüp yüzüñ didüm Allāhu ekber (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*kaşuñ, -uñ*]
- Ya **kaşlarıyla** alsa ele ğamze okların / Sīnem içinde konmuş aña dil nişānedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*kaşlarıyla, -lar, -ı, -y, -la*]
- Hüsñ evvānında gördüm **kaşları** dīvān kurup / Cem‘ idüp ‘uşşākını her yaña asma basmadur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*kaşları, -lar, -ı*]
- Her kaçan alsa ele ya **kaşlaruñ** ğamz okların / Sīneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]
- Sakın bu āhum okından i çarḥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl kıddüme ol da benüm **kaşı** kemānumdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*kaşı, -ı*]
- Tiri çün sehm-i sa‘ādetdür naşīb ola diyü / Bu Muhibbî **kaşları** yasın görüp kırbān olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*kaşları, -lar, -ı*]
- Kaşı yasına cān iderse kırbān / Muhibbî’nüñ muqarrer devleti var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 10*). [*kaşı, -ı*]
- Geçid virmez gözümüñ yaşı taşıdı / **Kaşumdan** özge aña pül gerekmez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*kaşumdan, -um, -dan*]
- Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zārsuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 2*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]
- Sīne pülād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves **kaşlaruña** döstüm kim ya dimez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*kaşlaruña, -lar, -uñ, -a*]
- Gözi üstinde gören **kaşlarını** / İki teldür sanur dakındı şehbāz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1296, Beyit 3*). [*kaşlarını, -lar, -ı, -n, -ı*]
- Mescid-i hüsñin[i] seyr iden şafālar kesb ider / **Kaşlarınıñ** tākına mihrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1304, Beyit 3*). [*kaşlarınıñ, -lar, -ı, -nuñ*]
- Didiler gözlerinüñ ālmı terk itdi nigār / Dil didi gözlerine hey dise **kaşın** yiñemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*kaşın, -ı, -n*]
- Cāmi‘-i hüsñ içre yanar ruḥları kändildür / **Kaşlarınıñ** tākına mihrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*kaşlarınıñ, -lar, -ı, -nuñ*]
- Āfitāb-ı hüsne kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya muqavves **kaşlaruñ** görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]
- Āhü göziyle ya kaşı bir **kaşa** beñzemez / Yazan anuñ naķışını naķkāşa beñzemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*kaşa, -a*]

Åhü göziyle ya **kaşı** bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ naķışını naķķāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*kaşı, -ı*]

Katıdur **kaşlaruñ** yası anı nā-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin ķadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]

Çekmek için zülfüñüñ sevdālarını cān u dil / Başum üzere bir kara yazu-y-ıñmış ol iki **kaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [*kaş,]*

Kaşları yasına karşı sīnemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgāni ğāyet tiz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*kaşları, -lar, -ı*]

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki **kaş** / Māh-rūlar her tarafından indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*kaş,]*

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgān tırüñe katı yadur ol iki **kaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*kaş,]*

Ser fitnedür gözler-ile **kaşlar** senüñ / Müjgān tırüñe katı yadur ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*kaşlar, -lar]*

Kaşı yayından gelür ğamz okları kan içmege / İy dil-i şürde kaşdı sañadur ğāfil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*kaşı, -ı*]

Delmek için sīnemi yir yir benüm / Ğamzesin ok **kaşların** ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [*kaşların, -lar, -ı, -n*]

Ĥaţtuña yazmış berāt-ı hüsñüñi / **Kaşlaruñ** üstine tigrā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]

Komış ebrūları birbirine baş / Danişuk mı ider ola iki **kaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [*kaş,]*

İy Muhibbî olalı bu dil nişān / **Kaşların** ya ğamzesin tır eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [*kaşların, -lar, -ı, -n*]

Nāvek-i ğamzeñ niçe bī-dilleri itdi helāk / Kana girme şimdiden soñra **kaşuñ** yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*kaşuñ, -uñ*]

kaş: Keşke.

Gitdi şabr u ‘aķl u fikrüm bir daķı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bī-mihri **kāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*kāş,]*

Kalmadı ‘aķl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirġ görmeye idüm nigār[ı] **kāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*kāş,]*

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazu imiş / Görmeyeydüm bir nazar ben ol meh-i bī-mihri **kāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*kāş,]*

Dimiş kūyında ķurbān idem anı / Muhibbî`nün murādı ol-durur **kāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*kāş,]*

kaş u göz: Kaş ve göz.

Bir nazarla hūn-ı dil cūş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryāya āķir yaşumı bu **kaş u göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*kaş u göz,]*

Ꞑudret-i Şun'-ı Hüdā'dur sende olan **kaş u göz** / Kim göre hayret basar doker anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [*kaş u göz,]*

Ꞑudret-i Şun'-ı Hüdā'dur sende olan **kaş u göz** / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [*kaş u göz,]*

kāşāne: (*Fars. kāşāne "camlı oda; kuş yuvası"*) Büyük, süslü köşk, mükellef ev [*Bu anlamı Türkçe'de kazanmıştır*].

Düşüren sevdā-yı zülfidür beni sevdalara / Anuñ için gönlümün fikri kamu **kāşānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [*kāşānedür, -dür]*

Āteş-i miñnetle her Şeb berķ urur **kāşānemüz** / Sanasın bir ejder olmuşdur dil-i vîrānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*kāşānemüz, -müz]*

Tîredür zülfün ğamından bu dil-i vîrānemüz / Gün yüzün 'arz eyle tā rüşen ola **kāşānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [*kāşānemüz, -müz]*

kasd: Niyet, istek, amaç, ğāye.

Ꞑaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / Himmeti 'ışķ erinün gör ki felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [*Ꞑaşdı, -ı]*

Çeşm-i pür-hûmî ele ħançer alaldan döstlar / **Ꞑaşdı** budur bagrum içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*Ꞑaşdı, -ı]*

Dāĝ eylesem n'ola kolum zer kemer kılır / Diler ki kuça **Ꞑaşdı** o nāzûk miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*Ꞑaşdı, -ı]*

Yüzüm üzre umaram iy māh-rû kim basasın / Ħāk idüp cismüm reh-i kūyuñda **Ꞑaşdum** düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [*Ꞑaşdum, -um]*

Göñlümi Şeb-rû diyü zülf[i] Şebinde bend ider / **Ꞑaşdımı** bildüm anuñ zülfinde āĥir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*Ꞑaşdını, -ı, -n, -ı]*

Çün felek taĥtına geçdi ħusrev -i ħāver güneş / **Ꞑaşdı** bu ide sipāh-ı encümi çāker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*Ꞑaşdı, -ı]*

Dün gice gördüm Muhibbî Şu'le-i pervāneyi / **Ꞑaşdı** yanmagmış meger sandum savaşı var-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*Ꞑaşdı, -ı]*

Leblerin zıkr eylesem **Ꞑaşdum** nedür eyler ħayāl / 'Ārife bir söz yiter ħācet degül tekrār 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3*). [*Ꞑaşdum, -um]*

kasd: Niyet, istek, amaç, ğāye II öldürme, yaralama veya zarar vermeye teşebbüs etme.

'Āşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse 'aķl u dil / Zülfinün **Ꞑaşdı** eger ĩmān olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*Ꞑaşdı, -ı]*

Virdi dil mülkin ħarāba Şimdi **Ꞑaşdı** cānadur / Çeşm-i kāfir eylemiş müjĝānların Őeşşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*Ꞑaşdı, -ı]*

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kāfir ħaĥı / Her tarafdan yürüdi **Ꞑaşdı** meger ĩmānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*Ꞑaşdı, -ı]*

Kaşı yayından gelür ğamz okları kan içmege / İy dil-i şürde **kaşdı** sañadur ğāfil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*kaşdı, -ı*]

kasd itsem: *Niyetlenmek, harekete geçmek, teşebbüs etmek.*

Degül takrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildaruñ / Kaçan takrîre **kaşd itsem** dehân içre zebân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*kaşd itsem, -se, -m-sem*]

kasd-ı dil ü dîn evlemiş: *Gönle ve dine kast etmek.*

Hañtını gördüm hâlel virmek diler ruhsârına / Hey ne kâfirdür görüñ **kaşd-ı dil ü dîn evlemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*kaşd-ı dil ü dîn evlemiş, -miş*]

kasd-ı muhibbî: *Muhibbî'nin kastı, amacı, arzusu.*

Bezm-i ğam içre nâlelerüm nâyı pest idüp / **Kaşd-ı Muhibbî** şimdi hemân erğanünadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*kaşd-ı muhibbî,]*

kaşd-ıla: *Kasten, bile bile.*

Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna dañı **kaşd-ıla** / İñledür bülbül gibi āh bu dil-i zārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*kaşd-ıla,]*

kāse: *Kadeh II Göz kapağı.*

Belā bezminde derd-ile ciğer hūnımı nūş itsem / Gözümün **kāsesin** elde tolu peymānedür dırler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [*kāsesin, -sin*]

kāse-i çeşmi: *Gözün çanağı , göz çukuru.*

Kāse-i çeşmi Muhibbî'nün cevāhırler tolu / Dem mi vardur ki şehā pāyuña işār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*kāse-i çeşmi, -i*]

kāse-i çeşmüm: *Gözün çanağı , göz çukuru.*

Bezm-i ğamda **kāse-i çeşmüm** benüm devr itdüğin / Hiç kes vākıf degül ancak mey-i gülgūna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*kāse-i çeşmüm, -üm*]

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında hārc olur / **Kāse-i çeşmüm** tolu yāķüt u mercāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [*kāse-i çeşmüm, -üm*]

kāse-i fağfurdur: *Çin porseleninden yapılan kâse.*

Müdde'tnüñ acı sözinden Muhibbî bu yürek / Zehre döymez yarılır san **kāse-i fağfurdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*kāse-i fağfurdur, -dur*]

kāse-i zerden: *Altın kase.*

Hün-ı dil-ile dide olaldan ayagumuz / Vardur mey ile **kāse-i zerden** ferāgumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [*kāse-i zerden, -den*]

kaşı hilālüm: *Hilal kaşlı, kaşı hilale benzeyen güzel.*

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı kamer **kaşı hilālüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*kaşı hilālüm, -üm*]

kaşı ya: *Yay kaşlı (sevgili).*

Atarsın ğamzeñ okını baña iy **kaşı ya** her dem / Dil-i şad päre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*kaşı ya,]*

Ugrın ugrın ğamzelerle sînem üzre yaralar / Ol **kaşı ya** ğamzesi ok yâdigâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*kaşı ya,]*

kaşı ya: *Yay kaşlı (sevgili).*

İy **kaşı ya** cānı her kim saña kurbān eylemez / Müşkil olur işi günden güne āsān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*kaşı ya,]*

Ugrın ugrın ğamzelerle sînem üzre yaralar / Ol **kaşı ya** ğamzesi ok yâdigâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*kaşı ya,]*

kaşı ya: *Yay kaşlı (sevgili).*

Ķatlüme kaşd eyledi beñzer yine şehlâ gözün / İy **kaşı ya** sîneme dek tîrün olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*kaşı ya,]*

kaşı ya: *Yay kaşlı (sevgili).*

Sakla Muhibbî sînede tîrini cān gibi / Çünki saña ol **kaşı ya** yâdigâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*kaşı ya,]*

kaşı yadan: *Yay kaşlı (sevgili).*

Cevr okı cāna irüp itdi Muhibbî'yi helāk / Dağı bu ħasta göñül ol **kaşı yadan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*kaşı yadan, -dan*]

kaşı yadan: *Yay kaşlı (sevgili).*

Cānuma geçdi okı dil **kaşı yadan** geçemez / Zülfine bend olalı dağı belādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [*kaşı yadan, -dan*]

kāşif-i rāz: *Sırrı ortaya çıkaran.*

Gözüm yaşıyla āh āhum elinden / Olupdur bu ikisi **kāşif-i rāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [*kāşif-i rāz,]*

kāşif-i rāz olduğuyçün: *Sırrı ortaya çıkarmak, ifşa etmek.*

Anuñçün kesdiler şem'üñ başını / Muhibbî olduğuyçün kāşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*). [*kāşif-i rāz olduğuyçün, -duğuyçün*]

kāşır: *Eksik, kusurlu, kısa, âciz.*

Bilüñ-ile agzuñuñ vaşında 'âciz hāmeler / Sırr-ı ğaybı bilmede **ķāşır-durur** 'allāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*ķāşır-durur, --durur*]

kaşlaruñı çin idüp: *Kaşlarını çatmak: Kaşlarını birbirine yaklaştıırarak öfkesini belli etmek.*

Hışm-ıla nazar kılma idüp kaşlaruñı çin / Kim didi saña kim gözüñ üstinde kaşuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [*kaşlaruñı çin idüp, -üp*]

kaşr: *Köşk, küçük saray, kâşâne.*

Felekden yücedür dirler egerçi **ķaşruñ** iy meh-rü / Elümde bir kemend-i āh çıkılır nerdübānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*ķaşruñ, -uñ*]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri **ķaşırına** dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*). [*ķaşırına, -i, -n, -a*]

İy Muhibbî faqr-ıla iden kanā'at ihtiyār / Sım ü zerden yapılan **ķaşır-ıla** eyvān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*ķaşır-ıla, --ıla*]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri **ķaşırına** dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*). [*ķaşırına, -i, -n, -a*]

Per ü bāl açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / İrüp **ķaşırına** Şırin itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [*ķaşırına, -i, -n, -a*]

Niçe bir **ķaşruñ** yaparsın hışt-ı sım ü zer ile / Yā niçe bir 'iys ü 'işret çün döşersin sen bisāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*ķaşruñ, -uñ*]

kaşr-ı 'akl: *Akı köşkü.*

Binā-yı şabr u **ķaşr-ı 'akl** katı muhkem-durur ammā / İrişse zelzele 'işkuñ hevāsından hemān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*ķaşr-ı 'akl,]*

kaşr-ı hüsne: *Güzellik köşkü.*

Kan ider ol yār beñzer geydi gülgünı libās / **ķaşr-ı hüsne** baş açup karşu tururlar cümle nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*ķaşr-ı hüsne, -e*]

kassāb: *Hayvanları kesen veya kesilmiş hayvanları parçalayarak satan kimse // mec. Kan dökücü, hunhar kimse.*

Ğamzesi hañçer çeküp 'āşıkların kurbān ider / Çeşm-i cellādına hiç **ķaşşāb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*ķaşşāb,]*

kat: Huzur, makam, nezd, yan, ön.

Cānān lebi **katında** lā‘l seng pāredür / Gül ruhlarını gördüğü dem şermesār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*katında, -i, -n, -da*]

Olmadı benüm sözüm **katuñda** revā henüz / Bu derd-i ‘ışka olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*katuñda, -uñ, -da*]

Oda yanar şu‘lesinden āhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşı **katında** kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*katında, -i, -n, -da*]

Küh-ı gāmda hūşı yok gönüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ **katında** ‘aql-ılan dānā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*katında, -i, -n, -da*]

Sevdüm didükçe cevriñi arturdı ol perī / Sevmek **katında** dilberüñ ulu günāh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*katında, -i, -n, -da*]

katār: Katar, sıra, dizi.

Şāh-ı gām gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Öñce bu eşküñ **kaçarı** yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*kaçarı, -i*]

katı: Sert, merhametsiz.

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te’sīr / Egerçi kalbini dirler nigāruñ **katı** mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*katı,]*

Geçer āhum oñı çarḥ-ı felekden / ‘Acebdür **katı** gönluñe yir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*katı,]*

Āheni nerm eyledi yir itdi seng-i hāreye / Āhum ammā **katı** gönline anuñ kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*katı,]*

Āhum odından umar idüm eyleye eşer / Āhen gibi gönül **katı[dur]** taşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*katı[dur], -[dur]*]

İy Muhibbî ne kadar āh eyleseñ gūş eylemez / Seng-i hārādan **katıdur** gönli gel feryādi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*katıdur, -dur*]

katı: Sert, gergin.

Katıdur kaşlaruñ yası anı nā-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin kadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*katıdur, -dur*]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgān tırüñe **katı** yadur ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*katı,]*

katı: Katı, sert, dayanıklı, sağlam.

Hicr içinde ölmedüm ne **katı** cānum var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*katı,]*

katı: Çok, pek, pek çok, fazla II iyice.

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pâyum gil-durur / Kıl terahhüm dōstum hālüm **katı** müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [katı,]

Ger fedâ cānān yolında cān olursa çok midur / Başa devletdür **katı** imkân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [katı,]

Binā-yı şabr u kaşr-ı ‘aql **katı** muhkem-durur ammā / İrişse zelzele ‘ışkuñ hevāsından hemān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [katı,]

Şad ol dilā ki añdı seni cev-r-ile nigār / Dirdük anı ki **katı** ferāmūşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [katı,]

Korkaram kim sırr-ı ‘ışkuñ genci bir gün açıla / Key **katı** vîrān olupdur bu dil-i vîrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [katı,]

Ezelden ‘ışk cāmın eyledüm nūş / **Katı** mest itdi bende kalmadı hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [katı,]

Özin bilmez **katı** dil-ħastedür āh / Tabībā kapuña dermāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 2*). [katı,]

Leblerüñden bu Muhibbî’ye buyur şāfî cevāb / İy tabīb-i dil meded oldum **katı** şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [katı,]

Görmemek müşkil anı görmek daħı āsān degül / N’eylesün hāli Muhibbî’nün **katı** düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [katı,]

kātib: Kitabet eden, yazan, yazıcı;usta yazıcı.

Şafha-i ruhsārüm üzre eşk-i çeşmüm **kātibi** / Hün-ı dilden bu derünüm hālını turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [kātibi, -i]

Levh-i sīnem üzre dökmiş nokta eşküm **kātibi** / Cümle kılmış gam metā’ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [kātibi, -i]

kātib-i kudret: Kudret sahibi kâtip, Allah.

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsārını / **Kātib-i kudret** kaçan hātın yazup inşā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [kātib-i kudret,]

katl: Öldürme, öldürülme.

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî **katline** / Anı hicrūñ öldürür hācet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [katline, -ine]

Gāh olur çeşmi Muhibbî eline tīgın alur / Geh döner **katlüm** için hançer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [katlüm, -üm]

Gāh olur zülfinde bend eyler bu göñlüm şebrevin / **Katlüme** cellād çeşmi gāh hançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [katlüm, -üm, -e]

Ḳatlüm için ḥaṭ getürmiş ol şeh-i ḥübân yine / Ğam beni şimden girü öldürdi taḳdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*ḳatlüm, -üm*]

Baş çatup ebrûlar el bir eylemiş / **Ḳatlüme** beñzer ki tedbîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*ḳatlüme, -üm, -e*]

Gâh ‘işve gâh ḥışm u gâh nâz / Cümlesinden **ḳatlümedür** çün ğaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [*ḳatlümedür, -üm, -e, -dür*]

Gâh nâz u gâh ‘işve gâh ḥışm u geh ‘itâb / Cümleden bildüm ki cânâ **ḳatlümedür** çün ğaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*ḳatlümedür, -üm, -e, -dür*]

Cân-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedâ‘ / Ḥaṭ getürdi **ḳatlüme** ruḥsâr-ı yâra geldi ḥaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*ḳatlüme, -üm, -e*]

ḳatl itsün: Öldürmek.

Bâĝ-ı ḥüsnünde gönül düzdin giriftâr eyledün / Çeşm-i cellâduñ ya **ḳatl itsün** anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*ḳatl itsün, -sün*]

ḳatl-i ‘uşşâk eylegil: Âşıkları katletmek, öldürmek.

Ḳatl-i ‘uşşâk eylegil hîç itme kanından ḥazer / Bu ṯarîḳ-i ‘ışḳdur konılmadı bunda ḳışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*ḳatl-i ‘uşşâk eylegil, -gil*]

ḳatlüme ḳaşd eyledi: Öldürmeye niyetlenmek, öldürmeye hazırlanmak.

Ḳatlüme ḳaşd eyledi beñzer yine şehlä gözün / İy ḳaşı ya sîneme dek tîrûñ olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*ḳatlüme ḳaşd eyledi, -di-üm, -di*]

ḳatlüme ḳaşd itdi: Öldürmeye niyetlenmek, öldürmeye hazırlanmak.

Egerçi **ḳatlüme ḳaşd itdi** ğamzeñ / Ve lîkin la‘l-i nâbuñ emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [*ḳatlüme ḳaşd itdi, -di-üm, -di*]

ḳatre: Damla.

Oda yanar şu‘lesinden âhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşı katında **ḳaṯredür** bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*ḳaṯredür, -dür*]

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün yaşum benüm la‘l olalı / Gözlerüm yaşına nisbet **ḳaṯredür** nehr-i Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5*). [*ḳaṯredür, -dür*]

Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Ḥalîl / Gözlerüm yaşına nisbet **ḳaṯredür** cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*ḳaṯredür, -dür*]

ḳatre ḳatre: Damla damla.

Her ḳaçan fikr eylesem la‘l-i leb-i meygünını / Şâdılkdan gözlerümden **ḳaṯre ḳaṯre** kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [*ḳaṯre ḳaṯre,]*

katre katre: Damla damla.

Ol gül-i hamrâda şebnem mi sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında yârûñ **katre katre** der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*katre katre,]*

kaval: Genellikle kamıştan yapılan, daha çok çobanların çaldığı, yumuşak sesli, üflemeli bir çalgı.

Muhibbî vâdî-i gamda tutup vaḥşilere ülfet / Bugün çübân-ı ‘ışk oldum bu dil gibi **kavalum** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*kavalum, -um]*

kavl: Söz, kelâm // Sözleşme, anlaşma.

Sakın aldanma rakîb-i rû-siyâhuñ **kavline** / Bir ğurâb ötetura niçe şer agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*kavline, -i, -n, -e]*

Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine **kavline** inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*kavline, -i, -n, -e]*

kavl ü karar eyledüğüñ: Söz ve karar eylemek // Sözleşmek, kararlaştırmak.

(م) Merdümlük idüp gel bu Muhibbî’ye şehâ / Kanı bu bendeñ ile eyledüğüñ kavl ü karar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [*kavl ü karar eyledüğüñ, -düğ, -üñ]*

kavl ü kararumuz: Söz ve karar eylemek // Sözleşmek, kararlaştırmak.

Her dem vişâle va‘de ider eylemez vefâ / Vardur egerçi yâr-ıla **kavl ü kararumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [*kavl ü kararumuz, -umuz]*

kayd: Bağ, zincir.

Zülf-i dildâra tolaşdı yine dîvâne gönül / Kaçan ola kim ola **kayd-ıla** benden o ḥalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [*kayd-ıla, -ıla]*

kayd-ı ‘âlemden: Dünya bağı.

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda bir dîvânedür / **Kayd-ı ‘âlemden** ferâgat itmiş ol dâñâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*kayd-ı ‘âlemden, -den]*

kaygu: Üzücü bir şey olacak korkusundan doğan endîşe, gam, keder, tasa.

Yefimâne benefşe başın egmiş / Bu **kaygular** aña bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*). [*kaygular, -lar]*

Döstüm kısmet baña **kaygu** saña şādî-y-ımış / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*kaygu,]*

kâvil: Râzî olmuş, boyun eğmiş // İnanmış, kabul etmiş.

Küy-ı yârı n'eylerem görmek dilerem yârı ben / Bu Muhibbî cennete **kâyil** degül dîdârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*kâyil,]*

Eyleseñ cevri ü cefâ gelür Muhibbî'ye vefâ / **Kâyilüz** senden gelen hergiz 'âzâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*kâyilüz, -üz]*

kâyil mebaş: *Razı olma, rıza gösterme, boyun eğme.*

Saňa cevri ide Muhibbî yâr ağıyâra vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete **kâyil mebaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*kâyil mebaş,]*

kâyil olur: *Rıza göstermek, kabul etmek.*

Ûat gelüpdür diyü bu 'âşıka göstermese yüz / Diñüz ol şûha cihânda buña kim **kâyil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*kâyil olur, -ur]*

kâyinât: *Ar. Var olan şeylerin cümlesi.*

Sen tururken kime virem ben 'aceb dil bülbülin / **Kâyinātuñ** kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*kâyinātuñ, -uñ]*

kayna: *Yerden fıskırmak, nebean etmek.*

Görinen başum degül bil ki belâ kühsâridür / İki 'aynum **kaynayup** akar bînarıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*kaynayup, -y, -up]*

kays: *Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.*

Ûays'a sordum dün gece 'ışkuñ rumûzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferhâd-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*kays'a, -a]*

Bezm-i gamda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] **Ûays** / Geçdi anlar mest olup biz dağı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*kays,]*

'İşk-ıla **Ûays'uñ** egerçi bilselerdi hâlini / Aña mecnûn dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*kays'uñ, -uñ]*

kebâb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

'İşk âteşine yandugımı ancak o bilir / 'İşkuñ odına cân u gönül kim **kebâb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [*kebâb,]*

Şarâb itmiş gözüm yaşın **kebâb** eyler bu dil bagrıñ / Gele derd ü belâ diyü oturmuş mihmân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*kebâb,]*

Dil diler dâyim Muhibbî'den gözi mestâneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim **kebâb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*kebâb,]*

Gözlerüm yaşın şarâb u bagrumı itdüm **kebâb** / Hây-i dilde çün hây-i dilrübâ mihmân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*kebâb,]*

Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönlüme **kebâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*kebâb,]*

Bezm-i gamda çeşmümün gülgün şarâbı var-ıymış / 'İşk odıyla bışmış anda dil **kebâbı** var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*kebâbı, -ı]*

kebâbî: *Kebap yapan, satan // Bağı kebap olan -çok acı çeken.*

Döne döne yanmayan bilmez nedür ahvâl-i 'ışk / İy Muhibbî hâlünü bağı **kebâbiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*kebâbiler, -ler]*

kebkeb: *İz / Ayak izi. // Ayakkabının altına çakılan çivinin izi. // Ayak patirtısı.*

Yüz uruban **kebkebün** nakşını kapsam tañ midür / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*kebkebün, -ün]*

kebüter: *Güvercin. II dil bağlamında gönül kuşu.*

Bu **kebüter** gönlümü alup yine minkârına / Hiç halâşa yir mi var çeşmini Lâçin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*kebüter,]*

Kebüter gönlümü çeşmi apardı / Şikârını alur elbette şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*kebüter,]*

Kebüter gönlümü çeşmi apardı / Şikârını alur elbette şah-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*kebüter,]*

Kapsa tañ mı bu **kebüter** gönlümü / Zülfine dirler anuñ çün şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [*kebüter,]*

kec: *Eğri, çarpık, mukavves, ters.*

Gözle iy dil kâddini fikr itme zülf ü **kec** kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*kec,]*

Râhî **keçdür** zâhidün 'ışkuñ velikin müstakîm / İy Muhibbî 'âşıkam yolum tarîkum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*keçdür, -dür]*

kec-tab': *Ters yaratılışlı, kötü huylu, kötü mizaçlı.*

Zâhidâ 'ışkuñ tarîkın añlamaz **kec-tab'sın** / Diñlemezsın Hâk sözi sende meger var saht güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*kec-tab'sın, -sın]*

kefen: *Ölüye sarılan bez, kefen.*

İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senün **kefenüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*kefenüñdür, -ün, -dür]*

Mürde-i cānā Muhibbî olmadan cismün **kefen** / Gönlün ü gözün açılsun çin sehergeh bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*kefen,]*

Dükendi kalmadı yolında varum / Kalursam gam degül âhir **kefensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*kefensüz, -süz]*

Şehîd olsam eger ‘ışkıyla yārān / İdesiz penbe-i dāğum **kefen** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*kefen,*
]

kelām: *Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifade // Söyleyiş, söyleme.*

‘Işk şahrāsına düşen ‘ākıbet ol güm olur / Bu **kelāmi** çağurup izhār ider dāyim ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*kelāmi, -i*]

kelle: *Baş, kafa.*

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adūnuñ her zamān / Komaz elden nīzeyi hāzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*kellesin, -si, -n*]

Hūnını haşmuñ şarāb u **kellesin** sāğar kılup / Şohbet-i hāş itmege meydān olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*kellesin, -si, -n*]

kelle-i ‘uşşāk: *Aşıkların başı.*

Belā kuhsarı olmışdur Muhibbî **kelle-i ‘uşşāk** / Görinür yir yir üstinde gamāmı dūd-ı āhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*kelle-i ‘uşşāk,*]

kelle-i ‘uşşākdan: *Aşıkların başı.*

Her kaçan kim zülfi çevgāmına el ura ol nigār / **Kelle-i ‘uşşākdan** ser-cümle meydān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*kelle-i ‘uşşākdan, -dan*]

Şehr-i ‘ışkuñ resmini urdukda ressam-ı ezel / **Kelle-i ‘uşşākdan** sūrını bünyād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*kelle-i ‘uşşākdan, -dan*]

kem: *Kötü, fenâ, değersiz, âdi // Eksik, noksan, az.*

Muhibbî devletinde şāh-ı ‘ışkuñ / Belā vü derd ü miñnetden ne **kemdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5*). [*kemdür, -dür*]

Bahr oldı gözüm yaşı telātumlar iderse / Āhum yilidür dokına **kemdür** eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*kemdür, -dür*]

kem nazarı itmezüz: *Kötü niyetle bakmak.*

İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzü cümleden ednā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*kem nazarı itmezüz, -i, -mez, -üz*]

kem olmaz: *Kötü olmamak, yerinde olmak II az olmamak, çok gelmek.*

Sun agzuma dehānuñ şekkerini / Benüm boynuma ol şekker **kem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*kem olmaz,*]

kemāl: *1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.*

Cihân halkı muftı'ündür senüñ iy husrev-i hübân / **Kemâle** şaf tutup gamzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*kemâle, -e*]

Muhibbî halvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şî'r-ile kimse dimesün kim **kemâlüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*kemâlüm, -üm*]

kemâl balsa: *Kemâle ermek; olgunlaşmak.*

Tañ mı Muhibbî balsa maḥabbetle ger kemâl / İtdi henüz müftî-i 'ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*kemâl balsa, -sa*]

kemâl balsa: *Kemâle ermek; olgunlaşmak.*

Tañ mı Muhibbî balsa maḥabbetle ger kemâl / İtdi henüz müftî-i 'ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*kemâl balsa, -sa*]

kemân: *Yay, kavis; yaya benzer II sevgilinin kaşı.*

Ruḥlarına karşı çeşm almış ele ebrüsını / Atışıyla san kemândârdur **kemânın** togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*kemânın, -ın*]

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuḥaf / Gelür ḥadengi her taraf ebrü **kemânüm** kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*kemânüm, -um*]

Sakın bu âhum okından i çarḥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl ḫaddüme ol da benüm kaşı **kemânumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*kemânumdur, -um, -dur*]

Ġamze okların **kemân** ebrülarından dem-be-dem / Atsa dilber 'aşıkuz karşı tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*kemân,]*

Dir gören ebrülarını ḫusrevâ Çaçî **kemân** / Aña ibrişim zülüfüñ birle kılmişsin kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*kemân,]*

kemân ebrü: *Keman kaşlı (sevgili).*

Eline ol **kemân ebrü** ḫadeng-i ḡamzesin alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*kemân ebrü,]*

kemân ebrü: *Keman kaşlı (sevgili).*

Ol **kemân ebrü** kaçan kim nâz-ıla çeşmin süzer / Sînede turmaz ḫadeng-i ḡamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*kemân ebrü,]*

kemân ebrü: *Keman kaşlı (sevgili).*

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy **kemân ebrü** / Meşel şayyâd olan dirler şikârı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*kemân ebrü,]*

kemân ebrü: *Keman kaşlı (sevgili).*

Dilersen iy **kemān ebrū** neden döndi yaşum kana / Müjeñ türini gönder gel anı hūnīn cigerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*kemān ebrū,*]

kemān ebrū: *Keman kaşlı (sevgili).*

Bir nazarla sīnesin bagrın delen ‘aşıklarūñ / Şol **kemān ebrū** güzelūñ gamzekārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*kemān ebrū,*]

kemān ebrūnuñ: *Keman kaşlı (sevgili).*

Çeşm-i bīmārın görelden ol **kemān ebrūnuñ** āh / Olmuşam derdā anuñ hicriyle bīmārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 2*). [*kemān ebrūnuñ, -nuñ*]

kemān olaldan: *Keman şeklinde olmak, iki büklüm olmak.*

Bār-ı gamdan hicr ara bu kıddüm olaldan kemān / İñleşem olmaz ‘aceb sīne rebābı var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*kemān olaldan, -al, -dan*]

kemāndār: *Yay tutan, yay çeken, yay (ok atma) ustası.*

Ruğlarına karşı çeşm almış ele ebrūsını / Atışıyla san **kemāndārdur** kemānın togrudur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*kemāndārdur, -dur*]

Katıdır kaşlarıñ yası anı nā-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin kıdrin **kemāndār** olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*kemāndār,*]

kemān-ebrū: *Keman kaşlı, yay gibi kaşları olan.*

Didiler yaralar n’eyler Muhibbī sīne vü dilde / Didüm ki bir **kemān-ebrū** nigārūñ yādigārıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*kemān-ebrū,*]

kem-āzār ol: *Zarar vermemek, zararsız olmak.*

Muhibbī bāz olup olma ziyānkār / **Kem-āzār ol** bulasın ‘ömr-i kerkes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 5*). [*kem-āzār ol,*]

kemend: *Kement, ucu ilmekli uzun ip II aşığıñ āhı.*

Mu‘āvin olmasa āhum kıd ü bālāña irmezdim / Felek tākına çıkmaga benüm müşgīn **kemendümdür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*kemendümdür, -üm, -dür*]

Serv-kıddūñ görelı göz yaşı kendin yiñemez / Dūd-ı āh-ıla bu dil nāle **kemendin** yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*kemendin, -i, -n*]

kemend: *Kement, ucu ilmekli uzun ip II sevgilinin saçı.*

Zülfini ider gāh **kemend** ü gehī zencīr / Bildüm ki kamu bu dil-i dīvāne içündür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*kemend,*]

Gönlünü zülfî çekerse bu Muhibbî'nün ne tañ / İy şanem zülfün **kemendi** çün senün tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*kemendi, -i*]

Zülfini elde gehî zencîr ider gâhî **kemend** / İy dil-i dîvâne taksun boynuña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*kemend,]*

(iflüz imüle mudnuS (صـ**kemendine** irem / Bilmedüm sıhr-ile her tārını kılmış ol mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*kemendine, -i, -n, -e*]

Mu'anber zülfünün cānā **kemendi** / Neden bilsem bu ben şeydāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*kemendi, -i*]

Kākül-i dilber **kemendi** elde çevgāndur henüz / Başuñı top eyle iy dil çünki meydāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*kemendi, -i*]

kemend olmuş: *Ip olmak, bağ olmak.*

Mu'aftar zülfine yāruñ n'ola bağlansa cān u dil / Mu'anber kāküli mihr ü mehe çünki **kemend olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*kemend olmuş, -muş*]

kemend-endāz: *Kemend atan, avcı.*

Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / Vāy niçe 'ayyār u mekkār u **kemend-endāz** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*kemend-endāz,]*

kemend-i āh: *Aşığın ahının kemendi. Kement (ucu ilmekli uzun ip).*

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rū / Elümde bir **kemend-i āh** çıkılır nerdübānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*kemend-i āh,]*

kemend-i zülfünün: *Sevgilinin saçının bağı.*

Kemend-i zülfünün müşğîn teli var / Göñülden baglu anda biñ dili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*kemend-i zülfünün, -inün*]

kemer: *Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.*

Sen şeh-i 'ālî-cenābı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dāğlarla kolumı bir zer **kemer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*kemer,]*

Dāğ eylesem n'ola kolum zer **kemer** kılır / Diler ki kuça kaşdı o nāzük miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*kemer,]*

kemter: *(Fars. kem "kötü, değersiz" ve -ter ekiyle kem-ter) Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.*

Kapuñda niçe yüz biñ 'aşıkuñ var / İçinde yok Muhibbî gibi **kemter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [*kemter,]*

İsterem kim ben olam kapuñda bir **kemter** gedā / İstemem kim yürüyem 'ālem içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*kemter,]*

kenār: *Kıyı, köşe.*

Görinen şubh-dem sanmañ şafağ gökler **kenārında** / Yakan bu dāmen-i çarhı bu āh-ı şubhğāhumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1077, Beyit 3*). [*kenārında, -ında*]

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şahn-ı çemen / ‘İyş ü ‘işret vaqtidür it bir **kenārı** ihtiyār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*kenārı, -ı*]

Kenārında görinenler bu çarhıñ siz şafağ sanmañ / Derün-ı sinede yir yir çıkan her dem duğānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*kenārında, -ında*]

Çalkamañ bu eşk-i gāfil virdi ‘ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp deryā **kenārıdur** diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*kenārıdur, -ı, -dur*]

kendi: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga **kendin** serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*kendin, -n*]

Cām-ı la‘line irem diyü ider cüş u hurüş / Dāyimā meyğānede **kendin** mey-i şahbā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*kendin, -n*]

Āferīn itmez misin ol ‘āşıka kim her seher / Āteş-i ‘ışka girüp **kendin** semender gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*kendin, -n*]

Düg dilüñi **kendi** haddüñden tecāvüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu benüm sözüme nāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*kendi,]*

kendin yiñemez: *Kendini yenmek, kendine söz geçirebilmek, hareketlerini kontrol altına alabilmek.*

Kim ki dolaşa ser-i zülfine dīvāne gibi / Aña pend eylemeñüz çünkü o **kendin yiñemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*kendin yiñemez, -e, -mez-emez*]

kendin yiñemez: *Kendini yenmek, kendine söz geçirebilmek, hareketlerini kontrol altına alabilmek.*

Cām-ı ‘ışkı bu Muhibbī içeli rüz-ı ezal / Çāk ider sīne girībānını **kendin yiñemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*kendin yiñemez, -e, -mez-emez*]

kendin yiñemez: *Kendini yenmek, kendine söz geçirebilmek, hareketlerini kontrol altına alabilmek.*

Serv-ı kaddüñ görelı göz yaşı **kendin yiñemez** / Dūd-ı āh-ıla bu dil nāle kemendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*kendin yiñemez, -e, -mez*]

kendü: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

Tīmār-ı gāmda cem‘ kılup nağd-i eşki dil / Ğam hāşılını **kendüye** bād-ı hevā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*kendüye, -ye*]

‘Āşık-ısañ **kendüñi** efgende gör / Pādişāh-ısañ özüñi bende gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 1*). [*kendüñi, -ñi*]

Ğarra olma sebzezâr-ı ‘ömrüñe / Dâne gibi **kendüñi** ħarmanda gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5).
[kendüñi, -ñi]

İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz **kendümüzi** cümleden ednâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2). [kendümüzi, -müz, -i]

Bu Muhibbî anuñ için şî‘rini itdi büleñ / Şimdiki şâ‘irleri **kendüye** akrân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7). [kendüye, -y, -e]

İhtiyâr-ı fakr iden dergâh u eyvân istemez / Zâd-ı ğamdan özge hergiz **kendüye** nân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1). [kendüye, -y, -e]

Dilrübâlar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘âlemdede hergiz **kendüye** feryâd-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1). [kendüye, -y, -e]

Okumuş gerçi vefâ fennin velî öğrenmemiş / **Kendüye** cevr ü cefâ resmini âyîn eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2). [kendüye, -y, -e]

Gitdükçe ‘adem mülkine iy rûh-ı revânüm / Zâd-ı ğamuñı eylemişem **kendüme** yoldaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2). [kendüme, -m, -e]

Şem‘-i ħüsnine nigârûñ bakmak için dün gece / Bâl ü per yakdum kül itdüm **kendümi** pervâne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2). [kendümi, -m, -i]

Sihr-ile cādū gözün iy dil-firib / ‘Âlemi **kendüye** teşhîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2).
[kendüye, -y, -e]

kendü eliyle: Kendi iradesiyle, kendi isteğiyle, başkasının etkisi ve dahli olmadan.

Sen ħarâb itmek neden iy ğam dil-i vîrânemi / Ĥânesin **kendü eliyle** kimse vîrân eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2). [kendü eliyle, -y, -le]

kendüden bî-ħaber olmuş: Kendini kaybetmek, kendinden geçmek.

Bir kerre nazar eyledi gün yüzüñe bu dil / Ĥayret basuban kendüden ol bî-ħaber olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3). [kendüden bî-ħaber olmuş, -miş]

kendüm yitirem: Kendini yitirmek, kendini kaybetmek, kendinden geçmek, düşünemez olmak.

İy Muhibbî yüzine bakmaga yokdur tākāt / Tagıdup ‘aqlumı **kendüm yitirem** gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 5). [kendüm yitirem, -e, -m]

kendümüzden geçmişüz: Kendinden geçmek: bilinci işlemez olmak, kendini kaybetmek II sarhoş olmak.

Câm-ı ‘ışkı nüş kılduk mest-i lâ-ya‘kıllerüz / **Kendümüzden geçmişüz** tâ ħaşre dek kanzillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1). [kendümüzden geçmişüz,]

kendüñi vir: Bütün varlığı ile bağlanmak.

‘İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdâne bas / Kendüñi Manşür-vâr vir kākül-i dildāra as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1). [kendüñi vir,]

kendüni yüksek görme: Kendini yüksek görmek, büyüklenmek, kibirlenmek.

Tekebbür eyleyüp **kendüni yüksek görme** alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [*kendüni yüksek görme,]*

kendüni yüksek görme: Kendini yüksek görmek, büyüklenmek, kibirlenmek.

Tekebbür eyleyüp **kendüni yüksek görme** alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [*kendüni yüksek görme, -me]*

kendüvi: Kendisini.

Kim ki ‘âşıkdur Muhibbî âsitân-ı yârda / Pâdişâh-ı dehr ise **kendüvi** çâker gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*kendüvi,]*

kendüzi: Kendisi.

Beñzetdi çünkü ‘ârîzuña **kendüzini** gün / Gün başına anuñ-ıçun işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*kendüzini, -ni]*

kendüzin: Kendini, kendisini.

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâleme âheng içün / Nâyî gör bâzâra varmış **kendüzin** güyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*kendüzin,]*

Dil çeker hicrân yükün itmez taħammül Kâf aña / Mest-i üştürdür anuñçün **kendüzin** ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*kendüzin,]*

Bu Muhibbî zülfî zencirün görüp / **Kendüzin** dîvâne şeydâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 8*). [*kendüzin,]*

kendüzine: Kendisine.

Yaşum ki dilâ ger dükene gam yime çeşmüm / Hün-ı cigirüñden idinür **kendüzine** karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [*kendüzine,]*

kendüzini: Kendini, kendisini.

Her kim ki tutar **kendüzini** hâke berâber / Qadri ne tañ irse anuñ eflâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*kendüzini,]*

Gerekdür ‘ışk cânım gibi gizlü / Çü cân **kendüzini** izhâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*kendüzini,]*

kendüzini bilmez: Kendisini bilmez, kendisini bilmemek: gerektiği gibi davranmayan, yersiz ve yanlış hareket eden, münâsebitsiz II etraflı düşünebilecek durumda olmayan, akli başında olmayan, kendini kaybetmiş kimse.

Câm-ı maħabbet içmiş bir **kendüzini bilmez** / Yıllar-durur yatur mest tâ haşre dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*kendüzini bilmez,]*

kerāmet: Akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.

Saçuñda çok **kerāmet** var eñ ednâsı anuñ budur / ‘İzāruña ayak koyup basup ol ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*kerāmet,]*

kerāmet gösterür: Doğaüstü olaylar ortaya koymak.

Ābdār eyler Muhibbî şî‘rini hem sūzināk / Āteş-ile ābı cem‘ itmiş **kerāmet gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*kerāmet gösterür, -ür]*

kerem: İyilik, ululuk, ihsan, ikram, cömertlik, şefkat, merhamet.

Hızr eger arayarak buldı ise āb-ı hayāt / Pîr-i meyhāne **keremden** anı her an getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*keremden, -den]*

Kapuñdan cürmüm ile itme maħrüm / Kerîmüñ işi çün dāyım **keremdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*keremdür, -dür]*

Cürmüme benüm bakmayuban itdi şefā‘at / Bu luṭf-ıla bu **keremi** bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*keremi, -i]*

Jeng-i gāmdan var idi āyîne-i ḳalbümde dūş / Şāf kıldı bir ḳadeḫ meyle **keremden** mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*keremden, -den]*

kerem eyle: Cömertlik etmek, iyilik etmek, luṭfetmek, ihsanda bulunmak.

Dil gıtdi kaldı ḥānede tenhā Muhibbî çün / İy ḡam anuñla sen de **kerem eyle** kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*kerem eyle,]*

kerem kıl: Cömertlik etmek, iyilik etmek, luṭfetmek, ihsanda bulunmak.

‘Aḳlum aldı sāḳiyā cām-ı lebüñ / Kıl kerem vir baña bir sāḡar ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3*). [*kerem kıl,]*

keremler eylersin: Cömertlik etmek, iyilik etmek, luṭfetmek, ihsanda bulunmak.

Öldürürseñ **keremler eylersin** / Dirgürürseñ de luṭf u iḥsāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6*). [*keremler eylersin, -ler, -r, -sin]*

kerîm: Kerem sahibi kimse, cömert II ulu büyük, şerefli.

Kapuñdan cürmüm ile itme maħrüm / **Kerîmüñ** işi çün dāyım keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*kerîmüñ, -üñ]*

kerîm olan: Cömert olmak.

Beni redd eyleme varsam kapuña / **Kerîm olan** kişi bend-i der itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*). [*kerîm olan, -an]*

Küyuña varsam nedendür baña eylersin cefâ / Çün **kerîm olan** bilürsin zulm-ı mihmân eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4). [kerîm olan, -an]

kerre: Defa, kez.

Günde biñ **kerre** beni cevri-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zâyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4). [kerre,]

Çün kadem basduñ bu 'ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ **kerre** ölürseñ isteme olmak halâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1). [kerre,]

kes: Bırakmak, vaz geçmek.

Recâ-yı büse iderler tecävüz / **Keseyin** mi lisânüñ sebkatı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5). [keseyin, -e, -y, -in]

kes: Kişi, kimse.

Beni sen sanma iy zâhid şarâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir **kes** âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1). [kes,]

Bir **kese** râzuñ dime sîneñde sakla râzuñı / Ehl-i dünyâ ile hergiz eyleme sen ihtilâţ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4). [kese, -e]

kes: Bırakmak, vazgeçmek. // Başlanmış bir işi bitirmek, sonlandırmak.

İy Muhibbî ne kadar âh eyleseñ güş eylemez / Seng-i hârâdan katıdur gönli gel feryadı **kes** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6). [kes,]

Bu cihânda çün bulunmaz iy gönül feryâd-res / Raħm umma kimseden feryadı ko feryadı **kes** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1). [kes,]

Mâh-rûlar mihrî dilden zâyil olmaz pend-ile / Nâşihâ virür şudâ' lutf eylegil bu sözi **kes** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3). [kes,]

kes: (Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Başumı **kesdi** gözüüm yaşına raħm itmedi hîç / Kılıcın hünî olan kırıya vü yaşa çalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3). [kesdi, -di]

Tiğını aldı helâk itmek-içün taşa çalar / **Kesmeyicek** başumı tiğın alup taşa çalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1). [kesmeyicek, -me, -y, -icek]

Muhibbî **kesmege** bu sîne kühın / Elüñde ğamdan özge tişe olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6). [kesmege, -meg, -e]

Anuñçün **kesdiler** şem'üñ başını / Muhibbî olduğıyçün kâşif-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5). [kesdiler, -di, -ler]

Bezm-i ğamda âferin ol 'âşık-ı ser-bâza kim / Şem'-veş başın **keserseñ** sırtını aşlâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3). [keserseñ, -er, -se, -ñ]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel cāna kıy / Şem'ün artar şu'lesi başını **kesdükçe** maķas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*kesdükçe, -dükçe*]

kesb: Edinmek, elde etmek, kazanmak.

İy müderris bil Hak'ün baķşāyışidür fenn-i 'ışk / **Kesb** ile girmez ele ne ĥod kitābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*kesb,]*

kesb ider: Kazanmak, edinmek, elde etmek.

Mescid-i ĥüsnin[i] seyr iden şafālar **kesb ider** / Kařlarınıñ tākına miĥrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3*). [*kesb ider, -er*]

keşf eylemez: (Gizli, bilinmeyen veya tanınmayan bir şeyi) Anlamak, tanımak, öğrenmek, ne olduğunu anlayıp bilmek.

Rumüz-ı 'ışk müşkildür anı **keşf eylemez** kimse / Bu müşkil ĥallin isterseñ dilā gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*keşf eylemez, -mez*]

keşf itse: Açmak, meydana çıkarmak.

Zülf-i-y-ile yüzini örttüğçe gönlüm teng ider / Āĥ kılsam zülfini **keşf itse** 'aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*keşf itse, -se*]

keşf kıl: Açmak, meydana çıkarmak.

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun 'uřřāķuñ nazar / Ĥalk-ı 'ālem bakmadan gelmez çü ĥurşide zarar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*keşf kıl,]*

keşf oldu: Anlaşılmak, bilinmek; açığa çıkmak, görünür olmak.

Keşf oldu Muĥibbî'ye cihān bir ķadeĥ ile / Bulmadı girüp erba'ine zāhid-i murtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5*). [*keşf oldu, -dı*]

keşf-i burķa' eyle: (Yüzden) peķeyi, örtüyü açmak.

Keşf-i burķa' eyle yüzden nūra ĥarķ it 'ālemi / Tā görenler diyeler miĥr-i cihān-ārā-y-ııış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [*keşf-i burķa' eyle,]*

keşf-i rāz eylemez: Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek, ifşā etmek.

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı dilde pinĥān eylesem / Rüy-ı zerdüm surĥ-ı eşküm eylemez mi keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*keşf-i rāz eylemez, -mez*]

keşf-i rāz ider-iseñ: (Aşk) sırrını bilmek, anlayıp idrak etmek.

Sakla 'ıřķuñ sırrını sineñde cānuñdan 'aziz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*keşf-i rāz ider-iseñ, -er-, -i, -se, -ñ-er, -i, -se, -ñ*]

keşf-i rāz itdi: Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek, ifşa etmek.

Saklayam dirdüm şehā ‘ışkuñ rumūzın sīnede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āhır keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*keşf-i rāz itdi, -di*]

keşf-i rāz olduğu-y-ıçun: Sırrı açığa çıkarmak.

Sakla esrāruñı her demde huzūr eyleyesin / N’oldı Manşūr’ı gör olduğu-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 2*). [*keşf-i rāz olduğu-y-ıçun, -dug, -ı, --y-, -ıçun-dug, -ı, -y, -ıçun*]

kesil: 1. (Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayrılmak, kat’edilmek 2. (Kesici bir âletle) Bulunduğu yerden ayrılmak, çıkarılmak.

Başlar **kesilür** kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev’e olur rāh-ı maḥabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*kesilür, -ür*]

Kesilür şem‘ gibi itme zebānuñı dırāz / ‘Ākıl-iseñ bu sözüñ levḥ-i dilüñ üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*kesilür, -ür*]

‘Uşşākı işigüñde öldürmegil ḥabībüm / Meşhūr bu meşeldür **kesilse** baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*kesilse, -se*]

Niçe başlar **kesilüp** her yaña ḥün ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün ḥaṇçer-i tüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [*kesilüp, -üp*]

kesil: Akışı durmak, sona ermek, bitmek.

‘Āşikuñ taglarca bağı üzre başı var-ıñmış / İki ‘aynından **kesilmez** kanlu yaşı var-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*kesilmez, -mez*]

kesme: Temrenli büyük ok.

Her kaçan olsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sīneden anı geçür her biri san bir **kesmedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*kesmedür, -dür*]

keşti-vi nüh’umdur: Nuh’un gemisi.

Baḥr-i eşk içre sefīne-i dil / Seyr ider **keşti-yi Nüh’umdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*keşti-yi nüh’umdur, -’um, -dur*]

ketm: Bir sözü, bir haberi, bir sırrı saklama, gizli tutma.

‘İşkî **ketm** ister Muḥibbî lîk bakan yüzine / Dir ki ‘āşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*ketm,]*

ketm eyle: Saklamak, gizlemek.

Sırruñı **ketm eyle** didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider āhır fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*ketm eyle,]*

ketm eyle: Saklamak, gizlemek.

Sırruñı **ketm eyle** didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi kim yaşum yinilmez ider āhır fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*ketm eyle,]*

ketm eyledüm: Saklamak, gizlemek.

Ne kadar esrâr-ı ‘ışkı sînede **ketm eyledüm** / Girye ile bu cihân hâlkına kıldı fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*ketm eyledüm, -dü, -m]*

kevkeb: Yıldız.

Yummaz gözini şubha degin her gice **kevkeb** / Beñzer ki anuñ āhum odından hâzeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*kevkeb,]*

kevkeb-i küyuñda: (*Sevgilinin*) mahallesinin yıldızları.

Kevkeb-i küyuñda didüm bu ser-i galñan nedür / Eyledi zülfe işâret didi bu çevgâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [*kevkeb-i küyuñda, -uñda]*

kevn ü mekân: Varlık âlemi | dünya.

Nüh felekden geçer ‘âşık idicek derd-ile āh / Sanmañ āh-ı sehere **kevn ü mekân** hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*kevn ü mekân,]*

kevser: Cennette bir nehir veya havuz.

Küyına varmaz göñül eyler vişâlin ârzü / ‘Āşık-ı didâra sanmañ cennet ü **kevser** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*kevser,]*

Senüñ fikründe iy zâhid behişt ü hür u **kevserse** / Şarâb-ı hûbdan gayrı benüm sanma hayâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*kevserse, -se]*

key: Pek, çok, iyice, gayet II o kadar, öyle.

İy Muhibbî **key** nazar kıl uşbu ‘ayyâr felek / Gâh tâc-ı Hüsrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*key,]*

Nâzükâne el salar yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına alsa anı **key** mevzün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*key,]*

Zîver-i dünyâya aldanma görüp dil baglama / Sen gözün açup yumınca **key** sakın dünyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*key,]*

İy Muhibbî **key** sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*key,]*

Dil virme **key** sakın bu cihânüñ sarâyına / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*key,]*

Gözlerüm yaşı benim **key** sakınıñ kanlu sudur / Niçe merdümleri garq eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [key,]

Niçeye dek eylesün cevr ü cefâ hısm u sitem / **Key** sakın hañtuñ gelür añir olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [key,]

Korkaram kim sırr-ı 'ıñkuñ genci bir gün açıla / **Key** katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [key,]

Baña beñzer **key** perişân-hâl gördüm dil seni / Zülf sevdâsına düşmiş tãlib-i pür-hamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [key,]

Hicr içinde bu Muhibbî **key** ölümlü hastadur / Ger bu yolda cân vire 'âlemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [key,]

Mest çeşmi h'âba varmışken dilâ âh eyleme / **Key** sakın pür-fitnedür uyarma anı uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [key,]

Key perişân hâl olupdur bu Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur gönül zülf-i perişândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [key,]

Nefs kuttâ'-ı tarîk u menzil olmışdur ribât / **Key** sakın başdan çıkarsın itmez iseñ ihtiyât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [key,]

keyhusrev: Keyhusrev. (*Keyhusrev: İran Keyaniyan sülalesinin ilki olup Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğludur. Mecazi olarak derecesi pek yüksek padişah manasına da kullanılmıştır.*)

Efseri Dârâ'ya virmez hil'ati **Keyhusrev'e** / Tâc-ı 'ıñk-ıla maħabbet hil'atin Mecnûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [keyhusrev'e, -'e]

kez: Defa, kere.

Âh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ âsümân / Bir **kez** sor iy nâ-mihribân âh u fiğânım kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [kez,]

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ **kez** öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [kez,]

ki: Ki bağlacı.

Vâdî-i miñnet ü ğamdaki olan hastalara / Leb-i la'linden ider mi **ki** devâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [ki,]

Ka'be küyın her şehir ben dōstlar seyr itdügüm / Bu **ki** ol sîb-i zağan dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [ki,]

Gözün yaşını dök **ki** bulasın cevâhiri / Ğavvâş-vâr sen de o bañr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [ki,]

Maħabbetden ola bir dil **ki** hâlî / O şehre beñzeye sultânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [ki,]

Zülfini ider ğâh kemend ü gehî zencîr / Bildüm **ki** kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [ki,]

Yoldaş oldur **ki** koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tığını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [ki,]

Gördüm **ki** yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı meger küy-ı nigāra haberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [ki,]

Yummaz gözini şubha degin her gice kevkeb / Beñzer **ki** anuñ āhum odından hāzeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [ki,]

İy döst iñen itme Muhibbî'ye cefālar / Korkmaz mısın andan **ki** çok āh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [ki,]

Bilmem **ki** semen bergi vü yā sīm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pīrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [ki,]

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl gāmzeñ ucıyla bir işāret **ki** senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [ki,]

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdim / Meşhūr meşeldür bu **ki** seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [ki,]

İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı **ki** bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [ki,]

Ol siyeh saçuñ **ki** müşg-i sārādür / Bir dükenmez başumda sevdādür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [ki,]

Leylî zülfüñi fikr ideli senüñ / Dil-i Mecnün **ki** ‘aceb **ki** şeydādür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [ki,]

Leylî zülfüñi fikr ideli senüñ / Dil-i Mecnün **ki** ‘aceb **ki** şeydādür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [ki,]

Yāra ‘arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbî **ki** bu ne gāvğādür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [ki,]

Leylî zülfüne gönül vireli dīvāne olup / Deşt-i gām içre **ki** san hāsta vü mecnün iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [ki,]

Olmayınca kimsede ‘ışkdan eşer / Bil **ki** hayvāndur anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [ki,]

Bülbül yiridür nālesi eflāke çıkarsa / Her kanda **ki** gül bite anuñ yarı dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [ki,]

Esrār-ı ‘ışk gerçi **ki** gizlü hāzinedür / Korkum budur **ki** āhum ile āşikār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [ki,]

Esrār-ı ‘ışk gerçi **ki** gizlü hāzinedür / Korkum budur **ki** āhum ile āşikār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [ki,]

Mümkin midür **ki** görine genc-i cemāl-i yār / Zülf-i siyāhı her yaña biñ başlu mār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [ki,]

Çaşdı budur **ki** Muhibbî ire tūbī boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör **ki** felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [ki,]

Çaşdı budur **ki** Muhibbî ire tūbī boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör **ki** felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [ki,]

- Gel iy serv-i hırāmānum gözüm yaşına rahm eyle / **Ki** merdüm-zādedür āhir görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [ki,]
- Cānumı çün aldı ğamzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı bilsem **ki** dañı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [ki,]
- Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevāb / Ol dil tabîbi sanma **ki** saña cevāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [ki,]
- Niçe yıldır **ki** hārc olur yolında ol cefākāruñ / ' Aceb bu kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [ki,]
- Bād-ı müşg-āmîzi ' anber yagdurur / Zülfüne beñzer **ki** dāyım şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [ki,]
- Bu hasta dil **ki** derdüñi cānā devā bilür / Her ne kadar **ki** cevri kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [ki,]
- Bu hasta dil **ki** derdüñi cānā devā bilür / Her ne kadar **ki** cevri kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [ki,]
- Düşüp yoluñ **ki** küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getir **ki** gözüm tütüyā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [ki,]
- Düşüp yoluñ **ki** küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getir **ki** gözüm tütüyā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [ki,]
- Hicrān şebinde hasta olupdur Muhibbî āh / Bir derdi var **ki** derdini ancak Hūdā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [ki,]
- Ol **ki** bî-mişl ü cismi çün cāndur / Rāstî 'ışk ehline ol cāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [ki,]
- Getür iy muğbeçe cāmı muğāna / **Ki** ender deyr ne-tevān būd mestür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [ki,]
- Jeng-i ğamdan niçe demlerdür **ki** dil bî-tābdur / Aña şaykal iy gōñül ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [ki,]
- 'İşk-ıla cānın virüp küyında kim medfün ola / Yazılır anuñ mezārında **ki** bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [ki,]
- Şanemā sanma **ki** senden usanam cevruñ-ile / 'İşk-ıla 'āşık ölürse de ferāğat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [ki,]
- Gözlerini açmaga yokdur mecālî nergisüñ / Giceden beñzer **ki** mey içmiş başında var humār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [ki,]
- Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña raķīb / Bu meşeldür **ki** diken zaħmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [ki,]
- İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammā **ki** ğāyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [ki,]
- Muhibbî rāh-ı küyünde senüñ çokdan ğubār oldu / Yañılıp dimedüñ bir kez **ki** hāk-i üstüñ'ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [ki,]
- Hüsnuñ zamāne hüsniüdür iy yār-ı dil-firīb / Aldanma gel bu hüsnuñe **ki** devrān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [ki,]

Gördün gözüm yaşını bu sînem otagına / Girüp taḥammül eyle **ki** bārān gelür geçür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [ki,]

Dil ü cān gitdi 'adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümîde **ki** varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [ki,]

Beni derd-ile öldürdün lebünden büse ihsān it / Qādīmî böyledür 'ādet **ki** her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [ki,]

Agzına şebnem seḥergeh nergistün su dökdüğü / Lāle ile gice mey içmiş bu **ki** maḥmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [ki,]

Yiridür dir-isem şîrîn lebüne / **Ki** Ferhād'a dil-i āvāre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [ki,]

Döştlar āgāz u encām-ı cihān bir nüktedür / Şol **ki** virmez dil cihāna fikri ol encām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [ki,]

Mekr-i cihāna bak **ki** füsün u fesānedür / Aldanma bu fesāneye çün hep füsün geçür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [ki,]

Ġam şebinde cān u dil sanmañ **ki** bir dem ḥ'āb ider / Gözlerüm yaşı cihānı bil **ki** ġarḳ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [ki,]

Ġam şebinde cān u dil sanmañ **ki** bir dem ḥ'āb ider / Gözlerüm yaşı cihānı bil **ki** ġarḳ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [ki,]

'Ālemi ġarḳ idiserdür ser-be-ser eşküme benim / Hasretiyle uşbu çeşmümden **ki** bārānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [ki,]

İy Muhibbî bāde-i ḥamrā dururken gül gibi / Kankı ḥayvāndur **ki** ḥayvān gibi her dem mā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [ki,]

İstemez zāhid gibi cennet temāşāsın gönül / Tālib-i dīdar olan bilür **ki** dīdar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [ki,]

Gelmeyüp nuḥka mü'ezzin bil **ki** kāmetsden kalur / Cāmi'-i ḥüsn içre çün ol serv kāmets gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [ki,]

Deşt-i belādadur beni senden gören cüdā / Cānından ayırudur **ki** yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [ki,]

Sākī şarāb-ı köhneyi ko tāzesin getir / Bilmez misin **ki** lezzet-i dünyāyı nevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [ki,]

Giren dilüne leşker-i ġamdan ḥalāş olur / Anuñ için **ki** ol aña āhen ḥişār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [ki,]

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefāyā yār / Āḥir sanur mısın **ki** gelüp saña yār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [ki,]

Ay alnuña vü ġün yüzüne her kim nazar itse / Sanma **ki** cihān içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [ki,]

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir serv-kāmetsdür / Ne serv-kāmets olsun ol **ki** turdukça kıyāmetsdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [ki,]

Ruḥlarıñ çok mübtelāsı iy güzel sordum saña / Dimedi **ki** kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [ki,]

- İy ğubār-ı haṭ şu deñlü yidüm esrār-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur **ki** bir hayrān uyur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1144, Beyit 4*). [ki,]
- Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hāzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma **ki** ol şu'bān uyur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1144, Beyit 6*). [ki,]
- Sakladum esrār-ı 'ışkı lîk izhār itdi āh / Kanlu yaşumı gören didi **ki** rüy-ı zerdî var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1149, Beyit 2*). [ki,]
- İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat kûyında ger / Gül gibi ğuş eylemez sanma **ki** senden derdi var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1149, Beyit 5*). [ki,]
- Derd-i dil hālîni 'arz eyleme bî-derd olana / Sağlar añlayımaz anı **ki** bîmār çeker (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1150, Beyit 2*). [ki,]
- Zāhidā sanma **ki** a'māl-ıla cennet bulasın / Ol Hāḳ'uñ faẓlı-durur yoḥsa 'āmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1155, Beyit 4*). [ki,]
- Niçe teşbîh idem ḳaddine servi / **Ki** servüñ kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1160, Beyit 2*). [ki,]
- Vişālün çünki bākîdür firākı / Muḳarrerdür **ki** her rüzuñ şebi var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1160, Beyit 4*). [ki,]
- Görinen haṭ mıdur yā leşker-i mür / **Ki** tutdı kişver-i hüsni ser-ā-ser (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1162, Beyit 7*). [ki,]
- Görenler seyl-i eşkümi diye şahrā-yı sînemde / Bahār eyyāmıdır beñzer **ki** ırmaklar bulanmışdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1166, Beyit 2*). [ki,]
- Cān u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cān vîrem dîrsin **ki** zāhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1168, Beyit 4*). [ki,]
- Gözüm yaşın revān itdüm benüm bir serv-i dālum var / Bi-ḥamdillāh **ki** 'ışkıyla yine bir özge hālüm var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1169, Beyit 1*). [ki,]
- Āteş-i 'ışkuñ rumüzün niçe taḥrîr eyleyem / Söylesem 'ālem yanar sanmañ **ki** ancak nāmeler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1172, Beyit 3*). [ki,]
- Mecnün **ki** 'ışk kişverine pādişā geçer / Hükmi anuñ cemî'-i vuḥuşa revā geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1173, Beyit 1*). [ki,]
- Oldı Muhibbî çünki cihānda gedā-yı 'ışk / Yigdür aña **ki** 'āleme ol pādişā geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1173, Beyit 6*). [ki,]
- Didüm **ki** yārumuñ yokdur nazîri / Eger var-ısa eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1179, Beyit 2*). [ki,]
- Kurılmışdur zenaḥdāni **ki** san top / Haṭı yāruñ ḥişār-ı rîme beñzer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1179, Beyit 4*). [ki,]
- Dür dişleri firākıyla sünbül saçın añup / Āh eyledükçe yaş **ki** dökem dāne dānedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1182, Beyit 2*). [ki,]
- Dāğ eylesem n'ola kolum zer kemer kılır / Diler **ki** kuça ḳaşdı o nāzük miyānadur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1182, Beyit 3*). [ki,]
- Cān naḳdı-y-ıla tālib olup büse istedüm / Didüm **ki** lebüñ öpmege cānā bahā nedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1182, Beyit 4*). [ki,]

- Ähümüñ her dem heväsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ hıñm idüp eydür **ki** baña esme dir (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1). [ki,]
- Gülşene vardum **ki** tâ tenhâ seni şayd eyleyem / Olan anda baña nâşî gül midür bülbül midür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4). [ki,]
- Cevri iden baña ol şühumdur / Kalbüm içre velî **ki** rühumdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1). [ki,]
- Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ için **ki** bu dil derdine dermân añılır (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2). [ki,]
- Bülbül çemende sanma **ki** dâyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülüñ işi âh u nâledür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2). [ki,]
- Devrân içinde kim göre zulmı Muhibbiyâ / Varsun muğân deyre **ki** dâr-ı ‘adâledür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5). [ki,]
- Ger olursa bugün olsa vefâsı / **Ki** ferdâya salanuñ ‘illeti var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7). [ki,]
- Didiler yaralar n’eyler Muhibbî sîne vü dilde / Didüm **ki** bir kemân-ebrû nigâruñ yâdigâridur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5). [ki,]
- (ج) Cân gülşeninüñ berg-i gül-i aħmerisin / Ne revâdur **ki** şehâ dâmenüñe tokına hâr (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5). [ki,]
- (ـ) Tavâf itmeye vardum haremüñ Ka‘besini / Bu ümîde **ki** şehâ yakmaya hergiz beni nâr (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16). [ki,]
- (ـ) Zâlim gözüñe hey di **ki** kan eylesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘âşıkı ider o ğubâr (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17). [ki,]
- Biz dimezüz **ki** mihr ü yâhûd maħabbet it / Cevr ü cefâlaruñla senüñ pür-şâfâlaruz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2). [ki,]
- Her ne gelse saña yigdür **ki** kanâ‘at idesin / Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3). [ki,]
- Kühsâr-ı ‘ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / Sanma **ki** bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4). [ki,]
- Şad ol dilâ **ki** añdı seni cevri-ile nigâr / Dirdük anı **ki** katı ferâmüşlardanuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6). [ki,]
- Şad ol dilâ **ki** añdı seni cevri-ile nigâr / Dirdük anı **ki** katı ferâmüşlardanuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6). [ki,]
- Yıllar geçer üftâdeye dilber nazar itmez / Beñzer **ki** dil-i saħtına yaşum eşer itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1). [ki,]
- Ne hoş idi eger dünyâ yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse **ki** dünyâ pâyidâr olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4). [ki,]
- Muhibbî hoş görür ‘ışk ‘âlemini / **Ki** bundan özge hergiz âdem olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6). [ki,]
- Ähum tolanur gice vü gündüz ser-i küyin / İy bād-ı şabâ sanma **ki** sensüz eşer olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2). [ki,]

- Kimdür **ki** diye 'ışkı Muhibbî başa iltüm / 'Älemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [ki,]
- 'Aceb olmaya ger yârum benümle hem-nişin olmaz / Gedâlar olı-gelmişdür **ki** şehlerle qarın olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [ki,]
- Çıkarısa düd-ı dil başdan ta'acçüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız **ki** sinem içre âh-ı âteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [ki,]
- Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür **ki** dîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [ki,]
- Niçe yıldur **ki** yiler zülfi hevâsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [ki,]
- Rahm eyle disem yâra ider nâza ser-âgâz / 'Âşık **ki** niyâz eyleye ma'sûka kılır nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [ki,]
- Minķârına aldıkda gönül didi Muhibbî / Beñzer **ki** gönül murğını kapdı gözi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [ki,]
- Ger öldürseñ beni cân bîm kılmaz / Olur mı dil **ki** cân teslim kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1*). [ki,]
- Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr ele girmez / Sanma **ki** velî cevr ü cefâkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [ki,]
- Gül ruħlarınıñ şevki ile gülşene vardum / Didüm **ki** dilâ nâleler it yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [ki,]
- Kıl hâzer zülfinden el sunma Muhibbî hüsine / Bu muķarrerdür **ki** genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [ki,]
- Ol **ki** dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [ki,]
- Kim **ki** nûr-ı Haķķ-ıla dil hânesin rûşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem'-i şebistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [ki,]
- Ol **ki** yaşın sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [ki,]
- Çün terk eyledi bizi ol gül'-izârumuz / Bülbül gibi ne tañ **ki** ola âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [ki,]
- İlte meger küyuña ol dem **ki** gubârumuz / Bir gün eger muvâfîķ esse rüzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [ki,]
- Gerçi yolında niğârûñ cân u dil kılduk sebîl / Müstedâm olsun **ki** cevrûñ eylemez taķşîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2*). [ki,]
- Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedâm ola **ki** artar anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [ki,]
- Niçe yıldur **ki** bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı 'âşık tutısar biz öliceķ mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [ki,]

Yār bir gün divedi hāl-i Muhibbī niçedür / Niçe yıldur **ki** varur yāra bizüm ādemümüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1274, Beyit 6). [ki,]

Şūrde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül ile gūyā **ki** sabakdaşlaruz biz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 1). [ki,]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmaduñ / Bāğ-ı hüsnuñ dōstum sanma **ki** bārān istemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 5). [ki,]

Urur ‘āşık olanlar baş terkin / Diyen kimdür **ki** ‘āşık ölmek olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 4). [ki,]

Ol **ki** ‘āşıkdur Muhibbī yaksa ger tır-i cefā / Cāna biñ zaħm irse de feryād [u] āhı eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 5). [ki,]

Muhibbī şî‘rūñi gören ḥasen dir / **Ki** anda gizlü var ma‘nā ciger-süz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 5). [ki,]

İy bād-ı şabā getüresin ḥāk-i derinden / Sanma **ki** Muhibbī anı kühl-i başar itmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 5). [ki,]

Hem-rāh olam ten didi cānum gider olsa / Cān şöyle gider ḥafice **ki** hergiz ḥaber itmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 2). [ki,]

Sanmañ **ki** gönül meyl ide dünyā-yı ‘acūza / Kāni‘ olıcak ültifet-i sīm ü zer itmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 4). [ki,]

‘Işkuñ na‘īmi hoşdur ḥaşmı da līk müşkil / Bir loğma **ki** dehāna sıgmaya kimse yutmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 2). [ki,]

Kūyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘āşıklarūñ / Kullardur dir **ki** gelsün görelüm sultānumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 2). [ki,]

Ol **ki** yaşı sīm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 3). [ki,]

Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi **ki** bundan aqdem oldugı yokdur olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 2). [ki,]

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur **ki** yārum söylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 4). [ki,]

İy Muhibbī niçe gāmda olmasun bu ḥasta-dil / Bir niçe gündür **ki** ol zībā nigārum söylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 5). [ki,]

Gerek dilden dehānı rāz-ı pinhān / **Ki** dīvāne degüldür maḥrem-i rāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 4). [ki,]

Bu Muhibbī gözleri cevherlerin / Yoluña sanma **ki** ṭşār eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 7). [ki,]

Hey ne zālimsin ‘aceb ferdāyı hiç añmaz mısın / Şöyle zann itme **ki** maḥşerde alınmaz dādumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 3). [ki,]

İrem bāğı-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnağ / Gider ağıyārı kapuñdan **ki** bülbülle gurāb olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 2). [ki,]

İñen medḥ itme iy zāhid şarāb-ı kevseri her dem / Şarāb-ı nāb ḥāzırdur **ki** bundan yig şarāb olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 3). [ki,]

Dilüm āvāredür yā Rab **ki** bir ān eylemez ārām / Gamı bir laḫza dūr olmaz gözümde çünkü ḥ̄āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [ki,]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yuñ dirler iy ḥür **ki** cennetde 'azāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [ki,]

Cüdā olsa Muhibbî nāle kılmaz / **Ki** zīrā küştelerden gelmez āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [ki,]

Görüben çeşm-i şehlāsını yāruñ / **Ki** āhū-yı Ḥıṭā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [ki,]

Egerçi **ki** belādür 'ışk-ı ḥübān / Muhibbî'ye belā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [ki,]

Seni uyḫuda görmege olupdur çeşmüm rāzī / Bunı bilmez 'aceb bu **ki** göz-i 'āşıkda ḥ̄āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [ki,]

Günāhum bu-durur 'ışkuñ Ḥudā'dan istedüm irdüm / Günāhkāruñ du'āsı[nı] dimeñ **ki** müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [ki,]

Kim **ki** öğrenmek diler 'ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbî defter ü dîvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5*). [ki,]

Kim **ki** dolaşa ser-i zülfine dîvāne gibi / Aña pend eylemeñüz çünkü o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [ki,]

Şol **ki** istiğnā serfirinde oturdu şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iklīme sulṭān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [ki,]

Ol **ki** 'ışk ehliḫur olur küy-ı dilberde muḫīm / Eyleyüp dîvānelik tag u beyābān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [ki,]

Ol **ki** dildāruñ cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [ki,]

Görinen başum degül bil **ki** belā kühsāridür / İki 'aynum kaynayup akar bñarıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [ki,]

Kāse-i çeşmi Muhibbî'nüñ cevāhirlere tolu / Dem mi vardur **ki** şehā pāyuña iṣār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [ki,]

Bu cihāndan geçüben bil **ki** bile cānāndan / Bu 'acebdür **ki** gönül zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [ki,]

Bu cihāndan geçüben bil **ki** bile cānāndan / Bu 'acebdür **ki** gönül zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [ki,]

Gözün altında ol ḥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgīn / Ğalaṭdur kim bunı dirse **ki** Rūm içre ḡazāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [ki,]

Ne kılsun 'āşikuñ baḫt-ı siyāhı şām-ı miḫnetde / Şeb-i hicre nihāyet yok **ki** ḫiç şubḫ-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [ki,]

Çārsū-yı 'ışkda gördük metā'-ı büseñi / Naḫd-i cān u dil ile geldük **ki** bāzār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [ki,]

Göñlümün vīrānesin ol şāh ābād istemez / Hey ne zālimdür **ki** zulm[ı] ḫoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [ki,]

- Bu gönlüm hānesin yıkduñ yine ma‘mūr iden sensin / Binā ahvālini dirler **ki** mi‘mār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [ki,]
- Gözündən sor dil ü cānum niçe bīmār-ı ‘ışk oldı / Meşeldür hasta ahvālin **ki** bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [ki,]
- Ĥastayuz kūyuñda yıllardur **ki** miñnet beklerüz / İy řabīb-i dil lebūñden ya‘nī řerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [ki,]
- Eger ‘ābid eger zāhid senüñ ĥüsñüñ ziyād ister / **Ki** korkarlar řarār itmez zemīn ü āsümān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [ki,]
- Cihān içre baña kūyuñ çemen bes / **Ki** zīrā herkese ĥubb-ı vařan bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [ki,]
- Degül hicrān řebinde řem‘e ĥācet / **Ki** āhum řem‘a-i beytū‘l-ĥazān bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4*). [ki,]
- Didüm dile **ki** zūlfine meyl itme dilberüñ / Dîvānedür n‘idem **ki** eřer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [ki,]
- Didüm dile **ki** zūlfine meyl itme dilberüñ / Dîvānedür n‘idem **ki** eřer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [ki,]
- ‘Āřıkam dîdāruña gözüme gelmez ĥiç kes / İstemem **ki** ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [ki,]
- ‘İşk-ı řāhī ĥaymesin kuralı dil řahrāsına / Kim görürse dir **ki** bu mülküñ ĥarābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [ki,]
- Togrı yoldan gel ĥurūc itme **ki** fānīdür cihān / Her ne itseñ ĥayr u řer āĥir ĥisābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [ki,]
- Senden cefā **ki** gelse baña ol vefā gelür / Bārī vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [ki,]
- Yüzüñ güldür ideyin ben de feryād / **Ki** bülbül olamaz gül vaştı ĥāmüř (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [ki,]
- ‘İşkı ketm ister Muĥibbî līk bakan yüzine / Dir **ki** ‘āřıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [ki,]
- Gözleri yaşın Muĥibbî‘nüñ revān itmiş řehā / Ol **ki** ĥaddüñ gül idüp ĥaddüñi řimřād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [ki,]
- Zāhidā vā‘izleri gördüm **ki** ĥırř-ı cām içün / Rehne aldı her birinüñ ĥırřasını mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3*). [ki,]
- Zūlfı zencīrine asmiř san zaķan řandīlini / Cān u diller yakmaga ya‘nī **ki** micmer baqlamıř (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [ki,]
- Muĥibbî eşk-i çeşmidür nihālün eyleyen tāze / Anuñçün ĥadd-i refāruñ **ki** şübiden bülend olmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [ki,]
- şu kim gül bisteri içre yatur gülzāra yasdanmış / Ne bilsün ‘āřıkuñ ĥālin **ki** seng-i ĥāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [ki,]

- Eger yasdansa agyārı ‘aceb mi ol gül-i ra’nā / Muḳarrerdür gül açılsa **ki** dirler ḫāra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [ki,]
- Kūyuña dārū’ş-şifā dirler ya n’içün dōstum / Niçe yıllardur **ki** anda kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [ki,]
- Zülfüne bu dil āh senün mübtelā imiş / Bildüm **ki** benüm başuma derd ü belā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [ki,]
- Bîgāne sanup eyleme red bu Muḫibbî’yi / Bilmez misin **ki** ‘işkuñ ile āşinā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [ki,]
- Sanma **ki** cihān-ı fānidesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maḫabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [ki,]
- Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi **ki** bir kes ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [ki,]
- Gerçi felek бүkdü ḳaddüm rüzigār ile / Şükrüm budur **ki** ben daḫı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [ki,]
- Varam meyḫāneye da’vet kılasız / **Ki** vā’iz sözine ben dutmazam güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [ki,]
- Niçe dil bil **ki** aña cān virelüm / Olcek ol meh-i nev tāze tırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [ki,]
- İlāhī nār-ı āhumdan gül-i terdür **ki** sen sakla / Ki āhumdan benüm pürdür zemīn ü āsümān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [ki,]
- İlāhī nār-ı āhumdan gül-i terdür **ki** sen sakla / **Ki** āhumdan benüm pürdür zemīn ü āsümān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [ki,]
- ‘Aceb sehḫārdur zülfüñ **ki** yanmaz şevḳ-i rüyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [ki,]
- O şem’ün devr-i ḫattını görüp āh eyleme iy dil / Bilür her kim **ki** ‘ākildür **ki** olmaz bī-duḫān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [ki,]
- Bāğ-ı ḫüsninde nigāruñ eyle zülfinden ḫazer / Basma dünbālını ejderdür **ki** yatmış uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4*). [ki,]
- Baş çatup ebrūlar el bir eylemiş / Ḳatlüme beñzer **ki** tedbīr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [ki,]
- ‘Aşık olmak dōstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün **ki** ‘iştik içre belālar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [ki,]
- Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedām olsun **ki** ol bu dīde-i ḫün-bār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [ki,]
- Cem’ kılduñ iy Muḫibbî cümle ḡamze okların / Lāyıḳı budur **ki** aña idesin sen sīne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [ki,]
- Nükte-i şī’r-ile ger ola Muḫibbî’ye sü’āl / Bir cevāb eyle **ki** anda ola çok ma’nī-i ḫāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [ki,]
- Bulmak eger **ki** ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil ḫānesini eyle Muḫibbî ḫarābe bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [ki,]

Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm **ki** cānā katlümedür çün ğarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [ki,]

Her **ki** derdüñi koyup aña devā kıldı ‘ivaż / ‘Ākıbet oldı peşimān **ki** cezā kıldı ‘ivaż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1). [ki,]

Dil-i dervîş-i cefā-keş **ki** giriftāruñ ola / Miñnet ü derd ü ğama şabr u rızā kıldı ‘ivaż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2). [ki,]

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekîme / Bak yār liķāsına **ki** tā kim ğide emrāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2). [ki,]

Yaşum **ki** dilā ger dükene ğam yime çeşmüm / Hün-ı ciğerüñden idinür kendüzine karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3). [ki,]

Ķaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / Ķāmet **ki** olur lâ-büd olur anda namāz farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4). [ki,]

Her kârbān **ki** konsa bugün irtesi göçer / Dār-ı cihāna anuñ-ıçun didiler ribāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3). [ki,]

kible: Sığımlan, baş vurulan, mukaddes tutulan yer, şey veya makam.

Yüzüñ **kible** kaşuñ mihrāb olaldan / Gözüm gözler anı kible-nümādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3). [kible,]

Kaçan görine ol tāk-ı Mışr pes / Ola **kiblem** ğam-ı ebrü-yı muķavves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1). [kiblem, -m]

kible-nümā: Kibleyi gösteren alet, pusula.

Yüzüñ kible kaşuñ mihrāb olaldan / Gözüm gözler anı **kible-nümādur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3). [kible-nümādur, -dur]

kibr: Gurur, benlik, büyülenme.

Ķörse zāhid saçmuñ küfrini zünnār idine / **Kibr** eger baksa yüzi nürına ĩmān ğetürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2). [kibr,]

kibr olan yirde dîn olmaz: Kibrin bulunduğu yerde din olmaz. // Kibir bulunan gönülde imanın sağlam olması da mümkün değildir.

Tekebbür eyleyüp kendüñi yüksek görme alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6). [kibr olan yirde dîn olmaz,]

kıl: Kıl, saç teli.

Cān ğözün aç bir nazar ol zülf-i ‘anber-şāyı gör / Her **kılnda** bağlu yüz biñ ‘āşık-ı şeydāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1). [kılnda, -ı, -n, -da]

Yoldaş oldur ki koparmaya **kılın** yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tġını yoldaşa çalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2). [kılın, -ı, -n]

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinûn her bir **kılnda** Rûm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*kılnda, -i, -n, -da*]

Bu Muhibbî zülfünün yazsa muṭavvel kışşasın / Her **kılun** şerhinde başka defter ü dîvân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*kılun, -un*]

Depredürse zülfinün her bir **kılın** cânlar kopar / Her taraftan niçe yirden âh u efgânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*kılın, -i, -n*]

Bilmezsin sehḥâr çeşmi sihri kimden öğrenür / Zülfinün her bir **kılın** biñ başlu ejder gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*kılın, -i, -n*]

Her kaçan kim ruḥları üstinde zülfîn târ ider / Her **kılnda** niçe biñ ‘âşıqları ber-dâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [*kılnda, -i, -n, -da*]

Ser-i zülfinden iy dil gel ḥazer kıl / Anun her bir **kılı** dâm-ı belâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [*kılı, -i*]

Nâr-ı gâmdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sînede her bir **kilum** efgânlar eyler hem çü saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*kilum, -um*]

Hezârân cevri ider zülfi **kılunuñ** her biri cânâ / Velî bir mü ḡadar kılmaz baña mihr ü vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*kılunuñ, -i, -nuñ*]

Bir **kılıyla** bend idüp zülfi dutar bu göñlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*kılıyla, -i, -y, -la*]

Bende olsun zülfünün her bir **kılnda** cân u dil / Zülfî sevdâsından özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*kılnda, -i, -n, -da*]

kıl: Kıl, tüy // İnce, kıl kadar ince.

Gerçi nokṭa lebüne **kıl** didi ‘uşşâk bilüne / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*kıl,]*

Miyânına kimi **kıl** dir lebine kimi dir nokṭa / Arada nesne yok gördüm benüm ne ḡil ü ḡalüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*kıl,]*

Noṭṭadur agzı didük **kıldur** bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*kıldur, -dur*]

kıl: Yapmak, etmek, eylemek.

Her ne deñlü yâr düşmenlik ide / Baña ne **kılsa** gelür ol döst er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*kılsa, -sa*]

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme yâ eyle vefâ / Râzıyuz her ne **kılursañ** bizi tek yâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*kılursañ, -ur, -sa, -ñ*]

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña **kıl** kim taḡammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*kıl,]*

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne **kılursañ** baña kıl kim taḡammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*kılursañ, -ursañ*]

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik **kılsun** hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*kılsun, -sun*]

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim **kılursa** egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*kılursa, -ursa*]

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta eşküm kâtibi / Cümle **kılmış** gam metâ'ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*kılmış, -miş*]

Baňa dermân iderseñ **kıl** demidür / Beni rüsvây iden 'ışkuñ gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*kıl,*]

Dâğ eylesem n'ola kolum zer kemer **kıllur** / Diler ki kuça kaçdı o nâzük miyânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*kıllur, -ur*]

(حس) Sundum elümi zülfî kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile her târını **kılmış** ol mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*kılmış, -miş*]

Hûnını haşmuñ şarâb u kellesin sāğar **kıllup** / Şoĥbet-i ĥâş itmege meydân olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*kıllup, -up*]

İy şabâ zülfine el sun **kıl** anı 'ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân 'ıtr-ı müşg-sâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*kıl,*]

Cihânda var mı bir şem'-i şeb-efrüz / Yakup pervânesini nâr **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2*). [*kılmaz, -maz*]

Gelen andan baňa cevr ü sitemdür / Maĥabbet şartını dildâr **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*). [*kılmaz, -maz*]

Geçer mi bir dem ol serv ayagına / Yaşum çün çeşümü bıñar **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*kılmaz, -maz*]

Komaz gül dâmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim ĥâr **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [*kılmaz, -maz*]

Beni kül eyledi bu âteş-i 'ışk / Bu nev'e yanmağı bir nâr **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*kılmaz, -maz*]

Murğ-ı tîrûñ sîne-i rîşümi çün **kıldı** kafes / Oldı bu câna bedel kalmadı bir gayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*kıldı, -dı*]

Nâzenîn kıddi ile ruĥsâr u ĥaddi baňa bes / Görelî ne serv **kıldum** ârzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*kıldum, -du, -m*]

Dir gören ebrûlarını ĥusrevâ Çâçî kemân / Aña ibrişim zülûfün birle **kılmışsın** kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*kılmışsın, -miş, -sın*]

Beni Mecnûn-şıfat **kıldı** nigârûñ zülf-i leylâsı / Dil-i dîvâne deprenmez sanasın pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*kıldı, -dı*]

kıl kalemle: Eski ressam ve minyatür sanatçılarınun kullandıkları ince samur fırça.

Levh-i dilde **kıl kalemle** mâh-rûlar naĥşını / Resm ider naĥşında mâhirdür olup naĥkâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*kıl kalemle, -le*]

kıl ü kâlüm: Dedikodu, boş söz.

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne **kıl ü kâlüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*kıl ü kâlüm, -üm*]

kılca: Kıl kadar, kıl ölçüsünde.

Dilde hatıtuñ hayâli gelse yaşum mevc urur / Nite kim **kılca** gubâr olsa anı deryâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*kılca,]*

kılıç: Kılıç.

Başımı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi hîç / **Kılıcım** hünî olan kurya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*kılıcım, -in*]

Kosun kâfırlığın gamzeñ yiter kaşd eyledi hûna / Tamar kanlar **kılıcımdan** sakınsun şâhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [*kılıcımdan, -i, -n, -dan*]

kim: Ki bağlacı.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / Göñlüme gelmez sürür illâ meger **kim** gam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*kim,]*

Hâk bilür **kim** gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ **kim** ol meh-rû melek-ruhsârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*kim,]*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr **kim** / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*kim,]*

İy dil nazar kıl ‘ârızı güldür ya lâledür / Sünbül saçına bagla gönül **kim** gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*kim,]*

Kim nazardan döstüm gelmez bilürsin aña zar / Gel nazar kılsun Muhibbî ko cemâlûñ ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*kim,]*

Kanlu yaşum hil‘atine dâğımı itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşuñ **kim** kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*kim,]*

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebât / Hicrûñ ammâ şerbetin içen bilür **kim** acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*kim,]*

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki söyler tûfidür **kim** sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*kim,]*

Er odur **kim** şabr idüp çeke cefâ vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikâyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*kim,]*

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ‘ itse gâzel / Kapışurlar sanasın **kim** gevher agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*kim,]*

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer **kim** sanur ol sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*kim,]*

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî **kim** / Zülfinüñ her bir kılında Rûm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [kim,]

Göñülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı dildârûñ / Hemân ol rinde beñzer **kim** mey-i hamrâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [kim,]

Niçe şâd olsun Muhibbî gül ruhuñsuz bir nefes / **Kim** şeb-i hicrûñ içinde göñlin anuñ gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [kim,]

Çarḡ tennûrına âhum bir harâret virdi **kim** / Mâh-ı nev anı bişüp mâhî gibi biryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3*). [kim,]

İrişüp cānân vişâline bulur maṭlûbını / Ten libâsından şu cān **kim** soyınup ‘üryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [kim,]

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber **kim** efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [kim,]

Ṭavḡ idüp âhını zencîr idinüp göz yaşını / Dil-i divâneyi gör **kim** niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [kim,]

Bu göñül zaḡmına merhem urayım dime ṭabṭ / Ne bilürsin **kim** anuñ derdini dermâna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [kim,]

Şem’-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden ne ‘aceb / **Kim** Muhibbî giceler şubḡa degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [kim,]

Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz râyegān / **Kim** anuñ her târı iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [kim,]

Eksük olmaz maḡzen-i dilden ma‘ânî gevheri / Anuñ-ıçun **kim** Muhibbî genc der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [kim,]

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil **kim** sende var / Her ne kılursañ baña kıl **kim** taḡammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [kim,]

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil **kim** sende var / Her ne kılursañ baña kıl **kim** taḡammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [kim,]

Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak güşuña / Tâ görenler diyeler **kim** bu dür-i meknûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [kim,]

Göñül âh eylese zülfüñ hümâsı nâgehân ditrer / Niçe ârām ide kuş **kim** hevâdan âşiyân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [kim,]

Dür dişüñ yâdına talsam ger ma‘ânî bahırına / Her ne cevher **kim** çıkarsam fikr-i bîkrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [kim,]

Degme nâkes cāna kıymaz ‘ışḡ ara ber-dâr ola / Ehl-i ‘ışḡuñ cümlesini sanma **kim** Manşür’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [kim,]

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdü gerçi **kim** ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [kim,]

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar / **Kim** anuñ naḡşında ‘âcizdür kamu naḡḡâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [kim,]

Kanda **kim** gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde **kim** maḥabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [kim,]

Kanda **kim** gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde **kim** maḥabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [kim,]

Gelmesün daḥı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görün ol luḫ ıssı **kim** bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [kim,]

Gördügince gün yüzün ‘aşıklaruñ nālân olur / Kanda **kim** açıla gül anda hezâr elḥân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [kim,]

Vuşlat içre hiç kes bilmez vişâlün ḳadrini / Ḳıymetin ol dem bilür **kim** arada hicrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [kim,]

Yüzün nûrına **kim** dir nâra beñzer / Ya kimdür **kim** diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*). [kim,]

Āsitânunda Muhibbî tañ mı eḳḡân eylese / Kanda **kim** gülşen ola bülbülden eḳḡânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [kim,]

Kanda **kim** şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller zâr u sergerdân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [kim,]

Her kaçan ḡamze okın sîneme cānân getürür / Ḥaḳ budur **kim** bu benüm derdüme dermân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [kim,]

Sâkiyâ gör dehrî bî-bünyâddur / Bâde sun **kim** ‘ömr hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [kim,]

Bir ḡamze ile sîneñi çâk itdi Muhibbî / **Kim** tîḡ urur ol merdüm-i çâlâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [kim,]

Noḳtalar **kim** al evrâḳ üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruḫlaruñ ḥaddinde müşḡin ḥâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [kim,]

Göñül şehrin ider târâc kara kaşlar elâ gözler / Dil-i dîvâneyi gör **kim** yine dâyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [kim,]

Her kişiye **kim** ugraya göñlüm ḥaber ister / Cānâ çü seni cān u göñülden sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [kim,]

Derd ü miḥnet ḥâne-i dilden varupdur râḥata / Sesslilik itme dilâ **kim** hücrede yârân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [kim,]

İy ḡubâr-ı ḥaḫ şu deḥlü yidüm esrâr-ı ḡamuñ / **Kim** beni geḡgin gören sanur ki bir ḥayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [kim,]

Nigârâ gözlerüm yaşî baḳamdur / Anuñçün **kim** yidüḡüm derd ü ḡamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*). [kim,]

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ topragını / Dil-i vîrânı sanur **kim** daḥı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [kim,]

Āferîn itmez misin ol ‘âşıḳa **kim** her seḫer / Āteş-i ‘ışḳa girüp kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [kim,]

- Eyledi dehrüñ dimāğını mu‘aţtar bŷy-ıla / **Kim** meger bād-ı şabā zŷlfindeki bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [kim,]
- Ĥıřm-ıla nazār kılmā idŷp kařlaruñı çĭn / Kim didi saña **kim** gözŷñ ŷstinde kařuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [kim,]
- Muĥıbbĭ gŷlřen-i dilde mŷdām aksun gözŷm yaşı / **Kim** anda cilveler eyler ĥayāl-i serv-i dālum var (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [kim,]
- Nāz-ıla ben mübtelāsın gŷnde biñ kez öldŷrŷr / Anı dŷřmen eylemez baña anı **kim** yār ider (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [kim,]
- Öldŷrŷr her dem Muĥıbbĭ’yi anuñçŷn ol ĥabĭb / Bildi yazılmāz gŷnāhı **kim** daĥı nev-restedŷr (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [kim,]
- Muĥıbbĭ ĥalvet-i dilde hemān eglencedŷr ancak / Ögŷnŷp şi’r-ile kimse dimesŷn **kim** kemālŷm var (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [kim,]
- Sorma ‘ıřkuñ ĥāletin Mecnŷn’a bir dĭvānedŷr / Açma ‘ıřkuñ sırrını Ferĥād’a **kim** efsānedŷr (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [kim,]
- Bahār eyyāmı gŷl devri irişdi / Geçŷrme ‘ömrü meysŷz **kim** hebādŷr (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [kim,]
- Dil diler dāyim Muĥıbbĭ’den gözi mestāneler / Serĥořuñ meyl[i] bilŷrsiz **kim** kebāb ŷstindedŷr (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [kim,]
- İy mesĭhā-dem zŷlāl-i leblerŷñ ser-çeřmedŷr / **Kim** anuñ yanında Ĥıızr’uñ suyu san bir eřmedŷr (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [kim,]
- Yŷzŷm ŷzre umaram iy māh-rŷ **kim** basasın / Ĥāk idŷp cismŷm reh-i kŷyuñda kaşdum dŷřmedŷr (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [kim,]
- Anuñ gibi benŷm yok pādĭřāĥum / Benŷm tek niçe biñ biñ **kim** kulı var (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [kim,]
- Kanda **kim** zŷlfin aņup leblerinŷñ zikrin idem / Bir uzun kışşa olur hem řekeristān aņılır (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [kim,]
- Kŷy-ı dilber çevresinde cŷř iden Ceyĥŷn gibi / Gözlerŷmŷñ yaşıdır **kim** ırmag olup çaglar (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [kim,]
- Her raķĭbi öldŷreyin didŷğŷm her dem bu **kim** / Derisine mŷřterĭyŷz didiler řabbāğlar (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [kim,]
- Yār Muĥıbbĭ ĥŷblar içre eyle maĥbŷb ola **kim** / Ĥalk-ı ‘ālem ĥayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9*). [kim,]
- Getŷr sākĭ řarāb-ı ergŷvānı / Geçŷrme fŷrřatı **kim** dem bu demdŷr (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2*). [kim,]
- Çŷ servŷñ çadd-i yāra nisbeti var / Yŷce olsun **kim** ‘ālĭ himmeti var (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [kim,]
- şeker-veş leblerin vaşf iden anuñ / Mŷkerrerr eylesŷn **kim** řŷĥreti var (*Muhibbĭ Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [kim,]

Gözi h n-r zlik ink r itmesün **kim** / Yanında ha cerin n h mreti var (*Muhibb  D v n , Gazel 1199, Beyit 4*).
[kim,]

G l   m l Őhbetin fevt itme s k  / Bilürsin **kim** bah ru n s r'ati var (*Muhibb  D v n , Gazel 1199, Beyit 8*).
[kim,]

N'ola yasdansam eger taş işigini Şubha dek / **Kim** sa'adet kişiye vaqt-ı seherden a ilur (*Muhibb  D v n , Gazel 1204, Beyit 3*). [kim,]

( ) Bir gün ola mı **kim** yüzüm üzre basasın / Ayagu n topragına eyleyeyin c n  niŐ r (*Muhibb  D v n , Gazel 1205, Beyit 2*). [kim,]

( ) Kanda bulam **kim** ire elüm d m nu na / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm r zig r (*Muhibb  D v n , Gazel 1205, Beyit 21*). [kim,]

( ) Gönlüm evi bir vech-ile v r n oldu / **Kim** et bb  a a cem' olsa dev  yok zinh r (*Muhibb  D v n , Gazel 1205, Beyit 22*). [kim,]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönlüm  arlı urur / H   diyebilür miy z **kim**  siy ba bakmazuz (*Muhibb  D v n , Gazel 1212, Beyit 2*). [kim,]

Geh Őec 'at gösterüp g h  Muhib merd nelık / **Kim** ezelden böyle telk n eylemiŐd r p r m z (*Muhibb  D v n , Gazel 1213, Beyit 6*). [kim,]

Yüzüm zer eyleyüp buldum viŐ lin / Cih nda var mı bir iş **kim** zer itmez (*Muhibb  D v n , Gazel 1214, Beyit 3*).
[kim,]

Őeh  oldu Muhib derd nle m nis / Ola mı **kim** ola bir c n bedensüz (*Muhibb  D v n , Gazel 1216, Beyit 5*). [kim,]

 y Muhibb  **kim** görürse  ft b-ı hüsnini / G z yumar h    r z -y  m h-ı t b n eylemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1218, Beyit 6*). [kim,]

 y b d-ı Şab  h k-i derin iki g z m c n / Lu f eyle getir **kim** anı k hl-i başar itmez (*Muhibb  D v n , Gazel 1223, Beyit 4*). [kim,]

Giderme z lfn  gel g l yüzünden / Kim ola diye **kim** k k l gerekmez (*Muhibb  D v n , Gazel 1230, Beyit 2*).
[kim,]

Gözümün yaşıdur revnak viren bu g lsit nu na / Dime **kim** olıcak b r n bit p g l l lez r olmaz (*Muhibb  D v n , Gazel 1231, Beyit 3*). [kim,]

Her kişi c n terk ider sanma leb-i Ő r n-i c n / Anı **kim** Ferh d ider 'işk içre perv z eylemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1237, Beyit 3*). [kim,]

Okımaduk gerçi **kim**  st ddan bir harf-i r st / Fenn-i 'işk içre veli her vech-ile k miller z (*Muhibb  D v n , Gazel 1243, Beyit 3*). [kim,]

Bulınmaz g l enis-i h r kılmaz / Ya bülbül var mıdur **kim** z r kılmaz (*Muhibb  D v n , Gazel 1244, Beyit 1*).
[kim,]

 h yıllar geçdi dilber gönlümi Ő d eylemez / Ő h **kim** z lim ola mülkini  b d eylemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1245, Beyit 1*). [kim,]

Her ne dirse h k kuma uyma rak b n sözine / Bilürem **kim** ol seni hçyr işe irŐ d eylemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1245, Beyit 4*). [kim,]

Gülşen-i hüsnünde zâr itme Muhibbî'yi didüm / Didi bir gül var mıdır **kim** bülbülün zâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [kim,]

Var mıdır bir 'ışk eri **kim** vaşl-ı cânân istemez / Ya belâya mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [kim,]

Kanum içdi lebleri inkâr idüp şahid diler / Buña ne şahid gerek **kim** lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [kim,]

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter **kim** nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [kim,]

Pâyemâl olsam ne ğam iy hüsn ilinüñ Hüsrev'i / Bu meşel meşhürdür **kim** 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [kim,]

Şol kadar kan ağladum hicrûñ beyâbânında **kim** / Kalmadı hün-ı cigerden akmağ-ıla kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [kim,]

Her ne söz **kim** söyledüñ virür haķıkatden haber / Lîk güş itmege anı degme nâdân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [kim,]

Gördüm yüzüni kaldı gözüm gitmedi andan / **Kim** göre anı gayrı yire bir naẓar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [kim,]

Şol kadar kan ağladum hicrûñ beyâbânında **kim** / Ser-te-ser mülk-i cihâmî ğarķ idüp oldu denîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [kim,]

Muhibbî 'ışk-ıla cân terkin ur **kim** / Olasın cümle 'uşşāk içre mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*). [kim,]

'Âşık-ı dil-ħaste **kim** işigüñi bâlin ide / Başını kaldurmayup derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [kim,]

Küh-ı ğamda kalmışamdur rûz u şeb âh eylerem / Bilmezem **kim** n'olısar ħâlüm benüm dildârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [kim,]

Âhum odından sakın **kim** bir nihâl-i tâzesin / Sîne pür-süzam benüm ħâlî degüldür nârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [kim,]

Va'de-i vaşl ider-idüñ bir zamân iy dil-fırîb / Bâda mı virdi 'aceb **kim** bilmezem peymânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [kim,]

Şem'-veş kan ağlaram tâ şubħa dek dildârsuz / Bülbül-i şürdeyem **kim** düşmişem gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [kim,]

Dilerem **kim** küfr-i zülfinden anuñ dür olmayam / Olur-ısam bu cihânda olmayam zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 4*). [kim,]

İşigünde yüzini ħâk itmek ister bu Muhib / Umar anı **kim** olasın bâde içseñ cür'a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [kim,]

Âhum ejderdür derün-ı sînem olmuş aña ğâr / Odlar **kim** saçılır ejder şerândur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [kim,]

Eyleseñ cevri ü cefâyı sanma **kim** yüz döndürem / Derdüñ-ile ğuşşâñı şâğî bilüp ħurremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2*). [kim,]

- Anuñ-ıçun gonca gibi yār güftār eylemez / **Kim** dehānı oldugın ‘uşşāka izhār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 1*). [kim,]
- Küyına varmaga sanmañ **kim** beni yārum komaz / Tāli‘ümdür dōstlar baht-ı siyekārüm komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 1*). [kim,]
- Şu‘le-i āhı kimüñ **kim** ‘āleme pertev salar / Zerreğe almaz günü ol mäh-ı tībān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 3*). [kim,]
- Āhum ejder görinür bu sīne gārıdur diñüz / Her yaña **kim** saçılır ejder şerārıdur diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 1*). [kim,]
- Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseye oldum hārīd / Korkum oldur **kim** benümle dōst bāzār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 3*). [kim,]
- Dōstum cevri ü cefādan sanma **kim** yüz döndürem / Bu tārīk-ı ‘ışkda şābit-ķadem muhkemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 2*). [kim,]
- Sırruñı ketme eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi **kim** yaşum yiñilmez ider āhır fāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 4*). [kim,]
- Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dañı / Bir zamān-ıla Muhibbī sanma **kim** pīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 5*). [kim,]
- Bezm-i gamda āferīn ol ‘āşık-ı ser-bāza **kim** / Şem‘-veş başın keserseñ sırrını aşlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 3*). [kim,]
- Komaz gül dāmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle **kim** hār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 3*). [kim,]
- Cihānda yir mi kaldı **kim** nem olmaz / Cemālī dūr olalı gözlerümden (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 2*). [kim,]
- Muṭribā al sāzuñı eyle ‘amel / **Kim** Muḥayyer ola sözüñden Hicāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 2*). [kim,]
- Dem-be-dem feryād ider bī-çäre dil dildārsuz / Bülbül-i üftādedür **kim** zār olur gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 1*). [kim,]
- Sen melek-rüyı niçe teşbīh idem aşnāma **kim** / Bir kurı şüretdür ol güftārsuz refārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 3*). [kim,]
- Tākatı kalmadı **kim** sensüz Muhibbī söz diye / Cāndan ayrılrsa beden lā-büd kalur güftārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 5*). [kim,]
- Nev-bahār eyyāmı geldi **kim** olursa yārsuz / Bülbül-i bī-çāredür **kim** kalısar gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 1*). [kim,]
- Mey virürsin bārī bend it zülfüñi iy muğbeçe / **Kim** şarāb içmek muğ ile hoş degül zünnārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 4*). [kim,]
- Hāl-i ‘anber-bāruñı gören lebüñ üzre senüñ / Diye **kim** ‘unnābī şekker üstine konmuş meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 2*). [kim,]
- Nāleler eyler Muhibbī rāh-ı ‘ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez diyesin **kim** bu çi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 5*). [kim,]

Hem-nefes kılup rakıbi eyleseñ yanuñda hâş / **Kim** ‘acablar gül yanında eksük olmaz hâr u hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2). [kim,]

İtdi pervâne gönül yine ruḡ-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âḡir **kim** ider nâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1). [kim,]

La‘l-i nâbuñ dileye ḡasta gönül eyleme ‘ayb / Var mı bîmâr **kim** ol itmeye tîmâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5). [kim,]

Sîneye gelse ḡayâl-i çeşmi âḡ itme dilâ / Kankı evde **kim** ola bîmâr olmaz anda ses (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3). [kim,]

La‘l-i şîrînüñe cân virse Muḡibbî ḡam degül / Kanda **kim** şehd olsa lâ-büd üstine konar meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5). [kim,]

Vaktidür **kim** sâkiyâ devr eylesün la‘îñ kadeḡ / Devr-i gül vaḡt-i cevânî dilde yok bîm-i ‘ases (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4). [kim,]

Niçe demler inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / ḡamdü-lillâḡ **kim** vişâl-i yâra buldum dest-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1). [kim,]

Tañ degüldür ger rakıḡ olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda **kim** gül açıla lâ-büd bulunur hâr u hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4). [kim,]

Nâka-i leylî ne vâdilerde **kim** itdi mekân / Lâlesi ḡün-ı dil oldu nâle-i Mecnûn ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3). [kim,]

Şöyle müşkil oldu bu mîm dehânuñ sırrı **kim** / Fehm-i esrârına vâkıf olmamışdı hîç kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4). [kim,]

ḡâk-i pâym başuma tâc itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dîvâneyi **kim** saltanat eyler heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 1). [kim,]

Şâm-ı hicrûñde Muḡibbî ârzü-yı vaşl ider / Var mıdır bîmâr **kim** ol itmeye sıḡḡat heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5). [kim,]

Murḡ-ı dil pervâz urup âḡir irişdi kûyuña / Şimdi bildüm **kim** murâdı kûyumuñ uçmag-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6). [kim,]

Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi ḡuş / Müjde **kim** togdı hilâl ebrûsı oldu ‘iyde duş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1). [kim,]

Dîdâruña tâkat mı olur iy meh-i enver / **Kim** oldu irakdan gönül âşüfte vü medḡuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 4). [kim,]

İsterem **kim** ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem **kim** yürüyem ‘âlem içinde mîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4). [kim,]

İsterem **kim** ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem **kim** yürüyem ‘âlem içinde mîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4). [kim,]

Eger cân ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı **kim** saña gele ḡoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3). [kim,]

Beñzemezse şî‘rîme şî‘ri n’ola şâ‘irlerüñ / Kim ki şarrâf ola dir **kim** bir degül altun ḡümüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2). [kim,]

Saldı dil fülkin Muḡibbî rûzigâr-ı âḡ-ıla / Bilmedi emvâc-ı ‘ışkı **kim** belâ-engîz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5). [kim,]

Åh u efgānuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy Muhibbî sanma **kim** dildāra te'sîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [kim,]

Niçe **kim** eyledüm pend ü naşîhat tutmadı gönüm / Yürür küyında dildāruñ 'acāyib dermend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [kim,]

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i haţtuñ sakın / Bu meşeldür **kim** yanar kurı yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [kim,]

Ruĥuñ tâbında iy meh-rü dutuşur ser-te-ser 'ālem / Cihānda bunı **kim** gördi **kim** ola bî-duĥān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [kim,]

Kim ki el komak dilerse zülf-i 'anber-bārına / Göreyim **kim** pāralansun bagrı anuñ şāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [kim,]

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didî tur iy dermend **kim** üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [kim,]

Bu Muhibbî zülfini ĥaddi ile görüp didi / Ĥamdülillāh **kim** gicem ĥadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [kim,]

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür **kim** tâli'üm 'ālemde baĥtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [kim,]

Kankı dil **kim** bağlanup zülfüne ide iĥtişāş / Bulmayırsardur ebed zencîr-i ĥamdan ol ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [kim,]

Ĥamze-i cellādına dirsem ĥalāş itgil beni / Dir **kim** ölmeyince olmaz ĥükm-i sulţāndan ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [kim,]

Olmadı baña müyesser **kim** olam meclisde ĥāş / Ya olam derd ü belā vü miĥnet ü ĥamdan ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [kim,]

Ĥāşılum yok gevher-i eşkümdür ancak ĥāşılum / Niçe yıllar baĥr-ı 'ışķ içinde **kim** oldum ĥavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [kim,]

Ruĥlarıñ üstinde n'eyler uşbu zülf-i 'anberîn / Kim görüpdür **kim** günüñ yüzini zāhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [kim,]

Ĥaţtını ĥadi üzre gören diye gerekdür / **Kim** cevher-i insānda ne zîbā-y-ımiş a'rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [kim,]

kim: "Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Beni cevr-ile cefā öldüre mi **kim** ne bilür / Yār 'aceb eyleye mi mihr ü vefā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [kim,]

Beni cevr-ile cefā öldüre mi **kim** ne bilür / Yār 'aceb eyleye mi mihr ü vefā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [kim,]

Vādî-i miĥnet ü ĥamdaki olan ĥastalara / Leb-i la'linden ider mi ki devā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [kim,]

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger taglamışam / Umaram Ĥaĥ'dan ire vaşlı baña **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [kim,]

- Ne günāh itdüm ola elüm alup çarḥ-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [kim,]
- Bu Muhibbî dil ü cân yakdugını ḥasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Ḥudā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [kim,]
- Bu ‘ālemde **kimüñ** cânānı yokdur / Muḳarrer kurı tende cânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [kimüñ, -üñ]
- Kim bilem dir ḥāl-i Mecnün’ı baña sorsun baña / Vādi-i ḡamda anuñla itmişem bî-ḥad sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [kim,]
- Naḳd-i dil virüp metā‘-ı ḥüsne **kim** ola ḥarīd / Aña bu yolda belā vü derd ü ḡam ḥāşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [kim,]
- Salma beni dāyimā ferdālara / Yarına **kim** çıkabilmez iy püser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [kim,]
- Giderüp zülfî seḫābın gün yüzün peydā kılur / **Kim** aña ide nazār āşüfte vü şeydā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [kim,]
- Sen tururken **kime** virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kāyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [kime, -e]
- Bugün iḳlīm-i ‘ışk içre Muhibbî’yi diseñ **kimdür** / Şikeste beste bî-çäre faḳırüñdür ḥaḳırüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [kimdür, -dür]
- ‘Ālemi maḥküm iden her dem berāt-ı ḥüsñidür / **Kim** muḳī‘ olmaz çekilmiş kaşları tuḡrāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [kim,]
- Kimüñ yolına cân u seri virdi Muhibbî / Mecnün şıfat ‘İsī-nefes ḥulḳı ḥasendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [kimüñ, -üñ]
- Leblerüñden **kim** bugün sāḡar çeker / Sanma ferdā minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [kim,]
- Kim severse zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [kim,]
- Kim ‘āşık ola derdine dermāna çäre yok / Dermāna çäre olmaya derde ne çāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [kim,]
- Ser-i zülfinde **kim** görse Muhibbî gönlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [kim,]
- ‘İşk cāmından Muhibbî **kime** olmuşdur naşīb / Bulmaz ol huşyārılık tā ḥaşre dek sekrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [kime, -e]
- Gül mevsiminde sākī elinden ḳadeḥ sunar / Nüş ide anı zehr ise **kim** ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [kim,]
- ‘İşk āteşine yandugumu ancak o bilür / ‘İşkuñ odına cân u gönül **kim** kebāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [kim,]
- Assı ziyān gözede sermāyesin virüp / ‘Ömrini **kimdür** ol ‘ömrden ḥisāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [kimdür, -dür]
- Sen ḫarīḳ-ı ‘ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine **kim** iki dir-ise ol kāfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [kim,]

Zülfî zencîrine **kim** dil vire dîvâne geçer / Şem‘-i ruhsârına **kim** per yaka pervâne geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1). [kim,]

Zülfî zencîrine **kim** dil vire dîvâne geçer / Şem‘-i ruhsârına **kim** per yaka pervâne geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1). [kim,]

Bilsen cefâ kitabını **kimden** okur ‘aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok cefâ bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4). [kimden, -den]

Kimden öğrendüñ nigârâ bu gönüller almasın / Soñra cevri-ile anı öldürme kankı fende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6). [kimden, -den]

Kim elif gibi reh-i ‘ışkıında yârüñ togrudur / Bakışından çeşmi aña ğamze okın togrudur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1). [kim,]

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / **Kim** kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2). [kim,]

Ğâret iden gönîlîni **kimdür** Muhibbî’nüñ didüm / Çünkü bilmezsin didi ol nergis-i fettâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5). [kimdür, -dür]

‘İşk-ıla cânın virüp küyında **kim** medfün ola / Yazılır anuñ mezârında ki bu mağfurdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5). [kim,]

Ol ğazâlî arayı gitti Muhibbî derdmend / **Kim** şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hâmün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7). [kim,]

Ķâmet-i servüñi **kim** gördi didi gül götürür / Gül ruñuñ buña ‘aceb deste-i sünbül götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1). [kim,]

Zâhidâ ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / **Kim** görüpdür gözleye ‘âşık olan nâmüs u ‘âr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4). [kim,]

Nizâmî pençesin burdum benümle **kim** tutar pençe / Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebânîdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5). [kim,]

Ħat gelüpdür diyü bu ‘âşık göstermese yüz / Diñüz ol şüha cihânda buña **kim** kâyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2). [kim,]

Âh kim şîvelerle dilberler / **Kim** göre hür veyâ melek dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1). [kim,]

Yüzüñ nûrına **kim** dir nâra beñzer / Ya kimdür **kim** diye gülnâra beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1). [kim,]

Yüzüñ nûrına kim dir nâra beñzer / Ya **kimdür** kim diye gülnâra beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1). [kimdür, -dür]

İy Muhibbî **kim** alur gül defterinden bir sabak / Bülbül-i güyâ olur bu ‘ilm aña hikmet yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5). [kim,]

Kim ezel bezminde nüş itdi maħabbet câmını / ‘İşk-ı mestî görine maħşerde de ayık mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3). [kim,]

Kim ki bildiyse Ħakîkî ‘ışkı olsun ol feraħ / **Kim** mecâzide kalur âñir nedâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4). [kim,]

Men‘ eyleye mi küyına varmaga rakîbüñ / **Kim** karşu turur ‘âşık-ı bî-bâke berâber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4). [kim,]

- İy Muhibbî şâf-dil hem pāk-meşreb ol yürü / **Kim** tarîki togrıdur lâ-büd anı Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [kim,]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer âh / **Kim** dirse disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [kim,]
- Bir sencileyin büseye cân u dil alan **kim** / Bu resme ‘aceb dünyede bāzār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [kim,]
- Bir sencileyin yār-ı cefākār **kimüñ** var / Bî-raħm u dil-figār u sitemkār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin yār-ı cefākār **kimüñ** var / Bî-raħm u dil-figār u sitemkār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin bezm-i belā vü ğam içinde / Zārılık ider derd-ile bīmār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin hüsñ gülistânına karşı / Bülbüllerini eyleyici zār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin zülfi hevāsına tolaşmış / Āşüfte vü ser-keşte giriftār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin ‘aşıkı ferdāya salar âh / Yüze gülici âl-ıla ‘ayyār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin hicrūñ-ile ğasta dil olmuş / Bî-çäre yatur derd-ile bīmār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer âh / Kim dirse disün ben dimezem var **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruħuñuñ şevkine iy yār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin büseye cân u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede bāzār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin sîne siper seng-i cefāya / Bu küh-ı maħabbetde belā yār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin ğāh çelîpā ide zülfin / Geh göstere ‘uşşākına zünnār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin zülfi hevāsıyla Muhibbî / Dildāde vü āvāre siyehkār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [kimüñ, -üñ]
- Sînesi bāğında **kim** dikdi maħabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü ğamdan özge berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [kim,]
- Tañ mı cüş itse Muhibbî âh-ıla deryā-yı eşk / Rūzigār esdükçe **kim** dir baħr-i bî-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [kim,]
- Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādîşāh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir ğāk-i pā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [kimdür, -dür]

Bilmezsin seh h r çeşmi sıhri **kimden**  ğren r / Z lfin n her bir kılın bi  başlu ejder gösterür (*Muhibb  D v n , Gazel 1153, Beyit 2*). [*kimden, -den*]

Şi‘r-ile  nki Muhibb  niçe dilber kuçılır / Bunı **kim** diyebilür şi‘r   gazelden ne gelür (*Muhibb  D v n , Gazel 1155, Beyit 6*). [*kim,]*

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / H r u  esle **kim** görüpdür r h-ı ‘umm n bağlanur (*Muhibb  D v n , Gazel 1157, Beyit 3*). [*kim,]*

Gel bugün ‘i ş idelüm sa n-ı  emen eyy mıdır /  ar -ı z lim **kimler** ile irtel şret saz olur (*Muhibb  D v n , Gazel 1158, Beyit 2*). [*kimler, -ler*]

Egerçi **kim** yapar dil h nesin y r / Döner ol dem yıkar yine şab -v r (*Muhibb  D v n , Gazel 1160, Beyit 3*). [*kim,]*

Hışm-ıla naz r kılma idüp kaşları nı  n / **Kim** didi sa a kim gözün üstinde kaşu  var (*Muhibb  D v n , Gazel 1163, Beyit 3*). [*kim,]*

Bu  ar -ı b -vef  h lin görüp **kim** bu a dil bağlar / Gelenler d r-ı d ny ya meger g tmez mi sanmışd r (*Muhibb  D v n , Gazel 1166, Beyit 3*). [*kim,]*

Didüm ki y rumu  yokdur naz ri / Eger var-ısa eyd n **kime** be zer (*Muhibb  D v n , Gazel 1179, Beyit 2*). [*kime, -e*]

Eger cevr   eger mi net eger gam / Anı **kim** y r ider ‘ayn-ı şaf dur (*Muhibb  D v n , Gazel 1180, Beyit 4*). [*kim,]*

Per de görmedüm h r de hergiz / Beşerde var mı eyd n **kime** be zer (*Muhibb  D v n , Gazel 1187, Beyit 4*). [*kime, -e*]

D ny  **kime** mihr itdi sa a ide Muhibb  / Cevr-ile cef  kılmada c n numa be zer (*Muhibb  D v n , Gazel 1189, Beyit 5*). [*kime, -e*]

Devr n içinde **kim** göre z lmı Muhibbiy  / Varsun muġ n deyre ki d r-ı ‘ad led r (*Muhibb  D v n , Gazel 1192, Beyit 5*). [*kim,]*

Kime ta r r eyleyem kime bu dil esr rını / G ş iden a v l mi benden beter hayr n olur (*Muhibb  D v n , Gazel 1196, Beyit 4*). [*kime, -e*]

Kime ta r r eyleyem **kime** bu dil esr rını / G ş iden a v l mi benden beter hayr n olur (*Muhibb  D v n , Gazel 1196, Beyit 4*). [*kime, -e*]

Miy nından haber **kim** var dir ise / Sözi taşd k olinmaz  n g m ndur (*Muhibb  D v n , Gazel 1198, Beyit 4*). [*kim,]*

( ) Hay tı ebed d r sa a **kim** v şil ola / N’ola Manş r gibi z lful ne kılsa  ber-d r (*Muhibb  D v n , Gazel 1205, Beyit 6*). [*kim,]*

( ) Zam nu  işi budur **kime** bir an vire yüz / Dönüp aġlatmayıcak komaz anı a ir-i k r (*Muhibb  D v n , Gazel 1205, Beyit 11*). [*kime, -e*]

Şem‘-i cem l-i y ra perv ne-veş tutuşdum / **Kimdür** diyen ben m n ol şem‘e yanagelmez (*Muhibb  D v n , Gazel 1207, Beyit 3*). [*kimdür, -d r*]

Döştlar hicr n şebinde **kim** reh y  istemez / Görüben c n n yüzini r şen y  istemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1224, Beyit 1*). [*kim,]*

- İy şabâ zülfine el sun kıl anı ‘ânber-feşân / **Kim** meşâm-ı cân ‘ıtr-ı müşg-sâyi istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [kim,]
- ‘Uzlet idüp **kim** kanâ‘at birle buldı işihâr / Pâdişâh-ı dehr olup ol hüy u hâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [kim,]
- Hevâ-yı nefse **kim** uysa Muhibbî soñı hacletdür / Bu pendî cân-ıla **kim** güş iderse şermsâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [kim,]
- Hevâ-yı nefse **kim** uysa Muhibbî soñı hacletdür / Bu pendî cân-ıla **kim** güş iderse şermsâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [kim,]
- Ėam tîrine her gâh bu sînem siper olmaz / **Kim** dirse olur olsa da ulu hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [kim,]
- Teşbîh **kim** ider gün yüzine mihr-ile mâhı / Gün yüzine ‘âlemde muķâbil kamer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [kim,]
- Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başa iltüm / ‘Âlemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [kimdür, -dür]
- Bu Muhibbî’ye niçe bir atasın seng-i cefâ / **Kim** bütün ide uşandı bu dil-i âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [kim,]
- Gide cânân Muhibbî nâle kılma / Bunı **kim** gördi mürde ide âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [kim,]
- Zülfî zencîrinde gönlüm **kim** görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı ‘ışk-ıla sermeste **kim** rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [kim,]
- Zülfî zencîrinde gönlüm **kim** görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı ‘ışk-ıla sermeste **kim** rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [kim,]
- Sîne pülâd olsa da Ėamzeñ ider andan güzer / Şol muķavves kaşlaruña döstüm **kim** ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [kim,]
- Mâhı gördüm gün yüzüñden dem-be-dem alur ziyâ / **Kim** ola bilsem saña mihr-i cihân-ârâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [kim,]
- Göñlümün feryâd elinden **kime** varup dâd idem / İrmek ister gördüğü zülfe uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [kime, -e]
- Kim ki nür-ı Hakk-ıla dil hânesin rüşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem‘-i şebistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [kim,]
- Sevdüğüm **kimdür** anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [kimdür, -dür]
- Urur ‘âşık olanlar baş terkin / Diyen **kimdür** ki ‘âşık ölmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4*). [kimdür, -dür]
- Rüyını zer eyleyüp **kim** ola kapuñda gedâ / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [kim,]
- Gün yüzüñ ile alnuñı **kim** görse habîbüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [kim,]
- Geldi dehâna mîmün irem gibi murâda / Muşhaf cemâlün açup **kimdür** tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [kimdür, -dür]

- Gide cānān Muhibbī nāle kılma / Bunu **kim** gördi mürde ide āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 7*). [kim,]
- Sīne şahrāsına dil dikedüm nişān ol tıfl için / Atsun ğamz okların ebrūlara **kim** ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 2*). [kim,]
- Çudret-i şun'-ı Hūdā'dur sende olan kaş u göz / **Kim** göre hayret basar döker anuñçün yaş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 1*). [kim,]
- Åh it Muhibbī her dem **kim** gördi yār[ı] mahrem / 'Åşık olur mı bī-ġam olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 5*). [kim,]
- Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / Ğāyet ile ħasta-dıldür bu Muhibbī bendeñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 5*). [kim-durur, --durur]
- Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbī defter ü dīvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5*). [kim,]
- Kim ki dolaşa ser-i zülfine dīvāne gibi / Aña pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 2*). [kim,]
- Şu'le-i āhī **kimüñ** kim 'āleme pertev salar / Zerreye almaz günü ol mäh-ı tābān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 3*). [kimüñ, -üñ]
- Çudret-i şun'-ı Hūdā'dur sende olan kaş u göz / **Kim** görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 1*). [kim,]
- Gözüñ altında ol ħāl-i siyāhuñ nāfe-i müşġin / Ğalaçdur **kim** bunu dirse ki Rüm içre ġazāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 2*). [kim,]
- Sırr-ı 'ışk[ı] sor baña 'allāmeler ħall eylemez / **Kim** görüpdür bu cihānda ola düşvār iş geñez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 1*). [kim,]
- Ger dehān olsa lebünde beñzedürdüm ġoncaya / Agzuña **kim** beñzedür ġonca güler hıç söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 3*). [kim,]
- Nev-bahār eyyāmı geldi **kim** olursa yārsuz / Bülbül-i bī-çāredür **kim** kalısar gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 1*). [kim,]
- Sīnede yir yir elifler serv ü dāġum lāleler / **Kim** temāşā eyledi didi müzeyyen bāġ-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 2*). [kim,]
- 'İşk-ı şāhī ħaymesin kuralı dil şahrāsına / **Kim** görürse dir ki bu mülküñ ħarābı var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 2*). [kim,]
- Bī-vefā dildār sevmek hey ne müşkil kār-ımuş / **Kim** giriftār-ı belā-yı 'ışk ola nā-çār-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 1*). [kim,]
- Fıkr eyleme iy dil yürü vuşlat ele girmez / Cān gibi nihāndur **kim** ider anı derāġuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 2*). [kim,]
- Gerek 'āşık olan ser-pā bürehne / Anı **kim** gördi mecnūn ola ser-puş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 2*). [kim,]
- Kim saña bu ħüsni virdiyse eyā şīrīn-dehen / Kūġ-ı ġamda ben belā-perverdi Ferhād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 2*). [kim,]
- Şāh olup **kim** geydi-y-ise atlas u dībā ħarīr / Yig-durur saña ħalender gibi olmak jende-puş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 2*). [kim,]

Ser-i küyumda feryād u fiğān her şeb iden **kimdür** / Didi didem Muhibbî hasta-dildür h'âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4). [kimdür, -dür]

Yüzüñe **kim** gün dimiş rā eylemiş / Hoş nazar kılmış ne hoş rā eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1). [kim,]

Küh-ı ğamda **kim** göre eydür peleng-i mişedür / Sînem üzre dâğlarla çün nişānum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4). [kim,]

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Hum-hāne güşesi ne ulu bārgāh-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3). [kim,]

Ruħuñ tābında iy meh-rū dutuşur ser-te-ser 'ālem / Cihānda bunı **kim** gördi **kim** ola bî-duħān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3). [kim,]

Yüzüñi **kimdür** görüp dil virmeye / Dest-i kudret çünki taşvîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3). [kimdür, -dür]

Kim göre 'arîzuñı olmaya ğamdan o ħalāş / Yazılı ħaṭṭ-ı ğubār-ıla gönülde bu ħavāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1). [kim,]

Cān u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz **kim** ola bu resme ħāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2). [kim,]

Kim ħarīm-i ħürmet-i ğamla Muħîb maħrem ola / Olamaz tā rüz-ı maħşer miħnet ü ħırmāndan ħalāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5). [kim,]

Naqd-i cān[1] **kim** virüp aldı nigāruñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyāda bunuñ ğibi as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3). [kim,]

Ruħlarıñ üstinde n'eyley uşbu zülf-i 'anberîn / **Kim** görüpdür kim günüñ yüzini zāhir duta pas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2). [kim,]

kim dimez: Hangi kişi söylemez // Söylemeyecek olan yoktur, herkes bunu söyler.

Bu Muhibbî bāğ-ı ħüsnüñ her kaçan medħ eylese / İy gül-i ra'nā aña kim bülbül-i ğüyā dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5). [kim dimez,]

kim dimez: Hangi kişi söylemez // Söylemeyecek olan yoktur, herkes bunu söyler.

Āfitāb-ı ħüsne kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya muķavves kaşlarıñ görüp aña kim ya dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1). [kim dimez,]

kim dimez: Hangi kişi söylemez // Söylemeyecek olan yoktur, herkes bunu söyler.

Āfitāb-ı ħüsne kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya muķavves kaşlarıñ görüp aña kim ya dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1). [kim dimez,]

kim ki: Hangi kimse ki.

Cām-ı la'lin isteme gel eyle çeşminden ħazer / **Kim ki** bed-meste uyarsa lā-büd anda kan olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2). [kim ki,]

Kim ki nazm ister Muhibbî şî'rini gûş eylesün / Bulunur gerçi ğazel ammâ bu eş'âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*kim ki,]*

Kim ki bildiyse haķıķı 'ıŖkı olsun ol feraħ / Kim mecâzide kalur âĥir nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*kim ki,]*

Ekserî 'âŖıķlaruñ tâ Ŗubħa dek bî-dâr olur / **Kim ki** 'ıŖkdan bî-ĥaberdür ol yatur her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*kim ki,]*

Kim ki 'âŖıķdur Muhibbî âsîtân-ı yârda / PâdiŖâh-ı dehr ise kendüyi çâker gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*kim ki,]*

Ŗem'-i ĥüsne **kim ki** 'âŖıķdur yanar pervâne-veŖ / Maĥv olur ol 'âteŖ-i 'ıŖk içre nâ-peydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [*kim ki,]*

Kim ki dünyâ ni'metine aldanup meyl eyleye / Aña ĥayvândur disünler dimesünler aña nâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*kim ki,]*

Kim ki Mecnûn gibi leylî zülfüne dil bağlamıŖ / Lâle gibi sînesini Ŗevĥden ol dâĝlamıŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*kim ki,]*

Beñzemezse Ŗi'rüme Ŗi'ri n'ola Ŗâ'irlerüñ / **Kim ki** Ŗarrâf ola dir kim bir degül altun gümüŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*kim ki,]*

Kim ki 'âŖıķdur gerekdür âsiyâ-veŖ çarĥ urup / Gice gündüz döĝine eline alup iki daŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*kim ki,]*

Kim ki el komak dilerse zülf-i 'anber-bârına / Göreyim kim pâralsun baĝrı anuñ Ŗâne-veŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [*kim ki,]*

Sâĝar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / **Kim ki** olmak isteye endüh-ı devrândan ĥalâŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*kim ki,]*

İy Muhibbî **kim ki** 'ıŖk yolında cân terk itmedi / ĤâŖıl-ı 'ömrine virilen hevâdur çün ĝaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*kim ki,]*

kim kim: *Kimi...kimi. // Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.*

Her kaçan kim âĥ ider dil Ŗu'le bayraĝın çeker / Derd ü ĝam leŖker olup kim sol u kim saĝın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*kim kim,]*

kim ola: *Her kim ola, kimdir?.*

Giderme zülfünü gel gül yüzünden / **Kim ola** diye kim kâkül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [*kim ola,]*

kim sevmmez: *Kim sevmmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Cevri çok pür cefâyı **kim sevmmez** / Mihri yok bî-vefâyı **kim sevmmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*). [*kim sevmmez,]*

kim sevmmez: *Kim sevmmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Cevri çok pür cefâyı **kim sevmez** / Mihri yok bî-vefâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*).
[kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Her nefes nâle kılur can u göñül / Meclis içinde nâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Tütüyâdur gözüme hâk-i deri / Kûhl için tütüyâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Görinür zülf içinde ‘arız-ı yâr / Şeb-i târ içre ayı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu cihân içre mâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Sâye salsa gedâyı şâh eyler / Pes ol zülfî hümâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Bu Muhibbî giceler bülbül-vâr / İñiler âh u vâyi **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Hamdü-lillâh Muḥammed ümmetiyüz / Cân-ıla Muştafâ’yı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8*).
[kim sevmez,]

kimdür dimez: *Hangi kişi söylemez // Söylemeyecek olan yoktur, herkes bunu söyler.*

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın / Rûzigâr-ı âh-ıla kimdür aña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [kimdür dimez, -dür]

kimesne: *1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.*

Amân virmez baña bir dem gam u derd ü belâ hergiz / **Kimesne** yoktur ‘âlemde benüm tek mübtelâ hergiz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [kimesne,]

kimi kimi: *Kimi...kimi... Bazısı, bazıları, birkaçı II belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.*

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*kimi kimi,]*

kimi kimi: *Kimi...kimi... Bazısı, bazıları, birkaçı II belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.*

Kimi ‘âşık kimi zâhid bu halkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [*kimi kimi,]*

kimine kimine: *Kimi...kimi... Bazısı, bazıları, birkaçı II belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.*

Kimine nâz u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa ‘ışkuñ ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*kimine kimine, -n, -e]*

kimse: *1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.*

Ėam beyâbânında sergerdân olaldan cân u dil / **Kimse** gelmez yanuma illâ meger säyem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*kimse,]*

Sorma sırr-ı dehânını iy dil / **Kimse** fehm eylemez mu‘ammâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*). [*kimse,]*

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kâyinātuñ **kimse** dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*kimse,]*

Olmayınca **kimsede** ‘ışkdan eşer / Bil ki hayvândur anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*kimsede, -de]*

Kimse yüzün görmedi ammâ cihân pür güft ü gü / Ol derün-ı perdede ‘âlem tolu gavğâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*kimse,]*

Ėanâ‘at ihtiyâr iden aña lâ-büd gelür ‘uzlet / Görünmez **kimseye** ‘Ankâ gibi ol ‘azm-i Ėâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*kimseye, -ye]*

Zülfine dil bağlayup itme iñende i‘timâd / **Kimse** başa çıkmamış anuñla birçok başludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*kimse,]*

İrişilmez zülfî devrinde vişâli gencine / **Kimse** gence mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*kimse,]*

Geldi bu ‘âleme hüsniyle niçe Yüsuf-ı Mısr / Görmedi **kimse** senüñ gibi terâzüya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [*kimse,]*

Niçe teşbih idem kıddine servi / Ki servüñ **kimse** dimez ġabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [*kimse,]*

İy Muhibbî **kimse** irmez baħr-ı ‘ışkuñ ‘umkına / Gerçi mâhîler gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*kimse,]*

Muhibbî ġalvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şî‘r-ile **kimse** dimesün kim kemâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*kimse,]*

Rumûz-ı 'ışk müşkildür anı keşf eylemez **kimse** / Bu müşkil hallin isterseñ dilâ gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [kimse,]

İtmezüz **kimseye** bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzi cümleden ednâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [kimseye, -y, -e]

Sen harâb itmek neden iy ğam dil-i vîrânemi / Hânesin kendü eliyle **kimse** vîrân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [kimse,]

Ne hoş idi eger dünyâ yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün **kimse** ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [kimse,]

Bi-ĥamdî'llâh muĥabbet ĥânesinde / Ğamuñdan ğayrı **kimse** maĥrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5*). [kimse,]

Mu'tekif olsam n'ola kûyuñda iy ârâm-ı cân / Bir nefes senden cüdâ bir **kimse** tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [kimse,]

Ĥamdü-lillâh gün ğibi çün şâfdur âyînemüz / Ol sebebden **kimseye** bir zerre yokdur kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [kimseye, -y, -e]

Zülfini ańsam nigâruñ ĥâlini medĥ eylesem / **Kimse** 'anber adın ańmaz müşg-i Tâtâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [kimse,]

Ĥamdü-lillâh ğıll u ğışdan pâkdür âyînemüz / Ol sebebden yok-durur **kimseye** herğiz kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [kimseye, -y, -e]

Deĥâniyla miyânından ĥaberdâr olmadı **kimse** / Göñül ĥayretde kalmışdur yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [kimse,]

Seni künh-ile **kimse** bilmek olmaz / Ne deñlü diĥkat olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*). [kimse,]

'İnâyet kıl Muĥibbî seni bulsun / Seni künh-ile **kimse** bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*). [kimse,]

'İşkuñ na'îmi hoşdur ĥaşmı da lîk müşkil / Bir loĥma ki dehâna sıgmaya **kimse** yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [kimse,]

Bu Muĥibbî yazsa ĥüsni âyetin dil levĥine / Okıyan dir buncılayın **kimseler** inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [kimseler, -ler]

'Aĥl u şabrım bir ugurdan anı yagma eyledi / **Kimseye** virmez emân bir laĥza ol cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [kimseye, -y, -e]

Mihr umma dehr-i dündan andan gelen cefâdur / **Kimse** cihânda ĥurrem olduĝı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [kimse,]

Tîr-i müjĝanı ile durmaz akar ĥün-ı ciger / Bu iki ĥünîlerüñ **kimse** savaşıñ yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [kimse,]

Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / Yâ İlâĥ olmasun 'âlemde **kimse** yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [kimse,]

Kimse bilmezdi Muĥibbî süz-ı 'ışkımdan ĥaber / Zâĥir eyler 'âleme bu sırrı eş'ârım komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [kimse,]

Ol ki dildāruñ cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez **kimseye** derdine dermān istemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*kimseye, -y, -e*]

Sorma Mecnūn'a varup müşkil-i 'ışkı baña sor / Degme **kimse** idemez mes'ele-i 'ışkı temiz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*kimse,]*

'Akl u şabrum bir uyardan aldı yagma eyledi / **Kimseye** virmez emān bir lahza ol cammāş göz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1349, Beyit 2*). [*kimseye, -y, -e*]

Ko uzansun şāne eyle zülfüne 'ömrümdür ol / 'Ömrinüñ uzunluğın bir **kimse** var mı istemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*kimse,]*

Kimseler kādir degüldür 'ışkdan baħş itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür hırās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*kimseler, -ler*]

Yok miyānından eşer gelmez dehānından cevāb / **Kimse** yok virür haber andan Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*kimse,]*

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül feryād-res / Raħm umma **kimseden** feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1390, Beyit 1*). [*kimseden, -den*]

'İşkuñ meyine **kimsede** yok gerçi taħammül / Sen eyle dilā ger kadeħ çarħ ise de nüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*kimsede, -de*]

Şi'rümi gören bir āhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme **kimse** aña diş uramamış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*kimse,]*

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi dildāra 'arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra 'arz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*kimse,]*

kimsene: 1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

Bu günü hoş görelüm ırte günün issisi var / Kalmadı kalmayısar **kimseneye** gün gicedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1040, Beyit 3*). [*kimseneye, -y, -e*]

(ف) Firār itse n'ola görse bu dil-ħastesini / Şāh olan **kimsene** dervīřden 'ār itse ne var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*kimsene,]*

Hicr ara ħasret-ile cān lebüme gelmiş-iken / **Kimsene** yok diye bu ħālümü dildāra henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*kimsene,]*

Dil ħasta yatur **kimsene** ħālını sormadı / Eyler Muhibbî şubħa degin āh u vā henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*kimsene,]*

Yiter aglatma beni dōst yaşumdan ħazer it / 'Ālemi ġarķa virür **kimsene** bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*kimsene,]*

Naķd-i cān[ı] kim virüp aldı nigāruñ büsesin / Eylemedi **kimsene** dünyāda bunuñ gibi as (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*kimsene,]*

kīn: Kendisine yapılan bir řeyi ħazmedemekten doğan devamlı ve gizli dūřmanlık, garaz, buğz.

Dōstum cefālar itmege mebāř / **Kīni** dilden gel gider āzār-ı ehl-i dil mebāř (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*kīni, -i*]

kīn eylemiş: *Kin gütmek, öç almak istemek.*

Şöyle beñzer hışm idüp dilber baña **kīn eylemiş** / Ğamzesin hıncer kılup ebruların çīn eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*kīn eylemiş, -miş*]

kīn eyleyüp: *Kin gütmek, öç almak istemek.*

Dōstum **kīn eyleyüp** ebrularuñ çīn eyleme / Böyledür dirler meşeldür kīn ile dīn tagılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*kīn eyleyüp, -y, -üp-yüp*]

kīn ile dīn tagılur: *Kin ve din bir yerde olmaz. Hiçbir din kin duymaya izin vermez. Kin duymak insanları yanlış yollara, büyük hatalara götürür. İnançlı bir insan affedici, bağışlayıcı olmalıdır.*

Dōstum kīn eyleyüp ebrularuñ çīn eyleme / Böyledür dirler meşeldür **kīn ile dīn tagılur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*kīn ile dīn tagılur,]*

kīne: *Kin; Kendisine yapılan bir şeyi hazmedemekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık, garaz, buğz.*

Ĥamdü-lillāh gün gibi çün şāfdur āyīnemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur **kīnemüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*kīnemüz, -müz*]

Ĥamdü-lillāh gıll u ğışdan pākdür āyīnemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz **kīnemüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*kīnemüz, -müz*]

kıpkızıl kana boyanup: *Kan içinde kalmak, kanla dolmak II acı ve keder içerisinde kalmak.*

Gün yüzünüñ hasretinden lāle miskīn sebzde / **Kıpkızıl kana boyanup** yüregini dāğlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*kıpkızıl kana boyanup, -up*]

kır: *Öldürmek, yok etmek.*

Bir nazarla **kırarım** dir niçe biñ ‘āşıqumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*kırarım, -arım*]

kirāz: *Gülgillerden, ılıman iklimlerde yetişen bir meyve ağacı // Bu ağacın kırmızı veya beyaz renkte, etli, sulu, tek çekirdekli meyvesi // Aşığın kanlı gözyaşlarına teşbih.*

Ĥün-ı dil eyler temevvüc her kaçan āh eylesem / Dāne dāne gözlerümden dökilür hem çü **kirāz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*kirāz,]*

kiris: *Ok yayının iki ucu arasına gerilen esnek bağ.*

Ĥaddümi dü-tā eyleyüp āh okların atdum / Rengīn yaşımı eyledüm ol yaya **kirişler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*kirişler, -ler*]

Dir gören ebrularını ĥusrevā Çāçī kemān / Aña ibrişim zülüfüñ birle kılmışsın **kiriş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*kiriş,]*

kirisme: *Naz, işve, kaş ve gözle yapılan işâret.*

İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger gitse ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla **kirişmedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*kirişmedür, -dür*]

Gâh cevr ü geh cefâ gâh **kirişme** gâh nâz / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [*kirişme,]*

kirm-i belâ: *Bela böceği, bela kurdu.*

Etümi **kirm-i belâ** yirse de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*kirm-i belâ,]*

kırmuzı: *Kırmızı, kan rengi, al renk.*

Çeşmüm tenüme geydüreli **kırmuzı** hil'at / Āhum da Muhibbî görünür başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*kırmuzı,]*

kirpüg: *Kirpik; göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.*

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ görenler küy-ı yāruñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*kirpügüm, -üm*]

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / Hār u h̄esle kim görüpdür rāh-ı 'ummān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*kirpügüm, -üm*]

Dîdeler yaş dökdüğince **kirpügüm** cārüb olur / İşigün pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [*kirpügüm, -üm*]

Dîdeler yaş dökdüğince **kirpügüm** cārüb olup / İşigün pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [*kirpügüm, -üm*]

Kirpügüm cārüb olup sakkā-yı çeşmüm su seper / Hıdmete bil bağlayup küyında ferrāş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*kirpügüm, -üm*]

Cārüb idüp bu **kirpügümi** dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma 'ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*kirpügümi, -üm, -i*]

kirpük: *Kirpik; göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.*

Gözlerüm yaşlar döker **kirpüklerüm** cārüb olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*kirpüklerüm, -lerüm*]

Kirpük ucında her biri bir la'l-pāredür / Akan gözümde hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*kirpük,]*

kış: *1. Bazı hayvanatı ürkütmek için çıkarılan seda "kış kış!" gibi.2. Satranç oyununda def' etmek 3. Din, mezhep, millet.*

Türk çeşmün mülk-i dil tārâcına / Zülf-i kâfir **kış** ile leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [*kış,]*

kış: *Ok kuburu, okluk, sadak.*

Cem' kılduñ iy Muhibbî cümle gamze okların / Lâyıkı budur ki aña idesin sen sîne **kiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*kiş,]*

kısa: *Eski hukukta öldürme ve yaralama suçlarını işleyen bir kimseyi bu fiilleri aynen kendisine uygulamak suretiyle cezalandırma, misilleme yapma.*

Çünkü öldürdün Muhibbî'yi ser-i küyünde gel / Büse ihsân it tarîk-ı 'ışkda yokdur **kışaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5*). [*kışaş,]*

Katl-i 'uşşâk eylegil hîç itme kanından hâzer / Bu tarîk-ı 'ışkdur konılmadı bunda **kışaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*kışaş,]*

Gel bugün 'âşıklañ öldür günâhın aña sen / Konmamışdur çün tarîk-ı 'ışkda yokdur **kışaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [*kışaş,]*

kîse: *Kese, torba. // Göz çukuru.*

Dükenür sanma çeşmüm **kîsesinden** / Yime gam anda dînâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*). [*kîsesinden, -si, -n, -den]*

kîse-i çeşmüm: *Göz kesesi // göz çukuru.*

Niçe yıldur ki hârc olur yolında ol cefâkârıñ / 'Aceb bu **kîse-i çeşmüm** dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*kîse-i çeşmüm, -üm]*

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Degüldür **kîse-i çeşmüm** şemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [*kîse-i çeşmüm, -üm]*

kîse-i surhı: *Kırmızı kese.*

Goncanuñ pâyına îşâr itmege iy gül'izâr / **Kîse-i surhı** içinde zerleri mestürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [*kîse-i surhı, -ı]*

kişi: *Adam, insan, kimse.*

İñilerse bu Muhibbîyi 'aceb eylemeñüz / Her kaçan bir **kişinüñ** bağı tola hün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*kişinüñ, -nüñ]*

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan âb iniler / Olıcak bir **kişinüñ** gözleri bî-h'âb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*kişinüñ, -nüñ]*

Sîret gözedüp şürete bakmadı Muhibbî / Şâhib-nazar olan **kişi** lâ-büd hüner ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*kişi,]*

Her **kişiye** kim ugraya gönülüm haber ister / Cânâ çü seni cân u gönülden sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*kişiye, -y, -e]*

Eyledüm 'ışk âteşine döstlar cânım sipend / Âteşe düşen **kişinüñ** âhiri pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [*kişinüñ, -nüñ]*

N'ola yasdansam eger taş işigini şubha dek / Kim sa'âdet **kişiye** vaqt-ı şeherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*kişiye, -y, -e]*

Beni redd eyleme varsam kapuña / Kerîm olan **kişi** bend-i der itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*).
[kişi,]

Degül hâlî gamuñ dil hânesinden / Bu ‘âlemdür **kişi** mahremsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*).
[kişi,]

Her **kişi** cân terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhâd ider ‘ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [kişi,]

Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar hâlî **kişi** hüd yarımı bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [kişi,]

Eyler egerçi her **kişi** bir nesne ile fahr / Her dem Muhibbî ‘ışk-ıladur iftihârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [kişi,]

Muşhaf-ı hüsnüñi gördüm ko yüzümü süreyim / Mü‘min olmaz ol **kişi** âyât-ı Kur‘ân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [kişi,]

Her **kişiye** gösterür yüzini ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [kişiye, -y, -e]

İstemezdüm ‘ışka düşmek geldi âhir başuma / Cidd ü cehd-ile **kişi** taqdîri tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [kişi,]

Şâneler görsem eger zülfeyni uyhum aparur / Bu meşeldür olıcak **kişi** perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [kişi,]

Mümkün mi saña rahm gele yâr dilinden / Dünyâda Muhibbî **kişiye** rahm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [kişiye, -y, -e]

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede küyında ben / Olıgelmişdür ider her **kişi** şadr içün savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [kişi,]

kişi her ne kim kılsa yarın görür: *İnsan bugün ne yaparsa yarın karşılığını görür, insanın yaptıkları karşısına iyi veya kötü olarak çıkar.*

İy güzeller şâhı zulm itme bugün ‘uşşâka gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [kişi her ne kim kılsa yarın görür, -sa-ür]

kısmet: *Takdir edilmiş olan şey, nasip, tâlih, baht.*

Pîr-i muğâna virmem ezelden havâledür / **Kısmet** bu yolda destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [kısmet,]

Saña cevır ide Muhibbî yâr ağyâra vefâ / Ko seni itsün helâk bu **kısmete** kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [kısmete, -e]

Döstüm **kısmet** baña kaygu saña şādî-y-imiş / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [kısmet,]

kıssa: *1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet 2. Vak’a, mâcerâ, sergüzeşt.*

Her kaçan derd-i firâkuñ **kıssasın** şerh eyleyem / Şem’ yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [kıssasın, -sı, -n]

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel **kıṣṣasın** / Her kılıñ şerhinde başka defter ü dīvān olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*kıṣṣasın, -sın*]

Kanda kim zülfin añup leblerinüñ zikrin idem / Bir uzun **kıṣṣa** olur hem şekeristān añılır (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*kıṣṣa,]*

Oldı ‘ālemlere destān Muhibbî **kıṣṣam** / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 6*). [*kıṣṣam, -m*]

Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u Mecnün **kıṣṣasın** / İy Muhibbî yār eger gūş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*kıṣṣasın, -sı, -n*]

Zülfüñ bir uzun **kıṣṣa-durur** zikri ne mümkin / Şerh eylemeyem ḥaşre degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*kıṣṣa-durur, -durur*]

kıssa-i ferhād: *Ferhad'ın kıssası.*

Kıṣṣa-i Ferhād olaldan kıṣṣa-i ğuşşam benüm / Ol lebi şırın idüp bir dāsītān ezberlemiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*kıṣṣa-i ferhād,]*

kıssa-i ğuşşam: *Keder ve üzüntü hikâyesi.*

Muhibbî **kıṣṣa-i ğuşşam** benüm āh / Yanında dilberüñ efsāne olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*kıṣṣa-i ğuşşam, -m*]

Kıṣṣa-i Ferhād olaldan **kıṣṣa-i ğuşşam** benüm / Ol lebi şırın idüp bir dāsītān ezberlemiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*kıṣṣa-i ğuşşam, -m*]

kıssa-i mecnün: *Mecnun'un hikayesi.*

Benüm āhvāl-i pür ğuşşam yanında **kıṣṣa-i Mecnün** / Muhibbî beñzemez ancak kırı efsānedür dirler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 5*). [*kıṣṣa-i mecnün,]*

kıssa-i pür ğuşşamı: *Gam ve keder dolu hikaye.*

Bu **kıṣṣa-i pür ğuşşamı** bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n’eyleyem ol şāh görünmez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 2*). [*kıṣṣa-i pür ğuşşamı, -m, -ı*]

kişver: *Memleket, ülke.*

Yıkmadan ğam bu gönül **kişverini** yāda getir / Sākıyā cānuñ için ehl-i dile bāde getir (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*kişverini, -i, -n, -ı*]

Sen güzellik **kişverinüñ** pādişāhısın diyü / Kaşlarıñ almış berāt-ı ḥüsnüñe tuğrā çeker (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*kişverinüñ, -i, -nüñ*]

Mecnün ki ‘ışk **kişverine** pādişā geçer / Hükmi anuñ cemī‘-i vuḥūşa revā geçer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*kişverine, -i, -n, -e*]

kişver-i dil: *Gönül ülkesi.*

İy Muhibbî niçe tākāt getüre **kişver-i dil** / Şāh-ı gam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [*kişver-i dil,]*

kişver-i hüsnî: *Güzellik ülkesi.*

Görinen haç midur yâ leşker-i mür / Ki tutdı **kişver-i hüsnî** ser-â-ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [*kişver-i hüsnî, -i]*

kişver-i 'ışka: *Aşk diyarı, aşk ülkesi.*

Gitdi Mecnûn didüğüñ geldi Muhibbî yirine / **Kişver-i 'ışka** geçerse anı uhrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*kişver-i 'ışka, -a]*

kitâb: *Kitap. Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.*

Bilsem ceḡā **kitâbını** kimden okur 'aceb / Şimdi cihānda sencileyin yok ceḡā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*kitâbını, -ını]*

Okudum 'ışkuñ **kitâbın** gördüm anda yazulu / 'Aşka evvel kademde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*kitâbın, -ın]*

Küfâr-ı haddüñi haḡtuñ yazup şerḡ eylemek ister / Ta'ālā'llāh anı ḡakk it gider yañlış **kitâb** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*kitâb,]*

Dil okur 'ışkuñ **kitâbını** revān ezberlemiş / Güyiyā gülşende bülbül Gülsitān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*kitâbını, -i, -n, -ı]*

kitâbî: *Kitap ehli / Kitap okuyan.*

İy müderris bil ḡaḡ'uñ baḡşâyışidür fenn-i 'ışḡ / Kesb ile girmez ele ne ḡod **kitâbiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*kitâbiler, -ler]*

kitâb-ı hüsnüñi: *Güzellik kitabı.*

ḡaḡ u ḡālūñ olmasa ezber **kitâb-ı hüsnüñi** / Okuram ḡacet degüldür baña i'rāb u nuḡaḡ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2*). [*kitâb-ı hüsnüñi, -üñ, -i]*

kıtmîr-ves: *Kıtmir gibi, Kıtmir misali // Ashab-ı Kehf'in köpeği.*

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pāyuñ şikest / Ehl-i diller şoḡbetinden olma dūr **kıtmîr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*kıtmîr-ves,]*

kıya baksa: *Süzgün bakmak II hiddetli, sert, öldürücü bakış.*

Kıya baksa eger cellād çeşmüñ / İder müjgānın ol dem ḡançer-i tüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [*kıya baksa, -sa]*

kıvām idesin: *Ayağa kalkmak, ayaklanmak, boylanmak.*

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşügünden gitmeyüp biz tā kıyāmet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1). [kıyām idesin, -e, -sin]

kıyāmet: Kıyamet günü. II Sevgilinin boyu.

Hāk-i pâyüñle pür itdük şîşe-i çeşni henüz / Hey kıyāmet kāmēt it vaqt oldı sâ‘at beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6). [kıyāmet,]

kıyāmet: 1. Gürültülü karışıklık, kaynaşma, gürültü, patırtı, velvele 2. Felâket, büyük sıkıntı, belâ ve musibet, âfet.

Salınsa nâz-ıla yârum gören dir serv-kāmētdür / Ne serv-kāmēt olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1). [kıyāmetdür, -dür]

kıyāmet: Semâvî dinlerdeki ortak inanişâ göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölümlerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşügünden gitmeyüp biz tā kıyāmet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1). [kıyāmet,]

Näle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / Tañlaram nâz uyhusından yârı bî-dâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3). [kıyāmetdür, -dür]

İy Muhibbî çün şarâb-ı ‘ışkı nüş itdün ezel / Tā kıyāmet tañ degüldür idesin cüş u hurüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5). [kıyāmet,]

Zülfünün çevgânını gördüm başum top eyledüm / Tā kıyāmet ‘ışk meydânında olsun raqqâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3). [kıyāmet,]

kıyāmetler kopar: Kargaşa ve gürültü meydana gelmek II ortalığın birbirine girmesi, büyük gürültü ve karışıklık çıkması.

Kāmēt itse ol sehî servüm kıyāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf âh eyleyüp yügrışmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4). [kıyāmetler kopar, -ar]

kıyās itmeñ: Mukayese etmek, karşılaştırmak, kıyaslamak II bir saymak, denk tutmak.

Añlayup ‘ışkuñ rumüzin didi bir hikmet-şinās / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunu bir ‘ilme kıyās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1). [kıyās itmeñ, -me, -ñ]

kıymet virmege: Değer vermek; değerini, karşılığını vermek.

Şi‘r-i pür-süzum eger varsa ‘Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6). [kıymet virmege, -meg, -e]

kıymet-i dünyā: Dünyanın kıymeti, değeri.

Bir zerre degül kıymet-i dünyā yanumuzda / Baş terkin urur dünyede evbaşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2). [kıymet-i dünyā,]

kıymetin bilmek: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Bilmek isterseñ eger zencir-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdasında olan 'aşık-ı mecnûna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2). [kıymetin bilmek, -i, -n-mek]

kıymetin bilür: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Vuşlat içre hiç kes bilmez vişâlûñ kadrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3). [kıymetin bilür, -ür]

kıymetin bilür: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Sâgar-ı mey kıymetin mest ü harâbîler bilür / Lâcerem meyhânenüñ kadrin şarâbîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 1). [kıymetin bilür, -ür]

kıymetin bilür: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizâmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5). [kıymetin bilür, -ür]

kıymetin bilürüz: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Âsitân-ı 'ışkuñuñ zâhid ne bilsün kadrini / Biz bilürüz kıymetin anda sa'âdet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4). [kıymetin bilürüz, -i, -n-ür, -üz]

kıymetin ne bilsün: Kıymetini nasıl bilsin, herkes kıymetini anlayamaz II kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Bu Muhibbî şî'rinüñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür kadrini aña söyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6). [kıymetin ne bilsün, -i, -n]

kıymetini bilmez: Değerini anlamak, değeri hakkında fikri olmak II kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5). [kıymetini bilmez, -mez]

kızar: 1. Rengi kırmızı olmak, kırmızıya yakın bir renk almak 2. (Kırmızı renkli meyveler ve çiçekler için) Olgunlaşmak, rengi kırmızıya dönmek 3. (Utanmaktan dolayı) Yüzüne kan hücum etmek.

Gülsitân içre kızardı göreliden gün yüzüñ / İşidelden zülfini sünbül perîşândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7). [kızardı, -dı]

kızıl: Kırmızı.

Zahm-ı peykânı kızıl güldür baña / Bülbülem hâr-ı belâsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4). [kızıl,]

kızıl kana boyanmışdur: Kızıl kana boyanmak, gözleri kanlanmak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Derûn-ı sinede bagrum ser-â-ser pāralanmışdur / Anuñçün gözlerüm yaşı **kızıl kana boyanmışdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1). [kızıl kana boyanmışdur, -mış, -dur]

kızıl kana boyanukdur: Kızıl kana boyanmak, kanlar içinde kalmak, yüreği kanlanmak, acı ve üzüntü çekmek.

Atarsın ğamzeñ okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pāre anuñçün **kızıl kana boyanukdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4). [kızıl kana boyanukdur, -uk, -dur]

ko: Koymak, bırakmak, izin vermek.

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel nazār kılsun Muhibbî **ko** cemālün ayna (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6). [ko,]

Komadı haddüñi görmek girdi hañtuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak hār seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3). [komadı, -ma, -dı]

Küyüna varsa Muhibbî buyurur derbānına / Bu gedāyı **koma** bir dem anı şehrümden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5). [koma, -ma]

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ānī baħrına talup çıkarduñ dür gibi sözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5). [ko,]

Küyuña **koma** raķibi düzāhidür dōstum / Ancak anuñ qadrini dārü’s-selāmiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3). [koma, -ma]

Ruħları şem‘in yine ‘arz eyledi cānāneler / **Koñ** tutuşsun cān u dil şem‘e yana pervāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1). [koñ, -ñ]

Ko yoluñda öleyim ben daħı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4). [ko,]

Niçeye degin habs olasin çāh-ı zenaħda / Assun **ko** seni zülfi gibi dār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2). [ko,]

Muşhaf-ı hüsnuñi gördüm **ko** yüzümi süreyim / Mü‘min olmaz ol kişi āyāt-ı Qur‘ān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3). [ko,]

Didüm öldürsün **koñuz** küyündaki ‘aşıkıları / Nev-civāndur didiler nā-ħaķ yire kan istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4). [koñuz, -ñuz]

Küyüna varmaga sanmañ kim beni yārum **komaz** / Tāli‘ümdür dōstlar baħt-ı siyehkārüm **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1). [komaz, -maz]

Küyüna varmaga sanmañ kim beni yārum **komaz** / Tāli‘ümdür dōstlar baħt-ı siyehkārüm **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1). [komaz, -maz]

Dāmenüme dolaşan çünkim melāmet hārıdır / Āħir ol çāk itmeyince cāme-i ‘ārüm **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2). [komaz, -maz]

Muşhaf-ı hüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Māni‘ olup ara yirde zülf-i zünnārüm **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3). [komaz, -maz]

Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna daħı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi āh bu dil-i zārüm **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4). [komaz, -maz]

Kimse bilmezdi Muhibbî sūz-ı ‘ışkumdan haber / Zāhir eyler ‘āleme bu sırrı eş‘ārum **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5). [komaz, -maz]

Ko uzansun şâne eyle zūlfüñe ‘ömrümdür ol / ‘Ömrinüñ uzunluğın bir kimse var mı istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4). [ko,]

Kapuña varmaga **koma** rakîbi / Melek dîv-ile hergiz maḥrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4). [koma, -ma]

Saḥa cevri ide Muhibbî yâr ağıyara vefâ / **Ko** seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5). [ko,]

ko: Koymak, bırakmak, serbest bırakmak, salıvermek.

Cānumı çün aldı ğamzeñ ya n’içün **komaz** beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki daḥı nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3). [komaz, -maz]

ko: Koymak, bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

Sākî şarāb-ı köhneyi **ko** tazesin getir / Bilmez misin ki lezzet-i dünyâyı neveddür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3). [ko,]

Kosun kâfirliğin ğamzeñ yiter kaşd eyledi ḥūna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şāhumuz vardır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4). [kosun, -sun]

Var iy taḥīb ḥasta-i ‘ışka ‘ilāci **ko** / İtmez kaḅül derdi anuñ bî-devâ-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3). [ko,]

Zūlfünüñ fikrini **ko** ḥul-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevri ü ceḫā şîve güzelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1). [ko,]

Añma efsāne-i Mecnūn’ı **ko** uyḥu getirür / Beni añ yārum-ıla kuru meşelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5). [ko,]

‘Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy taḥībā **ko** meni derdüm baña dermān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5). [ko,]

(.) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aplatmayıcak **komaz** anı āḫir-i kār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11). [komaz, -maz]

İy Muhibbî ‘ālemüñ seyr ü temāşasını **ko** / Gel gönül seyrini kıl göz görmedük ‘ālemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5). [ko,]

‘İşk ḥastasıym **ko** beni ḥālümde taḥībā / Ölmekden evlā derdüme tīmār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3). [ko,]

Yār çün kim nazar itmez bu sözüme gevherrine / Māl-ı Kārün ise de **ko** yire geçsün demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2). [ko,]

Şerbet-i la‘linden özge ‘āşıkā yokdur devā / Gel taḥībā **ko** ‘ilāci biz cevāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3). [ko,]

İtdi pervāne gönül yine ruḥ-ı yāra heves / Yakmayınca **komaz** āḫir kim ider nāra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1). [komaz, -maz]

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül feryād-res / Raḥm umma kimseden feryādı **ko** feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [*ko,]*

Bāğ-ı hüsniñ bülbülüdür murğ-ı cān medhūñ okur / **Ko** raķīb-i mākiyānuñ yiridür ancak kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*ko,]*

ko: Koymak, bırakmak, yerleştirmek, bulunmasına izin vermek.

Sāğar-ı çeşmümde cānā lāle ruḥsāruñ senūñ / Cūy-ı āb içre **komişlar** zeyn için gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*komişlar, -muş, -lar]*

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gāh ta‘zīm ile **ko** dilde gehî cānuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*ko,]*

Zülfini çin eyledi dil murğını şayd itmege / Hālını **kodı** içinde eyledi san dāne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [*kodı, -dı]*

Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbî bir bir / Āḥir **komaz** alur ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*komaz, -maz]*

köhne: Eskiyip yıpranmış, bakımsız kalmış II işe yaramayan, değersiz.

Dünyā-yı denī iy dil bir **köhne** ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdāne kabūl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*köhne,]*

koku: Koku.

İy şabā misk-ile ‘anber **kokusundan** ne ḥaber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*kokusundan, -sından]*

kol: Kol II vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.

Sen şeh-i ‘ālī-cenābı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dāğlarla **kolumı** bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*kolumı, -umı]*

Dāğ eylesem n’ola **kolum** zer kemer kılır / Diler ki kuça kaçdı o nāzük miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*kolum, -um]*

k’olasın: Ki olasın. // ki bağlacının ve olmak yardımcı fiilinin birleşimi.

Muhibbî cānı cānāna fedā kıl **k’olasın** rāḥat / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*k’olasın,]*

koma: Bırakmamak, azaltmak, bitirmek, tükenmek.

Komadı şabr u hūş dilde tākat / Baña itmedi illā göz-ile kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2*). [*komadı, -dı]*

kon: Koymak, bırakmak.

Ya kaşlarıyla alsa ele gümze okların / Sînem içinde **konmuş** aña dil nişânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*konmuş, -miş*]

kon: (*Uçucu şey*) *Uçmasına son verip bir yerde durmak.*

İy Muhibbî her taraftan üşüben murg-ı belâ / **Konmaga** Mecnûnlayın başumda yir yir cā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [*konmaga, -mag, -a*]

Hâl-i ‘anber-bârûnî gören lebûn üzre senûn / Diye kim ‘unnâbî şekker üstine **konmuş** meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*konmuş, -miş*]

La‘l-i şîrînüñe cān virse Muhibbî güm degül / Kanda kim şehd olsa lâ-büd üstine **konar** meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*konar, -ar*]

kon: *Yurt edinmek, yerleşmek.*

Dil virme key sakın bu cihânûñ sarâyına / Her kim ki aña **konsa** hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*konsa, -sa*]

Konup dil hânesine leşker-i güm / Niçe yıllar yatur vîrâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [*konup, -up*]

kon: *Koyulmak, belirlenmek // kural, yasa koymak.*

Gel bugün ‘aşıkıların öldür günâhın aña sen / **Konmamışdur** çün tarîk-ı ‘ışkda yokdur kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [*konmamışdur, -ma, -miş, -dur*]

kon: *Yolculuk sırasında bir yerde konaklamak, geceyi geçirmek, yerleşmek.*

Şâh-ı güm gelse Muhibbî **konmaga** dil mülkine / Önce bu eşküm kaçârı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*konmaga, -mag, -a*]

İy Muhibbî sinede gören habâb-ı eşkümi / **Konmaga** güm şâhına yir yir didi otâg-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*konmaga, -mag, -a*]

Her kârbân ki **konsa** bugün irtesi geçer / Dâr-ı cihâna anuñ-ıçun didiler ribât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3*). [*konsa, -sa*]

konul: *Konulmak, yerleştirilmek. // kural, yasa konulmak.*

Katl-i ‘uşşâk eylegil hiç itme kanından hâzer / Bu tarîk-ı ‘ışkdur **konılmadı** bunda kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*konılmadı, -ma, -dı*]

kop: 1. Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak 2. Yerinden ayrılmak, bağlı bulunduğu yerle bağlantısı kesilmek 3. Ortaya çıkmak, zuhur etmek 4. (Gürültü veya tehlikeli bir olay) Birdenbire patlak vermek, ortaya çıkmak, birden başlamak.

Depredürse zülfinüñ her bir kılın cānlar **kopar** / Her taraftan niçe yirden âh u efgānlar **kopar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*kopar, -ar*]

Depredürse zülfinüñ her bir kılın cānlar **kopar** / Her taraftan niçe yirden âh u efgānlar **kopar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*kopar, -ar*]

‘Älemi ğark idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / Hasretiyle uşbu çeşmümden ki bārānlar **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2). [kopar, -ar]

Nâz-ıla güftâra gelse gönca-veş ol şâh-ı gül / Cân u diller inleşürler niçe giryānlar **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3). [kopar, -ar]

Ger gülerse hokka-i yâkütü dürler gösterür / Söze gelse luş-ıla la‘l-i Bedařşānlar **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4). [kopar, -ar]

Äsitānuñda Muhibbî tañ mı efġān eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden efġānlar **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5). [kopar, -ar]

Kanda kim şîrîn-zebān bir dilber-i fettān **kopar** / Karşusunda ehl-i diller zār u sergerdān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1). [kopar, -ar]

Kanda kim şîrîn-zebān bir dilber-i fettān **kopar** / Karşusunda ehl-i diller zār u sergerdān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1). [kopar, -ar]

Tañ mıdır sevdā-yı zülfinden gönül olsa hārāb / Çünki bu ğam leşkeri sīnemde bī-pāyān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2). [kopar, -ar]

El urup depretdügince zülf-i ‘anber-bārını / Haşre dek san ‘ālem içre ebr-i müşġ-efşān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3). [kopar, -ar]

‘Āşık-ı dil-hasteler āh u fiġānın arturur / Her kaçan kim tazece bir māh-rü cānān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4). [kopar, -ar]

Muşhaf-ı hüsünin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî bil anı āhirde bī-īmān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5). [kopar, -ar]

kopar: Kesmek, ayırmak / baġlı bulunduġu yerden ayırmak.

Yoldaş oldur ki **koparmaya** kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör fiġını yoldaşa çalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2). [koparmaya, -ma, -y, -a]

kork: Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkemek II endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak II çekinmek.

İy döst inen itme Muhibbî’ye cefālar / **Korkmaz** mısın andan ki çok āh-ı seġeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5). [korkmaz, -maz]

Āteş-i ‘ışka yanar dil **korkaruz** āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı ġayret beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3). [korkaruz, -ar, -uz]

Āteş-i hicre yanar dil **korkaram** āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı ġayret beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4). [korkaram, -ar, -am]

Eger ‘ābid eger zāhid senüñ hüsünüñ ziyād ister / Ki **korkarlar** qarār itmez zemīn ü āsümān sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3). [korkarlar, -ar, -lar]

korkaram kim: Korkarım ki: endişe, şüphe, tereddüt ve ihtimal bildirir.

İy cefā-hü cevri āyīn eyledüñ ‘āşıklara / **Korkaram kim** ‘ālem içre ben bu āyīn tagılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4). [korkaram kim,]

korkaram kim: Korkarım ki: endişe, şüphe, tereddüt ve ihtimal bildirir.

Olmayan 'ışka haberdâr okumasun şî'rûmi / Şî'r-i pür-süzum okurken **korkaram kim** yanalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5). [korkaram kim,]

korkaram kim: Korkarım ki: endişe, şüphe, tereddüt ve ihtimal bildirir.

Korkaram kim sırr-ı 'ışkuñ genci bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2). [korkaram kim,]

korku: Kaygı, üzüntü, endişe.

Esrâr-ı 'ışk gerçi ki gizlü hâzinedür / **Korkum** budur ki âhum ile âşikâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2). [korkum, -m]

Naqd-i cân-ıla metâ'-ı büseye oldum hârîd / **Korkum** oldur kim benümle döst bâzâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3). [korkum, -m]

korkut: Korkmasına sebep olmak, kaygıya düşürmek.

Çeşm-i cellâduñ eline tîğ alup **korkutmasun** / Fikrine gelmez ölüm 'ışk ehli bî-pervâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3). [korkutmasun, -ma, -sun]

koş: 1. Yanına katmak, arkadaş olarak vermek, terfîk etmek 2. (Hayvanı) Çekeceği şeye bağlamak 3. (Araba ve kağı için) Hayvanı bağlayarak harekete hazırlamak Bir şeyle görevlendirmek, bir işte kullanmak.

Saçı şebdîzine gülgün eşki / **Koşalum** çünkü vaşlı öñdüli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3). [koşalum, -a, -lum]

'İşk meydânında **koşdum** eşkümün gülgünını / Zülfi geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2). [koşdum, -du, -m]

koş: Ayaklarını sıra ile yerden keserek öne doğru hızla gitmek // Bir yere hızla, acele ile gitmek.

Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / **Koşar** mı kandadır ol zülfi-i şebdîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2). [koşar, -ar]

koy: (Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Ben esîr-i 'ışk oldum **koy** zenañdan çâhına / Halka halka eyle zülfüñ boynuma zencîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3). [koy,]

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / 'İzâruña ayak **koyup** basup ol âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [koyup, -up]

koy: Koymak, bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

Zâhidâ 'âşıkı gel dime selâmet eridür / 'Âr u nâmûsı **koyan** aña hacâlet mi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4). [koyan, -an]

Koyup ‘aşıkların ol mäh-rûlar / Raķīb ile varup bāzār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2*). [*koyup, -up*]

Gül ruħlarıñ **koyup** dil meyl eylemez cināna / Terk eyleyüp bahārî ‘ārif ħazāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*koyup, -up*]

Dil-ħaste olup ‘ışka düşen bî-nevālaruz / **Koyup** devāyı derdi alan mübtelālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*koyup, -up*]

Senden umar Muhibbî derdlü diline dermān / **Koyup** kapuñı cānā ğayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*koyup, -up*]

Her ki derdüñi **koyup** aña devā kıldı ‘ivaż / ‘Āķıbet oldu peşmān ki cezā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*koyup, -up*]

kuç: Sarmak, kucaklamak.

Kuçam dirseñ miyānını Muhibbî / İştüñ mi anuñ sen hiç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [*kuçam, -am*]

Sen şeh-i ‘ālî-cenābı **kuçmaga** bir el ile / Pul pul itdüm dāĝlarla kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*kuçmaga, -maga*]

Şi‘r-ile çünki Muhibbî niçe dilber **kuçılır** / Bunı kim diyebilür şî‘r ü ğazelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*kuçılır, -il, -ur*]

Ĝarķ-ı ħün olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümi / Görürem her dem **kuçar** dildārı gülgün cāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*kuçar, -ar*]

Dāĝ eylesem n’ola kolum zer kemer kılır / Diler ki **kuça** kaşdı o nāzük miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*kuça, -a*]

Olurdı yāri **kuçmak** pîrehensüz / Eger cān tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*kuçmak, -mak*]

Kuçabilsem niĝārı pîrehensüz / Dir-idüm cān ‘ayān görindi tensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*kuçabilsem, -a, -bil, -se, -m*]

Ėasretiyle bülbül-i cān niçe feryād itmesün / Āħ ider bî-çāre bülbül gül **kuçar** her ħār u ħes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*kuçar, -ar*]

kuçulası: Kucaklanası (sevgili).

Ruħlarıñ çok mübtelāsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki **kuçulası** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [*kuçulası,]*

kudret: Güç, kuvvet, takat.

Cefā vü cevr ü zecr ü kaħr u **kudret** / Ne kim senden gelür luţf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*kudret,]*

Ėabībüm sorma gel şerĥ-i ğam-ı hicrānı sen benden / Zebānum lāl olur **kudret** mi var diyem suĝan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*kudret,]*

kudret-i şun'-ı hudâ'dur: Allah'ın sanatının / yaratıcılığının kudreti.

Ƙudret-i şun'-ı Ğudâ'dur sende olan kaş u göz / Kim göre hayret basar döker anuñçün yaş göz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1). [Ƙudret-i şun'-ı Ğudâ'dur, -'dur]

Ƙudret-i şun'-ı Ğudâ'dur sende olan kaş u göz / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1). [Ƙudret-i şun'-ı Ğudâ'dur, -'dur]

kudsi: Kutsal varlık.

Çün Mesîhâ gibi 'âlemde mücerred geçerüz / Tañ mı **Ƙudsiler** eger olsa bizüm mahremümüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3). [Ƙudsiler, -ler]

küfâr-ı haddüni: (sevgilinin) kafir yanağı.

Küfâr-ı haddüni hañtuñ yazup şerh eylemek ister / Ta'âlâ'llâh anı Ğakk it gider yañlış kitâb olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5). [küfâr-ı haddüni, -üñ, -i]

küfr: Siyahlık, kara renk. II küfür, dinsizlik, imanın zıddı.

Görse zâhid saçınıñ **küfrini** zünnâr idine / Kibr eger baksı yüzi nûrına ĩmân getirür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2). [küfrini, -i, -n, -i]

küfr ehli: Küfür ehli II. Kafirler. // İslam dininde olmayanların tümü.

Yüzini görse gele ĩmâna **küfr ehli** kamu / Kuşana zünnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4). [küfr ehli,]

küfr-i zülfinden: Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç // sevgilinin kafir, gaddar, zulmeden saçı.

Dilerem kim **küfr-i zülfinden** anuñ dür olmayam / Olur-ısam bu cihânda olmayam zünnârsuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 4). [küfr-i zülfinden, -i, -n, -den]

küh: Dağ, cebel, dağlık arazi.

Cefâ vü cevruñi añsam gönülde âh u zâr itsem / İñiler **kühlar** cümle zemîn ü âsümân dıtrer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2). [kühlar, -lar]

Görüp ol la'l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî'nün / Belâ **kühında** ger yoluñ düşerse kühkenden sor (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7). [kühında, -i, -n, -da]

'Aynum olalı iki 'ayn-ı revân / Görinen ser degül belâ **kühumdur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3). [kühumdur, -um, -dur]

Virüpdür kühken **küh** içre başın / Leb-i şîrîni emdi şâh-ı Pervîz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3). [küh,]

Ben belâ kühünüñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdüğümi Bî-sütün **kühında** Ferhâd eylemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3). [kühında, -i, -n, -da]

Ben belâ **kühnuñ** açdum yolların dırnağ-ıla / İtdüğümü Bî-sütün kühında Ferhâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*kühnuñ, -ı, -nuñ*]

Tehî sanmañ n'ola gitdiyse Ferhâd / Degül 'ışk **kūhi** hālî pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*kūhi, -ı*]

Muhibbî kesmege bu sîne **kūhin** / Elüñde ğamdan özge tîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*kūhin, -ı, -n*]

Ferhâd belâ **kūhına** çün pādaş imiş / Āhı 'alem ü sîne taḅl [u] ğam sipāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*kūhına, -ı, -n, -a*]

kūh-ı belâ: *Bela dağı.*

Kūh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ bñarı / Üstinde dūd-ı āhum yir yir seḅāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [*kūh-ı belâ,]*

Geh Muhibbî dāğ-ıla **kūh-ı belâ** kaplındur / Rūy-ı zerd-ile gehî deşt-i ğama ḅayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*kūh-ı belâ,]*

kūh-ı ğam: *Gam dağı.*

Bakuñ bu dāğuma **kūh-ı ğam** içre / Benüm gibi peleng-i mîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*kūh-ı ğam,]*

kūh-ı ğamda: *Gam dağı.*

Kūh-ı ğamda olmaga iy dil saña tenhâ yiter / Başına mecnūna bu şeş dāmen-i şahrâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

Kūh-ı ğamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim n'olısar hālüm benüm dildārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

Kim saña bu ḅusni virdiye eyâ şîrîn-dehen / **Kūh-ı ğamda** ben belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

Kūh-ı ğamda hūşı yok gönüm 'aceb şeydâ imiş / Kūhken anuñ katında 'aql-ılan dānâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

Kūh-ı ğamda kim göre eydür peleng-i mîşedür / Sînem üzre dāğlarla çün nişānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

kūh-ı maḅabbetde: *Muhabbet, sevgi dağı.*

Bir bencileyin sîne siper seng-i ceḅāya / Bu **kūh-ı maḅabbetde** belâ yār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [*kūh-ı maḅabbetde, -de*]

kūhken: *F. Dağı delen, dağ kazan (Ferhad).*

İy gönül **kūhkenüñ** nālîşini yāda getür / Sen daḅı nāle kılup sengi de feryāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*kūhkenüñ, -üñ*]

Görüp ol la'l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî'nün / Belâ kühında ger yoluñ düşerse **kühkenden** sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7). [kühkenden, -den]

Virüpdür **kühken** küh içre başın / Leb-i şîrîni emdi şâh-ı Pervîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3). [kühken,]

Küh-ı gâmda hüşî yok gönülüm 'aceb şeydâ imiş / **Kühken** anuñ katında 'aql-ılan dâñ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1). [kühken,]

kühl: Göz ilacı, sürme.

Varma nesîm mülk-i Şifâhân'a **kühl** için / Çün hâk-i pây-ı yâr göze tütüyâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5). [kühl,]

Tütüyâdur gözüme hâk-i deri / **Kühl** için tütüyâyı kim sevmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3). [kühl,]

kühl ideyordum: Sürme yapmak // Göze sürme çekmek.

Hâk-i derini gözlerüme **kühl ideyordum** / Kandadır 'aceb bād-ı şehergâh görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3). [kühl ideyordum, -eyor, -du, -m]

kühl-i başar: Göze çekilen sürme. / Göz sürmesi.

Hâk-i pâyüñdür şehâ **kühl-i başar** / Tütüyâdan yig görür ehl-i nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1). [kühl-i başar,]

kühl-i başar itmez: Göz sürmesi yapmak.

İy bād-ı şabâ hâk-i derin iki gözümçün / Luţf eyle getir kim anı **kühl-i başar itmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4). [kühl-i başar itmez, -mez]

İy bād-ı şabâ getüresin hâk-i derinden / Sanma ki Muhibbî anı **kühl-i başar itmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5). [kühl-i başar itmez, -mez]

kühl-ı şifâhân'ı: İsfahan sürmesi (İsfahân, en güzel ve kaliteli sürmenin çıkarıldığı yerdir).

Alma gözünü **kühl-ı Şifâhân'ı** zerrece / Hâk-i der-i nigâr saña tütüyâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4). [kühl-ı şifâhân'ı, -'ı]

kuhsâr: Dağlık yer, dağ tepesi.

Belâ **kuhsârı** olmuşdur Muhibbî kelle-i 'uşşâk / Görünür yir yir üstinde gâmamı düd-ı âhıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5). [kuhsârı, -ı]

Anuñçün gözlerüm yaşî akar şahrâ-yı sînemde / Belâ **kuhsârıdur** yaşum iki 'aynum bîñarıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3). [kuhsârıdur, -ı, -dur]

Akıdur dürr ü cevâhir yine bārân-ı bahâr / Anuñ-ıçun görünür her yaña **kuhsâr** sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4). [kuhsâr,]

Gâh **kuhsâr** u gehî vâdî gönül eglencesi / Degme yirlerde karar itmez dil-i dîvânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2). [kuhsâr,]

Görinen başuma miñnet **kühsâridur** diñüz / İki ‘aynum iki yaña çeşmesâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [*kühsâridur, -ı, -dur*]

Görinen başum degül bil ki belâ **kühsâridur** / İki ‘aynum kaynayup akar bînarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*kühsâridur, -ı, -dur*]

İy Muhibbî cân göziyle **kühsâra** kıl nazar / İñleyüp Ferhâd için döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [*kühsâra, -a*]

kühsâr-ı ‘ışk: *Aşk dağı.*

Kühsâr-ı ‘ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / Sanma ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*kühsâr-ı ‘ışk,]*

kul: *Yanan şeylerden artakalan toz hâlindeki madde.*

Şerâr-ı ‘ışkuñı cânâ ‘aceb mi dursa sînemde / Bulınur **küller** altında kaçan olsa nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*küller, -ler*]

kul: *Köle, esir, tutsak; aşık // Başkasına tabi olan, başkasının hükmü altında bulunan.*

Hicrân şebinde gerçi gönül bî-çarâr olur / Cânâ senüñ-ile **kul** dili bî-çarâradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*kul,]*

Kuluñam boynı baglu pâdişâham / Her ne itseñ bu bende fermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*). [*kuluñam, -uñam*]

İdelüm cevre taħammül elümüzden ne gelür / Şâh olan zulm idicek lâ-büd anı **kul** götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*kul,]*

Kullıga müy-ı sefd ile didüm eyle şabül / Didi pîr olsa efendi **kulın** âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*kulın, -ın*]

Benüm yok andan özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi **kulı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*kulı, -ı*]

Anuñ gibi benüm yok pâdişâhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim **kulı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [*kulı, -ı*]

Terahħum eyle **kuluñdur** Muhibbî / Yanar ‘ışkuñla şâhum çok zamândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*). [*kuluñdur, -uñ, -dur*]

(Ÿ) Lâ diyemezem hükmüne fermân **kuliyam** / Beni başdan ayaga eyleyesin pâre i yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*kuliyam, -ı, -y, -am*]

Muhibbî oldı çün bir zer-ħarîdün / Revâ mîdur diyessin **kul** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*). [*kul,]*

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh / Her murâdı virürem cân-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*kullarumdur, -lar, -um, -dur*]

Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘âşıkluñ / **Kullardur** dir ki gelsün görelüm sultânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*kullardur, -lar, -dur*]

Cân u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna ‘arz / Olıgelmişdür **kuluñ** aḥvāli çün sultāna ‘arz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*kuluñ, -uñ*]

kul: Allah'a göre insan. // İnsanların tümü.

Ḥaṭā-y-ıla yüzüñe gül didümse / Ḥaṭā itse n’ola **kul** âdemîdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*kul,]*

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldu yine / **Kullar** başına gelmesün aḥvālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*kullar, -lar*]

kül eyledi: Yakmak, kül etmek, küle dönüştürmek // Aşkın etkisiyle birini çok kötü bir duruma düşürmek, perişan etmek, öldürmek.

Beni **kül eyledi** bu âteş-i ‘ışk / Bu nev’e yanmağı bir nār kılmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*kül eyledi, -di*]

kül itdüm: Yakmak, kavurmak, varını yoğunu yok etmek.

Şem‘-i ḥüsnine nigāruñ bakmak için dün gece / Bāl ü per yakdum **kül itdüm** kendümi pervāne-veş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*kül itdüm, -dü, -m*]

kül oldı: Yanıp kül olmak, yok olmak, helak olmak.

‘ışk âteşiyle yandı **kül oldı** bu cān u dil / Āḥir savurdı ğam yili geldi ğubārumuz* (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*kül oldı, -dı*]

kul olmaga: Hükmüne girmek, bağlanmak | kulluk yapmak | hizmette bulunmak.

Gerçi bir âzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña **kul olmaga** kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*kul olmaga, -maga*]

kül olurdu: Yanıp kül olmak, yok olmak, helak olmak.

Nār-ı fırkatdūr bugün bildüm çü düzaḥdan beter / **Kül olurdu** ten Muhibbî dökmeşe seyl-āb göz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*kül olurdu, -ur, -dı*]

kulag: Başın iki yanında bulunan işitme organı.

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak **kulaguña** / Her kim görürse diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*kulaguña, -uñ, -a*]

Dil hāy u hüy-ı zāhidi almadı ğuşına / Zīrā şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür **kulagumuz** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1242, Beyit 4*). [*kulagumuz, -umuz*]

kulagin çeker: Kulak çekmek: kulak vermek, dikkatle dinlemek.

Pīr-i ‘ışk oldum baña ‘ışk ehli oldılar mürīd / Her biri diyüp belī karşımda **kulagin çeker** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*kulagin çeker, -er-i, -n, -er*]

kulagın çeker: *Kulak çekmek: kulak vermek, dikkatle dinlemek.*

Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürîd / Her biri diyüp belî karşumda **kulagın çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*kulagın çeker, -er-i, -n, -er*]

kulaguña dak: *Kulağına takmak, kulağına küpe etmek, kulak vermek, dinlemek, dikkate almak.*

Cânâ Muhibbî sözlerini dak kulaguña / Nādân eline düşmeye ol gevheri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [*kulaguña dak,]*

külâh: *Başta takılan takke, şapka veya taç.*

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / **Külâhın** başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*külâhın, -m*]

külâh-ı cem: *Cem'in külâhı / tacı.*

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu 'ayyâr felek / Gâh tac-ı Husrev ü gâhî **külâh-ı Cem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*külâh-ı cem,]*

kulakdan 'aşıkam: *Yalnızca kendisine anlatılanlarla görmeden birine karşı sevgi beslemek.*

Kulakdan 'aşıkam 'aşık 'aceb düşvâr hâlüm var / Degül mümkün yüzün görmek ne hüd şabr u mecâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*kulakdan 'aşıkam, -am*]

külhan: *Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak // Ateşlik, ateş yeri, küllük.*

Sen perî 'ışk-ıla ben dîvâneyi / Ger murâduñ var-ısa **külhanda** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*külhanda, -da*]

külhen: *Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak // Ateşlik, ateş yeri, küllük.*

Benüm bu sîneme hâr-ı belâdur 'arîzuñsuz gül / Baña gülşen olur **külhen** idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*külhen,]*

Gül yüzüñsüz 'âleme kılmaz nazar cân bülbülü / Gülşen ü bağ-ı irem **külhen** görünür yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [*külhen,]*

kulkul: (*Ar. kalkale "ses çıkarmak"tan kulkul*) *Su vb. şeylerin çıkardığı ses // Ağzı dar sürahi veya kabaktan dökülürken çıkan ses.*

Gül oldı meclis içre yine sâgar / Şürâhî bülbül olmuş **kulkulı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*kulkulı, -ı*]

Çadehler meclis içre sanki güldür / Şürâhî bülbül olmuş **kulkulı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*kulkulı, -ı*]

Tutaruz sâgarı elde gül-i hamrâ yirine / Şîşeler **kulkulını** bülbül-i güyâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*kulkulını, -ı, -n, -ı*]

kullāb: Çengel, kanca II sevgilinin kıvrılıp kancaya benzeyen saç uçları.

Hāk-i pāy-ı dōst çün derd ehlinüñ ser-tācıdur / Ehl-i 'ışkuñ zülfi **kullābı** dañı mi'rācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*kullābı, -ı*]

Dōstlar çıkarmaga çāh-ı zenañdan dilleri / Zülfinüñ kullābına **kullāb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*kullāb,]*

Dōstlar çıkarmaga çāh-ı zenañdan dilleri / Zülfinüñ **kullābına** kullāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*kullābına, -ı, -n, -a*]

küllî: Bütünüyle, tamamıyla.

İy Muhibbî mülk-i dil **küllî** harāb olsa ne tañ / Zülfi kāfir gānzeler Tātār-veş yağmacıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*küllî,]*

'İşka düşdüm 'aql-ı küllî **küllî** ben terk eyledüm / Pür-hevā oldı dimāğum baña bu sevda yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*küllî,]*

Yitürdüm 'aql-i dil **küllî** revān oldı yaşum gibi / Yiter gülzār-ı 'ālemde benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [*küllî,]*

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne hōd güller temāşası / Cihānuñ **küllî** zevkından dil ü cānum usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*küllî,]*

kullıg: Kulluk, kölelik, hizmetkarlık.

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabül / Didi pîr olsa efendi kulin āzād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*kullıga, -a*]

kulzüm-i 'ışk: Aşk denizi.

N'ola 'arz eyler-isem yāra sirişküm gevherin / Olmışam **kulzüm-i 'ışk** içre dilā ben gāvvas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*kulzüm-i 'ışk,]*

kumās: İpek, yün, keten vesairenden yapılan ağır dokuma // elbise, giysi.

Kanlu yaşum hil'atine dāğımı itdüm nişān / Rağbeti artar **kumāşuñ** kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*kumāşuñ, -uñ*]

Vādi-i gāmda gören Mecnūn'ı 'üryān sanmasun / Eşk-i surh-ıla anuñ rengin **kumāşı** var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*kumāşı, -ı*]

Dāğlar geydürdi baña dōstlar bir şah benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin **kumāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*kumāş,]*

Sultān-ı 'ışk egnüme yaşum ser-ā-serin / İtdi 'atā hil't-i rengin zer **kumāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*kumāş,]*

Hayyāt-ı felek egnüme miñnet palāsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lāyık ol **kumāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*kumāş,]*

kümes: Tavuk, hindi vb. evcil hayvanların barınması için yapılmış kapalı yer.

Ben turam kuyuñda n'eyler gel rakıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mâkiyâna da **kümes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*kümes,]*

Bâğ-ı hüsnüñ bülbülidür murğ-ı cân medhüñ okur / Ko rakıb-i mâkiyânuñ yiridür ancak **kümes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*kümes,]*

kumrî: Kumru, güvercinden küçük, boz renkli ve gerdanında siyah halka bulunan bir kuş.

N'ideyin döst diyüp inledüben **kumrî** gibi / Nâle kıl gülşene var bülbülü feryâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*kumrî,]*

künbed-i mînâ: Gökkubbe, gökyüzü.

Hakk olursa mihr ü meh nakşı felekden gam degül / Nakş-ı eş'aruñ Muhibbî **künbed-i mînâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*künbed-i mînâ,]*

künc: Köşe, bucak, kenar.

Huzür-ı kalb-ile 'arif yatur meyhâne **küncinde** / Şafâsuz şüfî mescidde kurı gavgâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*küncinde, -inde]*

Düşüp meyhâne **küncinde** içüp mest ü harâb oldum / Anuñçün gamdan âzâdam ne guşsa ne melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*küncinde, -i, -n, -de]*

künc-i mescid: Mescit köşesi.

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehne 'aşıka / Zâhidâ Mecnün-vâr biz 'ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [*künc-i mescid,]*

künde: Ayak bağı, köstek, bukağı.

Leylî zülfüñi göreliden döstüm mecnûnuñam / Bağludur boynumda zencîr ayagumda **künde** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*künde,]*

künh: Bir şeyin aslı, özü, gerçeği.

Seni **künh-ile** kimse bilmek olmaz / Ne deñlü diğkat olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*). [*künh-ile, --ile]*

'İnâyet kıl Muhibbî seni bulsun / Seni **künh-ile** kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*). [*künh-ile, --ile]*

kur: (Parçalardan oluşan bir şeyi) Parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, çatmak // Bir araya getirmek, toplamak, teşkil etmek.

Gâh gözde gâh dilde **kurdi** cânân haymesin / Yürüstün menzil-be-menzil cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*kurdi, -dı]*

Çeşmi eline **kuralı** ya kaşların tutup / Atsa hadeng-i gâmzesi şâfî derûnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*kuralı, -alı*]

Hayme **kursa** 'ışk şâhı gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yîñilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*kursa, -sa*]

Kuralı şahrâ-yı dilde haymesin sultân-ı 'ışk / 'Aql u şâbrum gitti benden aña fermândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*kuralı, -alı*]

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstar **kurduk** anuñ yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*kurduk, -du, -k*]

'İşk-ı şâhî haymesin **kuralı** dil şahrâsına / Kim görürse dir ki bu mülküñ harâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*kuralı, -alı*]

kurbân: *Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.*

Ka'be'dür küyına varduk bizi bismil eylesün / Câni tuhfe eyledük itsün kabûl **ķurbâniyuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*ķurbâniyuz, -i, -y, -uz*]

İy Muhibbî her kaçan varsañ harîm-i küyına / Ola kim ide kabûl it cânuñı **ķurbâna** 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*ķurbâna, -a*]

kurbân idem: *(Bir hayvanı) Kurban niyetiyle kesmek II mec. (Bir kimse veya şeyi) Bir uğurda fedâ etmek.*

Dimiş küyında **ķurbân idem** anı / Muhibbî'nün murâdı ol-durur kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*ķurbân idem, -e, -m*]

kurbân iden: *(Bir hayvanı) Kurban niyetiyle kesmek II mec. (Bir kimse veya şeyi) Bir uğurda fedâ etmek.*

Göflümi sevdâya viren zülf-i 'anber-bîz imiş / Cânımı **ķurbân iden** ol gâmze-i hün-rîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [*ķurbân iden, -en*]

kurbân ider: *(Bir hayvanı) Kurban niyetiyle kesmek II mec. (Bir kimse veya şeyi) Bir uğurda fedâ etmek.*

Ėamzesi hañçer çeküp 'aşıkların **ķurbân ider** / Çeşm-i cellâdına hîç kaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*ķurbân ider, -er*]

kurbân oldum: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek II ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.*

Kâ'be-i küyında **ķurbân oldum** dimiş şalâ / Hey müselmânlar meded 'uşşâka i'lâm eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*ķurbân oldum, -du, -m*]

kurbân olur: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek II ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.*

Aldı dil kâni' degül cânım diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânım dañı tek istesün **ķurbân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*ķurbân olur, -ur*]

kurbān olur: Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek II ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.

Tiri çün sehm-i sa'âdetdür naşib ola diyü / Bu Muhibbî kaşları yasın görüp **ķurbān olur** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1196, Beyit 5). [ķurbān olur, -ur]

kurı: Boş, gereksiz, bir esāsa dayanmayan, faydasız, abes.

Hızūr-ı kalb-ile 'ārif yatur meyhāne küncinde / Şafāsuz şüfî mescidde **kurı** gāvğāya düşmişdür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1042, Beyit 5). [kurı,]

Benüm āhvāl-i pūr guşşam yanında kışsa-i Mecnūn / Muhibbî beñzemez ancak **kurı** efsānedür dirler (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1101, Beyit 5). [kurı,]

Sen melek-rūyı niçe teşbīh idem aşnāma kim / Bir **kurı** şüretdür ol güftārsuz refārsuz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1369, Beyit 3). [kurı,]

kurı: Zayıf, çelimsiz II boş, faydasız, değersiz.

Bu 'ālemde kimūñ cānānı yokdur / Muqarrer **kurı** tende cānı yokdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1005, Beyit 1). [kurı,]

Eger olmasa cām-ı ergüvānı / Bu meclis cānsuz bir **kurı** tendür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1112, Beyit 4). [kurı,]

Deşt-i belādatur beni senden gören cüdā / Cānından ayırudur ki yatur **kurı** gevdedür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1126, Beyit 2). [kurı,]

Tutışdı āteş-i hicre yanar bu cān-ı men sensüz / Muqarrer cān gider benden kalur bu **kurı** ten sensüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1227, Beyit 1). [kurı,]

kurı lāf eyler: Boş, gereksiz, faydasız konuşmak.

Muhibbî şıdk-ılā 'āşık irişdi rāh-ı maqşūda / Riyā vü zerķ-ıla zāhid hemān bir **kurı lāf eyler** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1047, Beyit 5). [kurı lāf eyler, -r]

kurı sevdā: Boş sevdā. II nihayet bulmayacak sevgi, karşılıksız aşk.

Zülfine dil vireli toldı hevā-y-ıla dimāg / Elümüz irmez aña bir **kurı sevdā** bilürüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1210, Beyit 4). [kurı sevdā,]

kurı yanınca yaş bile yanar: Kurunun yanında yaş da yanar: □ beğenilmeyen tutumlarından dolayı cezalandırılan kişiler yanında suçsuzlar da suçlular gibi hırpalanırlar □ anlamında kullanılan bir söz.

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i haţtuñ sakın / Bu meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1444, Beyit 3). [kurı yanınca yaş bile yanar,]

kurıl: Kurulmak, hazırlanmak, toplanmak.

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim **kurıla** su üstüne dölāb iniler (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1024, Beyit 4). [kurıla, -a]

Kurulmuşdur zenaḥdāni ki san top / Ḥaṭı yāruñ ḥiṣār-ı rīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*).
[kurulmuşdur, -miş, -dur]

kurılı: Kurulu / Kurulmuş, tesis edilmiş.

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir nehr üzre **kurılı** ṭölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [kurılı,]

kurıya vü yaşa: Kuru ve yaş II her şey.

Başımı kesdi gözüm yaşına raḥm itmedi hiç / Kılıcın ḥünî olan **kurıya vü yaşa** çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [kurıya vü yaşa, -a]

kurtıl: (Bir tehlikeden, sıkıntılı bir durumdan) Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.

Püte-i hicrâna yakaldan Muhibbî'yi nigâr / Ğill ü gıṣdan **kurtılup** zer gibi pâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [kurtılup, -up]

Ebed **kurtılmasun** derd ü belâdan / O kim cevri ü cefâdan ḥurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*).
[kurtılmasun, -ma, -sun]

kuru: Boş, faydasız, abes, bihude, nafile, değersiz.

Añma efsâne-i Mecnûn'ı ko uyḡu getirür / Beni añ yârum-ıla **kuru** meşelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [kuru,]

kuş: Kuş.

Gönül âh eylese zülfün ḥümâsı nâgehân dıtrir / Niçe ârâm ide **kuş** kim hevâdan âşiyân dıtrir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [kuş,]

kuş: Darılmak, gücenmek, gücenip görüşmez olmak.

Bakmaz oldı âh kim **küsdî** bize cānānumuz / İy dirîğâ gidiserdür ḥasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [küsdî, -dî]

küs çalındı: Davul çalmak II (Eskiden savaşlarda ve alaylarda at, deve veya fil üzerinde taşınan, askerî müzikîde ve meḥterhâne-i ḥākānîde kullanılan, mādenden büyük bir kâse üzerine gerilmiş deve derisinden ibâret çok büyük davul, kös).

Kārbân-ı ḥalk bir bir göçiyor çalındı küs / Biz daḡı göçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [küs çalındı, -dî]

kuş dilidür: Anlaşılmaz lisan (Kuşların ötüşü bağlamında); tas. Vahdet sırrının anlatıldığı mânâ dili.

‘İşkuñ rumûzı neydüğini zâhid añlamaz / **Kuş dilidür** bu yine bunu söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [kuş dilidür, -dür]

kuş dilini: Anlaşılmaz lisan (Kuşların ötüşü bağlamında); tas. Vahdet sırrının anlatıldığı mânâ dili.

Bülbül şadâsı güş idüben gülşene varur / Her kim ki bile **kuş dilini** zû-fünün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*kuş dilini, -n, -i-ni*]

kuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*

Yüzini görse gele îmâna küfr ehli kamu / **Kuşana** zünnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4*). [*kuşana, -a*]

kuşan: *Kuşanmak, silahlanmak, savaşa hazırlanmak.*

Gice iştmiş meger eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp **kuşandı** tîğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*kuşandı, -dı*]

küste: *Öldürülmüş, maktul // Öldürülen kimsenin vücûdu, ceset.*

Cüdâ olsa Muhibbî nâle kılmaz / Ki zîrâ **küstelerden** gelmez âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*küstelerden, -ler, -den*]

küşt-gîr-i dehr-ile: *Dünya pehlivanı, cihan pehlivanı.*

Küşt-gîr-i dehr-ile çoklar tutuşdı gerçi kim / Her birinüñ arkası yire gelince didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [*küşt-gîr-i dehr-ile, -ile*]

kuttâ'-ı tarîk u menzil: *Yol ve menzil kesen.*

Nefs **kuttâ'-ı tarîk u menzil** olmuşdur ribâf / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ ihtiyâf (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [*kuttâ'-ı tarîk u menzil,]*

kuvvet: *Güç, zindelik, sağlamlık.*

Kuvvetine tayanup bu dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi âhîr aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*kuvvetine, -i, -n, -e*]

Ruğlarıña karşı zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa **kuvveti** artmağla olur mâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*kuvveti, -i*]

küy: *Karye, köy, semt, mahalle II sevgilinin mahallesi, semti.*

Ka'be **küyün** her seher ben döstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zağan dildârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*küyün, -i, -n, -*]

Ka'be **küyünda** olur görmez nigârüñ gün yüzün / Aña beñzer nür görmez adı ammâ hâcîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*küyünda, -i, -n, -da*]

İtleri karşı gelür **küyüma** varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yârân diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*küyüma, -m, -a*]

Olaldan 'ârîzüñ gül kâmetüñ serv / Akar **küyünda** yaşum 'ayn-ı mädur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*küyünda, -uñda*]

- Şafâ vü Merve hakkıyçün şu kim **küyuñ** tavâf eyler / Eger cân itmeye kurbân degül ‘aşık hilâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*küyuñ, -uñ*]
- Küyuña kâni‘ degül görmek diler cânâ seni / ‘Aşık olan cenneti n’eyler diler dîdâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*küyuña, -uña*]
- Düşüp yoluñ ki **küyına** ugrar-isañ iy şabâ / Hâk-i derin getir ki gözüm tütiyâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*küyına, -ına*]
- Aglasam bülbül gibi **küyuñda** tañ mı zâr zâr / Bu benüm efgânuma gül gibi sende hânde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*küyuñda, -uñda*]
- Küyına varsa Muhibbî buyurur derbânına / Bu gedâyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*küyına, -ına*]
- ‘İşk-ıla cânın virüp **küyında** kim medfün ola / Yazılır anuñ mezârında ki bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [*küyında, -ında*]
- Zârlıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didi **küyumda** senüñ tek var niçe yüz biñ hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*küyumda, -umda*]
- Dimedün hüsn-i zekâtın bu Muhibbî’ye ehağ / Niçe gündür tolaşur **küyumi** ol sayıl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*küyumi, -umi*]
- Muhibbî **küyuña** varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Qadîmî aşinâmuzdur diyüben hağğ-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*küyuña, -uña*]
- N’eyledüm n’itdüm rağbe seng-ile âhen gibi / **Küyuña** vardı diyü halka beni çakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*küyuña, -u, -ñ, -a*]
- Ğamzelerle öldürür **küyına** varan ‘aşıkı / Bir nefesle dirgürür ‘İsî gibi güftarı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*küyına, -ı, -n, -a*]
- Tañ degül bülbülleyin **küyuñda** efgân eylesem / Sen gül-i pür-hârdan cânumda âzâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*küyuñda, -uñ, -da*]
- Dün gece **küyında** nâlem işidüp / Dir seg-i küyü bu ne feryâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*küyında, -ı, -n, -da*]
- Zülfün düninde varsa **küyuña** bu Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Men‘ eyleye mi **küyına** varmaga rağbüñ / Kim karşı turur ‘aşık-ı bî-bâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*küyına, -ı, -n, -a*]
- Nigârâ **küyuña** varsam seg-i küyuñ gelür karşı / Ezelden âşinâ diyü tuz ekmek hağğını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Turmaz kafes-i tende şehâ murğ-ı dil ü cân / **Küyuña** senüñ uçmag-ıçun bâl ü per ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / ‘Aşık-ı dîdâra sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*küyına, -ı, -n, -a*]
- İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat **küyında** ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*küyında, -ı, -n, -da*]

- Küyuña koma rakıbi düzāhıdır dōstum / Ancak anuñ qadrini dāru's-selāmiler bilir (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1154, Beyit 3). [küyuña, -uñ, -a]
- Nıçe medh itsün Muhibbı ol güzeller şahını / Ehl-i dilden her seher **küyında** dıvān baglanur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1157, Beyit 6). [küyında, -ı, -n, -da]
- Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelā yatur / **Küyü** Muhibbı 'aşıkā bımār-ğānedür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1182, Beyit 7). [küyü, -ı]
- Āhumuñ her dem hevāsı **küyuñ** içre esmedür / Lık çeşmüñ hışm idüp eydür ki baña esme dir (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1184, Beyit 1). [küyuñ, -uñ]
- Küyuña varsam nedendür baña eylersin cefā / Çün kerım olan bilürsin zulm-ı mihmān eylemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1218, Beyit 4). [küyuña, -uñ, -a]
- Mu'tekif olsam n'ola **küyuñda** iy ārām-ı cān / Bir nefes senden cüdā bir kimse tecvız eylemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1237, Beyit 4). [küyuñda, -uñ, -da]
- Virmedi ol mäh-rü bir kez zekāt-ı hüsni / İy Muhibbı niçe yıl **küyında** biz sā'illerüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1243, Beyit 5). [küyında, -ı, -n, -da]
- Şād olurdum **küyına** varsam anuñ biñ cān-ıla / Men' ider şād oldugum āh ol sitemkār istemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1247, Beyit 2). [küyına, -ı, -n, -a]
- Ka'be'dür **küyına** varduk bizi bismil eylesün / Cānı tuhfe eyledük itsün qabül qurbānyuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1256, Beyit 4). [küyına, -ı, -n, -a]
- Kaşlaruñ çin eyleme **küyuñda** nālem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zārsuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1263, Beyit 2). [küyuñda, -uñ, -da]
- İlte meger **küyuña** ol dem ki ğubārumuz / Bir gün eger muvāfiğ esse rüzigārumuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1272, Beyit 3). [küyuña, -uñ, -a]
- Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrūñle ger / İledürse bü şabā **küyuña** āhır ħākümüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1276, Beyit 2). [küyuña, -uñ, -a]
- Didüm öldürsün koñuz **küyındaki** 'aşıklar / Nev-civāndur didiler nā-ğāğ yire kan istemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1285, Beyit 4). [küyındaki, -ı, -n, -da, -ki]
- Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur 'aşıklar / Kullardur dir ki gelsün görelüm sultānumuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1293, Beyit 2). [küyuña, -uñ, -a]
- Cān u dil bāl ü perümdür yakdı anı nār-ı ğam / Varabilmem **küyuña** çün bī-per ü bālem henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1300, Beyit 2). [küyuña, -uñ, -a]
- Muhibbı **küyuña** varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yçün dirler iy hür ki cennette 'azāb olmaz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1318, Beyit 5). [küyuña, -uñ, -a]
- Küyına varmaga sanmañ kim beni yārum komaz / Tālī'ümdür dōstlar baht-ı siyehkārüm komaz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1336, Beyit 1). [küyına, -ı, -n, -a]
- Tañ degüldür nāle kılsa **küyuña** vardukça dil / Var mıdur ğülşende bir gül bülbülin zār eylemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1342, Beyit 2). [küyuña, -uñ, -a]
- 'İşk-ıla dıvāneyem **küyında** Mecnūndan beter / Ol saçı leyli neden zülfini zencir eylemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1353, Beyit 4). [küyında, -ı, -n, -da]

- Ḥastayuz **kūyuñda** yıllardur ki miḥnet beklerüz / İy tabīb-i dil lebüñden ya'nī şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*kūyuñda, -uñ, -da*]
- Kirpügüm cārüb olup saqqā-yı çeşmüm su seper / Ḥıdmete bil bağlayup **kūyında** ferrāş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*kūyında, -ı, -n, -da*]
- Ben turam **kuyuñda** n'eyler gel rakībe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākiyāna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*kuyuñda, -uñ, -da*]
- Cihān içre baña **kūyuñ** çemen bes / Ki zīrā herkese ḥubb-ı vaṭan bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*kūyuñ, -uñ*]
- Taşdı Ceyḥūn oldı eşküm **kūyına** virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*kūyına, -ı, -n, -a*]
- Murğ-ı dil pervāz urup āḥir irişdi kūyuña / Şimdi bildüm kim murādı **kūyumuñ** uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*kūyumuñ, -um, -uñ*]
- Murğ-ı dil pervāz urup āḥir irişdi **kūyuña** / Şimdi bildüm kim murādı kūyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*kūyuña, -uñ, -a*]
- Gözlerüm yaşı umardum **kūyuña** vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ḥo bir deryā-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [*kūyuña, -uñ, -a*]
- Şol deñlü yagar seng-i cefā **kūyına** varsam / Başum biñ eger olsa olur cümlesi ḥaşḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*kūyına, -ı, -n, -a*]
- Niçe kim eyledüm pend ü naşīhat tutmadı göñlüm / Yürür **kūyında** dildāruñ 'acāyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*kūyında, -ı, -n, -da*]
- Kūyuña dāru'ş-şifā dirler ya n'icün dōstum / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [*kūyuña, -uñ, -a*]
- Kūyuñda senüñ niçe zamān ḥasta-dil yatur / Gönder cevāb derdine anuñ devā [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*kūyuñda, -uñ, -da*]
- İtleriyle n'ola itsem 'arbede **kūyında** ben / Oligelmişdür ider her kişi şadr için savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*kūyında, -ı, -n, -da*]
- Dimiş **kūyında** ḫurbān idem anı / Muḥibbî'nüñ murādı ol-durur kāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*kūyında, -ı, -n, -da*]
- Baş açup kalduram elüm du'āya / Eger **kūyından** irse başuma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*kūyından, -ı, -n, -dan*]
- Kūyuñ gedāsi olalı dil pādişā imiş / Eşki sipāh u şu'le-i āḥi livā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*kūyuñ, -uñ*]
- Ola kim Mecnūn-veş basdı melāmet **kūyına** / Pā-bürehne olur āḥir olmaz 'üryāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*kūyına, -ı, -n, -a*]
- Gözlerüm yaşın görüp redd itme **kūyuñdan** beni / Bulmaz Bağdād revnaḥ akmasa öñinde Şaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*kūyuñdan, -uñ, -dan*]
- Mısr-ı ḥüsnüñde gözümüñ biri oldı nehr-i Nīl / Eyledüñ Bağdād **kūyuñda** birini cūy-ı Şaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*kūyuñda, -uñ, -da*]

küy-ı 'ademde: Yokluk, hiçlik diyarı.

Râh-ı 'ışık içre dilâ ger urasın cân terkinî / Olasın **küy-ı 'ademde** ser-te-ser 'uşşâka baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4*). [*küy-ı 'ademde, -de*]

küy-ı belâ: 1) belâ yeri, tasa, kaygı, gamın bulunduğu yer. 2) Sevgiliye söz verilen yer, sevgilinin mahallesi.

Göz yaşı degül **küy-ı belâ** cüybâridur / Dûd-ı dilüm[üñ] üstine ebr-i bahâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*küy-ı belâ,]*

küy-ı dilber: Sevgilinin köyü, mahallesi.

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden Ceyhûn gibi / Gözlerümüñ yaşıdur kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*küy-ı dilber,]*

Hâk-i pâyına gözüm gevherlerin itdüm nişâr / Ol sebebden **küy-ı dilber** la'î ü mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2*). [*küy-ı dilber,]*

küy-ı dilberde: Sevgilinin köyü, mahallesi.

Küy-ı dilberde egerçi biz maḥabbet beklerüz / Zâhirâ gerçi maḥabbet lik miḥnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*küy-ı dilberde, -de*]

Küy-ı dilberde Muhibbî'ye gedâ olmak yiter / Bu cihâna ser-te-ser olmaga sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*küy-ı dilberde, -de*]

Ol ki 'ışık ehлідür olur **küy-ı dilberde** muḫtım / Eyleyüp dîvânelik tag u beyâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [*küy-ı dilberde, -de*]

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revân olur revân / Nite kim Bağdâd şehri içre akar nehr-i Şat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*küy-ı dilberde, -de*]

küy-ı dildâra: Sevgilinin mahallesi, semti.

Küy-ı dildâra varup itdük temennâ-yı vişâl / Baş açup el kaldurup anda münâcât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*küy-ı dildâra, -a*]

küy-ı dildârı: Sevgilinin mahallesi, semti.

Bu vâdide muḡâyirdür nazar kıl herkesün fikri / Diler dil **küy-ı dildârı** velî zâhid cinân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*küy-ı dildârı, -ı*]

küy-ı harâbât: Meyhane köşesi, virane yerler.

İtmez-idük reh-i 'ışık içre tarikat ḥâşıl / Olmasa **küy-ı harâbât** bizüm menzilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*küy-ı harâbât,]*

küy-ı melâmet: Kınanma ve ayıplanma köyü.

İçüp şarāb-ı 'ışkı bilmez özin Muhibbî / **Küy-ı melāmet** içre mest ü ħarāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*küy-ı melāmet,]*

küy-ı nigāra: *Sevgilinin köyü, mahallesi.*

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı meger **küy-ı nigāra** ħaberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*küy-ı nigāra, -a]*

İlte Muhibbî **küy-ı nigāra** ğubārumı / Yarı kılursa bir gün eger rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*küy-ı nigāra, -a]*

Küy-ı nigāra deyr-i muġān dir-isem revā / Çün kapusunda āh u figānum olur ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*küy-ı nigāra, -a]*

küy-ı yāra: *Sevgilinin köyü, sevgilinin bulunduğu yer.*

Küy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubĥ / Eyleduñ 'ālem dimāġını mu'atĥtur turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*küy-ı yāra, -a]*

küy-ı yāri: *Sevgilinin köyü, sevgilinin bulunduğu yer.*

Küy-ı yāri n'eylerem görmek dilerem yāri ben / Bu Muhibbî cennete kāyil degül dīdārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*küy-ı yāri, -ı]*

küy-ı yāruñ: *Sevgilinin köyü, sevgilinin bulunduğu yer.*

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-ā-dem su seper / Dimesünler tā görenler **küy-ı yāruñ** gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*küy-ı yāruñ, -uñ]*

kūze: *Ar. Testi, su testisi.*

Akıdur āb-ı revān her yaña çeşmüm **kūzeki** / İñiler bī-çāre dil derd-ile san tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*kūzeki, -ki]*

L

lā: *Inkar, kabul edilmemişlik anlamlarında "hayır, yok, değil."*

(Y) **Lā** diyemezem hükümüne fermān kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin pāre i yār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*lā,]*

Öldürürseñ dağı gelmez dilümüzden **lā** demek / Dōstum ‘ışkuñ yolında bil senūñ şādıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*lā,]*

Her kişiye gösterür yüzini ol meh **lā** dimez / Baña geldükçe neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*lā,]*

la ‘l-i nābā: *Safyakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Rūy-ı yāra mihr-i ‘ālem-tāb beñzer beñzemez / **La ‘l-i nābā** şekker ü cüllāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 1*). [*la ‘l-i nābā, -ā]*

lā-būd: *Elbette, mutlaka, şüphesiz.*

İy Muhibbī şükr kıl **lā-būd** gelür / Her ne kim başa yazıldı hayr u şer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 5*). [*lā-būd,]*

Çanā‘at ihtiyār iden aña **lā-būd** gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Ankā gibi ol ‘azm-i Kāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*lā-būd,]*

İdelüm cevre taħammül elümüzden ne gelür / Şāh olan zulm idicek **lā-būd** anı kul götürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*lā-būd,]*

Kanda kim gül açılır **lā-būd** olur anda hezār / Kankı dilde kim maħabbet var akıdır yaşlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*lā-būd,]*

Cām-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hāzer / Kim ki bed-meste uyarısa **lā-būd** anda kan olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*lā-būd,]*

Mevsim-i güldür mey ile tāze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten **lā-būd** yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*lā-būd,]*

Siret gözedüp şürete bakmadı Muhibbī / Şāhib-nazar olan kişi **lā-būd** hüner ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*lā-būd,]*

İy Muhibbī şāf-dil hem pāk-meşreb ol yüri / Kim tārīki toğrıdır **lā-būd** anı Hālīk sever (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*lā-būd,]*

İşiden şī‘r-i pür-süzum okıyanlar diye **lā-būd** / Muhibbī dermend için tutuşup oda yanmışdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*lā-būd,]*

Tākatı kalmadı kim sensüz Muhibbī söz diye / Cāndan ayrılrsa beden **lā-būd** kalur güftārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*lā-būd,]*

La‘l-i şīrīnūne cān virse Muhibbī gam degül / Kanda kim şehd olsa **lā-būd** üstine konar meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*lā-būd,]*

Taň degüldür ger raķıb olmazsa yanuñdan cüdā / Kanda kim gül açıla **lā-büüd** bulunur hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*lā-büüd,]*

Ƙaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / Ƙāmet ki olur **lā-büüd** olur anda namāz farz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*lā-büüd,]*

lācerem: *Kuşkusuz, hiç şüphesiz.*

Sāgar-ı mey kıymetin mest ü hārābiler bilür / **Lācerem** meyhānenüñ Ƙadın şarābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*lācerem,]*

lācīn: *Şahin, beyaz renkli bir cins şahin // Sevgilinin gözü, bakışı.*

Bu kebüter göñlümi alup yine minƘārına / Hiç hālāşa yir mi var çeşmini **Lācīn** gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*lācīn,]*

lāf idüp: *Laf etmek; konuşmak, söz etmek, lakırdı etmek.*

Lāf idüp dil şabr idem dirdi firāƘa sālhā / Sāle tākāt mı ider çün hefte māhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*lāf idüp, -üp]*

lāğ: *Şaka, latife.*

Cānum aldı dün gice bir büse ikrār eyleyüp / Döndi inƘār eyledi itdüğü beñzer **lāğ-ımuş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*lāğ-ımuş, -ı, -muş]*

lahd: *Üstü kapak taşı ile örtülü, iç kenarlarına taş veya tuğla ile duvar örölmüş mezar:.*

Laħdinde eger güş ide bu nazmı Nizāmī / Baş kalduruban eyde hezārān buña sābāř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*laħdinde, -i, -n, -de]*

lahza mı vardur: *Bir an / zaman mı var? // Bir an bile yok. // Bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Dem mi var cevri ü cefā zülf-i sitemƘār eylemez / **Laħza mı vardur** beni ol çeşm bīmār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*laħza mı vardur,]*

lāl: *Dilsiz II suskun.*

Hāl-i ‘ālem bir degüldür gāh şādī gāhi ğam / Bülbül anuñçün gehī güyā vü gāhī **lāl** olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*lāl,]*

la‘l: *Yakut cinsinden parlak kırmızı renkli kıymetli taş.*

Cānān lebi katında **la‘l** seng päredür / Gül ruħlarını gördüğü dem şermesār olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*la‘l,]*

la‘l: *Yakut cinsinden parlak kırmızı renkli kıymetli taş II şarap II sevgilinin kırmızı dudağı.*

(J) **La'l** olduğuyçün leblerüñ iy döst senüñ / Meyi lâ'lüñ yirine nüş iderem vaqt-i ħumâr (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 23). [la'l,]

(J) La'l olduğuyçün leblerüñ iy döst senüñ / Meyi **la'lüñ** yirine nüş iderem vaqt-i ħumâr (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 23). [lâ'lüñ, -üñ]

La'lüñ var-iken ğayrı baña cām gerekmez / Örtme yüzüñi zülfüñ-ile şām gerekmez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1257, Beyit 1). [la'lüñ, -üñ]

la'l: Yakut cinsinden parlak kırmızı renkli kıymetli taş II sevgilinin kırmızı dudağı.

Gözlerüm ĩşār için pāyına sīm ü zer tutar / Ħün-ı dilden ħāşıl olmsı **la'lüñe** gevher tutar (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1006, Beyit 1). [la'lüñe, -üñ, -e]

La'lüñ eṫrāfına ğubār-ı ħaṫtuñ / Genc-i yākūt u ħaṫ-ı reyĥāndur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1068, Beyit 4). [la'lüñ, -üñ]

Çarĥ-ı gerdün māh u ħurşid ile olur müşṫerī / Ħüsn bāzārında **la'lüñ** her kaçan ħelvä satar (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1082, Beyit 3). [la'lüñ, -üñ]

Öpsem lebüñi disem o dem **la'lini** dişler / Nāz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1139, Beyit 1). [la'lini, -i, -n, -i]

Cān ħastasına itmeye hergiz ħakīm 'ilāc / **La'linden** özge derdine sanmañ devā geçer (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1173, Beyit 4). [la'linden, -i, -n, -den]

'İzārına müşābih olduğuyçün / Kamu meh-rüda **la'lüñ** rağbeti var (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1199, Beyit 2). [la'lüñ, -üñ]

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir 'İsī-nefes / Görmedi **la'lüñ** gibi bir gevher-i nā-yāb göz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1264, Beyit 4). [la'lüñ, -üñ]

Naẓm ider lü'lü' dişüñ **la'l** lebüñ evşāfını / Rişte-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1418, Beyit 3). [la'l,]

La'lüñe olmaya bir gevher 'ivaż / Mülk-i dünyā cümle ser-tā-ser 'ivaż (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1493, Beyit 1). [la'lüñe, -üñ, -e]

la'l olalı: Yakut taşı gibi olmak, kızarmak, kırmızıya dönmek. (Gözyaşı).

Mışr-ı ħüsnüñ ħaĥkiçün yaşum benüm **la'l olalı** / Gözlerüm yaşına nisbet kaṫredür nehr-i Aras (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1373, Beyit 5). [la'l olalı, -alı]

lāl olur: Dilsiz olmak // Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.

Ħabībüm sorma gel şerĥ-i ğam-ı hicrāni sen benden / Zebānum **lāl olur** kudret mi var diyem suĥan sensüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1227, Beyit 3). [lāl olur, -ur]

la'l ü gevherle: La'l taşı ve mücevher.

Şāh-ı 'ışkuñ devletinde sanmañ eşke mālīküz / **La'l ü gevherle** tolu dildür bizüm gencinemüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1241, Beyit 3). [la'l ü gevherle, -le]

la'l ü gevher-sâz: Yakut ve inci yapan.

(Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 6). [la'l ü gevher-sâz,]

la'l ü mercândur: Yakut ve mercan. // Aşığın kanlı gözyaşları.

Hâk-i pâyına gözüm gevherlerin itdüm nişâr / Ol sebebden küy-ı dilber **la'l ü mercândur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2). [la'l ü mercândur, -dur]

lâle: Bir zincirle ağır suçluların boynuna takılan, iki ucu lâle biçiminde kıvrık demir halka, pranga, gul.

Nâka-ı leylî ne vâdilerde kim itdi mekân / **Lâlesi** hûn-ı dil oldu nâle-i Mecnûn ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3). [lâlesi, -si]

lâle: Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer, ortasında yanığı andıran siyahlık olan çok renkli bir çiçek II sevgilinin yanağı.

İy dil nazar kıl 'ârızî güldür ya **lâledür** / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1). [lâledür, -dür]

Bencileyin la'l-i nâbuñ yâdına iy gönca fem / Gülşen içre **lâleyi** gördüm mey-i hamrâ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3). [lâleyi, -y, -i]

Câm-ı la'lin nûş ider bâğ içre her dem **lâleler** / Nergis-i şehlâ elinde sâgar-ı zerrîn tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3). [lâleler, -ler]

Sâgar-ı çeşmümde cânâ **lâle** ruhsârûñ senüñ / Cüy-ı âb içre komışlar zeyn için gül destedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2). [lâle,]

lâle: Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer, ortasında yanığı andıran siyahlık olan çok renkli bir çiçek II aşığın göğsündeki yaralar.

Göğsüme uran **lâle** gibi dâğı benüm âh / Ol hâl-i siyehkâr-ıla hoşka dehenüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2). [lâle,]

Bilmez Muhibbî sînedede dâğ-ı siyâhumı / Ancak sor anı **lâleye** dil bağlayan bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5). [lâleye, -y, -e]

Bir boyı servüñ firâkıñdan düşüp şahrâlara / Sînesine **lâle** gibi hasta dil dâğın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5). [lâle,]

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem üzre **lâleler** / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ üzre jâleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1). [lâleler, -ler]

Dâğ-ı dilümle yansa vücüdüm 'aceb midür / 'İşk âteşiyle sînedede ol dâğ **lâledür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4). [lâledür, -dür]

Sînedede yir yir elifler serv ü dâğum **lâleler** / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen bâğ-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2). [lâleler, -ler]

Kim ki Mecnûn gibi leylî zülfüne dil bağlamış / **Lâle** gibi sînesini şevkden ol dâğlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1). [lâle,]

lâle: Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer, ortasında yanığı andıran siyahlık olan çok renkli bir çiçek.

Çün bahâr oldı açıldı her tarafdan **lâleler** / İçmeyen âdem midür gülgünleyn piyâleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1). [lâleler, -ler]

Agzına şebnem sehergeh nergisün su dökdüğü / **Lâle** ile gice mey içmiş bu ki maḥmûrdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6). [lâle,]

Benüm gibi meger cānâ yüzüne **lâle** ‘âşıkdur / Anuñçün dâğ-ı miḥnetle dem-â-dem bagrı yanukdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1). [lâle,]

Gün yüzünüñ ḥasretinden **lâle** miskîn sebzde / Kıp kızıl kana boyanup yüregini dâğlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5). [lâle,]

Lâle gibi koma elden dâyimâ peymāneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolısar peymānemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5). [lâle,]

Ruḥlarıñ şevkiyle ister pîrehan çāk ide gül / **Lâleler** de ‘ışkuña bagrını yir yir taglamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5). [lâleler, -ler]

lâle-ruḥ: Lâle gibi al yanaklı.

Bir serv-kaḍ **lâle-ruḥ** sîm bedendür / Bülbüllerini iñledici gonca dehendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1). [lâle-ruḥ,]

Ḥüsnuñ bahârına göre iy **lâle-ruḥ** senüñ / Neşv ü nemâ-yı bağ-ı irem bir numünedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3). [lâle-ruḥ,]

Yine bir **lâle-ruḥ** sînemde yir yir dâğ-ı ğam yakdı / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2). [lâle-ruḥ,]

lâlezâr: Lalelik, lale yetişen yer, lale bahçesi.

Âhum şehâbı ger döke bārân-ı eşkümi / Bu sîne bağı gül bitürür **lâlezâr** olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4). [lâlezâr,]

Döşedi zümrüt bisâtını benefşe bağda / Nev-bahā[r] ile bu demde oldı ‘âlem **lâlezâr** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5). [lâlezâr,]

Kanlı yaşımı sînemün üstinde dir gören / Şahrâ-yı belâ vâdisinün **lâlezârıdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2). [lâlezârıdur, -ı, -dur]

Gözümüñ yaşıdır revnak viren bu gülsitānuña / Dime kim olıcak bārân bitüp gül **lâlezâr** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3). [lâlezâr,]

la’l-i bedahşānlar: Bedahşan yakutu. (Bedahşan, Yarkent ile Kabil arasında kalan bölgenin ismi olup değerli taşlarıyla ünlüdür.

Ger gülerse ḥoḳka-i yâkûti dürler gösterür / Söze gelse luḫ-ıla **la’l-i Bedahşānlar** kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4). [la’l-i bedahşānlar, -lar]

la’l-i cān-perver: (Sevgilinin) ruh besleyen, iç (gönül) açan kırmızı renkli dudağı.

Nigāruñ **la'l-i cān-perver** lebi var / Anı her kim emer hoş-meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1*).
[la'l-i cān-perver,]

la'l-i dilber: *Gönül alan güzelin lal gibi kırmızı dudağı.*

La'l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / Zehr olur gamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [la'l-i dilber,]

la'l-i dilberdür: *Gönül alan güzelin lal gibi kırmızı dudağı.*

La'l-i dilberdür bugün 'âlemde cevherden garaž / Zİra ol maqşüd-ı dildür gayr-ı gevher bi'l-garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [la'l-i dilberdür, -dür]

la'l-i lebi: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

Bu Muhibbî dem-be-dem mey içmege budur sebep / Hübolar **la'l-i lebi** fikrini kılmişdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [la'l-i lebi, -i]

la'l-i lebi dilber: *Gönül alan sevgilinin yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudağı.*

Naqd-i cān-ıla Muhibbî taleb eylerse ne tañ / Çünkü **la'l-i lebi dilber** aña matlûb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [la'l-i lebi dilber,]

la'l-i lebi meygününü: *Şarap renginde, yakut gibi kırmızı dudak.*

Her kaçan fikr eylesem **la'l-i lebi meygününü** / Şādılıktan gözlerümden kaçre kaçre kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [la'l-i lebi meygününü, -i, -n, -i]

la'l-i lebinüñ: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i lebinüñ yādına cān virsem 'aceb mi / Virdi gam Şîrîn-ile Ferhād'ı görüñ baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [la'l-i lebinüñ, -i, -n, -üñ-i, -nüñ]

la'l-i lebüñ: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

Mürdeler ihyâ ider **la'l-i lebüñ** 'İsî gibi / Lîk gamzeñ öldürür 'uşşāk[1] cellād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [la'l-i lebüñ, -üñ]

la'l-i lebüñ: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

Sun nüş ideyim **la'l-i lebüñ** rāhat-ı cāndur / Tā mest olup hālin ide saña Muhib 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [la'l-i lebüñ, -üñ]

la'l-i lebüñden: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

İy tabîb-i cān buyur **la'l-i lebüñden** bir cevāb / Hastayuz hicrān şebinde derde tūmār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [la'l-i lebüñden, -üñ, -den]

la'l-i nābı: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābı lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*la'l-i nābı, -ı*]

la'l-i nābı: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābı yādına güp güp düşüp mey-hāneye / Biz harābātî olup cām-ı mahabbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*la'l-i nābı, -ı*]

la'l-i nābı: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Ruğları devrinde varma iy Muhibbî gülşene / **La'l-i nābı** var-iken cām-ı şafā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*la'l-i nābı, -ı*]

la'l-i nābı: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Muhibbî **la'l-i nābı** hasretinden / Akarken gözlerüm yaşı dem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [*la'l-i nābı, -ı*]

lā'l-i nāb-ı dilber: *Gönül alan sevgilinin saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudağı.*

İy tabībā çek elüñ Kānūn-ıla olmaz şifā / **Lā'l-i nāb-ı dilber** olmuşdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*lā'l-i nāb-ı dilber,]*

la'l-i nābından: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābından nigāruñ dañı kāma irmedi / Ez-berāy-ı katlüm iy ğamze müsta'cil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*la'l-i nābından, -ı, -n, -dan*]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Bencileyin **la'l-i nābuñ** yādına iy ğonca fem / Gülşen içre lāleyi gördüm mey-i hamrā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*la'l-i nābuñ, -uñ*]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābuñ hasretinden bu Muhibbî ağlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*la'l-i nābuñ, -uñ*]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Firkatıyla her gice tañ mı ola bī-h'āb göz / **La'l-i nābuñ** yādına her dem olur hūn-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*la'l-i nābuñ, -uñ*]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Bu Muhibbî **la'l-i nābuñ** hastasıdır iy şanem / Bir soragel ölür ise olmasun tımārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [la'l-i nābuñ, -uñ]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābuñ dileye hasta gönül eyleme 'ayb / Var mı bīmār kim ol itmeye tımāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [la'l-i nābuñ, -uñ]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābuñ hasretinden dāyim iy nā-mihribān / Bezm-i ğamda hūn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 4*). [la'l-i nābuñ, -uñ]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Egerçi katlūme kaşd itdi ğamzeñ / Ve lîkin **la'l-i nābuñ** emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [la'l-i nābuñ, -uñ]

la'l-i şîrîn ü dehāni: *Sevgilinin tatlı dudağı ve ağızı.*

La'l-i şîrîn ü dehāni yādına / Bu Muhibbî cān virür Ferhād'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [la'l-i şîrîn ü dehāni, -i]

la'l-i şîrîni: *Yakut kırmızısı / şarap kırmızısı tatlı dudak II tatlı dudaklı sevgili.*

Görüp ol **la'l-i şîrîni** ne kan yudar Muhibbî'nün / Belā kūhında ger yoluñ düşerse kūhkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [la'l-i şîrîni, -i]

la'l-i şîrînüñe: *Yakut kırmızısı / şarap kırmızısı tatlı dudak.*

La'l-i şîrînüñe cān virmek-ise 'ışkā tarîk / İdelüm biz de anı nite ki Ferhād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [la'l-i şîrînüñe, -üñ, -e-üñe]

la'l-i şîrînüñe: *Yakut kırmızısı / şarap kırmızısı tatlı dudak.*

La'l-i şîrînüñe cān virse Muhibbî ğam degül / Kanda kim şehd olsa lā-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [la'l-i şîrînüñe, -üñ, -e]

la'l-i şîrînüñi: *Yakut kırmızısı / şarap kırmızısı tatlı dudak.*

La'l-i şîrînüñi cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın sîneme urduñ benim zenbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [la'l-i şîrînüñi, -üñ, -i]

la'l-i zülālinden: *Berrak, saf, tatlı dudak.*

'Ālemi **la'l-i zülālinden** ser-ā-ser kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [la'l-i zülālinden, -i, -n, -den]

la'lin: *La'l taşından yapılmış, la'lden olan // Kırmızı renkli (la'l taşının ve şarabın kırmızılığı dolayısıyla).*

Vaktidür kim sâkiyâ devr eylesün **la'lin** kadeh / Devr-i gül vaqt-i cevânî dilde yok bîm-i 'ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*la'lin,*]

la'l-pâre: *Yakut parçası // göz yaşlarının kanlı olması dolayısıyla yakut renginde görülmesi.*

Kirpük ucında her biri bir **la'l-pâredür** / Akan gözümde hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*la'l-pâredür, -dür*]

lâ-tuhaf: *Tuhaf değil, garip değil.*

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir **lâ-tuhaf** / Gelür hadengi her taraf ebrü kemânüm kandaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*lâ-tuhaf,*]

la'übâlî: *Kayıtsız, çekinmez, hüremtsiz.*

Biz harâbât ehliyüz mesken bize meyhânedür / **Lâ'übâlî** meşrebüz nâmüs u 'ârî n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*lâ'übâlî,*]

lâyık: *Uygun, yaraşır, münâsip // bir şey veya kimseye uygun olan şey veya kimse.*

Yâr daksun cevher-i nazmumı **lâyık** güşına / Çün Muhibbî her sözüñ bir gevher-i nâ-yâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*lâyık,*]

'İşk ara terk itmeyince cân u ser 'âşık mıdur / Da'vi-i mihr ü mağabbet eylese **lâyık** mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*lâyık,*]

Şem' gibi giceler tâ şubh olunca yanmayan / Meclis-i 'irfâna anlar girmege **lâyık** mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*lâyık,*]

Gider boynuñdan iy meh-rû n'idersin zülfi zencîrin / Çü men dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma **lâyıkdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*lâyıkdur, -dur*]

Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefâ **lâyıklaruz** / Biz ezel zîbâ cemâlüne senün 'âşıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*lâyıklaruz, -lar, -uz*]

Güzeller içre olduñ çünkü mümtâz / Ne deñlü eyleseñ **lâyık** saña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*lâyık,*]

Cem' kıldıñ iy Muhibbî cümle ğamze okların / **Lâyıkı** budur ki aña idesin sen sîne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*lâyıkı, -ı*]

Âsitânüñdan revâ mı 'âşıkı dür eyleyüp / İt rakîbi idesin **lâyık** mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*lâyık,*]

lâyık degül: *Yakışmaz, yaraşmaz, münâsip değil.*

Geldi 'ışkuñ sîneme gitmek gerekdür şabr u hüş / Âşınâ cem'inde çün **lâyık degül** bîgâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*lâyık degül,*]

lāyık görüp: Yakıştırmak, uygun görmek.

Hayyât-ı felek egnüme miñnet palâsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lāyık ol kumâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5). [lāyık görüp, -üp]

lāzım oldu: Gerekmek.

Gün yüzün görmek dilersem sâyet arzumca gelür / Baña **lāzım oldu** dönüp idem anuñla savaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4). [lāzım oldu, -dı]

lāzım olur: Gerekmek.

Okudum 'ışkuñ kitâbın gördüm anda yazulu / 'Aşıkâ evvel kâdemde **lāzım olur** terk-i ser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2). [lāzım olur, -ur]

leb: Dudak.

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol **lebi** 'İsî nefes dildârı gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7). [lebi, -i]

Büse cerr itse Muhibbî **leblerinden** dilberün / Hışm idüp çeşmi o demde destine hânçer tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5). [leblerinden, -ler, -i, -n, -den]

Lebleründen kim bugün sâgar çeker / Sanma ferdâ minnet-i kevşer çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1). [lebleriünden, -ler, -ün, -den]

Ġam degüldür gözleri bîmâr iderse gönümi / **Leblerinden** bir cevâb alsam bu cânım em kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2). [leblerinden, -ler, -i, -n, -den]

Ġaḡ-ı la'lün misk ü zülfün 'anber-i sarâ satar / Dişlerün dürr-i 'Aden şîrîn **lebün** helvâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1). [lebün, -ün]

Ḥabîbâ teşneyem ġāyet **lebünden** dil çü âb ister / Büt-i 'ışka giriftâram ser-â-ser üstüñân ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3). [lebünden, -ünden]

Leblerün fikri nigârâ sanma fikrümde çıkar / Gün yüzün fikri yahûd kalb-i sipihürümden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1). [lebleriün, -leriün]

Döstüm zülfün şebinde ruḡlarıñ mehtâbdur / Sun **lebün** cânın baña çün kim şarâb-ı nâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1). [lebün, -ün]

Öldürürse ġam degüldür tiġ-ı ġamzeñ 'âşıkı / Dirgürür iy dil ḡabîbi **lebleriün** 'İsâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2). [lebleriün, -leriün]

Sun Muhibbî'ye **lebleriün** cânın / Çünki bu derdine o dermândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8). [lebleriün, -leriün]

Yâra nâmuñ ne didüm didi meh-i tâbâna sor / **Leblerin** sordum didi var bu ḡadışi cânâ sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1). [leblerin, -lerin]

Sâye-i zülfî midür ḡaddinde yâruñ yoḡsa ḡaḡ / **Lebleri** kâdında cem' olmuş ve yahûd mürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3). [lebleri, -leri]

- Geh diler zencir-i zülfün dil umar gâhî **lebün** / Döstim dīvānenün mestün işi mā'zürdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*lebün, -ün*]
- İrdi bir hālete dil içdi **lebi** cür'asını / Ya'nī cām-ı mey-ile sākī bu hālet mi gelür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*lebi, -i*]
- 'Aceb mi şî'r ü eş'arum lezīz olursa şekkerden / Nigāruñ **lebleri** vaşfi zebānumda mükerrerdür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*lebleri, -leri*]
- Leblerün 'uşşāka turmuşdur mey-i hāmṛā satar / Zülf-i müşgünün muḥabbet ehline ḥelvā satar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*leblerün, -lerün*]
- Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda / Senün iy **lebleri** ḡonca yüzünün ḡülsitānidur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*lebleri, -leri*]
- Beni derd-ile öldürdün **lebünden** büse ihsān it / Kādīmī böyledür 'ādet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*lebünden, -ünden*]
- Yiridür dir-isem şīrīn **lebüne** / Ki Ferhād'a dil-i āvāre beñzer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1099, Beyit 3*). [*lebüne, -üne*]
- İy saçı sünbül **lebi** ḡonca yañaḡı verd-i ter / Bāḡ-ı ḡusnünde olupdur gözlerüm yaşı maṭar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*lebi, -i*]
- Leblerün dāru'ş-şifā ben olmışamdur mübtelā / Kıl ḡabībüm ḡastalar ḡaḡkında tīmār özgedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*leblerün, -ler, -ün*]
- Gel mükerrer eyle iy dil känd-i la'li vaşfını / Çünkü ol şekker **lebün** vaşfında ḡüftār özgedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*lebün, -ün*]
- Cānān **lebi** katında lā'1 seng pāredür / Gül ruḡlarını gördüḡi dem şermesār olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*lebi, -i*]
- Emdür **lebün** şimdi bu dil-ḡasteye didüm / Güldi didi gör ḡāṭırī ḡülbe şeker ister (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*lebün, -ün, -i*]
- Öpsem **lebün** disem o dem la'lini dişler / Nāz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*lebün, -ün, -i*]
- İy ṭabīb-i dil meded eyle **lebünden** bir devā / ḡāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*lebünden, -ün, -den*]
- Gerçi nokṭa **lebüne** kıl didi 'uşşāk bilüne / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*lebüne, -ün, -e*]
- İntizār-ıla **lebünden** bulmadum bir zerre kām / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk ḡelvā olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 2*). [*lebünden, -ün, -den*]
- Ruḡlarıyla **lebleri** zikrin ider dil dilberün / Anuñ-ıçun bu Muḡibbî la'1 ü ḡevher-sāz olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Nigāruñ la'1-i cān-perver **lebi** var / Anı her kim emer ḡoş-meşrebi var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 1*). [*lebi, -i*]
- Dilā ölseñ ne ḡam ger ḡamzesinden / Dirildür çün **lebi** 'İsī nebī-vār (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*lebi, -i*]

- Muhibbî zîkr ider şekker **lebûn** çün / Olur her bir sözi kaçand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*).
[lebûn, -ûn]
- Miyânına kimi kıl dir **lebîne** kimi dir nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [lebîne, -i, -n, -e]
- Eydeli şekker **lebî** şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab'ını tûfî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [lebî, -i]
- Nigârûn gün yüzün şevkân dilâ sems ü kamerden sor / Sorarsañ **lebleri** zevkân varup şehd ü şekerden sor
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [lebleri, -ler, -i]
- Leblerûn emsem disem gamzeñ diler kanum dökü / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün şarâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Cân nağdı-y-ıla tâlib olup buse istedüm / Didüm ki **lebûn** öpmege cânâ bahâ nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [lebûn, -ûn]
- Haç degüldür **lebleri** üstinde yir yir görinen / Mûrlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ için ki bu dil derdine dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [lebleri, -ler, -i, -n, -den]
- Kanda kim zülfin añup **lebleri** zikrin idem / Bir uzun kıssa olur hem şekeristân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [lebleri, -ler, -i, -nün]
- Lebünden goncalar dem-beste oldu / Ruñuñ şermendesidür hem gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*).
[lebünden, -ûn, -den]
- Şeker-veş **lebleri** vaşf iden anuñ / Mükerrer eylesün kim şöhereti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*).
[lebleri, -ler, -i, -n]
- Lebi gonca yüzi gül nâzeninler / Nazar kıl her biri bir sîm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [lebi, -i]
- (J) La'l oldugıçün **lebleri** iy döst sentün / Meyi lâ'lün yirine nüş iderem vakt-i humâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Eyler hayâl **lebleri** mest olup gönül / Dâyim şarâb-ı la'l-ile serhoşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 2*). [lebleri, -ler, -ûn, -i]
- Leblerûn meyhanesinden bir kadeh mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfüñ giriftarı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Nigârâ gül yüzüñsüz gül gerekmez / **Lebûn** olmasa hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*).
[lebûn, -ûn]
- Gamzeñ öldürse Muhibbî'yi ne gam gam yimezüz / **Lebleri** mürdeler ihyâsına 'İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Sen saçı leylî **lebî** şîrîn olaldan husrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şöhet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [lebi, -i]
- Leblerûn dârü's-şifâsından cevâb ister gönül / İy tabîb-i dil ölürse olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [lebleri, -ler, -ûn]

- Bulmadum ben **leblerüñ** mænendi bir ‘İsī- nefes / Görmedi la‘lūñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 4*). [*leblerüñ, -ler, -üñ*]
- Kanum içdi **lebleri** inkār idüp şāhid diler / Buña ne şāhid gerek kim **lebleri** kandur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Kanum içdi **lebleri** inkār idüp şāhid diler / Buña ne şāhid gerek kim **lebleri** kandur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Añmazuz hāl ü haṭuñ dāyim **lebüñ** zıkr eylerüz / İçertüz cām-ı şarābı biz gubārı n’eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*lebüñ, -üñ*]
- Gözleri hañçer çeküp kanlar dökerse ğam degül / **Lebleri** cānlar bağışlar yāra düşdi göñlümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1341, Beyit 2*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Tġ-ı ğamzeñ didüm itdi sīnem içre dil şikāf / **Leblerüñ** didi Muhibbī ğam yime merhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*leblerüñ, -ler, -üñ*]
- Muhibbī **leblerüñ** zıkrin miyānuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir şīrīn kelām ince ḥayāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*leblerüñ, -ler, -üñ*]
- Yüzine ben kâmer didüm ne dirsiz / **Lebine** gül-şeker didüm ne dirsiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*lebine, -i, -n, -e*]
- Ḥastayuz kūyuñda yıllardur ki miḥnet beklerüz / İy ṭabīb-i dil **lebüñden** ya‘nī şerbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*lebüñden, -üñ, -den*]
- Ger dehān olsa **lebüñde** beñzedürdüm ğoncaya / Agzuña kim beñzedür ğonca güler hiç söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*lebüñde, -üñ, -de*]
- Dün **lebinden** büse ‘ahd itmişdi dildārım bugün / Gör yine kavline inkār eyler ol ikrārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*lebinden, -i, -n, -den*]
- Ḥāl-i ‘anber-bāruñı gören **lebüñ** üzre senüñ / Diye kim ‘unnābī şekker üstine konmuş meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*lebüñ, -üñ*]
- Ārzü itdüm **lebin** kıldum ser-i zülfin heves / Didi iy bī-çāre olmaz uşbu sevdā mültemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*lebin, -i, -n*]
- Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez mi ‘aceb ol **lebleri** ‘İsī- nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Ḥaste-i ‘ışkām ṭabīb-i dilden istedüm devā / Bir cevāb-ıla sagaltdı **lebleri** dārū-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Leblerüñden ḥastayam bir büse didüm didi yār / Sözini tağıtdı beñzer ölecek sayru-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*leblerüñden, -ler, -üñ, -den*]
- Ol ṭabīb-i dil yine bu ḥastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş **lebinden** göñlümi şād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 1*). [*lebinden, -i, -n, -den*]
- Gerçi kim çeşmi Muhibbī öldürür merdümleri / **Lebleri** emvātı iḥyā itmede ‘İsā-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Öpdüm evvel **leblerini** soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘ādet Muhibbī olsa turfanda yimiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*leblerini, -ler, -i, -n, -i*]

Nazm ider lü'lü' dişüñ la' **lebüñ** evşāfını / Rişte-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*lebüñ, -üñ*]

Şîrîn **lebüñüñ** vaşfın iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*lebüñüñ, -üñ, -üñ*]

Kışşa-i Ferhād olaldan kışşa-i guşşam benüm / Ol **lebi** şîrîn idüp bir dāsītān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*lebi, -i*]

Leblerüñden bu Muhibbî'ye buyur şāfî cevāb / İy tabīb-i dil meded oldum katı şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*leblerüñden, -ler, -üñ, -den*]

Bāğ-ı hüsninde nigāruñ **lebleri** rengin imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*lebleri, -ler, -i*]

Büse istersek **lebüñden** aña bulunmaz 'ivaż / Bārî gel eyle Muhibbî cānuñ cānāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*lebüñden, -üñ, -den*]

Leblerin zıkr eylesem kaşdum nedür eyler hayāl / 'Ārifē bir söz yiter hācet degül tekrār 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3*). [*leblerin, -ler, -i, -n*]

leb-i dilber: *Sevgilinin dudağı.*

Cān virmeyicek yüsr-ile girmez **leb-i dilber** / El-ḥaḳ bu daḫı çeşme-i ḥayvānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*leb-i dilber,]*

leb-i ḥamrāsı: *Kırmızı dudak.*

Göñülden bir nefes gitmez **leb-i ḥamrāsı** dildāruñ / Hemān ol rinde beñzer kim mey-i ḥamrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*leb-i ḥamrāsı, -sı*]

leb-i la'lin: *Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.*

Zıkr eyle **leb-i la'lin** ü fikr eyle miyānın / 'Ālemde hüner olmaya idrāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*leb-i la'lin, -in*]

leb-i la'linden: *Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.*

Vādî-i miñnet ü gāmdaki olan ḥastalara / **Leb-i la'linden** ider mi ki devā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*leb-i la'linden, -i, -n, -den*]

leb-i la'linden: *Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.*

Leb-i la'linden özge dil-rübānuñ / Muhibbî derdüñe dermān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [*leb-i la'linden, -i, -n, -den*]

leb-i la'lini: *Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.*

Ser-i zülfini gördüm cīme beñzer / **Leb-i la'lini** sordum mīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*leb-i la'lini, -i, -n, -i*]

leb-i la'lüнден: Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.

Dîdüm dil derdine iy cān tabîbi / **Leb-i la'lüнден** özge emsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*).
[leb-i la'lüнден, -üñ, -den]

leb-i mey-gün: Sevgilinin şarap rengine olan, kırmızı dudağı.

Dîdede her şeb hayāl evvel **leb-i mey-gün** olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde hūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [leb-i mey-gün,]

leb-i şîrîni: Tatlı dudak. // Şirin'in dudağı.

Virüpdür kühken küh içre başın / **Leb-i şîrîni** emdi şāh-ı Pervîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3*). [leb-i şîrîni, -i]

leb-i şîrîn-içün: Tatlı dudak. // Şirin'in dudağı.

Her kişi cān terk ider sanma **leb-i şîrîn-içün** / Anı kim Ferhād ider 'ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [leb-i şîrîn-içün, --içün]

leb-i şîrînine: Tatlı dudak.

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem' / Ben ol mahrem-i şem' oldum vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [leb-i şîrînine, -i, -n, -e]

leb-i tiryâkine: Dudağın panzehiri.

Leb-i tiryâkine irdi Muhibbî / Ne ğam dirlerse zülfün 'akrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [leb-i tiryâkine, -i, -n, -e]

leşker: Asker, ordu.

Tañ mıdur sevdâ-yı zülfinden gönül olsa hārâb / Çünkü bu ğam **leşkeri** sinemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [leşkeri, -i]

Çün oldum mülk-i 'ışkuñ pâdişâhı / Yaşum **leşker** baña âhum 'alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*).
[leşker,]

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayrağın çeker / Derd ü ğam **leşker** olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [leşker,]

leşker çeker: Asker göndermek, asker getirmek, ... üzerine ordu sevk etmek.

Türk çeşmüñ mülk-i dil tārâcına / Zülf-i kâfir kış ile **leşker çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [leşker çeker, -er]

leşker çeküp: Asker göndermek, asker getirmek, ... üzerine ordu sevk etmek.

Cihân halkı muṭî'üñdür senüñ iy husrev-i hûbân / Kemâle şaf tutup gâmzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*leşker çeküp, -üp*]

leşker çeküp: *Asker göndermek, asker getirmek, ... üzerine ordu sevk etmek.*

Gice işitmiş meger eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tîğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*leşker çeküp, -üp*]

leşker-i eşki: *Gözyaşı askerleri.*

Leşker-i eşki çeküp âhuñ livâsın kaldurup / İy Muhibbî şâh-ı 'ışk olduk vilâyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*leşker-i eşki, -i*]

leşker-i ğam: *Gam askeri.*

Leşker-i ğam âh kim dil kişverin yagma ider / Ancak anuñ def'ini câm-ı mey-i hamrâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*leşker-i ğam,]*

Sanmañuz bir dağı ma'mür ola bu dil kişveri / Leşker-i ğam yıkalıdan dağı vîrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*leşker-i ğam,]*

Konup dil hânesine leşker-i ğam / Niçe yıllar yatur vîrâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [*leşker-i ğam,]*

leşker-i ğamdan: *Gam askeri.*

Giren dilüne leşker-i ğamdan halâş olur / Anuñ için ki ol aña âhen hişâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*leşker-i ğamdan, -dan*]

leşker-i 'ışk: *Aşk askeri.*

Leşker-i 'ışk kaçan eyleye dil mülkine hîz / Sipeh-i 'aql hemân-demde tutar râh-ı girîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 1*). [*leşker-i 'ışk,]*

leşker-i mür: *Karınca ordusu // Sevgilinin ayva tüyleri.*

Görinen hağ midür yâ leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsni ser-â-ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [*leşker-i mür,]*

leşkerini çeker: *Asker göndermek, asker getirmek, ... üzerine ordu sevk etmek.*

İy Muhibbî niçe tākāt getüre kişver-i dil / Şâh-ı ğam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [*leşkerini çeker, -i, -n, -i, -er*]

letâfet: *Latiflik; hoşluk, güzellik; nezâket.*

Gözleri âhü olaldan oldı zülfi müşk-i Çîn / Ya letâfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*letâfet,]*

levh: Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey.

Var iy tabīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilâc / **Levh** üzre yazdı anı kalem bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*levh,]*

levha: 1. Üzerinde yazı veya resim olan taşınabilir düz nesne 2. Çerçeveye geçirilerek duvara asılan güzel yazı 3. Tablo, resim 4. Enine ve boyuna göre kalınlığı az olan düz ve ince tahta, taş veya mâdenden parça.

Elifler uşbu sînem **levhasında** / Yazılmış tıfl için ta‘lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*levhasında, -sı, -n, -da]*

levh-i dilde: Gönül levhası, gönül sayfası.

Levh-i dilde kıl kalemle mâh-rûlar nakşını / Resm ider nakşında mâhirdür olup nakkâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*levh-i dilde, -de]*

Levh-i dilde yazmışam cânâ hayâlûñ nakşını / İtdüğüm nakşı benüm Mânî de taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*levh-i dilde, -de]*

levh-i dilûñ: Gönül levhası, gönül sayfası.

Kesilür şem‘ gibi itme zebânuñı dırâz / ‘Âkil-iseñ bu sözüm **levh-i dilûñ** üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*levh-i dilûñ, -üñ]*

levh-i sînem: Gönül sayfası, göğüs levhası.

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam metâ‘ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*levh-i sînem, -m]*

levh-i sînemde: Gönül sayfası, göğüs levhası.

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfüñ iy dilber / Anuñçün **levh-i sînemde** anuñ nakşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*levh-i sînemde, -m, -de-mde]*

lejl ü nehâr: Gece ve gündüz.

(؎) Şenâlar idelüm olmaya ol hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu **lejl ü nehâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [*lejl ü nehâr,]*

lejl ü nehâr: Gece ve gündüz II sürekli, her zaman, daima.

Ğam beni hâk itdi savurdı gubârum rûzigâr / Sen ferâgat gülşeninde ‘işde **lejl ü nehâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*lejl ü nehâr,]*

lejl ü nehâr: Gece ve gündüz II sürekli, her zaman, daima.

Ĥasret-i rûy u firâk-ı zülfüñ-ile iy perî / Kalmadı şabr u qarârum inlerem **lejl ü nehâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*lejl ü nehâr,]*

leyl ü nehâr: Gece ve gündüz II sürekli, her zaman, daima.

(س) Yanar âhum odından tutuşup sakf-ı felek / Yakalı hasret-ile yâr beni **leyl ü nehâr** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29). [leyl ü nehâr,]

leyl ü nehârı: Gece ve gündüz.

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfün var iken **leyl ü nehârı** n’eylerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3). [leyl ü nehârı, -ı]

leylâ: Leyla ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı II Sevgili.

Hüsn-ile iy saçı sünbül seni **Leylâ** bilürüz / Dil-i Mecnün’ı dağı karşıña şeyda bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [leylâ,]

leylî: Leylâ ile Mecnün hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.

Leylî zülfünü fikr ideli senün / Dil-i Mecnün ki ‘aceb ki şeydâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2). [leylî,]

Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup / Deşt-i gam içre ki san hasta vü mecnün iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2). [leylî,]

Leylî zülfünü göreliden döstüm mecnünüñam / Bağludur boynumda zencîr ayagumda künde var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2). [leylî,]

Leylî zülfün vaşfın iştîdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5). [leylî,]

Bağlanup dil zülfünüñ bendine şeydâlık sever / İy saçı **leylî** olan Mecnün rüsvâlık sever (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1). [leylî,]

Sen saçı **leylî** lebi şîrîn olaldan husrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnün gibi şöbet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4). [leylî,]

Leylî zülfüdür iden her dem beni mecnün-şîfat / Bu Muhibbî’ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5). [leylî,]

Kim ki Mecnün gibi **leylî** zülfüne dil bağlamış / Lâle gibi sînesini şevkden ol dâğlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1). [leylî,]

Leylî saçına dil vireli bu Muhibbî’nün / Mecnün gibi işi güci âh u vâh-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5). [leylî,]

Leylî zülfün bu dil-i dîvânenün / Bend idüp boynına zencîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5). [leylî,]

leylî-ves: Leylâ gibi.

Adı var Mecnün’uñ ammâ bir saçı **leylî-vesüñ** / Görmüşem derd ü belâ vü miñnetin andan beter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5). [leylî-vesüñ, -üñ]

leziz olursa: Tatlı, lezzetli olmak II Zevk vermek.

‘Aceb mi şî‘r ü eş‘arum **lezz olursa** şekkerden / Nigârûñ lebleri vaşfı zebānumda mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*lezz olursa, -ur, -sa*]

lezzet: *Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safa.*

Gerçi vaşluñ **lezzetine** beñzemez kand ü nebât / Hicrûñ ammâ şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*lezzetine, -i, -n, -e*]

La‘l-i nâbî **lezzetin** bulmak eger / İy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*lezzetin, -i, -n*]

Şîrîn lebüñüñ vaşfın iderken bu Muhibbî / **Lezzetden** anuñ toptolu agzı şeker olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*lezzetden, -den*]

Didiler cevri ü cefâyı zehrden acı velî / Sor baña şehd ü şekerden **lezzeti** tatlu-y-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3*). [*lezzeti, -i*]

lezzet-i dünyâya: *Dünya lezzeti, hoş ve güzel olan şeyler.*

Lezzet-i dünyâya aldanma Muhibbî sunma el / Neşterini tâ ki urmaya saña zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*lezzet-i dünyâyaya, -y, -a*]

lezzet-i dünyâvî: *Dünya lezzeti, hoş ve güzel olan şeyler.*

Sâkî şarâb-ı köhneyi ko tâzesin getir / Bilmez misin ki **lezzet-i dünyâyı** neveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*lezzet-i dünyâyı, -y, -ı*]

lezzet-i vaşlı: *Vuslat, kavuşma lezzeti.*

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler kand ü nebât / Lîk hicre zehr-ile tîz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*lezzet-i vaşlı, -ı*]

libâs: *Elbise, giysi.*

Sevr ider gördüm o servi erğuvânî ton geyer / Sebz olur servüñ **libâsı** pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*libâsı, -ı*]

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer **libâs** u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*libâs,]*

Serv beñzetdi yine câmesini câmesine / İtdi gülşende **libâsın** meger ol yâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*libâsın, -ı, -n*]

Harâbât ehлідür ‘aşîk Muhibbî / Anün için **libâsın** fâhîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [*libâsın, -ı, -n*]

‘Âriyettür ten **libâsından** dañı ‘âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz dehrûñ ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*libâsından, -ı, -n, -dan*]

Kan ider ol yâr beñzer geydi gülgünî **libâs** / Kaşr-ı hüsne baş açup karşı tururlar cümle nâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*libâs,]*

lîk: *Lâkin, ancak, ama.*

‘Âlem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / **Lîk** kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*lîk,]*

Gerçi evvel ‘ışk mir’âtı selâmet gösterür / **Lîk** soñra ‘âşıka bunca melâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [*lîk,]*

Başlar kesilür kan saçılır **lîk** sorılmaz / Bu nev‘e olur râh-ı maḥabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*lîk,]*

Sakladum esrâr-ı ‘ışkı **lîk** izhâr itdi âh / Kanlu yaşımı gören didi ki rüy-ı zerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*lîk,]*

Âhumuñ her dem hevâsı kûyuñ içre esmedür / **Lîk** çeşmüñ hışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*lîk,]*

Ḥüblar gerçi cihân içre firāvân añılır / **Lîk** ol âfet-i cân serv[er]-i ḥübân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [*lîk,]*

Başdan ayaga degin göz yaşına ğarḫ oldum / **Lîk** su virdi bu dil âteşi bir pâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [*lîk,]*

Kûy-ı dilberde egerçi biz maḥabbet beklerüz / Zâhirâ gerçi maḥabbet **lîk** miḥnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*lîk,]*

Gerçi hayrân oldı dil gördi bu ben dîvâneyi / **Lîk** biz de ol kâmer ruḥsârıñuñ hayrânıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*lîk,]*

Gerçi kıldum her ğazelde niçe biñ siḥr ü füsün / Ḥüblar ğüşına almaz **lîk** bu efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*lîk,]*

Her ne söz kim söyledün virür ḥaḳîḳatden ḥaber / **Lîk** ğüş itmege anı degme nâdân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*lîk,]*

‘İşkuñ na‘îmi ḥoşdur ḥaşmı da **lîk** müşkil / Bir loḳma ki dehâna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*lîk,]*

Zerrece ğüş itmedi ol mihri yok feryâdumı / **Lîk** ‘âlem topdoludur nâle vü eğğanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [*lîk,]*

Zemm ider ğül gibi her demde şarâbı şüfî / Ḥürmetin añlamayup **lîk** içer ḳand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*lîk,]*

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler ḳand ü nebât / **Lîk** hicre zehr-ile fîz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*lîk,]*

Mürdeler ihyâ ider la‘l-i lebün ‘İsî gibi / **Lîk** ğamzeñ öldürür ‘uşşâḳ[ı] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*lîk,]*

Lîk senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemâlünü cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*lîk,]*

‘İşkî ketm ister Muhibbî **lîk** bakan yüzine / Dir ki ‘âşıḳdur anuñ beñzini gör saru-y-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*lîk,]*

Okuyup görmüş degül beñzer maħabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri **lik** ol nā-mihribān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*lik,]*

İy Muhibbî yār cevri ‘ilmin be-gāyet hoş bilür / **Lik** fenn-i mihiri bilmez okısa eyler gālağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*lik,]*

likā: *Yüz, çehre.*

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekim / Bak yār **likāsına** ki tā kim gide emrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*likāsına, -sı, -n, -a]*

liki: *Lâkin, ancak, ama.*

Māh-rûlar okumamışlar vefā destānını / **Liki** bu fenn-i cefāda her biri māhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*liki,]*

likin: *Lâkin, ancak, ama.*

Gerçi ma‘ānî cevheri bir gizlü genc olur / **Likin** Muhibbî ehline ol āşikāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*likin,]*

Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu bendeñ dürdür / Sinede **likin** hayālühle göñül mesrürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*likin,]*

lisān: *Dil, söz, konuşma.*

Recā-yı büse iderler tecāvüz / Keseyin mi **lisānuñ** sebkatı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [*lisānuñ, -uñ]*

livā: *Sancak, bayrak.*

Küyuñ gedāsı olalı dil pādīşā imiş / Eşki sipāh u şu‘le-i āhı **livā** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*livā,]*

livāsın kaldurup: *Bayrak kaldırmak, bayrak çekmek, bayrak asmak.*

Leşker-i eşki çeküp āhuñ **livāsın kaldurup** / İy Muhibbî şāh-ı ‘ışk olduk vilāyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*livāsın kaldurup, -sı, -n, -up]*

lokma: *Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek.*

‘İşkuñ na‘îmi hoşdur haşmı da lik müşkil / Bir **lokma** ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*lokma,]*

lu‘b: *Oyun, hile.*

İy Muhibbî bu cihānuñ ālma aldanma gel / Saña dürlü dürlü **lu‘blar** gösterür [gel] Hāğğ’a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*lu‘blar, -lar]*

lu'bet-bāz-ı çarh: *Oyunbaz, hilebaz, hokkabaz felek.*

Bir nazar kıl cān göziyle gör bu **lu'bet-bāz-ı çarh** / Bir nefesde saña biñ dürlü 'alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*lu'bet-bāz-ı çarh*,]

lücce-i efkâra: *Düşünce denizi // Sevgiliyi düşünmek anlamında.*

Döstlar mevc-i belâ eksük degül şimden girü / Baħr-i 'ışka **lücce-i efkâra** düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*lücce-i efkâra, -a*]

lü'lü': *İnci.*

Nazm ider **lü'lü'** dişüñ la'l lebün evşāfını / Rişte-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*lü'lü',*]

lutf: *Yardım, inayet, ihsan.*

Gelmesün daħı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görün ol **lutf** issi kim bendesini yād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*lutf*,]

Ger gülerse ĥokka-i yāķūti dürler gösterür / Söze gelse **lutf-ıla** la'l-i Bedaħşānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [*lutf-ıla, --ıla*]

Cürmüme benüm bakmayuban itdi şefā'at / Bu **lutf-ıla** bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*lutf-ıla, --ıla*]

lutf eyle: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

İy bād-ı şabā ĥāk-i derin iki gözümçün / **Lutf eyle** getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [*lutf eyle*,]

lutf eylegil: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

Māh-rūlar miħri dilden zāyil olmaz pend-ile / Nāşihā virür şudā' **lutf eylegil** bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*lutf eylegil, -gil*]

lutf eyleyüp: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

Göz karasın ĥall idüp dildāra yazdum nāmeyi / Döstlar **lutf eyleyüp** eşkümler taħrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*lutf eyleyüp, -y, -üp*]

lutf eyleyüp: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

Döstlar **lutf eyleyüp** aħvālümü yāra diñüz / Derd-ile dil-ħasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*lutf eyleyüp, -y, -üp*]

lutf olmaya: *Lütüfta bulunmak, iyilik gösterilmek.*

(ج) Revā görme kapuñda baña cevri ide felek / **Luř olmaya** yoluñda ben olam şöyle ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*luř olmaya, -ma, -y, -a*]

luş u ihsāndur: *Cömertlik ve eli açıklık.*

Öldürürseñ keremler eylersin / Dirgürürseñ de **luř u ihsāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6*). [*luř u ihsāndur, -dur*]

luş u keremdür: *İyilik ve cömertlik.*

Cefā vü cevri ü zecri ü qahr u kudret / Ne kim senden gelür **luş u keremdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*luş u keremdür, -dür*]

M

mā: *Mim ile elif harfinden ibâret "Mâ". Arabçada muhtelif isimleri vardır. Ve çeşitli mânalara gelir. Cansız şeylere işaret eder. "Şu nesne, o şey ki..." mânâlarına gelerek kelimelerle birleşir.*

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider **mā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*mā,]*

mā: *Su II mim ile elif harfinden ibâret "Mâ". Arabçada muhtelif isimleri vardır. Ve çeşitli mânalara gelir. Cansız şeylere işaret eder. "Şu nesne, o şey ki..." mânâlarına gelerek kelimelerle birleşir.*

‘Âlemi la’l-i zülâlınden ser-â-ser kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez **mā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [*mā,]*

mā: *Su II gözyaşı.*

İy ecel ten şehrinî ısmarla seyl-i eşküme / Anı vîrân itmege gözümden akan **mā** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*mā,]*

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu cihân içre **māyı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*māyı, -y, -ı]*

Fırât’a dönéliden uşbu yaşum / Benüm çeşmüme **mā** hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*mā,]*

Seyr kılmaga yaşum mâni‘ olur ruğlarına / N’eylesün yolın alur dîde o **mādan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*mādan, -dan]*

mā çeker: *Su çekmek, su içmek.*

İy Muhibbî bâde-i hamrâ dururken gül gibi / Kankı hayvândur ki hayvân gibi her dem **mā çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*mā çeker, -er]*

ma‘ânî: *Manalar; öz, hakikat.*

Gerçi **ma‘ânî** cevheri bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî ehline ol aşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*ma‘ânî,]*

Çıkar dürler **ma‘ânî** mağzeninden / Getür tañrîre disünler eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*ma‘ânî,]*

Eksük olmaz mağzen-i dilden **ma‘ânî** gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbî genc der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*ma‘ânî,]*

Dür dişüñ yâdına talsam ger **ma‘ânî** bañrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bîkrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*ma‘ânî,]*

Ko daksun rişteyi câna Muhibbî ehl-i naẓm olan / **Ma‘ânî** bañrına talup çıkarduñ dür gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*ma‘ânî,]*

Eksük itmez çıkarur her dem **ma‘ânî** cevherin / Döştlar şimden girü göñlüme bir deryâ diñtüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*ma‘ânî,]*

Bu Muhibbî mest olup açdı **ma'ânî** dürcini / Bâde-i Hâfîz meger ya cām-ı Cāmî itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*ma'ânî,]*

İy Muhibbî tal **ma'ânî** bahrına gāvvaş-vār / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*ma'ânî,]*

ma'âş idemezsın: Yaşamak, diri kalmak, geçinmek.

Ger bulına zerre deñlü dilde dünyâ sevgüsü / İdemezsın sen tarîk-i Haq'da bil hergiz ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*ma'âş idemezsın, -e, -mez, -sın]*

ma'âş itmeve: Yaşamak, diri kalmak, geçinmek.

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ maḥabbetin tırâş / Budur sözüüm itmeve iki cihânda ol ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [*ma'âş itmeve, -me, -y, -e]*

mağfûr: Af ve mağfiret olunmuş.

'İşk-ıla cānın virüp küyında kim medfûn ola / Yazılır anuñ mezârında ki bu **mağfûrdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [*mağfûrdur, -dur]*

mağrûr olup: Kendini beğenmek, böbürlenmek, gururlanmak.

Dilâ **mağrûr olup** virme gönül bu dâr-ı dünyâya / Haqîkatle nazar kılsañ hemân bir iki sâ'atdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7*). [*mağrûr olup, -up]*

mağrûr olup: Kendini beğenmek, böbürlenmek, gururlanmak.

Mağrûr olup cihâna aldanma māl u cāha / Terk ide seni âḥîr yokdur cihânda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*mağrûr olup, -up]*

māh: Bir takvim yılının on ikide biri, ay, şehir.

Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sālḥā / Sāle tākat mı ider çün ḥefte **māhı** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*māhı, -ı]*

māh: Gökteki ay, kamer II ay gibi parlak yüzlü güzel, sevgili.

Güzellik burcına **māhum** 'urüc itdünse zulm itme / Sakın 'aşıklar āhından zemîn ü āsümān dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*māhum, -um]*

Gerdün gibi meyli o **māhuñ** çü dönedur / Cevr ü cefā vü şıveleri güne günedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*māhuñ, -uñ]*

Şeb-i miḥnetde ḥasretle yakan gün yüzlü **māhumdur** / Depemden şem'-veş her dem çıkan dūd-ı siyāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*māhumdur, -um, -dur]*

Bi-ḥamdi'llāh kamer ḥal'at yine bir **māhumuz** vardur / Anuñçün göge peyveste sehergeh āhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*māhumuz, -umuz]*

Derdā ki bu ŧeb dogmadı ol **māh** görünmez / Cān oldı revān ol büt-i dil-ḥāh görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 1*). [*māh,]*

Görelı zülfünde ḥüsnüñ ŧem'ine pervāne-veŧ / Cān u dilden yanmaga iy **māh** nevbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 3*). [*māh,]*

Fiğānumdan felekler güm güm ötdi / Daḥı ol yüzi **māhum** eylemez güş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 2*). [*māhum, -um]*

Yine bir **māh** sevdüm tonı zer-keŧ / İder her yaña cevlan atı ser-keŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*māh,]*

Ẓann iderdüm ol perī-rüyı beŧer ol **māh** imiŧ / Cümle 'ālem bende aña ol bir ulu ŧāh-ımiŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*māh,]*

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruḥsārından ol **māhuñ** / Çü virmez teŧneye ḥāsiyyet-i āb-ı revān āteŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*māhuñ, -uñ]*

Cānā seḥāb-ı zülfi ruḥ-ı āfitāba bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile **māhum** niḳāba bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*māhum, -um]*

māh: *Gökteki ay, kamer.*

Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ kaŧları peyvestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 3*). [*māha, -a]*

Teŧbīh kim ider gün yüzine mihr-ile **māhi** / Gün yüzine 'ālemde muḳābil kamer olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*māhi, -ı]*

Māhi gördüm gün yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 4*). [*māhi, -ı]*

Çarḥ tennürında **māhuñ** yüregi yanmış iken / Germ idüp daḥı beter anı oda yakar güneŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*māhuñ, -uñ]*

māh u ḥurŧid: *Ay ve güneŧ.*

Çarḥ-ı gerdün **māh u ḥurŧid** ile olur müŧterī / Ḥüsn bāzārında la'lüñ her kaçan ḥelvä satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*māh u ḥurŧid,]*

maḥabbet: *Sevgi, aŧk, sevda II dostluk, yarenlik, baḡlılık.*

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālī / O ŧehre beñzeyeye sultānı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*maḥabbetden, -den]*

Dimeñ dīvāne Mecnün'a **maḥabbet** mülki ŧāhidur / Yanınca ḥayr-ıla vaḥŧı yürür cümle sipāhidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*maḥabbet,]*

Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdügüm bir bir / **Maḥabbet** ŧehrine andan varılır toḡrı rāhidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*maḥabbet,]*

Efseri Dārā'ya virmez ḥil'ati Keyḥusrev'e / Tāc-ı 'ıŧk-ıla **maḥabbet** ḥil'atin Mecnün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*maḥabbet,]*

Bu Muhibbî çün ezeli içdi **maḥabbet** cāmını / Görinür şimdi anuñçun gâh mest ü geh ḥumâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5). [maḥabbet,]

Maḥabbet baḥrına taldum sözüüm dürr-i ma‘ânîdür / Anuñçun ehl-i ‘ışkuñ dāyimā vird-i zebânîdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1). [maḥabbet,]

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde kim **maḥabbet** var akıdır yaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2). [maḥabbet,]

Maḥabbet gencine çün mâlik olduk / Kamu bay u gedâ muhtâcumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3). [maḥabbet,]

Kim ezeli bezminde nüş itdi **maḥabbet** cāmını / ‘İşk-ı mestî görine maḥşerde de ayık mîdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3). [maḥabbet,]

Sînesi bâğında kim dikdi **maḥabbetden** nihâl / Görmedi derd ü belâ vü ğamdan özge berg ü bâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2). [maḥabbetden, -den]

Gelen andan baña cevri ü sitemdür / **Maḥabbet** şartını dildâr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3). [maḥabbet,]

Kûy-ı dilberde egerçi biz **maḥabbet** beklerüz / Zâhirâ gerçi **maḥabbet** lîk miḥnet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1). [maḥabbet,]

Kûy-ı dilberde egerçi biz **maḥabbet** beklerüz / Zâhirâ gerçi **maḥabbet** lîk miḥnet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1). [maḥabbet,]

Dilâ dil bağlamak her işe olmaz / **Maḥabbet** gibi hergiz pîşe olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1). [maḥabbet,]

Cefâ sengiyle miḥnet toprağinsuz / **Maḥabbet** yapısı hîç muḥkem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3). [maḥabbet,]

Sînem içre ekmege cānâ **maḥabbet** toḥmını / Nâḥun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2). [maḥabbet,]

Maḥabbet cāmını itdüm ezeli nüş / Yürürem tâ ebed sermest ü medhüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1). [maḥabbet,]

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña **maḥabbet** niye kardaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1). [maḥabbet,]

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ **maḥabbetin** tirâş / Budur sözüüm itmeye iki cihânda ol ma‘âş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1). [maḥabbetin, -i, -n]

Okuyup görmüş degül beñzer **maḥabbet** ‘ilmîni / Fenn-i cevri lîk ol nâ-mihribân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3). [maḥabbet,]

Çünkü vefâ vü mihr ü **maḥabbet** bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyâda ihtilâṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2). [maḥabbet,]

Tañ mı Muhibbî bulsa **maḥabbetle** ger kemâl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibâṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5). [maḥabbetle, -le]

maḥabbet ehli: Aşk ehli, âşıklar.

Maḥabbet ehli devrāndan neler çekdüğini bir bir / Murāduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pīre-zenden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*maḥabbet ehli,*]

maḥbūb: (*Ar. ḥubb “sevmek, sevgi”den maḥbūb*) *Sevilen kimse, sevgili.*

Zāhid eydür geç Muḥibbī bāde vü **maḥbūbdan** / Hiç yakışmaz gönlüme zīrā sözünüñ serdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*maḥbūbdan, -dan*]

Ol Hıttā **maḥbūbı** gördüm tırrasın çin gösterür / Nokta-i ḥālī ile gül içre pür çin gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*maḥbūbı, -ı*]

Olaldan vādi-i ğamda perīşān saçı **maḥbūbuñ** / Görenler pençe-i şīri anuñçün şānedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*maḥbūbuñ, -uñ*]

N’ola sevdümse **maḥbūbı** ne var gönlümde iy zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dırsın vebālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*maḥbūbı, -ı*]

Zāhidā men’ eyleme **maḥbūb** u meyden dönmezüz / Çün mey-i nāb-ıla olmışdur bizüm taḥmürümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*maḥbūb,*]

maḥbūb ola: *Sevgili olmak / Sevilmek.*

Yār Muḥibbī ḥūblar içre eyle **maḥbūb ola** kim / Halk-ı ‘ālem hayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*maḥbūb ola, -a*]

māhī: *Balık.*

Çarḥ tennūrına āhum bir ḥarāret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp **māhī** gibi biryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*māhī,*]

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda **māhīdür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*māhīdür, -dür*]

İy Muḥibbī kimse irmez baḥr-ı ‘ışkuñ ‘umkına / Gerçi **māhīler** gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*māhīler, -ler*]

Uyumaz nālemler çün kim yirde **māhī** gökde murğ / Olmadum ben mübtelā bu āh u efgāndan ḥalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*māhī,*]

māh-ı ğonca-fem: *Gonca ağızlı ay / sevgili.*

Gönlümü her dem benüm ol **māh-ı ğonca-fem** kapar / Sanasın ḥurşīde gülşende seḥer şebnem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*māh-ı ğonca-fem,*]

māh-ı nev: *Hilāl, yeni ay.*

Çarḥ tennūrına āhum bir ḥarāret virdi kim / **Māh-ı nev** anı bişüp māhī gibi biryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*māh-ı nev,*]

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen **māh-ı nev** sanduñ / Ğurāb-ı çarḥuñ agzından düşürmiş üstüñānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*māh-ı nev,*]

māh-ı t̄ābān: Parlak ay, dolunay.

Şu'le-i āhı kimüñ kim 'āleme pertev salar / Zerreye almaz günü ol **māh-ı t̄ābān** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 3*). [*māh-ı t̄ābān,*]

māhir: Usta, becerikli, eli işe yatkın, mahâretli, mârifetli (kimse).

Māh-rûlar okumamışlar vefâ destânını / Lîki bu fenn-i cefâda her biri **māhir** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*māhir,*]

Gönlüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy dōst / Ğâretde **māhir** ancak Efrâsiyâb'a beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*māhir,*]

Levh-i dilde kıl kalemle māh-rûlar nakşını / Resm ider nakşında **māhirdür** olup nakķâş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*māhirdür, -dür*]

māhitāb: Mehtap, dolunay II sevgili.

Ben şeb-i hicie nihâyet bulmadum 'ālemde āh / Bu söz-imiş **māhitābum** her işe pâyān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*māhitābum, -um*]

Nigārā çārdeh sāla irişdüñ hüsñüñi 'arz it / Yigirmiye irişince 'ayāndur **māhitāb** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*māhitāb,*]

māhitāb: Mehtap, dolunay.

Gün yüzüñ şavķinde cānā āfītāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz **māhitāba** bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*māhitāba, -a*]

maḥkūm iden: Mahkum etmek, hapsedmek II istemediği, hoşlanmadığı bir şeyi yapmaya mecbur bırakmak.

'Ālemi **maḥkūm iden** her dem berāt-ı hüsñidür / Kim muḥt' olmaz çekilmiş kaşları tuğrāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*maḥkūm iden, -en*]

mahmil: Deve, fil gibi hayvanların sırtına konan veya insanların omuzlarında taşınan, karşılıklı oturulacak şekilde yapılmış bir çeşit kapalı sepet, tahtirevan, mahfe.

Ka'be-i vaşluña **mahmil** bağlasa dil hācı-vār / Bu Muhibbī iñler ol vādide mēnend-i ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 5*). [*mahmil,*]

mahmil: Deve, fil gibi hayvanların sırtına konan veya insanların omuzlarında taşınan, karşılıklı oturulacak şekilde yapılmış bir çeşit kapalı sepet, tahtirevan, mahfe.

Tognlup vād-i 'ışķ içre Muhibbī gidicek / Çekilür mülk-i 'adem haddine dek **maḥmilümüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*maḥmilümüz, -ümüz*]

maḥmūd: Gazneli Sultan Mahmud. // Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında.

Muhibbī olalı 'ışķ-ıla **Maḥmūd** / Dimişlerdür aña hüsniyle Āyāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*maḥmūd,*]

mahmür: Sarhoş, kendinden geçmiş.

H̄āba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä mıdur / Ya şarāb-ı nāzı nüş itmiş yatur **maḥmürdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*maḥmürdur, -dur*]

Ağzına şebnem sehergeh nergisüñ su dökdügi / Läle ile gice mey içmiş bu ki **maḥmürdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*maḥmürdur, -dur*]

mahmür-ves: Uyku sersemi gibi // baygın gibi.

Çeşm-i hun-rîzûñ içer her laḥza ‘aşık kanını / Anuñ-içun ğamze-i mestüñ olur **maḥmür-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4*). [*maḥmür-ves,]*

mahrem: Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.

İy güzeller şāhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîġāneler **maḥrem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*maḥrem,]*

Ser-te-ser bu kâ’inatı almazuz bir ḥabbeye / Kāf-ı istiġnāda biz ‘Āñkā-y-ıla **maḥremlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*maḥremlerüz, -ler, -üz*]

Degül ḥālî ğamuñ dil ḥānesinden / Bu ‘ālemdür kişi **maḥremsüz** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*). [*maḥremsüz, -süz*]

Āh it Muhibbî her dem kim gördi yār[ı] **maḥrem** / ‘Āşık olur mı bî-ġam oldugi yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*maḥrem,]*

Ben esîr-i hicrem [ü] aġyār **maḥrem** vaşluña / Hem-dem-i gül ḥār olur bülbül giriftār-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*maḥrem,]*

mahrem ola: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Kim ḥarîm-i ḥürmet-i ğamla Muḥîb **maḥrem ola** / Olamaz tā rûz-ı maḥşer miḥnet ü ḥırmāndan ḥalās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*maḥrem ola, -a*]

mahrem olalıdan: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Gice gündüz rakîb-i dîv saña **maḥrem olalıdan** / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*maḥrem olalıdan, -alı, -dan*]

mahrem oldı: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Ġam ayrılmaz benümle **maḥrem oldı** / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*maḥrem oldı, -dı*]

mahrem olmaz: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Bi-ḥamdi’llāh muḥabbet ḥānesinde / Ġamuñdan ġayrı kimse **maḥrem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5*). [*maḥrem olmaz, -maz*]

maḥrem olmaz: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Kapuña varmaga koma raķıbi / Melek dīv-ile hergiz **maḥrem olmaz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 4*).
[maḥrem olmaz, -maz]

maḥrem-i rāz: Kendisine sır söylenen, sır ortağı, sırdaş.

Göñülden saklaram rāz-ı dehānın / Degül dīvāne çün kim **maḥrem-i rāz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 2*).
[maḥrem-i rāz,]

Gerek dilden dehānı rāz-ı pinhān / Ki dīvāne degüldür **maḥrem-i rāz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 4*).
[maḥrem-i rāz,]

maḥrem-i sem‘: Mumun (sevgilinin) mahremi, sırdaşı, yakını.

Leb-i şīrīnine karşı yanaram tā seher çün şem‘ / Ben ol **maḥrem-i şem‘** oldum vişāli engübün olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 3*). [maḥrem-i şem‘,]

maḥremümüz olsa: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Çün Mesīhā gibi ‘ālemde mücerred geçerüz / Tañ mı qudsiler eger olsa bizüm maḥremümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1274, Beyit 3*). [maḥremümüz olsa, -ümüz, -sa]

māh-rū: Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.

Māh-rūlar okumamişlar vefā destānını / Liki bu fenn-i cefāda her biri māhir geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 2*). [māh-rūlar, -lar]

Nāşihā pend eyleme itmez Muhibbī’ye eger / **Māh-rūlar** çün ezel dilden qarārum aldılar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 5*). [māh-rūlar, -lar]

Aldı dil kāni‘ degül cānum diler ol **māh-rū** / Dil anuñ cānum dađı tek istesün qurbān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 5*). [māh-rū,]

‘Aşık-ı dil-ḥasteler āh u fiğānın arturur / Her kaçan kim tazece bir **māh-rū** cānān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 4*). [māh-rū,]

Koyup ‘aşıkların ol **māh-rūlar** / Raķıb ile varup bāzār iderler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1134, Beyit 2*). [māh-rūlar, -lar]

Yüzüm üzre umaram iy **māh-rū** kim basasın / Hāk idüp cismüm reh-i küyuñda qaşdum düşmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 3*). [māh-rū,]

Levh-i dilde kıl kalemle **māh-rūlar** naķşını / Resm ider naķşında māhirdür olup naķķaş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 2*). [māh-rūlar, -lar]

Virmedi ol **māh-rū** bir kez zekāt-ı ḥüsnini / İy Muhibbī niçe yıl küyuñda biz sā’illerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 5*). [māh-rū,]

Görmedüm ‘ālemde ben bir **māh-rū** ađyārsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz ḥārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 1*). [māh-rū,]

Her gazelde anuñ için eyledüm sihr ü füsün / **Mâh-rûlar** hûblar gûş ideler efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*mâh-rûlar, -lar*]

Mâh-rûlar mihri dilden zâyil olmaz pend-ile / Nâsihâ virür şudâ' lutf eylegil bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*mâh-rûlar, -lar*]

İşidürdüm **mâh-rûlar** bî-vefâ olur velî / İy Muhibbî her ne dirlerse biñ anca var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [*mâh-rûlar, -lar*]

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / **Mâh-rûlar** her taraftan indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*mâh-rûlar, -lar*]

mahrûm itme: Birinin istediği şeyi vermemek veya istediğini elde etmesine engel olmak, yoksun bırakmak.

Kapuñdan cürmüm ile itme mahrûm / Kerîmüñ işi çün dâyim keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*mahrûm itme, -me*]

maşer: Toplanma yeri; bütün canlı varlıkların ölümden sonra Allah'ın emriyle dirilip toplanacakları yer, Arasat meydanı, kıyamet.

Kim ezel bezminde nûş itdi maşabbet câmını / 'İşk-ı mestî görine **maşerde** de ayık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*maşerde, -de*]

Hey ne zâlimsin 'aceb ferdâyı hîç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki **maşerde** alınmaz dâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*maşerde, -de*]

Maşerde şehâ götüricek 'ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hâlûme Mecnûn gibi hâldeş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*maşerde, -de*]

mahv olur: Yok olmak, perişan olmak, dağılmak.

Şem'-i hüsne kim ki 'âşıkdur yanar pervâne-veş / **Mahv olur** ol 'âteş-i 'ışk içre nâ-peydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [*mahv olur, -ur*]

maşzen: (Ar. hazn (saklamak) "malı kasa, dolap vb. yerde saklamak" tan maşzen) 1. Yer altı deposu, depo, ambar: 2. eski. Devlete âit kıymetli şeylerin saklandığı yer.

Çıkar dürler ma'ânî **maşzeninden** / Getür tahtîre disünler eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*maşzeninden, -inden*]

mahzen-i dilden: Gönül mahzeni, hazineliği.

Eksük olmaz **mahzen-i dilden** ma'ânî gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbî genc der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*mahzen-i dilden, -den*]

makâm: Durulacak yer, durak, mekân, mahal // mus. Bir durakla bir güçlünün etrafında onlara bağlı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu.

Gül yüzün medh it **makâma** gel nevâda râstı / Vaqt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hîç hamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*makâma, -a*]

makāmāt: Makamlar, mevkiler // Klasik Türk müziğinde bir müzik parçası veya şarkının işleniş biçimleri, makamlar.

Nāy-veş gāhī Hicāz'ı seyr idüp gāhī 'Irak / Bezm-i ğamda inlesek tañ mı **makāmāt** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*makāmāt,]*

maķas: Kāġıt, bez, kumaş, saç vb. şeyleri kesmeye yarayan âlet.

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel cāna kıy / Şem'ün artar şu'lesi başını kesdüķçe **maķas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*maķas,]*

makbül itseñ: Kabul etmek.

Baş u cān tuhfe getürdüm n'ola **makbül itseñ** / Nāz-ıla güldi nigārum didi üftāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*makbül itseñ, -se, -ñ-señ]*

mākiyān: Tavuk. // Rakip.

Ben turam kuyuñda n'eyler gel raķıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş **mākiyāna** da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*mākiyāna, -a]*

maksüd: Maksat, amaç, niyet, istenilen şey, istek.

'Āşıkuz ancak hemān dīdārdur **maksüdümuz** / Sanma cennet isterüz zāhid ya havrāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [*maksüdümuz, -umuz]*

Hāne-i halvetde yidüm çün ğamuñ esrārını / Vādī-i hayretde oldı dīdeler **maksüda** duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*maksüda, -a]*

maksüd-ı dīldür: Gönlün amacı, isteġi, arzusu.

La'l-i dilberdür bugün 'ālemdede cevherden ġarāz / Zīra ol **maksüd-ı dīldür** ġayr-ı gevher bi'l-ġarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*maksüd-ı dīldür, -dür]*

māl: Mal, mülk, varlık.

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedā / **Māla** māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [*māla, -a]*

Ol ki yaşı sīm ü derd-ile yüzi zer eyleye / **Māla** māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [*māla, -a]*

māl: Mal, mülk, varlık.

Ol ki yaşın sīm ü derd-ile yüzün zer eyleye / **Māla** māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*māla, -a]*

māl u cāha: Servet ve makam.

Mağrūr olup cihāna aldanma **māl u cāha** / Terk ide seni āhīr yokdur cihānda olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*māl u cāha, -a*]

māl-ā-māl: *Dopdolu, çok dolu, lebāleb, ağzına kadar dolu.*

Sīne **māl-ā-māldur** dürr-i ma'āniyle müdām / Eksük olmaz tolıdur hārc eylesek gencīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 4*). [*māl-ā-māldur, -dur*]

māl-ı kārūn: *Karun'un serveti, Karun'un sahip olduğu varlık., Karun'un zenginliği. (Peygamber Musā (A.S.) devrinde yaşamış, malı ile mağrūr olarak haddini aşmış ve Musa'nın (A.S.) duāsından sonra malı ile birlikte yere batmış olan dünya zengini.).*

Yār çün kim nazar itmez bu sözüme gevherrine / **Māl-ı Kārūn** ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*māl-ı kārūn,]*

mālik: *(Ar. melk "mālik olmak"tan mālik) Bir şeye sâhip olan (kimse), sâhip.*

Şāh-ı 'ışkuñ devletinde sanmañ eşke **māliküz** / La'ı ü gevherrle tolu dildür bizüm gencīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*māliküz, -üz*]

mālik olduk: *Sahip olmak.*

Maħabbet gencine çün **mālik olduk** / Kamu bay u gedā muħtācumuzdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1113, Beyit 3*). [*mālik olduk, -duk*]

mālik olmasun: *Sahip olmak.*

Genc-i hūsne **mālik olmasun** diyü 'āşıkларуñ / Hem tılısm itdi hātuñ hāttāt hem yazdı hāvāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*mālik olmasun, -ma, -sun*]

mālik olmaz: *Sahip olmak.*

İrişilmez zülfi devrinde vişāli gencine / Kimse gence **mālik olmaz** her kaçan mārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*mālik olmaz, -maz*]

ma'mūr: *Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli.*

Sīnede 'ışk āteşini nār sanmañ nürdür / Anuñ ile ehl-i diller hānesi **ma'mürdür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*ma'mürdür, -dur*]

ma'mür iden: *Imar etmek, bayındır hale getirmek, geliştirip güzelleştirmek.*

Bu gönlüm hānesin ykduñ yine **ma'mür iden** sensin / Binā aħvālini dirler ki mi'mār olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*ma'mür iden, -en*]

ma'mür ola: *İmar edilmek, yapılmak.*

Sanmañuz bir daħı **ma'mür ola** bu dil kişveri / Leşker-i ğam yikalıdan daħı vīrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*ma'mür ola, -a*]

ma'mür olmaz: İmar edilmek, yapılmak.

Ebed **ma'mür olmaz** mülk-i dil āh / Gözi Tātār-veş yağmacımızdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*).
[ma'mür olmaz, -maz]

ma'nā: Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam.

Muhibbî şî'rûnî gören ḥâsen dir / Ki anda gizlü var **ma'nā** ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*).
[ma'nā,]

Farzürd 'âşîka baş oynamak evvel kâdeme / Pes bu **ma'nāda** gerek 'âşîk olanlar raqqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [ma'nāda, -da]

ma'nā: Madde ve cismin dışında olan şey, iç, bâtın, ruh II asıl, öz, gerçek, hakikat.

Naqş-i dünyāya Muhibbî dil virüp aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz zîrā ki **ma'nāsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [ma'nāsındayuz, -si, -n, -da, -y, -uz]

Baḥr-ı ṭab'umdan çıkardum yine **ma'nā** gevherin / Dil yine gāvvas olup buldı o baḥra ihtîşâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [ma'nā,]

mānend: Benzer, eş, misil, nazir.

Salın iy serv-i āzādum saña **mānend** bir dil-keş / Bulunmaz 'arz-ı ḥüsn eyle güzellik çünkü fānîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [mānend,]

Bulmadum ben leblerüñ **mānendi** bir 'İsî-nefes / Görmedi la'lüñ gibi bir gevher-i nā-yâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [mānendi, -i]

Gözümün yaşına **mānend** cihān içinde āb olmaz / Bu dil nālîşler itdükçe dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [mānend,]

Boyuñ **mānendi** bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne ḥüsn ü ne şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [mānendi, -i]

mānend olup: Benzemek.

O olup her bir çiçek bir ḥüba mānend / Aralarında nergis gamze-zendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*).
[mānend olup, -up]

mānend-i ceres: Çan gibi, çan misali.

Dem-be-dem inler gönül sînemde **mānend-i ceres** / Niçe nālān olmasun gāyet de teng oldı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [mānend-i ceres,]

Ka'be-i vaşluña mahmil bağlasa dil ḥācî-vār / Bu Muhibbî inler ol vādide **mānend-i ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [mānend-i ceres,]

Kārübān-ı dil revāndür çün melāmet rāhına / İy Muhibbî nāleler kıl sen de **mānend-i ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [mānend-i ceres,]

Dem-be-dem inler gönül sînemde **mānend-i ceres** / Teng ü tar olursa çala bed enîn olur nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*mānend-i ceres,]*

ma'nî: Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam.

Her vişālûñ âhîrin bildük hemân hicrân imiş / Pes bu **ma'nîden** neden vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*ma'nîden, -den]*

Ûsrevâ gûş it Muhibbî şî'rine eyle nazâr / Tarz-ı nazm içre Nizâmî **ma'nîde** h'âce-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*ma'nîde, -de]*

ma'nî: Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam.

Geh sehâb-ı zülfî mâni' yüzine gâhî sirişk / Uşbu **ma'nîden** dil-i dîvâne her dem ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*ma'nîden, -den]*

māni': Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel.

Geh sehâb-ı zülfî **māni'** yüzine gâhî sirişk / Uşbu ma'nîden dil-i dîvâne her dem ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*māni',]*

māni': Meşhur Çinli nakkaşın adıdır. Behram Şâpûr zamanında İran'a gelip Zerdüş't ve İ'sâ dinleri halitası olan batıl mezhebini neşre başlamış olduğundan idam olunmuştur. "Erteng", Erjeng" adlı eserleri meşhurdur.

Levh-i dilde yazmışam cānâ hayālûñ nakşını / İtdüğüm nakşı benüm **Māni'** de taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*māni',]*

māni' olup: Engel olmak, engellemek, önlemek.

Muşhaf-i hüsün öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / **Māni' olup** ara yirde zülf-i zünnârüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3*). [*māni' olup, -up]*

māni' olur: Engel olmak, engellemek, önlemek.

Seyr kılmaga yaşum **māni' olur** ruhlarına / N'eylesün yolın alur dîde o mādān geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*māni' olur, -ur]*

māni-i çin'i: Çinli Mani II meşhur Çinli nakkaşın adıdır. Behram Şâpûr zamanında İran'a gelip Zerdüş't ve İ'sâ dinleri halitası olan batıl mezhebini neşre başlamış olduğundan idam olunmuştur. "Erteng", Erjeng" adlı eserleri meşhurdur.

Ûbular nakşın Muhibbî sînede nakş ideli / **Māni-i Çin'i** begenmez özge nakkâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*māni-i çin'i, -i]*

ma'nî-i hâş: Öz mana.

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir cevâb eyle ki anda ola çok **ma'nî-i hâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [*ma'nî-i hâş,]*

Hâlet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diğkat eyle bulasın anda niçe **ma'nî-i hâş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5). [ma'nî-i hâş,]

mansür: Hallac-ı Mansur II Allah'ta eriyip yok olmak anlamında söylediği "Ene'l-Hak", yani "Ben Hakkım" sözü sebebiyle 922 yılında asılarak öldürülen mutasavvıftır. Klasik edebiyatta aşığa yapılan benzetme ve nitelendirmelerde kullanılmıştır.

Degme nâkes cânâ kıymaz 'ışk ara ber-dâr ola / Ehl-i 'ışkuñ cümlesini sanma kim **Manşür'dur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2). [mansür'dur, -dur]

(ح) Hâyâtı ebedîdür saña kim vâşıl ola / N'ola **Manşür** gibi zülfüne kılsañ ber-dâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6). [mansür,]

Sakla esrârûñı her demde huşûr eyleyesin / N'oldı **Manşür'ı** gör olduğı-y-ıçun keşf-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 2). [mansür'ı, -ı]

Şafâ bilübene **Manşür** özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezel dârı dimeñ siz dârını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4). [mansür,]

Sanma her 'âşık olan cân vire cânân yolına / Degme **Manşür** dahı eylemeye dâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4). [mansür,]

mansür-vâr: Hallac-ı Mansur gibi. // Allah'ta eriyip yok olmak anlamında söylediği "Ene'l-Hak", yani "Ben Hakkım" sözü sebebiyle 922 yılında asılarak öldürülen mutasavvıftır. Klasik edebiyatta aşığa yapılan benzetme ve nitelendirmelerde kullanılmıştır.

Eyledüm izhâr 'ışkuñ gerçi ben **Manşür-vâr** / Döstüm zülfünden özge bu gönül dâr istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4). [mansür-vâr,]

'İşk eri olmak dilersen ayaguñ merdâne bas / Kendüñi **Manşür-vâr** vir kâkül-i dildâra as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1). [mansür-vâr,]

mansür-veş: Hallac-ı Mansur gibi II Allah'ta eriyip yok olmak anlamında söylediği "Ene'l-Hak", yani "Ben Hakkım" sözü sebebiyle 922 yılında asılarak öldürülen mutasavvıftır. Klasik edebiyatta aşığa yapılan benzetme ve nitelendirmelerde kullanılmıştır.

Muhibbî sırr-ı 'ışkı itme izhâr / Sakın **Manşür-veş** ber-dâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5). [mansür-veş,]

Sırr-ı 'ışkı çünki fâş itdi gönül **Manşür-veş** / Zülfî dârında anuñ olmağa ber-dâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4). [mansür-veş,]

mâr: Yılan II sevgilinin saçı.

Mümkin midür ki görine genc-i cemâl-i yâr / Zülf-i siyâhı her yaña biñ başlu **mâr** olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3). [mâr,]

İrişilmez zülfî devrinde vişâli gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan **mârın** görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4). [mârın, -ı, -n]

(ص) Sundum elümi zülfî kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile her târını kılmiş ol **mâr** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14). [mâr,]

Kıl h zer zülfinden el sunma Muhibb  hüsine / Bu mu arrerd r ki genc olmaz cih nda **m rsuz** (Muhibb  D v n , Gazel 1263, Beyit 5). [m rsuz, -suz]

Z lf n  ister bu Muhibb  a a el sunduğu bu / M r-g r olmasa eyler miydi ol **m ra** heves (Muhibb  D v n , Gazel 1377, Beyit 6). [m ra, -a]

T r-ı zülfünün h y li s ne-i s z nda /  teş içre iy Muhibb  **m rdur** in eylemiş (Muhibb  D v n , Gazel 1400, Beyit 5). [m rdur, -dur]

Ruğlara na karşu zülfünü dem-be-dem efz n olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur **m r** hoş (Muhibb  D v n , Gazel 1408, Beyit 4). [m r,]

Hüsni b ğına irişdün eyle zülfinden h zer / G flet itme **m rdur** yatmış güneşde uyımış (Muhibb  D v n , Gazel 1412, Beyit 2). [m rdur, -dur]

maraz: Hastalık, illet.

Derd-i ‘işku n s neye şol de nl  te’şir eyledi / C n terkinde kılam gitmeye benden bu **maraz** (Muhibb  D v n , Gazel 1486, Beyit 4). [maraz,]

Dil şab bisin didüm derdüme derm n eylegil / Didi öldürmek gerek t  gide senden bu **maraz** (Muhibb  D v n , Gazel 1489, Beyit 3). [maraz,]

ma’reke güninde: Savaş günü, savaş zamanı.

Teşneyüz h n içmege biz bir niçe hünilerüz / **Ma’reke güninde** d yim böyledür tedb r m z (Muhibb  D v n , Gazel 1213, Beyit 2). [ma’reke güninde, -n, -de]

m r-g r olmasa: Yılan tutan olmak.

Z lf n  ister bu Muhibb  a a el sunduğu bu / **M r-g r olmasa** eyler miydi ol m ra heves (Muhibb  D v n , Gazel 1377, Beyit 6). [m r-g r olmasa, -ma, -sa]

m siv : İnsanı Tanrı’dan uzaklaştıran dünyevi her şey.

Her neye kılsa n nazar biz r y-ı H kk’a n z ruz / şümme vechu’ll h  gördük **m siv ya** bakmazuz (Muhibb  D v n , Gazel 1337, Beyit 4). [m siv ya, -y, -a]

ma’s k: Aşkla sevilen,  şık olunan kimse.

B deyi rinde virüp ‘ şıka **ma’s k** etegin / ş fiye zerķ u riy  z hide fetv y  getür (Muhibb  D v n , Gazel 1070, Beyit 4). [ma’s k,]

Rağm eyle disem y ra ider n za ser- g z / ‘ řıķ ki niy z eyleye **ma’s ka** kılur n z (Muhibb  D v n , Gazel 1260, Beyit 1). [ma’s ka, -a]

m t kalalar: Mat olmak, satranç oyununda yenilmek II yenilmek, mağlup olmak.

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı ‘işku n b zını / V miķ u Ferh d u Mecn n görseler **m t kalalar** (Muhibb  D v n , Gazel 1167, Beyit 3). [m t kalalar, -a, -lar]

maṭar: *Ar. Yağmur, bârân. Cem'i: emtâr.*

İy saçı sünbül lebi gonca yañağı verd-i ter / Bâğ-ı hüsnünde olupdur gözlerüm yaşı **maṭar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*maṭar,]*

maṭbah-ı ğamda: *Gam, keder mutfağı. // Gönül.*

Maṭbah-ı ğamda Muhibbî giceler tâ şubha dek / Miḥnet ü derd ü belâdan ğayrı bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*maṭbah-ı ğamda, -da]*

mâtem-i mecnûn: *Mecnun'un yası.*

Niçe yıldur ki bugün **mâtem-i Mecnûn** tutaruz / Kankı 'âşık tutisar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [*mâtem-i mecnûn,]*

mâtemümüz tutisar: *Yasa bürünmek, yas içinde olmak.*

Niçe yıldur ki bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı 'âşık tutisar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [*mâtemümüz tutisar, -ümüz, -ısar]*

maṭlûb: *Talep edilen, istenen.*

İrişüp cânân vişâline bulur **maṭlûbını** / Ten libâsından şu cân kim soyınup 'üryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*maṭlûbını, -ını]*

maṭlûb olmuş: *Talep olunmak, istenilmek.*

Nağd-i cân-ıla Muhibbî taleb eylerse ne tañ / Çünkü la'l-i leb-i dilber aña **maṭlûb olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [*maṭlûb olmuş, -mış]*

mâyil: *Bir şeye yatkınlığı, yeteneği olan, istekli, hevesli, arzulu.*

Güzeller gerçi bî-ḥaddür cefâ vü cevre **mâyiller** / Eger yolında cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*mâyiller, -ler]*

Cevr ü cefâya **mâyil** çokdur güzeller ammâ / 'Ahd ü vefâsı muḥkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [*mâyil,]*

mâyil oluban: *Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.*

Ol ki yaşın sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla **mâyil oluban** sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*mâyil oluban, -uban]*

mâyil oluban: *Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.*

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedâ / Mâla **mâyil oluban** sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [*mâyil oluban, -uban]*

māyil oluban: Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.

Ol ki yaşı sîm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Mâla **māyil oluban** sevdâ-yı cāhî eylemez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1294, Beyit 3). [māyil oluban, -uban]

māyil olur: Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.

Māyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur ol sîmten anı güher (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1036, Beyit 2). [māyil olur, -ur]

māvil olur: Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.

Dilberüñ 'arızını görmege dil **māvil olur** / Çäre ne zülfî gelür gün yüzine hâyil olur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1093, Beyit 1). [māvil olur, -ur]

māvil-i dünyā olup: Dünyaya meyl eden olmak // Dünyaya ilgi gösterip değer vermek.

Şāla rağbet eylesek tañ mı harābāt ehliyüz / **Māvil-i dünyā olup** tãc u kabāya bakmazuz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1337, Beyit 3). [māvil-i dünyā olup, -up]

mā'zür: Māzereti olan, özrü bulunan, özürlü.

Geh diler zencîr-i zülfüñ dil umar gāhî lebüñ / Döstum dîvānenüñ mestüñ işi **mā'zürdur** (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1073, Beyit 6). [mā'zürdur, -dur]

ma'zür ola: Mazur gör, kusura bakma, hoş gör.

Yandı cānum 'ışk-ıla ger āh idem **ma'zür ola** / Dūd olur ol yirde zāhir düşicek āteş-i baħs (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1392, Beyit 3). [ma'zür ola,]

ma'zür tut: Ma'zur görmek, özrünü kabul etmek, hoş görmek.

Gün yüzüne alnuña dirsem kamer **ma'zür tut** / Gāh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvāneler (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1170, Beyit 4). [ma'zür tut,]

me'āl: Anlam, kavram, mânâ, mefhum.

Ne oldum mescide fālib ne deyr ü şöhbete rāğib / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge **me'ālüm** var (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1151, Beyit 2). [me'ālüm, -üm]

mebāş: "olma" anlamıyla eklendiği kelimeye veya cümleye olumsuzluk anlamı katar. Belirtilen şeyin yapılmaması gerektiğini bildirir.

Döstum cefālar itmege **mebāş** / Kîni dilden gel gider āzār-ı ehl-i dil **mebāş** (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1439, Beyit 1). [mebāş,]

Döstum cefālar itmege **mebāş** / Kîni dilden gel gider āzār-ı ehl-i dil **mebāş** (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1439, Beyit 1). [mebāş,]

mecāl: Takat, güç, kuvvet.

Gözlerini açmağa yokdur **mecālî** nergisüñ / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var ħumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*mecālî, -i*]

Şabr eylemege çünki Muhibbî’de yok **mecāl** / Gitdi dükendi kalmadı dilde kararımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*mecāl,]*

Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga **mecāl** / Çünki cānumsin gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*mecāl,]*

mecāz: Gerçek olmadığı halde bir gerçeğe işaret eden ve gerçekmiş gibi görünen oluş, gerçeğin zıddı.

İy Muhibbî dürişüp ‘ışk-ı ħaķīķî taleb it / Sözlerüm cümle ħaķīķîdür anı sanma **mecāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*mecāz,]*

mecāzî: Mecazla ilgili olan, asıl anlamında kullanılmayan, gerçek olmadığı halde gerçekle arasında benzerlik veya daha başka bir ilgi bulunan.

Kim ki bildiye ħaķīķî ‘ışkî olsun ol feraĥ / Kim **mecāzîde** kalur āĥir nedāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*mecāzîde, -de*]

meclis: Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Muṭribā nāle ile **meclise** gel nāyî getir / Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyî getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*meclise, -e*]

İy Muhibbî giceler **meclisi** zeyn itmeg-içün / Sāgar u bāde vü şem‘ ü gül-i ħamrāyî getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*meclisi, -i*]

Bezm-i ğamda kāmētüm çeng ideli bār-ı belā / İñler ol **meclisde** bu göñlüm benüm kânün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*meclisde, -de*]

Gül oldı **meclis** içre yine sāgar / Şürāĥî bülbül olmuş kulkulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*meclis,]*

Eger olmasa cām-ı ergüvānı / Bu **meclis** cānsuz bir kurı tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [*meclis,]*

Bezm-i ħüsünde kaçan zülfi gelür ‘arızına / **Meclise** ziyet için sünbül ü reyĥān getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*meclise, -e*]

Öper dildārı **meclis** içre sāgar / Ara yirde Muhibbî müttehemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*meclis,]*

Ķadehler **meclis** içre sanki güldür / Şürāĥî bülbül olmuş kulkulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*meclis,]*

Meclisi kıldı müşerref dün gice cānānumuz / Mürde idük buldılar taze ĥayātı cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*meclisi, -i*]

Her nefes nāle kılur can u göñül / **Meclis** içinde nāyî kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [*meclis,]*

Bülbülün feryadını güş eylemez gülşende gül / **Meclisinde** dāyimā eksük degüldür hār u hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3). [meclisinde, -i, -n, -de]

İştüdüm **meclise** cānāne gelmiş / Çıkup ‘uşşākı karşı cāna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [meclise, -e]

Dil virelden zülfinün zencirine dîvāne-veş / **Meclis** içre söylenür miñnetlerüm efsāne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1). [meclis,]

Olmadı baña müyesser kim olam **meclisde** hās / Ya olam derd ü belā vü miñnet ü ğamdan hālās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1). [meclisde, -de]

Meclisde meger hüsüne yāruñ dil uzatmış / Şem’ün dilini n’ola eger kim kese mıkırāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3). [meclisde, -de]

meclis-i ğamda: Gam, keder meclisi.

Sultān-ı ‘ışk olsa Muhibbî ‘aceb midür / Meh gibi var çü **meclis-i ğamda** çerāğumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5). [meclis-i ğamda, -da]

meclis-i ‘irfāna: İrfan meclisi // bilenlerin meclisi, bilgililerin toplandığı yer.

Şem’ gibi giceler tā şubh olunca yanmayan / **Meclis-i ‘irfāna** anlar girmeye lāyık midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2). [meclis-i ‘irfāna, -a]

mecmū’a: İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.

Hüsünüñ **mecmū’asından** bir varak şerh eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u dîvān bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4). [mecmū’asından, -st, -n, -dan]

mecnün: Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden akli başından gitmiş kimse [Leylā ile Mecnun hikāyelerinin erkek kahramanı olan Kays’ın adı olarak edebiyātımızda çok kullanılmıştır].

Adı var **Mecnün’uñ** ammā bir saçı leylī-veşüñ / Görmüşem derd ü belā vü miñnetin andan beter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5). [mecnün’uñ, -’uñ]

Baña sor ‘ışkuñ rumuzın vireyim bir bir haber / Sorma **Mecnün’a** ne bilsün bir kara cāhil-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4). [mecnün’a, -’a]

‘İşk-ıla olduñsa **Mecnün’a** mu’ādil iy gönül / Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylā’yı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3). [mecnün’a, -’a]

İy Muhibbî her taraftan üşüben murğ-ı belā / Konmaga **Mecnünlayın** başumda yir yir cā kılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5). [mecnünlayın, -layın]

Leylī zülfüne gönül vireli dîvāne olup / Deşt-i ğam içre ki san hāsta vü **mecnün** iñiler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2). [mecnün,]

Görelen zülf-i leylāsın gönül sevdāya düşmişdür / Olup **Mecnün** gibi şeydā yürür şahrāya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1). [mecnün,]

Eylesün **mecnün** ‘ışkum zülfini zencirler / Dāyimā ‘ādetdür olur bend içinde şirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1). [mecnün,]

Dimeñ dīvāne **Mecnūn**'a maḥabbet mülki şāhıdır / Yanınca tayr-ıla vaḥşı yürür cümle sipāhıdır (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*mecnūn*'a, -'a]

Leylî zülfüñi göreliden dōstum **mecnūnuñam** / Bağludur boynumda zencīr ayagumda künde var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*mecnūnuñam, -uñam*]

Efseri Dārā'ya virmez ḥil'ati Keyḫusrev'e / Tāc-ı 'ışk-ıla maḥabbet ḥil'atin **Mecnūn** geyer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*mecnūn,]*

Berre düşmiş sanmañuz **Mecnūn** bir dīvānedür / Gördi yok büy-ı vefā insanda anuñcün kaçar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

Kūh-ı ğamda olmaga iy dil saña tenhā yiter / Başına **mecnūna** bu şeş dāmen-i şahrā yiter (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*mecnūna, -a*]

Bağlanup dil zülfüñüñ bendine şeydālık sever / İy saçı leylî olan **Mecnūn** rüsvālık sever (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*mecnūn,]*

Yürür **mecnūn** gibi tenhā düşüp bu vādi-i 'ışka / Muhibbî sāyeden ğayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*mecnūn,]*

Deyr-i 'ālemde kaçan kim bir şanem peydā olur / 'ışka düşüp niçeler **Mecnūnlayın** şeydā olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*mecnūnlayın, -layın*]

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı 'ışkuñ bāzını / Vāmık u Ferhād u **Mecnūn** görseler māt kalalar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

Mecnūn ki 'ışk kişverine pādişā geçer / Hükmi anuñ cemī'-i vuḥūşa revā geçer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*mecnūn,]*

Sorma 'ışkuñ ḥāletin **Mecnūn**'a bir dīvānedür / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhād'a kim efsānedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*mecnūn*'a, -a]

Saçı zencīri boynumda benüm **Mecnūn** zamānumdur / Görinen müy-ı jülidem degül belki duḫānumdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*mecnūn,]*

Gitdi **Mecnūn** didüğüñ geldi Muhibbî yirine / Kişver-i 'ışka geçerse anı uḫrā bilürüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*mecnūn,]*

Sen saçı leylî lebi şīrīn olaldan ḥusrevā / Biz de Ferhād-ıla **Mecnūn** gibi şöḫbet ehliyüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*mecnūn,]*

Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u **Mecnūn** kışşasın / İy Muhibbî yār eger güş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*mecnūn,]*

İltmedi 'ışkı başa çünkim Muhibbî **Mecnūn** / Girelüm baş açalum biz daḫı meydāna biraz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*mecnūn,]*

Vāmık u **Mecnūn-ıla** 'ışkuñ şarābın nūş idüp / Gitdi anlar mest olup biz daḫı şöḫbet beklerüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*mecnūn-ıla, -ıla*]

Sorma **Mecnūn**'a varup müşkil-i 'ışkı baña sor / Degme kimse idemez mes'ele-i 'ışkı temīz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*mecnūn*'a, -'a]

Geçdi Ferhād-ıla **Mecnūn** tağıdup hengāmesin / Dōstlar kurduk anuñ yirine biz hengāmumuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*mecnūn,]*

‘İşk-ıla dīvāneyem kūyında **Mecnūndan** beter / Ol saçı leylī neden zūlfini zencīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 4*). [*mecnūndan, -dan*]

Vādī-i deşt-i ğamuñ āvāre bir **mecnūniyuz** / Tā ölince anda biz rāh-ı maḥabbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 2*). [*mecnūniyuz, -i, -y, -uz*]

Ḥayl-i ‘uşşāka ezel **Mecnūn-ıla** baş olmuşuz / Anuñ-ıçun ‘ışk-ıla ‘ālemlere fāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 1*). [*mecnūn-ıla, -ıla*]

‘İşk dersin okıduk Ferhād-ıla **Mecnūn-ıla** / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz sabakdaş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 2*). [*mecnūn-ıla, -ıla*]

Añup Ferhād u **Mecnūn’ı** Muhibbī / Du‘ā-yı ḥayr kıl anlara sen bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 5*). [*mecnūn’ı, -ı*]

Gerek ‘āşık olan ser-pā bürehne / Anı kim gördi **mecnūn** ola ser-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 2*). [*mecnūn,]*

Sanduñuz **Mecnūn** gezer şahrāda bir dīvānedür / Kayd-ı ‘ālemden ferāgat itmiş ol dānā-y-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

Kim ki **Mecnūn** gibi leylī zūlfüne dil bağlamış / Lāle gibi sīnesini şevkden ol dāğlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*mecnūn,]*

Vādī-i ğāmda gören **Mecnūn’ı** ‘üryān sanmasun / Eşk-i surḥ-ıla anuñ rengīn kumāşı var-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*mecnūn’ı, -ı*]

Ḥattāt-ı ezel eyledi **Mecnūn’uñ** adını ḥakk / Yazdı Muhibbī adını itdi anı tırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 6*). [*mecnūn’uñ, -’uñ*]

Mecnūn eger kalsa Muhibbī bu zamāna / Olmazdı belā deştine gitsem baña pādaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*mecnūn,]*

Beni dīvāne görüp berr-i ğamda / Kodılar adımı **Mecnūn’a** adaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*mecnūn’a, -’a*]

Leylī saçına dil vireli bu Muhibbī’nūñ / **Mecnūn** gibi işi güci āh u vāh-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*mecnūn,]*

Maḥşerde şehā götüricek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hālūme **Mecnūn** gibi ḥāldaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*mecnūn,]*

Almamış başına terk itmiş cihān ğavġaların / Vādīde **mecnūn** yürür **mecnūn** dimeñ uslu-y-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

Almamış başına terk itmiş cihān ğavġaların / Vādīde **mecnūn** yürür **mecnūn** dimeñ uslu-y-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

‘İşk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi ḥālını / Aña **mecnūn** dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*mecnūn,]*

Gird-bāduñ göricek toz kopardugını çün / Reşk idüp deştde oldı aña **Mecnūn** rakqāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

mecnūn olur: *Delirmek, çıldırmak // deli gibi davranmak // Mecnun gibi olmak, Mecnun'a benzemek.*

Leylî zülfîn vaşfın işitdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup **mecnûn olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*mecnûn olur, -ur*]

mecnûn şıfat: *Mecnun gibi, Mecnun misali.*

Kimûn yolına cân u seri virdi Muhibbî / **Mecnûn şıfat** ‘İsî- nefes hulkı hasendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*mecnûn şıfat,]*

mecnûn-ı zâr: *Ağlayıp inleyen Mecnûn, zavallı Mecnûn.*

Düşmemişken ana rahmine dağı **Mecnûn-ı zâr** / Zülf-i Leylâ’dan dil -i dîvânemüz âgâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [*mecnûn-ı zâr,]*

mecnûn-şıfat: *Mecnun gibi, Mecnun misali.*

Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvâne dili / Ya’nî **Mecnûn-şıfat** başına sevdâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*mecnûn-şıfat,]*

Mecnûn-şıfat derd-ile vâdilere düşdüm / Yanumca baña olmaga hem-râh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [*mecnûn-şıfat,]*

Leylî zülfidür iden her dem beni **mecnûn-şıfat** / Bu Muhibbî’ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*mecnûn-şıfat,]*

Beni **Mecnûn-şıfat** kıldı nigârûn zülf-i leylâsı / Dil-i dîvâne deprenmez sanasın pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*mecnûn-şıfat,]*

mecnûn-vâr: *Mecnun gibi, Mecnun misali.*

Mecnûn-vâr başuma murğ-ı belâ gelüp / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [*mecnûn-vâr,]*

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehne ‘aşıkâ / Zâhidâ **Mecnûn-vâr** biz ‘ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [*mecnûn-vâr,]*

Vâdî-i ‘ışka düşüp dil-teşneyem **Mecnûn-vâr** / Ceht kıldum bulmadum yoğmuş aña tül u ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 2*). [*mecnûn-vâr,]*

mecnûn-veş: *Mecnun gibi, Mecnun misali.*

Belâ iklîminûn şâhı olursam tañ mı **Mecnûn-veş** / ‘Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i gam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*mecnûn-veş,]*

Ola kim **Mecnûn-veş** basdı melâmet kûyına / Pâ-bürehne olur âhîr olmaz ‘üryândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*mecnûn-veş,]*

meded: *Yardım, imdat, nusret II ünl. yardım et, imdat eyle, yetiş, aman, eyvah.*

İy tabîb-i dil **meded** eyle lebünden bir devâ / Gâyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*meded,]*

Meded hālüm benüm düşvār olupdur / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 4*). [meded,]

Vâdi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım **meded** iy çeşme-i hayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [meded,]

Dil tabîbidür **meded** derdüme dermân eylesün / Kaldı cāndan bir ramak ahvālümü yāra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [meded,]

Tākatum tāk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil tabîbine **meded** bu hasta dil hālın diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [meded,]

Kā'be-i kūyında kırbān oldum dimiş şalā / Hey müselmānlar **meded** 'uşşāka i'lām eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [meded,]

Ğam-ı endüh ile furkat beni āñir helāk eyler / **Meded** devletlü sulţānum benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [meded,]

Lebleründen bu Muhibbî'ye buyur şāfî cevāb / İy tabîb-i dil **meded** oldum katı şāhib-fırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [meded,]

medfün ola: Defnedilmek, gömülmek.

'Işk-ıla cânın virüp kūyında kim **medfün ola** / Yazılır anuñ mezārında ki bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [medfün ola, -a]

medh: Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Gül yüzüñ **medhinde** dil feryād ider tā şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [medhinde, -i, -n, -de]

medh eylese: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Bu Muhibbî dişleri vaşfın kaçan **medh eylese** / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [medh eylese, -se]

medh eylese: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Bu Muhibbî bāğ-ı hüsnüñ her kaçan **medh eylese** / İy gül-i ra'nā aña kim bülbül-i güyâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [medh eylese, -se]

medh eylesem: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Zülfini añsam nigāruñ hālını **medh eylesem** / Kimse 'anber adın añmaz müşğ-i Tātār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [medh eylesem, -se, -m]

medh ider: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün **medh ider** / Bu Muhibbî şî'r ara Selmân olursa çok mıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5). [medh ider, -er]

medh it: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Gül yüzün **medh it** makâma gel nevâda râstı / Vakt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hiç hamûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3). [medh it,]

medh itme: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

İnen **medh itme** iy zâhid şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3). [medh itme, -me]

medh itsün: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Niçe **medh itsün** Muhibbî ol güzeller şâhını / Ehl-i dilden her seher küyünde dîvân bağlanır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6). [medh itsün, -sün]

medhin okur: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Oldı hem dehrüñ dimâğı çün mu'atâr büy-ıla / Gülşen içre güllerüñ **medhin okur** turmaz hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2). [medhin okur, -r]

medhin okur: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

(س) Söyler ruhuñuñ **medhin okur** bülbül-i dil / Yüzüne karşı olur şâm u seher hoş-güftâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12). [medhin okur, -r]

medhiñ okur: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Bâğ-ı hüsnüñ bülbüldür murğ-ı cân **medhiñ okur** / Ko rakîb-i mâkiyânuñ yiridür ancak kümes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4). [medhiñ okur, -r-üñ, -r]

meger: “oysa ki, halbuki” anlamıyla önceden farkına varılmayıp sonradan anlaşılan bir durumu bildirir, meğerse II “ancak, yalnız, fakat, şu kadar ki, illâ” gibi anlamlarla istisnâ belirtir, meğerki.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / Göñlüme gelmez sürür illâ **meger** kim gam gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4). [meger,]

Ğam beyâbânında sergerdân olaldan cân u dil / Kimse gelmez yanuma illâ **meger** säyem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5). [meger,]

Yâra ‘arz-ı hâl için âh eyleyüp kan aglasam / Hiç te’sîr eylemez çalbin **meger** mermer tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4). [meger,]

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı **meger** kūy-ı nigāra haberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [meger,]

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir haçı / Her taraftan yürüdi kaşdı **meger** imānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [meger,]

İçen mey buldı ‘ömr-i cavidānî / **Meger** āb-ı hayāt est āb-ı engür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [meger,]

Meger hālūñ şehā müşğ ü ser-i zülfūñ mu’anberdür / Dimāğî ‘ālemūñ cānā anuñ-ıçun mu’attardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [meger,]

Leylî zülfün vaşfın işitdi **meger** dîvāne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [meger,]

Benüm gibi **meger** cānā yüzüne lāle ‘aşıkdur / Anuñçün dāğ-ı miñnetle dem-ā-dem bagrı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [meger,]

Eyledi dehrūñ dimāğını mu’attar bûy-ıla / Kim **meger** bād-ı şabā zülfindeki bagrı çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [meger,]

Bu çarlı-ı bî-vefā hālün görüp kim buña dil baglar / Gelenler dār-ı dünyāya **meger** gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [meger,]

Gözüm yaşı revān oldı yinilmez her yaña akar / **Meger** seyr eyleyen tenhā sehî serv-i revānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [meger,]

(3) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben **meger** toprak olam ilte bu gerdüm rüzigār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [meger,]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebînum sākî / Cām-ı la’lūñle **meger** hāl ola bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [meger,]

Cihān içinde ādem bî-gam olmaz / **Meger** hayvān ola ol ādem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [meger,]

Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi gülşende libāsın **meger** ol yār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [meger,]

İlte **meger** kūyuña ol dem ki ğubārumuz / Bir gün eger muvāfiķ esse rüzigārımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [meger,]

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherūñ bilmez **meger** cevher-şinās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [meger,]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm āğ-ıımış / Yakdı cān pervānesin çeşmi **meger** çerāğ-ıımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [meger,]

Taşdı Ceyhūn oldı eşküm kūyına virmez geçid / Gözlerümden dad **meger** andan beni ırmag-ıımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [meger,]

Zāhidā ‘ışkūñ tarıķın añlamaz kec-ṭab’sın / Diñlemezsın Hāķ sözi sende **meger** var saḥt ğuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [meger,]

Bu Muhibbî mest olup açdı ma’ānî dūrcini / Bāde-i Hāfız **meger** ya cām-ı Cāmî itdi nūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [meger,]

Gice işitmiş **meger** eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tığ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*meger,]*

Dün gice gördüm Muhibbî şu'le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış **meger** sandum savaşı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*meger,]*

'İşk meydânında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfi geldi ortaya ol da **meger** şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*meger,]*

Gören hattun didi ruhsaruñ üzre / **Meger** ceş-i Habeş İrân'a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*meger,]*

Muhibbî bû ile toldı dimâgüm / **Meger** zülfine yaruñ şâne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [*meger,]*

Meclisde **meger** hüsline yaruñ dil uzatmış / Şem'ün dilini n'ola eger kim kese mıkırâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*meger,]*

Nâme içre nâmını añmış Muhibbî dilberün / Sehv-ile yazmış **meger** yâhud yazılmışdur ğalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*meger,]*

meges: *Sinek.*

Ŧütünün irmez eli kând ü nebât u şekkere / Karşusından şekker-ile 'iğş ider her dem **meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*meges,]*

meges: *Sinek II sevgilinin beni.*

Ĝam yimem hâlî hayâlî çün derün-ı dildedür / 'Ankebütun gönlü şâd olur **megesçün** dâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*megesçün, -çün]*

Hâl-i 'anber-baruñı gören lebün üzre senün / Diye kim 'unnâbî şekker üstine konmuş **meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*meges,]*

meges: *Sinek II rakip.*

Yimezüz dünyâ ğamın meyl itmezüz hem çün **meges** / Kâf-ı istiğnâda 'Ankâ-veş kanâ'at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*meges,]*

meges: *Sinek II âşık.*

La'l-i şîrînüñe cân virse Muhibbî ğam degül / Kanda kim şehd olsa lâ-büd üstine konar **meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*meges,]*

meges: *Sinek II âşığın gönlü.*

Ol hümâ-pervâzı şayd itmek dilersin iy göñül / Hiç olur mı ki şikâr eyleye 'Ankâ'yı **meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*meges,]*

meh: *Gökteki ay, kamer II sevgilinin alını.*

Bir serv-i nâzı sevdüm gün yüzi alnı **mehdür** / Meh-päreler içinde hüsn-ile pâdişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*mehdür, -dür*]

meh: *Gökteki ay, kamer.*

Sultân-ı ‘ışk olsa Muhibbî ‘aceb midür / **Meh** gibi var çü meclis-i gamda çerâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*meh,]*

Tiredür gamdan harâb oldı dil-i vîrânemüz / **Meh** gibi bir gice tog gel rüşen olsun hânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*meh,]*

Gice içitmiş meger eflâke **meh** şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tûğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*meh,]*

Taňa kaldı ferri gitdi **meh** görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [*meh,]*

meh: *Gökteki ay, kamer II ay gibi parlak yüzlü güzel, sevgili.*

Her kişiye gösterür yüzini ol **meh** lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*meh,]*

Vefâmı ‘ışkı yolında İlähî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o **meh** terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [*meh,]*

Sen **mehi** burc-ı şerefde göreliden nâgehân / Dağı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*mehi, -i*]

Her şeb iy **meh** irdi eflâke Muhibbî nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*meh,]*

meh sâlûmi: *Ay ve yıl II zamanın tümü II ömür, ahval.*

Âh gam şebinde giceler tâ şubh olunca inlerem / Bu nev‘edür hâlüm benüm **meh sâlûmi** sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*meh sâlûmi, -üm, -i*]

meh-i bî-mihri: *Şefkatsiz ay. || Merhametsiz sevgili.*

Gitdi şabr u ‘aql u fikrüm bir dağı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol **meh-i bî-mihri** kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*meh-i bî-mihri, -i*]

meh-i bî-mihri: *Merhametsiz, sevgisiz sevgili.*

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazı imiş / Görmeyeydüm bir nazar ben ol **meh-i bî-mihri** kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*meh-i bî-mihri,]*

meh-i enver: *Parlak ay II sevgili.*

Dîdâruña tâkat mı olur iy **meh-i enver** / Kim oldı irakdan göñül âşüfte vü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 4*). [*meh-i enver,]*

meh-i nā-mihr: *Sevgisiz, acımasız, şefkatsiz ay güzlü sevgili.*

Her şeb iy meh irdi eflāke Muhibbī nālesi / İy **meh-i nā-mihr** olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*meh-i nā-mihr,]*

meh-i nā-mihribān: *Sevgisiz, acımasız, şefkatsiz ay güzlü sevgili.*

İy **meh-i nā-mihribān** senden vefādur çün ğarāz / Mihr ü mehden ‘ālem içinde ziyādur çün ğarāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 1*). [*meh-i nā-mihribān,]*

meh-i nā-mihribānumdur: *Sevgisiz, acımasız, şefkatsiz ay güzlü sevgili.*

‘Aceb mi dūd-ı āhumdan felek sakfı siyāh olsa / Baña göstermeyen gün āh **meh-i nā-mihribānumdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*meh-i nā-mihribānumdur, -um, -dur]*

meh-i nev: *Yeni ay, hilal II Sevgili.*

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olıcek ol **meh-i nev** tāze tırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*meh-i nev,]*

meh-i tābān: *Parlak ay, dolunay II sevgili.*

‘Aceb bilsem n’içün cānān görünmez / Sitāremde **meh-i tābān** görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*meh-i tābān,]*

meh-i tābāna: *Parlak ay, dolunay II sevgili.*

Yāra nāmuñ ne didüm didi **meh-i tābāna** sor / Leblerin sordum didi var bu ħadīşī cāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*meh-i tābāna, -a]*

meh-pāre: *Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.*

Vefā vü mihr yok **meh-pārelerde** / Ve līkin cevrinüñ oranı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 3*). [*meh-pārelerde, -ler, -de]*

Dün gice şem‘-i ruĥına karşı ol **meh-pārenüñ** / Şubĥ olunca yakmışam pervāne-veş bāl-ıla per (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*meh-pārenüñ, -nüñ]*

Bir serv-i nāzı sevdüm gün yüzi alnı mehdür / **Meh-pāreler** içinde ħüsn-ile pādīşehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*meh-pāreler, -ler]*

Öpdüğün gördüm ħadeĥ agzında ol **meh-pārenüñ** / Ol sebebendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 2*). [*meh-pārenüñ, -nüñ]*

Her kim olsa esīr-i ‘ışk bir **meh-pāre**ye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta‘n-ı bed güdan ħalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1478, Beyit 2*). [*meh-pāre*ye, -y, -e]

meh-rū: *Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.*

Haq bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmüşem / Tâ kim ol **meh-rû** melek-ruhsârı gördüm bir nazar
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*meh-rû,]*

Flekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy **meh-rû** / Elümde bir kemend-i âh çıkılır nerdübânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*meh-rû,]*

‘Ârizuñ içre niçedür didüm iy **meh-rû** hañañ / Güldi didi kaplu kâfûra du‘â-yı nürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*meh-rû,]*

Bir nazar kılmaz o **meh-rû** ‘âşkuñ zârın görür / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağıyârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [*meh-rû,]*

Gider boynuñdan iy **meh-rû** n’idersin zülfî zencîrin / Çü men dîvâne-i ‘ışkam benüm boynuma lâyıkdur
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*meh-rû,]*

Dil şîşesi bir dañı Muhibbî bütün olmaz / **Meh-rûlar** anı seng-i cefâ-y-ıla sınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*meh-rûlar, -lar]*

‘İzârına müşâbih oldugıyçun / Kamu **meh-rûda** la‘lûñ rağbeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*). [*meh-rûda, -da]*

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur pîr ü cevân / Didî biz **meh-rûlaruz** şeyh-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [*meh-rûlaruz, -laruz, -]*

Cevr oklarını durmaz her dem atar o **meh-rû** / Hayfâ dirîğ u derdâ giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*meh-rû,]*

Kanda bir **meh-rû** görürse cân virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hiç uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*meh-rû,]*

Kađdûñi çevgân idüp top it Muhibbî başuñı / Çünkü **meh-rûlar** iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*meh-rûlar, -lar]*

Ruñuñ tâbında iy **meh-rû** dutışur ser-te-ser ‘âlem / Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duñan âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*meh-rû,]*

meh-ruh: Ay yüzlü, ay yanaklı.

Hem-nişin olam dir imiş ba‘zılar ol **meh-ruha** / Hiç ola mı tûñ ile cem‘ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*meh-ruha, -a]*

mehtâb: Mehtap, dolunay II sevgilinin yanağı.

Döstum zülfün şebinde ruñlarıñ **mehtâbdur** / Sun lebün câmın baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*mehtâbdur, -dur]*

mehtâb: Mehtap, dolunay II sevgilinin alnı.

Zülfüñi gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ didüm / Ol şeb içre alnuña **mehtâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*mehtâb,]*

mekân itdi: Yurt, mesken edinmek, yerleşmek.

Nāka-i leylī ne vādīlerde kim itdi mekân / Lâlesi hūn-ı dil oldı nâle-i Mecnûn ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [mekân itdi, -di]

mekân olmuştur: Mekan, yer olmak.

‘Aceb sehhârdur zülfün ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmuştur aña her dem mekân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [mekân olmuştur, -miş, -dur]

mekânı tutup: Yerleşmek, yer edinmek.

Mecnûn-vâr başuma murğ-ı belâ gelüp / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [mekânı tutup, -ı, -up]

mekkâr: Çok hîle yapan (kimse), hîlekar, düzenbaz.

Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / Vây niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [mekkâr,]

Çäre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / İy Muhibbî ol gözi mekkâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [mekkâra, -a]

mekr-i cihâna: Dünyanın oyunu, hilesi.

Mekr-i cihâna bak ki füsün u fesânedür / Aldanma bu fesâneye çün hep füsün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [mekr-i cihâna, -a]

mekteb-i rüz-ı ezelde: Ezel günü mektebi // Ezel meclisi, bezm-i elest.

‘İşk dersin okıduk Ferhâd-ıla Mecnûn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz sabağdaş olmuştuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [mekteb-i rüz-ı ezelde, -de]

melâ’ik: Melekler.

Âhum eflâke irüp oldı melâ’ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taht-ı şerâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [melâ’ik,]

melâl: Hüzün, keder.

Eger cevruñ eger mihrün ne gelse râziyam senden / Ne vaşla oluram handân ne hicrâna melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [melâlüm, -üm]

Düşüp meyhâne küncinde içüp mest ü harâb oldum / Anuñçün ğamdan âzâdam ne ğuşşa ne melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [melâlüm, -üm]

melâmet: Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş.

Gerçi evvel ‘ışk mir’âti selâmet gösterür / Lîk soñra ‘âşıkâ bunca melâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [melâmet,]

Añarsa ‘ışk ehlini ne gam zāhid **melāmetle** / Selāmet gözlemez ‘āşık işi anuñ melāmetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5). [melāmetle, -le]

Dāmenüme dolaşan çünkim **melāmet** hārıdır / Āhîr ol çāk itmeyince cāme-i ‘ārum komaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2). [melāmet,]

Dikse kabrüm üzre duranlar **melāmet** taşını / Görüben bir ‘āşık-ı şeydā mezārıdır diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4). [melāmet,]

Ola kim Mecnūn-veş basdı **melāmet** küyına / Pā-bürehne olur āhîr olmaz ‘üryāndan hālāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3). [melāmet,]

melāmet: Azarlama, kınama, yermeye, ayıplama, serzeniş II giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip neşsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifātından uzaklaşarak Hakk’a yaklaşmayı esas alan anlayış.

Añarsa ‘ışk ehlini ne gam zāhid melāmetle / Selāmet gözlemez ‘āşık işi anuñ **melāmetdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5). [melāmetdür, -dür]

‘Āşıkuz itdük Muhibbî derd ü miñnet ihtiyār / Biz hārābāt ehliyüz dāyim **melāmet** beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5). [melāmet,]

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet beklerüz / Biz hārābāt ehliyüz dāyim **melāmet** beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1). [melāmet,]

Bekle şüff dāyimā sen var selāmet gūşesin / ‘Āşıkuz rindüz hemişe biz **melāmet** beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3). [melāmet,]

Kārübān-ı dil revāndur çün **melāmet** rāhına / İy Muhibbî nāleler kıl sen de mānend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5). [melāmet,]

melāmet ehliyüz: Kınanmışlık yolunu tutanlar.

Zāhidā ol sen selāmet biz **melāmet ehliyüz** / Kim görüpdür gözleye ‘āşık olan nāmūs u ‘ār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4). [melāmet ehliyüz, -yüz]

melāmet itme: Azarlamak, kınamak, ayıplamak.

İhtiyār itdi hārābātı Muhibbî ‘ışk ara / Zāhidā itme melāmet andan ol ‘ār eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5). [melāmet itme, -me]

melāmeti: Melāmî II azarlanma, kınanma vs. isteyen II tasavvufta melāmet görüşünü benimseyen kimse veya kimseler.

Oldı Muhibbî ‘ışk-ıla rind ü **melāmeti** / Sanmañ anuñ her işi qallāşa beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5). [melāmeti,]

melbūs olmadan: Elbise giymek, kuşanmak.

Ben senüñ ‘ışkuñ-ıla eyler-idüm ‘iyş ü neşāt / Olmadan çarh dañı hil‘at-i zerle melbūs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2). [melbūs olmadan, -madan]

melek: Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

Âh kılsam irişür nâlem **melekler** güşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire âvâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2). [melekler, -ler]

melek: Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri II sevgili.

Âh kim şîvelerle dilberler / Kim göre hür veyâ **melek** dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1). [melek,]

Kapuña varmaga koma rakîbi / **Melek** dîv-ile hergiz mahrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4). [melek,]

melek ruhsâra: Melek yanaklı.

Bir perî peyker **melek ruhsâra** düşdi gönümüz / Âh kim günden güne âvâre düşdi gönümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1). [melek ruhsâra, -a]

melek-manzar: Melek görünüşlü (sevgili).

Râzıyam devr-i felekden sa'd olupdur yılduzum / Ol **melek-manzar** şeker-güftârı gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5). [melek-manzar,]

melek-rû: Melek yüzlü. || Sevgili.

Sen **melek-rûyî** niçe teşbîh idem aşnâma kim / Bir kurî şüretdür ol güftârsuz refârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3). [melek-rûyî, -y, -î]

melek-ruhsâr: Melek yanaklı.

Hağ bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim ol meh-rû **melek-ruhsârı** gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4). [melek-ruhsârı, -î]

melül: Kederli, gamlı.

Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş hicr-ile **melül** / Rûz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5). [melül,]

memleket: Ülke, mülk, diyar.

Bu Muhibbî'nün murâdı bendeñ olmakdur hemân / Gerçi kim zâhirde biz de **memleket** sulţânyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5). [memleket,]

men: Teklik birinci kişi zamiri, ben.

Gönül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / Dil ez-men dūr u **men** ez-dilsitân dūr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1). [men,]

Gider boynuñdan iy meh-rû n'idersin zülfi zencîrin / Çü **men** dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma lâyıkdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3). [men,]

‘Aşık-ı şadık olanlar derde dermān istemez / İy tabībā ko **meni** derdüm baña dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*meni, -i*]

men‘ eyledüñ: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Būy-ı vaşluñdan neden **men‘ eyledüñ** cān bülbülin / Muğtenimken h̄‘ān-ı vaşluñdan senüñ her h̄ār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*men‘ eyledüñ, -dü, -ñ*]

men‘ eyleme: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Zāhidā **men‘ eyleme** maḥbūb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nāb-ıla olmışdur bizüm taḥmīrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*men‘ eyleme, -me*]

men‘ eyleye: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Men‘ eyleye mi kūyına varmaga rakībūñ / Kim karşı turur ‘aşık-ı bī-bāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*men‘ eyleye, -y, -e*]

men‘ ider: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Şād olurдум kūyına varsam anuñ biñ cān-ıla / **Men‘ ider** şād olduğum āh ol sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*men‘ ider, -er*]

men‘ itme: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Nāşihā **men‘ itme** yaksam şem‘-i hüsne cān u dil / Yakmaga pervāne perrin gelmez illā nār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2*). [*men‘ itme, -me*]

men‘ olunmaz: Engellenmek, alıkoymak, önlenmek, yasaklanmak, uzak tutulmak.

Pādişāh-ı ‘ışk dergāhı açuk gelsün gelen / **Men‘ olunmaz** hīç kes ‘ışk ehli derbān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*men‘ olunmaz, -maz*]

mengüş ide: Küpe etmek II kulağına küpe etmek, ders almak, dinlemek, itibar etmek.

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / Gerekdür anı yārān ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [*mengüş ide, -e*]

mengüş idindi: Küpe etmek II kulağına küpe etmek, ders almak, dinlemek, itibar etmek.

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle yārān anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [*mengüş idindi, -di-in, -di*]

menzil: Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak II varılacak yer II oturulan, ikāmet edilen yer, ev, mesken, ikāmetgāh.

Gāh gözde gāh dilde kurdu cānān ḥaymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān aña **menzil-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*menzil-durur, -durur*]

İtmez-idük reh-i 'ışk içre tarikat hâsıl / Olmasa küy-ı harâbât bizüm **menzilümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2*). [menzilümüz, -ümüz]

Menzilin gür olduğunu 'âkıbet her kim bilür / Efser-i Hüsrev'le ol taht-ı Nerimân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [menzilin, -in]

Servden gördüm nigârâ kâmetün bālâ-y-ımış / İy hümâ-ıtal'at saña **menzil** felek-fersâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [menzil,]

menzil-be-menzil: *Menzilden menzile.*

Gâh gözde gâh dilde kurdu cânân haymesin / Yürüsün **menzil-be-menzil** cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [menzil-be-menzil,]

menzile irdüm: *Gidilmek istenen yere ulaşmak || Amacına ulaşmak.*

Dime iy zâhid-i hodbîn ben irdüm menzile ancak / Sen aña vâkıf olmaduñ gönülden râhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [menzile irdüm, -dü, -m]

mercân: *Denizden çıkan maruf kırmızı cevher II âşığın gözyaşları.*

İy Muhibbî bu gözüm merdümü gavvâş gibi / Taluban baır-ı gama dürr-ile **mercân** getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [mercân,]

La'l-i nâbuñ hasretinden bu Muhibbî aqlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya **mercân** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [mercân,]

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında harc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâküt u **mercândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [mercândur, -dur]

merd olana: *Yiğit, cesur, bahadır olmak.*

Muhibbî **merd olana** rezm içinde / Bir elde tîğ [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [merd olana, -an, -a]

merdâne: *Yiğit, mert kimseler.*

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül / Hiç dil virmez zene meyl eylemez **merdâneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [merdâneler, -ler]

Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne 'acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz **merdâne** kabul itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [merdâne,]

merdâne: *Mert bir insana yakışır tarzda, mertçe, yiğitçe.*

'İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ **merdâne** bas / Kendüñi Manşür-vâr vir kâkül-i dildâra as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1*). [merdâne,]

Çün kâdem basduñ bu 'ışka iy gönül **merdâne** bas / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [merdâne,]

merdānelik: Mertlik, yiğitlik.

Geh şecā'at gösterüp gāhī Muhibb **merdānelik** / Kim ezelden böyle telkīn eylemişdür pīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*merdānelik,]*

merd-i meydān ol: Meydanın yiğidi olmak, yiğitçe davranmak.

Merd-i meydān ol Muhibbī virme dünyāya gönül / Hiç dil virmez zene meyl eylemez merdāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*merd-i meydān ol,]*

merdüm: Göz bebeği.

İy Muhibbī bu gözüm **merdümi** gāvvaş gibi / Taluban baħr-ı gama dürr-ile mercān götürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*merdümi, -i]*

Ėarķ-ı hūn olsa Muhibbī tañ mı çeşmüm **merdümi** / Görürem her dem kuçar dildarı gülgün cāmeler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*merdümi, -i]*

merdüm: Adam, insan.

Şir çeşmün pençesinden uşbu gönülüm **merdümi** / Çäre yok hergiz ĥalāşa çāk çāk olmuş yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*merdümi, -i]*

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe **merdümleri** Ėarķ eyledi ol su begler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 3*). [*merdümleri, -ler, -i]*

Gerçi kim çeşmi Muhibbī öldürür **merdümleri** / Lebleri emvātı ihyā itmede 'İsā-y-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*merdümleri, -ler, -i]*

merdüm-i çālāke: Eli çabuk, çevik kişi.

Bir Ėamze ile sīneñi çāk itdi Muhibbī / Kim tīg urur ol **merdüm-i çālāke** berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*merdüm-i çālāke, -e]*

merdümlük idüp: İnsanlık etmek, insanca davranmak, iyilikte bulunmak.

(ρ) **Merdümlük idüp** gel bu Muhibbī'ye şehā / Kanı bu bendeñ ile eyledüğüñ ħavl ü ħarār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 24*). [*merdümlük idüp, -üp]*

merdümlük itdün: İnsanlık etmek, insanca davranmak, iyilikte bulunmak.

Bū getürdüñ yine zülfinden seħer bu ĥastaya / İy şabā **merdümlük itdün** müstedām ol durma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*merdümlük itdün, -dü, -ñ]*

merdüm-zāde: Göz bebeğinin oğlu; göz yaşı // İnsanoğlu ve göz bebeğinin çocuğu. (göz yaşı) tevriyeli.

Gel iy serv-i ĥırāmānum gözüm yaşına raħm eyle / Ki **merdüm-zādedür** āħir görürsün pāya düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*merdüm-zādedür, -dür]*

meres: *Köpeklerin boynuna takılan diken gibi demirli halka, tasma.*

‘Azm-i şikâr eyledi ol zülfi ‘anberîn / İtse olur Muhibbî’ye zülfinden ol **meres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*meres,]*

Ger refîk ola seg-i küyuñ iy döst baña / Eyleyem gerdânına rişte-i cânımı **meres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*meres,]*

merg: *Ölüm, vefat, mevt.*

‘Âşıkam derdâ dirîgâ olmadum derdden hâlâş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok **mergden** havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*mergden, -den]*

merğüb olmuş: *Rağbet edilmek, beğenilmek.*

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihân hûb olmuş / Gösterüp yüzini ‘âşıklara **merğüb olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [*merğüb olmuş, -miş]*

merhabâ: *Geniş ve mamur yere geldiniz, rahat ediniz, hoş geldiniz □ anlamlarında bir eslenme veya selamlaşma sözü.*

Muhibbî ol cefâkârûñ olursa râh-ı küyında / Dimez aña nedür hâlûñ ve yâhûd **merhabâ** hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*merhabâ,]*

merhabâ eyle: *Selamlaşmak, selam vermek, merhaba demek.*

‘İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbî derdmend / **Merhabâ eyle** elüñi sun anuñla gel iriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5*). [*merhabâ eyle,]*

merhabâ itmez: *Selamlaşmak, selam vermek, merhaba demek.*

Ser-i küyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirîg ol seng-dil itmez benümle merhabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*merhabâ itmez, -mez]*

merhem: *Merhem, ilaç, yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

Sîne-i mecrûha ursañ iy şanem gamz okların / Tîr-i peykânûñ bu ben dil-ğasteye **merhem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*merhem,]*

Yarama **merhem-durur** çün zağm-ı döst / Cânuma tîr-i çazâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*). [*merhem-durur, -durur]*

Muhibbî sînede peykân[ı] yârûñ / Müdâm olsun dil ü cân **merhemidür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*merhemidür, -i, -dür]*

Tabîb-i dilsin iy ârâm-ı cânım / ‘İlac it gönlüme **merhemsüz** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [*merhemsüz, -süz]*

merhem urayım: *Merhem, ilaç sürmek, ilaçla tedavi etmek.*

Bu gönül zaıhımına **merhem urayım** dime tabīb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1057, Beyit 4). [merhem urayım, -a, -y, -ım-ayım]

merhem-i vaşlı: Kavuşma merhemi, ilacı.

İy tabıbbā çek elüñ bu sīne-i mecrühdan / **Merhem-i vaşlı** gerek özge devāyı istemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1224, Beyit 2). [merhem-i vaşlı, -ı]

merhemle: Merhem, ilaç sürmek, ilaçla tedavi etmek.

Tığ-ı ğamzeñ didüm itdi sīnem içre dil şıkāf / Leblerüñ didi Muhibbı ğam yime **merhemlerüz** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1348, Beyit 5). [merhemlerüz, -r, -üz]

mermer: Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan bir çeşit kireç taşı II mermer gibi sert, katı II sevgilinin taş kalbi.

Yāra ‘arz-ı hāl için āh eyleyüp kan aglasam / Hıç te’şır eylemez ğalbin meger **mermer** tutar (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1006, Beyit 4). [mermer,]

Şol ğadar bārān-ı eşk āhum şehābından yagar / Ğalbine yāruñ eşer itmez ‘aceb **mermer** midür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1049, Beyit 4). [mermer,]

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te’şır / Egerçi ğalbini dirler nigāruñ ğatı **mermerdür** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1052, Beyit 2). [mermerdür, -dür]

Eksük itme göz yaşını ğalbi **mermerse** daıı / Bir zamān-ıla Muhibbı sanma kim pır eylemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1353, Beyit 5). [mermerse, -se]

mervem: Meryem, Hz. İsa’nın annesidir. Dıvan şürinde Hz. İsa’yı doğurması, Cebrail tarafından üfürme yoluyla gebe bırakılması hususiyetleriyle temizlik, namus, iffet, bekāret simgesi olarak ele alınır.

Ğağ’uñ emriyle ‘İsı’yı vücüda / Getürmez her nisā bil **Meryem** olmaz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1232, Beyit 2). [mervem,]

meş’al-i nür: Nur meş’alesi // Sevgilinin parlak yüzü.

Şeb-i tūr içre yüzüñ **meş’al-i nür** / Görindi şu’leden vādı muğaddes (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1388, Beyit 2). [meş’al-i nür,]

meşām-ı cān: Can burnu. II Aşığın sevgilinin kokusunu almak isteyen burnu.

İy şabā zülfine el sun kıl anı ‘ānber-feşān / Kim **meşām-ı cān** ‘ıtr-ı müşğ-sāyı istemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1224, Beyit 3). [meşām-ı cān,]

mescid: Mescit II cami II İslam dininde ibadet edilen mekan.

Mescide dönmiş iken vardum yine meyĥāneye / ‘Aşıkı ‘ayb itme şüfi çünkü ğavğadan kaçar (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1027, Beyit 3). [mescide, -e]

Ğāh **mescidde** gehı deyr ü gehı meyĥānede / Yarı bulursın Muhibbı cehd kıl arayığör (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1028, Beyit 7). [mescidde, -de]

Huzūr-ı kalb-ile ‘ārif yatur meyḥāne küncinde / Şafāsuz şüfī **mescidde** kurı gāvḡāya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5). [mescidde, -de]

Ne oldum **mescide** tālib ne deyr ü şoḥbete rāḡıb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge me’ālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2). [mescide, -e]

Zāhidā olsun mübārek cennet ü **mescid** saña / Ben ḥarābāt ehliyem mesken baña meyḥānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6). [mescid,]

Zāhidā **mescidde** rindāni iñen zemm eyleme / Ğāfil olma biz seni meyḥāne içre dillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4). [mescidde, -de]

Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı **mescidde** senüñle kıldı bunlar di namāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4). [mescidde, -de]

Rüsvā-yı cihān oldum **mescidde** yirüm yokdur / Meyḥāneye de varsam meyḥāne kabül itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2). [mescidde, -de]

mescid-i hüsnin[i]: *Güzellik mescidi.*

Mescid-i hüsnin[i] seyr iden şafālar kesb ider / Kaşlarınıñ tākına mihrāb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3). [mescid-i hüsnin[i], -i, -n, -[i]]

mes’ele-i ‘ışkı: *Aşk meselesi. // Aşkın çözümleri zor meselesi.*

Sorma Mecnūn’a varup müşkil-i ‘ışkı baña sor / Degme kimse idemez **mes’ele-i ‘ışkı** temiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3). [mes’ele-i ‘ışkı, -i]

meşhür: *Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli II ünlü, şöhretli kimse veya şey.*

Ğam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdim / **Meşhür** meşeldür bu ki seven sevenüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4). [meşhür,]

Pāymāl olsam ne Ğam iy hüsn ilinüñ Husrev’i / Bu meşel **meşhürdur** kim ‘āşık olur ‘ārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4). [meşhürdur, -dur]

‘Uşşākı işigünde öldürmegil ḥabībüm / **Meşhür** bu meşeldür kesilse baş bitmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3). [meşhür,]

mesih: *İsā peygamber (Eliyle mesh etmek suretiyle hastaları tedavi ettiği için Hz. İsā’ya Mesih denmiştir).*

Öldürdi firkatün beni iy bî-vefā yitiş / Dirgür **Mesih** gibi beni kıl du‘ā yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1). [mesih,]

mesihā: *İsā peygamber (Eliyle mesh etmek suretiyle hastaları tedavi ettiği için Hz. İsā’ya Mesih denmiştir).*

Çün **Mesihā** gibi ‘ālemde mücerred geçerüz / Tañ mı qudsiler eger olsa bizüm mahremümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3). [mesihā,]

mesihā-dem: *Mesihā nefesli, nefesi Mesihā gibi. // Hz İsā gibi ölümlere nefesiyle can veren.*

İy **mesîhâ-dem** zülâl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hızır' uñ suyu san bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*mesîhâ-dem,]*

mesken: Oturulan, ikâmet edilen yer, ev, konut, ikâmetgâh.

Sîneden hâlî degül bir dem hayâl-i zülf-i döst / Çün perînüñ **meskenidür** ekşerî vîrâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3*). [*meskenidür, -i, -dür]*

Zâhidâ olsun mübârek cennet ü mescid saña / Ben hârebât ehliyem **mesken** baña meyhânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [*mesken,]*

Biz hârebât ehliyüz **mesken** bize meyhânedür / Lâ'übâlî meşrebüz nâmüs u 'ârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*mesken,]*

mesken olmaz: Mesken olmak, mekân (yurt) olmak.

Künc-i mescid **mesken olmaz** ser-bürehne 'âşîka / Zâhidâ Mecnûn-vâr biz 'ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [*mesken olmaz, -maz]*

mesken olur: Mesken olmak, mekân (yurt) olmak.

Bu ribât-ı köhnede kılma ikâmet fikrini / Gün-be-gün her kârbâna **mesken olur** bu ribât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 3*). [*mesken olur, -ur]*

mesken tutalı: Yer, yurt edinmek, yerleşmek, oturmak.

(خ) Hayâlüñ dil-i maḥzûnumı **mesken tutalı** / Beni dîvâne kılupdur baña ne ğayret ü 'âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*mesken tutalı, -alı]*

mesned-i şâhîde: Sultanın dayanağı // Padişahlık makamı.

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ 'üryân uyur / **Mesned-i şâhîde** yatur sanasın sultân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*mesned-i şâhîde, -de]*

meşreb: Bir kimsenin yaratılışında bulunan huy, yaratılış, tabiat, mizaç, karakter.

Ṭarîk-ı 'ışka gel ta'n itme zâhid / Anuñ daḡı senüñ tek **meşrebi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*meşrebi, -i]*

Biz hârebât ehliyüz mesken bize meyhânedür / Lâ'übâlî **meşrebüz** nâmüs u 'ârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*meşrebüz, -üz]*

mesrür: Sevinçli, mutlu.

Gerçi kim cânâ kapuñdan uşbu bendeñ dürdür / Sînede lîkin hayâlünüñle gönül **mesrürdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*mesrürdür, -dur]*

mest: Sarhoş, kendinden geçmiş.

Mest idüm dün gece vardum şubh-dem meyhâneye / Bir kadeh mey sundılar başdan hümārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*mest,]*

Geh diler zencir-i zülfün dil umar gâhî lebün / Döstüm dîvānenün **mestün** işi mā'zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*mestün, -ün]*

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur **mest** tā ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*mest,]*

Mest çeşmi ḥ'āba varmışken dilā āh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*mest,]*

mest itdi: Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

Ezelden 'ışk cāmın eyledüm nüş / Katı **mest itdi** bende kalmadı hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [*mest itdi, -di]*

mest oldı: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Çün Muhibbî cür'a-i cām-ı lebünden oldı mest / Fāş idüp esrār-ı 'ışkı 'āleme rüsvā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*mest oldı, -dı]*

mest olmuşuz: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Cür'a-i cām-ı elesti içeli **mest olmuşuz** / İy Muhibbî ḥaşre dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*mest olmuşuz, -miş, -uz]*

mest olsa: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Zülfü ucını alur agzına **mest olsa** nigār / Def'-i büy-ı mey için ya'nî karanfil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [*mest olsa, -sa]*

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Mest olup dil ḥaşre dek huşyār olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [*mest olup, -up]*

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Eyler ḥayāl leblerüñi **mest olup** gönül / Dāyim şarāb-ı la'l-ile serḥoşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 2*). [*mest olup, -up]*

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Vāmıķ u Mecnūn-ıla 'ışkuñ şarābın nüş idüp / Gitdi anlar **mest olup** biz daḥı şoḥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*mest olup, -up]*

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Geh **mest olup** cür'a saçaruz felek üzre / Miñnet ğamını yiyici 'ayyāşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*mest olup, -up*]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Bezm-i ğamda iy Muhibbî Vāmık u Ferhād [u] Kays / Geçdi anlar **mest olup** biz dañı şoñbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*mest olup, -up*]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Bu Muhibbî **mest olup** açdı ma'anî dürcini / Bāde-i Hāfız meger ya cām-ı Cāmī itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*mest olup, -up*]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Sun nüş ideyim la'l-i lebūñ rāñat-ı cāndur / Tā **mest olup** hālın ide saña Muhib 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [*mest olup, -up*]

mest olupdur: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Cür'a-i cāmı sen içdüñ diyü bezm-i 'ışkda / **Mest olupdur** çeşm-i mañmürü gelüp ğavğa ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*mest olupdur, -up, -dur*]

mest ü harāb iden: Sarhoş etmek, sarhoş ve viran eylemek.

'İşkı şarābıdur beni **mest ü harāb iden** / Tā haşr olunca gitmeye dilden ğumārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*mest ü harāb iden, -en*]

mest ü harāb olan: Kendinden geçip viran olmak.

Meygede ādābını **mest ü harāb olan** bilür / Gözlerüz meyhāne ğadrin rind ü ğallāş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*mest ü harāb olan, -an*]

mest ü harāb oldum: Kendinden geçip viran olmak.

Düşüp meyhāne küncinde içüp **mest ü harāb oldum** / Anuñcün ğamdan āzādam ne ğuşsa ne melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*mest ü harāb oldum, -du, -m*]

mest ü harāba: Sarhoş ve yıkılmış / Sarhoşluktan ayakta duramayan, zil zurna sarhoş.

İçüp şarāb-ı 'ışkı bilmez özin Muhibbî / Küy-ı melāmet içre **mest ü harāba** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*mest ü harāba, -a*]

mest ü harābiler: Sarhoş ve harap olmuşlar.

Sāğar-ı mey kıymetin **mest ü harābiler** bilür / Lācerem meyhānenüñ ğadrin şarābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*mest ü harābiler, -ler*]

mest ü humār: Sarhoş ve mahmur.

Bu Muhibbî çün ezel içdi maḥabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçun gāh mest ü geh humār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5). [mest ü humār,]

mest ü şādān oldılar: Kendinden geçip mutlu olmak, sevinmek, mesrur olmak.

Ehl-i diller iy Muhibbî **mest ü şādān oldılar** / İtdiler vuşlat humından çünki anlar bāde nüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5). [mest ü şādān oldılar, -dı, -lar]

mest ü sekrāndur: Sarhoş ve kendinden geçmiş // Aşk şarabıyla kendini bilmez halde olan.

Çün ezel cām-ı maḥabbet cur'asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muhibbî **mest ü sekrāndur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5). [mest ü sekrāndur, -dur]

mestāne: Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

Dil diler dāyim Muhibbî'den gözi **mestāneler** / Serhoşuñ meyl[i] bilürsiz kim kebāb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5). [mestāneler, -ler]

Mest olup dil ḥaşre dek huşyār olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri **mestānedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8). [mestānedür, -dür, -]

mestāne olmış: Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

İçerse nergisi kanum 'aceb mi / Şarāb-ı nāz-ıla **mestāne olmış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 2). [mestāne olmış, -miş]

mest-i h'āb: Uyku sarhoşu (uykulu haldeki yarı baygın durum).

Cānāne kaçan ğamzelerin **mest-i h'āb** ider / Her bir nazarda cānuma yüz biñ 'itāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1). [mest-i h'āb,]

mest-i 'ışk oldı: Aşk sarhoşu olmak, aşk ile kendinden geçmek.

Mest-i 'ışk oldı Muhibbî aña pend itmez eşer / 'Akl u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5). [mest-i 'ışk oldı, -dı]

mest-i 'ışk olmış: Aşk sarhoşu olmak, aşk ile kendinden geçmek.

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil āteş-i 'ışka / Yıkılmış **mest-i 'ışk olmış** düşüp dîvāra yasdanmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5). [mest-i 'ışk olmış, -miş]

mest-i lā-ya'küllerüz: Akli başında olmayan sarhoş / Düşünemeyecek, akılcıca davranamayacak derecede sarhoş olan.

Cām-ı 'ışkı nüş kılduk **mest-i lā-ya'küllerüz** / Kendümüzden geçmişüz tā ḥaşre dek kanzillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1). [mest-i lā-ya'küllerüz, -ler, -üz]

mest-i üştürdür: *Sarhoş yük devesi.*

Dil çeker hicrân yükün itmez taḥammül Kāf aña / **Mest-i üştürdür** anuñçün kendüzin ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*mest-i üştürdür, -dür*]

mestür: *Örtülü, kapalı, gizli, saklı.*

Ġoncanuñ pâyına ıṣār itmege iy gül‘izâr / Kîse-i surḥı içinde zerleri **mestürdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [*mestürdür, -dür*]

mestür: *Örtülü, kapalı, gizli, saklı // Dindar, sofu, zahid.*

Getür iy muğbeçe cāmı muğāna / Ki ender deyr ne-tevān büd **mestür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [*mestür,]*

meşveret itmege: *Fikir alış verişinde bulunmak, danışmak.*

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Māh-rûlar her ṭarafdan indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*meşveret itmege, -meg, -e*]

mesel: *Bir umumi kaideye delâlet eden meşhur söz. Ata sözü. İbretli ve küçük hikâye.*

Döstüm kîn eyleyüp ebrûlaruñ çîn eyleme / Böyledür dirler **meşeldür** kîn ile dîn tağılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdim / Meşhür **meşeldür** bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*meşeldür, -dür*]

Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña rakīb / Bu **meşeldür** ki diken zaḥmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Gözüñ çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrü / **Meşel** sayyād olan dirler şikārı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*meşel,]*

İy güzeller şāhı zulm itme bugün ‘uṣṣāka gel / Bu **meşeldür** her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Ne’çün eylersin dilā fikr-i zeḳan dîvānesin / Bu **meşeldür** hiç kimse meyl-i zindān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Pāymāl olsam ne ğam iy ḥüsn ilinüñ Ḥusrev’i / Bu **meşel** meşhürdür kim ‘āşık olur ‘ārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*meşel,]*

‘Uṣṣākı işigünde öldürmegil ḥabībüm / Meşhür bu **meşeldür** kesilse baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Şāneler görsem eger zülfeyni uyḥum aparur / Bu **meşeldür** olıcak kişi perīṣān uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Gözüñden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı ‘ışk oldı / **Meşeldür** ḥasta aḥvālin ki bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*meşeldür, -dür*]

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i ḥaṭṭuñ sakın / Bu **meşeldür** kim yanar kuru yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

mesel: *Bir umumi kaideye delâlet eden meşhur söz. Ata sözü. İbretli ve küçük hikâye II boş efsane, masal.*

Añma efsâne-i Mecnûn'ı ko uyhu getirür / Beni añ yârum-ıla kuru **meselden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*meselden, -den*]

metâ': *Mal, eşya II varlık, sermaye.*

İy gönül olma sakın dünyâ **metâ'ına** ḥarîş / N'eyledi naqdi ne assı eyledi Qārûn'a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*metâ'ına, -i, -n, -a*]

Vaşlı **metâ'ı** girmez ele çün ḥayât-ıla / İrür murâda cânını terk eyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4*). [*metâ'i, -i*]

Levh-i sînem üzre dökmiş noқта eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam **metâ'ın** yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*metâ'in, -i, -n*]

Ḥâr u ḥesdür virmez dünyâ **metâ'ına** gönül / Fârîğuz âzâdeyüz dünyâda deryâ-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*metâ'ına, -i, -n, -a*]

Dil ü cânâ **metâ'** bir büseñ aldum / Benüm bu assumı bir tâcîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*metâ',*]

Bir sencileyin var mı satar vaşlı **metâ'ın** / Bir bencileyin aña ḥarîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*metâ'in, -i, -n*]

metâ: *Mal, eşya II varlık, sermaye.*

Cân naqdi ile geldi kapuña yine gönül / Virdi **metâ** vuşlatuñı iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*metâ,*]

metâ'-ı büse: *Öpücük malı, eşyası.*

Naqd-i cânâ çün **metâ'-ı büse** ikrâr eyledüñ / Döstüm inkâr idüp gel bozma bâzârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*metâ'-ı büse,*]

metâ'-ı büseñe: *Öpücük malı, eşyası.*

Naqd-i cân-ıla **metâ'-ı büseñe** oldum ḥarîd / Aramızda yok dime olsun bizüm alış viriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*metâ'-ı büseñe, -ñ, -e*]

metâ'-ı büseñi: *Öpücük malı, eşyası.*

Çârsü-yı 'ışkda gördük **metâ'-ı büseñi** / Naqd-i cân u dil ile geldük ki bâzâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [*metâ'-ı büseñi, -ñ, -i*]

metâ'-ı büseve: *Öpücük malı, eşyası.*

Naqd-i cân-ıla **metâ'-ı büseye** oldum hârîd / Korkum oldur kim benümle döst bâzâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3*). [*metâ'-ı büseye, -y, -e*]

metâ'-ı ğam: *Gam varlığı, gam eşyası.*

Muhibbî göz yaşın harc itse tañ mı / **Metâ'-ı ğam** gibi çün hâşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [*metâ'-ı ğam,]*

metâ'-ı hüsne: *Güzellik eşyası.*

Naqd-i dil virüp **metâ'-ı hüsne** kim ola hârîd / Aña bu yolda belâ vü derd ü ğam hâşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*metâ'-ı hüsne, -e*]

metâ'-ı la'l-i yâra: *Sevgilinin yakut gibi kırmızı dudak eşyası.*

Bahâ sordum **metâ'-ı la'l-i yâra** / Didiler naqd-i cânâ râyegândurh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2*). [*metâ'-ı la'l-i yâra, -a*]

metn-i hüsne: *Güzeliğinin metni.*

Metn-i hüsne hâttuñ olmuş hâşiye / Okuyup dil anı tefsîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*metn-i hüsne, -e*]

metn-i hüsün: *Güzeliğinin metni.*

Metn-i hüsünin gerçi hâttâ-ı ezel evvel yazup / Soñradan hâttı gelür şerh eyleyüp i'râb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*metn-i hüsün, -in*]

metn-i hüsünüde: *Güzeliğinin metni.*

Metn-i hüsünüde hâttuñ hâttâtı yazmış hâşiye / Şerh idüp evrâk-ı gülden tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*metn-i hüsünüde, -üñ, -de*]

mevc urduğınca: *Dalgalanmak.*

Bahr olalı sirişküm ğarğ oldı anda cismüm / **Mevc urduğınca** her dem yaşum habâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*mevc urduğınca, -dug, -inca-dug, -inca, -*]

mevc urur: *Dalgalanmak.*

Dilde hâttuñuñ hayâli gelse yaşum **mevc urur** / Nite kim kılca ğubâr olsa anı deryâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*mevc urur, -ur*]

mevc-i belâ: *Dert dalgası.*

Döstlar **mevc-i belâ** eksük degül şimden girü / Bahr-i 'ışka lücce-i efkâra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*mevc-i belâ,]*

mevsim-i güldür: *Gül mevsimi, bahar.*

Mevsim-i güldür mey ile taze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*mevsim-i güldür, -dür*]

mevzûn: *Güzel, uygun, düzgün, ölçülü, uyumlu.*

Nâzükâne el salar yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına alsa anı key **mevzûn** geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*mevzûn,]*

mey: *Far. Şarap, bâde.*

Terk eyle kamu fikri hemân saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü **mey** âb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*mey,]*

Mest idüm dün gice vardum şubh-dem meyhâneye / Bir kadeh **mey** sundılar başdan hümârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*mey,]*

İçen **mey** buldı ‘ömr-i cavidânî / Meger âb-ı hayât est âb-ı engür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*mey,]*

Gözlerini açmağa yokdur mecâli nergisün / Giceden beñzer ki **mey** içmiş başında var hümâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*mey,]*

Agzına şebnem sehergeh nergisün su dökdüğü / Lâle ile gice **mey** içmiş bu ki mañmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*mey,]*

Cân nişâr itsem ‘aceb mi sâkînüñ ayagına / Bir kadeh **meyle** niçe şeyh olanı ol şâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*meyle, -le*]

Mevsim-i güldür **mey** ile taze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*mey,]*

Şâh-ı ‘ışkam bir kadeh **mey** başuma efser yiter / Āhumuñ dūd-ı livâsı ejdehâ peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*mey,]*

Sen **mey** iç gülşende cānâ al ele zerrîn kadeh / İçmege hün-ı dili çeşmüm baña sāğar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*mey,]*

Bahâr eyyâmı gül devri irişdi / Geçürme ‘ömrü **meysüz** kim hebâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*meysüz, -süz*]

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferîdün hâke [bir] hûb hıyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*meysi, -i*]

Mey yirine kanımı hünî gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dāyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*mey,]*

(J) La’l olduğuyçün leblerüñ iy döst senüñ / **Meyi** lâ’lün yirine nüş iderem vaqt-i hümâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*meysi, -i*]

Leblerüñ meyhânesinden bir kadeh **mey** içmeden / Olmamışdur şâhne-i zülfüñ giriftârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*mey,]*

Bahâr eyyâmı gül devrinde zâhid / İder mi hiç **meye** ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*meye, -e*]

Hün-i dil-ile dide olaldan ayagumuz / Vardur **mey** ile kâse-i zerden ferâgumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [*mey,]*

Sıgmadı humlara **mey** eyledi çün cüş u hurüş / Çıkdı ‘ayyûka yine na‘ra-i mestâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*mey,]*

Zâhidâ men‘ eyleme mahbûb u **meyden** dönmezüz / Çün mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm taḥmîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*meyden, -den]*

Ḥayl-i rindâna Muḥibbî tañ mı olsam tâcdâr / Bir kadeḥ **meydür** başumda efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*meydür, -dür]*

Tâcdârıyuz Muḥibbî güşe-i meyḥânenüñ / Oldı serde bir kadeḥ **mey** efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*mey,]*

Mey virürsin bârî bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*mey,]*

Bu Muḥibbî dem-be-dem **mey** içmege budur sebab / Hübler la‘l-i lebi fikrini kılmışdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*mey,]*

‘İşkuñ **meyine** kimsede yok gerçi taḥammül / Sen eyle dilâ ger kadeḥ çarḥ ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*meyine, -i, -n, -e]*

Jeng-i gâmdan var idi âyîne-i kalbümde düş / Şâf kıldı bir kadeḥ **meyle** keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*meyle, -le]*

meydân: Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha II bir şeyin, bir husûsun ortaya döküldüğü, cereyan ettiği yer.

Her kaçan kim zülfî çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle **meydân** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*meydân,]*

Hününü haşmuñ şarâb u kellesin sâgar kılup / Şoḥbet-i ḥâş itmege **meydân** olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*meydân,]*

İltmedi ‘ışkı başa çünkim Muḥibbî Mecnûn / Girelüm baş açalum biz daḥı **meydâna** biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*meydâna, -a]*

Her kaçan el ursa çevgân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden tolısardur bizüm **meydânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*meydânumuz, -umuz]*

Zülf[i] çevgânıyla çelmez başumı top eylesem / ‘İşk **meydânında** ol çâbük-süvârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [*meydânında, -i, -n, -da]*

Zülfini çevgân idüp alsa ele ol şehsüvâr / Cân-ıla serden tolısardur bizüm **meydânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*meydânumuz, -umuz]*

Kâkül-i dilber kemendi elde çevgândur henüz / Başuñı top eyle iy dil çünki **meydândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*meydândur, -dur]*

‘İşk **meydânında** koşdum eşküñüñ gülgününü / Zülfî geldi ortaya ol da meger şeb-diz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*meydânında, -i, -n, -da]*

Hüsn **meydânına** gelse zülf-i çevgânın alup / Top olup gâltân olısdur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*meydânına, -i, -n, -a]*

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm / Tâ kıyâmet 'ışk **mejdânında** olsun rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [*mejdânında, -i, -n, -da*]

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî zülf çevgân eylemiş / 'Âşık iseñ başuñu top eyleyüp **mejdâna** bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*mejdâna, -a*]

mejdân-ı 'ışk: *Aşk meydanı.*

'İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup **mejdân-ı 'ışk** içre girenler er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Tîr-i gâmzeñle bu sînem zañmnâk olmuş yatur / Dir gören **mejdân-ı 'ışk** içre helâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

İy Muhibbî zülfî çevgânına el ura nigâr / Top olur **mejdân-ı 'ışk** içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Zülfî çevgânın kaçan 'uşşâka dilber gösterür / Top idüp **mejdân-ı 'ışk** içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Mejdân-ı 'ışk içinde atup âhum okların / Taşlar dikildi oldu nişâne mezârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

mejdân-ı 'ışk: *Şarap satıcısı, meyhaneci.*

Mey-fürüşî zâhidâ sen dem-be-dem 'ayb eyleme / Yigdür olmak hod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Jeng-i gâmdan var idi âyine-i kalbümde düş / Şâf kıldı bir kadeh meyle keremden **mejdân-ı 'ışk** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Zâhidâ vâ'izleri gördüm ki hırş-ı câm için / Rehne aldı her birinün hırkasını **mejdân-ı 'ışk** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürî humhâneye / Müşkilün hall ide saña göstere yol **mejdân-ı 'ışk** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

mejdân-ı 'ışk olmak: *Şarap satmak, meyhaneci olmak.*

Mey-fürüşî zâhidâ sen dem-be-dem 'ayb eyleme / Yigdür olmak hod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*mejdân-ı 'ışk olmak, -mak*]

mejdân-ı 'ışk: *Meyhane.*

Meygede âdâbımı şüffî ne bilsün sor baña / Hürmetin ol dergehün 'âli-cenâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Meygede âdâbımı mest ü hârâb olan bilür / Gözlerüz meyhâne kâdrin rind ü kallâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

mejdân-ı 'ışk: *İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.*

Mescide dönmüş iken vardum yine **meyhāneye** / ‘Āşıkı ‘ayb itme şūfī çünki ğavġādan kaçar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*meyhāneye, -y, -e*]

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī **meyhānede** / Yarı bulursın Muhibbī cehd kıl arayıġör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*meyhānede, -de*]

Cām-ı la‘line irem diyü ider cūş u ħurūş / Dāyimā **meyhānede** kendin mey-i şahbā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*meyhānede, -de*]

Ĥzūr-ı kalb-ile ‘ārif yatur **meyhāne** küncinde / Şafāsuz şūfī mescidde kurı ğavġāya düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*meyhāne,]*

Mest idüm dün gece vardum şubĥ-dem **meyhāneye** / Bir ħadeĥ mey sundılar başdan ĥümārum aldılar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*meyhāneye, -y, -e*]

Sāġar-ı mey kıymetin mest ü ħarābīler bilür / Lācerem **meyhānenüñ** ħadrin şarābīler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*meyhānenüñ, -nüñ*]

Düşüp **meyhāne** küncinde içüp mest ü ħarāb oldum / Anuñçün ġamdan āzādam ne ġuşsa ne melālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*meyhāne,]*

Zāhidā olsun mübārek cennet ü mescid saña / Ben ħarābāt ehliyem mesken baña **meyhānedür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 6*). [*meyhānedür, -dür*]

Leblerüñ **meyhānesinden** bir ħadeĥ mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfüñ giriftāri henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*meyhānesinden, -si, -n, -den*]

Zāhidā mescidde rindānı iñen zemm eyleme / Ġāfil olma biz seni **meyhāne** içre dillerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*meyhāne,]*

La‘l-i nābı yādına ġüp ġüp düşüp **mey-ĥāneye** / Biz ħarābātī olup cām-ı maĥabbet ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*mey-ĥāneye, -y, -e*]

Rüsvā-yı cihān oldum mescidde yirüm yokdur / Meyhāneye de varsam **meyhāne** ħabül itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 2*). [*meyhāne,]*

Rüsvā-yı cihān oldum mescidde yirüm yokdur / **Meyhāneye** de varsam meyhāne ħabül itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 2*). [*meyhāneye, -y, -e*]

Biz ħarābāt ehliyüz mesken bize **meyhānedür** / Lā‘übālī meşrebüz nāmūs u ‘ārı n’eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*meyhānedür, -dür*]

Gāh olur **meyhānelerde** içerüz cām-ı şarāb / Ĥānkāĥ-ı ‘ışk içinde gāh olur Edhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 4*). [*meyhānelerde, -ler, -de*]

Meygede ādābını mest ü ħarāb olan bilür / Gözlerüz **meyhāne** ħadrin rind ü ħallāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*meyhāne,]*

Varam **meyhāneye** da‘vet kılasız / Ki vā‘iz sözine ben dutmazam ġüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 3*). [*meyhāneye, -y, -e*]

mey-i ġülgūna: *Ġül renkli şarap.*

Bezm-i ġamda kāse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / Hiç kes vākıf degül ancak **mey-i ġülgūna** sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*mey-i ġülgūna, -a*]

mey-i hamrā: Kırmızı şarap.

Leblerüñ ‘uşşâka turmuşdur **mey-i hamrā** satar / Zülf-i müşgînüñ muhabbet ehline helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*mey-i hamrā,*]

Bencileyin la‘l-i nâbuñ yâdına iy gönca fem / Gülşen içre lâleyi gördüm **mey-i hamrā** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*mey-i hamrā,*]

mey-i hamrāya: Kırmızı şarap.

Göñülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı dildârüñ / Hemân ol rinde beñzer kim **mey-i hamrāya** düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*mey-i hamrāya, -ya*]

mey-i nâb-ıla: Halis, arı duru, saf şarap.

Zâhidâ men‘ eyleme maḥbûb u meyden dönmezüz / Çün **mey-i nâb-ıla** olmuşdur bizüm taḥmîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*mey-i nâb-ıla, --ıla*]

mey-i şahbâ: Kırmızı şarap / şarap kadehi.

Câm-ı la‘line irem diyü ider cûş u ḥurûş / Dâyimâ meyḥânedede kendin **mey-i şahbâ** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*mey-i şahbâ,*]

meyl: Bir kimse veya şeye diğerlerinden fazla eğilim, sevgi, istek ve ilgi gösterme, temâyül.

Gerdün gibi **meyli** o mâhuñ çü dönedur / Cevr ü cefâ vü şiveleri güne günedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*meyli, -i*]

Bilmezem cevri ü cefâyı yâḥûd ‘izz ü nâz olur / Gel benüm çok sevdiğüm didükçe **meylüñ** az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*meylüñ, -üñ*]

Ġamzesi kanum içerse döstlar olmaz ‘aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ **meyli** dâ‘im kanadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*meyli, -i*]

Dil diler dâyim Muhibbî‘den gözi mestâneler / Serḥoşuñ **meyl[i]** bilürsüz kim kebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*meyl[i], -[i]*]

meyl eylemez: Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül / Hiç dil virmez zene **meyl eylemez** merdâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*meyl eylemez, -mez*]

meyl eylemez: Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.

Gül ruḥlaruñ koyup dil **meyl eylemez** cinâna / Terk eyleyüp bahârı ‘ârif ḥazâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*meyl eylemez, -mez*]

mevl eyleye: Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.

Kim ki dünyā ni‘metine aldanup **meyl eyleye** / Aña hayvāndur disünler dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*meyl eyleye, -y, -e*]

mevl eylevüp: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

İy Muhibbî olmışuz ‘âlemde dîdâr ‘âşıkı / Vuşlata **meyl eyleyüp** būs u kenârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*meyl eyleyüp, -y, -üp*]

mevl ide: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Ola kim rahm idüp **mevl ide** dildâr / Gözüñ yaşını sîm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*mevl ide, -e*]

mevl ide: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Sanmañ ki gönül **mevl ide** dünyā-yı ‘acūza / Kāni‘ olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*mevl ide, -e*]

mevl ider: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Ĥäller **mevl ider** ol ‘ârız-ı dil-cūya gelür / Sanki Hindū-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*mevl ider, -er*]

mevl ider: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu cihān içre māyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*mevl ider, -er*]

mevl idüp: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Zāhidā sanma bizi biz nefis iğvāsındayuz / Ya cihāna **mevl idüp** dünyā temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*mevl idüp, -üp*]

mevl itme: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Didüm dile ki zülfine **mevl itme** dilberüñ / Dîvānedür n’idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*mevl itme, -me*]

mevl itmezüz: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Yimezüz dünyā gāmin **mevl itmezüz** hem çün meges / Kāf-ı istignāda ‘Ankā-veş kanā‘at beklertüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*mevl itmezüz, -mez, -üz*]

mevl itmezüz: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Naqş-i dünyāya Muhibbî dil virüp aldanmazuz / Şürete **mevl itmezüz** zîrā ki ma‘nāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*mevl itmezüz, -mez, -üz*]

mevl-i dünyā-y-ıla: *Dünyaya meyletmek, dünyaya itibar etmek, önem vermek.*

Meyl-i dünyā-y-ıla cem‘ itdüğiçün sîm ü zeri / Düşüben ka‘r-ı zemîn içine Kārûn iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*mevl-i dünyā-y-ıla, --y-ıla*]

mevl-i tab‘ı: *Yaratılış eğilimi.*

Meyl-i tab‘ı çünki o serv-i revānadur / Anuñ için pâyına yaşum revānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*mevl-i tab‘ı, -ı*]

mevl-i zindān eylemez: *Zindana meyletmek, zindana girmeyi istemek.*

Ne‘yçün eylersin dilā fikr-i zeķan dîvānesin / Bu meşeldür hîç kimse **mevl-i zindān eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*mevl-i zindān eylemez, -mez*]

mezār: *Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.*

‘İşk-ıla cānın virüp kūyında kim medfūn ola / Yazılır anuñ **mezārında** ki bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [*mezārında, -ında*]

Ölürsem rāh-ı kūyında dikesiz taş işigini / Görenler diyeler rahmet şehid-i ‘ışk **mezārıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2*). [*mezārıdur, -ı, -dur*]

Meydān-ı ‘ışk içinde atup āhum okların / Taşlar dikildi oldu nişāne **mezārımız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*mezārımız, -umuz*]

Dikse kabrüm üzre duranlar melāmet taşını / Görüben bir ‘āşık-ı şeydā **mezārıdur** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*mezārıdur, -ı, -dur*]

mezheb: *Gidilen, benimsenen yol // Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri.*

Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel **mezhebi** yokdur dime / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar di namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [*mezhebi, -i*]

mi: *Soru eki.*

Beni cevr-ile cefā öldüre **mi** kim ne bilür / Yār ‘aceb eyleye **mi** mihr ü vefā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*mi,]*

Beni cevr-ile cefā öldüre **mi** kim ne bilür / Yār ‘aceb eyleye **mi** mihr ü vefā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*mi,]*

Vād-i miñnet ü ğamdaki olan ğastalara / Leb-i la‘linden ider **mi** ki devā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*mi,]*

İy dōst iñen itme Muhibbî’ye cefālar / Korkmaz **misin** andan ki çok āh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*misin, -sin*]

İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez **misin** anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*misin, -sin*]

- Didüm alnuñ kamer **midür** yüzüñ gün / Didi görmüş eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*).
[midür, -dür]
- Çün bahâr oldı açıldı her tarafdan lâleler / İçmeyen âdem **midür** gülgünleyin piyâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [midür, -dür]
- Bu kebüter gönlümü alup yine minkârına / Hiç hâlâşa yir **mi** var çeşmini Lâçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [mi,]
- Ol gül-i hamrâda şebnem **mi** sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında yâruñ kaatre kaatre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [mi,]
- Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur ejder **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [midür, -dür]
- Gözleri âhü olaldan oldı zülfî müşk-i Çîn / Ya leâfâfet bahrı üzre görinen ‘anber **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [midür, -dür]
- Ol gül-i hamrâda şebnem mi sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında yâruñ kaatre kaatre der **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [midür, -dür]
- Şol kadar bârân-ı eşk âhum şehâbından yagar / Kâlbine yâruñ eşer itmez ‘aceb mermer **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [midür, -dür]
- ‘İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydân-ı ‘ışk içre girenler er **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [midür, -dür]
- Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar **midür** / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [midür, -dür]
- Kuçam dirseñ miyânını Muhibbî / İştidüñ **mi** anuñ sen hiç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [mi,]
- Câme-i ‘ışkı bütün dünyâya virse iy gönül / Yoğsa dünyâ hil’atin görmez **misin** her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [misin, -sin]
- Sâye-i zülfî **midür** hâdinde yâruñ yoğsa haç / Lebleri kâdında cem’ olmuş ve yâhüd mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [midür, -dür]
- H’âba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä **midür** / Ya şarâb-ı nâzî nüş itmiş yatur maḥmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [midür, -dür]
- Dîdeler segrür ‘aceb ol gözi âfet **mi** gelür / Yaş revân oldı akar ol sehî-kâmet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [mi,]
- Dîdeler segrür ‘aceb ol gözi âfet **mi** gelür / Yaş revân oldı akar ol sehî-kâmet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [mi,]
- İrdi bir hâlete dil içdi lebi cür’asını / Ya’nî câm-ı mey-ile sâkî bu hâlet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [mi,]
- Şanemâ sanma ki senden usanam cevruñ-ile / ‘İşk-ıla ‘âşık ölürse de ferâgat **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [mi,]
- Zâhidâ ‘âşıkı gel dime selâmet eridür / ‘Âr u nâmûsı koyan aña hacâlet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [mi,]
- Sevme hercâyî güzel virme Muhibbî aña dil / Yâr bî-‘ahd olıcak mihr ü maḥabbet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [mi,]

Bunca istiğnâ ile görmez **misin** şems-i felek / Pâyüña yüzler sürüp yoluñda hâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*misin, -sin*]

Olmasa yâr Muhibbî şeh-i hûbân eger / Hep güzeller gelüp eyler **miydi** tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*miydi, -ydi*]

Bilmedüm zülfüñ **midür** boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma kaçd eyleyen gamzeñ **midür** ya kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Bilmedüm zülfüñ **midür** boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma kaçd eyleyen gamzeñ **midür** ya kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Geh işve gâh şîve gehî cevri ü gâh nâz / Didüklerince yok **midur** ol pür-cefâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*midur, -dur*]

‘İşk ara terk itmeyince cân u ser ‘âşık **midur** / Da‘vi-i mihr ü maḥabbet eylese lâyıḳ **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*midur, -dur*]

‘İşk ara terk itmeyince cân u ser ‘âşık **midur** / Da‘vi-i mihr ü maḥabbet eylese lâyıḳ **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*midur, -dur*]

Şem‘ gibi giceler tâ şubḥ olunca yanmayan / Meclis-i ‘irfâna anlar girmege lâyıḳ **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*midur, -dur*]

Kim ezel bezminde nüş itdi maḥabbet câmını / ‘İşk-ı mestî görine maḥşerde de ayık **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*midur, -dur*]

Niçe yıldur baḥr-i eşk içre şinâverlik ider / Yoḥsa ol deryâda bu gönülüm benüm balık **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*midur, -dur*]

Didi ânide Muhibbî böyle bir rengin gâzel / Tarz-ı şî‘r içre Nevâyî gibi ol fâyık **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*midur, -dur*]

Men‘ eyleye **mi** küyına varmaga raḳîbün / Kim karşu turur ‘âşık-ı bî-bâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*mi,]*

Sâķî şarâb-ı köhneyi ko tâzesin getir / Bilmez **misin** ki lezzet-i dünyâyı nevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*misin, -sin*]

Çünkim Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Âḥir sanur **msın** ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*msın, -sın*]

Dil virme didüm zülfine gel pendümi güş it / Dîvâne gönül söz **mi** tutar bildüğün işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*mi,]*

Kimine nâz u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa ‘işkuñ ibtidâsı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Devr-i gül bir haftadur bülbül zamâni tîz geçer / ‘Âlemün ‘ibret-nümâsı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*midür, -dür*]

Devr-i gül bir haftadur bülbül zamâni tîz geçer / ‘Âlemün ‘ibret-nümâsı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*midür, -dür*]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir’atını / Mül **midür** bilsem cilâsı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*midür, -dür*]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir'atını / Mül **midür** bilsem cilâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5). [midür, -dür]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir'atını / Mül **midür** bilsem cilâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5). [midür, -dür]

Gülşenüñ zevk u şafâsı gül **midür** bülbül **midür** / Hâsta gönülümün devâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ zevk u şafâsı gül **midür** bülbül **midür** / Hâsta gönülümün devâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ zevk u şafâsı gül **midür** bülbül **midür** / Hâsta gönülümün devâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ zevk u şafâsı gül **midür** bülbül **midür** / Hâsta gönülümün devâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1). [midür, -dür]

Ruğlaruñ çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2). [midür, -dür]

Ruğlaruñ çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2). [midür, -dür]

Kimine nâz u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa 'ışkuñ ibtidâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3). [midür, -dür]

Âferîn itmez **misin** ol 'âşîka kim her seher / Âteş-i 'ışka girüp kendin semender gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6). [misin, -sin]

'Aceb sünbül **midür** zülfün ya 'anber / Dimâğ-ı dehr olur andan mu'aţtar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1). [midür, -dür]

'Aceb bu gamze **midür** yâhu cellâd / Tutar hâzır elinde tîğ u hançer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4). [midür, -dür]

Görinen haţ **midür** yâ leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsnî ser-â-ser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7). [midür, -dür]

Bu çarh-ı bî-vefâ hâlin görüp kim buña dil bağlar / Gelenler dâr-ı dünyâyâ meger gitmez **mi** sanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3). [mi,]

Cân u dil almaz **misin** bir büseñe didüm didi / Cân virem dirsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [misin, -sin]

Bahr-ı gamdan hiç halâş olur **mi** bu dil zevrağı / Her taraftan eşkümi bu gözlerüm deryâ ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3). [mi,]

Gülşenüñ rengin kabâsı gül **midür** bülbül **midür** / Şişelerle tolu yaşı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ rengin kabâsı gül **midür** bülbül **midür** / Şişelerle tolu yaşı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ rengin kabâsı gül **midür** bülbül **midür** / Şişelerle tolu yaşı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ rengin kabası gül **midür** bülbül **midür** / Şişelerle tolu yaşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*midür, -dür*]

Sinesi gül çäk ü gülşen içre bülbül derdnäk / Dehr ile iden savaşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*midür, -dür*]

Sinesi gül çäk ü gülşen içre bülbül derdnäk / Dehr ile iden savaşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*midür, -dür*]

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Gülşene vardum ki tā tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşī gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*midür, -dür*]

Gülşene vardum ki tā tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşī gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*midür, -dür*]

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda bu firāşī gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*midür, -dür*]

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda bu firāşī gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*midür, -dür*]

Bakar **mydı** baña ol yār-ı bed-ḥū / Yaşum sīm olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*mydı, -y, -dı*]

Recā-yı büse iderler tecävüz / Keseyin **mi** lisānuñ sebkatı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [*mi,]*

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönlüm çarḥ urur / Hiç diyebilür **miyüz** kim āsiyāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*miyüz, -y, -üz*]

Bulnır **mi** ‘aceb bir gül anuñ yanında ḥār olmaz / Ya bülbül var **mi** ‘ālemde enāsi āh u zār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*mi,]*

Bahār eyyāmı gül devrinde zāhid / İder **mi** hiç meye ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*mi,]*

Çeşmüñe dirsem n’ola āḥir zamān fettānidur / Fitne **mi** kaldı anı ol fitne-engîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*mi,]*

Çıkarsa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / Sanur **msız** ki sinem içre āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*msız, -sız*]

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberün āhen **midür** / Rahm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*midür, -dür*]

Ġam ayrılmaz benümle hem-dem oldu / Cihānda var **mi** anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*mi,]*

‘Āşık **mi** dinür yanmayıcak āteş-i hicre / ‘İşk ehli olan puḥte gerek ḥām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*mi,]*

Bir dem şeb-i hicr içre ḥayāl-i ser-i zülfün / Ḥālī **mi** olur gözden eyā serv-i ser-efrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [*mi,]*

Ger öldürseñ beni cān bīm kılmaz / Olur **mi** dil ki cān teslīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*). [*mi,]*

Bahr-i ‘ışkuñdan halāş olur **mi** bu dil zevrakı / Eşk-i çeşmüm oldu deryā ortada girdāb göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*mi,]*

İy Muhibbī derd-i ‘ışka yok **midur** didüm devā / Didiler ölmekden özge yok aña dermānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*midur, -dur]*

Lāf idüp dil şabr idem dirdi firāka sālhā / Sāle tākāt **mi** ider çün hefte māhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*mi,]*

Åh it Muhibbī her dem kim gördi yār[ı] maħrem / ‘Åşık olur **mi** bī-ğam olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*mi,]*

Hey ne zālimsin ‘aceb ferdāyı hıç añmaz **misin** / Şöyle zann itme ki maħşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*misin, -sin]*

Va‘de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy dil-fırīb / Bāda **mi** virdi ‘aceb kim bilmezem peymānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*mi,]*

Dutalum ben sırr-ı ‘ışkı dilde pinhān eylesem / Rüy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez **mi** keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*mi,]*

İki nesne ‘ışkuma şāhid degül **mi** kıl nażar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*mi,]*

Geçer **mi** bir dem ol serv ayagına / Yaşum çün çeşmümi biñar kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*mi,]*

Cihānda yir **mi** kaldı kim nem olmaz / Cemālī dūr olalı gözlerümden (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 2*). [*mi,]*

Dilberüñ ağıyārı bī-had olduğın ‘ayb eyleme / Bu cihān bağında hıç bir gül biter **mi** hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*mi,]*

Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / Koşar **mi** kandadur ol zülf-i şebdiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1372, Beyit 2*). [*mi,]*

Zülfüñ ister bu Muhibbī aña el sunduğı bu / Mār-gır olmasa eyler **miydi** ol māra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*miydi, -y, -di]*

Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / Çünki cānumsin gelür **mi** cānsuzdan bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*mi,]*

Åteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez **mi** ‘aceb ol lebleri ‘İsī-nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*mi,]*

Dilā yitmez **mi** bir peşmīne jende / N’idersin isteyüp dībā vü atlas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*mi,]*

Bundan evlā zulm olur **mi** bülbul-i bī-çāreye / Hār-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*mi,]*

Giceler tā şubh olunca inleseñ olmaz ‘aceb / Kār-ı ‘ışk āsān **mi** sanduñ bilmedüñ iy bu‘l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*mi,]*

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyār / Tutar **mi** hıç şırüñ yirini müş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*mi,]*

- Gül yüzün medh it maqāma gel nevāda rāstı / Vaqt-ı gülde iy gönül bülbül olur **mi** hiç hamūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [mi,]
- Kadd-i yarı sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / Hiç serv-ile berāber ola **mi** ‘ar‘ar kāmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [mi,]
- Mümkin **mi** saña raḥm gele yār dilinden / Dünyāda Muhibbî kişiye raḥm ide **mi** taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [mi,]
- Bîgāne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez **misin** ki ‘ışkuñ ile āşinā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [misin, -sin]
- Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddüñ **mi** ya gördüñ **mi** ki bir kes ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [mi,]
- Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddüñ **mi** ya gördüñ **mi** ki bir kes ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [mi,]
- Komış ebrūları birbirine baş / Danişuk **mi** ider ola iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [mi,]
- Bend-i zülfinden ḥalāş olur **mi** hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ğamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [mi,]
- Āsitānuñdan revā **mi** ‘āşıkı dūr eyleyüp / İt rakîbi idesin lāyık mıdur yanuñda ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [mi,]
- Āsitānuñdan revā **mi** ‘āşıkı dūr eyleyüp / İt rakîbi idesin lāyık **mıdur** yanuñda ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [mıdur, -dur]
- Dōstum cevri ü cefānı eylegil evzān-ıla / Hiç işitmedüñ **mi** her yirde dinür ḥayrū’l-vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [mi,]

micmer: İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.

- Āhdan zencîr idüp bu gönümün kandıline / Yakmaga ğam meclisinde ya‘nî **micmer** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [micmer,]
- Zülfî zencîrine asmış san zaқан kandılini / Cān u diller yakmaga ya‘nî ki **micmer** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [micmer,]

micmer-i yākūt: Yakut buhurdanlık.

- Āteş-i ruḥsāruñ üzre ol mu‘anber ḥāller / **Micmer-i yākūt** içinde müşg-ile ‘anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [micmer-i yākūt,]

miğfer: Başın her tarafını örten zırhlı başlık, tolga.

- Bu Muhibbî girse ‘ışk meydānına / Dūd-ı āhn başına **miğfer** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [miğfer,]
- Oldı şîrāne bu esb-i çarḥ-ı gerdüna süvār / Ol sebebden başına urındı zer **miğfer** güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [miğfer,]

mihmān: Konuk, misafir.

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş **mihmān** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*mihmān,]*

İy ecel billāhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perî-rūnuñ hayālî anda **mihmāndur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*mihmāndur, -dur]*

mihmān olur: *Misafîr, konuk olmak, bir yerde kısa bir süreliğine oturmak, bulunmak.*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Hāyl-i dilde çün hayāl-i dilrübā **mihmān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*mihmān olur, -ur]*

mihmān olur: *Misafîr, konuk olmak, bir yerde kısa bir süreliğine oturmak, bulunmak.*

Şāh-ı ğam dil hānesine dāyimā **mihmān olur** / Pādişehdūr bu ‘aceb dervîşden ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4*). [*mihmān olur, -ur]*

miḥnet: *Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat II üzüntü, dert, elem, keder, gam, ızdırap.*

Adı var Mecnūn’uñ ammā bir saçı leylî-veşūñ / Görmişem derd ü belā vü **miḥnetin** andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [*miḥnetin, -i, -n]*

Eger cevri ü eger **miḥnet** eger ğam / Anı kim yār ider ‘ayn-ı şafādūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*). [*miḥnet,]*

Cefā sengiyle **miḥnet** toprağına / Binā-yı ‘ışkı yapsañ muḥkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*miḥnet,]*

Kūy-ı dilberde egerçi biz maḥabbet beklerüz / Zāhirā gerçi maḥabbet lik **miḥnet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*miḥnet,]*

Åh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / İy Muhibbî ‘ālem içre **miḥnet** oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*miḥnet,]*

Geh mest olup cür‘a saçaruz felek üzre / **Miḥnet** ğamını yiyici ‘ayyāşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*miḥnet,]*

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilā bu deñlü **miḥnetler** saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*miḥnetler, -ler]*

Tūgra-yı ğamla Muhibbî sîne-i taḅlı döğüp / Bu tarîḳ-ı ‘ışḳ dervendinde **miḥnet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [*miḥnet,]*

Görinen başuma **miḥnet** kühsārıdır diñüz / İki ‘aynum iki yaña çeşmesārıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [*miḥnet,]*

Hastayuz kūyuñda yıllardur ki **miḥnet** beklerüz / İy taḅîb-i dil lebūnden ya ‘nî şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*miḥnet,]*

Cefā sengiyle **miḥnet** toprağınsuz / Maḥabbet yapısı hîç muḥkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*miḥnet,]*

Hāyyāt-ı felek egnüme **miḥnet** palāsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lāyık ol kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*miḥnet,]*

Dil virelden zülfinün zencirine dīvāne-veş / Meclis içre söylenür **miḥnetlerüm** efsāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*miḥnetlerüm, -ler, -üm*]

Benüm süz-ı derünümde yanar derd ehline her dem / Muhibbî tab'ı **miḥnetden** uzandukça zebān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*miḥnetden, -den*]

miḥnet şebinde: *Dert, sıkıntı gecesi.*

Bezm-i ğamda cān atar şem'-i ruḥ-ı cānāneye / Sanasın **miḥnet şebinde** bu gönül pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [*miḥnet şebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

Her kim ki 'āşık oldu tolaşdı bend-i zülfe / **Miḥnet şebinde** āḥir ölmek olur aña farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [*miḥnet şebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

miḥnet ü derd ü belādan: *Üzüntü, dert ve bela.*

Maṭbah-ı ğamda Muhibbî giceler tā şubḥa dek / **Miḥnet ü derd ü belādan** gayrı bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*miḥnet ü derd ü belādan, -dan*]

miḥnet ü derd ü elem: *Derd, sıkıntı ve keder.*

Cem' kıldum **miḥnet ü derd ü elem** / Rāh-ı 'ışk içre baña ol zāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 2*). [*miḥnet ü derd ü elem,*]

Bezm-i ğamda ḥün-ı dil nüş itmege yārān ile / **Miḥnet ü derd ü elem** oldı bizüm peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [*miḥnet ü derd ü elem,*]

miḥnet ü derd ü ğama: *Mihnet, dert ve keder.*

Dil-i dervīş-i cefā-keş ki giriftaruñ ola / **Miḥnet ü derd ü ğama** şabr u rızā kıldı 'ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*miḥnet ü derd ü ğama, -a*]

miḥnet ü derd ü maḥabbet: *Sıkıntı, dert ve sevgi.*

Ortada 'ışka esir sanmañ olam ben yaluñuz / **Miḥnet ü derd ü maḥabbet** kamu uçdan ucadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*miḥnet ü derd ü maḥabbet,*]

miḥnet ü ğam: *Sıkıntı ve dert.*

Her kim ki dikdi sīneye 'ışkuñ nihālini / Derd ü belā vü **miḥnet ü ğam** berg ü bāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*miḥnet ü ğam,*]

miḥnet ü ğamdan: *Sıkıntı ve dert.*

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde ḥāş / Ya olam derd ü belā vü **miḥnet ü ğamdan** ḥalās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [*miḥnet ü ğamdan, -dan*]

miḥnet ü hirmāndan: *Dert ve mahrumiyet.*

Kim h arim-i h urmet-i gamla Muhtb mahtrem ola / Olamaz t  r z-ı mahtser **mihtnet   h urm ndan** hal ş (Muhibb  D v n , Gazel 1478, Beyit 5). [mihtnet   h urm ndan, -dan]

mihr: Güneş, Şems,  fit b.

TeŐb h kim ider gün yüzine **mihr-ile** m h  / Gün yüzine  alemde muht bil kamer olmaz (Muhibb  D v n , Gazel 1234, Beyit 5). [mihr-ile, --ile]

Sen mehi burc-ı Şerefde göreliden n geh n / Dahtı ol demden bert  **mihr-ile** aya bakmazuz (Muhibb  D v n , Gazel 1337, Beyit 2). [mihr-ile, --ile]

C n  seht b-ı zülfi ruht-ı  fit ba bas / Yakduht bizi bu **mihr-ile** m hum niht ba bas (Muhibb  D v n , Gazel 1482, Beyit 1). [mihr-ile, -ile]

mihr: Sevgi, muhabbet, aşk.

Gönlüm beni terk itmede  r m-ı c num kandadır / **Mihrin** vel  berk itmede c n u cih num kandadır (Muhibb  D v n , Gazel 1075, Beyit 1). [mihrin, -in]

Günde biht kerre beni cevr-ile ger  ld resin / Sanma **mihr n** bu gönülden güzelüm z yil olur (Muhibb  D v n , Gazel 1093, Beyit 4). [mihr n, - n]

Eger cevr n eger **mihr n** ne gelse r ziyam senden / Ne vaşla oluram ht nd n ne hicr na mel l m var (Muhibb  D v n , Gazel 1151, Beyit 3). [mihr n, - n]

 lh  her zam n artur anuht **mihrini** gönlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cef  hergiz (Muhibb  D v n , Gazel 1275, Beyit 4). [mihrini, -i, -n, -i]

Mihr umma dehr-i dündan andan gelen cef dur / Kimse cih nda ht rem olduğu yokdur olmaz (Muhibb  D v n , Gazel 1301, Beyit 4). [mihr,]

M h-r lar **mihri** dilden z yil olmaz pend-ile / N Őih  virür Őud ' luft eylegil bu sözi kes (Muhibb  D v n , Gazel 1397, Beyit 3). [mihri, -i]

 unki vef  v  **mihr**   mahabbet bulunmadı /  demle sakın eyleme d ny da ihtil t (Muhibb  D v n , Gazel 1498, Beyit 2). [mihr,]

mihr: Güneş, Şems,  fit b. // Sevgilinin yüzü.

 unki r Őend r ey  ht Őid-r  Şıdkum sahta / Őubht gibi **mihrüni** göster bahta gel g l bir nefes (Muhibb  D v n , Gazel 1392, Beyit 4). [mihrüni, - n, -i]

mihr: Güneş, Şems (parlaklık, aydınlık) II sevgi, muhabbet, aşk.

Z hid  efsürde dil ink r-ı  iŐk itse ne taht / Gün yüzün **mihriyle**  n kim germdür heng meler (Muhibb  D v n , Gazel 1172, Beyit 4). [mihriyle, -i, -y, -le]

Mihr nle yine zerrelürüm irdi sem ya /  hum yiliyle oldu cih n p r hev  henüz (Muhibb  D v n , Gazel 1326, Beyit 2). [mihr nle, - n, -le]

mihr eyle: Sevgi ve muhabbet göstermek, dostluk etmek, acımak, merhamet etmek.

Dimezem **mihr eyle** bārī cevır kıl oran-ıla / Faḫr-ı ‘ālem çün dimiş ḫayru’l-umūr olur vaṣaṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*mihr eyle,]*

mihr iderseñi: *Sevgi ve muhabbet göstermek, dostluk etmek, acımak, merhamet etmek.*

Gāḫ gāḫī **mihr iderseñ** yiridür ‘āşıqlara / Zīra senden geh vefā gāḫī cefādur çün gāraḫ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*mihr iderseñ, -er, -se, -ñ]*

mihr ile: *Sevgiyle, şefkatle, merhametle.*

Mihr ile bir kez nazār kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür kim ṭālī‘üm ‘ālemde bahtum var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*mihr ile,]*

mihr itdi: *Sevgi ve muhabbet göstermek, dostluk etmek, acımak, merhamet etmek.*

Dünyā kime **mihr itdi** saña ide Muḫibbī / Cevr-ile cefā kılmada cānānuma beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*mihr itdi, -di]*

mihr ü maḫabbet: *Sevgi ve aşk.*

Sevme hercāyī güzel virme Muḫibbī aña dil / Yār bī-‘ahd olıcak **mihr ü maḫabbet** mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*mihr ü maḫabbet,]*

mihr ü maḫabbet it: *Sevgi ve muhabbet göstermek, dostluk etmek, acımak, merhamet etmek.*

Biz dimezüz ki mihr ü yāḫūd maḫabbet it / Cevr ü cefālaruñla senüñ pür-şāfālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*mihr ü maḫabbet it,]*

mihr ü meh: *Güneş ve ay.*

Hakk olursa **mihr ü meh** naqşı felekden ğam degül / Naqş-ı eṣ‘āruñ Muḫibbī künbed-i mīnā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*mihr ü meh,]*

mihr ü mehdēn: *Güneş ve ay.*

İy meh-i nā-mihrībān senden vefādur çün gāraḫ / **Mihr ü mehdēn** ‘ālem içinde ziyādur çün gāraḫ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 1*). [*mihr ü mehdēn, -den]*

mihr ü mehe: *Güneş ve ay.*

Mu‘aṭṭar zūlfine yāruñ n‘ola bağlansa cān u dil / Mu‘anber kākūli **mihr ü mehe** çünki kemend olmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*mihr ü mehe, -e]*

mihr ü meh-ile: *Güneş ve ay.*

(ﺉ) Şenālar idelüm olmaya ol ḫüsne zevāl / Nite kim **mihr ü meh-ile** ola bu leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 4*). [*mihr ü meh-ile, --ile]*

mihr ü vefâ: *Sevgi ve dostluk.*

‘Âşık iseñ iy gönül **mihr ü vefâ** kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*mihr ü vefâ,*]

mihr ü vefâ eyleye: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim ne bilür / Yâr ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*mihr ü vefâ eyleye, -y, -e*]

mihr ü vefâ görmedüm: *Sevgi ve dostluk görmek, sevgi ve dostluk bulmak.*

Görmedüm mihr ü vefâ çekdüm velî cevr ü cefâ / Var diyen mihr ü vefâsı dilberüñ bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*mihr ü vefâ görmedüm, -me, -dü, -m*]

mihr ü vefâ iderseñ: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

İderseñ döstüm mihr ü vefâ hoş / Eger itmeyesin cevr ü cefâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*mihr ü vefâ iderseñ, -er, -se, -ñ*]

mihr ü vefâ kılmaz: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

Hezârân cevr ider zülfî kılmuñ her biri cânâ / Velî bir mû kadar kılmaz baña mihr ü vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*mihr ü vefâ kılmaz, -maz*]

mihr ü vefâ kılmaz: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

Baña mihr ü vefâ dildâr kılmaz / Dimeñ cevr ü cefâyı yâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1*). [*mihr ü vefâ kılmaz, -maz*]

mihr ü vefâdan: *Sevgi ve dostluk.*

Cefâ vü cevri dildârüñ baña **mihr ü vefâdan** yig / Gam-ı ‘ışkından olmasun bu cân u dil cüdâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*mihr ü vefâdan, -dan*]

mihr ü vefâñ: *Sevgi ve dostluk.*

Şehâ **mihr ü vefâñ** yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefâ vü cevruñe cânâ velî hergiz hisâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*mihr ü vefâñ, -ñ*]

mihr ü vefâsı: *Sevgi ve dostluk.*

Görmedüm mihr ü vefâ çekdüm velî cevr ü cefâ / Var diyen **mihr ü vefâsı** dilberüñ bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*mihr ü vefâsı, -sı*]

mihrâb: *Cami ve mescitlerin kible tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer II kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.*

Yüzüñ kıble kaşuñ **mihrāb** olaldan / Gözüm gözler anı kıble-nümādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*).
[mihrāb,]

Cāmi‘-i hüsninde yāruñ tāk-ı ebrūsın gören / Secdeden kaldurmayup başın anı **mihrāb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [mihrāb,]

Kaşuñ **mihrābına** kâmet getürdüm / Görüp yüzüñ didüm Allāhu ekber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*).
[mihrābına, -ı, -n, -a]

Secdegāh-ı dil olaldan tāk-ı ebrū-yı nigār / Her yire baş egmezüz birdür bizüm **mihrābumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2*). [mihrābumuz, -umuz]

Mescid-i hüsnin[i] seyr iden şafālar kesb ider / Kaşlarınıñ tākına **mihrāb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3*). [mihrāb,]

Cāmi‘-i hüsn içre yanar ruḥları kändildür / Kaşlarınıñ tākına **mihrāb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 2*). [mihrāb,]

mihr-i ‘ālem-tāb: Dünyayı aydınlatan güneş.

Rüy-ı yāra **mihr-i ‘ālem-tāb** beñzer beñzemez / La ‘l-i nābā şekker ü cüllāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1*). [mihr-i ‘ālem-tāb,]

mihr-i ‘ālem-tābumuz: Dünyayı aydınlatan güneş II sevgili.

Gösterelden gün yüzün ol **mihr-i ‘ālem-tābumuz** / Āh kim kalmadı dilde şabr u gözde ḥ‘ābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [mihr-i ‘ālem-tābumuz, -umuz]

mihr-i cihān-ārā: Cihanı süsleyen güneş.

Māhi gördüm gün yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña **mihr-i cihān-ārā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [mihr-i cihān-ārā,]

Āfitāb-ı hüсне kim **mihr-i cihān-ārā** dimez / Ya muḳavves kaşlarıñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [mihr-i cihān-ārā,]

mihr-i cihān-ārā-y-ımuş: Cihanı süsleyen güneş.

Keşf-i burka‘ eyle yüzden nūra garḳ it ‘ālemi / Tā görenler diyeler **mihr-i cihān-ārā-y-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [mihr-i cihān-ārā-y-ımuş, --y, --ı, -muş]

mihr-i ruḥsārından: Yanağın güneşi. // Sevgilinin güneş gibi parlak yanağı.

Vefā umma gel iy dil **mihr-i ruḥsārından** ol māhuñ / Çü virmez teşneye ḥāsiyyet-i āb-ı revān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [mihr-i ruḥsārından, -ı, -n, -dan]

mihr-i yok: Sevgisiz, vefasız, merhametsiz II sevgili.

Zerrece güş itmedi ol **mihr-i yok** feryādımı / Līk ‘ālem topdoludur nāle vü efgānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [mihr-i yok,]

mihri yok: *Sevgisiz, vefasız, merhametsiz II sevgili.*

Cevri çok pür cefâyı kim sevmez / **Mihri yok** bî-vefâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*).
[mihri yok,]

mihr-ile mâhi: *Güneş ve ay.*

Felek germ olmasun görüp iñende **mihr-ile mâhi** / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [mihr-ile mâhi, --ile-ı]

mihr-ile meh: *Güneş ile ay.*

Gökden eger ki togmaya **mihr-ile meh** ne gam / ‘Älem yüzine gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [mihr-ile meh, --ile]

mihr-ile mehdën: *Güneş ile ay.*

Döstüm senden vefâdur çün gāraž / **Mihr-ile mehdën** ziyâdur çün gāraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1*).
[mihr-ile mehdën, -den-ile]

mikdâr: *Değer, kıymet; derece.*

Güneş yüzine dildāruñ muqābil olmak istemiş / Zevāli görünür beñzer neden **mikdārını** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [mikdārını, -ı, -n, -ı]

mıkrāž: *Makas II mum kesme makası.*

Meclisde meger hüsine yāruñ dil uzatmış / Şem’uñ dilini n’ola eger kim kese **mıkrāž** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [mıkrāž,]

mīm: *Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi II sevgilinin mim harfi gibi küçücük olan ağızı.*

Ser-i zülfini gördüm cīme beñzer / Leb-i la’lini sordum **mīme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*).
[mīme, -e]

Dehān[ı] **mīme** zülfi[i] cīme beñzer / Teni büllūra yāhūd sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*).
[mīme, -e]

Geldi dehāna **mīmüñ** irem gibi murāda / Muşhaf cemālüñ açup kimdür tefe’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [mīmüñ, -üñ]

Hâl-i müşgīnüñ dehānuñ üzre düşmişdür gālaž / Komadı hāttatlar ‘âdet degül **mīme** nuqaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [mīme, -e]

mīm dehānuñ: *(sevgilinin) mīme benzeyen, yok denecek kadar küçük ağızı.*

Şöyle müşkil oldı bu **mīm dehānuñ** sırrı kim / Fehm-i esrārına vākıf olmamışdı hiç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [mīm dehānuñ, -uñ]

mi'mār: Binâların projesini hazırlayan, planını çizen ve plana göre güzel bir biçimde yapılması için gerekli her türlü işi yapan kimse II sevgili.

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr / Anı da yapar böylece **mi'mār** ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5). [mi'mār,]

Bu gönlüm hânesin yıkduñ yine ma'mûr iden sensin / Binâ ahvâlini dirler ki **mi'mār** olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2). [mi'mār,]

minkâr: Yırtıcı kuşların gagası.

Bu kebüter gönlümü alup yine **minkârına** / Hîç hâlâşa yir mi var çeşmini Lâçîn gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4). [minkârına, -ı, -n, -a]

Minkârına aldukda gönül didi Muhibbî / Beñzer ki gönül murğını kapdı gözi şahbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5). [minkârına, -ı, -n, -a]

minnet itmez: Borcu ve yükü altında kalacağını bile bile bir kimseden kendisi için iyilikte bulunmasını istemek, boyun eğip yalvarmak.

Ol ki dildârûñ cefâsını vefâdan yig bilir / **Minnet itmez** kimseye derdine dermân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6). [minnet itmez, -mez]

minneti itmeyem: Borcu ve yükü altında kalacağını bile bile bir kimseden kendisi için iyilikte bulunmasını istemek, boyun eğip yalvarmak.

Çün Süleymân minneti murğâna hergiz itmeyem / Başum üzre sâyebânım âh-ı düd-efzâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2). [minneti itmeyem, -i, -me, -y, -e, -m]

minnet-i kevser: Kevser arzusu duymak.

Leblerüñden kim bugün sâgar çeker / Sanma ferdâ **minnet-i kevser** çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1). [minnet-i kevser,]

mi'râc: Merdiven II çıkılacak yüksek yer II yükselme, yükseliş.

Hâk-i pây-ı döst çün derd ehlinüñ ser-tâcidur / Ehl-i 'ışkuñ zülfi kullâbı dahı **mi'râcidur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1). [mi'râcidur, -ı, -dur]

Nigârâ hâk-i pâyüñ tâcumuzdur / Ser-i zülfüñ bizüm **mi'râcumuzdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 1). [mi'râcumuzdur, -umuz, -dur]

mir'ât: Ayna.

Gönül **mir'âtını** gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3). [mir'âtını, -ını]

Gerçi evvel 'ışk **mir'âtı** selâmet gösterür / Lîk soñra 'aşıka bunca melâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1). [mir'âtı, -ı]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül **mir'âtını** / Mül midür bilsem cilâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*mir'âtını, -i, -n, -i*]

mir'ât-ı dil: Gönül aynası.

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şâf ola **mir'ât-ı dil** / İy Muhibbî bir dem elden koma sen şahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*mir'ât-ı dil,]*

mîr-ves: Bey gibi, emir gibi.

İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim yürüyem 'âlem içinde **mîr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*mîr-ves,]*

misk: Misk, güzel koku II Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.

Hañ-ı la'lûñ **misk** ü zülfün 'anber-i sârâ satar / Dişlerün dürr-i 'Aden şîrîn lebüñ helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*misk,]*

İy şabâ **misk-ile** 'anber kokusından ne haber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*misk-ile, -ile]*

miskîn: Âciz, zavallı (kimse) II hiçbir şeye sahip olmayan II âşık.

Cevr elinden cân u dil oldı perâkende Muhib / Zülme tãkat itnese dervîş ü **miskîn** tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*miskîn,]*

Görmege gelmedi ben hastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla o **miskîn** niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*miskîn,]*

Muhibbî râh-ı küyuñda yatur pâ-mâl-i 'ışk oldı / Yañılıp dimedüñ bir gün bu **miskîn** derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*miskîn,]*

Gün yüzünñ hasretinden lâle **miskîn** sebzde / Kıpkızıl kana boyanup yüregini dâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*miskîn,]*

Yakma iy dil nâr-ı hirc bu Muhibbî hastayı / Hâyra gir cevri ü cefâdan kıl bu **miskîni** hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*miskîni, -i]*

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr üzre hañ / Didi zülfüm sâyesidür itdün iy **miskîn** ğalañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*miskîn,]*

mısr-ı hüsn: Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.

Hüzn içinde iy şabâ Ya'küb-ı dil ahyâlini / **Mısr-ı hüsn** içre var eyle Yüsuf-ı Ken'an'a 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*mısr-ı hüsn,]*

mısr-i hüsnüñ: Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.

Mısr-i hüsnüñ hañkîçün cânâ Muhibbî hastadur / Her kaçan kim zülfüñi aña ol 'azm-i Şâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*mısr-i hüsnüñ, -üñ]*

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün yaşum benüm la'1 olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kañredür nehr-i Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5*). [*mısr-ı hüsnüñ, -üñ*]

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*mısr-ı hüsnüñ, -üñ*]

mısr-ı hüsnüñde: *Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.*

Mısr-ı hüsnüñde gözümün biri oldı nehr-i Nîl / Eyledün Bağdâd küyuñda birini cüy-ı Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*mısr-ı hüsnüñde, -üñ, -de*]

misâl: *Benzer, gibi, mânend, nazir.*

Päre päre n'ola togransa gönül şâne **mişâl** / Ser-i zülfine kaçan el uzada şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*mişâl,]*

Nevbet-ile halkı bir bir ögidür gendüm **mişâl** / Uşbu çarh-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*mişâl,]*

miyân: *Vücutun orta yeri, bel II sevgilinin ince beli.*

Kuçam dirseñ **miyānını** Muhibbî / İştüñ mi anuñ sen hîç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [*miyānını, -ı, -n, -ı*]

Zıkr eyle leb-i la'lin ü fikr eyle **miyānım** / 'Älemde hüner olmaya idrāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*miyānım, -ı, -n*]

Miyānına kimi kıl dir lebine kimi dir noқта / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*miyānına, -ı, -n, -a*]

Dāğ eylesem n'ola kolum zer kemer kılur / Diler ki kuça kaşdı o nāzük **miyānadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*miyānadur, -a, -dur*]

Miyānından haber kim var dir ise / Sözi taşdıq olunmaz çün gümāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*miyānından, -ı, -n, -dan*]

Dehānuñla **miyānuñ** sırr-ı ğaybî / Hiredmend anı hîç tefhīm kılmar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*). [*miyānuñ, -üñ*]

Dehāniyla **miyānından** haberdār olmadı kimse / Gönül hayrette kalmışdur yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [*miyānından, -ı, -n, -dan*]

Muhibbî leblerüñ zıkrin **miyānuñ** vaşfını itse / Diyeler böyle bir şırin kelām ince hayāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*miyānuñ, -üñ*]

Yok **miyānından** eşer gelmez dehānından cevāb / Kimse yok virtür haber andan Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*miyānından, -ı, -n, -dan*]

miyān-ı nāzüküñ: *Sevgilinin nazik, ince beli.*

Hoş gelür ben 'āşıkā ğāyet **miyān-ı nāzüküñ** / Çünki peygāMBER dimiş hayrū'l-'umür olur vasağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*miyān-ı nāzüküñ, -üñ*]

miyân-ı yârda: *Sevgilinin beli.*

Çün **miyân-ı yârda** varlık hicâb oldu bize / Dâyimâ alup nefes virdükçe ifnâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*miyân-ı yârda, -da*]

mizâc: *Ar. Tabiat, huy.*

Dûd-ı âhumdan sakınur gül ruḥın her dem nigâr / Hey niçe nâzûk **mizâc** olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*mizâc,]*

mızrâb: *Tezene, zahme (telli sazları çalmaya yarayan alet).*

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar âheng-içün / Târlardur tende her reg dest-i gam **mızrâbumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*mızrâbumuz, -umuz*]

mızrâb-ı ğamla: *Gam mızrabı.*

Bezm ara tâ şubḥ olunca iy Muhibbî nâle kıl / Çalınur **mızrâb-ı ğamla** çün gönül ṭanbûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*mızrâb-ı ğamla, -la*]

mû: *Tüy, kıl, saç teli.*

Ser-i zülfinde her bir **mû** bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir **mû** kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*mû,]*

mû kadar: *Kıl kadar II azıcık bile, biraz bile.*

Hezârân cevri ider zülfi kılınuñ her biri cânâ / Velî bir **mû kadar** kılmaz baña mihr ü vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*mû kadar,]*

mû kadar: *Kıl kadar II azıcık bile, biraz bile.*

Ser-i zülfinde her bir mû bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir **mû kadar** bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*mû kadar,]*

mu‘âdil olduñsa: *Denk olmak, müsavi olmak.*

‘İşk-ıla olduñsa Mecnûn’a mu‘âdil iy gönül / Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylâ’yı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*mu‘âdil olduñsa, -du, -ñ, -sa-duñsa*]

mu‘allim: *Öğreten, tâlim eden, öğretici, eğitici kimse, hoca.*

Mu‘allimden cefâlar öğrenürsin / Neden dirsin vefâ ta‘lîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*). [*mu‘allimden, -den*]

mu‘ammâ: *Bilmece, anlaşılmaz, halledilmez şekilde güç, halli müşkül iş veya şey.*

Sorma sırr-ı dehānını iy dil / Kimse fehmi eylemez **mu'ammādur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*).
[*mu'ammādur, -dur*]

mu'anber: Amber kokulu.

Mu'aṭṭar zülfine yāruñ n'ola bağlansa cān u dil / **Mu'anber** kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*mu'anber,]*

mu'anber: Amber kokulu.

Meger ḥālūñ şehā müşğ ü ser-i zülfūñ **mu'anberdür** / Dimāğı 'ālemūñ cānā anuñ-ıçun mu'aṭṭardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*mu'anberdür, -dür*]

Āteş-i ruḥsāruñ üzre ol **mu'anber** ḥāller / Micmer-i yākūt içinde müşğ-ile 'anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*mu'anber,]*

Gāh olur dilber şeb-i zülfīn **mu'anber** gösterür / Geh döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [*mu'anber,]*

Mu'anber zülfūñ cānā kemendi / Neden bilsem bu ben şeydāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*mu'anber,]*

İtdi ol zülfī **mu'anber** kākülin zencürümüz / Ğam yimek dîvāneler oldı bizüm tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*mu'anber,]*

mu'aṭṭar: İturlı, kokulu, güzel kokulu.

Meger ḥālūñ şehā müşğ ü ser-i zülfūñ mu'anberdür / Dimāğı 'ālemūñ cānā anuñ-ıçun **mu'aṭṭardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*mu'aṭṭardur, -dur*]

Mu'aṭṭardur yine 'ālem dimāğı / Şabānuñ yār zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*).
[*mu'aṭṭardur, -dur*]

Mu'aṭṭar zülfine yāruñ n'ola bağlansa cān u dil / Mu'anber kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*mu'aṭṭar,]*

mu'aṭṭar eyledi: Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Eyledi dehrūñ dimāğını mu'aṭṭar bŷy-ıla / Kim meger bād-ı şabā zülfindeki bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*mu'aṭṭar eyledi, -di*]

mu'aṭṭar eyledüñ: Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Kŷy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubḥ / Eyledüñ 'ālem dimāğını mu'aṭṭar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*mu'aṭṭar eyledüñ, -dü, -ñ*]

mu'aṭṭar eyleyen: Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Eyleyen dehri mu'aṭṭar bilmedük ne bŷ imiş / Soñradan bildük anı ol müşğ-bŷ gŷsŷ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*mu'aṭṭar eyleyen, -y, -en*]

mu'afttar oldu: *Güzel kokulu, ıtrılı olmak.*

Oldı hem dehrüñ dimāğı çün mu'afttar büy-ıla / Gülşen içre güllerüñ medhın okur turmaz hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*mu'afttar oldu, -dı*]

mu'afttar olur: *Güzel kokulu, ıtrılı olmak.*

'Aceb sünbül midür zülfüñ ya 'anber / Dimāğ-ı dehr olur andan mu'afttar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [*mu'afttar olur, -ur*]

mu'âvin olmasa: *Yardım eden, yardımcı olmak, yardım etmek.*

Mu'âvin olmasa âhum kad ü bālāña irmezdüm / Felek tākına çıkmaga benüm müşğın kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*mu'âvin olmasa, -ma, -sa*]

mübârek olsun: *Kutlu, bereketli, uğurlu olmak II "hayırlı, uğurlu olsun" anlamında kullanılan bir tebrik veya iyi dilek sözü.*

Zāhidā olsun mübârek cennet ü mescid saña / Ben hārābāt ehliyem mesken baña meyhānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [*mübârek olsun, -sun*]

mübtelâ: *Bir şeye kendini kaptırmuş olan, tutulmuş, düşkün II bir derde, bir hastalığa tutulmuş II âşık, tutkun.*

Ser-i zülfüñle başum pür hevâdur / Göñül derdüñle çokdan **mübtelâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*). [*mübtelâdur, -dur*]

Ben **mübtelâya** n'eyledi ol bî-vefâyı gör / Göñlüm tolaşdı zülfine nāgeh belâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [*mübtelâya, -y, -a*]

Ruḥlarıñ çok **mübtelâsı** iy güzel sordum saña / Dimedı ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [*mübtelâsı, -sı*]

Bezm-i belâda nâlemi güş eyleyen benüm / Eydür belâ-yı 'ışka bu bir **mübtelâ-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*mübtelâ-durur, -durur*]

Nâz-ıla ben **mübtelâsın** günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*mübtelâsın, -sı, -n*]

Bend-i belâda kalsa bu göñlüm 'aceb degül / Sevdâ-yı zülf-i dilbere çün **mübtelâ** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*mübtelâ,]*

Zülfinde göñül bend-ile gör **mübtelâ** yatur / Küyü Muhibbî 'âşıkā bîmār-hānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*mübtelâ,]*

Dil-ḥaste olup 'ışka düşen bî-nevālaruz / Koyup devâyı derdi alan **mübtelâlaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*mübtelâlaruz, -lar, -uz*]

Var midur bir 'ışk eri kim vaşl-ı cānān istemez / Ya belâyā **mübtelâ** derdine dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [*mübtelâ,]*

Amān virmez baña bir dem ğam u derd ü belâ hergiz / Kimesne yokdur 'âlemde benüm tek **mübtelâ** hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [*mübtelâ,]*

Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre **mübtelā** / Gāyet ile hasta-dildür bu Muhibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*mübtelā,]*

Yanumdan bir dem eksilmez gam u derd ü belâ hergiz / Bulınmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm tek **mübtelā** hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*mübtelā,]*

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda dañı durur imiş **mübtelā** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*mübtelā,]*

Zülfüne bu dil āh senüñ **mübtelā** imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*mübtelā,]*

Eyle Muhibbî hastaya iy dil tabîbi em / Yıllarla derdün-ile yatur **mübtelā** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*mübtelā,]*

Didüm dîvāneyem zülfüne bend it / Gülüp gül gibi didi **mübtelā** hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*). [*mübtelā,]*

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde murğ / Olmadum ben **mübtelā** bu āh u efgāndan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*mübtelā,]*

mübtelā olmuşam: Müptela olmak, tutulmak, yakalanmak, hasta olmak.

Gāh serv üzre gehî gül üzre bülbül nağmesüz / Olmuşam ben mübtelā ol serv gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [*mübtelā olmuşam, -miş, -am]*

mübtelā olmuşamdur: Müptela olmak, tutulmak, yakalanmak, hasta olmak.

Leblerün dārü’ş-şifâ ben olmuşamdur mübtelā / Kıl habîbüm hastalar hakkında fîmār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*mübtelā olmuşamdur, -miş, -a, -m, -dur]*

mübtelā-yı ‘ışkam: Aşk müptelası, aşk düşkünü, aşka tutulmuş kimse.

Mübtelā-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [*mübtelā-yı ‘ışkam, -am]*

mücerred: 1. Madde ve cisim hâlinde olmayan, soyutlanmış. 2. Yalın, çıplak 3. Yalnız, tek, tek başına, münferit.

Çün Mesîhâ gibi ‘âlemde **mücerred** geçerüz / Tañ mı kıdsiler eger olsa bizüm maħremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [*mücerred,]*

mücrim: Suç işlemiş olan, suçlu, kabahatli kimse.

Hep ümmet-i Muhammed’e itdün şefâ‘ati / **Mücrim** Muhibbî bendeñe iy Muştafâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [*mücrim,]*

müdüam: Her zaman, daima, devamlı.

Rüşen itmege çerāğın tekye-i ‘ışkuñ **müdüam** / Tuħfe iletür bu gönül bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [*müdüam,]*

Muhibbî gülşen-i dilde **müdām** aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler hayāl-i serv-i dālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*müdām,]*

Sîne taıblını döğüp derbend-i ‘ışk içre **müdām** / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*müdām,]*

Sîne māl-ā-māldur dürr-i ma‘āniyle **müdām** / Eksük olmaz tolıdur harc eylesek gençinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4*). [*müdām,]*

Dil fitlin yakmaga kandil-i ‘ışk içre **müdām** / Yaş yirine bagrı yağı ile üstin yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*müdām,]*

Nüş-ı cān olsun Muhibbî eşk-i çeşmüni **müdām** / Sāgar-ı çeşmüñle pür kıl iç anı peymāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [*müdām,]*

müdām olsun: Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.

Muhibbî sinede peykān[1] yāruñ / **Müdām olsun** dil ü cān merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*müdām olsun, -sun]*

müdāmî: Durmadan şarap içen.

Zāhidā sanma rumüz-ı ‘ışkı hāmiler bilür / Bādenüñ zevk u şafāsını **müdāmiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*müdāmiler, -ler]*

müdde‘ī: İddia edici, iddia eden.

Müdde‘inüñ acı sözinden Muhibbî bu yürek / Zehre döymez yarılır san kāse-i fağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*müdde‘inüñ, -nüñ]*

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı **müdde‘ī** / Dūzaıhuñ aıhvālini ancak ‘azābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*müdde‘ī,]*

Benüm hālüm digergün **müdde‘īden** / Nite kim bülbülün derdi dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [*müdde‘īden, -den]*

müderri: Medrese ve büyük cāmilerde yüksek seviyede ders okutan icāzetli ālim, medrese hocası.

İy **müderri** bil Hāk’uñ bahşāyışidür fenn-i ‘ışk / Kesb ile girmez ele ne ĩod kitābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*müderri,]*

mü‘ezzin: Ezan okuyan (kişi).

Gelmeyüp nuıka **mü‘ezzin** bil ki kāmetsden kalur / Cāmi‘-i ĩüsn içre çün ol serv kāmets gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*mü‘ezzin,]*

müfti-i ‘ışka: Aşk hakkında fetva veren , soruları yanıtlayan kimse.

Taı mı Muhibbî bulsa maıabbetle ger kemāl / İtdi henüz **müfti-i ‘ışka** çün irtibat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*müfti-i ‘ışka, -a]*

muğ: Zerdüşt dîninden olan kimse, ateşe tapan, âteşperest, mecûsî II şarabı âteşperestler sattığı için teşmil yoluyla meyhâneci.

Mey virürsin bārī bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarāb içmek **muğ** ile hoş degül zünnārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4). [muğ,]

muğān: Zerdüşt dîninden olan kimseler, ateşe tapanlar, ateşperestler, Mecûsiler II meyhâneci.

Getür iy muğbeçe cāmı **muğāna** / Ki ender deyr ne-tevān būd mestür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4). [muğāna, -a]

Devrān içinde kim göre zulmı Muhibbiyā / Varsun **muğān** deyre ki dār-ı ‘adāledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5). [muğān,]

muğannî: Şarkıcı.

Muğannî al ele sāzuñı söylet / Nazar kıl ‘āleme bāğ-ı iremdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3). [muğannî,]

muğāvir: (Ar. muğāyeret “değişmek, muhālefet etmek”ten muğāyir) [Türkçe ‘de türetilmiştir] Uymayan, bağdaşmayan, aykırı, zıt, muhālif.

Bu vādide **muğāyirdür** nazar kıl herkesün fikri / Diler dil küy-ı dildarı velī zāhid cinān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2). [muğāyirdür, -dür]

muğbeçe: Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk II şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı II sevgili.

Deyr içinde zülfünü zünnār idüp ol **muğbeçe** / Baña sundukda kadeh üstinde hāçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2). [muğbeçe,]

Getür iy **muğbeçe** cāmı muğāna / Ki ender deyr ne-tevān būd mestür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4). [muğbeçe,]

Mey virürsin bārī bend it zülfüñi iy **muğbeçe** / Kim şarāb içmek muğ ile hoş degül zünnārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4). [muğbeçe,]

Cān u dil yagmaya virdi āh kim bir **muğbeçe** / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı gönlümde hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2). [muğbeçe,]

muğtenim: Ganîmet alan (kimse). // Bir şeyi ganîmet bilip ondan hiçbir karşılık ödemeksizin faydalanan veya o şeye ganîmetmiş gibi sâhip olan (kimse).

Büy-ı vaşluñdan neden men‘ eyledüñ cān bülbülin / **Muğtenimken** h‘ān-ı vaşluñdan senüñ her hār u hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3). [muğtenimken, -ken]

muhabbet: Sevgi, aşk, sevda.

Bi-ḥamdi’llāh **muhabbet** hānesinde / Ğamuñdan ğayrı kimse maḥrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5). [muhabbet,]

muhabbet ehline: *Aşk ve sevgi ehli, âşıklar.*

Leblerüñ 'uşşâka turmuşdur mey-i hamrâ satar / Zülf-i müşğîmüñ **muhabbet ehline** helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*muhabbet ehline, -n, -e*]

muhaqqak: *Kesin, belli, şüphesiz.*

Ruğları üzre görinen hañ degül itme gümân / Bil **muhaqqak** şehd ü şekker üzre üşmiş mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [*muhaqqak,]*

muhâl: *Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.*

Gâyet-i 'ışka Muhibbî ireyim demek **muhâl** / Haddi vü pâyânı yok bir ince müşkil râh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*muhâl,]*

muhâlif: *Uygun olmayan, uymayan, benzemeyen (şey), aykırı, zıt.*

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrağını / Bâd-ı âh-ıla **muhâlif** anı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [*muhâlif,]*

muhammed: *Hz. Muhammed (sav).*

Hamdü-lillâh **Muhammed** ümmetiyüz / Cân-ıla Muştafâ'yı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8*). [*muhammed,]*

muhammed mustafâ'dur: *İslam dininin Peygamberi Hazreti Muhammed Mustafa.*

Muhibbî gam yime çoğ-ısa cürmüñ / Şefâ'atçı **Muhammed Muştafâ'dur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*muhammed muştafâ'dur, -'dur*]

muhammer: *Tahmîr olunmuş, yoğurulmuş.*

Ne 'aceb hün-ıla âğişte olursa dilümüz / 'Işk suyu-y-ıla **muhammerdür** ezelden gilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [*muhammerdür, -dür*]

muhayyer ola: *İstedigini seçmekte, dilediği gibi davranmakta, herhangi bir şeyi kabul edip etmemekte serbest olmak // Muhayyer: Mûsikîmizde hüseyñi beşlisinin tizi ve uşşak dörtlüsünden meydana gelen, inici bir seyir tâkip edip düğâh perdesinde (la) karar kılan, en eski ve en çok kullanılan basit makamlardan biri.*

Muñribâ al sāzuñi eyle 'amel / Kim **Muhayyer ola** sözüñden Hicâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 2*). [*muhayyer ola, -a*]

muhib: *Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.*

Cevr elinden cân u dil oldı perâkende **Muhib** / Zülme tâkat itmese dervîş ü miskîn taglır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*muhib,]*

Geh şecâ'at gösterüp gâhî **Muhib** merdanelık / Kim ezelden böyle telkîn eylemişdür pîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*muhib,]*

Şehā oldı **Muhib** derdüñle münis / Ola mı kim ola bir cān bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*).
[*muhib,]*

Åh eyledükçe itdi telâṭum sirişkümüz / Deryā gibi **Muhib** hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*muhib,]*

İşigüñde yüzini hāk itmek ister bu **Muhib** / Umar anı kim olasın bāde içseñ cür‘a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*muhib,]*

Muhib pervāne-veş ol şem‘-i hüsne / Yakayım bāl ü per didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*).
[*muhib,]*

Hîç halāş olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murğın **Muhib** bir şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*muhib,]*

Kim harīm-i hürmet-i gamla **Muhib** mahrem ola / Olamaz tā rüz-ı mahşer miñnet ü hürmāndan halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*muhib,]*

Sun nüş ideyim la‘l-i lebūñ rāhat-ı cāndur / Tā mest olup hālın ide saña **Muhib** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [*muhib,]*

muhibbî: *Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.*

İy güzeller şāhı kapuñdan **Muhibbî** bendeñi / Redd idüp anı saña bîgāneler mahrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** dil ü cān yakduğımı ḥasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Ḥudā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Mest-i ‘ışk oldı **Muhibbî** aña pend itmez eşer / ‘Aql u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ölmiş-idi bu **Muhibbî** hier elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsī nefes dildārı gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Dil gitdi kaldı hānede tenhā **Muhibbî** çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî‘yi didi öldürmelüdür / Didüm öldür nigārā kanı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5*).
[*muhibbî‘yi, -‘yi]*

Büse cerr itse **Muhibbî** leblerinden dilberūñ / Hışm idüp çeşmi o demde destine ḥançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*muhibbî, -se]*

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel nazār kılsun **Muhibbî** ko cemālūñ ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

İçeli ‘ışkuñ şarābın bu **Muhibbî** ḥasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kanzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Jeng-i gamdan ister-iseñ şāf ola mir‘āt-ı dil / İy **Muhibbî** bir dem elden koma sen şāhbāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** şükr kıl lâ-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı ḥayr u şer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5*).
[*muhibbî,]*

- Pāyuña n'ola dökse **Muhibbî** gözi yaşın / Bu sakladuğı sîm ü zeri yâ ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Görmek ister bu **Muhibbî** çü senüñ didâruñı / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy döst iñen itme **Muhibbî**'ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok âh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'ye]*
- Vâdi-i 'ışka **Muhibbî** bu gönül düşdi yine / Dimezem ğamdan ulu bile saña zâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İti çulını sordı **Muhibbî** didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Yâra 'arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir **Muhibbî** ki bu ne ğavgâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** her taraftan üşüben murğ-ı belâ / Konmaga Mecnûnlayın başumda yir yir câ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İñilirse bu **Muhibbî**'yi 'aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişinüñ bagrı tola hûn iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*muhibbî'yi, -yi]*
- Cânı gibi eylesün pinhân **Muhibbî** 'ışkıını / Sîne şandükında saklar her kimüñ kâlâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Zâhid eydür geç **Muhibbî** bâde vü mañbûbdan / Hiç yakışmaz gönülüne zîrâ sözünüñ serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî togrulupdur râh-ı 'ışka / Görenler didiler olsun özüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** mülk-i dil küllî harâb olsa ne tañ / Zülfi kâfir ğamzeler Tâtâr-veş yagmacıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Genç-i 'ışkuñ çü **Muhibbî** yiri vîrâne-durur / Ya harâb olmaga n'ıçün dil-i pür-tâb iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bikr-i fikrinden **Muhibbî** ihtirâ' itse ğazel / Kapışurlar sanasın kim gevher agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Degül taqrîr-içün mümkün **Muhibbî** cevri dildâruñ / Kaçan taqrîre kaçd itsem dehân içre zebân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bugün iklim-i 'ışk içre **Muhibbî**'yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çâre faķırüñdür haķırüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*muhibbî'yi, -'yi]*
- Ĝâh mescidde gehî deyr ü gehî meyhânedede / Yarı bulursın **Muhibbî** cehd kıl arayıĝör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Kimüñ yolına cân u seri virdi **Muhibbî** / Mecnûn şıfat 'İsî-nefes hulķı haşendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Dürdür **Muhibbî** nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şâhvâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** girse ‘ışk meydânına / Dūd-ı âhın başına miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*).
[*muhibbî,]*

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / Bu **Muhibbî** şî’r ara Selmân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gerçi ma’ânî cevheri bir gizlü genc olur / Lâkin **Muhibbî** ehline ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kâha dönmiş cismüni gam hırmeninde âh-ıla / İy **Muhibbî** götürüp yirden anı bâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** dişleri vaşfin kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** key nazar kıl uşbu ‘ayyâr felek / Gâh tâc-ı Hüsrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bilsem eşküm n’içün itmez göñline yârûñ eşer / Dirler elmâs iy **Muhibbî** seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** niçe olmasun perîşân bu göñül / Şânesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kaşdı budur ki **Muhibbî** ire tûbî boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör ki felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bezm-i gamda iy **Muhibbî** nâleme âheng içün / Nâyı gör bâzâra varmış kendüzin güyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Ser-i zülfinde kim görse **Muhibbî** göñlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Niçe şâd olsun **Muhibbî** gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde göñlin anuñ gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

‘İşk cāmından **Muhibbî** kime olmuşdur naşîb / Bulmaz ol huşyârlık tâ haşre dek sekrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu **Muhibbî** katline / Anı hicrûñ öldürür hâcet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Dirîğ eyler dimişler cânı senden / **Muhibbî’ye** habîbüm iftirâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*).
[*muhibbî’ye, -’ye]*

Muhibbî şıdık-ılâ ‘âşık irişdi râh-ı maşûda / Riyâ vü zerķ-ıla zâhid hemân bir kurı lâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî râh-ı küyuñda yatur pâ-mâl-i ‘ışk oldı / Yañıluپ dimedüñ bir gün bu miskîn derdmenümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kuçam dirseñ miyânını **Muhibbî** / İşitdüñ mi anuñ sen hîç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*).
[*muhibbî,]*

Olsañ **Muhibbî** derd-ile ger isteseñ cevâb / Ol dil tabîbi sanma ki saña cevâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kaçan çevgân ide zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / **Muhibbî** 'ışk meydânın ser-â-ser top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Belâ kuhsârı olmuşdur **Muhibbî** kelle-i 'uşşâk / Görünür yir yir üstinde gamâmı dūd-ı âhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Naḥl-i gülden tâze terdür bu **Muhibbî'nüñ** sözi / Anuñ-ıçun ehl-i 'ışk olan ider her bâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*muhibbî'nüñ, -'nüñ]*

İy **Muhibbî** söyle söz virsün ḥaḳıḳatden ḥaber / Şimdiki şâ'irlerüñ her bir sözi zâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Çün **Muhibbî** urdı varlık terkini / Âferîñ her işi dervîşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5*). [*muhibbî, -ı]*

Şem'-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden ne 'aceb / Kim **Muhibbî** giceler şubḥa degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Nâşihâ pend eyleme itmez **Muhibbî'ye** eşer / Mâh-rûlar çün ezel dilden ḳarârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'ye]*

Eksük olmaz maḥzen-i dilden ma'ânî gevheri / Anuñ-ıçun kim **Muhibbî** genc der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Hicrân şebinde ḥasta olupdur **Muhibbî** âh / Bir derdi var ki derdini ancak Ḥudâ bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ḥâlünü bilmez **Muhibbî** dilberüñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** sözlerin gevherleyin dak güşüña / Tâ görenler diyeler kim bu dūr-i meknün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Râhî keçdür zâhidüñ 'ışkuñ velîkin müstaḳîm / İy **Muhibbî** 'âşıkam yolum tarîḳum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Küyına varsa **Muhibbî** buyurur derbânına / Bu gedâyı koma bir dem anı şehrümünden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Göñlini zülfî çekerse bu **Muhibbî'nüñ** ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi çün senüñ tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*muhibbî'nüñ, -'nüñ]*

Genc-i ḥüsnine **Muhibbî** sunma dil eyle ḥazer / Görinen zülfî anuñ biñ başlu ejderhâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Sun **Muhibbî'ye** leblerüñ cāmın / Çünki bu derdine o dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*muhibbî'ye, -'ye]*

Gâret iden göñlini kimdür **Muhibbî'nüñ** didüm / Çünki bilmezsin didi ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*muhibbî'nüñ, -'nüñ]*

İy **Muhibbî** giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü şem' ü gül-i ḥamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Virür nâşih şarâb u 'ışka tevbe / **Muhibbî** 'âşık-ı in gerden çi maqdûr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*).
[*muhibbî,*]

Yâr daksun cevher-i nazmumu lâyıķ gūşına / Çün **Muhibbî** her sözüñ bir gevher-i nâ-yâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Müdde'ñnüñ acı sözinden **Muhibbî** bu yürek / Zehre döymez yarılır san kâse-i fağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*muhibbî,*]

Sevme hercâyî güzel virme **Muhibbî** aña dil / Yâr bî-'ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Ḥabîbüm gün yüzüñ göster vişâlün şubḥına irsün / Şeb-i hicründe aḥvâli **Muhibbî'nün** mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*muhibbî'nün,* -'nün]

Muhibbî derd-ile oldı yolında ḥâk-ile yeksân / Dimedi yañılıp bir dem benüm ḥâzır-güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Mürde-i cānâ **Muhibbî** olmadan cismün kefen / Göñlüñ ü gözün açılısun çin sehergeh bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*muhibbî,*]

Püte-i hicrāna yakaldan **Muhibbî'yi** nigâr / Ğill ü gışdan kurtılıp zer gibi pāk olmış yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*muhibbî'yi,* -'yi]

Ol gâzālî arayu gitdi **Muhibbî** derdmend / Kim şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hāmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*muhibbî,*]

Gitdi 'ömrüm iy **Muhibbî** bir daḥı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alımam andan ḥaber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Güşe-i ğamda **Muhibbî** faqrı iden ihtiyâr / Gâh olur şâh-ı cihân olana istiġnâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Gâh olur çeşmi **Muhibbî** eline tıġın alur / Geh döner katlüm için ḥançer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

İy **Muhibbî** key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdü gerçi kim ammâ ki ğâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Muhibbî rāh-ı kūyuñda senüñ çokdan ğubâr oldı / Yañılıp dimedüñ bir kez ki ḥâk-i üstüḥ'ânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Bu **Muhibbî** çün ezel içdi maḥabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçun gâh mest ü geh ḥumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Nizāmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / **Muhibbî** 'arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebânıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Olma **Muhibbî** vaşl-ıla ḥoş hicr-ile melül / Rüz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

La'l-i nâbi lezzetin bulmak eger / İy **Muhibbî** ister-iseñ kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*muhibbî,*]

Zülfî ḥande-i destedür göñlüm aña peyvestedür / Çokdan **Muhibbî** ḥastadur rûḥ-ı revânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*muhibbî,*]

Olmasa yâr **Muhibbî** şeh-i hûbân eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** zülfi çevgânına el ursa nigâr / Top olur meydân-ı 'ışk içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Dimedûn hüsni zekâtın bu **Muhibbî**'ye ehağ / Niçe gündür tolaşur küyümü ol sayıl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'ye]*

Gelmesün dağı **Muhibbî** ser-i küyuma dimiş / Görün ol luğf issi kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** zülfüñün yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılıñ şerhinde başka defter ü dîvân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Kadîmî aşinâmuzdur diyüben haqq-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bezm ara tâ şubh olunca iy **Muhibbî** nâle kıl / Çalınur mızrâb-ı ğamla çün göñül ṭanbürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** şeh-i cihân iken / Şimdi bir hûba bendedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Muhibbî muhkem işdür 'ışk bâzı / Bu kârı sanma ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Mısr-i hüsnüñ haqqıçün cânâ **Muhibbî** ḥastadur / Her kağan kim zülfüñi aña ol 'azm-i Şâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Benüm âhvâl-i pür ğuşşam yanında kışsa-i Mecnûn / **Muhibbî** beñzemez ancak kuru efsânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muṭrib Nevâda perdeñi uydur **Muhibbî**'ye / Deyr-i cihânda inlese dil erġanün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'ye]*

Dûd-ı âhından **Muhibbî**'nün n'ola tolsa cihân / Sînesinde âteş-i 'ışkı çün ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*muhibbî'nün, -'nün]*

Gül'izâr-ı hüsnî yârûñ tâze sebz olsun diyü / Bu **Muhibbî** göz yaşın cû sînesin tölâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Âsitânuñda **Muhibbî** tañ mı eġân eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden eġânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Seng-i miḥnetle **Muhibbî** döġilüp un oldugın / Anı gendümden tefahḥuş eyleme gerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Naẓmuñ **Muhibbî** nazmına beñzer Nizâmi'nün / İnce ḥayâl-i nâzük ü şîrîn edâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî olsa dîvâne 'aceb mi / Görür zencîre beñzer kâküli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muşhaf-ı hüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy **Muhibbî** bil anı âḥirde bî-îmân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

- Rüşen olsun gün gibi dirseñ **Muhibbî** 'ışkuñı / Tekye-i dilde çerâğ-ı mihrini uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bilmez **Muhibbî** sinede dâğ-ı siyâhumı / Ancak sor anı lâleye dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bahâr irdi **Muhibbî** geşt-i bâğ it / Bu demler guşsa gönülden gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî pâdişâh-ı 'ışk olaldan / Ayagı topragı ser-tâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** bâde-i hamrâ dururken gül gibi / Kankı hayvândur ki hayvân gibi her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** bu gözüm merdümü gavvâş gibi / Taluban bañr-ı gama dürr-ile mercân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i güyâ olur bu 'ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Kim ki nazm ister **Muhibbî** şi'rini güş eylesün / Bulnur gerçi gazel ammâ bu eş'âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- La'l-i şîrîn ü dehâni yâdına / Bu **Muhibbî** cân virür Ferhâd'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Zülfüñ düninde varsa küyüña bu **Muhibbî** / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Ĥakk olursa mihr ü meh nakşı felekden gam degül / Nakş-ı eş'ârüñ **Muhibbî** künbed-i mîñâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Döne döne yanmayan bilmez nedür ahvâl-i 'ışk / İy **Muhibbî** hâlünü bagrı kebâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Gel **Muhibbî** sözlerini dür gibi tak güşuña / Rişte-i cân üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Didi ânide **Muhibbî** böyle bir rengin gazel / Tarz-ı şi'r içre Nevâyî gibi ol fâyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Âbdâr eyler **Muhibbî** şi'rini hem sūzinâk / Ateş-ile âbı cem' itmiş kerâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bir gamze ile sîneñi çâk itdi **Muhibbî** / Kim tiğ urur ol merdüm-i çâlâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Var mı cihânda bir saña beñzer **Muhibbî** rind / Cânı şarâbhâñede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Çünküñ **Muhibbî** başladı evvel cefâyâ yâr / Âñir sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** cân göziyle bak bu 'âlem bir kafes / Her varağ güyâ içinde murğ-ı zerrin bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ko daksun rişteyi cāna **Muhibbî** ehl-i nazm olan / Ma‘ānî baħrına talup çıkarduñ dūr gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Sîret gözedüp şürete bakmadı **Muhibbî** / Şāhib-nazar olan kişi lâ-būd hüner ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ėam degüldür görmez-ise zāhiren cānān yüzün / Cān göziyle çün **Muhibbî** dōst dīdārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Şi‘rümün her beyti güldür hāttı sünbülde nişān / İy **Muhibbî** sünbüle bağlu Ėazel Ėül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** şāf-dil hem pāk-meşreb ol yūri / Kim tarīki toĖrıdur lâ-būd anı Hālīk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî sırr-ı ‘ışkı itme izhār / Sakın Mañşūr-veş ber-dār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İçüp şarāb-ı ‘ışkı bilmez özin **Muhibbî** / Kūy-ı melāmet içre mest ü Ėarāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** yüzine bakmaga yokdur tākat / Tagıdup ‘aqlımı kendüm yitirem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî’den diriĖ itme nigārā tūr-i müjĖānuñ / Anuñla eglenür cānum anuñla sīne rāĖatdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*muhibbî’den, -’den]*

Nigārā sanma ‘ışk içre **Muhibbî** terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billāh reh-i ‘ıškuñda şādīkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Dil şşesi bir dağı **Muhibbî** bütün olmaz / Meh-rūlar anı seng-i cefā-y-ıla sımışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bir bencileyin zūlfı hevāsiyla **Muhibbî** / Dildāde vū āvāre siyehkār kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** gibi var mı didüm iy cān bülbulün / ‘İşve vū nāz-ıla güldi Ėonca-veş didi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** jeng-i Ėam tutdı Ėöñül mir’ātını / Mül midür bilsem cilāsı Ėül midür bülbul midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Merd-i meydān ol **Muhibbî** virme dünyāya Ėöñül / Hiç dil virmez zene meyl eylemez merdāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Tañ mı cūş itse **Muhibbî** āh-ıla deryā-yı eşk / Rūzigār esdükçe kim dir baħr-i bī-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Yürür mecnūn gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ıška / **Muhibbî** sāyeden Ėayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Öper dildārı meclis içre sāĖar / Ara yirde **Muhibbî** müttehemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** ayacı topragına İşār için / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña sım ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

- Kimdür **Muhibbî** dir-iseñ iy pâdişâh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir hâk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** inleseñ bülbül-şıfat küyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** niçe tākāt getüre kişver-i dil / Şâh-ı gam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî vādî-i gamda tutup vaḥşîlere ülfet / Bugün çübân-ı ‘ışk oldum bu dil gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Sormaduñ iy dil tabîb[i] bu **Muhibbî** derdini / Niçe yıl derdini ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Kim ki ‘âşıkdur **Muhibbî** âsitân-ı yârda / Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çâker gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizâmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Şi‘r-ile çünki **Muhibbî** niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür şi‘r ü gâzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Çün **Muhibbî** cür‘a-i cām-ı lebüñden oldı mest / Fâş idüp esrâr-ı ‘ışkı ‘âleme rüsvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Niçe medḥ itsün **Muhibbî** ol güzeller şâhını / Ehl-i dilden her seḫer küyında dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Ruḫlarıyla lebleri zikrin ider dil dilberüñ / Anuñ-ıçun bu **Muhibbî** la‘l ü gevher-sâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Sîne bāğına **Muhibbî** yaş döker geh hün-ı dil / Bitürür güller temâşâ eyle reng-â-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Leb-i tiryâkine irdi **Muhibbî** / Ne gam dirlerse zülfüñ ‘âkrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Şâh-ı gam gelse **Muhibbî** konmaga dil mülkine / Öñce bu eşküm kaṭarı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî zîkr ider şekker lebüñ çün / Olur her bir sözi kand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [*muhibbî,]*
- Şâyed ki teraḫhüm ide bir daḫı **Muhibbî** / Araya düşür gözlerüñüñ yaşını yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler ḫayâl-i serv-i dâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Ḥasretiyle bu **Muhibbî** giceler tâ şubḫa dek / Gözlerin seyyâre-veş yummaz fiğân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İşiden şi‘r-i pür-süzum okıyanlar diye lâ-büd / **Muhibbî** derdmend içün tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

- İy **Muhibbî** kimse irmez baħr-ı 'ıŝkuñ 'umķına / Gerçi mähîler gibi 'ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Öldürür her dem **Muhibbî'yi** anuñcün ol ħabîb / Bildi yazılmaz günâhı kim daħı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*muhibbî'yi, - 'yi]*
- Muhibbî ħalvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şi'r-ile kimse dimesün kim kemâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy gönül / Ka'r-ı deryâda **Muhibbî** bulunur dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Eydeli ŝekker lebi ŝîrîn zebânın vaŝfını / Bu **Muhibbî** tab'ını tûṭı gibi gūyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Ėarķ-ı ħün olsa **Muhibbî** tañ mı çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar dildârı gülgün câmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Oldı **Muhibbî** çünkü cihânda gedâ-yı 'ışk / Yıgdür aña ki 'âleme ol pâdişâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Görüp ol la'l-i şîrîni ne kan yudar **Muhibbî'nüñ** / Belâ kühında ger yoluñ düşerse kühkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [*muhibbî'nüñ, - 'nüñ]*
- İy **Muhibbî** 'âleme şâh olmadan / Dilberüñ olmak gedâsı ħoŝ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî sînede peykân[ı] yâruñ / Müdâm olsun dil ü cân merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Tecrid-i 'ışk ol yürî terk eyle cânuñı / Saña **Muhibbî** penbe-i daĖuñ kabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*muhibbî,]*
- Gülşen-i ħüsünde dil murĖın yine şayd itmege / Zülfi âğında **Muhibbî** ħâli anuñ dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî efser itmiş ħâk-i pâyuñ / Anuñcün şâh-ı heft-iķlime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî Ėam yime çoğ-ısa cürmüñ / Ŗefâ'atçı Muħammed Muştafâ'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Dil diler dâyim **Muhibbî'den** gözi mestânele / SerĖoŝuñ meyl[i] bilürsüz kim kebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*muhibbî'den, - 'den]*
- Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelâ yatur / Kūyı **Muhibbî** 'âŝıķa bîmâr-Ėânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** iğtiyâr-ı dil eger gitse ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Gâh cevr ü geh cefâ gâh kirişme gâh nâz / İy **Muhibbî** dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî n'ola karŝuñda iderse nâle vü eĖĖân / Velî şürîde bülbüldür yüzüñ gül gülsitânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî göz yaşın hârc itse tañ mı / Metâ‘-ı gam gibi çün hâşılı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5).
[muhibbî,]

Muhibbî dâd-ı Hâk’dur ‘ışk kitâbı / Okınmaz sanma sen ta‘lîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5).
[muhibbî,]

İy **Muhibbî** gülşenüñ gördüñ zümürüd bisterin / Salan anda bu firâşı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5). [muhibbî,]

Dünyâ kime mihr itdi saña ide **Muhibbî** / Cevr-ile cefâ kılmada cânânuma beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5). [muhibbî,]

Bezm-i gamda **Muhibbî** hün-ı ciger / İçerem giceler gâbükmür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 5).
[muhibbî,]

Bu **Muhibbî** gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezârân añılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5). [muhibbî,]

Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkun var / İçinde yok **Muhibbî** gibi kemter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5).
[muhibbî,]

Yâr **Muhibbî** hüblar içre eyle mañbüb ola kim / Halk-ı ‘âlem hayretinden ısırur barmaglar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9). [muhibbî,]

La‘l-i nâbuñ hasretinden bu **Muhibbî** aglasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7). [muhibbî,]

Tîri çün sehm-i sa‘âdetdür naşîb ola diyü / Bu **Muhibbî** kaşları yasın görüp kırbân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5). [muhibbî,]

Muhibbî devletinde şâh-ı ‘ışkuñ / Belâ vü derd ü miñnetden ne kemdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5).
[muhibbî,]

Terahhum eyle kuluñdur **Muhibbî** / Yanar ‘ışkuñla şâhum çok zamândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8).
[muhibbî,]

Kaşı yasına cân iderse kırbân / **Muhibbî’nüñ** muqarrer devleti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10).
[muhibbî’nüñ, - ‘nüñ]

Sakla **Muhibbî** sînede tîrini cân gibi / Çünkü saña ol kaşı ya yâdigâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5).
[muhibbî,]

Didiler yaralar n’eyler **Muhibbî** sîne vü dilde / Didüm ki bir kemân-ebürü nigârüñ yâdigâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5). [muhibbî,]

Mest olup dil haşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün **Muhibbî** sevdügi ol gözleri mestânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8). [muhibbî,]

Muhibbî düşeli bañr-ı gam içre / Şâdef çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5).
[muhibbî,]

(♫) Merdümlik idüp gel bu **Muhibbî’ye** şehâ / Kanı bu bendeñ ile eyledüğüñ kavlı ü karar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24). [muhibbî’ye, - ‘ye]

Muhibbî gül yüzünüñ bülbüldür / Figân u zârdan ol epsem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7).
[muhibbî,]

- Tutdı **Muhibbî** dehri eş'âr-ı dil-pesendün / Senün gibi suhen-ver bildüm cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Togrlup vâdî-i 'ışk içre **Muhibbî** gidicek / Çekilür mülk-i 'adem haddine dek mahmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Görsün **Muhibbî** vir aña hüsnuñ zekâtını / Zîra ki aña müsteħakuz hem gedâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Gitdi Mecnün didügün geldi **Muhibbî** yirine / Kişver-i 'ışka geçerse anı uhrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** 'âlemün seyr ü temâşasını ko / Gel gönül seyrini kıl göz görmedük 'âlemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** ister-iseñ bulasın genc-i vişâl / Ara dil vîrânesin dime harâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî olma dünyânuñ muhibbî / 'Acüzeye gönül virmek er itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** dürişüp 'ışk-ı haķıķı taleb it / Sözlerüm cümle haķıķıdır anı sanma mecâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Cür'a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy **Muhibbî** haşre dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** kim görürse âfitâb-ı hüsni / Göz yumar hiç ârzü-yı mäh-ı tâbân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Niçe yıldur bu **Muhibbî** derdün-ile hastadur / İtmedün iy dil tabîbi aña tîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Akarak çün başdan aşdı iy **Muhibbî** göz yaşı / Ğarķ ider âhîr seni bu çeşm-i pür-ħün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Alan bir şemme bû sünbül saçından / **Muhibbî** niç' ola sevdâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Çün gördi seni sevdi güzellerde **Muhibbî** / Gözini açup fikret -i rüy-ı dîger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Nâle eyler bu **Muhibbî** bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bî-dil bu hevâlarda nevâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî yarı aĝyâr-ıla gördüm / Didüm 'âlemde gül var mı dikenüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Figân u nâle zîr ü bamsuz olmaz / **Muhibbî** yime ğam ğam gelse her ğâh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî'yi dişün fikri yine deryâya ğarķ itdi / Sirişkinden 'aķıķ olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*muhibbî'yi, -'y, -i]*
- Âhum düttüni 'âlemi târ itdi **Muhibbî** / Gerçi ki dinür bir süz imiş âh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî olalı 'ışk-ıla Maḥmūd / Dimişlerdür aña hüsniyle Āyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Muhibbî oldı çün bir zer-ḥarîdüñ / Revā mıdur diyesin kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Hevâ-yı nefse kim uysa **Muhibbî** soñı hacletdür / Bu pendî cān-ıla kim güş iderse şermsār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [muhibbî,]

Muhibbî hoş görür 'ışk 'ālemini / Ki bundan özge hergiz ādem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*).
[muhibbî,]

İy **Muhibbî** şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u siḥr ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [muhibbî,]

Kimdür ki diye 'ışkı **Muhibbî** başa iltüm / 'Ālemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [muhibbî,]

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsniñ / Ḥazer kıl ejder ü mār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Muhibbî geşt kılduñ 'ālemi çün / Olupdur vaqt idesin 'azm-i Tebrîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Dişlerüñle şem'-i hüsniñ bu **Muhibbî** añmasa / Şi'rini pür-süz idüp nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [muhibbî,]

Muhibbî saña bir gönlek biçerler 'aqluñı divşür / Ezelden böyledür 'ādet aña hîç āsitün olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [muhibbî,]

Oldı 'ālemlere destān **Muhibbî** kışşam / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [muhibbî,]

Ġamzeñ öldürse **Muhibbî'yi** ne ğam ğam yimezüz / Leblerüñ mürdeler iḥyāsına 'İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [muhibbî'yi, -y, -i]

İy **Muhibbî** ğaflet itme aç göz uyḥudan uyan / Turmadan dirmekdedür murġ-ı ecel çün çinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [muhibbî,]

Sultān-ı 'ışk olsa **Muhibbî** 'aceb midür / Meh gibi var çü meclis-i ğamda çerāġumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [muhibbî,]

Virmedi ol mäh-rü bir kez zekāt-ı hüsniñ / İy **Muhibbî** niçe yıl küyında biz sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [muhibbî,]

Günāh-ısa seni sevmek **Muhibbî** / Gel öldür cürmine inkār kalmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*).
[muhibbî,]

Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül gibi / Şubḥ olunca bu **Muhibbî** sanma feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [muhibbî,]

Ḥāk-i pāyı çün ele girdi **Muhibbî** başa ko / Ġam yime şimden girü tēc-ı sa'ādet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [muhibbî,]

Gülşen-i hüsniñde zār itme **Muhibbî'yi** didüm / Didi bir gül var mıdur kim bülbülin zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [muhibbî'yi, -y, -i]

Bilmedüm bağı **Muhibbî** dilberüñ âhen midür / Raĥm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Leb-i la'linden özge dil-rübānuñ / **Muhibbî** derdüñe dermān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u Mecnün kışşasın / İy **Muhibbî** yār eger gūş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İltmedi 'ışkı başa çünkim **Muhibbî** Mecnün / Girelüm baş açalum biz daĥı meydāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

'Āşıkuz itdük **Muhibbî** derd ü miñnet ihtiyār / Biz ĥarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Leşker-i eşki çeküp āhuñ livāsın kaldurup / İy **Muhibbî** şāh-ı 'ışk olduk vilāyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî**'ye niçe bir atasın seng-i cefā / Kim bütün ide uşandı bu dil-i āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'y, -e]*

Gide cānān **Muhibbî** nāle kılma / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî**'nüñ murādı bendeñ olmakdur hemān / Gerçi kim zāhirde biz de memleket sulţāniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*muhibbî'nüñ, -'nüñ]*

Ölince yürü yārı taleb eyle **Muhibbî** / 'Āşık olana dünyede ārām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Suçımı **Muhibbî**'nüñ 'afv eyle disem dilber / Sürer kapudan anı dîvāna kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [*muhibbî'nüñ, -'nüñ]*

Muhibbî kesmege bu sine kūhın / Elüñde ġamdan özge tīşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Minkārına aldıkda gönül didi **Muhibbî** / Beñzer ki gönül murġını kapdı gözi şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî uşbu şi'r-i dil-pesendi / 'Acep var mı görüp ta'zīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Dil ĥānesini yıksa **Muhibbî** yine dildār / Anı da yapar böylece mi'mār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kıl ĥazer zülfinden el sunma **Muhibbî** ĥüsüne / Bu muĥarrerdür ki genc olmaz cihānda mārşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Nār-ı firĥatdür bugün bildüm çü düzaĥdan beter / Kül olurdu ten **Muhibbî** dökmeşe seyl-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

'Ālemi la'l-i zülālinden ser-ā-ser kandurur / Bu **Muhibbî** teşneye geldükçe bir kez mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** faĥr-ıla iden kanā'at ihtiyār / Sīm ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ölmiş-iken bu zemîn buldı yine tâze hayât / Tañ mı ger olsa **Muhibbî** gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Seni sevdiğü günâh-ısa **Muhibbî** sevdiğüm / Gün gün artar ‘ışkı sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gözi bîmâridur her dem **Muhibbî’yi** iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın neden tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*muhibbî’yi, -’y, -i]*

Muhibbî ‘ışk-ıla bulduñ harâret / Anuñçün oldı şî’rûñ böyle dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

‘İşk câmını **Muhibbî** çün ezel nûş eyledi / Dañı ol demden berü sermest ü sekrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*muhibbî,]*

Şabr eylemege çünki **Muhibbî’de** yok mecâl / Gitdi dükendi kalmadı dilde qarârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*muhibbî’de, -’de]*

Âh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / İy **Muhibbî** ‘âlem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî ol ceñkârûñ olursa râh-ı küyında / Dimez aña nedür hâlûñ ve yâhüd merhabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Noğtadur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa **Muhibbî** tañ mıdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Hayl-i rindâna **Muhibbî** tañ mı olsam tâcdâr / Bir kadeh meydür başumda efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*muhibbî,]*

Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fahr / Her dem **Muhibbî** ‘ışk-ıladur iftihârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Niçe gündür bu **Muhibbî** hicrûñ-ile hastadur / Bir sora-gel döstüm cân virmestün tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Leylî zülfidür iden her dem beni mecnûn-şîfat / Bu **Muhibbî’ye** hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*muhibbî’ye, -’y, -e]*

İlte **Muhibbî** küy-ı nigâra gubârumı / Yarı kılursa bir gün eger rûzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** derd-i ‘ışka yok mıdur didüm devâ / Didiler ölmekden özge yok aña dermânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** şî’rinûñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür qadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** anuñ için şî’rini itdi bülend / Şimdiki şâ’irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

‘İnâyet kıl **Muhibbî** seni bulsun / Seni künh-ile kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Ola ki baka rahm ide yüzüne / **Muhibbî** kan-ıla ruhsârûña yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ol ki ‘aşıkdur **Muhibbî** yaksa ger tûr-i cefâ / Câna biñ zaħm irse de feryâd [u] âhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî şî‘rûñi gören ħasen dir / Ki anda gizlü var ma‘nâ ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy bād-ı şabâ getüresin ħāk-i derinden / Sanma ki **Muhibbî** anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy yâr-ı cefâ-ĥû **Muhibbî** göz[i] yaşın / Teskîn iden ħāk-i derüñdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Senden umar **Muhibbî** derdlü diline dermân / Koyup kapuñı cānâ ġayrı kapuya ġitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Şem‘-i ħüsne iy **Muhibbî** cān u ser itme dirġ / Bāl ü per yakdı diye dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Seni sevdüġi ġünāñ-ısa **Muhibbî** sevdüġüm / ġün ġün artar ‘ışķ sanma ol ġünāñı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gide cānāñ **Muhibbî** nāle kılma / Bunı kim görđi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Muhibbî şî‘rini rindāne söyler / Olursa şî‘r içinde tañ mı mümtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** yazsa ħüsni āyetin dil levĥine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** ‘aşıkñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ baġrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ĥarābāt ehlidür ‘aşık **Muhibbî** / Anün için libāsın fāġir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** ħālını taĥrîre almışdur kalem / Niçe defter toldı şerĥ olmadı aĥvālüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Āh it **Muhibbî** her dem kim görđi yâr[1] mahrem / ‘Āşık olur mı bî-ġam olduġı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** olmasak biz Ĥusrev-i mülk-i suĥen / Böyle raġbet bulmaz idi defter ü dîvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

‘Āşıkuz gerçi **Muhibbî** dutduk istiġnâ yüzün / Ne vefâ-yı yâr u ne ĥod kaĥr-ı aġyār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Döne döne āteş-i hicre yanup yakılmışam / İy **Muhibbî** ġöñlüme ķebāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Naķş-i dünyāya **Muhibbî** dil virüp aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz zîrâ ki ma‘nāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** niçe ġamda olmasun bu ĥasta-dil / Bir niçe ġündür ki ol zîbâ nigārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Tügra-yı ğamla **Muhibbî** sîne-i tablı döğüp / Bu tarîk-ı 'ışk dervendinde miñnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kim-durur cânâ dir-iseñ derd-i hicre mübtelâ / Ğâyet ile ğasta-dıldür bu **Muhibbî** bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî 'ışk-ıla cân terkin ur kim / Olasın cümle 'uşşâk içre mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî râh-ı 'ışk içre egerçi pây-mâl oldı / Ğam-ı 'ışkından olmasun dil ü cânım cüdâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** giceler bülbül-vâr / İñiler âh u vâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bî-kes **Muhibbî** derd-ile bir derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün aĥvâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Cân ile seni sevmek eger ola günâhum / 'Älemde **Muhibbî** gibi günehkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Küy-ı dilberde **Muhibbî'ye** gedâ olmak yiter / Bu cihâna ser-te-ser olmaga sulţân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'y, -e]*

Tâcdâriyuz **Muhibbî** ğüşe-i meyhânenün / Oldı serde bir ğadeĥ mey efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** gözleri cevherlerin / Yoluña sanma ki ĩşâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bir ferâĥ gelse **Muhibbî** ğam hemân ardıncadır / Anuñ için bu fenâ dârında yokdur şâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yçün dirler iy ĥürî ki cennette 'azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Aglar-ısa bu **Muhibbî** tañ mıdur Ya'küb-veş / Görelî dîde ğaĥ-ı sebzüñi yaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Küy-ı yârı n'eylerem görmek dilerem yârı ben / Bu **Muhibbî** cennete kıyıl degül dîdârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Lâle gibi koma elden dâyimâ peymâneyi / İy **Muhibbî** çün bilürsin tolısar peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ruĥlarıñsuz bu **Muhibbî** âh iderse tañ mıdur / Bülbül-i şürîdenün ĥâli n'olur ğülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** bu cihânuñ âlına aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar ğösterür [gel] Ħaĥk'a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Cüdâ olsa **Muhibbî** nâle kılmaz / Ki zîrâ küştelerden gelmez âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Egerçi ki belâdur 'ışk-ı ĥübân / **Muhibbî'ye** belâ hergiz ğörinmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'y, -e]*

Dil ğasta yatur kimsene ĥâlini sormadı / Eyler **Muhibbî** şubĥa deĝin âh u vâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Şikeste-hâtır olmuşdur **Muhibbî** gönlüni sa'y it / Ele al Ka'be haqqıyçün buña beñzer şevâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Anuñçün kesdiler şem'ün başını / **Muhibbî** olduğıyçün kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gül yüzüñsüz bu **Muhibbî** inlese bülbül-şifât / Ne dükenmez gece gündüz âh u zârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ rumûzın ser-te-ser / Okusun görsün **Muhibbî** defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Geh **Muhibbî** dâğ-ıla küh-ı belâ kaplandı / Rûy-ı zerd-ile gehî deşt-i gama dayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İhtiyâr itdi harâbâtı **Muhibbî** 'ışk ara / Zâhidâ itme melâmet andan ol 'âr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** olmuşuz 'âlemde dîdâr 'aşıkı / Vuşlata meyl eyleyüp būs u kenârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ol serv-қaddi gördi çıkdı **Muhibbî** gözden / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kimse bilmezdi **Muhibbî** süz-ı 'ışkımdan haber / Zâhir eyler 'âleme bu sırrı eş'arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bezm-i gamda iy **Muhibbî** nâyduz gönüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Câm-ı 'ışkı bu **Muhibbî** içeli rüz-ı ezel / Çâk ider sîne giribânını kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Yâr elinden iy **Muhibbî** bir kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*muhibbî,]*

İñlesün bülbül gibi kılsun **Muhibbî** nâleler / Hüsni-yârûñ gülşen-i tâze bahâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Çâre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / İy **Muhibbî** ol gözi mekkâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kâse-i çeşmi **Muhibbî'nün** cevâhirler tolu / Dem mi vardur ki şehâ pâyûña işâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*muhibbî'nün, -'nün]*

Gitdi şabr olmasa 'aqlum baña hemdem ne 'aceb / Dilberün çeşmi **Muhibbî** görünür âl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Âteş-i 'ışka ezel yakdı **Muhibbî** cân u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb dâyim harâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Cevr okı câna irüp itdi **Muhibbî'yi** helâk / Dağı bu hasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*muhibbî'yi, -'y, -i]*

Bir bencileyin derd-ile bî-çâre **Muhibbî** / Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

- İy **Muhibbî** muşaf-ı hüsünde yârûñ dir gören / Hatt u hâle nokta vü i'rab beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Tîg-ı gamzeñ didüm itdi sînem içre dil şikâf / Leblerüñ didi **Muhibbî** gam yime merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** 'aşıkûñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Eyleseñ cevri ü cefâ gelür **Muhibbî**'ye vefâ / Kâyilüz senden gelen hergiz 'âzâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*muhibbî*'ye, -'y, -e]
- 'Aşıkuz 'âlemde ammâ virmedük bir hûba dil / Okusun bilsün **Muhibbî** içe-dursun câmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Her kaçan görseñ **Muhibbî** nâz ider ol nâzenîn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dağı / Bir zamân-ıla **Muhibbî** sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bu **Muhibbî** bâğ-ı hüsünüñ her kaçan medh eylese / İy gül-i ra'nâ aña kim bülbül-i güyâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî leblerüñ zikrin miyânuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Arturur nâlesini görse **Muhibbî** ruhuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elhân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bu **Muhibbî** hatt u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruşâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî yaşın ol yâr ayagına / Nişâr itmez dimeñ dînâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bu **Muhibbî** şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstlar 'ayb olmasun 'ışk ehli çün ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Oldı **Muhibbî** 'ışk-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ anuñ her işi kıllâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî evvel[i] 'ışkuñ egerçi görünür âsân / Velî gâyet soñı müşkil giriftâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bezmi-gâmda iy **Muhibbî** Vâmık u Ferhâd [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz dağı şohbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Mañbah-ı gâmda **Muhibbî** giceler tâ şubha dek / Miñnet ü derd ü belâdan gayrı bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Dem-i vaşla irenler iy **Muhibbî** / Didiler bundan özge 'âlem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Hûblar naqşın **Muhibbî** sînede naqş ideli / Mânî-i Çîn'i begenmez özge naqqâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Çün ez el cām-ı maḥabbet cur‘asın nūş eyledi / Anūñ-içün bu **Muḥibbī** mest ü sekrāndur henüz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Tākati kalmadı kim sensüz **Muḥibbī** söz diye / Cāndan ayrıl sa beden lā-būd kalur güftārsuz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** la‘l-i nābuñ ḥastasıdır iy şanem / Bir soragel ölür ise olmasun fīmārsuz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Muḥibbī bendesi olup cihān içinde dildāra / Kamu yārāmı terk eyler qarār itmez bir ān sensüz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Şi‘r-i pūr-sūzum **Muḥibbī** olalı zāhir benüm / Şimdiki şā‘irlere tañ mı didürsem qarḫı bes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*muḥibbī,]*

Nāleler eyler **Muḥibbī** rāh-ı ‘ışkuñda senūñ / Gelmedi dilūne bir kez diyesin kim bu çi kes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Döneliden Naḥçıvān’a göñlümün vīrānesi / İy **Muḥibbī** gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*muḥibbī,]*

Añup Ferhād u Mecnūn’ı **Muḥibbī** / Du‘ā-yı ḥayr kıl anlara sen bes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Zülfün ister bu **Muḥibbī** aña el sunduğı bu / Mār-gır olmasa eyler miydi ol mārā heves (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*muḥibbī,]*

Niçe yıllardur **Muḥibbī** ārzū eyler seni / Bulmadı ‘ālemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ‘ışk bünyādına bennā olmışam / Gelmeyiserdür ḥalel zīrā ki muḥkemdür esās (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ne kadar āh eylesen güş eylemez / Seng-i ḥārādan katıdur göñli gel feryādı kes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*muḥibbī,]*

Yok miyānından eşer gelmez dehānından cevāb / Kimse yok virür ḥaber andan **Muḥibbī** sözi kes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Āh u nāleñden **Muḥibbī** yār añlar ḥalūñi / Sözüñi uzatma çün kim ‘ārife bir nükte bes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*muḥibbī,]*

Niçe bir hicrān elinden çok şikāyet ideyin / Söz tamām vallāhu a‘lem iy **Muḥibbī** sözi kes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

La‘l-i şīrīnūne cān virse **Muḥibbī** ḡam degül / Kanda kim şehd olsa lā-būd üstine konar meges (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** dem-be-dem mey içmege budur sebeb / Hūblar la‘l-i lebi fikrini kılmuşdur heves (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

‘Azm-i şikār eyledi ol zülfı ‘anberīn / İtse olur **Muḥibbī**‘ye zülfinden ol meres (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*muḥibbī‘ye, -y, -e]*

Āteş-i ‘ışka **Muḥibbī** yana ḥākister ola / Nār-ı ‘ışk ile nite yanup kül oldu Kaḫnūs (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Muhibbî bâz olup olma ziyânkâr / Kem-âzâr ol bulasın ‘ömr-i kerkes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5).
[muhibbî,]

Nâle kilma gönlüne gelse hayâl-i çeşm-i yâr / Hânedede bîmâr ola itme **Muhibbî** anda ses (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5). [muhibbî,]

Ûaddüni çevgân idüp top it **Muhibbî** başuñı / Çünkü meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5). [muhibbî,]

Tañ mı bu ‘âlem sefirinden **Muhibbî** ‘âr ide / Hâk ü hışt-ı meygede bâlin ü bister aña bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5). [muhibbî,]

Her şeb iy meh irdi eflâke **Muhibbî** nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5). [muhibbî,]

Gevher-i nazmuñ **Muhibbî** ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** büsesine nakd-i cân-ıla hârîd / Olmuşam dürlü bahâya yâr bâzâr eylemes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5). [muhibbî,]

Ka‘be-i vaşluña mahmil baglasa dil hâcı-vâr / Bu **Muhibbî** inîler ol vâdîde mânend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5). [muhibbî,]

Ruğları devrinde varma iy **Muhibbî** gülşene / La‘l-i nâbî var-iken câm-ı şafâ kilma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5). [muhibbî,]

Kârübân-ı dil revândur çün melâmet râhına / İy **Muhibbî** nâleler kıl sen de mânend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5). [muhibbî,]

Şâm-ı hicründe **Muhibbî** ârzü-yı vaşl ider / Var midür bîmâr kim ol itmeye şîhât heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** sînede gören habâb-ı eşkümi / Konmaga ğam şâhına yir yir didi otâğ-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7). [muhibbî,]

Târ-ı zülfinüñ hayâli sîne-i süzânda / Âteş içre iy **Muhibbî** mârdur in eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5). [muhibbî,]

Ğamzeñ öldürdi **Muhibbî**’yi neden didüm didi / ‘Âşıkı öldürmenüñ bildüm şevâbı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7). [muhibbî’yi, -y, -i]

İy **Muhibbî** çün şarâb-ı ‘ışkı nüş itdüñ ezel / Tâ kıyâmet tañ degüldür idesin cüş u ğurüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5). [muhibbî,]

İşidürdüm mâh-rûlar bî-vefâ olur velî / İy **Muhibbî** her ne dirlerse biñ anca var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5). [muhibbî,]

Hep ümmet-i Muhammed’e itdüñ şefâ‘ati / Mücrim **Muhibbî** bendeñe iy Muştafâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5). [muhibbî,]

‘İyd-i vaşla çünkü irişdi **Muhibbî** derdmend / MerĞabâ eyle elüñi sun anuñla gel iriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5). [muhibbî,]

Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı ğil‘at / Âhum da **Muhibbî** görünür başuma ser-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7). [muhibbî,]

Muhibbî serv-kadler hasretinden / Elif çek sinefe eyle derâgûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 5). [muhibbî,]

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz **Muhibbî** yüzine / Beñzer ol yâra gelür bu dirhem ü dinâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5). [muhibbî,]

Bu **Muhibbî** mest olup açdı ma‘ânî dürcini / Bâde-i Hâfız meger ya cām-ı Cāmî itdi nüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5). [muhibbî,]

Ähımı tavk eyleyüp gözyaşı zencîr olalı / Tekye-i ‘ışk içre oldı bu **Muhibbî** şîr-ves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5). [muhibbî,]

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / Gerekdür anı yārān ide mengûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5). [muhibbî,]

‘İşkî ketm ister **Muhibbî** lîk bakan yüzine / Dir ki ‘âşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5). [muhibbî,]

Gözleri yaşın **Muhibbî’nüñ** revān itmiş şehā / Ol ki haddüñ gül idüp kıddüñi şimşād eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5). [muhibbî’nüñ, -’nüñ]

Gerçi kim çeşmi **Muhibbî** öldürür merdümleri / Lebleri emvâti ihyā itmede ‘İsā-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** bî-emāndur öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme ile tîğ-ı çeşmin zāğlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5). [muhibbî,]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘ādet **Muhibbî** olsa turfanda yimiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5). [muhibbî,]

Ehl-i diller iy **Muhibbî** mest ü şādān oldılar / İtdiler vuşlat hūmindan çünki anlar bâde nüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5). [muhibbî,]

Devr-i gülde bu **Muhibbî** yine yārān şevkine / Tāze tāze gül gibi rengin gazeller bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5). [muhibbî,]

Cānā **Muhibbî** sözlerini dak kulaguña / Nādān eline düşmeye ol gevheri yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5). [muhibbî,]

Sözün gevher olaldan iy **Muhibbî** / İdindi cümle yārān anı mengûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** bu ne hikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp ‘ālem turaldan beri devr eyler güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7). [muhibbî,]

Mümkin mi saña raħm gele yār dilinden / Dünyāda **Muhibbî** kişiye raħm ide mi taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5). [muhibbî,]

Dün gice gördüm **Muhibbî** şu‘le-i pervāneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum savaşı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5). [muhibbî,]

Gelse ğam Ye‘cūci yağmaya vire dil kişverin / İy **Muhibbî** var mıdur karşı aña der bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** cān göziyle kühsāra kıl nazar / İñleyüp Ferhād için döker gözinden kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5). [muhibbî,]

Saldı dil fülkin **Muhibbî** rûzigâr-ı âh-ıla / Bilmedi emvâc-ı ‘ışkı kim belâ-engîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Âh u efgânuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy **Muhibbî** sanma kim dildâra te’sîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî kıssa-i gûşşam benüm âh / Yanında dilberüñ efsâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihâlün eyleyen tâze / Anuñçün kıdd-i refâruñ ki tûbiden bülend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildâruñ / Aña deyr-i cihânda dinmese zünnâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Gitdi şabr u ‘aql u fikrüm bir dağı girmez ele / İy **Muhibbî** görmeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Hañtâ-ı ezel eyledi Mecnûn’uñ adını hakk / Yazdı **Muhibbî** adını itdi anı tırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Bîgâne sanup eyleme red bu **Muhibbî’yi** / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*muhibbî’yi, -y, -i]*

Hâk eyle özüñ var der-i dildâra **Muhibbî** / Ger ister iseñ cür’a-i yâri idesin nûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Mecnûn eger kalsa **Muhibbî** bu zamâna / Olmazdı belâ deştine gütsem baña pâdaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tîğ [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Lezzet-i dünyâya aldanma **Muhibbî** sunma el / Neşterini tâ ki urmaya saña zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî bû ile toldi dimâgüm / Meger zülfine yâruñ şâne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Saña cevri ide **Muhibbî** yâr âgyâra vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ser-i küyumda feryâd u fîgân her şeb iden kimdür / Didi didem **Muhibbî** hasta-dildür h’âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*muhibbî,]*

Hayyât-ı felek egnüme miñnet palâsını / Biçdi **Muhibbî** baña görüp lâyıq ol kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** zülfî zencîrûñ görüp / Kendüzün dîvâne şeydâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 8*). [*muhibbî,]*

Şîrîn lebüñüñ vaşfin iderken bu **Muhibbî** / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** derd ü miñnet başuma yazı imiş / Görmeydüm bir nazar ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İster iseñ jengden şâf ola dil âyinesi / Âyine gibi gerek olmak **Muhibbî** hırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [muhibbî,]

Hañt-ı ruhsârûñ **Muhibbî** su gibi ezber okur / İşiden dir süre-i Nür u Duñân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5*). [muhibbî,]

Naqd-i cân-ıla **Muhibbî** taleb eylerse ne tañ / Çünkü la'l-i leb-i dilber aña mañlûb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [muhibbî,]

Gün yüzine zâhidi gör göz göre inkâr ider / İy **Muhibbî** gam yime ol çünkü nâ-binâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [muhibbî,]

Bilmek isterseñ **Muhibbî** sînesin çâk eylegil / Ğamzelerden göresin âzürde cânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [muhibbî,]

Leylî saçına dil vireli bu **Muhibbî'nüñ** / Mecnûn gibi işi güci âh u vâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [muhibbî'nüñ, -nüñ]

Gözden bırakup yirlere sal anı **Muhibbî** / Eyledi gözün yaşı senün çün sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [muhibbî,]

Muhibbî'yi ferâmüş itdün iy döst / Öbürse ol seni itmez ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [muhibbî'yi, -y, -i]

Sırr-ı 'ışkı **Muhibbî** saklamaduñ / Sirişkûñ kıldı anı 'âleme fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 6*). [muhibbî,]

Muhibbî cânı cânâna fedâ kıl k'olasın râhat / Niçe bir süz-i âhuñdan tola mülk-i cihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [muhibbî,]

Ğâyet-i 'ışka **Muhibbî** ireyim dimek muhâl / Haddi vü pâyânı yok bir ince müşkil râh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [muhibbî,]

Göñül şehriñi yakmaga **Muhibbî'nüñ** saçun şeb-rev / Olur dâmânı altına ider her şeb nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [muhibbî'nüñ, -nüñ]

Nüş-ı cân olsun **Muhibbî** eşk-i çeşmüñi müdâm / Sâgar-ı çeşmünle pür kıl iç anı peymâne-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [muhibbî,]

Serv-ğaddün yâdına gülşende iy serv-i hırâm / Bu **Muhibbî'nüñ** iki çeşmini gördüm cü-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [muhibbî'nüñ, -nüñ]

Sen çemen seyriñ iderseñ döstlar ağıyar-ıla / N'içün olmasun **Muhibbî** dermendün bağı baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [muhibbî,]

Dimiş küyında kurbân idem anı / **Muhibbî'nüñ** murâdı ol-durur kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [muhibbî'nüñ, -nüñ]

Muhibbî la'l-i nâbi hasretinden / Akarken gözlerüm yaşı dem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [muhibbî,]

Bu **Muhibbî** zülfini haddi ile görüp didi / Ğamdülillâh kim gicem kağr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [muhibbî,]

Eyle **Muhibbî** hastaya iy dil tabîbi em / Yıllarla derdün-ile yatur mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [muhibbî,]

Muhibbî giceler tâ şubh olunca / Kılur bülbül gibi dâyim nevâ hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5).
[muhibbî,]

Hicr içinde bu **Muhibbî** key ölümlü hastadır / Ger bu yolda cân vire 'âlemde sürsün niçe yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5). [muhibbî,]

Ëaddümi çeng eyleyüp kânûna âheng eyledi / Buralı güşum **Muhibbî** dest-i gam şanbür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** olalı bu dil nişân / Kaşların ya gamzesin tîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6).
[muhibbî,]

Ëusrevâ güş it **Muhibbî** şî'rine eyle nazar / Tarz-ı nazm içre Nizâmî ma'nide h'âce-y-imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5). [muhibbî,]

Lebleründen bu **Muhibbî**'ye buyur şâfi cevâb / İy tabîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5). [muhibbî'ye, -y, -e]

Görmemek müşkil anı görmek dağı âsân degül / N'eylesün hâli **Muhibbî'nüñ** katı düşvâr imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5). [muhibbî'nüñ, -nüñ]

Benüm süz-ı derûnumda yanar derd ehline her dem / **Muhibbî** tab'ı miñnetden uzandukça zebân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5). [muhibbî,]

Cem' kıldıñ iy **Muhibbî** cümle gamze okların / Lâyıķı budur ki aña idesin sen sîne kiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6). [muhibbî,]

Çünkü öldürdüñ **Muhibbî**'yi ser-i küyuñda gel / Büse ihsân it tarîķ-ı 'ışķda yokdur kışaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5). [muhibbî'yi, -y, -i]

Key perîşân hâl olupdur bu **Muhibbî** hicr-ile / Pes kaçan olur gönül zülf-i perîşândan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5). [muhibbî,]

Nâvek-i gamzesi geldükde **Muhibbî** sen anı / Gâh ta'zîm ile ko dilde gehî cânûña bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5). [muhibbî,]

Nükte-i şî'r-ile ger ola **Muhibbî**'ye sü'âl / Bir cevâb eyle ki anda ola çok ma'nî-i hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5). [muhibbî'ye, -y, -e]

İy **Muhibbî** her kaçan gönderse dilber tîrini / Anı ta'zîm eyleyüben dilden alup cânâ bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** tal ma'ânî baħrına gâvvâş-vâr / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5). [muhibbî,]

Hâlet-i sözi virür diñle **Muhibbî** sözini / Diķkat eyle bulasın anda niçe ma'nî-i hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5). [muhibbî,]

Çünkü gördüñ yâr **Muhibbî** zülf çevgân eylemiş / 'Ăşık iseñ başuñı top eyleyüp meydâna bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7). [muhibbî,]

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil hânesini eyle **Muhibbî** harâbe bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5). [muhibbî,]

Yakma iy dil nâr-ı hicre bu **Muhibbî** hastayı / Ĥayra gir cevır ü cefâdan kıl bu miskîni hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** her kaçan varsañ harîm-i kûyına / Ola kim ide kabûl it cânuñı kurbâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Her ne kim virdi dünyâ evvel **Muhibbî** bir bir / Âhîr komaz alur ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Büse istersek lebûnden aña bulunmaz ‘ivaz / Bârî gel eyle **Muhibbî** cânuñı cânâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Güşına almaz **Muhibbî** dâda varsam dâdumu / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İster asılmak **Muhibbî** boynuña / İtdügi zülf-i dü-tâdur çün ğaraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Büseye cân nakdın aldı yâr bâzâr eyledi / Di **Muhibbî** ya ne hışm eyler çün olmışdur ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** kim ki ‘ışk yolında cân terk itmedi / Hâşıl-ı ‘ömrine virilen hevâdur çün ğaraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Yârûñ aldı büsesin sanmañ **Muhibbî** râyegân / Yolına anuñ dil ü cânı fedâ kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Hicr elinden ölü-r-isem günde biñ kez râzıyam / Bu **Muhibbî** hâlini tek itmeñüz aĝyâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İtdi pâyuña **Muhibbî** cân nişâr / İtmege kâdir degül bihter ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Keşf oldı **Muhibbî**’ye cihân bir kadeh ile / Bulmadı girüp erba‘ine zâhid-i murtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5*). [*muhibbî’ye, -y, -e]*

Eşk-i çeşmüm içre bu gönüm şinâverlik ider / Olmuşam deryâ içinde iy **Muhibbî** hem çü bat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** yâr cevri ‘ilmin be-ĝâyet hoş bilür / Lîk fenn-i mihri bilmez okısa eyler ğalať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Tañ mı **Muhibbî** bulsa maħabbetle ger kemâl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** tevbe kıl tâ kalmaya bâr-ı günâh / Tâ sebük-pâ olmayınca anda geçilmez şırât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Nâme içre nâminı añmış **Muhibbî** dilberüñ / Sehv-ile yazmış meger yâhud yazılmışdur ğalať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

muhibbi olma: *Sevgi beslemek, yakınlık duymak, yakınlaşmak, dost olmak.*

Muhibbî olma dünyânıñ muhibbi / ‘Acüzeye gönül virmek er itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*muhibbi olma, -i-i, -ma]*

muhibbiyâ: *Ey Muhibbi // Kanûnî Sultan Süleyman’ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.*

Devrân içinde kim göre zulmü **Muhibbiyâ** / Varsun muğân deyre ki dâr-ı ‘adâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*muhibbiyâ,]*

muhkem: *Sağlam, dayanıklı.*

Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan gâmezler / Dil gibi sînemde bir **muhkem** hîşârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*muhkem,]*

Binâ-yı şabr u kaşr-ı ‘aql katı **muhkem-durur** ammâ / İrişse zelzele ‘ışkuñ hevâsından hemân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*muhkem-durur, --durur]*

Döstim cevri ü cefâdan sanma kim yüz döndürem / Bu tarîk-ı ‘ışkıda şâbit-kaadem **muhkemlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*muhkemlerüz, -ler, -üz]*

İy Muhibbî ‘ışk bünyâdına bennâ olmışam / Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki **muhkemdür** esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*muhkemdür, -dür]*

muhkem: *Sağlam, dayanıklı / Zor, güç.*

Muhibbî **muhkem** işdür ‘ışk bâzı / Bu kârı sanma ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*muhkem,]*

muhkem dura: *Sağlam durmak.*

Geldi dilde şâh-ı ‘ışk bir hâne bünyâd eyledi / Didî günden güne **muhkem dura** bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*muhkem dura, -a]*

muhkem ola: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Dağı **muhkem ola** bünyâd[ı] ‘ışkuñ / Yagarsa başuña cevri-ile ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [*muhkem ola, -a]*

muhkem olduğu: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Cevri ü cefâyâ mâyil çokdur güzeller ammâ / ‘Ahd ü vefâsı **muhkem olduğu** yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [*muhkem olduğu, -dug, -ı]*

muhkem olmaz: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Güzeller itmese cevri ü cefâyı / Tarîk-ı ‘ışkı iñende **muhkem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6*). [*muhkem olmaz, -maz]*

Cefâ sengiyle miñnet toprağına / Binâ-yı ‘ışkı yapsañ **muhkem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*muhkem olmaz, -maz]*

Cefâ sengiyle miñnet toprağınsuz / Mañabbet yapısı hîç **muhkem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*muhkem olmaz, -maz]*

muhkem olsun: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Zülfî tarh itdi cefâ sengini dil buķ'asına / **Muħkem olsun** diyü san kāfiri bünyād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*muħkem olsun, -sun*]

mühre: 1. Kâğıtları cilâlamak, parlak, pürüzsüz ve kolay yazılır duruma getirmek için kullanılan, billür veya istiridye kabuğundan yapılmış yuvarlak âlet 2. Her çeşit yuvarlak, küçük top şeklindeki şey.

Ėarra olma bu cihân her gün dogar bir nev'-ile / **Mührelerle** 'aķluñı tagıtma olma hoķķa-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*mührelerle, -ler, -le*]

muhtâc: Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Maħabbet gencine çün mâlik olduk / Kamu bay u gedâ **muhtâcumuzdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3*). [*muhtâcumuzdur, -umuz, -dur*]

Şu'â-ı şemse **muhtâc-iken** 'âlem / Girür dervîş oyına 'âr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5*). [*muhtâc-iken, --iken*]

müjde: Sevinmeye yol açan, sevindirici haber, muştı // Böyle bir haber verileceği zaman söylenen söz [*Müjdeler olsun şeklinde de kullanılır*].

Rüze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi güş / **Müjde** kim togdı hilâl ebrüsü oldı 'iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [*müjde,]*

müje: Kirpik.

Gâh olur zencîr idüp zülfüñ dil-i şeydâ çeker / Gâh tîr olup **müjeñ** ebrülarıñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*müjeñ, -ñ*]

Dilerseñ iy kemân ebrü neden döndi yaşum kana / **Müjeñ** tîrini gönder gel anı hünîn cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*müjeñ, -ñ*]

müjgân: Kirpikler, kirpik.

Virdi dil mülkin Ėarâba şimdi kaşdı cānadur / Çeşm-i kāfir eylemiş **müjgânların** şemşîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*müjgânların, -lar, -ı, -n*]

Dîdede her şeb Ėayâl evvel leb-i mey-gün olur / Dâmenüm **müjgân** u müjgânım dilümde hün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*müjgân,]*

Dîdede her şeb Ėayâl evvel leb-i mey-gün olur / Dâmenüm müjgân u **müjgânım** dilümde hün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*müjgânım, -ım*]

Kıya baksa eger cellâd çeşmüñ / İder **müjgânın** ol dem Ėançer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [*müjgânın, -ı, -n*]

Eger çâk itse bagrum tîg-ı Ėamze / Ne Ėam **müjgânı** nâvekdür ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*müjgânı, -ı*]

Kaşları yasına karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı **müjgânı** Ėâyet tîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*müjgânı, -ı*]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / **Müjgân** tîrüne katı yadur ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*müjgân,]*

mukābil: Karşılık olarak, karşı, karşılığında.

Teşbîh kim ider gün yüzine mihr-ile mâhı / Gün yüzine ‘âlemde **muḳābil** kamer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*muḳābil,]*

mukābil olmak: Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

Güneş yüzine dildaruñ **muḳābil olmak** istermiş / Zevālî görünür beñzer neden miḳdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*muḳābil olmak, -mak]*

mukābil olmaz: Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

Kara zülfüñ şeb-i târdür velî aña hicāb olmaz / Cemālün ‘âlem-ārâdur muḳābil âfitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*muḳābil olmaz,]*

mukābil olmaz: Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

Kara zülfüñ şeb-i târdür velî aña hicāb olmaz / Cemālün ‘âlem-ārâdur muḳābil âfitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*muḳābil olmaz, -maz]*

mukaddes: Her türlü ayıp ve noksanlıktan arındırılmış, yüce ve kutsal bilinmiş, kutsal, kutsî.

Şeb-i tûr içre yüzün meş‘al-i nûr / Görindi şu‘leden vâdî **muḳaddes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*muḳaddes,]*

mukarrer: Hakkında karar alınmış, karar verilmiş, kararlaştırılmış II olacağı veya yapılacağı şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş, kesin, şüphesiz, muhakkak.

Bu ‘âlemde kimün cānânı yokdur / **Muḳarrer** kurı tende cānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*muḳarrer,]*

Vişālün çünki bâḳîdür firâkı / **Muḳarrerdür** ki her rûzuñ şebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4*). [*muḳarrerdür, -dür]*

Hevāya uyanuñ başı hebā olmak **muḳarrerdür** / Daḫı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*muḳarrerdür, -dür]*

Kaşı yasına cān iderse ḳurbān / Muḫibbî’nün **muḳarrer** devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10*). [*muḳarrer,]*

Benî âdem **muḳarrer** ğamsuz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 6*). [*muḳarrer,]*

Tutuşdı âteş-i hirci yanar bu cān-ı men sensüz / **Muḳarrer** cān gider benden kalur bu kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*muḳarrer,]*

Kıl hâzer zülfinden el sunma Muḫibbî ḫüsnine / Bu **muḳarrerdür** ki genc olmaz cihānda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*muḳarrerdür, -dür]*

Yüzümi gösterem dir âḫir itmez / **Muḳarrer** bildüm anı zāhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*muḳarrer,]*

Eger yasdansa agyārı ‘aceb mi ol gül-i ra’nā / **Muḳarrerdür** gül açılsa ki dirler hāra yasdannış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*muḳarrerdür, -dür*]

muḳarrer olmam: *Kararlaŝmıŝ, karar verilmiş.*

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne hālüm tebāh / Olmam muḳarrer hāk-i rāh ol dilsitānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*muḳarrer olmam, -mam*]

muḳavves: *Yay şeklinde olan, kavisli, eğri.*

Sīne pülād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol **muḳavves** kaŝlaruñā dōstum kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*muḳavves,]*

Āfitāb-ı hūsne kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya **muḳavves** kaŝlaruñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*muḳavves,]*

mükedder: *Kederli, üzgün.*

Ĥabībüm gün yüzüñ göster viŝālün şubhına irsün / Şeb-i hicründe aḥvālî Muḥibbî’nün **mükedderdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*mükedderdür, -dür*]

mükerrer: *Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş.*

‘Aceb mi şi’r ü eş‘ārum lezīz olursa şekkerden / Nigāruñ lebleri vaşfı zebānumda **mükerrerdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*mükerrerdür, -dür*]

mükerrer eyle: *Tekrar etmek, yinelemek.*

Gel **mükerrer eyle** iy dil ḳand-i la’li vaşfını / Çünki ol şekker lebün vaşfında ğüftār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*mükerrer eyle,]*

mükerrer eylesün: *Tekrar etmek, yinelemek.*

Şeker-veş leblerin vaşf iden anuñ / **Mükerrer eylesün** kim şöhreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [*mükerrer eylesün, -sün*]

muḳīm olur: *Yerleşmek, ikamet etmek.*

Ol ki ‘iŝḳ ehlidür olur küy-ı dilberde muḳīm / Eyleyüp dîvānelik tag u beyābān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [*muḳīm olur, -ur*]

mül: *Şarap.*

İy Muḥibbî jeng-i ğam tutdı ğöñül mir’ātını / **Mül** midür bilsem cilāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*mül,]*

Nigārā gül yüzüñsüz gül gerekmez / Lebün olmasa herĝiz **mül** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*mül,]*

mülk: Memleket, ülke.

Dimeñ dīvāne Mecnūn'a maḥabbet **mülki** şahıdır / Yanınca tayr-ıla vaḥşı yürür cümle sipāhıdır (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1*). [mülki, -i]

Dil ü cān gitdi 'adem **mülkine** vaşluñ arayı / Bu ümide ki varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 2*). [mülkine, -ine]

Åh yıllar geçdi dilber gönülümü şād eylemez / Şāh kim zālīm ola **mülkini** ābād eylemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 1*). [mülkini, -i, -n, -i]

Gice gündüz raḳīb-i dīv saña maḥrem olalıdan / Gönül **mülkine** 'azm itdüm nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 4*). [mülkine, -i, -n, -e]

'Işk-ı şāhī ḥaymesin kuralı dil şahrāsına / Kim görürse dir ki bu **mülküñ** ḥarābı var-ı mış (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 2*). [mülküñ, -üñ]

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihān **mülkini** ser-tā-ser güneş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 4*). [mülkini, -i, -n, -i]

Gitdükçe 'adem **mülkine** iy rūḥ-ı revānum / Zād-ı ğamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1451, Beyit 2*). [mülkine, -i, -n, -e]

mülk: Memleket, ülke. // Kalıcı varlık, mal, eşya.

Hāy u hūdan dil kaçar ancak virür başa şudā' / Olmaga cümle cihān **mülkine** sultān istemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 2*). [mülkine, -i, -n, -e]

mülk-i 'adem: Yokluk ülkesi.

Togrılıp vād-i 'ışk içre Muhibbî gidicek / Çekilür **mülk-i 'adem** ḥaddine dek maḥmilümüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 5*). [mülk-i 'adem,]

mülk-i cihān: Dünya yurdu, dünya.

Muhibbî cānı cānāna fedā kıl k'olasın rāḥat / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola **mülk-i cihān** āteş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 5*). [mülk-i cihān,]

mülk-i cihāna: Dünya yurdu, dünya.

İşiginde dilberüñ saña gedā olmak yiter / Olmaga **mülk-i cihāna** pādişā kılma heves (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 4*). [mülk-i cihāna, -a]

mülk-i cihānı: Dünya yurdu, dünya.

Şol kadar kan ağladum hicrūñ beyābānında kim / Ser-te-ser **mülk-i cihānı** ğarḳ idüp oldı deniz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 2*). [mülk-i cihānı, -ı]

mülk-i dil: Gönül mülkü, gönül ülkesi II aşışın gönü.

İy Muhibbî **mülk-i dil** küllî harâb olsa ne tañ / Zülfi kâfir gânzeler Tâtâr-veş yagmacıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*mülk-i dil,]*

mülk-i dil: *Gönül mülkü, gönül ülkesi II âşığın gönlü.*

Türk çeşmüñ **mülk-i dil** tārâcına / Zülfi kâfir kış ile leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [*mülk-i dil,]*

mülk-i dil: *Gönül mülkü, gönül ülkesi II âşığın gönlü.*

Ebed ma'mür olmaz **mülk-i dil** âh / Gözi Tâtâr-veş yagmacımızdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [*mülk-i dil,]*

mülk-i dili: *Gönül mülkü, gönül ülkesi II âşığın gönlü.*

Pây-mâl itdürme gel **mülk-i dili** ceyš-i gama / Ger murâduñ cân ise gâmzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*mülk-i dili, -i]*

mülk-i dünyâ: *Dünya malı, dünya memleketi, bütün dünya, dünyadaki her şey.*

La'lüñe olmaya bir gevher 'ivaz / **Mülk-i dünyâ** cümle ser-tâ-ser 'ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1*). [*mülk-i dünyâ,]*

mülk-i efrîdün: *Feridun'un mülkü, ülkesi. (Şah Feridun, Cemşid Sülalesindedir. Şehname'de adalet, iyilikseverlik ve doğruluğuyla anılır.)*

Dem olur rind-i harâbâtî olan bir bâdeye / **Mülk-i efrîdün** u tâc-ı Husrev ü Dārâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*mülk-i efrîdün,]*

mülk-i gâma: *Gam , keder ülkesi.*

Dilâ **mülk-i gâma** şâham niçe şâd olmasun göñlüm / Başumda dūd-ı âhumdan otagam kara şalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*mülk-i gâma, -a]*

mülk-i 'ışkuñ: *Aşk ülkesi.*

Çün oldum **mülk-i 'ışkuñ** pâdişâhı / Yaşum leşker baña âhum 'alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*). [*mülk-i 'ışkuñ, -uñ]*

mülk-i sıfâhân'a: *İsfahan şehri // Sürmesi ile meşhur İsfahan diyarı.*

Varma neşim **mülk-i Şifâhân'a** kühl için / Çün hâk-i pây-ı yâr göze tütüyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*mülk-i şifâhân'a, -'a]*

mülk-i vücüd: *Vücut mülkü, varlık ülkesi.*

Taht-ı 'âlî-durur bu **mülk-i vücüd** / Oturur 'ışk anda sultândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*mülk-i vücüd,]*

mültemes: Kayırılan, iltimas gören, iltimaslı // Özellikle istenen, talep edilen.

Lîk senden bir nazardur ara yirde **mültemes** / Gerçi kim itdüm cemâlünü cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*mültemes,]*

Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didi iy bî-çâre olmaz uşbu sevdâ **mültemes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*mültemes,]*

mültemes itdügi: İltimas beklemek, talep edilen bir şeyi ümit etmek.

İy güzeller husrevi cevri itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1*). [*mültemes itdügi, -düg, -i]*

mültemes itdüm: İltimas beklemek, talep edilen bir şeyi ümit etmek.

Hâk-i pâyn başuma tâc itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dîvâneyi kim salânat eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*mültemes itdüm, -dü, -m]*

mü‘min: İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden, Müslüman.

Muşhaf-ı hüsnüni gördüm ko yüzümü süreyim / **Mü‘min** olmaz ol kişi âyât-ı Qur‘ân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [*mü‘min,]*

mümkün: Olması, gerçekleşmesi imkan dahilinde olan, olabilir, kâbil.

Degül taqrîr-içün **mümkün** Muhibbî cevri dildârûñ / Kaçan taqrîre kaçd itsem dehân içre zebân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*mümkün,]*

El urmak **mümkün** idi genc-i hüsnâ / Eger zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [*mümkün,]*

mümkün degül: Mümkün değil, imkansız, olanaksız.

Kulakdan ‘aşıkam ‘aşıq ‘aceb düşvâr hâlüm var / Degül mümkün yüzün görmek ne hüd şabr u mecâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*mümkün degül,]*

Hîç halâş olmak baña **mümkün degül** / Kapdı dil murğın Muhib bir şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*mümkün degül,]*

mümkün mi: İmkânı, olanağı var mıdır? (Yoktur).

Mümkün mi saña raħm gele yâr dilinden / Dünyâda Muhibbî kişiye raħm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*mümkün mi,]*

mümkün midür: İmkânı, olanağı var mıdır? (Yoktur).

Mümkün midür ki görine genc-i cemâl-i yâr / Zülf-i siyâhu her yaña biñ başlu mâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [*mümkün midür, -dür]*

mümtâz olasin: *Ayrı tutulmak, üstün tutulmak, seçkin olmak.*

Muhibbî ‘ışık-ıla cân terkin ur kim / Olasin cümle ‘uşşâk içre mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*).
[mümtâz olasin, -a, -sın]

mümtâz olduñ: *Ayrı tutulmak, üstün tutulmak, seçkin olmak.*

Güzeller içre olduñ çünki mümtâz / Ne deñlü eyleseñ lâyıq saña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*).
[mümtâz olduñ, -du, -ñ]

mümtâz olur: *Seçkin olmak, üstün tutulmak.*

Göñlümüñ murğın n’içün kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar ‘âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [mümtâz olur,]

mümtâz olur: *Ayrı tutulmak, üstün tutulmak, seçkin olmak.*

Göñlümüñ murğın n’içün kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar ‘âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [mümtâz olur, -ur]

mümtâz olursa: *Ayrı tutulmak, üstün tutulmak, seçkin olmak.*

Muhibbî şî’rini rindâne söyler / Olursa şî’r içinde tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*).
[mümtâz olursa, -ur, -sa]

münâcât: *Yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.*

Küy-ı dildâra varup itdük temennâ-yı vişâl / Baş açup el kaldurup anda münâcât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [münâcât,]

münakkas: *Nakışlı, işlemeli, süslü.*

Gel temâşâ eyle bu sırça sarâyın göñlümüñ / Eşk-i surh-ıla münakkas zeyn olunmuş hânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [münakkas,]

müneccim: *1. İlm-i nücûma aşına olan. 2. Yıldızların seyir ve hareketinden ahkâm çıkaran.*

Gözüm yaşı içinde ‘aks-i rûyı / Müneccim didi eyü yılduzuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*).
[müneccim,]

münevver: *Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.*

Gâh olur dilber şeb-i zülfin mu’anber gösterür / Geh döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [münevver,]

Nürüñ ile ‘âlemüñ yüzi münevverken bugün / Zulmete virme cihânı zülfi-ile hâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [münevverken, -ken]

münevver eyledi: *Nurlandırmak, aydınlatmak.*

Esed burcından ol hürşîd-i enver / Cihâni eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*).
[münevver eyledi, -di]

münfâ'îl olupdur: *Ar. gücenmek, kırılmak, alınmak.*

Gül ruhlarındandır hacîl kaddi olaldan mu'tedil / Tübî olupdur münfâ'îl serv-i revânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [münfâ'îl olupdur, -up, -dur-updur]

münis oldı: *Arkadaş olmak; alışmak.*

Şehâ oldı Muhib derdüñle münis / Ola mı kim ola bir cân bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*).
[münis oldı, -dı]

münis olduğu: *Arkadaş olmak; alışmak.*

Ol yâr benümle bir dem olduğu yokdur olmaz / Münis perîye âdem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [münis olduğu, -dug, -ı]

münkir: *Reddeden, kabul ve îtiraf etmeyen (kimse).*

Münkir dirilürse n'ola gün yüzine zâhid / Hıffâş-şıfatdur aña hergiz başâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [münkir,]

münkir gelse: *İnkar etmek, kabul etmemek.*

Âteş-i hicrâna münkir gelse tañ mı müdde'î / Dûzañuñ añvâlini ancak 'azâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [münkir gelse, -se]

mür: *Far. Karınca, neml. mürçe.*

Sâye-i zülfi midür haddinde yârûñ yoñsa hañ / Lebleri kândında cem' olmış ve yâñud mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [mürdur, -dur]

Ruñları üzre görinen hañ degül itme gümân / Bil muñakkañ şehd ü şekker üzre üşmiş mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [mürdur, -dur]

Hañ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [mürlar, -lar]

mür u mâr: *Karınca ve yılan.*

Bâğ-ı hüsñünde nedür zülfüñle cânâ hañ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [mür u mâr,]

murâd: *Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

Eşk-i çeşmüm her nefes sa'yi beni ğarķ itmede / Râh-ı 'ıñkuñda murâda irgüren ol âhdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [murâda, -a]

Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceş-i ğama / Ger **murāduñ** cān ise ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*murāduñ, -uñ*]

Eylemem zāhid gibi hūrî vü Rızvān arzū / Hiç **murādum** yok benüm dîdār-ı cānān baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*murādum, -um*]

murād: Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç II anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Sen perî ‘ışk-ıla ben dîvāneyi / Ger **murāduñ** var-ısa külhanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*murāduñ, -uñ*]

Maḥabbet ehli devrāndan neler çekdüğini bir bir / **Murāduñ** var-ısa bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*murāduñ, -uñ*]

Bu Muhibbî’nün **murādi** bendeñ olmağdur hemān / Gerçi kim zāhirde biz de memleket sultānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*murādi, -ı*]

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pādīşāh / Her **murādi** virtürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*murādi, -ı*]

İstemem dārāt-ı dünyāyı gerekmez ‘izz ü cāh / Bu-durur ancak **murādum** hāşıl ola pāy-ı būs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*murādum, -um*]

Murğ-ı dil pervāz urup āhîr irişdi kūyuña / Şimdi bildüm kim **murādi** kūyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*murādi, -ı*]

Bulurdum dünyada göñül **murādın** / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*murādın, -ı, -n*]

Dimiş kūyında qurbān idem anı / Muhibbî’nün **murādi** ol-durur kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*murādi, -ı*]

Gice gündüz gülşen-i hüsünde efğāndan **murād** / İtmek ister hālını bu bülbül-i bî-çäre ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*murād,]*

murāda irem: İsteğine, dileğine veya amacına ulaşmak.

Geldi dehāna mīmūñ irem gibi murāda / Muşhaf cemālūñ açup kimdür tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*murāda irem, -a-e, -m*]

murāda irür: İsteğine, dileğine veya amacına ulaşmak.

Vaşlı metā‘ı girmez ele çün ḥayāt-ıla / İrür murāda cānını terk eyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4*). [*murāda irür, -ür*]

mürde: Ölü, ölmüş.

Ĝamzeñ öldürse Muhibbî’yi ne ğam ğam yimezüz / Leblerüñ **mürdeler** ihyāsına ‘İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*mürdeler, -ler*]

Gide cānān Muhibbî nāle kılma / Bunu kim gördi **mürde** ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*mürde,]*

Yanar pervâne şem'e nâle kılmaz / Çü çıkmaz **mürdelerden** hergiz âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*).
[mürdelerden, -ler, -den]

Gide cânân Muhibbî nâle kıлма / Bunı kim gördi **mürde** ide âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*).
[mürde,]

Nâle kılsam **mürdeler** kalkar kıyâmetdür sanur / Tañlaram nâz uyhusından yârı bî-dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3*). [mürdeler, -ler]

Mürdeler ihyâ ider la'î-i lebûñ 'İsî gibi / Lîk gâmzeñ öldürtür 'uşşâk[1] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [mürdeler, -ler]

mürde: Ölü, ölmüş II bitkin, perişan.

Mevsim-i güldür mey ile tâze kıl dil **mürdesin** / Çün bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [mürdesin, -si, -n]

Meclisi kıldı müşerref dün gece cânânumuz / **Mürde** idük buldılar tâze hayâtı cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [mürde,]

mürde-i cânâ: Ruhu ölü, ölü ruh.

Mürde-i cânâ Muhibbî olmadan cismüñ kefen / Göñlüñ ü gözün açılson çın sehergeh bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [mürde-i cânâ, -â]

Mürde-i cânâ Muhibbî olmadan cismüñ kefen / Göñlüñ ü gözün açılson çın sehergeh bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [mürde-i cânâ, -â]

murğ: Kuş.

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı / Aña **murğı** olan vahşî başuma dânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [murğı, -ı]

Şerha şerha sinede cân bir nefes itmez karar / **Murğ** ârâm eylemez pervâz ider sinsa kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3*). [murğ,]

Dil derün-ı sine-i şad-çâkde kılmaz karar / **Murğ** pervâza gelür turmaz uşanicak kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2*). [murğ,]

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde **murğ** / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [murğ,]

murğ: Kuş II aşığın gönlü.

Göñlümün **murğın** n' için kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar 'âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [murğın, -ı, -n]

Bu göñlüm **murğı** nâgâh itse pervâz / Anuñ şaydına hâzır çeşmi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*). [murğı, -ı]

murğ: Kuş II himmet kuşu.

Şikâr idem umaram sen hümâyı / Çün idem himmetüm **murğını** ben bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*).
[murğını, -ı, -n, -ı]

murğâbî: Ördek.

Niçe yıldur bahr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül / Sanma ancak suda yüzmek **murğâbiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [murğâbiler, -ler]

murğân: Kuşlar.

Çün Süleymân minneti **murğâna** hergiz itmeyem / Başum üzre sâyebânum âh-ı dūd-efzâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [murğâna, -a]

murğ-ı belâ: Bela kuşu.

İy Muhibbî her taraftan üşüben **murğ-ı belâ** / Konmaga Mecnûnlayın başumda yir yir cā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [murğ-ı belâ,]

Mecnûn-vâr başuma **murğ-ı belâ** gelüp / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [murğ-ı belâ,]

murğ-ı cân: Gönül kuşu.

Bâğ-ı hüsnüñ bülbülidür **murğ-ı cân** medhûñ okur / Ko rakîb-i mâkiyânuñ yiridür ancak kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [murğ-ı cân,]

murğ-ı cân-ı ferhâd: Ferhad'in can kuşu.

Kaçan per açdı **murğ-ı cân-ı Ferhâd** / Nigârı kaşrına dek itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*). [murğ-ı cân-ı ferhâd,]

Kaçan per açdı **murğ-ı cân-ı Ferhâd** / Nigârı kaşrına dek itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*). [murğ-ı cân-ı ferhâd,]

Per ü bâl açdı **murğ-ı cân-ı Ferhâd** / İrüp kaşrına Şîrîn itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [murğ-ı cân-ı ferhâd,]

murğ-ı çemen: Bahçedeki kuşlar (hususiyile bülbül).

Gül mevsiminde **murğ-ı çemen** zâr zâr olur / Kalmaz qarârı şevk-ile bî-ihtiyâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 1*). [murğ-ı çemen,]

murğ-ı dil: Gönül kuşu.

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmiş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [murğ-ı dil,]

Murğ-ı dil pervâz urup âhîr irişdi küyuña / Şimdi bildüm kim murâdı küyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [murğ-ı dil,]

murğ-ı dil: *Gönül kuşu.*

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu **murğ-ı dil** / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*murğ-ı dil,]*

murğ-ı dil: *Gönül kuşu.*

Bend-i zülfinden hâlâş olur mı hîç bu **murğ-ı dil** / Eksük itmez bir nefes gamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*murğ-ı dil,]*

murğ-ı dil ü cân: *Can ve gönül kuşu.*

Turmaz kafes-i tende şehâ **murğ-ı dil ü cân** / Kūyuña senüñ uçmag-ıçun bâl ü per ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*murğ-ı dil ü cân,]*

murğ-ı diller: *Gönül kuşu.*

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / **Murğ-ı diller** şaydına yokdur anuñ agın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [*murğ-ı diller, -ler]*

murğ-ı ecel: *Ecel kuşu.*

İy Muhibbî gâflet itme aç göz uyhudan uyan / Turmadan dirmekdedür **murğ-ı ecel** çün çînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [*murğ-ı ecel,]*

murğ-ı hevâlar: *Heves, istek kuşu.*

Zülfünüñ sevdâsı-y-ıla tolalidan bu dimâğ / Başı üstine gelüp **murğ-ı hevâlar** per tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [*murğ-ı hevâlar, -lar]*

murğ-ı hoş-elhân: *Güzel ve hoş öten/ses çıkaran (şarkı söyleyen) kuş. // Bülbül.*

Arturur nâlesini görse Muhibbî ruhuñı / Faşl-ı gülde nite kim **murğ-ı hoş-elhân** uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*murğ-ı hoş-elhân,]*

murğ-ı seher-hîz: *Sabah erkenden öten kuş.*

Seher güş it ne dir **murğ-ı seher-hîz** / ‘Ömür gibi bu dünyâ bî vefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*murğ-ı seher-hîz,]*

murğ-ı seherüñ: *Seher vakti kuşu, bülbül.*

Murğ-ı seherüñ nâleleri nâlemi oğşâr / Çarh-ı felegüñ nâlişi efgânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*murğ-ı seherüñ, -üñ]*

murğ-ı tîrûñ: *Ok kuşu, kuşa benzeyen ok. // okun kuşu (okun ucundaki üçgen şeklindeki demir).*

Murğ-ı tîrûñ sîne-i rîşûmi çün kıldı kafes / Oldı bu cāna bedel kalmadı bir gayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*murğ-ı tîrûñ, -ûñ*]

murğ-ı vahşî: *Yabani kuş.*

Murğ-ı vahşî gibi siñdi her taraf seyyâreler / Şubh-dem şahbâz-veş çün açdı bāl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*murğ-ı vahşî,*]

murğ-ı zerrîn bāl: *Altın kanatlı kuş.*

İy Muhibbî cān göziyle bak bu ‘ālem bir kafes / Her varağ güyâ içinde **murğ-ı zerrîn bāl** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*murğ-ı zerrîn bāl,*]

mürîd oldılar: *İntisap etmek, bağlanmak.*

Pîr-i ‘ışk oldum baña ‘ışk ehli oldılar mürîd / Her biri diyüp belî karşımda kulagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*mürîd oldılar, -dı, -lar-dı, -ar*]

mürşid-i kâmil: *Tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlayıp irşad görevinde bulunan kişi, manevi terbiye edici.*

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürî hümhâneye / Müşkilüñ hall ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*mürşid-i kâmil,*]

mürür: *Geçme, bir taraftan girip diğer taraftan çıkma; geçip gitme.*

Umaram gözlerüm yaşı **mürür-ıla** ide te’sîr / Egerçi kalbini dirler nigârûñ katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*mürür-ıla, --ıla*]

mür-veş: *Karınca gibi, karınca misali.*

Sen Süleymân-ı zamāna tuhfe idüp cānumı / Eyleyüp pây-ı cerād getürdüm anı **mür-veş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3*). [*mür-veş,*]

Gül yüzüñde çünki hañtuñ zâhir oldı **mür-veş** / Çarh elinden inler-istem tañ midur tanbür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*mür-veş,*]

müş: *Fare.*

Kühsâr-ı ‘ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / Sanma ki bizi hırş-ıla biz **müşlardanuz*** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*müşlardanuz*, -lar, -dan, -uz**]

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyar / Tutar mı hiç şîrûñ yirini **müş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*müş,*]

müşâbih oldugıçun: *Benzemek, dengi olmak, ayarında olmak.*

‘İzârına **müşâbih oldugıçun** / Kamu meh-rûda la’lûñ rağbeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*). [*müşâbih oldugıçun, -dug, -ı, -y, -çun*]

muşâhib: *Samimi arkadaş, sohbet arkadaşı.*

İy cefâ-hû 'ışkuñ-ıla gönlümün hem derdi var / İstemez gayrı **muşâhib** gam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*muşâhib,]*

musavver: Resmedilmiş, tasvir edilmiş.

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfün iy dilber / Anuñçün levh-i sînemde anuñ naqşı **muşavverdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*muşavverdür, -dür]*

müşebbak kıldı: *Müşebbak: Ağ ve kafes gibi örülmüş veya oyulmuş (nakış, pano vb.) muşabak, muşabbak // Müşebbak kıl- : Kafes gibi örmek.*

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün çarhdan yaña / Kıldı eflâkı müşebbak geçuben peykânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*müşebbak kıldı, -dı]*

müselmân: Müslüman, İslam dininden olan kimse.

Çîn-i zülfünde didüm n'icün dil ü cân bağlanur / Didi kâfir destine girse **müselmân** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*müselmân,]*

Kâ'be-i küyında kurbân oldum dimiş şalâ / Hey **müselmânlar** meded 'uşşâka i'lâm eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*müselmânlar, -lar]*

müşerref kıldı: Şerefli kılmak, şereflendirmek.

Meclisi kıldı müşerref dün gice cânânımız / Mürde idük buldılar tâze hayâtı cânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*müşerref kıldı, -dı]*

müşevves: Dağınık, perişan.

Dil perîşân idi âh oldu yine dağı beter / Sünbülün çünki **müşevves** dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*müşevves,]*

müşg: Misk, misk kokusu.

Meger hâlün şehâ **müşg** ü ser-i zülfün mu'anberdür / Dimâğı 'âlemün cânâ anuñ-ıçun mu'a'ttardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*müşg,]*

Âteş-i ruhsârûñ üzre ol mu'anber hâller / Micmer-i yâküt içinde **müşg-ile** 'anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*müşg-ile, --ile]*

müşg-âmiz: Misk kokusu ile karışmış, misk kokulu.

Zülfini depretdüğince dökülür müşg-i 'abîr / Ol sebebdendür şabânun büyü **müşg-âmiz** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*müşg-âmiz,]*

müşg-bü: Misk kokulu.

Eyleyen dehrî mu'a'ttar bilmedük ne bü imiş / Soñradan bildük anı ol **müşg-bü** gîsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*müşg-bü,]*

müſg-i ‘abîr: *Güzel kokulu misk.*

Zülfini depretdügince dökülür **müſg-i ‘abîr** / Ol sebebdendür ſabānuñ büyü müſg-āmîz imiſ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*müſg-i ‘abîr,*]

müſg-i sārâdur: *Halis, katkısız, saf misk.*

Ol siyeh saçuñ ki **müſg-i sārâdur** / Bir dükenmez başumda sevdâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [*müſg-i sārâdur, -dur*]

müſg-i tâtâr: *Tatar miski.*

Zülfini añsam nigāruñ hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın añmaz **müſg-i Tâtâr** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*müſg-i tâtâr,*]

müſgîn: *Misk kokulu.*

Mu‘āvin olmasa āhum kad ü bālāña irmezdim / Felek tākına çıkmaga benim **müſgîn** kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*müſgîn,*]

Kemend-i zülfinüñ **müſgîn** teli var / Göñülden baglu anda biñ dili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*müſgîn,*]

Noğtalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruğlaruñ haddinde **müſgîn** hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*müſgîn,*]

müſgîn-nefes: *Misk kokulu nefes.*

Kıldı sevdâ-yı ser-i zülfini yāruñ dil heves / Bu sebebdendür ſabā gibi göñül **müſgîn-nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [*müſgîn-nefes,*]

müşhaf: *Kitap, Kur'an // Güzellik kitabı, sevgilinin yüzü.*

Geldi dehāna mīmüñ irem gibi murāda / **Müşhaf** cemālün açup kimdür tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*müşhaf,*]

müşhaf-ı hüsnin: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Müşhaf-ı hüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî bil anı āhirde bî-îmān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*müşhaf-ı hüsnin, -i, -n*]

müşhaf-ı hüsnin: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Açup çün **müşhaf-ı hüsnin** tefe’’ül eyledüm yāruñ / Elifdür kāmety geldi yine ferhünde fālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*müşhaf-ı hüsnin, -i, -n*]

müşhaf-ı hüsnin: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Muşhaf-i hüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Mâni' olup ara yirde zülf-i zünnârum komaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3). [muşhaf-i hüsnin, -i, -n]

mushaf-i hüsninde: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

İy Muhibbî **muşhaf-i hüsninde** yâruñ dir gören / Hatt u hâle nokta vü i'râb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7). [muşhaf-i hüsninde, -i, -n, -de]

mushaf-i hüsnine: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Muşhaf-i hüsnine yâruñ virdi ziynet hâl ü hañ / Hañ dañı rüşen görünür olsa i'râb u nuñat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1). [muşhaf-i hüsnine, -i, -n, -e]

mushaf-i hüsnüni: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Muşhaf-i hüsnüni gördüm ko yüzümü süreyim / Mü'min olmaz ol kişi âyât-ı Kur'ân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3). [muşhaf-i hüsnüni, -üñ, -i]

müşk-i çin: *Çin miski II sevgilinin kıvrım halindeki saçından yayılan koku.*

Gözleri âhü olaldan oldı zülfî **müşk-i Çin** / Ya leñâfet bahrı üzre görinen 'anber midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2). [müşk-i çin,]

müşkil: *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.*

Bir dem ârâm eyle göz yaşıyla pâyum gil-durur / Kıl terahhüm döstüm hâlüm katı **müşkil-durur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1). [müşkil-durur, -durur]

Rumüz-ı 'ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu **müşkil** hallin isterseñ dilâ gel anı benden sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5). [müşkil,]

Rumüz-ı 'ışk **müşkildür** anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil hallin isterseñ dilâ gel anı benden sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5). [müşkildür, -dür]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebînum sâkî / Câm-ı la'lüñle meger hall ola bu müşkilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3). [müşkilüm, -üm]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebînum sâkî / Câm-ı la'lüñle meger hall ola bu **müşkilümüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3). [müşkilümüz, -ümüz]

'İşkuñ na'îmi hoşdur haşmı da lîk **müşkil** / Bir loğma ki dehâna sıgmaya kimse yutmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2). [müşkil,]

Muhibbî evvel[i] 'ışkuñ egerçi görünür âsân / Velî gâyet soñı **müşkil** giriftâr olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5). [müşkil,]

Añlayup 'ışkuñ rumüzın didi bir hikmet-şinâs / Bu 'ilim **müşkildür** itmeñ bunı bir 'ilme kıyâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1). [müşkildür, -dür]

Bî-vefâ dildâr sevmek hey ne **müşkil** kâr-ımuş / Kim giriftâr-ı belâ-yı 'ışk ola nâ-çâr-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1). [müşkil,]

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürü hümhâneye / **Müşkilüñ** hall ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*müşkilüñ, -üñ*]

Gâyet-i 'ışka Muhibbî ireyim dimek muhâl / Haddi vü pâyânı yok bir ince **müşkil** râh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*müşkil,]*

'Aşık olmak döstlar 'âlemde **müşkil** kâr imiş / Bilmeyen bilsün ki 'ışk içre belâlar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*müşkil,]*

Görmemek **müşkil** anı görmek dağı âsân degül / N'eylesün hâli Muhibbî'nüñ katı düşvâr imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*müşkil,]*

müşkil oldu: Zor olmak. çetin olmak.

Şöyle **müşkil oldu** bu mîm dehânuñ sırrı kim / Fehm-i esrârına vâkıf olmamışdı hîç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [*müşkil oldu, -dı*]

müşkil olur: Zor olmak. çetin olmak.

İy kaşı ya cânı her kim saña kurbân eylemez / **Müşkil olur** işi günden güne âsân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*müşkil olur, -ur*]

müşkil olur: Zor olmak. çetin olmak.

'İşka düşme âhîri **müşkil olur** dirdüm saña / Ugramazduñ bu belâya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*müşkil olur, -ur*]

müşkil-i 'ışkı: Aşkın zorluğu.

Sorma Mecnûn'a varup **müşkil-i 'ışkı** baña sor / Degme kimse idemez mes'ele-i 'ışkı temiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*müşkil-i 'ışkı, -ı*]

müsta'cil mebâs: Acele etme.

La'l-i nâbindan nigârüñ dağı kâma irmedi / Ez-berây-ı katlüm iy gamze **müsta'cil mebâs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*müsta'cil mebâs,]*

muştafâ: Hz. Muhammed.

Hamdü-lillâh Muhammed ümmetiyüz / Cân-ıla **Muştafâ'yı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8*). [*muştafâ'ıy, -'y, -ı*]

Hep ümmet-i Muhammed'e itdün şefâ'ati / Mücrim Muhibbî bendeñe iy **Muştafâ** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [*muştafâ,]*

müstakîm: Doğru, düz, gerçek, hak.

Râhı keçdür zâhidüñ 'ışkuñ velîkin **müstakîm** / İy Muhibbî 'aşıkam yolum tarîkum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*müstakîm,]*

müstakîm ol: İstikametli olmak, doğru, düzgün olmak.

Müstakîm ol her ne emr itse nigârûñ tîr-veş / Hıdmetinden yüz çevürme tîz olup şemşîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1). [müstakîm ol,]

müstecâb olmaz: Icabet edilmek, kabul olunmak.

Günâhum bu-durur 'ışkuñ Hüdâ'dan istedüm irdüm / Günâhkârûñ du'âsı[nı] dimeñ ki **müstecâb olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6). [müstecâb olmaz, -maz]

müstedâm ol: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Büy-ı zülfünî getürdün taze cân buldum yine / **Müstedâm ol** iy şabâ dünyâ içinde durma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4). [müstedâm ol,]

müstedâm ol: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Zülfünüñ büyin getürdün hoş-dimâğ itdün bizi / **Müstedâm ol** iy şabâ 'âlem turınca turma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4). [müstedâm ol,]

müstedâm ol: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Bü getürdün yine zülfünden seher bu hastaya / İy şabâ merdümlük itdün **müstedâm ol** durma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5). [müstedâm ol,]

müstedâm ola: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / **Müstedâm ola** ki artar anuñ-ıla demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4). [müstedâm ola, -a]

müstedâm olsun: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Gerçi yolında nigârûñ cân u dil kılduk sebîl / **Müstedâm olsun** ki cevruñ eylemez taqşîrümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2). [müstedâm olsun, -sun]

müstedâm olsun: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / **Müstedâm olsun** ki ol bu dîde-i hün-bâr imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3). [müstedâm olsun, -sun]

müsteħak: (Ar. istihkāk "hak etmek, hak kazanmak"tan mustehik > mustehak) 1. Hak etmiş, hak kazanmış, lâıyk 2. i. Bir kimsenin lâıyk olduğu, hak ettiği cezâ veya mükâfat.

Görsün Muhibbî vir aña hüsnuñ zekâtını / Zira ki aña **müsteħakuz** hem gedâlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5). [müsteħakuz, -uz]

müşteri: Satın alan kimse, alıcı.

Her rakıbi öldüreyin didüğüm her dem bu kim / Derisine **müşteriyüz** didiler tabbâglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*müşteriyüz, -yüz*]

müşterî olmaduk: *Alıcı olmak, talip olmak.*

Olmaduk dünyâ-yı düna cân-ıla biz müşterî / Zîra birkaç gün hemân ancak temâşâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*müşterî olmaduk, -ma, -du, -k*]

müşterî olur: *Alıcı olmak, talip olmak.*

Çarh-ı gerdün mâh u hürşîd ile olur müşterî / Hüsn bâzârında la'lûñ her kaçan helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*müşterî olur, -ur*]

mu'tâd olmuşuz: *Alışmak, alışkanlık haline gelmek.*

İncinür sanma cefâdan çevre **mu'tâd olmuşuz** / Süd yirine zehr-i gamla bislemiştir anamuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*mu'tâd olmuşuz, -muş, -uz*]

mu'avvel: *Uzatılmış, daha uzun yapılmış.*

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa **mu'avvel** kışşasın / Her kılûñ şerhinde başka defter ü dîvân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*mu'avvel,]*

mu'tedil: *Mülayim, sert olmayan, uygun, ılımlı.*

Gül ruhlarındanur hacîl kaddi olaldan **mu'tedil** / Tübî olupdur münfâ'îl serv-i revânüm kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [*mu'tedil,]*

mu'tekif olsam: *Bir yerde kalmak, bir yerde beklemek II bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olmak.*

Mu'tekif olsam n'ola küyuñda iy ârâm-ı cân / Bir nefes senden cüdâ bir kimse tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*mu'tekif olsam, -sa, -m*]

muftî: *İtaat eden, boyun eğen, kul, köle.*

Cihân halkı **muftî'üñdür** senüñ iy husrev-i hübân / Kemâle şaf tutup gamzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*muftî'üñdür, -üñdür*]

muftî itdi: *İtaatkar, söz dinleyen hale getirmek, boyun eğdirmek, kul köle etmek.*

Muftî itdi cihân halkını cümle / Gözi itdüğü sihri sâhîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [*muftî itdi, -di*]

muftî olmaz: *İtaatkar olmak, söz dinlemek, boyun eğmek, kul köle olmak.*

'Âlemi maḥkûm iden her dem berât-ı hüsnidür / Kim **muftî olmaz** çekilmiş kaşları tuğrâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*muftî olmaz, -maz*]

mutrib: Çalgıcı, çalgı çalan.

Muṭrib Nevāda perdeñi uydur Muḥibbī'ye / Deyr-i cihānda iñlese dil erġanūn geġer (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*muṭrib,]*

Muṭrib nevāya başla gönül gel nüvaḥt kıl / Zīrā ki çokdan gönül ol pīşrevdedür (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*muṭrib,]*

Bezm-i belāda nāleme āheng içün benüm / **Muṭrib** terāne bagla elüñ gel rebāba bas (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*muṭrib,]*

mutribā: Ey çalgıcı.

Muṭribā nāle ile meclise gel nāyi getür / Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyı getür (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*muṭribā,]*

Muṭribā al sāzuñi eyle 'amel / Kim Muḥayyer ola sözüñden Hiġz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 2*). [*muṭribā,]*

müttehem: Kabahatlı, suçlu. // Suçlanan, suçlu olduġu iddia edilen, töhmet altında bulunan.

Öper dildārı meclis içre sāġar / Ara yirde Muḥibbī **müttehemdür** (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*müttehemdür, -dür]*

müyesser: Nasip olma, ele geġme.

Eger yoluñda ḥāk olsam yüzüme bir ġadem bassañ / Zihī devlet zihī 'izzet baña ger bu **müyesserdür** (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*müyesserdür, -dür]*

müyesser oldu: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Ḥudā'dan istedüm irişdüm emrüz / Cemālūñ görmek oldu ġün müyesser (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*müyesser oldu,]*

müyesser oldu: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Ḥudā'dan istedüm irişdüm emrüz / Cemālūñ görmek oldu ġün müyesser (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*müyesser oldu, -dı]*

müyesser olmadı: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Komadı ḥaddüñi görmek girdi ḥaṭṭuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak ḥār seyr (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*müyesser olmadı, -ma, -dı-madı]*

müyesser olmadı: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Çünkü görmeklik **müyesser olmadı** görsün gözüm / Bāri yārumla beni bir yirde taşvīr eyleñüz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 2*). [*müyesser olmadı, -ma, -dı]*

müyesser olmadı: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam derd ü belâ vü mihnet ü gamdan halâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1). [müyesser olmadı, -ma, -dı]

müy-ı jülidem: Dağınık saç.

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen **müy-ı jülidem** degül belki duhânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [müy-ı jülidem, -m]

müy-ı sefid: Ak saç, ağarmış saç.

Kullığa **müy-ı sefid** ile didüm eyle kabûl / Didi pîr olsa efendi kulin âzâd eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7). [müy-ı sefid,]

müzevven: Bezenmiş, süslenmiş, ziynetli.

Sînede yir yir elifler serv ü dâğum lâleler / Kim temâşâ eyledi didi **müzevven** bâğ-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2). [müzevven,]

N

nā: *Ney, kamyş, içi kanık kamyş, üflemeli bir çalgı.*

Niçe demler inleyüp **nā** gibi kıldum ben nefes / Ĥamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*nā,]*

Ĝam-ı ‘işkuñ deleli **nā** gibi bagrumı benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*nā,]*

nā-bīnā: *Gözsüz, anadan doğma kör, âmâ.*

Ĝün yüzine zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muhibbī ğam yime ol çünkü **nā-bīnā** imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*nā-bīnā,]*

nā-çār: *Çaresiz.*

Bī-vefā dildār sevmek hey ne müşkil kār-ı mış / Kim giriftār-ı belā-yı ‘işk ola **nā-çār-ı mış** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*nā-çār-ı mış, -ı, -ı mış]*

nā-çār: *Çaresiz, zor durumda, ister istemez.*

Her vişālūñ çünkü bildük āhiri hicrān imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri **nā-çār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*nā-çār,]*

nādān: *Cahil, bilmez, bilgisiz, akulsız (kimse).*

Her ne söz kim söyledün virür haķıkatden haber / Līk ğuş itmege anı degme **nādān** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*nādān,]*

Cānā Muhibbī sözlerini dak kulaguña / **Nādān** eline düşmeye ol gevheri yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 5*). [*nādān,]*

nadas evlerem: *Tarlayı sürüp dinlenmeye bırakmak.*

Sīnem içre ekmege cānā maħabbet toħmını / Nāhūn ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*nadas evlerem, -r, -em]*

nadās itdiler: *Tarlayı sürüp dinlenmeye bırakmak.*

Saħn-ı dilde ekmek içün dāyimā ğam hāşılın / Şāh-ı ‘işkuñ emri ile itdiler beñzer nadās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*nadās itdiler, -di, -ler]*

nā-ehle: *Bir işte ehil olmayan, o işi hakkıyla yapmayan kimse.*

Katıdur kaşlaruñ yası anı **nā-ehle** gel sunma / Baña sun kıymetin kadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*nā-ehle,]*

nāfe-i çin: Çin nafesi II Çin'de yaşayan, karnının altından misk kokusu yayan hayvanın miskin kokusu.

Şâne ile her kaçan kim zülf-i müşgîn tagılır / Büy-ıla 'âlem tolar san **nāfe-i Çin** tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*nāfe-i çin,*]

nāfe-i müşgîn: Misk kesesi, misk torbası.

Gözün altında ol hâl-i siyâhuñ **nāfe-i müşgîn** / Ğalağdur kim bunu dirse ki Rûm içre ğazâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*nāfe-i müşgîn,*]

nāgâh: Ansızın, birdenbire.

Bu gönülüm murğı **nāgâh** itse pervâz / Anuñ şaydına hâzır çeşmi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*). [*nāgâh,*]

Görelî ol serv-ğaddi câmi'-i hüsn içre âh / Ğâmet ide diyü **nāgâh** biz iğâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*nāgâh,*]

nāgeh: Ansızın, birdendire.

Ben mübtelâya n'eyledi ol bî-vefâyı gör / Gönülüm tolaşdı zülfine **nāgeh** belâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [*nāgeh,*]

Sakın cemâl ü hüsnüñi iy âfitâb-ı hüsn / Gökler yüzine irişe **nāgeh** şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [*nāgeh,*]

Görinse **nāgeh** ol serv-i kabâ-püş / Gider şabr-ıla dilden tğâkat u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*nāgeh,*]

nāgehân: Ansızın, birdendire.

Gönül âh eylese zülfün hümâsı **nāgehân** ditrer / Niçe ârâm ide kuş kim hevâdan âşiyân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*nāgehân,*]

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden **nāgehân** / Dağı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*nāgehân,*]

Dilümden 'âleme düşdi dururken **nāgehân** âteş / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoğsa ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*nāgehân,*]

nağme: Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

Ğâh serv üzre gehî gül üzre bülbül **nağmesüz** / Olmuşam ben mübtelâ ol serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [*nağmesüz, -süz*]

nağme-sâz oldı: Nağme (şarkı) söylemek, terennüm etmek, ötmek, şakılamak.

Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen dağı kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*nağme-sâz oldı, -dı*]

nā-ḥaḳ yire: *Haksız yere, hak etmediği halde.*

Tîgını cellâd ğamzeñ dem mi var tîz eylemez / Öldürür **nā-ḥaḳ yire** ‘uşşâkı perhîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [*nā-ḥaḳ yire,*]

nā-ḥaḳ yire: *Haksız yere, hak etmediği halde.*

Didüm öldürsün koñuz kûyındaki ‘aşıkları / Nev-civândur didiler **nā-ḥaḳ yire** kan istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4*). [*nā-ḥaḳ yire,*]

naḥcîr: *Av, av hayvanı.*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tîz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir yaralu **naḥcîrümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*naḥcîrümüz, -ümüz*]

naḥcîr-ves: *Av gibi, av hayvanı gibi.*

Umaram pertâb idesin tîr-i ğamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum ben olam **naḥcîr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*naḥcîr-ves,*]

naḥcivân: *Nahcivan (Nahcivan (Bugün Azerbaycan'a bağlı özerk bir cumhuriyettir.).*

Döneliden **Naḥcivân'a** göñlümün vîrânesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*naḥcivân'a, -a*]

naḥl: *Fidan.*

Naḥl ḳaddûñ yâdına serv-i hırâmânım benüm / Göz yaşı pâyuña her dem cûlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*naḥl,*]

naḥl-i gülden: *Gül fidanı.*

Naḥl-i gülden tâze terdür bu Muhibbî'nün sözi / Anuñ-ıçun ehl-i ‘ışk olan ider her bâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*naḥl-i gülden, -den*]

nāḥun: *Tırnak.*

Sînem içre ekmege cānā maḥabbet toḥmını / **Nāḥun** ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*nāḥun,*]

na'îmi: *Nîmete eren kimse II nîmet, bolluk, refah içinde yaşama.*

‘İşkuñ **na'îmi** hoşdur ḥaşmı da lîk müşkil / Bir loḳma ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*na'îmi, -i*]

nāka-i levli: *Leyla'nın devesi.*

Nāka-i leylī ne vādilerde kim itdi mekân / Lâlesi hün-ı dil oldı nâle-i Mecnûn ceres (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3). [nāka-i leylī,]

nakd: Para, akçe, sermaye, servet.

Cân u dil **nakdini** virüp gönülüm ister vaşlını / Ne ‘aceb dîvâne olmuşdur ‘aceb sevdâsı var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2). [nakdini, -i, -ni]

İy gönül olma sakın dünyâ metâ‘ına harîş / N’eyledi **nakdi** ne assı eyledi Kârûn’a sor (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4). [nakdi, -i]

Nâşih sözüni bildüm cümlesi kamu nesih / **Nakd** isteyüben gönülüm efsâne kabül itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3). [nakd,]

nakd-i cân u dil: Can ve gönül varlığı, sermayesi.

Çârsü-yı ‘ışkda gördük metâ‘-ı büseñi / **Nakd-i cân u dil** ile geldük ki bazar isterüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5). [nakd-i cân u dil,]

nakd-i cânâ: Can sermayesi.

Bahâ sordum metâ‘-ı la‘l-i yâra / Didiler **nakd-i cânâ** râyegândurh (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2). [nakd-i cânâ, -a]

Nakd-i cânâ çün metâ‘-ı büse ikrâr eyledüñ / Döstüm inkâr idüp gel bozma bazarı henüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4). [nakd-i cânâ, -a]

nakd-i cân[ı]: Can sermayesi.

Nakd-i cân[ı] kim virüp aldı nigârûñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyâda bunuñ gibi as (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3). [nakd-i cân[ı], -[ı]]

nakd-i cân-ıla: Can sermayesi.

Nakd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı gör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6). [nakd-i cân-ıla, --ıla]

Nakd-i cân-ıla metâ‘-ı büseye oldum harîd / Korkum oldur kim benümle döst bazar eylemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3). [nakd-i cân-ıla, --ıla]

İy Muhıbbî büsesine **nakd-i cân-ıla** harîd / Olmuşam dürlü bahâya yâr bazar eylemes (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5). [nakd-i cân-ıla, -ıla]

Nakd-i cân-ıla metâ‘-ı büseñe oldum harîd / Aramızda yok dime olsun bizim alış viriş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4). [nakd-i cân-ıla, -ıla]

Nakd-i cân-ıla Muhıbbî taleb eylerse ne tañ / Çünkü la‘l-i leb-i dilber aña mañlûb olmuş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5). [nakd-i cân-ıla, -ıla]

nakd-i dil: Gönül sermayesi.

Naqd-i dil virüp metâ‘-ı hüsne kim ola harîd / Aña bu yolda belâ vü derd ü gam hâşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*naqd-i dil,]*

nakd-i eşki: Gözyaşı parası, sermayesi.

Timâr-ı gâmda cem‘ kılup **naqd-i eşki** dil / Gam hâşılını kendüye bād-ı hevâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*naqd-i eşki, -i]*

nâkes: Hasis olan, cimri II zelil, insaniyetsiz, alçak, deni.

Degme **nâkes** cāna kıymaz ‘ışk ara ber-dâr ola / Ehl-i ‘ışkuñ cümlesini sanma kim Manşür’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*nâkes,]*

nakış: Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme II duvar, tavan vb. yerlere süslemek maksadıyla yapılan şekil veya resim II resim, tasvir II görünüş, sûret.

Âhû göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ **naķışını** naķķāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*naķışını, -i, -n, -ı]*

nakkās: (Ar. naķş “boyayıp süslemek”ten naķķāş) Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar / Kim anuñ naķşında ‘âcizdür kamu **naķķāşlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*naķķāşlar, -lar]*

Levh-i dilde kıl kâlemle mâh-rûlar naķşını / Resm ider naķşında mâhirdür olup **naķķāş** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*naķķāş,]*

Dil hânesini naķş iderüz hûn-ı cigerle / Taşvîr-i hayâl idici **naķķāşlaruz** biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4*). [*naķķāşlaruz, -lar, -uz]*

Âhû göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ naķışını **naķķāşa** beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*naķķāşa, -a]*

Hûblar naķşın Muhibbî sînede naķş ideli / Mânî-i Çîn’i begenmez özge **naķķāş** olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*naķķāş,]*

Deyr içre egerçi yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez şuretgeh-i naķşını **naķķāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*naķķāş,]*

Eli ditrer olur hayrân u medhûş / Yazamaz şuret-i naķşını **naķķāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4*). [*naķķāş,]*

nakş: Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme II duvar, tavan vb. yerlere süslemek maksadıyla yapılan şekil veya resim II resim, tasvir II görünüş, sûret.

Yüz uruban kekbübüñ **naķşını** kapsam tañ midur / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*naķşını, -i, -n, -ı]*

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfûñ iy dilber / Anuñçün levh-i sînemde anuñ **naķşı** muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*naķşı, -ı]*

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilālî kaşlar / Kim anuñ **naqşında** ‘âcizdür kamu naqqâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*naqşında, -i, -n, -da*]

Hakk olursa mihr ü meh **naqşı** felekden gam degül / Naqş-ı eş‘aruñ Muhibbî künbed-i mînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*naqşı, -i*]

Levh-i dilde kıl kâlemle mâh-rûlar naqşını / Resm ider **naqşında** mâhirdür olup naqqâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*naqşında, -i, -n, -da*]

Levh-i dilde kıl kâlemle mâh-rûlar **naqşını** / Resm ider naqşında mâhirdür olup naqqâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*naqşını, -i, -n, -i*]

Levh-i dilde yazmışam cânâ hayâlûñ naqşını / İtdügüm **naqşı** benüm Mânî de taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*naqşı, -i*]

Levh-i dilde yazmışam cânâ hayâlûñ **naqşını** / İtdügüm naqşı benüm Mânî de taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*naqşını, -i, -n, -i*]

Bu Muhibbî hatt u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz **naqşına** biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*naqşına, -i, -n, -a*]

Hüblar **naqşın** Muhibbî sînede naqş ideli / Mânî-i Çîn’i begenmez özge naqqâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*naqşın, -i, -n*]

naqş ideli: *Naqş etmek, işlemek, resmetmek, süsleyip bezemek.*

Hüblar naqşın Muhibbî sînede **naqş ideli** / Mânî-i Çîn’i begenmez özge naqqâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*naqş ideli, -eli*]

naqş iderüz: *Naqş etmek, işlemek, resmetmek, süsleyip bezemek.*

Dil hânesini **naqş iderüz** hün-ı cigerle / Taşvîr-i hayâl idici naqqâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4*). [*naqş iderüz, -er, -üz*]

naqş-i dünyâva: *Dünyanın naqşı // Dünyanın süsü ve güzelliği.*

Naqş-i dünyâya Muhibbî dil virüp aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz zîrâ ki ma’nâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*naqş-i dünyâya, -y, -a*]

naqş-ı eş‘aruñ: *Şiirlerin naqşı / güzelliği.*

Hakk olursa mihr ü meh naqşı felekden gam degül / **Naqş-ı eş‘aruñ** Muhibbî künbed-i mînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*naqş-ı eş‘aruñ, -uñ*]

nâ’l kesdi: *Na’l kesmek: Vücuduna nal şeklinde dövme yaptırmak, vücudu nal şeklinde dağlamak.*

Sînesine her ki kesdi nâ’l ü yakdı tâze dâğ / Eylemez bâğa nazar seyr-i gülistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*nâ’l kesdi, -di*]

nâlân olmasun: *İnlemek, feryat etmek, acı ile inilti sesler çıkarmak.*

Dem-be-dem iñler gönül sînemde mânend-i ceres / Niçe **nālân olmasun** gâyet de teng oldı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*nālân olmasun, -ma, -sun*]

nālân olup: *İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.*

Nālân olup cürmin añup sîne döğmege / Gerdün gibi eline alsun dil iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*nālân olup, -up*]

nālân olur: *İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.*

Gördügince gün yüzün ‘aşıkıların **nālân olur** / Kanda kim açıla gül anda hezâr elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*nālân olur, -ur*]

nālân oluram: *İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.*

Giceler ney gibi **nālân oluram** tâ şubha dek / Bulmadum feryāduma ‘âlemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [*nālân oluram, -ur, -am*]

nāle: *Inilti, feryat.*

Bülbül yiridür **nālesi** eflāke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yarı dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*nālesi, -si*]

Bezm-i gam içre **nālelerüm** nāyı pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî şimdi hemān erğanünadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*nālelerüm, -ler, -üm*]

Bezm-i gamda iy Muhibbî **nāleme** āheng içün / Nāyı gör bāzāra varmış kendüzin güyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*nāleme, -m, -e*]

Muṭribā **nāle** ile meclise gel nāyı getir / Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*nāle,]*

Giryesin ebr-i bahāruñ dīde-i pür-ḥūna sor / **Nālesin** ra‘duñ sorarsañ bu dil-i maḥzūna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*nālesin, -si, -n*]

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ ‘izār-ı yarı gör / Sorma bülbül **nālesin** dil-ḥaste bu ben zārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*nālesin, -si, -n*]

Dün gice küyında **nālem** işidüp / Dir seg-i küyü bu ne feryāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*nālem, -m*]

Bezm-i belāda **nālemi** güş eyleyen benüm / Eydür belā-yı ‘ışqa bu bir mübtelā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*nālemi, -m, -i*]

Murg-ı seḥerün **nāleleri** nālemi oḥşār / Çarḥ-ı felegün nālişi efgānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*nāleleri, -ler, -i*]

Murg-ı seḥerün nāleleri **nālemi** oḥşār / Çarḥ-ı felegün nālişi efgānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*nālemi, -m, -i*]

Kaşların çin eyleme küyünde **nālem** işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [*nālem, -m*]

Çün ğamdan özge kalmadı bir ğam-ğüsārumuz / Geçse ‘aceb mi **nāle** ile rūzigārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*nāle,]*

Ol yār bu ben ‘āşıka hergiz nazar itmez / Sengīn diline **nāle** vü yaşum eşer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 1*). [*nāle,]*

Derdā dirēg dilber **nālem** benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşīhat olsa birini dutmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*nālem, -m]*

Tir-i āhum irdi eflāke daḥı **nālem** henüz / İy kamer bir şeb degülsin vākıf-ı ḥālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*nālem, -m]*

Gözlerüm yaşına cūy-ı āb beñzer beñzemez / **Nālesine** gönlümün dölāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1304, Beyit 1*). [*nālesine, -si, -n, -e]*

İşidenler bu gönlüm **nālesini** / Çalınur didi ğam bezminde bu saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1329, Beyit 3*). [*nālesini, -si, -n, -i]*

Serv-kaddūñ göreli göz yaşı kendin yiñemez / Dūd-ı āh-ıla bu dil **nāle** kemendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*nāle,]*

Āh kılsam irişür **nālem** melekler gūşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*nālem, -m]*

Arturur **nālesini** görse Muhibbī ruḥuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elḥān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*nālesini, -si, -n, -i]*

İy büt-i Çin rence virme **nālemi** gūş eyleyüp / İşigüñ büt-ḥānedür efgānumı kıldum ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*nālemi, -m, -i]*

Ne kadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz bu **nāleme** bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*nāleme, -me]*

Her şeb iy meh irdi eflāke Muhibbī **nālesi** / İy meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*nālesi, -si]*

Uyumaz **nālemle** çün kim yirde māhī gökde murğ / Olmadum ben mübtelā bu āh u efgāndan ḥalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*nālemle, -m, -le]*

Bezm-i belāda **nāleme** āheng için benüm / Muṭrib terāne bagla elüñ gel rebāba bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*nāleme, -m, -e]*

nāle eyler: *Inlemek. feryad etmek.*

Nāle eyler bu Muhibbī bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bī-dil bu hevālarda nevāyı istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*nāle eyler, -r]*

nāle evler: *Inlemek. feryad etmek.*

Kārbān-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maşūd için / **Nāle eyler** vādi-i ğamda bu dil hem çü ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*nāle eyler, -r]*

nāle evlese: *Inlemek. feryad etmek.*

Seherden gülşene bülbül varur gül kârını bilmez / Ne deñlü eylese nâle güler gül zârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*nâle eylese, -se*]

nâle kıl: *Inlemek. feryad etmek.*

N'ideyin döst diyüp inledüben kumrî gibi / **Nâle kıl** gülşene var bülbülü feryâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*nâle kıl,]*

nâle kıl: *Inlemek. feryad etmek.*

Bezm ara tâ şubh olunca iy Muhibbî **nâle kıl** / Çalınur mızrâb-ı ğamla çün gönül tanbürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*nâle kıl,]*

nâle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Gide cânân Muhibbî **nâle kılma** / Bunı kim gördi mürde ide âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*nâle kılma, -ma*]

nâle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Gide cânân Muhibbî **nâle kılma** / Bunı kim gördi mürde ide âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*nâle kılma, -ma*]

nâle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Nâle kılma gönüñe gelse hayâl-i çeşm-i yâr / Hânedede bîmâr ola itme Muhibbî anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*nâle kılma, -ma*]

nâle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Yanar pervâne şem'e **nâle kılma** / Çü çıkmaz mürdelerden hergiz âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [*nâle kılma, -maz*]

nâle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Cüdâ olsa Muhibbî **nâle kılma** / Ki zîrâ küştelerden gelmez âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*nâle kılma, -maz*]

nâle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Tañ degüldür **nâle kılma** küyüña vardukça dil / Var mıdur gülşende bir gül bülbülün zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*nâle kılma, -sa*]

nâle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Bezm-i ğamda **nâle kılma** nâylar dem-bestedir / 'Üd iniler zârılıgum işidelden hastadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*nâle kılma, -sa, -m*]

nāle kılсам: *Inlemek. feryad etmek.*

Nāle kılсам mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / Tañlaram nāz uyhusından yarı bī-dār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*nāle kılсам, -sa, -m*]

nāle kılup: *Inlemek. feryad etmek.*

İy gönül kühkenün nālišini yāda getür / Sen dañı **nāle kılup** sengi de feryāda getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*nāle kılup, -up*]

nāle kılup: *Inlemek. feryad etmek.*

Her kaçan gün yüzine zūlfini dildār çeker / Āh idüp **nāle kılup** bülbül-i dil zār çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 1*). [*nāle kılup, -up*]

nāle kılur: *Inlemek. feryad etmek.*

Her nefes **nāle kılur** can u gönül / Meclis içinde nāyı kim sevmes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 2*). [*nāle kılur, -ur*]

nāle vü āh itdügince: *Āh edip inlemek, ağlayıp sızlanmak.*

Nāle vü āh itdügince āh iderler taglar / Nite kim efgān iderler sayru için saglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*nāle vü āh itdügince, -düg, -ince*]

nāle vü āhum: *İnleme ve ah etme.*

Ol yār geçer nāz-ıla bir dem nazar itmez / Sāhtdur dili **nāle vü āhum** eşer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 1*). [*nāle vü āhum, -um*]

nāle vü efgān iderse: *Inleyip feryat etmek, ağlamak, haykırmak.*

Muhibbī n'ola karşıñda iderse nāle vü efgān / Velī şūrīde bülbüldür yüzün gül gülsitānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*nāle vü efgān iderse, -er, -se*]

nāle vü efgān iderse: *Inleyip feryat etmek, ağlamak, haykırmak.*

Muhibbī n'ola karşıñda iderse nāle vü efgān / Velī şūrīde bülbüldür yüzün gül gülsitānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*nāle vü efgān iderse, -er, -se*]

nāle vü efgānumuz: *Feryat ve figan, ağlama ve inleme.*

Zerrece güş itmedi ol mihri yok feryādumı / Līk 'ālem topdoludur **nāle vü efgānumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1302, Beyit 4*). [*nāle vü efgānumuz, -umuz*]

nāle vü efgānumuz: *Feryat ve figan, ağlama ve inleme.*

Bagrını yir yir delüp feryâda çün bil bagladı / İşidelden döstlarını **nâle vü efgânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [*nâle vü efgânumuz, -umuz*]

nâle vü efgânumuz: *Feryat ve figan, ağlama ve inleme.*

Ay olur hafta geçer göstermez oldı gün yüzün / Göklere irse ‘aceb mi **nâle vü efgânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*nâle vü efgânumuz, -umuz*]

nâle vü feryâd eyler: *Feryad figan etmek, ağlayıp inlemek.*

Yine dil murğî şehâ gün yüzünü yâd eyler / Giceler şubha degin **nâle vü feryâd eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*nâle vü feryâd eyler, -r*]

nâle vü feryâd u zârîdür: *İnleme ve sızlanarak bağırıp çağırma ve ağlama.*

Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / Yâ İlâhî olmasun ‘âlemde kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*nâle vü feryâd u zârîdür, -dür*]

nâle vü feryâd-ıla: *İnleme ve feryad etme.*

Gözlerüm gözgelerinden eşk-i hünîn dökmege / **Nâle vü feryâd-ıla** dildür bizüm tölâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3*). [*nâle vü feryâd-ıla, --ıla*]

nâle vü feryâdumi: *İnleme ve feryad etme.*

Nâle vü feryâdumi işitmesen olmaz ‘aceb / Bülbül ünine çü ‘âdetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*nâle vü feryâdumi, -um, -ı*]

nâle-i âhum: *Âhın iniltisi II âh etme ve inleme sonucu çıkan içli sesler.*

Ol tabîb-i dil ölürsem dağı tedbîr eylemez / **Nâle-i âhum** dirîgâ aña te’sîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*nâle-i âhum, -um*]

nâle-i dil: *Gönlün inleyişi.*

Ğam meclisinde dîde-i eşk nüşlardanuz / Nâyüñ yirine **nâle-i dil** güşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [*nâle-i dil,]*

nâle-i mecnûn: *Mecnun'un feryadı.*

Nâka-i leylî ne vâdilerde kim itdi mekân / Lâlesi hün-ı dil oldı **nâle-i Mecnûn** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [*nâle-i mecnûn,]*

nâleler eyledi: *Inlemek, feryad etmek.*

Ğam-ı ‘ışkuñ deleli nâ gibi bagrumı benüm / **Nâleler eyledi** dil şiyt u şadâ kıldı ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*nâleler eyledi, -di*]

näleler eyler: *Inlemek, feryad etmek.*

Näleler eyler Muhibbî rāh-ı ‘ışkuında senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez diyesin kim bu çi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*näleler eyler, -r*]

näleler it: *Inlemek, feryad etmek.*

Gül ruğlarının şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilā **näleler it** yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*näleler it,*]

näleler it: *Inlemek, feryad etmek.*

Gül ruğlarının şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilā **näleler it** yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*näleler it,*]

näleler kıl: *Inlemek, feryad etmek.*

Kārübān-ı dil revāndur çün melāmet rāhına / İy Muhibbî **näleler kıl** sen de mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [*näleler kıl,*]

näleler kılsun: *Inlemek, feryad etmek.*

İñleşün bülbül gibi kılsun Muhibbî näleler / Hüsn-i yāruñ gülşen-i tāze bahāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*näleler kılsun, -sun-sun, -*]

nāliš: *İnilti, inleme, figan.*

İy gönül kühkenüñ **nālišini** yāda getir / Sen dağı näle kılup sengi de feryāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*nālišini, -i, -ni*]

Murg-ı seherüñ näleleri nälemi oğşār / Çarḥ-ı felegüñ **nāliši** efgānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*nāliši, -i*]

nālišler itdükçe: *Inlemek, ağlayıp sızlanmak.*

Gözümüñ yaşına mānend cihān içinde āb olmaz / Bu dil **nālišler itdükçe** dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*nālišler itdükçe, -dükçe*]

nālišler itsem: *Inlemek, ağlayıp sızlanmak.*

Bezm-i gamda iñleyüp **nālišler itsem** tā seher / Hālüm añlar nāylar derdüm rebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*nālišler itsem, -se, -m*]

nālišler itsem: *Inlemek, ağlayıp sızlanmak.*

Çağan **nālišler itsem** bezm-i gamda / Fiğān u näle kılmak nāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3*). [*nālišler itsem, -ler, -sem, --se, -m*]

nām: *Isim, ad II ün, şöret, şan.*

Yāra **nāmuñ** ne didüm didi meh-i tábāna sor / Leblerin sordum didi var bu hadîşi cāna sor (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*nāmuñ, -uñ*]

Nāmūs nedür ‘āşık anı eylemez idrāk / Nite ki hārābāt erine **nām** gerekmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*nām,]*

Nāme içre **nāmını** añmış Muhibbî dilberüñ / Sehv-ile yazmış meger yāhud yazılmışdur ğalať (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*nāmını, -ı, -n, -ı*]

namāz: *İslām dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslām’ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet. // Namaz vakti.*

Ķāmet itdüñ gözlerüñ ‘uşşāka çün oldı imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi **namāz** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1215, Beyit 5*). [*namāz,]*

namāz: *İslām dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslām’ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.*

Ķaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / Ķāmet ki olur lâ-büd olur anda **namāz** farz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*namāz,]*

namāz kıldı: *Namaz kılmak, namaz ibadetini yerine getirmek.*

Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar di namāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1248, Beyit 4*). [*namāz kıldı, -dı*]

namāz kılınur: *Namaz kılmak, namaz ibadetini yerine getirmek.*

Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyāz / Kılınur çünki bilürsin bunı her yirde namāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*namāz kılınur, -m, -ur*]

nāme: *Mektup.*

Āteş-i ‘ışkuñ rumüzın niçe tañrîr eyleyem / Söylesem ‘ālem yanar sanmañ ki ancak **nāmeler** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*nāmeler, -ler*]

Göz karasın hāl idüp dildāra yazdum **nāmeyi** / Dōstlar luť eyleyüp eşkümlle tañrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*nāmeyi, -y, -ı*]

Nāme içre nāmını añmış Muhibbî dilberüñ / Sehv-ile yazmış meger yāhud yazılmışdur ğalať (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*nāme,]*

nā-mihribān: *Merhametsiz, acıması olmayan, zalim II sevgili.*

Āh-ı Muhibbî her zamān dem dem çıkar tā āsümān / Bir kez sor iy **nā-mihribān** āh u figānum kandadır (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*nā-mihribān,]*

La’l-i nābuñ hāsetinden dāyim iy **nā-mihribān** / Bezm-i ğamda hūn-ı dildür içdüğüm ben taş taş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*nā-mihribān,]*

Okuyup görmüş degül beñzer maḥabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri lik ol **nā-mihribān** ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*nā-mihribān,]*

nāmūs: *İnsanın ahlāk kurallarına uymasını sağlayan, onu şerefli kılan mânevî duygu, güzel haslet II arz, iffet, hayâ.*

Nāmūs nedür ‘āşık anı eylemez idrāk / Nite ki ḥarābāt erine nām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*nāmūs,]*

Baş açuk ğam tekyesinde olmışuz abdāl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girtü **nāmūs-ıla** ‘ār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*nāmūs-ıla, -ıla]*

nāmūs u ‘ār: *Namus ve utanma.*

Zāhidā ol sen selāmet biz melāmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘āşık olan **nāmūs u ‘ār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*nāmūs u ‘ār,]*

nāmūs u ‘ārı: *Namus ve utanma.*

Biz ḥarābāt ehliyüz mesken bize meyḥanedür / Lā’übālî meşrebüz **nāmūs u ‘ārı** n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*nāmūs u ‘ārı, -ı]*

nā-müselmān: *Müslüman olmayan, kafir.*

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim **nā-müselmāndur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*nā-müselmāndur, -dur]*

nān: *Ekmeğ, yiyecek, azık.*

İhtiyār-ı fakr iden dergāh u evvān istemez / Zād-ı ğamdan özge hergiz kendüye **nān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*nān,]*

nā-peydā: *Görünmeyen, belli ve aşikar olmayan, gizli.*

İstedüm dîvāne göñlüm ḥālîni bilmek yine / Bulmadum ol cünün deştinde **nā-peydā** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*nā-peydā,]*

nā-peydā olur: *Yok olmak, ortadan kaybolmak, görünmez olmak.*

Şem’-i ḥüsne kim ki ‘āşıkdur yanar pervāne-veş / Maḥv olur ol ‘āteş-i ‘ışk içre **nā-peydā olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [*nā-peydā olur, -ur]*

nār: *Ateş, od.*

‘İzārı **nārına** düşmiş ğıdādur dāne-i ḥālî / Yimez pervā ol āteşden göñül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*nārına, -ına]*

Sinede ‘ışk āteşini **nār** sanmañ nürdür / Anuñ ile ehl-i diller ḥānesi ma‘mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*nār,]*

Yüzüñ nûrına kim dir **nâra** beñzer / Ya kimdür kim diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[nâra, -a]

(↵) Tavâf itmeye vardum haremüñ Ka'besini / Bu ümîde ki şehâ yakmaya hergiz beni **nâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [nâr,]

(ع) 'Âşık ser-i küyını diler şâm u seher / Heves itmez bu gönül hürî vü cennet dağı **nâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [nâr,]

Ara pervânesin şem'-i cemâlin / Bulursın yanmaga **nâr** eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2*).
[nâr,]

Cihânda var mı bir şem'-i şeb-efrûz / Yakup pervânesini **nâr** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2*).
[nâr,]

Âhum odından sakın kim bir nihâl-i tâzesin / Sîne pür-süzam benüm hâlî degüldür **nârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [nârsuz, -suz]

Bezm-i hüsninde görüp şem'-i cemâl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol **nâra** düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [nâra, -a]

Beni kül eyledi bu âteş-i 'ışk / Bu nev'e yanmagı bir **nâr** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [nâr,]

İtdi pervâne gönül yine ruḥ-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âhîr kim ider **nâra** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [nâra, -a]

Nâşihâ men' itme yaksam şem'-i hüsne cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez illâ **nâr** hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2*). [nâr,]

Görinen 'anberîn beñler nigâruñ şem'-i hüsninde / Sanasın bir bölük Hindü daparlar **nâra** yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [nâra, -a]

nâr eylemez: Ateşe çevirmek, ateşte yakmak, yakıp kül etmek.

Şem'-i rüşen var mı yâhüd bir gice / Yakuban pervânesin **nâr eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3*).
[nâr eylemez, -mez]

nâr olmayan: Ateş olmak, ateşte yanmak, yanıp kül olmak.

Benüm bu derdümi derde giriftâr olmayan bilmez / Derünü âteş-i 'ışka yanup **nâr olmayan** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [nâr olmayan, -ma, -y, -an]

na'ra: Yüksek sesle bağırma.

Güm güm ötse **na'ramuzdan** tās-ı çarḥ olmaz 'aceb / Hâlimüzce ehl-i 'irfân içre hâlât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [na'ramuzdan, -muz, -dan]

na'ra-i mestâne: Sarhoşça nara, haykırma II sarhoşların haykırması, bağırtısı.

Sıgmadı ḥumlara mey eyledi çün cüş u ḥurûş / Çıkdı 'ayyüka yine **na'ra-i mestâne** biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [na'ra-i mestâne,]

nâr-ı âhumdan: Ah ateşi.

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i ḥaṭṭuñ sakın / Bu meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*nār-ı āhumdan, -um, -dan*]

İlāhî nār-ı āhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki āhumdan benüm pürdür zemîn ü āsümān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*nār-ı āhumdan, -um, -dan*]

nār-ı firkatdür: *Ayrılık ateşi.*

Nār-ı firkatdür bugün bildüm çü düzaḥdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökmeşe seyl-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*nār-ı firkatdür, -dür*]

nār-ı ğam: *Gam ateşi.*

Cân u dil bāl ü perümdür yakdı anı nār-ı ğam / Varabilmem küyuña çün bî-per ü bālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*nār-ı ğam,]*

nār-ı ğamdan: *Gam ateşi.*

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sînede her bir kılum efgânlar eyler hem çü saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*nār-ı ğamdan, -dan*]

nār-ı halîl: *Halil'in ateşi II Hz. İbrahim'in atıldığı ateş.*

Āteş-i āhum yanında bir şerer nār-ı Ḥalîl / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*nār-ı ḥalîl,]*

nār-ı hicrân: *Ayrılık ateşi.*

Nār-ı hicrân içre kala çıkmaya bu cân u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*nār-ı hicrân,]*

nār-ı hicrândan: *Ayrılık ateşi.*

Āh kim olmadı bu cân nār-ı hicrândan ḥalâş / Kankı dil bend ola olmaz zülfi cānāndan ḥalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*nār-ı hicrândan, -dan*]

nār-ı hicre: *Ayrılık ateşi.*

Yakma iy dil nār-ı hicre bu Muhibbî ḥastayı / Ḥayra gir cevri ü cefādan kıl bu miskîni ḥalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*nār-ı hicre, -e*]

nār-ı 'ışk: *Aşk ateşi.*

Āteş-i 'ışka Muhibbî yana ḥākister ola / Nār-ı 'ışk ile nite yanup kül oldu Kaqnūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*nār-ı 'ışk,]*

nār-ı 'ışk-ıla yanar: *Aşk ateşiyle yanmak.*

Dil çerâğın şu‘lelendürsem ‘aceb mi sînede / Gice gündüz **nâr-ı ‘ışk-ıla yanar** Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*nâr-ı ‘ışk-ıla yanar, -ar*]

nâr-ı mahabbetle: *Sevgi, muhabbet, aşk ateşi.*

Yanaruz **nâr-ı maḥabbetle** dem-â-dem şem‘-veş / Dūdumuz serden çıkar biz ‘ışk sevdâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*nâr-ı maḥabbetle, -le*]

nâs: *İnsanlar, halk, herkes.*

Kan ider ol yâr beñzer geydi gülgünî libâs / Kaşr-ı hüsne baş açup karşu tururlar cümle **nâs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*nâs,]*

nâs: *İnsan, beşer.*

Kim ki dünyâ ni‘metine aldanup meyl eyleye / Aña ḥayvândur disünler dimesünler aña **nâs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*nâs,]*

nâs: *Herhangi bir konuda kesin ve açık hüküm içeren söz, açık ve kesin hüküm.*

Düg dilüni kendi ḥaddünden tecävüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu benüm sözüme **nâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*nâş,]*

nâ-şâyeste: *Uygun olmayan.*

Salınur gül ḥâr-ıla salınma sen agyâr-ıla / Cünbişi ra‘nâ gülüñ gülşende **nâ-şâyestedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*nâ-şâyestedür, -dür*]

nâşî: (*Ar. neş‘et “ortaya çıkmak, yetişmek”ten nâşî*) *İleri gelen, neşet eden II yabancı, rakip.*

Gün yüzini yaluñuz vardum temâşâ itmege / Bilmedüm säyem gibi ardumca **nâşî** var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*nâşî,]*

nâşî olan: *İleri gelmek, ortaya çıkmak.*

Gülşene vardum ki tâ tenhâ seni şayd eyleyem / Olan anda baña nâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*nâşî olan, -an*]

naşîb: *Bir kimsenin payına düşen şey, hisse II Allah‘ın bir kimseye tâyin ve kısmet ettiği şey, tâlih, baht.*

Zâr olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkine / Zârî kılsun ‘âşikuñ çünkü **naşîbi** zâr-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*naşîbi, -i*]

naşîb eyler-ise: *Nasip etmek (eylemek, kılmak): (Allah birine bir şeyi) Kader olarak belirlemiş olmak, (birini bir şeye) erişirmek, kısmet etmek.*

Gülşen-i küyü baña bağ-ı irem gibi gelür / Hâk **naşîb eyler-ise** aña irem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [*naşîb eyler-ise, -r, --ise-r, -i, -se*]

naşib ola: (Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, payına düşmek, kısmet olmak.

Tîri çün sehm-i sa‘âdetdür **naşib ola** diyü / Bu Muhibbî kaşları yasin görüp kırbân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5). [naşib ola, -a]

naşib olmuştur: (Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, payına düşmek, kısmet olmak.

‘İşk câmından Muhibbî kime olmuştur naşib / Bulmaz ol huşyârlık tâ haşre dek sekrân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5). [naşib olmuştur, -mış, -dur-muşdur]

nâsih: Nasihat eden, öğüt veren.

Vîrür **nâsih** şarâb u ‘ışka tevbe / Muhibbî ‘aşık-ı in gerden çi mağdûr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5). [nâsih,]

Nâsih sözüni bildüm cümlesi kamu nesih / Naqd isteyüben gönüm efsâne kabûl itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3). [nâsih,]

nâsihâ: Ey nasihat eden, öğüt veren.

Nâsihâ pend eyleme itmez Muhibbî’ye eğer / Mâh-rûlar çün ezel dilden kararum aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5). [nâsihâ,]

Mâh-rûlar mihrî dilden zâyil olmaz pend-ile / **Nâsihâ** virür şudâ’ lutf eylegil bu sözi kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3). [nâsihâ,]

Nâsihâ men‘ itme yaksam şem‘-i hüsne cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez illâ nâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [nâsihâ,]

naşihat virdüm: Nasihat, öğüt vermek, tavsiyede bulunmak, uyarmak.

İy gönül virdüm naşihat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4). [naşihat virdüm, -dü, -m]

naţ‘-ı hüsninde: Güzellik sofrası.

Naţ‘-ı hüsninde yine çiğnedür üftâdeleri / At salup her tarafa ya‘nî semendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4). [naţ‘-ı hüsninde, -i, -n, -de]

naţ‘-ı zemîn: Yeryüzü sofrası (sofra bezi) II yeryüzü döşeği.

Sergeşte kılup **naţ‘-ı zemîn** üstine âhîr / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4). [naţ‘-ı zemîn,]

nâtüvân: Zayıf, güçsüz çaresiz.

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafes / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol **nâtüvân**um kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4). [nâtüvân, -um]

nāvek: Ok. || Sevgilinin kirpiği.

Eger çāk itse bagrum tîg-ı ğamze / Ne ğam müjġanı **nāvekdür** ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*).
[nāvekdür, -dür]

nāvek-i ğamzeñ: Sevgilinin etkili, yan bakış okları.

Nāvek-i ğamzeñ niçe bî-dilleri itdi helāk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [nāvek-i ğamzeñ, -ñ]

nāvek-i ğamzesi: Sevgilinin etkili, yan bakış okları.

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gāh ta'zīm ile ko dilde gehî cânuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [nāvek-i ğamzesi, -si]

nāvek-i ğamzesine: Sevgilinin etkili, yan bakış okları.

Nāvek-i ğamzesine döymeye sīnem siperi / Kaşı yasını kaçan 'işve ile yār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [nāvek-i ğamzesine, -si, -n, -e]

nāy: İçi yanık kamaş, ney.

Bezm-i ğam içre nālelerüm **nāyı** pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî şimdi hemān ergānūnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [nāyı, -ı]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nāleme āheng içün / **Nāyı** gör bāzāra varmış kendüzin güyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [nāyı, -ı]

Muṭribā nāle ile meclise gel **nāyı** getir / Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [nāyı, -ı]

Bezm-i ğamda iñleyüp nālišler itsem tā seḫer / Hālüm añlar **nāylar** derdüm rebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [nāylar, -lar]

Bezm-i ğamda nāle kılsam **nāylar** dem-bestedür / 'Üd iñiler zārılıgum işidelden ḫastadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [nāylar, -lar]

Ĝam meclisinde dīde-i eşk nūşlardanuz / **Nāyuñ** yirine nāle-i dil ġuşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [nāyuñ, -uñ]

Kaçan nālišler itsem bezm-i ğamda / Fiġān u nāle kılmak **nāya** düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3*).
[nāya, -a]

Her nefes nāle kılor can u gönül / Meclis içinde **nāyı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [nāyı, -ı]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî **nāydur** gönülüm benüm / Ol sebebden söz ü sāz u çeng ü nāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [nāydur, -dur]

Üstüñ`ānum **nāya** döndi dem-be-dem eyler fiġān / Anuñ-ıçun 'üd u kånün u rebāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [nāya, -a]

nāy-ı hoş-nevādur: Hoş, tatlı sesli ney.

Yine bezm-i belâ içre bu gönlüm / İñiler sanki **nāy-ı hoş-nevādur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*nāy-ı hoş-nevādur, -dur*]

nāy-veş: Ney gibi, ney misali.

Biz ezel bezminde ‘ışkuñla sentüñ hem-demlerüz / **Nāy-veş** bagrı delük bir niçe şāhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [*nāy-veş,]*

Nāy-veş gāhî Hicāz’ı seyr idüp gāhî ‘İraq / Bezm-i ğamda inleseki tañ mı maķāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*nāy-veş,]*

nāz: Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlî tavır, cilve II bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul emeyip istemiyormuş gibi davranma II ilgisizlik, umursamazlık.

Her tarafından güller açılır cihān rüşen olur / Yār **nāz-ıla** kaçan gelse ‘izārın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Baş u cān tuhfe getürdüm n’ola maķbül itseñ / **Nāz-ıla** güldi nigārum didi üftāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Ol kemān ebrü kaçan kim **nāz-ıla** çeşmin süzer / Sinede turmaz ħadeng-i ğamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāka yüz biñ dürlü **nāz** / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık da istignā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*nāz,]*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ **nāz-ıla** / Saña kul olmaga kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Nāzükāne el salar yārāna yelken taķyesi / **Nāz-ıla** başına alsa anı key mevzün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Bārī didüm vir ħaber ħoķķa dehānuñdan nişān / **Nāz-ıla** güldi didi var ğonca-i ħandāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Biñ şīve ile **nāz-ıla** cānān gelür geçer / Gördükçe anı ağıza bu cān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Salınur ‘işve ile her tarafa **nāz-ıla** yār / Āh bu şīveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Nāz-ıla güftāra gelse ğonca-veş ol şāh-ı gül / Cān u diller inleşürler niçe giryānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Geh ‘işve gāh şīve gehi cevri ü gāh **nāz** / Didüklerince yok midur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*nāz,]*

Güzeller **nāz-ıla** refitār iderler / Dönerler ğonca-veş güftār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Salınsa **nāz-ıla** yārum gören dir serv-kāmetdür / Ne serv-kāmet olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*nāz-ıla, -ıla*]

- Öpsem lebûni disem o dem la'lini dişler / **Nâz-ıla** baña gösterür incü gibi dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [nâz-ıla, -ıla]
- Kimine **nâz** u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa 'ışkuñ ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [nâz,]
- Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [nâz-ıla, -ıla]
- Aglayup zârîlık ile eylesem yüz biñ niyâz / Yâr **nâzın** arturur biñ dürlü istignâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [nâzın, -i, -n]
- İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger gitse ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim **nâz-ıla** kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [nâz-ıla, -ıla]
- Gâh cevr ü geh cefâ gâh kirişme gâh **nâz** / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [nâz,]
- Eger **nâz-ıla** bâğa seyre gelse / Koya pâyına ser serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4*). [nâz-ıla, -ıla]
- Gâh şive gâh 'işve gâh cevr ü gâh **nâz** / Öldürür 'uşşâkı bu nev'-ile itmez ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [nâz,]
- Rahm eyle disem yâra ider **nâza** ser-âgâz / 'Âşık ki niyâz eyleye ma'sûka kılır nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [nâza, -a]
- Ser-i zülfinde her bir mû bilür yüz biñ cefâ vü **nâz** / Velî bir mû kadar bilmez bu 'âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [nâz,]
- Niyâz itdüm varup didi habîbüm / Senüñ var bir niyâzuñ bende biñ **nâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [nâz,]
- Ol yâr geçer **nâz-ıla** bir dem nazar itmez / Sâhtdur dili nâle vü âhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [nâz-ıla, -ıla]
- Nâz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başını gâltân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [nâz-ıla, -ıla]
- Nâle kılsam mürdeler kalkar kıyâmetdür sanur / Tañlaram **nâz** uyhusından yârı bî-dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3*). [nâz,]
- Cennete havrâ eger biñ **nâz-ıla** kılsa hırâm / Bir kadem ol serv-i nâzum gibi refîâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [nâz-ıla, -ıla]
- Salınur her yaña biñ **nâz-ıla** âh eyler-isem / Nite kim serv-i sehî kıdd-i büleñdin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [nâz-ıla, -ıla]
- Didüm iy dilber nedür bu şive vü cevr ü cefâ / Güldi didi **nâz-ıla** 'âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [nâz-ıla, -ıla]
- Gâh 'işve gâh hışm u gâh **nâz** / Cümlesinden katlümedür çün ğaraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [nâz,]
- Gâh **nâz** u gâh 'işve gâh hışm u geh 'itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlümedür çün ğaraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [nâz,]

nāz eyler: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse olur **nāz eyler** istiğnâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*nāz eyler, -r*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Ĥırāmān ol yūri serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Ĥırāmān ol yūri serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Ĥırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Ĥırām ol yūri iy serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Güzeller içre olduñ çünki mümtāz / Ne deñlü eyleseñ lâyıķ saña nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz ider: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Yüzini görmege varsam nigāruñ / Niyāz itsem ider ol baña biñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [*nāz ider, -er*]

nāz ider: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Niyāz itsem kaçan dildāra karşı / Yüzini çevürüp ider baña nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [*nāz ider, -er*]

nāz ider: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Her kaçan görseñ Muĥibbî **nāz ider** ol nāzenīn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*nāz ider, -er*]

nāz kılur: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Rahm eyle disem yāra ider nāza ser-āğāz / ‘Āşık ki niyāz eyleye ma‘şūka kılır nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1). [nāz kılır, -ur]

nazar: Bakma, bakış II dikkat, ilgi.

Kim **nazardan** dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel nazar kılsun Muhibbî ko cemālūñ ayına (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6). [nazardan, -dan]

Cānāne kaçan ğamzelerin mest-i h‘āb ider / Her bir **nazarda** cānuma yüz biñ ‘itāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1). [nazarda, -da]

Bir **nazarla** kırarım dir niçe biñ ‘āşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4). [nazarla, -la]

Şun‘-ı Hakk‘ı añlamaz gün yüzine karşı **nazar** / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var huffāş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4). [nazar,]

Lik senden bir **nazardur** ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemālūñi cihānda ben heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1). [nazardur, -dur]

İy güzeller husrevi cevr itmege kılma heves / Bir **nazardur** itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1). [nazardur, -dur]

Ġamz oklarına çünki bu sīnem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil **nazar** olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1). [nazar,]

İdiser sırrımı āh ‘āleme fāş / **Nazarla** sürmelü göz vesmelü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1). [nazarla, -la]

nazar eyle: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Hüsrevā ğüş it Muhibbî şî‘rine eyle nazar / Tarz-ı nazm içre Nizāmī ma‘nide h‘āce-y-imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5). [nazar eyle,]

nazar eyledi: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bir kerre **nazar eyledi** gün yüzüñe bu dil / Hayret basuban kendüden ol bî-ħaber olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3). [nazar eyledi, -di]

nazar eyledi: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bir kerre **nazar eyledi** gün yüzüñe bu dil / Hayret basuban kendüden ol bî-ħaber olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3). [nazar eyledi, -di]

nazar eylemez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Sīnesine her ki kesdi nā‘l ü yakdı tāze dāğ / Eylemez bāğa nazar seyr-i gülüstān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7). [nazar eylemez, -mez]

nazar eylemez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Her ne deñlü zārī kılsam āh u feryād eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazār ol bagrı taş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3). [nazār eylemez, -mez]

nazar eyleye: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Ƙaddüñe nazār eyleye secde ide bu dil / Ƙāmet ki olur lâ-büd olur anda namāz farz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4). [nazār eyleye, -y, -e]

nazar ide: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Giderüp zülfî şehābın gün yüzün peydā kılar / Kim aña ide nazār āşüfte vü şeydā kılar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1). [nazār ide, -e]

nazar ide: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Hiç olur mı nergis-i mestün ide baña nazār / Çün degül hālî elinden nüş ider bāde-i nāz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3). [nazār ide, -e]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Yıllar geçer üftādeye dilber nazār itmez / Beñzer ki dil-i sahtına yaşum eğer itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1). [nazār itmez, -mez]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Yār çün kim nazār itmez bu sözüüm gevherine / Māl-ı Ƙārün ise de ko yire geçsün demümüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2). [nazār itmez, -mez]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Ol yār bu ben ‘āşıka hergiz nazār itmez / Sengin diline nāle vü yaşum eğer itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1). [nazār itmez, -mez]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire bir nazār itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4). [nazār itmez, -mez]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Ol yār geçer nāz-ıla bir dem nazār itmez / Sāhtdur dili nāle vü āhum eğer itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1). [nazār itmez, -mez]

nazar itse: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Ay alnuña vü gün yüzüñe her kim nazār itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2). [nazār itse, -se]

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

İy dil **nazar kıl** ‘arızı güldür ya lāledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

İy Muhibbî key **nazar kıl** uşbu ‘ayyār felek / Gāh tāt-ı Hüsrev ü gāhî külāh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bu vādide muğāyirdür **nazar kıl** herkesün fikri / Diler dil kûy-ı dildārı velî zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bir **nazar kıl** cān göziyle gör bu lu‘bet-bāz-ı çarḥ / Bir nefesde saña biñ dürlü ‘alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Sakın bu āhum okından i çarḥ-ı keç-i dūn-perver / **Nazar kıl** kıddüme ol da benüm kaşı kemānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Muğannī al ele sāzuñı söylet / **Nazar kıl** ‘āleme bāğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Lebi gonca yüzi gül nāzeninler / **Nazar kıl** her biri bir sīm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

İki nesne ‘ışkuma şāhid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

İy Muhibbî cān göziyle kūhsāra kıl nazar / İñleyüp Ferhād için döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [*nazar kıl,]*

nazar kıldı: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Mihr ile bir kez **nazar kıldı** baña çeşmiyle yâr / Çok şükür kim tâli'üm 'âlemde bahtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*nazar kıldı, -dı*]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Hışm-ıla **nazar kılma** idüp kaşlarını çin / Kim didi saña kim gözün üstinde kaşın var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [*nazar kılma, -ma*]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bir **nazar kılma** o meh-rû 'âşıkun zârın görür / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağyârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [*nazar kılma, -maz*]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberün âhen midür / Rahm idüp kılma nazar itsem eger yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*nazar kılma, -maz*]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Gül yüzünsüz 'âleme kılma nazar cân bülbülü / Gülşen ü bāg-ı irem külhen görünür yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [*nazar kılma, -maz*]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Âh kim Tañrı selâmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılma nazar ol gamze-kârüm söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [*nazar kılma, -maz*]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bu Muhibbî hañt u hâl ü zülfine kılma nazar / Bakmazuz nakşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*nazar kılma, -maz*]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Yanmaz-ıdı âteş-i hicr-ile her dem cânumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılma nazar cânânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [*nazar kılma, -sa*]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildârün âh / Her kaçan baksam **nazar kılma** bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*nazar kılma, -sa, -m*]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bāg u râgı ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı hâzân / Her yaña kılma nazar berk-i şecer pâ-mâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*nazar kılma, -sa, -ñ*]

nazar kılsañ: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Hakk'a nâzırız / Şümme vechu'llâhı gördük mâsivâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4). [nazar kılsañ, -sa, -ñ]

nazar kılusun: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Kim nazardan döstüm gelmez bilürsin aña zar / Gel **nazar kılusun** Muhibbî ko cemâlûñ ayına (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6). [nazar kılusun,]

nazar kılusun: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılusun 'uşşākuñ nazar / Halk-ı 'ālem bakmadan gelmez çü hürşide zarar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1). [nazar kılusun, -sun]

nazar kılusun: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Kim nazardan döstüm gelmez bilürsin aña zar / Gel **nazar kılusun** Muhibbî ko cemâlûñ ayına (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6). [nazar kılusun, -sun]

nāzenîn: Narin, ince yapılı.

Nāzenîn ķaddi ile ruhsār u ķaddi baña bes / Göreli ne serv kıldum ārzü ne gül heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1). [nāzenîn,]

nāzenîn: İşveli, cilveli, nazlı II üstüne titreyerek çok nazlı olarak yetiştirilmiş, şımartılmış II ince yapılı, nârin II nazlı, cilveli, genç ve güzel kadın II sevgili.

Lebi gonca yüzi gül **nāzenînler** / Nazar kıl her biri bir sîm-tendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2). [nāzenînler, -ler]

Her kaçan görseñ Muhibbî nāz ider ol **nāzenîn** / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5). [nāzenîn,]

nazır: Nazar eden, bakan, gözeten.

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Hakk'a **nāzırız** / Şümme vechu'llâhı gördük mâsivâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4). [nāzırız, -uz]

nazır: Benzer, eş, denk, misl, manend.

Didüm ki yārumuñ yokdur **nazırî** / Eger var-ısa eydün kime beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2). [nazırî, -i]

İñen ra'nādur ol gül yüzlü dilber / **Nazırün** görmedüm ben iy kabā-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2). [nazırün, -ün]

nazım: Şiir, nazım.

Dürdür Muhibbî **nazmını** gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*nazmını, -ı, -n, -ı*]

Naẓmuñ Muhibbî **naẓmına** beñzer Nizāmi'nüñ / İnce hayāl-i nāzük ü şîrîn edāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*naẓmına, -ı, -n, -a*]

Naẓmuñ Muhibbî naẓmına beñzer Nizāmi'nüñ / İnce hayāl-i nāzük ü şîrîn edāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*naẓmuñ, -uñ*]

Kim ki **naẓm** ister Muhibbî şî'rini gūş eylesün / Bulnur gerçi ğazel ammā bu eş'ār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*naẓm,]*

Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak gūşuña / Rişte-i cān üzre **naẓmın** dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [*naẓmın, -ın*]

İy Muhibbî rişte-i cān üzre dizdür **naẓmuñı** / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [*naẓmuñı, -uñ, -ı*]

Dişlerüñle şem'-i hüsñüñ bu Muhibbî añmasa / Şî'rini pür-süz idüp **naẓmın** güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [*naẓmın, -ı, -n*]

Laħdinde eger gūş ide bu **naẓmı** Nizāmî / Baş kalduruban eyde hezārān buña sābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*naẓmı, -ı*]

Naẓm içinde olasın tā ki göñül sen ğavvāş / Talagör baħr-ı ma'āniye çıkar gevher-i hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*naẓm,]*

naẓm ider: *Dizmek, şiir söylemek.*

Naẓm ider lü'lü' dişüñ la'l lebüñ evşāfını / Rişte-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*naẓm ider, -er*]

nāzük: *İnce, narin.*

Dūd-ı āhumdan sakınur gül ruħın her dem nigār / Hey niçe **nāzük** mizāc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*nāzük,]*

Dāğ eylesem n'ola kolum zer kemer kılır / Diler ki kuça kaşdı o **nāzük** miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*nāzük,]*

nāzükāne: *İncelikle, zarif olarak nazik bir tarzda.*

Nāzükāne el salar yārāna yelken taqyesi / Nāz-ıla başına alsa anı key mevzün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*nāzükāne,]*

ne: *Bağlama unsuru // ne de...*

Bir olaldan yanumuzda āsümān-ıla zemīn / Anuñ için biz anuñ **ne** zīr ü bālāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*ne,]*

ne: *Ne, neden II soru zamiri.*

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller **ne** / Bugün **ne** olısar hāli kişi hōd yarını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 7*). [ne,]

Kanum içdi lebleri inkār idüp şahid diler / Buña **ne** şahid gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 4*). [ne,]

ne: *Ne II soru zamiri.*

Ne günāh itdüm ola elüm alup çarh-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 4*). [ne,]

‘İşk-ıla olduñsa Mecnūn’a mu‘ādil iy gönül / Her **neye** baksañ yazılmış şüret-i Leylā’yı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 3*). [neye, -y, -e]

Her **ne** deñlü yār düşmenlik ide / Baña **ne** kılsa gelür ol dōst er (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 3*). [ne,]

Bu cihānuñ **nesi** vardur aña şād ola gönül / Kıl haķıķat nazarın şeyh ü eger şāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 2*). [nesi, -si]

Kim ‘āşık ola derdine dermāna çāre yok / Dermāna çāre olmaya derde **ne** çāredür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 4*). [ne,]

Bu gönül zaħmına merhem urayım dime tabīb / **Ne** bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 4*). [ne,]

Yāra nāmuñ **ne** didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi var bu hadīşi cāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 1*). [ne,]

Döne döne yanmayan bilmez **nedür** aħvāl-i ‘işk / İy Muhibbī hālūñi bagrı kebābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 7*). [nedür, -dür]

Seher güş it **ne** dir murğ-ı seher-hız / ‘Ömür gibi bu dünyā bī vefādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 6*). [ne,]

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller **ne** / Bugün **ne** olısar hāli kişi hōd yarını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 7*). [ne,]

Giceler tā şubha dek ney gibi efgān eylerüz / Bu umīda **ne** getirür görelüm taķdırümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 4*). [ne,]

Gülmedi ‘ālemdede bir gün bu dil-i gamnākümüz / Bilmezüz **ne** gösterür daħı ‘aceb eflākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 1*). [ne,]

Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 5*). [ne,]

İy Muhibbī ‘āşıkūñ gör **ne** gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 5*). [ne,]

İy Muhibbī ‘āşıkūñ gör **ne** gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 5*). [ne,]

Hayālūñ gitmedi iy dōst dilden / Günāhum **ne** beni kıldıñ ferāmūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 3*). [ne,]

ne: *Ne kadar, oldukça fazla II soru sıfatı.*

Cân u dil naqdini virüp gönlüm ister vaşlını / **Ne** ‘aceb dīvâne olmuşdur ‘aceb sevdası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [ne,]

Hey **ne** zālimsin varup ger kapuña dād istesem / Ya sürüñ yā öldürüñ diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [ne,]

Ne hoş idi eger dünyā yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyā pāyidār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [ne,]

Hey **ne** zālimsin ‘aceb ferdāyı hîç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [ne,]

Gül yüzüñsüz bu Muhibbî inlese bülbül-şifāt / **Ne** dükenmez gice gündüz āh u zārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [ne,]

Göñlümün vîrānesin ol şāh ābād istemez / Hey **ne** zālimdür ki zulm[ı] hoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [ne,]

Bî-vefā dildār sevmek hey **ne** müşkil kār-ı mış / Kim giriftār-ı belā-yı ‘ışk ola nā-çār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [ne,]

Hicr içinde ölmedüm **ne** katı cānum var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [ne,]

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Hüm-hāne güşesi **ne** ulu bārgāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [ne,]

Hañtını hadi üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insānda **ne** zibā-y-ı mış a‘rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [ne,]

ne: Ne kadar, oldukça fazla II soru zarfı.

Yār vaşlum isteyen yolunda cān virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebānum vāy **ne** ra‘nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [ne,]

ne: Nasıl, öyle bir II soru sıfatı.

Göñlini ‘aşıkıların ol çeşm ü zülf-i hām kapar / Hey **ne** sâhirdür gözün sihr eyleyüp ādem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [ne,]

Hey **ne** sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinün her bir kılında Rüm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [ne,]

Hañtını gördüm hâlel virmek diler ruhsārına / Hey **ne** kâfirdür görüñ kaşd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [ne,]

Dil-i dīvâne dildāruñ ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezādur vāy **ne** bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [ne,]

ne: Ne, nasıl, hangi II soru sıfatı.

Yāra ‘arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbî ki bu **ne** gavgādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [ne,]

Alınmaz dāmenin gül hār elinden / Dañı şūrîde bülbül **ne** sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [ne,]

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu **ne** şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [ne,]

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün 'ışkuma şāhid / **Ne** yirde eylesem da'vî benüm hāzır güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [ne,]

İy gönül olma sakın dünyā metā'ına hārîş / N'eyledi naķdi **ne** assı eyledi Kārūn'a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [ne,]

Dün gice küyında nālem işidüp / Dir seg-i küyü bu **ne** feryāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [ne,]

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir serv-kāmetdür / **Ne** serv-kāmet olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [ne,]

Miyānına kimi kıl dir lebine kimi dir noķta / Arada nesne yok gördüm benüm **ne** kıl ü kālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [ne,]

Görüp ol la'l-i şîrîni **ne** kan yudar Muhibbî'nün / Belā kūhında ger yoluñ düşerse kūhkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [ne,]

Muhibbî devletinde şāh-ı 'ışkuñ / Belā vü derd ü miñnetden **ne** kemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5*). [ne,]

(خ) Hayālün dil-i mañzūnumı mesken tutalı / Beni dîvāne kılupdur baña **ne** gayret ü 'ār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [ne,]

Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu **ne** hüsün ü **ne** şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [ne,]

Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu **ne** hüsün ü **ne** şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [ne,]

Nāka-i leylî **ne** vādilerde kim itdi mekân / Lālesi hün-ı dil oldı nāle-i Mecnūn ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [ne,]

Eyleyen dehrî mu'aṭtar bilmedük **ne** bû imiş / Soñradan bildük anı ol müşg-bü gisü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [ne,]

ne 'aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

Şem'-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden **ne 'aceb** / Kim Muhibbî giceler şubḥa degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [ne 'aceb,]

ne 'aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

(ش) Şem'-i ruḥuña cānumı virsem **ne 'aceb** / Şem'i pervāne kaçan görse ider cānı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13*). [ne 'aceb,]

ne 'aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

Ne 'aceb hün-ıla āġışte olursa dilümüz / 'Işk suyu-y-ıla muḥammerdür ezelden gilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [ne 'aceb,]

ne 'aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum baña hemdem **ne ‘aceb** / Dilberüñ çeşmi Muhibbî görünür âl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*ne ‘aceb,*]

ne ‘aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

Uyumazsa **ne ‘aceb** sînesi pür âteş olan / Nitekim subha degin şem‘-i şebistân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*ne ‘aceb,*]

ne assı: *Ne faydası var, ne fayda, neye yarar.*

Sîm olsa yaşum zerd-i ruğum baña **ne assı** / Çün yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [*ne assı,*]

ne bilsün: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Baña sor ‘ışkuñ rumüzün vireyim bir bir haber / Sorma Mecnûn’a **ne bilsün** bir kara câhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*ne bilsün,*]

ne bilsün: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Meygede âdâbımı şüfî **ne bilsün** sor baña / Hürmetin ol dergehüñ ‘âlî-cenâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*ne bilsün,*]

ne bilsün: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Şu kim gül bisteri içre yatur gülzâra yasanmış / **Ne bilsün** ‘âşkuñ hâlin ki seng-i hâra yasanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*ne bilsün,*]

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim **ne bilür** / Yâr ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*ne bilür,*]

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim **ne bilür** / Yâr ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*ne bilür, -ür*]

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Vâdt-i miñnet ü gâmdaki olan hastalara / Leb-i la‘linden ider mi ki devâ kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*ne bilür,*]

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Niçe gün hicri-y-ile cân u ciger taglamışam / Umaram Hâk’dan ire vaşlı baña kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*ne bilür,*]

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Ne günāh itdüm ola elüm alup çarḥ-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā kim **ne bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*ne bilür,]*

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Bu Muhibbī dil ü cān yakduḡını ḥasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Ḥudā kim **ne bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*ne bilür,]*

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Kanlu yaş dökdüḡümü sorma gözümden **ne bilür** / Anı sor ḥūnī gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1040, Beyit 4*). [*ne bilür,]*

ne çāre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

Dilberūn ‘ārızını görmege dil māyıl olur / Çāre ne zülfi gelür gün yüzine ḥāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*ne çāre,]*

ne çāre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

Belā-yı cān durur gitmez dilümden / **Ne çāre** idem anı ben ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 4*). [*ne çāre,]*

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

Seḥerden gülşene bülbül varur gül kārını bilmez / **Ne deñlü** eylese nāle güler gül zārını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*ne deñlü,]*

Seni künh-ile kimse bilmek olmaz / **Ne deñlü** diḡḡat olsa görmek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 1*). [*ne deñlü,]*

Gözün yaşı günāhuñı añ aksun / **Ne deñlü** aksa anı silmek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 2*). [*ne deñlü,]*

Neden dil bagladuñ ol bī-vefāya / Cefā kılsañ **ne deñlü** sana ol az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*ne deñlü,]*

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

Güzeller içre olduñ çünki mümtāz / **Ne deñlü** eyleseñ lāyık saña nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*ne deñlü,]*

ne dirsiz: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? II uygun mudur, münasip midir, yaraşır mı?*

Yüzine ben kamer didüm **ne dirsiz** / Lebine gül-şeker didüm **ne dirsiz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*ne dirsiz,]*

ne dîrsîz: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? İI uygun mudur, münasîp midir, yaraşır mı?*

Yüzine ben kamer didüm **ne dîrsîz** / Lebine gül-şeker didüm **ne dîrsîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*).
[*ne dîrsîz,]*

ne dîrsîz: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? İI uygun mudur, münasîp midir, yaraşır mı?*

Yürür âzâde iken ‘ışkâ düşdüm / Kılâyım terk-i ser didüm **ne dîrsîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 2*). [*ne dîrsîz,]*

ne dîrsîz: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? İI uygun mudur, münasîp midir, yaraşır mı?*

Gerekdür sırr-ı ‘ışk gâyetde pinhân / Aluñ benden haber didüm **ne dîrsîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3*).
[*ne dîrsîz,]*

ne dîrsîz: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? İI uygun mudur, münasîp midir, yaraşır mı?*

Nişâr eylemek için pâ-yı yâra / Yaşuma sîm ü zer didüm **ne dîrsîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*ne dîrsîz,]*

ne dîrsîz: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? İI uygun mudur, münasîp midir, yaraşır mı?*

Muhib pervâne-veş ol şem‘-i hüsne / Yakayım bâl ü per didüm **ne dîrsîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*).
[*ne dîrsîz,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Yaralar ursa **ne ğam** sen gül için baña rakîb / Bu meşeldür ki diken zahmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Añarsa ‘ışk ehlini **ne ğam** zâhid melâmetle / Selâmet gözlemez ‘âşık işi anuñ melâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Ne ğam cânâ eger zâhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cân gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Dilâ ölseñ **ne ğam** ger ğamzesinden / Dirildür çün lebi ‘İsî nebî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Leb-i tiryākine irdi Muhibbî / **Ne ğam** dirlerse zülfüñ ‘aķrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh **ne ğam** / ‘Ālem yüzine gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Ĝamzeñ öldürse Muhibbî’yi **ne ğam** ğam yimezüz / Leblerüñ mürdeler ihyāsına ‘İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Ĝamzeñ öldürse Muhibbî’yi **ne ğam** ğam yimezüz / Leblerüñ mürdeler ihyāsına ‘İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Eger çāk itse bagrum tîĝ-ı ğamze / **Ne ğam** müjĝāmî nāvekdür ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Pāymāl olsam **ne ğam** iy hüsn ilinüñ Ğusrev’i / Bu meşel meşhürdür kim ‘āşık olur ‘ārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Eger çāk itse gönlüm tîĝ-ı çeşmüñ / **Ne ğam** tîr-i müjeñdür çünki dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*ne ğam,]*

ne ğamdur: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Yoluñda ölmek iy dilber sa‘ādet / Bu dehr-i bî-vefā-y-ıçun **ne ğamdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [*ne ğamdur, -dur]*

ne gelse: *Her ne gelse, her ne gelirse gelsin.*

Eger cevrüñ eger mihrüñ **ne gelse** rāzıyam senden / Ne vaşla oluram ħandān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*ne gelse,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Zāhidā sanma ki a‘māl-ıla cennet bulasın / Ol Ħaķ’uñ fażlı-durur yoĝsa ‘āmelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Añma efsâne-i Mecnûn'ı ko uyhu getürür / Beni añ yârum-ıla kuru meşelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Zülfinûñ fikrini ko tül-ı emelden **ne gelür** / İtmeyen cevır ü cefâ şıve güzelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*ne gelür,]*

Şi'r-ile çünki Muhibbî niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür şı'r ü ğazelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Zülfinûñ fikrini ko tül-ı emelden **ne gelür** / İtmeyen cevır ü cefâ şıve güzelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Gerçi nokta lebüñe kıl didi 'uşşâk bilüñe / Ben didüm nesne yok arada cedelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Gerçi nokta lebüñe kıl didi 'uşşâk bilüñe / Ben didüm nesne yok arada cedelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*ne gelür,]*

ne gerekdür: *Ne gerektir, gerekir mi? II gerekmez, belli, aşikar.*

Geh ruñın 'arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür ħaçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*ne gerekdür,]*

ne gerekdür: *Ne gerektir, gerekir mi? II gerekmez, belli, aşikar.*

Öldürür her dem beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür ħaçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*ne gerekdür,]*

ne haber: *Ne haber var? II birinden bir haber sormak veya bilgi almak için kullanılan soru, bir şey biliyor musun?.*

İy şabâ misk-ile 'anber kokusından **ne haber** / Getürürseñ baña ol zülf-i semensâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*ne haber,]*

ne hikmetdür ki: *Bilmezlikten gelinen durumlarda kullanılan bir söz II bilinmeyen bir sebepten ötürü.*

İy Muhibbî bu **ne hikmetdür ki** bir yirde karar / İtmeyüp 'âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*ne hikmetdür ki, -dür]*

ne hod: *Ne de.*

İy müderris bil Hâk' uñ bahşâyışidür fenn-i 'ışk / Kesb ile girmez ele **ne hod** kitâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*ne hod,]*

Kulakdan 'âşıkam 'âşık 'aceb düşvâr hâlüm var / Degül mümkün yüzün görmek **ne hod** şabr u mecâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*ne hod,]*

ne hod: *Ne de.*

Gerekmez seyr-i şahrâsı **ne hod** güller temâşâsı / Cihānuñ küllî zevkından dil ü cānum usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*ne hod,]*

ne hoş: *Ne hoş, ne güzel.*

Yüzüñe kim gün dimiş rā eylemiş / Hoş nazar kılmış **ne hoş** rā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*). [*ne hoş,]*

ne için: *Niçin, neden.*

Ne günâh itdüm ola elüm alup çarh-ı felek / Ol periden **ne için** itdi cüdâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*ne için,]*

ne içündür: *Niçin, neden.*

Kurbân ideyim cānumı cānâne içündür / Ya bisledügüm cānumı cānâ **ne içündür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*ne içündür, -dür]*

Pāyuña n'ola dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladuğı sīm ü zeri yâ **ne içündür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*ne içündür, -dür]*

ne ister: *Istediği nedir, ne istiyor // Ne arar, ne gezer.*

Başın sakınan rāh-ı maḥabbetde **ne ister** / 'İşkuñ yolına kılmasun içdām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 3*). [*ne ister,]*

ne kadar: *Her ne kadar, ne kadar çok, ne ölçüde.*

İy Muhibbî **ne kadar** âh eyleseñ güş eylemez / Seng-i ḥārâdan katıdur gönli gel feryâdı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*ne kadar,]*

ne kadar: *Her ne kadar, ne kadar çok, ne ölçüde.*

Ne kadar esrâr-ı 'ışkı sînedede ketm eyledüm / Girye ile bu cihān ḥalkına kıldı fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*ne kadar,]*

ne kadar: *Her ne kadar, ne kadar çok, ne ölçüde.*

Ne kadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz bu nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*ne kadar,]*

ne kaldı: *Bir şey kalmadı.*

Komaz gül dāmenini hergiz elden / **Ne kaldı** bülbüle kim hār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [*ne kaldı,]*

ne ki var: *Her ne varsa, var olan her şey.*

Bülbül āşüfte olup gül şevkine / Cümle dökdi **ne ki var** kalbinde rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*ne ki var,]*

ne kilsun: *Ne yapsın, ne etsin II elden ne gelir.*

Ne kilsun ‘āşıkuñ baht-ı siyāhı şām-ı miñnetde / Şeb-i hicre nihāyet yok ki hīç subh-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*ne kilsun,]*

ne kim: *Her ne varsa, her ne kadar.*

Cefā vü cevri ü zecr ü kahr u kudret / **Ne kim** senden gelür luṭf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*ne kim,]*

ne mümkün: *Ne mümkün. mümkün mü. mümkün değil.*

Bahr-ı eşküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı ‘ışka aña **ne mümkün** hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*ne mümkün,]*

ne mümkün: *Ne mümkün. mümkün mü. mümkün değil.*

Zülfüñ bir uzun kışsa-durur zikri **ne mümkün** / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*ne mümkün,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Haber sorma dehānından habībūñ / Ne aña yok dinür ne hōd bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*ne ne,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Salınur ‘işve ile her tarafa nāz-ıla yār / Āh bu şiveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*ne ne,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Cihānda ḥasta-i ‘iṣkām benüm bir dürlü ḥālüm var / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden infī‘ālüm var
(Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 1). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şöhbete rāğıb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge me’ālüm var (Muhibbī
Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 2). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şöhbete rāğıb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge me’ālüm var (Muhibbī
Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 2). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Eger cevrüñ eger mihrüñ ne gelse rāzıyam senden / Ne vaşla oluram ḥandān ne hicrāna melālüm var (Muhibbī
Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 3). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Düşüp meyḥāne küncinde içüp mest ü ḥarāb oldum / Anuñçün ğamdan āzādam ne ğuşşa ne melālüm var
(Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 4). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

(♣) Hebā oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cān eylemişem baña ne ‘izz ü ne vakār (Muhibbī
Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 27). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

‘İşkuñuñ ne evveli vardır u ne ḥöd āhiri / İntihāsı yok yine siz evvelinden başlañuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel
1284, Beyit 5). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

‘Āşıkuz gerçi Muhibbī dutduk istiğnā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne ḥöd kahr-ı aġyār isterüz (Muhibbī Dīvānı,
Gazel 1303, Beyit 5). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

‘Āriyetdür ten libāsından daḥı ‘ār eylerüz / Ne pelāsın isterüz dehrüñ ne dībāsındayuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel
1305, Beyit 4). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Nâzenîn kıddi ile ruhsâr u haddi baña bes / Görelî ne serv kıldum ârzû ne gül heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1). [ne ne,]

ne revâdur: Reva mıdır; uygun mudur.

(ج) Cân gülşeninüñ berg-i gül-i aħmerisin / Ne revâdur ki şehâ dâmenüñe tokına hâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5). [ne revâdur,]

ne sebeddendür: Hangi sebepten, neden, niçin.

Ne sebeddendür didüm sînemde biñ biñ yaralar / Didi ğânzem oklarından irişen peykâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4). [ne sebeddendür, -dür]

ne sūd: Ne fayda, ne çare!.

Zer oldı ruħum sîm yaşumdan baña ne sūd / Çün yâr gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3). [ne sūd,]

ne tañ: Şaşılır mı, tuhaf mı.

Her kim ki tutar kendüzini hâke berâber / Kadri ne tañ irse anuñ eflâke berâber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1). [ne tañ,]

Zâhidâ efsürde dil inkâr-ı 'ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ mihiyle çün kim germdür hengâmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4). [ne tañ,]

İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger ğitse ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla kirişmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5). [ne tañ,]

Mest olup dil hâşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8). [ne tañ,]

Çün terk eyledi bizi ol gül' -izârumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1). [ne tañ,]

Göttürse eşk-i çeşmüm n'ola cismüm / Ne tañ deryâ getürür hâr-ıla hês (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4). [ne tañ,]

Tenhâca gezer seyr ider ol serv-i kabâ-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1). [ne tañ,]

Naqd-i cân-ıla Muhibbî taleb eylerse ne tañ / Çünkü la'l-i leb-i dilber aña mañlûb olmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5). [ne tañ,]

ne tañ: Şaşılır mı, tuhaf mı.

İy Muhibbî mülk-i dil küllî hârâb olsa ne tañ / Zülfi kâfir ğânzeler Tâtâr-veş yagmacıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5). [ne tañ,]

ne tañ: Şaşılır mı, tuhaf mı.

Göñlini zülfî çekerse bu Muhibbî'nün **ne tañ** / İy şanem zülfün kemendi çün senün tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*ne tañ,*]

ne var: Ne olmuş, ne çıkar II şaşılır mı, tuhaf mı.

N'ola sevdümse mañbübü **ne var** göñlümde iy zâhid / Aña çün vâkıf olmadun neden dirsın vebâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*ne var,*]

ne var: Ne olmuş, ne çıkar II şaşılır mı, tuhaf mı.

(ـ) Firâr itse n'ola görse bu dil-ğastesini / Şâh olan kimsene dervîşden 'âr itse **ne var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*ne var,*]

ne yüzden: Nasıl II neden, niçin II hangi yüzle.

'Aceb bilsem gül-i ra'nâ **ne yüzden** beñzemiş yâra / Hayâsuz 'arı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*ne yüzden,*]

nebât: Şeker, tatlı.

Tütünün irmez eli kând ü **nebât** u şekkere / Karşusından şeker-ile 'iğş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*nebât,*]

nebîz: Hurma ve kuru üzümde yapılan bir çeşit şarap.

Zemm ider gül gibi her demde şarâbı şüft / Hürmetin añlamayup lîk içer kând ü **nebîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*nebîz,*]

neces: Pislik, dışkı.

Zâhir olur yansa ten âteş dehânumdan benüm / Şu'le virür her yaña çün kim düşe âteş **neces** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*neces,*]

nedâmet gösterür: Pişmanlık göstermek, pişmanlık duymak, pişman olmak.

Kim ki bildiyse hâkîkî 'ışkı olsun ol ferağ / Kim mecâzide kalur âhîr **nedâmet gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*nedâmet gösterür, -ür*]

neden: Niçin, hangi sebepten.

Didüm zülfün **neden** gitmez yüzünden / Didi bekler o gence ejdehâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [*neden,*]

Sevr ider gördüm o servi erğuvânî ton geyer / Sebz olur servün libâsı pes **neden** gülğün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*neden,*]

Yetimâne benefşe başın egmiş / Bu kaygular aña bilsem **nedendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*).
[*nedendür, -dür*]

N'ola sevdümse maħbübü ne var gönlümde iy zâhid / Aña çün vâkıf olmaduñ **nedem** dırsın vebâlüm var
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*nedem,]*

Dilerseñ iy kemân ebrü **nedem** döndi yaşum kana / Müjeñ tirini gönder gel anı hünin cigerden sor (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*nedem,]*

Saçuñ zencirine dîvâne oldum / Anı boynuma takmazsın **nedendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 3*).
[*nedendür, -dür*]

Sen ħarâb itmek **nedem** iy ğam dil-i vîrânemi / Hânesin kendü eliyle kimse vîrân eylemez (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1218, Beyit 2*). [*nedem,]*

Küyuña varsam **nedendür** baña eylersin cefâ / Çün kerim olan bilürsin zulm-ı miħmân eylemez (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*nedendür, -dür*]

Mu'anber zülfüñüñ cânâ kemendi / **Nedem** bilsem bu ben şeydâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit
2*). [*nedem,]*

İctinâb eyler zulümden döstüm kâfir daħı / Ya **nedendür** zülf ü ğamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*nedendür, -dür*]

Mu'allimden cefâlar öğrenürsin / **Nedem** dırsın vefâ ta'lîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*).
[*nedem,]*

Güneş yüzine dildârüñ muķâbil olmak istemiş / Zevâli görünür beñzer **nedem** miķdârını bilmez (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*nedem,]*

Gözi bîmâridur her dem Muħibbî'yi idem tîmâr / Bilür bîmâr kılmazsın **nedem** tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1269, Beyit 6*). [*nedem,]*

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lâ dimez / Baña geldükçe **nedem** pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1297, Beyit 1*). [*nedem,]*

Niçe yıllar ħabs ider dil düzdini / Zülfine bilsem **nedem** dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*).
[*nedem,]*

Nedem dil bagladuñ ol bî-vefâya / Cefâ kılsañ ne deñlü sana ol az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*nedem,
]*

'İşk-ıla dîvâneyem küyında Mecnûndan beter / Ol saçı leylî **nedem** zülfini zencir eylemez (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1353, Beyit 4*). [*nedem,]*

Büy-ı vařluñdan **nedem** men' eyledüñ cân bülbülün / Muğtenimken ħ'ân-ı vařluñdan sentüñ her ħâr u ħes
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*nedem,]*

Her vişâlün âħirin bildük hemân hicrân imiş / Pes bu ma'niden **nedem** vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*nedem,]*

Ĝamzeñ öldürdi Muħibbî'yi **nedem** didüm didi / 'Âřıķı öldürmenüñ bildüm şevâbı var-ımiş (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1401, Beyit 7*). [*nedem,]*

nedür: Nedir, nedendir, ne işi var II ne, soru zamiri.

Kevkeb-i küyünda didüm bu ser-i ğaltān **nedür** / Eyledi zülfe işāret didi bu çevgāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 3*). [nedür,]

Bāğ-ı hüsniünde **nedür** zülfiñle cānā haṭ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 2*). [nedür,]

nedür: Nedir, ne kadar II ne, soru zamiri.

Cān naḳdı-y-ıla tālib olup buse istedüm / Didüm ki lebüñ öpmege cānā bahā **nedür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 4*). [nedür,]

nedür: Nedir, nasıldır II ne, soru zamiri.

Eyledüm 'ışk āteşine dōstlar cānum sipend / Āteşe düşen kişinüñ āhiri pes ya **nedür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 4*). [nedür,]

nedür: Nedir, ne işe yarar, gerekmez II ne, soru zamiri.

Nāmūs **nedür** 'āşık anı eylemez idrāk / Nite ki ḥarābāt erine nām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 4*). [nedür,]

nedür: Nedir, neye yarar, önemsiz, geçersiz II ne, soru zamiri.

Bir buseye cān naḳdın cānāne ḳabül itmez / Bir cān **nedür** virseñ biñ cāna ḳabül itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 1*). [nedür,]

nedür: Nedir, nasıldır II ne, soru zamiri.

Muhibbī ol cefākāruñ olursa rāh-ı küyünda / Dimez aña **nedür** ḥālūñ ve yāḥūd merḥabā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 5*). [nedür,]

Ehl-i 'ışkuñ başları cem'ī **nedür** didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-ḥānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 3*). [nedür,]

Ġam ile bu ḥālüm tebah aḥvālümü sormaz mısız / Yārān **nedür** ḥālūñ diyü bu ḥālümü sormaz mısız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 1*). [nedür,]

nedür: Nedir, nedendir II ne, soru zamiri.

Didüm iy dilber **nedür** bu şive vü cevr ü cefā / Güldi didi nāz-ıla 'āşıkları zār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 6*). [nedür,]

nedür: Nedir II ne, soru zamiri.

Leblerin zıkr eylesem ḳaşdum **nedür** eyler ḥayāl / 'Ārife bir söz yiter ḥācet degül tekrār 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1487, Beyit 3*). [nedür,]

nedür: Nedir, nedendir II ne, soru zamiri.

Didüm iy dilber **nedür** görindi ruhsâr üzre haţ / Didi zülfüm säyesidür itdüñ iy miskîn galaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*nedür,]*

nef' ü zarrı: *Fayda ve zarar.*

Derdi dermāna deġiřdük färîġ ol bizden taţîb / **Nef' ü zarrı** hālümüzce añlaruz hāzıqlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*nef' ü zarrı, -ı]*

nefes: *Nefes, soluk.*

Ġamzelerle öldürür kûyına varan 'aşıkı / Bir **nefesle** dirgürür 'İsî gibi güftârî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*nefesle, -le]*

Niçe yıllar eyledüm dîdârûñı görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigārâ kaldı bende bir **nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*nefes,]*

Bir **nefes** senden cüdâ yokdur dem urmaga mecāl / Çünkü cānumsın gelür mi cānsuzdan bir **nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*nefes,]*

Dem-be-dem inler gönül sînemde mānend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enîn olur **nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*nefes,]*

nefes: *Nefes, soluk II konuşmak, söylemek, söz.*

Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvānedür n'idem ki eşer eylemez **nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*nefes,]*

nefes alup virdükçe: *Nefes alıp vermek, yaşamak, yaşamaya devam etmek.*

Çün miyān-ı yârda varlık hicāb oldı bize / Dāyimā alup nefes virdükçe ifnāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*nefes alup virdükçe, -dükçe]*

nefes dutmuş: *Söz dinlemek, öğüt tutmak II sabretmek, beklemek.*

'İşka düşme āhiri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belāya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*nefes dutmuş, -miş]*

nefes kıldum: *Nefes çıkarmak, ses çıkarmak II inlemek.*

Niçe demler inleyüp nā gibi kıldum ben nefes / Hamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*nefes kıldum, -du, -m]*

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği II kulun kötü, beġenilmeyen, bayaġı ve hayvānî arzuları, huy ve fiilleri, zaaflarının merkezi.*

Zāhidā sanma bizi biz **nefs** iġvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*nefs,]*

Nefs kuttā'-ı tarîķ u menzil olmışdur ribāţ / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ ihtiyāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [*nefs,]*

nehr: Akarsu, çay, ırmak.

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir **nehr** üzere kurulu tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*nehr,]*

nehr-i aras: Aras nehri.

Mısr-ı hüsnüñ hakkıçün yaşum benüm la'1 olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kahtredür **nehr-i Aras** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5*). [*nehr-i aras,]*

nehr-i nîl: Nil nehri.

Mısr-ı hüsnünde gözümün biri oldı **nehr-i Nîl** / Eyledün Bağdâd küyuñda birini cüy-ı Şat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*nehr-i nîl,]*

nehr-i şat: Şat nehri II Dicle ve Fırat'ın birleşmesinden meydana gelen büyük nehir II Şattu'l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir.

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revân olur revân / Nite kim Bağdâd şehri içre akar **nehr-i Şat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*nehr-i şat,]*

neler: Neler neler II ne tür şeyler.

Mağabbet ehli devrândan **neler** çekdüğünü bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*neler,]*

neler neler: Türlü, çeşit çeşit işler.

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i 'âlem birisi 'ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [*neler neler,]*

nem: Neyim; hangi eşyam, değerim.

Cânımı çün aldı gamzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı bilsem ki dañı **nem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*nem,]*

nem: Nem, ıslaklık II Gözyaşı.

Senün 'ışkuñ nigârâ gamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm de **nemsüz** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*nemsüz, -süz]*

nem kapar: Nemlenmek, ıslanmak II gözlerin sulanması II alıngan olmak.

Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildârüñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm **nem kapar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*nem kapar, -ar]*

nem olmaz: Nemlenmek, ıslanmak.

Cihānda yir mi kaldı kim **nem olmaz** / Cemāli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*).
[*nem olmaz, -maz*]

ner: Erkek.

Dil çeker hicrân yükin itmez taḥammül Kāf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzin **ner** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*ner,]*

nerdübân: Merdiven.

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i āh çıkılır **nerdübānumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*nerdübānumdur, -umdur*]

nergis: Nergis çiçeği II sevgilinin mahmur, baygın gözü.

Ġonca hemyānından alsa zer ‘aceb midür şabā / **Nergisüñ** çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*nergisüñ, -üñ*]

Gözlerini açmaga yokdur mecāli **nergisüñ** / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var ḥumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*nergisüñ, -üñ*]

Olup her bir çiçek bir ḥūba mānend / Aralarında **nergis** gamze-zendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*). [*nergis,]*

Gözüñ **nergis** yañağuş gül olaldan / Boyuña bendedür serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [*nergis,]*

İçerse **nergisi** kanum ‘aceb mi / Şarāb-ı nāz-ıla mestāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 2*). [*nergisi, -i*]

nergis: Nergis çiçeği.

Agzına şebnem seḥergeh **nergisüñ** su dökdüğü / Lāle ile gice mey içmiş bu ki maḥmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*nergisüñ, -üñ*]

nergis-i bīmāra: Mahmur, süzgün ve baygın bakışlı nergis.

Gözleri uyḥuda kaldı her nefes ḥacletdedür / Gözleri vaşfin idelden **nergis-i bīmāra** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4*). [*nergis-i bīmāra, -a*]

nergis-i fettāna: Gönül ayartıcı, fitneci olan nergis; sevgilinin baygın, gönül ayartıcı bakışı.

Ġāret iden gönlini kimdür Muḥibbî’nüñ didüm / Çünki bilmezsin didi ol **nergis-i fettāna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*nergis-i fettāna, -a*]

nergis-i mestānedür: Sarhoş, mest, baygın nergis II sevgilinin baygın, mahmur gözü.

Kanumı nüş eyleyen ol **nergis-i mestānedür** / Ol sebebden ḥün-ı dilden gözlerüm peymānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1*). [*nergis-i mestānedür, -dür*]

nergis-i mestānesi: Sarhoş, mest, baygın nergis II sevgilinin baygın, mahmur gözü.

H`āba varmışken nigāruñ **nergis-i mestānesi** / İy dil-i şūrīde efğān eyleme gel sesi kes (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1373, Beyit 6). [nergis-i mestānesi, -si]

nergis-i mestūñ: Sarhoş, mest, baygın nergis II sevgilinin baygın, mahmur gözü.

Hiç olur mı **nergis-i mestūñ** ide baña nazar / Çün degül hālī elinden nüş ider bāde-i nāz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1352, Beyit 3). [nergis-i mestūñ, -üñ]

nergis-i mestūñle: Sarhoş, mest, baygın nergis II sevgilinin baygın, mahmur gözü.

Nergis-i mestūñle zūlfūñden gönül olmaz hālāş / Cān u dil yağmasına anlar çün el bir eylemiş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1427, Beyit 3). [nergis-i mestūñle, -üñ, -le]

nergis-i şehlä: Şehla, şaşı gözlü nergis çiçeği II şehla göz II sevgilinin güzel ve baygın bakışlı gözü.

H`āba varmış çeşm-i mesti **nergis-i şehlä** mıdır / Ya şarāb-ı nāzı nüş itmiş yatur maḥmūrdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1073, Beyit 4). [nergis-i şehlä,]

nergis-i şehlä: Şehla, şaşı gözlü nergis çiçeği II şehla göz II sevgilinin güzel ve baygın bakışlı gözü.

Cām-ı la`lin nüş ider bāğ içre her dem lāleler / **Nergis-i şehlä** elinde sāgar-ı zerrīn tutar (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1116, Beyit 3). [nergis-i şehlä,]

nerm eyledi: Yumuşatmak, yumuşak hale getirmek.

Āheni **nerm eyledi** yir itdi seng-i hāreye / Āhum ammā katı gönline anuñ kār eylemez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1333, Beyit 4). [nerm eyledi, -di]

nerrād-ı felek: Felek tavlacısı.

Sergeşte kılıp naţ`-ı zemīn üstine āḥir / **Nerrād-ı felek** oynaduban kıldı beni zār (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1163, Beyit 4). [nerrād-ı felek,]

nerre-şir: Erkek aslan.

Kūhsār-ı `ışk pīşesinūñ **nerre-şiriyüz** / Sanma ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1219, Beyit 4). [nerre-şiriyüz, -i, -y, -üz]

neşāt eyleme: Neşelenmek.

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāt / Bād-ı hāzānı yād idüben eyle ihtiyāt (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1498, Beyit 1). [neşāt eyleme, -me]

nesih: Hükümünü ortadan kaldırma, hükümü ortadan kalkma, hükümsüz bırakma, hükümsüz kalma // Hükümsüz, geçersiz, boş.

Nâşih sözüni bildüm cümlesi kamu **nesih** / Naqd isteyüben gönüm efsâne kabul itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*nesih,]*

nesim: *Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.*

Varma **nesim** mülk-i Şifâhân'a kühl için / Çün hâk-i pây-ı yâr göze tütüyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*nesim,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

Cânımı çün aldı ğamzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü **nesnem** kalmadı bilsem ki dañı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*nesnem, -m]*

Gerçi nokta lebüñe kıl didi 'uşşâk bilüñe / Ben didüm **nesne** yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*nesne,]*

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokta / Arada **nesne** yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*nesne,]*

Cân u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cân virem dırsın ki zâhir sanasın bir **nesnedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*nesnedür, -dür]*

Eyler egerçi her kişi bir **nesne** ile fâhr / Her dem Muhibbî 'ışk-ıladur iftîhârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*nesne,]*

İki **nesne** 'ışkuma şâhid degül mi kıl nazâr / Birisidür gözümün kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*nesne,]*

Mañbah-ı ğamda Muhibbî giceler tâ şubha dek / Miñnet ü derd ü belâdan ğayrı bir **nesne** yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*nesne,]*

nester: *Cerrahların kesmek ve yarmak için kullandıkları keskin ve sivri uçlu ufak bıçak, bisturi.*

Lezzet-i dünyâya aldanma Muhibbî sunma el / **Neşterini** tâ ki urmaya saña zenbür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*neşterini, -i, -n, -i]*

nesterin: *Yaban gülü, ağustos gülü, nesrin.*

'Arz-ı ruhsâr eyledi şādılığ-ıla **nesterin** / Yüz sürer serv ayagına her tarafdan cüybâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*nesterin,]*

neşv ü nemâ-yı bâğ-ı irem: *İrem bağının yeşerip tazelenmesi.*

Ħüsnuñ bahârına göre iy lâle-ruñ senüñ / **Neşv ü nemâ-yı bâğ-ı irem** bir numünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*neşv ü nemâ-yı bâğ-ı irem,]*

ne-tevân bûd: *Olunamaz, olunması mümkün değil.*

Getür iy muğbeçe câmı muğâna / Ki ender deyr **ne-tevân bûd** mestür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [*ne-tevân bûd,]*

nev: Yeni, taze.

Sākī şarāb-ı köhneyi ko tāzesin getür / Bilmez misin ki lezzet-i dünyayı **nevedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*nevedür, -de, -dür*]

nev': Türlü, çeşit, cins.

Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / Bu **nev'e** olur rāh-ı maḥabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*nev'e, -e*]

nev bahār oldı: Bahar olmak, bahar mevsiminin gelmesi.

Nev bahār oldı göreydük diyü dildāruñ yüzün / Gözlerinden yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [*nev bahār oldı, -dı*]

nevā: Ses, seda II ezgi, nağme, ahenk II Türk müziğinin en eski makamlarından biri. Uşşak dörtlüsüne rast beşlisi ilavesiyle meydana gelmiştir.

Muṭrib **Nevāda** perdeñi uydur Muḥibbî'ye / Deyr-i cihānda inlese dil erġanün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*nevāda, -da*]

Nāle eyler bu Muḥibbî bezm-i ġamda ney gibi / Kankı bî-dil bu hevālarda **nevāyı** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*nevāyı, -y, -ı*]

Gül yüzün medḥ it maḳāma gel **nevāda** rāstı / Vakt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hiç ḥamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*nevāda, -da*]

nevāya başla: Nağmeye, ahenge başlamak II şarkı söylemek.

Muṭrib **nevāya başla** gönül gel nūvaḥt kıl / Zīrā ki çokdan gönül ol pīşrevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*nevāya başla,]*

nevāyî: 15. Yüzyıl Çağatay sahası şairi Alî Şîr Nevāyî'nin mahlası.

Didi ānide Muḥibbî böyle bir rengin ġazel / Tarz-ı şî'r içre **Nevāyî** gibi ol fāyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*nevāyî,]*

nev-bahā[r]: İlkbahar.

Döşedi zümrüt bisātını benefşe bāğda / **Nev-bahā[r]** ile bu demde oldı 'ālem lālezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*nev-bahā[r],]*

nev-bahār evyāmı: İlkbahar günleri II gençlik devri, gençlik çağı.

Nev-bahār evyāmı geldi geçdi 'ömrüm yārsuz / Bülbül-i şūrde n'itsün çün ola gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [*nev-bahār evyāmı, -ı*]

nev-bahār evyāmı: İlkbahar günleri II gençlik devri, gençlik çağı.

Nev-bahār eyyāmı geldi kim olursa yārsuz / Bülbül-i bî-çāredür kim kalısar gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [*nev-bahār eyyāmı, -ı*]

nevbet: *Nöbet, sıra.*

Nevbet-ile halkı bir bir öğidür gendüm mişāl / Uşbu çarḥ-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*nevbet-ile, --ile*]

nevbet beklerüz: *Nöbet tutmak II sıra beklemek, sırasının gelmesini beklemek.*

Görelî zülfünde ḥüsnuñ şem‘ine pervāne-veş / Cān u dilden yanmaga iy māh **nevbet beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [*nevbet beklerüz, -r, -üz*]

nevbet beklerüz: *Nöbet tutmak II sıra beklemek, sırasının gelmesini beklemek.*

Kārbān-ı halk bir bir göçiyor çalındı kūs / Biz daḥı göçmege geldük anda **nevbet beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*nevbet beklerüz, -r, -üz*]

nevbet beklerüz: *Nöbet tutmak II sıra beklemek, sırasının gelmesini beklemek.*

Sîne taḥlını dögüp derbend-i ‘ışk içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka **nevbet beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*nevbet beklerüz, -r, -üz*]

nev-civān: *Genç, delikanlı II Sevgili.*

Didüm öldürsün koñuz küyündaki ‘āşıkları / **Nev-civāndur** didiler nā-ḥaḳ yire kan istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4*). [*nev-civāndur, -dur*]

nev-reste: *Yeni yetişmiş, genç, gonca - Sevgili-.*

Ḥālūni bilmez Muḥibbî dilberüñ **nev-restedür** / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehārdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*nev-restedür, -dür*]

Öldürür her dem Muḥibbî’yi anuñçün ol ḥabīb / Bildi yazılmaz günāhı kim daḥı **nev-restedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*nev-restedür, -dür*]

nevrüz: *Baharın ilk günü, ilkbahar II nevrüz bayramı.*

Saçuñla ‘ārızuñ iy ‘ālem-efrüz / Birisi Qādrdür birisi **Nevrüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [*nevrüz,]*

Görüp cānā yüzüñi ‘ālem-efrüz / Gicem Qādr olsa günüm tañ mı **Nevrüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [*nevrüz,]*

nev-rüz: *Baharın ilk günü, ilkbahar II nevrüz bayramı.*

Bu Muḥibbî zülfini ḥaddi ile görüp didi / Ḥamdülillāh kim gicem qādr ü günüm **nev-rüz** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*nev-rüz,]*

nev: *Kamış, içi kanık kamış, üflemeli bir çalgi.*

Gam meclisinde zārılıgum inleyen bilür / **Ney** gibi niçe inledüğüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [ney,]

Nāle eyler bu Muhibbî bezm-i ğamda **ney** gibi / Kankı bî-dil bu hevālarda nevāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [ney,]

Giceler tā şubħa dek **ney** gibi eġān eylerüz / Bu umīda ne getürür görelüm taġdürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [ney,]

Giceler **ney** gibi nālān oluram tā şubħa dek / Bulmadum feryāduma ‘ālemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [ney,]

Ne kadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz bu nāleme bir perdede **ney** hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [ney,]

ne’vçün: *Ne için, neden, hangi sebeple.*

Ne’vçün eylersin dilā fikr-i zeġan dîvānesin / Bu meşeldür hîç kimse meyl-i zindān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [ne’vçün,]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya **ne’vçün** dirler iy hūrī ki cennetde ‘azāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [ne’vçün,]

nevdüğini: *Ne olduğunu.*

‘İşkuñ rumūzı **nevdüğini** zāhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunı söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [nevdüğini,]

n’eyledi: *Ne eyledi, ne yaptı II ne hale getirdi.*

Ben mübtelāya **n’eyledi** ol bî-vefāyı gör / Göñlüm tolaşdı zülfine nāgeh belāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [n’eyledi,]

n’eyledi: *Ne eyledi, ne yaptı II nasıl harcadı.*

İy göñül olma sakın dünyā metā‘ına harīş / **N’eyledi** naġdi ne assı eyledi Kārūn’a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [n’eyledi,]

n’eyledüm: *Ne etmek, ne yapma, başa gelen olayın sebebinin bilinmemesini anlatan ifade II ne ettim, ne günah işledim? (‘aşğın sitemi bağlamında).*

N’eyledüm n’itdüm rakībe seng-ile āhen gibi / Kūyuña vardı diyü ħalka beni çakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [n’eyledüm,]

n’eyler: *Ne eyler, ne yapar II orada ne işi var, bulunmamalı.*

Didiler yaralar **n’eyler** Muhibbî sīne vü dilde / Didüm ki bir kemān-ebrū nigāruñ yādigāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [n’eyler,]

Ben turam kuyuñda **n’eyler** gel rakībe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākiyāna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [n’eyler,]

Ruĥların ũstinde **n'eyler** uŖbu zũlf-i 'anber'ın / Kim g'orũpdũr kim gũnũn yũzini z'ahir duta pas (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*n'eyler,]*

n'evler: *Ne yapar, ne yapsın II lazım değil, gerekmez.*

Kũyuña k'ani' degũl g'ormek diler c'ana seni / 'AŖık olan cenneti **n'eyler** diler d'id'ar seyr (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*n'eyler,]*

Terk-i m'al iden ider elbette fakrı iĥtiy'ar / Cũbbe vũ dest'arı **n'eyler** geysũn ol d'a'im pal'as (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*n'eyler,]*

n'evlerem: *Ne yapayım, gerekmez, lazım değildir.*

N'eylerem gũlz'arı sensũz ba'na olmuŖdur ĥar'am / Bu cih'an b'agında g'õnlũm san gũl-i nev-restedũr (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*n'eylerem,]*

Kũy-ı y'arı **n'eylerem** g'ormek dilerem y'arı ben / Bu Muhibb'ı cennete k'ayil degũl d'id'arsuz (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*n'eylerem,]*

Var-iken d'erdũn nig'ara **n'eylerem** d'erm'anı ben / Ger 'olũrsem itmeyem aĥv'alu'mi d'erm'ana 'arz (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*n'eylerem,]*

n'eylersin: *Ne eylersin, ne yaparsın II boŖ yere niye uęraŖıyorsun.*

KaŖı yayı saĥtdur 'cekmez anı Rũstem daĥı / El urup **n'eylersin** iy dil yok yire bir zũrdur (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*n'eylersin,]*

n'evlerũz: *Ne yaparız, ne iŖimize yarar II bize gerekmez, lazım değil.*

GũlŖen-i ĥũsnũn yiter biz gũl'iz'arı **n'evlerũz** / Z'ar k'ılsun c'an u dil anda hez'arı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 1*). [*n'evlerũz,]*

GũlŖen-i ĥũsnũn yiter biz gũl'iz'arı **n'evlerũz** / Z'ar k'ılsun c'an u dil anda hez'arı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 1*). [*n'evlerũz,]*

A'nmazuz ĥ'al ũ ĥa'ũn d'ayim lebũn z'ıkr eylerũz / I'cerũz c'am-ı Ŗar'abı biz gũb'arı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*n'evlerũz,]*

Yũzũne "Ve'Ŗ-Ŗems" dinmiŖ zũlfũne "Ve'l-leyl" 'cũn / Ĥadd ũ zũlfũn var iken leyl ũ neh'arı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*n'evlerũz,]*

Biz ĥar'ab'at ehliyũz mesken bize meyh'anedũr / L'a'ũb'alı meŖrebũz n'amu's u 'arı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*n'evlerũz,]*

İy Muhibb'ı olmuŖuz 'alemde d'id'ar 'aŖıķı / VuŖlata meyl eyleyũp bũs u ken'arı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*n'evlerũz,]*

n'evlesũn: *Ne yapsın, ne etsin II yapacak bir Ŗeyi yok, elinden bir Ŗey gelmez.*

G'õnlũmũn ĥicr'an Ŗebinde hem g'amı hem d'erdı var / Gayr-ı hem-dem **n'evlesũn** anu'n gibi hem-d'erdı var (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*n'evlesũn,]*

Çeşm-i giryānumla gönüm ıztırāb üstindedür / N'eylesün dil zevraķı her demde āb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 1*). [n'eylesün,]

Seyr kılmaga yaşum mānī' olur ruħlarına / N'eylesün yolın alur dīde o mādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 3*). [n'eylesün,]

Görmemek müşkil anı görmek daħı āsān degül / N'eylesün hāli Muħibbī'nün katı düşvār imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 5*). [n'eylesün,]

n'evlevem: *Ne yapayım, ne çare?.*

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şāh görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 2*). [n'eyleyem,]

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hūnī beni / Ölmemeklik n'eyleyem Haķ baña taķdīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 4*). [n'eyleyem,]

niç' ola: *Nice olur, nasıl olur da...*

Alan bir şemme bñ sünbül saçından / Muħibbī niç' ola sevdāya düşmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1222, Beyit 5*). [niç' ola,]

nice: *Birçok, hayli.*

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger tağlamışam / Umaram Haķ'dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 3*). [niçe,]

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miħen / Saña bir gün dimedī gel beni āzāde getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 3*). [niçe,]

Dilberūñ zūlfinde baglu niçe biñ şeydāsı var / Ger niyāz itse olur nāz eyler istignāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 1*). [niçe,]

Sakın aldanma raķīb-i rū-siyāhuñ kavline / Bir gurāb ötetura niçe şer agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 2*). [niçe,]

İtleri karşu gelür kūyına varsam çağrışup / Kanda idūñ niçe gündür gel seni yārān diler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 5*). [niçe,]

Dün gice tā subh olunca niçe biñ pervānenūñ / Bāl ü perrin yanduran ol şem'-i bī-pervāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 2*). [niçe,]

Niçe yıldır ki ħarc olur yolında ol cefākāruñ / 'Aceb bu kīse-i çeşmüm dūkenmez sīm-ile zerdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1052, Beyit 5*). [niçe,]

Zūlfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tāri iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4*). [niçe,]

'Ālem içre senden özge pādīşāhum yok benüm / Līk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 5*). [niçe,]

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bī-tābdur / Aña şayķal iy gönül ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1072, Beyit 1*). [niçe,]

Zârlıgum diñlemezsenn didüm iy gül yüzlü yâr / Didi küyumda senün tek var **niçe** yüz biñ hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1). [niçe,]

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / **Niçe** merdümleri ğarķ eyledi ol su begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3). [niçe,]

Bir nazarla kırarım dir **niçe** biñ ‘aşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4). [niçe,]

İy Muhibbî zülfî çevġânına el ursa nigâr / Top olur meydân-ı ‘ışķ içinde **niçe** başlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5). [niçe,]

Dimedün hüsni zekâtın bu Muhibbî’ye eħaķ / **Niçe** gündür tolaşur küyümü ol sâyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5). [niçe,]

Zülfî çevġânına el ursa nigâr / Top olup dökile **niçe** serler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4). [niçe,]

Cân nişâr itsem ‘aceb mi sâķinün ayagina / Bir kadeħ meyle **niçe** şeyħ olanı ol şâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4). [niçe,]

Depredürse zülfinün her bir kılın cânlar kopar / Her taraftan **niçe** yirden âh u eġġanlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1). [niçe,]

Nâz-ıla güftâra gelse ġonca-veş ol şâħ-ı gül / Cân u diller inleşürler **niçe** giryânlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3). [niçe,]

Niçe yıldur baħr-i ‘ışķ içre şinâverdür gönül / Sanma ancak suda yüzmek murgâbiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5). [niçe,]

Niçe yıldur baħr-i eşķ içre şinâverlik ider / Yoħsa ol deryâda bu gönüm benüm balık mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4). [niçe,]

Niçe yıldur şeb-i hicriyle yatur ġasta gönül / Vuşlata iremeyüp cânı virem gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3). [niçe,]

Geldi bu ‘âleme hüsniyle **niçe** Yûsuf-ı Mışır / Görmedi kimse senün gibi terâzûya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3). [niçe,]

Sormadun iy dil tabîb[i] bu Muhibbî derdini / **Niçe** yıl derdini ‘arz itmege kapuya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5). [niçe,]

Şi’r-ile çünki Muhibbî **niçe** dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür şi’r ü ġazelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6). [niçe,]

Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / Vây **niçe** ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4). [niçe,]

Her kaçan kim ruħları üstinde zülfin târ ider / Her kılında **niçe** biñ ‘aşıkları ber-dâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1). [niçe,]

Anun gibi benüm yok pâdişâhum / Benüm tek **niçe** biñ biñ kim kulu var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4). [niçe,]

Kapuñda **niçe** yüz biñ ‘aşıķun var / İçinde yok Muhibbî gibi kemter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5). [niçe,]

Niçe yıldur bu Muhibbî derdün-ile ġastadur / İtmedün iy dil tabîbi aña tîmârî henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5). [niçe,]

- Niçe yıldur ki yiler zülfî hevâsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [niçe,]
- Virmedi ol mâh-rû bir kez zekât-ı hüsnini / İy Muhibbî **niçe** yıl küyında biz sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında hârc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâkût u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıldur ki bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı 'âşık tutısar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [niçe,]
- Yâr bir gün dimedi hâl-i Muhibbî niçedür / **Niçe** yıldur ki varur yâra bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [niçe,]
- Gerçi kıldum her gâzelde **niçe** biñ sihr ü füsün / Hübolar güşına almaz lîk bu efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe gündür bu Muhibbî hicrûñ-ile hastadur / Bir sora-gel döstüm cân virmesün tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıllar hasretem pâ-büsına oldum helâk / Görüñ ol bed-hû güzer ol hâk-i râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [niçe,]
- İy Muhibbî 'âşıkñ gör ne gelüpdür başına / **Niçe** biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [niçe,]
- Bu Muhibbî hâlini tahrîre almışdur kalem / **Niçe** defter toldı şerh olmadı ahvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıldur yollar üzre düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [niçe,]
- Niçe yıllar hâbs ider dil düzdini / Zülfine bilsem neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [niçe,]
- Niçe başlar kesilüp her yaña hûn ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala çün hançer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [niçe,]
- Niçe yıllardur didüm gönülümle şâhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de ğarķ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [niçe,]
- İy Muhibbî 'âşıkñ gör ne gelüpdür başına / **Niçe** biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıllar eyledüm dîdârûñı görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigârâ kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [niçe,]
- Niçe yıllardur Muhibbî arzû eyler seni / Bulmadı 'âlemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe demler inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / Ğamdü-lillâh kim vişâl-i yâra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [niçe,]
- Senden ayru istemezdim ola idüm bir karış / Hasret oldu **niçe** yıllardur cemâlün görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [niçe,]
- Konup dil hânesine leşker-i ğam / **Niçe** yıllar yatur vîrâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [niçe,]

Niçe kim eyledüm pend ü naşihat tutmadı gönüm / Yürür küyında dildāruñ ‘acāyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [niçe,]

Nigāruñ taş işiginde **niçe** yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bî-çāre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [niçe,]

Küyuña dāru’ş-şifā dirler ya n‘içün dōstum / **Niçe** yıllardur ki anda kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [niçe,]

Hüsn meydānına gelse zülf-i çevgānın alup / Top olup ğaltān olırsardur yolında **niçe** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [niçe,]

Hier içinde bu Muhibbî key ölümlü hastadur / Ger bu yolda cān vire ‘ālemde sürsün **niçe** yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [niçe,]

Nāvek-i ğamzeñ **niçe** bî-dilleri itdi helāk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [niçe,]

Hāşılum yok gevher-i eşkümdür ancak hāşılum / **Niçe** yıllar bañr-ı ‘ışk içinde kim oldum ğavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [niçe,]

Hālet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diğkat eyle bulasın anda **niçe** ma‘nī-i hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [niçe,]

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir hālını / Dil tabībi gördi itdi derdini bīmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [niçe,]

niçe: Nice, nasıl.

Görmege gelmedi ben hastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belām-ıla o miskīn **niçedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [niçedür, -dür]

Yār bir gün dimedi hāl-i Muhibbî **niçedür** / Niçe yıldur ki varur yāra bizüm ādemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [niçedür, -dür]

niçe: Nasıl, ne şekilde.

‘Ārızuñ içre **niçedür** didüm iy meh-rū hañuñ / Güldi didi kaplu kāfüra du‘ā-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [niçedür, -dür]

Ġam meclisinde zārılığum iñleyen bilür / Ney gibi **niçe** iñledüğüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [niçe,]

Sensüz eger sorarsañ **niçe** geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [niçe,]

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şāhını / Ehl-i dilden her seher küyında dîvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [niçe,]

Gözüñden sor dil ü cānum **niçe** bīmār-ı ‘ışk oldı / Meşeldür hasta ahyālin ki bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [niçe,]

‘Ārızını ben **niçe** gülzāra teşbīh eyleyem / Açılır gül ruñları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [niçe,]

Dil derdini iy dōst saña **niçe** idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1). [niçe,]

niçe: Nasıl, ne şekilde, mümkün mü.

Bahr-ı eşkümde **niçe** ğark olmasun dil zevrakı / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen deryâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4). [niçe,]

Sırr-ı ‘ışkı **niçe** pinhân eyleyem ben sînedi / Āhum ile göz yaşı ‘älemlere rüsvâ kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4). [niçe,]

İy Muhibbî **niçe** olmasun perîşân bu gönül / Şānesin elden komayup baña saçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5). [niçe,]

Niçe şād olsun Muhibbî gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrūñ içinde gönlin anuñ ğam kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5). [niçe,]

Dilā bu rüy-ı zerdümle **niçe** inkār idem ‘ışka / Gözümün kanlu yaşıyla iki hāzır güvāhidur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2). [niçe,]

Gönül āh eylese zülfüñ hümāsı nāgehān ditrer / **Niçe** ārām ide kuş kim hevādan āşiyān ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1). [niçe,]

İy Muhibbî **niçe** tākāt getüre kişver-i dil / Şāh-ı ğam leşkerini üstine her bār çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5). [niçe,]

Niçe teşbîh idem kıddine servi / Ki servūñ kimse dimez ğabğabı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2). [niçe,]

Dilā mülk-i ğama şāham **niçe** şād olmasun gönüm / Başumda dūd-ı āhumdan otagum kara şālum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3). [niçe,]

Āteş-i ‘ışkuñ rumūzın **niçe** tahrîr eyleyem / Söylesem ‘ālem yanar sanmañ ki ancak nāmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3). [niçe,]

(÷) Zātuñı senüñ **niçe** beyān eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde zebān oda yanar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9). [niçe,]

İy Muhibbî **niçe** ğamda olmasun bu hāsta-dil / Bir **niçe** gündür ki ol zībā nigārum söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5). [niçe,]

Sen melek-rüyı **niçe** teşbîh idem aşnāma kim / Bir kurı şüretdür ol güftārsuz refitārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3). [niçe,]

Dem-be-dem iñler gönül sînemde mānend-i ceres / **Niçe** nālān olmasun ğāyet de teng oldı kafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1). [niçe,]

Ĥasretiyle bülbül-i cān **niçe** feryād itmesün / Āh ider bî-çāre bülbül gül kuçar her hār u ĥes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3). [niçe,]

niçe: Nasıl, öyle bir.

Dūd-ı āhumdan sakınur gül ruñın her dem nigār / Hey **niçe** nāzük mizāc olur bulutdan nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2). [niçe,]

Ṭavḳ idüp āhını zencīr idinüp göz yaşını / Dil-i dīvāneyi gör kim **niçe** şīrāne geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 3*). [niçe,]

Beni bu pūte-i hicrūñ **niçe** kāl eyledi sensüz / Eger iy sīm-ten bilmek dilerseñ sīm ü zerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 3*). [niçe,]

(!) İy zülfi siyeh ebrüsü çīn çeşmi Tatar / **Niçe** feryād ideyin karşıña iy dōst-ı hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 1*). [niçe,]

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olıcek ol meh-i nev tāze tırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 2*). [niçe,]

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Muhibbī cānı cānāna fedā kıl k’olasın rāḫat / **Niçe bir** sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 5*). [niçe bir,]

Niçe bir ḳaşruñ yaparsın ḫışt-ı sīm ü zer ile / Yā niçe bir ‘iyş ü ‘işret çün dōşersin sen bisāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 2*). [niçe bir,]

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Bu Muhibbī’ye **niçe bir** atasın seng-i cefā / Kim bütün ide uşandı bu dil-i āb-gñemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 5*). [niçe bir,]

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir feryād idersin iy gōñül bülbül gibi / Bu gülistān içre yokdur saña bir feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 2*). [niçe bir,]

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir hicrān elinden çok şikāyet ideyin / Söz tamām vallāhu a’lem iy Muhibbī sözi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 5*). [niçe bir,]

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir ḫalk-ı cihān ile idersin güft ü gū / ‘Uzlet eyle ḫalkdan artuk saña yigdür ḫamūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 3*). [niçe bir,]

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir hicr iline gönderesin / Basayın çāre nedür bagruma taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 5*). [niçe bir,]

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Bu gōñül çāh-ı zenaḫda çünki yok aña ḫalāş / **Niçe bir** ḫabsūñde dursun bāri gel zülfüñe as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 1*). [niçe bir,]

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sīm ü zer ile / Yā **niçe bir** ‘iys ü ‘işret çün döşersin sen bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*niçe bir,]*

niçe kerre: *Pek çok kez, birçok defa.*

Özini baña dilber hem-ser itmez / **Niçe kerre** dimiş ammâ dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [*niçe kerre,]*

niçe kim: *Ne kadar, nasıl.*

‘Acebdür âteş-i dil sâkin olmaz / **Niçe kim** gözlerümden dökerem yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2*). [*niçe kim,]*

niçe niçe: *Çok, birçok, hayli.*

Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / Gülşen içinde **niçe niçe** hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [*niçe niçe,]*

niçe niçe: *Çok, birçok, hayli.*

Hüsnüñüñ mecmû‘asından bir varak şerh eylesem / **Niçe niçe** defter ü evrâk u dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*niçe niçe,]*

niçe zamân: *Nice zamandır, çoktan beri, uzun zamandır.*

Küyuñda senüñ **niçe zamân** hasta-dil yatur / Gönder cevâb derdine anuñ devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*niçe zamân,]*

niçeler: *Birçokları, nice kimseler.*

Deyr-i ‘âlemde kaçan kim bir şanem peydâ olur / ‘İşka düşüp **niçeler** Mecnûnlayın şeydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*niçeler,]*

niçeler: *Niceleri, pek çok kişi II başkaları, yabancılar, rakipler.*

‘İyde **niçelerüñ** irdi eli yâra henüz / Kaldı ortada dirîgâ dil-i âvâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*niçelerüñ, -üñ]*

niçeye degin: *Ne zamana kadar, daha ne kadar.*

Niçeye degin hâbs olasin çâh-ı zenaħda / Assun ko seni zülfi gibi dâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*niçeye degin,]*

niçeye dek: *Ne zamana kadar, daha ne kadar.*

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key sakın hattuñ gelür âhîr olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*niçeye dek,]*

niçeye dek: *Ne zamana kadar, daha ne kadar.*

İy cefâ-hû **niçeye dek** idesin cevr ü sitem / Yiter itdûñ fiğ-i hicrân-ıla cismüm rîze rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2*). [*niçeye dek,*]

n'îçün: *Neden, niçin, hangi sebeble.*

Genç-i 'ışkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / Ya hârâb olmaga **n'îçün** dil-i pür-tâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*n'îçün,*]

Bilsem eşküm **n'îçün** itmez göñline yâruñ eşer / Dirler elmâs iy Muhibbî seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*n'îçün,*]

Cânımı çün aldı gamzeñ ya **n'îçün** komaz beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki dañı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*n'îçün,*]

Çñn-i zülfünde didüm **n'îçün** dil ü cân bağlanur / Didî kâfir destine girse müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*n'îçün,*]

Göñlümün murgün **n'îçün** kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar 'âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*n'îçün,*]

Gün yüzine olmasa âşüfte alınma kamer / Yâ **n'îçün** anlar yürür 'âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*n'îçün,*]

'Aceb bilsem **n'îçün** cânân görünmez / Sitâremde meh-i tâbân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*n'îçün,*]

Sen çemen seyirin iderseñ döstlar ağyâr-ıla / **N'îçün** olmasun Muhibbî derdmendüñ bagrı baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*n'îçün,*]

Yakma cevr-ile cefâ-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünki rañmuñ yok baña **n'îçün** olursın dil-hırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*n'îçün,*]

n'idem: *Ne edeyim, ne yapayım II elden bir şey gelmez.*

Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvânedür **n'idem** ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*n'idem,*]

n'iderem: *Ne ederim, ne yaparım, ne yapayım II gerekmez, istemem.*

Sensüz **n'iderem** cenneti ya hür-ı behiştî / Bir bencileyin 'âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [*n'iderem,*]

n'idersin: *Ne edersin, ne yaparsın II ne yapacaksın, sana ne lazım (gerekmez).*

Gider boynuñdan iy meh-rû **n'idersin** zülfî zencîrin / Çü men dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma lâyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*n'idersin,*]

Dilâ yitmez mi bir peşmîne jende / **N'idersin** isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*n'idersin,*]

n'ideyin: *Ne edeyim, ne yapayım.*

N'ideyin döst diyüp iñledüben kumrî gibi / Nâle kıl gülşene var bülbüli feryâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*n'ideyin,]*

nigâhı eylemez: *Bakmak, bakışlarını çevirmek, görmek II ilgilenmek, iltifat etmek, yüz vermek.*

Ehl-i 'ışka ol şeh-i hübân **nigâhı eylemez** / Ğarradur hüsne anuñçün dâd-h'âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*nigâhı eylemez, -ı, -mez]*

nigâhı eylemez: *Bakmak, bakışlarını çevirmek, görmek II ilgilenmek, iltifat etmek, yüz vermek.*

Cevr ider 'âşıklara ol şeh **nigâhı eylemez** / Güş kılmaz bir nazarla dâd-hâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [*nigâhı eylemez, -ı, -mez]*

nigâhı eylemez: *Bakmak, bakışlarını çevirmek, görmek II ilgilenmek, iltifat etmek, yüz vermek.*

Ehl-i 'ışka ol şeh-i hübân **nigâhı eylemez** / Ğarradur hüsne anuñçün dâd-h'âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*nigâhı eylemez, -ı, -mez-ı, -mez]*

nigâr: *Resim gibi güzel sevgili II güzel yüzlü sevgili.*

Vir cânı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün **nigâr** 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [*nigâr,]*

Baş u cân tuhfê getürdüm n'ola maqbül itseñ / Nâz-ıla güldi **nigârum** didi üftâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*nigârum, -um]*

Ka'be küyında olur görmez **nigârũñ** gün yüzün / Aña beñzer nür görmez adı ammâ hâcidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*nigârũñ, -uñ]*

Düd-ı âhumdan sakınur gül ruñın her dem **nigâr** / Hey niçe nâzük mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*nigâr,]*

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te'sîr / Egerçi kalbini dirler **nigârũñ** katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*nigârũñ, -uñ]*

'Aceb mi şî'r ü eş'arum lezîz olursa şekkerden / **Nigârũñ** lebleri vaşfi zebânumda mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*nigârũñ, -uñ]*

Püte-i hicrâna yakaldan Muhibbî'yi **nigâr** / Ğill ü gışdan kurtılup zer gibi pāk olmış yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*nigâr,]*

Zülfî ucını alur agzına mest olsa **nigâr** / Def'-i büy-ı mey için ya'nî karanfil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [*nigâr,]*

Üstüme seng-i cefâ şol deñlü yağdurdı **nigâr** / Varırmaz oldum ser-i küyına yollar taşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2*). [*nigâr,]*

İy Muhibbî zülfî çevgânına el ursa **nigâr** / Top olur meydân-ı 'ışk içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*nigâr,]*

Zülfî çevgânına el ursa **nigâr** / Top olup dökile niçe serler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [*nigâr,]*

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı **nigār** / Eşk-i çeşmüm aña dīnār u direm gibi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*nigār,]*

Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa ol **nigār** / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*nigār,]*

Nigāruñ la‘l-i cān-perver lebi var / Anı her kim emer hoş-meşrebi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Büsemi cān aluram dün dimiş-idi ol **nigār** / Aldı cānum şimdi turmuş büseye inkār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*nigār,]*

Nigāruñ gün yüzün şevkîn dilā şems ü kâmerden sor / Sorarsañ lebleri zevkîn varup şehd ü şekerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Didiler yaralar n’eyler Muhibbī sīne vü dilde / Didüm ki bir kemān-ebrü **nigāruñ** yâdigârdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*nigāruñ, -uñ]*

Şad ol dilā ki añdı seni cevri-ile **nigār** / Dirdük anı ki katı ferāmüşlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 6*). [*nigār,]*

Kuçabilsem **nigārı** pīrehensüz / Dir-idüm cān ‘ayān görindi tensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*nigārı, -ı]*

Çevgān idüp zülfine el ursa **nigārum** / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*nigārum, -um]*

Zülfini añsam **nigāruñ** hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın añmaz müşg-i Tātār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*nigāruñ, -uñ]*

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / **Nigārı** kaşırına dek itdi pervāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 2*). [*nigārı, -ı]*

Sehv-ile itüm dimiş ben ‘aşıka bir kez **nigār** / Adın añdum diyü ol demden peşimāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*nigār,]*

Gerçi yolında **nigāruñ** cān u dil kılduk sebīl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez takşirümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / **Nigārı** kaşırına dek itdi pervāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 4*). [*nigārı, -ı]*

İy Muhibbī niçe gâmda olmasun bu hâsta-dil / Bir niçe gündür ki ol zībā **nigārum** söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*nigārum, -um]*

Didiler gözlerinüñ âlmı terk itdi **nigār** / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*nigār,]*

Yüzini görmege varsam **nigāruñ** / Niyāz itsem ider ol baña biñ nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

H‘āba varmışken **nigāruñ** nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrīde efğān eyleme gel sesi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*nigāruñ, -uñ]*

H‘āba varmış hâstadır beñzer **nigāruñ** gözleri / H‘ābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*nigāruñ, -uñ]*

Eline almış yine āyīneyi beñzer **nigār** / Hüsni kılmış temāşā anı ḥodbīn eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*nigār,]*

Müstakīm ol her ne emr itse **nigāruñ** tūr-veş / Hıdmetinden yüz çevürme tız olup şemşīr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Sevdügümden ğayrı n'itdüm baña ḥışm ider **nigār** / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*nigār,]*

Beni Mecnūn-şıfat kıldı **nigāruñ** zūlf-i leylāsı / Dil-i dīvāne deprenmez sanasın pāy-bend olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*nigāruñ, -uñ]*

Görinen 'anberīn beñler **nigāruñ** şem'-i hüsni / Sanasın bir bölük Hindū daparlar nāra yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

Nigāruñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bī-çāre yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*nigāruñ, -uñ]*

Kalmadı 'akl ğitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirīĝ görmeye idüm **nigār[ı]** kāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*nigār[ı], -[ı]]*

La'l-i nābından **nigāruñ** daḥı kāma irmedi / Ez-berāy-ı katlüm iy ğamze müsta'cil mebās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

Zūlf-i çevgān ile bāziçeye geldi o **nigār** / Ser-i 'uşşāk aña her bir yañadan top olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*nigār,]*

Şem'-i hüsni **nigāruñ** bakmak için dün gice / Bāl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervāne-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

Cevrini görüp **nigāruñ** dime sen bed-ḥū-y-ımış / Anı taĝyīr idebilmez başa çün yazu-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Bāĝ-ı hüsni **nigāruñ** eyle zūlfinden ḥazer / Basma dūnbālını ejderdür ki yatmış uyumuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*nigāruñ, -uñ]*

Bāĝ-ı hüsni **nigāruñ** lebleri rengin imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Naqd-i cān[ı] kim virüp aldı **nigāruñ** büsesin / Eylemedi kimsene dūnyāda bunuñ gibi as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*nigāruñ, -uñ]*

Ĝamzesi tūrinsüz olmazsın **nigāruñ** bir nefes / Bil sa'ādetdür sen anı sīneden al cāna bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*nigāruñ, -uñ]*

nigārā: *Ey resim gibi güzel sevgili II ey güzel yüzlü sevgili.*

Muhibbī'yi didi öldürmelüdür / Didüm öldür **nigārā** kanı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 5*). [*nigārā,]*

Kimden öğrendün **nigārā** bu gönüller almasın / Soñra cev-ile anı öldürme kankı fende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 6*). [*nigārā,]*

Leblerün fikri **nigārā** sanma fikründen çıkar / Gün yüzün fikri yaḥūd kalb-i sipihüründen çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*nigārā,]*

Beñzerem dimiş **nigārā** ḥaddüñe / Bu sözinden sen güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*).
[*nigārā,*]

Nigārā ḥāk-i pāyuñ tācumuzdur / Ser-i zülfüñ bizüm mi'rācumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 1*).
[*nigārā,*]

Nigārā küyuña varsam seg-i küyuñ gelür karşı / Ezelden āşinā diyü tuz ekmek ḥaqqını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*nigārā,*]

Muhibbî'den diriğ itme **nigārā** tîr-i müjgānuñ / Anuñla eglentür cānum anuñla sîne rāḥatdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*nigārā,*]

Nigārā sanma 'ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billāh reh-i 'ışkuñda şādıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*nigārā,*]

Nigārā gözlerüm yaşı baķamdur / Anuñçün kim yidüğüm derd ü ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*).
[*nigārā,*]

Gün geçer gün yüzüñi görmem **nigārā** ay olur / Anuñ-ıçun dūd-ı āhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*nigārā,*]

Nigārā umduğum gerçi vefādur / Velî senden gelen her dem cefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*).
[*nigārā,*]

Nigārā kāmētüñ serv olalıdan / Görüp pest oldı 'ar'arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*).
[*nigārā,*]

Nigārā ğarra olma devr-i ḥüsne / Güzellik tîz geçer uşbu cihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*).
[*nigārā,*]

İçersem gülşen içinde benefşe / Ḥarām olsun **nigārā** baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*).
[*nigārā,*]

Senüñ 'ışkuñ **nigārā** ğamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm de nemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*).
[*nigārā,*]

Nigārā gül yüzüñsüz gül gerekmez / Lebüñ olmasa hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*).
[*nigārā,*]

Yanuñda eger sevmem günāh-ısa **nigārā** / 'Afv eyle ḥaṭā eylemedük çün beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [*nigārā,*]

Nigārā çārdeh sāla irişdüñ ḥüsnuñi 'arz it / Yigirmiye irişince 'ayāndur māhitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*nigārā,*]

Ḥün-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür cāmumuz / Gün yüzüñ göster **nigārā** rüşen olsun şāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*nigārā,*]

Gice gündüz rakīb-i dîv saña maḥrem olalıdan / Göñül mülkine 'azm itdüm **nigārā** ben hemān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*nigārā,*]

Niçe yıllar eyledüm dīdāruñi görmek heves / Görmedüm yüzüñ **nigārā** kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*nigārā,*]

Servden gördüm **nigārā** kāmētüñ bālā-y-ıñ / İy hümā-ṭal'at saña menzil felek-fersā-y-ıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*nigārā,*]

Nār-ı āhumdan **nigārā** sebze-i haṭṭuñ sakın / Bu meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*nigārā,]*

Nigārā sūz-ı 'ıŝkuñla yakar dil her zamān āteş / Sakıngıl bād-ı āhumdan ider bir gün ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*nigārā,]*

Nigārā sünbülün ḥam-der-ḥam olmuş / Girih pergār-ı cümle 'ālem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*nigārā,]*

Var-iken derdün **nigārā** n'eylerem dermāni ben / Ger ölürsem itmeyem aḥvālümü dermāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*nigārā,]*

nigebāni olup: Gözcü, bekçi olmak II bekçilik etmek, gözetlemek.

Nigebāni olup ḥüsne iki çeşmi gazanferdür / Yāḥūd zülfi tılısm olmuş o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*nigebāni olup, -i, -up-up]*

nigebāni olup: Gözcü, bekçi olmak II bekçilik etmek, gözetlemek.

Nigebāni olup ḥüsne iki çeşmi gazanferdür / Yāḥūd zülfi tılısm olmuş o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*nigebāni olup, -i, -up-up]*

nihāl: Fidan II fidan gibi tâze ve düzgün vücutlu sevgili.

Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda **nihāl** olmaz / Bu ne ḥüsni ü ne şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*nihāl,]*

Muhibbî eşk-i çeşmidür **nihālün** eyleyen tâze / Anuñçün ḳadd-i reftāruñ ki tıbiden büleñ olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*nihālün, -ün]*

nihāl: Fidan.

Sīnesi bāğında kim dikdi maḥabbetden **nihāl** / Görmedi derd ü belā vü ḡamdan özge berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*nihāl,]*

Her kim ki dikdi sīneye 'ıŝkuñ **nihālini** / Derd ü belā vü miḥnet ü ḡam berg ü bāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*nihālini, -i, -n, -i]*

nihāl-i tāzesin: Taze, yeni yetişen fidan II sevgili.

Āhum odından sakın kim bir **nihāl-i tāzesin** / Sīne pür-süzam benüm ḥālī degüldür nārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [*nihāl-i tāzesin, -sin]*

nihān: Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış II görünmeyen, göz önünde olmayan.

Velī cān çeşmine her dem 'ayāndur / Cemālī zāhir egerçi **nihāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*nihāndur, -dur]*

Fikr eyleme iy dil yūri vuşlat ele girmez / Cān gibi **nihāndur** kim ider anı derāḡuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*nihāndur, -dur]*

nihān ider: Gizlemek, saklamak.

Göñül şehrinı yakmaga Muhibbî'nüñ saçuñ şeb-rev / Olur dāmānı altına ider her şeb nihān āteş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*nihān ider, -er*]

nihān olsa: Gizlenmek, saklanmak, görünmez olmak.

Şerār-ı 'ışkuñı cānā 'aceb mi dursa sīnemde / Bulnur küller altında kaçan olsa nihān āteş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*nihān olsa, -sa*]

nihāvet: Son, sınır.

Ne kılson 'aşıkuñ baht-ı siyāhı şām-ı miñnetde / Şeb-i hıcre **nihāyet** yok ki hıç şubh-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*nihāyet,]*

nihāvet: Sonunda, en sonunda.

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar diyeler saña **nihāyet** hār u hes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*nihāyet,]*

nihāvet bulmadum: Son bulmak, neticeye ulaşmak.

Ben şeb-i hıcre **nihāyet bulmadum** 'ālemde āh / Bu söz-imiş māhitābum her işe pāyān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*nihāyet bulmadum, -ma, -du, -m*]

niķāb: Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.

Çün **niķāb** açduñ yüzüñden āfitāb / Utanup şeb çadırına ser çeker (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1031, Beyit 4*). [*niķāb,]*

Keşf kıl yüzden **niķābuñ** kılson 'uşşākuñ nazar / Hılk-ı 'ālem bakmadan gelmez çü hırşīde zarar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*niķābuñ, -uñ*]

Cānā seħāb-ı zülfi ruḥ-ı āfitāba bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile māhum **niķāba** bas (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*niķāba, -a*]

nīl: Nil nehri.

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz 'aceb / Çeşmümün oldı biri **Nīl** ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*nīl,]*

Mışr-ı hüsnün ḥakkıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri **Nīl** ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*nīl,]*

ni'met: İnsanın iyi yaşamasını sağlayacak her türlü şey, servet, refah, dirlik düzenlik, sağlık vb.

Kim ki dünyā **ni'metine** aldanup meyl eyleye / Aña hayvāndur disünler dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*ni'metine, -i, -n, -e*]

nîş: Zehir.

Sensüzün ger cām nûş itsem baña hep **nîşdür** / Sîne ıablını döğüben iñlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*nîşdür, -dür*]

nisâ: Kadın.

Hak'ıñ emriyle 'İsî'yi vücûda / Getürmez her **nisâ** bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*nisâ,*]

nişân: Iz, işaret, belirti.

Bārî didüm vir haber hoşka dehānuñdan **nişân** / Nāz-ıla güldi didi var gonca-i hāndāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*nişân,*]

Şi'rümün her beyti güldür hāttı sünbülde **nişân** / İy Muhibbî sünbüle baglu gazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*nişân,*]

Küh-i gāmda kim göre eydür peleng-i mîşedür / Sînem üzre dāğlarla çün **nişānum** var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*nişānum, -um*]

nişân dikedüm: Hedef tahtası yapmak, hedef olarak dikmek II ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline getirmek.

Sîne şahrāsına dil dikedüm nişân ol tıfl için / Atsun gāmz okların ebrülara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*nişân dikedüm, -dü, -m*]

nişân diksem: Hedef tahtası yapmak, hedef olarak dikmek II ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline getirmek.

'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı eflāke nişân / Atmaga āh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*nişân diksem, -se, -m*]

nişân eylerem: Hedef tahtası yapmak, nişan yeri olarak kullanmak II ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline getirmek.

Eylerem ben gāmzesine sînem içre dil nişân / Tîr-i müjgāna kaçan kim kaşlarını ya kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [*nişân eylerem, -r, -em-rem*]

nişân itdükçe: Nişan etmek, nişanlamak, hedef almak II silahı hedefe doğrultmak, nişan almak.

Eline ol kemān ebrü hadeng-i gāmzesin alsa / **Nişân itdükçe** bu sînem damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*nişân itdükçe, -dükçe*]

nişân itdüm: Nişan etmek, iz bırakmak II kumaş üzerine desen baskısı yapmak.

Kanlu yaşum hil'atine dāğımı itdüm nişân / Rağbeti artar kumāşuñ kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*nişân itdüm, -dü, -m-düm*]

nişan olalı: Ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline gelmek.

İy Muhibbî olalı bu dil nişan / Kaşların ya gamzesin tır eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6). [nişan olalı, -alı]

nişan virdi: Nişan vermek, hatırlatmak, işaret etmek II bir şeyden iz taşımak, benzetmek.

Çalkamañ bu eşk-i gâfil virdi ‘ummândan nişan / Sâhil-i çeşmüm görüp deryâ kenârındur diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4). [nişan virdi, -di]

nişâne: Hedef, atış yeri.

Ya kaşlarıyla alsa ele gamze okların / Sînem içinde konmuş aña dil nişânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5). [nişânedür, -dür]

nişâne oldu: Alamet olmak, iz olmak, belli olmak.

Meydân-ı ‘ışk içinde atup âhum okların / Taşlar dikildi oldu nişâne mezârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4). [nişâne oldu, -dı]

nisbet: İki şeyin veya parça ile bütünüün nitelik veya nicelik bakımından birbirine göre olan durumu II tenâsüp, ilgi, bağ, râbûta II kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.

Hasretiyle dâğ-ı sînem hem bu bağrum başludur / Ger sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1). [nisbet,]

Çü servüñ kadd-i yâra nisbeti var / Yüce olsun kim ‘âlî himmeti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1). [nisbeti, -i]

Mısr-ı hüsnuñ haqqıçün yaşum benüm la’l olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5). [nisbet,]

Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Hâlîl / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3). [nisbet,]

Germ olmasun iñen gün hüsniñi kılmasun ‘arz / Nisbet yüzüñle günde beyne’s-semâi ve’l-’arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1). [nisbet,]

nisbet itme: Kıyaslamak, karşılaştırmak; eşit tutmak, ilgi kurmak.

Bâğbâna nisbet itme serv ü ‘ar’ardan n’olur / Bâğ-ı hüsün içre biten ol kâmet-i bälâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4). [nisbet itme, -me]

nisâr eylemek: Saçmak, dağıtmak.

Nisâr eylemek için pây-ı yâra / Yaşuma sîm ü zer didüm ne dîrsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4). [nisâr eylemek, -mek]

nisâr itdi: Saçmak, dağıtmak.

Şol deñlü **nişār itdi** gevher təcīr çeşmüm / Cānā bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*nişār itdi, -di*]

nişār itdüm: Saçmak, dağıtmak.

Hāk-i pāyına gözüm gevherlerin itdüm nişār / Ol sebebden küy-ı dilber la'ı ü mercāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 2*). [*nişār itdüm, -dü, -m*]

nişār itmege: Saçmak, dağıtmak.

Nişār itmege dilber ayagina / Gözüm yaşı anuñçün sīme beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*nişār itmege, -meg, -e*]

n'itdüm: Ne etmek, başa gelen olayın sebebinin bilinmemesini anlatan ifade II (Sevgili) ne ettim, ne günah işledim? (*âşığın sitemi bağlamında*).

Sevdüğümden gayrı **n'itdüm** baña hışm ider nigār / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*n'itdüm,]*

n'itdüm: Ne etmek, başa gelen olayın sebebinin bilinmemesini anlatan ifade II ne ettim, ne günah işledim? (*âşığın sitemi bağlamında*).

N'eyledüm **n'itdüm** rakībe seng-ile āhen gibi / Kūyuña vardı diyü halka beni çakmakdadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*n'itdüm,]*

nite: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Sa'y eyleme ağıyarsuz yār ele girmez / Gülşende **nite** bir gül-i bī-hār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*nite,]*

Āteş-i 'ışka Muhibbī yana hākister ola / Nār-ı 'ışk ile **nite** yanup kül oldı Kaqnūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*nite,]*

nite ki: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Nāmūs nedür 'aşık anı eylemez idrāk / **Nite ki** hārābāt erine nām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*nite ki,]*

nite ki: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

La'l-i şīrīnüñe cān virmek-ise 'ışka tarīk / İdelüm biz de anı **nite ki** Ferhād eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*nite ki,]*

nite ki: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Dil sensüz inler her nefes **nite ki** bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4). [nite ki,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revân olur revân / **Nite kim** Bağdād şehri içre akar nehr-i Şağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîğūndan cüdā / Teşnelikte çāk çāk olur **nite kim** rüy-ı ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Yarı ağıyar-ıla gördüm **nite kim** gül hār-ıla / ‘Andelîb-i dil anuñçün āh u feryād eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Dilrübālar yolına dil **nite kim** kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

İrmedūñ ol serv-ğaddūñ vaşlına iy cüy-ı eşk / Yüz suyun dökduñ bu yolda **nite kim** kıldıñ heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Arturur nālesini görse Muhibbî ruñuñı / Faşl-ı gülde **nite kim** murğ-ı hoş-elhān uyumaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Salınur her yaña biñ nāz-ıla āh eyler-isem / **Nite kim** serv-i sehī çadd-i bülendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Pend kılşañ göñlüme şevkum dañı olur sitüz / **Nite kim** āteş dökseñ rüşenāsi ola tüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Görmedüm ‘âlemde ben bir mâh-rû agyârsuz / Gülşen içre **nite kim** bir gül açılmaz hârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Senüñ ‘ışkuñ niğārâ ğamsuz olmaz / **Nite kim** gözlerüm de nemsüz olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

(ﺕ) Şenâlar idelüm olmaya ol hüsne zevâl / **Nite kim** mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Benüm hâlüm digergün müdde‘îden / **Nite kim** bülbülüñ derdi dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Nâle vü âh itdügince âh iderler taglar / **Nite kim** efgân iderler sayru için saglar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Baña dildârüñ cefâsı hoş gelür / **Nite kim** ğayra vefâsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Gül yüzüñ medhinde dil feryâd ider tâ şubha dek / Bülbül olan **nite kim** gülşende güyâlık sever (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Dilde haţtuñuñ hayâli gelse yaşum mevc urur / **Nite kim** kılca gubâr olsa anı deryâ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / **Nite kim** kurıla su üstüne dölâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*nite kim,]*

nitekim: Kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

İki çeşmüm revân itmiş yaşını ya yabân gözler / **Nitekim** düd-ı dil dilden çıkıcak âsümân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*nitekim,]*

Uyumazsa ne ‘aceb sînesi pür âteş olan / **Nitekim** subha degin şem‘-i şebistân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*nitekim,]*

n’itsün: *Ne etsin, ne yapsın.*

Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi ‘ömrüm yârsuz / Bülbül-i şürîde **n’itsün** çün ola gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [*n’itsün,]*

niyâz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.*

Kimine nâz u ezel kimine virilmiş **niyâz** / Yoksa ‘ışkuñ ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*niyâz,]*

Niyâz itdüm varup didi habîbüm / Senüñ var bir **niyâzuñ** bende biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*niyâzuñ, -uñ]*

Cevr-ile öldürse beni yâr **niyâz** / Devleti pâyende vü ‘ömri dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [*niyâz,]*

niyâz eyle: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünki bilürsin bunı her yirde namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*niyâz eyle,]*

niyâz eyle: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Her kaçan görseñ Muhibbî nâz ider ol nâzenîn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*niyâz eyle,]*

niyâz eyle: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Dîdâr-ı yâra tâlib-iseñ âhîr iy gönül / Eyle niyâz su gibi rüyuñ türâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*). [*niyâz eyle,]*

niyâz eylesem: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Aglayup zârîlık ile eylesem yüz biñ niyâz / Yâr nâzın arturur biñ dürlü istignâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*niyâz eylesem, -se, -m]*

niyâz eyleye: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Rahm eyle disem yāra ider nāza ser-āğāz / ‘Āşık ki **niyāz eyleye** ma‘şūka kılır nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*niyāz eyleye, -y, -e*]

niyāz itdüm: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Niyāz itdüm varup didi ḥabībüm / Senüñ var bir niyāzuñ bende biñ nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*niyāz itdüm, -dü, -m*]

niyāz itse: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydāsı var / Ger **niyāz itse** olur nāz eyler istiğnāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*niyāz itse, -se*]

niyāz itsem: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Bilmedüm bagrı Muhibbī dilberüñ āhen midür / Rahm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*niyāz itsem, -se, -m*]

niyāz itsem: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Niyāz itsem kaçan dildāra karşı / Yüzini çevürüp ider baña nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1296, Beyit 2*). [*niyāz itsem, -se, -m*]

niyāz itsem: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Yüzini görmege varsam nigāruñ / **Niyāz itsem** ider ol baña biñ nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 2*). [*niyāz itsem, -se, -m*]

nive: *Niçin, neden?*

Sanma ki cihān-ı fānidesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maḥabbet **niye** kardaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*niye,*]

nizāmī: *Nizāmī-i Gencevī: 12. yüzyılda, Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılır.*

Nizāmī pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbī ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebānidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*nizāmī,*]

Nazmuñ Muhibbī nazmına beñzer **Nizāmī'nüñ** / İnce ḥayāl-i nāzük ü şîrîn edāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*nizāmī'nüñ, -'nüñ*]

Laḥdinde eger gūş ide bu nazmı **Nizāmī** / Baş kalduruban eyde hezārān buña sābās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*nizāmī,*]

Ḥusrevā gūş it Muhibbī şî'rine eyle nazar / Tarz-ı nazm içre **Nizāmī** ma'nide ḥ'āce-y-imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*nizāmī,*]

nizāmī: *Düzen ve tertipten anlayanlar II Nizāmī-i Gencevī: 12. yüzyılda, Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılır.*

İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlereñ ancak **Nizâmiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [*nizâmiler, -ler*]

nîze: Mızrak, süngü.

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adunuñ her zamân / Komaz elden **nîzeyi** hâzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*nîzeyi, -y, -i*]

nokta: Nokta, nokta kadar küçük. II Yok denecek kadar küçük hayal edilmesi yönüyle sevgilinin dudağı.

Gerçi **nokta** lebüne kıl didi ‘uşşâk bilüne / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*nokta,]*

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir **nokta** / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*nokta,]*

nokta: Nokta, nokta kadar küçük II yok denecek kadar küçük hayal edilmesi yönüyle sevgilinin ağzı.

Noğtadur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*noğtadur, -dur*]

nokta: Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan işaret II sevgilinin yanağı üzerindeki benler.

Noğtalar kim al evrâk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruğlaruñ hâdinde müşğîn hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*noğtalar, -lar*]

nokta dehenüñ: (Sevgilinin) Nokta gibi görülmeyecek derecede küçük ağzı.

Noğta dehenüñ sırrını fâş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya bu râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [*noğta dehenüñ, -üñ*]

nokta dökmiş: Yazı yazmak, yazı için harfleri yan yana dizmek // Remil atmak için tahta üzerine kum sermek.

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam metâ‘ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*noğta dökmiş, -miş*]

nokta vü i‘râb: Nokta ve hareke (ben ve ayva tüyleri için kullanılmış).

İy Muhibbî muşhaf-ı hüsünde yâruñ dir gören / Hañ u hâle **nokta vü i‘râb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [*noğta vü i‘râb,]*

nokta-i hâlî: Nokta ben.

Ol Hıñta mañbûbı gördüm tırrasın çîn gösterür / **Nokta-i hâlî** ile gül içre pür çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*noğta-i hâlî,]*

n‘ola: Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı (şaşılmaz).

Mu'aṭṭar zülfine yāruñ **n'ola** bağlansa cān u dil / Mu'anber kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*n'ola,]*

n'ola: *Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı (şaşılmaz).*

Yandursa **n'ola** şem'-i ruḥına beni dilber / Şem'ün daḥı pes yandığı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Pāyuña **n'ola** dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladığı sīm ü zeri yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*n'ola,]*

Kan içer çeşmi **n'ola** ḥūnī disem / Didüğüm isme ol müsemmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Pāre pāre **n'ola** togransa gönül şāne mişāl / Ser-i zülfine kaçan el uzada şāne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Ten göziyle görmez-isem **n'ola** iy dilber seni / Cān gözi dāyim cemālūne senün bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Dūd-ı āhından Muhibbî'nün **n'ola** tolsa cihān / Sinesinde āteş-i 'ışkı çün ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*n'ola,]*

N'ola sevdümse maḥbūbı ne var gönülümde iy zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Ḥaṭā-y-ıla yüzüne gül didümse / Ḥaṭā itse **n'ola** kul ādemīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*n'ola,]*

N'ola yaksam şem'-i ḥüsne bu gönül pervānesin / Döstüm sen şem' olıcak 'āşıkun pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*n'ola,]*

Dāğ eylesem **n'ola** kolum zer kemer kılar / Diler ki kuça kaşdı o nāzük miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Muhibbî **n'ola** karşında iderse nāle vü efgān / Velī şūrīde bülbüldür yüzün gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*n'ola,]*

Cānum **n'ola** virsem saña iy rūḥ-ı revānum / Gür-ı gāmda baña hemān cānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Yaksa eflāki şafağ gibi **n'ola** āhum odı / Āteş-i 'ışkum şehā çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*n'ola,]*

N'ola yasdansam eger taş işigini şubḥa dek / Kim sa'ādet kişiyē vaqt-ı şeherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*n'ola,]*

(ح) Ḥayātı ebedīdür saña kim vāşıl ola / **N'ola** Mañşūr gibi zülfüne kılsañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*n'ola,]*

(ـ) Firār itse **n'ola** görse bu dil-ḥastesini / Şāh olan kimsene dervīşden 'ār itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*n'ola,]*

Münkir dirilürse **n'ola** gün yüzine zāhid / Ḥuffāş-şıfatdur aña hergiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Çeşmüne dirsem **n'ola** āḥir zamān fettānidur / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Mu'tekif olsam **n'ola** kũyuñda iy ārām-ı cān / Bir nefes senden cüdā bir kimse tecvīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Bülbül gibi **n'ola** dil iderse figān u āh / Çünkü çevürdi yüzini ol gül'-izārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Süzdü çeşmini görüp zülfini ol sīm-beden / Çeşmi kāfirdür iderse **n'ola** zünnāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Götürse eşk-i çeşmüm **n'ola** cismüm / Ne tañ deryā getirür hār-ıla hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Beñzemezse şi'rüme şi'ri **n'ola** şā'irlerüñ / Kim ki şarrāf ola dir kim bir degül altun gümüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*n'ola,]*

İtleriyle **n'ola** itsem 'arbede kũyında ben / Oligelmişdür ider her kişi şadr içün savaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*n'ola,]*

N'ola 'arz eyler-istem yāra sirişküm gevherin / Olmışam kũlüzüm-i 'ışk içre dilā ben gavvās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Meclisde meger hũsnine yāruñ dil uzatmış / Şem'ũñ dilini **n'ola** eger kim kese mıkrāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*n'ola,]*

n'ola: *Ne olur, ne çıkar.*

Baş u cān tuhfē getürdüm **n'ola** maķbũl itseñ / Nāz-ıla güldi nigārum didi üftāde getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Hũn-ı bülbülden-durur her dem gülũñ surhı oldugı / Hũn-ı bagrum iy şabā itseñ **n'ola** dildāra 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*n'ola,]*

n'ola: *Ne olur, ne çıkar, ne fark eder.*

Tehī sanmañ **n'ola** gitdiyse Ferhād / Degül 'ışk küli hālī pīşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*n'ola,]*

n'oldı: *Ne oldu, ne oldu da II bu değişimin sebebi nedir.*

Dün ikrār eylemişken büseyi yār / 'Aceb **n'oldı** bugün inkār iderler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*n'oldı,]*

Sakla esrāruñı her demde huzūr eylesin / **N'oldı** Mansūr'ı gör oldugı-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 2*). [*n'oldı,]*

Virmiş iken büsesin cān naķdine / **N'oldı** bilmem döndi ikrār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*n'oldı,]*

n'olsar: *Ne olacak, nasıl olacak.*

Kũh-ı ğamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim **n'olsar** hālüm benüm dildārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*n'olsar,]*

n'olur: *Ne olur, ne çıkar II bir fayda gelmez.*

Bāğbāna nisbet itme serv ü 'ar'ardan **n'olur** / Bāğ-ı hüsün içre biten ol kâmet-i bālâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*n'olur,*]

n'olur: *Ne olur, nasıl olur.*

Ruğlarıñsız bu Muhibbî âh iderse tañ mıdur / Bülbül-i şürîdenüñ hâli **n'olur** gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*n'olur,*]

nüh: *Dokuz adedi.*

Nüh felekden geçer 'aşık idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı sehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*nüh,*]

nüh felek: *Dokuz felek, göğün dokuz katı II bütün gökyüzü.*

Oda yanar şu'lesinden âhumañ bu **nüh felek** / Gözlerüm yaşı katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*nüh felek,*]

nüh felekden: *Dokuz felek, göğün dokuz katı II bütün gökyüzü.*

Geçürdük tîr-i âhı **nüh felekden** / Ezelden çarç bizüm âmâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4*). [*nüh felekden, -den*]

nukat komadı: *Nokta koymak, noktalı harf yazmak.*

Hâl-i müşğnün dehânun üzre düşmişdür ğalaç / Komadı hâttâtlar 'âdet degül mîme nuqaç (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [*nuqaç komadı, -ma, -dı*]

nükte: *Ince bir anlam taşıyan, zekâ eseri olduğu için hoş giden zarif ve düşündürücü söz, espri II söz, yazı, resim vb.nde ilk bakışta herkesin göremediği, ancak dikkat edilince çıkarılabilen ince mânâ.*

Döştlar âğâz u encâm-ı cihân bir **nüktedür** / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol encâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [*nüktedür, -dür*]

'İşk **nüktesini** okıdı gülşende 'andelîb / Evrâç-ı gül sanki öñinde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*nüktesini, -si, -n, -i*]

nükte-i şî'r-ile: *Şiirin ince manası.*

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir cevâb eyle ki anda ola çok ma'nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [*nükte-i şî'r-ile, -ile*]

numüne: *Nitelikleri hakkında bir fikir vermek üzere bir bütünden alınan parça, örnek II benzer II örnek alınan kimse veya şey.*

Hüsnuñ bahârına göre iy lâle-ruñ senün / Neşv ü nemâ-yı bāğ-ı irem bir **numunedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*numunedür, -dür*]

nūn olalıdan: Nun harfi gibi olmak II aşığın iki büküm boyu, bedeni.

(c) **Nūn olalıdan** kāmētüm iy dōst benüm / Beni hicrūñ yakısdurdur bilürem āhır-i kār (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1205, Beyit 25). [nūn olalıdan, -alı, -dan]

nūr: Gözle görülen aydınlık, maddi şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ II kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddi olmayan hususlarda basiret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.

Ka'be küyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer **nūr** görmez adı ammā hācıdır (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1023, Beyit 4). [nūr,]

Sīnede 'ışk âteşini nār sanmañ **nūrdur** / Anuñ ile ehl-i diller hānesi ma'mūrdur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1073, Beyit 1). [nūrdur, -dur]

Yüzüñ **nūrına** kim dir nāra beñzer / Ya kimdür kim diye gülnāra beñzer (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1099, Beyit 1). [nūrına, -ı, -n, -a]

Görse zāhid saçınuñ küfrini zūnnār idine / Kibr eger baksa yüzü **nūrına** imān getürür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1115, Beyit 2). [nūrına, -ı, -n, -a]

Gün gibi rüşen olup 'āleme 'ışkuñ **nūrı** / Bu 'aceb gelmeye zāhid dañı ikrāra henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1239, Beyit 4). [nūrı, -ı]

Keşf-i burka' eyle yüzden **nūra** ğark it 'ālemi / Tā görenler diyeler mihr-i cihān-ārā-y-ımış (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1414, Beyit 2). [nūra, -a]

Gice işitmiş meger eflāke meh şāh olduğın / **Nūrdan** leşker çeküp kuşandı tığ-ı zer güneş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1421, Beyit 2). [nūrdan, -dan]

Nūruñ ile 'ālemüñ yüzü münevverken bugün / Zūlmete virme cihānı zūlf-ile hāyil mebāş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1439, Beyit 3). [nūruñ, -uñ]

nūr-ı hakk-ıla: Allah'ın nuru.

Kim ki **nūr-ı Hakk-ıla** dil hānesin rüşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem'-i şebistān istemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1266, Beyit 3). [nūr-ı hakk-ıla, --ıla]

nūr-ves: Nur gibi II nurlu, ışıktı.

Rüşen eylerse 'aceb mi bu cihānı **nūr-ves** / Çün görindi dōstum baña cemālūñ hūr-ves (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1437, Beyit 1). [nūr-ves,]

nūs: İçmek, yudumlamak.

Ğam meclisinde dīde-i eşk **nūşlardanuz** / Nāyuñ yirine nāle-i dil ğūşlardanuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1219, Beyit 1). [nūşlardanuz, -lar, -dan, -uz]

nūs evle: İçmek.

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / Sen eyle dilā ger ğadeħ çarħ ise de nūs (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1406, Beyit 5). [nūs eyle,]

nüş eyledi: İçmek.

‘İşk cāmını Muhibbî çün ezel **nüş eyledi** / Dağı ol demden berü sermest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*nüş eyledi, -di*]

Çün ezel cām-ı maḥabbet cur’asın **nüş eyledi** / Anuñ-ıçun bu Muhibbî mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*nüş eyledi, -di*]

nüş eyledüm: İçmek.

Ezelden ‘ışk cāmın eyledüm nüş / Katı mest itdi bende kalmadı hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [*nüş eyledüm, -dü, -m*]

Eyledüm ‘ışkuñ şarābından ezel bir cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur cānda şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*nüş eyledüm, -dü, -m*]

nüş eylerüz: İçmek.

Sāgar-ı çeşmüm tolu **nüş eylerüz** hün-ı ciger / Kāni’üz aña anuñçün bu şarāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*nüş eylerüz, -r, -üz*]

nüş eyleşem: İçmek.

Yār elinden zehr eger **nüş eyleşem** tiryāk olur / Yād elinden ger içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*nüş eyleşem, -se, -m*]

nüş evleven: İçmek.

Kanımı **nüş evleyen** ol nergis-i mestānedür / Ol sebebden hün-ı dilden gözlerüm peymānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1*). [*nüş evleyen, -y, -en-yen*]

Yār elinden iy Muhibbî bir kadeh **nüş evleyen** / Hızr elinden ger ölürse āb-ı ḥayvān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*nüş evleyen, -y, -en*]

nüş ide: İçmek.

Gül mevsiminde sākī elinden kadeh sunar / **Nüş ide** anı zehr ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*nüş ide, -e*]

nüş ider: İçmek.

Cām-ı la‘lin **nüş ider** bāğ içre her dem lāleler / Nergis-i şehlā elinde sāgar-ı zerrin tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*nüş ider, -er*]

Hiç olur mı nergis-i mestūñ ide baña nazar / Çün degül ḥālī elinden **nüş ider** bāde-i nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*nüş ider, -er*]

nüş iderem: İçmek.

(ج) La'l oldugyçün leblerüñ iy dōst senüñ / Meyi lâ'lüñ yirine **nüş iderem** vaqt-i humār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*nüş iderem, -er, -em*]

nüş idesin: İçmek.

Hāk eyle özüñ var der-i dildāra Muhibbî / Ger ister iseñ cür'a-i yāri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*nüş idesin, -e, -sin*]

nüş ideyim: İçmek.

Sun **nüş ideyim** la'l-i lebüñ rāhat-ı cāndur / Tā mest olup hālın ide saña Muhib 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [*nüş ideyim, -e, -y, -im*]

nüş idüp: İçmek.

Vāmık u Mecnūn-ıla 'ışkuñ şarābın **nüş idüp** / Gitdi anlar mest olup biz dañı şoĥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*nüş idüp, -üp*]

nüş itdi: İçmek.

Kim ezel bezminde **nüş itdi** maĥabbet cāmını / 'İşk-ı mestî görine maĥşerde de ayık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*nüş itdi, -di*]

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ānî dūrcini / Bāde-i Hāfız meger ya cām-ı Cāmī itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*nüş itdi, -di*]

nüş itdiler: İçmek.

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şādān oldılar / İtdiler vuşlat humından çünki anlar bāde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*nüş itdiler, -di, -ler*]

nüş itdüm: İçmek.

Maĥabbet cāmını itdüm ezel nüş / Yürürem tā ebed sermest ü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1*). [*nüş itdüm, -dü, -m*]

nüş itdüñ: İçmek.

İy Muhibbî çün şarāb-ı 'ışkı **nüş itdüñ** ezel / Tā kıyāmet tañ degüldür idesin cüş u ĥurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5*). [*nüş itdüñ, -dü, -ñ*]

nüş itmege: İçmek.

Bezm-i gamda ĥün-ı dil **nüş itmege** yārān ile / Miĥnet ü derd ü elem oldı bizüm peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [*nüş itmege, -meg, -e*]

nüş itmiş: İçmek.

H'āba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä midur / Ya şarāb-ı nāzı **nüş itmiş** yatur maḥmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*nüş itmiş, -miş*]

nüş itsem: İçmek.

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim āb-ı hayāt / Yār elinden zehr **nüş itsem** baña cüllābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*nüş itsem, -se, -m-sem*]

Belā bezminde derd-ile ciger ḥūnını **nüş itsem** / Gözümün kâsesin elde tolu peymānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [*nüş itsem, -se, -m-sem*]

Sensüzün ger cām **nüş itsem** baña hep nışdür / Sīne ṭablını dögüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*nüş itsem, -se, -m*]

nüş kılduk: İçmek.

Cām-ı 'ışkı **nüş kılduk** mest-i lâ-ya'kıllertür / Kendümüzden geçmişüz tā ḥaşre dek kanzillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1*). [*nüş kılduk, -du, -k*]

nüş-ı cān olsun: Afiyet olsun, cana can katsın.

Nüş-ı cān olsun Muhibbî eşk-i çeşmüñi müdām / Sāğar-ı çeşmüñle pür kıl iç anı peymāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [*nüş-ı cān olsun,]*

nutka gelmeyüp: Dile gelmek, konuşmak, konuşmaya başlamak.

Gelmeyüp nutka mü'ezzin bil ki kāmetsden kalur / Cāmi'-i ḥüsn içre çün ol serv kāmets gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*nutka gelmeyüp, -me, -y, -üp*]

nüvaht kıl: Nevaht kılmak, çalgı çalmak.

Muṭrib nevāya başla gönül gel **nüvaht kıl** / Zīrā ki çokdan gönül ol pīşrevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*nüvaht kıl,]*

nüzül itdi: Aşağı inmek, düşmek II gönle düşmek.

Göñlüme geldi **nüzül itdi** yine sultān-ı ğam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*nüzül itdi, -di*]

O

o: O, işaret sıfatı.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevâhiri / Ğavvâş-vâr sen de **o** bahr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [o,]

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālî / **O** şehre beñzeze sultânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [o,]

Büse cerr itse Muḥibbî leblerinden dilberüñ / Hıñm idüp çeşmi **o** demde destine ḥançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [o,]

‘İşk eri çokdur velî ‘âşık hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar şem‘e **o** bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [o,]

Kaçan kim bād-ı âhumdan **o** zülf-i ‘anber-feşân ditrer / Gidüp ‘aqlum gelür hayret bu cismüm içre cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [o,]

Gerdün gibi meyli **o** mâḥuñ çü dönedür / Cevr ü cefâ vü şîveleri güne gunedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [o,]

Görmege gelmedi ben ḥastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla **o** miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [o,]

Didüm zülfüñ neden gitmez yüzüñden / Didi bekler **o** gence ejdehâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [o,]

Nigebânı olup ḥüsne iki çeşmi ğazanferdür / Yâḥūd zülfi tılısm olmuş **o** genc üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [o,]

Sevr ider gördüm **o** servi erġuvânî ton geyer / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [o,]

Hey ne zâlimsin varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürüñ yâ öldürüñ diyü **o** dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [o,]

Bir nazar kılmaz **o** meh-rü ‘âşıküñ zârın görür / Bir nefes olmaz cüdâ yanından aġyârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [o,]

Bezm-i ğam içre cânâ sînem rebâba beñzer / Çeşmüm **o** bezme sâġar yaşum şarâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [o,]

Meyl-i ṭab‘ı çünki **o** serv-i revânadur / Anuñ için pâyına yaşum revânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [o,]

Dâġ eylesen n’ola kolum zer kemer kılur / Diler ki kuça kaşdı **o** nâzük miyânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [o,]

Vefâmı ‘ışkı yolında İlâhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez **o** meh terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [o,]

Cevr oklarını durmaz her dem atar **o** meh-rü / Ḥayfâ dirîġ u derdâ giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [o,]

Sevr kılmaga yaşum mâni‘ olur ruḥlarına / N’eylesün yolın alur dîde **o** mâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [o,]

Zülf-i çevgân ile bâziçeye geldi **o** nigâr / Ser-i ‘uşşâk aña her bir yañadan top olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [o,]

O şem‘ûñ devr-i haţtını görüp âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki ‘âkildür ki olmaz bî-duhân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [o,]

Bahr-ı tab‘umdan çıkardum yine ma‘nâ gevherin / Dil yine gâvvâş olup buldı **o** bahra ihtişâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [o,]

‘İşk eyler-ise cevri ü cefâ eyleme i‘râz / Bir gün ola kim feyz ide saña da **o** Feyyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [o,]

Eşk-i çeşmüm gârka virmişken ser-â-ser ‘âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş **o** bahr içinde baţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3*). [o,]

o: *O, işaret zamiri.*

Er **odur** kim şabr idüp çeke cefâ vü cevri ü cevri ü cevri / Sanmañuz itmek şikâyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [odur, -dur]

‘İşk âteşine yandugumu ancak **o** bilür / ‘İşkuñ odına cân u gönül kim kebâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [o,]

Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazâr itse / Sanma ki cihân içre **o** şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [o,]

Viren bâzâr-ı ‘ışk içre alan cân naqdini derdi / Haķīkatde **odur** ‘âşık dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [odur, -dur]

Sâkin-i küyuñ olan bâğ u gülistân istemez / ‘Ârızuñ gören **o** hergiz hür u ğilmân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [o,]

Kim ki dolaşa ser-i zülfine dîvâne gibi / Aña pend eylemeñüz çünki **o** kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [o,]

Kim göre ‘ârızuñ olmaya ğamdan **o** hâlâş / Yazılı haţt-ı ğubâr-ıla gönülde bu havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [o,]

o: *O, işaret zamiri II sevgilinin dudağı yerine.*

Sun Muhibbî’ye leblerüñ câmın / Çünki bu derdine **o** dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [o,]

o: *O, işaret zamiri II sevgilinin gözü yerine.*

(♣) Zâlim gözüne hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘âşıkı ider **o** ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [o,]

o: *O, işaret zamiri II sevgilinin gamzesi yerine.*

‘Uşşâk kanın içmiş ğamzeñ işitdüm iy döst / Biñ kan içerse günde hergiz **o** kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [o,]

o: *O, işaret zamiri II âşığın gönlü yerine.*

Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı gönülüne / Anı izhâr eyledi bildüm **o** da agyār-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [o,]

o: *O, işaret zamiri II divane gönül yerine.*

Zülf-i dildâra tolaşdı yine divâne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden **o** halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [o,]

o dem: *O zaman. / O anda.*

Öpsem lebüni disem **o dem** la‘lini dişler / Nâz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [o dem,]

o kim: *O ki, o kimse, her kim ki.*

Ebed kurtılmasun derd ü belâdan / **O kim** cevri ü ceñâdan hürrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*). [o kim,]

od: *Ateş.*

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem‘ yakar yüregini **odlar** agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [odlar, -lar]

od: *Ateş II âh ateşi, âh dumanı.*

Âhum ejderdür derün-ı sînem olmuş aña gâr / **Odlar** kim saçılır ejder şerâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [odlar, -lar]

oda yakar: *Ateşe vermek, ateşte yakmak.*

Çarh tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp dahı beteri anı **oda yakar** güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [oda yakar, -ar]

oda yanar: *Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.*

Oda yanar şu‘lesinden âhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşı katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [oda yanar, -ar]

oda yanar: *Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.*

(ð) Zâtuñı senüñ niçe beyân eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde zebân **oda yanar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [oda yanar, -ar]

oda yanmışdur: *Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.*

İşiden şi‘r-i pür-süzüm okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî derdmend için tutuşup **oda yanmışdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [oda yanmışdur, -mış, -dur]

odlara düşüp: Odlara, ateşlere düşüp yanmak.

Şem‘-i hüsnüfe görüp dün gece dil yandığını / Baña öykündi düşüp odlara pervâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*odlara düşüp, -üp*]

odlara yakan: Ateşe atmak, tutuşturmak; aşk ateşini düşürmek.

Âh eyledükçe şu‘le virür ‘ışkuñ âteşi / **Odlara yakan** ‘aşkıki bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*odlara yakan, -an*]

odlara yanmış: Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.

Bir bencileyin şem‘ gibi **odlara yanmış** / Şem‘-i ruhuñuñ şevkine iy yâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [*odlara yanmış, -mış*]

ogru: Hırsız.

Ğonca hemyânından alsa zer ‘aceb midür şabâ / Nergisüñ çeşminden alur sürmesin bir **ogrudur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*ogrudur, -dur*]

ohsâ: Benzemek.

Murğ-ı seherüñ nâleleri nâlemi **ohşâr** / Çarh-ı felegüñ nâlişi efgânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*ohşâr, -r*]

ok: Yay ile atılan savaş aleti II feleğın attığı bela okları.

Atma belâlu gönlüme iy çarh belâ **okın** / Başda hevâ-yı kâkül-i dilber belâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*okın, -i, -n*]

ok: Yay ile atılan savaş aleti II sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.

Sîne-i mecrûha ursañ iy şanem gamz **okların** / Tîr-i peykânuñ bu ben dil-ğasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*okların, -lar, -i, -n*]

Ğamz **oklarıyla** sîne vü dil şerha yaradur / Bagrumı eger sorar-ısañ päre pâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*oklarıyla, -lar, -i, -y, -la*]

İy kaşı ya atagör iç kabzadan gamz **okların** / Sînemi delsün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*okların, -lar, -i, -n*]

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yârüñ togrudur / Bakışından çeşmi aña gamze **okın** togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*okın, -i, -n*]

Ne sebedendür didüm sînemde biñ biñ yaralar / Didi gamzem **oklarından** irişen peykâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*oklarından, -lar, -i, -n, -dan*]

Ğördi ölümlü ğasta atup baña gamz **okın** / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*okın, -i, -n*]

Her kaçan ğamze **okın** sīneme cānān getürür / Hāḡ budur kim bu benüm derdüme dermān getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [okın, -i, -n]

Atarsın ğamzeñ **okını** baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pāre anuñçün kızıl kana boyanuktur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 4*). [okını, -i, -n, -ı]

Ya kaşlarıyla alsa ele ğamze **okların** / Sīnem içinde konmış aña dil nişānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 5*). [okların, -lar, -i, -n]

Her kaçan alsa ele ya kaşlarıñ ğamz **okların** / Sīneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 3*). [okların, -lar, -i, -n]

Ğamze **okların** kemān ebrūlarından dem-be-dem / Atsa dilber ‘āşıkuz karşı tutaruz sīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 2*). [okların, -lar, -i, -n]

Dilde peykānuñ kalur geldükçe ğamzeñ **okları** / Anuñ-içün oldı āhen-dil dil-i bī-bākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 3*). [okları, -lar, -ı]

Sīne şahrāsına dil dikedüm nişān ol tıfl için / Atsun ğamz **okların** ebrūlara kim ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 2*). [okların, -lar, -i, -n]

Ugrın ugrın ğamzelerle sīnem üzre yaralar / Ol kaşı ya ğamzesi **ok** yādigārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 3*). [ok,]

Cānuma geçdi **okı** dil kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı daḡı belādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 1*). [okı, -ı]

Kaşı yayından gelür ğamz **okları** kan içmege / İy dil-i şūrīde kaşdı sañadur ğāfil mebāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 4*). [okları, -lar, -ı]

Delmek için sīnemi yir yir benüm / Ğamzesin **ok** kaşların ya eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 5*). [ok,]

Ğamz **oklarına** çünkü bu sīnem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 1*). [oklarına, -lar, -i, -n, -a]

Sīneme uralı ğamz **oklarını** / Yüregüm bagrum olupdur tolu baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 4*). [oklarını, -lar, -i, -n, -ı]

Bend-i zülfinden ḡalāş olur mı hīç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ğamz **okların** ol göz ü kaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 4*). [okların, -lar, -i, -n]

La‘l-i şīrīnūñi cānā almadın ben agzuma / Ğamze **okın** sīneme urduñ benüm zenbūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 2*). [okın, -i, -n]

Cem‘ kıldıñ iy Muhibbī cümle ğamze **okların** / Lāyıķı budur ki aña idesin sen sīne kiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 6*). [okların, -lar, -i, -n]

ok u ya: Ok ve yay.

Ok u ya almış ele ğamzesi dil almak için / Birbirine urup āfāķı pür-āşüb olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 2*). [ok u ya,]

okı: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.

İşiden şi‘r-i pür-süzum **okıyanlar** diye lâ-büd / Muhibbî derdmend için tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*okıyanlar, -y, -an, -lar*]

‘İşk nüktesini **okıdı** gülşende ‘andelîb / Evrâk-ı gül sanki önünde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*okıdı, -dı*]

Bu Muhibbî yazsa hüsnî âyetin dil levhine / **Okıyan** dir buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*okıyan, -y, -an*]

oku: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak.

İy Muhibbî yâr cevır ‘ilmin be-ğâyet hoş bilür / Lîk fenn-i mihrî bilmez **okısa** eyler ğalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*okısa, -sa*]

oku: Okumak, talim etmek, öğrenmek, tahsil yapmak.

Okımaduk gerçi kim üstâddan bir harf-i râst / Fenn-i ‘ışk içre velî her vech-ile kâmillürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [*okımaduk, -ma, -du, -k*]

‘İşk dersin **okıduk** Ferhâd-ıla Mecnûn-ıla / Mekteb-i rûz-ı ezelde biz sabağdaş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [*okıduk, -du, -k*]

okun: Okuma işini yapılmak.

Muhibbî dâd-ı Hâk’dur ‘ışk kitâbı / **Okınmaz** sanma sen ta‘îme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5*). [*okınmaz, -maz*]

oku: (Nazarı önlemek veya gidermek, bir hastanın iyi olmasını, bir işin çözülmesini sağlamak gibi maksatlarla) Bazı duâları usûlüne göre söylemek, okuyup üflemek, nefes etmek. // ötmek, şakımak.

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbülü / Gördüm **okur** gitmeyüp hergiz dilinden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*okur, -r*]

oku: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II okumak, talim etmek, öğrenmek, tahsil yapmak.

Mâh-rûlar **okumamışlar** vefâ destânını / Lîki bu fenn-i cefâda her biri mâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*okumamışlar, -ma, -mış, -lar*]

oku: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II okumak, talim etmek, öğrenmek, tahsil yapmak.

Bilsem cefâ kitâbını kimden **okur** ‘aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*okur, -r*]

oku: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak.

Okudum ‘ışkuñ kitâbın gördüm anda yazulu / ‘Âşıka evvel kademde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*okudum, -du, -m*]

Olmayan ‘ışka haberdâr **okumasun** şi‘rümü / Şi‘r-i pür-süzum okurken korkaram kim yanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5*). [*okumasun, -ma, -sun*]

Olmayan 'ışka haberdâr okumasun şi'rûmi / Şi'r-i pür-süzum **okurken** korkaram kim yanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5*). [*okurken, -r, -ken*]

Kim ki öğrenmek diler 'ıŝkuñ rumûzın ser-te-ser / **Okusun** görsün Muhibbî defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5*). [*okusun, -sun*]

'Âşıkuz 'âlemde ammâ virmedük bir hûba dil / **Okusun** bilsün Muhibbî içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*okusun, -sun*]

Dil **okur** 'ıŝkuñ kitâbını revân ezberlemiş / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*okur, -r*]

Metn-i hüsne haţtuñ olmış hâşiye / **Okuyup** dil anı tefsîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*okuyup, -y, -up*]

oku: Okumak, talim etmek, öğrenmek, tahsil yapmak.

Okumuş gerçi veñâ fennin velî öğrenmemiş / Kendüye cevri ü cefâ resmini âyîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [*okumuş, -miş*]

Okuyup görmüş degül beñzer maħabbet 'ilmini / Fenn-i cevri lîk ol nâ-mihribân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*okuyup, -y, -up*]

okut: Okumasını, öğrenmesini sağlamak.

Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / **Okudurlar** saña bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*). [*okudurlar, -ur, -lar*]

ol: Olmak.

Ne günâh itdüm **ola** elüm alup çarĥ-ı felek / Ol perîden ne içün itdi cüdâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*ola, -a*]

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ **olup** derd ü mihen / Saña bir gün dimesdi gel beni âzâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*olup, -up*]

Didüm alnuñ kamer midür yüzüñ gün / Didi görmüş eyü **ola** gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*ola, -a*]

Muhibbî togrulupdur râh-ı 'ışka / Görenler didiler **olsun** özüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*olsun, -sun*]

'Âşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse 'aql u dil / Zülfinüñ kaşdı eger îmân **olursa** çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*olursa, -ur, -sa*]

'İşk vâdisinde gönülüm zâr u sergerdân **olur** / Geh görüp zencîr-i zülfüñ bendine fermân **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [*olur, -ur*]

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevâb / Ol dil tabîbi sanma ki saña cevâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*olsañ, -sañ*]

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı / Aña murĝı **olan** vaĝŝî başuma dânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [*olan, -an*]

- Bilmek isterseñ eger zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdâsında **olan** ‘âşık-ı mecnûna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2). [olan, -an]
- Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd **olmadı** / Hâr u h̄esle kim görüpdür râh-ı ‘ummân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3). [olmadı, -ma, -dı]
- Gün geçer gün yüzüñi görmem nigârâ ay **olur** / Anuñ-ıçun düd-ı âhum göklere peyvestedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3). [olur, -ur]
- İtmez-idük reh-i ‘ışk içre tarîkat hâşıl / **Olmasa** küy-ı harâbât bizüm menzilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2). [olmasa, -ma, -sa]
- Olurdu yârı kuçmak pîrehensüz / Eger cân tensüz **ola** gül dikensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1). [ola, -a]
- Şehâ oldı Muhib derdüñle münis / Ola mı kim **ola** bir cân bedensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5). [ola, -a]
- Olurdu yârı kuçmak pîrehensüz / Eger cân tensüz **ola** gül dikensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1). [olurdu, -ur, -dı]
- Cihân cümle olur süz-ı derûnumdan benüm rûşen / İderem şem‘-veş girye **olam** her encümen sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4). [olam, -a, -m]
- Muhibbî’yi dişüñ fikri yine deryâya garķ itdi / Sirişkinden ‘aķık olur **olcak** bil Yemen sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5). [olcak, -ıcak]
- Ĝam tîrine her gâh bu sînem siper olmaz / Kim dirse olur **olsa** da ulu hüner olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1). [olsa, -sa]
- Ĝam tîrine her gâh bu sînem siper olmaz / Kim dirse **olur** olsa da ulu hüner olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1). [olur, -ur]
- Serv kıddüñ tâze ter olsun diyü iy ğonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem **olup** tolab göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2). [olup, -up]
- Menzilin ğür **olduĝını** ‘âkıbet her kim bilür / Efser-i Hıusrev’le ol taht-ı Nerîmân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4). [olduĝını, -duĝ, -ı, -n, -ı]
- Âh it Muhibbî her dem kim gördi yâr[ı] mahrem / ‘Âşık **olur** mı bî-ĝam olduĝı yokdur olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5). [olur, -ur]
- Cân ile seni sevmek eger **ola** ğünâhum / ‘Âlemde Muhibbî gibi ğünehkâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7). [ola, -a]
- Dutışup şem‘-i ruħı şevķine pervâne gibi / Dil-i şürîde **olup** içi vü taşın yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4). [olup, -up]
- Ay **olur** hafta geçer göstermez oldı ğün yüzün / Göklere irse ‘aceb mi nâle vü eĝânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4). [olur, -ur]
- ‘İşka düşme âħiri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belâya dutmuş **olsañ** ger nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2). [olsañ, -sa, -ñ]
- Nâka-i leylî ne vâdilerde kim itdi mekân / Lâlesi hün-ı dil **oldı** nâle-i Mecnûn ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3). [oldı, -dı]

Ben esîr-i hicrem [ü] ağıyâr mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr **olur** bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çâreye / Hâr-ıla gül ‘iys ide **ola** anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*ola, -a*]

Yüzüme bakmaz **oldı** âh yine yâr-ı cefākārüm / Rakîbüm beñze[dü]r yâra beni her bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]

Ġamz oklarına çünki bu sînem siper **olmuş** / Devlet irişür başuña iy dil nazar **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*olmuş, -muş*]

Hâk-i rehine dökeli bu dîdeler eşki / Gören didiler yolların hep sîm ü zer **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*olmuş, -muş*]

Şîrîn lebüñüñ vaşfın iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*olmuş, -muş*]

Ġamzesi tîrinsüz **olmazsın** nigârüñ bir nefes / Bil sa‘âdetdür sen anı sîneden al cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*olmazsın, -maz, -sın*]

ol: O, işaret sıfatı.

Ol cefākârüñ cefâsı gönülüne her dem gelür / **Ol** sebebden gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*ol,]*

Ne günâh itdüm ola elüm alup çarh-ı felek / **Ol** perîden ne içün itdi cüdâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*ol,]*

Dil ü cān terkin urup dil yine dildāra gider / Dil ü cān derdini ‘arz itmege **ol** yāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*ol,]*

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbî aña pend itmez eşer / ‘Aql u şabrı anuñ **ol** zülf-i siyehkâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*ol,]*

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı gördüm bir nazar / Yanaram tâ **ol** yüzi envârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*ol,]*

Bülbülem tâ şubh olunca âh u eġgāndur işüm / Çünki **ol** serv-i semen gülzârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*ol,]*

Ka‘be küym her seher ben dōstlar seyr itdügüm / Bu ki **ol** sîb-i zaķan dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*ol,]*

Hâk bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim **ol** meh-rü melek-ruhsârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*ol,]*

Rāzıyam devr-i felekden sa‘d olupdur yılduzum / **Ol** melek-manzar şeker-güftârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [*ol,]*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hier elinden şükr kim / **Ol** lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*ol,]*

Dün gice şem‘-i ruhına karşı **ol** meh-pärenüñ / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bâl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*ol,]*

Cân gözün aç bir nazar **ol** zülf-i ‘anber-şâyı gör / Her kılında baglu yüz biñ ‘âşık-ı şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [ol,]

Her ne deñlü yâr düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür **ol** döst er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [ol,]

Dîdeden akdı gözün yaşı revân oldu yine / İy dil-i gam-zede **ol** serv-kağı yâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [ol,]

Gögsüme uran lâle gibi dağı benüm âh / **Ol** hâl-i siyehkâr-ıla hoşka dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [ol,]

Ol siyeh saçun ki müşg-i sârâdur / Bir dükenmez başumda sevdâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [ol,]

Zeyn ider altun kalemler **ol** güneş ruhsârını / Kâtib-i kudret kaçan hâttın yazup inşâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [ol,]

Her kaçan şîrin kelâm **ol** dilber agzından düşer / Sanki söyler tûfidür kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [ol,]

Eline **ol** kemân ebrü hadeng-i gamzesin alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar içre kan dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [ol,]

İy gözüm gel bir nazar **ol** tal‘at-i zibâyı gör / Zülfinün bendinde bend olmuş dil-i şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [ol,]

Dün gece tâ subh olunca niçe biñ pervânenün / Bâl ü perrin yanduran **ol** şem‘-i bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [ol,]

Kimse yüzün görmedi ammâ cihân pür güft ü gü / **Ol** derün-ı perdede ‘âlem tolu gavgâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [ol,]

Bâgbâna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bâg-ı hüsn içre biten **ol** kâmet-i bälâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [ol,]

Ol kemân ebrü kaçan kim nâz-ıla çeşmin süzer / Sînede turmaz hadeng-i gamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [ol,]

Mâyil olur gözlerüm yaşına **ol** serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur **ol** sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [ol,]

Mâyil olur gözlerüm yaşına **ol** serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur **ol** sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [ol,]

Göñlini ‘âşıklarun **ol** çeşm ü zülf-i ham kapar / Hey ne sâhirdür gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [ol,]

Sîm-i eşk-ile harîdâr-ı metâ‘-ı vaşl olan / Virür **ol** cân naqdini âhir bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [ol,]

Ol Hıta mahbûbı gördüm turrasın çin gösterür / Nokta-i hâlî ile gül içre pür çin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [ol,]

Deyr içinde zülfini zünnâr idüp **ol** muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hâcın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [ol,]

Hey ne sâhirdür gözi **ol** dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinün her bir kılında Rüm ilin Çin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [ol,]

- Yāra sundum ‘ıydgehde gönülümü elma diyü / **Ol** gül-i ter yüzüme bakdı didi ayvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [ol,]
- Gönlülden bir nefes gitmez leb-i hamrāsı dildāruñ / Hemān **ol** rinde beñzer kim mey-i hamrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [ol,]
- Gönlümü her dem benüm **ol** mäh-ı gönca-fem kapar / Sanasın hırşıde gülşende seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [ol,]
- Ol gül-i hamrāda şebnem mi sehergeh görinen / Yoħsa ruhsārında yāruñ kaħre kaħre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [ol,]
- Assı ziyān gözede sermāyesin virüp / ‘Ömrini kimdür **ol** ‘ömrden hisāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [ol,]
- Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevāb / **Ol** dil tabībi sanma ki saña cevāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [ol,]
- ‘İzārı nārına düşmiş gıdādur dāne-i hālî / Yımez pervā **ol** āteşden gönül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [ol,]
- Niçe yıldır ki hārc olur yolında **ol** cefākāruñ / ‘Aceb bu kīse-i çeşmüm dükenmez sīm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [ol,]
- Sīnemi ben gülşen itdüm kılsun **ol** dildār seyr / Cūy-ı eşküm eylesün **ol** serv-i hoş-reftār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [ol,]
- Sīnemi ben gülşen itdüm kılsun **ol** dildār seyr / Cūy-ı eşküm eylesün **ol** serv-i hoş-reftār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [ol,]
- Kanımı nūş eyleyen **ol** nergis-i mestānedür / Ol sebebden hūn-ı dilden gözlerüm peymānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1*). [ol,]
- Hālūni bilmez Muhibbî dilberūñ nev-restedür / **Ol** kamer yüzlüm benüm ancak çeħārdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [ol,]
- Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni ğarğ itmede / Rāh-ı ‘ışkūnda murāda irgüren **ol** āhdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [ol,]
- Ol ki bī-miğl ü cismi çün cāndur / Rāstī ‘ışk ehline **ol** cāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [ol,]
- Ğāret iden gönlini kimdür Muhibbî’nūñ didüm / Çünkü bilmezsin didi **ol** nergis-i fettāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [ol,]
- Muħribā nāle ile meclise gel nāyı getir / Sākīyā sun berü **ol** cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [ol,]
- İy şabā misk-ile ‘anber kokusından ne ğaber / Getürürseñ baña **ol** zülf-i semensāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [ol,]
- Deyr-i hūsinde kaşı peyvestesi **ol** kāfirūñ / Cānib-i şarħa bakar san kāfiri miħrābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4*). [ol,]
- Dīdeler segrür ‘aceb **ol** gözi āfet mi gelür / Yaş revān oldı akar **ol** sehī-kāmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [ol,]
- Dīdeler segrür ‘aceb **ol** gözi āfet mi gelür / Yaş revān oldı akar **ol** sehī-kāmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [ol,]

- Bezm-i ğamda kâmetüm çeng ideli bār-ı belâ / İñler **ol** meclisde bu göñlüm benüm kânün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [ol,]
- Ol ğazâlî arayı gitti Muhibbî derdmend / Kim şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hâmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [ol,]
- Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür hiç kes **ol** nâtüvânüm kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [ol,]
- İşüm gücüm âh-ıla vâh günden güne hâlüm tebâh / Olmam muqarrer hâk-i râh **ol** dilsitânüm kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [ol,]
- Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ğarq eyledi **ol** su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [ol,]
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘âşıkumı / Beni de öldüriser **ol** gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [ol,]
- Gün yüzinde hoş yaraşur **ol** hilâlî kaşlar / Kim anuñ naqşında ‘âcizdür kamu naqqâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [ol,]
- Hağ gelüpdür diyü bu ‘âşıka göstermese yüz / Diñüz **ol** şüha cihânda buña kim kâvil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [ol,]
- Gelmesün dağı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görüñ **ol** luţf issi kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [ol,]
- Aldı dil kâni‘ degül cânüm diler **ol** mâh-rû / Dil anuñ cânüm dağı tek istesün qurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [ol,]
- Kaçan **ol** qahramân gözler eline hañçerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm **ol** bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [ol,]
- Kaçan **ol** qahramân gözler eline hañçerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm **ol** bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [ol,]
- Bâĝ-ı hüsn içre eger seyr itse **ol** serv-i hırâm / Cü yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [ol,]
- Nâz-ıla güftâra gelse ğonca-veş **ol** şâh-ı gül / Cân u diller inleşürler niçe giryânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [ol,]
- Ben mübtelâya n’eyledi **ol** bî-vefâyı gör / Göñlüm tolaşdı zülfine nâgeh belâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [ol,]
- Geh ‘işve ğâh şîve gehî cevri ü ğâh nâz / Didüklerince yok midür **ol** pür-cefâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [ol,]
- Gördi ölümlü hasta atup baña ğamz okın / **Ol** dil tabîbi öldürüp itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [ol,]
- Âteş-i ruhsârûñ üzre **ol** mu‘anber hâller / Micmer-i yâküt içinde müşĝ-ile ‘anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [ol,]
- Gel mükerrer eyle iy dil kând-i la‘li vaşfını / Çünkü **ol** şekker lebün vaşfında güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [ol,]

Şol deñlü itdi cevri ‘uşşāka **ol** cefā-cū / Boynında görinenler kākül degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [ol,]

Meygede ādābını şūfî ne bilsün sor baña / Hürmetin **ol** dergehün ‘ālî-cenābîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [ol,]

Niçe yıldur bahr-i eşk içre şināverlik ider / Yoħsa **ol** deryāda bu göñlüm benüm balık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [ol,]

Gelmeyüp nuţka mü’ezzin bil ki kāmetsden kalur / Cāmi‘-i hüsn içre çün **ol** serv kāmets gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [ol,]

Bir ğamze ile sīneñi çāk itdi Muhibbî / Kim tīg urur **ol** merdüm-i çālāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [ol,]

Muţrib nevāya başla göñül gel nüvaħt kıl / Zīrā ki çokdan göñül **ol** pīşrevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4*). [ol,]

Diñlemez gülşende gül bir dem fiġānın bülbülün / İñledüp **ol** derdmendün dāyimā ħārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [ol,]

Koyup ‘aşıklarnı **ol** māh-rūlar / Raķīb ile varup bāzār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2*). [ol,]

Çaddümi dü-tā eyleyüp āh oklarnı atdum / RengİN yaşımı eyledüm **ol** yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [ol,]

Genç-i hüsn sunma el gel eyle zülfinden ħazer / Pİç pİç olmuş yatur sanma ki **ol** şu ‘bān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [ol,]

Ĥāller meyl ider **ol** ‘ārız-ı dil-cūya gelür / Sanki Hindū-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [ol,]

ĀferİN itmez misin **ol** ‘āşıka kim her seħer / Āteş-i ‘ışka girüp kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [ol,]

Her kaçan kim zülfi çevġānına el ursa **ol** nigār / Kelle-i ‘uşşākdan ser-cümle meydān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [ol,]

Niçe medħ itsün Muhibbî **ol** güzeller şāhını / Ehl-i dilden her seħer küyında dīvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [ol,]

Büseme cān aluram dün dimiş-idi **ol** nigār / Aldı cānum şimdi turmuş büseye inkār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [ol,]

Öldürür her dem Muhibbî’yi anuñçün **ol** ħabīb / Bildi yazılmaz ġünāhı kim daħı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [ol,]

Görüp **ol** la’l-i şīrini ne kan yudar Muhibbî’nün / Belā kūhında ger yoluñ düşerse kūhkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [ol,]

Sīne-i sūzānumı her kim göre sanur rebāb / Eşk-i sūrħum tāra beñzer **ol** rebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [ol,]

Kāmets itse **ol** sehī servüm kıyāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf āh eyleyüp yüġrişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [ol,]

İy gül yañaguñ **ol** gül-i ħandānuma beñzer / İy serv boyuñ serv-i ħırāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [ol,]

Cevri iden baña **ol** şühumdur / Kâlbüm içre velî ki rûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [ol,]

Hûblar gerçi cihân içre firāvân añılır / Lîk **ol** âfet-i cân serv[er]-i hûbân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [ol,]

Dâg-ı dilümle yansa vücūdum ‘aceb midür / ‘İşk âteşiyle sîned e **ol** dâg lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [ol,]

Esed burcından **ol** hürşîd-i enver / Cihâni eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*). [ol,]

Bakar mıydı baña **ol** yâr-ı bed-hû / Yaşum sîm olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [ol,]

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar **ol** meh-ruha / Hiç ola mı tûfî ile cem‘ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [ol,]

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür hândân olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa **ol** gün baña zindân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [ol,]

Aglasam **ol** gonca-leb hândân olursa tañ midür / Her kaçan bārân ola gül açılır hândân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [ol,]

Giceler tâ seher **ol** gül gamından / İşüm bülbülleyin âh u figândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [ol,]

Sakla Muhibbî sîned tîrini cân gibi / Çünkü saña **ol** kaşı ya yâdigârdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [ol,]

Mest olup dil haşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği **ol** gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [ol,]

(ث) Şenâlar idelüm olmaya **ol** hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [ol,]

Göreliden **ol** boyı serv-i revânı / Gözümüñ yaşı tursa bir dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [ol,]

Şem‘-i cemâl-i yâra pervâne-veş tutuşdum / Kimdür diyen benümçün **ol** şem‘e yanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [ol,]

Görmedin dil bağladum âh **ol** cefâkârı henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [ol,]

Çeşm-i bîmârın göreliden **ol** kemân ebrünuñ âh / Olmuşam derdâ anuñ hicriyle bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [ol,]

Gösterelden gün yüzün **ol** mihr-i ‘âlem-tâbumuz / Âh kim kalmadı dilde şabr u gözde h‘âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [ol,]

Yüzüñe beñzemek hiç aya düşmez / Özini görmek **ol** bedr aya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [ol,]

Derdâ ki bu şeb dogmadı **ol** mâh görünmez / Cân oldı revân **ol** büt-i dil-h‘âh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [ol,]

Derdâ ki bu şeb dogmadı **ol** mâh görünmez / Cân oldı revân **ol** büt-i dil-h‘âh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [ol,]

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem **ol** şâh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [ol,]

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr **ol** cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [ol,]

Çeşmüñe dirsem n'ola āhîr zamān fettānidur / Fitne mi kaldı anı **ol** fitne-engîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [ol,]

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp **ol** Yūsuf-ı Mışrî / Bu dil Ya'kūb'ı hüzn içre kalur sanmañ hazîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [ol,]

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem' / Ben **ol** mahrem-i şem' oldum vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [ol,]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm **ol** yâr didi / Seni dîvâne-şîfat vâlih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [ol,]

Virmedi **ol** mäh-rû bir kez zekāt-ı hüsnini / İy Muhibbî niçe yıl küyında biz sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [ol,]

Şād olurduñ küyına varsam anuñ biñ cân-ıla / Men' ider şād olduğum āh **ol** sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [ol,]

Kılur Ya'kūb-veş dil āh u zârı / Kaçan **ol** Yūsuf-ı Ken'ân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 2*). [ol,]

Olursa tañ mı ahvālüm dige-gün / Baña çün **ol** şeh-i hūbān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [ol,]

Kılur dil bülbülü feryād u efğān / Anuñçün **ol** gül-i handān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*). [ol,]

Görelî **ol** serv-ğaddi cāmi'-i hüsn içre āh / Kāmet ide diyü nāğāh biz ikāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [ol,]

Gerçi hayrān oldı dil gördi bu ben dîvāneyi / Lîk biz de **ol** kamer ruhsāruñuñ hayrānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [ol,]

İtse biñ cevr ü ceñā kılsa hezārān zulm u nāz / Rāzıyuz **ol** şāh-ı hüsnüñ bende-i fermānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [ol,]

Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi gülşende libāsın meger **ol** yâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [ol,]

Ehl-i 'ışka **ol** şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hüsne anuñçün dād-ğ'āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [ol,]

Pāy-būsın isteyü yolında ben oldum helāk / Hergiz **ol** bed-ğū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [ol,]

Seni sevdüğü günāh-ısa Muhibbî sevdüğüm / Gün gün artar 'ışkı sanma **ol** günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [ol,]

Dil ser-i zülfî hevāsıyla perişāndur henüz / Göñlümi kılan şikeste **ol** perî-şāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [ol,]

İy ecel billāhi şabr it gelme bu dil mülkine / **Ol** perî-rüñüñ hayāli anda mihmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [ol,]

Çün terk eyledi bizi **ol** gül'-izārumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola āh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [ol,]

İtdi **ol** zülfi mu'anber kākülin zencîrümüz / Gam yimek dîvāneler oldı bizüm tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [ol,]

Muhibbî **ol** cefākāruñ olursa rāh-ı küyında / Dimez aña nedür hālün ve yāhūd merhabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [ol,]

Bülbül gibi n'ola dil iderse figān u āh / Çünkü çevürdi yüzini **ol** gül'-izārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [ol,]

Dōstlar ben ölmedin billāhi tedbîr eyleñüz / 'Işk içinde hālümi **ol** yāra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [ol,]

Çatlüm için haç getürmiş **ol** şeh-i hübān yine / Gam beni şimden girü öldürdi taqdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [ol,]

Göstermez oldı gül yüzün **ol** gül'-izārumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun āh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1*). [ol,]

Kullarumdur kapuma gelsün didi **ol** pādîşāh / Her murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [ol,]

Muşhaf-ı hüsnuñi gördüm ko yüzümi süreyim / Mü'min olmaz **ol** kişi āyāt-ı Kur'ān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [ol,]

Cevr ider 'āşıqlara **ol** şeh nigāhı eylemez / Güş kılmaz bir nazarla dād-hāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [ol,]

Niçe yıllar hāşretem pā-būsına oldum helāk / Görüñ **ol** bed-hū güzer **ol** hāk-i rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [ol,]

Niçe yıllar hāşretem pā-būsına oldum helāk / Görüñ **ol** bed-hū güzer **ol** hāk-i rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [ol,]

Ol yār bu ben 'āşıka hergiz nazar itmez / Sengîn diline nāle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [ol,]

Hāk-i rāh olup büse idüm pāy-ı der idüm / **Ol** yār-ı cefā-cū bu 'aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [ol,]

Ol yār geçer nāz-ıla bir dem nazar itmez / Sāhtdur dili nāle vü āhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [ol,]

Ehl-i 'ışka **ol** şeh-i hübān nigāhı eylemez / Ğarradur hüsne anuñçün dād-h'āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [ol,]

Behr-i pābūsı için yolında ben oldum helāk / Bir kez **ol** bed-hū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [ol,]

Seni sevduğı günāh-ısa Muhibbî sevduğüm / Gün gün artar 'ışk sanma **ol** günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [ol,]

Her kişiye gösterür yüzünü **ol** meh lā dimez / Baña geldükçe neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [ol,]

- Sİne şahrāsına dil dikdüm nişān **ol** tıfl için / Atsun ğamz okların ebrūlara kim ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 2*). [ol,]
- ‘Aql u şabrum bir ugurdan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emān bir laħza **ol** cemmāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 2*). [ol,]
- Ol perī-rū yüzüm üzre bir kadem bassun diyü / Yüzümü ħāk eyledüm yollarda pā-mālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 4*). [ol,]
- Ol yār benümle bir dem olduğu yokdur olmaz / Mūnis perīye ādem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 1*). [ol,]
- Zerrece gūş itmedi **ol** mihri yok feryādumı / Līk ‘ālem topdoludur nāle vü efġānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1302, Beyit 4*). [ol,]
- Zülf[i] çevgānıyla çelmez başumı top eylesem / ‘İşk meydānında **ol** çābük-süvārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 2*). [ol,]
- Āh kim Tafrı selāmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazār **ol** ğamze-kārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 3*). [ol,]
- İy Muhibbī niçe ğamda olmasun bu ħasta-dil / Bir niçe gündür ki **ol** zībā nigārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 5*). [ol,]
- Ser-i kūyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirġ **ol** seng-dil itmez benümle merħabā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 4*). [ol,]
- Sāye salsa gedāyı şāh eyler / Pes **ol** zülfī hümāyı kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 6*). [ol,]
- Gördüm dutışdum āteşe **ol** şem‘-i ħüsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervāne-veş bu bālümü sormaz mısız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 2*). [ol,]
- Öpdüğün gördüm kadeħ agzında **ol** meh-pārenüñ / Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 2*). [ol,]
- Zülfini çevgān idüp alsa ele **ol** şehsüvār / Cān-ıla serden tolısardur bizüm meydānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 4*). [ol,]
- Neden dil bagladuñ **ol** bī-vefāya / Cefā kılsañ ne deñlü sana **ol** az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1329, Beyit 4*). [ol,]
- Ugrın ugrın ğamzelerle sīnem üzre yaralar / **Ol** kaşı ya ğamzesi ok yādigāridur diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 3*). [ol,]
- Cennete ħavrā eger biñ nāz-ıla kılsa ħırām / Bir kadem **ol** serv-i nāzum gibi refār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 2*). [ol,]
- İy dīde göz yaşın dök virsün ciħānı ġarka / **Ol** cevri çok vefāsuz çünki yaşuñı silmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 2*). [ol,]
- Ol serv-қaddi gördi çıkdı Muhibbī gözden / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 5*). [ol,]
- Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nāgehān / Daħı **ol** demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1337, Beyit 2*). [ol,]
- Bezm-i ħüsninde görüp şem‘-i cemāl-i dilberi / Yanmaga pervāne-veş **ol** nāra düşdi göñlümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1341, Beyit 4*). [ol,]

Çäre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / İy Muhibbî **ol** gözi mekkâra düşdi gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5). [ol,]

Dem mi var cevri ü cefâ zülf-i sitemkâr eylemez / Lahza mı vardur beni **ol** çeşm bîmâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1). [ol,]

Cevri okı câna irüp itdi Muhibbî'yi helâk / Dağı bu hasta gönül **ol** kaşı yadan geçemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5). [ol,]

Zülfünü gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ didüm / **Ol** şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6). [ol,]

'Aql u şabrum bir uyardan aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza **ol** cammâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2). [ol,]

Her kaçan görseñ Muhibbî nâz ider **ol** nâzenîn / Karşusunda yüzünü sür yirlere eyle niyâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5). [ol,]

Ol tabîb-i dil ölürsem dağı tedbîr eylemez / Nâle-i âhum dirîgâ aña te'sîr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1). [ol,]

'İşk-ıla dîvâneyem küyında Mecnûndan beter / **Ol** saçı leylî neden zülfini zencîr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4). [ol,]

Bezm-i gamda âferîn **ol** 'âşık-ı ser-bâza kim / Şem'-veş başın keserseñ sırrını aşlâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3). [ol,]

Gözün altında **ol** hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşgîn / Ğalağdur kim bunu dirse ki Rûm içre Ğazâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2). [ol,]

Fitne ta'lîmin ider gözlerine Ğamzeleri / Çok zamândur görürem **ol** gözi fettân uyumaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4). [ol,]

Geçer mi bir dem **ol** serv ayagına / Yaşum çün çeşümü biñar kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2). [ol,]

Muhibbî yaşın **ol** yâr ayagına / Nişâr itmez dimeñ dînâr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5). [ol,]

Gönlümüñ vîrânesin **ol** şâh âbâd istemez / Hey ne zâlimdür ki zulm[ı] hoş görür dâd istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1). [ol,]

Muhib pervâne-veş **ol** şem'-i hüsne / Yakayım bâl ü per didüm ne dirsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5). [ol,]

Sun agzuma dehânuñ şekkerini / Benüm boynuma **ol** şekker kem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5). [ol,]

Dün lebinden büse 'ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine kavline inkâr eyler **ol** ikrârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4). [ol,]

Ğâh serv üzre Ğehî gül üzre bülbül nağmesüz / Olmuşam ben mübtelâ **ol** serv gülzârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2). [ol,]

Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / Koşar mı kandadır **ol** zülf-i şebdîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2). [ol,]

Eger ber-dâr iderseñ zülfe âhîr / Olur cân gerdeninde **ol** resen bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3). [ol,]

Süzdü çeşmini görüp zülfini **ol** sîm-beden / Çeşmi kâfirdür iderse n'ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [ol,]

Zülfün ister bu Muhibbî aña el sunduğu bu / Mâr-gîr olmasa eyler miydi **ol** mâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [ol,]

El uzadam **ol** boyı serve dimişsin iy şabâ / Bu saña kalursa 'ömrün olduğınca yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [ol,]

İrmedün **ol** serv-ı kaddün vaşlına iy cüy-ı eşk / Yüz suyun dökdün bu yolda nite kim kıldun heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [ol,]

Âteş-i hicrân-ıla yanmazdan evvel cân u dil / Sora-gelmez mi 'aceb **ol** lebleri 'İsî-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 4*). [ol,]

Cârüb idüp bu kirpügümi dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma 'âr ider **ol** yâr bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [ol,]

'Azm-i şikâr eyledi **ol** zülfî 'anberîn / İtse olur Muhibbî'ye zülfinden **ol** meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [ol,]

Kaçan görüne **ol** tāk-ı Mısr pes / Ola kıblem ham-ı ebrü-yı muqavves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*). [ol,]

Cân virüp ger rāh-ı kūyında anuñ hāk olmışam / Bulmaz idüm **ol** şehün pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [ol,]

Rūze-dār olan ider 'ıyd ayını görmek heves / Baña **ol** gün 'ıyd olur görsem hilāl ebrūñi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [ol,]

Yandı cânım 'ışk-ıla ger āh idem ma'zūr ola / Dūd olur **ol** yirde zāhir düşicek âteş-i baḥs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [ol,]

Kan ider **ol** yâr beñzer geydi gülgünî libās / Kaş-ı hüsne baş açup karşı tururlar cümle nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [ol,]

Ka'be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hāc-ı vār / Bu Muhibbî inler **ol** vādide mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [ol,]

Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy gönül / Hiç olur mı ki şikâr eyleye 'Ankâ'yı meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [ol,]

Tenhāca gezer seyr ider **ol** serv-i kabā-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [ol,]

Biñ kerre eger hālūmi 'arz eylesem **ol** yâr / Bir laḥzada eyler bu kadar hāli ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [ol,]

Görinse nāgeh **ol** serv-i kabā-püş / Gider şabr-ıla dilden tākāt u hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [ol,]

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer **ol** yāra gelür bu dirhem ü dīnār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [ol,]

İrişmez el çün **ol** serv-i hırāma / Ḥayālin kılayım her şeb derāgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [ol,]

Eyleyen dehiri mu'aṭtar bilmedük ne bū imiş / Soñradan bildük anı **ol** müşg-bū gīsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [ol,]

Ol tabīb-i dil yine bu hastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden gönülümü şād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [ol,]

Ol gül-i nevresteyi hār-ıla bir yirde görüp / Şübh olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [ol,]

Cānā Muhibbî sözlerini dak kulaguña / Nādān eline düşmeye **ol** gevheri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [ol,]

Figānumdan felekler güm güm ötdi / Dağı **ol** yüzi māhum eylemez güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*). [ol,]

Çekmek için zülfüñüñ sevdālarını cān u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ımış **ol** iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [ol,]

Gönülümü sevdāya viren zülf-i ‘anber-bîz imiş / Cānumı kurbān iden **ol** gamze-i hūn-rîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [ol,]

Öldürürdi günde biñ kez balsa **ol** hūnî beni / Ölmemeklik n’eyleyem Hāk baña taqdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [ol,]

Eger yasdansa agyārı ‘aceb mi **ol** gül-i ra’nā / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hāra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [ol,]

Meşveret itmege gelse bir yire **ol** iki kaş / Māh-rūlar her tarafından indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [ol,]

Gitdi sabr u ‘aql u fikrüm bir dağı girmez ele / İy Muhibbî görmeydüm **ol** meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [ol,]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgān tîrüne katı yadur **ol** iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [ol,]

Tenhāca gezer gördüm ben **ol** servi kabā-püş / ‘Aqlum tagılıp kalmadı başumda benim hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [ol,]

Hāl-i siyehi eyleye bu bahtumı tîre / Salınsa kaçan boynına **ol** zülf-i siyeh-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 2*). [ol,]

Saçuñda çok kerāmet var eñ ednāsı anuñ budur / ‘İzāruña ayak koyup basup **ol** ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [ol,]

Hāyyāt-ı felek egnüme miñnet palāsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lāyık **ol** kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [ol,]

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazu imiş / Görmeydüm bir nazar ben **ol** meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [ol,]

Kışsa-i Ferhād olaldan kışsa-i güşşam benüm / **Ol** lebi şîrîn idüp bir dāsītān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [ol,]

Okuyup görmüş degül beñzer maħabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri lik **ol** nā-mihribān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [ol,]

Zeyn kılmış özin **ol** şüh-ı cihān hūb olmuş / Gösterüp yüzini ‘āşıklara mergüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [ol,]

İstedüm dīvāne gönlüm hālını bilmek yine / Bulmadum **ol** cünün deştinde nā-peydā imiş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 2). [ol,]

Sāye salsa dir-idüm ben hāke **ol** serv-i sehī / Tālī'üm sa'd oldı baht-ı kāmranum var imiş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 3). [ol,]

Sevdüm didükçe cevriini arturdu **ol** perī / Sevmek katında dilberüñ ulu günāh-ımuş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 2). [ol,]

İñen ra'nādur **ol** gül yüzlü dilber / Nazīrūñ görmedüm ben iy şabā-püş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 2). [ol,]

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olcek **ol** meh-i nev tāze tırāş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 2). [ol,]

Zann iderdüm **ol** perī-rüyı beşer **ol** māh imiş / Cümle 'ālem bende aña **ol** bir ulu şāh-ımuş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 1). [ol,]

Tekye-i gāmda yakup Ferhād u Mecnūn'dan çerāğ / Tutmuşam 'ālemdə şöhet **ol** iki ferzāne-ves (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 3). [ol,]

Her ne deñlü zārı kılsam āh u feryād eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazar **ol** bagrı taş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 3). [ol,]

Bend-i zülfinden halāş olur mı hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes gānz okların **ol** göz ü kaş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 4). [ol,]

Sihr fennin fitne 'ılmin bilmese **ol** dil-firīb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 3). [ol,]

Dirler idi **ol** cefākāruñ cefāsın çok velī / Şimdi bildüm āh kim didüklerince var imiş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 2). [ol,]

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruhsārından **ol** māhuñ / Çü virmez teşneye hāsıyyet-i āb-ı revān āteş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 4). [ol,]

Ruḥlarını eyledi ben 'āşka **ol** yār 'arz / İtdi san gül ruḥlarını bülbüle gülzār 'arz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1487, Beyit 1). [ol,]

Ol yār-ı nāzenin ola kim bir qadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümü bisāt (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 4). [ol,]

ol: O, işaret zamiri.

Yoldaş **oldur** ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tğımı yoldaşa çalar (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1012, Beyit 2). [oldur, -dur]

'İşk cāmından Muḥibbî kime olmışdur naşīb / Bulmaz **ol** huşyārlık tā ḥaşre dek sekrān olur (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 5). [ol,]

Sen tārīk-ı 'ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise **ol** kāfir geçer (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 4). [ol,]

Ol ki bī-mişl ü cismi çün cāndur / Rāstī 'ışk ehline ol cāndur (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 1). [ol,]

Döstlar āğāz u encām-ı cihān bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihāna fikri **ol** encām ider (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 4). [ol,]

- Sen koma ʔarf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sāgar-ıla saña çün **ol** rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [ol,]
- Cem' kıldum miñnet ü derd ü elem / Râh-ı 'ışk içre baña **ol** zâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 2*). [ol,]
- Kim ki bildiyse haķıķı 'ışkı olsun **ol** feraħ / Kim mecâzide kalur âhîr nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [ol,]
- Giren dilüne leşker-i ğamdan ħalâş olur / Anuñ için ki **ol** aña âhen hişâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [ol,]
- Ekşerî 'âşıkıların tâ şubħa dek bî-dâr olur / Kim ki 'ışkdan bî-ħaberdür **ol** yatur her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [ol,]
- Zâhidâ sanma ki a'mâl-ıla cennet bulasın / **Ol** Haķ'ıñ faẓl-durur yoħsa 'âmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [ol,]
- Şem'-i hüsne kim ki 'âşıkdur yanar pervâne-veş / Maħv olur **ol** 'âteş-i 'ışk içre nâ-peydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [ol,]
- Sakın bu âhum okından i çarħ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl kıddüme **ol** da benüm kaşı kemânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [ol,]
- (ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / Bilmedüm siħr-ile her târımı kılmış **ol** mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [ol,]
- Cihânda var mı 'âşık pür-ğam olmaz / Belâ vü derd-ile **ol** hem-dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 1*). [ol,]
- Muhibbî gül yüzünüñ bülbüldür / Fiğân u zârdan **ol** epsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7*). [ol,]
- 'Uzlet idüp kim kanâ'at birle buldı iştihâr / Pâdişâh-ı dehr olup **ol** hüy u hâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [ol,]
- Cihân içinde âdem bî-ğam olmaz / Meger hayvân ola **ol** âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [ol,]
- Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [ol,]
- Kim ki nür-ı Haķ-ıla dil ħânesin rüşen kılar / Yiter aña hergiz **ol** şem'-i şebistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [ol,]
- Menzilin gür olduğunu 'âķıbet her kim bilür / Efser-i Ĥusrev'le **ol** taħt-ı Nerîmân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [ol,]
- Ol ki yaşın sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [ol,]
- 'Âşık **oldur** yâr eger yagdursa yüz seng-i ceĤâ / Başıma biñ zaħm iderse hergiz âhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [oldur, -dur]
- Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı faş itdi / Bilürken **ol** ezel dârı dimeñ siz dârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [ol,]
- Yolına cân virdüĝümü gerçi cânân istemez / 'Âşıkıñ faħrıdur **ol** sanmañ anı cân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [ol,]

Ol ki ‘āşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Cāna biñ zaḥm irse de feryād [u] āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [ol,]

Ol ki yaşı sîm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [ol,]

‘Āşık **oldur** yâr ger yagdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zaḥm irse hergiz āh u vāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [oldur, -dur]

Neden dil bagladuñ **ol** bî-vefāya / Cefâ kılsañ ne deñlü sana **ol** az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [ol,]

İhtiyâr itdi ḥarâbâtı Muhibbî ‘ışk ara / Zâhidâ itme melâmet andan **ol** ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5*). [ol,]

Dâmenüme dolaşan çünkim melâmet ḥâridur / Āḥir **ol** çâk itmeyince cāme-i ‘ārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [ol,]

Şu‘le-i āhı kimüñ kim ‘āleme pertev salar / Zerreye almaz günü **ol** mâh-ı tâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [ol,]

Ol ki ‘ışk ehлідür olur küy-ı dilberde muḳîm / Eyleyüp dîvânelik tag u beyâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [ol,]

Ol ki dildâruñ cefâsını vefâdan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [ol,]

Naqd-i cân-ıla metâ‘-ı büseye oldum ḥarîd / Korkum **oldur** kim benimle döst bâzâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3*). [oldur, -dur]

Çünkü āḥir yıkılır ḥâk-ile **ol** yeksân olur / Fâ‘ide yok ger felekden yüksek ola bāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [ol,]

Ko uzansun şâne eyle zülfüne ‘ömrümdür **ol** / ‘Ömrinüñ uzunlığın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [ol,]

La‘l-i nâbuñ dileye ḥasta gönül eyleme ‘ayb / Var mı bîmâr kim **ol** itmeye tîmâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [ol,]

Terk-i mâl iden ider elbette faqrı ihtiyâr / Cübbe vü destârı n’eyler geysün **ol** dâ‘im palâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [ol,]

‘Azm-i şikâr eyledi **ol** zülfî ‘anberîn / İtse olur Muhibbî’ye zülfinden **ol** meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [ol,]

‘İşk şahrâsına düşen ‘âkıbet **ol** güm olur / Bu kelâmı çağurup izhâr ider dâyim ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [ol,]

Şâm-ı hicründe Muhibbî ârzü-yı vaşl ider / Var mıdur bîmâr kim **ol** itmeye şîḥhat heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5*). [ol,]

Yâr şîrîndür dilâ şeftâlû-yı la‘le iriş / Āfitâb-ı ḥüsn-ile bulmuş-durur **ol** perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [ol,]

Gözleri yaşın Muhibbî’nüñ revân itmiş şehâ / **Ol** ki ḥaddüñ gül idüp kaddüñi şimşâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [ol,]

Kim ki Mecnûn gibi leylî zülfüne dil bağlamış / Lâle gibi sînesini şevkden **ol** dâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [ol,]

Her kim ki bugün kılmaya dünyā maḥabbetin tırāş / Budur sözüm itmeye iki cihānda **ol** ma‘āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [ol,]

Dimiş kûyında ḳurbān idem anı / Muḥibbî'nün murādı **ol-durur** kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [ol-durur, -durur]

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedām olsun ki **ol** bu dīde-i ḥün-bār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [ol,]

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtîşāş / Bulmayısardur ebed zencīr-i ḡamdan **ol** ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [ol,]

Her kim olsa esīr-i 'ışk bir meh-pāreye / Ölmeyiserdür **ol** olmaz ta'n-ı bed ḡudan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2*). [ol,]

'İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı āḥir oldı ḥün-ı cigerden **ol** ḳarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [ol,]

ol: Olmak, var olmak, yetişmek.

Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu ḡülsitānuña / Dime kim olıcak bārān bitüp ḡül lālezār **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [olmaz, -maz]

ol: Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Şanemā sanma ki senden usanam cevruñ-ile / 'İşk-ıla 'āşık **ölürse** de ferāḡat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [ölürse, -ür, -se]

Dilā **ölseñ** ne ḡam ger ḡamzesinden / Dirildür çün lebi 'İsī nebī-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [ölseñ, -se, -ñ]

Sevdā-yı zülfî gitmeye dilden **ölem** daḡı / İki cihānda çünki baña bu hevā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [ölem, -e, -m]

Ölürsem rāh-ı kûyında dikesiz taş işigini / Görenler diyeler raḡmet şehīd-i 'ışk mezārıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2*). [ölürsem, -ür, -se, -m]

Niçe yıldur ki yiler zülfî hevāsında ḡöñül / Başdan geçmeye **ölince** bu sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [ölince, -ince]

Ölince yürü yarı taleb eyle Muḥibbî / 'Āşık olana dünyede ārām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [ölince, -ince]

Leblerün dārü'ş-şifāsından cevāb ister ḡöñül / İy taḡīb-i dil **ölürse** olmasun fīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [ölürse, -ür, -se]

Niçe yıldur ki bugün mātēm-i Mecnūn tutaruz / Kankı 'āşık tutısar biz **ölicek** mātēmümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [ölicek, -icek]

Acımazdum **öldüğüme** iy şanem hicrūñle ger / İledürse bû şabā kûyuña āḥir ḡākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [öldüğüme, -düğ, -üm, -e]

Döştlar ben **ölmedin** billāhi tedbīr eyleñüz / 'İşk içinde ḡālümü ol yāra taḡrīr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [ölmedin, -medin]

- Ölsem yolında âteş-i âhum ‘alem olup / Gökler yüzine ırgüre her dem şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [ölsem, -se, -m]
- İy Muhibbî derd-i ‘ışka yok midur didüm devâ / Didiler **ölmekden** özge yok aña dermânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [ölmekden, -mek, -den]
- Urur ‘âşık olanlar baş terkin / Diyen kimdür ki ‘âşık **ölmek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4*). [ölmek, -mek]
- Rakîb ölmüş didüm el-hamdü-lillâh / **Ölen[de]** hõş dil eyler hamde âgâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [ölen[de], -en[de]]
- Rakîb **ölmüş** didüm el-hamdü-lillâh / Ölen[de] hõş dil eyler hamde âgâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [ölmüş, -miş]
- Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger **ölürse** âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [ölürse, -ür, -se]
- Ol tabîb-i dil **ölürsem** dahı tedbîr eylemez / Nâle-i âhum dirîgâ aña te’sîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [ölürsem, -ür, -se, -m]
- Bu Muhibbî la’l-i nâbuñ hastasıdur iy şanem / Bir soragel **ölür** ise olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [ölür, -ür]
- Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hûnî beni / **Ölmeklik** n’eyleyem Hâk baña takdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [ölmeklik, -me, -mek, -lik]
- Hicr içinde **ölmüdüm** ne katı cânum var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamânum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [ölmüdüm, -me, -dî, -m]
- Muhibbî’yi ferâmüş itdûñ iy dõst / **Ölürse** ol seni itmez ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [ölürse, -ür, -se]
- Ğamze-i cellâdına dirsem hâlâş itgil beni / Dir kim **ölmeyince** olmaz hûkm-i sultândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [ölmeyince, -me, -y, -ince]
- Her kim olsa esîr-i ‘ışk bir meh-pâreye / **Ölmeyiserdür** ol olmaz ta’n-ı bed güdan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2*). [ölmeyiserdür, -me, -y, -iser, -dür]
- Çün kadem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre **ölürseñ** isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [ölürseñ, -ür, -se, -ñ]
- Var-iken derdûñ nigârâ n’eylerem dermânı ben / Ger **ölürsem** itmeyem aḥvâlümü dermâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [ölürsem, -ür, -se, -m]
- Her kim ki ‘âşık oldı tolaşdı bend-i zülfe / Miñnet şebinde âḥîr **ölmek** olur aña farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [ölmek, -mek]
- Göreyim bir kez seni ölürsem andan **öleyim** / Zîra gelmekden cihâna seni görmekdür garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [öleyim, -e, -y, -im]
- Göreyim bir kez seni **ölürsem** andan öleyim / Zîra gelmekden cihâna seni görmekdür garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [ölürsem, -ür, -se, -m]
- Kimse kılmaz dõstlar bu derdümü dildâra ‘arz / **Ölürsem** bu derd-ile ger olmaz-ısa yâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [ölürsem, -ür, -em]

ol: *Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek // (Bitki) Solmak.*

Ölmiş-iken bu zemîn buldı yine tâze hayât / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*ölmiş-iken, -miş, --iken*]

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Yâr elinden zehr eger nûş eylesem tiryâk **olur** / Yâd elinden ger içem tiryâk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*olur, -ur*]

Başımı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi hiç / Kılıcın hûnî **olan** kurya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*olan, -an*]

Cân virem yâra dir-iseñ yûri kallâş **olgör** / Kanda bulursa cefâ tîgını kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*olgör, -igör*]

Gözlerüm gözek **olup** eyleyli eşki revân / Dîde dölâba dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*olup, -up*]

Mümkin midür ki görine genc-i cemâl-i yâr / Zülf-i siyâhı her yaña biñ başlu mâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [*olur, -ur*]

Âhum şehâbı ger döke bārân-ı eşkümi / Bu sîne bâğı gül bitürür lâlezâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*olur, -ur*]

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şâhvâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*olur, -ur*]

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara Selmân **olursa** çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*olursa, -ur, -sa*]

Gerçi ma'ânî cevheri bir gizlü genc **olur** / Lकिन Muhibbî ehline ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*olur, -ur*]

Sîm-i eşk-ile harîdâr-ı metâ'-ı vaşl **olan** / Virür ol cân naqdini âhîr bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*olan, -an*]

Dûd-ı âhumdan sakınur gül ruhın her dem nigâr / Hey niçe nâzûk mizâc **olur** bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Muhibbî râh-ı küyuñda yatur pâ-mâl-i 'ışk **oldı** / Yañılıp dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]

Gözleri âhû olaldan **oldı** zülfî müşk-i Çîn / Ya leñâfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*oldı, -dı*]

Nigehbâni olup hüsne iki çeşmi gâzanferdür / Yâhüd zülfî tılısm **olmuş** o genc üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*olmuş, -muş*]

Belâ kuhsârı **olmuşdur** Muhibbî kelle-i 'uşşâk / Görinür yir yir üstinde gamâmı dūd-ı âhidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*olmuşdur, -muş, -dur*]

Vaşl gencin hız ider zülfeyni **olmuş** ejdehâ / Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [*olmuş, -muş*]

Belâ iklîminün şâhı **olursam** tañ mı Mecnûn-veş / ‘Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i ğam sipâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2). [olursam, -ur, -sa, -m]

Döşedi zümrüt bisâtını benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] ile bu demde **oldı** ‘âlem lâlezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5). [oldı, -dı]

Reşk-i firdevs-i berin **oldı** yine şahn-ı çemen / ‘ÿş ü ‘işret vaktidür it bir kenârı ihtiyâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6). [oldı, -dı]

Mürde-i cânâ Muhibbî **olmadan** cismün kefen / Gönlün ü gözün açılson çın sehergeh bâga var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8). [olmadan, -madan]

Şahn-ı gülşen toptolu **olmuş** yine ezhâr-ıla / Rakşa girmiş servler hem ellerin karsar çınâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4). [olmuş, -muş]

Leylî zülfîn vaşfın işitdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr **ola** diyü varup mecnûn olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5). [ola, -a]

Hayme kursa ‘ışk şâhı gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yitilmez her yaña Ceyhün **olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3). [olur, -ur]

Bezm-i ğamda kâmetüm çeng ideli bâr-ı belâ / İnler ol meclisde bu gönlüm benüm kânün **olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6). [olur, -ur]

Ol ğazâlî arayu gitdi Muhibbî derdmend / Kim şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hâmün **olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7). [olur, -ur]

Dem olur rind-i harâbâtî **olan** bir bâdeye / Mülk-i efrîdün u tâc-ı Hüsrev ü Dârâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4). [olan, -an]

Güşe-i ğamda Muhibbî fakrı iden ihtiyâr / Gâh olur şâh-ı cihân **olana** istiğnâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5). [olana, -an, -a]

İdelüm cevre taħammül elümüzden ne gelür / Şâh **olan** zulm idicek lâ-büd anı kul götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2). [olan, -an]

Girelden deyr-i ğam içre bu gönlüm erğanün **oldı** / Gözümün yaşına baksañ şarâb-ı ergüvânîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2). [oldı, -dı]

Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş hicr-ile melül / Rüz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5). [olma, -ma]

Olmasa yâr Muhibbî şeh-i hûbân eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5). [olmasa, -ma, -sa]

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cârüb **olup** / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrâşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4). [olup, -up]

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabül / Didi pîr **olsa** efendi kulin âzâd eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7). [olsa, -sa]

Cân nişâr itsem ‘aceb mi sâkînün ayagına / Bir kadeh meyle niçe şeyh **olani** ol şâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4). [olani, -an, -ı]

Gül **oldı** meclis içre yine sâgar / Şürâhî bülbül olmuş kulkülü var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2). [oldı, -dı]

- Gül oldu meclis içre yine sâgar / Şürâhî bülbül **olmuş** kulkülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*olmuş, -mış*]
- Gâh olur zencîr idüp zülfûn dil-i şeydâ çeker / Gâh tîr **olup** müjeñ ebrûlaruñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*olup, -up*]
- İy saçî sünbül lebi gonca yañağı verd-i ter / Bâğ-ı hüsnuñde **olupdur** gözlerüm yaşı maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*olupdur, -up, -dur*]
- İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i güyâ **olur** bu ‘ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*olur, -ur*]
- Dil ruhlaruñı yâd idicek işi zâr **olur** / San kim çemende şevk-i gül-ile hezâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- Giren dilüñe leşker-i gamdan hâlâş **olur** / Anuñ içün ki ol aña âhen hişâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*olur, -ur*]
- Gülşen içre her varağ geh zerd ü gâhî al **olur** / Ehl-i hâl olan bilür anı hazâna dal **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- Gülşen içre her varağ geh zerd ü gâhî al **olur** / Ehl-i hâl olan bilür anı hazâna dal **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- Hâl-i ‘âlem bir degüldür gâh şādî gâhî gam / Bülbül anuñçün gehî güyâ vü gâhî lâl **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*olur, -ur*]
- İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes / Her varağ güyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*olur, -ur*]
- Baglanup dil zülfüñüñ bendine şeydâlık sever / İy saçî leylî **olan** Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*olan, -an*]
- Gül yüzüñ medhinde dil feryâd ider tâ şubha dek / Bülbül **olan** nite kim gülşende güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*olan, -an*]
- Salınsa nâz-ıla yârum gören dir serv-kâmetdür / Ne serv-kâmet **olsun** ol ki turdukça kıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*olsun, -sun*]
- Muhibbî vādî-i gamda tutup vaşîlere ülfet / Bugün çübân-ı ‘ışk **oldum** bu dil gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*oldum, -du, -m*]
- Zülfüñ-ile beñlerüñ el bir iderler dil almaga / Vây niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*olur, -ur*]
- Ruhlariyla lebleri zikrin ider dil dilberüñ / Anuñ-ıçun bu Muhibbî la‘l ü gevher-sâz **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*olur, -ur*]
- Her kaçan kim âh ider dil şu‘le bayragın çeker / Derd ü gam leşker **olup** kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*olup, -up*]
- El urmak mümkün idi genc-i hüsne / Eger zülfeyni **olmasaydı** ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [*olmasaydı, -ma, -sa, -y, -dı*]
- Muhibbî zîkr ider şeker lebüñ çün / **Olur** her bir sözi kand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [*olur, -ur*]

Ġamzesi kanum içerse dōstlar olmaz ‘aceb / Kāfir-i bed-mest **olanuñ** meyli dā’im kanadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*olanuñ, -an, -uñ*]

N’ola yaksam Őem‘-i hūsne bu gōñul pervānesin / Dōstum sen Őem‘ **olıcak** ‘āŐıkuñ pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*olıcak, -ıcak*]

Ķadehler meclis içre sanki güldür / Őūrāhī bülbül **olmuş** ıulıulu var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*olmuş, -muş*]

‘Aynum **olalı** iki ‘ayn-ı revān / Görinen ser degül belā kūhumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 3*). [*olalı, -alı*]

Kanda kim zülfin añup leblerinüñ zikrin idem / Bir uzun kışŞa **olur** hem Őekeristān añılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*olur, -ur*]

Bakar mıydı baña ol yār-ı bed-hū / YaŐum Őim **olmasa** idi yüzüm zer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Kūy-ı dilber çevresinde cūŐ iden Ceyhūn gibi / Gözlerümüñ yaŐıdur kim ırmağ **olup** ağlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*olup, -up*]

La‘l-i nābuñ haŐretinden bu Muhibbī ağlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān **olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*olur, -ur*]

Mey yirine kanumı hūnī gözi her dem içer / Kāfir-i bed-mest **olanuñ** iŐi dāyım kanadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*olanuñ, -an, -uñ*]

(Ķ) La‘l **oldugıyçün** leblerüñ iy dōst senüñ / Meyi lā‘lūñ yirine nūŐ iderem vağt-i humār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*oldugıyçün, -dugıyün*]

Yüz evürse kaçŐa dūŐmen yine fız girür ele / çünkü **olmuşdur** bizüm bir yaralu nağürümüñ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*olmuşdur, -muş, -dur*]

Hūnını haŐmuñ Őarāb u kellesin sāğar kılup / Őoğbet-i hāŐ itmege meydān **olupdur** yirümüñ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*olupdur, -up, -dur*]

Ġarra **olma** bu cihān her gün dogar bir nev‘-ile / Mührelerle ‘ağluñı tağıtma **olma** hoğa-bāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*olma, -ma*]

‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı iŐtihar / PādiŐāh-ı dehr **olup** ol hūy u hāyı istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*olup, -up*]

Yaşum tār u kadüm eng **olalı** āh / Yaşum tār u kadüm eng **olalı** āh (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*olalı, -alı*]

Yaşum tār u kadüm eng **olalı** āh / Yaşum tār u kadüm eng **olalı** āh (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*olalı, -alı*]

Benüm bu Őineme hār-ı belādur ‘arızuñsuz gül / Baña gülşen **olur** külhen idem seyr-i emen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Muhibbī’yi diŐüñ fikri yine deryāya ğarğ itdi / Sirişkinden ‘ağığ **olur** olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*olur, -ur*]

Muhibbī **olalı** ‘ıŐğ-ıla Mağmūd / DimiŐlerdür aña hūsniyle Āyāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*olalı, -alı*]

Muhibbî **oldı** çün bir zer-ħarîdüñ / Revâ mîdur diyessin kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*).
[oldı, -dı]

Bulmur mı ‘aceb bir gül anuñ yanında ħâr **olmaz** / Ya bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [olmaz, -maz]

Cihân içinde âdem bî-gam olmaz / Meger hayvân **ola** ol âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*).
[ola, -a]

Ĥaĥ’uñ emriyle ‘Îsî’yi vücûda / Getürmez her nisâ bil Meryem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*).
[olmaz, -maz]

Levh-i dilde kıl qalemle mâh-rûlar naĥşını / Resm ider naĥşında mâhirdür **olup** naĥkâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [olup, -up]

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem‘ / Ben ol mahrem-i şem‘ **oldum** vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [oldum, -du, -m]

La‘l-i nâbî yâdına güp güp düşüp mey-ĥâneye / Biz ĥarâbâtî **olup** câm-ı maĥabbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [olup, -up]

Âteş-i miĥnetle her şeb berĥ urur kâşânemüz / Sanasın bir ejder **olmuşdur** dil-i vîrânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [olmuşdur, -muş, -dur]

Zıkr-i leb-i la‘lûñ **olalı** vird-i zebânüm / Her bir yañadan güşuma irer benüm âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [olalı, -alı]

Leblerüñ dârü’ş-şifâsından cevâb ister gönül / İy taĥib-i dil ölürse **olmasun** tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [olmasun, -ma, -sun]

İtdi ol zülfi mu‘anber kâkülün zencîrümüz / Ėam yimek dîvâneler **oldı** bizüm tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [oldı, -dı]

Âh kim biz ‘ömr içinde bir nefes ĥiç gülmedük / İy Muhibbî ‘âlem içre miĥnet **oldı** yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [oldı, -dı]

Zâhidâ men‘ eyleme maĥbûb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nâb-ıla **olmuşdur** bizüm taĥmîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [olmuşdur, -muş, -dur]

Noĥtadur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn **olsa** Muhibbî tañ mîdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [olsa, -sa]

Ölsem yolında âteş-i âhum ‘âlem **olup** / Gökler yüzine irgüre her dem şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [olup, -up]

Gözüm yaşıyla âh âhum elinden / **Olupdur** bu ikisi kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [olupdur, -up, -dur]

Görüp cânâ yüzüñi ‘âlem-efrüz / Gicem Ĥadr **olsa** günüm tañ mı Nevruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [olsa, -sa]

Sîm **olsa** yaşum zerd-i ruĥum baña ne assı / Çün yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [olsa, -sa]

Alup zülfiyle oynar dil resen-bâz / Kıyar cânına her kim **ola** canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [ola, -a]

- Bezm-i ğamda h n-ı dil n ş itmege y r n ile / Mi net   derd   elem **oldı** bizüm peym numuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1302, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
- S kin-i k y n  **olan** b ĝ u g list n istemez / ‘ rız n gören o hergiz h r u ĝilm n istemez (*Muhibb  D v nı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*olan, -an*]
- T cd riyuz Muhibb  g şe-i meyh nen n / **Oldı** serde bir k deh mey efser-i Ő h nem z (*Muhibb  D v nı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
- H ç olur mı ki **ola** andan h l Ő bu murg-ı dil / D ne h l   d m z lf    eşm **ola** Őayy dumuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*ola, -a*]
- Dilerem kim küfr-i z lfinden anu n d r **olmayam** / Olur-ısam bu cih nda **olmayam** z nn rsuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1322, Beyit 4*). [*olmayam, -ma, -y, -a, -m*]
- Dilerem kim küfr-i z lfinden anu n d r olmayam / **Olur-ısam** bu cih nda olmayam z nn rsuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1322, Beyit 4*). [*olur-ısam, -ur, -ı, -sa, -m*]
-  hum ejderdür der n-ı s nem **olmış** a a ĝ r / Odlar kim saçılır ejder Őer r dur di n z (*Muhibb  D v nı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*olmış, -mış*]
-  y Muhibb  **olmışuz** ‘ lemde did r ‘ Őıķı / Vuşlata meyl eyleyüp b s u ken r  n’eylerüz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*olmışuz, -mış, -uz*]
- Oldı Muhibb  ‘ıŐķ-ıla rind   mel met  / Sanma n anu n her işi k ll Őa be zemez (*Muhibb  D v nı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
- Bu gönülüm h nesin ykdu n yine ma‘m r iden sensin / Bin  ahv lini dirler ki mi‘m r **olmayan** bilmez (*Muhibb  D v nı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*olmayan, -ma, -y, -an*]
- Katıdur kaŐlaru n yası anı n -ehle gel sunma / Başa sun kıymetin k drin kem nd r **olmayan** bilmez (*Muhibb  D v nı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*olmayan, -ma, -y, -an*]
- H blar naŐŐın Muhibb  s nede naŐŐ ideli / M n -i   n’i begenmez  zge naŐķ Ő **olmışuz** (*Muhibb  D v nı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*olmışuz, -mış, -uz*]
- Bu Muhibb  la’l-i n bu n h stasıdur iy Şanem / Bir soragel ölür ise **olmasun** t m rsuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*olmasun, -ma, -sun*]
- Nev-bah r eyy mı geldi kim **olursa** y rsuz / Bülbül-i b - ared r kim kalısar g lz rsuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1370, Beyit 1*). [*olursa, -ur, -sa*]
- Koparur  eşm[i] d yim Ő r u Şerler / **Olaldan** zülf[i] anu n fitne-eng z (*Muhibb  D v nı, Gazel 1372, Beyit 1*). [*olaldan, -aldan*]
- H llaru n fikr eyledükçe h  b gelmez  eŐm me / Uyhu yüzin göz görmez **olcak** c y-ı meges (*Muhibb  D v nı, Gazel 1373, Beyit 3*). [*olcak, -ıcak*]
- Seyl-i eşkümden benüm ĝi ilmese olmaz ‘aceb / çeşmümün **oldı** biri N l   biri c y-ı Aras (*Muhibb  D v nı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]
- Kimseler k dir degüldür ‘ıŐķdan ba Ő itmege / Feylesof-ı dehr **olanlar** eylemişlerdür h r s (*Muhibb  D v nı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*olanlar, -an, -lar*]
-  y Muhibb  ‘ıŐķ b ny dına benn  **olmışam** / Gelmeyiserdür h lel z r  ki muhkemdür eŐ s (*Muhibb  D v nı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*olmışam, -mış, -am*]

- Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtleründen **olmaga** cān-ıla dil eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*olmaga, -mag, -a*]
- Döstüm hasretle **oldı** gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi ğarķ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*oldı, -dı*]
- Küy-ı nigāra deyr-i muġān dir-isem revā / Çün kapusunda āh u figānum **olur** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*olur, -ur*]
- Kaçan görine ol tāk-ı Mısr pes / **Ola** kıblem ħam-ı ebrü-yı mukavves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*). [*ola, -a*]
- Muhibbî bāz **olup** olma ziyānkār / Kem-āzār ol bulasın ‘ömr-i kerkes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5*). [*olup, -up*]
- Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind **olanlar** diyeler saña nihāyet ħār u ħes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*olanlar, -an, -lar*]
- Mısr-ı ħüsnüñ ħaķķıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm **oldı** biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]
- Taşdı Ceyĥün **oldı** eşküñ küyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*oldı, -dı*]
- Āhımı tavķ eyleyüp gözyaşı zencir **olalı** / Tekye-i ‘ışķ içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*olalı, -alı*]
- Umaram pertāb idesin tîr-i ğamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum ben **olam** naĥcîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*olam, -a, -m*]
- Āhımı tavķ eyleyüp gözyaşı zencir olalı / Tekye-i ‘ışķ içre **oldı** bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
- Naĥl kıddüñ yādına serv-i ħıramānum benüm / Göz yaşı pāyuña her dem cülar **olup** çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*olup, -up*]
- Beñzemezse şî‘rüne şî‘ri n’ola şā‘irlertün / Kim ki şarrāf **ola** dir kim bir degül altun ğümüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*ola, -a*]
- Baĥr-ı dilden çıkarup ğavvāş **olup** söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yārān hemān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4*). [*olup, -up*]
- Etümi kirm-i belā yirse de āh eylemeyem / Diyeler tā ki benümçün bu da Eyyüb **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*olmuş, -miş*]
- Kim cām içerse Cem ya İskender **olur** hemān / Ĥum-ĥāne ğüşesi ne ulu bārgāĥ-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*olur, -ur*]
- Ser-i küyuñ **olaldan** baña Ka‘be / Gözüñüñ yaşı anda zemzem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*). [*olaldan, -aldan*]
- Nigārā sünbülün ħam-der-ħam **olmuş** / Girih pergār-ı cümle ‘ālem **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*olmuş, -miş*]
- Ser-i küyuñ olaldan baña Ka‘be / Gözüñüñ yaşı anda zemzem **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*). [*olmuş, -miş*]

Küyuñ gedası **olalı** dil pâdişâ imiş / Eşki sipâh u şu'le-i âhî livâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*).
[olalı, -alı]

Dâyim cefâ vü cevri çeker pâdişâh **olan** / Her dem şafâ vü zevk sürenler gedâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4*). [olan, -an]

Çeşm-i hun-rîzûñ içer her lahza 'âşık kanını / Anuñ-ıçun gamze-i mestûñ **olur** mahmûr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4*). [olur, -ur]

Metn-i hüsne hattûñ **olmuş** hâşiye / Okuyup dil anı tefsîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [olmuş, -muş]

Halîl'e tâb-ı ruhsârûñla âteş gülşen **olmuşdur** / Baña 'aks-i 'izâruñla görünür gülsitân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [olmuşdur, -muş, -dur]

Nazm içinde **olasın** tâ ki gönül sen gavvâş / Talagör bañr-ı ma'ânîye çıkar gevher-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [olasın, -a, -sın]

Gird-bâduñ göricek toz kopardığını çün / Reşk idüp deşde **oldı** aña Mecnûn rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [oldı, -dı]

N'ola 'arz eyler-isem yâra sirişküm gevherin / **Olmuşam** kûlzum-i 'ışk içre dilâ ben gavvâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [olmuşam, -muş, -am]

Bañr-ı tab'umdan çıkardum yine ma'nâ gevherin / Dil yine gavvâş **olup** buldı o bañra ihtîşâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [olup, -up]

Ola kim Mecnûn-veş basdı melâmet kûyına / Pâ-bürehne **olur** âñir olmaz 'üryândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [olur, -ur]

İy Muhibbî tal ma'ânî bañrına gavvâş-vâr / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür **ola** hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [ola, -a]

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm / Tâ kıyâmet 'ışk meydânında **olsun** rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [olsun, -sun]

Hâşılum yok gevher-i eşkümdür ancak hâşılum / Niçe yıllar bañr-ı 'ışk içinde kim **oldum** gavvâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [oldum, -du, -m]

'İşk eri **olmak** dilerseñ ayaguñ merdâne bas / Kendüñi Mansûr-vâr vir kâkül-i dildâra as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1*). [olmak, -mak]

Sen selâmet ol yürî 'âlemde zâhid zühd-ile / 'Âşık-ı bî-dil **olanlara** belâdur çün garaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [olanlara, -an, -lar, -a]

Eşk-i çeşmüm içre bu gönülüm şinâverlik ider / **Olmuşam** deryâ içinde iy Muhibbî hem çü bat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [olmuşam, -muş, -am]

Mıñr-ı hüsnüñde gözümün biri **oldı** nehr-i Nîl / Eyledüñ Bağdâd kûyuñda birini cûy-ı Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [oldı, -dı]

Nefs kuttâ'-ı tarîk u menzil **olmuşdur** ribâğ / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ ihtiyâğ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [olmuşdur, -muş, -dur]

Eşk-i çeşmüm gârka virmişken ser-â-ser 'âlemi / Bu gönül pervâ yimez **olmuş** o bañr içinde bat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3*). [olmuş, -muş]

ol: Ölmek, can vermek II canı feda etmek.

Yoluñda **ölmek** iy dilber sa'adet / Bu dehr-i bî-vefâ-y-ıçun ne gâmdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*).
[ölmek, -mek]

'İşk hastasıyım ko beni hâlümde tabîbâ / **Ölmekden** evlâ derdümâ tîmâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [ölmekden, -mek, -den]

ol: O, işaret zamiri II âşık (*Muhibbî*) yerine.

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdârûñı / Anuñ-ıçun başını su gibi **ol** taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [ol,]

Dimedüñ hüsni zekâtın bu Muhibbî'ye eḫaḫ / Niçe gündür tolaşur küyümü **ol** sâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [ol,]

Mısr-i hüsniñ ḫaḫkıçün cânâ Muhibbî ḫastadır / Her kaçan kim zülfüñi aña **ol** 'azm-i Şâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [ol,]

Dûd-ı âhından Muhibbî'nün n'ola tolsa cihân / Sînesinde âteş-i 'ışkı çün **ol** yakmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [ol,]

Didi ânîde Muhibbî böyle bir rengin ḡazel / Tarz-ı şî'r içre Nevâyî gibi **ol** fâyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [ol,]

Oldı Muhibbî çünki cihânda gedâ-yı 'ışk / Yigdür aña ki 'âleme **ol** pâdişâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [ol,]

Niçe yıllardur Muhibbî ârzü eyler seni / Bulmadı 'âlemdede hergiz vaşluña **ol** dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [ol,]

Muhibbî'yi ferâmüş itdüñ iy döst / Öürse **ol** seni itmez ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II sevgilinin çeşmi yerine.

Kan içre çeşmi n'ola hünî disem / Didügüm isme **ol** müsemmâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*). [ol,]

ol: Olmak II yaraşmak, uygun olmak, yerinde olmak.

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse **olur** nâz eyler istiğnâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [olur, -ur]

'Azm-i şikâr eyledi ol zülfi 'anberîn / İtse **olur** Muhibbî'ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [olur, -ur]

ol: O, işaret zamiri II gizli genc yerine.

Gerçi ma'ânî cevheri bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî ehline **ol** âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II kanaat yerine.

Ḳanā‘at ihtiyār iden aña lā-būd gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Anḳā gibi **ol** ‘azm-i Ḳāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II sakî yerine.

Cân nişār itsem ‘aceb mi sākînüñ ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı **ol** şāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II hāk-i dergah yerine.

Gerekmez efser-i Dārā yiter çün hāk-i dergāhuñ / Yaradan haḳḳı **ol** baña hemān tāc-ı sa‘ādetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [ol,]

ol: Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek II eziyet çekmek.

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [ölmüş-idi, -miş, -i, -di]

Nigārā sanma ‘ışḳ içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda **öldüğüm** billāh reh-i ‘ışḳuñda şādıḳdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [öldüğüm, -düg, -üm]

Ḳays’a sordum dün gice ‘ışḳuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı ben didüm **ölmek** gerek Ferhād-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [ölmek, -mek]

Hicr elinden **ölür-isem** günde biñ kez rāzıyam / Bu Muhibbî hālını tek itmeñüz aḡyāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [ölür-isem, -ür, -i, -se, -m]

ol: O, işaret zamiri II rakip yerine.

Her ne dirse haḳḳuma uyma raḳîbüñ sözine / Bilürem kim **ol** seni hayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II asnam yerine.

Sen melek-rūyı niçe teşbîh idem aşnāma kim / Bir kurı şüretdür **ol** güftārsuz refitārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II cefā yerine.

Senden cefā ki gelse baña **ol** vefā gelür / Bārī vefāyı kılmaz-isañ kıl cefā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II Mecnûn yerine.

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrāda bir dîvānedür / Ḳayd-ı ‘ālemden ferāḡat itmiş **ol** dānā-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II gözyaşı yerine.

Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı **ol** ho bir deryā-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II zülf yerine.

‘İşk meydânında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfi geldi ortaya **ol** da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II gönül yerine.

Gönül cânân yüzinsüz hürrem olmaz / Döker gözyaşını **ol** bî-ğam olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [ol,]

Bir kerre nazar eyledi gün yüzüne bu dil / Hayret basuban kendüden **ol** bî-haber olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II zahid yerine.

Gün yüzine zâhidi gör göz göre inkâr ider / İy Muhibbî gam yime **ol** çünkü nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II Kays yerine.

‘İşk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi hâlini / Aña mecnûn dimeyüp dirlerdi **ol** uslu-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II sevgili yerine.

Salınsa nâz-ıla yârum gören dir serv-kâmetdür / Ne serv-kâmet olsun **ol** ki turdukça kıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [ol,]

Yüzini görmege varsam nigârûñ / Niyâz itsem ider **ol** baña biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [ol,]

Zann iderdüm **ol** perî-rüyı beşer **ol** mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña **ol** bir ulu şâh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [ol,]

Zann iderdüm **ol** perî-rüyı beşer **ol** mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña **ol** bir ulu şâh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [ol,]

Yâr vaşlum isteyen yolumda cân virsün dimiş / **Ol** benüm şîrîn zebânum vây ne ra’nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II dermend yerine.

Dermend olan haţ u hâli ile aşuftedür / Derd-ile hoş geçe **ol** ola dermândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II dünya yerine.

Her ne kim virdi dünyâ evvel Muhibbî bir bir / Āhîr komaz alur **ol** virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II la'-i dilber yerine.

La'-i dilberdür bugün 'âlemde cevherden ğarâz / Zîra **ol** maqşûd-ı dildür ğayr-ı gevher bi'-ğarâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1). [ol,]

ol: Meydana gelmek, gerçekleşmek, ortaya çıkmak.

Zahmum benüm bed **olmada** hünâb-ı bî-ĥad **olmada** / Derdüm biri şad **olmada** zahm-ı sinânım kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3). [olmada, -mada]

Dîdede her şeb hayâl evvel leb-i mey-gün **olur** / Dâmenüm müjġân u müjġânım dilümde hün **olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1). [olur, -ur]

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muţavvel kışşasın / Her kılıñ şerĥinde başka defter ü dîvân **olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7). [olur, -ur]

Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev'e **olur** râh-ı maĥabbetde çok işler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6). [olur, -ur]

Zülfüne irsem tavâf **olurdu** hüsñüñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tırķın çünki şâmiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4). [olurdu, -ur, -dı]

Aglasam ol ğonca-leb ĥandân olursa tañ mıdır / Her kaçan bârân **ola** gül açılır ĥandân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6). [ola, -a]

'İyd olıcak seyr ider her kes yürür ĥandân olur / 'İyd-i vaşlı **olmasa** ol gün baña zindân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1). [olmasa, -ma, -sa]

Ger olursa bugün **olsa** vefâsı / Ki ferdâya salanuñ 'illeti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7). [olsa, -sa]

Ger **olursa** bugün olsa vefâsı / Ki ferdâya salanuñ 'illeti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7). [olursa, -ur, -sa]

(ع) Şenâlar idelüm olmaya ol hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile **ola** bu leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4). [ola, -a]

Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne **olısar** hâli kişi ĥöd yarını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7). [olısar, -ısar]

Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aĥdem **olduġı** yokdur olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2). [olduġı, -duġ, -ı]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yçün dirler iy hürî ki cennetde 'azâb **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5). [olmaz, -maz]

Ne kılsun 'âşıkun baĥt-ı siyâhı şâm-ı miĥnetde / Şeb-i hicre nihâyet yok ki hîç şubĥ-ı vişâl **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3). [olmaz, -maz]

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme dilâ / Kankı evde kim ola bîmâr **olmaz** anda ses (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3). [olmaz, -maz]

Naĥd-i cân-ıla metâ'-ı büseñe oldum ĥarîd / Aramızda yok dime **olsun** bizüm alış viriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4). [olsun, -sun]

Ķaddüne nazar eyleye secde ide bu dil / Ķâmet ki **olur** lâ-büd **olur** anda namâz farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4). [olur, -ur]

ol: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Vādī-i miḥnet ü ğamdaki **olan** ḥastalara / Leb-i la'linden ider mi ki devā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*olan, -an*]

Olmayınca kimsede 'ışkıdan eşer / Bil ki ḥayvāndur anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*olmayınca, -ma, -y, -ınca*]

Kim 'āşık ola derdine dermāna çāre yok / Dermāna çāre **olmaya** derde ne çāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*olmaya, -ma, -y, -a*]

Eylesün mecnün 'ışkum zülfini zencirler / Dāyimā 'ādetdür **olur** bend içinde şirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*olur, -ur*]

Bāġ-ı ḥüsnünde nedür zülfüñle cānā ḥaṭ didüm / Gülşen içinde **olursa** tañ mı didi mür u mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*olursa, -ur, -sa*]

Kanda kim gül açılır lā-büd **olur** anda hezār / Kankı dilde kim maḥabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Āsitānuñda Muhibbî tañ mı efgān eylese / Kanda kim gülşen **ola** bülbülden efgānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*ola, -a*]

Eger **olmasa** cām-ı ergüvānı / Bu meclis cānsuz bir kurı tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Dilde ḥaṭṭuñ ḥayāli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca ġubār **olsa** anı deryā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*olsa, -sa*]

Kūh-ı ğamda **olmaga** iy dil saña tenhā yiter / Başına mecnūna bu şeş dāmen-i şahrā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*olmaga, -mag, -a*]

Noḡtalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruḡlaruñ ḥaddinde müşġin ḥāl **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*olur, -ur*]

Didüm dil derdine iy cān ṭabībi / Leb-i la'lünden özge emsem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*). [*olmaz, -maz*]

Nigārā gül yüzüñsüz gül gerekmez / Lebüñ **olmasa** hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Bulınur mı 'aceb bir gül anuñ yanında ḥār **olmaz** / Ya bülbül var mı 'ālemde enīsi āh u zār **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]

Ġam tīrine her gāh bu sīnem siper **olmaz** / Kim dirse olur olsa da ulu hüner **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]

Yanuñda eger sevme günāh-ısa nigārā / 'Afv eyle ḥaṭā eylemedük çün beşer **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]

Teşbīh kim ider gün yüzine mihr-ile māhı / Gün yüzine 'ālemde muḡābil ḡamer **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]

Çevġān idüp zülfine el ursa nigārūm / Top olmaga yolında anuñ degme ser **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*olmaz, -maz*]

- Kimdür ki diye 'ışkı Muhibbî başa iltüm / 'Älemde bugün andan ulu derd-i ser **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8). [olmaz, -maz]
- Çıkarısa düd-ı dil başdan ta'accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sinem içre âh-ı âteşin **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4). [olmaz, -maz]
- Hayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem göñlüme gelsün / Karâr itmege sînem gibi hergiz aña in **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5). [olmaz, -maz]
- Muhibbî saña bir gönlek biçerler 'akluñı divşür / Ezelden böyledür 'âdet aña hîç âsitin **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7). [olmaz, -maz]
- Dilâ dil bağlamak her işe **olmaz** / Maḥabbet gibi hergiz pîşe **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1). [olmaz, -maz]
- Başumdan gitmesün zülfî hevâsı / Ser-i zülfî gibi endîşe **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2). [olmaz, -maz]
- Tehî sanmañ n'ola gitdiyse Ferhâd / Degül 'ışk kühî hâlî pîşe **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3). [olmaz, -maz]
- Bakuñ bu dâğuma küh-ı gam içre / Benüm gibi peleng-i mîşe **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4). [olmaz, -maz]
- Ciger hünını saklamaga iy dil / Gözümden gayrı aña şîşe **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5). [olmaz, -maz]
- Muhibbî kesmege bu sîne kühın / Elüñde gamdan özge tîşe **olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6). [olmaz, -maz]
- Ger öldürseñ beni cân bîm kılmaz / **Olur** mı dil ki cân teslîm kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1). [olur, -ur]
- Kıl ḥazer zülfinden el sunma Muhibbî ḥüsine / Bu muḥarrerdür ki genc **olmaz** cihânda mârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5). [olmaz, -maz]
- Mâhî gördüm gün yüzüñden dem-be-dem alur ziyâ / Kim **ola** bilsem saña mihr-i cihân-ârâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4). [ola, -a]
- Çün terk eyledi bizi ol gül' -izârumuz / Bülbül gibi ne tañ ki **ola** âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1). [ola, -a]
- Muhibbî ol cefâkârüñ **olursa** râh-ı küyında / Dimez aña nedür hâlüñ ve yâḥüd merḥabâ hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5). [olursa, -ur, -sa]
- Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi 'ömrüm yârsuz / Bülbül-i şürîde n'itsün çün **ola** gülzârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1). [ola, -a]
- Suval olmaya ger virme cevâbı / Göñülde **olanı** söylemek olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6). [olanı, -an, -ı]
- Seni küñh-ile kimse bilmek olmaz / Ne deñlü diḳkat **olsa** görmek olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1). [olsa, -sa]
- Derdâ dirîg dilber nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşîḥat **olsa** birini dutmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1). [olsa, -sa]

- Ꞑudret-i Şun‘-ı Hüdā’dur sende **olan** kaş u göz / Kim göre hayret basar döker anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [*olan, -an*]
- Ol yâr benümle bir dem **olduğı** yokdur olmaz / Mûnis perîye âdem **olduğı** yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [*olduğı, -duğ, -ı*]
- Ꞑatlıme kaşd eyledi beñzer yine Şehlâ gözün / İy kaşı ya sîneme dek tûrûn **olsun** degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*olsun, -sun*]
- İnen medh itme iy zâhid Şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig Şarâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*olmaz, -maz*]
- Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / Yâ İlâhî **olmasun** ‘âlemde kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*olmasun, -ma, -sun*]
- Gözümün yaşına mânend cihân içinde âb **olmaz** / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Gözümün yaşına mânend cihân içinde âb **olmaz** / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Nigârâ çârdeh sâla irişdün hüsnuñi ‘arz it / Yigirmiye irişince ‘ayândur mâhitâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*olmaz, -maz*]
- Küfâr-ı haddüñi hañtuñ yazup Şerh eylemek ister / Ta‘âlâ’llâh anı hakk it gider yañlış kitâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]
- Şikeste-hâñr olmışdur Muhibbî göñlüñi sa’y it / Ele al Ka‘be hakkıyçün buña beñzer sevâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*olmaz, -maz*]
- Anuñ-çun gonca gibi yâr güftâr eylemez / Kim dehâni **olduğın** ‘uşşâka izhâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [*olduğın, -duđ, -ı, -n*]
- Mağrûr olup cihâna aldanma mâl u câha / Terk ide seni âñir yokdur cihânda **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
- Ꞑudret-i Şun‘-ı Hüdâ’dur sende **olan** kaş u göz / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [*olan, -an*]
- Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl **olmaz** / Bu ne hüsün ü ne Şuretdür bunuñ gibi cemâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl **olmaz** / Bu ne hüsün ü ne Şuretdür bunuñ gibi cemâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Gözün altında ol hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşğîn / Ğalañdur kim bunu dirse ki Rûm içre ğazâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*olmaz, -maz*]
- Harâbâta varup pîr-i muğândan istedüm himmet / Virtür çalbe Şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
- Muhibbî leblerün zikrin miyânuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir Şîrîn kelâm ince hayâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]
- Her kaçan **olsa** heves başda dil ü cân uyumaz / Gice seyyâre sayar dîde-i giryân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]

Ger dehân **olsa** lebûnde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca güler hiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*olsa, -sa*]

Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler bundan özge ‘âlem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*olmaz, -maz*]

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme dilâ / Kankı evde kim **ola** bîmâr olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*ola, -a*]

La’l-i şîrînüne cân virse Muhibbî gam degül / Kanda kim şehd **olsa** lâ-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*olsa, -sa*]

Nâle kılma gönlüne gelse hayâl-i çeşm-i yâr / Hânede bîmâr **ola** itme Muhibbî anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*ola, -a*]

Bundan evlâ zulm **olur** mı bülbül-i bî-çäreye / Hâr-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Tekye-i ‘işka gönül kândîl cânumdur fîtil / Anı rüşen eyleyen bagrumda **olan** yag-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*olan, -an*]

Eşk ü rüyü **olmasa** bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yâra gelür bu dirhem ü dînar hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘âdet Muhibbî **olsa** turfanda yimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*olsa, -sa*]

Şol deñlü yagar seng-i cefâ küyına varsam / Başum biñ eger **olsa** olur cümlesi haşhâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*olsa, -sa*]

Nükte-i şî’r-ile ger **ola** Muhibbî’ye sü’âl / Bir cevâb eyle ki anda **ola** çok ma’nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [*ola, -a*]

Hatt u hâlün **olmasa** ezber kitâb-ı hüsnuñi / Okuram hâcet degüldür baña i’râb u nuqaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Muşhaf-i hüsüne yârün virdi ziyet hâl ü hat / Hat dañ rüşen görünür **olsa** i’râb u nuqaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]

ol an: *O anda, hemen, o vakitte.*

Dil virme key sakın bu cihânün sarâyına / Her kim ki aña konsa hem **ol an** gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*ol an,]*

ol dem: *O zaman, o an.*

Vir cânı büsesini anuñ **ol dem** aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [*ol dem,]*

Vuşlat içre hiç kes bilmez vişâlün kadrini / Kıymetin **ol dem** bilür kim arada hicrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

Egerçi kim yapar dil hānesin yār / Döner **ol dem** yıkar yine şabî-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

Kıya baksa eger cellād çeşmüñ / İder müjgānın **ol dem** hañçer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an.*

İlte meger kūyuña **ol dem** ki ğubārumuz / Bir gün eger muvāfiķ esse rūzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

Muhibbî kūyuña varsa talar **ol dem** seg-i kūyuñ / Ya ne'yuñ dirler iy hūrî ki cennetde 'azāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

Yārı ağyār-ıla bir yirde görüp **ol dem** didüm / Bu cihān bāğında bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*ol dem,]*

ol demde: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

(÷) Zātuñı senüñ niçe beyān eyleyeyim / Her kaçan söylesem **ol demde** zebān oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*ol demde, -de]*

ol demden: *O zaman, o an II o zamandan beri.*

Sehv-ile itüm dimiş ben 'aşıķa bir kez niğār / Adın añdum diyü **ol demden** peşimāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*ol demden, -den]*

ol demden berü: *O zamandan beri.*

'Işk cāmını Muhibbî çün ezel nüş eyledi / Dağı **ol demden berü** sermest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*ol demden berü, -den]*

ol ki: *Öyle ki.*

Eyledi tîr-i cefāya bu benüm sīnem siper / **Ol ki** ebrüñi şehā ya ğamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*ol ki,]*

ol sebebden: *O sebeple, o yüzden, o yüzden ki.*

Ol cefākāruñ cefāsı göñlüme her dem gelür / **Ol sebebden** gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*ol sebebden, -den]*

Kanımı nüş eyleyen ol nergis-i mestānedür / **Ol sebeden** hūn-ı dilden gözlerüm peymānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1*). [ol sebeden,]

Bezm-i ğamda bir niçe derd ehline hem-demlerüz / **Ol sebeden** şöhet-i hâş eyledük bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1*). [ol sebeden,]

Görmedin dil bağladum āh ol cefākārî henüz / **Ol sebeden** gice gündüz eylerem zārî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [ol sebeden, -den]

Ħamdü-lillāh gün gibi çün şāfdur āyīnemüz / **Ol sebeden** kimseye bir zerre yokdur kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [ol sebeden,]

Ħamdü-lillāh ğıll u ğışdan pākdür āyīnemüz / **Ol sebeden** yok-durur kimseye hergiz kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [ol sebeden,]

Döstlar rāh-ı ‘ademde ğam olaldan zādumuz / **Ol sebeden** ehl-ı ‘ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [ol sebeden,]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nāydur gönlüm benüm / **Ol sebeden** söz ü sâz u çeng ü nāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [ol sebeden, -den]

Olacak iş çün degül tolaşdı zūlf-i yāra dil / **Ol sebeden** yıl gibi yokdur bizüm ārāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [ol sebeden,]

Ħāk-i pāyına gözüm gevherlerin itdüm nişār / **Ol sebeden** kūy-ı dilber la‘l ü mercāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2*). [ol sebeden,]

Cān u dil yagmaya virdi āh kim bir muğbeçe / **Ol sebeden** cānda şabr u kalmadı gönlümde hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [ol sebeden,]

Oldı şîrāne bu esb-i çarĥ-ı gerdūna sūvār / **Ol sebeden** başına urındı zer miğfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [ol sebeden,]

ol sebedendür: O sebeple, o yüzden, o yüzden dir ki.

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pārenüñ / **Ol sebedendür** akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [ol sebedendür, -dür]

Zūlfini depretdüğince dökilür müşg-i ‘abîr / **Ol sebedendür** şabānuñ bûyî müşg-āmîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [ol sebedendür, -dür]

ola: Olmak.

Komış ebrūları birbirine baş / Danişuk mı ider **ola** iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [ola,]

ola: Ola ki, olur ya.

Niçe yıldur yollar üzre düşüben Ħāk olmuşuz / Bir gün **ola** basasın diyü hey āfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [ola,]

ola ki: Olur ki, olur da, diyelim ki.

Turma agla iy gözüm **ola ki** dilber rahm ide / Senge çün bārān ider geçse zamān te’sîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [ola ki,]

ola ki: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

Ola ki baka raħm ide yüzüne / Muħibbî kan-ıla ruħsaruña yaz (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*ola ki,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

Ola kim raħm idüp meyl ide dildâr / Gözüñ yaşını sîm it yüzünü zer (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*ola kim,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

Ola kim Mecnûn-veş basdı melâmet kûyına / Pâ-bürehne olur âħir olmaz ‘üryândan ħalâş (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*ola kim,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

İy Muħibbî her kaçan varsañ ħarîm-i kûyına / **Ola kim** ide kabûl it cânunu ħurbâna ‘arz (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*ola kim,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

‘İşk eyler-ise cevır ü cefâ eyleme i‘râz / Bir gün **ola kim** feyz ide saña da o Feyyâz (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*ola kim,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

Ol yâr-ı nâzenîn **ola kim** bir ħadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümü bisâť (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*ola kim,]*

ola mı: *Olur mu, mümkün mü, olası şey mi?.*

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruħa / Hiç **ola mı** tûtî ile cem‘ olalar zâğlar (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*ola mı,]*

ola mı: *Olur mu, mümkün mü, olası şey mi?.*

(↵) Bir gün **ola mı** kim yüzüm üzre basasın / Ayaguñ topragına eyleyeyin cânı nişâr (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [*ola mı,]*

ola mı: *Olur mu, mümkün mü, olası şey mi?.*

Şehâ oldı Muħib derdüñle münis / **Ola mı** kim ola bir cân bedensüz (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*ola mı,]*

olacak iş degül: *"olamaz veya gerçekleşmesi beklenmez" anlamında kullanılan bir söz.*

Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yâra dil / Ol sebebden yıl gibi yokdur bizüm ârânumuz (*Muħibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [*olacak iş degül,]*

olaldan: *Olduğundan beri.*

Olaldan ‘arızuñ gül kâmetüñ serv / Akar küyuñda yaşum ‘ayn-ı mādūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*).
[olaldan,]

Yüzüñ kıble kaşuñ mihrâb **olaldan** / Gözüñ gözler anı kıble-nümâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*).
[olaldan,]

Gözleri âhü **olaldan** oldu zülfî müşk-i Çîn / Ya lefâfet bahrı üzre görinen ‘anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [olaldan,]

Gül ruhlarındandır hacîl kaddi **olaldan** mu‘tedil / Tübî olupdur münfâ‘il serv-i revânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [olaldan,]

Muhibbî pâdişâh-ı ‘ışk **olaldan** / Ayagı toprağı ser-tâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 5*). [olaldan,]

Gözüñ nergis yañağıñ gül **olaldan** / Boyuña bendedür serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*).
[olaldan,]

Secdegâh-ı dil **olaldan** tâk-ı ebrü-yı nigâr / Her yire baş egmezüz birdür bizüm mihrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2*). [olaldan,]

Hün-ı dil-ile dîde **olaldan** ayagumuz / Vardur mey ile kâse-i zerden ferâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [olaldan,]

Sen saçı leylî lebi şîrîn **olaldan** husrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şohbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [olaldan,]

Ziyâ-yı şem‘e yokdur ihtiyâcum / **Olaldan** şu‘le-i âhum şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 3*).
[olaldan,]

Döstar râh-ı ‘ademde ğam **olaldan** zâdumuz / Ol sebebden ehl-ı ‘ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [olaldan,]

Sözüñ gevher **olaldan** iy Muhibbî / İdindi cümle yârân anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*).
[olaldan,]

Kıssa-i Ferhâd **olaldan** kıssa-i ğuşşam benüm / Ol lebi şîrîn idüp bir dâsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [olaldan,]

olaldan: *Olduğundan beri.*

Bahra döndi göz yaşı çeşmüm **olaldan** şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [olaldan,]

Nigârâ kâmetüñ serv **olaldan** / Görüp pest oldu ‘ar‘arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*).
[olaldan,]

oldugınca: *Olduğu müddetçe.*

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabâ / Bu saña kalursa ‘ömrüñ **oldugınca** yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [oldugınca,]

oli-gel: *Olagelmek: Geçmişten beri olmakta devam etmek, eskiden beri aynı şekilde sürmek, süregelmek.*

‘Aceb olmaya ger yârum benümle hem-nişîn olmaz / Gedâlar **oli-gelmişdür** ki şehlerle qarîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [*oli-gelmişdür, -miş, -dür*]

oligel: *Olagelmek: Geçmişten beri olmakta devam etmek, eskiden beri aynı şekilde sürmek, süregelmek.*

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede kûyında ben / **Oligelmişdür** ider her kişi şadr için savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*oligelmişdür, -miş, -dür*]

olmaz: *Olmaz II olması mümkün değil.*

Meded hâlüm benüm düşvâr olupdur / Eger dirsem eger dimezsem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 4*). [*olmaz,]*

Göreden ol boyı serv-i revânı / Gözümün yaşı tursa bir dem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [*olmaz,]*

İdenler vaqt-i gülde geşt-i gülşen / Didiler ‘iys ü nüş **olmaz** çemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 2*). [*olmaz,]*

Görün ağyârı yârûn işiginde / Perî **olmaz** imiş âh Ehremensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*olmaz,]*

Senün ‘ışkuñ niğârâ ğamsuz **olmaz** / Nite kim gözlerüm de nemsüz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*olmaz,]*

Senün ‘ışkuñ niğârâ ğamsuz **olmaz** / Nite kim gözlerüm de nemsüz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*olmaz,]*

Tabîb-i dilsin iy ârâm-ı cânım / ‘Îlâc it gönlüme merhemsüz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [*olmaz,]*

Degül hâlî ğamuñ dil hânesinden / Bu ‘âlemdür kişi mahremensüz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*). [*olmaz,]*

Fiğân u nâle zîr ü bamsuz **olmaz** / Muhibbî yime ğam ğam gelse her ğâh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*olmaz,]*

Benî âdem muqarrer ğamsuz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 6*). [*olmaz,]*

Münkir dirilürse n’ola gün yüzine zâhid / Hufîş-şıfatdur aña hergiz başar **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*olmaz,]*

Aldanma gönül virme bu dünyâ-yı ‘acûza / Her kim ki gönül virdi bu dünyâya er **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*olmaz,]*

Leb-i şîrnine karşı yanaram tâ seher çün şem’ / Ben ol mahrem-i şem’ oldum vişâli engübîn **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [*olmaz,]*

Kaşlaruñ çün eyleme kûyunda nâlem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül **olmaz** zârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [*olmaz,]*

Muşhaf-ı hüsnüñi gördüm ko yüzümü süreyim / Mü‘min **olmaz** ol kişi âyât-ı Kur‘ân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [*olmaz,]*

Seni küh-ile kimse bilmek **olmaz** / Ne deñlü diqqat olsa görmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[olmaz,]

Seni küh-ile kimse bilmek **olmaz** / Ne deñlü diqqat olsa görmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[olmaz,]

Gözün yaşı günāhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa anı silmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [olmaz,
]

Geltir her şādîñün ardınca biñ ğam / Cihānda ‘ākil olan gülmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*).
[olmaz,]

Urur ‘āşık olanlar baş terkin / Diyen kimdür ki ‘āşık ölmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4*).
[olmaz,]

Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*).
[olmaz,]

Suval olmaya ger virme cevābı / Göñülde olanı söylemek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [olmaz,
]

‘İnāyet kıl Muhibbî seni bulsun / Seni küh-ile kimse bilmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[olmaz,]

İrem bağı-durur hüsñüñ virür bülbüllerüñ revnaç / Gider ağıyarı kapuñdan ki bülbülle ğurāb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [olmaz,]

İy tabībā çek elüñ Kānūn-ıla **olmaz** şifā / Lā‘l-i nāb-ı dilber olmuşdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [olmaz,]

Ārzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didü iy bî-çāre **olmaz** uşbu sevdā mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [olmaz,]

olmaz: Yakışmamak II uygun olmamak.

Dilā dil bağlamak her işe **olmaz** / Mağabbet gibi hergiz pîşe **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*).
[olmaz,]

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün **olmaz** dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [olmaz,]

olur mı: Olur mu; mümkün mü.

Öpmek isterdüm ruñından hañtın izhār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hîç gül **olur mı** hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [olur mı,]

olur olmaz: Olur olmaz, yerli yersiz, rastgele, sıradan, önemsiz.

İy Muhibbî tal ma‘ānī bañrına ğāvvāş-vār / **Olur olmaz** gevhere bakma gerekdür ola hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [olur olmaz,]

olur olmaz: Olur olmaz, yerli yersiz, rastgele, sıradan, önemsiz.

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî gönlini eydür / Dükenmez bir **olur olmaz** uzun sevdāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*olur olmaz,*]

oñul: *İyileşmek, şifa bulmak.*

İy tabîb-i dil meded eyle lebünden bir devā / Ğayet-ile teşnedür dil bir **oñulmaz** derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*oñulmaz, -maz*]

oran: *Ölçü, had, derece, miktar.*

Vefâ vü mihr yok meh-pârelerde / Ve lîkin cevrinüñ **oranı** yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 3*). [*orani, -i*]

Dimezem mihr eyle bārî cevri kıl **oran-ıla** / Faḫr-ı ‘âlem çün dimiş ḫayru’l-umür olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*oran-ıla, -ıla*]

orta: *Meydan, ara.*

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Ḥayâsuz ‘ârî terk itmiş gelüp **ortaya** düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*ortaya, -ya*]

orta: *Meydan, ara II kendi türünden şeylerin arasında yer alan.*

Ortada ‘ışka esîr sanmañ olam ben yaluñuz / Miḫnet ü derd ü maḫabbet kamu uçdan ucadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*ortada, -da*]

Bahr-i ‘ışkuñdan ḫalâş olur mı bu dil zevraḫı / Eşḫ-i çeşmüm oldı deryâ **ortada** girdâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*ortada, -da*]

‘İşḫ meydânında koşdum eşküñüñ gülgünını / Zülfi geldi **ortaya** ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*ortaya, -y, -a*]

ortada kaldı: *Yersiz kalmak, barınacak yer bulamamak II güç bir durumda veya iki şey arasında kalmak II imkanlarını yitirmek.*

‘İyde niçelerüñ irdi eli yâra henüz / Kaldı ortada dirîğâ dil-i âvâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*ortada kaldı, -dı*]

ortaya almış: *Ortaya almak, ortaya yerleştirmek.*

Akan yaşum olup ‘ummân cihâni **ortaya almış** / Bu gönüm zevraḫın gör ḡarḫ olup girdâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*ortaya almış, -mış*]

oş: *Köpek, it II köpek kovalama ünlemi, hoş.*

Bir gördi yine itleri ile bizi ḫabîb* / Devlet irişdi başa dilâ **oşlardanuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*oşlardanuz, -lar, -dan, -uz*]

oş diseñ: *Hoş demek II köpek kovalama ünlemi, hoş.*

Bulurdum dünyada gönül murâdın / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4). [oş diseñ, -se, -ñ]

otag: Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.

Gördün gözüm yaşını bu sînem **otagina** / Girüp taħammül eyle ki bārān gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3). [otagina, -i, -n, -a]

Dilā mülk-i gāma şāham niçe şād olmasun gönlüm / Başumda düd-ı āhumdan **otagum** kara şālum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3). [otagum, -um]

İy Muhibbî sînede gören ḥabāb-ı eşkümi / Konmaga gam şāhına yir yir didi **otāg-ımuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7). [otāg-ımuş, --i, -miş]

otagin çeker: Otağ çekmek, çadır kurmak, otağı hazır etmek.

Şāh-ı gam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Önce bu eşkümi kaḫarı yürür **otagin çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7). [otagin çeker, -er-i, -n, -er]

otur: Oturmak.

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü **oturmuş** mihmān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3). [oturmuş, -miş]

otur: Oturmak, bir makamda bulunmak, bir makama geçmek II tahta oturmak.

Taht-ı ‘ālî-durur bu mülk-i vücūd / **Oturur** ‘ışk anda sultāndur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2). [oturur, -ur]

Şol ki istiğnā serîrinde **oturdu** şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iqlîme sultān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2). [oturdu, -dı]

oy: Öy, ev, hane.

Şu ‘ā-ı şemse muhtāc-iken ‘ālem / Girür dervîş **oyına** ‘ār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5). [oyına, -i, -n, -a]

oyna: Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.

Yārı ağyār-ıla gördüm san gül **oynar** ḥār-ıla / Bülbül-i şūrîde-veş bu āh u zārüm aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3). [oynar, -r]

Oynadum bu vech-ile şaḫranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık u Ferhād u Mecnūn görseler māt kalalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3). [oynadum, -du, -m]

Alup zülfiyle **oynar** dil resen-bāz / Kıyar cānına her kim ola canbāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1). [oynar, -r]

ovnad: Oynatmak, hareket ettirmek II birine her istediğini yaptırmak, birini kukla gibi kullanmak.

Sergeşte kılup naṭ'-ı zemīn üstine āḥir / Nerrād-ı felek **oynaduban** kıldı beni zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4*). [*oynaduban, -uban*]

Ö

ögid: Öğütmek: Ezmek, parçalamak, parçalayıp yok etmek.

Nevbet-ile halkı bir bir **ögidür** gendüm mişâl / Uşbu çarh-ı bî-vefânüñ âsiyâbı var-ı mış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6). [ögidür, -ür]

öğred: Bir konu hakkında bilgi sâhibi etmek II bir şeyi yapmak husûsunda alışkanlık kazandırmak, yetenek sâhibi etmek, tâlim etmek.

Şem'-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervâne-veş / Şem'e yanmak **öğredür** gör bu dil-i pervânemüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3). [öğredür, -ür]

öğren: Öğrenmek, yetenek ve beceri kazanmak, bilgi edinmek, anlamak, idrak etmek.

Kimden **öğrendüñ** nigârâ bu gönüller almasın / Sofıra cevri-ile anı öldürme kankı fende var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6). [öğrendüñ, -dü, -ñ]

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cârüb olup / Benden **öğrensün** kamu bu hıdmeti ferrâşlar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4). [öğrensün, -sün]

Ṭāvüs-şıfat cilve kılup seyr-i çemen kıl / Tâ serv-i sehî **öğrene** senden salımışlar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2). [ögrene, -e]

Bilmezsin sehâr çeşmi sihri kimden **öğrenür** / Zülfinüñ her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2). [öğrenür, -ür]

Mu'allimden ceñâlar **öğrenürsin** / Neden dirsın vefâ ta'îm kılmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2). [öğrenürsin, -ür, -sin]

Kim ki **öğrenmek** diler 'ışkuñ rumüzün ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbî defter ü dîvânımız (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5). [öğrenmek, -mek]

Okumış gerçi vefâ fennin velî **öğrenmemiş** / Kendüye cevri ü ceñâ resmini âyîn eylemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2). [öğrenmemiş, -me, -miş]

ögid: Öğütmek: Ezmek, parçalamak, parçalayıp yok etmek.

İki taş-ıla döne döne **ögidür** felek / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba bas (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6). [ögidür, -ür]

öğün: Övünmek, iftihar etmek.

Muhıbbî halvet-i dilde hemân eglencedür ancak / **Öğünüp** şî'r-ile kimse dimesün kim kemâlüm var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5). [öğünüp, -üp]

öldür: Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek II eziyet ve sıkıntı çektirmek.

Beni cevri-ile ceñâ **öldüre** mi kim ne bilür / Yâr 'aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1). [öldüre, -e]

Muhibbî'yi didi öldürmelüdür / Didüm **öldür** nigārā kanı yokdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5). [öldür,
]

Muhibbî'yi didi **öldürmelüdür** / Didüm öldür nigārā kanı yokdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5).
[öldürmelüdür, -melü, -dür]

Bāde içse gayrılar ben içerem hün-ı ciger / Ğayret **öldürdi** beni dildār benden bî-ḥaber (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1007, Beyit 1). [öldürdi, -di]

Kim severse zulm idersin **öldürürsin** cevr-ile / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdur (Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4). [öldürürsin, -ür, -sin]

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrüh **öldürür** ḥācet degül tedbîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1045, Beyit 5). [öldürür, -ür]

Kimden öğrendüñ nigārā bu gönüller almasın / Soñra cevr-ile anı **öldürme** kankı fende var (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1061, Beyit 6). [öldürme, -me]

Öldürürseñ keremler eylersin / Dirgürürseñ de luṭf u iḥsāndur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6).
[öldürürseñ, -ür, -se, -ñ]

Bir nazarla kırarım dir niçe biñ 'āşıkumı / Beni de **öldüriser** ol gözi kanlu begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091,
Beyit 4). [öldüriser, -iser]

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger **öldüresin** / Sanma mihrüh bu gönülden güzelüm zāyil olur (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1093, Beyit 4). [öldüresin, -e, -sin]

Hey ne zālimsin varup ger kapuña dād istesem / Ya sürüh yā **öldürüh** diyü o dem fermān olur (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1095, Beyit 6). [öldürüh, -üh]

Beni derd-ile **öldürdüh** lebühden büse iḥsān it / Kadīmī böyledür 'ādet ki her kes kana kan gözler (Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5). [öldürdüh, -düh, -ñ]

Gördi ölümlü ḥasta atup baña ḡamz okın / Ol dil ṭabībi **öldürüp** itdi devāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107,
Beyit 4). [öldürüp, -üp]

Ḡamzelerle **öldürür** kūyına varan 'āşıkı / Bir nefesle dirgürür 'Īsī gibi ḡuftārı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110,
Beyit 2). [öldürür, -ür]

Nāz-ıla ben mübtelāsın günde biñ kez **öldürür** / Anı düşmen eylemez baña anı kim yār ider (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1165, Beyit 2). [öldürür, -ür]

Öldürür her dem Muhibbî'yi anuñçün ol ḥabīb / Bildi yazılmaz ḡunāhı kim daḡı nev-restedür (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1168, Beyit 5). [öldürür, -ür]

Öldürürseñ daḡı gelmez dilümüzden lā dimek / Döstum 'iṣkuñ yolında bil senüñ şādıklaruz (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1217, Beyit 2). [öldürürseñ, -ür, -se, -ñ]

Tıgını cellād ḡamzeñ dem mi var tız eylemez / **Öldürür** nā-ḥaḡ yire 'uṣşākı perḥiz eylemez (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1237, Beyit 1). [öldürür, -ür]

Ḡamzeñ **öldürse** Muhibbî'yi ne ḡam ḡam yimezüz / Leblerüh mürdeler iḡyāsına 'Īsī bilürüz (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1240, Beyit 5). [öldürse, -se]

Ḡāḡ ṣīve ḡāḡ 'iṣve ḡāḡ cevr ü ḡāḡ nāz / **Öldürür** 'uṣşākı bu nev'-ile itmez iḡtirāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248,
Beyit 1). [öldürür, -ür]

Ger **öldürseñ** beni cān bīm kılmaz / Olur mı dil ki cān teslīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*).
[öldürseñ, -se, -ñ]

Ḳatlüm için ḥaṭ getürmiş ol şeh-i ḥübān yine / Ğam beni şimden girü **öldürdi** taḳdīr eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 3*). [öldürdi, -di]

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sīnede cānı gibi / **Öldüreler** rāzını izhār idüp aşlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 4*). [öldüreler, -e, -ler]

Cevr-ile **öldürse** beni yār niyāz / Devleti pāyende vü ‘ömri dirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 1*).
[öldürse, -se]

Öldürür her dem beni dönüp yine inkār ider / Buña ne şāhid gerekdür ḥaçneri kandur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 4*). [öldürür, -ür]

Ğamzeñ **öldürdi** Muḥibbī’yi neden didüm didi / ‘Āşıkı öldürmenüñ bildüm şevābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 7*). [öldürdi, -di]

Ğamzeñ öldürdi Muḥibbī’yi neden didüm didi / ‘Āşıkı **öldürmenüñ** bildüm şevābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 7*). [öldürmenüñ, -me, -nüñ]

Öldürdi firḳatüñ beni iy bī-vefā yitiş / Dirgür Mesīh gibi beni kıl du‘ā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 1*). [öldürdi, -di]

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol ḥūnī beni / Ölmemeklik n’eyleyem Ḥaḳ baña taḳdīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 4*). [öldürürdi, -ür, -di]

Çünkü **öldürdüñ** Muḥibbī’yi ser-i kūyuñda gel / Büse iḥsān it ṭarīḳ-ı ‘ışḳda yokdur kışāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 5*). [öldürdüñ, -dü, -ñ]

Gel bugün ‘āşıkıların **öldür** günāhın añma sen / Konmamışdur çün ṭarīḳ-ı ‘ışḳda yokdur kışāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 2*). [öldür,]

Dil ṭabībisin didüm derdüme dermān eylegil / Didi **öldürmek** gerek tā gide senden bu marāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1489, Beyit 3*). [öldürmek, -mek]

öldür: Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.

Öldürürse ḡam degüldür tūĝ-ı ḡamzeñ ‘āşıkı / Dirgürür iy dil ṭabībī leblerüñ ‘İsā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 2*). [öldürürse, -ür, -se]

Her raḳībī **öldüreyn** didügüm her dem bu kim / Derisine müşterīyüz didiler ṭabbāĝlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 8*). [öldüreyn, -e, -y, -in]

Günāh-ısa seni sevmek Muḥibbī / Gel **öldür** cürmine inkār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 6*).
[öldür,]

Gel beni **öldür** vefā kıl ‘ahdüñe didüm didi / Bī-vefālık resmidür ‘ālem içinde şānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1283, Beyit 6*). [öldür,]

Didüm **öldürsün** koñuz kūyındaki ‘āşıkıları / Nev-civāndur didiler nā-ḥaḳ yire kan istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 4*). [öldürsün, -sün]

‘Uşşākı işigüñde **öldürmegil** ḥabībüm / Meşhūr bu meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 3*). [öldürmegil, -me, -gil]

Mürdeler ihyâ ider la'l-i lebûñ 'Îsî gibi / Lîk gamzeñ **öldürür** 'uşşâk[1] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*öldürür, -ür*]

Gerçi kim çeşmi Muhibbî **öldürür** merdümleri / Lebleri emvâtı ihyâ itmede 'Îsâ-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*öldürür, -ür*]

İy Muhibbî bî-emândur **öldürür** virmez emân / Anuñ-ıçun sürme ile tîğ-ı çeşmin zâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*öldürür, -ür*]

ölecek: Her an ölecekmiş gibi bir durumda olmak.

Lebleründen hastayam bir bûse didüm didi yâr / Sözüni tagıtdı beñzer **ölecek** sayru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*ölecek,]*

ölince: Ölünceye kadar.

Vâdî-i deşt-i gamuñ âvâre bir mecnûniyuz / Tâ **ölince** anda biz râh-ı maħabbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [*ölince,]*

Ölince çekeyin cevri ü cefâñı / Bulınmaz çünki 'âşık hürrem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4*). [*ölince,]*

ölüm: Bir canlıda hayâtî fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat.

Gördi **ölümlü** hasta atup baña gamz okın / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*ölümlü, -lü*]

Çeşm-i cellâduñ eline tîğ alup korkutmasun / Fikrine gelmez **ölüm** 'ışk ehli bî-pervâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3*). [*ölüm,]*

ölümlü hastadır: Ölümcül hastalığa yakalanmış kimse.

Hier içinde bu Muhibbî key **ölümlü hastadır** / Ger bu yolda cân vire 'âlemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [*ölümlü hastadır, -dur*]

'ömr: Ömür, yaşama veya var olma süresi, hayat.

Assı ziyân gözede sermâyesin virüp / 'Ömrini kimdür ol **'ömrden** hisâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*'ömrden, -den*]

Assı ziyân gözede sermâyesin virüp / **'Ömrini** kimdür ol 'ömrden hisâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*'ömrini, -i, -n, -i*]

Gitdi **'ömrüm** iy Muhibbî bir daħı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alımam andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*'ömrüm, -üm*]

Sākî piyâle al elüñe çünki gün geçer / Bārî şafâ vü zevk idelüm **'ömr** çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [*'ömr,]*

Sākîyâ gör dehri bî-bünyâddur / Bâde sun kim **'ömr** hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*'ömr,]*

Bahār eyyāmı gül devri irişdi / Geçürme **'ömr**i meysüz kim hebādūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*).
[*'ömr*i, -i]

Âh kim biz **'ömr** içinde bir nefes hîç gülmedük / İy Muhibbî 'âlem içre miñnet oldı yürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*'ömr*,]

Nev-bahār eyyāmı geldi geçdi **'ömrüm** yārsuz / Bülbül-i şürîde n'itsün çün ola gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [*'ömrüm*, -üm]

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdālara / **'Ömr** ta'cıl itdi ben fikr-i meh ü sälem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [*'ömr*,]

Cevr-ile öldürse beni yār niyāz / Devleti pāyende vü **'ömr**i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [*'ömr*i, -i]

Ko uzansun şāne eyle zülfüne 'ömrümdür ol / **'Ömrinüñ** uzunluğın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*'ömrinüñ*, -i, -nüñ]

Ko uzansun şāne eyle zülfüne **'ömrümdür** ol / 'Ömrinüñ uzunluğın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*'ömrümdür*, -üm, -dür]

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabā / Bu saña kalursa **'ömrüñ** olduğınca yürü es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*'ömrüñ*, -üñ]

'ömr-i 'azizüm: Değerli, kıymetli ömür.

'İyş ü nüş it iy gönül irdüñ gülüñ eyyāmına / Fursatı fevt itme iy **'ömr-i 'azizüm** bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [*'ömr-i 'azizüm*, -üm]

'ömr-i cāvidānī: Sonsuz hayat.

İçen mey buldı **'ömr-i cāvidānī** / Meger āb-ı hayāt est āb-ı engür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*'ömr-i cāvidānī*,]

'ömr-i dirāz bulasın: Uzun ömür bulmak, uzun ömürlü olmak, çok yaşamak.

'Arızı ka'be'sine ırgür eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine iriş tā bulasın 'ömr-i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [*'ömr-i dirāz bulasın*, -a, -sın]

'ömr-i dirāz dir: "ömrü uzun olsun" demek, uzun ömür dilemek.

Pādişāh-ı hüşn olaldan döstüm / Her ki göre dir saña 'ömr-i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*). [*'ömr-i dirāz dir*, -i-r]

'ömr-i kerkes bulasın: Akbaba ömrünü bulmak, akbaba gibi uzun ömürlü olmak.

Muhibbî bāz olup olma ziyānkār / Kem-āzār ol bulasın 'ömr-i kerkes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5*). [*'ömr-i kerkes bulasın*, -a, -sın]

'ömr: Ömür, yaşama veya var olma süresi, hayat.

Seher gūş it ne dir murğ-ı seher-hîz / ‘**Ömür** gibi bu dünyā bî vefādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6).
[‘ömür,]

öñ: İyileşmek, şifâ bulmak.

Efgân ile zārî kıluruz gice vü gündüz / Bir **oñmayası** ğam-zede kallâşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5). [oñmayası, -ma, -y, -ası]

öñ: Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer II karşı, huzur.

Dutar cellād çeşmi tūġın ‘üryân / **Öñinde** ehl-i ‘ışk dü-nîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2).
[öñinde, -in, -de]

‘Işk nüktesini okıdı gülşende ‘andelîb / Evrāk-ı gül sanki **öñinde** risâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3). [öñinde, -i, -n, -de]

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz Bağdād revnağ akmasa **öñinde** Şağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4). [öñinde, -i, -n, -de]

öñce: İlk olarak, evvela II önden, önceden.

Olam Kañber gibi **öñce** piyāde / Suvār olsa kaçan dilber ‘Alî-vār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4). [öñce,]

Şāh-ı ğam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / **Öñce** bu eşküm kağarı yürür otagin çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7). [öñce,]

öñdül: Amaç, istek, ödül, mükafat,.

Şaçı şebdîzine gülgün eşki / Koşalum çünkü vaşlı **öñdülü** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3). [öñdülü, -i]

öñine düşüp: Öne düşmek: birine yol göstermek için kılavuzluk yapmak.

Düşüp öñine ğāşiyesin götürür şabā / Şeb-dîz-i zülfe yār kaçan kim sūvār olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4). [öñine düşüp, -üp]

öp: Sevgi ve saygısını göstermek üzere dudaklarını bir şeye deġdirmek II sevgi ifadesi olarak dudaklarını (karşı cinsten) sevdiği kimsenin dudakları üzerine koymak.

Öpsem lebüñi disem o dem la‘lini dişler / Nāz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1). [öpsem, -se, -m]

Öper dildārı meclis içre sāğar / Ara yirde Muhibbî müttehemdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6). [öper, -er]

Cân nağdı-y-ıla tālib olup buse istedüm / Didüm ki lebüñ **öpmege** cānā bahā nedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4). [öpmege, -meg, -e]

Öpmek isterdüm ruñından hağtın izhār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hîç gül olur mı hārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3). [öpmek, -mek]

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pärenüñ / Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [öpdüğün, -düg, -i, -n]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘âdet Muhibbî olsa turfanda yimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [öpdüm, -dü, -m]

öpüp başda koyanuñ: Öpüp başına koymak: bir nimeti veya kutsal sayılan bir varlığı saygıyla el üstünde tutmak, yüksekte tutmak II bir şeyi memnulukla karşılamak, saygı duymak, saygıyla karşılamak.

Ele girdügi dem yāruñ ayagı / **Öpüp başda koyanuñ** devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [öpüp başda koyanuñ, -an, -uñ]

öpüp yüzüme sürmek: Öpüp yüzüne sürmek: sevgi ve saygı göstergesi olarak değerli görülen bir şeyi öpüp yüze sürmek ve alnına değdirmek.

Muşhaf-i hüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Māni‘ olup ara yirde zülf-i zunnārüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3*). [öpüp yüzüme sürmek, -mek]

ört: Korumak, görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak, kaplamak, kapatmak.

Zülfî-y-ile yüzini **örtdükke** gönüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [örtdükke, -dükke]

La‘lün var-iken gayrı baña cām gerekmez / **Örtme** yüzüñi zülfüñ-ile şām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [örtme, -me]

ötetur: Ötmek: ses çıkarmak (gereksiz yere konuşmak) II ötetur- : ötmeye devam etmek, ötmenin sürekli olması.

Sakın aldanma raķīb-i rü-siyāhuñ kavline / Bir gurāb **ötetura** niçe şer agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [ötetura, -a]

övkün: Özenmek, taklîte çalışmak, benzemek istemek.

Māha diñ **övkünmesün** yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [övkünmesün, -me, -sün]

Şem‘-i hüsnüñe görüp dün gice dil yandugını / Baña **övküñdi** düşüp odlara pervāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [övküñdi, -di]

öz: Kendi, şahsı, zatı.

Muhibbî togrulupdur rāh-ı ‘ışķa / Görenler didiler olsun **özün** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [özün, -ün]

‘Āşık-ısañ kendüñi efgende gör / Pādişāh-ısañ **özünü** bende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 1*). [özünü, -ünü, -i]

Özini baña dilber hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş ammā dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [özini, -in, -i]

Yüzüñe beñzemek hiç aya düşmez / **Özini** görmek ol bedr aya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [özini, -in, -i]

Şafâ bilübeni Manşür **özine** sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezal dârı dimeñ siz dârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [özine, -i, -n, -e]

Dîdeler yaş dökdügince kîrpügüm cârüb olur / İşigüñ pāk itmege eyler **özün** ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [özün, -i, -n]

Dîdeler yaş dökdügince kîrpügüm cârüb olup / İşigüñ pāk itmege eyler **özün** ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [özün, -i, -n]

Ĥāk eyle **özün** var der-i dildāra Muhibbî / Ger ister iseñ cür'a-i yāri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [özün, -ün]

Zeyn kılmış **özün** ol şüh-ı cihān hūb olmuş / Gösterüp yüzini 'āşıqlara merğüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [özün, -i, -n]

özge: Başka, diğەر.

Sen tururken kime virem ben 'aceb dil bülbülin / Kāyinātuñ kimse dimez senden **özge** verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [özge,]

'Ālem içre senden **özge** pâdişāhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [özge,]

Benüm yok andan **özge** pâdişāhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kuli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [özge,]

Sînesi bāğında kim dikdi maħabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü ğamdan **özge** berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [özge,]

Cān ĥastasına itmeye hergiz ĥakīm 'ilāc / La'linden **özge** derdine sanmañ devā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [özge,]

Didüm dil derdine iy cān tabîbi / Leb-i la'lünden **özge** emsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*). [özge,]

İy tabîbā çek elüñ bu sîne-i mecrūhdan / Merhem-i vaşlı gerek **özge** devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [özge,]

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşdı / Kaşumdan **özge** aña pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [özge,]

Muhibbî hoş görür 'ışk 'ālemini / Ki bundan **özge** hergiz ādem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*). [özge,]

Eyledüm izhār 'ışkuñ gerçi ben Manşür-vār / Döstüm zülfünden **özge** bu gönül dār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [özge,]

Leb-i la'linden **özge** dil-rübānuñ / Muhibbî derdüñe dermān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [özge,]

Muhibbî kesmege bu sîne kühn / Elüñde ğamdan **özge** tîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [özge,]

Çün ğamdan **özge** kalmadı bir ğam-ğüsārumuz / Geçse 'aceb mi nāle ile rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [özge,]

İy Muhibbî derd-i 'ışka yok mıdur didüm devâ / Didiler ölmekden **özge** yok aña dermānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7). [özge,]

İhtiyâr-ı fakr iden dergâh u eyvân istemez / Zād-ı ğamdan **özge** hergiz kendüye nân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1). [özge,]

Şerbet-i la'linden **özge** 'âşıka yokdur devâ / Gel şabîbâ ko 'ilâcı biz cevâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3). [özge,]

Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler bundan **özge** 'âlem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6). [özge,]

Bende olsun zülfüñüñ her bir kılnda cân u dil / Zülfî sevdâsından **özge** gel hevâ kılma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3). [özge,]

'Âşıkam derdâ dirîğâ olmadum derdden halâş / Derd-i 'ışk için dimişler **özge** yok mergden havâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1). [özge,]

özge: Başka, diğer. II değişik, kendine has.

'Aql sergerdân u dil âvâre efkâr **özgedür** / Kâr-ı 'ışka beñzemez bir kâr bu kâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1). [özgedür, -dür]

'Aql sergerdân u dil âvâre efkâr **özgedür** / Kâr-ı 'ışka beñzemez bir kâr bu kâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1). [özgedür, -dür]

Büseñ alsam cân virüp gelmez peşimānlık baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bāzâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2). [özgedür, -dür]

Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgân eylesem / Sen gül-i pür-hârdan cânumda âzâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3). [özgedür, -dür]

Gel mükerrer eyle iy dil kand-i la'li vaşfını / Çünki ol şekker lebüñ vaşfında güftâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4). [özgedür, -dür]

İstemez zâhid gibi cennet temâşasın gönül / Tâlib-i dîdar olan bilür ki dîdar **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5). [özgedür, -dür]

Leblerüñ dârü's-şifâ ben olmuşamdur mübtelâ / Kıl habîbüm hastalar hakkında tîmâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6). [özgedür, -dür]

Kim ki nazm ister Muhibbî şî'rini güş eylesün / Bulnur gerçi gazel ammâ bu eş'âr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7). [özgedür, -dür]

Ne oldum mescide tâlib ne deyr ü şöhbete râğib / Ne zâhid bildi ne râhib benüm **özge** me'âlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2). [özge,]

Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlüm var / Bi-hamdillâh ki 'ışkıyla yine bir **özge** hâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1). [özge,]

Hûblar naşın Muhibbî sînede naş ideli / Mânî-i Çîn'i begenmez **özge** naşkâş olmuşuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5). [özge,]

özün bilmez: Kendini bilmemek, akli başında olmamak, düşünemez olmak.

Özin bilmez katı dil-ħastedür āh / Țabībā kapuña dermāna gelmiş (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*özin bilmez,]*

özin bilmez: *Kendini bilmemek, aklı başında olmamak, düşünemez olmak.*

İçüp şarāb-ı ‘ışkı bilmez özin Muħibbī / Kūy-ı melāmet içre mest ü ħarāba beñzer (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*özin bilmez, -mez]*

P

pā: *Ayak II iz, işaret.*

Rūy-ı zerdüm tā şeref bulsun diyü / Anları **pā** ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [*pā,*]

pā-bürehne: *Yalın ayak.*

Ola kim Mecnûn-veş basdı melâmet kûyına / **Pā-bürehne** olur âhir olmaz ‘üryândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*pā-bürehne,*]

pā-būs: *Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.*

Niçe yıllar hasretem **pā-būsına** oldum helāk / Görün ol bed-hū güzer ol hāk-i rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*pā-būsına, -i, -n, -a*]

Cân virüp ger rāh-ı kûyında anuñ hāk olmışam / Bulmaz idüm ol şehün **pā-būsına** ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*pā-būsına, -i, -n, -a*]

pādaş: *Ayaktaş, arkadaş.*

Ferhād belā kühına çün **pādaş** imiş / Āhı ‘alem ü sine tabl [u] ğam sipāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*pādaş,*]

pādaş olmazdı: *Ayaktaş olmak, dost olmak, yoldaş olmak.*

Mecnûn eger kalsa Muhibbî bu zamāna / Olmazdı belā deştine gitsem baña pādaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*pādaş olmazdı, -maz, -dı*]

pādişā: *Padişah, hükümdar, sultan II Mecnûn.*

Mecnûn ki ‘ışk kişverine **pādişā** geçer / Hükmi anuñ cemī‘-i vuḥūşa revā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*pādişā,*]

pādişā: *Padişah, hükümdar, sultan II Muhibbî.*

Oldı Muhibbî çünki cihānda gedā-yı ‘ışk / Yigdür aña ki ‘āleme ol **pādişā** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*pādişā,*]

pādişā: *Padişah, hükümdar, sultan II gönül.*

Kūyuñ gedāsı olalı dil **pādişā** imiş / Eşki sipāh u şu ‘le-i āhı livā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*pādişā,*]

pādişā: *Padişah, hükümdar, sultan.*

Āsitānuñda gedā olsam dimiş / Sözllerinden **pādişādur** çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [*pādişādur, -dur*]

pādişā olmaga: *Padişah olmak.*

İşiginde dilberüñ saña gedā olmak yiter / Olmaga mülk-i cihāna pādişā kılma heves (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1396, Beyit 4*). [*pādişā olmaga, -mag, -a*]

pādişāh: *Padişah, hükümdar, sultan II sevgili.*

Sen güzeller **pādişāhın** dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara Selmān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*pādişāhun, -ı, -n*]

‘Ālem içre senden özge **pādişāhum** yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*pādişāhum, -um*]

Kuluñam boynı baglu **pādişāham** / Her ne itseñ bu bende fermāndur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1068, Beyit 7*). [*pādişāham, -am*]

Benüm yok andan özge **pādişāhum** / Anuñ yüz biñ benüm gibi kulu var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*pādişāhum, -um*]

Sen güzellik kişverinüñ **pādişāhısın** diyü / Kaşlaruñ almış berāt-ı hüsnüñe tuğrā çeker (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*pādişāhısın, -ı, -sın*]

Anuñ gibi benüm yok **pādişāhum** / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulu var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1186, Beyit 4*). [*pādişāhum, -um*]

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol **pādişāh** / Her murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*pādişāh,]*

pādişāh: *Padişah, hükümdar, sultan.*

‘Āşık-ısañ kendüñi efgende gör / **Pādişāh-ısañ** özüñi bende gör (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1089, Beyit 1*). [*pādişāh-ısañ, -ı, -sa, -ñ*]

Dāyım cefā vü cevri çeker **pādişāh** olan / Her dem şafā vü zevk sürenler gedā imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*pādişāh,]*

pādişāh oldum: *Sultan olmak; aşk konusunda bilgili, tecrübeli, yetkin olmak.*

Anuñçün **pādişāh oldum** ser-ā-ser cümle ‘uşşāka / Hümā-yı zülf-i dilberden başuma sāye düşmişdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*pādişāh oldum, -du, -m-dum*]

pādişāh-ı dehr: *Dünya padişahı.*

Kim ki ‘āşıkdur Muhibbî āsitān-ı yārda / **Pādişāh-ı dehr** ise kendüyi çāker gösterür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*pādişāh-ı dehr,]*

‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı iştihār / **Pādişāh-ı dehr** olup ol hüy u hāyı istemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*pādişāh-ı dehr,]*

pādişāh-ı hüsn olaldan: *Güzellik padişahı olmak.*

Pādişāh-ı hūsn olaldan dōstum / Her ki göre dir saña ‘ömri dırāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*).
[pādişāh-ı hūsn olaldan, -al, -dan]

pādişāh-ı ‘ışk: *Aşk sultanı.*

Muhibbî pādişāh-ı ‘ışk olaldan / Ayagı topragı ser-tācumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 5*).
[pādişāh-ı ‘ışk,]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādişāh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir hāk-i pā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [pādişāh-ı ‘ışk,]

Pādişāh-ı ‘ışk dergāhı açuk gelsün gelen / Men‘ olınmaz hīc kes ‘ışk ehli derbān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [pādişāh-ı ‘ışk,]

pādişāhı oldum: *Sultan olmak; aşk konusunda bilgili, tecrübeli, yetkin olmak.*

Çün oldum mülk-i ‘ışkuñ pādişāhı / Yaşum leşker baña āhum ‘alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*).
[pādişāhı oldum, -du, -m-i, -du, -m]

pādişeh: *Padişah, hükümdar, sultan II sevgili.*

Bir serv-i nāzı sevdüm gün yüzi alnı mehdür / Meh-pāreler içinde hūsn-ile pādişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [pādişehdür, -dür]

Şāh-ı ğam dīl hānesine dāyimā mihmān olur / Pādişehdür bu ‘aceb dervīşden ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4*). [pādişehdür, -dür]

pāk: *Temiz, saf.*

Ħamdü-lillāh ğıll u ğışdan pākdür āyīnemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [pākdür, -dür]

pāk itmege: *Temizlemek, arındırmak.*

Dīdeler yaş dōkdüğince kīrpüğüm cārüb olur / İşigüñ pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [pāk itmege, -meg, -e]

pāk itmege: *Temizlemek, arındırmak.*

Dīdeler yaş dōkdüğince kīrpüğüm cārüb olup / İşigüñ pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [pāk itmege, -meg, -e]

pāk olmuş: *Temizlenmek, arınmak.*

Püte-i hicrāna yakaldan Muhibbî’yi nigār / Ğıll ü ğışdan kurtulup zer gibi pāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [pāk olmuş, -muş]

pāk olur: *Temizlenmek, arınmak.*

Āteş-i 'ışka yananlar gill ü gışdan **pāk olur** / Pütede kâl olmayınca sîm ü zer olmaz 'ayâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*pāk olur, -ur*]

pāk-mesreb ol: *Temiz yaradılışlı, iyi huylu olmak.*

İy Muhibbî şâf-dil hem **pāk-meşreb ol** yürü / Kim tarîki togrıdur lâ-büd anı Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*pāk-meşreb ol,]*

palās: *Aba ve çul gibi kaba yünden dokunan şeyler ve özellikle bunların eskileri.*

Terk-i māl iden ider elbette fakrı ihtiyâr / Cübbe vü destârı n'eyler geysün ol dâ'im **palās** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*palās,]*

Hayıât-ı felek egnüme miñnet **palāsını** / Biçdi Muhibbî baña görüp lâyıq ol kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*palāsını, -i, -n, -ı*]

pā-māl: *Ayaklar altında kalmış, çiğnenmiş l hakir düşürülmüş, perişan edilmiş.*

Ol perî-rü yüzüm üzre bir kadem bassun diyü / Yüzümü hâk eyledüm yollarda **pā-mālem** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [*pā-mālem, -em*]

pā-māl olur: *Ezilmek, çiğnenmek, ayaklar altında kalmak.*

Bâğ u rāğı ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı huzân / Her yaña kılsañ nazâr berk-i şecer **pā-māl olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*pā-māl olur, -ur*]

pā-māl-i 'ışk: *Aşkın ayaklar altına alınmış, çiğnenmiş.*

Muhibbî rāh-ı küyuñda yatur **pā-māl-i 'ışk** oldı / Yañılup dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*pā-māl-i 'ışk,]*

pāralan: *Parçalanmak, parçalara ayrılmak.*

Şâne gibi **pāralansa** tañ midur bu cān u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*pāralansa, -sa*]

Derün-ı sinede bagrum ser-ā-ser **pāralanmışdur** / Anuñçün gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*pāralanmışdur, -miş, -dur*]

Kim ki el komak dilerse zülfi 'anber-bārına / Göreyim kim **pāralansun** bagrı anuñ şāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [*pāralansun, -sun*]

pāre: *Parça II parçalanmış.*

Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası **pāredür** / Gamla gönül bî-çāredür cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*pāredür, -dür*]

pāre evlevesin: *Parçalara ayırmak, paramparça etmek.*

() Lā diyemezem hükmüne fermān kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin pāre i yār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*pāre eyleyesin, -y, -e, -sın*]

pāre pāre: *Parça parça.*

Pāre pāre n'ola togransa gönül řāne miřāl / Ser-i zülfine kaşan el uzada řāne geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*pāre pāre,]*

Göreyim **pāre pāre** anı her dem / Ser-i zülfiyle hem-ser řāne olmiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 3*). [*pāre pāre,]*

pāre pāredür: *Parça parça.*

Ėamz oklarıyla sīne v dil řerħa yaradur / Bagrumı eger sorar-ısañ **pāre pāredür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*pāre pāredür, -dr*]

pas duta: *zerinde pas meydana gelmek, paslanmak.*

Ruħlaruñ üstinde n'eyley uşbu zülf-i 'anberīn / Kim görüpdür kim gnn yüzini zāhir duta pas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*pas duta, -a*]

pāy: *Ayak.*

Gözlerüm iřār için **pāyına** sīm  zer tutar / Ėn-ı dilden hāřıl olmiş la'lne gevher tutar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1006, Beyit 1*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla **pāyum** gl-durur / Kıl teraħħum döstum hālm katı müşkil-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*pāyum, -um*]

Pāyuña n'ola dökse Muhibbī gözi yaşın / Bu sakladuğı sīm  zeri yā ne iindr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

Bunca istiĖnā ile görmez misin şems-i felek / **Pāyuña** yüzler sürüp yoluñda hāķ olmiş yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

Ėoncanuñ **pāyına** iřār itmege iy gl'izār / Kİse-i surħı içinde zerleri mestrdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 3*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Pāyuña dökmege benüm servüm / Yaşımı sīm idem yüzüm zerler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

řāh-ı Ėam geldükçe gönlüm **pāyına** iřār için / Gözleri yaşını sīm idüp yüzin zer gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Meyl-i şab'ı iunki o serv-i revānadur / Anuñ için **pāyına** yaşum revānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Seyre gele diyü iřār itmek için **pāyına** / Dāmenini tolu güller eylemiş yaylaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Didüm iy serv-ķad **pāyuña** her dem / İki eřmm iki cy-ı revāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

Kāse-i çeşmi Muhibbî'nün cevâhirlere tolu / Dem mi vardur ki şehâ **pāyuña** İşâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5). [pāyuña, -uñ, -a]

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler **pāyuñ** şikest / Ehl-i diller şöhetinden olma dūr kıtmır-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6). [pāyuñ, -uñ]

Naḥl kaddūñ yādına serv-i ḥırāmānum benüm / Göz yaşı **pāyuña** her dem cūlar olup çağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2). [pāyuña, -uñ, -a]

Sen güzeller şāhınıñ **pāyına** İşâr itmege / Bāğda eyler ağaçlar dirhem ü dīnār 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4). [pāyına, -i, -n, -a]

İtdi **pāyuña** Muhibbî cān nişār / İtmege kâdir degül bihter 'ivaż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5). [pāyuña, -uñ, -a]

pāya düşmişdür: Ayağa düşmek, yere düşmek II bir şeyin değerini kaybetmesi II yalvarır duruma gelmek.

Gel iy serv-i ḥırāmānum gözüm yaşına rahm eyle / Ki merdüm-zâdedür āḥir görürsin **pāya düşmişdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3). [pāya düşmişdür, -miş, -dür]

pāyân olur: Sonlanmak, sonu gelmek.

Ben şeb-i hicre nihāyet bulmadum 'ālemdē āh / Bu söz-imiş māhitābum her işe **pāyân olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4). [pāyân olur, -ur]

pāy-bend olmuş: Ayağı bağlanmak, kimildamaz durumda olmak.

Beni Mecnūn-şıfat kıldı nigāruñ zūlf-i leylāsı / Dil-i dīvāne deprenmez sanasın **pāy-bend olmuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4). [pāy-bend olmuş, -miş]

pāy-būs: Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.

Pāy-būsın isteyü yolında ben oldum helāk / Hergiz ol bed-ḥū basup üstüme rāhi eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2). [pāy-būsın, -i, -n]

pāvende: Yerinde duran, kalıcı, sürekli, dâim, pâyidar.

Cevr-ile öldürse beni yār niyāz / Devleti **pāvende** vü 'ömri dirāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1). [pāvende,]

pāy-ı būs: Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.

İstemem dārāt-ı dünyāyı gerekmez 'izz ü cāh / Bu-durur ancak murādum ḥāşıl ola **pāy-ı būs** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4). [pāy-ı būs,]

pāy-ı cerād evleyüp: Çekirge ayağı eylemek II Hz. Süleyman ve karınca menkubesinde karıncanın Hz. Süleyman'a bir çekirge budü (ayağı) getirmesi olayına telmih.

Sen Süleymān-ı zamāna tuḥfe idüp cānumı / Eyleyüp pāy-ı cerād getürdüm anı mūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3). [pāy-ı cerād eyleyüp, -y, -üp]

pāy-ı der: *Kapının dibi, eşik.*

Hāk-i rāh olup büse idüm **pāy-ı der** idüm / Ol yār-ı cefā-cū bu ‘aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*pāy-ı der, -üm*]

pāy-ı yāra: *Sevgilinin ayağı.*

Nişār eylemek için **pāy-ı yāra** / Yaşuma sīm ü zer didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*pāy-ı yāra, -a*]

pāvidār olmaz: *Kalıcı, sürekli olmak.*

Ne hoş idi eger dünyā yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyā **pāvidār olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*pāvidār olmaz, -maz*]

pāyına ser koya: *Ayağına baş koymak: ayağına yüz sürmek, ayaklarına kapanmak.*

Eger nāz-ıla bāğa seyre gelse / Koya pāyına ser serv-i ser-efrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4*). [*pāyına ser koya, -a*]

pāy-māl itdürme: *Ezdirmek, çiğnetmek, ayaklar altına aldirmek.*

Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceyš-i ğama / Ger murāduñ cān ise ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*pāy-māl itdürme, -dür, -me-me*]

pāy-māl oldu: *Ezilmek, çiğnenmek, ayaklar altında kalmak.*

Muhibbî rāh-ı ‘ışık içre egerçi **pāy-māl oldu** / Ğam-ı ‘ışkından olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*pāy-māl oldu, -dı*]

pāymāl olsam: *Ezilmek, çiğnenmek, ayaklar altında kalmak.*

Pāymāl olsam ne ğam iy hüsün ilinüñ Hüsrev’i / Bu meşel meşhürdür kim ‘aşık olur ‘ārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*pāymāl olsam, -sa, -m*]

pelās: *Aba ve çul gibi kaba yünden dokunan şeyler ve özellikle bunların eskileri.*

‘Āriyetdür ten libāsından daħı ‘ār eylerüz / Ne **pelāsın** isterüz dehrüñ ne dībāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*pelāsın, -ı, -n*]

peleng-i mişe: *Meşe (orman) kaplanı.*

Bakuñ bu dāğuma kūh-ı ğam içre / Benüm gibi **peleng-i mişe** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*peleng-i mişe,*]

peleng-i mişedür: *Meşe (orman) kaplanı.*

Küh-i ğamda kim göre eydür **peleng-i mişedür** / Sînem üzre dâğlarla çün nişânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*peleng-i mişedür, -dür*]

penbe-i dâğum: *Yara pamuğu II pembe yara, yaranın pembe rengi.*

Şehîd olsam eger ‘ışkıyla yārān / İdesiz **penbe-i dâğum** kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*penbe-i dâğum, -um*]

penbe-i dâğuñ: *Yara pamuğu II pembe yara, yaranın pembe rengi.*

Tecrîd-i ‘ışk ol yûri terk eyle cânuñı / Saña Muhibbî **penbe-i dâğuñ** kabā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*penbe-i dâğuñ, -uñ*]

pençe: *Yırtıcı hayvanların tırnakları.*

Şîr çeşmüñ **pençesinden** uşbu gönüm merdümü / Çäre yok hergiz ħalāşa çāk çāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*pençesinden, -sinden*]

pençe tutar: *Güreşmek, kavga etmek, yarışmak, boy ölçüşmek.*

Nizāmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*pençe tutar, -ar*]

pençe-i şîri: *Aslan pençesi.*

Olaldan vâdi-i ğamda perîşān saçı maĥbûbuñ / Görenler **pençe-i şîri** anuñçün şānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*pençe-i şîri, -i*]

pençesin burdum: *Kol bükme, yenmek, alt etmek.*

Nizāmî **pençesin burdum** benümle kim tutar pençe / Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*pençesin burdum, -du, -m*]

pend: *Nasihat, öğüt.*

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbî aña **pend** itmez eşer / ‘Aql u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*pend,*]

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı **pendüme** güş şimdi varup dāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*pendüme, -üme*]

Dil virme didüm zülfine gel **pendümi** güş it / Dîvāne gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*pendümi, -üm, -i*]

Hevā-yı nefse kim uysa Muhibbî soñı ħacletdür / Bu **pendi** cān-ıla kim güş iderse şermsār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [*pendi, -i*]

Māh-rûlar mihri dilden zāyil olmaz **pend-ile** / Nāşihā virür şudā’ luḫf eylegîl bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*pend-ile, --ile*]

pend eylediler: Öğüt vermek, nasihat etmek.

(ض) Darb ursa yiridür baña bu çarh-ı felek / Dil-i aşüfteye **pend eylediler** itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*pend eylediler, -di, -ler*]

pend eyleme: Öğüt vermek, nasihat etmek.

Nâşihâ **pend eyleme** itmez Muhibbî'ye eşer / Mâh-rûlar çün ezeld dilden kararum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [*pend eyleme, -me*]

pend eylemeñüz: Öğüt vermek, nasihat etmek.

Kim ki dolaşa ser-i zülfine dîvâne gibi / Aña **pend eylemeñüz** çünki o kendin yîñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*pend eylemeñüz, -me, -ñüz*]

pend kılsañ: Öğüt vermek, nasihat etmek.

Pend kılsañ göñlüme şevküm dañı olur sitiz / Nite kim âteş dökseñ rûşenâsı ola tiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*pend kılsañ, -sa, -ñ*]

pend [ü] nasihat: Öğüt ve nasihat.

Derdâ dirîg dilber nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşihat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*pend [ü] naşihat,]*

pend ü nasihat evledüm: Öğüt vermek, nasihat etmek.

Niçe kim eyledüm pend ü naşihat tutmadı göñlüm / Yürür küyında dildaruñ 'acâyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*pend ü naşihat eyledüm, -dü, -m*]

per: Kanat.

Dün gice şem'-i ruñına karşu ol meh-pärenüñ / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bâl-ıla **per** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*per,]*

Zülfî zencîrine kim dil vire dîvâne geçer / Şem'-i ruhsârına kim **per** yaka pervâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*per,]*

Şem'-i hüsnine cem' olup 'uşşâk / Tañ mı pervâne-veş yaka **perler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*). [*perler, -ler*]

Halğa halğa sünbüli bād esse ditrer her taraf / Sanki bir fâvüsdur cevlân idüp **per** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*per,]*

Gördüm dutışdum âteşe ol şem'-i hüsn-i dil-keşe / Yandı **perüm** pervâne-veş bu bälümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [*perüm, -üm*]

per acdı: Kanat açmak, kanatlanmak.

Kaçan **per açdı** murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşrına dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*). [*per açdı, -dı*]

per açdı: *Kanat açmak, kanatlanmak.*

Kaçan **per açdı** murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşrına dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*). [*per açdı, -dı*]

per tutar: *Kanatlanmak, kanat çırpmak, uçmak.*

Zülfinûn sevdâsı-y-ıla totalıdan bu dimāğ / Başı üstine gelüp murğ-ı hevâlar **per tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [*per tutar, -ar*]

per ü bāl açdı: *Kol kanat açmak, kanatlanmak.*

Per ü bāl açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / İrüp kaşrına Şîrîn itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [*per ü bāl açdı, -dı*]

perākende oldı: *Dağılmak, darmadağın olmak.*

Cevr elinden cān u dil oldı perākende Muhib / Zülme tākāt itmese dervîş ü miskîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*perākende oldı, -dı*]

perde: (*Musiki terimi olarak*): *sesin tizlik ve peslik derecesi II ses II telli sazların saplarındaki parmakla basılan noktalardan her biri II makam.*

Muṭrib Nevāda **perdeñi** uydur Muhibbî'ye / Deyr-i cihānda iñlese dil erğanün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*perdeñi, -ñ, -i*]

Ne kadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz bu nāleme bir **perdede** ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*perdede, -de*]

perde-i çeşmüm: *Göz perdesi.*

Ḥaymedür bu **perde-i çeşmüm** ḥayāl-i şāhına / Tār-ı eşküme benüm iṭnāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4*). [*perde-i çeşmüm, -üm*]

pergār-ı cümle 'ālem: *Dünyanın pergeli, dünyadaki her şeyin yazgısı.*

Nigārā sünbülün ḥam-der-ḥam olmuş / Girih **pergār-ı cümle 'ālem** olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*pergār-ı cümle 'ālem,*]

perhîz eylemez: *Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak II sakınmak, çekinmek.*

Tıgını cellād gāmzeñ dem mi var tîz eylemez / Öldürür nā-ḥaḳ yire 'uşşākı **perhîz eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [*perhîz eylemez, -mez*]

perhîz ider: *Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak II sakınmak, çekinmek.*

Bahār eyyāmı gül devrinde zāhid / İder mi hiç meye ‘ışk ehli perhîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4).
[perhîz ider, -er]

perî: *Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu (ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır) II peri gibi güzel sevgili.*

Ne günâh itdüm ola elüm alup çarh-ı felek / Ol **perîden** ne içün itdi cüdâ kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4). [perîden, -den]

Aña beñzer bir **perî** yok kanda kaldı âdemî / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir bañr u ber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2). [perî,]

Ĥasret-i rûy u firāk-ı zülfün-ile iy **perî** / Kalmadı şabr u kararum iñlerem leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3). [perî,]

Sen **perî** ‘ışk-ıla ben dîvâneyi / Ger murâduñ var-ısa külhanda gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3). [perî,]

Sîneden hâlî degül bir dem hayâl-i zülf-i döst / Çün **perînüñ** meskenidür ekserî vîrâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3). [perînüñ, -nüñ]

Görün ağyârı yârüñ işiginde / **Perî** olmaz imiş âh Ehremensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4). [perî,]

Ol yâr benümle bir dem oldugı yokdur olmaz / Mûnis **perîye** âdem oldugı yokdur olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1). [perîye, -y, -e]

Gel cilve eyle gözlerümüñ çeşmesârına / Bir dem vañan kıl anda hemân iy **perî** yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3). [perî,]

Sevdüm didükçe cevriñi arturdu ol **perî** / Sevmek katında dilberün ulu günâh-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2). [perî,]

perî: *Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu (ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

Perîde yok-durur âdemde hergiz / Eger hûrî disem bir pâre beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2).
[perîde, -de]

Perîde görmedüm hûrîde hergiz / Beşerde var mı eydüñ kime beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4).
[perîde, -de]

perî peyker: *Peri yüzlü II Sevgili.*

Bir **perî peyker** melek ruhsâra düşdi gönümüz / Āh kim günden güne âvâre düşdi gönümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1). [perî peyker,]

perî-rü: *Peri yüzlü, peri gibi çok güzel yüzlü II sevgili.*

İy ecel billâhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol **perî-rünüñ** hayâli anda mihmândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8). [perî-rünüñ, -nüñ]

Ol **perî-rü** yüzüm üzre bir kadem bassun diyü / Yüzümü hâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4). [perî-rü,]

Zann iderdüm ol **perî-rûyî** beşer ol mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña ol bir ulu şâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*perî-rûyî, -y, -î*]

perîşân: *Dağınık, düzensiz, karışık II acınacak durumda, kederli, üzgün.*

Dil **perîşân** idi âh oldı yine dağı beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*perîşân,]*

Dil ser-i zülfi hevâsıyla **perîşândur** henüz / Gönlümü kılan şikeste ol perî-şândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*perîşândur, -dur]*

Gülsitân içre kızardı göreliden gün yüzün / İşidelden zülfini sünbül **perîşândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [*perîşândur, -dur]*

perî-şân: *Peri şöhretli, güzelliği peri kadar gösterişli olan sevgili.*

Dil ser-i zülfi hevâsıyla perîşândur henüz / Gönlümü kılan şikeste ol **perî-şândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*perî-şândur, -dur]*

perîşân hâl olupdur: *Perişan bir halde olmak, dağılmak, mahvolmak, çok üzüntü ve sıkıntı çekmek.*

Key **perîşân hâl olupdur** bu Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur gönül zülfi perîşândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [*perîşân hâl olupdur, -up, -dur]*

perîşân olaldan: *Dağınık olmak, düzensiz olmak, savrulmak, karışık olmak.*

Olaldan vâdi-i gâmda perîşân saçı maḥbûbuñ / Görenler pençe-i şîri anuñçün şânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*perîşân olaldan, -al, -dan-aldan]*

perîşân olıcak: *Dağınık olmak, düzensiz olmak, savrulmak, karışık olmak II üzgün olmak, sıkıntıda olmak, acı çekmek.*

Şâneler görsem eger zülfeyni uyḥum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*perîşân olıcak, -ıcak]*

perîşân olmasun: *Dağınık olmak, düzensiz olmak, savrulmak, karışık olmak II üzgün olmak, sıkıntıda olmak, acı çekmek.*

İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu gönül / Şânesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*perîşân olmasun, -ma, -sun]*

perîşân-hâl: *Hali perişan, dağınık, darmadağın, gamlı, kederli.*

Baña beñzer key **perîşân-hâl** gördüm dil seni / Zülfi sevdâsına düşmiş tâlib-i pür-ḥamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [*perîşân-hâl,]*

perî-şîfat: *Peri vasıflı, peri gibi güzel.*

Bîgâne gibi bakma bugün iy **perî-şîfat** / Rüz-ı ezelde çünki saña âşinâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*perî-şîfat,]*

perr: *Kanat.*

Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i hüsne cân u dil / Yakmaga pervâne **perrin** gelmez illā nār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2*). [*perrin, -i, -n*]

perr-i ğurāb: *Karga kanadı.*

Bāġ-ı hüsni üzre asmış zülfini **perr-i ğurāb** / Bāġbān-ı çeşmi yatmış sanki h‘āb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*perr-i ğurāb,*]

pertāb idesin: *Atmak, fırlatmak.*

Umaram **pertāb idesin** tîr-i ġamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum ben olam naħcîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*pertāb idesin, -e, -sin*]

pertev salar: *Işık salmak, aydınlatmak.*

Şu‘le-i āhı kimüñ kim ‘āleme **pertev salar** / Zerreye almaz günü ol mäh-ı tībān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [*pertev salar, -ar*]

pervā yimez: *Perva yememek: korkmamak, çekinmemek.*

‘İzārı nārına düşmiş ġıdādur dāne-i h‘ālî / Yimez pervā ol āteşden ġöñül murġı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*pervā yimez, -mez*]

pervā yimez: *Perva yememek: korkmamak, çekinmemek.*

Eşk-i çeşmüm ġarķa virmişken ser-ā-ser ‘ālemi / Bu ġöñül **pervā yimez** olmuş o baħr içinde bať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3*). [*pervā yimez,*]

pervān: *Işıġın etrafında dönmeyi seven gece kelebeġi; aşık.*

Şem‘-i hüsne iy Muhibbî cân u ser itme dirġ / Bāl ü per yakdı diye dilber bizüm **pervānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*pervānumuz, -umuz*]

pervâne: *Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.*

Yandursa n‘ola şem‘-i ruħına beni dilber / Şem‘üñ daħı pes yandugı **pervâne** içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*pervâne,*]

Dün gice tā subħ olunca niçe biñ **pervānenüñ** / Bāl ü perrin yanduran ol şem‘-i bî-pervāyı ġör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*pervānenüñ, -nüñ*]

Şem‘-i hüsni her kaçan h‘übān yakar / ‘Āşık-ı cānbāz aña **pervānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*pervānedür, -dür*]

Zülfi zencîrine kim dil vire dîvâne geçer / Şem‘-i ruħsārına kim per yaka **pervâne** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*pervâne,*]

Boynuma zencir-i zülfin dāyimā dakmaktadır / Şem‘-i hüsine gönül **pervānesin** yakmaktadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1). [pervānesin, -sin]

Cân u dil ile şem‘-i ruḥ-ı yāra yandugum / **Pervāne** gibi yanmaga dil bağlayan bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2). [pervāne,]

Şem‘-i ruḥsāruñ görüp yansam yakılsam tañ midür / Şem‘ gördükçe yakar bāl ü perin **pervāneler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4). [pervāneler, -ler]

Ruḥları şem‘in yine ‘arz eyledi cānāneler / Koñ tutuşsun cān u dil şem‘e yana **pervāneler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1). [pervāneler, -ler]

Sor baña ‘ışkuñ rumūzın saña taqrir eyleyem / Cān u baş terkin urur ‘āşık hemān **pervānedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2). [pervānedür, -dür]

N’ola yaksam şem‘-i hüsne bu gönül pervānesin / Döstüm sen şem‘ olıcak ‘āşıkūñ **pervānedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [pervānedür, -dür]

N’ola yaksam şem‘-i hüsne bu gönül **pervānesin** / Döstüm sen şem‘ olıcak ‘āşıkūñ pervānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [pervānesin, -si, -n]

Şem‘-i hüsnuñe şehā cān u gönül **pervānedür** / Tolaşur zencir-i zülfüñe dilüm dîvānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1). [pervānedür, -dür]

Bezm-i gamda cān atar şem‘-i ruḥ-ı cānāneye / Sanasın miḥnet şebinde bu gönül **pervānedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7). [pervānedür, -dür]

(ش) Şem‘-i ruḥuña cānumı virsem ne ‘aceb / Şem‘i **pervāne** kaçan görse ider cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13). [pervāne,]

Ara **pervānesin** şem‘-i cemālin / Bulursın yanmaga nār eksük olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2). [pervānesin, -si, -n]

Cihānda var mı bir şem‘-i şeb-efrüz / Yakup **pervānesini** nār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2). [pervānesini, -si, -n, -i]

Şem‘-i hüsnuñe görüp dün gice dil yandugını / Baña öykündi düşüp odlara **pervāne** biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2). [pervāne,]

Yanar **pervāne** şem‘e nāle kılmaz / Çü çıkmaz mürdelerden hergiz āvāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2). [pervāne,]

Şem‘-i rüşen var mı yāḥūd bir gice / Yakuban **pervānesin** nār eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3). [pervānesin, -si, -n]

Dutuşup şem‘-i ruḥı şevkine **pervāne** gibi / Dil-i şüride olup içi vü taşın yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4). [pervāne,]

İtdi **pervāne** gönül yine ruḥ-ı yāra heves / Yakmayınca komaz āḥir kim ider nāra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1). [pervāne,]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm āğ-ı mış / Yakdı cān **pervānesin** çeşmi meger çerāğ-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1). [pervānesin, -si, -n]

Ḥande eyler şem‘ yansa her gice **pervāneler** / Ben de yansam tañ mı yārum āteşin ruḥsār-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3). [pervāneler, -ler]

Nâşihâ men' itme yaksam şem'-i hüsne cân u dil / Yakmaga **pervâne** perrin gelmez illâ nâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [pervâne,]

pervâne olmuş: Kelebek gibi sevgili yanağının aydınlığında dolaşmak, fır dönmek.

Göñül zülfün görüp dîvâne olmuş / Yüzün şem'ine cân **pervâne olmuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1). [pervâne olmuş, -miş]

pervâne-ves: Pervane gibi II geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek gibi.

Dün gice şem'-i ruhına karşı ol meh-pärenüñ / Şubh olunca yakmışam **pervâne-ves** bâl-ıla per (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârı / Yanan **pervâne-ves** evvel dutışan bâl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsine cem' olup 'uşşâk / Tañ mı **pervâne-ves** yaka perler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsne kim ki 'âşıkdur yanar **pervâne-ves** / Mağv olur ol 'âteş-i 'ışk içre nâ-peydâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4). [pervâne-ves,]

Şem'-i cemâl-i yâra **pervâne-ves** tutışdum / Kimdür diyen benümçün ol şem'e yanagelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsne dil yana **pervâne-ves** hâmüş olur / İñleyüp bülbülleyin feryâd u âh u vâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Gördüm dutışdum âteşe ol şem'-i hüsni dil-keşe / Yandı perüm **pervâne-ves** bu bâlumi sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsniñe yanaldan bu göñül **pervâne-ves** / Şem'e yanmak öğredür gör bu dil-i pervânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Bezm-i hüsniñde görüp şem'-i cemâl-i dilberi / Yanmaga **pervâne-ves** ol nâra düşdi göñlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsne yanagör **pervâne-ves** âh eyleme / 'Âşık-ı şâbit-ka-dem 'ışk içre feryâd istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Muhib **pervâne-ves** ol şem'-i hüsne / Yakayım bâl ü per didüm ne dirsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5). [pervâne-ves,]

Görelî zülfünde hüsniñ şem'ine **pervâne-ves** / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklertüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsniñe nigâruiñ bakmak için dün gice / Bâl ü per yakdum kül itdüm kendümi **pervâne-ves** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2). [pervâne-ves,]

pervâz ider: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpamak, yükselmek.

Şerha şerha sinede cân bir nefes itmez karar / Murğ ârâm eylemez **pervâz ider** sinsa kafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3). [pervâz ider, -er]

pervāz itdi: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşırına dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*).
[pervāz itdi, -di]

pervāz itdi: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşırına dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*).
[pervāz itdi, -di]

pervāz itdi: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Per ü bāl açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / İrüp kaşırına Şîrîn itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [pervāz
itdi, -di]

pervāz itse: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Bu gönlüm murğı nāgāh itse pervāz / Anuñ şaydına hāzır çeşmi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*).
[pervāz itse, -se]

pervāz urup: Kanat çırpmaq, uçmak.

Murğ-ı dil **pervāz urup** āhîr irişdi kûyuña / Şimdi bildüm kim murādı kûyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [pervāz urup, -up]

pervāza gelür: Kanat çırpmaq, uçmak.

Dil derün-ı sîne-i şad-çäkde kılmaz karār / Murğ **pervāza gelür** turmaz uşanicak kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2*). [pervāza gelür, -ür]

pervāzı itdükçe: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Gördi çeşmin şāhinin cān u dil itdiler gürüz / Şāhbāz itdükçe pervāzı gögercin tagılu (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2*). [pervāzı itdükçe, -ı + dükçe-i, -dükçe]

perveriş bulmuş-durur: Beslenmek, yetişmek, yetiştirilmek.

Yār şîrîndür dilā şeftālū-yı la'le iriş / Āfitāb-ı hüsn-ile bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [perveriş bulmuş-durur, -muş, -durur]

pervîz: Hürmüz'ün oğlu İran hükümdarı Husrev'in lakabı.

Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhād ider 'ışk içre **pervîz** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [pervîz,]

pes: Hep, bunun için, öyleyse, şu halde, şimdi.

Yandursa n'ola şem'-i ruḥına beni dilber / Şem'ün daḥı **pes** yandugı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [pes,]

Seyr ider gördüm o servi ergüvânî ton geyer / Sebz olur servün libâsı **pes** neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [pes,]

Görelî ḥaṭṭuñı jeng oldı gönül âyinesi / Ezelî yazu-y-ımuş başa **pes** elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [pes,]

Eyledüm 'ışk âteşine döstlar cānum sipend / Āteşe düşen kişinün āḫiri **pes** ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [pes,]

Sāye salsa gedāyı şāh eyler / **Pes** ol zülfi hümāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [pes,]

Kaçan görine ol tāḳ-ı Mısr **pes** / Ola kıblem ḥam-ı ebrū-yı muḳavves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*). [pes,]

Her vişālün āḫirin bildük hemān hicrān imiş / **Pes** bu ma'niden neden vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [pes,]

Sanma ki cihān-ı fānidesin kurtarasın baş / **Pes** böyle iken buña maḥabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [pes,]

Key perişān ḥāl olupdur bu Muḫibbî hicr-ile / **Pes** kaçan olur gönül zülfi perişāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [pes,]

Farzdur 'āşıka baş oynamak evvel ḳademe / **Pes** bu ma'nāda gerek 'āşık olanlar raḳḳāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [pes,]

pes didi: *Pes demek: Karşıdakinin üstünlüğünü kabul etmek, yenilgiyi kabullenmek.*

Ḳuvvetine tayanup bu dehr başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi āḫir aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [pes didi, -di]

pes didi: *Pes demek: Karşıdakinin üstünlüğünü kabul etmek, yenilgiyi kabullenmek.*

Küşt-gır-i dehr-ile çoklar tutuşdı gerçi kim / Her birinün arkası yire gelince didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [pes didi, -di]

peşimān: *Yaptığına üzülip hayıflanana, esef eden, nâdim, pişman.*

Sehv-ile itüm dimiş ben 'āşıka bir kez nigār / Adın aındum diyü ol demden **peşimāndur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [peşimāndur, -dur]

peşimān oldu: *Pişman olmak, yaptığı şeyin yanlış sonuç verdiğini görerek üzölmek, yaptığına hayıflanmak, esef etmek.*

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı 'ivāz / 'Āḳıbet oldı peşimān ki cezā kıldı 'ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [peşimān oldı, -dı]

peşimānlık: *Pişman olma durumu, nedamet.*

Buseñ alsam cân virüp gelmez **peşimānlık** baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bāzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*peşimānlık,]*

peşmîne: *Yünden hırka, sufilere mahsus süssüz kaba hırka.*

Bakmazuz hergiz gerekmez atlas u dîbā harîr / Üstümüzden eksük olmasun hemān **peşmînemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3*). [*peşmînemüz, -müz]*

Dilā yitmez mi bir **peşmîne** jende / N'idersin isteyüp dîbā vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*peşmîne,]*

pest idüp: *Aşağı duruma getirmek, değerini düşürmek, alçaltmak II bastırmak, üstün gelmek.*

Bezm-i gam içre nâlelerüm nâyı **pest idüp** / Kaşd-ı Muhibbî şimdi hemān erğanünadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*pest idüp, -üp]*

pest oldı: *Aşağı duruma getirilmek, değeri düşmek, hor ve hakir olmak.*

Nigārā kâmetüñ serv olaıhdan / Görüp **pest oldı** 'ar'arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*). [*pest oldı, -dı]*

pevdâ kılur: *Ortaya çıkarmak.*

Giderüp zülfî şehâbın gün yüzün **pevdâ kılur** / Kim aña ide nazar âşüfte vü şeydâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*pevdâ kılur, -ur]*

pevdâ olur: *Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.*

Deyr-i 'âlemde kaçan kim bir şanem **pevdâ olur** / 'İşka düşüp niçeler Mecnünlayın şeydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*pevdâ olur, -ur]*

peygâamber: *Hız. Muhammed.*

Hoş gelür ben 'âşika gâyet miyân-ı nâzüküñ / Çünkü **peygâamber** dimiş hayrû'l-'umür olur vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*peygâamber,]*

peykân: *Okun ucundaki sivri demir, temren II sevgilinin kirpiği.*

Ne sebedendür didüm sînemde biñ biñ yaralar / Didi gamzem oklarından irişen **peykâna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*peykâna, -a]*

Çünkü **peykānuñ** gelür kıldı bu sînemden güzer / Didüm artur döstüm derdüm benüm eözün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*peykānuñ, -uñ]*

Muhibbî sînede **peykānı** yāruñ / Müdām olsun dil ü cân merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*peykānı, -ı]*

Dilde **peykānuñ** kalur geldükçe gamzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı âhen-dil dil-i bî-bākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*peykānuñ, -uñ]*

peykān: Okun ucundaki sivri demir, temren II aşığın âh oku.

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün çarlıdan yaña / Kıldı eflaķı müşebbaķ geçüben **peykānumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2). [peykānumuz, -umuz]

peyker: Yüz, surat, çehre.

Şâh-ı 'ışkam bir kadeh mey başuma efser yiter / Âhumuñ düd-ı livâsı ejdehâ **peyker** yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1). [peyker,]

peymān: Ahd, yemin, söz.

Bezm-i ğamda hūn-ı dil nūş itmege yārān ile / Miñnet ü derd ü elem oldı bizüm **peymānumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5). [peymānumuz, -umuz]

Va'de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy dil-fırīb / Bāda mı virdi 'aceb kim bilmezem **peymānumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3). [peymānumuz, -umuz]

peymāne: İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.

Kanımı nūş eyleyen ol nergis-i mestānedür / Ol sebebden hūn-ı dilden gözlerüm **peymānedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1). [peymānedür, -dür]

Belā bezminde derd-ile ciğer hūnımı nūş itsem / Gözümüñ kâsesin elde tolu **peymānedür** dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2). [peymānedür, -dür]

Ħaste-dilven dōstum cām-ı lebūñden cür'a sun / Sākī-i devrān elinden dolmadan **peymānemüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4). [peymānemüz, -müz]

Vaķt-ı güldür ğam-ı devrānı ferāmūş idelüm / Sākīyā al elüñe devr ide **peymāne** biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3). [peymāne,]

Lāle gibi koma elden dāyimā peymāneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolısar **peymānemüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5). [peymānemüz, -müz]

Lāle gibi koma elden dāyimā **peymāneyi** / İy Muhibbî çün bilürsin tolısar peymānemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5). [peymāneyi, -y, -i]

peymāne-ves: Kadeh gibi.

Nūş-ı cān olsun Muhibbî eşk-i çeşmüñi müdām / Sāġar-ı çeşmüñle pür kıl iç anı **peymāne-ves** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5). [peymāne-ves,]

peyveste: Bitişik, birbirine ulaşmış II çatık.

Deyr-i hūsninde kaşı **peyvestesi** ol kâfirūñ / Cānib-i şarka bakar san kâfiri miñrābdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4). [peyvestesi, -si]

Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ kaşları **peyvestedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3). [peyvestedür, -dür]

peyveste: *Bitişik, birbirine ulaşmış.*

Zülfî hânde-i destedür gönülüm aña **peyvestedür** / Çokdan Muhibbî hâstadur rûh-ı revânüm kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*peyvestedür, -dür*]

Bi-hâmîdî'llâh kamer tal'at yine bir mâhumuz vardır / Anuñçün göge **peyveste** sehergeh âhumuz vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*peyveste,]*

Gün geçer gün yüzünü görmem nigârâ ay olur / Anuñ-ıçun dūd-ı âhum göklere **peyvestedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*peyvestedür, -dür*]

peyveste: *Bitişik, birbirine ulaşmış II bağlı, bağlanmış.*

Yine dil bir dilberüñ 'ışkı gâmından hâstadur / Cân u dil bend ü belâ-yı zülf-ile **peyvestedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*peyvestedür, -dür*]

pîç pîç olmuş: *Kıvrım kıvrım olmak.*

Görinen ruhsârî üstinde kara saçlar midür / **Pîç pîç olmuş** ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [*pîç pîç olmuş, -miş*]

pîç pîç olmuş: *Kıvrım kıvrım olmak.*

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / **Pîç pîç olmuş** yatur sanma ki ol su'bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*pîç pîç olmuş, -miş*]

pinhân: *Saklı, gizli.*

Gerekdür sırr-ı 'ışk gâyetde **pinhân** / Aluñ benden haber didüm ne dîrsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3*). [*pinhân,]*

pinhân eylesem: *Saklamak, gizlemek.*

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı dilde **pinhân eylesem** / Rûy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*pinhân eylesem, -se, -m*]

pinhân eylesün: *Saklamak, gizlemek.*

Cânı gibi eylesün pinhân Muhibbî 'ışkını / Sîne şandükında saklar her kimüñ kâlâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*pinhân eylesün, -sün*]

pinhân eyleyem: *Saklamak, gizlemek.*

Sırr-ı 'ışkı niçe **pinhân eyleyem** ben sînede / Âhum ile göz yaşı 'âlemlere rüsvâ kılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*pinhân eyleyem, -y, -e, -m-yem*]

pinhân ider: *Saklamak, gizlemek.*

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden **pinhân ider** mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*pinhân ider, -er*]

pinhân olur: *Kaybolmak, gizlenmek, saklanmak.*

La'î dilber gözlerümden her kaçan **pinhân olur** / Zehr olur ğamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*pinhân olur, -ur*]

pîr: *Yaşlı, ihtiyar II görmüş geçirmiş.*

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabûl / Didi **pîr** olsa efendi kulin âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*pîr,]*

Geh secâ'at gösterüp gâhî Muhib merdânelık / Kim ezelden böyle telkîn eylemişdür **pîrümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*pîrümüz, -ümüz*]

pîr eylemez: *Yaşlandırmak, ihtiyar etmek; güçten düşürmek, zayıflatmak.*

Ekstük itme göz yaşını kalbi mermerse dağı / Bir zamân-ıla Muhibbî sanma kim **pîr eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*pîr eylemez, -mez*]

pîr ü cevân: *İhtiyar ve genç II herkes.*

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur **pîr ü cevân** / Didi biz meh-rûlaruz şeyh-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [*pîr ü cevân,]*

pîrehen: *Gömlük, elbise.*

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ **pîrehenüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*pîrehenüñdür, -üñ, -dür*]

Olurdı yârı kuçmak **pîrehensüz** / Eger cân tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*pîrehensüz, -süz*]

Kuçabilsem nigârî **pîrehensüz** / Dir-idüm cân 'ayân görindi tensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*pîrehensüz, -süz*]

Ruğlaruñ şevkiyle ister **pîrehen** çâk ide gül / Lâleler de 'ışkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*pîrehen,]*

pîr-i 'ışk oldum: *Aşk erbabı, aşk ustası olmak.*

Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürid / Her biri diyüp belî karşumda kulagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*pîr-i 'ışk oldum, -du, -m*]

pîr-i meyhâne: *Meyhaneci, meyhanenin en tecrübelisi.*

Hiçr eger arayarak buldı ise âb-ı hayât / **Pîr-i meyhâne** keremden anı her an getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*pîr-i meyhâne,]*

pīr-i muġān: Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı II vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit II sevgili.

Devrân eliyle toptolu kan olmadan bu dil / **Pīr-i muġān** dergehine var şarāba bas (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1482, Beyit 4). [pīr-i muġān,]

pīr-i muġāna: Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı II vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit II sevgili.

Pīr-i muġāna virmem ezelden havāledür / Kısmet bu yolda destüme gülgün piyāledür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1192, Beyit 1). [pīr-i muġāna, -a]

pīr-i muġāndan: Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı II vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit II sevgili.

Zāhidā ister-iseñ **pīr-i muġāndan** kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh ile seccāde getir (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1035, Beyit 3). [pīr-i muġāndan, -dan]

pīr-i muġāndan: Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı II vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit II sevgili.

Harābāta varup **pīr-i muġāndan** istedüm himmet / Virür kalbe şafā her dem anuñ tek ehl-i hāl olmaz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1355, Beyit 4). [pīr-i muġāndan, -dan]

pīse: Sanat, meslek II iş, amel II huy, âdet, tabiat.

Kūhsār-ı 'ışk **pīşesinüñ** nerre-şriyüz / Sanma ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1219, Beyit 4). [pīşesinüñ, -si, -nüñ]

Dilā dil bağlamak her işe olmaz / Maħabbet gibi hergiz **pīse** olmaz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1259, Beyit 1). [pīşe,]

Tehī sanmañ n'ola gitdiyse Ferhād / Degül 'ışk kühi hālī **pīse** olmaz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1259, Beyit 3). [pīşe,]

pīşkes: Birinin gözüne girmek amacıyla verilen hediye, peşkeş.

Şāh-ı ġam gelse gönül şehrine cān karşı çıkar / Gözlerüm **pīşkeş** için dirhem ü dīnār çeker (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1150, Beyit 3). [pīşkeş,]

pīşrev: Önden giden, öncü II musikide besteden evvel, taksimden sonra çalınan nağme, peşrev.

Muṭrib nevāya başla gönül gel nüvaht kıl / Zirā ki çokdan gönül ol **pīşrevdedür** (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1126, Beyit 4). [pīşrevdedür, -de, -dür]

pivāde olam: Yaya kalmak, yürüyerek gitmek.

Olam Kanber gibi önce piyāde / Süvār olsa kaçan dilber 'Alī-vār (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1050, Beyit 4). [piyāde olam, -a, -m-am]

piyāle: Kadeh, şarap bardağı.

Çün bahār oldı açıldı her tarafdan lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyn **piyāleler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1). [piyāleler, -ler]

Sākî **piyāle** al elüñe çünki gün geçer / Bārî şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [piyāle,]

Pîr-i muğāna virmem ezelden havāledür / Kısmet bu yolda destüme gülgün **piyāledür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1). [piyāledür, -dür]

puhte: Pişmiş II olgun, kâmil.

‘Āşık mı dinür yanmayıcak āteş-i hicre / ‘İşk ehli olan **puhte** gerek hām gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2). [puhte,]

pül: Köprü.

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşıdı / Kaşumdan özge aña **pül** gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4). [pül,]

pul pul itdüm: Pul pul etmek, pul görünümü vermek II yaraların pul pul görünümü.

Sen şeh-i ‘ālî-cenābı kuçmaga bir el ile / **Pul pul itdüm** dāğlarla kolumı bir zer kemer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4). [pul pul itdüm, -dü, -m-düm]

pülād: Polat, çelik.

Çalbine āhum eğer kılmaz benüm / Seng-i hārādur yāhūd **pülāddur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4). [pülāddur, -dur]

pülād olsa: Katı, sert olmak, sağlam olmak.

Sîne **pülād olsa** da gāmzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlaruña dōstum kim ya dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3). [pülād olsa, -sa]

pür: Dolu, çok.

Kimse yüzün görmedi ammā cihān **pür** güft ü gü / Ol derün-ı perdede ‘ālem tolu gavğāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3). [pür,]

Ol Hıfā maḥbūbı gördüm tırrasın çin gösterür / Nokta-i ḥālî ile gül içre **pür** çin gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1). [pür,]

Ser-i zülfüñle başum **pür** hevādur / Göñül derdüñle çokdan mübtelādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1). [pür,]

Dil hāy u hüy-ı zāhidi almadı gūşına / Zîrā şadā-yı ‘ışk-ıla **pürdür** kulagumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 4). [pürdür, -dür]

Hün-ı dilden bezm-i ğamda elde **pürdür** cāmumuz / Gün yüzün göster nigārā rüşen olsun şāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [pürdür, -dür]

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki âhumdan benüm **pürdür** zemîn ü âsümân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [pürdür, -dür]

pür âteş olan: Ateşle dolu olmak.

Uyumazsa ne ‘aceb sînesi **pür âteş olan** / Nitekim subħa deĝin şem‘-i şebistân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [pür âteş olan, -an]

pür cefâyı: Cefa dolu, çok eziyet eden II cefası çok sevgili.

Cevri çok **pür cefâyı** kim sevmez / Mihri yok bî-vefâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*). [pür cefâyı, -y, -ı]

pür cüşlardanuz: Coşkunluk dolu, pek coşkun.

Âh eyledükçe itdi telâṭum sirişkümüz / Deryâ gibi Muhib hele **pür cüşlardanuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [pür cüşlardanuz, -lar, -dan, -uz]

pür hevâ oldı: Hava ile dolmak.

Mihrüñle yine zerrelere irdi semâya / Âhum yiliyle oldı cihân pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [pür hevâ oldı, -dı]

pür itdük: Doldurmak.

Ĥâk-i pâyüñle **pür itdük** şîşe-i çeşmi henüz / Hey kıyâmet kâmet it vaḡt oldı sâ‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [pür itdük, -dü, -k]

pür kıl: Doldurmak.

Nüş-ı cân olsun Muhibbî eşk-i çeşmüñi müdâm / Sâĝar-ı çeşmüñle **pür kıl** iç anı peymâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [pür kıl,]

pür naĝamdur: Naĝme dolu.

Bahâr irişdi gel vaḡt-i çemendür / Cihân bülbül üninden **pür naĝamdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [pür naĝamdur, -dur]

pür sîm kılmaz: Gümüş ile doldurmak, gümüş saçmak II âşığının gümüş gibi gözyaşlarını saçması.

Bahâ-yı vaşl eger alsa gözümden / Bu dehri sanmañuz **pür sîm kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [pür sîm kılmaz, -maz]

pür-âşüb olmuş: Çok karıştırmak, ortalığı dağıtmak.

Ok u ya almış ele gâmezsi dil almak için / Birbirine urup âfâkı **pür-âşüb olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 2*). [*pür-âşüb olmuş, -miş*]

pür-cefâ: *Cefa dolu, çok eziyet eden II cefası çok sevgili.*

Geh 'işve gâh şîve gehî cevî ü gâh nâz / Didüklerince yok midur ol **pür-cefâyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*pür-cefâyı, -y, -ı*]

pür-fitne: *Fitne dolu.*

Mest çeşmi h'âba varmışken dilâ âh eyleme / Key sakın **pür-fitnedür** uyarma anı uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*pür-fitnedür, -dür*]

pür-ğam olmaz: *Üzüntü dolu olmak, çok üzgün olmak.*

Cihânda var mı 'âşık **pür-ğam olmaz** / Belâ vü derd-ile ol hem-dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 1*). [*pür-ğam olmaz, -maz*]

pür-hevâ oldu: *Kendinden geçmiş olmak, mest olmak II heves ile dolu olmak.*

'İşka düşdüm 'aql-ı küllî küllî ben terk eyledüm / **Pür-hevâ oldu** dimâğum baña bu sevdâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*pür-hevâ oldu, -dı*]

pür-şafâ: *Neşe dolu, eğlenceli.*

Biz dimezüz ki mihr ü yâhüd mağabbet it / Cevr ü cefâlarıñla senüñ **pür-şafâlaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*pür-şafâlaruz, -lar, -uz*]

pür-süz: *Ateş dolu, yakıcı.*

Âhum odından sakın kim bir nihâl-i tâzesin / Sîne **pür-süzam** benim hâlî degüldür nârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [*pür-süzam, -am*]

pür-süz idüp: *Yakıcı kılmak, yakıcı hale getirmek.*

Dişlerüñle şem'-i hüsnuñ bu Muhibbî añmasa / Şi'rini **pür-süz idüp** nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [*pür-süz idüp, -üp*]

püser: *Oğul, erkek çocuk. II Sevgili.*

Salma beni dâyimâ ferdâlara / Yarına kim çıkabilmez iy **püser** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [*püser,]*

püte: *İçinde maden eritilen kap, pota.*

Âteş-i 'işka yananlar güll ü ğışdan pâk olur / **Pütede** kâl olmayınca sîm ü zer olmaz 'ayâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*pütede, -de*]

püte-i hicrâna: *Ayrılık potası, ayrılık kabı, ayrılık tavası.*

Püte-i hicrāna yakaldan Muḥibbī'yi nigār / Ğill ü gışdan kurtulup zer gibi pāk olmuş yatur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 5*). [püte-i hicrāna, -a]

püte-i hicrūn: *Ayrılık potası, ayrılık kabı, ayrılık tavası.*

Beni bu **püte-i hicrūn** niçe kāl eyledi sensüz / Eger iy sīm-ten bilmek dilerseñ sīm ü zerden sor (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 3*). [püte-i hicrūn, -ün]

püte-i 'ısk: *Aşk potası (Aşkın, içinde maden eritilen kabı).*

Püte-i 'ışk içre yanup ḥālîş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya t̄alib sanma dīnār isterüz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 2*). [püte-i 'ışk,]

R

rā eylemiş: Bakmak, nazar etmek II görüş, fikir bildirmek.

Yüzüne kim gün dimiş **rā eylemiş** / Hoş nazar kılmış ne hoş **rā eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*).
[rā eylemiş, -miş]

Yüzüne kim gün dimiş **rā eylemiş** / Hoş nazar kılmış ne hoş **rā eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*).
[rā eylemiş, -miş]

ra'd: Gök gürültüsü, şimşek.

Gıryesin ebr-i bahârûñ dîde-i pür-hûna sor / Nâlesin **ra'duñ** sorarsañ bu dil-i mahzûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [ra'duñ, -uñ]

rağbet: İstek, arzu, alaka, meyil, teveccüh II itibar, kabul.

Kanlu yaşum hil'atine dāğumı itdüm nişân / **Rağbeti** artar kumâşuñ kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [rağbeti, -i]

'İzârına müşâbih oldugıyçun / Kamu meh-rûda la'lûñ **rağbeti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*).
[rağbeti, -i]

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur pîr ü cevân / Didi biz meh-rûlaruz şeyh-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [rağbeti, -i]

rağbet bulmaz: İstek ve alaka gösterilmek, beğenilip istenilmek.

İy Muhibbî olmasak biz Husrev-i mülk-i suhen / Böyle **rağbet bulmaz** idi defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [rağbet bulmaz, -maz]

rağbet eylesek: İsteyip alaka göstermek, itibar etmek, meyletmek, teveccüh etmek.

Şâla **rağbet eylesek** tañ mı harâbât ehliyüz / Mâyil-i dünyâ olup tâc u kabâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3*). [rağbet eylesek, -se, -k]

râğıb: Rağbet edici, eden, istekli.

Ne oldum mescide tâlib ne deyr ü şöhbete **râğıb** / Ne zâhid bildi ne râhib benüm özge me'âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [râğıb,]

râh: Yol, tarîk, istikamet.

Sorarsañ sînem üstinde elifler çekdügüm bir bir / Mağabbet şehrine andan varılır togrı **râhıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [râhıdur, -ıdur]

Râhı keçdür zâhidüñ 'ışkuñ velîkin müstaķım / İy Muhibbî 'aşıķam yolum tarîķum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [râhı, -ı]

Dime iy zāhid-i ḥodbīn ben irdüm menzile ancak / Sen aña vākıf olmaduñ gönülden **rāhumuz** vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*rāhumuz, -umuz*]

Kārubān-ı dil revāndur çün melāmet **rāhna** / İy Muhibbî nāleler kıl sen de mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [*rāhna, -i, -n, -a*]

Ġāyet-i ‘ışka Muhibbî ireyim dimek muḥāl / Ḥaddi vü pāyānı yok bir ince müşkil **rāh** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*rāh,]*

rāhat: Huzur, mutluluk, üzüntüsüz ve sıkıntısız olma durumu.

Muhibbî’den diriğ itme nigārā tūr-i müjgānuñ / Anuñla eglenür cānum anuñla sīne **rāhatdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*rāhatdur, -dur*]

Muhibbî cāmī cānāna fedā kıl k’olasın **rāhat** / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*rāhat,]*

rāhat olmadı: Mutlu ve huzurlu olmak.

Gül ḡonca ḡandāndur çemen serv-i revānum kandadır / Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*rāhat olmadı, -ma, -dı-madı*]

rāhata varupdur: Rahata varmak, huzura kavuşmak, üzüntüsüz ve sıkıntısız olmak.

Derd ü miḡnet ḡāne-i dilden varupdur rāhata / Sesslilik itme dilā kim hücrede yārān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*rāhata varupdur, -up, -dur*]

rāhat-ı cāndur: Gönül huzuru; manevi huzur.

Sun nūş ideyim la’l-i lebüñ **rāhat-ı cāndur** / Tā mest olup ḡālin ide saña Muḡib ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [*rāhat-ı cāndur, -dur*]

rāh-ı ‘ademde: Yokluk yolu.

Döstlar **rāh-ı ‘ademde** ḡam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı ‘ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*rāh-ı ‘ademde, -de*]

rāhı eylemez: Yol yapmak, yol olarak kullanmak.

Pāy-būsın isteyü yolında ben oldum helāk / Hergiz ol bed-ḡū basup üstüme **rāhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*rāhı eylemez, -i, -mez-mez*]

rāhı evlemez: Yol yapmak, yol olarak kullanmak.

Behr-i pābüsü için yolında ben oldum helāk / Bir kez ol bed-ḡū basup üstüme **rāhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*rāhı eylemez, -i, -mez*]

rāh-ı ḡamda: Gam, keder yolu.

Rāh-ı ğamda iy refikān cān virürsem derd-ile / Benüm için süre-i İhlāşı okuñ ez-ĥalās (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1480, Beyit 4). [rāh-ı ğamda, -da]

rāh-ı giriz tutar: Kaçma yolunu tutmak, kaçmak, firar etmek.

Leşker-i ‘ışk kaçan eyleye dil mülkine hîz / Sipeh-i ‘akl hemān-demde tutar rāh-ı giriz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1343, Beyit 1). [rāh-ı giriz tutar, -ar]

rāh-ı ‘ışk: Aşk yolu.

Cem‘ kıldum miñnet ü derd ü elem / **Rāh-ı ‘ışk** içre baña ol zāddur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1118, Beyit 2). [rāh-ı ‘ışk,]

Muhibbî **rāh-ı ‘ışk** içre egerçi pāy-māl oldı / Ğam-ı ‘ışkıñdan olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1310, Beyit 5). [rāh-ı ‘ışk,]

Rāh-ı ‘ışk içre dilā ger urasın cān terkini / Olasın küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uşşāka baş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1444, Beyit 4). [rāh-ı ‘ışk,]

rāh-ı ‘ışka: Aşk yolu.

Muhibbî togrulupdur **rāh-ı ‘ışka** / Görenler didiler olsun özün var (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1022, Beyit 5). [rāh-ı ‘ışka, -a]

Ķāfile togrıldı gitti **rāh-ı ‘ışka** iy gönül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1023, Beyit 3). [rāh-ı ‘ışka, -a]

rāh-ı ‘ışkuñda: Aşk yolu.

Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni ğarĶ itmede / **Rāh-ı ‘ışkuñda** murāda irğüren ol āhdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1066, Beyit 2). [rāh-ı ‘ışkuñda, -uñda]

Nāleler eyler Muhibbî **rāh-ı ‘ışkuñda** sentün / Gelmedi dilüne bir kez diyesin kim bu çi kes (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1374, Beyit 5). [rāh-ı ‘ışkuñda, -uñ, -da]

rāh-ı keyvān: Zuhul yıldızının yolu.

Şu‘le-i āhum görünür her seher sanmañ şafaĶ / Her gice düd-ı dilümden **rāh-ı keyvān** baglanur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1157, Beyit 2). [rāh-ı keyvān,]

rāh-ı küyında: Sevgilinin köyünün yolu II Sevgilinin bulunduğu yerin yolu.

Ölürsem **rāh-ı küyında** dikesiz taş işigini / Görenler diyeler rahmet şehid-i ‘ışk mezārıdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1201, Beyit 2). [rāh-ı küyında, -ı, -n, -da]

Muhibbî ol cefākāruñ olursa **rāh-ı küyında** / Dimez aña nedür hālün ve yāhūd merĥabā hergiz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1275, Beyit 5). [rāh-ı küyında, -ı, -n, -da]

Cān virüp ger **rāh-ı küyında** anuñ ĥāk olmışam / Bulmaz idüm ol şehün pā-būsına ben dest-res (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1390, Beyit 3). [rāh-ı küyında, -ı, -n, -da]

rāh-ı küyuñda: *Sevgilinin köyünün yolu II Sevgilinin bulunduğu yerin yolu.*

Muhibbî **rāh-ı küyuñda** yatur pā-māl-i ‘ışk oldu / Yañılup dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*rāh-ı küyuñda, -uñda*]

Muhibbî **rāh-ı küyuñda** senüñ çokdan ğubār oldu / Yañılup dimedüñ bir kez ki hāk-i üstüñ’ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*rāh-ı küyuñda, -uñda*]

rāh-ı maħabbet: *Aşk, sevgi yolu.*

Vādî-i deşt-i ğamuñ āvāre bir mecnūniyuz / Tā ölince anda biz **rāh-ı maħabbet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [*rāh-ı maħabbet,]*

rāh-ı maħabbetde: *Aşk, sevgi yolu.*

Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev’e olur **rāh-ı maħabbetde** çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*rāh-ı maħabbetde, -de*]

rāh-ı maħabbetde: *Aşk, sevgi yolu.*

Başın sakıman **rāh-ı maħabbetde** ne ister / ‘İşkuñ yolına kılmasun ikdām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 3*). [*rāh-ı maħabbetde, -de*]

Her kim ki virür **rāh-ı maħabbetde** bugün baş / ‘İşk ehli olan cān-ıla eydür aña şābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1*). [*rāh-ı maħabbetde, -de*]

rāh-ı maḡsūda: *Varılmak istenilen, amaçlanan yol.*

Muhibbî şıdḡ-ılā ‘āşık irişdi **rāh-ı maḡsūda** / Riyā vü zerḡ-ıla zāhid hemān bir kurı lāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*rāh-ı maḡsūda, -a*]

rāh-ı müškildür: *Zor yol II geçilmesi meşakkatli yol, aşk yolu.*

Sîne taḡlını dögüp dermend-i ‘ışk içre müdām / **Rāh-ı müškildür** diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*rāh-ı müškildür, -dür*]

rāh-ı ‘ummān: *Denizin yolu.*

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / Hār u ḡesle kim görüpdür **rāh-ı ‘ummān** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*rāh-ı ‘ummān,]*

rāhib: *Rahip, papaz.*

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şoḡbete rāġib / Ne zāhid bildi ne **rāhib** benüm özge me’ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [*rāhib,]*

rahm: *Merhamet, acıma; iyi muamele.*

Bu cihānda çün bulunmaz iy göñül feryād-res / **Raḥm** umma kimseden feryādi ko feryādi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [*raḥm,]*

Mümkin mi saña **raḥm** gele yār dilinden / Dünyāda Muhibbî kişiye **raḥm** ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*raḥm,]*

Yakma cevr-ile cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünki **raḥmuñ** yok baña n'ıçün olursın dil-ḥırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*raḥmuñ, -uñ]*

rahm eyle: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Gel iy serv-i ḥırāmānum gözüm yaşına **rahm eyle** / Ki merdüm-zādedür āḥir görürsün pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*rahm eyle,]*

rahm eyle: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Raḥm eyle disem yāra ider nāza ser-āğāz / 'Āşık ki niyāz eyleye ma'sūka kılır nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*rahm eyle,]*

rahm ide: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Turma aḡla iy gözüm ola ki dilber **rahm ide** / Senge çün bārān ider geçe zamān te'sīrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*rahm ide, -e]*

rahm ide: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Ola ki baka **rahm ide** yüzüñe / Muhibbî kan-ıla ruḥsāruña yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*rahm ide, -e]*

rahm ide: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Mümkin mi saña raḥm gele yār dilinden / Dünyāda Muhibbî kişiye **rahm ide** mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*rahm ide, -e]*

rahm idüp: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Ola kim **rahm idüp** meyl ide dildār / Gözüñ yaşını sīm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*rahm idüp, -üp]*

rahm idüp: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberüñ āhen midür / **Raḥm idüp** kılmaz naẓar itsem eger yüz biñ niyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*rahm idüp, -üp]*

rahm itmedi: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Başumı kesdi gözüm yaşına **rahm itmedi** hıç / Kılıcın ḥünī olan kurıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*rahm itmedi, -me, -di]*

rahm kılup: Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.

Çoklar yaşasun **rahm kılup** yaşuma her bār / Aglar bile yanumca benüm dīde-i hūnbār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1163, Beyit 1). [rahm kılup, -up]

rahmet: Esirgeme, kollama, merhamet II Allah 'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi II "Allah rahmet eylesin" manasında dua sözü.

Ölürsem rāh-ı kūyında dikesiz taş işigini / Görenler diyeler **rahmet** şehīd-i 'ışk mezārıdır (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 2). [rahmet,]

rakīb: Rakip, düşman II aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri II sevgili ile âşığın görüşmesini, kavuşmasını engelleyen canlı cansız her şey.

Yaralar urisa ne gam sen gül için baña **rakīb** / Bu meşeldür ki diken zahmını bülbül götürür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 3). [rakīb,]

N'eyledüm n'itdüm **rakībe** seng-ile āhen gibi / Kūyuña vardı diyü halka beni çakmaktadur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 4). [rakībe, -e]

Men' eyleye mi kūyına varmaga **rakībūñ** / Kim karşı turur 'āşık-ı bī-bāke berāber (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 4). [rakībūñ, -üñ]

Koyup 'āşıkların ol māh-rūlar / **Rakīb** ile varup bāzār iderler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1134, Beyit 2). [rakīb,]

Kūyuña koma **rakībi** düzāhīdür dōstum / Ancak anuñ kadrini dārü's-selāmiler bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 3). [rakībi, -i]

Her **rakībi** öldüreyin didügüm her dem bu kim / Derisine müşteriyüz didiler tabbāğlar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 8). [rakībi, -i]

Her ne dirse hākkuma uyma **rakībūñ** sözine / Bilürem kim ol seni hayr işe irşād eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 4). [rakībūñ, -üñ]

Rakīb ölmüş didüm el-hamdü-lillāh / Ölen[de] hōş dil eyler hamde āgāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 2). [rakīb,]

Kapuña varmaga koma **rakībi** / Melek dīv-ile hergiz mahrem olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 4). [rakībi, -i]

Ben turam kūyuña n'eyler gel **rakībe** virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākīyāna da kümes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 4). [rakībe, -e]

Hem-nefes kılup **rakībi** eyleseñ yanuñda hās / Kim 'acablar gül yanında eksük olmaz hār u hes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 2). [rakībi, -i]

Tañ degüldür ger **rakīb** olmazsa yanuñdan cüdā / Kanda kim gül açıla lā-büd bulunur hār u hes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 4). [rakīb,]

Yüzüme bakmaz oldı āh yine yār-ı cefākārum / **Rakībüm** beñze[dü]r yāra beni her bābdan geçmiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1440, Beyit 5). [rakībüm, -üm]

El uzatmış zülfine dildārumuñ gördüm **rakīb** / Dilegüm bu yüriye barmagina anuñ kamış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 4). [rakīb,]

Āsitānuñdan revā mı ‘āşığı dūr eyleyüp / İt **raķībi** idesin lāyık mıdır yanuñda ħāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*raķībi, -i*]

raķīb-i dīv: Şeytan taifesinden olan rakip.

Gice gündüz **raķīb-i dīv** saña mahrem olaldan / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*raķīb-i dīv,]*

raķīb-i mākiyānuñ: Tavuk rakip.

Bāğ-ı hüsnüñ bülbüldür murğ-ı cān medhüñ okur / Ko **raķīb-i mākiyānuñ** yiridür ancak kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*raķīb-i mākiyānuñ, -uñ*]

raķīb-i rū-siyāhuñ: Kara yüzlü rakip.

Sakın aldanma **raķīb-i rū-siyāhuñ** kavline / Bir gurāb ötetura niçe şer agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*raķīb-i rū-siyāhuñ, -uñ*]

raķkās: Dans eden, oyun oynayan, köçek.

Farzdur ‘āşığa baş oynamak evvel kādeme / Pes bu ma’nāda gerek ‘āşık olanlar **raķkās** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 3*). [*raķkās,]*

Gird-bāduñ göricek toz kopardugını çün / Reşk idüp deşde oldı aña Mecnün **raķkās** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*raķkās,]*

Zülfüñüñ çevgānını gördüm başum top eyledüm / Tā kıyāmet ‘ışık meydānında olsun **raķkās** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 3*). [*raķkās,]*

raķsa girmiş: Dans etmek II raks bağlamında "dönerek yapılan bir dansa dahil olmak."

Şahn-ı gülşen toptolu olmış yine ezhār-ıla / **Raķsa girmiş** servler hem ellerin karsar çınār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*raķsa girmiş, -miş*]

ra’nā: Güzel, hoş, latif, parlak, revnaklı.

İñen **ra’nādur** ol gül yüzlü dilber / Nazīrūñ görmedüm ben iy kabā-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 2*). [*ra’nādur, -dur*]

ra’nā: Hoş güzel II pek güzel, pek ālā.

Yār vaşlum isteyen yolumda cān virsün dimiş / Ol benüm şīrīn zebānum vāy ne **ra’nā** söylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*ra’nā,]*

ra’nā güli: Rana: Güzel, hoş, latif, parlak II gül-i ra’nā: yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.

Cihānuñ kanda bir **ra’nā güli** var / Aña karşı hezārān bülbülü var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*ra’nā güli, -i*]

ra'nā güli: Rana: Güzel, hoş, latif, parlak II gül-i ra'nâ: yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.

Cihānuñ kanda bir **ra'nā güli** var / Aña karşı hezārān bülbüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [*ra'nā güli, -i*]

ra'nā gülüñ: Rana: Güzel, hoş, latif, parlak II gül-i ra'nâ: yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.

Salınur gül hār-ıla salınma sen aġyār-ıla / Cünbişi **ra'nā gülüñ** gülşende nâ-şâyestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*ra'nā gülüñ, -üñ*]

ra'nālık: Güzellik, hoşluk, latiflik, parlaklık.

Bülbülñ güş eylemez gülşende gül eġānını / Eyleyüp hercāyilik her laħza **ra'nālık** sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*ra'nālık,]*

rāst: Mūsikimizde rast beşlisi ve rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen, rast (sol) perdesinde karar kılan en eski ve basit makamlardan biri.

Gül yüzün medh it maġāma gel nevāda **rāstı** / Vaġt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hıç ħamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*rāstı, -ı*]

rāstı: Doğrusu, gerçekten.

Ol ki bî-mişl ü cismi çün cāndur / **Rāstı** 'ışk ehline ol cāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*rāstı,]*

ravzā: Çayır çimeni, ağacı, suyu bol yer, bahçe II cennet.

Sidreden kāmētüñi biz daħı bālā bilürüz / Gülşen-i ħüsñüñi de **ravzā'dan** a'lā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*ravzā'dan, -dan*]

ravzā-i 'ışk-ıla: Aşk bahçesi.

Zāhidā sanma senüñ uçmaġuña biz tālībüz / Çöpe saymaz **ravzā-i 'ışk-ıla** dîdār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3*). [*ravzā-i 'ışk-ıla, --ıla*]

rāyegān: Bedava, karşılıksız, bedelsiz.

Bahā sordum metā'-ı la'1-i yāra / Didiler naġd-i cāna **rāyegāndurh** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2*). [*rāyegāndurh, -durh*]

rāyegān aldı: Bedava almak, karşılıksız elde etmek.

Yāruñ aldı büsesin sanmañ Muġibbî rāyegān / Yolına anuñ dil ü cānı fedā kıldı 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*rāyegān aldı, -dı*]

rāyegān olmaz: Bedava olmak, karşılıksız elde edilmek.

Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tārı iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [rāyegān olmaz, -maz]

rāz: Gizlenen şey, sır.

Gizlü **rāzum** varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [rāzum, -um]

Noқта dehenüñ sırrını fāş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cān eyleye açılmaya bu **rāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [rāz,]

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sīnede cānı gibi / Öldüreler **rāzını** izhār idüp ašlā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [rāzını, -ı, -n, -ı]

Bülbül āşüfte olup gül şevkine / Cümle dökdi ne ki var kalbinde **rāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [rāz,]

İy benüm serv-i revānum sorma hālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü **rāzum** cümle fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [rāzum, -um]

Bir kese **rāzuñ** dime sīneñde sakla rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen ihtilāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [rāzuñ, -uñ]

Bir kese rāzuñ dime sīneñde sakla **rāzuñı** / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen ihtilāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [rāzuñı, -uñ, -ı]

rāzı: Rıza gösteren, boyun eğen.

Rāzıyam devr-i felekden sa’d olupdur yılduzum / Ol melek-manzar şeker-güftarı gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [rāzıyam, -y, -am]

Dimezüz cevır ü cefā eyleme yā eyle vefā / **Rāzıyuz** her ne kılursañ bizi tek yāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [rāzıyuz, -y, -uz]

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse **rāzıyam** senden / Ne vaşla oluram hāndān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [rāzıyam, -y, -am]

İtse biñ cevır ü cefā kılsa hezārān zulm u nāz / **Rāzıyuz** ol şāh-ı hüsnuñ bende-i fermānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [rāzıyuz, -y, -uz]

Hicr elinden ölür-isem günde biñ kez **rāzıyam** / Bu Muhibbî hālını tek itmeñüz āgyāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [rāzıyam, -y, -am]

rāz-ı dehānın: (Sevgilinin) ağızının sırrı.

Göñülden saklaram **rāz-ı dehānın** / Degül dīvāne çün kim mahrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2*). [rāz-ı dehānın, -ı, -n]

rāzı olupdur: Kabul etmek, rıza göstermek.

Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm rāzı / Bunı bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘āşıkda h’āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [rāzı olupdur, -up, -dur]

râz-ı pinhân: Gizli tutulan sır II sevgilinin sır gibi gizli ağzı.

Gerek dilden dehâni **râz-ı pinhân** / Ki dîvâne degüldür mahrem-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*).
[râz-ı pinhân,]

rebâb: Sap kısmının ucunda Hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saz.

Bezm-i gam içre cânâ sînem **rebâba** beñzer / Çeşmüm o bezme sâgar yaşum şarâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [rebâba, -a]

Sîne-i süzânımı her kim göre sanur **rebâb** / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol **rebâb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [rebâb,]

Sîne-i süzânımı her kim göre sanur **rebâb** / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol **rebâb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [rebâb,]

Üstühânım nâyâ döndi dem-be-dem eyler figân / Anuñ-içün ‘üd u kânün u **rebâba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [rebâba, -a]

Bâr-ı gamdan hicr ara bu qaddüm olaldan kemân / İñleşem olmaz ‘aceb sîne **rebâbi** var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [rebâbi, -ı]

Bezm-i belâda nâleme âheng içün benüm / Muñrib terâne bagla elüñ gel **rebâba** bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [rebâba, -a]

rebâbî: Rebab ustası, bu enstrümanı çalan kimse.

Bezm-i gamda iñleyüp nâlişler itsem tâ şehir / Hâlüm añlar nâyalar derdüm **rebâbiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [rebâbiler, -ler]

rebî’ evyâmı: Bahar günleri, bahar mevsimi, ilkbahar II Rebî-i (Rebîü’l-) evvel: İlkbahar. Rebî-i (Rebîü’l-) âhir (sânî): Sonbahar.

Rebî’ evyâmı gül devr-i semendür / Akar su her taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*).
[rebî’ evyâmı, -ı]

recâ-yı büse: Öpücük ümidi,öpme emeli.

Recâ-yı büse iderler tecävüz / Kesityin mi lisânüñ sebkatı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [recâ-yı büse, -e]

red eyleme: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [red eyleme, -me]

redd eyleme: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

Beni **redd eyleme** varsam kapuña / Kerîm olan kişi bend-i der itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*).
[redd eyleme, -me]

redd idüp: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

İy güzeller şāhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / **Redd idüp** anı saña bigāneler mahrem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6). [redd idüp, -üp]

redd itme: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

Gözlerüm yaşın görüp **redd itme** küyuñdan beni / Bulmaz Bağdād revnak akmasa öninde Şat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4). [redd itme, -me]

reddeyle: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

Cân u dilden kapuña geldüm beni **reddeyleme** / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2). [reddeyleme, -me]

refik ola: Dost, arkadaş olmak.

Ger **refik ola** seg-i küyuñ iy dōst baña / Eyleyem gerdānına rişte-i cānumı meres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2). [refik ola, -a]

refikān: Arkadaşlar, dostlar.

İy **refikān** reh-i gam içre du‘ādan añasız / Benüm için umaram okıyasız siz İhlās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4). [refikān,]

Rāh-ı gamda iy **refikān** cān virürsem derd-ile / Benüm için süre-i İhlāşı okuñ ez-halāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4). [refikān,]

refitār: Gidiş, yürüyüş, salınarak edalı yürüyüş.

Sen melek-rüyı niçe teşbîh idem aşnāma kim / Bir kurı şüretdür ol güftārsuz **refitārsuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3). [refitārsuz, -suz]

refitār eylemez: Yürüme, gitmek, hareket etmek II nazlı nazlı, salınarak yürüme.

Cennete havrā eger biñ nāz-ıla kılsa hırām / Bir kadem ol serv-i nāzum gibi **refitār eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2). [refitār eylemez, -mez]

refitār iderler: Yürüme, gitmek, hareket etmek II nazlı nazlı, salınarak yürüme.

Güzeller nāz-ıla **refitār iderler** / Dönerler gonca-veş güftār iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1). [refitār iderler, -er, -ler]

reg: Damar.

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar āheng-içün / Tārlardur tende her **reg** dest-i gam mızrābumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4). [reg,]

rehā: Kurtulma, kurtuluş.

Döstlar hicrân şebinde kim **rehāyî** istemez / Görüben cānān yüzini rüşenāyî istemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*rehāyî, -y, -ı*]

reh-i ğam: Keder yolu.

İy refîkân **reh-i ğam** içre du‘ādan añasız / Benüm için umaram okıyasız siz İhlâş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*reh-i ğam,]*

reh-i ‘ışk: Aşk yolu.

İtmez-idük **reh-i ‘ışk** içre tarîkat hâşıl / Olmasa küy-ı harâbât bizüm menzilümüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*reh-i ‘ışk,]*

reh-i ‘ışkında: Aşk yolu.

Kim elif gibi **reh-i ‘ışkında** yāruñ togrudur / Bakışından çeşmi aña ğamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*reh-i ‘ışkında, -ında*]

reh-i ‘ışkuñda: Aşk yolu.

Nigārā sanma ‘ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billāh **reh-i ‘ışkuñda** şādıkdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*reh-i ‘ışkuñda, -uñ, -da*]

reh-i küyuñda: Sevgilinin köyünün yolu II Sevgilinin bulunduğu yerin yolu.

Yüzüm üzre umaram iy mäh-rü kim basasın / Hâk idüp cismüm **reh-i küyuñda** kaşdum düşmedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1183, Beyit 3*). [*reh-i küyuñda, -uñ, -da*]

rehn: Ödünç veya âriyet olarak alınan şeyin yerine verilen şey, rehin II rehin etmek, edilmek.

Zāhidā ister-iseñ pîr-i muġāndan kadehi / **Rehn** için hırka vü tesbîh ile seccāde getür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1035, Beyit 3*). [*rehn,]*

rehne aldı: Rehin almak, alkoymak II bir borç karşılığında, borç ödenince geri alınmak şartıyla teminat olarak borçlunun alacaklıya bıraktığı, borcun tamamını karşılayacak değerdeki kıymetli eşya, mal vb.

Zāhidā vā‘izleri gördüm ki hırş-ı cām için / **Rehne aldı** her birinüñ hırkasını mey-fürüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1417, Beyit 3*). [*rehne aldı, -dı*]

rehnümün: Yol gösteren, rehber.

Sen koma tarf-ı meygedeyi elden iy göñül / Bu sāġar-ıla saña çün ol **rehnümün** geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*rehnümün,]*

rence vırme: Acıya vermek, acısına saymak, acı yüzünden olmuş kabul etmek.

İy büt-i Çîn **rence virme** nâlemi güş eyleyüp / İşıgüñ büt-hânedür efğânımı kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*rence virme, -me*]

reng-â-reng: Renkli renkli, çeşit çeşit.

Sîne bāgına Muhibbî yaş döker geh hün-ı dil / Bitürür güller temâşâ eyle **reng-â-reng** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*reng-â-reng,]*

rengîn: Renkli, hoş, güzel.

Didi ânîde Muhibbî böyle bir **rengîn** ğazel / Tarz-ı şî'r içre Nevâyî gibi ol fâyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*rengîn,]*

Çaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların atdum / **Rengîn** yaşımı eyledüm ol yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*rengîn,]*

Gülşenüñ **rengîn** kabâsı gül midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*rengîn,]*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yârân şevkine / Tâze tâze gül gibi **rengîn** ğazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*rengîn,]*

Vâdi-i ğâmda gören Mecnûn'ı 'üryân sanmasun / Eşk-i surh-ıla anuñ **rengîn** kumâşî var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*rengîn,]*

Dāğlar geydürdi baña dōstlar bir şâh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem **rengîn** kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*rengîn,]*

Bāğ-ı hüsünde nigârüñ lebleri **rengîn** imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*rengîn,]*

resen: İp, idam ipi II sevgilinin saçı.

Baş eg zülfe **resendür** cân u dilden / Disünler saña 'uşşâk içre cânbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*). [*resendür, -dür*]

Eger ber-dâr iderseñ zülfe âhîr / Olur cân gerdeninde ol **resen** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [*resen,]*

resen-bâz: İple oynayan, ip cambazı.

Alup zülfiyle oynar dil **resen-bâz** / Kıyar cânına her kim ola canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [*resen-bâz,]*

reşk: Kiskanma, kiskançlık, haset; gıpta.

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp **reşk-ile** cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*reşk-ile, --ile*]

reşk idüp: Kiskanmak.

Gird-bâduñ göricek toz kopardugını çün / **Reşk idüp** deştdede oldı aña Mecnün raqqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*reşk idüp, -üp*]

reşk-i firdevs-i berin: *Firdevs'in yüceliğini kiskanana.*

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şahñ-ı çemen / 'İyş ü 'işret vaqtidür it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*reşk-i firdevs-i berin,]*

resm: *Bir nesne, bir canlı yâhut tabiatın kara kalemlerle, sulu veya yağlı boya ile kâğıt, bez vb. bir yüzey üzerine yapılan benzeri, tasvir, timsal.*

Şehr-i 'ışkuñ **resmini** urdukda ressam-ı ezel / Kelle-i 'uşşâkdan sürını bünyâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*resmini, -i, -n, -i*]

resm: *Tarz, şekil, biçim, üslup II âdet, usul.*

Gel beni öldür vefâ kıl 'ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık **resmidür** 'âlem içinde şanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*resmidür, -i, -dür*]

Okumış gerçi vefâ fennin velî öğrenmemiş / Kendüye cevri ü cefâ **resmini** âyîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [*resmini, -i, -n, -i*]

resm ider: *Nakşetmek, resmetmek, şekiller çizmek.*

Levh-i dilde kıl kalemle mâh-rûlar nakşını / **Resm ider** nakşında mâhirdür olup nakqâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*resm ider, -er*]

ressâm-ı ezel: *Suretler (şekiller, görüntüler) çizen/yaratan Allah.*

Şehr-i 'ışkuñ resmini urdukda **ressâm-ı ezel** / Kelle-i 'uşşâkdan sürını bünyâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*ressâm-ı ezel,]*

revâ: *Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.*

Terk-i cân itmek **revâdur** terk-i yâr itmek degül / Yolına cân virmegi çokdan gönül ikrâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [*revâdur, -dur*]

Mecnün ki 'ışk kişverine pâdişâ geçer / Hükmi anuñ cemî'-i vuñuşa **revâ** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*revâ,]*

Küy-i nigâra deyr-i muğân dir-isem **revâ** / Çün kapusunda âh u figânum olur ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*revâ,]*

Âsitânuñdan **revâ** mı 'âşığı dür eyleyüp / İt raqqîbi idesin lâyıq mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*revâ,]*

revâ görme: *Uygun görmek, yakıştırmak, kötü bir duruma layık bulmak.*

( ) **Revâ görme** kapuñda baña cevri ide felek / Luğf olmaya yoluñda ben olam şöyle gubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*revâ görme, -me*]

revā midur: Uygun mudur, yerinde midir, hiç olur mu.

Muhibbî oldı çün bir zer-ħarîdüñ / **Revā midur** diyessin kul gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5).
[revā midur,]

revā olmadı: Lâyık, uygun, yerinde, münâsîp olmak.

Olmadı benüm sözüm katuñda revā henüz / Bu derd-i ‘ışka olmaz imiş âh devā henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1). [revā olmadı, -ma, -dı]

revân: Yürüyen, giden.

Kārübân-ı dil **revāndur** çün melâmet rāhına / İy Muhibbî nâleler kıl sen de mânend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5). [revāndur, -dur]

revân: Sür'atle, derhal, hemen.

Eger derd-ile âh itsem ruĥ-ı zerdüm görenler dir / Ĥazān evrākına san kim dokınur bād **revân** ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3). [revân,]

revân: Su gibi akıp giden (ifade), akıcı (şiir, söz vb.) II sür'atle, derhal, hemen.

Dil okur ‘ışkuñ kitābını **revân** ezberlemiş / Güyiyā gülşende bülbül Gülsitān ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1). [revân,]

revân evleveli: Akıtmak, dökmek.

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revân / Dîde dölāba dönüp eyleyüben ün iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3). [revân eyleyeli, -y, -eli]

revân itdüm: Akıtmak, dökmek.

Gözüm yaşın **revân itdüm** benüm bir serv-i dālüm var / Bi-ħamdillāh ki ‘ışkıyla yine bir özge ĥālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1). [revân itdüm, -dü, -m]

revân itmiş: Akıtmak, dökmek.

İki çeşmüm **revân itmiş** yaşını ya yabān gözler / Nitekim dūd-ı dil dilden çıkıcak āsümān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1). [revân itmiş, -miş]

revân itmiş: Akıtmak, dökmek.

Gözleri yaşın Muhibbî'nün **revân itmiş** şehā / Ol ki ĥaddüñ gül idüp ĥaddüñi şimşād eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5). [revân itmiş, -miş]

revân ola: Akmak, dökülmek.

Niçe başlar kesilüp her yaña hün ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala çün hañçer-i tüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2). [revân ola, -a]

revân ola: Yola koyulmak, gitmek.

‘Akl u şabr u hüş gitdiler dilâ gel eyle ses / Kârbân çünkim **revân ola** figân eyler ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1). [revân ola, -a]

revân oldı: Akmak, dökülmek.

Dîdeden akdı gözüñ yaşı **revân oldı** yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-kađi yâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2). [revân oldı, -dı]

revân oldı: Akmak, dökülmek.

Dîdeler segrür ‘aceb ol gözi âfet mi gelür / Yaş **revân oldı** akar ol sehî-kâmet mi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1). [revân oldı, -dı]

revân oldı: Yola koyulmak, gitmek.

Bir gözi âhü bu gönümi alup oldı revân / Cân bile gitdi didüm ben aña yâhü begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2). [revân oldı, -dı]

revân oldı: Akmak, dökülmek.

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî **revân oldı** yaşum gibi / Yiter gülzâr-ı ‘âlemde benüm bir servi dalum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4). [revân oldı, -dı]

revân oldı: Akmak, dökülmek.

Gözüm yaşı **revân oldı** yiñilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhâ sehî serv-i revânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3). [revân oldı, -dı]

revân olsa: Akmak, dökülmek.

Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm her sū **revân olsa** / Hâyâl-i kağdi bāğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2). [revân olsa, -sa]

revân olur revân: Akmak, dökülmek, akıp gitmek // revan kelimesinin tekrarıyla pekiştirme yapılmıştır.

Küy-ı dilberde gözüm yaşı **revân olur revân** / Nite kim Bağdâd şehri içre akar nehr-i Şağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4). [revân olur revân,]

revâne: Akan, giden, yürüyen / Akıp giden.

Meyl-i tab‘ı çünki o serv-i revânadur / Anuñ için pâyına yaşum **revânedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1). [revânedür, -dür]

revnak bulmaz: Parlaklık, güzellik kazanmak, güzelleşmek, çekicilik kazanmak.

Gözlerüm yaşın görüp redd itme kyuñdan beni / Bulmaz Baėdd revnak akmasa oñinde řař (Muhibb Dvn, Gazel 1496, Beyit 4). [revnak bulmaz, -ı, -maz-ımaz]

revnak viren: Güzellik, parlaklık, letafet vermek II güzelleştirmek, güzellik katmak.

Gözümüñ yaşıdır **revnak viren** bu glsitnuña / Dime kim olıcak brn bitp gl llezr olmaz (Muhibb Dvn, Gazel 1231, Beyit 3). [revnak viren, -en]

revnak virür: Güzellik, parlaklık, letafet vermek II güzelleştirmek, güzellik katmak.

İrem bağı-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnak / Gider ağyrı kapuñdan ki bülbülle görüb olmaz (Muhibb Dvn, Gazel 1318, Beyit 2). [revnak virür, -r]

revhn: Reyhnlar; "reyhn"ın cem'idir // Fesleğenler. // Sevgilinin saçına benzetilen güzel kokulu bir süs bitkisi.

Reyhn řhnuñ taştı çemendür / Gelen dvnna serv  semendür (Muhibb Dvn, Gazel 1112, Beyit 1). [reyhn,]

rezm: Savaş, kavga.

lemi geşt eyleyüp geh gülşen içre c klp / **Rezm-ile** İskender'z bezm-ile gh Cemlerüz (Muhibb Dvn, Gazel 1211, Beyit 3). [rezm-ile, --ile]

Muhibb merd olana **rezm** içinde / Bir elde tğ [u] bir elde gerek baş (Muhibb Dvn, Gazel 1436, Beyit 7). [rezm,]

ribt: Konaklama yeri, han, kervansaray, imrethne vb.

Her krbn ki konsa bugün irtesi göçer / Dr-ı cihna anuñ-içun didiler **ribt** (Muhibb Dvn, Gazel 1498, Beyit 3). [ribt,]

Nefs kutt-ı tark u menzil olmuşdur **ribt** / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ iştiyt (Muhibb Dvn, Gazel 1499, Beyit 1). [ribt,]

Bu ribt-ı köhnede kılma ikmet fikrini / Gün-be-gün her krbna mesken olur bu **ribt** (Muhibb Dvn, Gazel 1499, Beyit 3). [ribt,]

ribt-ı köhnede: Eski, köhne konak, han // dünya.

Bu **ribt-ı köhnede** kılma ikmet fikrini / Gün-be-gün her krbna mesken olur bu ribt (Muhibb Dvn, Gazel 1499, Beyit 3). [ribt-ı köhnede, -de]

rind: Grnişe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dnysına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş grlli, kalender, ikiye dşktin ve derbeder grnişnn aksine rif, hakm, gönül ehli kimse.

Gönülden bir nefes gitmez leb-i hmrs dildruñ / Hemn ol **rinde** beñzer kim mey-i hmrya dşmişdur (Muhibb Dvn, Gazel 1042, Beyit 2). [rinde, -e]

Bādeyi **rinde** virüp ‘āşıkā ma‘şūk etegin / Şūfiye zerķ u riyā zāhīde fetvāyi getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*rinde, -e*]

Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbî **rind** / Cānı şarābhānede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*rind,]*

Bekle şüfi dāyimā sen var selāmet gūşesin / ‘Āşıkuz **rindüz** hemīşe biz melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*rindüz, -üz*]

Oldı Muhibbî ‘ışk-ıla **rind** ü melāmetī / Sanmañ anuñ her işi қallāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*rind,]*

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / **Rind** olanlar diyeler saña nihāyet hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*rind,]*

rind ü kallāş olmuşuz: *Rind ve derviş olmak II dünyaya değer vermez olmak.*

Meygede ādābını mest ü hārāb olan bilür / Gözlerüz meyhāne қadrin **rind ü қallāş olmuşuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*rind ü қallāş olmuşuz, -muş, -uz*]

rindān: (*Fars. rind ve çoğul eki -ān ile rindān*) *Rint kimseler, rintler.*

Zāhidā mescidde **rindānı** inen zemm eyleme / Ğāfil olma biz seni meyhāne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*rindānı, -ı*]

rindāne: *Rintlere yakışır tarzda.*

Ele sāğar alalum şevķ-ile **rindāne** biraz / Gel diñüz açılalum gūşene yārāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*rindāne,]*

Muhibbî şî‘rini **rindāne** söyler / Olursa şî‘r içinde tañ mı mümtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [*rindāne,]*

rind-i hārābātī: *Harabat ehli, nefsinı maddi dünyadan arındıran ve kendini Allah'a adayan kimse.*

Dem olur **rind-i hārābātī** olan bir bādeye / Mülk-i efrīdün u tēc-ı Hüsrev ü Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*rind-i hārābātī,]*

rind-i hārābātuz: *Harabat ehli, nefsinı maddi dünyadan arındıran ve kendini Allah'a adayan kimse.*

Vaşl-ıla şādān olup hicr-ile ğamgīn olmazuz / ‘Āşık u **rind-i hārābātuz** bizüm yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*rind-i hārābātuz, -uz*]

risāle: *Küçük kitap, kitapçık.*

‘İşk nüktesini okıdı gūşende ‘andelīb / Evrāk-ı gül sanki öninde **risāledür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*risāledür, -dür*]

riste: *İp, bağ.*

Ko daksun **rişteyi** cāna Muhibbī ehl-i nazm olan / Ma'ānī baħrına talup çıkarduñ dūr gibi sözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*rişteyi, -y, -i*]

rişte-i cān: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağı olduğu ip II can damarı, şah damar.*

Gel Muhibbī sözlerini dūr gibi tak gūşuña / **Rişte-i cān** üzere nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1122, Beyit 5*). [*rişte-i cān,]*

rişte-i cān: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağı olduğu ip II can damarı, şah damar.*

İy Muhibbī **rişte-i cān** üzere dizdūr nazmuñı / Kıymetin bu dūrlerüñ ancak Nizāmiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 5*). [*rişte-i cān,]*

rişte-i cān: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağı olduğu ip II can damarı, şah damar.*

Nazm ider lü'lü' dişüñ la'l lebün evşafını / **Rişte-i cān** üzere dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*rişte-i cān,]*

rişte-i cānumı: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağı olduğu ip II can damarı, şah damar.*

Ger refik ola seg-i kūyuñ iy dōst baña / Eyleyem gerdānına **rişte-i cānumı** meres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*rişte-i cānumı, -um, -ı*]

riyā: *Olduğundan başka türlü görünme, özü sözü bir olmama, iki yüzlülük II din. bir ibâdet veya iyiliğin Allah rızası için değil gösteriş için yapılması.*

Riyā vü zerķ ü tezviri cihānda ihtiyār itdüñ / Sanursın zāhidā 'ışkı bu dağı ihtiyārīdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*riyā,]*

riyā vü zerķ-ıla: *Yalan ve ikiyüzlülük.*

Muhibbī şıdk-ılā 'āşık irişdi rāh-ı maşşūda / **Riyā vü zerķ-ıla** zāhid hemān bir kurı lāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*riyā vü zerķ-ıla, --ıla*]

rızā: *Hoşnut ve memnun olma durumu, hoşnutluk, memnunluk.*

Vaşlını idüp temennā hicrini kılma taleb / Dil-rübālar dāyimā gayrı **rızā** kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*rızā,]*

rīze rīz itdüñ: *Çizik çizik etmek, parçalamak, kırıp dökmek.*

İy cefā-hū niçeye dek idesin cevri ü sitem / Yiter itdüñ tīg-i hicrān-ıla cismüm rīze rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 2*). [*rīze rīz itdüñ, -dü, -ñ*]

rīzvān: *Cennetin kapıcısı olan büyük melek.*

Eylemem zāhid gibi hūrī vü **Rīzvān** arzū / Hiç murādum yok benüm didār-ı cānān baña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*rīzvān,]*

ruh: Can, nefes.

Cevri iden baña ol şühumdur / albüm içre veli ki **rühumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*).
[rühumdur, -um, -dur]

ruh: Yanak II yüz.

Cân u dil zülfi amından bir dem ârâm eylemez / **Ruqları** üstinde şeb-veş târi gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [ruqları, -lar, -ı]

Düd-ı âhumdan sakınur gül **ruhın** her dem nigâr / Hey niçe nâzük mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [ruhın, -ı, -n]

Niçe şâd olsun Muhibbî gül **ruhuñsuz** bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde göñlin anuñ am kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [ruhuñsuz, -uñsuz]

Ruqlarına karşı çeşm almış ele ebrûsını / Atışıyla san kemândârdur kemânın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [ruqlarına, -larına]

Döstüm zülfüñ şebinde **ruqlaruñ** mehtâbdur / Sun lebüñ câmin baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [ruqlaruñ, -laruñ]

Gül **ruqlarındandur** hacîl addi olaldan mu‘tedil / Tübî olupdur münfâ‘il serv-i revânüm kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [ruqlarındandur, -larındandur]

âmet-i servüñ kim gördi didi gül götürür / Gül **ruhuñ** buña ‘aceb deste-i sünbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [ruhuñ, -uñ]

Ruqları üzre görinen ha degül itme gümân / Bil muhaka şehd ü şekker üzre üşmiş mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [ruqları, -ları]

Cânân lebi katında lâ‘l seng pâredür / Gül **ruqlarını** gördüğü dem şermesâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [ruqlarını, -lar, -ı, -n, -ı]

Dil **ruqlaruñı** yâd idicek işi zâr olur / San kim çemende şev-i gül-ile hezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [ruqlaruñı, -lar, -uñ, -ı]

Notalar kim al evrâ üzre yir yir görünür / Sanasın gül **ruqlaruñ** haddinde müşgîn hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [ruqlaruñ, -lar, -uñ]

Ruqlaruñ çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [ruqlaruñ, -lar, -uñ]

Ruqlarıyla lebleri zikrin ider dil dilberüñ / Anuñ-ıçun bu Muhibbî lâ‘l ü gevher-sâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [ruqlarıyla, -lar, -ı, -y, -la]

Her kaçan kim **ruqları** üstinde zülfin târ ider / Her kılında niçe biñ ‘âşıqları ber-dâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [ruqları, -lar, -ı]

Ruqları şem‘in yine ‘arz eyledi cânâneler / Koñ tutuşsun cân u dil şem‘e yana pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [ruqları, -lar, -ı]

Lebüñden oncalar dem-beste oldı / **Ruhuñ** şermendesidür hem gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*).
[ruhuñ, -uñ]

(س) Söyler **ruḥuñuñ** medḥin okur bülbül-i dil / Yüzüne karşı olur şām u şeḥer hoş-güftār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [*ruḥuñuñ, -uñ, -uñ*]

Gül **ruḥlaruñ** koyup dil meyl eylemez cināna / Terk eyleyüp bahārî ‘arîf ḥazāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*ruḥlaruñ, -lar, -uñ*]

Zer oldı **ruḥum** sîm yaşumdan baña ne sūd / Çün yār gelüp bir nazār sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*ruḥum, -um*]

Gül **ruḥlarınuñ** şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilā nāleler it yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*ruḥlarınuñ, -lar, -ı, -nuñ*]

Öpmek isterdüm **ruḥından** ḥattın izḥār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hîç gül olur mı ḥārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*ruḥından, -ı, -n, -dan*]

Ruḥlaruñsuz bu Muhibbî āh iderse tañ mıdur / Bülbül-i şüridenüñ ḥālî n’olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*ruḥlaruñsuz, -lar, -uñ, -suz*]

Seyr kilmaga yaşum māni’ olur **ruḥlarına** / N’eyesün yolın alur dîde o mādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*ruḥlarına, -lar, -ı, -n, -a*]

Bir sencileyin **ruḥları** gül yār ele girmez / Bir bencileyin bülbül-i gülzār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [*ruḥları, -lar, -ı*]

Cāmi’-i ḥüsn içre yanar **ruḥları** kândıldür / Kaşlarınıñ tākına miḥrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*ruḥları, -lar, -ı*]

Arturur nālesini görse Muhibbî **ruḥuñı** / Faş-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elḥān uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*ruḥuñı, -uñ, -ı*]

Geh **ruḥın** ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şāhid gerekdür ḥançeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*ruḥın, -ı, -n*]

Ruḥları devrinde varma iy Muhibbî gülşene / La’l-i nābı var-iken cām-ı şafā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*ruḥları, -lar, -ı*]

Ruḥlaruña karşı zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*ruḥlaruña, -lar, -uñ, -a*]

Ruḥuñ tābında iy meh-rū dutışur ser-te-ser ‘ālem / Cihānda bunı kim gördi kim ola bî-duḥān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*ruḥuñ, -uñ*]

‘Arızını ben niçe gülzāra teşbîh eyleyem / Açılır gül **ruḥları** karşımda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*ruḥları, -lar, -ı*]

Ruḥlaruñ şevkiyle ister pîreḥen çāk ide gül / Lāleler de ‘ışkuña bağrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*ruḥlaruñ, -lar, -uñ*]

Ruḥlaruñ üstinde n’eyler uşbu zülf-i ‘anberîn / Kim görüpdür kim günün yüzini zāhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*ruḥlaruñ, -lar, -uñ*]

Ruḥlarını eyledi ben ‘āşıka ol yār ‘arz / İtdi san gül ruḥlarını bülbüle gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*ruḥlarını, -lar, -ı, -n, -ı*]

Ruḥlarını eyledi ben ‘āşıka ol yār ‘arz / İtdi san gül **ruḥlarını** bülbüle gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*ruḥlarını, -lar, -ı, -n, -ı*]

ruh-ı âfitâba: Güneş gibi parlak yanak.

Cânâ şehâb-ı zülfi **ruh-ı âfitâba** bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile mâhum niķâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*ruh-ı âfitâba, -a*]

ruh-ı revân: (Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.

Gönül bir dem karar itmez eyâ **ruh-ı revân** sensüz / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*ruh-ı revân,]*

ruh-ı revânum: (Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.

Cânüm n'ola virsem saña iy **ruh-ı revânum** / Gür-ı gamda baña hemân cânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*ruh-ı revânum, -um*]

ruh-ı revânum: (Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.

Zülfî hânde-i destedür gönüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî hastadur **ruh-ı revânum** kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*ruh-ı revânum, -um*]

ruh-ı revânum: (Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.

Gitdükçe 'adem mülkine iy **ruh-ı revânum** / Zâd-ı gamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [*ruh-ı revânum, -um*]

ruh-ı yâra: Sevgilinin yanağı.

İtdi pervâne gönül yine **ruh-ı yâra** heves / Yakmayınca komaz âhir kim ider nâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*ruh-ı yâra, -a*]

ruh-ı zerdüm: Sarı yanak II solgun yüz.

Eger derd-ile âh itsem **ruh-ı zerdüm** görenler dir / Hâzân evrâķına san kim dokunur bād revân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*ruh-ı zerdüm, -üm*]

ruhsâr: Yanak, ruh, yüz, çehre.

Zeyn ider altun kalemlle ol güneş **ruhsârımı** / Kâtib-i kudret kaçan hâttın yazup inşâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*ruhsârımı, -i, -n, -i*]

Bakamaz oldum güneş **ruhsârına** dildaruñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*ruhsârına, -i, -n, -a*]

Görinen **ruhsârı** üstinde kara saçlar mıdur / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [*ruhsârı, -i*]

Ol gül-i hamrâda şebnem mi şehergeh görinen / Yoħsa **ruhsârında** yaruñ katre katre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*ruhsârında, -i, -n, -da*]

Sāgar-ı çeşmümde cānā lāle **ruḥsāruñ** senüñ / Cüy-ı āb içre komışlar zeyn için gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*ruḥsāruñ, -uñ*]

Gerçi hayrān oldı dil gördi bu ben dîvāneyi / Lîk biz de ol kamer **ruḥsāruñuñ** hayrānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*ruḥsāruñuñ, -uñ, -uñ*]

Ola ki baka rahm ide yüzüne / Muhibbî kan-ıla **ruḥsāruña** yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*ruḥsāruña, -uñ, -a*]

Bu Muhibbî ḥatt u ḥāl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz nakşına biz bir sāde **ruḥsār** isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*ruḥsār,]*

Ḥattını gördüm ḥalel virmek diler **ruḥsārına** / Hey ne kāfirdür görüñ kaşd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*ruḥsārına, -ı, -n, -a*]

Ḥande eyler şem‘ yansa her gice pervāneler / Ben de yansam tañ mı yārum āteşin **ruḥsār-ımıñ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*ruḥsār-ımıñ, -ı, -ımıñ*]

Gören ḥattıñ didi **ruḥsāruñ** üzre / Meger ceş-i Ḥabeş İrān’a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*ruḥsāruñ, -uñ*]

Didüm iy dilber nedür görindi **ruḥsār** üzre ḥat / Didi zülfüm sāyesidür itdüñ iy miskīn ḡalaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*ruḥsār,]*

ruḥsār u ḥaddi: *Yüz ve yanak.*

Nāzenīn ḡaddi ile **ruḥsār u ḥaddi** baña bes / Görelî ne serv kıldum ārzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*ruḥsār u ḥaddi, -ı*]

ruḥsār-ı yāra: *Sevgilinin yanağı.*

Cān-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedā‘ / Ḥat getürdi ḡatlüme **ruḥsār-ı yāra** geldi ḥat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*ruḥsār-ı yāra, -a*]

rüm: *Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde kalan bölgeye verilen isim, Anadolu.*

Hey ne sāhirdür gözi ol dilber-i Keşmīrî kim / Zülfinüñ her bir kılında **Rüm** ilin Çīn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*rüm,]*

Gözün altında ol ḥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşḡīn / Ḡalaṭdur kim bunı dirse ki **Rüm** içre ḡazāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*rüm,]*

rumüz: *Remizler, işaretler, manası gizli olan sözler.*

Baña sor ‘ışkuñ **rumüzün** vireyim bir bir ḡaber / Sorma Mecnün’a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*rumüzün, -ın*]

‘İşkuñ **rumüzi** neydüḡini zāhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunı söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*rumüzi, -ı*]

Ḡays’a sordum dün gice ‘ışkuñ **rumüzün** bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferḡād-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*rumüzün, -ı, -n*]

Āteş-i 'ışkuñ **rumūzin** niçe taħrīr eyleyem / Söylesem 'ālem yanar sanmañ ki ancak nāmeler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*rumūzin, -i, -n*]

Sor baña 'ışkuñ **rumūzin** saña taħrīr eyleyem / Cān u baş terkin urur 'āşık hemān pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*rumūzin, -i, -n*]

Saklayam dirdüm şehā 'ışkuñ **rumūzin** sīnede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āħir keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*rumūzin, -i, -n*]

Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ **rumūzin** ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbī defter ü dīvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5*). [*rumūzin, -i, -n*]

Añlayup 'ışkuñ **rumūzin** didi bir hikmet-şinās / Bu 'ilim müşkildür itmeñ bunı bir 'ilme kıyās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*rumūzin, -i, -n*]

rumūz-ı 'ışk: *Aşkın rumuzu, sırları, gizli sözleri.*

Rumūz-ı 'ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil hallin isterseñ dilā gel anı benden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*rumūz-ı 'ışk,]*

rumūz-ı 'ışkı: *Aşkın rumuzu, sırları, gizli sözleri.*

Zāhidā sanma **rumūz-ı 'ışkı** hāmīler bilür / Bādenüñ zevk u şafāsını müdāmīler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*rumūz-ı 'ışkı, -ı]*

rūşen: *Parlak, aydın, aydınlık.*

Didüm cānā 'aceb **rūşen** yüzüñ var / Didi taħsīn idüp yaħşı sözüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*rūşen,]*

rūşen: *Āşikār, meydanda, açık, belli.*

Çünkü **rūşendür** eyā hūrşīd-rū sıdkum saña / Şubh gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*rūşendür, -dür]*

rūşen eylerse: *Aydınlatmak.*

Rūşen eylerse 'aceb mi bu cihānı nūr-veş / Çün görindi dōstum baña cemālūñ hūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 1*). [*rūşen eylerse, -r, -se]*

rūşen eyleven: *Aydınlatmak.*

Tekye-i 'ışka gönül kändīl cānumdur fitil / Anı **rūşen eyleyen** bagrumda olan yag-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*rūşen eyleyen, -y, -en]*

rūşen görinür: *Parlamak, ışıldamak.*

Muşhaf-i hüsnine yāruñ virdi ziynet hāl ü hať / Hať daħı **rūşen görinür** olsa i'rāb u nuķať (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*rūşen görinür, -ür]*

rüşen ider: Aydınlatmak.

Şebüm **rüşen ider** gönlüm çerâğı / Dinürse tañ midur aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*).
[*rüşen ider, -er*]

rüşen itmege: Aydınlatmak.

Rüşen itmege çerâğın tekye-i ‘ışkuñ müdâm / Tuhfı iletür bu gönül bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [*rüşen itmege, -meg, -e*]

rüşen kılur: Aydınlatmak.

Kim ki nür-ı Hakk-ıla dil hânesin **rüşen kılur** / Yiter aña hergiz ol şem‘-i şebistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [*rüşen kılur, -ur*]

rüşen ola: Aydınlanmak, parlamak.

Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muqarrerdür / Dağlı **rüşen ola** yanuñda şem‘-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*rüşen ola, -a*]

rüşen ola: Aydınlanmak, parlamak.

Tiredür zülfuñ ğamından bu dil-i vîrânemüz / Gün yüzüñ ‘arz eyle tã **rüşen ola** kâşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [*rüşen ola, -a*]

rüşen olsun: Aydınlanmak, parlamak.

Tiredür ğamdan harâb oldı dil-i vîrânemüz / Meh gibi bir gice tog gel **rüşen olsun** hânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*rüşen olsun, -sun*]

rüşen olsun: Aydınlanmak, parlamak.

Hün-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür cāmumuz / Gün yüzüñ göster nigārâ **rüşen olsun** şāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*rüşen olsun, -sun*]

rüşen olur: Aydınlanmak, parlamak.

Her tarafından güller açılır cihân **rüşen olur** / Yâr nâz-ıla kaçan gelse ‘izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*rüşen olur, -ur*]

rüşen olur: Aydınlanmak, parlamak.

Cihân cümle olur süz-ı derünümünden benüm rüşen / İderem şem‘-veş girye olam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*rüşen olur, -ur*]

rüşenâ: Parlaklık, aydınlık.

Döstdlar hicrân şebinde kim rehâyi istemez / Görüben cānân yüzini **rüşenâyi** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*rüşenâyi, -y, -ı*]

Pend kılsañ göñlüme şevkum dağı olur sifîz / Nite kim âteş dökseñ **rüşenâsı** ola tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*rüşenâsı, -sı*]

rüstem: Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

Kaşı yayı sahtdur çekmez anı **Rüstem** dağı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*rüstem,]*

rüsvâ: Kötülükle şöret bulmuş, rezil, kepâze kimse.

Zülfî zencîrinde göñlüm kim görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı 'ışk-ıla sermeste kim **rüsvâ** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [*rüsvâ,]*

rüsvâ kılur: Rezil etmek: isteyerek veya istemeyerek birini çok utanılacak bir duruma sokmak.

Sırr-ı 'ışkı niçe pinhân eyleyem ben sînede / Āhum ile göz yaşı 'âlemlere **rüsvâ kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*rüsvâ kılur, -ur*]

rüsvâ olur: Rezil olmak: başına çok utanılacak bir durum gelmek.

Çün Muhibbî cür'a-i cām-ı lebûnden oldı mest / Fâş idüp esrâr-ı 'ışkı 'âleme **rüsvâ olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*rüsvâ olur, -ur*]

rüsvâlık: Ayıplanmışlık, rezillik.

Baglanup dil zülfüñün bendine şeydâlık sever / İy saçı leylî olan Mecnûn **rüsvâlık** sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*rüsvâlık,]*

rüsvây iden: Rezil etmek: isteyerek veya istemeyerek birini çok utanılacak bir duruma sokmak.

Baňa dermân iderseñ kıl demidür / Beni **rüsvây iden** 'ışkuñ gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*rüsvây iden, -en*]

rüsvâ-yı cihân oldum: Dünyaya rezil olmak, çevrede itibarını yitirmek II zavallığı, acizliği dünyada herkes tarafından bilinen, teşhir edilmiş, itibarsız kimse haline gelmek.

Rüsvâ-yı cihân oldum mescidde yirüm yokdur / Meyhâneye de varsam meyhâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [*rüsvâ-yı cihân oldum, -du, -m*]

rûy: Yüz.

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedâ / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı cāhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [*rüyını, -ı, -n, -ı*]

rûv-ı 'arż: Yeryüzü.

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîğuñdan cüdâ / Teşnelikte çäk çäk olur nite kim **rüy-ı 'arz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [*rüy-ı 'arz,]*

rüy-ı gülzârı: *Gül bahçesinin yüzü.*

Rüy-ı gülzârı görem dirseñ 'izâr-ı yârı gör / Sorma bülbül nâlesin dil-ğaste bu ben zârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*rüy-ı gülzârı, -ı]*

rüy-ı hakk'a: *Allah'ın yüzü (zâtı, kendisi).*

Her neye kılsañ nazâr biz **rüy-ı Hakk'a** nâzırız / Şümme vechu'llâhı gördük mâsivâyâ bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4*). [*rüy-ı hakk'a, -'a]*

rüy-ı yâra: *Sevgilinin yüzü.*

Rüy-ı yâra mihr-i 'âlem-tâb beñzer beñzemez / La 'l-i nâbâ şekker ü cüllâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1*). [*rüy-ı yâra, -a]*

rüy-ı zerdi: *Sararmış yüz.*

Sakladum esrâr-ı 'ışkı lîk izhâr itdi âh / Kanlu yaşımı gören didi ki **rüy-ı zerdi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*rüy-ı zerdi, -i]*

rüy-ı zerd-ile: *Sararmış yüz.*

Geh Muhibbî dâğ-ıla küh-ı belâ kaplandıur / **Rüy-ı zerd-ile** gehî deşt-i ğama dayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*rüy-ı zerd-ile, --ile]*

rüy-ı zerdüm: *Sararmış yüz.*

İy Muhibbî ayagı topragına işâr içün / Eşk-i çeşmüm **rüy-ı zerdüm** baña sîm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

Saklayam dirdüm şehâ 'ışkuñ rumüzın sînede / Eşk-i çeşmüm **rüy-ı zerdüm** itdi âhîr keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı dilde pinhân eylesem / **Rüy-ı zerdüm** surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

Rüy-ı zerdüm tâ şeref bulsun diyü / Anları pâ ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

Sırr-ı 'ışkı saklayam sînemde dirdüm gerçi ben / **Rüy-ı zerdüm** eşk-i çeşmüm itdi anı halka fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

rüy-ı zerdümle: *Sararmış yüz.*

Dilâ bu **rüy-ı zerdümle** niçe inkâr idem 'ışka / Gözümün kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*rüy-ı zerdümle, -üm, -le-ümle]*

rüyuñ türāba bas: *Yüzünü toprağa basmak: yere eğilmek, yere kapanmak, sevgilinin önünde eğilmek, sevgilinin yolunda toprakla bir olup kendinden vazgeçmek.*

Dīdār-ı yāra tālib-iseñ āḫir iy göñül / Eyle niyāz su gibi **rüyuñ türāba bas** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 2*). [*rüyuñ türāba bas, -a*]

rüz u şāl: *Gün ve yıl // zamanın gelip geçmesi bağlamında.*

Olma Muhibbī vaşl-ıla hoş hicr-ile melül / **Rüz u şāl** çün şeb-i hicrān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*rüz u şāl,]*

rüz u şeb: *Gece gündüz II durmadan, sürekli, her zaman.*

Küh-ı gāmda kalmışamdur **rüz u şeb** āh eylerem / Bilmezem kim n’olusar ḫālüm benüm dildārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*rüz u şeb,]*

rüz u şeb: *Gece gündüz II durmadan, sürekli, her zaman.*

Āteş-i ‘ışka ezel yakdı Muhibbī cān u dil / Anuñ-ıçun **rüz u şeb** dāyım ḫarābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*rüz u şeb,]*

rūze-dār olan: *Oruçlu olmak.*

Rūze-dār olan ider ‘iyd ayını görmek heves / Baña ol gün ‘iyd olur görsem hilāl ebrūñı bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*rūze-dār olan, -an*]

rūze-i hicrān: *Ayrılık orucu.*

Rūze-i hicrān içinde eyledüm bir sözi gūş / Müjde kim togdı hilāl ebrūsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 1*). [*rūze-i hicrān,]*

rüz-ı ezel: *Ezel günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.*

Cām-ı ‘ışkı bu Muhibbī içeli **rüz-ı ezel** / Çāk ider sīne girībānını kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*rüz-ı ezel,]*

rüz-ı ezelde: *Ezel günü, ruhların yaratıldığı gün II geçmiş zaman, çok öncesi.*

Rüz-ı ezelde içdi bu dil ‘ışk cāmını / Daḫı başumda görinen anuñ ḫümāridur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*rüz-ı ezelde, -de*]

rüz-ı ezelde: *Ezel günü, ruhların yaratıldığı gün II geçmiş zaman, çok öncesi.*

Bīgāne gibi bakma bugün iy perī-şıfat / **Rüz-ı ezelde** çünki saña āşınālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*rüz-ı ezelde, -de*]

rüz-ı ezelden: *Ezel günü, ruhların yaratıldığı gün II geçmiş zaman, çok öncesi.*

Döstüm kısmet baña kaygu saña şādī-y-imiş / Çäre ne **rüz-ı ezelden** başa bu yazu-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*rüz-ı ezelden, -den*]

rüz-ı mahşer: *Mahşer günü.*

Kim harîm-i hürmet-i gamla Muhibbî mahrem ola / Olamaz tâ **rüz-ı mahşer** miñnet ü hırmāndan ħalās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*rüz-ı mahşer,]*

rüzigār: *Rüzgar, yel.*

Tañ mı cüş itse Muhibbî āh-ıla deryā-yı eşk / **Rüzigār** esdükçe kim dir baħr-i bî-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*rüzigār,]*

rüzigār: *Zaman.*

Gerçi felek bükdi kıddüm **rüzigār** ile / Şükrüm budur ki ben daħı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*rüzigār,]*

rüzigār: *Rüzgar, yel II devir, zaman.*

Ġam beni ħāk itdi savurdi ġubārum **rüzigār** / Sen ferāġat ġülşeninde ‘iysde leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*rüzigār,]*

(3) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meġer toprak olam ilte bu ġerdüm **rüzigār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [*rüzigār,]*

Çün ġamdan özge kalmadı bir ġam-ġüsārumuz / Ġeçse ‘aceb mi nāle ile **rüzigārımız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*rüzigārımız, -umuz*]

rüzigār-ı āh-ıla: *Ah rüzgarı, yeli.*

Ġözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevrakın / **Rüzigār-ı āh-ıla** kimdür aña deryā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*rüzigār-ı āh-ıla, --ıla*]

Saldı dil fülkin Muhibbî **rüzigār-ı āh-ıla** / Bilmedi emvāc-ı ‘ışkı kim belā-engiz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*rüzigār-ı āh-ıla, -ıla*]

rüzigārımız muvāfiķ esse: *Rüzgarı muvāfiķ esmek (olmak): işi yolunda gitmek, talihî yaver gitmek, bahtı açık olmak.*

İlte meġer kūyuña ol dem ki ġubārumuz / Bir ġün eġer muvāfiķ esse rüzigārımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [*rüzigārımız muvāfiķ esse, -se-umuz*]

rüzigārımız yarı kılrusa: *Rüzgarı yardım etmek, rüzgarı muvāfiķ esmek (olmak): işi yolunda gitmek, talihî yaver gitmek, bahtı açık olmak.*

İlte Muhibbî kūy-ı nigāra ġubārumı / Yarı kılrusa bir ġün eġer rüzigārımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*rüzigārımız yarı kılrusa, -umuz-ur, -sa*]

S

sa'adet: Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.

Yoluñda ölmek iy dilber **sa'adet** / Bu dehr-i bî-vefâ-y-içun ne ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*).
[sa'adet,]

N'ola yasdansam eger taş işigini şubha dek / Kim **sa'adet** kişiye vaqt-ı seherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [sa'adet,]

Âsitân-ı 'ışkuñuñ zâhid ne bilsün kıdrini / Biz bilürüz kıymetin anda **sa'adet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [sa'adet,]

Ğamzesi tîrinsüz olmazsın nigâruñ bir nefes / Bil **sa'adeddür** sen anı sîneden al câna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [sa'adeddür, -dür]

sâ'at beklerüz: Saat beklemek, bir işin olması gereken zamanı beklemek.

Ĥāk-i pâyüñle pür itdük şîşe-i çeşmi henüz / Hey kıyâmet kâmet it vaqt oldı **sâ'at beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [sâ'at beklerüz, -r, -üz]

sabâ: Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy **şabâ** / Ĥāk-i derin getir ki gözüm tütüyâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [şabâ,]

Ğonca hemyanından alsa zer 'aceb midür **şabâ** / Nergisün çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [şabâ,]

İy **şabâ** misk-ile 'anber kokusından ne haber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [şabâ,]

Düşüp öñine ğâşiyesin götürür **şabâ** / Şeb-dîz-i zülfe yâr kaçan kim süvâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [şabâ,]

Gülşen-i hüsnüñe ugrarsa **şabâ** sanma güzâf / Sünbülünden şanemâ almag-içun büyâ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [şabâ,]

Ger-d-i râhın iy **şabâ** dür eyleme / Gözlerüme tütüyâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [şabâ,]

Mu'aṭṭardur yine 'âlem dimâĝı / **Şabânuñ** yâr zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [şabânuñ, -nuñ]

Şabâ sünbül saçından [ger] bü iltseñ / Ĥıṭâ'ya Çın'e ulu armagandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [şabâ,]

İy **şabâ** zülfine el sun kıl anı 'ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân 'ıṭr-ı müşg-sâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [şabâ,]

Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrûñle ger / İledürse bü **şabâ** küyuña âḫir ḫâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [şabâ,]

Büy-ı zülfüñi getürdüñ tâze cân buldum yine / Müstedâm ol iy **şabâ** dünyâ içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [şabâ,]

Zülfinün büym getürdüñ hoş-dimāg itdüñ bizi / Müstedām ol iy **şabā** ‘ālem turınca turma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 4*). [*şabā,]*

Bü getürdüñ yine zülfinden şeher bu hastaya / İy **şabā** merdümlük itdüñ müstedām ol durma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*şabā,]*

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy **şabā** / Bu saña kalursa ‘ömrün olduğınca yürü es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*şabā,]*

Kıldı sevdā-yı ser-i zülfini yāruñ dil heves / Bu sebebdendür **şabā** gibi gönül müşgīn- nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 1*). [*şabā,]*

Zülfini depretdügince dökilür müşg-i ‘abīr / Ol sebebdendür **şabānuñ** büyü müşg-āmīz imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*şabānuñ, -nuñ]*

Hüzün içinde iy **şabā** Ya‘küb-ı dil aḥvālini / Mısr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken‘ān’a ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*şabā,]*

Hün-ı bülbülden-durur her dem gülün surḥ olduğu / Hün-ı bagrum iy **şabā** itseñ n’ola dildāra ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*şabā,]*

sabak alur: Ders almak, bir kimseden belli bir konuda bilgi öğrenmek.

İy Muhibbī kim alur gül defterinden bir sabaḥ / Bülbül-i güyā olur bu ‘ilm aña ḥikmet yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*sabaḥ alur, -ur]*

sabaḥdaş: Ders arkadaşı, aynı dersi talim edenler.

Şūrīde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül ile güyā ki **sabaḥdaşlaruz** biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*sabaḥdaşlaruz, -lar, -uz]*

sabaḥdaş olmuşuz: Ders arkadaşı olmak, aynı dersi talim etmek.

‘İşk dersin okıduk Ferhād-ıla Mecnūn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz **sabaḥdaş olmuşuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 2*). [*sabaḥdaş olmuşuz, -miş, -uz]*

şābir: Sabreden, sabırlı (kimse).

Her ki ‘āşıkdur cefā vü cevruñe **şābir** geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şākir geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*şābir,]*

şabī-vār: Çocuk gibi.

Egerçi kim yapar dil ḥānesin yār / Döner ol dem yıkar yine **şabī-vār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*şabī-vār,]*

sabr: Sabır, dayanma, katlanma.

Cān ez-cihān āvāredür **şabrum** yakası pāredür / Ğamla gönül bī-çāredür cān u cihānum kadamur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*şabrum, -um]*

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'âlem-tâbumuz / Âh kim kalmadı dilde **şabr** u gözde h'âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*şabr,]*

'Uşşâka çäre dirler-idi **şabr** u ya sefer / Kalmadı **şabr** terk iderüz biz diyârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*şabr,]*

Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / Gider **şabr-ıla** dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*şabr-ıla, --ıla]*

şabr eylemege: *Sabretmek, dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

Şabr eylemege çünkü Muhibbî'de yok mecâl / Gitdi dükendi kalmadı dilde qarârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*şabr eylemege, -meg, -e]*

şabr gitdi: *Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.*

Gitdi şabr olmasa 'aqlum baña hemdem ne 'aceb / Dilberün çeşmi Muhibbî görünür âl-engiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*şabr gitdi,]*

şabr idem: *Sabretmek, dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

Lâf idüp dil **şabr idem** dirdi firâka sâlhâ / Sâle tākāt mı ider çün hefte mâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*şabr idem, -e, -m]*

şabr idüp: *Sabretmek, dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

Er odur kim **şabr idüp** çeke ceḡā vü cevrini / Sanmañuz itmek şikâyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*şabr idüp, -üp]*

şabr it: *Sabretmek, dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

İy ecel billâhi **şabr it** gelme bu dil mülkine / Ol perî-rünüñ hayâli anda mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*şabr it,]*

şabr kalmadı: *Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.*

'Uşşâka çäre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*şabr kalmadı, -dı]*

şabr u 'aql u dil: *Sabr, akıl ve gönül.*

Şabr u 'aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / 'Işk bir hâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*şabr u 'aql u dil,]*

şabr u 'aql u fikrüm: *Sabr, akıl ve fikir // Sabretme ve düşünme melekeleri.*

Gitdi **şabr u 'aql u fikrüm** bir dağı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*şabr u 'aql u fikrüm, -üm]*

şabr u hüş: Sabır ve akıl.

Geldi 'ışkuñ sîneme gitmek gerekdür **şabr u hüş** / Āşinā cem'inde çün lâyıķ degül bîgâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*şabr u hüş,]*

Komadı **şabr u hüş** dilde tākāt / Baña itmedi illā göz-ile kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2*). [*şabr u hüş,]*

şabr u hüş kalmadı: Akli ve sabrı kalmamak, düşünemez ve sabredemez hale gelmek.

Cân u dil yagmaya virdi āh kim bir muğbeçe / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı gönlümde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*şabr u hüş kalmadı, -dı]*

şabr u hüş kalmamışdur: Akli ve sabrı kalmamak, düşünemez ve sabredemez hale gelmek.

Eyledüm 'ışkuñ şarābından ezel bir cür'a nüş / Anuñ için kalmamışdur cānda şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*şabr u hüş kalmamışdur, -miş, -dur]*

şabr u kararum kalmadı: Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.

Hasret-i rüy u firāk-ı zülfün-ile iy perî / Kalmadı şabr u kararum iñlerem leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*şabr u kararum kalmadı, -um]*

şabr u kararum kalmadı: Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.

Kalmadı şabr u kararum 'azm-i yār itdüm yine / Yokdur andan ğayrı çün bu derdmende dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*şabr u kararum kalmadı, -dı]*

şabr u mecālüm: Tahammül ve güç kuvvet.

Kulakdan 'āşıkam 'āşık 'aceb düşvār hālüm var / Degül mümkün yüzün görmek ne hüd **şabr u mecālüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*şabr u mecālüm, -üm]*

şabr u rızā kıldı: Sabır ve rıza göstermek, sabretmek, razı olmak.

Dil-i dervîş-i cefā-keş ki giriftāruñ ola / Miñnet ü derd ü ğama **şabr u rızā kıldı** 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*şabr u rızā kıldı, -dı]*

şabr u tākāt gidüp: Sabrın ve dayanma gücünün gitmesi, sabır ve gücün kalmaması.

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [*şabr u tākāt gidüp, -üp]*

şabr-ı metā'in: Sabır malı, dayanma eşyası.

Almaga **şabr-ı metā'in** bülbül-i bî-çārenüñ / Ğonca hemyānın açup gül təciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [*şabr-ı metā'in, -ı-ı, -n]*

şabr-ıla koruk helvâ olur: *Ham üzüm zamanla helva olur II Sabretmesini bilen kişi olmayacak gibi görünen işlerde bile başarı kazanır.*

İntizâr-ıla lebünden bulmadum bir zerre kâm / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [*şabr-ıla koruk helvâ olur, -ur*]

sabrum kalmadı: *Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.*

Tâkatum tâk oldı **şabrum kalmadı** soldı beñiz / Dil tabîbine meded bu hasta dil hâlin diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*şabrum kalmadı, -dı*]

sac: *Saç, zülf.*

Bir **saçı** sünbül yüzi gül yarı gördüm bir nazâr / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*saçı, -ı*]

İy dil nazâr kıl ‘arızı güldür ya lâledür / Sünbül **saçına** bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*saçına, -ı, -n, -a*]

Adı var Mecnûn’uñ ammâ bir **saçı** leylî-veşûñ / Görmüşem derd ü belâ vü miñnetin andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [*saçı, -ı*]

Ol siyeh **saçuñ** ki müşg-i sârâdur / Bir dükenmez başumda sevdâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [*saçuñ, -uñ*]

İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu gönül / Şânesin elden komayup baña **saçın** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*saçın, -ı, -n*]

Yüzi gül **saçları** sünbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*saçları, -ları*]

Görinen ruhsârı üstinde kara **saçlar** midür / Pîç pîç olmuş ya genç üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [*saçlar, -lar*]

Saçı sünbül ‘arızı yârûñ gül-i hamrâ geçer / Bâğ ara serv-i sehîden kâmeti a‘lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*saçı, -ı*]

Olaldan vâdi-i gamda perîşân **saçı** mañbübuñ / Görenler pençe-i şîri anuñçün şânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*saçı, -ı*]

Saçı şebdîzine gülgün eşki / Koşalum çünki vaşlı öndüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [*saçı, -ı*]

Görse zâhid **saçinuñ** küfrini zünnâr idine / Kibr eger baksâ yüzi nûrına îmân getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [*saçinuñ, -ı, -nuñ*]

İy **saçı** sünbül lebi gonca yañağı verd-i ter / Bâğ-ı hüsñünde olupdur gözlerüm yaşı mañar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*saçı, -ı*]

Baglanup dil zülfüñüñ bendine şeydâlık sever / İy **saçı** leylî olan Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*saçı, -ı*]

Dür dişleri firâkıyla sünbül **saçın** añup / Âh eyledükçe yaş ki dökem dâne dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [*saçın, -ı, -n*]

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-1 jülîdem degül belki duĥânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [saçı, -i]

Şabâ sünbül **saçından** [ger] bû iltseñ / Hıtâ'ya Çîn'e ulu armagandur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6). [saçından, -i, -n, -dan]

Saçuñ zencîrine dîvâne oldum / Anı boynuma takmazsın nedendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 3). [saçuñ, -uñ]

Hüsni-ile iy **saçı** sünbül seni Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnûn'ı daĥı karşuña şeyda bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [saçı, -i]

Alan bir şemme bû sünbül **saçından** / Muhibbî niç' ola sevdâya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5). [saçından, -i, -n, -dan]

Sen **saçı** leylî lebi şîrîn olaldan ĥusrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şoĥbet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4). [saçı, -i]

Saçuñla 'ârîzuñ iy 'âlem-efrüz / Birisi Kıadrür birisi Nevrüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1). [saçuñla, -uñ, -la]

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / 'İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [saçuñda, -uñ, -da]

Yudı yüzüm karasını âb-ı luĥf-ıla / Ak **saçı** görüp didi kapumda geçürdi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4). [saçı, -i]

Leylî **saçına** dil vireli bu Muhibbî'nüñ / Mecnûn gibi işi güci âh u vâh-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5). [saçına, -i, -n, -a]

Göñül şehrinî yakmaga Muhibbî'nüñ **saçuñ** şeb-rev / Olur dâmânı altına ider her şeb nihân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5). [saçuñ, -uñ]

Düşeli cân u göñül sünbül **saçuñ** sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş ekstük olmaz gözde yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4). [saçuñ, -uñ]

saçı leylî: Gece gibi karanlık saçlı II siyah saçlı sevgili II Leylâ saçlı.

'İşk-ıla dîvâneyem küyında Mecnûndan beter / Ol **saçı leylî** neden zülfini zencîr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4). [saçı leylî,]

saçlı: Saçılmak, daĥılmak, yayılmak, ortalığa serpilmek.

Âhum ejderdür derûn-ı sînem olmuş aña gâr / Odlar kim **saçılır** ejder şerâridur diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2). [saçılır, -ur]

Âhum ejder görünür bu sîne gâridur diñüz / Her yaña kim **saçılır** ejder şerâridur diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1). [saçılır, -ur]

Umaram pertâb idesin tîr-i ġamzeñ sîneme / **Saçıla** her yaña kanum ben olam naĥcîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2). [saçıla, -a]

sad: Yüz, 100 sayısı, pek çok.

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyh-i şehri / Dām-ı rızkı sübhâsı **şad** dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4*).
[şad,]

‘Āşık oldur yâr ger yagdursa **şad** seng-i cefâ / Başa biñ zaħm irse hergiz âh u vâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [şad,]

şad: *Sevinç, mutluluk, huzur, memnuniyet.*

Bir ferah gelse Muhibbî gam hemân ardıncadur / Anuñ içün bu fenâ dârında yokdur **şadumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [şadumuz, -umuz]

sa‘d oldu: *Kutlu olmak, bahtiyar olmak.*

Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol serv-i sehî / Tālî‘üm **sa‘d oldu** baht-ı kāmranum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [sa‘d oldu, -dı]

sa‘d olupdur: *Kutlu olmak, bahtiyar olmak.*

Rāzıyam devr-i felekden **sa‘d olupdur** yılduzum / Ol melek-manzar şeker-güftârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [sa‘d olupdur, -up, -dur]

sadâ: *Ses, avaz, yankı.*

Bülbül **şadâsı** güş idüben gülşene varur / Her kim ki bile kuş dilini zū-fünün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [şadâsı, -sı]

İşidüp ‘ışkdan **şadâ** itdi hemân-dem dil hürüş / ‘İşk dir âh eylegil ‘aql ise dir olgil hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [şadâ,]

sadâ-vı ‘ışk-ıla: *Aşkın sedası. // Aşk sözleri.*

Dil hây u hüy-ı zāhidi almadı güşına / Zîrâ **şadâ-yı ‘ışk-ıla** pürdür kulagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 4*). [şadâ-yı ‘ışk-ıla, --ıla]

sāde: *Süsten arınmış, ziynetsiz II sadece, yalnızca.*

Bu Muhibbî haṭṭ u hâl ü zülfine kılmaz nazâr / Bakmazuz naḡsına biz bir **sāde** ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [sāde,]

sadef: *Sedef. (İçinden inci çıkan istiridye türünden bir hayvanın kabuğudur.).*

Baħra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan **sadef** / Didiler dürlür bulunur çün anuñ deryâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [sadef,]

Muhibbî düşeli baħr-ı gam içre / **Şadef** çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*).
[sadef,]

sādık: *Dostluğunda samîmî ve vefâlî olan, dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren, sadâkatli (kimse).*

Nigārā sanma ‘ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billâh reh-i ‘ışkuñda **şadıkdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6). [şadıkdur, -dur]

Öldürürseñ dağı gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstim ‘ışkuñ yolında bil senüñ **şadıklaruz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2). [şadıklaruz, -lar, -uz]

sadr: Baş, başkan, reis.

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede küyında ben / Olgelmişdür ider her kişi **sadr** için savaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2). [şadr,]

sâf: İçine temizliğini bozacak bir şey karışmamış olan, temiz, duru, arı, berrak, hâlis.

Hamdü-lillâh gün gibi çün **şâfdur** âyinemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1). [şâfdur, -dur]

sâf cevâb alıcak: Doğru cevap almak II ilaç almak, tedavi olmak.

Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ için ki bu dil derdine dermân añılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2). [şâf cevâb alıcak, -ıcak]

sâf evler: Saflaştırmak, saf hâle getirmek, arındırmak.

Göñül mir’atını gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı **şâf eyler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3). [şâf eyler, -r]

sâf kalbüz: Temiz kalpli, kalbi temiz olan.

Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr isterüz / **Şâf kalbüz** görmege su gibi dîdâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1). [şâf kalbüz, -üz]

şâf kıldı: Saflaştırmak, saf hâle getirmek, arındırmak.

Jeng-i gâmdan var idi âyîne-i kalbümde dūş / **Şâf kıldı** bir kadeh meyle keremden mey-fürüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1). [şâf kıldı, -dı]

şâf ola: Saf olmak, temiz olmak, temizlenmek, arınmak.

Jeng-i gâmdan ister-iseñ **şâf ola** mir’at-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma sen şahbâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5). [şâf ola, -a]

şâf ola: Saf olmak, temiz olmak, temizlenmek, arınmak.

İster iseñ jengden **şâf ola** dil âyinesi / Äyîne gibi gerek olmak Muhibbî hırka-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5). [şâf ola, -a]

saf saf durur: Sıra halinde beklemek.

Küyuña gelmiş senüñ **şaf şaf durur** ‘aşıklarun / Kullardur dir ki gelsün görelüm sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*şaf şaf durur, -ur*]

şaf tutup: *Saf bağlamak (tutmak): Sıra teşkil etmek, sıralanmak.*

Cihān halkı muḫî-üñdür senüñ iy husrev-i hūbān / Kemāle **şaf tutup** gamzeñ çeküp leşker tavāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*şaf tutup, -up*]

şafā: *Gönül şenliği, neşe, mutluluk, zevk.*

Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā yiter / Her ne gelürse cānuma senden **şafā** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*şafā,]*

Şafā bilūbeni Mañşūr özine sırrı fāş itdi / Bilürken ol ezel dārı dimeñ siz dārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*şafā,]*

Mescid-i hūsnin[i] seyr iden **şafālar** kesb ider / Kaşlarınıñ tākına mihrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3*). [*şafālar, -lar*]

Geh vefā ister dilüm gāhī cefā / Her ne gelürse **şafādur** çün garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*şafādur, -dur*]

şafā vü merve: *Kabe'nin doğusunda bulunan iki küçük tepecik. Say bu iki tepe arasında yapılmaktadır.*

Şafā vü Merve haqqıyçün şu kim küyuñ tavāf eyler / Eger cān itmeye kurbān degül ‘aşık hilāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*şafā vü merve,]*

şafā vü zevk idelüm: *Zevk ve safa etmek, eğlenmek.*

Sākī piyāle al elüñe çünki gün geçer / Bārī **şafā vü zevk idelüm** ‘ömr çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [*şafā vü zevk idelüm, -e, -lüm-elüm*]

şafā vü zevk sürenler: *Zevk ve eğlence içinde olmak, zevk ve eğlenceyle yaşamak.*

Dāyım cefā vü cevr çeker pādīşāh olan / Her dem **şafā vü zevk sürenler** gedā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*şafā vü zevk sürenler, -en, -ler*]

şafāsuz: *Neşesiz, safasız, zevksiz.*

Hüzür-ı kalb-ile ‘ārif yatur meyhāne küncinde / **Şafāsuz** şūfī mescidde kurı gāvğāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*şafāsuz,]*

şaf-dil: *Saf gönüllü, temiz yürekli, temiz kalpli II sadık, dürüst, riyasız.*

İy Muhibbî **şaf-dil** hem pāk-meşreb ol yürü / Kim tarīki togrıdur lā-büd anı Hālīk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*şaf-dil,]*

şafha-i ruhsārum: *Yüzük, yanak sayfası.*

Şafha-i ruhsārum üzre eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden bu derūnum hālını turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [*şafha-i ruhsārum, -um*]

sâfi: *Hepten, tamamen.*

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa hadeng-i gamzesi **sâfi** derūnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*sâfi,]*

sâfi: *Şifa verici, veren.*

Lebleründen bu Muhibbî'ye buyur **sâfi** cevâb / İy tabîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*sâfi,]*

sag: *Sağlam, esen, sağlıklı.*

Derd-i dil hālını 'arz eyleme bî-derd olana / **Saglar** aňlayımaz anı ki bîmâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*saglar, -lar*]

Nâle vü âh itdügince âh iderler taglar / Nite kim efgân iderler sayru için **saglar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*saglar, -lar*]

sag: *Sağ taraf.*

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayragın çeker / Derd ü gam leşker olup kim sol u kim **sagin** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*sagin, -i, -n*]

sagalt: *Sağlığa kavuşturmak, iyileştirmek, şifâ vermek.*

Haste-i 'ışkam tabîb-i dilden istedüm devâ / Bir cevâb-ıla **sagalttı** lebleri dârü-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*sagalttı, -dı*]

sâğar: *İçki kadehi II şarap.*

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / **Sâğar** u bâde vü şem' ü gül-i hamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*sâğar,]*

Sen koma taraf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu **sâğar-ıla** saña çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*sâğar-ıla, -ıla*]

Gül oldu meclis içre yine **sâğar** / Şürâhî bülbül olmuş kulkulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*sâğar,]*

Bezm-i gam içre cānā sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme **sâğar** yaşum şarāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*sâğar,]*

Öper dildārı meclis içre **sâğar** / Ara yirde Muhibbî müttehmdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*sâğar,]*

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrīn kadeh / İçmege hün-ı dili çeşmüm baña **sâğar** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*sâğar,]*

Tutaruz **sāğarı** elde gül-i hamrā yirine / Şişeler kulkulını bülbül-i gūyā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*sāğarı, -ı*]

Hûnını haşmuñ şarāb u kellesin **sāğar** kılup / Şoĥbet-i ĥāş itmege meydān olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*sāğar,]*

Ele **sāğar** alalum şevk-ile rindāne biraz / Gel diñüz açılalum gülşene yārāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*sāğar,]*

Eşküim ile tolsa çeşmüm **sāğarı** olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*sāğarı, -ı*]

‘Aqlum aldı sāķiyā cām-ı lebün / Kıl kerem vir baña bir **sāğar** ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3*). [*sāğar,]*

sāğar çeker: *Kadeh yürütmek II. Şarap içmek.*

Lebleründen kim bugün **sāğar çeker** / Sanma ferdā minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [*sāğar çeker, -er*]

sāğar-ı çeşmüm: *Göz kadehi II gözün içinde bulunduğu boşluk, göz çukuru.*

Sāğar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz hûn-ı ciger / Kāni‘üz aña anuñçün bu şarāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*sāğar-ı çeşmüm, -üm*]

sāğar-ı çeşmümde: *Göz kadehi II gözün içinde bulunduğu boşluk, göz çukuru.*

Sāğar-ı çeşmümde cānā lāle ruĥsāruñ senün / Cüy-ı āb içre komışlar zeyn içün gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*sāğar-ı çeşmümde, -üm, -de*]

sāğar-ı çeşmünle: *Göz kadehi II gözün içinde bulunduğu boşluk, göz çukuru.*

Nüş-ı cān olsun Muĥibbî eşk-i çeşmünî müdām / **Sāğar-ı çeşmünle** pür kıl iç anı peymāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [*sāğar-ı çeşmünle, -ün, -le*]

sāğar-ı gülgünü: *Gül renkli içki kadehi II gül renkli şarap.*

Sāğar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrāndan ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*sāğar-ı gülgünü, -ı*]

sāğar-ı mey: *Şarap kadehi.*

Sāğar-ı mey kıymetin mest ü ĥarābiler bilür / Lācerem meyhānenün ĥadrin şarābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*sāğar-ı mey,]*

sāğar-ı zerrin: *Altın kadeh.*

Cām-ı la‘lin nüş ider bāğ içre her dem lāleler / Nergis-i şehlä elinde **sāğar-ı zerrin** tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*sāğar-ı zerrin,]*

şahbâ: *Bâde, hamr, şarâb.*

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şâf ola mir'ât-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma sen **şahbâyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*şahbâyı, -y, -ı*]

şahib-dem: *Yakın arkadaş, dost.*

Şâh-ı 'ışka dil takarrüb bulduĝın gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz daĝı **şahib-demlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*şahib-demlerüz, -ler, -üz*]

Biz ezel bezminde 'ışkuñla senüñ hem-demlerüz / Nây-veş baĝrı delük bir niçe **şahib-demlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [*şahib-demlerüz, -ler, -üz*]

şahib-firâş kalmışam: *Yataĝa düşmüş, yatak esiri olmuş hasta II yataĝa düşmek, hasta olmak.*

Küyuña dârü'ş-şifâ dirler ya n'îçün döstüm / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şahib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [*şahib-firâş kalmışam, -muş, -am*]

şahib-firâş oldum: *Yataĝa düşmüş, yatak esiri olmuş hasta II yataĝa düşmek, hasta olmak.*

Leblerüñden bu Muhibbî'ye buyur şâfi cevâb / İy tabîb-i dil meded oldum katı şahib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*şahib-firâş oldum, -du, -m*]

şahib-ĝam: *Gam sahibi, gamlı, kederli, hüznü.*

Niçe yıllardur didüm gönlümle **şahib-ĝamlaruz** / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de ĝarĝ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*şahib-ĝamlaruz, -lar, -uz*]

şahib-nazar olan: *Görüşü kuvvetli olmak, basiretli olmak.*

Sîret gözedüp şürete bakmadı Muhibbî / **Şahib-nazar olan** kişi lâ-büd hüner ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*şahib-nazar olan, -an*]

şahil-i çeşmüm: *Gözün kenarı, kıyısı.*

Çalkamañ bu eşk-i ĝafil virdi 'ummândan nişân / **Sahil-i çeşmüm** görüp deryâ kenârıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*şahil-i çeşmüm, -üm*]

şahir: *Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.*

Göñlini 'âşıklañ ol çeşm ü zülf-i ĝam kapar / Hey ne **sahirdür** gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*sahirdür, -dür*]

Hey ne **sahirdür** gözi ol dilber-i Keşmîri kim / Zülfinüñ her bir kılında Rüm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*sahirdür, -dür*]

Vaşl gencin hızı ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğafil olma iy göñül çeşmi anuñ **sahir** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [*sahir,]*

Muñt' itdi cihân ĝalkını cümle / Gözi itdüĝi sihrî **sahir** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [*sahir,]*

şahn-ı çemen: Çimenlik, bahçe.

Zeyn idüp geydi yine hıl'ati eşcâr sebz / Döşedi **şahn-ı çemen** atlas-ı jengâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*şahn-ı çemen,]*

şahn-ı çemen: Çimenlik, bahçe.

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine **şahn-ı çemen** / 'İyş ü 'işret vaktidür it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*şahn-ı çemen,]*

şahn-ı çemen evvâmıdır: Çimende eğlenme günleri II eğlence zamanı II bahar mevsimi.

Gel bugün 'iyş idelüm **şahn-ı çemen evvâmıdır** / Çarh-ı zâlim kimler ile irte işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [*şahn-ı çemen evvâmıdır, -dur]*

şahn-ı dilde: Gönül avlusu, meydanı.

Şahn-ı dilde ekmek için dâyimâ gam hâsılın / Şâh-ı 'işkuñ emri ile itdiler beñzer nadâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*şahn-ı dilde, -de]*

şahn-ı gülşen: Gül bahçesi II gezinti, seyir yeri.

Şahn-ı gülşen toptolu olmış yine ezhâr-ıla / Raqşa girmiş servler hem ellerin karsar çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*şahn-ı gülşen,]*

sahrâ: Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Sanduñuz Mecnûn gezer **şahrâda** bir dîvânedür / Kayd-ı 'âlemden ferâgat itmiş ol dâñâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*şahrâda, -da]*

sahrâlara düşüp: Çöllere düşmek, Mecnun gibi aşkıdan kendini çöllere atmak; yok olmak, perişan olmak.

Bir boyı servüñ firâkıñdan düşüp şahrâlara / Sînesine lâle gibi hâsta dil dâğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*şahrâlara düşüp, -üp]*

sahrâya düşmişdür: Çöllere düşmek, Mecnun gibi aşkıdan kendini çöllere atmak; yok olmak, perişan olmak.

Görelen zülf-i leylâsın gönül sevdâya düşmişdür / Olup Mecnûn gibi şeydâ yürür **şahrâya düşmişdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*şahrâya düşmişdür, -miş, -dür-ya]*

sahrâ-yı belâ: Gam çölü // gam ovası.

Kanlu yaşumı sînemüñ üstinde dir gören / **Şahrâ-yı belâ** vâdisinüñ lâlezârdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*şahrâ-yı belâ,]*

sahrâ-yı dilde: Gönül sahrası II âşğın çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.

Kuralı **şahrâ-yı dilde** haymesin sulţân-ı ‘ışk / ‘Akl u şâbrum gitdi benden aña fermândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*şahrâ-yı dilde, -de*]

sahrâ-yı sinemde: Göğsü (gönül) sahrası II âşîğın çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.

Görenler seyl-i eşkümi diye **şahrâ-yı sinemde** / Bahâr eyyâmıdır beñzer ki ırmaklar bulanmışdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*şahrâ-yı sinemde, -m, -de*]

sahrâ-yı sinemde: Göğsü (gönül) sahrası II âşîğın çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.

Anuñçün gözlerüm yaşı akar **şahrâ-yı sinemde** / Belâ kühsarıdır yaşum iki ‘aynum bîñarıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [*şahrâ-yı sinemde, -m, -de*]

saht: Sert, katı II güç, zor, zahmetli II sağlam, muhkem.

Kaşı yayı **sahtdur** çekmez anı Rüstem dağı / El urup n’eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*sahtdur, -dur*]

Ol yâr geçer nâz-ıla bir dem nazar itmez / **Sahtdur** dili nâle vü âhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [*sahtdur, -dur*]

saht: Sert, katı II sağır.

Zâhidâ ‘ışkûñ tarîkın añlamaz kec-tab’sın / Diñlemezsın Hâk sözi sende meger var **saht** güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*saht,*]

sâ’il: Dilenen kimse, dilenci.

Virmedi ol mâh-rû bir kez zekât-ı hüsni / İy Muhibbî niçe yıl küyında biz **sâ’illerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*sâ’illerüz, -ler, -üz*]

sakf: Dam, çatı, tavan, kubbe.

‘Aceb mi düd-ı âhumdan felek **sakfı** siyâh olsa / Baña göstermeyen gün âh meh-i nâ-mihribânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*sakfı, -ı*]

sakf-ı felek: Göğün tavanı.

(س) Yanar âhum odından tutuşup **sakf-ı felek** / Yakalı hâşret-ile yâr beni leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*sakf-ı felek,*]

sākī: Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Gül mevsiminde **sākī** elinden kadeh sunar / Nüş ide anı zehr ise kim ictinâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*sākī,*]

İrdi bir hâlete dil içdi lebi cür‘asımı / Ya’nî cām-ı mey-ile **sākī** bu hâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*sākī,*]

Sākī piyāle al elüñe çünki gün geçer / Bārī şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [sākī,]

Cân nişār itsem ‘aceb mi **sākīnüñ** ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4). [sākīnüñ, -nüñ]

Sākī şarāb-ı köhneyi ko tāzesin getir / Bilmez misin ki lezzet-i dünyāyı nevedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3). [sākī,]

Getür **sākī** şarāb-ı ergüvānı / Gül eyyāmı cihān bāğ-ı iremdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5). [sākī,]

Getür **sākī** şarāb-ı ergüvānı / Geçürme fırsatı kim dem bu demdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2). [sākī,]

Gül ü mül şoĥbetin fevt itme **sākī** / Bilürsin kim bahāruñ sür‘ati var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8). [sākī,]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebīnüm **sākī** / Cām-ı la‘lünle meger ĥall ola bu müşkilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3). [sākī,]

sākī-i devrān: Zamanın sakisi, felek sakisi. II Ecel, ölüm.

Ĥaste-dilven döstüm cām-ı lebününden cür‘a sun / **Sākī-i devrān** elinden dolmadan peymānemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4). [sākī-i devrān,]

sakın: Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak.

Güzellik burcına māhum ‘urüc itdünse zulm itme / **Sakın** ‘aşıklar āhından zemīn ü āsūmān ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4). [sakın,]

Dūd-ı āhumdan **sakinur** gül ruĥın her dem nigār / Hey niçe nāzūk mizāc olur bulutdan nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2). [sakinur, -ur]

Alma āhum gel akıtma eşk çeşmünden **sakın** / Ėarĥa virür ‘ālemi bu göz yaşı deryā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3). [sakın,]

Zīver-i dünyāya aldanma görüp dil baglama / Sen gözüñ açup yumınca key **sakın** dünyā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4). [sakın,]

Gözlerüm yaşı benüm key **sakinuñ** kanlu sudur / Niçe merdümleri Ėarĥ eyledi ol su begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3). [sakinuñ, -uñ]

Kosun kāfırlığın Ėamzeñ yiter kaşd eyledi ĥūna / Tamar kanlar kılıcından **sakinsun** şāhumuz vardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4). [sakinsun, -sun]

Sakın bu āhum okından i çarĥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl ĥaddüme ol da benüm kaşı kemānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4). [sakın,]

Āhum odından **sakın** kim bir nihāl-i tāzesin / Sīne pür-sūzam benüm ĥālī degüldür nārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4). [sakın,]

Nigārā sūz-ı ‘işkuñla yakar dil her zamān āteş / **Sakingil** bād-ı āhumdan ider bir gün ziyān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1). [sakingil, -gil]

Mest çeşmi h̄āba varmışken dilā āh eyleme / Key **sakın** pür-fitnedür uyarma anı uyumış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4). [sakın,]

Nefs kuttâ‘-ı tarîk u menzil olmuşdur ribât / Key **sakın** başdan çıkarsın itmez iseñ ihtiyât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1). [sakın,]

sakın: Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak II bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü (asla, hiçbir zaman, dikkat et, tedbirli ol).

Zülfine **sakın** dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3). [sakın,]

Sakın aldanma rakîb-i rû-siyâhuñ kavline / Bir gurâb ötetura niçe şer agzından düşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2). [sakın,]

Ugrama **sakın** eşküme iy dil sanup geçid / Ādemler alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4). [sakın,]

‘Ārızında dāne-i h̄āline el sunma **sakın** / Ādem’i cennet içinden çıkararak çün dānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3). [sakın,]

İy Muhibbî key **sakın** dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammâ ki gâyet yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5). [sakın,]

Dil virme key **sakın** bu cihānuñ sarâyına / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4). [sakın,]

İy gönül olma **sakın** dünyā metā‘ına harîş / N’eyledi naqdi ne assı eyledi Kārūn’a sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4). [sakın,]

Muhibbî sırr-ı ‘ışkı itme izhâr / **Sakın** Manşür-veş ber-dâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5). [sakın,]

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key **sakın** hattuñ gelür āhir olursın şermsâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7). [sakın,]

El urayın dime **sakın** genc-i hüsüne / İki tarafda zülfi anuñ ejdehâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3). [sakın,]

Zür u zâr-ıla vişâline irem dime **sakın** / Dilberüñ vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1). [sakın,]

Cihānuñ halkına **sakın** inanma / Yüze güler dir-ise saña kardaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6). [sakın,]

Dehre aldanma **sakın** fikr eyle āhiri günü / Gerçi bu ‘âlem yüzi saña görünür sūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4). [sakın,]

Beni cānā inen yakma **sakın** bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bî-amān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4). [sakın,]

Çünkü vefâ vü mihr ü maḥabbet bulunmadı / Ādemle **sakın** eyleme dünyāda ihtilât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2). [sakın,]

sakın: Korumak, gözetmek, esirgemek.

Sakin cemāl ü hüsnuñi iy āfitāb-ı hüsñ / Gökler yüzine irişe nāgeh şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [*sakin,]*

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i ḥaṭṭuñ **sakin** / Bu meşeldür kim yanar kuru yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*sakin,]*

sakin olmaz: *Yatışmak, durulmak, rahat olmak.*

‘Acebdür āteş-i dil **sakin olmaz** / Niçe kim gözlerümden dökerem yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2*). [*sakin olmaz, -maz]*

sakin-i küyuñ: (*Sevgilinin*) *Köyünün, mahallesinin sakini (halkı).*

Sakin-i küyuñ olan bāğ u gülistān istemez / ‘Ārızuñ gören o hergiz hür u gilmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*sakin-i küyuñ, -uñ]*

sakiyā: *Ey saki. II Ey içki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

Ben şürāhī gibi yanuñda senüñ baş egdürem / **Sakiyā** senden kadeḥ ihsān olursa çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*sakiyā,]*

Yıkmadan ğam bu gönül kişverini yāda getir / **Sakiyā** cānuñ için ehl-i dile bāde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*sakiyā,]*

Muṭribā nāle ile meclise gel nāyi getir / **Sakiyā** sun berü ol cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*sakiyā,]*

Sakiyā gör dehri bī-bünyāddür / Bāde sun kim ‘ömr hem berbāddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*sakiyā,]*

Sakiyā cām-ı şafā sun tā vire ḳalbe cilā / Ğam buḡarı yoksa dil āyinesini jeng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 2*). [*sakiyā,]*

Vakt-ı güldür ğam-ı devrānı ferāmüş idelüm / **Sakiyā** al elüñe devr ide peymāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*sakiyā,]*

Vaktidür kim **sakiyā** devr eylesün la‘līn kadeḥ / Devr-i gül vakt-i cevāñi dilde yok bīm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*sakiyā,]*

‘Aḳlum aldı **sakiyā** cām-ı lebüñ / Kıl kerem vir baña bir sāğar ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3*). [*sakiyā,]*

sakkā-vı çeşmüm: *Göz sakkası, su dağıtan göz (gözyaşı saçması bağlamında).*

Kirpügüm cārüb olup **sakkā-yı çeşmüm** su seper / Hıdmete bil bağlayup küyüñde ferrāş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*sakkā-yı çeşmüm, -üm]*

sakla: *Değer verip elden çıkarmamak, elinde bulundurmaya devam etmek.*

Pāyuña n’ola dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu **sakladuğı** sım ü zeri yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*sakladuğı, -duğı, -ı]*

Cānı gibi eylesün pinhān Muhibbī ‘ışkını / Sīne şandūkında **saklar** her kimūn kālāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 5*). [saklar, -r]

sakla: Gözetmek, esirgemek, korumak, himāye etmek.

İlāhī nār-ı āhumdan gül-i terdür ki sen **sakla** / Ki āhumdan benüm pürdür zemīn ü āsūmān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 4*). [sakla,]

sakla: Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

‘İşkī cānum gibi **saklarken** olur halka ‘ayān / Āh bu gāmmāzlık sır[ı] cümle şî‘irümden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [saklarken, -r, -ken]

Sakladum esrār-ı ‘ışkī līk izhār itdi āh / Kanlu yaşımı gören didi ki rüy-ı zerdı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 2*). [sakladum, -du, -m]

Sakla esrāruñı her demde huzūr eylesesin / N’oldı Manşūr’ı gör oldugı-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 2*). [sakla,]

Göñülden **saklaram** rāz-ı dehānın / Degül dīvāne çün kim mahrem-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 2*). [saklaram, -r, -am]

Saklayam dirdüm şehā ‘ışkuñ rumūzın sīnede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āhır keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 3*). [saklayam, -y, -a, -m]

Ciger hūnını **saklamaga** iy dil / Gözümden gayrı aña şīşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 5*). [saklamaga, -mag, -a]

Dil **saklar** sırr-ı ‘ışkī sīnede cānı gibi / Öldürelər rāzını izhār idüp aşlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 4*). [saklar, -r]

Sakla ‘ışkuñ sırrını sīneñde cānuñdan ‘azīz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 4*). [sakla,]

Sırr-ı ‘ışkī Muhibbī **saklamaduñ** / Sirişkuñ kıldı anı ‘āleme fāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 6*). [saklamaduñ, -ma, -du, -ñ]

Sırr-ı ‘ışkī **saklayam** sīnemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 2*). [saklayam, -y, -a, -m]

Bir kese rāzuñ dime sīneñde **sakla** rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 4*). [sakla,]

sakla: (Bir şeyi) Kaybolmaması, zarar görmemesi için belli ve emin bir yere koymak, kaldırmak.

Sakla Muhibbī sīnede tīrini cān gibi / Çünki saña ol kaşı ya yādigārdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 5*). [sakla,]

Gökler yüzine bir gün irişür şerārımız / **Sakla** cemālūñ ayını iy āfītāb-ı hūsün (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 4*). [sakla,]

salā dimis: Sala okumak // Cuma ve cenaze namazına çağırarak için minarelerden okunan salavat.

Kā'be-i kūyında qurbān oldum dimiř šalā / Hey müselmānlar meded 'uřřāka i'lām eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*řalā dimiř,]*

salā dimiş: *Sala okumak // Cuma ve cenaze namazına çağırarak için minarelerden okunan salavat.*

Kā'be-i kūyında qurbān oldum dimiř šalā / Hey müselmānlar meded 'uřřāka i'lām eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*řalā dimiř,]*

salā dimiş: *Sala okumak II Cuma ve cenaze namazına çağırarak için minarelerden okunan salavat.*

Kā'be-i kūyında qurbān oldum dimiř šalā / Hey müselmānlar meded 'uřřāka i'lām eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*řalā dimiř, -miř]*

sālhā: (*Uzun*) yıllar.

Lāf idüp dil şabr idem dirdi firāka **sālhā** / Sāle řākat mı ider çün ħefte māhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*sālhā,]*

salın: *Salınmak, sallanmak, sağa sola veya öne arkaya hafifçe sallanmak II naz ve eda ile yürümek.*

Gerçi bir āzādedür ammā **salınsañ** nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i ħoř-bālā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*salınsañ, -sa, -ñ]*

Salın iy serv-i āzādum saña mānend bir dil-keş / Bulınmaz 'arz-ı ħüsn eyle güzelliik çünki fāñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*salın,]*

Salınur 'işve ile her şarafa nāz-ıla yār / Āh bu şıveyi ne serv ne řimřād eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*salınur, -ur]*

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir serv-kāmetdür / Ne serv-kāmet olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*salınsa, -sa]*

Tāvüs-şıfat cilve kılup seyr-i çemen kıl / Tā serv-i sehī ögrene senden **salınışlar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*salınışlar, -ıř, -lar]*

Salınur her yaña biñ nāz-ıla āh eyler-isem / Nite kim serv-i sehī kıadd-i bülendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*salınur, -ur]*

salın: *Salınmak, sallanmak, sağa sola veya öne arkaya hafifçe sallanmak II naz ve eda ile yürümek II birlikte vakit geçirmek.*

Salınur gül ħār-ıla **salınma** sen āgyār-ıla / Cünbişi ra'nā gülñ gülşende nā-řāyestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*salınma, -ma]*

Salınur gül ħār-ıla salınma sen āgyār-ıla / Cünbişi ra'nā gülñ gülşende nā-řāyestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*salınur, -ur]*

salın: *Koyulmak, bırakılmak, atılmak, yayılmak.*

Ĥāl-i siyehi eyleye bu baştumı türe / **Salınsa** kaçan boynına ol zülf-i siyeh-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 2*). [*salınsa, -sa]*

saltanat: *Hükümdarlık, sultanlık // hakimiyet, güç.*

Ḥāk-i pāyın başuma tāk itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dīvāneyi kim **saltanat** eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*saltanat,]*

san: *Sanki, güya.*

Şāne ile her kaçan kim zülfi müşgîn tagılır / Būy-ıla ‘ālem tolar **san** nāfe-i Çîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*san,]*

Leylî zülfiñe gönül vireli dīvāne olup / Deşt-i ğam içre ki **san** ḥasta vü mecnūn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*san,]*

Yārı ağyār-ıla gördüm **san** gül oynar ḥār-ıla / Bülbül-i şūrîde-veş bu āh u zārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [*san,]*

Ruḥlarına karşı çeşm almış ele ebrūsını / Atışıyla **san** kemāndārdur kemānın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*san,]*

Akıldır āb-ı revān her yaña çeşmüm kûzeki / İniler bî-çāre dil derd-ile **san** ṭolābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*san,]*

Deyr-i ḥüsninde kaşı peyvestesi ol kāfirūñ / Cānib-i şarka bakar **san** kāfiri miḥrābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4*). [*san,]*

Müdde‘inūñ acı sözinden Muhibbî bu yürek / Zehre döymez yarılır **san** kâse-i faġfūrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*san,]*

Zülfi tarḥ itdi cefā sengini dil buk‘asına / Muḥkem olsun diyü **san** kāfiri bünyād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*san,]*

El urup depretdügince zülfi ‘anber-bārını / Ḥaşre dek **san** ‘ālem içre ebr-i müşg-efşān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*san,]*

N’eylerem gülzārı sensüz baña olmışdur ḥarām / Bu cihān bāġında gönülüm **san** gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*san,]*

Yāra varup dün gice dil derdini ‘arz eyledüm / Ḥ‘āba vardı gözleri yanında **san** efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*san,]*

Kurılmışdur zenaḥdāni ki **san** top / Ḥaṭı yāruñ ḥiṣār-ı rīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*san,]*

Binse semend-i nāza kaçan cilve eylese / Dutar elinde zülfini **san** tāziyānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6*). [*san,]*

İy mesīḥā-dem zülāl-i leblerūñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Ḥızr’uñ suyu **san** bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*san,]*

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sīneden anı geçür her biri **san** bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*san,]*

San serv-i sehī kaddi arar āb-ı revāndur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-içün yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2*). [*san,]*

Zülfi zencīrine asmış **san** zaқан kandılini / Cān u diller yakmaga ya‘nī ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*san,]*

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / Yaşum bahırına **san** ‘ummāna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4).
[san,]

Zülfini çin eyledi dil murğını şayd itmege / Hâlini kodı içinde eyledi **san** dâne ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4). [san,]

Ruğlarını eyledi ben ‘âşîka ol yâr ‘arz / İtdi **san** gül ruğlarını bülbüle gülzâr ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1). [san,]

san: Sanmak, düşünmek, zannetmek.

Er odur kim şabr idüp çeke cefâ vü cevriñi / **Sanmañuz** itmek şikâyet söz er agzından düşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4). [sanmañuz, -ma, -ñuz]

Olmayınca kimsede ‘ışkıdan eşer / Bil ki hayvândur anı **sanmañ** beşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2).
[sanmañ, -ma, -ñ]

Lebleründen kim bugün sâgar çeker / **Sanma** ferdâ minnet-i kevşer çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1).
[sanma, -ma]

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer kim **sanur** ol sîmten anı güher (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2). [sanur, -ur]

Bu Muhibbî dişleri vaşfın kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre **sanur** dürler dizer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5). [sanur, -ur]

Ortada ‘ışka esîr **sanmañ** olam ben yaluñuz / Miñnet ü derd ü mañabbet kamu uçdan ucadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2). [sanmañ, -ma, -ñ]

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevâb / Ol dil tañbî **sanma** ki saña cevâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5). [sanma, -ma]

Leblerün fikri nigârâ **sanma** fikründen çıkar / Gün yüzün fikri yahüd kalb-i sipihründen çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1). [sanma, -ma]

Degme nâkes cāna kıymaz ‘ışk ara ber-dār ola / Ehl-i ‘ışkuñ cümlesini **sanma** kim Mañşür’dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2). [sanma, -ma]

Sîne de ‘ışk âteşini nâr **sanmañ** nürdür / Anuñ ile ehl-i diller hānesi ma‘mürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1). [sanmañ, -mañ]

Şanemâ **sanma** ki senden usanam cevvrün-ile / ‘İşk-ıla ‘âşîk ölürse de ferâgat mi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3). [sanma, -ma]

Görinen şubh-dem **sanmañ** şafağ gökler kenârında / Yakan bu dāmen-i çarhı bu āh-ı şubhğahumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3). [sanmañ, -mañ]

Berre düşmiş **sanmañuz** Mecnün bir dîvānedür / Gördi yok bü-yı vefâ insanda anuñçün kaçar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3). [sanmañuz, -mañuz]

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre **sanma** genç / Vesmelüdür gerçi kim ammâ ki gāyet yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5). [sanma, -ma]

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mäh-ı nev **sanduñ** / Ğurāb-ı çarhuñ agzından düşürmiş üstüh’ānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3). [sanduñ, -duñ]

Kenârında görinenler bu çarhuñ siz şafağ **sanmañ** / Derün-ı sîne de yir yir çıkan her dem duñânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*sanmañ, -mañ*]

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / **Sanma** mihrüñ bu gönülden güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*sanma, -ma*]

Nüh felekden geçer ‘âşık idicek derd-ile âh / **Sanmañ** âh-ı sehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*sanmañ, -mañ*]

Muhibbî muhkem işdür ‘ışk bâzı / Bu kârı **sanma** ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Ğam şebinde cân u dil **sanmañ** ki bir dem h’âb ider / Gözlerüm yaşı cihâni bil ki ğarğ-ı âb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

Niçe yıldur bahr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül / **Sanma** ancak suda yüzmek murğâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Âhîr **sanur** mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*sanur, -ur*]

Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazar itse / **Sanma** ki cihân içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]

Ne ğam cânâ eger zâhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cân gözi uyur **sanma** seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Nigârâ **sanma** ‘ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billâh reh-i ‘ışkuñda şadıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*sanma, -ma*]

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Piç piç olmuş yatur **sanma** ki ol şu‘bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*sanma, -ma*]

İy ğubâr-ı haş şu deñlü yidüm esrâr-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören **sanur** ki bir hayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*sanur, -ur*]

Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / ‘Âşık-ı dîdâra **sanmañ** cennet ü kevser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

İy Muhibbî inleseñ bülbül-şifâat küyünde ger / Gül gibi ğuş eylemez **sanma** ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Gülşen-i hüsnuñe ugrarsa şabâ **sanma** ğüzâf / Sünbülünden şanemâ almag-ıçun büyâ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]

Gönderür seng-i ceñâ yâr belâ toprakını / Dil-i vîrânı **sanur** kim dañı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*sanur, -ur*]

Zâhidâ **sanma** rumüz-ı ‘ışkı hâmililer bilür / Bâdenüñ zevç u şafâsını müdâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]

Zâhidâ **sanma** ki a‘mâl-ıla cennet bulasın / Ol Hâk’uñ fazlı-durur yolhsa ‘âmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [*sanma, -ma*]

Şu‘le-i âhum görünür her seher **sanmañ** şafağ / Her gice düd-ı dilümden râh-ı keyvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

Senüñ fikründe iy zâhid behişt ü hür u kevserse / Şarâb-ı hûbdan gayrı benüm **sanma** hayâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3). [sanma, -ma]

Bu çarh-ı bî-vefâ hâlin görüp kim buña dil baglar / Gelenler dâr-ı dünyâya meger gitmez mi **sanmışdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3). [sanmışdur, -mış, -dur]

Cân u dil almaz mısın bir büsefe didüm didi / Cân virem dîrsin ki zâhir **sanasın** bir nesnedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [sanasın, -a, -sın]

Âteş-i 'ışkuñ rumûzın niçe tañrîr eyleyem / Söylesem 'âlem yanar **sanmañ** ki ancak nâmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3). [sanmañ, -ma, -ñ]

Cân hastasına itmeye hergiz hakîm 'ilâc / La'linden özge derdine **sanmañ** devâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4). [sanmañ, -ma, -ñ]

Derdi ile hoş geçer dil dilberüñ / Dördüme **sanma** devâsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2). [sanma, -ma]

Sîne-i süzânımı her kim göre **sanur** rebâb / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol rebâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4). [sanur, -ur]

Muhibbî dâd-ı Haq'dur 'ışk kitabı / Okınmaz **sanma** sen ta'lîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5). [sanma, -ma]

Bülbül çemende **sanma** ki dâyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülün işi âh u nâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2). [sanma, -ma]

Bu semâda görineni berķ u bārān **sanmañuz** / Çarh-ı gerdān yakılup ben sūhte içün aklar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3). [sanmañuz, -ma, -ñuz]

Riyā vü zerķ ü tezvîri cihānda ihtiyār itdün / **Sanursın** zâhidā 'ışkı bu dañı ihtiyārîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4). [sanursın, -ur, -sın]

İy Muhibbî dürîşüp 'ışk-ı haķîķî taleb it / Sözlürüm cümle haķîķîdür anı **sanma** mecâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7). [sanma, -ma]

Cür'a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbî haşre dek **sanma** bizi ayıklaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5). [sanma, -ma]

Şol deñlü nişār itdi gevher tâcîr çeşmüm / Cānā bizi sen **sanma** eli boşlardanuz* (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3). [sanma, -ma]

Kūhsār-ı 'ışk pîşesinüñ nerre-şîriyüz / **Sanma** ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4). [sanma, -ma]

Âhum tolanur gice vü gündüz ser-i küyın / İy bād-ı şabā **sanma** ki sensüz eşer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2). [sanma, -ma]

Dükenür **sanma** çeşmüm kîsesinden / Yime gam anda dînār eksük olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4). [sanma, -ma]

Her kişi cān terk ider **sanma** leb-i şîrîn-içün / Anı kim Ferhād ider 'ışk içre pervîz eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3). [sanma, -ma]

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mısrî / Bu dil Ya'küb'ı hüzn içre kalur **sanmañ** hâzîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2). [sanmañ, -ma, -ñ]

- Çıkarırsa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / **Sanur** mısız ki sînem içre âh-ı âteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [sanur, -ur]
- Şâh-ı ‘ışkuñ devletinde **sanmañ** eşke mâliküz / La‘l ü gevherle tolu dildür bizüm gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [sanmañ, -ma, -ñ]
- Gülşen-i küyünda cānā giceler bülbül gibi / Şubh olunca bu Muhibbî **sanma** feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [sanma, -ma]
- Zāhidā **sanma** senüñ tek biz selāmet ehliyüz / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melāmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [sanma, -ma]
- İncinür **sanma** cefādan cevre mu‘tād olmışuz / Süd yirine zehr-i ğamla bislemişdür anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [sanma, -ma]
- Zülfî zencîrinde çün bağlandı sevdāyî gönül / Döştlar hüşyār olur **sanmañ** dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [sanmañ, -ma, -ñ]
- Zāhidā **sanma** senüñ tek biz selāmet beklerüz / Biz ħarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [sanma, -ma]
- Tehî **sanmañ** n’ola gitdiyse Ferhād / Degül ‘ışk kühî ħālî pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*). [sanmañ, -ma, -ñ]
- Bahā-yı vaşl eger alsa gözümden / Bu dehri **sanmañuz** pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [sanmañuz, -ma, -ñuz]
- Cehd itme dilā yār-ı vefādār ele girmez / **Sanma** ki velî cevri ü cefākār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [sanma, -ma]
- Seni sevdiğü günāh-ısa Muhibbî sevdiğüm / Gün gün artar ‘ışkı **sanma** ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [sanma, -ma]
- Sanmañuz bir daħı ma‘mür ola bu dil kişveri / Leşker-i ğam yıkalıdan daħı vîrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [sanmañuz, -ma, -ñuz]
- Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmadıñ / Bāğ-ı ħüsnüñ döşüm **sanma** ki bārān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [sanma, -ma]
- Yolına cān virdüğümü gerçi cānān istemez / ‘Āşkuñ faħrıdur ol **sanmañ** anı cān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [sanmañ, -ma, -ñ]
- İy bād-ı şabā getüresin ħāk-i derinden / **Sanma** ki Muhibbî anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [sanma, -ma]
- Sanmañ ki gönül meyl ide dünyā-yı ‘acūza / Kāni‘ olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4*). [sanmañ, -ma, -ñ]
- Seni sevdiğü günāh-ısa Muhibbî sevdiğüm / Gün gün artar ‘ışk **sanma** ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [sanma, -ma]
- Gözi üstinde gören kaşlarını / İki teldür **sanur** dakındı şebbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [sanur, -ur]
- Zāhidā **sanma** bizi cennet ya gülzār isterüz / Şāf kalbüz görmege su gibi dîdār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [sanma, -ma]

Püte-i 'ışk içre yanup hâliş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya t̄alib **sanma** dīnār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]

Baş açuk ğam tekyesinde olmışuz abdāl-ı 'ışk / **Sanmañuz** şimden girü nāmūs-ıla 'ār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*sanmañuz, -ma, -ñuz*]

Zāhidā **sanma** bizi biz nefis iġvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]

'Aşıkuz ancak hemān dīdārdur maqşūdumuz / **Sanma** cennet isterüz zāhid ya havrāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 7*). [*sanma, -ma*]

Karz eyle yine dīdelerüm hūn-ı cigerden / **Sanma** dükene dirhem ü dīnār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]

Bu Muhibbī gözleri cevherlerin / Yoluña **sanma** ki iṣār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 7*). [*sanma, -ma*]

Sanmañuz cevr ü cefā yār eylemez / Giñ cihānı başuma dār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 1*). [*sanmañuz, -ma, -ñuz*]

Eyleseñ cevr ü cefāyı **sanma** kim yüz döndürem / Derdün-ile ğuşşānı şādī bilüp hurremlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]

Nāle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür **sanur** / Tañlaram nāz uyhusından yarı bī-dār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*sanur, -ur*]

Kūyına varmaga **sanmañ** kim beni yārum komaz / T̄ālī'ümdür dōstlar baht-ı siyekhārum komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

Sanma şöret gözlerüz biz yāhū dārāt ehliyüz / 'Alemler bir cūr'aya satduk harābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]

Āhum eflāke irüp oldı melā'ik gözi nem / **Sanmañuz** kanlu yaşum taht-ı şerādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*sanmañuz, -ma, -ñuz*]

Dōstum cevr ü cefādan **sanma** kim yüz döndürem / Bu t̄arīk-ı 'ışkda ṣābit-ḳadem muhkemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]

Eksük itme göz yaşını ḳalbi mermerse daḳı / Bir zamān-ıla Muhibbī **sanma** kim pīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Zāhidā **sanma** senüñ uçmaguña biz t̄alībüz / Çöpe saymaz ravza-i 'ışk-ıla dīdār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 3*). [*sanma, -ma*]

Oldı Muhibbī 'ışk-ıla rind ü melāmet / **Sanmañ** anuñ her işi ḳallāşa beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

Sanma her 'aşık olan cān vire cānān yolına / Degme Manşūr daḳı eylemeye dāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*sanma, -ma*]

Giceler t̄a şubḫ olunca inleseñ olmaz 'aceb / Kār-ı 'ışk āsān mı **sanduñ** bilmedüñ iy bu'1-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*sanduñ, -du, -ñ*]

Yār **sandum** baña didüm sırr-ı 'ışkı göñlüme / Anı izhār eyledi bildüm o da aġyār-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*sandum, -du, -m*]

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda bir dîvânedür / Kayd-ı ‘âlemden ferâgat itmiş ol dâna-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*sanduñuz, -du, -ñuz*]

Dün gice gördüm Muhibbî şu‘le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger **sandum** savaşı var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*sandum, -du, -m*]

Vâdi-i gâmda gören Mecnûn’ı ‘üryân **sanmasun** / Eşk-i surh-ıla anuñ rengin kumâşî var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*sanmasun, -ma, -sun*]

Âh u efgânuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy Muhibbî **sanma** kim dildâra te‘şîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Bîgâne **sanup** eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*sanup, -up*]

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña mahabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]

Beni sen **sanma** iy zâhid şârâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]

Dün gice kodum yâr işigi taşına baş / Gözümden akar hûn-ı ciğer **sanmañ** anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

Yâruñ aldı büsesin **sanmañ** Muhibbî râyegân / Yolına anuñ dil ü cânı fedâ kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

san: *Sanırsın ki II sanki, güya.*

Ugrama sakın eşküme iy dil **sanup** geçid / Âdemler alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*sanup, -up*]

san: *Bir nitelikle tanınmış olma durumu, ün, şöhret, itibar.*

Gel beni öldür vefâ kıl ‘ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık resmidür ‘âlem içinde **şânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*şânumuz, -umuz*]

san kim: *Sanki, güya.*

Eger derd-ile âh itsem ruh-ı zerdüm görenler dir / Hızân evrâkına **san kim** dokunur bād revân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*san kim,]*

Dil ruhlarıñı yâd idicek işi zâr olur / **San kim** çemende şevk-i gül-ile hezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*san kim,]*

saña: *Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II sevgili yerine.*

İy güzeller şâhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı **saña** bîgâneler mahrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*saña,]*

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü mihen / **Saña** bir gün dimesdi gel beni âzâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*saña,]*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / **Saña** kul olmağa kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [saña,]

Salın iy serv-i āzādum **saña** mānend bir dil-keş / Bulınmaz ‘arz-ı hüsn eyle güzellik çünkü fānîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [saña,]

Ruĥlaruñ çok mübtelāsı iy güzel sordum **saña** / Dimedî ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [saña,]

Bister-i gülden yaraşur **saña** cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālın ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [saña,]

Ĥışm-ıla nazar kılma idüp kaşlaruñ çîn / Kim didi **saña** kim gözün üstinde kaşuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [saña,]

(ح) Ĥayâtı ebedîdür **saña** kim vāşıl ola / N’ola Mañşür gibi zülfüne kılsañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [saña,]

Bîgāne gibi bakma bugün iy perî-şıfat / Rüz-ı ezelde çünkü **saña** āşınālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [saña,]

Māhî gördüm gün yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem **saña** mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [saña,]

Güzeller içre olduñ çünkü mümtāz / Ne deñlü eyleseñ lāyık **saña** nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [saña,]

Saña ger hür [u] perî dirsem olur bu söz ĥaṭā / Zîra kim ehl-i başıret anlara ādem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [saña,]

Pādişāh-ı hüsn olaldan dōstum / Her ki göre dir **saña** ‘ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*). [saña,]

Gice gündüz raķīb-i dīv **saña** maĥrem olalıdan / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [saña,]

Çünkü rüşendür eyā ĥurşid-rū şıdkum **saña** / Şubĥ gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [saña,]

Kim **saña** bu hüsnî virdiye eyā şirîn-dehen / Kūĥ-ı gamda ben belā-perverdi Ferĥād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [saña,]

Servden gördüm nigārā kāmētūñ bālā-y-ımış / İy hümā-ṭal’at **saña** menzil felek-fersā-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [saña,]

Yüz kerre eger ĥālümü dirsem **saña** iy dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [saña,]

Dil derdini iy dōst **saña** niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [saña,]

Sun nüş ideyim la’l-i lebūñ rāĥat-ı cāndur / Tā mest olup ĥālın ide **saña** Muĥib ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II gönül yerine.

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm **saña** göñül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [saña,]

Sen koma ıarf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sāgar-ıla **saña** çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*saña,]*

Küh-ı ğamda olmaga iy dil **saña** tenhâ yiter / Başına mecnûna bu şeş dâmen-i şahrâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*saña,]*

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilâ bu deñlü miñnetler **saña** az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*saña,]*

İy gönül virdüm naşıhat **saña** anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar **saña** az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*saña,]*

İy gönül virdüm naşıhat **saña** anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar **saña** az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*saña,]*

Niçe bir feryâd idersin iy gönül bülbül gibi / Bu gülistân içre yokdur **saña** bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [*saña,]*

‘İşka düşme âhîri müşkil olur dirdüm **saña** / Ugramazduñ bu belâya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*saña,]*

Eger cân ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı kim **saña** gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*saña,]*

Kaşı yayından gelür ğamz okları kan içmege / İy dil-i şürîde kaçdı **sañadur** ğâfil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*sañadur, -dur]*

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II âşık (*Muhibbî*) yerine.

Vâdi-i ‘ışka Muhibbî bu gönül düşdi yine / Dimezem ğamdan ulu bile **saña** zâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*saña,]*

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevâb / Ol dil tabîbi sanma ki **saña** cevâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*saña,]*

Var mı cihânda bir **saña** beñzer Muhibbî rind / Cânı şarâbñânedede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*saña,]*

Çünkim Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Âhîr sanur mısın ki gelüp **saña** yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*saña,]*

Teerîd-i ‘ışk ol yürî terk eyle cânuñı / **Saña** Muhibbî penbe-i dağuñ kabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*saña,]*

Dünyâ kime mihr itdi **saña** ide Muhibbî / Cevr-ile cefâ kılmada cânânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*saña,]*

Sakla Muhibbî sînede tîrini cân gibi / Çünkü **saña** ol kaşı ya yâdigâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*saña,]*

Muhibbî **saña** bir gönlek biçerler ‘aqluñı divşür / Ezelden böyledür ‘âdet aña hiç âsîfîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*saña,]*

İy Muhibbî bu cihânunñ âlına aldanma gel / **Saña** dürlü dürlü lu‘blar gösterür [gel] Hâkķ’a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*saña,]*

Mümkin mi **saña** raħm gele yâr dilinden / Dünyâda Muhibbî kişiye raħm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*saña,]*

Lezzet-i dünyāya aldanma Muhibbī sunma el / Neşterini tā ki urmaya **saña** zenbūr-veş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5). [saña,]

Saña cevri ide Muhibbī yâr ağıyara vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kıyıl mebaş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5). [saña,]

Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbī bir bir / Âhîr komaz alur ol virmiş-durur **saña** karz (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II âşık yerine.

Terk eyle kamu fikri hemân **saña** gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4). [saña,]

Alma gözüñe kühl-ı Şıfâhân'ı zerrece / Hâk-i der-i nigâr **saña** tütüyâ yiter (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4). [saña,]

Baş eg zülfe resendür cân u dilden / Disünler **saña** 'uşşâk içre cânbâz (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3). [saña,]

Neden dil bagladuñ ol bî-vefâya / Cefâ kılsañ ne deñlü **sana** ol az (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4). [sana,]

İşiginde dilberüñ **saña** gedâ olmak yiter / Olmaga mülk-i cihâna pâdişâ kılma heves (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 4). [saña,]

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbâ harîr / Yig-durur **saña** kalender gibi olmak jende-püş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2). [saña,]

'İşkuñ yolında ger urasın terk-i cân u baş / 'İşk ehli kamu indürürler **saña** cümle baş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1). [saña,]

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürî humhâneye / Müşkilüñ hall ide **saña** göstere yol mey-fürüş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4). [saña,]

'İşk eyler-ise cevri ü cefâ eyleme i'râz / Bir gün ola kim feyz ide **saña** da o Feyyâz (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II humâr-âlüd (âşık) yerine.

Cânuma hâtif sehergehden bunı ilhâm ider / İy humâr-âlüd ancak **saña** dermân câm ider (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II senin için II sevgili yerine.

Cânım n'ola virsem **saña** iy rûh-ı revânım / Gür-ı gâmda baña hemân cânuma beñzer (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3). [saña,]

İy kaşı ya cânı her kim **saña** kırbân eylemez / Müşkil olur işi günden güne âsân eylemez (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II zâhid yerine.

Zāhidā olsun mübārek cennet ü mescid **saña** / Ben hārābāt ehliyem mesken baña meyhānedür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1202, Beyit 6*). [*saña,]*

saña: *Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*

Bir nazar kıl cān göziyle gör bu lu‘bet-bāz-ı çarh / Bir nefesde **saña** biñ dürlü ‘alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1124, Beyit 2*). [*saña,]*

Sor baña ‘ışkuñ rumūzın **saña** takrîr eyleyem / Cān u baş terkin urur ‘āşık hemān pervānedür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1178, Beyit 2*). [*saña,]*

Her ne gelse **saña** yigdür ki kanā‘at idesin / Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1215, Beyit 3*). [*saña,]*

Ne yazulu ise hāyr [u] eger şer / Okudurlar **saña** bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1286, Beyit 5*). [*saña,]*

Niçe bir halk-ı cihān ile idersin güft ü gū / ‘Uzlet eyle halkdan artuk **saña** yigdür hamūş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1402, Beyit 3*). [*saña,]*

Cihānuñ halkına sakın inanma / Yüze güler dir-ise **saña** kardaş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1436, Beyit 6*). [*saña,]*

Dehre aldanma sakın fikr eyle āhiri günü / Gerçi bu ‘ālem yüzi **saña** görünür sür-veş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1437, Beyit 4*). [*saña,]*

Dōstum kısmet baña kaygu **saña** şādī-y-imiş / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-imiş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1468, Beyit 1*). [*saña,]*

Hāne-i dil olmadın vīrāne ābād eylegil / Yazılupdur defter-i ‘ışka ezelden **saña** hāş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1473, Beyit 3*). [*saña,]*

saña: *Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II sabâ yerine.*

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabā / Bu **saña** kalursa ‘ömrüñ olduğınca yüri es (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1381, Beyit 2*). [*saña,]*

saña: *Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II zāhid yerine.*

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar diyeler **saña** nihāyet hār u hes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1389, Beyit 4*). [*saña,]*

sanasın: *Sanırsın ki II sanki, güya.*

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirā‘ itse ğazel / Kapışurlar **sanasın** kim gevher agzından düşer (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1025, Beyit 5*). [*sanasın,]*

Göñlümi her dem benüm ol mäh-ı gönca-fem kapar / **Sanasın** hürşide gülşende seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1043, Beyit 1*). [*sanasın,]*

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden **sanasın** anda mähîdür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1053, Beyit 4*). [*sanasın,]*

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu göñül / **Sanasın** bir nehr üzre kurılı tölābdur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1072, Beyit 3*). [*sanasın,]*

Noçtalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / **Sanasın** gül ruçlarıñ haddinde müşgîn hāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*sanasın,]*

Bister-i hākîde gördüm bir gedâ ‘üryân uyur / Mesned-i şâhîde yatur **sanasın** sultân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*sanasın,]*

Bezm-i ğamda cân atar şem‘-i ruç-ı cânâneye / **Sanasın** miñnet şebinde bu gönül pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [*sanasın,]*

Āteş-i miñnetle her şeb berç urur kâşânemüz / **Sanasın** bir ejder olmışdur dil-i vîrânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*sanasın,]*

Genç-i hüsne zülfini dilber girihler bağlamış / **Sanasın** zencîr-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*sanasın,]*

Beni Mecnûn-sıfat kıldı nigârüñ zülf-i leylâsı / Dil-i dîvâne deprenmez **sanasın** pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*sanasın,]*

Görinen ‘anberîn beñler nigârüñ şem‘-i hüsünde / **Sanasın** bir bölük Hindü daparlar nâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*sanasın,]*

sanavber: *Çam fıstığı ağacı.*

Nigârâ kâmetüñ serv olalıdan / Görüp pest oldu ‘ar‘arla **sanavber** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*). [*sanavber,]*

sanc: *Saplamak, iliştmek, takmak.*

Başına **sancup** çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tâcına ya‘nî dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*sancup, -up]*

sandük: *Sandık.*

Cânı gibi eylesün pinhân Muhibbî ‘ışkını / Sîne **şandükünde** saklar her kimüñ kâlâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*şandükünde, -i, -n, -da]*

sanem: *Put II çok güzel kimse, dilber, mahbûbe II sevgili.*

Sîne-i mecrûha ursañ iy **sanem** ğamz okların / Tîr-i peykânüñ bu ben dil-ğasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*sanem,]*

Göñlini zülfî çekerse bu Muhibbî nün ne tañ / İy **sanem** zülfüñ kemendi çün senüñ tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*sanem,]*

Deyr-i ‘âlemde kaçan kim bir **sanem** peydâ olur / ‘İşka düşüp niçeler Mecnûnlayın şeydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*sanem,]*

Acımazdum öldüğüme iy **sanem** hicrûñle ger / İledürse bû şabâ küyuña âñir hākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*sanem,]*

Bu Muhibbî la‘l-i nâbuñ hastasıdır iy **sanem** / Bir soragel ölür ise olmasun tımârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*sanem,]*

şanemâ: *Ey sanem, ey güzel, ey sevgili II put II çok güzel kimse, dilber, mahbûbe II sevgili.*

Şanemâ sanma ki senden usanam cevrûñ-ile / 'Işk-ıla 'âşık ölürse de ferâgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*şanemâ,*]

Gülşen-i hüsnüñe ugrarsa şabâ sanma güzâf / Sünbülünden şanemâ almag-ıçun büyâ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*şanemâ,*]

sanki: *Sanki, tıpkı, gúyâ.*

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / **Sanki** söyler tütüdür kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*sanki,*]

Yine bezm-i belâ içre bu göñlüm / İñiler **sanki** nây-ı hoş-nevâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*sanki,*]

Ĥálller meyl ider ol 'arız-ı dil-cüya gelür / **Sanki** Hindü-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*sanki,*]

Ĥalka ĥalka sünbülü bād esse ditrer her taraf / **Sanki** bir řävüsdür cevlan idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*sanki,*]

Bâğ-ı hüsnî üzre asmış zülfini perr-i ġurâb / Bâğbân-ı çeşmi yatmış **sanki** ĥ'âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*sanki,*]

Ĥadehler meclis içre **sanki** güldür / Şürâĥî bülbül olmuş kulkulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*sanki,*]

'Işk nüktisini okıdı gülşende 'andelîb / Evrâĥ-ı gül **sanki** öñinde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*sanki,*]

sarây: *Saray.*

Dil virme key sakın bu cihânüñ **sarâyına** / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*sarâyına, -ına*]

Gel temâşâ eyle bu sırça **sarâyın** göñlümün / Eşk-i surĥ-ıla münakkaş zeyn olınmış ĥânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [*sarâyın, -ı, -n*]

sarrâf: *Altın, mâdenî ve kâğıt paraları birbirîyle deġiştirmeyi, bozmayı, tahvil alış verîşi yapmayı meslek edinmiş kimse II bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse.*

Beñzemezse şi'rüme şi'ri n'ola şâ'irlertün / Kim ki **sarrâf** ola dir kim bir degül altın gümüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*sarrâf,*]

saru: *Sarı renk, altın rengi, kükkürt rengi II âşığın sararmış solmuş benzi.*

'Işkı ketm ister Muhibbî İik bakan yüzine / Dir ki 'âşıkdur anuñ beñzini gör **saru-y-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*saru-y-ımış, -y, -ı, -ımış*]

sat: *Büyük nehir // Dicle ve Fırat'ın birleşmesinden meydana gelen büyük nehir. // Şattu'l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir.*

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuından beni / Bulmaz Bağdād revnağ akmasa öünde **Şaṭ** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1496, Beyit 4*). [*şaṭ,]*

sat: *Bir şeyi bir bedel karşılığında başkasına devretmek II ... gibi göstermek, ... olarak yansıtmak.*

Ḥaṭṭ-ı la'lûñ misk ü zülfün 'anber-i sārā **satar** / Dişlerün dürr-i 'Aden şîrîn lebün ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1041, Beyit 1*). [*satar, -ar]*

Ḥaṭṭ-ı la'lûñ misk ü zülfün 'anber-i sārā **satar** / Dişlerün dürr-i 'Aden şîrîn lebün ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1041, Beyit 1*). [*satar, -ar]*

sat: *Bir şeyi bir bedel karşılığında başkasına devretmek.*

Yāra sundum 'iydgehde gönülümü elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayvā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1041, Beyit 4*). [*satar, -ar]*

Şî'r-i pür-süzum eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir ḥarfē kıymet efserin Dārā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1041, Beyit 6*). [*satar, -ar]*

Leblerün 'uşşāka turmuşdur mey-i ḥamrā **satar** / Zülf-i müşğînün muḥabbet ehline ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1082, Beyit 1*). [*satar, -ar]*

Leblerün 'uşşāka turmuşdur mey-i ḥamrā **satar** / Zülf-i müşğînün muḥabbet ehline ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1082, Beyit 1*). [*satar, -ar]*

Bāğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftālûlar / 'Āşık-ı dil-ḥaste ger varsa aña ayvā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1082, Beyit 2*). [*satar, -ar]*

Çarḥ-ı gerdün mäh u ḥurşid ile olur müşterî / Hüsn bāzārında la'lûñ her kaçan ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1082, Beyit 3*). [*satar, -ar]*

Dem olur rind-i ḥarābātî olan bir bādeye / Mülk-i efrüdün u tēc-ı Ḥusrev ü Dārā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1082, Beyit 4*). [*satar, -ar]*

Sanma şöhet gözlerüz biz yāḥū dārāt ehliyüz / 'Ālemi bir cür'aya **satduk** ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1344, Beyit 1*). [*satduk, -du, -k]*

Bir sencileyin var mı **satar** vaşl metā'ın / Bir bencileyin aña ḥarīdār ele girmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1346, Beyit 6*). [*satar, -ar]*

sat: *Bir şeyi bir bedel karşılığında başkasına devretmek II övünmek maksadıyla kendinde olmayan bir şeyi var gibi göstermek, gösteriş yapmak, taslamak.*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i ḥoş-bālā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1041, Beyit 2*). [*satar, -ar]*

Cām-ı la'line irem diyü ider cüş u ḥurüş / Dāyimā meyḥānede kendin mey-i şahbā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1041, Beyit 3*). [*satar, -ar]*

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nāleme āheng içün / Nāyı gör bāzāra varmış kendüzin güyā **satar** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1041, Beyit 7*). [*satar, -ar]*

savaş: *Mücadele, uğraşma, kavga.*

Tır-i müjgâni ile durmaz akar hûn-ı ciger / Bu iki hûnîlerüñ kimse **savaşın** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*savaşın, -i, -n*]

Dün gice gördüm Muhibbî şu'le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum **savaşı** var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*savaşı, -ı*]

İy âfitâb-ı hüsni gitmedi säyem yanumdan âh / Tâ itmeyince 'Arbede anuñ-ıla **savaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*savaş,]*

savaş eyler: *Savaşmak, mücadele etmek, çekişmek.*

'Işk için eyler gözüm gönülüm benüm turmaz savaş / Gâlib oldı gönülüm âhîr egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*savaş eyler, -r*]

savaş idem: *Savaşmak, mücadele etmek, çekişmek.*

Gün yüzüñ görmek dilersem säyem arduca gelür / Baña lâzım oldı dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*savaş idem, -e, -m*]

savaş ider: *Savaşmak, mücadele etmek, çekişmek.*

İtleriyle n'ola itsem 'arbede küyında ben / Ohgelmişdür ider her kişi şadr için savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*savaş ider, -er*]

savaşı iden: *Savaşmak, mücadele etmek, çekişmek.*

Sinesi gül çäk ü gülşen içre bülbül derdnäk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*savaşı iden, -i, -en*]

savur: (*Rüzgâr*) *Önüne gelen bir şeyi havaya kaldırıp sağa sola uçurmak.*

Ğam beni hâk itdi **savurđı** ğubârüm rüzigâr / Sen ferâğat gülşeninde 'iysde leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*savurđı, -dı*]

'Işk âteşiyle yandı kül oldı bu cân u dil / Âhîr **savurđı** ğam yili geldi ğubârümüz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*savurđı, -dı*]

sa'y: *Çalışmak, çabalamak.*

Eşk-i çeşmüm her nefes **sa'yi** beni ğarķ itmede / Râh-ı 'ışkuñda murâda irgüren ol âhdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [*sa'yi, -i*]

say: *Aynı cinsten olan şeylerin, 1 sayısından başlayarak her biri için bir sayı eklemek sûretiyle kaç tâne olduğunu belirlemek, sayısını bulmak, tâdat etmek.*

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân uyumaz / Gice seyyâre **sayar** dîde-i ğiryân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*sayar, -ar*]

sa'y evleme: *Çalışmak, çabalamak, gayret etmek.*

Sa'y eyleme ağırsuz yâr ele girmez / Gülşende nite bir gül-i bî-hâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*sa'y eyleme, -me*]

sa'v it: *Çalışmak, gayret etmek II Haccın şartlarından olarak Safa ve Merve tepeleri arasında hızlı yürüme.*

Şikeste-hâfır olmuşdur Muhibbî gönlünü **sa'y it** / Ele al Ka'be hakkıyçün buña beñzer sevâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*sa'y it,]*

savd: *Avlama, avlanmak, av.*

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / Murğ-ı diller **şaydına** yokdur anuñ agın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [*şaydına, -i, -n, -a*]

Murğ-ı dil **şaydına** itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmüş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [*şaydına, -i, -n, -a*]

Bu gönlüm murğı nâgâh itse pervâz / Anuñ **şaydına** hâzır çeşmi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*). [*şaydına, -i, -n, -a*]

Ehl-i diller **şaydına** zülfini gördüm âğ-ıymış / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [*şaydına, -i, -n, -a*]

savd evlevem: *Avlamak, yakalamak.*

Gülşene vardum ki tâ tenhâ seni **şayd eyleyem** / Olan anda baña nâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*şayd eyleyem, -y, -e, -m*]

savd idem: *Avlamak, yakalamak.*

Umaram **şayd idem** ben sen hümâyı / Bu gönlüm himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [*şayd idem, -e, -m*]

savd itdi: *Avlamak, yakalamak.*

Gözi şayyâdı **şayd itdi** yine bu gönlümüñ bâzın / Dü zülfeyni esîriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*şayd itdi, -di*]

şayd itmege: *Avlamak, yakalamak.*

Gülşen-i hüsünde dil murğın yine **şayd itmege** / Zülfi âğında Muhibbî hâli anuñ dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*şayd itmege, -meg, -e*]

savd itmege: *Avlamak, yakalamak.*

Zülfini çîn eyledi dil murğını **şayd itmege** / Hâlini kodı içinde eyledi san dâne 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [*şayd itmege, -meg, -e*]

savd itmek: *Avlamak, yakalamak.*

Ol hümā-pervāzı **şayd itmek** dilersin iy gönül / Hîç olur mı ki şikār eyleye ‘Ankā’yı meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*şayd itmek, -mek*]

savd olalı: *Avlanmak, yakalanmak.*

Güzeller **şayd olalı** sîm ü zerle / Yüzüm altuna yaşum sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*şayd olalı, -alı-alı, -*]

savd olalı: *Avlanmak, yakalanmak.*

Güzeller **şayd olalı** sîm ü zerle / Degüldür kıse-i çeşmüm şemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [*şayd olalı, -alı*]

sayda getürem: *Sayda getirmek, avlamak.*

Umaram dām-ı āhumla getürem sayda dildārı / Aña murğı olan vaşşı başuma dānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [*şayda getürem, -a-e, -m*]

savd-ı merdüm itmege: *İnsan / adam avlamak.*

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyh-i şehri / Dām-ı rızkı sübhāsı şad dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4*). [*şayd-ı merdüm itmege, -mege*]

sāye: *Gölge.*

Ġam beyābānında sergerdān olaldan cān u dil / Kimse gelmez yanuma illā meger **sāyem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*sāyem, -m*]

Anuñcün pādīşāh oldum ser-ā-ser cümle ‘uşşāka / Hümā-yı zülf-i dilberden başuma **sāye** düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*sāye,]*

Yürür mecnūn gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ışka / Muhibbî **sāyeden** gayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*sāyeden, -den*]

Gün yüzini yaluñuz vardum temāşā itmege / Bilmedüm **sāyem** gibi arduca nāşī var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*sāyem, -m*]

Gün yüzün görmek dilersen **sāyem** arduca gelür / Baña lāzım oldu dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*sāyem, -m*]

İy āfītāb-ı hūsn gitmedi **sāyem** yanumdan āh / Tā itmeyince ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*sāyem, -m*]

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsār üzre haṭ / Didi zülfüm **sāyesidür** itdün iy miskīn galaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*sāyesidür, -si, -dür*]

sāye salsa: *Gölge bırakmak, gölge düşürmek II gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.*

Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol serv-i sehī / Tālī‘üm sa‘d oldu baḥt-ı kāmranum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*sāye salsa, -sa*]

sāye salsa: *Gölge bırakmak, gölge düşürmek II gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.*

Sāye salsa gedāyı şāh eyler / Pes ol zülfi hümāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [*sāye salsa, -sa*]

sāyebān: *Gölgelik, otağ.*

Taḥammül yig tecemmülden diyenler sāye-i ḥārı / Bulıcak oldılar kâni‘ dimeñ siz **sāyebān** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*sāyebān,*]

Çün Süleymān minneti murğāna hergiz itmeyem / Başum üzre **sāyebānum** āh-ı dūd-efzā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*sāyebānum, -um*]

sāye-i hārı: *Diken gölgesi.*

Taḥammül yig tecemmülden diyenler **sāye-i hārı** / Bulıcak oldılar kâni‘ dimeñ siz sāyebān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*sāye-i hārı, -ı*]

sāye-i zülfi: *Saçın gölgesi.*

Sāye-i zülfi midür ḥaddinde yāruñ yoḥsa ḥaṭ / Lebleri ḳandında cem‘ olmış ve yāḥūd mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*sāye-i zülfi, -i*]

sayıl: *Hesaplanmak, sayılmak.*

Şehā mihr ü vefāñ yokdur **sayılsa** bir iki dinmez / Cefā vü cevrüñe cānā velî hergiz ḥisāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*sayılsa, -sa*]

sāvil olur: *Dilenci olmak, dilenmek.*

Dimedüñ ḥüsn-i zekātın bu Muḥibbî’ye eḥaḳ / Niçe gündür tolaşur küyümü ol **sāvil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*sāvil olur, -ur*]

savkal: *Cila, parlaklık.*

Jeng-i ḡamdan niçe demlerdür ki dil bî-tābdur / Aña **şayḳal** iy göñül ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*şayḳal,*]

savkal idesin: *Cilalamak, parlatmak, parlaklık vermek.*

Göñül mir’ātını gördüñ ser-ā-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şayḳal şarāb iç anı şāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*şayḳal idesin, -e, -sin-esin*]

savru: *Sayrı, hasta.*

Nāle vü āh itdügince āh iderler taglar / Nite kim efḡān iderler **savru** için saglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*savru,*]

Lebleründen hastayam bir buse didüm didi yâr / Sözüni tağıtdı beñzer ölecek **sayru-y-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*sayru-y-ımuş, --y, --ı, -mış*]

savru eyledi: *Hasta etmek, hastalanmasına sebep olmak.*

Tâb-ı ruhsârı beni eyledi sayru begler / Giceler gelmez olupdur göze uyhu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*sayru eyledi, -di*]

savvâd: *Avcı. II Sevgilinin gözü.*

Gözi **şayyâdı** şayd itdi yine bu gönlümün bâzın / Dü zülfeyni esriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*şayyâdı, -ı*]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola **şayyâdumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*şayyâdumuz, -umuz*]

savvâd olan: *Avcı olmak.*

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemân ebrû / Meşel **şayyâd olan** dirler şikârı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*şayyâd olan, -an*]

sâz: *Her çeşit mûsikî âletine verilen isim, çalgı.*

Muğannî al ele **sâzuñı** söylet / Nazar kıl ‘âleme bâğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3*). [*sâzuñı, -uñ, -ı*]

Nâr-ı gamdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sinede her bir kılum efgânlar eyler hem çü **saz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*saz,]*

İşidenler bu gönlüm nâlesini / Çalmur didi gam bezminde bu **saz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3*). [*saz,]*

Muñribâ al **sâzuñı** eyle ‘amel / Kim Muñayyer ola sözüñden Hicâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 2*). [*sâzuñı, -uñ, -ı*]

sâz kıl: *Çalgı çalmak, musiki icra etmek.*

Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen dañı kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*sâz kıl,]*

saz-ı ‘ışka: *Aşkın sazı.*

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy döstlar âheng-içün / Târlardur tende her reg dest-i gam mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*saz-ı ‘ışka, -a*]

sebeb: *Neden, gerekçe, illet, bahane.*

Bu Muñibbî dem-be-dem mey içmege budur **sebeb** / Hübler la‘l-i lebi fikrini kılmuşdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*sebeb,]*

sebîl kılduk: *Çeşme yapmak, çeşme gibi akıtmak. bol bol dağıtmak, esirgememek.*

Gerçi yolında nigāruñ cān u dil kılduk sebīl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez taqşırümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2*). [*sebīl kılduk, -du, -k*]

sebkāt: *Geçme, önceden olma, cereyan etme, sebk II önde bulunma.*

Recā-yı büse iderler tecāvüz / Keseyin mi lisānuñ **sebkāti** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 5*). [*sebkāti, -i*]

sebük-pā olmavınca: *Ayağı hafif, ayağına çabuk olmak, çok hızlı hareket etmek.*

İy Muhibbī tevbe kıl tā kalmaya bār-ı günāh / Tā **sebük-pā olmavınca** anda geçilmez şırāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 5*). [*sebük-pā olmavınca, -ma, -y, -ınca*]

sebz: *Yeşillik, çimenlik yer.*

Gün yüzünüñ hasretinden lāle miskīn **sebzde** / Kıp kızıl kana boyanup yüregini dāğlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*sebzde, -de*]

Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebī' / Her diken taze görindi olup izhār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*sebz,]*

sebz: *Yeşil, taze, yeni.*

Zeyn idüp geydi yine hil'ati eşcār **sebz** / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*sebz,]*

Zeyn idüp geydi yine hil'ati eşcār **sebz** / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*sebz,]*

Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / Anuñ-ıçun görünür her yaña kühsār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*sebz,]*

sebz itdi: *Yeşil yapmak, yeşillendirmek II tazelemek, yenilemek.*

Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi gülşende libāsın meger ol yār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*sebz itdi, -di*]

sebz olsa: *Yeşil olmak, yeşil renginde olmak II yeşermek, yeşillenmek, canlanmak, yenilenmek.*

Ölmiş-iken bu zemīn buldı yine taze hayāt / Tañ mı ger olsa Muhibbī gülşen ü gülzār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*sebz olsa, -sa*]

sebz olsun: *Yeşil olmak, yeşil renginde olmak II yeşermek, yeşillenmek, canlanmak, yenilenmek.*

Gül'izār-ı hüsni yāruñ taze **sebz olsun** diyü / Bu Muhibbī göz yaşın cū sinesin tölāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*sebz olsun, -sun*]

sebz olur: *Yeşil olmak, yeşil renginde olmak II yeşermek, yeşillenmek.*

Seyr ider gördüm o servi erğuvānī ton geyer / **Sebz olur** servūñ libāsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*sebz olur, -ur*]

sebze-i hattūñ: *Yeni çıkan/yeşil ayva tüyleri.*

Nār-ı āhumdan nigārā **sebze-i haṭṭūñ** sakın / Bu meşeldür kim yanar kuru yanınca bile yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*sebze-i haṭṭūñ, -uñ*]

sebzezār-ı ‘ömrüñe: *Hayatın tazeliği, yeşilliği // Ömrün baharı.*

Ġarra olma **sebzezār-ı ‘ömrüñe** / Dāne gibi kendüñi ħarmanda gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 5*). [*sebzezār-ı ‘ömrüñe, -üñe*]

seccāde: *Üzerinde bir kişinin namaz kalacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.*

Zāhidā ister-iseñ pīr-i muğāndan қадеħi / Rehn için ħırқа vü tesbīħ ile **seccāde** getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 3*). [*seccāde,]*

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün **seccādeñi** / Rind olanlar diyeler saña nihāyet ħār u ħes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*seccādeñi, -ñ, -i*]

secde: *Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücudu alın, burun, el ayakları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma.*

Cāmi'-i ħüsünde yāruñ ṭāk-ı ebrūsın gören / **Secdeden** kaldurmayup başın anı mihrāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*secdeden, -den*]

secde ide: *Secde etmek: Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek II saygı göstermek için eğilmek.*

Қaddüñe nazar eyleye **secde ide** bu dil / Қāmet ki olur lā-büd olur anda namāz farz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*secde ide, -e*]

secdegāh-ı dil: *Gönlün secde etme yeri.*

Secdegāh-ı dil olaldan ṭāk-ı ebrū-yı nigār / Her yire baş egmezüz birdür bizüm mihrābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*secdegāh-ı dil,]*

sedd: *Set, perde, engel. Toprak kaymasını, suyun akıp yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar.*

Kirpügüm göz yaşına **sedd** eyledüm **sedd** olmadı / Ĥār u ħesle kim görüpdür rāh-ı ‘ummān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*sedd,]*

sedd evledüm: *Set çekmek, set yapmak, kapamak.*

Kirpügüm göz yaşına **sedd eyledüm** **sedd** olmadı / Ĥār u ħesle kim görüpdür rāh-ı ‘ummān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*sedd eyledüm, -dü, -m*]

sefer: *Yolculuk, seyahat.*

‘Uşşāka çāre dirler-idi şabr u ya **sefer** / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*sefer,]*

sefer itmîšem: Yolculuk, seyahat etmek.

Kim bilem dir hāl-i Mecnûn’ı baña sorsun baña / Vādî-i ğamda anuñla itmîšem bî-ħad sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*sefer itmîšem, -miş, -em]*

sefîne-i dil: Gönül gemisi.

Bahr-i eşk içre **sefîne-i dil** / Seyr ider keştî-yi Nūh’umdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*sefîne-i dil,]*

seg-i küvî: (Sevgilinin) mahallesinin köpeği II Rakib.

Dün gice küyında nâlem işidüp / Dir **seg-i küvî** bu ne feryâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*seg-i küvî, -ı]*

seg-i küvüñ: (Sevgilinin) mahallesinin köpeği II Rakib.

Nigārâ küyuña varsam **seg-i küvüñ** gelür karşı / Ezelden âşinâ diyü tuz ekmek ħaqqını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*seg-i küvüñ, -uñ]*

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem **seg-i küvüñ** / Ya ne’yçün dirler iy ħürî ki cennetde ‘azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*seg-i küvüñ, -uñ]*

Ger refîk ola **seg-i küvüñ** iy döst baña / Eyleyem gerdânına rişte-i cânımı meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*seg-i küvüñ, -uñ]*

seg-i küvüñ: (Sevgilinin) mahallesinin köpeği II Rakib.

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı **seg-i küvüñ** / Kadîmî âşinâmuzdur diyüben ħaqq-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*seg-i küvüñ, -uñ]*

segrü: Seğrimek (vücûdun herhangi bir yerindeki deri, altındaki kaslarla berâber hafif hafif oynamak, kımıldayıp titremek).

Dîdeler **segrür** ‘aceb ol gözi âfet mi gelür / Yaş revân oldı akar ol sehî-kâmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*segrür, -r]*

sehâb: Bulut.

Giderüp zülfî **sehâbın** gün yüzün peydâ kılur / Kim aña ide nazâr âşüfte vü şeydâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*sehâbın, -ı, -n]*

Âhum **sehâbı** ger döke bārân-ı eşkümi / Bu sîne bağı gül bitürür lâlezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*sehâbı, -ı]*

Şol kadar bārân-ı eşk âhum **sehâbından** yagar / Qalbine yāruñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*sehâbından, -ı, -n, -dan]*

Küh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ bñarı / Üstinde dūd-ı āhum yir yir **sehāba** beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 2*). [*sehāba, -a*]

sehāb-ı zülfi: Zülf bulutu.

Geh **sehāb-ı zülfi** māni‘ yüzine gāhī sirişk / Uşbu ma‘niden dil-i dīvāne her dem ğam kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*sehāb-ı zülfi, -i*]

Cānā **sehāb-ı zülfi** ruḥ-ı āfitāba bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile māhum niķāba bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*sehāb-ı zülfi, -i*]

seher: Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit, sabah vakti.

Ka‘be kūyın her **seher** ben dōstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sīb-i zaķan dildārı gördüm bir nazār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*seher,]*

Göñlümi her dem benüm ol mäh-ı ğonca-fem kapar / Sanasın ḥurşīde gülşende **seher** şebnem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*seher,]*

Bezm-i ğamda iñleyüp nālişler itsem tā **seher** / Ḥālüm añlar nāylar derdüm rebābīler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*seher,]*

Şāne gibi pāralansa tañ mıdur bu cān u dil / Her **seher** bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*seher,]*

Āferīn itmez misin ol ‘āşīka kim her **seher** / Āteş-i ‘işka girüp kendin semender gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*seher,]*

Şu‘le-i āhum görünür her **seher** sanmañ şafāk / Her gice dūd-ı dilümden rāh-ı keyvān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*seher,]*

Niçe medḥ itsün Muhibbī ol güzeller şāhını / Ehl-i dilden her **seher** kūyında dīvān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*seher,]*

Seher ğuş it ne dir murğ-ı seher-hīz / ‘Ömür gibi bu dünyā bī vefādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*seher,]*

Giceler tā **seher** ol gül ğamından / İşüm bülbülleyin āh u fiğāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*seher,]*

Leb-i şīrīnine karşı yanaram tā **seher** çün şem‘ / Ben ol maḥrem-i şem‘ oldum vişāli engübīn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 3*). [*seher,]*

Seherden gülşene bülbül varur gül kārını bilmez / Ne deflü eylese nāle güler gül zārını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*seherden, -den*]

Bū getürdüñ yine zülfinden **seher** bu ḥastaya / İy şabā merdümlük itdüñ müstedām ol durma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*seher,]*

seher olmuş: Seher vakti gelmek, sabah olmak.

Zülf-i siyehüñ fikrini dün gice iderken / Añdukda hemān yüzüñi gördüm **seher olmuş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*seher olmuş, -miş*]

sehergeh: *Seher vakti, sabahın erken vakti.*

Ol gül-i hâmrâda şebnem mi **sehergeh** görinen / Yoğsa ruhsârında yârûnî katre katre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*sehergeh,]*

Agzına şebnem **sehergeh** nergisün su dökdüğü / Lâle ile gice mey içmiş bu ki maḥmûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*sehergeh,]*

Cânuma hâtif **sehergehden** bunı ilhâm ider / İy ḥumâr-âlûd ancak saña dermân câm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*sehergehden, -den]*

Bi-ḥamdi'llâh kamer tal'at yine bir mâhumuz vardır / Anuñcün göge peyveste **sehergeh** âhumuz vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*sehergeh,]*

Dâğ-ı ḥasretten bitüpdür sînem üzre lâleler / Yagdurur çeşmüm **sehergeh** anuñ üzre jâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [*sehergeh,]*

Güllere göz degmesün diyü **sehergeh** bülbülü / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden ḥavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*sehergeh,]*

sehâr: *Güçlü ve etkili büyü yapan kimse, büyücü, sihirbaz.*

Bilmezsin **sehâr** çeşmi sihri kimden öğrenür / Zülfünüñ her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*sehâr,]*

'Aceb **sehârdur** zülfün ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*sehârdur, -dur]*

sehî: *(Boy için) Doğru, düzgün, fidan gibi.*

Ḳâmet itse ol **sehî** servüm kıyâmetler kopar / Ehl-i diller her taraf âh eyleyüp yügrişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*sehî,]*

Gözüm yaşı revân oldu yinilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhâ **sehî** serv-i revânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*sehî,]*

sehî-kâmet: *Düzgün boy II düzgün boylu sevgili, fidan boylu sevgili.*

Dîdeler segrür 'aceb ol gözi âfet mi gelür / Yaş revân oldu akar ol **sehî-kâmet** mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*sehî-kâmet,]*

sehm-i sa'âdetdür: *Bahtiyarlık, mutluluk oku II bahtiyarlık, mutluluk payı.*

Tîri çün **sehm-i sa'âdetdür** naşîb ola diyü / Bu Muhibbî kaşları yasin görüp ḳurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*sehm-i sa'âdetdür, -dür]*

sehv ile: *Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hatâ II yanılma, unutarak yapma II unutarak, yanlışlıkla.*

Dün gice ḥayret şebinde geldi dilber **sehv ile** / Didi tur iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*sehv ile,]*

sehv-ile: *Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hatâ II yanılma, unutarak yapma II unutarak, yanlışlıkla.*

Sehv-ile itüm dimiş ben ‘âşıka bir kez nigâr / Adın aîdum diyü ol demden peşimândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*sehv-ile,]*

Nâme içre nâminı aînmiş Muhibbî dilberüñ / **Sehv-ile** yazmış meger yâhud yazılmışdur ğalaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*sehv-ile,]*

sekrân olur: *Mest, sarhoş olmak.*

‘İşk cāmından Muhibbî kime olmışdur naşib / Bulmaz ol huşyârlık tâ haşre dek **sekrân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*sekrân olur, -ur]*

selâmet: *Ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik II tehlikeden uzak olma, güvenlik II kurtulma, kurtuluş II doğruluk, düzgünlük, sağlamlık.*

Zâhidâ sanma senüñ tek biz **selâmet** ehliyüz / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melâmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*selâmet,]*

selâmet: *Ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik II tehlikeden uzak olma, güvenlik II kurtulma, kurtuluş.*

Zâhidâ ‘âşıkı gel dime **selâmet** eridür / ‘Âr u nâmûsı koyan aña hacâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [*selâmet,]*

Gerçi evvel ‘ışk mir’âtı **selâmet** gösterür / Lîk soñra ‘âşıka bunca melâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [*selâmet,]*

Añarsa ‘ışk ehlini ne ğam zâhid melâmetle / **Selâmet** gözlemez ‘âşık işi anuñ melâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [*selâmet,]*

Zâhidâ sanma senüñ tek biz **selâmet** beklerüz / Biz ħarâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*selâmet,]*

Bekle şüfî dâyimâ sen var **selâmet** güşesin / ‘Âşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*selâmet,]*

selâmet ol: *Kötülüklerden ve fenalıklardan uzak olmak, fenalıklardan uzak olduğu için gönül rahatlığı taşımak II esenliğe kavuşmak, kurtulmak.*

Zâhidâ ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘âşık olan nâmûs u ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*selâmet ol,]*

selâmet ol: *Kötülüklerden ve fenalıklardan uzak olmak, fenalıklardan uzak olduğu için gönül rahatlığı taşımak II esenliğe kavuşmak, kurtulmak.*

Sen **selâmet ol** yüri ‘âlemde zâhid zühd-ile / ‘Âşık-ı bî-dil olanlara belâdur çün ğaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*selâmet ol,]*

selmân: *Ünlü Fars şairi Selmân-ı Savecî.*

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara **Selmân** olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*selmân,*]

sem: Zehir, ağu.

Yâr elinden zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd elinden ger içem tiryâk baña **sem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*sem,*]

semâ: Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü II uzay, fezâ, gök.

Bu **semâda** görineni berķ u bārân sanmañuz / Çarķ-ı gerdân yakılup ben sülte için aklar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*semâda, -da*]

Mihrññle yine zerrelürüm irdi **semâya** / Āhum yiliyle oldı cihân pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [*semâya, -y, -a*]

semen: Yasemin.

Bilmem ki **semen** bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*semen,*]

semend: Kula at // Güzel, süratli ve çevik at.

Nať-ı hüsninde yine çignedür üftâdeleri / At salup her țarafa ya'nî **semendin** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [*semendin, -i, -n*]

semender: Ateşte yaşadığına inanılan veya ateşten etkilenmeyen bir hayvan II Soğukkanlılığıyla meşhur bir cins su kertenkelesi (âşık bağlamında).

‘İzârı nârına düşmiş ğıdâdur dâne-i ħâli / Yimez pervâ ol âteşden gönül murğı **semenderdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*semenderdür, -dür*]

Āferñ itmez misin ol ‘âşıka kim her seher / Āteş-i ‘ışka girüp kendin **semender** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*semender,*]

‘Aceb sehhârdur zülfñ ki yanmaz şevķ-i rüyññla / **Semender** gibi olmışdur aña her dem mekân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*semender,*]

semend-i nâza: Naz atı.

Binse **semend-i nâza** kaçan cilve eylese / Dutar elinde zülfini san tâziyânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6*). [*semend-i nâza, -a*]

semend-i nâz-ıla: Naz atı.

Ger **semend-i nâz-ıla** iy döst cevlan eyleseñ / Zülfññññ çevgânına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [*semend-i nâz-ıla, --ıla*]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri.

Ziver-i dünyāya aldanma görüp dil baglama / **Sen** gözün açup yumınca key sakın dünyā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*sen,]*

Dürîş hayra vü şerden ictinâb it / Dimesünler **senüñ** için bed-âmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*senüñ, -üñ]*

Mağrūr olup cihāna aldanma māl u cāha / Terk ide **seni** āhır yokdur cihānda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*seni, -i]*

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesāni āşikār / Kādir iseñ ol cihān içinde **sen** de ‘ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*sen,]*

Ger bulna zerre deñlü dilde dünyā sevgüsü / İdemezsin **sen** tarîk-i Hâk’da bil hergiz ma‘aş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*sen,]*

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer ile / Yā niçe bir ‘iyş ü ‘işret çün döşersin **sen** bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II sâkî yerine.

Ben şürāhî gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sâkiyā **senden** kadeh ihsân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*senden, -den]*

Ben şürāhî gibi yanuñda **senüñ** baş egdürem / Sâkiyā senden kadeh ihsân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II âşık (*Muhibbî*) yerine.

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şâf ola mir’ât-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma **sen** şahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*sen,]*

İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu **senüñ** kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ]*

Kuçam dirseñ miyānını Muhibbî / İşitdüñ mi anuñ **sen** hîç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [*sen,]*

İy Muhibbî iñleseñ bülbül-şıfat kûyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki **senden** derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*senden, -den]*

Muhibbî dād-ı Hâk’dur ‘ışk kitābı / Okınmaz sanma **sen** ta‘lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5*). [*sen,]*

Tutdı Muhibbî dehri eş‘ār-ı dil-pesendüñ / **Senüñ** gibi suhen-ver bildüm cihāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ]*

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarķ ider āhır **seni** bu çeşm-i pür-hün-ābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*seni, -i]*

Añup Ferhād u Mecnün’ı Muhibbî / Du‘ā-yı hayr kıl anlara **sen** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [*sen,]*

Kārübān-ı dil revāndur çün melāmet rāhına / İy Muhibbî nāleler kıl **sen** de mēnend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [*sen,]*

Āh u eġānuñ feleklerde **senüñ** yir eyledi / İy Muhibbî sanma kim dildāra te‘şir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ]*

Saňa cevr ide Muhibbî yâr ağıyâra vefâ / Ko **seni** itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*seni, -i*]

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı **senün** çün sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [*senün, -ün*]

Cem' kılduñ iy Muhibbî cümle ğamze okların / Lâyıķı budur ki aña idesin **sen** sîne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*sen,]*

Nâvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî **sen** anı / Gâh ta'zîm ile ko dilde gehî cânuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II gam yerine.

Dil gîtđi kaldı hânede tenhâ Muhibbî çün / İy ğam anuñla **sen** de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*sen,]*

Sen harâb itmek neden iy ğam dil-i vîrânemi / Hânesin kendü eliyle kimse vîrân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II bâd-ı sabâ yerine.

Âhum tolanur gice vü gündüz ser-i küyn / İy bâd-ı şabâ sanma ki **sensüz** eşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [*sensüz, -süz*]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II süfî yerine.

Bekle şüfî dâyimâ **sen** var selâmet ğüşesin / 'Aşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II Allah yerine.

Bu Muhibbî dil ü cân yakdugını hasret-ile / **Sen** bilürsin anı iy bâr-ı Hudâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*sen,]*

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki **sen** sakla / Ki âhumdan benüm pürdür zemîn ü âsümân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II gönül yerine.

İy gönül kühkenün nâlišini yâda getür / **Sen** daħı nâle kılup sengi de feryâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*sen,]*

Gözle iy dil kıddini fikr itme zül ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân **sen** togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*sen,]*

Sen koma taraf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sâğar-ıla saňa çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*sen,]*

Ŧâlib olma iy gönül zâhid gibi **sen** cennete / Dün-himmet olma cidd ü ceħd idüp didârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*sen,]*

Şad ol dilâ ki añdı **seni** cevri-ile nigâr / Dirdük anı ki katı ferâmüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [*seni, -i*]

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla yanup kül olalı göñül / Bezm-i ğamda kalmadı ekl itmege biryânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*sen,]*

Baňa beñzer key perîşân-hâl gördüm dil **seni** / Zülf sevdâsına düşmiş t̄alib-i pür-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [*seni, -i*]

‘İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / **Sen** eyle dilâ ger çadeğ çarğ ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*sen,]*

Hergiz görürem eylemedüñ ħayr-ı ‘amel **sen** / Āh eyle dilâ didelerüñden döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*sen,]*

Nazm içinde olasın t̄a ki göñül **sen** ğavvâş / Talagör baħr-ı ma‘ânîye çıkar gevher-i ħâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II âşık yerine.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevâhiri / Ğavvâş-vâr **sen** de o baħr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*sen,]*

İtleri karşu gelür kûyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel **seni** yârân diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*seni, -i*]

Zârlıgum diñlemezseñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didi kûyumda **senüñ** tek var niçe yüz biñ hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]

(∂) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi var **senüñ** gibi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*senüñ, -üñ*]

Güzeller gerçi bî-ğaddür cefâ vü cevri mâyiller / Eger yolında cân virseñ **senüñle** biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*senüñle, -üñ, -le*]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yâr didi / **Seni** dîvâne-şifât vâlih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*seni, -i*]

Niçeye degin ħabs olasın çâh-ı zenaħda / Assun ko **seni** zülfî gibi dâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*seni, -i*]

Niyâz itdüm varup didi ħabîbüm / **Senüñ** var bir niyâzuñ bende biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*senüñ, -üñ*]

Mürşid-i kâmil dilerseñ **sen** yürî ħumħaneye / Müşkilüñ ħall ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*sen,]*

Cevrini görüp nigârüñ dime **sen** bed-ğü-y-ı mış / Anı tağyîr idebilmez başa çün yazu-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*sen,]*

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi / Gözleri Hârût-ıla Mârût’dan cädü-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*seni, -i*]

Ğamzesi tîrinsüz olmazsın nigârüñ bir nefes / Bil sa‘âdetdür **sen** anı sîneden al câna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*sen,]*

Dil ʔabībisin didüm derdüme dermān eylegil / Didi öldürmek gerek tā gide **senden** bu maraʔ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*senden, -den*]

Bir kese rāzuñ dime sīneñde sakla rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme **sen** iḥtilāʔ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II zāhid yerine.

Sen ʔarīk-ı ‘ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kāfir geʔer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*sen,]*

Zāhidā ol **sen** selāmet biz melāmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘āşık olan nāmūs u ‘ār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*sen,]*

Dime iy zāhid-i ḥodbīn ben irdüm menzile ancak / **Sen** aña vākıf olmađuñ göñülden rāhumuz vardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*sen,]*

ʔarīk-ı ‘ışka gel ʔa’n itme zāhid / Anuñ daḡı **senüñ** tek meşrebi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ*]

Senüñ fikründe iy zāhid behişt ü hūr u kevserse / Şarāb-ı ḡubdan ḡayrı benüm sanma ḡayālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]

Zāhidā mescidde rindānı iñen zemm eyleme / Ğāfil olma biz **seni** meyḡāne içre dillerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*seni, -i*]

Zāhidā sanma **senüñ** tek biz selāmet ehliyüz / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melāmet ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]

Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde **senüñle** kıldı bunlar di namāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 4*). [*senüñle, -üñ, -le*]

Zāhidā sanma **senüñ** tek biz selāmet beklerüz / Biz ḡarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]

Zāhidā sanma **senüñ** uçmaḡa biz ʔalibüz / Çöpe saymaz ravza-i ‘ışk-ıla dīdar isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]

Mey-fürüşü zāhidā **sen** dem-be-dem ‘ayb eyleme / Yıgdür olmak ḡod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*sen,]*

Zāhidā ‘ışküñ ʔarīkın añlamaz kec-ʔab’sın / Diñlemezsın ḡaḡ sözi **sende** meger var saḡt ḡüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*sende, -de*]

Beni **sen** sanma iy zāhid şarāb-ı nābdan geʔmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes ābdan geʔmiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*sen,]*

Sen selāmet ol yüri ‘ālemde zāhid zühd-ile / ‘Āşık-ı bī-dil olanlara belādur çün ḡarāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II sevgili yerine.

Sensüzün ger geşt-i ḡülzār eylesem iy şāḡ-ı ḡül / Göñlüme gelmez sürür illā meger kim ḡam gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*sensüzün, -süz, -in*]

Görmek ister bu Muhibbî çü **senüñ** dîdârûñ / Anuñ-ıçun başımı su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ*]

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa **senüñ** pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]

Dil virdüm eğer ister-iseñ cāni da almak / Kıl gāmzeñ ucıyla bir işāret ki **senüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*senüñdür, -üñ, -dür*]

Leylî zülfüñi fikr ideli **senüñ** / Dil-i Mecnûn ki ‘aceb ki şeydādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ*]

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kāyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*sen,*]

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kāyinātuñ kimse dimez **senden** özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*senden, -den*]

Ġam beni ħāk itdi savurdi ğubārum rüzigār / **Sen** ferāġat ğülşeninde ‘iyyde leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*sen,*]

Sen ğüzeller pâdişāhın dem-be-dem çün medġ ider / Bu Muhibbî şî‘r ara Selmān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*sen,*]

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Ġünde kapuñda **senüñ** biñ kan olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*senüñ, -üñ*]

Hicrān şebinde gerçi ğöñül bî-karār olur / Cānā **senüñ-ile** kul dili bî-karāradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*senüñ-ile, -üñ, -ile*]

Ġüsnüñ bahārına ğöre iy lāle-ruġ **senüñ** / Neşv ü nemā-yı bāġ-ı irem bir numünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]

Dirġ eyler dimişler cāni **senden** / Muhibbî‘ye ħabtbüm iftirādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*). [*senden, -den*]

Cihān ħalkı muġ‘üñdür **senüñ** iy ħusrev-i ħübān / Kemāle şaf tutup gāmzeñ çeküp leşker tavāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*senüñ, -üñ*]

Kūyuña kāni‘ degül görmek diler cānā **seni** / ‘Āşık olan cenneti n’eyler diler dîdār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*seni, -i*]

Her ki ‘āşıkdur cefā vü cevriñe şābir geçer / Yüz çevürmez her ne kim **senden** gele şākir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*senden, -den*]

Bu cefā cevri ü sitem iy seng-dil kim **sende** var / Her ne kılursañ baña kıl kim taġammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*sende, -de*]

Aglasam bülbül gibi kūyuñda tañ mı zār zār / Bu benüm eġānuma gül gibi **sende** ħande var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*sende, -de*]

‘Ālem içre **senden** özge pâdişāhum yok benüm / Lik kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*senden, -den*]

Ġöñlini zülfî çekerse bu Muhibbî‘nüñ ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi çün **senüñ** tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ*]

- Şanemā sanma ki **senden** usanam cevrūñ-ile / ‘Işk-ıla ‘aşık ölürse de ferāgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*senden, -den*]
- Sen şeh-i ‘ālî-cenābı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dāğlarla kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*sen,]*
- Yaralar ursa ne ğam **sen** gül için baña rakīb / Bu meşeldür ki diken zahmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*sen,]*
- Bükilmiş kaddümi görüp anı **sen** mäh-ı nev sanduñ / Ğurāb-ı çarhuñ agzından düşürmiş üstüñ’ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*sen,]*
- Muhibbî rāh-ı küyuñda **senüñ** çokdan ğubār oldı / Yañılıp dimedüñ bir kez ki hāk-i üstüñ’ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ*]
- Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda / **Senüñ** iy lebleri ğonca yüzüñüñ ğülsitānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*senüñ, -üñ*]
- Beñzerem dimiş nigārā ħaddüñe / Bu sözinden **sen** güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*). [*sen,]*
- Sen perī ‘ışk-ıla ben dîvāneyi / Ger murāduñ var-ısa külĥanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*sen,]*
- Dil **sensüz** inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*sensüz, -süz*]
- Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber **seni** / Cān gözi dāyim cemālūñe senüñ bakmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*seni, -i*]
- Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber seni / Cān gözi dāyim cemālūñe **senüñ** bakmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]
- Sen güzellik kişverinüñ pādīşāhısın diyü / Kaşlaruñ almış berāt-ı ĥüsnüñe tuğrā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*sen,]*
- Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / **Sen** gül-i pür-ĥardan cānumda āzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*sen,]*
- Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*sensüz, -süz*]
- Deşt-i belādudur beni **senden** gören cüdā / Cānından ayrudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*senden, -den*]
- Her kişiye kim ugraya göñlüm ĥaber ister / Cānā çü **seni** cān u göñülden sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*seni, -i*]
- Turmaz kafes-i tende şehā murğ-ı dil ü cān / Küyuñda **senüñ** uçmag-ıçun bāl ü per ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]
- Salınur gül ĥār-ıla salınma **sen** ağıyār-ıla / Cünbişi ra’nā gülüñ ğülşende nā-şāyestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*sen,]*
- N’eylerem gülzārı **sensüz** baña olmuşdur ĥarām / Bu cihān bāğında göñlüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*sensüz, -süz*]
- Ne ğam cānā eger zāhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cān gözi uyur sanma **seni** gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*seni, -i*]

- Ṭāvūs-şıfat cilve kılıp seyr-i çemen kıl / Tā serv-i sehī ögrene **senden** salınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*senden, -den*]
- Cefâ vü cevr ü zecr ü kahr u kudret / Ne kim **senden** gelür luṭf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*senden, -den*]
- Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrîn kadeḥ / İçmege ḥün-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*sen,*]
- Eger cevrüñ eger mihrüñ ne gelse rāzıyam **senden** / Ne vaşla oluram ḥandān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*senden, -den*]
- Geldi bu ‘āleme ḥüsniyle niçe Yūsuf-ı Mısr / Görmedi kimse **senüñ** gibi terāzūya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]
- Sāgar-ı çeşmümde cānā lāle ruḥsāruñ **senüñ** / Cūy-ı āb içre komışlar zeyn içün gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ*]
- Cür‘a-i cāmî **sen** içdüñ diyü bezm-i ‘ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmürî gelüp ğavġa ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*sen,*]
- Beni bu püte-i hicrüñ niçe kāl eyledi **sensüz** / Eger iy sīm-ten bilmek dilerseñ sīm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*sensüz, -süz*]
- Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā yiter / Her ne gelürse cānuma **senden** şafā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*senden, -den*]
- N’ola yaksam şem‘-i ḥüsne bu gönül pervānesin / Dōstum **sen** şem‘ olıcak ‘āşıküñ pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*sen,*]
- Niġārā umdugum gerçi vefādur / Velī **senden** gelen her dem cefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [*senden, -den*]
- Gülşene vardum ki tā tenhā **seni** şayd eyleyem / Olan anda baña nāşī gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*seni, -i*]
- (÷) Zātuñı **senüñ** niçe beyān eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde zebān oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*senüñ, -üñ*]
- (ج) La‘l oldugıyçün leblerüñ iy dōst **senüñ** / Meyi lā‘lün yirine nūş iderem vaḳt-i ḥumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*senüñ, -üñ*]
- Biz dimezüz ki mihr ü yāḥūd maḥabbet it / Cevr ü cefālaruñla **senüñ** pür-şafālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ*]
- Ḥüsñ-ile iy saçı sünbül **seni** Leylā bilirüz / Dil-i Mecnün’ı daḥı karşuña şeyda bilirüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [*seni, -i*]
- İçersem gülşen içinde benefşe / Ḥarām olsun niġārā baña **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*). [*sensüz, -süz*]
- Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefā lāyıklaruz / Biz ezal zībā cemālüne **senüñ** ‘āşıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]
- Öldürürseñ daḥı gelmez dilümüzden lā dimek / Dōstum ‘ışkuñ yolında bil **senüñ** şadıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ*]

- Şol deñlü nişār itdi gevher təcīr çeşmüm / Cānā bizi **sen** sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*sen,]*
- Çün gördi **seni** sevdi güzellerde Muhibbī / Gözini açup fikret -i rüy-ı dīger itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1223, Beyit 5*). [*seni, -i]*
- Hayālūñ gıtmez iy dilber gözümden / Gerekmaz dü cihānı baña **sensüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 3*). [*sensüz, -süz]*
- Senūñ ‘ışkuñ nigārā ğamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm de nemsüz olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ]*
- Ĥabībüm sorma gel şerĥ-i ğam-ı hicrānı **sen** benden / Zebānum lāl olur kudret mi var diyem suĥan sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*sen,]*
- Tutışdı āteş-i hıcre yanar bu cān-ı men **sensüz** / Muĥarrer cān gıder benden kalur bu kurı ten **sensüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*sensüz, -süz]*
- Tutışdı āteş-i hıcre yanar bu cān-ı men **sensüz** / Muĥarrer cān gıder benden kalur bu kurı ten **sensüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*sensüz, -süz]*
- Benüm bu sīneme ĥār-ı belādur ‘ārızuñsuz gül / Baña gülşen olur külşen idem seyr-i çemen **sensüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*sensüz, -süz]*
- Ĥabībüm sorma gel şerĥ-i ğam-ı hicrānı sen benden / Zebānum lāl olur kudret mi var diyem suĥan **sensüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*sensüz, -süz]*
- Cihān cümle olur süz-ı derūnumdan benüm rüşen / İderem şem‘-veş girye olam her encümen **sensüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*sensüz, -süz]*
- Muĥibbī’yi dişüñ fikri yine deryāya ğarĥ itdi / Sirişkinden ‘aĥıĥ olur olıcak bil Yemen **sensüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*sensüz, -süz]*
- Eger **sensüz** cihānı geşt idersem / Benüm bu ĥāĥırum ĥıç ĥurrem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1232, Beyit 4*). [*sensüz, -süz]*
- Mu‘tekef olsam n’ola kūyuñda iy ārām-ı cān / Bir nefes **senden** cüdā bir kimse tecvīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*senden, -den]*
- Günāh-ısa **seni** sevmek Muĥibbī / Gel öldür cürmine inkār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 6*). [*seni, -i]*
- Her ne dirse ĥaĥkuma uyma raĥībūñ sözine / Bilürem kim ol **seni** ĥayr işe irşād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*seni, -i]*
- Sen saçı leyli lebi şırīn olaldan ĥusrevā / Biz de Ferĥād-ıla Mecnūn ğibi şoĥbet ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*sen,]*
- Zerre ğibi gün yüzüñüñ zār u sergerdānyuz / Şubĥa dek **sen** gül-ruĥuñ biz bülbül-i nālānyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*sen,]*
- Seni sevduĝi günāh-ısa Muĥibbī sevduĝüm / Gün gün artar ‘ışkı sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*seni, -i]*
- Ağlamayınca gelüp **sen** gül ğibi açılmaduñ / Bāĝ-ı ĥüsñüñ döstüm sanma ki bārān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*sen,]*

Seni küh-ile kimse bilmek olmaz / Ne deñlü diğkat olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[seni, -i]

‘Înâyet kıl Muhibbî **seni** bulsun / Seni küh-ile kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[seni, -i]

‘Înâyet kıl Muhibbî seni bulsun / **Seni** küh-ile kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[seni, -i]

Şikâr idem umaram **sen** hümâyı / Çün idem himmetüm murğını ben bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*).
[sen,]

Senden umar Muhibbî derdlü diline dermân / Koyup kapuñı cânâ gayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [senden, -den]

Küyuña gelmiş **senüñ** şaf şaf durur ‘âşıkıaruñ / Kullardur dir ki gelsün görelüm sultânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [senüñ, -üñ]

Seni sevdiğü günâh-ısa Muhibbî sevdiğüm / Gün gün artar ‘ışk sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [seni, -i]

Baña **sensüz** bulunmaz hiç çäre / Gelüp bî-çäreym gel çäre-i sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*).
[sensüz, -süz]

Çudret-i şun‘-ı Hudâ’dur **sende** olan kaş u göz / Kim göre hayret basar döker anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [sende, -de]

Cân ile **seni** sevmek eger ola günâhum / ‘Âlemd e Muhibbî gibi günehkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [seni, -i]

Sensüz n’iderem cenneti ya hür-ı behiştü / Bir bencileyin ‘âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [sensüz, -süz]

İrişmez baña **sensüz** hiç çäre / Gelüp bî-çäre gânrâ çäre-saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3*). [sensüz, -süz]

Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm rāzî / Bunı bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘âşıkda h’âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [seni, -i]

Umaram şayd idem ben **sen** hümâyı / Bu gönlüm himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [sen,]

Biz ezel bezminde ‘ışkuñla **senüñ** hem-demlerüz / Nây-veş bagrı delük bir niçe şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [senüñ, -üñ]

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nâgehân / Dağı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [sen,]

Çudret-i şun‘-ı Hudâ’dur **sende** olan kaş u göz / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [sende, -de]

Eyleseñ cevri ü cefâ gelür Muhibbî’ye vefâ / Kâyilüz **senden** gelen hergiz ‘âzâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [senden, -den]

Bu gönlüm hânesin yıkduñ yine ma’mür iden **sensin** / Binâ ahyâlini dirler ki mi’mâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [sensin, -sin]

Bülbül oldu çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül **sen** dağı kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*).
[sen,]

Sen melek-rüyî niçe teşbîh idem aşnâma kim / Bir kuru şüretdür ol güftârsuz refârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [sen,]

Ṭâkâtı kalmadı kim **sensüz** Muhibbî söz diye / Cândan ayrılrsa beden lâ-büd kalur güftârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [sensüz, -süz]

Göñül bir dem karar itmez eyâ rûh-ı revân **sensüz** / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [sensüz, -süz]

Göñül bir dem karar itmez eyâ rûh-ı revân **sensüz** / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [sensüz, -süz]

Ġam-ı endüh ile furkat beni âhîr helâk eyler / Meded devletlü sultânüm benüm hâlüm yaman **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [sensüz, -süz]

Eger ‘âbid eger zâhid senüh hüsnuh ziyâd ister / Ki korkarlar karar itmez zemîn ü âsümân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [sensüz, -süz]

Gice gündüz rakîb-i dîv saña mahrem olalıdan / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigârâ ben hemân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [sensüz, -süz]

Muhibbî bendesi olup cihân içinde dildâra / Kamu yârânı terk eyler karar itmez bir ân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [sensüz, -süz]

Eger ‘âbid eger zâhid **senüh** hüsnuh ziyâd ister / Ki korkarlar karar itmez zemîn ü âsümân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [senüh, -üh]

Lîk **senden** bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemâlühî cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [senden, -den]

Hâl-i ‘anber-bârühî gören lebüh üzre **senüh** / Diye kim ‘unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [senüh, -üh]

Nâleler eyler Muhibbî râh-ı ‘ışkuñda **senüh** / Gelmedi dilühne bir kez diyesin kim bu çi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [senüh, -üh]

İy güzeller husrevi cevri itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi ‘ışk ehli **senden** mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1*). [senden, -den]

Niçe yıllardur Muhibbî arzû eyler **seni** / Bulmadı ‘âlemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [seni, -i]

Bir nefes **senden** cüdâ yokdur dem urmaga mecâl / Çünkü cânımsın gelür mi cânımsızdan bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [senden, -den]

Büy-ı vaşluñdan neden men‘ eyledüh cân bülbülün / Muğtenimken h’ân-ı vaşluñdan **senüh** her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [senüh, -üh]

Sensüzün ger câm nüş itsem baña hep nişdür / Sîne taıblını döğüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [sensüzün, -süz, -in]

Ben **senüh** ‘ışkuñ-ıla eyler-idüm ‘iyş ü neşât / Olmadan çarğ dağı hil‘at-i zerle melbûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [senüh, -üh]

Senden cefâ ki gelse baña ol vefâ gelür / Bârî vefâyı kılmaz-ısañ kıl cefâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4). [senden, -den]

Senden ayru istemezdim ola idüm bir karış / Hâsret oldu niçe yıllardur cemâlün görmege (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3). [senden, -den]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar **senüñ** / Müjgân tîrüne katı yadur ol iki kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3). [senüñ, -üñ]

Zülfüne bu dil âh **senüñ** mübtelâ imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1). [senüñ, -üñ]

Küyuñda **senüñ** niçe zamân hasta-dil yatur / Gönder cevâb derdine anuñ devâ [i]miş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4). [senüñ, -üñ]

Sen Süleymân-ı zamâna tuhfe idüp cânımı / Eyleyüp pây-ı cerâd getürdüm anı mür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3). [sen,]

Muhibbî'yi ferâmüş itdün iy döst / Ölüirse ol **seni** itmez ferâmüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5). [seni, -i]

Sen çemen seyrin iderseñ döstlar ağyâr-ıla / N' için olmasun Muhibbî derdmendün bagrı baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6). [sen,]

İy benüm serv-i revânım sorma hâlüm **sensüzün** / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü râzum cümle fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3). [sensüzün, -süz, -in]

Sen cefâkârün elinden seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup iki taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4). [sen,]

Gel bugün 'âşıkларуñ öldür günâhın aña **sen** / Konmamışdur çün tarîk-ı 'ışkda yokdur kışâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2). [sen,]

Sen güzeller şahınıñ pâyına îşâr itmege / Bâğda eyler ağaçlar dirhem ü dînâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4). [sen,]

Döstim **senden** vefâdur çün gâraz / Mihr-ile mehden ziyâdur çün gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1). [senden, -den]

Göreyim bir kez **seni** ölürsen andan öleyim / Zîra gelmekden cihâna **seni** görmekdür gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4). [seni, -i]

Göreyim bir kez **seni** ölürsen andan öleyim / Zîra gelmekden cihâna **seni** görmekdür gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4). [seni, -i]

İy meh-i nâ-mihribân **senden** vefâdur çün gâraz / Mihr ü mehden 'âlem içinde ziyâdur çün gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1). [senden, -den]

Gâh gâhî mihr iderseñ yiridür 'âşıklara / Zîra **senden** geh vefâ gâhî cefâdur çün gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2). [senden, -den]

sen sen ol: Aklını başına al, dikkat et, kendini koru II kesinlikle, asla, hiçbir zaman.

Ķadd-i yârı **sen sen ol** gel serve teşbîh eyleme / Hiç serv-ile berâber ola mı 'ar'ar kâmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3). [sen sen ol,]

sencileyin: İkinci tekil şahıs zamiri II senin gibi, senin gibisi II sevgili yerine.

Bilsem cefâ kitabını kimden okur ‘aceb / Şimdi cihânda **sencileyin** yok cefâ bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** yâr-ı cefâkâr kimüñ var / Bî-rahm u dil-figâr u sitemkâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** hüsñ gülistânına karşı / Bülbüllerini eyleyici zâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** ‘aşıkı ferdâya salar âh / Yüze gülüci âl-ıla ‘ayyâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** yüzi güneş alnı kamer âh / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** büseye cân u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede bazar kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** gâh çelîpâ ide zülfün / Geh göstere ‘uşşâkına zünnâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** ruhları gül yâr ele girmez / Bir bencileyin bülbül-i gülzâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1). [sencileyin,]

Bir bencileyin yolına terk eyleye cânı / Bir **sencileyin** dilber-i ‘ayyâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2). [sencileyin,]

Bir bencileyin var mı bu bahr-ı gam içinde / Bir **sencileyin** dişleri şehvâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** var mı tabîb-i dil ü cân âh / Bir bencileyin derd-ile bîmâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 4). [sencileyin,]

Bir bencileyin var mı içer câm-ı maḥabbet / Bir **sencileyin** gözleri ḥummâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 5). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** var mı satar vaşl metâ‘ın / Bir bencileyin aña ḥarîdâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6). [sencileyin,]

Bir bencileyin derd-ile bî-çâre Muḥibbî / Bir **sencileyin** yâr-ı cefâkâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7). [sencileyin,]

seng: Taş.

İy gönül kühkenüñ nâlišini yâda getir / Sen daḥı nâle kılup **sengi** de feryâda getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1). [sengi, -i]

Turma agla iy gözüm ola ki dilber raḥm ide / **Senge** çün bârân ider geçse zamân te’sîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [senge, -e]

N’eyledüm n’itdüm rakîbe **seng-ile** âhen gibi / Kûyuña vardı diyü ḥalka beni çakmakdadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4). [seng-ile, --ile]

seng pãredür: *Taş parçası. Bir parça taş.*

Cãnân lebi katında lâ'1 **seng pãredür** / Gül ruhlarını gördüğü dem şermesâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*seng pãredür, -dür*]

seng-dil: *Taş kalpli, katı yürekli, acımasız II sevgili.*

Bu cefâ cevri ü sitem iy **seng-dil** kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*seng-dil,*]

Ser-i küyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirîğ ol **seng-dil** itmez benümle merħabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*seng-dil,*]

seng-i bî-dãduñ: *Zulüm, işkence taşı.*

Seng-i bî-dãduñ gelürse başuma / Faħr olur baña geyerem tâc-ı zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2*). [*seng-i bî-dãduñ, -uñ*]

seng-i cefâ: *Eziyet taşı.*

Üstüme **seng-i cefâ** şol deñlü yağdurdı nigâr / Varımağ oldum ser-i küyına yollar taşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2*). [*seng-i cefâ,*]

Gönderür **seng-i cefâ** yâr belâ toprakını / Dil-i vîrânı sanur kim daħı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*seng-i cefâ,*]

Bu Muhibbî'ye niçe bir atasın **seng-i cefâ** / Kim bütün ide uşandı bu dil-i âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*seng-i cefâ,*]

‘Âşık oldur yâr eger yağdursa yüz **seng-i cefâ** / Başına biñ zaħm iderse hergiz âhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [*seng-i cefâ,*]

‘Âşık oldur yâr ger yağdursa şad **seng-i cefâ** / Başa biñ zaħm irse hergiz âh u vâhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [*seng-i cefâ,*]

Şol deñlü yagar **seng-i cefâ** küyına varsam / Başum biñ eger olsa olur cümlesi ħaşĥaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*seng-i cefâ,*]

seng-i cefãdur: *Eziyet taşı.*

Şîşe-i nãmüsü sısam döstlar ‘ayb eylemeñ / Dokunan **seng-i cefãdur** ‘âşık olur ‘ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*seng-i cefãdur, -dur*]

seng-i cefãya: *Eziyet taşı.*

Bir bencileyin sîne siper **seng-i cefãya** / Bu küh-ı maħabbetde belâ yâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [*seng-i cefãya, -y, -a*]

seng-i cefã-y-ıla: *Eziyet taşı.*

Dil şîşesi bir dağı Muhibbî bütün olmaz / Meh-rûlar anı **seng-i cefâ-y-ıla** sımışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*seng-i cefâ-y-ıla, --y-, -ıla*]

seng-i hâra: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Şu kim gül bisteri içre yatur gülzâra yasanmış / Ne bilsün 'aşıkun hâlin ki **seng-i hâra** yasanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*seng-i hâra,]*

seng-i hârâdan: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Bister-i gülden yaraşur saña cânâ tekyegâh / **Seng-i hârâdan** baña bâlîn ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*seng-i hârâdan, -dan*]

seng-i hârâdan: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Bilsem eşküm n'îçün itmez göñline yârûn eşer / Dirler elmâs iy Muhibbî **seng-i hârâdan** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*seng-i hârâdan, -dan*]

seng-i hârâdan: *Mermer taşı, pek sert taş.*

İy Muhibbî ne kadar âh eyleseñ güş eylemez / **Seng-i hârâdan** katıdur göñli gel feryâdı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*seng-i hârâdan, -dan*]

seng-i hârâdur: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Çalbine âhum eşer kılmaz benüm / **Seng-i hârâdur** yâhüd pülâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*seng-i hârâdur, -dur*]

seng-i hâredür: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Var mı cihânda çün görüp virmeye göñül / Ger var-ısa bu göñli anuñ **seng-i hâredür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*seng-i hâredür, -dür*]

seng-i hâreze: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Âheni nerm eyledi yir itdi **seng-i hâreze** / Âhum ammâ katı göñline anuñ kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*seng-i hâreze, -y, -e*]

seng-i miñnetdür: *Gam, sıkıntı taşı.*

Ûâne-i 'ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyâdını / Aña gil derd ü elemdür **seng-i miñnetdür** esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*seng-i miñnetdür, -dür*]

seng-i miñnetle: *Gam, sıkıntı taşı.*

Seng-i miñnetle Muhibbî dögilüp un oldugın / Anı gendümden tefahhuş eyleme gerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*seng-i miñnetle, -le*]

sengîn: *Taştan, taş gibi, katı, pek.*

Ol yâr bu ben ‘âşıka hergiz nazar itmez / **Sengîn** diline nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [*sengîn,]*

ser çeker: *Baş çekmek, başına çekmek, başını örtmek.*

Çün niķâb açduñ yüzüñden âfitâb / Utanup şeb çadırına **ser çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4*). [*ser çeker, -er]*

ser fitnedür: *Baş fitne, büyük fitne, baş belası // sevgilinin gözü ve kaşı.*

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgân tîrûñe katı yadur ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*ser fitnedür, -dür]*

ser terkin eyledüm: *Başını terk etmek, bir şey uğruna kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek, başını vermeye hazır olmak, ölümü göze alabilmek.*

‘İşkuñ yolında cân-ıla **ser terkin eyledüm** / Var mı cihânda bencileyin bir fedâyî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3*). [*ser terkin eyledüm, -dü, -m]*

ser terkinî urmak: *Başını terk etmek, bir şey uğruna kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek, başını vermeye hazır olmak, ölümü göze alabilmek.*

‘İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkinî / Urmayup meydân-ı ‘ışk içre girenler er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*ser terkinî urmak, -mak]*

ser-âgâz ider: *Başlamak.*

Rahm eyle disem yâra ider nâza ser-âgâz / ‘Āşık ki niyâz eyleye ma‘şûka kılur nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*ser-âgâz ider, -er]*

ser-â-ser: *Baştan başa, tamamıyla.*

Anuñçün pâdişâh oldum **ser-â-ser** cümle ‘uşşâka / Hümâ-yı zülf-i dilberden başuma sâye düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*ser-â-ser,]*

Göñül mir’âtını gördüñ **ser-â-ser** cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*ser-â-ser,]*

Kaçan çevgân ide zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî ‘ışk meydânın **ser-â-ser** top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*ser-â-ser,]*

Tabîbâ teşneyem gâyet lebûñden dil çü âb ister / Büt-i ‘ışka giriftâram **ser-â-ser** üstüh’ân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*ser-â-ser,]*

Görinen haţ midur yâ leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsnî **ser-â-ser** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [*ser-â-ser,]*

Derün-ı sîñede bagrum **ser-â-ser** pāralanmışdur / Anuñçün gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*ser-â-ser,]*

‘Älemi la‘l-i zülâîinden **ser-â-ser** kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mâ dimez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1265, Beyit 5*). [*ser-â-ser,]*

ĖarĖa virdi gözlerüm yaşı cihânî gâh olur / Yakar eflâkî **ser-â-ser** sîne-tâbî var-ı mış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1401, Beyit 4*). [*ser-â-ser,]*

Eşk-i çeşmüm ĖarĖa virmişken **ser-â-ser** ‘âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş o bahır içinde bağ (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1500, Beyit 3*). [*ser-â-ser,]*

ser-â-ser: *Baştan başa, tamamıyla II ipek, altın ve gümüşle dokunan çok kıymetli bir kumaş.*

Sultân-ı ‘ışk egnüme yaşum **ser-â-serin** / İtdi ‘atâ hil‘t-i rengin zer kumâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1432, Beyit 2*). [*ser-â-serin, -in]*

Gözlerüm yaşı **ser-â-ser** hil‘atüm / Dûd-ı âhum başuma efser ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1493, Beyit 4*). [*ser-â-ser,]*

ser-be-ser: *Baştan başa, büsbütün.*

‘Älemi ĖarĖ idiserdür **ser-be-ser** eşküm benüm / Ėasretiyle uşbu çeşmümden ki bārânlar kopar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1105, Beyit 2*). [*ser-be-ser,]*

ser-bürehne: *Başı açık, başı çıplak.*

Künc-i mescid mesken olmaz **ser-bürehne** ‘âşıkâ / Zâhidâ Mecnûn-vâr biz ‘ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1305, Beyit 5*). [*ser-bürehne,]*

ser-çeşme: *Çeşme başı, çeşme suyunun kaynağı, pınar, kaynak.*

İy mesîhâ-dem zülâl-i leblerün **ser-çeşmedür** / Kim anuñ yanında Ėızr‘uñ suyu san bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1183, Beyit 1*). [*ser-çeşmedür, -dür]*

ser-cümle: *Hepsi, tamamı, bütün.*

Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâğdan **ser-cümle** meydân bağlanur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1157, Beyit 5*). [*ser-cümle,]*

serd: *Soğuk, sert.*

Zâhid eydür geç Muhibbî bâde vü mağbûbdan / Hiç yakışmaz gönlüme zîrâ sözünün **serdi** var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1021, Beyit 5*). [*serdî, -i]*

ser-fitne: *Baş fitne, büyük fitne, baş belası II sevgilinin ayva tüyleri.*

ĖaĖtuñ **ser-fitne** zülfüñ fitne-engîz / Ciger hûn oldu Ėamdan dîde hûn-rîz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1236, Beyit 1*). [*ser-fitne,]*

ser-fitne-i ‘âlem: *Dünyayı karıştıranların başı.*

Baňa sor zülf ü çeşmünden neler gördüm neler gördüm / Biri **ser-fitne-i 'âlem** birisi 'ayn-ı âfetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3). [ser-fitne-i 'âlem,]

sergerdân: Başı dönmüş, sersem, şaşkın, perişan.

'Akl **sergerdân** u dil âvâre efkâr özgedür / Kâr-ı 'ışka beñzemez bir kâr bu kâr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1). [sergerdân,]

sergerdân olaldan: Başı dönmek, şaşkın, sersem olmak, perişan olmak.

Ġam beyâbânında **sergerdân olaldan** cân u dil / Kimse gelmez yanuma illâ meger sâyer gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5). [sergerdân olaldan, -al, -dan-aldan]

sergerdân olur: Başı dönmek, şaşkın, sersem olmak, perişan olmak.

Gün yüzine olmasa âşifte alnına kamer / Yâ n' için anlar yürür 'âlemde **sergerdân olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4). [sergerdân olur, -ur]

sergeşte kılup: Başını döndürmek, perişan etmek, sersemletmek.

Sergeşte kılup nağ'-ı zemîn üstine âhîr / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4). [sergeşte kılup, -up]

ser-hân: Ser-hane: mezbaha // sevgilinin eşiği.

Ehl-i 'ışkuñ başları cem'î nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm **ser-hânumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3). [ser-hânumuz, -umuz]

serhos: Sarhoş: Alkollü bir içki veya keyif verici bir madde etkisiyle az veya çok kendini bilmez, kendine hâkim olamaz duruma gelmiş (kimse).

Dil diler dâyim Muhibbî'den gözi mestâneler / **Serhoşuñ** meyl[i] bilürsüz kim kebâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5). [serhoşuñ, -uñ]

Eyler hayâl leblerüñi mest olup göñül / Dâyim şarâb-ı la'l-ile **serhoşlardanuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 2). [serhoşlardanuz, -lar, -dan, -uz]

ser-i ğaltân: Yuvarlanan baş.

Kevkeb-i küyüñde didüm bu **ser-i ğaltân** nedür / Eyledi zülfe işâret didi bu çevgâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3). [ser-i ğaltân,]

ser-i küyün: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Âhum tolanur gice vü gündüz **ser-i küyün** / İy bād-ı şabâ sanma ki sensüz eşer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2). [ser-i küyün, -i, -n]

ser-i küyına: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Üstüme seng-i cefâ şol deñlü yagdurdı nigâr / Varımaz oldum **ser-i küyına** yollar taşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2*). [ser-i küyına, -i, -n, -a-ına]

ser-i küyına: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Ser-i küyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirîğ ol seng-dil itmez benümle merħabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [ser-i küyına, -i, -n, -a]

ser-i küyını: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

(ع) ‘Āşık **ser-i küyını** diler şâm u seher / Heves itmez bu gönül hürî vü cennet dağı nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [ser-i küyını, -i, -n, -i]

ser-i küyuma: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Gelmesün dağı Muhibbî **ser-i küyuma** dimiş / Görün ol luğf issi kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [ser-i küyuma, -um, -a-uma]

ser-i küyumda: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Ser-i küyumda feryâd u fiğân her şeb iden kimdür / Didî didem Muhibbî ĥasta-dıldür ĥ’âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [ser-i küyumda, -um, -da]

ser-i küyuñ: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Ser-i küyuñ olaldan baña Ka‘be / Gözümün yaşı anda zezem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*). [ser-i küyuñ, -uñ]

ser-i küyuña: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

(ج) Vardukça **ser-i küyuña** iy döst beni / Ger kabül eyleyesin eyleyeyim cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [ser-i küyuña, -uñ, -a]

ser-i küyuñda: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

İy tabîbâ **ser-i küyuñda** yatan ĥastalara / İtmedün çäre yatur cümlesi bî-çäre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [ser-i küyuñda, -uñ, -da]

ser-i küyuñda: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Çünkü öldürdün Muhibbî’yi **ser-i küyuñda** gel / Büse ihsân it tarîk-ı ‘ışkda yokdur kışaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5*). [ser-i küyuñda, -uñ, -da]

ser-i ser-geşteñe: Sersem, kendinden geçmiş baş // Baş döndüren, aklı başından alan.

Ser-i ser-geşteñe sevdân-ıla âşüfte olan / Ĥâtırın cem‘ eyleyüp zülf-i perîşân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [ser-i ser-geşteñe, -ñ, -e]

ser-i 'uṣṣāk: *Aşıkların başı.*

Zülf-i çevgân ile bâziçeye geldi o nigâr / **Ser-i 'uṣṣāk** aña her bir yañadan top olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*ser-i 'uṣṣāk,]*

ser-i zülfi: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Başumdan gitmesün zülfi hevâsı / **Ser-i zülfi** gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [*ser-i zülfi, -i]*

Dil **ser-i zülfi** hevâsıyla perîşândur henüz / Göñlümi kılan şikeste ol perî-şândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*ser-i zülfi, -i]*

ser-i zülfin: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Murg-ı dil saydına itmişdür **ser-i zülfin** duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmiş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [*ser-i zülfin, -i, -n]*

Ärzü itdüm lebin kıldum **ser-i zülfin** heves / Didi iy bî-çäre olmaz uşbu sevdâ mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*ser-i zülfin, -i, -n]*

ser-i zülfinde: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî göñlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*ser-i zülfinde, -i, -n, -de-inde]*

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir mü kadar bilmez bu 'âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*ser-i zülfinde, -i, -n, -de]*

Dil-i dîvâne dildârûñ **ser-i zülfinde** bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur vây ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*ser-i zülfinde, -i, -n, -de]*

ser-i zülfinden: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Ser-i zülfinden iy dil gel hâzer kıl / Anuñ her bir kılı dâm-ı belâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [*ser-i zülfinden, -i, -n, -den]*

ser-i zülfine: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Päre päre n'ola togransa göñül şâne mişâl / **Ser-i zülfine** kaçan el uzada şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*ser-i zülfine, -ine]*

Kim ki dolaşa **ser-i zülfine** dîvâne gibi / Aña pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*ser-i zülfine, -i, -n, -e]*

Muhibbî irmek isterdi **ser-i zülfine** dildârûñ / Aña deyr-i cihânda dinmese zünnâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*ser-i zülfine, -i, -n, -e]*

ser-i zülfine: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*ser-i zülfine, -i, -n, -e-ine*]

ser-i zülfini: (*sevgilinin*) saçının ucu.

Ser-i zülfini gördüm cîme beñzer / Leb-i la'lini sordum mîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*ser-i zülfini, -i, -n, -i*]

ser-i zülfivle: (*sevgilinin*) saçının ucu.

Göreyim pāre pāre anı her dem / **Ser-i zülfivle** hem-ser şāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [*ser-i zülfivle, -i, -y, -le*]

ser-i zülfüñ: (*sevgilinin*) saçının ucu.

Meger hālūñ şehā müşg ü **ser-i zülfüñ** mu'anberdür / Dimāğı 'ālemūñ cānā anuñ-ıçun mu'aṭṭardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*ser-i zülfüñ, -üñ*]

Nigārā hāk-i pāyuñ tācumuzdur / **Ser-i zülfüñ** bizüm mi'rācumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 1*). [*ser-i zülfüñ, -üñ*]

ser-i zülfüñle: (*sevgilinin*) saçının ucu.

Ser-i zülfüñle başum pür hevādur / Gönül derdūñle çokdan mübtelādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*). [*ser-i zülfüñle, -üñle*]

serir: Taht.

Şol ki istiğnā **seririnde** oturdu şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iqlîme sulṭān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*seririnde, -i, -n, -de*]

Tañ mı bu 'ālem **seririnden** Muhibbî 'ār ide / Hāk ü hıṣt-ı meygede bālin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*seririnden, -i, -n, -den*]

serir-i felege: Felek / gökyüzü tahtı.

Olmamış idi cihān zīver ü ziyetle 'arūs / İtmemiş idi **serir-i felege** şems cülūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 1*). [*serir-i felege, -e*]

ser-keş: Dik başlı, dik kafalı, inatçı, itâatsiz (kimse), isyankâr:.

Yine bir mäh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevlan atı **ser-keş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*ser-keş,]*

serkeşlik idüben: İtaat etmemek, dik başlılık göstermek, inat etmek.

Ben hāk iderem yüzümi tā basa yol üzre / **Serkeşlik idüben** gelüp andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [*serkeşlik idüben, -üben*]

ser-keşte: *Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.*

Bir bencileyin zülfü hevāsına tolaşmış / Āşüfte vü **ser-keşte** giriftār kimūn var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1140, Beyit 4*). [*ser-keşte,]*

ser-keşte-yi hāmūn: *Çöl şaşkını. // Başı dönmüş, şakın olarak çölde dolanan.*

Ol gazālî arayı gitdi Muhibbî derdmend / Kim şikār eyler taleb **ser-keşte-yi Hāmūn** olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1080, Beyit 7*). [*ser-keşte-yi hāmūn,]*

sermāve: *Bir gelir elde etmeye imkan sağlayan bütün araçlara verilen ad II varlık, servet.*

Assı ziyān gözede **sermāyesin** virüp / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisāb ider (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1051, Beyit 2*). [*sermāyesin, -si, -n]*

Virüp dermānuñı al derd-i ‘ışkı / Bunuñ tek degme kez **sermāye** düşmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1222, Beyit 4*). [*sermāye,]*

sermest: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

Zülfî zencîrinde göñlüm kim görüp şeydā dimez / Yā şarāb-ı ‘ışk-ıla **sermeste** kim rüsvā dimez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1265, Beyit 1*). [*sermeste, -e]*

sermest ü medhūs: *Sarhoş ve kendinden geçmiş.*

Maḥabbet cāmını itdüm ezel nüş / Yürürem tā ebed **sermest ü medhūs** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1411, Beyit 1*). [*sermest ü medhūs,]*

sermest ü sekrāndur: *Sarhoş ve kendinden geçmiş.*

‘İşk cāmını Muhibbî çün ezel nüş eyledi / Daḥı ol demden berü **sermest ü sekrāndur** henüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1271, Beyit 11*). [*sermest ü sekrāndur, -dur]*

ser-pā bürehne: *Başı açık, ayağı çıplak II baştan ayağa çıplak.*

Gerek ‘āşık olan **ser-pā bürehne** / Anı kim gördi mecnūn ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1411, Beyit 2*). [*ser-pā bürehne,]*

ser-pūs: *Başa giyilen her türlü kisve.*

Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı hil‘at / Āhum da Muhibbî görünür başuma **ser-pūs** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1406, Beyit 7*). [*ser-pūs,]*

ser-pūs ola: *Başı örtük olmak, başını örtmek.*

Gerek ‘āşık olan ser-pā bürehne / Anı kim gördi mecnūn ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1411, Beyit 2*). [*ser-püş ola, -a]*

ser-tāc: Taç, baş tacı II baş tacı etmek: çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak şeklinde deyim olarak da kullanılmaktadır.

Hāk-i pāy-ı dōst çün derd ehlinūn **ser-tācīdur** / Ehl-i ‘ışkuñ zülfi kullābı daḥı mi‘rācīdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 1). [ser-tācīdur, -ı, -dur]

Muhibbī pādīşāh-ı ‘ışk olaldan / Ayagı topragı **ser-tācumuzdur** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1113, Beyit 5). [ser-tācumuzdur, -umuz, -dur]

ser-tā-ser: Baştan başa, tamamen.

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihān mülkini **ser-tā-ser** güneş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 4). [ser-tā-ser,]

La‘lūne olmaya bir gevher ‘ivaż / Mülk-i dünyā cümle **ser-tā-ser** ‘ivaż (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1493, Beyit 1). [ser-tā-ser,]

ser-te-ser: Baştan başa, tamamen.

Bāğ u rāğı **ser-te-ser** geşt itdi çün bād-ı ḥazān / Her yaña kılsañ nażar berk-i şecer pā-māl olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 4). [ser-te-ser,]

Ser-te-ser bu kā‘ināti almazuz bir ḥabbeye / Kāf-ı istiğnāda biz ‘Ānkā-y-ıla mahremlerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 2). [ser-te-ser,]

Şol kadar kan agladum hicrūn beyābānında kim / **Ser-te-ser** mülk-i cihānı ğarğ idüp oldı denİZ (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 2). [ser-te-ser,]

Kūy-ı dilberde Muhibbī’ye gedā olmak yiter / Bu cihāna **ser-te-ser** olmaga sultān istemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 5). [ser-te-ser,]

Kim ki öğrenmek diler ‘ışkuñ rumūzın **ser-te-ser** / Okusun görsün Muhibbī defter ü dīvānumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5). [ser-te-ser,]

Şol ki istiğnā serīrinde oturdu şāh-vār / **Ser-te-ser** olmaga heft iklīme sultān istemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 2). [ser-te-ser,]

Rāh-ı ‘ışk içre dilā ger urasın cān terkinı / Olasın kūy-ı ‘ademde **ser-te-ser** ‘uşşāka baş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1444, Beyit 4). [ser-te-ser,]

Ruḥūn tābında iy meh-rū dutışur **ser-te-ser** ‘ālem / Cihānda bunu kim gördi kim ola bī-duḥān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 3). [ser-te-ser,]

serv: Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Serv kaddūn ile da‘vā eylemiş / Bīd işidüp yüzine ḥançer çeker (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 2). [serv,]

‘Arz-ı ruḥsār eyledi şādılığ-ıla nesterīn / Yüz sürer **serv** ayagina her tarafdan cūybār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 7). [serv,]

Şahn-ı gülşen toptolu olmuş yine ezhār-ıla / Rakşa girmiş **servler** hem ellerin karsar çınār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 4). [servler, -ler]

Salınur 'işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / Āh bu şiveyi ne **serv** ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [serv,]

Niçe teşbîh idem kıddine **servi** / Ki servüñ kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [servi, -i]

Niçe teşbîh idem kıddine servi / Ki **servüñ** kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [servüñ, -üñ]

İy gül yañağūñ ol gül-i ħandānuma beñzer / İy **serv** boyuñ serv-i ħırāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [serv,]

Çü **servüñ** kıdd-i yāra nisbeti var / Yüce olsun kim 'ālî himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [servüñ, -üñ]

İy gönül gülzāra varma gel temāşā it bugün / **Servler** yir yir elif dāğıyla gülşen sīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [servler, -ler]

Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi gülşende libāsın meger ol yār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [serv,]

Meyl ider göz yaşına **serv** gibi / Bu cihān içre māyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [serv,]

Gāh **serv** üzre gehī gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelā ol **serv** gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [serv,]

Nāzenīn kıddi ile ruhsār u ħaddi baña bes / Görelî ne **serv** kıldum ārzū ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [serv,]

Sīnede yir yir elifler **serv** ü dāğum lāleler / Kim temāşā eyledi didi müzeyyen bāğ-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [serv,]

Servden gördüm nigārā kāmētūñ bālā-y-ı mış / İy hümā-tal'at saña menzil felek-fersā-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [servden, -den]

Kıdd-i yāri sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / Hıç **serv-ile** berāber ola mı 'ar'ar kāmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [serv-ile, --ile]

Kıdd-i yāri sen sen ol gel **serve** teşbîh eyleme / Hıç serv-ile berāber ola mı 'ar'ar kāmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [serve, -e]

serv: Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç II sevgilinin boyu.

Olaldan 'arızuñ gül kāmētūñ **serv** / Akar küyuñda yaşum 'ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [serv,]

Bir boyu **servüñ** firākından düşüp şahrālara / Sīnesine lāle gibi ħasta dil dāğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [servüñ, -üñ]

Nigārā kāmētūñ **serv** olaldan / Görüp pest oldı 'ar'arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*). [serv,]

serv: Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç II selvi gibi uzun boylu sevgili.

Sevr ider gördüm o **servi** ergüvānī ton geyer / Sebz olur servüñ libāsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [servi, -i]

Seyr ider gördüm o servi erğuvānī ton geyer / Sebz olur **servüñ** libāsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*servüñ, -üñ*]

Pāyuña dökmege benüm **servüm** / Yaşumı sīm idem yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*servüm, -üm*]

Gelmeyüp nuṭka mü`ezzin bil ki kāmetden kalur / Cāmi`-i hüsn içre çün ol **serv** kāmēt gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*serv,]*

Ḳāmēt itse ol sehī **servüm** kıyāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf āh eyleyüp yügrışmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*servüm, -üm*]

Bir boyı **servüñ** firākından görenler yaşumuz / Bir akar sudur didiler dīde-i nemnākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*servüñ, -üñ*]

Geçer mi bir dem ol **serv** ayagina / Yaşum çün çeşümü bıñar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*serv,]*

El uzadam ol boyı **serve** dimişsin iy şabā / Bu saña kalursa `ömrüñ olduğınca yürü es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*serve, -e*]

Tenhāca gezer gördüm ben ol **servi** kabā-püş / `Aqlum tagıluپ kalmadı başumda benüm hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*servi, -i*]

serv gülzārsuz: *Gül bahçesinin selvisi II sevgili.*

Gāh serv üzre gehī gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelā ol **serv gülzārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [*serv gülzārsuz, -suz*]

serv kaddüñ: *Selvi boy, uzun boy.*

Serv ḳaddüñ tāze ter olsun diyü iy gonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup ṭolāb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*serv ḳaddüñ, -üñ*]

serv kāmēt: *Selvi gibi uzun ve düzgün boylu II sevgili.*

İdesin diyü kıyām iy **serv kāmēt** beklerüz / İşügüñden gitmeyüp biz tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*serv kāmēt,]*

serv ü `ar`ardān: *Servi ve ardiç ağacı. II sevgilinin boyu posu.*

Bāğbāna nisbet itme **serv ü `ar`ardān** n`olur / Bāğ-ı hüsn içre biten ol kāmēt-i bālāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*serv ü `ar`ardān, -dan*]

serv ü şānavber: *Selvi ağacı ve çam fıstığı.*

Gözüñ nergis yañağñ gül olaldan / Boyuña bendedür **serv ü şānavber** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [*serv ü şānavber,]*

serv ü semendür: *Servi ve yasemin.*

Reyāhīn şāhınıñ tahtı çemendür / Gelen dīvānına **serv ü semendür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 1*).
[serv ü semendür, -dür]

serverā: *Ey hühümdar!. Ey Sultan! / Ey güzeller sultanı. / Ey sevgili.*

Serverā kıddüñ görüp derd-ile ger āh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 5*). [serverā,]

serv[er]-i hūbān: *Güzeller şahı.*

Hūblar gerçi cihān içre firāvān añılır / Līk ol āfet-i cān **serv[er]-i hūbān** añılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 1*). [serv[er]-i hūbān,]

serverlik ider: *Önderlik, başkanlık etmek.*

Şol esīr-i ‘ışk olan abdāla bak gel husrevā / Baş açup **serverlik ider** ‘āleme sultān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 2*). [serverlik ider, -er-lik]

servi: *Servigillerden, kışın koyu yeşil yapraklarını dökmeyen, daha çok mezarlıklara dikilen uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç.*

Yitürdüm ‘aql-i dil küllī revān oldı yaşum gibi / Yiter gülzār-ı ‘ālemde benüm bir **servi** dalum var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 4*). [servi,]

serv-i āzādum: *Uzun boylu düz servi.*

Salın iy **serv-i āzādum** saña mānend bir dil-keş / Bulınmaz ‘arz-ı hūsn eyle güzellik çünki fānīdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 3*). [serv-i āzādum, -um]

serv-i bülendümdür: *Uzun boylu selvi; uzun boylu sevgili, güzel.*

Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm her sū revān olsa / Hayāl-i kıddi bāğ-ı dilde bir **serv-i bülendümdür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1048, Beyit 2*). [serv-i bülendümdür, -ümdür]

serv-i dālum: *Servi boylu sevgili.*

Gözüm yaşın revān itdüm benüm bir **serv-i dālum** var / Bi-ḥamdillāh ki ‘ışkıyla yine bir özge ḥālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 1*). [serv-i dālum, -um]

serv-i hūrām: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Bāğ-ı hūsn içre eger seyr itse ol **serv-i hūrām** / Cū yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 2*). [serv-i hūrām,]

serv-i hūrām: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Serv-ı kıddüñ yādına gülşende iy **serv-i hūrām** / Bu Muhibbī’nün iki çeşmini gördüm cū-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 5*). [serv-i hūrām,]

serv-i hırāma: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

İrişmez el çün ol **serv-i hırāma** / Hāyālin kılayım her şeb derāgūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*serv-i hırāma, -a*]

serv-i hırāmānum: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Gel iy **serv-i hırāmānum** gözüm yaşına raḥm eyle / Ki merdüm-zādedür āḥir görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*serv-i hırāmānum, -um*]

serv-i hırāmānum: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Bahār-ı ḥüsnüfe karşı benüm **serv-i hırāmānum** / Akar cūlar gibi her dem gözüm yaşı bulanukdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*serv-i hırāmānum, -um*]

serv-i hırāmānum: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Naḥl ḳaddūn yādına **serv-i hırāmānum** benüm / Göz yaşı pāyuña her dem cūlar olup çağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*serv-i hırāmānum, -um*]

serv-i hırāmānuma: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

İy gül yañağūn ol gül-i ḥandānuma beñzer / İy serv boyuñ **serv-i hırāmānuma** beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1189, Beyit 1*). [*serv-i hırāmānuma, -um, -a*]

serv-i ḥoş-bālā: *Hoş, yüksek, uzun servi.*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin **serv-i ḥoş-bālā** satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*serv-i ḥoş-bālā,]*

serv-i ḥoş-refṭār: *Alımlı yürüyen, güzel yürüyüşlü selvi II sevgili.*

SİNEMİ BEN GÜŞEN İTDÜM KİLSUN OL DİLDĀR SEYR / Cūy-ı eşküm eylesün ol **serv-i ḥoş-refṭār** seyr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*serv-i ḥoş-refṭār,]*

serv-i ḳabā-pūş: *Aba, kaftan giyen selvi II sevgili.*

Tenhāca gezer seyr ider ol **serv-i ḳabā-pūş** / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*serv-i ḳabā-pūş,]*

serv-i kabā-pūş: *Aba, kaftan giyen selvi II sevgili.*

Görinse nāgeh ol **serv-i kabā-pūş** / Gider şabr-ıla dilden tāḳat u hūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*serv-i kabā-pūş,]*

serv-i nāzı: *Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).*

Bir **serv-i nāzi** sevdüm gün yüzi alnı mehdür / Meh-päreler içinde hüsn-ile pädişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*serv-i nāzi, -i*]

serv-i nāzum: *Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).*

Cennete havrā eger biñ nāz-ıla kılsa hıram / Bir kadem ol **serv-i nāzum** gibi refâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [*serv-i nāzum, -um*]

serv-i revān: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol **serv-i revān** / Şöyle beñzer kim sanur ol sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*serv-i revān,]*

serv-i revānadur: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Meyl-i şab'ı çünkü o **serv-i revānadur** / Anuñ için pâyına yaşum revānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*serv-i revānadur, -a, -dur*]

serv-i revānı: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Görelen ol boyı **serv-i revānı** / Gözümüñ yaşı tursa bir dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [*serv-i revānı, -i*]

serv-i revānum: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Gül ruhlarındandır hacil kaddi olaldan mu'tedil / Tüb olupdur münfā'il **serv-i revānum** kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [*serv-i revānum, -um*]

Gül gonca hāndandır çemen **serv-i revānum** kandadır / Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*serv-i revānum, -um*]

İy benüm **serv-i revānum** sorma hālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü rāzum cümle fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [*serv-i revānum, -um*]

serv-i revānumdur: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Gözüm yaşı revān oldı yiñilmez her yaña akar / Meğer seyr eyleyen tenhā sehī **serv-i revānumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*serv-i revānumdur, -um, -dur*]

serv-i sehī: *Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağıtmık olmayan servi.*

Tāvüs-şifat cilve kılup seyr-i çemen kıl / Tā **serv-i sehī** öğrene senden salınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*serv-i sehī,]*

Salınur her yaña biñ nāz-ıla āh eyler-isem / Nite kim **serv-i sehī** kadd-i bülendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*serv-i sehī,]*

San **serv-i sehī** kaddi arar āb-ı revāndur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2*). [*serv-i sehī,]*

serv-i sehî: Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi II sevgili.

Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol **serv-i sehî** / Tālî'üm sa'd oldı baht-ı kāmranum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3). [serv-i sehî,]

serv-i sehîden: Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.

Saçı sünbül 'arızı yāruñ gül-i hāmra geçer / Bāğ ara **serv-i sehîden** kāmreti a'lā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1). [serv-i sehîden, -den]

serv-i semen gülzārı: Gül bahçesinin semen servisi // Göğsü yasemin gibi beyaz olan servi boylu (sevgili).

Bülbülem tā şubh olunca āh u efgāndur işüm / Çünkü ol **serv-i semen gülzārı** gördüm bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2). [serv-i semen gülzārı, -ı]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Eger nāz-ıla bāğa seyre gelse / Koya pāyına ser **serv-i ser-efrāz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Hıramān ol yūri **serv-i ser-efrāz** / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Bir dem şeb-i hicr içre hayāl-i ser-i zülfün / Hālî mi olur gözden eyā **serv-i ser-efrāz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Hıramān salın iy **serv-i ser-efrāz** / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Hıram ol yūri iy **serv-i ser-efrāz** / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Hıramān salın iy **serv-i ser-efrāz** / Bıraksa yok bu hāke çok eger az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1). [serv-i ser-efrāz,]

serv-kad: Servi boylu II Sevgili.

Dideden akdı gözüñ yaşı revân oldı yine / İy dil-i ğam-zede ol **serv-ḳadi** yāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*serv-ḳadi, -i*]

Bir **serv-ḳad** lâle-ruḥ sîm bedendür / Bülbüllerini iñledici ğonca dehendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*serv-ḳad,]*

Serv-ḳadler evvel elden ihtiyârum aldılar / Akıdup âhîr gözümden cüybârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*serv-ḳadler, -ler*]

Didüm iy **serv-ḳad** pâyüña her dem / İki çeşmüm iki cüy-y revândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*serv-ḳad,]*

Muhibbî **serv-ḳadler** ḥasretinden / Elif çek sîneñe eyle derâğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*serv-ḳadler, -ler*]

serv-kadd: *Servi boylu II Sevgili.*

Görelî ol **serv-ḳaddi** câmi'-i ḥüsn içre âh / Ḳâmet ide diyü nâğâh biz iḳâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*serv-ḳaddi, -i*]

Ol **serv-ḳaddi** gördi çıkdı Muhibbî gözden / Gülgün-y eşḳ düşdi tutup tutup yînilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [*serv-ḳaddi, -i*]

İrmedüñ ol **serv-ḳaddüñ** vaşlına iy cüy-y eşḳ / Yüz suyn dökdüñ bu yolda nite kim kıldüñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [*serv-ḳaddüñ, -üñ*]

serv-ḳadd: *(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.*

Serv-ḳaddüñ görelî göz yaşı kendin yîñemez / Düd-y âh-ıla bu dil nâle kemendin yîñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*serv-ḳaddüñ, -üñ*]

Baş çekmiş **serv-ḳaddüñ** ḥusrevâ / Sidreden ḳaddini bâlâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 3*). [*serv-ḳaddüñ, -üñ*]

Serv-ḳaddüñ yādına gülşende iy serv-y ḥırâm / Bu Muhibbî'nüñ iki çeşmini gördüm cüy-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [*serv-ḳaddüñ, -üñ*]

serv-kâmet: *Servi boylu / Servi gibi uzun ve düzgün boylu.*

Salınsa nâz-ıla yârum gören dir serv-ḳâmetdür / Ne **serv-ḳâmet** olsun ol ki turdukça ḳıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*serv-ḳâmet,]*

Salınsa nâz-ıla yârum gören dir **serv-ḳâmetdür** / Ne serv-ḳâmet olsun ol ki turdukça ḳıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*serv-ḳâmetdür, -dür*]

ses eyle: *Ses çıkarmak.*

'Aḳl u şabr u hüş ğitdiler dilâ gel eyle ses / Kârbân çünkim revân ola figân eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*ses eyle,]*

ses itme: *Ses çıkarmamak, susmak.*

Ḥāba varmış ḥastadur beñzer nigāruñ gözleri / Ḥābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*ses itme,]*

ses itme: *Ses çıkarmamak, susmak.*

Nāle kılma gönlüñe gelse ḥayāl-i çeşm-i yār / Ḥānede bīmār ola itme Muhibbī anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*ses itme,]*

sesi kes: *Susmak, sessiz olmak, konuşmamak.*

Ḥāba varmışken nigāruñ nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrīde efgān eyleme gel **sesi kes** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*sesi kes,]*

seslilik itme: *Ses çıkarmamak, susmak, konuşmamak.*

Derd ü miñnet ḥāne-i dilden varupdur rāhata / **Seslilik itme** dilā kim hücrede yārān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*seslilik itme, -me]*

sev: *1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.*

Ġam **sevdi** beni cān-ıla ben de anı sevdim / Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*sevdi, -di]*

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı **sevdim** / Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*sevdim, -dü, -m]*

Kim **severse** zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa çok midur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*severse, -er, -se]*

Sevme hercāyī güzel virme Muhibbī aña dil / Yār bī-‘ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*sevme, -me]*

Bir serv-i nāzı **sevdim** gün yüzi alını mehdür / Meh-pāreler içinde ḥüsn-ile pādīşehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*sevdim, -dü, -m]*

Baglanup dil zülfüñüñ bendine şeydālık **sever** / İy saçı leylī olan Mecnūn rüsvālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*sever, -er]*

Baglanup dil zülfüñüñ bendine şeydālık **sever** / İy saçı leylī olan Mecnūn rüsvālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*sever, -er]*

Şabr u ‘aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / ‘Işık bir ḥālet-durur elbette tenhālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*sever, -er]*

Bülbülün güş eylemez gülşende gül efgānını / Eyleyüp hercāyilik her laḥza ra‘nālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*sever, -er]*

Gül yüzün medḥinde dil feryād ider tā şubḥa dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*sever, -er]*

İy Muhibbī şāf-dil hem pāk-meşreb ol yürü / Kim tarīki togrıdur lā-büd anı Ḥālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*sever, -er]*

Tolaşur ehl-i ‘irfāna şārāb-ı hūb için zāhid / Şārāb içmek güzel **sevmek** velī bilmez zarāfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*sevmek, -mek*]

Bilmezem cevri ü cefâyı yâhūd ‘izz ü nâz olur / Gel benüm çok **sevdüğüm** didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*sevdüğüm, -düg, -üm*]

N’ola **sevdümse** maḥbūbı ne var gönlümde iy zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*sevdümse, -dü, -m, -se*]

Çün gördi seni **sevdi** güzellerde Muḥibbî / Gözini açup fikret -i rüy-ı dīger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [*sevdi, -di*]

Yanuñda eger **sevme** günāh-ısa nigārā / ‘Afv eyle ḥatā eylemedük çün beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [*sevme, -me*]

Günāh-ısa seni **sevmek** Muḥibbî / Gel öldür cürmine inkār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*). [*sevmek, -mek*]

Seni **sevdügi** günāh-ısa Muḥibbî sevdüğüm / Gün gün artar ‘ışkı sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*sevdügi, -düg, -i*]

Bu dünyā-yı sitemkārı **sevüp** tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar ḥālî kişi ḥöd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*sevüp, -üp*]

Seni **sevdügi** günāh-ısa Muḥibbî sevdüğüm / Gün gün artar ‘ışk sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [*sevdügi, -düg, -i*]

Anı **sevmek** cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*sevmek, -mek*]

Cān ile seni **sevmek** eger ola günāhum / ‘Älemde Muḥibbî gibi güneḥkār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [*sevmek, -mek*]

Bî-vefā dildār **sevmek** hey ne müşkil kār-ı mış / Kim giriftār-ı belā-yı ‘ışk ola nā-çār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*sevmek, -mek*]

Sevdüğümden ğayrı n’itdüm baña ḥışm ider nigār / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*sevdüğümden, -düg, -üm, -den*]

Yine bir māh **sevdüm** tonı zer-keş / İder her yaña cevlan atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*sevdüm, -dü, -m*]

Sevdüm didükçe cevri arturdu ol perî / Sevmek katında dilberün ulu günāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*sevdüm, -dü, -m*]

Sevdüm didükçe cevri arturdu ol perî / **Sevmek** katında dilberün ulu günāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*sevmek, -mek*]

sevād-ı dil [ü] ‘aqlımı alup: *Aklın ve gönlün siyahlığını almak, gidermek.*

Zülf[i] sevdāsı **sevād-ı dil [ü] ‘aqlımı alup** / Başuma derd ü belā ile hevā kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*sevād-ı dil [ü] ‘aqlımı alup, -up*]

sevdā: *Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk, muhabbet II siyah, kara, siyahlık.*

Zülfinüñ **sevdâsı-y-ıla** tolahdan bu dimâğ / Başı üstine gelüp murğ-ı hevâlar per tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [*sevdâsı-y-ıla, -sı, -y, -ıla*]

Ol siyeh saçun ki müşğ-i sârâdur / Bir dükenmez başumda **sevdâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [*sevdâdur, -dur*]

Nağd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki **sevdâyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*sevdâyı, -y, -ı*]

Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvâne dili / Ya'nî Mecnûn-şıfat başına **sevdâyı** getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*sevdâyı, -y, -ı*]

Bilmek isterseñ eger zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi **sevdâsında** olan 'âşık-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [*sevdâsında, -sı, -n, -da*]

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevâsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu **sevdâ** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [*sevdâ,]*

Gönlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / İrmek ister gördüğü zülfe uzun **sevdâ** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*sevdâ,]*

Yanaruz nâr-ı maḥabbetle dem-â-dem şem'-veş / Dūdumuz serden çıkar biz 'ışk **sevdâsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*sevdâsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

Kanda bir meh-rû görürse cân virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hîç uzun **sevdâ** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*sevdâ,]*

Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didî iy bî-çâre olmaz uşbu **sevdâ** mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*sevdâ,]*

Bende olsun zülfinüñ her bir kılnda cân u dil / Zülfi **sevdâsından** özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*sevdâsından, -sı, -n, -dan*]

Zülfi[i] **sevdâsı** sevâd-ı dil [ü] 'aqlımı alup / Başuma derd ü belâ ile hevâ kıldı 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*sevdâsı, -sı*]

sevdâ: Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk, muhabbet.

Cân u dil nağdini virüp gönlüm ister vaşlını / Ne 'aceb dîvâne olmışdur 'aceb **sevdâsı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*sevdâsı, -sı*]

'İşka düşdüm 'aql-ı küllî küllî ben terk eyledüm / Pür-hevâ oldı dimâğum baña bu **sevdâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*sevdâ,]*

Ser-i ser-geşteñe **sevdân-ıla** âşüfte olan / Hâtırın cem' eyleyüp zülfi-i perîşân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*sevdân-ıla, -ñ, -ıla*]

Didüm ister büseñi al cânımı aña 'ivâz / Hâşılı yok didi başuñda bu bir **sevdâ** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*sevdâ,]*

Düşeli cân u gönül sünbül saçun sevdâsına / Başda **sevdâ** dilde âteş eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [*sevdâ,]*

sevdâlara düşüren: Sevdaya düşürmek, aşık etmek, aşık olmasını sağlamak.

Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdâlara / Anuñ için göñlümün fikri kamu kâşânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3). [sevdâlara düşüren, -en-lar, -a]

sevdâlarını çekmek: Sevda çekmek: âşık olup içten içe aşk ıstırabıyla yanmak.

Çekmek için zülfünün sevdâlarını cân u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ıymış ol iki kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4). [sevdâlarını çekmek, -lar, -i, -n, -i, -mek-mek]

sevdâsına düşeli: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Düşeli cân u göñül sünbül saçun sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş eksük olmaz gözde yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4). [sevdâsına düşeli, -eli]

sevdâsına düşmiş: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Baňa beñzer key perîşân-hâl gördüm dil seni / Zülf sevdâsına düşmiş tâlib-i pür-hamlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3). [sevdâsına düşmiş, -miş]

sevdâya düşmez: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Alan bir şemme bû sünbül saçından / Muhibbî niç' ola sevdâya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5). [sevdâya düşmez, -mez]

sevdâya düşmüşdür: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Göreden zülf-i leylâsın göñül sevdâya düşmüşdür / Olup Mecnûn gibi şeydâ yürür şahrâya düşmüşdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1). [sevdâya düşmüşdür, -miş, -dür]

sevdâya düşmüşdür: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî göñlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdâya düşmüşdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7). [sevdâya düşmüşdür, -miş, -dür]

sevdâya viren: Sevdaya düşürmek, âşık olmasına sebep olmak, gönle aşk düşürmek.

Göñlümi sevdâya viren zülf-i 'anber-bîz imiş / Cânımı kırbân iden ol gamze-i hün-rîz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1). [sevdâya viren, -en]

sevdâyî: Hevâ ve hevesiyle hareket eden, arzularına yenik düşen. // Sevdalanmış.

Zülfî zencîrinde çün bağlandı sevdâyî göñül / Döştlar hüşyâr olur sanmañ dil-i dîvânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3). [sevdâyî,]

sevdâ-vı câhı evlemez: Makam sevdâsına düşmek, mala düşkünlük göstermek.

Ol ki yaşın sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban **sevdâ-yı câhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*sevdâ-yı câhı eylemez, -mez*]

sevdâ-yı câhı eylemez: *Makam sevdasına düşmek, mala düşkünlük göstermek.*

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedâ / Mâla mâyil oluban **sevdâ-yı câhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [*sevdâ-yı câhı eylemez, -i, -mez-mez*]

sevdâ-yı câhı eylemez: *Makam sevdasına düşmek, mala düşkünlük göstermek.*

Ol ki yaşı sîm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Mâla mâyil oluban **sevdâ-yı câhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [*sevdâ-yı câhı eylemez, -mez*]

sevdâ-yı ser-i zülfini: (*Sevgilinin*) *saçının ucunun karalığı // (Sevgilinin) saçının ucunun sevdası (hevesi).*

Kıldı **sevdâ-yı ser-i zülfini** yâruñ dil heves / Bu sebebdendir şabâ gibi gönül müşğm- nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [*sevdâ-yı ser-i zülfini, -i, -n, -i*]

sevdâ-yı zülf: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Sevdâ-yı zülf başuma çünki belâ imiş / Artmakdadur gün-be-gün âh bu belâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*sevdâ-yı zülf,*]

sevdâ-yı zülfi: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Sevdâ-yı zülfi top başumda hevâ-durur / Deşt-i gam içre düşdi gönül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*sevdâ-yı zülfi, -i*]

sevdâ-yı zülfi: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Sevdâ-yı zülfi gitmeye dilden ölem dañ / İki cihânda çünki baña bu hevâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*sevdâ-yı zülfi, -i*]

sevdâ-yı zülf-i dilbere: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Bend-i belâda kalsa bu gönülüm ‘aceb degül / **Sevdâ-yı zülf-i dilbere** çün mübtelâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*sevdâ-yı zülf-i dilbere, -e*]

sevdâ-yı zülfidür: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Düşüren **sevdâ-yı zülfidür** beni sevdâlara / Anuñ için gönülümün fikri kamu kâşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [*sevdâ-yı zülfidür, -i, -dür*]

sevdâ-yı zülfinden: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Tañ midur **sevdâ-yı zülfinden** gönül olsa harâb / Çünki bu gam leşkeri sînemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*sevdâ-yı zülfinden, -i, -n, -den*]

sevde: Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk, muhabbet II siyah, kara, siyahlık.

Cân-ıla gönlüm 'ışkuñ elinde girevedür / Zülfüñ hevâsı çünki ezel başa **sevedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*sevedür, -dür*]

sevdügi: Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.

Sen tarîk-ı 'ışkı bir gör iki görme zâhidâ / **Sevdüğine** kim iki dir-ise ol kâfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*sevdüğine, -n, -e*]

Mest olup dil haşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî **sevdügi** ol gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [*sevdügi,*]

sevdüğüm: Sevdiğim, sevgilim.

Seni sevdügi günâh-ısa Muhibbî **sevdüğüm** / Gün gün artar 'ışkı sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*sevdüğüm,*]

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*sevdüğüm,*]

Seni sevdügi günâh-ısa Muhibbî **sevdüğüm** / Gün gün artar 'ışk sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [*sevdüğüm,*]

seven sevenüñdür: Seven sevenindir.

Ğam sevdi beni cân-ıla ben de anı sevdüm / Meşhür meşeldür bu ki **seven sevenüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*seven sevenüñdür,*]

sevgü: Sevme duygusu, muhabbet.

Ger bulına zerre deñlü dilde dünyâ **sevgüsü** / İdemezsin sen tarîk-i Haq' da bil hergiz ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*sevgüsü, -si*]

sevgülü: Sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.

Çün kim ayırdı beni **sevgülü** yârumdan felek / Bes harâm olsun baña dünyâda dirlik yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*sevgülü,*]

sevin: Sevinmek II mutlu olmak.

Leblerinden alıcak şâf cevâb cân **sevinür** / Anuñ içün ki bu dil derdine dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*sevinür, -ür*]

sevl idüp: Sel (gibi) akıtmak.

Sen cefākârũñ elinden **sevl idüp** göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4*). [*sevl idüp, -üp*]

seyl-âb dökme: (Sel gibi) göz yaşı dökmek.

Nâr-ı fırkâtdür bugün bildüm çü düzağdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökme seyl-âb göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5). [seyl-âb dökme, -me, -se]

seyl-i eşkümden: Gözyaşı seli.

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümün oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3). [seyl-i eşkümden, -üm, -den]

seyl-i eşküme: Gözyaşı seli.

İy ecel ten şehrinî ismarla **seyl-i eşküme** / Anı vîrân itmege gözümde akan mâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6). [seyl-i eşküme, -üm, -e]

seyl-i eşkümi: Gözyaşı seli.

Görenler **seyl-i eşkümi** diye şahrâ-yı sînemde / Bahâr eyyâmıdır beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2). [seyl-i eşkümi, -üm, -i]

Serv kaddün tâze ter olsun diyü iy gonca leb / **Seyl-i eşkümi** döker her dem olup tolâb göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2). [seyl-i eşkümi, -üm, -i]

seyr: Bakmak, izlemek, temaşa.

Küyuña kâni’ degül görmek diler cânâ seni / ‘Aşık olan cenneti n’eyler diler dîdâr **seyr** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2). [seyr,]

sevr: Gezip dolaşma, gezme, gezinme.

Eger nâz-ıla bâğa **sevre** gelse / Koya pâyına ser serv-i ser-efrâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4). [sevre, -e]

sevr eylesün: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Sînemi ben gülşen itdüm kılsun ol dildâr seyr / Cüy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-reftâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1). [sevr eylesün, -sün]

sevr eyleven: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.

Gözüm yaşı revân oldı yiñilmez her yaña akar / Meger **sevr eyleven** tenhâ sehî serv-i revânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3). [sevr eyleven, -y, -en]

sevr iden: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Mescid-i hüsnin[i] **sevr iden** şafâlar kesb ider / Kaşlarınıñ tākına mihrâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3). [sevr iden, -en]

seyr ider: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II takip etmek.

Naḥl-i gülden tāze terdür bu Muḥibbî'nün sözi / Anuñ-ıçun ehl-i 'ışk olan ider her bār seyr (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*seyr ider, -er*]

seyr ider: Gezmek, gezinmek.

Seyr ider gördüm o servi ergüvânî ton geyer / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün geyer (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*seyr ider, -er*]

seyr ider: Gezmek, gezinmek II yolculuk etmek, sefer yapmak.

Bahr-i eşk içre sefîne-i dil / **Seyr ider** keştî-yi Nüh'umdur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*seyr ider, -er*]

seyr ider: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

'İyd olıcak **seyr ider** her kes yürür ḥandân olur / 'İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña zindân olur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [*seyr ider, -er*]

seyr ider: Gezmek, gezinmek.

Tenhâca gezer **seyr ider** ol serv-i kabâ-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*seyr ider, -er*]

seyr idüp: Bir yol ve yöntemi takip etmek.

Nây-veş gâhî Ḥicâz'ı **seyr idüp** gâhî 'Irak / Bezm-i gamda inleseک tañ mı maḳâmât ehliyüz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*seyr idüp, -üp*]

seyr itdügüm: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Ka'be kûyın her seḫer ben döstlar **seyr itdügüm** / Bu ki ol sîb-i zaḳan dildârı gördüm bir nazar (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*seyr itdügüm, -düg, -üm*]

seyr itse: Gezmek, gezinmek.

Bâğ-ı ḥüsn içre eger **seyr itse** ol serv-i hırâm / Cü yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*seyr itse, -se*]

seyr kıldum: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.

Komadı ḥaddüñi görmek girdi ḥaṭṭuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak ḥâr seyr (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*seyr kıldum, -du, -m-dum*]

seyr kılmağa: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.

Seyr kılmaga yaşum mâni' olur ruhlârina / N'eylesün yolın alur dide o mâdan geçemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3). [seyr kılmaga, -mag, -a]

seyr kılsa: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.

Buluram sıhhat kaçan hüsnün temâşâ eylesem / Açılır gönlü gözi kılsa kaçan bîmâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4). [seyr kılsa, -sa]

seyr kılsun: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Sînemi ben gülşen itdüm kılsun ol dildâr seyr / Cûy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-refîâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1). [seyr kılsun, -sun]

seyr ü temâşâsını: Gezip dolaşma // Bakıp seyretme.

İy Muhibbî 'âlemün **seyr ü temâşâsını** ko / Gel gönlü seyrini kıl göz görmedük 'âlemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5). [seyr ü temâşâsını, -sı, -n, -ı]

seyre gele: Dolaşmak, gezmek. // İzlemeye gelmek.

Seyre gele diyü işâr itmek için pâyına / Dâmenini tolu güller eylemiş yaylaglar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6). [seyre gele, -e]

seyr-i çemen idem: Çimenliği gezmek, çimenlik gezintisi yapmak.

Benüm bu sîneme hâr-ı belâdur 'arızuñsuz gül / Baña gülşen olur külhên idem seyr-i çemen sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2). [seyr-i çemen idem, -em]

seyr-i çemen kıl: Çimenliği gezmek, çimenlik gezintisi yapmak.

Tāvüs-şîfat cilve kılup **seyr-i çemen kıl** / Tâ serv-i sehî ögrene senden salınışlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2). [seyr-i çemen kıl,]

seyr-i çemendür: Bahçe temaşası. // Eğlence, işret.

Rebî' eyyâmı gül devr-i semendür / Akar su her taraf **seyr-i çemendür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1). [seyr-i çemendür, -dür]

seyr-i gülistân: Gül bahçesinin seyri; gül bahçesini izlemek, temaşa etmek.

Sînesine her ki kesdi nâ'l ü yakdı tâze dâğ / Eylemez bâğa nazar **seyr-i gülistân** istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7). [seyr-i gülistân,]

seyr-i şahrâsı: Çölün seyri // Çölde, kırdâ dolaşmak.

Gerekmez **seyr-i şahrâsı** ne hüd güller temâşâsı / Cihânuñ küllî zevkünden dil ü cânım usanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4). [seyr-i şahrâsı, -sı]

seyrin iderseñ: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Sen çemen **seyrin iderseñ** dōstlar aġyār-ıla / N' için olmasun Muhibbī derdmendūñ bagrı baş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 6). [seyrin iderseñ, -er, -se, -ñ-i, -n, -er, -se, -ñ]

seyrini kıl: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

İy Muhibbī 'ālemūñ seyr ü temāşasını ko / Gel gönül **seyrini kıl** göz görmedük 'ālemlertüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 5). [seyrini kıl,]

sevvāre: Hareket eden, sabit olmayan yıldız.

Her kaçan olsa heves başda dil ü cān uyumaz / Gice **sevvāre** sayar dīde-i giryān uyumaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 1). [sevvāre,]

Murg-ı vaḫşī gibi siñdi her taraf **sevvāreler** / Şubḫ-dem şahbāz-veş çün açdı bāl ü per güneş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 6). [sevvāreler, -ler]

sevvāre-veş: Yıldız, gezegen gibi.

Ḥasretiyle bu Muhibbī giceler tā şubḫa dek / Gözlerin **sevvāre-veş** yummaz fiġān u zār ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 5). [sevvāre-veş,]

sezā: Yaraşır, uygun, münasip, layık.

Dil-i dīvāne dildāruñ ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña **sezādur** vāy ne bend olmuş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 1). [sezādur, -dur]

sı: Kırmak, kesmek, bozmak.

Dil şīşesi bir daḫı Muhibbī bütün olmaz / Meh-rūlar anı seng-i cefā-y-ıla **sımışlar** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 5). [sımışlar, -mış, -lar]

Şīşe-i nāmūsı **sısam** dōstlar 'ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefādur 'āşık olur 'ārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 4). [sısam, -sa, -m]

sīb-i zaқан: Elma çeneli / çenesi elma gibi olan (sevgili).

Ka'be kūyın her seher ben dōstlar seyr itdügüm / Bu ki ol **sīb-i zaқан** dildārı gördüm bir nazār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 3). [sīb-i zaқан,]

sıdk: İçten, yürekte bağlanma, baġlılık, sadākat.

Muhibbī **sıdk-ılā** 'āşık irişdi rāh-ı maḫşūda / Riyā vü zerḫ-ıla zāhid hemān bir kurı lāf eyler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 5). [sıdk-ılā, -ılā]

Çünkü rüşendür eyā ḫurşid-rū **sıdkum** saña / Şubḫ gibi mihrūni göster baña gel gül bir nefes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 4). [sıdkum, -um]

sidre: (Ar. sidretu 'l-muntehā "son uçtaki ağaç" [Arabistan kirazı]nın kısaltılmış şekli sidre) 1. din. Hz. Muhammed'in mîraç gecesinde Cebrâil ile birlikte yükseldiği yedinci kat semâda bir makam 2. tasavvuf. Cenâbihakk'ı tanımadâ beşer aklının ve akılla kazanılan bilginin son durağı. 3. edeb. Sevgilinin erişilmesi güç çok uzun boyu.

Sidreden kâmetüni biz daḥı bālâ bilürüz / Gülşen-i hüsnüni de ravzâ'dan a'lâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1). [sidreden, -den]

Baş çekmiş serv-ḳaddün ḥusrevâ / **Sidreden** ḳaddini bālâ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 3). [sidreden, -den]

sig: (Bir şey) Bütünüyle diğeri bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istîrap edilmek.

Sıgmadı ḥumlara mey eyledi çün cüş u ḥurüş / Çıkdı 'ayyüka yine na'ra-i mestâne biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4). [sıgmadı, -ma, -dı]

'İşkuñ na'îmi hoşdur ḥaşmı da lîk müşkil / Bir lokma ki dehâna **sıgmaya** kimse yutmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2). [sıgmaya, -ma, -y, -a]

sihâh-ıla okurlarsa: Sıhhat ile, tam, noksansız bir şekilde iyice tetkik ederek okumak.

Vâkıf olmaz ehl-i 'işkuñ ḥâline 'allâmeler / Ger **Şihâh-ıla okurlarsa** hezârân ḳâmüs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3). [sihâh-ıla okurlarsa, -r, -lar, -sa]

sıhhat: Sağlık, esenlik, âfiyet.

Şâm-ı hicründe Muḥibbî arzû-yı vaşl ider / Var mıdur bîmâr kim ol itmeye **sıhhat** heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5). [sıhhat,]

sıhhat buluram: Şifa bulmak, iyileşmek.

Buluram sıhhat kaçan hüsnün temâşâ eylesem / Açılır gönlü gözi kılsa kaçan bîmâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4). [sıhhat buluram, -ur, -am]

sih-i kebâba: Kebap şışı.

Eşk-i çeşmümüz yiter câm-ı şarâba bakmazuz / Dil gîdâsı var-iken **sih-i kebâba** bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1). [sih-i kebâba, -a]

sihr: Cadılık, gözbağcılık, büyüçülük.

Bilmezsin sehḥâr çeşmi **sihri** kimden öğrenür / Zülfinüñ her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2). [sihri, -i]

(ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / Bilmedüm **sihr-ile** her târını kılmış ol mâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14). [sihr-ile, --ile]

Muḥî' itdi cihân ḥalkını cümle / Gözi itdügi **sihri** sāhir itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3). [sihri, -i]

Sihr-ile cādü gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsnin ḥıfz için güyâ bir ejder bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1). [sihr-ile, -ile]

Sihr-ile cādū gözün iy dil-firib / 'Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [*sihr-ile, -ile*]

Sihir fennin fitne 'İlmin bilmese ol dil-firîb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*sihr,]*

sihr eyleyüp: *Sihir yapmak, büyü yapmak, büyülemek.*

Gönlüni 'âşıklarun ol çeşm ü zülf-i ham kapar / Hey ne sâhirdür gözün **sihr eyleyüp** âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*sihr eyleyüp, -y, -üp*]

sihr ü füsün eyledüm: *Sihir ve büyü yapmak, sihir ve büyü göstermek, keramet göstermek.*

Her gazelde anuñ için eyledüm sihr ü füsün / Mâh-rûlar hûblar güş ideler efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*sihr ü füsün eyledüm, -dü, -m*]

sihr ü füsün kıldum: *Sihir ve büyü yapmak, sihir ve büyü göstermek, keramet göstermek.*

Gerçi kıldum her gazelde niçe biñ sihr ü füsün / Hûblar güşına almaz lîk bu efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*sihr ü füsün kıldum, -du, -m*]

sikender: *Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter. // Hızır ile ab-ı hayatı araması yönüyle.*

Vâdi-i gamda **Sikender** gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded iy çeşme-i hayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [*sikender,]*

sil: *Silmek, temizlemek II göz yaşı silmek.*

Gözün yaşı günâhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa anı **silmek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [*silmek, -mek*]

İy dîde göz yaşın dök virsün ciñânî ğarğa / Ol cevri çok vefâsuz çünki yaşuñı **silmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [*silmez, -mez*]

sil: *Sel II âşığın göz yaşları.*

Beni aplatma gel hanım hâzer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm **sili** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*). [*sili, -i*]

sîm: *Gümüş II âşığın göz yaşları.*

Pâyüña dökmege benüm servüm / Yaşumı **sîm** idem yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*sîm,]*

Şâh-ı gam geldükçe gönlüm pâyına işâr için / Gözleri yaşını **sîm** idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*sîm,]*

Ola kim rahm idüp meyl ide dildâr / Gözün yaşını **sîm** it yüzünü zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*sîm,]*

Nişār itmege dilber ayacağına / Gözüm yaşı anuñçün **sīme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*sīme, -e*]

Güzeller şayd olalı sīm ü zerle / Yüzüm altuna yaşum **sīme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*sīme, -e*]

Bakar mıydı baña ol yār-ı bed-ñü / Yaşum **sīm** olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*sīm,]*

Zer oldı ruñum **sīm** yaşumdan baña ne sūd / Çün yār gelüp bir nazār **sīm** ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*sīm,]*

Sīm olsa yaşum zerd-i ruñum baña ne assı / Çün yār bugün iltifet-i sīm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [*sīm,]*

sīm: *Gümüş II sevgilinin teni.*

Bilmem ki semen bergi vü yā **sīm** tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*sīm,]*

Dehān[1] mīme zülfi] cīme beñzer / Teni büllüra yāñüd **sīme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*sīme, -e*]

sīm bedendür: *Gümüş gibi beyaz / parlak bedenli (sevgili).*

Bir serv-ğad lāle-ruñ **sīm bedendür** / Bülbüllerini iñledici ğonca dehendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*sīm bedendür, -dür*]

sīm ü zer: *Gümüş ve altın.*

Āteş-i ‘ışka yananlar ğıl ü ğışdan pāk olur / Pütede kāl olmayınca **sīm ü zer** olmaz ‘ayār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın II âşığm göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Gözlerüm ĩşār için pāyına **sīm ü zer** tutar / Ğün-ı dilden hāşıl olmış la‘lüñe gevher tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın II âşığm göz yaşları ve sararmış yüzü.*

İy Muhibbî ayacı topracağına ĩşār için / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña **sīm ü zer** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın II âşığm göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Nişār eylemek için pāy-ı yāra / Yaşuma **sīm ü zer** didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın II âşığm göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Hāk-i rehine dökeli bu dideler eşki / Gören didiler yolların hep **sīm ü zer** olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer eyleve: *Gümüş ve altın eylemek II göz yaşını gümüş gibi saçmak, yüzü altın gibi sarartmak bağlamlarında.*

Ol ki yaşın sīm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*sīm ü zer eyleye, -y, -e]*

sīm ü zer eyleve: *Gümüş ve altın eylemek II göz yaşını gümüş gibi saçmak, yüzü altın gibi sarartmak bağlamlarında.*

Ol ki yaşı sīm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [*sīm ü zer eyleye, -y, -e]*

sīm ü zer itmez: *Altın ve gümüşe iltifat etmek, değer vermek, meyletmek.*

Zer oldı ruḥum sīm yaşumdan baña ne sūd / Çün yār gelüp bir nazār **sīm ü zer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*sīm ü zer itmez, -mez]*

sīm ü zerden: *Gümüş ve altın.*

Beni bu pūte-i hicrūñ niçe kāl eyledi sensüz / Eger iy sīm-ten bilmek dilerseñ **sīm ü zerden** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*sīm ü zerden, -den]*

İy Muhibbî faqr-ıla iden kanā‘at ihtiyār / **Sīm ü zerden** yapılan kaşr-ıla eyvān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*sīm ü zerden, -den]*

sīm ü zeri: *Gümüş ve altın.*

Meyl-i dünyā-y-ıla cem‘ itdüğičün **sīm ü zeri** / Düşüben ka‘r-ı zemīn içine Qārūn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*sīm ü zeri, -i]*

sīm ü zeri: *Gümüş ve altın II âşığın göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Pāyuña n’ola dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladuğı **sīm ü zeri** yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*sīm ü zeri, -i]*

sīm ü zerle: *Gümüş ve altın.*

Güzeller şayd olalı **sīm ü zerle** / Degüldür kīse-i çeşmüm şemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [*sīm ü zerle, -le]*

sīm ü zerle: *Gümüş ve altın II âşığın göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Güzeller şayd olalı **sīm ü zerle** / Yüzüm altuna yaşum sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*sīm ü zerle, -le]*

sīm-beden: *Gümüş tenli II gümüş gibi parlak ve beyaz tenli sevgili.*

Süzdi çeşmini görüp zülfini ol **sīm-beden** / Çeşmi kâfirdür iderse n'ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*sīm-beden,]*

sīm-i eşk-ile: *Gümüşe benzeyen göz yaşı taneleri II Gümüş para gibi olan gözyaşı.*

Sīm-i eşk-ile harîdâr-ı metâ'-ı vaşl olan / Virür ol cān nakdini âhir bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*sīm-i eşk-ile, --ile]*

sīm-ile zerden: *Gümüş ve altın.*

Zür u zâr-ıla vişâline irem dime sakın / Dilberüñ vaşlı hemân **sīm-ile zerden** açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*sīm-ile zerden, --ile]*

sīm-ile zerdür: *Gümüş ve altın II âşîğın göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Niçe yıldur ki harc olur yolında ol cefākâruñ / 'Aceb bu kîse-i çeşmüm dükenmez **sīm-ile zerdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*sīm-ile zerdür, -dür]*

sīmîn: *Gümüş, gümüş renginde, beyaz.*

Dirîgâ gitdi benden tākāt ü hüş / Görelden karşuda **sīmîn** binâ güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*sīmîn,]*

sīm-ten: *Gümüş tenli II gümüş gibi parlak ve beyaz tenli sevgili.*

Beni bu püte-i hicrûñ niçe kâl eyledi sensüz / Eger iy **sīm-ten** bilmek dilerseñ sīm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*sīm-ten,]*

Lebi gönca yüzü gül nâzenînler / Nazar kıl her biri bir **sīm-tendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [*sīm-tendür, -dür]*

sīmten: *Gümüş tenli II gümüş gibi parlak ve beyaz tenli sevgili.*

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur ol **sīmten** anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*sīmten,]*

sin: *Kırılmak.*

Gel şikest itme cefâ sengiyle cānâ göñlümüz / Bir dağı olmaz bütün ger **sinsa** bu âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*sinsa, -sa]*

Şerha şerha sînede cān bir nefes itmez karar / Murğ ārām eylemez pervâz ider **sinsa** kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*sinsa, -sa]*

siñ: *Gizlenmek, saklanmak, yer tutmak.*

Murğ-ı vahşî gibi **siñdi** her taraf seyyâreler / Şubh-dem şahbâz-veş çün açdı bâl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*siñdi, -di]*

sine: Doğumdan itibaren yaşanan süre, yaş II hayatın dönemlerinden her biri, çağ.

Hâlûni bilmez Muhibbî dilberûn nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh **sinde** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7). [sinde, -de]

sîne: 1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

Her kim ki yaka **sinesine** dâğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka ḥünin cigeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2). [sinesine, -si, -n, -e]

Sırr-ı ‘ışkı niçe pinhân eyleyem ben **sinede** / Āhum ile göz yaşı ‘älemlere rüsvâ kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4). [sinede, -de]

Eylerem ben ğamzesine **sinem** içre dil nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını ya kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3). [sinem, -m]

Cânı gibi eylesün pinhân Muhibbî ‘ışkıını / **Sine** şandükında saklar her kimüñ kâlâsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5). [sine,]

Eline ol kemân ebrü ḥadeng-i ğamzesin alsa / Nişân itdükçe bu **sinem** damarlar içre kan ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2). [sinem, -m]

Āhum şehâbı ger döke bârân-ı eşkümi / Bu **sine** bâğı gül bitürür lâlezâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4). [sine,]

Ol kemân ebrü kaçan kim nâz-ıla çeşmin süzer / **Sinede** turmaz ḥadeng-i ğamzesi eyler güzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1). [sinede, -de]

İy kaşı ya atagör iç kabzadan ğamz okların / **Sinemi** delsün varup bagrumda itsün yirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3). [sinemi, -mi]

Sorarsañ **sinem** üstinde elifler çekdügüm bir bir / Maḥabbet şehrine andan varılır toğrı râhıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3). [sinem, -m]

Sinemi ben gülşen itdüm kılun ol dildâr seyr / Cüy-ı eşkümi eylesün ol serv-i hoş-refâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1). [sinemi, -mi]

Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan ğamzeler / Dil gibi **sinemde** bir muḥkem ḥişârum aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2). [sinemde, -mde]

Muhibbî kaşı yayından irişse **sine**me tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5). [sineme, -me]

Ya kaşuñdan tîr-i ğamzeñ gelse buña acıram / Birisi **sinemde** turmaz cümle zâhrumdan çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3). [sinemde, -mde]

Ne sebedendür didüm **sinemde** biñ biñ yaralar / Didi ğamzem oklarından irişen peykâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4). [sinemde, -mde]

Sinede ‘ışk âteşini nâr sanmañ nürdur / Anuñ ile ehl-i diller ḥânesi ma‘mürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1). [sinede, -de]

Sinem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuḥaf / Gelür ḥadengi her taraf ebrü kemânım kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4). [sinem, -m]

- Tır-i ğamzeñle bu **sīnem** zaḥmnāk olmış yatur / Dir gören meydān-ı ‘ışk içre helāk olmış yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*sīnem, -m*]
- Çünkü peykānuñ gelür kıldı bu **sīnemden** güzer / Didüm artur dōstum derdüm benüm efzūn olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*sīnemden, -mden*]
- Gördüñ gözüm yaşını bu **sīnem** otagına / Girüp taḥammül eyle ki bārān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 3*). [*sīnem, -m*]
- Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu bendeñ dūrdur / **Sīnede** līkin ḥayālūñle göñül mesrūrdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*sīnede, -de*]
- Urmaga ehl-i ‘ışk **sīnesine** / Eylemiş ğamzeleri ḥaçerler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1098, Beyit 2*). [*sīnesine, -sine*]
- Dūd-ı āhından Muḥibbī’nüñ n’ola tolsa cihān / **Sīnesinde** āteş-i ‘ışkı çün ol yakmaktadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*sīnesinde, -si, -n, -de*]
- Gül’izār-ı ḥüsni yāruñ tāze sebz olsun diyü / Bu Muḥibbī göz yaşın cū **sīnesin** tōlāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*sīnesin, -si, -n*]
- Tañ mıdur sevdā-yı zūlfinden göñül olsa ḥarāb / Çünki bu ğam leşkeri **sīnemde** bī-pāyān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*sīnemde, -m, -de*]
- Bilmez Muḥibbī **sīnede** dāğ-ı siyāhumı / Ancak sor anı lāleye dil bağlayan bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*sīnede, -de*]
- Her kaçan ğamze okın **sīneme** cānān getürür / Ḥaḳ budur kim bu benüm derdüme dermān getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*sīneme, -m, -e*]
- Bir ğamze ile **sīneñi** çāk itdi Muḥibbī / Kim tīg urur ol merdüm-i çālāke berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*sīneñi, -ñ, -i*]
- Bezmi-i ğam içre cānā **sīnem** rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāğar yaşum şarāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*sīnem, -m*]
- Muḥibbī’den diriğ itme nigārā tır-i müjgānuñ / Anuñla eglenür cānum anuñla **sīne** rāḥatdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*sīne,]*
- Sīnesi bāğında kim dikdi maḥabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü ğamdan özge berg ü bār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*sīnesi, -si*]
- Sīneden ḥālī degül bir dem ḥayāl-i zūlf-i dōst / Çün perīnüñ meskenidür ekşerī vīrāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 3*). [*sīneden, -den*]
- Geldi ‘ışkuñ **sīneme** gitmek gerekdür şabr u hūş / Āşinā cem’inde çün lāyık degül bīgāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*sīneme, -m, -e*]
- Nāvek-i ğamzesine dōymeye **sīnem** siperi / Kaşı yasını kaçan ‘işve ile yār çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*sīnem, -m*]
- Sīne bāğına Muḥibbī yaş dōker geh ḥūn-ı dil / Bitürür güller temāşā eyle reng-ā-reng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*sīne,]*
- Bir boyı servüñ firākından düşüp şahrālara / **Sīnesine** lāle gibi ḥasta dil dāğın çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*sīnesine, -si, -n, -e*]

Dāğ-ı h̄asretten bitüpdür **s̄inem** üzre lāleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ üzre jāleler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 1*). [*s̄inem, -m*]

Muhibbī **s̄inede** peykān[1] yāruñ / Müdām olsun dil ü cān merhemidür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*s̄inede, -de*]

Elifler uşbu **s̄inem** levhasında / Yazılmış t̄ıfl için ta‘līme beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*s̄inem, -m*]

Ya kaşlarıyla alsa ele ğamze okların / **S̄inem** içinde konmuş aña dil nişānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*s̄inem, -m*]

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / **S̄ineden** anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*s̄ineden, -den*]

S̄inesi gül çāk ü gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*s̄inesi, -si*]

Dāğ-ı dilümle yansa vücūdum ‘aceb midür / ‘İşk āteşiyle **s̄inede** ol dāğ lāledür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*s̄inede, -de*]

Sakla Muhibbī **s̄inede** fırını cān gibi / Çünkü saña ol kaşı ya yādigāridür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*s̄inede, -de*]

Kanlu yaşumı **s̄inemüñ** üstinde dir gören / Şahrā-yı belā vādisinüñ lālezāridür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*s̄inemüñ, -m, -üñ*]

Her kim ki dikdi **s̄ineye** ‘ışkuñ nihālını / Derd ü belā vü miñnet ü ğam berg ü bāridür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*s̄ineye, -y, -e*]

Benüm bu **s̄ineme** h̄ār-ı belādür ‘arızuñsuz gül / Baña gülşen olur küllhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*s̄ineme, -m, -e*]

Ne kadar esrār-ı ‘ışkı **s̄inede** ketm eyledüm / Girye ile bu cihān h̄alkına kıldı fāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*s̄inede, -de*]

Ĝam fırine her gāh bu **s̄inem** siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu hūner olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*s̄inem, -m*]

Çıkarısa dūd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki **s̄inem** içre āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*s̄inem, -m*]

H̄ayāl-i mār-ı zūlfeyni dem-ā-dem göñlüme gelsün / Karār itmege **s̄inem** gibi hergiz aña in olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*s̄inem, -m*]

İy göñül gülzāra varma gel temāşā it bugün / Servler yir yir elif dāğıyla gülşen **s̄inemüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*s̄inemüz, -müz*]

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kāmētüm / **S̄inede** her bir kılım efgānlar eyler hem çü saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*s̄inede, -de*]

Saklayam dirdüm şehā ‘ışkuñ rumüzün **s̄inede** / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āh̄ir keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*s̄inede, -de*]

S̄ine taḅlını dögüp derbend-i ‘ışk içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*s̄ine,]*

Sine māl-ā-māldur dürr-i ma‘āniyle müdām / Eksük olmaz tolıdur h̄arc eylesek gencīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 4*). [*sīne,]*

Ġamze okların kemān ebrūlarından dem-be-dem / Atsa dilber ‘āşıkuz karşı tutaruz **sīnemüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*sīnemüz, -müz]*

Muhibbī kesmege bu **sīne** kühın / Elūnde ğamdan özge fışe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*sīne,]*

Sine pūlād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muķavves kaşlarıña dōstum kim ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*sīne,]*

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı **sīnede** cānı gibi / Öldüreler rāzını izhār idüp aşlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*sīnede, -de]*

Ķatlıme kaşd eyledi beñzer yine şehlā gözüñ / İy kaşı ya **sīneme** dek tūrūñ olsun degmeñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*sīneme, -m, -e]*

Āhum odından sakın kim bir nihāl-i tāzesin / **Sīne** pūr-sūzam benüm h̄ālī degüldür nārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 4*). [*sīne,]*

Ugrın ugrın ğamzelerle **sīnem** üzre yaralar / Ol kaşı ya ğamzesi ok yādigārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*sīnem, -m]*

Dil çerāĝın şu‘lelendürsem ‘aceb mi **sīnede** / Gice gündüz nār-ı ‘ışk-ıla yanar Edhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*sīnede, -de]*

Cām-ı ‘ışkı bu Muhibbī içeli rüz-ı ezel / Çāk ider **sīne** girībānını kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*sīne,]*

Sinesine her ki kesdi nā‘l ü yakdı tāze dāĝ / Eylemez bāĝa nazar seyr-i gülistān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*sīnesine, -si, -n, -e]*

Āhum ejder görinür bu **sīne** ĝarıdır diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*sīne,]*

Bir nazarla **sīnesin** bagrın delen ‘āşıklarūñ / Şol kemān ebrū güzelūñ ğamzekārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*sīnesin, -si, -n]*

Tĝ-ı ğamzeñ didüm itdi **sīnem** içre dil şikāf / Leblerūñ didi Muhibbī ğam yime merhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*sīnem, -m]*

Sakla ‘ışkuñ sırrını **sīneñde** cānuñdan ‘azīz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*sīneñde, -ñ, -de]*

Uyumazsa ne ‘aceb **sīnesi** pūr āteş olan / Nitekim subħa deĝin şem‘-i şebistān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*sīnesi, -si]*

Hūblar naķşın Muhibbī **sīnede** naķş ideli / Mānī-i Çīn‘i beĝenmez özge naķķāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*sīnede, -de]*

Sīnem içre ekmege cānā maħabbet toħmını / Nāħun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*sīnem, -m]*

Şerħa şerħa **sīnede** cān bir nefes itmez karār / Murĝ ārām eylemez pervāz ider sınsa kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*sīnede, -de]*

Dem-be-dem iñler gönül **sīnemde** mānend-i ceres / Niçe nālān olmasun gāyet de teng oldı kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*sīnemde, -m, -de*]

Sīneye gelse hayāl-i çeşmi āh itme dilā / Kankı evde kim ola bīmār olmaz anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*sīneye, -y, -e*]

Her ne tīr atduñsa cānā **sīnede** cem‘ itdi dil / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*sīnede, -de*]

Sensüzün ger cām nūş itsem baña hep nīşdür / **Sīne** taıblını dōgüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*sīne,]*

Dem-be-dem iñler gönül **sīnemde** mānend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enīn olur nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*sīnemde, -m, -de*]

Sīnede yir yir elifler serv ü dāgum lāleler / Kim temāşā eyledi didi müzeyyen bāğ-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*sīnede, -de*]

İy Muhibbī **sīnede** gören habāb-ı eşkümi / Konmaga ğam şāhına yir yir didi otāğ-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*sīnede, -de*]

Bār-ı ğamdan hicr ara bu qaddüm olaldan kemān / İñleşem olmaz ‘aceb **sīne** rebābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*sīne,]*

Muhibbī serv-kadler hāşretinden / Elif çek **sīneñe** eyle derāğüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*sīneñe, -ñ, -e*]

Umaram pertāb idesin tīr-i ğamzeñ **sīneme** / Saçıla her yaña kanum ben olam naħcīr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*sīneme, -m, -e*]

Kim ki Mecnūn gibi leylī zūlfūñe dil bağlamış / Lāle gibi **sīnesini** şevkden ol dāğlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*sīnesini, -si, -n, -i*]

Kaşları yasına karşı **sīnemi** kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgānı gāyet tiz imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*sīnemi, -m, -i*]

Eyledi tīr-i cefāya bu benüm **sīnem** siper / Ol ki ebrūñı şehā ya ğamzeñi tīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*sīnem, -m*]

Delmek için **sīnemi** yir yir benüm / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 5*). [*sīnemi, -m, -i*]

Ğamz oklarına çünki bu **sīnem** siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*sīnem, -m*]

Kūh-ı ğamda kim göre eydür peleng-i mişedür / **Sīnem** üzre dāğlarla çün nişānum var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*sīnem, -m*]

Bilmek isterseñ Muhibbī **sīnesin** çāk eylegil / Ğamzelerden göresin āzürde cānum var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*sīnesin, -sin*]

Ferhād belā kūhına çün pādaş imiş / Āhı ‘alem ü **sīne** taıbl [u] ğam sipāh-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*sīne,]*

Sīneme uralı ğamz oklarını / Yüregüm bagrum olupdur tolu baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 4*). [*sīneme, -m, -e*]

Şerār-ı ‘ışkuñı cānā ‘aceb mi dursa **sīnemde** / Bulınur küller altında kaçan olsa nihān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 2). [sīnemde, -m, -de]

Sīnem içre berk-i āhum şu‘le-i cān-süz imiş / Tekye-i ğamda hemān bir şem‘-i şeb-efrüz imiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1462, Beyit 1). [sīnem, -m]

La‘l-i şīrīnūñi cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın **sīneme** urduñ benüm zembür-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 2). [sīneme, -m, -e]

Sırr-ı ‘ışkı saklayam **sīnemde** dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 2). [sīnemde, -m, -de]

Yine bir lāle-ruḥ **sīnemde** yir yir dāğ-ı ğam yakdı / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 2). [sīnemde, -m, -de]

Cem‘ kıldıñ iy Muhibbī cümle ğamze okların / Lāyıkı budur ki aña idesin sen **sīne** kiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 6). [sīne,]

Ğamzesi fīrinsüz olmazsın niğaruñ bir nefes / Bil sa‘ādetdür sen anı **sīneden** al cāna bas (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 4). [sīneden, -den]

Şerḥa şerḥa olsa **sīnem** tañ mı tīğūndan cūdā / Teşnelikte çāk çāk olur nite kim rüy-ı ‘arz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 5). [sīnem, -m]

Derd-i ‘ışkuñ **sīneye** şol deñlü te‘şīr eyledi / Cān terkinde kılām gitmeye benden bu maraz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 4). [sīneye, -y, -e]

Bir kese rāzuñ dime **sīneñde** sakla rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen iḥtilāt (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 4). [sīneñde, -ñ, -de]

sīne dögem: Bağrını dövmek, aşırı üzüntü duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmek.

Sen cefākāruñ elinden seyl idüp göz yaşların / **Sīne dögem** āsiyā-veş ele alup iki taş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 4). [sīne dögem, -e, -m]

sīne dömege: Bağrını dövmek, aşırı üzüntü duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmek.

Nālān olup cürmin añup **sīne dömege** / Gerdün gibi eline alsun dil iki taş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 3). [sīne dömege, -meg, -e]

sīne şahrāsına: Göğsü (gönül) sahrası II aşığıñ çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.

Sīne şahrāsına dil dikküm nişān ol tıfl için / Atsun ğamz okların ebrülara kim ya dimez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 2). [sīne şahrāsına, -n, -a-sı, -n, -a]

sīne siper: Göğsünü siper eden (aşık).

Bir bencileyin **sīne siper** seng-i cefāya / Bu küh-ı maḥabbetde belā yār kimūñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 10). [sīne siper,]

sīne vü dil: Göğüs ve gönül // Derun, kalp, gönül.

Ĝamz oklarıyla **sîne vü dil** şerha yaradur / Bagrumı eger sorar-isañ päre pâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*sîne vü dil,]*

sîne vü dilde: *Göğüs ve gönül // Derun, kalp, gönül.*

Didiler yaralar n'eyler Muhibbî **sîne vü dilde** / Didüm ki bir kemân-ebür nigârûñ yâdigârıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*sîne vü dilde, -de]*

sîne-i mecrûha: *Yaralı göğüs, yaralı gönül, acılı, kederli gönül.*

Sîne-i mecrûha urşañ iy şanem ğamz okların / Tîr-i peykânûñ bu ben dil-ğasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*sîne-i mecrûha, -a]*

sîne-i mecrûhdan: *Yaralı göğüs, yaralı gönül, acılı, kederli gönül.*

İy tabîbâ çek elüñ bu **sîne-i mecrûhdan** / Merhem-i vaşlı gerek özge devâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*sîne-i mecrûhdan, -dan]*

sîne-i mecrûhumdur: *Yaralı göğüs, yaralı gönül, acılı, kederli gönül.*

Şerha şerha cigerle derd-i dili / Şerh iden **sîne-i mecrûhumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 4*). [*sîne-i mecrûhumdur, -um, -dur]*

sîne-i rişümi: *Yaralı göğüs, yaralı gönül, acılı, kederli gönül.*

Murg-ı tîrûñ **sîne-i rişümi** çün kıldı kafes / Oldı bu câna bedel kalmadı bir ğayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*sîne-i rişümi, -üm, -i]*

sîne-i süzânda: *Ateş dolu göğüs, yanık gönül, yanık bağır.*

Târ-ı zülfinüñ ğayâli **sîne-i süzânda** / Āteş içre iy Muhibbî mârdur in eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5*). [*sîne-i süzânda, -da]*

sîne-i süzânımı: *Ateş dolu göğüs, yanık gönül, yanık bağır.*

Sîne-i süzânımı her kim göre sanur rebâb / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol rebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*sîne-i süzânımı, -um, -ı]*

sîne-i tablı: *Göğüs davulu // Aşığın davul gibi inleyen göğsü.*

Yol ğahtar dervend-i 'ışkuñ diyü âğâh eylerüz / **Sîne-i tablı** döğüp olmışdur âdet beklertüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [*sîne-i tablı, -ı]*

sîne-i tablı döğüp: *Göğüs davulunu dövmek.*

Tüğra-yı ğamla Muhibbî **sîne-i tablı döğüp** / Bu tārîk-ı 'ışk dervendinde miñnet beklertüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [*sîne-i tablı döğüp, -üp]*

sine-tâb: Göğüs harareti, ateşi.

Ğarğa virdi gözlerüm yaşı cihâni gâh olur / Yakar eflâki ser-â-ser **sine-tâbı** var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4). [sine-tâbı, -ı]

sipâh: Asker, ordu.

Dimeñ dîvâne Mecnûn'a maħabbet mülki şâhıdur / Yanınca tayr-ıla vaħşı yürür cümle **sipâhıdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1). [sipâhıdur, -ı, -dur]

Belâ iklîminüñ şâhı olursam tañ mı Mecnûn-veş / 'Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i ğam **sipâhumdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2). [sipâhumdur, -undur]

Ferhâd belâ kûhına çün pâdaş imiş / Âhı 'alem ü sine tabı [u] ğam **sipâh-ı mış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1). [sipâh-ı mış, -ı, -mış]

Küyuñ gedâsı olalı dil pâdişâ imiş / Eşki **sipâh** u şu 'le-i âhi livâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1). [sipâh.]

sipâh-ı encümi: Yıldız askerleri. // Yıldızlar.

Çün felek tahtına geçdi ħusrev -i ħâver güneş / Kaşdı bu ide **sipâh-ı encümi** çâker güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1). [sipâh-ı encümi, -i]

sipeh-i 'akl: Akıl askeri.

Leşker-i 'ışk kaçan eyleye dil mülkine ħız / **Sipeh-i 'akl** hemân-demde tutar râh-ı giriz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 1). [sipeh-i 'akl,]

sipend evledüm: Üzerlik tohumu, üzerlik, darıdağan darısı eylemek // Tütsü olarak yakmak.

Eyledüm 'ışk âteşine döstlar cānum sipend / Āteşe düşen kişinüñ âħiri pes ya nedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4). [sipend eyledüm, -dü, -m]

siper: Kalkan, ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.

Nâvek-i ğamzesine döymeye sinem **siperi** / Kaşı yasını kaçan 'işve ile yâr çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4). [siperi, -i]

Çarĥ aldı eline çini **siper** / Tîr-i âhumdan idelden ihtirâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 3). [siper,]

siper eyledi: Kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak.

Eyledi tîr-i cefâya bu benüm sinem siper / Ol ki ebrüñi şehâ ya ğamzeñi tîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2). [siper eyledi, -di]

siper kıldum: Kalkan etmek, korumak, gizlemek maksadıyla bir şeyi siper olarak kullanmak.

Kaşları yasına karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjġâmı ğâyet tîz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3). [siper kıldum, -du, -m]

siper olmaz: *Siper olmak, korumak, muhafaza etmek.*

Ėam tırine her gāh bu sīnem **siper olmaz** / Kim dirse olur olsa da ulu hūner olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*siper olmaz, -maz*]

siper olmuş: *Siper olmak, korumak, muhafaza etmek.*

Ėamz oklarına çūnki bu sīnem **siper olmuş** / Devlet iriřür bařuňa iy dil nazar olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*siper olmuş, -mıř*]

sırāt: *Yol, düz yol // Sırat köprüsü.*

İy Muhibbī tevbe kıl tā kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez **sırāt** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 5*). [*sırāt,]*

sırça: *Sırça, cam; camdan yapılmış.*

Gel temāřā eyle bu **sırça** sarāyın gönlümün / Eřk-i surh-ıla mūnaķķař zeyn olunmış hānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 3*). [*sırça,]*

siret: *1. Bir kimsenin ahlākı, seciyesi, karakteri, dışa akseden davranışı.*

Siret gözedüp řürete bakmadı Muhibbī / řāhib-nazar olan kiři lā-büd hūner ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*siret,]*

sirisk: *Gözyaşı.*

Geh seřāb-ı zülfi māni‘ yüzine gāh **sirisk** / Uşbu ma‘niden dil-i dīvāne her dem Ėam kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*sirisk,]*

Sirisk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışkuma řāhid / Ne yirde eylesem da‘vī benüm hāzır güvāhumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*sirisk,]*

Bahr olalı **sirişküm** Ėarķ oldı anda cismüm / Mevc urduğınca her dem yaşum hābāba beņzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*sirişküm, -üm*]

Āh eyledükçe itdi telātum **siriřkümüz** / Deryā gibi Muhib hele pür cūřlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*siriřkümüz, -ümüz*]

Muhibbī‘yi dıřūn fikri yine deryāya Ėarķ itdi / **Siriřkinden** ‘aķıķ olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*siriřkinden, -i, -n, -den*]

Sırr-ı ‘ışkı Muhibbī saklamadıñ / **Siriřküñ** kıldı anı ‘āleme fāř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 6*). [*siriřküñ, -üñ*]

N’ola ‘arź eyler-isem yāra **siriřküm** gevherin / Olmıřam kulzüm-i ‘ıřķ içre dilā ben Ėavvāř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*siriřküm, -üm*]

sirisk-i çeşmüm: *Gözyaşı.*

Olalı bār-ı ğamdan kâmetüm çeng / **Sirişk-i çeşmüm** anda tãra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4*).
[*sirişk-i çeşmüm,]*

sirişk-i çeşmüm: Gözyaşı.

Olalı bār-ı ğamdan kâmetüm çeng / **Sirişk-i çeşmüm** anda tãra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4*).
[*sirişk-i çeşmüm, -üm]*

sirişk-i ğam: Üzüntü yaşları.

Belâ iklîminüñ şâhı olursam tañ mı Mecnûn-veş / ‘Alemdâr âh-ı dil elde **sirişk-i ğam** sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*sirişk-i ğam,]*

sırr: Anlamak ve açıklamakta aklın âciz kaldığı şey.

Şöyle müşkil oldı bu mîm dehânüñ **sırrı** kim / Fehm-i esrârına vâkıf olmamışdı hîç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [*sırrı, -ı]*

sırr: Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Gizlü râzum varmayınca gülşene fâş olmadı / Eyleyen bu **sırrı** fâşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*sırrı, -ı]*

Şafâ bilübeni Manşür özine **sırrı** fâş itdi / Bilürken ol ezel dârı dimeñ siz dârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*sırrı, -ı]*

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*sırruñı, -uñ, -ı]*

Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı ‘ışkımdan haber / Zâhir eyler ‘âleme bu **sırrı** eş‘arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*sırrı, -ı]*

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi kim yaşum yiñilmez ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*sırruñı, -uñ, -ı]*

Sakla ‘ışkuñ **sırrımı** sîneñde cânuñdan ‘azîz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*sırrımı, -ı, -n, -ı]*

Bezm-i ğamda âferin ol ‘âşik-ı ser-bâza kim / Şem‘-veş başın keserseñ **sırrımı** aşlâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*sırrımı, -ı, -n, -ı]*

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senüñ çün **sırruñı** fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [*sırruñı, -uñ, -ı]*

İdiser **sırrımı** âh ‘âleme fâş / Nazarla sürmelü göz vesmelü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1*).
[*sırrımı, -um, -ı]*

sırr: Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey II anlamak ve açıklamakta aklın âciz kaldığı şey.

Nokta dehenüñ **sırrımı** fâş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya bu râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [*sırrımı, -ı, -n, -ı]*

sırr-ı dehānını: (Sevgilinin) ağız sırrı.

Sorma **sırr-ı dehānını** iy dil / Kimse fehm eylemez mu‘ammādūr (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1017, Beyit 3). [sırr-ı dehānını, -ı, -nı]

sırr-ı ğaybı: Gizlilik sırrı. // gayb aleminin sırrı.

Bilüñ-ile agzuñuñ vaşfında ‘āciz hāmeler / **Sırr-ı ğaybı** bilmede k̄āşır-durur ‘allāmeler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1172, Beyit 1). [sırr-ı ğaybı, -ı]

Dehānuñla miyānuñ **sırr-ı ğaybı** / Hıredmend anı hıç tefhım kılmaz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1261, Beyit 3). [sırr-ı ğaybı,]

sırr-ı ‘ışk: Aşk sırrı.

Gerekdür **sırr-ı ‘ışk** ğāyetde pinhān / Aluñ benden haber didüm ne dırsız (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1362, Beyit 3). [sırr-ı ‘ışk,]

sırr-ı ‘ışk[ı]: Aşkın sırrı.

Sırr-ı ‘ışk[ı] sor baña ‘allāmeler hāl eylemez / Kim görüpdür bu cihānda ola düşvār iş geñez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1364, Beyit 1). [sırr-ı ‘ışk[ı], -[ı]]

sırr-ı ‘ışkı: Aşkın sırrı.

Sırr-ı ‘ışkı niç pinhān eyleyem ben sinede / Āhum ile göz yaşı ‘ālemlere rüsvā kılar (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1018, Beyit 4). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Muhıbbı **sırr-ı ‘ışkı** itme izhār / Sakın Manşūr-veş ber-dār iderler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1134, Beyit 5). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Dil saklar **sırr-ı ‘ışkı** sinede cānı gibi / Öldürelər rāzını izhār idüp aşlā dimez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1297, Beyit 4). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Dutalum ben **sırr-ı ‘ışkı** dilde pinhān eylesem / Rüy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i rāz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1323, Beyit 2). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Sırr-ı ‘ışkı çünki fāş itdi gönül Manşūr-veş / Zülfı dārında anuñ olmaga ber-dār isterüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1357, Beyit 4). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Yār sandum baña didüm **sırr-ı ‘ışkı** gönülüm / Anı izhār eyledi bildüm o da ağıyar-ımuş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1403, Beyit 2). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Sırr-ı ‘ışkı Muhıbbı saklamaduñ / Sırışkūñ kıldı anı ‘āleme fāş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1453, Beyit 6). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Sırr-ı ‘ışkı saklayam sīnemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı hālka fāş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1469, Beyit 2). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

sırr-ı ‘ışkum: Aşkın sırrı.

Hün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / **Sırr-ı 'ışkum** olmaz idi bu cihân halkına fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1*). [*sırr-ı 'ışkum, -um*]

sırr-ı 'ışkuñ: *Aşkın sırrı.*

Korkaram kim **sırr-ı 'ışkuñ** genci bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [*sırr-ı 'ışkuñ, -uñ*]

sırrını açma: *Sırrı açmak: sırrını başkasına söylemek.*

Sorma 'ışkuñ hâletin Mecnûn'a bir dîvânedür / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhâd'a kim efsânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*sırrını açma, -i, -n, -i-ma*]

sitâre: *Yıldız l talih, baht.*

'Aceb bilsem n'îçün cânân görünmez / **Sitâremde** meh-i tâbân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*sitâremde, -m, -de*]

sitemkâr: *Sitem eden, eziyet eden, ceza eden, haksızlık eden II sevgili.*

Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr kimüñ var / Bî-rahm u dil-figâr u **sitemkâr** kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [*sitemkâr,]*

Şad olurdu kûyına varsam anuñ biñ cân-ıla / Men' ider şad olduğum âh ol **sitemkâr** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*sitemkâr,]*

sitiz olur: *Kavga etmek, çekişmek // Öfkelenmek, kızmak, hararetlenmek.*

Pend kılsañ gönlüme şevküm dağı olur sitiz / Nite kim âteş dökseñ rüşenâsı ola tiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*sitiz olur, -ur*]

sivâh olsa: *Siyahlaşmak, kararmak.*

'Aceb mi dūd-ı âhumdan felek sakfı **siyâh olsa** / Baña göstermeyen gün âh meh-i nâ-mihribânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*siyâh olsa, -sa*]

siyâset eyle: *Cezâlandırmak, özellikle idam etmek.*

Çünkü tutduñ bāğ-ı hüsnüñde bu gönlüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*siyâset eyle,]*

siyeh: *Siyah, kara.*

Ol **siyeh** saçuñ ki müşg-i sârâdur / Bir dükenmez başumda sevdâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [*siyeh,]*

( ) İy zülfî **siyeh** ebrüsü çîn çeşmi Tatar / Niçe feryâd ideyin karşıña iy döst-ı hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [*siyeh,]*

siyehkār: *Kötü, suçlu, günahkar. II yüz karası.*

Bir bencileyin zülfü hevâsiyla Muhibbî / Dildâde vü âvâre **siyehkār** kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [*siyehkār,]*

siyt u şadâ kıldı: *Ses seda çıkarmak // inlemek, feryat etmek.*

Ġam-ı ‘ışkuñ deleli nâ gibi bagrumı benüm / Nâleler eyledi dil **siyt u şadâ kıldı** ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*siyt u şadâ kıldı, -dı]*

siz: *Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.*

Kenârında görinenler bu çarhuñ **siz** şafağ sanmañ / Derün-ı sinede yir yir çıkan her dem duġānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*siz,]*

Tahammül yig tecemmülden diyenler sâye-i ħârî / Bulıcak oldılar kâni‘ dimeñ **siz** sâyebân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*siz,]*

Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezel dârî dimeñ **siz** dârımı bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*siz,]*

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh / Her murâdî virürem cân-ıla tek **siz** isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*siz,]*

‘İşkuñuñ ne evveli vardır u ne ħöd âġiri / İntihâsı yok yine **siz** evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [*siz,]*

‘Âşık derd-ile virmeye cānāneye cānım / ‘Âşık degül tutmañ anuñ sözine **siz** güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*siz,]*

İy refikān reh-i ġam içre du‘ādan añasız / Benüm için umaram okıyasız **siz** İġlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*siz,]*

soġbet: *İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.*

Gül ü mül **şoġbetin** fevt itme sâkî / Bilürsin kim bahâruñ sür‘ati var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*). [*şoġbetin, -i, -n]*

Cem‘ olup bir araya derd ü belâ ile elem / Bezm-i ġamda ‘iyş ider bir niçe **şoġbet** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*şoġbet,]*

Sen saçı leyli lebi şîrîn olaldan ġusrevâ / Biz de Ferġād-ıla Mecnün gibi **şoġbet** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*şoġbet,]*

Vāmık u Mecnün-ıla ‘ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitti anlar mest olup biz daġı **şoġbet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*şoġbet,]*

Bezm-i ġamda iy Muhibbî Vāmık u Ferġād [u] Ķays / Geçdi anlar mest olup biz daġı **şoġbet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*şoġbet,]*

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pāyuñ şikest / Ehl-i diller **şoġbetinden** olma dūr kıtmîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*şoġbetinden, -i, -n, -den]*

sohbet: Allah'a gönül veren insanların bir araya gelip her an O'nunla berâber olduklarını bilmenin edebi ve huzûru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları ârifâne söyleşme ve halleşme.

Ne oldum mescide tâlib ne deyr ü **şoḥbete** râgıb / Ne zâhid bildi ne râhib benüm özge me'âlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2). [şoḥbete, -e]

sohbet eyler: Sohbet etmek, söyleşmek, hasbihal etmek.

Şem' gibi giceler tâ şubḥa dek kan aqlaram / **Şoḥbet eyler** gice gündüz yâr-ıla her hâr u ḥes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2). [şoḥbet eyler, -r]

sohbet-i hâs eyledük: Özel sohbet etmek.

Bezmi-î ğamda bir niçe derd ehline hem-demlerüz / Ol sebebden **şoḥbet-i hâs eyledük** bî-ğamlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1). [şoḥbet-i hâs eyledük, -dü, -k]

sohbet-i hâs itmege: Özel sohbet etmek.

Ḥünını ḥaşmuñ şarâb u kellesin sâğar kılup / **Şoḥbet-i hâs itmege** meydân olupdur yirümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4). [şoḥbet-i hâs itmege, -meg, -e]

sol u sagumuz: Sol ve sağ (yön).

Ḥayrânıñ olmuşuz ğamuñ esrârını yiyüp / Farḳ itmez-isek olmaz 'aceb **sol u sagumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 3). [sol u sagumuz, -umuz]

soñ: Bir şeyin en sonra olan veya ortaya çıkan bitiş, tükeniş kısmı, bitme tükenme noktası, nihâyet.

Hevâ-yı nefse kim uysa Muḥibbî **soñı** ḥacletdür / Bu pendî cân-ıla kim ğüş iderse şermsâr olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5). [soñı, -ı]

Muḥibbî evvel[i] 'ışkuñ egerçi görinür âsân / Velî ğâyet **soñı** müşkil giriftâr olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5). [soñı, -ı]

soñra: İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare II -nin ardından, ... arkasından, sonradan.

Kimden öğrendüñ niğârâ bu gönüller almasın / **Soñra** cevr-ile anı öldürme kankı fende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6). [soñra,]

Metn-i ḥüsnin gerçi ḥattâṭ-ı ezel evvel yazup / **Soñradan** ḥattı gelür şerḥ eyleyüp i'râb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3). [soñradan, -dan]

Gerçi evvel 'ışḳ mir'âtı selâmet gösterür / Lîk **soñra** 'âşıḳa bunca melâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1). [soñra,]

Öpdüm evvel leblerini **soñra** sürdüm gözüme / Böyledür 'âdet Muḥibbî olsa turfanda yimiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5). [soñra,]

Bilmez iken ḥırmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / **Soñra** bildüm bād-ı âhumdan anı bir kâh imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4). [soñra,]

soñradan: *Daha sonra, ileri bir zamanda.*

Eyleyen dehri mu'athtar bilmedük ne bñ imiş / **Soñradan** bildük anı ol müşg-bñ gīsñ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [soñradan,]

sor: *Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.*

Kim bilem dir hâl-i Mecnün'ı baña **sorsun** baña / Vâdi-i gamda anuñla itmişem bñ-had sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [sorsun, -sun]

Baña **sor** 'ıřkuñ rumüzın vireyim bir bir haber / Sorma Mecnün'a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [sor,]

Baña sor 'ıřkuñ rumüzın vireyim bir bir haber / **Sorma** Mecnün'a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [sorma, -ma]

İti çulını **sordı** Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senün kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [sordı, -dı]

Sorma sırr-ı dehānını iy dil / Kimse fehmi eylemez mu'ammādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*). [sorma, -ma]

Kanlu yaş dökdüğümi sorma gözümden ne bilür / Anı **sor** hññ gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [sor,]

Kanlu yaş dökdüğümi **sorma** gözümden ne bilür / Anı sor hññ gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [sorma, -ma]

Ėaber **sorma** dehānından habībññ / Ne aña yok dinür ne Ėod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [sorma, -ma]

Sorarsañ sñnem üstinde elifler çekdüğüm bir bir / Mağabbet şehrine andan varılır togrı rāhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna **sor** / Leblerin sordum didi var bu Ėadīři cāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [sor,]

Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna **sor** / Leblerin sordum didi var bu Ėadīři cāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [sor,]

Bārī didüm vir haber ĖoĖka dehānuñdan niřān / Nāz-ıla güldi didi var gonca-i Ėandāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [sor,]

Kevkeb-i küyuñda didüm bu ser-i Ėaltān nedür / Eyledi zülfe iřāret didi bu řevĖāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [sor,]

Ne sebedendür didüm sñnemde biñ biñ yaralar / Didi Ėanzem oklarından irişen peykāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [sor,]

Ėāret iden Ėöñlini kimdür Muhibbî'nñ didüm / Çünkü bilmezsin didi ol nergis-i fettāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [sor,]

Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin **sordum** didi var bu Ėadīři cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [sordum, -du, -m]

Gıryesin ebr-i bahāruñ dīde-i pūr-hūna **sor** / Nālesin ra‘duñ sorarsañ bu dil-i maḥzūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 1*). [sor,]

Gıryesin ebr-i bahāruñ dīde-i pūr-hūna **sor** / Nālesin ra‘duñ sorarsañ bu dil-i maḥzūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 1*). [sor,]

Bilmek isterseñ eger zencir-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdāsında olan ‘aşık-ı mecnūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 2*). [sor,]

Bezm-i ğamda kāse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / Hiç kes vākıf degül ancak mey-i gülgūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 3*). [sor,]

İy gönül olma sakın dünyā metā‘ına harış / N’eyledi naḳdi ne assı eyledi Kārūn’a **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 4*). [sor,]

Seng-i miḥnetle Muhibbī döğilüp un oldugün / Anı gendümden tefahḥuş eyleme gerdūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 5*). [sor,]

Gıryesin ebr-i bahāruñ dīde-i pūr-hūna **sor** / Nālesin ra‘duñ **sorarsañ** bu dil-i maḥzūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 1*). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Bilmez Muhibbī sinede dāğ-ı siyāhumı / Ancak **sor** anı lāleye dil bağlayan bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 5*). [sor,]

Meygede ādābımı şüfī ne bilsün **sor** baña / Hürmetin ol dergehün ‘ālī-cenābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 6*). [sor,]

Baña **sor** zülf ü çeşmünden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i ‘ālem birisi ‘ayn-ı āfetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 3*). [sor,]

Ḳays’a sordum dün gice ‘ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña **sordı** ben didüm ölmek gerek Ferhād-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 5*). [sordı, -dı]

Ḳays’a **sordum** dün gice ‘ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferhād-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 5*). [sordum, -du, -m]

Nigāruñ gün yüzün şevkın dilā şems ü kâmerden **sor** / Sorarsañ lebleri zevkın varup şehd ü şekerden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [sor,]

Nigāruñ gün yüzün şevkın dilā şems ü kâmerden **sor** / Sorarsañ lebleri zevkın varup şehd ü şekerden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [sor,]

Dilerseñ iy kemān ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ tırini gönder gel anı hūnün cigerden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2*). [sor,]

Beni bu püte-i hicrūñ niçe kāl eyledi sensüz / Eger iy sım-ten bilmek dilerseñ sım ü zerden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 3*). [sor,]

Maḥabbet ehli devrāndan neler çekdüğünü bir bir / Murāduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pīre-zenden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 4*). [sor,]

Rumūz-ı ‘ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil ḥallin isterseñ dilā gel anı benden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 5*). [sor,]

Hevāya uyanuñ başı hebā olmak muḳarrerdür / Daḥı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 6*). [sor,]

Görüp ol la'l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî'nün / Belâ kühında ger yoluñ düşerse kühkenden **sor** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7). [sor,]

Nigârûñ gün yüzün şevkın dilâ sems ü kâmerden sor / **Sorarsañ** lebleri zevkın varup şehd ü şekerden sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Sor baña 'ışkuñ rumüzün saña takrîr eyleyem / Cân u baş terkin urur 'âşık hemân pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2). [sor,]

Sorma 'ışkuñ hâletün Mecnûn'a bir dîvânedür / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhâd'a kim efsânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1). [sorma, -ma]

Bahâ **sordum** metâ'-ı la'l-i yâra / Didiler naqd-i câna râyegândurh (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2). [sordum, -du, -m]

Derd-i derûni **sormañ** hergiz beyâna gelmez / Var mı cihânda bir derd bu hâsta câna gelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1). [sormañ, -ma, -ñ]

Hâbîbüm **sorma** gel şerh-i gam-ı hicrânı sen benden / Zebânüm lâl olur kudret mi var diyem suhan sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3). [sorma, -ma]

Sorma Mecnûn'a varup müşkil-i 'ışkı baña **sor** / Degme kimse idemez mes'ele-i 'ışkı temîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3). [sor,]

Sorma Mecnûn'a varup müşkil-i 'ışkı baña sor / Degme kimse idemez mes'ele-i 'ışkı temîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3). [sorma, -ma]

Gözünden **sor** dil ü cânüm niçe bîmâr-ı 'ışk oldu / Meşeldür hâsta ahvâlin ki bîmâr olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4). [sor,]

Sırr-ı 'ışk[ı] **sor** baña 'allâmeler hâll eylemez / Kim görüpdür bu cihânda ola düşvâr iş geñez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1). [sor,]

Hâne-i 'ışkuñ **sorarsañ** ger ezel bünyâdını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miñnetdür esâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Mübtelâ-yı 'ışkam u **sor** baña 'ışkuñ 'alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2). [sor,]

Didiler cevri ü cefâyı zehrden acı velî / **Sor** baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımsı (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [sor,]

sor: Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek II halini sormak, ilgi göstermek.

Tabîbâ **sorma** hâlin ehl-i 'ışkuñ / Bularuñ derdi var dermânı yokdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4). [sorma, -ma]

Ġamz oklarıyla sîne vü dil şerha yaradur / Bagrumı eger **sorar-ısañ** pâre pâredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1). [sorar-ısañ, -ar, -ı, -sa, -ñ]

Âh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ âsümân / Bir kez **sor** iy nâ-mihribân âh u fiğânüm kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5). [sor,]

Hâsretiyle dâğ-ı sînem hem bu bagrum başludur / Ger **sorarsañ** bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / **Sormaz** ‘acebdür hiç kes ol nātūvānum kandaş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 4). [sormaz, -maz]

Rūy-ı gülzārı görem dirseñ ‘izār-ı yārı gör / **Sorma** bülbül nālesin dil-ḥaste bu ben zārı gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 1). [sorma, -ma]

Sensüz eger **sorarsañ** niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 4). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Ruḥlarıñ çok mübtelāsı iy güzel **sordum** saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 2). [sordum, -du, -m]

Sormaduñ iy dil ṭabīb[i] bu Muḥibbī derdini / Niçe yıl derdini ‘arż itmege kapuya gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 5). [sormaduñ, -ma, -du, -ñ]

İy benüm serv-i revānum **sorma** ḥālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü rāzum cümle fāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 3). [sorma, -ma]

sor: Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek II emmek, öpmek.

Ser-i zülfini gördüm cīme beñzer / Leb-i la‘lını **sordum** mīme beñzer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 1). [sordum, -du, -m]

sor: Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek II halini sormak, ilgi göstermek II emmek, öpmek.

Niçe gündür bu Muḥibbī hicrūñ-ile ḥastadır / Bir **sora-gel** döstüm cān virmesün tūmārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1279, Beyit 5). [sora-gel, -agel]

Bu Muḥibbī la‘l-i nābuñ ḥastasıdır iy şanem / Bir **soragel** ölür ise olmasun tūmārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 5). [soragel, -agel]

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / **Sora-gelmez** mi ‘aceb ol lebleri ‘İsī-nefes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4). [sora-gelmez, -agel, -mez]

sorıl: Sorulmak, sorguya çekilmek, hesap sorulmak.

Başlar kesilür kan saçılır līk **sorılmaz** / Bu nev‘e olur rāh-ı maḥabbetde çok işler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 6). [sorılmaz, -maz]

sormaz mısız: Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.

Ġam ile bu ḥālüm tebah aḥvālūmi **sormaz mısız** / Yārān nedür ḥālūñ diyü bu ḥālūmi **sormaz mısız** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 1). [sormaz mısız,]

sormaz mısız: Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.

Ġam ile bu ḥālüm tebah aḥvālūmi **sormaz mısız** / Yārān nedür ḥālūñ diyü bu ḥālūmi **sormaz mısız** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 1). [sormaz mısız,]

sormaz mısız: Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.

Gördüm dutışdum âteşe ol şem‘-i hüsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervâne-veş bu bälümi **sormaz misiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [*sormaz misiz,]*

sormaz misiz: *Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.*

Âh ğam şebinde giceler tâ şubh olunca iñlerem / Bu nev‘edür ħälüm benüm meh sälümi **sormaz misiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*sormaz misiz,]*

sormaz misiz: *Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.*

Ehl-i günâh olanları dirler yakarlar âteşe / Ğâyet günâhum çok benüm a‘mälümi **sormaz misiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [*sormaz misiz,]*

sormaz misiz: *Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.*

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldu yine / Kullar başına gelmesün aĥvâlümi **sormaz misiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*sormaz misiz,]*

soyın: *Soyunmak; üzerindeki elbise ve giyeceklerin bir kısmını veya tamâmını çıkarmak.*

İrişüp cānān vişālīne bulur maṭlūbını / Ten libāsından şu cān kim **soyınup** ‘üryān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*soyınup, -up]*

söyindür: *Söndürmek.*

Dilümden ‘äleme düşdi dururken nāgehān âteş / **Söyindür** vaşluñ ābıyla ider yoĥsa ziyān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*söyindür,]*

söyle: *Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.*

Māyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revān / **Şöyle** beñzer kim sanur ol sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*şöyle,]*

(ج) Revā görme kapuñda baña cevri ide felek / Luṭf olmaya yoluñda ben olam **şöyle** ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*şöyle,]*

Hem-rāh olam ten didi cānum gider olsa / Cān **şöyle** gider ĥafice ki hergiz ĥaber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*şöyle,]*

Ğöñlüme geldi nüzül itdi yine sultān-ı ğam / **Şöyle** beñzer ĥoş gelüpdür aña bu vîrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*şöyle,]*

Hey ne zālīmsin ‘aceb ferdāyı ĥiç añmaz mısın / **Şöyle** zann itme ki maĥşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*şöyle,]*

Şöyle müşkil oldu bu mīm dehānuñ sırrı kim / Fehm-i esrārına vākıf olmamışdı ĥiç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [*şöyle,]*

Şöyle beñzer ĥısm idüp dilber baña kīn eylemiş / Ğamzesin ĥançer kılıp ebrūların çīn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*şöyle,]*

söyle: Demek, söylemek.

'İşkuñ rumüzü neydüğünü zâhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunu **söyleyen** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [söyleyen, -y, -en]

Âteş-i 'işkuñ rumüzün niçe tahrîr eyleyem / **Söylesem** 'âlem yanar sanmañ ki ancak nâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [söylesem, -se, -m]

(س) **Söyler** ruñuñ medhin okur bülbül-i dil / Yüzüne karşı olur şâm u seher hoş-güftâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [söyler, -r]

(ذ) Zâtuñı senüñ niçe beyân eyleyeyim / Her kaçan **söylesem** ol demde zebân oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [söylesem, -se, -m]

Suval olmaya ger virme cevâbı / Gönülde olanı **söylemek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [söylemek, -mek]

Âh kim ben bülbüle gül yüzlü yârum **söylemez** / İnledüp güş itmeyüp feryâd zârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [söylemez, -mez]

Zülf[i] çevgânıyla çelmez başumı top eylesem / 'İşk meydânında ol çâbü-k-süvârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [söylemez, -mez]

Anı sevmek cân-ıla bildüm günâh imiş baña / Her gün artar bu günâhumdur ki yârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [söylemez, -mez]

Yâr vaşlum isteyen yolumda cân virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebânım vây ne ra'nâ **söylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [söylemiş, -miş]

söyle: Demek, duyurmak.

Bu Muhibbî şî'riniñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür qadrini aña **söyleñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [söyleñüz, -ñüz]

söyle: Demek, söylemek II şiir söylemek.

Muhibbî şî'rini rindâne **söyler** / Olursa şî'r içinde tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [söyler, -r]

söyle: Demek, konuşmak.

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki **söyler** tûfîdür kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [söyler, -r]

Âh kim ben bülbüle gül yüzlü yârum **söylemez** / İnledüp güş itmeyüp feryâd zârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [söylemez, -mez]

Âh kim Tañrı selâmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazar ol gamze-kârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [söylemez, -mez]

İy Muhibbî niçe gamda olmasun bu hasta-dil / Bir niçe gündür ki ol zîbâ nigârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [söylemez, -mez]

Ger dehân olsa lebûnde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca güler hîç **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*söylemez, -mez*]

söylen: *Bahsi geçmek, konuşulmak.*

Dil virelden zülfinûñ zencîrine dîvâne-veş / Meclis içre **söylenür** miñnetlerüm efsâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*söylenür, -ür*]

söylet: *Konuşturmak, dile getirmek // Müzik aleti çalmak.*

Muğannî al ele sâzuñı **söylet** / Nazâr kıl ‘âleme bâğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3*). [*söylet,]*

söz: *Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kavil.*

Zâhid eydür geç Muhibbî bâde vü mañbûbdan / Hîç yakışmaz gönüme zîrâ **sözünñ** serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*sözünñ, -i, -n, -ün*]

Didüm cânâ ‘aceb rüşen yüzün var / Didi tañsîn idüp yahşî **sözün** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*sözün, -ün*]

Almaz dâmenin gül hâr elinden / Dağı şürîde bülbül ne **sözün** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*sözün, -ün*]

Er odur kim şabr idüp çeke cefâ vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikâyet **söz** er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*söz,]*

Beñzerem dimiş nigârâ haddüñe / Bu **sözinden** sen güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*). [*sözinden, -i, -n, -den*]

Ben şeb-i hicre nihâyet bulmadum ‘âlemde âh / Bu **söz-imiş** mâhitâbum her işe pâyân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*söz-imiş, -i, -miş*]

Miyânından haber kim var dir ise / **Sözi** taşdıñ olunmaz çün gümândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*sözi, -i*]

Kesilür şem‘ gibi itme zebânuñı dırâz / ‘Âkil-iseñ bu **sözüm** levh-i dilün üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*sözüm, -üm*]

Nâşih **sözünñi** bildüm cümlesi kamu nesîh / Nağd isteyüben gönüm efsâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*sözünñi, -ü, -ñ, -i*]

Şürîde olup **söze** kaçan başlaruz biz / Bülbül ile güyâ ki sabakdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*söze, -e*]

Olmadı benüm **sözüm** katuñda revâ henüz / Bu derd-i ‘işka olmaz imiş âh devâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*sözüm, -üm*]

Saña ger hür [u] perî dirsem olur bu **söz** hañâ / Zîra kim ehl-i başiret anlara âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*söz,]*

Mâh-rûlar mihrî dilden zâyil olmaz pend-ile / Nâşihâ virür şudâ’ lutf eylegil bu **sözi** kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*sözi, -i*]

Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir **sözi** güş / Müjde kim togdı hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [*sözi, -i*]

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu **sözi** ben dimezem bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [sözi, -i]

‘Âşık derd-ile virmeye cānāneye cānım / ‘Âşık degül tutmañ anuñ **sözine** siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [sözine, -i, -n, -e]

Her kim ki bugün kılmaya dünyā maħabbetin tırāş / Budur **sözüm** itmeye iki cihānda ol ma‘āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [sözüm, -üm]

Varam meyħāneye da‘vet kılasız / Ki vā‘iz **sözine** ben dutmazam güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [sözine, -i, -n, -e]

Düg dilüñi kendi ĥaddüñden tecävüz eyleme / Ulularuñ **sözleridür** bu benüm sözüme nāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [sözleridür, -ler, -i, -dür]

Düg dilüñi kendi ĥaddüñden tecävüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu benüm **sözüme** nāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [sözüme, -üm, -e]

Āsitānuñda gedā olsam dimiş / **Sözlerinden** pädişādür çün ġarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [sözlerinden, -ler, -i, -n, -den]

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kavil. II şiir.

Naħl-i gülden tāze terdür bu Muhibbî’ñüñ **sözi** / Anuñ-ıçun ehl-i ‘ışk olan ider her bār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [sözi, -i]

İy Muhibbî söyle söz virsün ĥaķıkatden ĥaber / Şimdiki şā‘irlerüñ her bir **sözi** zāhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [sözi, -i]

Bu Muhibbî **sözlerin** gevherleyin dak güşuña / Tā görenler diyeler kim bu dür-i meknün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [sözlerin, -ler, -i, -n]

Yār daksun cevher-i nazmumı lāyık güşına / Çün Muhibbî her **sözün** bir gevher-i nā-yābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [sözün, -ün]

Maħabbet baħrına taldum **sözüm** dürr-i ma‘ānīdür / Anuñçün ehl-i ‘ışkuñ dāyimā vird-i zebānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [sözüm, -üm]

Gel Muhibbî **sözlerini** dür gibi tak güşuña / Rişte-i cān üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [sözlerini, -ler, -i, -n, -i]

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ānī baħrına talup çıkarduñ dür gibi **sözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [sözler, -ler]

Muhibbî zıkr ider şekker lebün çün / Olur her bir **sözi** ĥand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [sözi, -i]

İy Muhibbî dürişüp ‘ışk-ı ĥaķıķī taleb it / **Sözlerüm** cümle ĥaķıķīdür anı sanma mecāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [sözlerüm, -ler, -üm]

Yār çün kim nazār itmez bu **sözüm** gevherine / Māl-ı Ķārün ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [sözüm, -üm]

Muṭribā al sāzuñi eyle ‘amel / Kim Muħayyer ola **sözünden** Ħicāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 2*). [sözünden, -ün, -den]

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin / **Söz** tamâm vallâhu a'lem iy Muhibbî sözi kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5). [söz,]

Muhibbî **sözleri** dürr ü güherdür / Gerekdür anı yârân ide mengüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5). [sözleri, -ler, -i]

Cânâ Muhibbî **sözlerini** dak kulaguña / Nâdân eline düşmeye ol gevheri yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5). [sözlerini, -ler, -i, -n, -i]

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle yârân anı mengüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5). [sözün, -ün]

Çıkarmaga bu dil **söz** gevherini / Yaşum baırına san 'ummâna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4). [söz,]

Bahr-ı dilden çıkarup gavvâş olup **söz** dürlerin / 'Arz idince kapuşup yârân hemân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4). [söz,]

Hâlet-i sözi virür diñle Muhibbî **sözini** / Diğkat eyle bulasın anda niçe ma'nî-i hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5). [sözini, -i, -n, -i]

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelimeler, laf, kavil. II atasözü, mesel.

İntizâr-ıla lebüñden bulmadum bir zerre kâm / Bir **söz-miş** sabr-ıla dirler koruk helvâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2). [söz-miş, -miş]

söz açsam: Bir konuya giriş yapmak; bir konu veya kişi üzerinde konuşmaya başlamak.

Eger 'ışkuñ şerârından **söz açsam** / Dutuşup dag u deryâ eyleye cüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4). [söz açsam, -sa, -m]

söz diye: Söz söylemek, konuşmak.

Tâkati kalmadı kim sensüz Muhibbî **söz diye** / Cândan ayrılrsa beden lâ-büd kalur güftârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5). [söz diye, -ye]

söz söyle: Bir şeyler anlatmak, konuşmak // şiir söylemek.

İy Muhibbî söyle söz virsün hâkîkatden haber / Şimdiki şâ'irlerün her bir sözi zâhir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5). [söz söyle,]

söz söyledün: Bir şeyler anlatmak, konuşmak.

Her ne söz kim söyledün virür hâkîkatden haber / Lîk güş itmege anı degme nâdân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6). [söz söyledün, -dü, -ñ]

söz tutar: Söz dinlemek, itâat etmek.

Dil virme didüm zülfine gel pendümi güş it / Dîvâne gönül söz mi tutar bildüğün işler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3). [söz tutar, -ar]

söz ü sâz: Söz ve çalgı.

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâydur gönüm benüm / Ol sebebden **söz ü sâz** u çeng ü nâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [*söz ü sâz,]*

söze gelse: Konuşmak, dile gelmek, konuşmaya başlamak, söz söylemeye başlamak.

Ger gülerse hokka-i yâkûti dürler gösterür / **Söze gelse** lutf-ıla la‘l-i Bedağşânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [*söze gelse, -se]*

sözi kes: Konuşmaya (şiire) son vermek.

Yok miyânından eser gelmez dehânından cevâb / Kimse yok virür haber andan Muhibbî **sözi kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*sözi kes,]*

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin / Söz tamâm vallâhu a‘lem iy Muhibbî **sözi kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [*sözi kes,]*

sözine uyma: Söze itimat etmek; sözüne kanmak.

Her ne dirse hâkquma uyma rakîbüñ sözine / Bilürem kim ol seni hayr işe irşâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*sözine uyma, -ma]*

sözini tağıtdı: Söyleyeceklerini dağınmak söylemek, ölüm sarhoşluğuyla ne söylediğini bilmemek.

Leblerüñden hastayam bir büse didüm didi yâr / **Sözini tağıtdı** beñzer ölecek sayru-y-ıñış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*sözini tağıtdı, -dı]*

sözünü uzatma: Sözü uzatmamak, sözü kısa tutmak, anlaşılana bir şey üzerine daha fazla söz söylememek.

Âh u nâleñden Muhibbî yâr añlar halüñi / **Sözünü uzatma** çün kim ‘ârife bir nükte bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*sözünü uzatma,]*

su: Su.

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdârüñi / Anuñ-ıçun başını **su** gibi ol taş çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*su,]*

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim kurla **su** üstine dölâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*su,]*

Agzına şebnem sehergeh nergisüñ **su** dökdüğü / Lâle ile gice mey içmiş bu ki mağmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*su,]*

Niçe yıldur bañr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül / Sanma ancak **suda** yüzmek murğâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*suda, -da]*

Ĥâller meyl ider ol ‘ârız-ı dil-cüya gelür / Sanki Hindü-beçeler teşne olup **suya** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*suya, -y, -a]*

Rebî' eyyâmı gül devr-i semendür / Akar **su** her taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*).
[su,]

Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr isterüz / Şâf kalbüz görmege **su** gibi dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [su,]

Zâhidâ **su** üzre salsañ ger bugün seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saña nihâyet hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [su,]

Dîdâr-ı yâra tâlib-iseñ âhîr iy gönül / Eyle niyâz **su** gibi rüyuñ türâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*).
[su,]

su: Şu, işaret sıfatı.

İrişüp cânân vişâline bulur maflübını / Ten libâsından **şu** cân kim soyınup 'üryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [şu,]

Yüzi gül saçları sünbül **şu** dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [şu,]

su: Yan, yön, taraf, cihet.

Gözüm yaşı 'aceb midür benim her **sü** revân olsa / Hayâl-i kıddi bâğ-ı dilde bir serv-i bülemdümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [sü,]

su: Akarsu, ırmak II gözyaşı.

Gözlerüm yaşı benim key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ğarķ eyledi ol **su** begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [su,]

Gözlerüm yaşı benim key sakınuñ kanlu **sudur** / Niçe merdümleri ğarķ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [sudur, -dur]

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum 'ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri bir zamân **su** bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [su,]

su gibi ezber okur: Eksiksiz ezberlemek, ezberini kusursuz okumak.

Haţt-ı ruhsârıñ Muhibbî **su gibi ezber okur** / İşiden dir süre-i Nür u Duĥân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5*). [su gibi ezber okur, -r]

su seper: Su serpmek, su saçmak II ağlamak, gözyaşı dökmek.

Kirpügüm cârüb olup çeşmüm dem-â-dem **su seper** / Dimesünler tâ görenler küy-ı yâruñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [su seper, -er]

su seper: Su serpmek, su saçmak II ağlamak, gözyaşı dökmek.

Kirpügüm cârüb olup saķķâ-yı çeşmüm **su seper** / Hıdmete bil bağlayup küyında ferrâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [su seper, -er]

su sepüp: *Su serpmek, su saçmak II ağlamak, gözyaşı dökmek.*

Su sepüp iy dīde sula hāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [*su sepüp, -üp*]

su virdi: *Su vermek, sulamak.*

Başdan ayaga degin göz yaşına ğarķ oldum / Līk **su virdi** bu dil âteşi bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [*su virdi, -di*]

sü'âl ola: *Sorulmak.*

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir cevāb eyle ki anda ola çok ma'nî-i hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [*sü'âl ola, -a*]

subh: *Sabah.*

Habībüm gün yüzün göster vişālün **şubhına** irsün / Şeb-i hicründe aḥvālî Muhibbî'nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*şubhına, -ına*]

Çünkü rüşendür eyā ḥurşîd-rū şıdkum saña / **Şubh** gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*şubh,]*

şubh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Bülbülem tā **şubh olunca** āh u efgāndur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzārî gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*şubh olunca, -ınca*]

şubh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Dün gice şem'-i ruḥına karşu ol meh-pārenüñ / **Şubh olunca** yakmışam pervāne-veş bāl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*şubh olunca, -ınca*]

şubh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Dün gice tā **şubh olunca** niçe biñ pervānenüñ / Bāl ü perrin yanduran ol şem'-i bî-pervāyî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*şubh olunca, -ınca*]

şubh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Bezm ara tā **şubh olunca** iy Muhibbî nāle kıl / Çalınur mızrāb-ı gamla çün göñül ŧanbürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*şubh olunca, -ınca*]

şubh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Şem' gibi giceler tā **şubh olunca** yanmayan / Meclis-i 'irfāna anlar girmege lāyık midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*şubh olunca,]*

subh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Vâdi-i hicre düşelden oldu bu dil bî-karâr / İnleyüp tâ **subh olunca** aqlaram ben zâr u zâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1). [subh olunca, -ınca]

subh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül gibi / **Subh olunca** bu Muhibbî sanma feryād eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5). [subh olunca,]

subh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Âh gam şebinde giceler tâ **subh olunca** inlerem / Bu nev'edür hâlüm benüm meh sālūmi sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3). [subh olunca,]

subh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

'Âlem içre var mıdır gülşende gül / **Subh olunca** bülbülin zâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2). [subh olunca,]

subh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Giceler tâ **subh olunca** inleseñ olmaz 'aceb / Kâr-ı 'ışk âsân mı sanduñ bilmeduñ iy bu'l-heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2). [subh olunca,]

subh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Ol gül-i nevresteyi hâr-ıla bir yirde görüp / **Subh olunca** inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3). [subh olunca,]

subh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Muhibbî giceler tâ **subh olunca** / Kılur bülbül gibi dāyim nevā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5). [subh olunca,]

sübha: Çekilen tesbih, tesbih tânesi.

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyh-i şehri / Dām-ı rızk **sübhası** şad dānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4). [sübhası, -sı]

subha çıkmadı: Sabaha çıkmamak: Sabaha kadar yaşayamamak, sabahtan önce ölmek.

Büseyi ferdāya saldı dün gece cānānumuz / İntizār-ıla geçüp çıkmadı subha cānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1). [subha çıkmadı, -dı]

subha değin: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Yummaz gözünü **şubha degin** her gece kevkib / Beñzer ki anuñ āhum odından hāzeri var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*şubha degin,]*

subha degin: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Şem'-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden ne 'aceb / Kim Muhibbī giceler **şubha degin** yana geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*şubha degin,]*

subha degin: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Yine dil murğı şehā gün yüzünü yād eyler / Giceler **şubha degin** nāle vü feryād eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*şubha degin,]*

subha degin: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Dil hasta yatur kimsene hālını sormadı / Eyler Muhibbī **şubha degin** āh u vā henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*şubha degin,]*

subha degin: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Uyumazsa ne 'aceb sinesi pür āteş olan / Nitekim **şubha degin** şem'-i şebistān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*şubha degin,]*

şubha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Gül yüzün medhinde dil feryād ider tā **şubha dek** / Bülbül olan nite kim gülşende güyālık sever (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*şubha dek,]*

subha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Ekşerī 'āşıklaruñ tā **şubha dek** bī-dār olur / Kim ki 'ışkıdan bī-ħaberdür ol yatur her ān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*şubha dek,]*

subha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Ĥasretiyle bu Muhibbī giceler tā **şubha dek** / Gözlerin seyyāre-veş yummaz figān u zār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*şubha dek,]*

subha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

N'ola yasdansam eger taş işigini **şubha dek** / Kim sa'ādet kişiye vaqt-ı seherden açılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*şubha dek,]*

subha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Zerre gibi gün yüzünüñ zār u sergerdānıyuz / **Şubha dek** sen gül-ruħuñ biz bülbül-i nālānıyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*şubha dek,]*

subha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Giceler t **subha dek** ney gibi efgn eylerüz / Bu umıda ne getürür görelüm tağdrmz (*Muhibb Dvn, Gazel 1273, Beyit 4*). [*subha dek,]*

subha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Œem[]-veŒ kan ağlaram t **subha dek** dildrsuz / Bülbül-i Œrdeyem kim dŒmiŒem glzrsuz (*Muhibb Dvn, Gazel 1322, Beyit 1*). [*subha dek,]*

subha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Maţbaĥ-ı gmda Muhibb giceler t **subha dek** / Miĥnet  derd  beldan gyır bir nesne yemez (*Muhibb Dvn, Gazel 1364, Beyit 5*). [*subha dek,]*

subha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Œem[] gibi giceler t **subha dek** kan ağlaram / Œoĥbet eyler gice gündüz yr-ıla her ĥr u ĥes (*Muhibb Dvn, Gazel 1383, Beyit 2*). [*subha dek,]*

subha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Giceler ney gibi nln oluram t **subha dek** / Bulmadum feryduma ‘lemde bir feryd-res (*Muhibb Dvn, Gazel 1384, Beyit 2*). [*subha dek,]*

subh-dem: Sabah vaktinde, sabahleyin.

Mest idüm dn gice vardum **subh-dem** meyĥneye / Bir kdeĥ mey sundılar baŒdan ĥmrum aldılar (*Muhibb Dvn, Gazel 1058, Beyit 4*). [*subh-dem,]*

Görinen **subh-dem** sanmaĥ Œafaę gökler kenrında / Yakan bu dmen-i çarĥı bu ĥ-ı Œubĥghumdur (*Muhibb Dvn, Gazel 1077, Beyit 3*). [*subh-dem,]*

Murĥ-ı vaĥŒı gibi siĥdi her țaraf seyyreler / **Œubh-dem** Œahbz-veŒ çn açdı bl  per gneŒ (*Muhibb Dvn, Gazel 1421, Beyit 6*). [*subh-dem,]*

subh-ı viŒl: Vuslat, kavuŒma sabahı.

Ne kılsun ‘Œıkuĥ baĥt-ı siyhı Œm-ı miĥnetde / Œeb-i hicre nihyet yok ki hiç **subh-ı viŒl** olmaz (*Muhibb Dvn, Gazel 1355, Beyit 3*). [*subh-ı viŒl,]*

suc: Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, tre ve aĥlka aykırı davranıŒ, kabahat.

Suçını Muhibb’nĥ ‘afv eyle disem dilber / Sürer kapudan anı dvna ĥabl itmez (*Muhibb Dvn, Gazel 1258, Beyit 5*). [*suçını, -ı, -n, -ı]*

sd: Süt.

İncinür sanma cefâdan cevre mu'tād olmuşuz / **Süd** yirine zehr-i gamla bislemiştir anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*süd,]*

sudâ' virür: *Başa ağrı vermek, başını ağrıtmak: tedirgin etmek, bıkkınlık vermek, can sıkıkmak.*

Mâh-rûlar mihrî dilden zâyil olmaz pend-ile / Nâşihâ virür sudâ' lutf eylegil bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*sudâ' virür, -ür]*

süfi: *Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).*

Mescide dönmüş iken vardum yine meyhâneye / 'Âşıkı 'ayb itme **şüfi** çünkü gavgâdan kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*şüfi,]*

Huzûr-ı kalb-ile 'ârif yatur meyhâne küncinde / Şafâsuz **şüfi** mescidde kurı gavgâyâ düşmüşdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*şüfi,]*

Bâdeyi rinde virüp 'âşıkâ ma'şûk etegin / **Şüfiye** zerğ u riyâ zâhide fetvâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*şüfiye, -ye]*

Meygede âdâbını **şüfi** ne bilsün sor baña / Hürmetin ol dergehün 'âlî-cenâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*şüfi,]*

Bekle **şüfi** dâyimâ sen var selâmet güşesin / 'Âşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*şüfi,]*

Zemm ider gül gibi her demde şarâbı **şüfi** / Hürmetin anlamayup lîk içer qand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*şüfi,]*

suhan divem: *Söz söylemek / konuşmak.*

Ĥabîbüm sorma gel şerĥ-i ġam-ı hicrânı sen benden / Zebânüm lâl olur ġudret mi var diyem suĥan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*suĥan diyem, -y, -e, -m]*

suhen-ver: *Söz söyleyen.*

Tutdı Muĥibbî dehri eş'âr-ı dil-pesendün / Senün gibi **suĥen-ver** bildüm cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*suĥen-ver,]*

sühte: *1. Yanmış, yanık 2. mec. Bağıri yanık kimse, âşık.*

Bu semâda görineni berğ u bârân sanmañuz / Çarĥ-ı gerdân yakılıp ben **sühte** için aglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*sühte,]*

sükker: *Ar. Şeker.*

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki söyler tûfidür kim **sükker** agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*sükker,]*

sula: *Sulamak, su vermek.*

Su sepüp iy dīde **sula** hāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [*sula,]*

sülevmān: *Kanuni Sultan Süleyman (Muhibbî) II Hz. Süleyman.*

Çün **Sülevmān** minneti murgāna hergiz itmeyem / Başum üzre sāyebānum āh-ı dūd-efzā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*sülevmān,]*

sülevmān-ı zamāna: *Zamanın Süleyman'ı // sevgili.*

Sen **Sülevmān-ı zamāna** tuhfe idüp cānumı / Eyleyüp pāy-ı cerād getürdüm anı mūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3*). [*sülevmān-ı zamāna, -a]*

sultān: *Sultan, padişah, hükümdar II sevgili.*

Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘aşıklaruñ / Kullardur dir ki gelsün görelüm **sultānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*sultānumuz, -umuz]*

Ġam-ı endüh ile furqat beni āhîr helāk eyler / Meded devletlü **sultānum** benim hālüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*sultānum, -um]*

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna ‘arz / Olğelmişdür kuluñ ahvāli çün **sultāna** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*sultāna, -a]*

sultān: *Sultan, padişah, hükümdar.*

Maħabbetden ola bir dil ki hālî / O şehre beñzeye **sultānı** yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*sultānı, -ı]*

Taht-ı ‘ālî-durur bu mülk-i vücūd / Oturur ‘ışk anda **sultāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*sultāndur, -dur]*

Bister-i hākîde gördüm bir gedā ‘üryān uyur / Mesned-i şāhîde yatur sanasın **sultān** uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*sultān,]*

Bu Muhibbî'nün murādı bendeñ olmakdur hemān / Gerçi kim zāhirde biz de memleket **sultānyuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*sultānyuz, -ı, -y, -uz]*

sultān olmaga: *Padişah, sultan olmak.*

Hāy u hūdan dil kaçır ancak virür başa şudā' / Olmaga cümle cihān mülkine sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [*sultān olmaga, -mag, -a]*

Küy-ı dilberde Muhibbî'ye gedā olmak yiter / Bu cihāna ser-te-ser olmaga sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*sultān olmaga, -mag, -a]*

Şol ki istiğnā serîrinde oturdu şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iklîme sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*sultān olmaga, -mag, -a]*

sultān olur: *Padişah, sultan olmak.*

Şol esîr-i 'ışk olan abdâla bak gel husrevâ / Baş açup serverlik ider 'âleme **sultân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*sultân olur, -ur*]

sultân-ı ğam: *Gam sultanı.*

Gönlüme geldi nüzül itdi yine **sultân-ı ğam** / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*sultân-ı ğam,]*

sultân-ı 'ışk: *Aşk sultanı II sevgili.*

Kuralı şahrâ-yı dilde haymesin **sultân-ı 'ışk** / 'Akl u şâbrum gitdi benden aña fermândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*sultân-ı 'ışk,]*

sultân-ı 'ışk: *Aşk sultanı II sevgili.*

Sultân-ı 'ışk egnüme yaşum ser-â-serin / İtdi 'atâ hil't-i rengin zer kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*sultân-ı 'ışk,]*

sultân-ı 'ışk olsa: *Aşkın hükümdarı olmak.*

Sultân-ı 'ışk olsa Muhibbî 'aceb midür / Meh gibi var çü meclis-i ğamda çerâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*sultân-ı 'ışk olsa, -sa*]

sulu: (*Meyve için*) *Kendi cinsinden olanlara göre suyu daha çok olan.*

Bâğ-ı hüsninde virür ğayra **sulu** seftâlûlar / 'Aşık-ı dil-ħaste ger varsa aña ayyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*sulu,]*

sun: *Vermek, uzatmak, takdim etmek.*

Deyr içinde zülfini zünnâr idüp ol muğbeçe / Baña **sundukda** kadeh üstinde ħaçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*sundukda, -dukda*]

Yâra **sundum** 'iydgehde gönlümi elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*sundum, -du, -m*]

Gül mevsiminde sâkî elinden kadeh **sunar** / Nüş ide anı zehr ise kim ictinâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*sunar, -ar*]

Mest idüm dün gice vardum şubh-dem meyħaneye / Bir kadeh mey **sundılar** başdan ħümârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*sundılar, -dılar*]

Döstum zülfün şebinde ruħlaruñ mehtâbdur / **Sun** lebün câmın baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*sun,]*

Sun Muhibbî'ye leblerüñ câmın / Çünki bu derdine o dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*sun,]*

Muṭribâ nâle ile meclise gel nâyı getir / Sâkiyâ **sun** berü ol câm-ı muşaffâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*sun,]*

Sâkiyâ gör dehri bî-bünyâddur / Bâde **sun** kim 'ömr hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*sun,]*

Sâkiyâ cām-ı şafâ **sun** tâ vire kalbe cilâ / Ğam buġarı yoksa dil âyînesini jeng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 2*). [sun,]

Ĥaste-dilven döstüm cām-ı lebüñden cür'a **sun** / Sâķi-i devrân elinden dolmadan peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4*). [sun,]

Katıdur kaşlarıñ yası anı nâ-ehle gel sunma / Baña **sun** kıymetin kâdrin kemândâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [sun,]

Katıdur kaşlarıñ yası anı nâ-ehle gel **sunma** / Baña sun kıymetin kâdrin kemândâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [sunma, -ma]

Sun agzuma dehânuñ şekerini / Benüm boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [sun,]

Sun nüş ideyim la'l-i lebüñ rāhat-ı cāndur / Tâ mest olup hâlin ide saña Muhib 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [sun,]

sünbül: Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II saç kıvrımı, zülûf.

Bir saçı **sünbül** yüzi gül yârı gördüm bir nazâr / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [sünbül,]

İy dil nazâr kıl 'arızı güldür ya lâledür / **Sünbül** saçına bağla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [sünbül,]

Yüzi gül saçları **sünbül** şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [sünbül,]

Saçı **sünbül** 'arızı yârıñ gül-i hamrâ geçer / Bâġ ara serv-i sehîden kâmeti a'lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [sünbül,]

Dil perîşân idi âh oldu yine daġı beter / **Sünbülün** çünkü müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [sünbülün, -ün]

İy saçı **sünbül** lebi gonca yañaġı verd-i ter / Bâġ-ı hüsnünde olupdur gözlerüm yaşı maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [sünbül,]

Gülşen-i hüsnüñe ugrarsa şabâ sanma güzâf / **Sünbülünden** şanemâ almag-ıçun büyâ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [sünbülünden, -ün, -den]

Ĥalka Ĥalka **sünbülü** bād esse ditrer her taraf / Sanki bir tāvüsdur cevân idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [sünbülü, -i]

'Aceb **sünbül** midür zülfüñ ya 'anber / Dimâġ-ı dehr olur andan mu'aţtar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [sünbül,]

Dür dişleri firâkıyla **sünbül** saçın añup / Âh eyledükçe yaş ki dökem dâne dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [sünbül,]

Şabâ **sünbül** saçından [ger] bü iltseñ / Ĥıţâ'ya Çîn'e ulu armagandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [sünbül,]

Ĥüsn-ile iy saçı **sünbül** seni Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnün'ı daġı karşıña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [sünbül,]

Alan bir şemme bñ **sñnbñl** saçından / Muhibbñ niç' ola sevdāya düşmez (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1222, Beyit 5*).
[sñnbñl,]

Nigārā **sñnbñlññ** ħam-der-ħam olmış / Garih pergār-ı cümle 'ālem olmış (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1461, Beyit 1*).
[sñnbñlññ, -ññ]

Düşeli cān u gñññl **sñnbñl** saçññ sevdāsına / Başda sevdā dilde āteş eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1465, Beyit 4*). [sñnbñl,]

sñnbñl: Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II hat, yazı.

Şi'rümññ her beyti güldür ħāttı **sñnbñlden** nişān / İy Muhibbñ sñnbñle baglu ħazel gül-destedür (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1132, Beyit 5*). [sñnbñlden, -den]

sñnbñl: Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi.

Şi'rümññ her beyti güldür ħāttı sñnbñlden nişān / İy Muhibbñ **sñnbñle** baglu ħazel gül-destedür (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1132, Beyit 5*). [sñnbñle, -e]

Gñlsitān içre kızardı göreliden gün yüzññ / İşidelden zñlfini **sñnbñl** perışāndur henüz (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1271, Beyit 7*). [sñnbñl,]

sñnbñl ü reyħān: Sümbñl ve reyħan çiçeği.

Bezm-i ħüsniinde kaçan zñlfi gelür 'arızına / Meclise ziynet için **sñnbñl ü reyħān** getirür (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1115, Beyit 3*). [sñnbñl ü reyħān,]

şun'-ı ħakk'ı: Allah'ın sanatı, yaratıcılığı.

Şun'-ı ħakk'ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ 'aceb çñn anda var ħuffāş göz (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1233, Beyit 4*). [şun'-ı ħakk'ı, -ı]

sür: Düşman ħücumlarından korunmak için şehrin etrāfına çekilen yüksek duvar, kale duvarı.

Şehr-i 'ışkuñ resmini urdukda ressām-ı ezel / Kelle-i 'uşşāđdan **sürını** bünyād eylemiş (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1413, Beyit 3*). [sürını, -ı, -n, -ı]

sür: Değdirmek, dokundurmak.

Öpdüm evvel leblerini soñra **sürdüm** gözñme / Böyledür 'ādet Muhibbñ olsa turfanda yimiş (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1416, Beyit 5*). [sürdüm, -dü, -m]

sür: Sürmek, kovmak, uzaklaştırmak, göndermek, sürgün etmek.

Hey ne zālimsin varup ger kapuña dād istesem / Ya **sürññ** yā öldürññ diyü o dem fermān olur (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1095, Beyit 6*). [sürññ, -ññ]

Suçını Muhibbñ'nññ 'afv eyle disem dilber / **Sürer** kapudan anı dñvāna ħabñl itmez (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1258, Beyit 5*). [sürer, -er]

Beni **sürdüñ** kapuñdan kaldı ağıyar / Tutar mı hiç şirüñ yirini müş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3).
[sürdüñ, -dü, -ñ]

sürâhî: (Ar. şurâh "sâfî şarap"tan nispet eki -i ile şurâhî) İçine su, şerbet, şarap vb. şeyler koymaya yarayan, uzun boyunlu cam veya billür kap.

Ben **şürâhî** gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sâkiyâ senden kadeh ihsân olursa çok midur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2). [şürâhî,]

Gül oldı meclis içre yine sâğar / **Şürâhî** bülbül olmuş kulkülü var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2). [şürâhî,]

Kadehler meclis içre sanki güldür / **Şürâhî** bülbül olmuş kulkülü var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3).
[şürâhî,]

sür'at: Çabukluk, hızlılık, hız.

Gül ü mül şohbetin fevt itme sâkî / Bilürsin kim baharuñ **sür'ati** var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8).
[sür'ati, -i]

süre-i ihlâsı okuñ: İhlas suresi okumak.

Râh-ı gâmda iy refikân cân virürsem derd-ile / Benüm için **süre-i İhlâsı okuñ** ez-halâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4). [süre-i ihlâsı okuñ, -ñ]

süre-i nür u duhân: Kur'an-ı Kerim'in 24. ve 44. sureleri olan Nur ve Duhan sureleri.

Hañ-ı ruhsârüñ Muhıbbî su gibi ezber okur / İşiden dir **süre-i Nür u Duhân** ezberlemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5). [süre-i nür u duhân,]

süret: Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim II bir varlığın dıştan görünen, beş duyu ile bilinen yönü II yüz, çehre, surat II resim, tasvir.

Süret gözedüp **şürete** bakmadı Muhıbbî / Şâhib-nazar olan kişi lâ-büd hüner ister (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5). [şürete, -e]

Nağş-ı dünyâya Muhıbbî dil virüp aldanmazuz / **Şürete** meyl itmezüz zîrâ ki ma'nâsındayuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9). [şürete, -e]

Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / Bu ne hüsn ü ne **şuretdür** bunuñ gibi cemâl olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1). [şuretdür, -dür]

Sen melek-rüyı niçe teşbîh idem aşnâma kim / Bir kurı **şuretdür** ol güftârsuz refârsuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3). [şuretdür, -dür]

suretgeh-i nağsım: Resim yerinin görünüşü // sevgilinin yüzünün resmedilmesi.

Deyr içre egerçi yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez **suretgeh-i nağsım** nağkâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3). [suretgeh-i nağsım, -i, -n, -ı]

suret-i dil-keş: Gönül cezbedici suret (şekil, tasvir, resim).

Deyr içre egerçi yazılır **şuret-i dil-keş** / Teşbih idemez şuretgeh-i naqşını naqqāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*şuret-i dil-keş,]*

sûret-i leylâ'yı: *Leylâ'nın sureti; tasviri.*

'İşk-ıla olduñsa Mecnûn'a mu'âdil iy göñül / Her neye baksañ yazılmış **şuret-i Leylâ'yı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*şuret-i leylâ'yı, -'yı]*

sûret-i naqşını: *Yüzünün şekli, çehresinin tasviri.*

Eli ditrer olur hayrân u medhûş / Yazamaz **şuret-i naqşını** naqqāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4*). [*şuret-i naqşını, -i, -n, -ı]*

surh olduğu: *Kızarmak, kırmızılaşmak.*

Hûn-ı bülbülden-durur her dem gülün **surh olduğu** / Hûn-ı bagrum iy şabâ itseñ n'ola dildâra 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*surh olduğu, -dug, -ı]*

surh-ı eşküm: *Kırmızı gözyaşı, kanlı gözyaşı.*

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı dilde pinhân eylesem / Rûy-ı zerdüm **surh-ı eşküm** eylemez mi keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*surh-ı eşküm, -üm]*

sürme: *Göze çekilen maruf siyah madde.*

İy Muhibbî bî-emândur öldürür virmez emân / Anuñ-ıçun **sürme** ile tîğ-ı çeşmin zâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*sürme,]*

sürmelü göz: *Sürme çekilmiş göz.*

İdiser sırrımı âh 'âleme fâş / Nazarla **sürmelü göz** vesmelü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1*). [*sürmelü göz,]*

sür[ü]d ider: *Şarkı söylemek.*

Bülbül çemende sanma ki dâyim **sür[ü]d ider** / Gül şevkı-y-ile bülbülün işi âh u nâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*sür[ü]d ider, -er]*

sürür: *Sevinç, mutluluk.*

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / Göñlüme gelmez **sürür** illâ meger kim gam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*sürür,]*

sür-ves: *Düğün, şenlik gibi, düğün, şenlik misali.*

Dehre aldanma sakın fikr eyle âhiri günü / Gerçi bu 'âlem yüzi saña görünür **sür-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [*sür-ves,]*

suval olmaya: Soru sormak.

Suval olmaya ger virme cevābı / Gönülde olanı söylemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [*suval olmaya, -ma, -y, -a*]

süvār oldı: Binici olmak, binmek, ata binmek.

Oldı şîrâne bu esb-i çarḫ-ı gerdüna süvār / Ol sebebden başına urındı zer miğfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*süvār oldı, -dı*]

süvār olsa: Binici olmak, binmek, ata binmek.

Olam Kanber gibi önce piyāde / **Süvār olsa** kaçan dilber ‘Alî-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*süvār olsa, -sa*]

süvār olur: Binici olmak, binmek, ata binmek.

Düşüp önine gāşiyenin götürür şabā / Şeb-dîz-i zülfe yār kaçan kim **süvār olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [*süvār olur, -ur*]

süvār-ı esb-i nāz-ıla: Naz/cilve atının usta binicisi.

Kaçan çevgān ide zülfin **süvār-ı esb-i nāz-ıla** / Muḫibbî ‘ışk meydānının ser-ā-ser top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*süvār-ı esb-i nāz-ıla, --ıla*]

süz: Yakıcı, yakan, ateş.

Åhum düttüni ‘ālemi tār itdi Muḫibbî / Gerçi ki dinür bir **süz** imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*süz,]*

süz-ı āhuñdan: Ah ateşi.

Muḫibbî cāni cānāna fedā kıl k’olasın rāḫat / Niçe bir **süz-ı āhuñdan** tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*süz-ı āhuñdan, -uñ, -dan*]

süz-ı derūnumda: Gönül yangını.

Benüm **süz-ı derūnumda** yanar derd ehline her dem / Muḫibbî ṭab’ı miñnetden uzandukça zebān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*süz-ı derūnumda, -um, -da*]

süz-ı derūnumdan: Gönül yangını.

Cihān cümle olur **süz-ı derūnumdan** benüm rüşen / İderem şem‘-veş girye olam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*süz-ı derūnumdan, -um, -dan*]

süz-ı ‘ıskumdan: Aşkın ateşi, yakıcılığı.

Süz-ı ‘ışkımdan hikâyet eyledüm yâra biraz / Didi ‘âşık dirilen hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [*süz-ı ‘ışkımdan, -um, -dan*]

Kimse bilmezdi Muhibbî **süz-ı ‘ışkımdan** haber / Zâhir eyler ‘âleme bu sırrı eş‘arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*süz-ı ‘ışkımdan, -um, -dan*]

süz-ı ‘ışkuñla: *Aşkın ateşi, yakıcılığı.*

Nigârâ **süz-ı ‘ışkuñla** yakar dil her zamân âteş / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*süz-ı ‘ışkuñla, -uñ, -la*]

süzinäk: *Yakıcı, etkileyici olmak.*

Âbdâr eyler Muhibbî şî‘rini hem **süzinäk** / Âteş-ile âbı cem‘ itmiş kerâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*süzinäk,]*

süzinäk olmuş: *Ateşli olmak, ateşlenmek.*

Bu ‘aceb bārân-ı eşkümler gârka virdi ‘âlemi / Hiç teskîn olmadı dil **süzinäk olmuş** yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [*süzinäk olmuş, -mış*]

sâbit-kadem: *Yere sağlam basan // sözünde duran.*

Döstüm cevr ü ceñâdan sanma kim yüz döndürem / Bu tarîk-ı ‘ışkıda **sâbit-kadem** muhkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*sâbit-kadem,]*

semen: *Fiyat, eder, tutar, değer, kıymet II para II gözyaşı.*

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Degüldür kîse-i çeşmüm **semensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [*semensüz, -süz*]

senâlar idelüm: *Övmek, methetmek.*

(ع) **Senâlar idelüm** olmaya ol hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [*senâlar idelüm, -e, -lüm-lar, -e, -lüm*]

sevâb: *İyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah tarafından verilen mükâfat II böyle bir mükâfat kazandıracak hayırlı iş ve davranış.*

Şikeste-hâtır olmuşdur Muhibbî göñlüni sa‘y it / Ele al Ka‘be haqqıyçün buña beñzer **sevâb** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*sevâb,]*

Ğamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm didi / ‘Âşıkı öldürmenüñ bildüm **sevâbı** var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [*sevâbı, -ı*]

su‘bân: *Büyük yılan, ejderha.*

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol **su‘bân** uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*su‘bân,]*

sümme vechu'llāhi: "Allah'ın yüzü (zati) işte oradadır" (Bakara Suresi 115. Ayet.).

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Hakk'a nâzırız / **Sümme vechu'llāhi** gördük mäsivāya bakmazuz (Muhibbi
Dīvānı, Gazel 1337, Beyit 4). [sümme vechu'llāhi, -ı]

Ş

şāb: Genç, delikanlı.

Cān nişār itsem ‘aceb mi sākīnūñ ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol **şāb** ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 4*). [şāb,]

şābās: (*Fars. şād bās “şen ol, âferin, var ol” dan şābās*) Takdir ve beğenme ifāde eder; âferin, bravo.

Her kim ki virür rāh-ı maḥabbetde bugün baş / ‘Işğ ehli olan cān-ıla eydür aña **şābās** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 1*). [şābās,]

Laḥinde eger gūş ide bu nazmı Nizāmī / Baş kalduruban eyde hezārān buña **şābās** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 4*). [şābās,]

şād eylemez: Mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek.

Āh yıllar geçdi dilber göñlümi **şād eylemez** / Şāh kim zālīm ola mülkini ābād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 1*). [şād eylemez, -mez]

şād eylemiş: Mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek.

Ol tabīb-i dil yine bu ḥastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden göñlümi **şād eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 1*). [şād eylemiş, -miş]

şād eyler: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Dil ü cān gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümīde ki varup anda göñül **şād eyler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 2*). [şād eyler, -r]

şād ol: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Şad ol dilā ki añdı seni cevri-ile nigār / Dirdük anı ki katı ferāmūşlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 6*). [şad ol,]

şād ola: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Bu cihānuñ nesī vardur aña **şād ola** göñül / Kıl ḥaḳīḳat nazarın şeyh ü eger şāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 2*). [şād ola, -a]

şād oldugum: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Şād olurdu küyına varsam anuñ biñ cān-ıla / Men‘ ider **şād oldugum** āh ol sitemkār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 2*). [şād oldugum, -dug, -um]

şād olmasun: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Dilâ mülk-i ğama şâham niçe **şâd olmasun** gönülüm / Başumda dūd-ı âhumdan otagum kara şalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*şâd olmasun, -ma, -sun*]

şâd olsun: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Niçe **şâd olsun** Muhibbî gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde gönlin anuñ ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*şâd olsun, -sun*]

şâd olur: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Ğam yimem hâlî hayâli çün derün-ı dildedür / ‘Ankebütüñ gönli **şâd olur** megesçün dâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*şâd olur, -ur*]

şâd olur: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Cihânda hasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü hâlüm var / Ne dermândan olur dil şâd ne derdden infi‘âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*şâd olur, -ur*]

şâd olur: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Aglayup âh eylesem gül gibi dilber **şâd olur** / Gülşen içre var mı gül bārân ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*şâd olur, -ur*]

şâd olurdum: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Şâd olurdum kûyına varsam anuñ biñ cân-ıla / Men‘ ider şâd olduğum âh ol sitemkâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*şâd olurdum, -ur, -du, -m*]

şâdân olup: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Vaşl-ıla **şâdân olup** hicr-ile ğamgîn olmazuz / ‘Āşık u rind-i harâbâtuz bizüm yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*şâdân olup, -up*]

şâdî: Mutlu, huzurlu.

Ğamla ülfet tutdı gönülüm añañuz **şâdî** adın / ‘Āşık-ı ğam-hörlar çün şâdiden bîrün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*şâdî,]*

Hâl-i ‘âlem bir degüldür gâh **şâdî** gâhi ğam / Bülbül anuñçün gehî güyâ vü gâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*şâdî,]*

şâdî: Mutluluk, saadet, huzur, sevinç.

Ğamla ülfet tutdı gönülüm añañuz şâdî adın / ‘Āşık-ı ğam-hörlar çün **şâdiden** bîrün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*şâdiden, -den*]

Gelür her **şâdîniñ** ardınca biñ ğam / Cihânda ‘âkil olan ğülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*şâdîniñ, -niñ*]

Eyleseñ cevri ü cefâyı sanma kim yüz döndürem / Dördün-ile guşşâñı **şâdî** bilüp hurremlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2). [şâdî,]

Döstüm kısmet baña kaygu saña **şâdî-y-imiş** / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1). [şâdî-y-imiş, -y, -i, -miş]

şādılığ: Neşelenme, sevinç. / Memnuniyet.

‘Arz-ı ruşşâr eyledi **şādılığ-ıla** nesterin / Yüz sürer serv ayagina her tarafdan cüybâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7). [şādılığ-ıla, --ıla]

şādılık: Sevinç, mutluluk.

Her kaçan fikr eylesem la‘l-i leb-i meygünını / **Şādılıktan** gözlerümden kaçre kaçre kan tamar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4). [şādılıktan, -dan]

şafak: 1. Güneşin doğuşundan önceki alaca karanlık, fecir, tan. 2. Güneşin batışından sonra ufukta beliren kızılık. [Kelimenin Arapça ‘daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Görinen şubh-dem sanmañ **şafak** gökler kenârında / Yakan bu dâmen-i çarhı bu âh-ı şubhgâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3). [şafak,]

Kenârında görinenler bu çarhuñ siz **şafak** sanmañ / Derün-i sinede yir yir çıkan her dem duñânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2). [şafak,]

Şu‘le-i âhum görünür her seher sanmañ **şafak** / Her gice düd-ı dilümden râh-ı keyvân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2). [şafak,]

Yaksa eflâki **şafak** gibi n’ola âhum odı / Āteş-i ‘ışkum şehâ çünki cigerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2). [şafak,]

şāh: Padişah, hükümdar | sevgili.

İy güzeller **şāhi** kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîgâneler mahrem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6). [şāhi, -i]

Hayme kursa ‘ışk **şāhi** gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yinilmez her yaña Ceyhün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3). [şāhi, -i]

İdelüm çevre taħammül elümüzdün ne gelür / **Şāh** olan zulm idicek lâ-büd anı kul götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2). [şāh,]

İy güzeller **şāhi** zulm itme bugün ‘uşşāka gel / Bu meşeldür her ne kim kılta kişi yarın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3). [şāhi, -i]

Kosun kâfirliğin ğamzeñ yiter kaşd eyledi hūna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun **şāhumuz** vardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4). [şāhumuz, -umuz]

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller **şāhını** / Ehl-i dilden her seher küyında dîvân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6). [şāhını, -i, -n, -i]

Terahhüm eyle kuluñdur Muhibbî / Yanar ‘ışkuñla **şāhum** çok zamândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8). [şāhum, -um]

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol **şāh** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [şāh,]

Åh yıllar geçdi dilber gönlümü şād eylemez / **Şāh** kim zālīm ola mülkini ābād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [şāh,]

Gönlümün vîrānesin ol **şāh** ābād istemez / Hey ne zālīmdür ki zulm[ı] hoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [şāh,]

Dāğlar geydürdi baña dōstlar bir **şāh** benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [şāh,]

Zann iderdüm ol perī-rūyı beşer ol māh imiş / Cümle 'ālem bende aña ol bir ulu **şāh-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [şāh-ımış, -ı, -ımış]

şāh: Şah, sultan, padişah, hükümdar.

Dimeñ dîvāne Mecnün'a maħabbet mülki **şāhidur** / Yanınca tayr-ıla vaħşı yürür cümle sipāhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [şāhidur, -idur]

Belā iklīmünün **şāhi** olursam tañ mı Mecnün-veş / 'Alemdār āh-ı dil elde sirişk-i ğam sipāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [şāhi, -ı]

Reyāhın **şāhinuñ** taħtı çemendür / Gelen dîvānına serv ü semendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 1*). [şāhinuñ, -ı, -nuñ]

Dilā mülk-i ğama **şāham** niçe şād olmasun gönlüm / Başumda dūd-ı āhumdan otatum kara şālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [şāham, -am]

Sāye salsa gedāyı **şāh** eyler / Pes ol zülfi hümāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [şāh,]

şāh olan: Padişah olmak II en üstün kimse olmak.

(ف) Firār itse n'ola görse bu dil-ħastesini / **Şāh olan** kimsene dervīşden 'ār itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [şāh olan, -an]

şāh olduğun: Padişah olmak II en üstün kimse olmak.

Gice iştmiş meger eflāke meh **şāh olduğun** / Nürdan leşker çeküp kuşandı tīg-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [şāh olduğun, -dug, -ı, -n]

şāh olmadan: Padişah olmak II en üstün kimse olmak.

İy Muhibbî 'āleme **şāh olmadan** / Dilberün olmak gedāsi hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [şāh olmadan, -madan]

şāh olup: Padişah olmak II en üstün kimse olmak.

Şāh olup kim geydi-y-ise atlas u dībā ħarīr / Yig-durur saña ħalender gibi olmak jende-pūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [şāh olup, -up]

şāhbāz: İri ve beyaz bir doğan cinsi // sevgilinin saçı.

Kapsa tañ mı bu kebüter gönlümi / Zülfine dirler anuñ çün **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1309, Beyit 2*).
[şāhbāz,]

şāhbāz: *Iri ve beyaz bir doğan cinsi // sevgili.*

Hîç halāş olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murğın Muhib bir **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1368, Beyit 5*). [şāhbāz,]

şāhbāz: *İri ve beyaz bir doğan cinsi, doğan II avcı kuşu II sevgilinin gözü.*

Gördi çeşmin şāhinin cān u dil itdiler gürüz / **Şāhbāz** itdükçe pervāzı gögercin tagılur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1015, Beyit 2*). [şāhbāz,]

Bu gönlüm murğı nāgāh itse pervāz / Anuñ şaydına hāzır çeşmi **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1229, Beyit 1*).
[şāhbāz,]

Kebüter gönlümi çeşmi apardı / Şikārını alur elbette **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1255, Beyit 4*). [şāhbāz,]

Minkārına aldukda göñül didi Muhibbî / Beñzer ki göñül murğını kapdı gözi **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1260, Beyit 5*). [şāhbāz,]

Kebüter gönlümi çeşmi apardı / Şikārını alur elbette **şāh-bāz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1295, Beyit 6*). [şāh-bāz,]

şāhbāz-ves: *Doğan kuşu gibi.*

Murğ-ı vahşî gibi siñdi her taraf seyyāreler / Şubh-dem **şāhbāz-ves** çün açdı bāl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1421, Beyit 6*). [şāhbāz-ves,]

şāh-ı cihān: *Dünyanın sultanı.*

Güşe-i ğamda Muhibbî fakrı iden ihtiyār / Gāh olur **şāh-ı cihān** olana istiğnā satar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1082, Beyit 5*). [şāh-ı cihān,]

şāh-ı ğam: *Acının ve kederin padişahı II Sevgili.*

Şāh-ı ğam gelse göñül şehrine cān karşı çıkar / Gözlerüm pîşkeş için dirhem ü dinār çeker (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1150, Beyit 3*). [şāh-ı ğam,]

İy Muhibbî niçe tākat getüre kişver-i dil / **Şāh-ı ğam** leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1150, Beyit 5*). [şāh-ı ğam,]

Şāh-ı ğam geldükçe göñlüm pāyına işār için / Gözleri yaşını sīm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1153, Beyit 5*). [şāh-ı ğam,]

Şāh-ı ğam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Öñce bu eşküm kaţarı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1161, Beyit 7*). [şāh-ı ğam,]

Şāh-ı ğam dil hānesine dāyimā mihmān olur / Pādişehdür bu ‘aceb dervîşden ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1342, Beyit 4*). [şāh-ı ğam,]

şāh-ı gül: *Gül padişahı.*

Nâz-ıla güftâra gelse gonca-veş ol **şâh-ı gül** / Cân u diller inleşürler niçe giryânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*şâh-ı gül,]*

şâh-ı gül: *Güllerin şahu.*

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy **şâh-ı gül** / Gönlüme gelmez sürür illâ meger kim gam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*şâh-ı gül,]*

şâh-ı heft-ıklîme: *Yedi iklimin şahu // Yeryüzünün hükümdarı.*

Muhibbî efser itmiş hâk-i pâyuñ / Anuñçün **şâh-ı heft-ıklîme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*). [*şâh-ı heft-ıklîme, -e]*

şâh-ı hüsnüñ: *Güzellik padişahu.*

İtse biñ cevr ü cefâ kılsa hezârân zulm u nâz / Râziyuz ol **şâh-ı hüsnüñ** bende-i fermâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [*şâh-ı hüsnüñ, -üñ]*

şâh-ı 'ışk: *Aşk padişahu. // Sevgili.*

Geldi dilde **şâh-ı 'ışk** bir hâne bünyâd eyledi / Didi günden güne muhkem dura bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*şâh-ı 'ışk,]*

şâh-ı 'ışk olduk: *Aşk sultanı olmak.*

Leşker-i eşki çeküp âhuñ livâsın kaldurup / İy Muhibbî **şâh-ı 'ışk olduk** vilâyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*şâh-ı 'ışk olduk, -du, -k]*

şâh-ı 'ıška: *Aşk padişahu.*

Şâh-ı 'ıška dil taqarrüb bulduğın gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*şâh-ı 'ıška, -a]*

şâh-ı 'ışkâm: *Aşkın padişahu.*

Şâh-ı 'ışkâm bir kadeh mey başuma efser yiter / Āhumuñ dūd-ı livâsı ejdehâ peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*şâh-ı 'ışkâm, -am]*

şâh-ı 'ıškuñ: *Aşk padişahu.*

Şâh-ı 'ıškuñ devletinde sanmañ eşke mâliküz / La'1 ü gevherle tolu dildür bizüm gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*şâh-ı 'ıškuñ, -uñ]*

şâh-ı 'ıškuñ: *Aşk sultanı.*

Muhibbî devletinde **şâh-ı 'ıškuñ** / Belâ vü derd ü miñnetden ne kemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5*). [*şâh-ı 'ıškuñ, -uñ]*

şāh-ı 'ıŝkuñ: Aşk padişahı. // Sevgili.

Sahn-ı dilde ekmek için dāyimā gam hāşılın / **Şāh-ı 'ıŝkuñ** emri ile itdiler beñzer nadās (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1393, Beyit 2). [şāh-ı 'ıŝkuñ, -uñ]

şāh-ı pervız: Perviz şah // Hürmüz'ün oğlu, İran hükümdarı Husrev'in lakabı.

Virüpdür kühken küh içre başın / Leb-i şırını emdi **şāh-ı Pervız** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1236, Beyit 3). [şāh-ı pervız,]

şāhid: 1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2. Bir dāvada gördüklerini, bildiklerini anlatarak dāvānın halline yardımcı olan veya bir akdın yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün 'ışkuma **şāhid** / Ne yirde eylesem da'vı benüm hāzır güvāhumdur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1077, Beyit 4). [şāhid,]

Kanum içdi lebleri inkār idüp **şāhid** diler / Buña ne **şāhid** gerek kim lebleri kandur henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1271, Beyit 4). [şāhid,]

Kanum içdi lebleri inkār idüp **şāhid** diler / Buña ne **şāhid** gerek kim lebleri kandur henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1271, Beyit 4). [şāhid,]

İki nesne 'ışkuma **şāhid** degül mi kıl nazār / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1327, Beyit 4). [şāhid,]

Geh ruñın 'arz eyledi dün gülşende geh zülfını / Buña ne **şāhid** gerekdür hañçeri kandur henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1367, Beyit 3). [şāhid,]

Öldürür her dem beni dönüp yine inkār ider / Buña ne **şāhid** gerekdür hañçeri kandur henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1367, Beyit 4). [şāhid,]

şāhin: Maruf avcı kuş. Şahin. II göz bağlamında "gözleri şahin (gibi keskin bakan kimse).

Gördi çeşmin **şāhinin** cān u dil itdiler gürüz / Şāhbāz itdükçe pervāzı gögercin tagılır (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1015, Beyit 2). [şāhinin, -in]

şāhne-i zülfün: Saçın bekçisi.

Leblerün meyhānesinden bir kadeh mey içmeden / Olmamışdur **şāhne-i zülfün** giriftāri henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1220, Beyit 3). [şāhne-i zülfün, -üñ]

şāh-vār: Sultan gibi.

Şol ki istignā serfirinde oturdu **şāh-vār** / Ser-te-ser olmaga heft iklime sultān istemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1339, Beyit 2). [şāh-vār,]

şāhvār: Şaha, sultana layık. // Şahlara lāyık olan iri tāneli inci.

Dürdür Muhıbbı nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne **şāhvār** olur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1030, Beyit 5). [şāhvār,]

şâ'ir: Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse.

İy Muhibbî söyle söz virsün hakikatden haber / Şimdiki **şâ'irlerüñ** her bir sözi zâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [*şâ'irlerüñ, -lerüñ*]

Bu Muhibbî anuñ için şi'rini itdi bülend / Şimdiki **şâ'irleri** kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*şâ'irleri, -ler, -i*]

Şi'r-i pür-süzüm Muhibbî olalı zâhir benüm / Şimdiki **şâ'irlere** tañ mı didürsem darbu bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*şâ'irlere, -ler, -e*]

Beñzemezse şi'rüme şi'ri n'ola **şâ'irlerüñ** / Kim ki şarrâf ola dir kim bir degül altun gümüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*şâ'irlerüñ, -ler, -üñ*]

şâkir: Şükreden, şükredici.

Her ki 'âşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele **şâkir** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*şâkir,]*

şâl: 1. Omza örtülen geniş atkı. 2. Bele sarılan kuşak 3. Atkı, hurka, örtü, yorgan, bohça vb. şeyler yapmakta kullanılan, Hindistan'da kendine mahsus motiflerle dokunanları çok makbul yünlü kumaş.

Dilâ mülk-i gâma şâham niçe şâd olmasun gönülüm / Başumda düd-1 âhumdan otagum kara **şâlum** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*şâlum, -um*]

Şâla rağbet eylesek tañ mı harâbât ehliyüz / Mâyil-i dünyâ olup tâc u kabâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3*). [*şâla, -a*]

şâl: Bırakmak, göndermek, koyvermek, salıvermek.

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / **Salan** anda bu firâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*salan, -an*]

Gözlerüm yaşına gel **salma** gönül zevrağını / Bâd-1 âh-ıla muhâlif anı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [*salma, -ma*]

Gözlerüm yaşına **saldum** yine bu dil zevrağın / Rüzigâr-1 âh-ıla kimdür aña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*saldum, -du, -m*]

Zâhidâ su üzre **salsañ** ger bugün seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saña nihâyet hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*salsañ, -sa, -ñ*]

Saldı dil fülkin Muhibbî rüzigâr-1 âh-ıla / Bilmedi emvâc-1 'ışkı kim belâ-engiz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*saldı, -dı*]

Gözden bırakup yirlere **sal** anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senüñ çün sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [*sal,]*

Bahr-1 eşküm içre **saldı** bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdâb-1 'ışka aña ne mümkün hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*saldı, -dı*]

Dil zevrağın **saldum** derdâ ki bahr-1 'ışka / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*saldum, -du, -m*]

şāl: Yıl, sene.

Lāf idüp dil şabr idem dirdi firāka sālhā / **Sāle** tākāt mı ider çün hefte māhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*şāle, -e*]

şām: Akşam, gecenin başlangıcı.

La'lüñ var-iken gayrı baña cām gerekmez / Örtme yüzüñi zülfüñ-ile **şām** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [*şām,]*

Hün-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür cāmumuz / Gün yüzüñ göster nigārā rüşen olsun **şāmumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*şāmumuz, -umuz*]

şām u seher: Gece gündüz II daima.

(س) Söyler ruhuñuñ medhın okur bülbül-i dil / Yüzüne karşı olur **şām u seher** hoş-güftār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [*şām u seher,]*

şām u seher: Gece gündüz II daima.

(ع) 'Āşık ser-i kūyını diler **şām u seher** / Heves itmez bu gönül hūrī vü cennet dağı nār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [*şām u seher,]*

şāmī: Şamlılar (*Şam: akşam, sevgilinin saçının siyahlığıyla ilgilidir.*).

Zülfüne irsem tavāf olurdu hüsñüñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tarīkın çünki **şāmīler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*şāmīler, -ler*]

şām-ı hicründe: Ayrılık akşamı.

Şām-ı hicründe Muhibbî ārzü-yı vaşl ider / Var mıdur bīmār kim ol itmeye şıhhat heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5*). [*şām-ı hicründe, -üñ, -de*]

şām-ı miñnetde: Sıkıntı, dert akşamı.

Ne kilsun 'āşıküñ baht-ı siyāhı **şām-ı miñnetde** / Şeb-i hicre nihāyet yok ki hiç şubh-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*şām-ı miñnetde, -de*]

şām-ı zülfine: Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçı.

'Ārızı ka'be'sine irgür eger ister-iseñ / **Şām-ı zülfine** iriş tā bulasın 'ömr-i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [*şām-ı zülfine, -i, -n, -e*]

şāne: Tarak.

Şāne ile her kaçan kim zülf-i müşğın tagılır / Büy-ıla 'ālem tolar san nāfe-i Çın tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*şāne,]*

İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu göñül / **Şânesin** elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*şânesin, -si, -n*]

Bâd-ı müşg-âmîzi ‘anber yagdurur / Zülfüne beñzer ki dâyim **şânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [*şânedür, -dür*]

Pâre pâre n’ola togransa göñül **şâne** mişâl / Ser-i zülfine kaçan el uzada **şâne** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*şâne,]*

Pâre pâre n’ola togransa göñül **şâne** mişâl / Ser-i zülfine kaçan el uzada **şâne** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*şâne,]*

Olaldan vâdi-i ğamda perîşân saçı mañbübuñ / Görenler pençe-i şîri anuñçün **şânedür** dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*şânedür, -dür*]

Şâne gibi pāralansa tañ midur bu cān u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*şâne,]*

Göreyim pâre pâre anı her dem / Ser-i zülfıyle hem-ser **şâne** olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [*şâne,]*

Muhibbî bû ile toldı dimāğüm / Meger zülfine yāruñ **şâne** gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [*şâne,]*

şâne eyle: *Taramak.*

Ko uzansun **şâne eyle** zülfüne ‘ömrümdür ol / ‘Ömrinüñ uzunluğın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*şâne eyle,]*

şānele: *Taramak.*

Şâne gibi pāralansa tañ midur bu cān u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini yāruñ **şāneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*şāneler, -r*]

Şāneler görsem eger zülfeyni uyğum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*şāneler, -r*]

şâne-ves: *Tarak gibi.*

Kim ki el komak dilerse zülf-i ‘anber-bārına / Göreyim kim pāralansun bağı anuñ **şâne-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [*şâne-ves,]*

sarāb: *Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey.*

Göñül mir’atını gördüñ ser-ā-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal **sarāb** iç anı şāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*şarāb,]*

Virür nāşih **sarāb** u ‘ışka tevbe / Muhibbî ‘āşık-ı in gerden çi mağdūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [*şarāb,]*

Leblerüñ emsem disem ğamzeñ diler kanum dōke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün **sarāb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [*şarāb,]*

Gözlerüm yaşın **şarāb** u bagrumı itdüm kebāb / Hāyl-i dilde çün hāyāl-i dilrübā mihmān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*şarāb,]*

Hūnını haşmuñ **şarāb** u kellesin sāgar kırup / Şoĥbet-i hāş itmege meydān olupdur yirümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*şarāb,]*

İñen medh itme iy zāhid şarāb-ı kevşeri her dem / Şarāb-ı nāb hāzırdur ki bundan yig **şarāb** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*şarāb,]*

Zemm ider gül gibi her demde **şarābı** şūfī / Hürmetin añlamayup lık iĥer kand ü nebız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*şarābı, -ı]*

Sāgar-ı çeşmüm tolu nūş eylerüz hūn-ı ciger / Kāni'üz aña anuñçün bu **şarāba** bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*şarāba, -a]*

Mey virürsin bārī bend it zūlfūñı iy muĥbeçe / Kim **şarāb** iĥmek muĥ ile hoş degül zūnnārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*şarāb,]*

şarāb: Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü iĥki, mey II aşk bağlamında "aşk, sevgi şarabı".

İĥeli 'işkuñ **şarābın** bu Muhibbī ĥasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kānzil-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*şarābın, -ı, -n]*

Vāmık u Mecnūn-ıla 'işkuñ **şarābın** nūş idüp / Gitdi anlar mest olup biz daĥı şoĥbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*şarābın, -ı, -n]*

'İşkı **şarābidur** beni mest ü ĥarāb iden / Tā ĥaşr olunca gitmeye dilden ĥumārumuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*şarābidur, -ı, -dur]*

Eyledüm 'işkuñ **şarābından** ezel bir cür'a nūş / Anuñ iĥün kalmamışdur cānda şabr u dilde hūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*şarābından, -ı, -n, -dan]*

Devrān eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pīr-i muĥān dergehine var **şarāba** bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*şarāba, -a]*

şarāb: Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü iĥki, mey II aşğın gözyaşları.

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*şarāb,]*

Bezm-i ĥam iĥre cānā sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāgar yaşum **şarāba** beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*şarāba, -a]*

Tolaşur ehl-i 'irfāna şarāb-ı hūb iĥün zāhid / **Şarāb** iĥmek güzel sevmek velī bilmez zārāfetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*şarāb,]*

Bezm-i ĥamda çeşmümün gülgün **şarābı** var-ımış / 'İşk odiyula bişmiş anda dil kebābı var-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*şarābı, -ı]*

şarābhāne: Meyhane.

Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbī rind / Cānı **şarābhānede** vü cismi evdedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*şarābhānede, -de]*

şarābī: Şarap ehli / Şarap içen.

Sāgar-ı mey kıymetin mest ü ħarābīler bilür / Lācerem meyĥānenün ħadrin **şarābīler** bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 1). [şarābīler, -ler]

şarāb-ı erġuvān: Erguvan renkli(kırmızı) şarap.

Vār-iken gül gibi ‘ālemde **şarāb-ı erġuvān** / Kankı aĥmaĥdur varur ĥayrānlık ister beng ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 3). [şarāb-ı erġuvān,]

şarāb-ı erġuvānı: Erguvan renkli(kırmızı) şarap.

Getür sākī **şarāb-ı erġuvānı** / Gül eyyāmı cihān bāġ-ı iremdür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 5). [şarāb-ı erġuvānı, -ı]

Getür sākī **şarāb-ı erġuvānı** / Geçürme fırsatı kim dem bu demdür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 2). [şarāb-ı erġuvānı, -ı]

şarāb-ı erġuvānīdür: Erguvan renkli (kırmızı) şarap.

Girelden deyr-i ġam içre bu gönlüm erġanün oldı / Gözüümüñ yaşına baksañ **şarāb-ı erġuvānīdür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 2). [şarāb-ı erġuvānīdür, -dür]

şarāb-ı ĥüb: Sevgi, aşk şarabı.

Tolaşur ehl-i ‘irfāna **şarāb-ı ĥüb** için zāhid / Şarāb içmek güzel sevmek velī bilmez zarāfetdür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 2). [şarāb-ı ĥüb,]

şarāb-ı ĥūbdan: Sevgi, aşk şarabı.

Senün fikründe iy zāhid behişt ü ĥür u kevserse / **Şarāb-ı ĥūbdan** ġayrı benüm sanma ĥayālüm var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 3). [şarāb-ı ĥūbdan, -dan]

şarāb-ı ‘ışkı: Aşk şarabı.

İçüp **şarāb-ı ‘ışkı** bilmez özin Muhibbī / Kūy-ı melāmet içre mest ü ĥarāba beñzer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 5). [şarāb-ı ‘ışkı, -ı]

İy Muhibbī çün **şarāb-ı ‘ışkı** nüş itdün ezel / Tā kıyāmet tañ degüldür idesin cüş u ĥurüş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 5). [şarāb-ı ‘ışkı, -ı]

şarāb-ı ‘ışk-ıla: Aşk şarabı.

Zülfi zencirinde gönlüm kim görüp şeydā dimez / Yā **şarāb-ı ‘ışk-ıla** sermeste kim rüsvā dimez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 1). [şarāb-ı ‘ışk-ıla, --ıla]

şarāb-ı kevseri: Kevser şarabı, suyu // Cennette bir nehir veya havuz.

İñen medh itme iy zâhid **şarâb-ı kevseri** her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*şarâb-ı kevseri, -i*]

şarâb-ı köhnevi: *Yıllanmış şarap.*

Sâkî **şarâb-ı köhneyi** ko tâzesin getir / Bilmez misin ki lezzet-i dünyâyı nevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*şarâb-ı köhneyi, -yi*]

şarâb-ı la'l-ile: *La'l renkli şarap, kırmızı renkli şarap // Sevgilinin la'l dudağının şarabı.*

Eyler hayâl leblerüñi mest olup gönül / Dâyim **şarâb-ı la'l-ile** serhoşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 2*). [*şarâb-ı la'l-ile, --ile*]

şarâb-ı nâb: *Halis, katıksız, saf şarap.*

İñen medh itme iy zâhid şarâb-ı kevseri her dem / **Şarâb-ı nâb** hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*şarâb-ı nâb,]*

şarâb-ı nâbdan: *Halis, katıksız, saf şarap.*

Beni sen sanma iy zâhid **şarâb-ı nâbdan** geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*şarâb-ı nâbdan, -dan*]

şarâb-ı nâbdur: *Halis, katıksız, saf şarap.*

Döstim zülfüñ şebinde ruhlarıñ mehtâbdur / Sun lebüñ câmın baña çün kim **şarâb-ı nâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*şarâb-ı nâbdur, -dur*]

şarâb-ı nâbdur: *Halis, katıksız, saf şarap.*

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bî-tâbdur / Aña şaykal iy gönül ancak **şarâb-ı nâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*şarâb-ı nâbdur, -dur*]

İy gönül bir dem temâşâ eyle eşküm cüyını / Âdemüñ gönülin açan ancak **şarâb-ı nâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*şarâb-ı nâbdur, -dur*]

şarâb-ı nâzi: *Naz, işve şarabı.*

H'âba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä midür / Ya **şarâb-ı nâzi** nüş itmiş yatur mañmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*şarâb-ı nâzi, -ı*]

şarâb-ı nâz-ıla: *Naz, işve şarabı.*

İçerse nergisi kanum 'aceb mi / **Şarâb-ı nâz-ıla** mestâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 2*). [*şarâb-ı nâz-ıla, -ıla*]

şart: *Bir şeyin varlığının veya meydana gelebilmesinin kendisine bağlı olduğu şey, bir şeyin var olabilmesi için gerekli olan husus, koşul // Belirli konularda tespit edilen anlaşma.*

Gelen andan baña cevr ü sitemdür / Maḥabbet **şartını** dildār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*).
[*şartını, -i, -n, -i*]

şatranc-ı 'ıškuñ: *Aşk satrancı.*

Oynadum bu vech-ile **şatranc-ı 'ıškuñ** bâzını / Vāmık u Ferhād u Mecnūn görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [*şatranc-ı 'ıškuñ, -uñ*]

şavk: *Işık, parıltı, şule.*

Gün yüzüñ **şavkınde** cānā āfitāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz māhitāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*şavkınde, -i, -n, -de*]

şāyed ki: *Şayet ki, eğer ki. // Belki, ola ki.*

Şāyed ki teraḥḥüm ide bir daḥı Muḥıbbî / Araya düşür gözlerüñüñ yaşını yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*şāyed ki,]*

şeb: *Güneş battıktan gün aḡarıncaaya kadar geçen süre, gece.*

Çün niķāb açduñ yüzüñden āfitāb / Utanup **şeb** çadırına ser çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4*). [*şeb,]*

Dīdede her **şeb** ḥayāl evvel leb-i mey-gün olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde ḥün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*şeb,]*

Dagıdaldan zülfini dagıldı 'aql u şabr u hūş / **Şeb** irince dagılır 'ādet budur hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*şeb,]*

Derdā ki bu **şeb** dogmadı ol māḥ görünmez / Cān oldu revān ol büt-i dil-ḥ'āḥ görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [*şeb,]*

Āteş-i miḥnetle her **şeb** berķ urur kāşānemüz / Sanasın bir ejder olmışdur dil-i vīrānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*şeb,]*

Şebüm rüşen ider göñlüm çerāḡı / Dinürse tañ mıdur aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*şebüm, -üm*]

Tīr-i āhum irdi eflāke daḥı nālem henüz / İy kamer bir **şeb** degülsin vāķıf-ı ḥālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*şeb,]*

Zülfüñi gördükçe cānā ben şeb-i yeldā didüm / Ol **şeb** içre alnuña mehtāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*şeb,]*

Āḥ kılsam irişür nālem melekler gūşına / Tañ degül dirler gider **şebde** irak yire āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*şebde, -de*]

Her **şeb** iy meh irdi eflāke Muḥıbbî nālesi / İy meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*şeb,]*

İrişmez el çün ol serv-i ḥırāma / Ḥayālin kılayım her **şeb** derāḡuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*şeb,]*

Ser-i kūyumda feryād u fiḡān her **şeb** iden kimdür / Didı didem Muḥıbbî ḥasta-dıldür ḥ'ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*şeb,]*

Gönlül şehrinin yakmaga Muhibbî'nün saçuñ şeb-rev / Olur dāmānı altına ider her **şeb** nihān āteş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1456, Beyit 5). [şeb,]

Mübtelā-yı 'ışkam u sor baña 'ışkuñ 'alemin / Anda **şeb** derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1462, Beyit 2). [şeb,]

şeb: Gece, gece karanlığı // Gecenin siyahlığı bağlamında sevgilinin saçının rengi.

Döştüm zülfün **şebinde** ruğların mehtābdur / Sun lebūñ cāmın baña çün kim şarāb-ı nābdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1066, Beyit 1). [şebinde, -i, -n, -de]

Zülfü **şebinde** her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyāh başuma bir şeb-külāh yiter (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1177, Beyit 7). [şebinde, -i, -n, -de]

Gönlümü şeb-rū diyü zülf[i] **şebinde** bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde āhır asmadur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1184, Beyit 2). [şebinde, -i, -n, -de]

şeb ola: Karanlık çökmek, gece olmak.

Çün **şeb ola** h'āb-ıla herkes huzūr ider / Ferdā ğamını ben çekerem āh gice imiş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1433, Beyit 3). [şeb ola, -a]

şeb ü rüz: Gece ve gündüz.

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer **şeb ü rüz** / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1119, Beyit 4). [şeb ü rüz,]

şeb-diz: Saç bağlamında gece renkli, saç siyah (olan) // Şebdiz, Hüsrev Perviz'in meşhur atının adı.

'İşk meydānında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfü geldi ortaya ol da meger **şeb-diz** imiş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1426, Beyit 2). [şeb-diz,]

şebdiz: Gece renkli, siyah renkli.

Saçı **şebdizine** gülgün eşi / Koşalum çünki vaşlı öñdülü var (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1108, Beyit 3). [şebdizine, -i, -n, -e]

şeb-diz-i zülfe: Zülfün (Şebdiz) atı. (Şebdiz: Hüsrev ile Şirin anlatısında Hüsrev'in atının adı).

Düşüp öñine ğāşiyesin götürür şabā / **Şeb-diz-i zülfe** yār kaçan kim süvār olur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1127, Beyit 4). [şeb-diz-i zülfe, -e]

şeb-efrüz: Geceyi aydınlatan / ışıklandırıcı.

Ziyā-yı şem'e yokdur ihtiyācum / Olaldan şu'le-i āhum **şeb-efrüz** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1270, Beyit 3). [şeb-efrüz,]

Şebüm rüşen ider gönlüm çerāğı / Dinürse tañ mıdır aña **şeb-efrüz** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1289, Beyit 3). [şeb-efrüz,]

şeb-i hicr: *Ayrılık gecesi.*

Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i mahzûn iñiler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*şeb-i hicr,]*

Bir dem **şeb-i hicr** içre hayâl-i ser-i zülfün / Hâlî mi olur gözden eyâ serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [*şeb-i hicr,]*

şeb-i hicrân: *Ayrılık gecesi.*

Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş hicr-ile melül / Rüz u şâl çün **şeb-i hicrân** gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*şeb-i hicrân,]*

şeb-i hicre: *Ayrılık gecesi.*

Ben **şeb-i hicre** nihâyet bulmadum ‘âlemde âh / Bu söz-imiş mâhitâbum her işe pâyân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*şeb-i hicre, -e]*

Ne kılsun ‘âşıkun baht-ı siyâhı şâm-ı miñnetde / **Şeb-i hicre** nihâyet yok ki hiç şubh-ı vişâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*şeb-i hicre, -e]*

şeb-i hicriyle: *Ayrılık gecesi.*

Niçe yıldur **şeb-i hicriyle** yatur hasta gönül / Vuşlata iremeyüp cânı virem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3*). [*şeb-i hicriyle, -i, -y, -le]*

şeb-i hicrûñ: *Ayrılık gecesi.*

Niçe şâd olsun Muhibbî gül ruñsuz bir nefes / Kim **şeb-i hicrûñ** içinde gönlin anuñ ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*şeb-i hicrûñ, -üñ]*

şeb-i hicründe: *Ayrılık gecesi.*

Hâbîbüm gün yüzüñ göster vişâlün şubhına irsün / **Şeb-i hicründe** ahvâli Muhibbî’nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*şeb-i hicründe, -ünde]*

şeb-i miñnetde: *Sıkıntı gecesi.*

Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün yüzlü mâhumdur / Depemden şem‘-veş her dem çıkan düd-ı siyâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*şeb-i miñnetde, -de]*

şeb-i târ: *Karanlık gece.*

Görinür zülf içinde ‘arız-ı yâr / **Şeb-i târ** içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [*şeb-i târ,]*

şeb-i târdür: *Karanlık gece.*

Kara zülfün **şeb-i tãrdür** velî añâ hiçâb olmaz / Cemâlün 'âlem-ârâdur muqâbil âfitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*şeb-i tãrdür, -dür*]

şeb-i tûr: *Tur (dağı) gecesi II İlâhî feyzin olduğu gece.*

Şeb-i tûr içre yüzün meş'al-i nûr / Görindi şu'leden vâdî muqaddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*şeb-i tûr,]*

şeb-i yeldâ: *Yılın en uzun gecesi.*

Zülfünü gördükçe cânâ ben **şeb-i yeldâ** didüm / Ol şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*şeb-i yeldâ,]*

şeb-i zülfîn: *Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.*

Gâh olur dilber **şeb-i zülfîn** mu'anber gösterür / Geh döner gün yüzünü açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [*şeb-i zülfîn, -i, -n*]

şeb-i zülfinde: *Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.*

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârî / Yanan pervâne-veş evvel dutışan bâl-ıla perdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3*). [*şeb-i zülfinde, -i, -n, -de*]

şeb-külâh: *Gece külâhı; geceleyin bilhassa yatarken giyilen dövme yünden yapılmı, yekpare, bir karış uzunluğunda, yahut biraz daha kısa, tek katlı, başı üşütmeyen, teri emen bir tür başlık.*

Zülfî şebinde her gice şebrevlik itmege / Dûd-ı siyâh başuma bir **şeb-külâh** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [*şeb-külâh,]*

Zülfî düninde her gice şebrevlik itmege / Dûd-ı siyeh başuma bir **şeb-külâh-ı mış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [*şeb-külâh-ı mış, -i, -mış*]

şeb-küleh: *Gece külâhı; geceleyin bilhassa yatarken giyilen dövme yünden yapılmı, yekpare, bir karış uzunluğunda, yahut biraz daha kısa, tek katlı, başı üşütmeyen, teri emen bir tür başlık.*

Zülfün düninde varsa küyuña bu Muhibbî / Geydüğü dūd-ı dilden başına **şeb-külehdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*şeb-külehdür, -dür*]

şebnem: *Çiğ, rutubet, gece nemi.*

Gönlümi her dem benüm ol mâh-ı gönca-fem kapar / Sanasın hırşide gülşende seher **şebnem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*şebnem,]*

Ol gül-i hamrâda **şebnem** mi sehergeh görinen / Yoħsa ruhsârında yârũn katre katre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*şebnem,]*

Agzına **şebnem** sehergeh nergisün su dökdüğü / Lâle ile gice mey içmiş bu ki maħmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*şebnem,]*

şeb-rev: *(Fa.) Gece yürüyen.*

Yüzi gül saçları sümbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına **şeb-rev** geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*şeb-rev,]*

şebrev: Gece karanlıkta yürüyen // Hırsız, hovarda.

Gâh olur zülfinde bend eyler bu gönüm **şebrevin** / Kâtlüme cellâd çeşmi gâh hânçer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [*şebrevin, -in]*

şeb-rev olur: Karanlıkta yürüyen olmak, karanlıkta yürümek // hırsız, hovarda olmak.

Göñül şehrinin yakmaga Muhibbî'nün saçuñ şeb-rev / Olur dâmânı altına ider her şeb nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*şeb-rev olur, -ur]*

şebrevlik itmege: Gece karanlıkta yürümek // hırsızlık, hovardalık etmek.

Zülfi şebinde her gice **şebrevlik itmege** / Dūd-ı siyâh başuma bir şeb-külâh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [*şebrevlik itmege, -meg, -e]*

şebrevlik itmege: Gece karanlıkta yürümek // hırsızlık, hovardalık etmek.

Zülfi düninde her gice **şebrevlik itmege** / Dūd-ı siyeh başuma bir şeb-külâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [*şebrevlik itmege, -meg, -e]*

şeb-rü: Gece gibi kara yüzlü.

Göñlümi **şeb-rü** diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde âhir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*şeb-rü,]*

şeb-ves: Gece gibi.

Cân u dil zülfi ğamından bir dem ârâm eylemez / Ruĥları üstinde **şeb-ves** târı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*şeb-ves,]*

şecâ'at gösterüp: Yiğitliğini sergilemek; yiğitçe davranmak.

Geh **şecâ'at gösterüp** gâhî Muhib merdânelık / Kim ezelden böyle telkîn eylemişdür pîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*şecâ'at gösterüp, -üp]*

şefâ'at: Suçlu veya muhtaç olan için af veya ihsan ricası.

Muhibbî ğam yime çoĝ-ısa cürmüñ / **Şefâ'atçı** Muhammed Muştafâ'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*şefâ'atçı, -çi]*

şefâ'at itdi: Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.

Cürümüne benüm bakmayuban itdi şefâ'at / Bu luĥf-ıla bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*şefâ'at itdi, -di]*

şefâ'ati itdûn: Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.

Hep ümmet-i Muhammed'e itdûn şefâ'ati / Mücrim Muhibbî bendeñe iy Muştafâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5). [şefâ'ati itdûn, -i, -dü, -ñ]

şeftâlû: Şeftali II sevgilinin şeftaliye benzetilen dudağı.

Bâğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftâlûlar / 'Āşık-ı dil-ħaste ger varsa aña ayvâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2). [şeftâlûlar, -lar]

Ĥ'āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftâlûsın / Girilür bâğa kaçan kim görseler bâğbān uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5). [şeftâlûsın, -sı, -n]

şeftâlû-yı la'le: Sevgilinin şeftaliye benzeyen dudağı.

Yār şîrîndür dilâ şeftâlû-yı la'le iriş / Āfitāb-ı ĥüsn-ile bulmuş-durur ol perveriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1). [şeftâlû-yı la'le, -e]

şeh: Sultan, padişah II Sevgili.

'Aceb olmaya ger yārum benümle hem-nişîn olmaz / Gedālar olı-gelmişdür ki şehlerle qarîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1). [şehlerle, -ler, -le]

Cevr ider 'āşıklara ol şeh nigāhı eylemez / Gūş kılmaz bir nazarla dād-ħāhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1). [şeh,]

Cān virüp ger rāh-ı küyında anuñ ĥāk olmuşam / Bulmaz idüm ol şehüñ pā-būsına ben dest-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3). [şehüñ, -üñ]

şehā: Ey padişah, ey sevgili.

Ĥāk-i pāyuñdur şehā kühl-i başar / Tütüyādan yig görür ehl-i nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1). [şehā,]

Meger ĥālūñ şehā müşg ü ser-i zülfüñ mu'anberdür / Dimāğı 'ālemüñ cānā anuñ-ıçun mu'aţardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1). [şehā,]

Yine dil murğı şehā gün yüzüñi yād eyler / Giceler şubħa degin nāle vü feryād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1). [şehā,]

Turmaz kafes-i tende şehā murğ-ı dil ü cān / Kūyuña senüñ uçmag-ıçun bāl ü per ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3). [şehā,]

Şem'-i ĥüsnüñe şehā cān u gönül pervānedür / Tolaşur zencir-i zülfüñe dilüm dîvānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1). [şehā,]

Yaksa eflāki şafağ gibi n'ola āhum odı / Āteş-i 'ışkum şehā çünki cigerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2). [şehā,]

(ت) Temāşā ideliden kıdd-i dil-cüñ şehā / Ĥıdmete bağladı bil karşuña el tutdı çınār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3). [şehā,]

(ج) Cān gülşeninüñ berg-i gül-i aħmerisin / Ne revādur ki **şehā** dāmenüñe tokına hār (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1205, Beyit 5). [şehā,]

(ب) Ṭavāf itmeye vardum haremüñ Ka'besini / Bu ümide ki **şehā** yakmaya hergiz beni nār (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1205, Beyit 16). [şehā,]

(ا) Merdümlük idüp gel bu Muhibbî'ye **şehā** / Kanı bu bendeñ ile eyledügün kavlı ü karar (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1205, Beyit 24). [şehā,]

Şehā oldı Muhib derdüñle münis / Ola mı kim ola bir cān bedensüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1216, Beyit 5). [şehā,]

Saklayam dirdüm **şehā** 'ışkuñ rumuzın sīnede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āhır keşf-i rāz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1248, Beyit 3). [şehā,]

Ḥaṭṭuñı görelı artarsa 'aceb mi ğamumuz / Devr-i hüsñünde **şehā** var-ıdı hoş 'ālemümüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1274, Beyit 1). [şehā,]

Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefā vü cevruñe cānā veli hergiz hisāb olmaz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1328, Beyit 4). [şehā,]

Kāse-i çeşmi Muhibbî'nüñ cevāhırlar tolu / Dem mi vardur ki **şehā** pāyuña işār eylemez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1342, Beyit 5). [şehā,]

Esb-i nāz-ıla kaçan 'azm-i şikār itseñ **şehā** / İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1380, Beyit 4). [şehā,]

Gözleri yaşın Muhibbî'nüñ revān itmiş **şehā** / Ol ki ḥaddüñ gül idüp kaddüñi şimşād eylemiş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1413, Beyit 5). [şehā,]

Eyledi tır-i cefāya bu benüm sīnem siper / Ol ki ebrüñü **şehā** ya ğamzeñi tır eylemiş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1427, Beyit 2). [şehā,]

Maḥşerde **şehā** götüricek 'ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hālüme Mecnün gibi hāldaş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1451, Beyit 4). [şehā,]

şehbāz: İri ve beyaz bir doğan cinsi // Sevgilinin gözleri.

Gözi üstinde gören kaşlarını / İki teldür sanur dakındı **şehbāz** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1296, Beyit 3). [şehbāz,]

sehd: Bal.

La'l-i şīrīñüñe cān virse Muhibbî ğam degül / Kanda kim **sehd** olsa lā-büd üstine konar meğes (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1384, Beyit 5). [sehd,]

sehd ü şekerden: Bal ve şeker.

Nigāruñ gün yüzün şevkīn dilā şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevkīn varup **sehd ü şekerden** sor (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1174, Beyit 1). [sehd ü şekerden, -den]

Didiler cevri ü cefāyı zehrden acı veli / Sor baña **sehd ü şekerden** lezzeti tatlu-y-ıñmış (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1468, Beyit 3). [sehd ü şekerden, -den]

sehd ü şeker: Bal ve şeker.

Ruĥları üzre görinen ĥaĥ degül itme gümân / Bil muĥaĥkaĥ **şehd ü şekker** üzre üşmiş mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [*şehd ü şekker,]*

şeh-i ‘ālî-cenâbı: İyilik sahibi, yüksek ahlaklı padişah II Sevgili.

Sen **şeh-i ‘ālî-cenâbı** kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dâğlarla kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*şeh-i ‘ālî-cenâbı, -ı]*

şeh-i cihân: Cihan padişahı.

Bu Muĥibbî **şeh-i cihân** iken / Şimdi bir ĥüba bendedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*şeh-i cihân,]*

şeh-i ĥübân: Güzeller padişahı II sevgili.

Olmasa yâr Muĥibbî **şeh-i ĥübân** eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi ĥapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*şeh-i ĥübân,]*

İñen cevri itme ‘uşşâka vefâ kıl iy **şeh-i ĥübân** / Ğarîbüñ âhını yirde komaz Allâh’umuz vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [*şeh-i ĥübân,]*

Olursa tañ mı aĥvâlüm diger-gün / Baña çün ol **şeh-i ĥübân** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [*şeh-i ĥübân,]*

Ehl-i ‘ışka ol **şeh-i ĥübân** nigâhı eylemez / Ğarradur ĥüsne anuñçün dâd-ĥ’âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*şeh-i ĥübân,]*

Ķatlüm için ĥaĥ getürmüş ol **şeh-i ĥübân** yine / Ğam beni şimden girü öldürdi taĥdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*şeh-i ĥübân,]*

Ehl-i ‘ışka ol **şeh-i ĥübân** nigâhı eylemez / Ğarradur ĥüsne anuñçün dâd-ĥ’âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*şeh-i ĥübân,]*

şehîd olsam: Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölmek.

Şehîd olsam eger ‘ışkıyla yârân / İdesiz penbe-i dâğum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*şehîd olsam, -sa, -m]*

şehîd-i ‘ışk: Aşk şehidi.

Ölürsem râh-ı küyünda dikesiz taş işigini / Görenler diyeler rahmet **şehîd-i ‘ışk** mezâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2*). [*şehîd-i ‘ışk,]*

şehlâ: (*Ar. eşhel “koyu mâvi veya elâ gözlü”nün müennes şekli shehlâ’*) [*“Hafif şaşı” anlamını Türkçe’de kazanmıştır*] Kusur değil güzellik sayılabilecek şekilde şaşı, hafif şaşı (göz).

Ķatlüme kaşd eyledi beñzer yine **şehlâ** gözüñ / İy kaşı ya sîneme dek tîrûñ olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*şehlâ,]*

şeh-levend: Yiğitlerin şahu (sevgili).

Yüzi gül saçları sümbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir **şeh-levendümdür**
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*şeh-levendümdür, -ümdür*]

sehr: Şehir, kent.

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālî / O **şehre** beñzeze sultānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*şehre, -e*]

Küyına varsa Muhibbî buyurur derbānına / Bu gedāyı koma bir dem anı **şehrümden** çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*şehrümden, -ümden*]

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān / Nite kim Bağdād **şehri** içre akar nehr-i Şaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*şehri, -i*]

sehr: Şehir, kent, diyar II gönül şehri.

Göñül **şehrin** ider tārāc kara kaşlar elā gözler / Dil-i dîvāneyi gör kim yine dāyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*şehrin, -i, -n*]

Şāh-ı ḡam gelse göñül **şehrine** cān karşı çıkar / Gözlerüm pîşkeş içün dirhem ü dīnār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*şehrine, -i, -n, -e*]

Göñül **şehrini** yakmaga Muhibbî'nüñ saçuñ şeb-rev / Olur dāmānı altına ider her şeb nihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*şehrini, -i, -n, -i*]

Geh akar dilde yaşum ḡāh ider āhum 'ayān āteş / Ḥarāb eyler bu **şehri** bir zamān su bir zamān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*şehri, -i*]

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāḡ-ı ḡam yakdı / Göñül **şehrine** urdı bir yañaḡı ergavān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*şehrine, -i, -n, -e*]

sehr: Şehir, kent, diyar II aşk, sevgi şehri.

Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdüğüm bir bir / Maḥabbet **şehrine** andan varılır toḡrı rāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*şehrine, -i, -n, -e*]

sehr: Şehir, kent, diyar II ten şehri.

İy ecel ten **şehrini** ismarla seyl-i eşküme / Anı vīrān itmege gözümde akan mā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*şehrini, -i, -n, -i*]

sehr-i 'ışkuñ: Aşk şehri.

Şehr-i 'ışkuñ resmini urdukda ressam-ı ezel / Kelle-i 'uşşāḡdan sūrını bünyād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*şehr-i 'ışkuñ, -uñ*]

sehr-i melāmet: Kınanma şehri.

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet ehliyüz / Bende-i 'ışḡ olalı **sehr-i melāmet** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*şehr-i melāmet,*]

şehsüvâr: *Usta binici II sevgili.*

Zülfini çevgân idüp alsa ele ol **şehsüvâr** / Cân-ıla serden tolısardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*şehsüvâr,]*

şehvâr: *Iri taneli inci.*

Bir bencileyin var mı bu baır-ı ğam içinde / Bir sencileyin dişleri **şehvâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*şehvâr,]*

şeker: *Şeker, tatlı, kand.*

Şîrîn lebüñüñ vaşfin iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı **şeker** olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*şeker,]*

şeker-güftâr: *Sözü şeker gibi olan. Tatlı sözlü sevgili.*

Râzıyam devr-i felekden sa'd olupdur yılduzum / Ol melek-manzar **şeker-güftârı** gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [*şeker-güftârı, -ı]*

şekeristân: *Şekerlik, şeker ülkesi. // Şeker / şeker kamışı tarlası.*

Kanda kim zülfün añup leblerinüñ zikrin idem / Bir uzun kıssa olur hem **şekeristân** añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*şekeristân,]*

şeker-ves: *Şeker gibi.*

Şeker-ves leblerin vaşf iden anuñ / Mükerrer eylesün kim şöhreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [*şeker-ves,]*

şekker: *Şeker, tatlı II papağan eğitimi bağlamında.*

Ṭüñinüñ irmez eli kand ü nebât u **şekkere** / Karşusından şekker-ile 'iyy ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*şekkere, -e]*

şekker: *Şeker, tatlı II üzerine sinek konması bağlamında.*

Ṭüñinüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere / Karşusından **şekker-ile** 'iyy ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*şekker-ile, -ile]*

şekker: *Şeker, tatlı II sevgilinin tatlı dudağı.*

Gel mükerrer eyle iy dil kand-i la'li vaşfini / Çünkü ol **şekker** lebüñ vaşfinda güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*şekker,]*

Muhibbî zîkr ider **şekker** lebüñ çün / Olur her bir sözi kand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [*şekker,]*

Eydeli **şekker** lebi şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab'ını tûfî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*şekker,]*

Haţ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar **şekker** hevâsı ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [*şekker,]*

Sun agzuma dehânuñ şekkerini / Benüm boynuma ol **şekker** kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*şekker,]*

Sun agzuma dehânuñ **şekkerini** / Benüm boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*şekkerini, -i, -n, -i]*

Hâl-i 'anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / Diye kim 'unnâbî **şekker** üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*şekker,]*

şekker: Şeker, tatlı II şiir.

'Aceb mi şî'r ü eş'arum lezîz olursa **şekkerden** / Nigâruñ lebleri vaşfı zebânumda mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*şekkerden, -den]*

şekker ü cüllâb: Şeker ve gül suyu şerbeti.

Rüy-ı yâra mihr-i 'âlem-tâb beñzer beñzemez / La 'l-i nâbâ **şekker ü cüllâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1*). [*şekker ü cüllâb,]*

şem': Mum I Sevgili.

O **şem' üñ** devr-i haţtını görüp âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki 'âkildür ki olmaz bî-duĥân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*şem' üñ, -üñ]*

şem': Mum.

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel câna kıy / **Şem' üñ** artar şu'lesi başını kesdüğe maķas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*şem' üñ, -üñ]*

Meclisde meger hüsüne yâruñ dil uzatmış / **Şem' üñ** dilini n'ola eger kim kese mıkırâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*şem' üñ, -üñ]*

şem': Mum // Sevgilinin yüzünün güzelliği, parlaklığı.

Gönül zülfüñ görüp dîvâne olmuş / Yüzüñ **şem' ine** cân pervâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1*). [*şem' ine, -i, -n, -e]*

şem': Mum I Sevgili.

'Işķ eri çokdur velî 'âşık hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar **şem'e** o bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [*şem'e, -e]*

N'ola yaksam şem'-i hüsne bu gönül pervânesin / Döştüm sen **şem'** olıcak 'âşıküñ pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*şem',]*

Şem'-i cemâl-i yâra pervâne-veş tutuşdum / Kimdür diyen benümçün ol **şem'e** yanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [*şem'e, -e*]

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün **şem'** / Ben ol mahrem-i **şem'** oldum vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [*şem',]*

şem': *Mum.*

Yandursa n'ola şem'-i ruhına beni dilber / **Şem'ün** dahı pes yandığı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*şem'ün, -ün*]

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın şerh eyleyem / **Şem'** yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*şem',]*

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü **şem'** ü gül-i hamrâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*şem',]*

Şem' gibi giceler tâ şubh olunca yanmayan / Meclis-i 'irfâna anlar girmege lâyıq mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*şem',]*

Bir bencileyin **şem'** gibi odlara yanmış / Şem'-i ruhuñuñ şevkine iy yâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [*şem',]*

Şem'-i ruhsârûñ görüp yansam yakılsam tañ mıdır / **Şem'** gördükçe yakar bâl ü perin pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*şem',]*

Ruğları şem'in yine 'arz eyledi cânâneler / Koñ tutuşsun cân u dil **şem'e** yana pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*şem'e, -e*]

Ruğları **şem'in** yine 'arz eyledi cânâneler / Koñ tutuşsun cân u dil şem'e yana pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*şem'in, -i, -n*]

(ش) Şem'-i ruhuña cânımı virsem ne 'aceb / **Şem'i** pervâne kaçan görse ider cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13*). [*şem'i, -i*]

Kesilir **şem'** gibi itme zebânuñı dirâz / 'Âkıl-iseñ bu sözüml levh-i dilün üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*şem',]*

Yanar pervâne **şem'e** nâle kılmaz / Çü çıkmaz mürdelerden hergiz âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [*şem'e, -e*]

Şem'-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervâne-veş / **Şem'e** yanmak öğredür gör bu dil-i pervânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [*şem'e, -e*]

Anuñçün kesdiler **şem'ün** başını / Muhibbî olduğıçün kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*). [*şem'ün, -ün*]

Degül hicrân şebinde **şem'e** hâcet / Ki âhum şem'a-i beytül-hazân bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4*). [*şem'e, -e*]

Şem' gibi giceler tâ şubha dek kan aglaram / Şoşbet eyler gice gündüz yâr-ıla her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [*şem',]*

Hande eyler **şem'** yansa her gice pervâneler / Ben de yansam tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*şem',]*

şem': Mum // Sevgilinin yüzünün güzelliği, parlaklığı.

Görelî zülfünde hüsnüñ **şem'ine** pervâne-veş / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3). [şem'ine, -i, -n, -e]

şem'a-i beytü'l-ğazân: Hüzün evinin mumu.

Degül hicrân şebinde şem'e hâcet / Ki âhum **şem'a-i beytü'l-ğazân** bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4). [şem'a-i beytü'l-ğazân,]

şem'-i bî-pervâvî: Pervasız, çekincesi olmayan mum. // Sevgili.

Dün gice tâ subh olunca niçe biñ pervânenüñ / Bâl ü perrin yanduran ol **şem'-i bî-pervâvî** gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2). [şem'-i bî-pervâvî, -y, -i-yı]

şem'-i cemâl-i dilberi: Sevgilinin güzellik (güzel yüz) mumu.

Bezm-i hüsninde görüp **şem'-i cemâl-i dilberi** / Yanmaga pervâne-veş ol nâra düşdi gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4). [şem'-i cemâl-i dilberi, -i]

şem'-i cemâl-i yâra: Sevgilinin mum gibi olan yüzü // sevgilinin yüz güzelliğinin mumu.

Şem'-i cemâl-i yâra pervâne-veş tutuşdum / Kimdür diyen benümçün ol şem'e yanagelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3). [şem'-i cemâl-i yâra, -a]

şem'-i cemâlin: Güzelliğın mumu.

Ara pervânesin **şem'-i cemâlin** / Bulursın yanmaga nâr eksük olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2). [şem'-i cemâlin, -i, -n]

şem'-i encümenden: Meclisin mumu.

Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muğarrerdür / Dağı rüşen ola yanuñda **şem'-i encümenden** sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6). [şem'-i encümenden, -den]

şem'-i hüsne: Güzelliğın mumu.

N'ola yaksam **şem'-i hüsne** bu gönül pervânesin / Döstim sen şem' olıcak 'aşıkun pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [şem'-i hüsne, -e]

Şem'-i hüsne yanagör pervâne-veş âh eyleme / 'Aşık-ı şâbit-ğadem 'ışk içre feryâd istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3). [şem'-i hüsne, -e]

Nâşihâ men' itme yaksam **şem'-i hüsne** cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez illâ nâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [şem'-i hüsne, -e]

şem'-i hüsne: Güzelliğın mumu II sevgili.

Şem'-i hüsne kim ki 'āşıkdur yanar pervâne-veş / Maḥv olur ol 'āteş-i 'ışk içre nā-peydā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [şem'-i hüsne, -e]

Şem'-i hüsne iy Muhibbî cān u ser itme dirġ / Bāl ü per yakdı diye dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [şem'-i hüsne, -e]

Şem'-i hüsne dil yana pervâne-veş ḥāmūş olur / İñleyüp bülbülleyin feryād u āh u vā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [şem'-i hüsne, -e]

şem'-i hüsne: *Güzellik mumu.*

Muhib pervâne-veş ol **şem'-i hüsne** / Yakayım bāl ü per didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*). [şem'-i hüsne, -e]

şem'-i hüsni: *Güzelliğin mumu.*

Şem'-i hüsni her kaçan ḥübān yakar / 'Āşık-ı cānbāz aña pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 2*). [şem'-i hüsni, -i]

şem'-i hüsni dil-keşe: *Gönlü cezbedici güzelliğin mumu.*

Gördüm dutışdum āteşe ol **şem'-i hüsni dil-keşe** / Yandı perüm pervâne-veş bu bālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [şem'-i hüsni dil-keşe, -e]

şem'-i hüsniinde: *Güzelliğin mumu. // Sevgilinin yüzü.*

Görinen 'anberîn beñler nigāruñ **şem'-i hüsniinde** / Sanasın bir bölük Hindü daparlar nāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [şem'-i hüsniinde, -i, -n, -de]

şem'-i hüsniine: *Güzelliğin mumu.*

Şem'-i hüsniine cem' olup 'uşşāk / Tañ mı pervâne-veş yaka perler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*). [şem'-i hüsniine, -ine]

Boynuma zencîr-i zülfin dāyimā dakmakdadur / **Şem'-i hüsniine** gönül pervānesin yakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [şem'-i hüsniine, -ine]

Şem'-i hüsniine nigāruñ bakmak için dün gece / Bāl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2*). [şem'-i hüsniine, -i, -n, -e]

şem'-i hüsniün: *Güzelliğin mumu.*

Dişlerüñle **şem'-i hüsniün** bu Muhibbî añmasa / Şi'rini pür-süz idüp nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [şem'-i hüsniün, -iün]

şem'-i hüsniüne: *Güzelliğin mumu.*

Şem'-i hüsniüne şehā cān u gönül pervānedür / Tolaşur zencîr-i zülfiüne dilüm dîvānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [şem'-i hüsniüne, -iün, -e]

Şem'-i hüsnüñe görüp dün gece dil yandugını / Baña öykündi düşüp odlara pervâne biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2). [şem'-i hüsnüñe, -üñ, -e]

sem'-i hüsnüñe: *Güzelliğın mumu II sevgili.*

Şem'-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervâne-veş / Şem'e yanmak öğredür gör bu dil-i pervânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3). [şem'-i hüsnüñe, -üñe]

sem'-i ruhi: *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

Dutuşup şem'-i ruhi şevkine pervâne gibi / Dil-i şürîde olup içi vü taşın yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4). [şem'-i ruhi, -i]

sem'-i ruh-ı cānāneve: *Sevgilinin yanağının mumu.*

Bezm-i gamda cān atar şem'-i ruh-ı cānāneve / Sanasın miñnet şebinde bu gönül pervānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7). [şem'-i ruh-ı cānāneve, -y, -e]

sem'-i ruh-ı yāra: *Sevgilinin yanağının mumu.*

Cān u dil ile şem'-i ruh-ı yāra yandugum / Pervâne gibi yanmaga dil bağlayan bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2). [şem'-i ruh-ı yāra, -a]

sem'-i ruhına: *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

Yandursa n'ola şem'-i ruhına beni dilber / Şem'ün dağı pes yandığı pervâne içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3). [şem'-i ruhına, -ına]

sem'-i ruhına: *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

Dün gece şem'-i ruhına karşı ol meh-pārenüñ / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bāl-ıla per (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3). [şem'-i ruhına, -i, -n, -a-ına]

sem'-i ruhsārına: *Yanağının mumu; sevgilinin yanağın ışıltısı.*

Zülfî zencirine kim dil vire dîvāne geçer / Şem'-i ruhsārına kim per yaka pervâne geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1). [şem'-i ruhsārına, -ına]

sem'-i ruhsāruñ: *Yanağının mumu; sevgilinin yanağın ışıltısı.*

Şem'-i ruhsāruñ görüp yansam yakılsam tañ midür / Şem' gördükçe yakar bāl ü perin pervāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4). [şem'-i ruhsāruñ, -uñ]

sem'-i ruhuña: *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

(ش) Şem'-i ruhuña cānumı virsem ne 'aceb / Şem'i pervâne kaçan görse ider cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13). [şem'-i ruhuña, -uñ, -a]

şem‘-i ruhuñuñ: Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.

Bir bencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / **Şem‘-i ruhuñuñ** şevkine iy yâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8). [şem‘-i ruhuñuñ, -uñ, -uñ]

şem‘-i rüşen: Aydınlık, ışık saçan mum, (sevgili).

Şem‘-i rüşen var mı yâhüd bir gice / Yakuban pervânesin nâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3). [şem‘-i rüşen,]

şem‘-i şeb-efrüz: Geceyi aydınlatan mum.

Sînem içre berķ-i âhum şu‘le-i cân-süz imiş / Tekye-i gamda hemân bir **şem‘-i şeb-efrüz** imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1). [şem‘-i şeb-efrüz,]

şem‘-i şeb-efrüz: Geceyi aydınlatan mum. II sevgili.

Cihânda var mı bir **şem‘-i şeb-efrüz** / Yakup pervânesini nâr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2). [şem‘-i şeb-efrüz,]

şem‘-i şebistân: Yatak odası mumu, gece mumu // sevgili, güzel, dilber.

Kim ki nür-ı Hâķķ-ıla dîl hânesin rüşen kılar / Yiter aña hergiz ol **şem‘-i şebistân** istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3). [şem‘-i şebistân,]

şem‘-i şebistân: Yatak odası mumu // Gece mumu.

Uyumazsa ne ‘aceb sînesi pür âteş olan / Nitekim subħa degin **şem‘-i şebistân** uyumaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2). [şem‘-i şebistân,]

şemme: (Ar. şemm “koklamak”tan şemme) 1. Koklama 2. mec. Çok az miktar, zerre miktârı.

Alan bir **şemme** bû sünbül saçından / Muhibbî niç’ ola sevdâya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5). [şemme,]

şems: Güneş.

Olmamış idi cihân zîver ü ziynetle ‘arūs / İtmemiş idi serîr-i felege **şems** cülüs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 1). [şems,]

şems ü kamer: Güneş ve ay.

Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazar itse / Sanma ki cihân içre o **şems ü kamer** ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2). [şems ü kamer,]

şems [ül] kamer: Güneş ve ay.

Gün yüzün ile alnuñ kim görse habībüm / Dil çeşmin açup görmege **şems [ü] kamer** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [*şems [ü] kamer,]*

şems ü kamerden: Güneş ve ay.

Nigāruñ gün yüzün şevkīn dilā **şems ü kamerden** sor / Sorarsañ lebleri zevkīn varup şehd ü şekerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*şems ü kamerden, -den]*

şems-i felek: Gökyüzünün güneşi.

Bunca istigñā ile görmez misin **şems-i felek** / Pāyuña yüzler sürüp yoluñda hāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*şems-i felek,]*

şemsîr: Kılıç.

Virdi dil mülkin hārāba şimdi kaşdı cānadur / Çeşm-i kāfir eylemiş müjgānların **şemsîrler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*şemsîrler, -ler]*

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem **şemsîrümüz** / Togrulup gitdi ‘adūnuñ cānın ala tîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*şemsîrümüz, -ümüz]*

şemsîr-ves: Kılıç gibi.

Müstakīm ol her ne emr itse nigāruñ tîr-ves / Hıdmetinden yüz çevürme tîz olup **şemsîr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*şemsîr-ves,]*

sem‘-ves: Mum gibi, mum misali.

Şem‘-ves dūd-ı dilüm çıkısa depemden ne ‘aceb / Kim Muhibbî giceler şubha degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*sem‘-ves,]*

Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün yüzlü māhumdur / Depemden **sem‘-ves** her dem çıkan dūd-ı siyāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*sem‘-ves,]*

Cihān cümle olur sūz-ı derūnumdan benüm rūşen / İderem **sem‘-ves** girye olam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*sem‘-ves,]*

Yanaruz nār-ı maħabbetle dem-ā-dem **sem‘-ves** / Dūdumuz serden çıkar biz ‘ışk sevdāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*sem‘-ves,]*

Şem‘-ves kan aqlaram tā şubha dek dildārsuz / Bülbul-i şūrdeyem kim düşmişem gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [*sem‘-ves,]*

Bezm-i gamda āferīn ol ‘āşık-ı ser-bāza kim / **Şem‘-ves** başın keserseñ sırrını aşlā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*sem‘-ves,]*

ser: Baş, kafa.

Kaçan çevgān ide zülfin sūvār-ı esb-i nāz-ıla / Muhibbî ‘ışk meydānın ser-ā-ser top olan **serdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*serdür, -dür]*

- Ebed gitmeye bu **serden** hevā-yı zülfün iy dilber / Anuñçün levh-i sīnemde anuñ naqşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*serden, -den*]
- Zülfî çevgânına el ursa nigâr / Top olup dökile niçe **serler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [*serler, -ler*]
- Küh-ı belâ **serümdür** çeşmüm anuñ bînarı / Üstinde düd-ı âhum yir yir şehâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [*serümdür, -üm, -dür*]
- Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevân eyleseñ / Zülfünüñ çevgânına top olmağa bu **ser** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [*ser,]*
- Zülfî çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber gösterür / Top idüp meydân-ı ‘ışk içre bulur **ser** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*ser,]*
- ‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revân / Görinen **ser** degül belâ kühumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*). [*ser,]*
- Çevgân idüp zülfine el ursa nigârum / Top olmağa yolında anuñ degme **ser** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*ser,]*
- Her kaçan el ursa çevgân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla **serden** tolısardur bizüm meydânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*serden, -den*]
- Yanaruz nâr-ı maḥabbetle dem-â-dem şem’-veş / Dūdumuz **serden** çıkar biz ‘ışk sevdâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*serden, -den*]
- Tâcdâriyuz Muhibbî güşe-i meyhânenüñ / Oldı **serde** bir kadeḥ mey efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*serde, -de*]
- Zülfini çevgân idüp alsa ele ol şehsivâr / Cân-ıla **serden** tolısardur bizüm meydânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*serden, -den*]

ser: *Kötülük, fenâlık.*

- Sakın aldanma raḳîb-i rû-siyâhuñ kavline / Bir gurâb ötetura niçe **şer** agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*şer,]*
- Dürîş ḥayra vü **şerden** ictinâb it / Dimesünler senüñ için bed-âmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*şerden, -den*]

serâr: *Kıvılcım II Aşk ateşinin kıvılcımı.*

- Derün-ı sīneden dem dem gelenler âh u zârıdur / Giceler görinen encüm degül âhum **şerâridur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1*). [*şerâridur, -ı, -dur*]
- Gökler yüzine bir gün irişür **şerârumuz** / Sakla cemâlün ayını iy âfitâb-ı ḥüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*şerârumuz, -umuz*]
- Sakın cemâl ü ḥüsünüñ iy âfitâb-ı ḥüsün / Gökler yüzine irişe nâgeh **şerârumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [*şerârumuz, -umuz*]
- Ölsem yolında âteş-i âhum ‘alem olup / Gökler yüzine irgüre her dem **şerârumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [*şerârumuz, -umuz*]
- Eger ‘ışkuñ **şerârandan** söz açsam / Dutışup dag u deryâ eyleye cüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4*). [*şerârandan, -ı, -n, -dan*]

şerār: Kıvılcım II ateş II ejderin ağzından çıkan ateş.

Åhum ejderdür derūn-ı sīnem olmuş aña gār / Odlar kim saçılır ejder **şerārıdır** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*şerārıdır, -ı, -dur*]

Åhum ejder görünür bu sīne gārıdır diñüz / Her yaña kim saçılır ejder **şerārıdır** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*şerārıdır, -ı, -dur*]

serār-ı 'ıškuñı: Aşk kıvılcımı.

Şerār-ı 'ıškuñı cānā 'aceb mi dursa sīnemde / Bulınur küller altında kaçan olsa nihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*şerār-ı 'ıškuñı, -uñ, -ı*]

serbet: Tatlı içecek. // İlaç.

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebāt / Hicrūñ ammā **serbetin** içen bilür kim acıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*serbetin, -i, -n*]

Ĥastayuz küyuñda yıllardur ki miñnet beklerüz / İy ṭabīb-i dil lebüñden ya'nī **serbet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*serbet,]*

serbet-i la'linden: (Sevgilinin) kırmızı dudağının şerbeti.

Şerbet-i la'linden özge 'āşıkā yokdur devā / Gel ṭabībā ko 'ilācı biz cevāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*serbet-i la'linden, -i, -n, -den*]

seref bulsun: Şeref kazanmak, şereflenmek.

Rüy-ı zerdüm tā **şeref bulsun** diyü / Anları pā ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [*şeref bulsun, -sun*]

seref virdi: Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.

Bir **şeref virdi** cihāna irişüp faşl-ı rebî' / Her diken tāze görindi olup izhār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*şeref virdi, -di*]

şerer: Kıvılcım.

Åteş-i āhum yanında bir **şerer** nār-ı Ḥalīl / Gözlerüm yaşına nisbet kâṭredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*şerer,]*

serh: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılūñ **serhinde** başka defter ü dîvān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*serhinde, -inde*]

serh evlemek: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Küfâr-ı haddüni hattuñ yazup **şerh eylemek** ister / Ta‘âlâ’llâh anı hakk it gider yañlış kitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*şerh eylemek, -mek*]

serh evlemevem: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Zülfüñ bir uzun kışsa-durur zikri ne mümkün / **Şerh eylemeyem** haşre degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*şerh eylemeyem, -me, -y, -e, -m*]

serh evlesem: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Hüsnüñüñ mecmû‘asından bir varak **şerh evlesem** / Niçe niçe defter ü evrâk u dîvân baglanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*şerh evlesem, -se, -m*]

serh evleyem: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın **şerh evleyem** / Şem‘ yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*şerh evleyem, -y, -e, -m-yem*]

serh evleyüp: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Metn-i hüsnin gerçi hattât-ı ezel evvel yazup / Soñradan hattı gelür **şerh evleyüp** i‘râb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*şerh evleyüp, -y, -üp*]

şerh iden: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Şerha şerha cigerle derd-i dili / **Şerh iden** sîne-i mecrûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 4*). [*şerh iden, -en*]

serh idüp: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Metn-i hüsnüñde hatuñ hattâtı yazmış hâşiye / **Şerh idüp** evrâk-ı gülden tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*şerh idüp, -üp*]

serh olmadı: Açıklanmak, anlatılmak.

Bu Muhibbî hâlini tahrîre almışdur kalem / Niçe defter toldı **şerh olmadı** ahvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*şerh olmadı, -ma, -dı*]

serha: Yarık, dilimlenmiş, delik deşik.

Ġamz oklarıyla sîne vü dil **şerha** yaradur / Bagrumı eger sorar-isañ pâre pâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*şerha,]*

serha serha: Dilim dilim, parça parça.

Şerha şerha cigerle derd-i dili / Şerh iden sîne-i mecrûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 4*). [*şerha şerha,]*

Şerha şerha sinede cân bir nefes itmez qarâr / Murğ ârâm eylemez pervâz ider sinsa kafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3). [şerha şerha,]

serha serha olsa: Parça parça olmak.

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîğündan cüdâ / Teşnelikte çâk çâk olur nite kim rüy-ı ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5). [şerha şerha olsa, -sa]

serh-i ğam-ı hicrânı: Ayrılığın üzüntüsünün açıklaması.

Hâbîbüm sorma gel **serh-i ğam-ı hicrânı** sen benden / Zebânüm lâl olur kudret mi var diyem suhan sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3). [serh-i ğam-ı hicrânı, -ı]

sermende: Utanan, utangaç, mahcup.

Beñzerem dimiş nigârâ haddüñe / Bu sözünden sen güli **sermende** gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2). [sermende,]

Lebünden ğoncalar dem-beste oldu / Ruħuñ **sermendesidür** hem gül-i ter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4). [sermendesidür, -si, -dür]

sermesâr olur: Utanmak, mahcup olmak.

Cânân lebi katında lâ‘l seng pâredür / Gül ruħlarını gördüğü dem **sermesâr olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3). [sermesâr olur, -ur]

sermsâr olmaz: Utanmak, mahcup olmak.

Hevâ-yı nefse kim uysa Muhibbî soñı hacletdür / Bu pendî cân-ıla kim güş iderse **sermsâr olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5). [sermsâr olmaz, -maz]

sermsâr olursın: Utanmak, mahcup olmak.

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key sakın **hattuñ** gelür âhîr olursın sermsâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7). [sermsâr olursın, -ur, -sın]

şeş: Altı.

Küh-ı ğamda olmaga iy dil saña tenhâ yiter / Başına mecnûna bu **şeş** dâmen-i şahrâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1). [şeş,]

ses: Ses, gürültü.

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme dilâ / Kankı evde kim ola bîmâr olmaz anda **ses** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3). [ses,]

sevki: Şevk: Şiddetli arzu, istek, aşırı heves. // Şavk: Işk.

Gül mevsiminde murğ-ı çemen zâr zâr olur / Kalmaz kararî **şevk-ile** bî-ihtiyâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 1*). [*şevk-ile, --ile*]

Bir bencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruhuñuñ **şevküne** iy yâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [*şevküne, -i, -n, -e*]

Nigârüñ gün yüzün **şevkin** dilâ şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevkin varup şehd ü şekerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*şevkin, -i, -n*]

Bülbül çemende sanma ki dâyim sür[ü]d ider / Gül **şevkı-y-ile** bülbülüñ işi âh u nâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*şevkı-y-ile, -i, -y, -ile*]

Ele sâğar alalum **şevk-ile** rindâne biraz / Gel diñüz açılalum gülşene yârâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*şevk-ile, --ile*]

Gül ruhlarnuñ **şevki** ile gülşene vardum / Didüm ki dilâ nâleler it yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*şevki, -i*]

Dutışup şem‘-i ruhu **şevküne** pervâne gibi / Dil-i şürde olup içi vü taşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*şevküne, -i, -n, -e*]

Pend kılsañ gönlüme **şevküm** dağı olur sıfız / Nite kim âteş dökseñ rüşenâsı ola tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*şevküm, -um*]

Gül yüzün **şevkin** dimezdüm câna dağı kaşd-ıla / İnledür bülbül gibi âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*şevkin, -i, -n*]

‘Âşıkuz ‘âlemdede bir gül yüzlü gülzâr isterüz / Karşusunda **şevk-ile** dil bülbülin zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [*şevk-ile, --ile*]

Bülbül âşüfte olup gül **şevküne** / Cümle dökdi ne ki var kalbinde râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*şevküne, -i, -n, -e*]

Zâr olur gülşende bülbül dem-be-dem gül **şevküne** / Zârî kılsun ‘âşıkun çünki naşîbi zâr-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*şevküne, -i, -n, -e*]

Kim ki Mecnûn gibi leylî zülfüne dil bağlamış / Lâle gibi sînesini **şevkden** ol dâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*şevkden, -den*]

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yârân **şevküne** / Tâze tâze gül gibi rengin gazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*şevküne, -i, -n, -e*]

Ruhlarnuñ **şevkiyle** ister pîrehan çâk ide gül / Lâleler de ‘ışkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*şevkiyle, -i, -y, -le*]

İster-iseñ **şevkuñ** artsun iy gönül gel câna kıy / Şem‘ün artar şu‘lesi başını kesdükçe mağas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*şevkuñ, -uñ*]

şevk-i gül-ile: *Gülün şevki, gül arzusu.*

Dil ruhlarnuñ yâd idicek işi zâr olur / San kim çemende **şevk-i gül-ile** hezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*şevk-i gül-ile, --ile*]

şevk-i rüvuñla: *Yanağın şavkı, parıltısı, ateşi.*

‘Aceb seh ardur zülfün ki yanmaz **sev -i r yu la** / Semender gibi olmuşdur a a her dem mek n  teş (Muhibb  D v n , Gazel 1456, Beyit 2). [*sev -i r yu la, -u , -la*]

sevd : Aşkının çokluğundan akli başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, d v ne, meczup.

Leyl  z lf ni fikr ideli senün / Dil-i Mecn n ki ‘aceb ki **seyd dur** (Muhibb  D v n , Gazel 1017, Beyit 2). [*seyd dur, -dur*]

Dilber n zülfinde baglu niçe bi  **seyd s ** var / Ger niy z itse olur n z eyler istign s  var (Muhibb  D v n , Gazel 1020, Beyit 1). [*seyd s , -s *]

Hüsn-ile iy saçı sünbül seni Leyl  bilirüz / Dil-i Mecn n’ı dağı karşu a **seyda** bilirüz (Muhibb  D v n , Gazel 1210, Beyit 1). [*seyda,]*

Mu’anber zülfünün c n  kemendi / Neden bilsem bu ben **seyd ya** düşmez (Muhibb  D v n , Gazel 1222, Beyit 2). [*seyd ya, -y, -a*]

Z lf ni boynuma dakdu  didüm ol y r didi / Seni d v ne-şifat v lih   **seyd ** bilirüz (Muhibb  D v n , Gazel 1240, Beyit 3). [*seyd ,]*

Zülfi zencirinde gönlüm kim görüp **seyd ** dimez / Y  şar b-ı ‘işk-ıla sermeste kim r sv  dimez (Muhibb  D v n , Gazel 1265, Beyit 1). [*seyd ,]*

Bu Muhibb  zülfi zencir n görüp / Kendüzin d v ne **seyd ** eylemiş (Muhibb  D v n , Gazel 1442, Beyit 8). [*seyd ,]*

K h-ı g mda h şı yok gönlüm ‘aceb **seyd ** imiş / Kühken anu  katında ‘aql-ılan d n  imiş (Muhibb  D v n , Gazel 1448, Beyit 1). [*seyd ,]*

sevd  olup: Tutulmak, aşık olmak, aşkından delirmek, çılgına dönmek.

Görelden zülf-i leyl s n gönül sevd ya düşmişdür / Olup Mecn n gibi seyda yürür şahr ya düşmişdür (Muhibb  D v n , Gazel 1042, Beyit 1). [*seyd  olup, -up*]

sevd  olur: Tutulmak, aşık olmak, aşkından delirmek, çılgına dönmek.

Deyr-i ‘ lemd  kaçan kim bir şanem peyd  olur / ‘Işka düşüp niçeler Mecn nlayın **seyd  olur** (Muhibb  D v n , Gazel 1156, Beyit 1). [*seyd  olur, -ur*]

sevd lik: Divanelik, m ptelalik.

Baglanup dil zülfünün bendine **seyd lik** sever / İy saçı leyl  olan Mecn n r sv lık sever (Muhibb  D v n , Gazel 1133, Beyit 1). [*seyd lik,]*

seyh: İhtiyar, pir.

C n niş r itsem ‘aceb mi s k n n ayagına / Bir k değ meyle niçe **seyh** olanı ol ş b ider (Muhibb  D v n , Gazel 1104, Beyit 4). [*seyh,]*

seyh   ş b: İhtiyar ve genç. // herkes.

Bu cihānuñ nesi vardur aña şād ola gönül / Kıl haķıķat nazarın şeyh ü eger şāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*şeyh ü şāb,]*

sev̄h-i sehr: Şehrin şeyhi.

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyh-i sehr / Dām-ı rızķı sübhası şad dānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 4*). [*şeyh-i sehr,]*

sev̄h-ile şāba: Yaşlı ve genç.

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur pīr ü cevān / Didi biz meh-rūlaruz şeyh-ile şāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 4*). [*şeyh-ile şāba, --ile-a]*

şifā: Derman, ilāç, devā.

Dil ‘ışķuñ-ıla hasta yatur iy tabīb-i cān / Dārū-yı la‘lūñ-ile bulisar şifā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*şifā,]*

şifā: Hastalıktan kurtulma, iyi olma, eski sağlığına tekrar kavuşma, onma // Derman, ilāç, devā // İbn Sina'nın tıpla ilgili ünlü yapıtı: *Kitabü'ş-şifā*.

İy tabībā çek elūñ Kānūn-ıla olmaz şifā / Lā‘l-i nāb-ı dilber olmuşdur hemān dermānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*şifā,]*

şi‘ir: Şiir, edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, manzume.

‘İşķi cānum gibi saklarken olur halka ‘ayān / Āh bu gammāzlık sır[ı] cümle şi‘irümden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*şi‘irümden, -ümden]*

şikār: Av II avlama; elde etme.

Ol gāzālı arayı gitti Muhibbī derdmen / Kim şikār eyler taleb ser-keşte-yi Hāmūn olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*şikār,]*

şikār: Avlanma, av II avlanan hayvan, av hayvanı.

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrū / Meşel şayyād olan dirlər şikārı kan-ıla gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*şikārı, -ı]*

Kebüter göñlümi çeşmi apardı / Şikārımı alur elbette şahbāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*şikārımı, -ı, -n, -ı]*

Kebüter göñlümi çeşmi apardı / Şikārımı alur elbette şah-bāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*şikārımı, -ı, -n, -ı]*

şikār eyleye: Avlamak, yakalamak, ele geçirmek.

Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy gönül / Hiç olur mı ki şikār eyleye ‘Ankā‘yı meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*şikār eyleye, -y, -e]*

şikār idem: *Avlamak, yakalamak, ele geçirmek.*

Şikār idem umaram sen hümāyı / Çün idem himmetüm murğını ben bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*).
[şikār idem, -e, -m]

şikāyet evlemez: *Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.*

Süz-ı ‘ışkımdan hikāyet eyledüm yāra biraz / Didi ‘āşık dirilen hergiz **şikāyet evlemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [şikāyet evlemez, -mez]

şikāyet idevin: *Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.*

Niçe bir hicrān elinden çok **şikāyet idevin** / Söz tamām vallāhu a‘lem iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [şikāyet idevin, -e, -yin]

şikāyet itmek: *Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.*

Er odur kim şabr idüp çeke cefā vü cevri / Sanmañuz itmek şikāyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [şikāyet itmek, -mek]

şikest itme: *Kırmak.*

Gel **şikest itme** cefā sengiyle cānā gönlümüz / Bir dağı olmaz bütün ger sinsa bu āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [şikest itme, -me]

şikest itseler: *Kırmak.*

Yüzüni sür yüz çevürme itseler pāyuñ şikest / Ehl-i diller şoĥbetinden olma dūr kıtmır-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [şikest itseler, -se, -ler]

şikeste: *Kırılmış, kurgın, incinmiş, kederli.*

Bugün iklim-i ‘ışk içre Muhibbî’yi diseñ kimdür / **Şikeste** beste bī-çāre faķrūñdür ĥaķrūñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [şikeste,]

şikeste kılan: *Kırmak, incitmek.*

Dil ser-i zülfi hevāsıyla perīşāñdur henüz / Göñlümi kılan şikeste ol perī-şāñdur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [şikeste kılan, -an]

şikeste-hātr olmuşdur: *Gönlü kırık, kurgın, gücenmiş II gönlü kurgın olmak, kırılmak, gücenmek.*

Şikeste-hātr olmuşdur Muhibbî göñlüni sa’y it / Ele al Ka‘be ĥaķkıyçün buña beñzer şevāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [şikeste-hātr olmuşdur, -miş, -dur]

şimden girü: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Ḥāk-i pāyi çün ele girdi Muḥibbî başa ko / Ğam yime **şimden girü** tâc-ı sa'âdet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*şimden girü,]*

şimden girü: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Katlüm için haṭ getürmiş ol şeh-i ḥübân yine / Ğam beni **şimden girü** öldürdi taḳdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*şimden girü,]*

şimden girü: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Eksük itmez çıkarur her dem ma'ânî cevherin / Döstar **şimden girü** gönlüme bir deryâ diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*şimden girü,]*

şimden girü: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Baş açuk ğam tekyesinde olmışuz abdâl-ı 'ışk / Sanmañuz **şimden girü** nâmüs-ıla 'âr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*şimden girü,]*

şimden girü: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Döstar mevc-i belâ eksük degül **şimden girü** / Bañr-i 'ışka lücce-i efkâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*şimden girü,]*

şimden girü: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Çäre yok **şimden girü** dil derdine olmaz devâ / İy Muḥibbî ol gözi mekkâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [*şimden girü,]*

şimden girü: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Aglamakla kalmadı iy dîde yaşıñ kan-ıla / Yürü var **şimden girü** ḥün-ı cigerden eyle karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [*şimden girü,]*

şimden girü: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Cân-ıla gel iy gönül **şimden girü** kıl el-vedâ' / Haṭ getürdi katlüme ruḥsâr-ı yâra geldi haṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*şimden girü,]*

şimden soñra: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Hîç aḥvâlüm dirîgâ olmadı dildâra 'arz / Oldı **şimden soñra** cân virmek baña bu yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*şimden soñra,]*

şimdi: *İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an // Bu devir, bu zaman.*

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş **şimdi** varup dâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*şimdi,]*

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / **Şimdi** bir çâha düşüp derd-ile dârâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*şimdi,]*

Bezm-i gam içre nâlelerüm nâyı pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî **şimdi** hemân erğanünadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*şimdi,]*

Virdi dil mülkin harâba **şimdi** kaşdı cânadır / Çeşm-i kâfir eylemiş müjgânların şemşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*şimdi,]*

İy Muhibbî söyle söz virsün haqikatden haber / **Şimdiki** şâ'irlerün her bir sözi zâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [*şimdiki, -ki]*

Bilsem cefâ kitabını kimden okur 'aceb / **Şimdi** cihânda sencileyin yok cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*şimdi,]*

Bu Muhibbî çün ezel içdi maħabbet cāmını / Görinür **şimdi** anuñçun gâh mest ü geh humâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [*şimdi,]*

Bu Muhibbî şeh-i cihân iken / **Şimdi** bir hûba bendedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*şimdi,]*

Emdür lebüni **şimdi** bu dil-ħasteye didüm / Güldi didi gör ħatırı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*şimdi,]*

Büsem cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cānum **şimdi** turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*şimdi,]*

Bu Muhibbî anuñ için şî'rini itdi büleñd / **Şimdiki** şâ'irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*şimdiki, -ki]*

Şî'r-i pür-süzum Muhibbî olalı zâhir benüm / **Şimdiki** şâ'irlere tañ mı didürsem çarbi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*şimdiki, -ki]*

Murg-ı dil pervâz urup âhir irişdi küyuña / **Şimdi** bildüm kim murâdı küyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*şimdi,]*

Dirler idi ol cefakârıñ cefâsın çok velî / **Şimdi** bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*şimdi,]*

şimdiden soñra: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Nâvek-i gamzeñ niçe bî-dilleri itdi helâk / Kana girme **şimdiden soñra** kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*şimdiden soñra,]*

şimsâd: *Şimşir ağacı, şimşirgillerden, yaprakları her mevsimde yeşil kalan, taşlık, çorak bölgelerde kendiliğinden yetişen veya bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, odunu sarımsı renkli ve çok sert olan bir ağaççık. // Sevgilinin boyu.*

Salınur işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / Âh bu şîveyi ne serv ne **şimsâd** eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*şimsâd,]*

Gözleri yaşın Muhibbî'nün revân itmiş şehâ / Ol ki ħaddün gül idüp kaddüni **şimsâd** eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*şimsâd,]*

şinâver: *Yüzücü.*

Niçe yıldur baħr-i 'ıřk içre **řināverdūr** gōñül / Sanma ancak suda yüzmek murğābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*řināverdūr, -dūr*]

řināverlik ider: *Yüzücülük etmek, yüzmek.*

Eşk-i çeşmüm içre bu gōñlüm **řināverlik ider** / Olmışam deryā içinde iy Muhibbī hem ü bağ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*řināverlik ider, -er*]

řināverlik ider: *Yüzücülük etmek, yüzmek.*

Niçe yıldur baħr-i eşk içre **řināverlik ider** / Yoħsa ol deryāda bu gōñlüm benüm balık mıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*řināverlik ider, -er*]

şir: *Aslan.*

Eylesün mecnün 'ıřkum zülfini zencīrler / Dāyimā 'ādetdūr olur bend içinde **řirler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*řirler, -ler*]

şir çeşmün pençesinden uşbu gōñlüm merdümü / çāre yok hergiz ħalāřa çāk çāk olmış yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*şir,]*

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyār / Tutar mı hīç **řirüñ** yirini müş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*řirüñ, -üñ*]

şir: *Bilinmesi, duyulması, aıġa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.*

'ışkı ānum gibi saklarken olur ħalkā 'ayān / Āħ bu ġammāzlık **şir[ı]** cümle şi'irümden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*şir[ı], -[ı]*]

şi'r: *şiir, edebi deġeri olan nazımlı ve kaşiyeli söz, manzume.*

Kim ki nazm ister Muhibbī **şi'rini** ġuř eylesün / Bulunur gerçi ġazel ammā bu eş'ār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*şi'rini, -i, -n, -i*]

Ābdār eyler Muhibbī **ři'rini** hem sūzināk / Āteř-ile ābı cem' itmiř kerāmet gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*ři'rini, -i, -n, -i*]

şi'rümün her beyti ġüldür ħāřı sünbülde niřān / İy Muhibbī sünbüle baġlu ġazel ġül-destedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*şi'rümün, -üm, -üñ*]

Olmayan 'ışka ħaberdār okumasun **şi'rümi** / şi'r-i pür-süzüm okurken korkaram kim yanalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 5*). [*şi'rümi, -üm, -i*]

şi'r-ile çünkü Muhibbī niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür şi'r ü ġazelden ne ġelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*şi'r-ile, --ile*]

Muhibbī ħalvet-i dilde hemān eġlencedür ancak / Öġünüp **şi'r-ile** kimse dimesün kim kemālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*şi'r-ile, --ile*]

Dıřlerüñle şem'-i ħüsnün bu Muhibbī añmasa / şi'rini pür-süz idüp nazmın ġüher-riz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 5*). [*şi'rini, -i, -n, -i*]

Muhibbî 'ışk-ıla bulduñ harâret / Anuñçün oldı **şi'rüñ** böyle dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5*).
[şi'rüñ, -üñ]

Bu Muhibbî **şi'rinüñ** herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür qadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [şi'rinüñ, -i, -nüñ]

Bu Muhibbî anuñ için **şi'rini** itdi bülend / Şimdiki şâ'irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [şi'rini, -i, -n, -i]

Muhibbî **şi'rüñi** gören hasen dir / Ki anda gizlü var ma'nâ ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*).
[şi'rüñi, -üñ, -i]

Muhibbî şi'rini rindâne söyler / Olursa **şi'r** içinde tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [şi'r,]

Muhibbî **şi'rini** rindâne söyler / Olursa şi'r içinde tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*).
[şi'rini, -i, -n, -i]

Beñzemezse şi'rüme **şi'ri** n'ola şâ'irlerüñ / Kim ki şarrâf ola dir kim bir degül altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [şi'ri, -i]

Beñzemezse **şi'rüme** şi'ri n'ola şâ'irlerüñ / Kim ki şarrâf ola dir kim bir degül altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [şi'rüme, -üm, -e]

Şi'rümi gören bir âhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña dış uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [şi'rümi, -üm, -i]

Ĥusrevâ güş it Muhibbî **şi'rine** eyle nazar / Tarz-ı nazm içre Nizâmî ma'nide Ĥâce-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [şi'rine, -i, -n, -e]

şi'r ara: Şiiri süsleyen, ziynetlendiren (iir ustası) // şiir (vadisi) arasında, içinde.

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medĤ ider / Bu Muhibbî **şi'r ara** Selmân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [şi'r ara,]

şi'r ü eş'arum: Şiirler.

'Aceb mi **şi'r ü eş'arum** lezîz olursa şekkerden / Nigârüñ lebleri vaşfi zebânümde mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [şi'r ü eş'arum, -um]

şi'r ü ġazelden: Şiir ve gazel. // Manzum, sanatlı söz.

Şi'r-ile çünki Muhibbî niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür **şi'r ü ġazelden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [şi'r ü ġazelden, -den]

şirâne: Arslanca, arslan gibi.

ṬavĤ idüp âhım zencîr idinüp göz yaşımı / Dil-i dîvâneyi gör kim niçe **şirâne** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [şirâne,]

Oldı **şirâne** bu esb-i çarĤ-ı gerdüna süvâr / Ol sebebden başına urındı zer miĤfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [şirâne,]

şi'r-i dil-pesendi: Gönle hoş gelen, gönlün beĤendiĤi şiir.

Muhibbî uşbu **şi'r-i dil-pesendi** / 'Acep var mı görüp ta'zîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*).
[şi'r-i dil-pesendi, -i]

şi'r-i pür-süzum: *Yakıcı olan, gönülleri yakıp kavuran şiir.*

Şi'r-i pür-süzum eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [şi'r-i pür-süzum, -um]

Olmayan 'ışka haberdâr okumasun şi'rümi / **Şi'r-i pür-süzum** okurken korkaram kim yanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5*). [şi'r-i pür-süzum, -um]

İşiden **şi'r-i pür-süzum** okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî dermend için tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [şi'r-i pür-süzum, -um]

Şi'r-i pür-süzum Muhibbî olalı zâhir benüm / Şimdiki şâ'irlere tañ mı didürsem çarbi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [şi'r-i pür-süzum, -um]

şir-i zebândur: *Dil (söz) arslanı.*

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbî 'arşa-i nazmuñ bugün **şir-i zebândur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [şir-i zebândur, -ıdur]

şirîn: 1. Şirîn: *Hüsrev (Ferhad) ile Şirin hikayesinin kadın kahramanı.* 2. Tatlı, hoş, latif.

Sen saçı leylî lebi **şirîn** olaldan husrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şoşbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [şirîn,]

şirîn: *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.*

Per ü bâl açdı murğ-ı cân-ı Ferhâd / İrüp kaşırına **Şirîn** itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [şirîn,]

La'l-i lebinüñ yâdına cân virsem 'aceb mi / Virdi gam **Şirîn-ile** Ferhâd'ı görüñ baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [şirîn-ile, -ile]

şirîn: *Tatlı, hoş, güzel.*

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizâmi'nüñ / İnce hayâl-i nâzük ü **şirîn** edâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [şirîn,]

şirîn: *Tatlı, hoş II sevgilinin dudağı.*

Hañt-ı la'lüñ misk ü zülfüñ 'anber-i sarâ satar / Dişletüñ dürr-i 'Aden **şirîn** lebüñ helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [şirîn,]

Yiridür dir-isem **şirîn** lebüñe / Ki Ferhâd'a dil-i âvâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [şirîn,]

Eydeli şekker lebi **şirîn** zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab'ını tütü gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [şirîn,]

Yâr **şirîndür** dilâ şeftâlû-yı la'le iriş / Āfitâb-ı hüsn-ile bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [şirîndür, -dür]

Şîrîn lebüñüñ vaşfin iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5). [şîrîn,]

Kıışsa-i Ferhâd olaldan kıışsa-i guşşam benüm / Ol lebi şîrîn idüp bir dâsitân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2). [şîrîn,]

şîrîn dehânum: Tatlı ağızlı, tatlı dilli, dudakları tatlı olan sevgili.

Bîmâr-ı zehr-i firkatüm yokdur ümîd-i sıhhatüm / Telh oldu ‘iyş ü ‘işretüm şîrîn dehânum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2). [şîrîn dehânum, -um]

şîrîn kelâm: Tatlı kelam, hoş söz.

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki söyler tûñdür kim sükker agzından düşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1). [şîrîn kelâm,]

şîrîn kelâm: Tatlı kelam, hoş söz.

Muhibbî leblerüñ zikrin miyânuñ vaşfini itse / Diyeler böyle bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5). [şîrîn kelâm,]

şîrîn zebânum: Tatlı dilli, güzel sözlü. // sevgili.

Yâr vaşlum isteyen yolumda cân virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebânum vây ne ra‘nâ söylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2). [şîrîn zebânum, -um]

şîrîn-dehen: Tatlı ağızlı (dilli) sevgili.

Kim saña bu hüsni virdiyse eyâ şîrîn-dehen / Kûh-ı gâmda ben belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2). [şîrîn-dehen,]

şîrîn-zebân: Tatlı dilli, gönül alıcı, kandırıcı konuşan.

Kanda kim şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller zâr u sergerdân kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1). [şîrîn-zebân,]

şîr-veş: Aslan gibi.

Âhımı tavk eyleyüp gözyaşı zencîr olalı / Tekye-i ‘ışk içre oldu bu Muhibbî şîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5). [şîr-veş,]

şîşe: Camdan yapılmış, ağız dar uzunca kap.

Gülşenüñ rengîn kabâsı gül midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [şîşelerle, -ler, -le]

Tutaruz sâgarı elde gül-i hamrâ yirine / Şîşeler kulkulımı bülbül-i güyâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5). [şîşeler, -ler]

Ciger hünımı saklamaga iy dil / Gözümden gayrı aña şîşe olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5). [şîşe,]

şîşe-i çeşmi: Göz şişesi ll göz çukuru.

Hâk-i pâyüñle pür itdük **şîşe-i çeşmi** henüz / Hey kıyâmet kâmet it vaqt oldı sâ'at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [*şîşe-i çeşmi, -i*]

şîşe-i nâmûsı: Onur, haysiyet namus şişesi.

Bu Muhibbî **şîşe-i nâmûsı** çalsa taşlara / Döştlar 'ayb olmasun 'ışk ehli çün ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*şîşe-i nâmûsı, -ı*]

şîşe-i nâmûsı: Onur, haysiyet namus şişesi.

Şîşe-i nâmûsı sısam döştlar 'ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefâdur 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*şîşe-i nâmûsı, -ı*]

şîve: Güzellerin insana hoş gelen ve gönül fetheden tavrı, naz, edâ, işve.

Gerdün gibi meyli o mâhuñ çü dönedur / Cevr ü cefâ vü **şîveleri** güne günedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*şîveleri, -ler, -i*]

Biñ **şîve** ile nâz-ıla cânân gelür geçer / Gördükçe anı ağıza bu cân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*şîve,]*

Salınur 'işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / Âh bu **şîveyi** ne serv ne şimşâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*şîveyi, -yi*]

Âh kim **şîvelerle** dilberler / Kim göre hür veyâ melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*şîvelerle, -lerle*]

Geh 'işve gâh **şîve** gehî cevır ü gâh nâz / Didüklerince yok midur ol pür-cefâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*şîve,]*

Zülfünñ fikrini ko tül-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevır ü cefâ **şîve** güzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*şîve,]*

Gâh **şîve** gâh 'işve gâh cevır ü gâh nâz / Öldürür 'uşşâkı bu nev' -ile itmez ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [*şîve,]*

Didüm iy dilber nedür bu **şîve** vü cevır ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*şîve,]*

şöhret: Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.

Şeker-veş leblerin vaşf iden anuñ / Mükerrer eylesün kim **şöhreti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [*şöhreti, -i*]

Sanma **şöhret** gözlerüz biz yâhû dârât ehliyüz / 'Älemi bir cür'aya satduk harâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*şöhret,]*

şöhret tutmuşam: Meşhur, bilinir olmak.

Tekye-i ğamda yakup Ferhād u Mecnūn'dan çerāĝ / Tutmuřam 'ālemde řöhret ol iki ferzāne-veř (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 3). [řöhret tutmuřam, -miř, -am]

sol: şu, işaret sıfatı.

şol esīr-i 'ışık olan abdāla bak gel ğusrevā / Baş açup serverlik ider 'āleme sultān olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 2). [şol,]

Dōstlar āĝāz u encām-ı cihān bir nüktedür / şol ki virmez dil cihāna fikri ol encām ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 4). [şol,]

Sīne pūlād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / řol muķavves kařlaruña dōstum kim ya dimez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 3). [řol,]

şol ki istignā serīrinde oturdı řāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iķlime sultān istemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 2). [şol,]

Bir nazarla sīnesin bagrın delen 'āřıkларуñ / řol kemān ebrū güzelūñ ğamzekāridur diñüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 3). [řol,]

sol: Sol taraf.

Her kaçan kim āh ider dil şu'le bayragın çeker / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim saĝın çeker (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 1). [sol,]

şol deñlü: şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Üstüme seng-i cefā řol deñlü yagdırdı nigār / Varırmaz oldum ser-i kūyına yollar taşlıdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1084, Beyit 2). [řol deñlü,]

şol deñlü: şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

řol deñlü itdi cevri 'uřřāka ol cefā-cū / Boynında görinenler kākül degül günehdür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 3). [řol deñlü,]

şol deñlü: şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

şol deñlü niřār itdi gevher tācīr eřmüm / Cānā bizi sen sanma eli boşlardanuz* (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 3). [şol deñlü,]

şol deñlü: şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Mıřr-ı ğüsnūñ ğaķkıün řol deñlü dōkdüm göz yařın / Gözlerüm oldı biri Nīl ü biri cūy-ı Aras (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 3). [řol deñlü,]

şol deñlü: şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

řol deñlü yagar seng-i cefā kūyına varsam / Bařum biñ eger olsa olur cümlesi ğařřāř (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 4). [řol deñlü,]

şol deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

‘İşkî yolında çeşmüm **şol deñlü** dökdi eşki / Kalmadı âhîr oldı hün-ı cigerden ol karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3). [şol deñlü,]

şol deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Derd-i ‘ışkuñ sîneye **şol deñlü** te‘şîr eyledi / Cân terkinde kılâm gitmeye benden bu maraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 4). [şol deñlü,]

şol kadar: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol kadar bârân-ı eşk âhum şehâbından yagar / Kâlbine yârûñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4). [şol kadar,]

şol kadar: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol kadar kan ağladum hicrûñ beyâbânında kim / Kalmadı hün-ı cigerden akmag-ıla kanumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3). [şol kadar,]

şol kadar: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol kadar kan ağladum hicrûñ beyâbânında kim / Ser-te-ser mülk-i cihânı ğarķ idüp oldı denîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2). [şol kadar,]

şol kadar: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Ş’ol kadar âh okların atdum bugün çarĥdan yaña / Kıldı eflaķi müşebbaķ geçüben peykânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2). [şol kadar,]

şu deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

İy ğubâr-ı hať **şu deñlü** yidüm esrâr-ı gamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir hayrân uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4). [şu deñlü,]

şu kim: Şöyle ki.

Şu kim gül bisteri içre yatur gülzâra yasdanmış / Ne bilsün ‘âşıkûñ hâlin ki seng-i hâra yasdanmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1). [şu kim,]

şu kim: Şöyle ki.

Şafâ vü Merve haķkıyçün **şu kim** küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye kurbân degül ‘âşık hilâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1). [şu kim,]

şu‘â-ı şemse: Güneşin ışıĥı.

Şu‘ā-ı şemse muhtâc-iken ‘âlem / Girür dervîş oyına ‘âr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5*). [*şu‘ā-ı şemse, -e*]

süh: *İşveli, cilveli ll sevgili.*

Hağ gelüpdür diyü bu ‘âşîka göstermese yüz / Diñtüz ol **şühâ** cihânda buña kim kâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*şühâ, -a*]

Cevri iden baña ol **şühumdur** / Kâlbüm içre velî ki rûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [*şühumdur, -um, -dur*]

süh-ı cihân: *Dünyalar güzeli.*

Zeyn kılmış özin ol **şüh-ı cihân** hûb olmuş / Gösterüp yüzini ‘âşîklara mergüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [*şüh-ı cihân,]*

sükr: *Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme. Mutlu bir olay veya durumdan, yapılan bir iyilikten duyulan hoşnutluğu bildirme.*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden **şükr** kim / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*şükr,]*

Vaşl olmadıysa **şükr** gamı eksük olmadı / Hicrân şebinde anı derâğüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [*şükr,]*

Gerçi felek bükdi kâddüm rûzigâr ile / **Şükrüm** budur ki ben dağı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*şükrüm, -üm*]

sükr idüp: *Şükr etmek: verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek.*

‘Âlemi bir habbeye satduk irüp bir ‘âleme / **Şükr idüp** Hağk’a anuñçün dâyimâ bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*şükr idüp, -üp*]

sükr kıl: *Şükr etmek: verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek.*

İy Muhibbî **şükr kıl** lâ-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı hayr u şer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5*). [*şükr kıl,]*

su‘le: *Alev, ateş ışığı, parıltı.*

Her kaçan kim âh ider dil **su‘le** bayrağın çeker / Derd ü gam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*su‘le,]*

Oda yanar **su‘lesinden** âhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşî katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*su‘lesinden, -si, -n, -den*]

Şeb-i tür içre yüzüñ meş‘al-i nür / Görindi **su‘leden** vâdî muqaddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*su‘leden, -den*]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel câna kıy / Şem‘uñ artar **su‘lesi** başını kesdükçe mağas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*su‘lesi, -si*]

şu'le virür: Işık, parıltı vermek; aydınlatmak.

Zâhir olur yansa ten âteş dehânumdan benüm / **Şu'le virür** her yaña çün kim düşe âteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*şu'le virür, -ür*]

şu'le virür: Işık, parıltı vermek; aydınlatmak.

Âh eyledükçe **şu'le virür** 'ışkuñ âteşi / Odlara yakan 'âşıkı bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*şu'le virür, -ür*]

şu'le-i âhı: Ah ateşi, ahın kıvılcımları.

Şu'le-i âhı kimüñ kim 'âleme pertev salar / Zerreye almaz günü ol mâh-ı tâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [*şu'le-i âhı, -ı*]

Küyüñ gedâsı olalı dil pâdişâ imiş / Eşki sipâh u **şu'le-i âhı** livâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*şu'le-i âhı, -ı*]

şu'le-i âhum: Ah ateşi, ahın kıvılcımları.

Şu'le-i âhum görünür her seher sanmañ şafağ / Her gice düd-ı dilümden râh-ı keyvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*şu'le-i âhum, -um*]

Žiyâ-yı şem'e yokdur ihtiyâcum / Olaldan **şu'le-i âhum** şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 3*). [*şu'le-i âhum, -um*]

şu'le-i cân-süz: Can yakıcı, yürek tutuşturan alev.

Sînem içre berç-i âhum **şu'le-i cân-süz** imiş / Tekye-i ğamda hemân bir şem'-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*şu'le-i cân-süz,*]

şu'le-i pervânevi: Pervanenin ışığı, alevi.

Dün gice gördüm Muhibbî **şu'le-i pervânevi** / Kaşdı yanmagmaş meger sandum savaşı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*şu'le-i pervânevi, -y, -i*]

şu'lelendür: Alevlendirmek, yakmak, tutuşturmak, hararetlendirmek.

Dil çerâğın **şu'lelendürsem** 'aceb mi sîned / Gice gündüz nâr-ı 'ışk-ıla yanar Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*şu'lelendürsem, -se, -m*]

şür u şerler koparur: Kavga gürültü çıkarmak, ortalığı karıştırmak.

Koparur çeşm[i] dâyim şür u şerler / Olaldan zülfi[i] anuñ fitne-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*). [*şür u şerler koparur, -ler, -ur-ur*]

şürîde: Çılgın, perişan, tutkun, düşkün.

Alımda dāmenin gül hār elinden / Dağı **şürde** bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*).
[şürde,]

Muhibbî n'ola karşıñda iderse nāle vü efgān / Velî **şürde** bülbüldür yüzüñ gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [şürde,]

şürde olup: Çılgın olmak, divane olmak, perişan olmak.

Şürde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül ile güyā ki sabağdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [şürde olup, -up]

T

tā: Değın, dek, kadar.

Bülbülem **tā** şubh olunca āh u efgāndur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzārı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [tā,]

Dün gıce **tā** şubh olunca niçe biñ pervānenün / Bāl ü perrin yanduran ol şem'-i bî-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [tā,]

'İşk cāmından Muhibbî kime olmışdur naşīb / Bulmaz ol huşyārılık **tā** haşre dek sekrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [tā,]

Āh-ı Muhibbî her zamān dem dem çıkar **tā** āsümān / Bir kez sor iy nā-mihribān āh u fiğānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [tā,]

Bezm ara **tā** şubh olunca iy Muhibbî nāle kıl / Çalınur mızrāb-ı ğamla çün göñül ũanbürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [tā,]

Bezm-i ğamda iñleyüp nālişler itsem **tā** seher / Hālüm añlar nāylar derdüm rebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [tā,]

Şem' gibi giceler **tā** şubh olunca yanmayan / Meclis-i 'irfāna anlar girmege lāyık mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [tā,]

Gül yüzün medhinde dil feryād ider **tā** şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende gūyālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [tā,]

Vādi-i hicre düşelden oldı bu dil bî-karār / İñleyüp **tā** şubh olunca aqlaram ben zār u zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [tā,]

Ekşerî 'āşıklaruñ **tā** şubha dek bî-dār olur / Kim ki 'ışkıdan bî-ħaberdür ol yatur her ān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [tā,]

Ĥasretiyle bu Muhibbî giceler **tā** şubha dek / Gözlerin seyyāre-ves yummaz fiğān u zār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [tā,]

Giceler **tā** seher ol gül ğamından / İşüm bülbülleyin āh u fiğāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [tā,]

Leb-i şīrīnine karşu yanaram **tā** seher çün şem' / Ben ol maħrem-i şem' oldum vişāli engübīn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [tā,]

Cām-ı 'ışkı nüş kılduk mest-i lā-ya'kıllerüz / Kendümüzden geçmişüz **tā** haşre dek kanzillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1*). [tā,]

Giceler **tā** şubha dek ney gibi efgān eylerüz / Bu umīda ne getürür görelüm taķdīrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [tā,]

'İşkī şarābıdır beni mest ü ĥarāb iden / **Tā** haşr olunca gitmeye dilden ĥumārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [tā,]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşüğüñden gitmeyüp biz **tā** kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [tā,]

Āh ğam şebinde giceler **tā** şubh olunca iñlerem / Bu nev'edür hālüm benüm meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [tā,]

Şem'-veş kan aqlaram **tā** şubha dek dildārsuz / Būlbūl-i şūrīdeyem kim düşmişem gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 1*). [tā,]

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest **tā** ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 1*). [tā,]

Vādī-i deşt-i ğamuñ āvāre bir mecnūniyuz / **Tā** ölince anda biz rāh-ı maḥabbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 2*). [tā,]

Maṭbah-ı ğamda Muhibbī giceler **tā** şubha dek / Miḥnet ü derd ü belādan ğayrı bir nesne yimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 5*). [tā,]

Şem' gibi giceler **tā** şubha dek kan aqlaram / Şoḥbet eyler gice gündüz yār-ıla her ḥār u ḥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 2*). [tā,]

Giceler ney gibi nālān oluram **tā** şubha dek / Bulmadum feryāduma 'ālemde bir feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 2*). [tā,]

Giceler **tā** şubh olunca inleseñ olmaz 'aceb / Kār-ı 'ışk āsān mı sanduñ bilmeduñ iy bu'l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 2*). [tā,]

İy Muhibbī çün şarāb-ı 'ışkı nūş itdūñ ezel / **Tā** kıyāmet tañ degüldür idesin cūş u ḥurūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 5*). [tā,]

Maḥabbet cāmını itdüm ezel nūş / Yürürem **tā** ebed sermest ü medhūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 1*). [tā,]

İy āfītāb-ı ḥüsn ğitmedi sāyem yanumdan āh / **Tā** itmeyince 'Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [tā,]

Muhibbī giceler **tā** şubh olunca / Kılur būlbūl gibi dāyim nevā ḥoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 5*). [tā,]

Kim ḥarīm-i ḥürmet-i ğamla Muḥīb maḥrem ola / Olamaz **tā** rüz-ı maḥşer miḥnet ü ḥürmāndan ḥalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1478, Beyit 5*). [tā,]

Zūlfūñüñ çevġānını gördüm başum top eyledüm / **Tā** kıyāmet 'ışk meydānında olsun raḳḳāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 3*). [tā,]

tā: Şunun için, şundan ötürü.

Bir saçı sūnbūl yüzi gül yāri gördüm bir naẓar / Yanaram **tā** ol yüzi envārı gördüm bir naẓar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 1*). [tā,]

Kirpügüm cārūb olup çeşmüm dem-ā-dem su seper / Dimesūnler **tā** görenler küy-ı yāruñ gerdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 4*). [tā,]

Sākiyā cām-ı şafā sun **tā** vire ḳalbe cilā / Ğam buḥārı yoksa dil āyñesini jeng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 2*). [tā,]

tā: Şunun için, şundan ötürü. II olsun diye, ... incaya kadar.

Bu Muhibbī sözlerin gevherleyin dak ğuşuñā / **Tā** görenler diyeler kim bu dūr-i meknūn geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 5*). [tā,]

Ṭāvūs-şifāt cilve kılup seyr-i çemen kıl / **Tā** serv-i sehī ögrene senden salınışlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 2*). [tā,]

Gülşene vardum ki **tā** tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşī gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [tā,]

‘Ārızi ka‘be‘ sine irgür eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine iriş **tā** bulasın ‘ömr-i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [tā,]

Ben hāk iderem yüzümi **tā** basa yol üzere / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [tā,]

Tiredür zülfün ğamından bu dil-i vîrānemüz / Gün yüzün ‘arz eyle **tā** rüşen ola kâşānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [tā,]

Keşf-i burka‘ eyle yüzden nūra ğarķ it ‘ālemi / **Tā** görenler diyeler mihr-i cihān-ārā-y-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [tā,]

Rüy-ı zerdüm **tā** şeref bulsun diyü / Anları pā ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [tā,]

Dil tabībisin didüm derdüme dermān eylegil / Didi öldürmek gerek **tā** ğide senden bu marāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [tā,]

Sun nüş ideyim la‘l-i lebüñ rāhat-ı cāndur / **Tā** mest olup hālın ide saña Muhib ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [tā,]

İy Muhibbî tevbe kıl **tā** kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez şirāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5*). [tā,]

İy Muhibbî tevbe kıl **tā** kalmaya bār-ı günāh / **Tā** sebük-pā olmayınca anda geçilmez şirāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5*). [tā,]

tā ki: Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Lezzet-i dünyāya aldanma Muhibbî sunma el / Neşterini **tā ki** urmaya saña zenbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [tā ki,]

tā ki: Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Etümi kirm-i belā yirse de āh eylemeyem / Diyeler **tā ki** benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [tā ki,]

tā ki: Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Nazm içinde olasın **tā ki** göñül sen ğavvāş / Talagör baħr-ı ma‘āniye çıkar gevher-i hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [tā ki,]

tā kim: Şunun için, şundan ötürü.

Hāk bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / **Tā kim** ol meh-rū melek-ruhsārı gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [tā kim,]

tā kim: Şunun için, şundan ötürü.

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime heķime / Bak yār liķāsına ki **tā kim** ğide emrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [tā kim,]

ta'accüb itmeñüz: Şaşmak, hayret etmek.

Çıkarısa düd-ı dil başdan **ta'accüb itmeñüz** hergiz / Sanur mısız ki sīnem içre āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [ta'accüb itmeñüz, -me, -ñüz]

ta'alā'llāh: Yüce Allah.

Küfâr-ı haddüni hattıñ yazup şerh eylemek ister / **Ta'alā'llāh** anı hakk it gider yañış kitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [ta'alā'llāh,]

tab': Tabiat, mizaç, huy, karakter, yaratılış.

Eydeli şekker lebi şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî **tab'ını** tütî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [tab'ını, -ı, -n, -ı]

Benüm süz-ı derünümde yanar derd ehline her dem / Muhibbî **tab'ı** miñnetden uzandukça zebân āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [tab'ı, -ı]

tāb: Sıcaklık, hararet II ışık, parlıltı.

Ruñuñ **tābında** iy meh-rü dutışur ser-te-ser 'ālem / Cihānda bunu kim gördi kim ola bī-duñān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [tābında, -ı, -n, -da]

tabbāğ: Debbağ: (Ar. debğ – dibāğat "deriyi terbiye etmek"ten debbāğ) Deri terbiye eden kimse, tabak, sepicı.

Her rakıbi öldüreyin didüğüm her dem bu kim / Derisine müşteriyüz didiler **tabbāğlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [tabbāğlar, -lar]

tāb-ı ruhsārı: (Sevgilinin) yanağının parlaklığı.

Tāb-ı ruhsārı beni eyledi sayru begler / Giceler gelmez olupdur göze uyhu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [tāb-ı ruhsārı, -ı]

tāb-ı ruhsāruñla: (Sevgilinin) yanağının parlaklığı, ateşi.

Halil'e **tāb-ı ruhsāruñla** āteş gülşen olmuşdur / Baña 'aks-i 'izāruñla görünür gülsitān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [tāb-ı ruhsāruñla, -uñ, -la]

tabīb: Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.

Bu gönül zañmına merhem urayım dime **tabīb** / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [tabīb,]

Var iy **tabīb** hasta-i 'ışka 'ilācı ko / İtmez kabül derdi anuñ bī-devā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [tabīb,]

Hİç bir **tabīb** itmese dil-hastesine em / Bīmār-ı 'ışk olana derdi devā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [tabīb,]

Derdi dermāna deġiŝdük fāriġ ol bizden **ṭabīb** / Nef' ü zarrı hālümüzce añlaruz hāzıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*ṭabīb,]*

Var iy **ṭabīb** eyleme 'ışk ehline 'ilāc / Levh üzre yazdı anı kalem bî-devā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*ṭabīb,]*

ṭabībā: *Ey doktor, ey hekim.*

Ṭabībā sorma hālın ehl-i 'ışkuñ / Bularuñ derdi var dermānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4*). [*ṭabībā,]*

'İlāc itme **ṭabībā** derdüme gel / Baña dermān yine derdüm ġamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*ṭabībā,]*

'İlāc itme yürü var derd-i 'ışka / **Ṭabībā** çünki derdüm bî-devādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

'Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy **ṭabībā** ko meni derdüm baña dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*ṭabībā,]*

Zahmete girme **ṭabībā** çek elüñ bu hastadan / 'Āşık-ı dil-hasteye derdi yine dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*ṭabībā,]*

İy **ṭabībā** çek elüñ bu sîne-i mecrūhdan / Merhem-i vaşlı gerek özge devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*ṭabībā,]*

'İşk hastasıyım ko beni hālümde **ṭabībā** / Ölmekden evlā derdüme tımār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

İy **ṭabībā** çek elüñ Kānūn-ıla olmaz şifā / Lā'-i nāb-ı dilber olmışdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

Şerbet-i la'linden özge 'āşıkā yokdur devā / Gel **ṭabībā** ko 'ilācı biz cevāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

Ṭabībā istemez derdine dermān / Gelür 'ışk ehline derd ü belā hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*ṭabībā,]*

ṭabībā: *Ey doktor, ey hekim. II ey sevgili.*

Ṭabībā teşneyem ġāyet lebūnden dil çü āb ister / Büt-i 'ışka giriftāram ser-ā-ser üstüñ'ān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

İy **ṭabībā** ser-i kūyuñda yatan hastalara / İtmedüñ çāre yatur cümlesi bî-çāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

Özin bilmez katı dil-hastedür āh / **Ṭabībā** kapuña dermāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*ṭabībā,]*

ṭabīb-i cān: *Can (gönül) doktoru II sevgili.*

İy **ṭabīb-i cān** buyur la'-i lebūnden bir cevāb / Hastayuz hicrān şebinde derde tımār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*ṭabīb-i cān,]*

ṭabīb-i cān: *Can (gönül) doktoru II sevgili.*

Dil 'ıŝkuñ-ıla ḥasta yatur iy **ṭabīb-i cān** / Dārū-yı la'lūñ-ile bulısar ŝifā yitiŝ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*ṭabīb-i cān,]*

ṭabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ol **ṭabīb-i dil** ölüsem daḥı tedbīr eylemez / Nāle-i āhum dirīgā aña te'şīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*ṭabīb-i dil,]*

ṭabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

İy **ṭabīb-i dil** meded eyle lebūñden bir devā / Ğāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*ṭabīb-i dil,]*

ṭabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Leblerūñ dārū'ş-şifāsından cevāb ister gönül / İy **ṭabīb-i dil** ölürse olmasun fīmārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 3*). [*ṭabīb-i dil,]*

ṭabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ḥastayuz kūyuñda yıllardur ki miḥnet beklerüz / İy **ṭabīb-i dil** lebūñden ya'nī ŝerbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*ṭabīb-i dil,]*

ṭabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ol **ṭabīb-i dil** yine bu ḥastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden göñlümi ŝād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 1*). [*ṭabīb-i dil,]*

ṭabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Oldum za'ıf derdūñ-ile iy **ṭabīb-i dil** / Bir üstüñ'ān kaldı bile bir deri yitiŝ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 4*). [*ṭabīb-i dil,]*

ṭabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Leblerūñden bu Muḥibbī'ye buyur ŝāfı cevāb / İy **ṭabīb-i dil** meded oldum katı ŝāḥib-firāŝ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*ṭabīb-i dil,]*

ṭabīb-i dil ü cān: *Canın ve gönün tabibi, doktoru II sevgili.*

Bir sencileyin var mı **ṭabīb-i dil ü cān** āḥ / Bir bencileyin derd-ile bīmār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*ṭabīb-i dil ü cān,]*

ṭabīb-i dilden: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ḥaste-i 'iṣḡam **ṭabīb-i dilden** istedüm devā / Bir cevāb-ıla sagaltdı lebleri dārū-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*ṭabīb-i dilden, -den*]

ṭabīb-i dilsin: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ṭabīb-i dilsin iy ārām-ı cānum / 'İlāc it gönülüme merhemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [*ṭabīb-i dilsin, -sin*]

ṭabl: *Davul.*

Sîne **ṭablını** döğüp derbend-i 'iṣḡ içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü 'uṣṣāka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*ṭablını, -ı, -n, -ı*]

Sensüzün ger cām nüş itsem baña hep nişdür / Sîne **ṭablını** döğüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*ṭablını, -ı, -n, -ı*]

Ferhād belā kūhına çün pādaş imiş / Āhı 'alem ü sîne **ṭabl** [u] gam sipāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*ṭabl,]*

tāc: *Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.*

Gice vü gün bir olup irişdi eyyām-ı bahār / Başına zer **tāc** geydi güller oldı tācdār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*tāc,]*

Nigārā ḡāk-i pāyuñ **tācumuzdur** / Ser-i zülfüñ bizüm mi'rācumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 1*). [*tācumuzdur, -umuz, -dur*]

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören **tācına** ya'nī dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*tācına, -ı, -n, -a*]

tāc u kabāya: *Saltanat tacı ve kaftan.*

Şāla rağbet eylesek tañ mı ḡarābāt ehliyüz / Māyil-i dünyā olup **tāc u kabāya** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3*). [*tāc u kabāya, -y, -a*]

tācdār: *Taç sahibi II Hükümdar.*

Tācdārıyuz Muhibbî gūşe-i meyhānenüñ / Oldı serde bir ḡadeḡ mey efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*tācdārıyuz, -ı, -y, -uz*]

tācdār oldı: *Taç sahibi olmak, hükümdar olmak II önder, lider olmak.*

Gice vü gün bir olup irişdi eyyām-ı bahār / Başına zer tāc geydi güller oldı tācdār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*tācdār oldı, -dı*]

tācdār olsam: *Taç sahibi olmak, hükümdar olmak II önder, lider olmak.*

Ḥayl-i rindāna Muhibbî tañ mı olsam tācdār / Bir ḡadeḡ meydür başumda efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*tācdār olsam, -sa, -m*]

tāc-ı husrev: *Hüsrev'in tacı.*

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu 'ayyār felek / Gāh **tāc-ı Hüsrev** ü gāhî külāh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*tāc-ı husrev,]*

tāc-ı husrev ü dārā: *Hüsrev ve Dara'nın tacı // (Hüsrev (Perviz lakaplı İran şahı) ve Dara (İhtişam ve ululuk sembolü olan, ünlü İran şahı).*

Dem olur rind-i harābātī olan bir bādeye / Mülk-i efrīdūn u **tāc-ı Hüsrev ü Dārā** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*tāc-ı husrev ü dārā,]*

tāc-ı 'ışk-ıla: *Aşk tacı.*

Efseri Dārā'ya virmez hil'ati Keyhusrev'e / **Tāc-ı 'ışk-ıla** maḥabbet hil'atin Mecnūn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*tāc-ı 'ışk-ıla, --ıla]*

tāc-ı sa'ādet: *Mutluluk tacı.*

Hāk-i pāyī çün ele girdi Muhibbî başa ko / Ğam yime şimden girü **tāc-ı sa'ādet** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*tāc-ı sa'ādet,]*

tāc-ı sa'ādetdür: *Mutluluk tacı.*

Gerekmez efser-i Dārā yiter çün hāk-i dergāhuñ / Yaradan ḥaqqı ol baña hemān **tāc-ı sa'ādetdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*tāc-ı sa'ādetdür, -dür]*

tāc-ı zer: *Altın tac.*

Seng-i bī-dāduñ gelürse başuma / Faḥr olur baña geyerem **tāc-ı zer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2*). [*tāc-ı zer,]*

ta'cıl itdi: *Acele ettirme II bir işi çabuklaştırma, hızlandırma II acele etmek II sona yaklaşmak.*

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdālara / 'Ömr **ta'cıl itdi** ben fikr-i meh ü sālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [*ta'cıl itdi, -di]*

tācir: *Ticaret yapan kimse.*

Almaga şabr-ı metā'ın bülbül-i bī-çārenūñ / Gonca hemyānın açup gül **tāciri** zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [*tāciri, -i]*

Şol deñlü nişār itdi gevher **tācīr** çeşmüm / Cānā bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*tācīr,]*

Dil ü cāna meṭā' bir büseñ aldum / Benüm bu assumı bir **tācīr** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*tācīr,]*

tag: *Dağ.*

Dâla dönse kâmetüm olsa ‘aceb midür dü-tâ / **Taglar** tākāt getürmez bār-ı gam arķamda var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3). [taglar, -lar]

Nâle vü âh itdüğince âh iderler **taglar** / Nite kim efgân iderler sayru için saglar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1). [taglar, -lar]

tag u beyâbân: Dağ ve çöl.

Ol ki ‘ışk ehлідür olur küy-ı dilberde muķīm / Eyleyüp dîvânelik **tag u beyâbân** istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4). [tag u beyâbân,]

tagıd: Dağılmasına sebep olmak, parçalayıp ayırmak, bütün durumundan çıkarmak II varlığına son vermek, düzenini bozup yıkmak.

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn **tagıdup** hengâmesin / Döstlar kurduk anuñ yirine biz hengâmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4). [tagıdup, -up]

tagıl: Dağılmak, toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak II savrulmak, yayılmak.

Cevr elinden cân u dil oldı perâkende Muhib / Zülme tākāt itmese dervîş ü miskîn **tagılur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5). [tagılur, -ur]

Şâne ile her kaçan kim zülf-i müşgîn **tagılur** / Büy-ıla ‘âlem tolar san nâfe-i Çîn **tagılur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1). [tagılur, -ur]

Gördi çeşmin şahinin cân u dil itdiler gürz / Şâhbâz itdüğçe pervâzı göğercin **tagılur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2). [tagılur, -ur]

tagıl: Dağılmak, savrulmak, yayılmak.

Şâne ile her kaçan kim zülf-i müşgîn **tagılur** / Büy-ıla ‘âlem tolar san nâfe-i Çîn **tagılur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1). [tagılur, -ur]

tagıl: Dağılmak, toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak II savrulmak, yayılmak II bitmek, sona ermek.

İy cefâ-hü cevri âyîn eyledüñ ‘âşıklara / Korkaram kim ‘âlem içre ben bu âyîn **tagılur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4). [tagılur, -ur]

tagla: Vücûda kızgın demirle damga vurmak II özellikle yürek, iç, ciğer gibi kelimelerle büyük üzüntü vermek, acı ve ıstırap çektirmek, yakmak.

Niçe gün hicri-y-ile cân u ciger **taglamışam** / Umaram Hâķ’dan ire vaşlı baña kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3). [taglamışam, -miş, -am]

Ruħlarıñ şevkiyle ister pîrehen çâk ide gül / Lâleler de ‘ışkuña bağrını yir yir **taglamış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5). [taglamış, -miş]

taglarca: Dağlar kadar, pek çok.

‘Âşikuñ **taglarca** bağı üzre başı var-ımuş / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1). [taglarca,]

tağyir eylemez: Değiştirmek, bozmak, tersine çevirmek, başka şekle sokmak.

İstemezdim 'ışka düşmek geldi ahir başuma / Cidd ü cehd-ile kişi takdîri **tağyir eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2). [tağyir eylemez, -mez]

tağyir idebilmez: Değiştirmek, bozmak, tersine çevirmek, başka şekle sokmak.

Cevrini görüp nigârûn dime sen bed-ḥû-y-ımuş / Anı **tağyir idebilmez** başa çün yazu-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1). [tağyir idebilmez, -e, -bil, -mez]

tahammül: Dayanma, katlanma, sabır.

Bu cefâ cevr ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim **tahammül** bende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1). [tahammül,]

Tahammül yig tecemmülden diyenler sâye-i ḥârî / Bulıcak oldılar kâni' dimeñ siz sâyebân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4). [tahammül,]

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi **tahammül** / Sen eyle dilâ ger kadeḥ çarḥ ise de nûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5). [tahammül,]

tahammül eyle: Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

Gördüñ gözüm yaşını bu sînem otagına / Girüp **tahammül eyle** ki bārân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3). [tahammül eyle,]

tahammül idelüm: Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

İdelüm cevre tahammül elümüzden ne gelür / Şâh olan zulm idicek lâ-büd anı kul götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2). [tahammül idelüm, -e, -lüm]

tahammül itmez: Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

Dil çeker hicrân yükin itmez tahammül Kâf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzün ner gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2). [tahammül itmez, -mez]

tahmîr: Mayalandırma. II yoğurma, hamur durumuna getirme.

Zâhidâ men' eyleme maḥbûb u meyden dönmez / Çün mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm **tahmîrümüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3). [tahmîrümüz, -ümüz]

tahrîr eyleñüz: Kaleme alma, yazı yazma.

Göz karasın ḥall idüp dildâra yazdum nâmeyi / Döştlar luṭf eyleyüp eşkümler **tahrîr eyleñüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4). [tahrîr eyleñüz, -ñüz]

tahrîr evletem: Kaleme alma, yazı yazma.

Āteş-i 'ışkuñ rumüzün niçe **tahrîr eyleyem** / Söylesem 'âlem yanar sanmañ ki ancak nâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*tahrîr eyleyem, -y, -e, -m*]

tahrîre almışdur: Kaleme almak, yazmak II kaydetmek, deftere geçirmek.

Bu Muhibbî hâlini **tahrîre almışdur** kalem / Niçe defter toldı şerh olmadı aḥvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*tahrîre almışdur, -mı, -dur*]

tahrîre getir: Yazıya dökmek, yazmak, yazmaya başlamak.

Çıkar dürlər ma'ânî maḥzeninden / Getür taḥrîre disünler eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*tahrîre getir,]*

tahsîn idüp: Beğenmek, takdir etmek.

Didüm cānā 'aceb rüşen yüzün var / Didi **tahsîn idüp** yaḥşî sözün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*tahsîn idüp, -üp*]

taht: Taht, hükümdarların resmen oturdukları büyük sandalye yahut koltuk, makam II hükümdarlık; padişahlık makamı.

Reyāhîn şāhınuñ **tahtı** çemendür / Gelen dîvânına serv ü semendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 1*). [*tahtı, -ı*]

Çün felek **tahtına** geçdi ḥusrev -i ḥāver güneş / Kaşdı bu ide sipāh-ı encümi çāker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*tahtına, -ı, -n, -a*]

taht-ı 'ālî-durur: Yüce taht.

Taht-ı 'ālî-durur bu mülk-i vücūd / Oturur 'ışk anda sulṭāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*taht-ı 'ālî-durur, --durur*]

taht-ı nerīmān: Neriman'ın tahtı II Şehnâme'de adı geçen tarihi-efsanevî kahramanlardan olup Sām'ın babası, Zâl'in dedesidir. Klasik şiirde yiğitlik ve kahramanlık simgesi olarak anılır.

Menzilin gür olduğunı 'ākıbet her kim bilür / Efser-i Ḥusrev'le ol **taht-ı Nerīmān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [*taht-ı nerīmān,]*

taht-ı serādan: Toprağın altı.

Āhum eflāke irüp oldı melā'ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum **taht-ı serādan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*taht-ı serādan, -dan*]

tak: (bir şeyi başka bir şey üzerine) iliştmek, tutturmak veya geçirmek, asmak II (giyilecek veya kullanılacak şeyleri) kendi üzerine yerleştirmek, takınmak, kuşanmak.

Naqd-i cān-ıla diler dil zülfinüñ zencirini / **Takmak** ister boynuma başındaki sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*takmak, -mak*]

Zülfî zencîrini **takdum** gönîlümün gerdânına / Bildüm âhîr bu dil-i dîvâneyi bed-nâm ider (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1100, Beyit 3*). [*takdum, -du, -m*]

Zülfîni elde gehî zencîr ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne **taksun** boynuña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1110, Beyit 4*). [*taksun, -sun*]

Saçuñ zencîrine dîvâne oldum / Anı boynuma **takmazsın** nedendür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1203, Beyit 3*). [*takmazsın, -maz, -sın*]

tak: (Yapılarda) Kemer veya yarım dâire şeklindeki kapı ve pencere üstü II Kubbe, kümbet II Feleğin kubbesi, sema, gökyüzü.

Mu‘âvin olmasa âhum kad ü bālâña irmezdü / Felek **tākına** çıkmaga benüm müşğîn kemendümdür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1048, Beyit 3*). [*tākına, -ı, -n, -a*]

tak: Süslü kemer II (yapılarda) kemer veya yarım dâire şeklindeki kapı ve pencere üstü II kemer biçimindeki kaş, kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.

Mescid-i hüsnin[i] seyr iden şafâlar kesb ider / Kaşlarınınuñ **tākına** mihrâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1304, Beyit 3*). [*tākına, -ı, -n, -a*]

Câmi‘-i hüsn içre yanar ruhları kandıldür / Kaşlarınınuñ **tākına** mihrâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1347, Beyit 2*). [*tākına, -ı, -n, -a*]

takarrüb bulduğun: Yaklaşma, yakın olma, yanaşma II yakınlık hissetmek, gönül vermek.

Şâh-ı ‘ışka dil **takarrüb bulduğun** gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1211, Beyit 4*). [*takarrüb bulduğun, -dug, -ı, -n*]

tākat: Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / Gider şabr-ıla dilden **tākat** u hüş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1407, Beyit 1*). [*tākat,]*

Komadı şabr u hüş dilde **tākat** / Baña itmedi illâ göz-ile kaş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1436, Beyit 2*). [*tākat,]*

Dirîgâ gitdi benden **tākat** ü hüş / Görelden karşıda sîmîn binâ güş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1452, Beyit 1*). [*tākat,]*

tākat getüre: Gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

İy Muhibbî niçe **tākat getüre** kişver-i dil / Şâh-ı gam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1150, Beyit 5*). [*tākat getüre, -e*]

tākat getürmez: Gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

Dâla dönse kâmetüm olsa ‘aceb midür dü-tâ / Taglar **tākat getürmez** bār-ı gam arkamda var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1061, Beyit 3*). [*tākat getürmez, -mez*]

tākat ider: Sabretmek, gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tâkat mı ider çün hefte mâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1288, Beyit 3*). [tâkat ider, -er]

tâkat itmese: Sabretmek, gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

Cevr elinden cân u dil oldı perâkende Muhib / Zülme **tâkat itmese** dervîş ü miskîn tagılur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1015, Beyit 5*). [tâkat itmese, -me, -se-mese]

tâkat mı olur: Güç mü yeter, derman mı olur II güç yetmez, takat kesilir.

Dîdârûña **tâkat mı olur** iy meh-i enver / Kim oldı ırakdan gönül âşüfte vü medhüş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1406, Beyit 4*). [tâkat mı olur, -ur]

tâkat yokdur: Takatin, kuvvetin olmaması, dayanacak gücün olmaması.

İy Muhibbî yüzine bakmaga yokdur tâkat / Tagıdup ‘aklumu kendüm yitirem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1136, Beyit 5*). [tâkat yokdur, -dur]

tâkati kalmadı: Tâkati kalmamak (kesilmek, tükenmek): yeterli gücü olmamak, gücü azalmak II Sabrı tükenmek, tahammülü kalmamak.

Tâkati kalmadı kim sensüz Muhibbî söz diye / Cândan ayrılrsa beden lâ-büd kalur güftârsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1369, Beyit 5*). [tâkati kalmadı, -dı]

tâkatum tâk oldı: Tâkati kalmamak (kesilmek, tükenmek): yeterli gücü olmamak, gücü azalmak II sabrı tükenmek, tahammülü kalmamak.

Tâkatum tâk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil tabîbine meded bu hâsta dil hâlin diñüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1308, Beyit 1*). [tâkatum tâk oldı, -dı]

takdir: Kader, yazgı.

Giceler tâ şubha dek ney gibi efgân eylerüz / Bu umîda ne getürür görelüm **taqdîrümüz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1273, Beyit 4*). [taqdîrümüz, -ümüz]

İstemezdüm ‘işka düşmek geldi âhîr başuma / Cidd ü cehd-ile kişi **taqdîri** tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1353, Beyit 2*). [taqdîri, -i]

takdir eylemiş: Takdir eylemek, karar vermek II Ezelde Cenâb-ı Hakk’ın olmasını dilediği şeyler, her şey hakkında vermiş olduğu ezeli karar, alın yazısı, kader.

Öldürürdi günde biñ kez bulsa ol hûnî beni / Ölmemeklik n’eyleyem Haq baña **taqdîr eylemiş** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1427, Beyit 4*). [taqdîr eylemiş, -miş]

taqdîr eyleñüz: Bir kimsenin veya şeyin önemini, değerini anlama II Beğenme, güzel bulduğunu, beğendiğini belirtme II Saymak, öyle benimsemek.

Katlüm için haq getürmiş ol şeh-i hûbân yine / Gam beni şimden girü öldürdi **taqdîr eyleñüz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1281, Beyit 3*). [taqdîr eyleñüz, -ñüz]

tāk-ı ebrūsın: “Kaş tākı” Kemer biçimindeki kaş.

Cāmi‘-i hüsninde yāruñ **tāk-ı ebrūsın** gören / Secdeden kaldurmayup başın anı mihrāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*tāk-ı ebrūsın, -sı, -n*]

tāk-ı ebrū-yı nigār: Sevgilinin kemer biçimli kaşları.

Secdegāh-ı dil olaldan **tāk-ı ebrū-yı nigār** / Her yire baş egmezüz birdür bizüm mihrābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*tāk-ı ebrū-yı nigār,]*

tāk-ı mısır: Şehir kemeri, şehrin süslü kemeri II Mısır kemeri, Mısır'ın süslü kemeri II sevgilinin süslü kemere benzeyen kaşları.

Kaçan görine ol **tāk-ı Mısır** pes / Ola kıblem ham-ı ebrū-yı muqavves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 1*). [*tāk-ı mısır,]*

takrİR: Anlatmak, ifade etmek.

Degül **takrİR-içün** mümkün Muhibbī cevri dildāruñ / Kaçan takrİre kaşd itsem dehān içre zebān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*takrİR-içün, --içün*]

Degül takrİR-içün mümkün Muhibbī cevri dildāruñ / Kaçan **takrİre** kaşd itsem dehān içre zebān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*takrİre, -e*]

takrİR eyleñüz: Anlatmak, ifade etmek, açıklamak, bildirmek.

Döstar ben ölmedin billāhi tedbİR eyleñüz / ‘İşk içinde hālümü ol yāra **takrİR eyleñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*takrİR eyleñüz, -ñüz*]

takrİR eyleyem: Anlatmak, ifade etmek, açıklamak, bildirmek.

Sor baña ‘ışkuñ rumūzın saña **takrİR eyleyem** / Cān u baş terkin urur ‘āşık hemān pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*takrİR eyleyem, -y, -e, -m*]

takrİR eyleyem: Anlatmak, ifade etmek, açıklamak, bildirmek.

Kime **takrİR eyleyem** kime bu dil esrārını / Güş iden aḥvālümü benden beter ḥayrān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*takrİR eyleyem, -y, -e, -m*]

taksİR: Kusur, suç, günah.

Gerçi yolında nigāruñ cān u dil kılduk sebİL / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez **takşİRümüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2*). [*takşİRümüz, -ümüz*]

tal: Dalmak, suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek II (dalgıç için) belli bir amaçla denizin dibine inmek.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevāhiri / Ğavvāş-vār sen de o baḥr içre **taladur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*taladur, -a, -dur*]

Dür diŝiñ yâdına **talsam** ger ma‘ânî baħrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmeden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*talsam, -sa, -m*]

Maħabbet baħrına **taldum** sözüñ dürr-i ma‘ânîdür / Anuñçün ehl-i ‘iŝkuñ dâyimâ vird-i zebânıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*taldum, -du, -m*]

İy Muhibbî bu gözüm merdümi ğavvâş gibi / **Taluban** baħr-ı ğama dürr-ile mercân getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*taluban, -uban*]

Ko daksun rişteyi câna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ânî baħrına **talup** çıkarduñ dür gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*talup, -up*]

İy Muhibbî kimse irmez baħr-ı ‘iŝkuñ ‘umkına / Gerçi mâhîler gibi ‘işk ehli aña **talalar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*talalar, -a, -lar*]

Nazm içinde olasın tâ ki göñül sen ğavvâş / **Talagör** baħr-ı ma‘ânîye çıkar gevher-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*talagör, -a, -gör*]

İy Muhibbî **tal** ma‘ânî baħrına ğavvâş-vâr / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*tal,]*

tal: *Dalmak II kavgada birden saldırmak II köpeĝin havlaması, saldırması.*

Muhibbî küyuña varsa **talār** ol dem seg-i küyuñ / Ya ne‘yçün dirler iy hürî ki cennetde ‘azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*talār, -ar*]

tal‘at-i zibâyı: *Güzel, parlak yüz.*

İy gözüm gel bir nazar ol **tal‘at-i zibâyı** gör / Zülfinüñ bendinde bend olmuş dil-i şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*tal‘at-i zibâyı, -y, -ı-yı*]

taleb eyle: *Talep etmek, istemek, arzu etmek.*

Ölince yürî yârî **taled eyle** Muhibbî / ‘Ăŝık olana dünyede ârâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*taled eyle,]*

taleb eyler: *Talep etmek, istemek, arzu etmek.*

Ol ğazâlî arayı ğitdi Muhibbî derdmend / Kim şikâr eyler taled ser-keşte-yi Hâmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*taled eyler, -r*]

taleb eylerse: *Talep etmek, istemek, arzu etmek.*

Naqd-i cân-ıla Muhibbî **taled eylerse** ne tañ / Çünki la‘i-leb-i dilber aña maṭlûb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [*taled eylerse, -r, -se*]

taleb it: *Talep etmek, istemek, arzu etmek.*

İy Muhibbî dürüşüp ‘işk-ı haḳîkî **taled it** / Sözlerüm cümle haḳîkîdür anı sanma mecâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*taled it,]*

ṭaleb kılma: Talep etmek, istemek, arzu etmek.

Vaşlını idüp temennâ hicrini kılma ṭaleb / Dil-rübâlar dâyimâ gayrı rızâ kılma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2). [ṭaleb kılma, -ma]

ṭâli: İnsanın başına gelmesi takdîr edilen iyi veya kötü durumlar, baht, şans, tâlih.

Küyuna varmaga sanmañ kim beni yârum komaz / **Ṭâli'ümdür** döstlar baht-ı siyehkârum komaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1). [ṭâli'ümdür, -üm, -dür]

Sâye salsa dir-idüm ben hâke ol serv-i sehî / **Ṭâli'üm** sa'd oldı baht-ı kâmrânım var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3). [ṭâli'üm, -üm]

Mîhr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yâr / Çok şükür kim **ṭâli'üm** 'âlemde bahtım var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4). [ṭâli'üm, -üm]

ṭâlib: İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.

Zâhidâ sanma senüñ uçmaguña biz **ṭâlibüz** / Çöpe saymaz ravza-i 'ışk-ıla dîdâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3). [ṭâlibüz, -üz]

Dîdâr-ı yâra **ṭâlib-iseñ** âhîr iy gönül / Eyle niyâz su gibi rüyüñ türâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2). [ṭâlib-iseñ, -ise, -ñ]

ṭâlib oldum: İstemek, istediğini bildirmek.

Ne oldum mescide ṭâlib ne deyr ü şöhbete râğıb / Ne zâhid bildi ne râhib benüm özge me'âlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2). [ṭâlib oldum, -du, -m]

ṭâlib olma: İstemek, istediğini bildirmek.

Ṭâlib olma iy gönül zâhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp dîdârı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3). [ṭâlib olma, -ma]

ṭâlib olmazuz: İstemek, istediğini bildirmek.

Püte-i 'ışk içre yanup hâliş olduk zer gibi / Olmazuz dünyâya ṭâlib sanma dînâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2). [ṭâlib olmazuz, -maz, -uz]

ṭâlib olup: İstemek, istediğini bildirmek.

Cân naqdı-y-ıla **ṭâlib olup** büse istedüm / Didüm ki lebün öpmege cânâ bahâ nedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4). [ṭâlib olup, -up]

ṭâlib-i dîdâr olan: Sevgilinin güzel yüzünü (görmek) istemek.

İstemez zâhid gibi cennet temâşâsın gönül / **Ṭâlib-i dîdâr olan** bilür ki dîdar özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5). [ṭâlib-i dîdâr olan, -an]

ṭālib-i pūr-ḥamlaruz: Kıvrım kıvrım (olmuş saçın) isteklisi.

Baňa beñzer key perîşân-ḥāl gördüm dil seni / Zülf sevdāsına düşmiş **ṭālib-i pūr-ḥamlaruz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3). [ṭālib-i pūr-ḥamlaruz, -laruz]

ta'lim: Öğretme, öğrenme II alıştırma, idman.

Elifler uşbu sînem levḥasında / Yazılmış tıfl için **ta'lime** beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5). [ta'lime, -e]

Muḥibbî dād-ı Ḥaḳ'dur 'ışk kitābı / Okınmaz sanma sen **ta'lime** beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5). [ta'lime, -e]

ta'lim kalmaz: Bir şeyi birine öğretmek II bir şeyi birinden öğrenmek.

Mu'allimden ceḫālar öğrenürsin / Neden dîrsin vefā **ta'lim kalmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2). [ta'lim kalmaz, -maz]

ta'limin ider: Bir şeyi birine öğretmek II bir şeyi birinden öğrenmek.

Fitne **ta'limin ider** gözlerine ğamzeleri / Çok zamāndur görürem ol gözi fettān uyumaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4). [ta'limin ider, -i, -n, -er]

tamām: Bitmiş, tamamlanmış II bitme, tamamlanma, sona erme.

Niçe bir hicrān elinden çok şikāyet ideyin / Söz **tamām** vallāhu a'lem iy Muḥibbî sözi kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5). [tamām,]

tamga: Bir nesnenin üzerine bir nişan bir alamet basmak üzere boya veya kızgın demir olarak kullanılan mühür. (Kumaş deseni bağlamında).

Kanlu yaşum ḥil'atine dāğımı itdüm nişān / Rağbeti artar kumāşuñ kim kaçan **tamgası** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4). [tamgası, -sı]

tamga eylemiş: Damgalamak, bir şeyin üzerine damga vurmak.

Rüy-ı zerdüm tā şeref bulsun diyü / Anları pā ile **tamga eylemiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4). [tamga eylemiş, -miş]

tañ degül: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Tañ degül cānuma ger kaçd ider-ise ğamzeler / Zülfî kâfir çeşmi ḥünî dilberüm ya kaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3). [tañ degül,]

tañ degül: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / Sen gül-i pūr-ḥārdan cānumda āzār özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3). [tañ degül,]

tañ degül: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrini gark / **Tañ degül** cüş idicek bir ucı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*tañ degül,*]

tañ degül: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Âh kılsam irişür nâlem melekler güşına / **Tañ degül** dirler gider şebde ırak yire âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*tañ degül,*]

tañ degüldür: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Tañ degüldür nâle kılsa küyuña vardukça dil / Var midur gülşende bir gül bülbülün zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*tañ degüldür, -dür*]

tañ degüldür: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Tañ degüldür ger rakıb olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda kim gül açıla lâ-büd bulunur hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*tañ degüldür, -dür*]

tañ degüldür: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

İy Muhibbî cün şarâb-ı ‘ışkı nüş itdün ezel / Tâ kıyâmet **tañ degüldür** idesin cüş u hurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5*). [*tañ degüldür, -dür*]

ta‘n itme: Yermek, ayıplamak, hor görmek, kınamak.

Tarıķ-ı ‘ışka gel **ta‘n itme** zâhid / Anuñ dağı senün tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*ta‘n itme, -me*]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Aglasam bülbül gibi küyuñda **tañ mı** zâr zâr / Bu benüm efgânuma gül gibi sende hânde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*tañ mı,*]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Belâ iklîminün şâhı olursam **tañ mı** Mecnün-veş / ‘Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i gam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*tañ mı,*]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Bâğ-ı hüsnünde nedür zülfüñle cânâ hâş didüm / Gülşen içinde olursa **tañ mı** didi mür u mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*tañ mı,*]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şem'-i hüsnine cem' olup 'uşşâk / **Tañ mı** pervâne-veş yaka perler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Âsitânünda Muhibbî **tañ mı** efgân eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden efgânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Âteş-i hicrâna münkir gelse **tañ mı** müdde'î / Dûzaḥuñ aḥvâlini ancak 'azâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Gelürse **tañ mı** feryâda bugün bülbül gibi gönlüm / Görür gülzâr-ı hüsninde açılmış gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Tañ mı cüş itse Muhibbî âh-ıla deryâ-yı eşk / Rûzigâr esdükçe kim dir baḥr-i bî-pâyân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Ġarḳ-ı ḥün olsa Muhibbî **tañ mı** çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar dildârı gülgün câmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Leblerüñ emsem disem ğamzeñ diler kanum döke / Kan iderse **tañ mı** çeşmüñ çün şarâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Muhibbî göz yaşın harc itse **tañ mı** / Metâ'-ı ğam gibi çün ḥâşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Olursa **tañ mı** aḥvâlüm diger-gün / Baña çün ol şeh-i ḥübân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Firkatıyla her ğice **tañ mı** ola bî-ḥ'âb göz / La'l-i nâbuñ yâdına her dem olur ḥün-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*tañ mı,]*

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Ölmiş-iken bu zemîn buldı yine tâze hayât / **Tañ mı** ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Çün Mesîhâ gibi ‘âlemde mücerred geçertüz / **Tañ mı** kudsiler eger olsa bizüm mahremümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Hayl-i rindâna Muhibbî **tañ mı** olsam tâcdâr / Bir kadeh meydür başumda efser-i şâhânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Görüp cânâ yüzünü ‘âlem-efrüz / Gicem Kâdr olsa günüm **tañ mı** Nevrüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Muhibbî şî‘rini rindâne söyler / Olursa şî‘r içinde **tañ mı** mûmtâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Kapsa **tañ mı** bu kebüter gönlümü / Zülfine dirler anuñ çün şâhbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şâla rağbet eylesek **tañ mı** harâbât ehliyüz / Mâyil-i dünyâ olup tâc u kabâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Nây-veş gâhî Hicâz’ı seyr idüp gâhî ‘Irak / Bezm-i gamda inlesek **tañ mı** makâmât ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şî‘r-i pür-süzum Muhibbî olalı zâhir benüm / Şimdiki şâ‘irlere **tañ mı** didürsem çarbi bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Taň mı bu ‘âlem serîrinden Muhibbî ‘âr ide / Hâk ü hışt-ı meygede bâlin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [taň mı,]

taň mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Hande eyler şem‘ yansa her gice pervâneler / Ben de yansam **taň mı** yârum âteşin ruhsâr-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [taň mı,]

taň mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

‘Arşa-i ‘ışk içre diksem **taň mı** eflâke nişân / Atmaga âh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [taň mı,]

taň mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şerha şerha olsa sînem **taň mı** tîğündan cüdâ / Teşnelikte çäk çäk olur nite kim rûy-ı ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [taň mı,]

taň mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Taň mı Muhibbî bulsa maħabbetle ger kemâl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [taň mı,]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Yüz uruban kekbüñ naqşını kapsam **taň mıdur** / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [taň mıdur, -dur]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Taň mıdur sevdâ-yı zülfinden gönül olsa hârâb / Çünkü bu gam leşkeri sînemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [taň mıdur, -dur]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şem‘-i ruhsârûñ görüp yansam yakılsam **taň mıdur** / Şem‘ gördükçe yakar bâl ü perin pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [taň mıdur, -dur]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şâne gibi pāralansa **taň mıdur** bu cān u dil / Her şeh̄er bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [taň mıdur, -dur]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Hār elinde gördi gülşende gülñ dāmānını / Bülbül itse **taň mıdur** feryād u āh u nāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [taň mıdur, -dur]

tañ mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Aglasam ol gönca-leb hândân olursa **tañ mıdur** / Her kaçan bārân ola gül açılır hândân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [*tañ mıdur, -dur*]

tañ mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Noğtadur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî **tañ mıdur** idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*tañ mıdur, -dur*]

tañ mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şebüm rüşen ider gönülüm çerâğı / Dinürse **tañ mıdur** aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*tañ mıdur, -dur*]

tañ mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Aglar-ısa bu Muhibbî **tañ mıdur** Ya'küb-veş / Görelî dîde hağ-ı sebzüni yaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*tañ mıdur, -dur*]

tañ mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Ruğlarıñsuz bu Muhibbî âh iderse **tañ mıdur** / Bülbül-i şürîdenüñ hâli n'olur gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*tañ mıdur, -dur*]

tañ mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Gül yüzünde çünki hağtuñ zâhir oldı mür-veş / Çarğ elinden inler-isem **tañ mıdur** tanbür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*tañ mıdur, -dur*]

taña kaldı: Şaşırıp kalmak, hayrete düşmek, donakalmak II tan vaktine kalmak, sabaha kalmak.

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [*taña kaldı, -dı*]

tanbür: Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.

Bezm ara tâ şubh olunca iy Muhibbî nâle kıl / Çalınur mızrâb-ı gamla çün gönül **tanbürdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*tanbürdur, -dur*]

tanbür-ves: Tambur gibi, tambur misali.

Gül yüzünde çünki hağtuñ zâhir oldı mür-veş / Çarğ elinden inler-isem tañ mıdur **tanbür-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*tanbür-ves,]*

Çaddümi çeng eyleyüp kânuna âheng eyledi / Buralı güşüm Muhibbî dest-i gam **tanbür-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5*). [*tanbür-ves,]*

ta'n-ı bed gūdan: *Dedikoducu kimsenin ayıplamaları, kınamaları.*

Her kim olsa esİR-i 'ışık bir meh-pāreye / Ölmeyiserdür ol olmaz **ta'n-ı bed gūdan** hālāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1478, Beyit 2*). [*ta'n-ı bed gūdan, -dan*]

tañla: *Şaşmak, garip bulmak.*

Nāle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / **Tañlaram** nāz uyhusından yāri bī-dār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*tañlaram, -r, -am*]

tañrı selāmını virmez: *Allah'ın selamını vermek. Selam vermek.*

Āh kim Tañrı selāmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazar ol gāmze-kārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 3*). [*tañrı selāmını virmez, -mez-n, -ı, -mez*]

tañtana: *Gösteriş, gürültü patırtı.*

Hāy u hū **tañtanadan** kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*tañtanadan, -dan*]

tapu evler: *Hizmet etmek II İtāat etmek, tāzim göstermek.*

Olmasa yār Muhibbī şeh-i hūbān eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*tapu eyler, -r*]

tapu evler: *Hizmet etmek II İtāat etmek, tāzim göstermek.*

Olmasa yār Muhibbī şeh-i hūbān eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*tapu eyler, -r*]

tār: *İp, iplik II tel II saç teli.*

Cān u dil zülfi gāmından bir dem ārām eylemez / Ruğları üstinde şeb-veş **tārı** gördüm bir nazar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*tārı, -ı*]

Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her **tārı** iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*tārı, -ı*]

(ص) Sundum elūmi zülfi kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile her **tārını** kılmış ol mār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*tārını, -ı, -n, -ı*]

tār: *Tel, saz teli II Kuzeydoğu Anadolu, Kars ve Azerbaycan bölgelerinde kullanılan, teknesi çanak denilen büyük ve küçük iki kısımdan meydana gelen perdeli ve mızraplı çalgı.*

Olalı bār-ı gāmdan kāmētüm çeng / Sirişk-i çeşmüm anda **tāra** beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1099, Beyit 4*). [*tāra, -a*]

Dehr eli āhir bükür bu kāmētüñi çeng ider / Bezm-i gāmda iy göñül inle yaşuñı eyle **tār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*tār,]*

Sİne-i sūzānumı her kim göre sanur rebāb / Eşk-i sūrḥum **tāra** beñzer ol rebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*tāra, -a*]

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar āheng-içün / **Tārlardur** tende her reg dest-i ğam mızrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*tārlardur, -lar, -dur*]

Yaşum **tār** u kadüm çeng olalı āh / Yaşum **tār** u kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*tār,]*

tār ider: Dağıtmak, dağınk hale getirmek II tel haline getirmek, tel tel etmek II karanlık hale getirmek, karanlık etmek, ışığın görünmesini engellemek.

Her kaçan kim ruḥları üstinde zülfin **tār ider** / Her kılında niçe biñ ‘āşıkları ber-dār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [*tār ider, -er*]

tār itdi: Karanlık hale getirmek, karartmak, karanlık etmek, ışığın görünmesini engellemek.

Āhum düttüni ‘ālemi **tār itdi** Muhibbî / Gerçi ki dinür bir sūz imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*tār itdi, -di*]

tārāc: Yağmalamak, talan etmek || Sevgilinin gamzelerinin etkisi.

Türk çeşmüñ mülk-i dil **tārācına** / Zülfi-kāfir kīş ile leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [*tārācına, -i, -n, -a*]

tārāc ider: Yağmalamak, talan etmek.

Gönül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā gözler / Dil-i dîvāneyi gör kim yine dāyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*tārāc ider, -er*]

tārāc ider: Yağmalamak, talan etmek.

Gözleri Tātār-veş **tārāc ider** dil mülkini / Ğāret ü yağma tārācını ḥarāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2*). [*tārāc ider, -er*]

taraf: Cihet, canip, semt, yan.

Her **tarafdan** güller açılır cihān rüşen olur / Yār nāz-ıla kaçan gelse ‘izārın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*tarafdan, -dan*]

İy Muhibbî her **tarafdan** üşüben murğ-ı belā / Konmaga Mecnūnlayın başumda yir yir cā kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [*tarafdan, -dan*]

Çün bahār oldı açıldı her **tarafdan** lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyn piyāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [*tarafdan, -dan*]

Zülfi-y-ile beñzer el bir eyledi kāfir ḥaṭı / Her **tarafdan** yüridi kaşdı meger imānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*tarafdan, -dan*]

Sinem benüm kıldı hedef döner baña dir lā-tuḥaf / Gelür ḥadengi her **taraf** ebrü kemānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*taraf,]*

‘Arz-ı ruhsâr eyledi şādılıg-ıla nesterîn / Yüz sürer serv ayagina her **tarafdan** cüybâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7). [tarafdan, -dan]

Salınur ‘işve ile her **tarafa** nâz-ıla yâr / Âh bu şiveyi ne serv ne şimşād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6). [tarafa, -a]

Depredürse zülfinüñ her bir kılın cânlar kopar / Her **tarafdan** niçe yirden âh u efgânlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1). [tarafdan, -dan]

Halka halka sünbülü bād esse ditrer her **taraf** / Sanki bir tāvüsdur cevlan idüp per gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3). [taraf,]

Bahr-ı gamdan hiç halâş olur mı bu dil zevrakı / Her **tarafdan** eşkümi bu gözlerüm deryâ ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3). [tarafdan, -dan]

El urayın dime sakın genc-i hüsnine / İki **tarafda** zülfi anuñ ejdehâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3). [tarafda, -da]

Kâmet itse ol sehî servüm kıyâmetler kopar / Ehl-i diller her **taraf** âh eyleyüp yügrışmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4). [taraf,]

Rebî‘ eyyâmı gül devr-i semendür / Akar su her **taraf** seyr-i çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1). [taraf,]

Naţ‘-ı hüsninde yine çignedür üftâdeleri / At salup her **tarafa** ya‘nî semendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4). [tarafa, -a]

Murğ-ı vahşî gibi siñdi her **taraf** seyyâreler / Şubh-dem şahbâz-veş çün açdı bâl ü per güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6). [taraf,]

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mâh-rûlar her **tarafdan** indürürler aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1). [tarafdan, -dan]

tarf-ı meygedevi: Meyhanenin civarı, kenarı.

Sen koma **tarf-ı meygedeyi** elden iy gönül / Bu sâgar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2). [tarf-ı meygedeyi, -yi]

tarh itdi: Kurmak, düzenlemek, tertip ve tanzim etmek.

Zülfi **tarh itdi** cefâ sengini dil buķ‘asına / Muħkem olsun diyü san kâfiri bünyâd eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5). [tarh itdi, -di]

târ-ı eşküme: Gözyaşı ipliği, gözyaşı teli.

Haymedür bu perde-i çeşmüm hayâl-i şâhına / **Târ-ı eşküme** benim itnâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4). [târ-ı eşküme, -üm, -e]

târ-ı zülfinüñ: Saçın karanlığı, siyah saç II saçın bir teli.

Târ-ı zülfinüñ hayâli sine-i süzânda / Âteş içre iy Muħibbî mârdu in eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5). [târ-ı zülfinüñ, -i, -n, -üñ-i, -nüñ]

tarik: Yol II tâkip edilen yol, usûl.

Râhı keçdür zâhidüñ 'ışkuñ velîkin müstakîm / İy Muhibbî 'âşıkam yolum **tariküm** togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*tariküm, -um*]

La'l-i şîrinüñe cân virmek-ise 'ışka **tarik** / İdelüm biz de anı nite ki Ferhâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*tarik,]*

İy Muhibbî şâf-dil hem pâk-meşreb ol yûri / Kim **tariki** togrıdur lâ-büd anı Hâlîk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*tariki, -i*]

Zülfüñe irsem tavâf olurdu hüsñüñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak **tarikun** çünkü şâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*tarikun, -i, -n*]

Gözleri Tâtâr-veş târâc ider dil mülkini / Gâret ü yağma **tarikuni** harâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2*). [*tarikuni, -i, -n, -i*]

Zâhidâ 'ışkûñ **tarikun** añlamaz kec-tab'sın / Diñlemezsın Hâk sözi sende meger var saht güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*tarikun, -i, -n*]

tarikat: Yol, meslek, tarik.

İtmez-idük reh-i 'ışk içre **tarikat** hâşıl / Olmasa küy-i harâbât bizüm menzilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*tarikat,]*

tarik-i hak'da: Doğru yol, doğruluk yolu II Allah yolu.

Ger bulına zerre deñlü dilde dünyâ sevgüsü / İdemezsin sen **tarik-i Hak'da** bil hergiz ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*tarik-i hak'da, -'da-da*]

tarik-i 'ışk: Aşk yolu.

Güzeller itmese cevri ü cefâyı / **Tarik-i 'ışk** iñende muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6*). [*tarik-i 'ışk,]*

Tügra-yı ğamla Muhibbî sîne-i tablı döğüp / Bu **tarik-i 'ışk** dervendinde miñnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [*tarik-i 'ışk,]*

tarik-i 'ışka: Aşk yolu.

Tarik-i 'ışka gel ta'n itme zâhid / Anuñ dahı senüñ tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*tarik-i 'ışka, -a*]

tarik-i 'ışkda: Aşk yolu.

Çünkü öldürdüñ Muhibbî'yi ser-i küyüñde gel / Büse ihsân it **tarik-i 'ışkda** yokdur kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5*). [*tarik-i 'ışkda, -da*]

Gel bugün 'âşıklarun öldür günâhın aña sen / Konmamışdur çün **tarik-i 'ışkda** yokdur kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [*tarik-i 'ışkda, -da*]

tarîk-i 'ışkda: *Aşk yolu.*

Döstim cevr ü cefâdan sanma kim yüz döndürem / Bu **tarîk-i 'ışkda** sâbit-âdem muhkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*tarîk-i 'ışkda, -da*]

tarîk-i 'ışkdur: *Aşk yolu.*

Katl-i 'uşşâk eylegil hîç itme kanından hazer / Bu **tarîk-i 'ışkdur** konılmadı bunda kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*tarîk-i 'ışkdur, -dur*]

tarîk-i 'ışkı: *Aşk yolu.*

Sen **tarîk-i 'ışkı** bir gör iki görme zâhidâ / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kâfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*tarîk-i 'ışkı, -ı*]

tarz-ı nazm: *Şiir tarzı, üslubu.*

Hüsrevâ gûş it Muhibbî şî'rine eyle nazar / **Tarz-ı nazm** içre Nizâmî ma'nide h'âce-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*tarz-ı nazm,]*

tarz-ı şî'r: *Şiir tarzı, üslubu.*

Didi ânide Muhibbî böyle bir rengin gazel / **Tarz-ı şî'r** içre Nevâyî gibi ol fâyıķ mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*tarz-ı şî'r,]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

Baş açup kalduram elüm du'âya / Eger küyından irse başuma **taş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*taş,]*

taş: *Sıvı maddelerin içinde buldukları yere sığmayarak kabarıp kenarlardan aşması.*

Geçid virmez gözümüñ yaşı **taşdı** / Kaşumdan özge aña pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*taşdı, -dı*]

Taşdı Ceyhün oldı eşküm küyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*taşdı, -dı*]

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II eşik taşı.*

Taş işigüñ bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mînâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*taş,]*

N'ola yasdansam eger **taş** işigini şubha dek / Kim sa'âdet kişiye vakt-ı şeherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*taş,]*

Nigârüñ **taş** işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bî-çâre yasdansamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*taş,]*

Dün gece kodum yâr işığı **taşına** baş / Gözümden akar hün-ı ciger sanmañ anı yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1). [taşına, -i, -n, -a]

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II mezar taşı.

Dikse kabrüm üzre duranlar melâmet **taşını** / Görüben bir ‘âşık-ı şeydâ mezâridur diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4). [taşını, -i, -n, -ı]

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II sevgilinin taş kalbi.

Âhum odından umar idüm eyleye eşer / Âhen gibi gönül katı[dur] **taşa** beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4). [taşa, -a]

Mümkün mi saña rahm gele yâr dilinden / Dünyâda Muhibbî kişiye rahm ide mi **taş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5). [taş,]

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II değirmen taşı II gözler, göz bebekleri.

Dâne-i hâlûñ hayâliyle gözüm yaşlar döküp / Âsiyâ gibi döginür ele almış iki **taş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3). [taş,]

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II değirmen taşı.

Nâlân olup cürmin añup sine dömege / Gerdün gibi eline alsun dil iki **taş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3). [taş,]

Sen cefâkârûñ elinden seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup iki **taş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4). [taş,]

İki **taş-ıla** döne döne öğüdür felek / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6). [taş-ıla, -ıla]

taş dikesiz: Taşı dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek. II mezarın başına mezar taşı koymak.

Ölürsem râh-ı küyünda dikesiz taş işigini / Görenler diyeler rahmet şehîd-i ‘ışk mezâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2). [taş dikesiz, -e, -siz]

tās tās içdügüm: Tas tas içmek, taslar dolu içmek, defalarca içmek.

La‘l-i nâbuñ hasretinden dâyim iy nâ-mihribân / Bezm-i gamda hün-ı dildür içdügüm ben tās tās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 4). [tās tās içdügüm, -düg, -üm]

taşa çalar: Taşa vurmak, taşlık yere sürmek II bıçağı keskinleştirmek için taş cinsinden bir şeye sürmek.

Tüğim aldı helâk itmek-içün **taşa çalar** / Kesmeyicek başımı tüğim alup **taşa çalar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1). [taşa çalar, -ar]

taşa çalar: Taşa vurmak, taşlık yere sürmek II bıçağı keskinleştirmek için taş cinsinden bir şeye sürmek.

Tiğini aldı helâk itmek-içün **taşa çalar** / Kesmeyicek başımı tiğın alup **taşa çalar** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1). [taşa çalar, -ar]

taşdıķ olunmaz: Gerçek olduğunu söyleme, doğru olduğunu bildirme, doğrulama II doğru ve yerinde bularak kabul etme, onaylama, onama, tasvip etme.

Miyânından haber kim var dir ise / Sözi **taşdıķ olunmaz** çün gümândur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4). [taşdıķ olunmaz, -maz]

tâs-ı çarh: Feleğın tası (gök kubbe).

Güm güm ötse na'ramuzdan **tâs-ı çarh** olmaz 'aceb / Hâlümüzce ehl-i 'irfân içre hâlât ehliyüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4). [tâs-ı çarh,]

taşlar dikildi: Taşı diklemesine bir zemine yerleştirmek II mezarın başına taş dikmek, mezar taşı dikmek, ölmek. II okların düştüğü yere bir taş dikme adeti. (Ah okları bağlamında).

Meydân-ı 'ışık içinde atup âhum okların / **Taşlar dikildi** oldu nişâne mezârumuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4). [taşlar dikildi, -di]

taşlara çalsa: Taşa vurup kırmak, parçalamak.

Bu Muhibbî şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstlar 'ayb olmasun 'ışık ehli çün ad istemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5). [taşlara çalsa, -sa]

taşlu: Taşı çok olan yer, taşlık.

Üstüme seng-i cefâ şol deñlü yağdurdı nigâr / Varırmaz oldum ser-i küyına yollar **taşludur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2). [taşludur, -dur]

taşvîr eylemez: Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma II çizmek, canlandırmak, betimlemek, resmetmek.

Levh-i dilde yazmışam cânâ hayâlüh nakşını / İtdüğüm nakşı benim Mânî de **taşvîr eylemez** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3). [taşvîr eylemez, -mez]

taşvîr eylemiş: Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma II çizmek, canlandırmak, betimlemek, resmetmek.

Yüzüni kimdür görüp dil virmeye / Dest-i kudret çünki **taşvîr eylemiş** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3). [taşvîr eylemiş, -miş]

taşvîr eyleñüz: Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma II çizmek, canlandırmak, betimlemek, resmetmek.

Çünkü görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bâri yârumla beni bir yirde **taşvîr eyleñüz** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2). [taşvîr eyleñüz, -ñüz]

taşvîr-i hayâl idici: Hayalin tasvirini, resmini yapmak.

Dil hânesini nakş iderüz hûn-ı cigerle / **Taşvîr-i hayâl idici** nakkâşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4). [taşvîr-i hayâl idici, -ici]

tat: (tat alma duygusu yardımıyla) bir şeyin tadının nasıl olduğunu anlamak II duymak, hissetmek II (olumlu veya olumsuz bir şeyi) bütün nitelikleriyle yaşamak.

Lezzet-i vaşlı **tatanlar** didiler kand ü nebât / Lîk hicre zehr-ile tîz-âb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5). [tatanlar, -an, -lar]

tatar: Tatar II zalim, acımasız, gaddar kişi II sevgilinin yağmacı gamzesi.

( ) İy zülfî siyeh ebrûsı çîn çeşmi **Tatar** / Niçe feryâd ideyin karşuña iy döst-ı hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1). [tatar,]

tâtâr-ves: Tatar gibi, Tatar'a benzeyen II Tatar: zalim, acımasız, gaddar kişi II sevgilinin yağmacı gamzesi.

İy Muhibbî mülk-i dil küllî harâb olsa ne tañ / Zülfî kâfir gamzeler **Tâtâr-ves** yagmacıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5). [tâtâr-ves,]

Ebed ma'mûr olmaz mülk-i dil âh / Gözi **Tâtâr-ves** yagmacımızdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2). [tâtâr-ves,]

Gözleri **Tâtâr-ves** târâc ider dil mülkini / Gâret ü yağma tarîkını harâmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2). [tâtâr-ves,]

tatlu: Şeker tadında olan, içinde şeker bulunan, tadı hoş olan, ağıza hoş gelen II insanın üzerinde iyi etki bırakan, hoş giden, ferahlık veren, rahatlatan, yumuşak.

Didiler cevri ü cefâyı zehrden acı velî / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti **tatlu-y-ımiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [tatlu-y-ımiş, -y, -ı, -miş]

tavâf: Kutsal sayıp etrâfını dolaşma, ziyâret etme.

Zülfüne irsem **tavâf** olurdu hüsnuñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tarîkin çünki şâmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4). [tavâf,]

tavâf eyler: Kutsal sayarak etrâfında dolaşmak II din. Kâbe'nin etrâfını dolaşmak II sevgilinin mahallesini dolaşmak.

Şafâ vü Merve hakkıyçün şu kim küyuñ **tavâf eyler** / Eger cân itmeye kurbân degül 'âşık hilâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1). [tavâf eyler, -r]

tavâf eyler: Kutsal sayarak etrâfında dolaşmak II din. Kâbe'nin etrâfını dolaşmak.

Cihân halkı muñ'üñdür senüñ iy husrev-i hûbân / Kemâle şaf tutup gamzeñ çeküp leşker **tavâf eyler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4). [tavâf eyler, -r]

tavâf itmeye: *Kutsal sayarak etrâfında dolaşmak II din. Kâbe'nin etrâfını dolaşmak II sevgilinin mahallesini dolaşmak.*

(←) **Tavâf itmeye** vardum haremün Ka'besini / Bu ümîde ki şehâ yakmaya hergiz beni nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*tavâf itmeye, -me, -y, -e*]

tavk evlevüp: *Gerdanlık etmek, gerdanlık hâline getirmek II boynuna gerdanlık gibi takmak.*

Âhını **tavk eyleyüp** gözyaşı zencîr olalı / Tekye-i 'ışk içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*tavk eyleyüp, -y, -üp*]

tavk idüp: *Gerdanlık etmek, gerdanlık hâline getirmek II boynuna gerdanlık gibi takmak.*

Tavk idüp âhını zencîr idinüp göz yaşını / Dil-i divâneyi gör kim niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [*tavk idüp, -üp*]

tāvūs: *Sülüngiller familyasından, tiz sesli, süslü, parlak ve güzel renkli, önceden cennet bekçisi olduğu rivayet edilen kuş.*

Halka halka sünbülü bād esse ditrer her taraf / Sanki bir **tāvūsdur** cevlân idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*tāvūsdur, -dur*]

tāvūs-şifat: *Tavus gibi (Sülüngiller familyasından, tiz sesli, erkeğinin kuyruğu çok uzun, süslü, parlak ve güzel renkli çok büyük kuş).*

Tāvūs-şifat cilve kılup seyr-i çemen kıl / Tā serv-i sehî öğrene sende salınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*tāvūs-şifat,]*

tayan: *(Birinden, bir şeyden) Güç ve kuvvet almak, ona güvenmek, istinat etmek.*

Ƙuvvetine **tayanup** bu dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi âhîr aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*tayanup, -up*]

tavr: *Kuş.*

Dimeñ dîvâne Mecnûn'a maħabbet mülki şâhıdır / Yanınca **ţayr-ıla** vahşî yürür cümle sipâhıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*ţayr-ıla, --ıla*]

tâze: *Yeni, yenice.*

Sînesine her ki kesdi nâ'1 ü yakdı **tâze** dâğ / Eylemez bâğa nazâr seyr-i gülîstân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*tâze,]*

Metn-i hüsnünde haţuñ haţâtı yazmış hâşîye / Şerh idüp evrâk-ı gülden **tâze** defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*tâze,]*

Berg-i gül üzre yine kâküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşfinda cānâ **tâze** defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*tâze,]*

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olcek ol meh-i nev **tâze** tırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*tâze,]*

tāze: *Canlı, yeni, dinç görünümlü, yıpranmamış, körpe.*

Gül'izār-ı hüsni yāruñ **tāze** sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cū sinesin tölâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*tāze,]*

‘Āşık-ı dil-ĥasteler âh u fiğânın arturur / Her kaçan kim **tāzece** bir mâh-rû cānân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*tāzece, -ce]*

Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebi‘ / Her diken **tāze** görindi olup izhâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*tāze,]*

tāze: *Yeni il ilk ve yeni durumunu koruyan, bayatlamamış, bozulmamış olan.*

Sākī şarāb-ı köhneyi ko **tāzesin** getir / Bilmez misin ki lezzet-i dünyâyı neveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*tāzesin, -si, -n]*

tāze cān buldum: *Dirilmek, canlanmak.*

Büy-ı zülfüni getürdüñ **tāze cān buldum** yine / Müstedām ol iy şabā dünyā içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [*tāze cān buldum, -du, -m]*

tāze evleven: *Tazelemek, yenilemek, canlandırmak.*

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihālün eyleyen **tāze** / Anuñçün kıdd-i refāruñ ki tūbiden bülend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*tāze eyleyen, -y, -en]*

tāze havāt buldı: *Yeniden canlanmak, hayat bulmak, canlılık kazanmak.*

Ölmiş-iken bu zemîn buldı yine **tāze** hayāt / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*tāze hayāt buldı, -dı]*

tāze havātı buldılar: *Yeniden canlanmak, hayat bulmak, canlılık kazanmak.*

Meclisi kıldı müşerref dün gice cānānumuz / Mürde idük buldılar **tāze** hayātu cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*tāze hayātu buldılar, -ı, -dı, -lar]*

tāze kıl: *Yenilemek, canlandırmak, tazelemek.*

Mevsim-i güldür mey ile **tāze kıl** dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*tāze kıl,]*

tāze tāze: *Taze taze, yeni. körpe, canlı.*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yārān şevkine / **Tāze tāze** gül gibi rengin gâzeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*tāze tāze,]*

tāze ter olsun: *Yeni olmak, zamanı geçmemek; genç ve dinç olmak.*

Serv kıddüñ **tāze ter olsun** diyü iy gönca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tolāb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*tāze ter olsun, -sun*]

tāze terdür: *Yeni, canlı II zamanı geçmemiş.*

Nahl-i gülden **tāze terdür** bu Muhibbî'nün sözi / Anuñ-ıçun ehl-i 'ışk olan ider her bār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*tāze terdür, -dür*]

ta'zîm: *Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.*

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gāh **ta'zîm** ile ko dilde gehî cānuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*ta'zîm,*]

ta'zîm eyleyüben: *Hürmet etmek, saygı göstermek, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunmak.*

İy Muhibbî her kaçan gönderse dilber firini / Anı **ta'zîm eyleyüben** dilden alup cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*ta'zîm eyleyüben, -y, -üben*]

ta'zîm kılmaz: *Büyükliğini dile getirmek II hürmet etmek, saygı göstermek, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunmak.*

Muhibbî uşbu şi'r-i dil-pesendi / 'Acep var mı görüp **ta'zîm kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*ta'zîm kılmaz, -maz*]

tāziyāne: *Kamçı, kırbaç.*

Binse semend-i nāza kaçan cilve eylese / Dutar elinde zülfini san **tāziyānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6*). [*tāziyānedür, -dür*]

tebāh: *Bozuk, yıkılmış, mahvolmuş, harap olmuş.*

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne hālüm **tebāh** / Olmam muqarrer hāk-i rāh ol dilsitānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*tebāh,*]

Ğam ile bu hālüm **tebah** ahvālūmi sormaz mısız / Yārān nedür hālūñ diyü bu hālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*tebah,*]

tecāvüz iderler: *Saldırma, hücum etme II başkasının hakkına el uzatma II bir sınır ve hizānın ötesine geçme, belli bir haddi aşma.*

Recā-yı büse iderler tecāvüz / Keseyin mi lisānuñ sebkatı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [*tecāvüz iderler, -er, -ler*]

tecemmül: *Süslenme, süs.*

Taħammül yig **tecemmülden** diyenler sāye-i hāri / Bulıcak oldılar kāni' dimeñ siz sāyebān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*tecemmülden, -den*]

tecrîd-i 'ışk ol: *Aşkta soyutlanmak.*

Teocrîd-i 'ışk ol yûri terk eyle cânûnı / Saña Muhibbî penbe-i dâğuñ kabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*teocrîd-i 'ışk ol,*]

tecvîz eylemez: *Yapılmasına râzı olma, uygun görme, izin verme.*

Mu'tekif olsam n'ola kûyuñda iy ârâm-ı cân / Bir nefes senden cüdâ bir kimse **tecvîz eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*tecvîz eylemez, -mez*]

tedbîr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrûñ öldürür hâcet degül **tedbîrler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [*tedbîrler, -ler*]

Teşneyüz hûn içmege biz bir niçe hûnîlerüz / Ma'reke güninde dâyim böyledür **tedbîrümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*tedbîrümüz, -ümüz*]

İtdi ol zülfi mu'anber kâkûlin zencîrümüz / Ğam yimek dîvâneler oldı bizüm **tedbîrümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*tedbîrümüz, -ümüz*]

tedbîr eylemez: *Önlem almak II yol, yöntem, çare belirlemek.*

Ol tabîb-i dil ölürsem dağı **tedbîr eylemez** / Nâle-i âhum dirîğâ aña te'sîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*tedbîr eylemez, -mez*]

tedbîr eylemiş: *Önlem almak II yol, yöntem, çare belirlemek.*

Baş çatup ebrûlar el bir eylemiş / Katlûme beñzer ki **tedbîr eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*tedbîr eylemiş, -miş*]

tedbîr eyleñüz: *Önlem almak II yol, yöntem, çare belirlemek.*

Döstar ben ölmedin billâhi **tedbîr eyleñüz** / 'ışk içinde hâlûmi ol yâra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*tedbîr eyleñüz, -ñüz*]

tedbîr-i zencîr eyleñüz: *Zincir ile önlem almak II delilerin zincire bağlanması bağlamında.*

Leylî zülfidür iden her dem beni mecnûn-şıfat / Bu Muhibbî'ye hemân **tedbîr-i zencîr eyleñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*tedbîr-i zencîr eyleñüz, -ñüz*]

tefahhuş eyleme: *Araştırıp sormak.*

Seng-i miñnetle Muhibbî dögilüp un oldugın / Anı gendümden **tefahhuş eyleme** gerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*tefahhuş eyleme, -me*]

tefe''ül eyledüm: *Fal açmak, fal bakmak II kitap falı bakmak.*

Açup çün muşhaf-ı hüsünin **tefe''ül eyledüm** yāruñ / Elifdür kâmeti geldi yine ferhünde fâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*tefe''ül eyledüm, -dü, -m*]

tefe''ül itmez: *Fal açmak, fal bakmak II kitap falı bakmak.*

Geldi dehâna mîmüñ irem gibi murâda / Muşhaf cemâlûñ açup kimdür **tefe''ül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*tefe''ül itmez,]*

tefe''ül itmez: *Fal açmak, fal bakmak II kitap falı bakmak.*

Geldi dehâna mîmüñ irem gibi murâda / Muşhaf cemâlûñ açup kimdür **tefe''ül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*tefe''ül itmez, -mez*]

tefhîm kılma: *Anlamak, bilmek, idrak etmek, kavramak.*

Dehânuñla miyānuñ sırr-ı ğaybî / Hîredmend anı hîç **tefhîm kılma** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*). [*tefhîm kılma, -maz*]

tefsîr eylemiş: *Tefsir etmek, açıklamak, yorumlamak.*

Metn-i hüsne haţtuñ olmış hâşiye / Okuyup dil anı **tefsîr eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*tefsîr eylemiş, -miş*]

tehî: *Boş, tenha.*

Tehî sanmañ n'ola ğitdiyse Ferhād / Degül 'ışk kühî hālî pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*tehî,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme yâ eyle vefâ / Râzıyuz her ne kılursañ bizi **tek** yâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*tek,]*

Aldı dil kâni' degül cânım diler ol mäh-rû / Dil anuñ cânım dañı **tek** istesün çurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*tek,]*

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh / Her murâdı virürem cân-ıla **tek** siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*tek,]*

Ğamzesin gönderdi dilber cân giderse ğam degül / **Tek** baña cânım yirine tîrini virsün 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*tek,]*

Hier elinden ölüs-isem günde biñ kez râzıyam / Bu Muhibbî hâlini **tek** itmeñüz ağyâra 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*tek,]*

tek: *Gibi.*

'Ālem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm **tek** niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*tek,]*

Zârlıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didi kûyumda senüñ **tek** var niçe yüz biñ hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1). [tek,]

Tarîk-ı ‘ışka gel ta‘n itme zâhid / Anuñ dağı senüñ **tek** meşrebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5). [tek,]

Anuñ gibi benüm yok pâdişâhum / Benüm **tek** niçe biñ biñ kim kulı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4). [tek,]

Virüp dermânuñı al derd-i ‘ışkı / Bunuñ **tek** degme kez sermâye düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4). [tek,]

Zâhidâ sanma senüñ **tek** biz selâmet ehliyüz / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melâmet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1). [tek,]

Zâhidâ sanma senüñ **tek** biz selâmet beklerüz / Biz hârâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1). [tek,]

Amân vırmez baña bir dem ğam u derd ü belâ hergiz / Kimesne yokdur ‘âlemde benüm **tek** mübtelâ hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1). [tek,]

Yanumdan bir dem eksilmez ğam u derd ü belâ hergiz / Bulınmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm **tek** mübtelâ hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1). [tek,]

Hârâbâta varup pîr-i muġândan istedüm himmet / Virür kalbe şafâ her dem anuñ **tek** ehl-i hâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4). [tek,]

tekebbür eyleyüp: Kibirlemek.

Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6). [tekebbür eyleyüp, -y, -üp]

tekellüm eyler: Konuşmak.

Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma‘zûr tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü divâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4). [tekellüm eyler, -r]

tekrâr: Yine, bir daha, yeniden, mükerrer olarak .

Leblerin zıkr eylesem kaçdum nedür eyler hayâl / ‘Ârife bir söz yiter hâcet degül **tekrâr** ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3). [tekrâr,]

tekve: Dergah, tekke.

Baş açuk ğam **tekyesinde** olmuşuz abdâl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girü nâmüs-ıla ‘âr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3). [tekyesinde, -si, -n, -de]

tekyegâh: Tekke yeri. II Dayanacak, istinat edecek yer.

Bister-i gülden yaraşur saña cânâ **tekyegâh** / Seng-i hârâdan baña bālın ile bister yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2). [tekyegâh,]

tekye-i dilde: *Gönül tekkesi.*

Rüşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbî 'ışkuñı / **Tekye-i dilde** çerâğ-ı mihrini uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [*tekye-i dilde, -de*]

tekye-i ğamda: *Üzüntü, keder tekkesi.*

Sinem içre berķ-i âhum şu'le-i cân-süz imiş / **Tekye-i ğamda** hemân bir şem'-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*tekye-i ğamda, -da*]

tekye-i ğamda: *Üzüntü, keder tekkesi.*

Tekye-i ğamda yakup Ferhâd u Mecnûn'dan çerâğ / Tutmuşam 'âlemde şöhet ol iki ferzâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3*). [*tekye-i ğamda, -da*]

tekye-i 'ışk: *Aşk tekkesi.*

Âhını tavķ eyleyüp gözyaşı zencîr olalı / **Tekye-i 'ışk** içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*tekye-i 'ışk,]*

tekye-i 'ışka: *Aşk tekkesi.*

Tekye-i 'ışka gönül kândîl cânumdur fîtil / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan yağ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*tekye-i 'ışka, -a*]

tekye-i 'ışkuñ: *Aşk tekkesi.*

Rüşen itmege çerâğın **tekye-i 'ışkuñ** müdâm / Tuħfe iletür bu gönül bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [*tekye-i 'ışkuñ, -uñ*]

tel: *Çeşitli mâdenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne II insan saç veya sakalının bir tek ipçiği.*

Gözi üstinde gören kaşlarını / İki **teldür** sanur dakındı şebbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [*teldür, -dür*]

tel: *İnsan saç veya sakalının bir tek ipçiği.*

Kemend-i zülfinüñ müşgîn **teli** var / Gönülden baglu anda biñ dili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*teli, -i*]

telâtum itdi: *Dalgalar vuruşmak, çarpışmak II ziyade oynayıp dalgalanmak II dalga dalga çalkalanmak.*

Âh eyledükçe itdi telâtum sirişkümüz / Deryâ gibi Muhib hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*telâtum itdi, -di*]

telâtumlar iderse: *Dalgalar vuruşmak, çarpışmak II ziyade oynayıp dalgalanmak II dalga dalga çalkalanmak.*

Baħr oldı gözüm yaşı **teltmlar iderse** / ħum yilidür dokına kemdür eser itmez (*Muhibb Dvn, Gazel 1291, Beyit 6*). [*teltmlar iderse, -lar, -er, -se*]

teltmlar urur: *Dalgalar vuruşmak, arpışmak II ziyade oynayıp dalgalanmak II dalga dalga alkalanmak.*

Baħr-ı eşküm bd-ı ħumla **teltmlar urur** / Yürürüz içinde b-perv anuñ balıklaruz (*Muhibb Dvn, Gazel 1217, Beyit 3*). [*teltmlar urur, -lar, -ur*]

telh oldı: *Acı olmak, acı bir tat almak.*

Bmr-ı zehr-i firatm yokdur md-i sıhatm / **Telh oldı** ‘iş  ‘işretüm şrn dehnum kandadır (*Muhibb Dvn, Gazel 1090, Beyit 2*). [*telh oldı, -dı*]

telkn eylemişdür: *(Birine bir fikri) Aşılamak, zihnine sokmak, öğretmek.*

Geh şec‘at gösterüp gh Muhib merdnelık / Kim ezelden böyle **telkn eylemişdür** prmz (*Muhibb Dvn, Gazel 1213, Beyit 6*). [*telkn eylemişdür, -miş, -dr*]

temş: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme II eğlene, haz, safa.*

stemez zhid gibi cennet **temşsn** gönül / Tlib-i ddr olan bilür ki ddar özgedür (*Muhibb Dvn, Gazel 1117, Beyit 5*). [*temşsn, -s, -n*]

Olmaduk dny-y dna cn-ıla biz mşter / Zra birkaç gün hemn ancak **temşsndayuz** (*Muhibb Dvn, Gazel 1305, Beyit 3*). [*temşsndayuz, -s, -n, -da, -y, -uz*]

temş: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

Gerekmez seyr-i řaħrs ne hd güller **temşs** / Cihnuñ kll zevknden dil  cnum usanmışdur (*Muhibb Dvn, Gazel 1166, Beyit 4*). [*temşs, -s*]

temş eyle: *Seyretmek, bakmak.*

y gönül bir dem **temş eyle** eşküm cyn / demñ gnlin açan ancak şarb-ı nbdur (*Muhibb Dvn, Gazel 1072, Beyit 2*). [*temş eyle,]*

temş eyle: *Seyretmek, bakmak.*

Sne bgna Muhibb yaş döker geh hn-ı dil / Bitürür güller **temş eyle** reng--reng ider (*Muhibb Dvn, Gazel 1159, Beyit 5*). [*temş eyle,]*

temş eyle: *Seyretmek, bakmak.*

Gel **temş eyle** bu sırça saryn gönlümüñ / Eşk- surh-ıla mnaaş zeyn olnmış hnedr (*Muhibb Dvn, Gazel 1178, Beyit 3*). [*temş eyle,]*

temş evledi: *Seyretmek, bakmak.*

Sinede yir yir elifler serv ü dāgum lāleler / Kim **temāšā eyledi** didi müzeyyen bāg-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*temāšā eyledi, -di*]

temāšā eylesem: *Seyretmek, bakmak.*

Buluram sıhhat kaçan hüsnüñ **temāšā eylesem** / Açılır gönli gözi kılca kaçan bîmār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4*). [*temāšā eylesem, -se, -m-sem*]

temāšā ideliden: *Seyretmek, bakmak.*

(ت) **Temāšā ideliden** kıdd-i dil-cūñı şehā / Hıdmete bağladı bil karşuñā el tutdı çınār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*temāšā ideliden, -eli, -den*]

temāšā it: *Seyretmek, bakmak.*

İy gönül gülzāra varma gel **temāšā it** bugün / Servler yir yir elif dāğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*temāšā it,]*

temāšā itmege: *Seyretmek, bakmak.*

Gün yüzini yalūñuz vardum **temāšā itmege** / Bilmedüm sāyem gibi arдумca nāšî var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*temāšā itmege, -meg, -e*]

temāšā kılmuş: *Seyretmek, bakmak.*

Eline almış yine āyineyi beñzer nigār / Hüsnini kılmuş temāšā anı hodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*temāšā kılmuş, -miş*]

temennā: *Arzu, istek, temennî.*

Zāhidā sanma bizi biz nefis iğvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā **temennāsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*temennāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

temennā eylemiş: *İstemek, dilemek, talep etmek.*

Farzdur gel vir zekāt-ı hüsnüñi / ‘Āşıkūñ görmek **temennā eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7*). [*temennā eylemiş, -miş*]

temennā idüp: *İstemek, dilemek, talep etmek.*

Vaşlını idüp temennā hicrini kılma taleb / Dil-rübālar dāyimā gayrı rızā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*temennā idüp, -üp*]

temennā-yı vişāl itdük: *Kavuşmaya yalvarmak, vuslat temennisinde bulunmak, kavuşmayı istemek.*

Kūy-ı dildāra varup itdük temennā-yı vişāl / Baş açup el kaldurup anda münācāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*temennā-yı vişāl itdük, -dü, -k*]

temevvüc eyler: *Dalgalanmak, coşmak.*

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem / Dâne dâne gözlerümden dökülür hem çü kirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*temevvüc eyler, -r*]

temevvüc eyleyen: *Dalgalanmak, coşmak.*

Bahr-ı eşkümden niçe garğ olmasun dil zevrakı / Bâd-ı âhumla **temevvüc eyleyen** deryâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*temevvüc eyleyen, -y, -en*]

temîz idemez: *Temiz etmek, temizlemek II ayırt etmek, seçmek II çözüme kavuşturmak, temize çekmek.*

Sorma Mecnûn'a varup müşkil-i 'ışkı baña sor / Degme kimse idemez mes'ele-i 'ışkı temîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*temîz idemez, -e, -mez*]

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

Bu 'âlemde kimün cânânı yokdur / Muqarrer kurı **tende** cânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*tende, -de*]

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm **tenüñdür** / Gül yapragı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*tenüñdür, -üñ, -dür*]

Eger olmasa cām-ı ergüvânı / Bu meclis cānsuz bir kurı **tendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [*tendür, -dür*]

İy ecel **ten** şehrinî ismarla seyl-i eşküme / Anı vîrân itmege gözümde akan mâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*ten,]*

Dehân[ı] mîme zülf[i] cîme beñzer / **Teni** büllûra yâhüd sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*teni, -i*]

Olurdu yârı kuçmak pîrehensüz / Eger cân **tensüz** ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*tensüz, -süz*]

Saz-ı 'ışka dem-be-dem iy döstlar âheng-içün / Târlardur **tende** her reg dest-i gam mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*tende, -de*]

Kuçabilsem nigârî pîrehensüz / Dir-idüm cân 'ayân görindî **tensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*tensüz, -süz*]

Tutışdı âteş-i hicre yanar bu cân-ı men sensüz / Muqarrer cân gider benden kalur bu kurı **ten** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*ten,]*

Nâr-ı firqatdûr bugün bildüm çü düzağdan beter / Kül olurdu **ten** Muhibbî dökme seyl-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*ten,]*

Hem-râh olam **ten** didi cânum gider olsa / Cân şöyle gider hafice ki hergiz haber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*ten,]*

'Âriyetdür **ten** libâsından dağı 'âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz dehrün ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*ten,]*

Bakmaz oldu āh kim küsdi bize cānānumuz / İy dirīgā gidiserdūr ḥasta **tenden** cānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*tenden, -den*]

Göñül bir dem qarār itmez eyā rūḥ-ı revān sensüz / Fiğān u nāle vü zār ile **tenüm** içre cān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*tenüm, -üm*]

Zāhir olur yansa **ten** āteş dehānumdan benüm / Şu‘le virür her yaña çün kim düşe āteş neces (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*ten,]*

Çeşmüm **tenüme** geydüreli kırmızı ḥil‘at / Āhum da Muhibbī görintür başuma ser-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*tenüme, -üm, -e*]

ten göziyle: *Vücut, beden gözü. Mukabili can gözü.*

Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber seni / Cān gözi dāyim cemālūne senün bakmakdadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*ten göziyle, -y, -le*]

ten göziyle: *Vücut, beden gözü. Mukabili can gözü.*

Ten göziyle görmez isem gam degül cānān yüzün / Cān göziyle kanda baksam görinen cānānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*ten göziyle, -y, -le*]

ten libāsından: *Ten elbisesi, beden II maddi varlık.*

İrişüp cānān vişāline bulur maṭlūbını / **Ten libāsından** şu cān kim soyunup ‘üryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*ten libāsından, -ından-n, -dan*]

teng ider: *Dar etmek, sıkıntılı hale getirmek, perişan etmek.*

Zülfı-y-ile yüzünü örtdükçe göñlüm **teng ider** / Āh kılsam zülfını keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*teng ider, -er*]

teng oldı: *Dar olmak, içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olmak II sınırlı, elverişsiz olmak.*

Dem-be-dem iñler göñül sīnemde mānend-i ceres / Niçe nālān olmasun gāyet de **teng oldı** kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*teng oldı, -dı*]

teng olup: *Dar olmak, içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olmak II sınırlı, elverişsiz olmak.*

Dehenün fikri-y-ile ince bilün zikri-y-ile / ‘Aqlumuz **teng olup** kalmadı hergiz bilümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*teng olup, -up*]

teng ü tar olursa: *Dar ve sıkıntılı olmak II dar olmak, içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olmak II sınırlı, elverişsiz olmak.*

Dem-be-dem iñler göñül sīnemde mānend-i ceres / **Teng ü tar olursa** çala bed enīn olur nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*teng ü tar olursa, -ur, -sa*]

tenhā: *İssiz, içinde az insan bulunan (yer) II tek başına, yalnız.*

Küh-ı ğamda olmaga iy dil saña **tenhâ** yiter / Başına mecnûna bu şeş dâmen-i şahrâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*tenhâ,]*

tenhâ: *Tek başına, yalnız.*

Yürür mecnûn gibi **tenhâ** düşüp bu vâdi-i ‘ışka / Muhibbî sâyeden ğayrı dimez hem-râhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*tenhâ,]*

Gözüm yaşı revân oldı yinilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen **tenhâ** sehî serv-i revânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*tenhâ,]*

Ğülşene vardum ki tâ **tenhâ** seni şayd eyleyem / Olan anda baña nâşî ğül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*tenhâ,]*

tenhâ kaldı: *Yalnız kalmak.*

Dil ğitdi kaldı hâmede tenhâ Muhibbî çün / İy ğam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*tenhâ kaldı, -dı]*

tenhâca: *Yalnız bir şekilde.*

Tenhâca gezer seyr ider ol serv-i kabâ-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*tenhâca,]*

Tenhâca gezer gördüm ben ol servi kabâ-püş / ‘Aklum tağı olup kalmadı başumda benüm hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*tenhâca,]*

tenhâlık: *Yalnızlık.*

Şabr u ‘aql u dil kamu benden ğidüp dūr oldılar / ‘İşk bir hâlet-durur elbette **tenhâlık** sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*tenhâlık,]*

tennūr: *Fırın, ocak, tandır.*

Çarĥ **tennūrına** âhum bir harâret virdi kim / Mâh-ı nev anı bişüp mâhî gibi biryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*tennūrına, -ı, -n, -a]*

Çarĥ **tennūrında** mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp daĥı beter anı oda yakar ğüneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*tennūrında, -ı, -n, -da]*

tenūr-ı ‘ışk-ıla: *Aşk fırını.*

Sen **tenūr-ı ‘ışk-ıla** yanup kül olalı gönül / Bezm-i ğamda kalmadı ekl itmege biryânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*tenūr-ı ‘ışk-ıla, --ıla]*

ter: *Su, nem.*

Her tarafdan ğüller açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan gelse ‘izârın **ter** tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*ter,]*

terahhum eyle: Acımak, merhamet etmek.

Terahhum eyle kuluñdur Muhibbî / Yanar ‘ışkuñla şâhum çok zamândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*).
[terahhum eyle,]

terahhüm eyleyüp: Acımak, merhamet etmek.

Nigârûñ taş ışığında niçe yıldur kodum başı / **Terahhüm eyleyüp** bir gün dimez bî-çâre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [terahhüm eyleyüp, -y, -üp]

terahhüm ide: Acımak, merhamet etmek.

Şâyed ki **terahhüm ide** bir dahı Muhibbî / Araya düşür gözlerüññ yaşını yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [terahhüm ide, -e]

terahhum kıl: Acımak, merhamet etmek.

Bir dem ârām eyle göz yaşıyla pâyum gil-durur / Kıl terahhum döstum hâlüm katı müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [terahhum kıl,]

terâne bagla: Nağme düzmek.

Bezm-i belâda nâleme âheng için benüm / Muṭrib **terâne bagla** elüñ gel rebâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [terâne bagla,]

terâzûya gelür: Teraziye gelmek, tartıya, ölçüye gelmek II tartılmak, ölçülmek.

Geldi bu ‘âleme hüsniyle niçe Yüsuf-ı Mısr / Görmedi kimse sentüñ gibi **terâzûya gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [terâzûya gelür, -ür]

terk eyle: Bırakmak, vazgeçmek.

Terk eyle kamu fikri hemân saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [terk eyle,]

terk eyledi: Bırakmak, vazgeçmek.

Çün **terk eyledi** bizi ol gül‘-izârumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [terk eyledi, -di]

terk eyledüm: Bırakmak, vazgeçmek.

‘İşka düşdüm ‘aql-ı küllî küllî ben **terk eyledüm** / Pür-hevâ oldı dimâğum baña bu sevdâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [terk eyledüm, -dü, -m]

terk eyler: Bırakmak, vazgeçmek.

Muhibbî bendesi olup cihân içinde dildâra / Kamu yârânı **terk eyler** karar itmez bir ân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*terk eyler, -r*]

terk evleyüp: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Gül ruhların koyup dil meyl eylemez cinâna / **Terk evleyüp** bahârî ‘ârif hâzâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*terk evleyüp, -y, -üp*]

terk ide: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Mağrûr olup cihâna aldanma mâl u câha / **Terk ide** seni âhîr yokdur cihânda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*terk ide, -e*]

terk iderse: *Bırakmak, vazgeçmek.*

‘Âşık-ı bî-dil yolunda **terk iderse** ‘âkl u dil / Zülfînûn kaçdı eger îmân olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*terk iderse, -er, -se*]

terk iderüz: *Bırakmak, vazgeçmek.*

‘Uşşâka çâre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr **terk iderüz** biz diyârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*terk iderüz, -er, -üz*]

terk itdi: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Didiler gözlerinin âlmı **terk itdi** nigâr / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yîñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*terk itdi, -di*]

terk itme: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Şâh-ı ‘ışka dil taqarrüb bulduğun gördi gözüm / Didi **terk itme** bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*terk itme, -me*]

Şâh-ı ‘ışka dil taqarrüb bulduğun gördi gözüm / Didi **terk itme** bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*terk itme, -me*]

terk itmede: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Göflüm beni **terk itmede** ârâm-ı cânım kandadır / Mihrin velî berk itmede cân u cihânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*terk itmede, -me, -de*]

terk itmiş: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Almamış başına **terk itmiş** cihân gavğâların / Vâdide mecnûn yürür mecnûn dimeñ uslu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*terk itmiş, -miş*]

terk-i cân evlemişem: *Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek II ölümü göze almak.*

(♣) Hebâ oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / **Terk-i cân eylemişem** baña ne ‘izz ü ne vakâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27). [terk-i cân eylemişem, -miş, -em]

terk-i cân idüp: Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek II ölümü göze almak.

‘İşk eri çokdur velî ‘âşık hemân bir dânedür / **Terk-i cân idüp** yanar şem‘e o bî-pervâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2). [terk-i cân idüp, -üp]

terk-i cân itmek: Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek II ölümü göze almak.

Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek degül / Yolına cân virmegi çokdan gönül ikrâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3). [terk-i cân itmek, -mek]

terk-i cân itmek: Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek II ölümü göze almak.

Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek degül / Yolına cân virmegi çokdan gönül ikrâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3). [terk-i cân itmek, -mek]

terk-i cân u baş urasın: (Aşk yolunda) canını ve başını terk etmek, kendinden vazgeçmek.

‘İşkuñ yolında ger urasın terk-i cân u baş / ‘İşk ehli kamu indürürler saña cümle baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1). [terk-i cân u baş urasın, -a, -sın]

terk-i cefâ eylemez: Cefa etmeyi bırakmak.

İlâhî her zamân artur anuñ mihrini gönlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4). [terk-i cefâ eylemez, -mez]

terk-i cefâ itmedi: Eziyet etmeyi bırakmak, eziyetten vazgeçmek.

Vefâmı ‘ışkı yolında İlâhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefâ hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3). [terk-i cefâ itmedi, -me, -di]

terk-i dil ü cân eyleye: Canından ve gönlünden vazgeçmek, kendini feda etmek.

Nokta dehenüñ sırrını fâş itmeye hergiz / **Terk-i dil ü cân eyleye** açılmaya bu râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3). [terk-i dil ü cân eyleye, -y, -e]

terk-i mâl iden: Malı mülkü terk etmek, maddi varlıktan vazgeçmek, maddeye gönül vermemek.

Terk-i mâl iden ider elbette fakrı ihtiyâr / Cübbe vü destârı n’eyler geysün ol dâ‘im palâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3). [terk-i mâl iden, -en]

terk-i ser: Başını ortaya koymak, baştan vazgeçmek.

Okudum ‘ışkuñ kitâbın gördüm anda yazulu / ‘Âşıkâ evvel kademde lâzım olur **terk-i ser** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2). [terk-i ser,]

terk-i ser itmek: *Başını ortaya koymak, baştan (candan) vazgeçmek, kendini feda etmek, canını esirgememek.*

Sakla 'ışkuñ sırrını sineñde cânuñdan 'azız / **Terk-i ser itmek** gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*terk-i ser itmek, -mek*]

terk-i ser kılayım: *Başını ortaya koymak, baştan (candan) vazgeçmek, kendini feda etmek, canını esirgememek.*

Yürür āzāde iken 'ışka düşdüm / Kılayım terk-i ser didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 2*). [*terk-i ser kılayım, -a, -y, -ım*]

terk-i ser kılmaz: *Başını ortaya koymak, baştan (candan) vazgeçmek, kendini feda etmek, canını esirgememek.*

Nigārā sanma 'ışk içre Muhibbî **terk-i ser kılmaz** / Yoluñda öldüğüm billāh reh-i 'ışkuñda şādıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*terk-i ser kılmaz, -maz*]

terk-i vasl itdük: *Vuslatı terk etmek, kavuşmayı istememek.*

Her vişālūñ çünki bildük āhiri hicrān imiş / **Terk-i vasl itdük** anuñçün hicri nā-çār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*terk-i vasl itdük, -dü, -k*]

terk-i yār itmek: *Sevgiliyi terk etmek, sevgiliden vazgeçmek.*

Terk-i cān itmek revādur **terk-i yār itmek** degül / Yolına cān virmegi çokdan gönül ikrār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [*terk-i yār itmek, -mek*]

teşbîh eyleme: *Benzetmek.*

Çadd-i yāri sen sen ol gel serve **teşbîh eyleme** / Hiç serv-ile berāber ola mı 'ar'ar kāmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [*teşbîh eyleme, -me*]

teşbîh evlevem: *Benzetmek.*

'Arızını ben niçe gülzāra **teşbîh eyleyem** / Açılır gül ruñları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*teşbîh eyleyem, -y, -e, -m*]

teşbîh idem: *Benzetmek.*

Niçe **teşbîh idem** çaddine servi / Ki servüñ kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [*teşbîh idem, -e, -m*]

Sen melek-rüyü niçe **teşbîh idem** aşnāma kim / Bir kurı şüretdür ol güftārsuz refārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [*teşbîh idem, -e, -m*]

teşbîh idemez: *Benzetmek.*

Deyr içre egerçi yazılır şüret-i dil-keş / **Teşbîh idemez** şüretgeh-i naķsını naķkās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*teşbîh idemez, -e, -mez*]

teşbîh ider: Benzetmek.

Teşbîh kim ider gün yüzine mihr-ile mâhı / Gün yüzine 'âlemde muķâbil kamer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*teşbîh ider, -er*]

teshîr eyledi: Büyülemek, sihirmek.

Seni degül bir nazarla dehri **teshîr eyledi** / Gözleri Hârût-ıla Mârût'dan cādū-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*teshîr eyledi, -di*]

teshîr eylemiş: Büyülemek, sihirmek.

Sihr-ile cādū gözün iy dil-firib / 'Âlemi kendüye **teshîr eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [*teshîr eylemiş, -miş*]

teskîn iden: Yatıştırmak, sükunete erdirmek, dindirmek.

İy yâr-ı cefâ-hû Muhibbî göz[i] yaşın / **Teskîn iden** hâk-i derüñdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*teskîn iden, -en*]

teskîn olmadı: Yatışma, rahatlama, sükunete erme.

Bu 'aceb bārân-ı eşküm garķa virdi 'âlemi / Hiç **teskîn olmadı** dil sūznâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [*teskîn olmadı, -ma, -dı*]

teşne: Susamış II çok istekli, çok hevesli, çok arzulu.

Tabîbâ **teşneyem** gâyet lebünden dil çü âb ister / Büt-i 'ışkâ giriftâram ser-â-ser üstüh'ân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*teşneyem, -y, -em*]

İy tabîb-i dil meded eyle lebünden bir devâ / Gâyet-ile **teşnedür** dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*teşnedür, -dür*]

Teşneyüz hûn içmege biz bir niçe hûnîlerüz / Ma'reke güninde dâyim böyledür tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*teşneyüz, -y, -üz*]

Vâdi-i gamda Sikender gibi bu dil **teşnedür** / Çıkmadan cānum meded iy çeşme-i hayvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [*teşnedür, -dür*]

Vefâ umma gel iy dil mihr-i ruhsārından ol mâhuñ / Çü virmez **teşneye** hâsiyyet-i âb-ı revân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*teşneye, -y, -e*]

teşne olup: Susamak II İstekli, çok arzulayan, heveskâr olmak.

Hâller meyl ider ol 'ârız-ı dil-cūya gelür / Sanki Hindū-beçeler **teşne olup** suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*teşne olup, -up*]

teşnelik: Susamışlık, hasret, arzu.

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîğuñdan cüdâ / **Teşnelikte** çäk çäk olur nite kim rûy-ı ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5). [teşnelikte, -de]

teşneye geldükçe: Susamak II istemek, arzulamak.

‘Alemlî la’l-i zülâlınden ser-â-ser kandurur / Bu Muhibbî **teşneye geldükçe** bir kez mâ dimez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5). [teşneye geldükçe, -dükçe]

te’sîr eyledi: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Derd-i ‘ışkuñ sîneye şol deñlü **te’sîr eyledi** / Cân terkinde kılâm gitmeye benden bu maraz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 4). [te’sîr eyledi, -di]

te’sîr eylemez: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Yâra ‘arz-ı hâl için âh eyleyüp kan aglasam / Hiç **te’sîr eylemez** kalbin meger mermer tutar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4). [te’sîr eylemez, -mez]

te’sîr eylemez: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Ol tabîb-i dil ölürsem dañı tedbîr eylemez / Nâle-i âhum dirîğâ aña **te’sîr eylemez** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1). [te’sîr eylemez, -mez]

te’sîr eylemiş: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Âh u efgânuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy Muhibbî sanma kim dildâra **te’sîr eylemiş** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5). [te’sîr eylemiş, -miş]

te’sîr ide: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Umaram gözlerüm yaşı mürûr-ıla ide te’sîr / Egerçi kalbini dirler nigârüñ katı mermerdür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2). [te’sîr ide, -e]

te’sîrler ider: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Turma agla iy gözüm ola ki dilber rañm ide / Senge çün bārân ider geçse zamân te’sîrler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [te’sîrler ider, -ler, -er]

tevakkuף eyle: Beklemek, durmak.

Va’de-i vaşl eyledi çünkü bize cānānumuz / İy ecel bir dem **tevakkuף eyle** alma cānumuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1). [tevakkuף eyle,]

tevbe kıl: İşlenilen bir günahıtan ötürü pişman olup bir daha yapmamak için Allah'a söz vermek.

İy Muhibbî **tevbe kıl** tā kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez sırāt (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5). [tevbe kıl,]

tevbe virür: *Bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek.*

Virür nâşih şarâb u 'ışka tevbe / Muhibbî 'âşık-ı in gerden çi maqdûr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*).
[tevbe virür, -ür]

tezvîr: *Yalan söyleme, yalan dolan II ara bozuculuk, dedikoduculuk.*

Riyâ vü zerķ ü **tezvîri** cihânda ihtiyâr itdüñ / Sanursın zâhidâ 'ışkı bu dağı ihtiyârdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [tezvîri, -i]

tıfl: *Çocuk.*

Elifler uşbu sînem levhasında / Yazılmış **tıfl** için ta'lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [tıfl,]

tıfl: *Küçük çocuk, sabi II güzel, sevgili.*

Sîne şahrâsına dil dikedüm nişân ol **tıfl** için / Atsun ğamz okların ebrûlara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [tıfl,]

tîğ: *Kılıç.*

Tîğımı aldı helâk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyicek başımı **tîğim** alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [tîğim, -i, -n]

Tîğımı aldı helâk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyicek başımı tîğim alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [tîğim, -i, -n, -ı]

Cân virem yâra dir-iseñ yûri kallâş oligör / Kanda bulursa cefâ **tîğımı** kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [tîğim, -i, -nı]

Çeşm-i cellâduñ eline **tîğ** alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm 'ışk ehlî bî-pervâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3*). [tîğ,]

Tîğımı cellâd ğamzeñ dem mi var tîz eylemez / Öldürür nâ-ħaq yire 'uşşâkı perhîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [tîğim, -i, -n, -ı]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde **tîğ** [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [tîğ,]

tîğ: *Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.*

Gâh olur çeşmi Muhibbî eline **tîğim** alur / Geh döner kıtlüm için ħançer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [tîğim, -in]

Dutar cellâd çeşmi **tîğim** 'üryân / Öñinde ehl-i 'ışk dü-nîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2*). [tîğim, -i, -n]

Şerħa şerħa olsa sînem tañ mı **tîğüñdan** cüdâ / Teşnelikte çâk çâk olur nite kim rûy-ı 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [tîğüñdan, -uñ, -dan]

tîğ u hançer: *Kılıç ve hançer.*

‘Aceb bu ğamze midür yāhu cellād / Tutar hāzır elinde **tīġ u hañçer** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1162, Beyit 4). [tīġ u hañçer,]

tīġ urur: Kılıç vurmak, kılıç ile vurmak.

Bir ğamze ile sīneñi çāk itdi Muhibbı / Kim **tīġ urur** ol merdüm-i çālāke berāber (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1125, Beyit 5). [tīġ urur, -ur]

tīġ-ı cefā: Cefa kılıcı.

Bagrumı gerçi ki biñ pāre kılar **tīġ-ı cefā** / Eksük olmadı bunuñla yine bir pāre heves (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1377, Beyit 3). [tīġ-ı cefā,]

tīġ-ı çeşmin: (sevgilinin) gözünün kılıcı.

İy Muhibbı bī-emāndur öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme ile **tīġ-ı çeşmin** zāġlamış (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1415, Beyit 5). [tīġ-ı çeşmin, -i, -n]

tīġ-ı çeşmüñ: (sevgilinin) gözünün kılıcı.

Eger çāk itse gönülüm **tīġ-ı çeşmüñ** / Ne ğam tır-i müjeñdür çünki dil-düz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1289, Beyit 2). [tīġ-ı çeşmüñ, -üñ]

tīġ-ı ğamze: Sevgilinin yan bakış kılıcı.

Eger çāk itse bagrum **tīġ-ı ğamze** / Ne ğam müjġanı nāvekdür ciger-düz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1270, Beyit 4). [tīġ-ı ğamze,]

tīġ-ı ğamzeñ: Sevgilinin yan bakış kılıcı.

Öldürürse ğam degüldür **tīġ-ı ğamzeñ** ‘āşıkı / Dirgürür iy dil taḫıbi leblerüñ ‘İsā geçer (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1067, Beyit 2). [tīġ-ı ğamzeñ, -ñ]

tīġ-ı ğamzeñ: Süzgün yan bakış kılıcı.

Tīġ-ı ğamzeñ didüm itdi sīnem içre dil şikāf / Leblerüñ didi Muhibbı ğam yime merhemlerüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1348, Beyit 5). [tīġ-ı ğamzeñ, -ñ]

tīġ-ı hicrān-ıla: Ayrılık kılıcı.

İy cefā-hū niçeye dek idesin cevır ü sitem / Yiter itdüñ **tīġ-ı hicrān-ıla** cismüm rīze rīz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1327, Beyit 2). [tīġ-ı hicrān-ıla, --ıla]

tīġ-ı sitemden: Sitem kılıcı, eziyet kılıcı.

Ğam degül **tīġ-ı sitemden** çāk olursa bu gönül / Ğamzesin yāruñ işitdüm didiler dil-düz imiş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1462, Beyit 3). [tīġ-ı sitemden, -den]

tîğ-ı zer: Altın kılıç.

Gice işitmiş meger eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı **tîğ-ı zer** güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*tîğ-ı zer,]*

tîğını çalar: Kılıç çalmak II kılıçla vurmak.

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamân yoldaşı gör tîğını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*tîğını çalar, -ı, -n, -ı, -ar-ını + ar]*

tılısm: Büyü, sihir, muska.

Nıgehbanı olup hüsne iki çeşmi gazanferdür / Yâhūd zülfi **tılısm** olmuş o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*tılısm,]*

tılısm itdi: Büyü, sihir yapmak.

Genç-i hüsne mâlik olmasun diyü ‘âşıkların / Hem **tılısm itdi** hañun hattât hem yazdı havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*tılısm itdi, -di]*

tîmâr: Tedavi, iyileştirme.

..... âfet-i cân / Ğamzesi hastasınıñ zañmına **tîmâra** gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*tîmâra, -a]*

‘İşk hastasıym ko beni hâlümde tabîbâ / Ölmekden evlâ derdüme **tîmâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*tîmâr,]*

Leblerün dârü’ş-şifâsından cevâb ister gönül / İy tabîb-i dil ölürsen olmasun **tîmârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [*tîmârsuz, -suz]*

Ğözi bîmâridur her dem Muhibbî’yi iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın neden **tîmârını** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*tîmârını, -ı, -n, -ı]*

Nıçe gündür bu Muhibbî hicrün-ile hastadur / Bir sora-gel döstüm cân virmesün **tîmârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*tîmârsuz, -suz]*

İy tabîb-i cân buyur la’l-i lebünnden bir cevâb / Hastayuz hicrân şebinde derde **tîmâr** isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*tîmâr,]*

Bu Muhibbî la’l-i nâbuñ hastasıdur iy şanem / Bir soragel ölürsen olmasun **tîmârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*tîmârsuz, -suz]*

La’l-i nâbuñ dileye hasta gönül eyleme ‘ayb / Var mı bîmâr kim ol itmeye **tîmâra** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*tîmâra, -a]*

tîmâr iden: İyileştirmek, bakmak, tedavi etmek.

Ğözi bîmâridur her dem Muhibbî’yi iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın neden tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*tîmâr iden, -en]*

tīmār itmege: İyileştirmek, bakmak, tedavi etmek.

Görmege ben ‘aşık-ı dil-ḥasteyi yār istemez / Dil ṭabībīdür velī itmege tīmār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 1*). [*tīmār itmege, -meg, -e*]

tīmār kıl: İyileştirmek, bakmak, tedavi etmek.

Leblerūn dārū’ş-şifā ben olmışamdur mübtelā / Kıl ḥabībüm ḥastalar ḥaqqında tīmār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*tīmār kıl,]*

tīmār-ı ğamda: Gam tımarı, gam toprağı.

Tīmār-ı ğamda cem‘ kılup naqd-i eşki dil / Ğam ḥāşılını kendüye bād-ı hevā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*tīmār-ı ğamda, -da*]

tīmārı itmedüñ: İyileştirmek, bakmak, tedavi etmek.

Niçe yıldur bu Muhibbī derdün-ile ḥastadur / İtmedüñ iy dil ṭabībī aña tīmārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*tīmārı itmedüñ, -ı, -me, -dü, -ñ*]

tīmārsuz kalmış-durur: Çaresiz kalmak, tedavisiz kalmak, iyileştirilemez olmak.

Gül yüzünden dūr olalı ḥastadur cān bülbülü / Gülşen-i ğamda bugün kalmış-durur tīmārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*tīmārsuz kalmış-durur, -miş, --durur-mış, -durur*]

tīr: Ok.

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşirümüz / Togrulup gitti ‘adūnuñ cānın ala tīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*tīrümüz, -ümüz*]

Ğam tīrine her ğāh bu sīnem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu hūner olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*tīrine, -i, -n, -e*]

tīr: Ok II kirpik.

Muhibbī kaşı yayından irişse sīneme tīri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*tīri, -i*]

Ğāh olur zencīr idüp zūlfūñ dil-i şeydā çeker / Ğāh tīr olup müjeñ ebrūlaruñ geh ya çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*tīr,]*

Dilerseñ iy kemān ebrū neden döndi yaşum kana / Müjeñ tīrini gönder gel anı hūnīn cigerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*tīrini, -i, -n, -i*]

Tīri çün sehm-i sa‘ādetdür naşīb ola diyü / Bu Muhibbī kaşları yasın görüp kurbān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*tīri, -i*]

Sakla Muhibbī sīnede tīrini cān gibi / Çünkü saña ol kaşı ya yādigārıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*tīrini, -i, -n, -i*]

Ḳatlüme ḳaşd eyledi beñzer yine şehlâ gözüñ / İy ḳaşı ya sīneme dek **tīrūñ** olsun degmeñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 3*). [tīrūñ, -üñ]

Her ne **tīr** atduñsa cānā sīnede cem‘ itdi dil / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen ḳafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 5*). [tīr,]

Eyledi tīr-i cefāya bu benüm sīnem siper / Ol ki ebrūñı şehā ya ğamzeñi **tīr** eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 2*). [tīr,]

Ser fitnedür gözler-ile ḳaşlar senüñ / Müjgān **tīrūñe** katı yadur ol iki ḳaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 3*). [tīrūñe, -üñ, -e]

İy Muhibbī olalı bu dil nişān / Ḳaşların ya ğamzesin **tīr** eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1467, Beyit 6*). [tīr,]

İy Muhibbī her ḳaçan gönderse dilber **tīrini** / Anı ta‘zīm eyleyüben dilden alup cāna bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 5*). [tīrini, -i, -n, -i]

Ĝamzesi **tīrinsüz** olmazsın nigāruñ bir nefes / Bil sa‘ādetdür sen anı sīneden al cāna bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 4*). [tīrinsüz, -in, -süz]

Ĝamzesin gönderdi dilber cān giderse ğam degül / Tek baña cānum yerine **tīrini** virsün ‘ivaż (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1489, Beyit 2*). [tīrini, -i, -n, -i]

tīrāş itdi: Kazımak, silmek.

Ḥattāṭ-ı ezel eyledi Mecnūn’uñ adını ḥakk / Yazdı Muhibbī adını itdi anı tīrāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 6*). [tīrāş itdi, -di]

tīrāş kılmaya: Kazımak, silmek.

Her kim ki bugün kılmaya dünyā maḥabbetin tīrāş / Budur sözüüm itmeye iki cihānda ol ma‘āş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 1*). [tīrāş kılmaya, -ma, -y, -a]

tīrāş olıcek: Tıraş olmak, saç, sakal ve bıyığı kesmek.

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olıcek ol meh-i nev tāze tīrāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 2*). [tīrāş olıcek, -ıcek]

tīre: Bulanık, kara, karanlık.

Tīredür ğamdan ḥarāb oldı dil-i vīrānemüz / Meh gibi bir gice tog gel rüşen olsun ḥānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 1*). [tīredür, -dür]

Tīredür zülfüñ ğamından bu dil-i vīrānemüz / Gün yüzüñ ‘arz eyle tā rüşen ola ḳāşānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 1*). [tīredür, -dür]

tīre eyleye: Karartmak.

Ḥāl-i siyehi eyleye bu baḥtımı tīre / Salınsa ḳaçan boynıma ol zülf-i siyeh-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 2*). [tīre eyleye, -y, -e]

tīr-i āhı: Āh oku.

Geçürdük **tîr-i âhî** nüh felekden / Ezelden çarḥ bizüm âmâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1113, Beyit 4*).
[tîr-i âhî, -î]

tîr-i âhum: Âh oku.

Tîr-i âhum irdi eflâke daḥî nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-î ḥâlem henüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1300, Beyit 1*). [tîr-i âhum, -um]

tîr-i âhumdan: Âh oku.

Çarḥ aldı eline çini siper / **Tîr-i âhumdan** idelden ihtirâz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1309, Beyit 3*). [tîr-i âhumdan, -um, -dan]

tîr-i bârân: Ok yağmuru.

Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan ğamzeler / Dil gibi sînemde bir muḥkem ḥişârum aldılar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1058, Beyit 2*). [tîr-i bârân,]

tîr-i cefâ: Eziyet oku.

Ol ki ‘âşıkdur Muhibbî yaksa ger **tîr-i cefâ** / Câna biñ zaḥm irse de feryâd [u] âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1288, Beyit 5*). [tîr-i cefâ,]

tîr-i cefâya: Eziyet oku.

Eyledi **tîr-i cefâya** bu benüm sînem siper / Ol ki ebrûñî şehâ ya ğamzeñî tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1427, Beyit 2*). [tîr-i cefâya, -y, -a]

tîr-i ğamzeñ: Gamze oku.

Ya kaşuñdan **tîr-i ğamzeñ** gelse buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle zâhrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1065, Beyit 3*). [tîr-i ğamzeñ, -ñ]

Umaram pertâb idesin **tîr-i ğamzeñ** sîneme / Saçıla her yaña kanum ben olam naḥcîr-veş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1410, Beyit 2*). [tîr-i ğamzeñ, -ñ]

tîr-i ğamzeñle: Gamze oku.

Tîr-i ğamzeñle bu sînem zaḥmnâk olmuş yatur / Dir gören meydân-ı ‘ışk içre helâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1079, Beyit 1*). [tîr-i ğamzeñle, -ñ, -le-ñle]

tîr-i kazâsı: Kaza oku.

Yarama merhem-durur çün zaḥm-ı döst / Cânuma **tîr-i kazâsı** hoş gelür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1175, Beyit 5*).
[tîr-i kazâsı, -sı]

tîr-i müjeñdür: Kirpik oku.

Eger ak itse gönlüm tg-ı eşmn / Ne ęam **tr-i mjedr** unki dil-dz (*Muhibb Dvn, Gazel 1289, Beyit 2*). [*tr-i mjedr, -, -dr*]

tr-i mjgna: *Kirpik okları.*

Eylerem ben ęamzesine snem içre dil nişn / **Tr-i mjgna** kaçan kim kaşlarını ya klr (*Muhibb Dvn, Gazel 1018, Beyit 3*). [*tr-i mjgna, -a*]

tr-i mjgn: *Kirpik okları.*

Tr-i mjgn ile durmaz akar hn-ı ciger / Bu iki hnlern kimse savaşın ynemez (*Muhibb Dvn, Gazel 1319, Beyit 3*). [*tr-i mjgn, -ı*]

tür-i mjgnu: *Kirpik okları.*

Muhibb'den diriğ itme nigr **tr-i mjgnu** / Anunla eğlenr cnum anunla sne rhatdur (*Muhibb Dvn, Gazel 1137, Beyit 6*). [*tr-i mjgnu, -u*]

tr-i peyknu: *Sevgilinin kirpik oku.*

Sne-i mecrha ursan iy şanem ęamz okların / **Tr-i peyknu** bu ben dil-ħasteye merhem gelür (*Muhibb Dvn, Gazel 1000, Beyit 2*). [*tr-i peyknu, -u*]

tr-veş: *Ok gibi.*

Mstakm ol her ne emr itse nigru **tr-veş** / Ėidmetinden yüz çevürme tz olup şeşr-veş (*Muhibb Dvn, Gazel 1410, Beyit 1*). [*tr-veş,]*

tryk: *Panzehir | afyonlu macun (Tryk, zehirli maddeleri bozucu afyonlu macuna verilen addır. Dört eşidi bulunan trykn bir çeşidi de yılan eti ilvesiyle yapılmış.)*

Yr elinden zehr eger nş eylesem **tryk** olur / Yd elinden ger içem **tryk** bana sem gelür (*Muhibb Dvn, Gazel 1000, Beyit 3*). [*tryk,]*

Yr elinden zehr eger nş eylesem **tryk** olur / Yd elinden ger içem **tryk** bana sem gelür (*Muhibb Dvn, Gazel 1000, Beyit 3*). [*tryk,]*

tşe: *Kazma, balta, külünk.*

Muhibb kesmeğe bu sne khn / Elnde ęamdan zge **tşe** olmaz (*Muhibb Dvn, Gazel 1259, Beyit 6*). [*tşe,]*

tz: *Keskin.*

Kaşları yasna karşu snemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmad mjgn ęyet **tz** imiş (*Muhibb Dvn, Gazel 1426, Beyit 3*). [*tz,]*

tz: *Tez, abuk, hemen, hemencecik.*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine **tîz** girür ele / Çünkü olmuşdur bizüm bir yaralu naççürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [tîz,]

tîz eylemez: Keskinleştirmek.

Tîgını cellâd gâmzeñ dem mi var **tîz eylemez** / Öldürür nâ-hâk yire ‘uşşâkı perhîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [tîz eylemez, -mez]

tîz geçer: Çabuk geçmek, kısa zaman sürmek.

Devr-i gül bir haftadur bülbül zamânı **tîz geçer** / ‘Âlemün ‘ibret-nümâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [tîz geçer, -er]

tîz geçer: Çabuk geçmek, kısa zaman sürmek.

Nigârâ garra olma devr-i hüsne / Güzellik **tîz geçer** uşbu cihândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [tîz geçer, -er]

tîz ola: Çabuk olmak, tez olmak. II çoğalmak, artmak.

Pend kılsañ göñlüme şevküm dañı olur sitîz / Nite kim âteş dökseñ rûşenâsı ola tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [tîz ola, -a]

tîz olup: Keskin olmak.

Müstakîm ol her ne emr itse nigârâuñ tîr-veş / Hîdmetinden yüz çevürme **tîz olup** şemşîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [tîz olup, -up]

tîz-âb: Kezzap.

Lezzet-i vaşı tatanlar didiler kând ü nebât / Lîk hicre zehr-ile **tîz-âb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [tîz-âb,]

tog: Doğmak, ortaya çıkmak II (güneş, ay, yıldızlar) ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek.

Gökden eger ki **togmaya** mihr-ile meh ne gam / ‘Âlem yüzine gün yüzi yârâuñ ziyâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [togmaya, -ma, -y, -a]

Tîredür gâmdan hârâb oldı dil-i vîrânemüz / Meh gibi bir gice **tog** gel rûşen olsun hânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [tog,]

Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi güş / Müjde kim **togdı** hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [togdı, -dı]

togran: Doğranmak, parçalanmak.

Pâre pâre n’ola **togransa** göñül şâne mişâl / Ser-i zülfine kaçan el uzada şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [togransa, -sa]

toğrı: *Yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek II hak ölçülerine uygun olan şey, gerçek, hakikat.*

Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdüğüm bir bir / Maħabbet şehrine andan varılır **toğrı** rāhıdur (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*toğrı,]*

İy Muħıbbī şāf-dil hem pāk-meşreb ol yūri / Kim tārīķi **tođrıdur** lā-būd anı Ĥālīķ sever (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*tođrıdur, -dur]*

toğrı yoldan: *Her türlü kötülükten uzak olan tutum II İnsanı hak ve hakikate ulaştırın yol, hidāyet yolu, Hak yolu.*

Toğrı yoldan gel ĥurūc itme ki fānīdür cihān / Her ne itseñ ĥayr u şer āĥır ĥisābı var-ımmış (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*toğrı yoldan, -dan]*

toğrıl: *Doğrılmak, yönelmek.*

Ķāfile **toğrıldı** gitdi rāh-ı ‘ışkā iy göñül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*toğrıldı, -dı]*

Toğrılup vādī-i ‘ışkā içre Muħıbbī gidicek / Çekilür mülk-i ‘adem ĥaddine dek maħmilümüz (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*toğrılup, -up]*

toğru: *Yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek II hak ölçülerine uygun olan şey, gerçek, hakikat.*

Rāĥi keçdür zāhidüñ ‘ışkūñ velīkin müstaķīm / İy Muħıbbī ‘āşıķam yolum tārīķum **toğrudur** (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*toğrudur, -dur]*

toğru: *Ölçüsüne veya aslına uygun şekilde, yanlışsız, hatāsız.*

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yāruñ **toğrudur** / Bakışından çeşmi aña ĥamze okın **toğrudur** (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*toğrudur, -dur]*

toğru dur: *Dürüst davranmak.*

Gözle iy dil ĥaddini fikr itme zūlf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemān sen **toğru dur** (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*toğru dur,]*

toğrud: *Doğrultmak: bir yöne doğru çevirmek II eğriliğini giderip düz hāle getirmek.*

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yāruñ **toğrudur** / Bakışından çeşmi aña ĥamze okın **toğrudur** (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*toğrudur, -ur]*

Ruĥlarına karşı çeşm almış ele ebrūsını / Atışıyla san kemāndārdur kemānın **toğrudur** (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*toğrudur, -ur]*

toğrul: *Doğrılmak, yönelmek.*

Muħıbbī **toğrulupdur** rāh-ı ‘ışkā / Görenler didiler olsun özūñ var (*Muħıbbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*toğrulupdur, -up, -dur]*

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşirümüz / **Togrulup** gitdi ‘adūnuñ cānın ala tūrümüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1213, Beyit 1). [togrulup, -up]

tohm: Kendisinden yeni bir bitki üreyen tâne // bir şeyin doğurucusu durumunda olan ve ortaya çıkmasına sebep olan şey.

Sinem içre ekmege cānā maḥabbet **tohmını** / Nāḥun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1373, Beyit 2). [tohmını, -ı, -n, -ı]

tokun: Dokunmak, değmek, el sürmek, temas etmek.

(ج) Cān gülşeninüñ berg-i gül-i aḥmerisin / Ne revādur ki şehā dāmenüñe **tokına** ḥār (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 5). [tokına, -a]

tol: (Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak.

Lāle gibi koma elden dāyimā peymāneyi / İy Muhibbî çün bilürsin **tolisar** peymānemüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1321, Beyit 5). [tolisar, -isar]

tol: Bir yere girip orada toplanmak, bir şey bir yeri kaplamak, sarmak.

Şāne ile her kaçan kim zülf-i müşgîn tagılır / Būy-ıla ‘ālem **tolar** san nāfe-i Çîn tagılır (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1015, Beyit 1). [tolar, -ar]

Dūd-ı āḥından Muhibbî’nün n’ola **tolsa** cihān / Sinesinde āteş-i ‘ışkı çün ol yakmaktadır (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1103, Beyit 5). [tolsa, -sa]

Zülfine dil vireli **toldı** hevā-y-ıla dimāg / Elümüz irmez aña bir kuru sevdā bilürüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1210, Beyit 4). [toldı, -dı]

Zülfini çevgān idüp alsa ele ol şehsüvār / Cān-ıla serden **tolisardur** bizüm meydānumuz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1321, Beyit 4). [tolisardur, -isar, -dur]

Gāhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla **tolar** / Ḥāk-i derüñi gönderüp it tütüyā yitiş (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1404, Beyit 2). [tolar, -ar]

Muhibbî bû ile **toldı** dimāgüm / Meger zülfine yāruñ şāne gelmiş (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1438, Beyit 5). [toldı, -dı]

Eşküm ile **tolsa** çeşmüm sāğarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1449, Beyit 2). [tolsa, -sa]

Muhibbî cānı cānāna fedā kıl k’olasın rāḥat / Niçe bir sūz-ı āḥuñdan **tola** mülk-i cihān āteş (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1454, Beyit 5). [tola, -a]

tol: (Bir duygu insanın içini, gönlünü...) Kaplamak, sarmak.

Zülfünüñ sevdāsı-y-ıla **tolalıdan** bu dimāg / Başı üstine gelüp murğ-ı hevālar per tutar (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1006, Beyit 2). [tolalıdan, -alı, -dan]

tol: (Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak II Tamamlanmak.

Bu Muhibbî hâlini tahrîre almışdur kalem / Niçe defter **boldı** şerh olmadı aḥvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*boldı, -dı*]

tol: (*Boş bir şey veya yer*) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak II bir yere girip orada toplanmak, bir şey bir yeri kaplamak.

Her kaçan el ursa çevgân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden **tolisardur** bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*tolisardur, -isar, -dur*]

tolâb: *Su değirmeni.*

Akıdur âb-ı revân her yaña çeşmüm kûzeki / İñiler bî-çâre dil derd-ile san **tolâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*tolâbdur, -dur*]

Göflini zülfi çekerse bu Muhibbî'nün ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi çün senüñ **tolâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*tolâbdur, -dur*]

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı **tolâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*tolâbdur, -dur*]

Gül'izâr-ı ḥüsni yâruñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cü sînesin **tolâb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*tolâb,]*

Gözlerüm gözgelerinden eşk-i ḥünîn dökmege / Nâle vü feryâd-ıla dıldür bizüm **tolâbumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3*). [*tolâbumuz, -umuz*]

Serv kaddüñ tâze ter olsun diyü iy gonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup **tolâb** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*tolâb,]*

Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / İñlemekde göñlüme **tolâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4*). [*tolâb,]*

tolan: *Dolanmak, gezmek, seyr etmek.*

Âhum **tolanur** gice vü gündüz ser-i küyün / İy bād-ı şabâ sanma ki sensüz eşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [*tolanur, -ur*]

tolaş: *Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.*

Dimedüñ ḥüsni zekâtın bu Muhibbî'ye eḥaḳ / Niçe gündür **tolaşur** küyümü ol sayıl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*tolaşur, -ur*]

tolas: *Etrafında dönmek II Birine ya da bir şeye yakınlaşmaya çalışmak.*

Tolaşur ehl-i 'irfâna şârâb-ı ḥüb için zâhid / Şarâb içmek güzel sevmek velî bilmez zarâfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*tolaşur, -ur*]

tolas: *Dolaşmak, zor ayrılır hale gelmek, yakalanmak II gönül vermek, bağlanmak.*

Zülfine sakın dil vireyin dime **tolasma** / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [*tolasma, -ma*]

Ben mübtelāya n'eyledi ol bī-vefāyı gör / Gönlüm **tolaşdı** zülfine nāgeh belāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1). [tolaşdı, -dı]

Bir bencileyin zülfî hevāsına **tolaşmış** / Āşüfte vü ser-keşte giriftār kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4). [tolaşmış, -miş]

Şem'-i hüsnüñe şehā cān u gönül pervānedür / **Tolaşur** zencir-i zülfüne dilüm dîvānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1). [tolaşur, -ur]

Olacak iş çün degül **tolaşdı** zülf-i yāra dil / Ol sebebden yil gibi yokdur bizüm ārāmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2). [tolaşdı, -dı]

Kanda bir meh-rū görürse cān virür dîvāne dil / Bend-i zülfine **tolaşur** hiç uzun sevdā dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2). [tolaşur, -ur]

Dil-i dîvāne dildāruñ ser-i zülfinde bend olmuş / **Tolaşma** dir-idüm aña sezādur vāy ne bend olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1). [tolaşma, -ma]

Zülf-i dildāra **tolaşdı** yine dîvāne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o hālās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2). [tolaşdı, -dı]

Her kim ki 'āşık oldı **tolaşdı** bend-i zülfe / Miñnet şebinde āhir ölmek olur aña farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4). [tolaşdı, -dı]

tolu: İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû.

Sîne māl-ā-māldur dürr-i ma'āniyle müdām / Eksük olmaz **toludur** harc eylesek gencinemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4). [toludur, -dur]

tolu: İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû.

Belā bezminde derd-ile ciger hūnını nüş itsem / Gözümüñ kāsésin elde **tolu** peymānedür dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2). [tolu,]

Sāgar-ı çeşmüm **tolu** nüş eylerüz hūn-ı ciger / Kāni'üz aña anuñçün bu şarāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2). [tolu,]

tolu: Bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok.

Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür güft ü gü / Ol derün-ı perdede 'ālem **tolu** gāvğāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3). [tolu,]

SİNEME uralı ğamz oklarını / Yüregüm bagrum olupdur **tolu** baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4). [tolu,]

Dil derdini iy dōst saña niçe idem 'arz / Āhumla yaşumdan **toludur** çün felek ü 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1). [toludur, -dur]

tolu: İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû II bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok.

Gülşenüñ rengin kabāsi gül midür bülbül midür / Şişelerle **tolu** yaşı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [tolu,]

Seyre gele diyü İṣār itmek için pâyına / Dâmenini **tolu** güller eylemiş yaylağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [tolu,]

Şâh-ı 'ışkuñ devletinde sanmañ eşke mâliküz / La'ı ü gevherle **tolu** dildür bizüm gencînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [tolu,]

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında hârc olur / Kâse-i çeşmüm **tolu** yâküt u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [tolu,]

Kâse-i çeşmi Muhibbî'nün cevâhirlere **tolu** / Dem mi vardur ki şehâ pâyuna İṣâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [tolu,]

ton: *Elbise.*

Seyr ider gördüm o servi erğuvânî **ton** geyer / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [ton,]

Yine bir mâh sevdim **tonı** zer-keş / İder her yaña cevân atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [tonı, -ı]

top: *Yuvarlak nesne, küre.*

Kurılmışdur zenañdâni ki san **top** / Hañı yâruñ hişâr-ı rîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [top,]

top: *Top, çevgan topu, gey.*

Sevdâ-yı zülfi **top** başumda hevâ-durur / Deşt-i gam içre düşdi gönül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [top,]

top eyle: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Kâkül-i dilber kemendi elde çevgândur henüz / Başuñı **top eyle** iy dil çünki meydândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [top eyle,]

top eyledüm: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum **top eyledüm** / Tâ kıyâmet 'ışk meydânında olsun rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [top eyledüm, -dü, -m]

top eylesem: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Zülf[i] çevgânıyla çelmez başumı **top eylesem** / 'ışk meydânında ol çâbü-k-süvârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [top eylesem, -se, -m]

top eyleyüp: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Çünki gördüñ yâr Muhibbî zülf çevgân eylemiş / 'Āşık iseñ başuñı **top eyleyüp** meydâna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [top eyleyüp, -y, -üp]

top idüp: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Zülfî çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber gösterür / **Top idüp** meydân-ı ‘ışk içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [top idüp, -üp]

top it: Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Ƙaddüñi çevgân idüp **top it** Muhibbî başuñı / Çünki meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [top it,]

top it: Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Ƙaddüñi çevgân idüp **top it** Muhibbî başuñı / Çünki meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [top it,]

top olan: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Kaçan çevgân ide zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî ‘ışk meydânın ser-â-ser **top olan** serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [top olan, -an]

top olmaga: Çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevlân eyleseñ / Zülfüñüñ çevgânına **top olmaga** bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [top olmaga, -mag, -a]

top olmaga: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Çevgân idüp zülfine el ursa nigârum / **Top olmaga** yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [top olmaga, -mag, -a]

top olmuş: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Zülf-i çevgân ile bâziçeye geldi o nigâr / Ser-i ‘uşşâk aña her bir yañadan **top olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [top olmuş, -muş]

top olup: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Hüsñ meydânına gelse zülf-i çevgânın alup / **Top olup** gâltân olisardur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [top olup, -up]

top olup: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Zülfî çevgânına el ursa nigâr / **Top olup** dökile niçe serler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [top olup, -up]

top olur: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

İy Muhibbî zülfî çevgânına el ursa nigâr / **Top olur** meydân-ı ‘ışk içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [top olur, -ur]

top u çevgāna: Top ve ucu eğri değnek // Çevgan oyunun topu ve sopası // At üzerinde değnekle yerdeki topa vurmak süretiyle oynanan çok eski bir oyun, çöğen.

Çaddūni çevgān idüp top it Muhibbī başuñi / Çünkü meh-rūlar iderler **top u çevgāna** heves (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1390, Beyit 5). [top u çevgāna, -a]

topdolu: (Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.

Zerrece gūş itmedi ol mihri yok feryādumı / Lîk ‘âlem **topdoludur** nâle vü efgānumuz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1302, Beyit 4). [topdoludur, -dur]

toprag: Toz, toprak.

Muhibbī pâdişāh-ı ‘ışk olaldan / Ayagı **topragı** ser-tâcumuzdur (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1113, Beyit 5). [topragı, -ı]

İy Muhibbī ayagı **topragına** İşār içün / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1147, Beyit 7). [topragına, -ı, -n, -a]

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ **topragını** / Dil-i vîrāni sanur kim dağı yapuya gelür (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1152, Beyit 4). [topragını, -ı, -n, -ı]

(ب) Bir gün ola mı kim yüzüm üzre basasın / Ayaguñ **topragına** eyleyeyin cânı nişār (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1205, Beyit 2). [topragına, -ı, -n, -a]

Cefâ sengiyle miñnet **topragına** / Binâ-yı ‘ışkı yapsañ muhkem olmaz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1232, Beyit 3). [topragına, -ı, -n, -a]

Cefâ sengiyle miñnet **topragınsuz** / Maħabbet yapısı hiç muhkem olmaz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1365, Beyit 3). [topragınsuz, -ın, -suz]

toprak olam: Ölümünün üzerinden çok zaman geçtiği için artık çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak II ölmek.

(ج) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meger **toprak olam** ilte bu gerdüm rūzigār (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1205, Beyit 21). [toprak olam, -a, -m]

toptolu: (Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.

Şahn-ı gülşen **toptolu** olmuş yine ezhār-ıla / Raķşa girmiş servler hem ellerin karsar çınār (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1078, Beyit 4). [toptolu,]

Şîrîn lebūñuñ vaşfin iderken bu Muhibbī / Lezzetden anuñ **toptolu** agzı şeker olmuş (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1443, Beyit 5). [toptolu,]

Devrān eliyle **toptolu** kan olmadan bu dil / Pîr-i muğān dergehine var şarāba bas (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1482, Beyit 4). [toptolu,]

toz kopardugını: Toz kaldırmak II tozu dumana katmak, ortalığı altüst etmek.

Gird-bādūñ göricek **toz kopardugını** çün / Reşk idüp deştdede oldı aña Mecnūn raķķaş (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1476, Beyit 3). [toz kopardugını, -dug, -ı, -n, -ı]

tübî: Tuba ağacı; Sidre'de bulunan bir ağaç olup kökü yukarıda ve yaprakları aşağıdadır. Dallarının bütün cenneti gölgelediğine ve değişik meyvalar verdiğine inanılır.

Gül ruhlarındanur hacîl kaddi olaldan mu'tedil / **Ṭübî** olupdur münfâ'il serv-i revânum kandadır (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1075, Beyit 2). [tübî,]

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihâlûñ eyleyen tâze / Anuñcün kadd-i refâruñ ki **ṭubîden** bülend olmuş (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1429, Beyit 5). [tubîden, -den]

tübî boyuña: Tuba Ağacına benzeyen boy.

Kaşdı budur ki Muhibbî ire **tübî boyuña** / Himmeti 'ışk erinüñ gör ki felekden yücedür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1040, Beyit 5). [tübî boyuña, -uña]

tuğrâ: Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.

'Âlemi mahkûm iden her dem berât-ı hüsnidür / Kim muṭî' olmaz çekilmiş kaşları **tuğrâyı** gör (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1028, Beyit 5). [tuğrâyı, -y, -ı]

tuğrâ çeker: (Ferman, berat ve resmi belgelere) tuğra koymak, imzalamak II Kıvrımlı bir şekilde çizilmek.

Sen güzellik kişverinüñ pâdişâhısın diyü / Kaşlarıñ almış berât-ı hüsnüñe **tuğrâ çeker** (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1114, Beyit 2). [tuğrâ çeker, -er]

tuğrâ evlemiş: (Ferman, berat ve resmi belgelere) tuğra koymak, imzalamak II Kıvrımlı bir şekilde çizilmek.

Haṭṭuña yazmış berât-ı hüsnüñi / Kaşlarıñ üstine **tuğrâ evlemiş** (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1442, Beyit 2). [tuğrâ evlemiş, -miş]

tüğra-yı ğamla: Gam, sıkıntı tuğrası. // (Osmanlı pâdişahlarının resmi yazılarda ve paralarda imzâ yerine kullandıkları, özel bir şekli olan işaret).

Tüğra-yı ğamla Muhibbî sîne-i ṭablı döğüp / Bu ṭarîk-ı 'ışk dervendinde miñnet beklerüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1307, Beyit 5). [tüğra-yı ğamla, -la]

tuhfe evledük: Hediye etmek, hediye olarak vermek, karşılıksız vermek.

Ka'be'dür küyma varduk bizi bismil eylesün / Cânı **tuhfe evledük** itsün kabûl kurbânıyuz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1256, Beyit 4). [tuhfe evledük, -dü, -k]

tuhfe getürdüm: Hediye olarak götürmek, hediye sunmak, hediye etmek.

Baş u cân **tuhfe getürdüm** n'ola maqbûl itseñ / Nâz-ıla güldi nigârum didi üftâde getir (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1014, Beyit 4). [tuhfe getürdüm, -dü, -m]

tuhfe idüp: Hediye etmek, hediye olarak vermek, karşılıksız vermek.

Sen Süleymân-ı zamâna **tuhfe idüp** cânımı / Eyleyüp pây-ı cerâd getürdüm anı mür-ves (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1437, Beyit 3). [tuhfe idüp, -üp]

tuhfe iletür: Hediye vermek, hediyeye göndermek.

Rüşen itmege çerâğın tekye-i 'ışkuñ müdâm / **Tuhfe iletür** bu gönül bağrındaki yağın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2). [tuhfe iletür, -ür]

tuhfe-i mür-ıla süleymân'dur: Karıncanın Hz. Süleyman'a hediyesi // Hz. Süleyman ve karınca menkıbesinde karıncanın Hz. Süleyman'a çekirge kanadı getirmesi olayına telmih.

Dergehüñde hediyye-i dil ü cân / **Tuhfe-i mür-ıla Süleymân'dur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 5). [tuhfe-i mür-ıla süleymân'dur, -dur]

tül: Uzunluk, boy.

Dil zevrakını saldum derdâ ki baħr-ı 'ışka / Gerçek imiş diyenler yok aña **tül-ıla** 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2). [tül-ıla, -ıla]

tül u 'arz: Uzunluk ve genişlik.

Vâdî-i 'ışka düşüp dil-teşneyem Mecnûn-vâr / Cehd kıldum bulımadum yoğmuş aña **tül u 'arz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 2). [tül u 'arz,]

tül u 'arz: Uzunluk ve genişlik. // enine boyuna, uzun uzadıya.

Zülfün bir uzun kışsa-durur zıkrı ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2). [tül u 'arz,]

tul-ı emelden: İsteğın uzunluğu II hırs, tamah, tükenmez arzu.

Zülfünüñ fikrini ko **tul-ı emelden** ne gelür / İtmeyen cevri ü cefâ şıve güzelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1). [tul-ı emelden, -den]

tül-ı emeller: İsteğın uzunluğu II hırs, tamah, tükenmez arzu.

Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp **tül-ı emeller** ne / Bugün ne olısar hâli kişi hõd yarını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7). [tül-ı emeller, -ler]

tulü' eyle: Doğmak, görünmek.

Eyle tulü' gün gibi bulsun ziyâ cihân / İy burc-ı âsümân-şeref aħteri yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2). [tulü' eyle,]

tuna: Tuna nehri.

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Âdemler alıcı bulanuk kanlu **Tuna'dur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4). [tuna'dur, -dur]

tur: Durmak, belli bir durumda olmak.

Leblerün 'uşşāka **turmuşdur** mey-i hamrā satar / Zülf-i müşğīnün muḥabbet ehline helvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*turmuşdur, -mişdur*]

tur: Durmak, beklemek.

Turma aḡla iy gözüm ola ki dilber raḡm ide / Senge çün bārān ider geçse zamān te'sīrler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*turma, -ma*]

Turmaz kafes-i tende şehā murğ-ı dil ü cān / Kūyuña senün uçmag-ıçun bāl ü per ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*turmaz, -maz*]

tur: Durmak, son bulmak.

Göreden ol boyı serv-i revānı / Gözümün yaşı **tursa** bir dem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 5*). [*tursa, -sa*]

tur: Durmak, beklemek, bir yerde kalmak.

Dil derün-ı sīne-i şad-çākde kılmaz karar / Murğ pervāza gelür **turmaz** uşarıcak kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 2*). [*turmaz, -maz*]

tur: Var olmakta devam etmek, varlığını sürdürmek, berdevam olmak.

Sen **tururken** kime virem ben 'aceb dil bülbülün / Kāyīnātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*tururken, -ur, -ken*]

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir serv-kāmetdür / Ne serv-kāmet olsun ol ki **turdukça** kıyāmetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*turdukça, -dukça*]

Ben **turam** kuyuñda n'eyler gel raḡıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākiyāna da kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*turam, -am*]

Zülfünün büyn getürdüñ hoş-dimāğ itdün bizi / Müstedām ol iy şabā 'ālem **turınca** turma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 4*). [*turınca, -ınca*]

Zülfünün büyn getürdüñ hoş-dimāğ itdün bizi / Müstedām ol iy şabā 'ālem turınca **turma** es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 4*). [*turma, -ma*]

Küy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubḡ / Eyledün 'ālem dimāğını mu'atḡar **turma** es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*turma, -ma*]

tur: Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak.

Dün gice ḡayret şebinde geldi dilber sehiv ile / Didi **tur** iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*tur,*]

tur: Durmak, yer etmek.

Ol kemān ebrū kaçan kim nāz-ıla çeşmin süzer / Sīnede **turmaz** ḡadeng-i ḡamzesi eyler güzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*turmaz, -maz*]

Ya kaşuñdan tır-i gámzeñ gelse buña acıram / Birisi sīnemde **turmaz** cümle zāhrumdan çıkar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 3). [turmaz, -maz]

Cevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rū / Hāyfā dirīg u derdā giçer yürekde **turmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 3). [turmaz, -maz]

tur: Durmak, teşebbüs etmek, kalkışmak.

Büseme cān aluram dün dimiş-idi ol nigār / Aldı cānum şimdi **turmuş** büseye inkār ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 4). [turmuş, -miş]

turfanda: Mevsiminden önce veya mevsim başında yetiştirilmiş (meyve, sebze).

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘ādet Muhibbī olsa **turfanda** yimiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 5). [turfanda,]

türk çeşmüñ: Güzel göz, gözüñ güzelliği // Türk göz, Türk bakışı.

Türk çeşmüñ mülk-i dil tārācına / Zülf-i kāfir kiş ile leşker çeker (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 3). [türk çeşmüñ, -üñ]

turma: Durmak, beklemek // durmadan, hemen, devamlı.

Hasret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için **turmayup** akar gözümden kanlu yaş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 1). [turmayup, -y, -up]

turmadan: Durmadan II sürekli olarak.

İy Muhibbī gāflet itme aç göz uyhudan uyan / **Turmadan** dirmekdedür murğ-ı ecel çün çīnemüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 5). [turmadan,]

turmaz: Devamlı, durmaksızın.

Şafha-i ruhsārum üzre eşk-i çeşmüm kātibi / Hūn-ı dilden bu derūnum hālını **turmaz** yazar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 4). [turmaz,]

Turmaz akar gözlerüm yaşı iñiler bu göñül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölābdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1072, Beyit 3). [turmaz,]

Oldı hem dehrüñ dimāği çün mu‘athtar büy-ıla / Gülşen içre güllerüñ medħin okur **turmaz** hezār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 2). [turmaz,]

‘İşk için eyler gözüm göñlüm benüm **turmaz** savaş / Gālib oldı göñlüm āħir egdi gözüm aña baş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1425, Beyit 1). [turmaz,]

turra: Kakül, saç.

Ol Hıta maħbūbı gördüm **turrasın** çin gösterür / Nokta-i hālī ile gül içre pür çin gösterür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1039, Beyit 1). [turrasın, -sı, -n]

tut: Tutmak.

Yāra ‘arz-ı hāl için āh eyleyüp kan aglasam / Hîç te’sîr eylemez qalbin meger mermer **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [tutar, -ar]

tut: Tutmak, kaplamak, yayılmak.

Her taraftan güller açılır cihân rüşen olur / Yār nāz-ıla kaçan gelse ‘izārın ter **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [tutar, -ar]

İy Muhibbî jeng-i ğam **tutdı** gönül mir’atını / Mül midür bilsem cilası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [tutdı, -dı]

Görinen haç midür yā leşker-i mür / Ki **tutdı** kişver-i hüsni ser-ā-ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [tutdı, -dı]

Tutdı Muhibbî dehri eş’ār-ı dil-pesendüñ / Senüñ gibi suhen-ver bildüm cihāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [tutdı, -dı]

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yüriyüp **tutdı** cihân mülkini ser-tā-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [tutdı, -dı]

tut: Yas tutmak.

Niçe yıldır ki bugün mâtem-i Mecnûn **tutaruz** / Kankı ‘âşık tutsar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [tutaruz, -ar, -uz]

tut: Gereğini yapmak, gereğini yerine getirmek // Beklenen, istenilen sonucu vermek.

Kaşları yasına karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi **tutmadı** müjgāni ğāyet tîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [tutmadı, -ma, -dı]

tut: Ele geçirmek, yakalamak.

Çünkü **tutduñ** bāğ-ı hüsnuñde bu gönülüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [tutduñ, -du, -ñ]

Genç-i hüsnuñde gönül düzdini **tutduñ** çün kim / Habs kıl çāh-ı zenañdānda anı zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [tutduñ, -du, -ñ]

tut: İkrâm etmek, sunmak.

Gözlerüm işār için pâyına sîm ü zer **tutar** / Hûn-ı dilden hâşıl olmuş la’lüñe gevher **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [tutar, -ar]

Gözlerüm işār için pâyına sîm ü zer **tutar** / Hûn-ı dilden hâşıl olmuş la’lüñe gevher **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [tutar, -ar]

tut: Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak.

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o demde destine hançer **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [tutar, -ar]

Çeşmi eline kuralı ya kaşların **tutup** / Atsa hadeng-i gâmzesi şâfî derûnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*tutup, -up*]

Meyi **tut** hürmet ile câmı gözle / Ferîdün hâke [bir] hûb hîyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*tut,]*

Tutaruz sâğarı elde gül-i hamrâ yirine / Şîşeler kulkulını bülbül-i güyâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*tutaruz, -ar, -uz*]

tut: Söz, öğüt dinlemek.

Niçe kim eyledüm pend ü naşîhat **tutmadı** gönüm / Yürür küyında dildârûn ‘acâyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*tutmadı, -ma, -dı*]

tütî: Dudu kuşu / Papağan.

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki söyler **tütîdür** kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*tütîdür, -dür*]

Eydeli şekker lebi şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab‘ını **tütî** gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*tütî,]*

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruha / Hiç ola mı **tütî** ile cem‘ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*tütî,]*

Tütînüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere / Karşusından şekker-ile ‘iyş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*tütînüñ, -nüñ*]

tutıl: Tutulmak, yakalanmak, düşmek.

Dil murğı görüp hâlûñi zülfüñe **tutıldı** / Bu bend ü belâlar hep dâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*tutıldı, -dı*]

tutıs: Tutuşmak; (Kavga, tartışma, iddia, lâdes vb. için) Girişmek.

Küş-t-gîr-i dehr-ile çoklar **tutıdı** gerçi kim / Her birinün arkası yire gelince didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [*tutıdı, -dı*]

tutıs: 1. Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak 2. mec. Alev almış gibi olmak 3. Aşk ateşine tutuşup yanmak.

Şem‘-i cemâl-i yâra pervâne-veş **tutışdum** / Kimdür diyen benümçün ol şem‘e yanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [*tutışdum, -du, -m*]

Tutışdı âteş-i hicre yanar bu cân-ı men sensüz / Muqarrer cân gider benden kalur bu kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*tutışdı, -dı*]

tütivâ: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu | Güzelin ayak tozu.

Hâk-i pâyüñdür şehâ kühl-i başar / **Tütivâdan** yig görür ehl-i nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1*). [*tütivâdan, -dan*]

tütivâ: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.

Düşüp yoluñ ki küyma ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getir ki gözüm **tütüyā** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*tütüyā,]*

Varma nesim mülk-i Şifāhān'a kühl için / Çün hāk-i pāy-ı yār göze **tütüyā** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*tütüyā,]*

Gerd-i rāhın iy şabā dūr eyleme / Gözlerüme **tütüyāsı** hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [*tütüyāsı, -sı]*

Alma gözüne kühl-i Şifāhān'ı zerrece / Hāk-i der-i nigār saña **tütüyā** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [*tütüyā,]*

Gāhī gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Hāk-i derüni gönderüp it **tütüyā** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [*tütüyā,]*

tütüyā: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu // Sevgilinin kapısının tozu.

Tütüyādūr gözüme hāk-i deri / Kühl için tütüyāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [*tütüyādūr, -dūr]*

Tütüyādūr gözüme hāk-i deri / Kühl için **tütüyāyı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [*tütüyāyı, -y, -ı]*

tutup tutup: Tutmak, engel olmaya çalışmak, önüne geçmek.

Ol serv-kaçdı gördi çıkdı Muhibbî gözden / Gülgün-ı eşk düşdi **tutup tutup** yinilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [*tutup tutup,]*

tutus: Yanmak, ateş almak.

(س) Yanar āhum odından **tutuşup** saķf-ı felek / Yakalı ḥasret-ile yār beni leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*tutuşup, -up]*

tutus: 1. Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak 2. mec. Alev almış gibi olmak 3. Aşık ateşine tutuşup yanmak.

İşiden şî'r-i pür-süzum okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî derdmend için **tutuşup** oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*tutuşup, -up]*

Ruĥları şem'in yine 'arz eyledi cānāneler / Koñ **tutuşsun** cān u dil şem'e yana pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*tutuşsun, -sun]*

tuz ekmek haķķını gözler: Sofrasında yemek yediği ve iyiliklerini gördüğü kimsenin kendisi üzerinde bulunduğu kabul edilen hak; duygusal borç.

Nigārā küyuña varsam seg-i küyuñ gelür karşı / Ezelden āşinā diyü **tuz ekmek haķķını gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*tuz ekmek haķķını gözler, -r]*

U

uc: Uçmak, göğe yükselmek. II sevgilinin yanına gitmek.

Turmaz kafes-i tende şehâ murğ-ı dil ü cân / Küyüña senüñ **uçmag-ıçun** bâl ü per ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3). [uçmag-ıçun, -mag, -ıçun]

uc: Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası II uzun bir nesnenin baş veya son noktası II kenar, yan.

Dil virdüm eger ister-iseñ cânı da almak / Kıl gâmzeñ **ucıyla** bir işâret ki senüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3). [ucıyla, -ı, -y, -la]

Zülfî **ucını** alur agzına mest olsa nigâr / Def'-i büy-ı mey içün ya'nî karanfîl götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4). [ucını, -ı, -n, -ı]

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrinî gârğ / Tañ degül cüş idicek bir **ucı** deryâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3). [ucı, -ı]

Kirpük **ucında** her biri bir la'l-pâredür / Akan gözümde hün-ı ciger yaşa beüzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3). [ucında, -ı, -n, -da]

uçdan uçadur: Bir baştan bir başa.

Ortada 'ışka esîr sanmañ olam ben yaluñuz / Miñnet ü derd ü maħabbet kamu **uçdan uçadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2). [uçdan uçadur, -dur]

uçmag: Uçmak, cennet.

Zâhidâ sanma senüñ **uçmaguña** biz tâlibüz / Çöpe saymaz ravza-i 'ışk-ıla dîdâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3). [uçmaguña, -uñ, -a]

Murğ-ı dil pervâz urup âhir irişdi küyüña / Şimdi bildüm kim murâdı küyumuñ **uçmag-ımış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6). [uçmag-ımış, -ımış]

'üd: Teknesi yarım armudu andıran, dilim adı verilen 17 ilâ 27 ahşap şeridin birbirine yapıştırılmasından meydana gelen, göğsü ladinden, perdesiz, kısa saplı, beşi çift, biri tek on bir telli, mızraplı çalgı.

Bezm-i gâmda nâle kılsam nâylar dem-bestedür / 'Üd iniler zârılıgum işidelden ğastadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1). ['üd,]

Üstüh'ânım nâya döndi dem-be-dem eyler figân / Anuñ-ıçun 'üd u kânün u rebâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4). ['üd,]

ugra: Uğramak, ziyaret etmek II bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak II bir yerin yanından veya içinden geçmek.

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / **Ugradı** meger küy-ı nigâra ğaberi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1). [ugradı, -dı]

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Ādemler alıcı bulanuk kanlu Tuna'dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4). [ugrama, -ma]

Düşüp yoluñ ki küyına **ugrar-isañ** iy şabā / Hāk-i derin getir ki gözüm tütüyā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*ugrar-isañ, -r, -isa, -ñ*]

Her kişiye kim **ugraya** gönülüm haber ister / Cānā çü seni cān u gönülden sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*ugraya, -y, -a*]

Gülşen-i hüsnüñe **ugrarsa** şabā sanma güzāf / Sünbülünden şanemā almag-ıçun büyā gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*ugrarsa, -r, -sa*]

Küy-ı yāra **ugraduñ** beñzer yine iy bād-ı şubh / Eyledüñ ‘ālem dimāğını mu‘aṭtar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*ugraduñ, -du, -ñ*]

ugrın ugrın: Gizli gizli. II çapkın çapkın.

Ugrın ugrın gāmzelerle sīnem üzre yaralar / Ol kaşı ya gāmzesi ok yādigāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*ugrın ugrın,]*

uhrā: (Ar. āḥar’ın müennes şekli uḥrā) gayr ve son, sonraki II başka, diğēr II öteki dünya, âhiret.

Gitdi Mecnūn didügün geldi Muhibbî yirine / Kişver-i ‘ışka geçerse anı **uhrā** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*uhrā,]*

ulu: Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce (kimse).

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilünüz **ulular** dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*ulular, -lar*]

Düg dilüñi kendi ḥaddünden tecāvüz eyleme / **Ulularuñ** sözleridür bu benüm sözüme nāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*ulularuñ, -lar, -uñ*]

ulu: Ulu, büyük II pek, çok.

Sevdüm didükçe cevriñi arturdi ol perî / Sevmek katında dilberüñ **ulu** günāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*ulu,]*

ulu: Ulu, büyük, yüce, değerli II pek, çok.

Vādi-i ‘ışka Muhibbî bu gönül düşdi yine / Dimezem gāmdan **ulu** bile saña zāde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*ulu,]*

Şabā sünbül saçından [ger] bû iltseñ / Hıṭā’ya Çīn’e **ulu** armağandır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [*ulu,]*

Ġam tīrine her gāh bu sīnem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da **ulu** hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*ulu,]*

Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başa iltüdüm / ‘Ālemde bugün andan **ulu** derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*ulu,]*

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Hūm-hāne güşesi ne **ulu** bārgāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*ulu,]*

Zann iderdüm ol perî-rûyî beşer ol mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña ol bir **ulu** şâh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [ulu,]

Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘âşıkları / Bâb-ı istiğnâda gördüm bir **ulu** dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [ulu,]

um: İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek II dilemek, temennî etmek II sanmak, zannetmek, tahmin etmek.

Niçe gün hicri-y-ile cân u ciger taglamışam / **Umaram** Hâk’dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [umaram, -ar, -am]

Umaram gözlerüm yaşî mürür-ıla ide te’sîr / Egerçi kalbini dirler nigârûñ katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [umaram, -ar, -am]

Geh diler zencîr-i zülfün dil **umar** gâhî lebün / Döstüm dîvânenün mestün işi mâ’zürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [umar, -ar]

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârî / Aña murğî olan vaşî başuma dânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [umaram, -ar, -am]

Güzellerden vefâ **ummak** ‘acebdür / Cefâ dirseñ inen bisyâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [ummak, -mak]

Nigârâ **umdugum** gerçi vefâdur / Velî senden gelen her dem cefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [umdugum, -dug, -um]

Yüzüm üzre **umaram** iy mâh-rû kim basasın / Hâk idüp cismüm reh-i küyuñda kaçdum düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [umaram, -ar, -am]

Zülâlinden **umar** bu hâsta göñlüm / ‘Atâ itmezse gâyet hisseti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [umar, -ar]

Şikâr idem **umaram** sen hümayı / Çün idem himmetüm murğımı ben bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*). [umaram, -ar, -am]

Senden **umar** Muhibbî derdlü diline dermân / Koyup kapuñî cânâ gayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [umar, -ar]

Mihr **umma** dehr-i dündan andan gelen cefâdur / Kimse cihânda hurrem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [umma, -ma]

İşigüñde yüzini hâk itmek ister bu Muhib / **Umar** anı kim olasın bâde içseñ cür‘a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [umar, -ar]

Umaram şayd idem ben sen hümayı / Bu göñlüm himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [umaram, -ar, -am]

Âhum odından **umar** idüm eyleye eşer / Âhen gibi göñül katı[dur] taşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [umar, -ar]

Bu cihânda çün bulunmaz iy göñül feryâd-res / Raħm **umma** kimseden feryâdı ko feryâdı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [umma, -ma]

Umaram pertâb idesin tîr-i gamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum ben olam naħcîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [umaram, -ar, -am]

Gözlerüm yaşı **umardum** kūyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ho bir deryā-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [*umardum, -ar, -du, -m*]

Vefâ **umma** gel iy dil mihr-i ruhsârından ol mâhuñ / Çü virmez teşneye hâsiyyet-i âb-ı revân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*umma, -ma*]

İy refkân reh-i gam içre du'âdan añasız / Benüm için **umaram** okıyasız siz İhlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*umaram, -ar, -am*]

'umk: Derinlik.

İy Muhibbî kimse irmez baħr-ı 'ışkuñ **'umkına** / Gerçi mâhîler gibi 'ışk ehlî aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*'umkına, -i, -n, -a*]

'ummân: Çok büyük engin deniz, okyanus.

Çalkamañ bu eşk-i gâfil virdi **'ummândan** nişân / Sâhil-i çeşmüm görüp deryâ kenârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*'ummândan, -dan*]

Çıkmaga bu dil söz gevherini / Yaşum baħrına san **'ummâna** gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [*'ummâna, -a*]

'ummân olup: Okyanus olmak.

Akan yaşum olup 'ummân cihânı ortaya almış / Bu gönlüm zevraķın gör ğarķ olup girdâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*'ummân olup, -up*]

un olduğın: Un olmak, un haline gelmek, un gibi paramparça olmak, un ufak olmak.

Seng-i miħnetle Muhibbî dögilüp **un olduğın** / Anı gendümden tefahħuş eyleme ğerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*un olduğın, -dug, -i, -n*]

'unnâbî: (Ar. 'unnâb "Arabistan kirazı" ve nispet eki -i ile 'unnâbî) Ünnap renginde bir tür kırmızı.

Hâl-i 'anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / Diye kim **'unnâbî** şekker üstine konmuş meğes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*'unnâbî,*]

ur: Nakşetmek, işlemek.

Şehr-i 'ışkuñ resmini **urdukda** ressâm-ı ezel / Kelle-i 'uşşâkdan sūrını bünyâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*urdukda, -duk, -da*]

ur: Vurmak, yaralamak.

Sîne-i mecrûħa **ursañ** iy şanem ğamz okların / Tîr-i peykânüñ bu ben dil-ħasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*ursañ, -sa, -ñ*]

Urmaga ehl-i 'ışk sînesine / Eylemiş ğamzeleri ħaçerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 2*). [*urmaga, -maga*]

Lezzet-i dünyāya aldanma Muhibbī sunma el / Neşterini tā ki **urmaya** saña zenbūr-veş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5). [urmaya, -ma, -y, -a]

SİNEME **uralı** ğamz oklarını / Yüregüm bagrum olupdur tolu baş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4). [uralı, -alı]

La‘l-i şîrînüni cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın sİNEME **urduñ** benüm zenbūr-veş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2). [urduñ, -du, -ñ]

ur: Bir şeyi yapmaya hazır hale gele gelmek II bir şeyi yaĝacaĝını söylemek.

‘İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkinî / **Urmayup** meydān-ı ‘ışk içre girenler er midür (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5). [urmayup, -ma, -y, -up]

urin: Giyinmek, takınmak.

Oldı şîrāne bu esb-i çarĝ-ı gerdūna sūvār / Ol sebebden başına **urındı** zer miĝfer güneş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3). [urındı, -dı]

‘urüc itdünse: Yükselmek, çıkmak.

Güzellik burcına māhum **‘urüc itdünse** zılm itme / Sakın ‘āşıklar āhından zemīn ü āsümān ditrer (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4). [‘urüc itdünse, -dü, -ñ, -se]

uş bu: İşte bu.

‘Arşa-i ‘ışk içre diksem tañ mı eflāke nişān / Atmaga āh oklarına **uş bu** kaddüm ya imiş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4). [uş bu,]

usan: (Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.

Şanemā sanma ki senden **usanam** cevruñ-ile / ‘İşk-ıla ‘āşık ölürse de ferāĝat mi gelür (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3). [usanam, -a, -m]

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne ğod güller temāşāsı / Cihānuñ küllī zevkınden dil ü cānum **usanmışdur** (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4). [usanmışdur, -mış, -dur]

usan: Kırılmak, parçalanmak, ufalanmak, daĝılmak, toz haline gelmek.

Bu Muhibbī’ye niçe bir atasın seng-i cefā / Kim bütün ide **uşandı** bu dil-i āb-ĝinemüz (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5). [uşandı, -dı]

Dil derün-ı sİne-i şad-çäkde kılmaz karar / Murĝ pervāza gelür turmaz **uşanicak** kafes (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2). [uşanicak, -ıcak]

uşbu: Bu, işte bu.

Ķāfile toĝrıldı ĝitdi rāh-ı ‘ışka iy ĝöñül / Cān u ser virmek gereksin **uşbu** yoluñ bācıdur (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3). [uşbu,]

Geh şehâb-ı zülfî mâni‘ yüzine gâhî sirişk / **Uşbu** ma‘niden dil-i dîvâne her dem gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*uşbu,]*

İy Muhibbî key nazar kıl **uşbu** ‘ayyâr felek / Gâh tâc-ı Hüsrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*uşbu,]*

Şîr çeşmüñ pençesinden **uşbu** gönüm merdümü / Çäre yok hergiz hâlâşa çäk çäk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*uşbu,]*

Gerçi kim cânâ kapuñdan **uşbu** bendeñ dürdür / Sînede lîkin hayâlünle gönül mesrürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*uşbu,]*

‘Âlemi ğarķ idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / Hasetiyle **uşbu** çeşmümden ki bārānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*uşbu,]*

Elifler **uşbu** sînem levhasında / Yazılmış tıfl için ta‘lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*uşbu,]*

Nigārâ ğarra olma devr-i hüsne / Güzellik tîz geçer **uşbu** cihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [*uşbu,]*

Muhibbî **uşbu** şî‘r-i dil-pesendi / ‘Acep var mı görüp ta‘zîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*uşbu,]*

Firāt’a dönelden **uşbu** yaşum / Benüm çeşmüme mâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*uşbu,]*

Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfîn heves / Didi iy bî-çäre olmaz **uşbu** sevdâ mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*uşbu,]*

Nevbet-ile halkı bir bir ögidür gendüm mişâl / **Uşbu** çarķ-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*uşbu,]*

Ruĥlarıñ üstinde n’eyler **uşbu** zülf-i ‘anberîn / Kim görüpdür kim günüñ yüzini zāhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*uşbu,]*

uslu: Akıllı, akı başında kimse.

Almamış başına terk itmiş cihān gavġāların / Vādide mecnün yürür mecnün dimeñ **uslu-y-ı mış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*uslu-y-ı mış, -y, -ı, -mış]*

‘İşk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi hālîni / Aña mecnün dimeyüp dirlerdi ol **uslu-y-ı mış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*uslu-y-ı mış, -y, -ı, -mış]*

uşşāk: Aşıklar.

Gerçi dilber gösterür **uşşāka** yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık da istiġnā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*uşşāka, -a]*

Anuñçün pâdişāh oldum ser-ā-ser cümle **uşşāka** / Hümā-yı zülf-i dilberden başuma sāye düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*uşşāka, -a]*

Keşf kıl yüzden niķābuñ kıl sun **uşşākuñ** nazar / Halk-ı ‘ālem bakmadan gelmez çü ĥurşide zarar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*uşşākuñ, -uñ]*

Leblerüñ **uşşāka** turmuşdur mey-i ĥamrā satar / Zülf-i müşġinüñ muĥabbet ehline ĥelvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*uşşāka, -a]*

Şem‘-i hüsnine cem‘ olup **‘uşşāk** / Tañ mı pervâne-veş yaka perler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*).
[‘uşşāk,]

Şol deñlü itdi cevri **‘uşşāka** ol cefā-cü / Boynında görinenler kākül degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [‘uşşāka, -a]

İy güzeller şāhı zulm itme bugün **‘uşşāka** gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [‘uşşāka, -a]

Bir sencileyin gāh çelipā ide zülfin / Geh göstere **‘uşşākına** zünnār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [‘uşşākına, -ı, -n, -a]

İnen cevri itme **‘uşşāka** vefā kıl iy şeh-i hūbān / Ğarībūñ āhını yirde komaz Allāh‘umuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [‘uşşāka, -a]

Zülfî çevgānın kaçan **‘uşşāka** dilber gösterür / Top idüp meydān-ı ‘ışk içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [‘uşşāka, -a]

Gerçi nokta lebūne kıl didi **‘uşşāk** bilūne / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [‘uşşāk,]

Hüsn evyānında gördüm kaşları dîvān kurup / Cem‘ idüp **‘uşşākını** her yaña asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [‘uşşākını, -ı, -n, -ı]

‘Uşşāk kanın içmiş gāmzeñ işitdüm iy dōst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [‘uşşāk,]

Ķāmet itdūñ gözlerūñ **‘uşşāka** cün oldı imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [‘uşşāka, -a]

Baş eg zülfe resendür cān u dilden / Disünler saña **‘uşşāk** içre cānbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*).
[‘uşşāk,]

Tigını cellād gāmzeñ dem mi var tîz eylemez / Öldürür nā-ħaq yire **‘uşşākı** perhîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [‘uşşākı, -ı]

Gāh şîve gāh ‘işve gāh cevri ü gāh nāz / Öldürür **‘uşşākı** bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [‘uşşākı, -ı]

Sîne taḫlını dōgüp derbend-i ‘ışk içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü **‘uşşāka** nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [‘uşşāka, -a]

‘Uşşāka çāre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [‘uşşāka, -a]

‘Uşşākı işigünde öldürmegil ḫabībüm / Meşhūr bu meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [‘uşşākı, -ı]

Kā‘be-i kūyında ḫurbān oldum dimiş şalā / Hey müselmānlar meded **‘uşşāka** i‘lām eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [‘uşşāka, -a]

Muhibbî ‘ışk-ıla cān terkin ur kim / Olasın cümle **‘uşşāk** içre mümtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*).
[‘uşşāk,]

Anuñ-ıçun gonca gibi yār güftār eylemez / Kim dehānı oldugın **‘uşşāka** izhār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [‘uşşāka, -a]

Mürdeler ihyâ ider la‘l-i lebûn ‘Îsî gibi / Lîk gamzeñ öldürür ‘uṣṣâk[ı] cellâd istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2). [‘uṣṣâk[ı], -[ı]]

İştîdüm meclise cânâne gelmiş / Çıkup ‘uṣṣâkı karşı cânâ gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [‘uṣṣâkı, -ı]

Râh-ı ‘ışk içre dilâ ger urasın cân terkini / Olasın küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uṣṣâka baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4). [‘uṣṣâka, -a]

utan: Kusurlu duruma düşmekten veya kendini öyle görmekten ileri gelen bir eziklik duygusuna kapılmak, gülünç olduğu veya küçük düştüğü için üzüntü duymak, mahçup olmak.

Çün nikâb açduñ yüzüñden âfitâb / Utanup şeb çadırına ser çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4). [utanup, -up]

uy: Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Kârbân-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maḫṣûd için / Nâle eyler vâdi-i gamda bu dil hem çü ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3). [uydum, -du, -m]

uy: Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak II benzetmek.

Câm-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hâzer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd anda kan olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2). [uyarsa, -ar, -sa]

uy: Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak II namazda imama göre hareket etmek.

Ḳâmet itdûñ gözlerûñ ‘uṣṣâka çün oldı imâm / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5). [uydum, -du, -m]

uy: Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak II kapılmak, bağlanmak.

Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muḳarrerdür / Daḫı rûşen ola yanuñda şem‘-i encümenden sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6). [uyanuñ, -an, -uñ]

Hevâ-yı nefse kim uysa Muḫibbî soñı ḫacletdür / Bu pendî cân-ıla kim gûş iderse şermsâr olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5). [uysa, -sa]

uyan: Uyku durumundan çıkmak II gaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakîkati görmek, gözü açılmak.

İy Muḫibbî gaflet itme aç göz uyḫudan uyan / Turmadan dirmekdedür murğ-ı ecel çün çinemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5). [uyan,]

uyanuk: Uyanmış veya uyumamış olan, uyku durumunda olmayan, uyumayan II rtrâfında olup bitenlerden haberdar olup ona göre dikkatli davranan, gâfil olmayan.

Ne ğam cānā eger zāhir göz-ile görmesem vechūn / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler **uyanukdur** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 5). [uyanukdur, -dur]

uvar: Uyandırmak.

Mest çeşmi h̄āba varmışken dilā āh eyleme / Key sakın pür-fitnedür **uyarma** anı uyumuş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 4). [uyarma, -ma]

uvar: Uyandırmak II ateşi, ışıĝı canlandırmak bağlamında; yakmak, tutuşturmak.

Rūşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbī ‘ışkuñı / Tekye-i dilde çerāĝ-ı mihrini **uyarıgör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 5). [uyarıgör, -gör]

uydur: Uymasını sağlamak, uygun düşürmek, ayarlayıp denk getirmek II benzetmek.

Muṭrib Nevāda perdeñi **uydur** Muhibbī’ye / Deyr-i cihānda iñlese dil erĝanūn geĝer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 5). [uydur,]

uyhu: Uyku II organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geĝici olarak idrak edememesi durumu II çevrede olan biteni farketmeme durumu.

Seni **uyhuda** görmege olupdur çeşmüm rāzī / Bunı bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘āşıkda h̄āb olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 3). [uyhuda, -da]

Nāle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / Tañlaram nāz **uyhusından** yāri bī-dār eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3). [uyhusından, -sı, -n, -dan]

Şāneler görsem eger zūlfeyni **uyhum** aparur / Bu meşeldür olıcak kiři perişān uyumaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 3). [uyhum, -m]

uyhu getirür: Uyku getirmek, uyuma isteĝi vermek II sıkmak, sıkılmasına sebep olmak.

Añma efsāne-i Mecnūn’ı ko **uyhu getirür** / Beni añ yārum-ıla kuru meşelden ne gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 5). [uyhu getirür, -ür]

uyhu yüzün görmez: Uyku yüzü görmemek, gözüne uyku girmemek: uyuyamamak, uykusuz kalmak.

Hāllaruñ fikr eyledükçe h̄āb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak cāy-ı meges (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 3). [uyhu yüzün görmez, -mez]

uyhuda kaldı: Uykuda kalmak, uyumaya devam etmek.

Gözleri **uyhuda kaldı** her nefes ĥacletdedür / Gözleri vaşfin idelden nergis-i bīmāra ‘arz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 4). [uyhuda kaldı, -dı]

uyhudan göz aç: Uykudan göz açmak, uyanık duruma gelmek II ĝaflet uykusundan uyanmak.

İy Muhibbī ĝaflet itme aç göz uyhudan uyan / Turmadan dirmekdedür murĝ-ı ecel ćün ćinemüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 5). [uyhudan göz aç,]

uyı: Uyumak, uykuya dalmak, uyku halini almak, uyku durumunda olmak.

Hüsni bâğına irişdüñ eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış güneşde **uyumış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [uyumış, -mış]

Mest çeşmi h̄'âba varmışken dilâ âh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı **uyumış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [uyumış, -mış]

uyı: Uyumak, uykuya dalmak, uyku halini almak, uyku durumunda olmak II ışığın sönmesi.

Uyumazsa ne 'aceb sînesi pür âteş olan / Nitekim subhâ degin şem'-i şebistân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [uyumaz, -maz]

uyı: Uyumak, uykuya dalmak, uyku halini almak, uyku durumunda olmak II hareketsiz olmak.

Tañ mı cüş itse Muhibbî âh-ıla deryâ-yı eşk / Rûzigâr esdükçe kim dir baır-i bî-pâyân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [uyur, -r]

Arturur nâlesini görse Muhibbî ruhuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elhân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [uyumaz, -maz]

uyı: Uyumak, uykuya dalmak, uyku halini almak, uyku durumunda olmak.

Ne ğam cânâ eger zâhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cân gözi **uyur** sanma seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [uyur, -r]

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ 'üryân **uyur** / Mesned-i şâhîde yatur sanasın sultân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [uyur, -r]

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ 'üryân **uyur** / Mesned-i şâhîde yatur sanasın sultân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [uyur, -r]

Ekşerî 'aşıklarun tâ şubhâ dek bî-dâr olur / Kim ki 'ışkdan bî-hâberdür ol yatur her ân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [uyur, -r]

Derd ü miñnet hâne-i dilden varupdur râhata / Sesslilik itme dilâ kim hücrede yârân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [uyur, -r]

İy ğubâr-ı haş şu deñlü yidüm esrâr-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir hayrân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [uyur, -r]

H̄'âba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftâlüsün / Girilür bâğa kaçan kim görseler bâğbân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [uyur, -r]

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu'bân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [uyur, -r]

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân **uyumaz** / Gice seyyâre sayar dîde-i giryân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [uyumaz, -maz]

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân **uyumaz** / Gice seyyâre sayar dîde-i giryân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [uyumaz, -maz]

Şâneler görsem eger zülfeyni uyhum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perîşân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*uyumaz, -maz*]

Fitne ta'limin ider gözlerine gamzeleri / Çok zamândur görürem ol gözi fettân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [*uyumaz, -maz*]

Uyumazsa ne 'aceb sînesi pür âteş olan / Nitekim subhâ degin şem'-i şebistân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*uyumazsa, -maz, -sa*]

Bâğ-ı hüsninde nigârûñ eyle zülfinden hazer / Basma dünbâlini ejderdür ki yatmış **uyumış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*uyumış, -muş*]

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*uyumaz, -maz*]

uzan: Bir şeye erişmek için vücûdunu o şeye doğru yönelmek II ulaşmak, erişmek, yetişmek II ileriye doğru devam etmek, uzayıp gitmek, uzamak.

Ko **uzansun** şâne eyle zülfüne 'ömrümdür ol / 'Ömrünü uzunluğun bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*uzansun, -sun*]

Benüm süz-ı derûnumda yanar derd ehline her dem / Muhibbî tab'ı miñnetden **uzandukça** zebân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*uzandukça, -dukça*]

'uzlet: Bir köşeye çekilip toplumdun, insanlardan uzak, yalnız başına yaşama II inziva, yalnızlık.

Kanâ'at ihtiyâr iden aña lâ-büd gelür **'uzlet** / Görinmez kimseye 'Ankâ gibi ol 'azm-i Kâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*'uzlet,*]

'uzlet eyle: Bir köşeye çekilip toplumdun, insanlardan uzak, yalnız başına yaşamak. II uzaklaşmak, el çekmek.

Niçe bir halk-ı cihân ile idersin güft ü gü / **'Uzlet eyle** halkdan artuk saña yigdür hamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*'uzlet eyle,*]

'uzlet idüp: Bir köşeye çekilip toplumdun, insanlardan uzak, yalnız başına yaşamak. II uzaklaşmak, el çekmek.

'Uzlet idüp kim kanâ'at birle buldı iştihâr / Pâdişâh-ı dehr olup ol hü y u hâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*'uzlet idüp, -üp*]

uzun: İki ucu arasında kendi ölçülerine göre fazla mesâfe olan II Başlangıcı ile bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan.

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî gönlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz **uzun** sevdâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*uzun,*]

Kanda kim zülfin añup leblerinüñ zikrin idem / Bir **uzun** kışsa olur hem şekeristân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*uzun,*]

Göñlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / İrmek ister gördüğü zülfe **uzun** sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*uzun,*]

Kanda bir meh-rû görürse cân virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hiç **uzun** sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*uzun,*]

Zülfüñ bir **uzun** kışsa-durur zikri ne mümkin / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger 'arz (Muhıbbî Dîvânı,
Gazel 1495, Beyit 2). [uzun,]

uzunlg: *Uzunluk: bir yer veya nesnenin bir ucundan öbür ucuna kadar olan mesâfe, boy II zaman bakımından uzun olma durumu.*

Ko uzansun şâne eyle zülfüñe 'ömrümdür ol / 'Ömrinüñ **uzunlgın** bir kimse var mı istemez (Muhıbbî Dîvânı,
Gazel 1364, Beyit 4). [uzunlgın, -ı, -n]

Ü

ü: *Vü:* ve.

Zülfini ider gâh kemend **ü** gehî zencîr / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [ü,]

Cevr elinden cân u dil oldu perâkende Muhib / Zülme tâkat itmese dervîş **ü** miskîn tagılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [ü,]

Gâh mescidde gehî deyr **ü** gehî meyhânedede / Yârı bulursın Muhibbî cehd kıl arayıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [ü,]

Terk eyle kamu fikri hemân saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb **u** çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [u,]

Göñlini ‘âşıkıların ol çeşm **ü** zülf-i ham kapar / Hey ne sâhirdür gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [ü,]

İy Muhibbî key nazâr kıl uşbu ‘ayyâr felek / Gâh tâc-ı Husrev **ü** gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [ü,]

Hağ-ı la’lün misk **ü** zülfün ‘anber-i sârâ satar / Dişlerün dürr-i ‘Aden şîrîn lebün helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [ü,]

Binâ-yı şabr **u** kaş-ı ‘aql katı muhkem-durur ammâ / İrişe zelzele ‘ışkuñ hevâsından hemân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [u,]

Gözle iy dil kâddini fikr itme zülf **ü** kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [ü,]

Ol ki bî-mişl **ü** cismi çün cândur / Râstî ‘ışk ehline ol cândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [ü,]

La’lün etrâfına gubâr-ı hağtuñ / Genc-i yâkût **u** hağ-ı reyhândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 4*). [u,]

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar **u** bâde vü şem‘ ü gül-i hamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [u,]

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü şem‘ **ü** gül-i hamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [ü,]

Göñül hicr-ile olmış zâr **u** mehcür / Dil ez-men dür **u** men ez-dilsitân dür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [u,]

Virür nâşih şarâb **u** ‘ışka tevbe / Muhibbî ‘âşık-ı in gerden çi mağdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [u,]

Meger hâlün şehâ müşg **ü** ser-i zülfün mu‘anberdür / Dimâğı ‘âlemün cânâ anuñ-içün mu‘attardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [ü,]

Sirişk **ü** çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışkuma şâhid / Ne yirde eylesem da‘vî benüm hâzır güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [ü,]

Dîdede her şeb hayâl evvel leb-i mey-gün olur / Dâmenüm müjgân **u** müjgânüm dilümde hün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [u,]

- Dem olur rind-i arabati olan bir badeye / Mulk-i efridun u tac-ı Husrev u Dara satar (*Muhibbi Divanı, Gazel 1082, Beyit 4*). [u,]
- asret-i ruy u firak-ı zulfun-ile iy peri / Kalmadı sabr u kararum inlerem leyl u nehar (*Muhibbi Divanı, Gazel 1086, Beyit 3*). [u,]
- Mekr-i cihana bak ki fusun u fesanedur / Aldanma bu fesaneyeye un hep fusun geer (*Muhibbi Divanı, Gazel 1102, Beyit 4*). [u,]
- Geh ‘iŖe gah Ŗive gehi cevr u gah naz / Diduklerince yok midur ol pur-cefayı gor (*Muhibbi Divanı, Gazel 1107, Beyit 2*). [u,]
- Nazmun Muhibbi nazmına benzer Nizami’nun / nce hayal-i nazuk u Ŗirin edayı gor (*Muhibbi Divanı, Gazel 1107, Beyit 5*). [u,]
- ‘Aql sergerdan u dil avare efkar ozgedur / Kar-ı ‘iŖka benzemez bir kar bu kar ozgedur (*Muhibbi Divanı, Gazel 1117, Beyit 1*). [u,]
- Zikr eyle leb-i lalin u fikr eyle miyanın / ‘Alemde huner olmaya idrake beraber (*Muhibbi Divanı, Gazel 1125, Beyit 3*). [u,]
- GulŖen ire her varak geh zerd u gahi al olur / Ehl-i hal olan bilur anı hazana dal olur (*Muhibbi Divanı, Gazel 1128, Beyit 1*). [u,]
- Bir sencileyin yar-ı cefakar kimun var / Bi-rahm u dil-figar u sitemkar kimun var (*Muhibbi Divanı, Gazel 1140, Beyit 1*). [u,]
- Bir sencileyin yar-ı cefakar kimun var / Bi-rahm u dil-figar u sitemkar kimun var (*Muhibbi Divanı, Gazel 1140, Beyit 1*). [u,]
- Kimine naz u ezel kimine virilmiŖ niyaz / Yoksa ‘iŖkun ibtidası gul midur bulbul midur (*Muhibbi Divanı, Gazel 1142, Beyit 3*). [u,]
- Cefa vu cevr u zecr u kahr u kudret / Ne kim senden gelur luf u keremdur (*Muhibbi Divanı, Gazel 1146, Beyit 2*). [u,]
- Cefa vu cevr u zecr u kahr u kudret / Ne kim senden gelur luf u keremdur (*Muhibbi Divanı, Gazel 1146, Beyit 2*). [u,]
- Cefa vu cevr u zecr u kahr u kudret / Ne kim senden gelur luf u keremdur (*Muhibbi Divanı, Gazel 1146, Beyit 2*). [u,]
- Kuyına varmaz gonul eyler viŖalin arzu / ‘AŖık-ı didara sanman cennet u kevŖer yiter (*Muhibbi Divanı, Gazel 1147, Beyit 6*). [u,]
- Ne oldum mescide talib ne deyr u Ŗohbete ragib / Ne zahid bildi ne rahib benum ozge mealum var (*Muhibbi Divanı, Gazel 1151, Beyit 2*). [u,]
- Husnunun mecmu‘asından bir varak Ŗerh eylesem / Nie nie defter u evrak u divan baglanur (*Muhibbi Divanı, Gazel 1157, Beyit 4*). [u,]
- Husnunun mecmu‘asından bir varak Ŗerh eylesem / Nie nie defter u evrak u divan baglanur (*Muhibbi Divanı, Gazel 1157, Beyit 4*). [u,]
- Zulfun-ile benlerun el bir iderler dil almaga / Vay nie ‘ayyar u mekkar u kemend-endaz olur (*Muhibbi Divanı, Gazel 1158, Beyit 4*). [u,]

- Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / Vây niçe ‘ayyār **u** mekkār **u** kemend-endāz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [u,]
- Her kaçan kim āh ider dil şu‘le bayragın çeker / Derd ü ğam leşker olup kim sol **u** kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [u,]
- Senün fikründe iy zāhid behişt **ü** hür **u** kevserse / Şarāb-ı hūbdan ğayrı benüm sanma hayālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [ü,]
- Senün fikründe iy zāhid behişt ü hür **u** kevserse / Şarāb-ı hūbdan ğayrı benüm sanma hayālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [u,]
- Oynadum bu vech-ile şatranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık **u** Ferhād **u** Mecnūn görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [u,]
- Oynadum bu vech-ile şatranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık **u** Ferhād **u** Mecnūn görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [u,]
- Yine dil bir dilberün ‘ışkı ğamından ğastadur / Cān u dil bend **ü** belā-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [ü,]
- Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma‘zūr tut / Gāh olur eyler tekellüm ebleh **ü** dīvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [ü,]
- Eger cevr **ü** eger miñnet eger ğam / Anı kim yār ider ‘ayn-ı şafādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*). [ü,]
- Gāh cevr **ü** geh cefā gāh kirişme gāh nāz / İy Muhibbî dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [ü,]
- Sinesi gül çāk **ü** gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [ü,]
- Gözlerüm yaşın şarāb **u** bagrumı itdüm kebāb / Ğayl-i dilde cün hayāl-i dilrübā mihmān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [u,]
- La‘l-i nābuñ ğasretinden bu Muhibbî ağlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr **ü** ya mercān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [ü,]
- Riyā vü zerķ **ü** tezviri cihānda ihtiyār itdün / Sanursın zāhidā ‘ışkı bu dağı ihtiyārīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [ü,]
- Zāhidā olsun mübārek cennet **ü** mescid saña / Ben ğarābāt ehliyem mesken baña meyğānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [ü,]
- (Ğ) Ğayālün dil-i mağzūnumı mesken tutalı / Beni dīvāne kılupdur baña ne ğayret **ü** ‘ār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [ü,]
- Ğününü ğaşmuñ şarāb **u** kellesin sāğar kılup / Şoğbet-i ğāş itmege meydān olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [u,]
- Gösterelden gün yüzün ol mihr-i ‘ālem-tābumuz / Ğāh kim kalmadı dilde şabr **u** gözde ğ‘ābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [u,]
- Yaşum tār **u** kadüm çeng olalı āh / Yaşum tār **u** kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [u,]
- Yaşum tār **u** kadüm çeng olalı āh / Yaşum tār **u** kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [u,]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yâr didi / Seni dîvâne-şîfat vâlih ü şeydâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3). [ü,]

İctinâb eyler zülümden döstüm kâfir dağı / Ya nedendür zülf ü gamzeñ zulm ider dâd eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2). [ü,]

Gâh şîve gâh ‘işve gâh cevri ü gâh nâz / Öldürür ‘uşşâkı bu nev’-ile itmez ihtirâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1). [ü,]

Diñlemezdi Vâmık u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / İy Muhibbî yâr eger güş eylese efsânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5). [u,]

Diñlemezdi Vâmık u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / İy Muhibbî yâr eger güş eylese efsânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5). [u,]

Vâmık u Mecnûn-ıla ‘ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup biz dağı şöhet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3). [u,]

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2). [u,]

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2). [u,]

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında hârc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâkût u mercândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5). [u,]

Zâhidâ men’ eyleme mañbûb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm tañmürümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3). [u,]

Gâh kühsâr u gehî vâdi gönül eglencesi / Degme yirlerde qarâr itmez dil-i dîvânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2). [u,]

‘Uşşâka çäre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3). [u,]

Gül yüzünsüz ‘âleme kılmaz nazar cân bülbülü / Gülşen ü bæg-ı irem küñhen görünür yârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2). [ü,]

‘İşkuñuñ ne evveli vardur u ne hõd âñiri / İntihâsı yok yine siz evvelinden başlañuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5). [u,]

‘Âşıkuz gerçi Muhibbî dutduk istignâ yüzün / Ne vefâ-yı yâr u ne hõd kahr-ı ağıyâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5). [u,]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2). [ü,]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2). [ü,]

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehârı n’eylerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3). [ü,]

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâyduz gönülüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5). [u,]

- Sinesine her ki kesdi nâ'1 ü yakdı tâze dâğ / Eylemez bâğa nazâr seyr-i gülistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [ü,]
- Zemm ider gül gibi her demde şarâbı şüfî / Hürmetin añlamayup lik içer kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [ü,]
- Üstüh'ânüm nâya döndi dem-be-dem eyler figân / Anuñ-ıçun 'üd u kânün u rebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [u,]
- Üstüh'ânüm nâya döndi dem-be-dem eyler figân / Anuñ-ıçun 'üd u kânün u rebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [u,]
- Vaşl-ıla şādân olup hicr-ile gâmgîn olmaz / 'Âşık u rind-i hârâbâtuz bizüm yok kâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [u,]
- Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / Bu ne hüsñ ü ne şuretdür bunuñ gibi cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [ü,]
- Bu Muhibbî hatt u hâl ü zülfine kılmaz nazâr / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [ü,]
- Bu Muhibbî hatt u hâl ü zülfine kılmaz nazâr / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [u,]
- Oldı Muhibbî 'ışk-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ anuñ her işi qallâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [ü,]
- Bezm-i gâmda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Qays / Geçdi anlar mest olup biz dağı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [u,]
- Bezm-i gâmda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Qays / Geçdi anlar mest olup biz dağı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [[u],]
- Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz 'aceb / Çeşmümüñ oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [ü,]
- Añup Ferhâd u Mecnûn'ı Muhibbî / Du'â-yı hayr kıl anlara sen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [u,]
- Tütinüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere / Karşusından şeker-ile 'iysz ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [ü,]
- Tütinüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere / Karşusından şeker-ile 'iysz ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [u,]
- Zâhid egerçi cennet ü havrâ kılur heves / Ben isterem vişâlini 'âlem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [ü,]
- Mısr-ı hüsñüñ haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [ü,]
- Ben esîr-i hicrem [ü] ağıyar mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr olur bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [[ü],]
- Sînede yir yir elifler serv ü dâğum lâleler / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen bâğ-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [ü,]
- Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / Gider şabr-ıla dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [u,]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tığ **[u]** bir elde gerek baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7).
[[u],]

Ferhâd belâ kühina çün pâdaş imiş / Âhı ‘alem **ü** sîne tabl [u] gam sipâh-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1). [ü,]

Ferhâd belâ kühina çün pâdaş imiş / Âhı ‘alem ü sîne tabl **[u]** gam sipâh-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1). [[u],]

Dirîgâ gitdi benden tākāt **ü** hūş / Görelden karşuda sîmîn binâ gūş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1). [ü,]

Mübtelâ-yı ‘ışkam **u** sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2). [u,]

Bu Muhibbî zülfini haddi ile görüp didi / Hamdülillâh kim gicem kadr **ü** günüm nev-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5). [ü,]

Küyuñ gedası olalı dil pâdişâ imiş / Eşki sipâh **u** şu‘le-i âhı livâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1). [u,]

Gâh ‘işve gâh hışm **u** gâh nâz / Cümlesinden katlümüdür çün ğarâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3). [u,]

Gâh nâz **u** gâh ‘işve gâh hışm **u** geh ‘itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlümüdür çün ğarâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [u,]

Gâh nâz **u** gâh ‘işve gâh hışm **u** geh ‘itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlümüdür çün ğarâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [u,]

Çünki vefâ vü mihr **ü** maħabbet bulunmadı / Âdemle sakın eyleme dünyâda ihtilâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2). [ü,]

üftâde: Düşmüş II düşkün, biçâre, zavallı II aşık.

Baş u cân tuhfê getürdüm n’ola maķbül itseñ / Nâz-ıla güldi nigârum didi **üftâde** getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4). [üftâde,]

Yıllar geçer **üftâdeye** dilber nazâr itmez / Beñzer ki dil-i saħtına yaşum eşer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1). [üftâdeye, -y, -e]

Naţ‘-ı hüşninde yine çignedür **üftâdeleri** / At salup her tarafâ ya‘nî semendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4). [üftâdeleri, -ler, -i]

ülfet tutdı: Alışkanlık peydâ etmek, kaynaşmak II konuşmak, görüşmek, ahbaplık etmek, dostluk kurmak.

Ğamla **ülfet tutdı** göñlüm añmañuz şādî adın / ‘Aşık-ı ğam-hörlar çün şādîden birün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4). [ülfet tutdı, -dı]

ülfet tutup: Alışkanlık peydâ etmek, kaynaşmak II konuşmak, görüşmek, ahbaplık etmek, dostluk kurmak.

Muhibbî vâdî-i ğamda tutup vaħşilere ülfet / Bugün çübân-ı ‘ışk oldum bu dil gibi kıvalum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5). [ülfet tutup, -up]

ültifet-i sîm ü zer itmez: Altın ve gümüşe iltifat etmek, değer vermek, meyletmek.

Sanmañ ki gönül meyl ide dünyâ-yı ‘acûza / Kâni‘ olıcak **ülfet-i sîm ü zer itmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4). [ülfet-i sîm ü zer itmez, -mez]

ümid: Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimalinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Dil ü cân gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu **ümide** ki varup anda gönül şad eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2). [ümide, -e]

(↳) Tavâf itmeye vardum haremüñ Ka‘besini / Bu **ümide** ki şehâ yakmaya hergiz beni nâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16). [ümide, -e]

Giceler tâ şubha dek ney gibi efgân eylerüz / Bu **umida** ne getürür görelüm taqdürümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4). [umida, -a]

ümid-i sıhhatüm: Sağlık, iyileşme ümidi.

Bîmâr-ı zehr-i firkatüm yokdur **ümid-i sıhhatüm** / Telh oldu ‘iys ü ‘işretüm şîrîn dehânım kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2). [ümid-i sıhhatüm, -üm]

ümme: Bir peygambere iman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk II İslam ümmeti.

Hamdü-lillâh Muhammed **ümmeüyüz** / Cân-ıla Muştafâ’yı kim sevmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8). [ümmeüyüz, -i, -y, -üz]

ümme-i muhammed’e: Hz. Muhammed ümmeti, Hz. Muhammed’e inanan topluluk, Müslümanlar.

Hep **ümme-i Muhammed’e** itdüh şefâ‘ati / Mücrim Muhibbî bendeñe iy Muştafâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5). [ümme-i muhammed’e, -e-e]

ün: Ün, ses, avaz.

Bahâr irişdi gel vaqt-i çemendür / Cihân bülbül **üninden** pür nağamdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1). [üninden, -i, -n, -den]

Nâle vü feryādumı işitmeseñ olmaz ‘âceb / Bülbül **ünine** çü ‘âdetdür bu tutmaz gül de güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4). [ünine, -i, -n, -e]

ün evleyüben: Ünlemek, bağırmaq, seslenmek, haykırmak.

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revân / Dîde dölâba dönüp eyleyüben ün iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3). [ün eyleyüben, -y, -üben]

‘ürvân: Çıplak.

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ **‘ürvân** uyur / Mesned-i şâhîde yatur sanasın sultân uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1). [‘ürvân,]

Vâdi-i gâmda gören Mecnûn’ı **‘ürvân** sanmasun / Eşk-i surh-ıla anuñ rengin kumâşı var-ımsı (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3). [‘ürvân,]

Ola kim Mecnûn-veş basdı melâmet kûyına / Pâ-bürehne olur âhîr olmaz **'üryândan** hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3). [*'üryândan, -dan*]

'üryân: Çıplak II yalın kılıç.

Dutar cellâd çeşmi tîğın **'üryân** / Öñinde ehl-i 'ışk dü-nîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2). [*'üryân,*]

'üryân olur: Soyunmak, çıplak duruma gelmek.

İrişüp cānān vişāline bulur maṭlūbını / Ten libāsından şu cān kim soynup **'üryân olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4). [*'üryân olur, -ur*]

üs: Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.

İy Muhibbî her taraftan **üşüben** murğ-ı belā / Konmaga Mecnūnlayın başumda yir yir cā kılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5). [*üşüben, -üben*]

Ruḥları üzre görinen ḥaṭ degül itme gümān / Bil muḥakkaḥ şehd ü şekker üzre **üşmiş** mürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5). [*üşmiş, -miş*]

Ḥaṭ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker hevāsı ile anda **üşmedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2). [*üşmedür, -me, -dür*]

üst: Üzeri, olaylara maruz kalan varlığın kendisi, vücut, beden.

Üstüme seng-i cefā şol deñlü yagdurdı niğār / Varırmaz oldum ser-i kûyına yollar taşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2). [*üstüme, -üme*]

üst: Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Cān u dil zülfi ğamından bir dem ārām eylemez / Ruḥları **üstinde** şeb-veş tāri gördüm bir naẓar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6). [*üstinde, -i, -n, -de*]

Zülfinüñ sevdāsı-y-ıla tolalıdan bu dimāğ / Başı **üstine** gelüp murğ-ı hevālar per tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2). [*üstine, -i, -n, -e*]

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim kurla su **üstine** dölāb iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4). [*üstine, -i, -n, -e*]

Deyr içinde zülfini zünnār idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeḥ **üstinde** ḥāçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2). [*üstinde, -i, -n, -de*]

Görinen ruḥsārı **üstinde** kara saçlar mıdur / Pıç pıç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1). [*üstinde, -inde*]

Nigebāni olup ḥüsne iki çeşmi ğazanferdür / Yāḥūd zülfi tılısm olmuş o genc **üstinde** ejderdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1). [*üstinde, -inde*]

Sorarsañ sīnem **üstinde** elifler çekdügüm bir bir / Maḥabbet şehrine andan varılır toğrı rāhıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3). [*üstinde, -inde*]

Belâ kuhsârı olmuşdur Muhibbî kelle-i ‘uşşâk / Görinür yir yir **üstinde** gamâmı düd-ı âhidur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5). [üstinde, -inde]

Küh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ bîñarı / **Üstinde** düd-ı âhum yir yir şehâba beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]

Sergeşte kılup naç’-ı zemîn **üstine** âhir / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]

Her kaçan kim ruhları **üstinde** zülfin târ ider / Her kılnda niçe biñ ‘âşıqları ber-dâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1). [üstinde, -i, -n, -de]

Çeşm-i giryânumla gönüm ıztırâb **üstindedür** / N’eylesün dil zevrağı her demde âb **üstindedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1). [üstindedür, -i, -n, -de, -dür]

Hağ degüldür leblerüñ **üstinde** yir yir görinen / Mürlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]

Kanlu yaşımı sînemüñ **üstinde** dir gören / Şahrâ-yı belâ vâdisinüñ lâlezâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]

Göz yaşı degül küy-ı belâ cüybâridur / Dûd-ı dilüm[üñ] **üstine** ebr-i bahâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]

Kesilür şem’ gibi itme zebânuñı dirâz / ‘Âkil-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ **üstine** yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]

Pây-bûsın isteyü yolında ben oldum helâk / Hergiz ol bed-hû basup **üstüme** râhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2). [üstüme, -üm, -e]

Behr-i pâbüsü için yolında ben oldum helâk / Bir kez ol bed-hû basup **üstüme** râhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2). [üstüme, -üm, -e]

Gözi **üstinde** gören kaşlarını / İki teldür sanur dakındı şehbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3). [üstinde, -i, -n, -de]

Hağ-i ‘anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / Diye kim ‘unnâbî şekker **üstine** konmuş meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]

La’l-i şîrîñüñe cân virse Muhibbî gam degül / Kanda kim şehd olsa lâ-büd **üstine** konar meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]

Dil fitilin yakmaga kâñdîl-i ‘ışk içre müdâm / Yaş yirine bagrı yağı ile **üstün** yağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4). [üstün, -i, -n]

Hağtuña yazmış berât-ı hüsñüñi / Kaşlaruñ **üstine** tigrâ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]

Ruğlaruñ **üstinde** n’eyler uşbu zülf-i ‘anberin / Kim görüpdür kim günüñ yüzini zâhir duta pas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]

üst: Vücut, gövde, beden II vücûda giyilmiş olan elbise, giyecek, üst baş.

Bakmazuz hergiz gerekmez atlas u dîbâ harîr / **Üstümüzden** eksük olmasun hemân peşmînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3). [üstümüzden, -ümüz, -den]

üst: *Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi. II vücut, gövde, beden, insanın kendisi, zatı.*

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didi tur iy derdmend kim **üstüne** dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [üstüne, -üñ, -e]

üstâd: *Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukûfu bulunan kimse II hoca, öğretmen.*

Okımaduk gerçi kim **üstâddan** bir harf-i râst / Fenn-i 'ışk içre velî her vech-ile kâmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [üstâddan, -dan]

üstinde: *Durumda, o hâl içinde II bir şey veya bir iş üstünde olmak, bir şeye meyletmek.*

Çeşm-i giryânımla gönlüm ıztırâb **üstindedür** / N'eylesün dil zevrakı her demde âb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [üstindedür, -dür]

Leblerüñ emsem disem gamzeñ diler kanım döke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün şarâb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [üstindedür, -dür]

Bâğ-ı hüsnî üzre asmış zülfini perr-i gurâb / Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h'âb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [üstindedür, -dür]

Sîne-i süzânımı her kim göre sanur rebâb / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol rebâb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [üstindedür, -dür]

Dil diler dâyim Muhibbî'den gözi mestâneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebâb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [üstindedür, -dür]

üstine: *Üzerine II Karşı.*

İy Muhibbî niçe tãkat getüre kişver-i dil / Şâh-ı gam leşkerini **üstine** her bâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [üstine,]

üstüh'ân: *Kemik.*

Tabîbâ teşneyem gâyet lebünden dil çü âb ister / Büt-i 'ışka giriftâram ser-â-ser **üstüh'ân** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [üstüh'ân,]

Bükilmiş kıddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarhuñ agzından düşürmiş **üstüh'ânımdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [üstüh'ânımdur, -umdur]

Üstüh'ânım nâya döndi dem-be-dem eyler figân / Anuñ-ıçun 'üd u kânün u rebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [üstüh'ânım, -um]

üzre: *Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli II üstüne, üstünde, üzerinde.*

Şafha-i ruhsârım **üzre** eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden bu derünüm hâlini turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [üzre,]

Bu Muhibbî dişleri vaşfın kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi **üzre** sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [üzre,]

Yüz uruban kebkübün naqşını kapsam tañ midür / Çün gedâ yir **üzre** görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [üzre,]

Gözleri âhü olaldan oldı zülfi müşk-i Çîn / Ya leâfet bahrı **üzre** görinen ‘anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [üzre,]

Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya genc **üzre** yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [üzre,]

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir nehr **üzre** kurılı tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [üzre,]

Ruğları **üzre** görinen hağ degül itme gümân / Bil muhaqqak şehd ü şekker **üzre** üşmiş mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [üzre,]

Ruğları **üzre** görinen hağ degül itme gümân / Bil muhaqqak şehd ü şekker **üzre** üşmiş mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [üzre,]

Âteş-i ruhsârıñ **üzre** ol mu‘anber hâller / Micmer-i yâküt içinde müşg-ile ‘anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [üzre,]

Çün Süleymân minneti murğâna hergiz itmeyem / Başum **üzre** sâyebanum âh-ı düd-efzâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [üzre,]

Levh-i sînem **üzre** dökmüş nokta eşküm kâtibi / Cümle kılmış ğam metâ‘ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [üzre,]

Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak güşuña / Rişte-i cân **üzre** nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [üzre,]

Noktalar kim al evrâk **üzre** yir yir görünür / Sanasın gül ruğlarıñ haddinde müşgîn hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [üzre,]

İy Muhibbî rişte-i cân **üzre** dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizâmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [üzre,]

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem **üzre** lâleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ **üzre** jâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [üzre,]

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem **üzre** lâleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ **üzre** jâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [üzre,]

Bâğ-ı hüsnî **üzre** asmış zülfini perr-i gurâb / Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h‘âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [üzre,]

Yüzüm **üzre** umaram iy mâh-rû kim basasın / Hâk idüp cismüm reh-i küyuñda kaçdum düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [üzre,]

(٢) Bir gün ola mı kim yüzüm **üzre** basasın / Ayaguñ topragına eyleyeyin cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [üzre,]

Ben hâk iderem yüzümü tâ basa yol **üzre** / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [üzre,]

Geh mest olup cür‘a saçaruz felek **üzre** / Mihnet ğamını yiyici ‘ayyâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [üzre,]

Ol perî-rû yüzüm **üzre** bir qadem bassun diyü / Yüzümi hâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [üzre,]

Niçe yıldur yollar **üzre** düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [üzre,]

Ugrın ugrın gâmezlerle sînem **üzre** yaralar / Ol kaşı ya gâmezisi ok yâdigâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [üzre,]

Dikse kabrüm **üzre** duranlar melâmet taşını / Görüben bir ‘âşık-ı şeydâ mezâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [üzre,]

Gâh serv **üzre** gehî gül **üzre** bülbül nağmesüz / Olmuşam ben mübtelâ ol serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [üzre,]

Gâh serv **üzre** gehî gül **üzre** bülbül nağmesüz / Olmuşam ben mübtelâ ol serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [üzre,]

Hâl-i ‘anber-bârûñı gören lebûñ **üzre** senüñ / Diye kim ‘unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [üzre,]

Zâhidâ su **üzre** salsañ ger bugün seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saña nihâyet hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [üzre,]

Nazm ider lü‘lû‘ dişüñ la‘l lebûñ evşâfını / Rişte-i cân **üzre** dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [üzre,]

‘Âşıkun taglarca bağı **üzre** başı var-ıymış / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [üzre,]

Berg-i gül **üzre** yine kâküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşında cânâ tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [üzre,]

Çekmek için zülfüñüñ sevdâlarını cân u dil / Başum **üzre** bir kara yazı-y-ıymış ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [üzre,]

Gören hañtuñ didi ruhsârüñ **üzre** / Meger ceş-i Habeş İrân’a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [üzre,]

Küh-i gâmda kim göre eydür peleng-i mişedür / Sînem **üzre** dâğlarla çün nişânum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [üzre,]

Var iy tabîb eyleme ‘ışk ehline ‘ilâc / Levh **üzre** yazdı anı kalem bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [üzre,]

Hañtını hadi **üzre** gören diye gerekdür / Kim cevher-i insânda ne zîbâ-y-ıymış a‘râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [üzre,]

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr **üzre** hañ / Didi zülfüm säyesidür itdün iy miskîn gâlañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [üzre,]

Hâl-i müşgîñüñ dehânuñ **üzre** düşmişdür gâlañ / Komadı hañtâtlar ‘âdet degül mîme nuqañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [üzre,]

Ol yâr-ı nâzenîn ola kim bir qadem basa / Yolları **üzre** eyleyeyim yüzümi bisâñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [üzre,]

V

va'de ider: *Bir şeyi yapacağına dâir söz vermek II tutumuyla, davranışıyla ümit vermek.*

Her dem vişâle **va'de ider** eylemez vefâ / Vardur egerçi yâr-ıla kavlı ü kararımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [*va'de ider, -er*]

va'de-i vaşl eyledi: *Kavuşma sözü vermek, vuslat vaadinde bulunmak.*

Va'de-i vaşl eyledi çünkü bize cânânumuz / İy ecel bir dem tevaqquf eyle alma cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*va'de-i vaşl eyledi, -di*]

va'de-i vaşl ider-idüñ: *Kavuşma sözü vermek, vuslat vaadinde bulunmak.*

Va'de-i vaşl ider-idüñ bir zamân iy dil-fırîb / Bâda mı virdi 'aceb kim bilmezem peymânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*va'de-i vaşl ider-idüñ, -er, --i, -dü, -ñ-er, -i, -dü, -ñ*]

vâdî: *İki dağ arasında uzanan arâzi II nehir yatağı, dere boyu, mecrâ.*

Gâh kühsâr u gehî **vâdî** gönül eglencesi / Degme yirlerde karar itmez dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*vâdî,]*

vâdî: *İki dağ arasında uzanan arâzi II alan, saha, meydan.*

Bu **vâdîde** muğâyirdür nazar kıl herkesüñ fikri / Diler dil küy-ı dildârı velî zâhid cinân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*vâdîde, -de*]

Kanlu yaşımı sînemüñ üstinde dir gören / Şahrâ-yı belâ **vâdisinüñ** lâlezâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*vâdisinüñ, -si, -nüñ*]

Şeb-i tür içre yüzüñ meş'al-i nûr / Görindi şu'leden **vâdî** muqaddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*vâdî,]*

Nâka-i leylî ne **vâdilerde** kim itdi mekân / Lâlesi hûn-ı dil oldu nâle-i Mecnûn ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [*vâdilerde, -ler, -de*]

Ka'be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hâcî-vâr / Bu Muhibbî inler ol **vâdîde** mânend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [*vâdîde, -de*]

vâdî: *İki dağ arasında uzanan arâzi II alan, saha, meydan II çöl, sahra.*

Almamış başına terk itmiş cihân gavgâların / **Vâdîde** mecnûn yürür mecnûn dimeñ uslu-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*vâdîde, -de*]

vâdî-i deşt-i ğamuñ: *Gam çölünün vadisi.*

Vâdî-i deşt-i ğamuñ âvâre bir mecnûnıyuz / Tâ ölince anda biz râh-ı maḥabbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [*vâdî-i deşt-i ğamuñ, -uñ*]

vādi-i ğamda: *Gam, üzüntü vadisi.*

Olaldan **vādi-i ğamda** perīşān saçı maĥbūbuñ / Görenler pençe-i şîri anuñçün şānedür dirler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*vādi-i ğamda, -da*]

Muhibbî **vādi-i ğamda** tutup vaĥşîlere ülfet / Bugün çübān-ı ‘ışk oldum bu dil gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*vādi-i ğamda, -da*]

Vādi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cānum meded iy çeşme-i ĥayvānumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1283, Beyit 4*). [*vādi-i ğamda, -da*]

Kārbān-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maĥşūd içün / Nāle eyler **vādi-i ğamda** bu dil hem çü ceres (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*vādi-i ğamda, -da*]

Vādi-i ğamda gören Mecnūn’ı ‘üryān sanmasun / Eşk-i surĥ-ıla anuñ rengīn kumāşı var-ı mış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*vādi-i ğamda, -da*]

vādi-i ğamda: *Gam, üzüntü vadisi.*

Kim bilem dir ĥāl-i Mecnūn’ı baña sorsun baña / **Vādi-i ğamda** anuñla itmişem bî-ĥad sefer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*vādi-i ğamda, -da*]

vādi-i ĥayretde: *Hayret, şaşkınlık vadisi II kendinden geçilen yer, kendini kaybetme makamı.*

Ĥāne-i ĥalvetde yidüm çün ğamuñ esrārını / **Vādi-i ĥayretde** oldı dîdeler maĥşūda duş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*vādi-i ĥayretde, -de*]

vādi-i ĥicre düşelden: *Ayrılık vadisine düşmek II sevgiliden ayrılmak, ayrılığa ve ayrılık acısına maruz kalmak.*

Vādi-i ĥicre düşelden oldı bu dil bî-ĥarār / İñleyüp tā şubĥ olunca aĥlaram ben zār u zār (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1141, Beyit 1*). [*vādi-i ĥicre düşelden, -e-el, -den-elden*]

vādi-i ‘ışk: *Aşk vadisi; aşk yolu.*

Togrı olup **vādi-i ‘ışk** içre Muhibbî gidicek / Çekilür mülk-i ‘adem ĥaddine dek maĥmilümüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*vādi-i ‘ışk,]*

vādi-i ‘ışka düşdi: *Aşk vadisine düşmek, aşık olmak.*

Vādi-i ‘ışka Muhibbî bu göñül düşdi yine / Dimezem ğamdan ulu bile saña zāde getür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*vādi-i ‘ışka düşdi, -di*]

vādi-i ‘ışka düşüp: *Aşk vadisine düşmek, aşık olmak.*

Yürür mecnūn gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ışka / Muhibbî sāyeden ĥayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*vādi-i ‘ışka düşüp, -üp*]

vādi-i ‘ışka düşüp: *Aşk vadisine düşmek, aşık olmak.*

Vādī-i 'ışka düşüp dil-teşneyem Mecnūn-vār / Ceħd kıldum bulımadum yoğmış aña tūl u 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 2*). [vādī-i 'ışka düşüp, -üp]

vādī-i mihnet ü ğamdaki: *Dert ve sıkıntı vadisi.*

Vādī-i mihnet ü ğamdaki olan ğastalara / Leb-i la'linden ider mi ki devā kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 2*). [vādī-i mihnet ü ğamdaki, -da, -ki-daki]

vādilere düşdüm: *Çöllere düşmek: Elem ve ıztırab sebebiyle insanlardan kaçıp تنها yerlerde yaşamak.*

Mecnūn-şıfat derd-ile **vādilere düşdüm** / Yanumca baña olmaga hem-rāh görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 4*). [vādilere düşdüm, -dü, -m]

vahşı: *Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.*

Dimeñ dīvāne Mecnūn'a maħabbet mülki şāhıdır / Yanınca tayr-ıla **vahşı** yürür cümle sipāhıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1*). [vahşı,]

Umaram dām-ı āhumla getürem şayda dildārı / Aña murġı olan **vahşı** başuma dānedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 4*). [vahşı,]

Muhibbī vādī-i ğamda tutup **vahşilere** ülfet / Bugün çübān-ı 'ışk oldum bu dil gibi kıavalum var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 5*). [vahşilere, -ler, -e]

vā'iz: *İbādethānelerde kalpleri yumuşatacak, sevāba, tāata, güzel ahlāka, iyiliġe, nefsi ıslāha sevkedecek, kötülüklerden tövbe ettirecek şekilde dīnı konuşma yapan, nasihat veren kimse II zāhid, ham sofu.*

Zāhidā **vā'izleri** gördüm ki hırş-ı cām için / Rehne aldı her birinüñ hırkasını mey-fürüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 3*). [vā'izleri, -ler, -i]

Varam meyħāneye da'vet kılasız / Ki **vā'iz** sözine ben dutmazam güş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 3*). [vā'iz,]

vākıf: *Bilici, bilen, haberdar ve āġāh olan kimse.*

Bezm-i ğamda kāse-i çeşmüm benüm devr itdüġin / Hiç kes **vākıf** degül ancak mey-i gülgüna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 3*). [vākıf,]

vākıf olmaduñ: *Bilmek, bir konuya hākim olmak, idrak etmek, kavramak.*

Dime iy zāhid-i ħodbīn ben irdüm menzile ancak / Sen aña **vākıf olmaduñ** gönülden rāhumuz vardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 2*). [vākıf olmaduñ, -ma, -du, -ñ]

vākıf olmaduñ: *Bilmek, bir konuya hākim olmak, idrak etmek, kavramak.*

N'ola sevdümse maħbūbı ne var gönlümdede iy zāhid / Aña çün **vākıf olmaduñ** neden dırsin vebālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 4*). [vākıf olmaduñ, -ma, -du, -ñ]

vākıf olmamışdı: *Bilmek, bir konuya hākim olmak, idrak etmek, kavramak.*

Şöyle müşkil oldı bu mīm dehānuñ sırrı kim / Fehm-i esrārına **vākıf olmamışdı** hīç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [*vākıf olmamışdı, -ma, -mı, -dı*]

vākıf olmaz: *Bilmek, bir konuya hâkim olmak, idrak etmek, kavramak.*

Vākıf olmaz ehl-i ‘ışkuñ hâline ‘allâmeler / Ger Şihâh-ıla okurlarsa hezârân kāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*vākıf olmaz, -maz*]

vākıf-ı hâlem: *Ne halde, nasıl olduğunu bilen.*

Tır-î āhum irdi eflâke daħı nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin **vākıf-ı hâlem** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*vākıf-ı hâlem, -em*]

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şahn-ı çemen / ‘İyş ü ‘işret **vaktidür** it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*vaktidür, -idür*]

vakt: *Belirlenmiş zaman, belirli zaman.*

Vaktidür kim sâkiyâ devr eylesün la‘lîn kadeħ / Devr-i gül vakt-i cevânî dilde yok bīm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*vaktidür, -i, -dür*]

vakt oldı: *Zamanı gelmek, vakti dolmak II namaz vaktinin girmesi.*

Hâk-i pâyüñle pür itdük şîşe-i çeşmi henüz / Hey kıyâmet kâmet it **vakt oldı** sâ‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [*vakt oldı, -dı*]

vakt olupdur: *Zamanı gelmek, vakti dolmak.*

Muhibbî geşt kıldıñ ‘âlemi çün / Olupdur vakt idesin ‘azm-i Tebrîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 5*). [*vakt olupdur, -up, -dur*]

vakt-i cemendür: *Çimenlik (bahçe) vakti // Eğlence mevsimi.*

Bahâr irişdi gel **vakt-i cemendür** / Cihân bülbül üninden pür nağamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [*vakt-i cemendür, -dür*]

vakt-i cevânî: *Gençlik zamanı.*

Vaktidür kim sâkiyâ devr eylesün la‘lîn kadeħ / Devr-i gül **vakt-i cevânî** dilde yok bīm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*vakt-i cevânî,*]

vakt-i güilde: *Gül mevsimi II ilkbahar.*

İdenler **vakt-i güilde** geşt-i gülşen / Didiler ‘iyş ü nüş olmaz çemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 2*). [*vakt-i güilde, -de*]

vakt-i gülde: *Gül mevsimi II ilkbahar.*

Gül yüzün medh it maqāma gel nevāda rāstı / **Vakt-i gülde** iy gönül bülbül olur mı hiç hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*vakt-i gülde, -de*]

vakt-i güldür: *Gül mevsimi II ilkbahar.*

Vakt-i güldür gam-ı devrânı ferāmüş idelüm / Sâkiyâ al elüñe devr ide peymâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*vakt-i güldür, -dür*]

vakt-i humâr: *İçkiden sonra gelen başağrısı vakti.*

(J) La'1 oldugıyçün leblerüñ iy döst senüñ / Meyi lâ'lüñ yirine nüş iderem **vakt-i humâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*vakt-i humâr,]*

vakt-i seherden: *Sabah olmaya başladığı vakit, seher vakti.*

N'ola yasdansam eger taş ışığını şubha dek / Kim sa'âdet kişiye **vakt-i seherden** açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*vakt-i seherden, -den*]

vâlih: *(Ar. veleh "şaşurmak"tan vâlih) Şaşmış, hayret içinde kalmış, şaşakalmış (kimse).*

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yâr didi / Seni dîvâne-şifât **vâlih** ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*vâlih,]*

vallâhu a'lem: *"En doğrusunu, hakikati Allah bilir" anlamında Arapça bir ifade.*

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin / Söz tamâm **vallâhu a'lem** iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [*vallâhu a'lem,]*

vâmık: *Vamık ve Azra hikayesinin erkek kahramanı.*

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı 'ışkuñ bāzını / **Vâmık** u Ferhād u Mecnün görseler mât kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [*vâmık,]*

Diñlemezdi **Vâmık** u Ferhād u Mecnün kışşasın / İy Muhibbî yâr eger güş eylese efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*vâmık,]*

Vâmık u Mecnün-ıla 'ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup biz dañı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*vâmık,]*

Bezmi-gamda iy Muhibbî **Vâmık** u Ferhād [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz dañı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*vâmık,]*

var: *Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.*

Dükendi kalmadı yolında **varum** / Kalursam gam degül âñir kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*varum, -um*]

var: *Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey). Karşıtı: Yok.*

Ṭabībā sorma hâlin ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ derdi **var** dermânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4*).
[var,]

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri **var** / Ugradı meger kūy-ı nigāra haberi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [var,]

Her kim ki yaka sînesine dāğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka ḥünin cigeri **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2*). [var,]

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [var,]

Yummaz gözini şubḥa degin her gice kevkab / Beñzer ki anuñ āhum odından ḥazeri **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [var,]

İy dōst iñen itme Muḥibbî’ye cefālar / Korkmaz mısın andan ki çok āh-ı şeheri **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [var,]

Bilmem ki semen bergi vü yā sîm tenüñdür / Gül yaprağı **var-isa** senüñ pîreñenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [var-isa, -isa]

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydâsı **var** / Ger niyâz itse olur nâz eyler istiğnâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [var,]

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydâsı **var** / Ger niyâz itse olur nâz eyler istiğnâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [var,]

Cân u dil nakdini virüp gönülüm ister vaşlını / Ne ‘aceb dîvâne olmışdur ‘aceb sevdâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [var,]

Baḥra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [var,]

Kanlı yaşum ḥil’atine dāğımı itdüm nişân / Rağbeti artar kumāşuñ kim kaçan tamgası **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [var,]

Cânı gibi eylesün pinhân Muḥibbî ‘ışkıñı / Sîne şandükında saklar her kimüñ kâlâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [var,]

İy cefâ-ḥü ‘ışkuñ-ıla gönülümün hem derdi **var** / İstemez ğayrı muşāḥib ğam gibi hem-derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [var,]

İy cefâ-ḥü ‘ışkuñ-ıla gönülümün hem derdi **var** / İstemez ğayrı muşāḥib ğam gibi hem-derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [var,]

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm āh / Her kim işitse diye bu derdmendüñ derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [var,]

Su sepüp iy dîde sula ḥāk-i pây-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [var,]

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kāyinātuñ kimse dimez senden özge verdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [var,]

Zâhid eydür geç Muhibbî bâde vü maḥbûbdan / Hîç yakışmaz gönlüme zîrâ sözünün serdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [var,]

Didüm cânâ ‘aceb rüşen yüzün **var** / Didi taḥsîn idüp yaḥşî sözün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [var,]

Didüm cânâ ‘aceb rüşen yüzün **var** / Didi taḥsîn idüp yaḥşî sözün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [var,]

Didüm alnuñ kamer midür yüzün gün / Didi görmiş eyü ola gözün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [var,]

Alımaz dâmenin gül hâr elinden / Daḥî şûrîde bülbül ne sözün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [var,]

Gözüm yaşı içinde ‘aqs-i rûyî / Müneccim didi eyü yılduzuñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*). [var,]

Muhibbî togrulupdur râh-ı ‘ışka / Görenler didiler olsun özün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [var,]

Bu cihânuñ nesî **vardur** aña şâd ola gönül / Kıl ḥaḳîkat nazârın şeyḫ ü eger şâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [vardur, -dur]

Var mı cihânda çün görüp virmeye gönül / Ger **var-ısa** bu gönli anuñ seng-i ḥâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [var-ısa, -ısa]

Bu kebüter gönlümi alup yine minḳârına / Hîç ḥalâşa yir mi **var** çeşmini Lâçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [var,]

Bu günü hoş görelüm ırte günün issisi **var** / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [var,]

Kemend-i zülfinün müşğîn teli **var** / Gönülden baglu anda biñ dili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [var,]

Kemend-i zülfinün müşğîn teli **var** / Gönülden baglu anda biñ dili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [var,]

Ḥaber sorma dehânından ḥabîbüñ / Ne aña yok dinür ne ḥod bili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [var,]

Beni aglatma gel ḥanum ḥazer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*). [var,]

Kuçam dirseñ miyânını Muhibbî / İştüñ mi anuñ sen hîç bili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [var,]

Çıkar dürler ma‘ânî maḥzeninden / Getür taḥrîre disünler eli **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [var,]

Hicrân şebinde ḥasta olupdur Muhibbî âh / Bir derdi **var** ki derdini ancak Ḥudâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [var,]

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil kim sende **var** / Her ne kılursañ baña kıl kim taḥammül bende **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [var,]

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil kim sende **var** / Her ne kılursañ baña kıl kim taḥammül bende **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [var,]

Leylî zülfünü göreliden döstüm mecnûnuñam / Bağludur boynumda zencîr ayagumda künde **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [var,]

Dâla dönse kâmetüm olsa ‘aceb midür dü-tâ / Taglar tâkat getürmez bâr-ı gam arkamda **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [var,]

Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zâr zâr / Bu benüm efgânuma gül gibi sende ãande **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [var,]

‘Âlem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [var,]

Kimden öğrendüñ nigârâ bu gönüller almasın / Soñra cevr-ile anı öldürme kankı fende **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [var,]

Hâlünü bilmez Muhibbî dilberüñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh sinde **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [var,]

Gözlerini açmaga yokdur mecâli nergisün / Giceden beñzer ki mey içmiş başında **var** ãumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [var,]

Zârlıgum diñlemezsên didüm iy gül yüzlü yâr / Didi küyumda senüñ tek **var** niçe yüz biñ hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [var,]

Sen perî ‘ışk-ıla ben dîvâneyi / Ger murâduñ **var-isa** külhanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [var-isa, -isa]

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde kim mañabbet **var** akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [var,]

Cihânüñ kanda bir ra‘nâ güli **var** / Aña karşu hezârân bülbülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [var,]

Cihânüñ kanda bir ra‘nâ güli **var** / Aña karşu hezârân bülbülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [var,]

Gül oldu meclis içre yine sâgar / Şürâhî bülbül olmuş kulkülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [var,]

Saçı şebdîzine gülgün eşki / Koşalum çünki vaşlı öñdüli **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [var,]

Benüm yok andan özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kulu **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [var,]

Muhibbî olsa dîvâne ‘aceb mi / Görür zencîre beñzer kâküli **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [var,]

Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr kimüñ **var** / Bî-rañm u dil-figâr u sitemkâr kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [var,]

Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr kimüñ **var** / Bî-rañm u dil-figâr u sitemkâr kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [var,]

Bir sencileyin bezm-i belâ vü gam içinde / Zârlık ider derd-ile bîmâr kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [var,]

Bir sencileyin ãüsñ gülistânına karşu / Bülbüllerini eyleyici zâr kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [var,]

Bir sencileyin zülfî hevâsına tolaşmış / Âşüfte vü ser-keşte giriftâr kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [var,]

- Bir sencileyin ‘aşıkı ferdāya salar āh / Yüze gülüci āl-ıla ‘ayyār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [var,]
- Bir sencileyin hicrūñ-ile ĥasta dil olmuş / Bî-çāre yatur derd-ile bīmār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [var,]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim dirse disün ben dimezem **var** kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [var,]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim dirse disün ben dimezem **var** kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [var,]
- Bir sencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruĥuñuñ şevkine iy yār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [var,]
- Bir sencileyin büseye cān u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede bāzār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [var,]
- Bir sencileyin sīne siper seng-i cefāya / Bu kūh-ı maĥabbetde belā yār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [var,]
- Bir sencileyin gāh çelīpā ide zülfin / Geh göstere ‘uşşāķına zünnār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [var,]
- Bir sencileyin zülfi hevāsıyla Muĥibbî / Dildāde vü āvāre siyekār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [var,]
- Bi-ĥamdi’llāh kamer tal‘at yine bir māhumuz **vardur** / Anuñcün göge peyveste seĥergeh āhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [vardur, -dur]
- Bi-ĥamdi’llāh kamer tal‘at yine bir māhumuz **vardur** / Anuñcün göge peyveste seĥergeh āhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [vardur, -dur]
- Dime iy zāhid-i ĥodbīn ben irdüm menzile ancak / Sen āña vāķıf olmaduñ gönülden rāhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [vardur, -dur]
- İñen cevri itme ‘uşşāķa vefā kıl iy şeh-i ĥübān / Ğarībūñ āhını yirde komaz Allāh‘umuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [vardur, -dur]
- Kosun kāfırlığın ğamzeñ yiter kaşd eyledi ĥūna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şāhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [vardur, -dur]
- Yürür mecnūn gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ışķa / Muĥibbî sāyeden ğayrı dimez hem-rāhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [vardur, -dur]
- Göñlümün hicrān şebinde hem ğamı hem derdi **var** / Ğayr-ı hem-dem n‘eylesün anuñ gibi hem-derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [var,]
- Göñlümün hicrān şebinde hem ğamı hem derdi **var** / Ğayr-ı hem-dem n‘eylesün anuñ gibi hem-derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [var,]
- Sakladum esrār-ı ‘ışķı līk izhār itdi āh / Kanlu yaşumı gören didi ki rüy-ı zerdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [var,]
- İy tabīb-i dil meded eyle lebūnden bir devā / Ğāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [var,]

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ görenler kūy-ı yāruñ gerdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [var,]

İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat kūyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [var,]

Cihānda ḥasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü ḥālüm **var** / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden infî‘ālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [var,]

Cihānda ḥasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü ḥālüm **var** / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden infî‘ālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [var,]

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şöhbete rāğıb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge me’ālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [var,]

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse rāzıyam senden / Ne vaşla oluram ḥandān ne hicrāna melālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [var,]

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî revān oldı yaşum gibi / Yiter gülzār-ı ‘ālemde benüm bir servi dalum **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [var,]

Muhibbî vādî-i ḡamda tutup vaḥşilere ülfet / Bugün çübān-ı ‘ışk oldum bu dil gibi ḡavalum **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [var,]

Vār-iken gül gibi ‘ālemde şarāb-ı erḡuvān / Kankı aḡmaḡdur varur ḡayrānlık ister beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [vār-iken, --iken]

Niḡāruñ la‘l-i cān-perver lebi **var** / Anı her kim emer ḡoş-meşrebi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1*). [var,]

Niḡāruñ la‘l-i cān-perver lebi **var** / Anı her kim emer ḡoş-meşrebi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1*). [var,]

Niçe teşbîh idem ḡaddine servi / Ki servüñ kimse dimez ḡabḡabı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [var,]

Ṭarîḡ-ı ‘ışka gel ṭa‘n itme zāhid / Anuñ daḡı senüñ tek meşrebi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [var,]

Leb-i tiryākine irdi Muhibbî / Ne ḡam dirlerse zülfüñ ‘aḡrebi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [var,]

Kulakdan ‘āşıkam ‘āşık ‘aceb düşvār ḡālüm **var** / Degül mümkin yüzün ḡörmek ne ḡod şabr u mecālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [var,]

Kulakdan ‘āşıkam ‘āşık ‘aceb düşvār ḡālüm **var** / Degül mümkin yüzün ḡörmek ne ḡod şabr u mecālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [var,]

Miyānna kimi kıl dir lebine kimi dir noḡṭa / Arada nesne yok ḡördüm benüm ne ḡıl ü ḡālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [var,]

Senüñ fikründe iy zāhid behişt ü ḡür u kevserse / Şarāb-ı ḡübdan ḡayrı benüm sanma ḡayālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [var,]

N’ola sevdümse maḡbūbi ne **var** ḡöñlümde iy zāhid / Aña çün vāḡıf olmaduñ neden dirsın vebālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [var,]

Açup çün muşḡaf-ı ḡüsnin tefe’ül eyledüm yāruñ / Elifdür ḡāmeti geldi yine ferḡünde fālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [var,]

- Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler hayâl-i serv-i dâlum **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [var,]
- Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum **var** / Bi-ḥamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge ḥâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [var,]
- Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum **var** / Bi-ḥamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge ḥâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [var,]
- Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [var,]
- Dilâ mülk-i ğama şâham niçe şād olmasun gönüm / Başumda düd-ı âhumdan otagum kara şâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [var,]
- Düşüp meyḥâne küncinde içüp mest ü ḥarâb oldum / Anuñçün ğamdan âzâdam ne ğuşşa ne melâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [var,]
- Muhibbî ḥalvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şî‘r-ile kimse dimesün kim kemâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [var,]
- Maḥabbet ehli devrândan neler çekdüğini bir bir / Murâduñ **var-isa** bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [var-isa, --isa]
- Didüm ki yârumuñ yokdur nazîri / Eger **var-isa** eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [var-isa, --isa]
- Cihānuñ kanda bir ra‘nâ güli **var** / Aña karşı hezārân bülbüli **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [var,]
- Cihānuñ kanda bir ra‘nâ güli **var** / Aña karşı hezārân bülbüli **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [var,]
- Mu‘aṭṭardur yine ‘âlem dimāĝı / Şabānuñ yâr zülfinde eli **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [var,]
- Ḳadehler meclis içre sanki güldür / Şürāḥî bülbül olmuş kulkülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [var,]
- Anuñ gibi benüm yok pâdişâhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [var,]
- Muhibbî göz yaşın ḥarc itse tañ mı / Metâ‘-ı ğam gibi çün ḥaşılı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [var,]
- Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkuñ **var** / İçinde yok Muhibbî gibi kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [var,]
- Miyânından ḥaber kim **var** dir ise / Sözi taşdıķ olunmaz çün ğümândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4*). [var,]
- Çü servüñ ḳadd-i yâra nisbeti **var** / Yüce olsun kim ‘âlî himmeti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [var,]
- Çü servüñ ḳadd-i yâra nisbeti **var** / Yüce olsun kim ‘âlî himmeti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [var,]
- ‘İzârına müşâbih oldugıyçun / Kamu meh-rüda la‘lün raĝbeti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*). [var,]

Şeker-veş leblerin vaşf iden anuñ / Mükerrer eylesün kim şöreti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*).
[var,]

Gözi hün-rîzlik inkâr itmesün kim / Yanında hañçerinüñ humreti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4*).
[var,]

Recâ-yı büse iderler tecävüz / Kesityin mi lisânuñ sebkatı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [var,]

Zülâlınden umar bu hasta gönüm / ‘A tâ itmezse gâyet hisseti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [var,]

Ger olursa bugün olsa vefâsı / Ki ferdâya salanuñ ‘illeti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [var,]

Gül ü mül şöhetin fevt itme sâkî / Bilürsin kim bahâruñ sür‘ati **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*).
[var,]

Ele girdügi dem yâruñ ayagı / Öpüp başda koyanuñ devleti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [var,]

Kaşı yasına cân iderse kırbân / Muhibbî’nüñ muqarrer devleti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10*). [var,
]

(∴) Didüm **var** mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi **var** senüñ gibi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [var,]

Eşk-i çeşmümüz yiter câm-ı şarâba bakmazuz / Dil gîdâsı **var-iken** sîh-i kebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1*). [var-iken, --iken]

Şun‘-ı Hâkık‘ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zâhidi kılmañ ‘aceb çün anda **var** huffâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [var,]

Sultân-ı ‘ışk olsa Muhibbî ‘aceb midür / Meh gibi **var** çü meclis-i gamda çerâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [var,]

Hün-ı dil-ile dîde olaldan ayagumuz / **Vardur** mey ile kâse-i zerden ferâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [vardur, -dur]

Gam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihânda **var** mı anuñ gibi hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [var,]

La‘lün **var-iken** gayrı baña câm gerekmez / Örtme yüzüñi zülfün-ile şâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [var-iken, --iken]

Hañtuñı görelî artarsa ‘aceb mi gamumuz / Devr-i hüsnünde şehâ **var-ıdı** hoş ‘âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [var-ıdı, --ıdı]

Her dem vişâle va‘de ider eylemez vefâ / **Vardur** egerçi yâr-ıla kavlı ü qarârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [vardur, -dur]

‘İşkuñuñ ne evveli **vardur** u ne hüd âhîri / İntihâsı yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [vardur, -dur]

Niyâz itdüm varup didi habîbüm / Senüñ **var** bir niyâzuñ bende biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*).
[var,]

Muhibbî şi‘rünüñ gören hasen dir / Ki anda gizlü **var** ma‘nâ ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*).
[var,]

- Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfün **var** iken leyl ü nehârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*var,]*
- Ruğları devrinde varma iy Muhibbî gülşene / La’l-i nâbı **var-iken** cām-ı şafâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*var-iken, --iken]*
- Bezm-i gâmda çeşmümün gülgün şarâbı **var-ımuş** / ‘İşk odıyla bışmış anda dil kebâbı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Bezm-i gâmda çeşmümün gülgün şarâbı **var-ımuş** / ‘İşk odıyla bışmış anda dil kebâbı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- ‘İşk-ı şâhî haymesin kuralı dil şahrâsına / Kim görürse dir ki bu mülküñ harâbı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Bâr-ı gâmdan hicr ara bu kaddüm olaldan kemân / İñleşem olmaz ‘aceb sîne rebâbı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Ğarğa virdi gözlerüm yaşı cihânî gâh olur / Yakar eflâki ser-â-ser sîne-tâbı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Togrı yoldan gel hürüc itme ki fânîdür cihân / Her ne itseñ hayr u şer âhîr hisâbı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Nevbet-ile halkı bir bir öğidür gendüm mişâl / Uşbu çarh-ı bî-vefânüñ âsiyâbı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Ğamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm didi / ‘Âşıkı öldürmenüñ bildüm şevâbı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- İşdürdüm mâh-rûlar bî-vefâ olur velî / İy Muhibbî her ne dirlerse biñ anca **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Jeng-i gâmdan **var** idi âyine-i kalbümde düş / Şâf kıldı bir kadeh meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*var,]*
- Zâhidâ ‘ışkûñ tarîkîn añlamaz kec-ţab’sın / Diñlemezsın Hâk sözi sende meger **var** saht güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*var,]*
- ‘Âşıkûñ taglarca bagrı üzre başı **var-ımuş** / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- ‘Âşıkûñ taglarca bagrı üzre başı **var-ımuş** / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Vâdi-i gâmda gören Mecnûn’ı ‘üryân sanmasın / Eşk-i surh-ıla anuñ rengîn kumâşı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Gün yüzini yalûñuz vardum temâşâ itmege / Bilmedüm sâyem gibi ardumca nâşî **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Dün gice gördüm Muhibbî şu’le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum savaşı **var-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*var-ımuş, --ı, -muş]*
- Saçuñda çok kerâmet **var** eñ ednâsı anuñ budur / ‘İzârûña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*var,]*

Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum **var** imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [var,]

Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum **var** imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [var,]

Eşküm ile tolsa çeşmüm sāğarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [var,]

Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol serv-i sehī / Tāli‘üm sa‘d oldı baht-ı kāmranum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [var,]

Küh-ı gāmda kim göre eydür peleng-i mīşedür / Sīnem üzre dāğlarla çün nişānum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [var,]

Bilmek isterseñ Muhibbî sīnesin çāk eylegil / Ğamzelerden göresin āzürde cānum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [var,]

Görmedüm mihr ü vefā çekdüm velī cevri ü cefā / **Var** diyen mihr ü vefāsı dilberüñ bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [var,]

‘Āşık olmak dōstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belālar **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [var,]

Mihr ile bir kez nazār kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür kim tāli‘üm ‘ālemde bahtum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [var,]

Var-iken derdüñ nigārā n’eylerem dermāni ben / Ger ölürsem itmeyem aḥvālümü dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [var-iken, -iken]

var: *Gitmek, ulaşmak II var git.*

Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi **var** bu ḥadıñi cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [var,]

Bārī didüm vir ḥaber ḥoḳka dehānuñdan nişān / Nāz-ıla güldi didi **var** gonca-i ḥandāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [var,]

Var iy ṭabīb ḥasta-i ‘ışka ‘ilācı ko / İtmez ḳabül derdi anuñ bī-devā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [var,]

Var iy ṭabīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilāc / Levḥ üzre yazdı anı ḳalem bī-devā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [var,]

Devrān eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pīr-i muğān dergehine **var** şarāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [var,]

Ḥüzn içinde iy şabā Ya‘ḳüb-ı dil aḥvālını / Mısr-ı ḥüsn içre **var** eyle Yūsuf-ı Ken‘ān’a ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [var,]

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Ser-i zūlfine dolaşma dir-idüm saña göñül / Dutmadı pendüme güş şimdi **varup** dāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [varup, -up]

- Mescide dönmüş iken **vardum** yine meyhāneye / ‘Āşıkı ‘ayb itme şüfî çünki gavgādan kaçar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*vardum, -du, -m*]
- İtleri karşı gelür küyına **varsam** çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān diler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*varsam, -sa, -m*]
- N’ideyin döst diyüp inledüben kumrî gibi / Nāle kıl gülşene **var** bülbülü feryāda getür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*var,]*
- Bezm-i gamda iy Muhibbî nāleme āheng için / Nāyı gör bāzāra **varmış** kendüzin güyā satar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*varmış, -miş*]
- Şi’r-i pür-sūzum eger **varsa** ‘Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*varsa, -sa*]
- İy kaşı ya atagör iç kabzadan gamz okların / Sīnemi delstün **varup** bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*varup, -up*]
- Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdügüm bir bir / Maḥabbet şehrine andan **varılır** togrı rāhıdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*varılır, -ılır*]
- Mest idüm dün gece **vardum** şubḥ-dem meyhāneye / Bir kadeḥ mey sundılar başdan ḥümārum aldılar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*vardum, -dum*]
- Küyına **varsa** Muhibbî buyurur derbānına / Bu gedāyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*varsa, -sa*]
- Mürde-i cānā Muhibbî olmadan cismüñ kefen / Göñlüñ ü gözün açılson çin seḥergeḥ bāga **var** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*var,]*
- Leylî zülfin vaşfin iştıdı meger dīvāne dil / Boynuma zencīr ola diyü **varup** mecnūn olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*varup, -up*]
- Bāğ-ı ḥüsünde virür ğayra sulu seftālular / ‘Āşık-ı dil-ḥaste ger **varsa** aña ayvā satar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*varsa, -sa*]
- Dil ü cān gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümide ki **varup** anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*varup, -up*]
- Hey ne zālimesin **varup** ger kapuña dād istesem / Ya sürüñ yā öldürüñ diyü o dem fermān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*varup, -up*]
- Muhibbî küyuña **varsa** gelür karşı seg-i küyuñ / Kađīmī āşināmuzdur diyüben ḥaḳḳ-ı nān gözler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*varsa, -sa*]
- Bülbül şādāsı güş idüben gülşene **varur** / Her kim ki bile kuş dilini zū-fünün geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*varur, -ur*]
- N’eyledüm n’itdüm rakībe seng-ile āhen gibi / Küyuña **vardı** diyü ḥalka beni çakmakdadur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*vardı, -dı*]
- Ġamzelerle öldürür küyına **varan** ‘āşıkı / Bir nefesle dirgürür ‘İsī gibi güftārı gör (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*varan, -an*]
- Zülfün düninde **varsa** küyuña bu Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*varsa, -sa*]

Men' eyleye mi kũyına **varmaga** raķībũ / Kim karşu turur 'aşık-ı bĩ-bāke berāber (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*varmaga, -mag, -a*]

Nigārā kũyuña **varsam** seg-i kũyuñ gelür karşu / Ezelden āřinā diyü tuz ekmek haķķını gözler (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*varsam, -sa, -m*]

Koyup 'āřıkların ol māh-rũlar / Raķīb ile **varup** bāzār iderler (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1134, Beyit 2*). [*varup, -up*]

Kũyına **varmaz** gönũl eyler viřālin ārzũ / 'Aşık-ı dĩdāra sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*varmaz, -maz*]

Zũlfũne irsem řavāf olurdı hũsnũñ Ka'besi / Ka'be'ye **varmak** řarĩķın çũnki řāmĩler bilür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*varmak, -mak*]

Vār-iken gül gibi 'ālemde řarāb-ı ergũvān / Kankı aħmaķdur **varur** řayrānlık ister beng ider (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*varur, -ur*]

Varma nesĩm mũlk-i řıfāhān'a kühl için / Çũn hāķ-i pāy-ı yār göze tũtiyā geçer (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*varma, -ma*]

Nigāruñ gün yüzün řevķin dilā şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevķin **varup** şehd ü şekerden sor (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*varup, -up*]

Yāra **varup** dũn gice dil derdini 'arz eyledũm / H'āba vardı gözleri yanında san efsānedür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*varup, -up*]

Gũlřene **vardum** ki tā tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāřĩ gül midür bũlbũl midür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*vardum, -du, -m*]

Gizlũ rāzum **varmayınca** gülşene şaş olmadı / Eyleyen bu sırrı şaşı gül midür bũlbũl midür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*varmayınca, -ma, -y, -ınca*]

Devrān içinde kim göre zulmı Muħibbiyā / **Varsun** muğān deyre ki dār-ı 'adāledür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*varsun, -sun*]

(ج) **Vardukça** ser-i kũyuña iy dōst beni / Ger řabũl eyleyesin eyleyeyim cānı niřār (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1205, Beyit 26*). [*vardukça, -dukça*]

(ب) řavāf itmeye **vardum** řaremũñ Ka'besini / Bu ũmĩde ki řehā yakmaya hergiz beni nār (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*vardum, -du, -m*]

Beni redd eyleme **varsam** kapuña / Kerĩm olan kişi bend-i der itmez (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1214, Beyit 2*). [*varsam, -sa, -m*]

Kũyuña **varsam** nedendür baña eylersin cefā / Çũn kerĩm olan bilürsin řulm-ı mihmān eylemez (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*varsam, -sa, -m*]

İy gönũl gülzāra **varma** gel temāřā it bugün / Servler yir yir elif dāğıyla gülşen sĩnemũz (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*varma, -ma*]

řād olurđum kũyına **varsam** anuñ biñ cān-ıla / Men' ider řād olduğum āh ol sitemkār istemez (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*varsam, -sa, -m*]

Ka'be'dür kũyına **varduk** bizi bismil eylesũn / Cānı tuħfe eyledũk itsũn řabũl kurbānıyuz (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*varduk, -du, -k*]

- Rüsvâ-yı cihân oldum mescidde yirüm yokdur / Meyhâneye de **varsam** meyhâne kabul itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [*varsam, -sa, -m*]
- Gül ruhlarmuñ şevki ile gülşene **vardum** / Didüm ki dilâ nâleler it yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*vardum, -du, -m*]
- Göflümüñ feryâd elinden kime **varup** dâd idem / İrmek ister gördügi zülfe uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*varup, -up*]
- Seherden gülşene bülbül **varur** gül kârını bilmez / Ne deñlü eylese nâle güler gül zârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*varur, -ur*]
- Yâr bir gün dimedi hâl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki **varur** yâra bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*varur, -ur*]
- Niyâz itdüm **varup** didi habîbüm / Senüñ var bir niyâzuñ bende biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*varup, -up*]
- Cân u dil bâl ü perümdür yakdı anı nâr-ı ğam / **Varabilmem** küyuña çün bî-per ü bâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*varabilmem, -a, -bil, -me, -m*]
- Bekle şüfî dâyimâ sen **var** selâmet güşesin / ‘Âşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*var,]*
- Ser-i küyına **vardukça** yüzini dönderür benden / Dirîğ ol seng-dil itmez benümle merhabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*vardukça, -dukça*]
- Muhibbî küyuña **varsa** talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne’ycün dirler iy hürî ki cennetde ‘azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*varsa, -sa*]
- Yüzini görmege **varsam** niğaruñ / Niyâz itsem ider ol baña biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [*varsam, -sa, -m*]
- Küyına **varmaga** sanmañ kim beni yârum komaz / Tâli’ümdür döstlar baht-ı siyehkârüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*varmaga, -mag, -a*]
- Tañ degüldür nâle kılsa küyuña **vardukça** dil / Var midur gülşende bir gül bülbülin zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*vardukça, -dukça*]
- Sorma Mecnûn’a **varup** müşkil-i ‘ışkı baña sor / Degme kimse idemez mes’ele-i ‘ışkı temîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*varup, -up*]
- Küy-yı dildâra **varup** itdük temennâ-yı vişâl / Baş açup el kaldurup anda münâcât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*varup, -up*]
- Harâbâta **varup** pîr-i muğândan istedüm himmet / Virür çalbe şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*varup, -up*]
- Kapuña **varmaga** koma raķîbi / Melek dîv-ile hergiz maħrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4*). [*varmaga, -mag, -a*]
- Ruħları devrinde **varma** iy Muhibbî gülşene / La’l-i nâbî var-iken câm-ı şafâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*varma, -ma*]
- Şol deñlü yagar seng-i cefâ küyına **varsam** / Başum biñ eger olsa olur cümlesi haşhâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*varsam, -sa, -m*]

Gün yüzini yaluñuz **vardum** temāşā itmege / Bilmedüm sāyem gibi arдумca nāşī var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*vardum, -du, -m*]

Hāk eyle özün **var** der-i dildāra Muhibbī / Ger ister iseñ cür'a-i yāri idesin nūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*var,]*

Varam meyhāneye da'vet kılasız / Kī vā'iz sözine ben dutmazam gūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 3*). [*varam, -a, -m*]

İy Muhibbī her kaçan **varsañ** harīm-i kūyına / Ola kim ide kabūl it cānuñı qurbāna 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*varsañ, -sa, -ñ*]

var mı: *Var mı? || Yok.*

Cihānda **var mı** 'āşık pür-gam olmaz / Belā vü derd-ile ol hem-dem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 1*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bir bencileyin **var mı** bu baħr-ı gam içinde / Bir sencileyin dişleri şehvār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bir sencileyin **var mı** tabīb-i dil ü cān āh / Bir bencileyin derd-ile bīmār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bir bencileyin **var mı** içer cām-ı maħabbet / Bir sencileyin gözleri ħummār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bir sencileyin **var mı** satar vaşl metā'ın / Bir bencileyin aña ħarīdār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Var mı cihānda çün görüp virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönüli anuñ seng-i ħāredür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

'İşkuñ yolında cān-ıla ser terkin eyledüm / **Var mı** cihānda bencileyin bir fedāyī gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 3*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbî rind / Cānı şarābhānede vü cismi evdedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu.

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülün / 'İşve vü nāz-ıla güldi ğonca-veş didi hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Perîde görmedüm hūrîde hergiz / Beşerde var mı eydüñ kime beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

(∟) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi var senüñ gibi hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Derd-i derünı sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı cihānda bir derd bu ğasta cāna gelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı bir iş kim zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Muhibbî yārı ağyār-ıla gördüm / Didüm 'ālemde gül var mı dikensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Ĥabîbüm sorma gel şerĥ-i ğam-ı hicrānı sen benden / Zebānum lāl olur ĩudret mi var diyem suĥan sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Bulunur mı 'aceb bir gül anuñ yanında ĥār olmaz / Ya bülbül var mı 'ālemde enāsi āh u zār olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Cihānda var mı bir şem'-i şeb-efrüz / Yakup pervānesini nār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2). [var mı,]

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Muhibbî uşbu şî'r-i dil-pesendi / 'Acep **var mı** görüp ta'zîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Ėam ayrılmaz bentimle mahrem oldı / Cihānda **var mı** anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Şem'-i rüşen **var mı** yāhūd bir gice / Yakuban pervānesin nār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre **var mı** gül bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Ko uzansun şāne eyle zülfüñe 'ömrümdür ol / 'Ömrinüñ uzunlğın bir kimse **var mı** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

La'l-i nābuñ dileye ĥasta göñül eyleme 'ayb / **Var mı** bīmār kim ol itmeye tīmāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*var mı,]*

var mıdır: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Tañ degüldür nāle kılsa kūyuña vardukça dil / **Var mıdır** gülşende bir gül bülbülin zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*var mıdır, -dur]*

var mıdır: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bulınmaz gül enīs-i ĥār kılmaz / Ya bülbül **var mıdır** kim zār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*). [*var mıdır, -dur]*

var mıdır: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Gülşen-i ĥüsnüñde zār itme Muhibbî'yi didüm / Didi bir gül **var mıdır** kim bülbülin zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [*var mıdır, -dur]*

var mıdır: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Var midur bir 'ışık eri kim vaşl-ı cānān istemez / Ya belāya mübtelā derdine dermān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1266, Beyit 1*). [*var midur, -dur*]

var midur: *Var midur, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

'Ālem içre **var midur** gülşende gül / Şubḥ olunca bülbülün zār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 2*). [*var midur, -dur*]

var midur: *Var midur, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Şām-ı hicrūñde Muhibbī ārzū-yı vaşl ider / **Var midur** bīmār kim ol itmeye şıḥat heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 5*). [*var midur, -dur*]

var midur: *Var midur, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Gelse ğam Ye'cūci yagmaya vire dil kişverin / İy Muhibbī **var midur** karşı aña der bağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*var midur, -dur*]

varak: *Yaprak, ağaç ve ot yaprağı.*

Gülşen içre her **varak** geh zerd ü gāhī al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı ḥazāna dal olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*varak,]*

İy Muhibbī cān göziyle bak bu 'ālem bir kafes / Her **varak** güyā içinde murğ-ı zerrīn bāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*varak,]*

varak: *Kitap yaprağı, iki sayfadan ibâret üzeri yazılı yaprak.*

Ḥüsñüñ mecmū'asından bir **varak** şerḥ eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u dīvān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*varak,]*

varımaz oldum: *Gidememek, ulaşamamak.*

Üstüme seng-i cefā şol deñlü yagdurdu nigār / **Varımaz oldum** ser-i küyına yollar taşludur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1084, Beyit 2*). [*varımaz oldum, -du, -m-ımaz*]

varlık: *Var olma durumu.*

Çün miyān-ı yārda **varlık** hicāb oldu bize / Dāyimā alup nefes virdükçe ifnāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*varlık,]*

varlık terkini urdu: *Varlıktan vazgeçmek, varlığını yok saymak, varlığa önem vermemek.*

Çün Muhibbī urdu varlık terkini / Āferīn her işi dervīşānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 5*). [*varlık terkini urdu, -dı*]

vasf: *Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.*

Bu Muhibbî dişleri **vaşfin** kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [*vaşfin, -i, -n*]

‘Aceb mi şî’r ü eş’arum lezîz olursa şekkerden / Nigāruñ lebleri **vaşfi** zebānumda mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*vaşfi, -i*]

Leylî zülfin **vaşfin** işitdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*vaşfin, -i, -n*]

Gel mükerrer eyle iy dil kand-i la‘li vaşfını / Çünkü ol şekker lebüñ **vaşfinda** güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*vaşfinda, -i, -n, -da*]

Gel mükerrer eyle iy dil kand-i la‘li **vaşfını** / Çünkü ol şekker lebüñ vaşfinda güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*vaşfını, -i, -n, -i*]

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ **vaşfinda** cānā taze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*vaşfinda, -i, -n, -da*]

Gözleri uyhuda kaldı her nefes hacletdedür / Gözleri **vaşfin** idelden nergis-i bîmāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4*). [*vaşfin, -i, -n*]

vaşf: *Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik II Niteliklerini sayarak târif etme.*

Bilüñ-ile agzuñuñ **vaşfinda** ‘âciz hāmeler / Sırr-ı gaybı bilmede kâşır-durur ‘allāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*vaşfinda, -i, -n, -da*]

Muhibbî leblerüñ zikrin miyānuñ **vaşfını** itse / Diyeler böyle bir şîrîn kelām ince hayāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*vaşfını, -i, -n, -i*]

vaşf iden: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. II övmek.*

Şeker-veş leblerin **vaşf iden** anuñ / Mükerrer eylesün kim şöhereti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [*vaşf iden, -en*]

vaşfin iderken: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. II övmek.*

Şîrîn lebüñüñ **vaşfin iderken** bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*vaşfin iderken, -er, -ken*]

vaşfını eydeli: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. II övmek.*

Eydeli şekker lebi şîrîn zebānın vaşfını / Bu Muhibbî tab‘ını tūfî gibi güyā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*vaşfını eydeli, -eli*]

vāşıl ola: *Ulaşmak, erişmek, kavuşmak.*

(ح) Hayâtı ebedîdür saña kim **vāşıl ola** / N’ola Mañşür gibi zülfüne kılsañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*vāşıl ola, -a*]

vaşl: *Ulaşma, birleşme, yetişme, kavuşma II Sevdiğine kavuşma, vuslat.*

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger taglamışam / Umaram Hâk'dan ire **vaşlı** baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*vaşlı, -ı*]

Cān u dil naqdini virüp gönülüm ister **vaşlımı** / Ne 'aceb dîvâne olmuşdur 'aceb sevdâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*vaşlımı, -ı, -n, -ı*]

Gerçi **vaşluñ** lezzetine beñzemez kand ü nebāt / Hicrũñ ammā şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*vaşluñ, -uñ*]

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehā / Ğāfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [*vaşl,]*

Olma Muhibbî **vaşl-ıla** hoş hicr-ile melül / Rüz u şāl çün şeb-i hicrān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*vaşl-ıla, -ıla*]

Dil ü cān gitdi 'adem mülkine **vaşluñ** arayu / Bu ümide ki varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*vaşluñ, -uñ*]

Saçı şebdizine gülgün eşki / Koşalum çünki **vaşlı** öñdüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [*vaşlı, -ı*]

Vaşlı metā'ı girmez ele çün hayāt-ıla / İrür murāda cānını terk eyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4*). [*vaşlı, -ı*]

Eger cevruñ eger mihrũñ ne gelse rāziyam senden / Ne **vaşla** oluram hāndān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*vaşla, -a*]

Zür u zār-ıla vişāline irem dime sakın / Dilberũñ **vaşlı** hemān sīm-ile zerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*vaşlı, -ı*]

İstedükçe **vaşluñı** salduñ beni ferdālara / 'Ömr ta'cıl itdi ben fikr-i meh ü sālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [*vaşluñı, -uñ, -ı*]

Bir sencileyin var mı satar **vaşlı** metā'in / Bir bencileyin aña hāridār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*vaşlı,]*

Vaşl-ıla şādān olup hicr-ile ğamgīn olmazuz / 'Āşık u rind-i hārebātuz bizüm yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*vaşl-ıla, -ıla*]

Niçe yıllardur Muhibbî arzū eyler seni / Bulmadı 'ālemde hergiz **vaşluña** ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [*vaşluña, -uñ, -a*]

İrmedũñ ol serv-ıkdũñ **vaşlına** iy cūy-ı eşk / Yüz suyun dökduñ bu yolda nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [*vaşlına, -ı, -n, -a*]

Ben esīr-i hicrem [ü] ağıyār mahrem **vaşluña** / Hem-dem-i gül hār olur bülbül giriftār-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*vaşluña, -uñ, -a*]

Her vişālũñ āhirin bildük hemān hicrān imiş / Pes bu ma'niden neden **vaşlı** istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*vaşlı,]*

Vaşlımı idüp temennā hicrini kılma taleb / Dil-rübālar dāyimā gayrı rızā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*vaşlımı, -ı, -n, -ı*]

Dilümden 'āleme düşdi dururken nāgehān āteş / Söyindür **vaşluñ** ābıyla ider yoħsa ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*vaşluñ, -uñ*]

Yār **vaşlum** isteyen yolunda cān virsün dimiş / Ol benüm şīrīn zebānum vāy ne ra'nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*vaşlum, -um*]

vaşl olmadıysa: *Kavuşmak, ulaşmak.*

Vaşl olmadıysa şükr gamı eksük olmadı / Hicrân şebinde anı derâgüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [*vaşl olmadıysa, -ma, -dı, -y, -sa*]

vaşl-ı cânân: *Sevgiliye kavuşmak.*

Var mıdır bir ‘ışk eri kim **vaşl-ı cânân** istemez / Ya belâya mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [*vaşl-ı cânân,*]

vaţan kıl: *Yer tutmak, yer edinmek, yerleşmek, ikamet etmek.*

Gel cilve eyle gözlerümün çeşmesârına / Bir dem **vaţan kıl** anda hemân iy perî yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [*vaţan kıl,*]

vây: *Şaşkınlık, kızgınlık, şikâyet, esef, telâş, acı, sevgi vb. çeşitli duygularda anlamı kuvvetlendirir.*

Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / **Vây** niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*vây,*]

Dil-i dîvâne dildârün ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur **vây** ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*vây,*]

Yâr vaşlum isteyen yolumda cân virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebânum **vây** ne ra’nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*vây,*]

ve lîkin: *Ama, fakat, lakin.*

Egerçi katlûme kaşd itdi ğamzeñ / **Ve lîkin** la’l-i nâbuñ emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [*ve lîkin,*]

ve lîkin: *Ama, fakat, lakin.*

Vefâ vü mihr yok meh-pârelerde / **Ve lîkin** cevrinün oranı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 3*). [*ve lîkin,*]

ve yâhûd: *Veyahut, yahut, veya, ya da.*

Sâye-i zülfi midür ğaddinde yâruñ yoĥsa ğaţ / Lebleri kândında cem‘ olmuş **ve yâhûd** mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*ve yâhûd,*]

Muhibbî ol cefâkârün olursa râh-ı küyında / Dimez aña nedür ħâlün **ve yâhûd** merĥabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*ve yâhûd,*]

vebâl: *Günah II ağırlık II azap, sıkıntı.*

N’ola sevdümse maĥbûbî ne var gönlümdede iy zâhid / Aña çün vâkıf olmaduñ neden dirsin **vebâlüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*vebâlüm, -üm*]

vech: Çehre, yüz.

Ne gam cānā eger zāhir göz-ile görmesem **vechüñ** / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [vechüñ, -üñ]

vech: Tarz, biçim, yol II Sebep, vesîle II bu vech-ile: böylelikle.

Eyledüm anuñ-ıçun göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı hüsnuñe bu **vech-ile** girem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [vech-ile, -ile]

Oynadum bu **vech-ile** şaṭranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık u Ferhād u Mecnūn görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [vech-ile, -ile]

vech: Tarz, biçim, yol II Sebep, vesîle II bir vech-ile: bir şekilde, bir sebeple.

(♣) Göñlüm evi bir **vech-ile** vīrān oldı / Kim eṭıbbā aña cem‘ olsa devā yok zinhār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [vech-ile, -ile]

vefā: Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme II dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadākat.

Māh-rūlar okumamışlar **vefā** destānını / Līki bu fenn-i cefāda her biri māhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [vefā,]

Bu ḥasta dil ki derdüñi cānā devā bilür / Her ne kadar ki cevr kılsañ **vefā** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [vefā,]

Güzellerden **vefā** ummak ‘acebdür / Cefā dirseñ inen bisyār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [vefā,]

Baña dildāruñ cefāsı ḥoş gelür / Nite kim ğayra **vefāsı** ḥoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [vefāsı, -sı]

Nigārā umdugum gerçi **vefādur** / Velī senden gelen her dem cefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [vefādur, -dur]

Ger olursa bugün olsa **vefāsı** / Ki ferdāya salanuñ ‘illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [vefāsı, -sı]

Derdüñi dermān bilür cevrüñ gelür aña **vefā** / Anuñ-ıçun ḥasta dil derdine dermān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [vefā,]

Mu‘allimden cefālar öğrenürsin / Neden dirsın **vefā** ta‘līm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*). [vefā,]

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefā vü nāz / Velī bir mü kadar bilmez bu ‘ālemde **vefā** hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [vefā,]

Vefāmı ‘ışkı yolında İlähī besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [vefāmi, -m, -ı]

Güzeller[den] **vefā** hergiz görünmez / Velī ğayrı cefā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [vefā,]

Ol ki dildāruñ cefāsını **vefādan** yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 6*). [vefādan, -dan]

Eyleseñ cevır ü cefā gelür Muhibbī'ye **vefā** / Kāyilüz senden gelen hergiz 'āzāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 5*). [vefā,]

Okumış gerçi **vefā** fennin velī ögrenmemiş / Kendüye cevır ü cefā resmini āyīn eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 2*). [vefā,]

Senden cefā ki gelse baña ol **vefā** gelür / Bārī vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 4*). [vefā,]

Saña cevır ide Muhibbī yār ağıyāra **vefā** / Ko seni itsün helāk bu kısmete kāyil mebāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 5*). [vefā,]

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruhsārından ol māhuñ / Çü virmez teşneye hāsıyyet-i āb-ı revān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 4*). [vefā,]

Geh **vefā** ister dilüm gāhī cefā / Her ne gelürse şafādur çün gāraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1488, Beyit 2*). [vefā,]

Dōstum senden **vefādur** çün gāraz / Mihr-ile mehden ziyādur çün gāraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1488, Beyit 1*). [vefādur, -dur]

Gāh gāhī mihr iderseñ yiridür 'āşıklara / Zira senden geh **vefā** gāhī cefādur çün gāraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 2*). [vefā,]

İy meh-i nā-mihribān senden **vefādur** çün gāraz / Mihr ü mehden 'ālem içinde ziyādur çün gāraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 1*). [vefādur, -dur]

Çünkü **vefā** vü mihr ü maħabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyāda ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 2*). [vefā,]

vefā eyle: Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.

Dimezüz cevır ü cefā eyleme yā eyle vefā / Rāziyuz her ne kılursañ bizi tek yāda getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 4*). [vefā eyle,]

vefā eylemez: Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.

Her dem vişāle va'de ider eylemez vefā / Vardur egerçi yār-ıla kavlı ü qarārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 2*). [vefā eylemez, -mez]

vefā kıl: Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.

İnen cevır itme 'uşşāka **vefā kıl** iy şeh-i hūbān / Ğarībūñ āhını yirde komaz Allāh'umuz vardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 3*). [vefā kıl,]

vefā vü mihr: Bağlılık ve sevgi, şefkat.

Vefā vü mihr yok meh-pārelerde / Ve likin cevırinūñ oranı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 3*). [vefā vü mihr,]

vefālar eyleme: Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.

Cānā **vefālar eyleme** cevri ü cefā yiter / Her ne gelürse cānuma senden şafā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [vefālar eyleme, -lar, -me-me]

vefāsuz: *Vefâsı olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen II sevgili.*

İy dîde göz yaşın dök virsün cihānı ğarka / Ol cevri çok **vefāsuz** çünkü yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [vefāsuz,]

vefāyı kılma-ısañ: *Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.*

Senden cefā ki gelse baña ol vefā gelür / Bārī **vefāyı kılma-ısañ** kıl cefā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [vefāyı kılma-ısañ, -maz, --ı, -sa, -ñ-y, -ı, -maz-, -ı, -sa, -ñ]

vefā-yı yār: *Sevgilinin sözünü yerine getirmesi, sözünde durması.*

‘Āşıkuz gerçi Muhibbî dutduk istiğnā yüzün / Ne **vefā-yı yār** u ne ğod kahr-ı ağyār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [vefā-yı yār,]

veh: *Üzüntü, keder, pişmanlık bildiren bir ünlem. II Vah, yazık.*

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe **vehdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [vehdür, -dür]

veli: *Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.*

‘İşk eri çokdur **veli** ‘âşık hemān bir dānedür / Terk-i cān idüp yanar şem’e o bī-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [veli,]

Göñlüm beni terk itmede ārām-ı cānum kandadır / Mihrin **veli** berk itmede cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [veli,]

Bu vādide muğâyirdür nazar kıl herkesün fikri / Diler dil küy-ı dildarı **veli** zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [veli,]

Tolaşur ehl-i ‘irfāna şārāb-ı ħüb için zāhid / Şārāb içmek güzel sevmek **veli** bilmez zarāfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [veli,]

Nigārā umdugum gerçi vefādur / **Veli** senden gelen her dem cefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [veli,]

Muhibbî n’ola karşıñda iderse nāle vü efgān / **Veli** şürde bülbüldür yüzün gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [veli,]

Cevri iden baña ol şūħumdur / Ķalbüm içre **veli** ki rüħumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [veli,]

Veli cān çeşmine her dem ‘ayāndur / Cemāli zāhir egerçi nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [veli,]

Okımaduk gerçi kim üstāddan bir ħarf-i rāst / Fenn-i ‘işk içre **veli** her vech-ile kāmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [veli,]

Görmege ben ‘âşık-ı dil-ħasteyi yār istemez / Dil tabībidür **veli** itmege tūmār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [veli,]

Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr ele girmez / Sanma ki **velî** cevri ü cefâkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [velî,]

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / **Velî** bir mü kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [velî,]

Hezârân cevri ider zülfi kılınûñ her biri cânâ / **Velî** bir mü kadar kılmaz baña mihr ü vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [velî,]

Kara zülfüñ şeb-i târdür **velî** aña hicâb olmaz / Cemâlûñ ‘âlem-ârâdur muqâbil âfitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [velî,]

Güzeller[den] vefâ hergiz görünmez / **Velî** gayrı cefâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [velî,]

Şehâ mihr ü vefâñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefâ vü cevriñe cânâ **velî** hergiz hisâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [velî,]

Muhibbî evvel[i] ‘ışkuñ egerçi görünür âsân / **Velî** gâyet soñı müşkil giriftâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [velî,]

Okumış gerçi vefâ fennin **velî** öğrenmemiş / Kendüye cevri ü cefâ resmini âyîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [velî,]

İşidürdüm mâh-rûlar bî-vefâ olur **velî** / İy Muhibbî her ne dirlerse biñ anca var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [velî,]

Görmedüm mihr ü vefâ çekdüm **velî** cevri ü cefâ / Var diyen mihr ü vefâsı dilberüñ bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [velî,]

Didiler cevri ü cefâyı zehrden acı **velî** / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3*). [velî,]

Dirler idi ol cefâkârûñ cefâsın çok **velî** / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [velî,]

velikin: *Lâkin, ama, fakat, velâkin.*

Râhî keçdür zâhidüñ ‘ışkuñ **velikin** müstaķım / İy Muhibbî ‘aşıkam yolum tarîķum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [velikin,]

“ve’l-leyl”: *Kur’an-ı Kerim’in 92. sûresi, Leyl sûresi. II Gecenin siyahlığı dolayısıyla sevgilinin siyah saçına teşbih.*

Yüzüñe “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüñe **“Ve’l-leyl”** çün / Hadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [“ve’l-leyl”,]

verd: *Gül. II sevgili.*

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülün / Kâyinātuñ kimse dimez senden özge **verdi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [verdi, -i]

verd-i ter: *Taze gül.*

İy saçı sünbül lebi gonca yañağı **verd-i ter** / Bâğ-ı hüsnünde olupdur gözlerüm yaşı maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*verd-i ter,]*

vesme: Kadınların süs olarak kaşlarına çektikleri rastık II sürme.

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / **Vesmelüdür** gerçi kim ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*vesmelüdür, -lü, -dür]*

vesmelü kaş: Rastıklı kaş, rastık çekilmiş kaş.

İdiser sırrımı âh ‘âleme fâş / Nazarla sürmelü göz **vesmelü kaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1*). [*vesmelü kaş,]*

“ve’s-ş-şems”: Şems sûresi, Kurân’ın 91. sûresi II Şems, güneş anlamıyla sevgilinin yüzüne teşbih.

Yüzüne **“Ve’s-ş-şems”** dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfün var iken leyl ü nehârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*“ve’s-ş-şems”,]*

vevâ: Yahut, ya da.

Âh kim şîvelerle dilberler / Kim göre hür **vevâ** melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*veyâ,]*

vilâyet: Bir vâli yönetimindeki en önemli idârî bölüm, il II diyar, ülke, memleket II bir şeyin tasarrufunu elinde bulundurma.

Leşker-i eşki çeküp âhuñ livâsın kaldurup / İy Muhibbî şâh-ı ‘ışk olduk **vilâyet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*vilâyet,]*

vir: Vermek.

Efseri Dârâ’ya **virmez** hil’ati Keyhusrev’e / Tâc-ı ‘ışk-ıla maḥabbet hil’atin Mecnûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*virmez, -mez]*

Câme-i ‘ışkı bütün dünyâya **virse** iy gönül / Yoḥsa dünyâ hil’atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*virse, -se]*

Pîr-i muğâna **virmem** ezelden ḥavâledür / Kısmet bu yolda destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [*virmem, -me, -m]*

Virüp dermânuñı al derd-i ‘ışkı / Bunuñ tek degme kez sermâye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*virüp, -üp]*

Her ne kim **viridi** dünyâ evvel Muhibbî bir bir / Âḥir komaz alur ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*viridi, -di]*

vir: Vermek II alışverişte bir şeye karşılık vermek.

Nakd-i dil **virüp** metâ’-ı hüsne kim ola ḥarîd / Aña bu yolda belâ vü derd ü gam ḥâşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*virüp, -üp]*

Cân u dil naqdini **virüp** gönülüm ister vaşlını / Ne ‘aceb dīvâne olmışdur ‘aceb sevdâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*virüp, -üp*]

Sîm-i eşk-ile harîdâr-ı metâ‘-ı vaşl olan / **Virür** ol cân naqdini âhîr bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*virür, -ür*]

Assı ziyân gözede sermâyesin **virüp** / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*virüp, -üp*]

Cân naqdi ile geldi kapuña yine gönül / **Virdi** metâ vuşlatuñi iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*virdi, -di*]

Viren bâzâr-ı ‘ışk içre alan cân naqdini derdi / Hâkîkatde odur ‘âşık dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*viren, -en*]

Cân virüp ger büse alduña dime virdüm bahâ / Dü cihânı bile **virseñ** aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*virseñ, -se, -ñ*]

Virmiş iken büsesin cân naqdine / N’oldı bilmem döndi ikrâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*virmiş, -miş*]

Naqd-i cân[ı] kim **virüp** aldı nigâruñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyâda bunuñ gibi as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*virüp, -üp*]

vir: *Vermek II gönül vermek.*

Sen tururken kime **virem** ben ‘aceb dil bülbülün / Kâyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*virem, -e, -m*]

vir: *Vermek II sunmak, takdim etmek, ikram etmek.*

Bâdeyi rinde **virüp** ‘âşıkâ ma‘şuk etegin / Şüfiye zerğ u riyâ zâhîde fetvâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*virüp, -üp*]

Bâğ-ı hüsninde **virür** gayra sulu şeftâlûlar / ‘Âşık-ı dil-ğaste ger varsa aña ayvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*virür, -ür*]

Bir büseye cân naqdin cânâne kabûl itmez / Bir cân nedür **virseñ** biñ cânâ kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*virseñ, -se, -ñ*]

Mey **virürsin** bârî bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*virürsin, -ür, -sin*]

vir: *Vermek II zekat vermek.*

Görsün Muhibbî **vir** aña hüsnüñ zekâtını / Zîra ki aña müsteħakuz hem gedâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*vir,]*

Virmedi ol mâh-rû bir kez zekât-ı hüsnini / İy Muhibbî niçe yıl kûyında biz sâ‘illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*virmedi, -me, -di*]

Farzdur gel **vir** zekât-ı hüsnüñi / ‘Âşıkun görmek temennâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7*). [*vir,]*

vir: Bağışlamak, ihsan etmek.

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh / Her murâdı **virürem** cân-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*virürem, -ür, -em*]

Kim saña bu hüsnî **virdiyye** eyâ şîrîn-dehen / Kûh-ı gâmda ben belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*virdiyye, -di, -y, -se*]

vîrân: Yıkık, yıkılmış, harap II harap, perişan, dertli, meftun olan aşığın gönlü.

Sanmañuz bir dağı ma'mûr ola bu dil kişveri / Leşker-i gâm yıkalıdan dağı **vîrândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*vîrândur, -dur*]

Göñlüme geldi nüzül itdi yine sultân-ı gâm / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu **vîrânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*vîrânumuz, -umuz*]

vîrân evlemez: Yıkılmak, bozmak, harap etmek.

Sen harâb itmek neden iy gâm dil-i vîrânemi / Hânesin kendü eliyle kimse **vîrân evlemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*vîrân evlemez, -mez*]

vîrân itmege: Yıkılmak, bozmak, harap etmek.

İy ecel ten şehrinî ısmarla seyl-i eşküme / Anı **vîrân itmege** gözümnden akan mâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*vîrân itmege, -meg, -e*]

vîrân oldı: Yıkılmak, harâb olmak || "gönül evi" bağlamında gönlü harâb olmak, gönlü kırılmak.

(ع) Göñlüm evi bir vech-ile **vîrân oldı** / Kim eñibbâ aña cem' olsa devâ yok zinhâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*vîrân oldı, -dı*]

vîrân olupdur: Yıkılmak, harâb olmak || "gönül evi" bağlamında gönlü harâb olmak, gönlü kırılmak.

Korkaram kim sırr-ı 'ışkuñ genci bir gün açıla / Key katı **vîrân olupdur** bu dil-i vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [*vîrân olupdur, -up, -dur*]

vîrâne: Yıkılmış, harap olmuş eski yapı II yanmış veya yıkılmış yapılardan geriye kalan yıkıntılarla dolu yer.

Genc-i 'ışkuñ çü Muhibbî yiri **vîrâne-durur** / Ya harâb olmaga n'ičün dil-i pür-tâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*vîrâne-durur, -durur*]

Harâb olalıdan göñlüm aña **vîrânedür** dirler / Bulnursa eger vuşlat aña genc-hânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*vîrânedür, -dür*]

Sîneden hâlî degül bir dem hayâl-i zülf-i döst / Çün perînüñ meskenidür ekşeri **vîrâneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3*). [*vîrâneler, -ler*]

Göñlümün **vîrânesin** ol şâh âbâd istemez / Hey ne zâlimdür ki zulm[ı] hoş görür dâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [*vîrânesin, -si, -n*]

Döneliden Naḥçıvân'a gönülümün **vîrânesi** / İy Muḥibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*vîrânesi, -si*]

vîrâne olmadın: *Yıkılmak, harâb olmak || "gönül evi" bağlamında gönü harâb olmak, gönü kırılmak.*

Hâne-i dil olmadın vîrâne âbâd eylegil / Yazılıp dur defter-i 'ışka ezelden saña hâş (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [*vîrâne olmadın, -madın*]

vîrâne olmsı: *Yıkılmak, harâb olmak || "gönül evi" bağlamında gönü harâb olmak, gönü kırılmak.*

Konup dil hânesine leşker-i gam / Niçe yıllar yatur **vîrâne olmsı** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [*vîrâne olmsı, -msı*]

vird-i zebânıdur: *Dilin virdi, zikri II tekrar tekrar söylemek, dilinden düşürmemek.*

Maḥabbet bahırına taldum sözüm dürr-i ma'ânîdür / Anuñçün ehl-i 'ışkuñ dâyimâ **vird-i zebânıdur** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*vird-i zebânıdur, -ı, -dur-ıdur*]

vird-i zebânım: *Dilin virdi, zikri II tekrar tekrar söylemek, dilinden düşürmemek.*

Zikr-i leb-i la'lûñ olahı **vird-i zebânım** / Her bir yañadan güşuma irer benüm âvâz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*vird-i zebânım, -ım*]

viril: *Verilmek, takdir edilmek, uygun görülmek.*

Kimine nâz u ezel kimine **virilmsı** niyâz / Yoksa 'ışkuñ ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*virilmsı, -msı*]

Ben turam kuyuñda n'eyler gel raḳıbe virme yüz / Bülbüle gülşen **virilmsı** mâkiyâna da kümes (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*virilmsı, -msı*]

İy Muḥibbî kim ki 'ışk yolında cân terk itmedi / Hâşıl-ı 'ömrine **virilen** hevâdur çün ğarâz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*virilen, -en*]

vişâl: *Kavuşmak, ulaşmak II sevdiğine kavuşma, vuslat.*

İrişüp cânân **vişâline** bulur maḥlûbını / Ten libâsından şu cân kim soyınup 'üryân olur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*vişâline, -i, -n, -e*]

Ḥabtbüm gün yüzüñ göster **vişâlün** şubhına irsün / Şeb-i hicründe aḥvâli Muḥibbî'nün mükedderdür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*vişâlün, -ün*]

Vuşlat içre hiç kes bilmez **vişâlün** ḳadrini / Ḳıymetin ol dem bilür kim arada hicrân olur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*vişâlün, -ün*]

İrişilmez zülfi devrinde **vişâli** gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*vişâli, -i*]

Küyuna varmaz gönül eyler **vişâlin** ârzü / 'Âşık-ı didâra sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*vişâlin, -i, -n*]

Vişālūñ çünki bākīdür firākı / Muqarrerdür ki her rüzuñ şebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4).
[vişālūñ, -üñ]

Zür u zâr-ıla vişāline irem dime sakın / Dilberüñ vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1). [vişāline, -i, -n, -e]

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı bir iş kim zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3).
[vişālin, -i, -n]

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem‘ / Ben ol maḥrem-i şem‘ oldum vişāli engübîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3). [vişāli, -i]

Her dem vişāle va‘de ider eylemez vefā / Vardur egerçi yār-ıla qavl ü qarārumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2). [vişāle, -e]

Her vişālūñ çünki bildük āhiri hicrān imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nā-çār isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4). [vişālūñ, -üñ]

Zāhid egerçi cennet ü havrā kılır heves / Ben isterem vişālini ‘ālem içinde bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1). [vişālini, -i, -n, -i]

Her vişālūñ āhirin bildük hemân hicrān imiş / Pes bu ma’niden neden vaşl istemeñ iy bü’l-heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3). [vişālūñ, -üñ]

visāl-i dilbere: Sevgilinin vuslatı.

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilüñüz ulular dimiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4). [vişāl-i dilbere, -e]

visāl-i yāra: Sevgiliye kavuşma.

Niçe demler inleyüp nā gibi kıldum ben nefes / Ḥamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1). [vişāl-i yāra, -a]

vü: Vü: ve.

Adı var Mecnūn’uñ ammā bir saçı leylī-veşūñ / Görmüşem derd ü belā vü miḥnetin andan beter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5). [vü,]

Nakd-i dil virüp metā‘-ı ḥüsne kim ola ḥarīd / Aña bu yolda belā vü derd ü ḡam ḥāşıl-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3). [vü,]

Bilmem ki semen bergi vü yā sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1). [vü,]

Leylī zülfüne gönül vireli dîvāne olup / Deşt-i ḡam içre ki san ḥasta vü mecnūn iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2). [vü,]

Zāhid eydür geç Muḥibbî bāde vü maḥbūbdan / Hiç yakışmaz gönlüme zîrā sözünñ serdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5). [vü,]

Terk eyle kamu fikri hemân saña gereklü / Bir yār-ı perī-çehre vü mey āb u çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4). [vü,]

Gerdün gibi meyli o mâhuñ çü dönedur / Cevr ü cefâ **vü** şîveleri güne gûnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [vü,]

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde **vü** şem' ü gül-i hamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [vü,]

Var mı cihânda bir saña beñzer Muhibbî rind / Cânı şarâbhânedede **vü** cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [vü,]

Hâl-i 'âlem bir degüldür gâh şadî gâhi ğam / Bülbül anuñçün gehî güyâ **vü** gâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [vü,]

Ay alnuña **vü** gün yüzüñe her kim nazar itse / Sanma ki cihân içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [vü,]

Bir bencileyin zülfî hevâsına tolaşmış / Āşüfte **vü** ser-keşte giriftâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [vü,]

Bir bencileyin zülfî hevâsıyla Muhibbî / Dildâde **vü** âvâre siyehkâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [vü,]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pâdişâh-ı 'ışk / Bir derdmend bende **vü** bir hâk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [vü,]

Her kim ki dikdi sîneye 'ışkuñ nihâlini / Derd ü belâ **vü** miñnet ü ğam berg ü bândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [vü,]

Riyâ **vü** zerķ ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdün / Sanursın zâhidâ 'ışkı bu dañı ihtiyârîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [vü,]

(ع) 'Āşık ser-i küyını diler şâm u seher / Heves itmez bu gönül hürî **vü** cennet dañı nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [vü,]

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ **vü** nâz / Velî bir mü kadar bilmez bu 'âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [vü,]

Dürîş hayra **vü** şerden ictinâb it / Dimesünler senüñ içün bed-âmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [vü,]

Ol yâr bu ben 'âşıka hergiz nazar itmez / Sengîn diline nâle **vü** yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [vü,]

Cevr-ile öldürse beni yâr niyâz / Devleti pâyende **vü** 'ömri dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [vü,]

Didüm iy dilber nedür bu şîve **vü** cevri ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [vü,]

Eylemem zâhid gibi hürî **vü** Rızvân arzû / Hiç murâdum yok benüm dîdâr-ı cânân baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [vü,]

Ger ister-iseñ iki cihân devletin iy dil / Dermânde **vü** dil-ğastelerüñ hâline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [vü,]

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam derd ü belâ **vü** miñnet ü ğamdan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [vü,]

Çünkü vefâ **vü** mihr ü mañabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyâda ihtilâţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [vü,]

vücüd: *Beden, cisim, varlık.*

Dâg-ı dilümle yansa **vücüdum** ‘aceb midür / ‘İşk âteşiyle sinede ol dâg lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*vücüdum, -um*]

vücüda getürmez: *Oluşturmak, meydana getirmek, var etmek. II doğurmak.*

Hâk’uñ emriyle ‘İsî’yi vücüda / Getürmez her nisâ bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*vücüda getürmez, -mez*]

vuşlat: *Kavuşmak, ulaşmak II sevdiğine kavuşma.*

Vuşlat içre hîç kes bilmez vişâlüñ kâdrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*vuşlat,]*

Harâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür dirler / Bulnursa eger **vuşlat** aña genc-hânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*vuşlat,]*

Cân nağdı ile geldi kapuña yine göñül / Virdi metâ **vuşlatuñı** iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*vuşlatuñı, -uñ, -ı*]

İy Muhibbî olmışuz ‘âlemde dîdâr ‘âşıkı / **Vuşlata** meyl eyleyüp būs u kenârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*vuşlata, -a*]

Fikr eyleme iy dil yürî **vuşlat** ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*vuşlat,]*

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şâdân oldılar / İtdiler **vuşlat** hümından çünki anlar bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*vuşlat,]*

vuşlata iremeyüp: *Vuşlata ermek. || Kavuşmak.*

Niçe yıldur şeb-i hicriyle yatur hâsta göñül / **Vuşlata iremeyüp** cânı virem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3*). [*vuşlata iremeyüp, -e, -me, -y, -üp*]

vuşlatına iremezsın: *Kavuşmak, ulaşmak II sevdiğine kavuşma.*

İremezsın bî-vefâlar vuşlatına iy göñül / Ger firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*vuşlatına iremezsın, -e, -mez, -sın-ı, -n, -a*]

Y

ya: Nida, ey.

İki çeşmüm revân itmiş yaşını **ya** yabân gözler / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak âsümân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [ya,]

ya: Yahut, veya.

İy dil nazâr kıl ‘arızı güldür **ya** lâledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [ya,]

Bilmem ki semen bergi vü **yâ** sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [yâ,]

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme **yâ** eyle vefâ / Râziyuz her ne kılursañ bizi tek yâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [yâ,]

Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar mıdır / Pîç pîç olmuş **ya** genç üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [ya,]

H‘âba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä mıdır / **Ya** şarâb-ı nâzı nüş itmiş yatur maħmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [ya,]

Yüzüñ nûrına kim dir nâra beñzer / **Ya** kimdür kim diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*). [ya,]

‘Aceb sünbül midür zülfüñ **ya** ‘anber / Dimâğ-ı dehr olur andan mu‘attar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [ya,]

Görinen haţ mıdır **yâ** leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i ħüsni ser-â-ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [yâ,]

Bulınur mı ‘aceb bir gül anuñ yanında ħâr olmaz / **Ya** bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [ya,]

Bulınmaz gül enîs-i ħâr kılmaz / **Ya** bülbül var mıdır kim zâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*). [ya,]

Var mıdır bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cânân istemez / **Ya** belâya mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [ya,]

‘Uşşâka çäre dirler-idi şabr u **ya** sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [ya,]

Zâhidâ sanma bizi cennet **ya** gülzâr isterüz / Şâf kalbüz görmege su gibi dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [ya,]

Zâhidâ sanma bizi biz nefis igvâsındayuz / **Ya** cihâna meyl idüp dünyâ temennâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [ya,]

‘Âşıkuz ancak hemân dîdârdur maşşûdumuz / Sanma cennet isterüz zâhid **ya** ħavrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [ya,]

Sensüz n'iderem cenneti **ya** hür-ı behişt / Bir bencileyin 'âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [ya,]

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ânî dürcini / Bâde-i Hâfız meger **ya** câm-ı Câmî itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [ya,]

Beni sen sanma iy zâhid şârâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi **ya** gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [ya,]

Kim câm içerse Cem **ya** İskender olur hemân / Hüm-hâne güşesi ne ulu bârgâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [ya,]

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan hâlâş / Câmî hicrândan hâlâş it **ya** beni cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [ya,]

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / **Ya** olam derd ü belâ vü mihnet ü gamdan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [ya,]

ya: Peki ya?.

Gözleri âhü olaldan oldı zülfî müşk-i Çîn / **Ya** lefâfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [ya,]

Eyledüm 'ışk âteşine döstlar cânum sipend / Âteşe düşen kişinüñ âhîri pes **ya** nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [ya,]

Zülfî zencîrinde gönlüm kim görüp şeydâ dimez / **Ya** şârâb-ı 'ışk-ıla sermeste kim rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [yâ,]

ya: Yay, ok atılan yay. II Sevgilinin yay gibi kaşları.

Çeşmi eline kuralı **ya** kaşların tutup / Atsa hadeng-i gamzesi şâfî derünadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [ya,]

İy kaşı **ya** atagör iç kabzadan gamz okların / Sînemi delsün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [ya,]

Ya kaşuñdan tîr-i gamzeñ gelse buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle zahrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [ya,]

Tañ degül cânuma ger kaşd ider-ise gamzeler / Zülfî kâfir çeşmi hünî dilberüm **ya** kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [ya,]

Gâh olur zencîr idüp zülfüñ dil-i şeydâ çeker / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlaruñ geh **ya** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [ya,]

Nâvek-i gamzesine döymeye sînem siperi / Kaşı **yasını** kaçan 'işve ile yâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [yasını, -sı, -n, -ı]

Ya kaşlarıyla alsa ele gamze okların / Sînem içinde konmuş aña dil nişânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [ya,]

Her kaçan alsa ele **ya** kaşlaruñ gamz okların / Sîneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [ya,]

Tîri çün sehm-i sa'âdetdür naşîb ola diyü / Bu Muhibbî kaşları **yasın** görüp kırbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*yasın, -sı, -n*]

Kaşı **yasma** cân iderse kırbân / Muhibbî'nün muqarrer devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10*). [*yasma, -sı, -n, -a*]

Sîne pülâd olsa da gamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlaruña döstüm kim **ya** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*ya,]*

Sîne şahrâsına dil dikedüm nişân ol tıfl için / Atsun gamz okların ebrülara kim **ya** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*ya,]*

Âfitâb-ı hüsne kim mihr-i cihân-ârâ dimez / Ya muqavves kaşlaruñ görüp aña kim **ya** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*ya,]*

Âhû göziyle **ya** kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ naqışını naqqâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*ya,]*

Katıdur kaşlaruñ **yası** anı nâ-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin kâdrin kemândâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*yası, -sı*]

Kaşları **yasma** karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgâni gâyet tîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*yasma, -sı, -n, -a*]

Eyledi tîr-i cefâya bu benüm sînem siper / Ol ki ebrüñi şehâ **ya** gamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*ya,]*

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgân tîrüne katı **yadur** ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*yadur, -dur*]

İy Muhibbî olalı bu dil nişân / Kaşların **ya** gamzesin tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [*ya,]*

ya: Yay, ok atılan yay. // Âşığın iki büklüm boyu.

'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı eflâke nişân / Atmaga âh oklarına uş bu kıddüm **ya** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*ya,]*

ya: Peki ya, neden, niçin.

Kırbân ideyim cânımı cânâne içündür / **Ya** bisledügüm cânımı cânâ ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*ya,]*

Pâyüña n'ola dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladuğı sîm ü zeri **yâ** ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*yâ,]*

Genç-i 'ışkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / **Ya** harâb olmaga n' için dil-i pür-tâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*ya,]*

Cânımı çün aldı gamzeñ **ya** n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı bilsem ki dağı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*ya,]*

Gün yüzine olmasa âşüfte alınma kamer / **Yâ** n' için anlar yürür 'âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*yâ,]*

İctinâb eyler zulümden döstüm kâfir dağı / **Ya** nedendür zülf ü gamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*ya,]*

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / **Ya ne**'yçün dirler iy hürî ki cennetde 'azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [ya,]

Âfitâb-ı hüsne kim mihr-i cihân-ârâ dimez / **Ya** muqavves kaşlaruñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [ya,]

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer ile / **Yâ** niçe bir 'işt ü 'iştret çün döşersin sen bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [yâ,]

ya: *Yahut, veya II Yay, ok atılan yay. II Sevgilinin yay gibi kaşları.*

Bilmedüm zülfuñ midür boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma kaşd eyleyen gamzeñ midür **ya** kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [ya,]

ya eylemiş: *Yay eylemek, yay haline getirmek, yay olarak kullanmak.*

Delmek için sînemi yir yir benüm / Ğamzesin ok kaşların **ya eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [ya eylemiş, -miş]

yâ ilâhî: *Ey Allah'ım!*

Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / **Yâ İlahî** olmasun 'âlemde kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [yâ ilâhî,]

ya kılur: *Yay haline getirmek.*

Eylerem ben gamzesine sînem içre dil nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını **ya kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [ya kılur, -ur]

ya ne: *Peki ya neden?.*

Büseye cân nağdın aldı yâr bâzâr eyledi / Di Muhibbî **ya ne** hışm eyler çün olmışdur 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [ya ne,]

ya n'îçün: *Peki ya neden ?.*

Küyuña dârü's-şifâ dirler **ya n'îçün** döstüm / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [ya n'îçün,]

yâ rab: *Ey Rabbim.*

Dilüm âvâredür **yâ Rab** ki bir ân eylemez ârâm / Ğamı bir lahza dür olmaz gözümde çünki h'âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [yâ rab,]

yâ rab: *Ey Rabbim.*

Olmadı **yâ Rab** gönül bu derd-i hicrândan hâlâş / Cânı hicrândan hâlâş it ya beni cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [yâ rab,]

ya yā: Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da II ikili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

La'l-i nābuñ hasretinden bu Muhibbī aghlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 7*). [ya ya,]

ya yā: Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da II ikili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

Hey ne zālimsin varup ger kapuña dād istesem / Ya sürüñ yā öldürüñ diyü o dem fermān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 6*). [ya yā,]

ya yā: Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da II ikili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

Bāğ-ı hüsnuñde gönül düzdin giriftār eyledüñ / Çeşm-i cellāduñ ya katl itsün anı ya zülfe as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 3*). [ya ya,]

yabān: Uzak, yabancı el.

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya **yabān** gözler / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak āsümān gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 1*). [yabān,]

yād: Yabancı, hasım kimse. // rakip.

Yār elinden zehr eger nūş eylesem tiryāk olur / **Yād** elinden ger içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 3*). [yād,]

yād: Yad: anma, hatırlama II hatır II hatıra II yadına: bir şey veya kimse hatırına, bir şey veya kimse için.

Dür dişüñ **yādına** talsam ger ma'ānī baħrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 2*). [yādına, -ına]

Bencileyin la'l-i nābuñ **yādına** iy gonca fem / Gülşen içre lāleyi gördüm mey-i hāmra çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 3*). [yādına, -i, -n, -a]

La'l-i şīrīn ü dehānı **yādına** / Bu Muhibbī cān virür Ferhād'dur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1118, Beyit 5*). [yādına, -i, -n, -a]

La'l-i nābı **yādına** güp güp düşüp mey-hāneye / Biz hārābātī olup cām-ı maħabbet ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 3*). [yādına, -i, -n, -a]

Firkatıyla her gice tañ mı ola bī-h`āb göz / La'l-i nābuñ **yādına** her dem olur hūn-āb göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 1*). [yādına, -i, -n, -a]

Naħl kaddüñ **yādına** serv-i hūrāmānum benüm / Göz yaşı pāyuña her dem cūlar olup çağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 2*). [yādına, -i, -n, -a]

La'l-i lebinüñ **yādına** cān virsem 'aceb mi / Virdi ğam Şīrīn-ile Ferhād'ı görüñ baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1451, Beyit 3*). [yādına, -i, -n, -a]

Serv-ı kaddūn **yādına** gülşende iy serv-i hırām / Bu Muhibbî'nün iki çeşmini gördüm cū-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [yādına, -ı, -n, -a]

yād eylemiş: Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Ol tabīb-i dil yine bu hastasın **yād eylemiş** / Bir cevāb itmiş lebinden gönlümü şād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [yād eylemiş, -miş]

yād eyler: Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Yine dil murğî şehā gün yüzünü **yād eyler** / Giceler şubha degin nāle vü feryād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [yād eyler, -r]

yād eyler: Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Gelmesün dağı Muhibbî ser-i kūyuma dimiş / Görün ol luğf issi kim bendesini **yād eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [yād eyler, -r]

yād idicek: Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Dil ruhlaruñı **yād idicek** işi zār olur / San kim çemende şevk-i gül-ile hezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [yād idicek, -icek]

yād idüben: Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāt / Bād-ı hazānı **yād idüben** eyle ihtiyāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1*). [yād idüben, -üben]

yāda getür: Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

İy gönül kühkenün nālîşini **yāda getür** / Sen dağı nāle kılup sengi de feryāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [yāda getür,]

yāda getür: Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Dīdeden akdı gözüñ yaşı revān oldı yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-ı kadi **yāda getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [yāda getür,]

yāda getür: Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Yıkmadan ğam bu gönül kişverini **yāda getür** / Sākıyā cānuñ için ehl-i dile bāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [yāda getür,]

yāda getür: Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Dimezüz cevri ü cefā eyleme yā eyle vefā / Rāzıyuz her ne kılursañ bizi tek **yāda getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [yāda getür,]

yādigār: Bir kimseyi veya olayı hatırlatmak üzere verilen yahut onlardan kalan şey // Hatıra, armağan, hediye.

Sakla Muhibbî sînde tîrini cân gibi / Çünkü saña ol kaşı ya **yādigārıdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5).
[yādigārıdur, -ı, -dur]

Didiler yaralar n'eyler Muhibbî sîne vü dilde / Didüm ki bir kemân-ebürü nigāruñ **yādigārıdur** (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1201, Beyit 5). [yādigārıdur, -ı, -dur]

Ugrın ugrın gānzelerle sînem üzre yaralar / Ol kaşı ya gānzesi ok **yādigārıdur** diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1330, Beyit 3). [yādigārıdur, -ı, -dur]

yag: Yenilen besinlerin fazlasından, gıdasız kalındığı zaman kullanılmak üzere kalp, mide, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrafında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kulları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı // Kandili yakmaya yarayan sıvı.

Tekye-i 'ışka gönül kândil cânıumdur fitil / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan **yag-ımuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1399, Beyit 5). [yag-ımuş, --ı, -muş]

yag: Yenilen besinlerin fazlasından, gıdasız kalındığı zaman kullanılmak üzere kalp, mide, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrafında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kulları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı.

Rüşen itmege çerāğın tekye-i 'ışkuñ müdām / Tuñfe iletür bu gönül bagrındaki **yagın** çeker (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1161, Beyit 2). [yagın, -ı, -n]

Dil tekyesinde yakalı 'ışkuñ çerāğını / Yandı eridi kalmadı yürekte **yagumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242,
Beyit 2). [yagumuz, -umuz]

Dil fitilin yakmaga kândil-i 'ışk içre müdām / Yaş yirine bagrı **yagi** ile üstün yağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1415, Beyit 4). [yagi, -ı]

yag: Gökten yere düşmek // Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Şol kadar bārān-ı eşk āhum şehābından **yagar** / Qalbine yāruñ eşer itmez 'aceb mermer midür (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1049, Beyit 4). [yagar, -ar]

Şol deñlü **yagar** seng-i cefā kūyına varsam / Başum biñ eger olsa olur cümlesi haşhāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1422, Beyit 4). [yagar, -ar]

yagdur: Yağmasını sağlamak // Çok miktarda atmak, savurmak.

Bād-ı müşg-āmîzi 'anber **yagdurur** / Zülfüne beñzer ki dāyim şānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3).
[yagdurur, -ur]

Üstüme seng-i cefā şol deñlü **yagdurdu** nigār / Varırmaz oldum ser-i kūyına yollar taşludur (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1084, Beyit 2). [yagdurdu, -dı]

Dāğ-ı haşretten bitüpdür sînem üzre lāleler / **Yagdurur** çeşmüm şehergeh anuñ üzre jāleler (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1167, Beyit 1). [yagdurur, -ur]

'Aşık oldur yār eger **yagdursa** yüz seng-i cefā / Başına biñ zañm iderse hergiz āhı eylemez (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1268, Beyit 4). [yagdursa, -sa]

‘Āşık oldur yār ger **yagdursa** şad seng-i cefā / Başa biñ zaħm irse hergiz āh u vāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [*yagdursa, -sa*]

yagla: Yağlamak, yağ sürmek.

Dil fitilin yakmaga kandil-i ‘ışk içre müdām / Yaş yirine bagrı yağı ile üstin **yaglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*yaglamış, -miş*]

yagma: Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.

Nergis-i mestüñle zülfünden gönül olmaz ħalās / Cān u dil **yagmasına** anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [*yagmasına, -sı, -n, -a*]

yagma eyledi: Yağmalamak, talan etmek.

‘Aql u şabrum bir ugurdan anı **yagma eyledi** / Kimseye virmez emān bir laħza ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [*yagma eyledi, -di*]

yagma eyledi: Yağmalamak, talan etmek.

‘Aql u şabrum bir ugurdan aldı **yagma eyledi** / Kimseye virmez emān bir laħza ol cammāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2*). [*yagma eyledi, -di*]

yagma ider: Yağmalamak, talan etmek.

Leşker-i ğam āh kim dil kişverin **yagma ider** / Ancak anuñ def’ini cām-ı mey-i ħamrā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*yagma ider, -er*]

yagmacı: Yağma eden, yağmalayan.

İy Muhibbî mülk-i dil küllî ħarāb olsa ne tañ / Zülfi kâfir ğamzeler Tātār-veş **yagmacıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*yagmacıdur, -dur*]

Ebed ma‘mūr olmaz mülk-i dil āh / Gözi Tātār-veş **yagmacımızdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [*yagmacımızdur, -muz, -dur*]

Göñlüm evini yıkdı **yagmacı** ğamzeñ iy dōst / Ğaretde māhir ancak Efrāsıyāb’a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*yagmacı,]*

yagmaya virdi: Yağmalamak, talan etmek.

Cān u dil **yagmaya virdi** āh kim bir muğbeçe / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı göñlümde hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*yagmaya virdi, -di*]

yagmaya vire: Yağmalamak, talan etmek.

Gelse ğam Ye‘cūci **yagmaya vire** dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur karşı aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*yagmaya vire, -e*]

yagmur-ves: Yağmur gibi, yağmur misali.

Gülşen-i hüsnünde cânâ gül yüzün gördükçe âh / İderem akar yaşum gözden benim **yagmur-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [*yagmur-ves,*]

Giceler hüsnün bahârın fikr idüp âh eylesem / Çın seher bu gözlerüm yaşlar döker **yagmur-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*yagmur-ves,*]

yahşı: Güzel, iyi.

Didüm cânâ ‘aceb rüşen yüzün var / Didi tahsîn idüp **yahşı** sözün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*yahşı,*]

yâhû: Söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılır.

Bir gözi âhû bu gönülümü alup oldı revân / Cân bile gitdi didüm ben aña **yâhû** begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*yâhû,*]

‘Aceb bu gamze midür **yâhû** cellâd / Tutar hâzır elinde tîğ u hançer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*yâhû,*]

Sanma şöret gözlerüz biz **yâhû** dârât ehliyüz / ‘Âlemi bir cür‘aya satduk hârâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*yâhû,*]

yâhüd: Yahut, veya.

Nîgehbanı olup hüsne iki çeşmi gazanferdür / **Yâhüd** zülfi tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*yâhüd,*]

Leblerün fikri nigârâ sanma fikrümnden çıkar / Gün yüzün fikri **yâhüd** kalb-i sipihrümnden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*yâhüd,*]

Kalbine âhum eger kılmaz benim / Seng-i hârâdur **yâhüd** pülâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*yâhüd,*]

Bilmezem cevr ü cefâyı **yâhüd** ‘izz ü nâz olur / Gel benim çok sevdiğüm didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*yâhüd,*]

Dehân[ı] mîme zülf[i] cîme beñzer / Teni büllüra **yâhüd** sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*yâhüd,*]

Biz dimezüz ki mihr ü **yâhüd** maḥabbet it / Cevr ü cefâlaruñla senün pür-şâfâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*yâhüd,*]

Şem‘-i rüşen var mı **yâhüd** bir gice / Yakuban pervânesin nâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3*). [*yâhüd,*]

Nâme içre nâmını añmış Muhibbî dilberün / Sehv-ile yazmış meger **yâhüd** yazılmışdur ğalaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*yâhüd,*]

yak: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

Dün gice şem‘-i ruḥına karṣu ol meh-pārenüñ / Şubḥ olunca **yakmışam** pervāne-veş bāl-ıla per (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3). [yakmışam, -mış, -am]

Şem‘-i hüsnî her kaçan hûbân **yakar** / ‘Āşık-ı cānbāz āna pervānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 2). [yakar, -ar]

Zülfi zencîrine kim dil vire dîvāne geçer / Şem‘-i ruḥsârına kim per **yaka** pervāne geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1). [yaka, -a]

Görinen şubḥ-dem sanmañ şafaḳ gökler kenārında / **Yakan** bu dāmen-i çarḫı bu āh-ı şubḡāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3). [yakan, -an]

Şem‘-i hüsnine cem‘ olup ‘uşşāk / Tañ mı pervāne-veş **yaka** perler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3). [yaka, -a]

Boynuma zencîr-i zülfin dāyimā dakmakdadur / Şem‘-i hüsnine gönül pervānesin **yakmakdadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1). [yakmakdadur, -makdadur]

Şem‘-i ruḥsârıñ görüp yansam yakılsam tañ midür / Şem‘ gördükçe **yakar** bāl ü perin pervāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4). [yakar, -ar]

Yaksa eflāki şafaḳ gibi n’ola āhum odı / Āteş-i ‘ışkum şehā çünki cigerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2). [yaksa, -sa]

(↳) Tavāf itmeye vardum haremüñ Ka‘besini / Bu tımîde ki şehā **yakmaya** hergiz beni nār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16). [yakmaya, -ma, -y, -a]

Dil tekyesinde **yakalı** ‘ışkuñ çerāḡını / Yandı eridi kalmadı yürekde yagumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2). [yakalı, -alı]

Cihānda var mı bir şem‘-i şeb-efrüz / **Yakup** pervānesini nār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2). [yakup, -up]

Şem‘-i hüsnî iy Muḥibbî cān u ser itme dirġ / Bāl ü per **yakdı** diye dilber bizüm pervānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5). [yakdı, -dı]

Şem‘-i rüşen var mı yāhūd bir gice / **Yakuban** pervānesin nār eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3). [yakuban, -uban]

İtdi pervāne gönül yine ruḥ-ı yāra heves / **Yakmayınca** komaz āḫir kim ider nāra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1). [yakmayınca, -ma, -y, -ınca]

Ġarḡa virdi gözlerüm yaşı cihānı gāh olur / **Yakar** eflāki ser-ā-ser sîne-tābı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4). [yakar, -ar]

Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i hüsnî cān u dil / **Yakmaga** pervāne perrin gelmez illā nār hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [yakmaga, -mag, -a]

Dil fitlîn **yakmaga** kändil-i ‘ışk içre müdām / Yaş yirine baḡrı yaḡı ile üstin yağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4). [yakmaga, -mag, -a]

Cānā şehāb-ı zülfi ruḥ-ı āfītāba bas / **Yakduñ** bizi bu mihr-ile māhum niḡāba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1). [yakduñ, -du, -ñ]

yak: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek II gönlü tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çekmek.

Bu Muhibbî dil ü cân **yakduğmı** hasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Hudā kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5). [yakduğmı, -dug, -i, -n, -i]

Her kim ki **yaka** sînesine dâğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka ḥünîn cigeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2). [yaka, -a]

Her kaçan derd-i firākuñ kışşasın şerḥ eyleyem / Şem' **yakar** yüregini odlar agzından düşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3). [yakar, -ar]

Düd-ı âhından Muhibbî'nün n'ola tolsa cihân / Sînesinde âteş-i 'ışkı çün ol **yakmaktadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5). [yakmaktadur, -mak, -da, -dur]

N'ola **yaksam** şem'-i ḥüsne bu gönül pervânesin / Döstim sen şem' olıcak 'âşıkun pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [yaksam, -sa, -m]

Âteş-i 'ışka ezel **yakdı** Muhibbî cân u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb dâyim ḥarâbât ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 5). [yakdı, -dı]

Nâşihâ men' itme **yaksam** şem'-i ḥüsne cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez illâ nâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [yaksam, -sa, -m]

Nigârâ süz-ı 'ışkuñla **yakar** dil her zamân âteş / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1). [yakar, -ar]

yak: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek II yanacak madde olarak kullanmak.

Âteş-i ruşsârûñ üzre ol mu'anber ḥâller / Micmer-i yâkût içinde müşg-ile 'anber **yakar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2). [yakar, -ar]

Âhdan zencîr idüp bu gönlümüñ kândiline / **Yakmaga** ğam meclisinde ya'nî micmer bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4). [yakmaga, -mag, -a]

Zülfî zencîrine asmış san zaḳan kândilini / Cân u diller **yakmaga** ya'nî ki micmer bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2). [yakmaga, -mag, -a]

yak: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek II gönül tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çektirmek.

Şeb-i miḥnetde ḥasretle **yakan** gün yüzlü mâhumdur / Depemden şem'-veş her dem çıkan düd-ı siyâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1). [yakan, -an]

(س) Yanar âhum odından tutuşup saḳf-ı felek / **Yakalı** ḥasret-ile yâr beni leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29). [yakalı, -alı]

(ن) Nün olalıdan kâmetüm iy döst benüm / Beni hicrûñ **yakisardur** bilürem âḫir-i kâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25). [yakisardur, -isar, -dur]

Ol ki 'âşıkdur Muhibbî **yaksa** ger tîr-i cefâ / Câna biñ zaḥm irse de feryâd [u] âhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5). [yaksa, -sa]

Cân u dil bâl ü perümdür **yakdı** anı nâr-ı ğam / Varabilmem küyuña çün bî-per ü bâlem henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2). [yakdı, -dı]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm âğ-ımıñ / **Yakdı** cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ımıñ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1). [yakdı, -dı]

Beni cānā inen **yakma** sakın bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bī-amān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*yakma, -ma*]

Göñül şehrinin **yakmaga** Muhibbī'nün saçun şeb-rev / Olur dāmānı altına ider her şeb nihān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*yakmaga, -mag, -a*]

Yakma cevr-ile cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünkü rahmuñ yok baña n'ičün olursın dil-ıhrāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*yakma, -ma*]

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāğ-ı ḡam **yakdı** / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*yakdı, -dı*]

Yakma iy dil nār-ı hicre bu Muhibbī ḡastayı / Ḥayra gir cevr ü cefādan kıl bu miskīni ḡalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*yakma, -ma*]

yaka: *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.*

Cān ez-cihān āvāredür şabrum **yakası** pāredür / Ğamla göñül bī-çāredür cān u cihānum kandardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*yakası, -sı*]

yakaldan: *Yaktığından beri.*

Püte-i hicrāna **yakaldan** Muhibbī'yi nigār / Ğill ü ḡışdan kurtulup zer gibi pāk olmuş yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*yakaldan,]*

yakul: *İçin için yanmak, üzülmek.*

Bu semāda görineni berḡ u bārān sanmañuz / Çarḡ-ı gerdān **yakulup** ben sūḡte içün aglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*yakulup, -up*]

yakış: *Uygun olmak.*

Zāhid eydür geç Muhibbī bāde vü maḡbūbdan / Hiç **yakışmaz** göñlüme zīrā sözinüñ serdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*yakışmaz, -maz*]

ya'küb: *Hız. Ya'küb. II çile çeken, hasret duyan, ağlayan (özellikleriyle aşığıñ göñlüne teşbih).*

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mısrī / Bu dil **Ya'küb**'ı hüzn içre kalur sanmañ ḡazīn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*ya'küb'i, -'i*]

ya'küb-ı dil: *Gönül Yaküb'u. // Hız. Yaküb gibi hüznüñ göñül.*

Ḥüzn içinde iy şabā **Ya'küb-ı dil** aḡvālini / Mısr-ı ḡüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'ān'a 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*ya'küb-ı dil,]*

ya'küb-ves: *Hız. Ya'küb gibi // Hüzn ve ağlama yönleriyle aşığıñ teşbih.*

Kılur **Ya'küb-ves** dil āh u zārı / Kaçan ol Yūsuf-ı Ken'ān görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1249, Beyit 2*). [*ya'küb-ves,]*

Aglar-ısa bu Muhibbî tañ mıdur **Ya'küb-veş** / Görelî dîde haç-ı sebzüni yaşın yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*ya'küb-veş,]*

yākūt: *En meşhuru kırmızı renklisi olan, pembe, erguvan vb. renklerde, sâdece elmasın çizebildiği çok değerli taş.*

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında hârc olur / Kâse-i çeşmüm tolu **yākūt** u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [*yākūt,]*

yalman: *Dili dudakta dolaştırmak, ağız şapırdatmak, susuzluk belirtileri göstermek. // Yalanmak, yalanıp yiyecek şey aramak. // Bir şey istemek.*

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşürümüz / Togrulup gitti 'adūnuñ cānın ala tūrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*yalmanur, -ur]*

yaluñuz: *Yalnız, sadece.*

Ortada 'ışka esîr sanmañ olam ben **yaluñuz** / Miñnet ü derd ü maħabbet kamu uçdan ucadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*yaluñuz,]*

yaluñuz: *Yalnız, tek başına.*

Gün yüzini **yaluñuz** vardum temâşâ itmege / Bilmedüm sâyem gibi ardumca nâşî var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*yaluñuz,]*

yalvar: *Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.*

Şâyed ki teraħhüm ide bir daħı Muhibbî / Araya düşür gözlerüñüñ yaşını **yalvar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*yalvar,]*

yalvarıgör: *Yalvarmak, yakarmak.*

Zülfini elde gehî zencîr ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynuña **yalvarıgör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*yalvarıgör,]*

yaman: *Fena, kötü.*

Ġam-ı endüh ile furkat beni āħir helāk eyler / Meded devletlü sultānum benim hālüm **yaman** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*yaman,]*

yan: *Taraf, yakın.*

Hüsn evvânında gördüm kaşları dîvân kurup / Cem' idüp 'uşşâkıñı her **yaña** asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*yaña, -a]*

Gözüm yaşı revân oldı yinilmez her **yaña** akar / Meger seyr eyleyen tenhâ sehî serv-i revānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*yaña, -a]*

Akıdur dürr ü cevâhir yine bārân-ı bahâr / Anuñ-ıçun görünür her **yaña** kühsâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*yaña, -a]*

yan: Taraf, yön, cihet // Yana: (-den yana şeklinde kullanıldığında) -e doğru.

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün çarlıdan **yaña** / Kıldı eflaķi müşebbaķ geçübem peykānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2). [yaña, -a]

Her ne deñlü zār kılsam âh u feryād eylesem / Eylemez benden **yaña** bir kez nazār ol bagrı taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3). [yaña, -a]

yan: Yanmak, alev almak, ateş ile tutuşmak.

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârı / **Yanan** pervâne-veş evvel dutışan bâl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [yanan, -an]

Olmayan 'ışķa haberdār okumasun şî'rümi / Şî'r-i pür-süzum okurken korkaram kim **yanalar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5). [yanalar, -a, -lar]

Āteş-i 'ışķuñ rumüzın niçe tahrîr eyleyem / Söylesem 'âlem **yanar** sanmañ ki ancak nāmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3). [yanar, -ar]

(س) **Yanar** âhum odından tutuşup saķf-ı felek / Yakalı ḥaşret-ile yār beni leyl ü nehār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29). [yanar, -ar]

Gördüm dutışdum āteşe ol şem'-i ḥüsn-i dil-keşe / **Yandı** perüm pervâne-veş bu bälümi sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2). [yandı, -dı]

Cāmi'-i ḥüsn içre **yanar** ruḥları kandıldür / Kaşlarınınñ tākına miḥrāb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 2). [yanar, -ar]

Ḥande eyler şem' **yansa** her gice pervāneler / Ben de yansam tañ mı yārum āteşin ruhsār-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3). [yansa, -sa]

'Aceb seḥḥārdur zülfün ki **yanmaz** şevķ-i rüyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekân āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2). [yanmaz, -maz]

yan: Yakın, civar II taraf, yön cihet.

Ām beyābānında sergerdān olaldan cān u dil / Kimse gelmez **yanuma** illā meger sāyem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5). [yanuma, -um, -a]

Mümkin midür ki görine genc-i cemâl-i yār / Zülf-i siyāhı her **yaña** biñ başlu mār olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3). [yaña, -a]

Her **yaña** başın açar dîvāneler boyun sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3). [yaña, -a]

Gözi şayyādı şayd itdi yine bu gönölümün bāzın / Dü zülfeyni esîriyem iki **yanumda** bendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4). [yanumda, -umda]

Akıldur āb-ı revān her **yaña** çeşmüm kūzeki / İñiler bî-çāre dil derd-ile san tölābdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3). [yaña, -a]

Ḥayme kursa 'ışķ şāhı gelse dil şahrāsına / Gözlerüm yaşı yiñilmez her **yaña** Ceyḥün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3). [yaña, -a]

- Bâğ u rāğī ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı hāzān / Her **yaña** kılsañ nazār berk-i şecer pā-māl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*yaña, -a*]
- Bir nazār kılmaz o meh-rū ‘āşıkuñ zārın görür / Bir nefes olmaz cüdā **yanından** ağıyārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 1*). [*yanından, -ı, -n, -dan*]
- Hevāya uyanuñ başı hebā olmak muqarrerdür / Dağı rüşen ola **yanuñda** şem‘-i encümenden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*yanuñda, -uñ, -da*]
- Gözi hūn-rizlik inkār itmesün kim / **Yanında** hañçerinuñ hūmreti var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 4*). [*yanında, -ı, -n, -da*]
- ( ) Didüm var mı benüm gibi **yanuñda** bülbül / Güldi gül gibi didi var senüñ gibi hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*yanuñda, -uñ, -da*]
- Bulınur mı ‘aceb bir gül anuñ **yanında** hār olmaz / Ya bülbül var mı ‘ālemd eñsī āh u zār olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*yanında, -ı, -n, -da*]
- Yanumdan bir dem eksilmez ğam u derd ü belā hergiz / Bulınmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm tek mübtelā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*yanumdan, -um, -dan*]
- Görinen başuma miñnet kühsārdur diñüz / İki ‘aynum iki **yaña** çeşmesārdur diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 1*). [*yaña, -a*]
- Salınur her **yaña** biñ nāz-ıla āh eyler-istem / Nite kim serv-i sehī kadd-i bülendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*yaña, -a*]
- Āhum ejder görinür bu sīne ğārdur diñüz / Her **yaña** kim saçılır ejder şerārdur diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*yaña, -a*]
- Niçe başlar kesilüp her **yaña** hūn ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün hañçer-i tiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 2*). [*yaña, -a*]
- Hem-nefes kılup raķibi eyleseñ yanuñda hāş / Kim ‘acablar gül **yanında** eksük olmaz hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*yanında, -ı, -n, -da*]
- Hem-nefes kılup raķibi eyleseñ **yanuñda** hāş / Kim ‘acablar gül yanında eksük olmaz hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*yanuñda, -uñ, -da*]
- Zāhir olur yansa ten āteş dehānumdan benüm / Şu‘le virür her **yaña** çün kim düşe āteş neces (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*yaña, -a*]
- Cārüb idüp bu kirpügümi dökdüm eşkümi / Gelmez **yanuma** ‘ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*yanuma, -um, -a*]
- Tañ degüldür ger raķib olmazsa **yanuñdan** cüdā / Kanda kim gül açıla lā-büd bulınur hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*yanuñdan, -uñ, -dan*]
- Umaram pertāb idesin fir-i ğamzeñ sīneme / Saçıla her **yaña** kanum ben olam nañçir-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*yaña, -a*]
- İy āfitāb-ı hüsn ğitmedi sāyem **yanumdan** āh / Tā itmeyince ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*yanumdan, -um, -dan*]
- Yine bir māh sevdüm tonı zer-keş / İder her **yaña** cevlan atı ser-keş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*yaña, -a*]

Āsitānuñdan revā mı ‘āşıkı dūr eyleyüp / İt rakībi idesin lāyık mıdur **yanuñda** hāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 5). [yanuñda, -uñ, -da]

yan: Kat, nezd, huzur [Daha çok yanına ve yanında şeklinde kullanılır].

Benüm āhvāl-i pūr guşşam **yanında** kışşa-i Mecnūn / Muhibbī beñzemez ancak kurı efsānedür dirler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 5). [yanında, -ı, -n, -da]

Yāra varup dün gice dil derdini ‘arz eyledüm / H̄āba vardı gözleri **yanında** san efsānedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 5). [yanında, -ı, -n, -da]

Rağbeti yokdur **yanuñda** bir-durur pīr ü cevān / Didi biz meh-rūlaruz şeyh-ile şāba bakmazuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 4). [yanuñda, -uñ, -da]

Yanuñda eger sevmē günāh-ısa nigārā / ‘Afv eyle hātā eylemedük çün beşer olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 4). [yanuñda, -uñ, -da]

Bir zerre degül kıymet-i dünyā **yanumuzda** / Baş terkin urur dünyede evbāşlaruz biz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 2). [yanumuzda, -umuz, -da]

Bir olaldan **yanumuzda** āsümān-ıla zemīn / Anuñ içün biz anuñ ne zīr ü bālāsındayuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 6). [yanumuzda, -umuz, -da]

Muhibbī kışşa-i guşşam benüm āh / **Yanında** dilberuñ efsāne olmış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 5). [yanında, -ı, -n, -da]

yan: Tutuşmak, alev almak II çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzölmek II çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek II gönülden acı çekmek, gönüly yanmak.

Bir saçı sünböl yüzi gül yāri gördüm bir nazar / **Yanaram** tā ol yüzi envārı gördüm bir nazar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 1). [yanaram, -ar, -am]

‘İşk eri çokdur velī ‘āşık hemān bir dānedür / Terk-i cān idüp **yanar** şem‘e o bī-pervāyı gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 2). [yanar, -ar]

Yandursa n’ola şem‘-i ruḥına beni dilber / Şem‘uñ daḥı pes **yandugı** pervāne içündür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 3). [yandugı, -dug, -ı]

‘İşk āteşine **yandugumı** ancak o bilür / ‘İşkuñ odına cān u gönöl kim kebāb ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 4). [yandugumı, -dugumı]

Cān u dil ile şem‘-i ruḥ-ı yāra **yandugum** / Pervāne gibi yanmaga dil bağlayan bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 2). [yandugum, -dug, -um]

Cān u dil ile şem‘-i ruḥ-ı yāra yandugum / Pervāne gibi **yanmaga** dil bağlayan bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 2). [yanmaga, -mag, -a]

Döne döne **yanmayan** bilmez nedür aḥvāl-i ‘işk / İy Muhibbī ḥālūñı bağı kebābiler bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 7). [yanmayan, -ma, -y, -an]

Şem‘ gibi giceler tā şubḥ olunca **yanmayan** / Meclis-i ‘irfāna anlar girmege lāyık mıdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 2). [yanmayan, -ma, -y, -an]

Şem‘-i ḥüsne kim ki ‘āşıkdur **yanar** pervāne-veş / Maḥv olur ol ‘āteş-i ‘işk içre nā-peydā olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 4). [yanar, -ar]

Ruḥları şem‘in yine ‘arz eyledi cānāneler / Koñ tutuşsun cān u dil şem‘e **yana** pervāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1170, Beyit 1*). [yana, -a]

Dāğ-ı dilümle **yansa** vücūdu ‘aceb midür / ‘Işık āteşiyle sinede ol dāğ lāledür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1192, Beyit 4*). [yansa, -sa]

Terahḥum eyle kuluñdur Muhibbī / **Yanar** ‘ışkuñla şāhum çok zamāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 8*). [yanar, -ar]

Tutuşdı āteş-i hicre **yanar** bu cān-ı men sensüz / Muḳarrer cān gider benden kalur bu kuru ten sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 1*). [yanar, -ar]

Ara pervānesin şem‘-i cemālin / Bulursın **yanmaga** nār eksük olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 2*). [yanmaga, -mag, -a]

Leb-i şīrīnine karşı **yanaram** tā seḫer çün şem‘ / Ben ol maḥrem-i şem‘ oldum vişāli engübīn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 3*). [yanaram, -ar, -am]

Dil tekyesinde yakalı ‘ışkuñ çerāğını / **Yandı** eridi kalmadı yürekde yagumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 2*). [yandı, -dı]

Şem‘-i ḥüsnüñe görüp dün gice dil **yandugım** / Baña öykündi düşüp odlara pervāne biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 2*). [yandugım, -dug, -ı, -n, -ı]

‘Āşık mı dinür **yanmayıcak** āteş-i hicre / ‘Işık ehli olan puḫte gerek ḥām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 2*). [yanmayıcak, -ma, -y, -ıcak]

‘Işık āteşiyle **yandı** kül oldı bu cān u dil / Āḫir savurdı ḡam yili geldi ḡubārumuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 5*). [yandı, -dı]

Yanar pervāne şem‘e nāle kılmaz / Çü çıkmaz mürdelerden hergiz āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1287, Beyit 2*). [yanar, -ar]

Şem‘-i ḥüsne dil **yana** pervāne-veş ḥāmūş olur / İñleyüp bülbülleyin feryād u āh u vā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 3*). [yana, -a]

Püte-i ‘ışık içre **yanup** ḥāliş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya tālib sanma dīnār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 2*). [yanup, -up]

Yanaruz nār-ı maḥabbetle dem-ā-dem şem‘-veş / Dūdumuz serden çıkar biz ‘ışık sevdāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 2*). [yanaruz, -ar, -uz]

Şem‘-i ḥüsnüñe **yanaldan** bu gönül pervāne-veş / Şem‘e yanmak öğredür gör bu dil-i pervānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 3*). [yanaldan, -al, -dan]

Şem‘-i ḥüsnüñe yanaldan bu gönül pervāne-veş / Şem‘e **yanmak** öğredür gör bu dil-i pervānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 3*). [yanmak, -mak]

Bezmi ḥüsünde görüp şem‘-i cemāl-i dilberi / **Yanmaga** pervāne-veş ol nāra düşdi ḡönlümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1341, Beyit 4*). [yanmaga, -mag, -a]

Beni kül eyledi bu āteş-i ‘ışık / Bu nev‘e **yanmagı** bir nār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 4*). [yanmagı, -mag, -ı]

Şem‘-i ḥüsne **yanagör** pervāne-veş āh eyleme / ‘Āşık-ı sābit-ḳadem ‘ışık içre feryād istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 3*). [yanagör, -agör]

Görelî zülfünde hüsnuñ şem'ine pervâne-veş / Cân u dilden **yanmaga** iy mâh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [*yanmaga, -mag, -a*]

Zâhir olur **yansa** ten âteş dehânumdan benüm / Şu'le virür her yaña çün kim düşe âteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*yanasa, -sa*]

Âteş-i hicrân-ıla **yanmazdan** evvel cân u dil / Sora-gelmez mi 'aceb ol lebleri 'İsî- nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*yanmazdan, -maz, -dan*]

İremezsın bî-vefâlar vuşlatına iy gönül / Ger firâkıyla **yanarsañ** hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*yanarsañ, -ar, -sa, -ñ*]

Ûande eyler şem' yansa her gice pervâneler / Ben de **yansam** tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*yansam, -sa, -m*]

Çarh tennürında mâhuñ yüregi **yanmış** iken / Germ idüp dañı beter anı oda yakar güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*yanmış, -miş*]

Dün gice gördüm Muhibbî şu'le-i pervâneyi / Kaşdı **yanmagmış** meger sandum savaşı var-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*yanmagmış, -mag, -miş*]

Göğermiş yir yirin cismi **yanup** dil âteş-i 'ışka / Yıkılmış mest-i 'ışk olmuş düşüp dîvâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*yanup, -up*]

Benüm süz-ı derûnumda **yanar** derd ehline her dem / Muhibbî tab'ı miñnetden uzandukça zebân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*yanar, -ar*]

yaña: Yakın, civar II taraf, yön cihet.

Tîr-i bârân atdılar her bir **yañadan** gamzeler / Dil gibi sînemde bir muhkem hişârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*yañadan, -dan*]

Zîkr-i leb-i la'lûñ olalı vird-i zebânüm / Her bir **yañadan** güşuma irer benüm âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*yañadan, -dan*]

Zülf-i çevgân ile bâziçeye geldi o nigâr / Ser-i 'uşşâk aña her bir **yañadan** top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*yañadan, -dan*]

Yüz sürerler her **yañadan** gelüben 'âşıkları / Bâb-ı istîgnâda gördüm bir ulu dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*yañadan, -dan*]

vana geçer: Sürekli olarak yanmak // sürekli acı, elem çekmek.

Şem'-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden ne 'aceb / Kim Muhibbî giceler şubha degin **yana geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*yana geçer, -a-er*]

yañag: Yanak, yüzün iki tarafının her biri.

İy saçı sünbül lebi gonca **yañagi** verd-i ter / Bâğ-ı hüsnuñde olupdur gözlerüm yaşı maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*yañagi, -ı*]

Gözün nergis **yañaguñ** gül olaldan / Boyuña bendedür serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [*yañaguñ, -uñ*]

yañag: Yanak, yüzün iki tarafının her biri // Gülün yaprakları ve yumuşak yüzeyi.

İy gül **yañaguñ** ol gül-i handānuma beñzer / İy serv boyuñ serv-i hürāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [yañaguñ, -uñ]

yanagel: Yana gelmek, yanmak, yanıp tutuşmak // Aşk ateşiyle yanmak.

Şem‘-i cemāl-i yāra pervāne-veş tutuşdum / Kimdür diyen benümçün ol şem‘e **yanagelmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [yanagelmez, -mez]

yañagi ergavān: Erguvan yanaklı, erguvan gibi kırmızı yanaklı // sevgili.

Yine bir lāle-ruh sīnemde yir yir dāğ-ı gam yakdı / Göñül şehrine urdı bir **yañagi ergavān** āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [yañagi ergavān, -ı]

yandur: Yandırmak l 'aşk ateşiyle yakmak, tutuşturmak, ateşe verivermek.(TS).

Yandursa n'ola şem‘-i ruḥına beni dilber / Şem‘uñ daḥı pes yandugı pervāne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [yandursa, -sa]

Dün gice tā subḥ olunca niçe biñ pervānenüñ / Bāl ü perrin **yanduran** ol şem‘-i bī-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [yanduran, -an]

ya‘nī: Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce “Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki, sözün kısası, kısaca” anlamında kullanılır.

Bagla zencīr-i ser-i zūlfine dīvāne dili / **Ya‘nī** Mecnūn-şıfat başına sevdāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [ya‘nī,]

İrdi bir ḥālete dil içdi lebi cür‘asını / **Ya‘nī** cām-ı mey-ile sākī bu ḥālet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [ya‘nī,]

Zülfı ucını alur agzına mest olsa nigār / Def‘-i büy-ı mey için **ya‘nī** karanfil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [ya‘nī,]

Naḥ‘-ı hüsünde yine çignedür üftādeleri / At salup her taraḫa **ya‘nī** semendın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [ya‘nī,]

Ḥastayuz küyünda yıllardur ki miñnet beklerüz / İy ṭabīb-i dil lebüñden **ya‘nī** şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [ya‘nī,]

Āhdan zencīr idüp bu göñlümün kandīline / Yakmaga gam meclisinde **ya‘nī** micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [ya‘nī,]

Zülfı zencīrine asmış san zaḫan kandīlini / Cān u diller yakmaga **ya‘nī** ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [ya‘nī,]

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tācına **ya‘nī** dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [ya‘nī,]

yañıl: Yanılmak, hata yapmak.

Muhibbî rāh-ı küyuñda yatur pā-māl-i ‘ışk oldı / **Yañılup** dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*yañılup, -up*]

Muhibbî derd-ile oldı yolında hāk-ile yeksân / Dimedi **yañılup** bir dem benüm hāzır-güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*yañılup, -up*]

Muhibbî rāh-ı küyuñda senüñ çokdan ğubār oldı / **Yañılup** dimedüñ bir kez ki hāk-i üstüñ`ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*yañılup, -up*]

Gözlerüm yaşı **yañılmaz** gice vü gündüz akar / Müstedām ola ki artar anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [*yañılmaz, -maz*]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi çün yaşum **yañılmaz** ider āhır fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*yañılmaz, -maz*]

yanınca: Yanında, beraberinde.

Dimeñ dîvāne Mecnūn’a maħabbet mülki şahıdur / **Yanınca** tayr-ıla vaħşı yürür cümle sipāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*yanınca,]*

yanında: Kat, nezd, huzur [*Daha çok yanına ve yanında şeklinde kullanılır*] // iki şeyi mukayese ederken kullanılır.

İy mesīhā-dem zülāl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ **yanında** Hızır’uñ suyu san bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*yanında,]*

Āteş-i āhum **yanında** bir şerer nār-ı Hālil / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*yanında,]*

yañılıs: Yanlış, aslı olmayan.

Küfar-ı haddüñi haṭṭuñ yazup şerh eylemek ister / Ta’ālā’llāh anı hāk it gider **yañılıs** kitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*yañılıs,]*

yansam yakılsam: Yanıp yakılmak: şikāyet etmek, derdini döküp sızlanmak II çok sevmek, delice aşık olmak II yanıp kül olmak.

Şem’-i ruhsāruñ görüp **yansam yakılsam** tañ mıdur / Şem’ gördükçe yakar bāl ü perin pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*yansam yakılsam,]*

yanumca: Yanımda, benimle birlikte.

Çoklar yaşasun raħm kılup yaşuma her bār / Aglar bile **yanumca** benüm dīde-i hūnbār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1*). [*yanumca,]*

Mecnūn-şifāt derd-ile vādilere düşdüm / **Yanumca** baña olmaga hem-rāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [*yanumca,]*

yanuñda: Kat, nezd, huzur [*Daha çok yanına ve yanında şeklinde kullanılır*].

Ben şürāhī gibi **yanuñda** senüñ baş egdürem / Sākiyā senden kadeh ihsān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*yanuñda,]*

yanup kül olalı: *Tamâmen yanmak, yanıp kül hâline gelmek II mahvolmak, helâk olmak II büyük bir acı içinde bulunmak, acı içinde kalmak.*

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla **yanup kül olalı** gönül / Bezm-i gâmda kalmadı ekl itmege biryânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*yanup kül olalı, -alı*]

yanup kül oldu: *Tamâmen yanmak, yanıp kül hâline gelmek II mahvolmak, helâk olmak II büyük bir acı içinde bulunmak, acı içinde kalmak.*

Âteş-i ‘ışka Muhibbî yana hâkister ola / Nâr-ı ‘ışk ile nite **yanup kül oldu** Çaknûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*yanup kül oldu, -dı*]

yanup tutuşup: *Yanıp tutuşmak, yanıp kül olmak.*

Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i mahzûn iniler / Bile **yanup tutuşup** derd-ile gerdün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*yanup tutuşup, -up*]

yanup yakılmışam: *Yanıp yakılmak: şikâyet etmek, derdini döküp sızlanmak II çok sevmek, delice âşık olmak II yanıp kül olmak.*

Döne döne âteş-i hicre **yanup yakılmışam** / İy Muhibbî gönlüme kebâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*yanup yakılmışam, -mı, -am*]

yanup yakılmışam: *Yanıp yakılmak: şikâyet etmek, derdini döküp sızlanmak II çok sevmek, delice âşık olmak II yanıp kül olmak.*

Döne döne âteş-i hicre **yanup yakılmışam** / İy Muhibbî gönlüme kebâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*yanup yakılmışam, -mı, -am*]

yap: *İnşa etmek.*

Cefâ sengiyle miñnet topragına / Binâ-yı ‘ışkı **yapsañ** muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*yapsañ, -sa, -ñ*]

Niçe bir kaşruñ **yaparsın** hışt-ı sîm ü zer ile / Yâ niçe bir ‘iys ü ‘işret çün döşersin sen bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*yaparsın, -ar, -sın*]

yap: *İnşa etmek. II dil bağlamında gönül almak, gönlü mamur eylemek.*

Egerçi kim **yapar** dil hânesin yâr / Döner ol dem yıkar yine şabî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*yapar, -ar*]

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr / Anı da **yapar** böylece mi‘mâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*yapar, -ar*]

yapıl: *Yapılmak, inşa edilmek, örülmek, hazırlanmak.*

İy Muhibbî faqr-ıla iden kanâ‘at ihtiyâr / Sîm ü zerden **yapılan** kaşr-ıla eyvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*yapılan, -an*]

yaprag: *Yaprak.*

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül **yapragı** var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*yapragı, -ı*]

yapu: *Bina, inşaat, ev, yapı.*

Cefâ sengiyle miñnet toprağinsuz / Mahabbet **yapusu** hiç muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*yapusu, -sı*]

yapuya gelür: *Yapıya gelmek, yapılabilir olmak, yapılmaya elverişli olmak.*

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ toprağını / Dil-i vîrânı sanur kim dağı **yapuya gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*yapuya gelür, -ür*]

yâr: *Sevgili l dost.*

Yâr elinden zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd elinden ger içem tiryâk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*yâr,]*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim ne bilür / **Yâr** ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*yâr,]*

Dil ü cân terkin urup dil yine dildâra gider / Dil ü cân derdini ‘arz itmege ol **yâra** gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*yâra, -a*]

Bir saçı sünbül yüzi gül **yârı** gördüm bir nazar / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*yârı, -ı*]

Her taraftan güller açılır cihân rüşen olur / **Yâr** nâz-ıla kaçan gelse ‘izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*yâr,]*

Yâra ‘arz-ı hâl için âh eyleyüp kan ağlasam / Hiç te’sîr eylemez kalbin meger mermer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [*yâra, -a*]

Her ne deñlü **yâr** düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür ol döst er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*yâr,]*

Cân virem **yâra** dir-iseñ yüri kallâş olıgör / Kanda bulursa cefâ tîğımı kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*yâra, -a*]

Yâra ‘arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbî ki bu ne gavgâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [*yâra, -a*]

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî meyhânedede / **Yârı** bulursın Muhibbî cehd kıl arayıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*yârı, -ı*]

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ **yârı** dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*yârı, -ı*]

Bilsem eşküm n’içün itmez gönline **yârıñ** eğer / Dirler elmâs iy Muhibbî seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*yârıñ, -ıñ*]

Yâra sundum ‘iydgehde gönlümi elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*yâra, -a*]

- ‘Aceb bilsem gül-i ra‘nâ ne yüzden beñzemiş **yâra** / Hâyâsuz ‘ârî terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [yâra, -a]
- Ol gül-i hâmrâda şebnem mi sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında **yâruñ** katre katre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [yâruñ, -uñ]
- Şol kadar bârân-ı eşk âhum şehâbından yagar / Kâlbine **yâruñ** eşer itmez ‘aceb mermer midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [yâruñ, -uñ]
- Yârî ağyâr-ıla gördüm san gül oynar hâr-ıla / Bülbül-i şürîde-veş bu âh u zârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [yârî, -î]
- Kim elif gibi reh-i ‘ışkında **yâruñ** togrudur / Bakışından çeşmi aña gamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [yâruñ, -uñ]
- Zehr olur ger gayr elinden içeyim âb-ı hayât / **Yâr** elinden zehr nüş itsem baña cüllâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [yâr,]
- Saçı sünbül ‘ârîzî **yâruñ** gül-i hâmrâ geçer / Bâğ ara serv-i şehîden kâmeti a‘lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [yâruñ, -uñ]
- Yâra nâmuñ ne didüm didi meh-i tâbâna sor / Leblerin sordum didi var bu hadîsi câna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [yâra, -a]
- Yâr daksun cevher-i nazmumî lâyıķ gûşına / Çün Muhibbî her sözüñ bir gevher-i nâ-yâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [yâr,]
- Sâye-i zülfi midür haddinde **yâruñ** yoğsa haç / Lebleri kâdında cem‘ olmuş ve yâhûd mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [yâruñ, -uñ]
- Sevme hercâyî güzel virme Muhibbî aña dil / **Yâr** bî-‘ahd olıcak mihr ü maħabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [yâr,]
- Zârılgum diñlemezsenn didüm iy gül yüzlü **yâr** / Didi küyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [yâr,]
- Olmasa **yâr** Muhibbî şeh-i hûbân eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [yâr,]
- Salınur ‘işve ile her tarafa nâz-ıla **yâr** / Âh bu şiveyi ne serv ne şimşâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [yâr,]
- Câmi‘-i hüsniinde **yâruñ** tâķ-ı ebrûsın gören / Secdeden kaldurmayup başın anı mihrâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [yâruñ, -uñ]
- Gül‘izâr-ı hüsni **yâruñ** tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cü sînesin tölâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [yâruñ, -uñ]
- Düşüp öñine gâşiyesin götürür şabâ / Şeb-dîz-i zülfe **yâr** kaçan kim süvâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [yâr,]
- Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ **yâr** / Âhîr sanur mısın ki gelüp saña **yâr** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [yâr,]
- Mâha diñ öykünmesün **yâruñ** hilâl ebrûsına / Kanda beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [yâruñ, -uñ]

Dün ikrār eylemişken buseyi **yār** / ‘Aceb n’oldı bugün inkār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*yār,]*

Salınsa nâz-ıla **yārum** gören dir serv-kāmetdür / Ne serv-kāmet olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*yārum, -um]*

Bir bencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruhuñuñ şevkine iy **yār** kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [*yār,]*

Bir bencileyin sîne siper seng-i cefāya / Bu küh-ı maḥabbetde belā **yār** kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [*yār,]*

Şāne gibi pāralansa tañ mıdur bu cān u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini **yāruñ** şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*yāruñ, -uñ]*

Nāvek-i gāmesine döymeye sīnem siperi / Kaşı yasını kaçan ‘işve ile **yār** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*yār,]*

Gönderür seng-i cefā **yār** belā topragını / Dil-i vīrāni sanur kim daḥı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*yār,]*

Añma efsāne-i Mecnūn’ı ko uyḥu getirür / Beni añ **yārum-ıla** kuru meşelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*yārum-ıla, -um-, -ıla]*

Egerçi kim yapar dil ḥānesin **yār** / Döner ol dem yıkar yine şabī-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*yār,]*

Açup çün muşhaf-ı ḥüsnin tefe’’ül eyledüm **yāruñ** / Elifdür kāmeti geldi yine ferḥünde fālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*yāruñ, -uñ]*

Nāz-ıla ben mübtelāsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim **yār** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*yār,]*

Aglayup zārīlık ile eylesem yüz biñ niyāz / **Yār** nāzın arturur biñ dürlü istignā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*yār,]*

Muhibbî sīnede peykān[ı] **yāruñ** / Müdām olsun dil ü cān merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*yāruñ, -uñ]*

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / ‘Ālem yüzine gün yüzü **yāruñ** ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [*yāruñ, -uñ]*

Yāra varup dün gice dil derdini ‘arz eyledüm / Ḥ‘āba vardı gözleri yanında san efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*yāra, -a]*

Didüm ki **yārumuñ** yokdur nazīri / Eger var-ısa eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [*yārumuñ, -um, -uñ]*

Kurılmışdur zenaḥdāni ki san top / Ḥaṭı **yāruñ** ḥişār-ı rīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*yāruñ, -uñ]*

Mu‘aṭtardur yine ‘ālem dimāḡı / Şabānuñ **yār** zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [*yār,]*

Yār Muhibbî ḥūblar içre eyle maḥbūb ola kim / Ḥalk-ı ‘ālem ḥayretinden ısırrur barmaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*yār,]*

Ele girdüğü dem **yāruñ** ayagı / Öpüp başda koyanuñ devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [*yāruñ, -uñ]*

- (٧) Lā diyemezem hükmüne fermān kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin pāre i **yār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*yār,]*
- (٨) Yanar āhum odından tutuşup sakf-ı felek / Yakalı hasret-ile **yār** beni leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*yār,]*
- Olurdi **yārı** kuçmak pīrehensüz / Eger cān tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*yārı, -ı]*
- Zer oldı ruḥum sīm yaşumdan baña ne sūd / Çün **yār** gelüp bir nazar sīm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*yār,]*
- Muhibbî **yārı** aḡyār-ıla gördüm / Didüm ‘ālemde gül var mı dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [*yārı, -ı]*
- Görün aḡyārı **yāruñ** işiginde / Perī olmaz imiş āh Ehremensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*yāruñ, -uñ]*
- Cihān bāḡında çün **yār** eksük olmaz / Anuñçün āh-ıla zār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*). [*yār,]*
- ‘Aceb olmaya ger **yārum** benümle hem-nişin olmaz / Gedālar olı-gelmişdür ki şehlerle qarın olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [*yārum, -um]*
- ‘İyde niçelerün irdi eli **yāra** henüz / Kaldı ortada dirġā dil-i āvāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*yāra, -a]*
- Zülfüni boynuma dakduñ didüm ol **yār** didi / Seni dīvāne-şifāt vālih ü şeydā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*yār,]*
- Görmege ben ‘āşık-ı dil-ḡasteyi **yār** istemez / Dil ṭabībīdür velī itmege tīmār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [*yār,]*
- Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u Mecnūn kışşasın / İy Muhibbî **yār** eger güş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*yār,]*
- Ölince yūri **yārı** ṭaleb eyle Muhibbî / ‘Āşık olana dünyede ārām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*yārı, -ı]*
- Raḡm eyle disem **yāra** ider nāza ser-āḡāz / ‘Āşık ki niyāz eyleye ma‘şūka kılur nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*yāra, -a]*
- Gül ruḡlarınuñ şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilā nāleler it **yār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*yār,]*
- Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi gülşende libāsın meger ol **yār** sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*yār,]*
- ‘Āşık oldur **yār** eger yagdursa yüz seng-i cefā / Başına biñ zaḡm iderse hergiz āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [*yār,]*
- Yār çün kim nazar itmez bu sözüm gevherine / Māl-ı Kārūn ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*yār,]*
- Yār bir gün dimedi ḡāl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yāra bizüm ādemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*yār,]*

- Yār bir gün dimedi hāl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur **yāra** bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [yāra, -a]
- Nev-bahār eyyāmı geldi geçdi ‘ömrüm **yārsuz** / Bülbül-i şürde n’itsün çün ola gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [yārsuz, -suz]
- Gül yüzüñsüz ‘äleme kılmaz nazar cān bülbüli / Gülşen ü bāg-ı irem külhen görünür **yārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [yārsuz, -suz]
- Dōstlar ben ölmedin billāhi tedbīr eyleñüz / ‘İşk içinde hālümü ol **yāra** taqrīr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [yāra, -a]
- Çünki görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bāri **yārumla** beni bir yirde taşvīr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [yārumla, -um, -la]
- Her dem vişāle va‘de ider eylemez vefā / Vardur egerçi **yār-ıla** kavlı ü qarārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [yār-ıla, --ıla]
- Her kaçan el ursa çevgān-ı ser-i zülfine **yār** / Cān-ıla serden tolısardur bizüm meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [yār,]
- Dōstlar luṭf eyleyüp aḥvālümü **yāra** diñüz / Derd-ile dil-ḥasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [yāra, -a]
- Dil ṭabībidür meded derdüme dermān eylesün / Kaldı cāndan bir ramaḫ aḥvālümü **yāra** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [yāra, -a]
- Ol **yār** bu ben ‘āşıḫa hergiz nazar itmez / Sengīn diline nāle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [yār,]
- Sīm olsa yaşum zerd-i ruḫum baña ne assı / Çün **yār** bugün iltifet-i sīm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [yār,]
- Ol **yār** geçer nāz-ıla bir dem nazar itmez / Sāḫtdur dili nāle vü āhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [yār,]
- ‘Āşıḫ oldur **yār** ger yagdursa şad seng-i cefā / Başa biñ zaḫm irse hergiz āh u vāḫı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [yār,]
- Ol **yār** benümle bir dem olduḡı yokdur olmaz / Mūnis perīye âdem olduḡı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [yār,]
- Āh it Muhibbî her dem kim gördi **yār[ı]** mahrem / ‘Āşıḫ olur mı bī-ḡam olduḡı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [yār[ı], -[ı]]
- Āh kim ben bülbüle gül yüzlü **yārum** söylemez / İñledüp gūş itmeyüp feryād zārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [yārum, -um]
- Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki **yārum** söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [yārum, -um]
- Cevr-ile öldürse beni **yār** niyāz / Devleti pāyende vü ‘ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [yār,]
- Sa‘y eyleme aḡyārsuz **yār** ele girmez / Gülşende nite bir gül-i bī-ḫār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1*). [yār,]
- Sanmañuz cevri ü cefā **yār** eylemez / Giñ cihānı başuma dār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 1*). [yār,]

Yârı ağıyar-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihân bâğında bir gül bitmez-imiş hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [yârı, -ı]

Küy-ı yârı n'eylerem görmek dilerem yârı ben / Bu Muhibbî cennete kâmil degül dîdârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [yârı, -ı]

'Aynuma almam cihânı dōstlar ben yârsuz / Gözine 'âlem kafeşdür bülbülün gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [yârsuz, -suz]

Nâle vü feryâd u zârîdür benim dün gün işüm / Yâ İlâhî olmasun 'âlemde kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [yârsuz, -suz]

Süz-ı 'ışkımdan hikâyet eyledüm yâra biraz / Didi 'âşık dirilen hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [yâra, -a]

Görübün çeşm-i şehläsını yâruñ / Ki âhü-yı Hıtâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [yâruñ, -uñ]

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda dañı durur imiş mübtelâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [yâr,]

Anuñ-ıçun gönca gibi yâr güftâr eylemez / Kim dehâni olduğın 'uşşâka izhâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [yâr,]

Nâle kılsam mürdeler kalkar kıyâmetdür sanur / Tañlaram nâz uyhusından yârı bî-dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3*). [yârı, -ı]

Küyına varmaga sanmañ kim beni yârum komaz / Tâli'ümdür dōstlar baht-ı siyehkârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1*). [yârum, -um]

Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [yâr,]

Gözleri hañcer çeküp kanlar dökerse gam degül / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [yâra, -a]

Niçe başlar kesilüp her yaña hün ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala çün hañcer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [yâr,]

Bir sencileyin ruñları gül yâr ele girmez / Bir bencileyin bülbül-i gülzâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [yâr,]

İy Muhibbî muşhaf-ı hüsninde yâruñ dir gören / Hañt u hâle nokta vü i'râb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [yâruñ, -uñ]

Baña mihr ü vefâ dildâr kılmaz / Dimeñ cevr ü cefâyı yâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1*). [yâr,]

Muhibbî yaşın ol yâr ayagına / Nişâr itmez dimeñ dînâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [yâr,]

Çün kim ayırdı beni sevgülü yârumdan felek / Bes harâm olsun baña dünyâda dirlik yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [yârsuz, -suz]

Çün kim ayırdı beni sevgülü yârumdan felek / Bes harâm olsun baña dünyâda dirlik yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [yârumdan, -um, -dan]

Nev-bahâr eyyâmı geldi kim olursa yârsuz / Bülbül-i bî-çâredür kim kalısar gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [yârsuz, -suz]

- Âh u nâleñden Muhibbî **yâr** añlar halûñi / Sözüñi uzatma çün kim ‘arife bir nükte bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [yâr,]
- Şem‘ gibi giceler tâ şubha dek kan aqlaram / Şohbet eyler gice gündüz **yâr-ıla** her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [yâr-ıla, --ıla]
- Kıldı sevdâ-yı ser-i zülfini **yâruñ** dil heves / Bu sebebdendür şabâ gibi gönül müşğîn- nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [yâruñ, -uñ]
- Cârüb idüp bu kirpügümi dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma ‘âr ider ol **yâr** bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [yâr,]
- Kan ider ol **yâr** beñzer geydi gülğünî libäs / Kaşr-ı hüsne baş açup karşu tururlar cümle näs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [yâr,]
- İy Muhibbî büsesine naqd-i cân-ıla harîd / Olmışam dürlü bahâya **yâr** bazar eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [yâr,]
- Hande eyler şem‘ yansa her gice pervâneler / Ben de yansam tañ mı **yârum** âteşin ruhsâr-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [yârum, -um]
- Yâr şîrîndür dilâ şeftâlû-yı la‘le iriş / Âfitâb-ı hüsni-ile bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [yâr,]
- Biñ kerre eger hâlümü ‘arz eylesem ol **yâr** / Bir lahzada eyler bu kadar hâli ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [yâr,]
- Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol **yâra** gelür bu dirhem ü dinâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [yâra, -a]
- Lebleründen hastayam bir büse didüm didi **yâr** / Sözüni tagıtdı beñzer ölecek sayru-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [yâr,]
- Yârı ağyâr-ıla gördüm nite kim gül hâr-ıla / ‘Andelîb-i dil anuñçün âh u feryâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4*). [yârı, -ı]
- Mümkin mi saña raħm gele **yâr** dilinden / Dünyâda Muhibbî kişiye raħm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [yâr,]
- Mu‘aţtar zülfine **yâruñ** n‘ola bağlansa cân u dil / Mu‘anber kâküli mihr ü mehe çünki kemend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [yâruñ, -uñ]
- Muhibbî bü ile toldı dimägüm / Meger zülfine **yâruñ** şâne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [yâruñ, -uñ]
- Saña cevr ide Muhibbî **yâr** ağyâra vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [yâr,]
- Yüzüme bakmaz oldı âh yine yâr-ı cefâkârum / Raķîbüm beñze[dü]r **yâra** beni her bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [yâra, -a]
- Dün gice kodum **yâr** işigi taşına baş / Gözümden akar hün-ı ciğer sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [yâr,]
- Ėam degül tîğ-ı sitemden çâk olursa bu gönül / Ėamzesin **yâruñ** işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [yâruñ, -uñ]

Mihr ile bir kez nazār kıldı baña çeşmiyle **yār** / Çok şükür kim tāli‘üm ‘ālemde bahtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*yār,]*

Yār vaşlum isteyen yolunda cân virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebānum vāy ne ra'nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*yār,]*

N'ola ‘arz eyler-istem **yāra** sirişküm gevherin / Olmışam kulzüm-i ‘ışk içre dilā ben ğavvāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*yāra, -a]*

Çünkü gördüñ **yār** Muhibbî zülf çevgān eylemiş / ‘Āşık iseñ başuñı top eyleyüp meydāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*yār,]*

Ruĥlarını eyledi ben ‘āşık ol **yār** ‘arz / İtdi san gül ruĥlarını bülbüle gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*yār,]*

Büseye cân nakdın aldı **yār** bāzār eyledi / Di Muhibbî ya ne hışm eyler çün olmışdur ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*yār,]*

Yāruñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî rāyegān / Yolına anuñ dil ü cânı fedā kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*yāruñ, -uñ]*

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi dildāra ‘arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa **yāra** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*yāra, -a]*

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekīme / Bak **yār** liķāsına ki tā kim gide emrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*yār,]*

Meclisde meger hüsüne **yāruñ** dil uzatmış / Şem‘uñ dilini n'ola eger kim kese mıkrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*yāruñ, -uñ]*

İy Muhibbî **yār** cevır ‘ilmin be-ġāyet hoş bilür / Lîk fenn-i mihrilmezer okısa eyler ġalaĥ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*yār,]*

Muşhaf-i hüsüne **yāruñ** virdi ziyet hāl ü ĥaĥ / Ĥaĥ daĥı rüşen görintür olsa i‘rāb u nuĥaĥ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*yāruñ, -uñ]*

yār: *Dost, arkadaş.*

Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı göñlüme / Anı izhār eyledi bildüm o da aġyār-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*yār,]*

yār ider: *Dost, sevgili etmek.*

Eger cevır ü eger miĥnet eger ġam / Anı kim **yār ider** ‘ayn-ı şafādür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*). [*yār ider, -er]*

yār olmaz: *Dost ve yakın olmak, yardımcı olmak.*

Güzeller gerçi bî-ĥaddür cefā vü cevır māyiller / Eger yolında cân virseñ sentüñle biri **yār olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*yār olmaz, -maz]*

yār olur: *Dost ve yakın olmak, yardımcı olmak.*

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Âhîr sanur mısın ki gelüp saña **yâr olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*yâr olur, -ur*]

vara: 1. Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çıban 2. teşmil. Bir şeyin üzerinde açılan kesik, oyuk, yarık 3. mec. Üzüntü, acı, dert.

Ğamz oklarıyla sîne vü dil şerha **yaradur** / Bagrumı eger sorar-ısañ päre pâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*yaradur, -dur*]

Ne sebebendür didüm sînemde biñ biñ **yaralar** / Didi ğamzem oklarından irişen peykâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*yaralar, -lar*]

Yarama merhem-durur çün zaħm-ı döst / Cânuma tîr-i każası hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*). [*yarama, -m, -a*]

Didiler **yaralar** n'eyler Muhibbî sîne vü dilde / Didüm ki bir kemân-ebürü nigârûñ yâdigâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*yaralar, -lar*]

Ugrın ugrın ğamzelerle sînem üzre **yaralar** / Ol kaşı ya ğamzesi ok yâdigâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*yaralar, -lar*]

yaradan hakkı: Allah hakkı, Allah için: Doğrusu. İşin / Sözün doğrusu.

Gerekmez efser-i Dârâ yiter çün hâk-i dergâhuñ / **Yaradan hakkı** ol baña hemân tâc-ı sa'âdetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*yaradan hakkı,]*

varak itdüm: Hazırlık yapmak, hazırlamak.

Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / Koşar mı kandadur ol zülf-i şebdîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2*). [*varak itdüm, -dü, -m*]

yaralar urşa: Yaralamak, yaralar açmak.

Yaralar urşa ne ğam sen gül için baña raķîb / Bu meşeldür ki diken zaħmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*yaralar urşa, -sa*]

varalu: Yaralı, yaranmış.

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tîz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir **varalu** naķçîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*varalu,]*

yārān: Arkadaşlar, dostlar.

İtleri karşı gelür kûyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni **yārān** diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*yārān,]*

Nâzükâne el salar **yārāna** yelken takyesi / Nâz-ıla başına alsa anı key mevzün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*yārāna, -a*]

Derd ü miñnet hâne-i dilden varupdur rāhata / Seslilik itme dilā kim hücrede **yārān** uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*yārān,]*

Ele sâgar alalum şevk-ile rindâne biraz / Gel diñüz açılalum gülşene **yārāna** biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [yārāna, -a]

Bezm-i ğamda hūn-ı dil nūş itmege **yārān** ile / Miñnet ü derd ü elem oldı bizüm peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [yārān,]

Ğam ile bu hālüm tebah ahvālümü sormaz mısız / **Yārān** nedür hālūñ diyü bu hālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [yārān,]

Muhibbî bendesi olup cihān içinde dildāra / Kamu **yārānı** terk eyler karar itmez bir ān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [yārānı, -ı]

Şehīd olsam eger ‘ışkıyla **yārān** / İdesiz penbe-i dāğum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [yārān,]

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / Gerekdür anı **yārān** ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [yārān,]

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle **yārān** anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [yārān,]

Bahr-ı dilden çıkarup ğavvāş olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup **yārān** hemān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4*). [yārān,]

yārān: *Dostlar II sevgililer.*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine **yārān** şevkine / Tāze tāze gül gibi rengin gazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [yārān,]

varas: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

Gün yüzinde hoş **varaşur** ol hilālî kaşlar / Kim anuñ naqşında ‘ācizdür kamu naqqāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [varaşur, -ur]

Bister-i gülden **varaşur** saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālın ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [varaşur, -ur]

Hırāmān ol yüri serv-i ser-efrāz / **Yaraşur** her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [yaraşur, -ur]

Hırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / **Yaraşur** her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [yaraşur, -ur]

Hırām ol yüri iy serv-i ser-efrāz / **Yaraşur** her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [yaraşur, -ur]

yār-ı bed-hū: *Huysuz, asık surathı yar.*

Bakar mıydı baña ol **yār-ı bed-hū** / Yaşum sım olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [yār-ı bed-hū,]

yār-ı cefā-cü: *Cefa edici yar, zalim sevgili.*

Hāk-i rāh olup buse idüm pāy-ı der idüm / Ol **yār-ı cefā-cū** bu ‘aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*yār-ı cefā-cū,*]

Gönder ilerü gamzeñi iy **yār-ı cefā-cū** / Çeşmüñ gibi kan dökücü hün-ḥ`ār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*yār-ı cefā-cū,*]

yār-ı cefā-hū: *Cefayı ve eziyeti huy edinen sevgili // Eziyet eden, zalim, gaddar sevgili.*

İy **yār-ı cefā-hū** Muhibbî göz[i] yaşın / Teskîn iden hāk-i derüñdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*yār-ı cefā-hū,*]

yār-ı cefākār: *Cevr ve cefa eden yar, sevgili.*

Bir sencileyin **yār-ı cefākār** kimüñ var / Bî-raḥm u dil-fiğār u sitemkār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [*yār-ı cefākār,*]

Bir sencileyin derd-ile bî-çäre Muhibbî / Bir sencileyin **yār-ı cefākār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*yār-ı cefākār,*]

yār-ı cefākārum: *Cevr ve cefa eden yar, sevgili.*

Yüzüme bakmaz oldı āh yine **yār-ı cefākārum** / Raḳībüm beñze[dü]r yāra beni her bābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*yār-ı cefākārum, -um*]

yār-ı dil-firīb: *Gönül aldatan sevgili.*

Hüsnüñ zamāne hüsnidür iy **yār-ı dil-firīb** / Aldanma gel bu hüsnüñe ki devrān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [*yār-ı dil-firīb,*]

yār-ı nāzenīn: *İşveli, cilveli, nazlı sevgili // İnce yapılı, nârin sevgili.*

Ol **yār-ı nāzenīn** ola kim bir ḳadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümü bisāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*yār-ı nāzenīn,*]

yār-ı perī-çehre: *Peri yüzlü güzel sevgili.*

Terk eyle kamu fikri hemān saña gereklü / Bir **yār-ı perī-çehre** vü mey āb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*yār-ı perī-çehre,*]

yār-ı vefādār: *Vefalı, sadakatli sevgili.*

Cehd itme dilā **yār-ı vefādār** ele girmez / Sanma ki velî cevri ü cefākār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [*yār-ı vefādār,*]

yarıl: *Parçalanmak, yarılmak.*

Müdde`inüñ acı sözinden Muhibbî bu yürek / Zehre döyemez **yarılur** san kâse-i fağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*yarılur, -ur*]

yarım: Gelecek, ilerideki zaman.

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olırsar hāli kişi hōd **yarım** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*yarım, -ı*]

yarına çıkabilmez: Yarın olmaya devam etmek, yarın da yaşamak.

Salma beni dāyimā ferdālara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [*yarına çıkabilmez, -a-mez*]

yaş: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Ol cefākārūñ cefāsı gönlüme her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden **yaş** yerine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*yaş,]*

Gözün **yaşını** dök ki bulasın cevāhiri / Ğavvāş-vār sen de o baħr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*yaşını, -ı, -n, -ı*]

Pāyuña n'ola dökse Muhibbî gözi **yaşım** / Bu sakladuğı sım ü zeri yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*yaşım, -ı, -n*]

Başımı kesdi gözüm **yaşına** rahım itmedi hıç / Kılıcın hünī olan kırıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*yaşına, -ma*]

Dīdeden akdı gözün **yaşı** revān oldı yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-kağı yāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

Gözlerüm **yaşı** gibi aksa kaçan āb iniler / Olıcak bir kiřiñün gözleri bī-h'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Gözlerüm **yaşı** dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim kurıla su üstine dölāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*yaşı, -ı*]

Māyil olur gözlerüm **yaşına** ol serv-i revān / Şöyle beñzer kim sanur ol sımten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*yaşına, -ı, -n, -a*]

Gel iy serv-i hırāmānum gözüm **yaşına** rahım eyle / Ki merdüm-zādedür āħir görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*yaşına, -ı, -n, -a*]

Olaldan 'arızuñ gül kāmētün serv / Akar küyuñda **yaşum** 'ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*yaşum, -um*]

Gözüm **yaşı** 'aceb midür benim her sū revān olsa / Ğayāl-i kağdı bāğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

Umaram gözlerüm **yaşı** mürür-ıla ide te'şir / Egerçi kalbini dirler nigāruñ kağı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

Turmaz akar gözlerüm **yaşı** iniler bu gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]

Dīdeler segrür 'aceb ol gözi āfet mi gelür / **Yaş** revān oldı akar ol sehī-kāmēt mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*yaş,]*

Hayme kursa 'ışk řāhı gelse dil řahrāsına / Gۆzlerüm **yaşı** yinilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]

Girelden deyr-i ğam içre bu göflüm erġanün oldı / Gۆzümün **yaşına** baksañ řarāb-ı erġuvānīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*yaşına, -ına*]

Gördün gۆzüm **yaşını** bu sīnem otagına / Girüp taħammül eyle ki bārān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [*yaşını, -ını*]

Gۆzlerüm **yaşı** benim key sakınıñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ġarķ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]

Kanda kim gül açılır lā-būd olur anda hezār / Kankı dilde kim maħabbet var akıdur **yaşlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*yaşlar, -lar*]

Gۆzlerüm **yaşlar** döker kirpüklerüm cārüb olup / Benden öġrensün kamu bu hıdmeti ferrāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*yaşlar, -lar*]

Şarāb itmiş gۆzüm **yaşın** kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gۆzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*yaşın, -ın*]

İki çeşmüm revān itmiş **yaşını** ya yabān gۆzler / Nitekim dūd-ı dil dilden çıkıcak āsümān gۆzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*yaşını, -ını*]

Pāyuña dökmege benim servüm / **Yaşumı** sīm idem yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*yaşumı, -umı*]

Bāġ-ı hüsñ içre eger seyr itse ol serv-i hırām / Cü yirine gۆzlerüm **yaşı** benim akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

ġam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem h`āb ider / Gۆzlerüm **yaşı** cihānı bil ki ġarķ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Dilde haţtuññ hayāli gelse **yaşum** mevc urur / Nite kim kılca ġubār olsa anı deryā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]

İy saçı sünbül lebi ġonca yañıġı verd-i ter / Bāġ-ı hüsñünde olupdur gۆzlerüm **yaşı** maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Bezm-i ġam içre cānā sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāġar **yaşum** řarāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*yaşum, -um*]

Bahr olalı sirişküm ġarķ oldı anda cismüm / Mevc urduġınca her dem **yaşum** ġabāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]

Bahār-ı hüsñüñe karşı benim serv-i hırāmānum / Akar cūlar ġibi her dem gۆzüm **yaşı** bulanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

Ķaddümi dü-tā eyleyüp āh okların atdum / Rengīn **yaşumı** eyledüm ol yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*yaşumı, -um, -ı*]

Niġārā gۆzlerüm **yaşı** baķamdur / Anuñçün kim yidüġüm derd ü ġamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Çün oldum mülk-i 'ıřķuñ pädişāhı / **Yaşum** leşker baña āhum 'alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*). [*yaşum, -um*]

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî revân oldı **yaşum** gibi / Yiter gülzâr-ı ‘âlemde benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]

Şâh-ı gam geldükçe gönlüm pâyına işâr için / Gözleri **yaşımı** sîm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*yaşımı, -i, -n, -i*]

Dehr eli âhir büker bu kâmetüni çeng ider / Bezm-i gamda iy göñül inle **yaşuñı** eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*yaşuñı, -uñ, -i*]

Ola kim rahm idüp meyl ide dildâr / Gözüñ **yaşımı** sîm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*yaşımı, -i, -n, -i*]

Şâyed ki teraḥḥüm ide bir daḥı Muḥibbî / Araya düşür gözlerüñüñ **yaşımı** yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*yaşımı, -i, -n, -i*]

Çoklar yaşasun rahm kılup **yaşuma** her bâr / Aglar bile yanumca benüm dîde-i ḥünbâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1*). [*yaşuma, -um, -a*]

Muḥibbî gülşen-i dilde müdâm aksun gözüm **yaşı** / Kim anda cilveler eyler ḥayâl-i serv-i dälüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*yaşı, -i*]

Derün-ı sînde bagrum ser-â-ser pāralanmışdur / Anuñçün gözlerüm **yaşı** kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*yaşı, -i*]

Gözüm **yaşım** revân itdüm benüm bir serv-i dälüm var / Bi-ḥamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge ḥälüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [*yaşım, -i, -n*]

Gözüm **yaşı** içinde zevraḳ-ı dil / Yürür âvâre yelkenüz gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [*yaşı, -i*]

Nişâr itmege dilber ayagina / Gözüm **yaşı** anuñçün sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*yaşı, -i*]

Meyl-i ṭab‘ı çünki o serv-i revânadur / Anuñ için pâyına **yaşum** revânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*yaşum, -um*]

Gözüm **yaşı** revân oldı yinilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhâ sehî serv-i revânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*yaşı, -i*]

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Yüzüm altuna **yaşum** sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*yaşum, -um*]

Gülşenüñ rengin kabâsı gül midür bülbül midür / Şişelerle tolu **yaşı** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*yaşı, -i*]

Bakar mıydı baña ol yâr-ı bed-ḥü / **Yaşum** sîm olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*yaşum, -um*]

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden Ceyḥün gibi / Gözlerümüñ **yaşıdır** kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*yaşıdır, -i, -dur*]

La‘l-i nâbuñ ḥasretinden bu Muḥibbî ağlasa / Gözleri **yaşı** anuñ ya dürr ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*yaşı, -i*]

Gözlerüm **yaşım** şarâb u bagrumı itdüm kebâb / Ḥayl-i dilde çün ḥayâl-i dilrübâ mihmân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*yaşım, -i, -n*]

- Anuñçün gözlerüm **yaşı** akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur yaşum iki ‘aynum bînarıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3). [yaşı, -ı]
- Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur **yaşum** iki ‘aynum bînarıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3). [yaşum, -um]
- Muhibbî düşeli baħr-ı ğam içre / Şadef çeşmi **yaşı** dürr-i ‘Adendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5). [yaşı, -ı]
- Görelde ol boyı serv-i revânı / Gözümün **yaşı** tursa bir dem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5). [yaşı, -ı]
- Gözlerüm **yaşı** dökildükçe bu gönüm çarħ urur / Hîç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2). [yaşı, -ı]
- Yıllar geçer üftâdeye dilber nazar itmez / Beñzer ki dil-i saħtına **yaşum** eşer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1). [yaşum, -um]
- Zer oldı ruħum sîm **yaşumdan** baña ne sūd / Çün yâr gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3). [yaşumdan, -um, -dan]
- Yaşum târ u kadüm çeng olalı âħ / **Yaşum** târ u kadüm çeng olalı âħ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4). [yaşum, -um]
- Yaşum târ u kadüm çeng olalı âħ / **Yaşum** târ u kadüm çeng olalı âħ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4). [yaşum, -um]
- Geçid virmez gözümün **yaşı** taşdı / Kaşumdan özge aña pül gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4). [yaşı, -ı]
- Gözümün **yaşıdur** revnak viren bu gülsitânuña / Dime kim olıcak bārân bitüp gül lâlezâr olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3). [yaşıdur, -ı, -dur]
- Bir nazarla ħün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryâya âħir **yaşumı** bu kaş u göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1). [yaşumı, -um, -ı]
- Gözüm **yaşı** bile ğitdi ğidüp ol Yūsuf-ı Mışrî / Bu dil Ya‘küb’ı ħüzn içre kalur sanmañ ħazîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2). [yaşı, -ı]
- Gözlerüm **yaşına** gel salma gönül zevraķını / Bād-ı âħ-ıla muħâlif anı deryâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4). [yaşına, -ı, -n, -a]
- Ol ki **yaşın** sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3). [yaşın, -ı, -n]
- Gözlerüm **yaşı** yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedâm ola ki artar anuñ-ıla demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4). [yaşı, -ı]
- Bir boyı servün firâķından görenler **yaşumuz** / Bir akar sudur didiler dîde-i nemnâkümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4). [yaşumuz, -umuz]
- Gözün **yaşı** günâhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2). [yaşı, -ı]
- Gözüm **yaşıyla** âħ âhum elinden / Olupdur bu ikisi kâşif-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7). [yaşıyla, -ı, -y, -la]

Ol yâr bu ben ‘âşıka hergiz nazar itmez / Sengîn diline nâle vü **yaşum** eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [yaşum, -um]

Sîm olsa **yaşum** zerd-i ruhum baña ne assı / Çün yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [yaşum, -um]

Bahr oldı gözüm **yaşı** telâtumlar iderse / Âhum yilidür dokına kemdür eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [yaşı, -ı]

İy yâr-ı cefâ-hû Muhibbî göz[i] **yaşın** / Teskîn iden hâk-i derüdüdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [yaşın, -ı, -n]

Ol ki **yaşı** sîm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [yaşı, -ı]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi çün **yaşum** yañılmaz ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [yaşum, -um]

Gözlerüm **yaşına** cüy-ı âb beñzer beñzemez / Nâlesine göñlümün dölâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [yaşına, -ı, -n, -a]

Âhum ile gözlerüm **yaşı** benüm / Kalbi âhendür aña kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [yaşı, -ı]

Görelî dîde hâç-ı sebzüñi **yaşın** yiñemez / Âh ider derd-ile bagrıdaki başın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [yaşın, -ı, -n]

Aglar-ısa bu Muhibbî tañ mıdur Ya‘küb-veş / Görelî dîde hâç-ı sebzüñi **yaşın** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [yaşın, -ı, -n]

Fırât’a dönéliden uşbu **yaşum** / Benüm çeşmüme mâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [yaşum, -um]

Oda yanar şu‘lesinden âhumuñ bu nüñ felek / Gözlerüm **yaşı** katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [yaşı, -ı]

Gözümün **yaşına** mânend cihân içinde âb olmaz / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [yaşına, -ı, -n, -a]

İy dîde göz yaşın dök virsün cihâñı gârka / Ol cevri çok vefâsuz çünki **yaşuñı** silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [yaşuñı, -uñ, -ı]

Yiter aglatma beni döst **yaşumdan** hazer it / ‘Âlemi gârka virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [yaşumdan, -um, -dan]

Seyr kılmaga **yaşum** mâni‘ olur ruhlarına / N’eylesün yolın alur dîde o mâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [yaşum, -um]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi kim **yaşum** yiñilmez ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [yaşum, -um]

Gözlerüm **yaşına** saldum yine bu dil zevrağın / Rûzigâr-ı âh-ıla kimdür aña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [yaşına, -ı, -n, -a]

Muhibbî **yaşın** ol yâr ayagına / Nişâr itmez dimeñ dînâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [yaşın, -ı, -n]

Geçer mi bir dem ol serv ayagina / **Yaşum** çün çeşümüni bıñar kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2).
[yaşum, -um]

Kirpük ucında her biri bir la'1-pâredür / Akan gözümde hün-ı ciger **yaşa** beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3). [yaşa, -a]

Nişâr eylemek için pây-ı yâra / **Yaşuma** sîm ü zer didüm ne dirsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4).
[yaşuma, -um, -a]

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün yaşum benüm la'1 olalı / Gözlerüm **yaşına** nisbet kaçredür nehr-i Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5). [yaşına, -ı, -n, -a]

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün **yaşum** benüm la'1 olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5). [yaşum, -um]

Döneliden Nahçıvân'a gönümün vîrânesi / İy Muhibbî gözlerüm **yaşına** da dirler Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7). [yaşına, -ı, -n, -a]

Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Halîl / Gözlerüm **yaşına** nisbet kaçredür cüy-ı Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3). [yaşına, -ı, -n, -a]

Döstüm hasretle oldı gözlerüm **yaşı** Aras / 'Âlemi garç eyleye ger dimez-iseñ aña bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1). [yaşı, -ı]

Garça virdi gözlerüm **yaşı** cihânı gâh olur / Yakar eflâki ser-â-ser sîne-tâbı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4). [yaşı, -ı]

Gâhî gözüm bu **yaş-ıla** geh kanla tolar / Hâk-i derüni gönderüp it tütüyâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2). [yaş-ıla, --ıla]

Gözleri **yaşın** Muhibbî'nün revân itmiş şehâ / Ol ki haddün gül idüp kaddüni şimşâd eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5). [yaşın, -ı, -n]

Gözlerüm **yaşı** umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ho bir deryâ-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4). [yaşı, -ı]

Dil fitlîn yakmaga kandil-i 'ışk içre müdâm / **Yaş** yirine bagrı yağı ile üstün yağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4). [yaş,]

San serv-i sehî kaddi arar âb-ı revândur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun **yaş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2). [yaş,]

Sultân-ı 'ışk egnüme **yaşum** ser-â-serin / İtdi 'atâ hil't-i rengin zer kumâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2). [yaşum, -um]

'İşküm benüm genc idi olmaz idi izhâr / **Yaşumla** eger çehre-i zerd eylemese fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3). [yaşumla, -um, -la]

Dilüm inler benüm dölâba döndi / Gözüm gözgelerinden dökilür **yaş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3).
[yaş,]

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / **Yaşum** bahırına san 'ummâna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4).
[yaşum, -um]

Akan **yaşum** olup 'ummân cihânı ortaya almış / Bu gönüm zevrağın gör garç olup girdâbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2). [yaşum, -um]

Dün gice kodum yâr işığı taşına baş / Gözümden akar hûn-ı ciger sanmañ anı **yaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [yaş,]

Düşeli cân u gönül sünbül saçın sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş eksük olmaz gözde **yaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [yaş,]

Geh akar dilde **yaşum** gâh ider âhum ‘ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri bir zamân su bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [yaşum, -um]

Aglamakla kalmadı iy dîde **yaşuñ** kan-ıla / Yüri var şimden girtü hûn-ı cigerden eyle qarız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [yaşuñ, -uñ]

Gözlerüm **yaşı** ser-â-ser hil‘atüm / Dûd-ı âhum başuma efser ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*). [yaşı, -i]

Yaşum ki dilâ ger dükene gam yime çeşmüm / Hûn-ı cigerüñden idinür kendüzine qarız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [yaşum, -um]

Dil derdini iy döst saña niçe idem ‘arz / Âhumla **yaşumdan** toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [yaşumdan, -um, -dan]

Gözlerüm **yaşın** görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz Bağdâd revnaķ akmasa öninde Şaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [yaşın, -i, -n]

yaş: Düz ve düzgün hâle getirmek, yaymak, yassıltmak. // (Yayın girişini) Gevşetmek.

Nâvek-i gamzeñ niçe bî-dilleri itdi helâķ / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını **yas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [yas,]

yas dökdügince: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Dîdeler **yaş dökdügince** kirpügüm cârüb olur / İşigüñ pâķ itmege eyler özin ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [yaş dökdügince, -düg, -ince]

yaş dökdügince: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Dîdeler **yaş dökdügince** kirpügüm cârüb olup / İşigüñ pâķ itmege eyler özin ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [yaş dökdügince, -düg, -i, -n, -ce-düg, -ince]

yaş dökem: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Dür dişleri firâkıyla sünbül saçın añup / Âh eyledükçe yaş ki dökem dâne dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [yaş dökem, -e, -m]

yaş döker: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Sîne bāğına Muhibbî **yaş döker** geh hûn-ı dil / Bitürür güller temâşâ eyle reng-â-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [yaş döker, -er]

yaş döker: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Ꞑudret-i Şun'-ı Ꞑudā'dur sende olan kaş u göz / Kim göre Ꞑayret basar döker anuñçün yaş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1). [yaş döker, -er]

yaş dökerem: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

'Acebdür âteş-i dil sâkin olmaz / Niçe kim gözlerümden dökerem yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2). [yaş dökerem, -er, -em]

yaş dökerler: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Nev bahâr oldı göreydük diyü dildâruñ yüzin / Gözlerinden **yaş dökerler** gice gündüz bâğlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4). [yaş dökerler, -er, -ler]

yaş döküben: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Hergiz görürem eylemedüñ Ꞑayr-ı 'amel sen / Āh eyle dilâ dîdelernden döküben yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2). [yaş döküben, -üben]

yaş geçürdi: Yaş geçirmek, uzun sredir yaşamak, yaş almak, yaŐlanmak.

Yudı yüzüm karasını âb-ı luğf-ıla / Ak saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4). [yaş geçürdi, -di]

yaş sürsün: Yaş sürmek: ... yaşı içinde olmak, yaşamak, uzun ömürlü olmak.

Hicr içinde bu Muğhibbî key ölümlü Ꞑastadur / Ger bu yolda cân vire 'âlemde sürsün niçe yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5). [yaş sürsün, -sn]

yaşa: Yaşamak, var olmak.

Çoklar **yaşasun** rağm kılup yaşuma her bâr / AĞlar bile yanumca benüm dîde-i Ėn bâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1). [yaşasun, -sun]

yasdan: (Bir nesne) Bir yere dayanmak, dayalı olmak // Arkasını bir yere dayamak, bir Şey veya yere dayanmak // mec. Güvenmek, sırtını dayamak.

N'ola **yasdansam** eger taş işigini ŐubĖa dek / Kim sa'âdet kişiye vağt-ı seğerden aılr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3). [yasdansam, -sa, -m]

Şu kim gl bisteri içre yatur gülzâra **yasdanmış** / Ne bilsün 'âŐıkuñ Ėâlin ki seng-i Ėâra **yasdanmış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1). [yasdanmış, -mış]

Şu kim gl bisteri içre yatur gülzâra **yasdanmış** / Ne bilsün 'âŐıkuñ Ėâlin ki seng-i Ėâra **yasdanmış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1). [yasdanmış, -mış]

Görinen 'anbern beñler nigâruñ Şem'-i Ėsninde / Sanasın bir bölük Hind daparlar nâra **yasdanmış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2). [yasdanmış, -mış]

Eger yasdansa agyârı 'aceb mi ol gül-i ra'nâ / Muğarrerdr gl açılsa ki dirler Ėâra **yasdanmış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3). [yasdanmış, -mış]

Nigāruñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bî-çäre **yasdanmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*yasdanmış, -miş*]

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil âteş-i 'ışka / Yıkılmış mest-i 'ışk olmuş düşüp dîvāra **yasdanmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*yasdanmış, -miş*]

Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildāruñ / Aña deyr-i cihānda dinmese zünnāra **yasdanmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*yasdanmış, -miş*]

Eger **yasdansa** agyārı 'aceb mi ol gül-i ra'nā / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*yasdansa, -sa*]

yaşlar döker: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Giceler hüsnuñ bahārın fikr idüp āh eylesem / Çın şeher bu gözlerüm **yaşlar döker** yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*yaşlar döker, -er-lar, -er*]

yaşlar döküp: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Dāne-i hālūñ hayāliyle gözüm **yaşlar döküp** / Āsiyā gibi döginür ele almış iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*yaşlar döküp, -lar, -üp-üp*]

yaşlu: Yaşlı, ıslak, nemli II gözyaşı.

Hasretiyle dāğ-ı sīnem hem bu bagrum başludur / Ger sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm **yaşludur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*yaşludur, -dur*]

yaşlu: Yaşlı, ihtiyar, kocamış.

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelödür gerçi kim ammā ki gāyet **yaşludur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*yaşludur, -dur*]

yaşam kana döndi: Gözyaşı kana dönmek: gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Dilerseñ iy kemān ebrū neden döndi yaşum kana / Müjeñ tırini gönder gel anı hūnün cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*yaşum kana döndi, -a-um*]

yat: Boylu boyunca uzanmak.

İçeli 'ışkuñ şarābın bu Muhibbî hasta-dil / Giceden gündüzi farq itmez **yatur** kanzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*yatur, -ur*]

Deşt-i belādudur beni senden gören cüdā / Cānından ayrudur ki **yatur** kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*yatur, -ur*]

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hāzer / Piç piç olmuş **yatur** sanma ki ol su'bān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*yatur, -ur*]

yat: Boylu boyunca uzanmak II bir yerde bulunmak.

Huzūr-ı kalb-ile ‘arîf **yatur** meyhâne küncinde / Şafâsuz şüfî mescidde kurı gavğâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [yatur, -ur]

Görinen ruhsârî üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya genc üzre **yatur** ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [yatur, -ur]

Bunca istiğnâ ile görmez misin şems-i felek / Pâyüña yüzler sürüp yoluñda hâk olmuş **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [yatur, -ur]

Ruğlaruña karşı zülfün dem-be-dem efzün olur / Günde **yatsa** kuvveti artmagla olur mâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [yatsa, -sa]

yat: Boylu boyunca uzanmak II bir yerde bulunmak II hastalanıp uzanmak, yatağa düşmek.

Muhibbî rāh-ı küyuñda **yatur** pâ-māl-i ‘ışk oldı / Yañılıp dimedün bir gün bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [yatur, -ur]

Küyuñda senün niçe zamân hasta-dil **yatur** / Gönder cevâb derdine anuñ devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [yatur, -ur]

yat: Boylu boyunca uzanmak II bir yerde bulunmak, atıl durumda olmak, kullanılmamak.

Konup dil hânesine leşker-i gam / Niçe yıllar **yatur** vîrâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [yatur, -ur]

yat: Boylu boyunca uzanmak II uyumak.

H’âba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä midür / Ya şarâb-ı nâzı nüş itmiş **yatur** maḥmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [yatur, -ur]

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ ‘üryân uyur / Mesned-i şâhîde **yatur** sanasın sultân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [yatur, -ur]

Ekşerî ‘aşıklarun tâ şubḥa dek bî-dâr olur / Kim ki ‘ışkdan bî-ḥaberdür ol **yatur** her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [yatur, -ur]

Bâğ-ı hüsnî üzre asmış zülfini perr-i gurâb / Bâğbân-ı çeşmi **yatmış** sanki h’âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [yatmış, -mış]

Câm-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur **yatur** mest tâ ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [yatur, -ur]

Hüsnî bâğına irişdün eyle zülfinden ḥazer / Ğaflet itme mârdir **yatmış** güneşde uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [yatmış, -mış]

Şu kim gül bisteri içre **yatur** gülzâra yasdanmış / Ne bilsün ‘aşıkuñ ḥâlin ki seng-i ḥâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [yatur, -ur]

Bâğ-ı hüsninde nigâruñ eyle zülfinden ḥazer / Basma dünbâlini ejderdür ki **yatmış** uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4*). [yatmış, -mış]

yat: Boylu boyunca uzanmak II hastalanıp uzanmak, yatağa düşmek.

Tîr-i ğamzeñle bu sînem zaĥmnâk olmuş **yatur** / Dir gören meydân-ı 'ışk içre helâk olmuş **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*yatur, -ur*]

Tîr-i ğamzeñle bu sînem zaĥmnâk olmuş **yatur** / Dir gören meydân-ı 'ışk içre helâk olmuş **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*yatur, -ur*]

Şîr çeşmüñ pençesinden uşbu göñlüm merdümü / Çäre yok hergiz ĥalâşa çäk çäk olmuş **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*yatur, -ur*]

Bu 'aceb bārân-ı eşküm ğarka virdi 'âlemi / Hiç teskîn olmadı dil süznâk olmuş **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [*yatur, -ur*]

Püte-i hicrâna yakaldan Muĥibbî'yi nigâr / Ğıll ü ğışdan kurtılup zer gibi pâk olmuş **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*yatur, -ur*]

Bir bencileyin hicrûñ-ile ĥasta dil olmuş / Bî-çäre **yatur** derd-ile bîmâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*yatur, -ur*]

Zülfinde göñül bend-ile gör mübtelâ **yatur** / Küyü Muĥibbî 'âşıkâ bîmâr-ĥanedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*yatur, -ur*]

İy tabîbâ ser-i küyuñda **yatan** ĥastalara / İtmedüñ çäre yatur cümlesi bî-çäre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*yatan, -an*]

İy tabîbâ ser-i küyuñda yatan ĥastalara / İtmedüñ çäre **yatur** cümlesi bî-çäre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*yatur, -ur*]

Eyle Muĥibbî ĥastaya iy dil tabîbî em / Yıllarla derdüñ-ile **yatur** mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*yatur, -ur*]

yav: *Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşu.*

Muĥibbî kaşu **yayından** irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*yayından, -ından*]

Kaşu **yayı** saĥtdur çekmez anı Rüstem daĥı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*yayı, -ı*]

Kaşu **yayından** gelür ğamz okları kan içmege / İy dil-i şürîde kaşdı sañadur ğâfil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*yayından, -ı, -n, -dan*]

Nâvek-i ğamzeñ niçe bî-dilleri itdi helâk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ **yayını** yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*yayını, -ı, -n, -ı*]

yay: *İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis // Aşığın yay gibi iki büküm olmuş bedeni.*

Ķaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların atdum / Rengîn yaşumu eyledüm ol **yaya** kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*yaya, -a*]

yavlag: *(Eski Türk. yāy "ilkbahar" dan yay+la-k) Hayvanların yayıldığı otlamaya elverişli yer, otlak // Yazı geçirmeğe mahsus yüksek yer, yayla.*

Seyre gele diyü İşâr itmek için pâyına / Dâmenini tolu güller eylemiş **yavlaglar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*yavlaglar, -lar*]

yaz: Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsârını / Kâtib-i kudret kaçan hattın **yazup** inşâ kılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2). [yazup, -up]

Şafha-i ruhsârım üzre eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden bu derûnum hâlini turmaz **yazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4). [yazar, -ar]

Bu Muhibbî zülfüñüñ **yazsa** muṭavvel kışşasın / Her kılûñ şerhinde başka defter ü dîvân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7). [yazsa, -sa]

Metn-i hüsnin gerçi hattât-ı ezel evvel **yazup** / Soñradan hattı gelür şerh eyleyüp i'râb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3). [yazup, -up]

Kesilür şem' gibi itme zebânüñi dirâz / 'Âkil-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ üstine **yaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1). [yaz,]

Oldı 'âlemlere destân Muhibbî kışşam / **Yazmadan** ben anı bu defter ü tomara henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6). [yazmadan, -madan]

Göz karasın hall idüp dildâra **yazdum** nâmeyi / Döstlar luṭf eyleyüp eşkümlle taḥrîr eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4). [yazdum, -du, -m]

Ola ki baka raḥm ide yüzüñe / Muhibbî kan-ıla ruhsârüña **yaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5). [yaz,]

Bu Muhibbî **yazsa** hüsnî âyetin dil levhine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5). [yazsa, -sa]

İy Muhibbî bu cihânüñ âlma aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] Haḳḳ'a **yaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5). [yaz,]

Küfâr-ı haddüñi hattüñ **yazup** şerh eylemek ister / Ta'âlâ'llâh anı ḥaḳḳ it gider yañlış kitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5). [yazup, -up]

Levh-i dilde **yazmışam** cânâ hayâlüñ naḳşını / İtdüğüm naḳşı benüm Mânî de taşvîr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3). [yazmışam, -mış, -am]

Âhü göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / **Yazan** anuñ naḳşını naḳḳâşa beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1). [yazan, -an]

Hattât-ı ezel eyledi Mecnûn'uñ adını ḥaḳḳ / **Yazdı** Muhibbî adını itdi anı tırâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6). [yazdı, -dı]

Hattüña **yazmış** berât-ı hüsnüñi / Kaşlaruñ üstine tigrâ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2). [yazmış, -mış]

Eli ditrer olur ḥayrân u medhûş / **Yazamaz** şüret-i naḳşını naḳḳâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4). [yazamaz, -a, -maz]

Var iy ṭabîb eyleme 'ışḳ ehline 'ilâc / Levh üzre **yazdı** anı kalem bî-devâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2). [yazdı, -dı]

Genç-i hüsnüñ mâlik olmasun diyü 'âşıkларуñ / Hem tılısm itdi hattüñ hattât hem **yazdı** ḥavâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4). [yazdı, -dı]

Nâme içre nâminı añmış Muhibbî dilberûñ / Sehv-ile **yazmış** meger yâhud yazılmışdur ğalať (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5). [yazmış, -miş]

vaz ola: Yaz mevsiminin gelmesi.

İder bülbül kılur âh u fiġanı / Kaçan kim güller açılıp ola yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4). [yaz ola, -a]

vaz u kış: Yaz ve kış (Daima, sürekli).

‘Arızını ben niçe gülzâra teşbîh eyleyem / Açılır gül ruġları karşumda benüm **yaz u kış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3). [yaz u kış,]

yazıl: Yazma işi yapılmak.

‘İşk-ıla cânın virüp küyında kim medfûn ola / **Yazılır** anuñ mezârında ki bu maġfûrdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5). [yazılır, -ur]

Öldürür her dem Muhibbî’yi anuñçün ol ħabîb / Bildi **yazılmaz** günâhı kim daġı nev-restedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5). [yazılmaz, -maz]

Elifler uşbu sînem levġasında / **Yazılmış** tıfl için ta’lîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5). [yazılmış, -miş]

Nâme içre nâminı añmış Muhibbî dilberûñ / Sehv-ile yazmış meger yâhud **yazılmışdur** ğalať (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5). [yazılmışdur, -miş, -dur]

yazıl: Alın yazısı bağlamında hakkında karar verilmek.

İy Muhibbî şükr kıl lâ-büd gelür / Her ne kim başa **yazıldı** ħayr u şer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5). [yazıldı, -dı]

Ĥâne-i dil olmadın vîrâne âbâd eylegil / **Yazılıpdur** defter-i ‘ışka ezelden saña ħâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3). [yazılıpdur, -up, -dur]

yazıl: Yazma işi yapılmak, nakşedilmek, resmedilmek.

‘İşk-ıla olduñsa Mecnûn’a mu’âdil iy gönül / Her neye baksañ **yazılmış** şüret-i Leylâ’yı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3). [yazılmış, -miş]

Deyr içre egerçi **yazılır** şüret-i dil-keş / Teşbîh idemez şüretgeh-i nakşını nakġâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3). [yazılır, -ur]

yazılı: Yazılmış olan.

Kim göre ‘arızuñı olmaya ġamdan o ħalâş / **Yazılı** ħaťt-ı ġubâr-ıla gönülde bu ħavâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1). [yazılı,]

yazu: Yazı, kader, yazgı.

Goreli **hattuñi** jeng oldı gönül äyinesi / Ezeli **yazu-y-ımış** başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [*yazu-y-ımış, --y-, -ımış*]

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma **yazu** imiş / Görmeydüm bir nazar ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*yazu,]*

Cevrini görüp nigârũñ dime sen bed-hũ-y-ımış / Anı tağyîr idebilmez başa çün **yazu-y-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*yazu-y-ımış, -y, -ı, -ımış*]

Döstüm kısmet baña kaygu saña şādî-y-ımış / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu **yazu-y-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*yazu-y-ımış, -y, -ı, -ımış*]

yazulu: Yazılı, yazılmış olan.

Güiyâ iki haddi bir cildde / **Yazulu** Gülsitân u Büstân'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3*). [*yazulu,]*

Okudum 'ıŝkuñ kitâbın gördüm anda **yazulu** / 'Āŝıka evvel qademde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*yazulu,]*

Ne **yazulu** ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*). [*yazulu,]*

ye'cüc: Kur'an'da adı geöen, zulüm ve fitne çıkaran kavimlerden biri; Ye'cuc ve Me'cuc.

Gelse gam **Ye'cücü** yagmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur karşu aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*ye'cücü, -ı*]

yelken: Kayık ve gemileri rüzgâr gücüyle yürütmek için direklerine uygun bir şekilde takılan sert, sağlam ve kalın bez.

Gözüm yaşı içinde zevraq-ı dil / Yürür äväre **yelkensüz** gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [*yelkensüz, -süz*]

yelken takyesi: Bir tür başlık II Bu başlık, baŝçavuşlar, çavuşlar ile sarayda saz çalan sazendeler kullanırlardı.

Nâzükâne el salar yârâna **yelken takyesi** / Nâz-ıla başına alsa anı key mevzũn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*yelken takyesi, -si*]

yemen: Arap yarımadasının güneybatısındaki ülkenin adı. // Akik taşının meşhurluğu yönüyle.

Muhibbî'yi diŝũñ fikri yine deryâya ğark itdi / Sirişkinden 'aķık olur olıcak bil **Yemen** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*yemen,]*

vetimâne: Yetim gibi (yalnuz kalmış).

Yetimâne benefşe başın egmiş / Bu kaygular aña bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*). [*vetimâne,]*

yi: Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.

Etümi kirm-i belâ **yirse** de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*yirse, -r, -se*]

vi: Ağızda çiğneyerek yutmak // *mec. Hoşa gitmeyecek bir duruma uğramak, mâruz kalmak, düçar olmak.*

Maṭbah-ı ğamda Muhibbî giceler tâ şubḥa dek / Miḥnet ü derd ü belâdan ğayrı bir nesne **yimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*yimez, -mez*]

vidügüm içdügüm kan olur: *Yediği içtiği kan olmak, yediği içtiği zehir olmak: üzüntü veren bir durum karşısında hiçbir şeyden tat almamak, büyük üzüntü içinde olmak.*

La'l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / Zehr olur ğamdan yidügüm içdügüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*yidügüm içdügüm kan olur,]*

vig: *Daha iyi, daha üstün, daha güzel.*

Taḥammül **yig** tecemmülden diyenler sâye-i ḥârî / Bulıcak oldılar kâni' dimeñ siz sâyebân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*yig,]*

Oldı Muhibbî çünki cihânda gedâ-yı 'ışk / **Yigdür** aña ki 'âleme ol pâdişâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*yigdür, -dür*]

Her ne gelse saña **yigdür** ki kanâ'at idesin / Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*yigdür, -dür*]

Cefâ vü cevri dildârüñ baña mihr ü vefâdan **yig** / Ğam-ı 'ışkıñdan olmasun bu cân u dil cüdâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*yig,]*

İñen medḥ itme iy zâhid şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb ḥâzırdu ki bundan **yig** şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*yig,]*

Mey-fürüşî zâhidâ sen dem-be-dem 'ayb eyleme / **Yigdür** olmak ḥod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*yigdür, -dür*]

Niçe bir ḥalk-ı cihân ile idersin güft ü gû / 'Uzlet eyle ḥalkdan artuk saña **yigdür** ḥamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*yigdür, -dür*]

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbâ ḥarîr / **Yig-durur** saña kalender gibi olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*yig-durur, --durur*]

vig bilür: *Üstün bilmek, daha değerli görmek.*

Ol ki dildârüñ cefâsını vefâdan **yig bilür** / Minnet itmez kimseye derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*yig bilür, -ür*]

vig görür: *Üstün görmek.*

Ḥâk-i pâyuñdur şehâ kühl-i başar / Tütüyâdan **yig görür** ehl-i nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1*). [*yig görür, -ür*]

yigirmi: *Yirmi // Yirmi yaş.*

Nigārā cārdeh sāla iriṣdūñ hūsnūñi ‘arz it / **Yigirmiye** iriṣince ‘ayāndur māhitāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*yigirmiye, -y, -e*]

yık: *Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.*

Yıkmadan ğam bu gönül kişverini yāda getir / Sākiyā cānuñ için ehl-i dile bāde getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*yıkmadan, -madan*]

Göñlüm evini **yıkdı** yağmacı gamzeñ iy dōst / Ğaretde māhir ancak Efrāsiyāb’a beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*yıkdı, -dı*]

Egerçi kim yapar dil hānesin yār / Dōner ol dem **yıkar** yine şabī-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*yıkar, -ar*]

Dil hānesini **yıkısa** Muhibbī yine dildār / Anı da yapar böylece mi‘mār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*yıkısa, -sa*]

Sanmañuz bir dañı ma‘mūr ola bu dil kişveri / Leşker-i ğam **yıkaldan** dañı vīrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*yıkaldan, -alı, -dan*]

Bu gönüm hānesin **yıkduñ** yine ma‘mūr iden sensin / Binā aḥvālını dirler ki mi‘mār olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*yıkduñ, -du, -ñ*]

yıkıl: *Yıklmak, devrilmek.*

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil āteş-i ‘ışka / **Yıkılmış** mest-i ‘ışk olmuş düşüp dīvāra yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*yıkılmış, -mış*]

yıkıl: *(Kurulu bir şey) Parçalanıp dağılmak // Parçalanmak, bozulmak, çökmek, tārumar olmak.*

Çünkü āhir **yıkılır** hāk-ile ol yeksān olur / Fā`ide yok ger felekden yüksek ola bāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*yıkılır, -ur*]

yıkuk: *Yıkık, harap II İncinmiş, kırık (gönül bağlamında).*

Genç-i vaşl ister-iseñ ara gönül hānesini / Bulunur anı **yıkuk** çün Ebū Derdā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*yıkuk,]*

yıl: *Sene, yıl.*

Niçe **yıl** geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña bir gün divedi gel beni āzāde getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*yıl,]*

Niçe **yıldur** ki ħarc olur yolında ol cefākāruñ / ‘Aceb bu kīse-i çeşmüm dükenmez sīm-ile zerdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*yıldur, -dur*]

Niçe **yıldur** bañr-i ‘ışk içre şināverdür gönül / Sanma ancak suda yüzmeğ murğābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*yıldur, -dur*]

Niçe **yıldur** bañr-i eşk içre şināverlik ider / Yoñsa ol deryāda bu gönüm benim balık mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*yıldur, -dur*]

Niçe **yıldur** şeb-i hicriyle yatur hasta gönül / Vuşlata iremeyüp cânı virem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3*). [*yıldur, -dur*]

Sormaduñ iy dil tabîb[i] bu Muhibbî derdini / Niçe **yıl** derdini ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*yıl,]*

Niçe **yıldur** bu Muhibbî derdün-ile hastadur / İtmedün iy dil tabîbi aña tîmârî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*yıldur, -dur*]

Yıllar geçer üftâdeye dilber nazar itmez / Beñzer ki dil-i sahtına yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*yıllar, -lar*]

Niçe **yıldur** ki yiler zülfi hevâsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [*yıldur, -dur*]

Virmedi ol mâh-rû bir kez zekât-ı hüsnini / İy Muhibbî niçe **yıl** küyünde biz sâ‘illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*yıl,]*

Âh **yıllar** geçdi dilber gönlümü şâd eylemez / Şâh kim zâlim ola mülkini âbâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*yıllar, -lar*]

Niçe **yıldur** cevher-i eşküm yolında harc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâķüt u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [*yıldur, -dur*]

Niçe **yıldur** ki bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı ‘âşık tutısar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [*yıldur, -dur*]

Yâr bir gün dimedi hâl-i Muhibbî niçedür / Niçe **yıldur** ki varur yâra bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*yıldur, -dur*]

Niçe **yıllar** hasretem pâ-büsına oldum helâk / Görün ol bed-hû güzer ol hâk-i râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*yıllar, -lar*]

Niçe **yıldur** yollar üzre düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [*yıldur, -dur*]

Niçe **yıllar** habs ider dil düzdini / Zülfine bilsem neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [*yıllar, -lar*]

Câm-ı maħabbet içmiş bir kendüzini bilmez / **Yıllar-durur** yatur mest tâ haşre dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*yıllar-durur, -lar, --durur*]

Niçe **yıllardur** didüm gönlümle şâhib-gamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de ğarķ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*yıllardur, -lar, -dur*]

Niçe **yıllar** eyledüm dîdârufı görmek heves / Görmedüm yüzün nigârâ kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*yıllar, -lar*]

Niçe **yıllardur** Muhibbî ârzü eyler seni / Bulmadı ‘âlemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [*yıllardur, -lar, -dur*]

Konup dil hânesine leşker-i ğam / Niçe **yıllar** yatur vîrâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [*yıllar, -lar*]

Nigâruf taş işiginde niçe **yıldur** kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bî-çâre yasanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*yıldur, -dur*]

Küyuña dârü'ş-şifâ dirler ya n'îçün döstüm / Niçe **yıllardur** ki anda kalmışam şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [yıllardur, -lar, -dur]

Hâşilum yok gevher-i eşkümdür ancak hâşilum / Niçe **yıllar** baħr-ı 'ışk içinde kim oldum gavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [yıllar, -lar]

Niçe **yıllar** hasta iken yine bir bir hâlini / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [yıllar, -lar]

yıl: Yel,rüzgar.

Her kanda isem derd ü ğamıdır baña hem-dem / Āhum **yılı** olur baña her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [yılı, -i]

'İşk âteşiyle yandı kül oldu bu cān u dil / Āħîr savurdı ğam **yılı** geldi ğubārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [yılı, -i]

Baħr oldu gözüm yaşı ŧelātumlar iderse / Āhum **yilidür** dokına kemdür eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [yilidür, -i, -dür]

Mihrûnle yine zerrelerüm irdi semāya / Āhum **yılıyle** oldu cihān pür hevā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [yılıyle, -i, -y, -le]

Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yāra dil / Ol sebebden **yil** gibi yokdur bizüm ārāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [yil,]

yıl: Yelmek; koşmak, seğırtmek, hızlı hızlı yürümek, esmek.

Niçe yıldur ki **yiler** zülfî hevāsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [yiler, -er]

yıl: Sene, yıl.

Senden ayrı istemezdim ola idüm bir karış / Hasret oldu niçe **yıllardur** cemālün görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [yıllardur, -lar, -dur]

yılduz: Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri. // Baht, talih, kader.

Rāzıyam devr-i felekden sa'd olupdur **yılduzum** / Ol melek-manzar şeker-ğüftārı gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [yılduzum, -um]

Gözüm yaşı içinde 'aks-i rûyî / Müneccim didi eyü **yılduzuñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*). [yılduzuñ, -uñ]

yıllardur: Uzun zamandan beri, eskiden beri.

Hastayuz küyuña **yıllardur** ki miħnet beklerüz / İy tabîb-i dil lebünden ya'nî şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [yıllardur,]

yıllarla: Yıllardır, uzun süredir.

Eyle Muhibbî hastaya iy dil tabîbi em / **Yıllarla** derdün-ile yatur mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*yıllarla,*]

yimis: Meyve.

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘âdet Muhibbî olsa turfanda **yimis** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*yimis,*]

yiñ: Yenmek, basturmak, üstün gelmek, engellemek, önlemek.

Görelî dîde hañ-ı sebzüñi yaşın **yiñemez** / Āh ider derd-ile bagrındaki başın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Görelî dîde hañ-ı sebzüñi yaşın **yiñemez** / Āh ider derd-ile bagrındaki başın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Didiler gözlerinüñ alını terk itdi nigâr / Dil didi gözlerine hey dise kaşın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Tir-i müjgânı ile durmaz akar hün-ı ciger / Bu iki hünîlerüñ kimse savaşın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Dutışup şem‘-i ruñı şevkine pervâne gibi / Dil-i şürîde olup içi vü taşın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Aglar-ısa bu Muhibbî tañ mıdur Ya‘küb-veş / Görelî dîde hañ-ı sebzüñi yaşın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Serv-ğaddün görelî göz yaşı kendin **yiñemez** / Dūd-ı āh-ıla bu dil nâle kemendin **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Salınur her yaña biñ nâz-ıla āh eyler-istem / Nite kim serv-i sehî ħadd-i bülendin **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Nañ‘-ı hüsninde yine çignedür üftâdeleri / At salup her taraña ya‘nî semendin **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Yiter aglatma beni döst yaşumdan hazer it / ‘Ālemi ħarğa virür kimsene bendin **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*yiñemez, -e, -mez*]

yine: Yeniden, bir daha, tekrar, gene.

Dil ü cān terkin urup dil **yine** dildāra gider / Dil ü cān derdini ‘arz itmege ol yāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*yine,*]

Gice bülbülleyin āh-ıla fiğān eyleyüben / Çın seher zārılığ-ıla **yine** gülzāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*yine,*]

Gördüm ki **yine** bād-ı şabānuñ eñeri var / Ugradı meger kūy-ı nigāra haberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*yine,*]

Dîdeden akdı gözün yaşı revān oldu **yine** / İy dil-i ħam-zede ol serv-ğadı yāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*yine,*]

- Vâdi-i 'ışka Muhibbî bu gönül düşdi **yine** / Dimezem gamdan ulu bile saña zâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*yine,]*
- Mescide dönmüş iken vardum **yine** meyhâneye / 'Âşıkı 'ayb itme süfi çünki gavgâdan kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*yine,]*
- Bu kebüter gönlümü alup **yine** minkârına / Hiç hâlâşa yir mi var çeşmini Lâçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*yine,]*
- Yine bezm-i belâ içre bu gönlüm / İniler sanki nây-ı hoş-nevâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*yine,]*
- Gözi şayyâdı şayd itdi **yine** bu gönlümün bâzın / Dü zülfeyni esriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*yine,]*
- Şahn-ı gülşen toptolu olmuş **yine** ezhâr-ıla / Raqşa girmiş servler hem ellerin karsar çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*yine,]*
- Reşk-i firdevs-i berin oldı **yine** şahn-ı çemen / 'İys ü 'işret vaktidür it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*yine,]*
- Yine dil murğî şehâ gün yüzünü yâd eyler / Giceler şubha degin nâle vü feryâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*yine,]*
- Dil perîşân idi âh oldı **yine** dahı beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*yine,]*
- Gül oldı meclis içre **yine** sâgar / Şürâhî bülbül olmuş kulkülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*yine,]*
- 'İşkuñ rumûzi neydüğini zâhid añlamaz / Kuş dilidür bu **yine** bunı söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*yine,]*
- Levh-i sînem üzre dökmüş nokta eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam metâ'in **yine** defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*yine,]*
- Gönül şehrin ider târâc kara kaşlar elâ gözler / Dil-i dîvâneyi gör kim **yine** dâyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*yine,]*
- Bi-ğamdi'llâh kamer tal'at **yine** bir mâhumuz vardur / Anuñçün göge peyveste seçergeh âhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*yine,]*
- Cân nağdi ile geldi kapuña **yine** gönül / Virdi metâ vuşlatuñı iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*yine,]*
- Egerçi kim yapar dil hânesin yâr / Döner ol dem yıkar **yine** şabî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*yine,]*
- Açup çün muşhaf-ı hüsünin tefe''ül eyledüm yârûñ / Elifdür kâmeti geldi **yine** ferhünde fâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*yine,]*
- Yine dil bir dilberün 'ışkı gamından hastadur / Cân u dil bend ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*yine,]*
- Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum var / Bi-ğamdillâh ki 'ışkıyla **yine** bir özge hâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [*yine,]*
- Ruğları şem'in **yine** 'arz eyledi cânâneler / Koñ tutuşsun cân u dil şem'e yana pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*yine,]*

‘İlâc itme tabîbâ derdüme gel / Baña dermân **yine** derdüm gamıdır (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4). [yine,]

Gülşen-i hüsninde dil murğın **yine** şayd itmege / Zülfi ağında Muhibbî hâli anuñ dânedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7). [yine,]

Mu‘aţţardur **yine** ‘âlem dimâğı / Şabânuñ yâr zülfinde eli var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2). [yine,]

Zahmete girme tabîbâ çek elüñ bu hastadan / ‘Âşık-ı dil-ğasteye derdi **yine** dermân olur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2). [yine,]

Yüz çevürse kaçsa düşmen **yine** fîz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir yaralu nağçîrümüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5). [yine,]

Bir gördi **yine** itleri ile bizi habîb* / Devlet irişdi başa dilâ oşlardanuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7). [yine,]

Muhibbî’yi dişüñ fikri **yine** deryâya garğ itdi / Sirişkinden ‘aķık olur olıcak bil Yemen sensüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5). [yine,]

Sıgmadı humlara mey eyledi çün cüş u hurüş / Çıkdı ‘ayyūka **yine** na‘ra-i mestâne biraz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4). [yine,]

Dil hânesini yıksa Muhibbî **yine** dildâr / Anı da yapar böylece mi‘mâr ele girmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5). [yine,]

Zeyn idüp geydi **yine** hil‘ati eşcâr sebz / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengâr sebz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1). [yine,]

Serv beñzetdi **yine** câmesini câmesine / İtdi gülşende libâsın meger ol yâr sebz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3). [yine,]

Akıdur dürr ü cevâhir **yine** bārân-ı bahâr / Anuñ-ıçun görünür her yaña kühsâr sebz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4). [yine,]

Ölmiş-iken bu zemîn buldı **yine** tâze hayât / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5). [yine,]

Ķatlüm içün haţ getürmiş ol şeh-i hübân **yine** / Ķam beni şimden girü öldürdi taķdîr eyleñüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3). [yine,]

‘İşkuñuñ ne evveli vardur u ne hõd âhîri / İntihâsı yok **yine** siz evvelinden başlañuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5). [yine,]

Gõñlüme geldi nüzül itdi **yine** sultân-ı gam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu vîrânumuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4). [yine,]

Ķatlüme kaşd eyledi beñzer **yine** şehlä gözün / İy kaşı ya sîneme dek fîrûñ olsun degmeñüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3). [yine,]

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldı **yine** / Kullar başına gelmesün aĶvâlümü sormaz mısız (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5). [yine,]

Ķarż eyle **yine** dîdelerüm hün-ı cigerden / Sanma dükene dirhem ü dînâr ele girmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 2). [yine,]

Mîhrüñle **yine** zerrelерüm irdi semâya / Ķhum yiliyle oldı cihân pür hevâ henüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2). [yine,]

- Naṭ'-ı hüsninde **yine** çignedür üftâdeleri / At salup her tarafa ya'nî semendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [yine,]
- Gözlerüm yaşına saldum **yine** bu dil zevrakın / Rûzîgâr-ı âh-ıla kimdür aña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [yine,]
- Bu gönlüm hânesin yıkduñ **yine** ma'mûr iden sensin / Binâ aḥvâlini dirler ki mi'mâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [yine,]
- Öldürür her dem beni dönüp **yine** inkâr ider / Buña ne şâhid gerekdür ḥaçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [yine,]
- Dün lebinden bûse 'ahd itmişdi dildârum bugün / Gör **yine** kavline inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [yine,]
- Büy-ı zülfünü getürdüñ tâze cân buldum **yine** / Müstedâm ol iy şabâ dünyâ içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [yine,]
- İtdi pervâne gönül **yine** ruḥ-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âḥir kim ider nâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [yine,]
- Bagrumı gerçi ki biñ päre kılar tîğ-ı cefâ / Eksük olmadı bunuñla **yine** bir päre heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [yine,]
- Bü getürdüñ **yine** zülfinden seḥer bu ḥastaya / İy şabâ merdümlük itdüñ müstedâm ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [yine,]
- Kalmasıdır sabr u kararum 'azm-i yâr itdüm **yine** / Yokdur andan gayrı çün bu derdmende dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [yine,]
- Küy-ı yâra ugraduñ beñzer **yine** iy bād-ı şubḥ / Eyledüñ 'âlem dimâğını mu'aṭtar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [yine,]
- Eline almış **yine** âyineyi beñzer nigâr / Hüsnini kılmış temâşâ anı ḥodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [yine,]
- Ol tabîb-i dil **yine** bu ḥastasın yâd eylemiş / Bir cevâb itmiş lebinden gönlümü şâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [yine,]
- Devr-i gülde bu Muhibbî **yine** yârân şevkine / Tâze tâze gül gibi rengin ḡazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [yine,]
- Berg-i gül üzre **yine** kâküllerin cedvel çeküp / Gül yüzün vaşında cânâ tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [yine,]
- El urup dilber **yine** zülfin girih-gîr eylemiş / Bu dil-i dîvâneye tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [yine,]
- Yine bir mâh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevân atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [yine,]
- Yüzüme bakmaz oldu âh **yine** yâr-ı cefākârum / Raḡbüm beñze[dü]r yâra beni her bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [yine,]
- İstedüm dîvâne gönlüm hâlini bilmek **yine** / Bulmadum ol cünün deşinde nâ-peydâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [yine,]

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāğ-ı ғam yakdı / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 2). [yine,]

Zülf-i dildāra tolaşdı **yine** dīvāne göñül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o ḥalāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 2). [yine,]

Baḥr-ı ṭab‘umdan çıkardum **yine** ma‘nā gevherin / Dil **yine** ғavvāş olup buldı o baḥra iḥtişāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 4). [yine,]

Baḥr-ı ṭab‘umdan çıkardum **yine** ma‘nā gevherin / Dil **yine** ғavvāş olup buldı o baḥra iḥtişāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 4). [yine,]

Niçe yıllar ḥasta iken **yine** bir bir ḥālini / Dil ṭabībi gördi itdi derdini bīmār ‘arz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1487, Beyit 2). [yine,]

yiñil: Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.

Ḥayme kursa ‘ışk şāhi gelse dil şahrāsına / Gözlerüm yaşı **yiñilmez** her yaña Ceyḥūn olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 3). [yiñilmez, -mez]

Gözüm yaşı revān oldı **yiñilmez** her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhā sehī serv-i revānumdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 3). [yiñilmez, -mez]

Ol serv-қaddi gördi çıkdı Muhibbī gözden / Gülgūn-ı eşk düşdi tutup tutup **yiñilmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 5). [yiñilmez, -mez]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi kim yaşum **yiñilmez** ider āḥir fāş göz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 4). [yiñilmez, -mez]

yir: Yer, mekan.

Aña beñzer bir perī yok kanda kaldı ādemī / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir **yir** baḥr u ber (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 2). [yir,]

Gene-i ‘ışkuñ çü Muhibbī **yiri** vīrāne-durur / Ya ḥarāb olmaga n’içün dil-i pūr-tāb iniler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 5). [yiri, -i]

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışkuma şāhid / Ne **yirde** eylesem da‘vī benüm ḥāzır güvāhumdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1077, Beyit 4). [yirde, -de]

Depredürse zülfinüñ her bir kılın cānlar kopar / Her tarafdan niçe **yirden** āh u eḡānlar kopar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1105, Beyit 1). [yirden, -den]

Ḥūnını ḥaşmuñ şarāb u kellesin sāğar kılup / Şoḥbet-i ḥāş itmege meydān olupdur **yirümüz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 4). [yirümüz, -ümüz]

Secdegāh-ı dil olaldan ṭāk-ı ebrū-yı nigār / Her **yire** baş egmezüz birdür bizüm miḥrābumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 2). [yire, -e]

Rüsvā-yı cihān oldum mescidde **yirüm** yokdur / Meyḥāneye de varsam meyḥāne kabül itmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 2). [yirüm, -üm]

Āh kim biz ‘ömr içinde bir nefes ḥiç gülmedük / İy Muhibbī ‘ālem içre miḥnet oldı **yirümüz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 5). [yirümüz, -ümüz]

Gâh kühsâr u gehî vâdî gönül eglencesi / Degme **yirlerde** karar itmez dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1277, Beyit 2*). [*yirlerde, -ler, -de*]

Cihânda **yir** mi kaldı kim nem olmaz / Cemâli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1365, Beyit 2*). [*yir,]*

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çâreye / Hâr-ıla gül ‘iys ide ola anuñ **yiri** kafes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1394, Beyit 2*). [*yiri, -i*]

Bâğ-ı hüsnüñ bülbülidir murğ-ı cân medhüñ okur / Ko raķib-i mâkiyânuñ **yiridür** ancak kümes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1395, Beyit 4*). [*yiridür, -i, -dür*]

yir: *Yeryüzü, arz.*

Uyumaz nâlemler çün kim **yirde** mâhî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgândan halâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1474, Beyit 2*). [*yirde, -de*]

yir: *Yer, bölge, nokta.*

Gördüm yüzüni kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı **yire** bir nażar itmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1290, Beyit 4*). [*yire, -e*]

İy Muhibbî ‘âşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ **yirden** anuñ bagırında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1298, Beyit 5*). [*yirden, -den*]

İy Muhibbî ‘âşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ **yirden** anuñ bagırında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1349, Beyit 5*). [*yirden, -den*]

Âh kılsam irişür nâlem melekler güşına / Tañ degül dirler gider şebde irak **yire** âvâz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1352, Beyit 2*). [*yire, -e*]

Yandı cânım ‘ışk-ıla ger âh idem ma’zür ola / Dūd olur ol **yirde** zâhir düşecek âteş-i bahş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1392, Beyit 3*). [*yirde, -de*]

yir: *Yer, zemin.*

Kâha dönmiş cismüni gam hırmeninde âh-ıla / İy Muhibbî götürüp **yirden** anı bâda getür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1035, Beyit 5*). [*yirden, -den*]

Yüz uruban kekbüñ naķsını kapsam tañ midur / Çün gedâ **yir** üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1043, Beyit 4*). [*yir,]*

Kellesin kaldurmaga **yirden** ‘adünuñ her zamân / Komaz elden nîzeyi hâzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1213, Beyit 3*). [*yirden, -den*]

Gözden bırakup **yirlere** sal anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senün çün sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1451, Beyit 5*). [*yirlere, -ler, -e*]

yir: *Yer, uygun, muvafik. imkan.*

Bülbül **yiridür** nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yarı dikendür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1029, Beyit 2*). [*yiridür, -idür*]

Bu kebüter gönlümü alup yine minkârına / Hiç hâlâşa **yir** mi var çeşmini Lâçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [yir,]

Yiridür dir-isem şîrîn lebûne / Ki Ferhâd'a dil-i âvâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [yiridür, -idür]

yir eyledi: Yer tutmak, mekân tutmak, yerleşmek, iz bırakmak, etki etmek.

Âh u efgânûñ feleklerde senüñ **yir eyledi** / İy Muhibbî sanma kim dildâra te'sîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [yir eyledi, -di]

yir itdi: Yer tutmak, mekân tutmak, yerleşmek, iz bırakmak, etki etmek.

Âheni nerm eyledi **yir itdi** seng-i hâreye / Âhum ammâ katı gönline anuñ kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [yir itdi, -di]

yir itmez: Yer tutmak, mekân tutmak, yerleşmek, iz bırakmak, etki etmek.

Geçer âhum oñı çarh-ı felekden / 'Acebdür katı gönlüne **yir itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [yir itmez, -mez]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Noğtalar kim al evrâk üzere **yir yir** görünür / Sanasın gül ruğlaruñ haddinde müşğîn hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [yir yir,]

Küh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ bînarı / Üstinde düd-ı âhum **yir yir** şehâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [yir yir,]

Yine bir lâle-ruğ sînemde **yir yir** dâğ-ı gam yakdı / Gönül şehrine urdı bir yañağı ergavân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [yir yir,]

Ruğlaruñ şevkiyle ister pîrehan çâk ide gül / Lâleler de 'ışkuña bagrını **yir yir** taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

İy Muhibbî her taraftan üşüben murğ-ı belâ / Konmaga Mecnûnlayın başumda **yir yir** câ kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Belâ kuhsârı olmuşdur Muhibbî kelle-i 'uşşâk / Görünür **yir yir** üstinde gamâmı düd-ı âhıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Kenârında görinenler bu çarhuñ siz şafâk sanmañ / Derün-ı sînede **yir yir** çıkan her dem duñânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Haṭ degüldür leblerüñ üstinde **yir yir** görinen / Mürlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

İy gönül gülzâra varma gel temâşâ it bugün / Servler **yir yir** elif dâğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

İy gönül gülzâra varma gel temâşâ it bugün / Servler **yir yir** elif dâğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Bagrını **yir yir** delüp feryâda çün bil bağladı / İşidelden döstlarını nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

İy Muhibbî sîne de gören ḥabâb-ı eşkümi / Konmaga gam şâhına **yir yir** didi otâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Sîne de **yir yir** elifler serv ü dâğum lâleler / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen bâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Delmek için sînemi **yir yir** benüm / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [yir yir,]

yir yirin: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / **Yir yirin** ḥâli anuñ içinde dökmiş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [yir yirin,]

yir yirin: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Gögermiş **yir yirin** cismi yanup dil âteş-i ‘ışka / Yıkılmış mest-i ‘ışk olmuş düşüp dîvâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [yir yirin,]

yire geçsün: Yeri dibine geçmek, yerle bir olmak, yok olmak.

Yār çün kim nazar itmez bu sözüñ gevherine / Mâl-i Kârün ise de ko **yire geçsün** demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*yire geçsün, -sün*]

viridür: *Layıktır, uygundur, münasıptır.*

(ض) Darb ursa **viridür** baña bu çarh-ı felek / Dil-i âşüfteye pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*viridür,]*

Gâh gâhî mihr iderseñ **viridür** ‘âşıklara / Zîra senden geh vefâ gâhî cefâdur çün gâraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*viridür,]*

virine: *Yerine, bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.*

Ol cefâkârün cefâsı gönlüme her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş **virine** dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*virine,]*

Bâğ-ı hüsni içre eger seyr itse ol serv-i hîrâm / Cü **virine** gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*virine,]*

Mey **virine** kanımı hünî gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*virine,]*

(ج) La‘l oldugıçün leblerüñ iy döst senüñ / Meyi lâ‘lün **virine** nüş iderem vaqt-i humâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*virine,]*

Tutaruz sâğarı elde gül-i hamrâ **virine** / Şîşeler kulkulını bülbül-i güyâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*virine,]*

Gitdi Mecnûn didügün geldi Muhibbî **virine** / Kişver-i ‘ışka geçerse anı uhrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*virine,]*

Ğam meclisinde dîde-i eşk nüşlardanuz / Nâyün **virine** nâle-i dil güşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [*virine,]*

İncinür sanma cefâdan cevre mu‘tad olmuşuz / Süd **virine** zehr-i gamla bislemişdür anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*virine,]*

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstlar kurduk anuñ **virine** biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*virine,]*

Dil fitilin yakmaga kândil-i ‘ışk içre müdâm / Yaş **virine** bagrı yağı ile üstün yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*virine,]*

Ğamzesin gönderdi dilber cân giderse ğam degül / Tek baña cânüm **virine** tîrini virsün ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*virine,]*

virini tutar: *Yerini tutmak: bir şeyin sahip olduğu aynı değer ve ehemmiyeti karşılamak.*

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyâr / Tutar mı hîç şîrün virini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*virini tutar, -ar*]

virler itsün: *Yer tutmak, mekân tutmak, yerleşmek, iz bırakmak, etki etmek.*

İy kaşı ya atagör iç kabzadan gamz okların / SİNEMI DELSÜN VARUP BAGRUMDA ITSÜN YIRLER (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [yirler itsün, -ler + sün-ler, -sün]

yit: Yitmek, kaybolmak, yok olmak.

Mevsim-i güldür mey ile taze kıl dil mürdesin / ÇÜN BİLÜRSİN GÜLŞEN İÇİNDE BITEN LÂ-BÜD **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [yiter, -er]

yit: Yetiyecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.

Sirişk ü çehre-i zerdüm **yİTER** ÇÜN ‘İŞKUMA ŞAHİD / NE YİRDE EYLESEM DA‘Vİ BENÜM HÂZİR GÜVÂHUMDUR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [yiter, -er]

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabak / BÜLBÜL-İ GÜYÂ OLUR BU ‘İLM AÑA HİKMET **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [yiter, -er]

Küh-ı gamda olmaga iy dil saña tenhâ **yİTER** / BAŞINA MECNÜNA BU ŞEŞ DÂMEN-İ ŞAHRÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [yiter, -er]

Küh-ı gamda olmaga iy dil saña tenhâ **yİTER** / BAŞINA MECNÜNA BU ŞEŞ DÂMEN-İ ŞAHRÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [yiter, -er]

ÇÜN SÜLEYMÂN MINNETİ MURĞANA HERGİZ İTMEYEM / BAŞUM ÜZRE SÂYEBÂNUM ÂH-ı DÜD-EFZÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [yiter, -er]

Bezm-i gamda ehl-i hâle câm-ı zer hâcet degül / İÇMEGE HÜN-İ DİLİ BU DİDE-İ BİNÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3*). [yiter, -er]

‘İŞKA DÜŞDÜM ‘AKL-ı KÜLLİ KÜLLİ BEN TERK EYLEDÜM / PÜR-HEVÂ OLDI DİMÂĞUM BAÑA BU SEVDÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [yiter, -er]

ĞAKK OLURSA MİHR Ü MEH NAKŞI FELEKDEN ĞAM DEGÜL / NAKŞ-ı EŞ‘ARUŃ MUHİBBİ KÜNBED-İ MİNÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [yiter, -er]

İy ecel ten şehrinin ismarla seyl-i eşkûme / ANI VİRÂN İTMEGE GÖZÜMDEN AKAN MÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [yiter, -er]

Gerekmez efser-i Dârâ **yİTER** ÇÜN HÂK-İ DERĞÂHUŃ / YARADAN ĞAĞĞI OL BAÑA HEMÂN TÂC-ı SA‘ÂDETĐÜR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [yiter, -er]

Kosun kâfırlığın gamzeñ **yİTER** KAŞD EYLEDİ HUNA / TAMAR KANLAR KILICINDAN SAKINSUN ŞAHUMUZ VARDUR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [yiter, -er]

Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevlan eyleseñ / ZÜLFÜŃÜŃ ÇEVĞANINA TOP OLMAGA BU SER **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [yiter, -er]

Pây-mâl itdürme gel mülk-i dili ceyš-i gama / GER MURÂDUŃ CÂN İSE ĞAMZEŃ AÑA GÖNDER **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [yiter, -er]

Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / ‘ÂŞIK-ı DİDÂRA SANMAŃ CENNET Ü KEVŞER **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [yiter, -er]

İy Muhibbî ayagı topragina İŞÂR İÇÜN / EŞK-İ ÇEŞMÜM RÜY-ı ZERDÜM BAÑA SİM Ü ZER **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [yiter, -er]

Şāh-ı 'ıŝkām bir kadeh mey başuma efser **yiter** / Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [yiter, -er]

Şāh-ı 'ıŝkām bir kadeh mey başuma efser **yiter** / Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [yiter, -er]

Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālın ile bister **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [yiter, -er]

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrīn kadeh / İcmege hūn-ı dili çeşmüm baña sāgar **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [yiter, -er]

Yitürdüm 'aql-i dil küllī revān oldı yaşum gibi / **Yiter** gülzār-ı 'ālemde benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [yiter, -er]

Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā **yiter** / Her ne gelürse cānuma senden şafā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [yiter, -er]

Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā **yiter** / Her ne gelürse cānuma senden şafā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [yiter, -er]

Hİç bir tabīb itmese dil-ħastesine em / Bīmār-ı 'ışk olana derdi devā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [yiter, -er]

Sevdā-yı zülfı gitmeye dilden ölem daħı / İki cihānda çünki baña bu hevā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [yiter, -er]

Alma gözüñe kühl-ı Şıfāhān'ı zerrece / Hāk-i der-i nigār saña tütüiyā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [yiter, -er]

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne ğam / 'Ālem yüzine gün yüzi yāruñ zıyā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [yiter, -er]

Atma belālu gönülümey çarħ belā okın / Başda hevā-yı kākül-i dilber belā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [yiter, -er]

Zülfı ŝebinde her gice ŝebrevlik itmege / Dūd-ı siyāh başuma bir ŝeb-külāh **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [yiter, -er]

Tecriđ-i 'ışk ol yüri terk eyle cānuñı / Saña Muhibbî penbe-i dāğuñ kabā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [yiter, -er]

Eş-k-i çeşmümüz **yiter** cām-ı ŝarāba bakmazuz / Dil ğıdāsı var-iken sıħ-i kebāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1*). [yiter, -er]

Gün yüzüñ birle kamer alnuñ **yiter** 'āŝıklara / Gice gündüz āfıtāb u māh-tāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [yiter, -er]

Fiğān u āh u nālem gülşen içre / **Yiterdi** bülbüle ğulğul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [yiterdi, -er, -di]

Kim ki nūr-ı Hāk-ıla dil hānesin rüŝen kılur / **Yiter** aña hergiz ol ŝem'-i ŝebistān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [yiter, -er]

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek **yiter** kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [yiter, -er]

Küy-ı dilberde Muhibbî'ye gedâ olmak **yiter** / Bu cihâna ser-te-ser olmaga sulţân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [yiter, -er]

İy cefâ-hû niçeye dek idesin cevr ü sitem / **Yiter** itdün tîğ-i hicrân-ıla cismüm rîze rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2*). [yiter, -er]

Gülşen-i hüsnün **yiter** biz gül'izârı n'eylerüz / Zâr kılsun cân u dil anda hezârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [yiter, -er]

Yiter aglatma beni döst yaşumdan hazer it / 'Älemi ğarğa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [yiter, -er]

Gün yüzün şavkınde cânâ âfitâba bakmazuz / Çün kamer alnuñ **yiter** biz mâhitâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [yiter, -er]

Dilâ **yitmez** mi bir peşmîne jende / N'idersin isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [yitmez, -mez]

İşiginde dilberün saña gedâ olmak **yiter** / Olmaga mülk-i cihâna pâdişâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 4*). [yiter, -er]

yitiş: Ulaşmak, vâsıl olmak // Yardım etmek, yardımına koşmak.

Öldürdi firkatün beni iy bî-vefâ **yitiş** / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du'â **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [yitiş,]

Öldürdi firkatün beni iy bî-vefâ **yitiş** / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du'â **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [yitiş,]

Gâhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Hâk-i derünî gönderüp it tütîyâ **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [yitiş,]

Dil 'ışkuñ-ıla hasta yatur iy tabîb-i cân / Dârü-yı la'lün-ile bulisar şifâ **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [yitiş,]

Senden cefâ ki gelse baña ol vefâ gelür / Bârî vefâyı kılmaz-ısañ kıl cefâ **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [yitiş,]

Hep ümmet-i Muhammed'e itdün şefâ'atî / Mücrim Muhibbî bendeñe iy Muştafâ **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [yitiş,]

Oldum cefâ vü cevr-ile dilden berî **yitiş** / Terk itmedin yoluña bu cân u seri **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [yitiş,]

Oldum cefâ vü cevr-ile dilden berî **yitiş** / Terk itmedin yoluña bu cân u seri **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [yitiş,]

Eyle tülû' gün gibi bulsun ziyâ cihân / İy burc-ı âsümân-şeref aḡteri **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [yitiş,]

Gel cilve eyle gözlerümün çeşmesârına / Bir dem vaḡan kıl anda hemân iy perî **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [yitiş,]

Oldum za'îf derdün-ile iy tabîb-i dil / Bir üstülḡ'ân kaldı bile bir deri **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*). [yitiş,]

Cānā Muhibbī sözlerini dak kulaguña / Nādān eline düşmeye ol gevheri **yitiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 5*). [yitiş,]

vitür: Kaybetmek.

Yitürdüm ‘aql-i dil küllī revān oldı yaşum gibi / Yiter gülzār-ı ‘ālemdə benüm bir servi dalum var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 4*). [yitürdüm, -dü, -m]

voğ: Yok: Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Vādī-i ‘ışka düşüp dil-teşneyem Mecnūn-vār / Cehd kıldum bulımadum **yoğmuş** aña tül u ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 2*). [yoğmuş, -muş]

yog-ıla varını: Varı yoğu: bir kimsenin sahip olduğu her şey II insanın bütün varlığı benliği.

Dehānyla miyānından haberdār olmadı kimse / Göñül hayretde kalmışdur **yog-ıla varını** bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 3*). [yog-ıla varını, -i, -n, -ı]

yoḥsa: Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünülen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimâli belirtmek için kullanılır; acaba.

Ol gül-i ḥamrāda şebnem mi seḥergeh görinen / **Yoḥsa** ruḥsārında yāruñ katre katre der midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1049, Beyit 3*). [yoḥsa,]

Cāme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy göñül / **Yoḥsa** dünyā ḥil’atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 3*). [yoḥsa,]

Sāye-i zülfi midür ḥaddinde yāruñ **yoḥsa** ḥat / Lebleri ḳandında cem’ olmuş ve yāḥūd mürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 3*). [yoḥsa,]

Niçe yıldur baḥr-i eşk içre şināverlik ider / **Yoḥsa** ol deryāda bu göñlüm benüm balık mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [yoḥsa,]

Zāhidā sanma ki a‘māl-ıla cennet bulasın / Ol Ḥaḳ’uñ fazlı-durur **yoḥsa** ‘āmelden ne gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 4*). [yoḥsa,]

Dilümden ‘āleme düşdi dururken nāgehān āteş / Söyindür vaşluñ ābıyla ider **yoḥsa** ziyān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 1*). [yoḥsa,]

yok: Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: Var.

Vefā vü mihr **yok** meh-pārelerde / Ve likin cevrintüñ oranı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 3*). [yok,]

Bu ‘ālemdə kimüñ cānānı **yokdur** / Muḳarrer kurı tende cānı **yokdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 1*). [yokdur, -dur]

Bu ‘ālemdə kimüñ cānānı **yokdur** / Muḳarrer kurı tende cānı **yokdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 1*). [yokdur, -dur]

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālī / O şehre beñzeye sultānı **yokdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

Vefâ vü mihr yok meh-pârelerde / Ve lîkin cevriñüñ oranı **yokdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 3).
[yokdur, -dur]

Ṭabîbâ sorma hâlin ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ derdi var dermânı **yokdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4).
[yokdur, -dur]

Muhibbî’yi didi öldürmelüdür / Didüm öldür nigârâ kanı **yokdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5).
[yokdur, -dur]

Aña beñzer bir perî **yok** kanda kaldı âdemî / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir bañr u ber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2). [yok,]

Ḥaber sorma dehânından habîbüñ / Ne aña **yok** dinür ne ḥod bili var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2).
[yok,]

Bilsem cefâ kitâbını kimden okur ‘aceb / Şimdi cihânda sencileyin **yok** cefâ bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4). [yok,]

‘Âlem içre senden özge pâdişâhum **yok** benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5). [yok,]

Gözlerini açmaga **yokdur** mecâlî nergisüñ / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var ḥumâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3). [yokdur, -dur]

Berre düşmiş sanmañuz Mecnün bir dîvânedür / Gördi **yok** bü-y-ı vefâ insanda anuñçün kaçar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3). [yok,]

Bîmâr-ı zehr-i firkatüm **yokdur** ümîd-i sıḥḥatüm / Telḥ oldı ‘iṣ ü ‘iṣretüm şîrîn dehânım kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2). [yokdur, -dur]

Perîde **yok-durur** âdemde hergiz / Eger ḥürî disem bir pâre beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2). [yok-durur, --durur]

Geh ‘iṣve gâh şîve gehî cevri ü gâh nâz / Didüklerince **yok** midur ol pür-cefâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2). [yok,]

Benüm **yok** andan özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kulı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4).
[yok,]

Ġam ḥırmeninde cânâ bir cevce ḥâşılıım **yok** / ‘Işḥ âteşine yanmış dil anda bir giyehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2). [yok,]

Gerçi nokḥa lebüñe kıl didi ‘uṣşâk bilüñe / Ben didüm nesne **yok** arada cedelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2). [yok,]

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / Murğ-ı diller şaydına **yokdur** anuñ ağıñ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3). [yokdur, -dur]

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokḥa / Arada nesne **yok** gördüm benüm ne ḳîl ü ḳâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2). [yok,]

Didüm ki yârumuñ **yokdur** nazîri / Eger var-ısa eydüñ kime beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2).
[yokdur, -dur]

Anuñ gibi benüm **yok** pâdişâhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4).
[yok,]

Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkuñ var / İçinde **yok** Muhibbî gibi kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*).
[yok,]

(ع) Göñlüm evi bir vech-ile vîrân oldı / Kim eṭibbâ aña cem‘ olsa devâ **yok** zinhâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [yok,]

Rağbeti **yokdur** yanuñda bir-durur pîr ü cevân / Didi biz meh-rûlaruz şeyḥ-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [yokdur, -dur]

Hicr ara ḥasret-ile cân lebüme gelmiş-iken / Kimsene **yok** diye bu ḥâlümü dildâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [yok,]

Ḥamdü-lillâh gün gibi çün şâfdur âyînemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre **yokdur** kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [yokdur, -dur]

Zâhidâ ‘ışḳ ehlinüñ gel mezhebi **yokdur** dime / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar di namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [yokdur, -dur]

Ḥamdü-lillâh gıll u ğışdan pâkdür âyînemüz / Ol sebebden **yok-durur** kimseye hergiz kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [yok-durur, --durur]

Rüsvâ-yı cihân oldum mescidde yirüm **yokdur** / Meyḥâneye de varsam meyḥâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

Żiyâ-yı şem‘e **yokdur** ihtiyâcum / Olaldan şu‘le-i âhum şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 3*).
[yokdur, -dur]

Şabr eylemege çünki Muhibbî’de **yok** mecâl / Gitdi dükendi kalmadı dilde kararumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [yok,]

Amân virmez baña bir dem ğam u derd ü belâ hergiz / Kimesne **yokdur** ‘âlemde benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [yokdur, -dur]

İy Muhibbî derd-i ‘ışḳa **yok** mıdur didüm devâ / Didiler ölmekden özge **yok** aña dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [yok,]

İy Muhibbî derd-i ‘ışḳa **yok** mıdur didüm devâ / Didiler ölmekden özge **yok** aña dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [yok,]

‘İşkuñuñ ne evveli vardur u ne ḥöd âḥiri / İntihâsı **yok** yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [yok,]

Bir feraḥ gelse Muhibbî ğam hemân ardıncadur / Anuñ için bu fenâ dârında **yokdur** şâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [yokdur, -dur]

Ḥırāmân salın iy serv-i ser-efrâz / Biraksa **yok** bu ḥâke çok eger az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1*). [yok,]

Şehâ mihr ü vefân **yokdur** sayılsa bir iki dinmez / Cefâ vü cevruñe cânâ velî hergiz ḥisâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [yokdur, -dur]

Mağrūr olup cihâna aldanma mâl u câha / Terk ide seni âḥir **yokdur** cihânda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [yokdur, -dur]

Şebet-i la‘linden özge ‘aşıḳa **yokdur** devâ / Gel ṭabîbâ ko ‘ilâcı biz cevâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [yokdur, -dur]

Vaşl-ıla şādān olup hicr-ile ğamgīn olmazuz / ‘Āşık u rind-i ħarābātuz bizüm **yok** kāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 3*). [yok,]

Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yāra dil / Ol sebebden yıl gibi **yokdur** bizüm ārāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

Ne kilsun ‘āşıkūñ baht-ı siyāhı şām-ı mihnetde / Şeb-i hicre nihāyet **yok** ki hīç şubḥ-ı vişāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 3*). [yok,]

Bir nefes senden cüdā **yokdur** dem urmaga mecāl / Çünki cānumsin gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

Yok miyānından eşer gelmez dehānından cevāb / Kimse yok virür ħaber andan Muhibbī sözi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [yok,]

Yok miyānından eşer gelmez dehānından cevāb / Kimse **yok** virür ħaber andan Muhibbī sözi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [yok,]

Niçe bir feryād idersin iy gönül bülbül gibi / Bu gülistān içre **yokdur** saña bir feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

Kalmadı şabr u karārum ‘azm-i yār itdüm yine / **Yokdur** andan ğayrı çün bu derdinde dest-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 4*). [yokdur, -dur]

Vahtidür kim sākīyā devr eylesün la‘līn ħadeḥ / Devr-i gül vaqt-i cevānī dilde **yok** bīm-i ‘ases (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 4*). [yok,]

Eylemem zāhid gibi hūrī vü Rızvān arzū / Hīç murādum **yok** benüm dīdār-ı cānān baña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 3*). [yok,]

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseñe oldum ħarīd / Aramızda **yok** dime olsun bizüm alış viriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 4*). [yok,]

‘İşkuñ meyine kimsede **yok** gerçi taḥammül / Sen eyle dilā ger ħadeḥ çarḥ ise de nüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 5*). [yok,]

Küh-ı ğamda hūşī **yok** gönüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında ‘aql-ılan dānā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 1*). [yok,]

Yakma cevr-ile cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünki raḥmuñ **yok** baña n’içün olursın dil-ḥırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 1*). [yok,]

Çünki öldürdün Muhibbī’yi ser-i küyuñda gel / Büse iḥsān it ḥarīk-ı ‘ışkda **yokdur** kışāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 5*). [yokdur, -dur]

Bu gönül çāh-ı zenaḥda çünki **yok** aña ḥalāş / Niçe bir ḥabsünde dursun bāri gel zülfüne as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 1*). [yok,]

Gel bugün ‘āşıklarūñ öldür günāhın aña sen / Konmamışdur çün ḥarīk-ı ‘ışkda **yokdur** kışāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

‘Āşıkam derdā dirġā olmadum derdden ḥalāş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge **yok** mergden ḥavāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 1*). [yok,]

Hāşılum **yok** gevher-i eşkümdür ancak ḥāşılum / Niçe yıllar baḥr-ı ‘ışk içinde kim oldum ğavāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 2*). [yok,]

Dil zevrakını saldum derdā ki baħr-ı ‘işka / Gerçek imiş diyenler **yok** aña tül-ıla ‘arz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1485, Beyit 2). [yok,]

yok olsa: Ölmek, varlığı sona ermek.

Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / **Yok olsa** cān baka hergiz görünmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 4). [yok olsa, -sa]

yok vire: Gereği yokken, boşu boşuna.

Kaşı yayı saħtdur çekmez anı Rüstem daħı / El urup n’eylersin iy dil **yok vire** bir zürdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 4). [yok vire,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Ol yār benümle bir dem olduğı **yokdur olmaz** / Münis perīye ādem olduğı **yokdur olmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 1). [yokdur olmaz,]

Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aħdem olduğı **yokdur olmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 2). [yokdur olmaz,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Ol yār benümle bir dem olduğı **yokdur olmaz** / Münis perīye ādem olduğı **yokdur olmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 1). [yokdur olmaz,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Mihr umma dehr-i dūndan andan gelen cefādur / Kimse cihānda ħurrem olduğı **yokdur olmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 4). [yokdur olmaz,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Āh it Muhibbī her dem kim gördi yār[1] maħrem / ‘Āřık olur mı bī-ğam olduğı **yokdur olmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 5). [yokdur olmaz,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Cevr ü cefāya māyil çokdur güzeller ammā / ‘Ahd ü vefāsı muħkem olduğı **yokdur olmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 3). [yokdur olmaz,]

yoksa: Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünölen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimāli belirtmek için kullanılır; acaba.

Kimine nāz u ezel kimine virilmiş niyāz / **Yoksa** ‘iřkuñ ibtidāsı gül midür bñlbñl midür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 3). [yoksa,]

Sākiyā cām-ı řafā sun tā vire kalbe cilā / Gam buħarı **yoksa** dil āyñesini jeng ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 2). [yoksa,]

(⚡) Zālīm gözün̄e hey di ki kan eylemesün / **Yoksa** zulm-ıla bu ben ‘aşıkı ider o ğubār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17). [yoksa,]

vol: Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.

Üstüme seng-i cefâ şol deñlü yağdurdı nigâr / Varıma oldum ser-i küyına **yollar** taşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2). [yollar, -lar]

Ben hâk iderem yüzümi tâ basa **yol** üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2). [yol,]

Yol hâtar dervend-i ‘ışkuñ diyü āgâh eylerüz / Sîne-i tablı döğüp olmışdur âdet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4). [yol,]

Ol perî-rü yüzüm üzre bir kadem bassun diyü / Yüzümi hâk eyledüm **yollarda** pâ-mâlem henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4). [yollarda, -lar, -da]

Niçe yıldur **yollar** üzre düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2). [yollar, -lar]

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda dañı durur imiş mübtelâ henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3). [yolına, -i, -n, -a]

Hâk-i rehine dökeli bu dîdeler eşki / Gören didiler **yolların** hep sîm ü zer olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4). [yolların, -lar, -ın]

Ol yâr-ı nâzenîn ola kim bir kadem basa / **Yolları** üzre eyleyeyim yüzümi bisât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4). [yolları, -lar, -ı]

vol: Amaç, maksat, uğur.

Nakd-i dil virüp metâ‘-ı hüsne kim ola harîd / Aña bu **yolda** belâ vü derd ü ğam hâşıl-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3). [yolda, -da]

Kimüñ **yolına** cân u seri virdi Muhibbî / Mecnûn şîfat ‘İstî-nefes hulķı hasendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5). [yolına, -i, -n, -a]

Ger fedâ cânân **yolında** cân olursa çok mıdur / Başa devletdür katı imkân olursa çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1). [yolında, -i, -n, -da]

‘Āşık-ı bî-dil **yoluñda** terk iderse ‘aql u dil / Zülfinüñ kaşdı eger imân olursa çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3). [yoluñda, -uñ, -da]

Niçe yıldur ki harc olur **yolında** ol cefâkâruñ / ‘Aceb bu kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5). [yolında, -i, -n, -da]

Muhibbî derd-ile oldı **yolında** hâk-ile yeksân / Dimesi yañılup bir dem benüm hâzır-ğuvâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5). [yolında, -i, -n, -da]

‘İşkuñ **yolında** cân-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihânda bencileyin bir fedâyî gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3). [yolında, -i, -n, -da]

Nigârâ sanma ‘ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / **Yoluñda** öldüğüm billâh reh-i ‘ışkuñda şâdıkdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6). [yoluñda, -uñ, -da]

Yoluñda ölmek iy dilber sa‘âdet / Bu dehr-i bî-vefâ-y-ıçun ne ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*).
[yoluñda, -uñ, -da]

Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek degül / **Yolna** cân virmegi çokdan gönül ikrâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [yolına, -i, -n, -a]

Pîr-i muġāna virmem ezelden havâledür / Kısmet bu **yolda** destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [yolda, -da]

(♣) Hebâ oldı **yoluña** [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cân eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaġâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [yoluña, -uñ, -a]

Dükendi kalmadı **yolında** varum / Kalursam ğam degül âhîr kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*).
[yolında, -i, -n, -da]

Öldürürseñ daġı gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstim ‘ışkuñ **yolında** bil senüñ şadıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [yolında, -i, -n, -da]

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger **yolında** cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [yolında, -i, -n, -da]

Çevġān idüp zülfine el ursa nigārum / Top olmaga **yolında** anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [yolında, -i, -n, -da]

Niçe yıldur cevher-i eşküm **yolında** ġarc olur / Kāse-i çeşmüm tolu yâküt u mercāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [yolında, -i, -n, -da]

Gerçi **yolında** nigāruñ cân u dil kılduk sebîl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez takşîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2*). [yolında, -i, -n, -da]

Ölsem **yolında** âteş-i âhum ‘alem olup / Gökler yüzine irgüre her dem şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [yolında, -i, -n, -da]

Yolına cân virdüġümi gerçi cânān istemez / ‘Āşkuñ faġrıdur ol sanmañ anı cân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [yolına, -i, -n, -a]

Vefāmı ‘ışkı **yolında** İlāhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [yolında, -i, -n, -da]

Bir bencileyin **yolna** terk eyleye cânı / Bir sencileyin dilber-i ‘ayyār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2*). [yolına, -i, -n, -a]

Sanma her ‘âşık olan cân vire cânān **yolına** / Degme Mañşür daġı eylemeye dāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [yolına, -i, -n, -a]

İrmedüñ ol serv-ġaddüñ vaşlına iy cüy-ı eşk / Yüz suyun dökdüñ bu **yolda** nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [yolda, -da]

Dilrübālar **yolna** dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1*). [yolına, -i, -n, -a]

Oldum cefâ vü cevri-ile dilden berî yitiş / Terk itmedin **yoluña** bu cân u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [yoluña, -uñ, -a]

‘İşkuñ **yolında** ger urasın terk-i cân u baş / ‘İşk ehli kamu indürürler saña cümle baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1*). [yolında, -i, -n, -da]

Hicr içinde bu Muhibbî key ölümlü hastadır / Ger bu **yolda** cân vire 'âlemde sürsün niçe yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5). [yolda, -da]

Hüsn meydânına gelse zülf-i çevgânın alup / Top olup gâltân olıyardur **yolında** niçe baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2). [yolında, -i, -n, -da]

Yâr vaşlum isteyen **yolumda** cân virsün dimiş / Ol benim şîrîn zebânum vây ne ra'nâ söylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2). [yolumda, -um, -da]

'İşkî **yolında** çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı âhîr oldı hûn-ı cigerden ol qarız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3). [yolında, -i, -n, -da]

Hîç ahlvâlüm dirîgâ olmadı dildâra 'arz / Oldı şimden soñra cân virmek baña bu **yolda** farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1). [yolda, -da]

İy Muhibbî kim ki 'ışk **yolında** cân terk itmedi / Hâşıl-ı 'ömrine virilen hevâdur çün garaž (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5). [yolında, -i, -n, -da]

Yârûñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî râyegân / **Yolına** anuñ dil ü cânı fedâ kıldı 'ivaž (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5). [yolına, -i, -n, -a]

vol: Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah II usûl, tarz, sistem.

Râhî keçdür zâhidüñ 'ışkuñ velîkin müstakîm / İy Muhibbî 'âşıkam **yolum** tarîkum togrudur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5). [yolum, -um]

vol: Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah II amaç, maksat, uğur.

Kafile togrıldı gitdi râh-ı 'ışka iy gönül / Cân u ser virmek gereksin uşbu **voluñ** bâcıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3). [yoluñ, -uñ]

Eger **voluñda** hâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî 'izzet baña ger bu müyesserdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2). [yoluñda, -uñ, -da]

Bunca istiğnâ ile görmez misin şems-i felek / Pâyüña yüzler sürüp **voluñda** hâk olmuş yatur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2). [yoluñda, -uñ, -da]

(.) Revâ görme kapuñda baña cevri ide felek / Luţf olmaya **voluñda** ben olam şöyle gubâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10). [yoluñda, -uñ, -da]

Pây-büsün isteyü **yolında** ben oldum helâk / Hergiz ol bed-hû basup üstüme râhî eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2). [yolında, -i, -n, -da]

Behr-i pübüsü için **yolında** ben oldum helâk / Bir kez ol bed-hû basup üstüme râhî eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2). [yolında, -i, -n, -da]

Bu Muhibbî gözleri cevherlerin / **Yoluña** sanma ki îşâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7). [yoluña, -uñ, -a]

vol göstere: Kılavuzluk, rehberlik etmek.

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürü hümhâneye / Müşkilüñ hall ide saña göstere yol mey-fürüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4). [yol göstere, -e]

yoldaş: 1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tığını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*yoldaş,]*

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tığını **yoldaşa** çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*yoldaşa, -a]*

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān **yoldaşı** gör tığını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*yoldaşı, -i]*

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın **yoldaşınıñ** / Bu zamān yoldaşı gör tığını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*yoldaşınıñ, -i, -nuñ]*

yoldaş eylemişem: Yol arkadaşı eylemek.

Gitdükçe ‘adem mülkine iy rûh-ı revānum / Zād-ı ğamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [*yoldaş eylemişem, -miş, -em]*

yolın alur: Yolunu almak, yolunu kapatmak, geçmesine engel olmak.

Seyr kılmaga yaşum mâni‘ olur ruħlarına / N’eylesün **yolın alur** dide o mādān geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*yolın alur, -ur]*

yolların açdum: Yol açmak: (Bir yeri başka bir yere bağlamak için) Yol yapmak.

Ben belā kühınıñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdüğümi Bî-sütün kühında Ferhād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*yolların açdum, -lar, -i, -n]*

voluñ düşerse: Yolu düşmek: yolu üzerinde olmak, denk gelmek, yolu geçmek.

Görüp ol la‘l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî’ nün / Belā kühında ger **voluñ düşerse** kühkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [*voluñ düşerse, -ñ, -er, -se, -, --uñ, -er, -se]*

voluñ düşüp: Yolu düşmek: yolu üzerinde olmak, denk gelmek, yolu geçmek.

Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getür ki gözüm tütüyā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*voluñ düşüp, -ñ + üp-uñ, -üp]*

voluñda ölevim: Birinin, bir şeyin uğruna can vermek.

Ko **voluñda ölevim** ben daħı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*voluñda ölevim, -e, -y, -im]*

yu: Temizlemek, yıkamak.

Yudı yüzüm karasını āb-ı luṭf-ıla / Ak saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*yudı, -dı]*

yüce: *Yüce, büyük, ulu.*

Kaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör ki felekden **yücedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [*yücedür, -dür*]

Felekden **yücedür** dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i âh çkılır nerdübânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*yücedür, -dür*]

yüce olsun: *Yüce ve yüksek olmak.*

Çü servüñ kıdd-i yâra nisbeti var / **Yüce olsun** kim ‘âlî himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*yüce olsun, -sun*]

yügrisme: *Koşuşmak.*

Kâmet itse ol sehî servüm kıyâmetler kopar / Ehl-i diller her taraf âh eyleyüp **yügrışmedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*yügrışmedür, -dür*]

yüksek ola: *Yüksek olmak, üstün olmak, üst derecede bulunmak.*

Çünkü âhîr yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ’ide yok ger felekden **yüksek ola** bāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*yüksek ola, -a*]

yum: *Kısararak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.*

Hasretiyle bu Muhibbî giceler tâ şubha dek / Gözlerin seyyâre-veş **yummaz** figân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*yummaz, -maz*]

yüreg: *Yürek, kalp, iç.*

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem’ yakar **yüregini** odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*yüregini, -i, -ni*]

Gün yüzünñ hasretinden lâle miskîn sebzde / Kıp kızıl kana boyanup **yüregini** dâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*yüregini, -i, -n, -i*]

Çarh tennürında mâhuñ **yüregi** yanmış iken / Germ idüp dağı beter anı oda yakar güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*yüregi, -i*]

Sîneme uralı ğamz oklarını / **Yüregüm** bagrum olupdur tolu baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4*). [*yüregüm, -üm*]

yürek: *Yürek, kalp, iç.*

Müdde’înüñ acı sözinden Muhibbî bu **yürek** / Zehre döymez yarılır san kâse-i fâğfürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*yürek,]*

Dil tekyesinde yakalı ‘ışkuñ çerâğını / Yandı eridi kalmadı **yürekde** yağumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2*). [*yürekde, -de*]

Cevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rû / Hâyfâ dirîg u derdâ giçer **yürekde** turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [yürekde, -de]

‘Âlem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar **yürekde** biñ ola baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [yürekde, -de]

yüri: *Yürümek, bir amaç için bir yolda olmak.*

Ölince **yüri** yârî taleb eyle Muhibbî / ‘Âşık olana dünyede ârâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [yüri,]

yüri: *(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek // Hücum etmek, saldırmak.*

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir hatı / Her taraftan **yüridi** kaşdı meger İmânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [yüridi, -di]

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / **Yürüyüp** tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [yürüyüp, -y, -üp]

yüri: *Yürü, haydi, durma.*

Cân virem yâra dir-iseñ **yüri** kallâş olıgör / Kanda bulursa cefâ tîgimî kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [yüri,]

İy Muhibbî şâf-dil hem pāk-meşreb ol **yüri** / Kim tarîki togrıdur lâ-büd anı Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [yüri,]

Tecrid-i ‘ışk ol **yüri** terk eyle cânuñı / Saña Muhibbî penbe-i dâguñ kabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [yüri,]

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabâ / Bu saña kalursa ‘ömrüñ olduğınca **yüri** es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [yüri,]

Fıkr eyleme iy dil **yüri** vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [yüri,]

yüri: *(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.*

Hırâmân ol **yüri** serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [yüri,]

Hırâm ol **yüri** iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [yüri,]

İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim **yüriyem** ‘âlem içinde mîr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [yüriyem, -y, -e, -m]

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen **yüri** humhâneye / Müşkilün hâl ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [yüri,]

Sen selâmet ol **yüri** ‘âlemde zâhid zühd-ile / ‘Âşık-ı bî-dil olanlara belâdur çün garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [yüri,]

yüri var: *Gitmek, ulaşmak II var git, haydi, durma.*

Aglamakla kalmadı iy dide yaşuñ kan-ıla / **Yüri var** şimden girü hün-ı cigerden eyle karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [*yüri var,]*

yüri var: *Gitmek, ulaşmak II var git, haydi, durma.*

‘İlac itme **yüri var** derd-i ‘ışka / Tâbîbâ çünki derdüm bî-devâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*yüri var,]*

yürü: *(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.*

Gâh gözde gâh dilde kurdu cânân haymesin / **Yürüsün** menzil-be-menzil cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*yürüsün, -sün]*

Göreden zülf-i leylâsın gönül sevdâya düşmişdür / Olup Mecnün gibi şeydâ **yürür** şahrâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*yürür, -r]*

Dimeñ dîvâne Mecnün’a maħabbet mülki şâhıdur / Yanınca tayr-ıla vahşî **yürür** cümle sipâhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*yürür, -r]*

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / **Yürür** dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*yürür, -r]*

Yürür mecnün gibi tenhâ düşüp bu vâdi-i ‘ışka / Muhibbî sâyeden gayrı dimez hem-râhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*yürür, -r]*

Şâh-ı gam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Önce bu eşküm kaṭarı **yürür** otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*yürür, -r]*

Gözüm yaşı içinde zevraḫ-ı dil / **Yürür** âvâre yelkensüz gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [*yürür, -r]*

‘İyd olıcak seyr ider her kes **yürür** ḥandân olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña zindân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [*yürür, -r]*

Gün yüzine olmasa âşüfte alınma kamer / Yâ n’içün anlar **yürür** ‘âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*yürür, -r]*

Bahr-ı eşküm bād-ı âhumla telâṭumlar urur / **Yürürüz** içinde bî-pervâ anuñ balıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*yürürüz, -r, -üz]*

Maħabbet cāmını itdüm ezel nüş / **Yürürem** tâ ebed sermest ü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1*). [*yürürem, -r, -em]*

Niçe kim eyledüm pend ü naşîhat tutmadı gönülüm / **Yürür** küyında dildaruñ ‘acâyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*yürür, -r]*

Almamış başına terk itmiş cihân gavgâların / Vâdide mecnün **yürür** mecnün dimeñ uslu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*yürür, -r]*

yüsr-ile: *Kolaylıkla, kolay bir şekilde.*

Cân virmeyicek **yüsr-ile** girmez leb-i dilber / El-hağ bu dağı çeşme-i hayvânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*yüsr-ile,]*

yüsuf-ı ken'ân: Kenan ilinin Yusuf'u. / Hz. Yusuf.

Kılır Ya'küb-veş dil âh u zârı / Kaçan ol **Yüsuf-ı Ken'ân** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 2*). [*yüsuf-ı ken'ân,]*

yüsuf-ı ken'ân'a: Kenan ilinin Yusuf'u. / Hz. Yusuf.

Hüzn içinde iy şabâ Ya'küb-ı dil aḥvâlini / Mışr-ı ḥüsn içre var eyle **Yüsuf-ı Ken'ân'a** 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*yüsuf-ı ken'ân'a, -a]*

yüsuf-ı mısır: Mısır ülkesinin Yusuf'u.

Geldi bu 'âleme ḥüsniyle niçe **Yüsuf-ı Mışr** / Görmedi kimse senüñ gibi terâzüya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [*yüsuf-ı mısır,]*

yüsuf-ı mısırî: Mısır ülkesinin Yusuf'u // Hz. Yusuf.

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol **Yüsuf-ı Mışrî** / Bu dil Ya'küb'ı ḥüzn içre kalur sanmañ ḥazîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*yüsuf-ı mısırî,]*

yut: Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek.

'İŝkuñ na'îmi ḥoşdur ḥaŝmı da lîk müşkil / Bir loğma ki dehâna sıgmaya kimse **yutmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*yutmaz, -maz]*

yuvala: Yuvalamak, yuva yapmak.

Mecnûn-vâr başuma murğ-ı belâ gelüp / Tutup mekânı her biri didi **yuvalaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [*yuvalaruz, -r, -uz]*

yüz: Yüz, suret, çehre.

Bir saçı sünbül **yüzi** gül yârı gördüm bir nazar / Yanaram tâ ol **yüzi** envârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*yüzi, -i]*

Bir saçı sünbül **yüzi** gül yârı gördüm bir nazar / Yanaram tâ ol **yüzi** envârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*yüzi, -i]*

Giderüp zülfî şehâbın gün **yüzün** peydâ kılır / Kim aña ide nazar âşüfte vü şeydâ kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*yüzün, -i, -n]*

Didüm cânâ 'aceb rüşen **yüzüñ** var / Didi taḥsîn idüp yaḥŝı sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*yüzüñ, -üñ]*

Didüm alnuñ kamer midür **yüzüñ** gün / Didi görmüş eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*yüzüñ, -üñ]*

Ka'be kuyunda olur görmez nigârûn gün **yüzün** / Aña beñzer nür görmez adı ammâ hâcîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [yüzün, -in]

Kimse **yüzün** görmedi ammâ cihân pür güft ü gü / Ol derûn-ı perdede 'âlem tolu gavgâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [yüzün, -i, -n]

Serv kaddûn ile da'vâ eylemiş / Bîd işidüp **yüzine** hânçer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [yüzine, -i, -n, -e]

Çün niķâb açduñ **yüzüñden** âfitâb / Utanup şeb çadırına ser çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4*). [yüzüñden, -üñ, -den]

Geh şehâb-ı zülfî mâni' **yüzine** gâhî sirişk / Uşbu ma'nîden dil-i dîvâne her dem gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [yüzine, -i, -n, -e]

Yâra sundum 'iydgehde gönülümü elma diyü / Ol gül-i ter **yüzüme** bakdı didi ayvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [yüzüme, -üm, -e]

Yüzüñ kible kaşuñ mihrâb olaldan / Gözüm gözler anı kible-nümâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*). [yüzüñ, -duruñ]

Didüm zülfüñ neden gitmez **yüzüñden** / Didi bekler o gence ejdehâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [yüzüñden, -üñden]

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [yüzi, -i]

Hâlünü bilmez Muhibbî dilberüñ nev-restedür / Ol kamer **yüzlüm** benüm ancak çehârdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [yüzlüm, -lüm]

Leblerüñ fikri nigârâ sanma fikrümde çıkar / Gün **yüzüñ** fikri yañud kalb-i sipihrümde çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]

Eger yoluñda hâk olsam **yüzüme** bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî 'izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [yüzüme, -üme]

Habîbüm gün **yüzüñ** göster vişâlüñ şubhına irsün / Şeb-i hicründe añvâlî Muhibbî'nüñ mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [yüzüñ, -üñ]

Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün **yüzlü** mâhumdur / Depemden şem'-veş her dem çıkan düd-ı siyâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [yüzlü, -lü]

Keşf kıl **yüzden** niķabuñ kıl sun 'uşşâkuñ nazar / Halk-ı 'âlem bakmadan gelmez çü hürşide zarar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1*). [yüzden, -den]

Zârlıgum diñlemezeñ didüm iy gül **yüzlü** yâr / Didi küyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [yüzlü, -lü]

Beni bülbulleyin her dem getüren âh u feryâda / Senüñ iy lebleri gonca **yüzüñüñ** gülsitânıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [yüzüñüñ, -üñüñ]

Gün **yüzinde** hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar / Kim anuñ naķşında 'âcizdür kamu naķķâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [yüzinde, -inde]

Dilberüñ 'arızımı görmege dil mâyil olur / Çäre ne zülfî gelür gün **yüzine** hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [yüzine, -ine]

Yine dil murğı şehā gün **yüzüñi** yād eyler / Giceler şubħa degin nāle vü feryād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [yüzüñi, -üñi]

Gördügince gün **yüzüñ** ‘aşıklarauñ nālân olur / Kanda kim açıla gül anda hezār elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]

Pāyuña dökmege benüm servüm / Yaşamı sım idem **yüzüm** zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [yüzüm, -üm]

Yüzüñ nürına kim dir nāra beñzer / Ya kimdür kim diye gülnāra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]

Muşhaf-ı hüsñin görüp her kim çevürse **yüzini** / İy Muhibbî bil anı āħirde bî-îmān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [yüzini, -i, -n, -i]

Görse zāhid saçmuñ küfrini zünnār idine / Kibr eger baksa **yüzi** nürına îmān getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [yüzi, -i]

Bir serv-i nāzı sevdim gün **yüzi** alnı mehdür / Meh-pāreler içinde hüsñ-ile pādîşehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [yüzi, -i]

Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu‘anber gösterür / Geh döner gün **yüzini** açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [yüzini, -i, -n, -i]

Gelürse tañ mı feryāda bugün bülbül gibi göñlüm / Görür gülzār-ı hüsñinde açılmış gül gibi **yüzler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [yüzler, -ler]

Ay alnuña vü gün **yüzüñe** her kim nazar itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [yüzüñe, -üñ, -e]

Ġam degüldür görmez-ise zāhiren cānān **yüzün** / Cān göziyle çün Muhibbî döst dîdārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [yüzün, -i, -n]

Gül **yüzüñ** medħinde dil feryād ider tā şubħa dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [yüzüñ, -üñ]

Benüm gibi meger cānā **yüzüñe** lāle ‘aşıkdur / Anuñçün dāğ-ı miñnetle dem-ā-dem bağrı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [yüzüñe, -üñ, -e]

Bir sencileyin **yüzi** güneş alnı kamer āh / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [yüzi, -i]

Her kaçan gün **yüzine** zülfini dildār çeker / Āh idüp nāle kılup bülbül-i dil zār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [yüzine, -i, -n, -e]

Şāh-ı ğam geldükçe göñlüm pāyına îşār için / Gözleri yaşını sım idüp **yüzün** zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [yüzün, -i, -n]

Zülfi-y-ile **yüzini** örtükçe göñlüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [yüzini, -i, -n, -i]

Kaşuñ miħrābına kāmēt getürdüm / Görüp **yüzüñ** didüm Allāhu ekber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*). [yüzüñ, -üñ]

Ola kim raħm idüp meyl ide dildār / Gözüñ yaşını sım it **yüzüñi** zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [yüzüñi, -üñ, -i]

Kulakdan ‘aşıkam ‘aşıq ‘aceb düşvār hālüm var / Degül mümkin **yüzün** görmek ne hoş şabr u mecālüm var
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [yüzün, -i, -n]

Yüzini görse gele İmāna küfr ehli kamu / Kuşana zünnār-ı zülfin zāhid-i şad-sāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4*). [yüzini, -i, -n, -i]

Gün geçer gün **yüzünü** görmem nigārā ay olur / Anuñ-ıçun düd-ı āhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [yüzünü, -üñ, -i]

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile māhı / Benüm de **yüzi** gün alnı kamer kaşı hilālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [yüzi, -i]

Gün **yüzüne** alnuña dirsem kamer ma‘zür tut / Gāh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [yüzüne, -üñ, -e]

Zāhidā efsürde dil inkār-ı ‘ışk itse ne tañ / Gün **yüzün** mihriyle çün kim germdür hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [yüzün, -üñ]

Nigāruñ gün **yüzün** şevkın dilā şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevkın varup şehd ü şekerden sor
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [yüzün, -i, -n]

Haṭā-y-ıla **yüzüne** gül didümse / Haṭā itse n’ola kul ādemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [yüzüne, -üñ, -e]

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / ‘Ālem yüzine gün **yüzi** yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [yüzi, -i]

Yüzüm üzre umaram iy māh-rū kim basasın / Hāk idüp cismüm reh-i kūyuñda kaşdum düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [yüzüm, -üm]

Muhibbî n’ola karşıñda iderse nāle vü efgān / Velī şürde bülbüldür **yüzün** gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [yüzün, -üñ]

Güzeller şayd olalı sım ü zerle / **Yüzüm** altuna yaşum sime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [yüzüm, -üm]

Bakar mıydı baña ol yār-ı bed-hū / Yaşum sım olmasa idi **yüzüm** zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [yüzüm, -üm]

Nev bahār oldı göreydük diyü dildāruñ **yüzün** / Gözlerinden yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [yüzün, -i, -n]

Gün **yüzünüñ** hasretinden lāle miskīn sebzde / Kıpkızıl kana boyanup yüregini dāğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [yüzünüñ, -i, -nüñ]

Gün **yüzine** olmasa āşifte alnına kamer / Yā n’ıçün anlar yürür ‘ālemde sergerdān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [yüzine, -i, -n, -e]

Ten göziyle görmez isem gam degül cānān **yüzün** / Cān göziyle kanda baksam görinen cānānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [yüzün, -i, -n]

Lebi gonca **yüzi** gül nāzeninler / Nazar kıl her biri bir sım-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [yüzi, -i]

(⊂) Bir gün ola mı kim **yüzüm** üzre basasın / Ayaguñ topragına eyleyeyin cānı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [yüzüm, -üm]

(س) Söyler ruhuñuñ medhin okur bülbül-i dil / **Yüzüñe** karşı olur şām u seher hoş-güftār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12). [yüzüñe, -üñ, -e]

Muhibbî gül **yüzüñüñ** bülbüldür / Fiğān u zārdan ol epsem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7). [yüzüñüñ, -üñ, -üñ]

Gün **yüzüñ** birle kamer alnuñ yiter ‘aşıklara / Gice gündüz āfītāb u māh-tāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3). [yüzüñ, -üñ]

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı bir iş kim zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3). [yüzüm, -üm]

Gösterelden gün **yüzün** ol mihr-i ‘ālem-tābumuz / Āh kim kalmadı dilde şabr u gözde h’ābumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1). [yüzün, -i, -n]

Yüzüñe beñzemek hîç aya düşmez / Özini görmek ol bedr aya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1). [yüzüñe, -üñ, -e]

Ben hāk iderem **yüzümi** tā basa yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2). [yüzümi, -üm, -i]

Döstlar hicrān şebinde kim rehāyī istemez / Görüben cānān **yüzini** rüşenāyī istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1). [yüzini, -i, -n, -i]

Giderme zülfüñi gel gül **yüzüñden** / Kim ola diye kim kākül gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2). [yüzüñden, -üñ, -den]

Nigārā gül **yüzüñsüz** gül gerekmez / Lebüñ olmasa hergiz mül gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1). [yüzüñsüz, -üñ, -süz]

Şun‘-ı Hakk‘ı anlamaz gün **yüzine** karşı nazar / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var huffāş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4). [yüzine, -i, -n, -e]

Münkir dirilürse n’ola gün **yüzine** zāhid / Huffāş-şifatdur aña hergiz başar olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3). [yüzine, -i, -n, -e]

Teşbîh kim ider gün **yüzine** mihr-ile mähı / Gün **yüzine** ‘ālemde muķābil kamer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5). [yüzine, -i, -n, -e]

Teşbîh kim ider gün **yüzine** mihr-ile mähı / Gün **yüzine** ‘ālemde muķābil kamer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5). [yüzine, -i, -n, -e]

Zerre gibi gün **yüzüñüñ** zār u sergerdānıyuz / Şubha dek sen gül-ruhuñ biz bülbül-i nālānıyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1). [yüzüñüñ, -üñ, -üñ]

La‘lün var-iken gayrı baña cām gerekmez / Örtme **yüzüñi** zülfüñ-ile şām gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1). [yüzüñi, -üñ, -i]

Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy **yüzi** gül çün bilürsin bülbül olmaz zārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2). [yüzi, -i]

Mähı gördüm gün **yüzüñden** dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4). [yüzüñden, -üñ, -den]

Ol ki yaşın sım ü derd-ile **yüzün** zer eyleye / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3). [yüzün, -i, -n]

- Güneş **yüzine** dildârûñ muqâbil olmak istermiş / Zevâli görünür beñzer neden miqdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [yüzine, -i, -n, -e]
- Gülsitân içre kızardı göreliden gün **yüzüñ** / İşidelden zülfini sünbül perîşândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [yüzüñ, -üñ]
- Aç **yüzüñ** çäk-i girîbân eylesün ‘aşıklarûñ / Güm güm ötsün hây u hüdân güşe-i meyhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 3*). [yüzüñ, -üñ]
- Gül **yüzüñsüz** ‘âleme kılmaz nazar cân bülbülü / Gülşen ü bāg-ı irem küñhen görünür yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [yüzüñsüz, -üñ, -süz]
- Göstermez oldı gül **yüzün** ol gül‘izârumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1*). [yüzün, -i, -n]
- Görüp cânâ **yüzüñi** ‘âlem-efrüz / Gicem Qadr olsa günüm tañ mı Nevruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [yüzüñi, -üñ, -i]
- Gördüm **yüzüñi** kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire bir nazar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [yüzüñi, -üñ, -i]
- Gün **yüzüñ** ile alnuñ kim görse habîbüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [yüzüñ, -üñ]
- Ol ki yaşı sîm ü derd-ile **yüzi** zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [yüzi, -i]
- Her kişiye gösterür **yüzini** ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [yüzini, -i, -n, -i]
- Yüzümi gösterem dir âhir itmez / Muqarrer bildüm anı zâhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [yüzümi, -üm, -i]
- Ol perî-rü **yüzüm** üzre bir qadem bassun diyü / Yüzümi hâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [yüzüm, -üm]
- Ol perî-rü yüzüm üzre bir qadem bassun diyü / **Yüzümi** hâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [yüzümi, -üm, -i]
- Didüm **yüzüñi** görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aqdem oldugı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [yüzüñi, -üñ, -i]
- Tiredür zülfüñ gamından bu dil-i vîrânemüz / Gün **yüzüñ** ‘arz eyle tâ rüşen ola kâşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]
- Gül **yüzüñden** dür olalı hastadur cân bülbülü / Gülşen-i gamda bugün kalmış-durur tîmarsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [yüzüñden, -üñ, -den]
- Yüzini görmege varsam nigârûñ / Niyâz itsem ider ol baña biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [yüzini, -i, -n, -i]
- İşigünde **yüzini** hâk itmek ister bu Muhib / Umar anı kim olasın bâde içseñ cür‘a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [yüzini, -i, -n, -i]
- Gül **yüzüñsüz** bu Muhibbî inlese bülbül-şifât / Ne dükenmez gice gündüz âh u zârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [yüzüñsüz, -üñ, -süz]

Ay olur hafta geçer göstermez oldu gün **yüzin** / Göklere irse ‘aceb mi nâle vü efgânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4). [yüzin, -i, -n]

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfün var iken leyl ü nehârî n’eylerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3). [yüzüne, -ün, -e]

Gül **yüzin** şevkin dimezdüm câna dağı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi âh bu dil-i zârum komaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4). [yüzin, -i, -n]

Gün **yüzün** şavkında cânâ âfitâba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz mâhitâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1). [yüzün, -ün]

Hün-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür câmumuz / Gün **yüzün** göster nigârâ rüşen olsun şâmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1). [yüzün, -ün]

‘Âşıkuz ‘âlemde bir gül **yüzlü** gülzâr isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülün zâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1). [yüzlü, -lü]

Yüzine ben kamer didüm ne dîrsiz / Lebine gül-şeker didüm ne dîrsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1). [yüzine, -i, -n, -e]

Gönül cânân **yüzinsüz** hürrem olmaz / Döker gözyaşını ol bî-ğam olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1). [yüzinsüz, -i, -n, -süz]

Bülbül oldu çün çemende nağme-sâz / İy **yüzi** gül sen dağı kıl bezme sâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1). [yüzi, -i]

Niçe yıllar eyledüm dîdârünü görmek heves / Görmedüm **yüzün** nigârâ kaldı bende bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1). [yüzün, -ün]

Dür olalı gül **yüzünden** gülmedüm ben bir nefes / Eylerem feryâd u zârî hem çü bülbül der-kâfes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1). [yüzünden, -ün, -den]

Şeb-i tür içre **yüzün** meş‘al-i nûr / Görindi şu‘leden vâdî muqaddes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2). [yüzün, -ün]

Yüzün güldür ideyin ben de feryâd / Ki bülbül olmaz gül vakti hâmüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2). [yüzün, -ün]

Zâhid ister cenneti görmek diler havrâ **yüzin** / Geçdi ‘âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3). [yüzin, -i, -n]

Gül **yüzin** medh it maqâma gel nevâda râstı / Vakt-i gülde iy gönül bülbül olur mı hiç hâmüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3). [yüzin, -i, -n]

‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan **yüzine** / Dir ki ‘âşıkdur anuñ beñizini gör saru-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5). [yüzine, -i, -n, -e]

Keşf-i burka‘ eyle **yüzden** nûra ğark it ‘âlemi / Tâ görenler diyeler mihr-i cihân-ârâ-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2). [yüzden, -den]

Figânumdan felekler güm güm ötdi / Dağı ol **yüzi** mâhum eylemez güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2). [yüzi, -i]

Gün **yüzini** yaluñuz vardum temâşâ itmege / Bilmedüm säyem gibi arducca nâşî var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4). [yüzini, -i, -n, -i]

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül **yüzüñ** vaşında cānā tāze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [yüzüñ, -üñ]

Göñül zülfüñ görüp dîvâne olmuş / **Yüzüñ** şem'ine cān pervâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]

Gün **yüzüñ** görmek dilersem sāyem ar dumca gelür / Baña lāzım oldu dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [yüzüñ, -üñ]

Gülşen-i hüsnünde cānā gül **yüzüñ** gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden benim yagmur-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [yüzüñ, -üñ]

Yüzüñe kim gün dimiş rā eylemiş / Hoş nazar kılmış ne hoş rā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*). [yüzüñe, -üñ, -e]

Bir kerre nazar eyledi gün **yüzüñe** bu dil / Hayret basuban kendüden ol bî-haber olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3*). [yüzüñe, -üñ, -e]

Zülf-i siyehüñ fikrini dün gice iderken / Añdukda hemān **yüzüñi** gördüm seher olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [yüzüñi, -üñ, -i]

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihān hüb olmuş / Gösterüp **yüzini** 'aşıklara mergüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [yüzini, -i, -n, -i]

Gün **yüzine** zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muhibbî gam yime ol çünkü nā-bīnā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [yüzine, -i, -n, -e]

Gül **yüzünde** çünkü hañtuñ zāhir oldu mür-ves / Çarç elinden inler-isem tañ midur tañbūr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [yüzünde, -üñ, -de]

Yüzüñi kimdür görüp dil virmeye / Dest-i kudret çünkü taşvīr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3*). [yüzüñi, -üñ, -i]

Germ olmasun inen gün hüsni kılmasun 'arz / Nisbet **yüzüñle** günde beyne's-semāi ve'l-'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1*). [yüzüñle, -üñ, -le]

Ol yār-ı nāzenīn ola kim bir qadem basa / Yolları üzre eyleyeyim **yüzümü** bisāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [yüzümü, -üm, -i]

yüz: Yüzlerce, yüz.

'Aşık oldur yār eger yagdursa **yüz** seng-i cefā / Başına biñ zaħm iderse hergiz āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [yüz,]

yüz: Yüzmek. Kol, bacak, yüzgeç vb. organları hareket ettirerek suda ilerlemek.

Niçe yıldur baħr-i 'ışk içre şināverdür göñül / Sanma ancak suda **yüzmek** murgābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [yüzmek, -mek]

yüz: Yüzey, sath.

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / 'Ālem **yüzine** gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [yüzine, -i, -n, -e]

Gökler **yüzine** bir gün irişür şerârumuz / Sakla cemâlün ayını iy âfitâb-ı hüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [yüzine, -i, -n, -e]

Sakın cemâl ü hüsünü iy âfitâb-ı hüsn / Gökler **yüzine** irişe nâgeh şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [yüzine, -i, -n, -e]

Ölsem yolında âteş-i âhum ‘alem olup / Gökler **yüzine** irgüre her dem şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [yüzine, -i, -n, -e]

Nuruñ ile ‘alemün **yüzi** münevverken bugün / Zülmete virme cihânı zülf-ile hâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [yüzi, -i]

Ruğların üstinde n’eyler uşbu zülf-i ‘anberin / Kim görüpdür kim günün **yüzini** zâhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [yüzini, -i, -n, -i]

yüz: *Yüz, suret, çehre. // Yön, taraf, cihet.*

‘Âşıkuz gerçi Muhibbî dutduk istignâ **yüzün** / Ne vefâ-yı yâr u ne hüd kahr-ı ağyâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [yüzün, -i, -n]

yüz: *Bir kimsenin veya şeyin görünen tarafı.*

Dehre aldanma sakın fikr eyle âhiri günü / Gerçi bu ‘alem **yüzi** saña görünür sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [yüzi, -i]

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Gerçi dilber gösterür ‘uşşâka **yüz biñ** dürlü nâz / Gâh olur bir dem düşer ‘âşık da istignâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [yüz biñ,]

Cânâne kaçan gâmezlerin mest-i h’âb ider / Her bir nazarda cânuma **yüz biñ** ‘itâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1*). [yüz biñ,]

Zülfini biñ cân-ıla isterseñ olmaz râyegân / Kim anuñ her târi iy dil niçe **yüz biñ** cânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [yüz biñ,]

‘Âlem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe **yüz biñ** bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [yüz biñ,]

Zârılıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didi küyumda senün tek var niçe **yüz biñ** hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [yüz biñ,]

Benüm yok andan özge pâdişâhum / Anuñ **yüz biñ** benüm gibi kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [yüz biñ,]

Aglayup zârılık ile eylesem **yüz biñ** niyâz / Yâr nâzın arturur biñ dürlü istignâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [yüz biñ,]

Kapuñda niçe **yüz biñ** ‘âşıkun var / İçinde yok Muhibbî gibi kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [yüz biñ,]

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Cân gözün aç bir nazar ol zülf-i ‘anber-şayı gör / Her kılında baglu **yüz biñ** ‘âşık-ı şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [yüz biñ,]

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberün âhen midür / Raħm idüp kılmaz nazar itsem eger **yüz biñ** niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [yüz biñ,]

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Ser-i zülfinde her bir mû bilür **yüz biñ** cefâ vü nâz / Velî bir mû kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [yüz biñ,]

yüz çevürme: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Mustaķim ol her ne emr itse niğaruñ tîr-veş / Hıdmetinden **yüz çevürme** tîz olup şemşîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [yüz çevürme, -me]

yüz çevürme: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Yüzünü sür **yüz çevürme** itseler pâyuñ şikest / Ehl-i diller şöhetinden olma dūr kıtmîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [yüz çevürme, -me]

yüz çevürmez: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Her ki ‘âşıkdur cefâ vü cevrüne şâbir geçer / **Yüz çevürmez** her ne kim senden gele şâkir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [yüz çevürmez, -mez]

yüz çevürse: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tîz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir yaralu naħçîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [yüz çevürse, -se]

yüz döndürem: *Yüz çevirmek (döndürmek): vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Eyleseñ cevr ü cefâyı sanma kim **yüz döndürem** / Derdün-ile guşşâñı şâdî bilüp hurremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2*). [yüz döndürem, -e, -m]

yüz döndürem: *Yüz çevirmek (döndürmek): vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Döstum cevr ü cefâdan sanma kim **yüz döndürem** / Bu tarîķ-ı ‘ışķda şâbit-ķadem muħkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [yüz döndürem, -e, -m]

yüz gösterme: *Kendini göstermek, görünür olmak, ortaya çıkmak, belirmek II ilgili görünmek, yüz vermek.*

Hať gelüpdür diyü bu ‘âşıkā gösterme yüz / Diñüz ol şüha cihânda buña kim kāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [yüz gösterme, -me, -se]

yüz kerre: *Yüz defa. Bu ifade sayıca çokluğu vurgulamak için kullanılmıştır.*

Yüz kerre eger hâlûmi dirsem saña iy döst / İdersin anı bir nefes içinde ferâmûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*yüz kerre,]*

yüz sürer: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

‘Arz-ı ruhsâr eyledi şādılıg-ıla nesterîn / **Yüz sürer** serv ayagına her taraftan cüybâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*yüz sürer, -er]*

yüz sürerler: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘aşıkları / Bâb-ı istiğnâda gördüm bir ulu dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*yüz sürerler, -er, -ler]*

yüz suyn dökdüñ: *Yüz suyu dökmek: bir uğurda çok çalışıp ter dökmek II onurunu sarsacak kadar çok yalvarmak.*

İrmedüñ ol serv-ğaddüñ vaşlına iy cüy-ı eşk / **Yüz suyn dökdüñ** bu yolda nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [*yüz suyn dökdüñ, -dü, -ñ]*

yüz uruban: *Yüz sürmek: aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Yüz uruban kekbüñ naqşını kapsam tañ midur / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*yüz uruban, -uban]*

yüz vire: *İlgi, yakınlık göstermek, önemsemek.*

(ج) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aplatmayıcak komaz anı âhîr-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*yüz vire, -e]*

yüz virme: *İlgi, yakınlık göstermek, önemsemek.*

Ben turam kuyuñda n’eyler gel raqıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mâkiyâna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*yüz virme, -me]*

yüze güler: *İltifat etmek, yalandan samimiyet göstermek, kandırmak, riyakârca davranmak.*

Cihānuñ halkına sakın inanma / **Yüze güler** dir-ise saña kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6*). [*yüze güler, -er]*

yüze gülici: *İltifat etmek, yalandan samimiyet göstermek, kandırmak, riyakârca davranmak.*

Bir sencileyin ‘aşığı ferdâya salar âh / **Yüze gülici** âl-ıla ‘ayyâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [*yüze gülici, -ici]*

yüze gülmese: *İltifat etmek, yalandan samimiyet göstermek, kandırmak, riyakârca davranmak.*

Ne hoş idi eger dünyā **yüze gülmese** birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyā pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [yüze gülmese, -me, -se]

yüzün sürer: Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Taş işigüñ bekleyüp her gün **yüzün sürer** güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mînâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [yüzün sürer, -i, -n, -er]

yüzine bakmaga: Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.

İy Muhibbî **yüzine bakmaga** yokdur tâkat / Tagıdup ‘aklumı kendüm yitirem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 5*). [yüzine bakmaga, -mag, -a]

yüzine bakmaz: Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yâra gelür bu dirhem ü dînâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [yüzine bakmaz, -maz]

yüzini çevürdi: Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.

Bülbül gibi n’ola dil iderse fiğân u âh / Çünkü çevürdi yüzini ol gül’-izârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [yüzini çevürdi, -i, -n, -i, -di-i, -n, -i, -di]

yüzini çevürüp: Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.

Niyâz itsem kaçan dildâra karşı / **Yüzini çevürüp** ider baña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [yüzini çevürüp, -i, -n, -i, -üp]

yüzini dönderür: Yüz çevirmek (döndürmek): vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.

Ser-i kûyına vardukça **yüzini dönderür** benden / Dirîğ ol seng-dil itmez benümle merhâbâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [yüzini dönderür, -i, -n, -i, -ür-ür]

yüzler sürüp: Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Bunca istignâ ile görmez misin şems-i felek / Pâyüña **yüzler sürüp** yoluñda hâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [yüzler sürüp, -ler + üp-ler, -üp]

yüzüm karasını: Utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri, günah.

Yudı **yüzüm karasını** âb-ı lutf-ıla / Ak saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [yüzüm karasını, -üm, -n, -ı]

yüzüme bakmadı: Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.

Aglamayınca benüm **yüzüme bakmadı** nigâr / Eşk-i çeşmüm aña dînâr u direm gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2*). [yüzüme bakmadı, -üm, -ma, -dı]

yüzüme bakmaz: *Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.*

Yüzüme bakmaz oldı āh yine yār-ı cefākārūm / Raķībūm beñze[dü]r yāra beni her bābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*yüzüme bakmaz, -üm, -maz*]

yüzümi süreyim: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Muşhaf-ı hüsnuñi gördüm ko **yüzümi süreyim** / Mü‘min olmaz ol kişi āyāt-ı Qur‘ān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [*yüzümi süreyim, -üm, -i, -e, -y, -im*]

yüzüne baka: *Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.*

Ola ki baka rahm ide yüzüne / Muhibbî kan-ıla ruhsāruña yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*yüzüne baka, -a*]

yüzüni sür: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Yüzüni sür yüz çevürme itseler pāyuñ şikest / Ehl-i diller şöhetinden olma dūr kıtmır-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*yüzüni sür, -üñ, -i*]

yüzüni yirlere sür: *Yüzünü yerlere sürmek, yere kapanmak, yüz sürmek: aşırı sevgi göstermek için veya acizlik göstergesi olarak yere eğilmek.*

Durma iy dil yüzüni sür yirlere eyle niyāz / Kılınur çünkü bilürsin bum her yirde namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*yüzüni yirlere sür,]*

yüzüni yirlere sür: *Yüzünü yerlere sürmek, yere kapanmak, yüz sürmek: aşırı sevgi göstermek için veya acizlik göstergesi olarak yere eğilmek.*

Her kaçan görseñ Muhibbî nāz ider ol nāzenīn / Karşusunda yüzüni sür yirlere eyle niyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*yüzüni yirlere sür,]*

Z

zād: Azık, yiyecek, rızık.

Cem' kıldum miñnet ü derd ü elem / Rāh-ı 'ışk içre baña ol **zāddur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 2*).
[zāddur, -dur]

Dōstlar rāh-ı 'ademde ğam olaldan **zādumuz** / Ol sebebden ehl-ı 'ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [zādumuz, -umuz]

zāde: Doğmuş olan kimse II çocuk, yavru.

Vādi-i 'ışka Muhibbî bu gōñül düşdi yine / Dimezem ğamdan ulu bile saña **zāde** getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [zāde,]

zād-ı ğamdan: Gam azığı, gam yiyeceği.

İhtiyār-ı fakr iden dergāh u eyvān istemez / **Zād-ı ğamdan** özge hergiz kendüye nān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [zād-ı ğamdan, -dan]

zād-ı ğamuñı: Gam azığı, gam yiyeceği.

Gitdükçe 'adem mülkine iy rüh-ı revānum / **Zād-ı ğamuñı** eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [zād-ı ğamuñı, -uñ, -ı]

zāğ: Karga.

Hem-nişîn olam dir imiş ba'zılar ol meh-ruħa / Hiç ola mı tūfî ile cem' olalar **zāğlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [zāğlar, -lar]

zāğla: Keskinleştirmek, bilemek.

İy Muhibbî bî-emāndur öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme ile tūğ-ı çeşmin **zāğlamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [zāğlamış, -miş]

zāhid: Dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sahibi, dindar, müttakî (kimse) II çok dindar olup irfānı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid eydür geç Muhibbî bāde vü maħbūbdan / Hiç yakışmaz gōñlüme zīrā sözünün serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [zāhid,]

Muhibbî şıdķ-ılā 'āşık irişdi rāh-ı maķşūda / Riyā vü zerķ-ıla **zāhid** hemān bir kurı lāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [zāhid,]

Rāhı keçdür **zāhidūñ** 'ışkuñ velikin müstakīm / İy Muhibbî 'āşıkam yolum tarikūm togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [zāhidūñ, -ūñ]

Bādeyi rinde virüp 'āşıkā ma'şūķ etegin / Şūfiye zerķ u riyā **zāhide** fetvāyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [zāhide, -e]

Bu vādide muğâyirdür nazār kıl herkesüñ fikri / Diler dil küy-ı dildarı velî **zāhid** cinān gözler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1096, Beyit 2*). [zāhid,]

Ṭālib olma iy gönül **zāhid** gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü ceħd idüp dîdārî gör (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1110, Beyit 3*). [zāhid,]

‘İşkuñ rumūzı neydüġini **zāhid** añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunı söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1111, Beyit 3*). [zāhid,]

Görse **zāhid** saçınuñ küfrini zünnār idine / Kibr eger baksa yüzi nürına imān getürür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1115, Beyit 2*). [zāhid,]

İstemez **zāhid** gibi cennet temāşāsın gönül / Ṭālib-i dîdār olan bilür ki dîdar özgedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1117, Beyit 5*). [zāhid,]

Tolaşur ehl-i ‘irfāna şārāb-ı hūb için **zāhid** / Şārāb içmek güzel sevmek velî bilmez zarāfetdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1137, Beyit 2*). [zāhid,]

Añarsa ‘ışk ehlini ne ġam **zāhid** melāmetle / Selāmet gözlemez ‘āşık işi anuñ melāmetdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1137, Beyit 5*). [zāhid,]

Ne oldum mescide ṭālib ne deyr ü şöħbete rāġıb / Ne **zāhid** bildi ne rāhib benüm özge me’ālüm var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1151, Beyit 2*). [zāhid,]

Ṭarīk-ı ‘ışka gel ṭa’n itme **zāhid** / Anuñ daġı senüñ tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1160, Beyit 5*). [zāhid,]

Senüñ fikrüñde iy **zāhid** behişt ü hūr u kevserse / Şārāb-ı hūbdan ġayrı benüm sanma ġayālüm var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1164, Beyit 3*). [zāhid,]

N’ola sevdümse maġbūbı ne var gönülümde iy **zāhid** / Aña çün vākıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1164, Beyit 4*). [zāhid,]

Şun‘-ı Ḥaġk’ı añlamaz ġün yüzine karşu nazār / **Zāhidi** kılmañ ‘aceb çün anda var ġuffāş göz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1233, Beyit 4*). [zāhidi, -i]

Münkir dirilürse n’ola ġün yüzine **zāhid** / ġuffāş-şıfatdur aña herġiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1234, Beyit 3*). [zāhid,]

Bahār eyyāmı ġül devrinde **zāhid** / İder mi hiç meye ‘ışk ehlî perhîz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1236, Beyit 4*). [zāhid,]

ġün gibi rüşen olup ‘āleme ‘ışkuñ nürü / Bu ‘aceb gelmeye **zāhid** daġı ikrāra henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1239, Beyit 4*). [zāhid,]

Āsitān-ı ‘ışkuñuñ **zāhid** ne bilsün ġadrini / Biz bilürüz kıymetin anda sa’ādet beklerüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1252, Beyit 4*). [zāhid,]

‘Āşıkuz ancak hemān dîdārdur maġşūdumuz / Sanma cennet isterüz **zāhid** ya ġavrāsındayuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1305, Beyit 7*). [zāhid,]

İñen medġ itme iy **zāhid** şārāb-ı kevşeri her dem / Şārāb-ı nāb ġāzırdur ki bundan yig şārāb olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1318, Beyit 3*). [zāhid,]

Eger ‘ābid eger **zāhid** senüñ ġüsnüñ ziyād ister / Ki korkarlar ġarār itmez zemīn ü āsümān sensüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1371, Beyit 3*). [zāhid,]

Zāhid egerçi cennet ü havrâ kılır heves / Ben isterem vişâlini ‘âlem içinde bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1). [zâhid,]

Eylemem **zâhid** gibi hürî vü Rızvân arzû / Hiç murâdum yok benüm dîdâr-ı cânân baña bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3). [zâhid,]

Zāhid ister cenneti görmek diler havrâ yüzün / Geçdi ‘âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3). [zâhid,]

Beni sen sanma iy **zâhid** şārâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1). [zâhid,]

Gün yüzine **zâhidi** gör göz göre inkâr ider / İy Muhibbî gam yime ol çünki nâ-bînâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5). [zâhidi, -i]

Kimi ‘âşık kimi **zâhid** bu halkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevâ hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3). [zâhid,]

Sen selâmet ol yürî ‘âlemde **zâhid** zühd-ile / ‘Âşık-ı bî-dil olanlara belâdur çün ğarâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4). [zâhid,]

zâhidâ: Ey zâhid! II zâhid: dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sahibi, dindar, müttakî (kimse) II çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Zâhidâ ister-iseñ pîr-i muġândan kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh ile seccâde getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3). [zâhidâ,]

Sen tarîk-ı ‘ışkı bir gör iki görme **zâhidâ** / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kâfir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4). [zâhidâ,]

Zâhidâ ‘âşıkı gel dime selâmet eridür / ‘Âr u nâmûsı koyan aña hacâlet mi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4). [zâhidâ,]

Zâhidâ ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘âşık olan nâmûs u ‘âr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4). [zâhidâ,]

Zâhidâ sanma rumûz-ı ‘ışkı hāmîler bilür / Bâdenüñ zevk u şafâsını müdāmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1). [zâhidâ,]

Zâhidâ sanma ki a‘mâl-ıla cennet bulasın / Ol Hâk’uñ fazlı-durur yoġsa ‘âmelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4). [zâhidâ,]

Zâhidâ efsürde dil inkâr-ı ‘ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ mihriyle çün kim germdür hengâmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4). [zâhidâ,]

Riyâ vü zerķ ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdüñ / Sanursın **zâhidâ** ‘ışkı bu daġı ihtiyârîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4). [zâhidâ,]

Zâhidâ olsun mübârek cennet ü mescid saña / Ben ħarâbât ehliyem mesken baña meyġânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6). [zâhidâ,]

Zâhidâ mescidde rindânı iñen zemm eyleme / Ğâfil olma biz seni meyġâne içre dillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4). [zâhidâ,]

Zâhidâ sanma senüñ tek biz selâmet ehliyüz / Bende-i ‘ışk olalı şehri melâmet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1). [zâhidâ,]

Zāhidā ‘ışk ehlinūñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senūñle kıldı bunlar di namāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 4). [zāhidā,]

Zāhidā sanma senūñ tek biz selāmet beklerüz / Biz hārābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 1). [zāhidā,]

Zāhidā men‘ eyleme mahbūb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nāb-ıla olmuşdur bizüm taħmīrümüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 3). [zāhidā,]

Zāhidā sanma bizi cennet ya gülzār isterüz / Şāf kalbüz görmege su gibi dīdār isterüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 1). [zāhidā,]

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehne ‘aşka / **Zāhidā** Mecnūn-vār biz ‘ışk şahrāsındayuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 5). [zāhidā,]

Zāhidā sanma bizi biz nefis iğvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dūnyā temennāsındayuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 1). [zāhidā,]

İhtiyār itdi hārābātı Muhibbī ‘ışk ara / **Zāhidā** itme melāmet andan ol ‘ār eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 5). [zāhidā,]

Zāhidā sanma senūñ uçmaguñı biz tālibüz / Çöpe saymaz ravza-i ‘ışk-ıla dīdār isterüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 3). [zāhidā,]

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar diyeler saña nihāyet hār u hes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 4). [zāhidā,]

Mey-fürüş **zāhidā** sen dem-be-dem ‘ayb eyleme / Yıgdür olmak hod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 2). [zāhidā,]

Zāhidā ‘ışkūñ tarīkın añlamaz kec-ṭab‘sın / Diñlemezsın Hāḫ sözi sende meger var saḫt gūş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 4). [zāhidā,]

Zāhidā vā‘izleri gördüm ki hırş-ı cām için / Rehne aldı her birinūñ hırkasını mey-fürüş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 3). [zāhidā,]

zāhid-i hodbīn: Kendini beğenmiş, kibirli, mağrur zāhid.

Dime iy **zāhid-i hodbīn** ben irdüm menzile ancak / Sen aña vāḫıf olmaduñ gönüldeñ rāhumuz vardur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 2). [zāhid-i hodbīn,]

zāhid-i murtāz: Seçkin sofı II nefsinı terbiyeye çekmiş, riyāzete çekilmiş sofı.

Keşf oldı Muhibbī‘ye cihān bir kadeh ile / Bulmadı girüp erba‘ıne **zāhid-i murtāz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 5). [zāhid-i murtāz,]

zāhid-i şad-sāleler: Yüz yıllık zahit, asırlık hamsofu.

Yüzini görse gele imāna küfr ehli kamu / Kuşana zūnnār-ı zūlfın **zāhid-i şad-sāleler** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 4). [zāhid-i şad-sāleler, -ler]

zāhir: Anlaşılan, görünüşe göre, gāliba.

Cân u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cân virem dırsın ki **zâhir** sanasın bir nesnedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [zâhir,]

zâhir: Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey) II bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü II içine önem verilmeyen.

İy Muhibbî söyle söz virsün haķıktan haber / Şimdiki şâ‘ırların her bir sözi **zâhir** geçer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5). [zâhir,]

Ne ğam cânā eger **zâhir** göz-ile görmesem vechüñ / Bu cân gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5). [zâhir,]

zâhir: Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey) II bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü II elbette, şüphesiz.

Ruĥların üstinde n’eyler uşbu zülf-i ‘anberin / Kim görüpdür kim günün yüzini **zâhir** duta pas (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2). [zâhir,]

zâhir: Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey) II bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.

Velî cân çeşmine her dem ‘ayāndur / Cemāli **zâhir** egerçi nihāndur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1). [zâhir,]

zâhir eyler: Meydana çıkarmak, görünür kılmak, ifşa etmek.

Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı ‘ışkımdan haber / **Zâhir eyler** ‘āleme bu sırrı eş‘arum komaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5). [zâhir eyler, -r]

zâhir itmez: Meydana çıkarmak, görünür kılmak, ifşa etmek.

Yüzümü gösterem dir āhîr itmez / Muķarrer bildüm anı **zâhir itmez** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1). [zâhir itmez, -mez]

zâhir olalı: Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Şi‘r-i pür-süzum Muhibbî olalı zâhir benüm / Şimdiki şâ‘ırlara tañ mı didürsem ğarbí bes (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7). [zâhir olalı, -alı]

zâhir oldı: Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Gül yüzünde çünkü haţtuñ **zâhir oldı** mür-veş / Çarĥ elinden inler-isem tañ mıdur tañbür-veş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1). [zâhir oldı, -dı]

zâhir olur: Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Zâhir olur yansa ten āteş dehānumdan benüm / Şu‘le virür her yaña çün kim düşe āteş neces (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2). [zâhir olur, -ur]

zâhir olur: Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Yandı cânım ‘ışık-ıla ger āh idem ma’zūr ola / Dūd olur ol yirde zāhir düşicek āteş-i bahş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3). [zāhir olur, -ur]

zāhirā: Görünüşte.

Küy-ı dilberde egerçi biz maḥabbet beklerüz / **Zāhirā** gerçi maḥabbet lîk miḥnet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1). [zāhirā,]

zāhirde: Görünüşte.

Bu Muḥibbî’nün murādı bendeñ olmaktadır hemān / Gerçi kim **zāhirde** biz de memleket sultānıyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5). [zāhirde,]

zāhiren: Açık, belli bir şekilde, açıkça, açıktan açığa, görünür bir şekilde.

Ġam degüldür görmez-ise **zāhiren** cânān yüzün / Cān göziyle çün Muḥibbî dōst dīdārın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5). [zāhiren,]

zaḥm: Yara II dert, üzüntü, acı.

..... āfet-i cân / Ġamzesi ḥastasınun **zaḥmına** tīmāra gider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3). [zaḥmına, -ı, -n, -a]

Bu gönül **zaḥmına** merhem urayım dime ṭabīb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4). [zaḥmına, -ı, -n, -a]

Zaḥmum benüm bed olmada ḥunāb-ı bī-ḥad olmada / Derdüm biri şad olmada zaḥm-ı sinānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3). [zaḥmum, -um]

Yaralar urşa ne ğam sen gül için baña raḳīb / Bu meşeldür ki diken **zaḥmını** bülbul götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3). [zaḥmını, -ı, -n, -ı]

Ol ki ‘āşıkdur Muḥibbî yaksa ger tîr-i cefā / Cāna biñ **zaḥm** irse de feryād [u] āhi eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5). [zaḥm,]

‘Āşık oldur yār ger yagdursa şad seng-i cefā / Başa biñ **zaḥm** irse hergiz āh u vāhi eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4). [zaḥm,]

zaḥm iderse: Yaralamak, yara açmak II üzme, acı vermek.

‘Āşık oldur yār eger yagdursa yüz seng-i cefā / Başına biñ **zaḥm iderse** hergiz āhi eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4). [zaḥm iderse, -er, -se]

zaḥmete girme: Sıkıntı veya yorgunluk verecek bir iş yapmak.

Zaḥmete girme ṭabībā çek elün bu ḥastadan / ‘Āşık-ı dil-ḥasteye derdi yine dermān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2). [zaḥmete girme, -me]

zaḥm-ı dōst: Dost yarası II sevgilinin aşıkta açtığı yara.

Yarama merhem-durur çün **zahm-ı döst** / Cānuma tîr-i kazâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*).
[zahm-ı döst,]

zahm-ı peykâni: (sevgilinin) kirpiklerinin açtığı yara.

Zahm-ı peykâni kızıl güldür baña / Bülbülem hâr-ı belâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*).
[zahm-ı peykâni, -ı]

zahm-ı sinânum: Ok yarası II sevgilinin yan bakış okunun yarası.

Zahmum benüm bed olmada hunâb-ı bî-had olmada / Derdüm biri şad olmada **zahm-ı sinânum** kandadur
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [zahm-ı sinânum, -um]

zahmnâk olmuş: Yaralı olmak, yaralanmak.

Tîr-i gâmzeñle bu sînem **zahmnâk olmuş** yatur / Dir gören meydân-ı 'ışk içre helâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [zahmnâk olmuş, -muş]

zahr: Arka, sırt.

Ya kaşuñdan tîr-i gâmzeñ gelse buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle **zahrumdan** çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [zahrumdan, -umdan]

za'îf oldum: Güçsüz, dermansız kalmak, hastalanmak; aşk hastalığı sebebiyle düşkün, zavallı hale gelmek.

Oldum za'îf derdün-ile iy tabîb-i dil / Bir üstüñ'ân kaldı bile bir deri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*).
[za'îf oldum, -du, -m]

zakan: Zekan, çene, zenah, zenahdan.

Zülfî zencîrine asmış san **zakan** kandîlini / Cân u diller yakmaga ya'nî ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [zakan,]

zâlim: Zulüm ve haksızlık yapan (kimse) II acımasız, merhametsiz (kimse) II sevgilinin zulmedip kan döken gözü.

(♣) **Zâlim** gözüñe hey di ki kan eylesün / Yoksa zulm-ıla bu ben 'aşığı ider o gubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [zâlim,]

zâlim: Zulüm ve haksızlık yapan (kimse) II acımasız, merhametsiz (kimse) II sevgili.

Hey ne **zâlimsin** varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürün yâ öldürün diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [zâlimsin, -sin]

Hey ne **zâlimsin** 'aceb ferdâyı hiç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [zâlimsin, -sin]

Göñlümün vîrânesin ol şâh âbâd istemez / Hey ne **zâlimdür** ki zulm[1] hoş görür dâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [zâlimdür, -dür]

zālīm ola: Zalim olmak, zulmeden kişi olmak, merhametsiz davranmak.

Åh yıllar geçdi dilber gönlümü şād eylemez / Şāh kim **zālīm ola** mülkini ābād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*zālīm ola, -a*]

zamān: Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer **zamānum** var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*zamānum, -um*]

zamān: (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bir işin olageldiği, yapılageldiği saat, gün veya mevsim.

Devr-i gül bir haftadur bülbül **zamānı** tiz geçer / ‘Ālemün ‘ibret-nümāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*zamānı, -ı*]

Saçı zenciri boynumda benüm Mecnün **zamānumdur** / Görinen müy-ı jülidem degül belki duñānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*zamānumdur, -um, -dur*]

zamān: İçinde bulunulan devir, yaşanmakta olan vakit II talih, baht, felek.

(ج) **Zamānuñ** işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aglatmayıcak komaz anı āñir-i kār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*zamānuñ, -uñ*]

zamān: İçinde bulunulan devir, yaşanmakta olan vakit.

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu **zamān** yoldaşı gör tığını yoldaşa çalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*zamān,]*

Turma agla iy gözüm ola ki dilber rañm ide / Senge çün bārān ider geçse **zamān** te’sīrler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*zamān,]*

Mecnün eger kalsa Muhibbī bu **zamāna** / Olmazdı belā deştine gitsem baña pādaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*zamāna, -a*]

zamāne: 1. Devir, zaman 2. (Küçümseme ve yakınma ifadesiyle) İçinde yaşanan zaman.

Hüsnuñ **zamāne** hüsniñdür iy yār-ı dil-firīb / Aldanma gel bu hüsnuñe ki devrān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 2*). [*zamāne,]*

zann iderdüm: Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, sanmak.

Zann iderdüm ol perī-rüyı beşer ol māh imiş / Cümle ‘ālem bende aña ol bir ulu şāh-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*zann iderdüm, -er, -dü, -m*]

zann itme: Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, sanmak.

Hey ne zālimsin ‘aceb ferdāyı hīç añmaz mısın / Şöyle **zann itme** ki mañşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*zann itme, -me*]

z̄ar: Kötülük, zarar, ziyan.

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña **z̄ar** / Gel nazār kılsun Muhibbī ko cemālūñ ayına (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 6*). [z̄ar,]

z̄ar: Ağlayan, inleyen II zayıf, dermansız.

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ ‘izār-ı yāri gör / Sorma bülbül nālesin dil-ḥaste bu ben **zārı** gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 1*). [zārı, -ı]

Gülşen-i ḥüsnünde **zār** itme Muhibbī’yi didüm / Didi bir gül var mıdur kim bülbülin **zār** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 5*). [zār,]

‘Āşıkuz ‘ālemde bir gül yüzlü gülzār isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülin **zār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 1*). [zār,]

Didüm iy dilber nedür bu şive vü cevri ü cefā / Gülđi didi nāz-ıla ‘āşıkları **zār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 6*). [zār,]

z̄ar: Ağlama, inleme.

Bir nazār kılmaz o meh-rū ‘āşıkūñ **zārın** görür / Bir nefes olmaz cüdā yanından ağıyārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 1*). [zārın, -ı, -n]

Kaşlarıñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz **zārsuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 2*). [zārsuz, -suz]

Seḥerden gülşene bülbül varur gül kārını bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler gül **zārını** bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [zārını, -ın, -ı]

Āh kim ben bülbüle gül yüzlü yārım söylemez / İñledüp güş itmeyüp feryād **zārım** söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 1*). [zārım, -um]

Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkine / Zārı kılsun ‘āşıkūñ çünki naşibi **zār-ımış** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 4*). [zār-ımış, -ı, -mış]

z̄ar çekir: İnlemek, ağlamak, feryat figan etmek.

Her kaçan gün yüzine zülfini dildār çekir / Āh idüp nāle kılp bülbül-i dil **zār çekir** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 1*). [zār çekir, -er]

z̄ar eylemez: Ağlatmak, inletmek.

‘Ālem içre var mıdur gülşende gül / Şubḥ olunca bülbülin **zār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 2*). [zār eylemez, -mez]

z̄ar eylemez: Ağlatmak, inletmek.

Tañ degüldür nāle kılsa küyuña vardukça dil / Var mıdur gülşende bir gül bülbülin **zār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 2*). [zār eylemez, -mez]

zār eyleyici: Ağlatmak, inletmek.

Bir sencileyin hüsñ gülistânına karşı / Bülbüllerini eyleyici zār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [zār eyleyici, -y, -ici-yici]

zār itme: Ağlatmak, inletmek.

Gülşen-i hüsñünde **zār itme** Muhibbî'yi didüm / Didi bir gül var mıdur kim bülbülün zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [zār itme, -me]

zār kıldı: Ağlatmak, inletmek.

Sergeşte kılup nağ -ı zemîn üstine âhîr / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4*). [zār kıldı, -dı]

zār kılmaz: Ağlamak, inlemek.

Bulınmaz gül enîs-i hâr kılmaz / Ya bülbül var mıdur kim **zār kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*). [zār kılmaz, -maz]

zār kılsun: Ağlamak, inlemek.

Gülşen-i hüsñüñ yiter biz gül'izârı n'eylerüz / **Zār kılsun** cân u dil anda hezârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [zār kılsun, -sun]

zār olmadı: Ağlamak, inlemek.

Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül **zār olmadı** / Gülşen içinde niçe niçe hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [zār olmadı, -ma, -dı]

zār olur: Ağlamak, inlemek.

Dem-be-dem feryâd ider bî-çâre dil dildârsuz / Bülbül-i üftâdedür kim **zār olur** gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [zār olur, -ur]

zār olur: Ağlamak, inlemek.

Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkîne / Zârı kılsun 'âşîkuñ çünki naşîbî zâr-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [zār olur, -ur]

zār u mehcür olmuş: Ağlayan ve ayrı düşmüş olmak II ağlayarak sevgiliden ayrı kalmak.

Göñül hicr-ile olmuş zār u mehcür / Dil ez-men dūr u men ez-dilsitân dūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [zār u mehcür olmuş, -miş]

zār u mübtezel kaldum: Ağlayıp inleyerek düşkün hâle gelmek II sevgili karşısında değersiz durumda kalmak.

Kalması 'akl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirîğ görmeye idüm nigâr[1] kâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5). [zār u mübtezel kaldum, -du, -m]

zār u sergerdân: Ağlayıp inleyerek şaşkın hâle gelmek.

Kanda kim şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller **zār u sergerdân** kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1). [zār u sergerdân,]

zār u sergerdân olur: Ağlamak ve kendinden geçmek.

'İşk vâdîsinde gönülüm **zār u sergerdân olur** / Geh görüp zencîr-i zülfüñ bendine fermân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1). [zār u sergerdân olur, -ur]

zār u sergerdânyuz: Ağlayıp inleyerek şaşkın ve perişan bir hâle gelmek.

Zerre gibi gün yüzünüñ **zār u sergerdânyuz** / Şubha dek sen gül-ruhuñ biz bülbül-i nâlânyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1). [zār u sergerdânyuz, -i, -y, -uz]

zār u zār aqlaram: Durmaksızın ağlamak, inleye inleye ağlamak.

Vâdi-i hicre düşelden oldu bu dil bî-ķarâr / İñleyüp tâ şubh olunca aqlaram ben zār u zār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1). [zār u zār aqlaram, -r, -am]

zār zār aqlasam: Durmaksızın ağlamak, inleye inleye ağlamak.

Aqlasam bülbül gibi küyüñda tañ mı zār zār / Bu benüm efgânuma gül gibi sende ģande var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4). [zār zār aqlasam, -sa, -m]

zār zār olur: Durmaksızın ağlamak, inleye inleye ağlamak.

Gül mevsiminde murğ-ı çemen **zār zār olur** / Kalmaz ķarârı şevķ-ile bî-iĥtiyâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 1). [zār zār olur, -ur]

zarâfet: İncelik, nezaket.

Tolaşur ehl-i 'irfâna şârâb-ı ģüb için zâhid / Şârâb içmek güzel sevmek velî bilmez **zarâfetdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2). [zarâfetdür, -dür]

zarar: Zıyan, eksiklik, kayıp.

Keşf kil yüzden niķâbuñ kılşun 'uşşâķuñ nazar / Halk-ı 'âlem bakmadan gelmez çü ģurşide **zarar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1). [zarar,]

zârı eylerem: Ağlamak, inlemek.

Görmedin dil bağladum âh ol cefâķârı henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1). [zârı eylerem, -i, -r, -em]

zārī kılsam: Ağlamak, inlemek.

Her ne deñlü **zārī kılsam** āh u feryād eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazar ol bagrı taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*zārī kılsam, -ī, -sa, -m-sa, -m*]

zārī kılsun: Ağlamak, inlemek.

Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkine / **Zārī kılsun** ‘āşıkūñ çünki naşibi zār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*zārī kılsun, -ī, -sun-sun*]

zārī kıluruz: Ağlamak, inlemek.

Efğān ile **zārī kıluruz** gice vü gündüz / Bir oñmayası gam-zede qallāşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*zārī kıluruz, -ī, -ur, -uz-ur, -uz*]

zārılıg: Ağlama, inleme, sızlanma.

Gice bülbülleyn āh-ıla fiğān eyleyüben / Çın seher **zārılıg-ıla** yine gülzāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*zārılıg-ıla, -ıla*]

Zārılıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yār / Didî kūyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*zārılıgum, -um*]

Ğam meclisinde **zārılıgum** iñleyen bilür / Ney gibi niçe iñledüğüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*zārılıgum, -um*]

Bezm-i ğamda nāle kılsam nāylar dem-bestedür / ‘Üd iñiler **zārılıgum** işidelden ğastadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*zārılıgum, -um*]

zārılık: Ağlama, inleme, sızlanma.

Aglayup **zārılık** ile eylesem yüz biñ niyāz / Yār nāzın arturur biñ dürlü istignā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*zārılık,]*

zārılık ider: Ağlamak, inlemek.

Bir bencileyin bezm-i belā vü ğam içinde / **Zārılık ider** derd-ile bīmār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [*zārılık ider, -er*]

zāt: 1. Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse 2. Bir şeyin ta kendisi, maddî varlığı, maddî varlığının özü, öz varlık 3. Bir varlığın hakikati, hüviyeti, mâhiyeti.

(÷) **Zātuñı** senüñ niçe beyān eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde zebān oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*zātuñı, -uñ, -ı*]

zāvil olmaz: Sona ermek, yok olmak.

Māh-rūlar mihrî dilden **zāvil olmaz** pend-ile / Nāşihā virür şudā’ luṭf eylegil bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*zāvil olmaz, -maz*]

zāyil olur: Sona ermek, yok olmak.

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm **zāyil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*zāyil olur, -ur*]

zebān: Dil.

Eydeli şekker lebi şîrîn **zebānın** vaşfını / Bu Muhibbî tab‘ını tûfî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*zebānın, -in*]

zebān: Dil II lisan, konuşma.

Değül taqrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildaruñ / Kaçan taqrîre kaçd itsem dehān içre **zebān** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*zebān,]*

‘Aceb mi şî‘r ü eş‘arum lezîz olursa şekkerden / Nigāruñ lebleri vaşfi **zebānumda** mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*zebānumda, -um, -da*]

(÷) Zātuñı senüñ niçe beyān eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde **zebān** oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*zebān,]*

Kesilür şem‘ gibi itme **zebānuñı** dırāz / ‘Āqıl-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*zebānuñı, -uñ, -ı*]

Hābībüm sorma gel şerh-i ğam-ı hicrānı sen benden / **Zebānum** lāl olur kudret mi var diyem suhan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*zebānum, -um*]

Benüm süz-ı derūnumda yanar derd ehline her dem / Muhibbî tab‘ı miñnetden uzandukça **zebān** āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*zebān,]*

zecr: Zorlama, zorla bir işe sevk etme; eziyet.

Cefā vü cevr ü **zecr** ü kahr u kudret / Ne kim senden gelür lûf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*zecr,]*

zehr: Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem II mec. helāk edici ıztrap.

Yār elinden **zehr** eger nüş eylesem tiryāk olur / Yād elinden ger içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*zehr,]*

Gül mevsiminde sākî elinden kadeh sunar / Nüş ide anı **zehr** ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*zehr,]*

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim āb-ı hayāt / Yār elinden **zehr** nüş itsem baña cüllābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*zehr,]*

Müdde‘inüñ acı sözinden Muhibbî bu yürek / **Zehre** döymez yarılır san kâse-i fağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*zehre, -e*]

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler kand ü nebāt / Lik hicre **zehr-ile** fîz-āb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*zehr-ile, -ile*]

Didiler cevri ü cefâyı **zehrden** acı velî / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3*). [*zehrden, -den*]

zehr olur: Zevk almak umulurken üzüntü ile karşılaşmak, acı duymak. II çok büyük acı, eziyet ve sıkıntı içinde olmak.

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim âb-ı hayât / Yâr elinden zehr nüş itsem baña cüllâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*zehr olur, -ur*]

zehr olur: Zevk almak umulurken üzüntü ile karşılaşmak, acı duymak. II çok büyük acı, eziyet ve sıkıntı içinde olmak.

La'l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / **Zehr olur** ğamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*zehr olur, -ur*]

zehr-i ğamla: Gam zehri.

İncinür sanma cefâdan çevre mu'tâd olmuşuz / Süd yirine **zehr-i ğamla** bislemiştür anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*zehr-i ğamla, -la*]

zekât: (Ar. zekât "bereket, fazlalık; temizlik") İslâm dîninin beş şartından biri olarak, sâhip olunan ve belli bir miktârı aşan mal ve paranın yoksullara dağıtılması gereken kırkta biri ve bunun yoksullara dağıtılması işi II sevgilinin güzellik zekatı.

Görsün Muhibbî vir aña hüsnuñ **zekâtını** / Zîra ki aña müsteħakuz hem gedâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*zekâtını, -i, -ni*]

zekât-ı hüsni: Güzellik zekatı.

Virmedi ol mâh-rû bir kez **zekât-ı hüsni** / İy Muhibbî niçe yıl küyında biz sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*zekât-ı hüsni, -i, -n, -i-i, -ni*]

zekât-ı hüsni: Güzellik zekatı.

Farzdur gel vir **zekât-ı hüsni** / 'Aşkuñ görmek temennâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7*). [*zekât-ı hüsni, -üñ, -i*]

zelzele: Deprem, sarsılma, sarsıntı.

Binâ-yı sabr u kaşr-ı 'aql katı muhkem-durur ammâ / İrişse **zelzele** 'ışkuñ hevâsından hemân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*zelzele,*]

zemîn: Yer, taban II yeryüzü, arz.

Ölmiş-iken bu **zemîn** buldı yine tâze hayât / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*zemîn,*]

Bir olaldan yanumuzda âsümân-ıla **zemîn** / Anuñ için biz anuñ ne zîr ü bâlâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*zemîn,*]

zemîn ü âsümân: Yer ve gök, yeryüzü ve gökyüzü II her yer.

Güzellik burcına mâhum 'urûc itdünse zulm itme / Sakın 'aşıklar âhından **zemîn ü âsümân** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*zemîn ü âsümân,*]

zemîn ü âsümân: *Yer ve gök, yeryüzü ve gökyüzü II her yer.*

Cefâ vü cevruñi añsam gönülde âh u zâr itsem / İñiler kühlar cümle **zemîn ü âsümân** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*zemîn ü âsümân,*]

zemîn ü âsümân: *Yer ve gök, yeryüzü ve gökyüzü II her yer.*

Eger 'âbid eger zâhid senüñ hüsnuñ ziyâd ister / Ki korkarlar qarâr itmez **zemîn ü âsümân** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [*zemîn ü âsümân,*]

zemîn ü âsümân: *Yer ve gök, yeryüzü ve gökyüzü II her yer.*

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki âhumdan benüm pürdür **zemîn ü âsümân** âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*zemîn ü âsümân,*]

zemm eyleme: *Yermek, sövmek, aşağılamak, kötülemek, ayıplamak.*

Zâhidâ mescidde rindânı iñen **zemm eyleme** / Ğâfil olma biz seni meyhâne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*zemm eyleme, -me*]

zemm ider: *Yermek, sövmek, aşağılamak, kötülemek, ayıplamak.*

Zemm ider gül gibi her demde şarâbı şüfî / Hürmetin añlamayup lîk içre kând ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*zemm ider, -er*]

zemzem: *Kâbe'nin yanında meşhur bir su kuyusu, yeryüzündeki suların en faziletli olarak kabul edilir II aşığın gözyaşları.*

Ser-i küyuñ olaldan baña Ka'be / Gözümuñ yaşı anda **zemzem** olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*). [*zemzem,*]

zen: *Kadın. II argo: kahbe bağlamında kancık.*

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül / Hiç dil virmez **zene** meyl eylemez merdâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*zene, -e*]

zenah: *Çene, çene çukuru, zekan.*

Dutduñsa gönül düzdini hâbs eyle **zenahda** / Zülfüñ gibi asмага anı dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*zenahda, -da*]

zenahdân: *Çene, çene çukuru, zekan.*

Kurılmışdur **zenahdânı** ki san top / Haçı yârufîñ hişâr-ı rîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*zenahdânı, -ı*]

Ben esîr-i 'ışk oldum koy **zenahdan** çâhına / Halka halka eyle zülfün boynuma zencîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3). [zenahdan,]

zenbür-veş: Arı gibi.

Lezzet-i dünyâya aldanma Muhibbî sunma el / Neşterini tâ ki urmaya saña **zenbür-veş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5). [zenbür-veş,]

La'l-i şîrinüni cânâ almadın ben agzuma / Ğamze okın sîneme urduñ benüm **zenbür-veş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2). [zenbür-veş,]

zencîr: Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II âşğın gözyaşları.

Âhını tavk eyleyüp gözyaşı **zencîr** olalı / Tekye-i 'ışk içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5). [zencîr,]

zencîr: Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.

Zülfini ider gâh kemend ü gehî **zencîr** / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4). [zencîr,]

Naqd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ **zencîrini** / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6). [zencîrini, -i, -ni]

Her yaña başın açar dîvâneler boyun sunar / El uzadup her kaçan **zencîr** zülfini çözer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3). [zencîr,]

Eylesün mecnûn 'ışkum zülfini **zencîrler** / Dâyimâ 'âdetdür olur bend içinde şîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1). [zencîrler, -ler]

Zülfî **zencîrine** kim dil vire dîvâne geçer / Şem'-i ruhsârına kim per yaka pervâne geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1). [zencîrine, -ine]

Leylî zülfünü göreliden döstüm mecnûnuñam / Bağludur boynumda **zencîr** ayagumda künde var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2). [zencîr,]

Leylî zülfün vaşfın işitdi meger dîvâne dil / Boynuma **zencîr** ola diyü varup mecnûn olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5). [zencîr,]

Zülfî **zencîrini** takdum gönümün gerdânına / Bildüm âhir bu dil-i dîvâneyi bed-nâm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3). [zencîrini, -ini]

Muhibbî olsa dîvâne 'aceb mi / Görür **zencîre** beñzer kâkülî var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5). [zencîre, -e]

Zülfini elde gehî **zencîr** ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynuña yalvarıgör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4). [zencîr,]

Gider boynuñdan iy meh-rû n'idersin zülfî **zencîrin** / Çü men dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma lâyıkdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3). [zencîrin, -in]

Saçı **zencîri** boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-ı jülîdem degül belki duñânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [zencîri, -i]

Saçuñ **zencirine** dīvāne oldum / Anı boynuma takmazsın nedendür (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1203, Beyit 3).
[zencirine, -i, -n, -e]

Zülfî **zencirinde** çün bağlandı sevdâyî gönül / Döştlar hüşyâr olur sanmañ dil-i dīvānemüz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 3). [zencirinde, -i, -n, -de]

Zülfî **zencirinde** gönüm kim görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı ‘ışk-ıla sermeste kim rüsvâ dimez (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 1). [zencirinde, -i, -n, -de]

Genç-i hüsne zülfini dilber girihler bağlamış / Sanasın **zencir-ile** biñ başlu ejder bağlamış (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1418, Beyit 1). [zencir-ile, -ile]

Zülfî **zencirine** asmış san zağan kandilini / Cân u diller yakmaga ya’nî ki micmer bağlamış (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1424, Beyit 2). [zencirine, -i, -n, -e]

Bu Muhibbî zülfî **zencirüñ** görüp / Kendüzin dīvāne şeydâ eylemiş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 8).
[zencirüñ, -üñ]

Dil virelden zülfinüñ **zencirine** dīvāne-veş / Meclis içre söylenür miñnetlerüm efsâne-veş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 1). [zencirine, -i, -n, -e]

zencir eylemez: Zincir yapmak, zincir olarak kullanmak II zincir ile önlem almak (delilerin zincire bağlanması bağlamında).

‘ışk-ıla dīvāneyem küyında Mecnūndan beter / Ol saçı leylî neden zülfini **zencir eylemez** (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 4). [zencir eylemez, -mez]

zencir eylemiş: Zincir yapmak, zincir olarak kullanmak II zincir ile önlem almak (delilerin zincire bağlanması bağlamında).

Leylî zülfüñ bu dil-i dīvānenüñ / Bend idüp boynına **zencir eylemiş** (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1467, Beyit 5).
[zencir eylemiş, -miş]

zencir idinüp: Zincir etmek, zincir şekline sokmak.

Ṭavk idüp âhımı **zencir idinüp** göz yaşını / Dil-i dīvāneyi gör kim niçe şîrâne geçer (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 3). [zencir idinüp, -in, -üp]

zencir idüp: Zincir etmek, zincir şekline sokmak.

Âhdan **zencir idüp** bu gönümün kandiline / Yakmaga ğam meclisinde ya’nî micmer bağlamış (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1418, Beyit 4). [zencir idüp, -üp]

zencir idüp: Zincir etmek, zincir şekline sokmak, zincir olarak takmak.

Gâh olur **zencir idüp** zülfüñ dil-i şeydâ çeker / Gâh tîr olup müjeñ ebrüaruñ geh ya çeker (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 1). [zencir idüp, -üp]

zencir tedbîr eylemiş: Zincir ile önlem almak (delilerin zincire bağlanması bağlamında).

El urup dilber yine zülfün girih-gîr eylemiş / Bu dil-i dīvāneye tedbîr zencir eylemiş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 1). [zencir tedbîr eylemiş, -miş]

zencir-i ğamdan: Dert zinciri.

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtışaş / Bulmayısardur ebed **zencir-i ğamdan** ol ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*zencir-i ğamdan, -dan*]

zencir-i ser-i zülfi: Saçın ucundaki zincir; sevgilinin lüle saçlarının ucundaki zincir.

Didüm dil-i dîvâneye âĥir olacak cā / **Zencir-i ser-i zülfi** ile çāĥ-ı zekandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*zencir-i ser-i zülfi, -i*]

zencir-i ser-i zülfine: Saçın ucundaki zincir; sevgilinin lüle saçlarının ucundaki zincir.

Bagla **zencir-i ser-i zülfine** dîvâne dili / Ya'nî Mecnûn-şıfat başına sevdâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*zencir-i ser-i zülfine, -ine*]

zencir-i zülfe: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Her kaçan **zencir-i zülfe** el ura cānāneler / Baş açup boyun uzadur 'āşık-ı dîvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*zencir-i zülfe, -e*]

zencir-i zülfi: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Bilmek isterseñ eger **zencir-i zülfi** kıymetin / Zülfi sevdāsında olan 'āşık-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [*zencir-i zülfi, -i*]

zencir-i zülfin: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Boynuma **zencir-i zülfin** dāyimā dakmaktadur / Şem'-i ĥüsnine gönül pervānesin yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [*zencir-i zülfin, -i, -n*]

zencir-i zülfün: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

'İşk vādīsinde gönülüm zār u sergerdān olur / Geh görüp **zencir-i zülfün** bendine fermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [*zencir-i zülfün, -ün*]

zencir-i zülfün: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Geh diler **zencir-i zülfün** dil umar gāĥi lebün / Döstüm dîvānenün mestün işi mā'zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*zencir-i zülfün, -ün*]

zencir-i zülfüne: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Şem'-i ĥüsnüne şehā cān u gönül pervānedür / Tolaşur **zencir-i zülfüne** dilüm dîvānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [*zencir-i zülfüne, -ün, -e*]

zencirümüz itdi: Zincir etmek, zincir şekline sokmak, zincir olarak takmak.

İtdi ol zülfî mu‘anber kâkülün zencîrümüz / Ğam yimek dîvâneler oldı bizüm tedbîrümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1). [zencîrümüz itdi, -di-ümüz, -di]

zencîr-ves: Zincir gibi.

Ben esîr-i ‘ışk oldum koy zenaḥdan çâhına / Halka halka eyle zülfün boynuma **zencîr-veş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3). [zencîr-veş,]

zer: Altın.

Ğonca hemyânından alsa **zer** ‘aceb midür şabâ / Nergisün çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4). [zer,]

Gice vü gün bir olup irişdi eyyâm-ı bahâr / Başına **zer** tâc geydi güller oldı tâcdâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1). [zer,]

Püte-i hicrâna yakaldan Muḥibbî’yi nigâr / Ğill ü gışdan kurtulup **zer** gibi pâk olmış yatur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5). [zer,]

Sen şeh-i ‘âlf-cenâbı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dâğlarla kolumı bir **zer** kemer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4). [zer,]

Ğoncanuñ pâyına İşâr itmege iy gül‘izâr / Kİse-i surḥı içinde **zerleri** mestürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3). [zerleri, -leri]

Almaga şabr-ı metâ‘ın bülbül-i bî-çârenüñ / Ğonca hemyânın açup gül tâciri **zer** gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3). [zer,]

Yüzüm **zer** eyleyüp buldum vişâlin / Cihânda var mı bir iş kim **zer** itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3). [zer,]

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / **Zer** libâs u aḥlas u dîbâ-yı sulṭân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2). [zer,]

Püte-i ‘ışk içre yanup ḥâliş olduk **zer** gibi / Olmazuz dünyâya tâlib sanma dînâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2). [zer,]

Oldı şîrâne bu esb-i çarḥ-ı gerdüna süvâr / Ol sebebdan başına urındı **zer** miğfer güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3). [zer,]

Sulṭân-ı ‘ışk egnüme yaşum ser-â-serin / İtdi ‘atâ ḥil‘t-i rengin **zer** kumâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2). [zer,]

zer: Altın II sarı renk II âşığın sararmış yüzü.

Pâyuna dökmege benüm servüm / Yaşumı sîm idem yüzüm **zerler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5). [zerler, -ler]

Şâh-ı Ğam geldükçe gönlüm pâyına İşâr için / Gözleri yaşımı sîm idüp yüzün **zer** gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5). [zer,]

Ola kim raḥm idüp meyl ide dildâr / Gözüñ yaşımı sîm it yüzüñi **zer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6). [zer,]

Bakar mıydı baña ol yâr-ı bed-ñû / Yaşum sîm olmasa idi yüzüm **zer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2).
[zer,]

zer evlevüp: Altın etmek, altın gibi sarartmak II âşığın yüzünün aşk derdiyle sararması.

Yüzüm **zer eyleyüp** buldum vişâlin / Cihânda var mı bir iş kim zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3).
[zer eyleyüp, -y, -üp]

zer evlevüp: Altın etmek, altın gibi sarartmak II âşığın yüzünün aşk derdiyle sararması.

Rüyünü **zer eyleyüp** kim ola kapuñda gedâ / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4). [zer eyleyüp, -y, -üp]

zer oldı: Altın olmak II sarı hale gelmek, sararmak II âşığın yüzünün sararması.

Zer oldı ruhum sîm yaşumdan baña ne sūd / Çün yâr gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3). [zer oldı, -dı]

zerd: Sarı, sararmış, solgun.

Gülşen içre her varağ geh **zerd** ü gâhî al olur / Ehl-i hâl olan bilür anı huzâna dal olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1). [zerd,]

zerd-i ruhum: Sarı, sararmış yüz.

Sîm olsa yaşum **zerd-i ruhum** baña ne ası / Çün yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3). [zerd-i ruhum, -um]

zer-harîd: Altın alıcısı.

Muhibbî oldı çün bir **zer-harîdüñ** / Revâ mîdur diyesin kul gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5).
[zer-harîdüñ, -üñ]

zerk: 1. İki yüzlülük, riyâ, hîle 2. Eskiden sūfîlerin giydiği mâvi hurka.

Riyâ vü **zerk** ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdüñ / Sanursın zâhidâ ‘ışkı bu dañı ihtiyârîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4). [zerk,]

zerk u riyâ: İkiyüzlülük.

Bâdeyi rinde virüp ‘âşıkâ ma‘şük etegin / Şüfiye **zerk u riyâ** zâhîde fetvâyı getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4). [zerk u riyâ,]

zer-keş: Altın işlemeli.

Yine bir mâh sevdüm tonı **zer-keş** / İder her yaña cevân atı ser-keş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1). [zer-keş,]

zerr: Altın.

Dâğ eylesem n'ola kolum **zer** kemer kılar / Diler ki kuça kaşdı o nâzûk miyânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [zer,]

zerre: Çok küçük parçacık.

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir **zerre** eger / Şimdi bir çâha düşüp derd-ile dârâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [zerre,]

Zerre gibi gün yüzüñüñ zâr u sergerdâniyuz / Şubha dek sen gül-ruñuñ biz bülbül-i nâlâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [zerre,]

Mihrüñle yine **zerrelerüm** irdi semâya / Âhum yiliyle oldu cihân pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [zerrelerüm, -ler, -üm]

zerre deñlü: Zerre kadar, bir parça, çok az.

Ger bulna **zerre deñlü** dilde dünyâ sevgüsi / İdemezsin sen tarîk-i Hâk'da bil hergiz ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [zerre deñlü,]

zerrece: Zerre kadar, çok az II çok az bile olsa.

Alma gözüñe kühl-ı Şifâhân'ı **zerrece** / Hâk-i der-i nigâr saña tütiyâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [zerrece,]

Zerrece güş itmedi ol mihiri yok feryâdımı / Lîk 'âlem topdoludur nâle vü efgânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [zerrece,]

zerreye almaz: Zerreye almamak, zerre kadar değer vermemek, görmezden gelmek, itibar etmemek.

Şu'le-i âhi kimüñ kim 'âleme perdev salar / **Zerreye almaz** günü ol mâh-ı tâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [zerreye almaz,]

zerrîn: Altından yapılmış II altın gibi sarı ve parlak olan.

Sen mey iç gülşende cânâ al ele **zerrîn** kadeh / İçmege hün-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [zerrîn,]

zevâl: Yok olma, yok edilme, ortadan kalkma II bozulma, iyi bir durumdan kötü duruma dönme, düşme, alçalma II güneşin baş ucunda bulunma zamânı, öğle.

Beñzetdi çünkü 'ârîzuña kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun işi **zevâledür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [zevâledür, -e, -dür]

Güneş yüzine dildârûñ muqâbil olmak istermiş / **Zevâli** görünür beñzer neden miqdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [zevâli, -i]

zevâl olmaya: Yok olmak, zeval bulmak, ortadan kaybolmak.

(ح) Şenâlar idelüm olmaya ol hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 4). [zevâl olmaya, -ma, -y, -a]

zevk: Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu II tat alma, tat, lezzet.

Gerekmez seyr-i şahrâsı ne hüd güller temâşası / Cihānuñ küllî zevkından dil ü cānum usanmışdur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1166, Beyit 4). [zevkından, -i, -n, -den]

Nigāruñ gün yüzün şevkîn dilâ sems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevkîn varup şehd ü şekerden sor (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1174, Beyit 1). [zevkîn, -i, -n]

zevk u şafası: Zevk ve eğlence.

Gülşenüñ zevk u şafası gül midür bülbül midür / Hasta gönülümüñ devâsı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1142, Beyit 1). [zevk u şafası, -sı]

zevk u şafasını: Zevk ve eğlence.

Zâhidâ sanma rumüz-i ‘ışkı hāmiler bilür / Bâdenüñ zevk u şafasını müdāmiler bilür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1154, Beyit 1). [zevk u şafasını, -sı, -n, -i]

zevrağ: Sandal, kayak II Mekke’de yapılan, zemzem koymaya mahsus sırça kap, zemzem şişesi II gönül, yürek.

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrağımı / Bād-ı âh-ıla muhâlif anı deryâ bilürüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1240, Beyit 4). [zevrağımı, -i, -n, -i]

Akan yaşum olup ‘ummân cihānı ortaya almış / Bu gönülüm zevrağın gör ğark olup girdâbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1440, Beyit 2). [zevrağın, -i, -n]

zevrağ-ı dil: Gönül sandalı.

Gözüm yaşı içinde zevrağ-ı dil / Yürür âvâre yelkensüz gemidür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1176, Beyit 3). [zevrağ-ı dil,]

zeyn: Süs, bezek, ziynet.

Sâğar-ı çeşmümde cānâ lâle ruhsāruñ senüñ / Cüy-ı âb içre komışlar zeyn için gül destedür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1168, Beyit 2). [zeyn,]

zeyn evlemiş: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

Başına sançup çiçek zeyn evlemiş dülbendini / Dir gören tâcına ya’nî dürr ü gevher bağlamış (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1424, Beyit 4). [zeyn evlemiş, -miş]

zeyn ider: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsārını / Kâtib-i kudret kaçan hattın yazup inşâ kılur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1018, Beyit 2). [zeyn ider, -er]

zeyn idüp: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

Zeyn idüp geydi yine hil'ati eşçar sebz / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengâr sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1). [zeyn idüp, -üp]

zeyn itmeg-içün: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

İy Muhibbî giceler meclisi **zeyn itmeg-içün** / Sâgar u bâde vü şem' ü gül-i hamrâyı getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5). [zeyn itmeg-içün, -meg, -içün]

zeyn kılmış: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihân hûb olmuş / Gösterüp yüzini 'âşıklara merğüb olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1). [zeyn kılmış, -miş]

zeyn olunmuş: Süslenmek, bezenmek.

Gel temâşâ eyle bu sırça sarâyın gönülümün / Eşk-i surh-ıla münakkaş **zeyn olunmuş** hânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3). [zeyn olunmuş, -miş]

zibâ: Süs, güzellik.

Haftını hadî üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insânda ne **zibâ-y-ı** a'râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4). [zibâ-y-ı, -y, -ı, -miş]

zibâ: Güzel, süslü, gösterişli.

Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefâ lâyıqlaruz / Biz ezel **zibâ** cemâlüne senün 'âşıqlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1). [zibâ,]

İy Muhibbî niçe ğamda olmasun bu hasta-dil / Bir niçe gündür ki ol **zibâ** nigârum söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5). [zibâ,]

zihî: Ne iyi, ne güzel!.

Eger yoluñda hâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / **Zihî** devlet zihî 'izzet baña ger bu müyesserdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2). [zihî,]

Eger yoluñda hâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet **zihî** 'izzet baña ger bu müyesserdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2). [zihî,]

zikr: Sözüñü etme, ismini söyleme, anma, anlatma.

Dehenün fikri-y-ile ince bilün **zikri-y-ile** / 'Aklumuz teng olup kalmadı hergiz bilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4). [zikri-y-ile, -i, --y-, -ile]

Muhibbî leblerün **zikrin** miyânuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5). [zikrin, -i, -n]

Zülfün bir uzun kışsa-durur **zikri** ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2). [zikri, -i]

zıkr eyle: Anmak, sözünü etmek.

Zıkr eyle leb-i la‘lin ü fikr eyle miyânın / ‘Älemde hüner olmaya idrâke berâber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3). [zıkr eyle,]

zıkr eylerüz: Anmak, sözünü etmek.

Añmazuz hâl ü haţuñ dâyim lebün **zıkr eylerüz** / İçerüz cām-ı şarâbı biz gubârı n’eylerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 2). [zıkr eylerüz, -r, -üz-üz]

zıkr eylesem: Anmak, sözünü etmek.

Leblerin **zıkr eylesem** kaşdum nedür eyler hayâl / ‘Ärife bir söz yiter hâcet degül tekrâr ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3). [zıkr eylesem, -se, -m]

zıkr ider: Anmak, sözünü etmek.

Muhibbî **zıkr ider** şekker lebün çün / Olur her bir sözi kıand-i mükerrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8). [zıkr ider, -er]

zıkr-i leb-i la‘lün: Lal taşı gibi kırmızı dudağın zikri.

Zıkr-i leb-i la‘lün olalı vird-i zebānum / Her bir yañadan güşuma irer benüm âvâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2). [zıkr-i leb-i la‘lün, -ün]

zıkrin idem: Anmak, sözünü etmek.

Kanda kim zülfin añup leblerinün **zıkrin idem** / Bir uzun kışsa olur hem şekeristân añılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3). [zıkrin idem, -i, -n, -e, -m]

zıkrin ider: Anmak, sözünü etmek.

Ruğlarıyla lebleri **zıkrin ider** dil dilberün / Anuñ-ıçun bu Muhibbî la‘l ü gevher-sâz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5). [zıkrin ider, -er-i, -n, -er]

zindân olur: (bir yer birine) zindan olmak: yaşanmaz duruma gelmek, zindan kesilmek.

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür handân olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña **zindân olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1). [zindân olur, -ur]

zinhâr: Kesinlikle, asla.

(ك) Göñlüm evi bir vech-ile vîrân oldı / Kim eţibbâ aña cem‘ olsa devâ yok **zinhâr** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22). [zinhâr,]

zîr ü bālāsındayuz: *Yukarı ve aşağı, yüksek ve alçak, alt ve üst II yer ve gök.*

Bir olaldan yanumuzda āsümān-ıla zemīn / Anuñ için biz anuñ ne **zîr ü bālāsındayuz** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*zîr ü bālāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

zîr ü bamsuz: *Ince ve kalın II sazın en ince ve en kalın telleri.*

Yaşum târ u kadüm çeng olalı āh / Yaşum târ u kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*zîr ü bamsuz, -suz*]

zîrā: *Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.*

Zāhid eydür geç Muhibbî bâde vü maḥbūbdan / Hîç yakışmaz gönlüme **zîrā** sözünñ serdi var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*zîrā,*]

Dil hāy u hūy-ı zāhidi almadı gūşına / **Zîrā** şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür kulagumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1242, Beyit 4*). [*zîrā,*]

Olmaduk dünyā-yı dūna cān-ıla biz müştērî / **Zîra** birkaç gün hemān ancak temāşāsındayuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*zîra,*]

Cüdā olsa Muhibbî nāle kılmaz / Ki **zîrā** küştelerden gelmez āvāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*zîrā,*]

Cihān içre baña kūyuñ çemen bes / Ki **zîrā** herkese ḥubb-ı vaṭan bes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*zîrā,*]

La’l-i dilberdür bugün ‘ālemde cevherden gāraḥ / **Zîra** ol maḥsūd-ı dildür gāy-ı gevher bi’l-gāraḥ (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*zîra,*]

Göreyim bir kez seni ölürsem andan öleyim / **Zîra** gelmekden cihāna seni görmekdür gāraḥ (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*zîra,*]

Gāh gāhî mihr iderseñ yiridür ‘āşıklara / **Zîra** senden geh vefā gāhî cefādur çün gāraḥ (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*zîra,*]

zîrā ki: *Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.*

Naḥş-i dünyāya Muhibbî dil virüp aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz **zîrā ki** ma’nāsındayuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*zîrā ki,*]

zîrā ki: *Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.*

Muṭrib nevāya başla gönül gel nūvaḥt kıl / **Zîrā ki** çokdan gönül ol pîşrevdedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*zîrā ki,*]

zîrā ki: *Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.*

Görsün Muhibbî vir aña ḥüsnuñ zekātını / **Zîra ki** aña müsteḥakuz hem gedālaruz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*zîra ki,*]

zīrā ki: Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.

İy Muhibbî 'ışık bünyādına bennā olmuşam / Gelmeyiserdür hâlel **zīrā ki** muhkemdür esās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5). [zīrā ki,]

zīra kim: Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.

Saňa ger hūr [u] perî dirsem olur bu söz hata / **Zīra kim** ehl-i başîret anlara âdem dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2). [zīra kim,]

zīver ü ziyetle: Süs ve takı.

Olmamış idi cihân **zīver ü ziyetle** 'arūs / İtmemiş idi serîr-i felege şems cülüs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 1). [zīver ü ziyetle, -le]

zīver-i dünyāya: Dünyanın güzelliği, süsü.

Zīver-i dünyāya aldanma görüp dil baglama / Sen gözün açup yumınca key sakın dünyā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4). [zīver-i dünyāya, -ya]

zīvā: Parlaklık, aydınlık, ışık.

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / 'Älem yüzine gün yüzi yāruñ **zīvā** yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5). [zīvā,]

Dōstum senden vefādur çün ğarāz / Mihr-ile mehden **zīvādur** çün ğarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1). [zīvādur, -dur]

İy meh-i nā-mihribān senden vefādur çün ğarāz / Mihr ü mehden 'âlem içinde **zīvādur** çün ğarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1). [zīvādur, -dur]

zīvā alur: Işık almak, aydınlanmak, ışıklı hale gelmek.

Māhî gördüm gün yüzüñden dem-be-dem alur zīvā / Kim ola bilsem saňa mihr-i cihân-ārā dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4). [zīvā alur, -ur]

zīvā bulsun: Aydınlanmak, ışıkla, nurla dolmak.

Eyle tülū' gün gibi bulsun zīvā cihân / İy burc-ı âsümân-şeref aḥteri yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2). [zīvā bulsun, -sun]

zīvād: Artma, fazlalık, ziyâdelik.

Eger 'âbid eger zâhid senüñ hüsñüñ **zīvād** ister / Ki korkarlar karar itmez zemîn ü âsümân sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3). [zīvād,]

zīvān: Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar.

Assı **ziyān** gözede sermāyesin virüp / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*ziyān,]*

zivān ider: *Heba etmek, zarara uğratmak; yok etmek; sıkıntıya düşürmek.*

Dilümden ‘āleme düşdi dururken nāgehān āteş / Söyindür vaşluñ ābıyla ider yoḥsa ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*ziyān ider, -er]*

zivān ider: *Heba etmek, zarara uğratmak; yok etmek; sıkıntıya düşürmek.*

Nigārā sūz-ı ‘ışkuñla yakar dil her zamān āteş / Sakıngıl bād-ı āhumdan ider bir gün ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*ziyān ider, -er]*

ziyānkār olma: *Ziyanda olmak, sürekli zarar vermek, zarar vermeyi huy edinmek.*

Muhibbî bāz olup olma ziyānkār / Kem-āzār ol bulasın ‘ömr-i kerkes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5*). [*ziyānkār olma, -ma]*

zivā-vı şem‘e: *Mumun ışığı, aydınlığı.*

Žiyā-yı şem‘e yokdur ihtiyācum / Olaldan şu‘le-i āhum şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 3*). [*žiyā-yı şem‘e, -e]*

ziynet: *Süs, bezek.*

Bezm-i ḥüsniinde kaçan zülfi gelür ‘ārızına / Meclise **ziynet** için sünbül ü reyḥān getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*ziynet,]*

ziynet virdi: *Süslemek, güzelleştirmek.*

Muşḥaf-i ḥüsniine yāruñ virdi ziynet ḥāl ü ḥaṭ / Ḥaṭ daḥı rüšen görünür olsa i‘rāb u nuḳaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*ziynet virdi, -di]*

zū-fünün: *Bilgili, hünlerli kişi.*

Bülbül şadāsı gūş idüben gülşene varur / Her kim ki bile kuş dilini **zū-fünün** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*zū-fünün,]*

zühd: *Dünyāya rağbet etmeyip kendini ibādete verme, nefsinin her türlü zevkten alıkoyup ibādet yolunu seçme, perhizkārlik, takvā.*

Sen selāmet ol yüri ‘ālemde zāhid **zühd-ile** / ‘Āşık-ı bī-dil olanlara belādur çün ğaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*zühd-ile, -ile]*

zühre-cebīn: *Zühre yıldızı gibi parlak alınlı II Sevgili.*

Müşkilüm çok benüm iy **zühre-cebīnüm** sākī / Cām-ı la‘lünle meger ḥall ola bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*zühre-cebīnüm, -üm]*

zülâl: İçilmesi güzel, tatlı, latif, saf su II Sevgilinin dudağı.

Zülâlınden umar bu hasta gönüm / 'Atâ itmezse gâyet hisseti var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6).
[zülâlınden, -i, -n, -den]

zülâl-i leblerün: Dudağın saflığı, berraklığı, tatlılığı.

İy mesîhâ-dem **zülâl-i leblerün** ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hıızr' uñ suyu san bir eşmedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1). [zülâl-i leblerün, -ler, -ün]

zülfi: Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

Cân u dil **zülfi** gamından bir dem ârâm eylemez / Ruğları üstinde şeb-veş târı gördüm bir nazar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6). [zülfi, -i]

Zülfinün sevdâsı-y-ıla tolalıdan bu dimâğ / Başı üstine gelüp murğ-ı hevâlar per tutar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2). [zülfinün, -i, -n, -ün]

Zülfini ider gâh kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4). [zülfini, -i, -n, -i]

Dil murğı görüp hâlünü **zülfüne** tutıldı / Bu bend ü belâlar hep dâne içündür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2). [zülfüne, -ün, -e]

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3). [zülfine, -i, -n, -e]

Leylî **zülfüni** fikr ideli senün / Dil-i Mecnün ki 'aceb ki şeydâdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2). [zülfüni, -ün, -i]

Giderüp **zülfi** şehâbın gün yüzün peydâ kılır / Kim aña ide nazar âşüfte vü şeydâ kılır (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1). [zülfi, -i]

Leylî **zülfüne** gönül vireli dîvâne olup / Deşt-i gam içre ki san hasta vü mecnün iniler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2). [zülfüne, -ün, -e]

Dilberün **zülfinde** baglu niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse olur nâz eyler istignâsı var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1). [zülfinde, -i, -n, -de]

Hâk-i pây-ı döst çün derd ehlinün ser-tâcidur / Ehl-i 'ışkuñ **zülfi** kullâbı dağı mi'râcidur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1). [zülfi, -i]

İy Muhibbî mülk-i dil küllî harâb olsa ne tañ / **Zülfi** kâfir gamzeler Tâtâr-veş yağmacıdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5). [zülfi, -i]

İy gözüm gel bir nazar ol tal'at-i zîbâyı gör / **Zülfinün** bendinde bend olmuş dil-i şeydâyı gör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1). [zülfinün, -i, -nün]

Naqd-i cân-ıla diler dil **zülfinün** zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı gör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6). [zülfinün, -i, -nün]

'Âşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse 'aql u dil / **Zülfinün** kaşdı eger imân olursa çok mıdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3). [zülfinün, -i, -nün]

- Her yaña başın açar dīvāneler boyun sunar / El uzadup her kaçan zencir **zülfini** çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Deyr içinde **zülfini** zünnâr idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hâcım gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / **Zülfinüñ** her bir kılında Rüm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [zülfinüñ, -i, -nüñ]
- Hañt-ı la'lüñ misk ü **zülfüñ** 'anber-i sārā satar / Dişlertüñ dürr-i 'Aden şîrîn lebüñ helvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]
- Eylesün mecnün 'ışkım **zülfini** zencirler / Dāyimā 'ādetdür olur bend içinde şîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [zülfini, -ini]
- Didüm **zülfüñ** neden gitmez yüzüñden / Didi bekler o gence ejdehādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [zülfüñ, -üñ]
- Gözleri āhū olaldan oldı **zülfi** müşk-i Çîn / Ya leñāfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [zülfi, -i]
- Nıgehbāni olup hüsne iki çeşmi gāzanferdür / Yāhūd **zülfi** tılsım olmuş o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [zülfi, -i]
- Kaçan çevgān ide **zülfin** süvār-ı esb-i nāz-ıla / Muhibbî 'ışk meydānın ser-ā-ser top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [zülfin, -in]
- Bād-ı müşg-āmîzi 'anber yagdurur / **Zülfüñe** beñzer ki dāyim şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [zülfüñe, -üñe]
- Zülfi zencirine kim dil vire dīvāne geçer / Şem'-i ruhsārına kim per yaka pervāne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [zülfi, -i]
- Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir hañı / Her tarañdan yürüdi kaçdı meger imānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [zülfi-y-ile, --y-ile]
- Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tāri iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [zülfini, -ini]
- Leyli **zülfüñi** göreldeñ dōstum mecnūnuñam / Bağludur boynumda zencir ayagumda küñde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [zülfüñi, -üñi]
- Göñül āh eylese **zülfüñ** hümāsı nāgehān ditrer / Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]
- Gözle iy dil kaddini fikr itme **zülfi** ü kec kaçın / Kim kılursa egrilik kılusun hemān sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [zülfi,]
- Göñlini **zülfi** çekerse bu Muhibbî'nüñ ne tañ / İy şānem zülfüñ kemendi çün senüñ tōlābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [zülfi, -i]
- Dōstum **zülfüñ** şebinde ruñlaruñ mehtābdur / Sun lebüñ cāmın baña çün kim şārāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]
- Göñlini zülfi çekerse bu Muhibbî'nüñ ne tañ / İy şānem **zülfüñ** kemendi çün senüñ tōlābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [zülfüñ, -üñ]

Genç-i hüsnine Muhibbî sunma dil eyle hâzer / Görinen **zülfi** anuñ biñ başlu ejderhâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5). [zülfi, -i]

Kevkeb-i küyuñda didüm bu ser-i gâltân nedür / Eyledi **zülfe** işâret didi bu çevgâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3). [zülfe, -e]

Leylî **zülfin** vaşfın işitdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5). [zülfin, -in]

Zülfi ucını alur agzına mest olsa nigâr / Def'-i büy-ı mey için ya'nî karanfil götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4). [zülfi, -i]

Tañ degül cânuma ger kaşd ider-ise gamzeler / **Zülfi** kâfir çeşmi hûnî dilberüm ya kaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3). [zülfi, -i]

Zülfine dil bağlayup itme iñende i'timâd / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok başludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4). [zülfine, -ine]

Bâğ-ı hüsnünde nedür **zülfüñle** cânâ haţ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2). [zülfüñle, -üñle]

Zülfi hânde-i destedür gönüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî hastadur rûh-ı revânüm kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6). [zülfi, -i]

İy Muhibbî **zülfi** çevgânına el urşa nigâr / Top olur meydân-ı 'ışık içinde niçe başlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5). [zülfi, -i]

Bilmedüm **zülfüñ** midür boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma kaşd eyleyen gamzeñ midür ya kaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]

Dilberün 'arızını görmege dil mâyil olur / Çäre ne **zülfi** gelür gün yüzine hâyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1). [zülfi, -i]

Zülfi tarh itdi cefâ sengini dil buķ'asına / Muħkem olsun diyü san kâfiri bünyâd eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5). [zülfi, -i]

Bu Muhibbî **zülfüñüñ** yazsa mutavvel kışşasın / Her kılûñ şerhinde başka defter ü dîvân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7). [zülfüñüñ, -üñüñ]

Zülfi çevgânına el urşa nigâr / Top olup dökile niçe serler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4). [zülfi, -i]

Zülfi zencîrini takdum gönümün gerdânına / Bildüm âhîr bu dil-i dîvâneyi bed-nâm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3). [zülfi, -i]

Mısr-i hüsnün haķķıçün cânâ Muhibbî hastadur / Her kaçan kim **zülfüñi** aña ol 'azm-i Şâm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5). [zülfüñi, -üñi]

Depredürse **zülfinüñ** her bir kılın cânlar kopar / Her tarafdan niçe yirden âh u efgânlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1). [zülfinüñ, -i, -nüñ]

Bilmek isterseñ eger zencîr-i zülfi kıymetin / **Zülfi** sevdâsında olan 'âşık-ı mecnûna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2). [zülfi, -i]

Ben mübtelâya n'eyledi ol bî-vefâyı gör / Gönüm tolaşdı **zülfine** nâgeh belâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1). [zülfine, -i, -n, -e]

Zülfini elde gehî zencîr ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynuña yalvarıgör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4). [zülfini, -i, -n, -i]

Gâh olur zencîr idüp **zûlfûñ** dil-i şeydâ çeker / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlaruñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [zûlfûñ, -üñ]

Bezm-i hüsninde kaçan **zûlfi** gelür ‘ârızına / Meclise ziyet için sünbül ü reyhân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [zûlfi, -i]

Zûlfûñ düninde varsa küyüña bu Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [zûlfûñ, -üñ]

Cân-ıla gönülüm ‘ışkuñ elinde gireveddür / **Zûlfûñ** hevâsı çünki ezel başa seveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [zûlfûñ, -üñ]

İrişilmez **zûlfi** devrinde vişâli gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârin görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [zûlfi, -i]

Baglanup dil **zûlfûñüñ** bendine şeydâlık sever / İy saçı leylî olan Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [zûlfûñüñ, -üñ, -üñ]

Gider boynundan iy meh-rû n’idersin **zûlfi** zencîrin / Çü men dîvâne-i ‘ışkam benüm boynuma lâyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [zûlfi, -i]

Dil virme didüm **zûlfine** gel pendümi güş it / Dîvâne gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [zûlfine, -i, -n, -e]

Bir bencileyin **zûlfi** hevâsına tolaşmış / Āşüfte vü ser-keşte giriftâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [zûlfi, -i]

Bir bencileyin **zûlfi** hevâsıyla Muhibbî / Dildâde vü âvâre siyehkâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [zûlfi, -i]

Bir sencileyin gâh çelîpâ ide **zûlfin** / Geh göstere ‘uşşâkıma zünnâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [zûlfin, -i, -n]

Şâne gibi pâralansa tañ mıdur bu cân u dil / Her seher bād-ı şabâ **zûlfini** yârûñ şâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [zûlfini, -i, -n, -i]

Genç-i hüsnü sunma el gel eyle **zûlfinden** hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu ‘bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [zûlfinden, -i, -n, -den]

Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevân eyleseñ / **Zûlfûñüñ** çevgânına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [zûlfûñüñ, -üñ, -üñ]

Her kaçan gün yüzine **zûlfini** dildâr çeker / Āh idüp nâle kılup bülbül-i dil zâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [zûlfini, -i, -n, -i]

Zûlfi çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber gösterür / Top idüp meydân-ı ‘ışk içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [zûlfi, -i]

Gâh olur **zûlfinde** bend eyler bu gönülüm şebrevin / Kâtlüme cellâd çeşmi gâh hançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [zûlfinde, -i, -n, -de]

Bilmezsin şehhâr çeşmi sihri kimden öğrenür / **Zûlfinüñ** her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [zûlfinüñ, -i, -nüñ]

Zûlfüne irsem tavâf olurdu hüsnüñ Ka‘besi / Ka‘be’ye varmak tarîkın çünki şâmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [zûlfüne, -üñ, -e]

- Zülfinüh fikrini ko tül-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevri ü cefâ şive güzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [zülfinüh, -i, -nüñ]
- Her kaçan kim **zülfi** çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [zülfi, -i]
- Zülfüh-ile beñlerüh el bir iderler dil almaga / Vây niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [zülfüñ-ile, -üñ, --ile]
- Zülfi-y-ile yüzini örtükçe gönüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [zülfi-y-ile, -i, --y-, -ile]
- Zülfi-y-ile yüzini örtükçe gönüm teng ider / Āh kılsam **zülfini** keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Leb-i tiryâkine irdi Muhibbî / Ne gam dirlerse **zülfüñ** ‘akrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [zülfüñ, -üñ]
- Eyledi dehrüh dimâgını mu‘athtar büy-ıla / Kim meger bād-ı şabâ **zülfindeki** bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [zülfindeki, -i, -n, -de, -ki]
- Çeşm-i şayyâdını gördüm **zülfini** almış ele / Murğ-ı diller şaydına yokdur anuñ agın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [zülfini, -i, -n, -i]
- ‘Aceb sünbül midür **zülfüñ** ya ‘anber / Dimâg-ı dehr olur andan mu‘athtar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]
- Her kaçan kim ruhları üstinde **zülfin** târ ider / Her kılında niçe biñ ‘aşıkları ber-dâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [zülfin, -i, -n]
- Dagıdaldan **zülfini** dağıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince dağılır ‘âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [zülfini, -i, -n, -i]
- El urayın dime sakın genc-i hüsnine / İki tarafda **zülfi** anuñ ejdehâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [zülfi, -i]
- Zülfi şebinde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyâh başuma bir şeb-külâh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [zülfi, -i]
- Gülşen-i hüsninde dil murğın yine şayd itmege / **Zülfi** âğında Muhibbî hâli anuñ dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [zülfi, -i]
- Bâğ-ı hüsnî üzre asmış **zülfini** perr-i gurâb / Bâgbân-ı çeşmi yatmış sanki h’âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelâ yatur / Kūyî Muhibbî ‘aşka bîmâr-ḥânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [zülfinde, -i, -n, -de]
- Binse semend-i nâza kaçan cilve eylese / Dutar elinde **zülfini** san tâziyânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Gönlümi şeb-rû diyü zülfi] şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ **zülfinde** âḥir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [zülfinde, -i, -n, -de]
- Gönlümi şeb-rû diyü **zülfi]** şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde âḥir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [zülfi], -[i]

Mu‘aṭṭardur yine ‘ālem dimāği / Şabānuñ yār **zülfinde** eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [zülfinde, -i, -n, -de]

Dehân[1] mîme **zülfi** cîme beñzer / Teni büllüra yâhüd sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [zülfi, -i]

Kanda kim **zülfin** añup leblerinüñ zîkrin idem / Bir uzun kışsa olur hem şekeristân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [zülfin, -i, -n]

(١) İy **zülfi** siyeh ebrûsı çîn çeşmi Tatar / Niçe feryād ideyin karşuña iy döst-ı hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [zülfi, -i]

(ص) Sundum elümi **zülfi** kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile her tārını kılmış ol mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [zülfi, -i]

(ح) Hâyâtı ebedîdür saña kim vâşıl ola / N’ola Mansûr gibi **zülfüne** kılsañ ber-dâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [zülfüne, -üñ, -e]

Zülfine dil vireli toldı hevâ-y-ıla dimāğ / Elümüz irmez aña bir kurı sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [zülfine, -i, -n, -e]

Mu‘anber **zülfüñüñ** cānā kemendi / Neden bilsen bu ben şeydāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [zülfüñüñ, -üñ, -üñ]

İy şabā **zülfine** el sun kıl anı ‘ānber-feşān / Kim meşām-ı cān ‘ıtr-ı müşg-sāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [zülfine, -i, -n, -e]

Baş eg **zülfe** resendür cān u dilden / Distünler saña ‘uşşāk içre cānbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*). [zülfe, -e]

Giderme **zülfüñi** gel gül yüzünden / Kim ola diye kim kākül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [zülfüñi, -üñ, -i]

Çevgān idüp **zülfine** el ursa nigārum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [zülfine, -i, -n, -e]

Haṭuñ ser-fitne **zülfüñ** fitne-engîz / Ciger hūn oldı ğamdan dîde hūn-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]

Niçe yıldur ki yiler **zülfi** hevāsında göñül / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yār didi / Seni dîvâne-şîfât vālih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [zülfüñi, -üñ, -i]

İctināb eyler zülümden döstüm kâfir dağı / Ya nedendür **zülfi** ü ğamzeñ zulm ider dād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [zülfi,]

Zülfini ańsam nigāruñ hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın ańmaz müşg-i Tātār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [zülfini, -i, -n, -i]

Eyledüm izhār ‘ışkuñ gerçi ben Mansûr-vār / Döstüm **zülfüñden** özge bu göñül dār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [zülfüñden, -üñ, -den]

Zülfi zencîrinde çün bağlandı sevdāyi göñül / Döstlar hüşyār olur sanmañ dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [zülfi, -i]

La'lüñ var-iken gayrı baña cām gerekmez / Örtme yüzüñi **zülfüñ-ile** şām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [zülfüñ-ile, -üñ, --ile]

Başumdan gitmesün **zülfi** hevâsı / Ser-i **zülfi** gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Niçeye degin hâbs olasin çâh-ı zenaħda / Assun ko seni **zülfi** gibi dâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Kıl hâzer **zülfinden** el sunma Muhibbî hüsine / Bu muƣarrerdür ki genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [zülfinden, -i, -n, -den]

Göñlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / İrmek ister gördüğü **zülfe** uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [zülfe, -e]

Zülfi zencirinde göñlüm kim görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı 'ışk-ıla sermeste kim rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [zülfi, -i]

Gülsitân içre kızardı göreliden gün yüzüñ / İşidelden **zülfini** süñbül perîşândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [zülfini, -i, -n, -i]

İtdi ol **zülfi** mu'anber kâkülün zencirümüz / Ğam yimek dîvâneler oldı bizüm tedbirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [zülfi, -i]

Leylî **zülfidür** iden her dem beni mecnûn-şifat / Bu Muhibbî'ye hemân tedbir-i zencir eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [zülfidür, -i, -dür]

Alup **zülfiyle** oynar dil resen-bâz / Kıyar cânına her kim ola canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [zülfiyle, -i, -y, -le]

Baña itdüğini **zülfi** hemîşe / Dinen ayruksı hiç bir kâfir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Zülfi çevgânıyla çelmez başumı top eylesem / 'ışk meydânında ol çâbuk-süvârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Kapsa tañ mı bu kebüter göñlümi / **Zülfine** dirler anuñ çün şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [zülfine, -i, -n, -e]

Hezârân cevri ider **zülfi** kılınuñ her biri cânâ / Velî bir mü kadar kılmaz baña mihr ü vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Görinür **zülfi** içinde 'arız-ı yâr / Şeb-i târ içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [zülfi,]

Sâye salsa gedâyı şâh eyler / Pes ol **zülfi** hümâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [zülfi, -i]

Dutduñsa göñül düzdini hâbs eyle zenaħda / **Zülfüñ** gibi asmaga anı dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [zülfüñ, -üñ]

Nâz-ıla el ursa dilber **zülfinüñ** çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başumı ğaltân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [zülfinüñ, -i, -nüñ]

Bir kılıyla bend idüp **zülfi** dutar bu göñlümi / Bend ü zencir dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Tiredür **zülfüñ** ğamından bu dil-i vîrânemüz / Gün yüzüñ 'arz eyle tâ rüşen ola kâşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]

Niçe yıllar habs ider dil düzdini / **Zülfine** bilsem neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*).
[zülfine, -i, -n, -e]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm **zülfi** ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [zülfi,]

Kara **zülfiün** şeb-i târdür velî aña hicâb olmaz / Cemâlün ‘âlem-ârâdur muqâbil âfitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [zülfiün, -üñ]

Zülfini çevgân idüp alsa ele ol şehsüvâr / Cân-ıla serden tolısardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [zülfini, -i, -n, -i]

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü **zülfiün** var iken leyl ü nehârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [zülfiün, -üñ]

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş **zülfiüne** “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfiün var iken leyl ü nehârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [zülfiüne, -üñ, -e]

Cânuma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / **Zülfine** bend olalı dahı belâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [zülfine, -i, -n, -e]

Döstlar çıkarmaga çâh-ı zenahtan dilleri / **Zülfinün** kullâbına kullâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [zülfinün, -i, -nün]

Zülfiñi gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ didüm / Ol şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [zülfiñi, -üñ, -i]

Baña beñzer key perîşân-hâl gördüm dil seni / **Zülfi** sevdâsına düşmiş tâlib-i pür-hamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [zülfi,]

‘İşk-ıla dîvâneyem küyında Mecnûndan beter / Ol saçı leylî neden **zülfini** zencîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4*). [zülfini, -i, -n, -i]

Sırr-ı ‘ışkı çünki fâş itdi gönül Manşür-veş / **Zülfi** dârında anuñ olmaga ber-dâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [zülfi, -i]

Bu Muhibbî hattı u hâl ü **zülfine** kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [zülfine, -i, -n, -e]

Görelî **zülfiünde** hüsnün şem‘ine pervâne-veş / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [zülfiünde, -üñ, -de]

Ko uzansun şâne eyle **zülfiüne** ‘ömrümdür ol / ‘Ömrinün uzunlığın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [zülfiüne, -üñ, -e]

Geh ruhın ‘arz eyledi dün gülşende geh **zülfini** / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [zülfini, -i, -n, -i]

Mey virürsin bârî bend it **zülfiñi** iy muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [zülfiñi, -üñ, -i]

Koparur çeşm[i] dâyim şür u şerler / Olaldan **zülfi[i]** anuñ fitne-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*).
[zülfi[i], -[i]]

Eger ber-dâr iderseñ **zülfe** âhîr / Olur cân gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [zülfe, -e]

- Süzdi çeşmini görüp **zülfini** ol sîm-beden / Çeşmi kâfirdür iderse n'ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Zülfün ister bu Muhibbî aña el sunduğu bu / Mâr-gîr olmasa eyler miydi ol mârâ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [zülfün, -ün]
- Zülfünün büyn getürdün hoş-dimâğ itdün bizi / Müstedâm ol iy şabâ 'âlem turunca turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4*). [zülfinün, -i, -nün]
- Bü getürdün yine **zülfinden** seher bu hastaya / İy şabâ merdümlük itdün müstedâm ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [zülfinden, -i, -n, -den]
- 'Azm-i şikâr eyledi ol **zülfi** 'anberîn / İtse olur Muhibbî'ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [zülfi, -i]
- 'Azm-i şikâr eyledi ol zülfi 'anberîn / İtse olur Muhibbî'ye **zülfinden** ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [zülfinden, -i, -n, -den]
- Didüm dile ki **zülfine** meyl itme dilberün / Dîvânedür n'idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [zülfine, -i, -n, -e]
- Bende olsun zülfünün her bir kılında cân u dil / **Zülfi** sevdâsından özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [zülfi, -i]
- Bende olsun **zülfünün** her bir kılında cân u dil / Zülfi sevdâsından özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [zülfünün, -ün, -ün]
- Ehl-i diller şaydına **zülfini** gördüm âğ-ırmış / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ırmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Ruğlarıña karşı **zülfüñ** dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [zülfüñ, -ün]
- Ben esîr-i 'ışk oldum koy zenahtan çâhına / Halka halka eyle **zülfüñ** boynuma zencîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3*). [zülfüñ, -ün]
- Hüsni bâğına irişdün eyle **zülfinden** hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış güneşde uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [zülfinden, -i, -n, -den]
- Kim ki Mecnûn gibi leylî **zülfüñe** dil bağlamış / Lâle gibi sînesini şevkden ol dâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [zülfüñe, -ün, -e]
- Genc-i hüsne **zülfini** dilber girihler bağlamış / Sanasın zencîr-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Sîhr-ile cādū gözün **zülfe** girihler bağlamış / Genc-i hüsünin hıfz için güyâ bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [zülfe, -e]
- Zülfi zencîrine asmış san zağan kandîlini / Cân u diller yakmaga ya'nî ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [zülfi, -i]
- Çekmek için **zülfünün** sevdâlarını cân u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ırmış ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [zülfünün, -ün, -ün]
- 'İşk meydânında koşdum eşkümün gülgünını / **Zülfi** geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Zülfini depretdügince dökilür müşg-i ‘abır / Ol sebebdendür şabānuñ bŷı müşg-āmız imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1426, Beyit 4*). [zŷlfini, -i, -n, -i]

El urup dilber yine **zŷlfin** girih-gır eylemiş / Bu dil-i dîvāneye tedbır zencır eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1427, Beyit 1*). [zŷlfin, -i, -n]

Nergis-i mestŷnle **zŷlfŷnden** gönŷl olmaz ħalāş / Cān u dil yagmasına anlar çŷn el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1427, Beyit 3*). [zŷlfŷnden, -ŷñ, -den]

Gönŷl **zŷlfŷñ** görŷp dîvāne olmış / Yŷzŷñ şem‘ine cān pervāne olmış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1428, Beyit 1*). [zŷlfŷñ, -ŷñ]

Mu‘atġar **zŷlfine** yāruñ n‘ola baglansa cān u dil / Mu‘anber kākŷli mihr ŷ mehe çŷnki kemend olmış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1429, Beyit 2*). [zŷlfine, -i, -n, -e]

Zŷlfŷne bu dil āh senŷñ mŷbtelā imiş / Bildŷm ki benŷm başuma derd ŷ belā imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1433, Beyit 1*). [zŷlfŷne, -ŷñ, -e]

Muġıbbı bŷ ile toldı dimāgŷm / Meger **zŷlfine** yāruñ şāne gelmiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1438, Beyit 5*). [zŷlfine, -i, -n, -e]

Nŷruñ ile ‘ālemŷñ yŷzi mŷnevverken bugŷn / Zŷlmete virme cihānı **zŷlf-ile** ħāyil mebāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1439, Beyit 3*). [zŷlf-ile, --ile]

Bu Muġıbbı **zŷlfi** zencırŷñ görŷp / Kendŷzin dîvāne şeydā eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1442, Beyit 8*). [zŷlfi, -i]

Bāğda **zŷlfŷñ** benefşe gŷrelı / Boynın egmiş baş aşığa eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1442, Beyit 6*). [zŷlfŷñ, -ŷñ]

Zŷlfi dŷninde her gice şebrevlik itmege / Dŷd-ı siyeh başuma bir şeb-kŷlāh-ımuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1450, Beyit 4*). [zŷlfi, -i]

‘Aceb seġġardur **zŷlfŷñ** ki yanmaz şevk-i rŷyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1456, Beyit 2*). [zŷlfŷñ, -ŷñ]

Dil virelden **zŷlfinŷñ** zencırine dîvāne-veş / Meclis içre sŷylenŷr miġnetlerŷm efsāne-veş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1457, Beyit 1*). [zŷlfinŷñ, -i, -nŷñ]

Bāğ-ı ħŷsninde nigāruñ eyle **zŷlfinden** ħazer / Basma dŷnbālını ejderdŷr ki yatmış uyumuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1458, Beyit 4*). [zŷlfinden, -i, -n, -den]

Bu Muġıbbı **zŷlfini** ħaddi ile görŷp didi / ħamdŷlillāh kim gicem kağr ŷ gŷnŷm nev-rŷz imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1462, Beyit 5*). [zŷlfini, -i, -n, -i]

Didŷm dîvāneyem **zŷlfŷne** bend it / Gŷlŷp gŷl gibi didi mŷbtelā ħoş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1464, Beyit 2*). [zŷlfŷne, -ŷñ, -e]

Leylķ **zŷlfŷñ** bu dil-i dîvānenŷñ / Bend idŷp boynına zencır eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1467, Beyit 5*). [zŷlfŷñ, -ŷñ]

El uzatmış **zŷlfine** dildārumŷñ gŷrdŷm raġıb / Dilegŷm bu yŷriye barmagına anŷñ kamış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1472, Beyit 4*). [zŷlfine, -i, -n, -e]

Kankı dil kim baglanup **zŷlfŷne** ide iġtişāş / Bulmayısardur ebed zencır-i ġamdan ol ħalāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1473, Beyit 1*). [zŷlfŷne, -ŷñ, -e]

Çünkü tutduñ bāğ-ı hüsnünde bu gönüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm **zülfüne** as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [zülfüne, -üñ, -e]

Genc-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / Habs kıl çâh-ı zenañdânda anı **zülfüne** as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [zülfüne, -üñ, -e]

Bu gönül çâh-ı zenañda çünki yok aña halâş / Niçe bir habsünde dursun bâri gel **zülfüne** as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [zülfüne, -üñ, -e]

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm / Tâ kıyâmet ‘ışk meydânında olsun rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [zülfüñüñ, -üñ, -üñ]

Bâğ-ı hüsnünde gönül düzdin giriftâr eyledüñ / Çeşm-i cellâduñ ya qatl itsün anı ya **zülfe** as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [zülfe, -e]

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî **zülfe** çevgân eylemiş / ‘Aşık iseñ başuñı top eyleyüp meydâna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [zülfe,]

Zülfini çin eyledi dil murğını şayd itmege / Hâlini kodı içinde eyledi san dâne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [zülfini, -i, -n, -i]

Zülf[i] sevdâsı sevdâ-ı dil [ü] ‘aqlumı alup / Başuma derd ü belâ ile hevâ kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [zülff[i], -[i]]

Zülfün bir uzun kışsa-durur zıkrı ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [zülfüñ, -üñ]

Didüm iy dilber nedür görindi ruşsâr üzre hañ / Didi **zülüm** säyesidür itdüñ iy miskîn gâlañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [zülüm, -üm]

zülfe ü cesmünden: Saç ve göz.

Baña sor **zülfe ü cesmünden** neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i ‘âlem birisi ‘ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [zülfe ü cesmünden, -üñ, -den]

zülfeyni: İki zülfe II yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönümün bâzın / Dü **zülfeyni** esriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [zülfeyni, -i]

Vaşl gencin hızz ider **zülfeyni** olmuş ejdehâ / Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [zülfeyni, -i]

El urmak mümkün idi genc-i hüsnü / Eger **zülfeyni** olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [zülfeyni, -i]

Şâneler görsem eger **zülfeyni** uyhum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perişân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [zülfeyni, -i]

zülfe-i ‘anber-bârına: Sevgilinin amber kokulu saçı.

Kim ki el komak dilerse **zülfe-i ‘anber-bârına** / Göreyim kim pâralsun bağı anuñ şâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [zülfe-i ‘anber-bârına, -i, -n, -a]

zülfi 'anber-bārını: *Sevgilinin amber kokulu saçı.*

El urup depretdügince **zülfi 'anber-bārını** / Haşre dek san 'ālem içre ebr-i müşğ-efşān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [zülfi 'anber-bārını, -i, -n, -ı]

zülfi 'anber-bîz: *Amber eleyen zülfi II sevgilinin amber kokulu saçı.*

Gönlümü sevdāya viren **zülfi 'anber-bîz** imiş / Cānumı kırbān iden ol ğamze-i hūn-rîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [zülfi 'anber-bîz,]

zülfi 'anber-feşān: *Amber kokusu saçan zülfi (saç) II sevgilinin amber gibi kokan saçı.*

Kaçan kim bād-ı āhumdan o **zülfi 'anber-feşān** ditrer / Gidüp 'aqlum gelür hayret bu cismüm içre cān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [zülfi 'anber-feşān,]

zülfi 'anberîn: *Sevgilinin amber gibi kokan saçı.*

Ruĥların üstinde n'eyler uşbu **zülfi 'anberîn** / Kim görüpdür kim günün yüzini zāhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [zülfi 'anberîn,]

zülfi 'anber-şāyı: *Amber gibi, ambere benzeyen saç II sevgilinin amber gibi güzel kokulu saçı.*

Cān gözin aç bir nazar ol **zülfi 'anber-şāyı** gör / Her kılında baglu yüz biñ 'āşık-ı şeydāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [zülfi 'anber-şāyı, -y, -ı-yı]

zülfi cānāndan: *Sevgilinin saçı.*

Åh kim olmadı bu cān nār-ı hicrāndan ĥalāş / Kankı dil bend ola olmaz **zülfi cānāndan** ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [zülfi cānāndan, -dan]

zülfi çevgān: *Eğri uçlu saç II sevgilinin çevgana benzeyen eğri uçlu saçı.*

Zülfi çevgān ile bāziçeye geldi o nigār / Ser-i 'uşşāk aña her bir yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [zülfi çevgān,]

zülfi çevgānın: *Eğri uçlu saç II sevgilinin çevgana benzeyen eğri uçlu saçı.*

Hüsñ meydānına gelse **zülfi çevgānın** alup / Top olup ğaltān olırsardur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [zülfi çevgānın, -ı, -n]

zülfi dildāra: *Gönül alan sevgilinin saçı.*

Zülfi dildāra tolaşdı yine dîvāne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [zülfi dildāra, -a]

zülfi dü-tādan: *İki kat olmuş, büklüm olmuş, kıvrılmış saç.*

Bu cihāndan geçüb en bil ki bile cānāndan / Bu ‘acebdür ki gönül **zülf-i dü-tādan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [zülf-i dü-tādan, -dan]

zülf-i dü-tādur: *İki kat olmuş, büklüm olmuş, kıvrılmış saç.*

İster asılmak Muhibbî boynuñā / İtdügi **zülf-i dü-tādur** çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [zülf-i dü-tādur, -dur]

zülf-i ham: *Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm saçlar.*

Gönlini ‘aşıklarun ol çeşm ü **zülf-i ham** kapar / Hey ne sāhirdür gözün sihr eyleyüp ādem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [zülf-i ham,]

zülf-i kāfir: *Kafir saç, siyah saç II sevgilinin siyah saçı.*

Türk çeşmün mülk-i dil tārācına / **Zülf-i kāfir** kış ile leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [zülf-i kāfir,]

zülf-i leylā’dan: *Leylā’nın saçı II Leylā saçlı, siyah saçlı sevgili II sevgilinin siyah saçı.*

Düşmemişken ana rahmine dahı Mecnün-ı zār / **Zülf-i Leylā’dan** dil -i dīvānemüz āgāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [zülf-i leylā’dan, -dan]

zülf-i leylāsı: *Leylā’nın saçı II Leylā saçlı, siyah saçlı sevgili II sevgilinin siyah saçı.*

Beni Mecnün-sıfat kıldı nigārun **zülf-i leylāsı** / Dil-i dīvāne deprenmez sanasın pāy-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [zülf-i leylāsı, -sı]

zülf-i leylāsın: *Leylā’nın saçı II Leylā saçlı, siyah saçlı sevgili II sevgilinin siyah saçı.*

Görelen **zülf-i leylāsın** gönül sevdāya düşmişdür / Olup Mecnün gibi şeydā yürür şahrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [zülf-i leylāsın, -sı, -n-sın]

zülf-i müşgîn: *Sevgilinin misk kokulu saçı.*

Şāne ile her kaçan kim **zülf-i müşgîn** tagılır / Büy-ıla ‘ālem tolar san nāfe-i Çin tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [zülf-i müşgîn,]

zülf-i müşgînün: *Sevgilinin misk kokulu saçı.*

Leblerün ‘uşşāka turmuşdur mey-i hamrā satar / **Zülf-i müşgînün** muhabbet ehline helvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [zülf-i müşgînün, -ün]

zülf-i perīşān: *Sevgilinin dağımık saçı.*

Ser-i ser-geşteñe sevdāñ-ıla āşüfte olan / Hātırın cem‘ eyleyüp **zülf-i perīşān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [zülf-i perīşān,]

zülf-i perifbandan: Sevgilinin dağınık saçı.

Key perifbandan hl olupdur bu Muhibbi hicr-ile / Pes kaılan olur gönül **zülf-i perifbandan** halaf (Muhibbi Divanı, Gazel 1474, Beyit 5). [zülf-i perifbandan, -dan]

zülf-i febdiz: Karayağız saı (atı) II sevgilinin siyah saçı.

Yarak itdüm buğn glgn-ı eşküm / Koşar mı kandadır ol **zülf-i febdiz** (Muhibbi Divanı, Gazel 1372, Beyit 2). [zülf-i febdiz,]

zülf-i semensyi: Yasemin kokulu saı.

İy řab misk-ile ‘anber kokusundan ne haber / Getürürseñ baña ol **zülf-i semensyi** getür (Muhibbi Divanı, Gazel 1070, Beyit 2). [zülf-i semensyi, -yı]

zülf-i sitemkr: Zulüm ve haksızlık eden, zalim saı.

Dem mi var cevri t cef **zülf-i sitemkr** eylemez / Lahza mı vardur beni ol eēem bmr eylemez (Muhibbi Divanı, Gazel 1342, Beyit 1). [zülf-i sitemkr,]

zülf-i siyhi: Sevgilinin siyah saçı.

Mümkün midür ki görine genç-i ceml-i yr / **Zülf-i siyhi** her yaña biñ başlu mr olur (Muhibbi Divanı, Gazel 1030, Beyit 3). [zülf-i siyhi, -ı]

zülf-i siyekra: Kötülük yapan, gnahkr, suılu saı II sevgilinin siyah saçı.

Mest-i ‘ışk oldu Muhibbi aña pend itmez eēer / ‘Ađl u şabri anuñ ol **zülf-i siyekra** gider (Muhibbi Divanı, Gazel 1002, Beyit 5). [zülf-i siyekra, -a]

zülf-i siyek-pş: Siyah giyinen, siyah örtünen saı II sevgilinin siyah saçı.

Hl-i siyehi eyleye bu bağtumı tre / Salınsa kaılan boynıma ol **zülf-i siyek-pş** (Muhibbi Divanı, Gazel 1434, Beyit 2). [zülf-i siyek-pş,]

zülf-i siyekn: Siyah saı.

Zülf-i siyekn fikrini dn gice iderken / Añdukda hemn yüzüni gördüm seher olmuş (Muhibbi Divanı, Gazel 1443, Beyit 2). [zülf-i siyekn, -n]

zülf-i yra: Sevgilinin saçı.

Olacak iş en degül tolaşdı **zülf-i yra** dil / Ol sebebden yil gibi yokdur bizüm rmumuz (Muhibbi Divanı, Gazel 1351, Beyit 2). [zülf-i yra, -a]

zülf-i znnrum: Siyah kuşak gibi saı II znnar: Hristiyan keşişlerin eıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.

Muşhaf-i hüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Māni' olup ara yirde **zülfi-zünnārūm** komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3*). [*zülfi-zünnārūm, -um*]

zulm: *Haksızlık, kötülük, fenalık II eziyet, cevr, ceḫā.*

Cevr elinden cān u dil oldı perākende Muhib / **Zulme** tākāt itmese dervîş ü miskîn tağlır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*zulme, -e*]

(⚡) Zālīm gözüne hey di ki kan eylemesün / Yoksa **zulm-ıla** bu ben 'aşığı ider o gubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*zulm-ıla, -ıla*]

Gönlümüñ vîrānesin ol şāh ābād istemez / Hey ne zālīmdür ki **zulm[ı]** hoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [*zulm[ı], -[ı]*]

Bundan evlā **zulm** olur mı bülbül-i bî-çāreye / Hār-ıla gül 'ıyş ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*zulm,]*

zulm ider: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

İctināb eyler zulümden dōstum kāfir dağı / Ya nedendür zülfi ü gāmzeñ **zulm ider** dād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*zulm ider, -er*]

zulm idersin: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

Kim severse **zulm idersin** öldürürsin cevr-ile / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*zulm idersin, -er, -sin*]

zulm idicek: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

İdelüm cevre taḫammül elümüzdən ne gelür / Şāh olan **zulm idicek** lā-büd anı kul götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*zulm idicek, -icek*]

zulm itme: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

Güzellik burcına māhum 'urüc itdüñse **zulm itme** / Sakın 'aşıklar āhından zemīn ü āsümān dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*zulm itme, -me*]

zulm itme: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

İy güzeller şāhı **zulm itme** bugün 'uşşāka gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [*zulm itme, -me*]

zulm u nāz kılma: *Naz ve eziyet etmek II umursamaz görünüp aşığın canını yakmak.*

İtse biñ cevr ü ceḫā kılma hezārān zulm u nāz / Rāzıyuz ol şāh-ı hüsnüñ bende-i fermānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [*zulm u nāz kılma, -sa*]

zulm u sitemden: *Zulüm ve ceḫā.*

Bu kışsa-i pür guşşamı bu **zulm u sitemden** / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şâh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [*zulm u sitemden, -den*]

zulmete virme: *Karanlığa boğmak, karanlıkta bırakmak, karartmak.*

Nüruñ ile 'âlemüñ yüzi münevverken bugün / **Zulmete virme** cihânı zülf-ile hâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [*zulmete virme, -me*]

zulmı göre: *Zulüm görmek: haksızlığa uğramak; eziyete, işkenceye maruz kalmak.*

Devrân içinde kim göre zulmı Muhibbiyâ / Varsun muğân deyre ki dâr-ı 'adâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*zulmı göre, -ı, -e*]

zulm-ı mihmân eylemez: *Misafire zulmetmek, kötü davranmak.*

Küyuña varsam nedendür baña eylersin cefâ / Çün kerîm olan bilürsin **zulm-ı mihmân eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*zulm-ı mihmân eylemez, -mez*]

zülûf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç bükümü.*

Dir gören ebrûlarını husrevâ Çaçî kemân / Aña ibrişim **zülûfün** birle kılmuşsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*zülûfün, -ün*]

zulüm: *Haksızlık, kötülük, fenalık II eziyet, cevr, cefâ.*

İctinâb eyler **zulümden** döstüm kâfir dağı / Ya nedendür zülf ü gamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*zulümden, -den*]

zümrüt: *Alüminyum, berilyum silikatu olan yeşil renkte, çok değerli taş II bu taştan yapılmış II yeşil renkli.*

Döşedi **zümrüt** bisâtını benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] ile bu demde oldı 'âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*zümrüt,]*

zümrürüd: *Zümrüt II alüminyum, berilyum silikatu olan yeşil renkte, çok değerli taş II bu taştan yapılmış II yeşil renkli.*

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ **zümrürüd** bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*zümrürüd,]*

zünnâr: *Hristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak II Sevgilinin saçları.*

Deyr içinde zülfini **zünnâr** idüp ol muğbeçe / Baña sundukda çadeh üstinde hâçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*zünnâr,]*

Görse zâhid saçınuñ küfrini **zünnâr** idine / Kibr eger baksa yüzi nürna imân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [*zünnâr,]*

Bir sencileyin gâh çelîpâ ide zülfin / Geh göstere 'uşşâkına **zünnâr** kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [*zünnâr,]*

Dilerem kim küfr-i zülfinden anuñ dūr olmayam / Olur-ısam bu cihānda olmayam **zūnnārsuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 4*). [*zūnnārsuz, -suz*]

Mey virürsin bārī bend it zūlfüñi iy muğbeçe / Kim şarāb içmek muğ ile hoş degül **zūnnārsuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*zūnnārsuz, -suz*]

Süzdü çeşmini görüp zūlfini ol sīm-beden / Çeşmi kāfirdür iderse n'ola **zūnnāra** heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*zūnnāra, -a*]

Muhibbī irmek isterdi ser-i zūlfine dildāruñ / Aña deyr-i cihānda dinmese **zūnnāra** yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*zūnnāra, -a*]

zūnnār-ı zūlfın: Sevgilinin zūnnara benzeyen saçı II zūnnar gibi uzun ve siyah saç II zūnnar: Hristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.

Yüzini görse gele ĩmāna küfr ehli kamu / Kuşana **zūnnār-ı zūlfın** zāhid-i şad-sāleler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 4*). [*zūnnār-ı zūlfın, -i, -n*]

zūr: Zor, güç.

Kaşı yayı sahtdur çekmez anı Rüstem dağı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir **zürdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*zürdur, -dur*]

zūr u zār-ıla: Çabalamak ve ağlamak.

Zūr u zār-ıla vişāline irem dime sakın / Dilberüñ vaşlı hemān sīm-ile zerden açılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*zūr u zār-ıla, -ıla*]